Universidad de Deusto
Biblioteca

IHS
Archivo de Loyola
Sección 3 Serie 2ª N.º 6 bis
Est. 13
Plut. 2º 1

BIBLIA
SAGRA

6

IHS
BIBLIOTECA DE LOYOLA.
Sala 1
Estante 1
Plúteo 7

Universidad de Deusto
Biblioteca

1/4

Vitrina C/2 S

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sexta pars biblie cũ glosa ordinaria ⁊ expositiõe lyre litterali ⁊ morali: necnõ additiõibꝰ ac replicis:

Sup Eplas ad:
- Romanos
- Corinthios
- Galathas
- Ephesios
- Philippenses
- Colossenses
- Thessalonicenses
- Timotheum
- Titum
- Philemonem
- Hebreos

Actus apostolorum

Sup Canonica:
- Jacobi
- Petri
- Johannis
- Jude

Apocalypsim

Anno 1498

Societatis Jesu. Burgis. 1862.

BIBLIOTHECA SOCIETATIS JESU IHS

Anno 1498

Sexta tenet Pauli tharsensis scripta beati
Destinat ecclesijs quę pater ille decem.
Quattuor ⁊ tradens charis documēta seorsum
Discipulis: cōplet quattuor atq; decem.
Romanos reuocat deceptos: deinde Corinthos
Litterulis binis credere iusta iubet.
Admonet hinc Galathas nō credere pseudo ꝓphis:
Ephesiam rursus laudat: amatq; fidem.
Deinde Philippēses collaudat. Laodicenses
Siue Colossenses ꝑ pia scripta monet.
Thessalicos populos cōmendat epistola bina:
Bina Timotheū littera missa docet.
Instruit inde Titum: Philemon scribit amico
Demū etiam hebręos admonet atq; docet.
Scribit apostolicos actus Lucas. Jacobus q; iust⁹
Subsequit̄: Petri canonica inde duplex.
Tres quoq; canonicas submittit virgo Johānes.
Paruum vnum Jude fert̄ epistolion.
Maxima diuini pandit secreta Johānes
Judicij: hinc nomen seruat apocaleos.

Prefatio in epistolas Pauli

Incipit prefatio sancti Hieronymi in omēs
epistolas sancti Pauli.

PRimū q̄rit̄: q̄re post euāgelia q̄ sup/
plemētū legis sūt et in q̄b⁹ nobis ex
empla ⁊ ꝑcepta viuēdi plenissime di
gesta sunt: voluerit apl's has epl'as
ad singulas eccl'ias destinare? Hac aūt causa fa
ctū videt̄: vt. s. initia nascentis eccl'ię nouis cau
sis existētib⁹ ꝑueniret: ⁊ vt ꝑsentia atq; orientia
resecaret vitia: ⁊ post futuras excluderet q̄stio/
nes: exemplo ꝓphetarū: q̄ post editā legē moysi: i
q̄ oia dei mādata legebāt̄ nihilomin⁹ tm̄ doctri/
na sua rediuiua semꝑ ppl'i cōpressere pctā: ⁊ pro
pter exēplū viuēdi libros ad nr̄az etiā memori/
am trāsmiserūt. Deinde q̄rit̄: Cur non ampli⁹ q̄
decē epl'as ad eccl'ias scripserit? Decē sūt eni cū
ea q̄ dicit̄ ad hebręos. (Nā reliq̄ q̄ttuor ad disci
pulos specialit̄ sūt porrectę) vt ostēderet nouū
nō discrepare a veteri testamēto: ⁊ se ꝯ legē nō
facere moysi: ad numeꝝ primoꝝ decalogi man
datoꝝ suas epl'as destinauit: ⁊ q̄t ille ꝑceptis a
pharaone instituit liberatos: totidem h̄ epl'is a
diaboli ⁊ idolatrię seruitute edocet acquisitos.
Nā ⁊ duas tabulas lapideas duoꝝ testamēto
rū figurā habuisse viri eruditissimi tradiderūt.
Epl'az sane q̄ ad hebręos scribit̄: q̄dā Pauli nō
eē ꝯtēdūt: eo q̄ nō sit ei⁹ noīe titulata: ⁊ ꝓpt̄ ser/
monis stiliq; distātiā: s; aut Barnabę iux̄ Ter/
tullianū: aut Luce iuxta q̄sdā: vel certe Clemē/
tis discipuli apl'oꝝ ⁊ epi romanę eccl'ię p⁹ apl'os
ordinati. Quib⁹ respōdēdū ē: si ꝓpterea Pauli
nō erit: q; ei⁹ non habet nomē: ꝰ nec alicui⁹ erit:
q; nulli⁹ noīe titulat̄. Qđ si icōueniēs absurdū
q; ē: ip̄i⁹ magis eē credēda ē: q̄ tāto doctrinę suę
fulget eloq̄o. S; q̄m apud hebręorū eccl'ias: q̄si
destructor legis falsa suspitiōe habebat̄: voluit
tacito noīe de figuris leg̃ ⁊ ꝟitate xp̄i reddere
rōnez: ne odium nominis i frōte ꝑtitulati vtili/
tatē excluderet lectiōis. Nō ē sane mirum si elo/
quētior videat̄ i ꝓprio: id ē hebręo q̄ i ꝑegrino
id ē i gręco q̄ cęterę epl'ę sūt scriptę sermōe. Mo
uet etiā q̄sdā q̄re romanoꝝ epl'a i primo sit posi
ta: cū eā nō ꝑmo scriptā ratio manifestet. Nam
hāc se ꝓficiscētē hierosolymā scripsisse testat̄: cū
Corinthios ⁊ alios iā añ vt misteriū qđ secum
portatur⁹ erat colligerēt: l'ris adhortat⁹ sit. Vñ
⁊ itelligi q̄dā volūt ita oēs epl'as ordinatas: vt
prima poneret̄ q̄uis posterior fuerit destinata
vt ꝑ singl'as epl'as gradib⁹ ad ꝑfectiora venire/
tur. Romanoꝝ nāq; pleriq; tā rudes erāt: vt nō
itelligerēt dei se gr̄a: ⁊ nō suis merit̃ esse salua/
tos: ⁊ ob h̄ duo iter se ppl'i cōflictarēt. Jdcirco il
los indigere asserit corrigi: vitia gētilitat̃ ꝑora
cōmemorās. Corinthijs aūt iā dic̄ sciētię gr̄am
eē ꝯcessā: et nō tā oēs icrepat q̄ cur peccātes nō
1. Cor. 5. a increpauerūt: repħēdit: sicut ait: Audit̄ int̄ vos
fornicatio. Et iteꝝ: Cōgregatis voƀ cū meo spū 1. Cor. 5. b
tradere hmōi sathanę. Jn scđa ꝟo laudant̄: ⁊ vt
mag̃ ac mag̃ ꝓficiāt cōmouēt̄. Galathę ꝟo iam
nlli⁹ crimis arguūt̄: nisi h̄ tm̄ q̄ callidissimis pseu
do apl'is crediderīt. Ephesij sane nulla repħēsiōe:
s; multa laude sunt digni: q; fidē apl'icā seruaue
rūt. Philippēses etiā multo magis collaudāt̄: q̄
nec audire q̄dē falsos apl'os voluerūt. Thessalo 1. Tes. 2. c
nicēses nihilomin⁹ i duab⁹ epl'is oi laude ꝓsequi
tur: eo q̄ nō solū fidē incōcussā seruauerint veri/
tatis: s; etiā i ꝑsecutiōe ciuiū fuerint cōstātes in/
uēti. Colossenses aūt tales erāt: vt cum ab apl'o
visi corꝑaliter nō fuissent hac laude digni habe/
rent̄. Et si corꝑe inq̄t absens sū: s; spū vobiscū sū Colos. 2. a
gaudēs ⁊ vidēs ordinē vr̄m. De hebręis ꝟo q̄d
dicendū ē: q̄ꝝ Thessalonicēses q̄ plurimū lauda
ti sunt imitatores facti esse dicūt̄. Sicut ipse ait:
Et vos fratres imitatores facti estis eccl'iaꝝ dei 1. Tes. 2. c
q̄ sūt i iudęa. Eadē eni passi estis ⁊ vos a cōtribu
lib⁹ vr̄is: q̄ ⁊ illi a iudęis. Apud ip̄os q̄; hebręos
eadem cōmemorat dicens: Nam ⁊ vinctis com Heb. 10. f
passi estis: ⁊ rapinam bonorū vestrorū cum gau
dio suscepistis: cognoscētes vos habere meliorē
⁊ manentem substantiā.

Incipit ꝓlog⁹ specialis i epl'az ad Romanos.

ROmani sūt q̄ ex iudęis ⁊ gētib⁹ credide
rūt: Hi suꝑba ꝯtentiōe volebant se alter
utrū suꝑponere. Nā iudęi dicebāt: Nos
sum⁹ popul⁹ dei q̄s ab initio dilexit ⁊ fouit: Nos
circūcisi ex genere abraā sācta descendim⁹ ex stir
pe: ⁊ not⁹ retro apud iudęā tm̄ de⁹. Nos de ęgy/
pto signis dei et virtutib⁹ liberati: mare sicco ꝑ/
trāsiuim⁹: pede cū inimicos nr̄os ꝑuissimi fluct⁹
iuoluerēt. Noƀ pluit manna dñs i deserto: ⁊ q̄si
filijs suis cęleste pabulum ministrauit. Nos die
noctuq; i colūna nubis igniseq; ꝑcessit: vt noƀ in
inuio iter ostēderet. Atq; vt cętera ei⁹ circa nos
imensa bñficia taceam⁹: nos soli digni fuim⁹ dei
legē accipere: ⁊ vocē dei loquētis audire: eiusq;
cognoscere volūtatē. Jn q̄ lege noƀ ꝓmissus est
xp̄s ad q̄s etiā ip̄e se venisse testat⁹ ē dicēs: Non Mat. 15. c
veni nisi ad oues q̄ ꝑierāt dom⁹ isrl': cum vos ca/
nes poti⁹ q̄ hoies appellauerit. Equū ne q̄ ē vt
idola hodie deserentes q̄b⁹ ab initio deseruistis
nobis cōparemini: ⁊ nō poti⁹ in ꝓselytoꝝ locum
ex legis auctoritate ⁊ cōsuetudine deputemini?
Et h̄ ip̄m nō merebamini: nisi q; larga semꝑ dei
clemētia voluit vos ad nr̄az imitationē admitte
re. Gentes eni ecōtrario respōdebāt: Quāto eni
maiora erga vos dei bñficia narraueritis: tanto
maioris vos criminis reos eē mōstrabitis. Semꝑ
eni his oib⁹ extitistis ingrati. Naz ip̄is pedibus Exo. 14. g
q̄b⁹ aridū mare trāsistis: ludebatis añ idola q̄ feci
stis: ⁊ ip̄o ore q̄ pauloante ob necē aduersariorū
dño cātaueratis: simulacra voƀ fieri poposcistis: Ibi. 32. a
illis oculis q̄b⁹ venerādo deū i nube vel igne cō/
 spicere

spicere solebatis: simulacra ītuebamini. Mā na
q̄ȝ vob̄ stadio fuit ⁊ semꝑ ī deserto ꝯ dñm mur-
murastis: ad egyptum vnde vos manu valida
Nu.14.d eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita pa
tres vestri crebra ꝓuocatiōe dñm irritauerunt
vt oēs in heremo morerent̄: nec plus ex seniori
bus eoꝝ q̄ȝ duo hoīes terrā repromissiōis ītra-
rent. Sȝ q̄d antiqua replicamus: cū etiaȝ si illa
minime fecissetis ꝺ hoc solo nemo vos dignos
venia iudicaret ꝙ dominū christū ꝓphetarum
semꝑ vobis vocib⁹ repromissū nō solum suscipe
noluistis: sed etiā morte pessima ꝑemistl. Quē
vt nos cognouim⁹ statim credidim⁹: cū nobis
de eo antea non fuerit p̄dicatū. Unde ꝓbatur:
ꝙ idolis seruiuimus: nō obstinationi mentis: ſ
ignorantie deputandū. Qui eni cognituȝ ilico
sequimur: olim vtiq̄ȝ sequeremur si antea cog-
nouissemus. Sic autem vos de generis nobili
tate iactatis: quasi non morum imitatio magis
q̄ȝ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sācto-
rū. Deniq̄ȝ esau et hismael cū de stirpe sint abrae
minime tamē ī filijs reputant̄. His taliter alter-
cantibus: apostolus se mediuȝ interponens ita
partium dirimit questiones: vt neutrū coꝝ sua
iusticia salute meruisse confirmet: ambos v̄o po
pulos et scienter et grauiter deliquisse. Iudeos
quidem ꝙ per preuaricationē legis deum inho-
norauerint: Gētes v̄o ꝙ cum cognitum de crea
tura creatorem vt deuȝ debuerint venerari: glo
riam eius in manufacta mutauerint simulacra.
Utrosq̄ȝ etiam similiter veniam consecutos eq̄-
les esse verissima ratione demonstrat: presertim
cum in eadem lege predictum sit et iudeos ⁊ gē-
tes ad christi fidem vocandos esse ostendat. Q̄-
obrem vicissim eos humilians ad pacem ⁊ con-
cordiam cohortatur.

Glo. ordi.

Prothemata in omnes ep̄las Pauli.

In epistolis q̄dam sunt generalia que omnib⁹ cōue niunt: q̄daȝ specialia que ad singulas ꝑtinēt. Primo ꝯsideranda sunt generalia: deinde videam⁹ q̄ sint specialia. Hec itaq̄ȝ sūt generalia. Querit̄ q̄re post euangeliū scripte sūt ep̄le: cū in euāgelio sit doctrine ꝑfectio: ꝑfecta regula viuēdi: honestorū quoq̄ȝ morum ītegra ꝯformatio. Est etiā q̄stio q̄re dicant̄ ep̄le: ⁊ q̄ materia eaꝝ: ⁊ cōis intētio oīm. Deinde q̄rit̄ ꝺ ordine eaꝝ ⁊ numero. Hec p̄dicta generalia sūt oīb⁹ ep̄lis ꝯueniētia. Ista v̄o speci- alia sūt. Querit̄ eni q̄b⁹ scribant̄: ⁊ causa scribēdi: q̄d etiā in singulis specialit̄ intēdat. Prime q̄stioni sic r̄ndet̄. Q̄ ideo scripte sūt post euāgeliū vt ī exordio nascētis eccl̄ie nos ꝯ cal lidas hereticoꝝ p̄muniret oppugnatiōes: oriētia q̄ȝ vitia re- secaret: ⁊ post futuras excluderet q̄stiōes. In euāgelio nāq̄ȝ
Mar.1.a sic dicta sūt q̄dā: vt facile male intelligētib⁹ ambiguitas ⁊ er- ror suboriret̄. Sicut illud q̄ ꝺr: āno. xxx. xp̄s eē baptiçatus vñ q̄dā heretici voluerunt ꝯcipe: vt null⁹ añ. xxx. annū recte baptiçaret̄. Erāt etiā p̄terea q̄dā ī euāgelio sic obscure dicta: vt inde fideles etiā dubitarēt. Itaq̄ȝ ap̄l hereses has ⁊ alias q̄ tūc ī eccl̄ia pullulabāt extirpādas: ista ap̄ls scripsit ep̄las. His itaq̄ȝ de causis p̄dictl post euāgelia scripte sūt ep̄le. Nō sup̄flue. Sȝ quēadmodū ꝓp̄hie post legē: sic ep̄le post euange lia valde sunt vtiles ⁊ necessarie. Cuius eni in lege fuerit ꝑfe cta doctrina: nec aliud ī ꝓp̄his q̄ȝ in lege ꝯtineat̄: q̄dā tamē ibi erant sub velamine dicta: q̄ in ꝓphetis apertius exposita quodāmodo dilucidant̄.

Luc.10.c Notandū q̄ȝ est ꝙ h̄ op⁹ a q̄busdā vocat̄ sup̄additio: Et ē tractū de parabola illa euāgelica q̄ ꝺr: Hō q̄daȝ descēdebat ab hierl̄m ī hiericho: ⁊ incidit ī latrones. i. huma nū gen⁹ q̄ de celestis hierl̄m patria descēdit ī mūdū: īter ma lignos videlȝ hostes. Qui etiā despoliauerūt eū: ⁊ plagl im- positis abierūt semiuiuo relicto. i. diuersoꝝ dogmatū errori- bus eū subiugauerūt. Accidit aūt vt sacerdos q̄dā ⁊ leuita: dū trāsirēt eadē via eo viso p̄terierūt. Lex eni ⁊ ꝓp̄he huma- nū gen⁹ curare nō valuerūt. Samaritan⁹ aūt custos ille ver⁹ videlȝ xp̄s iter faciēs. i. carnē assumēs: miscdia motus ē. Et appropians alligauit vulnera eius infundēs oleū ⁊ vinū. i. graȝ spūsancti: ⁊ noui testamēti doctrinā q̄ sic inebriat vt ter renoꝝ desiderioꝝ obliuisci faciat. Et imponēs illū iumēto du xit ī stabulū ⁊ ꝓtulit duos denarios dicēs stabulario: curā illi⁹ habe ⁊ si q̄d superogaueris ego cū rediero reddam tibi. Dedit eni ap̄lis ⁊ ceteris doctorib⁹ nouū ⁊ vet⁹ testamentū: q̄
Gen.28.c plura superogauerūt vt Paul⁹ et multi alij. Potest etiā per
2.Cor.12.a h̄ op⁹ illa scala significari: in q̄ vidit iacob ascēdētes ⁊ descen tes angelos: quoꝝ typū gessit Paul⁹ cum ad tertium celū ra
1.Cor.7.a ptus ē: vbi vidit secreta ⁊c̄. Cōdescēdit etiā intātū humani- tati ⁊ fragilitati vt diceret: vir reddat debituȝ vxori. Epistole dicūt̄ sup̄misse. i. sup̄ euāgeliū misse. Quat- tuordecim sūt ep̄le: decē ad ecclesias: q̄ttuor ad perso nas: in q̄ numero voluit ostēdere euāgelio ⁊ legi se ꝯcordare.

Denarius

Nico. de lyra

Incipit ꝓhemium fratrl Nicolai de Lyra ordi nis fratrū minorū in ep̄las Pauli.

Ecce descripsi eā tibi triplicit̄. Prou. xxij. q̄ v̄bū de sapie descriptiōe ꝺr: Sapia pauli ap̄li p̄ncipalit̄ cō- sistit ī cognitiōe dñi nr̄i iesu xp̄i ꝓ redēptiōe huma- ni generis passi: ꝓpt̄ q̄ dicit Paul⁹. j. ad Corl. ij. Nō iudica ui me aliq̄d scire īter vos nisi tm̄ iesū xp̄m ⁊ hunc crucifixum. Hāc aūt sapiaȝ descripsit triplicit̄. s. l̄ris hebreis. grecis. ⁊ lati nis. sic p̄figuratū fuerat ī descriptiōe tituli crucl q̄ script⁹ fuit hebraice: grece ⁊ latine. sic h̄r Ioh. xix. Per h̄ eī ꝙ ī trib⁹ lin- guis facta fuit h̄ descriptio figuratū fuit fidē xp̄i crucifixi ꝑ to tū orbē fore generalit̄ publicādā: q̄ potissime īpletū fuit per doctrinā Pauli ap̄li ⁊ scripturā: ꝓpt̄ q̄ potuit dicere v̄bū p̄- assūptū: Ecce descripsi ⁊c̄. In q̄ notant̄ q̄ttuor cause hui⁹ ap̄li doctrie. s. effectiua: subiectiua: finalis ⁊ formalis. Circa p̄mū ē notandū ꝙ lȝ Paul⁹ fuit scriptor hui⁹ doctrine: q̄ notatur cū ꝺr: Ecce descripsi. h̄ tm̄ fuit ministerialit̄: xp̄s aūt p̄ncipalit̄: ꝓpt̄ q̄ dicit ad Gal. j. Notū vobis facio fratres euāgeliū xp̄i q̄ euāgeliçatū ē a me: qꝛ nō ē ſm hoīem: neq̄ȝ eni ego ab hoīe accepi illū neq̄ȝ didici ſ ꝑ reuelationē iesu xp̄i. ⁊ ideo qꝛ xp̄o re- uelāte ⁊ dictāte hāc doctrinā descripsit: ꝯuenienter dicere po- tuit v̄bū Baruch: q̄ h̄r Hiere. xxxvj. Ex ore suo loquebat̄ ad me q̄si legēs ī libro oēs ſmones istos ⁊ ego scribebā ī volumi- ne attramēto. Baruch q̄ īterp̄tat̄ bñdict⁹ figura fuit ap̄li q̄ cō secut⁹ ē miscdiaȝ ⁊ bñdictionē dei. Hieremias v̄o q̄ interp̄tat̄ excelsus deo: iesū xp̄m figurauit quē de⁹ p̄r exaltauit ⁊ dedit il li nomē q̄ ē sup̄ oē nomē: q̄ ꝺr Phil. ij. ⁊ io h̄ potuit dicere paul⁹ ap̄ls ꝺ xp̄o: Ex ore suo loq̄bat̄ ad me q̄si legēs ī libro. i. distīcte ⁊ apte mihi reuelādo: ⁊ ego scribebā ſm ei⁹ reuelatio- nē ī volumie attramēto. ep̄las eni suas saltē aliq̄s vel ꝑ aliq̄ p̄te eaꝝ manu ꝓpria ꝯscripsit. vñ ī fine p̄me ep̄le. Corin. ꝺr: Sa lutatio mea manu Pauli: supple scripta ē. h̄ eni modo signa- bat ep̄las suas ꝑ notariū ꝯscriptas ne sub nomie ei⁹ ep̄le a fal- sis ap̄lis scripte a fidelib⁹ recip̄ent̄. Circa scd̄ȝ sciēdū ꝙ sicut ī p̄hia naturali corp⁹ mobile est subiectū sub rōne absoluta ⁊ in partialib⁹ libris sub rōnib⁹ determinatl: vt corp⁹ mobile ad si- tū ī libro celi ⁊ mūdi. ⁊ corp⁹ mobile ad formā in libro de gene ratiōe ⁊ corruptiōe: sic de⁹ sub rōne absoluta ē subiectū ī sacra scriptura. in ꝑtib⁹ v̄o ei⁹ sub determinatl rōnib⁹: vt ī veteri te stamēto sub rōne creatiōis ⁊ gubernatiōis: ⁊ ī nouo sub rōne redēptiōis ī generali. In ep̄lis v̄o Pauli sub rōne magis de- terminata. s. sub rōne redēptiōis per suam passionē. ideo dicit Paul⁹. j. ad Corl. j. Predicam⁹ xp̄m crucifixū: iudeis q̄dem scādalū: gētib⁹ aūt stulticiā: ip̄is aūt vocatl iudeis atq̄ȝ grecl filiū dei xp̄m dei v̄tutē ⁊ dei sapiaȝ. Hec igitur sapia doctrine Pauli q̄ ē causa subiectiua tangit̄ cū ꝺr: Eā. de qua dic̄ Actl. xiij. Nos vob̄ eā annūciam⁹ q̄ ad p̄res nr̄os repromissio facta ē ꝺ xp̄o ꝓ salute mūdi passuro. Circa tertiū ꝯsiderādū ꝙ cau sa finalis hui⁹ doctrine ē vtilitas toti⁹ eccl̄ie notat̄ cum ꝺr: Ti bi. i. ad vtilitatē tuā: qꝛ ꝑ hāc doctrinā ītellectam ⁊ opeadim- pletā habet̄ vita gr̄e in p̄nti ⁊ gl̄ie in futuro de q̄ pōt accipi q̄

dicit̄ Prouer.

Glo. ordi.

Denarius nanq̄ȝ ad decalogum legis: quaternari⁹ ad euangelia pertinet. Romanis ī hac epistola scribit pro altercatione que erat inter illos. Altercatio auteȝ talis erat. Dicebant iudei se de genere abrae esse: se etiam le- gem et prophetas accepisse: et nunq̄ȝ idola: sed vnuȝ ve rum deum coluisse: gentiles canes immundos appella- bant. Econtra gentiles se in auditu auris obedisse dice- bant: quod ip̄i in bono ingenio ⁊ sue nature ascribebāt. Iudeos autem nō solū nō obedisse christo: verūetiā tur- pissima morte eum condemnasse dicebant. Ita ex vtraq̄ȝ parte superbia: ⁊ nulla humilitas. Quibus se quasi me dium interponit apostolus: vtrosq̄ȝ confutando: vt sic inuitet ad humilitateȝ: vt omnia attribuant gratie dei. Morem recte scribentium epistolas seruat preponendo salutationem in qua captat beniuolentiā a persona sua: vbi dicit: Paulus ap̄ls scȝ xp̄i. A negocio vbi dicit: q̄ ante promiserat. Ab auctore: vbi dicit: qui factus est ei. Ad auditoribus: vbi dicit: in quib⁹ estis et vos vo. ⁊c̄. Assignatis rationibus operis numeri et ordinis episto larū. Explicato deniq̄ȝ vnde et quare apostol⁹ roma- nis scripserit: sup̄est de materia ⁊ intentione ⁊ modo tra ctandi exequi. Generalis omniū epistolarū materia est doctrina euāgelij. Intentio monet ad obediendū euan- gelice doctrine. Preter hec autem in singulis ꝓprias in tentiones ⁊ materias requirim⁹. Prima itaq̄ȝ epistola materiaȝ habet romanorū vitia atq̄ȝ gratie dei dona ad que eos hortat̄. Intentio eorū vitia increpare ⁊ ad verā pacē frat̄ nāq̄ȝ ꝯcordiā sub manu gr̄e humiliare. Mod⁹ tractandi. More scribentiū ep̄las salutationeȝ p̄mittit. In q̄ ꝑsonaȝ suā negociū: ⁊ auctorē negocij cōmēdat in q̄b⁹ ꝯgrue captat beniuolētiā. Haymo post salutatiōem vtriusq̄ȝ ꝑtis vitia arguit ostendēs gentiles a naturali rōne: ⁊ iudeos a lege exorbitasse. Deinde plurib⁹ modis oñdit iusticiā ⁊ salutē eq̄ vtriq̄ȝ eē nō ꝑ legē ſ ꝑfidē chri- stus vt a lege eos tollat ⁊ ī sola fide xp̄i eos ꝯstituat. Circa finē v̄o moralis subdit̄ instructio: atq̄ȝ in actiōe gr̄aꝝ finē tenet ep̄la. Inter oēs ep̄laꝝ scriptores ī trib⁹ Paul⁹ singularit̄ excellit. In op̄is scȝ ꝓfūditate: qꝛ ceteris ꝓlixius ⁊ ad intelligēdū difficili⁹. In fidei as sertione: qꝛ ad fidei catholice assertionē cōgrua auctoritatum legis ⁊ ꝓphetie inducunt̄ testimonia. In gr̄e cōmēdatione: qꝛ ꝯtra ar- rogātes ⁊ sup̄bos de suis op̄ib⁹ p̄sumentes ꝓ commendanda dei gratia prudenter ⁊ fortiter dimicauit. Qui nimirum ⁊ in illo euidē tior clarior q̄ȝ apparuit qꝛ int̄ alia vehemēter eccl̄iam dei ꝑsecut⁹ ꝓ quo summo dignus fuit supplicio: ꝓ maledictiōe ꝯsecut⁹ ē gr̄a: ꝓ dānatōne suscepit miscdiam: in q̄ ⁊ spes nostra plurimum subleuat̄

Finiunt ꝓthemata in oēs ep̄las Pauli.

Argumentum

Nico. de lyra

dicit̄ Prouer. iij. Precepta mea cor tuū custodiāt: lōgitudineȝ eni dieꝝ ⁊ ānos vite ⁊ pacē apponēt tibi. Dicit ānos vite q̄ȝtū ad vitā gr̄e: ⁊ lōgitudinē dieꝝ q̄ȝtū ad vitā gl̄ie q̄ et̄nitatē includit a parte post. ⁊ pacē. i. q̄eteȝ appetit⁹: qꝛ ꝺ rōne finis vltimi ē ꝙ q̄etet totali- ter appetitū. Circa q̄rtū. s. causā formalē ē sciēdum ꝙ duplex ē for ma doctrine. s. forma tractat⁹ ⁊ forma tractādi. Forma tractādi est mod⁹ agēdi q̄ triplex ē apud p̄hos. s. diffinitiu⁹: diuisiu⁹ ⁊ ꝓbatiu⁹. ⁊ h̄ triplici mō vtit̄ alliūde ap̄ls. vñ ī ep̄la ad Heb. fidem diffinit di- cēs: Fides ē substātia reꝝ sperādaꝝ argumētū ñ apparētiū. Silr̄. j. Corl. xij. gr̄aȝ diuidit dicēs: Diuisiōes aūt gr̄aꝝ sūt: idē āt spūs. ⁊ subdit: Alij q̄dē ꝑ spiritū dat̄ ſmo sapie ⁊c̄. Silr̄. j. Corl. xv. ex xp̄i resurrectiōe ꝓbat resurrectionē generalē mortuoꝝ eē futuraȝ sicut possibile ē ī tali materia: ⁊ h̄ formalis cā tāgit̄: cū ꝺr: Triplicit̄: de q̄ pōt accipi q̄ ꝺr Eccs. iiij. Funicul⁹ triplex difficile rūpit̄. Forma v̄o tractat⁹ ꝯsistit ī diuisiōe doctrine. Diuidit̄ aūt tota doctrina in tres ꝑtes ſm ꝙ tribus p̄cipuis gētib⁹ scribit. p̄mo romanis q̄ p̄cel lebāt alias gētes ī potētia. scd̄o grecl q̄ p̄cellebāt alias gētes sapia. tertio hebreis q̄ p̄cellebāt ī diuine legis noticia. Romanis tm̄ scri- psit vnā ep̄laȝ que p̄mo exponet̄: sicut ē p̄ma respectu aliarū.

Explicit proemium: Incipit argumentuȝ.

Glo. ordi.

a Romani. interpretant̄ sub- limes siue tonātes: quia il- lo tempore quo ap̄ls hanc epistolam ad eos misit cun ctis dominabāt̄ gentib⁹. Ideoq̄ȝ sub- limiores erāt omnibus populis et in- tonabant: precepta publica ⁊ priuata eorūq̄ȝ fama omnium hominū resona bat in ore. b A corintho. Orige. Hanc eū de corintho scripsisse euiden- ter monstrat̄ ex eo ꝙ dicit: Cōmendo vobis phebē sororē nostram mistram eccl̄ie q̄ ē chencris. Chencris eni loc⁹ ꝺr corintho vicinus imo port⁹ ip̄ius corinthi. Et ex eo q̄ dic̄: Salutat vos Caius hospes meus: de quo scribens corinthijs commemorat dicens: Gratias ago deo meo: ꝙ ne minem vestrū baptiçaui nisi Crispū et Caium. Haymo aūt ab athenis apostoluȝ scripsisse romanis dicit in his verbis: Ab athenis ciuitate grecoꝝ scripsit apostolus romanis hāc epistolam: Quos nō ip̄e nō petr⁹ vel aliquis duodecim apo stoloꝝ primū instruxit: sed q̄dam iudeorū credentiū: qui fide xp̄i ab apostolis percepta venientes romam vbi princeps or bis residebat cui erant ip̄i subiecti que apud hierosolymā di dicerā romanis euāgeliçauerūt. In eccl̄iastica tamē histo ria sic legit̄: Claudij tēporib⁹ clemētia dīne ꝓuidētie petrum ad vrbem romanā deducit. Iste aduenīēs p̄m⁹ in vrbe roma euāgelij sui clauib⁹ ianuā regni celestis aperuit. Hiero. sup̄ p̄sentē epistolā ad romanos vbi scriptū ē vt aliq̄d īpartiar vobis gaudij spūalis ait sic: Romanos petri p̄dicatiōe fidē tenētes: ꝯfirmare se velle paul⁹ dic̄. Nō ꝙ min⁹ accepissent a petro: ſ vt duob⁹ apostolis attestantib⁹ atq̄ȝ doctorib⁹ eorū corroboraret̄ fides. Harū igit̄ auctoritatū conflictū dirimē tes dicem⁹ petrū primū p̄dicasse romanis q̄ȝtū ad alios apo stolos: sed nō primū q̄ȝtuȝ ad omēs credentes. Itē dicemus athenis epistole p̄tē scripsisse: corinthi v̄o ꝑfecisse: atq̄ȝ inde romanis eam destinasse. Pro altercatiōe scribit romanis: confutās modo iudeos: modo gētiles: docens eos humilia- ri vt omnia attribuāt gr̄e dei. Iudei. Salutem generi suo. Gētes v̄o ingenio et nature attribuebant. Prima hec po- nitur: quia primum gradum erroris destruit. Cōmendat personam et negocium: ⁊ auctorem negocij: in quib⁹ ꝯgrue captat beniuolentiam.

Incipit ep̄la

Argumentuȝ in epistolā Pau li ad Romanos.

a Romani sūt partl ita- lie: hi preuenti sunt a falsis apostolis: ⁊ sub nomine domini no- stri iesu christi in legem ⁊ prophe tas erant inducti. Hos reuocat ap̄ls ad veram et euāgelicā fidē.
b Scribens eis a corintho.

Nico. de lyra

Postilla Nicolai de lyra sup̄ argu- mentum in epistolaȝ ad Romanos.

a Romani ⁊c̄. In hoc argumē to ad compendiosam mani festationeȝ dicendorū ī sub sequenti epistola tria breui ter tangūtur. quia p̄mo de scribūtur illi quibus epistola illa est destinata: et hoc in principio argu- menti: cum dicitur: Romani. scd̄o po nitur causa finalis vel quare scripta ē causa motiua. ibi: Hos reuocat apo stolus tertio tāgitur locus a quo est transmissa. ibi: Scribens eis a corin tho. Prima pars diuiditur in duas. qꝛ prio describūtur a regione siue pa tria. ibi: Partis italie. scd̄o describūtur a religione falsa. ibi: Hi preuenti sunt a falsis ap̄lis. vbi circa deceptionem tria tan guntur. primo deceptores. ibi: A falsis apostolis. scd̄o forma deceptionis. ibi: Sub nomine dñi nostri iesu xp̄i. tertio mate- ria in qua erant decepti. ibi: Quia in legem ⁊ ꝓphetas erant inducti q̄ȝtum. s. ad obseruantiam legalium ⁊ cerimoniarum legis: quibus tamen xp̄s finem imposuit. Circa causam fi- nalem duo tanguntur. quia primo ponitur reuocatio ab erro re falsitatis. ibi: Hos reuocat apostolus. scd̄o inuitatio ad co gnitionem veritatis. ibi: Ad veram euangelicam veritatem: ex qua breui diuisione satis patent partes argumenti. Cir- ca vero tertiam partem que tangit locum a quo transmissa est epistola altercatio est ⁊ doctorum saltem verbalis controuer- sia: Nam dicit Haymo ꝙ ab athenis ciuitate grecorū sit trās- missa romanis: quos non ip̄e non petrus vel aliquis. xij. apo stolorum primum instruxit: sed quidam iudeorum credentiuȝ qui fide xp̄i ab apostolis percepta venientes romam vbi pri- ceps orbis residebat que apud hierosolymam didicerant ro- manis euangeliçauerunt. Origenes vero dicit eam missam a corintho: cui consonat finis p̄sentis argumenti. cum dicitur: Scribēs eis a corintho. ⁊ ꝓ isto inducit̄ q̄ scribit apostolus ca. vl. p̄sentis ep̄le: Cōmēdo vobis pheben sororē nostraȝ que est in ministerio eccl̄ie q̄ ē chencris. Chencris v̄o vt dicit Ori genes locus dicit̄ corintho vicin⁹: īmo portus ip̄ius corinthi. Haruȝ auctoritatum conflictus dissolui pōt vt dicatur Pau lū parteȝ epistole scripsisse athenis. corinthi vero ꝑfecisse atq̄ȝ eam deinde romanis destinasse.

Postilla

Incipit epistola Pauli ad Romanos. Capitulum I

Paulus. Beda sup actus apostolicos. Paulū anno passionis et resurrectionis christi ad fidem venisse dicit. Tertio vo decimo anno post christi passionem apostolatū gentium cū Barnaba r Pauli vocabulū accepisse. prius eni saulus a saule p-
Act. 9. secutore vocabaf: q2 sicut ille dauid: hic ecclesiaʒ persecutus est. Quartodecimo aūt anno iuxta pdictā apostoloꝝ ad magisterium gentium est pfectus.
Aug⁹. Non ob aliud hoc sibi nomen elegit: nisi vt se paruū ostenderet tanq̄ minimū apostoloꝝ. Non iactātia aliqua: sed ex saulo factus est paul⁹: id est ex supbo modicus. paulus enim modicus et quietus. Saulus inqetudo r tentatio interptaf.
Ambro. Porro ex more sanctoꝝ apostoloꝝ illis re perhibetur: q̄ virtutibus pficientes mutato
A noīe sūt vocati vt ī ipo noie essent noui: vt cephas et filij tonitrui. Hiero. Paul⁹ a primo spolio qd
Act. 13. b ecclie contulit scʒ a sergio paulo proconsule quem apud cyprum cōuertit hoc sibi nomen assumpsit.
Orige. In scriptur. alios binomios: alios trinomios inuenimus. Sicut Salomō qui eccliastes et idida. Mattheus qui r leui. Scdm hanc ergo consuetudinem videf nobis r paulus duplici vocita-
Ibidem tus vocabulo: sicut ī actib⁹ vbi scribif: Saul⁹ qui et paulus euidenter ostendif. Hiero. Paul⁹ mirabilis siue electus. Quē et dominus ipe vas electionis vocauit: r tam vita q̄ʒ doctrina mirabilem fecit. b Seruus. Ex suo r humili: fecit de⁹ apo-
Luc. 14. c stolū: et sublimē ita et vos humiles sitis: Qui enī se humiliat exaltabitur. Haymo. Orige. Seru⁹
J. 8. c amore filiationis r humilitatis non timoris: Non
Gal. 4. a enī accepistis spiritū seruitutis rc. Itē: Itaqʒ iam
Joh. 15. b nō ē seru⁹ sed liber. Et iterū. Iā non dicam vos seruos sed amicos. c Iesu christi. Ambro. Christ⁹ grece. Messias hebraice: latine vnct⁹. Christ⁹ quidem vnctus rex r sacerdos inuisibili oleo: plenitu-
Ps. 44. dine gratie spiritualis. vnde: Unxit te de⁹ tuus rc.
Aug⁹. Haymo. vtrūqʒ ponēdo vnā dei r homis psonam esse testatur. Alterum p iudeis: alterū p gentibus ponit. Christus enī hoc nomen iudeis est cognitū quo noīe dei filiū designatuʒ vident r audiunt in lege pmissū: qbus et si alium predicaret nō crederēt: gentibus vo quia in aliquo non legerāt pmittit saluatorē. i. iesū. Christ⁹. Quis nō sit pprium h nomē sacramēti sicut ppha r sacerdos. Iudeis tñ cognitū recte ponif. Et si plurib⁹ indita hec noīa tñ sola figura: h enī solus verus rex r sacerdos. d Apostolus. Ecce de humili alt⁹. e Vocat⁹. Nō a se sʒ a deo. Uel vocatus ab hoib⁹ dict⁹ priuilegio nomis. f Segregat⁹. a doctrina scribaꝝ r phari-
Act. 13. a seoꝝ: h ꝯtra iudeos. Ul' ab alijs aplis corpe r nō mente. vñ. Segregate mihi. b. r. p. in opu. ad qd as. eos. g Euāgeliū. Haymo. Bona ānūciatio ē q̄ ad salutē. Ea vo ē de his q̄ ad fidē r mores. h Dei. nō ab hoīe iuētū. i Qd añ. cōpletionē nō venit vt subitū: s lōge añ pmissū. vñ in h vbum verū est: q2 alius ē q̄ seminat r alius qui metit. k Per pphas. Haymo.
Hiere. 31. e Vñ Hieremias: Ecce dies veniūt r ꝯsūmabo testamētū nouū: sup domuʒ
Esa. 55. a isrl' r sup domū iuda. Et itē: Feriam vobiscū pactū sempiternū. Idē r alij. l Sanctis. Nō ethnicis. Sācte q2 vitia dānāt r sacramētis vni⁹ dei et incarnationē filij dei ꝯtinēt. m Suo. pprio sibi cōsubstātiali: coeterno coequali. n Fact⁹. tm̄ sm carnē. Aug⁹. Et si infectus sm diuinaʒ: tāta ē vnio vtriusqʒ nature: vt totū dicaf de⁹ totū homo r vicissim homo de⁹ de⁹ homo: qd nō in substantijs hoīs. Qui fact⁹ est ei. Qui fact⁹ sm carnem ope sanctispūs de vgine. i. natus. Impietati hereticoꝝ occurrif: q̄ obtuso corde caplm h intelligētes xpm tm̄ hoīem accipiūt. addēdo enī sm carnē:
Joh. 1. a diuinitati suā dignitatē reseruauit: in qua xps dei verbū ē p quē facta sūt oīa. Orige. Fact⁹ ē sm carnē humanatus deus: q̄ etiā in assūptiōe carnis deus esse nō destitit: incōuertibilis manens assumpto cōuertibili homine: naturā suā nō minuēs homis assumpta natura. Aug⁹. Qui erat factus est: verbū erat: filius dei erat: filius hoīs factus est: suscepit humanitateʒ: nō amisit diuinitatē. Nat⁹ sm veritatē nature ex deo dei filius r sm veritatem nature ex hoīe hominis filius: vt nō adoptione vel appellatiōe sed vere ī vtraqʒ natiuitate filij nomen nascendo haberet. Idem. Est ergo dei filius deo patri in natura eq̄lis: habitu minor: in forma dei verbum ex deo genitum. In forma serui factus est ex muliere. In forma dei hoīm fecit. In forma serui factus ē homo: in vtroqʒ vtrūqʒ deus: vtrūqʒ homo. Idem.
Ibidem. b Uerbum caro factū est: nō tñ in hoc qd factum est cōuersum atqʒ mutatuʒ: sed carne vt carnalibus congruenter appareret indutum. Iohānes Damasc. Utraqʒ in christo forma: quia vtraqʒ vera r plena est in christo substātia: incōuerse enī et inalterabiliter vnite sunt adinuicem nature: neqʒ diuina distante a ppria simplicitate: neqʒ humana aut conuersa in deitatis naturam aut in nō existentiaʒ: neqʒ ex duab⁹ vna facta est composita natura.

Aug⁹. Christ⁹

Incipit epistola Pauli ad Romanos: Caplm I

a ſ hebraice. quer⁹ grece. modic⁹ latine. b ſ nomē humilitatis vt ad eā ꝑmuocet.

Paulus seru⁹ (a b)

a ſ saluatoris cui merito omes serui cui fuire regnare. ſ regis r sacerdotis.

iesu xpi vo- (c)

a ſ eterna electione r tpali missione. b ſ missus legatus vel nūcius. c ſ ab vtero synagoge in q̄ quasi mortuus fuit.

catus apostolus: segregatus in (d e f)

a ſ pdicandū. ſ ecce officium. b ſ cōmēdatio euāgelij a quattuor. ſ completionem. ſ a tempore.

euangelium dei quod ante pmi- (g h i)

a ſ de⁹ pr. ſ gratis. ſ vt rem vilē r necessariā. b ſ ꝗ de eo non est magni. c ſ non mō verbis. ſ ne daretur obliuioni. ſ ab auctore. ſ a testibus con.

serat p pphetas suos i scripturis (k)

a ſ factis. b ſ q̄ oēs ad filiū ducūt. c ſ pprio cōme. euāge. a materia. d ſ ad honorē ei⁹.

sanctis de filio suo q̄ factus est ei (l m n g h)

Postilla Nicolai de Lyra sup epistolā Pauli ad Romanos: Capitulū I

Paulus seruus iesu xpi rc. Hec epistola diuiditur ī tres ptes. s. in salutationem: narrationē r cōclusionē. secūda ibi: Primū quidem gratias ago. tertia ibi. xvj. ca. Ei aūt qui potens ē. Prima adhuc in tres. q2 pmo describitur salutās persona. scdo ecclesia salutata. ibi: Oib⁹ q̄ sunt rome. tertio bona optata. ibi: Gr̄as vobis et pax. Prima adhuc in duas. q2 pmo ponif persone salutāt. descriptio. scdo cuiusdā dicti declaratio. ibi: Qd añ pmiserat. Persona vero salutās pmo describif ex nomine. cuʒ dr: Paul⁹. primo enī vocatus fuit saulus: Act. viij. sʒ postea vocat⁹ ē paul⁹ a q̄dā ei⁹ notabili facto. scʒ a ꝯuersione pauli proconsulis: Act. xiij. sicut iacob vocat⁹ fuit isrl' ex eo q̄ vidit dñm. vl' poti⁹ ex eo q̄ luctat⁹ est cū angelo: vt dicitū fuit plenī⁹ Gen. xxxij. Et simon vocat⁹ ē petr⁹ ex ꝯfessiōe diuinitatis in xpo. Matth. xvj. Scdo describif ex religiōe cuʒ dr: b Seru⁹ iesu christi. i. ver⁹ xpian⁹. Tertio ex officij dignitate. cum dr: c Vocat⁹ apls. et q2 apostolat⁹ ē excellētior ecclie status ad quem null⁹ ascendit recte nisi a deo vocat⁹. ido bñ dr: Vocatus apls. scʒ a deo. sm illud Heb. v. Nec quisq̄ʒ assumit sibi honorē s q̄ vocaf a deo tāq̄ʒ aaron. Quarto ex mō vocatiōis sue. cum dr: d Segregat⁹ ī euā. dei. p vbū enī spūsācti fuit segregat⁹ a cetu aploꝝ aliorūqʒ discipuloꝝ ad pdicādū p orbē euāgeliū xpi. Act. xiij. r tūc vocat⁹ fuit ad apostolatū: pri⁹ tñ vocat⁹ fuerat ad fideʒ. Act. ix. e Qd añ pmi. Hic ꝯñr declaraf duplex dictū. r pmo declaraf pmuʒ. scdo secūdū. ibi: Per quē accepim⁹. Primū āt ē: q2 dixerat: Segregat⁹ ī euāgeliū dei. ido declarat q̄le sit illd euāgeliū. i. bonū nūciū a deo prib⁹ veter. testamēti pmissū. r h ē qd dicit: Qd añ pmiserat. s. de⁹ pr. f Per pphas rc. sicut ptʒ Hiere. xxxj. Ecce dies veniūt dicit dñs r feriam domui isrl' r domui iuda fedus nouū non sm pactū qd pepigi ī die illa cū patrib⁹ vr̄is q̄ apprehēdi manū eoꝝ vt educerem eos de terra egypti: s h erit pactū qd feriā cuʒ domo isrl'. et seq̄f: Dabo legē meā in viscerib⁹ eoꝝ r ī corde eoꝝ scribam eam. Christ⁹ enī legē nouā ī euāgelio cōtētā nō tradidit scriptura: s vbo suo r spūsancto de celo misso impressit illā cordib⁹ aploꝝ r alioꝝ discipulorū: s ipi postea scripserūt ad memoriā futuroꝝ. r ideo dr Esa. xl. Cōsolamini ꝯsolamini popule me⁹ dicit dñs de⁹ vester: loq̄mini ad cor hierusalem: q2 sicut dictū ē lex noua scripta fuit sup hominū corda. Scdo ostēdit q̄le sit euāgeliū istud ex subiecto. cū dr: g De filio suo. q̄ est vn⁹ de⁹ cū patre ab eterno r ver⁹ hō ex tpe. ideo subdif: h Qui fact⁹ est ei ex semine dauid sm carnem. Nō enī dei fili⁹ vel ipe xps pōt dici fact⁹ absolute: q2 suppositū filij ē eternū sicut suppositum patris. pōt tñ dici fact⁹ cum determinatiōe. s. homo sm carnē: quia natura humana xpi facta ē et est vnita ad suppositū diuinum. r hoc in tempore.

Qui pdesti.

Aug⁹. Christus ergo vna psona est gemine substātie: nec tamen deus r homo pars huius psone dici potest: alioquin filius dei anteq̄ʒ formaʒ serui susciperet non erat totus: r creuit cū homo diuinitati eius accessit. Ambro. Nō
Ps. 89. semper factum esse ad creationē referf: sicut ibi: Domie refugiū factus es nobis. Non enī creatiōis diffinitio vel editio hic declaratur: sed nobis refugiū esse dicif qd prius non erat. Aug⁹. Qui fact⁹ ē rc. Aliquid significat hec dictio: Quia enī nō humano semine ꝯcreta est caro domini in vtero virginis r corpus effecta: sed effectu r virtute spūsancti. ideo apostolus dicit factū non natū. Idem. Et si nō intercessit semen hominis in ꝯceptione virginis. Quia tamē ex ea carne christus formatus ē que cōstat ex semine: recte dicitur: factus ex semine. Neqʒ tamen ideo crea-
Joh. 1. a tura. Unde r omnia p ipm facta sunt. non dic oīa: nisi que facta sunt. i. omnē creaturā. vnde liquido apparet ipm factū non esse per quem facta sunt omnia.
Hilarius. Hic enim verus r pprius est filius: origine: nō adoptiōe: veritate: nō nūcupatione: natiuitate non creatiōe. a Ex semine dauid. Aug⁹. Haymo. Quia maria de dauid. Facta est pmissio abrae et dauid sed maluit hic dicere dauid: qui r criminosus: nō abrae iusti: vt non p merito: sed gratia nat⁹ de eo putetur: r vt ex rege sm carnē natus ostendaf sicut rex ex deo ante secula natus est. b Qui pdestinat⁹ ē. Predestinatio est gratie pparatio qua ab eterno de⁹ homini christo et cunctis quos psciuit cōformes fieri imaginis filij sui bona sine meritis pparauit. Prescientia de bonis r de malis: pdestinatio ē solūmodo de iustis. Predestinatio est nō pscientia que equaliter ad bonos et ad malos ptinet. Sed ordinatio et pparatio adiuuādi illos quos puidentia diuina dignos inuenit d bonis tm̄ pprie dicif. Ambro. Qui pdestinatus: q̄ latebat in carne q̄d esset pdestinat⁹ ē: id est pscitus ab eterno manifestari filius dei in virtute resurgēdi scʒ cū resurgunt nec dicit ex resurrectiōe xpi: sʒ mortuoꝝ qd maior virtus ē q2 sua resurrectio generalē facit resurrectionē. vnde videf mortē destruxisse: vt nos redimeret: quare et dñm nostrū vocat: q̄ talem et gr̄am dedit et potestateʒ apostolat⁹ sua vice. Aug⁹. Predestinata ē ista humane nature tanta et tā excelsa r sūma subuectio vt quo attolleref vlteri⁹ nō haberet sicut p nobis ipa diuinitas quousqʒ se deponeret humili⁹ nō habuit q̄ʒ suscepta natura homis cū infirmitate carnis vsqʒ ad mortē crucis. Haymo. Nō de verbo loquif h apls sed de hoīe q̄ non erat anteq̄ʒ fact⁹ esset. Humanitas enī q̄ nō erat antea: illa pdestinata est. Aug⁹. Preclarissimū enī lumē pdestinationis et gr̄e est ipe mediator dei r hoīm homo xps iesus. Ille enim homo vt a verbo patri coeterno in vnitatē psone assumpt⁹ filius dei vnigenit⁹ esset. vnde hoc meruit? qd eius bonū qualecūqʒ pcessit: vt ad hanc ineffabilē excellentiā pueniret? faciente ac suscipiente dei verbo. Ipe homo ex quo esse cepit fili⁹ dei vnic⁹ esse cepit. Femina illa gr̄a plena concepit de spiritusācto: ex virgine maria de⁹ vnic⁹ natus ē: nō carnis cupidine: sʒ solo dei munere. Libera in illo hoīe volūtas erat r tāto magis: quāto magis peccare nō poterat. Idē. Recte q̄ppe dicif filius dei pdestinat⁹. Non sm illud qd ē verbū dei de⁹ apud deū: vt q̄d enī pdestinaref cū iam esset: q̄ iam erat sine initio r sine termino sempitern⁹. Illud aūt pdestinādū erat: qd nondū erat: vt sic suo tpe fieret: queādmodū añ tēpora pdestinatū erat vt fieret. Quisquis igif filiū dei pdestinatū negat: hūc eundem filiuʒ hominis negat. pdestinatus est ergo iesus: vt qui futurus erat sm carnē fili⁹ dauid: eēt in vtute fili⁹ dei. c Scdm spiritū sāctificatiōis. Iungatur sic: Qui factus est ei ex semine dauid sm carnem. Factus quidem sm spiritum sanctificatiōis. i. sm operationē spūsancti qui sāctificat hoīes r qui sanctificauit christū hominem in vtero virginali. Aug⁹. Uel pbatur filius dei: quia spiritū suis dedit sanctificationis incepte a resurrectiōe anime: id est remissione peccatoꝝ mortuoꝝ xpi ī peccatis scʒ quos nullus alius curare potuit. Est enī duplex resurrectio: aīe r corpis. De resurrectiōe anime in sequē-
Eph. 5. d ti ait apls: Surge q̄ dormis r exurge a mortuis r illuminabit tibi christus. d Mortuorum christi. Christi pro eius vel suorum pprium nomen p nomine posuit more hebraico que locutio in scripturis precipue veteribus est vsitatissima: vt fecit moyses sicut pcepit domin⁹ moysi. e In omnib⁹. Gentib⁹ nō solū iudeis in quib⁹: q2 sine lege vocati: non debent sub lege agere. f Pro nomine eius. Pro eius gloria: nō nostra sicut vos facitis. g Vocati iesu xpi. Id est ab eo scʒ iesu christo: genitiu⁹ p ablatiuo more greco. h Dilecti dei. Prior enim dilexit nos ante omnia merita: vt r nos eum dilecti diligeremus. Vocatis sanctis. Non ideo vocati quia sancti: sed ido sācti effecti: q2 vocati: r ideo vocati: q2 dilecti. k Gratia vobis r pax. Aug⁹. In ista salutatione ipsa trinitas pariterqʒ incōmutabilis vnitas cognoscif. vnitas per hoc q̄ ait a deo. Haymo. Spūsancti nomen non posuit: quoniam in donis suis eum comprehendit: id est in gratia r pietate.

Gr̄as ago

a ſ Cōmēdatio auctoris a q̄ttuor: prio ab origie. b ſ fact⁹: ne puteſ homo tm̄ et nō sm diuinitatē. c ſ q2 verbū caro factū est rc. d ſ sm q̄ homo gr̄a sola pelectus vt sit filius dei in eadē potentia et virtute diuinitatis cum patre p vnionem verbi cōmē. a virtute.

ex semine dauid sm carnē. Qui p- (a b)

destinatus ē filius dei in virtute

ſ pbaf etiā. ſ qd pōt videri ex hoc q̄ ex spūsancto cōceptus. ſ cōmē. a gratia.

sm spiritum sanctificationis ex re- (c)

ſ q2 mortuos fecit resurgere q̄ fuerāt eius. i. ab eo suscitandi. ſ vñ: Multa corpa ... surrexerunt cum eo.

surrectione mortuorum iesu christi (d)

a ſ ecce qd auctor. ſ cōmē. a liberalitate.

sti domini nostri: p quē accepim⁹ (e)

a ſ remissionē peccatoꝝ: tolerantiā laboꝝ. ſ donalia. b ſ auctoritatē vel legationē pdicādi. ſ vt facta obedire fidei.

gratiam r apostolatū ad obedi- (f)

a ſ iudei cohabitatione sunt in gentib⁹.

endum fidei in omnibus genti- (e)

a ſ vice ei⁹: vel p noie ei⁹ dilatādo. b ſ vt familiarius admoneat cōuertit se ad eos. ſ iter q̄s ge...

bus pro nomine eius: in quibus (f)

tes. a ſ romani. b ſ gr̄as ab eo p iteriorē vocationē: vel p fides eius p exteriorē vocationē.

estis r vos vocati iesu christi. Om- (g k)

ſ scribit. ſ nō alijs. ſ a deo.

nibus qui sunt rome dilectis dei (h m)

a ſ .i. illos quos dilexit: vt vocaret ad sanctitatē. b ſ remissio peccatoꝝ. ſ prius salutat.

vocatis sanctis. Gratia vobis (i k n o)

a Qui pdestinat⁹ rc. i. in eq̄litate potētie cū deo pr̄e. Ad cui⁹ itellectū sciēdū q̄ pdestinatio ē et̄na dei ordinatio de agēdis ī tpe p gratiā ei⁹. ē enī pparatio gr̄e in psenti r gl̄ie in futuro: ppt qd importat antecessioneʒ respectu pdestinati. filius autē in natura diuina ē coeternus patri: et sic nō pōt dici pdestinat⁹: sʒ ī hūana natura posterior est pr̄e q̄ vnita ē deitati ī tpe: r hec vnio facta est p̄e ei⁹ pdestinatione: aliter ei⁹ deitati de nouo aliqd accideret: qd ē impossibile: r ex ei⁹ mera gr̄a pcessit pter qd cadit sub pdestinatione diuina. r ido sicut h ponitur: hō factus ē de⁹ vel fili⁹ de⁹ r vera: ita r hec: xps sm q̄ hō pdestinat⁹ est esse fili⁹ dei: q̄ in natura diuina vna cū deo patre r spūsancto ... b Scdʒ spiritū sanct. h referf ad illd qd pmittif. Qui factus ē ei ex semine dauid sm carnem: ne forte aliqs crederet q̄ descēdisset de dauid p vtute generatiua: q̄ ē de sic: q̄ de eo descēdit tm̄ sm corpulētā substantiā de vgine assūpta r vtute actiua spūsancti formatā q̄ virginē sanctificauit r ipregnauit. c Ex resurrectiōe mortuoꝝ. h referf ad illd qd pdicif: Qui pdestinat⁹ ē fili⁹ dei ī vtute: id ē ī eq̄litate potētie: vt dictū ē: q̄ apparuit in xpo ex resurrectiōe mortuoꝝ ad quam req̄rif potētia īfinita p quā se r alios mortuos suscitauit. d Iesu xpi dñi nr̄i. i. a iesu xpo dño nr̄o. Hic ponif genitiuus p ablatiuo. e Per quē ac. gra. r apostolatuʒ. Hic declarat scdm dictū. s. q̄liter accept⁹ ē ad apostolatū. s. p iesū xpm qui ē mediator dei r hoīm. et ideo dona spūsancti veniūt ad hoīes p ipm. Dictū ē autē supra q̄ hec vocatio facta fuit p spiritūsāctū. Ex q̄ seq̄f q̄ mediāte xpo apostolat⁹ ꝯcessus fuit paulo. ido dicit: Per quē accepim⁹ gr̄am r apostolatū: r iūgit hec duo simul: q2 natura nō defecit ī necessarijs sʒ cum forma substantiali dat pprietates q̄ sūt necessarie ī opib⁹ ꝯgruētib⁹ ipi forme: r multo magis actor nature non deficit ī necessarijs: ppt qd ꝯcedens dignitatem apostolicā simul dat gr̄am ad exequēdū ꝯuenienter officiū ptinēs ad illā dignitatē: nisi suscipiens obicē sibi ponat. f Ad obediēdū fidei. i. parat⁹ sū totaliter me exponere obseq̄o fidei. g In oib⁹ gentib⁹. i. vt fides dilateſ in omnib⁹ gentib⁹. h Pro noīe ei⁹. i. ad gl̄iaʒ nominis christi. i In q̄bus. s. fidelib⁹. k Estis r vos vocati ad fidē iesu xpi. i. a iesu xpo a quo est hec vocatio. l Oib⁹ q̄ sūt rome. Hic ꝯñter exprimūf psone salutate. cuʒ dr: Oib⁹ q̄ sunt rome: nō generalif: s fidelib⁹. ideo subditur: m Dilectis dei. i. a deo vocatis. n Sanctis. i. xpianis q̄ sūt sāctificati p baptismum. o Gratia vobis r pax. Hic exprimūf optata bona q̄ sūt bona simpliciter: ppt qd absolute possūt optari alijs r sibi r hec sūt gratia in psenti r gloria in futuro. ideo subditur:

Et pax.

B a Grās ago. Grās agere ē sentire oīa a deo data eē: et p eo laudare corde: voce τ ope. b Deo meo. Non ociose. Non enī vox ista eē pōt nisi sācto4: q4 deus dr sicut deus abraā ysaac et iacob. Cū enim oīm vnus sit deus p naturā: eo4 tamē ppie p grām esse dicit: q̄ merito fidei τ iusticie eius cultores esse pbāt. c Pro oībus vobis. Cuz p alijs. primū p vobis: de qb⁹ magna vtilitas venit: per christum mediatorem p quē vobis deus dedit bona oīa. d Quia fides. Amb. Congaudet de bono incepto eo4: p qd charitatem erga illos ostēdit: τ hortat ad pfectū: hec ante oīa se agere dicit: q4 multis proficit fides eo4. e Testis q habetis fidē dño iputo. Nā habenda oro ab eo. Al' exponit qn grās agat in orationib⁹. scz τ quō sine intermissione.

Testis iuramētū ē faciendū in necessarijs cum pigri sūt hoīes credere qd eis est vtile: nō ē iuratio i se bona: nō tn̄ mala cum ē necessaria lz a malo infirmitatis eorū qb⁹ aliquid dicitur pcedat. Hiero. Sup Hieremiā in scdo: aīaduertendū q iusiurādum hos habet comites veritatē iudiciū et iusticiā: sed si ista defecerint: neq̄q̄ erit iuramentuz s plurium. f Memoriā ve. τc. Hoc dicit vt eū ament τ desiderent audire. g In oratiōib⁹ meis. ob. Oro p bonis habēdis. Obsecro p necessitate districta oratio: τ est p sacra ad deuz adiuratio: vt p passionē p mortē vel natiuitatē τ similia. h Deside ro eni. Vt q̄ vbis suadere nō poterat. psens suaderet vtute miraculorum. i Cōsolari. Modo ego sū desolatus: sic τ vos: τ si nō sentitis: sed sic ɔsolaremur. k Fratres. Quia renati τ aliqui recti. vn̄ supra vocatis sanctis. l Grecis ac bar. De iudeis tacet: q4 magister gentiū. Grecis. Grecos pponit: q4 ab eis oms philosophia mūdana exordium habuit. m Barbaros dicit q̄ sūt q̄si exleges q̄ scz nec hebrei nec greci nec latini sūt. Nulli speciali⁹ debet hec pdicatio. Debitor. q4 missus ad omnes. n Nō eni eru. euā. Sicut illi q̄ falsa pdicant. Vel qui crucē xpi putāt ignominiā. Ido nō erubesco euangeliū: q4 vtus ē. i. q4 virtutem dei annūciat nō infirmitatē: sapiētiā nō īsipiētiā. Qd eni infirmū dei ē forti⁹ ē hoīb⁹ τ qd stultū dei ē sapiēti⁹ est hoībus

a f recōciliatio τ trāqllitas mētis. b f ad deum. c f ab eo q̄ vult τ pōt. d f sine q̄ nlla bona sunt

τ pax a deo patre τ dño nr̄o iesu a b c

nobis. b f pri⁹ lenit: p⁹ grauiter increpaturus.

a b xp̄o. Primū qdē grās ago deo d e

a f quē. s. meū facio qd nō vos. b f mediatorē dei τ hoim. f nō legē non p pphetiam. c f q4 ipe ē mister bñficio4 dei. d f qd τ vosipsi faciatis.

c meo p iesū christū, p oīb⁹ vobis:

a f nō laudat fidē illo4 tāq̄ pfectā sz facilitatē τ votū erga xp̄m. f et si non pfecta. b f q4 roma caput mūdi vnde pficerent multi.

d quia fides vr̄a āñūciat i vniuer/ f

a f pmissa auctoritas. f τ ido nō ē tutū meriti.

e so mūdo. † Testis eni mihi est de⁹ g

a f . i. volūtate vel spūalibus fide. s. τ charitate. f nō in carne. i. carnalibus obseruantijs. b f in quo. f pdicādo nō i lege nō in circūcisione nō in eo qd moyses seruus tradidit sed.

cui seruio i spiritū meo in euange h

a f qd fili⁹ tradidit nō scribēdo sz inspirādo mentibus. b f vestri. c f Ambro. De⁹ memor est cum dat: oblitus cuz cessat.

f lio filij ei⁹: q sine itermissiōe me/ i

a f habitis hōris cōstitutis ad orandum. b f que p me τ alijs.

g moriā vestri facio semper i orati/

a f nō solū oro sz etiā obsecro. f tentans. b f pspero vel aduerso. f quacunq̄ ex causa facili vel difficile.

onibus: meis obsecrās si quō mo k l

a f post lōga desideria. b f hyeme vel estate. c f q. qd esse non reputo nisi pueniam ad vos.

do tandē aliquando psperū iter

a f nō vt mali i suo malo. f q4 tūc vtilis aduēt⁹.

habeam in volūtate dei veniēdi

a f ideo obsecro. b f q4 q̄ scribit τ puerse possunt accipi τ virtutē suadere.

h ad vos. Desidero enim vos vide m

a f . i. vos participes faciā. b f gratuiti bñficij dei. f doctrine.

re: vt aliqd impātiar vob grātie

a f q4 iam aliquid habetis.

spiritalis ad cōfirmandos vos: n

a f q̄ cōfirmatio adeo est grata: q̄si. f . s. vos confirmari. b f q̄si mea cōsolatio fiet. c f q4 doleo de nō recta fide. f vel. i. vt cōsolemur vobiscum alia lr̄a d f nō nouā sz meā τ vestrā q̄ ē inuicē cōmunis. i. si vni⁹ τ eiusdē fidei sumus in xp̄o vel q̄ p dilectionem operatur.

i id est simul cōsolari in vob p eam o

q̄ inuicē est fidē vestrā atq̄ meā.

a f Haymo. Cur ergo nō venis: q4 phibitus sum qd volo vt sciatis τ putetis culpa vestra fieri: vt modo dignos vos paretis. f deside. q4 pposui.

k Nolo aūt vos ignorare fratres:

f non solum volui.

quia sepe pposui venire ad vos:

a f aliquib⁹ impedimētis deo id agēte. f venire. f vsq̄ in psens. c f . i. vt fructificetis vos p meam pdicationē: vel vt ego pmiū p vobis acquirā q. ideo deside. vt.

τ phibitus sū vsq̄ adhuc: vt āliquē fructū habeā i vobis sicut et

a f horū exemplo puocat eos. b f qd ideo volo: q4 debitor sum omnib⁹ gentibus.

l m ceteris gentib⁹. Grecis ac barba p

a f vt nemo de vtroq̄ pplo excludatur. f haymo mūdanis ratiōib⁹ eruditis. b f illa4 rationū imperitis. c f euāgelizare. f τ sicut alijs debeo ita τ vobis q4 oībus debitor sum.

ris sapiētib⁹ τ insipiētib⁹ debi/ q r s

a f q. et si ego ad hec paratus ergo alterius culpa remāsit.

tor sū: itaq̄ q i me prōmptū ē τ t v

f i me pmptū. f tāgit eos q̄ nō recta tradiderāt

n vob q̄ rome estl euāgelicare. Nō x

a Et pax. appetit⁹ enī hoīs non pōt totalit̄ q̄etari nisi i glia. b A deo pre. q̄ ē dator grē τ glie. c Et dño nr̄o iesu xp̄o. q̄ ē vn⁹ de⁹ cū ip̄o τ sic dator grē τ glie sicut ip̄e. d Primum q̄dez grās ago deo meo. Hic ɔñter ponit̄ narratio in q̄ explicat̄ intentio apl̄i: q̄ ē cōmendare grām dei p quā rome erāt vocati ad fidē aliq̄ iudei τ aliq̄ gētiles: ostēdendo q vtriq̄ ad salutē indigebāt grā dei: q4 scientia acq̄sita nō sufficiebat gētib⁹ ad salutē: neq̄ obseruatio legis iudeis: qd ptz ex h q isti et illi plapsi fuerāt in horribilia vitia: ppter qd egebāt xp̄i grā p quā saluarent̄. τ pmo hoc ostendit apl̄s. scdo instruit eos in moribus. ca. xij. Prima in duas. q4 pmo aufert a romanis credentib⁹ discordie materiā. scdo inducit eos ad charitatis cōcordiā. v. ca. Materia vo discordie erat: q4 ɔuersi de iudaismo pferebāt se gentilib⁹ ex mosaice legis susceptiōe: τ ecōuerso gētiles iudeis de sciētie acq̄sitiōe ppter qd ostendit eos: primo siliter egere grā dei sine p̄rogatiue aliqua añ cōuersionē ad xp̄i fidē. scdo post cōuersionem. scda incipit i tertio ca. añ mediū. ibi: Quid ergo. Prima i duas. primo apl̄s affectuz sue charitatis ad ip̄os ostendit. scdo vitia eoruz arguit. ibi: Reuelat̄. Prima adhuc i duas. primo enī ostendit se habere charitatē ad eos gratias agendo de eo4 bona inchoatione. dicēs: Primū q̄dem. i. p̄ncipalit̄. e Gratias ago deo meo. cui bonū hoīs p̄ncipaliter ē attribuendū. f Quia fides vr̄a annūciat̄ i vniuerso mūdo. Ciuitas enī romana tūc toti mūdo dñabat̄: ppter qd de oībus mundi ptibus ibi veniebāt nuncij q̄ bonā cōuersationez fideliū rome existentiū referebant in diuersis partibus orbis: qd ad dilatationem fidei τ ad dei gl'iam faciebat quā apl̄s querebat. g Testis enī mihi est de⁹. Hic scdo ostendit idem p ip̄is orando deuote dicēs: Testis enī mihi ē deus. frequēter enī p ip̄is orabat secrete ppter qd testem d hoc nō habebat nisi deū. h Cui seruio in spiritu meo. τ nō i obseruantijs legalibus. i Q sine itermissiōe memoriā vestri facio semp in oratiōib⁹ meis. Nō ē p h intelligēdū q apl̄s p ip̄is oraret cōtinue: sz q4 quotiēscūq̄ orabat: de ip̄is memoriā habebat. k Obsecrās. i. p rem sacram dep̄cans vt oratio sit magis exaudibilis: sicut cū dicimus: Per crucem τ passionē tuaz libera nos dñe. l Si quo modo tandē aliqn̄ psperū iter habeā τc. Hec forsitan fuit vna causa appellationis sue ad cesarē. Act'. xxv. vt sic videret fideles rome existentes. m Desidero enī vos videre. Hic reddit causam sui dicti: scilz quare desiderabat venire ad romanos: τ assignat ad h triplicē causaz. Prima ē ad augmentationē sui meriti τ eo4 p suam pdicationē. et h ē qd dicit: Desidero enī videre vos vt aliq̄d vob impatiar grē spiritalis. i. vt p pdicationē meā efficiamini deuotiores: τ sic i vob augeatur grā dei. n Ad ɔfirmādos vos. ī fide τ bonis opib⁹: o Jd ē simul ɔsolari in vobis. q. d. p h habebim⁹ ad inuicē ɔsolationē p fidē mihi et vobis cōmunē: et de dilatione sui aduētus ɔsequenter se excusat dicens: Nolo aūt vos ignorare fratres: q4 sepe pposui venire τc. et ptz ex pdictis littera. p Grecis et bar. Hic assignat̄ scda causa que ē redditio debiti dicēs: Grecis ac barbar'. i. hoīb⁹ ignote lingue cuiusmodi sūt oēs pter iudeos grecos τ latinos. q Sapiētib⁹. i. instructis in lege τ philosophia. r Et insipiētib⁹. i. illitteratis hoīb⁹. s Debitor sū. ad pdicandū eius euāgeliuz ex officio apostolat⁹. t Jtaq̄ qd in me pmptū est. ex pte animi lz habuerim τ habeā impedimētū exequēdi. v Et vob q̄ rome est' euāgelicare. i. pdicare euāgelium. lz aūt reddere debitū sit necessitatis: tn̄ apl̄s non peccauit ī h q oībus gētib⁹ nō pdicauit: q4 hui⁹ debiti redditio cadit sub pcepto affirmatiuo qd non obligat ad semp: s oportunitate habita: qd apl̄s fecit. x Nō enī eru. euan. Hic assignat̄ tertia causa ex honorabilitate officij. dicēs: Non enim erubesco euāgeliū

De iureiu. c. et si xp̄s. † 2. Tim. 1.

b hoīb⁹. Vel virt⁹ ē credēti: p quam pctm̄ dimittit̄: τ cū res exigit: fiūt miracula qb⁹ cōmēdat̄ doctrina. a Virt⁹ enī dei. Quia signis firmat̄ icredibilis pdicatio: qd nō ē ī falsis pconib⁹. b Ju deo primū. Esici⁹. Q. marie τ p oīb⁹ iudeo. Judeū. exponit cāz patrū tn̄ τ h idiget euāgelio. Quid g op⁹ ē eē s lege? c Justicia enī dei. Haymo. Amb. Est q̄ gratis iustificat impiū p fidē sine opib⁹ legis: vt alibi iueniar i illo nō habēs iusticiā meā q̄ ex lege ē: sz illā q̄ ex fide quā reuelat euāgeliū dū dat fidez hoī: p quam iustificat̄ q̄ credit deū iustū τ veracem in pmissis. Hoc ɔ iudeos q̄ negāt hūc eē xp̄m: quem pmisit de⁹. d Reuelat̄. Aug⁹. Aggredit̄ gētiles sm̄ porē statū: q4 iactabāt bonā naturā: τ excusabāt turpitudīes p ignorātiā. ɔ aūt apl̄s dicit τ pus habuisse noticiā: τ pdidisse p culpā: τ bonā naturā sibijpsis a deo relictā i oīa mala pcipitatā. Cōmēdata pietate fidei q̄ iustificati deo grati eē debemus ɔtrarium detestando subinfert: qd inflati p se i idola ceciderūt. e Ex fide. Dei pmittētis: in fidez hoīs: q̄ credit ei. Vel ex fide i fidē: ppter oēs ptes fidei ex fide veter' testa. vbi vn⁹ de⁹ ī fidē noui: vbi pr̄ τ fili⁹ et spūssāct⁹. Ex fide pmi aduent⁹: in fidē scdi. Ex fide pme resurrectiōis in fidē scde. Ex fide pmissionis: in fidē redditiōis. Ex fide pdicato4: in fidē populo4. Ex fide seminantiū in fidē metētiū. Ei ē iusticia q̄ transit de fide i fidē vt transeat iude⁹: τ q̄cunq̄ ali⁹ de fide veteris in fidem noui testa. τ de fide vbo4 et spei: i fidē rerū τ speciei. Aug⁹. Fides ē q̄ credunt̄ ea q̄ nō videtur: etiā ē fides qn̄ nō vbis s reb⁹ psentibus credit̄ qd erit cū de⁹ se videndū dederit. dicit g ex fide vbo4 qb⁹ credimus q nō videm⁹: i fidē rerū qua credita obtinebim⁹. f Sicut scriptū ē. Jn Abacuk ita ē: Just⁹ aūt ex sua fide viuet. Sed h et alia plura testimonia que ponit ab hebraice veritatis trāslatione qua nūc vtimur videt̄ discordare: q4 aliqn̄ sumit a. Lxx. interpre. aliquando sicut loquēs eodē spiritu quo pphete sensū sumit tātūmodo suis vtens verbis suaq̄ dispositione. g Reuelat̄ τc. Ex fide ē iusticia: τ inde salus: q4 ex impietate iniusticia: τ inde ira. i. pena: τ hoc idē reuelat̄ i euāgelio. Vel reuelat̄ de celo: qd accusat eos: q4 indicauit creatorē eis: vel saluatorem. Ex ip̄a enī celi fabrica irat⁹ illis de⁹ ostendit̄: q̄ ideo tam pulchra astra cōdidit: vt ex eis quāt⁹ τ q̄ admirabilis creator eorū sit possit agnosci: τ sic sol⁹ adorari. h Sup omnē impie. Jmpietas ē in deū peccasse. Iniq̄tas in homines. vel impi⁹ infidelis sicut idolatra. Jniqu⁹ q̄ prauitate opis ab eq̄tate discordat. i Eorum qui verita. Quasi cur eis ira de impietate: cum non cognouerint deū? ad qd: poterāt quidem cognoscere: sed sibi tollūt: malentes morari iniuste in sua voluptate. k Veritatē dei detinēt. Quia hoc dicit̄: qd ē deo noscibile est in illis: quasi in se habent vnde noscant: scz naturalē rationē. l Jn iniusticia detinēt. Bonū est qd tenēt: sed malū est vbi tenēt. veritatem enī tenent: sed in inq̄tate. Jnuenisti deū: inuenisti veritatem τ ip̄m detines i iniusticia: et qd per dei opa cognouisti: per hominis opa perdidisti. Aug⁹. Totum cōsiderasti rei ordinē: et non vis attendere q mundus opus dei: idolū op⁹ fabri. Si faber idolo sicut dedit figurā daret τ cor: ab ip̄o faber adoraret̄: quis ergo deus tuus? nunquid qui te fecit? m Notum dei. Greg⁹. Est qd ex huius mūdi dispositiōe τ naturali ordine assequi possum⁹. Jgnotum vo dei qd omnem latet creaturam: vt ratio substantie eius vel nature et mysterium humane liberationis. n Manifestum est in illis. Aug⁹. Quia non solum ratio naturalis ad hoc profuit: sed τ deus quotidie adiuuit: ne sola natura sufficere videretur. o Jnuisibilia enī ip̄ius. Haymo. Ostendit q̄d de deo scire potuerit: pluraliter dicit: quia pluribus modis cognoscit̄ scilz q eternus omnipotēs τ huiusmodi. Jntellecta ip̄a inuisibilia per facta: q4 p celum τ terram τ alias creaturas quas īmensas τ perpetuas esse intellexerūt: ip̄m cōditorem: incōpabilem īmensū eternum mente cōspexerunt. p A creatura. Ab homine per excellentiam: quia excellit inter alias creaturas: vel propter conueniētiam quaz habet cum omnibus creaturis. Est enim localiter in loco cum corporibus. Sentit cum animalib⁹. Jntelligit cuz angelis vnde: Pre.

f nobis: nō alijs.

a eni erubesco euāgeliuz. Virt⁹ enī a

a f inecrat ad fidē: dat salutē oī credēti: pctā remittit: iustificat: a scda morte pseruat. b f valēs. c f q dixit omni determinat. f credēti.

b dei ē i salutē oī credēti: iudeo pri/ b c

a f gentilib⁹ omnib⁹. b f credēti ē i salute q4 ē ei in iniusticiā qd clare ostendit̄ in ip̄o euangelio.

c d mū τ greco. Justicia enī dei in eo d

a f ex fide est iusticia: τ ita salus sicut abacuk dicit: nō ex lege. a f Aug⁹. ē ex fide: τ ita viuit eternavita q̄ est merces fidei.

e f reuelat̄ ex fide i fidē: sicut scptū ē. e

g † Just⁹ ex fide viuit. Reuelat̄ enī f

a f vēturi ad iudiciū. b f non oēs impios: sed oēs impietatis τ iniusticie ptes. f idolatras.

h ira dei de celo sup oēz ipietatē τ i g h

a f q̄ ex culpa eo4. b f verā de deo cognitionē

h i iusticiā hoim eo4 q̄ veritatez dei i

habēt. a f manētes in malo ope. f cū spōte eis se offerat.

k in iniusticia detinent: quia quod k

a f multa enī sūt que de deo p naturā sciri nō possunt vt de mysterio redemptionis τ incarnatiōis f . i. deo noscibile. b f ductu rationis.

l m notū ē dei: manifestum ē in illis. l

a f p op⁹ suū nō p doctrinā vel inspirationem. b f qd notū ē dei manifestū ē i illis q4. f pater. f al's reuelauit.

n o De⁹ enī maīfestauit illis. Jnuisi/ m n

a f ab hoīe nō solū ab angelis. f vel a constitutione mundi.

p bilia enim ip̄ius a creatura mun/ o

euangelium. i. pdicationē euangelij: q4 hoc ē honorificū τ sanctū. ideo subdit̄: a Virtus enī dei ē. i. euāgeliuz est dei virtutis ɔtentiuū. b In salutē omni credenti. tū q̄tum ad effectū: pficit solū credentib⁹. c Judeo primū τ greco. p h non ē intelligēdū q apud deū sit psonarū acceptio: sz h dicit̄: q4 iudei p noticiā legis τ pphetā4 τ greci p cognitionē creatura4: q̄ ē q̄daz scala ad ascendēdū ad deū p cognitionē et amorē habebāt quādaz dispositionē p ceteris gētib⁹ ad suscipiēdū euāgelij veritatē qd cōtinet iusticiā pfectā: ppter qd subdit̄: d Justicia enī dei i eo reuelat̄. i. in euāgelio māifeste tradit̄. e Ex fide in fidē. i. ex fide informi pcedēdo ad fidē formatā. lz enim sit idem habit⁹ tn̄ dr informis sine charitate existēs τ superueniēte charitate format⁹: q4 p h act⁹ ei⁹ efficit̄ meritori⁹ vite beate: τ talis formata fides viuificat τ iustificat perfecte: sicut scriptū ē Abacuk. ij. Justus autē τc. f Reuelat̄ enim. Postq̄ apl̄s affectū sue charitat' erga romanos ostēdit. hic ɔsir vitia eorū arguit. τ diuidit̄ in duas. q4 pmo arguit vitia gentiliū. scdo iudeo4. ca. sequēti. Prima in duas. q4 pmo arguit vitia eo4. scdo ɔcludit intentū. ibi: Qui cū iusticiā dei. Prima adhuc in tres. q4 pmo arguit eorū vitia ɔ deū. scdo i seip̄m. ibi: Propter qd tradidit. tertio in pximū. ibi: Et sicut nō pbauerūt. Prima i duas. q4 primo arguit eo4 cecitatē. scdo peccato4 inde sequentiū grauitatez. ibi: Et mutauerūt. Primuz aūt ostēdit p h q romani vigebāt rōne et industria naturali. vn̄ dicit Vegeti⁹ libro d re militari q romani q̄sierūt dñiuz toti⁹ terre et orbis nō multitudine ppli nec fortitudine corporali: sed sapiētia ɔsilum τ prudentia militari: ppter quod ex cognitione naturali sibi data poterāt cognoscere vnum solum deum verum latria colendū: qd si fecissent tanq̄ de bonis naturalibus deo grati dedisset eis cognitionem sui supnaturalē quam necessariū est habere ad salutem: sicut patet de cornelio. Act'. x. Sicut enī corpore disposito et organiçato per naturā infunditur a deo anima: sic talis supnaturalis noticia homini disposito p modum pdictum: et sicut deficiente natura in organiçatione predicta non infundit̄ anima: sic homini indisposito noticia fidei denegatur. sic enim fuit de romanis qui de cognitione naturali deo ingrati supbierunt: et ex consequenti cecitatem mentis incurrerūt τ grauia peccata cōmiserunt: ppter quod puniendi erant ex iusticia diuina. et hoc est qd dicitur: Reuelat̄ enim: id ē certitudinaliter expectatur. g Jra dei: id ē iusticia et vindicta. Super omnē impietatē: scz contra deum. Est enim pietas cultus deo exhibitus: sm̄ Tullium. τ per oppositū impietas importat dei cōtemptum. h Et iniusticiam hominuz: id est peccatum contra pximum cum quo iuste est viuendū. i Eorum qui veritatez dei iniusticia detinent. Veritas enim diuina q̄tuz est in se parata est se manifestare: sz malicia hominis impedit in eis hanc manifestationem: τ sic quodāmodo detinet eam: sicut impediens cursum aque dicitur eam detinere: qd declarat cōsequenter. dicens: k Quia qd notum ē dei. i. in conditionibus diuinis p rationem naturalem cognitis: cuiusmodi sunt essentialia attributa: vt sapiētia: bonitas τ similia. l Manifestū est in illis: scilicet hominibus romanis. m Deus enī illis manifestauit. et subditur modus manifestatiōis. cū dicitur: n Jnuisibilia enim ip̄ius: id est attributa dei essentialia que sunt nobis inuisibilia ī presenti sicut et ei⁹ essentia eo q non cognoscuntur cognitione intuitiua. o A creatura mundi: id est ab homine qui sic nominatur eo q habet quandam similitudinē cuz omni creatura habet enī

Abac. 2. a

† De pe. dis. 4. in domo De sa. vn. c vnico. v. in pectore. Abac. 2. a Heb. 10. d

C

a ꝭ p ea ꝛ si ñ p legē. b ꝭ nō corporea vł imagina
di p ea q̄ facta sūt itellecta ꝯspici/
ria visiōe ſꝫ itellectuali. a ꝭ q̄ oia gubernat. b ꝭ filius. ꝭ cōspicit.
unt: sempiterna q̄ꝫ vtūs ei⁹ ꝛ diui
a ꝭ spūssanct⁹. ꝭ bonitas q̄ oia replet. ꝭ de hoc.
nitas: ita vt sint inexcusabiles:
a ꝭ p naturalē rōnē ꝛ creature reuelationē. b ꝭ adeo vt vnū cōfiterent principium omniū.
a Quia cū cognouissent deū: non
a ꝭ bñ viuēdo ꝛ colēdo. b ꝭ de cognitiōe sibi attribuerūt in quo vani ꝛ falsi fuerunt.
sicut deū glorificauerūt: aut grās
ꝭ putātes se aliq̄d esse cū nihil sint.
egerūt: sed euanuerūt in cogitati
a ꝭ q̄ a se: nō a deo. b ꝭ ido. c ꝭ paulatī vsq̄ ad insipientiā cor eoꝝ deductū est. ꝭ tumore supbie obumbrāte.
b onib⁹ suis: et obscuratum est insi
a ꝭ .i. ratio q̄ ab eis credita est esse. b ꝭ ore vel corde. c ꝭ ecce quomodo euanuerūt.
piens cor eoꝝ.† Dicentes enī se
a ꝭ a se: nō a deo. b ꝭ ecce quō obscuratū ē cor.
esse sapientes stulti facti sunt. Et
ꝭ i deū. a ꝭ nō solū sensu peccauerūt ſꝫ etiā ope. ꝭ ꝯtrā ad se. b ꝭ culturā deo icorruptibili debitam.
mutauerūt gloriā icorruptibilis
a ꝭ in imaginē ei cuius erat assimilatā.
e dei i silitudinē imaginis corrupti
a ꝭ prius. b ꝭ maior hebetudo. ꝭ post. ꝭ inde.
f bilis homis: ꝛ volucrū ꝛ quadru
ꝭ deinde. ꝭ idolatriam. s.
pedū ꝛ serpētiū.† Propter quod
a ꝭ subtrahēdo grāꝫ tradi pmisit. b ꝭ ecce vindicta.
g tradidit illos de⁹ i desideria cordis eoꝝ.
a ꝭ .i. a se sic parati: nō a deo. b ꝭ postea i
dis eorum in immundiciā: vt cōtumeliis
actū. ꝭ ꝯtrā ad naturā. ꝭ itē vindicta.
h tumeliis afficiant corpora sua in
a ꝭ nō aliunde sed a se habētes: vel in suo sexu. b ꝭ illi afficiunt ꝛc. repetitio.
i k semetipsis. Quia cōmutauerunt
a ꝭ hoc ē qd̄ supius vocauit gloriam dei. ꝭ qd̄ de deo verū est dederūt idolo. s. ꝙ sit deus.
l veritatē dei in mendacium: ꝛ co/
ꝭ diligēter ornādo. ꝭ actib⁹. ꝭ q̄si illd̄ eēt melius.
m luerūt ꝛ seruierūt creature poti⁹
lius. a ꝭ ꝯtuis ab illis priuet suo honore. ꝭ tñ. b ꝭ exaltatus super omnia. c ꝭ sine fine.
q̄ꝫ creatori: qui ē benedict⁹ i secu/
a ꝭ q. q̄ ita peccauerūt in naturaꝫ creātē. ꝭ iterū vindicta repetit sicut añ culpa. b ꝭ tradi pmisit.
n la amē. Propterea tradidit illos
a ꝭ prius in ardore libidinis que ē passio nature nec nomināda: post in actum. ꝭ ꝛ vere.
o p de⁹ i passiones ignominie.† Nā fe
ꝭ vel com. ꝭ viri legitimi.
q mine eoꝝ imutauerūt naturaleꝫ

ꝭ inter se agentes.
vsū i eū vsū q̄ ē ꝯtra naturā.† Silr
a aūt ꝛ masculi relicto naturali vsu
a ꝭ ecce pctm̄ volūtatꝭ vel desiderij. b ꝭ q̄ a se:
femie: exarserūt i desideriis suis i
nō a deo. ꝭ nō tm̄ exarserunt: sed ꝛ.
inuicem: masculi i masculos tur/
ꝭ actu. ꝭ ita ꝛ. ꝭ vindicta dignā.
b pitudinem operātes: et mercedē
a ꝭ q̄ pctō cōgrua fuit. b ꝭ i natura sua vindicātes deū. i. vindictā dei sustinētes in suo sexu.
c quā oportuit erroris sui i semet/
d ipsis recipientes. Et sicut non p/
bauerunt deū habere in noticia
a ꝭ vt nihil itelligāt: nisi qd̄ a pbitate remotū ē.
tradidit illos deus in reprobum
ꝭ opere. ꝭ rationi.
sensum: vt faciāt ea que nō cōue/
ꝭ illos quasi non parum habētes de.
e niūt: repletos omni iniquitate:
a ꝭ p patres. b ꝭ fornicatio ois vsus pter legitimū cōnubium. c ꝭ que ē multa acquirere: nec supflua pauperibus erogare.
malicia: fornicatione: auaricia:
a ꝭ dolore alieni boni. b ꝭ vniuersalit q̄ sunt actus ꝛ voluntatis.
nequitia: plenos inuidia: homi/
a ꝭ qñ aliud simulat: ꝛ aliud agit.
cidiis: cōtentione: dolo: maligni
ꝭ inter amicos discordiam seminātes.
f g tate: susurrōes: detractores deo
a ꝭ qui dictis vel factis cōtumelias ꝛ turpia inferunt. b ꝭ in honoribus.
odibiles: contumeliosos: supbos
a ꝭ q̄ nouū gen⁹ mali cuiuscūq̄ iueniunt: verbo vel ope. b ꝭ carnalibus vel spūalibus.
h elatos: inuentores malorum: pa
a ꝭ ſꝫ feris indomitiores. b ꝭ nō discernētes int̄ bonū ꝛ malū. a ꝭ habitu ꝛ icessu. b ꝭ dilectiōe
rētibus nōn obediētes: insipien/
i tes: incompositos: sine affectio/
pximi. a ꝭ i societate. b ꝭ nō cōpatiūt misero.
ne: absq̄ federe: sine misericor/
a ꝭ item alterius cadunt. b ꝭ iustum deum.
dia. Qui cum iusticiam dei cog/
a ꝭ duce ratione. ꝭ prius. ꝭ tñ.
nouissent: nō intellexerunt: quo/
k niam qui talia agunt digni sunt
ꝭ eterna.
morte:† nō solū qui ea faciūt: sed

a Qui ɔsentiūt. Cōsentire ē tacere cum possis arguere. Uel errorem fouere.

Propter qđ inexcu. Hic Ca. II cōiter de gentib⁹ ⁊ iudeis. Jude⁹ iudicabat gētilē: ꝓpter priorē statū. Gētilis iudeū: vterq̄ hō nō spiritus. Si inde⁹ iudicat gētilē ꝺ idolatria: ⁊ ipi idolatre Si gētilis iudeuȝ de leg. p̄uaricatione: ⁊ ipse p̄uaricator natural' legis.

c Inexcusabilis. Quia tu ipse testis es dānatiōis tue: dū aliuȝ iudicas: q̄re hoc: q̄ȝ eadem agis. d Qui iudicas. In q̄ ostendit se eē qđ nō ē. i. iustū. Qui iudicas. Propter iudeos hoc: ⁊ si nondū eos noīatim exprimit: q̄ i lege gloriantur: et agunt q̄ dānāt: et q̄ȝ nōdū noīatim eos exprimit.

† 32. q. 6. c. nihil.

ſ vt nullus excuſetur.

a etiam qui cōſentiunt facientib⁹.

ſ q̄ȝ oīs faciens et conſentiens dignus eſt morte.

Propter qđ inex Ca. II a

a ſ tā iudeus q̄ȝ gētilis.

cuſabilis es o hō ōīs q̄

iudicas. † In q̄ eī iudicas alterū:

c teipſū cōdēnas. Eadē eni agis q̄

a ſ q. vos ita opinamini: nos autem ſcimus. ſ vel vere inexcuſabilis es. ſ vel aūt.

iudicas. Scimus eni q̄m iudiciū b

ſ equitatē rei nō ꝑſonas. b ſ contra. c ſ ſiue iudeos ſiue gentiles.

f dei eſt ſm veritatē in eos qui ta- c

a ſ increpatio cū ironia. ſ nos ita ſcimus: ſed tu exiſtimas. ſ opinaris. ſ carnalis.

g lia agunt. Exiſtimās autem ho- d e

a ſ Aug⁹. q̄ȝ hec ptās data ē tibi: et nō ē i mūdo q̄ te iudicet: h̄ c̄t̄rū ad platos. b ſ q̄ ſupra.

mo omīs q̄ iudicās eos qui talia

ſ hoc. ſ. ſ quocūq̄ modo.

h agūt ⁊ facis ea: q̄ȝ tu effugies iu- f

a ſ cur ergo mō nō potuit: q̄ȝ bonus expectat qđ ignorans. an di. ſ copioſam bonitatem.

i dicium dei? An diuitias bonita- g h

a ſ patientiā ⁊ longanimitatem. b ſ Aug⁹. q̄ȝ modo tēpus miſericordie.

k tis eius: et patientie et longani- i k

a ſ ſeuere loquit̄ q̄ȝ mens non reuocat̄ niſi timore. ſ ecce deum neſcis miſericordem.

l mitatis cōtēnis? Ignōras quo- l m

ſ vel patientiā.

niā benignitas dei ad penitenti n

ſ ſed q̄ȝ tu durus: ⁊ in malo ſuo pertinax: de quo nec corde penites. a ſ c̄t̄rum in ſe eſt.

m am te adducit. Scđȝ duriciā aūt o

Sapie. v. Laſſati ſum⁹ in via iniq̄tat̄. Tertio mō ex parte effectus ɔſequēt̄: ⁊ his duob⁹ modis vltimis vnū pctm̄ nō ſolū ē pena p̄cedēt̄ peccati ſ̄ etiā ſui ... rum qui videntes tales de peccato in peccatum ſic ruere: magis reformidant peccare.

In ca. j. vbi ꝺ̄r in poſtil. Segregatus in euangeliū dei.

Additio. j.

Additio. ij.

Additio. iij.

Additio. iiij.

Additio. v.

Additio. vj.

Ca. II

Propter qđ. Poſtq̄ aplš arguit vitia gētiliū. hic ɔ̄ſr arguit vitia iudeoȝ ...

Haymo. Qui talia faciūt que in aliis reprehendūt. Qui in iudicio attendunt perſonas potentuȝ diuitū propinquorū. Exiſtimas aūt. Cōmuniter legitur ...

cipio ſequēt̄ ca. Prima adhuc ... mouet q̄rūdā errorē. ibi: Exiſtimas ... les idolatria reputabat̄ meritoria ...

quaten⁹ eis datur ... bus placent mala et de miſericordia dei nimis p̄ſumētes in eis ꝑtinaciter ꝑdurant in quo illius oſtendūt patientiā ⁊ ſuam cumulāt ſarcinā deteri⁹ peccando. Sunt ⁊ aliȷ̄ q̄bus diſplicēt q̄dē mala: ſed q̄m grauia eſſe intelligūt: putāt ſibi iam nō poſſe ignoſci: ſicut ille q̄ dixit: Maior ē iniquitas mea ⁊c̄. Iſti vo ... Illi ergo nimia ſpe deū nō iuſtū autumāt. Iſti de deſperatiōe deū nō bonū eſtimāt. Ex vtroq̄ g̃ pericli tabunt̄ ⁊ ſperando ⁊ deſperādo ɔ̄trariȷ̄s rebus ⁊ cōtrariȷ̄s affectiōib⁹ laborātes peribūt. a Theſauriças. Accumulas tibi vindictā: deteri⁹ peccando: h̄ Iſta impenitentia eſt blaſphemia in ſpiritūſanctū. Iſta duo occidūt aīas deſperatio ⁊ p̄uerſa ſpes: his duobus fit blaſphemia i ſpiritūſanctū: vnde i euāgelio: Qui peccauerit vel verbū blaſphemie dixerit in ſpiritūſanctū nō remittet̄ ei h̄ vel in futuro: de q̄ Joh̄es in epl'a cano. Eſt peccatum ad mortē. non ꝑ eo dico vt q̄s oret. Peccatū in ſpiritūſanctū fit duob⁹ modis. ſ. ꝑ obſtinationē: vel deſperationē. Obſtinatio ē indurate i malicia mētis ꝑtinacia: ꝑ quā fit homo impenitēs. Et hec impenitētia ē blaſphemia i ſpiritūſanctū. Deſperatio eſt q̄ q̄s penit⁹ diffidit de dei bonitate: ⁊ vtrūq̄ dicit̄ pctm̄ i ſpiritūſanctū. Ambroſi⁹: Uere in ſpiritūſāctū delinquūt q̄ ſuā maliciā dei bonitatē excedere putāt. Haymo. Nō tibi videat̄ de⁹ ſic miſericors: vt non videat̄ iuſt⁹: nec ita iuſt⁹ vt miſereri nō velit. Aug⁹. Illud peccatū aliq̄ irremiſſibile dicunt. ideo q̄ȝ taliter peccātes penitere nō poſſūt habētes corda indurata velut lapides. ꝺ̄ q̄ Job: Induratū ē cor ei⁹ velut lapis. Aliȷ̄ dicunt irremiſſibile: q̄ȝ taliter peccātes nūq̄ penitēt. cum tn̄ poſſint. ...

Geñ. 4. b

Mat. 3. d

1. Joh. 5. d

Job. 41. c

a tuā ⁊ cor impenitēs theſauriças a

a ſ exercēdā. b ſ q̄n oia apta ⁊ q̄n reuelabitur qđ a nobis modo neſcitur.

tibi irām i diē ire ⁊ reuelatiōis iu b c

ſ iuſti.

b ſti iudiciȷ̄ dei: † q̄ reddet vnicuiq̄ d

ſm opa ei⁹: His quidē qui ſm pa e

a ſ bn̄ vſi patiētia dei bn̄ opantur. b ſ ſunt. c ſ q̄ȝ fulgebūt iuſti vt ſol in regno pa. ſui.

tiētiam boni operis gloriam et f

a ſ ꝑ ad dexterā dei facti. b ſ q̄ȝ qđ habebūt ꝑ manebit. c ſ q̄ hac intētiōe bona opati ſūt nō vt

honorē ⁊ incorruptionē q̄ren- g

videant̄ vt hypocrite. a ſ vt vos romani.

tibus vitam eternā. His autē q̄ h

ſ vel q̄ cōtendūt deo nolētes penitere. ſ ſunt.

ſunt ex contētione: et qui non ac i

a ſ cū eis dicit̄. b ſ diffidētes de iudicio futuro.

quieſcunt veritati: credunt autē k

a ſ ipunitati. b ſ pena. ſ poſt iudiciū. c ſ erit in die iudiciȷ̄. ſ ꝑ ſibi indignabunt̄.

c d iniquitati: ira et indignatio tri- l m

a ſ an̄ iudiciū. ſ qđ pri⁹ ira. b ſ qđ indignatio.

e f bulatio et anguſtia in omnē ani- n

ſ tā iudei q̄ȝ gētilis. a ſ maxie q̄ȝ ⁊ ſcriptā legē

g mā operātis malū iudei primūȝ o

habuit. a ſ gentilis. ſ qđ ſupra incorruptio.

⁊ greci. Gloria aūt ⁊ honor ⁊ pax p

a ſ tpe vel ꝑ melius inſtruct⁹ melius opatur

omi operāti bonū: iudeo primūȝ

ſ gentili.

h ⁊ greco. † Nō eſt eni ꝑſonarū acce q

ſ quia.

ptio apud deum. Quicūq̄ enim r

a ſ ſcripta. i. gētiles. b ſ nos ꝑ legis preuaricatione: ſ damnabuntur.

i ſine lege peccauerīt: ſine lege peri s t

a ſ .i. iudei. ſ legem ſcriptam habentes.

k bunt. Et quicūq̄ in lege peccaue v

a ſ etiā ꝑ legis p̄uaricatione in q̄ aggrauat eos. ſ .i. non ꝑ auditu legis.

l m runt per legem iudicabūtur. Nō x y

enim auditores legis iuſti ſunt

bui⁹ ꝺ̄r cor durū qđ nō obedit inſtigāti ad bonū. a Theſauriças tibi irā. i. accumulas tibi penā. b In die ire. i. vltiōis ete. c Et reuelatiōis iuſti iudi. dei. tūc eni reuelabūt ſecreta corda veſtri. d Qui reddet vnicuiq̄ ſm opa ei⁹ ...

Ro. 16. b

B

tillib⁹ habebāt auxilia diuia ... ꝑ legem. greci ꝑ ſapiaȝ acq̄ ... vigebat i grecia ...

Universidad de ... Biblioteca

hoc ē. nō eni p auditu s factores q̄cūq̄ q̄d q̄dem ē p grām. a Sz facto res: id est qui credunt in xp̄m: quē lex p̄misit: q̄cunq̄ sint quod nō ē nisi p grāz. b Factores le gis iustificabunt. i. iusti deputabūt: vel iusti fiēt a deo: vt sint factores. n̄ qui an̄ erāt factores post iustificabūt: vt si diceretur: hoīes creabūt: q̄r ipa creatiōe fit vt sint hoīes: sic ipsi nō q̄ ante erāt factores iustificabūtur: q̄r etiam gentes. r h̄ ē: c Cū eni gētes. Cū eni dixerat gentilē damnari si male operaret. saluari: si bene. sed cum legem nō habeat: q̄si nesciat quid sit bonū quidve malū: videret sibi neutrū debere imputari. Cōtra apostol⁹: Et si non habeat scriptā legē: habet naturalē: q̄r intelligit r sibi conscius est quid sit bonū: r q̄d sit malū. r ideo credēdus est bn̄ vl' male operari: r merito saluari vel dānari: bn̄ opari dico: r saluari q̄d nō ē nisi p grāz et fidē: q̄ renouat naturalē imaginē dei in hoīe ex vitio r vetustate sopitā: sine qua renouatione male opatur: r dānat accusante eū ɔscientia. vitiū quippe ɔtra naturam est q̄d vtiq̄ sanat grā. Non eni vsq̄ adeo ī humana aīa imago terrenorū affectuū labe detrita est vt nulla in ea lineamēta remanserint. Nō oīno deletuz est q̄d ibi p imaginē dei cū crearetur impressū ē. Proinde vitio sanato p grām: naturaliter fiūt ea q̄ leg' sūt. Nō q̄ p nature nomē negata sit grā: sz potius p grāz reparata natura: q̄ grā interiori hoī renouato lex iusticie rescribitur quā deleuerat culpa. d Opus leg'. Est fides quā vltro habēt ī cordibus. i. intimo affectu vbi fides p dilectionē opat. e Si autē tu iu. Hic iudeos aggredit grauī⁹ accusans eos d' petis eo q̄ plura haberēt auxilia. f Ducē eē ce. Cecos et i tenebris existentes dicit gētiles q̄ et rōne priuati ceci sūt: r si q̄d sciunt: tn̄ in tenebris sūt. g Habētē formaz. Et aliis exemplū scientie legis sis: r veritatis. q̄dā eni scientiā r intellectū alicui⁹ libri habēt. et ita sentiunt sicut auctor ipse sensit: n̄ tn̄ habēt inde veritatez:

q̄r nesciūt

a et si apud hoīes. b .i. grā iustificat eos vt adimpleāt legē q̄r non faciūt vt iustificent sz iustificāt vt faciāt. c iusti habebunt.

apd deū: sz factores iustificabū/

a factores iustificabuntur qui etiam gentes: r hoc est cū eni. scriptam.

tur. † Cū eni gētes q̄ legē non ha

a Orige. Naturali rōne illuminari discernūt faciēda r vitāda q̄d faceret lex.

b .s. q̄ lex mādat. s. credere i deū r i xp̄z: q̄nis

bēt: naturaliter eā q̄ legis sūt fa

scriptam moysi.

ciūt: eiusmodi legē nō habētes:

valent sibi legē. a indicijs operum dum hec laudant: illa damnant.

ipi sibi sūt lex: q̄ ostēdūt opus

a firmiter fixum rationi eorum.

legis scriptūz in cordibus suis:

a vnde ipi sibi testes erunt boni vel mali inde scientes se merito damnari vel saluari. b r si alijs non videat.

tēstimoniuz rēddente illis con/

a nō solūmodo ɔsciētia opez sz etiā cogitatio nū malaz r bonaz: vel genitiui p ablatiuis mo

scientia ipsoruz: r iter se cōgita

re grecorū. hoc de nō credentib⁹. vel bus.

tionum inuicē accusantiuz: aut

a hoc de credentib⁹. b iudicij. c reddē/ te testimonium. vel bus.

etiaz dēfendentium in diē cūm

a .i. aperta erunt. b que modo sūt occulta.

iudicābit dēus occulta hominū

q̄d totū ē certū s̄m euāge. r c̄. a .i. pauli q̄d .s. paul⁹ annūciat. b q̄r pater neminē iu/ dicat sed omne iudiciū dedit filio.

s̄m euangelium mēum pēr ie/

a gētilis habet tm̄ naturalem legē: tu iudeus plura. b a iuda patriarcha ex cognatiōe ti/ bi hoc nomen venit.

sum christum. Si autēm tu iūde

a nō vagaris erroribus vt q̄ sine legē.

us cognominaris r requiēscis ī

a de cognitione dei. b de redemptiōe quā tibi p pphetas nunciauit.

lege: et gloriāris in deo et nōsti

a de vtilib⁹ vtiliora scis eligere.

volūtatē ei⁹: et prōbas vtiliora

instruct⁹ per legem: confidis te

a quasi non intelligentium. b q̄d etiam il luminare possis.

ipsum ducem esse cēcōz: lumēn

eoruz qui ī tenebris sunt: erudi

nōdum pfectoz iudeorum.

torem insipientiuz: magistrum

a iudeorū qui de lege dicere nesciunt.

b .i. pfectionem scientie.

infantiūm habentez fōrmā sciē/

cum hec oia habeas.

tie: r veritatis ī lege. Qui ergo

cur.

alium doces: teipsum non do/

sicut lex dicit.

ces. Qui prēdicas nō furandū

sensum de christo in lege.

furari. Qui dic' nō mechandū:

veritatē xp̄i de lege tollis: r mēdaciū ponis.

mēchari. Qui abomiari idola:

a christum negando. cultum dei dando ido lis q̄d sepe fecerunt iudei.

sacrilēgiū faci. Qui ī lege gl'iari

a dum sensum legis qui est de incarnatione r diuinitate preteris.

b .i. causa es quare deum inhonorant r vere.

p p̄uāricationē legis dēū inho/

a Sz fac. le. iu. q̄cūq̄ sint illi siue iudei siue gētiles. b Cū eni gē. Hic declarat quoddā dictū. s. q̄ gentiles habuerūt legē naturalē. ideo faciētes ɔtra dictamen illi⁹ legis merebant puniri. r viuētes s̄m ipaz premiari. ppter q̄d obseruatio legis naturalis cū fide r cultu vni⁹ dei: ad q̄d etiā inducit ratio natural' aliq̄ modo suffecit ad salutē gentiū vsq̄ ad publicationē euangelij: q̄r non tenebant ad legē moysi. q̄d dicit igit: Cum eni gentes q̄ legem non habēt. s. mosaicā. c Naturaliter ea q̄ legis sūt faciūt. i. ex naturali dictamine rōnis. d Eiusmodi legē nō habentes. scz mosaicā. e Ipi sibi sūt lex. i. ratio naturalis q̄ est p̄ncipalior ps hoīs. ppter q̄d d'r totus hō: vt dictū est supra: ipa q̄dem est eis lex: q̄r lex scripta diuina vel humana est a lege naturali deriuata q̄tū ad agibilia: q̄r p̄ma p̄ncipia agibilium sunt impressa ītellectui practico ex q̄b⁹ deriuantur leges q̄si q̄dā ɔclusiones: sicut intellectui speculatiuo impssa sūt p̄ma p̄ncipia speculabiliū ex q̄b⁹ deriuant scientie tanq̄ q̄dā veritates ɔcluse. f Qui ostendūt opus legis scriptū in cordib⁹ suis: q̄d declarat p effectum dicēs: g Testimoniū reddente illis ɔscientia ipoz. que ex naturali dictamīe rōnis recalcitrat malo r ɔsentit bono. h Et inter se inui. cogi. ac. aut etiā defendentiū. dicunt autē cogitatiōes accusantes male r defendētes bone q̄ examinantur r declarant corā naturali iudicatorio hoīs: sicut coram iudice p p̄ma principia operabiliū naturaliter inserta: sicut est illud: Hoc facias alij q̄d tibi vis fieri. et nō facias alteri q̄d tibi nō vis fieri. r lz hoc iudiciū fiat in p̄senti: tn̄ multo clarius fiet in die iudicij. ido sequit: In die cū iudicabit r c̄. i Scd'z euā. meū. lz eni euāgeliū si soli⁹ xp̄i tā q̄ actioris: tn̄ d'r euāgeliū apl'i tā q̄ ei⁹ p̄dicatoris. k Per iesū xp̄m. finale eni iudiciū exercebit p eū. l Si aūt tu r c̄. Pri⁹ apostolus ostendit iudeos r gentiles in culpa r pena fuisse similes. hic ostendit iudeos in aliquo peiores. r hoc est ex duobus. scd'z ponit. ibi: Circūcisio. Primū autem est beneficiū legis accepte p quaz iudei pre ceteris gentib⁹ a deo fuerūt sublimati. s̄m q̄ dicit Deutero. iiij. Que est eni alia gens sic inclita vt habeat cerimonias iustaq̄ iudicia r vniuersaz legem. r quāto status altior: tāto casus grauior erat. r ideo peccatū iudeoz grauius erat peccato gētiliū in eodē genere peccati. dicit igit: Si autē tu iudeus cognominaris. et dicit cognominaris: q̄r primo nominati sunt hebrei ab heber. in cuius familia māsit lingua hebraica q̄ prius erat oībus cōmunis: Gen. xj. Erat aūt terra labij vnius r c̄. postea noiati sunt israelite a iacob q̄ nominat⁹ est isr'l: Gen. xxxij. Et vltra iudei a tribu iuda nobiliori. m Et req̄escis ī lege. non vagando p varios errores sicut gentiles. n Et gloriaris in deo. i. in noticia vnius dei. o Et nosti voluntatez ei⁹. i. precepta in lege expssa. p Et pbas vtiliora. i. scis eligere meliora. q Instructus p legē. que ostēdit omnia ista r non solū regimen pprium sed etiam aliorum. ideo subditur: r Cōfidis teipm. p̄sumendo de tali instructione. s Esse ducē cecoz. quo ad fidē. t Lumē eorum qui in tenebris sūt. q̄tū ad mores. v Eruditorē insipiētiū. q̄tum ad maiores. x Magistrū infantium. q̄tum ad minores. y Habentē formā scientie. in speculatiuis. z Et veritatis in lege. in practicis. ppter q̄d ɔcludit peccati grauitatez dicens: a Qui ergo aliū doces: teipm non doces. r sic peccas in teipm. b Qui p̄dicas nō furaris. r sic peccas in p̄ximū p ɔcupiscētiā oculoz. c Qui dic' nō mechādū mecharis. r sic peccas in p̄ximū p concupiscentiā carnis. d Qui abominaris idola. iudei eni post reditū captiuitatis babylonice nō dicūtur idolatrasse nisi aliqui pauci machabeorū tpe. et timore magis mortis q̄ amore idolatrie saltē p maiori pte. tn̄ fuerūt hoīes valde cupidi: vt testāt etiā iudei r maxime circa tēpora xp̄i: ppter q̄d aliqua deputata ad cultū diuinū sacerdotes r ministri templi suis vsibus applicabāt. ido subdit: e Sacrilegiū facis. quod est furtū sacre rei. f Qui in le. glo. a deo tibi data. g Per p̄ua. le. deū inhono. q̄tū ē

in te. r ad

quia nesciūt quō sit verū: nec etiā esse verū. h̄ iudeus iactat se habere sensū legis r scire verū esse sensum illū legis: ita vt alijs habere volētib⁹ sit exemplar. a Nomē eni dei r c̄. Inter gētes blasphemat nomē dei p iudeos: q̄r credētib⁹ iudei suadere nitebāt christū nō eē deū dicendū. Vel q̄r olim gētes nō aduertebāt iudeos sibi traditos pro noxis suis: sz idolis suis dabāt gloriā de victoria q̄si iudeorū deum vicissent in iudeis. b Circūcisio q̄dē. Ostēdit supra legē nō iuuare eos. modo circūcisionem. c Prodest. Quia obediēdo deo: signum facit vitat': dū popul⁹ rudis: sub timore dei custoditur. Prodest. Hic dicit. et in sequentibus: Si circūcidamini

Gal. 5. a

xp̄s nihil vob pderit. Scd'm statū diuersoz tēpoz h̄ vult ītelligi. Nā s̄m statuz veteris testamenti olim pfuit circūcisio. sz nō pfuit ad salutē: sine spiritualis legis obseruātia. Modo aūt scz tpe grē postq̄ exhibita est veritas nihil prodest. d Si legē custodias. Ambro. Ut deponas oia turpia: vt cor circuncidas: r credas xp̄o. e Nonne. Cōparatione sui te dānabilē ostendit: qui nō p naturā neq̄ per circūcisionē: h̄ p legē nouisti: q̄d ille p naturā. i. christū. f Iudicabit p̄putiū. Videt ergo in p̄senti loco dicere gentes ī preputio carnis ad fidē christi venerunt: quas legem spiritualem seruantes comparat et p̄fert iudeis: qui per litteram r circūcisionem carnis preuaricatores sunt legis q̄s r iudicandos ab illis dicit. g Non eni qui r c̄. Unde iudeus potest fieri gētilis: et gētilis. iudeus non enim r c̄. h Iudeus. Interp̄tatur confitens: q̄ eni vere credit et recte confitet vere est iudeus. i Circūcisio cor. Orige. Est q̄ purificat animā r vitiorū maculas abscindit. k Cuius laus. Ambro. Laudat deus credentem non carne circūcisum. Iudeoruz laus ex hominibus est: qui si faciūt q̄d lex iubet. sine spū tamē timore pene nō amore iusticie: et ita nō est coram deo q̄d apparet coram homine. l Nō ex hominibus sz ex deo. Aug⁹. Est illa circūcisio qua illicita concupiscentia amputat q̄d non fit littera docente et iuuāte sed spū adiuuante r subsequente.

Ca. III

Quid ergo amplius. Obijcit quod videt posse obijci: vt soluat quandoq̄dem iudeus fit gentilis: r econuerso. ergo quid est plus iudeo qui dicitur populus peculiar' dei: q̄ gentili q̄ dicitur canis immūdus? Aut quid consecutus ē de circūcisione: ad hoc valuit quidē olim: sed non ido digniores in fide: et hoc est: multum plus est iudeo s̄m priorem statum: r hoc per omnem modum. Omnis modus vel in administratione temporalium: vel reseratione spiritualiū: in quo vtroq̄ multa iudeis deus fecit: que non gentibus: et ita s̄m priorem statum digniores. n Primum quidem quia credita sūt illis eloquia dei. Quasi vt alia minora de tēporalibus

a Ezechielis verba pphete p suis ponit.

a nomen nostrum† Nomē eni dei q̄ p vos blas

a hodie q̄r in xp̄o pater blasphematur: sicut ipse ait: Qui me recipit nō me soluz recipit sz eū q̄ me misit: sicut olim in iudeos videbātur gētes vicisse deū. b de cōtēporaneis ab Ezechiele.

phēmat iter gētes: sicut scriptūz

a r cū talis sis circūcisio nō pdest. b tibi q̄ es de genere abraam.

ē. † Circūcisiō q̄dem pdēst si legez

a christo credas spūaliter credas. si q̄ circūcisio exigit nō imples. s. vt credas in xp̄m.

obseruēs: si aūt p̄uaricator legis

a carnalis. b nō plus valet q̄ p̄putium.

sis: circūcisiō tua p̄pūtiuz facta ē.

a cōtrarijs. a gētilis q̄liber. b mādatū p q̄d homo iustificat: vel fidem xp̄i quē lex vētu/ rum ad iustificationem p̄dixit.

Si igit p̄pūtiū iūsticiā leg' custo

a vt sit fili⁹ abrae q̄ ē pr̄ fidei: q̄si nemo pōt hoc negare. nonne.

diat: nōne p̄putiū illi⁹ ī circūcisiō/

ne reputabit? Et iudicabit id q̄d

p grātiā reparata. pficiens.

ex natura ē p̄putiū legē cōsūmās

a q̄uis doctus sis. b p scriptā legē. c q̄ est signum depositionis vitiorum.

te: qūi p litterām r circūcisiōnem

preuaricator legis es. Non enim

a iudeus ē noīe et natione: qui labijs cōfitetur et corde est remotus. b vere.

qui in mānifesto iudēus est: neq̄

manufacta ē. ablatione cutis. vera.

quē in manifesto ī carne ē circūci

corde cōfitens. est verus.

siō: sed q̄ in abscōdito iudēus ē: r

mūdatio. est vera. facta p spiritūsācrū.

circumcisio cordis in spiritu non

a nō lapideis culteris vt lr̄a docet. b .i. q̄ vera laudabilis nō ē ex hoīe sed ex grā dei.

littēra: cuiūs laus non ex homi/

nibus sed ex deo est. Ca. III

a s̄m priorē statū. de lege et le galibus obseruantijs.

Quid ergo āmplius iu/ deo est: aut q̄ vtilitas cir

s̄m priorem statū: sed in fide xp̄i nihil.

cumcisionis? Mūltum p omnez modum. Primuz q̄dē q̄r crēdita

in te. r ad h̄ inducit apl's scripturā Ezech. xxxvj. a Nomē eni dei per vos blasphemat. tota die. p h̄ eni q̄ iudei corā gētib⁹ dicebāt se esse pōpulū peculiarē dei p legē sibi diuinit⁹ datā r trāsgrediebāt eā male viuēdo. ex h̄ dabāt occasionē gētib⁹ blasphemādi deū q̄ sibi elegerat talē populū. r sic pctm̄ eoz aggrauabat. scd'o xp̄i scādalū sicut scriptum est Ezech. xxxvj. vt dictū ē. h̄ tn̄ ē s̄m trāslatiōez Lxx. vbi trāslatio n̄ra habet. Ingressi sunt ad gētes r polluerūt nomē meū. r est eadem s̄nia. b Circūcisio q̄dē r c̄. Hic ponit scd'z ex q̄ iudei erāt deterioris ɔditiōis p accidens tn̄. et p̄mo ostēdit ppositū. scd'o infert correlariū. ibi: Nō eni. Circa p̄mū sciēdū q̄ circūcisio erat q̄dā pfestatio leg' s̄uāde. Gal. v. Testificor omi hoī circūcidēti se q̄ debitor sit vniuerse leg'. igitur sic pfessio alicui⁹ religiose regule multū valet pfitēti si eā ipleat ope: r si nō ipleat magis ē sibi dānabilis. sic circūcisio p accidēs erat nociua iudeis inq̄tū erāt trāsgressores leg'. r h̄ est q̄d dicit: Circūcisio q̄dē pdest r c̄. et ptz lr̄a vsq̄ ibi: c Circūcisio tua p̄putiū facta est. i. facta ē abominabilis deo. sic gētiles p̄putiū habētes erāt iudeis abomiabiles intātū q̄ dedignabāt cū eis comedere. r p oppositū ɔcludit apl's q̄ gētiles incircūcisi opa leg' faciētes ex rōnis naturalis dictamine: vt dictū ē. s̄. erant deo accepti. r h̄ ē q̄d dicit: d Si igit p̄. i. gentilis incircūcisus. e Legis iu. cu. q̄tū ad p̄cepta moralia q̄ sūt de dictamīe rōnis. f Nōne p̄pu. illi⁹ incircū. reputabit. i. tātū sibi valebit sic circūcisio. q. d. sic. g Et iudicabit r c̄. Hec lr̄a ē intricata. r ɔstruat sic: Et p̄putiū. i. gētilis incircūcisus. Legē ɔsūmās. i. opa leg' implēs. Qd ex natura ē. i. q̄d fit ī eo ex naturalis rōnis iudicio. Iudicabit te. i. ɔdēnabilē te ostēdet. h Qui p lr̄az r cir. p̄ua. leg' es. i. factus es trāsgressor leg' q̄ tn̄ habes eaz ī scpto. r circūcisionē ī corpe tuo. q. d. sic ɔdēnabilē te ostēdet. i Nō eni q̄ r c̄. Hic ex p̄dictis infert correlariū scz q̄ duplex est circūcisio. vna spiritualis q̄ ē p̄cisio culpe. alia corporalis q̄ ē p̄cisio pellicule cooperientis mēbrū virile. r p̄ma melior ē scd'a quāto aīa melior ē corpe. et s̄m h̄ duplex ē iude⁹. vn⁹ spūalis q̄ habet mētē circūcisā. ali⁹ carnalis habens carnē circūcisā. r primus melior ē: sic r de circūcisiōe dictū ē. h̄ ē q̄d d'r: Nō eni q̄ in manifesto. i. circūcisus carne q̄ pōt hoīb⁹ apparere. k Iude⁹ ē. s. tm̄. r simr̄ dicit de circūcisione carnis. l Neq̄ q̄ in ma. r c̄. sz q̄ ī abscōdito inde⁹ ē. q̄ circūcisus ē mēte soli deo visibili. m Et circūcisio cor. ī spū. s. sācto q̄ vitia rescindit. n Cui⁹. s. circūcisiōis spūalis. o Laus nō ex hoīb⁹. q̄ solū vident exteriora. p Sz ex deo ē. q̄ videt interiora.

In ca. ij. vbi dicit in postilla: Quia p̄mo nominati sunt hebrei ab heber.

Additio. j. Hebrei non nominat ab heber put in postilla: nec etiaz ab abraam sed vnde hec denominatio deriuetur ostenditur Matth. xxj. in additiōe r c̄.

In eo. ca. vbi dicit in postilla: Nō enim h̄ ex

Additio. ij. dict' īfert correlarium. Hieremie nono ca. dicitur sic: Omnes gentes habent preciputiū: omnis autē domus israel incircūcisi sunt corde. Ex quo patet q̄ duplex est preputium: scz spirituale et corporale. similiter q̄ circūcisio non seruantiū legem est facta p̄putiū. et ppheta concordat expresse cum apl'o r c̄.

Replica. In scd'o ca. ep'le ad romanos vbi postil. dic' hebreos dictos ab heber Bur. opponit: h̄ ei⁹ oppositū corrigit Gen. x. r. xj.

Ca. III

Quid ergo amplius iudeo. Ostenso in quo iudei erant peioris conditionis q̄ alij. hic ostēditur q̄ erāt melioris. et diuiditur in duas partes. quia primo ostenditur ppositum. secundo remouetur quoddam obiectum. ibi: Quis enim. et est sententia talis q̄ primo mouet questionem ex predictis dicens: Quid ergo amplius iudeo: id est melius q̄ gentili. r Aut que vtilitas circūcisiōis. a deo date patribus sanctis cuius opera sunt perfecta. Deutero. xxij. r respondet dicens: s Multum per omnem modum. quod ostendit consequenter dicens: t Primum quidem quia credita sunt illis: id est specialiter tradita.

Eloq̄a dei

T poralibus pretermittam: hoc primum et precipuũ pono: q2 eloq̃a domini.i. lex et ꝓphe eis vt amicis sũt credita: p q̃ itelligerẽt de futura redẽptiõe. Sz dices nõ ideo pl⁹ q2 nõ crediderũt eloquijs vt xp̃m ꝓmissũ reciperẽt q̃dã eoꝝ: ad qḋ. nõ ideo tñ min⁹ profuit credẽtib⁹: ⁊ h̄ ẽ. Nam si q̃dã nõ crediderũt nõ ideo fides euacuata ẽ. a Nũq̃d increduli. Nũq̃d q2 aliq̃ credere noluerũt p̃iudicabit ceteris iudeis ne digni iudicẽt accipe qḋ de⁹ ꝓmisit fidelibus: q̃ppe cũ facta sit ꝓmissio vt credẽtib⁹ ꝓficeret. b Fidẽ dei. Uel q̃dã crediderũt deo vel qḋ de⁹ hoib⁹ ꝓmiserat. c Ois aũt hõ mẽ. Hoc addit vt appareat ꝓmissionẽ dei factã eẽ et cõpletã: nõ ꝓpt aliquã homis dignitatẽ: s ꝓpt misc̃diaz vt gr̃a dei indignis: ⁊ cõmẽdabilior sit gr̃a. De⁹ ẽ verax. i. īuariabilis tã ĩ essentia q̃ ĩ ꝓmissiõe. hõ mẽdax: nec verũ eẽ habẽs: ⁊ p pctã deflu- ens. Ois hõ mẽdax: q̃ negat deum implesse ꝓmissa. h maxĩe iude⁹: quẽ vicit de⁹: nõ dat ꝓmissa. Ois hõ mẽdax. Etiã iude⁹: ne dignior ...

(Textus)

lex ⁊ ꝓphete. ideo plus.
sunt illis eloq̃a dei. Quid eniz si
quidam illoruz non crediderũt?
a non ideo minus factum credentibus.
Nunquid incr̃edulitas illoruz fi-
a inexpletã fecit. q euacuata sit. sz poti⁹.
dẽ dei euãcuauit? Absit. † Est au-
eni. a implẽs ꝓmissa. b ⁊ ira indignus ꝓmissione. inq̃rum a seipso est.
tem deus vẽrax: † omnis autẽ hõ-
sed. verax deus.
mo mendax sicut scriptuz est: † vt
a de ꝓmissione filij vel venia ingemiscẽtis.
iustificeris in sermõnibus tuis: ⁊
a vl' filiũ nõ misisse: vel veniã dare. b hic
vincas cũm iudicaris. Si aũtem
sensus de dauid verbis iniuste trahebat. a ⁊ sãctitatem dei.
iniquitas nostra iusticiãm dei cõ-
mendat: quid dicemus? Nunq̃d
a ꝓpter peccata. b vindictã ⁊ dãnationẽ.
iniquus est de⁹ qui infẽrt irãm?
q̃si hec q̃stio ẽ carnaliũ. sed. vt sit iniqu⁹.
Scõm hominẽ dico. Absit. Alio-
a nisi hoc ẽ: q nõ ẽ iniqu⁹: nõ põt esse iustus iudex. b si iniquus. quasi male bonis. s. dans
qũin quõmodo iudicabit de⁹ hũc
mala ⁊ malis dãs bona. q2. a iusticia. h
mundum? Si enim vẽritas dei ĩ
qḋ supra iusticiã. a p pctm̃ meũ. qḋ supra inquitas. b creuit. c .i. si ex peccato meo gloriosior est.
meo mẽdãcio abũdãuit ĩ glõriaz
ipius: quid adhuc ⁊ ego tãq̃ pec-
q̃d. nos apl̃i.
catoꝛ iudicoꝛ: et non sic̃ blasphe-
a blasphematores. b sentire ⁊ p̃dicare.
mamur: ⁊ sic aiũt nos q̃dãz dicẽ-
a hoc scz. b .i. vt crescat iusticia ⁊ glia dei.
re: faciãm⁹ mala vt vẽniãt bona?

---

a ideo nõ credendũ est eis. b ⁊ ideo iuste puniuntur.
Qũoꝝ dãnatio iũsta ẽ. Quid er-
a nos iudei. in hac gratia. b gentiles.
go? Precc̃llimus eõs? Nequaq̃.
rationibus ostendimus.
Causati eni sumus iudẽos ⁊ gre-
a ante gratiã: ⁊ ideo nullus precellit alterũ.
cos omnes sub peccãto esse: sicut
de iudeis de quibus minus videtur.
scriptuz est: † Quia nõ est iustus
a q̃ nõ venit p fidẽ ad xp̃m. b non est iustus q2 nõ intelligit christum esse deuz: nõ intelligit ex culpa: quia nõ requirit: sed declinat ab eo.
qũisq̃: nõ est intẽlligens: non est
a ab eo ad malũ.
reqrens deũ. Oẽs dẽclinauerũt
a cũ ipa decliatiõe. b q2 ⁊ alios decliare fecerũt. c declinauerũt q2. adeo q2. q2 de illis.
simũl iutilẽs facti sunt: nõ est qũi
a p̃ter xp̃m. b .i. nec vn⁹: q2 nullus nisi xp̃s.
faciãt bonũ: nõn est vsq̃ ad vnũ.
a q2 fetor ⁊ borum ⁊ opeꝝ eoꝝ corrumpit alios. q2 hiat recipe mortuos: h fit vbi audẽt aperte.
† Sepũlchrũ patẽs ẽ guttur eoꝝ:
a vbi nõ audẽt aptis malis. b malis. c verbis bona dicẽtes: sed malũ in corde cogitantes.
d odium insanabile.
lingũis sũis dõlose agebãt: vẽne-
erat. .i. sub corde. etiã.
nũ aspidũ sub labijs eoꝝ. Quoꝝ
a .i. maledicis verbis. vt: Demonium habes et hmõi. b .i. amaris minis. c abundanter.
os mãledictiõe ⁊ amãritudĩe plẽ-
a etiã. b affect⁹. c q. hõicide ex dliberatiõe
nũ est: vẽloces pẽdes eoꝝ ad ẽffũ-
a christi ⁊ suoꝝ. b tpalis pena.
dendũ sangũinẽ. Cõntritio et in-
a eterna dãnatio. b opib⁹. c xp̃m. vnde: Pax multa diligentibus nomẽ tuũ dñe.
fẽlicitãs ĩ ũijs eoꝝ: ⁊ ũiã pacis nõ
a nec saltẽ timor dei inflexit eos a malo. q̃ est
cognouerũt: nõ est timõr dei an-
initium sapiẽ. a hec dauid. nos autez apl̃i. ne alio distorquerent hoc iudei.
te oculos eoꝝ. Scimũs aũt quo-
a psalmi dicunt lex: q2 informãt. b ad emendationem illorum.
niã quecunq̃ lẽx loquit̃: his qũi
a supple ⁊ de his. b ita. c etiã iudeoꝝ.
in lege sũnt loquitur: Ut õme õs
a a sua gloria. b eorũ deo tribuẽs. c omis hõ nõ tm̃ gẽtilis sine lege scripta reus de impietate: sed etiã iudeus reus de legis transgressione.
obstrũat: et subditũs fiat õmnis
quod debet.
mũdus deo: † q2 ex opibus legis

ficationē et peccati infirmitatis ostensionē: quia lex nō venit pctā tollere sz ostēdere et punire. a Nō iustifica. Scdm cerimonialia intellige non moralia: que vtiqz iustificāt et in euāgelio cōsūmantur. b Corā illo. Qui intima videt: vtrū ex amore iusticie quid agat: vel timore pene. qd nō vident hoies. c Per legē eni. Hic incipit de lege vt ōndat iusticiā nō esse ex ea. Per le. e. c. p. Nō q pri⁹ prorsus nescirent: s q nō īpune futura apud deuz pctā. Quedam pctā añ legē cognoscebāt:
Gen. 39. d vt cū apd pharaonē ioseph accusat⁹ de crimie adulterij missus fuit i carcerē. Et
Ibi. 42. d frēs ei⁹ dixerūt: Merito h patimur qz peccauim⁹ i fratrē nrm. Quedā aūt cognita sūt p legē q añ ignorabātur vt ocupiscētia et originale pctm. Quedā etiā grauiora p legē cognita sūt qz añ putabant. d Cognitio pec. Si cognoscunt et nō cauēt: puaricatio ē: et ita ira. e Testifica. a l. et p. Quia lex eaz mult⁹ sacris figurauit. Vel in h lex phibet testimoniū iusticie dei: qz in eo nemo iustificat. Prophete id pnūciādo qd xpi impleuit aduēt⁹. f Justicia di. Nō q ipe iust⁹ essentialiter: sz q induit ipiū qñ misericordit de īfideli facit fidelem. Justicia aūt et c. Justicia dixit: Nō miscdia vtcunqz qd pmiserat de⁹ in le. et pphe. scz aduētū xpi reddidit. g Egēt gra. i. indulgētia et venia peccatorū. h Grat⁹. Nō p legē: non p ppriā volūtatē: sz p gratiā xpi: q donū dei ē. donū aūt maximū spūsscūs ē. Nō tñ q oīno sine nra volūtate fiat. Sz volūtas nra ōndit ī firma p legem: vt sanet gra volūtatē: et sanata volūtas ipleat legē: nō ostituta sub lege nec indigēs lege. hui⁹ gre pcipiēde nulla pcedunt merita: qz merit⁹ impij: non gra sed pena debet: nec ista esset gra: si nō daret gratuita. i Proposuit propi. Ad h vt ōnderet se veracez in pmissis: q ōnsio necessario fuit nō solū p remissiōe pctiū: sed et eoz q pcesserūt in sustentatiōe dei deo. s. patiente: et nō puniēte. tunc vt ostenderet in h tpe xpi: qd nullo alio tpe fieri potuit: qd ipse scz iustificat et saluat. k Fidez in san. Id est fidē passiōis vel p fidem et p passionē: neutrū enim sine altero valet. l Propter remissionem. Duplex effect⁹ remissiōis est. scz carere pena et frui gloria. primū habuerūt ante xpi mortē iusti: qz penā actualē nō sentiebāt. Sed post christi mortem data est eis gloria diuīe visionis: a qua differebant deo sustentante eorū delicta. m In sustentatione et c. Patiēter sustinuit de⁹ pctā eoz qui fuerunt ante legē et sub lege: nō puniuit neqz remisit: ita vt gloriam haberent: donec veniret qui delicta tam precedentium qz subsequentiu z precio sui sanguinis absolueret.

a ens. b carnalis. c deo. et si corā hoib⁹.
a b nō iustificabit ōmis caro corā a b
a ex lege nō ē iusticia: qz tm cognitio peti: nō cō
c d illo. Per legez enim cognitio pec c
sumptio. a in aduētu christi. .s. in hac gratia. b sine legis imperio vl' auxilio.
cati: Nūnc autem sine lege: iusti d
a nō hois. b nō solū data. nō dubie sz miracul. dño cooperante et sermonē ofirmāte. c vt certi⁹ credat ceteri addit. vel testimoniū hns.
e cia dei manifestata est: testifica e f
a dixi iusticiā ex deo esse. hec q iustificamur.
f ta a lege et pphetis. Justicia au g
a deo. b fides imperat q lex impat. c q creditur in christū iustificatorē impioꝝ.
tem dei per fidem iesu christi in h
a vt magis proprie dicatur. iudeos et gentiles. celitus data.
omnes et super omnes qui cre
vere i oēs. iudei et gentilis.
dūt in eū. Non eni est distinctio. i
a tā iudei qz gētiles. b vel i se vel i adā. añ adhuc quotidie.
g Omnes eni peccauerūt: et egent k l
a iusticia q ē glia dei: qz p h gliosus appet de⁹. b nō sua. c qz oēs peccauerūt. g. d sine meritis.
h gloria dei. Justificati gratis per m n
a p gratuita dona. b vñ: Nō corruptibilib⁹ auro et argēto sed pcioso sanguine vnigeniti filij dei. c .i. pciū datū pro nobis.
gratiā ipsius et p redemptionem o
a nusqz alibi. b christum. c longe ante pdixit vel palam omnibus posuit.
i que est in christo iesu: quem pro p
a misericordē. b sine q nihil placet do. passiōis
k posuit de⁹ propitiatorē per fidez q
in sanguine ipsius: ad ostensionē r
a vt eēt iust⁹ in pmissis. b nō tm pctiū sz et.
l iusticie sue propter remissionem
a xpi aduētū. b q erāt. c supportauit peccata nō abstulit tūc: reseruauit vsqz ad aduētū. s.
m precedentiū delictorū in susten s
vt iustificet.
tatione dei: ad ostēsionē iusticie t
a saluationis. mortis christi. b aliter non posset ipse iuuare. in promissis.
eius in hoc tēpore: vt sit ipse iu v
a qui credit in ipsum. b non ex lege.
stus et iustificans eūm qui ex fide x
a quia ex fide sine lege est iusticia: ergo non potes gloriari o iudee.
est iesu christi. Ubi est gloriatio y

a Non iustificabit oīs caro. i. oīs hō. b Corā illo. i. vt sit accept⁹ deo p beatitudine osequnda. c Per legē eni cognitio peccati. supple fit: nō tñ eius remissio sed p grām dei. Sed otra h videt qd in Leuitico freqnter dr: q in oblatiōe sacrificij p pctō. s. Orabit p eo sacerdos et dimittet ei. Ad qd dicendū q virtutē illi⁹ sacrificij sm se nō dimittebatur pctm: sm q dr Heb. x. Impossibile est sanguie tauroꝝ auferri pctā: sed inqztū illud sacrificium erat quedā ptestatio christi passuri: quā ptestationē cognoscebāt maiores magis explicite: minores vero implicite: et sic virtute fidei xpi grām oferente eo q eadem fides erat antiquoꝝ et modernoꝝ: remittebat pctm et ñ vtute sacrificij: et h satis ostendit ex modo loquendi. cū dr: Orabit pro eo sacerdos et dimittet ei: qz ex fide et deuotione offerentiū remittebat peccatū. d Nunc autē sine lege iusticia. Ostenso q cōsecutio salutis nō erat nisi p fidem christi: et hoc ex legis imperfectione. hic osequēter hoc idem ostēdit ex fidei christi pfectione: et diuidit in duas: quia primo hoc facit rōne. scdo exemplo abrae. ca. iiij. Prima in duas: qz primo ostendit ppositū. secūdo infert correlariuz. ibi: Ubi est ergo gloriatio. Pria adhuc i duas: qz pmo ōndit hoiem iustificari p fidē xpi. scdo ponit mod⁹ iustificandi. ibi: Oēs ei et c. Circa primū fit talis ratio. Illud pprie iustificat qd facit dignū vita eterna etiā sine lege mosaica: sed sic est de fide xpi: qz gentilibus eam recipiētib⁹ dabat in signo visibili spūsscūs: vt ptz Act⁹. x. de Cornelio et alijs gētilib⁹ cū eo existētib⁹. ergo et c. hui⁹ rōnis ponit minorē. d. Nunc aūt sine lege iusti. dei. i. que facit deo acceptū et vita eterna dignū. e Manifestata est. in gētilib⁹ spūmsctm recipiētib⁹ mō dicto qui tñ legē moysi nō seruabāt. f Testificata a lege. i. a libris moysi: q pprie dicunt lex apud hebreos. et Geñ. xlix. dr de xpo: Nō auferetur sceptrū de iuda et dux de femore ei⁹ donec veniet q mittēdus est. et in translatiōe chaldaica q apud hebreos ē autētica habet: Donec vēiat messias et ipe erit expectatio gētiū: qz indifferēter iudeis et gētilib⁹ dedit spūmsctm. et pphetias Johel. ij. Effundā de spū meo sup oēm carnē. i. sup oēm hominē iudeū siue gētilē. iō ocludit: g Justicia aūt dei. i. faciēs deo acceptū est. h Per fidē iesu xpi su. o. et i o. q cre. in eū. et dr sup oēs: qztuz ad aplos et alios pmo credētes. et in oēs: qztum ad alios q eandē fidē receperūt et recipiēt p pdicationē aploꝝ et succedētiū doctoꝝ. i Non eni est distinctio. int iudeos et gētiles qztū ad iustificationē p xpi fidē. et loqtur Apls de fide formata charitate q iustificat. k Oms eni. Hic onr ōndit modus iustificatiōis hui⁹ p causam formalē: efficientē et finalē et tpis ogruentiā. premittit tñ hui⁹ iustificatiōis necessitas. cū dicit: Oms eni peccauerūt. tam iudei qz gētiles. l Et egēt glia dei. i. gra sui p quā apparet gloriosus. et subdit hui⁹ iustificatiōis modus cū dr: m Justificati igit grat⁹. i. sine meris nostris. n Per gratiā ipsi⁹. formalit. o Et per re. q est in christo iesu. i. p passionē eius efficient meritorie tamē. p Quē pposuit de⁹. q est causa efficiēs nre iustificatiōis pncipalit. q Per fidem. nos deo cōiungentez. r In sanguine ipsi⁹ ad ostensionez iusticie sue et c. scz finalit. per hoc enim declarauit se iustum q peccatum ade totam naturaz humanā inficiens non reliquit impunitum. s In sustentatione dei. sustentauit enim patres in limbo sine pena sensibili. t Ad ostensionē iusticie eius in hoc tempore. s. gratie: in quo ostenditur sua iusticia que facit dignum vita eterna. v Ut sit ipe iustus. i. manifeste appareat iustus. x Et iustificans eū q ex fide est iesu christi. i. quecūqz credentez in christo. y Ubi est glori. Hic infert quoddā correlariū. scdo soluit obiectionem in contrariū. ibi: Legem ergo. Delaratū est q iusticia dei equalit dabat conuersis ad fidē christi de iudaismo et gentilitate. et in h ocludit Apls q iudei nō debebant gentiles despicere gloriādo inaniter de leg⁹ obseruatione: qd tñ faciebant in primitiua ecclia. sm q dr Act⁹. vj. Factuz est murmur grecoꝝ aduersus hebreos: eo q despicerent in ministerio quotidiano vidue eoꝝ. ad hoc igit reprimēdū dicit Apls: Ubi est ergo gloriatio tua: o iudee qui inaniter gloriaris de lege.

a Exclusa est. Uel exclusum. i. manifestū est in q debes gloriari: sz nō i lege factoꝝ sz fidei: vt de gloriatiōe laudabili dicat q est i dño. Et eā exclusaz dicit: id est vt emineret expssaz. Uñ et exclusores dicunt qdā artifices argētarij. In q significatiōe accipit etiaz illud i psal. vt excludant. i. emineāt q pba
Ps. 67. ti sunt argēto. i. eloqo dñi. b Justificari ho. Nō qn credēs post p dilectionē debeat opari: vt et abraaz filiū imolare voluit. Sequunt etiā opa iustificatū nō pcedūt iustificādu z sz sola fide sine opib⁹ pcedētib⁹ hō sit iust⁹ vt nō mag⁹ sint iusti: q opa leg⁹ timore fecerāt cū fides p dilectionē opat i corde etiā si foris non exit in ope. vñ et nō merit⁹ prioꝝ opeꝝ ad iusticiā fidei venit: in q iudei se pferebāt: bōa opa etiā ante fidē inania sūt: ita vt videantur eē magne vires et cursus celerrim⁹ pter viā. bonū eni opus intētio facit: intentionē fides dirigit. c Sine operib⁹. Precedētib⁹ nō seqntib⁹: sine qbus est inanis fides: vt Jacob⁹ ait:
Jaco. 2. d Fides sine operibus mortua est. et ipe
1. Cor. 13. a Paul⁹: Si habuero oēm. s. ita vt m. trāl. c. a. nō. h. n. s. e. d Absit. Lex nō destruit cū impleta sm spm: cessat sm lrām. e Statuim⁹. Quia ostendim⁹ cōpletuz qd lex dicit: vel statuimus. i. firmam⁹ cū sine fide infirma esset: qz hic ē gra fidei q lex implet. Legis eni stat⁹ firmat qz mystica et cerimonialia spūalit implent: et qd min⁹ in moralib⁹ otinebat in euāgelio addit. et qd lex vēturū pmittebat: fides euāgelij iā aduenisse testat. Mystica ergo et pmittētia in euāgelio impleta sunt sm spiritualez intelligentiam. littera aūt occidēs tollit. Quid ergo

ablata est: et attende p qd: nō p laborem operū: sed p facilitatem fidei.
a tua? Exclusa est. Per quā legez? a b c d
Factoꝝ? Nō. Sed per legē fidei.
a qz fides iustificat. ab auctoritate sua h ostēdit. nos apostoli. b quecūqz etiā gentilem.
b Arbitramur enim iustificari hō
carnalibus.
c minem per fidē sine operibus le
a arbitramur qcūqz ho. iustifi. p fidē: qd credēdū qz et gētiū creator. vt iudeoꝝ.
gis: An iudeorū deus tm? Non e
ne et gentiū? Immo et gentium. f
et vere vtrorūqz. qsi cū alijs modis posses p bare h solū pono.
Quoniāquidem vnus est deus g
a cū vn⁹ oīm iustificat oms p candē causam. b idē est ex fide et p fidem.
qui iustificat circūcisionem ex fi h i
a imūdos gētiles. b qz dicim⁹ omnes iustificari per fidem.
de: et preputium per fidez. Lege k l m
d ergo destruimus p fidez? Absit? n o
.i. moralia precepta legis.
e Sed legem statuimus.

Nico. de lyra

a Exclusa est. qztū ad cerimonialia q tpe leg⁹ noue nō sunt obseruāda q erant mere figuralia. adueniēte vero veritate tēpore xpi cessat figura. iudicialia vo exclusa sunt inqztū habebant vim obligādi in lege: illa tñ pñt de nouo institui in lege noua qztū ad illa q regimini xpianoꝝ vident accomoda. moralia vero manēt: qz sunt de lege nature q est īmutabil'. et subdit modus dicte exclusiōis cū querit: b Per quā legē. facta est dicta exclusio. c Factoꝝ. i. p legē veterē q in obseruantijs carnalib⁹ existebat. q. d. nō. d Sed p legē fidei. i. p legē euāgelicā q spūalis est. qd ofirmat dicēs: e An iudeoꝝ de⁹ tm? q. d. nō. f Immo ē etiaz de⁹ gentiū. finis eni correspōdet pncipio. et iō sicut iudei et gētiles pcesserūt a deo sicut ab vno pncipio: ita reducunt ad ipm sicut ad vnū finē: q reductio fit p mediatorem iesum christū. iō subditur: g Quoniā qdē vn⁹ est de⁹. s. gentiliū et iudeoꝝ. h Qui iustificat circūcisionē. i. iudeos circūcisos. i Ex fide. i. p fidem xpi et nō p circūcisionē. k Et preputiū. i. gentiles pputium hñtes. l Per fidem. scz eiusdem mediatoris iesu christi. m Legē ergo destruim⁹. Hic osequēter respōdet Apls cuidā obiectioni: qz p hec verba et silia imponebāt sibi iudei q destruebat legem moysi p predicationē fidei christi: vt habet Act⁹. xxj. Hoc igit remouet dicens: Legem ergo. s. moysi. n Destruim⁹ p fidem christi. i. p predicationem fidei christi. o Absit: sed legē statuim⁹. i. ofirmam⁹. quando eni aliqd est via et dispositio ad aliud ad qd ordinat sicut ad finē: si cesset fine habito: nō pter hoc dr destrui: sed mag⁹ ofirmari: qz virtualit manet in alio meliori: sicut est de motu ad formaz: qz cessat forma introducta. et virtualiter manet in ipsa. Lex aūt vet⁹ fuit quedā dispositio ad nouaz et ordinata ad ipam sicut quoddā imperfectū ad rem pfectiorē. vñ dicit Hiere. xxxj. Ecce dies veniunt dicit dñs et feriaz domui israel et domui iuda fedus nouū non sm pactum qd pepigi cū pribus vestris et c. et subdit: Et ero eis in deū: et ipsi erūt mihi in populū. Et ideo lex vetus nō destruit: sed magis statuit qztum ad id in q cessat simpliciter: cuiusmodi sūt cerimonialia. alia vero nō sic cessant: vt dictū est. Ad maiorē dictorū et dicendoꝝ intelligentiā querit hic: Utrum lex vetus suo tempore iustificaret. Et arguit primo q sic. nam Leuit⁹. viij. dicit: Custodite leges meas atqz iudicia: que faciens hō in eis viuet: sed vita spūalis homīs est p iusticiā. g et c. Item per circūcisionem tollebat culpa originalis sicut modo p baptismum: sed culpa nō aufertur nisi p gratiā sicut nec tenebre nisi per lumen. ergo circūcisio cōferebat gratiā q iustificat simpliciter. Item dēs moderni doctores tenent q in circūcisione dabatur gra. g et c. Cōtra Gal⁹. ij. Si data esset lex q posset iustificare: seqretur q xps grat⁹ mortu⁹ eēt. i. sine cā: sed h est incōueniēs: g et illud ex q seqtur scz q lex vet⁹ iustificaret. Circa qd pmittēde sunt qdā distinctiōes. Pria ē de iustificatiōe: q pōt accipi duplicit. Uno modo pprie: et sic iustificatio est factio iusticie. Alio mō mag⁹ large p significatione iusticie. sicut vrina dr sana: eo q est sanitatis significatiua. Scda distinctio est de iusticia q pōt etiā accipi dupliciter. scz vno mō pfecte sm quā iustificat hō apud deū. alio mō impfecte: et sic iusticia ē virt⁹ politica. Tertia distinctio ē de veteri lege q distinguitur sm pcepta moralia: iudicialia et cerimonialia. Si igit loqmur de iusticia pfecta: sic solus de⁹ iustificat efficienter p habitū gre quā solus infundit Ps. lxxxiij. Gratiā et gloriā dabit dñs. ipa vero gra iustificat formalit. si vo accipiat iustificatio large: sic tota lex vet⁹ iustificabat: qz grām iustificantē p xpm dandā significabat. tot⁹ eni stat⁹ illius leg⁹ fuit noue figuratiuus. j. Coꝝ. x. Oia eni in figura otingebant illis. Si autē accipiat iusticia impfecta: et lex vet⁹ qztū ad moralia et etiā iudicialia: sic iustificabat effectiue inqztū p opa legis q iusta erāt acqrebat habit⁹ iusticie: et ille habit⁹ acqsit⁹ iustificabat formalit. iusticia tñ politica que nō facit dignuz vita eterna: qz opa talis iusticie sunt simplicit opa hūana: et p osequēs ad osecutionē vite eterne improportionata q excedit facultatē hois naturalē. sm illud Esa. lxiiij. Oculus nō vidit et c. pter qd oportet q tal' pportio veniat a deo p habitū ad h specialit infusum. Sciendū tñ q moralia alit iustificabāt politice qz iudicialia: qz moralia pcepta erāt de opib⁹ vtutū generalr: et sic iustificabāt iusticia p oi vtute accepta. iudicialia vo erāt de otractib⁹ iustis int hoies: et sic iustificabāt iusticia min⁹ cōi. Si vero accipiat lex qztū ad cerimonialia pure q nō otinebāt aliqd iustū sm se sz tm ex leg⁹ determinatiōe. sic lex nō iustificabat nisi executiue: et pter h de cerimonialib⁹ dr a doctorib⁹ q nō iustificabāt nisi inqztū fiebāt ex obediētia facientiū. Ad pmū igit dicēdū q p tāto dicebant pcepta leg⁹ custodiētes viuere: qz p h euadebāt penā mort⁹ tpal' et corpalis: q p legē trāsgressorib⁹ inferebat i casib⁹ mult⁹: vt ptz ex decursu illi⁹ leg⁹. Ad scdm dicēdū q licet in circūcisiōe daret gra: h tñ nō erat ex circumcisiōe: sz ex fide xpi venturi quā habuit abraam: cuius fidei signū fuit circūcisio: sicut dr seq. ca. Et signū accepit circūcisiōis signaculū fidei iusticie: quā fidē ptestabat se recipe suscipiēs circūcisionē pro se. si erat adult⁹: et p aliū si paruul⁹. eadē eni fides fuit antiqꝝ et modernoꝝ: sic dictū ē. s. licz mō mag⁹ sit explicita. et h mō dicunt doctores grām fuisse datā in circūcisiōe. Alit aūt dat mō in baptismo q hz efficaciā a passiōe xpi iā cōpletā in effectu. pter qd nō solū ē signū gre in eo date sz etiā cā efficiēs: instrumētalis tñ: qz sacra noue leg⁹ efficiūt qd figurant: et sic ptz ad questionē et ad argumēta.

In ca. iij. vbi dicitur in postilla: Ut iustificeris.

Additio. j.

Hoc quod dicit: Ut iustificeris in sermonibus tuis: non videtur bene exponi de christo nascituro put postillator exponit. Dato enim q dauid fuisset eternaliter odēnatus: posset ex eo descēdere xps qui ex multis descēdit pctōribus: vt ptz ex sua genealogia: vnde predicta verba meli⁹ vident exponēda sm Glo. que in eodē loco sic dicit: Precamina ergo dauid vt portat: et sic impleat qd pmisit de venia ingemiscētis. d. Quacūqz hora pctōr ingemuerit: oīm iniquitatū eius nō recordabor. q. d. ideo me munda: Ut iustificeris in sermonib⁹ tuis q sunt de pmissione venie ingemiscētis: Et vincas. i. cōuincas eos q dicūt q nō parces mihi: eo q grauiter peccaui: Cū iudicaris ab eis. hec in Glo. Et de hoc amplius in additione sup istum Ps. vide ibi.

¶ In eo.ca.vbi dr in postil. Sciendū ꝙ ꝙ psalmus.xiij.

¶ Additio.ij. Psalmꝰ iste.s. Dixit insipiēs. de q̄ sū/pta ē scriptura h allegata ad lrām ꝓ/prie exponit de iudeo xpi in ꝑsona ꝯtēptore: sicut Glo.expo/nit ibidē: q̄ qdē expositio magꝭ ꝯcordat lrē: ꝓut declaratū fu/it.s.in additiōe sup illū ps. vñ ꝛ Apls ꝑm sensum lrālē hic intelligit allegare. ꝛ ideo h qd dr: Sicut scriptuz est: ad illud ꝑtinet qd dixerat pa.s. Quid igit̄ pcellimꝰ eos.s.iudei gen/tiles: Nequaq̄. Sicut scriptū ē in Glo. de iudeis de qbus mi/nus videt̄: eo ꝙ sub lege dei viuere videbant̄. ꝛ ꝑm hūc sen/sum Glo. ꝯtinuat expositionē huiꝰ allegatiōis: vide ibi.

¶ In eo ca. vbi dr i postil. Qui iustificat circūcisionē.i.iude/

¶ Additio.iij. Per h qd dicit (os circūcisos Apls circūcisionē iustificari ex fide. ꝛ preputiū ꝑ fidē ꝑm dñm Petrū de tharantasia intelligit̄ ꝙ in iustificatiōe iudei fides nō solū est terminꝰ ad quē: sed etiā terminꝰ a q̄. ꝓcedit enī ex fide i fidē: vt dictū ē.s.j.ca.i addi/tione: sed i iustificatiōe gentilꝭ fides ē tm̄ terminꝰ ad quē: nō a q̄. Et iō circūcisionē dicit iustificari ex fide: ꝛ ꝑputiū ꝑ fidē.

¶ In eo.ca. vbi dicit̄ in postilla: et arguit̄ primo ꝙ sic: Leui/tici.xviij. dicit: Custodite leges meas.

¶ Additio.iiij. Pro parte affirmatiue huiꝰ q̄stiōis posset argui efficacius: vt hr̄ ex illo dicto apli.s.Ro.ij. vbi sic: Nō auditores legꝭ iusti sūt apud deū: sed factores legꝭ iustificabunt̄. Ex q̄ ptz ꝙ pcepta legis īpleta iustificabāt: sʒ h argumētū soluit̄ a scto Tho. in prima scde.q.j.arti.vlt̄.in cor.q. ꝛ in rñsione ad primum argu. Sic Apls accepit ibi iustificationē ꝓ executione iusticie.

¶ In eo.ca. vbi dr i postil. Alio mō magꝭ large ꝓ significati/

¶ Additio.v. Large iusticia nō so (one iusticie ꝛc. lū accipit̄ ꝓ significatiōe iusticie: s etiā ꝓ dispositione ad iusticiā: sicut medicina dr sana: eo ꝙ ē dispo/sitiua ad sanitatē: ꝛ isto mō etiā lex vetꝰ iustificabat inq̄tū di/sponebat ad gratiā iustificantē ꝑ xp̄m accipiendā. vñ Galꝭ.iij. Lex pedagogꝰ nr̄ fuit in xp̄o ꝛc. Tho.vt.s.in eodē arti.

¶ In eo.ca. vbi dr in postilla: Si aūt accipit̄ iusticia impfecta

¶ Additio.vj. Per (ꝛ lex vetꝰ q̄tū ad moralia. opa legis q̄ iusta erāt nō acq̄rebat̄ ha/bitus iusticie nisi essent multotiēs iterata: vt in.ij.ethi. cū aūt iteratio nō sit de rōne pcepti. ideo nō videt̄ ꝯcedendū simplici/ter: ꝙ pcepta moralia iustificabāt effectiue: etiā loq̄ndo de iu/sticia politica nisi cū hac additiōe multotiēs iterata: sʒ bn̄ ꝯce/dit̄ simplicit̄ ꝙ iustificabāt ꝑm executionē iusticie: inq̄tū cōti/nebant illud qd est ꝑm se iustū ꝛc. ¶ In eo.ca. vbi dr in po/stilla: Si vo accipiat̄ lex q̄tū ad cerimonialia pure q̄ nō cōti/

¶ Additio.vij. Precepta ce/ (nebāt aliqd iustū. rimonialia ꝯtinebāt iusticiā ꝑm se in generali: ꝓut.s. exhibebant̄ in cultū dei. in speciali vo nō ꝯti/nebāt ꝑm se iusticiā: nisi ex sola determīatiōe legꝭ diūe. Et iō tm̄ ex deuotiōe ꝛ obediētia faciētiū iustificabāt mō pdicto. Tho.

¶ Replica. In ca.iij. Burg. opponit ꝯtra (vt.s. expositionē postil. circa id qd allegat̄: Ut iustificerꝭ in ser.tuis ꝛc. Sʒ ipsiꝰ oppositio corrigit̄ circa Ps. Miserere mei deꝰ ꝑm mag.ꝛc. In eo.ca.ps. Dixit insipiēs. al/legati postil. exponit de pctōribꝰ generalit̄. Burg. āt eū restrin/git ad iudeū ꝯtēptorē xpi: s h correctū est in allegato loco.

※ In eodem ca.

¶ Glo.ordi.

a Quid ꝙ di. Q. (Ca. IIII) supiꝰ hoīem dixerat iusti/ficari ꝑ fidē ondit ꝑ abra/am in q̄ oēs ꝯfidūt: q̄ ꝛ ꝑ fidem adeptꝰ ē iusticiā ꝛ ꝓmissionē et paternitatēz. b ¶ Scdm car.i. ex opibꝰ legꝭ. Q. dicemꝰ ꝙ fuit iustꝰ ex eis: n̄ q̄ si ex carnali obs/uatiōe ē iustꝰ: hʒ gl̄iaʒ etnā q̄ ex iusticia seq̄t̄ a se non a deo. Uel hec iustificatio ē in opīone ho/minū: ꝛ nō apud deū. ꝛ si h ē: tūc ex fide iustificatꝰ ē. quod ꝓbat. Quid enī. q̄si. attēdite quid ꝛc. c ¶ Credidit. Credere sufficiēs causa fuit ei iusticie ꝛ est alijs: s tn̄ q̄ habʒ tp̄s operādi: ei nō da/bit̄ merces ꝑm gr̄am tm̄: sed ꝑm debitū opatiōis sue: sʒ ei q̄ non hʒ tp̄s opandi si credit: sola fi/des sufficit ad iusticiaʒ: ꝛ ita ad salutē ꝑm gratiā ꝓpositā oībꝰ: vel ꝑm ꝙ deꝰ legē ante posuit. d ¶ Ei aūt qui op. Quasi dicat: Abraaʒ ē iustꝰ ex fide: s ei q̄ ope/rat̄ illa carnalia vꝭ aliq̄ bona vt gr̄am mereat̄: si merces ē ei: nō est ex gr̄a: sed ex meriti sui debi/to. Illi vo q̄ nō facit hec carna/lia vꝭ aliq̄ bona sʒ tm̄ credit: fi/des sufficit ad iusticiā: ꝛ ita attri/buit alijs qd dixit de abraaʒ.s. ꝙ si ē iustꝰ ex opibꝰ hʒ gl̄iam: s n̄ apud deū. ꝛ iō ex fide. e ¶ Sʒ ꝑm debitū. Augꝰ. Nō tibi blan/diaris de meritis cū tibi reddi mercedem ꝑm debituʒ opis audis: tanq̄ nō sit in opere gratia retribuētis: sicut in fide est gr̄a iustificantis. vix enī suadeo vllū dici opus ex debito remunerationeʒ dei deposcere: cū etiā hoc ip̄m ꝙ agere aliq̄d possimꝰ vꝭ cogi/tare: vꝭ ꝓloq̄ ipsiꝰ dono ꝛ largitiōe faciamꝰ. f ¶ Credē/ti āt ꝛc. Nō ei. Credit enī illi q̄ credit vba eē q̄ ille loq̄tur: qd ꝛ mali faciūt. Credere illū ē credere ꝙ ille sit deꝰ: qd ꝛ diaboli faciūt. Sʒ credē i eū ē illū credēdo amare: cre/dendo diligere: credēdo i eū ire: ꝛ eiꝰ mēbrꝭ incorpari. g ¶ Scdm ꝓ. Q. sine opibꝰ pcedētibꝰ iustificat̄ impiꝰ. ꝛ hoc ꝑm ꝓpositū gr̄e dei.i.ꝑm gratiā dei ꝓpositaʒ omni/bus credentibus vel ꝑm ꝙ deus longe ante posuit.

¶ Remisse

Ca. IIII

a ¶ q̄r nemo iustus sine fide.

a **Quid ergo dicemꝰ inuenisse abraam**
a ¶ quem imitari debemus. b ¶ .i. circūcisionē.
b **patrē nostrū ꝑm carnem? Si eni**
¶ tm̄.
abraam ex operibus legis iusti/
a ¶ de hac iustificatione. b ¶ qd est contra illud: Qui gloriatur in domino glorietur.
ficatus est: habet gloriā: sed non
a ¶ s̄ habuit apud deū. nā scriptura dicit: ex.a.ꝛc.
apud deum. Quid eni scriptura c
a ¶ dicenti. In semie tuo.b.o.g. ꝛ alias hmōi.
c **dicit? † Credidit abraā deo: ꝛ re/** d
a ¶ .i. fuit ei sufficiēs cā ad iusticiā: ꝛ ē etiā alijs.
d **putatū est illi ad iusticiaʒ. Ei aūt** e
a ¶ .i. tp̄s hʒ opandi. b ¶ .i. iusticia. c ¶ .i. dabit̄
qui operat̄ merces non imputat̄
a ¶ fidei tm̄. b ¶ opatiōis sue. ¶ de opibus.
e **ꝑm gratiam: sed ꝑm debitum. Ei** f
¶ nō habēt tp̄s operādi sicut abraam habuit.
f **vero qui non operatur: credenti** g
a ¶ xp̄m. b ¶ qui gratis impio peccata dimittit.
aūt in eum qui iustificat impiuʒ
a ¶ qd. ¶ .i. sufficit. b ¶ quā opa nō meruerūt.
¶ .i. salutēʒ.
reputatur fides eius ad iustici/
¶ sic decreuit deꝰ: vt cessante lege fides iustificet.
g **am ꝑm propositum gratie dei:** h
¶ dico ex gr̄a sicut dauid dicit. ¶ hic ꝛ in futuro.
sicut ꝛ dauid dicit beatitudineʒ i

¶ Nico.de lyra

a Quid ꝙ di. Ostēso ꝑ rōnē ꝙ (Ca.IIII) lex vetꝰ nō sufficiebat ad salutē. h ꝯse/quēter idē ondit̄ ꝑ exempla abrae pa/triarche. Circa qd onditur pmo qd ꝯsecutꝰ sit ꝑ fideʒ christi. scdo magnitudo sue fidei. ibi: Qui ꝯtra spem. Prima adhuc in tres. q̄r pmo ondit̄ ꝙ ex fide ꝯsecutꝰ est gratiā iu/stificantē. scdo credentiū paternitatē. ibi: Et signū. tertio hereditatꝭ ꝓmissionē. ibi: Non enī ꝑ legē. Primū aūt onditur duplicit̄. pri/mo ꝑ scripturam. scdo ꝑ rationē. ibi: Ei au/tem. Circa primū dicitur: Quid ergo dice/mus inuenisse abraam patrē nostrū ꝑm car/nem. ꝑm enim carnem Apls descēderat ab abraam sicut ꝛ ceteri iudei. ꝑm aūt animam que est ꝑ infusionem omnes īmediate sūt a deo. ꝛ respondet ad questionē dicens: b ¶ Si enim abraam ex operibꝰ legis iusti/ficatꝰ est ꝛc. q̄r talis iusticia est acq̄sita ꝛ po/litica: ꝛ sic reddit habentē honorabilē inter homines: sed nō apud deum: quia non facit eum eterna vita dignū: vt.s. dictū est. et ad hoc probandum inducit scripturam dicēs: c ¶ Quid enim dicit scriptura. de abrae iu/stificatione. d ¶ Credidit abram deo ꝛ re/putatum est illi ad iusticiam. ex fide igit̄ iu/stificatus est: ꝛ non ex operibus legis. h au/tem in scriptura habet̄ Gen.xv. e ¶ Ei au/tem qui operat̄. Hic onditur idem ꝑ rōnem: ꝛ diuidit̄ in duas: q̄r pmo ponit̄ rō. scdo ra/tiōis declaratio. ibi: Sicut ꝛ dauid. Rō enī talis est. Illud qd ꝯcedit̄ alicui sicut mer/ces operanti: nō tradit̄ ꝑ viam gratie: sed ꝑ viā debiti. iusticia vero de qua est sermo cō/ceditur ꝑ viam gratie. ergo nō ꝓpter legis opera. Maior huius rationis ponitur cum dicitur: Ei autem qui operat̄ merces non imputatur ꝑm gratiam. ꝛ subditur minor: f ¶ Ei vero qui non operatur. legis opera. g ¶ Credenti autem in eum qui iustificat. que fides facit dignuʒ vi/ta eterna. h ¶ Scdm ꝓpositum gratie dei.i.ꝑm ordinem gr̄e dei: ꝛ non ꝑm debiti ordinem: ꝛ ex hoc subintelligit̄ ꝯclusio seq̄ēs.s. ꝙ dicta iusticia nō est ex opibus legis. i ¶ Sicut ꝛ dauid dicit beati/tudinē. Hic ꝯñr ponit̄ huiꝰ rōnis declaratio. Maior aūt maifesta ē. iō non indiget declaratiōe: sʒ mīor declarat̄ ꝑ scripturā: ꝛ pmo alle/gat̄ scriptura. scdo ad ꝓpositū applicat̄. ibi: Btītudo ꝙ. Circa pri/mū sciendū ꝙ beatitudo dupl̄r accipit̄. Uno mō in re: ꝛ sic habet̄ in patria. Alio mō in spe: ꝓut habet̄ i via: ꝛ sic accipit̄ hic cum dicit̄: Sicut ꝛ dauid dicit beatitudinē hoīs. supple esse.

† Gen.15.b Gal.3.a Jaco.3.b

※ Cui deus

¶ Glo.ordi.

a ¶ Remisse. Remittere: tegere: nō iputare: eiusdē rōnis ꝛ sensus sunt vba. b ¶ Iniq̄tates. Originale pctm.s.fo/mes pcti: q̄ dr ꝯcupiscētia vꝭ ꝯcupiscibilitas sine lex mem/broꝝ siue lāguor nature ꝛ alijs noibꝰ. Et illa añ baptismū culpa ē ꝛ pena. post baptismū aūt pena ꝛ nō culpa q̄ paruu/lū habilē ꝯcupiscere: s nō ꝯcupisce/re facit. Adultū vero etiā ꝯcupisce/re. q̄ qdē in baptismo remittitur et trāsit ꝑm reatū: sʒ remāet ꝑm actū. Originale aūt dr: q̄r ex vitiosa ori/ginis nr̄e ꝯditiōe trahit̄: q̄ ex vitio/sa lege ꝯcipiendi ex pctō pmi hoīs accidēti ꝯceptī sumꝰ.i. carnis ꝯcu/piscētia. ¶ Tres gradus fecit. Ini/q̄tas vel ipietas: cū creator n̄ agno/scit̄. Pctā in opibꝰ. qd nō imputat leue. c ¶ In circūcisione.i.tp̄e cir/cūsionis reputata ē fides abrae ad iusticiā. d ¶ Sed in prepu.i.tem/pore preputij. e ¶ Et signū. Circū/cisio exterior dr signū interioris: ta/le.s. signū qd sit signaculū hñs simi/tudinē signate rei: vt sicut carne li/bidinis: sic spoliaret̄ oībꝰ sordibus pme natiuitatꝭ: ꝛ q̄r nōduʒ dixerat cuiꝰ signuʒ subdit: iusticie: q̄ ē ex fi/de. Uꝭ sigculū.i. celās q̄ddā myste/riū qd celet̄ īimicꝭ.i. īfidelibꝰ. ꝑuet̄ amicꝭ.i. fidelibꝰ ad similitudīeʒ sigilli .s. qd sicut i octauo die circūcidit̄ hō: sic i octaua post finē septē dieꝝ secli auferet̄ oīs vetustas culpe ꝛ pene. ¶ Circūcisio abrae cōmēdata fuit vt sub lege mādati existens eiꝰ obe/dientia ꝓbaret̄. Instituta aūt fuit primo ꝓpter obedientiā. scdo in si/gnum magne fidei abrae. tertio vt discerneret̄ ille ppls a ceterꝭ natio/nibꝰ. quarto vt ostenderet̄ castitas mētis ꝛ corꝑis pudicitiā seruādo: ꝛ ꝓpter hoc facta fuit in virili mē/bro. quinto quia nō posset melius significari ꝑ xp̄m tolli origīale pec/catū. Fiebat aūt in octaua die cum lapideo cultro: q̄r in octaua etate q̄ erit resurgentiū oīs ab electis ꝑ pe/trā xp̄m abscidet̄ corruptio carnis ꝛ spūs. Due igit̄ sunt res illiꝰ sacrī scʒ circumcisio a peccatꝭ in pn̄ti. Et ab omī corruptiōe in futuro. Cōfe/rebat aūt hoc suo tp̄e qd baptismꝰ nr̄o. ¶ Item qd apud nos aqua ba/ptismi: hoc egit apud veteres ꝓ par/uulis sola fides ꝓ maioribꝰ virtus sacrificij: et ꝓ his q̄ de stirpe abrae mysteriū circūcisiōis. Mutata aūt est ꝑ baptismuʒ: q̄r sacrm̄ baptismi ꝑfectius ꝛ magis cōmune ꝛ magis gratie plenū. remittit enī pctā: au/get virtutes gr̄am ꝯferēs cooperā/di: ꝛ est cōmune vtriꝗ sexui qd nō circūcisio. f ¶ Per prepu. Id est ꝑ id qd ei datū est tp̄e pputij.i.ꝑ fi/dē. vel ꝑ preputiuʒ.i.in preputio.i. in tp̄e pputij. g ¶ Nō eni ꝑ legeʒ ꝓmis. Promissiōes alie sunt facte xp̄o q̄ abrae. Abrae enī facte sunt ita: vt q̄ eū ita imitarent̄ a xp̄o bñ/dicerent̄. Christo aūt nō sic: sʒ ita: vt nō tm̄ esset exēplar ꝛ forma insti/tutionis moꝝ ꝛ opeꝝ: sʒ ꝙ bñdice/ret bñdictiōe eterna imitātibꝰ cuʒ. Non enim ꝑ le. Abraam est heres mundi ꝑm ꝓpositū exēplū: q̄r oēs filij eiꝰ ꝑ fidē. Christus est dñs mūdi ꝑm ptātē ꝑ quem fit bñdictio filijs abrae cui pr̄ dedit gētes ꝛ īminos terre. b ¶ Semini eiꝰ.i. credēti/bus oībꝰ q̄ sunt semē abrae nō carne sʒ imitatiōe. Uel chri/sto cui facta dr ꝓmissio: q̄r in eo implenda erat.

¶ Si enim

a ¶ eē illiꝰ. b ¶ acceptabili tp̄e. ¶ h ē tp̄e xp̄i ¶ vꝭ acceptabilꝭ.i. gratꝭ. c ¶ q̄si ipotēti accedere īfert.
hominis cui deus accepto fert a
a ¶ remissionem peccatoꝝ ꝛ bona opa. b ¶ pre/cedentibus. c ¶ dicit his verbis.
iusticiam sine operibus: † Beati
a ¶ a deo vt nō dñet̄.p.i mor.corꝑe. ¶ sine opere vel labore penitentie per baptismum.
a b **quoꝝ remisse sunt iniquitates: ꝛ**
a ¶ ita sunt in baptismo tecta vt vltra nō videantur ad penam. ¶ que in actu.
quorū tecta sunt peccata: Beatꝰ
¶ ad penam.
vir cui non imputabit dominus
a ¶ vꝭ originale qd aliūde ē: vꝭ veniale. b ¶ cū cō/stet ꝙ beatitudo ex gratia ꝑ fidē: mō querat̄ in q̄/bus sit an in iudeis tm̄: vel etiā i gētibꝰ. c ¶ quā ꝛ dauid dicit ꝛ abraam habuit.
c **peccatuʒ. Beatitudo ergo hec in** b c
circumcisione tm̄ manet an etiaʒ d
¶ ex sensu legis loquentes.
in preputio? Dicimꝰ enim q̄r re/ e
¶ non circūcisio.
putata ē abrae fides ad iusticiā.
a ¶ q. h ideo indro: q̄r cōstat de abraaʒ ꝙ iustꝰ ē ꝑ fidē: ꝛ cū h cōstat: in q̄ statu: postq̄ est circūci/sus: vel ante ꝛ sicut i eo videbit̄ sic in alijs credere poterit. ¶ q̄ statu.
Quomodo ergo reputata est: f
¶ cum esset. a ¶ etiā. b ¶ anteq̄ circūcideret̄.
in circumcisione an in preputio?
a ¶ soluit. b ¶ .i. in iudeis ē hec btītudo. ¶ tm̄.i. gentibus. ¶ etiam.
b **Non in circumcisione: sed in pre/** g
a ¶ ꝛ cū ante iustꝰ: cur ꝙ circūcisus: nō supflue sʒ accepit signū circūcisiōis nō qua fieret sʒ quo iu/
c **putio. Et signum accepit circūci/** h i
stus onderetur. ¶ iam habite.
sionis signaculuʒ iusticie fidei q̄ k l
a ¶ ipi abrae. b ¶ anteq̄ circūcideret̄. c ¶ et hoc ideo. ¶ auctor fidei.
est in preputio: ut sit pater omni m
f **um credentium ꝑ preputium: vt** n
¶ ipsʒ tradere. a ¶ ad remissiōeʒ pctōꝝ ꝛ bōa opa
reputetur ꝛ illis ad iusticiam. Ut o
a ¶ auctor iusticie. b ¶ q̄ ex fide fit per exemplū.
sit pater circumcisionis: non his p
¶ .i. iudeis. ¶ carnali.
tm̄ qui sunt ex circumcisione: sed q
a ¶ reputat̄ fides ad iusticiā. b ¶ vt ita ample cre/
et his qui sequuntur vestigia fi/
dant sicut ille. a ¶ tp̄e pputij. b ¶ credētiū oim.
dei que est in preputio patris no
a ¶ q.ꝑ fidē est pr̄: q̄r ꝑ eū ē ꝓmissio: nō ꝑ legē vꝭ circūcisionē que nondum erat. b ¶ facta est.
g **stri abrae. Non eni ꝑ legem pro/** r
a ¶ ipi vꝭ ad opꝰ semis eiusdē. b ¶ xp̄o. c ¶ h.s.
h **missio abrae aut semini eius ut** s
¶ possessor aliq̄ꝝ hoim de toto mūdo q̄ eū imiten/tur: ꝛ in xp̄o q̄ ex eo natus possidet omnia.
heres esset mundi: sed ꝑ iusticiaʒ t

† Ps.31.

¶ Nico.de lyra

a ¶ Cui deꝰ accepto fert iusticiā.i. acceptat eū ad vitā beatā sine opibꝰ: q̄r opa hūana ad h sunt improportionata: vt pdictuʒ est. ꝛ subdit̄ auctas Dauid ad h Ps.xxxj. Beati q̄ꝝ remis. sūt iniq̄/tates ꝛc. qd nō pōt fieri ꝑ opa hūana: q̄r hō nō pōt ꝑ se resurge/re a pctō. ad h enī qd tollat̄ pctm̄ req̄rit̄ illustratio diuīe gr̄e: sic lux corꝑalis ad amotionē tenebre. b ¶ Btītudo ꝙ hec. h scriptura allegata ad ꝓpositum applicat̄ ꝑ moduʒ q̄stiōis cū dr: Btītudo ꝙ hec. q̄ hr̄ i spe. c ¶ In circūcisiōe tm̄ manet.i. dat̄ ne tm̄ iudeis circūcisis. d ¶ An etiā i pputio.i. gēti/libꝰ incircūcisis. ꝛ rñdit ad hāc q̄stioneʒ di. e ¶ Dicimꝰ enī ꝙ repu. est fi. abra. ad iusticiā. sicut hr̄ Gen.xv. vt.s. allega/tū ē. f ¶ Quō ꝙ reputata est? ꝛ rñdet: g ¶ Nō in circūci. sʒ i ppu. q̄r abraā nō/dū erat circūcisus qñ h dictū fuit de eo. hoc aūt dictū fuit añ natiuitatē hismae/lis Gen.xv. Et abraam fuit circumcisus hismaele iā.xiij. annoꝝ existente: vt pa/tet Gen.xvij. h ¶ Et signū accepit. Hic onditur ꝙ ꝑ fidē obtinuit credentiū pa/ternitatē. Circa qd sciendū ꝙ sicut abraaʒ habuit pcepta circūcisionis q̄ fuit signū ꝛ character sue fidei in se ꝛ in seq̄ētibꝰ. vñ sic diffinit̄: Circūcisio est signū vꝭ cha/racter distinguēs israel a gentibꝰ. Ex h igit̄ format̄ talis ratio: Q̄ñcunꝗ in ali/quo duo ꝯcurrūt: vnū vt signuʒ tm̄: ali/ud vt res signata. pncipalior est ibi res signata q̄ signū: q̄r signū nō est nisi pro/pter rē signatā: vt ptʒ de circulo penden/te ante tabernā: q̄ nō est ibi nisi vt signi/ficet vinū venale. cū igit̄ in paternitate abrae respectu credētiū circumcisio fuit ibi tm̄ vt signū: fides aūt vt res signata. ergo ob fidē obtinuit dictā paternitatē. ꝛ hoc est qd dr: Et signū accepit.s. abra/am. i ¶ Circūcisionis. in carne. k ¶ Signaculū iusticie fidei.s. vt hec cir/cūcisio esset signaculū iusticie fidei latē/tis in mēte. l ¶ Que est in pputio.i. q̄ iusticia erat in abraam ante circūcisio/nem. m ¶ Ut sit pater omniū creden/ ꝑ preputiū.i. oīm gentiliū ad fidē christi venientiuʒ absq̄ circūcisione. n ¶ Ut reputet̄ ꝛ illis ad iusticiaʒ. sicut ꝛ abrae reputata fuit fides ad iusticiā anteq̄ cir/cūcideret̄. o ¶ Ut sit pater circūcisiōis. scʒ spūalis q̄ est recisio vitioꝝ. p ¶ Nō his tm̄ q̄ sunt ex circūcisione. carnali: cu/iusmodi sunt iudei. q ¶ Sed ꝛ his q̄ se/quunt̄ eiꝰ vestigia fidei ꝛc.i. quā iustici/am ꝑ fidē habuit abraam añ circūcisio/nē. r ¶ Nō enī. Hic ꝯñr ondit̄ ꝙ abra/am ꝑ fidē obtinuit hereditatis ꝓmissio/nē ꝛ nō ꝑ opa legis: vtpote ꝑ circūcisio/nē vel huiusmodi. ꝛ ad hoc inducit̄ du/plex ratio. scda ibi: Lex enī. Ratio pma talis est: Q̄ñ aliqd ꝓmissum reddit̄ ali/cui nō habito respectu ad ꝓmissionē sed ad opa seq̄ētia. ꝓmissio illa frustrat̄ et euacuat̄: q̄r nō ꝓpter illā sʒ ꝓpter aliud ꝓmissum reddit̄. ꝓmissio vero heredita/tis facta fuit abrae ante circūcisioneʒ: vt ptʒ Gen.xiij. ergo si reddita est ei ꝓpter circūcisionē vel opa seq̄ētia: promissio dei fuit frustratoria: ꝛ fides abrae de di/cta ꝓmissione fuit euacuata. hoc aūt in/cōueniens est dicere de deo in q̄ non pōt esse falsitas nec deceptio. ꝙ ꝛ illud. vnde sequit̄.s. ꝙ ꝓmissio hereditatꝭ sit imple/ta per legis opera. ꝛ hoc est quod dicit̄: Nō ei per legē ꝓmissio abrae scʒ facta ē. s ¶ Aut semini eiꝰ ꝛc. nō enī solū facta est abrae ꝛ semi eiꝰ ꝓmissio de terra iudee: sʒ etiā de toto mūdo. qd ptʒ impletū in xp̄o descendente de abraaʒ ꝑm carnē: q̄ dicit Matth. vlti. Data est mihi oīs ptās in celo ꝛ in terra. t ¶ Sed ꝑ iusticiam fi. fa. est promissio. ideo concludit̄:

※ Si enim

ƒ illi. ƒ tm̄. ƒ .s.sunt. ƒ eē dicunt.
fidei. Si enim qui ex lege heredes
a ƒ hec incōueniētia sequunt.s.q. ƒ .i.frustrata. b ƒ qua constat iustum fuisse abraam. c ƒ inexpleta vt nulli sint heredes.
sunt: exinanita est fides: abolita
a ƒ ad hec data ē lex vt reos faceret. ƒ .q.lex nō facit aliqs heredes nam potius. b ƒ penam.
est ꝓmissio. Lex enī iram operat.
ƒ quia ƒ sublatis enim de lege data est venia ꝛ iustificatis nulla est ꝑuaricatio.
Ubi enim nō ē lex: nec ꝑuarica
a ƒ .s.data ē hereditas que ē donū misericordie. b ƒ nō merita operū legaliū. ƒ adiutrice ꝑ fidem.
tio. Ideo ex fide: vt scḋm gratiam
a ƒ q filij dei. ƒ reis ex lege nō firma. b ƒ iudeo ꝛ gentili imitatori.
firma sit promissio omni semini.
ƒ tm̄. a ƒ .i.qui de opib⁹ legis ꝓsumit. b ƒ venit.
Nō ei qui ex lege est solū: sed ꝛ ei
a ƒ .i.q sequit fidē abrae. b ƒ istitutor ꝑ exēplū.
qui ex fide est abrae qui pater ē
a ƒ crederiū. b ƒ i q cōsentit auctras. c ƒ i genesi.
omnium nostrum sicut scriptum
a ƒ auctorē scḋm fidē. b ƒ nō circūcisorum.
est. † Quia patrē multarum gentium
a ƒ o abraā. b ƒ qdes. ƒ placēs do. c ƒ qsi ꝑ fidē
posui te ante deum cui credidisti
places. a ƒ cui merito credēdū est qꝛ ipe ē. b ƒ ꝑ fidē ꝛ gratiā. ƒ vel vocat. c ƒ in petis. ƒ iudeos.
qui viuificat mortuos: et vocat
a ƒ .i.gentiles q nihil videbantur esse. b ƒ .i.iudeos qui aliquid esse videbantur.
ea que nō sūt: tanq̄ ea que sunt.
a ƒ abraam. b ƒ de natura. c ƒ secure expectās.
Qui contra spem in spem credi
a ƒ historialiter vel scḋm fidem.
dit: vt fieret pater multarum genti
a ƒ tam ample credidit. b ƒ in genesi.
um: scḋm quod dictum est ei: † Sic
a ƒ .i.innūerabiles erūt boni q ex te nascent q ꝑ stellas significant: ꝛ mali ꝑ arenā. b ƒ boni.
erit semen tuum sicut stelle celi ꝛ
ƒ mali. ƒ post.
arena maris. Et non est infirma
ƒ et si causam haberet.s.suam senectutem ꝛ sare sterilitatem: sed
tus in fide: nec considerauit cor
a ƒ ab opere generandi. b ƒ sciens q promissoris sui potentia oēm possibilitatem excelleret.
pus suum emortuum cum iam
fere esset centum annorum: et emor
a ƒ quando angelus iterū promisit scḋm hoc tempus veniam ꝛ erit sare filius.
tuam vuluam sare. In repromis
ƒ ꝛ si differetur ꝓmissio.
sione etiā dei non hesitauit diffi

ƒ confirmatus.
dentia: sed confortat⁹ est fide
a ƒ de constātia fidei. b ƒ multo intuitu virtutis dei.
dans gloriam deo: plenissime
a ƒ hec gētes imitari debēt credētes q qcunq ꝛc. b ƒ nō predixit: quia ipse facit: si ali⁹ faceret nō esset promittere sed predicere.
sciens quia quecunq promi
a ƒ vt ꝓmittere.i.ita leuiter.
sit deus: potens est et facere.
a ƒ qꝛ confortatus est in fide accepit ꝓmissum ꝛ iustus factus est.
Ideo ꝛ reputatum est illi ad iu
a ƒ quasi aliquis dicat: quid hoc ad nos.
sticiam. Nōn est autē scriptum
a ƒ tm̄. ƒ ad laudem ipsius.
tm̄ propter ipsum: quia reputatū est illi ad iusticiā: sed ꝛ ꝓ
a ƒ instruendos. b ƒ ad iusticiam fides.
pter nos quibus reputabitur
a ƒ scꝫ deum patrē. b ƒ quasi q hoc fecit nobis proderit.
credentib⁹ in eum: † qui suscitauit iesum christū dominū no
a ƒ .i.sepulchro q ꝓprie est loc⁹ mortuorum. b ƒ a deo patre iuda ꝛ pilato. ƒ in mortem.
strum a mortuis: qui tradit⁹ ē
a ƒ tollenda iure diaboli destructo. b ƒ in q noua vita signatur.
ꝓpter delicta nostra: et resur
a ƒ vt iuste viuam⁹ qđ aliter nō poteram⁹.
rexit propter iustificationē nostram. Ca. V
a ƒ non lege: non ex nobis.
Iustificati igitur ex fi
a ƒ quam non haberis: dum inuicem arrogatis.
de pacem habeamus ad deum
ƒ per auxilium ꝛ gratiam eius.
per dominum nostrum iesum
a ƒ cuius opera. b ƒ non modo ad deum sed ꝛ in gratiam.
christum: per quem accessum
a ƒ bonam vite obseruantiam.
habemus ꝑ fidem in gratiam
a ƒ qui cecidimus in adam. ƒ spe superne claritatis erecti. b ƒ de eo q speramus gloriam quam habent filij dei.
istā in qua stam⁹: ꝛ gloriamur
a ƒ angelorum vel sanctorū dei. b ƒ gloriamur de spe glorie.
in spe glorie filiorum dei. Nōn so
ƒ ꝑ gratiā eius.
lū aūt: sed etiam gloriamur in
a ƒ quib⁹ itur ad gloriā. ƒ quas pro christo patimur. b ƒ cur gloriamur quia scimus.
tribulatiōibus: scientes q tribulatio patientiam operatur.
ƒ per exercitium docetur strenuus.
ƒ purificationē.
† Patiētia aūt ꝓbatiōem: ꝓbatio aūt spem. Spes aūt nō ꝯfun
a ƒ nō facit erubescere: quia impletur.
a ƒ constat eā implendā ex eo q iam spiritum in arram habemus.
dit: qꝛ charitas dei diffusa ē in
ƒ non a nobis est.
cordib⁹ nr̄is per spm̄ sctm̄ q datus ē nobis. Ut quid enī christus cū adhuc infirmi essemus
a ƒ de⁹ ē ꝛ dei donū. b ƒ nisi spes iplēda sit.
a ƒ quasi indigentes medico. ƒ in peccatis.

a Scdm tps.i.p triduũ tm̃:ne desperes de ei⁹ potẽtia:cui⁹ apparet ĩ morte beniuolentia:a q̃ tales arras accepim⁹ q̄ donauit impijs mortẽ suã:q̃ seruat iustis vitã suã. Mortu⁹ est p te o hõ mortalis vt viuas cũ illo. Suscepit mortẽ nr̃am vt donaret nobis vitã suaz: accepit ex te vñ moreref p te. Induit se vt p te moreref. Induet te vt cũ illo viuas. Induit se carne mortali in virginitate mr̃is. Induet te vita p̄hẽni ĩ equalitate pr̃is. b Uix. dicit p iusto. Forsitan p bono oñdit vtrũq̄ difficile ⁊ rarũ:sz alterũ difficilius ⁊ rarius. c Pro iusto p bono. Iustus p exercitio q̃ ⁊ bon⁹. Sed est ⁊ bon⁹ q̃ nõ iustus.i.q̃ nat⁹ est ĩ simplicitate:innocẽs q̃ nõdum laborauit vt amplificaret se bonis vt sunt paruuli ĩ baptismo mũdati:⁊ licet iust⁹ melior:cãtũ innocẽtie miserabilior q̃z iusticie:q̄ nõ est hmõi iusticia sine seueritate. d Cũ adhuc. Ecce dũ oderat fm pctã: amabat fm q̄ opus eius:qd̃ ⁊ fecit ante mũdi ↄstitutionẽ. Dicendũ erat q̃tũ nos dilexit ne desperem⁹. Et q̃les:ne supbirem⁹ Fuit ⁊ ali⁹ modus possibil̃ do: q̃ oĩa põt:sed nullus nr̃e miserie sanãde ↄuenientior. Quid enĩ nos tm̃ erigit:⁊ a desperatione ĩmortalitat̃ liberat q̃z q̄ tanti nos fecit vt hõ p nobis moreref. e Multo igif. grauius ẽ p pctõ mori ⁊ pctm̃ tollere q̃z iã iustos:etiã cooperantes saluare. f In sanguine. q̄ sic supaf iusticia diabol⁹ nõ potẽtia. Iusticia q̄ ĩmeritũz.s. xp̃m diabolus occidit:vñ ⁊ alios iure pdit. Nõ potẽtia:quia diabolus amator potẽtie:desertor iusticie ẽ:in q̃ hoĩes magis eũ imitanf. Placuit igif deo: vt nõ potẽtia sz iusticia vicẽs. hoĩem erueret ĩ q̃ eũ imitaref: postea vero ĩ resurrectiõe secuta ẽ potẽtia:q̄ reuixit mortuus nunq̃z postea moritur⁹. g Inimici. Nõ quoq̃ mõ pctõres. h Recõciliati. q̄ pri⁹ iuste eram⁹ sub ptãte diaboli:natura deprauata pctõ. i Propterea. Dixit p xp̃m esse iusticiam ⁊ vitã. Et q̄ possit esse p eũ: p sĩlitudinẽ in minori pbare intẽdit. Sicut enĩ p adã pctm̃ et mors ⁊c. k Per vnũ. Adã scz nõ vnã euã dixit Apl̃s. Cõsuetudinẽ tenens dũ successionẽ posteritatis hũane q̃ peccato ⁊ morti ex eo venienti succubuit:nõ mulieri sed viro attribuit. Nõ enĩ ex muliere posteritas:sz ex viro noĩari solet. Uel q̄ mulier de viro ẽ ⁊ vtriusq̄ vna caro. siue g̃ ab eua siue ab adã dicaf:vtrũq̄ ad p̄mũ hoiez ptiet:⁊ p h̃ Apl̃s pctm̃ originale ppagatiõis ĩtelligi voluit cui⁹ p̄nceps adã nõ imitatiõis cui⁹ p̄nceps diabol⁹. vñ d: Inuidia diaboli mors ĩtra. ĩ or. ter. l In oẽs. Quia etiã añ legẽ:cũ ñ ita videref lege ñ docẽte:ĩputabaf q̃dẽ pctm̃ apud hoĩes:sz apud deũ apd̃ quẽ putabaf ĩpune futurũ:cũ nesciref iudicatur⁹:sz vbi lex data ẽ nouerũt deũ curare hũana ⁊ iudicare:añ ñ ĩputabaf:sz regñuit mors secure possidẽte hoĩes diabolo p ĩpũitate credita vsq̄ ad moysen. p quẽ redijt cognitio vni⁹ dei. Regñuit nõ mors (Et sic ñ legif etiã) sz ĩ sil̃es p̃uaricatori ade. qui

De ↄse. di. 4. c. queris in fi. et c. placuit vt quicunq̄.

Sap. 2. d

a ✠ a deo infirmi. ✠ p dilectiõe impiorꝫ vel pvice illorꝫ qui deberẽt mori. b ✠ tam magnũ fecit. c ✠ ⁊ vere magnũ. nã raro aliq̃s p iusto.i.p dilectione iusti ⁊ boni nedum p impio. ✠ q. difficile.

a b fm tps prõ ĩpijs mortu⁹ ẽ. Uix enĩ a b

✠ raro dico.

c pro iusto quis moritur. Naz pro

a ✠ vel simplici ⁊ innocẽti. nã forsitan potest inueniri. b ✠ quasi raro.

bõno forsitan quis audeat mori.

✠ .s. xp̃i p pctõrib⁹ in quo laudabilior charitas.

Commendat autẽ charitatẽ suã c d

a ✠ qui indigni fuim⁹. b ✠ ita cõmẽdat q̄ p peccatoribus:⁊ si hoc est:tũc iustos saluabit. qd̃ est: spes nõ cõfundit. c ✠ vel sine fi.

d deus in nõbis:† quõniaz si cum e

adhuc peccatores essemus fm tẽ

✠ sicut.

pus christus pro nobis mortu⁹

e est:multo igitur magl̃ iustificati f

f nunc in sanguine ipsius:salui eri g

a ✠ cui⁹ cã nõ ẽ nisi pctm̃ qd̃ abstulit. b ✠ viuũ. c ✠ inde certũ ẽ q̄ ipe iã viuẽs poterit amicos factos saluare:q̄ mortu⁹ potuit iustificare:q̃ facto inimici ex pctõ sunt recõciliati ⁊ iam amici dei.

mus ãb ira p ipsũm. Si ẽnim cũ h i

g inimici essemus recõciliati sum⁹ k

✠ idem quod supra in sanguine.

deo p mortez filij eius:multo ma

a ✠ nõ modo ab ira liberi:sed etiã. b ✠ per vitaz qua.s. resurrexit a mortuis.

h gis recõnciliati salui erim⁹ in ũi l

✠ salui erimus.

ta ipsius. Non solum autẽ:sed et m n

a ✠ iam spe de hoc qd̃ erim⁹. b ✠ q̄ idẽ cũ eo erimus nõ p naturã sz dilectionẽ ⁊ voluntatẽ vel in deo in p̄nti.s. nõ in nobis. ✠ nec p nos sed p xp̃z.

glõriamur in dẽo p dominuz no o

strum iesum christum:per quem

a ✠ iam in presenti. b ✠ ad deum. ✠ quia a deo peccante adam discessimus.

nũnc rẽcõciliationẽ accepimus.

a ✠ per christũ iusticia ⁊ vita in omnes p ei⁹ gratiam regeneratos. b ✠ per vnũ vita: sicut p vnũ mors. c ✠ adam a quo propagati.

i k †Prõpterea sicũt per vnuz homi p q

a ✠ miserũt p pctõ. ✠ .i.ĩ oẽs hoĩes. b ✠ origiale

nem in hũnc mundũ peccãtuz in

a ✠ in ipm adã. ✠ .i. dissolutio anĩe ⁊ corpis.

l trauit:⁊ per peccatũ mõrs:⁊ ita ĩ r s

✠ per eius viciatã carnẽ genitos.

omnes homĩes mors pertransijt

a Scdm tps p no. mor. est.i.p tps triũ dierꝫ q̃ fuerũt inf ei⁹ mortem ⁊ resurrectionẽ:tñ p synecdochẽ. q. d. Mors xp̃i nos iustificãs ex nr̃is merit̃ nõ pcessit. qd̃ pbat ↄñr dicẽs: b Uix enĩ p iusto q̃s morif.i. opus hoĩs q̃tũcũq̄ iusti vix meref vt q̃s p eo velit mori. ⁊ multo min⁹ pctõr h̃ põt mereri. iõ ↄcludit q̄ pcessit ex charitate dei dicens: c Cõmẽdat aũt.i. cõmẽdabilem oñdit. d Charitatẽ suã de⁹ in nob̃. p ipm iustificat̃. e Cũ ⁊c. p nobis mortuus est:ex sua libera charitate. f Multo igif magis iusti. in san. ipi⁹.i.p passionez ei⁹ meritorie ⁊ p gr̃am formalif. g Salut erimus ab ira.i. inferni pena. h Per ipsum. q̄ mai⁹ est pctõrẽ iustificare q̃z ipm a pena liberare:⁊ q̄ nõ solũ p mortẽ xp̃i sum⁹ liberati a pena sz etiã ↄseq̃mur gl̃iaz. iõ subditur: i Si enĩ cũ inimici essem⁹. p p̃uaricationẽ ade: k Recõliati su. deo.s. pr̃i p mortẽ filij ei⁹:mlto magl̃ recõciliati d pr̃i. l Salui. eri. in vi. ipsius.i. in vita xp̃i gl̃iosa. ad talẽ enĩ vitã resurrexit:⁊ q̄ vite beate ẽ in nobis q̃dã inchoatio p gr̃am xp̃i mediator̃. iõ subdif: m Nõ solũ aũt. salui erim⁹ in futuro. n Sed ⁊ gl̃iamur ĩ deo. etiã ĩ p̄nti. o Per dñm ⁊c. recõciliationẽ accepim⁹:⁊ p ↄñs certã spez btĩtudinis eterne ⁊ future. Qm̃ Apl̃s hic facit argumẽtũ a maiori:q̄ si iustificati sum⁹ p mortẽ xp̃i:multo magis sic iustificati salui erim⁹ p ↄsecutionẽ beatitudinis. Ex hoc ptz intentio Apl̃i q̄ mai⁹ est impiũ iustificare q̃z iustificatuz glorificare. cui⁹ rõ est:q̄ impi⁹ nõ põt mereri de ↄdigno suã iustificationẽ:q̄ nõ operaf nisi fm virtutem nature q̃ est improportionata respectu doni grẽ:sed iustificat⁹ p gratiã mereri põt de cõdigno vitã beataz. fm illud Apl̃i. ij. ad Timoth. iiij. In reliq̃ reposita ẽ mihi corona iusticie:quã reddet mihi dñs in illa die iust⁹ iudex nõ solũ mihi sed ⁊ his q̃ diligũt aduẽtuz eius ⁊c. Illud aũt meref aliquis de ↄdigno qd̃ ei fm viã iusticie est reddendũ. Ratio autẽ hui⁹ est:q̄ valor opis meritorij nõ solũ attendif fm q̄ pcedit ex libero arbitrio:q̄ sic nõ est meritoriũ vite beate. fm q̄ dicit Apl̃s Ro. viij. Nõ sunt ↄdigne passiões hui⁹ tpis ad futurã gloriã q̃ reuelabif in nobis:sz etiã attendif fm q̄ pcedit a spũsctõ habitãte in hoĩe iustificato p gr̃az:⁊ mouẽte ipm ad op⁹ meritoriũ:q̄ se hz ad liberꝫ arbitriũ sic sessor ad equũ:⁊ fm h̃ opus meritoriũ inq̃tũz est a spũsctõ q̃ est infiniti valoris meref de cõdigno bonũ infinitũ:qd̃ in beatitudine redditur obiectiue. p Propterea. Hic ostẽdit nostre iustificationis modũ:⁊ quoniã opposita iuxta se posita magis elucescũt:⁊ medicina p cõparationẽ ad morbũ est disponenda. ideo donũ christi nõ iustificãs tractat Apl̃s p cõparationẽ ad peccatũ ade cuius est medicina ei opposita. ⁊ diuidif in duas partes: quia primo comparat vtrũq̄ q̃tum ad differentiã. secũdo q̃tum ad ↄuenientiã. ibi: Igitur sicut. Prima in duas:q̄ primo describit peccati ade generalitatẽ. Secũdo doni christi maioritatẽ. ibi: Sed nõ sicut delictũ. Prima adhuc in duas:quia p̄mo facit quod dictum est. secundo remouet obiectionẽ in contrariũ. ibi: Usq̄ ad legem. Circa primũ dicif: q Sicut p vnũ hominẽ.s. adam intrauit peccatũ in hunc mundũ:quia peccatũ eius imputaf omĩb⁹ ab eo descendentibus fm vim generatiuam:quia sic sunt membra ei⁹. propter quod vocaf peccatũ originale. r Et p peccatũ mors. in penã hui⁹ peccati:q̃uis enĩ corpus ade fuerit cõpositũ ex ↄtrarijs: ⁊ sic naturaliter corruptibile:tamẽ p donũ original̃ iusticie sibi datum a deo in sua conditione poterat non mori:quia si ipm fuasset mortẽ nõ incurrisset. Sed q̄ ipso peccante subtracta est original̃ iusticia in penã sui peccati:⁊ p ↄñs incurrit necessitatẽ moriendi:que licet ↄsiderato corpe humano in se esset naturalis:tamen considerato statu homĩs in sua prima ↄditione facta est sibi penalis. s Et ita in omnes homines mors pertransijt:quia qualis factus est per peccatum:tales descendunt ab eo per generationem.

† Heb. 9. 1. Pe.

neglecto ✠ In quo

neglecto dõ creature seruierunt:sicut ille loco dei diabolo ↄsensit. Tales erãt fere oẽs vsq̄ ad legẽ. Perpauci vt abraã vni deo fuierũt:⁊ ĩ eos nõ regnauit mors:q̃ sub spe fuati sunt ĩ aduẽtu xp̃i liberãdi. Libros q̃ alif hñt:dic̃ Amb. corruptos:q̃ dicũt mortẽ corporꝫ etiã ĩ cultores vni⁹ dei regnasse vsq̄ ad moysen:sz cur ñ vsq̄ ad finẽ. a In q̃ o. ⁊c. Usq̄ ad legẽ ei.i.q̄ nec lex potuit auferr̃ pctm̃:sz auxit:siue natural̃ siue scripta:sz ñ ĩputabaf.i. ĩg̃rabaf:regñuit tñ vsq̄ ad moysen.i. legez:q̄ nec ipa potuit regnũ mort̃ auferre:q̃ regnat dũ nõ sinit renatus ad vitã eternã venire:sed ad gehennã trahit. hoc regnũ sola gr̃a xp̃i destruxit etiã in antiq̃s p̄ter q̃s in oẽs regnauit:etiã ĩ eos qui nõ sua p̄pria volũtate peccauerunt sicut adam:sed originali tenebanf vt pueri. In q̃ oẽs. Aug⁹. Ut in materia nõ solũ ei⁹ exẽplo:⁊ omnes ille vn⁹ hõ fuerũt. Uel in q̃ peccato. Alia enĩ sunt pctã p̄pria. b Usq̄ ad le. vel moysen. Includit q̄ et tunc pctm̃ ⁊ mors.i. dãnatio. Et sic nõ est vsq̄ exclusiuũ sicut in ceter̃. c Usq̄ ad legẽ. Quia iã tunc datũ est hoĩb⁹ remediũ quo possent liberari:sub q̃ tñ si essent sil̃es preuaricationi ade:in eos mors regnaret: sed lex data est initio egressionis de egypto docens de vno deo:ne regnaret mors ⁊ cepit in iudea primũ destrui regnũ mort̃:nunc vbiq̄. c Sed regnauit. Nõ imputabaf:sed effectus iudicabat:q̄ mors corpalis regnauit quotidie p aliq̃s passiões tandẽ dissoluẽdo vsq̄ ad moysen cum min⁹ videref. Sed regnauit. Sciendũz plerosq̄ codices latinos sic habere: Regnauit mors ab adaz vsq̄ ad moysen in eos q̃ peccauerunt in similitudinem p̃uaricatiõis ade:vt in similitudinem preuaricatiõis ade peccasse accipiãt illos q̃ in illo peccauerunt:vt ei similes crearenf.s. sicut ex homĩe homĩes:ita ex peccatore peccatores:ex morituro morituri dãnatoq̄ dãnãdi. d Qui est forma. Adã est forma christi:q̄ sicut ille est pater omnium fm carnem:sic christus fm fidem:et sicut ex latere illius formata est eua:sic ex illius latere profluxerunt sacramẽta p que saluatur eccl̃ia. ideoq̄ sicut ille cõicare potuit filijs suis peccatum ⁊ mortẽ:sic iste suis iusticiã suã et vitam:⁊ etiã iste plus boni suis cõfert: q̃z ille mali. ⁊ ideo magis põt saluare q̃z ille pdere. hoc est:similes sunt christi ⁊ adã:sed nõ delictum.i. nõ sic est efficax peccatũ ade ad damnationẽ vt gratia christi ad saluationẽ. Qd̃ est:nõ pares sunt cause eorũ:nec pares effectus causarum. Qd̃ est ibi:et non sicut per vnum pctm̃. Causa christi est:gr̃a abũdãs: ex quo oĩa bona homini:sine qua nihil habet boni. Causa ade est:peccatũ illud cuius rei sunt omẽs carnaliter geniti. cetera peccata habent ex se multa:⁊ si ex illo originali sunt ad peccandũ magis proni:⁊ bene hec causa christi omĩbus suis prodest:q̄ si causa ade omnib⁹ suis nocuit:tunc ⁊ hec potuit suis. ⁊ hoc est: Si enim in vnius delicto multi mortui sunt. Effectus enĩ cause ade.i. peccati:quod intulit:est nõ omĩs dãnatio:sed que p illo vno debetur. sunt enĩ ⁊ ex nostris additis alie dãnatiões. Effectus donorꝫ christi est remotis omĩbus peccatis originalibus ⁊ actualib⁹:omĩs iustificatio ⁊ vita eterna. ⁊ bene hoc suis p vnũ christuz:q̄ si illa per vnũ adam suis:tunc ⁊ hoc potuit. Adã d futuri forma:q̄ iam tunc decreuit de⁹ mysterio p vnũ xp̃m emendare:qd̃ p vnũ adam pctm̃ erat. vñ d in Apocal̃. Agnus occisus est ab origine mundi. e Sed nõ sicut. Forma in hoc q̄ vnus emẽdat:vn⁹ peccauit:sed cã ade:nõ talis vel qual̃ xp̃i:q̄ vnũ est delictũ ade quo multi.i. similiter p̃uaricantes mortui sunt sed xp̃i gr̃a in plures: q̄ ⁊ in hos ⁊ ĩ nõ similiter p̃uaricantes. f Si enĩ vnius. Ambro. Mors regnauit nõ regnat:q̄ qui p legem iudicio dei noto:timorẽ eius habuerunt:sublati sunt de mortis imperio. ante xp̃o in similes ade p̃ualuit:⁊ si ibi regnauit mors multo magis gr̃a regnare d3 que in plures transit:⁊ que vitã ↄfert. Q̄ post dicit oẽs sil̃r peccãtes accipit. Itẽ omẽs:credentes dicit. Nõ enĩ generalis dãnatio vel iustificatio in omĩbus. Unde postea ait:multi. g In gratia. Gratiam dicit perfectionem virtutum que in homine christo.

Apo. 13. b

a ✠ merito per euz in omẽs mors:quia causa mortis per eum in omnes. ✠ etiã sub lege.

a b in q̃o omẽs peccauerunt. Usq̄ a b c

a ✠ scriptã vl̃ naturalẽ. ✠ .i. ante legẽ. b ✠ q̃uis non ita videretur. c ✠ .i. in homĩe.

ãd legẽ enĩ pẽccatũ erat ĩ mũdõ.

a ✠ apud homĩes:q̄ ceci erant:nõ apud deum cuius iudicio:qui sine lege peccauerũt sine lege peribunt. ✠ apud deũ sicut malis videbatur.

Peccatũ aũt non impũtabaf:cũ d

a ✠ q̃ pctm̃ phiber. ✠ rõnis ĩ paruulo siue lr̃e in pplõ:q̃ arguẽre demõstraref pctm̃. b ✠ corporalis. ✠ anime.

c lẽx nõ esset. Sed regnauit mõrs e

a ✠ .i. vsq̄ ad legẽ p moysen diuinit⁹ pmulgatã. ✠ p quẽ redijt cognitio dei. b ✠ nõ solũ in eos q̃ per se preuaricando mortez meruisse viderentur: sed etiam in pueros qui nihil a se meruerunt preuaricando contra aliquam legem.

ab adã ũsq̄ ad moysen:etiã ĩ eõs f

a ✠ .i. similes p̃uaricatori ade.

q̃ nõ peccauerũt ĩ silĩtũdinẽ p̃uag

a ✠ similitudo. b ✠ q̃tũ ad adã. ✠ xp̃i.

d ricatiõis adẽ: q̃ est formã futũri. h i

a ✠ forma ẽ:sz mai⁹ ẽ donũ xp̃i q̃z delictũ ade.

e Sed nõ sicut delictũ: ita ⁊ donũ. k

a ✠ hoĩs ade. b ✠ vno q̃dẽ. ✠ .s. oẽs filij sui. ✠ ei⁹ p̃uaricationẽ imitãtes. c ✠ pctõres constituti.

f Si enĩ vniũs delictõ mlti mõrtui l m

a ✠ gratuitũ donũ vel gr̃a.i. remissio pec. ✠ abũdans ⁊ maior ẽ ⁊ oĩb⁹ suis magl̃ pdest. b ✠ alia dona sanctispiritus. ✠ .i. p

g sũt: multo magl̃ gr̃ã dĩ ⁊ dõnũ in n

a ✠ nõ cõparatiue sz absolute tãq̃z diceret multas ✠ abundans in plures.i. in oẽs filios transit.

gr̃a vnius homĩs iesu xp̃i in plũ o

a ✠ q̄ ⁊ addita soluit. b ✠ q̄ in vno ade similes ei damnati sunt. ✠ fit.

res abundãuit. Et nõn sicut per p

✠ pctm̃. ✠ fit. ✠ sed pl⁹. ✠ dei pctm̃

vnũ delictũ ita ⁊ donũ. Nam iu q r

a ✠ pcedens. ✠ est. ✠ originali. b ✠ corporalis ⁊ eterne mortis si non remittitur.

diciũ ex vnõ in cõndemnationẽ. s

a In quo.s. adaz peccante. b Omẽs pecca. q̃ futuri erant mẽbra ipsi⁹. c Usq̄ ad legẽ. hic remouet q̃ndam obiectionẽ in ↄtrariũ:q̄ posset aliq̃s dicere q̄ pctm̃ nõ fuit ante legẽ moysi:eo q̄ pctm̃ sic diffinif q̄ est trãsgressio legis diuĩe:nõ potuit aũt esse ei⁹ trãsgressio añ dationẽ. g̃ ⁊c. Sed h̃ nõ valet:q̄ a p̄ncipio fuit lex naturalis inserta mentib⁹ hũanis:vt oñsum ẽ. s̃. ca. ij. pp̄ter qd̃ ei⁹ trãsgressio fuit peccatũ:tñ pp̄ter multiplicationez pctõꝝ lex natural̃ fuit obfuscata intantũ q̄ trãsgressionez illi⁹ legis nõ reputabãt pctã:erãt tñ fm veritatẽ:q̄ erãt cõtra rõnis dictamen. ⁊ h̃ est qd̃ d: Usq̄ ad legem enĩ pctm̃ erat in mũdo.i. toto tpe añ dationẽ leg̃ mosaice:nec p legez desinit esse. pp̄ter qd̃ li vsq̄ nõ facit exclusionẽ tẽporis futuri:ꝫ soluz excludit carentiã pctĩ ante legẽ datã:licz ñ reputaref. iõ subdif: d Peccatũ aũt nõ ĩpu. cũ lex nõ esset: id est nõ reputabaf pp̄ter obfuscationẽ leg̃ natural̃. iõ vna causa dandi legẽ mosaicã assignaf a sanctis fuisse pp̄ter leg̃ naturalis obfuscationẽ. Q̄ aũt peccatũ fuerit añ dationẽ leg̃ ostendit p ei⁹ penã q̃ est mors:vt dictuz est. d. e Sz regna. mors ab adã vsq̄ ad moysen:tñ li vsq̄ nõ excludit tps futurũ:sz tm̃ carentiã mort̃ añ dationẽ legis: sicut dictũ ẽ de pctõ. f Etiã ĩ eos q̃ nõ peccauerũt.i. in paruulos q̃ nõ peccauerũt pctõ actuali q̃ tñ sunt mortui. g In sili. preuari. ade.i. q̄ generati sũt similes ei.s. destituti originali iusticia cũ debito habendi eã. h Qui.s. adã. i Est forma futuri.i. figura xp̃i q̃ futur⁹ erat tpe adã:nõ aũt tpe apl̃i. Sciendũ ãt q̄ adã nõ erat figura xp̃i inq̃tum pctõr:sed inq̃tũ p̄ncipium hoĩm in esse nature:sicut ⁊ xp̃s est p̄ncipiũ corꝫ in esse gratie:⁊ q̄ format⁹ fuit de terra diuina virtute: sicut ⁊ corp⁹ christi virtute spũsctĩ de xgine maria. Itẽ q̄ de latere ei⁹ formata est eua:sicut de latere xp̃i eccl̃ia ex q̃b⁹ regeneramur in esse gr̃e: sicut ex adam ⁊ eua generatũ est gen⁹ humanũ in esse nature. k Sed nõ sicut delictũ. Hic oñdit maioritatẽ doni christi:⁊ hoc in duobus. Primo q̄ peccatum ade fuit peccatũ homĩs puri:sed donum xp̃i est donũ homĩs dei. ⁊ hoc ẽ qd̃ dicit: Sed nõ sicut delictũ ita ⁊ donũ:rõne dicta. iõ ↄcludif vlteri⁹: l Si enĩ vnius delicto.s. ade. ⁊ accipif hic si p q̄. m Mortui sunt multi. oĩs enim posteri. n Multo magl̃ gr̃a dei ⁊c.i.p gratiã singularis homĩs deitati vniti in p̄sona filij. ex qua vnione habet quandam efficaciam meriti infiniti. o In plures abundauit.i. magis excedit in bono q̃z peccatũ ade ĩ malo. Secundo oñditur maioritas in effectu:q̄ infectio nature propter peccatuz ade ex vno eius peccato pcessit:et vnum solum peccatum in posteros transmisit:scz peccatum originale quod ñ põt multiplicari ĩ vna persona: sed donum xp̃i iustificat a multis peccatis:scz a peccato originali ⁊ actuali:quod quidem actuale multiplicatur varijs modis in eodem homine. ⁊ hoc est quod dicit: p Et non sicut per vnum peccatum. scilicet ade iniusti facti sunt alij. q Ita et donum. scilicet christi iusti constituti sunt multi:sed multo plenius. quod probatur cum dicitur: r Nam iudicium quidem.i. sententia. s Ex vno in condemnationem. aliorũ.s. ex vno peccato ade transijt in alios ⁊ causans in singul̃ vnũ peccatũ.

Per vnum ✠ Gratia autem

a Per vnū regnauit. Quia q̄s vires in illo habuit:in oēs posteriores exercuit:q̄z materia fuit:sicut τ culpa ei⁹ soli⁹ fuit q̄ in oēs trāffusa est. b Multo mag'. In vita regnabunt:q2 eternalit̄ q̄z in eis regnauit mors:q2 tpaliter τ cū fine. c Per vni⁹ iu.in o. Nō q̄ oēs geniti ab adaz:regenerent̄ p xp̄m:s3 sicut nullius carnal' generatio ē nisi p adaz:sic spūal' nulli⁹ nisi p xp̄m. Si q̄ essent p̄ter adā generati:et si q̄ p̄ter xp̄z regenerati: nō diceret oēs τ oms. Sicut aūt nullus hō p̄ter illā generationē:sic nullus iust⁹ p̄ter istaz. eosdē post dicit multos.

d Sicut eni. Determinat delictū vni⁹ τ iusticiā vni⁹: vt sic ille merito peccati pdidit:ita iste merito iusticie nos liberasse videat̄.

e Ita τ p v.ho.obe. Hoīs ait nō dei vl' verbi fidē. Ne putes antiq̄s iustos in solo v̄bo dei.i.soli⁹ v̄bi fide sine fide incarnatiōis liberari. f Lex autē. Ostēderat xp̄m dimittere oīa pctā tā originalia q̄z actualia.hic addit:q̄ τ a pctō legis liberat.i. p̄uaricatione: vt iudei xp̄o mag' sint obnoxij. Lex aūt sub intrauit. Ambro. Dicit hic Apl's q̄d p̄uenerit data lege:nunq̄d fecerit lex. data ei erat in adiutorium nature vtcūq̄z nature inserta sūt iusticie semīa vt sic exinde mag' p̄ficeret: sed ppl's vsū3 seq̄ns pl⁹ peccauit:diabolo iuertēte legē bonā in malū ɔtra q̄d de⁹ oīa dimisit. Lex aūt subintrauit. Nat' in pctis dat̄ lex ad domandā supbiā q̄si nō deest: q̄ iubeat:s3 deest q̄ ipleat: q2 in pctō nat⁹ iplere n̄ pōt.iō natus est xp̄s.i. gr̄a q̄ sanaret. g Ut abūdaret de. Ut.i.q̄ in sordibus erat preuaricādo magis sordescerēt: vt mediocris pedagogū hr̄et:pfect⁹ signū τ dur⁹ sentiret flagellū. Ut abūdaret de. Magnū dei ɔsiliu3 fuit vt p legē abūdaret delictū vt i austeritate leg' suā intelligētes infirmitatē:infirmi ad medicū ɔfugerēt:τ auxiliū gr̄e q̄rerēt. h Ubi āt ab. Agit h̄ de v̄tute gr̄e τ q̄nta efficit. i Supabū. Quia τ gr̄a xp̄i etiā bis p̄ficit:q̄s diabolus vincere nō potuit:τ q2 peccatu3 ad tp̄s regnauit:gratia in eternū. k Sicut regnauit. Peccatū in mortē. Nō addit p vnū vel p adā: q2 nō de illo solū agit q̄d ex adā traxerūt homines:s3 τ de eo q̄d sua volūtate addiderūt. S3 cū dicit:Gratia regnet:addit:p iesum christū τc.quia per eum non tm̄ originalis sed et voluntariorum fit remissio peccatorum.

a ſ christi. b ſ nō ex vno. c ſ pcedit. d ſ non solū ignoscit sed τ iustificat. ſ hic.

Gratia aūt ex mult' delict' i iusti a

a ſ τ hoc pōt q2 etiā in vitā eternā ducit. b ſ q2 c ſ etiam si p̄pria non adderētur.

ficationem. Si enim vnius deli b

a ſ dissolutio aīe τ corpis.b ſ etiā aū mortē passiones iferēs. c ſ adā. d ſ q2 maior vis ē h̄ q̄z sic i

a b cto mors regnauit per vnū: mul c d

regno mort'. ſ q2 etiā p̄pria soluūt̄. ſ remissiōis.

tomagis abundantiam gratie τ

ſ charismatū. ſ bone opatiōis. ſ a do:n̄ a se ha

donationis τ iusticie accipiētes

bētes. a ſ eterna. b ſ eternaliter i icorruptiōe.

in vitā regnabūnt per vnū iesu3 e f

a ſ q̄ñq̄dē adam ē forma xp̄i:igit̄ τ q2 maius est donū christi τ plus cōferr. b ſ q̄z digne.

christū. Igitur sicut p vni⁹ deli/ g

a ſ similiter peccantes. ſ transiens nō imitatione sed p̄pagatione. b ſ itum est ab hoīe. ſ vel p̄cessit sententia dei. ſ corporis τ anime.

ctū in ōmēs hoīes in cōndēnati/

a ſ valenrē. b ſ si ipi velint.

c onē:sic τ p vni⁹ iusticiā in ōmes

a ſ itū est ab hoīe. ſ vl' p̄cessit snīa dei vt prius. ſ que est causa.

d hoīes in iustificatione3 vite. Sic

ſ ade.

eni p inobediētiā vni⁹ hoīs pec/

a ſ .i.oēs sui q̄ nō xp̄i sunt. b ſ merito.

e catores ɔstituti sūt multi:itā τ p

ſ christi.

vni⁹ hoīs obedientiā insti ɔstitu

a ſ oēs sui. b ſ p xp̄m est iustificatio. c ſ post culpam vel naturalē legem intrauit latenter.

f ent̄ multi. Lex autē3 subintrauit h

a ſ si abūdanti⁹ cognosceret̄. b ſ s3 nō iō despiciatur iude⁹:s3 τ h̄ sanat xp̄s. ſ vel delictū abūda/

g h vt abūdaret dlictū. Ubi aūt abū i k

uit per legem. ſ omnia condonans.

i k dauit dlictū:supabūdauit τ gr̄a.

a ſ eo tenore ne q̄s cōfisus gr̄e: securi⁹ peccet sed vigeat gr̄a:τ p iusticiā ducat ad vitā sic viguerat pctm̄ ducēs i mortē. b ſ ducēs.c ſ q̄d τ p̄t adā ē.

k Ut sicut regnauit peccatum in l

a ſ eternā. b ſ remissiōis pctōꝝ. c ſ in electis.

mortem:ita et gratia regnet per m

ſ bonoꝝ operū. ſ pducens eos. ſ τ hoc.

iusticiam in vitam eternam p ie/ n

ſ sine quo nulla iusticia.

sum christum dominū nostrū. o

a Gratia aūt.iesu christi ex multis delictis in iustificationē:habet effectu3 sicut dictū est:τ q2 gr̄a xp̄i nō solū iustificat a mult' delictis:sed etia3 inducit ad gloriā.iō cōcludit vltra. b Si eni in vni⁹ delicto.s.ade. c Mors regnauit.i.potestatē habuit sup posteros. d Multomagis abun.gr̄e dei τ dona.τ iu.accipiētes.a iesu christo in baptismo. e In vita.s.beata.

f Regnabūt p vnū.s.iesum christū p quē habem⁹ introitū ad celeste regnū. Dicit̄ autē hec gr̄a baptismalis:abundātia gr̄e:q2 tollit penā τ culpā. Et donationis:q2 grat' dat̄. Et iusticie:q2 facit dignū vita eterna. g Igit̄. Hic Apl's ɔuenientiā ōndit pctī τ doni christi. Et p̄mo q̄ztū ad pctm̄ ade.scd̄o q̄ztum ad pctm̄ supadditū in lege.ibi:Lex aūt. Primū aūt ōndit in duob⁹. Primū est:q2 sicut p delictū ade alij sunt ɔdēnati:sic p iusticiā xp̄i oēs sunt iustificati.τ h̄ est q̄d d2:Igit̄ τc.τ pt3 ex dict' lr̄a. Nec valet ɔ̄ dicta si dicat̄ q̄ nō sūt oēs iustificati p gr̄am xp̄i:q2 h̄ nō p̄uenit ex defectu gr̄e s3 ex defectu hoīm eā depellētiū. Scd̄m ē:q2 sic p inobediētiā ade comedent' lignū vetitū:posteri facti sunt iniusti:sic p obediētiā xp̄i in ligno cruc' passi oēs sūt iustificati q̄ztū ad sufficiētiā. τ h̄ est q̄d d2:Sicut eni p inobedientiā vni⁹ τc.τ pt3 ex dict' lr̄a. h Lex aūt. Hic ōndit̄ ɔueniētia doni dn̄i xp̄i:τ pctī tpe leg' supadditi.ad dationē ei legis secuta est multiplicatio p̄uaricatiōis:vt dictū est s̄.nō tn̄ ex pte legis s3 hoīm malicia q̄ nitit̄ in vetitū: τ q2 cognitio pctī q̄ fit p legē aggrauat ip̄m:τ sic sub lege abūdauit delictū:ita ex lege abūdat gr̄a inq̄ztū xp̄s sub lege nat⁹ est.fm q̄ dicit Apl's ad Gal'.iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is misit deus filiū suū natum ex muliere factum sub lege τc.etiā attulit nobis plenitudinē gratie:τ hoc est q̄d dicit̄:Lex autē subintrauit.post obfuscationē legis naturalis. i Ut abundaret delictū.li vt tenet̄ hic ɔsecutiue tm̄ p modum predictū:τ nō causaliter. k Ubi aūt abūdauit delictū.sub lege. l Supabūdauit τ gr̄a.p christum sub lege factu3.ideo d2 Joh.iiij. Quia salus ex iudeis est. m Ut sicut regnauit pctm̄ in morte3: id est potestatē habuit deijciendi ad mortē eternam. n Ita τ gratia regnet p iusticiā.potēter nos inducendo in vitā eternā. o Per iesum christum dei τ hoīm mediatorē. Ad maiorem intelligentiā dictorū de originali pctō.hic aliq̄ breuiter sūt notāda. Primū est q̄d sit originale peccatū: τ q2 priuatio cognoscitur p habitū.ideo primo videndū ē q̄d sit originalis iusticia cui⁹ priuatio ē originalis culpa. Est autē3 originalis iusticia q̄da3 humane nature rectitudo p quā corpus erat anīe subditū:τ vires inferiores rationi q̄zdiu aīa subdita esset suo creatori.hec aūt rectitudo nō erat ex p̄ncipijs nature humane:cū corp⁹ humanū sit naturaliter corruptibile:sed a deo data ī prima hoīs cōditione.fm q̄ d2 Eccs.vij. Hoc scio q̄ a p̄ncipio fecit deus hoīem rectū. Et q2 iusticia est q̄dam rectitudo:p̄pter hoc talis rectitudo nature humane hn̄ iusticia vocat̄ τ originalis:q2 data ē humane nature in sua prima origine.τ q2 p originē in posteros fuisset trāffusa si ab adā fuisset seruata:ipso vero peccante iuste fuit ab eo subtracta:τ q2 carētia pfectionis q̄ d3 inesse:culpabil' ē in hoīe:cuiusmodi fuit dicta rectitudo seu original' iusticia.iō ei⁹ carētia cū debito eā hn̄di d2 pctm̄ originale:ita q̄ debitu3 hn̄di ē ibi formale. Scd̄m ē quō pctm̄ ade poster' iputat̄: τ satis facilit̄ videt̄ q̄ imputat̄ eis ad pena3. filij eni freq̄nter τ iuste puniunt̄ p peccatis parentū:sed difficilius est videre qualiter imputat̄ eis ad culpam.de cui⁹ rōne est q̄ sit voluntaria:aliter nō esset culpa:nō pōt autē dici voluntaria voluntate posterorū. Propter quod sciendum q̄ adam non solum consideratur vt singularis persona:sed etiā vt totius humane nature principium a quo alij descēdūt tanq̄z a mouente per vim generatiuā τ efficiunt̄ eius membra.τ ideo sicut homicidium manufactū d2 voluntariū a voluntate q̄ est in mente:sic suo mō carētia originalis iusticie in posteris dicit̄ voluntaria a volūtate ade:τ q2 accepit eā nō solum p se sed p tota posteritate.ideo oēs posteri p vim generatiuā ab eo descendentes in eo fuerunt obligati ad debitū hn̄di eam. Cū igit̄ carētia originalis iusticie cū debito habendi eā sit culpabilis:vt dictum est:τ iō merito poster' imputat̄ ad culpā. Tertiū ē qualit̄ ɔtrahit̄: q2 pctm̄ solū est in aīa q̄ nō est ex traduce:sed ē a deo p creationē q̄ nō peccat eam in fundendo:nec etiā parētes generādo:nec pn̄t p ɔn̄s pctm̄ originale traducere:vt videt̄ maxime qn̄ sunt baptiçati:q2 nullus dat alteri q̄d nō habet.p̄pter q̄d dicendu3 q̄ generatio competit hoīb⁹ fm esse quod habēt ab ada3 quod ē esse nature

corrupte:nō aūt fm eē gr̄e q̄d hn̄t p regenerationē baptismalē.generans aūt inq̄ztū hmōi generat sibi silē.ideo adā generauit sibi siles in esse nature destitute originali iusticia cū debito hn̄di eā:τ eadē rōne oēs posteri generāt sibi siles cū tali defectu:q2 descendim⁹ ab adā fm carnem nō fm aīam q̄ est a deo īmediate.ideo originalis culpa a carne p̄uenit in aīa sibi ɔiūcta:sicut liquor bon⁹ inficit̄ ex corruptione vasis in q̄ ponit̄:sic et pctm̄ originale p̄uenit ex carne causaliter: sed tn̄ in aīa est subiectiue τ formal'r:sicut infirmitas est in cibo corrupto causaliter tm̄:q2 nō est infirmitat' susceptiu⁹:in corpe vero cibato formaliter est τ subiectiue. Ex dictis pt3 q̄ obiectio de parentib⁹ baptiçatis nō valet:q2 sicut dictū est nō generāt fm esse gr̄e τ vt sunt mēbra christi:sed fm esse nature corrupte in qua sunt mēbra ade. Quartū est q̄liter pctm̄ originale per gratiā baptismi tollit̄. Circa q̄d sciendū q̄ nō est p hoc intelligendū q̄ rectitudo q̄ fuit in adā p baptismū reddat̄:q2 baptiçati rebellionē corpis ad aīam τ sensualitatis ad rationē scipsis experiunt̄: sed hoc q̄ p gratiā christi tollit̄ debitū habendi dictā rectitudinē:τ sic carentia dicte rectitudinis non remanet vt est culpa:quā formaliter facit debitū habendi illam rectitudinē: vt dictum est.s̄.sed remanet tm̄ vt est pena τ virtut' exercende materia ɔtra passiōes sensualitatis fortiter pugnādo τ infirmitates corpis patient̄ tolerando:in quib⁹ adiuuat gr̄a xp̄i in p̄nti ad augmētū meriti electoꝝ. In resurrectione vero finali reparabit̄ natura:q2 resurrectio illa erit ad vitā īmortalē p xp̄m:nō īmortalitate q̄ fuit in statu innocentie qua hō poterat nō mori:sed īmortalitate glīe qua non poterit mori:sed cū christo viuet in eternum.

In ca.v.vbi d2 in postil. Uix eni p iusto quis moritur.

Additio.j.

Ubi d2 hic:Uix eni p iusto q̄s morit̄:exponit̄ sic in Glo. Uix.i.raro. Morit̄ aliq̄s etiā p iusto.i.p dilectiōe iusti τ boni nedū ipio. Jō raro dico:forsitan pōt iuenire q̄s.i.aliq̄s q̄ audeat mori p bono. q.d.s3 difficile ē inuēire q̄ h̄ faciat.τ seq̄uit̄:Cōmēdat aūt suā charitatē τc.q.d.p iusto vel bono vix morit̄ aliq̄s: s3 xp̄s p nobis pctōrib⁹ mortu⁹ est:vn̄ in h̄ de⁹ cōmēdat sua3 charitatem τc. In eo.ca.vbi d2 in postilla:Sicut p vnū hominē

Additio.ij.

In lr̄a (scz adā itrauit pctm̄ i mūdū. sic hr̄:Propterea sic p vnū hoīem in hūc mūdū pctm̄ itrauit.vbi aduertēdū q̄ li p̄pterea ɔtinuat dicēda his q̄ dicta fuerūt in p̄ximo:q̄d fm Glo.sic itelligit̄: Propterea p xp̄m iusticia τ vita p̄cedit in oēs:τ p ei⁹ gr̄am in regeneratos:q2 p vnū hoīe3 in hūc mūdū pctm̄ itrauit τc. τ exponat̄ sic in postilla. S3 circa h̄ aduertendū est q̄ hoc q̄d Apl's p̄supp̄oit.s.q̄ p vnū hoīe3.s.p adā itrauit pctm̄ τ mors in oēs:negat̄ cōit̄ ab hebreis q̄ auctētes noue leg' renuūt accipere dicēs q̄ h̄ nō posset hr̄i ex libris ab eis recept':s̄ h̄ ē manifeste falsu3.pt3 ei Geñ.iij.q̄ de⁹ ɔdēnauit adā p̄pter pctm̄ trāsgressiōis ad mortē.d.ibidē:Puluis es τ i puluerē reuerteris:q̄ q̄dē pena q̄ztū ad mortē corpalē māifeste trāsiuit i posteros:s3 q̄ illud pctm̄ trāsisset i posteros etiā q̄ ad culpā pōt hr̄i clare ex dict' apud eos valde auctētic'.hn̄t eni in bn̄dictione sacri circūcisiōis q̄ ē cōis apud eos hec v̄ba merito hui⁹ scz sacri. De⁹ viu⁹ ps nr̄a τ p̄tector nr̄ p̄cepit erui carnē nr̄a3 ab infer' p̄pter fedus suū q̄d posuit i carne nr̄a: Ex q̄b⁹ q̄de3 v̄bis q̄ apud eos tāte auctētis sunt sic apud nos ea q̄ ab vniuersali ecclia determiant̄:māifeste hr̄ q̄ p sacr̄m circūcisiōis eruebant̄ ab inferno: Et cū illud sacr̄m dabat̄ in.viij.die: vt Leuit'.xij. Puer aūt octo dieꝝ nullo mō p pctm̄ actuale indigebat erui ab inferno cū nōdū vsu3 liberi arbitrij hr̄et. Restat ḡ q̄ debebat erui a pctō ɔtracto p originē:s̄ q̄ h̄ ɔtrahat̄ ab adā hr̄ in mult' loc' in suo thalmud specialr in q̄dā libro sup Geñ.q̄ d2 Bereschith Raba i.ij.ca.sup illud v̄bū: Iste sūt generatiōes celi τ t̄re qn̄ creati sūt. Quidā doctor eoꝝ noīe rabbi salmai sic dicit: Oēs generatiōes q̄ in sacra scriptura scribunt̄ diminute sūt p̄ter duas q̄ plenarie scribūt̄.s. Iste sūt generatiōes celi τ t̄re. Geñ.ij. Iste st̄ generatiōes phares: Ruth vlti. In q̄ nob̄ ōndit̄ q̄ lic3 in p̄mordio create fuerunt res.i. hoīes fm plenitudinē suā atq̄z pfectionē:tn̄ q2 peccauit adā p̄m⁹ diminuta sūt τ corrupta atq̄z ɔcussa. Et vlteri⁹ nō erunt reuertētia ad decētē dispositionē donec veniat fili⁹ phares.i. xp̄s fili⁹ dauid.de q̄ Ruth vlti. Iste sūt generatiōes phares. Hec ille. Ad intelligēdū tn̄ dicta sua sciēdū est q̄ mlte sūt dictiones in sacra scriptura q̄ in hebraica lr̄a dupl'r scribuntur. Uno mō plene:τ ē qn̄ interponunt̄ lr̄e vocales sufficiētes ad syllabicādū dictionē p̄ut sonat. Alio mō diminutiue:τ ē qn̄ nō interponunt̄ tales lr̄e vocales:s3 syllabicat̄ dictio p aliq̄s regulas τ pūcta extra dictionē posita. Et q2 Toldach q̄ in hebreo significat generatiōes scribit̄ plene tm̄mō in duob⁹ loc' scz Geñ.ij.vbi.s̄.q̄d dictū ē aū pctm̄:τ Ruth vlt'. He sunt generatiōes phares q̄d d2 d̄ genealogia dauid a q̄ xp̄s descēdit. cetere aūt toldach scribunt̄ diminute:vt cū d2: Hic ē liber generatiōis adā Geñ.v. Et he sūt generatiōes Noe Geñ.vj. Et he sūt generatiōes hismael. Geñ.xxv. Et he sūt generationes Isaac.ibidē. Et he sūt generatiōes Jacob. Geñ.xxxvij. et sic de ceteris. Idcirco p̄dict⁹ doctor ɔcludit q̄d dictū est. Si forte q̄s dicat ex tali variatiōe in mō scribēdi nō clare seq̄t̄ intentū p̄dictū. Dicēdū q̄ mysteria i veteri lege tradebant̄ sub velamīe figuraꝝ τ signoꝝ ex q̄b⁹ tacite prudētiores aliq̄d intelligeres v̄itat':q̄d in mult' loc' sacre scripture ɔtingit. Uñ et Apl's dic̄.j.in vl.ca.q̄ tp̄ib⁹ eternis.i.antiq̄s mysteriū.s.xp̄i erat tacitū.i.tacite nō exp̄sse traditū. Ualet etiā p̄dicta auctoritas τ siles ad ɔfutādū hebreos pctm̄ originale ip̄rudenter negātes: vt dictū ē.habet̄ ei p ɔfessionē doctoꝝ suoꝝ q̄ gen⁹ hūanū erat diminutū seu corruptū p pctm̄ ade: donec veniret fili⁹ phares.s.xp̄s ab eo descēdēs:q̄d satis ɔsonat snīe apl'i dicens:Sicut in adā τc.sūt etiā multa dicta seu auctētes doctorū hebreoꝝ de pctō originali:τ de ei⁹ effectu veritatē nr̄am attestātes q̄ largi⁹ tradunt̄ a mgr̄o Raymūdo in suo pugione.iij. pte di.ij.in.iij.ca.vj.τ seq̄ntib⁹ vsq̄z ad finē q̄ cā breuitat' omittunt̄. In eo.ca.vbi d2 in postil. Et q2 p̄uatio cognoscit̄ p habitū.iō p̄mū vidēdū est q̄d sit original' iusticia: cui⁹ p̄uatio est originalis culpa.

Additio.iij.

Pctm̄ originale licet habeat p̄uationē originalis iusticie:tn̄ nō est pura priuatio:s3 ē q̄dā habit⁹ corrupt⁹.nā sic egritudo corpalis h3 aliq̄d de p̄uatiōe inq̄ztū tollit̄ armonia in q̄ ɔsistebat rō sanitat'.h3 etiā aliq̄d positiue.s.ip̄os hūcros inordinate dispositos:sic pctm̄ originale h3 priuationē originalis iusticie:τ cū h̄ inordinatā dispositionē partiū anīe:τ sic nō est pura p̄uatio s̄ q̄dā habit⁹ corrupt⁹: vt dictū est.vn̄ peccatū originale d2 a doctorib⁹ fomes pctī τ pctī ɔcupiscētia:q̄d sonat aliq̄d positiuū: vt in.ij.di.xxx.τ de h̄ vide ampli⁹ i p̄ma scd̄e.q.lxxxij.arti.j.in cor.q. In eo.ca.vbi d2 in postilla. Jō eius carentia cū debito habēdi eā d2 peccatū originale.

Additio.iiij.

Quod oēs descendentes ab adā p vim generatiuā in eo fuerūt obligati ad debitū habēdi iusticiā originalē p̄ut d2 in postilla:non videt̄ rōnabilit̄ dictū.tum q2 n̄ apparet rō q̄ posteri fuissent obligati ad debitū hn̄di iusticiā originalē nisi ex lege naturali vl' ex aliq̄ p̄cepto dino:s3 nō ex lege naturali cū iusticia original' n̄ erat ex p̄ncipijs hūane nature:cui⁹ corp⁹ est natural'r corruptibile: vt ip̄e postillator dicit modicū.s̄. Nec tale debitū est ex aliq̄ p̄cepto dino. Nullū eni p̄ceptū legit̄ fuisse datū ip̄i ade aū peccatū nisi tm̄ illud de n̄ comedēdo lignū vetitū.q̄d q̄dē p̄ceptū nō obligat adā ad debitū hn̄di iusticiā originalē:lic3 ex transgressione p̄dicti p̄cepti eā ɔn̄r amisisset:tū q2 tale debitū non habet rōnē culpe p̄ut postillator intēdit.ex h̄ eni q̄ hō ē obligat⁹ ad seruādū p̄cepta dina nō peccat:s3 poti⁹ ex h̄ q̄ nō seruat illa: vn̄ manifestū est q̄ nō est formale in pctō originali debitū hn̄di iusticiā originalē p̄ut postillator.s̄.dixit:s3 ip̄a inordinata dispositio partiū aīe q̄ fomes pctī vl' languor nature vel ɔcupiscētia d2:est p̄prie formale i pctō originali:sic in egritudine corpali inordinata dispositio humoꝝ est formal' rō egritudinis: vt dictū est. In eo.ca.vbi dicit̄ in postilla: Qualiter peccatū originale p gr̄am baptismi tollit̄.

Additio.v.

Peccatū originale tollit̄ p baptismū quo ad reatū inq̄ztū aīa recupat gr̄am q̄ztū ad mentē:τ sic excludit̄ ab ea ille habit⁹ corrupt⁹ q̄ est p̄prie culpabilis:remanet tn̄ peccatū origīale actu q̄ztū ad ordinatione inferioꝝ partiū aīe: p̄ut ptinet ad rōnē pene tm̄.

Replica.

In ca.v.vbi postil.dicit: Pctm̄ originale esse p̄uationē:q2 carētiā iusticie cū debito hn̄di eā. Burg.aūt dicit ip̄m nō esse p̄uationē:sed q̄ndā corruptū habitū q̄ a quibusdā d2 fomes τ ɔcupiscētia que sonāt positiuū. Contra quē modū dicendi potest sic argui: Oīne positiuum est effectiue a deo.si igitur peccatum originale est tale positiuum:igit̄ est effectiue a deo.conclusio est falsa:igit̄ aliqua premissarū.nō maior:quia ab oīb⁹ ɔcessa:igit̄ minor.falsitas ɔclusionis p̄bat̄: Nā si de⁹ effectiue p̄ducit aliq̄d positiuum ad pctm̄ originale ptinens:aut p̄ducit illud ɔcurrēte cā scd̄a aut nō.scd̄m nō pōt dici:q2 in causato a solo deo nulla est obliq̄tas saltē vitiosa.in peccato aūt originali est morb⁹:corruptio τ obliq̄tas.igitur a solo deo p̄duci effectiue nō potest. Nec p̄mū pōt dari:q2 in hmōi p̄ductiōe nō ɔcurrit p̄mus parens:q2 eo nō existēte nihilomin⁹ ɔcurrit pctm̄ originale:nec p̄xim⁹ parens eadē rōne.si aūt ɔcurrere d2 ɔ̄bens:tunc poti⁹

Universidad ... Biblioteca

Universidad de ... Biblioteca

est dicendū actuale q̄ꝫ originale. Confirmat: qꝛ nihil indifferens ad statū culpe ⁊ grē imo vtriq̄ꝫ statui cōpossibile pōt esse pctm̄ originale: sed fomes: q̄litas morbida: corrupt⁹ habit⁹ q̄litercū q̄ꝫ noiet ex quo ꝯsurgit rebellio virium aīe: est vtriq̄ꝫ statui pdicto cōpossibilis. igit talis habit⁹ a Burgē. ꝯfictus nō est pctm̄ originale. maior notat: qꝛ pctm̄ originale nō stat cū grā: imo ꝯstituit filios ire. mioꝛ ptꝫ: qꝛ Paulus apl's existens in grā. ꝯ. ca. vij. ⁊ ad Gal. v. de hmōi q̄litatib⁹ sibi adherentib⁹ ⁊ eū collaphiçantib⁹ facit q̄relas ⁊ petit absolui ei q̄ dꝛ: Sufficit tibi grā mea ⁊c̄. Et ip̄e Burg. in additiōe vltima hmōi ca. dicit illā deordinationē ⁊ fomitē ptinere ad rōnē pene nō culpe: qꝛ culpa tollit p grām fomite remanēte. Est igit pctm̄ origīale pura p̄uatio p Ansel. ⁊ alios sic descp̄ta. Pctm̄ originale est q̄dā carētia iusticie originalis cū debito habēdi eā: sic q̄ debitū hn̄di est formale in descriptiōe illa. Sed ꝯ hoc arguit Burg. in seq̄nti corruptorio sic: Aut illud debituꝫ habendi ꝯsurgit ex lege naturali aut ex aliq̄ precepto diuio vbi dico ex lege naturali. Cōtra qꝺ obijcit Burg. d. qꝛ iusticia originalis nō erat ex p̄ncipijs hūana nature cui⁹ corp⁹ est naturalit corruptibile: igit debitū hn̄di eā nō est ex lege naturali. ptꝫ aūt paꝝ etiā docto q̄ illa ꝯn̄tia nō valet. ꝯsurgit eni illud debitū hn̄di ex recta rōne vnde ortuꝫ habet lex nature. recta eni rō exigit vt vnūquodq̄ꝫ tendat ad sui necessarij boni ꝯseruationem. hoc eni nō solū tanq̄ꝫ quoddā diuūındituꝫ ē rōnabilib⁹: sed etiā ex cūctis viuētib⁹ q̄b⁹ tāq̄ꝫ naturalissimū inditū est generare sibi silē p sue nature ꝯseruatiōe: vt dicit Aristo. ij. de aīa. multo ampli⁹ h inditū est rōnali creature vt in bonū suū tēdat: ⁊ ad boni sibi necessarij ꝯseruationē aspiret. Cū autē bonū ⁊ finis rōnalis creature sit felicitas sm̄ phos ⁊ theologos. hō eni sm̄ be. Aug. fact⁹ est ad dei imaginē vt deū intelligat: intelligēdo diligat: diligēdo fruat: fruendo possideat: ⁊ hic est finis ⁊ beatitudo creature rōnalis ad quā p naturā attingere nō pōt. In nature aūt illi⁹ institutiōe nō decuit deū illa frustrare suo fine. habitū igit iusticie original supaddit nature: vt qꝺ natura ex se nō posset suffragio supnatural additamenti valeret. Hoc aūt donū fuit datum nature p tota natura ꝯseruāda. Qꝛ igit nature p modū depositi p deū fide cōmissum fuerat natura debebat. Quis igit adā p actuale pctm̄ illā iusticiā pdiderat: h naturā a debito hn̄di nō excusat: qꝛ nō fuit fide cōmissuꝫ ipi ade p adā solū: sꝫ p tota natura. Ex tali igitur p̄ncipio leg nature surgit debitū hn̄di iusticiā originaleꝫ: nō hn̄s igit culpabilis est nō culpa actuali q̄ suppositi est: s culpa originali q̄ est nature. Et hec ē sn̄ia beati Aug. p̄mo retractā. ca. ix. Aū ptꝫ arg. Burg. nihil valere. De hac materia scripsi late. ij. sn̄iaꝝ a di. xxx. vsq̄ꝫ ad di. xxxiij. ⁊. ij. sn̄iaꝝ di. iij. preter h vide Scotū di. xxx. scdi libri i solutiōe. q. p̄me pulchre.

Glo. ordi

a Quid ḡ dicem⁹. Ca. VI Permanebimus. Hoc puersi accipiūt ex illo: Ubi abūdauit d. s. ⁊. g. h dicere est esse ingratos grē. Et qꝛ grā viget: vbi delictū abundauit nō est pmanēdū in peccato: vt quidā estimāt p maiori grā. Nō eni peccātis merito sed subuenientis auxilio supabundauit grā vbi abundauit delictū. Nō ergo pmanendū in pctō: sed poti⁹ debemus ⁊ possumus esse peccato q̄si mortui ⁊ sepulti per ipsam gratiā ⁊ resurgere in iusticiā: ⁊ post in vitam eternam.

b Mortui pecca. i. liberati a peccato p baptismuꝫ: vt iā nō dn̄etur i nobis p gratiā: Mori eni pctō est liberati a peccato.

c Quō adhuc ⁊c̄. Cū eni prestiterit grā vt moreremur pctō: quia aliud facimus si viuimus in eo: nisi vt grē simus ingrati.

d An ignoratis. mortui pctō qꝺ fit in baptismo n̄ debem⁹ ei iteꝝ viuere vt iterū mori sit ei necesse: qꝛ in morte xp̄i. i. in silitudine mortis xp̄i: vt sicut semel mortuus ē carne ⁊ semp viuit: ita nos semel mortui malo p baptismum semp viuam⁹ bono: vel in morte dicit: qꝛ mors est causa hui⁹ purificatiōis.

e Consepulti. Quicq̄d gestum est in cruce xp̄i: in sepultura: in resurrectione: in ascensione: in sedere ad dexteram: ita gestū est: vt his rebus mystice non tm̄ dict sꝫ etiā gestis ꝯfiguret vita christiana. Attende singula christi q̄ vixerat vetus hō sm̄ penā famem. s. ⁊ sitim: ⁊ huiusmodi: nō sm̄ culpam: hoc modo vetustatem finiuit ⁊ deposuit vt doloreꝫ crucis sustinens: sic haberet membra distenta ⁊ fixa ne priores actus mouerentur: a quibus etiam sepultus quieuit humanis subtract⁹ aspectibus exigens a nobis: vt vetustatē peccatoruꝫ cum dolore ⁊ gemitu penitētie deponamus. membra p continentiā ⁊ iusticiā cōfixa sint ne ad priora mala redeamus a q̄bus ita pfecte quiescamus: vt nec eorū visio nec memoria habeat: ⁊ nō soluꝫ hoc a nobis exigit in sacro passionis: sed etiā si volum⁹ imitari efficit.

f Surrexit. Mors ⁊ resurrectio xp̄i etiā sacra sunt.

†De conse. di. 4. c. pro pone. i pri.

a Quid ḡ dicem⁹? Ca. VI Permanebim⁹ i pctō: vt
a vere enim nō est pmanēdū. s. hoc iā habem⁹. vel si. b quia.
c vt iā pctm̄ nō dn̄etur nobis p gratiam dei.
b grā abūdet? Absit. †Qui eni mor
a qua ratione. b post tantū beneficiū.
c tui sum⁹ peccato: quomō adhuc
a reddem⁹ vires hosti. b an mortui. sepe arguit illos de ignorātia. q. nō debetis ignorare.
d viuemus in illo? †An ignoratis d
a cuiuscūq̄ꝫ cōditiōis. b purificati a vitijs.
fratres quia quicunq̄ꝫ baptiçati e
a in institutione eius q̄ est in noie trinitatis: vl operatione christi qui baptizat vere.
sumus in christō iesu: in morte f
a dei i baptismo sum⁹ siles morti xp̄i: qꝛ fide
e ipsius baptiçati sumus? Conse g
a ad silitudinē eius. b ducti.
pulti enim sumus cū illo per ba
a pctōrum absolutionem. b ad hoc sumus cō mortui ⁊ consepulti.
ptismum in mortem: ut quomō h i
a longe remotus. b verbum vel gratiā dei.
f christus surrexit a mortuis p glō
a rā firmiter a vitijs resurgētes ad bona opa. b positi. c p iusticiā fidei ⁊ spem glorie.
riam patris: †ita et nos in noui k
a de bono ad meli⁹. b q. ambulem⁹ in nouitate vitē qꝺ possim⁹. a a silitudine arbor. b si a veteri ritu remori firmiter herem⁹ deo ip̄o faciente: ⁊ similes sumus morti christi.
tate vite ambulemus. Si enim l
cōplantati facti sumus silitūdini

Nico. de lyra

a Quid ergo. Hic circa p̄dicta Ca. VI Apl's remouet erroneū dictū. Et primo remouet errorē. scdo dictū suū ꝯfirmat p rationē. ibi: Qui eni mortui. Circa primum sciendū q̄ ex hoc qꝺ dixerat ca. p̄cedenti. Ubi abundauit delictū supabundauit ⁊ grā. imponebāt ei pseudo apostoli q̄ dicebat pmanēdū esse in peccatis. sicut dictū est. s. iij. ca. Hūc autem errorē remouet dicens: Quid ergo dicemus: manebim⁹ in peccato vt gratia abūdet? sicut pseudo apl'i asserūt nos dicere. b Absit. quia peccatum ad gratiaꝫ per se non dispo nit sed magis auertit. Qꝛ autē abūdantia gratie sequitur post peccatū aliquādo hoc prouenit ex bonitate dei qui elicit bona ex malis: nō tamē semp elicit hoc ad bonū peccantis: sicut patet in dānatione malorū ex qua deus elicit augmenta glorie electoꝝ. c Qui enim. Hic pbat dictum suū p rationē. ostendens primo q̄ in peccato nō sit pmanēdū. scdo q̄ virtuose sit operandum: ⁊ he sunt due partes iusticie. s. declinare a malo ⁊ facere bonuꝫ. scda pars est ibi: Liberati aūt. Prima in duas. Primo eni pbat peccatū esse dimittendum. secūdo docet dimittendi modū. ibi: Non ergo regnet. Circa primū ponit duas rationes cōnexas. iō eas simul ponit ⁊ declarat. Ad cui⁹ euidentiā sciendū q̄ vita frequēter accipitur p opatiōe vite: sicut intelligere ⁊ scire dicunt vite: ⁊ ex hoc consequēter vita alicuius dicit operatio in q̄ principaliter occupat: sicut potare dicit vita ebriosi: ⁊ peccare vita pctōris: ⁊ agere iuste vita virtuosi homis. Item generatio vni⁹ cōtrarij est corruptio alterius: ⁊ ecōuerso. Et ex his format duas rōnes ad dimittendū pctm̄ totaliter nos mouētes. Prima est qꝛ p baptismuꝫ mortui sum⁹ pctō: ⁊ sic de vita peccati nihil ampli⁹ debet in nobis apparere. ⁊ h est qꝺ dicit: Qui eni mor. su. peccato quō adhuc vi. in illo? opa pcti exercēdo. q. d. nō decet. ꝯn̄r ondit nos mortuos esse pctō. d. d An ignoratis. q. d. nō debet ignorare. e Quia q̄cūq̄ꝫ baptiçati sum⁹ in christo iesu. i. in fide xp̄i. f In morte ipsi⁹ baptiçati sum⁹. i. p virtutē mortis ei⁹ a qua baptism⁹ habet efficaciā. g Consepulti eni sum⁹ ⁊c̄. i. assimilati christo sepulto: qꝛ sicut xp̄s sepult⁹ fuit in terra: sic baptiçatus mergit in aqua. h In mortē. i. in silitudinē mort respectu vite peccatricis. Scda rō est: qꝛ mori pctō est noue vite inchoatio in q̄ assimilamur xp̄o resurgēti. ⁊ ideo sic xp̄s resurrexit ad vitā immortaleꝫ: ita hic vita gratie non debꝫ amplius in nobis interrumpi per culpā. ⁊ hoc est quod dicitur: i Ut quō christus sur. a mor. p glo. patris: id est p potentiam gloriosam. k Ita ⁊ nos in no. vi. ambulemus. sine interruptione mortis culpe. l Si enim conplantati sum⁹ ⁊c̄. q. d. per mortem christi sumus euulsi de peccato tanq̄ꝫ de terra mala: ⁊ plantati in terra gratie bone cum christo.

† Gal.

† Eph. Col.

Glo. ordi.

a Uetus homo. i. veteres actus sunt crucifixi. i. mortui. Quia vetus homo nr. Uetustas nr̄a et maledictio in duobus cōsistit. s. in culpa ⁊ pena. Christ⁹ aūt sua simpla vetustate nr̄am duplam consūpsit. In sepulchro eni vno die ⁊ duabus noctibus quieuit: p vnum diem simpla eius vetustas signatur: per duas xo noctes gemina nr̄a. Uñ: Culpam nr̄am xp̄s deleuit presentem: p̄teritā et futuram: p̄teritā remittendo: p̄n̄tem ab ea retrahendo: futuraꝫ vt vitaremus grām conferendo. Penā quoq̄ꝫ silr cōsumpsit. Gehennalē prsus delendo: vt eam vere penitentes nō sentiant. Tēporalem xo nō penitus quideꝫ tulit: manet eni fames sitis mors ⁊ hmōi sed regnū et dominiū eius deiecit: et in nouissimo penitus extermínabit. b Ut destruatur cor pec. Carne. s. spūi subdita. c Qꝛ eni mor. ē peccato. Aug⁹. Sacramentis baptismatis apl's commendat: vt quō ille semel moriendo silitudini peccati mortuus p̄dicatoꝛ: ita quicūq̄ꝫ fuerit in illo baptiçat⁹ eidē rei cuius illa fuit similitudo moriat. i. peccato et viuat a lauacro renascēdo sic ille a sepulchro resurgēdo. d Ita et vos. Quicquid supra dixit eē hoib⁹ p gratiā xp̄i h romāis attribuit. e Non ḡ. Quia supra dixit nos mortuos esse peccatis: ⁊ nō debere viuere in eo. cum nemo sine pctō: determinat a quibus maxie ē cauendū q̄si cōcludat qꝺ. s q̄rebat: pmanebim⁹ i pctō. f Obediat cōcupiscētijs. Cōcupiscētia aliq̄n nomen est fomitis. s. vitij inati. aliq̄n act⁹ interioris: q̄ est etiā in primo motu q̄ dꝛ propassio: ⁊ in scdo qui dꝛ delectatio: et in tertio q̄ dꝛ consensus: h nō phibet cōcupiscētiā q̄ est in primo motu: q̄a nō est in potestate nr̄a quādo surgat: sed dei grā compescere possumus ne vsq̄ꝫ ad delectationē ⁊ cōsensum perueniat qꝺ phibet. g Quid ergo? Quasi: qꝛ lex a deo: peccat qui eā dimittit p grā. Quid ergo? peccabim⁹. qꝛ nō sb lege q̄ terret: sꝫ sb grā q̄ bn̄ pmittit q̄d ḡ peccabim⁹? h quidam qui legem q̄si coherentem vel coercētē p̄dicāt: ⁊ tenēdam. h An nescitis. Ne deum profitentis verbis: factis simus diaboli: premonet nos esse seruos eius: cuius voluntatem facimus.

a mox. b vt ambulemus in no. v. xp̄i.
morti eius: simul ⁊ resurrectiōis
a facti cōplantati silitudini. b ondit p quid liceat. ambulemus in no. vite. nos dico.
c .i. fomes et consuetudo peccati.
a erimus. Hoc scientes quia vet⁹ a
a qui ex nobis non ex deo. b cum christo.
c crucifixione christi: ita debilitatus est.
homo noster simul crucifixus est b
a dn̄ante rōne. b .i. omnia crimina quasi corpus et congeries.
b vt destruatur corpus peccati: vt c
a non dico vt non sit: sed non cogamur seruire: quia iustificati sumus.
vltra non seruiamus peccato. d
a vere non cogemur qꝛ iustificati qꝛ. b pctō
Qui enim mortuus est iustifica e f
vt nos sumus. a iustus est et liber a peccato.
tus est a peccato. Si autem mor g
si ita mortui sumus pctō sicut xp̄s semel mortuus est pene: vel si cōmortui sum⁹ xp̄o. i. siles morti ei⁹ sic supradictū ē p̄ter p̄dicta: hoc habebim⁹: qꝛ viuem⁹ in eterna vita. tali vita q̄li ⁊ ip̄e
tui sum⁹ cū xp̄o: credim⁹ qꝛ silr ⁊ vi h
non alibi sed ibidem cum eo.
uem⁹ cū illo †Sciētes q̄ xp̄s resur i
a vel a. b lōge remot⁹. c .i. post hac.
d dissoluitur diuisione anime ⁊ corpis.
gens ex mortuis iam non morit.
aliqua passione.
c mors illi vltra nō dn̄abitur. †Qꝛ k
vere xp̄s iā non morit: qꝛ semel mortu⁹: semel qꝛ p pctō tollendo: qꝺ vna morte fecit q̄ ad hoc suffecit. vel p. i. pcti silitudini. i. carni in q̄ non pctm̄ sed silitudo pcti. p nr̄o tollendo.
enim mortuus est peccato: mor l m
a mors non dn̄abitur xp̄o sed potius.
tuus est semel. Qꝛ autem viuit n o
a ad silitudinē dei pr̄is. sic vita pr̄is: ita ⁊ vita xp̄i nullā inq̄etudinē recipit. b sic xp̄s semel mortu⁹. ita pctm̄ i vobis: vt nō oporteat iterari.
d viuit deo. †Ita ⁊ vos existimate p q
vos mortuos q̄dē esse peccato:
a virtutib⁹. b i honore dei. c et hoc ope
viuentes autem deo in christo r s
xp̄i alibi nulla spes. a qꝛ ita mortui estis pctō
e iesu domino nostro. †Non ergo t
a ⁊ si sit. b fomes pcti. c eius. iā vr̄i iur d p pctm̄ qꝺ fiet imortale i futuro: si n̄ regnet pctm̄: vl qꝺ p h q̄ pctm̄ regnauerit moritur ē i etnū
regnet peccatū in vestro morta
a ꝯsētiēdo ⁊ opādo. b ⁊ si cupit ex ifirmitate
f li corpore: vt obediatis concupi v
a sꝫ nec cōcupiscat qꝺ ē exhibere ⁊ habilia facere mēbra q̄ tūc sūt arma. a q̄b⁹ ipleatur.
scentijs eius. Sed neq̄ꝫ exhibea
tis corpora vestra arma iniqui x
a ꝯcupiscētie. b habiles facite. c qꝺ pote
tati peccato: sꝫ exhibete vos deo y ꝫ
stis qꝛ viuere debet q̄ mortui erat. a vitijs ⁊ pctis. b virtutibus. c et si implere ope nō potestis: vel velitis: quo habiles eritis: ⁊ pꝑati.
tanq̄ꝫ ex mortuis viuentes et mē a
a quib⁹ iusticia impleatur.
bra vr̄a arma iusticie deo. Pctm̄ b
exhibere quod leuiter potestis. vt oli solebat
eni vobis nō dn̄abit. Nō eni sub c d
a q̄ nō iuuabat. q̄ refrigerat et iuuat.
g lege estis: sꝫ sub grā. Quid ergo? e f
hac fiducia. terrente.
Peccabim⁹: qm̄ nō sum⁹ sub le g
bn̄ pmittēte. a non debet peccare: sꝫ bn̄ opari: quoniam ⁊c̄.
h ge: sꝫ sub grā: absit: An nescitis h i

a Scientes qꝛ ve. hō nr. i. cōuersus peccatoꝛ. b Simul crucifixus est. vt vltra nō viuat tali vita sic nec xp̄s vltra passibili vita vixit. c Ut destruat corpus pcti. i. cōgeries pctōrū. sic Matth. vj. dꝛ: Si oculus tuus fuerit neq̄ꝫ totū corpus tuū tenebrosū erit. i. tota cōgeries operū tuoꝝ: vt ibidē dicit glosa. d Ut vl. nō seruiamus pctō. nos ei subijciendo. e Qui eni mortuus est. i. cōfigurat⁹ morti xp̄i p baptismū. f Iustificatus est a pctō. qꝛ baptismus delet penā ⁊ culpā. g Si aūt mor. sum⁹ cū xp̄o. i. ei⁹ morti cōfigurati. h Credimus. qꝛ silr etiā viuemus cū illo. vita grē. qꝛ corruptio vite veter est inchoatio noue. i Sciētes qꝛ xp̄s resur. a mor. iā nō moritur. qꝛ surrexit ad vitā imortalē. k Mors illi vl. nō do. sic dn̄abit dānatis mors gehēne: licet nō moriant corpe. l Qꝛ enim mor. s. xp̄s. m Pctō. i. p pctō tollendo. n Mortuus est semel. vnica eni mors xp̄i sufficit ad tollendū oīa pctā p̄terita p̄n̄tia ⁊ futura. o Qꝛ aūt viuit. s. xp̄s p Uiuit deo. i. vita diuina. inquantum eni deus: vita diuina est sibi naturalis: ⁊ inq̄ꝫtū hō est sibi cōicata. igit ex p̄dictis concludit: q Ita ⁊ vos existiate vos mortuos quidē eē pctō. p totalē dimissionē culpe. r Uiuētes aūt deo. i. vita grē. s In xp̄o ie. do. no. i. p iesum xp̄m tanq̄ꝫ p mediatorē nrm. t Nō ḡ. Postq̄ꝫ induxit nos ad dimittendū pctm̄: h ꝯn̄r docet dimittendi modum: et diuidit in duas. qꝛ primo describit huius dimissionis. scdo ondit nobis possibilis. ibi: Pctm̄ eni. modus aūt vitādi pctm̄: est p repressionē fomitis. iō dicit: Nō ḡ regnet pctm̄ in vr̄o ⁊c̄. ita q̄ ad ei⁹ ipulsū stati moueami ad op⁹ pficiēdū. v Ut obediat cō. ei⁹. iō eni ē ordo puersus: qꝛ appetit⁹ sensitiu⁹ dꝫ obedire rōni: sꝫ neq̄ꝫ exhibeat mē. ve. ⁊c̄. i. nō aptet ea ad malū sic eni p freq̄ntē actū carpētādi q̄dā fit ipressio art i manu artific aptās eā ad recte ⁊ facilit pcutiēduꝫ sic ex freq̄ntatiōe opis mali fit q̄dā ipressio i mēbris corpis aptās ea ad male opandū: ⁊ dicit: x Iniq̄tat. ppt q̄dā pctā q̄ sūt ꝯ deū. y Peccato. q̄ꝫtū ad ea q̄ sūt i pxim vel in seip̄m. z Sꝫ exhibete vos do. i. aptate vos ad seruiēdū ei. a Et mēbra ve. ar. iu. i. instrumēta ad iusticie opa. p freq̄ntationē. n. bōi opis fit ipressio in mēbris corpis: p quā reddūt pmpte mobilia ad opus bonū. b Pctm̄ eni. h ꝯn̄r onditur dictus modus nobis possibilis. ⁊ diuidit in duas. p̄mo onditur ppositū. scdo soluit argumentum ad oppositū. ibi: Quid ḡ. Circa p̄mū sciendum q̄ repressio fomitis est nobis possibilis: qꝛ p grām xp̄i possumus vitare omne pctm̄ mortale: carentibus aūt hac grā nō sic est possibile: qꝛ licet nō sit necessariū eos peccare cōtinue: tn̄ nō p̄n̄t diu vitiare pctm̄ mortale: cuius rō est: qꝛ sic existentes in grā nō p̄n̄t oino vitare pctm̄ veniale: eo q̄ sensualitas in eis nō est totaliter subdita rōni: sic i carētib⁹ grā rō n̄ ē sbiecta do ⁊ iō nō p̄n̄t diu stare q̄n icidāt i pctm̄ mortale maxie in repētinis in q̄b⁹ agit hō sm̄ habitū ⁊ finē p̄cōceptū: grā aūt sic deo ꝯiūgit ⁊ inclinationē fomit diminuit q̄ hn̄s eā vitare pōt oē pctm̄ mortale ⁊ h ē qꝺ dꝛ: Pctm̄ eni. i. fomes iclinās ad pctm̄. c Uobis nō dn̄abit: sic dn̄at carentibus grā rōne dicta. iō subdit: d Nō eni sub le. estis. s. mosaica q̄ grāꝫ n̄ ꝯferebat. e Sꝫ sb grā. s. xp̄i cui⁹ sacra grām ꝯferūt. f Quid ḡ? peccabim⁹. h remouet q̄dā obiectio q̄ posset fieri ꝯ illꝺ dictū apl'i: Nō sum⁹ sb lege sed sb grā: pctm̄ eni ē trāsgressio leg diuie. si igit absoluti sum⁹ a lege: p ꝯn̄s ab ei⁹ trāsgressiōe vt videt: ⁊ sic habem⁹ libtatē agēdi ꝯ legē: ⁊ h ē qꝺ dꝛ: Quid ḡ? peccabim⁹: agēdo libe ꝯ legē. g Qm̄ nō ⁊c̄. ⁊ rn̄det dicēs: h Absit q. d. n̄ valet obiectio qꝛ tpe noue leg manēt p̄cepta moralia eo q̄ sūt de dictamie rōnis recte ppt qꝺ nō sum⁹ absoluti ab eoꝝ obligatiōe iō sbdit: i An nescit

B

†De conse. dis. 2. ca. semel. i. c. iteraf. c. q̄d sit sanguis in prin. 27. q. i c. nuptiaꝝ. §. fina. †. 55. dis. c. vsq̄ꝫ. De cōse. dis. i. ca. sufficit ibi: christus semel passus et dis. 2. c. semel. i.

†De conse. dis. 4. c. vt ostenderet.

†. 50. dis. c. pōderet in fi. De cōse. dis. 4. c. nō ex q̄ quisq̄ꝫ

C

Glo. ordi.

a Formā doctrine. Nr̄a doctrina est forma q̄ imaginem dei deformatā restituit.
b Humanū. Hactenus ostē dit apl's nō esse peccandum Hic dicit q̄d deinceps sit agē dū: vt. s. seruiat̄ iusticie de q̄ null' est qui possit se excusa re: q2 nullus est q̄ non possit bn̄ opari: saltē volūtate q̄d itē est p grām. c Sic em̄ Aug' Si nō plus: vel q̄tum tunc: ne fides quasi aspa ⁊ i portabilis fugeret̄. Sicut tunc nullus timor coegit: sed libido voluptas q̄ peti duxit sic mō dlectatio iusticie adul te: ⁊ si nōdum pfecte. Unde dixit: Hūanū. Ita nūc: quia plus etiā deberet amari iu sticia q̄ tunc fuit iniq̄tas vt p iusticia tolleret hō dolores ⁊ contemnat oīa etiā mortē.
D
d Liberi ⁊c. Libertas fui est: q̄ñ eum peccare delectat q̄d est libero arbitrio: libalit̄ seruit qui voluntatē dn̄i libē ter fac̄: sic ⁊ iusticie libere ser uit: q̄ amat: qui letatur.

† 47. dis. c. omes. 33. q. 1. c. requisti.

e Quē ḡ fructū. hec reme moratio facit priora abhorre re ⁊ magis obnoxios gr̄e.
f Erubescitis? Aug'. Est. n. quedā tpalis cōfusio. s. ptur batio animi respiciētis pctā sua: ⁊ respectione horrentis ⁊ horrore erubescētis: ⁊ eru bescendo corrigentis.
g Nūc xo liberati. Aug'. Liberos dixit iusticie: nō li beratos: nunc a pctō nō libe ros: ne sibi h̄ tribuāt: sed dic̄ prouide libatos: ad sententi am dn̄i. Si filius vos libera uerit vere liberi eritis.
h Finis illoꝝ mors. q2 mors est digna retributio p pecca to: sed vita eterna q̄ ē finis iu storꝝ: sola gr̄a dat̄: p christū q2 ⁊ merita ex gr̄a ⁊ reddet̄ gratia p gr̄a. i Stipen dia. i. militie diabolice debi tū q̄d redditur nō donatur.
Stipendiū. A stipe: pēdē da. i. suba pōderāda. antiq̄t' em̄ poti' pōderabat̄ pecunia q̄ nūerabat̄: q̄ p patria mili tātib' ex publico erario da batur. Et dicit: Stipen. pec. mors vt mortē pctō nō imeri to illatā: sed debitā demon straret. posset etiā dici: Sti pendiū vite vita eterna. S3 maluit dicere gatia dei vita eterna: vt intelligerem' deū ad eternā vitā p sua misera tione nos pducere nō merit̄. vn̄ vita eterna q̄ in fine a dō meritis p̄cedentib' redditur q̄ nō a nobis sunt s3 in nobis facta sunt p grām recte ⁊ ipa gr̄a nūcupat̄: q2 gratis dat̄. Nec ideo gratis: q2 nō meri tis datur: sed quia data sunt ⁊ ipa merita quibus datur. Confitendum est ḡ idō grā3 vitā eternam vocari: q2 his meritis redditur: que gratia

cōtulit

Ad Romanos

a affectati. vt pnos. b cōsentiēdo ⁊ opādo
qm̄ cui exhibet̄ vos suos ad obe — a
a ad ei' volūtatē cogemini q̄dā necessitate quā ipartit̄ cōsuetudo ad ei' volūtatē. b postq̄ obe distis: ⁊ si nō añ cū primū exhiberetis vos.
diēdū fui estis ei' cui obedistis: si — b c
a ducētis. b petm̄ mai': vel eternā penam. c iusticie ducēt̄ ad maiorē iusticiā: vl' etnā vitā
ue peccati ad mortē: siue obediti — d
a eius estis cui vos datis: ego āt ago gratias:
onis ad iusticiam. Gratias autē — e f
de eo q̄ cū primū tales: mō ñ estis. a aliquan do et mō non. b p hoc fui facti iusticie. i. xp̄i.
deo q̄ fuistis serui peccati: obē — g
a nunc. b non specietenus. animi iudicia: quia per naturam: non per legem: voluntate: non timore. c tendentes.
a distis autem ex corde in eam for — h i
a euangelij. b formam. vel qua. c non per vos sed gratia dei.
mam doctrine in quam traditi
a et per hoc. per aliū. fomite ne regnet.
estis. Liberati autem a peccato: — k
a cōsentiēdo ⁊ opādo. b ⁊ iō leue q̄dam. q2 plus debetis iusticie q̄ peccato.
b serui facti estis iusticie. † Huma — l m
a maiora deberem dicere: si possetis ferre s3 par co infirmitati.
num dico: propter infirmitatem
a que est ex carne. b quia hoc humanum. c preparauistis voluntate duce.
c carnis vestre. Sicut enim exhi — n
a q̄ vr̄i iuris essent si velletis. b operando.
buistis mēbra vestra seruire im — o
a carnis q̄ corpus inq̄nat. vt luxurie. b et si corp' nō inq̄net: aīam tn̄ corrūpit. c dico du centi ad cōsummationem mali.
mundicie ⁊ iniquitati ad iniqui — p q
a similiter. b cum sitis liberati a peccato. c preparate.
tate3: ita nunc exhibete membra — r s
a que vestri iuris. b operando. c ducen ti. d ad consummationem boni.
vestra seruire iusticie i sanctifica — t v
a iō est seruiēdū iusticie. cū petm̄ dn̄aret vos
tionem† Cum eni serui essetis pec — x
caruistis dn̄o iusticie.
d e cati: liberi fuistis iusticie† Quem — y
a ⁊ fuit fructus vn̄ erubescatis et finis mors. maiorē turpitudinē in hac vita. malum. turpitudinibus peccatorum.
ergo fructum habuistis tūc in il
a in quoꝝ memoria. b cū sane mentis estis.
f lis: in quibus nunc erubescitis? — z
a de fructu quero: nam de fine patet. exitus vite ⁊ actuū. b vnde: Computruerunt iumen ta in stercore suo. eterna. ita tunc.
h Nam finis illorū mors est. Nūc — a b
a cum conuersi estis. b cuius tunc serui. c tunc liberi iusticie.
g vero liberati a peccato: serui aūt — c d
a quasi per alium. b in presenti. c vobis congruum.
facti deo: habetis fructum vestꝝ — e
ducti. a in virtutum cōsūmationem. habetis.
in sanctificationem: finem vero — f g
que est sine fine. quasi emeritorum sunt.
i vitam eternam. Stipēdia enim — h
eterna. a datur.
peccati mors: Gratia autem dei — i
a que est finis iustorum sola. b .i. per.
vitā eterna: in christo iesu domi
mino nostro.

Nico. de lyra

quasi diceret scire debetis. a Qm̄ cui exhi. vos ser. ad obediendū. ad eius nutū. b Ser ui estis ei' h̄ est p se notum. c Siue pec. ad mortē. s. cuius fuitus ducit ad mortē gehēne. d Siue obeditionis. p̄ceptis diuinis. e Ad iusticiā. hic obtinendā: ⁊ in futuro vitā eternā. iō subdit: f Grās aūt deo q̄ fu. ser. peti. sed mō nō estis. gr̄e em̄ nō sunt agende de peti cōmissione s3 de ei' dimissione. g Obe distis aūt. hic ponit tria ex q̄b' laudabilis red dit̄ obedientia. Primū q̄ sit pmpta cum dicit: Obedistis: ⁊ nō dicit obedietis. Secundum q̄ sit volūtaria. iōo subdit̄: h Ex corde. Per cor em̄ q̄d mouet alia mēbra intelligit̄ volūtas q̄ mouet alias vires ad opationes suas. tertio q̄ sit discreta. iō subdit̄: i In eā for. doctrie sc3 catholice p xp̄m et apl'os p̄dicate. k Li berati. Post q̄ induxit apl's ad petm̄ dimitten dū. hic inducit ad xtuose agendū. ⁊ h̄ ex duob' sc3 ex opis facilitate ⁊ eius vtilitate. scd̄m ē ibi: Cū em̄. Circa p̄mū dicit cōtinuās se ad p̄ceden tia. Libati aūt a pctō. p ei' dimissionē. l Serui fa. estis iusticie. i. obligati ad iusticie opatione3. m Humanū dico. q. d. h̄ est facile et consonu3 rōni. p cōsuetudinē em̄ talis opatio delectabilis reddit̄ vt pt3 ad sensū. ⁊ hr̄. ij. Eth. iō ɔcludit. n Sicut em̄ exhi. mē. ve. i. ea fecistis habilia ex cōsuetudine mala. o Seruire imundicie. i. ad seruiendū pctīs carnalib'. p Et iniq̄ta ti. i. peccatis spiritualib'. q Ad iniquitatē. i. ad mali vr̄i cōsummationē: fm illd̄ Apocalip. xxij. Qui i sordib' est sordescat adhuc. r Ita nunc. i. tpe gr̄e. s Exhi. mē. vr̄a. p bonā con suetudinē habitabiles ea. t Seruire iu. q. d. illud est leue. s. q̄ nō plus laboris req̄rit̄ in ser uitute dei q̄ ducit ad gloriā q̄ in fuitute diabo li q̄ ducit ad gehennā. v In sanctifica. i. ad sanctitatis ɔsūmationē. fm illud Apocal'. xxij. Sctūs scificet̄ adhuc. x Cū em̄ ser. esset̄. h̄ ad idē iducit ex xtuosi opis vtilitate. ⁊ h̄ per cōpationē ad dānū q̄d ē in ope peti dicens: Cū ei fui esset̄ peti li. fu. iusticie. i. spoliati a bono iu sticie q̄d ē dānū maximū. iō subdit: y Quē3 ḡ fru. tūc habuistis. i. quā vtilitatē. z In q̄ b' nūc erubescit̄. post pniam. q. d. nullā vtilitatē hūistis: sed dānū maxim. iō subdit̄: a Na3 finis illoꝝ. i. pctō fuientiū. b Mors ē. s. ge henne. ⁊ p oppositū cōcludit vtilitatē vite xtu ose dicēs. c Nūc xo libati a pctō. p ei' di missionē. d Serui autem facti deo. p iusticie opationē. e Habetis fructū vr̄m. q̄ duplex est. s. gr̄a in p̄nti. iō d2: f In scificationē. et gloria in futuro. iō subdit̄: g Finē xo ⁊c. s3 q2 deus punit citra cōdignū. iō subdit̄: h Sti pēdia em̄ peti mors: ⁊ p̄miat vltra cōdignū si cō sideret̄ op' meritoriū inquātū pcedit ab homie ita q̄ gr̄a cōcurrit cū iusticia. iō subdit̄: i Gra aūt dei ⁊c. i xp̄o iesu dn̄o nr̄o. i. p iesu3 xp̄m mediatorem nostrum.

† Job. † Esa. Ezec. 36.

In ca. vj. vbi d2 in postilla: Cū em̄ fui essetis

Additio. j.

(peti liberi fuistis iusticie. Hoc q̄d d2: Cū ei fui esset̄ peti liberi fuistis iusticie. sic videt̄ exponendu3: Illi em̄ q̄ sunt serui peti ex diuturna cōsuetudie credūt se iā nō eē obligatos iusticie eo mō q̄ d2: Hiere. ij. A seculo cōfregisti iugū dixisti nō fuiā. i. libera sū. Decipit̄ em̄ hō credens se libertate agere q̄cq̄d vult sine freno legis put. ī. c. vij. in postilla ⁊c. In eo. ca. vbi d2 i postilla: Sed q2 de' punit citra condignū. iō subdit̄: Stipēdia. n.

Additio. ij.

Apostol' (peti mors ē. punitionē peti stipendiū noīauit. Stipendiū em̄ d2 a stipenda. i. suba pō derāda. Antiq̄t' em̄ poti' pōderabat̄ pecunia q̄ militātib' p patria tribuebat̄ q̄ nūeraret̄. iō di xit: Stipēdia peti mors: vt mortē pctō nō imme rita illatā demōstraret. Stipēdiū em̄ p ope dia bolice militationis vt debitū reddit̄ nō donat̄

gr̄a

Glo. ordi.

cōtulit hoī. Accipim' ḡ grām p gr̄a. s. grām glorifi catiōis p gr̄a iustificationis.

Ca. VII.

An ignoratis. Hactenus de vi gr̄e. Nō q̄ lex vltra nō est tenenda. Et agit de fine legis: ⁊ priori eius inutilitate: ne ḡ mirent̄ romani: q2 apl's dicit: Nō estis sub le ge: sed sub gr̄a. s̄. dicebat̄ nō iustificare: hic debere cessare q2 data vsq̄ ad xp̄m. Ordo. An ignorat̄ h̄. s. q2 lex in ho mine dn̄at̄. q̄to tpe viuit: q̄d nō debet̄ ignrare: q2 legē scit̄ ⁊ ego loq̄r scientib' legē: in q̄ q̄d dico manifestat̄ si spūalit̄ itelligat̄. b Quia lex. Mo ysi dn̄at̄ in hoīe: vt ei obedia tur: q2 ⁊ vos scit̄ legē moysi Scientib' em̄ ⁊c. Et sic duplr̄ pōt legi lr̄a: vel de lege natu rali: vel de lege mosaica.
c Viuit. Mortua em̄ d2 lex cū cessat ei' auctoritas.
d Nā q̄ sub viro. Ut firmet aīos eoꝝ exēplo humane le gis vtitur. Sciunt legē roma ni: q2 non sunt barbari: sed naturalē iusticiā cōprehende runt: partim ex grecis: sic gre ci ex hebreis. Nam que s̄b viro. Hoc exemplo docet xp̄i anū a lege factoꝝ exutum: nō ab omni lege vt mulier a le ge viri: nō a lege nature: nec vltra xp̄ianus d3 esse sub le ge: si em̄ lex ei viuit: adult̄ est nec pdest ei xp̄ianū dici.
e Igit̄ viuen. m. vo. adul. Si seruans legē mortuā vult esse fidei: adulter est in vtro q̄: nec pdest ei christus.
f Si aūt mor. f. ⁊c. Sic fini ta lege nō p̄uaricat̄: q̄ ad xp̄3 trāsit dimissis figuris. Aug. Mortua em̄ lege nō sūt adul teri qui in xp̄o sunt.
g Per corpus xp̄i. Quia xp̄s fuit ipletio ⁊ veritas: le galia xo figura ⁊ vmbra xp̄i fuerunt: ⁊ eoꝝ q̄ in xp̄o iple ta sunt. h Cū em̄ essem'. Hic q̄ttuor actus hoīs pōit: añ legem: sub lege: sub gr̄a: deinde in alia vita vbi nullū bellū. i A lege mortis. Aucta est em̄ concupiscentia cum lex prohiberet vbi non erat fides ⁊ ad cumulū pecca torum preuaricationis crimē adiectum est: quia vbi nō est lex nec preuaricatio.
k Nūc autem soluti sum'. Aug'. in p̄cedenti silitudine tria sunt: vir: mulier: ⁊ lex. et rursus in hac re propt̄ quam similitudo inducta similit̄ sūt tria: anima: peccatum ⁊ lex. Sed in illa vir moritur: vt so luta: quia sit mulier ipa nu bat: hic autem non peccatu3 sed ipa anima moritur pecca to que seruit mente legi dei: q̄uis ipe passiones nō dum mortue sint: q̄diu carne seruit legi peccati. Re stat ergo ei adhuc aliquid q̄ eum non vincant.
l In nouitate spiritus: ⁊ non in vetustate littere. Operibus noui hominis: que non nostris viribus vel lege attingimus: sed gratia scilicet spiritus: in quibus sic est immorandum: vt nihil addatur de le gis opib' que vetusta sunt.

Quid ḡ

Ad Romanos

a cur dicitur p xp̄m ⁊ nō p legis ob seruantiā: quia iam finem habet: et non dat vitā sed auget peccatum.
a An igrat̄ frēs: Ca. VII — a
scientibus eni legem lo — b
a h̄ ignoro. s. b naturalis. lex nature gene ralis est ⁊ nō scripta. c vt ei obediat.
b quor: quia lex in homine domi — c
a q̄diu statū habet ipa lex. b p simile.
c d natur quanto tpe viuit. † Nam q̄ — d
pponit specialem legem.
sub viro est mulier: viuente viro
vt non possit discedere ab eo. sic etiam q̄diu lex statum habet debet seruari.
alligata est legi. Si autē mortu'
a sic si lex statum amittit soluitur homo.
fuerit vir ei': soluta ē a lege viri.
a q2 viuēte viro ē alligata legi viri. b sic qui p̄uaricatur lege stante peccat.
e Igitur viuente marito: vocabit̄
adultera si fuerit cum alio viro.
sublata lege data remissione peccati.
f Si autē mortuus fuerit vir eius
a ita hi qui iūcti sūt euāgelio p grām liberati. b ita. c mortua lege ñ sūt adulteri q̄ cū xp̄o
liberata est a lege viri: ut non sit
adultera si cum alio fuerit viro.
sūt. a iuxta hāc silitudinē. b apl'i. c non mō dimisistis legē: sed etiā. nihil debetis legi: q̄ data ē vsq̄ ad xp̄m.
Itaq̄ frēs mei ⁊ vos mortifica — e f
a dimissis pctīs. b .i. figuratiuis. c p my steriū icarnationis vel cōpletionē veritatis.
g ti estis legi per corpus christi vt — g
a .i. xp̄i cui' nō pudeat eē q2 ipe est. b ⁊ cui'
sitis vos alterius: qui ex mortuis — h i
vtiq̄ sum'. a q̄ steriles sub lege. mō. b qui prius morti. vel mus.
resurrexit: vt fructificetis deo. — k
a mō deo: ⁊ nō vt olim. b carnali sensu. q̄ carnis sunt opantes q̄d est sub lege.
h Cum em̄ essemus in carne: passi — l
a .i. cōcupiscētie q̄ sunt cause cā peccatoꝝ mor taliū. i. cōsensus ⁊ opis. b vel note vel auctre vitio vel fomite faciente.
ones peccatoꝝ que p legē erant: — m n
a ducebāt mēbra ad mala opa. b q̄ p instru mēta sua. c ita. d vt facerēt digna eterna
opabant̄ i membris nr̄is: ut fru — o p
morte. a cū sum' xp̄i. b remissis peccatis.
k ctificarent morti† Nunc autem so — q r
a q̄ ē cā peti. vel lex mort̄ ē q2 peccātes inficit
i luti sumus a lege mortis: in qua — s
a nec vnq̄ nisi gr̄a dei solueremur. b soluti.
detinebamur: ita vt seruiamus — t
a lege fidei q̄ ē i aīo inouato q̄ etiā hoiem facit spūalē ⁊ iō lex spūs. b senuit eni: q2 cessauit.
l in nouitate spiritus: ⁊ non in ve — v

Additio

gr̄a xo nisi gratis dei̇ gr̄a nō est. Añ q2 ipa hoīs bona merita dei mu nera sunt: quib' cū vita eterna reddit̄ quid nisi gr̄a p gr̄a reddit̄ cū ipa merita ex gr̄a sint. Noluit ḡ dicere stipendiū iusticie vita eterna: s3 ma luit dicere gr̄a dei vita eterna: q2 eadē merita q̄b' reddit̄ nō a nob̄ sunt s3 in nobis a deo facta sunt p grām: hec ex glo. in hoc loco.

a An ignoratis. Postq̄ apl's Ca. VII ostendit virtutē fidei xp̄i in peccatorū dimissione. hic idē oñdit in legis cessa tione. Et diuidit̄ in duas. Prio oñdit pposi tū. scd̄o ɔcludit q̄ in xp̄o sit firmiter pmanen dū ca. se. Pria adhuc in duas. Prio oñdit le gis cessationē. scd̄o circa h̄ remouet errorem. ibi: Quid ḡ dicem'. Prima adhuc in duas. Prio pbat ppositū. scd̄o declarat q̄dā sup positū. ibi: Cū em̄ essem'. Circa p̄mū sciēdum q̄ lex mosaica fuit ipfecta respectu noue leḡ: q2 stat' illi' p̄pli fuit q̄si stat' puerilis. Gal. iij. Lex pedagogus nr̄ fuit in xp̄o: aduenięte xo statu virili cessat puerilis: ita adueniente no ua q̄ est pfectionis cessauit vetus q̄tū ad ceri monialia ⁊ iudicialia: dic̄ ḡ: An ignorat̄ fra tres. q. d. nō: cui' cām subdit: b Scientib' em̄ legē loq̄r. De romanis em̄ credentib' aliq̄ erāt cōuersi de iudaismo: ⁊ illi sciebant legem mosaicā: aliq̄ de gentilib': ⁊ illi sciebant legē ciuilē. c Quia lex in ho. do. q̄n. tpe. i. scit̄ q̄ lex mosaica vel ciuilis h3 virtutē coercēdi quāto tpe in suo robore manet: ⁊ iō ipa cessan te sic lex mosaica cessauit adueniente lege no na nō est ampli' obligatoria: ⁊ ad h̄ inducitur exēplū de muliere q̄ est sub lege viri: q̄ obli gatio cessat p mortē viri: vn̄ si vir resurgeret ñ teneret̄ eū recipe nisi de cōdecentia: ⁊ cū hoc supueniente nouo cōsensu: ⁊ idē iudiciu3 ē de viro resurgente respectu vxoris: q2 in hoc ad paria iudicant̄: ⁊ h̄ ē q̄d d2: d Nā q̄ sub vi ro est mulier ⁊c. ⁊ pt3 lr̄a ex dictis vsq̄ ibi: e Itaq̄. vbi ɔcludit ppositū applicās ad h̄ dictū exēplū d. Itaq̄ ⁊ vos frēs mei. ex eodē p̄re ⁊ m̄re geniti. s. ex xp̄o ⁊ ecclesia.

A

† 1. Co. 7. g

f Mortificati estis legi. s. mosaice. g Per corpus xp̄i. i. p incorporationē cū xp̄o fcti mē bra ipius p baptismū q̄ est generatio noue vi te ⁊ spūalis: ⁊ p ɔn̄s est corruptio vite veter̄ ⁊ legalis: q2 generatio vni' est corruptio alte ri'. h Ut sit̄ vos alte. i. xp̄i. i Qui ex mortuis resur. incipiēdo nouā vitā. k Ut fructificetis deo. opa noue vite faciendo. l Cū em̄ es. in carne. hic ɔn̄r pbat suppositū q̄dā. s. q̄ debēt fructificare deo. Cui' rō est: q2 fruct' sapit naturā terre in q̄ plātat̄ arbor. cōuersi xo ad fidē xp̄i p baptismū euelluntur de mala terra ⁊ plantant̄ in bona. s. in xp̄o vt dictū est. s̄. ca. p̄ce. ḡ debēt fructificare xp̄o. ⁊ h̄ ē q̄d d2: Cū em̄ essem' i carne. i. carnalit̄ vi uentes añ ɔuersionē. m Passiones pctō rū. i. cōcupiscētie carnales q̄ bn̄ dicunt̄ passio nes: q2 abijciūt a suba nr̄a spoliādo nos gra tuit̄ ⁊ vulnerādo i naturalib'. n Que p legē erāt. inquātū cōcupiscētie p legē erāt oc casionalit̄ excitate: vt dicet̄. ī. eo. ca. o Opa bantur in membris nr̄is. inducēdo illa ad p petrationē mali: vt oculū ad ipudice aspicien dū ⁊ manū ad imūda tāgendū. ⁊ sic de alijs mēbris. p Ut fructificarēt morti. i. opera morte digna facerēt: q2 tūc plātati eramus in mala t̄ra. q Nūc aūt. i. tpe gr̄e ⁊ noue leḡ. r Soluti sum' a lege mor. i. a lege mosaica q̄ d2 h̄ lex mort̄: q2 mortē iferebat corpalē trans gressorib' i casib' mult̄: vt pt3 ex decursu illi' legis: ⁊ q2 legalia in passione ipius xp̄i sunt mortua: p ɔn̄s tunc soluti sumus a lege mortis. s In q̄ detinebamur. obligati vsq̄ ad tēpus xp̄i. p quē ab eius obligatione sum' liberati. ppt̄ quod subditur: t Ita vt ser. in no. spūs. s. fm regulā noue legis. v Et nō in vetu. lr̄e. i. fm regulā legis veteris que ē lex scripta: ⁊ hoc ē intelligēdū quā tū ad ea in q̄b' lex vet' est p nouā euacuata: de quib' pleni' dictum ē. s̄. Lex āt noua bn̄ d2 nouitas spūs: q2 nō fuit scripta p xp̄m s3 ipressa cor dib' apl'oꝝ p spm̄ scm̄ renouantē corda ⁊ linguas eoꝝ. Act̄. ij. De hac

B

† De cōse. dis. 4. c. nō exq̄ quisq̄.

c 2 aūt nouitate

K a Quid g dicemus? Quid dicit lex mortis: ex qua arguit vires peti. detinens a bona opatione: videt q lex pctm.i.docens peccare: vel talis p q donata peccauit auctor ei? qsi mandare lex. Nō sed poti? bonus est: qz pctm fecit agnoscere: qz pri? nesciebant qda vel esse peccata: vel adeo ee grauia vel esse punienda. b Absit. Sed pec.c. Ondit legē non esse pctm sz indicē peti: vt sic aia reatus sollicitudine ad pcipiendam grām cōcurreret. c Na concu. Hoc elegit apls generale. vn omnia: Bona lex q du h phibet: omnia phibet. d Concupiscentia. Aliq generale intelligut aliq illā de q in decalogo: Nō concupisces rem primi tui vel vxorē. Generale qz ex ea oē malū. d Nesciebā. In sua psona generalem agit causam.

De cōsci. c. na concu piscētiam.

e Occasione autem acccepta. Quia talis est nostra carnalitas vt ardentius desideret prohibita: quibus nō memoratis: iaceret qsi sopita: ꝛ diabolus videns legē in auxiliū hoib? datā: magis exarsit: ꝛ magis institit vt eā vteret illis in pniciē cū prius qsi secure possidens min? tētaret: vel occasione accepta i ipis reb? vt visa muliere vel auro. f Oēm concu. Ambro. Dicēs cūcta pctā signat. Erat em añ pctm sed nō oē: quādo crimē puaricationis adhuc deerat. Sz oē pctm mō accessit: qa etiā puaricatio. Aug?. Aucta est em ɔcupiscētia ex phibitione legis: qñ adhuc deerat grā liberantis. g Ego aūt viue. Patet qz nō ex sua sz ex psona homīs generaliter loquit. Ego autez viuebā. Nota duos hoies in eodē: interiorē ꝛ exteriorē.i.rōnē et fomitē q est in carne. Interiorē dicit ɔsentire legi: ꝛ ei? testiōio bonā esse legē approbat. Exteriorez vo cōtra interiorē ꝛ cōtra legē repugnare ꝛ captiuare: ꝛ p legē maiorē ptātem peccādi habere.

L h Viuebā. Nō terrebar morte ex pctō: qz nō appebat. q.d. nesciebā esse pctm. ꝛ iō secure viuebā. i Sed cū ve. h scōs actus sb lege.i. hic loquit apls in statu hominis positi sub lege. Quia sine lege viuebā. sed cum ꝛc.

k Reuixit. Cepit apparere ꝛ rebellare. Reuixit. Ait: nō vixit: vixerat em aliqñ in padiso: qndo contra pceptū datū satis apparebat admissum. Sed cū hoies nati pctōres sine mādato viuerēt tāq mortuū latebat sine cognitiōe: qz sine cohibitiōe. sz data lege i noticia hois reuixit: qd i noticia pmi hois aliqñ vixerat. l Inuētū. Añ erat sibi igrat? pctōr: sz mō fact? ē māifest? sibi puaricator. m Nā. Q. quō mihi datū ē ad mortē. qz p illd seduct? falsa dulcedie. n Occasione accep. ꝛc. Qd ɔcupiscit fit dulci? dū vetat: ꝛ sic fallit pctm p mādatū. Ex phibitiōe nāq vbi charitas deficit desideriū mali crescit: q aucto dulci? fit qd phibet: et ita fallit falsa dulcedie. Fallax em dulcedo ē quā plures atq maiores penar amaritudines sequunt. o Seduxit. A bono ad malū traxit. ꝛ p h ad eīnā dānationē perduxit. p Occidit. Aug?. Gladio tuo quē portabas inimic? occidit: armis tuis te iteremit. Mādato em tāq gladio armat? eras vt inimicū occideres: qd ñ vales si de te psumis: esto g hūil ꝛ poter vicere. q Itaq lex. ipa est sancta sane docēs. r Et mā.i.id qd p eā precipit. s Sanctū. in se. t Et iustum.i.iustificans peccatorē.

a ſ accidēris. b ſ h qrit vtrū ipa sit mala: qz vi

a tustate littere. Quid ergo dice/ a

debat culpasse legē. a ſ .i.male docēs vel faciēs peccare ꝛc. ſ supra. ſ sed bona.

b mus: Lex peccatum est: Absit. b

ſ a deo vt per legem vel esse puniendū.

†Sed peccatuz non cognoui nisi c

c per legem. Nam cōcupiscentiam d e

a ſ vel pctm esse: vel tam graue. b ſ Per cam facē hō doce? sed peius ē victus dū sine gratia.

d nesciebam: nisi lex diceret: †non f

a ſ ecce lex bona: nō ex ea malū: qz pctm.i.fomes peccati: vel diabolus.

e cōcupisces. Occasione autem ac g

ſ fomes [illegible] cōcupiscētie: vel diabol? auctor

ceptā: peccatuz per mādatū opa h i

peti. ſ cōsensus dei: ꝛ opationis.

f tum est in me omnem cōcupiscen k

a ſ p mādatū qū cū lex ñ erat. ſ h ipsim? act? hōis norat añ legē. b ſ diabol? vel fomes peti.

tiam. Sine lege enim peccatum

a ſ debile vel ignotū latebat: nō appebat. b ſ rō nalis hō. c ſ videbar mihi viuere. ſ ad cōparatio

g h mortuum erat: Ego autem viuē

nem huius mortis . ſ tpe añ legem

i bam sine lege aliquādo. Sed cū

a ſ exterior hō. ſ pri? sopitū. b ſ appuit inotuit

k venisset mandatum: peccatuz rē

a ſ interior hō. b ſ aucto pctō: ꝛ addita preuaricatione. ſ noui me mortuum.

uixit. Ego autem mortuus sum.

a ſ ita. ſ bñ attendenti. ſ peccanti. b ſ non obseruanti. ſ legis.

l et inuentum est mihi mandatuz

a ſ obediēti. ſ obseruanti. ſ intentione dantis qz bonū. b ſ idem non aliud.

quod erat ad vitam: hoc esse ad

a ſ ñ ex suo vitio sz rōne pdicte occasiōis. ſ eternā. b ſ quō ad mortē. c ſ vel diabol?. ſ carnalitas. d ſ ex phibitione aucto desiderio dulci? fit

m n mortē. Nam peccatum occasione l m

ſ gladio tuo occidit te.

o accepta p mādatū seduxit me: et n o

c ſ qz accessit ꝛ puaricatio. b ſ qz lex ē ad vitam ꝛ phibet ꝛ fecit pctm cognoscere ergo bona.

p q illud occidit. †Itaq lex quidem p

a ſ quia bene iubet ꝛ phibet. b ſ opera legis. ſ laus legis.

r s t sancta: et mandatū sctm ꝛ iustuz q r

aūt nouitate legis noue ꝛ vetustate veteris ꝛ i scriptione vtriusq dr Hiere.xxxj. Ecce dies veniunt dicit dñs ꝛ feriā domui israel ꝛ domui iuda fed? nouū nō fm pactū qd pepigi cū prib? vris ꝛc. et subdit: Dabo legē meā in viscerib? eor ꝛ in corde eor scribā eā: ꝛ nō in tabulis lapideis vel in chartis. Per h aūt q dicit dominus: Fed? nouū: retractauit prius qd fuit datūātiqs patrib? put deducit Heb.viij.

a Quid g dicem?: h remouet errorē occasione pdictor incidentē: ex h em q apostolus legē veterē vocauit legē mortis. posset aliqs credere q illa lex fuisset mala: sic credidit manicheus d. q a diabolo fuit data. ꝛ iō hunc errorē remouet apls ondens pmo q nō fuit mala. scdo q fuit bona ibi: Lex quidē sctā. ꝛ tertio agit de lege fomitis occasione habita. ibi: Video aliā legē. Pria adhuc in duas. qz pmo ondit q lex nō ē cā mali. scdo q est eius aliqualit occasio ex pte nri. ibi: Occasione aūt. Circa pmū dicit: Quid g dicem? lex pec. ē.i.sequitur ne ex dictis nris q lex sit cā peccati. b Absit.i.nō sequit h. qd pbat. Ad cui? itellectū sciēdū q pctm nō vitat nisi iquātū cognoscit eē malū: fm em q dicit Dionysius: Null? intēdens malū opat sz bonū igit illud p qd pctm cognoscit eē malū nō est p se cā peccādi: sz magis est p se cā vitādi pctm: lex aūt vet? ē hmōi: qz añ ei? datione ex cōsuetudine peccādi lex naturalis in cordib? hoim sic erat obfuscata q multa reputabāt licita q tñ p se erāt mala: ꝛ maxie circa act? interiores aie: ppt qd data fuit lex ad cognitionē clariorē illi pplo de quo xps erat nascitur?: ppt qd erat p ceteris istruendus: qz debebat vigere spēali sctitate. Lex igit nō est cā peti p se: hui? deductionis apls ponit vtutē.s. q lex dat peti cognitionē di. c Sed pec. nō cognoui. eē malū saltē in multis ppt obfuscationē legis naturalis. Et loquit apls in psona generis humani sic obfuscati. d Nisi p legē. q fuit data ad qndā legis naturalis renouationē. Et ponit exemplū de actu interioris peti d. e Nā cōcu. nesciebam. supple pctm eē. licet h exprimat in aliquib? libris: nō tñ est de textu: nec in libris correctis: sz qz subintelligendū est: aliq doctores posuerunt illud in glosa interlineari q postea p ignorātiā scriptor infra ē textui. f Nisi lex di. nō cōcupisces. Exo. xx. in h phibens actū interiorē respectu mali. g Occasione aūt. h ɔñr ondit q lex aliqliter fuit occasio peti ex pte nra. Uno modo ab interiori: qz hō appetit libertatez et freqnter in h decipit credens esse libtatez agere qcqd vult sine freno legis qd tamē est destructio libtatis fm Phm. ꝛ iō hō nitit in vetitū: ppt qd p legē cōcupiscentiā phibentē: cōcupiscentia fuit in cōtrarium excitata. Alio mō ab exteriori. demon em p tentationē magis nitit deijcere hoies q sunt i statu sanctiori. ppls āt isrl p susceptionē leg i statu sanctiori fuit posit?. Deutro. iiij. Que ē alia gēs sic iclita vt hēat cerimonias iustaq iudicia ꝛ vniuersā legē ꝛc. ppt qd p? legē datā demō magis cōabat i eo ɔcupiam excitare: ꝛ h ē qd dr: Occasiōe aūt accepta. duob? dict modis. h Pctm.i.ɔcupia q dr pctm eo q ē cā peti: eo mō q sol dr calid?: qz ē cā coloris. i Per mādatū.i.p legē q freqnt mādatū dr eo q ɔtiet di mādata. k Opatū ē i m.o.c.i.augmētabat i me icētiuū peccādi. l Nā pctm.i. ɔcupia. m Occasiōe ac. p mā. modis dict. n Seduxit me. trahēdo me ad ɔsensū peti mortal. o Et illd oc. me inducēdo ad op?. p Itaq lex. Postq apls ondit legē ñ eē malā. h ostēdit eā eē bonā. ꝛ pmo fac ppositū. scdo remouet obiectionē i ɔriū ibi: Quid g. Circa pmū dic: Itaq lex qdē sctā: qd stati declarat qz itētio leg ē hoies facere bonos. x. Eth. Lex vet? ē hmōi qz ordiabat hoies ad deū p pcepta cerimōialia. iō sbdit: q Et mādatū scm. Illd. n. scm dr qd ad di cultū ordiat. Itē ordiabat iuste viuē ad pxim p pcepta iudicialia. ppt qd sbdit: r Et iustum.

†Exo. Deut.

†1. Tim.

N a Et bonū.i.vtile acquirēs vitā. Et cū cōstet mihi q lex bona: ꝛ tñ ex ea mihi mors: vt.s.dictū est. g qd bonū ē factū ē mors.i.dat mihi a deo: ita vt sit efficiens cā mortis: sed fomes ē efficiens: q bonā rem vtit in malū. b Ut appareat. Nō dico vt sit: qz etiā erat: qñ nō appebat: vt.s. ɔcupiscētiā nesciebā. nō dixit: non hēbā. Supra modū: qz etiā puaricatio: vel peccatū diabol? q per bonū icēsus ē ꝛ ɔria suasit: in q appareret inimicus. c Per bonū. Legē. Nō vtiq efficientē peccatāi: sed poti? demōstrātē ꝛ phibētē illd. d Ut fiat supra. Quia p legē nō deficit: sz magis solit cupiditatib? creuit. e Quia lex spi. Mal qs punit: lex iusta ē. Bonis spūalis ē qz pctm phibet: ꝛ visibilia coli. lex g moysi spūalis ē: qz i ea sūt q dei sunt ꝛ qz spūaliter ē itelligēda. lex aūt spūs dr lex euāgelij: vbi deus ipse ē: ibi verba: hic res. f Ego autem. Hucusq legem excusauit: q nō dz refundi in eā culpa: hic dicit q nec in pncipalē naturā.i. rōnē fm id qd a deo hz ꝛ ita nō i creatorē: sz in hoies q ex se vitiati sūt vt prauis motib? resistere neqant. g Carnalis. Nō indecent h: ꝛ de seipo apls fm carnē qdiu hic viuit ppt carnis mot?. Et h bñ dicit ois sctūs. h Uenūdat?. Et h ex culpa pmi hois q p delectatiōe cibi vetiti se ꝛ oēs alios vendidit. Ut sub pctō.i. fui peccati sint. Uel vnusquisq vēdidit se cōsuetudine pprie voluntatis. i Qd enim ope. pbat q fu? est peti qz qd operor fm exteriorē dimittēdo bōa vel faciēdo mala: itelligo fm interiorē nō eē opandū. Uere operor qd nō itelligo: qz ꝛ dimitto bonū qd volo: ꝛ facio malū qd nolo: dimitto ꝛ facio: sūt ptes: ꝛ opor: volo ꝛ nolo effect? itelligo. Et est pbatio a ptibus ꝛ ab effectu. Et h ē: nō eni qd volo ego interior naturalit qdē rō vult bonū: sz volūtas hec sp caret effectu: nisi grā dei velle suum ad amandum bonum addiderit: quod ad effectum potest pduci. Est enim velle nature: velle gratie: velle vitij. velle nature per se impotens est: nec palmam meretur: sed vincitur ꝛ trahitur a velle vitij nisi velle gratie subueniat: qd velle vitij fugat: ꝛ velle nature liberat.

k Non intelligo. quia aliud videt: sed per legem scire: ꝛ aliud agere. l Non enim quod volo bonū ꝛc. Subiectus peccato: facit quod non vult. m Facio. Cōcupisco. nō q post ɔcupiscentiaz apostolus eat: ꝛ eū ad mala trahat luctabat nō subiugabat. de se h tibi proponit: ne de hoc desperes in te. n Si autem quod nolo. Ostendit carnalem seruū esse peccati: ex q est malū. hic alterū ostendit.i. bonā naturā a deo creatā q cōsentit legi ꝛ malū nō facit. Quasi nō ago qd volo: ꝛ ago quod nolo. Si aūt hoc est.i. si quod nolo dimittere: tamē dimitto: lege illud idē precipiente: ꝛ quod nolo facere tamen facio: lege idem phibente: tunc consentio legi q qd nolo prohibet: ꝛ quod volo precipit: consentio legi: ꝛ testis sum q est bona. o Nunc aūt iam ego nō ꝛc. Iā redemptus. iam accepta grā xpi qui fui añ sub pctō venūdatus: Nō ego. Libera est mens: caro captiua. Habitat: et si nō cōsentiēdo ei viuit ex fide. Sunt desideria: sed si non regnant: ipe nō facit: faceret aūt si consentiret. p Sed qd habitat in me pec. Quomodo habitat cū nō sit substantia sed priuatio boni. Ecce primi hominis corp? corruptum est per peccatum. Ipaq corruptio per conditionem offensionis manet in corpore: robur tenens diuine sententie date in adam cuius consortio anima maculatur peccato. q Peccatum. Lex carnis: ad quam diabol? vt ad suam legem accedat cooperatur.

a ſ hic querit vtrum lex: ꝛ sit bona sit tñ efficiendo damnosa.

a ꝛ bonū. Qd g bonū ē mihi factū a

a ſ nō eni ē ex ipa lege: sz ex vitio hois. b ſ fomes peti. c ſ tūc appet: qñ rōnē trahit ad cōsensum ꝛ opationē. a ſ legem scz.

b ē mors? absit: Sz peccatū vt ap/ b c d

c pareat pctm p bonū opatū ē mi/ e f

a ſ pctm actuale qd ē cā mortis. b ſ intantum. c ſ plusq añ non mediocriter: qz etiā puaricatio accessit. d ſ .i. peccare faciēs.

d hi mortē: vt fiat supra modū pec g

a ſ fomes. b ſ sine q nec tm ardebat: ꝛ p qd accreuit puaricatio. c ſ lex nō ē mors: vel ē bona.

cās peccatū p mādatū. Scimus h i

ſ qz. a ſ spm alēs dū d spūalib? istruit vl a spū scto data. b ſ ipotēs resistere aie vitio vl diabolo

e f eni qz lex spiritāl ē. Ego āt carna k

a ſ in prio parētevt sim. b ſ vere sub pec. vt fu?

g h lis sū venūdat? sub pctō. Qd eni l m

a ſ fm exteriorē hoiez. b ſ .i. ñ approbo. c ſ ego interior. a ſ Non cōcupiscere. b ſ cōcupisco ex carne: et si non assensum prebeo.

i k l opor: nō itelligo. Nō eni qd volo n o

bonū: h ago: sz qd odio malū illd p q r

a ſ nature sue dicit eē q mādat lex. ſ idē volo qd lex. ſ fm intētionē.

m n facio. Si āt qd nolo illd facio: cō/ s t v

a ſ dixi facio: sz nō ego iterior facio qd nūc patet qz nolo ꝛ cōsentio legi. b ſ sub lege añ tps grē.

o sētio legi: qm bōa ē. Nūc āt iaz x

ſ interior. a ſ semper est. b ſ in carne mea: vel contra salutē meā.

p ego ñ opor illd: sz qd hitāt in me y

a ſ ſ lex carnis. b ſ peccatum habitat qz bonū nō inhabitat. a ſ in sensuali homine.

q peccatū. Scio eni qz nō habitat z a

in me: h est in carne mea bonum c b

Itē ordiabat hoiem adseipm p moralia pcepta. de qb? sbditur: Et bonū. a Qd g. h ɔñr remouet qndā obiectionē in ɔriū. scdo cōfirmat suū ppositū. ibi: Scim? āt. Prio eni fac obiectionē. posset eni aliqs dicere: licet lex sit bona fm se ꝛ absolute: tñ mala ē etiā p se hoi lapso i q ē carnis ad spiritū rebellio q p legē excitat vt dictū est: qz sic lz vinū sit absolute bonū tñ malū ē febricitāti. ꝛ h ē qd dr: Qd g bonū ē in se.s.lex. Mihi factū est mors. ɔñr h remouet.d. b Absit nō.n. sic ē de vino: qz vinum p se ꝛ directe augmētat calorē febrilē: ꝛ sic malū ē febricitāti. lex aūt p se ñ ē febricitatiua cōcupiscētie: sz magis repressiua: ppter qd talis excitatio puenit ex hois malitia: ꝛ demonis nequitia: vt dictū ē: ppt qd lex ex h nō pōt dici mala: sic aliqñ ex bono actu alicui?. ali? ex sua malicia scādaliçat: nec ex h operās bonū vel eius actus peiorat: nisi faceret intētione aliū scādaliçandi: ꝛ tūc act? eius ex tali intentione esset mal?: dicit igit: Absit.s. legē eē malā p se hoi lapso. c Sed pctm .i. cōcupia. d Ut appeat pctm.i. vt appeat mala. e Per bonū.i.p legez qz opposita iuxta se posita magis elucescunt. f Opatū est mihi mortē.i. ipa cōcupiscentia ex malicia hois ꝛ nequitia demonis duxit me ad pctm mortale. g Ut fiat supra mo. pec. pctm.i. ipa cōcupiscētia excitata iducēs ad peccatum. h Per mandatū.i.p legē occasionaliter tñ solum: ita q cū dr hic: vt fiat ꝛc. li vt nō tenet causalit: qz lex p se non excitat cōcupiaz: sz cōsecutiue tm: qz ad dationē legis secuta ē ɔcupie excitatio p malitiā hois ꝛ nequitiā demonis. i Scim? eni. h apls ɔfirmat suū ppositū p testioniū leg naturalis. ꝛ h dupler. Prio i malis. scdo i bōis. ibi: Inuenio igit. Ad euidētiā hui? sciēdū q lex scripta diuia vel hūana: ē qdā detmiatio legis naturalis. ꝛ iō si ē legi naturali cōsona bōa ē: sic ɔclusio q pmis pncipijs cōcordat. ꝛ mior ppositio q accipit sub maiori bñ accipit. Itē aduertendū q i homie ē duplex ps.s.rō ꝛ sensualitas q aliter noiant spūs ꝛ caro: ꝛ hō iterior ꝛ exterior. p rōnē vo hō ē hō p quā distiguitur a brut.4. Methaphis. Aialia imaginationib? ꝛ memorijs viuūt. hō vo rōne ꝛ itellectu: ppt qd illd qd agit hō vel vult fm dictamē recte rōnis: illud dr pprie agere vel velle: qz illud agit inquātū hō. illud aūt qd agit vel vult sequēs ipulsū sensualitatis nō dr pprie agere vel velle: qz nō ɔuenit ei fm q hō: sz prout cōuenit cū brutis. Istis igit suppositis fit talis rō. Illa lex ē bona q phibet seq ɔcupiam carnalē seu sensualitatē: qz in h est ɔsona legi naturali. lex aūt mosayca est hmōi d. Non ɔcupisces vt dictū est.s.g ꝛc. hanc aūt sniam ponit apostolus intricate et diffuse.d. Scimus eni: qz lex spi. est.i. ordinans hoiem ad sequēdum instinctū spūs vel rōnis. k Ego aūt ꝛc.i. sequēs carnis seu sensualitat impulsum. ꝛ loquit Apostolus: vt.s. dictū est in psona generis humani lapsi in quo plures sunt sequētes impulsum sensualitatis q rōnis. l Uenūdat? sub pctō.s. primor parentū p qs genus humanū incurrit rebellionem carnis ad spiritū. iō sequit: m Qd eni operor. sensualitatē seqns. n Nō itelligo.i. intus nō lego ɔsonans dictamini legis naturalis: sz magis cōtrarians. o Nō eni qd volo bonū. fm rōnis dictamē. p Hoc ago. ipeditus sensualitatis impulsu. q Sed qd odio malū. fm rōnem. r Illd facio. tract? a sensualitate. s Si aūt qd nolo. fm rōnem. t Illud facio. tractus p sensualitatē. v Consentio legi qm bona est. quia phibet illud qd est odibile fm dictamē rōnis recte. x Nūc aūt iā nō ego operor illd. qz nō operor illud fm q hō sed fm q brutū: vt dictū est.s. y Sz qd ha. i me pctm.i. ɔcupia q dicitur peccatū mō.s. dicto. qz ipellit ad hoc opandum. z Scio eni.p expientiā rebellionis carnis ad spūm. a Quia nō habitat in me. h ē i carne mea. b Bonū.i. inclinatio ad bonū: sz magis ad oppositū. ꝛ dicit: c In carne mea.s. corruptibili ꝛ corrupta p pctm ade. qz talis inclinatio mala nō fuit i carne

D

Universidad de ... Biblioteca

a Nam velle. Velle nō: qꝛ velle bonū adiacet mihi: qꝛ iux carnē iacet τ ꝗescit ipotēs surgere ad bonū opandū. Iux qꝛ naturale ē ꝗdā mō bonū velle p rōnem: sꝫ tale est h velle qd sp vi carnis supat: velle aūt dei carnē supat. b Velle. bona sunt q̄ iubet lex: adeo vt naturaliter amet: τ facere velit: sꝫ deest virtꝰ pficiēdi.

Velle. Augꝰ. Semp bonꝰ vult penitꝰ nō ꝯcupiscere: sꝫ nūq̄ h pficit ī hac vita. c Perficere. Nō ait facere: sꝫ pficere: quia non nihil facit: agit bonum: quia cōcupiscentie nō cōsentit: sed non pficit: vt oīno nō concupiscat: sic τ hostis agit malum dum mouet desideriū sed nō perficit qꝛ nō pertrahit ad malū. d Non eīm quod volo τc. Bonū pficere nō inuenio: qꝛ nec bonū illud quod volo: a pte a q̄ minus videret ostendit: sed ecōtrario malū qꝛ etiā illud quod nolo τc. Vel non inuenio bonū: qꝛ nō est ibi: multi eīm stulti nō inueniunt bonū in aliqua re quod tamē est ibi: e Si aūt quod nolo. Concludit superiorē sententiā. ꝗ ego non operor illud. s. malū: ex q̄ prior q̄stio cōcludit scꝫ ꝙ cōsentit legi dei. f Sed quod habitat in me. Pressus peccato eius voluntatem facit: quod tamen est vitio homīs hoc dicit: vt notet de quantis deus hominem eruit. g Inuenio igitur. Dixerat legem bonam: naturam bonam que idem vult: τ ei consentit: hic adiungit bonam legem bone nature adiutricem: τ tamen exterior homo coniūcta illa duo vincit: vt hō p neutrū posse euadere videns obnoxius sit gratie. h Volenti. Tīm qꝛ pficere nō possum qꝛ malū rōni prope est: insidians in carne est quasi ad ianuas aīe: τ aliud cogit facere q̄ vult hō et lex i Scdm interiorē. Ambro. Quia caro ex adā traducit: peccatū in se hꝫ: si aīa traduceret τ ipa hret: qꝛ aīa ade peccauit: si vo aīa pctm in se hret: homo nō se ꝯgnosceret. k Video autē τc. Augꝰ. Ad corpus mortꝰ ptinet: vt lex mēbroꝝ repugnet legi mētis dum caro aduersus spiritū cōcupiscit. Sꝫ lex pctī nō regnat: cū nō obedit desiderijs eiꝰ. l Legē in mē. Recte fomes pctī lex dr: qꝛ legitime factū ē: vt q̄ nō obediuit suo supiori ei nō fuiat suū inferiꝰ. i. caro. Captis. Ex carne: ex pte: qꝛ mens repugnat τ cōdelectat legi di: sic de ipo aplo legit: mēs nō ꝯsētit: pctō mors ꝯtēdit: mēs n̄ ꝯsētit. Est ī me ꝗddā mortuū. ꝗddā viuū: ꝗd ide sperādū: Infelix n̄ ī mēte: sꝫ ī carne ꝗs me τc libabit cū mortale h iduet īmortalitatē: vbi nulla ꝯcupia pmāebit: mō iterī ꝗd. Ego ipe m. s. l. di nō ꝯsentiēdo carne. l. p. concupiscendo. m De corpore: id est congregatione ingruentium malorum vel peccatorum.

†Dis. 6. c. 1 in fi. 32. q. 5 c. si paulus in prin. et d cōse. dis. 4. c. 2.

† 15. q. 1. §. 1.

A

n Igitur ego ipe τc. Hic tertius actus in lege spiritus. Igit ego ipe. Sed quia dixit gratia se esse liberatum ne quis torpeat securus: quasi peccatum non vltra noceat: determinat quō sit liberatio: si in gratia manserit. Alioquin peccatum iterum occupauit Ego ipe. Ego in carne ego in mente nō duo: sed vnus ex vtroq̄ mente nō consentio: carne concupisco. Ab hoc loco. Scimus enim quia lex spiritualis ad finem vsq̄ huius capituli: vtrum ex propria an ex vniuersalis homīs persona hec melius accipiant non omnino perspicuū est. Dicit Augꝰ. Aliquando sibi visum fuisse in hoc apostoli sermone describi hoīem sub lege. Sed vt ait non est nisi homo gratie: q̄ ꝯdelectatur legi dei τ consentit et qui non operatur maluꝫ nec vult: τ qui ignorat: id est nō approbat: τ cui nihil damnationis nunc est sicut in sequenti ostenditur: τ tamen adhuc esse carnalem se dicit.

Ca. VIII

Nihil igit. Augꝰ. Sicut bona quedam malis non proficiunt: sic quedam macule si sunt leues sine quibus humana vita non ducitur nihil impediunt ad coronam.

Nihil nunc. Et si ante: non nunc cum in christo. Nihil damnationis. Quia per gratiam baptismatis τ lauacrum regenerationis solutꝰ ē τ ipe reatꝰ cū q̄ eras natꝰ τ q̄cq̄d añ cōmisisti.

☞ Lex eīm

vere nō habitat in me bonū qꝛ nec bonū velle

a b c Nā velle adiacet mihi: pficere āt a b c

nec pficere. qꝛsus qꝛ ex deo tm̄. nō cupere.

d bonū n̄ iuenio. n̄. n. qd volo bonū d

h facio: sꝫ qd nolo malū: hoc ago

s. dimittere bonū τ facere malū. a nō mēte

e Si aūt qd nolo illd facio: iā nōn

cōsentio: sꝫ carne cōcupisco. a fomes pctī. vl pctm̄ carnalis cōcupia: vñ oriūt oīa pctā.

f ego opor illd: sꝫ qd hitat ī me pcc

a qꝛ ego nō opor malū imo nolo. b cē bonū. i. vtile: τ adiutricē rōni dū docet ꝗd bonū vel malū sit. c ex eo pbo bonum: qꝛ volo facere quod

g h catū. Inuenio igit legē volēti mi e f

ipa iubet. a rōni. interiori hoi.

hi facere bonum: quoniā mi g

a ppe ē. b lex ē bonū rōni. volens qd iubet

hi malū adiacet. Cōdelector eni h

ipa τ gaudēs iuuari ab ea. pti libras reddita.

i k legi di fm iteriorē hoiēꝫ. †Video i k

a cōdelector legi: sed. b partim restat infirmitas. c fomitē q̄ regnat. d vt in oculo ad cōcupiscendum τ in manu ad operandum.

l aūt aliā legē ī mēmbris meis: re l

a legi τ rōni mee cōiūctis in vnū. b p cōsensum τ opationē. qꝛ cōsuetudine dñatur.

pugnātē legi mētꝭ meę: τ capti m

ex carne nō mente. a pctm̄ eīm lex qꝛ dñatur b quāto aūt vicinior: tāto piculosior.

uātē me ī lege pctī: quę ē ī mem

a qꝛ captiuatꝰ sū ergo: qꝛ natꝰ sub pcō. qꝛ carnalis. i. ex carne. b spūalis. c τ cū p me nō possū ꝗs nisi magnus aliquis.

bris meis. †Infelix ego hō: quis n o

de dñio carnis in qua mors.

m me liberabit de corpe mortꝭ huiꝰ

a non lex: non vires ppie sed.

Grā dei p iesum xpm dñm nrm. p

a qꝛ liberat. b rōnalis τ iterior hō. c hñs vt priꝰ fomitē. d voluntate.

n Igitur ego ipsē mente fuio legi q r

a potens sum seruire. b deo non remissius agendum sed cauendum ne regnet.

di: carne āt legi pctī. C. VIII s

qꝛ mēte fuio legi dei. a tpe gratie. b qꝛ macule ex carne non obsunt.

Nihil igit nunc dānationis t

humana p statu innocētie. vel aliter: In carne mea. q. d. in alia pte mei. s. ī rōne nō est inclinatio ad maluꝫ sed ad bonū. Rō eīm ad optia depcat. iō subdit: a Nā velle. s. bonū. b Adiacet mihi. fm rōnē. c Perficere autem bonuꝫ non inuenio. ppt sensualitatē ipedientē. d Nō eīm qd volo τc. exponat vt priꝰ: qꝛ repetitio est eiusdē snie ad maiorem assertionem. Inuenio igit legē. h ondit idē p testimoniū legis naturalis ī bonis cui concordat lex pcipiēdo illa q̄ hō vult τ agit seq̄ndo dictamen recte rōnis: vt deum colere: parentes honorare τ hmōi. τ h ē qd dr: Inuēio igit legē. s. ꝯsonā. Volenti mihi facere bonū. fm legis naturalꝭ dictamē. g Qm mihi malum adiacet. quia magis pmptus est hō ad pficiendū malum in ope q̄ bonū: ppter corruptionē nature. h Cōdelector eīm legi dei. i. ei concordo. i Scdm interiorē hominē. i. fm naturale rōnis dictamē: qꝛ rō dicitur homo interior τ sensualitas exterior. k Video aūt aliaꝫ. hic habita occasiōe ex dictꝭ de lege naturali τ diuina determinat de lege fomitis. cuiꝰ pmo maliciā ondit. secundo ab eo liberari petit. ibi: Infelix ego hō. Circa primū ostēdit eius maliciā. per hoc ꝙ nō est legi naturali ꝯsona: sed magis ꝯtria: τ iō nō dr lex nisi per modū translationis. nā bona ad mala transferimus: sic dr bonꝰ latro. v. Metaphis. τ h mō leges tirānoꝝ leges dicunt: τ sic est de lege fomitis de q̄ dic: Video autē aliā legē in mēbris meis. i. inclinationē q̄ ducit mēbra tanq̄ ligata ad mala: τ sic dr lex a ligando. l Repugnantē le. mē. mee. i. legi naturali q̄ impressa est menti. m Et captiuantē me in lege peccati. p cōsuetudinē peccandi q̄ tenet hoīem in pctō sic captiuum in carcere. n Infelix ego hō. h ꝯñr petit liberari dicēs in psona generis hūani: Infelix ego hō. p corruptionē nature. o Quis me libe. de cor. mor. huiꝰ. nō dicit de corpe absolute: qꝛ fac ad beatitudinē aīe q̄ nō erit pfecte beata donec fuerit suo corpi reunita: sꝫ dicit: De corpe mortis huiꝰ: quia sancti resurgent in corpe īmortali τ rñdet apl's: p Grā aūt dei p iesum τc. qꝛ in pñti liberat a lege fomitꝭ inq̄tū est culpa. vñ τ in renatꝭ p baptismū: pmi motꝰ nō sunt culpa: sꝫ solū pena τ exercende virtutis materia. in futuro vo liberabit etiā a lege fomitis inquantū est pena qñ reformabit corpus hūilitatis nre cōfiguratū corpi claritatis sue. Phil. iij. Ex pdictꝭ igit concludit: q Igit ego ipe. in vita pñti. r Mente ser. legi dei. i. fm inclinationē rōnis. s Carne autē. i. sequendo carnis inclinationē: Legi peccati.

Nihil igit. Postq̄ apl's ondit cessationē legis factā p xpm. hic ꝯñr ostēdit ꝙ xpo sit totaliter adherendū. τ diuidit in duas. qꝛ primo facit qd dictū est. scdo ne videat iudeos tanq̄ exosos relinquere: ondit erga eos suū affectū ca. se. Pria in duas. qꝛ pmo ondit huiꝰ adhesionis fructū vel vtilitatē. secūdo modū eiꝰ seu firmitatē. ibi: Quis ꝗ nos sepabit. Prima adhuc ī duas: qꝛ pmo ostendit fructū hmōi q̄tū ad euasionē mali. scdo q̄tū ad cōsecutionē boni. ibi: Quicūq̄ eīm spiritu dei. Prima adhuc in duas. qꝛ primo ponit intentū. scdo declarat ipm. ibi: Nā qd impossibile. Circa pmū dicit: Nihil ꝗ nunc dānatiōis. i. nulla danatiōis cā.

Ca. VIII

☞ Est his qui

a Lex eīm spūs. hic ondit p ꝗd grā liberet p spm̄ scm̄. Lex spūs. Est spūsscūs q̄ docet ꝗd sit agēdum: τ ꝗd non: qui est dator vite: τ h p xpm q̄ dat spm̄: τ quō in xpo exponit. Vel lex spūs. Lex fidei q̄ dr spūs: qꝛ deꝰ cuiꝰ fides ē: spūs est. Vel lex fidei p quā viuificamur: quā spūs ponit in corde. Vl' lex spūs vite: qꝛ τ peccare non vult τ a morte reuocat: τ qꝛ spū. i. mente credit: τ spūs est qd credit: τ spūs ē cuiꝰ fides est. Lex eīm spiritꝰ. Lex moysi: lex spūs. i. spūalis: quia prohibet peccare: sed non vite: quia non viuificauit remissis peccatꝭ. Distinctio ista satis ē necessaria. lex inquit spiritus vite. Ecce vna lex. A lege peccati τ mortis. Ecce altera lex. Et sequitur quod impossibile erat legi. Ecce tertia lex. Hec est lex per moysen data in mōte sina. Due ꝗ leges h bone sunt. s. lex fidei q̄ pctm̄ tollit: τ lex moysi q̄ pctm̄ ondit τ prohibet. Lex vo pctī mala: qꝛ reos facit. Lex quā ponit spiritus: liberat a lege carnis qd nō potuit facere tria lex moysi. Lex carnis nō ē dei sed pctī τ mortꝭ: hec reos facit. Lex moysi scā τ dei est q̄ ondit malū sed nō tollit. Lex spūs q̄ est lex fidei et grē: malum tollit. b Nā qd ipossibile. Quō in xpo facta sit libatio ostēdit. c Per carnē. Per carnalitatē q̄ rebellabat: τ audita lege āpliꝰ ē icitata: sic infirmata ē lex lrē p carnē: τ iō erat ei ipossibile liberare a lege pctī τ mortis. d Filiū suū mittēs. Augꝰ. Nō vbi nō erat: q̄ vbiq̄ est venit in virginem: qui ante in virgine erat: quam creauit elegit: quam elegit creauit: attulit virgini fecunditatem: non abstulit virginitatem veniens in vteruꝫ virginis. fuit eīm ibi p vnionem nature: qualiter añ nō erat. Ita τ in mundo erat τ in mūdum venisse dicit: qꝛ visibilis mūdo appꝛuit. e In silitudinē carnis pe. Nō in carnem peccatricēꝫ: Quia nō eū mater cōcupiscentia: sed grā concepit. Nō peccatrix ergo fuit: quia nec in libidinis concupiscentia concepta: nec peccati causam in se habuit: nec in ea peccauit. In pena ergo similis nostre: non in qualitate peccati. f Dānauit pctm̄. i. destruxit diabolū: de. i. p peccato: quod fecit in carne xpi. Vel peccatum. i. fomitem procedentem de peccato ade damnauit. i. debilitauit. g Vt iustificatio. Ita damnabatur peccatum: vt iusticia quam lex moysi promisit cōsummaretur. h Qui eīm fm carnem. Ambulans fm carnē nō est iustus: qꝛ nec qui est fm eam. Cur nō. Quia sapit q̄ carnis sunt qd repugnat iusticie. Nam prudentia. Qui hec que carnis sunt sapit: non est iustus: nam prudentia carnis mors ē. k Qm̄ sapia ca. Hec enumerādo detret a carnis obedientia. l Inimica. Dum nil putat deum posse pter quod in naturis rerum videtur.

☞ Si tamen

a in q̄ oīa pctā soluūt. b q. his nihil dānatōis

est his q̄ sunt ī xpo iesu: q̄ nōn fm a b

a τ si q̄n̄q̄ cadūt. obediūt. b q. d. ꝗs potest ne nō fm carnē ābulare possū: qꝛ. vel iō nihil dānationis ē qꝛ lex liberat a pctō.

a carnē ābulāt. Lex eni spūs vitę ī c

a vel uir. b lege moysi: q̄ puaricationis est cā τ mortis. a consensu τ opere.

xpo iesu: libabit me a lege pctī τ d e

a qꝛ. dānauit pctm̄. b dānare peccatū.

b mortꝭ. Nāꝫ quod ipossibile erat f

a naturali. vel scripte. b ī q̄ re. s. in iustificatiōe iplēda. lex. c p carnales obsuātias non poterāt iustificare. p fomitē pctī p carnalitatē q̄

c legi ī q̄ ifirmabat per carnē: deꝰ g h i

a cōsubstātialē. b p hoiem ꝯgnoscibilē faciēs.

d e filiūꝫ suū mittēns ī silitudinē car

nō in carnē peccatricē sꝫ ei silem p passibilitatē τ mortalitatē. a. i. p eo ꝙ factꝰ ē hostia p pctō b deleuit.

f nis pctī: τ dē pctō dānauit pctm̄ k l

a xpi ī q̄ verꝰ hō nr crucifixꝰ ē. b lex pcipit: spiritus implet. ralibus.

g in carne: vt iustificatio legis im m n

plereꝫ ī nobis: q̄ nō fm carnē am o p

actibus. τ si aliq̄n cadamꝰ a qui menti consentiunt carni. nō sunt iusti.

h bulamꝰ: sꝫ fm spūm. Qui eni fm q

a intenti τ curiosi carnalibus.

carnē sunt: q̄ carnis sūt sapiunt: r

a ambulās fm spiritū est iustus: quia τ qui est fm eum. b sanctum. rōnem. consensu. c q̄ spūssanctus docet vel ratio insinuat.

qui vo fm spiritūm: quę sunt spi s t

a solliciti ad ea iplēda. cū studiosius implet q̄ carnis sunt: vel naturas rerum sequitur appetendo bona tpalia fugiēdo mala. a eterna. b cū studiose agit spūalia.

i ritus sentiūnt. Nam prudentia v

carnis mors est. Prudentia aūt x y

a in futuro. cā vite. b mētis h. id ē vita cū pace q̄ erit in futuro. c mors est prudentia carnis que adeo carnalibus intendit.

k spūs vitā τ pax. Quoniā sapien z a

a quē sibi nō cōstituit finē. b bonis instituti

l tia carnis inimica est deō. Legi b

onibus nō obedit. a natura post vitiū nō pōt quod pellit medicus. subiecta esse.

eni dei nō est subiecta. Nec enim c

a ꝗd p singula imoror. q̄ pꝰ ꝯcupiscētias eunt.

pōt†Qui autē in carne sunt: deo

a Est his q̄ sunt in xpo iesu. p fidē charitate formatā. b Qui nō fm carnē ambulant. i. opant: sed magis fm spm̄ q̄tū ad opa ex fide sequētia: qꝛ fides sine opibꝰ mortua ē. Iaco. ij. Nullꝰ eīm dānat nisi p peccato originali actuali vel mortali. vel p pena p adā incursa: p quem modū scī pres descēdebāt ad limbū inferni q̄uis essent mūdati τ liberati ab originali pctō τ actuali. fides aūt xpi liberat ab originali τ actuali: τ a pena icursa p pcō ade inq̄ntū ī baptismo q̄ ē sacrm̄ fidei cōicatur totalit vtꝰ passionis xpi q̄ abstulit ipedimentuꝫ nature. iō dicit: c Lex eīm spi. vi. ī xpo iesu. Lex ei euāgelica dr lex spūs: qꝛ ipressa fuit cordibꝰ aploꝝ p spm̄scm̄. Et lex vite: qꝛ viuificat p grām quā cōferūt sacra noue legis. d Liberabit me a lege pctī. i. ab obligatione p peccato actuali τ mortali. e Et mortis. qꝛ tollit oēm penā debitā: ppt qd scī nunc morientes statim euolant ad gloriā. f Nā qd ipossibile. h cōseq̄nter declarat suū dictū. s. q̄liter lex xpi libat. τ diuidit in duas. qꝛ pmo declarat modꝰ huius liberationis. scdo ponit distinctio ambulātium fm spm̄ τ fm ipetū carnis. ibi: Qui eni. Circa pmū cōsiderandū ꝙ fm nullū tps nullꝰ saluat nisi p xpm Actꝭ. iiij. nec etiā aliud nomē sub celo datū est hoībꝰ in q̄ oporteat saluos fieri. Ista aūt salꝰ dupl'r pōt hoībꝰ applicari. Vno mō p fidē: τ sic p xpm saluabant pres veteris testamēti. s. p fidē xpi vēturi. aliquid eīm anq̄ sit in effectu bñ mouet fm actū aīe. sic finis mouet agentem: credere vero est actꝰ aīe. Alio mō applicatur p sacra hoībꝰ adhibita q̄ sunt nre iustificationis instrumenta sepata tñ. Sicut ei edificatiōis materialis artifex est cā efficiens pncipalis: manus eiꝰ instrumentalis cōiūcta: securis vo separata: Sic in scificatiōe p grām deitas ē cā efficiēs pncipalis: hūanitas xpi sic instrumentū ꝯiūctū sacra vo noue legis sic instrumēta sepata recipientia ad h vtutē a deo mediāte hūanitate xpi. sicut securis agit in edificatiōe p motionē artificꝭ mediāte manu q̄ est instrumētū cōiunctū. talis aūt vtus dei seu actio nō fuit in sacris veterꝭ legis q̄ non poterant hre vtutē talē ab hūanitate xpi vētura: qꝛ cā effectiua nō est posterior suo effectu: τ h ē qd dr: Nā qd ipos. erat legi. i. sacris legalibꝰ efficatia dicta carētibꝰ. g In q̄ ifirmabat. s. lex vetꝰ: qꝛ ī h erat ipfecta. ppt qd sacra illiꝰ egena dicunt τ īfirma. Gal. iiij. h Per carnē. qꝛ mūdabat corpalr tm̄ tollēs q̄sdā irregularitates phibētes igressū tēpli ꝯtingentes ex tactu mortui τ hmōi: ppt qd dicūtur iusticie carnis: Heb. vij. i Deꝰ filiū suū mit. in simi. car. pec. qꝛ assūpsit carnē passibilē tñ nō peccatricē. k Et de pctō. i. de seipo facto hostia pro pctō: sic dr Osee. iiij. Pctā ppl'i mei cōedēt. qꝛ sacerdotes p pctō hostias cōedebāt. l Dānauit pctm̄. i. deleuit p suā passionē. m In carne. i. in hoīe: fm illd Ps: Recordatꝰ est: qꝛ caro sūt. n Vt iu. le. i. pmissa ī lege q̄ grām iustificātē pmittebat sꝫ nō ꝯferebat. o Impleret ī nobis. i. in renatꝭ p baptismū grām conferentē p vtutē a xpo deriuatā: vt dictū est. p Qui nō fm car. amꝫ fm. spm̄. p bōa opera: qꝛ fides sine opibꝰ nō sufficit ad salutē cū sit mortua. q Qui. n. fm carnē. h ponit distictio int ābulātes fm carnē τ fm spm̄. τ diuiditur in tres ptes. pmo ponit h distinctio. scdo vniꝰ ptꝭ imitatio. ibi: Vos autē. tertio infert cōclusio. ibi: Ergo frēs. Prio eīm ponit distictio q̄tum ad iudiciū. cū dr: Qui eīm fm carnē sūt. s. ābulātes. r Que carnis sūt sapiūt. i. carnalia bōa iudicāt meliora spūalibꝰ bonis. erronee tñ sic lingua febricitātꝭ infecta cholera amara: ea q̄ sunt dulcia iudicat amara: q̄lis ē eīm vnusq̄sq̄ talis finis sibi videt. ij. Eth. s Qui vo fm spm̄. supple ābulāt. t Que sūt spūs sētiūt. spūalia bōa carnalibꝰ pponētes sic ligua bñ disposita bñ iudicat de saporibꝰ. scdo ponit distictio int eos q̄tū ad effectū. cū dr: v Nā prudētia carnis. q̄ q̄s bōa carnalia caute scit inq̄rere τ pseq̄. x Mors ē. i. mortē efficit culpe τ gehēne τ aliq̄n nature: qꝛ carnalit viuētes freq̄nt citiꝰ aliis moriuntur. y Prudētia āt spi. q̄ q̄s spūalia bōa discrete q̄rit τ pseq̄t: z Vita et pax. i. meret vitā grē ī pñti: τ pacē glie ī futuro. ibi eīm pfecta pax hr eo ꝙ appetitꝰ totalit q̄etat. a Qm̄ sa. c. τc. rebellāt eiꝰ mādatꝭ. iō subditur: b Legi ei di n̄ ē subiecta. τ p ꝯñs nec ipi dō. c Nec eīm pōt. ppt qd

B

† Dis. 82. c. proposuit

☞ dic saluator

a Si tamen. Ambigue: q2 nōdum sūt ꝑfecte fidei: sʒ spes est ꝑficiendi. b Spūs dei. Spūs xpi: q2 idem est. c Corpus quidē. Uel noīe corpis hoīem totum significat Ezec. 18. a sic ezechiel ecōuerso noīe aīe: cū inq̄t aīa q̄ pec. ⁊c. Et ē: Si spūs xpi in vobis ē: lʒ corp⁹ mortuū. i. hō mortu⁹ fuerit ꝓpt pctā. i. in pctis. Spūs tñ. i. aīa q̄ fuerat impia viuit: q2 deo q̄ est vita iungit. Et h̄ ꝓpt iustificationē. i. pctoꝝ remissionē q̄ est ex spūsctō.
d Mortuū. Ait nō mortale. Ante pctm̄ eni corpus aīale. i. mortale fuit scʒ potens mori: sed qd̄ non necesse erat mori: mō mortuū ꝓpt pcm̄. i. qd̄ necesse est mori. e Uel ꝓpter pe. (†11. q. 3. c. nihil) Uitandū reseruat h̄ ifirmitas: vt ex inde peccare magis timeat.
f Qd̄ si spi. e. Aug⁹ Attēde ꝙ spiritussanctus ⁊ spūs prīs dict⁹ est hic vbi legit: Si aūt spūs ei⁹ q̄ suscitauit xpʒ. Et spūs filij: vbi legit: Qui aūt spm̄ xpi non hʒ: q2 spūsſctūs de vtroqʒ ꝓcedit: Sʒ ꝓcessionē ei⁹ sic ⁊ generationē filij q̄s enarrabit.
g Uiuificabit ⁊ mor. Aug⁹. Ecce q̄rt⁹ act⁹. In prima actiōe an̄ legem nulla pugna est cū voluptatib⁹ secli. In scd̄a sub lege pugnam⁹ sʒ vincimur. In tertia pugnam⁹ ⁊ vincim⁹. In q̄rta nō est pugna sed pax etna: q2 subdit nobis nr̄m inferius: quod iō nō subdebat: q2 nos supiorē nob deū deserueramus. h Mortalia. Aug⁹. Nō mortua: q2 in resurrectione cū mortale h̄ induet imortalitatē: nō solū necessitas moriēdi quaʒ mō hʒ ꝓpt pctm̄: sed nec mortalitas remanebit: quā habuit corp⁹ aīale an̄ pctm̄. i Propt inhabi. Euidentissime appet nō tm̄ spūs sed etiam corpis mortē ꝓpt pctm̄ hoīem meruisse ꝑ spm̄sctm̄ vtrūqʒ liberatuʒ a xpo. k Si aūt spi. Uel spū nr̄o qd̄ tm̄ nō est: nisi agente spiritusctō.
l Agunt. Plus ē agi: q̄si vix aliquid agentē: q̄ regi q̄si iā aliq̄d agentem: q̄ iō regit vt recte agat. Sʒ agūtur: nō ꝙ nihil ꝑ se: sʒ ꝙ vix vt aliq̄d agāt ipetu grē impellunt.
C m Nō eni accepistis. Filij eē debetis nō fui: q2 nō accepistis spm̄ futuris: q̄ inuitos tiore pene fuire faciat: sed ⁊c. n Sed ac. spi. ado. Idē ē spūs: sʒ ꝓpt diuersa opa dissimilit appellat: spūs ire egyptijs: quibus aq̄ spū diuisa nocuit. Filijs isrl: non ire q̄bus ꝓfuit. Spūs tioris hiis qui ꝑ legē de pctis ⁊ sua ifirmitate cōuicti grām spūs nō intelligebāt. Spirit⁹ libtatis istis q̄b⁹ sua grā regeneratio in vitā eternā ⁊ fides q̄ ꝑ dilectionē opat iptita ē. Un⁹ ḡ spūs qui duos tiores fac: Qui ⁊ duo genera fuoꝝ faciūt. Est eni fu⁹ q̄ ⁊ fili⁹ q̄ timet dn̄m ⁊ honorat prēm. vn̄ Malachias: Si dn̄s sū vbi ē tior me⁹? Si pr̄ vbi ē amor me⁹? Et ē fu⁹ q̄ timet penā: sʒ nō diligit iusticiā. Sciēduʒ etiā p̄ter naturalē tiorē q̄ oīb⁹ inest q̄ttuor eē tiores. s. mūdanū q̄ malus nec ē a dō. Et fuilis q̄ bon⁹ ē ⁊ a dō sʒ nō sufficiēs. Initialis q̄ bon⁹ ē et sufficiēs. Et cast⁹ q̄ bon⁹ ē ⁊ ꝑficiēs. de q̄ h̄: ipē em̄ generat nos filios dei o In q̄ cla. h̄ iteꝝ ex dono spūs: ꝙ ita nos facit clamare. p Abba: Hebraice. pater latine.
Abba pater. In sacramēto ecclesie: in passione dixit xp̄s abba pater: quia ipa est de vtroqʒ pplo: cui compatiens in se oñdit filios suos martyres. s. nō debere despare: siq̄ tempore passionis ex hūana fragilitate tristicia irrepat.

†19. q. 2. c. due i si. De regula. c. lʒ de renū. c. nisi. §. verū s. 23. q. 4. c hec aūt. §. iteʒ nō eni.
Mala. 1. b

a ſ o romani. ſ non facitis opa carnis. ſ q̄si ꝑ vobis non dictum est.
placere nō pn̄t. Uōs āt i carne nō a
a ſ in his que rō suadet. b ſ ecce docet quō q̄s ambulet fm̄ spm̄. s. si habet spm̄ dei.
a estis: sed in spiritū: si tāmen spi b c
b ritus dei habitat in vobis † Si q̄s d
a ſ ecce vnde est fm̄ carnem ambulare. b ſ viuēs fm̄ sensum carnis vel gesta. ſ dū mēte cōsentit carni vel ei⁹ opa actu explet.
aūtē spiritūm christi non habet
a ſ .i. mēbrū xpi. b ſ sʒ si spūs xpi. ſ q̄ est idem
hic nōn est eius. Si autē christūs e f
cum spū. ſ licet.
c in vobis est: corpus q̄dem mor g
a ſ .i. in pctō vel ꝑ originali. b ſ q2 deo qui vi
d e tuū est ꝓptēr peccatū: spūs vēro h
ta est coniungitur: a ſ q̄ est ex spiritu sancto.
viuit propter iūstificationem.
ſ h̄ iā vobis sed si. ſ ecce iteꝝ bona spūssancti
a ſ dei prīs. b ſ hec ē causa qua suscitabit alios quia xp̄s suscitatus.
f Qd̄ si spūs ei⁹ q̄ suscitāuit iesuʒ a i k
ſ ⁊ qui hoc potuit.
mortuis: hītat i vobis q̄ suscita l
a ſ sicut dictū est. b ſ faciet imortalia ⁊ impassi
g uit iesū xpm̄ ā mortuis: viuifica
bilia. a ſ nō ait mortua. ſ q̄ mō sūt. b ſ nō ꝑ
h i bit ⁊ mōrtalia corpa vr̄a ꝓptēr i
vr̄a dignitate: nō ꝑ vr̄is meritis. sʒ ꝓpter sua munera.
habitantē spirituʒ eius in vobis
a ſ q2 hec bōa ex spū: ex carne nō nisi mors b ſ ex debito fuire ⁊ obedire dēm⁹ spūisancto.
Ergō fratres dēbitores sumus m
a ſ sed rōni. b ſ fm̄ carnis voluptates: ⁊ si necessaria ei debemus ministrare.
non cārni: vt fm̄ cārnem viua
a ſ quia vitia ex sensibus nascuntur que carni deputantur.
mus. Si ēnim fm̄ carnem vixeri
a ſ sancto qd̄ mox determinat vbi ait spū dei.
k tis: moriemini. Si autem spiritū n
a ſ penitus abieceritis: que caro exigit.
facta carnis mōrtificaueritis: vi o
a ſ q2 filij dei. ſ hic in iusticia ⁊ in futuro i glīa. b ſ ꝑ h̄ pn̄t carnē mortificare: q2 c ſ nō suo n̄ le
uētis † Quicunqʒ enim spiritū dei p
ge. a ſ regunt. b ſ ex dilectiōe fuientes.
l āgūtur: hi sūnt filij dei. † Non em̄ q r
m accēpistis spiritum seruitutis ite
ſ q2 idem spiritus. ſ vt olim in lege.
n rum in timore: sed accepistis spi s
ſ datorē bonoꝝ opeꝝ q̄ ex misericordia.
ritum adoptionis filiorum dei
a ſ per quem liberi de vtroqʒ populo. b ſ intrēse nec ingrati de iusticia. c ſ iudei clamant. d ſ gentiles.
o p in q̄uo clāmamus † ābba pāter. t v

dicit saluator Matth. vi. Nemo pōt duob⁹ dn̄is fuire. s. contrarijs. sicut est in ꝓposito. a Uos aūt in carne nō estis. h̄ ponit vnius ptis imitatio. s. ambulantiū fm̄ spm̄. cū dr̄: Uos aūt in carne nō estis. i. esse nō debetis. b Sed in spū: q2 renati estis ꝑ baptismū ex aq̄ ⁊ spū scō. Joh. iij. c Si tñ spūs dī habitat in vobis. ꝑseuerādo in grā ꝑ baptismū accepta: qd̄ dr̄ ad excludēdum eos q̄ post baptismū ad vomitū reuertunt: de q̄b⁹ subdit: d Si q̄s autē spm̄ xpi nō hʒ. q2 cecidit a grā. e Hic nō ē ei⁹. s. mēbrū merito. lʒ aliq̄n sit numero. f Si aūt xp̄s in vobis est. ꝑ grām. g Corp⁹ q̄dē mor. est ꝓpt pctm̄. i. moriendi necessitati subiectū ꝓpter ade pctm̄. q. d. hec mortalitas nō ipedit habitationē xpi in nob ꝑ grām. q2 lʒ repatio hūane nature ꝑ xpm̄ facta sit sufficient q̄tū ad corpus ⁊ animā: tñ ordinate nobis dat: q2 sic xp̄s habuit pmo corp⁹ passibile: ⁊ post h̄ surrexit ad vitā imortalē: ita ⁊ fideles q̄ sunt ei⁹ mēbra sibi ꝯformant per grām iustificantem aīaʒ. sed adhuc habent corp⁹ passibile: sʒ i cōsūmatiōe finali induēt imortalitatē glīe ex redundātia glīe aīe ad corp⁹. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit: h Spūs xo viuit. ꝓpt iustificationē ꝑ grām in pn̄ti. i Qd̄ si spūs eius. i. dei patris. k Qui suscitauit iesum a mortuis. habitat in nobis ꝑ grē ꝑseuerātiā. l Qui suscitauit iesū xpm̄ ⁊c. i. silr̄ suscitabit nos ad vitā imortalē. m Ergo frēs. h̄ ꝯcludit intentū scʒ ꝙ fideles debēt obedire spūi et non carni. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit: Ergo frēs ⁊c. et ptʒ ex dictis lr̄a vsqʒ ibi: n Si aūt spi. fa. car. mortificaueris. appetitū sensitiuū ꝑ rōnē virilit restringēdo. o Uiuet. vita grē: ⁊ postea glorie. p Quicūqʒ eni. Postq̄ apl's ostēdit fructū adhesiōis ad xpm̄ q̄tū ad euasionē mali. h̄ idē oñdit q̄tū ad ꝯsecutionē boni. ⁊ diuidit in duas. primo declarat hui⁹ boni magnitudinē. scd̄o ei⁹ certitudinē. ibi: Quid ḡ dicem⁹. Prima adhuc in duas. pmo oñdit magnitudinē hui⁹ boni q̄tū ad habitū. scd̄o q̄tū ad actū meritoriū. ibi: Silr̄ autē. Pria i duas. q2 prio declarat ꝓpositū i hītu grē. scd̄o i hītu glīe. ibi: Si āt filij. Circa pmū sciēdū ꝙ sic de⁹ ꝑ influxū generalē mouet creaturas ad ꝑfectiones suas naturales. sic ꝑ influxū specialē mouet creaturā rōnalē ad bonum supnaturale. ⁊ talis influxus a doctoribus vocat instinct⁹ diuin⁹: ⁊ ista ē prima ꝑpatio ex pte dei ad habitū gratie ꝯseq̄ndū. hunc aūt instinctū q̄ est q̄dā motio diuina aliq̄ sequunt. ⁊ sic accipiunt grām. alij aūt repellūt illū: ⁊ sic habitū grē nō cōsequunt. q̄tū igit ad recipientes dicit: Quicūqʒ em̄ spiritu dī agunt. motionē dictā seq̄ndo. ⁊ in hoc regunt meliori pncipio q̄ sit hūana rō fm̄ ꝙ dic Ph̄us in sūi de bñ fortunato ca. de bona fortuna. q Hi sunt filij dei. i. habitū grē ꝯseq̄ūtur ꝑ quem sunt filij dei adoptiui. ⁊ bñ dr̄: Quicūqʒ em̄ spū dei agunt ⁊c. q2 diuin⁹ instinct⁹ nulli deficit in vita pn̄ti. ⁊ iō q̄ habitū grē nō ꝯsequit: sibi merito iputat: q2 ꝯsensus dicto instinctui ē vltima dispositio ad grām habitualē q̄ facit dei filiationē. iō subdit: r Nō eni ac. spi. ser. ite. in tiore: sic in veteri lege q̄ fuit lex tioris. s Sʒ accepi. spi. ado. filioꝝ. ꝑ habitum grē. t In q̄ clamam⁹. i. deū vocare possum⁹. v Abba pater. duo sūt noīa idē significātia vnū hebraicū: alteꝝ latinū. ad designādū duplicē dei paternitatem vna cōis bonis ⁊ malis: q̄ pr̄ est oīm ꝑ creationē. alia ē spēalis

† 2. Timo. 1.
† Gal. 4.

a Q2 sum⁹ filij d. h̄ recognoscere facit spūssctūs: dū in ecclesia sit remissio pctoꝝ: quā ⁊ si tota trinitas faciat: ad spiritūsanctū tñ intelligit ptinere: q2 cōis est prī ⁊ filio ambo rūqʒ vnio: ꝑ quā fit societas ⁊ vnitas: q̄ efficimur vnū corpus vnici filij dei. Unitas eni nos cōpaginat quā fac charitas q̄ nō ē nisi a spūsctō: hec dicunt vt amem⁹ vnitatē: ⁊ timeam⁹ sepatione. b Heredes. Et si nō decedat deus qd̄ dr̄ hūanis legib⁹. Uel decedet vt nō videat ꝑ speculuʒ in enig. (1. Co. 13. d) sic nunc: sed facie ad faciē. Pōt etiā dici ꝙ xp̄s caput nr̄m ad passionem decedens nobis reliq̄t pacis ecclesiastice possessionē: sic ipē ait: (Joh. 14. d) Pacem meā do vo. pa. me. re. vo. Xp̄s etiaʒ est hereditas suoꝝ ⁊ ipi hereditas (Ps. 2.) ei⁹. vn̄: Dabo tibi gētes ⁊c. Et item: (Eccli. 45. d) Dn̄s ps hereditatis mee ⁊c.
c Si tñ compa. Mortificare facta carnis: vn̄ vita erit: Nemo pōt sine molestia: cui necessaria ē patientia. d Nā expectatio crea. Creatura sūt boni qui in creatione dei manēt: vel q2 sunt cā oīm. Corruptio est vanitas cui subiecta est creatura. omnia eni que nascunt infirma ⁊ corruptibilia: ⁊ per hoc vana: q2 statū suū tenere nō pn̄t. e Creatura dr̄ q̄c q̄d mō in nobis dolet dū carnē mortificamus ꝑ ieiunia ⁊ aduersa: et expectat mō qd̄ erit i futuro. s. reuela. fi. d. Itaqʒ nō nature alteri⁹: sʒ alterius q̄litat. diuersitate a creatura fi. distinguens ait: Creatura expectat reuela. fi. d. f Non volēs. Spōte peccauit: sed nō sponte fert penā: qd̄ subijcit fallacie: sed ꝓpter iusticiam ⁊ clementiā ei⁹ q̄ ⁊ pctm̄ punit: ⁊ sanare intendit. g Quia ⁊ ipsa crea. Nō creatura tm̄: cū nōdū filiorū forma ꝑfecta: ⁊ ipa liberabit: vt nos q̄ iā filij sum⁹: ⁊ si nō appemus
Quia ⁊ ipa. Per h̄ ꝙ nō ait simplicit ipa: sed ⁊ ipa facit intelligi ꝙ nec de ipis despandū est: q̄ nōdum crediderūt: q̄a ⁊ ipi credituri sūt ⁊ liberabunt: q̄ nōdū vocant filij dei: sʒ tm̄ creatura mō dicunt: cū nōduʒ grām adoptiōis receperūt. Hō enim signaculo imaginis amisso remāsit tm̄ creatura h Libabit. Reuelabit. Expectat reuela. Subiecit: liberabit. Hec omia ꝑ spm̄. i Ois crea. ⁊c. Ois ē vel corpalis q̄ ꝑ loca tendit: vel aīalis q̄ viuificat corpalē vel spūal q̄ regit aīalē: hec em̄ oīs i hoīe: q2 intelligit spū vt angeli: sentit aīa: corpe ē localis: Sʒ non tota in eo est: q2 sunt p̄ter eū ⁊ angeli et alia. Silr̄ dicitur: oīs hō videt solē: sʒ nō tot⁹: q2 ocul⁹ tm̄. Ois crea. inge. Hac vniuersali locutiōe nō colligit singula oīm geneꝝ: sed genera oīm singuloꝝ. Ois crea. Ingemiscit ⁊ par. Aug⁹. Quidā dicūt ꝙ et sūmi angeli doleāt anq̄ liberemur penit⁹. Sʒ ⁊ si nos adiunāt sine dolore h̄ faciūt de q̄b⁹ ē ⁊ nephas dicere ꝙ subiecti vanitati: ⁊ a corruptiōe liberādi: sʒ oīs in hoīe dolet: ⁊ oīs in hoīe liberat: ⁊ si nō in oīb⁹ hōib⁹. Ois crea. Ambro. Oia elemēta cū labore sua explēt officia: qd̄ ē nr̄i cā: vn̄ q̄escēt nobis assūpt. ⁊ iō diligenter nos paremus.
k Ingemiscit. Semp in h̄ noua ē: qd̄ notat ꝑ ichoatiuū verbū ⁊ ꝑ desiderio patrie celestis. l Parturit. Aug⁹. Parturire dolere est. m Usqʒ adhuc. Quia ⁊ si aliqui in sinu abrae tamen omnis adhuc in his qui nondum sunt liberati. n Non solum: id est non solum in homine corpus ⁊ aīa ⁊ spūs dolent ex difficultatib⁹ corpis sed ⁊ nos in nobis preter corpus.

ſ q2 filij: h̄ recognoscere facit spūsſctūs spm̄ nr̄m
Ipē enim spūs testimoniū red a
q2 ſ dum bñ agimus ſ qd̄ nō leue.
a dit spūi nostro: ꝙ sumus filij dei. b
ſ eiusdem glorie participes.
b Si aūt filij et heredes: heredes q̄ c d
a ſ q2 ei⁹ fruemur btitudine in q̄ ⁊ b ſ vn̄ siles ei erim⁹ ſ in quo ⁊ cum quo
dem dēi: cohērēdes auteʒ christi e
a ſ q̄ merito sum⁹ heredes. b ſ ad ei⁹ silitudinē ſ respicit qd̄ supra: si facta carnis morti. c ſ ecce iteꝝ dona spūsſcti. d ſ hac intentione.
c si tāmen cōpātiamur: ūt et cōn f
a ſ .i. scio. ſ ⁊ patiendū est ꝑ gloria habenda. b ſ si districte nobiscū ageret.
glorificemur. † Existimō ei ꝙ nōn g
ſ oēs simul. ſ tpales. ſ momentanee.
sunt cōdigne passiones huius tē h
a ſ fac spūs qd̄ merita nō pn̄t. ſ ꝓmerendaʒ. b ſ ⁊ si occulta quā ocul⁹ nō vidit nec au. au. ⁊c.
poris ad futurā glōriam q̄ue re
a ſ oībus bonis ⁊ malis nō q̄dē esse in mal' sʒ tm̄ in nobis. ſ bonis. b ſ reuelabit ⁊ vere qd̄ ꝓbat ab aucte sperātiū. ſ expectās creatura.
d uelabitur in nōbis. † Nā ēxpecta i
a ſ q̄ñ appebit q̄lis futura ē. b ſ iō oīa tolerāda
e tio creature rēuelationē filiōruʒ k
a ſ assidue in actu expectādi ē: geminatio assiduitatē notat. q2 nōdum appet qd̄ erit vel futura est b ſ necesse est vt expectet: q2 vani subiecta ē ⁊ pōt q2 nō amat vana q̄ sunt oia mūdana. ſ vn̄ vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. c ſ .i. boni. ſ homo
dei ēxpectat. Uānitati enim crē l
a ſ nō amās ista caduca. b ſ tñ patiēter ferens sciēs deū subiecisse se ad ꝯfuationē humilitatis.
f atura subiecta ē nō vōlēs: sēd ꝑ m n
a ſ sed non sine solatio spei hui⁹: q2 liberabitur ⁊ ipa vt caput xp̄s.
g pter eū q̄ subiecit eā in spē: quiā o p
a ſ a cura q̄rēdi victū ⁊ alia quibus seruitur nostre mortalitati.
h ⁊ ipa creatura liberabitur ā serui q r
a ſ vel interitus. b ſ in gloriosam libertatem veniens quam habebunt filij dei.
tute corruptiōis in libērtatē glīē
ſ non volens. ſ q. experto credite. a ſ .i. hō q̄ hʒ cōionē cū oī creatura. ſ non tota b ſ etiam dignior.
i filioꝝ dei. Scim⁹ ei ꝙ ōis creatū s
a ſ ꝑ sua delectione. b ſ cū labore operatur. c ſ vsqʒ ad mortē vel ita oēs ꝑcedētes prēs fecerūt vsqʒ in pn̄s. ſ sic ⁊ q̄ precessit.
k l ra igēmiscit ēt pturit ūsqʒ adhuc.
m a ſ creatura. b ſ apli maiores ꝑ h̄ ꝙ primitias ſ tpe pri⁹ ⁊ ceteris abundantius.
n Nō solū autē illā: sed et nōs ipsi t v

qua pater est iustoꝝ ꝑ grē adoptionē. de q̄ adhuc subditur: a Ipē enim spūs. s. sctūs qui ē terti⁹ in trinitate persona. b Testimoniū reddit spūi nr̄o ꝙ filij dei sum⁹. Licet eni nullus sciat via hūana se eē filiū dei ꝑ grē adoptionē: tñ h̄ potest scire ꝑ spūssancti reuelationē: ⁊ h̄ mō sciebat Apl's de seipo: et alijs q̄b⁹ facta ē silis reuelatio: fʒ ꝙ dicit. j. Coꝝ. ij. Nō accepimus spm̄ huius mundi: sed spm̄ q̄ ex deo est vt sciam⁹ q̄ a deo donata sunt nobis. Pōt h̄ etiam aliter exponi: q2 spūsſctūs signis et miraculis reddit testimoniū de veritate catholice fidei: ꝑ quaʒ efficimur filij dei adoptiui. c Si aūt filij. hic cōseq̄ter oñdit ꝙ ꝑ adhesionē ad xpm̄ habitū glīe ꝯseq̄mur sub cōditione tñ ⁊ iō h̄ pmo oñdit. scd̄o ad illā cōditionē inducit. ibi: Existimo. Circa pmum dicit: Si aūt filij. s. adoptiui sum⁹ ꝑ habitū grē. d Et heredes. ꝑ ꝯseq̄ūerim⁹ ꝑ habitū glorie. hereditas. n. stabilitatē iportat: silr̄ ⁊ habitus: maxime glīe. tenet autē dicta ꝯseq̄ntia: q2 filio adoptiuo debet aliq̄ ps hereditat' paterne. hec aūt hereditas est ipa deitas q̄ est beatitudo obiectiue q̄ nō diuidit ꝑ ptes sed tota hr̄ a q̄libet bono: nō tñ equaliter: q2 vn⁹ est alio beatior. ⁊ hoc mō filijs diuidit. e Coheredes āt xpi. q̄ est naturalis filius dei: ⁊ sic ꝑtingimus ad glīam aīe ⁊ corpis sic ipē. f Si tñ cōpatimur. tolerādo passiones vite pn̄tis sic ⁊ ipē. iō subditur: Ut ⁊ cōglorificemur. vt dr̄ Lu. vl. Oportuit pati xpm̄ ⁊ ita intrare i gloriā suā. g Existimo em̄. hic inducit nos ad hanc cōditionē. pmo rōne. scd̄o exēplo ibi: Scim⁹ em̄. Nō aūt ꝯsistit in hoc ꝙ premiū incōpabiliter excedit meritum nr̄m in tolerātia passionū: ꝓpt qd̄ patienter sūt merito tolerāde. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit: Existio em̄ ꝙ nō sunt ꝯdigne. i. eq̄les. h Passiōes hui⁹ tpis. Sciendū tñ ꝙ passiones iste duplr̄ pn̄t considerari. Uno mō vt acceptant a libero arbitrio: ⁊ sic loquit h̄ Apl's. Alio mō ꝓut spūsſctūs mouēs libeꝝ arbitrium est hui⁹ acceptiōis pncipiū: ⁊ sic est ibi meritū de ꝯdigno: q2 pncipiū meriti ē eiusdē dignitat' cū pmio. i Nā expecta. creatu. i. hoīs q̄ dr̄ oīs creatura: Mar. vl. Predicate euāgeliū oī creature. i. oī hoī: q2 cōuenit cū angel' ꝑ intelligere: cū aīalib⁹ ꝑsentire. ꝑ vegetari cū plātis: ⁊ ꝑ esse cū inaīatis: vt dic Greg. home. xix. ⁊ sic ꝑ silitudinē ē oīs creatura. k Reuelationē filiorum dei expectat. i. i btitudīe celesti vbi de⁹ clare videt expectat ꝑ patientiam. l Uanitati eni. i. passibilitati morti et incinerationi. m Creatura. i. hūana natura. n Subiecta est nō volens. i. ꝑ pctm̄ ade qd̄ nō est volūtariū in nobis ꝓpria volūtate. o Sʒ ꝓpter eū q̄ subiecit eā. i. ꝓpt deū patienter sustinent. p In spe. s. resurrectionis future. q Quia ⁊ ipa creatura. i. hūana natura. r Libabit a ser. cor. ⁊c. q̄ñ in resurrectiōe ex aīe gloria fiet imortale corp⁹. s Scim⁹ em̄. hic inducit ad tolerātiā passionū exēplo duplici. pmū est creaturaꝝ irrōnabiliū q̄ sunt in cōtinua trāsmutatiōe q̄usqʒ tota natura corpalis melioret cū hoīe et ꝑ ꝯn̄s debem⁹ silr̄ passiōes tolerare patient. iō dic: Scim⁹ ei ꝙ oīs creatura ingemiscit ⁊ parturit. Per h̄ metaphorice itelligit trāsmutationis variatio: sic ꝑ oppositū. s. ꝑ risū prati eius floritio. scd̄m exēplū est ipoꝝ aploꝝ q̄ pleni⁹ ceteris credētibus receperūt spm̄ sctm̄: ⁊ tñ patient tolerabāt aduersa ⁊ dilatiōnē glorie in spe resurrectionis future. ⁊ h̄ ē qd̄ dicit: t Nō solum aūt illa. s. irrōnabilis creatura ingemiscit ⁊ parturit. v Sed et nosipsi. apostoli.

† .1. q. 3. c. saluator in principio.
D
† De peni. di. 4. c. hāc societatē qd̄ autē.

Adoptionē. vt etiā corpus bñficiū adoptionis accipiat vt ex omi pte filij dei sint.

primitias spūs hñtes: ⁊ ipi itra nos gemimus adoptionē filiorū dei expectantes redemptionem corporis nostri. Spe eni salui facti sumus. Spes autē que videtur non est spes. Nam qd videt quis: quid sperat. Si aūt qd non videmus speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiuuat infirmitatē nostre opatiōis. Nā quid oremus sicut oportet: nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autē scrutat corda: scit quid desideret spiritus: quia scdm deum postulat pro sanctis. Scimus autē qñiam diligentibus deū omnia coope rantur in bonum: his qui scdm propositum vocati sunt sancti. Nam quos prescivit et predestinauit

cōformes fieri imagis filij sui: ut sit ipe primogenitus in multis fratribus. Quos aūt pdestinauit: hos et vocauit. Et quos vocauit ipos et iustificauit. Quos aūt iustificauit illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis: quis contra nos. Qui etiam proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo nō etiam cum illo omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat. Quis est qui condemnet. Christus iesus qui mortuus est: immo qui ⁊ resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate xpi. Tribulatio? an angustia an persecutio: an fames: an nuditas an piculū: an gladi⁹. Sicut scriptum est. Quoniam propter te morti ficamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Sed in his omnibus superamus: pro

a Neq ange. ne. pn. neq vir. Hi ordines accipiunt de malis angelis: et de bonis si fieri posset. b Neq alti. ne. p.
Prou. 30. b Ambro. i. nec prospera vel aduersa. vñ Salomō: Diuitias et paupertates: ne de. mihi: ne repletus mēdax fiā: vel paup rapiam: et piurē nomē dei. Multi peccāt altitudine: multi necessitate: ꝯ
Esa. 7. b h ꝑponit achaz i Esaia q̄ nolebat petere signū neq in alto: neq in ꝓfundo. Remediū de xp̄o: q̄ neq elatus potestate q̄ eq̄lis prī: nec turbatus de eiectione mortis: q̄ ē signū in alto et i ꝓfundo: ne ille vel regia ptāte extolleret: vel erūna turbaret: sic tunc erat ꝑ bello assyrioꝝ. Ca. IX

c Veritatē dico. Nō nihil potest separe: sed olim fui separatus vñ mō doleo et sic mala iam in bonū cōuertuntur. Ueritatem dico. Amb. Quia ꝯ iudeos loq̄ visus ē: affectū suū circa eos oñdit: qḋ iurādo firmat. Dolet gen⁹ suū bñficio xp̄i ꝑuari. Optabā ait: nō opto: qr scit se talē nō posse a xp̄o separi: tñ affectū circa illos oñdit: de quibus multa preconia enumerat: vt oībus ꝑ eis dolorē incutiat: q̄ tanto peiores sunt gentilibus: q ꝑrogatiuā patrū et ꝓmissionis perdiderūt. ꝑpensius em̄ malū ē dignitatē ꝑdidisse q̄ nō habuisse. Sed h ē inq̄t qḋ deus dixit futuꝝ vt nō filij carnis sint semē abrae: sed q̄ fidē habēt ꝑ quā natus est isaac: isaac in typo xp̄i. Jacob et esau duoꝝ pploꝝ. Job fuit
A ex filijs esau: q̄ntus ab abraā: h est nepos esau. Pro fratribus.

a f cuius bñficiū supat ꝑdicta. b f supamus dico.
pter eūm qui dilexit nos. Certūs a
a f ex ꝓmissiōe eius dicētis: nō te deserā neq derelinquā. b f quā minantur.
sum ēnim: quia neq mōrs: neq b
f ꝓmissa. f minor ordo. f mediocris.
a vita: neq angeli: neq ꝑncipatus c d
a f maior q̄ miracula facit. b f ꝑsēcia bona vel mala. a f bōa vel mala. b f violētia alicuius. c f humane potestatis vel eleuatio sathane.
neq virtūtes: neq instātiā: neq e f
b futūra: neq fortitūdo: neq āltitudo g h
a f sapia alicuius f vel si diabolus mōstret infernū ver minet precipitiū. b f vel noua: vt equus bipes si fiat vt fecit Johes et mambres.
tudo: neq prōfundum: neq crēa i k
f alia a predictis.
tura aliqua poterit nos separe
a f q̄ eū diligimus b f qr oībus melior deus. c f nobis. d f deus charitatē suā i xp̄o nobis ostendit. quē ꝑ nobis tradidit. f nō a nobis.
a chāritate dēi: quē est in chrīstō iesu domino nostro. Ca. IX
f positus. f in aliq̄ parte.
a Veritatē dico i xp̄o iesu: nō l
et si vos non creditis.
mētior: testioniū ꝑhibēte

ca. vbi dr in postil. De pctō. i. de seipo facto hostia ꝑ pctō.

Additio. ij. Quod dicit: De pctō dānauit pctm̄: pōt alit exponi et vt videt magis ꝓprie. Pro q̄ sciēdū q crucifigētes xp̄m maximū pctm̄ cōmiserunt: vt ē manifestū: de q̄ pctō deus deleuit. i. abstulit pctā nr̄a: et h ē qḋ dicitur: De pctō. i. de passione xp̄i qḋ maxim pctm̄ fuit respectu inferentiū. Dānauit pctm̄. i. deleuit et c. vt in postilla: q̄ q̄dē expositio videt magis ꝓpria q̄ntū hec dictio pctm̄ vniformit accipit vtrobiq et cōtinuat ad precedentia sic. Nā īpossibile erat legi naturali seu scripte q ex pctō qḋ ē q̄daz transgressio legis eliceret bonū redēptionis: s; h ad solū deum ꝑtinet qui adeo est bonus vt etiam ex malis bonū eliciat ꝑm Aug. et h ē qḋ dic: Nā qḋ īpossibile erat legi deus filiū suum mittēs de pctō dānauit pctm̄. In eo. ca. vbi dr in postil. In q̄ clamamus. i. deū vocare possumus.

Additio. iij. Quod dicitur: In quo clamamus abba pr̄. ferri pōt ad duas nationes q̄bus scribebat. s. ad iudeos et gentiles. Judei em̄ vocabant deuz abba in sua lingua: romani vero pater

Replica In ca. (in sua et c. aūt. viij. vbi dicit postil. Qr dānatio ē ꝑ mortali vel originali pctō: aut ꝑ pena incursa ꝑ adā Burgeñ. vult nō debere dici pr̄es ad limbū descēdentes dānatos: qr fuerūt ꝑdestinati. Ad h dicendū q pr̄es illi vsq ad mortē xp̄i fuerūt ꝑ sniam et cyrographū deputati ad penaz dāni: q̄ snia dici pōt dānatio q̄uis non etna.

Nico. de lyra

a Certus sum. hic ꝯn̄r oñdit firmitas ex pte anīe in h q nō est sepabilis a xp̄o ꝑ aliqḋ illatū sibi: cuiusmodi ē deceptio q̄ aliqñ ꝓuenit ex pte illius q̄ decipitur eo q est in passione positus: sic timēs ad modicū strepitū credit irruere hostes. maxie vero passiones sūt timor mortis et amor vite. et q̄ntū ad ista dr: Certus sum em̄ qr neq mors. i. timor mortis. b Neq vita. i. amor vite. aliqñ cōtingit deceptio ex pte decipientis eo q multū credit eius dictis. et h remouet dicens: c Neq angeli. q̄ sunt de infimo ordīe prime hierarchie. d Neq ꝑncipatus. q̄ sunt de tertio ordine cuiusdam hierarchie: et sub istis intelligunt archangeli q̄ sunt de medio ordīe et dicunt archangeli. q̄si ꝑncipes angeli. ab archos qḋ est ꝑnceps. e Neq vtutes. angeli sūt de scḋo ordīe medie hierarchie. et sub istis intelligunt ptātes q̄ sunt de infimo ordine eiusdē hierarchie. Jstos aūt angelos exp̄mit apl̄s: qr sunt de q̄nq ordinibus q̄ꝝ officia sonāt in ministeriū circa nos. Angeli vero de q̄ttuor ordinibus supioribus sūt assistētes deo. q. d. apl̄s: q̄uis angelis q̄ mittunt in ministeriū ē multū credēdū tñ nō possent separe a charitate xp̄i ꝑ aliquā deceptionē. non est aūt ꝑ h intelligendū q angeli scti velint nos decipe sed q si vellent nō possent. Aliq̄ em̄ ꝓpositio cōditionalis est vera cuius vtraq ps ē falsa et īpossibilis sic ista: si hō volat habet alas: et sic ē in ꝓposito. et ꝑ talē modū dicit Apl̄s Gal. j. Licet nos aut angelus de celo euāgeliçet vobis ꝑter q̄ qḋ euangeliçauimus vobis anathema sit. f Neq īstātia. i. q̄cūq presentia nō poterūt nos separe a charitate xp̄i. de ꝑterito nō facit mentionē: qr nō faciunt in h difficultatē. Aliqñ vero cōtingit deceptio ꝑ demonē: qr aliqñ decipit ptāte: d q̄ dr Job. xlj. Nō est ptās sup terrā q̄ cōpet ei. quā excludit dicēs: g Neq fortitudo. aliqñ vero mēdositate ꝓmittendo maiora q̄ possit facere: sicut xp̄o hoī Matth. iiij. Hec oīa tibi dabo si cadēs adoraueris me. qḋ excludit cū dr: h Neq altitudo. a demone ꝓmissa. aliqñ vero malicia occulta: qḋ excludit ibi: i Neq ꝓfundū. s. malicie demonis. et vt oīa generaliter excludat subdit: k Neq creatura aliq̄ poterit et c. et loquit h apl̄s de ꝑdestinatis. et q̄ntū ad despatione finalem: qr licet peccent aliqñ: tñ semꝑ i charitate xp̄i moriuntur.
In ca. viij. vbi dr i postil. Nullus ei dānat nisi ꝑ pcō origiali.

Additio. j. Licet ei scti pr̄es descenderūt ad limbū ꝑ pena ꝑ adā incursa: nō tñ ꝓpt h dicēdi sūt dānati ꝓut videt dicere postil. tales ei fuerunt a deo ꝑdestinati: et sic ꝑm ꝓpositū eternū sūt vocati scti. In eo. ca. vbi

In eo. c. vbi dr: de pctō dānauit pcm̄. postil. sic glo. expōit q xp̄s de pctō. i. de seipo hostia ꝑ pctō facto dānauit pctm̄ q aūt hostia ꝑ pctō pctm̄ dr ꝓbat ꝑ illud Osee. iiij. vbi dr: Pctā ppl̄i mei cōedent. i. hostias ꝑ pctō comedent Burgē. aūt dicit magis ꝓpriā esse expositionē vt pctm̄ teneat vniformiter vt de pctō iudeoꝝ crucifigentiū dānauit pctm̄: sed ista expositio Burgeñ. videt ꝯ rōnē: nā nihil eiusdē rōnis est destructiuū suipius. nā sicut vnūquodq inq̄ntū tale naturalit est ꝯseruatiuū suipsius: ita nihil est destructiuū cuiuscūq nisi sit ei aliq̄ genere oppositionis oppositū. Ualde igit impropē oportet dici pctm̄ destruere pctm̄: tenēdo pctm̄ vniformit. grammatici em̄ ꝓprietatē taliū orōnū saluare volētes vtunt relatiuo diuersitatis nō idētitatis: vt mulier saluauit q̄ dānauit. sic ꝑ hoiem mors: ita ꝑ hoiez resurrectio mortuoꝝ. Oportet igit h pctm̄ n̄ accipi vniformit: nā passio xp̄i practicata est a deo et a iudeo: vt a dō fuit et ē optīa: vt a iudeo ē pessima: vt a dō hūit rōnē saluatiuā et pcti destructiuā: n̄ āt vt a iudeo: qr sic fuit malū: malū āt n̄ dstruit malū ꝓpe et vniformit s; potius auget. Nec vz dclaratio Bur. q̄ dic q solus deus adeo bonus ē vt sciat elicere bonū ex malis iudeoꝝ crucifigētiū: qḋ erat impossibile legi vt i ipa ex pcō qḋ ē ipius legis trāsgressio eliceret bonū redēptiōis. Jlla. n. declaratio falsificat lr̄az apl̄i: naz si deus ex maiori malo. s. iudeoꝝ crucifixiōe sciuit elicere bonum redēptiōis: sciuit h idē ex miori malo. s. legis trāsgressiōe. Dic āt lr̄a apl̄i h legi īpossibile: qḋ falsū eēt ꝑm Burgē. intpretationē: qr deus pōt ex q̄cūq malo elicere qḋcūq bonum. Melius igit et ꝓpe mgr̄ et postillator expōit illū passū. d. Jmpossibile erat legi vt ꝑ legē q̄ntūcūq obseruatā destrueret malū qr lex oñdit: pctm̄ n̄ tulit. iō deus filiū suū mittēs i silitudinē carnis pcti factus ē pctm̄. i. hostia ꝑ pctō et h pctō damnatū. i. deletū ē pctm̄. In eo. ca. vbi dr: Abba pr̄. Bur. dic eē abba nomē hebraicū: s; Mar. xiiij. dic eē nomē syꝝ: ita etiā pōt eē grecū qḋ ibidē videbat rephēdere i postil. et in h ca. allegat suū corruptoriū. Exo. xxxij. vbi ēt vide corruptionē eiusdē.

l Veritatē dico. Postq̄ oñdit apl̄s cessationē legis factā ꝑ xp̄m et q ei ē totalit adherēdū. ne ꝑ h videat iudeos derelinq̄re tanq̄ exosos. iō ꝯseq̄nt hic ostēdit erga eos suū affectū. et h tripliciter. ꝑmo dolendo de eoꝝ obstiatione. scḋo orādo ꝑ eoꝝ cōuersiōe ca. se. tertio cō pescēdo gentiles ab eoꝝ insultatione ca. xj. Pria i duas. qr prio oñdit suū affectū. scḋo remouet incidēs dubiū. ibi: Nō aūt. Circa

a Pro fr̄ibus. Uel ꝑ his retrahendis q̄ mō sunt fr̄es in fide qui sunt et cognati mei: et ita grauius peccabā. b Non aūt q exci. et c. Cōsolat dolorē suū apl̄s hos olim deus saluādos nō decreuit: ꝑsciꝰ: nō ꝑsonaꝝ acceptor. Nullū em̄ dānat
Act. 10. c añq̄ peccet: nullū coronat añq̄ vincat: sed ꝑscia diffinitū habet: q̄lis vniuscuiusq futura sit volūtas: ex q̄ dānet vel coronetur. Quia dolebat de iudeis: consolatur se inueniens: sc̄ptum non oēs esse saluandos sed tm̄ siles isaac. Jn his ostēdit q sola gr̄a dei faciet filios dei. Nō aūt excidit verbū dei. Dixit q ꝓmissio eterne hereditatis facta ē iudeis: s; qr ipi ex magna pte nō crediderūt: videbat vbū dei nō esse ipletū. Ad qḋ rñdet: etsi in quibusdā nō est ipletū: in alijs tñ. s. in gētibus credentibus ipletū est. q̄ mō veri sūt filij abrae. Nō aūt excidit. Quasi etsi ita laboraui: etsi oēs credūt: nō tamē excidit verbū dei: vel nō dico q exciderit. Uerbū dei excidere est ꝓmissa nō implere. c In isaac: id est in xp̄o vocante gr̄a ꝯgregant. In isaac. Promissione ꝑfigurati sunt: nō q̄ seipos iustos: s; q̄s deus facit: hi sūt
Gal. 4. d filij libere q̄ sursū est q̄ ē mr̄ nr̄a: filij carnis sunt terrene hierl̄m q̄ fuit cū filijs suis. Sic isaac nō meruit: vt nasciturus ꝓmitteret: sic et isti sed sola gr̄a ꝓmissa ē eis data filioꝝ adoptio. d Nō solū āt illa. Sara hūit ꝓmissionē: s; et rebecca habuit ꝓmissionē habens. s. duos filios ex vno cōcubitu isaac pr̄is nr̄i. Ex vno cōcubitu dicit: ne videant merita parentū differētia in generatis: sed pr̄is. i. institutoris nr̄i: quē imitemur si volumus esse filij dei. Promissio facta sare ostēdit q ꝓpt genus nullus saluat. Jsta rebecce q ꝓpt nullū meritū suū vel parentū aliq̄s eligit: sed sola gratia. c Cū em̄. Rebecca habuit ꝓmissionē hanc. maior seruiet minori. i. esau ꝑseq̄ndo ꝓficiet iacob. Nō ex opibus

f radicata et fundata.
mihi ꝯscia mea in spiritusancto a
f et spūs est testis f de hoc q. a f stupor mētis
quoniā tristiciā est mihi magna b
a f nō horarius. b f cōpūctiōis. c f nō specietenus
et cōntinuus dōlor cōrdi meo. c
f et merito doleo. a f q̄ mō apl̄s. b f sepatio
Optabā eni ēgoipē ānathema d
alioꝝ. a f ꝑ iudeis q̄ fr̄es i lege q̄ꝝ legē volebaz defendere. f a xp̄o errantibus.
a eē a xp̄o pro frātribus meis qui e
a f et iō āplius iuuādi. b f de tribu beniamin.
sunt cōgnati mei ꝑm cārnem qui f
a f veri ꝑm bonos vel genere. b f ad q̄s ꝑtinet.
sunt isrāelitę: quōrum adoptio
a f q̄ ē. b f qr ppl̄s peculiaris: vel mō ꝑ miracula que faciunt. c f nouum.
est filiorum: ēt glōria: et testāmen g h
a f q̄ꝝ. b f quā vetus ꝑ figuras ferret. c f cultus dei vnius. d f quorum.
tum: ēt lēgislatio et ōbsequiuz ēt i k
a f q̄bus fcē sūt ꝓmissiōes. b f laus a ꝑoribus c f sūt
prōmissa: quōrum pātres: ex qui l m
a f laus a posterioribus. b f vñ hō natus est in ca
c f etsi ꝑm carnem natus sit de patribus.
bus ēst christus ꝑm cārnē† qūi est n o
a f vnde et fundauit cam altissimus.
supēr oīa deus benedictus in secula
a f verū ē q ipē sit deus. f q. d. huic vitari cōtradicebā mō cōfirmo. b f verū ē. f etsi ita laborauī etsi oēs nō credūt: nō tñ eū viderūt. f nō irrita ē ꝓmissis: etsi nō oēs salui: qr nō omnes.
b āmē. Nōn āt q exciderit vbū dī. p q
f ꝑm carnem.
Nō. n. oēs q̄ ex circūcisiōe sūt isrl̄. r
a f ad israel vere ꝑtinētes. b f ꝑm carnem.
hi sunt isrāelitę: neq qui semēn s t
a f. i. heredes. b f s; siles isaac qr ita dic sc̄ptura.
sunt abraę: ōmnes filij. † Sēd in v
a f qr ex dei vocatione est aliq̄s semen abrae.
c isaac vocabitur tibi semēn: id est
a f exponit auctoritatē. b f nō sūt hūano ope filij dei. c f idem est q filij abrae.
nōn q̄ filij carnis: hi filij dēi: sed x y
f. i. q̄ sola dei ꝓmissione generantur vt isaac.
q̄ filij sunt promissiōis estimant z a
a f spūali. b f an isaac ex ꝓmissiōe. f vtriq. f qr
in seminē. Prōmissionis enim
a f in Genesi. s. b f eo die reuoluto anno.
verbum hōc est. † Sēcundum hoc b
a f o abraā. b f et h efficiā. c f vel cōceptus vel edi
tempus veniā ād te: ēt erit sarē fi c
tus: nō em̄ determiat. a f. s. sara hūit ꝓmissionē
d lius. Nō soluz autem illā sed et re d e
f duos filios.
becca: ex vno concubitu habens f
a f ne q̄s puter ex merito eoꝝ fieri.
e isaac patris nostri. Cūm eniz nō g
a f quia possent etiam in vtero lucrando aliquid meruisse videri.
dum nati fuissent: aūt aliquid

diuine. h Et testamentū. q̄ntū ad mādata dei data populo ꝑ moysen. i Et legislatio. q̄ntū ad ꝑcepta decalogi a deo data populo. Exo. xx. k Et obsequiū. diuini cultus l Et ꝓmissa. ꝓphaꝝ de xp̄o. m Quoꝝ pr̄es ex quibus est xp̄s. vt ptz Matth. j. n Scḋm carnē. h dr ad oñdēdū q in xp̄o nō solū est hūana natura ꝑm quā descēdit a pr̄ibus veteris testamenti: sed etiā diuina ꝑm quā ꝓcedit a pr̄e. iō subdit: o Qui ē sup oīa deus bñdictus. ex q̄ manifeste ptz error Arrij dicētis xp̄m esse purā creaturā. p Non aūt. h circa ꝑdicta remouet dubiū. ex h em̄ q dicit ꝓmissa de xp̄o facta iudeis: q̄ tñ nō receperunt euz: posset aliquis credere frustratū fuisse ꝓmissū diuinū. iō h remouet per duplex exēplū. scḋm ponit ibi: Nō solū Circa ꝑmū dic: Nō aūt. supple seq̄t: q Qr exciderit vbū diuinū. ab iple tione ex infidelitate iudeoruz: qr aliq̄ eoꝝ vt apl̄i: et plures alij receperūt fidem xp̄i in quibus ꝓmissū dī ipletū ē. r Nō ei oēs q̄ ex isrl̄. i. a iacob: alio noīe dicto israel. Geñ. xxxij. descēderūt supple. s Hi sūt israelite. per imitationē fidei eius: qḋ declarat in filijs abrae q̄ nō oēs dicti sunt semē eius sed illi tm̄ q̄ descenderūt ꝑ isaac: et h ē qḋ dr: t Neq q̄ semē sunt abrae. ꝑm testimoniū sc̄pture. v Oēs filij. qr filij abrae de agar et de cethura n̄ sūt dicti semē eius: qḋ oñdit ꝑ scripturā Geñ. xxj. S; in isaac vocabitur tibi semē. de alijs aūt filijs sbditur: † G. 2. c
x Nō q̄ filij carnis. vtute naturali geniti cuiusmodi fuerūt hismael et filij cethure. y Hi filij dei. i. ad eius cultū electi. z S; q̄ filij sūt ꝓmissionis. s. diuine. a Estimant in semine. s. abrae. et q̄ sint illi oñdit ꝑ sc̄pturā dicēs: Promissionis em̄ vbū h ē. B
qḋ subdit: b Scḋm h tp̄s. i. āno reuoluto. c Ueniā et erit sare filius. Geñ. xviij. Allegat aūt hec auctoritas et alie seq̄ntes ꝑm trāslationem septuaginta q̄ tpe apl̄i erat multū autētica: dr aūt h isaac ꝓmissiōis filius qr vtute diuīa natura iuuāte fuit genitus: qr pr̄ erat cētenarius et mr̄ sterilis † Geñ. 21. b Gal. 4. d
et nonagenaria. igit cū ꝓmissio facta abrae. Geñ. xv. q semē suū eēt futurū sic stelle añq̄ aliquē hr̄et filiū: vt ibidē dr: et tñ hec ꝓmissio nō fuit ipleta in oībus eius filijs: s; solū i isaac vt dictū ē: nō dr frustrata: sic nec ꝓmissio ꝑ ꝓphetas de xp̄o frustrata ē q̄uis non oēs iudei ip̄m receperīt ꝑ fidē: s; aliq̄ ad h electi. d Nō solū. h īducitur aliḋ exēplū ad ꝓpositū. Et diuidit in duas ꝑtes. qr ꝑmo pōit exēplū. scḋo remouet ex h dubiū. ibi: Quid ḡ dicemus. Est āt exēplū h de filijs isaac: q̄ lz eēt ꝓmissiōis filius vt dictū ē. et ꝑ eū iplēda ꝓmissio diuīa de semine abrae † Geñ. 15. b Geñ. 25. c
nō tñ ipleta fuit i duobus filijs suis esau et iacob: s; in iacob tm̄: et tñ dr firma et veraciter esse impleta. Et eadē ratione ꝓmissio de xp̄o licet nō fuerit impleta in omnibus iudeis: sed in aliq̄bus ad hoc specialiter electis: dic igitur: Nō solū aūt illa. s. sara habuit filium ex adiutorio gr̄e. e Sed et rebecca. ꝑm q dr Geñ. xxv. Depcatusq est isaac dñm pro vxore sua eo q eēt C

Nico. de lyra

aūt. Circa ꝑmū dicit: Ueritatē aūt dico in xp̄o iesu: et ē modus iurādi ad assertionē sui dicti. Ex q̄ patet q iurare nō est peccatū viris ꝑfectis ex cā rōnabili sic erat in ꝓposito: qr iudei de facili nō credebant sibi. a Cōscia mea. bñ ordinata. b Qm̄ tristicia mihi ē magna: q̄ntū ad mentem. c Et cōtinuus dolor. ex aīa redūdās ad carnē: et supplendū est ꝑ iudeorū infidelitate: qḋ declarat dicens: d Optabā em̄ egoipē ana. eē a xp̄o. i. sepatū ab eo. qḋ dupl̄r pōt itelligi. Uno mō referēdo ad tp̄s in q̄ ꝑseq̄batur xp̄m i mēbris suis Act. viij. et h ex çelo iudaice legis: et sic optabat se sepatū eē a xp̄o. Alio mō referendo ad tp̄s post ꝯuersionē suā i q̄ ꝑdicabat fidē catholicā: et tūc aliqñ optabat se pari a xp̄o ꝑ dilationem sue glorie ad tp̄s vt intenderet cōuersioni iudeorū ad fidē xp̄i. vñ dic Phil. j. Desideriū habēs dissolui et eē cū xp̄o. ꝑmanere aūt in carne necessariū ē ꝓpt vos. e Pro fr̄ibus meis. s. cōuertendis. f Qui sunt cognati mei ꝑm carnez Fuit em̄ apl̄s natione iudeus de tribu beniamin vt ipemet dic. ij. xj. et Phil. iij. Quoꝝ adoptio est filioꝝ. qr ppl̄s ille specialiter dictus est filius dei: Exo. iiij. Filius meus ꝑmogēitus israel. g Et gloria. qr ei facte sunt apparitiones diuine

sterilis qui exaudiuit eum et dedit conceptum rebecce. f Ex vno concubitu habens ge. filios. hoc non est de textu sed subintelligitur: ꝓpt qḋ fuit positū ꝑ modū glose: et postea insertū textui ꝑ scriptores. g Cū em̄ nō. na. fuissēt. s. esau et iacob. Ut ꝑm

Universidad de ... Biblioteca

a Nõ ex opibus. Futuris q̃ bona vel mala non erant futura nisi apposita gr̃a vel subtracta. b Maior seruiet mi. Hoc ad lr̃am: q2 idumei qui de esau q̃ ⁊ edom d̃r: subditi fuerunt filijs isrl': sed magis in hac ꝓphetia intendit' q̃ ppl's iudeorum maior. i. in cultu vni' dei p̃or. minori. i. posteriori xp̃iano esset seruiturus.

c Jacob dilexi ⁊c. In iacob nihil inuenit amãdum nisi miscdie sue donum. In esau nihil odit: nisi originale pctm̃: sed quõ h̃ recte cũ nihil egissent: q2 res est stupenda: sibi obijcit. Quid ḡ dicemus? Ex miscdia velle ⁊ currere: qd̃ appet i alijs ex eadẽ massa cui debita ẽ pditio: dic̃ em̃ scp̃tura:

† 47. dis. c. quãtũlibet d Quid ḡ. Quia sine merito hũc elegit: hunc reprobauit: dicet' iniqu' de': Nõ q2 hunc p miscdiam elegit: illũ p iusticiam reprobauit in q̃ neutro est iniq̃tas: hũc p miscdiam: q2 ita dic̃ moyses: hunc p iusticiam: q2 ita dicit scp̃tura inducẽs deuz loquentẽ pharaoni.

e Absit. Cõstat q̃ nullus liberat': nisi gratuita misericordia: nullus damnat' nisi eq̃ssima iusticia. Sz cur potius hunc q̃ hunc liberet scrutet' q̃ põt tam ꝓfunduz iudiciũ: verũtñ caueat p̃cipitiũ. († De peni. dis. 2. c. si ei d. liberi.) f Miserebor cui misert'. i. cui p̃scio miserendũ. sciens illũ cõuertenduz ⁊ apud me mansurũ hoc ẽ dare illi cui dandũ est: nõ dare illi cui dandũ non est vt eum vocet quẽ sciat obaudire: vt dauid qui p' veniã tã bñ pstitit. Saul non auditus in p̃ce non pstitit. sed ad idola conuersus est: vñ iuste reprobat' esse a prescio videtur. g Igr̃ nõ est vo. ⁊c. Tãq̃ diceret nõ sufficit sola volũtas hoĩs: si nõ sit etiã miscdia dei. Cui d̃r Ecõtra nõ sufficit etiam miscdia dei: si non sit voluntas hoĩs: ac p h̃ si recte dictũ ẽ illud: cur etiã a c̃rio nõ recte d̃r: Nõ miserẽtis est dei: sz volentis est hoĩs. Restat ḡ vt recte dictum hoc intelligat': vt totũ deo det': q̃ hoĩs volũtatẽ bonã ⁊ preparat adiuuãdã: ⁊ adiuuat p̃patã: volentẽ p̃uenit vt velit: volentẽ subsequit' ne frustra velit.

Aug'. Quis porro tã ĩpie desipit vt dicat deuz malas hoĩm volũtates q̃s voluerit ⁊ qñ voluerit ĩ bonũ non posse cõuertere: cũ volũtati ei' nihil resistat. sz cũ fac̃ p miscdiaz fac̃: cũ ãt ñ fac̃ p iudiciũ ñ fac̃. Misere' vtiq̃ ꝺm grãm q̃ grat' dat'. Obdurat autẽ ꝺm iudiciũ qd̃ merit' reddit'. vñ dat' ĩtelligi: Ubi obduratio dei fit: nolle misereri: vt ñ ab illo irroget' aliq̃d q̃ sit hõ deterior. sz tm̃ q̃ sit melior ñ eroget'. Jõ nõ quõ dictũ ẽ: Nõ ẽ volẽt' nec cur. sz mi. dei. ita etiã dictũ ẽ nõ volẽt' neq̃ cur. sz obdurãt' di: q2 nõ obdurat ĩptiẽdo malũ: sz nõ largiẽdo bonũ: qd̃ fac̃ eq̃tate sua: sic̃ ex miscdia sua grãz p̃stat.

h Excitaui. vel su. vl' ser. Amb. In h̃ ipm̃ te seruaui cũ ĩdign' eẽs viuere. Ul' suscitaui te: q2 cũ apd̃ deũ mortu' esset: modicũ tp̃s accepit: vt in eo oẽs gentes dei v̄tutẽ addiscerẽt. Excitaui. Mal' eras ⁊ q̃si sopit': ego ãt oñdẽs tibi signa excitaui te ĩ eandẽ maliciã vt deterior fias. Et h̃ iustũ ẽ vt q̃ ĩ sordibus ẽ sordescat adhuc. (Apoc. 22. c) Nec h̃ ĩutile: sz vt te ĩdurato oñdam v̄tutẽ meã signis egypti.

a § iõ tũc vt ꝓpositũ. i. p̃scia dei maneret. i. impleret' ꝺm electionẽ. i. grãm q̃ elegit sic̃ p̃uidit nõ ꝺm debitũ meritoꝝ: q2 eligendos ipe facit nõ inuenit.
egissent boni aut mali: ũt ꝺm ele/ a
a ctionez ꝓpositũ dei maneret: nõ b
§ ex gr̃a vocantis dei. § matri.
ex opib': sz ex vocãte dictũ est ei: c d e
a § hec de p̃scia. b § q̃ ita ex gr̃a dictũ ẽ sic̃ Malachias dixit de iã p̃teritis q̃ iacob gr̃a elect' nõ merito: esau subtracta gr̃a reprobatus.
b †quia maior seruiet minori: sicũt scp̃ f g
§ hoc iterum de iudicio.
c tũ ẽ †Jacob dilexi: esau aũt odio h i
a § q2 sine merito eligit hũc: ⁊ illũ reprobat. b § re
d habui. Quid ergo dicẽm'? Nun k
spiciẽtes ad p̃dicta. a § .i. iniqu' dicet' de': non.
e quid iniq̃tas apd̃ deum? Absit. l
§ de' inducet' a moyse. § vocando interius.
f Moysi eni dicit: †Miserebor cui m
a § p̃destinãdo. b § ecce nulla merita ĩ iustificãdo p̃cedũt. c § vitã eternã dãdo ⁊ pseuerãtiã.
misert' sum: ⁊ misericordiã prestã n o
a § vocãdo § q2 ex miscdia p̃parat q̃s vult ⁊ vocat.
g bo cuius miserebor †Igitur nõ ẽ p q
a § ẽ velle bonũ. b § ẽ currere. s. opari. c § ecce
volẽtis neq̃ currentis sz miserẽ/ r
ñ ꝓpter futura q̃ p̃uidet eligit. a § ex apposita gr̃a sũt bõa q2 ex subtracta mala: qd̃ q̃dẽ ẽ p iusti
tis est dei. Dic̃ eni scp̃tura phara s
ciã. a § in hãc eãdẽ maliciã vt deterior fias: quia q̃ i sordib' ẽ sordescat adhuc. b § al's suscitaui.
h oni. †Quia in h̃ ipm̃ excitaui te: t v
vl' seruaui. § id ẽ per. § vel cõtra. a § ĩdurarũ. b § ⁊ malis bñ vtit'. § in signis ⁊ miracul'. c § p
vt oñdã in te v̄tutẽ meã: ⁊ vt ãn x
oñsam virtutẽ. a § exemplũ de pharaõe ad esau pertinet: qui iusto iudicio dei licet occulto reprobatus est sicut iacob electus.
nũciet' nomẽ meũ i vniũsa terra.

a Ut ꝺm electionẽ. i. p̃destinationẽ dei liberã. b Propositum dei maneret. i. ꝓmissio dei firma esset ⁊ ĩpleret'. c Nõ ex opib'. q2 nondũ nati erãt. d Sed ex vocante. s. ex d̃o cui' electio p̃cedit oĩa ista. e Dictũ est ei. s. rebecce: Gen̄. xxv. f Quia maior. scz esau: g Seruiet minori. h̃ fuit ĩpletũ tp̃e dauid descẽdente de iacob: q2 idumeã fecit sibi tributariã. ij. Reg. viij. ⁊ q2 illa reprobatio esau ⁊ electio iacob fuit signũ reprobationis ⁊ electionis ad gloriã. ideo subditur: h Sicut scp̃tũ est. Malachie. j. i Jacob dilexi ⁊c. Circa ptem istã p h̃ qd̃ d̃r hic: Cum nihil boni egissẽt aut mali: tollit' error Origenis qui dicit q̃ merita p̃cedentia in alia vita istã p̃cedẽte sunt cã p̃destinationis ⁊ reprobatiõis diuie: q2 sic esau ⁊ iacob in illa vita aliq̃d boni vel mali egissent qd̃ hic simpl'r excludit'. Jtẽ añ vitam huius mundi nõ fuit alia: aliter nõ ĩcepisset mũdus simplicit' sic̃ d̃r in p̃ncipio Gen̄. Jtẽ si fuisset talis vita. merita tñ creature ibi facta nõ potuissent esse cã p̃destinationis q̃ est act' volũtat' diuine: q2 tpale non põt esse cã eterni. Hoc igit' repulso tanq̃ erroneo: alij dixerũt q̃ p̃scia meritorũ q̃ eterna ẽ: est cã p̃destinationis q̃ deus vult dare gloriã alicui: sic̃ rex dat militi equum eo q̃ scit vel estimat ipm̃ bñ vsuꝝ: sed h̃ non valet: q2 merita vt p̃scita sunt ordinata ad gloriã sic̃ ad finẽ: volens aũt recte ⁊ ordinate cuiusmodi ẽ de' q̃ nõ põt aliquid velle nisi recte ⁊ ordinate: nullo mõ vult finẽ ꝓpt' ea q̃ sunt ad finẽ sed ecõuerso: ⁊ ita merita vt p̃scita a deo siue p̃scia meritorũ nõ põt esse rõ p̃destinationis: sz ꝓcedit ex mera liberalitate diuina ex q̃ aliq̃s eligit' ad gloriam. ⁊ ex h̃ c̃ñr ꝓuidet sibi dare grãm p quã possit mereri. Nec valet exemplũ de rege ⁊ milite: q2 bonus vsus equi nõ ẽ a rege causalit': sicut meritũ est a deo p̃ncipaliter. k Quid ḡ dicemus? hic ex dictis mouet dubiũ. s. vtrũ ex h̃ q̃ ex duobus fratribus oĩno eq̃libus vn' reprobat' ⁊ alius eligit' ipe deus dicatur iniustus: ⁊ hoc ẽ qd̃ dicit: Quid ḡ dicem'? Nunquid iniq̃tas apud deum? reprobando esau iacob electo. l Absit. h̃ soluit hanc dubitationẽ. ⁊ diuidit' in duas. p̃mo dubitatio soluit'. scd̃o in c̃riũ obijcit'. ibi: Dicit itaq̃. P̃ria ĩ duas ꝺm duplicẽ modũ soluẽdi. scd̃a ibi: Dicit em̃ scp̃tura. Circa p̃mũ sciendũ q̃ in illo qd̃ alicui dat' ex mera gr̃a: iniusticia nõ h̃z locũ si nõ det' alteri: q2 gr̃a põt vni fieri ⁊ nõ alteri sine iniusticia: ⁊ h̃ dicit mãifeste saluator Matth. xx. de cultoribus vinee: Amice nõ fa. ti. iniu. tol. qd̃ tuũ est et vade. hanc sn̄iam declarat Apl's p auctoritatẽ scp̃ture: Exo. xxxiij. dicens: m Moysi em̃ dic̃ miserebor. dãdo grãm in tp̃e. n Cui misert' sum. in eterna p̃destiatione. o Et miscdiam p̃stabo. dando gloriã in effectu. p Cui' miserebor. ꝯcedẽdo nũc sibi grãm finalẽ. lz em̃ in effectib' diuie p̃destiationis pri' sit cã posterioris p modũ disponẽtis: ⁊ posteri' p̃oris p modũ finis sic̃ infusio gr̃e ẽ ꝓpter meritũ sic̃ ꝓpter finẽ ⁊ opus meritoriũ propter gloriã: ⁊ gr̃a ẽ p̃ncipiũ opis meritorij: ⁊ opus meritoriũ fac̃ gr̃a dignũ: tñ toti' p̃destinationis nõ ẽ alia cã nisi volũtas diuĩa. iõ concludit apl's: q Igit' nõ est volentis neq̃ cur. s. hoĩs q̃tũ ad affectũ vel effectũ facere bonũ meritoriũ qd̃ excedit hoĩs facultatẽ. r Sz miserẽtis ẽ dei. q̃ sua mera libalitate et'nalit' elegit ad gloriã ⁊ tpalit' elect' dat grãm. s Dic̃ em̃. h̃ c̃ñr idẽ oñdit ex maloꝝ punitiõe. Circa qd̃ sciendũ q̃ reprobatio aliqñ accipit' large: ⁊ sic dic̃ simplicẽ negationẽ ad gloriã ⁊ sic nõ h̃z cãm ĩ re: nec ĩ dei p̃scia: sic̃ nec electio seu p̃destiatio ei opposita. alio mõ ꝓprie: ⁊ sic est ordĩatio alicui' ad penã q̃ nõ ẽ iniusta nec a deo volita nisi ꝓpt' culpã: ⁊ iõ reprobationẽ sic dictã q̃ de' aliq̃s reprobat p̃cedit ĩ deo ꝺm rõnẽ tm̃ p̃scia pctõꝝ: sic igit' nõ electi a deo in pctm̃ ruũt: nõ ꝓpt' dei defectũ cũ nõ deficiãt eis instinct' diuini ad bonũ: vt dictũ est. s. sz p defectũ liberi arbitrij nõ recipiẽt' illos ĩstinct': ⁊ sic eis gr̃a iuste denegat': ⁊ sic vlteri' ĩ pctis ĩdurãt' ex malicia sua p se: sz p accidẽs tm̃ a deo: q2 remouet ꝓhibẽs s̃btrahẽdo grãz q̃ nata ẽ cor humanũ mollificare: retrahit tñ eã iuste vt dictũ ẽ: ⁊ sic ĩdurati ordinant' ad penã: ⁊ sic p3 q̃ ĩ punitiõe iniustoꝝ ⁊ maloꝝ nulla ẽ iniusticia apd̃ deũ ad hãc sn̄iam ĩducit Apl's scp̃turã d. Dic̃ em̃ scp̃tura pharaõi Exod. ix. loq̃ns ĩ psona d̃ni. t Quia ĩ h̃ ipm̃. i. p flagella sup terrã ꝑplm̃ tuũ miraculose ĩducta. v Excitaui te. q2 nata erãt te ad pn̄iam ĩducere: sz q̃a ill' abusus ẽ pharao cor suũ ĩdurãdo. iõ nõ valuer't ei. fuer't tñ ad gl'iam dei anũciãdã p orbẽ: sic̃ videm' ĩpletũ. ⁊ h̃ ẽ qd̃ d̃r: x Ut oñdã in te vir. meã. p facta mirabilia. Et vt annũciet' ⁊c. cõcludit igitur:

a Ergo cuius vult. Meritũ miscdie nullũ est: meritũ obdurationis pctm̃ masse toti' dãnate nec obdurat ĩptiendo malitiã: sz nõ impartiendo miscdiam: sicut nec digni sunt: qd̃ facit equitate occulta ⁊ ab hũanis sensibus remota quã nõ apit apl's: sed miratur O altitudo d. s. (Infra 11. d) b Indurat. Nõ quasi quẽq̃ peccare cogat: sz tm̃ q̃busdã: q2 peccatib' miscdiam iustificationis sue nõ largit' et ob h̃ eos obdurare d̃r: q2 eoꝝ nõ miseret' nõ q2 ĩpellit vt peccẽt. Eoꝝ aũt nõ miseret' q̃bus grãm nõ esse p̃bẽdam eq̃tate occultissima ⁊ ab hũanis sensibus remotissima iudicat. c Quid adhuc. Postq̃ constat ex voluntate dei eẽ: q̃re inquirit'. vñ alius sit bonus. alius sit malus? nõ est opus: q2 talis erit q̃sq̃ q̃lẽ vult deus esse: ⁊ iõ iniuste aliũ dãnat: alium saluat: Uel q̃d querit'. i. cur nitit' aliq̃s bñ agere: cũ nihil possit: nisi qd̃ de' velit? Uel cur cõquerit' de' de pctĩs hoĩm: cũ nequeãt vitare qd̃ ipe vult. Sic solent carnales in voluptatib' viuẽtes aduersus deũ murmurare: ⁊ volũtati ei' nõ suo vitio qd̃ mali sũt deputare. Quos redarguit apl's ab hm̃õi presũptiõe. O hõ caro: ñ spũs: tu miser q̃s es? cuius valentie? q̃ rñdeas deo. i. ĩtelligas q̃ deus facit. s. cur huius miseret' ⁊ te indurat q̃si si tibi diceret': nescires rñdere. i. ĩtelligere ꝓ tua carnalitate: nec te ad h̃ iuuat tua sapiã: nec aliq̃ v̄tus tua. Uel quid rñdeas. i. quib' rõnib' contra deũ agamus q̃ iniuste eligat vel reprobet: d O hõ. Hoc nõ ex inopia rõnis reddẽde: sz hoĩem ad se reuocat. e Ex eadẽ massa. Sic tota massa hũani generis iuste corrupta ⁊ lutosa est: si inde vas in honorẽ: miscdia est: si in cõtumeliã iustũ est: q2 h̃ erat ex natura. Ecce iusticia in his q̃ nõ habẽt tp̃s opandi: de his aũt q̃ habẽt tp̃s subdit: q̃d si volens. s. quid rñdeas deo. f Aliud in cõtu. Uas non in honorẽ sed ĩ cõtumeliã: si vile est ex se luto habet: nõ ex figulo. g Quid si de'. Quasi iã oñsum est q̃ etsi deus nihil boni det: nõ tñ iniqu' est: Sz q̃d dices si q̃busdã ⁊ bona dedit. s. cũ essent apti in interitũ: sustinuit in multa patientia: ⁊ interim dũ expectabat oñdit multis indicijs: vel ipos aliq̃ñ puniendo: vel alios corã ipis: vt futurã irã sibi cauerent: ⁊ in hoc q̃ sustinuit ⁊ irã oñdit notificabat potentiã: q̃ p malos purgat bonos: q̃si dicere poteris q̃ iuste s̃btrahit grãm: ⁊ dãnat illos qui ita expectati noluerunt resipiscere: sed abusi sunt hac gr̃a: h Sustinuit. Sustinet deos malos vt ordinate disperdat: ⁊ vtit' illis instrumento tanq̃ ad salutẽ bonoꝝ. Nullũ em̃ deus vel angeloꝝ vel hominũ crearet quẽ maluz futuꝝ esse p̃sciret: nisi pit' nosset eos q̃b' bonoꝝ vsib' cõmodaret. i Ut oñderet. quasi ad h̃ patit' malos: ⁊ p̃ostẽdit irã: ⁊ ad noticiã sui trahit: vt oñderet in vasa misericordie. i. in electis p misericordiã diuitias glorie. i. q̃ diues ⁊ q̃ magna sit ⁊ gloriosa misericordia: ob hoc tot bona dat malis: vt cõuincat eos iuste dãnari. ⁊ vt fideles cũ magis diligant quib' grãm ipam conseruauit.

Nota q̃ quibusdã nec grãm apponit: cũ alijs infert eã q̃si coactis. Uñ Ambrosius de prescia: pharaonẽ dãnãdũ censuit sciens eũ se nõ correctuꝝ. Apl'm v̄o paulũ elegit: p̃scius vtiq̃ q̃ futur' esset fidelis. Quibusdã aũt data est gr̃a in vsum vt sauli: inde et (Luce. 10. d) illis quib' dixit: Ecce noĩa v̄ra scp̃ta sunt in celo: ⁊ postea abierũt retro: de q̃b' Ambrosi': sed h̃ ꝓpt' iusticiã cui deseruiebãt: q2 h̃ est iustũ: vt vnicuiq̃ rñdeat ꝓ merito: acsi diceret: digni estis nũc vita et'na: q2 erãt bõi: ⁊ noĩa coꝝ erãt scp̃ta in celo ꝓpt' iusticiaz cui deseruiebant. Scd̃m v̄o p̃sciam erant in numero maloꝝ: de iusti- (Exo. 32. g) cia em̃ iudicat de': nõ de p̃scia. Uñ moysi dicit: Si q̃s peccauerit añ me delebo eũ de libro vite: vt ꝺm iudiciũ iudicis tũc videatur (1. Job. 2. c) deleri cũ peccat: iux' p̃sciam tñ nũq̃ ĩ libro vite fuerat. vñ Job. Ex nobis exierũt: sz nõ erãt ex nob. Ecõtra tũc aliq̃s videt' ascribi: cũ mal' eẽ desinit: q̃ ꝺm p̃sciam nũq̃ defuit. Cũ ḡ ex gratuita misericordia apponat grãm q̃bus vult: ⁊ liberat q̃s vult: mãifeste ostẽdit' diues ⁊ gl'iosa bõitas sua. k Sic in osee. Cũ oñsum sit: q̃ ex sola gr̃a sint filij: ĩcipit ꝓbare p ꝓphas q̃ hi sũt ex vtroq̃ ꝑplo.

a § q2 iacob d. esau ⁊c. b § gratuito. c § q2
a †Ergo cui' vult miseret': ⁊ quẽm a b
esau ⁊ pharao. a § iusto iudicio. § q2 ex volũtate.
b vult ĩdurat. Dicis itaq̃ mihi: c
a § si offendimus. § ab aliquo vt benefaciat.
c Quid adhuc q̃ritur? Uolũta/ d e
a § q̃ nos obdurat. b § hanc ĩpudenciã retundit apl's. § te ⁊ illum attende. c § tu homo ille deus § tu caro ille spũs.
d ti em̃ eius q̃s restitit? o hõ tũ qui f
a § cui displicet q̃ de' c̃q̃rit'. b § h̃ sumit de esaia
es q̃ respõdeas deo? †Nunquid g
a § sic ⁊ tu fingeris. b § a q̃ factũ ẽ. c § q̃ nihil ei debet.
figmentum dicit ei qui se finxit:
a § contra factorem op' nõ põt cõqueri. b § vere nõ põt dicere hoc: quia.
quid me fecisti sic? †An nõ habet h
§ iustam. § qui de luto operatur.
e potestatem figulus luti ex eadẽ
massa facere aliud q̃dẽ vas in ho/
a § scz quid respondeas deo. § vel q̃ si volens.
f norẽ: aliud in cõtumeliaz. Quid i
§ in perditio.
g si deus volens ostendere iram ⁊ k
a § q2 cũ putaret' nõ vindicatur' q2 dissimulat vindicando potẽs videbit'. b § in saluãdis. c § diu expectati inexcusabiles sunt: ⁊ iõ expectauit eos deus cum sciret non credituros.
h notam facere potentiã suã susti/ l
nuit in multa patientia vasa ire
a § sic. b § in futuro seculo. § oñdit q̃tũ eis fecit cũ illi penã habẽt q̃ pariter omnibus debebatur
i aptã in interitũ: ũt ostenderet di m n
a § vel p fornacẽ: vel p cõpationem.
uitias glorie sue i vasa misericor o
§ simil'r expectãdo. § oibus. § futuram.
die q̃ p̃pauit in gloriaz. Quos ⁊ p
§ per predicatores. § interius § ex vna massa ade.
vocauit non solũ ex iudeis: sed q
a § non osee: sed deus in eo.
k etiaz ex gẽtibus: sicut in osee di/ r

a Ergo cui' vult miseret'. dando ei grãm finalẽ ⁊ gloriã. ⁊ h̃ cõuenit ei p se. b Et quẽ vult indurat. ⁊ tñ h̃ cõuenit ei tm̃ p accidens ⁊ iuste vt p̃dictum est. c Dicis itaq̃. Soluta dubitatione: hic arguit in contrarium. ⁊ p̃mo argumentũ ponit'. scd̃o soluit'. ibi: O hõ. Argumẽtũ tale est: Ex q̃ ex volũtate dei depẽdet ĩduratio pctõris ⁊ vocatio iusti. videretur alicui q̃ pctm̃ ⁊ iusticia nõ essent ĩputanda hoĩ ad meritũ vel demeritũ (†45. dis. c. de iudeis) q2 volũtas dei nõ põt supari. ⁊ h̃ ẽ qd̃ d̃r: Dicis itaq̃ mihi. i. arguis ex dict' meis cõtra me. d Quid adhuc q̃rit'? de premio iustoꝝ: ⁊ punitione iniustorũ. e Uolũtati em̃ ei' quis resistit? q. d. nullus: ⁊ sic totum videt' deo ĩputandũ: ⁊ p c̃ñs ĩ iusticia pctõꝝ vel irrõnabilitas ĩ punitione coꝝ. († Esa. 45. b Hier. 18. a) f O hõ. h̃ soluit' argumentũ. ⁊ scd̃o declarat' quoddã dictũ. ibi: Sicut in osee. P̃ria ĩ duas ꝺm duplicez solutionẽ. scd̃a ibi: An non h̃z. (†Eccl. 18.) P̃rio igit' soluit oñdẽdo argumentũ irrõnabile ex pte hominis arguẽtis. q̃ em̃ arguit factũ alicui' d3 intelligere: aliter arguit irrõnabiliter: sed minimũ opus dei nõ põt hõ ad plenũ ĩtelligere: vtpote de folio arboris quare sit tãte q̃titatis ⁊ talis figure: ⁊ sic de alijs cõditionibus ⁊ multo min' intelligere põt maxĩa opa ei' de q̃bus sũt electio ⁊ reprobatio. ḡ ⁊c. ⁊ h̃ ẽ qd̃ d̃r: O hõ tu q̃ es q̃ rñdeas deo facta eius arguendo. g Nũq̃d figmentuz dicit ⁊c. q. d. nõ: q2 nõ intelligit moduz nec rõnem sue fictionis: ⁊ sic est in ꝓposito. h An non habet. Hic ponit' scd̃a solutio per quã oñdit' argumentũ nõ valere. q2 nõ cõcludit dei volũtatez irrõnabilẽ eẽ vel iniustam. vult em̃ p̃mo ⁊ p se deus suã gloriã q̃ sic̃ manifestat' p viã misericordie in electis q̃ vocant' ad gloriam: ita p viam iusticie in reprobis q̃ reseruant' ad penã: sicut gloria regis terreni nõ solũ relucet in palatio vbi honorant' milites: sed etiã ĩ patibulo vbi puniunt' malefactores. sic igit' volũtas diuĩa rõnabil'r eligit aliq̃s ad btĩtudinẽ ĩ q̃b' maxime relucet sua miscdia: ⁊ aliq̃s dimittit nõ eligẽdo q̃ ex seipis ruũt ĩ pctm̃ ⁊ finalit' obdurant' ⁊ sic iuste a deo puniunt': q̃ꝝ punitio cedit ad gloriã dei ⁊ electoꝝ: ⁊ ad hãc sn̄iam ĩducit Apl's exẽplũ de figulo q̃ rõnabilit' ex eadẽ massa format q̃dã vasa ad officia honorabilia ⁊ q̃daz ad cõtẽptibilia dicẽs: An nõ h̃z ptãtem ⁊c. q. d. ĩmo. ⁊ multo forti' de' ĩ hũana natura q̃ pl' h̃z a deo a q̃ ẽ p creationẽ q̃ lutũ a figulo qd̃ nõ est creatũ ab ipo: sz suppõit ipm̃ in ope suo. iõ s̃bdit': i Quid si d. v. o. irã. i. vindictã sue iusticie. k Et notã fa. potẽ. suã. ĩ punitiõe peccatoꝝ. l Sustinuit ĩ mul. p. v. ire. i. pctõres q̃ dicũt' vasa ire: q2 c̃tinet dei offensas. sustiet aũt de' eos patient': q2 nõ statim ĩfert penã: sz expectat coꝝ pn̄iam: q̃ tñ expectatiõe finalit' abutũt': ⁊ sic iusti' puniũt'. iõ s̃bdit': m Apta in interitũ: ⁊ q2 vt dictũ est h̃ cedit ad gloriã dei ⁊ electorũ. iõ subdit': n Ut oñderet diuitias glorie sue. i. abundãtiã ei'. o In vasa miscdie. s. electos. p Quos ⁊ vocauit. p̃mo ad fidẽ: postea ad gloriã. q Non solũ ex iudeis. sed etiã ex gentibus: q2 fides xp̃i p̃dicata ẽ oĩbus nationibus. r Sic in osee. h̃ consequenter declarat vltimo dictũ. scilicet q̃ ex iudeis ⁊ gentilibus vocati sunt electi: plures tamen ex gentilibus. Et diuiditur

cit† Vocabo non plebem meam plebem meam: & nō dilectam me am: dilectā meā: & nō misericordi am cōsecutā: misericordiā conse cutā. Et erit in loco vbi dictum est eis: nō plebs mea vos: ibi vo cabunt filij dei viui. Esaias aūt pro israel clamat† Si fuerit nume rus filiorum israel tanq̄ arena maris: reliq̄e salue fient. Verbuz enim cōsūmans: et abbreuians in equitate: quia verbuz breuia tum faciet dominus super terrā. †Et sicut predixit esaias: Nisi do minus sabaoth reliquisset nobis semen: sicut sodoma facti essem⁹: & sicut gomorra similes fuissem⁹.

Quid ergo dicemus: q gentes que non sectabantur iusticiam apprehenderunt iusticiā. Iustici am autem que ex fide est. Israel autem sectando iusticiā in legem iusticie non puenit. Quare quia non ex fide: sed quasi ex opibus. Offenderūt em̄ in lapidem offen sionis sicut scptuz est† Ecce pono in sion lapidem offensionis: & pe tram scandali: et omnis qui cre dit in eum non confundetur.

Ca. X

FRatres: volun tas quidē cordis mei & obsecratio ad deū fit p illis in sa lutē.† Testimoniū ei phibeo illis q emulationē q̄dē dei habēt: sz nō sm scientiā. Ignorātes ei dei iusticiā: & suā querētes statuere: iusticie dei n̄ sūt subiecti.† Finis eni legl christ⁹: ad iusticiaz omni credēti.† Moyses eni scripsit: q̄m iusticiā que ex lege ē: q̄ fecerit hō viuet i ea. Que aūt ex fide est iu sticia sic dic: †Ne dixeris in corde tuo: q̄s ascēdet i celū: id est xpm deducere: aut quis descendet in abyssum: hoc est christū ex mor

Additio. j.

Additio. ij.

Universidad ... Biblioteca

G aſcēdiſſe. a Prope ē verbū .i. vtile eſt: vel nō eſt aliq̄d in/ cōueniēs: vel dicere vel crede re. Prope. nō lōge a natura aioꝝ: ꝛ loquēdi rōne: qđ no/ bis dicit vt credam⁹.

b Hoc ē vbū. De quo dñs ait: Nā vos mūdi eſtis ꝓpter ver/ bū qđ locut⁹ ſū vobis: Nō ait: ꝑ baptiſmū. Quare? niſi q: et i aqua verbū mūdat: detrahe verbū: ꝛ q̄d ē aqua niſi aqua. Accedit vbū ad elemētū: ꝛ fit ſacrm̄. Vñ ē iſta tāta vt⁹ aque vt corp⁹ tāgat ꝛ cor abluat: ni/ ſi faciēte vbo: nō q: dr: ſed q: credit. Nā ꝛ in ipſo vbo aliđ ē ſon⁹ trāſiēs: aliud ē virt⁹ re/ manēs. c Quia ſi confitea. ꝛc. Ecce laus fidei: ꝛ merces. Laus fidei ē. Si crediderꝭ: q: dñs ē ieſus .i. ſaluator ꝛ q: re/ ſurrexit. Merces vō ſal⁹ eter/ na. d Corde credit. Cetera pōt nolēs: ſʒ credere nō pōt ni ſi volēs. e Cōfeſſio. Cōfiteri ē dicere q̄d ſit i corde aliter lo/ q̄ ē: nō cōfiteri. Qđ ē in corde debet eſſe in ore: q: in fronte .i. in ſede pudoris: nō ſine cā fit ſignū crucis ne xp̄i opprobria chriſtian⁹ erubeſcat. pctm̄ fuit Petro ore negare: cū crederet corde. Cū eni lachrymis dilu/ it qđ ore negauerat: ſi saluti fa ciebat qđ corde tenebat: veri/ tas ei ꝛ credēda ē ꝛ loquēda. f Qui inuocāt. Orās inuo/ cat: ſʒ h̄ vere nō pōt niſi prius credat. Qui ğ īuocāt nō mō credūt: h̄ etiā orant: vt poſtq̄ crediderit alicui⁹ anim⁹ nō de ſinat id poſtulare qđ promiſit de⁹ toto corde vigilātibus: q: credere dat remiſſionē pctōꝝ. Inuocare ipetrat ꝓmiſſa dei. g Quō iuo. ꝛc. Probato q: de vtroq̄ aſſumūt: ppło oñdit ꝑ q̄d .ſ. ꝑ remiſſionē vtriſq̄ fa/ ctā: quā q̄ nō receperit inexcu/ ſabilis. h Quō ğ ꝛc. Inuo catio ſaluat: ğ oportet credere q: quō īuocabūt ꝛc. Credere ē ex auditu: audire ex ꝑdicatio/ ne: ꝑdicare ex miſſione dei: vt ita totū deſcēdat ex fonte grē. Predicatio ex miſſione: q: et pſeudo bñ nūciātes de⁹ mittit q̄ in bonū malo nouit vti. Ali q̄n ꝛ malos malis: mittit ex ira: vt viciſſim ꝑ ſe ſicut iuſtuʒ eſt pereāt. i Quō vō ꝑdi. niſi mittā. Ecce apparet: φ et ad gētes miſſi ſūt ꝑdicatores: ꝛ ſic refellit eos apłus q̄ puta/ bāt iudeis tm̄ ꝑdicādum eſſe euāgeliū. k Q ſpecioſi. pe. Quia mūdū illuminātꝭ q̄ ap/ paret a deo miſſos alioq̄n hoc nō poterāt. l Pacē. Recōci liationē iter pplm̄ et pplm̄ di/ ruta maceria legalis ritus i iu deis: ꝛ idolatrie i gētib⁹. Et in ter deū ipios ꝑ fidē iuſtificātē ꝛ hoies i eū credētes. m Euāgelizātiū bo. Pacē ſu ꝑ pacē: q: ꝛ regnū dei pax ē. n Eſaias ei ꝛc. Preſci⁹ de⁹ ꝑ/

Job. 15. a

† 11. q. 3. nolite timere. De ꝯſe. di. 4. c. baptiſmi vicem. De ſac. vn. c. vnico.

C Mar 16 h

† De. di. 3. adhuc ꝑſi/ di. p⁹ med. ibi. nanq̄

† De here. cū ex iniū/ cio. et. c. exco icamus. § q: nulli

G dixit

a ∫ hoc ne dixeris: ſʒ potius hoc crede verbo quod dicit ſcriptura.

tuis reuocare. Sed quid dicit

a ∫ i Deuteronomio. b ∫ vtile q iuſtificat ꝛ ſaluat. c ∫ chriſtus vel ei⁹ ꝑdicatio. ∫ xp̄s q̄ eſt verbū in principio apud patrē.

a ſcriptura? † Prope eſt verbū in b

a ∫ ad cōfitendū. b ∫ ad credendū. c ∫ ex ponit ſcriptura moyſi.

b ore tuo ꝛ in corde tuo. Hoc eſt

a ∫ q̄ ꝛ baptiſma cōſecrat. b ∫ ꝓpe debet eē.

c verbū fidei qđ ꝑdicam⁹: quia d

a ∫ cū aliquis impugnat. b ∫ nō opa legis ∫ reſurrexiſſe: vel φ ipſe ē domin⁹ ꝛ ieſus .i. ſaluator.

ſi cōfitearis i ore tuo dominū

ieſū: ꝛ in corde tuo credideris: e

∫ vel excitauit.

φ deus illū ſuſcitauit a mortu

a ∫ credere dat ſalutē: q: eſt cauſa ſalutis. ∫ .i. ꝑ fide cordis iuſtificat aliquis. .i. de impio fit pius.

d is: ſalu⁹ eris. † Corde eni credit f

a ∫ poſt cordis fidē: aliter nō valet. b ∫ que ſupadditur fidei. vt i martyrib⁹.

e ad iuſticiā: ore aūt cōfeſſio fit

a ∫ nō mō ad iuſticiam. ∫ vere corde credit ad iuſticiam. ∫ ꝑ Eſaiā.

ad ſalutē. Dicit eni ſcriptura:

∫ nō tm̄ iudeus ſed et gentilis.

† Omnis q̄ credit in illū: non g

a ∫ erubeſcet in futuro: q: hic cōfūdi videat b ∫ omnis. c ∫ ſed in oi genere qui timet deum hic accept⁹ eſt illi. ∫ .i.

cōfundet. Non eni eſt diſtin/ h

∫ non eſt diſtinctio. ∫ creator.

ctio iudei ꝛ greci. Nā idem do i

∫ ſufficiēs ditare omnes.

minus omniū: diues i omnes k

a ∫ inuocāt fide ꝛ ope. b ∫ alijs non diues. c ∫ ab auctoritate Eſaie ꝓbat qđ dixerat.

f q̄ inuocāt illum. † Omnis eniz

a ∫ iude⁹ vel gētilis. b ∫ bñ ſe ſubijciēdo.

quicūq̄ inuocauerit nomē dñi

a ∫ in eterna beatitudine. b ∫ ſed hoc nō po teſt auerſus. ∫ vel aūt.

g ſaluus erit. Quomodo ergo i/ l

a ∫ quaſi nō inuocabunt niſi credent.

uocabūt i quē nō crediderūt.

a ∫ nō credit illi cui obediē negat. b ∫ nec olim aliquis credidit: qui nō aliquo modo au diuit. ∫ nō credent niſi audiant.

Aūt quomodo credent ei: quē m

a ∫ non audient niſi ꝑdicet eis.

h non audierūt? Quomodo au n

a ∫ qui ꝑdicanti reſiſtit: auctore nō recipit. b ∫ nō ꝑdicabūt niſi mittant. ∫ nō ſunt ve/ ri apoſtoli niſi miſſi.

i tez audiēt ſine ꝑdicāte? Quō o

modo vō ꝑdicabūt niſi mittā/

a ∫ i Eſaia vel i Naum ꝓpheta. ∫ q: miſſi: q:

k tur? Sicut ſcriptū ē † Q ſpecio p

a ∫ aduēt apłoꝝ q̄ illuminat mūdū. b ∫ an nūciantiū. c ∫ reconciliationes.

l ſi pedes euāgelizantiū pacem

a ∫ bñ nūciat q̄ qđ ꝑdicat: ope impler. b ∫ futura. c ∫ quaſi oēs audierūt ꝑ apłos. ∫ cū eni ex gratia audit⁹: neceſſaria eſt ꝛ alia gratia que cor moueat.

m euāgelizantiū bōna. Sed non q

n omēs obediūt euāgelio. Eſai/

∫ aliquos obedire: non oēs. ∫ q. aliquis nō oibus. b ∫ his que a nobis audiunt: vel que nos audimus a te.

as ei dicit: Domine quis cre/ r

ſic: Ne dixeris i corde tuo quis aſcēdet in celū negatiue. Id eſt xp̄m deducere .i. dicere φ nō/ dū venit i mūdū adductus ꝑ obedientiā pr̄is. Aut quis deſcendet in abyſſum. ſimiliter nega tiue. Hoc eſt chriſtū a mortuis reuocare .i. dice/ re φ nō fuit mortuus: ꝛ nec ꝑ ꝯñs reſurrexit a mortuis vitā īmortalē inchoando. vtrūq̄ eni dicebāt iudei tp̄e apłi ꝛ adhuc dicūt negando xp̄m veniſſe ꝛ ꝑ ꝯñs reſurrexiſſe a mortuis. hec aūt expoſitio cōſonat lr̄e ſequēti. cū dr: Quia ſi ꝯfitearꝭ i ore tuo dñm ieſū .ſ. veniſſe tāq̄ xp̄m ꝓmiſſū i lege. Et i corde tuo credideris φ de⁹ illū ſuſcitauit a mortuis ſalu⁹ eris. Silr ꝯſonat ſnīe Deu. xxx. vñ ſcriptura hec accipit: Ne dix/ eris in corde tuo ꝛc. h̄ eni dr ibi: vt ptʒ manife ſte ad excludēdū excuſationem q̄ poſſet fieri de moſaice legis obſeruatiōe: q: vt ibi dr nō opor/ tet aſcēdere i celū vel mare trāſfretare vt inde apportet ꝛ ſic ſeruet: q: iaʒ erat data illi pplo ꝛ ſic ſcripta dei digito q̄ʒtū ad ꝑcepta decalogi: ꝛ ꝑ moyſen q̄ʒtū ad alia. ꝓpt qđ ibidē ſubdit: Iuxta te eſt ſermo i ore tuo ꝛc. Deuteronomiū vō fuit figura noue legꝭ: vt dicit Hieronymus ad Paulinū. ꝓpt qđ ſcriptura ꝑallegata dr h̄ de noua lege. ad cui⁹ obſeruationē tenent oēs ꝛ maxime iudei q̄b⁹ ſpāliter xp̄s ꝓmiſſus fuit ꝛ ꝑſonaliter ꝑdicauit. ꝛ ſic cū dr hic: Ne dixerꝭ in corde tuo ꝛc. tollit excuſatio de noue legꝭ ob ſeruātia q̄ ꝑ xp̄m iā eſt data: ꝛ ꝑ ſpm̄ſctm̄ i cor/ dib⁹ credētiū deſcripta. iō ſubdit: Prope eſt verbū ꝛc. i. ꝑ xp̄m reſurgētē vita ſpūalis ꝛ im/ mortalis inchoata: q̄ lex facere nō poterat. a Sʒ q̄d dicit. Hic oſtēdit iuſticie q̄ ē ꝑ fideʒ xp̄i facilitas. cū dr: Sed q̄d dicit ſcriptura. de iſta iuſticia. b Prope ē ver. ꝛc. hoc eſt dictū nō exigit niſi credere ꝛ cōfiteri .ſ. in caſu mortꝭ in q̄ tollit facultas opandi. c Hoc ē verbuʒ fidei .ſ. xp̄i. d Qđ ꝑdicam⁹ ꝛc. dñm ieſū. eſſe verū xp̄m ſaluatorē noſtrū. e Et i corde tuo crediderꝭ φ de⁹ ſuſcitauit illuʒ a mortuis. ad vitā īmortalē. f Salu⁹ eris ſalute eterna. in credulitate eni iſtoꝝ duoꝝ articuloꝝ fidei īclu/ dunt ꝛ intelligit credulitas alioꝝ: ꝛ adducit ſcripture teſtimoniū. cū dr: g Ois eni q̄ cre/ dit in illū nō cōfundet Eſa. xxviij. qđ ad lr̄am intelligit de xp̄o vt dictū ē i fine ca. ꝑcedētis. h Nō ei ē diſtinctio iudei ꝛ greci. q̄ʒtū ad iu/ ſticiā q̄ eſt ꝑ fidē xp̄i. i Nā idē dñs oim̄ .ſ. iu deoꝝ ꝛ gētiliū. vt dictū ē. ſ. iij. ca. k Diues i oēs ꝛc. i. potēs oēs exaudire. ꝛ ad hoc induci tur auctoritas Iohelꝭ. ij. cū dr: Ois eni ꝛc. l Quō ğ. Hic ꝯñr arguit infidelitas nō cre/ dētiū. ꝛ primo generaliter oim̄. ſcđo ſpāliter iu/ deoꝝ. ibi: Sʒ dico. Circa primū arguit infideli tas oim̄ ꝑ hoc φ fides catholica publicata fu/ it ꝑ orbē a tp̄e apłoꝝ: ꝛ q: immediate ꝑdixerat apłs: Ois q̄cūq̄ īuocauerit nomē dñi ſaluus erit. iō cōtinuādo ſnīam dicit: Quō ğ inuoca/ bunt in quē nō crediderūt? q. d. nullo modo: q: oratio ꝑſupponit fidem orantis. m Aut quomodo credēt ei quē nō audierūt? quia fides ꝑſupponit auditū a deo ꝑ reuelatio nē: vel ab homine ꝑ ꝑdicationē. ideo ſubdit: n Quomodo aūt audient ſine ꝑdicāte? act⁹ vero ꝑdicandi ꝑſupponit auctoritatē officij. iō ſubdit: o Quomodo vero ꝑdicabunt niſi mittant. a deo ſicut ꝓphete vel ab ei⁹ locū tenē te. ſicut ꝑdicatores alij: ꝛ ad hoc inducit ſcri/ ptura Eſa. liij. p Q ſpecioſi pedes ꝛc. qđ in/ telligit de ꝑdicatorib⁹ euangelij. vt dictū fuit ibidem. ideo ſubdit: q Sed nō oēs obediūt euāgelio. ꝑdicationē ei⁹ recipiēdo: ad qđ indu cit auctoritas Eſa. liij. vbi ad litterā loquit de chriſto vt ibi fuit declaratū. r Domine quis credidit auditui noſtro: quia Eſaias ꝛ alij ꝓ/ phete audierunt a deo miniſterium chriſti qđ crediderūt pauci de iudeis ſpecialiter. ideo cō/ cludit apoſtolus.

† Deu. 30. † Eſa. 28. † 2. Cor. Johel. Act. † Eſa. 52. Naū. 1. † Eſa. 53.

Ergo

G dixit infidelitatē iudeoꝝ: h̄ nō fecit: ne φ ꝑſciſſet mala eoꝝ: niſi ea haberent. Sic etiā excecat qđ ē deſerēdo nō faci/ endo: ꝛ h̄ meruit voluntas. Si dr non poſſūt iudei credere q: Eſaias ꝑdixit: dico nō poſſunt: q: nolūt φ de⁹ ꝑ ſciuit ꝑdixit h̄ nō fecit. Nō poſſūt: dū ſupbi: dū ta/ les vt .ſ. oia ſuis virib⁹ attribue/ rēt: vt negarēt ſi bi neceſſariū eſſe diuinū auxilium ad bñ opandū. a Fides ex au. Et ſi de⁹ int⁹ do/ ceat: tn̄ ꝑco exte/ ri⁹ annūciat. b Per vbū ꝛc. Id eſt ꝑ gratiaʒ xp̄i doctores ver bi euāgelici noḃ mittētꝭ. Niſi eni dicat aliq̄d nec audiri poteſt nec credi. c Et qui dē. Vel equideʒ .i. certe: ꝛ ita iex cuſabiles: ſicut i Pſ. oſtēdit dđ dicēs: In omnē ter. exiuit. ꝛc. d In oēm ter. ꝛc. Nec hoc tp̄e apłi impletū eſt. Sʒ ſpūſctō reue lāte videt iplen/ dū i poſterꝭ. Lo/ cut⁹ eſt igit ꝑterī tiue ꝓpter certitu dinē ꝓphetie. Di cēdo igit eorum nō ſolū de apłis: ſʒ ꝛ de eoꝝ poſte ris intelligi volu it. Sic ꝛ illđ: Te ſtes mihi eritꝭ vſ q̄ ad vltimū ter/ re. e Sʒ dico: Nū. Quia poſſent et audiſſe ꝛ nō cognouiſſe affirmat eos ꝛ cognouiſſe. f Cognouit. Quia ꝯdi/ cere nō potuit rōne vel auctoritate: ſed nō vere cognouit vt mēti eoꝝ bñ ſede/ ret. g Ad emula. Inuidiā iudeis: dū gētes eoꝝ deū ſuū dicūt ꝛ ꝓmiſſio/ nes ꝛ legē eoꝝ ꝛ ꝓphetas ad ſe ptine/ re. h In nō gē. Gētiles nō pri⁹ dice/ bāt gēs ſācta vel mō nō gēs: q: non q̄ les geniti. i In gē. inſi. In .i. cōtra. Gentē inſipientē .i. ꝯ gētiles: q̄ deū ve/ rū nō nouerāt. k Tota die. Toto tē/ pore q̄ cū eis cōmorat⁹ ſū: ꝛ mūdū illu minaui: Vel man⁹ i cruce: vel opa ꝛ af fect⁹ ampliaui. l Expandi ma. Q. ampliora oſtēdi iudeis q: nullū eis bñ ficiū negauit. Nā mortuos illoꝝ ſuſ/ citauit: diuerſas eoꝝ infirmitates cu/ rauit. Ille ei dr man⁹ expādere: q̄ po/ ſcētib⁹ bñficia largiter tribuit. m Man⁹ me. Hoc nō đ manib⁹ i cru/ ce extēſis: ſʒ de opib⁹ q̄ illi pplo exhi/ buit. Vel đ manib⁹ i cruce extēſis po/ teſt h̄ accipi: vt poſitum ſit totū ꝓ pte. Tota die ğ .i. diei pte toti⁹. Expādi in cruce. Man⁹ meas ad po. nō cre. ſʒ cō/ tra dicentē quod peius eſt.

Pſ. 18.

Act. 1. a

Luce. 7. c

G Dico

a Ergo fides ex auditu ꝛc. ꝛ ptʒ ex dictis ſnīa. b Sʒ dico nūq̄d nō au. i. habēt ne excuſationē ſue infidelitat⁹ ꝓpter defectū publicatiōis. q. d. nō: ad qđ inducit au ctoritatē Pſ. xviij. c Et quidē in oēm terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ ꝛc. A tp̄e eni apłoꝝ publicatū fuit euāgeliū ꝑ orbē vniuerſū: ſicut pleni⁹ oſtēdi ſcribēdo ſup Pſ. xviij. pōt tn̄ hic breuiter repeti: apłi nāq̄ ad publicādū euāgeliū ꝑ orbē exierūt đ hierlm̄ q̄ eſt i medio climate terre habitabilis: ꝛ viuēte beato Pe tro apło ꝑdicatū fuit euāgeliū ꝓcedendo verſus occidētē vſq̄ ad mare oceanū vbi eſt termin⁹ habitabilis terre ſm aſtrologos. Sanct⁹ eni Sauinian⁹ i ciuitate ſenonēſi que tūc erat metropolis frācie edificauit eccłiam Petri queʒ audierat iā paſſū: ſʒ cognito poſtea φ adhuc viuebat: no/ minauit illā eccłiam beati Petri viui. i q̄ pluries ego fui q̄ hec cōſcripſi: ꝛ alij q̄ cū ſancto Sauiniano venerūt i frā/ ciā in alijs locis ꝑdicauerūt vſq̄ ad oceanū. ꝛ eadē rōne euāgeliū fuit publicatū ad oriētē meridiē ꝛ aq̄lonē reſpe/ ctu hierlm̄: q: xp̄i diſcipuli exierūt circūquaq̄ ad ꝑdicā/ dū. d Sʒ dico. Hic ꝯñr arguit incredulitatē iudeoruʒ ſpāliter: q: xp̄m ꝑdicātē audierūt ꝛ miracula ei⁹ viderūt. vñ dicit Nicodem⁹ i lege perit⁹ Joh. iij. Scimus q: a deo veniſti magiſter: Nemo ei pōt hec ſigna facere q̄ tu facis niſi de⁹ fuerit cū eo. ꝛ h̄ eſt qđ dr: Sʒ dico nūq̄d iſrł nō co gnouit. q. d. imo pl⁹ q̄ʒ alij: ꝛ illa cognitio fuit i legiſperitꝭ excecata ex iuidia ꝯ xp̄m eo φ cepit ꝑdicare ꝯ vitia eoꝝ. et ſic q̄ʒtū potuerūt auerterūt pplm̄ ab ipō ex q̄ ſecuta ē pplī excecatio ꝛ gētiliū illumiatio: ad q̄s cōuertēdos trāſierūt apłi relictis iudeis Actꝭ. xiij. Vobis oportebat primū loq̄ verbū dei: ſʒ q: repellitis illud ꝛ indignos vos iudicatis eterne vite ecce ꝯuertimur ad gētes: ꝛ hoc ꝑdixit moyſes: Deut. xxxij. e Ego ad emula .i. ad iuidiā. f Vos ad ducā .i. adduci ꝑmittā ꝯ xp̄m ex deceptione diaboli. g In non gētē .i. dimittēdo vos in incredulitate loco il/ li⁹ gētis q̄ apud vos erat nulli⁹ reputatiōis: iudei eni nō reputabāt gētiles eē gētes: ſʒ vocabāt eos canes ſicut di/ ctū fuit ſup illud Exo. xxij. ſʒ ꝓijcietis eā canibus. h In irā vos mit. i. i punitionē ꝑ vindictā meā qđ ꝑ ro/ manos fuit impletū occidēdo ꝛ captiuādo pplm̄ iudaicū. inducit aūt ad h̄ auctoritas Eſa. lxv. de illuminatiōe gē/ tiū. cū dr: i Inuēt⁹ ſū a nō q̄. me. i. a gētilib⁹ idolis ſer/ uientib⁹ q̄ ꝑdicationē apłoꝝ receperūt deuote: ꝛ ſic fuerūt illuminati: ꝛ ſubdit de iudeoꝝ excecatiōe. k Ad iſrael aūt dixit i ꝑſona dñi: l Tota die expā. ma. meas. ad te cōferēdo bñficia tota tp̄e legꝭ moſaice. m Ad po. non credētē. ꝓphetis primo: ꝛ poſtea xp̄o. n Sʒ ꝯdicētē mi/ hi. ꝑmo repellēdo vba ꝓphetaꝝ meoꝝ. ꝛ eos occidēdo. ꝛ poſtea meipſū in ꝑſona ꝓpria.

In ca. x. vbi dicit in poſtilla: Aut quo modo credent ei quem non audierūt.

D

† Pſ. 18.

† Deu. 32. e

† Eſa. 65. a

a ∫ q: aliq̄s credit ex auditu ꝛ ſi nō oīs. b ∫ ali/

a didit auditui nr̄o? Ergo fides ex a

qñ ꝛ ſi nō vbiq̄. ∫ nō noſtra merita.

b auditu: auditus autē per verbū

a ∫ ad chriſti. b ∫ ex auditu crediderūt: ſʒ q̄ nō crediderūt: nūquid nō audi. q. ꝑ hoc excuſabiles.

dei. Sed dico: Nunquid nō au/ b

a ∫ .i. nō modo ꝓximi: ſed ꝛ vltimi audierunt.

c d dierūt? † Et quidē in omnē terrā c

∫ fama. ∫ ex omni parte.

exiuit ſon⁹ eoꝝ: ꝛ in fines orbis

a ∫ ipſa. b ∫ oēs audierūt: ſed de iudeis ſpecia liter dico: Nūquid ꝛc.

e terre verba eoꝝ. Sed dico: Nū/ d

a ∫ cognouit vtiq̄ q: moyſes qui prim⁹ .i. maxi/ mus et alij poſt eum.

f quid iſrael nō cognouit? Prim⁹

a ∫ ad inuidiā de conuerſione gentiū.

g moyſes dicit: † Ego ad emulatio e

a ∫ ꝑmittā adduci. b ∫ .i. gentiles q̄ prius non gens vel modo non gens.

h i nē vos adducā i nōn gētē: i gen f g

a ∫ q̄ deū nō nouerat. b ∫ ꝑmittā i vos iraſci ꝛ ꝑſeq̄: ꝛ cū hoc factū videāt attēdāt φ venerit.

tem inſipientē: in irām vos mit/ h

a ∫ ꝛ ſi ꝓuideret penā iminere tn̄ audet. ∫ nō tm̄ moyſes hoc dicit: ſʒ ꝛ Eſaias. ∫ ex ꝑſona xp̄i.

tā. † Eſaias aūt audet ꝛ dicit: In i

a ∫ ſponte me obtuli. b ∫ ꝛ inde inuidia iudeoꝝ ∫ per ſe.

uentus ſū a nō querētib⁹ me: pa

∫ in manifeſto. ∫ ab alijs.

lā apparui his q̄ me nō iterroga

∫ ita ad gentes.

k bāt. Ad iſrael aūt dicit: Tota die k l

∫ opera et affectus. ∫ iudeoꝝ.

l m expādi man⁹ meas ad pplm̄ nō m

∫ quod peius eſt.

credētē: ſed ꝛ cōtradicētē mihi. n

Additio. j. Ex h̄ φ dicit apłs: Quō credent ei quē nō audierūt ꝛc. ꝛ poſtea q̄buſ/ dā iterpoſitꝭ: cōcludit ğ fides ex auditu. Quidā volūt in ferre φ fides catholica de q̄ hic agit ſit acq̄ſita: q: hec fides vt dicūt generat i hoīe ex h̄ φ audiēs credit ꝑdicatori ꝛ adhibet fidē dictis ei⁹ nō fide infuſa ſʒ acq̄ſita ex tali auditu. Idē volūt arguere ex dictis Augꝭ. xiij. de ciuitate dei φ fides generat in nobis ꝛ nutrit ꝑ ſcientiā: ğ ſine infuſiōe: ſʒ bñ cōſiderāti h̄ nō ſequit ex dictꝭ apłi nec etiā Augꝭ. Ad qđ ſciēdū φ ſm ſctm̄ Tho. ſcđa ſcđe. q. vj. ar. j. i corpe q̄ſtionis. Ad fidē theologicā de q̄ agit duo req̄rūt: vnū ē φ hoi credibilia ꝓponāt: aliud eſt aſſēſus firm⁹ credētis ad ea q̄ ꝓponūt. Hui⁹ q̄dē aſſenſus pōt duplex cā aſſignari. vna q̄dē exteri⁹ īducēs ꝑ fidē vel auditū: ſicut miraculū viſū vel ꝑſuaſio hoīs q̄rū neutrū ē ſufficiēs cā ad aſſēſū ꝑdictū. vidētiū ei idē miraculū ꝛ audiētiū eādē ꝑdi/ cationē: ali⁹ credit ali⁹ nō. Vñ oportet ponere aliā cām īteriorē q̄ mouet hoīem int⁹ ad aſſentiēdū his q̄ ſūt fidei. Nec ē aūt dicēdū hāc cām ſolū eē liberū arbitriū: ſic Pelagiani dicebāt. eēt eni ꝯ apłm ad Eph. ij. de fide dicētē: Dei eni donū ē. nec va let dicere qđ ibi dicit apłs de fide formata: nā ſm Glo. j. ad Coꝛ. xiij. fides etiā q̄ ē ſine charitate donū dei eſt. Cui⁹ rō ſm Tho. vbi ſupra ē. nā cū hō aſſentiendo his q̄ ſūt fidei eleuat ſup naturā ſuā oportet φ h̄ inſit ei ex ſupnaturali pricipio iteri⁹ mo uēte qđ ē de⁹. Vñ cū apłs dicit hic: Quō credat ei quē nō audierūt ꝛ fides ex audi tu. loq̄t de cā ꝓponēte ad credēdū: q̄ lʒ cōiter req̄rat ad fidē ſicut cā ſine q̄ nō: non tn̄ ſufficit ad cauſandū aſſenſū ſeu habitū fidei ſine cā ſupnaturali iteri⁹ mouēte. vt dictū ē. ꝛ iō cū apłs dixiſſet: Fides ex auditu. ſtati ſubiūgit: Audit⁹ aūt ꝑ vbū xp̄i Glo. i. ꝑ grāz xp̄i. Silr dicēdū ē φ dictū Augꝭ. ꝑfatū itelligēdū ē ꝑ modū exteriorꝭ ꝑſuaſiōis. ſufficiēs aūt ꝛ ꝓpria cā fidei ē illud qđ iteri⁹ mouet ad aſſenſū qđ ē donū dei. Alteri⁹ ſupradicti nitūt ꝓpoſitū ſuū cōcludere ex auctē Augꝭ. in epła ꝯ Mani cheū dicētis: Nō crederē euāgelio niſi crederē eccłie catholice illud approbāti. Vñ dicūt φ fide acq̄ſita credit euāgelio eo φ eccłia tenet ſuos ſcriptores eē veraces: et ſic audiēs acq̄rit ſibi habitū credēdi coꝝ dictis. Sʒ nec ex hac auctē habēt intētuʒ: nā explicatio credēdoꝝ cōiter fit ꝑ reuelationē diuinā i ſacris libris canonicis cōtē tā. q̄ q̄dē reuelatio de cōi curſu oportet φ veniat ad inferiores hoīes ꝑ maiores ſic ad hoīes ꝑ angelos diuinoꝝ noticia ꝑuenit ſm Diony. de ce. hierarch. Vñ q: inter

omnes

oēs gradus eccl'ie auctoritas vniuersalis eccl'ie in his q̄ sunt fidei p̄cellit eo ꝙ nō pōt ī his deficere: dicēte dn̄o ipsi Petro ī ꝑsona eccl'ie: Luce. xxij. Ego ꝓ te rogaui Petre vt nō deficiat fides tua: iō lʒ habit⁹ fidei a deo sit infusus: tn̄ in explicationē credendoꝝ q̄ ī sacra scriptura p̄ncipaliter cōtinent̄ recurrendū ē ad auctoritatē vniuersalis ecclesie. ⁊ h̄ īsinuat Aug⁹. cū dicit: Nō crederē euāgelio ⁊c̄. sʒ q̄ꝛ p̄dicti opināntes conāt̄ tollere necessitatē ponēdi fidē infusā de credibilib⁹ nobis reuelatis ꝑ aliquas rōnes apparētes: qđ ē ꝯtra Glo. ⁊ cōem expositionē doctoꝝ: iō videt̄ discurrēdū de illis rōnib⁹ vt veritas magis illucescat. Quarū rōnū vna talis ē: q̄ꝛ vt dicūt ad oēm certitudinē act⁹ credēdi quā experimur in nobis sufficit fides acq̄sita: ḡ sup̄fluū ē ponere infusam ⁊ cōsequētiā ex h̄ ꝓbāt: ꝙ frustra fit ꝑ plura qđ pōt fieri ꝑ pauciora: ātecedēs autē ꝑ h̄ ꝙ sicut firmiter adherem⁹ historijs ⁊ gestis scriptis de reb⁹ bellicis ⁊ alijs q̄ scribūt̄ ī Chronicis fidei acq̄sita ꝑ h̄ ꝙ credim⁹ eos veraces eē q̄ talia esse referūt ⁊ scripserūt ita fide acq̄sita firmiter adherem⁹ historie sacre scripture ⁊ euāgelioꝝ: q̄ꝛ firmiter credim⁹ eos eē veraces q̄ hm̄ōi libros canonis cōdiderūt: ḡ p̄ter fidē acq̄sitam sup̄fluit oīs alia q̄ ad certitudinē act⁹ credēdi ponit̄ habēda ⁊c̄. Alteri⁹ arguūt ad ꝓpositū suū ꝑ exēplū d̄ heretico q̄ sic firmiter adheret errori suo: quod etiā ꝓ fide illi⁹ vult mori q̄ q̄dē heresis ē acq̄sita ⁊ ē ī rōne inclinās ipm̄ firmiter ī illū errorē: ⁊ h̄ sine ꝑsuasiōe rōnis vel argumēto: sʒ solū q̄ꝛ credit auditui ⁊ doctrine alioꝝ ⁊ ꝓprio cōceptui. Ex q̄ cōcludūt ꝙ simpliciter ꝑ fidē acq̄sitā pōt q̄s firmiter adherere credibilib⁹ nobis reuelat̄ sine fide īfusa. Alteri⁹ arguūt sic: Si fides īfūderet̄ nobis a deo illa nō posset corrūpi ī nobis nec minui: ꝯsequētiā ꝓbant: q̄ꝛ ille habit⁹ a solo deo creat̄: ⁊ sicut nō generat̄ ex actib⁹ nr̄is ita nec corrūpit̄: p̄sertim: q̄ꝛ ille habit⁹ cū corrūpit̄ totaliter annihilat̄ qđ nō potest fieri ꝑ creaturā q̄ꝛ sicut non pōt creare ita nec annihilare: nec etiā ꝑ demeritū pōt corrūpi q̄ꝛ etiā demōes credūt lʒ habeāt odiū dei qđ ē maximū pctōꝝ. Ex q̄ ptʒ ꝙ fides pōt stare etiā cū maximo pctō. Alteri⁹ arguūt ꝙ si habitus fidei eēt a deo infusus eēt ꝑfectior oī habitu acq̄sito: ⁊ ꝑ ꝯn̄s act⁹ credēdi ꝑ fidē infusā eēt ꝑfectior q̄ʒ act⁹ intelligēdi prima p̄ncipia qđ dicūt esse incōueniēs. Alteri⁹ ad suū ꝓpositū ōndēdū sic dicūt: ponat̄ ꝙ vn⁹ iude⁹ nō baptiçat⁹ nutriat̄ īter fideles more fideliū disciplinat⁹ talis fide acq̄sita crederet oīb⁹ q̄bus nos credim⁹ sicut ⁊ fide acq̄sita credit q̄libet nostrū ex auditu alioꝝ quoꝝ veracitati credit. credim⁹ enī multa tpa trāsiuisse et romā eē quā nūq̄ʒ vidim⁹: sic etiā ꝑ fidē acquisitaʒ ex auditu firmiter credim⁹ reuelatis ī scripturis ⁊ eccl'ie approbāti veritatē illoꝝ. Cōsiderādū tn̄ ē ꝙ p̄dicte rōnes nō cōcludūt intētū suū. Ad primū eī dicēdū ꝙ quicq̄d sit de cōsequētia antecedēs nō est rōnabiliter dictū. Manifestū est enī ꝙ plus req̄ritur ad certitudinē fidei habēdā de his q̄ in sacra scriptura et euāgelio cōtinēt̄ q̄ʒ de his q̄ ī gestis script̄ de reb⁹ bellicis in chronicis habēt̄. Nā ſm ph̄m .j. Ethi. Disciplinati ē itm̄ certitudinē inq̄rere ſm vnūq̄dq̄ʒ gen⁹ inq̄ʒtum natura rei recipit seu req̄rit. Cōstat āt ꝙ ea q̄ p̄ncipal'r tradūt̄ ī sacra doctrina excedūt facultatē hūane nature: vt cū ibi asserit̄ ꝙ de⁹ ē trin⁹ ⁊ vn⁹ ⁊ ꝙ fili⁹ dei ē īcarnat⁹ ⁊ fuit passus ⁊ mortu⁹ ⁊ hm̄ōi. vn̄
Esa.53.a ⁊ ꝓpha dicebat: Dn̄e q̄s credidit auditui nr̄o. q.d. talia p̄dicam⁹ seu ꝓphetam⁹ q̄ nullus posset ꝑ se credere cū facultatē hūane nature excedāt: ⁊ iō null⁹ disciplinat⁹ talib⁹ adheret certitudinaliter ex sola hoīm narratione q̄ʒtūcūq̄ʒ eos veraces reputaret: q̄ꝓpter ad fidē de talib⁹ habēdā oportuit fieri miracula facultatē toti⁹ nature excedētia: q̄b⁹ visis hoīes disponerent̄ ad habitū fidei recipiēdū: nō eī p̄dicatiōes seu frequētes narratiōes ad h̄ sufficiūt: sicut ī alijs gestis seu historijs vt cōiter nisi miraculis cōfirmarēt̄. vn̄ Mar. vl. Dn̄o coopante ⁊ sermonē cōfirmāte sequētib⁹ signis. q̄ aūt in historijs bellicis cōiter tradūt̄ nō excedūt hūane nature facultatē: ⁊ iō ī talib⁹ sufficit narratio cōtinua ꝓboꝝ viroꝝ ad eoꝝ firmū assensū habēdū p̄sertim cū nō īueniūt̄ alij tales narratiōes negantes: q̄ꝛ tūc etiā ī hm̄ōi historijs de reb⁹ bellicis disciplinat⁹ rōnabiliter dubitaret cui pti ꝯdictiōis assentiret: q̄ q̄dē ꝯdictio circa ea q̄ ī sacra scp̄tura tradūt̄ maxie reperit̄. Maior eni est turba hereticoꝝ infideliū seu paganoꝝ negātiū multa de his q̄ ī sacra scriptura ꝯtinēt̄ q̄ʒ fideliū credētiū eadē. Ex q̄b⁹ ptʒ assūptū seu atecedēs p̄dicte rōnis min⁹ verū. Ad scđm dicēdū ꝙ cū illa q̄ ꝑ fidē tradunt̄ excedūt hūanā facultatē: vt dictū est de q̄b⁹ Eccle. iij. plurima supra sensū hoīs ostēsa sūt tibi. Inde ē ꝙ hereses sibi opposite habēt apparētias ⁊ q̄si euidētia ſm cōem dictamē naturalis rōnis hūane lumie supnaturali carētis. Vn̄ tales heretici nō indigent fide infusa ad h̄ vt talib⁹ erroꝛib⁹ adhereāt: q̄ꝛ ex q̄ carēt lumie fidei sine q̄ vera credibilia nō cernūt̄: remanet ī eis firmiter ignorātia veritatis ꝑ quā suis erroꝛib⁹ firmissime adherēt p̄sertim cū ī talib⁹ diabolica suggestio solet īteruenire. vn̄ apl's Petr⁹ dicit: Ad- 1. Pe
uersari⁹ vr̄ diabol⁹ circūit q̄rēs quē deuoret. cui resistite fortes ī fide. Ex q̄ pʒ ꝙ diabol⁹ circūit ad ꝑsuadēdū ꝯ fidē. Ad tertiū dicēdū ꝙ q̄ʒuis habit⁹ charitat̄ sit altior ⁊ nobilior q̄ʒ habit⁹ fidei tn̄ ꝑ vnū actū pctī mortalis amittit̄: sic nō ē incōueniēs ꝙ habit⁹ fidei ꝑ aliqđ pctm̄ amittat̄. habit⁹ enī a deo infusi libere a deo dant̄ sic ⁊ iuste a deo subtrahūt̄ ſm dispositionē subiectoꝝ. Nec talis subtractio ꝓprie d̄r annihilatio sed q̄dā cessatio influxus diuini sicut ꝑ clausurā fenestre lux solaris subtrahit̄ sine aliq̄ annihilatiōe: Nec obstat qđ obijcit̄ d̄ demonib⁹: tū q̄ꝛ odiū dei ⁊ alia q̄ ꝑtinēt ad maliciā eoꝝ licet sint pessima nō tn̄ sūt demeritoria cū iā sūt ipi ī termino dānationis: ⁊ sic nō possūt mereri nec demereri: Sec⁹ ē ꝙ de viatorib⁹ q̄ ꝑ pctā demerēt̄ vt ab eis subtrahāt̄ dona dei: tn̄ q̄ꝛ ex h̄ qđ d̄r ab apl'o: Demones credūt: nō ē necessariū ꝯcedere ꝙ habeāt fidē etiā informē: ſʒ tm̄ actū fidei q̄ ē credere. nō eī credūt ex habitu ad h̄ inclinātē ſʒ coacti ex signoꝝ euidētia ⁊ frequētia: ⁊ ex ꝑspicuitate naturalis intellect⁹: sicut etiā q̄ opat̄ iusta solū ex coactōe nō d̄r iust⁹ q̄si habēs habitū iusticie. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ act⁹ fidei ē dignior simpl'r ceter̄ habitib⁹ acq̄sitis ītellectualib⁹ inq̄ʒtū habet certiorē cām eo ꝙ fides īnitit̄ diuine veritati: qđ nō faciūt alij habit⁹ ītellectuales acq̄siti: lʒ sint certiores ſm q̄d. s. q̄ ad nos. Nec etiā certitudo fidei acq̄site ē sil'is certitudini fidei infuse in adhesiōis firmitate. Illa enī quarū fides acq̄rit̄ ex narratiōe assidua seu relatiōe hūana ꝑ ꝯtrariā corrūpit̄ assuefactionē: sic̄ ꝯtingit ī alijs habitib⁹ acq̄sitis. Certitudo aūt q̄ inest ꝑ fidē a deo infusam nō pōt corrūpi ꝑ talia. vn̄ apl's Petr⁹ dic̄: Vt ꝓbatio fidei vr̄e multo p̄ciosior sit auro ⁊c̄. j. Petri. j. Habet etiā fides infusa nobiliorē effectū. s. purificationē cordis: iuxta illđ Act̄. xv. Fide purificās corda eoꝝ. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ fides seu credulitas q̄ ex sola reuelatiōe hūana acq̄rit̄ nō ē fides theologica d̄ q̄ loq̄mur. Nā fides theologica nō assentit alicui credibili: nisi q̄ꝛ ē a deo ordinatū ⁊ sctis reuelatū: vn̄ ipi veritati īnitit̄ tā q̄ʒ medio. Vn̄ si aliq̄s crederet oīa q̄ a fidelib⁹ credūt̄: n̄ tn̄ ea crederet tāq̄ʒ a deo reuelata: tal' nō h̄ret fidē theologicā. sicut si aliq̄s h̄ret noticiā alicui⁹ ꝯclusiōis geometrice ꝑ mediū dialecticū tm̄: ex h̄ nō acq̄reret habitū geometricū d̄ illa ꝯclusione. Ex q̄b⁹ ptʒ ꝙ p̄dicta verba apl'i de fide in h̄ ca. cōtēta ītelligēda sūt ꝓut ī Glo. modo supradicto.

In eo. ca. vbi d̄r ī postil. Et iō h̄ p̄dixit Moyses Deu. xxxij.

Additio .ij.

Sn̄ia horū duorū versuū. s. Ipsi me ꝓuocauerūt ⁊c̄. Et ego ꝓuocabo eos: q̄ ī carmine mosaico cōtinēt̄ h̄r ī additiōe. Deu. xxxij. sup eisdē v'sib⁹. Et ibidē ostendit̄ ꝙ moyses statū hodiernū iudeoꝝ a xp̄o recedētiū p̄nosticauit: qđ ꝓprie ꝯcordat cū ītētiōe apl'i in h̄ loco: sʒ q̄ꝛ illa additio ē aliq̄liter ꝓlixa iō remitto ibi.

Glo. ordi.

a Dico ergo. Quia tot auctoritatib⁹ cōfutauit iudeos: insultare possent gētiles: dicentes eos ex toto repulsos eē cōtra q̄s īcipit sic. Ca. XI

Prescinit

Nico. de lyra

a b Dico ergo. Hic ꝯn̄r apl's ōndit affectū suū erga iudeos: cōpescēdo gētiles ab eoꝝ insultatione: ꝑ h̄ enī causabat̄ discordia ex pte gētiū: q̄ꝛ incredulitatē iudaicā etiā cōuersis de iudaismo īproperabāt qđ reprimit apl's p̄rio rōnib⁹ supt̄ ex casu Ca. XI

a ſ dicere videor: ꝙ de⁹ repulit po. ſ sed nūquid hoc dixi: vel.

a b Dico ergo. Nunq̄d Ca. XI a b
a ſ ex toto. b ſ vel plebē suā. ſ iudeos q̄bus tot fecit. ſ vel hereditatē. ſ si dico infideles iudeos: nō tn̄ oēs.
deus rēpulit pōpulū suū? Absit c d

Nico. de lyra

ex casu iudeoꝝ. scđo ex cōuersiōe gētiū. ibi: Qꝛ si aliq̄ ex ramis. tertio ex ꝯsideratiōe diuinoꝝ iudicioꝝ. ibi: Nolo aūt vos ignorare. Circa p̄mū ponit tres rōnes. p̄ma ē q̄ꝛ casus iudeoꝝ nō est vniuersal'. scđa: q̄ꝛ nō ē inutilis. ibi: Dico ḡ. tertia q̄ꝛ nō ē irrecupabil'. ibi: Vob eī dico. P̄ria adhuc ī duas: q̄ꝛ p̄rio declarat ꝓpositū. scđo ꝯcludit intētū. ibi: Quid ḡ. Primū aūt declarat exēplo duplici. ⁊ p̄mū ē suijp̄i⁹. dicit igit̄: b Nūq̄d de⁹ re. general'r. c Ppl'm suū. s. iudaicū q̄ dicebat̄ ppl's peculiar̄ dei. d Absit. nā ⁊ ego

israelita

Glo. ordi.

a Prescinit. Pro p̄destinauit posuit. Sic eni debere accipi ex sequētib⁹ ptʒ. Ideo autē dixit p̄sciuit: ne iterū iudei supbiant ex eo ꝙ dixit eos nō repulsos ⁊ plebē dei.
b An nescit̄. Q. ita reliquias in h̄ tpe: sicut cū helias solus sibi videret̄: q̄ si ignorauit ⁊ alios p̄ter se reseruatos nō mirū si isti ignorēt.
c Septē milia. Per septenariuʒ vniuersitas: ꝑ millenarium ꝑfectio designat̄. d Sic ḡ. Quasi q̄ꝛ tūc erāt multi: et si nesciret helias. Ergo sic. i. ita latēter vel ꝑ eādē grāʒ.
e Quid ḡ que. Audito ꝙ reliq̄e salue facte sūt gratia: nō ex opibus quid ergo dicēdū est. f Electio aūt cōse. Electio grē est: nō meritorū. Excecatio vero meritorum est. Excecati enī sūt: q̄ꝛ credere noluerūt: sic̄ illi q̄ꝛ voluerūt crediderūt. Misericordia igit̄ ⁊ iudiciū ī ipsis volūtatib⁹ facta sūt a deo. Illis v'l ꝑ misericordiā gratiā apponente. Ipsos v'o ꝑ iudiciū excecari ꝑmittēte. Quicūq̄ʒ eī cū intellexerit et credere noluit id debet conseq̄ qđ vult: ne d̄ cetero possit credere. In volūtate ḡ sua adiuti sūt: vt q̄ꝛ sciētes verū dicebāt eē falsū. de cetero nō intelligerēt qđ verū est. hoc meret̄ inuidia male volūtatis: nō ita de his q̄ errore h̄ agūt. g Dedit il. Malā cōpūctionē h̄ signat: q̄ꝛ sepe fit vt etiā bonū sit hoī molestū vt pharisceis doctrina xp̄i: ⁊ sic spiritū cōpūctionis appellat mentē inuidētē q̄ īuiderūt doctrine xp̄i.
h Vsq̄ʒ ī hodier. di. Id est q̄ʒdiu poterit dici hodiern⁹ dies. i. vsq̄ʒ ī p̄sentē diē oīm ad q̄s h̄ scriptū ꝑueniet. i Mēsa. Id est scriptura. Eorū. i. ipsis primo oblata ē ⁊ corā ipsis posita: q̄ꝛ ī ei⁹ carnalib⁹ obseruationib⁹ delectant̄. Vel coram eis. Quia si rōnē vellēt attendere possent intelligere. k In laqueum. Sicut seipsos acetū mihi obtulerūt sic fiat illis corā ipsis: q̄ꝛ iniq̄tatē nouerūt ⁊ in ea ꝑstiterunt.
In laqueū ⁊c̄. Scriptura q̄ intelligētib⁹ ē panis illaqueat dū male intelligit̄: ⁊ ꝓ ea p̄dicatio xp̄i respuit̄. Fuit ⁊ cā captiuitat̄ dū çelo ei⁹ xp̄m occiderūt ⁊ ī illa captiuitate cā scandali et obprobrij: ⁊ post cā eterne dānatiōis: q̄ specialiter retributio d̄r: l Obscurent̄ ocu. eoꝝ. Quia sine cā nō viderūt: fiat eis nō videre. Obscurēt̄ ocu. eoꝝ ⁊c̄. Hec v'ba nō optātis voto ſʒ p̄dicēt̄ officio dicūt̄. m Dico ḡ. Nū. Quia dico excecatos auctoritate ꝓphetaꝝ: putatis ꝙ irrecupabiliter: ⁊ sine vtilitate. Sʒ casus eoꝝ ꝓdest: ⁊ possūt restitui: ne quis eos despiciat. n Sal⁹. Dū diuisi ꝑ mūdū ī testimoniū sūt nō fictas de xp̄o eē ꝓphetias.
o Vt illos emulē. Hoc sepe factū est ⁊ pleni⁹ fiet in fine seculi q̄n iudei xp̄ianos sequent̄ in fide xp̄i. Tūc eni man⁹ moysi reuocabit̄ in sinum: tūc moyses noster reuertet̄ ad matrē ⁊ ad fratres. Potest etiam intelligi vt gētes iudeos emulent̄. i. vt credāt sicut ⁊ ipsi credebant. Vel vt dei emulatione circa

opera

a ſ q̄ꝛ me ⁊ alios p̄destinatos nō repulit.
b ſ .i. iudeus nō ꝓselytus: sed ex semine abrae ꝑ lineam beniamin.
Nam ⁊ ego israelita sū ex semie
a ſ ne puteē de hismael. b ſ sicut me non repulit similiter.
abrae de tribu beniamin. Nō re a
a ſ predestinauit.
a pulit de⁹ plebē suā quā p̄sciuit.
ſ libri Regū.
b An nescitis q̄d dicit scriptura ī b
a ſ vbi de helia loquit̄. b ſ .s. c ſ iter se ⁊ illos.
helia: queādmoduʒ interpellat c
ſ iudicē. ſ vel aduersū. ſ dicens.
deū ꝓ isrl'? † Dn̄e ꝓphetas tuos d
a ſ sub iezabel hoc factū est. b ſ a fūdamento euerterunt.
occiderunt: altaria tua suffode- e
rūt: ⁊ ego relict⁹ sū solus: ⁊ que- f g
ſ putauit se solum. ſ al's scriptura
runt aīam meā. Sed quid dicit h
illi dixisse diuinum responsuʒ?
a ſ per gratiā reseruaui. ſ oēs bonos.
c † Reliq̄ mihi septē milia viroꝝ: i k
q̄ nō curuauerūt genua sua an-
a ſ de⁹ achab ⁊ iezabel. ſ vbi facili⁹. ſ grē.
d te baal. Sic ḡ ⁊ in h̄ tpe reliquie l m
a ſ ꝑ gratiā qua electi sunt. ſ nō merita.
ſ vn̄: Nō vos me elegistis: sʒ ego vos elegi.
ſm electionē gratie dei salue fi-
a ſ vel facte sunt. b ſ dixi ꝑ gratiā saluari.
c ſ .i. ꝑ gratiā salui facti sunt.
ent. Si autē gratia iam non ex n o
a ſ legis. b ſ .i. si ꝑ opa leḡ salui sūt. c ſ qđ
operibus: alioquin gratia iam p
tn̄ cōstat eē. a ſ sʒ debitū. ſ dicēdū. ſ hoc. s.
e nō ē gratia. Quid ergo? Quod q r
a ſ iusticiā ex operibus.
querebāt isrl' hoc nō est consecu s
a ſ ꝑ gratiā: electi iusticiā ꝑ fidē receperūt.
f tus. Electio autem cōsecuta est t
a ſ nō solū nō sūt cōsecuti verū. b ſ ꝑ iudiciū. c ſ vel fuerūt. d ſ ī Esaia lʒ alijs v'bis.
ceteri vero excecati sunt. Sicut v x
a ſ ꝑmisit eos habere malā cōpunctionē.
g scriptum est: † Dedit illis deus y
a ſ .s. malū. b ſ rōnē q̄ ꝑ se videre pōt: sed ipsi ita habēt. a ſ ꝑ se. b ſ rō q̄ alio docēte intelligit sed ipsi ita habēt vsq̄ʒ.
spiritum compunctionis: ocu- z
los vt nō videāt: ⁊ aures vt nō
h audiāt: vsq̄ʒ in hodiernū diem.
ſ subdēs. a ſ maledicta quā mihi obtulerūt.
i Et dauid dicit: † Fiat mēsa eoꝝ a
a ſ vt eos ipa sua iniq̄tas īpediat. b ſ vt eos teneat.
k corā ipsis ī laqueū: ⁊ ī captionē: b c
a ſ in cām obprobrij. b ſ eterne dānationis.
⁊ in scādalū ⁊ in retributionē il- d e
a ſ ratio que videt.
l lis. Obscurent̄ oculi eoꝝ ne vi- f
a ſ se peccare. b ſ liberū arbitriū qđ debet erigi sursū. c ſ peccatis aggraua.
deāt: ⁊ dorsū eoꝝ semꝑ incurua. g h
a ſ videor dicere.
m Dico ḡ: Nunquid sic offenderūt i k
a ſ sine reparatione et vtilitate. ſ tm̄ ſ vt in vtilis sit casus eorū: sed potius vtilis.
vt caderēt? Absit. Sed illorum l m n
a ſ vnde q̄ꝛ repulistis verbū dei: ecce cōuertimur ad gētes. b ſ ita. c ſ gētiles. ſ alios.
n o delicto salus est gētib⁹: vt illos o

Nico. de lyra

israelita sū ⁊c̄. q̄ tn̄ sū vocat⁹ nō solū ad fidē xp̄i: sʒ etiā ad ei⁹ apl'atū. iō cōcludit. a Nō repu. d. ple. suā quā. p̄sci. i. p̄destinauit de iudeis. vt ptʒ in Paulo ⁊ alijs apl'is. scđm exēplū de helia q̄ credebat totū ppl'm ad idolatriā cōuersū ⁊ oēs alios ꝓphetas occisos: ⁊ tn̄ non erat ita. ⁊ h̄ est qđ d̄r: b An nescitis q̄d dicit scriptura ī helia. q. d. scire debetis. c Queādmodum īterpel. deū pro israel. non çelo vindicte sʒ amore iusticie. iij. Reg. xix. d Domine ꝓphetas tuos occi. vt nō remaneāt cultores dei. e Altaria tua suffo. vt nō inueniat̄ locus te colēdi. f Et ego relict⁹ sū so. sic eī credebat: q̄ꝛ spūs nō semꝑ tāgit corda ꝓphetarū: nec de oīb⁹: vn̄ dixit helise⁹. iiij. Reg. iiij. de sunamite. Aīa enī ei⁹ ī amaritudine est: ⁊ dn̄s celauit a me. † 3. Re. 19. b
g Et querūt aīam meā. vt nihil remaneat de cultu diuino. h Sʒ q̄d dicit illi diuinū r'nsū. ad repellēdū ei⁹ dictū. i Reliq̄ mihi. i. cōseruaui. k Septē mi. vi. colētiū dn̄m: ⁊ iō nō es solus. cōsequēter applicat̄ ad ꝓpositū. l Sic ḡ ⁊ ī h̄ tpe. s. legis noue. m Reliquie ſm elec. gra. dei sal. Ibidem.
fac. sūt. s. spāliter aliq̄ ex iudeis ad h̄ electi ex grā dei salui facti sūt ꝑ fidē xp̄i: sicut pʒ de apl'is ⁊ de alijs primis credētib⁹ q̄ fere fuerūt oēs de iudeis. n Si aūt grā. salui facti sūt dicto mō. o Iā nō ex ope. s. legis q̄ h̄ facere nō poterāt. vt. s̄. dictū est. p Allioq̄n grā iā nō ē grā. q̄ꝛ qđ reddit̄ ex opib⁹ debitū ē ⁊ nō grā. q Quid ḡ. Hic ꝯcludit̄ intētū. s. ꝙ casus iudeoꝝ nō ē generalis. dicit ḡ: Quid ḡ. supple seq̄t̄ ex dictis. r Quod q̄rebat isrl'. i. maior ps ppl'i. s Hoc nō ē cōsecut⁹. s. iusticiā ꝑ fidē xp̄i: cui⁹ aduētū expectabāt iudei. t Electio aūt ꝯse. ē. i. apl'i ⁊ alij ad h̄ electi. v Ceteri vero exce. sūt. manētes in infidelitate. x Sicut scriptū ē. Esa. vj. y Dedit illis de⁹ spm̄ cōpūctiōis. i. inuidie pūgentis corda eoꝝ ex odio xp̄i ⁊ suorū fideliū ex quo secuta est excecatio ⁊ obduratio. iō subdit̄: z Oculos vt nō videāt ⁊c̄. ⁊ dauid dicit de eodē Ps̄. lxviij. a Fiat mēsa eoꝝ. i. sacra scriptura in qua nutriti fuerūt iudei. b Corā ipsis ī laqueū. ex odio enī xp̄i moti fuerūt legisperiti ad deprauādū scripturas de xp̄o loquētes. sicut pleni⁹ ostēdi in plurib⁹ locis ve. testa. ⁊ sic ipsi sequētes eos erroꝛib⁹ sūt illaqueati. c Et ī captionē. ꝑ Titū ⁊ Vespasianū. d Et ī scādalū. q̄ꝛ nobiles eorū fuerūt ducti ad tormēta ad infamandū ppl'm de rebellione ⁊ infidelitate erga romanos. e Et ī retributionē illis. hec eī in vindictā mortis xp̄i cōtigerūt eis Luc. xix. Et q̄ꝛ ex p̄dict̄ secuta ē excecatio illoꝝ ⁊ obduratio. iō subdit̄: f Obscurēt̄ oculi eoꝝ. q̄ʒtū ad excecationē intellectus. g Et dor. eoꝝ. i. volūtas sic noīata: q̄ꝛ debet supportare oīa. h Semꝑ icur. q̄ꝛ per obdurationē efficit̄ tortuosa. i Dico ḡ. Hic ōndit̄ ꝙ casus iudeoꝝ nō fuit īutilis. ex h̄ enī occasionaliter factū est ꝙ apl'i relinquētes iudeā trāsierūt ad cōuertēdum gētiles ꝑ orbē Act̄. xv. sicut iā allegatū ē. s̄. ⁊ h̄ ē qđ d̄r: k Nūq̄d sic of. s. iudei. l Vt cade. tm̄. s. ⁊ nulla seq̄ret̄ vtilitas. m Absit. q̄ꝛ ſm ꝙ dicit Aug⁹. ī enchiridion. De⁹ adeo ē oīpotēs ⁊ bon⁹ ꝙ nō ꝑmitteret mala fieri nisi ex eis eliceret maiora bona. iō subdit̄: n Sʒ illoꝝ deli. ⁊c̄. occasionaliter mō p̄dicto. o Vt il. emu. i. imitent̄. iudei eni q̄ mō cōuertūt̄ ⁊ multo magis circa finē mūdi detecta falsitate antixp̄i: in h̄ imitant̄ ⁊ mirabunt̄ gētiles B † Esa. 6. c † Ps. 68.

 ꝯuersos

Universidad de ... Biblioteca

ope eoꝝ mala moueã/tur. a Qz si deli. Dixit delictũ iudeoꝝ pro fuisse: qd̃ si ẽ: tũc magis conuersio eoꝝ. b Quãtomagis ꝛc̃. Id est: si malũ eorũ vertit de⁹ in bonũ.i.in diuitias mũdi: multomagis bonũ eorũ cũ in fine plenitudo eorũ cõuersa ditabit gẽtes doctrina ꝛ exemplo: in q̃ ostendit: nec inutilẽ: nec irrecupabilẽ casũ eoꝝ. c Qz diu. Et si apl's gẽtiũ: tñ honorificabo ministeriũ vltra hoc qd̃ debeo supaddẽdo: vt etiã de iudeis laborẽ tẽtans. si hac non succedit via aggrediar alia: qd̃ nõ facerẽ si de salute eoꝝ desperarẽ. d Qz si delibatio. Dixi quod assũptio eoꝝ erit multũ vtilis quã ne dicat nõ posse fieri: q̃si totũ gen⁹ sit repudiatum. Quia si delibatio.i. pauci de illis assũpti: vt apl'i ꝛ alij discipuli sunt sancti ꝛ massa.i. genus põt sanctificari. Ambro. Est aũt delibatio parua ex aliq̃ re assũptio ad experimẽtũ toti⁹ masse. vt ex cibo vel potu. e Et si ra. Id est p̃riarche a q̃b⁹ cõtrahũt sancti humorẽ fidei. f Et rami. q̃ de eoꝝ genere excreuerũt in eis fũdati. g Soci⁹. In spe promissiõis: hoc cõtra morẽ: Bona ei arbor in nõ bonã inseri solet: hic nõ bona in bonã. h Dicis ẽ ꝛc̃. Quasi cõ stãtes: tñ cõ eos lz gl'iari: q̃ cã insertiõis mee repulsi sunt. Qd̃ remouet apl's: ita bñ dicis: qz verũ est ꝙ fracti ꝑpter incredulitatẽ sũt: tu stas fide.i. nõ merito tuo: sz gr̃a dei: ꝛ iõ noli superbire: ne ꝛ tu frãgaris p supbiã: vt ille p incredulitatẽ. Nõ es stabilis: si p q̃s stas destruis. Facile decipit q̃ alienis mal' gaudet. Fide. Dei est bñficium ꝙ tu stas: nõ tuũ meritũ. k Sz time. Ne tãte gr̃e bñficiũ amittas ꝛ in suppliciũ incidas. Castus enĩ timor ẽ cũ cauet aĩa ne de⁹ illã deserat⁹ deserat. Si ei deus. Iudeis nõ pepcit de⁹: q̃ a sanctis p̃rib⁹ originẽ ducebãt ex q̃rũ etiã gẽte ipse carnẽ assũpsit multo minus vobis

a iudei zelo legis ꝛ patrũ. inuideãt ꝛ odio habeãt b ꝙ deũ occiderũt: vel verbũ repulerũt. si eorũ delicto ditatus est mundus.

a emulẽtur. Qz si delictũ eoꝝ diuitie

.i.abiectio. pauci d̃ eis cõuersi: vt apl'i ditauerũt gentes.

sũt mũdi ꝛ diminutio eoꝝ diuitie gẽ

a q̃ in fine mũdi cõuertẽt. b ꝛ quasi aliq̃s quereret an poterũt cõuerti ait: poterũt vtiq̃.

b tiũ q̃tomagis plenitudo eoꝝ? Uo

a qui mihi ꝑprij. b quod semp est.

c bis enĩ dico gẽntib⁹: q̃diu quidem

a nõ iudeorũ. b qz ad gentes missus.

ego sum gẽntiũ apostolus: ministe

a vel cũ ꝓsperitate vel cũ aduersitate.

riũ meũ honorificabo: si quõ modo

a .i.imitãdũ me. b ꝓuocare valeã. c iudeos. d vel vt. sic.

ad emulãdũ ꝓuocẽ carnẽ meã et sal

a gratia dei adiuuãte. b saluẽ. c ꝛ ideo de illis laboro: qz vtilis erit assũptio ad informationẽ gẽtiũ

uos faciam aliquos ex illis. Si enĩ

ꝛ vere. a infidelitas. erit.

amissio eoꝝ recõciliatio ẽ mũdi: que

a reliquorũ. b gentiũ ex eo ꝙ mortue.

d assũptio nisi vita ex mortuis? Qz si

a potest sanctificari.

e delibatio sãcta ẽ: ꝛ massa. Et si radix

a ꝓbat adhuc iudeos posse assumi: vt reprimat gentes. .i.sz. b naturalib⁹. c a ꝓmissione excisi.

f sãcta: ꝛ rami. Qz si aliq̃ ex ramis fra

a o gẽtilis. b sterilis naturaliter ꝛ amarus. c aliena opatiõe cõiũct⁹.

cti sũt: tũ aũt cũ oleaster esses: insert⁹

in loco fractoꝝ. a fact⁹ es. particeps. b p̃riarcharũ et ꝓphetarũ. c apl'orũ q̃ p̃ oib⁹ habẽt spm̃ radicis.

g es in illis: ꝛ soci⁹ radicis ꝛ pinguedi

a fructiferi ppl'i iudaici ante aduẽtũ xp̃i. b si inquã hoc ẽ. qz ꝛ si putata ẽ oliua nõ tñ amputata. c .i.insultare malis alterius.

nis oliue fact⁹ es: noli gl'iari aduer

a fractos. b tu gẽtilis. c dicit tibi qz gens illa nihil a te: sed tu ab ea fidẽ habes.

sus ramos. Qz si gloriaris: nõ tu ra

o gentilis.

h dicẽ portas: sed radix te. Dicis ergo

dicis.

fracti sũt rami vt ego inserear. Bene

a sz. b .i.suo vicio: vñ tibi oportunitas salutis nõ ꝑpter te.

ꝑpter incredulitatẽ fracti sũt: tu au

a iõ. supbire. b offẽdere. caste.

i k tẽ fide stas. Noli altũ sapere: sz time.

a time qd̃ oportet qz. p̃rogatiua patrũ: q̃bus facta est ꝓmissio.

l Si enĩ deus naturalib⁹ ramis nõ pe

a sed vide. hoc cõtingat qd̃ ꝛ vtriq̃ cõtingere potest. b alieno. c qz fide stas.

percit: ne forte nec tibi parcat. Uidẽ

a bonitate suadet: seueritate terret. p vtrãq̃ disce humiliari. b .i.districtã iusticiã. qz p incredulitatem fracti.

ergo bonitatẽ ꝛ seueritatem dei. In

eos q̃dẽ q̃ ceciderunt seueritatẽ. In

a qua tibi beneficiũ cõfert. tñ. b vt totum deo tribuas. ea.

te aũt bonitatẽ dei: si pmãseris in bo

a nisi pmãseris. b sicut illi. c a sancta radice. seueritatẽ dei sentiẽs. d q.nõ solũ tu excideris si nõ pmanseris in bono. ideo non despiciendi.

nitate: alioquin ꝛ tu excideris. Sed

n ꝛ illi si nõ pmãserint in incredulitate: in

a si nõ pmãserint in incre. qd̃ vtriq̃ põt fieri. b sibi quia etiam inde natus est.

serẽtur. Potẽs ẽ eñi de⁹ iterũ inserere

cõuersos ad fidẽ xp̃i. a Qz si deli.il.s.iudeorũ. b Diuitie sũt mũdi. occasionaliter mõ dicto. c Et diminutio eoꝝ.i. pauci viri simplices ꝛ illitterati: ꝛ q̃si nullius reputationis q̃les sũt apl'i. d Diuitie sũt gẽtiũ. qz fũdauerũt ecclesias inter gẽtes. e Quãtomagis ple. eoꝝ. supple erit magnũ bonũ in finali cõuersiõe eoꝝ. f Uobis eñi. Hic cõsequẽter reprimit insultationẽ gẽtiũ p hoc ꙗ casus iudeoꝝ nõ ẽ irrecupabilis: qd̃ ostẽdit exẽplo duplici.s. p̃riarchaꝝ ꝛ apl'oꝝ q̃ fuerũt iudei. ꝓpter qd̃ apl's se laboraturũ ad cõuersionẽ eoꝝ dicit: Uobis enĩ dico gẽtib⁹. ne insultet iudeis: g Q diu q̃dẽ ꝛc̃. Gal.ij. Creditũ ẽ mihi euãgeliũ p̃putij sicut ꝛ Petro circũcisiõis. h Ministeriũ me.ho. addendo vltra debitũ.s. laborãdo p cõuersiõe iudeoꝝ. cũ tñ ex officio tenear solis gẽtilib⁹ p̃dicare. i Si quõ ad emu. .i.ad imitãdũ me. k Prouocẽ car. meã.i. iudeos d̃ q̃b⁹ carnaliter descẽdit. vt dicit in principio hui⁹ ca. l Et sal.fa.ꝛc̃. Sciebat ei apl's ꙗ nõdũ erat tp̃s cõuersiõis eoꝝ ad plenũ: ꝛ qd̃ istud sit vtile ad bonũ ostẽdit dicens: m Si ei amis. eoꝝ.p infidelitatẽ. n Recõciliatio ẽ mũ. occasionaliter vt p̃dictũ ẽ. o Que assũ. eoꝝ ad fidẽ. p Nisi vi.ex mor. qz iudei sciẽtes scripturas cõuersi ad fidẽ magis poterãt ꝓficere q̃ alij vt ptz de Paulo ꝛ Apollo ꝛ pluribus alijs. Et ad hoc inducit exẽplũ de apl'is dicẽs: q Qz si delibatio sãcta ẽ.i.apl'i q̃ fuerũt q̃si q̃dã delibatio de massa iudaica. r Et si ra.san.i. p̃riarche q̃ fuerũt q̃si radices plebis iudaice. p hoc itẽdit apostolus ostẽdere ꙗ iudei sũt habiles ad bonũ. ꝛ q̃tũ ad hoc tenet silitudo. ꝛ sic eoꝝ casus nõ ẽ irrepabilis. s Qz si aliq̃. Hic cõsequẽter apl's reprimit gẽtiles ab insultatiõe iudeoꝝ rõne sũpta ex cõuersione gẽtiũ: ꝛ primo facit ad ꝓpositũ. scd̃o remouet obiectionẽ in cõtrariũ. ibi: Dicis ẽ. Nõ aũt cõsistit in hoc ꙗ lz multitudo iudeoꝝ ceciderit p infidelitatẽ: tñ p aliq̃s eoꝝ stãtes in fide.s. apl'os ꝛ alios discipulos gẽtiles cõuersi sũt ꝛ inserti arbori ꝓcedẽti p fidẽ in imitatiõe p̃riarcharũ ꝛ hoc ẽ qd̃ d̃r: Qz si aliq̃ ex ramis.i. ex iudeis ꝓcedẽtib⁹ ẽm carnẽ ex p̃riarchis q̃ fuerũt radix arboris. t Fracti sũt.p infidelitatẽ suã. v Tu aũt cũ olea.eẽs.i. oliua siluestris ad bonũ fructũ inhabilis. qz gẽtiles nõ habebãt legẽ ꝛ ꝓphas: nec etiã cultũ dei: sz erãt idolatrie dediti. x Insertus es in illis.i. in ramis stãtib⁹ q̃ sũt apl'i ꝛ alij fideles iudei. y Et soci⁹ ra.i. fidei p̃riarcharũ. z Et pinguedinis oli.i. xp̃i doctrine ꝛ gr̃e. a Noli gl'iari aduer. ramos.i. iudeos p infidelitatẽ fractos. b Qz si gloria. supple hoc ẽ inanis. c Nõ tu ra.por.ꝛc̃. qz gẽtiles bonũ sue cõuersiõis habuerũt ex iudeis ꝛ nõ ecõuerso. d Dicis ẽ. Hic cõsequẽter remouet obiectionẽ. scd̃o infert conclusionẽ. ibi: Uide ẽ. Circa primũ ponit obiectionẽ.d. Dicis ẽ.i. tu gẽtilis insert⁹ dicto mõ argues sic. e Fracti sũt ra. vt ego inserear. ꝛ sic possũ gl'iari cõ ramos fractos lz nõ cõ radicẽ. d̃ cõsequẽter remouet dubiũ d. f Bñ ꝑpt incre. ꝛc̃.i. bñ dicis si dicas eos eẽ fractos ꝑpt infidelitatẽ suã. nõ aũt ꝑpter tuã insertionẽ nisi occasionaliter tm̃ ꝛ nõ p se. g Tu aũt fide stas q̃ nõ ẽ a te. sz ẽ donũ dei: ꝑpt qd̃ nõ debes inde superbire sz magis humiliari. iõ subdit: h Noli al. sape sz time. ꝛ subdit rõ: i Si enĩ de⁹ na.ra.i. iudeis supbiẽtib⁹. k Nõ pepcit. eos grauiter puniẽdo. l Forte nec tibi parcat. si supbieris nec d̃r hic forte vt est nota dubij ex parte dei. sed vertilitatis liberi arbitrij. m Uide ergo. Hic ex p̃dictis cõcludit ꙗ gentilis conuersus habet materiã ex p̃dictis cõsiderãdi in se diuinã bonitatẽ p quã stat in fide ꝛ gratia xp̃i: ꝛ seueritatẽ iusticie ei⁹ in iudeis excidẽtib⁹ a fide xp̃i. ꝛ hoc ẽ qd̃ dicit: Uide ẽ ꝛc̃. ꝛ ptz ex dictis l'ra vsq̃ ibi: n Sz ꝛ illi pmã. ꝛc̃. qz ram⁹ naturalis maiorẽ habet aptitudinẽ vt inserat ceteris parib⁹ q̃ extrane⁹ a radice ꝓpria. vt ptz ex dictis.

Nolo

vobis parcet si a fide recesseritis vel in supbia intumueritis. a Cõtra na. Dicit qd̃ ẽ cõ cõsuetudinẽ nature: vt surculus fructũ radicis ferat. De⁹ tñ nihil cõ naturã facit: qz id est natura qd̃ facit. Sũma natura op⁹ dei: cõ quã nihil fit: sz cõtra cõsuetã nobis. b Oliua. Intelligit hic fides patrũ. c Impietatẽ. Legalis obseruãtie cultũ. Cult⁹ iudeoꝝ ab aduẽtu xp̃i ẽ impietas. d Ab stulero. Hoc erit in fine q̃ñ p̃dicatiõe helie ꝛ Enoch cõuertent iudei. vñ p Malachiã: Mittã vobis heliã thesbytẽ q̃ cõuertet corda patrũ ad filios ꝛ corda filioꝝ ad pa. vt intelligãt filij vt patres.i. vt ꝓphete intellexerũt. e Scd̃m euã.ꝛc̃. Aug⁹. Uel ita: Tũc cõuertẽtur: sz mõ inimici q̃dẽ sũt xp̃i. Et q̃dẽ nr̃i. Iterũ ex se ex suo.s. vitio. Sed hoc ẽ ẽm euangeliũ ꝛ ꝑpt vos.i. ad ꝓfectũ euãgelij ꝛ vestrũ. f Inimici pro. Ostẽdit hoc ex dei dispositiõe ꝓuenire. Ex se enĩ possũt inimicari qd̃ ꝓficit euãgelio deo vtẽte malis ad bonũ vt cũ faciant cõ volũtatẽ dei impleat volũtas dei sapiẽter oĩa disponens. g Propter p̃res. Electi sũt dilecti ꝑpter p̃res q̃b⁹ hec ꝓmissa sũt. qz nõ vocati ea vocatione q̃ m̃ti nõ p̃sciti q̃ tñ pereũt. d̃ q̃ dictũ est: Multi sunt vocati pauci vero electi. sz ea q̃ electi q̃ sine mutatione: qz q̃ audit a p̃re venit ad filiũ: q̃ nõ pdit q̃cq̃ d̃ oĩ dato. q̃sq̃s vero perit: nõ inde fuit. vñ: A nobis exierũt: sz ex nobis nõ fuerũt. h Sine pnĩa. Scd̃m electionẽ ꝛ ꝑpter p̃res sũt saluãdi: qz dona.i. ꝓmissiões: ꝛ vocatio.i. electio ab eterno sũt sine pnĩa.i. sine immutatione cõsilij dei. Uel iõ dico ẽm electionẽ: qz q̃b⁹ de⁹ fidẽ inspirat: sine p̃cedẽti eoꝝ pnĩa inspirat. i Sine pctõ. Gratia dei in baptismo nõ requirit gemitũ vel plãctũ: vel opus aliqd̃ nisi solã fidẽ: ꝛ oĩa gratis cõdonat. hoc iõ: ne putãt illos nõ posse accipe misericordiã: quia eos dolere nõ vidẽt. k Sicut enĩ. Id est: q̃ rõne vos olim pmisit de⁹ nõ credere.s. ne cãm supbiẽdi hr̃et postea cõuersi. l Ut ꝛ ipsi. Experti nõ p legẽ eẽ salutẽ sz p gr̃az vt ꝛ sic p humilitatẽ cõsequerẽt misericordiã. l Cõclusit. Id est pmisit cõcludi. hic videt aliq̃ mõ mysteriũ exponere. Cõclusit ei de⁹ oĩa in infidelitate vt d̃ amaritudĩe infidelitatis sue penitẽdo cõfusi: ad dulcedinẽ miscd̃ie dei credẽdo cõuersi hũiliores pmanerẽt vt ꝛ gr̃a mũeris eẽt gratissima ꝛ clamarẽt: q̃ magna multitudo dulcedĩs tue dñe. m Oĩm. Id est iudeoꝝ ꝛ gẽtiũ. nõ ꙗ nullũ dãnatur⁹ sit: qd̃ q̃dã falso opinati sũt. Ualde enĩ puũ sensũ habem⁹ ad discutiẽdã iusticiã iudicioꝝ dei ad discutiẽdũ gr̃am gratuitã null' meritis p̃cedentib⁹ redditã. Nec tã mouet nos ꙗ gr̃a p̃stat indignis q̃ ꙗ eq̃ indignis alijs denegat. Aug⁹. Scio ꙗ sicut impossibilitas ita ꝛ iniq̃tas nõ est apud deũ: ꝛ scio ꙗ supbis resistit: hũilib⁹ dat gr̃am. Illud vero obscuꝝ ẽ q̃re q̃busdã indignis dat: q̃busdã negat. aliq̃d ẽ est in abdito ꝛ ꝓfũdo iudicioꝝ dei. Nec illud pspicuũ ẽ: q̃re hoc mõ saluauerit iudeos et gentes: vt prius pmitteret eos concludi in infidelitate. n O altitudo. Si q̃s querat: q̃re sic saluant? cũ multi alij modi saluationũ sunt: hoc se nescire innuit p admirationem apl'us. Nota p hoc ꙗ creaturas

Mal.4.b

Ps.20.b

1.Ioh.2.c

Iaco.4.b

ortas

a potẽs inserere. nã inserent ꝛ hoc a minori. b qz inde natus. c vi dei.

illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro: ꝛ cõ naturã inser

a ritib⁹ gẽtiũ sterilibꝰ. qz idolatria ꝛ hmõi gẽtib⁹ ex vsu sũt q̃si naturalia. b vnit⁹ p fidẽ patriarchis ꝛ apl'is q̃ pĩguedinẽ scriĩpũs habuerũt

a sus es oleastro: ꝛ cõ naturã inser

a si hoc est quãtomagis ꝛc̃.

b tus es in bonã oliua: q̃tomagis hi

a edocti lege cultũ dei. b vnient suo pp'lo.

q̃ ẽm naturã inserẽtur sue oliue?

a inserent iudei ꝛ vere qz ꝛ interim q̃dẽ ꝛ tãdẽ plenitudo ꝛ hoc volo vos scire. b occultũ dei iudiciũ. mysteriũ dico: ne puteris vos hoc vestro ingenio posse discutere.

Nolo ei vos ignorare frẽs myste

riũ hoc: vt nõ sitis vobisipsis sapiẽ

a nõ oẽs excecati. b nõ ex natura sz culpa.

tes: qz cecitas ex parte contigit in

a .i. vt vel q̃usq̃: vt causa notet ꝛ termin⁹.

isrl': donec plenitudo gẽtiũ intra

postq̃ intrauerit. a p̃dicãte helia ꝛ Enoch. b emulando gẽtes. c isrl' salu⁹ fieret. in Esaia.

ret: ꝛ sic oĩs isrl' salu⁹ fieret. Sicut

a ẽm carnẽ. b de iudeis. c vi. qd̃ ẽ iterim q̃ñ aliq̃s vix cõuertit.

scriptũ ẽ: †Ueniet ex sion q̃ eripi

a volũtarie. in fine q̃ñ facile. b infidelitatẽ. c iudeis.

c at ꝛ auertat impietatẽ ab iacob.

erit. a qz egoipse faciã qd̃ ꝓmisi. b ꝓmissio cõplebit. vel testimoniũ. c remisero.

b Et hoc illis a me testamẽtũ: cũ ab

.i.ꝑpter. tũc cõuertent: sz mõ inimici: ecce quare pars excecata ẽ ꝛ ps illuminata. a qd̃ cõtra legem eorũ nõ ꝑpter gentes.

e stulero pctã eoꝝ. Scd̃m euãgeliũ

a vt vobis loc⁹ irrãdi eẽt ad fidẽ. b ad vtilitatẽ vr̃am. c q. q̃dã sũt inimici ẽm euãgeliũ ꝛ ꝑpt vos: q̃dã ãt charissimi vel dilecti ẽm electionẽ

f g q̃dẽ inimici ꝑpter vos. Scd̃m

a nõ ꝑpt merita. b .i. ꝑpter ꝓmissiões patrib⁹ factas. mutatione. a remissio peccatorũ in baptismo. ꝓmissiones.

electionẽ aũt charissimi ꝑpt pa

h tres.† Sine pnĩa aũt sũt dona et

a vel electio ab eterno. iterior ꝛ gratuita. quã nulli⁹ meritũ p̃uenit ad fidẽ. b ita op⁹ erat vt ꝛ alij inimici ꝛ alij electi. c lõgo tpe plus q̃ iste.

i vocatio dei. Sicut ei aliq̃ñ ꝛ vos

a qd̃ valuit ad hoc vt mõ hũiles credatis. b ꝓbato ꙗ deficit natura.i.ꙗ p liberũ arbitriũ iuuare nõ potuistis.

nõ credidistis deo: nũc ãt miseri

a q̃ est aliqua causa vr̃e misericordie.

cordiã cõsecuti estis ꝑpter incredulitatẽ illoꝝ: ita ꝛ isti nũc nõ credi

a iudei. ne post cõuersi materiã gl'iãdi hẽant

a venientes. .i. nõ habuerũt fidei gratiã p dei misericordiã sicut vos. humiliari.

k derũt in vr̃ã miscd̃iam: vt ꝛ ipsi

a fide gratiã. b iõ ita de vtrisq̃ factũ est.

l misericordiã cõsequant †Cõclusit

a iudeos ꝛ gentes. b qz aliter ex supbia rue rent.

m ei de⁹ oĩa in incredulitate: vt om

a et quare sic ne putes cõphendi posse

n nium misereatur. †O altitudo di

qz multa scit et ꝓfunda. b de rebus spũalibus. c de mũdanis. sicut sapiẽtia et scientia eius sũt incõphensibiles: sic et iudicia p q̃bus cepit de sapientia ꝛ scientia.

uitiarũ sapientie ꝛ sciẽntie dei q̃

a .i. dispositiones de omnibus reb⁹.

incõprehensibilia sũt iudicia ei⁹:

a Nolo enĩ. Hic apl's reprimit gẽtiles ab insultatione iudeoꝝ rõne sumpta ex cõsideratiõe diuinorũ iudiciorũ. Et diuidit in tres. p̃mo ostẽdit iudeoꝝ p̃ñtẽ excecationẽ ꝛ futurã illuminationẽ. scd̃o declarat vtriusq̃ causam. ibi: Scd̃m euãgeliũ. tertio ex dictis cõcludit diuine sapie ꝓfunditatẽ. ibi: O altitudo diuitiaꝝ. Circa p̃mũ dicit: Nolo enĩ vos ignorare frẽs.i. vos gẽtiles cõuersi ad fidẽ xp̃i: ꝛ sic p fidẽ facti frẽs mei. b Mysteriũ hoc.i. secretũ diuinũ. c Ut non sitis vobis.sa.i. ẽm estimationẽ vr̃am ꝛ hoc dicit apl's ad reprimẽdũ eoꝝ p̃sũptionẽ: ꝛ q̃d sit illud secretũ ostẽdit dicẽs: d Quia ce.ex.p. ꝛ nõ ex toto: e Cõtigit in is. qz apl'i ꝛ credẽtes primi de iudeis fuerũt valde illuminati. f Donec ple.gẽ.itra. fidẽ xp̃i recipiẽdo. Sciẽdũ tñ ꙗ illud donec nõ tenet hic causaliter sz tm̃ cõsecutiue et occasionaliter: qz iudeis excecatis apl'i trãsierũt ad gẽtes cõuertẽdas. g Et sic oĩs is.sal.fieret. in fine mundi detecta falsitate antixp̃i: qz tũc iudei cõstanter mortẽ suscipiẽt ꝓ fide xp̃i. h Sicut scri.ẽ Esa.lix. i Ueniet ex sion. ibi p̃mo fuit fides xp̃i p̃dicata: ꝛ inde ad oẽs alios deriuata de p̃terito: ꝛ deriuãda in futuro sicut dixi plen⁹ Esa.lix. k Et hoc il. a me testa.i. fides catholica in nouo testamẽto publicata: ꝛ in iudeis ꝓ tũc cõplẽda. l Cũ abstu.pec.eoꝝ. p fidẽ iustificãtẽ. m Scd̃m euãge. Hic cõsequẽter ostẽdit vtriusq̃ cãm. ꝛ primo excecatiõis. cui⁹ ponit duplex cã: vna est repulsio doctrine xp̃i q̃ tãgit. cũ d̃r: Scd̃m euãgeliũ: q̃dẽ inimici. alia est inuidia de gr̃a gẽtib⁹ data q̃ tãgit ibi: Propter vos. cõsequẽter ponit cãm illuminationis. cũ d̃r. n Scd̃m ele. aũt cha. ꝑpter pa.i. ꝑpter merita patrũ aliq̃ nũc sũt ad fidẽ electi. ꝛ plures eligent in fine mũdi ad qd̃ inducit rõnẽ. dicẽs: o Sine pnĩa ãt.i. sine mutabilitate. qz apud deũ nõ ẽ trãsmutatio: Iacobi.j. p Sũt do. ꝛ vocatio dei.i. ꝓmissa facta p̃rib⁹ de donis eorũ semini fiendis. ꝛ iõ implebunt tpe suo. Et cõsequẽter inducit ad hoc cõgruentiã. qz sicut gẽtiles ante aduẽtũ xp̃i fuerunt sub pctõ idolatrie: ita ꝛ post aduẽtũ iudei dimissi sunt sub infidelitatis pctõ ꝓ maiori pte: ꝛ sic in istis ꝛ in illis ostẽdit hũana fragilitas in eorũ pctĩs: ꝛ diuina bonitas in bñficio vocatiõis. Iudei ei nũc dimissi finaliter vocabunt: vt dictũ est. ꝛ hoc est quod dicit: Sicut enim aliquãdo ꝛc̃. et patet ex dictis littera. q O altitudo diuitiarũ. Hic vltimo cõcludit ex predictis ꝓfunditas diuine sapientie in suis iudicijs: et hoc dupliciter. primo enĩ concludit hoc ex dei eminẽtia. secũdo ex humana deficientia. ibi: Quis enĩ. Circa primũ dicit: O altitudo diuitiarũ sapiẽtie ꝛ sciẽtie dei.i. ꝓfunditas vtriusq̃. sicut dicit Ioh.iiij. Puteus altus est id est ꝓfundus ꝛ dicit sapientie q̃tũ ad diuina ꝛ sciẽtie q̃tũ ad fienda circa hoĩes quorũ rationes non possunt a nobis attingi. ideo subdit: r Qz incõphensibilia sũt ꝛc̃. qz supra capacitatem nature intellectualis sũt excessiua.

† Esa.59.d

† De cõse.di.4. c.sine pnĩa. De pe.di.3 tres sunt

† De.pe.di. 3.c.totam.

† Sap.17.a De sũ.tri.c 1.§.in com prehẽsibilis in glo.

Quis

a vere alta sapia et sciētia. hoc Esaias dicit

a τ iuestigabiles vię eius. † Quis a

in sapientia τ scientia.

eni cognouit sensuz domini: aut

in dispositione et exhibitione rerū: qs fuit cui⁹ cōsilio ageret: vel qui eius cōsiliū sciret.

b c quis cōsiliari⁹ ei⁹ fuit: Aut quis b

a fidē τ bona opa. b a deo. merces ex hoc φ fidē suā prior dedit.

prior dedit illi: τ retribuetur ei:

nullus qr poti⁹. a patre ex quo filius. b filiū p quē oia. c spūsancto: qr sola dilectio ne creauit τ cōseruat omnia.

d Qm ex ipso τ p ipsum τ i ipo sūt c d

e oia. Ipsi glia in secula amen. e f

qr in ipso omnia.

f O Bsecro itaqz Ca. XII g

a qd rogo fraternitas exigit.

vos fratres p misedam h

a offerat. b nō tm mēres: lz caro repugnet.

dei: † vt exhibeat corpora vestra i k

a in mortificatione carnaliū desideriorū. b p bona opa. c in bonis firmā. d vt bona in tentione faciatis.

g hostiam viuentē sanctā: deo plā l m n

a cū discretione ne qd nimis. b totū in pdi ctis. sit.

cētē rōnabile obsequiū vestrum. o

---

a in vestra eni manu est. b formā secularis cōcupiscentie accipere.

a Et nolite cōformari huic seculo: a

a in Adā deformari: vel itē itēqz qsi de die i diē. b ad modū noui hois. c cui nō dhaf peccatum. vel mentis vestre.

b sz reformamini i nouitate sensus b c

a experimēto quid de⁹ velit.

c vestri: vt pbetis q sit † voluntas d e

a qr qcquid de⁹ vult bonū ē. b illis q bene intelligūt τ experti sūt. c pceptis oibus. in omni bonitate vt nihil melius sit.

d dei bona τ bñplacēs τ pfectā. Di f g h

a illud obsecro: h aūt phibeo. b aplatus.

co eni p gratiam q data est mihi

quia non oēs agunt.

oibus qui sūt inter vos † nō plus i k

a inuestigare de mysterijs diuinis.

e sapere φ oportet sapere: sed sape

a sine psumptione.

f ad sobrietatē τ vnicuiqz sicut de l

a sm quātitatē vel qlitatē. b qr τ fidē mēsurate partif de⁹ vnicuiqz hec ē fides operās p dilectionē. c io mēsurate diuisit qr multi vnū corpus: τ io oia necessaria dāda sūt nō in vno.

g us diuisit mēsurā fidei. † Sicut ei

in vno corpe multa mēbra habe m

m⁹: oia aūt mēbra nō eūdē actū

a p diuersa dona. b inuicē subseruiendo.

habēt: ita multi vnū corpus su

a nullus excludif. maior vel minor.

h mus in christo: singuli aūt alter n

a alij seruientes alijs indigētes. b vel igif.

alteri⁹ mēbra: habentes aūt do

.s. sumus alter alterius membra.

nationes sm gratiam q data est

a futurorū vel quorūlibet occultorū.

i nobis differētes. Siue pphetiā o

quā supra mensurā. a habentes ecclesiasticum. vt presbyteri.

sm rōnē fidei. Siue ministerium p q

a sumus mēbra aliorū. assidue. b q docēdi gratiā haber. c in exhibitione doctrine sit membrū alterius.

in ministrādo. Siue q docet i do r

a qui gratiā exhortādi haber. b sit membrum alterius.

ctria. Qui exhortaf i exhortādo. s t

a elemosynas. b sit mēbrū alteri⁹: nō in duplicitate psentis τ future glie. c vt princeps.

Qui tribuit in simplicitate. Qui v x y

a vt sollicite agat. sit m. a. b q habet gratiā subueniendi vel cōpatiēdi oppsso.

k pest i sollicitudie. Qui miseref in z a

a leto aio subueniat. b hec est qua diuersa bona vniunf. c τ sic erit alter m. alterius.

hilaritate. Dilectio sine simulā b c

Universidad de Deusto Biblioteca

iudiciū expectat sine misericordia: sibi irā ꝓuocat. Misericordia hec multiplex ē: peccanti ignoscere: oppsso subuenire ⁊c. ⁊ iō subdit: cū p̄missum sit q̄ tribuit i simplicitate. Simplicitas excludit hypocrisim: hilaritas gaudium ostēdit: fretū spe futuri. a Non pigri. Maledict⁹ q̄ facit opa dei negligenter: piger sine spe ē. Et iō vt frigus pigricie pellat̄. Sitis feruen. ⁊c. b Dño vel tēpori seruiētes. Quis feruētes. non tñ passim ⁊ iportune ꝟba dei ingerat̄: sꝫ tēpori .i. oportunitati seruiētes. c Feruētes. Spūs ignis est quo feruet charitas. vnde dñs ait: Ignē veni mittere in terrā ⁊ q̄d volo nisi vt ardeat: d Spe gau. Certi de futuris gaudēt. ⁊ iō patiētes in tribulatione. e Consentientes. Quod non fit ore tm̄: qꝛ tunc est vera hūilitas. si non est in sola lingua: ne presumentes de se nō cōdoleāt aliis: sꝫ exprobrēt. Date lo. Ille dat locum ire q̄ permittit aduersarium facere qđ vult. Date locum ire. Nō precipit vt vindicari nolint a deo .s. quod clamant sancti. non quidē ꝓpter exsaturandum odiū: sed letabit̄ iustus cum viderit vindictā. Precipit aūt vt nō ipsi se vidicātes dent locū ire dei: q̄ dic̄: Mihi vindictā ⁊ e.r. Si ğ vult bon⁹ vt de⁹ inimicū puniat: nōne ē h reddere malū pro malo? Uel ita h diligit nec bñfacit inimico. Sꝫ bon⁹ mag̃ cupit corrigi iimicū q̄ꝫ puniri: etiā cū de⁹ punit nō delectat̄ de pena: qꝛ nō odit eū: ꝫ d̄ dei iusticia qm̄ deuꝫ diligit: qꝛ ⁊ de⁹ (quē i h seq̄t̄) si pluit sup iustos ⁊ iiustos tñ ⁊ i h seculo asper̃ corripit: ⁊ ptinaces i fine dānat. g Sꝫ si esu. Nota isoletiā ꝫ cōiūctiōis. Ita ei ꝓsequēdū ē q̄si ñ iterposita vtraꝗ sit cōiūctio.

Mic. 48. b — † 73. di. in nomine. — † 24. q. 3. certuꝫ est. et. c. cū sceri — Luc. 12. f — † 23 q. 3. c. sex — 12 q. 1. nolo — Ps. 57. — † 11. q. 3 ink verba. — † 11. q. 3. c. ira sepe. — † 23. q. 1 §. 1. — † 23. q. 4. c. hec autē § ex his. ⁊ c. non pōt. ⁊. p̄cepta.

Uince

a vt nec dilectio amici malū amare faciat: nec malū bonū dimittere.
tiōe. † Odiētes malū: adherētes a b
a .i. quā .s. fratres habēt iter se: vel volētes a fratribus rediligi.
bono. † Charitatē fraternitat̄ in
a in qualibet reuerētia. b nō est fratern⁹ amor nisi mutuis se p̄ueniāt obsequiis.
uicē diligētes: honōre iūicē p̄ue c
a sollicite corde sitis. opere.
a niētes. Sollicitudine nō pigri: d
a ⁊ ideo. b et si actu nō potestis implere qđ vultis. igne charitatis. c vel tēpori. qđ ꝓximo credite vos impēdere domino.
b c spiritū feruentēs: dōmino serui e f
a ⁊ in his nō nisi eterna speretis. b et si in his bonis mala occurrunt.
d entes. Spē gaudētes: in tribu g h
a vt pati possitis. b qꝛ ad h differt̄ res.
latione patiētes: orātiōi instān i
patimini ⁊ sāctis passis vr̄a cōia facite.
tes. Necessitatib⁹ sctōꝝ cōmuni
a et recipite sanctos in hospitio. exemplo Abrae et Loth.
cantes: † hōspitalitatē sectātes.
a .i. bona orate. b remouet a cōi cōsuetudīe
† Bēnedicite pērsequētib⁹ vos. k
a irē itēꝗ. b q. sine admixtiōe amaritudinis. a et debetis. b de ꝓfectu. c de re vnde flendum sit.
Bñdicitē et nōlite maledicere.
Gāudere cū gāudentibus: flēre
cū gaudio vel fletu.
cū flentibus. Idipsum inuicem l
a ⁊ ꝓ his omnibus. b in corde saltem.
sentiētes. Nōn altā sapiētes: sꝫ m
humilium imitatores.
e humilib⁹ consentientes. Nolite n o
.i. ne prudētiā vr̄am apud vos tm̄: sꝫ magis apō ꝓximos exerceat̄ etiā si q̄s coꝝ vos offēdit
esse prudētes apō vosmetipos.
† Nulli malū ꝓ malo reddētes:
a monet ne licita cū scandalo fiant. b in cordis secreto.
† prōuidentes bona: non tm̄ cō
a vt nō fiat scādalū: sed boni exēplū: qꝛ illud fieri debet: qđ ⁊ deo nō displiceat: ⁊ fratri scandalum non sit.
ram deo: sed etiā cōram omnib⁹
a vt assentiāt: si nō saltē facite q̄tū in vobis est vel si fieri potest: quia difficile est qđ tamē ex vobis .i. ex vestra potestate est.
hominibus. † Si fieri potest qđ
a vñ: Et cū his q̄ oderūt pacē erā pacificus.
ex vobis ē cū ōmnib⁹ hominibus pacē habentes. † Non vos p
referientes aduersarios.
metipos defēdētes charissimi:
a iudicio dei: vel ire eorū. b in ꝓuerbiis.
f sꝫ date locū irē. Scriptūꝫ ē eni:
et ita q̄ hoc nō facit deū cōtēnit. a seruate b vindicabo.
† Mihi vindictām ēt ego retri q
non solū nō defendatis.
g buā dicit dñs: † Sꝫ et si esurierit inimicus tuus: ciba illū: si sitit: potū da illi. Hoc enim faciens: r
a feruorē charitatis vel spiritussancti: vel penitentie ardorem. b mentem.
carbōnes ignis cōgeres sup ca
a et si nō penitet: tamen qꝛ si repercutis similis ei nequā fies.
put eius. Nōli vinci a malo: sed s t

tes: qꝛ primo instruit de cōicatione in affectu. scđo in effectu. ibi: Honore. tertio in signo. ibi: Bñdicite. Circa p̄mū sciendū q̄ amor est desideriū boni alicui⁹. qđ debet esse cōiter in oībus: ⁊ amor iste primo debet eē verus: qꝛ s̄m phm̄. viii. Ethicoꝝ. Qui falsificāt amicitiā sunt mag̃ digni morte q̄ꝫ illi q̄ falsificāt pecuniā. ideo dicit: Dilectio sine simulatiōe. scđo debet esse discret⁹: vt sic ametur natura vt vitiū odio habeat̄. iō dicit: a Odiētes malū. tertio debet esse firm⁹. ita q̄ amor nō sit puerilis. ideo dicit: b Adherētes bono. Adherētia eni firmitatē importat. quarto debet esse cōis absꝗ acceptione. iō dicit: Charitatē fraternitatis. c Honore inuicem. Hic ꝯñr instruit de cōicatione bonoꝝ i effectu. ⁊ primo q̄tū ad bonū reuerētie. dicēs: Honore inuicē p̄uenientes. Quilibet eni deficit i aliquo bono qđ ē in altero. ⁊ sic pōt eū cōsiderare vt meliorē se: ⁊ sic bonorādo p̄uenire. scđo instruit q̄tū ad bonū obsequii dicēs: d Sollicitudine nō pigri. p̄stādo humilitatē ꝓximis i effectu. e Spū feruentes. vt hoc fiat ex bono affectu. f Dño seruiētes. vt h fiat principaliter ꝓpter deū: ⁊ sic ei exhibet̄ obsequiū. ⁊ p ꝯñs ab eo expectat̄ p̄miū. iō subdit̄: g Spe gaudētes. Et qꝛ spes mercedis habēde facit patienter sustinere. iō subdit̄: h In tribulatione patientes. ⁊ hec p orationē impetrāt̄ ⁊ seruāt̄. iō subdit̄: Orationi instantes. Tertio instruit apl's de cōicatiōe beneficii. ⁊ primo ad simul cōmorātes dicens: i Necessitatib⁹ san. cōicantes. scđo ad peregrinos trāseuntes d. Hospitalitatē sectātes. k Benedicite. Hic apl's instruit de cōicatione bonoꝝ in signo. Principale vero signuꝫ iter hoīes est locutio q̄ indicat mētis cōceptū. ⁊ q̄tū ad hoc dicit: Bñdicite ꝑsequētib⁹ vos. ⁊ multo magis benefaciētib⁹ vobis. Signū āt secūdariū ē exterior gest⁹ ⁊ maxime faciei: in q̄ pte mag̃ relucet dispositio aī. ⁊ sic dicit: Gaudere cū gaudētib⁹ ⁊c. l Idipsū inuicē sen. aliter esset mēdaciū: qđ est falsa significatio i voce vel i alio signo qđ tenet vicē vocis. m Nō alta sapiē. Postq̄ꝫ instruxit de cōicatiōe boni. hic ꝯñr istruit de cōicatiōe mali. Et h dupl'r. prīo vt malū alteri nō inferat̄. scđo vt illatū ab altero eq̄nimiter toleret̄. ibi: Nō vosmetipos. Circa p̄mū aduertēdū q̄ p̄mo nocumētū infert ꝓximo nr̄a supbia q̄ ē pricipiū oīs pctī: iō h ꝓhibet dicēs: Nō alta sapiētes ꝓximū cōculcādo. n Sꝫ hu. ꝯsen. cū eis humiliter cōuersando. scđo nocumētū infert astutia nostra ꝓximo malū machinādo. qđ ꝓhibet dicēs: o Nolite eē pru. ⁊c. ⁊ accipit̄ hic prudētia silitudinarie: qꝛ vera prudētia nō ē nisi i bonis: ꝫ astuta i malis: q̄ prudentia d̄r eo q̄ caute scit q̄rere vias nocendi. nā bonū ad mala trāsferim⁹: sic dicim⁹ prudēs vel bon⁹ latro. v. metaph. ⁊ sic d̄r prudētia i ꝓposito. tertio nocēt ꝓximo nr̄a mala manifesta ipos scādaliçādo. qđ ꝓhibet dicēs: Prouidētes bona ⁊c. quarto nocumētū infert ꝑsecutio apta. qđ ꝓhibet d. Qđ ex vobis ē ⁊c. p Nō vosmetipos. Hic instruit de malo illato vt patiēter toleret̄ d. Nō vosmet ipsos defendētes. ⁊ ad hoc iducit scripturā Deu. xxxii. q Mihi vindi. ⁊ ego retribuā ⁊c. vbi trāslatio nostra habet: mea est vltio ⁊c. ⁊ non solum instruit vt malū ab aduersariis illatū toleret̄: sed etiam vt bonū eis impendat̄ d. Si esurierit inimicus tu⁹ ⁊c. ⁊ subdit̄ ratio: r Hoc eni fa. car. ignis cōge. sup ca. eius .i. occasiones accēdendi ignē dilectionis in eo erga te. si tñ in malicia sua ꝑseuerauerit: s Noli vinci a malo .i. incidere in odiū eius. t Sed vince in bo. malū .s. tētationes impellētes te ad odiū ei⁹. Sciendū tñ q̄ illa q̄ dicunt̄ hic: Non vosmetipsos ⁊c. nō sunt p̄cepta sed consilia nisi in casu .s. si ex defensione videret̄ ꝓbabiliter malū magnū insurgere qđ esset cōtra honorē dei. Sciendū aūt q̄ in aliquo casu nō expedit sic sustinere .s. qñ p hoc malis datur audacia malefaciendi. vñ dicit Grego. i moral'. Quidā cū tpalia bona a nobis rapiūt sūt tolerandi. quidaꝫ vero obseruata charitate ꝓhibēdi: nō solū cura ne nr̄a subtrahāt̄: sꝫ ne rapientes nō sua seipsos pdant.

In ca. xii. vbi d̄r i postil. Ut exhibeatis corpa vr̄a.

Additio. i.

In his verbis apl'i .s. Ut exhibeatis corpa vr̄a ⁊c. p̄ter illas cōditiones q̄ in postilla agūt̄ q̄ vere sūt: ⁊ in ꝓposito ꝓprie: sūt tñ quedā alia que hic videt̄ innuere apostolus .s. q̄ oblata per fideles christi excedere debent ea que apud veteres offerebantur. Olim enim apud veteres anima

lia occisa

Uince i bo. Bonitate cōtēde ꝯ illū ⁊ ē salubre certamē ne sint duo mali. Ca. XIII

Omnis aīa. Et si ita ꝑfecti i corpe xp̄i: tñ oīs aīa .i. oīs hō a pte totū: q̄si nō solū corpe: sꝫ ⁊ voluntate seruiat̄. Uidebat̄ ei q̄ infideles dñi fidelib⁹ nō deberēt d̄nari: ⁊ si fideles deberēt eē eq̄les: quā etiā supbiā apl's remouet. c Nō ei po. Potestas ē a deo: ꝫ q̄ a deo ordinata sūt: ğ ptās ē ordinata. Itaꝗ q̄ resistit ptāti: dei ordinatiōi resistit. de bona ptāte pꝫ q̄ eā p̄fecit de⁹. Rōnabilis de mala videri pōt: dū ⁊ boni p eā purgāt̄: ⁊ mali dānāt̄: ⁊ ipa i deteri⁹ p̄cipitat̄. Et scias q̄ noīe potestat̄ iterdū accipit̄ ptās ipa q̄ dat̄ alicui a deo: aliq̄ñ ipē hō habēs ptātē: qđ diligēs lector distinguat. Malicia hoīm cupiditatē nocēdi p se habet: ptātē aūt si de⁹ nō dat: nō habet. ideoꝗ diabol⁹ anteq̄ꝫ aliq̄d tolleret Iob dicebat dño: Mitte manū tuā .i. da ptātem. Quia etiā nocētiū ptās non est nisi a deo: sicut scriptū ē loquēte sapientia: Per me reges regnāt: et tyrāni p me tenent terrā. Uñ et Iob de dño ait: Qui facit regnare hypocritā ꝓpt̄ ꝑuersitatē ppl'i. Et d̄ ipl'o isrl' dicit dñs: Dedi eis regē i ira mea. Dat̄ iniquā improbis nocēdi ptās vt bonoꝝ patiā ꝓbet̄ ⁊ maloꝝ iniq̄tas puniat̄. Nā p ptātē diabolo datā ⁊ iob ꝓbat⁹ ē vt iust⁹ appareret. ⁊ Petr⁹ tētat⁹ ē: ne d̄ se p̄sumeret. ⁊ paul⁹ collaphiçat⁹: ne se extolleret. ⁊ Iudas dānat⁹ vt se suspēderet. d Que aūt sūt ⁊c. Id est: rōnabiliter a deo disposita: Iob ait: De⁹ potētes ñ abiicit: cū et ipse potēs sit. Grego. Deum q̄ppe imitari desiderat q̄ fastigiū potētie alienis intēt⁹ vtilitatib⁹ ⁊ nō suis laudib⁹ administrat. Qui p̄latis ceteris ꝓdesse appetit: nō p̄esse. Tumoris nāꝗ elatio nō ordo ptātis i crimine ē. Potētiā de⁹ distribuit: elationē potentie malicia nr̄e mētis iuenit. Tollam⁹ ğ qđ de nr̄o cōtulim⁹: ⁊ bona sūt q̄ dño largiēte possidem⁹: qꝛ neq̄ꝗ iusta potētia ꝫ actio praua dānat̄. e Qui autē resi. Aug⁹. Si iubeat qđ nō licet: ꝫ sane cōtēne ptātē: timēdo potestatē maiorē: ğ si aliđ impator aliud de⁹ iubeat: contēpto illo obtēperādū ē deo. f Prīcipes. Dicit q̄ ꝓpter corrigendā vitā ⁊ ꝓhibēda aduersa creant̄: dei habentes imaginē vt sub vno ceteri. g Nō sunt timori bo. ⁊c. Si bon⁹ est princeps: bene operātē nō punit: ꝫ diligit. Si malus nō nocet bono: sꝫ purgat eū. Malus debet timere: qꝛ instituti sunt principes vt mala puniāt. h Habebis laudē. Si iusta est ipsa laudāte. Si iniqua: ipsa tibi laudis occasionē prebente. i Dei eni mi. Ideo dati sunt rectores ne mala fiant. k Uindex in iram. Id est ꝓpter irā dei vindicandā: vel vindex in irā dei ostēdendā: qꝛ hec punitio indicat ꝑsistētes i malo grauī⁹ puniēdos. l Ideo eni. Subditi esse debetis: qꝛ etiā ideo .i. ꝓpter ostendendā subiectionē p̄statis q̄si redditur: qꝛ reddēt dū pugnāt ꝓ patria ⁊ dū agūt iudicia: vos p̄statis seruiētes deo. Per hoc ei q̄ illis tributa datis: deo seruit̄

Iob. 1. b — Pro. 8. b — Iob. 34. d — Osee. 8. a — Ma. 26. g — 2. Cor. 12. c — Mat. 27. a — Iob. 36. a

qꝛ ministri

patiendo.
a vince in bono malū. Ca. XIII
a secularibus bonis vel malis.
b Omnis aīa pōtestatibus a b
a in h q̄ sublimes .i. i mūdanis vel eā notat̄ .i. qꝛ sublimiores sūt.
sublimiōrib⁹ subdita sit.
a ⁊ ideo debet subiici. vñ: Nō haberes i me po. nisi desup data tibi fuisset.
c d † Nōn est ei ptās nisi a deo. Que c
a rōnabiliter disposita.
aūt sūt a deo ōrdinata sūt † Itaꝗ
a vi vel dolo. b i his q̄ ad ptātē ptinēt. i tributis ⁊ hmōi. c .i. habēti ptātē dei ordinatione.
q̄ rēsistit potēstati ōrdinatiōi dei
a qđ tā graue est. b et iō nō debet quis resistere sed subiici.
e resistit. Qui aūt resistunt: ipi sibi d
a merito acquirūt dānationē.
f dānationē acquirūt: Nām prīcie
a boni vel mali. ad timorē his q̄ bñ opant̄.
g pēs non sunt timori boni operis
a q̄si male opantib⁹ sūt timori: tu aūt ⁊c. b q̄cunꝗ sit. a et nō ē vñ timeas. b etiā si mala: dū tibi est causa maioris corone.
sed mali. Uis āutē nō timere pō
h testatē: Bōnum fac: ēt habebis
a vere ex illa habebis laudē: qꝛ dei minister ē tibi faciens bonū siue bonus siue malus.
i laudem ex illa. Dēi eni minister
a bono nō ē timēdū. timēdū ē: qꝛ habet gladiū iudiciariā ptātē: nō sine cā: sꝫ vt malos puniat. ⁊ hoc est dei eni minister: loco dei vindicat
est tibi in bonū. Si āūt maluꝫ fe
ceris time. † Non enim sine causa f
gladiū portat. Dei eni minister g
.i. ad damnum eius.
k est: vindex in irā ei q̄ male agit.
a qꝛ minister dei. b vel necessitati necessarie ordinationi. quasi ex necessitate.
Idēoꝗ nēcessitate subditi esto h i
a principis vitandū vel dei.
te: non soluꝫ ꝓptēr irā: sed etiaꝫ k l
a vt mūda sit mēs vestra diligēdo p̄latū. b hec est ꝓbatio subiectionis.
l propter cōsciēntiam. Idēo enim m
⁊ tributa prestatis. Ministri eni n
a ꝓpter hoc ipsū tributū seruiūt vobis in defensione patrie.
dei sunt: in hōc ipsuꝫ seruientes. o
a qꝛ ministri dei. vt .s. laudet̄ disciplina euangelica.
† Redditē ergo oīb⁹ debita. Cui p

lia occisa offerebāt̄: nūc aūt viuā hostiā debent offerre. iō dicit: Ut exhibeat̄ corpa vr̄a: nō corpa aīaliū. Hostiā viuētē: nō occisaꝫ vel mortuā. Sāctā deo placētē. Illa ei q̄ olī offerebāt̄ nō habebāt sctītatē deo placētē i seipis: qꝛ nō ex ope opato placabāt. vñ Ps. Nū q̄d māducabo carnes tauroꝝ. Nūc āt qꝛ p macerationē carnis corporū vitia pimūt̄: pctōres ad pniam vult cōuerti. Olim etiā i q̄libet sacrificio sal offerebat̄: qđ signū ē discretionis i q̄libet ope bono req̄site. nūc aūt illud qđ p sal significat̄ qđ meli⁹ ē .s. discretio offert̄. vñ dicit: Rōnabile obsequiū vr̄m: put in postilla.

In eo. ca. vbi i postil. d̄r: Ut ꝓbet̄ .i. vt experiri possit̄ p spm̄ sctm̄ habitātē i vobis.

Additio. ii.

Hoc qđ d̄r: Ut probetis q̄ sit voluntas dei bona ⁊c. pōt aliter exponi. Ad qđ sciēdū q̄ volūtas dei q̄ d̄r volūtas signi multipliciter d̄r. vt i .i. sniaꝝ di. xlv. Et q̄tū ad ꝓpositū spectat triplicit̄ .s. ꝓhibitiōis p̄cepti ⁊ cōsilii: volūtas dei q̄ manifestat̄ i ꝓhibitiōe est bona. Ille eñ q̄ se abstinet a ꝓhibit̄ p diuinā legē bon⁹ debet dici ꝫ ex h solo nō d̄r bñplacēs: qꝛ nō sufficit solū recedere a malo ad bñplacendū deo nisi cū h faciat bonū: ⁊ sic d̄r bñplacēs. Uolūtas aūt dei q̄ significat̄ i cōsiliis diuinis d̄r pfecta: qꝛ ea iplēs d̄r pfect⁹: iux̄ illđ Matth. xix. Si vis pfect⁹ eē ⁊c.

In eo. ca. vbi d̄r i postilla. Hec eni facies carbones ignis cōgeres sup caput ei⁹.

Additio. iii.

Hoc qđ d̄r i ꝓuerbiis: Si esurierit inimicus ⁊c. Carbones ignis cōgeres sup caput: exponit̄ ibi sic .i. iduces ad pniaꝫ d̄ malo qđ tibi fecit seu facere attētauit ⁊c.

Omnis aīa. Postq̄ꝫ apl's de morib⁹ instruxit romanos generaliter. hic ꝯñr idē facit spāliter. ⁊ p̄mo instruit minores. scđo maiores ca. se. Prīa diuidit̄ i tres: qꝛ p̄mo ōñdit q̄ minores debēt supiorib⁹ subiectionē. scđo subuētionē. ibi: Ideoꝗ necessitati. tertio dilectionē. ibi: Nemini q̄cq̄ꝫ. Primuꝫ ꝓbat dupl'r. prīo ex diuia ordinatiōe cui bonū ē obedire ⁊ malū resistere. Ex ordiatiōe ꝟo diuia ē q̄ supiores regāt iferiores ⁊ iferiores eis obediāt: vt pꝫ i natura corpali i elemēt̄ q̄ regūt̄ ex ifluētia corpis celest̄. vt dic̄ phs. i. methauroꝝ q̄ tota regio elemētar̄ cōtiguat̄ latiōi astroꝝ: vt oīs ꝟt⁹ ei⁹ guberneť ide. Silr h pꝫ i natura spūali: qꝛ angeli iferiores regūt̄ ⁊ illumināt̄ p supiores: ⁊ ita debet eē i hoīb⁹. ⁊ h ē qđ dicit: Oīs aīa .i. oīs hō: totū a pte digniori denominando. b Ptātib⁹ subli. ⁊c. p̄lat̄ in spūalib⁹: ⁊ pricipib⁹ terrenis i tpalib⁹. ⁊ subdit̄ rō: c Nō ē ei po. ⁊c. cōcessa ⁊ ordinata cetera patēt ex dictis vsꝗ ibi: d Qui autē resi. ipi si. dā. acq̄. eternā. vñ dicit saluator Luce. x. Qui vos spernit me spnit ⁊c. Aliq̄ñ etiā tpalē. qꝛ puniūt̄ i corpe vel i reb⁹. secūdo ꝓbat ꝓpositū ex officiis supioꝝ p q̄ reprimūt̄ mala inq̄tū ex punitiōe maloꝝ alii terrēt̄: ⁊ sic a malis arcēt̄: ⁊ h ē qđ dicit̄: e Nā pri. nō sūt ⁊c. .i. rōne boni opis: qꝛ sicut p eoꝝ officia reprimūt̄ mali. ita ꝓmouēt̄ boni. itētio ei eoꝝ debet eē vt subiectos faciāt bonos. cetera patēt vsꝗ ibi: f Nō ei sine ⁊c. Potestas ei secular̄ portat gladiū dñi materialē: ptās eccl'iastica spūalē. ⁊ subdit̄ cā. g Dei eni mi. est vin. in irā .i. i punitionē ei q̄ male agit. h Ideoꝗ necessitati. Hic ōñdit q̄ inferiores debēt supiorib⁹ subuētionem ad necessaria s̄m stat⁹ sui cōditionē: qꝛ nemo militat suis stipēdiis. ⁊ h ē qđ d̄r: Ideoꝗ necessitati .s. supioꝝ ꝓcurāde. i Subditi estote. soluēdo rataꝫ vestrā debitā. k Nō solū ꝓpter irā .i. punitionē vitādā. l Sꝫ etiā ꝓpt̄ cōsciam. qꝛ q̄libet tenet̄ reddere debituꝫ ⁊ explicat mag̃ i spāli d. m Ideo ei ⁊ tri. p̄sta. ad h ei pricipaliter sūt instituta. n Ministri ei dei sūt. qꝛ sūt executores sue iusticie. o In hoc ipm seruiētes .s. deo ⁊ etiā hoīb⁹ rempublicā ꝯseruātes. iō cōcludit: p Reddite ğ oībus debita. cui tributū .s. principibus. est ei tributū qđ reddit̄ ꝓ tota patria.

A — † Sap. 6. a — 11. q. 1. c. magnū. 23. q. 5. ꝓdest. De malo. c. solite. — † 22. q. 1. c. mouet. § si cur. etiā. 23 q. 1. q̄d culpatur. — † 11. q. 3. q̄ resistit. — B — † 23. q. ñ. §. 1. et. q. 5 nō solum ⁊ c. sunt q̄dā — C — Mat. 22. c 23. q. ñ. c. si morte. i fi.

Cui vectigal

☞ q2 ministri dei sunt. Uel p̃stat̃ tributa: q2 ministri dei sũt vt boni laudent: mali puniant. Illi dico seruiẽtes vobis ꝓpter hoc dũ patriã defendũt. a Tributũ vecti. Uel tributũ qd̃ domi soluit. Uectigal qd̃ ad domũ dñi vehit. b Nemini quicq̃ ⁊c. Pax ad oẽs: dilectio iter fratres. aliter eni vere fratres nõ sũt.

c Diligatis. Mẽtio fit hic d̃ charitate: q2 valet ad hanc humilitatẽ. Sola eni charitas est q̃ etiam reddita semp retinet debitorem. Reddit eni cũ impẽdit: debetur aũt etiã si reddita fuerit: q2 nullũ est tẽpus quo impendẽda nõ sit. Nec cũ reddit amittit: sed poti⁹ reddẽdo multiplicat. habẽdo eni reddit: nõ carendo vt pecunia q̃ reddi non potest nisi habeat: nec haberi nisi reddat: imo cũ reddit ab hoĩe: crescit in hoĩe: ⁊ tãto maior acquirit q̃to plurib⁹ reddit. d Diligit ꝓximũ. Cũ duo p̃cepta sint charitat̃ ꝑ vtroq̃ vnũ sepe ponit: q2 nec de⁹ sine ꝓximo nec sine deo ꝓxim⁹ diligit vel potest diligi. Dilectio ꝓximi in factis apparet: dilectio dei ampli⁹ latet. Ideo hãc spãlius ponit: de

Ioh.13.d qua dñs ait: Mandatũ nouũ do vobis vt diligatis inuicẽ: vbi illud mãdatũ mai⁹ dilectionis dei videt esse p̃termissum. Sed bñ intelligentib⁹ vtrũq̃ inuenit in singulis: q2 qui diligit deũ: nec põt ipm cõtẽnere quẽ de⁹ p̃cipit diligi: ⁊ qui sancte ac spiritualiter diligit ꝓximũ: qd̃ in illo diligit nisi deũ. e Proximũ. Oẽm hoiem intelligi oportet: q2 nemo est cũ q̃ sit opãdũ malũ. Qui g̃ amat homines: aut q2 iusti sunt: aut q2 iniusti sũt amare debet. Sic eni ⁊ se ipm amare debet scz vel q2 iustus

D est: vel vt iustus sit. Qui eni aliter se diligit iniuste se diligit: q2 ad h̃ se diligit vt sit iniustus: ad h̃ g̃ vt sit malus ergo iã se nõ diligit.

Ps.10. Qui eĩ diligit iniq̃tatẽ odit aĩaz suã. f Et hoc scientes. Alia cõmẽdatio charitatis. Nã malũ nõ facit: ⁊ oportunitatẽ parat bene operãdi. Hoc scientes. Scz q2 hora est: vel sicut quidã libri habent: hoc tẽpus. s. gratie sciẽtes.

† 44. di. §. 1. Iam ex quo dilectionẽ habuim⁹ est hora. i. oportunitas: sz breuis. g Somno. Somn⁹ est negligẽtia vel ignorantia. b Nũc autem. Cause interposite: quare surgere debeamus. i Propior. Bene operans vicinius est eterne vite. Baptism⁹ eni est ad veniam: vita bona ad coronam.

Uel propior. Quia plus morti ꝓximi sumus. k Nox p̃cessit.

De ɔse. di. 5. ire medi/ocrit. in fi. Itẽ quare surgere debẽt ostẽdit: q2 nox infidelitatis ⁊ ignorantie. Precessit. i. fuit: sed mõ nõ est: cui⁹ memoria monet vt caueatis. Dies: eterna beatitudo. Appro. dũ peccata remissa dũ iusti ꝑ gratiã. Nox. Uetus hõ q̃ in baptismo p̃teriit. Dies. sol iusticie: cui⁹ luce veritatẽ didicerũt vt sciãt qd̃ agẽdũ sit. l Opera te. Opera mala q̃ ex tenebris ignorãtie venerũt: vl' tenebras amãt: ⁊ ad tenebras ducũt. m Nõ in cõmes. Nota in his romanos tangi: ⁊ iõ nõ est eis ius gloriãdi. Horũ aũt morbo⁊ supbia ẽ mater: ⁊ humane laudis auiditas q̃ etiã hypocrisim sepe generat: huic nõ resistit: nisi crebris diuino⁊ libro⁊ testimoniis incutiat timor ⁊ charitas.

a ſ debetis. ſ qd̃ regiones soluũt. b ſ reddire. c ſ deberis. ſ stipẽdiũ qd̃ dat dñis qñ ꝑ patriam vehunt.

a tributum tributum: cui vectigal a

a ſ reddire. b ſ debet̃. ſ vt assurgere. c ſ reddire. a ſ vt dñium timeam⁹ ⁊ vereamur ꝑsonas b ſ cetera ita soluite vt nõ debearis aliquid:

vectigal: cui honorem honorem: b

b cui timorẽ timorẽ. Nemini quic/ c d

ſ charitatẽ ita soluite vt semp debearis.

c q̃ debeat̃: nisi vt iuicẽ diligat̃.

d e Qui eni diligit ꝓximũ legẽ im/ e

ſ et hoc ꝑ partes ostendit.

pleuit. † Nã n̄ adulterabis: nõ occides: nõ furaberis: nõ falsũ testimoniũ dices: nõ cõcupisces. Et si

a ſ per moysen. b ſ qd̃ moyses fecit in leuitico.

qd̃ est aliud mãdatũ: in hoc ver/

a ſ cõtinet implet. b ſ in bono: qm̃ q̃ diligit iniquitatẽ: odit aiam suã.

bo istaurat: † Diligẽs ꝓximũ tuũ

ſ q̃ diligit bñ facit: q2 nullũ malũ: ⁊ iõ plenitudo

sicut teipsũ. Dilectio ꝓximi malũ f

legis. a ſ plene legẽ implet qui diligit.

nõ operat. Plenitudo g̃ legis est g

ſ scimus q2 dilectio malũ nõ operat.

f dilectio. Et hoc sciẽtes tempus: h i

a ſ de corpore. b ſ bñ operãdo.

g q2 hora est iã nos de somnõ sur/ k

a ſ surgere debem⁹. b ſ magis debita ꝑ opera bona.

h i gere. Nũc eni ꝓpior est nostra l m

a ſ eterna q̃ nobis ꝓmittit. b ſ tũc. c ſ q2 credidim⁹ ⁊ opari sum⁹ turpi⁹ ẽ nisi surgam⁹. ſ tm̃

k salus q̃ cum credidim⁹. Nox p̃ces/ n o

sit: dies aũt appropiquauit. Ab/ p q

ſ ꝓpter interserras causas.

l iiciamus ergo opa tenebrarũ et

a ſ vt ornamẽto. b ſ virtutes. c ſ q̃ lux. i. fides exigit. ſ acceptis virtutib⁹ in actu earũ exerceam⁹ nos sicut decet in die fidei.

induamur arma lucis: sic vt i die r s

a ſ hec sũt opa tenebrarũ.

m honeste ambulem⁹. † Nõ i comẽ/ t v

ſ luxuriosis cõuiuiis. a ſ pigricie dormiendi.

sationib⁹ ⁊ ebrietatib⁹: nõ i cubi/ x

a ſ ⁊ luxuria q̃ de cibo ⁊ potu nimio. ſ vt solebãt se iuicẽ p̃ferẽdo i q̃ minor iuidebat maiori.

libus ⁊ impudicitiis: nõ i cõtẽtio y

a ſ q. p̃dicta ne faciatis. b ſ . i. formã xp̄i. ſ quẽ induti: nõ cogemini seruire carni.

ne ⁊ emulatiõe: sz induimini dõ/ z

minũ iesum christũ: † ⁊ carnis cu/ a

a ſ illicitis. ſ nõ in necessariis ad sustentationẽ.

rã ne feceritis in desideriis.

a Cui vectigal. ꝑ vectiõe rerũ cuiusmodi sũt pedagia: ⁊ h̃ soluitur a singulari ꝑsona: q2 nõ oẽs talia habent soluere q̃ reddenda sũt pedagiariis q̃ cõiter hoc accipiũt ad finẽ talẽ. b Cui timorẽ. s. dñis. c Cui honorẽ. s. virtuosis ⁊ in dignitatib⁹ existentib⁹ qui sunt custodes virtutis. d Nemini quicq̃. Hic ɔñr ostẽdit q̃ inferiores debẽt supiorib⁹ dilectionẽ. ⁊ primo ostẽdit ꝓpositum. scd̃o q̃ tpe noue legis h̃ debitũ est maxime reddẽdũ ibi: Et hoc sciẽtes. Circa primũ dicit: Nemini quicq̃ debeat̃ nisi vt inuicẽ diligatis. Hoc eĩ habet speciale hoc debitũ q̃ q̃tũcũq̃ reddat de p̃terito vel p̃senti adhuc debet reddendũ in futuro.

e Qui eni diligit ꝓximũ legẽ impleuit. Oia eni mandata decalogi ordinant ad actũ diligẽdi: q2 p̃cepta prime tabule ordinant ad diligẽdũ deũ: ⁊ p̃cepta secunde tabule ad diligendũ ꝓximũ. Per primũ eni qd̃ est: Honora patrẽ tuũ ⁊c. p̃cipit reddi debitũ oĩ ꝓximo: ꝑ alia q̃ sunt negatiua p̃cipit caueri ab ei⁹ nocumẽto. ideo subdit: f Dilectio ꝓximi maluz nõ opat. i. cauet inferre malũ ꝓximo: et sic cõcludit: g Plenitudo g̃ legis. i. plenaria obseruatio eius. h Est dilectio. qua diligit de⁹ sup oia ⁊ ꝓximus sicut ipsemet diligẽs. i Et h̃ sciẽtes tps. Hic ɔñr oñdit q̃ hoc debitũ est maxime reddẽdũ tpe noue legis q̃ est lex amoris: sicut lex vetus fuit lex timoris. ideo dicit: Et hoc sciẽtes tps. i. cõditionẽ tpis leg̃ noue. k Quia hora est iã nos de somno surgere. i. d̃ ocio ad opa charitatis: q2 sicut dicit Grego. Charitas opat magna si est: si aũt renuit opari amor nõ est. l Nũc eni. i. tpe grẽ. m Propiorẽ nostra salus. q2 ꝑ xp̄m ianua salutis est apta q̃ tpe legis erat clausa. iõ subdit: n Q̃ cũ credidim⁹. s. plus q̃ ante xp̄i aduentũ: tũc eni sciebãt se p̃res descensuros ad inferni limbũ. vñ dicit iacob patriarcha Gen. xxxvii. Descendã ad filiuz meũ lugẽs in infernũ: ⁊ sãct⁹ Iob. xvii. In ꝓfũdissimũ iferni descẽdẽt oia mea. o Nox p̃cessit. i. obscuritas figurarũ veteris legis. p Dies aũt appropinquauit. i. claritas veritatis reuelate in noua lege. q Abiiciam⁹ ergo opa tenebrarũ. i. peccata q̃ dicunt tenebra⁊ opa co q̃ in tenebris fiunt Ioh. iii. Qui male agit odit lucẽ: ⁊ q2 obtenebrant animã s̃m q̃ dicit phs in libro Ethico⁊: Ignorat ois mal⁹. ⁊ q2 ducũt ad tenebras exteriores. s. gehenne. r Et induamur arma lucis. i. virtutes q̃ dicunt arma lucis: q2 cõtra peccati tenebras muniũt: ⁊ q2 in luce fiũt Ioh. iii. Qui facit veritatẽ venit ad lucem: ⁊ q2 illuminãt aĩam et finaliter ducunt ad lucẽ eternã. ideo subdit: s Sic vt in die. s. iudicii. t Honeste ambulem⁹. i. ad gloriã. v Non in comesationib⁹ ⁊ ebrietatib⁹. vitãdo peccata gule. x Nõ in cubi. ⁊ ipudicitiis. vitãdo petã luxurie. y Nõ i cõtẽtiõe et emu. q̃tũ ad petã spũalia q̃ sũt grauiora culpe. z Sz iduimini ⁊c. imitãdo sanctitatẽ cõuersatiõis sue. a Et car. curã ne fe. i. desi. i. supfluis ita q̃ ꝑ hoc non excludit necessitas: sz tm̃ supfluitas.

In ca. xiii. vbi dicit in postil. Sicut in die. s. iudicii.

Additio.

Quod hic dicit: Sicut i die: nõ videt ꝓprie exponẽdũ de die iudicii. Nõ eĩ possum⁹ i hac vita q̃ multis icõmodis ⁊ necessitatib⁹ est subdita sicut in die iudicii ambulare. Sz q2 tẽpus gratie cõparauit diei d. Dies ãt appropinquauit. Similiter virtutes cõparauit armis lucis. d. Induamur arma lucis. iõ subdit: Sicut i die honeste ambulem⁹. i. i actu virtutũ nos exerceam⁹ honeste: sicut illi q̃ in clara die ambulant. honesti⁹ habẽt incedere q̃ q̃ ambulãt de nocte.

☞ Infirmũ ✱ Infirmũ

☞ a Infirmũ aũt. Perfecte fidei ẽ Ca. XIIII nullũ cibũ discernere: vel imundũ putare: q2 oia mũda mũdis. Sz q̃dã infirmi censebãt a q̃busdã abstinendũ: ⁊ ita inter romanos contentio. vñ p̃cipit tales assumere: nõ abiicere: sz patiendo exẽplo ⁊ ꝟbo ad fidẽ erigere. Et si incognitũ est: q̃ q̃s aĩo faciat: non inde discep̃tare. b Nõ in disce. Nõ est damnãdus cui⁹ cogitatio nõ est apta: vel de q̃ nescim⁹ qualis post sit futurus. c Infirmus. Qui cibos discernit putãs alios mundos alios imũdos: eo q̃ iudei ꝓhibiti sunt edere: hũc suo iudicio relinquẽdũ dicit: ne cũ scrupulo edat. Uel licet ꝑfecta fides: que oia tñ infirmus q̃ timet casũ q̃ facile impetu libidinis sternit: edat olus. i. tenues et aridos cibos q̃ nõ sunt fomentũ vitio⁊: et abstineat ab illis q̃b⁹ libido excitat. Crassitudo eĩ carniũ ⁊ delitiose epule ꝓuocãt corp⁹ ad libidinem. d Is qui mandu. Supra p̃cepit nõ disceptare de cogitationib⁹ alio⁊: hic p̃cipit non spernere. e Nõ iu. De manifestis iudicãdũ: ⁊ nõ occultis. Manifesta ꝟo sunt: que nõ pñt bono aĩo fieri: vt sũt stupra blasphemie furta ⁊ huiusmodi: de q̃b⁹ iudicare nobis ꝑmittit. Sz ea q̃ dubiuz est q̃ aĩo fiãt: ĩ meliorẽ ꝑtẽ interp̃temur: vt de cib: q2 pñt bono aĩo ⁊ simplici corde sine vitio cõcupiscẽtie q̃cunq̃ hũani cibi indifferẽter sumi. f Dño suo stat. De incognito corde alieni serui non habes iudicare: sed su⁹ dñs: ad cuius honorez stat q̃ stat: ad quẽ ꝑtinet ⁊ casus cadent̃ q̃ põt erigere vl' iudicare. Stat aut cadit. iõ dic̃: q2 ambiguũ est: forsan stat q̃ putat cadere. g Stat aut cadit. Per hoc ostẽdit se nescire q̃ amodo ille se agat in dubiis. h Stabit aũt. Hic innuit q̃ ambigua debem⁹ ĩ meliorez ꝑtẽ vertere ⁊ plus salutez q̃ mortẽ reo⁊ optare: ⁊ in futuro spez boni habere: ⁊ si aliter sit i p̃nti. Stabit ãt. Quia neq̃ si edit re⁹ est: neq̃ si nõ edit: si tñ deuotiõe h̃ agit. i Nam alius. s. dixit q̃ alii oia mãducãt: alii nõ oia: de generib⁹ cibo⁊ agẽs: hic dic̃ q̃ alii oĩ tpe: alii aliq̃ certo tpe abstinẽt: ⁊ vtrũq̃ recte fieri posse dicit: k In suo sensu ⁊c. Id ẽ in suo ɔsilio dimittat: ne scãdalũ passus a charitate q̃ est mater oĩm virtutũ recedat. l Qui sa. In suo sensu dico vt abũdãs: q2 q̃ sapit dic̃: vl' oẽz vel dic̃ inter dic̃ dño sa. m Et q̃ man. do. ⁊c. Id est ad honorẽ dñi: cui⁹ oia creata credit mũda: ⁊ q2 ei seruitur⁹ illis sustentat. n Nemo eni no. si. v. Qui eni lege frenat: nõ sibi: sed deo q̃ legez dedit viuit. Si lex nõ esset: sibi q̃sq̃ viueret. o Sibi. Sed dño q̃ iudice damnat vel coronat: vel sibi. i. ad laudẽ suaz sed dei. Sicut eni magnitudinis nõ est finis sic nostre laudis nõ erit finis. Nõ eni cuz mortui fuerim⁹ in hac carne desinemus laudare deum: ⁊ s̃m hoc de fidelibus tm̃

ſ ita i vobisipis honesti sit̃ vt dictũ est. ſ illũ q̃ nõdũ ꝑfecte credit vt credendũ ẽ. a ſ vt xp̄s egrotos. ſ ad sanãdũ. b ſ vt deo occulto iudicet̃

a Infirmũ aũt Ca. XIIII a

b in fide assumite: nõn i di b c

reum. a ſ hic talis potest assumere alios.

sceptatiõib⁹ cogitationũ. Alius d

a ſ posse. b ſ humanis vsibus data. ſ hic indiget assumi: q̃ ꝑmittit edere olus i q̃ nulla q̃stio.

eni credit mãducare se oia. Qui e

c autẽ infirmus ẽ olus manducet. f

ſ ⁊ cũ hec ita sint. ſ oia idifferẽter. ſ abstinentẽ. a ſ q2 volũtat̃ ẽ edere vl' nõ edere. ſ oia

d Is q̃ mãducat: nõ mãducantem g h

nõn spernat. Et q̃ nõ manducat: i

a ſ nõ credat peccare cũ nesciat q̃ aĩo. ſ omia. b ſ neuter alterũ: vterq̃ eni seru⁹ dei est.

e mãducantẽ nõ iudicet, Deus eni k l

a ſ manducãtẽ vel nõ mãducantẽ. b ſ ad fidem c ſ et cũ h̃ est ergo. d ſ cui⁹ valentie. e ſ damnãdũ affirmas: qd̃ nõ debes: cuz sit alteri⁹ seru⁹.

illum assumpsit. † Tu quis es qui m n

a ſ q̃ ɔscia edat vl' nõ edat: de⁹ iudex est cui⁹ seruus est. a ſ hoc de p̃destinatis. ſ stare poterit dño suo. b ſ de quo nulli est ambiguum.

f iudicas alienũ seruũ † Domino suo o

g h stat aut cadit. Stabit aũt. Potẽs p q

a ſ ne stare sibi arroget. b ſ q̃ stabit dico ⁊ põt credi statur⁹ esse: q2 qd̃ agit ex iudicio agit.

i eni est de⁹ statuere illũ. Nam ali r

a ſ esse eligẽdũ in abstinẽtia interpositũ q. i. q̃dã certis dieb⁹ quidã oĩ die putãt abstinendum.

us iudicat diem iter dic̃: ali⁹ aũt s

a ſ esse eligẽdũ i abstinẽtia. b ſ vt q̃ edit cũ grãrũactiõe edat: ⁊ q̃ abstinet ꝑ deo faciat. ſ corũ.

iudicat omnẽ diem † Unusq̃isq̃ t

a ſ . i. s̃m suam cõscientiã. b ſ in melius.

k l in suo sensu abundet. Qui sapit v

a ſ . i. ad honorẽ ⁊ laudẽ dñi facit. ſ deo. ſ placere se putat deo. ſ b ſ omnia. ſ ad laudẽ dñi.

m diem dño sapit: et qui manducat x y

a ſ et q̃ dño man. effectus indicat. b ſ pro bonis creaturis quib⁹ sustentat ⁊ pascitur.

dño manducat. Gratias eni agit z a

a ſ . i. abstinet. b ſ ad honorem domini.

deo. Et q̃ nõn mãducat dño non b c

a ſ qd̃ effectus indicat q2. ſ pro collata abstinentia. b ſ et debem⁹ edere vel nõ edere domino.

n manducat: et grãs agit deo. Ne/ d e

a ſ q2. b ſ fideliũ. ſ virtutibus. i. spũaliter: vel etiã tpaliter cõiunctiõe anime ⁊ corporis.

o mo eni nostruz sibi viuit: ⁊ nemo f

a Infirmũ aũt. Postq̃ apl's ostendit q̃liter minores Ca. XIIII hñre se debeãt ad supiores: hic instruit maiores vt bñ se habeant ad minores. ⁊ p̃mo i euitatiõe mali. secũdo in opatiõe boni. ca. se. Prima adhuc in duas: q2 p̃mo hortat supiores ne inferiores cõtemnãt scd̃o ne eos scãdaliz̃ẽt. ibi: Nõ g̃ ampli⁹. Prima adhuc in duas. q2 primo ꝓponit intentũ. scd̃o inducit ratiões ad hoc ꝑsuadẽdũ. ibi: Tu q̃s es. Circa p̃mũ dicit: Infirmũ aũt i fide. s. de nouo ɔuersum ⁊ de lege catholica min⁹ sufficiẽter instructum. b Assumite. vos maiores. i. ad vos sumite eum instruẽdo dulciter ⁊ charitatiue. c Nõ in disce. cogitationũ. i. nõ iudicãtes male de ipo donec appareat manifeste. d Ali⁹ eni credit mãducare se oia. licite: ⁊ ille est q̃ est instruct⁹ in noua lege q̃ scit cerimonialia mortificata in xp̄i passiõe: ⁊ sic licite comedit cibaria ꝓhibita in veteri lege.

A

e Qui ãt ifirm⁹ ẽ. i. ɔuersus de iudaismo ⁊ nõ ꝑfecte instruct⁹ de isto: ⁊ sic dubitat adhuc an h̃ sibi liceat. f Olus manducet. ꝓpt̃ scrupulum sue ɔscientie: q2 cert⁹ est q̃ olera mãducare fuit licitũ oĩ tpe. Circa qd̃ sciendũ q̃ legalia q̃ntũ ad cerimonialia obꝟuãda fuerũt vsq̃ ad passionez xp̄i. vñ ⁊ xp̄s ea obseruauit: ⁊ imminente sua passiõe agnũ paschalem cum suis discipulis comedit: post publicationem ꝟo euangelii obseruatio co⁊ est mortifera: q2 hoc est significare q̃ ꝟitas ꝑ ipa significata nõdũ ꝑ xp̄z ẽ impleta. Tpe ꝟo intermedio. s. a passiõe xp̄i vsq̃ ad publicationẽ euãgelii licitũ fuit ea obseruare: maxime cõuersis de iudaismo: dũ tñ ibi nõ ponerẽt fidẽ credendo firmiter q̃ sine tali obseruatione fides xp̄i nõ sufficeret ad salutẽ: ⁊ h̃ mõ leguntur apl'i in actibus aplo⁊ ea obseruasse: s̃m q̃ declarat Aug⁹. in ep'la ad Hieronymũ diffuse: et s̃m istũ intellectũ subdit: g Is q̃ mandu. cibaria lege ꝓhibita instruct⁹ q̃ ista sunt sibi licita. h Nõ man. nõ. s. reputãs eũ rudẽ ⁊ ignarum ⁊ stolidũ fatuũ ⁊ melancolicũ. i Et q̃ nõ mã. abstinẽdo ex ɔscĩa dubia. k Manducãtẽ nõ iu. tãq̃ mãdati diuini trãsgressorẽ. l De⁹ eĩ illũ. s. dẽ nouo ɔuersũ ⁊ adhuc infirmũ. m Assumpsit. ad fidẽ suã potẽs illũ ꝑficere ⁊ solidare. i. cõfirmare: ꝓpt̃ qd̃ nõ est ɔtẽnẽdus. n Tu q̃ es. Hic ɔñr adducit q̃druplex rõ ad ꝓpositũ ꝑsuadendũ. Prima accipit ex ꝑte illi⁹ q̃ iudicat tanq̃ stolidus. nullus eni iudicari dz nisi ab eo q̃ ẽ dñs ei⁹: q̃ ẽ solus de⁹ i ꝓposito: ⁊ h̃ ẽ qd̃ dr: Tu q̃s es q̃ iudicas alienũ seruũ. q. d. ad te non spectat iudicare de latẽtib⁹ in corde: cuiusmodi sũt ista. ⁊ iõ tale iudiciũ ẽ vsurpatũ: qd̃ ad solũ deũ ꝑtinet qui corda intuet. iõ subdit: o Dño suo stat aut cadit. i. ad deũ ꝑtinet iudicare d̃ casu ei⁹ et statiõe. p Stabit aũt. ꝑ dei grãm. q Potẽs eni ẽ de⁹ statuere illũ. i. ꝑficere ⁊ ɔfirmare. r Nã ali⁹ iu. Hic ponit scd̃a rõ q̃ accipit ex ꝑte rei de q̃ fit iudiciũ. s. de cerimonialiũ obseruatione q̃ tũc erat indifferẽs ɔuersis de iudaismo mõ supradicto. ⁊ iõ de talib⁹ nõ dz aliquis iudicari trãsgressor vel stolidus faciẽdo vl' dimittẽdo: ex q̃ vtrũq̃ poterat fieri: vt p̃dictũ est: tñ ex cã rõnabili: ⁊ h̃ ẽ qd̃ dicit: Nã ali⁹ iudicat dic̃ int̃ dic̃. i. ita instruct⁹ ẽ in fide catholica q̃ scit discernere tp̃s in q̃ cerimonialia nõ obligãt ab illo in q̃ obligabãt. s Ali⁹ aũt iudicat oẽm diem. i. q̃ sit'r obligãt tpe post passionẽ sic añ: ⁊ sic dic̃ abstinẽdũ a cibis vetit̃ a lege t Unusq̃sq̃ i suo sensu abũdet. i. i h̃ dimittat ꝓprie ɔsciẽ vsq̃ ad publicatiõez euãgelii pactã. v Qui sa. dic̃. mõ p̃dicto. x Dño sa. i. ad honorẽ diuinũ q2 vtrũq̃ bñ põt fieri ex cã rõnali. iõ subdit: y Et q̃. m. sciẽs h̃ sibi esse licitũ. z Dño man. cui⁹ rõ subdit: a Gras eni agit deo. d̃ liberatiõe sua ab onere leg̃: ⁊ de ɔcessiõe sui vict⁹. b Et q̃ nõ mã. i. abstinet a lege ꝓhibit̃ ex cõscĩa dubia: vel vt ĩfirmũ ñ scãdaliz̃et: vt h̃r. ĩ. c Dño nõ mã. i. bene abstinet. d Et grãs agit deo. q̃ sibi dedit grãz abstinẽdi. e Nemo eni no. Hic ponit tertia rõ q̃ accipit ex ꝑte ei⁹ ad quẽ ꝑtinet vere de talib⁹ iudicare. s. xp̄i q̃ est dñs vite ⁊ mortis. ⁊ ꝑ ɔñs iudex: et h̃ ẽ quod dicit: Nemo enim nr̃m sibi viuit. i. ad ꝓpriã gl'iam: q2 tota vita hoĩs est ad xp̄i gl'iam ordinãda. f Et ne. si. mo. i. nemo debet se morti exponere ꝑ laude ꝓpria: sz ꝑ gl'ia xp̄i mors patienter tolerãda est

B

† Iaco. 4. e 2. q. 1. c. mi/ti in fi. et c. deus in fi. 30. q. 5. c. nul/lum an. † De iurei/rã. c. nimis † Dis. 76. c. vtinam

☞ agit. e ✱ da est

agit. Vel sibi.i.a se iudicandus:sed a dño.sm h̄ de bonis ⁊ malis accipitur. a Christ⁹ mor.est ⁊c̄. Ut viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dñet ⁊ vtrosq̄ iudicet. Et ad lr̄az accipit viuos ⁊ mortuos vt non putet tm̄ iudicare de mortuis: q̄si dū viuūt hoīb⁹ sit cōmissū iudiciū sed post mortez deo. Hoc eī insipiētiū dogma puersū tradidit: sȝ melius est vt vtrorūq̄ dicat̄ xp̄s domiāri et vtrosq̄ iudicare. Quasi q̄bus dedit filios dei fieri:hi etiā nūc ⁊ post mortez regnant cuȝ xp̄o. Sȝ aliter nūc regnant cū eo sctī ei⁹:aliter tūc regnabūt. Nūc regnāt: q̄ q̄ sursū sunt sapiūt ⁊ q̄rūt. Postremo regnabūt cū illo: ita vt sint in regno ei⁹ et sint etiā illi r̄gnū:q̄ et aīe pioꝝ mortuoꝝ nō sepant̄ ab eccl̄ia:q̄ etiā nūc ē regnū xp̄i q̄ regnat nunc cū xp̄o ī viuis ⁊ mortuis: vl̄ mortu⁹ ē: vt mortuos a peccatis liberet: dū eni vixit: viuis salut̄ viā ostendit:resurrexit vt iustificatos secuȝ viuere faceret. b Ante tribu. Hoc a siñ dicit̄: Tribunal eī sedes iudicū ē: q̄ in excelso locat̄ vt iudex ab oībus videat̄ ⁊ ipē ex eminēte loco oēs valeat intueri. Ita ⁊ xp̄s q̄si ī tribunali sedebit: q̄ ab oībus videbit̄: et ipse oīm cōsciās videbit ⁊ causas̄ diiudicabit. c Nō ḡ āpli⁹. Non vsurpem⁹ nob̄ q̄d ad nos ñ ptinet. Nō reprehēdamus ea q̄ nescimus q̄ aīo fiāt vel etiaȝ si apta nō ita reph̄ēdam⁹ vt d̄ sanitate desperem⁹. In his eī duob⁹ temerariū est iudiciū: ⁊ vel supbia ē: vel inuidētia. vñ dr̄: Nolite iudicare: ⁊ nō iudi. d Scio ⁊ cōfi. Q.dico. Ne ponat̄ offendiculū fratrib⁹. Nō āt dico offendiculū vel scādalū: eo q̄ cib⁹ sit īmūdus: q̄ scio p h̄ q̄ fiducia ē ī iesu: q̄ postq̄ veit absoluit a lege. Cōmune pōit: p īmūdo: tractuȝ a vasis q̄ añ oīb⁹ vsib⁹ erāt cōia p⁹ sacrificijs

† De pe.et c.c. cuȝ ex eo.

† 23.q.4.c quis a catholica. et fortē.13.q c.i pñti.

Luc.6.f

§ sed dño. a § in vitijs. b § et vere nemo sibi q̄ domino. c § vita virtutū. d § ab eo iudicādi vl̄ vt ei placeamus.

sibi mōrit̄. Siue eniȝ viuim⁹ dñō a

a § spūaliter vitijs ⁊ petis: vel tpalit̄ dissolutiōe s.aīe ⁊ corpis. b § i.ad similitudinez xp̄i in cui⁹ morte baptizati sum⁹: vt sicut xp̄s semel mortu⁹ est ⁊ semp viuit: ita ⁊ nos semel mortui p petō in baptismo semp viuam⁹ deo. § ab eo iudicandi.

viuim⁹. Siue morimur: dñō mo-

§ et q̄ vtrūq̄ dño: ḡ sum⁹ eius iudicādi: cur ḡ

rimur. Siue ergo viuim⁹ siue mo

iudicat hō. a § q̄ precio sanguinis nos emit: nec tenebit mors eū p q̄ mortu⁹ ē liber ī mortuis.

rimur: dōmini sumus. In hoc eni b

a christus mortu⁹ est et resurrexit:

a § intelligat̄ dominari. § et vtrosq̄ iudicet.

vt et viuoꝝ et mortuoꝝ dōmine

a § christus debet domiari ⁊ iudicare: tu aūt ⁊c̄. § mādūcans oia. b § non manducantem.

tur† Tū autē quid iudicas frātrē c

§ non manducās. § manducantē.

tuū: Aut tu quid spernis fratrez d e

a § nō ita debes facere. b § vt iudicandi.

tuum:† Omnēs enim stābimus f

§ iudicem deuȝ sedentē. § in esaia.

b ante tribunal christi. Scriptū est

§ q.d.olī fui mortu⁹ iā viuo i potētia q̄ i h̄ p̄z: q̄m

enim:† Uiuo ego dicit dominus g

mihi s.i.iudicatur⁹ sū. § iudicio. § etiā inimicoꝝ

quoniā mihi flectet̄ omne genu:

a § 9scia cog̃scēt me eē deū. b § q̄d egerit. c § mihi.

et ōmnis lingua cōnfitebit̄ deō:

a § q̄ scriptura dicit. b § iudicādus a deo. c § non p ambages eluder.

† Itāq̄ vnūsquisq̄ nostrū prō se h

a § ⁊ q̄ p se quisq̄ ratione redder.

c rationem reddet deo.† Nōn ergo i

a § sicut hactenus fecim⁹. b § nos ex opinione.

amplius inuicē iūdicemus. Sed k

a § s. b § discernite obsuandū q̄d psit. c § vñ

hōc iudicāte magl̄: ne ponat̄ of- l

pcat vr̄o exēplo idē faciēs. a § cōtristationē q̄d

fendiculuȝ fratri vēl scandalum.

minus est. a § per hoc. § quia.

d Sciō ⁊ 9fido in dño iesu: q̄ nihil m

a § imundū. b § post aduētū ei⁹: vl̄ p ei⁹ creatione. c § vñ nō q̄d intrat i os c.h. sȝ q̄d pce.d.o.co.

cōmūne pēr ipm nisi ei q̄ estimāt n o

§ hic ē infirm⁹ de q̄ supra: Qui aūt infir. olus man. b § p 9scia. c § et ideo ne ponas offendiculum vel scandalū fratri. § non dico scādalizat̄: sȝ q̄d minus est saltem.

q̄d cōe eē: illi cōmūne ē. Si ēni p- p

a Siue eni viuim⁹ ⁊c̄. ⁊ p̄z ex dict̄ lr̄a vsq̄ ibi: b In h̄ eni xp̄s mor.est.i.ex morte sua 9secut⁹ ē.s.potestatē sup oēm creaturā: Matth. vlti. Data est mihi oīs potestas ī celo ⁊ ī terra. ⁊ p 9ñs iudiciaria potestas. iō nō est ab alijs vsurpanda. c Tu aūt. Hic ponit̄ q̄rta rō q̄ accipit̄ ex pte ei⁹ q̄ iudicat temere. q̄ null⁹ nr̄m h̄ȝ officiū iudicādi actiue: sȝ tm̄ passiue. ⁊ h̄ ē q̄d d̄r: Tu āt q̄d iudicas frēȝ tuū. i. tu q̄ abstines a lege phibit̄: q̄re iudicas illū q̄ nō abstinet trāsgressorē? d Aut tu.q̄ nō abstines. e Quid sper.f.tu. reputādo eū stolidū eo q̄ abstinet: vt dictū ē.s̄. f Oēs eni stabim⁹ añ tribu. xp̄i.s.iudicādi ab eo: ⁊ ad h̄ inducit sacram scptura q̄ h̄r Esa.xlv. g Uiuo e.d.d. q̄m mihi fle.oē ge. tanq̄ subditū iudicio meo: ppter q̄d 9cludit̄: h Itaq̄ v. ⁊c̄. rōnē reddet deo: ī finali iudicio ppt̄ q̄d null⁹ iudicare d̄ȝ temere d̄ alio. Cōtra p̄dicta videt̄ eē dictū saluator̄ Ioh.iij. Oīs q̄ credit ī eū nō iudicat̄: ḡ solū īfideles stabūt añ tribunal xp̄i iudicādi passiue. Ad q̄d dicēdū q̄ ibi accipit̄ iudicium 9dēnatiōis q̄ soli mali iudicabunt̄: q̄ dicunt̄ īfideles: vel q̄ nō habuerīt fidē: vel q̄ si habuerūt ī morte: mortificata fuit ex carētia charitat̄ ⁊ grē. Hic aūt accipit̄ iudiciū retributionis: p quē modū oēs generalr̄ iudicabunt̄: mali ad penā: iusti aūt ad gl̄iaȝ. i Nō ḡ am. Postq̄ instruxit supiores q̄lit̄ se habeāt ad īferiores monēdo ne ipos 9temnāt. h̄ 9ñr ideȝ facit monēdo ne eos scādaliçēt. ⁊ diuidit̄ ī duas ptes. q̄ primo phibet eos a scādaliçatiōe. scd̄o monet eos p oppositu3 de īferioꝝ edificatiōe. ibi: Itaq̄. Ad maiorē ītelligētiā dicēdoꝝ h̄ breuit̄ ē vidēdū q̄ dimittēda sūt ppt̄ scādalū pusilloꝝ. Et arguit̄ p̄mo q̄ bona spūalia sint dimittēda. dicit eī Aug⁹. 9 epl̄aȝ permeniani: q̄ vbi scismat̄ piculū timet̄ a punitiōe petōꝝ cessandū ē: sȝ tal̄ punitio ē bonū spūale q̄ ē act⁹ iusticie ḡ ⁊c̄. Per h̄ arguit̄ q̄ bona tpalia sint dimittenda: q̄ bona miora sūt q̄ spūalia. Cōtrariū arguit̄ q̄ btūs Tho. cātuariēsis repetiuit res ecclesie cū scādalo reḡ anglie: ⁊ ex h̄ arguit̄ q̄ bona spūalia ñ sint dimittēda cū sint corpalib⁹ meliora. Rñsio: q̄stio ista nō ē de scādalo actiuo q̄d ē dictū vel factū min⁹ rectū p̄bēs alteri occasionē ruine. illud aūt q̄d deficit a debita rectitudīe nō ē agēdū cū scādalo actiuo: sȝ q̄stio intelligit̄ d̄ scādalo passiuo. s. q̄d sit dimittēdū ne alius inde scandaliçetur. Circa q̄ sciēdum q̄ q̄dam sūt bona spūalia: q̄dā v̄o tpalia. Spūalia v̄o q̄dā sūt d̄ necessitate salutis q̄ sine mortali petō p̄termitti nō pñt: nullus aūt d̄ȝ peccare mortalit̄ vt petm̄ alteri⁹ īpediat: q̄ s̄m ordinē charitat̄ mag̃ d̄ȝ diligere ppriā salutē q̄ alteri⁹: ppt̄ q̄d talia nō sūt dimittenda ad vitādū alteri⁹ scādalū. alia v̄o sunt bona spūalia q̄ nō sūt necessaria ad salutē: vt dare elemosynā ex̄ casū necessitat̄ ⁊ in talib⁹ distiguēdū ē de scādalo: q̄ si oriat̄ ex malicia: sic̄ cū aliq̄ volūt īpedire bona spūalia suscitāt ad h̄ scādala: ⁊ tale scādalū ē 9temnēdū sic̄ dñs fecit Matth.xv. De scandalo phariseoꝝ. si aūt oriat̄ ex infirmitate vl̄ ignorātia: vocat̄ scādalū pusilloꝝ: ppt̄ q̄d hmōi bona sūt occultāda vel interdū differēda q̄usq̄ reddita rōne hmōi scādalū cesset. si āt p⁹ debitā hmōi rōnē redditā scādalū duret: iā videt̄ ex malicia pcedere: ⁊ sic ppt̄ ipm̄ nō sūt hmōi spūalia opa dimittēda. Circa v̄o tpalia bona distiguēdū ē: q̄ si nō sint nr̄a sȝ p alijs ad 9suādū nob̄ cōmissa: sic̄ bona eccl̄ie cōmitunt̄ p̄latis q̄b⁹ 9suatio taliū incūbit ex necessitate salut̄: sic̄ est 9suatio depositoꝝ: talia nō sūt ppt̄ scādalū dimittēda: sic̄ nec alia q̄ sūt de necessitate salut̄. si v̄o sūt nr̄a: sic̄ dimittēda sūt ppt̄ scandalū vitādū si oriat̄ ex infirmitate vel ig̃rātia q̄usq̄ p admonitionē rōnabilē cesset scādalū: q̄ si p h̄ nō cessat tūc iā procedit ex malicia ⁊ sic ē 9tēnēdū: maxīe si p h̄ alijs audacia det̄ malefaciēdi: vt dictū ē.s̄. Ad p̄mū p̄ȝ rñsio: q̄ correctio ordinat̄ ad emēdationē. ⁊ iō si ppter ipaȝ pbabilit̄ appeat mai⁹ malū cōsurgere: ē dimittēda q̄usq̄ periculum illud trāsierit. Ad aliud p̄ȝ ex dict̄ ī q̄stiōe: Nō ḡ ampli⁹. Hic apl̄s monet supiores ad euitādū scādalū pusilloꝝ. ⁊ diuidit̄ ī duas ptes q̄ p̄mo facit ppositū. scd̄o remouet dubiū. ibi: Nō ē regnuȝ dei. Et ē sciēdū q̄ 9 charitatē fraternā videt̄ esse q̄ aliq̄s nō dimittat ad tp̄s h̄ q̄ pñt licite dimitti ad vitādū scādalū simpliciū q̄ opinant̄ illa illicita q̄usq̄ sup h̄ pleni⁹ īformenr̄. de talibus aūt erat esus ciboꝝ lege phibitorū a tpe passiōis xp̄i vsq̄ ad publicatiōeȝ factā euāgelij: vt dictū ē.s̄. ⁊ s̄m h̄ dic̄ apl̄s: Nō ḡ ampli⁹ īuicē iudicem⁹.i. supiores nō iudicēt inferiores stolidos: si abstineāt a talib⁹ cibis nec miores iudicent trāgressores illos q̄ vtunt̄ talib⁹. k Sȝ h̄ iu. mag̃. supple fiendū. l Ne po.of.fra. īfirmis vel ig̃rātib⁹. m Scio ⁊ cō.ī do.ie. q̄ nihil cōe.i.null⁹ cib⁹ īmūd⁹. n Per ipm. q̄ oīa bōa creauit: Gen̄.j. Uidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona. Q̄ āt postea p legē aliq̄ cibi phibiti sūt ⁊ sic facti illiciti h̄ fuit ad tp̄s: ad significādū aliud iplēdū p xp̄m: a q̄ phibitiōe absoluit xp̄s: Act̄.x. Q̄d de⁹ purificauit tu cōe ne dixer̄. o Nisi ei q̄ esti. q̄d cōe esset illi cōe ē.i.īmūdū: q̄ facit 9sciaȝ de tali comestiōe: sic̄ leuare festucā de terra 9 cōsciaȝ peccatū ē durāte tali 9scia. iō subdit̄: p Si enim propter cibum.s.tuum.

Frater

ficijs dedicata: iā nō cōia: sȝ sancta dicebant̄: vel ipi iudei dicebant̄ proprie prius populus dei: alij v̄o omnes cōmunes ⁊ immūdi. a Nō ḡ blasphemetur bo. Quia q̄ h̄ȝ opa bona: si reph̄endat̄ ī re minima bonū suū obfuscat̄: ⁊ incipit bonū eius blasphemari p malū. Uñ Ezechiel: Iusticia iusti ñ pficiet ei si errauerit. Nō ḡ blasphemet̄ bonū. Bona ī se comestio blasphemabilis est dū alij nocet ⁊ q̄ nocet abstinē: q̄ nō est cā regni dei esca. b Nō est enim re.dei esca ⁊ po. Nō vsus ciboꝝ: sȝ 9cupiscētia refrenāda ē. Nō interest: q̄d alimētoꝝ vel q̄tū p 9gruētia hoīm ⁊ psone sue ⁊ p valitudinis sue necessitate q̄s capiat: sȝ q̄ facile et leto aīo careat his: cum his vel oportet vel necesse est carere. c Gaudiū. Nō vtiq̄ ī epulis vt multi solent sed in spiritusancto hoc gaudiū oritur d̄ fraterna pace: sic̄ de disceptatiōe ira: vbi nō est spirit⁹: q̄ in solis pacificis ē: cui⁹ etiā grā hec tria sūt in aliq̄: iusticia pax ⁊ gaudiū. d Placet deo. Scd̄m q̄ gaudiū est ī spiritusancto. Probat⁹ habet̄ hoībus s̄m iusticiam ⁊ pacē etiam: quia disceptatio discordiā parit ideo dimissis temerarijs iud: cijs sectemur que pacis nō discordie et que edificatiōis: vt ceteri edificent̄ vel iā edificari 9seruent̄. Inuicē iude⁹ ad gentilē: ⁊ gentilis ad iudeū. e Offendit̄. Perturbat⁹ nesciēs q̄d teneat. Offendit̄. q̄ a fide recta discedit. f Infirmat̄. qui nō recedit: sed dubitare incipit. g Fidē quā. Qua credis oīa esse mūda ⁊ edēda. h Habe corā deo. Ut pacē serues cū fatre: q̄d ē vtile apud deū. i Beat⁹. Beatū dic̄ q̄ nō facit aliud: q̄ q̄d vtile probat sȝ illum pprio iudicio censet dānādum qui q̄d dicit se debere facere nō facit. k Omne aūt quod. Non tamen omne quod fit cum fide bonū eīt: q̄ ignorantia que est ex culpa nocet. l Omnis vita infideliū peccatum est: ⁊ nihil bonū sine summo bono: vbi deest agnitio veritatis eterne: falsa virtus est etiam in optimis moribus. Opera que vident̄ probabilia: p̄ter fideȝ sic sunt vt magne vires ⁊ cursus celerrim⁹ ex̄ viā. l Non ex fide. Fides vestra vult vt homo agat h̄ q̄d bene intelligit esse agendum: ⁊ peccatum est quod aliter fit q̄ probatum est. Ca: XV m D Ebemus autem nos ⁊c̄. Non nobis. Id est quod nobis placeat vendicare. Sȝ q̄d fratri: quia inuicem curaȝ agere debemus. n Etenim christus ⁊c̄. Unde: Nō veni facere voluntatem meā: sed eius q̄ misit me. Improperia.i.cū facerem volūtatē tuam o deus: iudei dixerūt me peccare in te: qui potius me non recipiendo quem misisti ī te peccauerūt. Exprobrauerunt: et ideo

Ezec.33.c

† De p̄scrip. c.fi. De relig.ipo.ca. litteras.

Ioh.6.d

a § ex hoc solo patet q̄

pter cibū frater tu⁹ cōtristat̄ iām a

a § in quo peccas.s.q̄ nō am. s̄m charitatē. b § caue ḡ ne cōtristes cibo tuo: plus āt caue ne p das § q̄ debes cōfirmare nō sancta scādalizare.

nō s̄m chāritatez ambulas. Nōli b c

§ tm̄ q̄d fecit q̄

tuo cibo illū pdere: p q̄ xp̄s mor

a § ex cui⁹ morte cog̃scit̄ quātū valeat sal⁹ fratr̄ b § q̄nq̄dē frater contristat̄ vel perdit̄: non ergo. per hoc minimū cetera bona nō obfuscentur.

a tu⁹ est. Nōn ergo blasphemet̄ bo d

a § q̄ si esset: p nullius scādalo omitteres.

b nū nōstrū Nō est eni regnum dei e

a § vt fratri facias q̄d tibi vis fieri. b § .i.cōcor

esca ⁊ potus: sēd iusticia ⁊ pāx et f g

dia q̄ ē effect⁹ iusticie. § .i.d donis spūs: nō supbire sȝ hūilit̄ ⁊ grate accipe: q̄ nō i vob. a § v̄e ⁊ iusticia ⁊ pax cā regni ē. b § i iusticia pace et

c gaudiū ī spūsctō. Qūi eni in hōc h i

gaudio. a § q̄ h̄ precipit: qui nulli scādalū facit.

d seruit xp̄o placet deō ⁊ probat⁹ ē k

§ q̄ disceptatio discordiā parit.

hoībus. Itaq̄ q̄ pacis sunt secte- l

§ cum pace docendo.

mur: ⁊ q̄ edificatiōis sunt in inui

a § hec sectemur: sȝ ñ d̄struam⁹ op⁹ dei. § iō itez nō debes cū offendiculo fratr̄ edere: q̄ d̄strueres opus dei.i.fidē virtutes ⁊ alia bona q̄ in eo deus

cē custodiam⁹. Nōli ppter escam m

opat⁹ est. a § et nō dico ppter escā q̄n mūda sit q̄. § vñ: Et vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt val-

destruere op⁹ dei† Oiā quidē mū n o

de bona. a § aliorum: quātomagis dei vt adam pomū: esau lentē: iudei carnes in deserto.

da sūt: sȝ malū ē homini q̄ pēr of- p

a § ab his pro offendiculo debes abstinere quia ⁊

fendiculū māducat† Bōnū est nō

ab omni carne.

māducare carneȝ: ⁊ nō bibere vi-

§ aliq̄d facere. a § in q̄ est ei causa dānationis.

e nū: neq̄ in q̄ frater tuus ōffendit̄ q

a § contristat̄. b § vt dubitet: ⁊ si non offendit̄ c § hoc bene potes: q̄ de tuo bono nihil perdis.

f aut scādāliçat̄ aut infirmāt̄. Tū r s t

§ in corde quam nullus auferet.

g fidē quā habes penes temetipm

a § tm̄. § nō corā abstinēte ne ei noceas. b § q̄. § q̄ nō facit se dānabilē nocēdo alijs de suo bono

h i habe cōrā deō† Beāt⁹ q̄ non iūdi v

§ bonū iudicat. a § ille beatus sed qui.

cat semetipm ī eo q̄d pbat. Qūi x y

a § cibos alios mūdos alios immūdos. b § ⁊ cū illa conscientia.

aūt discērnit: si māducāuerit dā- z

§ manducauit. a § bonū etiam.

k natus est: quia non ex fide† Oīnē

a § quod sit contra fidem.i.contra conscientiam vt credatur malum esse.

l aūt q̄d nōn ē ex fide: peccatū est.

§ infirmus si edit damnat̄: sed nos.

m D Ebemus aūt Ca. XV a

a § cū illi non pñt se ad nos erigere.

nos firmiores imbēcilli

a § pari erigere nō puocare: nō 9tēnere. b § nō nostre voluntati obedire.

tates infirmoꝝ sustinēre: et nōn b

§ charitati studens.

nobis placere: Unusquisq̄ vr̄m c

a § placere curet. b § in id quod vtile.

proximo suo plāceat in bōnum:

a § quod valet. b § et vere non nobis placere debemus.

n ād edificationē. Etēnim christus d

a Frater tu⁹ 9tristat̄.i. infirmat̄ ī fide: ex h̄ dubitās d̄ v̄itate catholica: vt h̄r.j. vel d̄ te scādaliçat̄ estimās te trāsgressorē. b Iam nō s̄m chari.ambu. spernendo ei⁹ scandalū. c Noli cibo tuo illū pdere. dādo ei occasionē ruine: p̄ponēdo modicā delectatiōeȝ cibi ei⁹.s.saluti. d Non ḡ blas.bo.nr̄m.i.fama nr̄a: vt nō dem⁹ occasionē simplicib⁹ reputādo nos trāsgressores. e Nō ē eni regnum dei. Hic 9ñr remouet dubiū: q̄ posset aliq̄s credere q̄ abstinere a cibis sanctificatis per xp̄m eēt dānabile: iō dic̄ apl̄s q̄ nihil deperit ei q̄ abstinet ex cā rōnabili cuiusmōi ē vitatio scādali ppt̄ fratrē. iō dic̄: Nō ē regnū dei esca vel pot⁹.i.ī comedēdo dicta cibaria vel abstinēdo. f Sȝ iusticia. p fidē formatā q̄ petā remittit. g Et pax. q̄tū ad quietē passionū mentē pturbantiū. h Et gau. in spūsancto. q̄tū ad expectationē p̄mioꝝ. i Qui eni in h̄ fuit xp̄o. interi⁹ in mente. k Placet deo.i. h̄ sufficit ad salutē. l Ita q̄ q̄ pacis. Hic 9ñr monet apl̄s supiores vt edificēt īferiores pacifice ⁊ sancte cū eis conuersando.d. Itaq̄ q̄ pacis sūt sectemur ⁊c̄. m Noli ppt̄ escā de.op⁹ dei.i.fidē infirmi q̄ est opus dei. n Omia q̄dem.s.cibaria. o Mūda sūt. vt p̄dictū ē. p Sȝ malū est hoī q̄ p offen. māducat. scādaliçādo īfirmū ppt̄ q̄d abstinere sic ē meritoriū. iō subdit̄: Bonū ē nō māducare ⁊c̄. q Neq̄ ī q̄ fra. tu⁹ of.s.q̄n īfirm⁹ 9 9sciaȝ comedit ex societate alteri⁹. r Aut scādali. q̄n comedētē iudicat trāsgressorē. s Aut infir. dubitando d̄ v̄itate fidei catholice: ex h̄ q̄ videt maiores sic comedere q̄d credit illicitū. t Tu fi. quā ha.pe.te.habe.i. sufficit tibi ad salutē fides iterior q̄ tenes oīa p xp̄m purificata: ⁊ ñ oportet q̄ ostēdas exteri⁹ cū scādalo alteri⁹. v Beat⁹ q̄ nō iudicat semetipm.i. dānabilē reddit. x In eo q̄d pbat.i. scit esse sibi licitū: tñ dimittit ex charitate fraterna ppt̄ scādalū vitādū. y Qui aūt discernit. talē cibū credēs nō esse licitū. z Si man. dam. ē. q̄ nō ex fide.i. ex 9scia fac̄ h̄: sȝ 9 9sciam: et omē tale ē petm̄: sic̄ leuare festucā credēti q̄ h̄ sit peccatū mortale. In ca.xiiij. vbi d̄r in postilla: Ad maiorē intelligētiā dicendoꝝ h̄ (vidēdū ē breuiter.

Additio. Utrū bona spūalia sint ppter scādalū dimittēda: sil̄r ⁊ bona tpalia: h̄r plene ī scd̄a scd̄e. q.xliij. ar.vj.vij.et.viij. vbi sūt oīa q̄ hic tradunt̄ ⁊ plura alia notabilia ad hoc ptinentia vidi ibi.⁊c̄. Ca. XV

a D Ebemus aūt nos. Postq̄ apl̄s ostēdit qualiter se debent habere ad minores in euitatione mali. hic cōsequēter idem ostendit in pmotione boni. Circa q̄d primo ponit suā instructionē. scd̄o suā excusatiōeȝ. ibi: Cert⁹ sum. Prima in duas: q̄ p̄mo hortat̄ maiores vt infirmos sustineant. scd̄o vt eos ad bonum pmoueant. ibi: Propter q̄d sucipite. Prima adhuc ī duas q̄ primo p̄mittit instructionem. scd̄o subdit orationē. ibi: Deus aūt patiētie. Prima adhuc in duas: q̄ primo ponit instructionē. secundo ex dictis 9cludit quandā cōclusiōeȝ. ibi: Quecūq̄ scripta. primū aūt psuadet duplicit̄. p̄mo rōne. d. Debem⁹ aūt nos fir. im. infir. sustinere: sicut in corpe naturali mēbra firmiora vt nerui ⁊ ossa sustinēt alia debiliora. b Et nō no. placere.i. ppriā volūtatē querere sȝ mag̃ bonū cōmune. iō subditur: c Unusquisq̄ vestrū pxi. suo pla. in bonū. ad edificationē. in malis aūt nō debem⁹ q̄rere pximis placere. scd̄o ad h̄ inducit exemplū xp̄i.d. d Eteni xp̄s non sibi placuit.i. ppriā volūtatē nō quesiuit: Ioh.vj. Descendi de celo nō vt faciam voluntatem meam.

† Titū.1.d

† De consc. dis.5.ca.ne tales.

† 28.q.1.c.1.

† 1.q.1.c.sanat. 28.q.1. §.1. et c.sic eīn in prin. et c.omnes §.ex.his.

Sȝ sicut

ideo me occiderunt. Sic petã peccãtiũ in deu3 ceciderũt super xp̃m: q2 inocẽs a peccatorib9 occiditur q̃si blasphemus.
a Scripta. In diuis libris. vñ dixit: Scriptũ ẽ. b Idipm sapere. quasi dicat: Nisi idẽ sapiatis: deũ honorare nõ poteritis.
c Circũcisionis: Id est iudeo2 ad q̃s corporaliter venit. vnde: Non sum missus nisi ad oues q̃ perierunt domus israel.
d Propter verita. Nõ repulit iudeos: quib9 pprie veritas: gẽtib9 misericordia: quib9 nulla pmissio
e Promissiões pa. Promiserat ei abrae In semine tuo bñdicẽtur oẽs gẽtes. Et dauid: De fructu vẽtris tui ponã sup sedẽ tuam. Et item iacob dixit: Orietur stella ex iacob.
f Cõfitebor. Confessio aũt nõ tm̃ peccato2 est: s3 τ laudis.
g Erit radix iesse. Et ex hac radice erit ille q̃ exurget.
Iesse radix. Dauid arbor q̃ p ramũ. i. mariã fecit fructũ. i. xp̃m.
b Et pace. Ut possitis gaudere det pacẽ τ cõcordiã adinuicẽ: et h erit: si sit sana fides.
Ut abundetis. Id est: vt per ista habita certiores sitis de eterna beatitudĩe τ abundẽtis in virtute spũssancti. i. fortitudine bone operationis: que datur p spiritumsanctum.
k Cert9 sũ3 aũt: Ne videret apl's oẽs intelligere discordes et ad corrigendũ insipientes. Remouet qd iõ incipit: vt admoneat pfectiores d correctione mino2: τ inde pponit se exẽplu3: q̃ laborat d alijs: τ op9 est: vt isti h faciãt: cũ ipse alijs ĩpedit9: ad eos venire nõ possit.
l Repleti omĩ sciã. Per hãc laudẽ puocat ad meliora more exhortãt9. vñ nec dicit docere: s3 monere q̃si qd sciat: s3 subterfugit aĩo. h ei solet moneri: quod cum sciatur aliquando subterfugit aĩo aut negligenter habetur.
Scripsi.

a non qd placeret carni sue. deo pri. in psal.
a nõn sibi placuit: S3 sic scriptũ est:
qr eieci eos d templo q fecerãt speluncã latronũ iõ.
b † Improperia improperãtiu3 tibi
a fuerũt cã oppssionis mee. b quid h ad nos.
c ceciderũt sup me. Quecũq3 eñi scri/
de xp̃o cuius vita vite nr̃e τ mo2 est disciplina.
pta sũt: ad nostrã doctrinã scripta
a vt p ea scpta doceamur cõpati pximis τ i eo cõsolemur p exẽplũ xp̃i: τ ita speremus q̃ xp̃s accepit.
sunt: vt p patiẽtiã τ cõsolationem
a scriptura est ad doctrinã: sed
d e scriptura2 spem habeam9. Deus
dator.
f autẽ patientie τ solatij det vobis
indifferenter. a qd vn9 sentit vt alter sentiat.
non pter xp̃m s3 i eo. vt sm doctrinã ei9 sapiatis.
g idip̃m sapere in altẽrutrũ sm iesũ
a eadẽ voluntate. b eadem vocis cõfessione.
h i k christũ: vt vnãnimes vnõ ore ho/
a qr ẽ de9 essentia. qr creator. b et qr beni/
noríficetis deũm et pãtrẽ domini
uolus xp̃m mittendo. a vt deũ honorificetis.
l nostri iesu christi. Prõpter qd su/
infirmos.
m scipite inuicem: sicut τ christ9 susce
a infirmos. b vt faceret immortales.
c suscepit qr iudeos: ita vt esset minister co2u3. i. apostolus τ predicator co2u3: et hoc vt esset verus in promissis: τ compleret pmissiones quas fecit patribus abraam. i. isaac et iacob.
n pit võs in hõnorem dei. Dicõ eñi
c christum iesum ministrũ fuisse cir/
o d cũcisionis propter veritatem dei:
e ad confirmandas pmissiones pa
a et gentes p misericordiã sua. b dico. c de.
p trũ. Gẽntes aũte3 supẽr misericor
a in psalmo de gentibus: de quibus minus vide/
q r dia honorare deũ. Sicũt scriptum
retur. faciam confitentes de gentib9.
s f est † Propterea h cõfitebor tibi ĩ gẽ
canticũ nouũ τ cũ leticia te laudantes.
t tib9 dñe: τ nomini tuo cãtabo. Et
Esaias. a qr assumpte estis vt sitis vnũ ouile.
v iterũ dicit: Lętãmini gentes cum
a iudeis qr cũ eis vnũ estis. dauid.
x y plẽbe eius. Et iterum: † Laudate
a qr assumpte. b qr auxit numerum plebis sue
omnes gentẽs dñm: τ mãgnifica
gentibus adiectis. duodecim tribus.
3 te eũ omẽs populi. Et rursus esai
ad idẽ. a pr̃ dauid q̃ τ esai. b ex qua ille.
c a morte.
a b g as ait † Erat radix iẽsse: τ qui exũr/
a per fidem τ bona opera. ideo.
c d get rẽgere gentes: in eum gentes
a moneo vos inuicẽ suscipere. b qui dat spem vel in quo speramus.
e f sperabunt. Deũs aũt spẽi repleat
spirituali. vt nec vnus vestrum doleat sicut solebatis dolere in lite.
g h b vos omni gaudio et pace in cre/
i k i dendo: vt abundetis in spe τ vir/
a et si ita moneo suscipere inuicem: non tamen omnes admonitione hac indigetis. de vobis.
l k tute spiritussancti. Cẽrt9 sum aũt
o qui ita loquor. a vos
frẽs mei et egoipẽ d vobis: q̃m ẽt
non solum ego. a qua velitis bonum.
m l ipi pleni estis dilẽctione. Repleti

a Sz sic scri. est. Ps̃. lxviij. b Improperia im. tibi ceci. sup me. Vba sũt xp̃i loquẽtis ad patrẽ q̃ vt faceret patris volũtate3 ĩpropria sustinuit iudeo2 dicentiũ sibi: Samaritan9 es tu τ dmoniũ habes: Iohis. viij. Et ipi ĩ cruce pendẽti: Uah q̃ destruis templum dei τc. Matth. xxvij. Et hec ĩproperia redũdabãt in deũ patrẽ. iõ sic dicit xp̃s: Improperia im. tibi ceci. sup me. p illa eñi ĩproperia ĩtẽdebãt iudei xp̃m cõfundere. c Quecũq3. Hic ex p̃dictis ĩfert q̃ndã cõclusionẽ. s. q ea q̃ sũt ĩ scptura sacra potissime d xp̃o sũt ad nr̃a3 vtilitatẽ: cui9 actio ẽ nr̃a instructio. τ ponit ibi q̃druplex vtilitas nob puenĩens ex scriptura. pma ẽ claritas ĩtelligẽtie q̃ notat cũ dr: Quecũq3 scri. sũt ad no. do. scri. sũt. scd̃a est soliditas tolerãtie. ibi: Ut p patientia3. tertia ẽ suauitas interne leticie. ibi: Et cõsolatiõe3 scriptura2. q̃rta ẽ securitas obtinẽde glĩe. ibi: d Spẽm habeam9. est eñi spes certa expectatio future beatitudinis ex gr̃a τ meritis puenĩẽs. e Deus aũt. Hic cõñr adiũgit suã orationẽ ad p̃dicto2 cõpletionẽ. τ dicit: De9 aũt pa. τ solatij. i. dator patiẽtie in aduersis: τ cõsolatiõis post tribulationem: Tobie. iij. Post lachrymatiõe3 τ fletũ gaudiũ τ exultationẽ ĩ fundis. f Det vo. idip̃m sape. i. idẽ mecũ: desiderãtes mutuũ pfectũ. g Scd̃m iesum xp̃m. i. sm doctrinã eius. h Ut vnanimes. q̃tũ ad idẽtitatẽ credulitatis. i Uno ore. q̃tũ ad identitatẽ cõfessiõis: qr vt dictum ẽ. s. x. ca. Corde credit ad iusticiã: ore aũt cõfessio fit ad salutem. k Honorificetis deũ τc. q̃tũ ad vnitatẽ opis: qr fides sine operib9 mortua ẽ. l Propter qd. Hic cõñr monet supiores vt inferiores ad bonũ pmoueant. Circa qd pmo ponit suã exhortationẽ. scd̃o subiũgit suã orationẽ ibi: De9 aũt spei. Circa pmũ dicit: Propter qd suscipite inuicẽ: pcurãdo charitatiue alteri9 bonum. m Sic et christus su. vos. in curã accipiẽdo hũanitatẽ nostra3 omĩb9 cõmunẽ. s. iudeis τ gẽtib9. mẽbra vo debẽt cõformari capiti. τ iõ q̃libet xp̃ianus d3 pcurare bonũ fratris sui. l3 aũt accepit hũanitatẽ iudeis τ gentibus cõem: tñ aliqñ diuersimode pcurauit iudeo2 τ gẽtiliũ salute3: qr iudeis p̃dicauit in psona ppria τ q̃dãmõ ex debito: τ h ẽ qd dic: n Dico eñi xp̃m iesu3 mi. fu. circũcisiõis. p̃dicãdo iudeis circũcisis: nõ sic gẽtib9. iõ dic: Matth. xv. Nõ sum missus nisi ad oues q̃ perierũt domus israel. o Propter ve. dei ad cõ. p. pa. l3 eñi salus iudeo2ũ et gentiliũ sit p viã grẽ simplr: tñ q̃tũ ad iudeos est ibi rõ debiti aliq̃lr inq̃tũ ad veritatẽ dei ptinet ĩplere pmissa patrib9 iudeo2 facta ĩ lege τ pphetis q̃ data fuerunt solis patrib9 iudeis. Ps̃. cxlvij. Nõ fecit taliter omĩ natiõi τ iudicia sua nõ manifestauit eis: τ sic salus gentiu3 magis est p viã misericordie: qr l3 lex τ pphete loq̃bantur d eadẽ vocatiõe ad fidẽ xp̃i: tñ lex nõ fuit data patribus eo2 nec pphie: vt dictũ est: ppter qd subdit: p Gẽntes aũt su. mi. diuinit9 eis cõcessa: q Honorare. sedebãt verbis aut factis. r Sicut scri. est. Ps̃. xv. s Propterea cõ. ti. ĩ gen. i. facia3 te cõfiteri ab illis credentib9. τ sũt vba filij ad patrẽ de deuotiõe gentiũ. accipiẽdo tñ mystice inq̃tũ dauid cui9 est vbũ vt ibidẽ dictũ fuit: erat figura xp̃i: pfecti9 impletu3 fuit ĩ xp̃o q̃3 in dauid. Alie vo auctẽs h allegate τ de vocatiõe gentiũ ad fidẽ xp̃i sm lr̃alẽ sensu3 simplr ĩtelligunt. t Et. i. dicit. Esa. xxxv. v Letami. τc. vbi trãslatio nr̃a h3 letabit deserta τ ĩuia. x Et. i. Ps̃. cxvj. y Lau. o. g. d. s. deuotiõe vr̃a. 3 Et. rur. Esa. xj. a Erat ra. i. xp̃s sm carnẽ exiẽs d iesse. b Qui. ex. a mortuis. c Regere. tũc ei data ẽ ei ptãs ĩ celo τ ĩ terra Matth. vl. d In e. g. s. qr vocate ad fidẽ hñt spe3 cõsequẽdi p ip̃m vitã eternam. e De9 aũt. Hic apl's ponit suã orõnẽ ad dicto2 cõpletionẽ. d. De9 ãt spei. i. dator spei. f Re. v. oĩ gau. spũali. g Et p. p q̃etẽ passionũ q̃ turbãt aĩa3. h In c. h dic. qr fides formata ista fac. i Ut a. ĩ s. p cumulũ merito2. k Et v. s. s. cui9 sũt p̃ncipalr opa meritoria: qr se h3 ad libe2 arbitriũ sic sessor ad equũ. l Cert9 sũ. Hic apl's ponit suã excusatiõe3. τ pmo d h qd romãis scribit. scd̃o q eos adhuc ñ corpalr visitauit. ibi: Propt qd. Circa primũ pmo excludit falsa3 cã3 quã posset aliq̃s opinari de sua scriptura. s. q reputaret eos illitteratos τ simplices: τ sic sua scriptura nccio ĩdigentes: quã remouet d. Cert9 sũ ãt frẽs mei τ egoipẽ d vob: q̃m τ ipi pleni estis dilectiõe. τ h sciebat p bñficẽtiã q̃ est ei9 effect9. m Repleti omĩ sciã. pertinente ad salutem.

Ut possitis

Glo. ordi.

a Scripsi aũt vobis au. τc. propt apostolatũ. Quasi p meo officio omittere nõ potui.
b Pro/pt grã3 vt que data. Non temere scribit. s3 apl's gentiu3 audet scribere omĩb9 gentib9 auctoritate sibi tradita p gratiã.
Habeo igit glo. Sic τ vos sĩ d fratribus laboratis.
c Hoc ideo dicit: vt nihil minus se posse pbent q̃3 apl'os q̃ cum xp̃o fuerãt.
d Non vbi no. est τc. Quia sciebat pseudo apl'os et alios sub nomine xp̃i falsa docere: qd postea corrigere maximi erat laboris. ideo sollicit9 erat p̃uenire: et veritate3 integre tradere: vbi nondũ erat nũciatus christ9: qd testimonio pphete probat.
e Et qui non audierunt τc. Ut verus esset d verbo dei intellectus festinauit gẽtes veritatem imbuere.
f San/ctis. Qui oĩm rerum suarum venditarũ precia posuerunt ad pedes apostolorũ et passi sunt a cõtribulibus: d his cõmunis erat cura omnib9 apostolis.
g Probauerunt enim τc. Ad huiusmõi opa romanos ĩnuitat: qr qui per misericordiam dei viuit pi9 deb3 eẽ cõfratri.
h In pau. san. q̃ τc. Hi toto se dedẽrt diuis obsequijs: nihil mũdanũ curãtes exẽplũ bone cõuersatiõis dabãt fidelib9
Ut adiu

a vetẽris τ noue legis. b q̃ possitis cognoscere. c re/pleti estis his duob9. d nisi culpa remaneat vr̃a. e vi
a õmni sciẽtiã: itã vt põssitis alterũtru3
cissim. a vos vt non dicã docere. b et si pleni sitis dilectione τ sciã. aliq̃ntulũ tñ audacter. sed tamen.
a b mõnere. Scripsi autem audaciũs vo/
a ecclesie vel epl'e. vobis ex pte. i. pfectioribus: nõ q̃si putas vos insipiẽtes s3 quasi faciẽs vos memores q̃d agere debeatis in quo quasi oblitos latenter arguit.
c bis frẽs ẽx pte: tanq̃3 ĩ memoriã vos
b d reducẽs propter gratiã q̃ data est mi/
que ipse non alius instituit.
e hi a deo: vt sim minister xp̃i iesu ĩ gẽti
a sanctũ esse ostendẽs τ cõfirmãs bona opatiõe τ miraculis. vt gẽtes quas offero sint accepte deo fidei perfectione. et sanctificare bona operatione.
f b9 sanctificãs euãgeliũ dei vt fiat ob/
g latio gẽtium accẽpta τ sanctificata in
a cuius gratia est fides et bonum opus. b et qr ita ago. c meritum dignum gloria. per.
h c spũsanctõ. Habeo igit glõriam in xp̃o
a referendam. gloriam. b id ẽ ea tm̃ loquor que per me efficit. vt pseudo.
i k iesu ãd deũm. Nõ ẽni audeo aliq̃d lo/
qui eorum quę per me nõ efficit chri/
vt gentes obediant euangelio.
l stus in obẽdientiã gentiũ in verbo et
per predicationem meam in verbo et factis bonam operationem τ per potentiam mino2um τ maio2ũ miraculorum facto2ũ in virtute spiritus.
m n o factis et in virtute signorũ τ prodigi/
a qui in me talia operatur quo in me operãte ita labo/
p orũ in virtute spiritũssancti ita vt ab
raui. circũquaq3. mare.
hierusalẽ per circũitũ vsq3 ad illyricu3
plene predicauerim. in tali loco.
q repleuerim euãgeliũ christi. Sic autẽ
a pseu/
d predicaui euangeliũ hoc: non vbi no
do apostolis. a si enim illud facerem hoc inde cõtingeret. i. ne predicarem iam per alios conuersis nõ q
minatus est christ9 nẽ supra alienum
hoc nõ faceret: si cõtigisset. ita feci. in esaia ita fieri.
fundamentũ ędificarem: sed sicut scri/
prius.
r e ptũ est † Quoniã quibus nõ est annũ/
xp̃o. credent. a prius. predicationẽ ali/
ciatũ de eo videbũt: τ qui nõn audie/
cuius de deo. a meã p̃dicationẽ esse verã. b qr tot p̃dicaui. c vt pseudo apl'o2 cõmenta praua exclude/
s rũt intẽlligẽt. Prõpter qd ẽt impedie
rer. sicut in initio epistole dixit.
bar plurimũ venire ad vos et phibi/
t v tus sum vsq3 adhuc. Nũc vo vlteri9 lo
causam morandi.
x cũ nõ habẽs in his regiõib9: cupidita
tẽ aũt habẽs veniẽdi ad vos ex mul/
a quia τ hos p̃occupare festinat. b vbi difficile iter pseudo apl'is: et iõ tardare licuit. a q̃si ex me nihil possu3. b qr nõ indigeris lõga mora: s3 interim vos p̃parem
y tis iã p̃cedẽtib9 ãnis † Sẽd cũ in hispã
3 niã pficisti cepero: sperõ q p̃teriẽs vi/
tis: ne me a ceteris retarderis. a in hispaniam.
a b deã3 vos: τ a vob deducar illũc: si vo/
a illa q̃ mõ discors. tpis. i. aliquãdiu. b de fructu vestro letar9. qr hic nõ habeo locũ: τ vos desidero: igitur nunc. i. indelate
c bis pmũ ẽxpte frũit9 fuero. Nunc igit
f d pficiscar ĩ hierusalẽ ministrare sanctis.
non eos coegi.
e g Probauerũt eñi macedonia τ achaia
f g h b collatiõem aliquã facere in pauperes

a Ut possit. a. mo. i. nõ solũ ppriã vitã regere s3 etiã alio2. b Scripsi. Hic cõñr exp̃mit verã cãm sue scpture s. debitũ officij sui: qr erat apl's gẽtiũ. τ diuidit in duas. qr pmo õñdit hui9 officiũ. scd̃o ei9 effectũ. ibi: Habeo igitur. Circa pmũ dic: Scripsi ãt vobis audaci9. id ẽ breuiter τ succicte. c Tãq3 in me. v. re. de his q̃ scitis ĩ habitu τ nõ vos aliq̃d ignotũ docẽs: ppterea dixit. s. vij. ca. Scientibus enim legem loquor. d Propter gratiã que data est mihi. i. apostolatus. e In gentibus sanctificãs euangelium. i. sanctum ostendẽs τ predicãs. f Ut fiat oblatio gentiũ accepta. i. oblatio quã offerũt gentes per fidem christi sit accepta deo pr̃i. g In spũ sctõ. i. p grã3 spũs sanctificata τ nõ p legales obsuãtias h Habeo igit. Hic cõñr õñdit efficaciã officij sibi ĩpositi. pmo qr sua p̃dicatio ex auctẽ xp̃i erat: τ h est qd dic: Habeo igit glĩa3 ĩ xp̃o iesu. i. auctoritatẽ officij a xp̃o habeo. i Ad deũ. i. ordinatã ad honorẽ diuinum. scd̃o qr executio sui officij nõ solũ erat p verba sic p̃dicatio pseudo apl'o2: s3 etiã p miracula virtute xp̃i facta ad confirmationẽ p̃dicatiõis apl̃i. iõ dicit: k Nõ eñi audeo aliq̃d loq̃ eo2 τc. sic faciebãt pseudo apl̃i a xp̃o nõ missi. l In vbo τ factis. qr a xp̃o habeo verbũ p̃dicatiõis τ factũ miraculosu3 verbi cõfirmatiuũ. iõ subdit: m Et. p id est. n In vir. si. q̃tum ad minora miracula. o Et pro. q̃tum ad maiora. Cõsequẽter cõcludit efficaciã sue p̃dicatiõis in effectu. τ pmo exp̃mit extẽsiue. d. p Ita vt ab hie. p cir. vsq3 ad illyricũ. loc9 est in fine grecie vñ noiat mare illyricũ. τ scd̃o intẽsiue: qr p̃dicauit vbi alij ñ p̃dicauerãt. τ sic fuit ibi maior labor: qr maiora loca non erãt disposita per p̃dicationẽ alio2: τ h est qd dicit: q Sic aũt p̃di. τc. τ pt3 ex dictis lr̃a. Cõsequẽter adducit ad ppositũ auctoritatẽ Esa. lij. r Q̃m quib9 ñ ẽ an. de eo vi. s. gẽtiles qr p p̃dicationẽ pauli fuerũt illuminati p fidẽ xp̃i: qr d xp̃o nõ audierũt p pphas sicut iudei: nec p alios apl'os sicut alij gẽtiles quib9 p̃dicauerãt: sic mattheus egyptijs p̃dicauit τ alij alijs gentib9 plurib9 quibus iam ante p̃dicauerãt. s Propter qd. Hic cõñr excuset se apl's de hoc q romanos adhuc corpalit non visitauit. primo declarãs sui aduent9 ĩpedimẽtũ. secũdo amoto ĩpedimẽto pmittit suũ aduẽtũ. ibi: Nũc vo. tertio ad hec cõplẽda petit orõnis suffragium. ibi: Obsecro igitur. Circa primũ dicit: Propter qd τ ĩpediebar plurimũ venire ad vos: qr plurimo tpe apl's fuit occupat9 in p̃dicãdo gentibus in partib9 grecie: q̃ p magna pte erãt seducte a pbis pphanis τ a falsis pphetis añ p̃dicationẽ apl̃i vel post sicut patebit. ĩ. dño cõcedẽte in alijs epistolis. t Nũc vo. Hic cõñr pmittit suũ aduentũ. d. Nũc vo. vlteri9. v Locũ non hñs in his regionib9. i. nõ hñs necessitatẽ ibi manẽdi ampli9: qr l3 nõ oẽs essent cõuersi: tñ p ciuitates τ loca erãt p apl'm episcopi τ p̃sbyteri ordinati qui ad cõuertendũ residuos τ instruendu3 cõuersus sufficiebãt absq3 p̃sentia apostoli: ppter qd festinabat ad alia loca maiora: in quib9 incũbebat p̃dicandi necessitas. x Cupiditatẽ aũt ha. ve. ad vos. qr ciuitas romana toti9 orbis terra2 erat capitanea. y Sed cũ in hispa. pro. cepe. sicut eĩ p̃dicauerat in oriẽte: ita desiderabat hoc facere in occidẽte vbi ẽ hispania. 3 Spero q pre. vi. vos. per hoc innuit q nõ intendebat ibi diu morari: eo q petrus apl's cu3 suis discipulis erat rome: et sic p̃dicatio pauli nõ erat ibi sic necessaria: sicut in hispania. a Et a vo. deducar illuc. qr tunc hispania erat romanis subiecta: vt pt3. j. Machab. viij. b Si vobis primũ ex pte fruit9 fuero. i. delectat9 in cõuersatiõe et in fide vestra: τ sic accipit hic frui large. c Nũc igr̃. i. añ q̃3 vado romã. d Proficiscar in hierusalem mini. sanctis. conuersi enim ad fidem manentes in hierusalem vt essent pfectionis exemplũ ceteris: abrenũciabãt omnib9 terrenis q̃tum ad pprietatẽ: vt pt3 Actis. iiij. vt liberius orationi vacarent et p̃dicationi: ppter qd vocantur hic sancti: apostoli solliciti fuerunt vt alij cõuersi qui non abrenũciabãt suis bonis terrenis sustẽtarent eos suis elemosynis: et hoc negociũ petrus τ iohannes recõmendauerunt paulo vt pt3 Gal. ij. τ ipse sollicite fecit: vt patet hic. e Probauerũt. i. cõsensẽrt. f Macedonia τ ach. i. conuersi de terris istis: et per hoc intelligunt cõuersi de alijs locis. g Collationem facere aliquam. i. donationem de bonis suis. h In pauperes sanctorum. i. qui sunt de numero sanctorum.

Universidad ... Biblioteca

Additio. j.

a ꝑbauerũt.
sctõꝝ q̃ sũt in hierusalẽ. Placuit
a adeo vult esse misericordes: vt et h̃ deberi di/
enĩ eis: ꝛ debitores sũt eoꝝ. Naz
cat ab eo q̃ misericordiã expectat. a iudeoꝝ q̃ p̃
dicatores miserũt eis.
si spũaliũ eoꝝ ꝑticipes facti sunt
vtiq; ipsi.
gẽtiles: debẽt ꝛ ĩ carnalib⁹ mĩstra
a iudeis. b q2 illis h̃ placuit. s. facere cõmuni/
onẽ sanct. q̃ sũt ĩ hierusalẽ. c .i. cũ ꝯfecero op⁹
re eis. Hoc aũt cũz ꝯsũmauero: et
ministrationis. a sub signo cuiusq; ecclesie.
et iõ interim corrigite vos.
assignauero eis fructũ hũc: ꝑfici
a p vos trãsibo: sz tñ cert⁹ sum de gratia dei.
scar p vos ĩ hispaniã. Scio autez
a iam diu voto. b ita vt vobis multuz ꝑde/
qm̃ veniẽs ad vos: in ãbũdãtia
ro p bñdictionẽ xp̃i. hec ẽ virt⁹ signoꝝ q̃ ꝯfir
mati sunt. tandem re ipsa. et ideo.
bñdictiõis christi veniam. Obse
si eũ diligitis.
cro igiẽ vos fratres p dñm nr̃m
a si in vobis ẽ charitas quã spirit⁹ facit
iesuz xp̃m: et per charitatẽ sancti
per.
spũs: vt adiuuet. ĩ oratiõib⁹ vr̃is
habitis. ne quod defero auferant.
ꝓ me ad deũ: vt liberer ab ĩfide/
a mihi iniũcti.
lib⁹ q̃ sũt in iudea ꝛ obsequij mei
a quasi sufficiẽs nõ diminuta.
oblatio accepta fiat in hierusalez
a orate ita fieri vt hoc facto.
h̃ dicit vt ostẽdat oĩa cũ dei volũtate se agere.
sanctis: ũt veniaz ad vos in gau
a vel vt. q erit illis pacatis.
dio p voluntatem dei: et refrige
a q. venturũ me spero: sz siue veniam: siue non.
rer vobiscũ. De⁹ aũt pacis sit cũ
omnib⁹ vobis amen. Ca. XVI
commendabilem ostendo.
Commendo autẽ vobis
in fide.
pheben sororem nostrã:

Additio. ij.

Additio. iij.

Replica

Nico. de ly.

que est in ministerio ecclesie que
est in cenchris: vt eaz suscipiatis
pro. a vt dignũ est sanctos suscipere: vel su/
scipi. b vobis. auxiliemini.
in dño digne sanctis: ꝛ assistatis
ei in q̃cũq; negocio vr̃i indigue/
rit. Etenĩ ipsa q̃z astitit multis et
que ꝛ priscilla ĩ actib⁹ aplo̾ꝝ appellaẽ.
mihi ipi. Salutate priscã et aq̃laz
in predicatione christi.
adiutores meos in christo iesu: q̃
a .i. vita. liberanda. b ministrando mihi.
c gladio.
ꝓ aĩa mea suas ceruices supposu/
erũt. Quib⁹ nõ solũ ego gratias
ago: sed ꝛ cũcte ecclesie gentiũ: ꝛ
salutate. .i. familiam.
domesticã eoꝝ ecc̃liaz. Salutate
qui impẽsius laborauit ad exhortationẽ eoꝝ.
qui primus regenerauit in xp̃o.
ephenetũ dilectũ mihi q̃ est p̃mi/
tiu⁹ ecclesie asie ĩ christo iesu. Sa
a q̃ impẽsius laborauit ad exhortationem eoꝝ.
lutate mariã que multuz labora/
q2 discordiã pertulit ad apostolum.
uit ĩ vobis. Salutate andronicũ
q2 iudei. cã fidei captiuitatẽ passi.
ꝛ iuliã cognatos ꝛ ꝯcaptiuos me
a Aug⁹. Quia q̃diu sum⁹ ĩ corpe ꝑegrinamur
a deo: ꝛ p h̃ cõcaptiui. ꝑdicatoribus.
os: qui sũt nobiles ĩ aplis: q̃ ꝛ añ
a in fide christi.
me fuerũt ĩ christo iesu. Salutate
a iste amic⁹ erat aplo in dño ꝛ nõ cõcaptiu⁹.
ampliatũ dilectissimũ mihi ĩ dño
a in exhortatiõe fidei. opis ꝑticipẽ. b mi/
Salutate vrbanũ adiutorem nõ
hi et alijs. a qui amicus meus ꝓprius: ꝛ si non
strũ in christo iesu et stachin dile/
coadiutor .i. ꝑticeps operis. .i. probatũ.
ctũ meũ. Salutate appellen pro/
bũ in christo. Salutate eos q̃ sũt
ex aristoboli domo. Salutate he
rodionẽ cognatũ meũ. Salutate
eos q̃ sũt ex narcisci domo q̃ sunt
in dño. Salutate triphenaz ꝛ tri
in ministerio sanctorũ ꝛ angustijs.
phosam que laborãt in domino.
Salutate ꝑsidã charissimã meã:
plus ꝑdict. ĩ misterio sctõꝝ ꝛ angustijs.
que multũ laborauit in domino
a q2 ꝓmot⁹ ad res dñi agẽdas. s. ad sacerdotiũ
Salutate rufum in domino elc̃/
a carne. b beneficijs. c simul salutat quos
sciebat iunctos in christiana amicitia.
ctum: et matrẽ eius ꝛ meam. Sa/
lutate asyneretum: phlegontam:
hermen: patrobã: herman: et qui
et hi simul vnanimes erant.
cũ eis sunt fratres. Salutate phi
lologum et iuliam nereum: et so/
rorẽ ei⁹ ꝛ olympiadẽ: et oẽs q̃ cũ
omnes.
eis sũt sanctos. Salutate inuicez
in pace christi.
in osculo sancto. Salutant vos

a horum locorū. b hos salutare τ imitamini: sed hos vitate.

a oēs ecclesię christi. Rogo autez a vos frēs vt obseruetis eos qui b

descernatis. qui faciūt vos dissentire τ offendere inuicem. a entes. quia de lege ardebant τ cogebant credentes iudaizare.

dissensiones τ offendicula pter c

a veris.

doctrinā quā vos didicistis faciunt τ dclinate ab illis† Huiuscemodi eni xp̄o dn̄o nō seruiunt:

et debetis declinare. nostro.

a alijs enim adulantur: alijs detrahunt vt ventrem suum implere possint. b compositis eni verbis suā traditionē cōmendabāt: quibus simplicium corda decipiebant.

sed suo ventri: et per dulces sermones et bn̄dictiones seducūt b corda innocentium. Uestra eni c

faculta obedientie vestre.

obediētia i oēm locū diuulgata f est. Gaudeo igit in vobis. Sed g h

et secure. a .i. vt sitis. discernēdo.

volo vos sapiētes ēsse in bono

sine ipsius aliqua parte.

d et simplices in malo. Deus aūt i k

dator. a vt vos ledere nō valeat.

e pacis cōterat sathanā sub pedi l

a .s. in aduentu meo. b quod vt fiat.

f bus vr̄is velociter. Gratia dn̄i

sit. sic

g nostri iesu christi vobiscum. Sa m

quasi his estis cure. q̄si coeps.

lutat vos timotheus adiutor n meus: et lucius et iason et sosi o p

genere vel fide.

pater cognati mei. Saluto vos q

notarius apostoli: cui concessit sub suo nomine salutare. nomine nō numero.

ego tertius qui scripsi epistolaz

a hic est cui scripsit iohānes in epistola canonica gaudēs q2 fratribus sumpt⁹ ministrabat.

in dn̄o. Salutat vos caius ho r

h spes meus: et vniuersa eccl'ia in s

a ab arca .q. princeps vel potius ab arce ar/ charius dispensator ciuitatis.

domio. Salutat vos erastus ār t

atheniensium. propriū nomen.

charius ciuitatis: τ q̄rtus frater. v

ita salutāt isti: vel τ ego ipe. vel ita hi p/ dicti salutāt vos: τ ego ipe subscribo ppa manu

sit.

Gratia dn̄i nostri iesu christi cū x

deo trinitati

i omnibus vobis amen. Ei autē y

in fide pfecta. fm.

qui potēs est vos cōfirmare iu z

a q̄ nō discordat pdicatio christi. fm.

xta euāgeliū meū et pdicationē a b

qd euangeliū τ predicatio est. a .i. fm id qd reuelatuz est mihi de occulto dei consilio ab eterno tacito: vel reuelat ipm mysterium.

k iesu christi scdm reuelationem c mysterij tēporib⁹ eternis taciti: d

per spiritūsanctū. referatas.

qd nunc patefactū est p scriptu e f

a qui ab eterno hoc ordinauit: nō est fictū.

l ras pphaz: scdm pceptuz eter g

vt obediant. bene operando. mysteriū dico.

ni dei ad obeditiōez fidei: in cūctis gētib⁹ cogni a b

patefactū. deo soli vel xp̄o. a nobis c

a b ti soli sapiēti deo p iesum christum: † cui honor d e

in se.

et gloria in secula seculorum Amen. f g

Epistola Pauli ad Romanos finit. Prologus in epistolam ad Corinthios incipit.

Epistola pma ad Corinthios multas causas diuersasq3 complectit. Quaz partē relatiōe fratrū cognouit apl'us. Partim ipoz corinthiorū sunt lr̄is indicatę. Nōnullas vo p officij sui cura: aut ordinat: aut emendat et varijs curationib⁹ medet: diuersa infirmitate languētib⁹. Nā apud eos primū curat dissensiōis vitium: qd multi pseudo apl'oz intulerūt vnitatē scindentes eccl'ię: vt pprij nois facerēt sectatores: qd his exprobat verbis apl's† Hoc aūt dico: qd vnusq̄sq3 vr̄m dicit: Ego q̄dē sū pauli: ego aūt apollo: ego vo cephę: ego autē christi. Et ob h quidē hoz se dicit facere nominū mētionez: vt multo magis erubescant id facere sub falsorum apl'oz nominib⁹: qd etiā si sub pauli et petri fiet noie displiceret. Secūda causa ei⁹ inducit: qui paternę oblit⁹ reuerentię vxorē sibi nō erubuit facere de nouerca. Qd facin⁹ licet fornicationē appellauerit apl'us: tamē ita cōdēnauit vt i vltionē facti auctorē talis opis diabolo iudicauerit deputandū imposita iudicioz τ litiū tertia q̄stione. Quarto loco matrimoniorū iura tractant. His quinto loco virginitatis cōsiliū velut e vicino cōiungit. Sexto loco de escarū licētia disputat. Septimo atq3 octauo loco de attondēdo viris τ mulierib⁹ velādo capite: ac sacramentoz cōmunione pcipit. Nono loco emulatio q̄ diuersitate donoz spūaliū nascebatur: sub exēplo mēbroz τ corpis castigat. Decimo resurrectiōis spes multis τ argumētis τ rationib⁹ approbat: Ultimo de colligēdis ad necessitatē sanctoz noie charitatis cura: vel edificatio cultui imponit. Interserunt his pauca q̄ aut (vt q̄busdā videt) pēdēt ex supiorib⁹: aut habēt (licet) ppias tamen puulas actiones.

Explicit prologus: incipit argumentū.

Corinthij sūt achaici et hi similit ab apl'o audierunt verbū veritatis: et subuersi sūt multifarie a falsis apostolis. Quidā a philosophię vbosa eloquētia: alij secta legis iudaicę inducti sūt. Hos reuocat apl'us ad veram fidem τ euangelicā sapientiam scribens eis ab ephesō per timotheum discipulum suum. Ca. I

a deo vel hominib⁹. elect⁹. a dei volūtate missus ad pdicādū gētib⁹ xp̄m

Paulus vocatus apl's iesu b

a Et ſoſthenes. Ecce p eū q̄ inter eos verſabať culpas eoꝝ ſe reſciſſe innuit. b Frater. p h̄ remouet: qđ nō malo aīo ei notificauerit: ſꝫ ex charitate ⁊ deſiderio correctiōis. c Cū omnib⁹: Id eſt ⁊ oīb⁹ ſcribit ſuffraganeis corinthi. q̄ in eiſdē vitijs laborabāt. d Gratias ago. Primū ꝓponit d' bonis vt his alij ꝯformenť. e Et dn̄o ieſu xp̄o. Qui a patre pſonali q̄dē ꝓprietate diſtinct⁹ eſt: ſed vn⁹ cū ipſo vnitate ſubſtātie deus. f Deo meo. Omnium quidē de⁹ eſt poteſtate q̄ creat. Sꝫ eorū ꝓprie de⁹ diciť: qui eū diligunt tenent: qui illū colūt: q̄bus ſubuenit. g In omib⁹. ſupponit ptes aliquas in omni verbo. i. in omni genere linguaꝝ: vel in omī mō predicandi. i. minorib⁹ mediocrib⁹ ⁊ pfectis. h Sic teſtimoniū: Id eſt ita verbū ⁊ ſciaꝫ tenetis: ſicut ego p̄dicaui et teſtimonio ꝓphetaꝝ confirmaui. Vel qꝛ firmiter fidē quā p̄dicaui tenetis omibus donis repleti eſtiſ. i Obſecro. His laudatis inuitat alios ad bonorum ſimilitudinem. Cloes.

ſ qđ nō illi: veſtri pſeudo. ſ non per iram.
a ſ hic diciť aplo de eis nunciaſſe.
a b chriſti p volūtatē dei: ⁊ ſoſthēnes a b
a ſ nō hoim vt vos facitis. ſ determinat cui ſcribat. b ſ in baptiſmo p xp̄m: non p homines.
frater eccleſię dei q̄ ē corinthi ſān c d
a ſ q̄ vocati p p̄dicationē: deinde ſancti facti ſint vl' pelectis a deo vt ſancti ſint ita vt nihil ab hoie
ctificatis i chriſto ieſu vōcatiſ ſan e
a ſ quod vere dum ſerui: vnde: ꝓpe eſt dn̄s omnibus inuocantib⁹ eum in ve. b ſ nō aliud ab eo.
c ctis cū omnib⁹ qui inuocant nō/ f
a ſ quod vere inuo. dn̄ ab eo credūt regi ⁊ ſaluari. ſ mihi primitus commiſſo.
men dōmini noſtri ieſu chriſti in g
a ſ corinthioꝝ. b ſ ſtantib⁹ vt maneant: lapſis vt redeant.
d omni loco ipſorū et nōſtro. Grā/ h i
a ſ mentis tranquillitas.
tia vobis et pāx a deo patre nr̄o k l
a ſ ne vnio puteť pſone. b ſ corde lingua ope
e et dn̄ō ieſu chriſto. † Grātias ago m n
a ſ a quo oia cre. eſſe: nō ab hominib⁹. ſ cōſide/ o
f deō meo ſemper pro vobis i gra p q
ro gratiā. i. dona chriſti. ſ nō aliunde.
tia dei quę data eſt vobis in chri r
ſ donis.
g ſto ieſu: quia i omnibus diuites s t
ſ in chriſto nō in homine.
facti eſtis in illo in omni verbo ⁊ v x
a ſ intellectu ſcripturarū. b ſ .i. que de eiuſdem teſtimonijs ꝓphetarū predicaui.
h in ōmni ſciētia: ſicut tēſtimoniuꝫ y z
chriſti confirmatuꝫ eſt in vobis: a
a ſ diuites. b ſ qđ neceſſe ſit et ſi nō omia habent que apoſtoli. c ſ ſpūſſancti.
ita ūt nihil vobis deſit i vllā gra b
a ſ cū deſiderio: qꝛ certi inde ⁊ parati. b ſ viſionē q̄ poſt mortē vel in die iudicij quā impij timēt.
tia expēctantibus reuelationem c
ſ a q̄ expectatiōe nō deficiatis: ipſe eſt enim.
dn̄i noſtri ieſu chriſti. Qui ⁊ con/ d
a ſ cuiuſqꝫ. b ſ et ſi nō ſine peccato
firmabit vos vſqꝫ in finēm ſinē
ſ cū cuiqꝫ poſt mortē manifeſtať: vel cōfirmabit vos ſemp mente euntes in illū diem.
crimine: in die aduentus dn̄i no e
a ſ confirmabit quia. ſ .i. verus in ꝓmiſſis.
ſtri ieſu chriſti. † Fidēlis deus per f
a ſ qui aduerſos vocauit iam facilius conuerſos cōfirmabit. ſ nō mō aploꝝ vel angeloꝝ: ſed
quē vōcati eſtis i ſocietatem filij
i ei⁹ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Obſecro autē g

Nico. de lyra

romanos: in qua fit ſermo de chriſti gratia cōuenieter ponunť epiſtole ad Corinthios i quib⁹ eplis eos inſtruit de ipis ſacramētis. ⁊ diuidiť in duas ptes ſm duas epiſtolas. in prima aplus inſtruit corinthios de eccleſie ſacramētis. in ſcđa de ſacramētoꝝ miniſtris. In hac aūt epla p̄mo p̄mittit aplus ſalutationē. ſcđo ꝓſequiť ſuaꝫ intentionē. ibi: Gratias ago. In ſalutatione vo tria ponit. Primū eſt pſone ſalutātes. dicēs: Paul⁹ vocatus aplus. ratio vo hui⁹ noīs pauli ⁊ modus ſue vocatiōis ad apoſtolatū ponunť. ſ. j. ca. ad Ro. a Per voluntatē dei. ſ. p volūtateꝫ b̄nplaciti. mali vo p̄lati ſunt p ei⁹ voluntatē ſigni: q̄ diciť pmiſſio inq̄tum a deo pmittuntur i tali officio. b Et ſoſthenes frater. hūc aūt apls ſecū ponit in ſalutatione: qꝛ detulerat ad eū defectus corinthioꝝ tanq̄ ad eum q̄ ꝓdeſſe poterat ⁊ volebat ⁊ ne corinthij crederent ipſum ſoſthenem h̄ feciſſe nō ex charitate: ſꝫ alia cauſa. iō aplus poſuit ipm in ſalutatiōe corinthioꝝ tanq̄ optantem ſalutē eoꝝ vt p h̄ oſtenderet ꝙ ſoſthenes charitate fraterna mot⁹ detulerat ad ipm defectus corinthioꝝ. Scđo ponit pſonas ſalutatas: dicēs: c Eccleſie dei. i. cōgregatiōi fideliū.
B d Que ē corinthi. q̄tum ad fideles in ciuitate habitātes. e Vocatiſ ſanctis. qꝛ p gratiā diuine vocatiōis venerāt ad ſanctitatē. f Cū omnibus qui inuocāt nomē dn̄i nr̄i ieſu chriſti. q̄tū ad fideles habitātes nō ſoluꝫ in ciuitate: ſed etiā in tota dioceſi. iō ſubditur: g In omni loco ipſoꝝ. i. ſbiecto iuriſdictiōi epiſcopi ⁊ alioꝝ illius eccleſie miniſtroꝝ. h Et noſtro. per hoc eī ꝙ ſubijciebanť epiſcopo ciuitatis nō erant exempti a poteſtate apl'i. Tertio ponit bona ſalutaria ⁊ optata dicēs: i Gratia vobis. in preſenti. k Et pax. i. gloria in futuro in qua pax pficitur: quia appetitus ibi terminať ſiue quietať. verūtamen qꝛ hec bona ſunt a deo ſolo ſicut ab actore. ideo ſubdiť: l A deo patre noſtro. qꝛ eſt pater oīm p creationē: ſed fideliū tm̄ per gratie adoptionē. m Et dn̄o ieſu xp̄o. qui eſt mediator noſtre ſalutis. n Gratias ago. Hic ꝯñr ꝓſequiť aplus ſuaꝫ intentionē ſeu tractatū epiſtolarē: in qua aplus p̄mo grās agit de bonis corinthioꝝ: vt libenti⁹ accipiant eius correctiōem. ſecundo ꝓcedit ad eoꝝ inſtructionē. ibi: Obſecro aūt vos.
Circa primū dicit: Gratias ago deo meo. licet enī ſit deus omniū

ommiū: tñ diciť ſpecialiter de⁹ bonoꝝ p fidē ⁊ deuotionē. o Semp. i. in omnib⁹ horis mihi ad orādū ꝯgruis ⁊ deputatis. p Pro vobis. ſicut ꝓ filijs chariſſimis. q In gratia dei q̄ data eſt vobis. i. ꝓpter graꝫ vobis datā. r In chriſto ieſu. i. a plenitudine gratie ei⁹: ſm ꝙ dꝛ Joh. j. De plenitudie eius omnes accepimus.
s Quia in omnib⁹. ſ. pertinentibus ad ſalutem. t Diuites facti eſtis. i. abundantes. v In illo. i. per illū. x In omni verbo. quia linguis oībus loquebanť. tunc enī baptiçatis per impoſitionē manuū apoſtoloruꝫ dabatur donum linguaꝝ: vt patet in actibus in pluribus locis. Vel dicit: In omni verbo. qꝛ abūdabant in verbis doctrine: ſꝫ quia verbum nō profertur nec ordinať niſi ꝓcedat ex habitu ſciētie. ideo ſubdiť: y In omī ſcientia. i. intelligentia ſcripturarum ad ſalutem pertinentiū. hoc tamē intelligendū eſt de maioribus illius eccleſie ad quos ſpectabat docere.
z Sicut teſtimoniū chriſti. i. ſm cōcordiaꝫ ad eius euangeliū. quod ſupple: a Confirmatū eſt in vobis. i. firmiter radicatum: aliter nō eſſet recta ſcientia ſi a chriſti teſtimonio diſcordaret. b Ita vt nihil voƀ deſit in vlla gratia. ⁊ in hoc oſtēdit gratie perfectionē. c Expectantibus reuelationem domini noſtri ieſu chriſti. in die iudicij que reuelatio bonos faciet beatos in re: ſed expectatio huius reuelationis facit eos beatos in ſpe: Eſa. xxx. Beati omnes qui expectant eū. ⁊ ideo de tali expectatiōe corinthioꝝ aplus gratias agit deo et ꝙ hec expectatio nō ſit vana: ſed eſt auxilio dei firma. ideo ſƀdit: d Qui et cōfirmabit vos vſqꝫ ad finem ſine crimine. i. ſine peccato mortali: qꝛ peccatū veniale nō poteſt etiam a perfectis oīno vitari. e In die aduentus dn̄i nr̄i ieſu chriſti. hoc dicit: quia qui ſine crimine in die mortis inuenitur: in die iudicij ſine crimine preſentabiť: et predicta cōfirmat p fidelitatem dei. dicens: f Fidelis deus p quē vocati eſtis. ſ. ad fidē: ⁊ ſic nō deficiet vobis in auxiliādo vt pueniatiſ ad gloriā. Sed pōt h̄ queri quō apoſtolus de corinthijs tāta dicat preconia: cuꝫ ſtatim poſtea ſubdat ꝙ inter eos erāt ſciſmata. Ad qđ dicendū ꝙ illa ſciſmata nō erāt cōmunia: ſꝫ erāt ibi multi boni ⁊ lrati ac charitate cōiuncti: in quibus verificabať verbuꝫ apl'i. vñ dꝛ. j. ꝙ aliqui corinthiorū dicebant: Ego aūt ſum chriſti. et iſti nō faciebāt cōtentionē ꝓpter baptiſtas: qꝛ totā efficaciam baptiſmi xp̄o attribuebant. g Obſecro aūt. Hic ꝯñr aplus incipit eos inſtruere. ⁊ diuidiť in duas ptes. qꝛ p̄mo inſtruit eos de ſacramētis. ſcđo de quibuſdam alijs xvj. ca. Circa primū ſciendū ꝙ in ſacramētis tria ſūt. ſ. ipm ſacramētū: ⁊ res ſignata ⁊ ꝯtenta q̄ eſt grā. ⁊ res ſignata ⁊ nō ꝯtenta q̄ eſt reſurrectiōis gloria. ⁊ iō p̄mo agit de ſacramētis. ſcđo de gratijs. xij. ca. tertio de glia reſurrectiōis. xv. ca. Prima adhuc in tres. qꝛ p̄mo agit de ptinentib⁹ ad ſacramentuꝫ baptiſmi: ⁊ cum hoc de modo docendi eo ꝙ ſcribiť Mar. vlt. Docete omnes gentes baptiçantes eos ⁊c̄. ſecūdo agit de ſacramento matrimonij. v. ca. tertio de ſacramēto eucariſtie. viij. ca. Circa primū ſciendū ꝙ inter corinthios erat diſſenſio propter baptiſtas et doctores: quia baptiçati ab vno apoſtolo preferebant ſe baptiçatis ab alio: q̄ſi baptiſmus haberet efficaciā a miniſtro. aliq̄ etiā doctrinaꝫ pboꝝ verbis ornatā reputabāt magis efficacē doctrina aploꝝ talibus carente.
Et ideo

N a Cloes. Nomē loci vel pſone: aliq̄b⁹ enī videť loc⁹ eſſe: ac ſi diceret: ab his q̄ ſūt antiochie. Aliq̄b⁹ āt femīa fuiſſe videť deo deuota cū q̄ multi eſſent colentes deū. b Hoc aūt dico. Hic ꝯtra baptiſtas agere incipit: de quib⁹ illi gloriabanť. c Ego q̄dē ſū pau. Sub ſuo noīe ⁊ aploꝝ notat pſeudo: ne ſi diceret i noīe ipſi⁹ vl' illi⁹ videret eis inuidere: ⁊ ſibi velle attribuere: Vel ſi nō in noīe maioꝝ nec minoꝝ.
Mat. 16. c d Ego vo cephe. Petr⁹ dꝛ i figura chriſtiani ppl'i a petra xp̄o. Tu es petrus. a petra quā cōfeſſus es. ⁊ ſuper hāc petrā. i. ſup me: nō ſup te. Nō em̄ dicunť petri ſꝫ xp̄i: ne eēt ſpes i hoīe: ⁊ ne eſſent tot baptiſmi q̄t ſerui. Miniſteriū baptiçandi dedit ſuis ſeruis chriſt⁹. poteſtatē aūt retinuit ſibi quā ſi vellet poterat ſuis ſuis dare: vt tāta vis eſſet in baptiſmo ſerui: quantā vim hꝫ baptiſm⁹ a dn̄o dat⁹: ⁊ iō non differt ſiue bon⁹ ſiue mal⁹ cui ꝯtingit miniſteriū baptiçādi baptiçet: Inde etiā nemo dicit: baptiſm⁹ me⁹ cum dicat: euāgeliū meū: prudētia mea: gloria mea: lꝫ hec ſint a deo: in quib⁹ differētia ē. In his enī ali⁹ alio doctior: ⁊ ali⁹ alio meli⁹ operať. In baptiſmate aūt ali⁹ alio magis minuſue baptiſat⁹ ſiue ab inferiore ſiue a maiore baptiçetur dici non poteſt. e Diuiſus eſt chriſtus. quaſi multos facitis chriſtos. i. datores gratiarū. Vel q̄ opať idē i omib⁹ diuiſus ē: dū crediť i iſto plus opari: in illo min⁹. Vel qꝛ h̄ dicitis mō a vobis diuiſus eſt chriſt⁹. i. ſeparat⁹. f Nūq̄d pau. cru. ē p v. aut in no. ⁊c̄. Per h̄ veꝝ qđ tenebāt facit erubeſcere de falſis: ſic p xp̄i reſurrectionē quā credebāt ꝓbat reſurrectionē mortuoꝝ quā negabāt. Sꝫ

Nico. de lyra

Et iō circa h̄ duo facit aplus. qꝛ p̄mo remouet aplus ꝯtētionē. ſcđo ꝯtētionis cām ca. iij. Prima in tres qꝛ p̄mo ponit ſuā admonitioneꝫ. ſcđo apit ei⁹ intentionē. ibi: Significatū eſt. tertio admonitiōis rōnē. ibi: Diuiſus ē chriſtus. Circa p̄mū admonet eos gratioſe vt ei⁹ admonitio magis recipiatur. admonet enī eos hūiliter: dicēs: Obſecro: ⁊ nō p̄cipio. ⁊ etiā charitatiue dicēs: a Fratres. qđ ē nomen amoris: ⁊ etiā irreuerēter dicēs: b Per nomē dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. ⁊ etiā vtiliter qꝛ admonet eos de vnitate ⁊ cōcordia fuādā inter eos de vita pariter ⁊ doctrina dicēs: c Vt idipſuꝫ dicatis oēs ⁊c̄. ita ꝙ in verbis ⁊ factis vr̄is nō appareat aliq̄ diſcordia. d Sitis aūt pfecti in eodē ſenſu. de agēdis. e Et in eadē ſcia. de cōtēplādis. f Significatū eſt. Hic ꝯñr aplus aperit ſue monitiōis intētionē. ad h̄ enī monuerat eos de charitate ⁊ cōcordia: vt ꝯueniēti⁹ argueret diſcordiā ipoꝝ auditā. iō dicit: Significatū ē enī mihi de vobis fratres mei. charitatiue eos alloquiť vt correctio ei⁹ meli⁹ ſuſcipiať.
g Ab his q̄ ſūt cloes. ſm aliq̄s nomē eſt matrone deuote: in cui⁹ domo plures fideles manebāt. ſm alios eſt nomē loci ꝓpe corinthū vbi habitabāt fideles de cōtentiōe corinthioꝝ dolentes. et ſi p̄mo mō accipiať vel ſcđo ſoſthenes erat in illa ſocietate: a q̄ fuit miſſus ex bono çelo h̄ denūciare aplo: Quia cōtentiones ſūt inter vos. Cōſequēter exp̄mit modū ꝯtentionis dicēs: h Hoc aūt dico. i. refero. i Qꝛ vnuſq̄ſqꝫ veſtrū dicit: Ego q̄deꝫ ſum pauli ⁊c̄. q̄libet enī noīabat ſe ab illo a q̄ baptiçat⁹ erat: q̄ſi baptiſm⁹ vni⁹ eſſet maioris efficacie q̄ alterius: cū tñ oēs deberēt ſe noīare a xp̄o: q̄ ſolus baptiçat interius: ſm ꝙ dꝛ Joh. j. Sup quē videris ſpm̄ſanctū deſcēdentē ⁊ manentē ſup eū: hic ē q̄ baptiçat in ſpūſctō ⁊ iō baptiſm⁹ nō hꝫ efficatiā a miniſtris: ſꝫ a ſolo xp̄o: ꝓpť qđ ad euitādū errorem corinthiorū fuit introductū in grecia: cuius quedā pars eſt achaia: in q̄ eſt corinthus vt baptiçareť i hac forma. ſ. Baptiçať ſeru⁹ ieſu xp̄i ⁊c̄. ſꝫ ceſſante errore eccleſia cōiter baptiçauit

ſ alios. a ſ ſi vult eē ei⁹ a q̄ noiamini xp̄iani.
vos frēs p nomē dōmini nr̄i ieſu a b
a ſ qđ p̄dicti dicūt. ſ oris confeſſione ⁊ interi⁹
xp̄i: vt idipſūm dicatis oēs: ⁊ nō c
habeatis in corde. ſ diuiſiones. ſ ſed.
ſint i vobis ſciſmata. Sitis autē d
ſ in eadē volūtate q̄ p̄dicti. ſ i. i eadē itelligētia
pfecti i eodē ſenſu: ⁊ i eadem ſcia. e
itavt pfecti ſitiſ. ſ hoc iō dico qꝛ. ſ litteriſ. ſ tū.
Significatū ē eni mihi de vobis f
a ſ locus eſt vel q̄ ſunt illi⁹ matrone. b ſ hoc. ſ.
a frēs mei ab his q̄ ſūt cloēs: quia g
a ſ de diſciplina dn̄ica. ſ nō ſolū ſcio cōtētiōes ſed et verba que dicitis.
b ꝯtēntiōes ſunt iter vos. Hoc aūt h
dico ꝙ vnuſquiſqꝫ veſtruꝫ dicit. i
a ſ q. ali⁹ hoc dicit: ali⁹ illud. b ſ .i. a paulo ba/
c Egō quidē ſum paūli: ego aūt a/
ptizatus. a ſ hoc eſt quaſi idolatra.
b ſ hoc bene illi quales ſupra laudauit qui oſtiuꝫ habent fidei.
d pōllo: ego vo cephe: egō aūt xp̄i.
ſ ſed.
e f Diuiſus eſt xp̄s. Nunq̄d paulus k l
ſ vt ſit vobis auctor ſalutis. a ſ .ſ. ꝙ peccata dimitteret. b ſ in vocatiōe nominis pauli.
crucifixus eſt p vobis: aūt in nō/ m
ſ qꝛ de baptiſtis gloriamini.
mine pauli baptiçati eſtiſ? Grati/ n
ſ de hoc ſ cōtendētiū.
as ago deo meo ꝙ neminē vr̄m
ſ qui nō ſunt de cōtentione veſtra. a ſ nō ideo hoc dico quin bonū ſit baptizare. ſed ne quis.
baptiçaui niſi criſpū ⁊ caium: nē
ſ de quo magis gloriaremini.
q̄s dicat ꝙ in noīe meo baptiça/
ſ nō ſolū illos. ſ matrone. ſ familiā de
ti ſitiſ. Baptiçaui āt ⁊ ſtephāe do o
contentione. ſ qui ſit de contentioſis.
mū: ceteꝝ neſcio: ſi quē aliū vr̄m p

çauit ſub hac forma: Ego baptiço te i noīe patris ⁊c̄. in q̄ meli⁹ exp̄miť forma baptiſmi a xp̄o tradita Matth. vlti. Docete oēs gētes baptiçātes eos i noīe patr' ⁊c̄. qꝛ i forma eccleſie exp̄miť pſona baptiçātis miniſterialiter. cū dꝛ: Ego te baptiço. vt videnť vba xp̄i ſonare. k Diuiſus ē xp̄s. Hic cōſequēter aplus ponit rōnē ſue monitionis. ſ. ꝙ diſſenſiōes nō debēt eſſe inť eos. Et p̄mo oſtēdit h̄ in baptiſmo. ſecūdo in doctrine vbo. ibi: Nō in ſapientia vbi. Prima adhuc i duas. qꝛ p̄mo ponit ſue monitiōis rōnē. ſcđo excludit a ſe ſuſpitionem. ibi: Grās ago deo meo. Circa p̄mū dic: Diuiſus ē xp̄s. q̄ſi dicat. videť ſeq̄ ex vbis vr̄is q̄ maiorem efficaciā vni⁹ baptiſmo q̄ baptiſmo alteri⁹ attribuitis: qꝛ ſolus xp̄s baptiçat interi⁹: vt dictū ē. ⁊ iō ſi baptiſmatib⁹ pluriū varias virtutes attribuitiſ: ſequiť ꝙ xp̄s ſit diuiſus aliter opando in baptiſmatib⁹ a diuerſis miniſtris. l Et ad maiorē intelligētiā ſciendū ꝙ xp̄s in baptiſmo duplicē hꝫ virtutē ꝓpriā. vna eſt diuina: q̄ cū p̄re et ſpūſctō mūdat interi⁹ a pctō ⁊ hec ptās nulli creature cōicari potuit: ſicut nec deitas. alia cōpetit ei ſꝫ naturā hūanā q̄ dꝛ ptās excellētie in ſacramētis. et ꝯſiſtit i q̄ttuor. Primū eſt ꝙ ſolus xp̄s inſtituit ſacramenta. Scđm ꝙ effectū ſacri qui ē character potuit ꝯferre ſine ſacro. ſi autē de grā q̄ eſt effect⁹ ſacri loq̄mur: datur a ſolo deo p̄ncipaliť. a xp̄o vo hoīe miniſterialiť tm̄: tñ p̄ncipali⁹ ceteriſ miniſtriſ: qꝛ ē inſtrumētū deitati ꝯiūctum. Tertiū ē ꝙ virt⁹ paſſionis ei⁹ opať in baptiſmo ⁊ i alijs ſacris. Quartū ꝙ ad ei⁹ inuocationē ſacra ꝯferunť. hāc āt poteſtatē excellentie maxie q̄tū ad h̄ vltimū potuit miniſtriſ cōferre. ſ. ꝙ in eoꝝ noīb⁹ ꝯferreť baptiſm⁹: ſꝫ tñ cōicare noluit ne ſciſma fieret in eccleſia ſcꝫ ꝙ tot baptiſmata crederenť quot miniſtri: ꝓpť qđ ſubdit: m Nūquid paulus crucifix⁹ ē ꝓ voƀ. q. d. nō: qꝛ baptiſm⁹ nō hꝫ efficaciā a paſſiōe alicui⁹ ſancti niſi ſoli⁹ xp̄i ꝓpť qđ ei⁹ efficatia nō debet alteri attribui.
C n Aut i noīe pauli bapti. eſtis. q. d. nō. ſꝫ tm̄ in noīe xp̄i: qꝛ de xp̄o diciť: Actiſ. iiij. Nec enī aliud nomē ē ſub celo datū hoīb⁹: i quo oporteat nos ſaluos fieri. Sꝫ cōtra h̄ videť eſſe illud ꝙ dꝛ Matth vlti. Docete oēs gentes baptiçantes eos i noīe patriſ ⁊ filij et ſpūſſancti: ⁊ ſic nō erāt hoīes baptiçandi: i noīe ſoli⁹ xp̄i: ſꝫ i in noīe toti⁹ trinitatiſ. Ad qđ dicēdū ꝙ i p̄mitiua eccl'ia nomē xp̄i erat odioſuꝫ multis ꝓcurantib⁹ h̄ iudeis i ſua malicia obſtinatis: ꝓpter qđ vt nomē xp̄i amabile ⁊ venerabile redderetur apl'i baptiçabāt i noīe xp̄i: vt habeť Actiſ. viij. et h̄ fecerūt ſpeciali ordinatione ſpūſſancti. verūtñ in noīe xp̄i tota trinitas intelligiť: qꝛ xp̄s idē eſt ꝙ vnct⁹. ⁊ ſic itelligiť pater vngens ⁊ ſpūſſanct⁹ q̄ eſt ipa vnctio. Poſtq̄ aūt nomē xp̄i factū eſt magnū ⁊ celebre in gentib⁹ eccleſia vtiť forma a xp̄o inſtituta baptiçando in noīe patriſ ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. tñ illi q̄ ſic etiā baptiçanť in nomine chriſti baptiçanť. qđ nomen in nomine filij intelligiť. igitur quia chriſti nomē et eius paſſio ⁊ nō alterius conferūt efficaciam baptiſmo. iō q̄ hāc efficaciam alijs tribuūt xp̄m diuidūt. n Gratias ago. Hic ꝯñr apoſtolus excludit a ſe ſuſpitiōem ne forte crederēt aliq̄ hanc diuiſionem ex ipo habuiſſe occaſionem: dicēs: Gratias ago deo meo ꝙ neminem veſtrum baptiçaui niſi criſpum ⁊c̄. paucos enī baptiçauerat ⁊ illos ſignanter nomīat: quia de illis nō erant qui illā diuiſionē faciebāt. o Baptiçaui aūt ⁊ ſtephane domū. i. eius familiā. p Ceterū neſcio ⁊c̄. hoc adiūgit ne forte aliq̄s ali⁹ cū iſtis ab eo fuiſſet baptiçat⁹ de q̄ nō aduerterat: eo ꝙ memoria hominuꝫ labilis eſt. ⁊ ſic falſitas verbis eius imponereť a falſis apoſtolis. Conſequēter aſſignat cauſam quare paucos baptiçauit: dicens:
Nō enī

§ ratio cur tam paucos baptizauit.

baptiçauerim. Non eñi misit me
§ qd a minorib⁹ fieri pôt: ne retardaret a pdicati/
a xp̄s baptiçare: sed euangeliçare:
one. a § misit me: sed nõ. b § in lepore ⁊ ornatu
b verboꝝ. c § pħoꝝ q̄ verbosos facit.
c d nõn i sapiã verbi: vt nõ euacuet b c
§ q̄si q̄reret q̄s: an euacueret: vtiq;. § .i. pdica/
e crux xp̄i. Verbũ eñi crucis peũti d e
tio. § videt. n § .i. credentibus.
bus q̄dẽ stulticia ẽ: His aũt q̄ sal f g
a § q̃ credẽtes in crucẽ virtutẽ dei intelligũt.
f ui fiũt: id est: nobis dei virtus ẽ. h
a § vere pereũtib⁹. § in abdia. § q̃. b § irritã faciã. c § nõ meã meis: ꝫ que coꝝ est. § seculi.
g i Scriptũ ẽ enit† Perdã sapiãm sa i k
§ quam excogitant ad aliquid pbandum.
pientiũ: ⁊ prudẽtiã prudẽtiuꝫ re/ l
§ vere reprobat. b § logic⁹. c § per partes.
h pbabo. Ubi sapiẽns: ubi scriba m n
a § inter primos aplos. b § vere pdet sa. q̃ fecit
ubi inquisitor hui⁹ seculi? Nõn/ o p
stultã ⁊ hoc sub interrogatiõe. § quẽ fm rõneꝫ
k ne stultã fecit de⁹ sapientiaꝫ hui⁹
huius mundi. a § p filiũ. § hoc fecit alto cõsilio ne superbirent.
mũdi? Nam q̃ in dei sapiẽtia nõ q r
§ sapiẽtes mũdi p suã sapiam vbi ẽ supbia
cognouit mũdus p sapiaꝫ deuꝫ: s t

Dei virtus. Dñ oc[cisus diabolũ] vicit: ⁊ hominem libera[uit: vel virtu]tẽ dat credentib⁹ p quaꝫ [fiunt miracu]la cum res exigit.

a § ex placito eñi est. § vel per imperitos sapiẽ/ tia mũdi pdicatores: vel rem pdicatã q̃ stulta vi/ det sicut est passio christi ⁊ mors vbi hũilitas.
a placuit deo per stulticiã pdicati/ a
b onis saluos facere credẽtes. Qm̃ b
a § nescientes humilitatẽ dei. b § potentie.
c § que ingenio hominis sapientia videat
⁊ iudei signã petũt ⁊ greci sapiãꝫ c
querũt† Nos aũt pdicamus xp̃m d e
crucifixũ: iudeis q̃dẽ scandaluꝫ: f
§ ita et vobis si de sapientibus estis.
c gẽtib⁹ aũt stulticiã. Ipsis aũt vo g h
§ ad vitã nõ cõi vocatiõe: ꝫ q̄ sũt psciti. a § qui
catis iudeis atq; grecis xp̃m dei i k
mortu⁹ mortẽ vicit. a § q̃ callide diabolũ decepit
b § vere i crucifixiõe xp̄i ẽ dei virt⁹ ⁊ sapia. § vt
d virtutẽ ⁊ dei sapiaꝫ. Quiã quod l m
passio ⁊ mors. a § q̄ hoies possint videre vl̃ esse
stultũ ẽ dei: sapiẽnti⁹ ẽ hoibus: ⁊ n
a § infirmitas xp̄i magna ẽ victoria. § vict⁹ vi/ cit mortem quã nemo gigas euasit. § celestia sine
qd infirmũꝫ ẽ dei: forti⁹ ẽ hoib⁹. o p
dubio vincunt terrena. a § benedico firmius.
§ .i. p quos vocati estis.
e †Vidẽte eñi vocatiõeꝫ vestrã fra q
a § h.s. videte. § de vocatorib⁹. § humanã sa/
tres: quia nõ multi sapientes fm r s
pientiam. a § lata dominatione primo nulli ta les fuerunt inter doctores christiane fidei qñ duo decim apostoli sunt electi.
carnẽ: nõn m̃lti potẽtes: nõ mul/ t v

Sed q stulta. Ecce ptra ordinationes dei faciūt apte: q sapiaz seculi iactāt cuz deº humilitatē pponat. Uenit eni humilis deº q̄rēs humiles nō altos. Qui etsi pmū elegerit paupes indoctos infirmos. Nō tñ relinqt sapiētes diuites: nobiles: sz ei eos pmos eligeret: merito tali um rex sibi videre tur eligi: ita sup bia q hō cecidit ni si pcederet pisca toz: nō huiļ seqret orator. Ait natha nabel doctº i aplz nō e elect. Et nō glo. De se: dz deo qđ ibi ostēdit q glia in deo. glo. Et ipso āt. Nō glicē qđ ex se: sz ē sed cat ista glia: q ex ipso vos estis. Qui fa. e sa. n. rē. i. illūinās nos ad vitatē. Jō aūt dz nob ee sapia: q tpalit. i. ex aliquo tpe nos ad illū cō uertimur vt cū illo maneam9 i eēnuz. Et ipsa sapia caro facta ē: vt habitet i nobis. Et h fac. i. nos illumiat. Et fact9 ē nobis iusti cia. i. q pri9 iustifi cat nos bona opa tione. Justicia ei q viuit i se ipsa: pcul dubio deº ē: q in cōmutabilit viuit Sic aūt cū fit vita nob fit iusticia: cū fit ei9 efficimur p ticipes ita cū in se fit iusticia: etiā no bis fit iusticia cuz ei coherēdo iuste viuim9: et p h ipse est nob iusticia: q pri9 e scificatio. i. q pri9 i baptismo emūdat nos. Et h iō q pri9 fact9 est nob redēptio. i. q prius redemit nos patiēdo. Et h totū iō factū ē: vt null9 glicet nisi i dono dei. Ca. II

Et ego rē. Nō eni in. Qui min9 capaci altiora loq tur nō vtilitatē: sz sui oftētatōez fac. Misit iesū xpm. Christū pdicat: i solū q fidē astruit sz q mores qbus i eo viuit instruit. i crucifixo dicitur q vetus homo cru cifixus est: vt non seruiatur peccato. Non ergo ita accipiendū est q̄ hic di cit apsłus tanq ea tñ dixerit: q sūt cre denda de xpo: sed etiā que obseruāda

tñ hoies rudes ↄ carnales qbº ꝓposuit carnalia qb9 hoies assentiūt de facili: et fret9 multitudie coegit ceteros ad recepcioēs sue leg: dicēs se missū a deo i armoꝝ potētia ↄ nō i miraculis. Sz q stul. sūt mū. e. deº. i. hoies illratos ↄ simpli ces q reputabāt idiote: vt dictū ē d Petro ↄ Johāne. Et cōfun. sa. i. ostēdat eos ꝯfusibiles abscōdēdo ab eis ꝓpt supbiā sua celestia mysteria q simplicib9 re uelauit. Et ifir. mū. ele. de9. hoies ipotētes fm mū di fortitudinē ꝯsequūt salutē. Et ignobilia mūdi. i. hoies plebe humili. Et ea q nō sūt. i. hoies nulliº reputatiōis. Et ea q sūt, reputatiōis magne i h mūdo. Destru eret. i. ad hūilitatē reduceret: sic ptz in Cōstātino impato re q h silluestro xpi vicario officiū stratoris exhibuit. Ut nō gliet oīs caro. i. nullus hō eleuet p supbiā i cōspectu ei9: sz magis humiliet. ꝓpter qđ modus docēdi i hu militate ꝯuenies ē fidei doctrine. Ex ipso aūt. hic cō seqnter ne pdicatores euāgelij vilipēdent vt abiecti ostē dit q defectus sapie mūdane ꝓpotētie supplebat in ipis sez ex virtute dei cui9 instrumēta erant apli. ↄ iō totū at tribuendū ē sibi sicut pncipali agēti: ↄ ēt tāte potentie q oēm defectus pōt supplere: ↄ h est qđ dī: Ex ipo aūt. i. ex virtute ipsi9 dei. Uos estis in xpo iesu. i. facti ipi mē bra p fidē ↄ charitatē. Qui fact9 ē sapiētia nobis. et pōt supplere oēm ignorātiam. Et iusticia. contra im potētia. Et sanctificatio ↄ redēptio. ↄ ignobilitatē. p q gra scificante ꝯiūgimur deo vbi ē maxia nobilitas p redēptione xpi liberamur a seruitute pctī q ē maxia vilitas. Ut quēadmodū scptū ē. Uiere. ix. Qui gliat in dño glorief. ↄ nō i potētia vel sapia carnali ↄ hu mana: q p talia nō ē hoim vocatio ad fidē ↄ salutē: sz p dei grāz: vt dictū est. Prima ad Corinthios. i. ca. vbi dicitur in postilla: Paulus vocatus apostolus.

a Sed q nō sapiētes sz ignaros hūane sapie. gene. b ti nobiles: sed q stulta sunt mun ris claritate. a facial erubescere ↄ ad infipiētiā di elegit deus: vt confundat sapi redigat. impotentes. entes: ↄ infirma mūdi elegit deº vt neronem. vt ꝯfūdat fortia: ↄ ignobilia mū quod plus est. di: ↄ cōtemptibilia elegit deus: ↄ i. nihil eē videbant. sibi aliqđ eē videnſ eā que non sunt: vt eā que sunt vincendo humiliare. i. vt nullus glo rietur si deū conspicit: vel si se attendit. destrueret: ut non glorieť omnis tales elegit: sed tamen vos estis in xpo p ipm non per vos. caro in ꝯspectu eius. Ex ipsō aūt vos estis in xpo iesu qui fact9 est ad veritatē nos illuminās. bona opatiōe sapiētia nobis a deo: ↄ iusticia ↄ pri9 nos iustificās. baptismo pri9 nos emū dans. pro nobis patiēdo nos redimit. sanctificatio et redēptio: vt quē in hieremia vbi sic habet: In hoc glorietur q gloriatur scire ↄ nosse me: q ego dominus. admodū scriptū ē: Qui gliatur in domino glorietur. Ca. II

Et ego cū venissē ad vos sic alij nō sapiētes elecū sūt ad postolatū: ita etiā ego q erā sapiens fratres: veni non in sublimitate tñ qualis nō essem sapiēs. a sm logicā vt logicis rationibº vteret. sermonis aut sapiētie: annūciās que in pseudo laudantur contra deum. pm philicam. vobis testimoniū xpi. Nō eni iu de xpisto testari fuit pphete. sic nō p illā sublimitate: q nec p eā q de eo. feci. dicaui me scire aliqđ inter vos nisi rectos ↄ saluatos. p crucifixionē. iesū xpm et hūc crucifixū. Et ego in iifirmitate et timore ↄ tremore multo fui apud vos: et fmō me9 que in comuni fiebat. ↄ pdicatio mea non in ꝑsuasibili bus humane sapientie verbis: sz in ostēsione spiritus ↄ virtutis: ut fides vestra nō sit in sapientia hoim: sz i virtute dei. Sapiaz aūt

Additio. j. Scdm glo. Hic alit icipit q ad Ro manos: q alia eē hic q ibi: hic ei nō vocat se seruū sic ibi: q poti9 erat hic vtendū autē supbiā corinthioꝝ apud q vilierat aplus: dic ēia p volū tatē dei p pseudo aplos: q nec misit sūt a deo nec veri est qđ dicit hec in glo. In codē ca. vbi dz in postilla: Ubi

Additio. ij. In Esa. (doctor paruulor. xxxiij. Hec aucta hic: vbi est lrā9 vbi lrā legis pōderās: vbi doctor puulor. Et h qđ dz: Ubi e lrāt9 intelligit pbs fm glo. Ubi dicit: verba legis pōderās: intelligit ppie pharise9 scriba q lrā le gis pōti9 q mentē leg pōderant: vt Matth. xij. Curari hoiez i sabbato dicebāt eē illicitū verba leg pōderātes nō mentē. In h aūt qđ dic: Ubi doctor puulor: itelligit legispit9 d q: doctor puulor: q ad Gal. iij. Lex pedago.

Et ego cuz ve (gus noster fuit i xpo. Ca. II nissem. Ostēs q sit modus ꝯuenies fidei doctri ne: hic ꝯsr ostēdit se illo mō vti. ↄ diuidit i tres p tes: q pmo ostēdit se nō fuisse vsū apud corinthios aliq excellētia seculari. scdo oñdit apud q vtebat h mō doce di. ibi: Sapiaz loqmur. tertio assignat rō dicti. ibi: Que et loqmur. Circa pmū dic: Et ego cuz venissem ad vos frēs. i. ad pdicādū vobis fidē catholicā. Ueni nō in sublimitate fmonis. vitādo vbis rhetoricis. Aut sa pietie. vitando rōnib9 phicis. ↄ subdit causā. Nō eni iudicaui me scire aliqđ rē. i. nō ostēdi me scire nisi grossa ↄ plana q ptinēt ad salutem per crucem xpi factam. Cō seqter ostēdit se nō fuisse vsū excellētia potētie. dicēs: Et ego in infir. ↄ ti. ↄ tre. multo fui apud vos. Jn infirmitate: q̄tū ad mētis sufferētiā tribulationū: Et timore: q̄tū ad mētis ꝯcussionē ꝓpter maiora mala immi nentia: Et tremore: ꝓpt redundantiā interioris cōcussio nis ad carnem. Cōsequēter ostēdit se nō fuisse vsū excellē tia eloquētie: dicens: Et sermo me9. docēdo aliqs in secreto. Et pdicatio mea. docēdo populū in publico Non in ꝑsuasibilibus hu. sa verbis. i. rhetoice loquē do. Sed in ostē. spūs. q recipientes pdicationē ei9 accipiebāt a deo spiritūsanctū in signo visibili. sicut dicit de predicatiōe Petri Act. x. Adhuc loquēte petro ver ba hec: cecidit spūssanctus sup oēs q audierunt verbum rē. ↄ q spūssanctus in aplo loquebat. Et virtutis quia miracula faciebat virtute diuina ad confirmandū

suam doctrinā. ↄ etiam qz virtuose viuendo dabat exempla virtutis. Ut fides nostra nō sit in sapientia hoim. i. innitatē sapiētie hūane que est ruinosum fundamē tū. Sz in vtute dei. q est fundamētū stabile ↄ firmū. Sapiaz aūt. Hic ꝯsr ostēdit aplis q vtebat excellētia sapie. ↄ diuidit in duas. q pmo ostēdit ꝓpo sitū. scdo qlis sit hec sapientia dicit. ibi: Sapia vo. Circa pmū dicit: Sapiaz aūt lo

aut in vita: aut in morib9: ei q accedit ad cōpagem corpis xpi. Perfectos. Nō cognitores ↄ do ctores quib9 opus nō est: sz auditores iā capaces. In mysterio. exponēdo mysteria veteris testa mēti i quib9 xps significatus est: vt in hostia abel vel abrae. Que abscon. Quia nō i vbis sz in vtute: nō hūana rōne cōprehēsibil sz spūs efficacia credibilis. Quā nemo pn. Nō legit q diabolus xpz recognoscebat ↄ timebat cum dicebat: Quid venisti nos torquere an tps. Sciendū ē q nō iō dicebat vt eē deū intelligeret: sz dubi us erat ↄ talit extorqre vitā ut vere eēt deº volebat. Vel h mag9 ex suspitiōe q ex cognitōe dixisse credēdi sūt. Nō eni alit sciebāt demones ipm eē: q pmissū erat i lege: qm ↄ in mysterio ei9 q fili9 dei erat ↄ ab etno. Neq sciebāt sacrm icarnatiōis passiōis ↄ redēptiōis. Si eni cog. Uel minores illū eē messiā i lege pmissum. Uel maiores deū eē: vel dei filiū: nūq do. glo. cru. Nūq dñm glo. Aug. Ex forma serui cruci fix9 e: ↄ ta dñs glie crucifixus est. Talis eni erat illa susce ptio q deum hoiem faceret ↄ hoiez deū. Quid tñ ꝓpt qđ et qđ fm qđ dicat: prudēs ↄ diligēs lectoz intelligat. Nam ecce dicim9 q fm id q deº ē suos glorificat fm h. s. q dñs glie ē: ↄ tñ dñs glie crucifix9 est: q recte deº crucifix9 dr. nō ex vtute diuinitat: sz ex infirmitate carnis. vna ei p sona e xps deº ↄ hō. tō dicit: Nemo ascēdit i celū: nisi q d celo descēdit. Si attendas distinctionē substātiaz. i. na turaz: fili9 dei descēdit: ↄ fili us hois crucifixus est: ꝓpt hāc aūt vnitatē psone nō so lū filius hois descēdisse de celo sed etiā dixit esse in celo cū loqret in terra. absit aūt vt sic xps senserit mortē: vt q̄tū in se ē vita vitā pdidit. Si eni hoc ita esset vite fons vitam amisisset. Sensit igit mortē pticipatiōe huma ni affectus quē sponte susceperat: nō nature sue p dēdit potentia p quā cūcta vivificat. Sic in sepul chro carnē suā cōmoriendo nō deseruit sicut in vte ro virginis cōnascēdo formauit. Mortu9 est ergo nō discedente vita: sic passus nō peunte potentia. Nemo aufert aīam eius ab eo: q potestatē hz po nendi ↄ potestatē sumēdi eā. vno igitur eodēq tē pore erat vere mortuus: vere viu9 in quo ↄ mortē susceptio mortalitat9 excepit: ↄ vitā diuinitas nō p didit. Morte q dei fili9 ↄ in aīa nō ptulit: ↄ in ma iestate ī sensit. Sz tñ pticipatiōe infirmat9 rex glie crucifix9 ē. Sicut scriptum est. In esaia ita. Oculus nō vidit deus absq te: que preparasti di ligentibus te. Nec in cor hominis. Infra cor hominis est: quod in cor ascendit: super coz est eer num ad quod coz ascendit: Uel non est homo: sed spiritus qui nouit. Ascendit. Res dicit in coz ascendere: q bene intellecta placet. Scru tatur rē. Scrutari de spūs dei dicit: nō vt qđ nesciat: inueniat: sed quia nihil relinquit oino qđ nesciat: vel quia scrutari te facit: quod eni dono ipsius tu

a quam loqmur inter pfectos. Sapiētiā a q hūanis nitit rōnib9. malignos spūs. Uo nōn hui9 seculi neq pncipum b um vel philosophoꝝ. q sapia destruitur. hui9 seculi qui destruunt: sz loq c de redēptiōe hoim. xpm. sapientia. mur dei sapiētiā i mysterio que vt nesciat pseudo. sapias. pparauit. abscōdita ē: quā pdestinauit deº d anq mūdus esset. i q a pdicamus vel vt oēs eternā ꝯsequanī. ap. los. p hic abscōdita ante secula i glōriā nostrā quā ne dira. demones vel pbos vel doctoꝝ in lege. mo pncipū hui9 seculi cognouit. q nō inde apparet. sapientiā de redēptiōe hūani generis p xpi mortē implēdā. nō fug. gererer diabolus illū crucifigi p quos ius pderet: nec hoies facerēt si deū esse scirent. Si enim cognouissent nūq do sed non cognouerunt. minum glorie crucifixissent. Sed in esaia. scriptū. q nō est color. i. visu corporeo vel auditu nō per cognosci. sicut scriptum est: q oculus nōn q nō est sonus. q nō e aliqđ terrenum. vidit nec auris audiuit nec i coz nō cognoscit rōne eius q carnalis est nō spūa. hominis ascēndit: que prepara lis. sapientia dei. i. xps qui diligenti bus deum in premiū est preparatus. uit deus his qui diligunt illum. illi nō nouerūt: sz nobis spirituales nō hoib9. i. spūalib9 nō carnalib9 q pseudo nō sunt. p spm eni intelligim9 qđ pparatū bonis in pmiū. Nobis autez reuelauit deus per bene per cum q. spiritū suū. Spiritus enim omia scrutari facit. vt de essentia dei. q spi ritus dei et non alius quia. scrutatur: etiā profunda dei. Quis voluntates ↄ secreta. alicui9. eni scit hominum que sunt homi aiamus. ipsius ↄ nō alterius. nis nisi spiritus hominis qui in

quimur inter pfectos. Circa qđ sciendū q pfectio hois attendit i eo qđ e supmū in ipo. s. i intellectu ↄ volūtate ↄ circa excellētissimū obiectū qđ est ipse deº. ↄ iō pfect9 ē ille qui hz mentē eleuatā sup corporalia: ↄ ad intelligendū diuina ↄ amandū: ↄ talibus ꝓponēda sunt ardua fidei ca tholice. ↄ sic faciebat apls. Sapiam vo. Hic ꝯsr ostēdit qlis sit hec sapiētia ostēdēs pmo q sit in fidelib9 occultata. scdo q ē fidelib9 māifestata. ibi: Nob aūt. Cir ca pmū dicit: Sapiētia vo nō hui9 seculi. i. nō de pfectos nō loqmur sapientiaz mundanā rōnib9 pncipaliter innitentē. Neq pncipū hui9 se culi. i. potentū a quib9 ortū ↄ auctoritatē hz sapi entia legū. vel pncipes hic dicunt sacerdotes et scribe iudeoꝝ qui frequēter noīant pncipes eo rū in euāgelio ↄ in actib9 apoꝝ: eo q populus p eos gubernabat: ↄ sapia istoꝝ fuit ↄ adhuc re putat inter iudeos volēs scripturas ꝓpharū de xpo aliter interptari. ↄ huic secūde expositio ni ꝯsonat magis lrā sequens: vt videbit. Qui destruunt. i. destruent p ꝓpriā. q ei pcos post romani bierusalem ↄ sacerdotes iudeoꝝ rū destruxerūt ex ordinatiōe diuina in vindictā mortis xpi. vñ videt hic apls h pphetādo dixisse. p hoc aūt q dicit: q destruunt excludi vi det q ab aliquib9 dr. s. q pncipes hui9 seculi h dicunt demones: q sunt imortales nisi forsitan de structio dicat hic sue potestat9 ablatio q ablata est p xpe p mortē xpi: ↄ magis auferet i iudicio finali. Sed loqmur dei sapientiā. i. pdicam9 dei filiū qui est virtus ↄ sapientia patris. In mysterio que abscōdita est. i. in secreto in carnatiōis: q nūc videmus tñ in enigmate et p speculū. Quam pdestinauit deus. i. ordina uit ab eterno. In gloriā nostrā. quā ꝯsequi mur p christū dei sapientia: et q in ipo est obie ctiue glorie nostra: q beati reficiunt interius a spectu sue deitatis: ↄ exteri9 in aspectu sue hūa nitat9: sicut dicit Aug9. sup Johānē. Quā nemo pncipū. i. peritoꝝ in lege iudeoꝝ. Co gnouit. eo q pauci eoꝝ respectiue cognouerūt. sicut dicit: nemo ē in foro qn pauci sunt ibi respe ctu multitudinis q solet cōuenire. de pncipibus eni iudeoꝝ plures crediderūt: licet pauci cōpa ratiue respectu nō credentiū. sicut ptz de nicode mo qui credidit Joh. iij. et. xij. dicit: Ex pncipi bus multi crediderunt in eū. Si eni cogno. nunq dñm glorie crucifixissent. Cōtrariū autez bui9 videt Matth. xxj. sup illud: Agricole autē videntes filiū dixerūt intra se: hic est heres veni te ↄ occidam9 eū. vbi dicit Hiero. Manifeste dñs pbat his vbis iudeoꝝ pncipes nō p ignorātiā: sz p inuidiā dei filiū crucifixisse. de h plenº dixi sup. xxj. ca. Matth. Et breuiter pōt repeti cōclu sio. s. q periti iudeoꝝ q pncipes p dicunt cogno uerūt iesū nazarenū esse messiā in lege ↄ pphet ꝓmissuz: q videbāt pphetias ī ipo ipletas q tum ad tps ↄ locū ↄ alias circūstantias: sz q ce pit pdicare cōtra vitia eoꝝ publice: cognitio illa p odiū et inuidiā cōtra christū insurgentē fuit in eis obscurata: ↄ ceperūt pphetias alit interp tari. ↄ sic dz hic: Si eni cognouissent nunq dñm glie crucifixissent. nō ei cognouerūt tpe crucifixiōis: sz ān cognouissent. ↄ fm h intelligit dictu Hiero. allegatū. per h aūt q dicit de pncipib9 q dñm crucifixerūt videt q nō dicunt h pncipes potentes hui9 seculi dātes leges gentib9: q nō crucifixerūt xpm: nisi h referat ad pilatū: qđ nō videt rōnabiliter dici: q nō fecit h nisi impulsus a pncipib9 iudeoꝝ. nec erat imperator q leges condere poterat. ad ꝓbandum aūt dictam ignorantiā allegat scripturā Esa. lxiiij. Q oculus nō vidit rē. i. sapientia pdicta in mysterio ab scōdita nō fuit cognita cognitiōe sensitiua: q potissime habet per visum ↄ auditū: nec etiam cognitiōe intellectiua naturali: q excedit facultatē intellect9. ꝓpt qđ subdit: Nec in cor hois ascēdit. i. ꝓpria vtute. p reuelatione tñ cognoscit: vt ꝯsr dicet. Que pparauit deº his q di ligūt illū. q radix merēdi ē dilectio charitatiua. ↄ iō diligentib9 ꝓpara uit deus filiū suū habendū in via p fidē ↄ charitatē: ↄ in patria p claraz visionē ↄ pfectā fruitionē. Nobis aūt. Hic ꝯsr ostēdit q dicta sapi entia ē fidelib9 manifestata: dicēs: Nobis aūt reuelauit p spiritūsanctū q docet oēm vitatē: Joh. xvj. ↄ q sit efficax ad h ꝓbat p h q subdit: Spūs eni oia scru. etiā pfunda dei. i. intima. qđ sic declarat p sile. cū dicitur: Quis enim scit hominū rē. Pro eo eni q spiritus hois est sibi cōsubstantialis cognoscit omia eius intima et nullus alius nisi ipse

facis: ille facere dicit: qr sine illo tu nō faceres.
a Nos aūt nō spiritū ꝛc. Nō spiritū phytonicū qui solet cōiecturis q̄ mundi sunt diuinare q̄ p Sibillā locutꝰ est: q̄ p verisimilia sepe fallit ꝛ fallit. Nos āt nō accepimꝰ spiritū huiꝰ mūdi. Spūs dei ē spūs charitatis: spūs huiꝰ mundi: spūs elationis. Nec moueat ꝙ spūssanctꝰ tm̄ hic nomiat: ꝛ solus scire dr̄. ab hac enī scia: nō excludit pater ꝛ filiꝰ: sic ab eo ꝙ xp̄s dr̄ solus et verus deꝰ nō excludit spūssanctus. cū dr̄: Hec est vita eterna: vt cognoscant te verū ꝛ solū deū: ꝛ quem misisti iesum xp̄m.

D b Sz spm̄ qui ex d. est. Augꝰ. Spūssanctꝰ vtiq̧ patris ꝛ filij est: nec non ꝛ noster. Qd̄ enī datuz est etiā ad eū q̇ dedit referī ꝛ ad eos q̇bꝰ dedit. Itaq̧ spūssanctꝰ nō tm̄ patris ꝛ filij qui dedert sz etiaz noster ē q̇ accipimus. Et nō est iste spūs noster i q̇ sumus: qr ipse spūs est hoīs qui in ip̄o est. Et ip̄m tm̄ spiritū qui hoīs ē accipimꝰ. Sz aliud est qd̄ accipimꝰ vt essemꝰ: aliud qd̄ accepimꝰ vt sancti essemus. Spūs aūt hoīs in scriptura accipit: ip̄a aīa vel ipsiꝰ aīe potentia rōnalis. Dedit enī nobis naturā vt essemus: aīaz vt viueremꝰ. mentē vt intelligeremꝰ.

†De conse. dis. 4. c. sic in sacmēt.

c Ut sciamꝰ. multi habent dona dei: ꝛ nesciendo a q̇ habeāt impia vanitate iactantur. Nemo donis dei beatꝰ: q̇ dāti ē ingratꝰ. vñ in euāgelio: Qui hz dabit ei. plene habere est scire vñ habeas: qui ḡ nō hz. i. qui nescit vñ habeat: et qd̄ hz auferet ab eo.

Luc. 8. c

d Non in doct. humane. Hiero. Malebat ei illa sola puritate veritatis ostēdere q̄ eloquij tinctione fuscare. Spūalibꝰ. Qd̄ vos corinthij nō estis: et ideo culpa vestra est: nō nr̄a ꝙ maiora non diximꝰ. f Animalis aūt hō. Dicit vita q̇ fert dissoluta lascivia aīe sue: quā intra naturalis ordinis metas spūs rector nō ꝯtinet eo ꝙ ip̄e deo regendū se nō subijcit. Animi vo sensu dicit aīalis: qui deo iuxta corporū fantasiam vel legꝰ litteram vel rationez physicaz iudicat. g Quia spūaliter ex. Animalis nō pōt intelligere spūalia: qr examinat. i. examiatio ꝛ cōprobatio fit illorū spiritualiū tm̄ spūaliter. i. a spūali. Vel aīalis nō intelligit spūalia: quia spūaliter. i. p spūalia tm̄ pbat qd̄ aīalis est: qr audita improbat: ꝛ nō ob aliud ei pponunt: nisi vt examinet.
h Spūalis aūt hō. Est vel vita vel scia. Spūalis est vita: qui spiritū dñi hn̄s rectorē animā regit. Scia vo spūalis est. qui etsi ex pte ꝛ p speculum videt: tamen de deo ſm imagines corporū: vel legis litteram: vel humanā philosophiā nō sapit: sed spiritui dei subiectus certissime ac fideliter iudicat. i Omnia. Non quidem que continet diuina scientia: sed que ad iusticiā ꝛ vitam sufficiunt. i. omnia iudicanda. k Iudicatur. Id est intelligitur vtrū bñ an male intelligat: vl reprehendit. ꝛ hoc pbat. quia quis cognouit s. d. ꝛ eum nos habemus: et ideo nō possunt nos illi

a ſ occulta ꝛ secreta. b ſ q̇ adhuc hō sit. i. carnal.
ipso est: Ita ꝛ que dei sunt nemo
a ſ .i. spiritussanctus ꝛ illi quos cognoscere facit b ſ spiritus dei nouit: ꝛ nos cum accepimus.
a cognouit nisi spiritus dei. Nos aūt a
ſ .i. q̄ docemur de sapiētia mūdi sed q̄ ō deo est.
nō spirituz huiꝰ mundi accepimꝰ
a ſ inde pbatur qr scimus. ſ q. ad hoc accepimꝰ
b c sed spiritū qui ex deo est: vt sciā/ b c
cum. ſ per cum.
mus q̄ a deo donata sūt nobis:
a ſ q. scimꝰ q̄ a deo donata sūt nobis. b ſ nō tm̄ scimꝰ sz et. ſ illi pseudo alia loquunt. c ſ ratiōe
d que ꝛ loquimur nō in doctis hu/ d
vel ornatu. a ſ qr spūs interiꝰ docet auditores.
mane sapiētie verbis: sed in do/ e
a ſ ita moderātes vt q̇busdā altiora: q̇busdā hu/
e ctrina spūs: spiritualibꝰ spiritua/ f g
milia. a ſ nos scimus que donata sūt nobis: sed ſ vt pseudo.
f lia cōparātes†Animalis autē ho h
a ſ vt partū virginis ꝛ resurrectionem.
mo nō percipit ea que sunt spiri/ i
ſ ſm humanū sensum. ſ ideo.
tus dei. Stulticia eni est illi: ꝛ nō k
ſ spūalia. ſ et vere nō potest.
g potest intelligere: qr spiritualiter l
ſ animalis non potest.
h examinat. Spiritualis autez hō m
a ſ certa fide occultoꝝ nō patenti cognitione. ſ itelligit ꝛ discernit. b ſ a nullo hoīe animali.
i iudicat omnia: ꝛ ip̄e a nemine iu n
ſ animalis.
k dicatur. Sicut scriptū est: †Quis o
a ſ qui hec fecit p quē sapientia mūdi stulta est.
eni cognouit sensuz domini: aut

deus q̇ est intimior hoī q̄ spūs ppriꝰ. sic spūs dei q̇ est ꝯsubstātialis sibi: cognoscit oīa intima dei: ꝛ p ꝯñs pōt ea reuelare qn̄ vult et expedit eccle: qd̄ fecit pncipaliter aplis. iō subdit: a Nos āt nō spm̄ hu. m. accepimꝰ. i. noticiā mūdanā ꝛ amorē q̇bꝰ ipellit hō ad q̄rendū ꝛ amādū tpalia. spūs enī iportat quēdā ipulsū vitalē pgredientē a corde i exteriora mēbra: ppt qd̄ noticia ꝛ amor impellētes ad aliq̇d agendū spirituꝰ siltudinarie noiant. b Sz spm̄ q̇ ex deo ē. i. amorē inflantē ad diuina. c Ut sciamus q̄ a deo donata sūt nobis. s. grās grat. datas: vt pphetia ꝛ scripturaꝝ intelligētia ꝛc. ꝛ hmōi de quibꝰ agit. j. xij. ca. ꝛ cognoscunt ab habente qr dant ad vtilitatem ecclesie. pōt etiā dici ꝙ apl's loquit ō bonis future glie q̄ donata sūt nobis i spe: sz nō adhuc i re. d Que ꝛ loq̇mur. hic ꝯñr reddit rōnem q̄re talia loquebat inter pfectos tm̄: qr illis tradēda sūt documēta q̇ pn̄t ea cape et nō alijs: qr h̄ esset frustra. iō dicit: Que ꝛ loq̇mur nō in doctis hūane sapientie vbis. s. rhetoricis aut phicis. e Sz i doctria spūs. i. sic spūssanctꝰ nos instruit ad loquendum. f Spūalibꝰ. s. hominibꝰ. g Spūalia cōparātes. i. tradētes eis spūalia documenta eo ꝙ pn̄t cape. h Aialis aūt hō. q̇. s. hz itellectū ꝛ affectū depssos ad sēsibilia: i Nō pcipit ea q̄ sūt spūs dei. i. spūalia bona: sic ligua fabricitāt. ifecta cholera amara nō pcipit dulcia: sz mag. iudicat illa amara. iō subdit: k Stulticia eni ē illi. cū tm̄ ſm vitatē sit ibi maxia sapia. ꝛ sbdit cā tal falsi iudicij. cū subdit: l Quia spūalr examiat. i. vere cog̃scit. s. bonū spirituale. iudiciū ei ō supiori p id qd̄ nō ē iferiꝰ ñ hr: sz mag. ecōuerso. iō sbdit: m Spūal aūt hō iudicat oīa. s. bona put sūt i re. qr q̇lis vnusq̇sq̧ ē tal finis sibi videt: ppt qd̄ iudiciū veꝝ accipiēdū ē ſm ꝙ iudicat bñ dispositꝰ. sic iudiciū veꝝ ō saporibꝰ accipiēdū ē p respectū ad gustū sanū ꝛ nō ad infectū: vt dictū ē de ligua fabricitāt. spūal āt hō hz itellectū illustratū ꝛ affectū ordiātū: iō optie de spūalibꝰ iudicat. nō aūt aial q̇ hz itellectū ꝛ affectū recuruatos ad sensibilia. iō sbdit ō spūali. n Et ipse a ne iudicat. i. a nullo homie aiali. qd̄ pbat ꝯñr auctoritate scpture: Esa. xl. o Quis eni cog̃. sensū dñi ꝛc. q. d. nullꝰ nisi ip̄e. et iō illi q̇ nō hn̄t spm̄ dei nō pn̄t ō diuīs iudicare. qr oportet illa cog̃sci de q̇bꝰ iudiciū fit. spūales aūt viri q̇ hn̄t spm̄ dei: ipsos illustrātē de diuīs hoc pn̄t: q̇les fuert apli. iō sbditur: Nos āt sensū xp̄i habemꝰ. In ca. ij. vbi dr̄ i postil. In mysterio abscōdita. i. i secreto icarnationis.

Additio. j.

Scd̄m glo. apl'i loq̇bant sapia. i. xp̄m i q̇ ostēsa est dei sapia. s. filiꝰ dei icarnatꝰ: q̄ q̇dē sapia dr̄ i mysterio abscōdita: qr i scripturꝭ ve. te. significat vl figurat. In eodē ca. vbi dr̄ in postil. Si enim cognouissent nūq̄ dñm glie crucifixissent.

Additio. ij.

Hoc qd̄ dic apl's: Si ei cog̃uissent nūq̄ dñm glie crucifixissent. referēdū ē ad deitatē xp̄i quā pncipes iudeoꝝ nūq̄ cog̃uerūt fuisse in xp̄o psonalit: de q̄ deitate stati. s̄. dixerat ꝙ fuit i mysterio abscōdita quā nemo pncipū huiꝰ seculi cog̃uit: Et iō de ip̄a imediate subiūgit: Si enī cognouissent. s. deitatē xp̄i imediate añdictam: nūq̄ dñm glie crucifixissent. xp̄s enī ē deꝰ glie ſm qd̄ ē deꝰ ꝛ iō cognitionē de q̄ hic loquit apl's manifestū est esse referendā ad cognitionē deitatis xp̄i. Qr aūt arguit in cōtrariū ꝙ ō illo verbo Matth. xxj. Agricole dixerūt intra se: Hic est heres venite occidamꝰ eū ex q̇ verbo Hiero. infert ꝙ principes nō p ignorantiā sed per inuidiā filiū dei crucifixerūt: intelligendū est ꝙ illi maiores nō habuerūt ignorantiā de hoc ꝙ iesus naçarenus erat messias in lege ꝛ pphetis pmissus qr de h̄ erāt satis informati p pphetias de ipso ipletas put in postil. Sz de deitate ipsiꝰ oportet dicere ip̄o habuisse ignorantiā: si enī agricole illi q̇ dixerūt: Hic ē heres. estimassent xp̄m heredē ſm diuinitatē. s. ꝙ eadem esset deitas patris ꝛ filij: sic in tpalibꝰ eandē rem hz filiꝰ p hereditatē quā pater habebat: nulla eos amētia ad tantā potuisset trahere insaniā: vt crederēt diuinā maiestatē in ppria psona supare: ꝙ enī deꝰ seu dij trāscendūt omēs potestates: cōmuniter tenet etiam apud idolatras qui nō veros deos sed fictos habent. vnde ridiculum esset dicere ꝙ eoipso ꝙ principes illi credebant ipsum heredem. s. deum verū: conarent eum interficere: sed licet crederent ipsum esse pphetam seu sanctissimū hominē purum tm̄: nō esset multū mirandum ꝙ ex inuidia seu rancore vellent occidere eum. Iam enim moysen et aaron qui sanctissimi fuerunt ꝛ a deo approbati per multa miracula populus iudaicus voluit lapidare: Nu. xiiij. et similiter contigit de pluribus sanctis ve. te. Vñ ꝙ dicit: hic est heres. intelligendū de regno tpali ipsius dauid: ꝙ ipsi principaliter expectāt ꝛ adhuc spectāt restituēdū per messiam: nec valet dicere ꝙ tpe crucifixionis nō cognouerāt licet ante

illi vestri iudicare vt solent. a Nos. Qui iam vltra hoīes sumus vnus spiritus cū deo. habemus sensum christi: fide certa tenētes ea q̄ sunt christi. Ca. III

b Et ego fratres nō ꝛc. Tanq̄ paruulis. Sic enim crux christi alijs stulticia est: alijs scandalum: vocatis autem est virtus dei. ita idem alijs est lac: alijs cibꝰ est: ſm ꝙ capacitas eorum plus vel minꝰ capit: vt hi qui dicunt: ego sum illiꝰ vl illius. alit acceperūt de xp̄o crucifixo q̄ q̇ dic: Mihi absit gloriari nisi in cru. d. Eadem simul audiuit spirituales ꝛ carnales: ꝛ quiq̧ p modo suo capiūt: nec necesse est vt aliq̄ secreta taceantur paruul: dicēda pfect. iō quia dicit Apl's ñ potui vo. l. q. s. qd̄ est: nō potuistis q̄ dicebā intelligere vt spūales sz vt carnales. Si eni vt spūales nō dicerēt: Ego sū pauli. c Adhuc eni carna. Arguit eos q̇ q̄rebant se dudū non audisse spūalia cū adhuc indigni essent audire. d Ministri eiꝰ. Augꝰ. Hō exteriꝰ ministrat: q̄si seruꝰ: nō vt aliq̇d de eo speret: deus incremētū dat qui iustificādo informat ꝛ rigādo fecūdat: hō loq̇tur: deus docet intꝰ. Vñ: Utūs quē tu erudieris d. Qui plātat ꝛ q̇ rigat foris operat. Qui dat icrementū intꝰ opitulat. Si nō dāt sctī incremētū ipēdūt tm̄ adiumētū: h̄ nō de suo: qr inquit: Sine me nihil potest. facere. Igit fides rigādo est nutrienda. hoc igit loquēdo agit docendo suadendo. christꝰ interiꝰ docet inspirādo. Illa inspiratio vnctio est: sine qua sermo homis pstrepit inaniter. Creator q̇ redemit ꝛ ad fidē vocat: intꝰ suadendo loquitur q̇bus vult. Cū verbū dei auribꝰ insonat miscet potentia dei: cū sono voc.: vt qui incitat pdicantē: ꝯfirmat auditorez. vocē format homo exteriꝰ: sed deꝰ imprimit intus: ꝛ ei obedit: quē grā pueni: qr deus opat velle ꝛ pficere. e Unum sunt. Posset videri: ꝙ si nihil ex se dant: tm̄ deus mag. p hunc q̄ per illum.

Gal. 6. d
Ps. 93.
Ioh. 15. a
Phil. 2. b

a ſ q. nullus. b ſ vt dicat: q̇d h̄ sic fecisti. c ſ q̄si nemo carnaliū cognouit sensum dñi.
a quis instruxit eū: Nos aūt sensū christi habemꝰ. Ca. III
ſ sensum xp̄i habemꝰ. ſ tm̄. ſ qui possem. ſ non debui.
Et ego frēs nō potui lo/ a
a ſ sicut soleo spūalibꝰ. b ſ .i. carnaliter viuentibus.
qui vob q̄si spūalibus: sed q̄si car b
a ſ ꝛ hoc tam diligēter feci. b ſ cognitione.
b nalibꝰ. †Tanq̄ paruulis i christo
a ſ non altiora predicaui: quare. ſ facilez doctrinam. b ſ dulcem ac nutrientem.
lac vobis potum dedi nōn escaz. c
ſ quia. ſ q̄diu vobiscum eram.
Nonduz enim poteratis: sed nec d e
ſ ꝛ si ab illis pseudo edocti. a ſ recipe escam.
c nūc quidē potestis. Adhuc enim
ſ vere estis carnales: qr cōtēriosi.
carnales estis. †Cum eni sit inter f
a ſ iuidia de baptist. b ſ vbis. c ſ ꝙ aliq̇d ab
vos ꝛ çelus ꝛ cōntētio: nōne car/ g h
homine esse putatis. ſ in peius proficitis.
nales estis ꝛ ſm hominē ambu/ i
ſ expositio zeli et contentionis.
latis: Cum enim quis dicat: ego
ſ nō est hoc minus a gentilitate.
quidē sum pauli: alius autē: ego
a ſ vt sperantes in deo sunt dij.
apollo: nōnne homines estis:
ſ qm̄quidem in his gloriamini. ſ q. sunt ne ipsi gratie q̄ in sacramētis dat auctores.
Quis igit est apollo: Quid vo k
ſ q̇ maior. ſ nō deus q̇ dat: sed mistri p q̄s dat: ꝛ ideo in deo gloriandū nō in eis.
d paulꝰ: Ministri eiꝰ cui credidist. l
a ſ ꝛ hoc nō vno eodemq̧ mō faciūt. b ſ diuisit officia singulis. ſ paulus.
ꝛ vnicuiq̧ sic dominꝰ dedit. †Ego m n
ſ ad fidē cōuerti. ſ baptismo. ſ non vos.
plantaui: apollo rigauit: deꝰ aūt o p
a ſ muneris. b ſ ꝛ qr deꝰ dat tm̄ incrementū.
icrēmētū dedit. Itaq̧ neq̧ q̇ plā q
ſ dando ex se.
tat est aliq̇d: neq̧ q̇ rigat: sz q̇ in/
c ſ remissionē pctōꝝ: ꝛ oīa alia bona. b ſ interius. c ſ solus. ſ plantat paulus: rigat apollo.
cremētū dat deꝰ. Qui plātat au r
a ſ ministri indifferētes. b ſ in dando non differunt: sed in labore ꝛ mercede.
e tē ꝛ q̇ rigat vnūz sūt†Unusquisq̧ s

cognouissent: put videt dicere postillator: qr parabola euāgelica manifeste loq̇t de tpe crucifixiōis cū dicit: Hic ē heres venite occidamꝰ eū. ꝛ attēdēdū ꝙ postillator in h̄ loco nō apit mētē suā. s. an pdicti pncipes iudeoꝝ tpe passiōis xp̄i cognouerūt xp̄m esse deū vel nō: sed sup ca. s̄. dictū Mat. xxj. expsse asserit: ꝙ cognouerūt ip̄m eē deū: qd̄ etiā ibi conat pbare: sed fuit iprobatū sat. in additiōe sup illud ca. prout plenius ibidem potest haberi.

Replica.

In ep'la prima ad Coꝝ. ij. vbi dr̄: Si eni cognouissent nūq̄ dñm glie crucifixissent. dicit Burg. hic postillatorē mētē suā nō aperuisse: qd̄ falsuz ē. nā ꝯclusionē pbatā Mat. xxj. hic repetit ꝛ ad locū illū remittit. ꝛ ꝙ Burg. dicit illā ꝯclusionē in illo loco Mat. xxj. sat. p se improbatā ē falsuz: qr vt ptz in corrup. ibidē Burg. nihil pbat sed replet quaternos.

A a Et ego fra. ꝛc. Postq̄ Apl's remouit Corinthioꝝ ꝯtentionē. h̄ ꝯñr remouet ꝯtentionis cām q̄ erat ex h̄ ꝙ aliq̇bꝰ mistris eccl'ie nimis attribuebāt ꝛ aliq̇s nimis ꝯtēnebāt. pmo ḡ remouet pmū. scd̄o scd̄m. ca. seq̄nti. Prima in duas: qr pmo ondit dānū ex tali attributiōe qd̄ patiebant. scd̄o remouet illā attributionē. ibi: Quid igit est apollo. Circa pmū ostendit ꝙ ex tali attributiōe quā habebāt inter se adhuc aīales aut carnales erāt. ppter qd̄ doctrinā pfectā fidei cape nō poterāt: ꝛ sic impediebāt a ꝯsecutione magni boni. iō dicit: Et ego frēs nō potui vobis loq̇ q̄si spūalibꝰ ppter dictam cām. b Sed q̄si carna. tanq̄ par. in xp̄o ꝛc. i. vobis annūciaui minora fidei ſm vr̄az capacitatē. c Nō escā. i. pfectā doctrinā. d Nōdū eni poterat. eā cape. q. d. nō subtrari vobis hāc doctrinā ex inuidia: h̄ ex vr̄a impotētia. e Sed nec nūc q̇dē potest. q̄diu in tali carnalitate manet. qd̄ enī ca. pcedēti vocauit aīalitatez: hic vocat carnalitatē: ꝛ ꝙ adhuc sint tales ostēdit dicens: f Cū enim sit inter vos çelus. i. inuidia. g Et cōtentio. oriens ex ip̄a. h Nōne carnales estis. q. d. ptz ꝙ sic: qr hec nō sunt nisi inter carnales qui de bonis corpalibus cōtendūt: eo ꝙ a pluribꝰ integre haberi nō pn̄t: sed ex diuisione diminuitur pars vniuscuiusq̧: ꝛ sic orit contentio: quia quilibet vult facere partem suam meliorem. Spiritualia vero bona a pluribus pfecte possūt possideri. Imo perfectiꝰ q̄ ab vno. propter quod inter viros spirituales qui talia bona querunt nō est çelus nec contentio. i Et ſm hominem ambulatis. q. d. sic. Modus enim intelligendi cōnaturalis homini est per reflectionē ad fantasmata: ꝛ volendi per conuersionem ad appetitū sensitiuum. ꝛ ideo ſm hominē ambulare est ambulare p modum animalitatis: nisi spiritus homīs a deo sursum eleuetur: quod fit i spiritualibus viris. k Quid igitur: Hic consequēter remouet attributionem ex qua dictum damnum incurrebant: et diuiditur in tres partes: quia primo ostendit quid ministris ecclesie cōuenit ſm veritatem. secundo excludit errorem. ibi: Nemo: tertio infert conclusionem. ibi: Nemo itaq̧. Prima adhuc in duas: quia primo ostendit actionem ministrorum. scd̄o mercedem eorum. ibi: Unusquisq̧ autem. Circa primum dicit: Quid igitur est apollo: quid vero Paulus: vt p hoc intelligantur alij ecclesie ministri: ꝛ respondet ad questionem propositam. d. l Ministri eius cui credidist.: id est christi. q. d. ipsi non sunt principales doctores fidei vl operatores baptismi: sed solum ministri christi inq̄tum ministerialiter operantur exterius. Christus autem docet ꝛ baptiçat interius: propter quod talia ministris non sunt attribuenda. m Et vnicuiq̧ sicut dominus dedit. q. d. adhuc tale ministerium non est in eis ex virtute propria sed solum ex dei gratia. Qr autem operentur solum exterius probat consequēter dicens: n Ego plantaui. annunciando vobis primo ea que sunt fidei.

†35. q. 2. c. quidam lex. ḡ. qd̄ scripsi. De pe. et re mis. c. deus qui.
† 3. 1. b
B
† 19. di. c. secūdū. 1. q. 1 post. c. nū q̄. c. si iustus.
† 88. di. c. qm̄ in pri. c. 12. q. 2. c. q̄cū q̄ suffragio.

o Apollo rigauit. post me vos docendo. p Deus autem incrementum dedit. q. d. ego ꝛ ipse nihil egimus ad salutem ꝛ fidem vestram interius operando: sed solus deus illuminando vos p fidem: ꝛ mūdando p gratiaz ꝛ sanctificando: nos autem solūmodo egimus exterius ministrando: sicut plantator arboris vel rigator nō faciunt eius radicationem vel incrementum sed virtus nature. ppter quod cōcludit: q Itaq̧ neq̧ qui plantat ꝛc. scz operando interius: sed solus deus. r Qui plantat autem ꝛ qui rigat vnum sunt. s. conditione nature ꝛ ministerij opatiōe. ppt qd̄ vnꝰ nō ē pferēdꝰ ꝛ alter ꝯtēnēdus. s Unusq̇sq̧. Hic ꝯsequēter ostendit mercedē ministrorum ne forte crederet aliquis ip̄os nō esse remunerandos: eo ꝙ dixerat: Itaq̧ neq̧ qui plantat est aliquid neq̧ qui rigat: ꝛ diuiditur in tres: quia primo declarat ministrorū mercedem. secundo eorū varietatem. ibi: Scd̄m gratiā dei. tertio infert quandam cōclusionez. ibi: Nescitis. Circa primum dicit: Unusquisq̧ autem. ministrorū ecclesie.

a Adiutores. In colēdo agro dñico nō deprauatores vt q̄dā aiūt: qđ inde ptz: q: vos estis agricultura. b Agricultura. Quia colit vos ad fructū. Edificatio: q: q̄ colit habitat in vob. Et ita idē est ager ⁊ edificiū qđ nō in reb⁹ visibilib⁹. Nos colim⁹ deū adorādo nō ornādo. Ille autē sic nos colit: ꝙ ⁊ meliores nos reddit. c Fundamētū aliud ⁊c. Aug⁹. Fides grē christiane. i. ea q̄ p dilectionē opaꝛ: posita in fundamēto neminē pire pmittit. Sup h̄ fundamētū ali⁹ supedificat aurū. ar. lapides p̄ciosos. is videlicz q̄ cogitat q̄ dei sunt quō placeat deo. Ali⁹ supedificat sup h̄ fundamentū ligna: fenū: sti. is videlicet q̄ cogitat q̄ mūdi sunt: quō placeat mūdo. Illi⁹ opus nō exurit qui ea nō dilexit quoꝝ amissiōe cruciet. Exurit aūt hu⁹ius opus: q: sine dolore nō pereūt: q̄ cum amore possessa sunt. Sz q̄m alterutra ɔditiōe pposita: eis poti⁹ mallet carere q̄ꝫ xp̄o: nec timore amittēdi talia deserit xp̄m: q̄uis doleat cū amittit saluus ē q̄dē: sic tñ q̄si p ignē. Iste ignis ē tribulationis tētatio. de q̄ scriptū ē: Vasa figuli pbat fornax: ⁊ hoīes tētatio tribulatiōis pbat. d Christus. i. fides xp̄i ꝺm quā p dilectionē opaꝛ p quā xp̄s habitat ī cordib⁹. Alia nō ē fundamētū. h̄ aūt neminē pire sinit. e Si q̄s autē ⁊c. Amb. Ali⁹ supedificat. i. q̄ supueniētes p⁹ ap̄los docēt: sz videāt vt edificatio ɔgruat fūdamēto. Fundamētū aliud ⁊c. q: nemo p̄ter xp̄m loq̄ns cōmēta sua cōmēdaret. In auro ar. la. p̄. p̄claraz doctrinā significat: in trib⁹ alijs vana doctrina signatur: q̄ si mō fallit: ī igne apparebit: q: ardebit bona pmanēte: ⁊ erit ei bone scz doctrine merces vita eterna. Detrimētū vero male: q: penas patietur. salu⁹: q: nō interibit fidei subā q̄ ɔstat: sicut mala doctrina q̄ accidēs ē. q̄si p ignē: q: nō sine pena: cū pfidi in eternū pereāt. pdest illis ex parte credidisse deum. f Aurū ar. ⁊c. Aug⁹. Hec tria edificāt ɔtēptores secli: q̄ sua oīa paupib⁹ dant. Vel q̄ tanq̄ꝫ nō hn̄tes hn̄t aurū in ɔtēplatione dei: argentū in dilectiōe pximi. Lapides p̄. in opib⁹ bonis q̄ nō ɔsumunt ab igne: sz nihil vel parū ip̄m sentiūt. Ligna: fenū: stipulā edificant q̄ ⁊ si aliena nō rapiūt: rebus tñ infirmitati cōcessis: aliq̄ dilectiōe inherēt: q̄ ꝺm suos amandi modos diuti⁹ vt lignū: vel min⁹ vt fenū: vel minimū vt stipula: ignē sustinebūt. Et q: hec deo nō p̄ponūt: salui erūt p fundamētū. Qui vero h̄ deo p̄ponūt vel crimia cōmittūt: nō supedificāt sed fundamētū destruūt. g Lignū fe. sti. Nō hec de malis opib⁹ accipiēda sunt q̄si fides sine opib⁹ saluet qđ nō est. Aug⁹. Nō sibi polliceatur q̄sq̄ꝫ hn̄s nepharia opa regnū dei. ⁊ dicat: Qm̄ habeo signū xp̄i: ⁊ sacr̄a nō delebor in eternū: sed p ignē salu⁹ ero. Ait eni Ap̄ls. Fundamētū positū est ⁊c. Quid est etiā inquiūt qđ seq̄tur: ali⁹ supedificat au. ar. la. p̄. lig. fe. sti. Hoc ē q̄ supra fundamētū iusta opa edificat aurū ar. la. p̄. edificat. Si aūt pctā lignū fe. sti. Cyrillus q̄z ait: Natura pctī siliis est materie q̄ cito cōsumitur igni: quā edificari Ap̄ls a pctōrib⁹ dicit: Qui supra fundamētū xp̄i edificant lig. fe. sti. In q̄ manifeste ōndiꝛ q̄dā esse pctā ita leuia vt stipule cōparenꝛ feno ⁊ lig. Lignū fe. sti. Quidā intelligūt opa bona q̄ q̄dā ad sustentationē sui ⁊ suoꝝ vel ad sustētationē indigētiū ex miscōia faciūt: sed q: hec opa faciūt cū aliq̄ amore tpaliū. Iō hec opa dicuntur arsura: nō ꝙ eo puniant q̄ h̄ faciūt: sz q: terrenū aliquē affectū hn̄t cū hec faciūt nec ille terren⁹ affect⁹ est adeo malus: vt destruat fundamētū ⁊ fidē q̄ p charitatē opaꝛ: ⁊ talis affect⁹ venialis est. Sed poti⁹ lig. fe. sti. accipiuntur nō bona opa nec mala q̄ sunt dānabilia sz pctā venialia. Vn̄ Grego. Quis h̄ de igne pn̄tis tribulatiōis possit intelligi: tñ si q̄s de igne future purgatiōis accipiat: pensandū sollicite est: q: cū dixit p ignē posse saluari: nō q̄ sup h̄ fundamētū ferrū vl̄ es vl̄ plūbū edificat. i. pctā maiora. ⁊ iō duriora ⁊ insolubilia. Sed q̄ edificat lig. fe. sti. i. pctā mīma atq̄ leuissima q̄ ignis facile cōsumat. h Dies eni. Hic dies ē hoīs pro nutu suo agētis. sed ī iudicio vel morte cuiusq̄ dies est dñi ꝺm merita iudicātis: etiā hic dū iudiciū incipit a domo dei. i. a saluādis incipit pena: que cōsūmabiꝛ in reprobis. Iō eni puniunꝛ electi: vt ibi nō puniant. In quo die est ignis tribulatiōis q̄ vriꝛ amor reꝝ tpaliū dū ɔtristanꝛ de amissis. vn̄ ⁊ dr̄: Tribulationē carnis habebūt hmōi. Ignis vero extremi iudicij tamdiu durabit q̄usq̄ purgati sint q̄ saluādi erūt. i Ignis. Tribulatiōis q̄ oēs pbabit in fine. Ignis pbabit. Duos ignes futuros legim⁹. Vnū eternū: q̄ eternaliꝛ punienꝛ reprobi q̄ sequeꝛ iudiciū. Alterū qui p̄cedet: quo exureꝛ facies mūdi hui⁹: q̄ emēdabit eos: q̄ supedifi-

Ecci.27.a

C

† De p̄sbyte. nō bap. c. fi. De sum. tri. c. vnico in clemen.

† De pe. di. 2 c. si eni. ṽ. liberi.

a ꝯ forinsec⁹ mīstrandi. b ꝯ q: si nō dam⁹ incrementū impendim⁹: tamē aliqđ adiumentū.

aūt p̄priā mercedez accipiet ꝺm a

a ꝯ dū extirpanꝛ vitia. b ꝯ impositiōe virtutū.

a suū laborē. Dei eni sum⁹ adiuto- b

a ꝯ q̄b⁹ ego posui fundamētū ⁊c. b ꝯ. i. ap̄latū.

b res: dei agricultura estis: dei edi

a ꝯ q: nō a me hoc habui. ꝯ gratis. b ꝯ dis-cretione ptens. c ꝯ princeps edificij.

ficatio estis. Scđm grātiā dei que c

a ꝯ fidem christi: nō aliā sed q̄ p dilectionē operatur. b ꝯ quisq̄ꝫ habēs fidē: q: ad eū hoc ptinet.

data ē mihi: vt sapiēs architect⁹ d

a ꝯ bona opera. b ꝯ quod nō vno modo est: sed

fundamentū posui: alius aūt su- e f

a ꝯ cuiusmodi opa verū ꝺm nos vel illos. b ꝯ de supedificatiōe tm̄ videndū est: quia.

peredificāt. Vnusquisq̄ autē vi- g

c deat quō supedificet † Fundamē- h i

a ꝯ ad qđ videnꝛ niti pseudo.

tū eni aliud nemo pōt pōnere: p-

ꝯ a me. ꝯ fides christi.

d ter id qđ positū ē: qđ est christ⁹ ie-

a ꝯ fundamētū nemo pōt mutare. ꝯ sz de supedificatiōe vidēdū ē tm̄: q: manifestū erit opus eu.

e sus † Si q̄s autē supedificāt supra k

ꝯ vt cogitet tm̄ que dei sunt.

f fundamētū hoc: auꝝ: argentū: la

a ꝯ dū diuisi cogitāt q̄ mūdi sunt q̄b⁹ sine dolore

g pides p̄ciosos: ligna: fenū: stipulā: l

carere nō possunt. ꝯ ⁊ si non modo.

vniuscuiusq̄ op⁹ manifestū erit. m n

ꝯ in quo secreta patēt. ꝯ illud opus.

h Dies eni dñi declarabit: quia in o p

a ꝯ pena purgatoria bonis. ꝯ q̄cūq̄ mō neget. i. abscondit peccata sua.

ignē reuelabiꝛ: ⁊ vniuscuiusq̄ o- q

a ꝯ firmū vl̄ solubile. b ꝯ pn̄tis vl̄ futuri iudicij.

i p⁹ q̄lē sit: ignis pbabit. Si cuius r s

a Propriā mer. acci. ꝺm su. laborē. q: nō oēs eq̄liter laborāt extēsiue nec intēsiue. b Dei eni ad iu. sum⁹ ⁊c. ⁊c. q. d. licet nō agam⁹ interi⁹ illuminādo vel iustificādo: tñ agim⁹ aliq̄d ad h̄ exteri⁹ ministeriū adhibēdo qđ nō caret premio. c Scđm grām. Hic ɔñr ponit ministrantiū variationē. dicēs: Scđm grām dei q̄ data est mihi: ⁊ nō p̄pria virtute. d Ut sapiēs architect⁹. i. principalis inꝛ mīstros: qđ nō dicit ad iactātiā: sed ad dei gl̄iam. p̄pter qđ p̄misit: ꝺm dei grām. e Fundamētū posui. p̄ma initia vob fidei annūciando. f Alius aūt supedificat. i. alij doctores post me vos docētes docuerit sequētia. g Unusq̄sq̄ aūt videat. i. diligēter attēdat. h Quō supedi. id est q̄liꝛ doceat vt ei⁹ doctrina nō discrepet a fundamēto: sz mag̃ ei ɔueniat: et q̄d sit h̄ fūdamētū subdit: i Funda. eī a. ⁊c. i. sol⁹ xp̄s vel fides ip̄i⁹ ē fundamētū. Sed ɔ̄ h̄ videꝛ Apoc. xxi. vbi dr̄ ꝙ. xij. ap̄li sūt. xij. fūdamēta ciuitat̃ dei: p quaz intelligiꝛ eccl̄ia. Ad qđ dicēdū ꝙ fundamētū dupliciter pōt accipi. Uno mō p̄prie. s. illud quod habet firmitatem ⁊ stabilitatē ex se: ⁊ sic solus xp̄s ē fundamentū eccl̄ie. Alio mō īproprie ⁊ large. s. illud qđ adheret p̄mo fundamento iā posito: sic sunt lapides p̄marij fundamēto iherētes: ⁊ sic ap̄li dicunꝛ eccl̄ie fundamenta: q: p̄mit⁹ adheserūt xp̄o. k Si q̄s aūt su. supra fun. h̄ aurū ar. ⁊c. p hoc ītelligiꝛ sana doctrina fundamento fidei recepte apposita. p aurū doctrina circa amorē diuinū. p argentū doctrina ptinens ad ɔtēplationē spūaliū creaturaꝝ. p quā ascēditur ad dei cognitionē. p lapides p̄ciosos doctrina ptinēs ad alias v̄tutes aīaz ornātes. l Ligna fe. sti. Dixerūt aliq̄ ꝙ p h̄ intelligiꝛ falsa doctrina cōbustiōe digna: sic subdiꝛ postea: sz h̄ nō videꝛ intētio ap̄li. p̄mo q: dicit ista fundamēta fidei supaddi. falsa vero doctrīa nō supadditꝛ: sz mag̃ p eā fundamētū h̄ destruiꝛ. scđo q: subdit ꝙ lz tale op⁹ arserit: operās tñ finalr̄ salu⁹ erit: qđ n̄ pōt dici de doctorib⁹ falsaz doctrinā hn̄tib⁹. Et iō dicēdū ꝙ per ista intelligiꝛ v̄a doctrīa: curiosa tñ ⁊ vana seu cupiditate q̄st⁹ deprauata: nō ī se sz ex pte docēt̃: ⁊ talis doctrīa stat cū fūdamēto: doctor tñ mereꝛ penā purgatorij: ⁊ sic finaliꝛ saluari. ⁊ de vtraq̄ doctrīa subdiꝛ: m Uniuscu. op⁹. s. doctoris boni ⁊ curiosi. n Manife. erit. ī die iudicij q̄ accipiꝛ h̄ p die mort̃: q: q̄lis vnusq̄sq̄ ī die mort̃ inueniꝛ. s. in statu saluādoꝝ vel dānādoꝝ: talis ī die iudicij pn̄tabiꝛ. iō subdiꝛ: o Dies eni dñi declarabit. veniet eni dñs ad iudiciū cuiuslibet in pticulari in die mortis sue. p Quia ī igne reuelabiꝛ. s. purgatorij: q̄ idē est cū igne īferni: ꝺm ꝙ dic̃ Grego. Sic eni ī eodē igne auꝝ rutilat ⁊ palea fumat: sic idē ignis purgat electos ⁊ dānat reprobos: sz reprobis ē ad sp: elect̃ tm̄ ad tp̄s. iō subdiꝛ: q Et vniuscuiusq̄ op⁹. s. doctor̃ vtilis ⁊ inutilis eccl̄ie. r Quale s. i. pbabit. i. manifestabit: s Si cu. o. man. qđ supedifi. i. si edificauit doctrinā bonā sanam ⁊

cauerunt lignū: fenū: stipulā. Qui autē aurum ar. la. p̄. de vtroq̄ igne securi sunt. a Mercedē. Nō solū post finē: h̄ ⁊ in hac vita hz suā requiē aīa ɔtēnent̃ oīa. b Nescit̃ q:. Hoc p̄misit vt illos cōpungat: qui turpiꝛ viuētes corpora sua violāt: maxime ille q̄ vxorē patris habet. Hic agit de structoribus fundamēti. c Si q̄s aūt. Iste salu⁹ p ignē: sz si q̄s violauerit tēplum qđ vos estis disp̄det illum: a nescit̃ h̄. d Templum. Aug⁹. In quib⁹ de⁹ habitat p fidē. Tēplū dei. i. spūsscti. vn̄ subdit: ⁊ spiri⁹ d. h. nota ꝙ spūs dr̄ hic de⁹. cum eni p̄miserit: Est̃ tēplū dei. Nō subdit: Et deus habitat: sed spūs dei habitat in vobis. In q̄ aperte ōndit spiritum dei esse deum. Ubiq̄ eni adest spūssctūs ad hoīes in eterna vita regenerādos. Spūsctūs igiꝛ in celestibus sedet cū p̄re ⁊ filio ⁊ in tēplo suo habitat. s. in sanct̃: qui sunt tēplum dei modo p fidē ambulātes. Et templū dei erūt aliq̄n etiā ꝺm speciē: q̄liter etiā nūc sunt tēplum angeli dei. Aug⁹. Sed diceret aliq̄s anteq̄ꝫ faceret deus celum ⁊ terrā: anteq̄ꝫ faceret sctōs vbi hitabat. In se hitat deus: apud te hitat: ⁊ apud se ē. Nō q̄ sic sunt scti dom⁹ dei vt ip̄a subtracta cadat de⁹: īmo sic hitat de⁹ ī sanctis: vt si ip̄e discesserit: cadāt. Preterea sciēdū ꝙ nō nisi stultissime dici pōt spm̄ nō hr̄e locū in nr̄o corpe: qđ totū aīa nr̄a impleuerit. Stulti⁹ etiā dr̄ angustijs alicubi īpediri trinitatē vt pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūsctūs alicubi siꝛ esse nō possint. Veꝝ illud multo mirabili⁹ ꝙ cū deus vbiq̄ sit tot⁹: non tñ in oīb⁹ hitat. Quis porro audeat opinari nisi insepabilitatē trinitatis penit⁹ ignoret: ꝙ in aliq̄ possit habitare pr̄ aut fili⁹: in q̄ nō habitet spūsctūs. Aut in aliq̄ spūsctūs in q̄ nō pater aut fili⁹. Fatendū ē igiꝛ vbiq̄ esse deū p diuinitat̃ pn̄tiam: sed non vbiq̄ p inhitatiōis grām. p̄pter hāc eni inhabitationē vbi grā dilectiōis eius agnosciꝛ: nō dicim⁹: pr̄ nr̄ q̄ es vbiq̄: cū ⁊ h̄ veꝝ sit: sed q̄ es ī celis. Illud q̄z mirabile est ꝙ deus ē inhabitator q̄rundā nōdūz cognoscētiū deum: ⁊ nō q̄rundā se cognoscentiū. Illi eni ad tēpluz dei nō ptinēt: q̄ cognoscētes deum: nō sicut deū glorificant. Ad tēplū aūt dei ptinēt paruuli sctificati sacr̄o christi ⁊ regenerati spūsctō: q̄ nōduz pn̄t cognoscere deum. Igiꝛ quēz nō poterunt illi nosse nec hr̄e: isti poterunt hr̄e anq̄ꝫ nosse. Beatissimi autē sunt illi: quib⁹ h̄ est deum hr̄e qđ nosse. e Sapientia hui⁹ mundi. Amb. Abusiue poniꝛ sapiētia p astutia. f Nemo in ho. Baptistis vel doctorib⁹. Non in hoīb⁹. Quia vestri sunt ip̄i: q: oīa vestra sunt: ad ꝓuiendū vobis data: ⁊ nō est gloriandū nisi de reb⁹ excellētiorib⁹. g In hoībus. Quia nō sunt datores grāꝝ siue boni siue mali sint: sed tm̄ mīstri. h Oīa eni. Singulos nō sibi defendāt doctores vel baptistas cū oīb⁹ vtanꝛ. Mūdus nr̄: si cursus ei⁹ in dei volūtate pōim⁹. Uita pn̄s nr̄a: si modeste ⁊ cū glīa dī agiꝛ. Mors: si spe futuri libenꝛ p xp̄o morimur. Pn̄tia: si sic vtimur eis ne offendam⁹. Futura: si ea credētes mag̃ optam⁹. i Siue vita ⁊c. Et vita ⁊ mors doctoꝝ ad edificationē subdit̃ cē debent. Vel p vitā sctōs hoīes ⁊ angelos accipe q̄ studēt pfectui fideliū. p mortē diabolū ⁊ mēbra eius: qui dū psequūtur vtilitati seruoꝝ dei inseruiūt. k Vos autē xp̄i. Ut sic hec nobis: ita nos xp̄o subijciamur. l Christ⁹ autē dei. voluntatē eius faciens: vt ⁊ nos faciamus ip̄sius. Cur ergo ad iniuriam christi de hominibus aliquid speratis.

Dst. 6.b

ꝯ in igne.

opus manserit qđ supedificauit:

ꝯ nihil perdit q: quod amauit inueniet.

a mercedē accipiet. Si cuius opus a b

a ꝯ cremabile erit. b ꝯ mioris glie vl̄ patieꝛ aliq̄d

arserit: detrimētū patieꝛ. Ip̄e au- c

a ꝯ ⁊ si h̄ vriꝛ dolore amissoꝝ: nō tñ ea refert deo. b ꝯ rem cremabilē p ignem ferens: qua cremata

tē saluus erit: sic tñ quasi p ignez.

euadet ip̄e. ꝯ sed. a ꝯ in quibus deus sedet.

b † Nescitis quia templū dei estis: d e

a ꝯ qui vos cōsumat in bonis. b ꝯ vel pseudo vl̄ homo ei consentiendo.

c et spūs dei hitat ī vob. † Si quis f g

aūt templū dei violauerit: disp- h

a ꝯ corpus ⁊ aīam. b ꝯ a tempore baptismi.

d det illū de⁹. † Tēplū eī dei sanctū

a ꝯ cauete ergo vobis. b ꝯ ꝺm corp⁹ ⁊ aīaz. c ꝯ ⁊ ideo. d ꝯ vel se. ꝯ quasi deus hoc negligat.

est qđ estis vos. Nemo vos sedu i

ꝯ sed. ꝯ sibi.

cat. Si quis videꝛ inter vos sapi k

a ꝯ. i. ꝺm sapientiā hui⁹ mundi. b ꝯ apud se ⁊ deum ɔtra naturā posse credat.

ens esse in hoc seculo: stultus fiat l

a ꝯ vera sapientia. b ꝯ merito apud se stult⁹: q: ita apud deum.

e vt sit sapiēns. † Sapientia eni hu- m n

a ꝯ qui facit quod fieri posse mūdus negat.

ius mūdi stulticia est apud deūz.

ꝯ in Job. ꝯ falsos ostendā.

Scriptum est ei: † Comp̄hendaz o

ꝯ mundi. ꝯ faciēdo aliter q̄ꝫ dicūt. ꝯ i psalmo.

sapiētes in astutia eoꝝ. Et iterū.

a ꝯ vel hoīm. ꝯ carnalium ꝯ mundi.

Dn̄s nouit cogitatiōes sapiētiū: p

ꝯ false. ꝯ ⁊ q: stulta apud deum.

f q̄m vane sunt. Nemo itaq̄ glorie- q

a ꝯ q̄si meli⁹ ab vno q̄ꝫ ab alio. b ꝯ ad vr̄m sensum data. a ꝯ nō solū miores. b ꝯ q̄ oīb⁹ maior.

g h tur in hoīb⁹. † Oīa eī vr̄a sunt: r

siue paul⁹ siue apollo siue cephas

a ꝯ etiam elementa nobis seruiunt.

i siue mundus siue vita siue mors s t v

a ꝯ q̄bus sustētati deo seruiūt. b ꝯ spe quoꝝ seruitur. c ꝯ hec vestra: q: omnia quotquot sunt.

siue pn̄tia siue futura. Oīa eī vr̄a x y

a ꝯ non hoīs: ⁊ ideo non in hoīe gloriandum. b ꝯ ⁊ ita mediāte christo vos estis dei.

k l sūt: vos āt christi: christus āt dei. z a

stabilem. a Mercedē accipiet. euolādo ad patriā. b Si cui⁹ o. arse. eo ꝙ est doctrina curiosa: vel dicto mō deprauata. c Detrimē. patieꝛ. q: ad tp̄s pena sensus ⁊ pena dāni punieꝛ: tñ finaliꝛ saluabiꝛ. Aliq̄ vero exponūt hāc supedificationem de opib⁹ supaddit̃ fundamēto ⁊ ī eodē hoīe: q̄ si sup illud fundamētū ī se acceptū supedificat faciēs bona opa: p auꝝ argentuz lapides p̄ciosos sig̃ta: euolet ad gl̄iam. Si aūt supedificet pctā venialia p lignū fenū stipulā signata: eo ꝙ nō destruūt fundamētū: sz stāt cū eo: ip̄e punieꝛ in purgatorio ⁊ finaliꝛ saluabiꝛ: sz h̄ expositio ꝺm lr̄am p̄cedentē ⁊ subseq̄tē mag̃ videtur moral' q̄ꝫ lr̄alis. d Nescit̃. h̄ ɔñr ex p̄dict̃ infert ɔclusionē. s. ꝙ corrūpēs fideles p falsaz doctrinā mereꝛ dānationē: ⁊ mag̃ q̄ꝫ ille q̄ violat tēplū materiale q̄ꝫto spūalia corpalib⁹ p̄ferunꝛ. dicit igiꝛ: Nescit̃. q. d. scire debetis. e Quia tē. dei est̃. spūale. f Et spi. dei ha. ī vob. p grāz. g Si q̄s āt tē. viola. p falsaz doctrinā fundamenta fidei subuertēdo. h Disp̄det il. de⁹. eternaliꝛ dānādo. i Nemo. ostenso q̄d ɔueniat mīstris eccl̄ie ꝺm veritatē. h̄ ɔñr remouet ɔ̄riū errorē dicens: Nemo se seducat. sic ē in greco ⁊ ī libr̃ correct̃. Corinthij eni semetip̄os seducebāt attribuēdo mīstris eccl̄ie: qđ est p̄priū xp̄i: vt dictuz est. s̄. p̄pter qđ ap̄ls h̄ phibet di. Nemo se seducat. mō dicto. k Si q̄s vi. inꝛ v. sa. esse. asserēs ɔtrariū hui⁹ doctrine p aliquā rōnem apparentē. l Stult⁹ fiat. i. illā estimationē deponat: ⁊ his q̄ sunt fidei hūiliꝛ se supponat. m Ut sit sapiēs. sapiā q̄ desursuz ē. vn̄ dr̄ Prou. xxx. Locut⁹ ē vir cū q̄ de⁹ erat: ⁊ qui deo secū cōmorante ɔfortatur ait: Stultissim⁹ sum viroꝝ ⁊c. iō subdiꝛ rō de abiectiōe mūdane sapie. cū dr̄: n Sapia eni hu. m. stul. est a. deū. maximū eni p̄ncipiuz erroris est velle metiri dina: ⁊ illa q̄ totaliter trāscēdunt intellectū humanum p rōnē humanā. Sile est eni ac si noctua vellet iudicare de luce solis: facultatez sui visus totaliꝛ excedente. ⁊ ad h̄ inducitur sc̄ptura Job. v. o Cōprehēdaz sa. in astu. coꝝ. p h̄ eni cōprehēdunꝛ ꝙ sapia coꝝ falsa ōndiꝛ. ⁊ silr̄ auctoritate Psal. xciij. p Dn̄s no. co. sa. q̄m vane sunt. applicate ad dīna q̄ ip̄as trāscēdunt. q Nemo itaq̄. Hic ap̄ls cōclusionē ɔcludit p̄ncipaliꝛ intentā. s. ꝙ nō sit gloriandūz de mīstris eccl̄ie illo mō q̄ gloriabanꝛ corinthij: sed de solo xp̄o. iō dicit: Nemo itaq̄ glorieꝛ in hoībus diuia mīstrātib⁹. ⁊ iō subditur ratio: r Oīa eni vr̄a sunt siue paul⁹ ⁊c. ⁊ nominat mīstros maiores. p h̄ intelligēs multo forti⁹ minores: ⁊ oēs sunt mīstri ecclesie: ⁊ p ɔñs quodāmō subiecti fideliū cōitati: inq̄ꝫtū sūt missi a xp̄o p salute fideliū. de subiect̃ nō est gloriandū sz de supiorib⁹. s Siue mundus. i. creature: q: deꝓuiunt hoīb⁹ ad necessitatē hui⁹ vite ⁊ instructionē inq̄ꝫtum ex ip̄is accipiꝛ cognitio ď creatore. t Siue vita. s. pn̄s q̄ deꝓuit hoī inq̄ꝫtū ordinaꝛ vt ī ea hō mereaꝛ. v Siue mors. q̄ silr̄ ei ꝓuit si patienꝛ toleret. x Siue pn̄tia. i. dona ⁊ v̄tutes q̄b⁹ in pn̄ti iuuanꝛ ad b̄tudīs ɔsecutiōez. y Siue futura. i. bona eterna q̄ speram⁹: ⁊ sic oīa creata ad fideles ordinanꝛ p̄pꝛ gloriā eoꝝ: Ro. viij. Diligētib⁹ deū oīa co. in bo. his ⁊c. z Vos a. ⁊c. q̄m fideles vlteri⁹ ordinanꝛ ad xp̄m: sic exercit⁹ ad ducē: ⁊ mēbra ad caput. p̄pꝛ h̄ de ip̄o solo fideles debēt gl̄iari ⁊ nō de ministris inferiorib⁹. a Xp̄s aūt dī. i. sic xp̄s gl̄iaꝛ de p̄re: Sap̄. v. Gloriaꝛ se p̄rem hr̄e deū: ⁊ Job. viij. Ego honorifico patrē: ⁊ vos inhonorast̃ me. In ca. iij. vbi dr̄ ī postil. Ego plātaui. Glosa. Ego plātaui. i. p̄dicatiōe ad fidem ɔuerti. apollo rigauit. s. baptismo: sz de⁹:

† 3.6.d 2.Cor.6.d Col.2.d

D

† 32.q.4.c.i co.

† 28.di.c. discernimus;

† Ro.1.c

† Job.5.b Ps.93.

† 23.q.7.c. qđ aūt i fi.

Additio. j.

nō nos: Incrementū dedit: qr deᵒ tm̄ dat incrementū ex ſe. ¶ In eo. ca. vbi dr in poſtilla: Aliqui exponūt hanc ſupedificatiōne de operibus ſuperadditis fundamenta fidei.

¶ Additio .ij.

Hec expoſitio ſcd̄a quā poſtillator dicit eē moralē: nō min⁹ lr̄alis videt' q̄ p̄ma. Doctrina ei curioſa τ vana nō mag' ſignificat p ligna: fenū τ ſtipula ſm̄ ꝓpriā lr̄e ſignificatiōe q̄ pctā venalia: ſʒ in vtraq; ſignificatiōe oportet q ligna: fenū τ ſtipula itelligā tur parabolice ſeu ſſitudinarie. τ ſic ptinent in ſenſu lr̄ali ꝑut fuit dictū in q̄ſtiōe ſup ꝓlogū Gen. in rn̄ſione ad .iij. arti. In epl'is eni apl'i nō ē q̄rendus ſenſus lr̄alis. nō cū ipſi⁹ vba ſuerit allegorica q̄da ſeu moraliçāda: ſʒ poti⁹ enucliāda: put obuiʒ fuit in p̄dicta. q. arti. v. vñ q aliq̄n allegat auctes ſacre ſcripture i ſenſu myſtico: vt Gal. iiij. De duob⁹ filijs abrae dicit q̄ ſūt p allegoriā dicta. B etiā faciūt alij doctores q allegāt auctes ſacre ſcpture i diuerſis ſenſib⁹: licʒ illa q ipi tradūt ſ ſint exponenda niſi ad litterā τc.

¶ Replica.

In ca. iij. vbi apl's dicit: Si q̄s aūt ſupedificat ſupra fundamētū B aurū τ argentū: fenū: ſtipulā τc. dicit poſtilla. q̄ſdā illā ſupedificationē exponere de opib⁹ vite ſupadditr' fundamēto fidei. Sʒ dicit poſtil. illā expoſitionē mag' moralē q̄ litteralē: eo q lr̄a ſequēs τ p̄cedēs ē de doctrina fundamētali τ ſupedificata: ſʒ B egrefe rens Bur. dicṫ q in dict' apl'i nō dʒ q̄ri moraliçatio: ſʒ mirū videṫ cū q̄libet ſcriptura ɔtinēs aliq̄d moralitat' poſſit moraliçari. τ p̄ns paſſus ſic exponiṫ multipliciṫ etiā ſm̄ Burg. q̄ruʒ vna expoſitio ptinet ad fidē τ doctrinā: alia ad actus τ opa. τ vulgo dr q credere ptinet ad allegoriā: agere aūt ad mores τ tropologiā. igiṫ ille due expoſitiōes ad vnū ſenſuʒ nō ptinēt: ꝓut vult Burg. Si igiṫ p̄m⁹ ſenſus ē allegoricus τ lr̄alis: ſecūdus erit moral': qr de agēdis. Nec ē incōueniēs moralitateʒ ſup allegoriā fundari: q̄ſtione ſui ꝓlogi p eū allegata nō obſtante: in q̄ mult' dubia ɔtinenṫ ne dixerim falſa. de q̄b⁹ differere nō eſt p̄ntis opis. Et notādū B q Burg. in q̄ſtiōe illa allegata τ i mult' alijs loc' ponit ꝓ certo q ex ſolo ſenſu lr̄ali pōt fieri efficax argumētū. hic aūt ponit q apl's aliq̄n allegat ſcripturā in ſenſu myſtico. ex q̄ dicto τ p̄us dicto ſequitur q apl's fruſtra allegat: quia hmōi allegata efficaciter nihil ꝓbāt: qd nō eſt de apl'o legiſperito ſentiendū: q̄ etiā nō ab hoīe ſed p reuelationem habuit euangelium: vt patet ex Gal. j.

¶ Glo. ordi.

a Sic nos. Hacten⁹ ¶ Ca. IIII de glīa pſeudo: hic de ſuo cōtēptu agit. ¶ Sic nos. B iō ait apl's: qr de eo minus ſentiebāt: ſed ſic hō ſentiat vt de⁹ q̄ eum elegit. b ¶ Et diſpēſatores. Aug⁹. Nō ſolū boni ſed etiā mali diſpenſatores ſunt. Niſi eni p bonos diſpenſareṫ nō recte apl's diceret: Imitatores mei eſtote. Rurſus ſi nō p malos nō diceret dn̄s de quibuſdā: Que dicūt facite: que autē faciūt nolite facere. Diſpenſatores enī ſunt p q̄ꝝ miniſteriū ꝑuenitur ad eternā ſalutē. Nō enī eſſe ſalutis illi⁹ diſpēſatoreʒ p verbū τ ſacramētū eſt illius eſſe participem. c ¶ Hic iā q̄riṫ. Ita de nob eſtimādū: ſʒ hic inṫ vos qd nō alibi. Iā in p̄nti cū expectandū eſſet donec de⁹ iudicet. d ¶ Iudico meip̄m. Periculū ē vob de ignotis cordiſ mei vel alioꝝ iudicare. Quāta ei ꝓfunditas credēda ē eſſe in hoīe q̄ lateat etiā ip̄m hoīem in q̄ ē: vt i petro ꝓfunditas infirmitat' latebat cū ſe dn̄o cōmoriturū ꝓmittebat. Aug⁹. Cū q̄ q̄ſq; de ſe aut nō oīno aut vix poſſit verā ferre ſententiam: quō pōt de alio iudicare: cū nemo ſciat q̄d agaṫ in hoīe niſi ſpūs hoīs. ¶ Aug⁹. Iudiciū ꝓhibet apl's: qr occulta ſunt nob corda hoīm. In his plerūq; nr̄a credulitas falliṫ. Sʒ cauēdū eſt ne p nitioſa opinatiōe fallamur: vt q̄ n̄ poſſum⁹ hoīm indagare ɔſciaʒ de ip̄is reb⁹ hēam⁹ verā certāq; ſententiā. B aūt ad hūanā tētationeʒ ptinet ſine q̄ vita iſta nō duciṫ. vñ apl's: Tētatio vos non app̄hēdat niſi hūana. Si q̄ ſuſpicatiōes vitare n̄ poſſum⁹: qr hoīes ſum⁹: iudicia tn̄. i. diffinitiuas firmaſq; ſn̄ias ɔtinere debemus. Si q̄ ſuſpicamur q ē hūana tētatio: ſaltē n̄ iudicem⁹: qn̄ nō erraṫ in reb⁹ vt recta ſit ip̄robatio vitioꝝ: v̄tutūq; approbatio. ꝑfecto ſi erraṫ in hoīb⁹: venialis ē hūana tētatio. e ¶ Ab hūano. i. ab oīb⁹ q̄ ſūt in ſuo die: τ nō eſt dies dn̄i ¶ Hūano. qr eſt τ dies dn̄i q̄ iudicabit qn̄ vnuſq̄ſq; ꝓ ſe rationē reddet: τ tūc ſecreta cordiū patebūt. f ¶ Quoaduſq;. Aliṫ iniuria iudici fit: qr iudic' iniuria eſt: ſi añ iudiciū ei⁹ a ſuo ꝓcedat ſn̄ia. g ¶ Illūiabit. i. apta faciet abſcōdita tenebraꝝ. i. pctōꝝ. h ¶ Tūc laus. Bñ agēti vel cogitāti: B aūt neſciṫ q̄s ſit laude dignus. i ¶ Me τ ap. Propoſui figurā ꝓ oīb⁹: vt ab oīb⁹ abhorreaṫ ſic a nob. Amb. Per B pſeudo apl'oꝝ glīas τ traditiōes ꝑuerſas ſub ſua ꝑſona: τ apollo euacuat ſūmatim ¶ illos deſignans

In margine: † 6. q. 1. c. beatus. Mat. 23. d — † De pe. di. 3 c. adhuc ꝑfidi inſtāt ante fi. et ſ. illud. — † 11. q. 3. c. ſacerdotibus in fi. — B — ſ. 10. c

a ſ τ cū hoc ſit nec nimis nec minus de nobis arbitremini.

a Sic nos exiſti ¶ Ca. IIII a

a ſ nō domios. ſ qd non pſeudo.

met hō vt miſtrōs xp̄i: τ

ſ ſm̄ modū cuiuſq; myſteria vl' miſteria diuidim⁹

b c diſpēſatores miſterioꝝ dei. Hic iā b c

a ſ q̄ ſcʒ. ſ corde q̄s inṫ diſpēſatores inueniṫ vt fidelis cui poſſit credere vt bene diſpenſet.

q̄riṫ inṫ diſpēſatōres: vt fidel' q̄s

a ſ q. hic inṫ nos q̄riṫ: qd nō eēt q̄rēdū: ſed q̄cq̄d

inueniaṫ. † Mihi āūt ꝓ mīmo eſt d

alij faciāt. a ſ q̄ſi fidelis diſpenſator.

e vt ā vob iudicer: aut ab humano e

a ſ intellectu qui non videt occulta: τ pōt falli.
b ſ q̄ meli⁹ noui me q̄ voſ: τ ita piculū ē vobis de ignot' iudicare. c ſ in nullo me remordet ɔſcia.

d diē. Sed neq; mēip̄m iudico. † Ni f

a ſ .i. non ideo me iuſſum puto: qr pōt eſſe qd ne ſcio: Delicta enim quis intelligit.

hil eni mihi ɔſci⁹ ſuʒ: ſēd non in B

a ſ neq; ego neq; vos: ſed ſ melius noui me q̄ iſti: ſed meli⁹ de⁹ q̄ ego. b ſ .i. q̄ pōt τ dʒ me iu/

iuſtificat⁹ ſum. Qui autē iūdicat g

dicare. ſ q̄ nouit oīa. ſ τ qr dn̄s eſt. ſ iudicij.

me: dn̄s eſt. † Itaq; nolite añ tp̄s h

ſ ſcilicet. ſ iudicare.

f iudicare: q̄aduſq; veniat dn̄s q̄ τ

a ſ qr tūc oīa nota oīb⁹: poterūt de ſe iudicare τ de alijs. b ſ geſta τ cogitata tunc erunt apta.

g illūmiabit abſcōdita tenēbrarū:

ſ etiam bōnas cogitationes.

h τ maīfeſtabit ɔſiliā cordiū: τ tunc

ſ remūeratio. a ſ ꝓ mō ſuo. b ſ dixi nō gloriaremini

laus erit vnicuiq; a deo. Hec aūt i

andū in nobis. ſ cū in nobis non gloriaremini.

i frēs transfiguraui in me τ apollo

¶ Nico. de lyra

a Sic nos exiſtimet hō τc. ¶ Ca. IIII Poſtq̄ apl's rep̄hēdit Corinthios de B q aliq̄b⁹ miſtris nimis attribuebāt. B ɔñr arguit eos de B q aliq̄s nimis ɔtēnebāt. iſti ei corinthij q̄ gloriabanṫ de miſtris p̄bis imbut' min⁹ debito refutabāt alios miſtros talib⁹ nō vtētes in docēdo. τ diuidiṫ in duas partes: qr p̄mo eos redarguit. ſcdo correctiōi eorū inſiſtit. ibi: Nō ɔfundā vos. Circa primū ſciēdū q p̄ſūptuoſe τ temere eos iudicabāt. τ iō p̄rio arguit iudicij temeritatē. ſcdo p̄ſūptionē. ibi: Hoc autē frēs. Circa p̄mū ſciēdū q miſtri fideles eccl'e ſunt q̄ diuīa miſtrāt τ docēt ꝓpter dei glīaʒ. infideles aūt q̄ B faciūt ꝓpter lucruʒ tpale vel ꝓpriā laudē. talis aūt intētio ad ſecreta cordis ptinet: q̄rū iudiciū ipſi⁹ dei ē ꝓpriū: ſm̄ illud .j. Reg'. xvj. Hō videt ea q̄ parēt: de⁹ aūt intueṫ cor. ꝓpṫ qd p̄ſūptuoſum ē hoī de talib⁹ iudicare: τ maxīe circa miſtros eccl'e q̄ nō ſūt ɔtēnēdi ſed magis reuerēdi. iō dicit Apl's: Sic nos exiſtimet hō vt τc. q. d. lʒ eccl'e miſtri n̄ ſint p̄ncipales opariij: tn̄ deo coopanṫ inq̄ʒtū miſtrāt ꝓpl'o ſacra τ doctrinā. iō ſubdiṫ: b ¶ Et diſ. mi. dei. ꝓpter qd ſunt medij inter deū τ ꝓplm: ſic diſpēſator dom⁹ inter dn̄m τ familiā: τ qr Corinthij aliq̄s miniſtroꝝ nō ſic reuerebanṫ. iō ſubditur: c ¶ Hic iā q̄riṫ inṫ diſ. vt fi. q̄s inueniaṫ. q. d. inṫ vos fit diſſenſio τ ɔtētio de fidelitate miſtroꝝ. q. d. aliq̄s ɔtēnitis tanq̄ infideles: ſʒ qr viri ſcti tale iudiciū hūanuʒ ꝓ nihilo reputabāt ꝓ q̄nto eos tāgit: licet doleāt ꝓ q̄nto malū eccl'e inde ꝓuenit. iō ſubdit Apl's: d ¶ Mihi āt ꝓ mi. eſt vt a vo. iudi. dicto mō. e ¶ Aūt ab hu. die. i. ab hoīb⁹ q̄ indicāt in tpe p̄nti. f ¶ Sʒ neq; me. iudico. licʒ enī hō iudicare ſe debeat iudicio diſcuſſiōis ꝓpre ɔſcie: ſic. j. xj. ca. diceṫ: Si noſmetip̄os diiudicarem⁹ nō vtiq; iudicaremur: tn̄ nō dʒ ſe iudicare iudicio abſolutiōis a culpa innocētē oīno ſe reputādo: qr dr Eccs. ix. Neſcit hō vtrū odio vel amore dign⁹ ſit. iō ſubdiṫ: Neq; meip̄m iudico. B mō: τ multo min⁹ dʒ hō iudicare de ſecret' cordis alteri⁹: qr hoc ē ꝓpriū dei. ꝓpter qd ſubdiṫ: g ¶ Qui aūt iu. me: dn̄s ē. τ qm̄ ei⁹ iudiciū in q̄ māifeſtabunṫ oīa erit i fine mūdi. iō ſbdiṫ: h ¶ Ita q; noli. añ tē iu. τc. q. d. hoc ē temerariū. i ¶ Hec aūt frēs. Hic ɔñr apl's arguit p̄ſumptionē Corinthioꝝ: qr miniſtros aliq̄s eccl'e ɔtēnebāt. τ diuidiṫ in duas partes: qr p̄mo arguit hāc elationeʒ. ſcdo declarat dicti ɔtēpt⁹ cām. ibi: Puto enī. Circa p̄mū ſciēdū q cōtētio erat inṫ Corinthios: maxīe ꝓpṫ pſeudo apl'os i ſapīa v̄bi docētes q̄ a pl'ib⁹ p̄ferebāṫ: τ veri apl'i ɔtēnebanṫ. verūtn̄ apl's ſcribēs corinthijs illoꝝ noīa nō exp̄ſſit. ſ. j. ca. ſed nomē ſuū τ apollo ne videreṫ ex inuidia ɔ alios loq̄: τ hāc veritatē hic apit dicēs: Hec aūt frēs trāſſiguraui i me τ apollo ꝓpṫ vos. i. ꝓpter vr̄am inſtructiōeʒ.

¶ At in vobis

¶ Glo. ordi.

¶ illos deſignās nō ſingillatim: ne maior naſcereṫ diſcordia. a ¶ Ne vn⁹ ad. a. in. Ab illo. i. meliori q̄ ille. i. q̄ſi ali⁹ ab illo q̄ null⁹ ē q̄ʒtū ad ſe vel q̄ʒtū ad miſteriū. q̄s enim te diſcernit a maſſa pditoꝝ: null⁹ niſi de⁹. vl' ſi baptiçat⁹ a petro: quō diſcerneris ab eo q̄ a paulo. nihil ille: nihil tu. Vel redarguit illoſ eoſdē q̄ glīabāṫ de magiſterio pſeudo. Q. gloriar' ꝓ illis: ſʒ q̄d hēs ab illis: qd nō a me: et ſi a me q̄d ɔ me glīaris: qm̄ idē a me accepis. b ¶ Quid āt τc. Aliud gen⁹ arrogātie amouere conaṫ. ſ. ne hō ſupbiat ꝓpter aliquā grām a deo ſibi datam: putās ſe eā hr̄e a ſe vel a miniſtro. c ¶ Si autē ac. B ɔ illos q̄ eadē q̄ ab apl'o accepant audientes: de magiſterio pſeudo apoſtoloꝝ glīabanṫ q̄ p eloq̄nti aʒ ſe cōmēdātes glīaʒ i ſe v̄tebāt: cū apl's ɔtēptibilē ſe videri fecerat vt gloriā deo faceret. Iō apl's ironice eis loquiṫ: q̄ſi ɔcedēs qd eis de ſeip̄ſ videbatur. cū ſubdit: d ¶ Iā ſatu. Q. Increpo vos d. Quid gloriaris τc. Sʒ nō recte videor B facere: qr vos iā τc. ¶ Iā ſa. Iā di. ironia: ac ſi diceret: nō ē ita. Iraſcēris enī v̄ba ſūt: nō ɔfirmātis. e ¶ Regnet'. Vere regnare ē de ſpe τ ꝓmiſſis dei ſecurū eē: τ i adūſis gaudere. f ¶ Puto enī. Q. nullaten⁹ putādū ē. ironice ei loq̄ṫ: Iō ſine nob: qr p mala q̄ patimur de⁹ oñdit nos apl'os viliſſimos. de q̄b⁹ n̄ curet tanq̄ morti deſtinatos. i. ad nullā vtilitatē ſed ad mortē reſuatos. q̄d p B videṫ: qr ad ſpectaculū nr̄m quaſi ad mōſtrū ɔueniūt. p qd mag' ꝓbamur amici dei. Vel iō debe ret' nobiſcū regnare: qr puto τ cert⁹ ſum q nos ſum⁹ ſiles noviſſimis helie τ enoch i tribulatiōib⁹. g ¶ Tanq̄ morti. Vt q̄ a victorib⁹ morti ſuabanṫ: ad qd ſpectaculū ɔueniebat ꝓpl's ſic ad deriſionē helie tūc: τ nūc apl'oꝝ mali. h ¶ Et ange. Boni angeli τ boni hoīes laudāt: mali irridēt: B ſūt dextra τ ſiniſtra: ſʒ nec illa eleuant: nec iſta frangūt. i ¶ Propṫ xp̄m. cui⁹ crucē p̄dicam⁹ qd vos tacētes videmini in xp̄o prudētes. k ¶ Eſurim⁹ τc. Amb. Veritatē p̄dicātes grāʒ nō hn̄t apud hoīes. l ¶ Tanq̄ pur. τc. per B oīa ꝓbamur i xp̄o prudētes τ fortes. m ¶ Nō vt cō. Aſpera blādis mitigat vt ſalutaris medic⁹. n ¶ Pedago. Dū pedagogos noīat: pueros ſignificat. o ¶ Ego ge. v. in. Addidit p euāgeliū: ne ipſi⁹ putareṫ eſſe qd dei ē. Ait enī dn̄s i euāgelio: Ne vob dicat' p̄reʒ i terra. Vn⁹ ē eni p̄r de⁹: nō vt hoc nomē ceter' tollaṫ: ſʒ ne gratia dei q̄ i eternā vitā generamur: nature vel poteſtati: vel etiam ſctitati cuiuſq; hoīs tribuaṫ.

¶ Si dn̄s

In margine: Mat. 23. a

a ſ hūiliatē vr̄am. b ſ hec. c ſ maiores ſum⁹.

ppter vos: vt in vobis diſcatis ne a

a ſ agēdo vltra. b ſ i hieremia. ſ q̄ gliaṫ in d-g.

a ſupra q̄ ſcriptum ē: vn⁹ aduerſus b

aliū infleṫ p alio. Quis eni te diſ/ c d

a ſ quod ſi dicis: fides tua vel oratio vel iuſtitia iterū interrogo: quid habes qd nō accepiſti.

b cernit? Quid āt habes qd nō ac/ e

ſ a deo. ſ a deo. ſ in te vel illis.

c cepiſti? Si aūt accepiſti: qd gloria f

a ſ a deo q̄ſi a te vt ab ill. b ſ tacito. ſ ſ...

d ris q̄ſi non acceperis? Iam ſaturati g

a ſ ſpūſcō. b ſ q. vr̄ ſ alios ſaturare poteſt. c ſ iro

eſtis: iam diuites facti eſtis. Sine h h

nia. a ſ ſic putabant glorianteſ de pſeudo aplis.
b ſ regnis vos. c ſ his pie optat.

e nobis regnaſtis. Et vtinā regnet': k

a ſ ita. b ſ vos ſequamur cum nos ſequi dedignemini: quos quidem ſequi deberetis: quia nos reuera regnamus: ſed timeo ne ſine vobis.

f ūt τ nos vobiſcū regnem⁹. Puto l

a ſ viliſſimos vel ſimiles helie τ enoch.

eni q de⁹ nos apl'os nōuiſſimos m

g oſtendit tanq̄ morti deſtinatos: n

h qr ſpectaculū facti ſum⁹ mundo τ o

a ſ τ. b ſ increpatio cū ironia q̄ſi qd totū ecōtra ē
ſ vel bonis vt cōfortent: vel malis vt inſultent.

i angelis τ hoibus. Nōs ſtūlti pro/ p

pter chriſtū: vos aūt prudētes in

ſ afflicti. ſ prāte.

chriſto. Nos ifirmi: voſ āt fortes:

a ſ ſecuri. ſ reuerēdi. ſ deſpecti.

vos nobiles: nos aūt ignobiles.

ſ τ. ſ .i. continue. i. vſq; ad hoc tempus.

k Vſq; in hanc horaʒ τ eſurim⁹ τ ſi/ q r

timus: τ nudi ſum⁹: τ colaphis ce

a ſ ꝓ pſecutiōe mutam⁹. ſ fugamur ne plures doceamus. b ſ .ſ. ꝓ nobis neceſſarijs.

mur: τ inſtābiles ſum⁹ τ labōram⁹ s t

a ſ qr nemo dat. ſ τ

operāntes manib⁹ nr̄is. Maledi/ v

a ſ hortādo alios ad bonū. ſ tormenta.

mur τ bēnedicim⁹: pſecutionē pa/

a ſ patiērer. b ſ quaſi magi. malefici.

timur τ ſuſtinēmus. Blāſphema/ x

a ſ deū ꝓ illis vel eos ne blaſphemēt nos. b ſ de q̄bus mūdus inq̄neṫ: τ abiectis purgeṫ.

l mur τ ōbſecramus. Tanq̄ pūrga/ y

ſ reputari.

mēta hui⁹ mūdi facti ſum⁹: omniū z

a ſ purgamētū ferri vel pomi: τ q̄cq̄d de q̄libet materia vt purgatio reddaṫ abijciṫ. b ſ cōtinue vſq; ad hoc tp̄s. c ſ τ ſi dixerim vos inflatos τc. tamen. d ſ .i. erubeſcentiam faciam vobis.

m pēripſima ūſq; adhuc † Nōn vt cōn a

a ſ ꝓ quibus tot paſſus ſum.

fundā vos hec ſcribo: ſed vt filiōs b

a ſ filij nā ego pater.

meos chariſſimos moneo. Nāʒ ſi

ſ finitū ꝓ ifinito poſuit. ſ eruditoꝝ q̄ n̄ genuerṫ.

n decē milia pedagogorū habeat' i

ſ tn̄. b ſ q̄ genuiſſent. c ſ in fide xp̄i: non in me.

xp̄o: ſʒ nō mltos p̄rēſ. Nāʒ i xp̄o ie

a ſ tm̄. b ſ qr genui: ergo ex debito rogo

o ſu p euāgeliū ēgo vos genui. † Rō c

ſ nos pſeudo.

go ergo vos frēs imitatores mēi

a ſ vt imitemini me.

eſtote: ſicut τ ego chriſti. Idēo mi d e

a ſ p hunc crediṫ miſſa epiſtola. ſ in fide.

ſi ad vos timōtheū q̄ ē fili⁹ meus

¶ Nico. de lyra

a ¶ Vt in vob diſcatis ne ſupra q̄ ſcriptuʒ eſt. ſ. in hac epl'a. b ¶ Vn⁹ adū. aliuʒ. inflet ɔtētiōe. c ¶ Pro alio. i. ꝓ q̄cūq; miniſtro eccl'e nimis ei aſcribēdo vel alteꝝ ɔtēnēdo. d ¶ Quis ei te diſ. i. facit te eleuari ſup alios p ſupbiā. Et ſi dicaṫ: hoc ē ꝓpṫ aliquā grām ſpecialē ſcie vel facūdie. B excludit. d. e ¶ Quid āt ha. qd nō acce. q. d. nihil: qr totū ē a dō. iō ɔcludit: f ¶ Quid gl. q̄ſi nō acce. q. d. nō ē occaſio ſupbiēdi: ſ mag' hūiliādi. vñ dicit Greg. homel. xxxj. Tanto eē hūilior τ ad ſuiēdū deo ꝓmptior q̄ſq; dʒ ex munere: quāto obligatiorē ſe eē ɔſpicit in reddēda rōne. ideo ſubdit: g ¶ Iā ſa. e. i. repleti doctrina fidei: ironice loquiṫ vt oñdat p̄ſūptionē eoꝝ deriſibilē. h ¶ Iā di. fa. e. in chariſmatib⁹ ſpūalibus. i ¶ Sine no. re. i. in ſtatu pfectiōis eſt' ſm̄ eſtimationē vr̄am. k ¶ Et vti. re. ſm̄ veritatē. B aūt dicit vt oñdat ſe charitatiue eoſ arguere. l ¶ Puto enī. B aſſignat cām q̄re ɔtēnebāṫ apl'i veri. ſ. ꝓpter miſerias q̄s ſuſtinebāt in p̄nti de bonis tpalib⁹ nō curantes. iō dicit: Puto enī. i. putare me cogitis hāc eſſe vr̄am eſtimationē. m ¶ Q' de⁹ n. a. no. i. abiectos. n ¶ Oñdit tāq̄ mor. deſti. i. morte dignos ſm̄ hoīm iudiciuʒ. iō ſubdiṫ: o ¶ Quia ſpe. fa. ſu. mū. ad vidēdū enī occiſionē τ pſecutionē fideliuʒ in p̄mitiua eccleſia ɔueniebāt multi: diuerſimode tn̄ moti: qr mūdani hoīes veniebāt ad ɔtēnēdū eos τ pſequēdū. iō dicit: Mundo. angeli etiā aliq̄n apparebāt ad eos ɔſolandū τ roborandū. iō dicit: Et angelis. et aliq̄ pſone deuote ɔueniebāt ad cōpatiendū τ exēplū patiētie accipiēdū. de q̄b⁹ ſubdiṫ: Et hoīb⁹. τ qr ꝓ talib⁹ apl'i veri ɔtēnebanṫ: vt dictū ē. iō ſubdit apl's: p ¶ Nos ſtul. ꝓ. xp̄m τc. ſm̄ reputationē vr̄aʒ τ infidelīū. q ¶ Vſq; in hāc ho. i. ɔtinue a tpe receptionis fidei catholice vſq; ad p̄ns. r ¶ Eſu. τ ſi. veritatē enī p̄dicantes τ vitia arguētes incurrebāt odiū hūanū: τ ſic patiebanṫ multiplicē defectū τ etiā inſultū. s ¶ Et in. ſu. i. nō hn̄tes domiciliū ſtabile. t ¶ Et la. ope. ma. nr̄is. ſicut dr de Paulo Act'. xviij. aliq̄n enī B faciebāt: qr nō inueniebāt q̄ darent eis neceſſaria vite: τ aliq̄n ne grauarēt fideles: τ aliq̄n ad dandum fidelib⁹ exēplū vitandi ociū: vt hr̄. ij. Theſ. iij. v ¶ Maledicimur τ bene. ſm̄ doctrinaʒ xp̄i. x ¶ Blaſphemamur τ obſecramus. orādo ꝓ blaſphemātib⁹ nos: ſm̄ dictū ſaluatoris Mat. v. Orate ꝓ pſequētibus τ calūniantib⁹ vos. y ¶ Tanq̄ purgamēto huius mūdi. i. immūdicie inficientes mundū que ſunt amouēde. iudei enim τ gentiles dicebant mundū infici p vitam τ doctrinā apoſtoloꝝ: τ p ɔſequēs ip̄m debere purgari p mortē eorū. z ¶ Omniuʒ peripſima. i. opertura pomi. a peri quod ē circū: τ pſima qd eſt figura. reputabantur enim apl'i remouendi ab hoībus: ſic opertura a fructu. a ¶ Nō vt ɔfundā. Hic cōſequēter inſiſtit corinthioꝝ correctiōi. Et p̄mo ſimplici v̄bo dicēs: Non vt ɔfundam vos hec ſcribo τc. i. nō quero ɔfuſionē veſtrā: ſʒ emēdationē veſtrā: qr reputo vos. b ¶ Filios meos chariſſimos. qr fundamētum fidei eis annūciauit. alij vero inſtruxerūt eos de quibuſdā minoribus. ꝓpter qd vocat eos pedagogos: ſe aūt patrē eoꝝ. iō ſubdit: c ¶ Rogo q̄ vos: imitatores mei eſtote. ſicut boni filij. d ¶ Sicut et ego chriſti. cui obtempero ſicut vero patri. ſcdo corrigit eos nūcio ad B idoneo. d. e ¶ Iō miſi ad vos timotheum τc. τ patet littera. tertio flagello cōminationis dicens.

In margine: † De pe. di. 4 c. ſi eni. et di. 2. apl's. — C — † 28. q. 1. c. ſic ei vltra medium. — D — † Eph. 5. a Phili. 3. d ſ. 11. a.

¶ Tanq̄ non

ſ bene agendo. ſ in predicatione.
charissim⁹ ⁊ fidel' in dño: qui vos
a ſ institutiones meas. b ſ ⁊ iõ tenende.
cõmonefaciat vias meas que sũt
a ſ ego. b ſ terrarum. c ſ ⁊ ideo autẽtice.
in christo iesu: sicut vbiq3 in õi ec
ſ opus erat mitti qr.
clesia doceo. Tanq3 nõ venturus
a ſ de philosophis: quorum terrena gloriant' sapia.
sim ad vos: sic inflati sunt quidã.
a ſ post cõmõitionẽ pmittit se ire ad illos. b ſ nisi culpa vestra impedierit.
a Veniã aũt ad vos cito si dñs vo b
ſ pbabo. ſ humane sapientie.
luerit: ⁊ cognoscã nõn sermonem c
a ſ supbia alta sapiẽdi ⁊ ceteros iudicãdi b ſ in fide ⁊ bona operatione.
eorum qui inflati sũt sed virtutem. d
a ſ qsi ideo nõ qrã sermonẽ qr. b ſ cã regni dei.
† Nõ ẽi in ſmone ẽ regnũ dei: sed
a ſ qsi nõ sermo hũane sapie: sed virt⁹ est cã regni dei. b ſ vere veniã sed quid horum. c ſ correctionis: vbi et si sit: nõ tamen videt' esse charitas.
b in virtute. † Quid vultis: ĩ virgã e
a ſ in manifesta dilectiõe vt bona suppleam.
veniã ad vos: an ĩ charitate ⁊ spũ f
ſ vt parcam peccatis.
mãsuetudinis? Ca. V
a ſ opus ẽ virga nisi vos corrigat'. ſ .i. ab omnibus.
c Omnino auditur inter g
a ſ qui inflari nec corrigitis. b ſ res infamis. c ſ est illa. ſ vt graue istud ostenderet peccatũ: nec ab his etiã dicit admitti: qui deũ nesciunt.
vos fornicatio: ⁊ talis fornicatio
a ſ hoc publice: vbi testib⁹ opus nõ est.
d qual' nec int' gẽtes: ita vt vxorem h
a ſ cũ tantũ scelus sit inter vos tamẽ.
e pris sui aliqs hẽat. Et vos infla- i
a ſ qd magl faciẽdũ eẽt. b ſ dolorẽ p pctõ illi⁹.
ti estl: et nõn magl luctũ habui- k
ſ ita. ſ qr omẽs estis participes.
stis: vt tollat' de medio vrm qui l
a ſ qd nllo mõ tegi potat. b ſ vos ñ tulistl q pre-
hoc opus fecit. † Egõ qdẽ absens m n
sentes. a ſ sollicitudie mẽtis: ⁊ puidens vobis.
corpe: pñs autẽ spiritũ: iã iudica- o
a ſ ac si psens essem.
ui tanq3 vt psens eũ q sic opat⁹ ẽ: p
a ſ iudicaui. ſ .·. vice ei⁹: vl' vos ɔgregari tradit' ĩ noie dñi cui⁹ glia ẽ i hmõi iudicio: nõ p odio vrõ
f in nõie dñi nostri iesu christi: cõ- q
gregatis vobis ⁊ meo spũ: cũ vir r
g tute dñi nostri iesu christi: trade- s
a ſ reũ. b ſ vt corpaliter vexet eũ diabol⁹: ⁊ sic ille resipiscat. ſ cõmunis ecclesie. ſ iudicij.
re huiusmodi sathane ĩ interitu3 t
h carnis: vt spũs salu⁹ sit ĩ die dñi v x

a ſ q. tal' forni. int' vos. ſ qr int' vos ẽ tal'. ſ et si in alijs boni: nõ. b ſ qr hec oĩa bona prepedit.
nri iesu xpi. Nõn est bõna gloria a
a ſ ɔsensus hui⁹ pcti: vl' iste vn⁹ forni. alios exẽplo
tio vra. † Nescitl qr mõdicũ fermẽ b
ſ oẽs ɔtamiãt q cũ possint arguere dissimulant. b ſ qr corrũpit. ergo. ſ eijciendo illũ q corrũpit: qui est membrum veteris homis: ⁊ acidus.
a tũ totã massã corrũpit? Expurga c
a ſ .i. pseueretl. b ſ innouati ṽtutib⁹ sine corru-
b te vet⁹ fermẽtũ: vt sitis nõua con
ptione peccati. a ſ facti in bap. ſ ideo puri. b ſ p quẽ trãsire habem⁹ de h mũdo ad pmissaz
c spersio: sic estl ãçymi. Etei pãscha d e f
patriã. a ſ quẽ edere debem⁹. b ſ qr aliter nõ
nr3 ĩmolat⁹ ẽ christũs. † Itaq3 epu g
transirem⁹. a ſ corruptiõe veteri. ſ p partes.
lemur nõ ĩ fermẽnto veteri neq3 ĩ h i
ſ in alium. ſ in se.
fermẽto malicie ⁊ nequitie: sed in k
a ſ in sincertitate a vitijs: ⁊ in veritate bonorum operũ q p azymos signant'. b ſ a vitijs. c ſ bonorum
d ãçymis sincẽritatis ⁊ veritãtis. l
operũ. a ſ mõ moneo vos ab h purgare s3 ⁊ sine hac admonitiõe debueratl: qr iã ĩ alia epl'a scpsi.
† Scripsi võb ĩ epl'a: ne cõmiscea m n
a ſ sic prius isti intellexerãt. b ſ .i. gẽtilib⁹
mini fornicarijs. Nõn vtiq3 fõrni o
ſ hec etiam in illa epistola prohibuerat: que ⁊ modo debent obseruare.
carijs hui⁹ mũdi: aut auaris aut p q
ſ sed non a gentilibus.
rapacib⁹ aut idolis seruientib⁹.
a ſ si pcepissez gẽtilib⁹ nõ cõmisceri necesse esset de mũdana couersatiõe vos exire: cũ vbiq3 tales.
e Aliõquin debueratl de h mũdo r
ſ qr nõ de illis: s3 nũc. i. in h pñti apparet q.
f exisse. Nũc aũt scripsi vobis non s
ſ fornicarijs. ſ hoc modo. ſ ⁊ si nõ sit.
g cõmisceri. Si is q frat' noiat' int' t
ſ in his oĩb⁹ notat eos. ſ noiabilis.
vos est fornicator: aut auar⁹ aut v
ſ .i. detractor. ſ vsu.
idol' ſuiẽs: aut maledic⁹ aut ebri x y
ſ et alijs silib⁹. ſ nedũ orare.
h osus aut rapax cũ hmõi nec cibũ z
ſ de his dico.
sumere. Quid eni mihi de his q a
a ſ extra ecclesiã. b ſ his blãdiendũ: sed ſ in his
fõris sũt iudicare? Nonnẽ de his b c
putredo resecanda. a ſ noie et professione.
qui intũs sũt vos iudicatis? Nã d e
a ſ non nobis cõmisit.
eos qui foris sunt de⁹ iudicabit.
a ſ ⁊ qr iubeo nõ cõmisceri talib⁹. ideo. b ſ hominem. c ſ qui inde inquinamini. ſ idem facti.
i † Aũferte malũ ex võbisipsis. f

a ſ ⁊ cū debetꝭ iudicare ƀ his ꝗ ir⁹ ſt

a Audet aliqs vr̄m Ca. VI a
hn̄s negociuz aduerſus
a ſ fidelē. ſ infideles. ſ poti⁹.
b alteruz iudicari apud iniqs: ⁊ nō b
a ſ ꝗ deū timētes iuſticiā ſeruarēt. ⁊ legū verita/ti ſalua charitate: ⁊ charitati ſalua ỽitate iudicā/do defuirēt. b ſ debēt ne ſcti de hmōi iudicare.
c apud ſanctos? An neſcitꝭ qm̄ ſan c d
a ſ ꝗ i errore ē q̄ ē ⁊ ali⁹ ſupior. b ſ auctē ptāte
cti de hoc mūdo iudicabūt? Et ſi e f
a ſ .i. ꝑ vos. ſ q̄ aliqs ſcōs habetꝭ ꝗ iudicabūt.
in vobis iudicabiť mūdus: indi/ g
ſ quaſi non. ſ iſtis.
gni eſtis ꝗ iudicetꝭ de minimis?
a ſ vere de his poteſtis. b ſ apoſtatas qui digni creati lapſi ſunt: cū iſti fragiles ſtent: ⁊ q̄ ipugnā tes victi ſunt. c ſ damnabiles oſtendemus.
†Neſcitꝭ qm̄ angelos iudicabim⁹ h
a ſ poterim⁹ iudicare. b ſ de reb⁹ ſecularibus.
ſ ⁊ cū debetis iudicare.
d quātō magꝭ ſecularia? Secularia i
a ſ q̄ nec habēda: ſʒ poti⁹ ɔtēnenda. b ſ q. ƀ eſt qō feciſtis vos vnde coacti fratres recurrūt a d il los. ſ. infideles. ſ ironia. ſ indiſcretos viles.
igiť iudicia ſi habueritꝭ: contēpti
biles qui ſunt in eccl̄ia illos ɔſti/ k
a ſ q. nō impero: ſʒ memoroꝛ vt verecundemini.
e tuite ad iudicādū. Ad verecūdiā l
a ſ vt ita neceſſe ſit vt ſtultos ſtatuatꝭ: ⁊ hi poti⁹ ſtatuēdi q̄ʒ ad īfideles iudices cāť: ſi deſunt ſapi/entes. ſ .i. adeo. ſ q̄
vr̄az dico. Sic nō ē inť vos ſapi/
ens quiſq̄ʒ: ꝗ poſſit iudicare inter
fratrē ſuū. Sed frater cū frē iudi/
ſ quod malum. ſ quod peius.
cio ɔtendit: ⁊ hoc apud infideles.
a ſ .i. ex hoc ſolo q̄ iudicia habetis. b ſ peccatū eſt litigare: cum pax debeat eſſe.
f Jam quidē oīno delictū eſt in vo m
a ſ de hmōi. b ſ qō nō decet. ſ mirū eſt qō non poteſtis hoc.
bis q̄ iudicia habetꝭ inter vos.
ſ apertam violentiam.
†Quare nō magꝭ iiuriā accipitꝭ?
ſ occultam.
Quare nō magis fraudem pati/
ſ dum contenditis.
mini? Sed vos magis iniuriam
ſ dum iudices corrūpitis donis.
g facitꝭ ⁊ fraudatis: ⁊ hoc fratrib⁹.
ſ quilibet. a ſ ergo nec ſalutē quia non eſt ſalus preter regnum.
h An neſcitis quia iniqui regnum n o p

a ſ quaſi de miſericordia confiſi: q̄
dei nō poſſidebūt? †Nolite errare: a
ſ ſingula ſufficiunt ad regnum dei tollendum.
neq̄ʒ fornicarij: neq̄ʒ idolis ſerui/
ſ pauci.
entes: neq̄ʒ adulteri: neq̄ʒ molles: b
ſ in his omnibus nota illos argui.
neq̄ʒ maſculoꝝ ɔcubitores: neq̄ʒ
fures: neq̄ʒ auari: neq̄ʒ ebrioſi: ne
q̄ʒ maledici: neq̄ʒ rapaces regnū
ſ tales.
dei poſſidebūt. Et hec aliqn̄ ꝗdē
a ſ in bapti. ⁊ iō turpi⁹ ſi rediť. b ſ ſpūſcō ſibi
a fuiſtis: ſed abluti eſtis: ſed ſancti
dato: ɔfirmari ad bn̄ opandū. a ſ bn̄ opando.
ficati eſtis: ſed iuſtificati eſtis in
noie domini noſtri ieſu chriſti ⁊ i
a ſ opatione ſpūſancti. b ſ mea. ſ nō legali do ctrina ſʒ libera ptāte. ſ licita ſt. ſ iure nature.
b ſpiritū dei noſtri. † Omnia mibi li c
cent: ſed non omnia expediunt. d
ſ quod ſibi dicit licere innuit de alijs.
c Omnia mibi licent: ſed ego ſub e
a ſ tm̄. b ſ ꝑ ꝗ creata. ſ debetur
d nullius redigar ptāte. Eſca ven/ f
ſ q̄ aliter non poteſt ſuſtentari.
tri: ⁊ venter eſcis. Deus autez et g h
ſ ſm̄ hunc ſtatum. ſ cum corruptibile hoc in/duerit incorruptionem.
hunc ⁊ hāc deſtruet. Corpus aūt i
a ſ debetur: ⁊ ideo de hoc iudiciū non pōt ꝑter/mitti vt vos ſoletis. b ſ ſeruitio domini.
nōn fornicationi ſed domino: et k l
a ſ debeť vt gloꝛificet ⁊ ſuſcitet vt xp̄m fecit. ſ ſi
dominus corpori. Deus vero et m
ſ chriſtum.
dominum ſuſcitauit: ⁊ nos ſuſci/ n o
a ſ cui nihil ipoſſibile. b ſ nō fornicatiōi debeť
bit ꝑ virtutem ſuā. †Neſcitis quo p
corp⁹ ſed dn̄o. ſ non ſolū anie.
e f niam corpora veſtra mēbra ſunt
a ſ vt eū imitenť. b ſ ⁊ cū mēbra xp̄i. ſ a ſerui/tio chriſti. c ſ cui iure parcendū eſt.
g xp̄i? Tollens ergo membrā chri/ q
ſ vt eius ſeruiam voluntati.
ſti: faciā mēbra meretricꝭ. Abſit. r s

a ideo nõ decet vt tollam membra christi: ⁊ faciã membra meretricis.

a An nescitis qm̃ qui adheret mere
a sicut i natura: ita ⁊ i malo ãbo vnũ sũt. anvnũ

b trici vnũ corp⁹ efficit? Erũt eni in
a liber genesis etiã de legitie cõiũct. b h natura: q2 mulier de viro facta. c q meretrici vnũ cũ ea: sed d semp eius faciens voluntatem.

quit duo i carne vna. Qui ãt adhe
a cũ spũ dñi. b vt sit particeps btitudis illi⁹ nõ substãtie idẽtitate. c nõ caro. ideo

c ret deo: un⁹ spiritus ẽ. Fugite for
a cetera peccata anima tm̃ maculant.

d nicationẽ. Omẽ eni pctm̃ quodcũ
vt. a cõparatiõe hui⁹: ⁊ si gerant p corp⁹.
b fornicatio in corp⁹ est: q2 hic aĩa sub corpore.

e q fecerit hõ: extra corp⁹ ẽ. Qui ãt
a cõtra honorẽ sui corpis ẽ. corp⁹ eni maxie ppagationis cã creatũ fuit. cõtra hui⁹ honorẽ facit qui fornicat. tendens in corp⁹. s. hic pprie seruit aĩa corpori. itẽ iõ fugiẽda.

fornicat in corp⁹ suũ peccat. An
a corpora. b dedicatũ operatione spiritussancti qui etiam in vobis habitat: et cum hospitem ⁊ deum datorem offenderetis.

f nescitis qm̃ mẽbra vrã tẽplũ sũt
a quia deus templi.

spũssancti quĩ in vob ẽ quẽ habe
a item propter hoc: quia non estis vestri. i. vestre potestatis: sed dei qui vos emit a diabolo.

tis a deo: ⁊ nõn estis vrĩ? Empti
sanguinis. p bona opa alijs.

eni estꝭ precio magno: Glorificate
⁊ si aduersa vrgeãt. christum vel spiritum.

g ⁊ portate deum in corpore vestro.

Ca. VII

fornicatio fugiẽda ẽ: s nubere licet

De quibus aũt scripsistis
hoc dico.

mihi: bonum est homini mulie
sed. vitandam.

rem nõ tangere. Propter forni
cationẽ autem vnusquisq suam
a non concubinam vt excludantur qui diuinis auctoritatibus vxorem non habere possunt.

vxorẽ habeat: ⁊ vnaqueq suum
legitimum. ⁊ postq coniuncti.

habeat viruz. Vxori igit vir de
bitum reddat: similiter autem ⁊
quia. ad aliũ.

vxor viro. Mulier sui corpis po
a in hoc pares: in alijs vir pẽst.

testatẽ non habet sed vir: simili
a hic dñium nõ tollit sed vitiũ.

ter autem ⁊ vir sui corporis põte
a q2 neuter habet potestatẽ. ergo.

statem nõ habet sed mulier. Nõ
a subtrahere debitũ: qd possit esse cã adulterij.
b s. vt ex cõdicto abstineat pper grã actiones.

lite fraudare inuicẽ nisi fortẽ ex
expeditius.

cõsensu ad temp⁹ vt vacetis ora
naturalẽ vsum.

tioni: ⁊ iter reuertimini i idipm:
⁊ si culpa venial ẽ: qd nõ in fornicatione. ne occasio det diabolo trahẽdi i laqueũ fornicatiõis vel adulterij.

ne tentet vos sathanas pter in
totum.

a cõtinentiã vrãm. Hoc aũt m in
⁊ ideo non peccat q aliter agit: imo peccat qui sic agit sed leuius.

dulgentiã dico: nõ m imperiuz.

Additio. j.

Additio. ij.

Nico. de lyra

a ſ ꝛ ſi hoc indulgeo tamē volo. ſ caſtos.
Uolo aūt oēs vos hoies eſſe ſic
ſ ꝛ ſi nō ſūt caſti: hñt alia qb⁹ ſaluari pñt. ſ ſibi
meipm. Sꝫ eni vnuſqſq ꝓpꝛium
cōpetens. a ſ cōiugiū ē ex deo ſicuti ꝛ cōtinētia.
donum habet a deo. Alius qui
a ſ .i. in cōiugio pōt ſaluari. b ſ .i. in viduali vl virginali cōtinētia. c ſ cōiuncti debitū reddāt: ſed nō nuptis .i. virginibus dico.
dem ſic: alius vero ſic. Dicō autem non nuptis ꝛ viduis: bonū
ſ caſte.
eſt ſi ſic ꝑmaneāt ſicut ꝛ ego. Q ſi ſe nō continēt: nubāt. Melius
ſ legitime.
a ſ ardere libidine. b ſ hoc cōſulo nō cōiunctis: ſed iunctis pꝛecipio.
eſt eni nubere q̄ vri. † His autem qui matrimonio iūcti ſunt pꝛecipio non ego ſed dominus vxorē
ſ q̄ſi h̄ pceptū ñ iueneri: ſꝫ dñs i ꝑpa ꝑſona pcepit.
ſ hoc de vtroq. ſ cā fornicationis.
a viro non diſcedere. Q ſi diſceſ-

a ſ viuēti viro. ſ aut ſi nō cōtinēt.
ſerit manere inūptā: aut viro ſuo
a ſ ſupplēdū ē hic qd de vxore ꝑmiſit. q ſi dimiſerit nō ducat aliā: vel recōciliet vxori. ſ niſi cauſa fornicationis.
recōciliari. Et vir vxōꝛeꝫ non dimittat. † Naꝫ ceteris ego dico nō
ſ ex deo.
a ſ ꝓpꝛio oꝛe. b ſ fidel' cōuerſus ad fidē i cōiu.
dominus. Si quis frater vxoꝛeꝫ
a ſ nō pcipit ſed cōſulit vt ſi qs aliter agat nō ſit trāſgreſſoꝛ: ſicut poſt de virginib⁹ cōſulit Aug⁹. monet ergo quod eſt lucrādi occaſio cū poſſꝫ licite relinquere.
habet infidelem: ꝛ hec ꝯſentit habitare cū illo: non dimittat illaꝫ.
ſ ſed non expedit.
ſ idem ſubdit de muliere.
Et ſi qua mulier fidelis hꝫ viruꝫ infidelē: ꝛ hic conſentit habitare
a ſ dū non hoꝛret nomen chꝛiſti.
cum illa: nō dimittet viruꝫ. † Sanctificatus eſt eni vir infidelis per
a ſ .i. munda eſt mulier infidelis q̄ꝫtū ad virū fidelem. ipſe eni vir fidelis ex eius coiunctione non cōtaminat: verā enim fidelis habet pudicitiam in infideli coniuge.
mulierē fideleꝫ: et ſanctificata eſt mulier infidelis ꝑ viruꝫ fidelem.
a ſ ſi diſcedit: ſi nō ē legale matrimōiū. b ſ de copula nati. c ſ vl ſpurij vl ifideles. d ſ nō legiti.
Alioquin filij veſtri immundi eſſent: nunc aūt mūdi ſūt. † Q ſi in
ſ ſi permaneris. ſ ſancti.
a ſ vel vir vel mulier. b ſ odio fidei. c ſ nō ꝓ co fidē fidelis deſerat. d ſ .i. nō cogitur infidelē ſeq: ſed q̄ꝫdiu poſſūt in pace eſſe nō ſeparent: ſi i eo potuerunt vocari in eo manendum eſt
fidelis diſcedit: diſcedat. Nōn eī ſeruituti ſubiectus eſt frater vel
a ſ .i. in ifidelitate. b ſ iō nō debem⁹ eē cā diſcoꝛdie.
ſoꝛoꝛ in eiuſmodi. In pace auteꝫ
a ſ vere manēdū: qꝛ vnde ſcis.
vocauit vos deus. Unde eni ſcis
a ſ fidel'. b ſ foꝛſan poſſet credere q nō hoꝛret nomē xpi.
mulier ſi virum ſaluū facies. Aut
ſ fidelis. ſ infidelem.
vnde ſcis vir ſi mulierem ſaluam
ſ ita te habeas ad tuū cōparē. ſ vtriq viro pceſſe: vxoꝛi ſubeſſe. ſ dedit.
facies? Niſi vnicuiq ſicut diuiſit
a ſ .i. in eo ſtatu in q̄ de⁹ vocauit. non a quo.
dominus. Et vnūmquenq ſicut
a ſ ꝑſeuerāter: ſi nō ſtati ꝑficit. ſ vnuſquiſq
b ſ tenendum vobis quod omnes tenent. ſ niſi.
vocauit de⁹: ita ambulet. Ei ſicut vbiq in omnib⁹ eccleſijs doceo.

Universidad de ... Biblioteca

a Circūcisus aliq̄s vo. ē. Nusq̄ aufert cōsuetudinē q̄ seruata nō īpedit salutē: monēs ne ī talib⁹ spes salut⁹ ponat̄ cū tn̄ p offensiōe infirmoꝝ seruent̄. vn̄ dicit nihil ea esse subdēs: Circūcisio nihil. b Vnusq̄sq̄ in ea ꝛc̄. hoc ad eas ɔditiōes vl' vite ɔsuetudies respicit: q̄ nihil obsūt fidi bonisq̄ morib⁹. Sicut enī ɔiunx: sic ꝛ latro ad xp̄i fidē vocat̄. Sed ille ī cōiugio nō a cōiugio. Iste ꝟo nō in latrocinio s; a latrocinio. Nō enī necesse est vt cōiuges desinant esse cōiuges ꝑpter fidē christi: sic necesse est vt latrones desināt esse latrones. c Seru⁹ voca. Supra posuit vnū exemplū de ritu viuēdi: h̄ aliud de ɔditiōib⁹ ꝟ officio. d Magis vtere. q2 q̄nto q̄s ꝑpter deū despectior ē in h̄ sc̄lo: tāto magis exaltabit̄ in futuro. e Libertus. q2 ereptus a peccatis q̄ seruos faciūt: nec seruus cōditione d̄spiciat̄: nec liber ereptus elat⁹ seruo se p̄ponat. f Quia empti. Reddite vicē vt vos serui sitis xp̄i nō hominū: hi sūt serui hoīm q̄ hūanis se subijciūt supstitionibus. g Serui ho. Quod cōtingit vobis si dicat̄: ego sū pauli: ego apollo. h De virginibus. Cā illi⁹ fornicatoris: de omni fornicatione vitāda docet. i Necessitatē. Dicit penurias seculi q̄s sepe patiunt̄ cōiugati: infirmis infirmā rōnē p̄tēdit: posset ei dignioꝛē reddidisse virginitatis rōnē ei⁹ mun⁹ amplius cōmēdando. Supgredit̄ enī virgītas ɔditionē humane nature p quā homīes angelis assimilant̄. Maioꝛ tn̄ victoria virginū est q̄ angelorū. Angeli enī sine carne viuūt. virgīes ꝟo in carne triūphant. Inde ē q in tabernaculo dn̄i supmū opimētū erat d̄ pellib⁹ hiacynthīs p qd̄ intelligit̄ celibū vita. h; eī hiacynth⁹ sp̄ē; sile; thronoꝛ: ita q̄ in carne virgineā puritatē seruant supcelestib⁹ similant̄. hi sūt q̄ cū mulierib⁹ nō sūt inquinati: ꝛ sequūt̄ agnū quocūq̄ ierit. k Hoc itaq̄ dico. Hic ad tēpantiā monet. Quasi q2 cōiugemī dū sine pctō possit fieri: itaq̄ hoc consilium do vobis.

† 21. q. 1. c. 1. De regula. c. licet. in prin.

E

† 28. q. 1. c. sic eni. 84. di. c. cum in p̄scrito.

† De trāsla. c. quāto.

a Q. in eo statu spōt q̄sq̄ manere. s. cōiugū sic incetere q̄ saluti īpedimētū nō afferūt. vbi grā. Hoc. s. doceo q vnusq̄sq̄ maneat ī suo statu. b nō cogat adducere.

a Circūcisus aliq̄s vocat⁹ ē: nō addu- a
(ritus gentilium.)
cat p̄putiū. In p̄putio autē ali b
(i. nō cogat ad iudaicos ritus.)
quis vocatus est: nō circūcidat̄.
(a ad salutē nec ꝑdest nec obest hoc vel illud. i. iudaicus vel gentilis ritus.)
Circūcisio nihil est ꝛ p̄putium ni- c
hil est: sed obseruatio mādatoꝝ d
(a nō adducat ꝛc̄. sed b nō a qua. c cōditioni vocationi nō repugnante.)
b dei. † Vnusq̄sq̄ in q̄ua vocatione
(sicut.)
c vocatus est: in ea ꝑmaneat. Ser e
(quasi velis hoc effugere.)
uus vocatus es: non sit tibi cure. f
(a seruitute. q̄ est cā humilitatis.)
b Sed et si potes liber fieri magis g h
(a q2 equa vt domin⁹ seru⁹ xp̄i est. b i. in fide dn̄i vocat⁹: vel in opatiōe domini.)
vtere. Qui enī in dn̄o vocatus ē i k
(a idē ē ac si diceret seru⁹: s; honesti⁹ nomē.)
c seruus: libertus ē domini. Simi- l m
(a a deo: qd̄ crimen est. b qd̄ p̄fecti⁹ ē.)
liter qui liber vocatus est: seruus
(a vterq̄ seru⁹: q2 p̄. em. sāguie xp̄i. b et q2)
f est christi. † Precio empti estis. No- n o
(empti. a ita. s. vt postponatis seruitiū dn̄i. b q2 nullus stat⁹ nocet.)
g lite fieri serui hominum. Vnusq̄s-
(a nō a q̄: q2 null⁹ stat⁹ nocet in q̄ d̄s vocat̄. b statu. in obseruatione mandatoꝝ dei.)
q̄ ergo in quo vocatus est frater
in hoc permaneat apud deum.
(a de cōiunctis dedi preceptū dn̄i vbi vterq̄ ē fidelis. vel meū cōsiliū dedi vbi alter infidelis. b aliq̄ a lege p̄cipiēt vt cōtineāt vel nubāt.)
h † De virginibus autem preceptū p
(a nō p̄ceptū. a spūscō mihi ispiratū idē qd̄ supra dedi: nō nubēdi vbi tamē aliud licet.)
domini non habeo. Cōsiliū aūt q
(apostolatū.)
do tanq̄ misericordiā cōsecutus r
(a ita. b in dispensatiōe mihi credita. c quia aplus et fidel' ergo h̄ cōsilium do. s. nubēdi: q2 existimo h̄. i. in virginitate ꝑmanere.)
a domīo ut sim fidelis. Existimo s
(a non solū spe eterne vite.)
ergo bonum hoc esse propter in- t
(ita existimo: q2 ita vere est. s.)
i stantem necessitatem: quoniā bo
(in virginitate. tamen si.)
num est homini sic esse. † Alligat⁹ v
(et si instat necessitas. sed si)
es vxori: noli q̄rere solutionē. So x
(si potes continere.)
lutus es ab vxore: noli q̄rere vxo
(sed tamen.)
rem. Si autem acceperis vxorē y
(similiter.)
nō peccasti. Et si nupserit virgo:
(a nō peccāt: tamē leui⁹ est esse sine cōiugio: q2)
non peccauit. Tribulationem tn̄ z
(c p necessarijs rebus prouidendis sibi et filijs. b dum consulo hoc euitare. vel dum concedo qd̄ vultis et si graue. tribulatiōnē carnis habebūt. ego aūt vobis parco.)
carnis habebunt hm̄oi. Ego au- a
k tem vobis parco: Hoc itaq̄ dico b

a Circūcisus aliq̄s vocat⁹ est nō adducat p̄putiū. i. n̄ sequat̄ ritū gētiliū q̄ sp fuit illicit⁹. b In p̄putio aliq̄s vocat⁹ ē nō circūcidat̄: volens obseruare legalia q̄ cessauerūt in morte christi: maxīe q̄tū ad cerimonialia: de quib⁹ fuit circūcisio: cui successit baptism⁹ in noua lege. iō subdit̄: c Circūcisio nihil est. i. nihil facit ad salutē. d Sed obseruatio mandatoꝝ dei. Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. sūt enī de dictamīe iuris naturalis: ꝑpter qd̄ obligatio eoꝝ sp manet. e Seru⁹ vocatus es. ad fidē. f Non sit tibi cure. i. nō feras hāc cōditionē moleste: nā in illa potes xp̄o seruire. g Sed et si potes fieri liber. ex grā dn̄i tui. vl' alia via de facili. h Magis vtere. s. seruitute q̄ ante: seruiēdo christo in mēbris suis: exemplo christi q̄ sicut minister erat cū discipulis. Et ꝑpter hoc papa seruū seruoꝝ dei se vocat in lr̄is suis. i Qui enī in dn̄o vocat⁹ est seru⁹. cōstruat̄ sic lr̄a: Qui est seruus. existens in cōditiōe: k In dn̄o vocatus est. i. vocat⁹ ad fidē. l Libertus est dn̄i. i. libere pōt seruire deo: ꝛ equalis est meriti apud deum: sicut ille quē vocat existentē in libertate. m Similiter qui li. voca. est seruus est chri. sicut ꝛ ille q̄ vocatus est seruilis ɔditiōis existēs. vn̄ dic̄ Amb. Apud deū bona seruitus ꝛ bona libertas equa lance appendunt̄: et q vterq̄ sit equalit̄ seruus christi. ostēdit̄ ɔn̄r cū dicit̄: n Precio empti estis. i. sāguine christi qui equalit̄ effusus ē p vtroq̄. empt⁹ ꝟo seruus efficit̄ emptoris. o Nolite fieri ser. ho. dimittēdo seruitutē dei p seruitute hominū. vtraq̄ eī pōt sil' stare: vt cū q̄s ꝑpter deū humilit̄ sustinet hominis seruitutem. p De virginib⁹ aūt. Postq̄ aplus egit de matrimonio: hic ɔn̄r agit de fugientib⁹ matrimoniū p meliori bono. Et p̄mo p cōtinētia virginali. scd̄o de fugientib⁹ p cōtinētia viduali. ibi: Mulier alligata. Prima ī duas: q2 p̄mo agit de virginibus. scd̄o de virginū custodib⁹ ibi: Si quis aūt turpē. Pria in tres. q2 p̄mo declarat ꝑfectionē que est in statu virginali. secūdo qualiter possit participari ī statu cōiugali. ibi: Hoc itaq̄. tertio quid circa hoc magis debeat optari. ibi: Volo aūt. Prima adhuc in duas. q2 p̄mo ostendit quid sit perfectū. secundo quid licitū. ibi: Alligatus es. Circa primū dicit Apl'us: De virginib⁹ autē ꝛc̄. s. q p̄dicē virginitatē esse necessariā ad salutē: q2 tāte altitudinis ꝛ ꝑfectiōis est q pauci possunt eam attingere. vnde dicit saluatoꝛ Mat. xix. Sūt eunuchi q̄ castrauerūt seip̄os ꝑpter regnū celorū: q̄ pōt cape capiat. q. d. pauci inueniūt̄ ad h̄ idonei. q Cōsiliū aūt do. tāq̄ de meliori bono ꝑpter rōnes supradictas de eodē ca. r Tanq̄ misericordiā ꝛc̄. nō solū in christianitatis statu: s; etiā in apostolatus statu: per quē auctoritatē ꝛ scientiā cōsulēdi habeo. ꝑpter qd̄ subdit suū cōsiliū. dicēs: s Existimo enī hoc bo. eē. i. simplicit̄ cōtinere. t Propt̄ instā. necessitatē. i. ad euitandū occupationē circa necessitatē vite p̄sentis: q̄ incūbit cōiugatis circa ꝑuisionē vxoris ꝛ ꝑlis p quā bō retrahit̄ a bono cōtēplatiōis ꝛ diuine dilectiōis. v Alligat⁹ es. Hic ɔn̄r ostendit̄ q sit licitū. s. matrimoniū ɔtrahere ꝛ in ɔtracto manere. ideo dicit: Alligat⁹ es ꝛc̄. q2 forsitā caderes p incōtinētiā. experti enī delectationē venereoꝝ in actu cōiugali reuertunt̄ ad eam de facili. x Solut⁹ es ab vxo. si potes cōtinere qd̄ est maius bonū. ideo nō est dimittendū p minori. y Si aūt ac. vxo. non pec. q2 hoc est licitū viro ꝛ etiā mulieri. ideo subdit̄: Et si nupserit virgo ꝛc̄. z Tribl'atione tn̄ ꝛc̄. s. matrimonio iūcti: q2 imminet eis anxietas mētis ꝛ labor corporis circa ꝑuisionē sue dom⁹ ꝛ ꝑlis: ꝛ q2 alter coniugū de facili suspicat̄ fraudē in altero de corpe: ꝛ sic anxiat̄ in mēte: cui⁹ anxietatis redūdatio fit in carne. a Ego aūt vob̄ pco. q. d. nō solum ostēdo vobis viam ꝑfectiōis q̄ difficilis est in obseruantia virginitatis: sed etiā matrimoniū ad qd̄ licite ꝛ bn̄ declinare potestis. b Hoc itaq̄. Hic ɔn̄r oñdit q̄liter ꝑfectio virginū possit haberi aliq̄ mō a cōiugatis. s. a licitis abstinēdo q̄tū fieri pōt

bono mō

Tāq̄

---

a Tāq̄ nō ha. qd̄ vti q facit q̄ hn̄s vxorem reddit: nō exigit debitū: ꝛ q̄ ꝑpt̄ infirmitatē ꝑpriā ducit vxorē: plāges pot⁹: q2 sine vxore eē nō potuit: q̄ gaudēs. q2 duxit: ꝛ maxīe q̄ pari cōsensu cōtinētiam seruāt. Gratioꝛa sane cōiugia iudicāda sūt q̄ siue filijs ꝑcreat' siue ꝑle ɔtēpta cōtinētiā pari ɔsensu seruare poterūt. b Tāq̄ non vtā. Ut ex bōis ei⁹ bona faciāt nō mali fiāt. Que ne putent̄ mala: bonis dant̄. Itēq̄ tollunt̄ vt ꝑbent̄. Nec ꝟo putēt̄ sūma: dāt̄ ꝛ malis. itēq̄ tollūt̄ vt cruciēt̄. c Preterit eī fi. Amb̄. Ideo hec q̄si nō sint existimāda sūt: q2 preterit: ꝛ vt nouis corporib⁹ nouus mundus ɔueniat: igne purgabitur. d Cogitat q̄ do. Hec enī de dānatione nō timēs ꝛ de salute secura: cogitat tn̄ q̄ dn̄i sūt. e Ut sit sācta ꝛ corpe ꝛ spū. Hoc ꝛ nupta s; ampli⁹ innupta: q̄ libera a necessitatibus mūdanis quibus astricta est nupta: intensius vacat celestibus p̄ceptis. f Nō vt laqueū. Aug⁹. Sed ad id tēdēs: dico q honestū ē: vt hō sit castus corpore ꝛ aīo: nō q turpe sit cōiugiū: s; q hoc honesti⁹ ꝛ facilitatem habeat. g Si quis aūt. Sicut de virginibus determiauit: sic et d̄ custodib⁹ determīat. h Meli⁹ fac. Quia apud deū meritum illi collocat ꝛ a seculi sollicitudine liberat illam. Et ideo recte ait: Melius est enim quod licz et expedit q̄ quod licz et non expedit. Aug⁹. Hic enī bene vtitur homo malo. ibi ꝟo bene vtitur bono. Duo enī; hec sc; bonum ꝛ malū: ꝛ hec duo: bon⁹ vsus ꝛ malus vsus sibimet adiuncta quattuoꝛ differentias faciunt. Bene vtitur aliquis bono continentiam dedicans deo. Male vtitur quis bono: continentiam dedicās idolo. Male vtitur quis malo: cōcupiscentiam relaxās adulterio. Bene vtitur malo concupiscentiam restringens connubio sic ergo meli⁹ est bene vti bono q̄ bn̄ vti malo.

a quo nō generatiōe carnali ꝑpagād⁹ ē ppl's dei: s; regeneratiōe spūali colligēd⁹. b h̄ solū restat agēdū

fratres tēpus breue est. † Reliquū a b
(studendo dei seruitio nō opi carnis.)
a est vt ꝛ q̄ habēt vxores tāq̄ nō ha-
(a aliq̄ ꝑspitate scli. b int⁹ timētes corrūpi.)
bētes sint: ꝛ q̄ gaudēt tāq̄ nō gau- e f c
(a p casib⁹ cōiugij vl' aliq̄ tristicia seculi.)
dētes: ꝛ q̄ flēnt: tāq̄ nō flentes: ꝛ q̄ d g
(a vt q̄ ꝑuidēt filijs. b nō apponāt coꝛ p̄iturīs rebus. c vt ꝛ vniuersaliter colligam.)
ēmūt tāq̄ nō possidētes: ꝛ q̄ vtun- h
b c tur hoc mūdo: tanq̄ nō vtant̄. Pre- i k
(a quotidie senescit. b pulchritudo nō substātia. c si nubitis hoc cōsulo sed magis volo.)
terit eni figura huius mūdi. Volo l
(a rei vxorie q̄ diminuta ꝑpēsi⁹ vigilat. q2.)
aūt vos sine sollicitudie eē. Qui si- m
(vt impleat.)
ne vxore est sollicitus est que domi
(a nō quō mūdo fruiat. iterioꝛi pulchritudie s;)
ni sūt: quomodo placeat deo † Qui n
(de domo. s. regēda.)
aūt cū vxore est sollicit⁹ ē q̄ sūt mū
(a etiam. b q2 ꝑtim deo: ꝑtim seruit mūdo. nō natura sed actu.)
di: quomodo placeat vxori. Et di- o p
(a similiter vidua vt virgo.)
uisus est. Mulier innupta ꝛ virgo q̄ q
(iā ñ cogitat ne dānet̄ a do. qd̄ ē tioꝛ custos maloꝝ.)
d e innupta est cogitat q̄ dn̄i sūt: vt sit
(actiōib⁹ q̄ gerūt̄ misterio corpis. b volūtate.)
sācta corpē ꝛ spiritu. Que aūt nu-
(a nō vt scā nō sit ꝛ si min⁹: nō enī pōt fieri vt nō sit scm̄ corpus quo sctificat⁹ vtit̄ spūs.)
pta est: cogitat q̄ sūt mūdi quō pla
(a consulo non nubere: s; ad vtilitatē h̄ dico vt expedit⁹ deo seruiatis: non vt si icontinētes estis: sim vobis laque⁹ fornicationis ꝛ occasio. maioꝛē.)
ceat viro. † Porrō hoc ad vtilitatē r
f vestrā dico: nō vt laqueū vobis in s
ijciā. Sed ad id qd̄ honestū est: ꝛ qd̄ t v
(quod est in coniugio.)
facultatē p̄bebat sine īpedimento
(ꝛ si honesti⁹ ꝛ expediti⁹: tn̄ si q̄s ꝛc̄. ne ꝛ si virgo nō peccat custos ei⁹ videat̄ peccare dicit: si q̄s ꝛc̄.)
g domino obsecrādi. Si quis autem x
(quandoq̄ de.)
turpem se videri existimat sup vir- y
(a vltra pubertatē. b q2 virgo nō vult cōtinere. vt nubat: q2 virgo nō vult continere)
gine sua q sit supadulta: ꝛ ita opoꝛ z a
(virgo. custos. custos.)
tet fieri qd̄ vult faciat. Non peccat b c d
(virgo. a ideo dico si opoꝛtet non peccat: nam de isto patet.)
si nubat. Nām qui statuit in corde e
(a in ꝑposito: non curās vl' sobolem vl' aliud hm̄oi. b cum virgo velit continere)
suo firmus nō habens necessitatē: f
(sed. implende.)
potestatem autem habens sue vo- g
(qui. a non ex leuitate statuit: sed ex iudicio mētis bonum esse decreuit.)
luntatis et hoc iudicauit in corde h
(a non ingerens fomitem nuptiarum. b non tn̄ non peccat.)
suo seruare virginem suam: bene i
(a et quia ita opoꝛtet fieri vt diximus.)
facit. † Igit̄ ꝛ q̄ m̄rimōio iūgit virgi k
(a quia licet quod facit. b cum habeat potestatē sue voluntatis.)
h nē suā bn̄ fāc: ꝛ q̄ ñ iūngit meli⁹ fac.

bono modo ꝛ ad supna tēdēdo. dicit igit̄. Hoc itaq̄ dico fr̄es: vos ad ꝑfectionē inuitādo. a Tēpus breue est. s. vite hūane: ꝑpter qd̄ q̄libet d; q̄tū pōt ad ꝑfectionē conari q̄diu h; tp̄s merēdi. iō subdit̄: b Reliquū ē vt ꝛ q̄ ha. vxo. tāq̄ nō ha. sint. quod fit duplicit̄. vno modo qd̄ reddāt debitū: non tn̄ exigāt. alio mō p̄fecti⁹: vt vterq̄ cōiugū de cōi cōsensu incipiat cōtinere: ꝑpter magis bonū adipiscēdū. c Et q̄ flent. i. tristicie materiā hn̄t: qd̄ frequēt̄ contingit in matrimōio ꝑpter varias causas ɔtingētes circa cōiuges ꝑlē ꝛ familiā. d Tāq̄ nō flētes. patiēter sustinētes ꝛ ex spe retributiōis eterne ɔsolationē recipiēdo. e Et q̄ gaudent. i. materiā gaudendi habēt ex aliq̄ tpali ꝑsperitate circa se ꝑlē ꝛ familiā cōtingēte. f Tāq̄ ñ gaudētes. cogitādo q nō multū est gaudendū nisi de bōis spūalib⁹ ꝛ eternis. ꝑsperitas enī tpalis frequēter vergit in nocumētū. g Et q̄ emūt tā q̄ nō possidētes. cogitādo q nō habem⁹ hic manētē ciuitatē sed futurā inquirim⁹: Hebreo. xiij. h Et qui vtunt̄ hoc mun. i. ꝑñt vti bōis huius mūdi eo q sint diuites ꝛ in corpe sani. i Tanq̄ nō vtant̄. accipiendo de bonis p̄sentibus q̄ntū min⁹ pōt fieri: salua tn̄ decētia stat⁹ ꝛ ꝑsonarū: ꝛ q2 hec sūt difficilia. iō subdit̄ ad hoc rō motiua. cū dicit̄: k Preterit enī figura hui⁹ mūdi: q2 est in cōtinua variabilitate: ꝑpter qd̄ parū curādū est de bonis p̄sentis vite: q2 nihil ē ibi stabile: Ul' pōt hoc referri ad finē mūdi appropinquātē: tūc enī cessabit figura. i. cursus hui⁹ mūdi: q2 tn̄ manebit ei⁹ substātia. s. corpora celestia ꝛ elemēta. ideo nō d̄r: Preterit substātia hui⁹ mūdi: sed eius figura. l Volo autē. Hic oñdit ɔn̄r q̄d circa p̄dicta sit magis eligēdū q̄tū est de se. s. cōtinētia virginalis q̄ aufert mundi sollicitudinē ꝛ animā eleuat ad cognitionē dei ꝛ ei⁹ dilectionē. ꝛ hoc est qd̄ dicit: Volo aūt vos sine sollicitudine esse. loquēdo de sollicitudie bōa spūalia impediēte. m Qui sine vxore est sollicit⁹ ē que dn̄i sūt. i. habet aptitudinē vt sollicitus sit de bonis spiritualib⁹ ꝛ eternis. n Qui aūt cū vxore ē: sollicit⁹ est que sunt mundi. ad ꝑuidendū necessaria sibi familie ꝛ vxori. o Quō placeat vxori. nō solū p dictā sollicitudinē: sed etiā p redditionē debiti. p Et diuisus est. partim seruiēs mūdo ꝛ parti deo quātūcūq̄ bene viuat in matrimonio. q Et mulier īnu. q2 idē ē ex pte mulieris sicut ex pte viri: ꝛ patet ex dictis lr̄a. r Porro h̄ ad vti. ve. dico. ostendēdo vob̄ id qd̄ ē meli⁹ ꝛ mag' eligibile potētib⁹ cōtinere. s Nō vt la. vo. inijciā. q2 nō dico h̄ tanq̄ necessariū ad salutē: h̄ enī esset illaqueare infirmos q̄ nō pn̄t cōtinere. t Sed ad id qd̄ honestū est. cōtinētia enī est honestissima. v Et qd̄ fa. p̄beat sine impedimēto dn̄o obsecrādi. i. sacre seruiēdi quā; facultatē p̄bet ɔtinētia auferēs īpedimēta deo libere seruiēdi: que frequēter cōtingūt ex ɔiūctiōe matrimonij ꝑpt̄ sollicitudinē annexā circa tpalia. ꝛ pt; p p̄dicta. x Si q̄s aūt tur. Hic ɔn̄r apl's agit d̄ virginū custodib⁹ q̄ in p̄mitiua eccl'ia erāt p̄res carnales ꝛ patres spūales id est episcopi quibus a parentibus tradebantur aliquando virgines custodiēde: igit̄ si custos virginis postq̄ ipsa venerit ad etatem adultā videat p signa ꝑbabilia ip̄a; voluntariā de virginitate seruāda deb; eā sic custodire. sin aūt: nuptui tradere. ꝛ h̄ est qd̄ d̄r: Si q̄s aūt turpem. i. male gratiosū. y Se vi. exi. sup virgie sua. i. sup virgine q̄ ē in sua custodia. z Q2 sit sup adul. i. ia; ꝑuenerit ad etatē nubilē. a Et ita opoꝛ. fie. quia cursus tp̄is et etatis nō pōt īpediri. pōt aūt custos talis virgīs male gratiosus videri duplicit̄. Vno mō a virgīe cui displicet a nuptijs retardari. alio modo ab alijs q̄ timēt de lapsu virgīs cui⁹ verecundia ī custodē reuerteretur. iō s̄bdit̄: b Qd̄ vult. ꝟgo custodita. c Faciat. m̄rimōiū ɔhēdo: q2 ī h̄. d Nō pec. nec ei⁹ custos peccat. e Nā q̄ sta. ꝛc̄. firm⁹ d̄ custodia ꝟgīs. f Nō ha. ne. tradēdi eā nuptui: q2 ñ videt eā ad h̄ icliari: nec timet de ei⁹ lapsu ꝟecūdari. g Ptātē āt h. s. v. d̄ custodia secura ꝟgīs. h Et h̄ su. ꝛc̄. absq̄ ɔiugio. i Bn̄ fa. ꝑuās eā ī statu ꝑfectioꝛi. ꝑpt̄ qd̄ ɔcludit: k Igit̄ ꝛc̄. ꝛ pt; lr̄a ex dictis.

† 31. di. c. lex 32. di. c. 1.

F

† De cle. cōiug. c. diuersis.

† 27. q. 1. c. de viduis. 2.

G

† 28. q. 1. c. sic enim.

lo. Mulier

Mulier

Glo. a Mulier alligat. Dixerat mulierē causa fornicatiōis a viro recedētē manere innuptā: aut viro suo recōciliari. ⁊ non dixerat: an maneret toto tpe vite sue: an tpe viri. hoc determinat. Cōtinuatio: Uirgo sꝫ pōt nubere cui vult: sed mulier .i. vidua sepata a viro viuēte viro alligata est legi ⁊c. b Qȝ si dormi. ⁊c.

2.q.8.c. euphemiū §. hinc colligitur. De sepul. c. de vxore. De scdis nup. c. penul.

Aug⁹. Nō dicit primus vel secūdus: vł quot⁹ nec nobis diffiniēdū qd̄ ñ diffinit aplus. vñ nec vllas debeo dānare nuptias: nec eis verecūdiā numerositatis auferre. Dñs autē septēuirā nō dānat: nec dicit i resurrectiōe nō posse esse. Sed tñ: neqȝ nubēt: neqȝ nubent. vñ nec cōtra humane verecūdie sēsū audeo dicere: vt q̄tiens voluerit nubāt: nec ex corde meo q̄taslibet nuptias ꝯdēnare. Quod dicitur vniuire: ƀ omni vidue. Beatior erit si sic pmāserit. c Beatior autē ⁊c. Satis oñdit beatā esse etiā post mortē viri. itē nubētē fidelē: sꝫ beatiorē nō nubētē. vñ maxie cathafrigarū ⁊ nouatianoꝝ heres cōcidūt: quas buccis sonātib⁹ nō sapiētib⁹ tertullian⁹ inflat: dū secūdas nuptias tāq̄ȝ illicitas maledico dēte ꝯscidit: q̄s omnino licitas aplus sobria mēte cōcedit. Amb. De tertijs aūt ⁊ q̄rtis ⁊ vltra plib⁹ nuptijs solent hoies mouere q̄stionē. Sed q̄s audet diffinire qd̄ nec aplm video diffiniuisse. d Puto āt. Nō dubitat Apls: sꝫ cōtēptores icrepat: vt ⁊ dñs dicēs: Si me sciretis forsitā ⁊ patrē meū sciretis: vel putas inueniet fidē in terra: vbo dubitatiōis infidelitatē arguit.

31.q.1.c.fi. — A — Job.8.c — Luce.18.b

Ca. VIII

e D E his autē que ido. sa. sci. Quasi scitis eque mecū ꝙ licet ea comedere: qꝛ omnes sciētiā habem⁹. de his dicit qui habentes sciētiā cū offendiculo edebāt. Quos primū arguit: nec sufficiēter scire dicit. Alij aūt ignari sub veneratiōe idoli comedebāt. f Sciētia iflat: charitas vo edificat. Aug⁹. Per se inutilis est sciētia: cū charitate vtilis. Per se inflat i superbiā: vt demōes q̄ greco nomine a sciētia sic sunt nominati: ppter elationē sciētie dat⁹ est Paulo stimulus. Melius est scire infirmitatē nostram q̄ȝ naturas rerū: quā sciētiā q̄ apponit: apponit dolorē peregrinatiōis ex desiderio patrie. Aug⁹. Humiliū virt⁹ ē de sciētia nō gloriari. Aug⁹. Ubi ē sciētia: charitas est necessaria: ne inflet. g Si quis autē diligit deū. Hic diligit deum: qui charitatis causa sciētiā mitigat: vt prosit fratri p quo christus mortuus ē. h De escis autē. Uituperata sciētia eoꝝ tandē aperit que est ea vera. i Idolum nihil est in mundo. Ambro. id est inter creaturas mundi. Materiam enim deus formauit: sed stulticia hominum formam dedit. Quecunqȝ facta sūt naturaliter: quecunqȝ enim sunt in creaturis facta sunt p verbū. Sed forma hominis in idolo non est facta per verbū: sicut nec peccatū per verbū. Sed ē nihil: ⁊ nihil fiunt homines cū peccāt. Uel illud quod putabant esse idolū: nihil est. Estimabant enī idolum esse psonā subsistentē ex simulacro ⁊ spū p̄sidente. Uel idolū nihil est in mundo .i. nullius rei que sit i mūdo similitudinē habēs. Idolum enī hic appellat speciē quā nō vidit ocul⁹ sed anim⁹ sibi fingit. Ideo districte in lege dictū ē: Nō facies idolū: neqȝ omnem similitudinē rei. Similitudo vo est cū aliq̄d ex his que sūt i celo et in terra: vel in aq̄s formatur. k Nisi vn⁹. Hoc dicē ne putet de⁹ esse i idolo. Aug⁹. Un⁹ enī tñ deus est pater ⁊ fili⁹ ⁊ spiritussanctus .i. ipsa trinitas vn⁹ de⁹ est. Nullaqȝ fit partiū in deitatis vnitate diuisio. nō enī deus pater ps est dei. Tres enim persone sunt pater ⁊ filius et spūssāctus: ⁊ hi tres (quia vnius substantie sunt) vnum sunt: et summe vnum sunt: quia ibi nulla naturarum: nulla est diuersitas voluntatum. Si enim natura vnum

De renun. c. nisi §. p defectu. — 2.Cor.12.c — B — Leui.26.a

essent

a ꝭ silr vidua pōt nubere: sed beati⁹ ē cōtinere: vł virgo q̄cūqȝ tpe pōt nubere: sꝫ cōiugata etiā si dimissa ē nō pōt dū viuit vir. b ꝭ viri.

a † Mulier alligata ē legi quāto tē-
a ꝭ vt nō liceat alij nubere. ꝭ tamen p̄me nuptie a domio: secūde pmisse.
b pore viuit vir ei⁹. Qȝ si dormierit
a ꝭ .i. pmittiꭍ ei vt.
vir ei⁹: liberata ē a lege. Cui vult
ꝭ sine turpitudie et viro sue religiōis vł sue legis.
c nubat: tñ in dño. † Beatior autē
ꝭ innupta.
erit si sic pmāserit ꝑm meū consili-
a ꝭ qd̄ vos nō putatis. b ꝭ sicut alij apostoli.
d um. Puto autē ꝙ ⁊ ego spiritum
a ꝭ quo spirante hec ⁊ alia suadeo.
dei habeam. Ca. VIII
ꝭ de his q̄sistꭍ ⁊ docuistis: sꝫ de istis nō fuit op⁹ querere: qꝛ scitis vt ego.
ꝭ de idoloticis.
e D E his autem que idolis
ꝭ posse comedi.
sacrificantur scimus: quia omnes
a ꝭ de creatore et creaturis. b ꝭ sed nō valet hec sciētia. qꝛ facit vos supbire cōtra ignaros: sꝫ charitas edificat ifirmos: q̄ qd̄ eis obesse pōt dimittit ⁊ iō eā hēre. nō iflātē sciam. ꝭ si sola est.
f scientiam habem⁹. † Scientia in-
ꝭ que non inflatur.
flat: charitas vo edificat. Si quis
ꝭ sꝫ nec pfecta scia ē: qꝛ ⁊ si scit aliq̄d qd̄ liꝫ eis. vti nō nouit ꝙ ea scia sic deberet vti. ne noceat alij
autem se existimat scire aliquid:
nondū cognouit queadmodum
a ꝭ hic non perfecte: sed qui diligit fratrem: vere scit deo approbante.
g oporteat eū scire. Si quis autem
ꝭ approbatus.
diligit deum: hic cognitus est ab
a ꝭ his p̄dictꭍ modis nō valet scia: sꝫ tñ i ƀ vā ē.
h eo. De escis aūt que idolis imo-
ꝭ ꝙ licet cōedi ꝙ nō ab idolo cōtaminata.
i lantur scimus: qꝛ nihil est idolū
ꝭ ne puteꭍ de⁹ esse in idolo.
k in mūdo: ⁊ ꝙ nullus est deus nisi
ꝭ vnus tñ. ꝭ pticipatiōe deitatis.
vnus. Nam ⁊ si sunt q̄ dicantur
a ꝭ sol et luna. ꝭ iā recepti. ꝭ morātes. b ꝭ apollo. c ꝭ Aug⁹. nō falso putatos dico: sed in veritate dij: pticipatione deitatis: vt sancti.
dij siue in celo siue in terra. Siqui-
a ꝭ q̄ alijs p̄sūt in terra apli: in celo archāgeli.
dem sunt dij multi ⁊ dñi mul

a Mulier. Hic vltimo agit de viduis. d. Mulier alligata est legi .i. vinculo ꝯiugali. b Quāto tpe. vi. vir ei⁹. vita corpali. c Qȝ si dor. vir e. p mortē corpalē. d Liberata ē a le. i. a dicto vinculo. e Cui vult nu. tñ i do. i. dū tñ vir sit fidelis: qꝛ non pōt ꝯhere cū ifideli. f Beatior aūt erit si sic pmā. ꝑꝫ meū ꝯsiliū. s. i ꝯtinētia viduali. tū qꝛ sic pmanendo liberi⁹ ꝑuire pt dño. tū qꝛ secunde nuptie sūt signū incōtinētie. g Puto aūt ꝙ ego spūm dei habeā. Hoc aūt addit ad oñdendū ꝙ suo consilio sit credendū: nec dicit puto dubitatiue: qꝛ cert⁹ erat p reuelationē spūꝫ dei se habere: sed dicit ƀ ad tollēdā aliqꝝ iactātiā ne se assereret p̄sūptuose spūm dei habere: qꝛ nescit hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit: Eccs. ix. Ca. VIII

b D E his aūt. Postq̄ȝ apl's corinthios īstruxit de matrimonio. hic ꝯñr eos īstruit d eucharistie sacro. Et diuidit ī duas ptes: qꝛ p̄mo excludit vitiū ꝯtrium qd̄ ē pticipatio mense idoloꝝ. scd̄o accedit ad ppositū oñdēdū. ca. xj. Pria ī duas: qꝛ p̄mo excludit pticipatiōis occasionē. scd̄o ipāꝫ pticipationē. ca. x. Pria adhuc ī duas. qꝛ p̄mo excludit dictā occasionē. scd̄o īducit ad oppositā pfectionē. ca. seque. Circa p̄mū sciēdū ꝙ int corinthios erāt aliq̄ scioli cognoscētes ꝙ carnes idolꭍ imolate ex ƀ nō ꝯsequūtur aliquā ꝯsecrationem vt gētiles credebāt: nec aliquā imundiciā vt iudei estimabāt. iō indifferēter carnes imolatas idolꭍ corā q̄buscunqȝ cōedebāt in scādalū infirmoꝝ: ⁊ sic eoꝝ scia erat alijs occasio ruine: ppter qd̄ sic apl's pcedit: qꝛ p̄mo declarat sciam nō valere nisi sit ordinata ꝑm charitatē. scd̄o de idolaticis oñdit vitatē. ibi: De escis. tertio arguit scādalizātiū temeritatem. ibi: Sꝫ nō. Circa p̄mū dicꭍ: De escis āt q̄ ido. s. ꝙ nullā ꝯsecrationē aut imūdiciā ꝯhūt. i Quia oēs scie. dei ha. videlicet ꝙ ē vn⁹ deus creator oim: ⁊ ꝙ oīs creatura ei⁹ bōa ē. Sciēdū tñ ꝙ Apl's ƀ loq̄ꭍ de corinthijs itelligētib⁹ ⁊ ñ d̄ simplicib⁹ vt patebit magꭍ in seq̄ntib⁹: ⁊ qꝛ inter illos sciētes aliq̄ habebāt sciāꝫ charitate ordinatā: aliq̄ vo nō. iō subdiꭍ: k Scia iflat. i. scia sine charitate facit supbire. l Charitas vo edificat. i. scia charitate ordiata ē ecclie edificatiua. m Si q̄s āt se exi. sci. aliq̄d. i. p̄sumēs de sua sciētia plus credit scire se q̄ȝ sciat ī veritate. n Nondū cogno. queadmodū opor. eū scire. i. de se sentire humiliꭍ ⁊ vti sua scia charitatiue. ⁊ talis scia approbaꭍ a deo. iō sequitur: o Si q̄s aūt diligit deū. in cuius vera dilectiōe includiꭍ pximi dilectio. p Hic cognitus est ab eo. cognitiōe approbatiōis. q De escis āt. Hic ꝯñr oñdit vitatē de sacrificijs idoloꝝ q̄ dicūꭍ idolatica. dicēs: De escis aūt q̄ idolis imolanꭍ: scim⁹ nos magis intelligētes: r Quia nihil idolū ē in mundo. Materia aūt idoli est aliq̄ res: vtpote aurū: argētū: lapis vel lignū: sꝫ ƀ ppria rō idoli est ꝙ sit representatiuū dei. representat aūt falsū deū: ⁊ sic idolū nihil est. falsū enī ⁊ nō ens cōuertūꭍ: sicut veꝝ ⁊ ens. quod aūt nihil est nullā imūdiciā aut cōsecratione pōt dare rei imolate. s Et ꝙ nullus ē de⁹ nisi vnus. qꝛ natura diuina nō est multiplicabilis. t Nā et si sūt q̄ dicanꭍ dij ⁊c. q. d. ƀ pueit ex deceptiōe hoim nomē deitatis alijs a deo falso attribuentiū.

Nobis tñ

essent: ⁊ ꝯsensione nō essent: nō sūme vnū essent. Si vo in natura dispes essēt vnū nō essent. Porro xp̄s vna psona est gemie substātie: qꝛ ⁊ de⁹ ⁊ homo ē. Nec tñ vel de⁹ vel homo ps hui⁹ psone dici pōt. Idē alioq̄n filius dei anteq̄ȝ sumeret formā serui nō erat tot⁹ ⁊ creuit cū hō diuinitati ei⁹ accessit. Qȝ si i vna psona ps nō pōt esse de⁹: q̄ntomagꭍ ps trinitatis esse nō pt: q̄cunqȝ vn⁹ in trib⁹. Huius ergo trinitatis nec tertia ps est vn⁹: nec malus aliq̄d omnes q̄ȝ singuli. Nobis vnus: gentibus plures: quos terret deus noster .i. demōes q̄ volētes videri dij sibi exigūt: q̄ vero deo debenꭍ: aras sacrificia ⁊ alia. Noster vo homines deos facit. In scripturis nō dicūꭍ āgeli dij: ne putarēꭍ colēdi: sed nomine officij angeli: vt ille colaꭍ cuius sūt nūcij. De⁹ deoꝝ rex magn⁹ sup oēs deos: hoc non nisi de sanctis. a Deus. trib⁹ modis dicit. Substātiue diciꭍ de⁹ trinitas. Adoptiue sancti q̄ p adoptiōis grāꝫ dij sꭍ. Nuncupatiue demōes ⁊ idola. b Et vn⁹ dñs iesus xp̄s. De xp̄o p hūanitate subdit: sꝫ de spūscto ñ oportuit. c Ex q̄ oia p q̄ꝫ oia. Oia a p̄re ꝑ p filiū creata sūt. Nec alia p filiū: alia p patrē: sꝫ eadē. alioq̄n iā nō oia p patrē: nec oia p filiū. Si aūt oia p patrē: ⁊ oia p filiū. ꝫ eadē p patrē q̄ et p filiū fctā sūt: eq̄lis est ꝫ patri filius ⁊ insepabilis opatio vtriusqȝ. d Polluiꭍ. p illos qui habent scientiā vnius dei: sed nō cū charitate per quos in hūc errorē infirmi inducebanꭍ: q̄rū nō cibus polluiꭍ sꝫ cōsciētia. e In christo. In christū peccare est xp̄ꝫ negare. In christo in his que sunt christi. In christo: cuius regnū diminuistis.

f N On sum Ca. IX liber. Incipit se pponere in exemplū vt sicut ipse abstinet a licitis pro scandalo fratrum: ita et illi. Quasi. Abstinete ab hoc licito: qꝛ ego habeo libertatem accipiendi stipendia ⁊ tamen non accipio. Et si sic inductus sit: intendit tamē se cōprobare apostolum: quia occasione pseudo minus de eo senserunt corinthij. Liber: licet mihi quod alijs apostolis: de euangelio viuere.

Nunquid

a ꝭ qui credimus. b ꝭ qui naturaliter ⁊ substātiue est de⁹ vn⁹ cū filio et spūscto. c ꝭ q̄ ⁊ nos i se credētes facit deos. ꝑm illō: Dedit eis ptātē filios dei fieri his q̄ credūt in noīe ei⁹.
a ti: nobis tamē vnus deus pater
a ꝭ credimus esse oia: quia. b ꝭ in gratia illius fouet. c ꝭ cū patre in substantia. i. nobis vnus est deus pater et christus.
b ex quo omnia: et nos in illo. Et
vnus dominus iesus christus:
ꝭ creata. a ꝭ qꝛ p ipsū informati sum⁹ in cognitione dei p quē sum⁹ creati. ꝭ i deo. ꝭ xp̄m.
per quem omnia: ⁊ nos per ip-
a ꝭ nos hoc scimus.
sum. Sed non in omnibus est
ꝭ vnius dei. ꝭ nō in omnibus. ꝭ qꝛ putāt idolū aliq̄d diuinū est etiā nūc sicut añ couersionē.
scientia: Quidam autē cum sciē-
a ꝭ .i. cū reuerentia idoli quasi aliqua illic esset diuinitas.
tia vsqȝ nunc idoli: quasi idola-
a ꝭ de sacrificatis. ꝭ non cibus polluit.
ticū manducant: et conscientia
ipsorum cum sit infirma pollui-
a ꝭ esca sumpta vel nō sūpta. ꝭ illis nocet vr̄a cōestio: vobis aūt non pdest: sꝫ fides esce pdest vobis.
tur. Esca āt nos ñ comēdat deo.
ꝭ sed ex fide eius tñ.
Neqȝ eni si nō manducauerim⁹
ꝭ minus habebimus bonum.
deficiem⁹: neqȝ si māducauerim⁹
a ꝭ in bono virtutū vel beatitudinis: sed ex fide eius tñ. b ꝭ q̄ȝtum ad vos nihil est esca ipa sed videte.
abundabimus. Uidete autē ne
ꝭ quia potest esse et non esse.
forte hec licentia vestra offendi-
a ꝭ in fide. ꝭ qui nesciunt adhuc idolū nihil esse b ꝭ et potest esse offendiculū infirmis.
culū fiat ifirmis. Si quis eni vi-
derit eum qui habet scientiā in
ꝭ in presentia idoli.
idolio recumbentē: nōne consci-
ꝭ per se. ꝭ per te.
entia eius cuꝫ sit infirma edifi-
ꝭ carnes sacrificioꝝ. ꝭ sicut.
cabitur ad manducandū idola-
ꝭ ita. a ꝭ qꝛ te sapientē vidit comedere: putās sub idoli veneratione.
tica. Et peribit infirmus in tua
ꝭ et ita grauiter peccas.
sciētia frater: ppter quē christ⁹
ꝭ in fratres ita peccatis.
mortuus est. † Sic autē peccan-
tes in fratres: ⁊ pcutientes con-
ꝭ cuius membra sunt.
scientiam eoꝝ infirmā in xp̄o
a ꝭ et quia in christo peccatis: abstinere sicut ego etiam ab omni carne.
peccetis. † Quapropꭍ si esca scā-
daliçat fratrem meum: non mā-
ꝭ non solum immolatam. a ꝭ sicut constat ꝙ non post mortem. sic certus sum ꝙ non in vita manducabo. ꝭ id est nec hic nec in futuro. b ꝭ non ꝙ mala sit esca sed.
ducabo carnem in eternum: nē
fratrem meum scanda-
liçem.
f N On sum liber: Ca. IX

a Nobis tñ in veritate fidei existētibus. b Un⁹ de⁹ pater. oim p creationē. de quo subdiꭍ: c Ex q̄ oia. sūt in effectu: d Et nos in illo. nō solū ꝑꝫ esse nature qd̄ ꝯseruaꭍ ab illo: sꝫ ꝑm esse grē p qd̄ speciali modo creatura rōnabilis est in illo. e Et vn⁹ dñs iesus xp̄s. s. vnitate psone nō nature: qꝛ naturā habꝫ diuinā ab eterno: ⁊ humanā ex tpe. f Per quem omnia. pducta sūt ⁊ subsistūt ꝑꝫ diuinitatē: qꝛ p verbū diuinū qd̄ est fili⁹ oia facta sūt: Joh. j. Oia p ipꝫ facta sūt: ⁊ in esse ꝯseruanꭍ: Heb. j. ca. Portās omia vbo virtutis sue. g Et nos p ipm sum⁹ specialiꭍ cōstituti in esse gratie. h Sed nō. Hic ꝯñr arguit temeritatē illoꝝ q̄ de sua sciētia p̄sumētes cōedebāt indifferenꭍ idolatica: qd̄ vidētes fideles simplices potissime ꝯuersi de gētibus credebāt eos comedere ad modū gētiliū. s. in venerationē idoli: ⁊ exemplo eorū inducebanꭍ ad sic comedendū: ⁊ sic peccabāt grauiꭍ reuertētes ad ritū gētiliū: ⁊ p ꝯseq̄ns illi q̄ sua sciētia abutētes simplices ad hoc inducebāt. ⁊ hoc ē qd̄ dicit: Sed nō in omnib⁹. s. fidelib⁹. i Est sciētia. cognoscēdi ꝙ idolū nihil est: ⁊ ꝙ nullā imūdiciā aut cōsecrationē dat carnib⁹ immolatis. ⁊ de istis simplicibus subdit: k Quidā aūt cū cōsciētia idoli: id est credētes ꝙ idolū habeat aliq̄d numinis. l Usqȝ nūc q̄si idolaticū mā. i. q̄si hñt aliq̄d consecratiōis ab idolo ⁊ in reuerentia idoli. m Et cōsciētia eorū cū sit infirma. i. erronea. n Polluiꭍ. p pctm̄. o Esca aūt nos cōmēdat deo. i. nō facit nos maiorꭍ meriti q̄ȝtū est de se vel demeriti. iđo subdiꭍ: p Neqȝ eni si māducauerim⁹ abūdabim⁹ ⁊c. i. abstinētia a cibo imolato idolis vł ei⁹ cōmestio nō facit nos deficere a grā vł pficere in ea: sꝫ intētio ⁊ mod⁹ cōedēdi ⁊ abstinēdi faciūt deficere a grā: sicꭍ cū aliq̄s cōedit i itētiōe venerādi idolū put faciebāt simplices xp̄iani: vł mō indiscreto put faciebāt sciētes p̄sūptuosi: tłia faciūt a grā deficere. ⁊ hoc est qd̄ dicit: q Uidete aūt. i. diligēter attēdite vos sciētes. r Ne forte hec licētia vr̄a. i. scia qua cognoscitis idolatica esse licita ad manducādū q̄ȝtū ex natura est rei. s Offēdiculū fiat infirmis. i. offēdere faciat infirmos vł ignorantes: ⁊ subdit modū p quē faciebāt eos offēdere. t Si q̄s eni. i. simplex xp̄ianus. v Uiderit eū q̄ hꝫ sciam. p̄dictā de idolaticis. x In idolio recūbentē. i. comedentē in loco vbi cōedūꭍ carnes idolis imolate. y Nōne ꝯsciētia ei⁹ cū sit infirma. i. ad cadēdū pna. ꝫ Edificabiꭍ ad mādūcādū idolatica. i. ad mādūcādū in venerationē idoli trahetꭍ. q. d. sic. qꝛ credit sapiētiorē hoc mō comedere. a Et peribit infirm⁹. q̄dāmodo idolatrādo. b In tua scia fraꭍ. i. occasiōe tue sciētie. c Proptꭍ quē xp̄s mortu⁹ est. ppter qd̄ sal⁹ ei⁹ nō esset sic cōtēnēda. d Sic aūt peccātes ⁊c. i. tale pctm̄ nō ē solū ꝯtra pximū sed etiā ꝯtra deū. ppꭍ qd̄ cōcludit apostolus. e Qua pter si esca ⁊c. talis enī abstinentia ad euitādū scādalū infirmoꝝ ē meritoria ⁊ etiā necessaria ad salutē: saltē quousqȝ doceant infirmos ꝙ talis cōestio nō ē illicita. Ca. IX.

C

D

f N On sū liber. Postq̄ȝ apl's repḣēdit aliqꝝ indiscretionē. hic ꝯñr inducit eos ad pfectionē. s. vt a licitis abstineāt ne infirmos scādaliçēt: ⁊ etiā vt sibi ⁊ alijs magis pficiāt p virtutis exēplū. ⁊ p̄mo ad hoc iducit ad pfectū sui exēplo. scd̄o currētiū in stadio. ibi: Nescitis ꝙ hi. Circa p̄mū sciēdū ꝙ apl's se ponit alijs in exemplū in ƀ ꝙ licet haberet potestatē accipiēdi sūpt⁹ ab alijs q̄bus p̄dicabat: tñ abstiebat victū querēs ex pprio labore vt magis pficeret in p̄dicatiōe. p hoc eī apparebat ꝙ nō q̄rebat tpale lucrū: sed salutē animarū: p ƀ etiāꝫ p̄cludebaꭍ via falsis aplis q̄ p̄dicabāt causa tpalis lucri. Sic ꝫ pcedit: qꝛ p̄mo declarat ppositū. secūdo remouet dubiū. ibi: Nō aūt scripsi. Prima in tres. qꝛ p̄mo declarat ppositū auctoritate. secūdo ratione. ibi: Si vos nobis. tertio exemplo. ibi: Nescitꭍ ꝙ hi qui. Primū autē declarat triplici auctoritate. s. officij apostolici: ⁊ vsus publici: ⁊ auctoritate veteris testamēti. secunda ibi: Quis militat. tertia ibi: Nunquid secundū. Circa primum sciendum ꝙ aliqui malignantes dicebant Paulum non esse apostolū: eo ꝙ nō fuit cor-

† De adul. c. significasti

† Ro.14.d 23. q. 5. §. De renū. c. §. pro gratui.

A

g 3 poraliꭍ cū

Universidad ... Biblioteca

a Nũqd nõ ha.põ. Aug⁹. Permisit enĩ dñs non iussit aplĩs accipere necessaria a sb/ditis: vt ģsqs vellet eo vteretur: qđ sibi liceret ex dñi cõstitutiõe. Si qs aũt vti nollet nõ ↄtra iussũ faceret: sed de suo iure cedẽt. Potestas est: non iussio dñi accipere sũpt⁹.
b Sororẽ mulierẽ. Dñs i comitatu suo mulieres habuit: ne viderẽtaliẽi a salute: q̃ ⁊ ministrabant ei. sic et apli.
† 31.c.ol/ no.35.q.1.c.iam nũc in fi.
c Sororẽ mu. Dñs cui angeli ministrãt infirmis cõpatiens: loclos habuit: q̃ mitteretur pecunia a fidelibus data victui necessaria: q̃s cõmendauit iude: vt vres si nõ possemus vitare: discerem⁹ i ecclesia tolerarẽ. Et mulieres ministraturas secũ qui se voluit: ostẽdens qđ a plebibus debere euãgelist⁹.
† 1.eccle sias.De p̃/ scrip.c.cuz officiũ.
d Operandi. Amb. Opandi honestius: p accipiendi.
† 1.eccle sias.circa medĩu.De p̃dicat.et di p̃d.c.extir pãde.35.cũ igitur.
e Quis mi. Ne q̃ abstiet: coapostolos re p̃hẽdisse videref. addit: Quis militat.
† 13.q.1.c.fir missime.35.ex co.
f Et de lac. Lac gregis dicit quicquid a plebe p̃positis daf. Et his verbis satis indicat apostolus non sibi aliqd vsurpasse vltra debitũ co/apostolos suos: si (sic dñs ↄstituit ex euã gelio) viuentes panem gratuitũ manducabant: ab eis sũptum quibus gratuitam gratiam predicabant.
† 13.q.1.c.ec clesias.35.his ita.
B
Offẽdi

a ∫ vtiq̃ liber sũ accipe q: aplus: apls q: xp̃m vidi: p quo minus viderer. ∫ per auctorem ostendit.
Nõ sũ apostolus? Nõne christuz a
∫ in via vel in templo.
iesum dominum nostrum vidi?
a ∫ per effectum. ∫ ego apostolus: quia vos opus apostolatus.
Nõnne opus meum vos estis in b c
a ∫ ad gl'iam dñi. ∫ dño eñ operãte. b ∫ q: estis meũ op⁹. ∫ alĳs.i.iudeis: q̃ p legẽ euacuabat.
dõmino? Et si alĳs nõ sũ aposto/ d
∫ q̃ p me cõuersi estis. ∫ vobis sũz.
lus: sed tamen vobis sum. Nam e
∫ forma a silitudie sigilli in vos apparet: q: ego sũ apls: dũ ea haberẽ p me q̃ alĳ p alios aplos: ⁊ iõ p vos apđ alios q̃ dubitãt apls defendor.
signaculuz apostolatus mei vos
estis in domino. Mea defensio f
∫ q̃ dubitãt an aplus sim an nõ. ∫ vos.i.
apud eos qui me interrogãt: hec g h
∫ et q: apls. ∫ ego et mei.
a ẽ. Nunquid non habem⁹ potesta i
∫ viuẽdi de stipendĳs vestris. ∫ vestra.
tẽ manducandi ⁊ bibendi? †Nun k
b quid non habemus potestatẽ so
∫ nobiscũ vt nobis ministret.
rorem mulierem circumducẽdi: si l m
a ∫ nõ hos rep̃hendit: sed eoꝝ more sibi p̃bat licere. b ∫ q̃ maiores iacobus ⁊ iohãnes.
cut ⁊ ceteri apostoli ⁊ fratres do/
∫ qui princeps.
mini et cephas? Aut solus ego ⁊ n o
a ∫ sm vos. ∫ vl' potestatẽ nõ opãdi.i. cessãdi a labore manuũ: q̃si vtiq̃ haberem⁹.
barnabas nõ hãbemus põtesta/
a ∫ .i.accipiẽdi. b ∫ p silitudines hũanas h idem p̃bat.
c d tez hoc operãndi? †Quis militat p
suis stipendĳs vnq̃? Quis plan
∫ vtiq̃ null⁹.
tat vineã: ⁊ de fructu ei⁹ nõ edit?
e Quis pascit gregẽ: ⁊ de lacte gre
gis non manducat? Nunqd sm q
a ∫ humana.s.similitudine em hoc p̃bo. b ∫ nõne lex moysi idẽ p̃bat.
hominem hec dicõ? An ⁊ lex hec r
non dicit? Scriptũ est enĩ in lege s
∫ nõ p̃hibebis p̃dicatorẽ viuere de p̃dicatione.
moysi: † Nõ alligabis os boui tri
a ∫ sed ne h videaf ad lrãm dictũ subdit: b ∫ vt de his in lege daref p̃ceptum.
turãti. †Nũnquid de bobũs cura t
a ∫ non pro bobus: quia propter nos tñ. non alligabis os boui tri.
est deo? An p̃pter nos vtiq̃ hec v
∫ h p̃p̃ nos: q: ⁊ alia ad idẽ spectãtia. ⁊ h ẽ. ∫ h
dic? Nã p̃p̃ nos vtiq̃ scp̃ta sunt
a ∫ nõ p spe. b ∫ corda apit ad fidẽ. ∫ nõ q̃ hec principalis sit intentio.
quoniã debet i spẽ q̃ arãt arare: x
∫ grana a paleis discernit. ∫ stipendioꝝ.
⁊ qui triturat in spe fructus per/
∫ iterũ p̃bat p rõnes. a ∫ q̃ spũm vrm viuificãt vel que a spiritusancto data sunt.
cipiendi.† Si nos vobis spiritũa y
lia seminauimus: magnum est si z
∫ ad sustentationem.
nos vestra carnalia metam⁹? Si a
∫ iterum a minori. ∫ tam potenter vtuntur vestris vt vosipsi.
alĳ potestatis vr̃e participes sũt: b c

poralif cũ dño iesu sicut alĳ apli. iõ primo declarat se esse apostolũ. scđo p̃bat intẽtũ. ibi: Nũqd. Circa p̃mũ dicit: Nõ sũ liber.i. habẽs liberã potestatẽ accipiẽdi sũpt⁹ p publicatione euãgelĳ. q.d. imo habeo rõne officĳ. de quo dicit: a Nõn sũ apls? q.d. immo: q: sũ a deo missus ad p̃dicãdũ euãgeliũ: Act.xiĳ. Segregate mihi barnabã ⁊ saulũ ⁊c. Nõne xp̃m iesũ dñm nr̃m vidi. q.d. imo: q: in via cũ appropinq̃ret damasco: vt aliq̃ dicũt: licet nõ sit scriptũ Act.ix. sz solũ q̃ audiuit eũ loquẽtẽ: q: nõ oĩa scripta sũt. vidit etiã in raptu q̃ fuit excellẽtior visio q̃ alioꝝ apostoloꝝ: q: vid[illegible] in gloria sua ad dexterã patris sedentẽ. sm q̃ dicit Aug⁹. q̃ vidit diuinaz essentiã. vñ.ĳ.Coꝝ.xĳ. dicit se raptũ fuisse vsq̃ ad tertiũ celũ. Probat etiã vlteri⁹ apostolatũ suũ p effectũ dicẽs. b Nõne opus meũ.i. effectus mei aplat⁹. c Vos estis in dño.i. p̃ncipalif agẽte deo. q.d. immo: q: a me habuistis initia fidei. iõ dicit: d Et si alĳs nõ sũ apls ⁊c. q.d. ⁊ si alĳ vellẽt hoc negare: vos tñ nõ potestis. e Nã signaculũ aplat⁹ mei ⁊c.i. forma doctrĩe xp̃i p me vobis est imp̃ssa sicut p alios aplos imp̃ssa ẽ illis q̃b⁹ p̃dicauerunt. f Mea defensio.i. apostolatus mei p̃batio. g Apud eos qui me interrogãt. tanq̃ dubitãtes de apostolatu meo. h Hec est.s. vestra conuersio ad fidẽ per me.
i Nũquid. declarato officio sui apostolatus. hic ↄsequenter ostendit se habere potestatẽ accipiẽdi sumptus ex cõsuetudĩe alioꝝ aploꝝ dicẽs: Nunqd nõ habem⁹ potestatẽ mãducãdi ⁊ bibendi.i. viuendi de bonis vestris. q.d. immo sicut alĳ apostoli de bonis illoꝝ quib⁹ illi p̃dicauerũt. k Nunquid non habemus potestatẽ sororẽ mlierẽ.i. matronã deuotã ⁊ fidelẽ. l Circumducendi. ad ministrandũ nobis necessaria. q.d. immo. alique enĩ mulieres deuote legunf secute fuisse xp̃z p̃dicãtẽ de suis facultatibus ei ministrãtes: Mat.xxvĳ. ⁊ Luc.viĳ. ⁊ sic etiã factũ est alĳs apostolis post ascensionẽ xp̃i. ideo subditur: m Sicut ⁊ ce. apli ⁊ fra. dñi.i. eius cognati.s. iacob⁹ et iudas ⁊ reliqui. n Et cephas.i. petrus sic noiat⁹ a xp̃o: Joh.j. o Aut solus ego ⁊ barnabas ⁊c. q.d. nulla rõ ẽ q̃re priuemur hac potestate quã habuerũt alĳ apli. p Quis militat. Hic ↄñr ostendit p̃positum auctoritate publici vsus ⁊ rõnabilis. dicẽs: Quis militat suis stipendĳs vnq̃. q.d. nullus. immo milites stipẽdia sumũt a p̃p̃lo terre quã defendunt. Jdẽ ostẽdit in agricolis ⁊ gregũ pastorib⁹. apli ẽo fuerũt milites cõtra hereticos insurgẽtes: ⁊ in vinea dñi cultores: ⁊ gregis dñici pastores: p̃pter qđ a p̃p̃lo sũpt⁹ eis debebanf.
q Nũqd. Hic ↄñr oñdit p̃positũ auctoritate legis diuĩe. di. Nuqd sm hoiez.i. ex auctoritate cõsuetudĩs hũane factũ.
r Hec dico.s. q̃ p̃dicatores sũpt⁹ habere debeãt a p̃p̃lo. q.d. immo: ⁊ hoc cũ auctoritate diuine legis. s Scriptũ ẽ eniz. Deut.xxv. Nõ alligabis os boui triturãti.i. p̃dicatori laborãti in area dñi: ⁊ q̃ sic debeat p̃ncipalif intelligi. oñdit dicẽs:
t Nũqd de bob⁹ cura est deo? Circa qđ sciẽdũ q̃ licet diuia p̃uidẽtia generalif se extẽdat ad oĩa quãtũcũq̃ minima. tñ intellectualis natura speciali mõ subĳcit p̃uidẽtie diuĩe inq̃tũ hz dominiũ sui actus ⁊ capax est sup̃ne beatitudĩs: ⁊ h mõ nõ est cura deo de bob⁹ irrõnalib⁹: q: nõ sũt hui⁹ finis capaces. Lex aũt diuĩa directiua est in beatitudinẽ supnaturalẽ: p̃pter qđ dicta veteris testamẽti sũt ad hoc referẽda imediate q̃tum ad illa q̃ directe loquũf de futura beatitudĩe vl' mediate inq̃tũ corp̃alia facta veteris testamẽti sũt figura noui. sm qđ dicitur ca. sequẽti. Oĩa in figura cõtingebãt illis: ⁊ hoc mõ illud p̃ceptũ de ore bouis triturãtis nõ alligando fuit figura de victu p̃dicatoris nõ denegãdo. ideo dicit: v An p̃p̃ nos vtiq̃ hec dicit ⁊c. q.d. imo. q: figura ẽ p̃p̃ ip̃m figuratũ: sic circulus ante tabernam pendẽs est p̃pter vinũ in cellario existẽs.
† Deut.25. 1.Thi.5.
x Qm̃ debet in spe ⁊c.i. in securitate accipiẽdi sũpt⁹. non tñ dicit p̃pter spem: q: p̃miũ p̃dicatoris nõ ẽ sũpt⁹ tp̃alis sz fructus eterne beatitudĩs. Cõparaf aũt hic p̃dicator arãti inq̃tuz aperit corda hoĩm ad fidẽ suscipiẽdã: sicut arãs terrã apit ad seminũ susceptionẽ. Et silr triturãti iq̃tũ sua p̃dicatiõe segregant boni a malis: sicut grana a paleis. y Si nos. Hic cõsequẽter p̃bat apls p̃positũ rõe triplici. Prima ẽ: Rõnabile enĩ ẽ q̃ cõicãti bona maiora cuiusmodi sũt sp̃ũalia administrẽtur minora que sũt corporalia: sic aũt est in p̃posito. ergo ⁊c. ⁊ hoc est quod dicit: Si nos vobis sp̃ũalia seminauim⁹: ⁊ accipit hic si p q:. z Magnũ est si nos vr̃a carnalia metam⁹.i. bona ad sustẽtationẽ carnis necessaria. q.d. nõ. imo ẽ modicũ respectu boni qđ vobis ministram⁹. a Si alĳ. Hic põif ad h scđa rõ: q: pseudo apli accipiebãt sũpt⁹: ⁊ multomagis veri accipe poterãt. iõ dicit: Si alĳ.i. pseudo apli. b Ptãt' vestre.i. bonoꝝ tp̃aliũ in p̃tãte vr̃a existentiũ. c Participes sunt. inde viuendo.

a Offendiculum. Forsan ⁊ hi auari erãt vl' se licentiã peccãdi emisse putarẽt: vel libertatẽ arguẽdi apls iminueret. b Ne/sciis. Redit rursus etiã atq̃ et cõmẽdãs q: sibi liceat: ⁊ tñ non faciat. Naturalis rõ hoc habz: vt q̃s idẽ viuat vbi laborat.
Luc.10.a Jbidem.
c Dñs ordiauit. di. Ecce ego mitto vos ⁊c. Et paulo post: Jn quãcũq̃ domũ itrauerit': in eadẽ domo manete edẽtes ⁊ bibẽtes q̃ apđ illos sunt. d Ego aũt nul. abstinet a sũptib⁹ ne sit forma pseudo aplis rapacib⁹.
e Gloriã meã. Quisq̃s enĩ eo q̃ sibi debef vti nõ vult ampli⁹ ip̃edit ecclĩe. Maximaz q̃ habebat gl'iaz apls apud deũ nõ exigẽdo stip̃ediũ ab infirmis vl' de suis laborib⁹ trãsiẽdo q̃tidianũ victũ. Amb. Hoc est qđ stabulario ad quẽ vulnerat⁹ ille q̃ incidit in latrones p̃duct⁹ ẽ. dñs ait: Si q̃d ampli⁹ erogauerĩs red dã tibi. Ampli⁹ erogabat apls q̃ suis stipendĳs militabat. Vt gl'iam suã dicit quã hz apđ deũ de h q̃ pseudo repellebat a p̃dicatiõe nõ accipiẽdo: q̃ nõ nisi p tp̃alib⁹ p̃dicabãt.
Luc.10.c
f Gloria. quã hz apđ deũ ĩfirmis cõpatiens. g Necessitas. hui⁹ vite sustẽtãde. h Ve. q: vñ viuã nõ habeo. i Si ei voleñ. Sine vlla necessitate huius vite.
k Si inuit⁹. Vt qđ necessitate cogaf alĳs p̃dero: nõ mihi.
l Nã si euãgeliçauero. p mercede: vl' si ita euãgeliçauero: nõ ẽ gl'ia: q: tũc esset p necessitate: q̃ve.i. penuria esset sic pseudo.
Si enĩ volẽs. Quia ex voluntate est merces videam⁹ quõ.s. si ita ex dilectiõe facio: vt potius patiar penuriã q̃ abutar p̃tãte
m Dispensatio mi. cre. Hic dispẽsatio talis intelligitur: vt q̃si seruus alienum censum dispenset. vnde ipse nil capiat preter cibaria. Alibi dispensator dicitur qui vt filius ministrat euangelium coheredibus. Non debemus ideo euangeliçare vt mãducemus: sed ideo manducare vt euangeliçemus: vt cibus nõ sit bonum quod appetitur: sed necessarium quod adĳcitur: vt illud impleatur: Primũ querite regnũ dei et iusticiam eius: ⁊ hec omnia adĳcientur vobis. Propter regnũ dei tñ debem⁹ omnia operari: non solũ vel cuz regno dei mercedẽ temporalem meditari.
Mat.6.d
n Tanq̃ iudeus. Hiero. Non vere iudeus: sicut nec vere gẽtilis quib⁹ in cibis ⁊ hmõi assensit: nec tñ i cultu idoloꝝ: q: in christo nec circũcisio est aliqđ nec p̃putiũ. Dispẽsatorie itaq̃ simulabat se iudeũ. Sz Augustinus hec dicit fieri compassiõe misedie: nõ simulatione: vt q̃ mĩstrat egroto fit q̃si eger nõ cũ se febres hẽre mẽtif: sz cuz aĩo ↄdolẽt' cogitat quõ sibi seruiri velit: si egrotaret. Aug⁹. Tãq̃ iude⁹. Nõ simulãdi ẽsu/
tia: vt

a ∫ qui causa salutis vestre laboram⁹. b ∫ ecce licet nobis accipere.
quare nõ potius nõs? †Sẽd non a b
a ∫ quia forsitan non egere eũ dicerent cõtra h hoc subdit.
vsi sum⁹ hac potestate. Sẽd om c
a ∫ quia si acciperet apostolus pseudo iam libere acciperent: ⁊ sic in p̃dicatione durarent: ⁊ ita impedimentum fieret euangelio.
a nia sustinemus: ne quod offẽn/ d
diculum demus euangelio chri e
a ∫ item se probat habere potestatẽ per similitudinem sacerdotum gentilium vel iudeorum.
b ∫ in templo. ∫ vel hoc de gentibus.
b sti † Nẽscitis quoniã qui in sacrã f g
a ∫ vt artifices.
rio operatũr que de sacrario sũt h
∫ vt sacerdotes de iudeis.
edũt? Et qui altario deseruiunt
∫ quia partem habent de his que offeruntur.
b ∫ et sicut hic fit sic dominus rationabiliter disposuit de predicatoribus vt expeditiores sint ad predicandum verbum dei.
cum altario participãnt. † Jtã ⁊ i
c dominus ordinauit his qui euã
gelium annũciant de euãgelio
a ∫ dignus est enĩ opari⁹ mercede sua. b ∫ tot modis constat licere vel auctoritate vel exemplo
b viuerẽ. Egõ autez nullo horum
a ∫ sed nec vel volo. b ∫ q̃ liceat accipere.
vsus sũm. Nõn scripsi aũt hec vt k
a ∫ hec.i. vt ego accipiaz. b ∫ q: si sumerem p̃derẽ gl'iam: et malo mori vel volo magis mori.i. affligi.
ita fiãnt in me? † Bonũm est eniz m
e mihi magis mori q̃ vt gloriam n
∫ q̃ esset si acciperet cũ scãdalo. ∫ an euacuetur. ∫ eñ.
l meã quis euacuet. Naz ⁊ si euã/ o p
a ∫ de hoc solo nõ est gloria: q: necesse est hoc p iniunctione nec audeo dimittere: q: ve erit.
f geliçauero non est mihi glõria. q
g Necessitas eniz mihi incumbit. r
∫ sicut mihi iniunctũ est.
h Vẽ enĩ mihi est si nõ euãgeliça/ s
∫ si necessitate hoc facio nõ est gl'ia: sed si voluntas adiungif necessitati vt ex dilectione p̃dicem tunc est mihi gloria
i uero. Si enĩ volẽs hoc ago mer t
∫ sed.
k cedem habeo. Si autem inuit⁹: v
∫ et si mercedẽ nõ habeo alĳs dispẽso ⁊ p̃ficio.
m dispẽsatio mihi credita ẽ. Quẽ x y
∫ hoc scʒ.
ergo est merces mea: vt euan/ z
gelium p̃dicans sine sumptu a
∫ stabiliã. a ∫ qđ eẽt si acciperẽ.
ponam euangelium: vt nõ abũ b
a ∫ q: nõ libere arguerer.
tar põtestate mea i euangelio?
a ∫ vtiq̃ qđ dixi faciã nã ⁊ mai⁹ feci. ∫ nullius meritis obnoxius.
Nãm cum liber essez ex omnib⁹ c
∫ vt cõmodis omniũ seruirem.
omnium me seruum feci: vt plu d
a ∫ lucrum predicationis mee facerem. b ∫ et me modificaui omnibus.
res lũcrifacerẽ. † Et fãct⁹ sũ iudeis e
a ∫ in cibis et huiusmodi: et quia timotheuz circumcidit. b ∫ xp̃o.
n tanq̃ iũde⁹: vt iudeos lucrarẽr.

a Quare nõ poti⁹ nos. q.d. imo potiorẽ rõnẽ habem⁹. b Sed nõ vsi sum⁹ hac potestate rationib⁹ supra positis. Sed q: posset aliq̃s dicere. iõ aplus sumpt⁹ nõ accepit: q: nõ indiguit. iõ remouet hoc dicẽs: c Sed omnia sustinem⁹.s. penuriã ⁊ laborẽ ad victũ acq̃rendũ. d Ne qđ offẽdiculũ.i. ipedimẽtũ. † 25.q.1.c. iam nunc.
e Demus euãgelio xp̃i.i. p̃dicatiõi euãgelĳ: p hoc enĩ p̃cludebaf via p̃dicãdi falsis apostolis p̃dicãtibus cã lucri tp̃alis: quoꝝ p̃dicatio erat impedimentũ veritat' euãgelice: q: admiscebãt falsa veris. Silr tollebaf ipedimẽtũ ex pte corinthioꝝ q̃ forte erant auari saltẽ multi: p̃pter qđ min⁹ libenf recepissent p̃dicationem euãgelĳ si sũpt⁹ ab eis accepissent. f Nesci tis. Hic ↄñr ponif tertia rõ. habet enĩ h ratio naturalis vt inde q̃s viuat circa qđ laborat. ideo dicit: Nescit'. q.d. scire debetis: imo quia h est notoriũ. g Qm̃ q̃ in sacrario.i. in tẽplo opanf.s. sacerdotes ⁊ ministri. h Que de sa. sũt edũt.i. hñt inde victũ. h eniz erat cõe apđ iudeos ⁊ gẽtiles. i Jta ⁊ dñs or. ⁊c. vt ptz Mat.x. vbi de p̃dicatorib⁹ dr: Dignus est opari⁹ cibo suo. k Nõ scri. ãt. Hic ↄñr apls remouet dubiũ. posset enĩ aliq̃s credere q̃ p̃dicta dixisset aplus eo q̃ vellet accipe sũpt⁹. iõ h remouet. Et diuidif i duas ptes: q: p̃mo ostẽdit se nolle vti hac p̃tãte. scđo q̃ vult mag' aliis s̃uire. ibi: Nã cũ liber. Circa p̃mũ dic: Nõ scripsi aũt h. de p̃tãte accipiendi sũpt⁹. l Vt ita fi. in me.i. vt acciplã. ⁊ subdit rõnẽ dicẽs:
† 13.q.1.c. ecclias.35. his ita. De p̃cbẽ.c.cũ sm.et.c.extirpande. ⁊ 16.q.1. dolcos.
C
m Bonũ est ei mi. ma. mo.i. min⁹ malũ ẽ hoc. i. min⁹ ei malũ respectu maioris hz rõnẽ eligibilis ⁊ boni. n Vt glo. me.i. mercedẽ quã expecto de p̃dicatiõe euãgelĳ sine sũptu rõnibus p̃dict'. o Quis eua. q.d. h ẽ mihi malũ maximũ. p Nã ⁊ si euã.i. euãgeliũ p̃dicauero sũpt⁹ accipiẽdo. q Nõ est mi. glo.i. non superogo: sz tñ ipleo p̃ceptũ mihi iniũctũ. ideo subdit: r Necessitas mi. in. ex p̃cepto dei. s Ve enĩ mihi ẽ si nõ euã. ex omissiõe p̃cepti. t Si enĩ vo. hec ago mer. ha. inq̃tũ deo obedio. v Si aũt in. sicut balaã bñdicebat populo isrl': Nu.xxiĳ. x Dispẽsatio mi. cre. ẽ.i. p̃ficio alĳs h si mihi sic ⁊ p̃phetie balaã p̃fecerũt alĳs sz nõ sibi. y Quẽ ẽ g mer. me.s. ex bono sup erogatiõis ⁊ p̃dicatiõe euãgelĳ. rñdet: z Vt euã. p̃. sũpt⁹ nõ accipiẽdo.
† 1.q.2.c.sacerdos.
† 1.q.2.c.sacerdos.i.fi.
† 23.q.6.35. itẽ cũ redderet.
a Sine sũ.po. euã. p h p̃cludẽs viaz falsis aplis ⁊ cõdescẽdẽs corĩthĳs vt p̃dictũ ẽ. ideo subdif: b Vt nõ abutar p̃tãte mea. apiẽdo viã falsis aplis ⁊ p̃cludẽdo viã corĩthĳs si sũptus acciperẽ: q: tũc apli falsi audaci⁹ sũptus acciperẽt ⁊ frequẽti⁹ p̃dicarẽt immiscẽdo ver' falsa: qđ ẽ abuti p̃dicatiõe euãgelica. ⁊ sic dic Apls: Vt nõ abutar.i. nõ dem occasionẽ aliis abutẽdi. accipe enĩ sũpt⁹ erat licitũ sibi vt patet p p̃dicta: sed abstinere erat superogatiõis. c Nã cũ liber. Hic ↄñr oñdit se omnib⁹ velle seruire ⁊ cõdescẽdere tñ absq̃ petõ: vt oẽs posset inducere ad salutẽ. dicẽs: Nã cũ liber essez in omnib⁹.i. nulli⁹ hoĩs cura obligat⁹.
d Omniũ me ser. fe. omnib⁹ gratis p̃dicãdo ⁊ eoꝝ infirmitatib⁹ cõdescẽdẽdo. e Et fa. sũ iu. tanq̃ iu. legalia obs̃uãdo: vtpote timotheũ circũcidẽdo: Act.xvj. ⁊ in tẽplo cũ alĳs iudeis se purificãdo: Act.xxj. Circa obseruationẽ ẽo legalium distinguit Aug⁹. tria tp̃a. Primũ a tp̃e legis date vsq̃ ad mortẽ xp̃i: et tũc illa obseruatio cadebat sub p̃cepto iudeis tñ q̃b⁹ lex fuit data. tertiũ est a tp̃e euãgelĳ publicati ⁊ deinceps: ⁊ extũc illa obseruatio fuit mortifera: q: declarata est eoꝝ cessatio. scđm ẽo tp̃s fuit intermediũ a passione xp̃i vsq̃ ad publicationẽ euãgelĳ: ⁊ illo tp̃e poterant cerimonialia obseruari a ↄuersis de iudaismo: ita tñ q̃ nõ ponerẽt ibi fidẽ: credẽdo q̃ sine obseruatione fides christi nõ sufficeret ad salutẽ: et
† 28 q.1.c. iã nunc. an te fi.
† 45. dis.c. recedite. an te fi.
D

his q sub lege sūt quasi sub lege
essē: cū ipe nō essē sub lege: vt eos
q sub lege erāt lucrifacerē: his q
sine lege erāt: tanq̄ sine lege essē
cū sine lege dei nō essē: sed in lege
essem christi: vt lucrifacerem eos
qui sine lege erāt. Factus sum in
firmis infirmus: vt lucrifacerē i
firmos. Omnibus omnia factus
sum: vt oēs facerem saluos. Oīa
autem facio propter euangeliū
vt particeps eī efficiar. Nescitis
q hi qui in stadio currūt: omnes
quidē currūt: sz vnus accipit bra
uiū. Sic currite vt compreben
datis. Omnis enim qui in ago
ne contendit ab oībus se abstinet.
Et illi quidē vt corruptibilē coro
nam accipiant. Nos autē incor
ruptam. Ego igitur sic curro: nō
quasi in incertum. Sic pugno nō
quasi aerē verberās. Sed casti
go corpus meum et in seruitutē
redigo: ne forte cū alijs pdicauē
rim ipse reprobus efficiar.

Nolo eī vos igno Ca. X

fuerunt: et omnes mare transie
runt: et omnes in moyse baptiza
ti sūt in nube et i mari. Et omēs
eandem escam spiritalem mādu
cauerūt: et omnes eundē potum
spiritalem biberunt. Bibebant
autem de spiritali cōsequēte eos
petra: petra autem erat christus.
Sed non in pluribus eorum be
neplacitū ē deo. Nā prostrati sūt
in deserto. Hec autē in figura fa
cta sunt nostri: vt non simus con
cupiscentes malorum: sicut et illi
concupierunt. Neq idolatre effi
ciamini sicut quidā ex ipsis: quē
admodum scriptū est: Sedit po
pulus mandūcare et bibere: et sur
rexerūt ludere. Neq fornicemur
sicut quidā ex ipsis fornicati sūt:
et ceciderunt vna die viginti tria
milia. Neq temptemus christū si
cut quidam eorum temptauerūt:
et a serpētibus perierūt. Neq mur
murauerītis sicut quidā eorū mur
murauerūt et perierunt ab exter
minatore. Hec aūt omnia in figu
ra cōtingebant illis. Scripta sūt
autē ad correptionem nrām: in
quos fines seculorū deuenerunt.

a Ne cadat. Ut q̄ p̄sumētes de sciā cū scādalo fratrū edebāt idolotica: ⁊ de pscīa gloriātes iudicabāt aplm cū ipsi essent rei. Aug⁹. Uideat ne cadat. Superbiā amputat: ne p eā tentētur sicut iudei tētati sūt: ⁊ periere: q̄ detrahētes moysi deū tē/ tauerūt ita hi detrahētes aplo deū tētant. b Uideat ne ca. Nō q̄ penitus sit aliq̄s sine casu: s; tē tatio .i. peti delectatio: nō app̄hēdat. i. ratione in ꝯsensū nō ducat: nisi hūana .i. de his sine quib⁹ ista vita nō agitur. c Tētatio vos nō ap. nisi hu. Hortat̄ vt hūana tētatio illos app̄hēdat: nō alia. Humana enī tētatio ē vt in necessitate vel p̄ssura nō diffidat hō de deo auxiliū hūanū reqrēdo. Propter xp̄m ergo pati humana tētatio ē p quā ꝓficit̄ apud deū. Aug⁹. Humana tētatio est alit̄ sape q̄ res se habet ⁊ cū bono animo. Nimis autem amādo sniam suā vl' inuidēdo melioribus vsq; ad p̄cidēde cōionis ⁊ cōdendi scismatis: vl' heresis sacrilegiū puenire: diabolica p̄sūptio ē. In nullo āt aliter sape q̄ res se habet angelica pfectio est. Humana igit̄ tētatio est credo: cū q̄s bono aīo s; humanā tñ fragilitatē in aliq̄ labit̄ cōsilio; vel cū irritatur in fratrē studio corrigēdi: plus tñ q̄ christiana trāquillitas postulat. Et q: homies sum⁹: sed spe angeli: q̄bus in resurrectiōe equabimur: si non est in nobis pfectio angeli: nō sit p̄sūptio diaboli. d Possitis sustine/

† 50. dis. c. pōderet. in fi.

† 40. dis. c. 1. §. ingem. Ec pe. dis. c. inter hec sciendum:

a q: illi et si bñficijs vsi perierūt b p bona.

b † Itāq; q̄ se existiat stāre: videat a b
a peccādo vel peccare faciēdo. a se a deo enim stat qui stat: a se cadit qui cadit. b et si fiat quā pmittit de⁹ q̄ est ad ꝓbandos bonos ⁊ malos puniendo.

a c ne cadat † Tētatio vos nō app̄hē c
a ego vos adhortor. ver⁹ in pmissis q̄ se ꝓcerorē electorū suorū fore ꝓmisit.

dat nisi humana † Fidelis aūt de⁹ d e
p se tribulatos.

est qui non patietur vos tentari f
a ferre. q: vel cadere nō sinit vel a casu erigit. b qui dat tēptāti licētiā dat tēptato misericordiam.

supra id quod potestis: sed faci/ g
augmentum virtutis.

et etiā cū tentatione prouentū:
ne deficiatis in lucra s; vincat̄. pseuerant̄.

d e vt possitis sustinere. Propter qd̄ h i
a ne p hoc nascat̄ i deū tētatio .i. exacerbatio.

f charissimi mihi fugite ab idolo/ k
altum quid.

rū cultura. Ut prudētib⁹ loquor l
a diligenter. b potus sanguinis per quē benedicuntur participantes.

g vosipsi iudicate q̄ dico. Calix be/ m n
a .i. quē nos fideles exaltam⁹ credēdo ⁊ gratias agendo.

nedictiōis cui benedicimus: non o p
ne communicatio sanguis christi q
participatio panis fracti in altari.

h est? Et panis quem frangimus. r
nōne facit nos vnū esse cū xp̄o.

Nōne participatio corporis dñi s
illius capitis quod est christus.

i est? Qm̄ vnus panis ⁊ vnū corpus multi sumus: omnes qui de t
vno pane ⁊ de vno calice pticipa

sed etiam eius occasiones.

a Uidete. Similitudo ē ad itelligēdū q̄d s. dictū est. Nōne q̄ edūt hostias illas legis s; carnalis isrl' pticipes sūt altaris. Sūt vti/ q; q; sic q̄ edūt carnē xp̄i ⁊ sāguinē ei⁹ bibūt p pticipes ei⁹ sunt. Uel videte. israel .i. discu/

a Uidete. Hic ꝓr declarat qd̄ dictū ē p exemplū de veteri testamento ...

a .i. carnalia legis seruātē p̄cepta etiā in vmbris sacrificiorū seruientē. b est et isrl' s̄m spūm.

a mus. Uidete israel s̄m carnem. a
illas carnalis isrl'. q. sūt vtriq;. ita vos xp̄i.

† Nōne q̄ edūt hostias participes b
b sunt altaris? Quid ergo? Dico q̄ c
magnum.

idol' imolatū sit aliqd: aut q̄ ido/ d
lum sit aliquid? Sed que imolāt e
ifideles. a sub regimie idoli occultū ē mysteriū iniqtat̄. i idolo diabol⁹ colit̄ q̄ peior ē idolo.

gentes demonijs immolāt ⁊ nō f g
alicui. ego aūt. qui fideles. qd̄ nō est nisi cōsciētia idoli vl' cōsciētia fratris qui scandaliza

c deo. † Nolo autem vos socios fie h
tur exemplo vestro. quia.

ri demoniorū. † Non potestis cali i
vniri deo et demōi.

cem domini bibere ⁊ calicem de k
moniorū: non potestis mense do/ l
mini participes eē: ⁊ mēse demo/ m
ad iram ꝓuocamus idolatica comedentes.
vel inuidemus.

d niorū. An emulamur dñm? Nū/ n o
vt valeam⁹ ei resistere. a si tñ dico nō licitos esse hos cibos. de his dicit q̄ ad escā ptinēt.

e quid fortiores sum⁹ illo? † Omia p
a adiuuāt me in cursu sed magis impediunt.

mihi licēt: sed nō omnia expedi/ q
idē alit̄ ifringit. a q: cōcedēs idolotica scāda/

f unt. Omnia mihi licēt: s; nō om r s
lū facit p̄ximo. p̄ximos. ⁊ ideo. tñ.

nia edificant. Nemo quod suū ē t
vt eum edificent.

g querat: sed quod alterius. Omne v x
vendit̄ur. si vultis.

quod in macello venit manduca y
s. an idoloticū sit vel non.

te: nihil interrogantes propter z a
astātis infirmi. māducate q:. omnia qui/

h conscientiaz. † Domini est terra ⁊ b
bus terra implet̄. item. ad cenam.

plenitudo eius. Si quis vocat c
vos ifideliū ad cenā: et vult' ire: d
oīe quodvobis appōitur mādu e
cate: nihil interrogantes propter f
consciētiā. † Si quis autē dixerit g h
hoc immolatum est idolis: noli/

certificationē: sed q̄ ante possit ... b Dñi ē terra ⁊ plenitudo ei⁹. ...

te manducare propter illum qui indicauit: et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam: sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo: quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Siue ergo manducatis: siue bibitis: vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo. Non querens quod mihi vtile est, sed quod multis vt salui fiant.

I Mitatores (Ca. XI) mei estote: sicut et ego christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Uolo autem vos scire quod

Imitatores mei estote. Postquam apostolus remouit a fidelibus illos qui sunt de eucharistie sacro. participationes ydolothitorum. hic consequenter eos instruit de sacro eucharistie. Circa quod primo ponit preambula. secundo accedit ad propositum...

seriose. cum dicitur: Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis...

Circa primum ponit triplicem comparationem. prima est hominis ad christum quod est caput hominis...

omnis viri caput christus est. Caput autem mulieris vir. Caput vero christi deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite: deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite: deturpat caput suum. Unum est enim ac si decaluetur. Nam si non velatur mulier tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi: aut decaluari: velet caput suum. Uir quidem non debet velare caput: quo-

Nico. de ly. Omnis viri caput christus est...

a niam imago ꝛ gloria est dei: mu
quia ex eo: nō vir eius: qꝛ.
lier autem gloria viri est. Non a
adam. eua. eua.
enim vir ex muliere: sed mulier b
a adam. alia ratio cur glīa viri: et quia
ex virō. Etenim non est creatus c
adam. in adiutorium eue. eua.
vir propter mulierem: sed mlier
a in adiutoriū viri. b vt ostendat subiecta: et qꝛ ꝑuaricatio p eā cepit. velet caput: nō hēat libeꝝ: ꝑpter sacerdotū reuerentiā. vt sicut ante iudicē ita ante vicariū sacerdotē sit subiecta viro: vl' ne sacerdotes intuētes eiꝰ faciē irritentur
propter virū.† Ideo debet muli
ad libidinē. a vl' potestatē alia litera.
er velamē habere supra caput su
grata est eni sctis āgelis ꝛ sacrata ꝛ pia significatio ista.
b um: ꝛ propt̃ āgelos. Uerūtamē d e
neqꝫ vir sine muliere: neqꝫ muli/
.i. ſm deū q̄ creauit ex vno ambos ꝛ vnū i natura: ꝛ qḋ vnū in natura cōfirmat: nā sicut.
er sine viro i dn̄o. Nā sicut mlier f
prius. postea nascitur.
c de viro: ita ꝛ p mulierē vir.† Oīa g h
et corpꝰ ꝛ aīa vtriusqꝫ. et cū hec sint.
d aūt ex deo. Uos ipsi iudicate: de/ i k
cet mlierē nō velatā orare deū?
nec ipa natura docet vos: Q vir l m
ſm legē q̄ hoc ꝓhibet.
q̄dē si comā nutriat: ignominia
e ē illi: mulier vō si comaꝫ nutriat n
a vt reā se cognoscat et subditā.
glīa est illi: quoniā capilli ꝓ ve/ o
lamie dati sūt illi. Si qs āt vide p
discretiōe nō vult vti ſꝫ auctoritate. apli.
tur contētiosus esse: nos talem q r
.i. nec moysēs nec xp̄s sic docuit vt vir velet caput: nō mulier.
cōsuetudinē nō habemus neqꝫ s

Nico. de lyra

de alijs gētibꝰ ad fidē xp̄i vocata. qḋ dictū est de velādis capitibꝰ. a sed improbans.
a b ecclīa dei. Hoc aūt ꝑcipio nō lau/ a b
a .i. nō ad vsū ꝑfectiōis: ſꝫ ad detrimētū dānationis. vt deceret.
dās q̄ nō in melius: ſꝫ in deteriꝰ c
a ad dn̄icā cenā. b pmū malū dissensio. vnde oriuntur cetera.
cōuenitis. Primū q̄dē cōueniētibꝰ vob d
a q̄ exigit charitatis vnitatē. b discordias.
i ecclīaꝫ: audio scissuras eē int̃ vos
a in q̄busdā esse qḋ nō est inutile bonū. b non vult: ſꝫ scit futuras. c vt in his q̄ dubitāt de resurrectione. vtile est.
c ꝛ ex pte credo† Nāꝫ oportꝫ ꝛ here e f
a non eni reprobi ſꝫ. qui dicunt: ego christi.
ses esse: vt ꝛ q̄ probati sūt mani/ g h
inter vos. a qḋ fieri debet nō tā corpoꝝ cōsortio q̄ cordiū glutino. et qꝛ in vobis scissure.
festi fiant in vobis.† Cōuenientī/ i
a ex hoc solo q̄ scissure sūt in vobis. vel iā in ꝑsēti hoc dānū hēti in futuro peiꝰ b nō licet.
bus ergo vobis in vnū iām non k
d est dominicā cenam manducare.
vestrum contendentium.
e Unusquisqꝫ enim suam cenam ꝑ l
a an dn̄icā cenā. totū qḋ obtulit. b non ad erogandū paupibꝰ. c cui nihil datis.
sūmit ad mandūcandū. Et alius m
a cum sobrij esse deberetis.
quidem esurit: alius autē ebrius
sed. in domibus potius faciendum.
est. Nunquid domos nō habetis n
ad manducandum ꝛ bibendum?
domū orōnis. qḋ vere facit: et si nō putatis.
f Aut ecclesiam dei contēnitis: et o p
erubescere facitis.
confunditis eos qui non habēt?
et cū hec sint nō inuenio qḋ dignū sit vobis.
a in alijs: in hoc nihil laudabile inuenio.
g Quid dicā vobis? Laudo vos? q r
a nō laudo. qꝛ corpꝰ dn̄i ē qḋ sumere deberetis: ꝛ i eiꝰ cōmemoratiōe. q. qḋ ego ab ipo didici hoc
h In hoc nō laudo. Ego enim acce s t
pi a dn̄o quod ꝛ tradidi vobis:
quoniam dominus noster iesus v

ſ imminēte iā paſſiōe. ⁊ ideo acceptiꝰ tenendū.

a chriſtꝰ ī q̄ nocte tradebatᷓ accepit a b

ſ de reparatiōe hominū ſic futura.

b panez: et grās agens fregit ⁊ di/ c d

a ſ .i. gratum et acceptum intelligite: fide comedi tc. ſ vt cōformes mihi ſitis. ſ qḋ aliud videtᷓ.

c xit: Accipite et mādu cate. Hoc ē e f

a ſ illud idem ſubſtantialiter vel ſm efficaciam.

corpus meū quod pro vobis tra

ſ qḋ dixi: ē corpꝰ meū ac. ⁊ mā. vt ſiċ pceſſi ſic ſeq̄mini. b ſ .i. in memoriā paſſiōis ⁊ mortis mee.

detur. † Hoc facite ī meā cōmemō g

a ſ ꝑ nr̄a ſalute et exhortatiōe. b ſ iā finito vetei paſcha.

rationez. † Similiter ēt calicē pōſt h i

ſ quaſi hic calix eſt meus ſanguis ī quo effuſo cōfirmatur nouū teſtamentū: q2 teſtamētū in mortuis confirmatᷓ. vł ē noua ꝓmiſſio: nō tpalis ſ3 eterni boni.

q̄ cenauit dicens: Hic calix no/ k l

uum teſtamentum eſt in meo ſan m

guine: † hoc facite ī meā cōmemo a b

a ſ iō deberis ſumere ī memoriā paſſionis quia.

a rationē. Quotieſcūq3 ei māduca c

bitis panem hunc ⁊ calicem bi/

a ſ pro vobis factā repſentabitis.

beris: mōrtē domini annūciabi/ d

ſ dn̄s ad iudiciū. ſ q2 in cōmemoratiōe mortis debet ſumi.

b tis donec veniat. Itaq3 q̄cunq3 e f

manducauerit panem et bibe/

a ſ mortis xp̄i penas dabit: vel de bono male ſumpto maculam traher.

c rit calicem domini indigne: re/ g

us erit corporis ⁊ ſāguinis dn̄i.

a ſ examinet. b ſ deuote accedēdū q2 dñs ē: vt gloriā videamur reddere redēptori.

a †Probet aūt ſeipz homo: ꝛ ſic de pane illo edat ꝛ de calice bibat. a b

ſ uam qui aliter.

†Qui ei mādducat ꝛ bibit īdigne: c

a ſ dānationē. b ſ nō tibi. ſ tolera malū bonꝰ vt venias ad pmia bonorū. ꝛ iudas cū Petro cōuerſari potuit: coinquinare nō potuit.

b iudicium ſibi manducat ꝛ bibit: d

a ſ p hoc q2. b ſ ab alijs cibis: ſ3 indiſcrete et negligēter ſumit. c ſ q2 indigne ſumūt.

c non diiudicāns corpꝰ dñi. Ideo e f

a ſ hoc ē imago futuri iudicij: vt hinc diſcāt non inultū eſſe. ſ febribus et alijs infirmitatibꝰ. b ſ longa inualitudine.

īter vos multi infirmi ꝛ ībecilles g h

a ſ moriunt. b ſ ita hec mala ex idigna ſūptiōe

ꝛ dormiūt multi. †Q ſi nōſmetip i k

veniūt ſed. a ſ penitendo. b ſ puniremur.

ſos diiudicarēmus: nō vtiqz iu- l

a ſ ſed nec iudiciū alijs inutile.

b dicaremur. Dū iudicamur aūt a m

a ſ ſm alios. ſ cū amatoribus mūdi.

c dño corripimur vt nō cū hoc mū n o

ſ quaſi infidelis eſt quin cōſiderate accedit. a ſ ne ſimilis pena vobis contingat.

do dānemur. † Itaqz frēs mei cū p q

ſ ad ſimilitudinē dñice cene.

f cōuenitis ad mādducādū: īuicem r s

ſ ieiuni. ſ ſed. ſ terrenis paſcatur. a ſ ſuos cibos nec poſt euchariſtiā ſumat.

expectate. Si qs eſurit domi mā t v

ducet: vt nō ī iudiciū cōueniatl. x

ſ de eodē: ſed his carere non poteſtis.

Cetera aūt cū venero diſponā. y z

Additio. j.

Additio. ij.

Replica.

Glo. ordi.

Nico. de lyra

ſ de illis poſt ſed.

a E ſpiritualibꝰ Ca. XII

a ſ quod veritas habet vt nō ſit ſciſma inter vos: ſed pax.

autem nolo vos ignora b

ſ dicturus ꝙ oīa bona a ſpūſancto pmittit ſimilitudines in contrario. ſ vt experti.

b re fratres. Scitꝭ aūt qm̄ cū3 gen- c

ſ cui impietati repugnat ratio.

tes eſſetis ad ſimulacra muta p d

ſ a maligno ſpū. ſ eratis.

c d ut ducebamini eūteſ. Ideo notū e f

a ſ tunc qui ſe abrūpit a chriſti corpe non habet hoc a ſpiritu ſancto.

vobis facio: ꝙ nēmo ī ſpiritu dei g

e loquens dicit anathema ieſu. Et h i

a ſ vere ꝫbo. ſ. cogitatiōe: ꝛ ope ieſus ē dñs.

nēmo poteſt dicere dominꝰ ieſus

a ſ .i. per. b ſ quaſi nemo pōt vitare malū ꝛ facere bonū niſi per ipſū: ſed tamē.

f g niſi in ſpiritū ſancto. †Diuiſiōnes k

a ſ donorum ſpiritus. b ſ dator eque quātum ad ſe benignus omnibus.

i vero grātiaꝝ ſūt: idēm aūt ſpūs. l

a ſ quibus alijs: alijs ſubſeruiant.

Et diuiſiōes miniſtratiōnū ſūt: m

ſ p arbitrio ſuo dans ſingulis. ſ filius. ſ opera maiora. ſ. et minora.

idē aūt dñs. Et diuiſiōes opatio n

dator. pater. necessaria.
nū sūt: idē vero deꝰ q̄ opaṫ oīa i
i. gratia p quā pts ꝙ in eo ipūs. ecclesie.
oibus. Unicuiqꝫ aūt daṫ manife
qꝛ et minor prodest.
p ptes qđ dixerat determinat. nō p meritū.
statio spūs ad vtilitatē. Alij q̄dē
nō solū sapia. i. de diuinis itelligētia: ꝛ scia đ hūanis: sꝫ etiā earū sermo vt aliis possint eloq̄.
daṫ p spm̄ fmo sapientię: alij aūt
sermo scientię fm eundē spiritū.
cōstātia fidei vel sermo. curādi infirmos.
Alteri fides in codeꝫ spiritu: alij
eodem omnibus.
gr̄a sanitatū in vno spiritu. Alij
miraculoꝝ cōtra naturā. p̄dicere futura
opatio virtutuꝫ: alij prophetia:
vt discernat qđ audit: quo spū bono an malo dicaṫ qꝛ et diabolus bona seductione dicit.
alij discretio spirituum: alij gene
i. loqui diuersis linguis.
ra linguarū: alij interptatio ser
liguaꝝ vl' visionū vt ioseph. i. et si ñ diuersa
monū. Hęc autem oīa operatur
i substātia. iuariabilis. nō ipse diuisus.
vnus atqꝫ idē spiritus: diuidēs
sicut q̄ deꝰ ē. iō diuersis diuersa dat qꝛ.
singulis prout vult. †Sicut enim
coniunctione mēbrorū.
corpus vnū est: ꝛ membra habet
diuersa.
multa: omnia autē mēbra corpo
q̄uis. tā. subministrando.
ris cum sint multa: vnum tū cor
oēs fideles sunt. vt nō dicā corpꝰ xp̄i qꝛ ipe xp̄s sūt tā minores q̄ maiores. quia.
pus sunt: ita et christus. Etenim
sancto. ducti.
i vno spū oēs nos i vnū corpus
abluti. natione diuersi.
baptiçati sumꝰ: siue iudei: siue gē
cōditione diuersi.
tiles: siue serui: siue liberi: ꝛ oēs i
in acceptione diuersorū donorū. bñ oēs vnū. cui ecclesia similis.
vno spū potati sumꝰ. Naꝫ ꝛ cor

ita et in ecclesia. nō oēs vniꝰ officij ꝛ doni.
pus nōn est vnū mēbrū: sꝫ multa.
qꝛ idē spūs dat oīa. aliq̄s cui donū inferiꝰ datur. tā dignꝰ vt ille cui opatio xtutū daṫ.
Si dixerit pēs qm̄ nō sū manus:
quasi qꝛ de primis nō ē: nō iō nō ē necessariꝰ.
nō sū đ corpore: nūm ideo nō ē de
similiter. qui habet sciētiā.
corpe? Et si dixerit aur(is): qm̄ non
vt qui habet sermonē scientię vel sapientię. est vtiqꝫ adhuc qꝛ si nō ē illud pōt esse aliud.
sū oculus: nō sū de corpe: nūm iō
non est de corpe? Si totū corpus
auris. auris.
oculus vbi auditꝰ? Si totū audi
discretio spirituū. narco. sed ꝓpter hec inconuenientia vitanda.
tus vbi odoratus? Nūnc autē po
ꝓuida ꝛ rōnabili volūtate opeauit. diuersa. maius vel minus.
suit deꝰ mēbra: vnūqđqꝫ eorū in
in cōstitutiōe corporis. sicut sibi visū est. modo multa.
corpore sicut voluit. Qꝫ si essent
vnius officij. qđ nō nisi diuersis subsistere pōt. ne corpus pereat.
oīa vnū mēbrū vbi corpus? Nūc
sunt. de omnibus.
aūt multa q̄dē mēbra: vnū auteꝫ
diuersa sunt: sꝫ maiora nō possunt dicere minoribus ꝙ eis nō egeāt. qꝛ si oculus ꝓuidet: manus operatur.
corpꝰ. Nō pōt aūt dicere ocul'ꝰ ma
pōt ei aliq̄s humilis qđ nō sublimis.
nui: opa tua nō indigeo: aūt iteꝝ
caput pedibꝰ: nō estis mihi neces
sarij. Sed multomagis q̄ videnṫ
viliora.
mēbra corpis infirmiora esse: ne
aliquādo. et q̄ putamꝰ inferiora: a superioribꝰ nō debēt sperni: sꝫ ampliꝰ honorari.
cessariora sūt. Et q̄ putamꝰ igno
vestimentorū.
biliora mēbra eē corpis: his hono
ita minus dignis exhortatio necessaria: qua aliquis honor illis detur vt fiant vtiles.
rē abundantiorē circūdamꝰ. Et q̄
vt pudēda. per aliqđ peccatū. cōsolatione in orationibus.
inhonesta sunt nostra: abundātio
a nobis ea celantibꝰ. q̄ p se satis honorem habent.
rē honestatē habent. Honesta aūt
coꝝ q̄ illis fiūt: sꝫ p ea sūt alia honorāda.
nostra nulliꝰ egent. Sed deꝰ tem
membris. in se. ampliorē.
perauit corpus ei cui deerat abū
per digna membra.
dātiorē tribuendo honorē: vt nō
discordia. humano vel ecclesia.
vbi debet esse vnitas. potiꝰ. se.
sit scisma i corpe: sed i idipsū ꝓ in
in rebus agendis.
uicē sollicita sint mēbra. †Et si q̄d
in aduersis. cōpati debēt. q̄si suū sit malū
patiṫ vnū mēbrū: compatiūṫ oīa
de bonis.
mēbra. Siue gloriaṫ vnū mēbrū:
quid ad nos ista respondet.
cōgaudēt oīa mēbra. Uos auteꝫ
vnitate fidei. capitis. prudentia.
christo capite ꝛ commēbro.
estis corpꝰ xp̄i ꝛ mēbra đ mēbro.

b a Et quosdā qdē. Determinat hic de donis dei q̄ altiora: ⁊ q̄ sunt inferiora. De his enī putabāt Corinthij q̄ minꝰ cēt maiꝰ: ⁊ q̄ maius esset minꝰ. Primū dignitate ⁊ tpe: aplos vite xp̄i pdicātes. Scdo ꝓphetas mysteria scripturarū vel futura reuelātes: doctores pcepta viuēdi dātes: vel q̄ pueros litteris imbuunt. b Genera linguaꝝ. Ecce donū dei ē multas scire linguas. Et nota q̄ vltimū ponit illud qđ illi primū ponebant. c Nūqd oēs ꝓphe. ⁊c. Qui hec non habet in se: amet in alijs ea ⁊ in eis iam hec habet q̄ in se nō habet. d Excellētiorē viā. Charitatē. q: maiꝰ oibꝰ pdictis donū: vn̄ in fine his q̄ dicūt: Dn̄e i noīe tuo ꝓphetauimꝰ. demonia eiecimꝰ: virtutes fecimꝰ: dicet dn̄s: Recedite a me: nō noui vos operarij iniq̄tatis. Ca. XIII

Mat. 7. c

Ibidem

e S I linguis ⁊c. Probat q̄ charitas excellētior ē: q: hec alia sine illa ñ valēt: ⁊ illa sine istis. f Si linguis ho. Minꝰ scientiū: vel angelorū. i. pfectoꝝ. Vel: Linguis. Oīm hoīm. f Angeloꝝ. Quibus ppositi minoribꝰ qđ de dei volūtate primi sentiūt significāt: qđ fit aliqbꝰ nutibꝰ aut signis vel qbus ad hoīes missi vtunt. g Charitatē aūt. Charitas est fons ꝓprius bonoꝝ: cui alienus nō cōicat: q̄ vt oleū nō pōt premi in imo sed superexilit. Quāta ē: q̄ si desit: frustra habēt cetera: si assit habent oīa? h Velut es son. aut cymbalū. Sicut impulsu aliquo nō per se resonāt: sic loquēs linguis: nō p se q̄ nescit: sed virtute spūs pfert ea qbus audientes mulceat. i Et si habuero ꝓphetiā. Vt balaam ⁊ cayphas et saul. ꝗ Mysteria

† Als ma/iora.

Nico. de lyra

A a Et quosdā. Hic post distinctionē gratiarū distinguit ministratiōes. Et diuidit i tres ptes: q: primo ponit distinctionē. scđo manifestationē eiꝰ. ibi: Nūquid oēs vos. tertio circa ministeriū ordinat hoīm affectionē. ibi: Emulamini. Prima adhuc in duas: q: primo distinguit ministratiōes principales. scđo minus principales. ibi: Opitulationes. Maiores aūt ecclie ministri sunt apostoli: ad quoꝝ officia tria ptinēt scʒ regimē ppli: doctrina ⁊ miraculoꝝ opatio ꝓ cōfirmatiōe doctrine. de his tribꝰ dicit Luce. ix. Cōuocatis aūt duodecim aplis dedit eis potestatē sup oīa demonia ⁊ vt lāguores curarēt: ⁊ misit illos pdicare regnū dei ⁊c. In potestatibꝰ aūt ordinatis illud qđ ē supremū reseruat supme potētie. alia aūt alijs cōicant. Regimē vero populi supremuʒ est in his tribꝰ: q: alia duo ordināt ad ipm. ideo regimen ecclesie ꝓprius est statꝰ aplici qui est superior statꝰ ecclie: ⁊ post eū alij status p ordinē. ⁊ hoc ē qđ dicit apl̄s: Et quosdā qdē posuit deꝰ in eccl̄ia. i. disposuit ordinate. b Primo aplos. qbꝰ est cōmissū ecclie regimē: Luce. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meꝰ regnū ⁊c. c Secūdo ꝓphetas. accipiētes a deo imediate reuelatiōes. d Tertio docto. q̄ reuelata alijs explanāt inferioribꝰ. de his duobus dr̄ Act. xiij. Erāt aūt in eccl̄ia q̄ erat antiochie ꝓphete ⁊ doctores. Nec cōtra h̄ est qđ dr̄ Matth. xj. Lex ⁊ ꝓphete vsq̄ ad Johānē. hoc enī dicit de ꝓphetis pnūciantibꝰ aduētū xp̄i in carnē q̄ tunc cessauerūt: nō tñ cessauit ꝓphetia simpliciter. Quartꝰ gradꝰ est coꝝ qbus cōicat gr̄a miraculoꝝ q̄ fuit cōicata alijs ab apostolis. ⁊ q̄tū ad h̄ dicit: e Virtutes. q̄tū ad eos qui faciunt miracula in elemēt. f Exinde gratias curationū. q̄tū ad eos q̄ faciūt miracula i corporibꝰ hūanis. g Opitulationes. Hic ꝯñr distinguit secūdarias administrationes d. Opitulationes. q̄tū ad illos q̄ ferūt opem maioribꝰ platis: cuiusmodi sūt decani archidiaconi. h Gubernationes. q̄tū ad parochiales sacerdotes. i Genera lin. q̄tuʒ ad illos q̄ varijs lin

rijs linguis loquebāt i primitiua eccl̄ia: ne ꝓpt defectū idiomatis impediret euāgelica doctrina. k Interpretationes sermonū. q̄tū ad illos q̄ occultas sñias explanabāt. l Nunqđ. Cōsequēter manifestat dictā distinctionē p h̄ q̄ tūc nō oēs administrationes iste cōcedebant oibꝰ: sed diuersis: sicut distīcta officia distinctis mēbris corpis. oculus enī videt ⁊ pes ambulat. ⁊ sic de alijs: nō enim oia oibus expediunt. iō dicit: Nūqđ enī oēs apl̄i? ⁊c. q. d. nō. ⁊ ptʒ lr̄a. m Emulamini. Hic ꝯñr ordinat affectionē hoīm circa dicta mysteria q̄ lʒ sint bona et ecclie necessaria: tñ non sūt sic appetēda: sicut charitas ⁊ illa q̄ faciūt hoīem vita eterna dignū. nō sic aūt dicta ministeria. iō dicit apl̄s: Emulamini. i. desiderate. n Charismata meliora. i. meliora spūs sācti dona. o Et adhuc. pter dicta ministeria. p Excellētiorē vobis viā. eūdi ad patriā celestē. q Demonstro. ca. sequenti.

† Eph. 4.

In ca. xij. vbi dr̄ i postil. Circa istā distinctionē cōsiderādū q̄ sicut dictū est gr̄e gratis date: dantur ad vtilitatem ecclesie.

Additio. Hec distīctio apl̄i de diuisione graꝝ gratis dataꝝ declarat plene i prima scđe. q. cxj. arti. iiij. i corpe q̄stionis in quo cōtinēt oia q̄ hic tradit postil. et pleniori mō vide ibi ⁊c. Ca. XIII

r S I linguis. Postq̄ apl̄s docuit de gratijs gratis datis: hic ꝯñr tractat de charitate q̄ idē est cū gratia gratū faciente: vel inseꝑabiliter ei annexa. Et diuidit i tres ptes: q: primo ostendit eius excellentiā respectu donoruʒ pdictorū q̄tum ad eiꝰ necessitatē. scđo q̄tū ad eiꝰ vtilitatē. ibi: Charitas patiēs est. tertio q̄tū ad eiꝰ stabilitatē. ibi: Charitas nūq̄ excidit. Circa primū ostēdit primo q̄ sine charitate nō valēt dona q̄ ptinent ad locutionē. scđo q̄ nec ea q̄ ptinēt ad cognitionē. ibi: Si habuero. tertio q̄ nec ea q̄ ptinēt ad opationē. ibi: Et si distribuero. ⁊ p h̄ tria dona ītelligit alia. dicit igit: Si linguis hoīm loquar. i. oīm hoīm p donū linguarū. s Et angeloꝝ. Circa qđ sciendum q̄ in angelis est duplex cognitio. vna qua vident diuinā essentiā. ⁊ de illa vnꝰ nō docet aliū: q: oēs imediate vident eā. alia vero cognitio est in eis de alijs: ⁊ hec est duplex. vna est de ministerijs diuine ꝓuidentie exequēdis. ⁊ d̄ his supiores loquūt ⁊ docēt inferiores: ⁊ nō ecōuerso. alia est de cōceptibꝰ ꝓprijs: ⁊ sic etiā inferiores docēt supiores et loquūt eis. sicut ecōuerso. Cōsiderādū etiā q̄ in angelis est aliqđ naturaliter notū alijs. ⁊ iō qñ illud naturaliter notū ab vno angelo ordinat ad manifestandū alteri id qđ est sibi occultū tūc est angelica locutio: q̄ quidē ordinatio dependet ex voluntate angeli ꝓponentis vel ordinātis: ⁊ sic pōt loqui vni ⁊ nō alteri. potestas igit hoc faciēdi dicit angeli lingua. Per hoc intelligit q̄ donū locutiōis quātūcūq̄ excellēs nō valet sine charitate. iō subdit: t Factus sū velut es sonās aut cymbalū tinniens. sonꝰ enī taliū q̄tūcūq̄ sit discretus: nō tñ est viuus. sicut aūt corpus viuit p animā qua carent es ⁊ cymbalū: sic aīa spiritualiter viuit p charitatem. ꝓpter qđ oīs locutio q̄ ē sine charitate mortua ē. Es aūt eo q̄ ē planuʒ ex vna ꝑcussiōe reddit simplicē sonū. iō significat eos q̄ veritatē simpliciter annūciāt. Cymbalū aūt eo q̄ ē cōcauum ex vna ꝑcussione multiplicat sonū. iō significat eos q̄ veritatem multipliciter annūciāt adducēdo plures silitudines ⁊ eliciēdo multas cōclusiones ⁊ hmōi. v Et si habuero. Hic ꝯñr idē ondit de donis ptinētibꝰ ad cognitionē d. Et si habuero ꝓphetiā p quā occulta diuinitꝰ reuelant. ij. Petri. j. Nō volūtate hūana allata ē aliqñ ꝓphetia: sʒ spūsctō īspirati locuti sunt

† Su

a f exponit diuersitatē i fidelibꝰ quā dixit i mēbris

a † Et quosdā quidem posuit deus a
a f dignitate ⁊ tpe. b f oīm ordiatores ⁊ iudices
in ecclesia: primō āpostolos: se/ b c
a f Augꝰ. qui post aduētū: nō q̄ cū pnūciauerūt de qbus in actibus apostolorum.
cūdo ꝓphētas: tertio doctores: d
a f q̄ miracula faciūt. b f q̄ infirmos sanāt
deinde virtutes: exide gr̄as cū/ e f
a f q̄ maioribꝰ ferūt opem vt titꝰ apl̄o vel archidi. epis. b f minorū ꝑsonarū platiōes: vt ꝑsbyteri. f qui plebi documento sunt.
rationū: opitulātiōes: gubērna/ g h
a f in plerisq̄ vacat.
b tiōes: genera liguaꝝ: intērpreta i k
a f diuersis hec: q: nō oibus oia: q: sic nō esset q̄bus hec officia seruirent.
tiones sermonū. Nūnquid oēs l
c apostoli? Nunqđ oēs ꝓphete?
Nūquid oēs doctores? Nunqđ
oēs virtutes? Nūqđ oēs gratiā
curationū habēt? Nūqđ oēs lin
guis loquuntur? Nunqđ oēs in
a f scripturas vel linguas. b f sed de his desiderate vtiliora nō linguas vt soletis.
tērptāt? † Emulāmini aūt charis/ m n
a f et pter pdicta. b f maius oibus donū.
b mata † meliora. Et ādhuc excēllē o p
a f eundi ad deū. i. charitatē: q: pdicta nō semꝑ ad meritū: sʒ ad honorē dei ostēdēdū gētibus.
tiorē viām vobis demonstro. q
f qđ alicui dat ad gloriā dei: non ad meritum.
e S I liguis hoīm Ca. XIII r
a f qua potest carere omnibus linguis loquens.
f g loquar ⁊ angelorū chāritatē aūt s
a f qđ inutiliter sibi cōfundit alijs significat.
b nō habeā: factꝰ sū velut ēs sonās t
f sibi nō ꝓdest: alios delectat nesciens.
i aut cymbalū tinniens. Et si ha/ v

ꝗ a Mysteria. Vt ⁊ iudas cū aplis ⁊ diabolꝰ q̄ (vt ezechiel dicit) mysteria diuia nouit. b Sciētia. Vt scribe ⁊ pharisei. vn̄ vos habetis clauē scie sʒ nec intratis: nec alios instare sinitis. Habēt hec vtiq̄ ⁊ mali q̄ ⁊ cōfitebūt i iudicio vbi nō audebūt mētiri: qbꝰ nō dicet: nō habuistis: sʒ nō noui vos: q: sine charitate habuerūt. c Charitatē āt ⁊c. Augꝰ. Hec ē vestis q̄ induti cōtinue securi discūbūt. hac veste pellit frigꝰ q̄ frigebat petrꝰ calefaciēs se ad prunas cayphe. hec sola ē q̄ diuidit iter filios regni ⁊ pditōis. Dāt qdē ⁊ alia p spm̄ mūera: sʒ sine charitate nihil ꝓsunt. vn̄ dn̄s ait: Qui habet dabit ei: ⁊ q̄ nō hʒ: id qđ habet auferet ab eo. Habet qdā graʒ possidēdi nomē xp̄ianū sʒ nō hʒ charitatē vtēdi: ⁊ iō qđ hʒ auferet ab eo. d Si distri. cha. Impar facultas multū vel parū dāti: sʒ nō impar ē charitas. Et iō tm̄ ē dare calicē aq̄ frigide: q̄tuʒ fuit zacheo dare dimidiū primonij. In charitate dinoscūt discipuli xp̄i: nō i ꝓphetia: fide: ⁊ alijs q̄ habēt ⁊ nō discipuli. e Charitas pa. ē ⁊c. Augꝰ. Hec sūt arma: qbꝰ miles xp̄i armat. Cuiꝰ armature q̄si pcipua arma pmisit patiētiā ⁊ benignitatē. f Orige. Altera illata a ꝓximis mala equanimiter portat: alia sua bona ꝓximis desiderabiliter impēdit. g Nō emulat. q: non eā aliena felicitas cōtristat. g Nō inflat. Quia nō eā sua felicitas attollit: nō querit sua: nō ē amatrix pecunie. h Oīa credit. Sʒ deo nō dicit oibus credit. i Oīa sperat. Sic in pribꝰ. i. i ꝓplo isrl̄ apparuit: q̄ sperabāt hr̄e qđ ꝓmittebat deꝰ. k Oīa sustinet. In capite. i. i xp̄o: q̄ patiēter expectauit gl̄iam resurrectiōis ⁊ ascēsionis. l Charitas nūq̄. Itē digni or: q: nec i h̄ seculo nec i futuro finit: ⁊ si opa eiꝰ cessent. m Nūq̄ exci. Si credēdo ⁊ sperādo diligimꝰ q̄ nōdū videt q̄tomagis cū videbit. ꝗ Euacuabit.

Luce. 11. g

Joh. 18. c

Mat. 4. c

Luc. 19. a

Nico. de lyra

sunt sācti dei hoīes ⁊c. a Et nouerim mysteria oīa. i. deitatis occulta q̄ ptinēt ad sapiam. ū. ij. ca. Loqmur dei sapiētiā in mysterio q̄ abscōdita est. b Et oēm sciam. siue diuinitus datā vt apl̄i habuerūt: siue hūanitꝰ acq̄sitā: vt philosophi. c Et si ha. oēm fidē. i. pfectā d Ita vt mōtes trāsfe. Ex h̄ obijciūt aliq̄ q̄ nulli scti habuerūt fidē pfectā: q: nō legit aliqs coꝝ mōtes trāstulisse. sʒ h̄ nō valet q: manifestatio spūs p miracula dat ad vtilitatē ecclie. vt. ū. dictū ē. ꝓpter qđ sācti fecerūt miracula put vtilitati ecclesie cōpetebat: ⁊ si cōpetēs fuisset mōtes eq̄ trāstulissent: q: maiora fecerūt mortuos suscitādo: cecos illuminādo: ⁊ hmōi q̄ fieri nō possūt nisi virtute diuina. trāslatio vo mōtiū virtute demonū posset fieri si dimitterent ꝓprie virtuti. e Charitatē aūt nō ha. ⁊c. q̄tū ad esse gl̄ie. Sciēdum etiā q̄ apl̄s h̄ loquit de sapia ⁊ scia put sūt gr̄e grat̄ date q̄ haberi possūt sine charitate: sicut ꝓphetia ⁊ fides: nō aūt put sapia ⁊ scia cōputant inter septē spūs sancti dona q̄ sunt inseꝑabiliter charitati annexe. f Et si distri. Hic ꝯñr idē facit de donis ptinentibꝰ ad opationē d. Et si distribuero. i. pluribꝰ diuisero: q: pietas ad plura se extendit. g Oēs fa. meas. p h̄ tāgit pfecta pietas: Matth. xix. Si vis pfectꝰ esse vade ⁊ vēde vniuersa q̄ habes et da pauperibꝰ ⁊c. Inter opa virtut̄ q̄ sūt ad ꝓximū p pricipali ponit opa pietatis: q: sicut dr̄. ij. ad Timo. iiij. Pietas ad oia vtilis ē ꝓmissionē habens vite q̄ nūc ē ⁊ future. h Et si tra. ⁊c. Inter oia q̄ sustinet hō ꝓpter deū martyriū ē potissimū: ⁊ maxie qñ q̄s offert se voluntarie: ꝓpter qđ h̄ exprimit cū dr̄: Et si tradidero corpꝰ meū: offerēdo voluntarie ꝓpter xp̄m. i Ita vt ardeā. qđ ē martyrij genꝰ acerbissimū. k Charitatē aūt ⁊c. ad consecutionē vite beate: q: charitas dirigit opa ad finē vltimū. ꝓpter qđ ipsa sublata deficiūt ab illo fine. l Charitas patiēs est. Hic ꝯñr ostēdit

a f futurorū. b f occulta vete. testa. ⁊ noui.
a bucero ꝓphētiā: ⁊ nouerim mystē a
a f diuinā ⁊ humana.
b ria oia: ⁊ oēʒ sciēntiā: † ⁊ si habue b c
a f de omni re vnde est habēda. b f pfectā. s.
c f ad litterā vel demones a patientibus.
ro oēm fidē itā vt mōtēs trāsfe/ b
a f et si illa magna.
c rā: charitatē aūt nō hābuero: ni/ e
a f cautela elemosyne vt pluribꝰ psit. f necessaria
d hil sū. Et si distribuēro in cibos f
a f nō diuitū q̄ reddāt. b f quicqd lʒ mihi hr̄e.
pāuperuʒ oēs facultātes meas: g
a f vt laurētiꝰ qđ ⁊ iactāter fit: vt ab empedocle.
† ēt si tradidero corpꝰ meuʒ ita vt b i
ardeā: charitatē aūt nō habuero k
a f itē charitas iō dignior ē: q: hec bona affert.
b f habitu patiētie in aīa.
nihil mihi prodest. Chāritas pā/ l
a f larga egenis. b f nō inuidet q: alterꝰ bonū diligit vt suū.
f tiēs ē bēnigna est. † Chāritas nō m n
a f peruerse. b f si ꝓspere succedit.
g emulat: nō agit ppērā: nōn infla o p
f nō vult alijs ppoīi. f tm̄ vt ablata nō repetit
tur: nō ē ambitiosa† nō q̄rit q̄ sua q r
a f nō ꝓuocat ad irā. f nō solū nō nocet: sʒ nec
sunt. Non irritat: nō cogitat ma s t
cogitat. f sʒ dolet vidēs aliquē ruere.
lum: non gaudet sup iniquitate: v
a f operibus iusticie: vel verbis veritatis.
b cōgaudet autē vēritati. Omnia x y
a f i actu ꝓ ꝑtate. f sic i noe apparet. b f qđ veritas suadet. f vt i abraā apparuit. c f q̄ veritas pmittit.
i k suffērt: oia credit: oia sperat: oia z a
f ꝓmissa patiēter expectat.
l sustinet. † Charitas nūq̄ excidit. b c

ostendit eminētia charitatis q̄tū ad vtilitatē: q: p ipam implent oia virtutis opa. Et prio h̄ ostendit i duobꝰ actibꝰ generalibꝰ virtut̄ cū dr̄: Charitas patiēs ē. Oīs enī actꝰ virtutis cōsistit i hoc q̄ aliqs bñ sustinet sibi illata mala: vel in h̄ q̄ bñ opat bona. q̄tū ad primū dr̄: Charitas patiēs ē. q̄tū ad scđm. m Benigna est. i. facit patientiam in malis tolerandis: ⁊ benignum in bonis operandis. benignitas enī dicit quasi bona igneitas: qđ fit quando ex igne charitatis animꝰ hominis sic liquescit q̄ bona habita non sibi soli retinet sed ad alios extendit. n Non emulatur. Consequenter explicat mag̃ in speciali opera virtutum que p charitatem efficiunt. Et diuidit in duas partes: q: primo ostēdit qualiter charitas facit vitare malum. Secūdo qualiter facit agere bonū. ibi: Congaudet. Circa primū sciēdum q̄ homo non agit malum cōtra deum sic q̄ ei noceat. sed sibi ⁊ ꝓximo bene nocet. Primo ergo ostendit q̄ charitas facit vitare malum contra ꝓximuʒ: ⁊ hoc malū vel est in affectu: vt quando quis dolet de bonis ꝓximi et de malis eius gaudet: quod fit per inuidiam quā remouet charitas: quia contrariat ei directe. ideo dicit: Non emulatur. i. non inuidet. habet enī emulari plures significationes q̄ continent in hoc versu: Emulor infla tur amat īuidet ac imitatur. Vel malum contra ꝓximum est in effectu. et sic dicit de charitate. o Non agit perperam: id est peruerse. p Non inflat. Hic secundo ostēdit qualiter charitas facit vitare maluʒ hominis in seipsum. Primo q: remouet inordinationem supꝑbie que est principiū omnis mali d. Non inflat: quia charitas excludit tumorem supꝑbie. inflatus enī habet magnitudinē apparentē sed nō existentē: sic supbꝰ videt sibi magnꝰ: cū tñ non sit fm̄ veritatē: ⁊ qm̄ ambitio ē filia supbie. iō ꝯñr dicit de charitate. q Nō est ambitiosa. i. facit ambitionē vitare. Secūdo q: remouet inordinationē cupiditat̄. ⁊ q̄tū ad h̄ dr̄: r Nō querit q̄ sua sūt. repetēdo ea cū scādalo. Tertio q: remouet inordiationē ire. ideo dr̄: s Nō irritat. i. nō ꝓuocat ad iracūdiā. Quarto remouet inordiationē elationis q̄ est in mēte. iō dr̄: t Nō co. malū. i. nō pmittit hoīem cogitare qualiter pficiat ope. v Nō gaudet sup iniq̄tate. i. nō pmittit peccare ex elatione vel malicia q̄ faciūt de malo gaudere Prou. ij. Letant cū malefecerint ⁊ exultāt in rebꝰ pessimis. de qbus facit charitas mag̃ lugere. x Cōgaudet. Hic ꝯñr ostēdit qualiter charitas facit opari bonū. et prio quo ad ꝓximū. cū dr̄: Cōgaudet aūt veritati. s. ꝓximi q̄ triplex est. s. veritas vite: doctrine: ⁊ iusticie. y Oīa suffert. infirmitates ꝓximi charitatiue supportādo. Scđo facit opa bona erga deuʒ qđ fit p virtutes theologicas. iō dr̄: z Oīa credit. q̄ tñ diuinitꝰ a deo sūt tradita a quo nō possūt tradi falsa: cū sit prima regula veritatis. credere vo oia q̄ tradunt ab hoīe leuitat̄ ē. vn̄ Prou. xiiij. Innocens credit oī verbo. In heb. hr̄: Stolidus credit oī verbo. iō innocētia accipit ibi ꝓ defectu sensus. a Oīa sperat. diuinitꝰ ꝓmissa: ⁊ ne spes frāgat ꝓpter dilationē. subdit: b Oīa sustinet. p lōganimitatē patiēter expectādo ꝓmissa. c Charitas nūq̄ excidit. Hic ꝯñr ostēdit excellētiā charitat̄ respectu alioꝝ donoꝝ q̄tū ad pmanētiā. Et diuidit i duas ptes. q: primo ꝓponit hāc pmanētiā. Secūdo ꝓbat eā. ibi: Ex pte. Circa pmū dicit. Charitas nūq̄ excidit: qđ aliq̄ mali intelligētes dixerūt: q̄ charitas semel habita nō pōt amitti. qđ est falsū: q: dr̄ Apo. ij. Charitatem tuā primā reliquisti. ideo sic intelligit dictuʒ apl̄i: Charitas nunq̄ excidit. i. vtens charitate: quia sic habēs charitatē nō peccat nec auertit a deo. ⁊ hoc modo intelligit illud. j. Joh. iij. Omnis qui natus est ex deo non peccat: scilicet inquantū

B

† De pe. di. 2. § cuidēter. De consecra. di. 4. c. solet.

† De pe. di. 5. c. si. et di. 7. c. nullus

† 11. q. 3. c. illud. § 10. b

† Phil. 2. c

† De pe. di. 2. c. charitas nunq̄

Universidad de ... Biblioteca

Siue prophetie euacuabuntur: siue lingue cessabunt: siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est: euacuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus loquebar vt paruulus: sapiebam vt paruulus: cogitabam vt paruulus. Quando autem factus sum vir: euacuaui que erant paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides spes charitas: tria hec. Maior autem horum est charitas.

Nico. de lyra.

Additio .j.

Additio .ij.

Ca. XIIII

Sectamini charitatem: emulamini spiritualia magis autem vt prophetetis. Qui enim loquitur lingua: non hominibus loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur mysteria. Nam qui prophetat: hominibus loquitur ad edificationem et exhortationem et consolationem. Qui loquitur lingua: semetipsum edificat. Qui autem prophetat: ecclesiam edificat. Volo autem vos omnes loqui linguis: magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis: nisi forte interpretetur vt ecclesia edificationem accipiat. Nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero nisi

Additio .iij.

ſ ſubdita oſtenſione.
vobis loq̃r: aut i reuelatiõe: aut in ſciẽtia: aut i ꝓphetia: aut i do
ſ Quis ita linguas appetatis: tamẽ.
ctrina? Tamẽ q̃ ſine anima ſunt vocez dãtia: ſiue tibia: ſiue citha
a ſ diſtinctos ⁊ intelligibiles ſonos.
ra: niſi diſtinctiõnẽ ſonituũ dede
a ſ .i. qs iudicare poterit modos vel cõſonantias cãtilene. ſ tibia.
rint: quõmodo ſcief id qð cani
a ſ aliud ſile. ſ vere ð iſtis neſcief: q2 nec ð tuba
tur: aut qð citharĩçatur? Eteni
ſ que bellum nõ ſignificet.
ſi incertam vocem dederit tuba:
ſ neſcief: effect⁹ indicat: q2 nemo ſe parat.
quis parabit ſe ad belluz? Ita ⁊
ſ loquẽtes. a ſ quorũlibet ſignorũ vel incognitam. b ſ per interp̃tationem.
vos pẽr linguã niſi mãnifeſtum
a ſ qui debetis ad bellũ cõtra demones hortari. b ſ quaſi nullo modo.
ſermonem dẽderitis: quõmodo
a ſ intelligef. ſ a vobis. ſ neſcietur.
ſciẽtur id qð dicitur? Eritis enĩ
ſ nõ ad corda hominũ. ſ quaſi inutiliter.
ĩ aera loquẽtes: tã multa vtpu
ſ ſunt multa. ſ toto.
ta genera linguaruz ſunt in hoc
ſ intellectu.
mũdo: ⁊ ſine voce nihil eſt. Si er
a ſ interp̃tationẽ ſignificatiõis vocis quã ꝓfero.
go neſciero virtũtem vocis: ero
ſ que inſtruere debeo. a ſ nõ itellect⁹. b ſ inſtruit
ei cui loquor bãrbarus: ⁊ qui lõ
ſ vel audit. a ſ itellect⁹. ſ q2 nec ipſe me nec ego ipm intelligo. b ſ ſicut dico de me. ſ eritis barbari ſine interp̃tatione.
quif mihi bãrbarus. Sic ẽt vos:
ſ q2 deſideratis dona ſpũs.
quoniã emulatores eſtis ſpiritu
um ad edificationẽ eccleſie queri
a ſ qð ẽ ꝑ iterp̃tationẽ. ſ et q2 edificare debetꝭ.
te vt abũdẽtꝭ. Et ideo qui loqui
a ſ deũ: vel ſic oret .i. loquaf. b ſ interp̃tandi gratia ſibi detur. ſ .i. vt exponat.
tur lingua orẽt vt interpretetur.
a ſ nã ſi aliter. ſ .i. loquar. b ſ a deo datus facit loqui vel ratio que id bonũ putat.
Nãm ſi orẽ lingua: ſpiritũs me⁹
b ſ intelligẽtia eorũ que dico.
orat: mẽs aũt mea ſine fructu ẽ.
ſ vtile ẽ. a ſ loq̃r. b ſ volũtate vl lingua ꝑ ſpiritũ data.
Quid ergo ẽ? Orãbo ſpiritũ: ora
ſ itelligẽtia mẽtꝭ. a ſ melodia cãt⁹ qð min⁹.
bo ⁊ mẽte. Pſallãm ſpũ: pſallam
ſ itelligẽtia ſpũali qð pl⁹. a ſ ſʒ aliter. b ſ aliq̃ bona dixerꝭ. a ſ ligua ꝑ ſpm̃ data. b ſ q. nullus nec etiã ſapiẽs q2 nõ itelligit. c ſ illrãti ⁊ rudis
⁊ mente. Cetẽrum ſi bẽnedixeris
ſpiritũ: qs ſupplẽt locum idiõte?
a ſ q. nullo modo: qm̃ qd di. ne. ſ hic eſt locus idiote. ſ etiã multum intẽtus vt intelligat.
Quõmodo dicet amẽ ſuꝑ bene
dictionem tuam? Quoniã quid
a ſ iõ dico ſuꝑ tuã bñdictionẽ: vel ħ noto ꝙ idiota nõ hʒ locũ. Nã ħ nõ noto vel arguo ꝙ ħ agis ħ iõ dicit ne videref rep̃hẽdere donũ ſpũs.
dicas neſcit. Nãz tu quidẽ bene
ſ in lingua.
gr̃as agis: ſed alter nõ ẽdificaf.

ſ q. nõ in vobis vitupero qð ĩ me nõ habeo. ſ q̃ loquif aliquis veſtrũ.
Gratias ago deo meo ꝙ omniũ
ſ cui vtilia eſſe debeo.
veſtrũ ligua loquor. Sʒ in eccle
ſ pauca. ſ vt intelligã.
ſia volo quinq3 verba ſenſu meo
ſ fide et moribus.
loqui: vt ⁊ alios inſtruã: ꝙ decẽ
ſ infinita verba. ſ tm̃. ſ ſic ⁊ vos agite.
milia ṽborũ in linguã. Fratres
a ſ ꝑ iperitiã. ſ vt nõ itelligatꝭ q̃ dicitꝭ vt pueri.
nolite pueri effici ſenſib⁹: ſʒ mali
a ſ vt intelligatis plene qð dicitis.
ſ in innocẽtia.
cia puuli eſtote: ſẽnſib⁹ aũt ꝑfecti
a ſ ne queratis linguas q2. b ſ i ꝓphetia Eſaie que hic dicif lex. c ſ .ſ. hoc.
ſitꝭ. In legẽ eni ſcriptũʒ ẽ: † Quõ
a ſ diuerſis generib⁹ linguarũ. b ſ ꝙ beniuolis et fidelib⁹. ſ et alijs verbis de ſpiritualib⁹ nõ terrenis.
niã in ãlijs liguis ẽt i labijs alijs
a ſ ꝑ apl'os. b ſ iudaico. ſ maliuolo. c ſ hoc faciã vt vel ſic exaudiãt. ſ ſed nec ſic exaudient in quo notat linguas eſſe datas in ſignũ infidelibus. vnde ſubdit. itaq3 lingue.
lõquar populõ huic: ⁊ nẽc ſic exaudient me dicit dñs. Itaq3 lin
a ſ qui credũt omnia poſſe deum.
gue i ſignũ ſũt: nõn fidelib⁹: ſʒ in
a ſ ad fidẽ nouitate miraculi mouẽtis. b ſ vt ſenſib⁹ ꝑfecti ſint fideles. c ſ ne ſanctũ datur canibus. ſ date ſunt.
fidẽlib⁹. Prõphetie aũt nõn infi
ſ vt edificenf.
delibus: ſed fidelibus. Si ergo
ſ fideles.
cõueniat vniuerſa eccleſia i vnũ:
ſ ſine interprete.
⁊ omnes linguis loquãf: intrẽt
ſ vel ra. ſ vel lis. a ſ cũ alter alterũ nõ itelligat
autẽ idiote aut infideles: nõnne
ſ quaſi arrepticij.
dicent quid inſanitis? Si autez
ſ viritim exponãt.
omnes prophetent: intret autez
ſ de aliquo ſuo errore.
quis infidelis vel idiota: cõuin
a ſ dãnabilis oſtendif.
citur ab omnibus: diiudicãf ab
a ſ peccata ſua que neſciebat tunc peccata.
oibus. Occũlta eni cordis eius
ſ ſibi. ſ expoſitionib⁹ eorum. ſ humiliãs ſe.
manifeſta fiũt. Et ita cadẽs i fa
ſ ſ q̃ ſe ſibi ꝑ vos notificauit. ſ ore qð hʒ corde
ciẽ adorabit deuz: pronuncians
ꝙ vere de⁹ ſit in vobis. Quid er

a Psalmū ha. Laudē dei p cāticū. b Doctrinā. Sensū spūalem p pru/ dentiā. c Aut vt mul. tres. Non plus q̄s tres. ne occupēt die ⁊ nō sit lo cus pphetis scripturas disserētib'.

est fratres. s. vobis agēdū. s. qd sequit: a Cū conueni'. ad ecclesiā. b Unusquisq3 vestrū psalmū habet. vel in se vel i aliquo de cōgregatiōe fideliū: q̄ donū sibi datum potest in alios refundere: q2 nō danī singulis oia dona sed diuisim: vt dictum est. s. xij. ca. ⁊ idē intelligēdū est de alijs sequentib' p psalmū vero intelligit canticum ad laudandū deū. c Doctrinā habet. i. gratiā p̄dicādi ad informationē morū.

a habet aliqd donū quo pōt vti ad edificatio/ nē: q2 ali'.

go ē fratres? Cū cōuenit' vnusq/ quisq3 vr̄m psalmū habet: doctri

s. i. gr̃a dei psalmū intelligit. a ali'. de mo ribus. alius. reuelationē. alius.

nā habet: apocalypsim habet: li/

a alius. linguarū vel scripturarū.

guam habet: interp̄tationem ha

autem.

bet. Oia ad edificationē fiāt. Si/

a cetera suis modis: lingua aūt sic. aliqs. fiat locutio.

ue lingua quis loquit fm duos:

a .i. duo vel tres loquāt. b ecclesie vel vn' post alium vel intercise. aliqs dicat vel expo nat populo.

aut vt multū tres: ⁊ p ptēs ⁊ vn'

interp̄tet. Si aūt nō fuerit inter/

a linguis loquēs. b vbi nihil debet esse nisi edificatio. tacite oret. linguis.

pres: taceat i ecclia. Sibi aūt lo/

a nō ergo plures q̄ lingua loquāt. tm̄.

quat ⁊ deo. Prophete duo aut

a sigillatim. q̄ dicunt.

tres dicant ⁊ ceteri diiudicēt. Q̄

a p p̄misertm̄. b aliquid melius. c q̄ an diebat. dei illi cum.

si alij reuelatū fuerit sedēti: prior

a etiā sedētes. nō simul ne cōturbatio fiat.

taceat. Potestis ei oēs p singu/

etiam maiores.

los pphetare: vt oēs discant et

a etiā minores. alios. b dum suggerūt et conatus bonos iuuant.

omnes exhortēt. Et spūs pphe/

tarū pphetis subiectus est. Non

discordie. a ⁊ iō alter cedat alteri.

enī est dissensionis deus: sed pa/

etiam.

cis: sicut in omnib' ecclesijs san/

a et si dixi q̄ potestis oēs pphetare.

ctorum doceo. † Mulieres i eccle

a vt nō loquāt liguis nec pphetent. ab aliq̄

sijs taceāt. Non enim permittit

auctoritate. a i ecclia. p̄cipit qd velū inuit.

eis loqui: †sed subditas eē sicut ⁊

i Genesi sub ptāte viri eris: ⁊ ipse dn̄abit tui.

lex dicit: Si quid autem volunt

discere: domi viros suos interro

q2 p pctō qd induxit semp debet verecūdari.

gēt. Turpe est enim mulieri loq

immo a nobis ad vos.

i ecclesia. An a vobis verbū dei

d Sibi autē lo. Sibi loq̄t q̄ cōpūgit' ex bis q̄ dicit. Et deo ad hono/ re dei: q̄ue lau dat vel orat. e Prophete duo aut tres. Quia sufficit sermo tot ho/ minum: i ore duorum vel triū stat oē verbū. f O si alij. Amb. dat in/ feriori qd non superiori. g Et spirit'. Loquens de/ bet cedere se/ dēti: q2 spūs d vn' est: sz plura liter d' ppter multos pphe tas qs replet: vel ppter plu ra eius dona: subdit' e pphe tis: vt q̄ vo/ lūt tacere pos/ sint: et q̄ vo/ lūt loq̄ possint ⁊ nō cogit eos vt phitonicos clamare vel ali qua subitere. h Amb. vñ si prior nō cedit videt non esse spūs dei. Ue/ re subdit': q2 aliter dissensio nis esset ⁊ nō pacis. Ita h mō vobis di co sicut i oib' ecclesijs. Sic e nō suis singulare. Ido firmiter tene/ te. b Nō ē enī dis. Dissen sionis esset: si q̄s replet: sil' loq̄ cōpelleret. i Sic i oi ec. Uel mulieres taceāt sic ego doceo in oib' ecclesijs. k Turpe est. Quia ꝯ disci/ plinam.

Deu. 17. b

Ca.3.di.mu lier.

l An a vo. Sic se iactabāt q̄si bn̄ficiū darēt: nō acciperēt. An a vob. Incre/ patio q̄si suis istitutiōib' dimissis: ali/ q̄s nouas vellēt iducere: qd nō possūt: q2 ab eis nō pcessit v̄bū dei: nec soli ac ceperūt. Itē iō mea tenere debet': q2 q̄ scribo mādata dei sūt. Et oportet vt ita cognoscat eē: si q̄s ē pp̄heta vel spūalis alioq̄n si ꝯ vadit: nec pp̄heta nec spūa lis. Spūales q̄ nō pphete sūt q̄ nō ha/ bent

d Linguā ha. i. donū linguarū. e Apocalypsim ha. i. re uelationē. f Interp̄tationē ha. i. virtutē explanādi obscu ra. g Oia ad edificationē fiāt q̄libet enī debet gratia sibi data vti ad edificationē ecclesie. h Siue lingua. Hic osten dit ppositū magis i speciali. ⁊ primo q̄tū ad donū linguaꝝ. scdo q̄tū ad donū pphetie. ibi: Prophete aūt. Circa pmū dicit q̄ dono linguarū nō ē vtendū a multis: sed sufficit q̄ a paucis ppter occupationē tpis: ideo dicit: Siue lingua q̄s loquit fm duos. s. hoies: aut vt multū tres. i. ad plus. fm q̄ dicit Deu. xvij. In ore duoꝝ vel triū testiū stat oē v̄bū. i Et p ptes. i. successiue. Uel: Per ptes. i. intercise post aliū: vt post vnā ptē locutiōis fiat ei' expositio: ⁊ post aliā sic. Et h mō fit expositio qn̄ p̄dicatores p̄dicāt p interpretē hoibus ignote lingue. iō subdit: Et vn' interp̄tet. k Si aūt non fuerit interpres. s. ille q̄ loq̄t linguis. l Taceat i ecclia dū ali' iterp̄tat. m Sibi aūt loquat ⁊ deo. orādo deū i secre/ to. In ecclia vero seruat dicta cōsuetudo de nūero loquētiū. in missa enī rep̄sentat donū linguarū p ep̄lam ⁊ euāgeliū. et sic fm duos act' seruat testimoniū. i matutinis vero triplex testimoniū rep̄sentat p triplicē nocturnū ⁊ antiquit' dicebā/ tur diuisim fm tres vigilias noctis. n Prophete. Hic cō/ sequēter ondit qualiter sit vtendū dono pphetie. et primo ostendit debit' vsus. scdo quib' est phibitus. ibi: Mulieres. Circa primū sciendū q̄ vsus pphetie hic accipit p pponere verbū exhortationis ad plebē sacras scripturas exponēdo. in primitiua vero ecclesia plures habebāt h donū: ppter qd ne cōfusio fieret ap̄ls ordinauit q̄ exercet a duobus tm̄: vel a trib' ad pl' ⁊ successiue. ⁊ h est qd dicit: Prophete aūt duo aut tres dicāt. scripturas exponēdo nō simul sz successiue. o Et ce. diiudicēt. i. attēte audiāt: vt sic possint discernere q̄ sint meli' dicta ⁊ magis necessaria. p Q̄ si alij reuelatū fue. se. i. si alicui de auditorib' facta fuerit reuelatio p spūsan ctū de aliquo: p edificatione tūc pponēdo. q Prior ta. dando isti locū loquēdi. ⁊ subdit cā: r Potestis enī oēs. reuelationē spūsancti habētes. s Per sin. pphetare. vn' post aliū cōpetēti tpe. t Ut oēs discāt. qui audiunt. v Et oēs exhortent. ad hoc apti. Sz q2 posset aliquis dice re: nō est in potestate sic loquētis tacere: q2 loq̄t ex spiritusan cti motione. hoc remouet dicēs: x Et spūs pphetarum. p phetis subiect' est. hoc ē: est in potestate eoꝝ. Circa qd scien dū q̄ duo sūt in pphetis. s. illuminatio mētis pphete. ⁊ hoc nō ē i ptāte ei': q2 spūs pphetie nō semp adest pphetis. Ali ud est illuminatiōis sibi facte pnūciatio. ⁊ h est i ptāte pphe te: q2 pōt loq̄ ⁊ tacere put expedit honori diuīo ⁊ vtilitati ec clesie: ⁊ sic est i pposito: q2 si plures simul loquerent esset cō/ fusio: ⁊ vn' alterū impediret: ex quo sequeret diuisio cui' de' nō est actor. iō subdit: Nō enī est dissensionis de'. Sciendū tm̄ q̄ nō semp i potestate pphete est tacere. imo aliqn̄ spirit' mouet ipm ad loquēdū cōtra volūtatē suā: sicut ptz d balaā Nu. xxij. et. xxiij. q̄ bn̄dictionē ppl'i isrl' tacere non poterat. hoc ei erat ad gloriā dei: nō sic aūt i pposito. vt ptz ex dict'. y Mulieres. Hic cōsequēter ostēdit q̄bus psonis pphetā/ di actus sit phibit'. s. mulierib'. ⁊ primo facit qd dictū est. se cundo aliquoꝝ pteruiā excludit. ibi: An a vobis. Circa pri/ mū dicit: Mulieres in ecclia taceant. s. cessando a doctrina: nō tm̄ ab oratione secreta. ⁊ subdit rō. z Nō ei pmittit eis loq̄. i. docere qd ptinet ad doctores siue p̄latos ⁊ supiores. ⁊ ideo repugnat sexui muliebri. tū ppter defectū intelligentie tū q2 mulier naturaliter debet esse subiecta viro. iō subdit: a Sz subditas esse sicut ⁊ lex dicit: Gen. iij. Sub viri ptāte eris. pphetia tm̄ q̄tū ad illuminationē mētis non repugnat sexui muliebri: ⁊ sic legunt multe mulieres pphetasse: nec so lū excludunt ab actu docēdi in ecclia publice: sed etiam ab actu querēdi ibidē p modū disputationis. ideo subdit: b Si quid aūt volūt di/ scere domi viros suos interrogēt: vt de auditis in ecclesia pleni' informent. ⁊ cau sam dicti silentij tāgit cū dicit: c Turpe est enī mulieri. i. indecēs est sibi: In ec/ clesia loqui: ⁊ p oppositū decēs est eā tacere in locis publicis: ppter qd in iure cau tū est ne mulieres exerceāt opus aduocandi. d An a vobis. Hic ꝯñr excludit aliquorū pteruiā: q2 cōuersi de gētilitate possent dicere q̄ ordinatio apostoli non esset bona eo q̄ in tēplis veneris ⁊ diane mulieres forsitan publice docebāt: qd re/ pellit ap̄ls dicēs: An a vobis gentib'. e Uerbum dei pcessit. q. d. non: sed a iu deis q̄bus date sunt scripture legis et pphetaruz: ⁊ ideo modus et ordo doctrine magis est deriuādus a iudeis in gentiles q̄ ecōuerso.

Si quis

bent noticiā de futuris. a Si q̄s aūt vi. pro. Q̄d vtiq3 nō ē q2 q̄ vere est: ita cognoscit: ⁊ q̄ h ignorat: ignorabit. i. iprobabit. Pusilli in cru/ ce gloriātes: ⁊ si ignorāt q̄ subtilissime disserūt: ad gl'iaz pueniūt: q2 nō perit vn' de pusillis pro q̄b' xp̄s mortuus est. b Cognoscat. Innuit difficilia eē v̄ba episto larū: cū a pp̄ha vel spi rituali iubet cognosci. c Si q̄s autē ig. sed si quis hec ignorat et nō vult credere eē manda ta dei ignorabit, vt in euāgelio: Nescio vos: id ē nō noui vos et me os: vel inter p̄destina/ tos. d Si q̄s ignorat. Nō dicit de his q̄ non possūt discernere inef/ fabile trinitat' vnitate: sed de his q̄ ad fidē et mores edificāt. s. vt lin guis p̄pha spōnat vt nō pturbare gerat: q̄si pphetie spūs etiā inui tos loq̄ cogat vt mulie res taceāt vt alia hone/ ste ⁊ fm ordinem fiāt. Coercet q̄z ⁊ ad pacifi/ cū ordine reuocat inq̄e tos: tāto ad sedition3 faciliores quāto sibi vi debant spūs excellētio/ res: cū supbiēdo cūcta turbarent. Ca. XV N Otum aūt ⁊c. De resurrectio ne mortuorum agit: q2 ci ipso docente recte credidissent ō ca: postea tñ quidā pra uiloquijs corrupti ab hac fide recesserāt. Ip/ sam q̄ futurā p̄mo p re surrectioē xp̄i deinde p alia msta. e Per qd ⁊ saluāmini. Si reti netis illud euāgeliū. i. resurrectionē mortuo/ rū ea rōne q̄ ꝯfirmaui vobis. i. p resurrectio nē xp̄i: tenetis dico. f Nisi frustra cre. id ē aut tenetis resurrectio nē mortuoꝝ: aut incas/ sū ē fides: q̄ nō accipit nisi spe resurrectionis. g Tradidi eni vob.

Mat.25.b

a Si q̄s autez videt pp̄heta esse aut spiritualis. qui potest omnia iudicare: vt dictum ē supra. ij. ca. b Cognoscat que scribo vobis: q2 domini sūt mā data. i. poterit cognoscere q̄ ordinatio non solū pcessit a me sed a deo. c Si quis autē ignorat. ex negligētia vel malicia illa p scire tenet. d Ig/ norabit. a deo. e Itaq3. Hic vltimo ponit ꝯclusionē intētā. s. q̄ dona spi ritussancti sūt appetēda: et q̄ eis vtēdū est ordinate: ⁊ a psonis q̄s decet vti. ideo dicit: Itaq3 fratres emu lamini pphetare: tanq̄ meli' bonū q̄ loqui linguis: vt ptz ex supra dictis. verūtñ q2 loq̄ linguis ē quod/ dam bonū. ideo subdit: f Et loqui linguis nolite phibere successiue: sed plures simul loquendo. g Omnia autem honeste. i. put decet viros ⁊ mulie res. h Et fm ordi. ad vitādū ꝯfusionē: fiāt i vob.

ideo qd tenent alij tenere.

processit? Aut i vos solos perue

tāq̄ pseudo q̄ nō diuina sz terrena p desiderio

nit? Si quis videtur pp̄heta esse

hoim docebāt. a vt videt. b vere ⁊ spūaliter i/ telligat.

aut spiritualis cognoscat q̄ scri/

bo vobis: q2 domini sunt māda/

hec esse dei mādata. a deo i fu/

ta. †Si quis autē ignorat ignora

turo. q2 interp̄ratio edificat. a desiderate.

bit. Itaq3 fratres emulamini p/

tm̄. ne sit dissensio.

phetare: ⁊ loqui linguis nolite p

sz oia tā hec q̄ alia. non puerilit. cū pace.

hibere. Omnia autez honeste: et

p̄dictum vtilius p̄ponatur.

fm ordinem fiant in vobis.

de spūalib' hucusq3 sz modo no.

N Otum Ca. XV

autē vobis facio fratres

de resurrectiōe mortuoꝝ. nō nouū.

euangelium qd predicaui vobis

a dignū acceptiōe iudicastis. turpi' si mō illō pueritis: in quo leuitatis arguit eos. b q̄ sine co caditis. p bona opa. stare datur vobis.

quod ⁊ accepistis: i quo et statis

a iā ex certitudine: ⁊ in futuro in veritate rei ⁊ speciei. saluamini nisi ⁊c.

per quod et saluamini: qua ra/

tione predicauerim vob si tene/

a illud qd p̄dicaui: nā istud tradidi ⁊ trado.

tis: nisi frustra credidistis. Tradi

inter maxima.

di enim vobis in primis quod ⁊

a spūsancto: nō finxit. a vel q2 iesus.

accepi: quoniam christus mortu

a non p sua necessitate. et hoc dico.

us est pro peccatis nostris fm scri

sequendo.

pturas. Et quia sepult' ē: ⁊ q2 re

pbata vera morte: ⁊ hoc tam cito vt ea potesta te credatur nos posse suscitare.

surrexit tertia die fm scripturas:

tradidi. petro. in cōclaui.

⁊ q2 visus ē cephe ⁊ post h vnde/

N Otū aūt vobis facio. Postq̄ ap̄ls Ca. XV tractauit de sacramētis ⁊ de gr̃a q̄ ꝯfertur in eis. Hic ꝯñter tractat de gloria resurrectiōis ad quā finaliter ordināt. Et diuidit in duas. q2 pri/ mo resurrectiōis xp̄i p̄mittit tractatū. Secundo pro/ bat ex hoc cōmunē resurrectionē hoim. ibi: Si autez christus. Prima adhuc in duas. q2 primo cōmendat doctrinā euangelicā i cōmuni. scdo denūciat q̄ opor/ tet scire circa resurrectionē christi. ibi: Tradidi enim. Circa p̄mū dicit: Notū autē vobis facio. i. ad memo/ riā vobis reduco. k Euāgeliū qd p̄dicaui vob. i. doctrinā euāgelicā: cui' excellentiā ostēdit ex q̄tuor. Primo ex ei' p̄dicatorib' qui sūt ap̄li excellētes viri: ⁊ h tāgit cum d': l Q̄d predicaui. ego ap̄ls ⁊ alij si/ siles mei. Scdo ex auditorib' qui cōiter receperūt do ctrinā euangelicā p orbē: qd est signū veritat' huius doctrine. fm q̄ arguit Aug'. Quia si p vera miracu la ē sic recepta cōiter: certū est eā esse verissimaz ⁊ san/ ctissimā: eo q̄ dn̄s nō pōt esse testis falsitatis: q̄ testifi catio fit veris miraculis. Marc. vlt'. Illi autē pfecti p̄dicauerūt vbiq3 dn̄o cooperāte ⁊ sermonē ꝯfirman te sequentibus signis. Si aūt dicat q̄ sine miraculis fuit sic recepta: hoc reputādū ē maximū miraculū: q̄ tā ardua ⁊ inaudita ⁊ supra sensū humanū existentia recepta sint tā cōiter. nō solū a simplicib': sed etiaz a sapiētissimis et potētissimis viris. Et si arguat ꝯ hoc de lege machometi falsa: q̄ tñ a multis est recepta. Di cēdū q̄ nō ē sile: q2 vi armoꝝ primo sibi multitudinē rudē subiugauit ⁊ legē dedit: pmittēs delitias ⁊ po/ tentiā obseruatorib' ad q̄ hoīes sunt proni. Fides aūt catholica p xp̄m et ap̄los p̄dicata. modo ꝯtrario ē re cepta. s. a pauperib' eā p̄dicantib' ad paupertatez ⁊ au/ steritatē et mūdi ꝯtēptū inducētib'. ⁊ ideo nō fuisset recepta a sapiētib' hui' mūdi ⁊ potētib' sicut videm' impletū: nisi hoc fuisset v̄tute signoꝝ. et hec receptio tangit cū d': m Q̄d et accepistis vos et alij sapiē/ tes huius mūdi. tūc enī sapiā maxime vigebat in gre cia. Tertio cōmendat ad hoc q̄ eleuat ad supna. ibi: n In q̄ ⁊ statis. s. sursū erecti ad deuz. Quarto ex h q̄ ipa sola ducit ad beatitudinez. ibi: o Per qd ⁊ saluamini. ad hoc tñ q̄ ad beatitudinem pducat duo requirunt. Unū ē q̄ teneat eo mō quo ab ap̄lis est p̄/ dicata. s. nō innitēdo p̄ncipaliter rōnib' humanis sed auctoritati diuīe ⁊ miraculis. ideo subdit: p Quā rōne p̄dicauerim vobis si tenetis. q. d. p̄dicatio mea nō pcessit rōne humana s diuina. Scd'z ē q̄ fides nō sit vacua bonis opib' sine q̄b' est mortua: ⁊ p ꝯseques frustra. ido subdit: q Nisi frustra credidistis. r Tradidi eni. Hic ꝯñter ostēdit q̄d sit tenē/ dum de xp̄i resurrectiōe. et ponit q̄ttuor de xp̄o. s. ei' mortē: sepulturā: resur rectionē: apparitionē: q̄ ptinēt ad articulos fidei de incarnatione xp̄i. dicit igit: Tradidi enī vobis i p̄mis. i. inter p̄ma credenda: q2 articuli fidei sunt p̄ncipia ex q̄bus alia credēda deducunt tāq̄ ꝯclusiones ex eis illicite. s Q̄d ⁊ accepi. q. d. h auctoritate ppria non feci: s auctoritate dei. ⁊ q̄ sint illa subdit: t Q̄m xp̄s mortu' est p peccatis nostris: non suis. Esa. liij. Propter scel' ppl'i mei pcussi eū. ideo subdit: v Scd'z scripturas. s. Esaie et alioꝝ pphetaꝝ ex spūsancto loquentiū. ⁊ sic mors ista fuit p peccat' no/ stris a deo p̄ordinata. x Et q2 sepult' ē. vt veritas mortis ei' pbaretur. y Et q2 resurrexit tertia die. Isti tñ dies accipiēdi sūt p synechdochen: q2 prim' ⁊ terti' nō fuerūt integri. z Et q2 visus ē. post resurrectionem. a Cephe. i. petro. Luce vlt'. de apparitionib' aūt factis mulierib' non fa/ cit ap̄ls mentionē: q2 inducit apparitiones ad ꝯfirmationē fidei de resurre ctione xp̄i. ideo illas tm̄ inducit q̄ facte fuerūt psonis magis autēticis. b Et post hoc vndecim. s. ap̄lis q̄ apparitio fuit facta post dies octo resurre/ ctionis Thoma p̄sente. Joh. xx. prius tñ apparuerat decē ap̄lis Tho/ ma absente: vt habet ibidē. dicit vndecim: q2 iudas q̄ fuerat duodecim' iā mortuus

† 37.di.c. io in fi.e. 38.di.q ca. 15.q.1.§

Ostēsur' eis resurrectionē iustoꝝ futuraz: pbat eā p resurrectiōez xp̄i de qua nō dubitabāt. h Q̄m xp̄s mortu' ē. De morte p̄mittit: vt sic vera mors ostēdit: vera resurrectio teneat. i Scripturas. Ueter' testamēti q̄ mortē xp̄i fu/ turā cecinerūt. vñ Esa. Ut ouis ad occisionē du ctus ē. Et itē: Tollet a t̄ra vita ei'. Ab iniq̄tati/ bus ppl'i mei duct' ē ad mortē. Etiā tradidi. k Quia se. ē. Et h sic fm scripturas. Ait enim Esa. Dabit ipsos p sepultura ⁊ diuites p morte sua. Et itē. Erit inq̄t sepulchrū ei' gloriosum. l Resur. ter. die. Et h dixi fm scripturas. Inq̄t enī Osee: Post biduum viuificabit nos: ⁊ i die tertio resurgem' ⁊ viuem' i ꝯspectu ei'. Amb. Si mortu' ⁊ sepult' resurrexit. Ne dubitet' mor tuos ⁊ sepultos resurgere. m Uisus ē ce. Pri/ usq3 alijs viris q̄b' apparuisse legit i euāgelio. aliter ꝯtrariū eēt q̄ p̄mo mulierib' apparuisse le git. n Post h vn. Aug'. Alia lr̃a habet duo

Esa.53.c Ibi.26.b fm aliam litteram. Ibi.53.c Ibi.11.c Osee.6.a Luc.24.b

decim: qd

ſ hoc nõ eſt in euãgelio.
cim. †Deinde viſus ē plꝰ ꝙ̄ qͥngē a
tis fratribꝰ ſimul: ex qͥbus multi b
ſ qui teſtes ſunt ſi queritis.
manēt vſq̄ adhuc: qͥdā autē dor c
a ſ i h̄ teſtimonio ꝑmanētes. ſ cito reſurrecturi.
ſ nec hoc in euangelio. ſ ſingulariter.
mierūt. Deinde viſus ē iacobo: d
ſ in aſcenſione. ſ poſt aſcēſionem.
deinde aplis oibꝰ †Nouiſſime au e f
ſ ſimili abortiuo: qui coactꝰ eſt ad deum conuer-ti: vt abortiuus naſci.
a tem oim tanq̄ꝫ abortiuo viſus ē g
⁊ mihi. †Ego enim ſuꝫ minimus
a ſ ſi p̄cedētia merita mea attēdāt. ſ qui etiam.
b apoſtoloꝛuꝫ: qͥ non ſum dignꝰ h
a ſ firmiꝰ teſtimoniū ab inimico.
vocari apoſtolꝰ: †quõniā ꝑſecutꝰ
ſ deo dat: nõ ſibi.
ſum eccleſiā dei. †Gratia autē dei i
ſ apoſtolus. ſ apoſtolarꝰ.
ſum id quod ſū: et gratia eius in k
ſ ocioſa.
me vacua non fuit. Sed illis om l
a ſ in tot populis i quot nõ illi. b ſ ſingillatim.
c d nibus abundantius laboraui.
ſ ne h̄ a ſe putet: ſine gr̃a. a ſ ſolꝰ. ſ cū libero
Non autē ego: ſed gratia dei me m n
arbitrio. a ſ mortuꝰ reſurrexit: q̄ ſic p̄dica.
cum. Siue enim ego ſiue illi ſic p̄- o p
a ſ vbiq̄ ſꝫ. ſ p̄ gratiā. ſ chꝛiſtum ſurrexiſſe.
b ſ per gratiam. c ſ ita conſtat chꝛiſtum ſurre-xiſſe: et ſi hoc eſt.
e f dicauimꝰ ⁊ ſic credidiſtꝭ. Si autē q r
a ſ q̄ ē cauſa efficiēs reſurrectiõis mortuoꝝ.
chꝛiſtus p̄dicatur ꝙ reſurrexit a
mortuis quõ qͥdā dicūt i vobis: s
quoniā reſurrectio mortuoꝛum
ſ futura. ſ dicūt non eſſe futurā: ⁊ ſi hoc eſt.
nõ ē: Si aūt reſurrectio mortuo- t
ſ qd̄ totum ꝑpter ſuos.
rū non eſt: neq̄ chꝛiſtꝰ reſurrexit.
a ſ ne quis negex reſurrectioneꝫ chꝛiſti: ſubdit in conuenientia. ſ inutilis.
Si aūt xp̄s nõ reſurrexit: inanis v x
a ſ inutilis eſt: cum nulla remuneratio ſit ſecutu-ra. ſ qd̄ non vultis.
eſt p̄dicatio noſtra: inanis eſt
a ſ nõ ſolum hoc inconueniens ſequit̄ ſed. ſ nos apoſtoli quibus omnes crediſtis.
g ⁊ fides veſtra. Inuēnimur auteꝫ y
et falſi teſtes dei: quoniam teſti- z
a ſ qui de falſa laude ſua iraſcit̄. ſ cui nimis di-
b monium diximus aduerſus de- ſplicet falſitas.
um ꝙ ſuſcitauerit chꝛiſtum queꝫ
non ſuſcitauit ſi mortui non re- a
a ſ deus nõ ſuſcitauit ieſum ſi mortui non reſur-gunt: nam non ſurrexit ſi illud eſt.
ſurgunt. Nam ſi mortui nõ reſur
ſ ſed.
i gūt: neq̄ chꝛiſtus reſurrexit. Q b
a ſ falſa: non eīm inutilis.
ſi chꝛiſtus non reſurrexit: vana ē
a ſ vere falſa. ſ ſi chꝛiſtus. ſ poſt baptiſmū nõ ſurrexit.
fides veſtra. Adhuc enim eſtis i c
ſ q̄ remiſſa credebatis. a ſ ⁊ q̄ vos eſtꝭ i pctis ergo ⁊ q̄ mortui i fide xp̄i mortui fuerūt i pctis: ⁊ ideo perierūt: verecūdiā illis incutit ⁊ terrorē.
peccatis veſtrꝭ. Ergõ et qui dor- d

ſ in fide chꝛiſti.
mierunt in chꝛiſto: perierunt. Si a b c
ſ itē aliud inconueniens. ſ vt reſurrectionē nõ ſpe-remus. ſ in fide xp̄i.
i hac vita tm̄ ſumꝰ ſperātes i xp̄o:
ſ q̄ vel hoc ſeculo fruunt̄.
miſerabilioꝛes ſumꝰ oibꝰ hoibꝰ. d
ſ ſꝫ ꝑ his inconuenientibꝰ vitādis apparet ꝙ xp̄s reſurrexit: q̄ piꝰ alijs tp̄e ⁊ dignitate ſurrexit.
†Nunc autem chꝛiſtus reſurrexit e
a ſ qui facile integri reſurgent de morte tanq̄ꝫ de ſomno. ſ moꝛtuoꝛum.
a mortuis primitie doꝛmientiū. f
a ſ q̄ p̄ xp̄m hoiem poterūt ſurgere: q̄ per hoieꝫ multo minorem venit mors.
a Quõniam quidem per homineꝫ g h
ſ et ſi hoc eſt ergo.
mors: ⁊ per homineꝫ reſurrectio
ſ p̄ quē. a ſ a quo mortē ⁊ mortis meritum tra-xerunt. b ſ q̄ eius filij.
b mortuoꝛuꝫ. Et ſicut in adā omnes
a ſ coꝛpali morte. b ſ q̄ eius filij adoptiui ſpi-rituali regeneratione.
moꝛiuntur: ita ⁊ i chꝛiſto omnes
a ſ hoc oēs cõiter habebūt: ſed tū differenter.
b ſ martyr vt martyr: ſic ⁊ ceteri.
c viuificabunt̄. Unuſquiſq̄ in ſuo i
a ſ dignitate. b ſ primꝰ tp̄e: ⁊ maximꝰ dignitate.
c ſ qui prioꝛ ſurrexit vt fidem faceret ⁊ formā da-
b oꝛdine: primitie chꝛiſtus. Dein- k l
ret credendi. a ſ minꝰ eo digni. b ſ .i. ip̄m ad re-
de hi qui ſūt chꝛiſti: qui in aduen m n
munerãdos bonos venturuꝫ. ſ erit cõſumatio.
e tum eius crediderunt. Deinde fi o p
a ſ chꝛiſtus repreſentauerit quos in bonis operibus rexit deo creatori ⁊ ideo patri: q̄ alia perſona: qd̄ tunc ſcietur. b ſ in q̄ntū homo.
f nis: cū tradiderit regnum deo et q
ſ in q̄ntū deꝰ. a ſ cū oēs in ſuo regno exaltabit: ſicut ipe ex humilitate regnat quā habuit. b ſ tūc ceſſabit timoꝛ regnabit charitas: nõ erit iter ꝑſidē-
g patri: cū euacuauerit oēꝫ p̄ncipa r
tes ⁊ ſubditos vlla diſſenſio. ſ maioꝛes. a ſ mi-noꝛes. b ſ q̄ miracula faciūt vel foꝛtes hoies.
a ſ tūc apte regnabit: ſꝫ ⁊ interim neceſſe ē ꝙ oē-
h tū ⁊ ptātēꝫ ⁊ v̄tutē. Opoꝛtet aūt s

culte: qr aliter scripture false eēnt: q qr et modo re gnat. poterit suos suscitare. a augere regnum. b voluntarios coactos.

illū regnāre: † donec ponat omēs
plena subiectione: vel sub humanitate.
a inimicos sub pedib' suis. Nouis a
b sime aūt inimica destruet mors.
a oīa ponet sub pedibus qr scriptura dicit: deus pater. vt et mortē destruat.
† Oīa enī subiecit sub pedib' ei'. b
christi. a scriptura. b cōstat ei' auctoritate
Cū autem dicat oīa subiecta sūt c
et q subiecta. deitatē eius.
c ei: sine dubio preter eū qui subie d
a dn̄s nō ē ei subiect': sz ipē deo fm q hō.
d cit ei omnia. Nām cum subiecta
a etiā i ipa platiōe. b ipē cū corpe. c fm q homo.
e illi fuerūt oīa: tūnc ipē filius sub/
iect' erit illi qui subiecit sibi omia
a ita tū vt fm alterā naturā sit de' eis oīa q de siderari possūt. b cōfessione oīm. qr ex ipo
f g ut sit deus omnia in oīb'. Alio/ e f
h oīa. a resurgēt mortui. si nō eēt resurrectio mortuorū futura. illi. non factū illo rū pbat: sz fixā fidē in resurrectiōe ostendit.
i quin qd faciēt q baptiçant p mor b
k tuis? Si omnino mortui nō resur
quasi illi. i. mortui.
gūt: vt quid et baptiçant p illis?
pdictis discernit. qui sapientes videmur. pericula patimur.
Ut quid et nos periclitamur omi i k
nō solū picula patior: sz. a picula mortē sub eo. b vt vos gloriā cōsequamini. vel p vram gliam iuro.
hora? † Quotidie morior propter l m
iam in spe.
vram gliam fratres: quam habeo n
a i. dū cōsidero q ipē p passionē ē glorificatus vel quasi nō humanā sed eternā. iterum.
l in xpō iesu domino nostro. Si fm o
contra bestialiter sapientes.
hoiem ad bestias pugnaui ephe/ p
m si: quid mihi pdest si mortui non q
a resurgūt: h solū restat. i. ex si nō. b h de Esaia: et ē vox iudeorū desperātiū i captiuitate.
n resurgūt? † Manducemus et biba r
in primo.
o mus: cras enim moriemur. Nolite s t v

pter hec oīa: nolite seduci p pseu... loq illis: qr colloqa illorū corrupit necessario...
seduci. Corrumpunt bonos mo/
nō sperare resurrectionē. cōtra illos.
a res colloqa † praua. Euigilate iu/ b
a qd exigit iusticia dei. b qui. s. mortuos re surrecturos: stultū esse dicebāt credere.
sti et nolite peccare. Ignoratiam c
a pudeat credere ignari. et hoc. vt eis acq/ escere vereamini. vel verecūdiā. i. veritatē.
enī dei qdā habēt. Ad reuerētiā d
ignorantium deum.
b vobis loquor. Sed dicit aliqs: e
quō potest esse. qui iam cinis.
c Quomō resurgēt mortui? Qua
a pbatio quō resurgēt.
li aūt corpore veniēt? Insipiens b
qui nō attendis q granū. vegetatur.
d tu: quod seminas nō viuificatur
putrefiat. pbatio qli corpe.
nisi pri' moriatur. Et quid semi/
a substātiā nō negat: sz dignā qlitatē cū adole scit. b qle. idē i essentia: i qlitate diuersum.
nas? Nōn corpus quod futurū
est seminas: sed nudum granū:
granum. semīu.
vtputa tritici: aut alicuius cete
grano.
e rorum. Deus autem dat illi cor/ f
cū palea et arista. nō oīb' granis idē corp'.
f pus sicut vult: et vnicuiqs seminū k
vt tritico tritici. eiusdē dignitatis.
proprium corp'. Nō ois caro eadē ca
ro: sed alia hoim: alia pecorū: alia m
non ita caro dicit.
g volucrū: alia aūt pisciū. Et corpa
sunt. a non solū terrestria differūt inter se sed et a celestib'.
h celestia et corpora terrestria. Sed
alia qdem celestium gloria: alia
a etiā ipa celestia inter se differūt. et si vni'na ture: diuerse sūt claritat: ita hoies i resurrectiōe.
autem terrestriū. Alia claritas so p
i lis: alia claritas lunę: et alia clari q
ab illis differunt: qr et inter se.
k tas stellarū. Stella enī a stella dif r
a ita differēti corpore resurget mortui.
fert in claritate: sic ēt resurrectio
sz hoc oēs cōiter q icorrupti re. sed. sepelit vel moritur.
l mortuorū. Seminat i corruptiōe t

Universidad de ... Bibliote...

a ⸗.i.imortale ⁊ impassibile. ⸗ morit et sepelit.
surget i incorruptiõe. Semiat in
⸗ sine omni honore. ⸗ gloriosum.
ignobilitate: surget in gloria. Se
⸗ immobile irregibile: qr nõ valet se mouere vel regere. ⸗ qr tale cui quelibet noceant.
minatur in infirmitate: surget in
⸗ potẽtia cui nihil noceat. a ⸗ vere viuũ ⁊ vegetatũ. ⸗ quid p singula. ⸗ qđ cibis
a virtute. Seminat corp⁹ anima/
sustentatur. ⸗ qđ iam his nõ egeat.
b le: surget corpus spirituale. Si ẽ
⸗ si qđdẽ est aiale: ẽ ⁊ spũale: qꝫ aiale pbat p genesim: fact⁹ ẽ prim⁹ hõ cor.aia spũale nouissim⁹.
corp⁹ aiale: ẽ ⁊ corpus spirituale.
⸗ vel sicut. ⸗ hic exponit qđ sit aiale corp⁹.
Sicut scriptũ est:† Factus est pri
a ⸗.i.viuere potentẽ.i.vitã dare corpi p sustentationem eũ ciboꝝ corpus viuificantẽ.
c mus homo adam in animam vi
⸗ hoc addit aplȝ. ⸗ hic qđ spũale.
uentẽ: nouissimus adam in spiri
⸗ qui tollit corruptionẽ. a ⸗ in xp̃o hoc expertus vnusquisqꝫ idem sibi expectet.
d tum viuificantẽ. Sed non prius
e qđ spũale est: sed qđ aiale deinde
qđ spũale. Prim⁹ homo de terra
f terrenus: secũdus hõ de celo celestis. Qualis terren⁹: tales et ter
⸗.i.aiales. ⸗.i.spũales.
g reni. Et qlis celestꝫ: tales et cele/
a ⸗ vt possim⁹ esse celestes. b ⸗ sicut exemplo ade terrena dileximus.
stes. Igitur sicut portauim⁹ ima/
a ⸗.i.oĩno subjciam⁹ nos ei. ⸗ post baptismũ.
ginem terreni: portemus et ima/
⸗.i.obedientiã: sed si nõ portauerimus nõ erim⁹ celestes ⁊ hoc est: hoc autem.
h ginem celestis. Hoc autem dico
a ⸗.i.dediti vitijs: q̃ de carne ⁊ sãguine oriunt.
i fratres: quia caro et sanguis re/
gnuꝫ dei possidere non possunt:
⸗ qr. ⸗ q̃ ẽ effect⁹ carnis ⁊ sãguinis. ⸗ se imorta/
k necꝫ corruptio incorruptelã pos/
⸗ qđ multis est occultum.
l sidebit. Ecce mysteriũ vobis di/

⸗ hoc.s. ⸗ tã boni q̃ȝ mali. ⸗ qr etiã viui repti: xp̃o veniente morientur.
a co: Oẽs qđẽ resurgem⁹: sꝫ nõ oẽs
⸗ in imortalitatẽ. ⸗ in breuissimo ⁊ minimo et angustissimo tẽporis spacio.
b imutabimur. In momento i ictu
⸗ vt mirabilior sit resurrectio.
⸗ ⁊ hoc p tubam.i.p vocẽ magnam ⁊ manifestã: postq̃ȝ nõ erit alia. a ⸗ an erit sonus.
c oculi i nouissima tuba. Canet eni
⸗ petõres vel oẽs. a ⸗ sine diminutiõe mẽbroꝝ.
tuba: et mortui resurgẽt incorru/
⸗ boni in gloriã imortalitatis ⁊ impassibilitatis.
a ⸗ imutabimur: qr oportet p eo qđ bene seruiuimus: vel qr pmissum.
d pti: ⁊ nos imutabimur. Oportet
a ⸗ vt ornamẽtũ. b ⸗ vt vltra nõ esuriat: vel aliq̃/
eni corruptibile hoc induere icor
ten⁹ ledat. a ⸗.i.hoc corp⁹ qđ ostendit.
ruptionem: ⁊ mortale hoc induẽ
a ⸗ vt vltra non moriat vel dissoluat. b ⸗ vere induet imortalitatẽ: qr tũc fiet.i.implebit ⁊ nũq̃ȝ aliter impleretur.
re immortalitatem. Cum autem
mortale hoc induerit immortali/
a ⸗ ne qs putet dictũ de morte iterioꝛi: qđ iã factũ ẽ. b ⸗ i esaia vl osee: Ita ero mors tua o mors.
tatẽ: tunc fiet sermo qui scriptus
⸗ eternaliter. a ⸗ dissolutio vel diabol⁹ iã ex pte absorptus in futuro penitus absorbebit.
b ⸗ in resurrectione xp̃i.
e est† Absorpta ẽ mors in victoria.
⸗ potẽtia q̃ oẽs dissoluebas temporaliter.
f Ubi ẽ mors victoria tua? Ubi ẽ
⸗ pctm̃ originale: vnde mors exit: vt ipse exponit nõ qđ mors fecit: peccato eni morimur non morte
mors stimulus tuus? Stimulus
peccamus. ⸗ qđ pungit. ⸗ augmẽ/
g autem mortis peccatũ ẽ. Uirtus
tũ ne qs quẽq̃ȝ dicat a lege iuuari: sed a deo tm̃.
⸗ ago.
uo peccati lex. Deo autem grãs
⸗ peccati ⁊ mortꝫ.
qui dedit nobis victoriam p do/

Universidad de Deusto Biblioteca

De collect. Aug⁹. Post alia de collectis Ca.XVI faciēdis ī sanctos q̄ erāt ī hierosolymis breuiter monet. Q̄ḋ nō est ↄ̄ illud: Nolite cogitare de crastino. Nō ē enī cogitare de crastino: si q̄s hūano more ista cogitet: sȝ si q̄s ,p̄t ista deo militet: vt ī opib⁹ suis nō regnū dei: sed istoꝝ acq̄sitionē intueat̃. Ut̃ Per vnā diem sab.i.dn̄ica die. Quia vna dies sabbati: vl' vna sabbatoꝝ: vl' prima sabbati vocat̃ apud iudeos dies quē nūc dn̄icum appellam⁹. Ita ꝛ vos ꝛc̃. Precipit apl's oēm plebem die dn̄ico conuenire ad ecclīaȝ et illuc deferre qḋ vnusquisq; ad opus sāctorum dare volebat. Et ne a malis ministris deperiret: si apud ecclīam dimitterent p̄cipit vt secū deferrent: ꝛ tuto loco reponerent: quoadusq; ip̄e veniret: ꝛ hoc p singulos dies dn̄icos faciebāt: qr qḋ paulatim colligitur: nec
A graue est et multum inuenitur. Manebo. Sicut medic⁹ morā habuit vbi mlt̄i egrotāt. Obsecro

Nico. de lyra

iesum xp̄m. ꝛ patȝ littera. Itaq;. Hic vltimo ponitur vtilis monitio ne corinthij corrumpant̃ a pseudo apostolis resurrectionē negantib⁹. cuȝ dicit̃: Itaq; fratres mei. nō carnali cognatione: sed christiana religione. Dilecti. charitatiua dilectione. Stabiles estote ꝛ īmobiles. in fide resurrectiōis future. Abūdātes ī oī ope dn̄i semp. qr fides sine opib⁹ mortua est. Iac̃.ij. Scientes q̄ labor vester nō est inanis in dn̄o. sed tūc magnifice remunerat̃ a deo. sicut dicitur Sapie.iij. Bonorum laborū gloriosus est fructus.
In ca.xv. vbi dr̄ in postilla: Et si arguit̃ ↄtra h̄ de lege machometi falsa.

Additio. j.

Receptio legis machometi nullo modo ē assimilādo receptiōe legis euāgelice: nā vt dicit postil. Lex machometi vi armoꝝ fuit recepta qḋ per suū alchoranū nephandum pōt cōprobari. dr̄ enim ibi q̄ machomet⁹ petiuit a deo q̄ cōcederet sibi facultatē faciendi miracula vt gentes crederēt ei: ad qḋ vt asserit fuit sibi respōsū a deo q̄
B nō decebat: nā iā miserat de⁹ moysen cū magnis miraculis ꝛ portentis ꝛ tn̄ nō steterūt ī fide sua: ꝛ postea miserat iesū faciētē magna miracula: tn̄ pauci crediderūt nec extiterūt in fide sua: et ideo disposuerat iesus q̄ ip̄e. s. machomet⁹ solū in potētia gladij daret legē: vt q̄ nollēt cū recipe īterficerētur. hec sūt ī alchorano sentētialiter: ex quo nō possūt fingere q̄ p machometū fuerūt facta aliq̄ miracula. Itē ē manifestum q̄ machomet⁹ nihil credēdū tradidit trāscēdēs ea q̄ cōp̄hēdi possūt p fātasiā humanā dicit de paradiso: q̄ sunt ibi delectabilia corpalia in q̄b⁹ p̄mia beatoꝝ ponit: ꝛ ab hoīb⁹ modice ītellectus fuerūt recepta: sec⁹ ē de fide catholica in q̄ qḋ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit tradūt̃ credēda q̄ nullo mō fuissent recepta nisi miraculis ↄfirmarent̃. faciūt etiā adhuc alie rōnes q̄ in postil. tradunt̃ ꝛc̃.
22.q.2.c. aduertē/dum.§.2.

In eo. ca. vbi dr̄ in postil. Ut deus oīa sit in omnibus.

Additio. ij.

Hoc qḋ dicit̃: Ut de⁹ sit omnia in omnib⁹: sic exponit̃ ī Glo. vt nemo coherentium ei: id ē christo amet aliquid aduersus eum ꝛ tūc manifestū ē qḋ dr̄: Quid habes qḋ nō accepisti: tūc enī manifestū erit nihil boni aliquē habere seu habuisse nisi a xp̄o ꝛc̃.
In eodem ca. vbi dicitur in postilla: Si fm hominem.

non p legē. — qr p xp̄m vincimus.
minū nr̄m iesum xp̄m. Itaq; frēs
a in fide resurrectiōis. b vt a pseu/
mei dilecti: stābiles estote ꝛ imō/
do moueri nō possitis. a spe resurrectiōis.
biles: abūdāntes ī ope dn̄i: semp
.i. spem habentes.
sciētes q̄ labor vester non est in/
a sine remuneratiōe. b in sermone domini.
ānis in dōmino. Ca. XVI
de alijs monet.
De collectis aūt q̄ fiūt in
ideo tenendum est. pp̄ter vsus sanctorum.
sāctos sicut ordinaui in
ecclesijs galathie: ita et vos faci/
a colligite b vnā diē septimane. c colligite.
ne dicatis non esse fidelē ministrū cui credatis.
tē per vnāȝ sabbati. Unūsq̄sq; ve
a et cauens ne iterum sibi sumat.
strū apud se reponat rēcōdēs qḋ
non qḋ grauet. ideo ante.
ei bn̄ placuerit: vt nō cuȝ venero
qr grauaret si totum subito simul darent.
tūc collecte fiāt. Cū āt p̄sens fue/
a dignos iudicaueritis. b .i. cū ep̄lis meis et vestris laudatorijs ꝛ cōmendatorijs deferentiū eas
ro: q̄s p̄bāuerit̃ p epistōlas hos
mittentium. donum.
mittā pferre grām vr̄am ī hierl̄m.
si magne res fuerint.
Q̄ si dignū fuerit vt ego eā: me/
a cū p oīa loca trāsiero vsq; macedoniā.
cū ibūt. †Ueniā autē ad vos cūm
a q. vbi nō est opus ibi morari.
macedoniā ptrāsiero. Nāȝ macedoniā ptrāsibo. Apud vos autē
qr multa corrigēda ibi.
forsitā manebo: vel etiā hyemabo: vt vos me deducatis quocū
q; iero. Nolo enī vos modo ī trāsitu videre: spero enī me aliquātū
tp̄is manere apḋ vos si dn̄s pmi
inde misit epistolam.
serit. Permanebo aūt ephesi vs/
multa corda ad audiendū parata.
q; ad pentecosten. Ostiū enī mi/
a qr non cōtradicūt p̄dicationi.
hi aptū ē magnū ꝛ euidēns: ꝛ ad
a q. q̄d ergo op⁹ ē ibi morari. r̄ndet. aduer. ꝛc̃. q̄ conant̃ impedire. ad vos.
uērsarij multi. Si aūt venerit ti/

Additio. iij.

Super hoc quod dicitur fm hominē Glo. id est rationabiliter: quia hominis est credere non mori hominem vt bestiā: iterum si mortui non resurgent hoc solum restat vt manducemus et bibamus cras moriemur.

De collectis autē Ca.XVI Postq̄ apl's instruxit corinthios d his q̄ ptinēt ad ecclesie sacramēta. hic ↄ̄n̄r instruit eos d ↄuersatiōe debita ꝛ honesta. et primo q̄liter se habeant ad extraneos. scd̄o ad seip̄os ꝛ vicinos. ibi: Uigilate. tertio i fine ep̄le salutat eos. ibi: Salutat vos. Prima adhuc i tres. qr p̄mo instruit eos q̄liter se habeāt erga collegiū paupeꝝ absentiū. scd̄o q̄lit̃ ad seip̄m. ibi: Ueniā āt. tertio q̄lit̃ ad aliū xp̄i discipulū. ibi: Si aūt venerit. Circa p̄mū sciēdū q̄ in p̄mitiua ecclīa in hierl̄m ↄgregata: vēdebāt oēs possessiōes suas: et erāt illis oīa cōmunia: vt habet̃ Act̃.iiij. ꝛ ideo facta a fame in iudea de q̄ hr̄ Act̃.xj. fideles qui erāt in hierl̄m afflicti fuerunt pena ꝛ penuria. p̄p̄t qḋ apl'i statuerunt vt fideles ī alijs locis existētes iuuarent eos. ꝛ h̄ negociū fuit specialit̃ cōmissū paulo ꝛ barnabe: et hr̄ Gal̃.ij. Dextras dederūt mihi ꝛ barnabe societatis: vt paupeꝝ memores essem⁹. h̄ apl's corinthios instruit de collatiōe talis elemosyne ꝛ eius ↄseruatiōe et missiōe ei⁹ ī hierl̄m. dicēs: De collect̃ aūt q̄ fiūt ī sāctos. i. pp̄ter fideles in hierl̄m habitātes. q̄ dicūt̃ sācti: qr p̄ ceter̃ credētib⁹ erāt religiosi: abrenūciādo bonorū tēporalium pp̄rietati. Sicut ordinaui ꝛc̃. nomē ē regionis ī grecia a gallicis acq̄site sub brēnio duce. in q̄ regione corinth⁹ ē metropolis. Ita ꝛ vos fa. collectā elemosyne p fidelib⁹ q̄ sūt ī hierl̄m. Per vnā sab. i. prima die hebdomade: q̄ vocat̃ sabbatū ī plurib⁹ locis scripture. vn̄ Luce. xviij. Ieiuno bis ī sabbato. i. ī hebdomada. similiter vna accipit̃ p p̄ma Gen̄.j. Factū est mane ꝛ vespe dies vn⁹. ita enī cōsueuerāt fideles ↄuenire ad ecclīaȝ dn̄ica die: q̄ ē hebdomade p̄ma dies. p̄p̄t qḋ dicte collecte dabāt̃ magis apte. Cōsequēter mag̃ īstruit de ↄſuatiōe hui⁹ elemosyne. dicēs: Unusq̄sq; aūt ꝛc̃. vt tollat̃ suspicio infidelis cōseruatiōis si cōmitteret̃ alteri. Ut nō cū ve. ad p̄dicādū. Tūc col. fiāt. qr possent dicere pseudo apl'i q̄ causa q̄stus venisset apl's. ꝛ sic occasionē acciperēt q̄stū q̄rēdi. Cōsequēter instruit eos d mō mittēdi dicēs: Cū autē ꝛc̃. vobiscū. Quos p̄bauerit̃. fideles ꝛ aptos ad h̄ op⁹. Per ep̄las. vobis a me scriptas. Hos mittā ꝛc̃. i. elemosynā a vob gratis datā. In hierl̄m. fidelib⁹ ibidē habitātib⁹. Q̄ si dignum ꝛc̃. i. si negociū h̄ reqrit ꝛ deo placuerit. Mecū ibūt. vt p meā p̄sentiā de ip̄is tollat̃ suspicio: ꝛ p eoꝝ p̄sentiam oblocutio ↄ̄ me a falsis apl'is: q̄ aliter possent dicere mēdacit̃ q̄ illā pecuniā applicarē meis vsib⁹. Ueniā āt. h̄ ↄ̄n̄r instruit corinthios q̄lit̃ se habeāt ad seip̄m: pmittēs eis suū aduētū. d. Ueniā aūt ad vos. sȝ se excusat de tp̄is dilatiōe. subdēs: Cū ma. ptrāsiero. p quā habebāt trāsire ex ordinatiōe dei p fideliū salute. cetera patēt ī lr̄a vsq; ibi: Ostiū enī aptū ē mi. mag. i. multa corda hoīm parata ad audiēdū euangeliū xp̄i. Et ad. multi. i. infideles ꝛ pseudo apl'i q̄ conāt̃ īpedire p̄fectū. Et p h̄ ostēdit apl's dilationē sui aduēt⁹ eē necessariam ad tempus. Si aūt. h̄ ↄ̄n̄r ostēdit q̄liter se debeāt habere ad duplicem

Additio — doctorem

Obsecro. Ordo hui⁹ lr̄e respicit ꝛ pēdet vsq; illuc vt ꝛ vos subditi sitis. Spiritū. Meuȝ leticia. vestrū charitate. Mara natha .i. donec veniat dn̄s vel ī aduētu dn̄i. Mara natha enī iterp̄tat̃ dn̄s venit. Et ē cōpositū ex syro ꝛ greco: magisq; syrū est q̄ hebreū. Anathema v̄bo grecū interp̄tat̃ ↄdēnat⁹ vel sepat⁹. Simul ḡ greco et syro vtit̃ v̄bo. Quibusdā corinthiorū p p̄mā ep̄lam correctis: causa reliquoꝝ scribit. scd̄am repellens pseudo apl'os: ostēdēdo deceptionē p̄dicatio nis eoꝝ se mult̃ modis cōmendans. Notat etiā eos ī elemosynis parcos: p̄cepit q̄ȝ fornicatoreȝ correctū recipi quē p̄us sathane tradiderat. Et quia etiā boni tribulāt̃ ibi se eis exemplū patiētie p̄ponit. In hac ep̄la incorrectiōes corrigē et correctos ad vtiliora p̄uocare ꝛ pseudo cū sui cōmēdatione deprimere intēdit. Paul⁹

Nico. de lyra

ctorē aliū. p̄m⁹ ē timothe⁹: de q̄ scribit eis q̄ si venerit corinthum q̄ recipiāt euȝ amicabiliter. d. Ut sine ti. sit apud vos. et etiā reuerēter. cū dr̄: Ne q̄s ḡ illū spernat. ꝛ q̄ ↄducat̃ ī securitate. ibi: Deducite āt illū ꝛc̃. Scd̄s est apollo. q̄ recesserat a corinthijs p̄p̄t cōtētiōes eoꝝ vadēs ad apl'm: quē postea petierūt ab apl'o remitti corinthum d q̄ scribit apl's q̄ ip̄m rogauerat sup h̄: nō tn̄ p̄cepit. lȝ posset: qr magnis viris nō debet de facili p̄ceptuȝ iponi. sȝ mag̃ excusat eū. d. Ueniet aūt cū ei va. fuerit. i. oportunū. Uigilate. h̄ ↄ̄n̄r eos instruit q̄liter se debeāt ad iuicē h̄re. ꝛ p̄mo ī cōi. d. Uigilate. ī feruore orōnis. State ī fi. resurrectionis future. Uirilit̃ agite. i. exercitio bone opatiōis. Et cō. i. domino. ī spe etne retributiōis. Oia enī vr̄a. s. opa. In cha. fiāt. sine q̄ nullū op⁹ ē meritoriū vere beatitudinis. Obsecro vos. h̄ istruit eos ī mō se habēdi ad aliq̄s psonas speciales iter corinthios existētes q̄ alias p̄cellebāt ī fide ꝛ deuotiōe ꝛ opib⁹ pietat̃. pp̄ter qḋ apl's monet corinthios vt habeāt erga illas specialē amicitiā reuerētiā ꝛ honorē. Q̄m sūt pri. achaie. i. p̄mi ꝛ p̄ncipales ī fide ꝛ opibus bonis. Ut ꝛ vos sub. si. eius. debitā ip̄is reuerētiā exhibēdo. Gaudeo āt ī p̄. ste. ꝛc̃. qr p p̄sentiā eoꝝ vos estis meliorati in fide ꝛ moribus. ideo subdit̃: Q̄m id qḋ vo. deerat ad pfectionē boni. Ipi sup. ꝛ qr de h̄ pfectu gaudebat apl's. subdit: Refecerūt enī ꝛ m. spm̄. gaudeo spūali. Et vr̄m. ex pfectu boni. ideo ↄcludit: Cognoscite ergo q̄ eius. sūt. eos debite venerādo. Salutāt. h̄ vltimo ponit̃ salutatio. ꝛ p̄mo ponit apl's alioꝝ salutatiōeȝ. d. Salutāt vos ꝛc̃. et ptȝ lr̄a. his exceptis. Aq̄la ꝛ p̄sca. recesserāt enī de corintho cū apl'o: vt hr̄ Act̃. xviij. p̄p̄t qḋ ī hac salutatiōe corinthioꝝ specialiter exp̄mūt̃. Salutate iui. ī oscu. sā. exponat̃ sic. s. Roma. vlt̃. scd̄o ponit salutationē suā. d. Salutatio mea manu pauli. h̄ enī ponebat ī fine ep̄larū suaꝝ manu p̄pria scriptū: ne illi q̄bus scribebat deciperēt̃ a falsis apl'is sub noīe pauli malā doctrinā scribētibus. Ultimo

a Aug⁹. forsan iā ibi timuerat cōmotionē p cōtentionem pseudo apostoloꝝ.
motheus: videte vt in sine timō
re sit apud vos. Opus enī domi
ni opatur sicut et ego. Ne q̄s er/
go illū spernat. Deducite aūt illū
ī pace: vt veniat ad me. Expecto
q̄ secū sūt. a q̄ erat ep̄s coꝝ ab apl'o ordinatus. qr hūc corinthij reqsierāt: q̄ cū non posset eos sedare ierat ad apostolū ephesum.
enī illū cūȝ fratribus. De apollo
aūt fratre notū vobis facio: q̄m
mlt̄ū rogaui eū vt vēiret ad vos
qr timet incorrectos.
cū fratrib⁹: ꝛ vtiq; nō fuit volun
tas ei⁹ vt nūc veniret. Ueniet āt
a oportunū. cū vos correcti fueritis. b vos autē. contra astutias diaboli.
cuȝ ei vācuum fuerit. Uigilāte ꝛ
stāti nō obrepit somn⁹. a mulieꝝ incōstātia est. b in dn̄o. c vt sit in vr̄a virtute pfect⁹.
state ī fide: viriliter agite ꝛ ↄfortā
etiā correctio. non causa inanis glie.
mini: oīa enī vr̄a ī charitate fiāt.
qui.
Obsecro aūt vos frēs nostis do
hi cū apl'o fuerūt in p̄dicatiōe corinthioꝝ.
mū stephane: ꝛ fortunati ꝛ achai
primi crediderūt ī achaia vt ministrarēt sāct̃.
ci: q̄m sūt primitie achaie: ꝛ ī mi/
nisteriū sanctorū ordinauerūt se
ip̄os: vt ꝛ vos subditi sitis eius/
modi: ꝛ oī coopanti ꝛ laboranti.
a qr p̄sentes sunt apud vos e quibus ē vobis pfectus: vel qr mihi p vobis ministrare venerūt: qḋ vos deberetis facere.
Gaudeo aūt in presentiā stepha
ne ꝛ fortunati: et achaici: q̄m id
a ministrauerūt mihi qḋ vos non fecistis.
quod vobis deerat ip̄i supplēue
a quem paucrūt.
rūt. Refecerūt enī spiritū ꝛ mēuȝ
q̄b⁹ apostolū seruauerūt. honorate. illos.
ꝛ vestrū. Cognoscite ergo q̄ eius/
qḋ ego scribo oēs desiderāt.
modi sunt. Salutāt vos ecclesie
asie. Salutāt vos in domio mul
apḋ quos hospitor. .i. fratrū cōgregatiōe.
tū aquila et prisca: cum domesti/
ca sua ecclīa: apud quos ꝛ hospi
tor. Salutāt vos fratres omnes.
a vero corde ī signū pacis.
Salutate inuicē ī oscūlo sancto.
vt sciāt ep̄laȝ ei⁹ eē: subdit: saluta. ꝛc̃. scripta
Salutatio mea manu pauli. † Si
fideles saluto sed.
quis nō amat dominum nostrū
a vel condemnatus. separatus a deo.
iesum christum sit anāthema ma
donec veniet dn̄s vel in aduētu. a hec ē salutatio pauli.
ra natha. Gratiā dn̄i nr̄i iesu xp̄i
sit. a ea charitate vos inuicē vel deum diligite qua ego vos vel deum diligo.
vobiscum. Chāritas mea cum oī
non fm amorem seculi.
bus vobis in xp̄o iesu. Amē.
Ep̄la ad Corithios p̄ma finit.

bus. Ultimo imp̄cat̃ maledictiōeȝ obstinat̃ ī malo. d. Si quis nō amat dn̄m nr̄m iesū xp̄m sit anathema. i. excōmunicat⁹ ꝛ a fidelib⁹ sepatus. Mara na. sic enī debet scribi. sūt enī due dictiōes. ꝛ p̄ma valet ī latino dn̄s nr̄. scd̄a idē ē qḋ venit: h̄ p̄p̄t ignorātiā idiomatis ꝛ lōgitudinē tp̄is due dictiones ↄiuncte sūt simul. ꝛ vltima lr̄a dictiōis ē submota. est igit̃ sensus: Si q̄s nō amat dn̄m nr̄m iesū xp̄m. negando eū eē verū deū celi ꝛ terre. Sit anathema. ꝛ subdit̃ causa: Mara natha: quia
C dn̄s nr̄ venit. s. iesus xp̄s venit ī mūdū q̄ ē ver⁹ de⁹ ꝛ dn̄s oīm. ꝛ videt̃ apl's h̄ specialit̃ dicere ↄ̄ iudeos obstinatos: q̄ asserūt veꝝ xp̄m adhuc non venisse. Cōsequēter apl's imp̄cat̃ bn̄dictioneȝ bonis. Grā dn̄i nr̄i iesu xp̄i sit vobiscū. vsq; ī finē. Charitas mea cū oīb⁹ vobis. i. eadē charitate vos inuicē diligite q̄ diligo vos. Et qr h̄ dilectio nō est carnalis: sȝ spūalis ex deo. ideo subdit̃: In xp̄o iesu amē. ↄfirmatio est dicte bn̄dictionis in xp̄o: cui est honor ꝛ glīa ī secula seculoꝝ. Amen.
Postilla Nicolai de lyra sup p̄maȝ ep̄laȝ Pauli ad Corinthios finit.
In ca. xvj. vbi dr̄ in postilla: Mara natha: sic enī debet scribi.

Additio.

Hoc qḋ dr̄ Mara natha: nō recte exponit̃ ī Glo. nr̄is dicēdo q̄ sūt due dictiōes ī syro significātes idē q̄ dn̄s nr̄ vēit. put ī postil. Uel donec vēiat dn̄s put ī Glo. tn̄ qr nihil istoꝝ p̄p̄e significat̃ p ista v̄ba: tū qr n̄ apparet aliq̄ rō q̄re apl's q̄ sēp h̄ nomē iesus et h̄ nomē xp̄s pōit sb̄ p̄p̄a forma latīa q̄buscūq; loc̃ vbi de eo tractat ī h̄ loco mutaret stilū suū noīa xp̄i ponēdo ī syro: tū qr nō bn̄ cōcordat rō hui⁹ p̄positiōis causalis cū dic̃: Si q̄s nō amat xp̄ȝ sit anathema: qr dn̄s nr̄ iā vēit. Nō enī tm̄mō ex h̄ q̄ xp̄s iā vēit sum⁹ obligati ad dilectionē suā: qr etiā an̄ aduētum suum hoīes obligabāt̃ ad dilectiōeȝ dei vt ī ve. le. vn̄ ad verā expositiōeȝ haꝝ dictionū sciēdū ē q̄ iudei trib⁹ modis exercebāt cēsurā seu sn̄iaȝ iudicialē ↄ̄ rebelles seu īobediētes fidei vl' legi diuine. Prīo mō p sepatiōeȝ a fidelib⁹ sic int̃ nos p sn̄iaȝ excōicatiōis: ꝛ h̄ est qḋ dr̄: Qui n̄ amat xp̄ȝ sit anathema. s. sepatus a fidelib⁹ put ī postil. Scd̄o mō p destructiōeȝ seu pditiōeȝ oīȝ suoꝝ. ꝛ h̄ vocat̃ apḋ eos herē de q̄ hr̄ Leui. vlt̃. ī lr̄a ꝛ ī postil. ꝛ ille q̄ isto scd̄o mō icurrebat p̄dictā cēsurā seu sn̄iaȝ vocabat̃ macharā: qḋ ē nomē deriuatū ab ipso
D herē p̄dicto. Tertio mō p maledictionē solēnē ī q̄ ille q̄ h̄ icurrebat maledicebat̃ solēnit̃ tubis canētib⁹ sic̃ it̃ nos solēnit̃ maledicit̃ excōicat⁹ q̄ ī vltīa cōtumacia psistit extinct̃ cādelis ꝛ pulsatis cāpanis ꝛ h̄ vocat̃ int̃ eos samatha qḋ significat mortificatiōeȝ q̄ q̄dē tres modi maledicēdi seu sepandi hoīeȝ sūt noti int̃ eos sb̄ p̄dict̃ vocabul̃. Apl's ḡ illos tres modos p̄dictos inuuit. prīo mō p sepatiōeȝ. ꝛ d h̄ dic̃: Sit anathema: scd̄o mō p destructiōeȝ suoꝝ. ꝛ d h̄ dic̃: Mara natha. i. macharā. fuit eī h̄ h. q̄ ē lr̄a inspiratiōis amota: eo q̄ ī lingua nr̄a rarissime īteruenit ꝛ vltīa lr̄a m. mutat̃ ī. n. p h̄ q̄ sc̄ptores nr̄i igrāt idioma. d. Tertio imp̄cat̃ illis vltimā mortificationē q̄ dr̄ samatha: que ē vl-
†23.q.4.c. guilizari. 24.q.3.c. cū ergo.§. Itē in alia

tima mortificatio: vt dictū ē. ⁊ fuit amota pria syllaba p iperi
tiā lingue vt dictū ē. Sic ḡ apl's interp̄taf tres sniās ɔdēnati
uas bis q̄ xp̄m nō amāt. i. anathema: q̄ ē sepatio a fideliū ce/
tu ⁊ Here q̄d ē ɔestructio bonoꝝ suoꝝ: et Samatha qd̄ ē q̄dā
vltima ⁊ solēnis mortificatio in sua ciuilitate seu policia ⁊ qz
opposita iuxta se posita magis elucescūt. ideo ɔñter imp̄catur
bñdictionē bonis. d. Grā dñi nr̄i cū oib⁹ vob̄ ⁊c. put i postil.

Replica.

In vltimo ca. Maledictionē eoruz q̄ chri/stum non amant ponit apl's in lingua ex/tranca. Circa quam Burg. se opponit ⁊ littere ⁊ oibus docto/ribus q̄si null⁹ intellexerit vere terminū ibi positum vel termi/nos. Rñdeat ibi p doc. q̄ voluerit idioma est mihi ignotuz.

Glo. ordi.

Ca. I
Aul⁹ apl's ⁊c. Salutari

Nico. de lyra

cū trāsierat p eos p⁹ p̄mā apl'i ep̄laz missā: vt h̄r in fi ne illi⁹ ep̄le. Cōsequenī po

Incipit plog⁹ i scd̄az ep̄laz Pauli ad Corīthios.

IN secunda ad corinthios epistola quasi in parte superiori post tribulationuz suaruz relationes: reddit causas quare ad eos secūdo non ierit q̄m nō leui mutatione cōsilij fecisse se asserit: sed ne aduētu suo tristiciam incurreret: cū i peccato permanere discipulos reperisset. Deindepost agnitos fructus p̄nitentie reconciliat eū ecclesie: quem in prima p̄pter fornicationem a consortio sanctoruz iusserat amoueri. Tertio ɔtra pseudo apostolos officij sui dignitatem tuetur: et nouitestamenti ministros: tanto anteire gratia ostendit: quāto euangelium est lege prestantius. Immoratur etiam in causa illa plurimum quā breuiter in p̄ma cōtigerat: vt prompto ac libēti animo necessaria p̄sentis vite nō habentibus largiantur: ⁊ vtilitate spiritualis cōmercij commutent presentia cū futuris: atq̄ abundantia sua sanctorū inopiā suppleant: vt vicissim eorū inopia sanctorū abundantia suppleat. In fine repetit qd̄ superius cōtra pseudo apostolos egerat: ⁊ iactationem eorū predicatiōesq̄ de se gloriosas: vel collata antiquitate generis: vel catalogo iniuriaruz ac piculoꝝ suo ꝛeuacuat. Dicitq̄ eos oparios subdolos q̄ ad imitationē sathane trāsfigurent in apl'os christi: sub predicationis spe lucra pecuniaria queq̄ sectantes. Explicit plog⁹: Argumētū incipit.

POst actam a corinthijs penitētiā cōsolatoriā scribit eis epistolaz apl's a troade p tituz: ⁊ collaudans eos: hortaf ad meliora: ɔtristatos q̄dē eos: sz emēdatos ostēdēs.

Explicit argumentū: Incipit ep̄la Pauli ad Corinthios secunda.

Ca. I

a Aulus apl's iesu christi p b
a ſ nō vsurpatiue. b ſ nō hoim. c ſ qui iuit cū prima epistola ad corinthios et oia renunciauit apostolo q̄ fiebant apud illos.
volūtatē dei: et timotheus frater c
ſ et. ſ spūs sācti
ecclesie dei que est corinthi cū san/ d e
gr̄a renatus. ſ p̄sbyteris. a ſ cu⁹ metropolis ē corinth⁹. b ſ ecce sa/
ctis omnibus qui sunt in vniuersa achaia. Grā vo/ f
lutatio. ſ trāqllitas mētis. ſ sine q̄ pr̄ nil dat ſ ⁊ si in se
b bis ⁊ pax a deo patre nr̄o ⁊ dño iesu christo. Bñdi/ g h i
gloria eius non potest augeri nec minui: in suis sit exaltatus in quibus per cognitionem ⁊ ipsorum p̄fectum dicitur exaltari.
ſ nobis q̄ xp̄i filij sumus.
c d e ctus de⁹ ⁊ pr̄ dñi nr̄i iesu xp̄i pater misericordiaruz l m n
a ſ non minus est tribulatione solatium. ſ ministros. ſ aie ⁊ corporis.
f ⁊ de⁹ tōti⁹ ɔsolatiōis: q̄ cōsolaf nos in omni tribula o p
ſ a deo consolatur. ſ desolati: id est humano auxilio destitui.
ſ p exemplum consolationis nostre.
tione nostra: vt possimus ⁊ ipsi consolari eos qui i q r
a ſ id est qualibet. b ſ per talem consolationē q̄ hortaf nos ad grauiora.
s ōi pressura sūt p̄er exhortationez: qua exhortamur
ſ nos. ſ vt vere possim⁹ cōsolari. ſ q̄ p xp̄o: id ē christi noīe inferūf: vel quas ad similitudinē xp̄i patimur.
⁊ ipi a deo: q̄m sic abundāt passi/ a
a ſ nō minus. b ſ cū vel h̄ liberamur vel pietatē paternā in flagellis intelligim⁹: qz flagellat omnē filiū quem recipit. ſ in nobis qui sum⁹ cap̄ loc⁹.
ones xp̄i i nob: itā ⁊ p xp̄m abūn b c
ſ sed hoc totū p vobis.
dat consolatio nr̄a. Siue aūt tri/ d
a ſ qz nr̄o exēplo monet vos de⁹ pati vñ sal⁹ eterna vobis. a ſ spe p̄mij. b ſ vt sileꝫ sperent. ſ qz nr̄o exēplo monet vos de⁹ pati sub spe p̄mij vt sic leuius feratis.
a bulamur p vēstra exhortatione
⁊ salute: siue consolāmur pro vr̄a e
a ſ ad grauiora vel finitis malis vel virtute patientie data nobis.
cōsolatiōe: siue exhōrtamur pro f
ſ vt ad maiora aiemini. ⁊ salutē speretis.
a ſ p salute dico. ſ sal⁹ opaf. i. incēdit opari i vobis. i. nos incēdim⁹: q̄ opef in vobis tolerantiā.
vr̄a exhortatione et salute: que g
a ſ quasi deberis exemplo nostri eadē pati: que ⁊ nos patimur.
operatur tolerantiā eārundē pas h
a ſ a deo opaf. ſ qz speram⁹ vos passuros.
sionum quas ⁊ nos patimur: ūt i
a ſ patimur dico. ſ ad vestrā vtilitatem.
spes nr̄a firma sit p vōb. Scien/ k l
tes q̄m sicut socij passionuz estis: m
a ſ qz equa glia labori vr̄o retribuetur. ſ in futuro. ſ eterne. ſ exponit tribulationes.
b sic ēritis ⁊ ɔsolatiōis. Nō eni vo/ n o
a ſ qz vobis scire p̄ficiet. b ſ pseudo de sua gloriā gloriant: nos vo de tribulatiōe.
lum⁹ ignorare vōs frēs d̄ tribūla
ſ dd̄ de ea hoc. s. a ſ p̄cedētiū tribulationū.
tiōe nr̄a q̄ facta ē i asia: q̄m suprā q
ſ pondere passionū. ſ et. ſ humanā.
modū grauati sum⁹ supra v̄tutē r
ſ adeo. a ſ nos q̄ de malis solemus gaudere.
b ſ non solum loqui ⁊ cetera facere.
ita vt tederet nōs etiam viuēre. s
ſ non solū tedebat viuere: sed etiā. a ſ certitudinem omnimodam dissolutionis.
c Sz ipi i nobisipsis rēsponsū mor t
a ſ ideo deus tātū p̄misit eos affligi.
tis habuimus: vt nōn sim⁹ fiden v
a ſ maledictus enim qui confidit in hoīe.
b ſ in quo secure: qz ipe est. c ſ cui simile ē q̄ me de ill' p̄dictis liberauit. vñ subdit: qui d̄ tā. ⁊c.
d tes in nōbis: h̄ i dēo qui suscitāt x
mortuos: qui de tātis periculis
ſ ad salutem reduxit. a ſ tendentes mētis desiderio.
eripuit nos ⁊ eruit: i q̄uem spera
ſ in posterum. ſ quotidie.
e mus quoniā ⁊ adhuc eripiet ad/ y z
ſ non solū nobis et alijs sz ⁊. ſ vel nībus.
iuuantib⁹ h̄ vobis in oratione p
ſ facta vel eris. ſ ita oratiōes vr̄e iuuabūt nos vt p multos. ſ .i. a p̄sonis diuersaꝝ etatum.
f nobis: vt ex multarū personis fa a
ſ vel vobis. a ſ libera/
g cierum: eius q̄ in nobis est dōna b
tionis et ceterorū bonoꝝ. ſ fideles.
h tionis: per multos gratie aganf
a ſ Ambro. ideo non diffido de auxilio dei: quia pura est conscientia ab omni simulatione.
b ſ hoc vnde gloriamur.
i p nobis. †Nāz glōria nostra hec c
k est testimoniū consciētie nostre:

Testimoniū ɔſcie.i.cō ſciētia nō remordēs ſꝫ teſtificans qḋ in ſince.⁊c. a Dei. Sicut impijs eſt magna pena cōſcientia: ita pijs gaudiuꝫ. non q̄ſi inde ſuperbe glorianti/bus:ſed deo totum dan/tibꝰ. Ideo recte non ait: Gloria noſtra eſt teſtimoniū aliene malicie vl' minoris gratie:ſed cōſcien/tie nr̄e:que quia occulta eſt non ē ſubiecta alieno iudicio.⁊ ideo nullus p̄ſumat ɔtra eam vel cogitare vel ꝓferre ſentētiā. b Non in carnali ſapiētia. Que eſt voluptates diligere:labores vitare. vel ſm naturas rerū: et non contra predicare vt pſeudo faciebant quoꝝ fucatam predicationem arguit. c Spero aūt. Ambro. proficere illos ſperat:quia ceperāt meliores effici cognito apoſtoli affectu circa ſe: et gloriabantur in eo. d Quia gloria veſtra. Cognoſcetis: quia glīa: id eſt per nos conſequi gloriaꝫ eternam debetꝭ: et nos per vos bene inſtructos: qḋ non eſſet ſi cum offendiculo a vobꝭ acciperem. e Hac cōfidentia. Quia vita mūda vel emendata quorūdam erat: voluit videre quos ante indignū erat videre. Si ergo non iuit ꝓpter alios eſt qui modo ſe purgent. f Uolui prius. Augꝰ. Priꝰ: quia in priori epiſtola ꝓmiſerat ſe venturum: et non venerat:⁊ ideo mēdax ⁊ leuis videbaꝭ:qḋ modo excuſat. Non enī fecit hoc niſi pro eorum culpa. Non eſt indicandus mendax:q̄ dicit falſum:qḋ putat verum:qꝛ q̄tuꝫ in ſe eſt: non fallit ipſe ſed fallitur. Econtra mētitur ille:qui dicit verum qḋ putat falſū: nec eſt liber a mēdacio: qui ore neſciens verum loq̄tur:ſciens autē non eſſe verum voluntate mentitur. g Ut ſit apḋ me eſt ⁊ non:id eſt vt prepo nam voluntatem vtilitati. Q.non ſic. quia vtilitas preponēda eſt volūtati ⁊ ſic feci. h Fidelis autem deus. In hoc non ſum mentiri credendus:quia ī nullo alio ſū vobis mentitus. Et hoc credi poteſt:qꝛ deꝰ eſt fidelis:qui ꝓmiſit doctores veritatis:vel deꝰ verax eſt mihi in hoc teſtꝭ: et hoc eſt videtur apud me eſſe

a ſ nō aliud in ore ⁊ aliud in corde habētes. b ſ ſincerā veritatem de deo:non etiam legis obſeruātias p̄dicantes.

q̄ i ſimplicitāte cordis ⁊ ſincēri a b

ſ qꝛ a deo ē hec gloria conſcientie ſimplicitas et ſinceritas.

a b tate dei:et nō in ſapīa carnali: c d

ſ .i. ſm q̄ ſpūs gratis mihi indicauit.

ſꝫ in gr̄a dei conuerſati ſumꝰ ī e

ſ vbi tot mala. a ſ ſimplicit' cōuerſati ſumꝰ

hoc mūdo: abūdāntius autēꝫ f

a ſ erga vos. ſ qbus ceſſimus de iure noſtro quia cum ab alijs acceperit ab his noluit. b ſ abundantius ad vos:qꝛ nec in prima epiſtola exegi aliquid nec in hac.

ad vōs. Nōn enī alia ſcribimꝰ g

ſ in prima epl'a. a ſ in experiētia opeꝝ.

vobis q̄ꝫ q̄ legiſtis ⁊ cōgnouiſ h

ſ et ſicut hucuſq; de me cognouiſtꝭ: ita deinceps cognoſcetis.

c ſtis. Spero autē q̄ vſq; in finē i

ſ me in eodem.

cognoſcetis ſicut ⁊ cognouiſtꝭ k

a ſ nō ex toto: qꝛ ⁊ ſi ſcetis q̄ abſtinui:non tū ſcitis quāta diſcretiōe hoc feci.

b nos ēx pte:qꝛ gloria veſtra ſu/ l

ſ que gloria erit. b ſ aduentꝰ.i. tēpore iudicij. ſ cū omnia aperta erunt.

mus:ſicˀ et vos nr̄a :in diē dn̄i m n

a ſ iam q̄dam veſtrū correcti ſunt. ſ vel abūdātius ad vos ſeruaui ſimplicitatem: ⁊ ī hoc confiſus:vel in hoc q̄ ſperamus per alterutrū glorificari.

e noſtri ieſu chriſti. Et hāc ɔfidē o

ſ q̄ꝫ irem in macedoniam.

f tīa volui priꝰ venire ad vos vt p q

ſ p meā p̄ſentiam. a ſ confirmationē que poſt fidem:vel qui prius fidem habueratis. b ſ veſtro ductu.

ſcḋaꝫ gr̄ām haberetis:⁊ p vōs

a ſ vt multipliciter vos cōfirmarē.

trāſirē macedoniā:⁊ itēꝝ a macedonia venirē ad vos:⁊ a vo/

a ſ vel elemoſynam ferrē ſāctis qui ibi erāt. b ſ ad hoc ergo venire volui ⁊ non veni.

bis dēduci ī iudēā. Cūm ḡ hoc r

ſ et non feci. a ſ vt qḋ rōne non ꝓpoſui:ſꝫ impetu animi eadem leuitate dimiſi.

voluiſſem : nūnquid leuitate

a ſ facienda vel dimittēda. b ſ vt ꝑ carnali cōmodo ꝓpoſuerim:⁊ qꝛ n̄ erat dimiſerim.

vſus ſū? Aut q̄ cōgito ſm cār/ s

a ſ vt ꝑ has cauſas ſit apud me.i.in intētione mea affirmatio ⁊ negatio de eodem.

g nē cogito ūt ſit apḋ me:ē ⁊ nō? t v

h Fidelis aūt deus: qꝛ ſermo nr̄ x

a ſ id eſt mendacium vt in pſeudo. ſ id ē nō aliud egi: q̄ꝫ ſciui agēdum: quia vtilitas ꝓponenda eſt voluntati.

q̄ fuit apud vos : nōn ē in illo y

a ſ id eſt in eius predicatione qui dei filius ieſus chriſtus eſt.

eſt ⁊ nō:ſꝫ ē i illo ē. Dēi enī filiꝰ z

ieſus chriſtus qui ī vobꝭ p nos a

p̄dicatus ē :per me et ſiluanuꝫ b

ſ .i.mendaciū.

⁊ timotheū:nō fuit in illo eſt ⁊ c d

a ſ nūq̄ꝫ aliud voluit q̄ꝫ qḋ vtile eſt. b ſ verax eſt dei filius ⁊ vere quia.

nō: ſēd ē i illo fuit. Quōtquot e

enī ꝓmiſſiones dei ſunt : ī illo

ſ vel ſm aliā lr̄am veritas et cōpletio.

eſt. Ideo ⁊ per ipſuꝫ amē deo f

qui vident tm̄ exteriora cōtra illos qui reputant ſe bonos ex hoc q̄ ab alijs laudanꭅ. a Q in ſimplicitate.q̄tum ad rectitudinē intentiōis. b Et ſinceritate.q̄tum ad bonitateꝫ operis in ſe.que due requirūtur ad bonitatē actus.ſ.q̄ ſit bonū opus ex genere:⁊ ex finis intentione. c Dei.hoc addiꭅ :quia talia nō habet homo a ſeipō:ſed a deo:ad quē debet iſta referre. d Et nō in ſapīa carnali.i.nō innitendo terrene ſapiētie ſed gratie diuine. e Cōuerſati ſumꝰ in hoc mūdo.i. inter hoīes. f Abundātius aūt ad vos.ꝭ dicit apoſtolus:qꝛ illis p̄dicauerat abſq; ꝭ q̄ acciperet ab eis ſumptus:vt habeꭅ infra.xi.ca.quos tn̄ accepat ab alijs. g Nō enī alia.hic ɔſequēter inducit ad ꝭ teſtimoniū ipſorum et corinthiorū: qui p experientiā ſcire poterāt dictū apl'i verū eſſe ex ſua cōuerſatiōe inter eos:⁊ p epiſtolā prius miſſam.ideo dicit: Non enī alia ſcribimus vobis q̄ꝫ q̄ legiſtꭅ:ī epl'a a me prius miſſa. h Et cognouiſtis.experiendo ɔuerſationē meā. i Spero aūt q̄ vſq; ad finē cognoſcetis.i. pfecte. k Sicut ⁊ cognouiſtis nos ex parte.i.imꝑfecte.hoc dicit quia receperant pſeudo apoſtolos q̄s aliqui eos eorū veris apl'is cōparabant. tū apl's ſperabat de bono fine.ſ. q̄ pfecte cognoſcent ſimplicitatē et ſinceritatē ſuam ⁊ aliorū vere chriſti diſcipulorū eam approbando: ⁊ falſitatē pſeudo aploꝝ reprobando .⁊ ad hoc ſubdit rōnem dicens: l Quia gloria veſtra ſumus.inq̄tum p p̄dicationem noſtrā cum adiutorio dei ad gloriam perducemini. m Et vos noſtra.qꝛ p p̄dicationeꝫ quā vobis fecimꝰ:glorie premiū expectamus. n In die dn̄i noſtri ieſu chriſti.i.in die iudicij: que ſua diciꭅ: qꝛ tunc voluntatē ſuā faciet oēs generaliter iudicādo. o Et hac confidentia. Poſtq̄ꝫ apl's captauit corinthiorū beniuolētiā ad excitādū eorum attentionē.hic ɔſequēter ponit ſuā excuſationē. Et diuiditur ī duas ptes .qꝛ primo excuſatio ſua poniꭅ.ſcḋo explicatio ſubdiꭅ.ſequenti ca. Prima adhuc in tres.qꝛ primo recitat ſuam ꝓmiſſionē.ſecūdo ponit ſuꝑ hoc ſui accuſationē. ibi: Cū aūt volui. tertio ſubdit ſuā excuſationē.ibi: Fidelis deus. Circa primū ſciendū q̄ in prima epl'a miſſa corinthijs ab apoſtolo:quā tn̄ non habemus: ꝓmiſerat apl's corinthijs eos viſitare anteq̄ꝫ ītraret macedoniā :⁊ iterum p eos reuerti de macedonia.poſtmodū ꝟo in ſcḋa epl'a quaꝫ habemꝰ:⁊ ē apud nos p̄ma vltimo ca. ſcripſit q̄ prius iret macedoniā q̄ꝫ corinthum.et ſic videbaꭅ prime promiſſioni cōtrariare. ꝓpter qḋ dicit: Et hac ɔfidentia.i. quia ſatis puritatem cōuerſationis mee cognouiſtis:⁊ gloria mea eſtis.in hoc:in quā confidens. p Uolui prius venire ad vos.anteq̄ꝫ intrarem macedoniam. q Ut ſcḋam gratiam haberetis.a me ſcꝫ gratiā viſitationis paternalis poſt gratiā predicationis ⁊ pe veſtre cōuerſationis.hic eſt ordo prime ꝓmiſſionis:cui videtur contrarius ordo ſecūde. r Cum ergo. Hic conſequenter ponit ſuꝑ hoc accuſationē corinthiorū contra ſe:qꝛ aliqui dicebant ipm̄ mutaſſe ꝓpoſituꝫ circa dictū ꝓmiſſum ex animi leuitate.alij ꝟo q̄ hoc fecerat ex carnali affectione. ꝓpter qḋ dicit: Cū ergo hoc voluiſſem nunq̄d leuitate vſus ſum?mutādo ꝓpoſitum :vt mihi imponitis. s Aut q̄ cogito ſm carnē cogito.i.ex affectu carnali. t Ut ſit apud me ē ⁊ non.i.duplicitas falſitas:vt aliqui veſtrū eſtimāt. v Fidelis aūt deus. Hic ɔñter ponit ſuam excuſationē.et diuidiꭅ in duas partes.qꝛ primo ponit cauſā falſam. ſcḋo aſſerit veram.ibi: Ego auteꝫ. Prima adhuc in duas .qꝛ duplici rōne oſtendit ſe nō feciſſe ex aliqua duplicitate ſeu falſitate.⁊ accipitur prima ratio ex officio predicandi ſibi a deo impoſito: cū q̄ nō ſtat talis duplicitas ſeu falſitas: ſed requiriꭅ omnimoda ꟝itas : qꝛ tale officiū imponiꭅ a deo:qui eſt ipa veritas p eſſentiā .Et hoc ē qḋ dicit: Fidelis autem deus. a quo ſum apoſtolus inſtitutus. x Quia ſermo noſter qui fuit apud vos .⁊ ab ipo deriuatur. y Non ē ī illo eſt et non.i. aliqua fallacia. z Dei enim filius ieſus chriſtus. qui eſt via veritas ⁊ vita. Ioh.xiiij. a Qui in vobis per nos predicatꝰ eſt.veraciter. b Per me ⁊ ſiluanum.iſte eſt qui vocatur ſilas. Actꭅ.xv. c Et timotheum non fuit in illo.ſcilicet chriſto. d Eſt ⁊ non: id eſt aliqua duplicitas. e Sꝫ ē ī illo fuit.qꝛ oēs ꝓmiſſiōes patribꝰ factas a deo fideliter adimpleuit. f Ido ⁊ p ipm amē deo id ē fide.

me eſſe ē ⁊ nō :ſꝫ deꝰ ē fidelis ī ꝓmiſſis:qꝛ in illo toto nr̄o ſmōe q̄ fuit apud vos non: ē eſt ⁊ nō.i.mēdaciū . In nr̄o ſmōe nō fuit ē ⁊ nō :qꝛ ī illo dei filio.i. in eius p̄dicatiōe:q̄ dei filiꝰ eſt p̄dicatꝰ p nos:nō fuit ē ⁊ nō:ſꝫ eſt.i. affirmatio ꟝itatꭅ tm̄ fuit ī illo : q̄ ſi mēdaces eſſemus: et ipſe:qꝛ qḋ docuit:tm̄ p̄dicamꝰ. Uerax ē dei filiꝰ:qꝛ ꝓmiſſiōes dei:in illo.i.p illū ſūt: eſt vel etiā.i. ꟝itas ⁊ cōpletio qꝛ in illo cōplete ⁊ exhibite ſūt:⁊ nō ē credēdū q̄ mendax ſit:p quē pr̄ verax appuit. Et qꝛ ꝓmiſſiōes dei p xp̄m ſūt implete. ido nos p ipm dicimꝰ deo amē.i.veracem eē. Et q̄ xp̄s ⁊ deꝰ ſūt veraces ē ad gl'iam nr̄am:qꝛ p ꝭ ꝓbamur vera p̄dicare. Nr̄aꝫ dico: nō tm̄ nobꭅ tribuo: ſꝫ deo: qꝛ q̄ ɔfirmat eſt deus. a Uobiſcū in xp̄o. Tūc ſi vos eſtꭅ firmi ī xp̄o magꭅ ɔſtat de nobꭅ p q̄s vos ɔfirmati eſtis. b Ego autē. Pro leuitate vl' terreno cōmodo nō dimiſi ſꝫ parcens . Spiritualis tūc diſpoſitū nō iplet: q̄ſi ꝓuidentiꝰ aliq̄d ad ſalutem meditatur. a Nō qꝛ do. Ne indignarēꭅ q̄ſi de dominio eo q̄ dixerat parcens vobis nō veni.ſubdit: Nō qꝛ do.⁊c. Ca.II

Statui. Parcēſ non veni:ſꝫ ſtatui ꝭ idē qḋ cū p̄mā miſi epl'aꝫ.ſ.ne iterū venirē:vl' iterū eſſet triſticia: ſicˀ fuit auditꝰ eoꝝ pctīs. e Si enī ⁊c.Corrigēdo :increpādo q̄cunq; mō vl' p epiſtolam vl' p̄ñtiā .Et q̄s ⁊c.q̄ſi ⁊ vos me ɔtriſtatis:niſi qui ɔtriſtaꭅ ex me.i.ſm meā volūtatē vt peniteat. f Confidens. Quaſi. videte q̄ ne fruſtra ɔfidā:quod meū gaudiū erit ⁊ vos debetꭅ facē qḋ ad meū gaudiū ſpectat:qꝛ meū gau.⁊c. g Nō vt cō. ⁊c. Ambro. Ad ꝭ enī corripiebat vt oñderet q̄ amore illos diligeret de q̄ꝝ pctīs plꝰ ill' dolebat.q̄ nō ꝭ affectu corripit:ɔtriſtat . inſultat enī:q̄ nō ɔdolet fratri. h Si q̄s autē. Precipit fornicatorem illum quē priꝰ ſathane tradēdū indicauerat recipi: quia correctus erat.

Sed ex

a ſ p quos manifeſtatur hoc.

dicimꝰ ad glōriā veſtram. Qui a b

a ſ in vera p̄dicatione. b ſ iudeos. ſ qꝛ ⁊ gētes cū iudeis confirmate ſunt.

a autē cōnfirmat nōs vobiſcum

a ſ i vera p̄dicatiōe xp̄i. ſ in reges ⁊ ſacerdotes p ſpiritū in baptiſ.vn̄ petrus: Nos ſumus genꝰ electū regale ſacerdotiū. ſ eſt.

in xp̄ō:et q̄ vnxit nos deus: et c d

ſ in libro vite ſcripſit: vl' diſcernit ab alijs ſigno crucis. a ſ ſpiritumſāctū in arram vel bona ſunt pignus q̄ ſpūs eſt in eis.

q̄ ſignauit nos ⁊ dedit pignūs e

a ſ aperit quare non venit ad eos ſicut dixit. ſ ne putent ſe contemptos.

b ſpiritꝰ ī cordibus noſtris. Egō f

a ſ nō ſolum contra corpus ſed etiam contra. ſ ſi mentior.

aūt teſtem deum inūoco ī aīaꝫ g

a ſ ne cōtriſtaret multos. ſ ne eo aſperi ore in correcti: vetterentur in ſeditionē: vult ergo prius mitigare.

meā : q̄ pārcēs vobis nō veni h

ſ primā vicē poſtq̄ꝫ a vobis diſceſſi. a ſ ideo dico parcēs. b ſ non qꝛ dominiū ⁊ coactionem patiatur fides.

c vltra corinthū. Nōn qꝛ dōmi/ i

a ſ q̄ voluntaris ⁊ non neceſſitatis. b ſ ſi vultis cooperari.

namur fidēi veſtre:ſed ādiuto/ k

ſ eterni:vel qꝛ gaudebūt emendati.

res ſumus gaudij veſtri. Nam l

ſ q̄ p dilectionē opaꭅ:nō dn̄io.

fide ſtatis. Ca.II m

b Statui autem hocipſū n o

apud me : ne iteruꝫ in p

ſ vos cōtriſtans.

e triſticia venirē ad vos . Si enī q r

ego contriſto vos:⁊ quis ē qui s

a ſ nullus niſi q̄ cōtriſtaꭅ ex me: qḋ melius fit p epiſtolam q̄ꝫ per p̄ſentiam.

me letificēt niſi qui contriſta/ t

a ſ q̄ nemo me letificet niſi q̄ cōtriſtatur ex me

tur ex me? Et hōc ipſum ſcripſi v

vobis vt non cum venero tri/

ſ de incorrectione. ſ de peccatis. ſ de vobis.

ſticiam ſuper triſticiaꝫ habeā:

a ſ non ſolum nūc ſed olim cū contriſtauiſtis: et ſic grauiter peccaſtis.

de quibus opōrtuerat me gau x

ſ q̄ vltra non habeo triſticiam.

f dere : confidens in omnibus y

vobis : quia meum gaudium z

a ſ triſticiam habui. ſ laboribus vigilando p vobis ⁊ orando.

omnium veſtrum eſt . Nām ex a

ſ cura dolore.

multa tribulatione ⁊ anguſtia

ſ primam epiſtolaꝫ. a ſ que indicio ſunt : quid intus eſſet.

cordis ſcripſi vobis per mūl/ b c

a ſ hec refero. b ſ p memoriā coꝝ.

g tas lachrymas:nōn vt cōntri/ d

a ſ qḋ deſiderium emēdandi.

ſtemini:ſed vt ſciatis q̄tā cha/ e

a ſ vel habeā. b ſ oſtēſā:qꝛ oēs vt ſe diligit. ſ q̄ꝫ putaueritis.

ritatem hābeā abundāntius ī f

a ſ quibus de iure meo ceſſi. b ſ ſicut ille fornicator. c ſ per lachrymas ſcripſi: ſed tamē condonate illi.

h vōbis. Si qūis autem cōntri/ g

id eſt fideliter confitendo eius fidelitatem. a Ad gloriam veſtram. quam per ipm ɔſecuturi eſtꭅ certitudinaliter:niſi fuerit defectꝰ ī vobis. b Qui aūt.ꝭ ponitur ſcḋa rō q̄ accipiꭅ ex vſu dicti officij.nā apl'i p̄dicādo loq̄banꭅ ex ſpeciali motiōe ſpūſſācti. Matth.x. Nō enī vos eſtis q̄ loq̄mini:ſꝫ ſpūs pr̄is vr̄i q̄ loq̄ꭅ in vobꭅ.⁊ ꝭ mō nō pōt hō mētiri:lꝫ ꝭ poſſit q̄ñ loq̄ꭅ ex ſeipō. ⁊ ꝭ ē qḋ dicit: Qui aūt ɔfirmat nos vobiſcū in xp̄o.i.ſpūſſanctꝰ q̄ coniūgit mēbra eccl'ie adinuicē ⁊ capiti. c Qui vnxit nos. gr̄a ſua. d Et q̄ ſig.nos.ſigno crucꭅ ī baptiſmo ⁊ confirmatiōe. e Et dedit pi.ſpi.in cor.nr̄is. de rōne pignoris duo ſūt.ſ. q̄ tantū valeat quātū res ipa cuiꝰ ē pignꝰ. ſcḋo q̄ non habeꭅ res cuiꝰ eſt pignus niſi in ſpe. et ſic in p̄ſenti ſpūſſanctꝰ eſt pignꝰ factus in ſāctis beatitudinis eterne. eq̄lis enī bonitas eſt rei quā expectamꝰ ī futuro q̄ ē ipa trinitas. eadē enī bonitas eſt in vna p̄ſona q̄ in tribus. et ſupplēdū eſt q̄ hō loquēs ex ſpūſſancti inhabitatione ⁊ motiōe: vt ſic nō pōt falſū dicere. f Ego autē teſtē.hic ɔñter ponit cauſā verā q̄re nō venerat ſm ꝓmiſſi formā:et ɔfirmat dictū ſuū duplici iuramēto.ſ. atteſtationis dicēs: Ego aūt teſtē deū iuoco.⁊ execratiōis.ibi: g In aīaꝫ meā.i.ī periculū aīe mee. h Q parcēs vobis nō veni vl.corinthū.i.poſtq̄ꝫ a vobꭅ deceſſi.dicit autē parcēs vobis.ſciebat enī eos ꝓtūc male corrigibiles. et ſic ex aduētu ſuo ad corrigēdū potuiſſet oriri inter eos ſeditio et maius piculū. i Nō qꝛ dñamur ⁊c.hoc dicit apl's.qꝛ poſſet aliq̄s de corinthijs dicere q̄ apl's loquerer multū dominatiue dicēdo: Parcēs vobꭅ.ido ꝭ excludit dicēs: Nō qꝛ dñamur.q.d.nō dixi ꝭ vt dn̄s veſter. k Sed adiu.ſu. gaudij vr̄i. qḋ expectatis. l Nā.i. quia. m Fide ſtatꭅ.i. imobiles ī ꟝itate catholica : et non ex coactione aliqua. Ca.II

Statui aūt. Poſtq̄ꝫ apl's poſuit ſuā excuſatiōeꝫ. hic ɔñter explicat eam exprimendo duplicē cauſam ꝓpꭅ quā nō venerat corinthū ſm formā p̄me ꝓmiſſionis.ſcḋa poniꭅ.ibi: Cū aūt veniſſem . Prima cauſa eſt: qꝛ ſicut dictum ē timebat ne ex ſuo aduētu peius eueniſſet.et ſic triſticiā ſine vtilitate habuiſſet:quā explicat dupliciꭅ.p̄mo ī generali.ſcḋo ī ſpeciali.ibi: Si q̄s autē. Circa p̄mū ſciēdū q̄ ſicut dictū eſt apl's timuit ne eiꝰ aduētꝰ eēt inutilis imo nociuus rōne dicta.et ſic habuiſſet triſticiā ſine vtilitate. ꝓpꭅ qḋ diſpoſuit nō venire ſꝫ magꭅ ſcribere epl'am p̄miſſā reuocaturꝰ eos ad pniaꝫ: vt ſic cū veniret:eos ad correctionē diſpoſitos inueniret:⁊ ſic materiam gaudij ex penitētia eoꝝ haberet.p qḋ ptꝫ q̄ dilatio ſui aduētꝰ fuit valde rationabilis.⁊ hoc ē qḋ dicit: Statui autē.i.firmiter diſpoſui. o Hocipſū apud me:id ē tūc ad vos nō venire pſonaliter:ſed magis ſcribere. p Ne iterū in triſticia.tam ex parte mea q̄ꝫ veſtra. q Uenirē ad vos.ratiōe predicta. r Si enī ego cōtriſto vos.corripiendo indiſpoſitos. s Et q̄s eſt q̄ me letificet?q.d.exiſtens apud vos cōſolari nō poſſum niſi a vobis.cōtriſtatus aūt nō pōt aliū letificare. ido ſubditur: t Niſi q̄ ɔtriſtaꭅ ex me.i.vos per me cōtriſtati: ſi tūc veniſſem.qḋ non fieret:ſed magis oppoſitū. v Et hocipſū ſcripſi vobis vt non cuꝫ ve.tri.ſuper tri. habeā. fuit enī primo ɔtriſtatus de peccato eorū.ſcḋo magꭅ contriſtatꝰ fuiſſet de incorrigibilitate eorū. x De q̄bꝰ opotuerat me gaudere.inueniēdo vos penitētes. y Cōfidens in oībus vobis.⁊ hoc vobis ſcribo cōfidens q̄ ſic vos diſponetis p penitentiā q̄ inde habeam gaudij materiā. z Quia gaudiū meū oīm veſtrū eſt.i.conſurget de bono oīm veſtrū. a Nam ex multa tribu. ⁊ an.cordis.anguſtia ꟝o ꝓprie ē in mente: ex qua redundat tribulatio carnis in corpore:et vtrūq; contigerat apoſtolo ex corinthiorū peccato. ido ſubdit: b Scripſi vobis. reuocans vos ad penitentiā. c Per multas lachrymas.a me fuſas ꝓ expiatione peccati veſtri.⁊ quia aliq̄s poſſet credere q̄ hoc ſcriberet ad eorum confuſionē ⁊ triſticiam.ideo hoc remouet dicens: d Non vt cōtriſtemini.ſupple hec ſcripſi. e Sed vt ſciatis quam charitatem habeam. erga omnes fideles. f Abundātiꝰ ī vobis.qꝛ illos cōuerterat ad fidē. vt patꝫ ex ſupradictꭅ. ꝓpter qḋ magis ɔelabat ꝓ eis.et loquiꭅ ſic apl's: vt magis moueantur amore q̄ꝫ timore. g Si quis. Hic ɔñr poniꭅ cā ſue triſticie ī ſpāli de q̄dā q̄ euꝫ ɔtriſtauerat ſcꝫ ille enormis fornicator q̄ vxorē patris ſui habebat: vt hꝫ j.Corꭅ.v. Et diuidiꭅ in duas ptes. qꝛ p̄mo oſtēdit q̄liter cū ɔtriſtauit

Universidad de Sevilla Biblioteca

Universidad de … Biblioteca

a stauit me: non me cōtristauit sed
ex parte vt nō onerem oēs vos.
b Sufficit illi qui eiusmodi ē obiur
gatio hec q̄ fit a pluribus: itā vt
c ecōtrario magis donetis et cōso
lemini: ne forte abūdātiori tristi
cia absorbeatur qui eiusmodi ē.
Propter qđ obsecro vos vt con
d firmētis in illum charitatē. Ideo
e enim et scripsi vobis vt cogno
scam experimentum vestrū: an in
omnibus obedientes sitis. † Cui au
tem aliquid donastis: ⁊ ego. Nā
⁊ ego quod donaui: si quid dona
ui propter vos in persona christi:
vt nō circūueniamur a sathana.
Non enim ignoramus cogitatio
f nes eius. Cum venissem autē tro
adem propter euangeliū christi:
⁊ ostium apertū esset mihi in do
mino: non habui requiē spiritui
g meo: eo q̄ non inuenerim titum
fratrem meum: sꝫ valefaciēs eis:
h profect⁹ sum macedoniam. Deo
autem gratias qui semp triūphāt
i nos i christo iesu: ⁊ odorē noticie

sue manifestat per nōs in oī loco
a †quia christi bon⁹ odor sum⁹ deo
in his qui salui fiūnt: et i his qui
b pereunt. Alijs qdeꝫ odor mortis
i mortē: alijs aūt odor vite i vitā.
Et ad hec quis tam idone⁹? Nō
c eni sum⁹ sic plurimi adulterātes
verbū dei: sed ex sinceritate sic ex
d deo corā deo in xp̄o loquimur.

Ca. III

e Incipim⁹ iterū
nosmetipos cōmēdare?
Aut nūqd egem⁹ sicut qdā cōme
datijs epistolis ad vos aut ex vo
f bis? Epistola nr̄a vos estis scripta i
cordib⁹ nr̄is: que scitur ⁊ legit ab
oibus hoibus: manifestati quo
niā epistola estis christi ministrā
ta a nobis ⁊ scripta: nō atramen

Universidad ... Biblioteca

to: sed spiritu dei vivi: non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam autem talem habemus per christum ad deum. Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti non littere sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus autem vivificat. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria: ita ut non possent intendere filii israel in faciem moysi propter gloriam vultus

eius que evacuatur: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis in gloria est: multo magis abundat ministerium iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur per gloriam est: multo magis quod manet in gloria est. Habentes autem talem spem multa fiducia utimur. Et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filii israel in faciem eius: quod evacuatur: sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum quod in christo evacuatur: sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses: velamen est positum super cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad deum: auferetur velamen. Dominus autem spiritus est.

Universidad ... Biblioteca

libere itelligere vt nos: vel dñs ad quē ↄuertunť ē spūs.i.spūalis essentia: ⁊ ita facit spūalr̄ itelligere. a Nos reue. In q̄ iudeis velamē. In speculo nō nisi imago cernit. Hoc ḡ conamur vt p hāc imaginē.i. rōnē qd̄ nos sum⁹ viderem⁹ vtcūq̧ illū a q̄ facti sumus: tanq̄ p speculū.

In imaginē dei eandē quā speculamur: quia eadē imago dei est et glīa dei. Sicut ř. vir quidē imago dei est ⁊ gloria dei. Trāsformamur: transim⁹ de forma ī formā: de obscura in lucidā: quia ⁊ ipa obscura imago dei est in qua hoīes creati sunt: q̄ ālalib⁹ p̄sunt. Que natura excellens cū a deo iustificatur: a deformi forma in formosam formā mutat. Erat enī ⁊ inter vitia natura bona. Uel de glīa creationis in gloriā iustificatiōis. Uel de glīa fidei: vbi filij dei in gloriā speciei vbi ei similes erimus: cū videbim⁹ cū sicuti est. vñ Johes: Scimus q̄ cū apparuerit siles ei erimus. A spū dñi: q̄ h̄ bonū a gratia dei. Hui⁹ imaginis quōq̧ fiet pfectio: ad quam ↄsequēdā nos erudit. Cum aūt ad pfectū hec imago renouata siles deo erimus.

b Speculātes. A speculo: nō a specula. qd̄ in greco non est ambiguū. c In eandē. Quā speculamur: quā speram⁹. d Imagi. Ut siles glīe xp̄i simus in eternū. A gloria. Uel a claritate moysi: in gloriā xp̄i: quā decet dare spiritū dei. tantam a tanto. Ca. IIII

e [I]Deo habētes. Commēdantes. Ut luceat lux vestra corā hominib⁹. f Corā deo. Nō vt videanť ab hominibus.

g In qb⁹ de⁹ ⁊c. Aug⁹. Uel talis pōt esse ordo verborū. In qb⁹ pereuntibus: deus ver⁹ ⁊ iust⁹ excecauit mentes infideliū hui⁹ seculi. h Deus hui⁹ seculi.i. deus q̄ nō solū bonos regit: sed ⁊ malos p merito p̄cipitat: dās eis qd̄ volūt.i. vt ñ credāt qd̄ ñ facit malicia h̄ iusticia. Uel de⁹ secli: superbia vl' ingluuies: vl' diabolus p̄ nceps mūdi: q̄ secularib⁹ p̄ncipať. i Qui est imago. Aug⁹. Sciendū q̄ imago ⁊ eq̄litas ⁊ silitudo distinguēda sunt. Quia vbi imago: ↄtinuo silitudo est: nō ↄtinuo eq̄litas. Ubi eq̄litas ⁊ silitudo: nō ↄtinuo imago. Ubi silitudo nō ↄtinuo imago: nec eq̄litas. Uerbi grā: In speculo est imago ⁊ silitudo: nō tñ equalitas. q̄ multa desunt imagini: q̄ insunt illi rei de q̄ exp̄ssa est. Potest ⁊ aliqñ eē imago in q̄ sit eq̄litas: vt in parētib⁹ ⁊ filijs inuenitur imago ⁊ silitudo ⁊ eq̄litas: excepto tp̄e quo precedunt parētes: q̄ de parēte exp̄miť silitudo filij: vt recte imago dicať. Et pōt esse tanta: vt recte dicať eq̄litas. Potest etiā silitudo aliqñ ⁊ eq̄litas: q̄uis nō sit imago: vt in duob⁹ ouis parib⁹. Christ⁹ aūt ita dr̄ imago patr̄ vt nihil hoꝝ desit: vt ñ solū imago ei⁹ sit: q̄ de illo ē. ⁊ silitudo: q̄ imago ē: Sed et eq̄litas tāta vt nec tp̄is iteruallū ipedimēto sit: q̄

ℭ nō generauit

19.q.2.c. duc. in fi. De renū. c. nisi. De regula. c. licet. i. p̄n.

A

1. Joh. 3, a

Mat. 5. b

a ☞ i. lex spūs quā dñs dat nō l'ris scriptā sed p fidē animis intimatā. ☞ intelligendi ⁊ faciendi.

† Ubi āt spiritus dñi: ibi libertas. a

a ☞ illi hñt velamē sup cor. ☞ etiā iuniores. b ☞ expedita rōne.

a Nos v̄o ōmēs reuelata facie dñi b c

a ☞ gl'iosum dñm. b ☞ p speculū rōnis vidētes. c ☞ vt eius imago.i. dij sum⁹. vl' dr̄ xp̄s imago patris eadē cū illo. ☞ vt in essentia eū videamus.

b glōriā speculātes ī eādē imāginē d e f

c d a ☞ euntes ab vna clara cognitiōe ī aliā: vt illi q̄s spiritus dei ducit.

trāsformamur a clāritate in clari g

tatē: tanq̄ a dñi spū. Ca. IIII h

☞ ⁊ q̄ tātā claritatē habem⁹ a spū.

[I]Deo habentes hanc ad i

☞ dignitatē. ☞ vt spm̄ alijs ministrem⁹

ministrationē iuxta qd̄ mi k

☞ non meritis.

sericordiā dei ↄsecuti sum⁹. Non l

a ☞ p aliquib⁹ aduersis. b ☞ non solū apta mala: sed etiam cogitationes.

dēficim⁹: sȝ abdicam⁹ occūlta de m n

a ☞ vt pseudo que videnť humiles. ☞ hypocrisi.

decor̄. Nō ambūlātes ī astutia. o

☞ p falsa vel p questu p̄dicātes.

Neq̧ adulterātes verbū dei: sed p q

a ☞ q̄ māifesta videť nobis vitas. b ☞ cōmēdabiles faciētes.

e ī mānifestatiōe v̄itat̄. Cōmēndā r

a ☞ sine cōparatione aduersariorum. ☞ non ad oculum.

tes nōsmetipos ad omnē ↄscien

a ☞ rōnabiliū. b ☞ i r̄tiōe mea manēte. ☞ i hāpla cito dei: vel teste deo hoc dico. c ☞ dixi nos predicare in māifestatiōe veritatis q̄ si etiā opertū.

f tiā hōim cōrā deo. Q si ētiā op s

a ☞ quod a nobis predicatur. ☞ culpa horum est qui perire meruerūt.

tū est euāngeliū nostrū: in his q̄ t

a ☞ pereuntibus vel verbis euangeliū.

g pereunt est opertū. In qūib⁹ de⁹ v

a ☞ a naturali ratione.

h hui⁹ seculi excēcauit mentes infi x

a ☞ q̄ xp̄o ñ credūt. b ☞ vt nō apparet eis qd̄ tñ

dēliū: vt nō fulgeāt illūiatio euā y

lux est. a ☞ doctrīa euāgelij illūiāns. b ☞ in q̄ p̄dicať glīa diuinitat̄ nō solū infirmitas hūanitat̄. c ☞ vel qui. d ☞ q̄ de illo est. e ☞ qui videt me vider ⁊ patrem.

i gēlij glīē xp̄i qūi est imāgo dēi. z a

a Ubi aūt spūs dñi ibi libertas.s. ↄtēplādi veritatē remoto velamine ab oculis mētis. iō subdiť: b Nos v̄o.s. xp̄iani ⁊ potissime eccl'ie ministri. c Reuela. facie.i. mēte: q̄ dr̄ facies spūalis: inq̄tū ibi viget cognitio itellectual: sic oēs sensus i facie corpali. d Gliaȝ dñi.s. iesu xp̄i ⁊ nō solū moysi. e Speculātes.i. in speculo rōnis cognoscētes. ⁊ q̄ cognitio fit p assimilationē cognoscētis ad cognitū. iō seq̄tur: f In eandē ima. trāsfor. a cla.s. naturał cognitiōis ⁊ grē. g In claritatē visiōis btē. h Tanq̄ a dñi spū. q̄ h̄ nō inest s̄ delib⁹ ꝓpria v̄tute: s̄ spūsctī eos ducētis: Ro. viij. Qui spū dei aguntur: hi filij dei sunt.

In ca. iij. vbi dicitur in postilla: Nam nec glorificatum est quod claruit.

Additio.

Hoc qd̄ dr̄: Nam nec glorificatū est qd̄ claruit ⁊c. exponitur vno mō in Glo. sic. Nā qd̄ claruit.i. moyses. In hac parte.s. in facie nō est glīa: Propter excellentē gloriā q̄ est in nouo testamēto: vbi pueri vidēt gloriā dei.i. cōparatiōe hui⁹ excellentie glīe: q̄ nulli ꝓfuit gloria vult⁹ moysi: licet h̄ fuit culpa illoꝝ nō sua. hec aūt glīa multo maiorē q̄ abundat: vt p eā purificati hoīes absterſa caligine possint videre gloriā dei. hec in Glo. q̄ magis videť ↄsona littere: eo q̄ in p̄cedētib⁹ apl'a loquēs de moyse dicit q̄ filij isr'l nō poterāt intēdere in faciē moysi ꝓpter gloriā vultus ei⁹: ex q̄ possent sumere pseudo apl'i quodāmodo occasionē arguendi q̄ legalia a deo data p moysen: q̄ tante excellētie fuit vt vult⁹ eius sic glīareť non erāt euacuāda etiam tp̄e euāgelij. Ad qd̄ rñdet apl'us q̄ nec glorificatum est quod claruit ⁊c. vt expositum est ⁊c. Ca. IIII

[I]Deo habentes. Postq̄ apl's cōmēdauit noui testamēti ministeriū. hic ↄsequenter ostendit hui⁹ ministerij vsum: ⁊ primo q̄tum ad opationē boni. scd̄o q̄tū ad tolerantiā mali. ibi: Habem⁹ igiť thesaurū. Prima in duas: q̄ primo facit qd̄ dictū est. scd̄o q̄ndā obiectionē excludit. ibi: Q si etiā opertū est. Circa p̄mū dicit: Io hñtes hanc administrationē.i. ministeriū tāte dignitat̄ vt p̄dictū est. k Iuxta qd̄ misc̄diam ↄse. sum⁹. nos eccl'ie ministri ad h̄ p dei gratiā vocati. l Nō deficim⁹. ab vsu et executiōe ipsi⁹: s̄ ꝓmpte ⁊ debite exequimur. m Sed abdicam⁹.i. abijcim⁹. n Occulta dedecoris.i. sordes petōꝝ: nō solū q̄ exterius patent: sed etiā q̄ interi⁹ latent. o Nō ambulātes in astutia.i. in simulatiōe ⁊ hypocrisi. p Neq̧ adulterātes verbū dei. exponať vt. s̄. dictū est. ij. ca. q Sed in manifestatiōe veritatis. q.d. nō p̄dicam⁹ ꝓpter questū vel ꝓpriaȝ laudē: sed ꝓpter manifestationē diuīe veritatis ad dei gloriā ⁊ fideliū salutē. r Cōmēdātes nosmet. ad o. ↄsciam hoim.i. nō cōmēdam⁹ nos v̄bis: sȝ ex opatiōib⁹ q̄ facim⁹ cōmēdabiles nos reddim⁹ in ↄsciētijs hoim: s̄ qm̄ homies decipi pñt: nō aūt de⁹ q̄ intueť corda. j. Reg̃. xvj. ideo addit: Corā deo. Sic igiť tria tāgit hic q̄ faciūt ad debitā executionē ministerij eccl'iastici.s. exterior ⁊ interior mūdicia: recta intentio: doctrina sana. s Q si etiā optū est. Excludit obiectionē q̄ fieri posset ↄtra dicta. Dixit enī se docere ī manifestatione veritatis. posset aliq̄s obijcere in ↄtrariū: eo q̄ multi cō tradicebāt sibi: ⁊ sic nō erat in dictis ei⁹ veritas manifestata. Ad hoc respondet apl's q̄ hoc nō ꝓueniebat ex parte sue p̄dicatiōis: s̄ ex malicia ↄtradicētiū: q̄ impediebat eos cognoscere veritatē. vñ Sap̄. j. In maliuolā aīam nō introibit sapīa. ⁊ h̄ est qd̄ dicit: Q si etiā opertū est euāgeliū nostrū: aliq̄b⁹ ei⁹ veritatē nō capiētib⁹. t In his q̄ pereūt ē opertū.i. ꝓcedit ex malicia eorū. v In q̄b⁹ de⁹ hui⁹ seculi. Hoc exponiť dupliciť. Uno modo de creatore hui⁹ mūdi: q̄ ex demerito taliū retrahit lumen sue grē ab eis ⁊ iuste: ⁊ sic p ↄñs excecanť ex se. Aliter de diabolo quē imitanť seculariť viuētes. ⁊ sic pōt dici de⁹ hui⁹ seculi: sicut dr̄ princeps hui⁹ mūdi: Joh. xij. Nunc p̄nceps hui⁹ mūdi eijcietur foras. x Excecauit seculariť viuētes. auertēdo eos a veritate. y Ut non ful. il. euan. glīe xp̄i. in cordib⁹ eoꝝ. z Qui.s. xp̄s. a Est ima. dei patris. ⁊ p ↄsequēs est fontalis plenitudo luminis: s̄m q̄ dr̄ Hebreo. j. Qui cū sit splendor ⁊ figura substātie ei⁹ ⁊c. Sed q̄ supius vocauit euāgeliū suū: ⁊ hic vocat euangeliū xp̄i: posset aliq̄s credere eē duplex euāgelium. ideo

---

nō generauit de⁹ filium in tp̄e. a Non eni. Q. Bñdico glīe xp̄i: vel cōmēdamus nos corā deo ī māifestatiōe veritat̄: ⁊ ceterа talia facim⁹: ⁊ h̄ ꝓpť xp̄ȝ. b Lumē splen. qd̄ fuit ī sepatione elemētoꝝ. Ceperūt ei tenebre ex q̄ cō fusa moles celi ⁊ t̄re cepit eē. p⁹ accedente luce qd̄ factū ē meli⁹ reddiť. In q̄ pficiēt̄ hoīs affectio significať. vñ: Fuist̄ aliqñ tenebre: nūc aūt lux in dño. c Scie claritatis. Scia glīe dei est q̄ scim⁹ lumē eē q̄ tenebre nr̄e illuminanť. Habe. āt. Hactenus de altitudie scie. h̄ de fragilitate carnis q̄ est ad gloriā: ⁊ si ȝ videať. d Thesaurum. Dicit sacr̄m dei qd̄ fidelib⁹ erogať: p fidis absconditur. Manifesteť. q̄daȝ eī de resurrectiōe dubitabāt. g Ergo mors in. o. q̄ p mortē vitā iesu ↄseq̄mur. q̄ mors nō ē inutil: s̄ opať magnū q̄d ī nobis. Sȝ vita q̄ delectamini in t̄renis opetať ī vob̄ mortē. Uel passiue q̄.i. ꝓpť spem vite iesu mors opať: id est a p̄dict̄ passiōib⁹ efficiť ī nob̄.i. permittim⁹ effici. Sȝ p h̄ vita efficiť in vob̄.i. fides plantatur.

h Eundē spm̄ fidei. Aug⁹. sup Joh. Homel. xlvj. Tp̄a variata sunt: nō fides. illi venturū: nos venisse credimus. Nos vobiscū. Nō vos nobiscū vt īferiores sed pares nob̄ sitis si volueritis. Et hñ de vobis assero: q̄ oīa ista facim⁹ ꝓpter vos instruendos nr̄o exemplo. Ita oīa ad vos spectāt: vt gratia dei abundans in nobis abundet in vob̄: et p vos ī alijs. Et p vos multos abūdet gratiarūactione: vt vos et illi dō gratias agatis. In gloria dei: id est ad ostendendum deum gloriosum.

k Omnia enim ꝓpter vos. Omīa enī sustinet: vt nos paucos ad dei cenaȝ perducat: cuius contumelia est si veniant pauci.

ℭ Sed licet

Eph. 5. b

a Non eni nosmetipsos p̄dicam⁹: sȝ a b

iesum chrīstū dominum nostrum.

☞ illū dñm. ☞ ministros. a ☞ q̄ nobis hec iiūxit.

Nos aūt seruos vestros p iēsum. c

☞ hoc facimus. ☞ precepto solo fecit.

Quoniā deus q̄ dixit de tenebr̄ d

a ☞ hec lux significat lucē que modo p nos datur. b ☞ lucem suū. i. sic nobis infudit.

b lūmē splēdescere: ipē illūxit in cor e

a ☞ vt illuminemus alios p scientiā de claritate. i. de essentia dei: ⁊ hoc in christo qui est facies patr̄ sine quo nō cognoscitur.

c dibus nr̄is ad illūmiatione scien f

tię claritatis dei in faciē iesu chri g

a ☞ illuxit: sed hunc thesaurum. i. scientiā qua alios ditemus.

d e sti. Hābem⁹ aūt thesaurū istum in h

a ☞ corporib⁹ fragilibus. b ☞ vt tota altitudo dei esse videať ⁊ nō nostri.

vāsis fictilib⁹: ūt sublimitas sit vir i k

a ☞ vasa fictilia sunt ⁊ vere.

tutis dei: ⁊ nō ex nobis. In ōmni l

a ☞ q̄ nullus modus tribulādi abest. b ☞ de thesauro bene cōscij. a ☞ in animo. b ☞ enumerat tribulationes quasdam. ☞ paupes sumus adeo vt necessaria desint. ☞ aporos grece: pauper.

bus tribūlationē patimur: sȝ nōn

angūstiamur. Apōriamur: sed nō m n o

☞ a thesauro dei: q̄ de⁹ pascit. a ☞ de loco ad locū

destituimur. Pērsecutionem pati p

a ☞ adeo dn thesaurū custodiat. b ☞ affligimur.

mur: sed nō dērelinq̄mur. Hūmili q r

a ☞ .i. nō erubescim⁹. b ☞ in mortis periculum.

amur: sed nō cōnfundimur. Dēijci s t

☞ a bono cessamus. ☞ quid per singula.

mur: sed nō perim⁹. Semper mor v x

a ☞ p iesu: vel quā prius iesus sustinuit. b ☞ nō solum in animo. c ☞ alijs propinantes.

tificationē iēsu ī cōrpe nr̄o circūfē y

a ☞ sic mors. b ☞ ⁊ glīa carnis. c ☞ nō tm̄ ī aīab⁹.

rentes: ūt ⁊ vitā iesu in cōrporib⁹ z

a ☞ etiā inimicis. b ☞ mortificationē iesu circūferimus ⁊ vere. ☞ qua spe.

f nostris mānifestetur. Sēmp enim a b

a ☞ virtutibus: vel quibus licet viuere naturali vita. b ☞ in pericula mortis.

nos qui viūimus in mōrtem tra

a ☞ p amore iesu. b ☞ Ambro. hoc ē non timemus mortē: ꝓpter ꝓmissam resurrectionē.

dimur propter iēsum: ūt et vita ie

☞ immortalis ⁊ impassibilis. ☞ qd̄ videť im

su manifesteť in carne nostra mor

possibile. a ☞ licet. b ☞ q̄ hec patimur mors domiū exercet ī nobis: sȝ vos ad voluptates viue tēdit̄

g tali. Ergō mōrs in nobis opera c d

a ☞ semp mors in no

tur: vita autem in vobis. Hāben e f

bis operatur: ⁊ p hoc patet qd̄ habemus.

a ☞ quē prophete. b ☞ qui est causa fi.

h tes autem eūndem spiritūm fidei

a ☞ de illis p̄rib⁹: in q̄ꝝ psona dicit Dauid: b ☞ aliter nō pfecte crederet. ☞ ne fides esset inutilis.

sicut scriptū est: † Credidi prōpter g

☞ vt illi. ☞ futurā vitā.

qd̄ ⁊ locut⁹ sum. Et nos credim⁹

a ☞ confitemur non timentes mala: q̄.

propter quod ⁊ lōquimur. Scien

a ☞ q̄ aliqui negabant resurrectionem.

tes quoniam qūi suscitauit iesum

☞ in eadem gloria. ☞ vt vltra nō

et nos cum iesu suscitabit: et con

moriamur. a ☞ q̄ vnius fidei in vna domo erunt.

i k stituet vōbiscū. Omnia eni ꝓpter h

gelium. ideo h̄ remouet p hoc q̄ eiusdē euāgelij christus est actor. apl's aūt minister tm̄ ⁊ p̄dicator. d. a Nō enī nosmet. p̄dicam⁹: tanq̄ actores euāgelij: b Sed iesum chri. dñm no. tm̄. c Nos aūt suos vr̄os p iesuȝ. admistrādo vobis doctrinā xp̄i. qd̄ declarat p ↄñs. d. d Qm̄ de⁹ q̄ dixit de tene. lucem splēdescere.s. lucē corpalē creando: ⁊ ipam a tenebris separādo: Gen̄. j. e Ipe illuxit in cordib⁹.i. ↄsiliter lucē spūalē infudit ad cognitionē euāgelice veritatis: nō solū ꝓ nobis: sed etiā ꝓ alijs. ideo subditur: f Ad illumiatione scie cla. dei.i. ad manifestationē noticie diuīe. g In faciē iesu xp̄i.i. relucētis in facie ei⁹: inq̄tum p noticiā dīnā q̄ tradiť ī euāgelio cognosciť ipe christ⁹. h Habem⁹ aūt. Hic ↄñr agit de vsu ministerij eccl'ie q̄tū ad tolerantiā mali. Circa qd̄ p̄mo oñdit patientiā ministroꝝ eccl'ie. scd̄o causam hui⁹ patiētie. ibi: Semp mortificationē. tertio manifestat vtrūq̧. ibi: Semp enī nos. Circa p̄mū dicit continuando se p̄dictis: Habem⁹ aūt thesaurū.i. illuminationē dei dictā. i In vasis fictilib⁹: q̄ in h̄ mūdo sum⁹ ↄtemptibiles psone tribulatiōib⁹ ⁊ angustijs exposite. k Ut sublimitas.i. illud magnū qd̄ facim⁹ in edificatione eccl'ie ⁊ gentiū ↄuersiōe. l Sit virtutis dei ⁊c.i. deo totū attribuať: ⁊ nō hūane potētie diuitijs vel sapīe. qd̄ posset fieri: si apl'i fuissent potentes: diuites ⁊ honorati. sicut est de lege machometi: sȝ ↄtrariū fuit ī apl'is. iō subdiť: m In oīb⁹ tribulationē patimur: sed nō angustiamur. Ille angustiari dicit ꝓprie q̄ nō videt sibi patere aliqd̄ remediū in tribulatione: ⁊ sic est de ↄfidentib⁹ in hoc mūdo. ꝓpter qd̄ angustianť in tribulatiōe qñ sibi deficit mundanū remediū: sed sctī nō āgustianť: q̄ in tribulatiōib⁹ adest eis solatiū diuinū. n Aporiamur.i. depaupamur. ⁊ dr̄ a poros grece: qd̄ est paup latine. o Sed nō destituimur. q̄ sancti parū curant de subtractione diuitiarū tpaliū: cū sibi remaneāt diuitie spirituales: q̄ nō pñt violenter amoueri. p Persecutionē patimur. fugiēdo de ciuitate in ciuitatē. q Sed nō derelinq̄mur. nā de⁹ est soci⁹ vbiq̧ itineris nr̄i. r Humiliamur.i. ↄtemnimur. s Sed nō cōfundimur. q̄ nō sentim⁹ in nobis debitā causaȝ ↄfusionis. t Deijcimur.i. ad periculū mortis impellimur. v Sed nō perim⁹. q̄ de⁹ semp liberat suos. aliqñ visibiliter: sicut liberauit tres pueros de camino ignis: aliqñ inuisibiliter eos de p̄nti miseria transferens ad quietē: Sap̄. iij. Uisi sunt oculis insipientiuȝ mori: illi aūt sunt in pace. x Semp mortificationē. Hic ↄsequēter ostendit patientie cām: ⁊ p̄mo fač ꝓpositū. secundo manifestat p effectum. ibi: Propter. Ad euidētiā p̄mi ↄsiderandū q̄ in xp̄o fuit duplex stat⁹. Unus mortis: inq̄tū carnē passibilē assumpsit: in q̄ penalitates hui⁹ vite ⁊ tandē mortē sustinuit. Ali⁹ est vite: inq̄tum vita gloriosa qua viuebat occulte anima sua a p̄ncipio sue ↄceptionis deriuata fuit ad corpus in sua resurrectiōe: q̄ resurrexit ī corpe glorioso. Hec est igiť causa patientie sanctoꝝ. ex hoc enī q̄ sperant firmiter ↄformari christo resurgenti: patienter sustinēt tribulationes huius mūdi in q̄bus cōformanť xp̄o patiēti. et hoc est qd̄ dicit Apl's: Semp mortificationē iesu xp̄i: id est cōformationē ipsi patienti. y In corpe nr̄o circūferētes.i. vbiq̧ tribulatiōes patiēter sustinētes. z Ut ⁊ vita iesu. gloriosa. a Manifesteť in corporib⁹ nr̄is. in futura resurrectiōe: in q̄ resurget corp⁹ impassibile ⁊ incorruptibile. b Semp enī ⁊c. repetitio ē eiusdē sn̄ie. ad maiorē assertionē: ⁊ q̄ nō solum sctī patiēter tolerāt ꝓpter spem future resurrectiōis: sed etiā q̄ animanť ad h̄ exēplo xp̄i patiētis. ideo subdit Apl's: c Ergo mors.s. xp̄i. d In no. operatur. animādo nos ad tolerantiā passiōis. e Uita aūt in vob̄.i. vita xp̄i opať in vobis: ↄferēdo spem resurrectionis. iō subdiť: f Habentes eundē spm̄ fidei. sed mors xp̄i nō sic opatur in vobis sicut in nob̄: q̄ nō estis in talib⁹ tribulatiōib⁹ in q̄b⁹ sum⁹: erit̄ tñ saluati p eandē fidē qua ⁊ nos. qd̄ ↄñr ↄfirmat p scripturam Psal. cxv. g Sicut scriptum est: Credidi ꝓpter quod ⁊c. et patet ex dictis littera vsq̧ ibi: h Omnia enim ꝓpter vos.i. omīa facim⁹ ⁊ sustinemus propter vos: instruendo exemplo ⁊ verbo.

B

C

† Ps. 115.

D

Universidad de ... Biblio...

a ſ abundās gr̃a in nobis diffundať abunde i vos vt abundātem inde gratiā agatis.
vos: vt gratia abūdās p multos: gratiarūactiōe abūdet in gloriaʒ
a ſ vt vos imitemini nos: nō dicā ꝯ vita ieſu.
b ſ in tribulationibus.
a dei. Propter qđ nō deficim⁹. Sed
ſ expoſitis malis. ſ caro.
licet is q̄ foris eſt nr̄ homo corrū
a ſ aīa munita ſpe futuri cui nō accedit humanus furor. ſ imago dei. b ſ in agnitionem dei.
b patur: tñ is q̄ intus eſt renouať
a ſ merito nō deficim⁹. b ſ vbi nō niſi deſolatio.
de die in diē. Id ēni qđ in p̄ſenti ē
a ſ parū durans. b ſ ad ferendū. c ſ id tribulationis .i. minimū.
momentaneuʒ ⁊ leue tribulatiōis
a ſ tribulationū cōtra hoc qđ dixit id. b ſ in celo: cōtra in preſenti.
nr̄e: ſupra modum in ſublimitate
a ſ cōtra momētaneū. b ſ contra tribulationes. c ſ contra leue.
eternū glorie pondus operať i no
ſ qr. a ſ apperentibus.
bis. Nō cōtēplantib⁹ nobis q̄ vi
ſ ideo non que videntur quia. ſ trāſitoria.
denť: ſʒ q̄ nō videnť. Que eni videnť tpalia ſūt: que aūt nō videntur eterna ſunt. Ca. V

a ſ pondus qđ ē qr etiā in corporib⁹.
b ſ .i. de terra ⁊ pcliuis ad terreſtria.
Scimus eni q̄m ſi terreſtrī
a ſ caro in q̄ dom⁹ habitat. ſ corp⁹.
b ſ vbi ſemp inquietatur anima.
dom⁹ nr̄a hui⁹ habitatio
a ſ deſtruať p xp̄o. b ſ q̄ corp⁹ imortale ⁊ plene firmatū. c ſ ex deo tm̄: qr nō miſterio hoim.
nis diſſoluať q̄ edificationē ex do
a ſ ne dicā: habebim⁹ adeo certi. ſ in ſpe: qđ habituri ſum⁹ in re. ſ quietā anie manſionē.
habem⁹ domū nō manufactā ſed
a ſ q: ab eterno factā. b ſ inť celeſtes. c ſ habebimus domū: nā de ea gemimus.
eternā in celis. Nāʒ ⁊ in h̄ ingemi
a ſ in quo. ſ in hoc .ſ. ſ edificationē.
ſcim⁹ habitationē noſtrā q̄ de celo
a ſ ſup virtutes anie. ſ ſupindui cupi. tamen hac cōditione. b ſ ⁊ hoc fiet. c ſ virtutib⁹ fide ⁊ ceterī
ſ depoſito corpe.
eſt: ſupindui cupiētes: ſi tamē veſti
a ſ virtutib⁹. ſ ne id de nudis putef. ſ de illo gemimus. a ſ in hac habitatiōe. b ſ ſarcina carnis grauati gemimus.
ti ⁊ nō nudi inueniamur. Nā ⁊ qui
a ſ depiſſi. ſ paſſiōib⁹. b ſ carne vľ corpe. vel iō. c ſ vľ q̄. d ſ affectu nature gemim⁹ orādo ne ſpoliemur ſpūſctō: ⁊ ſic induamur glia dei. tūc eni ſupindui p̄miſſa glia poterim⁹ imortalitatis ſi exuti corpore nō diſpoliati a ſpūſancto fuerimus.
ſumus in tabernaculo ingemiſci
mus grauati: eo quod nolum⁹ ex

a ſ ne vltra poſſit mori.
a poliari ſʒ ſupueſtiri: vt abſorbeatur qđ mortale ē a vita. Qui aūt
a ſ vt velimus immortalitatem.
efficit nos in hoc ip̄m de⁹: q̄ dedit
a ſ hui⁹ rei implende. b ſ ꝯſueta audacia vrētes
b nobis pignus ſpūs. Audētes igi
ſ ſumus. a ſ qđ cōfirmat audaciā noſtram. b ſ quid ſcimus illud.
tur ſemp ēt ſciētes: q̄niā dū ſum⁹
a ſ mortali. b ſ remoti ſum⁹ ſpecie tamē in mente habentes ipſum per fidem.
i h̄ corpe pegrinamur a dño. Per
a ſ inuiſibiliū. b ſ ad deū tēdim⁹. c ſ nō p p̄ſentiam coꝝ ſumus audentes ⁊ ſcientes hoc: audentes aūt mente. a ſ ab actu nō deſcim⁹: et ſi durū ſit. ſ nō triſtamur: nō murmuramus in aduerſis. ſ opere.
fidēm eni ambulam⁹ ⁊ nōn p ſpecie. Audemus aūt: ⁊ bonā volū
ſ nos dico cupientes. ſ remoueri.
tateʒ habem⁹ magis pegrinari a
ſ q̄m hic morari. ſ apud. ſ vľ dnm.
corpore: ⁊ p̄ſentes eſſe ad deū. Et
a ſ et qr illi volumus adherere. b ſ oībus modis. c ſ vt hic et ibi placeam⁹. ſ q̄n aſtabim⁹ ei.
ideo contēdim⁹ ſiue abſentes ſi
a ſ nunc illi. ſ vt tunc. b ſ cōtendim⁹: vt preſentes illi erimus ⁊ vere. ſ iō dico p̄ntes. ſ bonos et malos.
ue p̄ſentes placere illi. Omēs eni
ſ ante iudicē chriſtū. a ſ a ſilitudie meſſoꝝ. b ſ bon⁹ ⁊ malus.
nos manifeſtari oportet ante tribunal chriſti: vt referat vnuſq̄ſq̄
ſ plus vel min⁹.
propria corporis prout geſſit ſi
ſ et qr ante tribunal.
ue bonū ſiue malū. Sciētes ergo
ſ q̄m caſte timēdus eſt deus. ſ vt timeāt.
timoreʒ domini hoib⁹ ſuadem⁹:

Universidad de ... Biblioteca

in dubiū venit. deo aūt manifesti sum⁹: q: hoc p̄dicam⁹ qd in bet de⁹. a Siue enī mēte. Quasi de nobis vtiq3 gl'iari po testis: q: q̄cq̄d agim⁹ vel ē honor dei vel vtilitas p̄rimi. Si ue excedim⁹: id est si nos cōmēdam⁹ in q̄ putamur insensati deo ē. i. ad honorē dei ē: q̄ sic nos exaltauit. Si sobrij: Ut nō al ta de nobis dicam⁹ ad nr̄a3 vtilitatē.

Siue enī mēte excedim⁹. Ubi audi uit qd nō licet hoi loq̄. Deo ē: nō vob q̄ nō potest cape. Aug⁹. Siue enī mēte excedim⁹. Excessu3 mētis dicit: qn̄ mente eleuant ad intelligēda cele stia. Extasis v̄bū grecū est: latine vno verbo exponi pōt: si dicatur excessus. In excessu mētis duo intelligunt: vel pauor vel intentio ad superna: ita vt quodāmō a mēoria labant inferiora. In h̄ mētis excessu fuerūt oēs sc̄ti: q̄ bus arcana dei mūdi istū excedentia reuelata sūt. de h̄ loq̄tur hic Paul⁹.

Siue enī. Si supbe putat locutus: qd est q̄si insania: dū se laudat ver3 di cens: dimittēdū est deo nō ab hoie te mere iudicādū. Si nō iactāter: sed ad gloriā audientiū corinthijs proficit.

b Siue cū sobrij su. Cōdescēdendo. c Uobis. Quia sic loq̄mur vt cape possit. Isti sunt angeli de q̄b⁹ dn̄s ait
Joh. 1. b in euāgelio: Uidebitis celū apertū: t angelos ascēdentes t descēdētes sup
Gen. 28. c filiū hoīs. hos eosdē angelos vidit ia cob in scalis ascēdētes t descēdētes.

d Charitas enī christi vrget. Quia christus charitate p̄ nobis mortu⁹ ē: tunc 9stat omēs mortuos fuisse i adā p̄ q̄bus mortuus est christus vt eos a morte liberaret. Que gratia ne inuti lis sit hoibus apli vt eos illiciant: ne
2. q. 1. c. in scripturis. 33. di. c. vsq. cessario se laudāt. p glorā enī t meri tum aplo3 agnoscit gr̄a t beneficium christi. e Si vnus p̄ oib⁹. i. si chri stus p̄ oibus q̄stū ad se. t si nō oibus p̄fuit: g̃ t oēs hoīes debēt mori p̄ ho nore illi⁹. Et q: h̄ ē: g Nemi. noui. i. laudamus. h Scd̄m carnē. i. sua q̄ rentē: nō q̄ christi. tp̄alia: non eterna. Nec hoc debet facere aliq̄s: quia t si xp̄s fuit mortalis sicut ego: p qd eum putaui hoiem esse tm̄ dū erā infidelis: tn̄ iam est imortalis: et ita securi sum⁹ de premio. si q̄s ergo in xp̄o est renat⁹ nouus. illi iā spe trāsijt mortalitas: et trāsigere.: t dabit noua imortalitas. Uel si q̄s nouus vetus lex trāsijt illi: t nouā habet. f Qui viuunt. In corpore nō sibi sed volūtati dei. quod debent: q: t si christus vsq3 ad morte3 fuit infirmus iniuriatus: iā post resur rectionē nō est: sed apparet qd esse vi debatur. vñ: Cū exaltaueritis filium hois: tunc cognoscetis: q: ego sum.

Uicem ergo ei reddēt qui asi deo: nō homini solum p̄ eis passo. Neminem nouimus s̄m carnē. vitam futurā ita certa spe tenet: quasi iam sit p̄sens: que i chri sto surgente impleta est: que nō est s̄m carnē: nō quin in eadē carnis substantia: sed non in eadē qualitate corruptionis: q̄ nomine carnis signatur. Et si nouimus christū s̄m carnē: id est carnis mortalitatē ante resurrectionem: sed iam post non
Joh. 7. e nouimus: quia iam non moritur. vnde ait: Ad patre3 vado: t iam non videbitis me: id est nunq̄3 vlterius. scilicet q̄ mo
Ibi. 16. b do sum: id est mortalis. Et iterum: Nisi abiero paracly⁹ non veniet. hoc est: non potestis capere spiritum q̄diu s̄m carne3 me nosse persistitis. Et quia omnes in christo sumus spe: et si non in re. Si qua ergo in christo noua creatura vetera tran sierunt. Innouatis fide transit spe mortalitas: et adest noui tas resurrectionis. Et si cognouimus. Quia q̄uis dū infidelis intellexit christum in lege promissum esse s̄m carnē: vt legalia obseruaret t seruari preciperet: sed tamen non iam post conuersionem ita esse: sed vmbra cesset.

f in hoc. b f approbati qd nō pseudo. c f q̄stū in me est in quo nō remaneт. f deo.

deo aūt māifesti sum⁹. Spero āt a b
f t si non confiteamini. f approbatos.

t in cōscientijs vestris māifestos
a f nō arroganter hoc dicimus sicut nec prius cum diceremus: non sumus sicut plurimi tc̄. f in his. b f sicut nec prius.

nos esse. Non iterum commen c
a f talia dicendo. f materiā vel opportunitatē.

damus nos vobis: sed occasio d
a f qd vobis necesse ē. b f cōtra pseudo q̄ p glori one glorianť se ab illis doctos: q̄ cū dn̄o fuerūt. c f q: t ego apl's sum vt hi a q̄b⁹ se iactāt se didi

nem dām⁹ vobis gloriādi p̄ nō
cisse. a f qd possitis dicere. b f reprimendos.

bis: vt habeatis ad eos qui in e f
a f in cōspectu hoim vt hypocrite. f in exteriori bus vt i circūcisiōe. b f spūalib⁹. c f vt supbi

facie gloriantur: et non in corde. g
am reprimāt p cordis humilitatē. a f cōtempla tione rōnis. f oia tp̄alia. b f soli est q̄ cognoscit excessum nostrū. f ad honorem dei est.

a Siue enim mente excedim⁹ deo: h
a f cōdescēdēdo. b f advr̄am vtilitatē. c f p̄ vo bis ē totū. charitas ei vrget: vt oia p̄ vobis facia m⁹. f amor quē erga nos exhibuit cōdescēdēdo.

b c siue sobrij sumus vobis. Chari i k
d tas enī christi vrget nos estimā l
a f sol⁹ sufficiēs sine legalib⁹ oib⁹: vt iust⁹ sine pec

e tes hoc: † quoniā si vnus pro om
cato. f alij.

nibus mortuus est: ergo omnes m
a f in peccato. f vetustati p̄ eum nec alio egent: cesset ergo lex. b f et etiam ideo mortuus est.

mortui sunt. Et pro oibus mor
a f virtutibus. f per repromissionem.

f tuus est christus: vt t qui viuunt
a f nō virib⁹ suis: nō sue volūtati p̄uate deputēt. b f nō i spe terreno3: s3 i spe resurrectiōis viuant.

iām non sibi viuant: sed ei qui
a f vt morerenť pctō. b f vt i nouitate ābulem⁹

pro eis mortuus est t resurrexit.
a f . i. amodo a deo certi sumus de glia eterna vel de eadē resurrectiōe. f tpe gratie. f esse viuētē.

g Itaq3 nos ex hoc neminem no n
f qui s̄m carnales obseruātias viuat.

h i uimus s̄m carnem. Et si cognoui o
f mortalem.

mus s̄m carnē christu3: sed nunc p

a Deo aūt manifesti sum⁹. q̄ videt corda: q̄ talia nō p̄dica mus p̄pter questū vel p̄priā laudē: sed intentiōe recta. b Spero aūt t in 9scientijs vr̄is manifestos nos esse. q. d. ita 9uersati sumus q̄ int vos nō potestis rōnabilit iudicare p̄di cationē nr̄am p̄cedere nisi ex 9scie puritate. Sed q: posset ali qs dicere q̄ in h̄ iactāter se cōmenda ret. ideo h̄ remouet. d. c Non iterū cōmēdamus nos vobis. t dicit iterū q: iam. s̄. dixerat aliq̄ q̄ videbanť ad suā cōmēdationē esse. d Sed occa. damus vo. glo. p̄ nobis. 9tra pseudo aplos q̄ dicebāt se doctos a petro: ia cobo t iohāne. q̄si in hoc detrahētes apli doctrine. poterāt igitur corinthij 9tra eos gloriari q̄ erant edocti a do ctore pfecto: t vsq3 ad tertiū celu3 ra pto. e Ut habeatis ad eos. s. pseu do aplos repellendos. de q̄bus subdi tur: f Qui i facie glorianť. i. i ap parentia sanctitat' exteri⁹. g Et nō in corde. i. in puritate cōscie. h Si ue enī mente excedim⁹ deo. p̄ 9tēplati onē diuino3 supra nos extasim patiē do. i Siue sobrij sumus vob. nos humane 9uersationi 9formādo. Bria enim grece mensura dr̄ latine. apli enī medij erant inter deū t pp̄lm. t iō ele uabanť aliq̄n p excessum mētis acci piendo diuias illumiationes: t aliq̄n 9formabant se hoim fragilitati: vt cō uenientius traderēt eis diuina: sicut Gen. xxviij. dicit q̄ angeli ascēdebāt t descēdebāt in scala iacob. k Cha ritas aūt. Hic ponit 9nter hui⁹ solli citudinis rō: q̄ est charitas ad proxi mū. ideo dicit: Charitas enī xp̄i: q̄ se extendit ad proximū. j. Joh. iiij. Hoc mandatū habem⁹ a deo vt qui diligit deū diligat t frēm suu3. t vñ p̄cedit hec charitas ōndit. d. l Estimātes hoc q̄m si vn⁹ p̄ oibus mortuus ē. s. xp̄s p̄ salute oim q̄stū ad sufficiētia3, t accipiť hic si p̄ q: q: ita est. Ex q̄ cō cludiť: m Ergo oēs mortui sunt tc̄. id est ita debēt viuere ac si oms essent mortui sibi ip̄is: nihil de p̄p̄ijs deside rijs curātes: t sic viuūt xp̄o vitā pro priā ordinātes ad eius honorē. vñ di cit Apl's Gal. ij. Uiuo iā non ego: vi uit vero in me xp̄s. n Itaq3 nos. Hic ponit tertia p̄paratio ad p̄mium 9sequēdū: q̄ est abdicatio carnaliū af fectuū. q̄ licet sit aliq̄lit tacta p̄ te parte dēti: tn̄ hic tangit plen⁹. iō 9tinuādo se imediate p̄cedētib⁹ dicit: Itaq3 nos ex h̄ nemine nouim⁹ s̄m carnē. i. cū ne mine societatē 9traxim⁹: moti carnali affectione. Sed q: posset aliq̄s obijce re q̄ apli multū dilexerūt xp̄m etiam s̄m p̄ntiā corpalē. iō subdit Apl's i p̄ sona aplo3 q̄ cū xp̄o fuerūt corpalit: o Et si cognouim⁹ s̄m carnē xp̄m. i. affecti ei⁹ p̄ntia corpali. p Sed nūc iā nō nouim⁹. illo. s. mō sed meliori. vñ dixit apl's saluator: Joh. xiiij. Expedit vobis vt ego vadā: subtrahendo vobis corpalē meā p̄ntiā. qd exponēs Aug⁹. d. q̄ apli adhuc carnales existētes afficiebantur ad xp̄m: sicut hō carnalis ad amicū suū. p̄pter qd impediebanť assurgere ad spūalē t subli miorē diligēdi modū. vñ dicit ibi saluator: Si enim nō abiero paracly⁹ nō veniet ad vos. Notādū q̄ maniche⁹ negās ve rā carnē in xp̄o fuisse: ex h̄ loco 9firmabat errorē suū. q: dicit apl's: Et si cognouim⁹ s̄m carnē xp̄m tc̄. q: 9tra eū arguebat ex v̄bo apli Ro. j. vbi dr̄ de xp̄o q̄ factus est ei ex semie dauid s̄m carnē. g̃ verā carnē habuit. Ad qd rn̄debat. d. q̄ apl's p̄ mo fuit opiniōis illi⁹. t sic loq̄tur scribens ad Romanos: sed postea vidēs hui⁹ opiniōis falsitatē retractauit hic eā. d. Et si co. s̄m carnē xp̄m. i. si fuim⁹ aliq̄n hui⁹ opiniōis. sc3 q̄ xp̄s ha beret carnē ex semie dauid: Sed nūc iā nō nouim⁹. i. hāc opi nionē tāq̄3 falsa3 mutauim⁹. S3 h̄ dictū Manichei improbat

a Uetera. Oino vet⁹ testamētū: t oia ad veterē hoiem p̄tinentia. b No ua. Uenerūt nouū testamētū t oia no ua. Uetera. Ut error idolatrie ni hois. Uetera. Ut error idolatrie et veritas vni⁹ dei successit. c De⁹ erat in xp̄o. p h̄ intelligiť pr̄ eē in filio: t fili⁹ in p̄re: q: vna ē co rū substātia. ibi est vnitas vbi nlla diuersitas. t ideo alter i al tero ē: q: t ima go t silitudo co rum vna est. d Recōciliami ni. Reconcilia mur cōfitendo pctā t penitēdo ei q̄ nos sibi re cōciliat: t debe tis t potestis. Pro no. pe. Uns ē veteris testamenti pctā dici sacrificia p̄ pctis. Ul' pctm dr̄ silitudo car nis pcti. Uñ dr̄ de pctō deleuit vel dānauit pec catū. i. de silitu dine carnis pec cati: q: misit de⁹ filiū suu3 in sili tudine3 carnis pcti. Ita etiam maledictu3 pro
Deu. 21. d morte accipiť q̄ de maledicto di venit: vt v̄e di ctū i lege intelli gať. Maledict⁹ ois q̄ pendet in ligno. Quid ē qd ait: maledi
Eccle. 3. d ctus. i. terra es: in terram ibis. Quid ē qd dic. Oms: q: t xp̄s q̄ pepēdit i lig: cum esset v̄a vi ta. mortu⁹ ē v̄a amorte ñ ficta. Ut nos. Ul' in di. i. vt iustifica remur a deo: q: ex deo tm̄ ē ois 9sūmatio. Atte de q̄ sic cū legiť Dn̄i ē sal⁹: non ea sal⁹ intelligiť q̄ dn̄s sal⁹ ē: sed q̄ salui sunt: q̄s ipse saluat. Sic cū legiť dei iu sticia: nō ē illa i telligēda q̄ de⁹ iust⁹ ē: s̄ q̄ iusti sť hoies: q̄s gr̄a sua iustificat.

a f post q̄3 veritas venit. b f t q: christus iā nō est s̄m carnem.

iām non nouim⁹. Si qua ergo in a
a f nouus renatus vt vos. b f carnalis ob seruantia t voluptas carnis.

a xp̄o noua creatura ē: vetera tran b
a f oēs noui q̄ in christo.

b sierūt: † ecce facta sūt noua omia. c
a f in xp̄o tn̄ oia ex deo p̄fe. b f pater.

Omia āt ex dō qui nos recōcilia d e
a f incarnatū v̄bū. b f vicarijs aplis: quod nō pseudo.

uit sibi p christūm: t dedit nobis f
a f deus p christū.

misteriū recōciliatiōis. Quoniā g
a f pater. f qui nihil nō potest. b f ergo potu it christus recōciliare: q: de⁹ erat in eo. vñ: Pa ter in me est t ego in patre. c f electos de mūdo.

c quidē deus erat in xp̄o mundu3 h
a f hoc mō recōciliās. b f nō puniēs eternalit.

reconcilians sibi: nōn reputans i
a f tam originalia q̄3 actualia. b f hoc modo de dit nobis deus ministeriū: q̄.

illis delicta ipsorū: t posuit in no k
f predicationē fidei. f predicande. f vice

bis verbu3 recōciliationis. Pro l
christi qui fuit legatus dei. vel pro christo. i. p̄ ho nore christi.

christo ergo legatione fungimur
a f t ideo obsecram⁹. b f vos. c f q: vere in no bis loq̄tur.

tāq̄3 deo exhortante per nōs. m n
a f p̄ amore xp̄i recōciliae vl' vice xp̄i obsecram⁹.

d Obsecramus pro christō recōci o p q
a f christū. f debetis vel potestis.

liamini deo. † Eum qui non no r
f per experientiā: t si per scientiā. f hostiam

e uerat peccatum: p̄ nobis pecca s
p̄ peccat d: vel peccatorē putari in pena. f mor talē. f de⁹ pater.

f tū fecit: vt nos efficeremur iusti t
a f nō modo iusti: sed p quos alij iusti sint. b f nō nostra. c f p ipsum christū.

ciā dei in ipsō. Ca. VI

f xp̄o redemit nos t recōciliauit: nos aūt adiuuātes vos vel christum.

Adiuuantes aute3 exhor x
tamur ne in vacuu3 gra y
a f remissionem peccato3. f quā recepistis. b f est ne gratia: vtiq3. f in Esaia.

tiām dei recipiatis. Ait enim: z
f gr̄e. f mihi vl' hoib⁹. f orātē p̄ pctis.

† Tēpore accepto exaudiui te: t a b c
a f q̄ lux nata ē. b f vel auxiliat⁹ sum tui. f de affectione v fructum t perseuerantia bono3 ope rum. c f exponit prophetiā.

b in diē salutis adiuui te. Ecce nūc d e
a f quo morbis mortalibus salubris medicina in funditur. b f alijs verbis idem replicat.

tempus acceptabile: ecce nunc

Adiuuātes tc̄. Ne in vacuū tc̄. Gr̄a dei ē remissio pctō rū. quā i vanū recipit q̄ ñ p⁹ se exercet i bōis: vl' q̄ i legalib⁹ cōfidit. b Nūc. qd ñ i lege veti vl' nūc ñ cras: no p⁹ ānū: q: stati i obitu fidel' sal⁹ dať.

Ca. VI

Aug⁹. dupl'r. Primo q̄ res falsa nō p̄t cognosci. t iō si apl's illā opinionē falsa3 re putaret. nō diceret: Cognouim⁹ s̄m carnē xp̄m. Scd̄o q: dicit an̄ imediate: Neminē nouim⁹ s̄m carnē. p̄t qd ad eūdē sensu3 d3 referri. t sic apl's nullū hoiem cognouisset hr̄e verā carnē: qd ē falsu3. iō stādū ē expositiōi p̄me. ex q̄ 9cludiť qd subditur:
a Si q̄ g̃ in xp̄o noua creatura est. t accipiť si p̄ q: q: q̄cūq3 baptizať in xp̄o fact⁹ est noua creatura p grām baptismalē q̄ dať p creationē. b Uetera trāsierūt. i. affect⁹ carnales debēt in eo abijci. c Et ecce fac. sūt o. noua. p spūificū mentē renouāte: et p 9ns exteriorē actionē. d Oia aūt. Postq̄3 aplus egit de p̄mio t de p̄patiōe ad ip̄m. hic 9nr agit de cā vtriusq3. t p̄io p̄ponit intētū. scd̄o declarat p̄positū. ibi: Qm̄ q̄dē. Circa p̄ mū dicit q̄ cā effectiua vtriusq3. s. p̄mij t p̄patiōis ad ip̄m ē ip̄e de⁹. ministri v̄o eccl'ie solū cooperanť ministerialit exte rius. t h̄ est qd dr̄: Oia aūt ex deo. s. p̄mij t preparatiōis. e Qui nos recō. sibi p xp̄m. h̄ bn̄ficiū cōe ē oib⁹ xp̄ianis. f Et dedit nob mi. recōciliatiōis. i. officiū p̄dicādi hāc recō ciliationē: qd est speciale mistris eccl'ie. g Qm̄ q̄dē. Hic 9nr ponit p̄positi declarationē. t scd̄o subdit bonā exhorta tionē. ibi: Obsecram⁹. Circa p̄mū p̄mo declarat qd dictū est de recōciliatiōe facta p xp̄m. erat enī de⁹ t hō in vno suppo sito. t sic de⁹ hāc recōciliationē fecit p hūanitatē tanq̄3 p in strumētū sibi 9iūctū: qd nulli alteri 9uenit. t h̄ est qd dicit: Qm̄ q̄dē de⁹ erat i xp̄o: t nō solū p essentiā: p̄ntiā t poten tiā: sic est i alijs: s3 hūanitat' assumptionē. h Mūdū recō cilians. dicto mō. i No repu. il. deli. ip̄o3. p̄ q̄b⁹ xp̄s bō satisfecit. Cōseq̄nť declarat bn̄ficiū mistris eccl'ie specialiter datū. d. k Et posu. in no. v̄. recōciliatiōis. alijs p̄dican dū: Mar. vlt⁹. Eūtes in mundū vniuersu3 p̄dicate euangeli um oi creature. p̄pter qd 9cludit: l Pro xp̄o g̃ le. fun gimur. in q̄ntū missi sum⁹ ad predicandū euāgeliū christi. m Tanq̄3 deo exhortāte. i. p̄ncipaliter agēte. n Per nos. sicut p ministros. o Obsecram⁹. Hic ponit vtilē mo nitionē. d. Obsecramus. i. deuote exhortamur: p Pro xp̄o. i. loco xp̄i cui⁹ sum⁹ ministri. q Recōciliamini do. licet enī recōciliauerit nos p passionē xp̄i: vt dictū ē: tn̄ ad h̄ q̄ simus participes hui⁹ recōciliatiōis reqriť in nobis debi ta dispositio p baptismi debitā susceptionē: t post baptismū p pniam: q̄ est scd̄a tabula post naufragiū. t ad h̄ p̄ponit in ductiuū. d. r Eū q̄ nō no. petm̄. i. xp̄m q̄ petm̄ nō fecit. j. Pet. ij. s Pro no. pec. fe. de⁹. i. de⁹ pr̄ fecit p̄ nobis eū hostiā p̄ pctō: q̄ vocať petm̄ in scriptura: Osee. x. t Ut
Esa. 43. c Apo. 21. b
nos ef. iusti. dei. i. p̄fecte iustificati. iō dr̄ iusticia i abstracto. v In ip̄o. i. p ip̄m. q. d. h̄ d3 nos inducere ad exhibendu3 corpa nr̄a hostiā p̄ pctis nr̄is p opa pnie. In ca. v. vbi dr̄ in postil. Siue absentes. i. dū sum⁹ in p̄nti vita.
De pe. di. 1. c. si ei vlera pau.

Additio. j. Hoc qd dr̄ h̄: Siue absentes siue p̄sen tes videť exponēdū sic oib⁹ modis cō tendim⁹ placere illi. s. deo: siue absentes. s. ab vltio p̄mio si ue p̄ntes q̄ ei astabim⁹. elaboram⁹ enī vt hic: t ibi placeam⁹ illi: t sic expedit. Nā oēs māifestari oportet tc̄. In eo. ca. vbi dr̄ in postilla. Pro nobis peccatū fecit deus.

Additio. ij. Per h̄ qd dr̄: Pro nobis petm̄ fecit de⁹: pōt intelligi silitudo carnis pec cati: q: misit de⁹ filiū suū in silitudinem carnis peccati. Silr̄ dr̄: mortuus est pctō. i. silitudine carnis mortalitatē indutus est. t est sensus: Fecit eū. i. mortalem. Ca. VI

Adiuuantes autē exhortamur. Postq̄3 apl's cōmēda uit ministeriū noui testamenti. hic 9nter hortať alios ad executionē debitā hui⁹ ministerij. Et diuidiť i du as partes. q: p̄mo ponit exhortationē generalē. scd̄o specia lem de q̄dā speciali suffragio fiendo in hierl'm. ca. viij. Pria adhuc i duas. q: p̄io hortať ad bona fiēda i futuro. scd̄o cō mēdat bōa facta de p̄terito. ca. se. Pria i duas: q: p̄mo hor tať i q̄dā generali. scd̄o explicat mag⁹ i speciali. ibi: In mul ta patiētia. Circa p̄mū dic: Adiuuātes āt exhortamur. q. d. q: sum⁹ adiutores dei. nō virtutē sibi tribuēdo: s̄ sic mini stri ei⁹ mādata exeq̄ndo. t iō exhortamur: y Ne in va. g̃.
Esa. 49. c
dei reci. q̄ dať ad bn̄ viuēdū in p̄nti: t ad 9seq̄ndū gloriā in futuro. p̄pter qd hunc effectū nō 9sequiť: si in vacuū recipi tur: sic medicina ad quā sanitas nō sequiť. Sed q: posset ali q̄s dicere: recipe grām nō ē in mea ptāte. iō h̄ remouet: ostē dens q̄ de⁹ parat⁹ ē dare auctē scripture. z Ait enī. sc3 deus: Esa. xlix. a Tpe accepto. i. tpe noue legis: qd est temp⁹ gratie. b Ex audiui te. quia orationes fidelium exaudibiles sunt p christū. c Et in die salut': id est tpe christi qui operatus est salutē in medio terre. d Audiui te. opera tua perficiendo t ad gloriam p̄ducendo: ad quam non intrabant tempore veteris testa menti. e Ecce nunc tempus acceptabile tc̄. hoc dicit Apostolus applicādo au ctoritatem Esaie ad christi tempus. t patet ex dictis sententia.

Dies salutis. Memini dātes ullā offensionē: ut nō vituperet mini steriū nr̄m: sz in oib⁹ exhibeam⁹ nosmetipsos sicut dei mistros: in mul ta patiētia: in tribulatiōib⁹: in ne cessitatib⁹: in angustijs: in plagis: in carcerib⁹: in seditionib⁹: in labo rib⁹: in vigilijs: in ieiunijs: in castita te: in sciētia: in lōganimitate: in suauitate: in spirituſancto: in cha ritate non ficta: in verbo verita tis: in virtute dei. Per arma iu sticie a dextris et a sinistris. Per glōiam et ignobilitatē: per infa miam et bonā famā. Ut seducto res et veraces: sicut qui ignoti et cogniti. Quasi morientes: et ecce viuimus: ut castigati et nō morti ficati. Quasi tristes sēp aūt gau dētes. Sicut egētes: multos aūt

locuplētantes: tanq̄ nihil habē tes: et oia possidētes. Os nostrū patet ad vos o corinthij: cor nr̄m dilatatū est. Nō angustiamini in nob: angustiamini aūt in visceri bus vr̄is. Eandē aūt habētes re munerationē: tanq̄ filijs dico: di latamini et vos. Nolite iugū du cere cū infidelib⁹. Que enī parti cipatio iusticie cū iniqtate: aut que societas luci ad tenebras? Que aūt cōuētio christi ad belial? Aut q̄ pars fideli cū ifideli. Qui aūt cōsensus tēplo dei cū idolis? Uos enī estis tēplū dei viui: sic dicit de⁹: qm̄ inhabitabo i illis et ambulabo inter eos: et ero il lorum de⁹: et ipsi erūt mihi po pulus. Propter quod exite de medio eoru: et separamini dicit dominus: et immūdū ne tetige

Universidad de ... Biblioteca

habitabāt q̄s increpabāt: vnū tēplū cū eis intrabāt: eadē sacramēta celebrabāt: hoc ē exire: ore nō parcere ſ redarguere: corripe monere. Hoc ē immūdū nō tāgere: volūtati nō ꝯsentire. Maius malū in ſepatiōe bonoꝝ cōmittim⁹ q̄ꝫ ī maloꝝ cōmixtione fugim⁹: Id eſt dū corꝑalit̄ ſepam⁹ nos a bonis ꝓpter malos: q̄ꝫ fugim⁹ in cōiūctiōe maloꝝ nō remanētes. i. q̄ꝫ ſit illud qd̄ fugim⁹ fugiēdo ꝯiunctionē maloꝝ. Spiritualit̄ ergo q̄ſq; recedat a mal'. Talī nō imputat de⁹ ſua petā: q: non fecit. aliena nō: q: nō approbauit. nec negligentiā: q: nō tacuit. nō ſupbiā: quia ī vnitate ꝑmāſit. Vel ſeꝑamini. i. ſeorſum ſitis parati ꝯtra eos ſicut p̄us ꝓ eis. Ƀ ad lr̄am dictū eſt iudeis habitantibus in babylone. Ca. VII

A Has igit̄ hn̄tes ⁊c̄. Vel ab omī inq̄namēto car. ꝑfici. ſancti. ſcꝫ mētis. qd̄ tūc fit: ſi timorēꝫ dei ſeq̄mur: q: q̄ ſine deo hec agit: ſanctꝰ mūdi eſt: nō dei. Vel ab inq̄namēto carnis. i. carnalis obſuantie ⁊ ꝑficientes ſctificationem q̄ eſt tm̄ ſpūſſcti: capite nos ⁊c̄. b Ad cōmoriendū ⁊ ad cō. Vel vt mecū patiamini: ⁊ mecū coronemini. Repleť⁹

a ſ ante electos. ſ recept'.
ritis: ⁊ ego recipiā vos: ⁊ ero vo a
ſ mcipim dans. ſ ad gloriā.
bis in patrem: ⁊ vos eritis mihi
ſ ſimiles. ſ vt etiā debiliores inclinat. ſ xp̄s.
in filios et filias: dicit dn̄s omnipotens. Ca. VII
a ſ ⁊ q: dn̄s h̄ ꝑcipit ⁊ bn̄ ꝓmittit. b ſ . ſ. ꝙ de⁹ hitabit in nobis ⁊ recipiet nos.
a Has igit̄ habētes ꝓmiſ b
ſiones chariſſimi mundem⁹ nos c
a ſ q: multa ſunt carnalia vitia ⁊ omnia fugiamus. ſ vt eſt luxuria ⁊c̄. ſ vt eſt ira.
ab oī inq̄namēto carnis ⁊ ſpūs:
a ſ bona opatione. b ſ in baptiſmo ceptā. c ſ vt deum operamini: qui ſolus ſanctos facit.
ꝑficientes ſctificatione in timore d e f
a ſ ⁊ ad hec vos habere exēplū: nō illos pſeudo. b ſ q:. c ſ veſtrū. d ſ improperādo vt pſeudo.
dei. Capite nos: nemine leſimus: g
a ſ admixtione falſitatis tanq̄ꝫ fermenti.
nemine corrupimus: nemine cir b
a ſ fraudulēta ſuoꝝ ablatiōe vt pſeudo: q̄ veſtra blande auferunt. ſ hec autem. b ſ vt vos abiiciam qui in iſtis peccauiſtis.
cūuēnimus. Non ad ꝯdēnationē i
a ſ ſed corrigo. b ſ diligo enim vos ſicut predixi: ⁊ hoc eſt. c ſ ſm curā ⁊ dilectionem.
vr̄a dico. Predixim⁹ ei ꝙ ī cordi k
a ſ quaſi ita diligo vos ꝙ vr̄a mors in peccatis videť mea: ⁊ vita in virtutibus ſimiliter.
b bus nr̄is eſtis: ad cōmoriendum l
ſ et ideo moneo.
⁊ ad conuiuendum. Multa mihi m
a ſ dum cōſidero que in vobis ſunt. b ſ q: ꝑ primā epiſtolā correcti: ideo ꝓ eis gloriatur.
fiducia eſt apud vos: multa mihi n

Nico. de lyra

a Ego recipiā vos ⁊c̄. hic in pn̄ti ad familiaritatē meā ꝑ grām: ⁊ in futuro ꝑ aſſimilationē ꝑ gloriam. In ca. vj. vbi dr̄ in poſtil. Tanq̄ꝫ nihil hn̄tes.

Additio. j. Super h̄ qd̄ dr̄: Tanq̄ꝫ nihil habētes Glo. q: ſibi iſufficiētes putabātur. Et oīa poſſidētes nō ſolū ſpūalia ſed etiā tpalia: q: timētibus deū nihil deeſt: q̄ fuit glīa apl'oꝝ nihil oīno hr̄e vt ſine ſollicitudine eſſent: ⁊ tn̄ res q̄s dn̄i coꝝ relinq̄bāt ipi poſſidebant: q: oīa ad pedes apl'oꝝ mittebāť: Act'. iiij. pōt etiā exponi h̄ qd̄ dr̄: Tanq̄ꝫ nihil hn̄tes ⁊c̄. ſic nā apl̄i licꝫ eēnt oīno paupes ī effectu: ⁊ ſic tāq̄ꝫ nihil habētes: q: ð eis dr̄: Ecce nos reliq̄m⁹ oīa: tn̄ erāt oīa poſſidētes: q: appetit⁹ coꝝ erat totalit̄ q̄etat⁹ ⁊ a bonis terrenis abſtract⁹ ac ſi oīa tpalia ñ ſolū hr̄ent ſ etiā poſſiderēt. ille eī q̄ hꝫ aliqd̄ ꝓpriū ſi illud nō poſſidet adhuc appetit ei⁹ poſſeſſionē: ſed cū iā poſſidet q̄etať appetit⁹ circa illud. In eo. ca. vbi dr̄ in poſtill'. Notandū ꝙ apl's vario modo loq̄tur ponendo bonuꝫ tpale ꝯtra ſpūale. Nā in tpalib⁹ addit dictionē conditionalē.

Additio. ij. Hoc ꝙ apl's ī aliq̄b⁹ addit dictionem ꝯditionalē ſeu ſilitudinariā ⁊ in aliq̄bus nō: nō videť referēdū ad differētiā ſpūaliū a tpalib⁹ ꝓut in poſtil. Cū eī dr̄: Vt ſeductores ⁊ veraces: vtrūq; ē ſpūale. ſilr̄ cū dr̄: Quaſi triſtes: ſp aūt gaudētes. Sꝫ differētia attendiť ſm certitudinē ⁊ incertitudinē: ꝓut ī Glo. In illis enī q̄ narranť vt incerta vt ea q̄ videnť ī ſomnis ꝯſueuit apponi h̄ dictio q̄ſi vel ſicut. Nā ſi q̄s ſōniū narrat addit q̄ſi. di. Quaſi ſedebā ſeu q̄ſi loq̄bar ⁊ hmōi. ſ de his q̄ hō narrat vtvigilās nō appōiť tal' dictio: ⁊ iō q: apl̄i nō erāt ſeductores nec ignoti. i. non approbati: Nec caſtigati. ſ. a ꝟberib⁹ q̄ patiebanť vt abſtinerēt a p̄dicatiōe a q̄ tn̄ ꝓpť h̄ nō abſtiebāt. Nec triſtes: q: ī ꝑſecutiōib⁹ gaudebāt: Nec egētes: q: q̄rētib⁹ dn̄m nō deficit oīe bonū. Nec nihil hn̄tes eadē rōne. Iō ī oīb⁹ iſtis poniť dictio ſilitudinaria. ſ. q̄ſi vel ſic ⁊ hmōi: ad denotādum ꝙ iſta nō dicebanť de eis certitudīalit̄: ſꝫ ī ſuis oppoſit' talis dictio ſilitudīaria nō poniť. Erāt eī ꝟe veraces ⁊ ꝟe cogniti. i. approbati: ⁊ ſic de aliis. In eo. ca. vbi dr̄ in poſtil. Et ambulabo int̄ eos ⁊c̄.

Additio. iij. Hoc qd̄ dr̄: Et ambulabo int̄ eos: ⁊ ero illoꝝ deus ⁊c̄. exponiť aliter ⁊ mag' ꝓprie in additiōe p̄ma ſup illud ca. Leuit'. xxvj. vide ibi ⁊c̄.

Replica. In ep'la ſcd̄a ad Corinth. vj. vbi diciť de apl̄is tanq̄ꝫ nihil hn̄tes ⁊c̄. vbi Burgen. ponit expoſitionē repugnātē q̄ſi cūct' doctorib⁹: ⁊ ſpecialiter beato Aug'. in de ciui. q̄ dicit illos potētes apl'os potenť voniſſe dicēdo: Ecce nos reliq̄m⁹ oīa ⁊c̄. Et idē. iij. lib: o ſacre ſcripture dicit dn̄m ei⁹ efficacit̄ p̄cepiſſe nihil hr̄e: ⁊ ſic ꝯ votū potens apl̄i veniſſent: ſi relicta a dn̄is ⁊ ad pedes coꝝ poſita poſſediſſent: ꝓut h̄ dicit Burg. Credo ꝙ nō fuerit paupertat' amatoꝝ. ſilr̄ ꝯueniſſēt apl̄i precepto dn̄i: q̄ꝫ de ſctiſſimis apl'is poſt miſſionē ſpūſcti nō ē dicēdū. In eo. ca. notat poſtillator ꝙ apl's vario mō loq̄ť ponendo ꝯ ſpūale. ī tpalib⁹ appōit ꝯditionē q̄ſi vel ſic. ī ſpūalib⁹ āt loq̄ť ſimplicit'. Burg. āt obiicit ꝙ nō valet tal' diſtinctio: q: aliq̄n vtrūq; extremū ē ſpūale ſic ſeductores ⁊ ꝟaces: ſic triſtes ſp āt gaudētes: vbi neutꝝ ē tpale. dic igiť differētiā illā loq̄ndi debere attēdi penes certitudinē: vt ibi poniť q̄ſi denoteť incertū. reliquū ꝟo ſine ꝯditiōe denoteť certū. Sꝫ h̄ nō videť bn̄ dictuꝫ: q: apl's cōpat hoīm carnaliū opiōnē ad rei ꝟitatē: ſꝫ certū ē apud apl̄m illa determīata ꝑ ꝯditiōes ꝙ fuerīt hoīm illoꝝ opiniōes: certā etiā reputabant opinātes hn̄tes reſpectū ad defectum tpaliū: ⁊ q̄uis opiniōes ille erāt falſe apud apl̄m: tn̄ erāt certe apud eos. ꝓ h̄ ad argumētū Burg. q̄uis aliq̄ ſubiecta opiniōi coꝝ erāt ſpūalia: tn̄ non niſi ī relatiōe ad ſenſibilia ſꝫ q̄ꝝ penuriā apparentem ipi iudicabāt defectū taliū ſpūaliū: putātes eos ita triſtes ſeductores: q̄uis ī rei ꝟitate poti⁹ gaudebāt ð ill' ſēſibiliū ⁊ tpaliū defectib⁹.

b Has igiť ha. Poſt Ca. VII q̄ꝫ apl's monuit Corinthios de bonis agēdis in futuro. h̄ ꝯñr cōmēdat eos de bono p̄terito. Et diuidiť in duas ptes: q: p̄mo poniť ad ꝑdicta q̄dā ꝯtinuatio. ſcd̄o corinthioꝝ cōmēdatio. ibi: Multa mihi fiducia. Prīa adhuc ī tres. q: p̄mo poniť vtil' monitio. ſcd̄o īduciť exēplificatio. ibi: Capite nos. tertio monitiōis intētio. ibi: Nō ad ꝯdēnationē. Circa primuꝫ ꝯtinuādo ſe dict'. dicit: Has igiť habētes ꝓmiſſiōes. ſ. de receptiōe fideliū ad grām ī pn̄ti ⁊ gloriā ī futuro: vt dictū eſt in fine ca. p̄cedētis. c Mūdem⁹ nos ab o. inq̄. car. ⁊ ſpūs. i. a peccatis carnalib⁹ ⁊ ſpūalib⁹: q: nihil coinq̄natū intrabit ī illā ciuitatē celeſtē: Apoc'. xxj. d Perficiētes. ꝑ ſctām ꝯuerſationē. e Sctificationē. ī baptiſmo inchoatā f In ti. dei. ſ. filiali: q̄ hꝫ charitatē ānexā. g Capite nos. Hic ad ꝓpoſituꝫ inducit apl's ſuiip̄ſi⁹ exēplū. d. Capite nos. i. accipite nos ī exēplū: q: mūde viuim⁹ ī h̄ mūdo: nlli nocumētū īferēdo ī ꝑſona. qd̄ notať cū dr̄: Nemine leſim⁹: nec etiā ī fama. iō ſubdiť: Nemine corrupim⁹: nec etiā ī re poſſeſſa. ꝓpť qd̄ ſeq̄ť: h Nemine circūuenim⁹. i. decepim⁹ ipm defraudādo. i Nō ad ꝯdē. Hic ꝯñr apit ſue monitiōis intētionē. d. Nō ad ꝯdēnationem vr̄am dico: de ꝯriis vitiis vos vocādo tāq̄ꝫ obſtinatos. tunc enī ad ꝯdēnationē alicui⁹ fit talis vocatio q̄n reputať obſtinatus: ſꝫ q̄n fit ſub ſpe correctiōis: tūc nō fit ad ꝯdēnationē: ſed ad emēdationē: ⁊ ſic loq̄tur Apl's. iō ſubdit: k Predixim⁹ enī ꝙ ī cor. n. eſt'. cogitando iugiť de vr̄a vtilitate ⁊ ſalute: intātū ꝙ ꝓ ea parat⁹ eſſem mori. iō ſubdiť: l Ad cōmo. ⁊ cōui. vita gr̄e ⁊ glīe. q. d. hāc vitā deſidero vob: ſicut ⁊ mihi. m Multa. Poſita monitiōe. hic ꝯñr apl's ponit ſuā cōmendationē de bono corinthioꝝ p̄terito. Et diuidiť in duas ptes: q: primo ponit hāc cōmēdationē. ſcd̄o eius expoſitionem. ibi: Nā cū veniſſem⁹. In cōmēdatiōe vero corinthioꝝ ponit quadruplicē affectū quē ꝯceperat de bonis opib⁹. ſicut ⁊ q̄libꝫ debet de bonis amici concipere. Prim⁹ eſt affectus fiducie. ex h̄ enī ꝙ videt eū bene incipere: ꝯfidit ꝙ bene ꝑficiet. ⁊ q̄ñtuꝫ ad hoc dicit: Multa mihi fiducia eſt apud vos: de ꝑfectiōe boni inchoati. Secūdus eſt affectus gloriatiōis. nam amicus ē alter ipſe. ꝓpter qd̄ gloriať de bonis amici ſicut de ſuis. iō ſubditur: n Multa mihi gloriatio de vobis. i. de vr̄is opib⁹ bonis. Tertius eſt affectus ꝯſolatiōis. nam omnis leticia eſt triſticie diminu-

a Repletus ſum ꝯſolatiōe. Per iā correctos inuitat alios ad correctionē. b Supabundo gau. Dum videt eos ꝓficere ꝓ q̄b⁹ patiť. gaudet. c Caro noſtra. Quia ⁊ ī aduerſis aīa q̄ in corpore patiť: ſpe futuri q̄eſcit. d Foris. de apt' inimicis: intꝰ de falſis fratrib⁹: q̄ difficilius toleranť. Vel ab his q̄ foris ſūt tribulatio: de his ſcꝫ fidelib⁹ q̄ int⁹. i. ī eccl'ia timores ne mouerenť. Vel de hiſ q̄ ſūt int⁹. i. in eccl'ia corꝑe nō mēte: noīe nō numine. i. ð falſis frībus vt prius. e Qua ꝯſo. ē in vo. Quia vidi titū ꝯſolatū in vob: ⁊ ego ꝯſolat⁹ ſuꝫ. f Et ſi. pri⁹. Peniteret. h̄ dicit: ne videať inhūan⁹: q̄ ð alioꝝ triſticia gauderet. g Videns ⁊c̄. Quaſi n̄ me penitet: ſꝫ gaudeo. Vidēs ꝙ. i. q̄uis videā ꝙ ep'ſtola contriſtauit. vn̄ p̄muꝫ dolui: ⁊ me penituit. h Et ſi. i. q̄uis. Ad horā. i. paruo tp̄e. vn̄ bona ſpes eſt correctiōis eorū: ⁊ iō iā nō penitet: ſ gaudet. i Cōtriſtati. Nō cū ira q̄ peiores efficit: ſ cū pudore q̄ corrinit. k Penitētiā in ſalu. ſta. Aug. Satiſfactio pnie ē cās petōꝝ excidere: nec earū ſuggeſtiōib⁹ aditū īdulgere. l Seculi aūt. Dū dolet petō: ſe detectum. m Ecce enī. Triſticia ſm deū facit penitere in ſalutē: q: q̄ ducūt ad ſalutē. i. ſollicitudineꝫ operatur ⁊c̄. n Quātā in vo. opať. Qui pēitet: ſollicit⁹ eſt ne denuo peccet: ⁊ nō ſe excuſat: ſ cōfiteť: qd̄ ē ſe defēdere a gehēna: ⁊ deſiderat r̄formari q̄ ſcit ſe ꝑ petm̄ deformē ⁊ hꝫ zelū bonoruꝫ operū: ⁊ vīdicat ī ſe quod

a ſ ad alios: videte ne ſit vana. b ſ etiā conſolatio. vnde ſubdit: c ſ audit a vr̄a correctione.
a gloriatio ꝓ vob. Replet⁹ ſuꝫ cōn
a ſ gaudium meuꝫ ſuperat omnē tribulationem que partim erat in animo ꝓ peccatis veſtris.
b ſolatōe ſupabūdo gaudio ī oī tri a
a ſ mēorat q̄ patiť cū credēriuꝫ vt eos ꝓuocet ad charitatē: q̄ſi būdixi in tribulatiōe: q̄ ꝟe magna ē.
bulatione veſtra. Nam ⁊ cum ve b
niſſemus macedoniā: nullam re
ſ ⁊ ſi anim⁹ requieuit. ſ ſm cor
c quieꝫ habuit caro noſtra: ſed om c
pus ⁊ animā. a ſ quia phitonē ibi fugauit de ancilla. b ſ ⁊ vere omnem: quia. ſ in corpore. ſ a perfidis qui ſunt extra eccleſiam.
d nem tribulationem paſſi: foris d
ſ tribulatiōes. a ſ in aīo: ne eccl'ia deficeret. b ſ ita grauiter paſſi ſumus. ſ deus.
pugne intus timores: ſed qui cō e f
ſ ſpū vel afflictos.
ſolať humiles: cōſolatus eſt nos g
ſ q: coadiutorē recepi.
deus in aduentu titi. Non ſolum
ſ ꝓpter. ſ q: ſ. deſiderat⁹ aduenit.
autem in aduentu eius: ſed etiaꝫ
ſ nos.
e in conſolatione qua ꝯſolatus eſt
ſ in vr̄a emēdatiōe. a ſ cōſolat⁹ eſt titus. b ſ de emendatiōe.
in vobis: referens nobis deſide b
ſ de cōmiſſis.
riū veſtrum: fletum veſtrum: ve i k
a ſ indignationē cōtra pſeudo. b ſ ꝓ mea defenſione. c ſ referens hoc.
ſtram emulationē pro me: ita ut l
a ſ q̄ de tribulatione dolerē. b ſ inde ꝓbari poteſt ꝙ gaudeo: q: iam nō penitet me.
f magis gauderem. Quoniam ⁊ ſi m
ſ illa prima.
cōtriſtaui vos in epiſtola nō me n
ſ mō. ſ q: correcti. b ſ pri⁹. ſ dū indignati vel incorrecti. c ſ nō me penitet: ſ gaudeo vidēs ꝙ.
g penitet. Et ſi peniteret vidēs ꝙ o p
h epiſtola illa: ⁊ ſi ad horā vos con
a ſ dico ꝙ gaudeo. ſ non tn̄ ideo.
triſtauit: nunc gaudeo: non quia q
a ſ ꝯ me. b ſ q: ſic aiaduertētes culpā pēituiſtꝭ
contriſtati eſtis: ſed quia contri
a ſ de hac triſticia gaudeo. q: hoc ē ſm deū. i. ſm voluntatem ⁊ inſpirationē dei.
i ſtati eſtis ad penitentiaꝫ. Contri r
ſtati enim eſtis ſm deum: vt in s
ſ nec in aſperis.
nullo detrimentuꝫ patiamini ex
c ſ quia omnia noſtra proſunt. b ſ vere nō damnum patimini: nam cōmodū potius: quia
nobis. † Que enim ſm deum tri t
a ſ dum triſtis eſt peccator: quia peccauit: quia fecit quod deus odit. b ſ ſatiſfactioneꝫ. c ſ que
k ſticiā eſt: penitentiā in ſalutē ſta v
valet etiā. ſ eternā. a ſ ſed. ſ que non ad correctionem: ⁊ ideo ab ea cauete.
l bilem operatur. Seculi autē tri x
a ſ qui in vobis experti eſtis qd̄ dico.
m ſticia mortē operať. † Ecce enim y
a ſ . i. tā paruum quid.
ſ de peccato.
hocipſum ſm deum contriſtari
ſ o. a ſ emēdandi qd̄ deliq̄ſtis: nec hoc ſolū.
n vos: q̄ntā ī vobis opať ſollicitu z
a ſ vt contra pſeudo me defendatis. b ſ cōtra vos pro malis que geſſiſtis.
dinē: ſꝫ defēſiōeꝫ: ſꝫ idignātiōeꝫ: a b

B triſticie diminutiua. ꝓpter qd̄ bonū amici cognitū eſt triſticie p̄cedētis diminutiuū: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯſolatiuū. iō ſubdit: Replet⁹ ſum ꝯſolatiōe. Quart⁹ eſt affectus exuberantis gaudii. ſ. q̄n bonū amici nō ſolū minuit triſticiā: ſed totaliter eiicit eā ꝑ gaudiū ſupueniens. iō ſubdiť: a Supabundo gaudio in oī tribulatiōe vr̄a. i. ex peccatis vr̄is illata mihi. q. d. gaudiū qd̄ cōcepi de bono veſtro ſupueniente: totaliter ſuperat triſticiā quā ꝯceperā de malo veſtro p̄cedente. Aliq̄ dicūt ꝙ hec eſt lr̄a: In oī tribulatione noſtra. ⁊ ſic eſt ſenſus: ꝙ leticia quā cōcepat Apl's: ſuperauerat triſticiā q̄ ſupuenerat ei ex tribulatiōe mota cōtra eū in macedonia: q̄ tangiť in parte ſequēti. ⁊ iō lr̄a ſequens magis ꝯcordat huic expoſitioni: tn̄ ex vtroq; triſticiā habuerat: vt tangit in ſequētib⁹. b Nā ⁊ cū veniſſem⁹. Hic ꝯñr apl's exponit dictā cōmendationē q̄ñtuꝫ ad duo q̄ dixerat in ea. ſcd̄m exponiť ibi: Sed q̄ cōſolať. Dixerat aūt apl's ſe fuiſſe triſtatū: cuius cām exponit dicens: Nā ⁊ cū veniſſem⁹ macedoniā nullā requiē habuit caro nr̄a: nō dicit ſpūs nr̄: q: ꝯſolabať in mēte. c Sed oēm tribulationē paſſi ſum⁹: q̄ pleni⁹ explicať Act'. xvj. vbi dr̄ ꝙ Paulus ⁊ ſilas ꝟberati ⁊ incarcerati fuerūt crudeliter ⁊ pedes coꝝ cippo ꝯſtricti ex turbatiōe mota ꝯtra eos: eo ꝙ Paulus ſpm̄ phitonicū eiecerat de q̄dā puella q̄ magnū queſtū p̄ſtabat ſuis dn̄is diuinādo. d Foriſ pugne. ab infidelib⁹. e Int⁹ timores. a falſis fratrib⁹. f Sꝫ q̄ ꝯſo. ſcd̄o dixerat apl's ſe fuiſſe ꝯſolatū. hoc exponit apl's p̄mo ponēs ꝯſolatiōis materiā. ſcd̄o ſubdit ad h̄ rōnē. ibi: Cōtriſtati enī eſt'. tertio infert ſuā ꝯcluſioneꝫ. ibi: Igiť ⁊ ſi ſcripſi. Materia vero ſue cōſolatiōis duplex fuit. Una aduēt⁹ Titi ad ipm q̄ erat ſibi gratiſſimus. Et hāc tāgit dicēſ: Sꝫ q̄ ꝯſolať hūiles. i. afflictos. Alia fuit vera pnia corinthioꝝ quā ſibi retulerat titus ſic viderat. iō ſubdiť: g Cōſolat⁹ ē in vo. i. ex cōmēdatiōe vr̄a ꝑ eū nobis reuelata. iō ſubdiť: h Referēs no. ve. deſi. i. ardorē ꝓficiēdi: ſic ꝑ ꝯriū fuerūt aň pigri. i Veſtruꝫ fle. rōne delicti cōmiſſi. k Vraꝫ emū. ꝓ me. pſeudo apl'os repellēdo amore xp̄i ⁊ mei. l Ita vt ma. gau. de pnia veſtra quā p̄us doluerā de petō cōmiſſo. Vel alit̄: apl's pri⁹ correxerat eos dure in ep'la p̄ma: ⁊ poſtea timens ne ex h̄ caderēt in deſperationē ſeu aliud malū ad tp̄s doluit de ſcriptura illa: ſed poſtea videns bonū correctiōis futurū: gauiſus fuit. iō dicit: m Qm̄ ⁊ ſi cō. vos in ep'la. dure vos corripiendo. n Nō me pe. modo. o Et ſi pe. prius rōne dicta. p Vidēs ꝙ ep'la illa ⁊ ſi ad horaꝫ vos ꝯtriſtauit. i. trāſitorie. q Nūc gau. nō q: cōtriſtati eſtis ⁊c̄. ſicut medic⁹ nō gaudet de amaritudine quā īfirmo ꝓpinauit: ſed de ſanitate ꝑ eā ꝯſecuta. r Cōtriſtati eī. Hic ꝯñr inducit rōnē ꝓpter quā coꝝ triſticia fuit ei occaſio gaudii ſiue materia. ſ. q: triſticia illa fuit ſm deū. ⁊ diuidiť in duas ptes. q: p̄mo facit ꝓpoſituꝫ. ſcd̄o declarat quoddā dictū. ibi: Ecce enī. Circa primū dicit: Cōtriſtati enī eſtis ſm deū. C Circa qd̄ ſciēdū ꝙ oīs triſticia oriť ex amore. cū enī aliq̄s triſtať: hoc ē q: caret amato bono: vel q: timet euenire aliq̄d ꝯtrariū boni amati. Eſt autem duplex amor. ſcꝫ amor dei ⁊ ſeculi. ex amore vero dei oriť triſticia de petō q̄ eſt ſm deū: q̄ nullū affert hoī detrimētuꝫ: ſed mag' bonū fructū. iō ſubdiť: s Ut in nullo detrimentū patiamini ex nobis. i. ex correctiōe nr̄a: ſed magis bonū. iō ſubdiť: t Que enī ſm deū tri. eſt peni. in ſa. ſta. opať. i. inducit ad pniam de peccat': q̄ pnia ducit ad ſalutē. † i. Pe. 2. v Stabilē. i. eternā. Sed ꝯtra h̄ aliq̄s obiicere poſſet: q: triſticia de petō eſt ipa pnia. nihil aūt ſeipm inducit: ꝯ ⁊c̄. Dicēdū ꝙ pnie tres ſūt partes. ſ. ꝯtritio: ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio. Triſticia ꝟo de peccato eſt p̄ma pars penitētie: ⁊ cauſat alias duas ſequētes: nō ſeipām. triſticia vero ſeculi q̄ oriť ex amore ſecular' boni ingerit detrimētum ſpūalis boni. iō ſubdiť: x Seculi aūt triſticia operatur mortē. i. peccatū: Iaco. iiij. Qui eī voluerit amicus eſſe huius ſeculi inimicus dei ꝯſtituitur. y Ecce enim. Hic conſequēter declarat qualiter triſticia dei operatur penitentiam in ſalutem. dicens: Ecce enim hocip̄m ſm deum contriſtari vos: id eſt triſticiam quam vobis intulit que eſt ſm deum. † 27. q. 1. affectū. in fi. z Quantam in vobis operatur ſollicitudinem. ad vitandum mala ⁊ agendum bona in illis qui prius erant ad hec pigri: ⁊ non ſolum hoc: ſed etiā q̄ ſequnť. a Sed defenſionē. ſ. mei ꝯtra pſeudo apl'os: ipos repellēdo. b Sed indignationē. ꝯtra peccata cōmiſſa nō ſolū a ſe: ſed etiam ab aliis.
Sed timorē

Universidad de ... Biblioteca

se quod deliquit.
a Uel exhi. i. ondi/
stis puniẽdo illũ qui
incestũ admiserat vos
esse incõtaminatos. A
negocio. i. graui petõ
illi⁹ q̃ vxorẽ pr̃is ha/
buit: cui cõsentiendo
inquinati eratis.
b Qui fecit. Ut il/
le q̃ incestũ fecit: vl' il
los tangit q̃s supius
in pma ep̃la iniurias
⁊ fraudes fratrib⁹ fe
cisse dixit. Et ostẽdit
nõ magis cã eoꝝ qui
peccauerũt scripsisse
remitti eis: q̃ꝫ cã ec/
clesie q̃ oĩ ꝯtumeliaꝫ
aut fraudeꝫ patienti
cõpatit̃ et indignat̃.
Et h̃ est q̃ ait: Igit̃ ⁊
si scripsi vob̃: non tm̃
D ꝑpter eũ q̃ fecit iniu/
riã. i. fraudeꝫ ꝓximo
suo: nec ꝑpter eũ qui
passus ẽ fraudẽ: sꝫ ad
manife. sol. no. quaꝫ
habe. p vob̃. Cori⁹
ꝓpt̃ sollicitudineꝫ se
h̃re ondit: vt. s. iusti
emẽdentur: ⁊ polluti
scĩficent̃: ⁊ eccl'ie re/
cõcilient̃. c Abun
danti⁹ ma. Quasi de
vtroq̃. i. de correctio
ne v̄ra ⁊ de gaudio ti
ti. Sꝫ mag' abũdan/
tius de gaudio Titi
sum⁹ gauisi: q̃ gau/
debat nõ solũ de co/
rectis: sed etiaꝫ de a/
lijs q̃s sperabat co/
rigendos. d Sed
sicut oĩa. In corripi/
endo veritas arguẽ/
tis apparet: dum qui
arguunt̃ se emẽdãt:
dum enim correcti e/
mendantur testimo/
nium ꝓhibent argu/
enti. Uerã ergo ostẽ/
dens Apostolus pre
dicationem suã p effi
caciaꝫ illoꝝ ait: Sed
sicut omnia in ve. ⁊c̃.
e Et viscera eius.
Sancti affect⁹ in om
ni bono ẽ. C. VIII
Notam aũt vo.
⁊c̃. Hic vbi de
correct̃ agit̃.
mẽtio fit de collectis:
q̃ ab alijs nõ quierit:
q̃b⁹ suadere nõ põt.
vel vt alij codices ha
bẽt: q̃b⁹ sua dare nõ
prodest. g Q in
multo experimento.
A Uel abundantissima
gr̃a coꝝ fuit ĩ multo
experimento tribula
tionis. Quia pro tri
bulatione Pauli et
syle ibi facta: ñ st̃ scã
daliçati. Sed cũ gau
dio accepert̃ v̓bũ: p
bati passionib⁹ coꝝ.
Et altissima

a ne ĩ futuro tale q̃d cõrigat. i melius ꝓuehi.
sed timorem: sed desideriuꝫ: sed a b
a vt me vel alios bonos imitemini. q̃ pec/
emulationem: sed vindictam. c d
cantes punitis etiã vos ipsos. vt vniuersaliter
dicã vos tristari sm̃ deũ: in oĩbus exhi. ⁊c̃. du
a In omnibus exhibuistis vos e
ce fide. a vt sitis incõtaminati christiano ne
gocio agendo.
incontaminatos esse negocio.
a ⁊ q̃ incõtaminati: igit̃ apparet q̃ nõ ꝑpter
illos principaliter scripsi: sed ꝑpter illũ q̃ fecit:
et illũ q̃ sustinuerat iniuriã quod ita dicit.
pro illis.
Igit̃ ẽt si scripsi vobis: Non ꝓ/ f g
tm̃. qui rapuit.
b pter eũ qui fecit iniuriaꝫ et pro/ h
patrem cui rapta.
pter eũ qui passus est: sꝫ ad ma/ i
nifestandũ sollicitudinẽ nostrã
a oĩb⁹ emẽdãdis b iuramẽtũ ẽ. teste deo.
quã p võbis habem⁹ cõrã dẽo. k
a quasi q̃ ⁊ hoc intendi: et euenit. b dum
correcti estis.
Idẽo quoq̃ cõnsolati sum⁹. In l
a que est de correctione vestra et gaudio Titi.
b q̃ꝫ dolebamus de tribulatione.
c cõnsolatiõe aũt nostra abũndã/ m
tius magis gauisi sumus super n
iã eni sperat bonũ de vobis.
gaudio titi: q̃ refectus est spũs o
a Titi. b non q̃ omẽs correcti: sed q̃ qui/
dam sperat de reliquis.
eiũs ab õmnib⁹ vobis. Et si q̃d p
a cõmendando vos.
apud illũ de võbis gloriat⁹ suꝫ:
a nõ erubesco me falsum inueniri. b mẽdax.
d nõn sum cõnfusus: sed sicut om/
a de correctione vestra confidens.
nia võbis in veritate locuti su/
de vobis.
mus: ita ⁊ gloriatio nostra que
a i. apparuit et veritas i. vera.
fuit ad titum vẽritas facta est:
ideo. a intima charitas. b q̃ꝫ ante: q̃ vi
dit profectum illorum vel q̃ꝫ in alios.
e et viscẽra eius abũndantius in q
a eius titi dico. Ambro. ostendit titum
eos laudasse q̃ solliciti erant obedire ei in quo/
apostolum reuerti sunt.
vobis sunt: rẽminiscẽtis omniũ
q̃ꝫ accurate.
vestrum obedientiam: quomo/
cordis. corporis.
do cum timore et tremore exce.
⁊ quia in illo egistis. re/
bus. non solum bona voluntate: sed etiam in
operibus bonis.
pistis eum. Gaudeo q̃ in omni r
bus confido in vobis.

Ca. VIII

non habui requiem in macedo/
nia: tamen in ea magna mihi gra/
tia data est.
Notam autem vobis fa s
a gratuitũ donũ dei vocat elemosynã dare.
cimus fratres grãtiam dei que t v
data est in ecclesijs macedonie.
a q̃ illa. s. nõ solũ voluerũt pati sꝫ experti sũt
⁊ inde gauisi sunt: et cũ paupes abundãter de/
g Q in multo experimẽto tribũla/ x
derunt. fuit.
tionis abũdãtia gaudij ipsorũ y

a Sed timorem. de recid'uo. b Sed desideriũ. p
ficiendi in melius. c Sed emulationẽ. imitando bo
nos. d Sed vindictã. puniendo peccata propria et
etiã aliena: potissime q̃ illum fornicatorem nepharium
de quo habet̃ epistola. j. ca. v. Punierant. cui tamẽ pri/
us nimis fauerãt. ideo subdit̃: e In omnibus exhi/
buistis vos incõtaminatos esse negocio. quia sicut susti/
nentes peccatorem cõtaminantur: sic punientes emun/
dantur. f Igitur. Hic infert conclusionem intentam
dicens: Igitur ⁊ si scripsi vobis: de illo nephario puni/
endo: ⁊ accipitur hic si pro quia. quia sic scripserat.
g Non propter eum qui fecit iniuriã. maculãdo lectum
patris: vt. s. puniret̃ tm̃: sed vt emũdaretur: ⁊ alij ex eius
pena terrerentur. h Nõ propter eum qui passus ẽ.
dictam iniuriam vt vindicaret̃ per penam. i Sꝫ ad
manifestandã sollicitudinẽ nostram quã habemus pro
vobis: vt in vobis extirpent̃ vitia ⁊ virtutes augeant̃.
k Coram deo. modus est iurandi ad confirmationem
dicti. i. deo teste. ⁊ q̃ hec bona sunt cõsecuta ex sua corre
ctione. subdit: Ideo consolati sumus. l In consola
tione ãt ve. i. ex ꝓfectu vestro vobis dato. m Abun/
dantius magis gauisi sumus. i. plus q̃ꝫ cõtristati fuim⁹
prius ex vestro delicto: ⁊ secundã causam de gaudio Ti
ti ait. d. n Sup gaudio titi. de emendatione vestra.
o Quia refect⁹ est spũs eius ab oĩbus vobis. reficiun
tur enim prelati de ꝓfectu subditoꝝ. gaudiũ enim amici
sui erat ei materia gaudij. Ulterius addit tertiã rationẽ
dicens: p Et si q̃d apud illũ de vobis gloriatus sum
⁊c̃. Ap̃s enĩ cõmendauerat Corinthios erga Titum: q̃
inuenit eos tractabiles ⁊ obedientes: ⁊ sic apostoli v̓ba
inuenit esse vera. ꝑpter q̃d ap̃s non fuit cõfusus de illa
cõmendatione: q̃ ita inuentũ est in veritate: ⁊ patꝫ litte
ra. Quartã etiã rationẽ addit. d. q Et viscera ei⁹ abũ
dantius in vobis sunt ⁊c̃. q̃ Titus videns coꝝ penitẽ
tiam ⁊ obedientiã ⁊ reuerentiã ad ip̃m: habuit eos in vi
sceribus charitatis mag' q̃ꝫ ante: de quo gaudebat apo
stolus. Ulterius quintã rationẽ addit. d. r Gaudeo
q̃ in omnib⁹ confido in vobis: ex bono enĩ coꝝ inchoa
to cõfidebat q̃ bene de cetero se haberẽt: q̃d erat sibi ra/
tio gaudendi. Ca. VIII
Notam aũt facim⁹. Postq̃ꝫ ap̃s idu xit Corinthi
os ad bonũ in generali. hic ꝯñr hortatur eos ad
quoddã bonũ in particulari. s. ad largitionẽ ele
mosyne mittende in hierusalẽ. fideles enĩ ibidẽ habitan
tes venditis oĩbus ponebãt precia ad pedes ap̃loꝝ: vt
diuiderent singulis ꝓut opus erat: Act'. iiij. ⁊ q̃ ꝑpter
christũ fuerũt depaupati: disposuerũt sic ap̃li q̃ creden/
tes de alijs ciuitatib⁹ ⁊ terris qui nõ sic abrenũciabãt ꝓ
prijs iuuarent illos suis elemosynis: ⁊ de hoc fuit roga/
tus Paulus ⁊ barnabas: vt habet̃ Act'. ⁊ Gal'. ij. pro/
pter q̃d Paulus circa hoc erat sollicit⁹: ⁊ ideo p̃mo in/
ducit corinthios ad hanc elemosynã tribuendã. secũdo
docet tribuendi modũ. ca. sequẽti. Prima adhuc in du/
as: quia primo agit de hui⁹ elemosyne datione. secundo
de ministris eius ⁊ collectione. ibi: Gratias ago. Pria
adhuc in duas: q̃ primo ad dandã elemosynã corinthi/
os inducit. secũdo excusationẽ excludit. ibi: Si enim vo
luntas. Prima adhuc in tres. sm̃ q̃ inducit eos triplici
ter. secũda ibi: Scitis enĩ. tertia ibi: Hoc enĩ vobis vti/
le. Primus aũt modus inducendi corinthios ad elemo
syne dicte dationẽ est p exemplũꝫ macedonũ qui iã hoc
fecerant. ꝑpter quod ponit primo eorũ exemplũ. secũdo
corinthios inducit ad imitanduꝫ. ibi: Ita vt rogarem⁹.
Circa primũ dicit: Notã autem facim⁹ vobis fratres: vt
imitemini. t Gratiã dei. i. opera bona que ꝓueniũt
ex dei gratia. v Que data est. mihi p ministeriũ me
um: In ecclesijs macedonie. Consequẽter ponit gratiam
illam. dicens: x Q in multo experimẽto tribulatio
nis. i. in multa tribulatione eis superueniente: quã non so
lum audiui: sed etiã experimẽto ꝓbaui.
y Abundantia gaudij ipsorum fuit: quia non solum
sustinuerũt patienter: quod est virtutis politice: sed etiã
gaudenter: quod est virtutis infuse: Act'. v. Ibãt apo/
stoli gaudentes ⁊c̃. Hoc autem premittit Apostolus vt
ostendat elemosynam macedonum magis commenda/
bilem: eo q̃ in dicta tribulatione depauperati fuerant:
⁊ tamen elemosynas mittere sanctis in hierusalem non
omiserant. ideo subdit Apostolus:
Et altissima

a Et altissima
Aug⁹. Tenues
in substãtia: di/
uites in dando
q̃ pura ꝯsciẽtia
operati sunt.
b Primũ do.
se emẽdãtes. de
inde fr̃ibus sua
offerẽtes. Alit̃
nõ erat accipiẽ/
Eccli. 10. duꝫ: q̃ munera
excecãt oculos
⁊ iura auctorita
tis inclinãt.
Qui v̓o dãt ne
arguant̃ fructũ
dandi nõ habẽt
c Ita ⁊ ꝑfici/
at. gra. Ut scili/
cet gr̃a ista vo/
bis non desit: h̃
dicit vt incitet
eos ad dandũ.
d Nõ q̃si impe
rãs. Uel nõ so/
luꝫ rogaui titũ:
sꝫ ego ip̃e dico ĩ
perãs vt abun/
detis. Quã/
si ĩperãs: Id ẽ
q̃si penitẽtiã in
iũgẽdo: q̃ sic q̃
si ex voto tene/
rent̃. e Ege/
nus fact⁹ ẽ cuꝫ
eẽt diues. Aug.
Nõ ait: Paup
fact⁹ ẽ. cũ diues
fuisset sꝫ cũ di/
ues eẽt: Paup
tatẽ eĩ assũpsit ⁊
diuitias nõ ami
sit intus diues
foris pauper: la
tẽs deus ĩ diui
tijs: apparẽs hõ
in paupertate.
f Ut inopia
illi⁹. p illi⁹ enĩ
paupertatẽ abijci
mus pãnos ini
quitatis: vt in/
duemur stola ĩ/
mortalitatis.
Qũs q̃ diuites
facti sũt in pau
perẽ x̄pm credẽ
tes. Nemo q̃ se
cõtẽnat paup ĩ
cella diues ĩ cõ
sciẽtia. Securi/
or dormit ĩ ter/
ra: q̃ auro di/
ues ĩ purpura.
Non q̃ expaue
scas cũ tua mẽ/
dicitate ad illũ
accedere qui in
dut⁹ nostra pau
ꝑtate vbi se pau
perauit nos di/
tauit. g Sꝫ et
velle. Ul' sꝫ ali/
os quidã volue
rant: quidã ce/
perãt. nunc v̓o
vtriq̃ ꝑficiant.
Ex eq̃li

magna vel nobilissima i. maior facta
a et altissima paupertas coꝝ abũda a b
est: dũ intendit diuitias dare. et h̃ simplici aio
uit in diuitias simplicitatis eorũ. c
nõ vt homini placeãt. rerũ suarũ. a et inde.
Quia sm̃ virtutẽ testimõniũ illis d e
vt etiã post egerent. nemine cogẽte.
reddo: ⁊ supra virtutem volũtarij f g
a ad dandũ. cum timẽs eis non assentirem.
c vt eos ꝑmitteremus habere.
fuerũt: cũm multa exhortatiõe õb h
a i. vt liceret eis dare sua nõ quasi ꝓpria sed qua
secrãtes nos grãtiã ⁊ cõmunicatio i k
si cõia de quibus ministrarẽt alijs. a mĩstrationis.
ministerium. dederunt sua.
neꝫ ministẽrij q̃d fit in sanctos. Et l
a ea interiõr. putauimus. s. p culpis redimẽdis
nõ sicut sperauim⁹: sed semetipsos m
a emendatione vite. b vt ei obedirẽt. vel deo.
c dederunt se: vt nobis obedirent
b dederũt primũꝫ dñõ: deinde nob̃: n
a qui vult hoies subdi vicarijs suis. b ita insti
per volũtateꝫ dẽi: itã vt rogarem⁹ o p q
terunt vt exemplo eorũ ꝓuocari. a postq̃ꝫ corre
ctos vidit. in vobis benefacere.
c titũ: vt q̃ẽadmodũ cepit: ita ⁊ ꝑfi r
nõ modo alia sꝫ a elemosynaꝝ in sanctos ꝑfi/
ciat nõ quocunq̃ modo: sed vt in hac gratia largiri/
ciat in vobis etiã grãtiã istã. Sꝫ si s
onis abundetis sicut in alijs. gratia loquẽdi.
cut in oĩb⁹ abũdatis fide spe ⁊ ser/ t v x y z a
scripturarũ. q̃ in oĩbus solliciti estis.
mone ⁊ sciẽtia: ⁊ oĩ sollicitudine:
spirituali.
charitate vestra in nos: vt ⁊ in hac b
a rogaui titum vt ꝑficeret hanc gratiam: sed hoc
non dico imperans ne sitis transgressores.
d grã abũdetis. Nõn q̃si imperãs di c
a macedonũ: quibus filios sitis: vl' paupeꝝ de qui
bus estis vel esse debetis solliciti. b vt largi sitis
et ex discretione animi: nõ pro terreno cõmodo.
co: sꝫ p aliõꝝ sollicitudinẽ ẽtiã v̄re d e
a vestrũ. b cõprobare volẽs. vel suadere vo/
charitat' ingẽniũ bonũ cõprõbãs.
lens. a pauperibus dare deberis ⁊ vere q̃ qui
et de illis sollicitus fuit: cuius exẽplo hortatur illos.
i. charitatem.
Scitis ẽnĩ gr̃aꝫ domini nostri iesu f g
hanc. s. in mundo.
e christi: quoniã propter vos egen⁹
a Deus ⁊ per queꝫ oĩa facta sunt. in sua
maiestate.
f factus est cum esset diues: vt ino/ h i
in spũalibus. et in
pia illius vos diuites essetis. Et k l
hoc. i. in consideratione huius tanti beneficij dei do
cõsiliũ vt pauperibus elemosynas detis.
consilium in hoc do. Hoc enim vo m
plus est vtile facienti q̃ꝫ cui fit.
bis vtile est: qui non solum facere: n
quod plus est q̃ꝫ facere. preterito.
g sed et velle cepistis ab anno prio/
a vt nõ solũ velitis sed et opere perficiatis.
re. Nunc vero et factõ perficite vt o
voluntas in opere appareat si vera est.
quia ex discretione volunt
quemadmoduꝫ promptus est ani
promptus.
mus voluntatis in vobis ita sit et
animus. sm̃ id. siue plus siue minus.
perficiendi ex eo quod habetis. Si p q
a dando. vt necessaria retineat.
enĩ volũtas prõmpta est: sm̃ id q̃d r

a Et altissima pauptas eorũ. i. valde cõmẽdabilis.
b Abũdauit. i. effectũ abundãtie ostẽdit: c In diui
tias simplicitatis eorũ. i. puritatis ꝯsciẽ: quã puritatẽ fa/
cit charitas q̃ bona ꝓpria q̃ñtũcũq̃ modica facit extẽdere
ad necessitates proximi releuandas. d Quia sm̃ virtu
tẽ. i. promptitudinẽ ani ad dandũ. e Testimoniũ illis
reddo: nõ solũ ex auditu: sꝫ etiã ex visu. f Et supra vir
tutẽ. i. supra facultatẽ. g Uoluntarij fuerũt. ad dãdũ.
Circa q̃d sciẽdũ q̃ licet liberalitas politica habeat mediũ
respiciẽdo ꝓprias facultates: liberalitas tamẽ infusa exce
dit hoc mediũ inquantũ rescindit aliq̃d de sibi necessarijs
ad dandũ magis indigenti ꝓpt̃ deũ: sic̃ ⁊ temperantia ĩfusa nõ
solũ rescindit carnis delectabilia: put impediũt bonã di/
spositionẽ corporis ⁊ debitũ vsũ rõis: sed vlterius vt cor/
pus in seruitutẽ anĩe totalit̃ redigat̃. h Cũ multa ex/
hortatiõe obsecrãtes nos. i. non solũ liberaliter dãtes: sed
etiã nos obnixe rogantes vt acciperem⁹. i Gratiaꝫ. i.
elemosynã. k Et cõmunicatiõem. bonoꝝ suoꝝ fiendã
paupib⁹ in hierusalẽ. l Et nõ sicut sperauim⁹. i. non
quãt sperabamus: sed plus dederũt. ideo subditur:
m Sꝫ semetip̃os dederũt p̃mũ dño. totã vitã suã ad gl'iã
eius ordinãdo. n Deinde nobis. obediẽtiã ꝓmittendo
o Per voluntatẽ dei. i. ꝑpter deũ nobis obediendo. tũc
enĩ est obediẽtia recta q̃ñ fit deo primuꝫ. deinde hoi ꝑpter
deũ. p Ita vt roga. Posito exemplo macedonũ: hic cõ
sequenter excitat corinthios ad imitãdũ. dicẽs: Ita. s. mo/
ti sumus facto eorũ. q Ut roga. titũ vt q̃ẽadmoduꝫ
cepit: vos istruere alijs opib⁹ bonis: ⁊ ꝑfectos vos reddi
dit in illis: r Ita ⁊ ꝑficiat in. etiã istã gratiã. inducẽ
B do vos ad hui⁹ elemosyne magnificã largitiõem: nõ solũ
sicut alij sꝫ plus eui⁹ causa subdit̃: s Sed sicut in oĩ
bus abũdatis. p̃ ceter' x̄pianis. t Fide. q̃ credit̃ ad iu/
sticiã. v Spe. q̃ in deũ tendit̃. x Et sermone. i. fi/
dei confessione ad salutẽ. y Et scia. i. noticia scripture:
et hec ptinent ad mẽtis affectionẽ. Cõsequẽter ponit q̃ p/
tinent ad exteriorẽ opationẽ. d. z Et oĩ sol. s. bene opan
di. a Charitate vestra in nos. i. charitatis opibus no/
bis impẽsis. b Ut ⁊ in hac grã abũ. i. ĩ hui⁹ elemosyne
largitiõe p̃cell'atis alios: sicut p̃cellitis eos ĩ alijs gratijs.
Sed q̃ posset aliq̃s credere ap̃lm h̃ dicere p modũ p̃cepti.
iõ hoc remouet. d. c Nõ q̃si im. di. s. ista: d Sꝫ p alio.
sol. i. p macedonũ exẽplũ: q̃ dictã elemosynã fecerũt sollici
te. e Etiã v̄re cha. inge. bonũ cõpro. i. cõprobare volẽs
ꝓmptitudinẽ v̄re charitat' ad dictã elemosynã faciendã.
sicut eĩ in speculabilib⁹ ille d̃: boni ingenij q̃ cito capit v̓/
ba magistri: sic in opabilib⁹ ille metaphorice d̃r ingenij bo
ni q̃ alterius exẽplo cito mouet̃ ad opus bonũ: etiã ĩ meli⁹
ꝓcedẽdo. f Scitis. Hic ponit̃ secũd⁹ mod⁹ inductiõis
s. p exẽplũ x̄pi cũ d̃r: Scitis eĩ. i. scire debetis ad imitandũ
g Grãm dñi nr̃i iesu x̄pi. q̃ sit illa subdit̃: Qm̃ ꝑpter vos
egenus fact⁹ ẽ: nõ necessitate sed volũtate. h Cũ eẽt di/
ues. nõ d̃ic̃ fuisset: ne crederet̃ p h̃ celestes diuitias vel spi
rituales dimisisse: q̃d ẽ falsũ. Ps. xl viij. Simul in vnũ di/
ues ⁊ paup. sic eĩ fuit diues in spũalib⁹: q̃ simul paup fuit
in tpalib⁹: i Ut inopia illi⁹. in tpalib⁹: k Diuites esse
tis. in spũalib⁹. oĩa eĩm penalia q̃ sustinuit x̄ps iter q̃ repo.
nitur pauptas: fuerũt remedia ꝯ mala nr̃a: ⁊ p ea sum⁹ re
stituti vita spũali. l Et consiliũ in hoc do. vt exẽplo x̄pi
pro largitiõe elemosyne nõ formidetis inniti ĩ facultatib⁹
v̄ris. m Hoc ei vobis. Hic ꝯñr ponit̃ terti⁹ mod⁹ indu/
ctionis. s. rõne vtilitatis maioris q̃ ꝓuenit danti elemosy/
nã: q̃ dat tm̃ bonũ tpale ⁊ recipit spũale: q̃d ẽ maius: q̃n/
to q̃ sũt anĩe corpalib⁹ p̃ferunt̃. iõ d̃r. Hoc enĩ vobis vtile
ẽ. s. magis q̃ illis q̃ recipiẽt. n Qui nõ solũ facere sꝫ et
velle ⁊c̃. q. d. libenter debetis h̃ facere ex quo incepistis hoc
velle a p̃mo anno cõuersiõis v̄re ad fidẽ. o Nunc vero
et facto ꝑficite. i. illã bonã voluntatẽ ope adimplete: vt sic
ꝓmptitudo anĩ appareat in ope. p Ex eo q̃d habetis.
hoc addit apostol⁹: q̃ discrete dꝫ fieri elemosyna sm̃ facul
tatẽ facientis: nisi ĩ casu in q̃ q̃s vult statũ mutare: vt pote p
ingressuꝫ religionis. tũc eĩ totũ paupib⁹ erogãdũ ẽ. Mat.
xix. Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ vende oĩa q̃ habes ⁊ da
pauperibus ⁊ veni ⁊ sequere me ⁊c̃. q Si enĩ voluntas.
Hic circa p̃dicta remouet duplicẽ excusationẽ. Prima ẽ:
C quia posset aliq̃s dicere q̃ nõ posset dare nisi valde modi/
cũ: ⁊ sic nulli⁹ aut modici meriti esset apud deũ: hoc remo
uet. d. Si enĩ volũtas prõpta ẽ ad dandũ. r Secũm id
q̃d habet accepta ẽ. s. q̃ñtũcunq̃ datum sit modicum.
l Nõ sm̃

tm̄ accepta est dando: vltra vires.
habet accepta ē: nō scd̄m id qd̄ a
a iō ex eo qd̄ haberis vos dare moneo.
b volo. c vt alij de vestris ociose viuāt.
non habet† Nō eni ut alijs sit b
vl refrigeriū pauptas nō quin meli⁹ esset oīa dare: sed infirmet quos sic dare monet vt egestatem non patiantur.
remissio: vobis autē tribula c
sed pri⁹ volo vt vr̄a abūdēt. a qd̄ rā bīc
a tio: sed ex equalitate in presen d
ue. terrenorum.
ti tempore vestra abundantia
q oia mūdi deserūt. et si nō cōpleat.
illorū inopiam suppleat: vt et
qui diuinis vacāt. meritorū.
illorū abundantia vestre ino
a vt sic B ministrauerūt sanctis eis reddāt
pie sit supplementum vt fiat
vicem sancti in futuro. a in volūtate et si nō in opere. b in exodo de manna.
b equalitas. Sicut scriptum est e
collegit. a qz qd̄ plus habuit dedit indi
c †Qui multū nō abūdauit: et q f g h
genti. a qz recepit ab eo qui abundauit. b q̄si rogaui titum: vel egoipse hoc cōsulo.
ago.
modicū: nōn minorauit. Grā i k
a vt abunderis in hac simplicitate elemosynarum.
tias aūt deo q dedit sollicitu l
quam habeo.
dinem eandem pro vobis in m n
et vere habuit sollicitudinē. nostram.
corde titi: quoniaz exhortati o
onem quidem suscepit: sed cū p
q̄ mea exhortatione.
sollicitior esset sua voluntate
a qui prius rogatus excusabat pter vr̄a
profectus est ad vos. Misim⁹ q
vitia. Lucam vel barnabā.
etiam cū illo fratrez nostrū cu r
scripto vel predicato.
ius laus est in euāgelio p oēs
laus eius est in euangelio.
ecclesias non solum aūt sed et s
iudee.
ordinatus ab ecclesijs comes
qua mundū circūimus. predicationis.
a in hac largitione elemosynarum cui nos apostoli ministri sumus.
b peregrinatiōis nostre in hanc t
gratiā: q̄ ministratur a nobis
vt deus inde glorificetur.
ad domini gloriam: et destina v x
hoc misimus.
c tam volūtatem nostrā. Deui y
dicens nos fraudare.
tātes hoc ne quis nos vitupe
largitionis elemosynaz. que nr̄o mini
f ret in hac plenitudine: q̄ mini
sterio fit. vt deus glorificetur.
stratur a nobis i gloriā domi
deuitātes bādico. opera nostra
nit† Prouidemus eni bona nō z a
vt deo placeant: sz vt et hominibus bona videantur.
g h solum corā deo: sz etiā coram b
hominibus. Misim⁹ aūt cum c
apollo.
illis et fratrē nr̄m: quē pbaui

de vr̄a salute. cū audiuit correctos.
mus i multi sepe sollicituz esse: nūc a
pro.
a aūt multo sollicitiorem cōfidentia b
habita. q de vobis ei multa retulit
multa in vos: siue p tito q est soci⁹ c
in vestra couersione. .i. p illis alijs qui sunt fratres nr̄i: apl̄i et a q̄bus fuit rogatus.
b meus et in vobis adiutor: siue fra
a ad gloriam christi
tres nostri apostoli ecclesiarū glo
a qz tales misim⁹. vt bona q̄ ō vob audierūt p bent: et cetere ecclesie agnoscāt que de eis audierunt.
c rie dei. Ostēnsionē ergo que ē cha d
ritatis vestre et nostre glorie p vo
a vt .s. cetere ecclesie agnoscant vera esse bona que de vobis audierunt.
bis: in illos ostendite in faciē ec e
clesiarum dei. Ca. IX
de receptione horum moneo.
b Nam ō ministerio qd̄ fit in f
superfluum.
sanctos: ex abundanti est g
mihi scribere vobis. Scio eni pm h
ptum animum vestrum pro quo i
de vob glorior apud macedones:
dicens. cuius metropolis est corinthus.
a emulatiōe macedonū ducta.
quoniaz et achaia parata est ab an k l
a amor et studiū vestre largitiōis.
no preterito: et vestra emulatio p m n
ad elemosynas dādas. cur ergo pmitt illos.
uocauit plurimos. Misimus autez o
nō vt vos ad hoc hortent: sed vt parati sitis.
fratres vt ne qd̄ gloriamur: de vo p
torum. si imparati fueritis.
bis euacuet in hac pte: vt quēad q r
illis vos paratos.
modū dixi pati sitis: ne cū venerit s
macedones mecū: et iuenerint vos t
a qui de vobis gloriabamur.
c imparatos: erubescam⁹ nōs: vt nō v x
a erubescere quod mai⁹ est .i. esse debet. in hac datiōe elemosynaz q̄ paupes sustentāt. ne B fit.
dicam⁹ vōs i hac substātia. Neces y z
.s. lucā titū et apollo
sariuz ergo existimaui rogare frēs:
me. a sepe pmissam.
vt pueniāt ad vos et preparent re a b
.i. elemosynam que recte dicitur benedictio qz causa eterne bādictionis. qn veniemus
promissaz bādictionē hāc parataz c
vt sit opus charitatis et magnū.
esse sic q̄si bādictionē: nō q̄si auari d
vt doleant de dato: et parū sit quod dent.
a illi preparent ego aūt cur large dedit pscribo.
dat.
f g ciā. Hōc aūt dico† Qui parce semi e
retributionē.
nat: parce et metet: et qui seminat f g
a vbi plus pensat anim⁹ q̄ census. b dei. de
in bādictiōnib⁹: de bādictiōnib⁹ et h
largitate donorum dei. retributionem. .s. det.
tm. pordinauit qz si inuiti darēt nihil eis pdesset.
metet. Unusq̄sq; put destinauit in i k
ser. cōsilio rōnis. .i. tristis vel coactus: sz spōte.
h corde suo: nō ex tristicia aut ex ne l
qui ex voluntate bona.
i cessitate† Hilarem eni datorem di m
approbat remūerat. a q̄si ego ita moneo. et no
ligit deus. Pōtens est autez deus n

Univers... Deusto ... Bibl...

cis: fit ꝺ te: non tu facis.

a Abūdet in omē o. ⁊c. Licet enī exiguum sit qꝺ paꝝ hn̄s tribuit: abūdat tñ: qꝛ recto iudicio fit qꝛ nō q̄rit̄ de q̄nto: ſꝫ q̄ aīo detur. b Iusticia ei⁹. Iust⁹ est q̄ bona mūdi fine eterni premij cōia reputat. Ambro. Ꝭ exemplo ad largiēdū sanctis inuitat. Si enī hui⁹ qui paupib⁹ largit̄ merces magna est: q̄nto magis eius q̄ ministrat sanct. Paupes enī pñt dici et q̄ mali sūt. c In cremēta frugū. Iusticia ē sanctitas ⁊ bona vita ⁊ inde fruges. i. eterna remuneratio. Incremēta elemosyne: ꝑ q̄bus ⁊ Ꝭ virtutes: ⁊ ī futuro glīa augebit̄. d Que operatur ꝑ nos gratiarūactionē: Id ē ipsa largitio est causa q̄re grēs agunt̄ deo: cuius largitionis nos sum⁹ ministri.

Gratias deo. De alterna indigentia ⁊ de alterno supplemento indigētie ꝓuincialiuꝫ christi et militum christi. Egit hic ꝺ reb⁹ carnalibus in illos: inde autem de spiritualibus ī istos tanq̄ plenus gaudijs exclamat: gratias ago. Ca. X

f Ipse autem ego paulus. Incipit de icorrectis qui pseudo seq̄bant̄ ⁊ eū ferocē putabāt quasi correctos ad elemosynas inuito. Uos autē alios obsecro ego paulus: vere humilis non supb⁹: ipē q̄ alios ad elemosynas moneo: idē voꝭ q̄ illis obsecro dico ⁊c.

Nō fm

---

lite diffidere. a nō solū hanc: sed ⁊ hanc cū alijs. i. omīa dona spiritussancti. vel i cordib⁹ vr̄is.

omnē gratiā abūdare facere in vo-

a ita. b in omni statu vestro. qui enī solam sufficientiā eligit poterit in dei opere ambulare vel

bis: ut in omnibus semꝑ omnē suf-

abundare. a habere reputantes. b in datiōe elemosynarum sicut et in ceteris.

ficientiā hābētes: abūdetis ī omē

est ne hoc bonū: vtiq̄. a in psalmo. non vni omnia conferes ſꝫ pluribus diuidens.

opus bonuꝫ: sicut scriptum est † Di-

gratis. a nō diuitibus qui possent reddere. b ⁊ hec. i. merces iusticie.

spersit dedit paupib⁹: iusticiā ei⁹

in eternū sine fine. a nō solum inde datur vita. s. deus.

manet in seculum seculi. Qui autē

vnde elemosyna fiat.

administrat semen seminanti: ⁊ pa-

necessaria vite. a nō ad supfluitatem. b et in tantū: ⁊ iō nemo hoc timore timeat dare.

nem ād manducandum prestābit.

q. a vnde plures elemosynas faciatis.

Et multiplicabit semēn vestrum ⁊

voluntatem ⁊ facultatem dandi elemosynas. a ex quibus procedit iusticia ⁊ vita.

augebit incrementa frugū iusticie

a q. intantū augebit: ⁊ res ⁊ volūtatē dandi vt in omī statu fm vr̄as reputationē locupletati abūdetis

vestre: ut ī omīb⁹ locupletati abū-

perfectā. largitionē simplici aīo factā.

detis in omnem simplicitatem que

et ideo faciēda

operatur ꝑ nos gratiarūactionem

a ideo agunt̄ gratie: quia multa in Ꝭ bona. b nostrū. nostri

deo. Quoniā ministeriū officij huius nō solū supplet ea q̄ desunt san-

qꝛ multi agunt gratias in operatione dei.

ctis: sed etiam abundat ꝑ multas

a ⁊ hoc. b i. qui laudant hanc ministrationē nostrā. qui eos mouet ad agendas gratias.

gratiarūactiones in dn̄o pēr ꝓbationem ministerij hui⁹: glorifican-

a nō solum de vestra largitione sed inde accepta

tes deum in ōbedientia cōfessiōis

occasiōe de fide ⁊ oī bono. a qꝛ obedistis euāgelio christi in subiectiōe mentis glorificantes deum.

vestre in euangelio christi: et sim-

qꝛ simplici animo: vel aliq̄ exemplo sua alijs communicant. a quia vestra cōmunia reputatis.

plicitate commūnicationis vestre

facte. sanctos p̄dictos. alias gentes. sanctorum.

in illos: et in omnes: ⁊ in ipsorum

glorificantes etiam deum: quia ipsi sancti obsecrant pro vobis. b videre in eternam beatitudie vl' etiā Ꝭ.

obsecratiōe ꝑ vobis desiderāntiū

i. charitatē

vos propter eminentē gratiaꝫ dei

a et quia hincinde tot bona gratias ago de charitate: que nō potest enarrari quantū vellis: vel enarrabili. i. quod debet enarrari.

in vobis. Grātias deo sup inenarrabili dono ei⁹. Ca. X

Ipse aūt ego paulus obse-

a nō alios qui pseudo mihi preferris. b si vultis vt sim leuis sic xp̄s. et cū

cro vōs pēr māsuetudinē ⁊ mode-

modo puniā. exterius. vt dicitis.

stiā xp̄i: q̄ in facie q̄dē humilis suꝫ

dū pn̄s. a ūſi dū nō timeo asꝑe vos redarguēs

inter vos: ābsens autē confido in

---

elemosyne ꝺo redduntur dātib⁹ multiplicate: q̄ ⁊c. Virtutē hui⁹ rōnis deducit. d. Potēs ē aūt de⁹ oēꝫ graꝫ. i. volūtatē faciēdi elemosynā. a Abūdare facere in vobis. vt sic nō doleatis de facto ſꝫ magis gaudeat. b Ut ī omīb⁹. tꝑalibus ⁊ spūalib⁹: c Semꝑ oēm sufficientiā habētes. tam ī volūtate interiori q̄ in facultate exteriori. d Abūdetis ī omē op⁹ bonū. i. in datione elemosynaꝝ: sic ī alijs operib⁹ virtutū. e Sic scri. est. Ps. cxj. f Dispsit. naꝫ elemosyna pl'ibus est faciēda. g Dedit pau. nō histrionibus ⁊ alijs īdignis. h Iusticia ei⁹. q̄ sic dat elemosynā. i Manet in seculū seculi. i. eternaliter: qꝛ merces iusticie ei⁹ est eterna: ⁊ ꝯfirmet p̄dicta ꝑ experimenta dicēs: k Qui aūt admi. se. seminātī. s. de⁹ qui dat volūtatē ⁊ facultatē dandi elemosynā. l Et pāneꝫ ad man. p̄stabit. i. necessaria vict⁹. hoc enī communit̄ videt̄ accidere ꝙ dātes elemosynas magis abūdāt in tꝑalibus bonis q̄ elemosynas paupibus indigentib⁹ denegantes: ⁊ si aliq̄n ꝯtingit eos depauperari: deus hoc ordinat ad mai⁹ bonum ipoꝝ spūale. m Et mul. se. ve. i. volūtatē et facultatē elemosynā faciendi. n Et augebit icre. fru. iu. ve. i. mercedē q̄ ex hoc ī patria colliget̄. o Ut in omīb⁹. Hic ꝯn̄r assignat rōnē ex ꝑte dei sumptā: qꝛ ꝑ datione elemosyne ꝓmptā et hilarem acquirit̄ in dante puritas et rectitudo intentiōis ad deum. similiter recipiens insurgit ad orandū deum pro dante: vidētes aūt hoc insurgūt ad laudandū deū de tali bono: rogātes ipm vt talem voluntatem dandi ⁊ facultatem continuet in via ⁊ remuneret in patria: et ista debent mouere ad dandū elemosynā abundanter ꝓmpte et hilariter. ideo dicit: Ut in omnib⁹ locupletati. s. nō solū in tꝑalibus: sed etiā in spūalib⁹. iō dꝛ: p Abūdetis. i. crescatis. q In oēm simpli. i. puritatē mentis. Aug⁹. Hoc est simplex cor qꝺ est mundū cor ad rectitudinē intentiōis. vnde sup illud Luc. xj. ca. Si oculus tu⁹ fuerit simplex: glo. i. intentio tua recta. r Que operat̄ ꝑ nos gratiarūactionē deo. Que. s. simplicitas vr̄a ꝑ ministeriū nostrū in elemosyne vestre collectione ⁊ missione: Operat̄ gratiarūactionē. i. facit hoīes assurgere ad agendū grās deo mō p̄dicto: ꝓpter qꝺ subdit̄: s Qm ministeriū officij huius: colligēdo elemosynā vestrā ⁊ mittēdo. t Nō solū supplet ea q̄ desunt sanctis. releuādo penuriā sanctoꝝ in hierusalē habitantiū. v Sed etiā abundat. i. crescit. x Per mul. gra. ac. in dn̄o. q̄ Ꝭ bonū vidētes vel audientes assurgūt ad diuinas laudes: vt p̄dictū est. iō subdit̄: y Per ꝓ. mi. hui⁹. i. ꝑ ei⁹ approbationē. z Glorificātes deū ī obe. cō. ve. ī euā. xp̄i. ex collatiōe enī elemosyne talis ꝯfitemini facto vos obedire xp̄o. a Et sim. cō. vr̄e in illos. i. ī puritate mētis ⁊ rectitudīe ītētiōis vr̄e ī elemosyne largitiōe: ꝑ quā cōicat̄ īdigētib⁹ bona vr̄a. b Et ī ipoꝝ. i. recipiētiū elemosynā. c Obsecratiōe ꝓ vo. qꝛ ꝓ vobis orāt deū. d Desiderātiū vos. hr̄e socios in deo per grāꝫ ī p̄nti: ⁊ gl'iaꝫ in futuro. e Propter emi. grām dei ī vobis. ꝑ opa vr̄a sctā exteri⁹ manifestata. Et qꝛ p̄dicta bona ex ministerio apl'i ꝓueniebāt. iō ꝓrumpit in grārūactiōnē. d. Grās ago deo meo sup inenarrabili dono eius.

f Ipse aūt ego paulus. Postq̄ apl's cōmēdauit veros ecclie ministros. hic ꝯn̄r inuehit̄ ꝯtra falsos. Ca. X Et diuidit̄ ī duas ꝑtes. qꝛ p̄mo inuehit̄ ꝯ tales falsos. scd'o ꝯ eis adherentes. ca. xiij. Prima adhuc in duas. qꝛ p̄mo excusat se ꝺ his q̄ sibi a falsis apl'is īponebātur: scd'o ꝯ eos inuehit̄ ca. se. Prima ī duas. qꝛ p̄mo se excusat ꝑ rōnē. scd'o ꝑ facti euidētiā. ibi: Que fm faciē sūt. Prima adhuc ī duas. qꝛ p̄mo recitat sibi īposita. scd'o destruit ipa. ibi: In carne eni. Circa p̄mū sciēdū ꝙ falsi apl'i dicebāt paulū ī bonis carnalib⁹ ponere finē suū: qꝺ arguebāt ex Ꝭ ꝙ facta sua ad Ꝭ tēdere videbant̄: vt dicebāt: nā p̄sentialit̄ existēs cū corinthijs humilit̄ ꝯuersabat̄: ⁊ blāde eis loq̄bat̄ tanq̄ eos timēs. absens ꝺo dure īcrepabat ꝑ epistolā q̄si tūc ex ꝑiculū existēs. sic hoīes carnales et timidi diuitib⁹ in p̄sentia blādiunt̄: ⁊ ī absentia dura dicūt: ꝓpt qꝺ apl's rogat corinthios vt hāc opinionē de ipo nō habeant: ne seueritatē correctiōis sue p̄sentialit̄ sentiāt. d. Ipse autē ego paulus q̄ sum minister xp̄i verus. g Obsecro vos per man. ⁊ mo. xp̄i. hec duo exprimit: qꝛ intendit se in illis cōformē xp̄o ostendere: qꝛ de ꝯtrarijs infamabatur a falsis apl'is. h Qui in fa. q̄dē hu. suꝫ int̄ vos. i. p̄ns humiliter vobiscū ꝯuersatus sum. i Absens aūt cōfido in vobis. i. audacter dura scripsi vobis tanq̄ homo carnalis ⁊ timidus: vt dicūt apostoli falsi.

Rogo

---

a Nō tñ fm car. Nō enī militiā a deo vobis datā exercemus fm carneꝫ. i. ꝓ terreno cōmodo: hoc ē qꝺ dicit: in carne enim. b Ad destructionē mu. Ut destruāt ꝯsilia diuersis calliditatib⁹ munita hominū seu demonum. c Munitionū. Munitiōes sūt corda infideliū que diabolus obtinet: ⁊ munit diuersis erroꝛib⁹ ne verbū dei possit intrare ꝑ fidem: vel ꝑ silitudinē munitionuꝫ. Et ad Ꝭ deuincendū valēt arma militie apl'i: ⁊ oñdit munitiōis illi⁹ ꝑtes. s. cōsilia. d Et in ꝓmptu habentes. Quia nihil nos remordet q̄ min⁹ audeamus. Ulcisci o. inobedictiā cū. Tūc enim vindicat inobedientiā: cum illaꝫ cōdemnat ꝑ obedientiam. Tunc illā destruens q̄n illos qui resistunt ꝑducit ad fidē. Et hec ē digna vltio vt perfidia ab his q̄bus defendebat̄ dānetur. f Que fm faciēꝫ. Multa dixi q̄bus ostēdi vobis potius debere nos seq̄ q̄ pseudo. Quasi et si vobis nō sufficit q̄ dixi: quare me potius q̄ pseudo seq̄mini? Uidete hec alia q̄ fm faciem. i. ita euidētia sunt sicut ea que sunt subiecta oculis. Hec scꝫ: Si quis illorum: pseudo cōfidit per aliq̄d. i. ꝑ fidē vl' aliud ꝙ ipse sit xp̄i: ꝑ eadē et nos: vel que fm faciem videte. i. diligēter eorū opera ꝯsiderate: que in cōspectu vestro tm̄ bona agūt ne forte vos seducāt vt velitis eos p̄ferre nobis quod nō debetis. g Non erubescam. Quia ⁊ verum est: ⁊ non ad gloriam meam: sed ad vtilitatem dicitur vestram. b Ut autem. nō existimer. Hic dicit se cū presens fuerit opere implere quod absens verbo minatur. Hoc dicit occasione illius sententie parati vlcisci omnem inobediētiā: vt inq̄t nō existimer a vobis: tāq̄ terrere verbis ⁊ ope qꝺ

minor

---

a nō solū obsecro ſꝫ etiā rogo. b cū venero

voꝭ. Rōgo aūt vos ne p̄sens

audacter puniā. a q̄rū puto absens ꝯfide

audeam per eam cōnfidentiam

re tantū p̄sens faciam in re. incorrectos.

qua existimor audere in quosdam qui arbitrantur nos tanq̄

more carnalium. in carne. i. licet ī carne degētes que fragilis.

fm carnem ambulemus. In carne enīꝫ ambulantes: non tamē

a nō fm carnem.

fm carnem militamus. Nām ar-

a virtutes miracula per que in p̄dicatiōe militamus. b debilitare.

ma militīe nostre nōn carnalia

per deum.

sūt: ſꝫ potētia dei ad destructionē munitionū cōnsilia destruen-

philosophoꝝ hereticoꝝ. a munitas rōnes b militam⁹: nō fm carnē nam ꝑūt destrue-

re: nā destruim⁹. ꝓfunditatē intellectus tam legisperitorū q̄ philosophoꝝ: vel impiorum.

tes: ⁊ oēm altitudinē extollētēꝫ

dum impugnāt partū virginis ⁊ huiusmodi. a que de deo est.

se aduersus sciētiam dei: ⁊ in ca-

captiuos ducim⁹ vsq̄ ī obsequiū xp̄i. a oēs

ptiuitatē redigentes ōmneꝫ in-

supbe intelligētes. a vt fidei christi cui an̄ repugnauerāt: humiliter obediāt. etiam

tellectū in ōbsequium christi † et

fm virā ⁊ potestatē. a qꝺ nō pseudo q̄ ꝑ carnalib⁹ p̄dicāt ⁊ vitia palpāt et sibi ꝯsciū sunt

in promptu habētes ūlcisci omnem inobedientiā: cūm impleta

a qꝺ faciem⁹. postq̄ cognouero ex dilectione obedientes: tūc ꝺo puniam inobedientes.

a nos veri apostoli tales sumus quales supra ostendi: que aūt fm fa. ⁊c.

fuerit vr̄a obedientia. Quē fm

a quasi aperta sunt que dico. hoc de presu-

faciem sūnt videre. Si quis con-

mētibus dicit. a vt modū rōnis nō excedat: vel ꝓpter odium nostrū: vel honorē suum.

fidit christi se esse: hōc cogitet iterum apud se: quia sicut et ipē

ꝑ q̄cūq̄. a ꝑ eadem. b vere sumus xp̄i nam etiā excellenti⁹ nos ꝑ potestatē quā illi non habēt ⁊ Ꝭ est ꝙ ait: nam et si ⁊c. sicut ⁊ illi.

christi est: itā et nos. Nām et si amplius aliquid gloriat⁹ fuero

apostolatus. nō illis.

de potestate nr̄a quā dedit noꝭ

a vt vos in virtutib⁹ edificemus: vt nō praua doctrina vel exemplo corrumpam⁹ vt pseudo.

dominus in edificātionē ⁊ non in destructionem vestram: non

a habeo potestatē in edificio ⁊ non destruet ſꝫ tū videret̄ illis ideo debere blandiri qꝛ p̄tātē accepit in edificationē ⁊ nō in destructionem.

erubescam. Ut aūtem nō existimer tanq̄ terrere vos ꝑ episto-

tm̄. pauli.

las: quoniāquidem epistole in-

q̄dā a pōderose ad itelligēdū. b ad crēdū

quiūt grāues sunt ⁊ fortēs: pre-

nō audens exercere seueritatē. ꝯtra fortes

sentia autē corporis infirma: et

quia vt idiota sine argumento loquor. contra graues.

sermo cōtemptibilis: hoc cogi-

---

a Rogo aūt vos. ne de me talia dicatis vel sentiat̄. b Ne p̄ns. i. p̄sentialit̄ apud vos exn̄s. c Audeā ꝑ eā ꝯfi. i. audacter dure corripiā: sic dicit̄ me agere ī absentia. d In q̄sdā q̄ arbi. nos ⁊c. exercēdo vindictam asperā ī q̄sdā malos. q̄ decepti a falsis apl'is arbitrant̄ nos agere carnalr̄ ⁊ timide. e In carne enī. Hic ꝯn̄r remouet hāc īpositionē falsaꝫ ꝑ rōnē q̄ talis ē: Hoīes eī ambulātes carnalr̄ ⁊ timide: muniūt se q̄ntū pñt diuitijs ac potētia tꝑali. nos aūt talia nō q̄rim⁹: g fm carneꝫ nō militam⁹. dic igit̄: In carne enī ambu. ⁊c. i. lꝫ ī vita p̄nti viuam⁹ ī carne mortali: tñ fm desideria carnis nō viuimus. f Nā ar. mi. no. i. vita q̄ militia ē sup terrā. Iob vij. g Nō car. sūt. cuiusmōi sūt tꝑalis potētia: delitie et diuitie. h Sꝫ potē. dei. i. arma militie nr̄e sūt ꝑ virtutē dei noꝭ assistentē: nobis dantē sapīaꝫ ⁊ ꝯstātiā ad loq̄ndū: ⁊ grāꝫ miraculoꝝ ad ꝯfirmandū fmones. hec enī ⁊ ꝯsilia erāt arma aplo'ꝝ. iō subdit̄: i Ad destruc. muni. i. rebellantiū ꝯ ipm xp̄m: q̄ꝝ aliq̄ muniūt se astutia ꝯsilioꝝ prauoꝝ. iō s'bdit̄: k Cōsilia destru. aliq̄ ꝺo supbia ꝓprij ingenij eleuati: sic heretici: ⁊ q̄ntū ad hoc subdit̄: l Et oēm alti. extol. se aduer. sciaꝫ dei: ⁊ hic ē prim⁹ effectus armoꝝ apl'i. s. infideliū ꝯfutatio. secūdus aūt est cōuersio infideliū ad fidē: ⁊ q̄ntū ad Ꝭ subdit̄: m Et in capti. redi. oēm intelle. in obsequiū xp̄i: qꝺ fit q̄n cōuersus ad fidē lr̄at⁹ q̄cq̄d scit: ministerio fidei supponit: sic ꝑꝫ de Dionysio ꝑ Paulū cōuerso ⁊ de multis alijs. terti⁹ effect⁹ est correctio peccantiū iā ꝯuersoꝝ: de quo subdit̄: n Et in ꝓmptu habētes vlcisci oēm inobedientiā: sicut patuit. s. de illo quē tradi iussit sathane puniendū. o Cū imple. fuerit vr̄a obediētia: ad deū: ꝑ hoc enī ꝙ apl'i obediāt deo in omīb⁹ assistebat: eis diuina virt⁹ ad libitū in punitiōe inobedientiū. p Que fm. Hic ꝯseq̄nter apl's excusat se ꝑ euidentiā facti. et primo ꝓponit intentū. scd'o ꝓseqt̄ ꝓpositum. ibi: Si quis. Circa primū inducit ad ꝯsiderationē opeꝝ suorū. facta enī sua erāt ita euidētia ꝙ nullus debebat euꝫ iudicare carnalē ⁊ timidū. ideo dicit: Que fm faciē sūt. i. manifesta ꝑ euidentiā facti in operibus meis. q Uidete. i. nūc videte de factis meis ⁊ pseudo aplo'ꝝ: nec dictū apl'i est cōtra illud Ioꝭ. vij. Nolite iudicare fm faciem: qꝛ ibi accipit̄ facies ꝓ eo qꝺ apparet tm̄ exteri⁹: cuius cōtrariū latet interi⁹: hic aūt accipit̄ facies ꝓ eo qꝺ verū apparet ex euidentia facti. r Si quis. Hic prosequitur ꝓpositū: ⁊ diuidit̄ in duas ptes: qꝛ p̄mo facit qꝺ dictū est. scd'o rōnē dicti assignat. ibi: Nō enī audemus. Circa primū sciendū ꝙ pseudo apl'i decipiebāt corinthios ⁊ aplm diffamabāt ex duob⁹. Primū est: qꝛ quādam auctoritatis magnitudinem p̄tendebāt: dicētes se pri⁹ ꝯuersos fuisse ad fidē q̄ fuit paulus: ⁊ se venisse de iudea vbi inceperat fides christi. Scd'm est: qꝛ duplicitatem imponebāt paulo: vt dictū est: ⁊ iō vtrūq̄ remouet ꝑ euidētiā facti. p̄mo p̄mū. scd'o scd'm. ibi: Ut aūt nō existimer. Circa p̄mū dic̄: Si q̄s. s. falsoꝝ aploꝝ. s Cōfidit se xp̄i esse. i. ꝯfidenter asserat se veruꝫ esse xp̄i aplm rōnibus p̄dictis. t Hoc cogitet iteꝝ apud se: qꝛ sicut ipē xp̄i est minister apparēter: v Ita ⁊ nos. veraciter qꝛ nullū donū habet speciale a xp̄o quo careamus. imo in hoc nos excedim⁹. iō subdit̄: Nam et si ampli⁹ aliq̄d gl'iatus fuero de ptāte nr̄a ⁊c. sequit̄: x Nō erubescā. qꝛ Ꝭ inueniebāt verū per facti euidentiā. que aūt fuerit hec ptās dicūt aliq̄ ꝙ specialis ei⁹ vocatio q̄ vocat⁹ est a xp̄o sicut vas electionis: Act. ix. et eius missio ad predicādū a spūsancto: Act. xiij. ſꝫ qꝛ hec n̄ erāt corinthijs euidentia. ideo meli⁹ videt̄ ꝙ dicatur donū linguarū ⁊ grā miraculoꝝ: quoꝝ effectus erant euidentes: nec a falsis apostolis habebant̄. y Ut autē. Hic ꝯsequenter remouet scd'm sibi impositū. s. duplicitatē ⁊ primo remouet eam. scd'o assignat dicti sui rationē. ibi: Nō enī audemus. Duplicitas aūt ei imponebat̄: eo ꝙ corinthijs presens ⁊ absens aliter loquebat̄: vt dictū est: ⁊ hoc remouet. d. Ut aūt nō existimer tanq̄ terrere vos per eplas: absens cū austeritate ⁊ potētia loqui. z Qmquideꝫ epistole inquiūt graues sūt: Ꝭ dicebāt apl'i falsi de eplis pauli. a Presentia aūt corpis. s. pauli. b Infirma i. humilis. c Et sermo cōtemptibilis. hoc dicebāt apostoli falsi eo ꝙ p̄dicabat plana ⁊ grossa. d Hoc cogitet q̄ cuiusmodi est. i. q̄ ꝑ Ꝭ de me asserit duplicitatem: cogitet per euidentiam facti.

† . 24. q. 3. c. de excōmunicationis ar. 11. 23. q. 6. c. scismatici. De potu. d. la. c. 1. q. nos igitur.

Universidad de Deusto Biblioteca

minor verbis nõ iplere scia tis qꝺ minor verbis ipletu rus sum factis. a Tales. Quia si vitia vr̃a palparemus: tūc nõ edificarem⁹ sꝫ destruerem⁹. b Nõ enim audem⁹. Tales erim⁹ facto qꝛ non sum⁹ siles pseudo: q̃ vsurpant sibi potestatē: et vitia palpāt. Et hoc est: nõ inserim⁹ nos quibusdā .i. pseudo qui cōmēdāt .i. vsurpant potestatem: qꝺ est: nõ ponimus nos in numero illoꝝ: vt potestatem vsurpemus: sed a deo accepimus. Aut nõ cōparamus nos illis: vt sic illi adulemur vobis et vitia vr̃a palpemus: qꝺ posset etiā hñs ptātem.

D Sꝫ recte h̃ nõ facim⁹ qꝛ nõ audemus: ne sicut illi pereamus. Nõ hoc sꝫ metimur nos: nõ aliud q̃ꝫ qꝺ iniunctum est vsurpando. Et cōparamus vosmetipsos nobis: qꝛ s̄m qꝺ officiū nostꝝ exigit facim⁹. Et hoc agentes nõ i imensū gl̃iabimur: nos aūt nõ q̃si sicut illi qui vsurpādo gloriantur vltra mēsurā. Sꝫ scd̃m mēsurā regule ⁊c. Dei enī nutu corinthijs euāgeliçare monitus est. Partitū enī erat vnicuiq3 ad q̃s in p̃dicatione dirigeret: vt singuli aliquos populos haberēt ꝓprios de quoꝝ fide gl̃iarentur. Ad regulā aūt ap̃li illi omnes pertinebāt quos in fide fundauerat: qui ad omnes missus erat a deo. Unde addit: Quā mensuram mensus est nobis deus.

d Non in alienis laboribus. Quod vltra mensurā esset gloriari: sed spem habentes in vobis: id est per quos magnificari apud alios: ⁊ euangeliçare s̄m regulam nostrā: id est s̄m quod a deo iniunctum est: nõ habentes spem gloriari in aliena regula. e Qui autē gloriat̃. Ego non gloriabor in aliena regula. similit̃ aūt qui gloriat̃ .i. vult potestatem exercere: in domino .i. in mensura a deo data: glorietur. f Sed quē deus. Illū deus cōmendat ⁊ ꝓbatus est: quē dignū habet: ac mittit vt p̃dicet donū ei⁹ quē nõ mittit: nõ illū cōmēdat: quia non missus predicat.

Ca. XI

g Utinam sustineret̃. Quasi glorior d̃ regimine: quod videt̃ insipiētia: sed vtinam susti. ⁊c. Uel insipientiam dicit gloriatione: s̄m carnē ne in eo illis

A videatur inferior: quā nõ ipse curat: sed ꝓdest corinthijs. h Insipientie mee. Quia dictū est. Non te laudēt labia tua sꝫ ꝓximi tui.

Supportate

ꝗ qui ita opinat̃ de me. ꝗ q̃ asperi-

tet qui eiusmodi est: quia qua a

les sumus verbo ꝑ epistolas

ꝗ vlciscentes oēm inobedientiam.

a absentes: tales ⁊ presentes in b

ꝗ vere vlciscar: quia nõ debeo adulari ne pe ream sicut illi.

b facto. Non enī audemus inse c d

ꝗ in facto.

rere aut cōparare nos quibus e f

ꝗ nõ deus eos. ꝗ nõ missi a deo

dam: qui seipsos cōmendāt: sꝫ g

ꝗ sum⁹.

ipsi in nobis nosmetipsos me

ꝗ put exigit ꝓprietas officiū cuiusq3.

tientes: ⁊ cōparantes nosmet

ꝗ qꝺ illi. ꝗ vltra nr̃aꝫ mēsurā.

ipsos nobis† Nos aūt nõ i im b

ꝗ potestatem exercebimus

c mensum gloriabimur: sed s̄m

a ꝗ populum cuius ego sum regula ad dirigēdum sub qua mensura et vos.

mensurā regule: qua mensus

ꝗ dico. ꝗ monitu dei.

est nobis de⁹ mensurā ptingē

a ꝗ deus est mensus: nõ est enī superextensio. ꝗ qui ergo ei: mittenti deo resistit.

di vsq3 ad vos. Nõ enī quasi i

nõ ptingentes ad vos superex

ꝗ pertingim⁹. ꝗ qꝛ

tendim⁹ nos. Usq3 ad vos enī k

ꝗ in predicatione euangelij.

peruenim⁹ in euangelio christi: nõ in immensū gloriātes l

ꝗ vbi alius fundamentū fidei posuisset.

d in alienis laborib⁹. Spem au m

a ꝗ ꝑ fidem crescentem de virtute in virtutē.

tem habentes crescentis fidei

ꝗ quia per vos tales apostoli veri ꝓbamur. ꝗ ab alijs.

vestre i vobis magnificari s̄m

ꝗ regimen. ꝗ non in alia. ꝗ nõ in paucis

regulam nostram in abundan

locis. ꝗ sed. ꝗ loca.

tia: etiā in illa que vltra vos n o

a ꝗ nec illi q̃ vltra sunt de alieno regimie sunt

sunt euangeliçare: nõn in alie p

ꝗ exponit. ꝗ .i. a ꝗ ab alijs predicatorib⁹: quia his predicabat quibus nõ erat annunciatum vt gloriam suo labore quereret.

na regula in his que prepara

a ꝗ ego gloriabor in predictis ⁊ in alijs: sed h̃ totum vnde gloriandum est: a deo est et ideo.

e ta sunt gloriari† Qui autē glo q

ꝗ .i. domino attribuat cōfidentiam ⁊ gloriā suā. ꝗ qꝺ nõ potest q̃ nõ h̃ꝫ a deo potestatē. a ꝗ qui extra deū gloriatur sibi attribuendo quod dei est.

riatur: in dño glorietur. Nõn r

a ꝗ qui non missus predicat: qui non est idoneus sed presumptor.

enim qui seipsum commendat

ꝗ a deo vel hominibus.

f ille probatus est: sed quem de s t

ꝗ miraculis et virtutibus.

us commendat. Ca XI

ꝗ autem. ꝗ sine indignatiōe. ꝗ qꝛ plus posset gloriari.

g Utinā sustineretis mo v

a ꝗ gloriationis que videtur insipientia.

h dicum quid insipientie mee:

a Quia q̃les sum⁹ v̄bo ꝑ ep̃las absentes. aspere corrigēdo. b Tales ⁊ p̄sentes in facto. s. sum⁹ q̃ñ expedit. aliq̃ñ tñ nõ expedit: vt qñ timet̃ peior exit⁹ de tali correctiōe: sicut fuerat i ꝓposito: vt ptꝫ ex precedentib⁹. Silr̃ q paulus p̃dicabat plana ⁊ grossa nõ erat ex defectu sciē: sꝫ qꝛ corinthij erāt i fide noui et ad altiora capienda inepti: sic ptꝫ .i. Coꝝ. iij. Tanq̃ paruulus i x̄po ⁊c. c Nõ enī audem⁹. Hic ꝯñr reddit rōnē ei⁹ qꝺ dixerat. s. se nõ silem falsis ap̃lis: sed eos excedentē in dei donis. d. Nõ enī audem⁹: non humano timore ducti: sꝫ veritat̃ amore. d Inserere .i. dicere de numero coꝝ. e Aut cōparare .i. similes dicere: f Quibusdā q̃ seip. cōmendāt .i. falsis ap̃lis q̃ talib⁹ studebāt ꝓpter questū. Qꝛ autem paulus aliq̃ñ aliq̃ dicebat ad sui cōmendationē: nõ erat ꝓpter questū vel vanā gloriā: sꝫ ꝓpter veritatis declarationē: cui p̃iudicabat̃ ꝑ hoc q ab apostolis falsis contemnebat̃ ⁊ diffamabat̃: sic sanct⁹ Iob cōtra aduersarios suos disputās: dixit. xxvij. Non me reprehēdit cor meū ⁊c. g Sed ipsi i nobis nosmetipsos mētientes .i. mensurantes ea q̃ dicim⁹ de nobis ad ea que sunt s̄m veritatē in mentib⁹ ⁊ operibus nr̃is: ⁊ q ita sit declarat. d. h Nos aūt non in imensum gloriabimur: qꝛ nõ excedim⁹ debitā regulam ꝑ dei gratiā nobis datā: q̃ excedit̃ dupliciter. Uno mõ qñ q̃s gloriat̃ de quo nõ debet: ⁊ h̃ remouet a se. d. i Nõ enī q̃si nõ ptin. ad vos superextendimus: gloriando false de vestra ꝯuersione ad fidē: qꝛ ꝑ ministeriū nostrū estis cōuersi. iõ subdit̃: k Usq3 ad vos enī ꝑuenim⁹. in euāgelio x̄pi: ip̄m vobis primo p̃dicādo: ex q̃ cōcludit: l Nõ in imensū glo. in ali. laborib⁹. sꝫ de labore nr̃o in cōuersiōe vr̃a: et hoc est de p̃terito: similiter de futuro gloriamur in spe ꝓfect⁹ vr̃i. iõ dicit: m Spem aūt ha. crescē. fidei vestre ⁊c. ex bono enī p̄ncipio vr̃o rationabilit̃ de ꝓfectu sperato gloriamur: ⁊ nõ solūmodo gloriamur de vobis s̄m debitā regulā: sꝫ etiā de alijs: inq̃ꝫtū parati sum⁹ alijs euāgeliçare q̀bus nõ euāgeliçatū ē ab alijs ap̃lis: ⁊ q̃ꝫtū ad h̃ subdit̃: n Etiā in illa. s. loca. o Que vltra vos sūt. ad q̃ nõ puenit adhuc euāgeliū. iõ subdit̃: p Nõ i aliena regula .i. alteri⁹ doctrina me p̄cedente. Alio mõ excedit̃ regula debita gloriādi qñ q̃s gl̃iat̃ in q̃ nõ dꝫ bonū opus sibi attribuendo. hoc aūt remouet ap̃ls. d. q Qui aūt gl̃iat̃ in dño gloriet̃. q. d. de bono opere nõ mihi gl̃iam attribuo: sꝫ deo a q̃ oīe bonū est: sic a p̄ncipali agēte. r Nõ enī q̃ seip̄m cōmendat. ꝓpriā gl̃iam querēs: s Ille ꝓba. est .i. approbatus a deo. t Sꝫ quē de⁹ cō .i. cōmēdabilē facit virtutib⁹ ⁊ signis. Ca. XI

v Utinā. Postq̃ꝫ ap̃ls excusauit se de falsi impositiōe ꝑ falsos ap̃los: hic ꝯñr inuehit̃ ꝯtra eos: ⁊ vt melius eos ꝯfutet. p̄mo ponit suip̄si⁹ cōmēdationē. in q̃ sic ꝓcedit: qꝛ p̄mo ponit hui⁹ cōmēdatiōis rōnē. scd̃o ip̄am cōmendatiōē. ibi: In q̃ quis audet. Prima in duas. qꝛ p̄mo ꝓponit intentū suū. scd̃o ꝓsequit̃ ꝓpositū. ibi: Emulor. Circa primū sciendū q moralia eo q sunt de agendis q̃ sūt ꝑticularia sub vna cōmuni regula sic artari nõ pñt quin aliq̃ñ oporteat agere p̄ter illā regulā ex rōnabili causa: ꝓpter qꝺ hoīes discreti hāc cām ꝯsiderantes: nõ reputāt hoc stultū neq3 malū: sed bonum. indiscreti aūt nõ considerātes indicāt esse malū. p̄ceptū enī morale est: Nõ occides. tñ malos occidere nõ est malū: habita sup hoc potestate. licet hoc aliqui stulti ⁊ heretici dixerūt esse malū. lex aūt moralis dic̃ q homo seipsū nõ cōmendet: Prouerb. xxvij. Laudet te alien⁹ et ⁊ nõ os tnū. tñ in aliquo casu bonū est hoc ⁊ necessarium: vt dictum est ca. precedēti: vtpote qñ taciturnitas ꝓprie laudis vergit in p̃iudiciū veritatis ⁊ in detrimētū salut̃ ꝓximi et honoris diuini: m̃ltitudo tñ hoīm q̃ ē indiscretoꝝ: Eccs. j. Stultoꝝ infinitus est numer⁹: reputat h̃ insipiētiā: eo q nescit aduertere causā: vt dictū est. Casus aūt necessari⁹ seipsum cōmendādi ꝓpter dictas causas iminebat ap̃lo. iõ rogat vt patienter ista cōmēdatio a corinthijs sustineat̃: lꝫ aliq̀b⁹ stulticia videat̃. d. Utinā sustineretis modicū q̀d iīpiētie mee. s̄m estimatiōē īdiscretoꝝ.

Sed et

a Supportate. Quasi. ⁊ si grauet vos tñ patiēter ferte. b Emulor. Aug⁹. Emulatio ē ꝓpt̃ alienū statū. motus mētis vel i bonū vel i malū. h̃ amoris ē: nõ liuoris: qꝛ diligit eos emulatiōe dei .i. quā de⁹ spū suo inspirat. ꝑ hoc ostēdit ea q̃ dicet amore coꝝ se dictuꝝ: nõ vt ad laudē ei⁹ ꝓficiant sed ad hoꝝ ꝓfectum. c Uos vni v. A plurali ad singulare discēdit. volēs itelligi totā ecclesiā virginē esse ⁊ in oñib⁹ vert̃ mēbris virginitatē mētis ⁊ si nõ corporis s̄uare. Uirginitas carnis corp⁹ ē intactū. q̃ v̄ginitas paucorū ē. Uirginitas cordis fides ē incorrupta: q̃ est oim fideliū. Uñ in

Apoc. 14. a Apocalypsi. Hi sūt q̃ cū mlierib⁹ nõ sūt coinq̃nati. v̄gines enī sunt ⁊c. In mulierib⁹ errorē significat̃: qꝛ error ꝑ mulierē cepit. Oēs vna v̄go ꝓpt̃ vnitatē itegre fidei solide spei ⁊ charitatis. d Uirgo. Quia ab ope malo incōtamīati. e Castā. Quia nec hñt estū male volūtat̃. f Timeo aūt. ne sicut serpēs. Aug⁹. Isti corinthij sūt similes eue pseudo serpēti. Lux fidei paradiso. Quoꝝ g̃ fides corrūpit̃: a paradiso eijciunt̃. qꝛ p̃ponūt mēdaciū v̄itati. Qui g̃ mēdaciū edificāt i hoīb⁹ ab eis pellūt veritatē: ⁊ imittūt diabolū. et ita excludūt x̄pm. Si q̀d enī dixeris cōtra fidē. intrat putredo ex veneno serpēt̃: ⁊ nascunt̃ vermes mēdacioꝝ. et nihil integrū remanet. Ideoq3 sic patrib⁹ nr̃is aduersus leonē op⁹ erat patientia ita nobis aduersus draconē vigilātia. Tūc enī cogebat: nūc docet. Tūc ingerebat violētias. nūc insidias. Uidebat̃ tūc fremēs. nūc lubricus ⁊ oberrās difficile videt̃. Iõ timet ap̃ls: ne sic ꝑ serpentē seducta est eua: ita ꝑ hereticos corrūpat̃ ecclesia i v̄ginitate fidei quā gestat in corde. Mõ g̃ aīa v̄ginitatē tuā serua. postea fecūdanda in amplexu spōsi tui. Sepite g̃ aures vr̃as spinis. Adhuc enī musitat serpēs ⁊ nõ tacet qꝺ gestū est etiā in illo paradiso. h̃ gerit̃ in ecclesia. Sufficiat q cū illic lapsi sum⁹. vel exꝑti corrigam⁹. g Nā si is q̃ v. Nõ missus. vel vendit: qꝛ ꝓ q̃stu tp̃ali facit. g Recte pateremini. Si aliq̀d mai⁹ vob̃ fit ꝑ eos q̃ꝫ ꝑ nos. tūc recte pateremini. Galathis anathema dic̃: si aliꝺ reciperēt: qꝺ nõ vtiq3 mai⁹ esset sed cōtrarium.

a ꝗ opto sustineatis: sed ⁊ p̄cipio. ꝗ vt subiecti prelatum. ꝗ diligo.

a b sed ⁊ supportate me. Emulor enī a b

a ꝗ ad honorē dei nõ meū: nõ zelo spōsam dei mihi sed deo. ꝗ vere diligo vos qꝛ sum amic⁹ sponsi. b ꝗ anulo fidei.

vos dei emulatiōe† Despōdi enī c d

a ꝗ legitio x̄po vero spōso. ꝗ nõ adultero. ꝗ nõ e

c d vos vni virō virginē castā exhi f g

mulie̅. ꝗ .i. ad h̃ vt exhibeā i die iudicij. a ꝗ ⁊ iō zelo vos vera de me dicēs. ꝗ diabolus ꝑ serpētē.

e bere x̄po† Timeo aūt ne sic serpēs h

a ꝗ paradiso eiciēs. b ꝗ ꝓmittēdo falsa. ꝗ ꝑ similes deceptiōes. ꝗ intellect⁹. ꝗ a paradiso sim

euā seduxit astutia sua: ita corrū i

pant̃ sensus vr̃i: ⁊ excidant a sim k l

plicis fidei: q̃ nil alienū recipit. a ꝗ sꝫ nõ debet̃ eos pati: qꝛ nõ aliud q̃ꝫ ego ⁊ idē deterius: cur ergo eos inferiores illis estimatis.

f plicitate q̃ est in christo. Nam si m

ꝗ excellentiorē q̃ꝫ ego quod esse non potest.

is q̃ venit: alium x̄pm p̃dicat quē n

a ꝗ meliorē quod nõ est sed potius per nos.

nõ p̃dicauim⁹: aut aliū spiritū ac o

ꝗ per nos. ꝗ si.

cipit̃ quē nõ accepist̃: aut aliud p q

ꝗ aliam dei redēptionē vel p̃dicationē qꝺ esse nõ pōt. a ꝗ ꝑ nos. b ꝗ q̃si: si aliud mai⁹ p̃dicarēt recte pateremini: sed qꝛ h̃ nõ est nõ recte eos patimini nõ minus i his feci q̃ꝫ magni ap̃li ⁊ ita constat quia. ego enī nõ minus illis pseudo

g euangeliū qꝺ nõ recepistis: recte r

h pateremini. Existimo enī me ni s

a ꝗ me dico tūc remotū:

hil minus fecisse a magnis ap̃lis. t

a ꝗ nõ minus. ꝗ qꝛ nõ orno verba: vel qꝛ impedite lingue q̃ꝫtū ad ornatū pseudo. ꝗ scio q̀cq̀d

i Nā ⁊ si imperit⁹ s̄mone: sꝫ nõ sci v

magni. a ꝗ .q. exꝑti estis oia q̃ in me fiunt.

k entia. In omib⁹ aūt manifestus x

a ꝗ nõ minus ⁊ si minus: nunq̀d in hoc peccaui.

sum vobis. Aūt nunq̀d peccatū y

ꝗ operādo manibus meis.

feci meip̄m humiliās: vt vos ex

ꝗ a morte ad vitam ꝗ remot̃ pseudo. a ꝗ qꝛ nõ putat̃ vos emisse licētiā peccādi. b ꝗ sine sūptu.

l altemini: Quōniā gratis euāge z

a Sꝫ ⁊ supportate me. q. d. h̃ debet̃ specialr̃ facere eo q sum p̄lat⁹ vester. b Emulor. Hic ꝯñr exequit̃ ꝓpositū: ⁊ oñdit p̄mo cām cōmendatiōis esse rōnabilē: vt sic appareat q talis cōmēdatio nõ est insipiētia. scd̃o q debet ab eis supportari etiā dato q esset stulticia ibi: Iteꝝ dico. Prima adhuc i duas. qꝛ p̄mo ponit dictā cām. scd̃o remouet corinthioꝝ excusationē falsam. ibi: Nam si is. Circa primū sciendū q causa q̃re ap̃lus cōmēdare se volebat: çelus erat d̃ salute corinthioꝝ qꝛ ne deciperent̃ a falsis ap̃lis suggerentib⁹ eis falsa: voluit auctoritatē suā ostendere: bonitatē etiā vite sue ⁊ doctrine. hec autē causa erat valde bona: ꝓpter qꝺ cōmēdatio sequens nõ erat insipientia: qꝛ non erat ad ꝓpriā iactantiā: sꝫ ad dei gloriā ⁊ fideliū salutē. Dicit igit̃: Emulor enī vos .i. feruenter diligo: sꝫ qꝛ diligere pōt esse in bonū ⁊ in malū. iõ subdit: c Dei emulatione .i. charitatiua dilectiōe: ⁊ subdit causā hui⁹ feruētis dilectiōis. d. d Despōdi enī vos vni viro. s. x̄po: vt postea s̄bdit̃: fuerat enī ap̃ls paranymphus m̃rimonij inter corinthios ⁊ x̄pm ꝑ verā fidem: iõ subditur: e Uirginē. q̃ꝫtum ad fidei integritatē. f Castā. q̃ꝫtum ad vite puritatē. g Exhibere x̄po. q̃ solus est sponsus eccl̃ie. Et qꝛ dilectio nõ solū est respectu boni adipiscēdi in amico: sꝫ etiā mali vitādi. iõ sequit̃: h Timeo āt ne sic ser. euā sedu. ꝑsecutio enī tyrānoꝝ i eccl̃ia p̄mitiua cōparat̃ ꝑsecutiōi leonis q̃ ē apta sꝫ ꝑsecutio pseudo ap̃loꝝ q̃ fuit ꝑ astutiā ⁊ occulta: cōpat̃ seductiōi p̄moꝝ parentū ꝑ serpentē. iõ s̄bdit̃: i Ita cor. sen. vr̃i. s. mētales q̃ freq̃nter noiant̃ a sensib⁹ exterioꝛib⁹ mag̃ not̃. k Et exci. ꝑ deceptionē pseudo ap̃loꝝ. l A sim. q̃ ē in x̄po. qꝛ dicebāt necessariū eē ad salutē legalia sil̃ obs̄uare cū euāgelio. m Nam si is. Hic ꝯñr remouet corinthioꝝ excusatiōē ⁊ p̄mo ponit eā. scd̃o excludit. ibi: Existimo enī. Circa p̄mū sciēdū q si pseudo ap̃li dicerēt meliora q̃ꝫ ap̃ls: corinthij haberēt excusatiōē recipiēdi eos: ⁊ h̃ ē qꝺ dic̃: Nā si is q̃ veit .i. pseudo ap̃ls q̃ veit ad p̃dicādū ꝓp̃a auctē: nõ missus a deo. n Aliū x̄pm p̃dicat quē nõ p̃ .i. meliorē q̃ꝫ nos p̃dicauim⁹ vobis. o Aut aliū spiritū accipitis .i. meliorē ab istis: p Quē non ac. a nobis. q Aut aliud euā .i. aliā doctrinā meliorē q̃ꝫ a nobis. r Recte pa .i. recte sustieret̃ eos vob̃ p̃dicātes s Existimo enī. Hic remouet dictā excusationē. Et diuidit̃ i duas ptes. qꝛ p̄mo oñdit se nõ min⁹ fecisse ap̃lis maioribus. scd̃o q fecit aliqꝺ mai⁹. ibi: Aut nūq̀d. Circa p̄mū dic̃: Existimo enī nihil me min⁹ fecisse: ꝓ vr̃a ꝯuīsiōe. t A ma.

B

h Existimo. Supra de pseudo ap̃lis: nūc de veris quib⁹ paulus inferior videt̃: qꝛ nõ fuerat cū iesu. Existimo ⁊c. a magnis. Magni ap̃li vident̃ apꝺ illos petr⁹ ⁊ alij q̃ cum dño fuerunt. Uel ꝓ pseudo apostolis hoc dicit: quibus se non minus eis fecisse ostendit. Ecclesia enī corinthioꝝ varijs erroribus fluctuabat. Alij fauebāt ap̃lis qui cum dño fuerūt in carne. Alij pseudo ap̃lis a quib⁹ cōposit̃ verbis eadē audiebant que ab ap̃lo. Cōtra quos loquitur hic. Quasi nõ alia p̃dicant vobis q̃ꝫ ego. Et qꝛ posset dici: quod et si eadē: meli⁹ tñ paulo: remouet: existimo enī ⁊c. i Nā ⁊ si imperit⁹. Hoc nõ ad ap̃los quia nõ erant eloquentes: sed ad pseudo qui componebāt verba. Imperitus sermone nõ est re⁹ apꝺ deum: sed qui nõ habet scientiā dei que pertinet ad salutem. k In omnibus. Uos aūt eorum mihi testes esse potestis. Et ideo peius est qꝺ hoc scientes me illis postponitis. l Qm̃ gratis euāge. Min⁹ nõ feci sed plus: qꝛ gratis. vñ mihi irascimini: ⁊ alios mihi p̄ponitis cum hoc nõ sit peccati sꝫ glorie.

Ut ampu.

ap̃lis .i. q̃ꝫ ap̃li magni fecerī ꝓ illis q̃s ꝯuerterūt: ⁊ dicunt̃ hic ap̃li magni: petr⁹: iacob⁹ ⁊ iohānes: q̃s pseudo ap̃li dicebāt eē maiores paulo qꝛ fuerūt corpalr̃ cū x̄po nõ aūt paul⁹: ⁊ h̃ dicebāt ad decipiēdū corinthios: vt crederent̃ maioris auctoritat̃ q̃ꝫ paulus: qꝛ dicebāt se missos a dict̃ ap̃lis mēdaciter. nõ aūt paulum. Qꝛ aūt paulus non fecerit minus q̃ꝫ ap̃li p̃dicti ptꝫ: nā eūdē x̄pm p̃dicauit ⁊ eūdē spiritūsctm̃ ꝑ ipositionē manuū dedit ⁊ idē euāgeliū p̃dicauit: ⁊ sic eq̀ꝑādo se magnis ap̃lis confutat falsos. d. v Nā et si imperitus sermone: sed nõ scia. h̃ dicit ad repellendū dictū pseudo ap̃loꝝ: q̃ ꝯtemnebāt ei⁹ doctrinā: eo q plana ⁊ grossa docebat. iõ dicit q h̃ nõ faciebat ex defectu sciē: sꝫ qꝛ nõ expediebat corinthijs ꝓ tūc subtilia p̃dicare: sic plen⁹ d̃: .j. Coꝝ. iij. x In oñib⁹ aūt manifest⁹ sum vobis. h̃ dic̃: qꝛ ꝑ euidētiā facti hec apparebāt vera de ip̄o. y Aut nunq̀d. Hic ꝯñr ostēdit q etiā aliquod maius fecit eis q̃ꝫ alij ap̃li suis ꝯuersis. Et diuidit̃ in duas ptes. qꝛ primo declarat veritatē. scd̃o remouet q̃ndā obiectionē. ibi: Quia nõ diligo. Circa primū dicit: Aut nunq̀d peccatū feci ⁊c. ironica est locutio. cui⁹ sensus l̃ralis accipiēdus est ꝑ oppositū. ap̃ls enī fecit in hoc opus valde meritoriū. z Qm̃ gratis euan. dei euāgeliçaui vobis. nõ accipiendo sumptus a vobis: qꝺ tñ erat licitū. ⁊ alij ap̃li accipiebāt ab illis quib⁹ p̃dicauerāt: Ap̃ls aūt p̃dicās corinthijs abstinuit. p̄mo pro

pter coꝝ

Universidad ... Biblioteca

Glo. ordi.

a Ut amputē occa. Sciebat q̄ si non acciperēt nō diu p̄dicarēt. b Ut in q̄ glo. Gloriant̄ i accipiēdo sed me non accipiente: nō accipiēt. Nam eiusmodi. c Inueni. sic nos. i. siles nobis in q̄. i. inesse siles nobis gloriantur.

d Trāsfigurat. Ad temtādum eos q̄s ita erudire op⁹ est. Uel decipiēdū put iustū est. Ne q̄sq̄ cū angelos bonos amicos se habere putat: habeat malos demōes fictos amicos: cosq̄ tāto nocētiores: q̄to astutiores ac fallatiores patit̄ inimicos. Neq̄ eni scti ꝛ fideles vni⁹ veri dei cultores ab eoꝝ fallatijs et multiformi tētatiōe securi sūt. In his diebus malignis: vbi ista sollicitudo nō ē inutilis: ne cū sathanas trāsfigurat se fallēdo ad aliq̄ pniciosa seducat. Nam cum sensus corpis fallit: mentem ꝯo nō mouet a vera rectaq̄ snia: q̄ q̄sq̄ fidelē vitam gerit: nullū est i religiōe piculū. Uel cū se fingens bonū ea vel facit vel dic̄ q̄ ꝯgruūt bonis: angelis etiā si credatur bon⁹: non ē error piculosus aut morbidus. Cū ꝯo p hec aliena ad sua ducere incipit: ne q̄s post eū eat: op⁹ est magna vigilātia qd̄ nemo pōt absq̄ deo. Et ip̄a hui⁹ difficultas ad h̄ est vtilis: ne sit spes sibi q̄sq̄ aut hō alter alteri sed deus tm̄.

†.26.q.5.c. epi. ca. nec mirū vltra mediū De regula. c. liceet. Nec cle. vel mo. c. 3.

e Quoꝝ finis. i. retributio data in fine vite erit fm opa ip̄orū: q̄ sic pseudo peritura appetiuerūt: ita ꝛ ip̄i peribūt: ꝛ sic ministri iusticie eterna: ꝛ ipsi erunt eterni.

f Qd̄ loq̄r. In hac substātia glie. i. i glia carnis quā putāt substantiā. i. ita amāt ac si p eam credāt se subsistere. g Sz quasi in insipiētia. Quia h̄ ad carnis tumorē ptinere vident̄ vbi insipientia est. Insipiētia eni est aliquē laudare se. Sz q̄ aplus nō ppt̄ se facit: sz pter deū. Ideo ait: q̄si in insipientia.

Cedit

Ad Corinthios II

vel p̄dicaui.

lium dei euangeliçaui vobis: ali a

vnde ergo viuebas. a quia non parua in vobis expēdi. ab alijs.

as ecclesias expoliaui: accipiens

vt vobis possem predicare.

stipendiuz ad ministeriū vestrū. b

et nō salte ab aliq̄ vr̄o. etiā cū egerē.

Et cum essem apud vos ꝛ egerē: c

accipiēdo. a nō onerosus ꝛ si egerem. d

nulli onerosus fui. Nā quod mi- e f

post spolia ecclesiaꝝ. a ab his bene correctis fuit accipiēdū: ne amitterēt fructuz: quia si nō acciperet illis forte in scandalū fieret.

hi deerat suppleuerunt fratres q̄

a et verbis ꝛ factis nō solū in stipendijs.

venerunt a macedonia. Et in ōm

a q̄ nō iactaui me de genere apud vos nec ali-

nibus sine onere me vobis serua

q̄d hmōi. a de cetero magis abstinēdo a stipendio. b veraꝝ xp̄s i me loquit̄ hoc. i. q̄m hec ꝛc̄.

ui et seruabo. Est veritas christi g

a q̄ gratis predico q̄ a licitis abstineo propter

in me: quoniam hec gloriatio nō h i

salutem vestram. omnibus.

infringetur in me in regionibus k

a q̄re putat̄ h̄ fieri an p odio qd̄ dicūt pseudo.

achaie. Quare? Quia non dili- l m

a q̄ diligo vos: s; iō facio vt amputē o. i. q̄ dili

go vos. Deus scit. Quod autez n o

go vos. a nunc. b semper.

a facio: et faciam: vt amputem oc- p

sumendi vestra. habere

casionem eorum qui volūt occa-

per me. sumendi vr̄a. a vel i q̄ gliant̄. i. i nō accipiēdo sint siē ꝛ nos. i. nō meliores nobis:

b c sionem: vt in quo gloriantur: in- q r

cū ꝯo nō accipiūt: nā eiusmoi. erūt sicut et nos.

ueniantur sicut ꝛ nos. Nam eius- s

modi pseudo apostoli sūt opera-

callide sub spē religiōis decipiētes. exteri⁹.

rij subdoli transfigurantes se in t

aplos christi. Et non miruz† Ipse v x

capur eorum.

d enim sathanas transfigurat se in

christum: vel aliq̄ celestem angelum.

angelum lucis. Non est ergo ma- y

gnū si ministri eius transfiguren z a

sine. ministroꝝ xp̄i ꝛ sathane.

e tur velut ministri iusticię: quo- b

rum finis erit fm opera ipsoruz. c

dixi supportare insipientem. a aperte.

Iteruz dicō ne quis putet me in- d e

in gloria spiritualium: quia pro bono facio.
a si in illa insipiens: tunc magis in glia carnis.
b quasi nō simpliciter. q̄ nec in hoc vere insipiens q̄ p bono nec ipse habet p gloria.

sipientez esse. Alioquin velut in- f g

sipientem accipite me: vt et ego h

.i. fm carnem: que glorificatio modica est.
a ideo velut insipientem quia.

f modicum quid glorier. Quod lo i

a q̄tum ad verborum speciē. b ad quē non est de carne glia: q̄ apud deū hūilitas gloriosa ē.

g quor: non loquor fm deum: sed k

quasi in insipientia in hac substā

a cur ergo facis: q̄ illi gliant̄: ꝛ q̄ vos suffert̄.

tia glorię. Quoniam multi glo- l

.i. fm illa q̄ ptinēt carni vt ē nobilitas ꝛ hmōi.
fm carnem. et nō mirū si illi gloriantur.

riant̄ fm carnē: et ego gloriabor. m

Nico. de lyra

pter eoꝝ auariciā. ꝛ sic minus gratanter accepissent eius doctrinā. scd̄o vt tolleret a falsis aplis p̄dicandi occasionē: qui ppter questū tm̄modo p̄dicabāt: sed q̄ oportebat habere necessaria ab aliquo loco. iō ꝯnr ostendit vnde habuit. d. a Alias ecclesias expoliaui. nō q̄ vi acciperet: s; q̄ volūtarie dabāt abūdāter. b Ad ministeriū vestrū. i. ad pcurationē vr̄e salutis: vn̄ papa vel legat⁹ visitās vnā puinciā pōt accipe sumpt⁹ ab alia. nam cū ecclesia sit vnū corp⁹: a p̄lato ex vna pte potest suppleri indigētia alteri⁹ partis: sicut natura defectuz vnius mēbri supplet ex alijs ptib⁹: virtutē ꝛ sp̄us subministrando. c Et cū essem apud vos ꝛ egerē. hoc dicit vt ostendat q̄ nō dimisit accipe: eo q̄ semp inter eos abūdasset. d Nulli. s. vestrum. e Onerosus fui. q̄ durū fuisset eis dare ppter auariciā suaz. ppter qd̄ aplus pprijs manibus lucrabat̄: de nocte operando: qd̄ expendebat de die p̄dicādo: vt habet̄ Act. xx. et q̄n hoc nō suffecit supplenerūt macedones qui eum secuti fuerant: sibi ministrādo. iō sequit̄: f Nā quod mihi deerat ꝛc̄. ꝛ ptz littera. g Est veritas christi in me. modus est iurādi. et est sensus veritas christi est testis mihi q̄ veritatē dico. h Qm̄ hec gloriatio. i. h̄ factū meū quod est ad gloriā dei. i Nō infringet̄ in me. i. nō minuet̄ per me. k In regionib⁹ achaie. in qb⁹ metropolis ē corinthus. l Quare. Hic ꝯnr remouet quādā obiectionē falsam. dicebāt enim pseudo apli q̄ paulus nō diligebat corinthios nec intendebat eis pficere d̄ futuro. ppter qd̄ nolebat aliquid accipere ab eis. qd̄ remouet. d. Quare nō accipio sumptus a vobis? m Quia non diligo vos. vt dicunt pseudo apli. n Deus scit. i. ꝯscius est mihi q̄ hec causa non est vera: s; cā subdit. d. o Qd̄ aūt facio: ꝛ faciam. abstinēdo a sumptib⁹ vr̄is: hec est vera causa. p Ut amputē occasionē eoꝝ. i. pseudo aploꝝ: q̄ tm̄ p̄dicabāt ppter tpale lucrū. q Ut in quo gloriant̄ tales. s. imitādo veros apostolos vt dicebāt. r Inueniant̄ sicut ꝛ nos. i. nihil accipientes: qd̄ tm̄ refugiūt. de q̄bus subdit̄: s Nam eiusmodi pseudo apli sunt operarij subdoli. i. callidi ꝛ vulpini. exterius tm̄ spēm pietatis ostēdētes: t Trāsfigurātes se in aplos xp̄i. i. portātes exteri⁹ signa veroꝝ aploꝝ. v Et nō mirꝝ. q̄ deus pmittit maiorem simulationē. de qua subdit̄: x Ipse eni sathanas trans. se in an. lucis. Et hoc multipliciter. vno mō corpus visibiliter assumēdo. sicut apparuit beato martino ꝛ multis alijs ꝛ multos sic decepit. alio mō inuisibiliter formando vocē audibilem. sicut beato francisco volens eū trahere a penitētie rigore. aliq̄n puertendo iudiciū sensuū: faciendo apparere qd̄ nō est. ꝛ multis alijs modis. ppter qd̄ dicit beatus Joh. j. cano. ca. iiij. Probate sp̄us vtr̄ ex deo sint. ppt̄ qd̄ Jos. v. dixit angelo sibi apparēte i cāpo hiericho. Noster es an aduersarioꝝ? ppter qd̄ ꝯcludit aplus: y Nō est ḡ magnuz i. mirabile reputandū. z Si ministri eius. i. hoīes falsi ꝛ mali: cuiusmodi erāt pseudo apli. a Trāsfigurentur velut ministri iusticie. i. vt veri apli. b Quorū finis. i. pseudo apostoloꝝ. c Erit fm opa ip̄oꝝ. erit eni malus sicut opa eorū sūt mala: Apoc̄. xiiij. Opera eni illoꝝ sequunt̄ illos. d Iterū dico. Hic ꝯnr ōndit aplus q̄ etiā si se cōmendaret insipienter tm̄ deberet a corinthijs supportari. ꝛ p̄mo ponit intentū. scd̄o pbat ppositū. ibi: Libenter. Circa primū cōtinuādo se p̄dict̄ dic̄: Iterū dico. i. qd̄ dixi recolo. e Ne q̄s putet me insipientē. q. d. ad h̄ eni ostēdi causaz mee cōmēdatiōis esse rōnabilē. f Alioq̄n. i. si nō vultis eā recipere vt rōnabilē: ꝛ me reputetis insipiēter loqui. g Uelut insi. ac. me. i. meaz insipientiam supportate. h Ut ꝛ ego mo. q̄d glorier. h̄ dicit: q̄ infert⁹ se cōmēdabat de glia carnis q̄ modica est. de qua subditur: i Qd̄ loquor. de cōmendatiōe mea tali. k Non lo. fm deū s; q̄si in insipiētia. s. si facio h̄ sine causa rōnabili vel necessaria. sic faciebāt pseudo apli d̄ q̄bus subditur: l Qm̄ mul. glo. fm carnē. dicebāt eni se esse iudeos natiōe ꝛ de semie abraā descēdisse. ꝛ p h̄ volebāt alia dicta sua falsa haberi i reuerētia. m Et ego gloriabor. vn̄ dicit. j. Hebrei sunt ꝛ ego. semē abrae sunt et ego. Sciendū tm̄ q̄ alio fine gliabat̄ apls sic. q̄ pseudo apli h̄ faciebāt: vt p h̄ in maiori auctoritate haberētur ꝛ eoꝝ false doctrine magis crederēt̄. Aplus ꝯo vt

falsitatē

Glo. ordi.

a Cedit. i. decipit. In faciē cedit̄ in cuius os iniuria irrogatur. Hoc faciebāt q̄dā iudei: q̄ eo q̄ essent de genere abrae detrahebāt illis eo q̄ essent incircūcisi: ꝛ se p̄ferebāt nobilitatē carnis sibi vēdicātes q̄s corinthij tolerabāt ꝛ aplo p̄ferebāt. b Hebrei sūt. Hebrei dicunt̄ ab heber: q̄ in cōfusiōe linguaꝝ solus retinuit linguā naturalem. ꝛ q̄ multi sunt hebrei: q̄ nō sūt israelite: sicut pselyti: addit. israelite. s. et ego. c Ut min⁹ sapi. Ambro. Ostēdit se coactū in laudē suā prupisse. d In laborib⁹ plurimis. Occasiōe inuenta etiā veros aplos tangit: q̄bus plus laborauit: ne in se videat̄ minor gr̄a. e A iudeis quinquies. Judeis mos erat i synagoga ꝯtra legē agētes verberare correctiōis causa. vn̄ paulū leuerare ... gē impugnantē q̄nquies verberauerūt ꝛ in vnaq̄q̄ correctiōe. xxxix. ict⁹ ei dederūt: q̄dragesimū p misericordia condonantes. f Lex iubebat. xl. ictus nisi p misericordia. g Ducētas pcussiōes acceperat: cū virga vbi pēdebāt decē corrigie. Una minus: i vltima vice vna corrigia subtracta: vel in vnaq̄q̄ pcussiōe vna min⁹. h In periculis latronuz. Quos diabolus cū in ciuitate occidere nō posset ei excitabat in via: cū tm̄ nihil ferret: qd̄ latrones cuperēt. i Periculis ex genere. Amb. Quia lege iudeoꝝ deserta ad euangelium se couertebat.

Nico. de ly.

Peri

Libenter enī suffert̄ insipiētes: a

a quasi i hoc pbat̄ q̄ nō sapiētes eī. b .i. esse debeatis. s; nō estis. hāc iniuriā.

cūm sitis ipsi sapiētes. Sustinet̄ b c

a legis que ex timore. ex libertate. v. q̄ est in charitate.

enī si q̄s vos i seruitutē redigit: si d e f

charitate. a de potestate presumēs. b cōsumit vr̄a imoderate. decipit blāde vt deuoret

q̄uis deuorat: si q̄s accipit: si q̄s g h

iactat d̄ nobilitate. a in p̄ntia improperādo genus: ꝛ hoc est in faciē cedere. b despicit.

a extollit̄: si q̄s in faciez vos cedit. i

quā vobis obijciunt

a in hos sustinetis ꝛ nobis preferris.

Scdm ignobilitatē dico: q̄si nos k l

glie. a nō infirmi q̄.

infirmi fuerim⁹ i hac pte. In quo m

a illoꝝ. b gloriari. q̄ temeritas est qd̄ faciunt. c q̄ insipiētia est in q̄ gliant̄. vt i his.

q̄uis audet i insipiētia dico: au n o

a lingua ꝛ natione. fm rit⁹. p

b deo ꝛ ego. Hebrei sunt ꝛ ego. Is- q r

nō pselyti.

raelitę sunt et ego. Semen abraę s t

p hoc decipiebāt.

sunt: ꝛ ego† Ministri christi sunt: v x

a q̄ deberem: q̄ nō est hoīs se laudare laudet te alienū os vt dicit salomon.

c et ego. Ut minus sapiens dico: y z

sz̄ mister xp̄i ostēsus in laborib⁹. q̄ etiā veri

d plus ego† In laborib⁹ plurimis: a b

a p partes labores ōndit subdens. b q̄ illi. q̄ ꝛ illi aliq̄s: vt viderent̄ apli. verberibus

in carcerib⁹ abūdāti⁹: in plagis c d

humane virtutis vel aliorum.

a in periculis mortis. sci.

supra modū: in mortib⁹ frequen- e

a exponit plagas. q̄nq̄ vicib⁹. pcussiōes

e ter. A iudeis q̄nq̄es q̄dragenas f

ne imisericordes viderēt̄. h̄ a gētib⁹ passus.

vna minus accepi† Ter virgis cę g

a a iudeis in ciuitate lycaonia.

sus sum: semel lapidatus suz: ter h i

.i. pculi. a in alto mari detentus

naufragiū feci. Nocte ꝛ die i pro- k

tēpestare vel ad lr̄am. ostensus minister.

fundo maris fui. In itinerib⁹ sę- l

f pe periculis fluminū: piculis la- m n

.i. a iudeis pcurat⁹. xp̄ē vni⁹ dei p̄dicati-

g tronum: periculis ex genere: pe- o p

onem. a vere probatus minister.

riculis ex gentibus: periculis in q

a in cōmotionibus ciuiū cōtra me. vel a serpentibus vel penuria ciborū.

ciuitate† periculis in solitudine: r

Nico. de lyra

te tm̄ hac opinione: apls audebat se cōmendare falsis aplis se equando: vt sic eorum iactantiam reppelleret. dicens: p Hebrei sunt. i. de lingua et natione hebraica gloriantur. q Et ego. s. sum sicut ipsi. r Israelite sunt. i. gloriantur q̄ de patriarcha iacob descēderūt. s Et ego. s. sic descēdi. t Semen abrae sūt. cuius semini facte sunt pmissiones. v Et ego. suz de eodez semine. ꝛ iō de omnib⁹ istis possuz gliari sicut ꝛ isti. x Ministri christi sunt. tm̄ fm apparētiā. y Et ego. sum fm veritatis existentiam. z Ut min⁹. Hic cōsequenter eis se p̄fert. ꝛ p̄mo q̄tū ad mala ppessa. scd̄o q̄tū ad bn̄ficia recepta. ca. se. Prima in duas. q̄ p̄mo p̄fert se in malis que ptulit. scd̄o in his q̄ euasit. ibi: Damasci. Prima adhuc in tres. q̄ primo se prefert q̄tum ad mala sibi illata. scd̄o q̄tum ad volūtarie assumpta. ibi: In itineribus. tertio cōfirmat quedaz dicta. ibi: Si gliari. Circa p̄mū dicit: Ut min⁹ sapiēs dico. i. si videor vobis insipiēs me pseudo aplis adequādo. adhuc videbor vobis minus sapiens me eis p̄ferēdo. a Plus ego. i. cū hoc faciam: me ostendo ministrū christi plus esse q̄ ipsi. q̄ plura mala passus sum ppter ministeriū christi. ideo subdit̄: b In laboribus plurimis. ex iudeorū persecutione. s. fui plus q̄ ipsi. ꝛ sic intelligit̄ de sequentibus. c In carcerib⁹ abundātius. pro predicatiōe euāgelij. d In plagis supra modū. inter homines ꝯsuctum. e In mortib⁹ frequēter. i. in pericul' mortis. ꝛ hec oia patent ex actibus apostoloꝝ. Cōsequēter explicat de plagis sibi illat̄. dicēs: f A iudeis q̄nquies ꝛc̄. Deu. xxv. cōmittit̄ iudicib⁹ q̄ p minorib⁹ culpis p quib⁹ mors nō est inferēda. imponāt plagas ꝛ verbera: ita tm̄ q̄ q̄dragenariū numeruz ictuū nō excedāt. Sapiētes ꝯo iudeorū ad p̄tendēdū pietatez ordinauerūt q̄ de illo nūero aliq̄d dimitteret̄ plus vel minus put rōnabilit̄ videret̄ ratione delicti vel cōditiōis verberādi. ꝛ sic d̄ alijs circūstantijs. ꝛ q̄ paulus erat eis odiosus subtrahebāt d̄ dicto nūero min⁹ qd̄ poterāt. s. vnū ictū. g Ter virgis cesus sū ꝛc̄. Act̄. xvi. h Semel la. sum. i ciuitate lycaonia Act̄. xiiij. i Ter naufra. feci. i. pass⁹ fui. de semel hr̄ Act̄. xxvij. ꝛ de alijs tenēduz ē q̄ nō oia pauli picula scripta sunt. k Nocte ꝛ die in pfundo maris fui. i. p magnū tp̄s ad diuersas partes terre ꝛ insulas nauigādo p predicatiōe euāgelij. vt ptz in actib⁹ aploꝝ in plurib⁹ locis. Alij exponūt dicentes: q̄ naufragiū passus sub aqua stetit p diē ꝛ noctē diuina virtute eū ptegente. l In itinerib⁹. hic ꝯnr ostendit ppositū q̄tū ad mala voluntarie assumpta. ꝛ primo de malis exterioribus. scd̄o d̄ interiorib⁹. ibi: Preter illa. Circa p̄mū dic̄: In itinerib⁹ sepe scz fui p p̄dicatiōe euāgelij. ꝛ sic itelligat̄ d̄ seq̄ntib⁹. m Periculis fluminū. inūdātiū in hyeme. et sic sunt magna pericula in transitu eorum. n Periculis latronum. diabolo eos incitante vt p̄dicationē eius impediret. o Periculis ex genere. i. ex iudeis volentib⁹ paulū occidere: vt ptz ex actib⁹ aploꝝ in plurib⁹ locis. p Pericul' ex gētib⁹. i. ex gētilib⁹ mortē ei⁹ q̄rentib⁹: q̄ ꝯ idolatriā p̄dicabat: ꝛ sic nec inter suos nec inter alienos secur⁹ erat. q Periculis i ciuitate. cōmota cōtra me vt ptz Act̄. xviij. de epheso. r Periculis i solitudie a bestijs occurrētib⁹: vt ptz d̄ vipa cū mordēte: Act̄. xxviij.

†1. Cor. 4. a †Ibid. 6. a

†1. q. 3. ca. saluator in principio.

†Act. 4. e Ibidē. 16. e Ibid. 27. a

†Act. 15. a

Nico. de ly. (continued)

falsitatē eoꝝ repelleret ꝛ maiorē fructū faceret ad gloriā dei ꝛ fidelium salutē. ppter qd̄ sua gliatio erat virtuosa: illoꝝ aūt vitiosa. a Libēter. Hic ꝯnr pbat ppositū. s. q̄ in h̄ corinthij debēt ip̄m supportare. nam in h̄ supportabāt falsos aplos q̄ tm̄ multa grauamina eis inferebāt. aplus aūt nullū: ppter qd̄ magis debebat supportari in hoc ab ip̄is. ꝛ hoc est qd̄ dicit: Libēter eni suffertis insipiētes. i. falsos aplos de carne gloriantes ꝛ malo mō. b Cū sitis ipsi sapientes. ironice loquitur. i. insipiētes. c Sustinetis eni. i. patienter toleratis. d Si q̄s. pseudo aploꝝ. e Uos in seruitutem redigit. volebāt enim eos subijcere seruituti legis dicentes eos debere seruare legalia cum euāgelio. f Si quis deuorat. q̄ d̄ bonis corinthioꝝ viuebāt laute. g Si q̄s accipit. bona vestra decipiēdo vos falsis verbis. h Si q̄s extollit̄. q̄ iactabāt se sup corinthios dicētes se filios abrae. corinthios aūt filios gentiliuz idolatrie deditoꝝ ꝛ incircūcisoꝝ. i Si q̄s in faciē vos cedit. i. in p̄sentia vr̄a contumelias vobis infert. qd̄ faciebant pseudo apli improperando eis imediate dicta ꝛ ꝯsilia. iō subdit: k Scdm ignobilitatem dico. q. d. talia mala sustinetis ab eis tanq̄ ignobiliores ip̄is: nō tm̄ a nobis: q̄ nullū tale intulim⁹ vobis. l Quasi nos infirmi fuerim⁹ in hac pte. i. deficientes in illis de quib⁹ gliant̄ falsi apli. qd̄ est falsuz: vt ptz ex p̄dictis: ꝛ magis ex sequētib⁹ apparebit. m In q̄ quis audet. Positis rōnibus commendatiōis sue: Hic incipit se cōmendare. ꝛ p̄mo se pseudo aplis adequādo. scd̄o se eis p̄ferendo. ibi: Ut min⁹ sapiens. dicit igit̄: In q̄ quis. illoꝝ. n Audet. seip̄m cōmendare. o In insipiētia dico: audeo ꝛ ego. q. d. licet sit insipientia seip̄m cōmendare illo mō quo pseudo apli se cōmendāt. tm̄ audeo h̄ facere lz alit̄ q̄ ipsi: vt dictū est. ꝛ iō cōmendatio apli nō erat insipiētia fm veritatē: sed tm̄ fm aliquoꝝ corinthioꝝ opinionem: nō obstāte tm̄

†.7.q.1.ca. aduersitas

Pericul'

Periculis i mari. piculis in falsis fratrib⁹ † In labore ⁊ erūna: in vigilijs multis: in fame ⁊ siti: in ieiunijs multis: in frigore ⁊ nuditate: pter illa q̄ extrinsec⁹ sūt instantia mea q̄tidiana: sollicitudo omniū ecclesiaꝝ. Quis infirmat: et ego nō infirmor? Quis scādalizat: et ego nō vror. Si gloriari oportet q̄ infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater dñi nostri iesu xp̄i scit qui est bñdictus i secula: q̄ nō mētior. Damasci ppōsit⁹ gētis arethe regis custodiebat ciuitatē damascenoꝝ vt me cōprehenderet: ⁊ p fenestrā i sporta dimissus sū p murū: ⁊ sic effugi man⁹ ei⁹. Ca. XII

Si gloriari oportet: non expedit quidem. Ueniam autem ad visiones et reuelationes domini. † Scio hominem in christo ante annos quattuordecim: siue in corpore: siue extra corpus nescio: deus scit. Raptū huiusmodi vsq̄ ad tertiū celum. Et scio huiusmodi hoiem siue i corpore siue extra corpus nescio de⁹ scit. Quoniā rapt⁹ est in paradisum. Et audiuit arcana verba q̄ nō licet homini loq. Pro huiuscemodi gliabor. Pro me aūt nihil: nisi in infirmitatib⁹ meis. Nā ⁊ si voluero gliari: nō ero insipiēs. veritatem eni dicā. Parco aūt ne quis me existimet supra id quod videt in me: aut audit aliquid ex me.

Addítio. j.

Addítio. ij.

Replica.

Nico. de lyra

[illegible]

a Et ne magnitu. re. Parco multū gl'iari: ne alit' putet. Et iō dat' ē stimulus pungēs carnē: q̄s angelus malign' missus a sathana vt colaphiçet. i. repmat oēz motū supbie sentiēdo tribulatiōes: vel tentādo (vt q̄dā aiūt) p libidinē. Tentatio aūt cui nō ɔsentit' nō ē peccatū: s3 materia exercēde virtut'.

b Et ne ma. re. Aug. Cetera vitia tm̄ in malefact' valēt. supbia vō sola in recte fact' cauēda est. Cū eni q̄sq3 bn̄ pfecerit: supbia tentat vt pdat totu3 pfectū. b Stimulus. Aug'. i Ps. Dn̄e nō ē. dolore q̄dā corpis traditur vehementer exagitat'. c Dixit mihi. p inspiratione: vel p angelu3. d Nā virt' i infi. Aug'. in Ps. dn̄e nō est: q2 pfectio virtutū ē q̄ h3 infirmitatē ɔtrariā cū q̄ legitime certet: ⁊ ideo gl'iabor i infirmitatib': nō inuit' s3 libēs. e Fact' sū insi. In his omnibus cōmēdatiōib' videor insipiēs: s3 vr̄a culpa q̄ debuistis me cōtra pseudo cōmendare. f In oīn pa. Amb. Patiētiā pmā memorat q̄ ad mores ptinet: q2 diu illos portauit q̄si ipatiētes egros vt adhibita ptāte signo⁊ q̄ si medicina curaret vulnera eo⁊. g Et virtutib'. Virt' ē gen' signo⁊ et pdigio⁊. i. oīe miraculū. Signu3 qd̄ in q̄cūq3 tpe aliq̄d significat: et est pdigij gen'. Prodigiū qd̄ in futuro. Vel signū ⁊ pdigiū: in his q̄ ɔtra naturā. virt' in his q̄ nō ɔtra naturā vt p impositionē man': ⁊ oratione a morbo liberare. Nō q̄ro

†De conse. dis. i. c. ⁊ si... 32. q. 5. ... paulus ... prin.

†... q. 5. ca. non ois.

†De renū. c. nisi. § alia causa.

quis ergo de se securus.

a †Et ne magnitudo reuelationu3 a b
in supbiam. a a deo. ad meam vtilitatem
b de' ad ɔseruationē humilitatis imisit. diabo
b extollat me: dat' ē mihi stimul' c
lus vt ad defectū traheret. a quis.
carnis mee angelus sathane: qui d
a q2 grauiter colaphizabar. q2 grauis est medicina infirmo. b multotiēs rogaui humane timens. c qui solus potest.
me colaphiçet †Propt' qd̄ ter do e
stimulus
minū rogaui vt discederet a me: f
a melius mihi puidēs. b q̄si debet tibi sufficere. q dedi in omnib' sufficere q dedi etia3
c et dixit mihi: Sufficit tibi gratia g h
et hoc donum. noli orare hoc nam.
d mea. Nā virt' i infirmitate pficit' i
†Libēter igit' gloriabor i infirmi k
ad hoc datis
tatibus meis: vt inhabitet in me
a q2 ad h date nō solū i his gl'iabor: s3 ⁊ placeo
virt' christi. Propter qd̄ placeo l
mihi. i. multū delector in eis. s. tbo⁊
mihi: i infirmitatib' meis: in ɔtu m
in penurijs. de loco ad locū.
melijs i necessitatib': in psecutiōi n o
anxietatib' animi. illatis. placeo.
bus: i angustijs p xp̄o †Cū eni in p q
hoc in isto ⁊ i sanct'. cæteri'. a tūc vincit christianus cū perire putat': tunc perdit presidia: cū se vicisse gratulatur. b victor efficior.
e firmor: tūc potēs sū. Fact' sum r s
insipiens: vos me coegistis. Ego t v
eni debui a vobis cōmēdari. Ni x
vobis. ad cōparationē ho⁊: vel ab his tunc remotus. petro ⁊ iacobo
hil eni min' feci ab his q̄ sunt su y
a meū sicut quibusda3 videt'. q2. esse videor quibusdā: tm̄ ea feci q̄ aplm designāt.
pra modū apostoli. Tametsi ni z
hil su3: signa tm̄ apostolat' mei fa a
a deo vel plus q̄ digni
f cta sunt sup vos in omi patiētia: b
hec sunt signa. minorib'. maiorib' miraculis. castitate ⁊ alijs.
g in signis ⁊ prodigijs ⁊ virtutib'. c

Nico. de lyra

bāt in apl'o q̄ nō manifestabat: nisi ꝓut ⁊ q̄n ad dei gloriā ⁊ fideliū salute3 expediebat. a Et ne magnitu. Posita magnitudine collate sibi gr̄e. hic ɔn̄r declarat remediū sibi datū cōtra periculū supbie. Et diuidit' i tres partes. q2 pmo ponit' remedij ratio. scd̄o ponit' amotiōis petitio. ibi: Propter qd̄. tertio dn̄i respōsio. ibi: Et dixit mihi. Circa pmū sciendū q sicut medic' corpalis pmittit vel pcurat minorem lesionē vt curet maiorē. ita de' aliq̄n pmittit sanctos corpalit' affligi vel tentari: ⁊ aliq̄n labi i peccata minora: vt a maioribus pseruent': q2 sic humiliati recurrūt ad diuinū auxilium de se vel suis meritis nullaten' cōfidētes. Supbia vō est radix omniū malorū: Eccl. x. Initiū ois peccati supbia. cuius frequēter ē occasio singularis excellentia etiā in virtutib'. sic aūt erat in apl'o. tum ꝓpter specialē electionē: Act'. ix. Vas electionis mihi est iste. tū ꝓpter arcano⁊ dei cognitione3 in raptu: vt dictū est. tū ꝓpt' integritatē virginalē. j. Co⁊. vij. Volo aūt oēs vos hoīes esse sicut meipm̄ ⁊c. ⁊ ꝓpter alia dona plura. ꝓpt' qd̄ dn̄s dedit ei remedium cōtra eleuationē supbie. de q̄ dicit: Et ne magnitudo reuelationū diuina⁊: b Extollat me. supbiēdo: c Dat' est mihi stimulus carnis mee. vt p infirmitatē corporis ɔseruet' humilitas mētis. dicit' eni ad l'ram q grauiter fuit vexat' iliaca passiōe. Vel stimulus carnis dr̄ tentatio peccati carnalis: q̄ fortis ɔcupiscentiā mouebat post reuelatiōes q̄s ah: deo permittēte. tm̄ ipsam refrenabat cū adiutorio diuine gratie. d Angelus sathane q̄ me colaphiçet. illā passionē illiacam cōcitando vel carnis cōcupiscētiā suis tentatiōib' incendendo. e Propter qd̄. Hic ɔn̄r ponit' circa dictū remediū apostoli petitio. Circa qd̄ sciendū q infirm' ignorās medici pcessu3 q̄n imponit sibi mordax emplastrū rogat medicū vt remoueat ipm̄: que3 tm̄ medic' nō exandit ad nutū l3 exaudiat ipm ad bonū suū: sciēs infirmitatē suā aliter nō posse curari. sic apl'us sentiēs passionē illiacā sibi grauē vel tētationē carnis sibi periculosam petijt a sūmo medico ista remoueri. et h est qd̄ dicit: Propter qd̄ ter dn̄m rogaui. i. pluries vel forte toties petijt ⁊ nō plus. f Vt discederet a me. affligēs me corporaliter: vel tentās vt p̄dictū est. g Et dixit. hic ɔn̄r ponit' dn̄i respōsio. Et diuidit' in duas ptes: q2 pmo ponit' dn̄i respōsionis act'. scd̄o eius effect'. ibi: Libenter igit'. Circa pmū dicit: Et dixit mihi. s. dn̄s. h Sufficit tibi gr̄a mea. q. d. nō est tibi necessariu3 vel vtile qd̄ a te discedat infirmitas corporalis. vel s̄m alios tētatio carnis: q2 gr̄a mea quā habes est tibi ita vigorosa vt absq3 impatiētia infirmitas tolerari possit ⁊ tentatio supari: vt sic infirmitas vel tētatio tibi cedāt ad augmētū meriti. iō subdit': i Nā virt' i infirmitate pficit'. qd̄ dupliciter pōt itelligi. Vno mō materialit' inq̄ntū ifirmitas ē materia virtut' exercēde. s. hūilitat', vt dictū est. ⁊ patiētie ⁊ etia3 tēperātie. debilitat' eni virib' p infirmitatem hō temperatior reddit'. Alio mō occasionaliter. nā infirmitas est occasio pueniendi ad pfectionē inq̄ntū hō ꝓpriam fragilitatē cognoscēs cautior redditur ad p̄cauendū ⁊ resistēdū pctis. ⁊ p ɔsequēs exercitatior in bonis. ⁊ sic fortior efficit': ꝓpt' qd̄ ⁊ dn̄s philisteos et aliq̄s alios in terra ꝓmissiōis reliquit ad exercitiū israel. k Libenter. Hic ɔsequēter ponit' dicte respōsiōis effect'. q̄ duplex est. vn' gloriatiōis q̄ tangit'. cū dicit': Libenter igit' gloriabor in infirmitatib' meis vt inhabitet in me virt' xp̄i. i. vt p h particeps efficiar virtutu3 xp̄i: ⁊ ɔformior sibi. alius effect' ē gaudij: q̄ tangit' ibi: l Propter qd̄ placeo mihi in infirmi. meis. i. gaudeo in malis pene puenientib' ab interiori. m In cōtumelijs. mihi illatis ab exteriori. n In necessitatib'. q̄ntu3 ad defectū victus ⁊ vestitus. o In psecutionib'. a malis hominib'. p In angustijs p christo. i. mihi inflictis p xp̄o. tūc eni debet esse materia gaudij Matth. v. Beati q̄ psecutionem ⁊c. q Cū eni infirmor. i. cū hm̄ōi tribulationes ꝓpt' xp̄m incurro. r Tūc potēs sum. p diuinū auxiliū mihi collatū. s Fact' sum. Post q̄ aplus seipm̄ cōmendauit: hic ɔn̄r se excusat ostēdens hoc fecisse cōpulsus necessitate. ⁊ h primo ꝓpter bona a corinthijs omissa. secūdo ꝓpter mala ab eis commissa. ibi: Oia ꝓpt' edificationē. Prima adhuc in duas: q2 primo facit quod dictū est. scd̄o remouet quandā cauillationem. ibi: Sed esto. Circa primū dicit: Factus sum insipiens. s. s̄m reputationem vestrā o corinthij. quia me commendaui. t Vos me coegistis. i. fuistis in causa. q2 ipsi fouebāt pseudo aplos detrahentes apostolo in vita ⁊ doctrina: quod cedebat in preiudicium euangelice veritatis quā ipse p̄dicauerat. ⁊ sic necesse habuit gratias a deo sibi datas enarrare q̄s prius tacuerat: vt veritas euangelij quā predicauerat magis confirmaret' et impugnantium ora clauderent'. v Ego eni debui a vobis cōmendari. qd̄ tamē omisistis ⁊ detractores meos sustinuist'. Q2 autē debuissent ipsum cōmendare probat per bona q̄ fecerat eis. dicens: x Nihil enim minus feci. vobis de bono: y Ab his qui sunt supra modu3 apostoli. i. petro iacobo ⁊ iohanne: quos preferebant pseudo apostoli paulo: eo q fuerunt corporaliter cum christo. et ideo de ipsis dicit apostolus: q non minus fecit corinthijs q̄ illi fecerant cōuersis per eos ⁊ p h q dicit nō min': intelligit mai': q2 p̄dicauit eis non accipiēdo sūpt'. z Tametsi nihil sum. respectu dicto⁊ aplo⁊ triū. a Signa tm̄ apl'at' mei facta sūt supra vos. i. ɔfirmatio doctrine mee p v̄tutes ⁊ miracula. b In omi patientia. vnde dicit' Prouerb. xix. Doctrina viri per patientiā noscit'. c In signis ⁊ pdigijs ⁊ virtutib'. virtutes eni respiciūt opa miraculo⁊

a Nō eni q̄ro q̄ ⁊c. Ambro. Ostēdit se iō accipe noluisse ab eis: vt eos lucraret': vt itelligērent q2 pecunie p̄tes q2 ponit eos: tādē cognoscerēt affectu3 illius erga se. Aug'. Nō q̄rebat apl's datū sed fructū: ne q̄si vēditor euangelij putaret'. Et tm̄ vō mercator dn̄i sui. Nā3 prorsus vendidit. Dat eni spūalia: et nō q̄rit carnalia: s3 mai' p̄ciū. i. homines ipsos. Sic ioseph frumēta vēdēs i egypto si argētum q̄rebat: sed ipsos emētes suos regios faciebat: et sic frumenta q̄ nō vēdidit: vendidit vēditionē q̄ istā intellige q̄tuitā: vn̄ ⁊ dictū ē: Sitiētes venite ad aquā et emite vob̄ sine argēto. b Nec eni de. Carnales p̄res filijs ɔgregāt: nā spūales dignu3 ē: vt a filijs supt' accipiāt: h aūt intm̄ pbat se nolle accipere: vt transferat cā3 carnalis p̄ris: ad spūalē: ⁊ dic̄ nō solū se ꝓ salute eorū ipendere: sed ⁊ mori parū. c Et sup. egoipse. Aug. Perfecta quide3 charitas h ē vt q̄dē parat' sit etiā ꝓ frib' mori. S3 nūq̄d mox vt nascit': cū fuerit nata nutrit' cū fuerit nutrita robora⁊: cū fuerit roborata pficit': cū ad pfectionē venerit: dic̄: Cupio dissolui et esse cū xp̄o. d Nunq̄d. Amb. Forte suspicarent' iō eu3 ɔtempsisse: q2 pua offerebāt': s3 nūq̄d circūueni: vt dicerēt: si vult' pacatū hr̄e: aplm̄ qui pua respuit: digna date. e Oli putatis q. Iā dudum forsan putatis: qd̄ cā excusatiōis: q̄si re' dicā: q nō grauaui: s3 dico teste deo: q̄ scit q n̄ circūueni vos: et nō supbe: s3 i xp̄o amplificādo i vobis. Et nō

Gen. 42.

Esa. 55.

Phil. 1.

nō min' feci: q2 vos nō minus habetis per me q̄ alie ecclesie p illos: s3 ampli' q2 gratis.
Quid est eni qd̄ min' habuist[is] a
pre ceteris ecclesijs: nisi q ego b c
a ironice. q si putatis iniuriā vt imperiti.
ipe non grauaui vos? Donate d
vn̄ laude dignus. a nō grauaui nec grauabo. b in tertia iam vice.
mihi hanc iniuriā. Ecce tertio h e
a nō tertio veni s3 tertio parat'. ne videatur callide tunc nō accepisse.
parat' sum venire ad vos: ⁊ nō f
a ero grauis vobis. Non eni q̄ro g
a diuitias. s. in auro ⁊ argento. saluare qd̄ aliter non fieret.
b que vr̄a sunt s3 vos †Nec eni de h
spūalibus. a diuitias cōgregare et si necessaria: qd̄ facit' pseudo aplis: s3 patres filijs debēt diuitias vite eterne quod nō pseudo
bēt filij parentib' thesauriçare:
vobis. a sic supra accipiēs ad ministeriū vr̄m
s3 parentes filijs. Ego aūt libē i k
nō inuitus. a spiritualia.
post omnia me si op' est
c tissime impēdā: ⁊ supimpēdar l
egoipse pro animabus vestris
ego dico. q̄ pseudo.
licet plus vos diligēs: min' di m n
a vobis. a concediti[s]. dixi nō grauaui sed obijcitis. b per meipsum.
ligar. Sed esto. Ego vos nō gra o
uaui: sed cum essem astutus do p q
per alios extraxi. decepi. sed.
lo vos cepi. Nunquid p aliquē r
eorum quos misi ad vos circū
decepi. nō feci sed rogaui.
ueni vos? Rogaui titum: et mi s t
barnabam vel lucam.
d si cum illo fratrem. Nunquid ti v
a ego ⁊ titus. vel eodē spirituſancto. vel eadem voluntate.
tus vos circūuenit? Nonnē eo x
a eisde3 operationibus per quas apparet voluntas. vnde: A fructibus eo⁊ cog.
de3 spiritu ambulauim'? Non y
e ne eisdem vestigijs? Olim puta z
tis q excusem' nos apud vos? a
a .i. teste deo: qui scit q nō circūueni vos.
⁊ nō supbe h dico s3. amplificādo i vobis
Corā deo in christo loquimur. b c
a vera dico: oia aūt ⁊ de reuelatione: ⁊ de tribulatione ꝓpter vos vt pseudo repellatis.
Omnia autem charissimi pro d e
pter vestram edificatione3 †Ti f
ꝓpter vos. quasi preparate vos.
meo enim ne forte cum venero: g
incorrectos.
non quales volo inueniā vos: h
cōtristans puniens.
⁊ ego inueniar a vobis q̄le3 nō i
s. timeo. de merito prelatorum.
vultis: ne forte cōtentiōes emu k l
inuidie his qui minus. a cum latenter semināt discordias. b vt qui maiora dona.
latiōes susurratiōes inflatiōes m n
tumultus ad pugnam. a in reparatione rerum et vltione.
seditiones animositates dissen o p q
odia inde orta. a detrahit quis ei quem odit.
siones detractiones sint inter r s

miraculo⁊ generalit': q2 oīe miraculū fit diuīa v̄tute. signa vō ⁊ pdigia mag' spālit': q2 pdigia dicunt' miracula maiora: vt suscitatio mortuo⁊ ⁊ aliqd̄ hm̄ōi. signa vō minora: vt sanatio leprosi vel curatio febris in instanti. a Quid est eni. Hic ɔn̄r ōndit q pl'a bn̄ficia fecit corinthijs q̄ alij apl'i cōuersis p eos: q2 p̄dicauit eis nō accipiēdo sumpt' ab eis. q̄s tm̄ acceperāt alij ab illis q̄b' p̄dicauerāt. iō dicit: Quid est eni q min' habuist'. s. a me. b Pre ceteris ecclesijs. a suis apl'is. c Nisi q egoipe n̄ grauaui vos. accipiēdo supt' a vobis. d Donate mihi hanc iniuriā. ironice loquit'. fecerat eni in hoc eis magnā gratia3. ⁊ q2 posset dicere aliq̄s pseudo apl's q pri' abstinuerat ab acceptiōe: vt postea plus hauriret. ideo h remouet. d. e Ecce tertio hoc. parat' su3 venire ad vos. Semel eni venerat ⁊ itex parat' fuit ad veniendū: vt dictū ē. s. j. ca. sed impedimentū veniēdi fuit ex parte eo⁊. ⁊ tertio erat parat' venire ⁊ venit. f Et nō ero grauis vobis. i. nō accipiā a vobis sumptus. sicut nec a pn̄cipio. cui' subdit causa3. d. g Nō eni quero q̄ vestra sunt sed vos. s. adducere mecū ad salutē. ⁊ ad hoc inducit similitudinē. h Nec eni debēt filij parētib' thesauriçare. Thesauriçatio eni iportat ꝓuisionē in poste⁊. filij aūt naturalit' supuiuūt parentib' ⁊ nō ecōuerso. ⁊ iō naturalis est inclinatio ad ꝓuisionē filio⁊ ⁊ nō ecōuerso. tm̄ filij de p̄cepto dei tenent' honorare patrē ⁊ matrē. nō solum eis reuerentiā exhibēdo. s3 etiā si indigeāt necessaria ministrādo: s3 h nō ē thesauriçatio: q2 nō est ꝓuisio in poste⁊. q aūt principes dederant magnas diuitias p̄latis ecclesie q̄ sunt patres eo⁊ spirituales fuit p modū dispēsatiōis ad dandū pauperibus. ⁊ nō p modū thesauriçatiōis. ɔn̄r adaptat silitudinē ad ꝓpositū. d. i Ego aūt. q̄ p euangeliū vos genui: vt dr̄. j. Co⁊ iiij. k Libētissime impenda3. vobis nō solū spūalia bona sed etiā tp̄alia: sumpt' mihi debitos nō accipiēdo. l Et superimpēdar egoipse ꝓ aiabus vr̄is. q. d. ꝓ salute vr̄a paratus sum sustinere mortē. h eni debet p̄latus facere suis subditis. vn̄ dictū est petro Ioh. vlti. ter: Pasce oues. s. exēplo verbo: tp̄ali subsidio. m Licet plus vos diligēs: q̄ alias ecclesias. n Min' diligar. a vobis. ⁊ i h ostēdit eo⁊ igratitudinē. o Sed esto. Hic remouet cauillationē duplice3 pseudo aplo⁊ ɔtra ipm̄. dicebāt eni eo⁊ aliq̄ q cautelose dimiserat supt' accipe vt mag' eos deciperet: s3 p ministros suos intēdebat plus leuare i absentia sua ⁊ sine verecūdia. ⁊ h ē qd̄ dicit: S3 esto. ego vos nō grauaui sumpt' accipiendo. p S3 cū essem astut'. i. cautelosus. q Dolo vos cepi. mō dicto vt imponūt mihi pseudo apli. qd̄ ōndit falsu3. d. r Nūq̄d p aliquē eorū q̄s misi ad vos circūueni vos. q. d. manifeste pt3 q nō. s Rogaui titū vt iret ad vos ꝓ salute vr̄a t Et misi cū illo fratre3. s. lucā. v Nūq̄d tit' vos circūuenit? q. d. p effectū apparet oīb' q nō. x Nōne eodē spū ambulauim'. s. ego ⁊ ipse. spū eni sctō eos instigante iuerūt ad p̄dicandū corinthijs. y Nōne eisde3 vestigijs. q. d. sic. s. xp̄i vestigia sectādo. z Olim. Hic remouet secūdā cauillationē. q2 aliq̄ dixerūt ipm̄ scripsisse ep̄lam se excusans falsis verbis ⁊ ficticijs vtēdo. h remouet dicēs: Olim putatis. p informationē falso⁊ aplo⁊. a Q excusemus nos apud vos. vtēdo verbis mendacib'. qd̄ nō ē ve⁊. ideo sbdit: b Corā deo. cui' oculis nuda ⁊ apta sūt oīa: Heb. iiij. c In xp̄o loq̄mur. i. in veritate q̄ xp̄s est. et ē modus asserendi veritatē. d Oia aūt. Hic apl's ōndit necessitatē sue cōmēdatiōis ꝓpt' mala q̄ corinthij cōmiserāt. Ad cuius euidentiā sciendū q post ɔuersionē suā inciderāt in peccata carnalia: occasiōe illi' nepharij q̄ patris vxore3 habebat de quib' se correxerāt p primā ep̄la3 in pte: s3 nō totaliter. insup alia peccata spūalia cōmiserāt a falsis apl'is decepti. ideo dic̄: Oia aūt charissimi. q̄ dixi ad meā cōmendationē. e Propter vestrā edificationē. h feci. f Timeo eni. ꝓpt' pctā q̄ incurristis. g Ne forte cū venero. ad vos p̄sentialiter. h Nō q̄les volo inueniā vos. s. rebelles et incorrectos. i Et ego inueniar a vobis qualē nō vultis. s. aspere corripientē ⁊ rebelles sathane tradētē in afflictionē carnis. ⁊ subdit cām dicēs: k Ne forte cōtentiōes. de baptismis et baptiçatis: vt habet'. j. ep̄la. j. l Emulatiōes. i. inuidie. p Animositates. i. volūtates nocēdi alterutru3. q Dissensiōes. i. diuisiōes aio⁊ ex quib' oriunt' p̄dicta ⁊ etiam sequētia. r Detractiōes. denigrando famā ꝓximi manifeste. m Susurratiōes. occulte. dicit' enim susurro ab auris sono. q2 loquit' malū in aure. n Inflatiōes. s. superbie. o Seditiōes. i. perturbatiōes ecclesie. s Sint int' vos. ex falsorum apostolo⁊ receptione.

†De cēn. c. cū aplis.

†. 11. q. 3. c. antecessor i fine.

† Gal. 5.

Ne ite⁊

Nico. de lyra

Additio. i.

Additio. ii.

Replica.

ne tales inueniā. sicut prius. affligar.
vos. Ne iterū cū venero humili/ a
ita q
et me de⁹ apud vos: ⁊ lugeā mł/ b
q2 quidā egerāt penitentiā. an epistolā.
a tos ex his q ān peccauerūt: et nō c
a luxuria cōtra naturā in meretricib⁹ vel cō/iugatis. cū liberis a viro.
egerūt penitentiā sup imūdicia:
⁊ fornicatiōe et impudicitia quā d e
quasi assidue.
egesserunt. Ca. XIII
timeo ne tales inueniā vos ⁊ cauere q2 ecce certū sit hoc tertio apparatu
Ecce tertio hoc venio ad f g
nō q iam bis venisset. a ⁊ tūc testib⁹ ꝓbabit si qd queret: ⁊ si culpā inuenero: nō parcā sicut p/dixi bis: cū p̄sens: ⁊ mō p̄dico vt tūc bis p̄dixi.
vos† vt in ōre duoꝝ vł triū testiū h
stabit omē verbū. Prędixi eni et i k
etiam.
p̄dico vt p̄sens vob ⁊ nūc absens
epistolā. qui post peccauerunt.
his q ān peccauerūt ⁊ cęterł omi
b bus qm̄ si venero iteꝝ nō parcā. l
poteris ne. vultis experiri si xp̄s pōt vt nō dicā ego possum: s3 xp̄s in me qui in me loquitur.
c † An experimētū q̄ritis eius qui m
⁊ minas ⁊ omnia. inter vos.
d in me loquit christ⁹: Qui i vobis n

non infirmatur: sed potēs est in
potēs nam. hūane nature.
vobis. Nam et si crucifix⁹ est ex a b
ex eo q deus.
infirmitate: sed viuit ex virtute c d
a dei. Nam et nos infirmi sumus e f
a et q2 nō parcā: ⁊ puniendi potestatē habeo. b .i. per eū habebimus potestatē a deo.
in illo: sed viuemus in eō ex vir/ g h
a iudicādis hic ⁊ in futuro. ⁊ iō quisqꝫ se.
b tute dei in vobis. Vosmetipos i
considerate per actus. et si in fide.
tentate si estis in fide: ipsi vos k l
a an in operibus sitis bonis in quibus debent esse fideles. ideo dico probate.
probate. An nō cognoscitis vōs m
a ex priori institutione est in vobis per fidem et bona opera.
metipsos: quia christus iesus in
⁊ vtiqꝫ. a ab eo q pri⁹ habuistis.
vobis ē: nisi forte reprobi estis? n
q. q2 cognoscit xp̄m in nobis nisi reprobi estł s3 qcqd de vobis sit. a ex vita quaꝫ inter vos egi. a nec a fide nec a potestate. b non su/mus reprobi: sed tamen.
Spero aūt q cognoscitis: quia o p
c nos nō sum⁹ reprobi. Oramus q
sine quo nihil boni. a contra pseudo: eō/tra ipsi de nobis.
autem deum ut nihil mali facia
a oramus. b potentes in vobis exercendo potestatē in vltionib⁹. potius oramus.
tis: nō ut nos probati parcam⁹ r s
sed vt vos qd bonū est faciatis. t
a sine potestate. b sed ne puteł iniuste posse dn̄ari subdit: q. non possum⁹ iniuste vti tali potestate.
d Nos aūt vt reprobi simus. Nōn v x
eni possumus aliquid aduersus
iustitiam vt arguant bene viuentem: sed pro veritate vt vindicēt in legis inimicū. tuenda.
veritatē: sed pro veritate. Gau/ y
nō possum⁹ cōtra veritatem qd effectus in/dicat. a nō exercētes potestatem in vltionib⁹ cū nihil puniēdū habem⁹. nō timētes iudiciū
demus eni quoniā nos infirmi
sumus: vos aūt potentes estis.
etiā .s. vt in operib⁹ ꝑfecti.
Hoc ⁊ oram⁹ vrām ꝯsūmatiōe3. z
q2 hoc volo ⁊ oro.
Ideo eni hec absens scribo: vt a b
q̄s volo. in vobis. q possem. ligandi ⁊ soluendi.
nō p̄sens durius agam ꝓm pote
statem quaꝫ domin⁹ dedit mihi
q aliter agēs nō habēt potestatē a deo
e in edificationē ⁊ nō in destructi/
a q male facit hucusqꝫ correxi. b hoc agite vn̄ gaudiū. c et vt gaudeatis.
f onē. De cetero aūt gaudete frā/ c d
a in fide. b ⁊ vos maiores. minores. ad idem.
tres: perfecti estote: exhortami/ e
a et vos minores. et vniuersi maior et mi/nor simul. ne sit prior discordia. b .i. chri/stus qui ait: Pacem meam do vobis pacē meaꝫ re. v. Et item. Mandatuꝫ nouū do vobis: vt di/ligatis inuicem. et si hoc feceris.
ni: idē3 sapite pacē habete: ⁊ de⁹ f g h
adiuuāns. vt pax sit inter vos.
pacis ⁊ dilectiōis erit vobiscuꝫ. i k
a non doloso.
Salutate inuicē i osculo sanctō. l

a ſ ſic debetis: q: ita optāt oēs ſancti ꝛ egoipē.
b ſ xp̄s gratis cōdonans peccata p qḋ iuſtifica/
a Salutāt vos oēs ſancti. Grātia a b
mur et ſaluamur. ſ pater dans charitatē vobis
b domini noſtri ieſu chriſti et chari c d
ſ ſpūs cōmunis patri et filio.
tas dei: et cōmunicatio ſancti ſpi e f
ſ tam correctis q̄ incorrectis
ritus ſit cuȝ omibus vobis amē.

Finit ſecunda epiſtola pauli ad Corinthios.

Incipit argumētum in epiſtolam ad Galathas.

Galathe ſunt greci hi verbū veritatis primum ab apl'o acceperūt. Sȝ poſt diſceſſuȝ eius tentati ſūt a falſis apl'is vt i legeȝ et circūciſionē verterent: hos apoſtolus reuocat ad fidem veritatis ſcribens eis ab epheſo.

Explicit argumētū. Incipit epl'a Pauli ad Galathas. Ca. I.

ſ elect' vel miſſus.
Paulus apl's nō g h
ſ anania vel ab aliis
ab hoībuſ neq: i k
ſ conſtitutus.
per hoiem: ſȝ p l
ſ qui ſaluator ē et rex.
ieſum chriſtū ꝛ m
ſ q̄ facit hoc per filiū. ſ non ergo cōtrarius deo a quo p filiū electus ē et miſſus vt dr̄ i deſtructiōe legis. iponebāt eni illi q̄ cōtraria deo pdicaret ꝛ legē a deo datā deſtrueret. a ſ ꝛ ita dignius me conſtituit p immortalē xp̄m: q̄ alios p mortalē.
deū patrē q̄ui ſuſcitauit eū a mor n
s tuis: ꝛ q̄ mecū ſūt oēs frēs eccle/ o p
ſ paulus inquā ꝛ ſ facile ei intelligit ſe errare q̄ a multis reprehenditur. ſ remiſſio peccatorū.
a ſ mētis ꝛ recōciliatio ad deū. ſ nō aliunde.
ſijs galathie. Grā vobis ēt pax a q r
a ſ a q̄ ſecure q̄rēda ē. ſ q̄ non minor pr̄e. b ſ qḋ
h i deo pr̄e nr̄o ꝛ dn̄o ieſu xp̄o. Qui s t
fruſtra feciſſet ſi lex ſaluaret. ſ delendis.
k dedit ſemetipm pro peccatis no v
ſ q̄ſi vi. ſ irretitos. a ſ q̄ rei eram' ſub lege
l m ſtris vt eriperet nos de pr̄eſenti x
a ſ qḋ ad nequitiā trahit. ſ ꝛ qḋ ſit firmi' qḋ dicit ſubdit. b ſ quaſi qḋ xp̄s dedit ſe ꝛ eripuit nō eſt p meritis: ſed ſm beniuolentiā eius qui crea/
ſeculo nequam ſm voluntatem y
uit et beniuolus ē. a ſ xp̄o et deo vni i eſſentia. b ſ de hac redemptione.
n dei et patris noſtri: cui eſt gloria z

a ſ cōfirmatiōis nota. b ſ q: mirū eſt de leticia cōfugere ad exitia cū paulati pficiendū eſſet.
a in ſecula ſeculorum amen. Miror a
a ſ vt iſeſati p pſeudo. ſ vltra xp̄ꝫ i lege ſerimini
q̄ ſic tā cito trāſferimini ab eo q̄
ſ auerſos. ſ p p̄dicatiōeſ. a ſ .i. bōa gratuita q̄ xp̄s dat.
vos vocauit in grātiā chriſti: in b c
ſ .i. legē q̄ putat euāgeliū: ꝛ eſt cōtra meā p̄dicatiōnē: tn̄ ſi ꝓtitatē nō ē alia vl' aliḋ niſi p illos q̄ cōturbāt pu⁊ fōrē veſtri ſēſus: et ſic paulatim rēdūt cōuertere euangeliū in legē.
aliud euangelium: quod non eſt d
aliud: niſi ſunt aliqui qui vos cō e f
turbant: et volūt cōuertere euan/ g
a ſ ipſi ad ꝟ rēdūt. ſ q̄ nō dico ꝟ illis tn̄. b ſ apli
b gelium chriſti. Sēd licet nōs aut h i
ſ bon' vl' mal'. ſ vēiēſ vt credibilior ſit. ſ qḋ putat bonū.
angelus de celo euangeliçet voꝟ k
ſ nō dico pl' ſed pter. ſ fide ve⁊: vſu honeſtū: ſine cōmodū.
c p̄terq̄ qḋ euangeliçauim' vobis
a ſ mō de noꝟ vl' angelo: vl' oli p̄ns. ſ vel meus.
d e anathema ſit. † Sicut p̄dixi ꝛ nūc l m
a ſ ꝟ iſti pſeudo aplis. b ſ illo⁊ vl' generaliter q̄/
iterum dicō ſi quis vobis euan/
cunq: ſit. ſ a me.
geliçauerit p̄ter id quod accepi/
a ſ ideo dico anathema ſit aliud euangelizans.
f ſtis anathema ſit. Modo enim n
ſ ad honorē hoim an dei: quaſi nō hominū ſȝ dei quero honorem. a ſ ſicut qn̄ litteras a principibus ſacerdotum accepi: non.
hoibus ſuadeo an deo? An q̄rō o
ſ quia. ſ vt tūc.
g hoibus placere? † Si adhuc homi p
ſ placere vellem. a ſ quod modo ſū: ꝛ ideo eos excōmunico.
nibus placerem chriſti ſeruuſ nō
a ſ ideo nō ſuadeo vel placeo homib': ſȝ hmōi excōmunico: q: euāgeliū quod p̄dico nō eſt ſm hominē: et reſpicit ad id qḋ ſupra: nō ab hominib' neq: per hominem.
eſſem. Notum enim vobis facio q
fratres euangelium quod euan/
geliçatum eſt a me: q: non eſt ſȝ

hominē. Neq; eni ego ab homi/
ne accepi illud: neq; didici: sed p
reuelationē iesu christi. Audistis
enī cōuersationē meā aliqñ i iu/
daismo: quoniā supra modum
persequebar ecclesiam dei: & ex/
pugnabam illam: & pficiebā in
iudaismo supra multos coetane
os meos in genere meo abun/
dantius emulator existens pa/
ternarum mearum traditionū.
Cum autē placuit ei q me segre
gauit ex vtero matris mee: et vo/
cauit per gratiam suam vt reue
laret filium suum in me: vt euā/
gelizarem illum in gentib?: con/
tinuo non acquieui carni & san/
guini. Neq; veni hierosolymam
ad antecessores meos aposto/
los: sed abij in arabiam: & iterū
reuersus sum damascū. Deinde
post annos tres veni hierusoly
mam videre petrum: et mansi
apud eum diebus quindecim.
Alium aūt apostolorum vidi ne
minē nisi iacobū fratrē domini.

Que autem scribo vobis: ec/
ce corā deo q2 nō mentior. De
inde veni i ptes syrie & cilicie.
Erām aūt ignot? facie ecclesi/
is iudee: que erant in christo.
Tm̄ āt auditū habebāt: q uo/
niā qui persequebat nos āli/
quando: nunc euangelizat fi/
dem quā aliquādo expugna/
bat: & in me glificabāt deū.

Ca. II

Deinde post annos qttuordeci ite
rum ascēdi hierosoly/
mā cū barnaba: assūpto & tito.
Ascendi autē fm reuelationē:
et cōtuli cū illis euāgeliū qd
predico in gentib?. Seorsum
autē his qui videbant esse āli
quid: ne forte in vacuum curre
rem aut cucurrissem. Sed neq;
titus qui mecū erat cū esset ge
tilis cōpulsus ē circumcidi.
Sed propter subintroductos
falsos fratres: qui subintroie
runt explorare libertatem no/
stram quam habemus in chri
sto iesu: vt nos in seruitutē re/
digerēt. Quib? neq; ad horā
cessim? subiectiōi: vt veritas

q̄d si aliquādo cessit: quomō nec ad horā? Cur etiā ꝑpt falsos fratres: si ꝓ se facturus erat? Cessit ergo ꝑpter illos qd per se non faceret humiliāo se legi circūciso timotheo: vt dolus et scandalū iudeorū cessaret qui parati erāt cōmouere tumultū ⁊ seditionē si illū filiū iudee īcircūcisū suscepere ⁊ episcopū ordīaret. De filijs grecorū nō erat scādalū: q̄r epistola aplox inde data erat: nō oportere eos circūcidi: sꝫ iudei credētes circūcidebāt filios suos nec epistola apostolorū hoc vetauerat nec de his aliq̄d significauerat. vn̄ nec titus compulsus est circūcidi q̄ de grecis: sed timotheus fili⁹ iudee ꝑpter exploratores ⁊ veritas euāgelij maneat: q̄r in xp̄o neqꝫ preputiū neqꝫ circūcisio aliq̄d valet: sed fides q̄ ꝑ dilectionē operat.
B
a ¶ Quales ali. Aug⁹. Indicat se in legalib⁹ ꝓualuisse sꝫ nihil tn̄ ꝓfuisse sibi. ⁊ ideo galathis nō curāda sūt legalia. Ad priora nō recurro: q̄r ea q̄ mō sūt sufficiūt: sed q̄r q̄ videbant eē aliq̄d nihil contulerūt. In quo apparet q̄ nō inferior illis. vel nō accipit ꝑsonā: q̄r si ita esset: ego paulus ante impi⁹: cui tales nihil cōferrēt nō fuissem. Vel illud nihil itereſt: sed nihil mihi cōtulerūt. ¶ Vel sic: ¶ Quales ⁊ ipi aliqn̄ fuerūt. Quia ⁊ ipi petōres ⁊ idiote. b ¶ Qui videbant esse ali. i. alicui⁹ auctoritat⁹: q̄r cū dn̄o ambulauerūt: ⁊ trāsfiguratiōi ei⁹ interfuerūt videbantur dicco ab his. i. falsis fratribus. Quia qui videbant esse aliq̄d carnalib⁹ hominibus videbantur esse. Nā ipsi non sunt aliq̄d. Et si eni boni ministri dei sunt christus in illis ē aliquid nō ipsi p se. Naꝫ si ipi essent aliq̄d p se semp fuissent aliq̄d. c ¶ Sicut ⁊ petro cir. Ita tn̄ distributa est eis vt petrus gētibus ꝑdicaret si causa fecisset ⁊ paulus iudeis. d ¶ Qui enim ope. ⁊c̄. Aug⁹. Christ⁹ paulo dedit vt ministraret gentibus: q̄ etiā petro dederat vt ministraret iudeis. e ¶ Colūne. Columna firmamentū dicit veritatis quā etiā sapientia edificauit. i. cōstituit in septē colūnis: quo numero vel vniūsitas ꝑdicatorū: q̄r solet poni ꝓ vniuerso vel septenaria operatio spūssctī insinuat.
C
f ¶ Dexteras. †2.dis.c.cō tempra. De. Vn̄ ⁊ ꝯtulit cū illis ⁊ dexteras accepit: q̄r idē cū eis verbū habuit. Ipsa collatio vnitatē doctrine mōstrauit: alit̄ nō crederet ecclia ei q̄ nō fuerat cū dn̄o. g ¶ Vt nos in gē. Vt esse pm⁹ ī ꝑdicatiōe gētiū: sic petrus ī circūcisiōe. Et sic apli petro: ita barnabas sibi. h ¶ Restiti. Qd nō auderet nisi se nō imparem sentiret. ¶ Ab emulis noue legis dicebat paul⁹ gratie ꝑdicator egregius dānare legē moysi vt sacrilegā: nec deo mādāte scriptā: ⁊ ideo etiaꝫ ipse iudaiçauit ostēdēs nō esse eā sacrilegam iudeis: vt est idolatria gentib⁹: nec tamē esse necessariā saluti. i ¶ Pri⁹ eni venirēt q̄dā. Quidā emulatores legis q̄ equo iure xp̄m ⁊ legē venerabant: q̄s timens nō miscebat gētibus. Quod si solū esset non esset reprehensibile. Sicut ⁊ ip̄e paulus ꝓ scādalo aliqn̄ cessit: sed in hoc erratū est q̄ gētes cogebat iudaiçare.
k ¶ Sed cū vidis. Hiero. ad Aug⁹. Paulus in petro nō potuit rep̄hēdere q̄ ipse fecit: nec arguere simulationē cui⁹ ⁊ ipse re⁹ erat. Sed fuit h̄ rep̄hēsio dispensatoria: nō vera. Nec petr⁹ peccauit nec paulus ꝓcaciter arguit. Petr⁹ aūt fuit huius decreti auctor: legē p⁹ euāgeliū nō esse s̄uādā: q̄ p⁹ visionē linthei ad corneliū intrauit ⁊ cū gētib⁹ cōedit. Qui etiaꝫ q̄stionē de hac re soluit. Cū eni paul⁹ et

barnabas

euangelij permaneat apud vos. a
¶ h̄ collatiōe refero ad cōmēdationē: sꝫ q̄les q̄ idiote. s. fuerit ad meā cōparationē: hi q̄ videbant esse aliq̄d ab his falsis fratribus.
Ab his aūt qui videbantur esse b
¶ apd vos. a ¶ dū in lege erāt anq̄ essent apli.
a aliquid: quales aliquādo fuerit: c
a ¶ precrea nec ꝓsunt nec obsunt: innuit tn̄ se ꝓualuisse. ¶ referre. ¶ i. nō ꝑdest. b ¶ q̄r. ¶ no verbo illis: sꝫ h̄ dico de⁹ ꝑ.h. c ¶ magnā vl̄ paruā.
nihil mea itereſt. † Deus eni per/ d e
a ¶ qui imperitꝭ tribuit sensū ⁊ mihi dedit.
sonā hois nō accipit. Mihi aūtē f
¶ h̄ nō d: ī cōtumeliā eox. ¶ nō sūt superiores iuēti q̄ ego. a ¶ pon⁹. ¶ opinionē ipugnātiū.
b qui videbantur aliquid esse nihil g
contulerunt. Sed ecōtra cum vi/ h i
¶ vt fideli.
dissent q̄ creditū est mihi euāgeli
¶ ita principaliter.
c um ꝑputij: sicut ⁊ petro circūcisio k
a ¶ per hoc videt. ¶ i. dedit quecunqꝫ habet ¶ digendo.
b nis: qui eni opat⁹ ē petro in apo/ l
¶ iudeorum. ¶ ad meū honorē.
stolatū circūcisiōis: opat⁹ ē ⁊ mi/
hi inter gentes: et cuꝫ cognouis/ m
¶ q̄ miracula feceram: q̄ gentes conuerteram.
sent gratiam que data est mihi:
¶ qui semper in secreto cum dn̄o fuerunt.
iacobus et cephas et iohannes n o
¶ sustentatio totius ecclesie.
e f qui videbantur columne esse: de/ p q
xtras dederūt mihi ⁊ barnabe so
¶ signum. ¶ ad hoc. ¶ iremus.
g cietatis: vt nos in gentes: ipsi au
¶ hoc addiderunt. a ¶ hierlm. ¶ q̄ ꝑcia rex suax venditax ad pedes aplox posuerant.
tem in circumcisioneꝫ: tm̄ vt pau r s
a ¶ ad opus illox collectas faciendo. ¶ ecce quod nobis egebant.
perum memores essemus. Qd t
a ¶ ante admonitionem cox. b ¶ non minus diligenter q̄ illi preceperunt.
etiam sollicitus fui hocipsum fa/
a ¶ ipsi nihil mihi contulerunt sed ego petro
cere. † Cum autē venisset cephas v
a ¶ qui locus gentiū erat. b ¶ nō in occulto sed corā omnibus quibus nocebat. ¶ eundo. ¶ in presentia omnium. c ¶ tanq̄ par.
b antiochiam: in faciem ei resti/
a ¶ qd nō aniaduertebat iudicādo. ¶ nō temere. b ¶ dignus reprehensione: ꝓ alijs: nō ꝓ se.
tit: quia reprehensibilis erat.
¶ hoc modo. ¶ iudei.
i Prius enim q̄ venirent quidam
a ¶ hierosolymitane ecclie episcopo. b ¶ nō hns discretionē in cibis.
a iacobo: cum gentibus edebat.
¶ illi. a ¶ latenter per aliquas occasiōes. ¶ a cib gentilium.
Cum autem venissent: subtrahe/
¶ ꝓ se gregē faciebat cū iudeis. b ¶ nō cibos. ¶ q̄r erāt ifirmi: vel si firmi: ꝓ more suo scādalizarent.
bat ⁊ segregabat se: timēs eos q̄ x
a ¶ quasi discerneret cibos.
ex circūcisiōe erāt. Et simulationi ei⁹ y
a ¶ q̄ erāt antiochie b ¶ doctor gentium.
ꝯsēserūt ceteri iudei: ita vt barna
¶ gētib⁹ subtract⁹. ¶ iudaice cōsrtiōis.
bas duceret ab eis ī illā simulationē.
¶ ego solus.
k Sꝫ cū vidissē q̄ nō recte ābularēt

a ¶ Permaneat apud vos. sine admixtione veteris fermenti. b ¶ Ab his autē. Consequēter declaratur quarta pars suprapositē minoris. s. q̄ doctrina pauli per principales apostolos in nullo fuit augmētata: sed magis econuerso doctrina pauli valuit eis in tēporali subsidio. iō dicit: Ab his autē qui videbant esse aliquid. s. petro: iacobo ⁊ iohanne supple nihil accepi. c ¶ Quales aliquando fuerūt. s. ante vocationē suā a christo. tūc eni fuerunt pauperes illitterati ⁊ simplices. sic patet ex euāgelio. paul⁹ aūt añ vocationē suā fuit instructus in lege ⁊ ꝓphetis: ⁊ etiā potēs ⁊ nobilis. d ¶ Nihil mea interest. i. nō est necesse talia referre. cuius causa subditur: e ¶ Deus eni ꝑsonā homīs nō ac. vocando ad fidē vel apl̄atū ꝑpter potentiā tpalē: nobilitatem generis vel scientiā: sꝫ plures vocauit simplices ⁊ pauperes: licet aliq̄s a ꝑncipio litteratos vocauerit vt dictū ē de paulo. ⁊ idem patet de nathanaele ⁊ nicodemo. f ¶ Mihi enim qui videbant esse aliq̄d. i. ꝑncipales apli. g ¶ Nihil cōtulerūt. in noticia euangelij vl̄ subsidio tpali. h ¶ Sed ecōtra. cōtuli eis: quod postea magis exp̄mit. i ¶ Cū vidissent q̄ creditū est mihi euāgeliū ꝑputij. i. officiū aplat⁹ ad ꝑdicādū gētilib⁹. k ¶ Sic ⁊ petro circūcisiōis. i. officiū apostolat⁹ ad predicandū iudeis. l ¶ Qui eniꝫ operatus est ⁊c̄. ab eodē eni vterq̄ vocat⁹ est ad fidē ⁊ ad apostolatū. m ¶ Et cū cognouissēt gratiā q̄ data est mihi. hoc autē cognouerūt ꝑ donū linguarū ⁊ operationē miraculorū: ⁊ cetera dona ad apostolatū necessaria q̄ ita eminenter erant in paulo sicut in istis. n ¶ Iacob⁹. frat dn̄i. o ¶ Et cephas. i. petrus vt patet Ioh̄. j. p ¶ Videbantur colūne esse. i. ꝑncipales in ecclesia iudeox. q ¶ Dextras de. mi. ⁊c̄. modus est cōfirmandi fedus amicitie dando mutuo man⁹ dextras. r ¶ Tm̄. s. rogauerūt nos. s ¶ Vt paupeꝝ memores essem⁹. i. fideliuꝫ in hierusalē habitātiū: qui vēditis possessionibus ꝑcia posuerūt ad pedes apostolorū abrenūciātes proprietati: ꝑpter quod postea egētes indigebant per alios credētes qui sic nō abrenūciabant in bonis tpalibus adiuuari. t ¶ Qd etiā sollicitus fui hocipsū facere: sicut patet in precedentib⁹ epistolis. v ¶ Cū autē. Hic ꝯn̄r declarat vltima pars ꝑdicte minoris. s. posite. s. q̄ veritas euāgelica ꝑ paulū ꝑdicata de cessatiōe legaliū in sinceritate sua reposita fuit: q̄uis petr⁹ ꝑncipalis aplus aliq̄ mō palliasset ꝯtrariū: segregādo se a cōione credētiū de gētilib⁹ eo q̄ erāt incircūcisi: ne scādaliçaret credētes de iudeis. de quo reprehēdit eū manifeste paul⁹ ad declarationē euāgelice veritatis ⁊ ptꝫ ex dictis lr̄a paucis except̄ q̄ discutient. x ¶ Timēs eos. s. scandaliçare. y ¶ Et simu. cui⁹ itellect⁹ postea explanabit mag̃ ad v̄itatē euāgelij in mō obseruādi legalia: vt dicetur

barnabas iā ꝯūsis mlt̄ gētib⁹ vēissēt antiochiam. Quidā de iudea dicebāt sine lege moysi neminē posse saluari: tunc vtriqꝫ de hac q̄stiōe ascēderūt hierlm ad aplos. Petr⁹ vo ait: De⁹ dedit illis spūm sicut ⁊ nobis ⁊ nihil discreuit inter nos ⁊ illos: fide purificās corda eorū. Quid ergo tentatis deū īponere iuguꝫ qd neqꝫ nos neqꝫ patres nostri portare potuim⁹? Sed ꝑ grām credim⁹ saluari sicut ⁊ illi. Petrus itaqꝫ bn̄ sēsit de abolitione legis: sꝫ simulauit ꝑ timore iudeox ne occasione gentiū a fide recederent ⁊ sic ꝑderet suū gregē. Simulauit aūt ⁊ paulus ꝓ sili metu: vt in circūcisiōe timothei: ⁊ ipse q̄ nutriuit comā ex voto vt naçarei: in cēchris ex lege caput totondit. Post multa etiā in hierlm cōsilio iacobi ⁊ ꝑsbyteroꝝ purificat⁹ fm legē intrauit in tēplū ⁊ hostiā obtulit. Ecce quō iude⁹ in. ¶ Aug⁹. vo de gētibus credētes dicit legis onere liberos esse. de iudeis: legi esse subiectos: nec peccare si circūcidūt ⁊ sacrificāt: si mō spē salutis in eis nō cōstituāt: nec peccat petr⁹ si iudaiçat: sꝫ q̄ gētes cogit iudaiçare suo exemplo in quo solo paul⁹ eū reprehēdit vt doctor gētiū: vt sit reꝑhēsio vera nō dispēsatoria. ¶ Hiero. Sꝫ si post euāgeliū bene facit q̄ iudaiçat in sacrificijs ⁊ ceteris: ī heresim labimur cherinthi ⁊ hebiōis q̄ ꝑpter h̄ sūt anathematiçati. q̄ euāgelio miscuerūt cult⁹ leg̃. Qui dū volūt ⁊ iudei ⁊ xp̄iani eē neutrū sūt. Et si tales suscipimus vt in ecclesia dei faciāt qd fecerūt in synagoga sathane: nō illi christiani fiēt: sꝫ nos iudeos faciēt. Sūt vtiqꝫ iudeox cerimōie omnib⁹
Ro. 10. a mortifere fidelib⁹: Finis eī leg̃ xp̄s. Itē lex ⁊ ꝓ
Luc. 16. b phete vsqꝫ ad iohānē. Et ꝯsūmabo testamētū nouum sup domū isrl̄. nō dic̄ ꝓplo gētium sꝫ iudeis vt nō in vetustate lr̄e viuant s̄ in nouitate spūs. Nec sūt ille cerimōie res indifferētes int̄ bonuꝫ ⁊ malū. Si obseruāde sūt salutē afferūt. Si salutē nō afferūt nō sūt obseruāde. a ¶ Dixi cephe. Aug⁹. Ip̄e petr⁹ qd a paulo fiebat vtilit̄ libertate charitatis secū ac benigna pietate hūilitat⁹ accepit. Atqꝫ ita exēplū poster̃ ꝑbuit tāto sanctius q̄nto ad imitādū difficili⁹ q̄ nō dedignēt maiores sicubi forte recti tramitē reliq̄ssent: etiā a posterioribus corrigi. Laus itaqꝫ iuste libertat̄ ī paulo: sctē hūilitat̄ in petro. ¶ Dixi cephe. Vt in eo qui pri⁹ ē discāt ceteri. ¶ Hiero. Hinc discāt galathe petri auctoritate nō esse iudaiçādū q̄ in h̄ rep̄hēsus est. b ¶ Quō cogis. Nō doctis impio: sꝫ ꝯuersatiōis exēplo. c ¶ Nos natura. Cōmēdata auctoritate sua iā rōnib⁹ incipit agere q̄ carnales obseruātie post xp̄m nō sunt obseruande. Quasi di. Gētes nō debēt iudaiçare. q̄r nos qui valuim⁹ in lege scim⁹ eā nō iustificare: ⁊ iō ea dimissa ad xp̄m confugim⁹. d ¶ Nisi in fide iesu xp̄i. Nō iō dicit ex fide q̄ opa bōa frustrent: cū de⁹ reddat vnicuiqꝫ fm opa sua. Sed q̄r opa sūt ex grā: nō ex operib⁹ grā: q̄r fides ꝑ dilectionem operāns nihil operaret nisi ipsa dilectio dei diffūderet in nob ꝑ spūmsctū: nec ipa fides esset ī nobis nisi de⁹ eā daret. e ¶ Ois caro. Nota q̄ d

iudeis

a ¶ nō q̄rtū ad īctionē: sed. ¶ q̄r ꝓ h̄ ꝓibat v̄itas vt gētes iudaiçaret. b ¶ q̄r ꝓ his sanādis dictū ē vt oēs illi⁹ obiurgatiōe sanarent.
a ad veritatē euāgelij: dixi cephe cō a
a ¶ q̄ fuit in ritu iudaico dimisit: q̄d q̄ nō fuerūt facere debuerāt. ¶ natione et genere.
rā omnib⁹: Si tu cū iude⁹ sis gē/ b
¶ gētiliū nō iudeox ritu. a ¶ q̄r scit nihil cōferre
b tiliter ⁊ non iudaice viuis: quō gē c
¶ que oia q̄ vidēt in ee putāt necessaria saluti.
c tes cogis iudaiçare? Nos natu/ d
a ¶ nō ꝓseliti. ¶ sumus. b ¶ petōres q̄dē sed nō vt gētes idolatre ⁊ immūde. c ¶ petōres vsus ē dici valde intēs nō de his q̄ cū iuste ac laudabiliter viuāt: nō sūt sine petō
ra iudei: ⁊ nō ex gentib⁹ petōres.
a ¶ sed tamen.
Scientes aūt q̄ nō iustificabitur e
a ¶ quātuscunqꝫ in lege. ¶ iudeus. b ¶ q̄ sunt de sacrificijs et alijs legalib⁹. ⁊ ¶ nullo deniqꝫ modo. ¶ i. qua creditur in xp̄m.
b homo ex operibus legis: nisi in fi f
¶ ergo etiam nos iudei sicut et gentes.
dē iesu christi. Et nos in christo g
¶ opera sunt ex gratia. sꝫ nō ex opib⁹ grā.
iesu credimus: vt iustificemur ex
a ¶ q̄r ipsa pria ē ex q̄ iperrāt cetera. ¶ aliq̄ modo
fidē christi et non ex operibus le/
a ¶ q̄r iude⁹ nō ē iust⁹ ex lege: multomin⁹ caro. i.
gis. † Propter quod ex operibus
peccator ex gētib⁹. a ¶ gētilis.
c legis nō iustificabit omnis caro.

vt dicet plen⁹. a ¶ Corā omnib⁹. q̄r defect⁹ erat public⁹. b ¶ Si tu cū iude⁹ sis gētilit̄ viuis ⁊ nō iudaice. s. an̄ aduentū iudeorū. c ¶ Gētes cogis iudaiçare. nō impio sꝫ facto: q̄r ex mō se habēdi in legalib⁹ aliq̄ gētiles credebāt eox obseruationē necessariā ad salutē. Ad maiorē tn̄ declarationem huius littere ⁊ precedentis sciendum q̄ Hieronymus ⁊ Augustinus videntur varia sensisse de legaliuꝫ cessatione: maxime quo ad cerimonialia de quibus ē hic sermo. Hieronymus enim distinxit duo tēpora tm̄. Vnū ante passionē xp̄i in quo legalia habuerūt vim obligatiuā ⁊ expiatiuā suo mō. Aliud post passioneꝫ christi in quo legalia fm ip̄m stati erāt mortifera: ita q̄ seruātes ea mortalit̄ peccarēt. Et ꝯn̄r habuit dicere q̄ apli p⁹ passionē xp̄i nūq̄ seruauert ea fm veritatē: sꝫ solū quadā pia simulatiōe. s. ne scādaliçarēt cōuūsos de iudeis: ⁊ aliox cōuersionē impedirēt: q̄ q̄dē simulatio nō est sic intelligēda q̄ act⁹ illos fm rei v̄itatē nō facerēt: sꝫ q̄r nō faciebāt illos tanq̄ legis cerimonias obseruātes: sicut si q̄s pelliculā mēbri virilis absciderēt nō cā circūcisiōis s̄uāde: s̄ sanitatis recupande. Sꝫ qm̄ idcecēs videt q̄ apli ꝑpt scādalū occultarēt ea q̄ ꝑtinēt ad veritatem vite ⁊ doctrine: ⁊ q̄ simulatione vterentur in his que ꝑtinent ad salutem fidelium: iō ꝯueniēti⁹ distinxit ¶ Aug⁹. tria tp̄a. Vnū ante passionem xp̄i in quo legalia cursū suū habuerūt. Aliud autē post diuulgationē euāgelij in quo legalia sūt mortua ⁊ mortifera. Tertiū est tp̄s mediū. s. a passione christi vsqꝫ ad diuulgationē euāgelij ī quo legalia fuerūt mortua: q̄r nullā vim habebāt: nec aliq̄s ea s̄uare tenebat: tn̄ nō erāt mortifera: q̄r conuersi de iudaismo poterāt illa licite s̄uare: dū tn̄ nō ponerēt ī eis spē: reputātes illa sibi necessaria ad salutē q̄si sine eis fides christi iustificare nō posset. Hec autē licētia seruādi ad tp̄s legalia fuit ex instictu spūssctī: q̄r si ꝯuersis de iudaismo ad fidē stati fuisset inhibit⁹ leg̃ rit⁹: sic ꝯuersis d̄ gētilitate idolatrie cul
tus: videret q̄ lex sp̄ fuisset mala sic idolatria: nec † Ro. 3. e
ꝓ ꝯn̄s a deo data fuisset. Illis aūt q̄ cōuertebāt de gentilitate nō inerat cā talis obseruātie: ꝑpter qd paulus circūcidit timotheū ex matre iudea natuꝫ: Act. xvj. Titū vo q̄ nat⁹ fuit ex gētilib⁹ noluit circūcidere vt ꝑdictū est. gētilib⁹ tn̄ īposita fuit ad tp̄s obseruatio aliquox legaliū: vt h̄r Act. xv. s. q̄ abstinerēt ab imolat̄ simulacroꝝ ⁊ sāguine suffocato: nō tanq̄ necessarijs ad salutē: sꝫ ad amicabilē societatē iudeoꝝ ⁊ gētiliū ad inuicē: nā illo tp̄e iudei abhorrebāt ista cōedere: sicut etiā frequēter cōtingit q̄ aliq̄s existēs in societate alteri⁹ abstinet a cibis socio suo abominabilib⁹. ꝓcedēte vo tp̄e: cessante cā cessauit ⁊ effectus. igit apli de iudaismo ꝯuersi tp̄e intermedio. s. a passiōe xp̄i vsqꝫ ad publicationē euangelij leguntur aliquādo seruasse legalia licite mō ꝑdicto. Sed cōtra h̄ videt q̄ h̄ dicit q̄ petrus fuit reprehēsibilis ex tali obseruatiōe. Dicēdū q̄ nō peccauit ex fctō: qd erat sibi licitū vt dictū ē: s̄ ex mō faciēdi: q̄r ī h̄ nimiā diligētiā adhibebat ne iudeos offēderet: ita q̄ ex hoc sequebat scādalū gētiliū intātuꝫ q̄ aliqui inducebant ad credēdū q̄ talis abstinētia ciboꝝ in lege ꝓhibitorū esset necessaria ad salutē. ¶ Et ꝑpter hoc paulus qui erat gentiliū apostolus: ip̄m publice rep̄hendit: ⁊ petrus audito periculo gentiliū sibi acquieuit: ꝑpter qd licet peccauerit in mō obseruandi: ꝑpter qd vere rep̄hensibilis fuit vt scribit hic paul⁹ in scriptura catholica in qua nihil est falsū: fuit tamen peccatū veniale qd bene fuit post confirmationē spūssctī in aplis. vnde dicit Ioh̄. j. canonica. j. ca. Si dixerim⁹ q̄r peccatū non habem⁹ nosmet ipsos seducimus ⁊ veritas in nobis nō est ⁊c̄. d ¶ Nos natura. Hic ex predictis infert cōclusionē intentā. s. q̄ legalia per doctrinā euāgelicā quā ꝑdicauit sūt euacuata nec vlteri⁹ sunt seruāda: ⁊ ꝑmo ostēdit hoc generalit̄. scđo specialit̄. ibi: Si enim. ¶ Circa primum facit talem rationē: Iudei per fidem christi contentā in euangelio iustificati dimittunt legalia. ergo gentiles per eandē fidē iustificati: quales erant galathe quibus scribebat: multomagis debent dimittere: consequentia patet: q̄r lex fuit data iudeis ⁊ nō gentilib⁹. antecedens probat apostolus per seipsum ⁊ alios apostolos. dicens: Nos natura iudei ⁊ non ex gentibus nati peccatores: id est nos qui sumus natione iudei: ⁊ non ex gentilib⁹ fuimus peccatores: supple q̄uis fuimus sub lege existentes.
e ¶ Scientes autem quia non iustificatur homo ex operibus legis: propter suam imperfectionem. f ¶ Nisi in fide iesu christi. vnde et patres veteris testamenti non fuerunt iustificati nisi per fidem venturi.
g ¶ Et nos in christo iesu credimus vt iustificemur. Per eandē eni fidem iustificantur fideles noui testamenti: quia quem illic crediderunt venturū isti credunt venisse ⁊ redemptionis mysterium cōpleuisse: sed quia pseudo apostoli dicebant q̄ fides christi non iustificat sine legalium obseruatione. ideo consequenter hoc remouet dicens:
D

 Quod si q̄rē

a ſ ſed ſi diciris nos peccaſſe q legē dimiſimus et in chriſto iuſticiam qrim⁹: tūc ḋ hoc pcepit eſt peccati miniſter: ſʒ nūḋ. q. mirū eſt ſi ḋs dicat:

a Quod ſi querentes iuſtificari in chriſto: inuenti ſumus ⁊ ipſi peccatores: nunquid chriſtus peccati mi

a ſ q xpō peccauerit ḋ legē deſtruxit vel ḋ eā miniſtrauit: ego cui ſequar ei⁹ legē deſtruxi ronabiliter viuēdo ⁊ docēdo: et ſi reedifico cōtra legē facio: nā p auctorē legis ipam legem dimiſi quaſi ei mortuus nullū ſenſū eius habēs.

niſter eſt? Abſit. Si eniʒ q̄ deſtruxi iterū hec reedifico: preuaricatorem me conſtituo. Ego enim per

ſ ad honorem dei.

legem legi mortuus ſum: vt deo

ſ et poſſū q2. ſ cōcupiſcētie nrē ī ea crucifixe ſt.

viuā: chriſto confixus ſum cruci.

ſ nō ē in me iuſticia mea ſed dei. a ſ .i. ver⁹ hō.

Viuo aūt iam non ego: viuit vo

ſ nou⁹. a ſ ⁊ ḋd ē expōit. ſ .i. bñ poſſū opari.

in me chriſtus. Quod autē nunc vi

a ſ corruptibili in q̄ eſt incertum viciorū .i. q igne non vtor p fidē ē nō p opa laborioſa. b ſ cui⁹ fidēs valere pōt.

uo in carne: in fide viuo filij dei:

ſ p ḃ fides efficaciā hʒ. a ſ p dilectionē b ſ qui rārus. ſ ſolum non aliud ſacrificium.

qui dilexit me: et tradidit ſemet

a ſ ergo nō recipio legē qḋ eēt abijcere grām. nec debeo: quia. ſ vel nō ſū ingrat⁹ gratie dei.

ipm p me. Non abijcio grāʒ dei.

ſ non abijcio vel non ſum ingratus vt aliud ei cōpararem. ſ eſt.

Si enim p legē iuſticia: ergo chri

ſ fruſtra.

ſtus grat mortu⁹ eſt. Ca. III

ſ q. nō ex lege: ſʒ ex fide iuſticia ē et xpō ex dilectiōe ſe p nob tradidit. ſ ⁊ cū hec oia cōſtēt ⁊ ī hīs iſtructi fuiſt. ſ dolēdo. ſ p icrepationē cō

O Inſenſati galathe: quis

monet. a ſ p ſilc. vt qḋ añ oclos ē nō videat: veritas ſ igerit ⁊ ei nō credut. ſ vel credere.

vos faſcinauit veritati nō obedire?

a ſ .i. dū p legē xpm deſeritis: xpūs ē a vobis pſcript⁹ ſicut a pilato. ⁊ dū inſufficiētē credit a crucifixorib⁹ nō differtis.

Añ q̄r oclos ieſus xpūs pſcript⁹ ē

a ſ ſuis ſitis faſcinati ⁊ ſtulti: tamen.

⁊ in vobis crucifixus. Hoc ſoluʒ volo a vobis diſcere. Ex opib⁹ legis ſpūm accepiſtis: an ex audi

ſ et q2 ex fide ergo adeo ſtulti.

tu fidei? Sic ſtulti eſtis: vt cum

ſ fctō. ſ initiū ſalutis habuiſtis. a ſ cū puectiores p carnē .i. carnales q̄rit cōſūmari: a qb⁹

ſpiritu ceperitis: nūc carne cō

nec initiū poterat haberi. a ſ nō cōſūmami: ſed habita pditis: et omnino.

ſummamini? Tāta paſſi eſtis ſi

ſ .i. ſine vtilitate. a ſ ḃ cōfirmo: q2 in vobis ē: ſi vultis pderit: hoc dicit ne deſperēt.

ne cauſa: ſi tamen ſine cauſa.

a ſ miniſterio non auctoritate.

Qui ergo tribuit vobis ſpiritū

ſ miracula. ſ inter vos.

⁊ operatur virtutes in vobis: ex

ſ nō vtiq ex operib⁹: ſed ex fide: ⁊ ſi mihi q ibi valui nō pſunt: vos cur ea queritis.

operib⁹ legi: an ex auditu fidei?

ſ ita ſpūs ex fide: ſicut et iuſticia.

Sicut ſcriptū ē: Credidit abraam

ſ crederē. ſ ſufficiens cauſa.

deo: et reputatū eſt ei ad iu

ſ quia abraā iuſt⁹ ex fide. ſ quorū eē eſt ex fide

ſticiaʒ. Cognoſcite ergo: quia q̄

ſ iuſti.

ex fide ſunt hi ſunt filij abrae. Prouidēs aūt ſcriptura: q2 ex fide iuſtificat gētes de⁹ prenūciauit abrae: quia benedicētur in

ſ .i. in tuo ſemine. a ſ non tm̄ iudei. b ſ in tue fidei imitatione. ſ q2 auctoritas hoc dicit.

te omnes gentes. Igitur q̄ ex fi

a sicut abraam benedictus est per fidem.

de sunt: benedicentur cum fideli a

a qui ex fide sunt benedicent: ex operibus enim legis non: sed maledicent. et ideo non est intelligendum aliter quam supra exposuit: ut dicatur: in te. i. in tuorum

a abraam. Quicunque enim ex operi- b

operum similitudine. a ut nequeant euadere maledictum. b transgressionis.

bus legis sunt: sub maledicto sunt. c

b Scriptum est enim: Maledictus d

non solum cognouerit.

omnis homo: qui non perman-

non quibusdam tantum. a quod nullus potest. unde Petrus: Quid tentatis imponere nobis iugum quod neque nos neque patres nostri portare potuimus.

serit in omnibus que scripta sunt

a ita non modo velit sed opere impleat.

in libro legis: ut faciat ea. Quo-

ex lege est maledictio: quod autem non sit ex ea iusticia. et si apud homines qui fallunt.

c niam autem in lege nemo iustifi

a ex verbis abacuk.

catur apud deum: manifestum est

vita eterna.

d † quia iustus ex fide viuit. Lex autem e f

a ut pro futuris impleatur: sed pro temporalibus. nil mandat credendum. sed pro timore. b aliter plecterentur.

e non ex fide: sed qui fecerit ea: viuet g h

non apud deum. a ex lege maledictio non iusticia: sed nos iudeos qui sub maledicto: cur ergo vos ad id tenditis.

in illis. Christus nos redemit de i

f maledicto legis: factus pro nobis k

dum ut reus occiditur. ut tu discipulus illius sis. in Deuteronomio.

maledictum: Quia scriptum est: l

ideo reputatus est maledictus: quia suspensus. vere mortuus est omnis ut nemo christum excipiat. a pro suis sceleribus: quod non christus.

g h †Maledictus omnis homo qui pendet m

a ita nos iudeos redemit ut etiam in gentibus que non sub maledicto legis.

in ligno: ut in gentibus benedi- n

ctio abrae fieret in christo iesu: o

tandem utrique. a i. beatitudinem quam spiritus in arram datus promittit. b per fidem non per opera.

ut pollicitationem spiritus acci- p q

i piamus per fidem. † Fratres secundum r

i. humanam consuetudinem. a probo illud idem.

hominem dico: tamen hominis s

testibus et morte testatoris. a ut dicat non valere non benefactum esse.

confirmatum testamentum nemo t

a ut aliter de rebus illis disponat: sed est in auctoritate omnium. b scilicet. que non falleret deus.

spernit aut superordinat. Abrae a

a pluraliter. quia frequenter idem. i. eterna beatitudo promissa est. b christo.

dicte sunt promissiones: et semini b

abrae.

eius. Non dicit et seminibus quasi in multis: sed quasi in uno: et se-

a mini tuo qui est christus. Hoc au- c

tem dico testamentum confirma

a promissione facta abrae.

tum a deo: que post quadringentos d

a non infirmat promissionem lex: sed quod futura et quasi futura significat.

b et triginta annos facta est lex: non irri- e f

tum facit ad euacuandas promis

ex operibus legis.

siones. Nam si ex lege hereditas: g

excluditur promissio: et frustratur abraam. a de quo non est dubium quin habeat a per fidem.

iam non ex promissione. Abrae autem h i

per repromissionem donauit deus. k

a vel ut faceret transgredi ut optaret medicum. vel ut timore cessaret transgredi: ut quandoque idem faceret voluntate

c d Quid igitur lex? Propter transgressio- l m n

a et ideo iam non est tenenda. b de quo.

nem posita est donec veniret semen cui o p

quod per eum benedicerentur omnes gentes contra que facit: quam lege reducit. deus.

e f promiserat: ordinata per angelos in manu q r

Universidad ... Biblioteca

qui deus et hō inter deū ⁊ hominē.

a mediator ē. Mediator aūt vni⁹ nō

a non est inimica ꝓmissiōis sed cōfirmat eam.

b ē: de⁹ aūt vn⁹ ē. Lex ḡ aduersus ꝓ

missa dei? Absit. Si eni data esset

a non solum ex opinione.

lex que posset viuificare: vere ex

a sed cū hoc non sit potius cōdemnat: et sub peccato concludit.

c lege esset iusticia. † Sz ꝯclusit scri

.i. lex manēs et scripta vel q̄ nō dat spūm viuificantē. sz tñ est scriptura. a cur ergo data. b lex data est vt gratia quereret. ideo de⁹ sic disposuit vt homines nota sua et legis infirmitate accelerarent ad gratiā et credendo ꝓmissa cōseq̄rent.

ptura omnia sub peccato: ut pro

missio ex fide iesu xp̄i daret credē

lex cōclusit sub pctō: sed tñ fuit vtilis.

tibus. Prius aūt q̄z veniret fides:

a onere legis vel inuiti. b nō liberi sed serui. c q̄si in ergastulis. fuire coacti. q: occulta i antiquis.

sub lege custodiebamur: conclusi

in eam fidez que reuelanda erat.

a q: lex custodiebat ad fidē itaq₃. b pueros abilliciis reprimēs: et ad recta dirigēs timore pe

l † Itaq₃ lex pedagogus noster fuit

in christo iesu: vt ex fide iustifice

a q̄diu fuimus rudes: lex erat pedagogus. b mox vel in hac vita hoc bonū habem⁹ et ma ius in futuro.

remur. At vbi venit fides iam nō

a .i. coactione q̄ nō est necessaria liberis:

m sumus sub pedagogo. Omnes ei

entes. vnum et idem cū eo nō natura sed charitatis copula.

n filij dei estis per fidem in christo

a per fidem estis in christo: inde quicunq₃ .i. cuiusq₃ conditionis vel sexus.

iesu. † Quicunq₃ eni in christo ba

o ptizati estis christum induistis.

a in quo christo: id est in cuius fide. b pro nihil horum aliquis dignior est: ideo nemo iudaizet quasi per hoc sit dignior.

† Nō ē iude⁹ neq₃ grec⁹: nō seru⁹ ne

q₃ liber: nō ē mascul⁹ neq₃ femia.

Oēs eni vos vnū estis in xp̄o iesu. a

quasi vos estis in xp̄o. a .i. iusti p fidē: sic fuit abraam: et si semē abrae estis: quid ergo plus iudeis est nihil.

a Si aūt vos christi: ergo abrae se b

a .i. fm fidē xp̄i repromissi nō fm carnalē obseruātiā. b dico semē abrae estis: ⁊ ideo. regni.

mē estis fm ꝓmissionē heredes.

b Jco aūt q̄nto Ca. IIII

etate et scientia.

D Ico heres paruulus est:

cogit nullā ptātē hz. a q̄uis.

nihil differt a seruo cum g

futurus. a q̄ cū cōtra hostes defendant.

sit dominus omnium: sed sub tu h

q̄ ꝓ eo causas agāt ⁊ mores ei⁹ īformēt. a determinatū in quo libertas sui et suoꝝ sibi datur.

c toribus et actorib⁹ est vsq₃ ad pre i

finitū tempus a patre. Ita ⁊ nos k

a cognitione dei et virib⁹. b sub lege que est prima institutio ad fidem et iusticiam.

d cū essemus paruuli: sub elemētis l m

Nico. de lyra

Additio.

Replica.

℥ tũ territi minis: tũ capti blãdicijs.
a b mũdi eram⁹ ſuiectes. †At vbi vẽit a
℥ .i. poſtꝙ tpa pcedẽt adiplerũ ẽ: vł q̃ i eo plene ſpũs dona daſ. b ℥ fecit viſibilẽ hominibus.
c plenitũdo tpis: miſit deus filium b c
℥ creã.
d e ſuum factum ex muliere: factum d
a ℥ ſub onere legis ſicut ſub aliis penis. b ℥ nõ vt ab ea expiareſ: ſʒ vt ab ea liberaret ſicut a penis.
ſub lege: vt eos qui ſub lege erãt e
a ℥ .i. bona q̃ p gr̃am danſ: p q̃ ſũt filij. ℥ ſicut p ticipat nr̃a natura: ita ad ſuã nos adoptat.
f redimeret: vt adoptionem filioꝝ f g
℥ non ſolum nos iudei qui credim⁹ filij: ſed et vos gentiles quod pbat effectus: quia miſit.
g reciperem⁹. †Quoniam autẽ eſtiſ h i
a ℥ pater. b ℥ quẽ etiam filius mittit.
℥ qui probat vos eſſe filios.
h i filij dei: miſit deus ſpiritum filij k
a ℥ tã iudeoꝝ ꝙ gẽtiliũ. b ℥ q̃ fac clamare qđ nũ ꝙ pſumeremus niſi ſpũs doceret.
k ſui in corda veſtra clamantem: l m
a ℥ quia ſpũs clamat in vobis pater. b ℥ a tem pore gratie. ℥ a rpe chriſti.
l †abba pater. Itaꝙ iam non eſt n o
a ℥ aliquis nr̃m qui in xp̃m credim⁹ vt olim. ℥ ex dilectione ſeruiens. c ℥ in futuro.
ſeru⁹ ſed filius. †Qz ſi filiuſ ⁊ hereſ p q
a ℥ per operationem dei. b ℥ modo filij. ſed tũc quãdo infideles. c ℥ et ita erat aliqua excuſatio.
per deum. Sed tunc quidez ignõ r s
a ℥ ſui ſed opinione hominum.
m rantes deum: his qui natura nõ t
a ℥ cum aperta veritas. b ℥ et ita grauius pec catis ꝙ olim.
ſũt dij: ſeruiebatiſ. Nũc aũt cũ cõ v x y
a ℥ quod non a vobis ſed potius gratia dei ap probari et amari.
n gnoueritiſ deũ: imo cogniti ſitiſ a z
a ℥ a fide. b ℥ vt añ cõuerſionẽ.
deo: quõ conuertimini iterũʒ ad a

a ℥ q̃a inſtabili ſpecie varianſ. b ℥ q: egẽt ſumma ⁊ ſtabili ſpecie creatoris: vt poſſint eſſe quo modo ſunt. c ℥ .i. legẽ initialẽ ad cultũ dei.
a b infirmã ⁊ egena elementa: q̃bus
a ℥ quaſi nõ diſtat mõ lex poſt xp̃m ab antiq̃ ido latria. b ℥ vultis ſeruire elemẽtis: ⁊ vere q: iã obſeruatis dies iudaico ritu vt ſabbata.
c denuo ſeruire vultis? Dies ob a
d e ſeruatis ⁊ mẽſes ⁊ tpa ⁊ annos. b c d
f a ℥ ħ iã facitis: pei⁹ ãt timeo. b ℥ vr̃am⁹ leuitatẽ nõ aliud. c ℥ vtilitate qđ ẽ ſi plene legẽ ſuſcipitiſ.
g Timeo vos: ne forte ſine cauſa e
℥ Sed.
h laborauerĩʒ i vobis. Eſtote ſicut f g
a ℥ q̃ legẽ dimiſi. b ℥ fui olim i lege. c ℥ modo vultis eſſe ⁊ dimiſi nõ ſine rõne. d ℥ quaſi obſe cro ⁊ ſecure poſſum vt quos merito diligo. h
i k egõ: q: ⁊ ego ſicut vos. Fratres i k
a ℥ ⁊ ita nõ penes vos inimicitiarũ eſt cauſa.
l obſecro vos: nihil me leſiſtis. l
℥ nõ leſiſtis: ſed honorifice recepiſtis: cũ cauſam ſpernendi habuiſtis.
a ℥ cum pateret perſecutionem.
Scitis autẽ q: per infirmitatem m
a ℥ quia caro mea affliєta erat. b ℥ et p tanto tempore nõ ſpreuiſtis ⁊c̃.
carnis euãgelizaui vobis iãʒ pri n
a ℥ .i. me tribularũ p qđ diabolus vos tentabat ne crederetis. b ℥ qua videreſ quales eſtis.
m dem: ⁊ tentationem veſtram in o
a ℥ poſt cõuerſionem vt vilior eſſem. ℥ tanꝙ vilem ante cõuerſionem.
carne mea nõn ſpreuiſtis neꝗ re p
a ℥ vt ab hoc cõuerti abhorreretis. ℥ vt nõ ſuſci peretis cõmunionẽ periculi mei. b ℥ ac ſi angelus veniſſet: vel me angelũ credidiſtis.
ſpuiſtis: ſed ſicut angeluʒ dei ex q
a ℥ ac ſi ipſe veniſſet. b ℥ qui in eo.
cepiſtis me ſicut chriſtum ieſum.
℥ ⁊ q: tũc ita feciſtiſ. ℥ q̃ſi mirũ ẽ ei ꝙ a bono deci diſtis. a ℥ q̃ dicebamini beati bonis initijs ⁊ q̃ſi q̃buſdã pficiẽdi gradib⁹ ferueñtes. ℥ q̃ſi pudeat
n Ubi eſt ergo beatitudo veſtra? r
vos eſſe mutatos. a ℥ vere beati fuiſtis vel ſicut angelũ et xp̃m me excepiſtis.
Teſtimoniũ enim perhibeo vo s
a ℥ ad vtilitatẽ eccliẽ. ℥ nõ põt fieri qđ iuſte nõ fit. b ℥ qđ iter oĩa chari⁹ ẽ vobis. ℥ ⁊ iõ de vo
o bis: q: ſi fieri poſſet: oculos ve t v
bis pl⁹ dolẽdũ. a ℥ ad vtilitatẽ pdicatiõis mee
ſtros eruiſſetis ⁊ dediſſetiſ mihi.
a ℥ ⁊ cũ hoc ita ſit: eſt ergo credibile ꝙ inimicus.
Ergo inimicus vobis fact⁹ ſum x
a ℥ quaſi p hoc videor inimicus: q: verũ dico ſed ſi fallerem putarer amicus. b ℥ diligunt.
p q verũ dicens vobis? Emulantur y

Universidad ... Biblioteca

vos nō bene: sed excludere vos volūt: vt illos emulemini. Bo/num aūt emulemini i bono semp: r nō tm̄ cum presens sum apud vos. Filioli mei quos iterum parturio: donec christus formet in vobis. Vellem aūt apud vos esse modo r mutare vocē meā: quoniam cōfundor i vobis. Di/cite mihi qui sub lege vultis esse: legem nō legistis? Scriptū est enim quoniā abraam duos fili/os habuit: vnū de ancilla: r vnū de libera. Sed qui de ancilla fm carnem natus est: Qui autem de libera: p repromissionē. Que sunt per allegoriā dicta. Hec eniz sunt duo testamenta. Unum q/dem in monte sina in seruitutem generans: q̄ est agar. Sina enim mons est in arabia: qui coniun/

ctus est ei q̄ nunc est hierusalem r seruit cum filijs suis. Illa aūte que sursū est hierusalem libera ē: que est mater nostra. Scriptum est eniz: Letare sterilis que non paris: erumpe r clama q̄ nō parturis: qz multi filij deserte ma/gis q̄ eius que habet virum. Nos aūt fratres fm isaac pmis/sionis filij sum9. Sed quō tūc is qui fm carnē natus fuerat pseq/baf eum qui fm spiritum: ita et nunc. Sed quid dicit scriptura? Eijce ancillā r filium eius. Non enim heres erit filius ancille cuz filio libere. Itaq3 fratres non su/mus ancille filij: sed libere. Qua libertate christus nos liberauit.

Additio .j.

Additio .ij.

Replica.

Universidad de Deusto Biblioteca

S Tate ⁊ nolite ⁊c. Si circūcidamini. Aug⁹. Circūcisio et cetera legalia ita natis ⁊ institutis nō sūt noxia: sz nō necessaria: magis noxiū erat ea phibere q̄si noxia. Gētiles vero ad talia nō sūt cogēdi: sz si nolūt eis congruere vt Timothe⁹ nō sūt phibēdi: sz si in his cōfidūt sūt pditi: sz his q̄ illa tenere ne videant iprobata potius q̄ terminata: gētib⁹ vero nō sūt iponēda ne videāt aut nō eā pmittēdi xp̄i instituta aut adhuc pmittere sz cessando iā ptz signa futuri fuisse: q̄ cū honore paulatim deserēdo erāt sepeliēda: nō vt sacrilegia gentiū fugiēda. Hiero. Aut ista legalia post xp̄i passionē siue i eis spes ponatur siue nō obseruātib⁹ dixit eē noxia nisi dispēsatorie custodiāt. Un̄ inquit: Antequā iciperet noua p̄dicatio oportuit circūcidi. Nūc aūt legi fide succedēte nihil pderit fideli addita circūcisio sz oberit. Amb. Mai⁹ eni malū ē ex libero seruū fieri q̄ nasci. b Debitor ē vni. le. Hoc iō ait vt terrore tā inumerabiliū obseruationū q̄ i lege scripte sūt (ne oēs implere cogerent: qd nec ipsi iudei: nec patres eo⁊ iplere potuerūt sicut petr⁹ ait) abstinerēt ab his q̄b⁹ eos aliq̄ subijcere cupiebāt. c A gr̄a excidit q̄ ad h venit vt cessante onere iustificet: qd q̄ reducit hāc pdit. d Nos ei. Qui i lege cōfidit amittit gr̄am qd ex cōtrario pōt videri: qz ex fide iusticia ⁊ spes. i. eterna beatitudo: ⁊ h facim⁹ p spiritū: ne putemur falli. e Spem iusticie. i. quā sperat iusticia. s. vitā eternā: vel q̄ sperat ipsa iusticia. Fides eni esuriēs ⁊ sitiēs iusticiā sperat i ea renouari ⁊ pficere. Uel spes iusticie est xp̄s ex q̄ sperat iusticia ipsa. f Nā i xp̄o iesu ⁊c. His vero q̄ in xp̄o iesu volūt pie viuere virtutes appetende sūt ⁊ vitia fugiēda. Media vero q̄ inter virtutes ⁊ vitia sūt: nec appetēda sūt nec fugiēda vt circūcisio ⁊ p̄putiū q̄ nihil valent in christo. g Sed fides. Aug⁹. Sine dilectiōe fides inanis ē. Fides cū dilectione christiani est. Alia est demonis. Nā ⁊ demones credūt ⁊ cōtremiscūt. Qui aūt n̄ credūt tardiores sūt ⁊ peiores q̄ demōes. Sz multū iterest: vtrū quis credat ipm̄ esse xp̄m: an credat in xp̄m. Nā ipm̄ xp̄m esse demones crediderūt: nec tñ in christū crediderūt. Ille eni credit in xp̄m q̄ sperat in xp̄m ⁊ diligit xp̄m. h Currebatis bene. Hic laudat galathas ⁊ eos p q̄s inducti sūt vt iudaiçare vellēt vituperat: ⁊ ne illis cōsentiant monet. i Modicū fermentū. Aug⁹. Ne putet' pauco⁊ hoim insidias cōtēnendas: vt eni scintilla parua res ē: ⁊ pene dū cernit nō videt: Sed si fomitē cōphenderit: ⁊ nutrimēta sui iuenerit menia vrbes latissimas salt⁹ regiones q3 cōsumit. Et sicut fermētū res modica videtur ⁊ nihili: sed cū farina conspersum totā massam corrūpit: ⁊ in illi⁹ vim trāsit oē qd mixtū est. Ita ⁊ doctrina puersa ab vno incipiēs vix duos aut tres primū i exordio reperit auditores: sz paulatim vt cācer serpit i corpe. Et iuxta vulgare puerbiū: vni⁹ pecudis scabies totū cōmaculat gregē. Igit' ⁊ scintilla statim vt apparuerit extinguēda ē: ⁊ fermētū a masse vicina semouēdū ⁊ scabiosū aīal a caulis oīm repellēdū. k Confido. Ideo cōfidere de his se dicit: qz nō spōte sz circūuēti errabāt. Et iō ostēsa mō vera via facile credit eos reuerti. l Cōturbat. vt. s. mutato ordine de spūalib⁹ sūtis carnales. m Quicūq3 est ille. Occulte inquiunt petrū lacerat: cui. s. in facie se restitisse scripsit: q non recto pede incesserit ad euāgelij veritatē. Sed nec paulus tā pcaci maledicto de eccl'ie principe loqueret': nec petrus dign⁹ vt portaret iudiciū ecclesie.

f ⁊ qz liberi. f nō est leuior hec seruitus q̄ idolatria.
a b S Tate ⁊ nolite ite Ca. V
a f nec saltē circūcisione: quia
rū iugo seruitut' cōtinē/
a f qui sum nōte auctoritatis.
ri. Ecce ego paulus dico vobis: c
a f vt spem salutis in eo habeatis. b f circūcisio iā nō solū nō pdest sed obest.
a qm̄ si circūcidāmini: christus vo/
a f nec hoc solū malū erit vobis.
bis nihil proderit. Testificor au/ d
a f sicut olim ante fidē. f iudeo ⁊ gētili. b f p habenda iusticia.
tē rursū omni hoi circūcidēnti se:
a f .i. ex debito oīa legalia debet implere qd exigit circūcisio. f vt eni baptism⁹ suā: sic circūcisio suā exigit iustificationē.
b qm̄ debitor ē vniuerse leg' faciē
a f xp̄s nō pderit qz vos q̄ gratia christi pri⁹ pleni eratis. b f virtutib⁹ xp̄i. c f vos dico.
de. Euacuati estis a christo. Qui e
a f aliter nō noceret circūcisio. f credit' iustificari. b f futura. i. indigni estis beatitudine eterna
c in lege iustificamini a gr̄a excidi
f iam habita. f qui non fallit.
d e stis. Nos ei spū ex fide spem iusti f g h
a f ex fide. qz nō ex alio. b f his qui sunt.
f cie exspectam⁹. † Nām i christo ie i
f equatur p̄putio circūcisio.
su neq3 circūcisio neq3 p̄putium
f que nō ociosa.
g aliquid valet: sed fides que p di/ k
a f dei ⁊ primi. b f ⁊ hec olim fuit in vobis.
f vel charitatē. f p opa fidei i pficiendo.
h lectionem operatur. Currebatis l
f quia ex dilectione.
bene. † Quis ergo vos fascinauit m
a f q̄ vltro se igerit. b f ipsi laborāt oib⁹ modis cursū vestrū ipedire sz nemini vos cōsē. f illo⁊.
veritati nō obedire? Nemini cō/ n
a f saltē eos audiēdo: qz opa legis seruanda suadēt. b f quasi ideo ne cōsenseritis: qz c f q̄ volunt vos mittere sub iugū legis.
senseritis. Persuasio hec non est o p
a f .s. deo. f sed a diabolo. b f ad vitā. c f nō consenseritis qz modicum. s. i. illi pauci acidi vel hec psuasio vel circūcisio ⁊ pauca legis.
i ex eo qui vocauit vos. † Modicū q
a f cōgregationē ecclesie fideliū. s. vel virtutū.
fermētū totā massam corrumpit.
a f hoc hortor ⁊ cōfido. f qz boni. f deo opante
k Ego cōfido i vobis in dño: q ni/ r s t
a f quasi cōfido in vobis sed ille. b f quasi purū fontē itellect⁹ vestri. f sustinebit dānationē.
f q̄ qd docui.
l hil alid sapiet'. Qui aūt ɔturbat v
f p nullo parcet ei. f ⁊ si carne sit fili⁹ abrae.
m vos portabit iudiciū: q̄cūq3 ē ille. x

Ipse tñ vt doctor pricipalis docet eā exponere p allegoriā. Q̄ si quis exponeret idē allegatū de agendis: eēt tropologia. si de sperādis: eēt anagogia: sicut apls exponēs de credēdis vt fiat allegoria. ex h ei nō fūdarēt p̄dicti expositores sensū mysticū i allegoria apli: sz in veritate text⁹ allegati. vide. s. j. Cor. iij.

In eo. ca. de ludo hismael vide correp. Gen. xxj. ⁊c. Ca. V

a S Tate. Postq̄ apls suā sentētiā de cessatione legalium ostēdit multipliciter esse in stā. hic cōsequēter iducit galathas ad ei⁹ obseruātiā: ⁊ diuidit i duas ptes: qz p̄io inducit ad h ex euasione mali. scd̄o ex cōsecutiōe boni. ibi: Uos i libertatē. Primū āt malū qd euadit p sniaz apli ē seruit⁹ q̄ ē mors ciuilis. iō dr: State i fide catholica. b Et no. iterū iu. ser. cō. leg' ei seruit⁹ erat q̄si iportabile. on⁹: vt dictū ē. s. iij. ca. Secūdum malū ē amisso gr̄e xp̄i. qd tāgit cū dr: c Ecce ego pau. ⁊ ptz lra. Tertiū est obligatio ad vniuersā legē faciēdā: qd vix aut nūq3 pōt q̄s facere: qd notat. cum dr: d Testificor aūt ⁊c. sicut eī i susceptiōe baptismi obligat recipiens ad fidē catholicā seruādā: sic i circūcisiōe obligabat ad legē mosaicā faciēdā: qz sic lex mosaica dr lex factorum: sic lex euangelica dr lex fidei. Ro. iij. Quartū malū ē separatio a xp̄o: ⁊ h notat cū dr: e Euacuati estis ⁊c. .i. i obseruātia legaliū q̄rit' iustificari: reputātes nō sufficere vobis fidē xp̄i ad salutē: ⁊ p ɔñs blasphemat' eū tāq3 ipotētē. f Nos eni spū. i. p spūsctm̄. g Ex fide. s. xp̄i. h Spem iu. expe. i. eternā beatitudinē: q̄ ē merces iusticie p xp̄m dāte. i Nā i xp̄o iesu ⁊c. i. ad salutē q̄ p xp̄m dat: circūcisio vel p̄putiū nihil opat. k Sz fides q̄ p cha. opat. Fides eni sine opib⁹ mortua est: vt dr Jaco. ij. ⁊ iō nō sufficit ad salutē cōsequēdā: ad quā reqrit vita gr̄e. l Currebat'. Hic ifert cōclusionē ex dict'. s. q galathe impediti erāt a pfectu iusticie p falsos aplos d. Currebat' bñ. ad brauiu3 salutis eterne. m Quis vos fas. scz ab isto cursu: supple docēs vos. n Ueritati nō obe. non q̄rit h ex ignorātia: sciens q h erat p falsos aplos: sz ex admiratione: sic saluator Luce. viij. Quis me tetigit? o Persuasio hec. s. seruādi legalia. p Nō ē ex eo ⁊c. qz nō est ex instinctu xp̄i: sz diaboli. q Modicū ferme. ⁊c. bonū eni cōsistit ex oīb⁹ circūstātijs bonis malū autē ex singulis defectib⁹: ita q vna sola circūstātia mala facit totū actū malū: ⁊ silr in cōgregatiōe fideliū vn⁹ puersus i fide corrūpit alios: qz tñ apls cōfidebat de correctione galatharū. subdit: r Ego cōfi. in vo. q ad admonitiōez meā vos corrigetis. s In dño. i. p adiutoriū dei: ita t Que nihil aliud sapietis. nisi veritatē euāgelij quā p̄dicaui vobis. v Qui aūt cō. vos. asserēdo q sine circūcisione saluari nō potestis. x Portabit iudiciū suū. i. penā sibi debitā. Cessationē aūt circūcisiōis ostēdit p debitū factū suū: erat eni natiōe iude⁹: ⁊ p ɔñs circūcisus: ppter h nō ē credibile q vellet odiū iudeo⁊ ⁊ psecutionē ab eis sustinere: eo q p̄dicabat cessationē circūcisionis: nisi ita esset in veritate. ⁊ h est qd dicit:

Ex quo arbitrādū est de alio quodā dici q̄ vel cū aplis fuerat: vel d' iudea venerat: vel ex phariseis crediderat: vel aliquis magnus sic apud galathas estimat⁹ vt portet iudiciū eccl'ie pturbate. a Ego aūt. Imponebat ei a pseudo q alibi circūcisionē p̄dicaret sz nō eis facile sniam suā aperire vellet. b Quid adhuc psc. ⁊c. Persecutiones eni creberrimas sustinuit a iudeis: eo q doceret credētes de iudeis nō debere circūcidi. c Scandalū crucis. Aug⁹. Scandalū erat iudeis p̄dicatio crucis: qz sabbatū ⁊ circūcisionē euacuabat. Si vero admitteret circūcisionē nō esset eis scādalū ⁊ pacifici essent. d Utinā ⁊ abscin. Ipsi vos cōturbāt sz vtinā abscindant: nō carnaliter sed vim generādi pdāt in vobis: vel i alijs nihil pficiāt: nō solū circūcisi sz abscisi: vt nullā oīno generādi potētiā habeāt: ⁊ merito h opto ne vos redigāt in seruitutē legis: Uos eni vocati estis a deo in liber. e Abscindāt. Elegāti ambiguo bonū optat. sūt eni spadones pter r. c. f Ne li. in occa. Sensus est. Cauete ne audito noīe libertatis ipune vobis peccandū esse arbitremini. g Sed p charitatē spūs. Aug⁹. Non p affectū carnis charitas habēda ē: sz p spiritū. h Omnis lex. Aug⁹. Nā ⁊ illa q̄ ad bonos mores ptinēt ⁊ illa q̄ in sacramentis sūt: cū bñ a liberis intelligūt: ne carnaliter obseruant a seruis: ad charitatē referant necesse est. i Diliges primum. Aug⁹. Hoc scriptū ē i Leuitico: i quo recte dicit impleri legē vniūersā: cū tñ duo sint p̄cepta charitatis in q̄b⁹ tota lex pēdet ⁊ pphete: qz dilectio dei in dilectiōe primi cōtinet. ⁊ iō in h p̄cepto pfectio salutis est: qz sine primo nō diligit deus: Qui eī nō diligit primū suū quē videt: deū quē nō videt quō pōt diligere? Cū3 igit' vtrūq3 p̄ceptū ita sit: vt neutrū sine altero possit teneri vnū eo⁊ sufficit cōmemorare. k Sicut teipsū. Aug⁹. Sicut se nō pōt primum diligere: q̄ nō diligit se. Se āt nō diligit: q̄ diligit iniq̄tatē. Qui eī diligit iniq̄tatē odit aīam suā. l Comeditis. Uel: Criminamini: crimina vobis inuicē iponentes. m Ne ab inuicē ⁊c. Per scisma christiane religiōis: p vanā gloriā vanāq3 victoriā mutata occasione charitat': h co⁊ vitiū tetigit: qz dissensio inimica ē dilectiōis. Hoc eni maxime vitio cōtētionis ⁊ iuidie pnitiosa iter eos iurgia nutriebant: q̄bus cōsumit' societas ⁊ vita. n Dico aūt in xp̄o. Ostēdit q sufficiēs sit fides xp̄i sine lege: qz p eā carnē vincūt: ⁊ ei⁹ opa ⁊ sequūt spm̄: q̄si dicat: Ne detis libertatē i occasionē carnis sz p charitatē spūs seruite. Hoc āt dico posse esse vobis i xp̄o: ⁊ nūq3 aliter. o Nō pficietis. Nō ait nō feceritis vel nō habueritis: qz ea nō habere nō poterāt. Sed nō pficietis. i. nō opa eo⁊ cōsensu volūtatis implebit'. p Caro eni cōcupiscit ⁊c. Aug⁹. Caro dicta est cōcupiscere: qz h p̄m ipam agit aīa: sicut aur' dicit' audire: ⁊ oculus videre: cū poti⁹ aīa ⁊ p aurē audiat: ⁊ p oculū videat. Caro eni nihil nisi p animā cōcupiscit: sed cōcupiscere dr: cum aīa carnali cōcupiscentia spiritui reluctat'. Ipsius eni carnalis cōcupiscētie causa non est in aīa sola: nec in carne sola: ex vtroq3 eī fit: qz sine vtroq3 delectatio nulla sentit'. q Que si spiritu ducemini ⁊c. Hiero. ad Aug'. Ex quo apparet q sub lege est non dispensatiue: sed vere: vt tu intelligas eum spiritūsanctū nō habere: r Non estis sub lege. Hoc comodū iam habetis: ⁊ ideo hec pars eligenda. Dos danabiliter dicit esse sub lege: quos reos facit lex: non implentes legem dum nescientes gratiam de se p̄sumūt. Aug⁹. De natura ⁊ gratia.

Leui. 19. c

Deu. 6. b

1. Joh. 4. d

1. Joh. 3. c

a f ego aūt nō cōturbo p̄dicādo legalia.
a Ego aūt fratres si circūcisionem a
a f vt olim. b f nulla alia causa a iudeis patior.
b adhuc p̄dico quid adhuc psecu/ b
a f et si eam p̄dico. b f nō irascunt iudei de cruce si assero circūcisionē iustificare.
tionē patior? Ergo euacuatum c
a f hoc non tā furoris in aduersarios q̄ dilectionis in ecclesiā domini verba sunt: nō eni tā maledixit eis q̄ orauit pro eis.
c d est scandalum crucis. Utinam ⁊ d
e abscindātur qui vos cōturbant. e
a f vt nō timore sz amore seruiatis: ⁊ q pri⁹ peccatis obnoxii: gratiā accipiētes liberi sitis.
Uos enim vocati in libertatem f g
a f et cum hoc sit hoc tm̄ est necessarium ne liberrate abutamini.
f estis fratres tm̄ ne libertatem in h
a f qz tunc serui. f vt qz liberi ⁊ mer⁹ nō incūbit legis: ideo desideria carnis sequamini.
g occasionem detis carnis: sed per i
a f q̄ pcedit ex spū. b f qz tūc liberi.
charitatem spirit⁹ seruite inuicē.
a f ideo charitas habenda. b f .i. vno p̄cepto charitatis. qz qui illud p̄ceptum implet nec mala agit ⁊ quātū potest bona facit.
h Omnis enim lex in vno sermo/ k
f isto. s. f sine quo nec deus diligit'.
i ne ipletur. † Diliges proximū tu/ l
a f qui diligit. i. o. a. s. b f in dilectione proximi lex impletur.
k um sicut teipsum. Que si inuicem m
a f in aliquo detrahitis. b f totū deuoratis oīa vituperādo occasiōe charitat' h vitiū co⁊ tetigit
l m mordetis ⁊ comederis videte ne n o
f hec sunt causa vr̄e cōsūptionis.
n ab inuicē cōsūmamini. Dico au/ p
a f p fidē xp̄i ⁊ nūq3 aliter. b f rōne. f scrō: nō eni hoc pōt spūs hois. f pficite bñ operādo.
tē in christo. Spiritu ambulate q
f tūc. a f delectatiōes q̄s caro suggerit. f actu
o ⁊ desideria carnis nō perficietis. r
a f sed hoc graue est. f semp noua in hoc. f hoc in bonis manifestū est vbi est spūs dei.
p Caro ei ɔcupiscit aduersus spm̄. s
a f sed nō diffidendum vel deficiendū. f rō gratia dei adiuta.
Spiritus aūt aduersus carnem.
a f hec cōtra se qz vsq3 eo vt nō pmittamini facere q̄cūq3 bona vel mala: ⁊ ideo meliori in hac pugna cedēdū est. i. spiritui: quo volum⁹ bona et si nō pficiamus: volum⁹ eni vt nulle sint concupiscentie sed hoc nō perficimus.
Hec ei sibiinuicē aduersant': vt nō t
f hoc dicit ne desides sint in pugna. f hec duo oppugnant sed videte cui credēdū est.
q q̄cūq3 vultis illa faciat' † Que si spi v x
a f sancto gubernatore rectore spiritus vestri. b f quasi si inquā hoc est. c f Ambro. q̄ male agentibus posita est.
r ritu ducimini: nōn estis sub lege. y

a Ego aūt fratres adhuc si cir. p̄. dicēdo q sit necessaria ad salutē. b Quid adhuc psc. pa. q. d. non debeo amplius pati: qz p re alia nō psequūt me iudei. iō cōcludit: c Ergo eua. est scan. cru. qz iudei non scādaliçabant de paulo p̄dicāte iesū naçarenū crucifixū fuisse: sz qz p̄dicabat eū verū xp̄m fuisse ⁊ circūcisionē euacuasse: cui⁹ cōtrariū q̄tū ad cessationē circūcisiōis falsi apli asserebāt. iō subdit d' illis: d Utinam ⁊ abscin. i. totaliter a vobis separet'. e Qui vos cō. dicētes q circūcisio sit vobis necessaria ad salutē. f Uos eni. Hic ɔñr inducit galathas ad dimissionē legaliū ex cōsecutiōe boni inde puenientis. Et diuidit in duas ptes. s. in partē principalē: ⁊ incidētalē: q̄ incipit. ibi: Manifesta sunt. Primū vero bonū sequens ex cessatione legaliū est libertas q̄ est sūme desiderabilis: itātū q etiā bruta aīalia p̄ponūt eā satietati vētris: vt ptz in auib⁹ inclusis. iō dicit: Uos eī in libertatē: a legali seruitute q̄ est maxima. g Uocati estis fra. p gratiā xp̄i vos liberātis: verūtñ nō est abutēdū hac libertate. iō subdit: h Tātū ne li. ⁊c. q. d. hoc tñ est vobis necessariū q nō laxetis vos ad seqnēdū carnis ipulsum: credētes q sit vobis licitū: sicut dixerūt aliq̄ heretici: p libertatē spūs oīa licere sibi. i Sed p charitatē spūs seruite inuicē. in tpalib⁹ ⁊ spūalib⁹ mutuo vos iuuādo. Secūdū bonū est vniuerse legis facilis impletio. iō dicit: k Ois eni lex i vno sermone implet'. s. i p̄cepto charitatis: qd tñ duplicat': inq̄tū dilectio respicit deū ⁊ primū. vñ dicit saluator. Matth. xxij. In his duob⁹ mādatis pēdet tota lex ⁊ pphete: qz oīa alia p̄cepta nō sūt nisi q̄dā explicationes mādati dilectiōis dei et primi. apls tñ nō psequit' hic nisi de dilectione primi d. l Diliges primū tuū sicut teipsū. in ordine ad eādē beatitudinē ɔsequēdā: ⁊ ɔñr remouet ɔriū dicēs. m Que si iuicē mordet'. verbis malis inuicē iniuriando. n Et co. inuicē defraudādo: sicut de vsurario cōiter dr q comedit illum cui tradit ad vsurā. o Uidete. i. aduertere debetis: qz ad hoc sequit' destructio vr̄a i corpe ⁊ aīa: ⁊ h ē qd dicit: Ne ab inuicē cōsūmamini. Tertiū bonū ē sequela spūssancti: p quā hō pficit i spūalib⁹: et retrahit' a desiderijs carnalib⁹: ⁊ hoc est qd dicit: p Dico aūt in xp̄o. i. ex doctrina xp̄i. q Spiritu ambulate. sequētes instinctū spūssancti: quē nata ē hūana mēs sequi. r Et desideria carnis nō pficietis. in ope: lz insurgāt mot⁹ carnales cōcupiscētie. s Caro eni cōcupiscit aduersus spm̄ ⁊c. s. sensualitas cōtra ratione: ⁊ econuerso: sicut experimur in nobis: ⁊ hic accipit' spiritus rationalis. ideo subdit: t Ut non quecunq3 vultis: p̄m rationē. v Illa faciatis. impediti motu sensualitatis: ⁊ sic suo modo dissentiunt libertas spūs: ⁊ seruitus legis. ideo subdit: x Que si spiritu ducimini. sequētes instinctū spūssancti. y Non estis sub lege. i. seruituti legaliū alligati.

C

Deu. 6. b

† 13. q. 6. c. iā vo. 9. ite cum galathas. et. 19 q. 2. c. due sunt. De regula. c. licet

gratia. Sub lege est: q̄ timore nō amore abstineret a malo reus in volūtate. Idem in eodē. Sub lege: q̄ timorē seruit nō amorem. Aug⁹. Hec omnia nō ad volūtatē carnis sed vitia sunt animi. Credere etiā oīa mala accidere anime ex carne error est: ne ab his omnibus mundem⁹ diabolū q̄ carnes non habet. Sed nomine carnis totū hominē significauit: qui viuēdo fm se in hec cadit. Non enī habēdo carnē sed viuendo fm se.i. fm hoiem fact⁹ est homo similis diabolo: q: ⁊ ille fm se viuere voluit: qñ i veritate nō stetit. a Regnū dei ñ cō. Aug⁹. Nullus medi⁹ locus est: vt nō sit in supplicio q̄ nō erit in regno. b Charitas. Caput p̄misit. vñ mēbra sequunt̄. Non bene gaudet: q̄ nō diligit bonū vnde gaudet. Nō habet pacē veram cū aliq: nisi cū diligat. Non est longanimis pseuerāter expectādo: nisi ferueat diligendo. Non ē benignus: nisi diligat cui opitulatur. Nō est bonus nisi diligendo. Nō fidelis salubriter nisi ea fide que p dilectionē operat̄. Non ē māsuetus qui dilectione nō moderat̄. Nō cōtinet se q̄s ab eo vnde turpat̄: nisi diligat vñ honestat̄. Merita ḡ charitatē sic sepe cōmēdat: quasi sola sit p̄cipiēda q̄ non pōt haberi sine ceteris qb⁹ hō efficit̄ bon⁹.
c Gaudiū. Puritas cōscientie. Unde: Nō est impijs gaudere dicit dominus. (Esa.48.d)
d Qui autē. Quasi cōtra malos posita est lex. Bonis aūt posita est crux. Q̄s ita ait: Qui autē ⁊c̄. e Carnē suā cru. ⁊c̄. Aug⁹. in sermone de quadrage. Congruit enī nostre deuotioni: vt qui domini crucifixi passionē celebram⁹ reprimendarū carnaliū voluptatū crucē nobis faciamus. In hac quidē cruce semp in hac vita debet pēdere christian⁹: vt sit fixus clauis ⁊ p̄ceptis iusticie: vt xp̄s in cruce clauis confixus fuit. f Si spū vi. Q̄s cōiter. s. dixit: ad istos quibus scribit retorquet. ⁊ se eis cōnumerat: p h ostēdēs

Se non

(†32.q.4.c. in eo.) (†De pñe.c. nis ... auaricie.) (†21.di.c. denique.6.q.1.c. illi qui de reliqui. c.i.)

hec sibi aduersant̄. i. p se apparent mala.
†Manifesta sūt aūt opera carnis:
larga vel stricte. op⁹ luxurie. et si nō in opere impleat̄. vel q̄ est contra naturā.
que sunt fornicatio: immūdicia
pudorem nō seruare. non pudice viuere. superfluitas quelibet.
impudicitia: luxuria: †idolorū ser
p̄seuerātes. in verbis.
uitus: veneficia: inimicitie cōtē
quādo duo ad idē tēdūt. subita tempestas animi. qñ inuicē ex ira se p̄curiūt.
tiones: emulationes: ire: rixe: dis
qñ partes faciūt i ecclesia. grece hereses. de alienis bonis.
sensiones: secte: inuidie: homici
assidue. superflue.
dia: ebrietates: comesationes ⁊
ante iudiciū dū licet penitere.
his similia: †que p̄dico vobis sicut
ante hanc epistolam. nō dixit oīa. quia etiā singula regnū tollunt.
predixi: quoniam qui talia agūt
regnum dei non consequentur.
hec sūt carnis: sz ista sūt opa spūs q̄ ipsa fructus sūt: q: ppter se petēda. sancti vel rōnis gr̄a illuminate. q̄ a terra ad deū euocat.
†Fructus autē spiritus est chari
quod bene placet sibi. qñ nō se inquietāt. aduersorum.
tas: gaudiū: pax: patientia lon
expectationis. dulcedo aī. largitas rex
ganimitas: bonitas: benignitas
q̄ nō intractabilis. de inuisibilibus certitudo. q̄ modū in dictis vel factis seruat.
mansuetudo: fides: modestia: cō
q̄ a licitis abstinet. qñ recreuit licito. quid dicā p singula lex q̄ iustis nō est posita sed iniustis. sed cōtra mala.
tinentiā castitas: aduersus hmōi
quos necesse est sequi spiritū.
nō ē lex. †Qui aūt sūt christi: car
macerauerūt. pugnātes. operum.
nē suam crucifixerunt cum vitijs
desideriorū. hic in plerisq̄ capitulū sextū incipitur.
⁊ concupiscētijs. Si spū viuim⁹:

a Manifesta sūt. Hec est secūda ps incidētalis. in qua distinguit opa carnis et spūs: eo q̄ fecerat mētionē de vtroq̄. Et diuidit̄ in duas. q: primo ponit̄ hec distinctio. scdo apli monitio. ibi: Qui aūt sūt xp̄i. Prima in duas. q: primo distinguit opa carnis. scdo spūs. ibi: Fruct⁹ aūt. Circa primū sciēdū q̄ opa carnis dicūtur illa ad q̄ caro inclinat̄: ⁊ hec sūt pprie opa luxurie ⁊ gule. primo ḡ distinguit opa luxurie. scdo gule. ibi: Ebrietates. In operibus vero luxurie. primo ponit q̄ pprie ptinēt ad luxuriā d. Manifesta aūt sunt opa carnis: q: sunt sensibilia. b Que sunt fornicatio. q̄tū ad cōcubitū soluti cū soluta. c Immūdicia q̄tū ad vitiū cōtra naturā. d Impudicitia. q̄tū ad exteriorē inhonestatē in aspectu: gressu: tactu: ⁊ hmōi q̄ pcedūt ex impudicitia cordis. e Luxuria. nomē est generale ad oīa q̄ ptinent ad hoc vitiū: ⁊ sic oīa alia q̄ nō sūt annumerata. p hoc includunt̄. f Idolorū. Hic secundo ponit alia q̄ sequi solent ad luxuriā d. Idolorū seruitus: vt ptz de salomone. iij. Reg. xj. qui ex ardore libidinis cū mulierib⁹ alienigenis motus fuit ad sequendū deos earū. g Ueneficia. i. sortilegia que rōne libidinis solent fieri: in hac significatione dicit̄ Ps. lvij. Uenefici incantātis sapienter.
h Inimicitie. latentes in animo; sicut. ij. Reg. xiij. absalō cocepit odiū cōtra amnon: eo q̄ sororē suā violauerat.
i Cōtētiones. verbis clamorosis. k Emulationes. i verbis pungitiuis. l Ire. in vindicādi actu. m Dissensiones. quādo incipiūt fieri ptes. n Secte. quādo sūt firmate. o Inuidie. in animo. p Homicidia. in facto. hec aūt oīa frequēter sequunt̄ ad luxuriā: vt ptz. ⁊ possent poni exempla de oībus: sed ppter plixitatē omitto. q Ebrietates. Hic ponūt̄ opa carnis quātū ad vitiū gule. cū dr: Ebrietates: in quo notat̄ excessus ⁊ quecunq̄ inordinatio circa potū. dicit̄ enī ebrietas a bria q̄d est mēsura: quasi extra mēsurā rōnis. r Comesationes. in quo notat̄ oīs inordinatio circa cibū. s Et his similia. ad q̄ caro est prona: sicut nimia mollities lectorū balneorū ⁊ hmōi. t Que p̄dico vobis. antequā veniat dei iudiciū; q: tūc penitere ñ poterit̄. v Quoniā qui talia agūt regnū dei nō cōsequēt̄. ⁊ p hoc excludit̄ error dicētiū q̄ dānati saluabunt̄ post magna curricula temporū. x Fructus. Hic cōsequēter enumerant̄ opa spūs: q̄ dicunt̄ fructus: ad similitudinē fruct⁹ materialis: q̄ pcedit de arbore ⁊ pcipit̄ cū quadā suauitate: sic ista a spiritusancto pcedūt ⁊ mētē delectant: quorū distinctio accipit̄ fm q̄ mens hoīs p pcessum spūsancti in nobis: bene disponit̄ in se: ⁊ ad id q̄d est iuxta se: ⁊ ad id q̄d est infra se. in se vero bene disponit̄ qñ bene se habet in bonis ⁊ malis. prima vero dispositio ei⁹ ad bonū est p amorē: qui ē prima affectio ⁊ radix aliarū affectionū: ppter q̄d inter fruct⁹ spūs primo ponit̄ y Charitas. Roma. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris p spiritūsanctū qui datus est nobis. ad quā sequit̄: z Gaudiū. q̄d est fructus secūdus. omnis enī amās gaudet ex p̄ntia amati quā facit charitas j. Joh. iiij. Qui manet in charitate in deo manet. pfectio vero gaudij est a Pax. q̄tū ad duo. primo quātū ad quietem ab exteriorib⁹ cōturbationib⁹: alias nō esset gaudiū pfectum. scdo quātū ad sedationē desiderij interioris. nō enī pfecte gaudet quis de aliquo cui nō sufficit illud: hec autem duo importat pax. ideo ipsa ponit̄ tertius fructus. In malis aūt bene disponit̄ mens. primo quādo nō pturbat̄ ex imminentia malorū: q̄d ptinet ad patientiā. scdo vt nō pturbetur ex dilatione bonorum: quod ptinet ad longanimitatem nā carere bono habet rōnē mali. v. Ethicorū. Ad illud autē q̄d est iuxta se. s. ad pximū: bene se habet mens hominis. primo quidē p voluntatē benefaciēdi: q̄d facit bonitas. scdo p beneficentie executionē: q̄d facit b Benignitas. vnde dicunt̄ benigni quos bon⁹ ignis amoris feruere facit ad benefaciendū pximis. tertio p hoc q̄ equanimiter tolerāt̄ mala ab eis illata: q̄d facit: c Māsuetudo: que cohibet iram. quarto p hoc q̄ nō infert̄ nocumētum pximo p fraudē vel odiū: q̄d facit d Fides. si p fidelitate sumit̄. si vero sumatur pro fide qua credit̄ in deū: sic per eā bene disponit̄ mens ad id quod est supra se subijciendo deo suū intellectū. Ad illud vero quod est infra se bene disponitur mēs hominis. primo quidē in actionib⁹ p modestiā: que i dictis ⁊ factis debitū modū obseruat. secūdo in interioribus cōcupiscētijs: p cōtinentiā ⁊ castitatē: diuersimode tñ: q: cōtinens patit̄ concupiscentias fortes: sed nō vincit̄. castus vero nō vincitur nec patitur: ⁊ sic habent̄ xij. fructus spiritus: qui signant̄ Apo. vlti. Ex vtraq̄ parte fluminis lignū vite afferens fructus duodecim. e Qui autē. Hic cōsequēter ponit̄ apostoli monitio duplex. secunda ponit̄ in principio sequētis ca. prima vero est ad carnis opera reprimenda: ⁊ opera spiritus psequēda d. Qui aūt sunt christi. i. imitatores eius: f Carnē suā crucifixerūt cum vitijs et concupiscentijs: ita q̄ cōcupiscentie ⁊ vitia carnis mortua sūt in eis.
g Si spiritu viuimus. hic accipit̄ si pro quia: quia spiritus est qui viuificat. caro autem non prodest quicq̄ Joh. vj.

Spiritu

se nō dicere eis q̄d ipse nō velit seruare. Quasi: Nō dico vobis q̄d ipse nō velim. a Inanis glorie. Que est velle vincere vbi p̄miū nō est.
b Inuidētes. Sciendū: q: cū p omne vitiū antiqui hostis virtus hūano cordi infundat̄: in celo inuidie tota sua viscera serpēs cōcutit: ⁊ i hac imprimenda malicia quasi pestem mouit: celus iste modū nō habet pmanēs iugiter sine fine: cū alia scelera finiant̄. Quātoq̄ ille cui inuidet̄ successu meliore pfecerit tanto inuidus in maius incēdiū liuoris ignib⁹ inardescit. Hinc vultus minax: toruus aspect⁹: pallor in facie: tremor in labijs: stridor in dētib⁹: verba rabida: ⁊ effrenata cōuitia: ⁊ man⁹ ad violentiā pmpta: et si gladio interim vacua: odio tñ furiatementis est armata.

Ca. VI

Fratres ⁊ si p̄occu. Hactenus toti ecclesie improbādo legē: ⁊ cōmēdādo gratiā: modo ad p̄latos qualiter tractent subditos sz leniter: q: fratres ⁊ si superiores. d In aliquo delicto. Aug⁹. Delictū est declinare a bono. Peccatū est facere malū. Uel delictū q̄d ignorāter fit. Peccatū q̄d a sciēte. Tñ indifferēter ponunt̄. Preoccupatio est dū vel ad horā nō videt̄ q̄d faciēdū sit: vel qui viderit vincit̄ vt malū fiat cū latet veritas: vel cōpellit infirmitas. e Lenitatis. Ne si aliter feceritis nō patiat̄ se argui: sed defendere se incipiat ne turpis videat̄. f Considerans teipsū ⁊c̄. Aug⁹. Nihil ad misericordiam sic inclinat: q̄ pprij periculi cogitatio. g Et sic adimple. le. Aug⁹. id est charitatē. Ex charitate enī xp̄s peccata nostra tulit: q̄ etiā p̄cepit: vt nos inuicē diligam⁹. h Nihil cōparatione spūalis: qui totū dat gratie. i Seipsū seducit. Nō enī seducūt laudatores ei⁹ sz ipse poti⁹ q: cū ipse sit p̄sentior q̄ illi: maluit se in illis querere q̄ in seipso. k Probet. Diligēter inspiciat. l Opus suū. nō peccatū alteri⁹: vt pharise⁹ q̄ dixit: Nō sum sicut ceteri hoīm: q̄ nō re sz fallaciter iustus. n In semetipso. id est intus in cōsciētia sua pura.
o Gloriā habebit. id est gloriabit ⁊ gaudebit.
p Et nō in altero. id est in alteri⁹ laude. s. cū alter eū laudat. Qui enī cōsciam boni opis hz: nō debet de hoc apud aliū gl̄iari: ⁊ laudē suā foras fundere: sz i semetipso humiliter gl̄iari. Uel ita. m Et sic. i. si actus suos cōsideret sciēs neminē debere gloriari se habere mūdū cor. In semetipo ⁊c̄. Et sic in semetipso. Aug⁹. Amb. Id est: si actus nostros cōsiderem⁹: nulli nos anteponimus: nec quēq̄ iudicam⁹. Uere iust⁹ alterū sibi p̄ponit: q: plus sua mala scit q̄ alteri⁹: quorū cognitio sibi gloria est. Gaudet enī dū cognoscit morbum suū: quē sanare desiderat. q Unusq̄sq̄ ei onus suū. Nō inquinat̄ quis alieno peccato. r Onus. Aug⁹. Alia sunt opa participāde infirmitatis d̄ quibus. s. Alter alteri⁹ onera portate. Alia reddende deo rōnis de q̄bus hic. Cōtra eos q̄ putāt hoiem alienis inquinari peccatis dicit: Unusq̄sq̄ o. s. p. Contra negligētes q̄ nullū curāt corrigere: securi q̄ alienis nō cōtaminent̄ peccatis dicit: inuicē onera portate. Onera infirmitatis inuicē portam⁹: dū lenitate irā alteri⁹ sustinem⁹: ⁊ dū ei q̄ lesit si petit indulgem⁹. Hiero. Uel p onus intelligit̄ bonū ⁊ malū opus. In scripturis enī on⁹ ⁊ in bonā ⁊ in malā partē accipit̄. Et sic Unusquisq̄ bonus vel malus. Portabit onus suū. i. mercedē operū suorū referet. s Cōmunicet. Ut bona sua faciat ei cōia: ⁊ ne excuset: q: de⁹ nō pōt falli. Hiero. Usitatū enī p̄ceptū est: vt p̄dicatori verbi dei p̄beat necessaria ille cui predicat̄. Que boni appellatione recte signauit. Sicut ⁊ dñs in euāgelio cū discipulis loquēs ait: Cū mali sitis nostris bona dare fil. ve. p̄uidēs aūt quosdā obtēdere paupertatē: ⁊ p̄ceptū velle eludere addidit: t Nolite er. de⁹ nō irri: Q. nemo se vane excuset: q: de⁹ nō pōt falli. Scit enī corda vr̄a nō ignorat facultates. Excusatio veri siīlis hoiem pōt placare: deū nō pōt fallere. Cōicet. Hoc ad subditos: p̄lati ita. Is aūt q̄ cathetizat̄. i. instruit̄ ⁊ si solo v̄bo: nō exēplo: cōicet ei in oibus bonis q̄ ille dicet. i. cōem se ei exhibeat recipiēdo ⁊ ope iplēdo. Et ne q̄s dicat: non debeo agere nisi quod in illo video. Subdit: Nolite errare ⁊c̄. q: error ē. Amb. Et si inde apud hoies vos excusat̄: de⁹ nō pōt falli: vere nō fallit̄: q: reddet p meritis. Et hoc est: Que ei seminauerit homo ⁊c̄.

(Jud.13.b) (Dan.7.b)

Qui

qui sūt xp̄i ita agūt vt dixi ⁊ nos q: sum⁹ xp̄i ambulem⁹ spū: q: spū duce ⁊ auctore ad hāc vitā venimus. etiam. quo subdit
spiritū ⁊ ambulem⁹. Nō efficia
secularis. ad cōtētionē ⁊ lites ⁊ alia illicita. hec mala facit gloria inanis.
mur inanis glorie cupidi: inuicē
si nō audem⁹ pvocare.
pvocātes: inuicē inuidentes.
hoc nō faciatis q̄d dixit: sed si p̄occupatus. quasi imprudēter lapsus. vt nequeat vitare: nec mirū q: hō. nō vsu quotidiano peccās.
Fratres et si Ca. VI
p̄occupatus fuerit homo in ali
non ideo despiciatis eum.
quo delicto: vos qui spiritales
nō p singula petā diffluētē: et si aliqñ labat̄. rōnabiliter ⁊ leniter.
estis huiusmodi instruite i spiri
q. ita fac vt dixi. tu d̄sq̄. q̄ ⁊ tu fragil
tu lenitatis. Considerās teipsū
ne deo pmittēte i siīle cadas. leniter instruite ⁊ subuenite orationibus ⁊ alijs modis quasi vestra sit sarcina.
nē ⁊ tu tenteris. Alter alterius
onera portate: ⁊ sic adimplebitis
charitatē. qui petā nostra tulit. ita facite: nā si quis aliter fecerit seipm seducit ⁊ hoc ē. in mente sua supbe iudicat.
legē christi. Nam si quis existi
magnū cōparatione peccantis. ex se.
mat se aliquid esse cum nihil sit:
diuidit. a veritate. ñ ita purz aliq̄s sz pot⁹
ipse se seducit. Opus autē suum
si act⁹ suos cōsideret sciēs si q̄d boni habet se a deo accepisse: ⁊ si q̄d mali a se: nō a deo fore. vt de⁹ qui in eo est sit gloria ei⁹ ⁊ nihil aliud.
probet vnusq̄sq̄ et sic in semet
pure cōsciētie. in sui ⁊ nō in alteri⁹ cōsideratione.
ipso tm̄ gloriam habebit ⁊ non
suū opus pbet nā de suo iudicabitur. peccatū.
in altero. †Unusquisq̄ enī onus
offeret in die iudicij manipulos operū. vnde Uenientes aūt venient cū exul. por. manipulos suos: ⁊ accipit̄ hoc de bonis tātū.
suū portabit. †Communicet aūt
i. instruitur.
is qui cathetizatur verbo: ei qui
nō in malis: si ea agit: vt lex sit tibi dux: non
se cathetizat in omnibus bonis.
homo. nō pōt decipi.
Nolite errare: deus non irridet̄.
sed ab eo quisq̄ capit q̄d meret̄. p̄ntis vite labore. horū mercedē recipiet.
†Que ei seminauerit homo hec ⁊

a Spiritu ⁊ ambulem⁹: sequēdo instinctū spūs sancti in operibus nostris: vel dictamen recte rōnis: q̄ etiā dicit̄ spiritus: ⁊ q: bonū opus frequēter est occasio vane glorie. iō subdit̄. b Non efficiamur inanis glorie cupidi. q̄ est principiū aliorū malorū. ideo subdit̄:
c Inuicē pvocātes. verbis iniuriosis. d Inuicē inuidē. de bonis pximorū dolentes.
In ca. v. vbi d̄r in postil. Quorū distinctio accipit̄ fm q̄ mens hoīs p pcessū spūsācti disponit̄.

Additio.

Hec distinctio notabilis de fructib⁹ spūsancti sumit̄ a prima scde. q. lxx. ar. iij. i corpe q̄stionis: vbi oīa q̄ hic ponūt̄ de v̄bo ad v̄bū cōtinent̄ ⁊ q̄dā alia ad h ptinētia vide. ibi. A (†50.di.pōderet.)

Ca. VI

Fratres si p̄occupat⁹. Hic cōñr ponit̄ apli scda monitio: q: inducit galathas ad mutuā supportationē ⁊ p̄rio i malo culpe nō ipsū fouēdo: sz leniter corripiēdo d. f Si p̄. fu. hō. p aliquā passionē insurgētē vel ignorantiā. g In aliq̄ de. ex eis ppetrato. h Uos q̄ spi. estis. i. pfectiores scia ⁊ vita. i Instruite hmōi. i. ad bonū reducite. k Spū le. peccātes enī ex certa malicia sūt mag̃ acriter corripiēdi. l Cōsiderās teipm. i. ppriā fragilitatē. m Ne ⁊ tu tenteris. ⁊ sic ex passiōe labaris: ⁊ p ɔ̄ns indigeas māsuetudie correctiōis. scdo inducit ad supportationē mali pene d. n Alter al. onc. por. i. infirmitates mutuas ⁊ labores mutuo subueniēdo. o Et sic adimple. le. xp̄i. q̄ ē lex charitatis: ⁊ ad p̄dicta inducit rōnē d. B
p Nā si q̄s existi. se aliq̄d esse. i. magnū q̄d sentiēs de se. q Cū nihil sit. d̄ se. sz nisi vanitas ⁊ petm̄. r Ipse se seducit. q: in h in cōtēptū fratris ⁊ alia petā cadit. iō subdit̄: (†23.q.4.si quis a catholica. ⁊ c̄ fore.) (†13.q.4.hic iis.)
s Opus suū pbet vnusq̄sq̄. i. diligēter examinet. t Et sic in semet. tm̄ glo. habebit. s. i testimonio pprie cōsciētie. v Et nō i altero. i. in falsa laude alteri⁹ cui nō ē credēdū. (†De pe. et re. c. cum ex eo.)
x Unusq̄sq̄ enī on⁹ suū portabit. i. penā debitā p petis pprijs. ppter q̄d subdit̄: y Cōicet aūt is q̄ cathetizat̄ verbo. i. instruit̄ verbo doctoris. z Et q̄ se cathetizat i oībus bonis: q: nō debet ei cōicare in mal̄ Matth. xxiij. Quecūq̄ dicunt facite opa aūt illorū nolite facere. a Nolite errare. credēdo q̄ possit̄ conformari eis in malis licite: sicut dicūt aliq̄: quare nō faciā h ex q̄ sacerdos me⁹ facit. b Deus nō irri. i. talib⁹ nō decipit̄. c Que enī se. hō hec et metet. i. mercedē recipiet fm opa sua.

Quoniā

a Qui seminat i carne. addit sua. Cū vero dicit: In spū. Nō addit: suo. Quia semē carnale ex hoie est. Semē vero spūale ex spiritu dei est. Messis xvo hic in fine ꝑmittit. Ideoq in seminādo ꝑseuerātia opus est. b In carne in spū. Amb. Hō ex spiritu cōstat et carne: ideo de vtroq semiat. Porro hō etiaz christian⁹ ad cōparationē spiritussancti caro est. c Qui aūt se. in spū. Hiero. Aug⁹. id est: q spiritui dat assensū ex fide cū charitate seruiēdo iusticie et legē spūaliter itelligēdo. d Nō deficiam⁹. Si hō nō imposuerit finē operi: nec de⁹ iponit remunerationi. Quātū seminauerim⁹ i opibus: tm̄ metem⁹ in fructib⁹. Et qn̄tū auiditas inqrētis se dilatauerit: tantū se aperiet ad ꝑmiū man⁹ retribuētis: q2 sic recipiet quisq quō facit: q2 q fortis erit ad seminādū fortis erit ad metēdū.

e Tēpore suo. Nō statim de⁹ facit quicqd ad salutē oratur: nec iō negat: q2 differt: sz tpe suo. i. cōgruo prestet.

f Dū tēpus habem⁹. Tēpus seminādi est psens vita q currim⁹. In hac licet nobis qđ volum⁹ seminare. Cū vero trāsierit: tps operandi auferſ. Ah: Operamini dū dies ē
Joh.9.a
C venit nox qn̄ iā null⁹ poterit operari. g Ad oēs. Amb. Hiero. Oibus ipēdēda ē miscdia. In q ꝑponēdi sūt iusti q sūt ex fide. Or oibus etiā inimicis nr̄is q scelerati sūt persequētes ecclesiā. testis ē dn̄s: Bn̄facite his q oderīt vos
Mat.5.g Luc.6.d Diligite inimicos vr̄os: q2 et ipsi hoies: qbus i hoc dn̄s
Eccl.12.a pluit et solē dat. Aug⁹. Dicit tn̄ scriptura: Da miscdiaz et ne suscipias peccatorē: et ipijs et pctōribus redde vindictā: Bn̄ fac humili: et ne dederis impio: q2 altissim⁹ odio habet pctōres et impijs reddet vindictā. Qđ est: Ne cui qsi ideo bn̄ facias q2 peccator est: sz q2 hō: vt nō sis ad vindicandū remissus: nec ad subueniendū inhuman⁹. Odias in illo qđ de⁹ odit. i. qđ malū est: et corripe et psequere vt pimas: et cōserua qđ bō est. Et non suscipias vt velis saluū in eo q malus est: et ne dederis p hoc qđ malus ē: sed q2 hō: vt nulli hoi claudaſ miscdia: nulli pctō relaxetur impunitas. psequamur q ī malis ꝓpriā iniqtatē: misereamur in eisdē cōem cōditionē. Ad oēs. Aug⁹. Oibus eni pari dilectione vita eterna optāda est: et si nō omnibus eadē possunt exhiberi dilectiōis officia q fratrib⁹ sunt maxime exhibēda. Amb. Hiero. Quia faciliores et ꝓpēsiores i bono circa fratres esse debem⁹: q2 sum⁹ inuicē mēbra. Si eni in cūctos liberalitatſ frena laxanſ: maxime in domesticos fidei. i. christianos qui habēt eundem patrē: eiusdēq magistri appellatione censenſ. Oibus ergo impendēda est misericordia in quo ꝑponēdi sūt iusti: qui sunt ex fide. Aug⁹. de doctrina xp̄i. Omnis peccator inqn̄tū peccator est: nō est diligēdus. Et ois homo inqn̄tū homo est diligendus est ꝓpter deū: deus xvo ꝓpter seipsum. Et si de⁹ ꝓpter se omni hoie amplius diligendus est. Amplius quisq deū debet diligere qsi seipsum. Itē ampli⁹ ali⁹ hō diligēdus est qsi corpus nostrū: q2 ꝓpter deū oia ista diligēda sunt: et potest nobiscū ali⁹ homo deo pfrui: qđ nō potest corpus. Omnes aūt hoies eque diligendi sunt. Sed cū oibus ꝓdesse nō possis: his
D potissime cōsulendū est: q ꝓ locorū et tempoꝝ vel quarūlibet rerū oportunitatib⁹ cōstrictius tibi iungunſ.

h Uidete aūt. Aug⁹. Postq ad moralia opera exhortatus est: redit ad illud vnde prius agebaſ. Ne scz legales obseruātie teneanſ. Hiero. Ne quis autē sub noie ei⁹ fallat incautos cauet finē epistole man⁹ sue annotatione cōplens. Ab hoc eni loco manu sua vsq ad finē scripsit.

i Hi cogunt. Ambro. Isti erant pseudo: qui sic christum pdicabant vt et legem seruandam docerent. Crucem predicabant: vt a fidelibus questum habeant. legem: vt iudeis placeant. k Ut crucis christi persecutionem. Hiero. Forte hoc ideo dicit: quia romani imperatores Caius Cesar et Octauianus et augustus leges ꝓmulgauerunt: vt iudei vbicūq essent ꝓprio ritu viuerent et patrijs cerimonijs deseruirent. Quicunq eni circūcisus erat: licet in christum crederet: quasi iudeus habebaſ in gentibus. Qui vero incircūcisus se nō esse iudeū ꝑputio pferebat: psecutionibus tā gentilium q iudeoꝝ fiebat obnoxius. Has igitur psecutiones qui galathas deprauauerāt: declinare cupientes: circūcisionem pro defensione discipulis psuadebant. Nā nec iudei psequi eos poterant: nec gentiles quos videbant et ꝓselytos circūcidere: et ipsos legalia seruare.

l Absit gloriari nisi in cruce. Aug⁹. Ideo crux in fronte credentium vbi est sedes verecundie figitur: vt de nomine eius fides nō erubescat: et magis dei gloriā qsi hominū diligat. Signū veteris testamenti circūcisio in latenti carne. Signum noui crux in libera fronte ibi enim occultatio hic reuelatio est. Illud sub velamine: hoc est in facie. Crucem autem vt in ea gloriemur dominus suo gestans humero pro virga regni nobis commendauit. Hoc ergo opprobrium et deformitatem christi non erubescamus sed veneremur. Non est ei magnū in sapiētia dei vel maiestate vel potestate gloriari: sed in cruce: vnde impius insultat: et irridet philosophus.

a Qm̄ q se. i car. sua. sequēdo impetus carnis. b De carne et metet corruptionē. s. culpe et gehēne. c Qui aūt seminat i spū. sequēdo instinctū illi⁹. d De spū metet vitā eternā. i. xtute spūssancti cū mouētis cōsequeſ vitā beatā. ꝓpter qđ subdit. e Bonū aūt facientes nō deficiam⁹. cessando ab inchoato bono. f Tēpore eī suo metem⁹ nō deficientes: q2 messis illa erit eterna: q2 sic cōcludit. g Ergo dū tēpus habem⁹. s. merēdi qđ ē breue: h Operemur bonū ad oēs. generaliter: i Maxime autē ad domesticos fidei: q2 sic est charitas ordinata. k Uide. Hec est vltima ps huius eple: q est pcedentiū cōfirmatio: vt eni galathe certi essēt q psens epistola esset pauli: scripsit hanc vltimā partem manu ꝓpria. ideo dicit: l Uidete. i. attēdite. Qualibus litteris scripsi vobis manu mea. ꝓpria. q. d. p cōsideratione litterarū potestis hoc ꝑpendere: quia cognoscebāt manū suā. Et qm̄ intentio eius in hac epistola erat reprobare obseruationes legaliū: vt ptz ex pcedētibus. ideo reuertiſ ad īprobandū legaliū obseruantiā. d. m Quicūq enī volūt placere. iudeis. n In carne. i. in legalibus obseruātijs: q dicūſ iusticie carnis. Heb. ix. o Hi cogūt vos circūcidi. i. ad hoc vos inducunt. p Tm̄. supple hoc faciunt. q Ut crucis xp̄i psecutionē non patianſ. s. a iudeis psequētib⁹ me et alios pdicantes euacuationez circūcisionis p crucem christi. falsi nāq apostoli querētes apud christianos questuz et apud iudeos quietem: pdicabant simul legalia cū euāgelio esse necessaria ad salutē. r Neq enī qui circūcidunſ. i. falsi apostoli. s Legem custodiunt. q2 in multis transgrediebanſ. t Sed volūt vos circūcidi vt in carne vestra glorienſ. s. de vestra circūcisione carnali se iactando q multos ꝓselytos legis fecerint: quā gloriam tanq malam excludit a se apostolus dicens: v Mibi autem absit gloriari nisi in cruce domini: id est in fide et pdicatione christi crucifixi.

a ſ qui de lege carnaliter sentit. ſ qui oia q facit et si qua bona tn̄ iō facit: vt carnaliter ei bene sit. b ſ carnalia vitia.

a b metet. Quoniam qui seminat in a

a ſ vt ő carne. b ſ cōuenientē messem. c ſ nihil melius cōuenit carni q̄ corruptio.

carnē sua: de carne et metet cor b

ſ qui spiritui dat assensum.

c ruptionē: qui autē seminat in spi c

ritu: dē spiritu metet vitā eternā. d

a ſ qsi ita se habeāt plati erga subditos et subditi erga platos vt dixi: vterq aūt. s. plati et subditi. b ſ aīs destituamus.

d †Bonum autē facientes non de e

a ſ nō debet deficere opando q nō deficiet in metendo. b ſ oportuno et conuenienti.

e ficiamus: tempore enim suō me f

ſ q2 metemus.

f tem⁹ nō deficiētes. Ergo dū tps g

ſ in hac vita. ſ vt sit perfecta dilectio.

g habem⁹ operemur bonū ad oēs: h

a ſ qui sunt de familia nostra p fidem.

maxie aūt ad domesticos fidei. i

ſ vt firmius predicta teneatis.

h Uidete aūt qualib⁹ litteris scri k l

a ſ vt sciatis hanc epistolā a me missam et p hoc magis obediatis.

psi vobis meā manu. Quicun m

ſ opus fuit vt scriberē q2 pseudo instāt. ſ iudeis infidelibus. ſ carnali obseruatione. ſ improbitate: nō ducūt ratione.

i q enī volūt placere i carne hi co n o

ſ propter hoc.

k gunt vos circūcidi: tm̄ vt crucis p q

ſ q p cruce inferſ. a ſ ab infidelib⁹ iudeis.

christi psecutionē non patiātur.

a ſ ideo tm̄ nō p lege placent: vel nō amore legis hoc faciunt.

Neq eī q circūcidunſ legē custo r s

diunt: sed volūt vos circūcidi: vt t

a ſ. i. de carnali circūcisione in qua dolor ē vobis ſ dolore vr̄o. b ſ apud iudeos: eo q tā multos ꝓselytos faciāt. ſ illi in carne glorianſ.

in carne vestra gloriētur. Mibi v

a ſ vnde mundi philosophus erubuit: ibi apłus thesaurum repperit.

l autem absit gloriari nisi in cru

a Mibi mūdus crucifixus ē. Aug⁹. Cōtigit plerūq vt hō mūdo mortuus sit: sed mūdus ei. Sed tamen mundus cū in suis occupationibus astringit: et mortu⁹ est homo mundo: et mundus quasi viuus cū cōspicit: duz illo intentū in suis actibus rapere cōtendit: s nec paulus mūdum cupit: nec mūdus eū: vt i duobus mortuis neuter neutrū videt: quia igiſ nec paulus mundi gloriam querebat: nec a mūdi glia ipse qrebaſ. Ideo et se mūdo et mundū sibi crucifixum gloriaſ. b Et ego mundo. Nec ego in mūdo aliquid cupio: nec ipse suū aliqd i me cognoscit. Sicut dn̄s ait: Uenit eni pnceps mūdi hui⁹ et in me nō habet qc
Joh.14.d qsi. c Super illos et sup isrł. Duas ptes hic significauit sup qs manet pax et miscdia dei. s. gētiliū: fideliuz et iudeoꝝ credētium. d De cetero. Nō vult p tribulētas cōtentiones tediū sibi fieri de re quantū satis erat exposita: vel sicut in greco legiſ: De cetero nemo mihi laborē exhibeat. vel psteſ. s. vt rursū in vobis necessitatē habeā laborādi. Aug⁹. Hiero. Laborē ei prestat magistro: q aliter sentit q2 docuit. Stigmata. Aug⁹. Stigma ē pūctū vel nota aliq ferro facta. Stigmata g appellat qsi notas penaꝝ & psecutionib⁹ qs patiebaſ. Et ē sensus. iō n̄ debet mihi fieri molestia: q2 ego habeo alios cōflict⁹ et certamina q in psecutionib⁹ qs patior: mecū decertāt. f Gra do. Cōclusio eple qsi subscriptio: q et in nō nullis alijs eplis vtiſ. Quasi vt pdicta teneatſ. Gratia: nō dissensio: nō legis seruit⁹: nō rixa: nō iurgiū.

Finit epła ad Galathas.

Incipit argumētū i epła ad Ephesios.

Ephesij sūt ic. Hi p paulum nō fundati s ꝯfirmati i fide: firmiſ i ea steterāt: et bonis opib⁹. His scribit a Roma de carcere p tychicū ꝯfortatoriā epłam: cū vlterius nō esset eos visurus. Sciēs eos bonos non arguit de culpa. Sed ne relabantur timendum erat et quia nullus est adeo pfectus qui crescere non pos ... sit: hortaſ

a ſ quid enim ꝓdest.

ce domini nostri iesu christi: per a

a ſ qđ illi visū est stulticia apło factū ē sapiētia et gloria. b ſ cōcupiscētie mūdi nō habēt domiuiū: nec mūdus iā se ingerit et ego cōtra eū fortis.

a quē mihi mūdus crucifixus ē

ſ ideo solū in cruce glorior.

b et ego mūdo. † In christo eni iesu b c

ſ quasi equalia sunt deo circūcisio et ꝑputiū

neq circūcisio aliquid valet: ne

a ſ Ambro. noua vita. ſ. i. regeneratio.

q ꝑputiū: sed noua creatura. Et d e

ſ ego in cruce glorior. ſ rectitudinē.

quicunq hanc regulaz secuti fu f

a ſ mētis. b ſ a deo. c ſ gentiles. d ſ. i. remissio peccōꝝ. ſ etiam.

c erint: pax super illos et miscdia g h

b ſ iudeos nō carnales: sed qui dei. i. spūales. ſ de peccatis. c ſ ammodo: vel de cetero p vt due dictiōes. i. de alio pter fidē. i. de legalib⁹.

d diā et super israel dei. De cetero i k

a ſ vt iterū cogar scribere de eodē. ſ mihi: cui nō est facienda molestia.

e nemo mihi molestus sit. Ego eni l

a ſ signa militie xp̄i: q me cōprobant eius esse. b ſ p fidelibus quasi diceret qđ vos nō attēdiſ

f stigmata domini iesu in corpore m

a ſ quod nō pseudo. b ſ non lex.

meo porto. Gratia domini no n

ſ ratione vt veritatem semp intelligatis.

stri iesu christi cum spiritu vestro o

ſ per hoc verbum hebreum vera esse que locu⁹ est ostendit.

fratres amen.

Finit epła pauli ad Galathas.

Argumētū in epłam ad Ephesios incipit.

Ephesij sunt asiani: hi accepto verbo veritatiſ perstiterūt in fi

a Per quē mihi mundus crucifixus est. i. cōcupiscētia mūdi est mihi mortua nullam virtutē habēs in me. b Et ego mundo. q2 nihil mūdanū concupisco. c In christo eni iesu neq circūcisio aliqd valet neq ꝑputiū: q2 neutrū aliqd facit ad cōsecutionē vite beate: q datur p christū. d Sed noua creatura. i. regeneratio p baptismū in qua daſ gratia q est p creationē et de nouo cōstituit hoiem in esse gratie. e Et quicūq hanc regulā. i. certā doctrinā. f Secuti fuerint. fide et ope. g Pax sup illos. i. quies mentis. h Et misericordia. i. remissio peccatoꝝ q totaliter tollunſ p baptismū. i Et sup israel dei. i. sup obseruātes legē intellectu spirituali: Ro. ij. Nō eni q in manifesto iudeus est: neq q in manifesto in carne est circūcisio: sed qui in abscondito iudeus est: et circūcisio cordis in spiritu: nō littera. k De cetero nemo mihi molestus sit. i. o vos galathe non detis mihi de cetero causā molestie recipiēdo doctrinā pseudo aposꝛ. l Ego eni stigmata. i. signa militie xp̄i: m In corpe meo porto. p tribulatiōes qs ꝓ ipso sustinui. q. d. nō deberet mihi aliūde tribulatio inferri. et satis ꝓbabiliter potest dici q i ei⁹ corpe sensibiliter apparebāt vestigia plagaꝝ et verberꝝ ꝓ xp̄o. vt dictū ē. ij. Cor. xj. n Gratia dn̄i nostri. et nō seruit⁹ legalis. o Cū spiritu vestro fratres. q quidē grā ē arra glie: ad quā nos pducat iesus xp̄s Amen. † Ga.5.6

In ca. vj. vbi dr̄ i postilla: Opus aūt suū ꝓbet vnusqsq

Additio. j. Hoc qđ diciſ: Opus aūt suum probet vnusquisq: sic exponitur i Glo. Unusqsq diligēter inspiciat: nō petm̄ alteri⁹ vt phariseus q dicebat: Nō sū sic ceteri hoim q nō re s fallaciſ iust⁹ erat ic.

In eo. ca. vbi dr̄ i postil. Quicūq eni volūt placere vob.

Additio. ij. Ad vlteriorē intelligētiā hui⁹ dicti: Qui ei volūt placere vobis i carne attēdēdū ē q sicut i ve. le. iducebāſ hoies ad obseruātiā pceptoꝝ diuinoꝝ p tpales ꝓmissiōes et cōminatiōes: vt ptz ex decursu pētateuchi. et Esa. j. dr̄ sūmatim: Si audieritiſ me bona terre comedetiſ: et si nolueritiſ gladi⁹ deuorabit vos. Sic i nouo te. spūaliter i primitiua ecclia hoies in dei amore radicati examiabāſ et pficiebāſ p acerbas et crebras psecutiōes: qs imitādo crucē xp̄i sustinebāt ex q hoies inducebāſ ad cōtēnēda tpalia ꝓpſ amorē celestiū. Rō hui⁹ differētie ē: q2 pp̄ls ille cōpaſ puero sub pedagogo existēti ad Gal. iiij. īpfectoꝝ aūt ē talia bona desiderare: s ad legē nouā q pfectiſ data ē ptinebat vt illi qb⁹ data ē psertim ipi⁹ pmi fundatores: cōtēptis tpalib⁹ spūalib⁹ adhererēt. vn̄ Phil. iij. Que qdē retro sūt obliuiscēs ad anteriora me extēdo: qcūq ei pfecti sum⁹ h sentiam⁹: vn̄ i ve. le. lz mlta et varia pcipiebāſ nihil tn̄ asperū seu durū nisi circūcisio carnalſ: q quandā afflictionē carnalē iportabat: s i lege noua multa aspera et qsi ꝯ cōem hoim affectū pcipiebanſ seu cōsulebanſ. vt cū dr̄: Qui vult venire post me abneget semetipm̄ et tollat crucē suā ic. p qđ intelligiſ q sequētes xp̄m habēt eū imitari i tolerātia passionū et tribulationū: qđ ē valde durū cōiter saltē viris ipfectis: q2 ē ꝯ cōem inclinationē hūanā. Ex qb⁹ cōsideratiſ habeſ q pseudo apłi q iducebāt ad circūcisionē carnalē q i lege pcipiebaſ volebāt placere i carne tm̄. i. releuare seu excusare hoies a psecutiōe legis noue: q ꝓprie dr̄ psecutio crucis xp̄i inqn̄tū ē imitatiua ipi⁹ crucis: vt dictū ē: et h ē qđ dicit: Quicūq ei volūt placere in carne. i. i carnali circūcisiōe: Hi cogūt vos circūcidi tm̄. i. volūt vobis inferre istā molestiā tm̄. s. circūcisionis carnalis: et h ad finē q excusenſ a circūcisiōe spūali p quā hō martyriū patiſ intrinsecū seu extrinsecū et hoc est qđ dr̄: Ut crucis xp̄i psecutionē nō patianſ. s. vt excusenſ ab imitatiōe crucis xp̄i: q maxime dura est i viris impfectis: et q2 de ista circūcisione carnali gloriabanſ pseudo apłi qsi magiſ s̄m legē ꝓ deo sustinētes. iō de eis dicit: Et volūt vos circūcidi vt in carne vr̄a glorienſ. iactādo se de tāta tollerātia ꝓpter deū: sz q2 ista tolerātia nihil ē in cōpatione tollerātie imitationis crucis xp̄i. iō subdit: Mibi aūt absit gloriari nisi i cruce dn̄i nr̄i iesu xp̄i. s. imitatiōis ipi⁹ patiētie. Et nota q nō dixit: Mibi aūt absit gliari nisi i potestate dn̄i nostri iesu xp̄i: seu in sapia vel maiestate eius et hmōi: sz in cruce ad denotādā pdictā cōpationē et q2 in ista imitatione crucis xp̄i nō circūcidiſ aliqđ mēbrū corpaliter: sed cor a cūctis vitijs rescindiſ. iō subdit: Per quē mūdus mihi crucifixus est et ego mūdo: qđ intelligiſ s̄m Glo. q nec ego in mundo aliqd cupio: nec ipse mūdus aliqd suū i me cognoscit: iuxta illud dn̄i: Uenit ei pnceps mūdi hui⁹ et i me nō habet qcq: et ē sensus: q2 p crucē xp̄i mūdi ꝯcupiscētie nō habēt i me dn̄ium: nec mūd⁹ iā se mihi igerit: hec i Glo. Ex q apłs manifeste ondit itētū. s. q absit gliari i circūcisiōe carnali vel hmōi: s i cruce dn̄i nr̄i iesu xp̄i i q oia vicia rescindūſ. deinde cū dicit īfra: De cetero nemo mihi molest⁹ sit ic. ꝯfirmat pdicta p exēplū i seipo. sic ei erat ꝯfirmat⁹ i amore xp̄i q maxie desiderabat imitari qn̄tū poterat ipi⁹ psecutiones. iō dic: De ceto nemo mihi molest⁹ sit. i. erit. Nā s̄m scm̄ Tho. pma scd̄e. q. lxx. ar. supradicto i corpe qstiōis allegato i pce. additiōe: Qui pfecte cor hz i vno positū a nullo alio molestari pōt cū alia qsi nihil reputet. Ego ei stigmata. i. signa militie et vestigia ipi⁹ passiōis: In corpe meo porto p assiduas psecutiōes. Cetera exponanſ ꝓut i postil. ic. Postilla sup epłam ad Galathas finit. Joh.14.d

Universidad de ... Biblioteca

sit: hortat ad vlteriora: ⁊ ne recedāt ꝓ suis tribulationib⁹ teneantq; suas ordinationes; ꝑsertim ne ꝑfectio erigat in tumorē: ostēdit de quo statu ad quā dignitatē vocati sūt: dicēs oīa eis vel apostolis ipis vel toto hūano generi bñficia ꝑ solā gratiā data. Est igit intētio apli Ephesios in bonis habitis cōfirmare: ⁊ ad vlteriora ꝓuocare: nec nō ad humilitatē gratiarū actionē.

Sciēdū sane q̄ hanc epl'am quā ad ephesios scriptā habemus heretici ⁊ marcioniste ad laodicenos attitulant.

Ca. I

A Paulus apl's. More suo salutationē pmittit. Deīde gr̄as agit deo exponēs pri⁹ bñficia hūano generi p̄stita: post ipsis apostolis spāliter indulta: deinde ⁊ ephesijs ipsis ostēdēs a quo ⁊ ad quid vocati sūt: deinde xp̄i dignitatē ⁊ plationē ostēdit: postea ad patientiā ⁊ charitatē eos inuitat: vnitatē fidei ⁊ eccl'ie cōmēdās ⁊ dona gr̄e enumerās: tandē ad certamē exhortās ꝯtra pricipes tenebrarū: militie christiane armaturā describit. b Sanctis. Perfectis ⁊ nō solū eis sed et c Fidelibus. qui si nō sancti: vel in fide sani. Sāctis. Exercitio virtutū. Et fidelib⁹. fide recta q̄ est i christo iesu. Ambro. Recte illa duo posuit: tūc ei ꝓdest ac credit bona vita si fides ē in xp̄o iesu. Tūc vere sancti sūt si fideles sūt i christo. Uel distingue inter sanctos ⁊ fideles: vt sanctos intelligas maiores ⁊ ꝑfectiores: fideles min⁹ ꝑfectos. d Benedict⁹. Premissa salutatiōe Incipit ab actione gr̄aꝝ: innuēs oīa eē ex deo. Bñdict⁹ ⁊ bñdixit. Unū q̄dē bñdictionis v̄bū sꝫ ꝓ cōgruētia ꝑsone varie debet itelligi. Bñdicit ab hoīe de⁹: cū laudib⁹ dignis extollit. Hō aūt a deo cū de⁹ ei gr̄e sue dona impartit nō merit' illi⁹ sꝫ miscōia sua. e Qui bñdixit. Enumerat bñficia q̄ a deo ꝑ xp̄m toti hūano generi sūt data. Duas dei p̄ordinationes ⁊ caꝝ effect⁹ q̄rū altera ē de p̄nti ad iusticiā. Altera de futuro ad coronā. Nec dicunt sic due q̄n vna sit dei p̄destinatio: q̄ ē ipse de⁹ s; q̄ de duob⁹ ē ipa dei p̄ordinatio eterna .s. d' iusticia i p̄nti: ⁊ de gl'ia i futuro. De⁹ ante mūdi cōstitutionē cū null⁹ q̄cq̄ meruerat: p̄ordinauit q̄ i tp̄e gr̄e aliq̄s a pditis separet: ⁊ iustos ⁊ imaculatos faceret. Preordinauit etiā q̄ illos iustos ad eternā beatitudinē pduceret. haꝝ p̄ordinationū alterā hic implet q̄ iustos fac̄. Alterā i futuro adīplebit q̄ erit oīm ꝑfectio. A q̄ cōsūmatiōe oīm incipit: vtēs p̄terito ꝓ certitudīe future rei. Qui bñdixit nos merit' nr̄is maledictos: i futuro exaltabit: dādo imortalitatē. Quattuor ponit: duas p̄destinatiōes: ⁊ earū duos effect⁹. Qui bñdixit. Effect⁹ secūde p̄ordinatiōis: q̄ adimplebit i futuro: a q̄ icipit: q̄ sūmū bonū cū ait: Qui bñdixit. f Sicut ele. ⁊c. Aug⁹. Ne q̄s ꝑ putet aīas cū deo eternas: ⁊ tunc aliq̄d meruisse iuxta errorē illoꝝ q̄ an hec visibilia dicūt q̄sdā fuisse aīas sāctas: ⁊ iō tūc fuisse electas.

Sic elegit. Hic ponit p̄mā p̄ordinationē: q̄ ē de p̄nti tāgēs effect⁹ ei⁹. Q. Bñdicet nos i futuro: q̄d ⁊ si videt̄ ex merit': ita tñ grat' erit sicut ⁊ p̄ma p̄ordinatio gratuita ē: q̄ merita q̄ p̄cedūt futurā vitā ex gr̄a sūt ⁊ dei dona sūt. Coronat eni i nobis de⁹ dona sua: nō q̄ ex nobis sūt merita. Elegit vt essem⁹ sācti. Aug⁹. d' p̄desti. Quō ei eligeret eos q̄ nōdū erāt nisi p̄destinando. Elegit ḡ p̄destinans nos. Et sicut nō elegit: eo q̄ tūc sācti essem⁹. iō nec iō q̄ sācti futuri essemus. Sꝫ poti⁹ elegit nos ad h̄ vt i tp̄e gr̄e essem⁹ sancti ꝑ bona opa. Nō ergo q̄ futuri eram⁹ elegit. Sed vt essemus sancti. Ideo quippe futuri eramus: q̄ elegit ipse p̄destinās: vt tales ꝑ gratiā ei⁹ essem⁹. Sed pelagianus veritati resultans ait: Presciebat deus qui essent futuri sancti ⁊ immaculati ꝑ libere volūtatis arbitriū. Et ideo eos in sua p̄sciētia quales futuros esse p̄sciuit elegit. Elegit inq̄ ātequā essent p̄destinās filios quos futuros sanctos p̄sciuit. Nō fecit: nec se facturū: sꝫ ip̄os facturos esse p̄uidit. Quē cōfutat hic apl's dicens: vt essemus sancti ⁊c.

g Qui p̄destinauit nos. Posita p̄destinatiōe q̄ ꝑtinet ad iusticiā ⁊ sāctitatē vite p̄sentis: ponit hic alia ꝑtinēs ad vitā eternā: cui⁹ effectū .s.

notauit

† De pe. di. 4. c. bñdictus ⁊ c. in domo.

dē. Hos collaudat apostolus scribens eis a Roma de carcere per tychicū diaconem.

Finit argumentum.

Incipit epl'a Pauli ad ephesios

Ca. I

a Paulus apostolus iesu christi
a ꝯ nō meis merit': ita vos ꝑ̄cā quicquid estis.
b p voluntātem dei
ꝯ scribit vel mādat: vt ego paul⁹ scribo vel mādo.
c sanctis omnibus
a ꝯ tunc ꝓdest bona vita si fides in christo.
qui sunt ephesi ⁊ fidelibus i christo iesu: Gratiā vobis et pax a
a ꝯ ope xp̄i nō suis meritis. b ꝯ ante alia saluta. ꝯ iustificationis. c ꝯ trāquillitas mētis ⁊ recōciliatio ad deum.
a ꝯ ꝑ quē oīa cōdita sunt ⁊ restaurata. b ꝯ sine quo nulla bona dant̄ nobis.
deo patre nostro ⁊ domino iesu
a ꝯ corde ore opere. ꝯ sit a me a vobis ab oib⁹. b ꝯ generatione eterna.
d christo. †Benedictus de⁹ ⁊ pater
ꝯ pro quo nobis bene facit.
e domini nostri iesu christi qui benedixit nos in omni benedictione
a ꝯ benedicet. i. futuro exaltabit dādo imortalitatem. b ꝯ meritis nr̄is maledictos. c ꝯ omnimoda exaltatiōe q̄ erit tota spūalis etiā in corporibus: que tūc habebūt naturā spūs.
a ꝯ habita in celo: vnde cōmendabilior. ꝯ operante christo.
spiritali in celestibus in christo: sicut elegit nos in ipso ante
a ꝯ prima p̄destinatio. ꝯ ita gratis hoc faciet. ꝯ gratis. b ꝯ p̄destinādo. c ꝯ ꝑ ip̄m christū.
f
a ꝯ .i. anteq̄ essem⁹. b ꝯ ad h̄ elegit: vt essem⁹ i tp̄e gratie. ꝯ elegit vt essem⁹: nō q̄ futuri eram⁹.
te mundi constitutionem: ut essemus sancti et immaculati in
a ꝯ ꝑ bona opa. ꝯ virtutib⁹. b ꝯ a crimīe a malis.
a ꝯ .i. intus vbi cōspicit: non extra vbi hoīes vident. ꝯ vel vt eū cōspiciam⁹. b ꝯ nō hoim. ꝯ in charitate hoc fecit: nō meritis. c ꝯ dei vel ipsorū. d ꝯ alia ⁊ secūda p̄destinatio ad eternā vitam. ꝯ elegit nos ipse vtiq̄.
conspectu eius in charitate. Qui
a ꝯ gratia sola p̄elegit. b ꝯ volūtate gratuita. ꝯ ad bona que filij habituri sunt.
g predestinauit nos in adoptionē

Incipit postil. sup epistolā ad Ephesios.

a Paulus apl's iesu. Hic incipit epl'a pauli ad Ephesios: q̄ diuidit̄ in tres ptes. s. in salutationē: ⁊ narrationē. ibi: Benedict⁹ deus: ⁊ cōfirmationē. ibi: Ut aūt ⁊ vos sciat': ꝑ pe finē epl'e. In salutatiōe vero primo ponit̄ ꝑsona salutās ex noīe. cū d': Paul⁹: ⁊ q̄tū ad officiū. ibi: Apl's iesu xp̄i ⁊ q̄tū ad auctoritatē officij. cū d': b Per voluntatem dei: q̄ vocauit eū ad apostolatū: vt p̄ꝫ Act'. xiij. scd'o ponit̄ ꝑsone salutate. cū d': c Oībus sāctis q̄ sūt ephesi. ipsi eni accepto verbo veritatis ꝑstiterunt in fide: vt dicit Hiero. i ꝓlogo: iō noīat eos sāctos. i. firmos in bono. sāctuꝫ eni in vna significatiōe idem est q̄d firmū. tertio ponit̄ optata bona. cū d': d Gr̄a vobis. in p̄senti. e Et pax i futuro. beatitudo eni q̄etat totaliter appetitū. f A deo patre nostro. i. a tota trinitate a qua dat̄. g Et dño iesu. ꝑ cui⁹ meritū nobis donat̄.

h Benedict⁹. Hic ꝯñr ponitur narratio. in qua primo ad gr̄arū actionē ephesios inducit. scd'o ꝓ eis orōnē ad deū effundit. ca. iij. tertio in moribus eos instruit ca. iiij. Prima in duas. q̄ primo inducit eos ad gr̄arū actionē absolute. scd'o cōparatiue. sequēti ca. Circa primū sciendū q̄ efficacior modus inducēdi alios ad aliq̄d agendū est ꝑ exemplū: q̄d magis mouet in moralib⁹ q̄ verbū. iō apl's vt magis moueat ephesios ad gr̄arū actionē simul gr̄as agit de beneficijs diuinis. ⁊ p̄mo recolēdo bñficia cōia. d. Bñdict⁹ de⁹ ⁊ pater dñi nostri iesu xp̄i: ⁊ sic exprimunt̄ due ꝑsone. ⁊ tertia exprimit̄ cū d': i Qui benedixit nos. hic accipit̄ bñdictio ꝓ liberali dono: sicut .j. Reg. xxv. Accipe bñdictionē quā attulit tibi famula tua. Sanct⁹ aūt spūs est donū patris ⁊ filij: ⁊ in quo oīa dona donant̄. ideo subdit̄:

k In oī benedictione spiritali in celestibus. i. q̄ finaliter habebit̄ in celestib⁹. l In xp̄o. i. ꝑ xp̄m: ꝑ quē ꝓueniūt nobis dona diuia tāq̄ ꝑ mediatorē dei ⁊ hoim. m Sicut ele. nos ad ꝑticipationem sue beatitudinis. n In ipso. i. in filio. electio eni p̄supponit noticiā electi. illa vero que ꝑtinēt ad noticiā i diuinis attribuunt̄ filio: q̄ est sapiētia p̄ris. o Ante mūdi cōstitutionē. nam hec electio est ab eterno. effect⁹ tñ ei⁹ ē i tp̄e q̄ est sāctificatio rōnalis creature. iō subdit̄: p Ut essem⁹ sācti. ꝑ gr̄am i mēte. q Et imaculati. ꝑ puritatē i cōuersatione. r In cō. ei⁹. ⁊ nō solū i cōspectu hoim. sicut hypocrite. s In cha. sine q̄ nō ꝓsūt alia dei dona: vt dictū est. s. j. Cor. xiij. Si linguis hoim loquar et angeloꝝ ⁊c. t Qui pre. nos in adoptionē filiorum. p̄destinatio eni est p̄paratio gratie in p̄senti ⁊ glorie in futuro: ꝑ gratiā autē adoptio diuina inchoat̄: ⁊ ꝑ gloriā cōsūmatur.

Per

notauit. a In laudem glo. gratie sue. Q. gloria gr̄arū est eterna adoptio. b In q̄ gratificauit. Effectus p̄me p̄ordinationis ad iusticiā. c In dilecto filio. Ambro. Diligēs eni deus pater vnigenitū suū: etiā illis quos diligit ⁊ q̄bus vult filius diuina largit̄. d In quo habem⁹ ⁊c. Ambro. duplicem gratiā ostendit: q̄ ⁊ redemit et peccata nostra nō imputauit. Que supabūdauit. Hactenus de his q̄ toti humano generi modo de his que singulariter apostolis dedit.

f In dispensatione. i. in plenitudine tp̄is: dispēsati a deo. Id est in hoc tp̄e gr̄e: q̄ implere q̄ ceteris tp̄ibus p̄missa vel p̄figurata sūt: diuina ꝓuidētia rōnabiliter dispēsauit. Si eni penit⁹ ignari essent hoīes nō p̄donici: nō reciperēt xp̄m: ⁊ nisi pri⁹ d' naturali ⁊ doctrinali cōuicti lege: supbi paruipēderent christi aduētum. g Instaurare. Aug⁹. Instaurant̄ aūt q̄ in celis sūt: cū id q̄d inde cecidit in angelis reddit̄ ex hoībus. Instaurant̄ aūt q̄ i terris: cū ipsi hoīes q̄ p̄destinati sunt in eternā vitā a corruptionis vetustate renouant̄. h Oīa que in celis. i. angelos. Uel instaurare. i. supplere. i Que in cel. i. numerū angeloꝝ diminutū implere. Que in celis. Aug⁹. in enchi. Nō ꝓ angelis mortuus est xp̄s: sꝫ iō ꝓ angelis fit q̄cq̄d hoim ꝑ ei⁹ mortē redimit̄: q̄ cū eis redit hō in gr̄am post inimicitias q̄s inter hoīes ⁊ sanctos angelos: ⁊ ruine angelice dānū reparat̄. Et vtiq̄ nouerūt angeli sancti docti a deo: cui⁹ veritatis eterna cōtēplatione beati sūt quāti numeri supplemētū d' genere humano integritas illius ciuitatis expectat.

k Que in terra. i. hoīes qui peccato depauati erant. Uel Que in celis. i. aīas sctōꝝ: que sunt in celis. Et que in terra: Id est sanctos qui adhuc i terra. ⁊ h̄ l In ipso. i. per christum. m In quo ⁊ nos sorte. Ne apostoli in quibus supabūdat gratia viderēt̄ meruisse melius alijs. ostēdit eos ita grat' vocatos non meritis sicut fuerunt et alij. n Sorte. Sors d' gr̄a. Quia nō ē hoīs electio s; volūtat' dei. vñ tunica dñi desup texta q̄ charitatē significat sorte ꝑuenit. o Oīa opat̄. Aug⁹. Amb. Etiā velle: vt sim⁹ vt nemo gl'iet̄ i hoīe. Uerꝫ ē ei: Nō vos me elegist': s; ⁊ ego vos ⁊c. laus aūt gl'ie dei est cū multi acquirunt̄ ad fidē: sicut gloria medici cū multos curat. p In quo et vos. Modo venit ad ea q̄ dedit ephesijs. q Cū audissetis. Cū cā notat hic ⁊ tempus. r Propterea Enumeratis bñficijs hūano generi: vel apostolis vel ephesijs collatis

Joh. 15. c.

a ꝯ filij sunt credētes in eū. b ꝯ nō ꝑ merita. c ꝯ vēturos. ꝯ eadē habituros cum christo.
filiorū p iesum christum in ipsum:
a ꝯ p̄destinauit sm volūtatē longe ante vel oib⁹ palam ꝓpositam. ꝯ nō nostro placito.
a sm ꝓpositū volūtatis sue i laudē
a ꝯ .i. vt laudem⁹ gloriosam gratiā. b ꝯ gratia. c ꝯ gratos sibi nos fecit.
b glorie gratie sue: in quā gratificauit
a ꝯ ꝑ filiū ꝑ quē ⁊ nos diligit. b ꝯ ecce ꝑ quid grati facti.
c d uit nos in dilecto filio suo: in quo
a ꝯ vt possim⁹ reuerti a captiuitate q̄ seruiebam⁹ diaboli venūdati sub peccato.
habem⁹ redēptionē p sāguinē ei⁹:
a ꝯ in baptismo. ꝯ q̄ oīa dimittit: ⁊ totum tuos inimici destruit. b ꝯ sm diuitem ⁊ copiosaꝫ gratiam suam.
et remissionē pctōꝝ: sm diuitiās
a ꝯ cum in omnib⁹ abūdasset. ꝯ plus q̄ in alijs abundauit. ꝯ apostolis.
e gratie ei⁹ q̄ supabūdauit i nobis
a ꝯ in hoc. ꝯ oī noticia de diuinis. b ꝯ prudētia tp̄aliū. c ꝯ omnimoda vt notū faceret.
i omni sapiētia ⁊ prudētia: vt notum
a ꝯ .i. volūtatē secretā alijs. s. instaurare oia non meritis sed sm beneplacitū.
tū faceret nobis sacramētū volūn
a ꝯ bonū placitū vel sacramētū.
tatis sue sm bñplacitū ei⁹ quod
a ꝯ lōge ante: vel oib⁹ palā obtulit iplēdū deo. b ꝯ filio. c ꝯ nō alio tp̄e iplēdū sed i dispēsatiōe.
f ꝓposuit in eo in dispēsatiōe ple
a ꝯ ad primū statū reducere oia ꝑ peccatū destructa.
g h nitudinis tēporū instaurare oia
a ꝯ dū q̄d inde ceciderat hoīb⁹ reddit. ꝯ .i. ip̄os angelos. ꝯ ip̄os homines.
i k in christo q̄ in celis ⁊ que in terra
ꝯ .i. ꝑ xp̄m. a ꝯ aductus ei christi saluus est ⁊ sanctis qui iā cū xp̄o sūt: ⁊ illis q̄ adhuc futuri sunt. b ꝯ ꝑ quē. c ꝯ vt vos. ꝯ diuina electione.
l m n sūt: i ipso. In quo etiā ⁊ nos sorte
a ꝯ pri⁹ p̄parati. b ꝯ ꝑ interiorem gratiam. ꝯ non per merita.
vocati sum⁹ p̄destiati sm ꝓpositū
a ꝯ etiā i aplis. b ꝯ quasi qualiter nos magis eligit ad officiū apl'at⁹ nescim⁹ sꝫ tñ cōsilio fecit non temere. ꝯ .i. sm volūtatē: q̄ est ex ratione.
o ei⁹ qui oiā operat̄ sm consilium
a ꝯ vt per nos alij laudent gloriā eius.
volūtatis sue: vt simus in laudē
a ꝯ ⁊ iō tales esse debem⁹ ꝑ quos alij laudēt.
glorie ei⁹ nos q̄ ante sperauim⁹ i
a ꝯ in cui⁹ fide et vos estis ꝑ hoc q̄ audiuistis verbū veritatis quasi sperauim⁹ in christo. b ꝯ qua si non ante: sed post.
p q christo. In quo ⁊ vos cū audissetis
verbū veritatis euāgeliū salutis vestre: in quo ⁊ credētes signati estis
a ꝯ cui⁹ opatione credē. b ꝯ diuisi a grege diaboli ꝑ spiritūsanctū: q̄ pmissus erat: vel q̄ pmittit hereditatē ⁊ est arra eius.
ꝯ vel pignus.
spū ꝓmissionis sācto: q̄ ē arra hereditatis nr̄e i redēptionē acq̄sitionis
a ꝯ vt vitra nō dñet nobis inimicus. b ꝯ redemit vt habeat: nō vt perdat.
a ꝯ quasi cū audiuissetis euāgeliū credidisti.
t nis i laudē gl'ie ip̄i⁹. Propterea ⁊
ꝯ qua in christum credidistis sine admixtiōe legis.
ego audiēs fidē vestrā q̄ est i dño
ꝯ opera charitatis ostensa.
iesu ⁊ dilectionē in oēs sanctos:
a ꝯ bñ noui q̄ est: ⁊ iō nō vos sꝫ deū laudo q̄ h̄ fecit. ꝯ deo ei eni q̄ fecit gr̄e agūt. ꝯ habitis bonis.
non cesso gratias agēs p vobis:

a Per iesū xp̄m. q̄ est dei fili⁹ naturalis. b In ipsū. q̄ filiatio adoptiua ē quedam assimilatio ad filiationē naturalē. c Secūdū ꝓpo. vo. sue. a q̄ depēdet electio ⁊ p̄destinatio nō ex merit' nr̄is: nō solū in re: sed nec etiā i dei p̄uisiōe. d In laudē ⁊c. i. ad laudādū ei⁹ gl'iaꝫ q̄ elect' cōicat ꝑ gr̄am suam. e In q̄ gra. nos. i. fecit gratos sibi. f In dil. fi. suo. i. ꝑ dilectū filiū suū: i q̄ habem⁹ redēptionē. ⁊ q̄ sit illa subdit̄: g Remissionē pec. s. totalē i sacro baptismi: in q̄ sue passiōis effect⁹ plenarie nobis cōicat̄. h Scd'm diuitias. i. copiā. i Gr̄e ei⁹ q̄ supabū. Hic ꝯñr recolit bñficia dei spālia. ⁊ p̄io facta apl'is. scd'o ephesijs. ibi: In q̄ ⁊ vos. Circa p̄mū dicit: k Que. s. gr̄a dei. l Supabūdauit in nob. veris apl'is. m In oī sa. q̄tū ad cognitionē diuinoꝝ. n Et pru. q̄tū ad noticiā hūanoꝝ necessariaꝫ ad salutē. o Ut no. fa. no. sa. i. sacrū secretū. p Uolūtat' sue. q̄d pleni⁹ fuit reuelatū apl'is q̄ alijs. q Scd'm bñplacitū ei⁹. q̄ totū depēdet ex bñplacito diuino: nō aūt hūano merito. r Q̄d ꝓposuit. i. ab eterno facere disposuit. s In eo. i. i filio q̄ ē sapia p̄ris. t In dispēsatiōe pleni. tēpoꝝ. i. in plenitudine tp̄is dispēsati a deo q̄d ē tp̄s gr̄e: ⁊ q̄d sit sacr̄m h̄ subdit̄: v Instaurare. i. ad debitū statū reducere. x In xp̄o. i. ꝑ xp̄m. y Oia q̄ i celis. i. angelos: coꝝ societates reparādo. z Et q̄ i terra sūt. i. hoīes q̄ per petm̄ depauati erāt i nouitatē gr̄e reformādo. a In q̄ etiā ⁊ nos sorte vo. su. i. electione diuina q̄ d' sors q̄ nō accipit ꝑsonā sic nec sors. b Uocati sum⁹. ad apostolatū. c Predestinati. i. p̄ordiāti ad h̄. d Secūdū ꝓpo. ei⁹. i. sm dispositionē eternā dei. e Qui opat̄ oia sm cōsiliū volūtatis sue. q̄ nihil opat̄ a casu: nec de necessitate nature: sꝫ p̄uidēs ⁊ libere. f Ut sim⁹ i lau. glorie ei⁹. i. vt ꝑ nos alij laudēt deū q̄ ꝑ p̄dicationē nr̄am cōuertūt̄ ad ip̄m. iō subdit̄: g Nos q̄ ante sperauim⁹ in xp̄o: q̄ ante credidim⁹ i ip̄m. h In q̄. Hic ꝯñr ponit dona ephesijs spāliter data. Et diuidit̄ i duas. q̄ p̄mo ponit eoꝝ vocationē. scd'o insurgit ex h̄ ad gr̄arū actionē. ibi: Propterea. Circa primū dicit: In q̄. i. ꝑ quē. s. xp̄m. i Et vos cū audi. ver. veritatis. a nobis. k Euāgeliū sa. ve. q̄ annūciat salutē audientib⁹ ⁊ dat credētib⁹. iō subdit̄: l In q̄ ⁊ credentes signati estis. lumine gratie deformatam imaginē reformāte. m Spiritu ꝓmissionis sancto. q̄ spiritussanct⁹ habitat in credentibus ꝑ gratiā: ⁊ dicit̄ spiritus ꝓmissionis: q̄ veraciter pmittit vitam beatā. ideo subdit̄: n Qui est pign⁹ hereditatis nostre. de ratione pignoris est q̄ sit rei non habite in p̄senti ⁊ eiusdē valoris cū ip̄a. ⁊ sic ē in ꝓposito: q̄m si nō habetur actu hereditas eterna q̄ cōsistit i visione et fruitiōe beata. tñ spūsanct⁹ habit⁹ in p̄nti ꝑ gr̄am a fidelib⁹ est eiusdē bonitat' i numero cū beatitudine obiectiua. o In redēptionē acq̄sitiōis. i. vt redēpti acquirāt vitā beatā inamissibilē. p In laudē glorie ipsius. nā ibi est laus continua Ps̄. lxxxiij. Beati qui habitant i domo tua dñe: in secula seculorū laudabunt te. q Propterea. Hic cōsequēter apostolus tanq̄ pater bon⁹ gr̄as agit deo de ꝓfectu ephesioꝝ. d. Propterea ⁊ ego audiēs fidē vestrā: sincerā sine admixtione alicuius erroris aut legalis obseruatiōis. r Et dilectionē. vestrā. s In omnes sanctos. i. opera vestre charitatis erga omnes fideles. t Non cesso gr̄as agens ꝓ vobis. de bonis preteritis.

Memo.

B

C

a ſ ulteriora vobis implorās.

a memoriā veſtri faciēs i orationi a

ſ ſm humanitatem.

b/c bus meis: vt deus dñi noſtri ie/ b

a ſ chriſti ſm deitatē. ſ ſm etiā humanitatē. b ſ et ſi iam ſapientes.

ſu chriſti: pater glorie: det vo/ c

a ſ det vobis ſapiam de celeſtib⁹ pleni⁹ q̄ mō ha beris. b ſ nō vt obſcure ſꝫ ſine velo eū agnoſcat

bis ſpiritum ſapientie ⁊ reuelati

ſ .ſ. a ſ ne puretis corporeo ſenſu deū attingi.

onis i agnitiōe ei⁹: illuminatos

a ſ ibi imago dei i qua renouatur i agnitiōe dei. b ſ rōnis. ſ pleni⁹ q̄ mō. ſ quātā.

b/c oculos cordis veſtri: vt ſciatis q̄ d

ſ res ſperata ad quā vocat credētes. ſ hec ē ſpes

f ſit ſpes vocatiōis eius: ⁊ que di/ e

a ſ glorioſe hereditatis eterne .ſ. beatitudinis q̄ iō hereditas q̄ firmiter habebit. b ſ cōtet.

uitie glorie hereditatis ei⁹ in ſān

a ſ .i. q̄ nos apli ꝑ aliis habebim⁹ gloriā vt non ſtetis ſed tendatis ad aliud mai⁹ qđ habebim⁹.

g ctis: ⁊ que ſit ſupeminēs magni f

a ſ glorie. b ſ virtute dei danda nobis. ſ apo ſtolos. ſ ō illa beatitudine ſm qđ poteſt opera tus eſt in chriſto.

tudo virtutis ei⁹ in nos: qui cre/

dimus ſm operationem poten/

tie virtutis ei⁹ quā operatus eſt

a ſ cuius mēbra ſum⁹. ſ ⁊ ideo cū illo eadē nos habituros credimus. b ſ ita .ſ.

h in chriſto: ſuſcitans illum a mor/

a ſ ſtabiliret. ſ .i. oſtēdēs hoiem xp̄m eternali ter beatū. b ſ in ſede iudiciaria ⁊ ptāte iudicā di. vñ: Amodo videbitis filiū hoīs ſedēte a dex/ tris virtutis dei. ſ q̄ oē iudiciū dedit pater filio

i tuis: et conſtituens ad dexteraꝫ

ſ dignitas ex loco.

k ſuam in celeſtibus ſupra omneꝫ

a ſ dignitatem horum ordinū.

principatum ⁊ poteſtatem: ⁊ vir

tutem ⁊ dominationem et om/ g

a ſ nō ſolū ſup hos quattuor ſed ſup omne nomi nabile vel qđ iā ſcitur: vel in futuro ſcietur.

ne nomen quod non ſolum no/

minat i hoc ſeculo ſꝫ etiā in futu

a ſ nō ſolum preeſt oib⁹ dignitate ſꝫ ⁊ ptāte q̄ ⁊ ſub eo ſunt. ſ q̄ ꝑ cum facta. b ſ plene vel ſub humanitate.

l ro: ⁊ oīa ſubiecit ſub pedib⁹ eius h

ſ .i. q̄ſ. a ſ q̄ adeo altus eſt. b ſ in quo oēs ſenſus eccleſie ſpūales .ſ. dona gratie.

m/n ⁊ ipſum dedit caput ſuper omnē i

a ſ que in celo ⁊ in terra dū cōfitent hunc eſſe per quē facti ſunt. ſ vnita ei natura ⁊ grā.

eccleſiaꝫ que eſt corpus ipſius: ⁊ k/l

a ſ iplēs eū vt habeat oīa mēbra. ſ q̄ ab ipſo ſūt

o/p plenitudo ei⁹ qui omnia in om/ m

nibus adimpletur.

a **E**t vos Ca. II a

a ſ olim ante fidē. ſ nec ſciētes mala veſtra.

cum eſſetis mortui de

a ſ dimittēdo q̄ iubēt. b ſ agēdo ꝓhibita. b

lictis ⁊ peccatis vr̄is: in q̄bus c/d

a ſ .ſ. ante fidē. b ſ de alio ad aliud declinan tes. c ſ couerſatione q̄ vos allicit.

aliquādo ambulaſtis ſm ſecū/ e

ſ et. a ſ .i. qui habet ptātē in hoc aere caligi/ noſo nūc cū hoib⁹ i mūdo. ⁊ q̄ ita vicini nobis ſūt ſpūs inuiſibiles: magis ſunt timendi.

b lum mūdi huius: ſm principēm f/g

c/d poteſtatis aeris hui⁹: ſpiritus h

a ſ princeps. ſ adhuc ideo erepti ſint grati ereptori. b ſ quārū de⁹ finit. c ſ q̄ diffidūt de eternis vel de q̄bus .i. quorū ſalute diffidim⁹.

e qui nūc operat i filios diffidēn/ i

a ſ peccat. b ſ iudei ⁊ gētes. c ſ agētes vi tam noſtram.

tie. In q̄bus ⁊ nos oēs aliquā/ k/l

ſ agentes.

do cōuerſati ſumus i deſideriis

a ſ cōcupiſcētiis q̄ ex carne. b ſ etiam actu. c ſ ea in q̄bus caro delectat.

carnis nr̄e facietēs volūtatē car m

a ſ .i. ea i q̄b⁹ caro nō delectat ſꝫ aia cogitat: vt heretice prauitates. ſ ⁊ volūtatē.

b ſ nos iudei. b ſ .i. ꝑ pres.

f nis ⁊ cogitationū ⁊ eram⁹ natu n/o

ſ debitores. ſ ꝑ originale peccatū. a ſ eter/ ne pene. b ſ gētiles. c ſ q̄uis eſſetis mortui deus cōuiuificauit. ſ nō alius.

g ra filii ire: ſicut ⁊ ceteri. De⁹ aūt p

a ſ q̄ ⁊ actualia ⁊ originalia dimittit. b ſ nō/ ꝑpter meritū noſtrū.

qui diues ē i miſeri cordia ꝑpter q/r

nimiā charitatē ſuā qua dilexit

a ſ iudeos vel gētes. b ſ nō modo poſtq̄ iu/ ſti: ſed et cum.

nos: ⁊ cū eſſem⁹ mortui peccat: s

ſ ad ſimilitudinē xp̄i et hoc ꝑ gratiā xp̄i.

h cōuiuificauit nos i xp̄o cui⁹ grā t/v

a ſ ſicut nos iudei. b ſ cū xp̄o. c ſ tāq̄ ꝑfe/ ctū enūciat qđ futurū eſt. ſ iam ſpe.

eſtis ſaluati: et corēſuſcitauit ⁊ x/y

a ſ vt iudices. ſ per hoc q̄ eſtis in chriſto. ſ in fide chriſti.

i conſedere fecit i celeſtib⁹ in chri/

a ſ ita hic in ſpe fecit vt in re cōpleret in die iu/ dicii: vel ideo vt poſteris noſtris.

ſto ieſu: vt oſtenderet in ſeculis z

a ſ dona gratie abundantia.

k ſuperuenietibus abūdantes di a

a ſ qđ oculus nō vidit nec auris audiuit: vt tā tū def q̄rū mēs iueſtigare nō pōt. b ſ datas. ſ non meritis. c ſ eius. d ſ pluſq̄ digni: vel ſup intellectus noſtros qđ plene caperene quimus. ſ exiſtentes.

uitias gratie ſue i bonitate ſup

a ſ i bonitate. ſ ꝑcunte .i. gratuita dei volūtate

nos in chriſto ieſu. Gratia enim b

a ſ q̄ cooperatur fides bona dei voluntati vel gratie. b ſ .i. fides.

l eſtis ſaluati per fidem: ⁊ hoc nō

a ſ .i. vi nature veſtre. b ſ pure nō partim ex operibus tuis.

ex vobis. Dei eni donū eſt: non c

ex operibus: vt ne quis glorietur. Ipsius enim sumus factura creati in christo iesu in operibus bonis: que preparauit deus: vt in illis ambulemus. Propter quod memores estote: quod aliquando vos gentes eratis in carne: qui dicebamini preputium: ab ea que dicitur circumcisio in carne manufacta: qui eratis in illo tempore sine christo alienati a conuersatione israel et hospites testamentorum promissionis spem non habentes: et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo iesu vos qui aliquando eratis longe: facti estis prope in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit vtraque vnum: et medium parietem macerie soluens inimicitias in carne sua: legem mandatorum decretis euacuans vt duos condat in semetipso in vnum nouum hominem faciens pacem: vt reconciliet ambos in vno corpore deo: per crucem interficiens inimicitias in semetipso. Et veniens euangelizauit pacem vobis

qui longe fuistis: et pacem his qui prope: quoniam per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites et aduene: sed estis ciues sanctorum et domestici dei: superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide christo iesu: in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. In quo et vos coedificamini in habitaculum dei in spiritu sancto.

Ca. III

Huius rei gratia ego paulus vinctus iesu christi pro vobis gentibus: si tamen audistis dispensationem gratie dei que data est mihi in vos: quoniam secundum reuelationem notum factum est mihi sacramentum: sicut supra scripsi in breui: prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in misterio christi quod alijs generationibus non est agnitum filijs hominum: sicuti nunc reuelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu: esse gentes coheredes et concorporales: et comparticipes promissionis eius in christo iesu per euangelium: cuius factus sum ego minister

Additio.

ſ ſm gratuitū donū ei⁹. a ſ nō meis meritis.
b ſ ꝗ ꝑſecutor: ſit apl'o: ĥ ei ē vt qͦlibet miraculū
ſm donū gratie dei q̄ data ē mi- a
hi ſm opationem virtutis eius. b
ſ inquā. a ſ nō ꝑtate: ſꝫ ꝓ priorib⁹ humilior.
Mihi ei oim ſāctoꝝ minimo da- c d
ſ tam magna. ſ inter gētes.
ta est gr̄a hec in gentib⁹ euāgeli- e f
a ſ que proꝛſus intelligi nō poſſunt. ſ vel in- eſtimabiles. b ſ multa dona.
a ꝫare inueſtigābiles diuitiās xp̄i:
a ſ ꝑ p̄dicationē ꝛ miracula. ſ de hac re q̄ q̄ꝫ mi- rabilis: ex quāta dilectiōe. b ſ he ſūt diuitie inue- ſtigabiles. ſ adipletio arcane redēptionis.
ꝛ illumināre oēs: q̄ ſit diſpēnſa- g h
a ſ celari ab oim ſeculorū creaturis ꝛ exiſtēs in ſola noticia dei q̄ fecit. b ſ nō in ſeculis.
b tio ſacramēti ābſcōditi a ſeculis i
a ſ ſic abſcōditi a ſeculis vt tamē innoteſcat.
c d in deo q̄ oīa creauit: ūt inoteſcat k
a ſ diuerſis ordinib⁹ angeloꝝ. ſ q̄ ſunt in ce- lo vbi ꝛ nos erimus.
e f † p̄cipātib⁹ ꝛ ptātib⁹ in celeſtib⁹
a ſ q̄ dona dei recipit. b ſ de reꝑatiōe hoīm.
g pēr ecclesiā multiformis ſapiētiā l m
ſ cōplen-
h dei ſm ꝑfinitionē ſeculoꝝ: quā fe n o
dam: vel fecit. i. cōpleuit.
cit i chriſto ieſu domino noſtro.
a ſ qꝛ ꝑ xp̄m ipleuit de⁹ paē. ſ xp̄o. b ſ cōtra tribulationes: vel future hereditatis certitudinē.
In quō habemus fiduciām ꝛ ac p q
a ſ i re ipā ad patrē. b ſ merito cōfidētie habite
ceſſum: in cōnfidentia per fidem r
ſ .i. quia habetis acceſſum ꝛ alia bona que ſu- pradicta ſunt. ſ a fide ꝛ bono opere.
eius. Propter quod peto ne de- s t
a ſ ꝓpter tribulatiōes meas. ſ que ſunt.
ficiatis in tribulātionibus meis
a ſ ꝓbandis. b ſ ſi ſtatis i eis ꝛ nō deficiatis.
prō vobis: que eſt glōria veſtra. v x
a ſ et. ſ ne. ſ. deficiatis a fide. b ſ humilio.
c ſ ſenſū mētis vel exterioꝛa ꝯcorpoꝛis genua.
i Hūius rei gr̄a flēcto gēnua mea y z
ſ vt merito ei⁹ obtineam⁹. ſ ex cui⁹ diſpenſa- tione ſunt nobis patres ꝛ in celis angeli nobis ꝓ uidentes: in terra prelati. ſ deo patre.
k ad patrē dn̄i noſtri ieſu xp̄i: ex q̄ a
l omīs paternitas i celis ꝛ i terra

ſ ad patrē flecto genua mea. ſ copiam.
noiaē: vt det vobis ſm diuitias a
a ſ maieſtatis ſue. b ſ conſtantiā qua ſitis robo rati in interiore hoīe q̄ ab hoſtib⁹ nō pōt attingi: ꝛ hoc ꝑ ſpm ſctm̄. ſ inde erit nō deficere.
glōrie ſue virtūteꝫ corroborari ꝑ b
ſ ꝛ prius det.
ſpm̄ ei⁹ i interiori hoīe habitare
a ſ ſunt eni aliq̄ fortes heretici in q̄bus xp̄s nō habitat. b ſ vnde ſecuri de auxilio.
a ꝑ fidēꝫ chriſtū in cōrdib⁹ veſtris c
a ſ ordo vt i charitate. b ſ a ſilitu. arboꝝ. c ſ a ſilitudine dom⁹: qꝛ in eis ſpūſſctūs inhabitat.
b in chāritate radicāti et fundāti: d e
ſ ꝑfecte intelligere. ſ ſic oēs ſcti
c vt poſſitis comprehēdere cū om f
a ſ quanta eſſe debet. b ſ charitatis.
d nibus ſanctis: que ſit lātitudo ꝛ g h
a ſ vbi ſtādo ꝑſeueraē. b ſ vt de⁹ p̄miū. c ſ oc cultum iudiciū quare illi dat: illi non.
e f g longitūdo: ſublimitās ꝛ prōfun- i k
a ſ poſſitē ex pte vt imitemini: q̄ ſupeminet ꝛ ple ne ſciri nō pōt: vtē charitas ſcīe ſupeminet aliī chari tati: qꝛ q̄nto meli⁹ intelligiē: tanto plus diligiē.
dum. Scirē etiā ſupereminenteꝫ l m
a ſ qua vos dilexit: ꝛ que veſtram ſuperat.
ſcientie chāritatem chriſti: vt im- n
a ſ ꝑ has ſcias. b ſ cūdo. c ſ ĥ eternū. p⁹ britudi
h pleāmini in ōmnē plēnitudinem
nis. a ſ ego ĥ vobis oro: ei aūt ſit glīa q̄ pōt facē
i dei. Ei aūtem qui potens eſt om o
re. ſ complere in nobis.
nia facere ſuperabundāter q̄ꝫ pe-
ſ qꝛ plus intelligim⁹ q̄ꝫ petam⁹.
timus aut intelligimūs: ſm vir- p
a ſ pt ĥ in vobis ſicē iā fecit in nobis aplis.
b ſ ei ipſi ſoli nō homini qui nihil ex ſe.
tūtē que operatur in nobis: ipſi q r
ſ ꝓ his que fecit in ecclesia ꝛ in chriſto.
gloria in ecclesia ꝛ in chriſto ieſu s
a ſ omnia ſecula continentis.
in omnes generationes ſeculi ſe t
culorum amen.

In ca.iij. vbi dr̄ i postil. Que sit latitudo.s.charitatis.

Additio. In h̄ qđ dr̄: Que sit latitudo fm̄ Glo. non solū intelligit ꝙ charitas de sese ad inimicos extēdit: sed etiā cū hilaritate bn̄ opari: qr q̄ tristis dat ꝑdit qđ dat. In h̄ aūt qđ dicit: Que sit longitudo intelligit ꝑseuerā di longanimitas: vbi quodāmodo itādo ꝑseuerat. In hoc qđ dicit: Sublimitas intelligit ꝙ sursum dirigat vt de in premiū spectet. nā si bene operaris etiā vsq ad inimicos hilariter tribuis: sed oīa hec si ꝓpter mercedē eternā nō facis altitudinē nō habes. Per ꝓfundū charitat' intelligit occultum dei iudiciū cause quare isti dat ꝛ nō illi. de ꝓfundo eni iudiciorū dei sūt q̄ scrutari ɔtēplariq nequimꝰ: abyssus ei ē ꝛ ꝓfundū.

Glo. ordi.

a Obsecro. Ca. IIII Hactenꝰ ōndit grē attribuenda. hinc de moribus monet. priꝰ omēs cōiter: post ꝑ singulos ordines.

b Sz in charitate. Augꝰ. ad eudoxiū. Ipa ē eni actio recti itineris: q̄ oculos semꝑ hȝ ad deum. Talis actio nec frangit negocio: nec turbulēta est: nec marcida: nec audax: nec fugax: nec preceps: nec iacens.

c In vinculo pacis. i. pacem seruātes. Hec aūt pax ē: si bona nostra inuicē diligamus: si peccata q̄ sine dāno tritici: aut cū spe salut' corrigendoꝝ eradicari nō possunt vsq ad messem vltimam toleramus.

d Unū corpus. Debet' fuare vnitatē: ita ꝙ sitis vnū corpus subseruiēdo ꝓximo: ꝛ vnꝰ spūs cū deo idez volendo: vel vnꝰ spūs cū fratribꝰ: cū quibꝰ idē velle ꝛ idē nolle debet': vl' ita debetis fuare vnitatē spiritus: qr vnuz corpꝰ debetis esse multoꝝ adunatiōe mēbroꝝ: ꝛ potestis: qr vnus spūs habitat in vobis. Unuz corpus. Augꝰ. Propter societatē quā spūsancꝰ facit nō sine pr̄e ꝛ filio. Eccl'ia vtiq accepit h̄ donuz: vt in spūsctō fiat remissio pctōꝝ: quā remissionē ꝛ si trinitas faciat: ꝓprie tn̄ ad spiritūsctm̄ intelligit ꝑtinere. Ipse est eni spūs adoptiōis filioꝝ. Ipe est pr̄is ꝛ filij amor ꝛ connexio. ad ipm̄ ergo ꝑtinet societas q̄ efficimur vnum corpus vnici filij dei. Sicut eni vnum corpꝰ hoīs mult' ɔstat mēbr': ꝛ vegetat oīa mēbra vna aīa faciens in oculo vt videat: in aure vt audiat: ꝛ sic in ceter'.

† 93. di. c. esto. i. q. i. hi qui. et. c. hāc reguiā de cōse. di. 4. c. cū ita q.

† Obsecro itaq Ca. IIII

a Obsecro itaq vos ego vinctus in dño: vt digne āmbulet' vocatione qua vocati estis. Cū omni humilitate ꝛ māsuetudine. Cum patientia supportātes inuicē in charitate. Sollicitiserūare vnitātem spūs i vinculo pac'. † Unū corpꝰ ēt vnus spūs: sicut vocati estis i vnā spe vocatiōis vr̄e. † Unꝰ dn̄s: vna fides: vnū baptisma. Unus deꝰ ꝛ pater omniū: qui sup oēs ē: ꝛ ꝑ omnia: ꝛ in omnibus nobis. † Unicuiq autez nostrum data ē gratia fm mensurā donationis

Interlinear glosses: qr dn̄s p̄r oia facere vl' vt ei sit a vobis glia. — cui cōpatiēdū ē. — ꝑ — pter dn̄m. — de bono i meliꝰ: vt coueniat mee ꝑdicatiōi āmbulatio vr̄a. — ita.s. — interiori ꝛ exteri ori. — vt tractabiles sitis. — aduersoꝝ. — si a fr̄e orit molestia. vl: Alter alte. onera portate. — nō ficte: vel ꝓ terreno aliq̄. — studiosi: cauti: attēti. — vt sacrosctm̄. — qđ vnū corpus sitis opere spūsancti: vel vnitatē ecclesiasticam quā facit spūsctūs. — degentes. — qr pax ista est nutrimentū spiritualis vnitatis. — sub ministratione. — subueniendo proximo. — voluntate. — quo viuit corpus. — esse debetis: sicut ad idem vocati. — ad vnā rē speratā. q̄ est effectus vocationis. — est nobis. — de deo. — equale a q̄cūq: nec potest iterari. — pater. — quē nō potestis declinare. — qr nulli debet qđ ē ꝛ oēs creaturas excellit. — filius: per quē reparatorem omnia opa nostra sunt. — spūsanctus est. — fidelibus ꝑ gratiā ꝛ in omnibus creaturis ꝑ essentiā. vnde: Spiritꝰ domini repleuit orbem terrarum. — ne vnitas tollat subiectionē: subdit diuersa esse dona qđ nō ē cōtrariū predicte vnitati. — gratuitū donū: fm ꝙ dator xp̄s mēsurauit: alij hoc: alij illud: xp̄o vero soli datur spūs sine mensura: sed oībus alijs non sine mensura.

Nico. de lyra

a Obsecro itaq vos. Postq̄ Apostolus induxit Ephesios ad grāꝝ actionē ꝛ effudit ꝓ eis orationez. hic ɔsiter informat eos in moribꝰ. ꝛ p̄mo generaliter. scđo q̄ntū ad aliq̄s stat' specialiter. ibi: Mulieres. post mediū sequētis ca. tertio reuertit ad instruendū cōiter. ibi: De cetero fr̄es. circa mediū. vj. ca. Circa primum instruit generaliter primo verbo. scđo saluatoris exemplo. in principio sequētis ca. Circa primū sciendū ꝙ humilitas est fundamentū spūalis edificij: ꝓpter qđ p̄mo fundamentū istud collocat. scđo superedificat. ibi: Sollicitiseruare. Igit p̄mo instruit eos de humilitate ꝛ quibusdā alijs virtutibus sibi ꝓpinquis. d. Obsecro itaq vos ego vinctus in carcere. b In dño. i. ꝓpter dn̄m: vt dictum est. ȝ. c Ut digne ambuletis. ꝓcedendo de virtute in virtutē. d Uocatione qua vocati estis. ad fidē catholicaz q̄ requirit vitā virtuosam. e Cū omi humilitate. s. interiori q̄ntū ad mentē: ꝛ exteriori q̄ntū ad conuersationē. ꝛ quoniam humilitas facit hominē resilire in ꝓpriam paruitatem. habet mansuetudinē annexam que reprimit motus ire. ideo subdit: Et māsuetudine. repressio autē ire iducit ad patient' tolerādū mala illata. ideo subdit: f Cum patientia supportātes inuicem. mutuos defectus ꝛ labores. g In charitate. scz christi: ꝛ nō intuitu temporalis commodi. h Sollicitiseruare. Hic ɔsequēter apostolus Ephesios instruit de edificio virtutū super fundamentū humilitatis collocando. ꝛ quia quanto bonuz est cōmunius: tanto diuinius. ideo primo eos inducit ad seruandā ecclesiasticam vnitatē. secundo ad habendā morum honestatē. ibi: Hoc ergo. Prima in tres: qr p̄mo facit ꝓpositum. secundo ad hoc inducit exemplū. ibi: Unus dn̄s. tertio declarat quoddam dictū. ibi. Unicuiq. Circa primū dicit: Sollicitisupple sitis. i Seruare vnitatē spiritꝰ: id est vnitatem ecclesie quam facit spiritussanctus: ꝛ ꝑ oppositum eius scisma facit diabolꝰ. k In vinculo pacis. sicut enim vinculuz corporale vnit ligata intra ipsum: sic pax ꝛ tranquillitas seruant vnitatem credentium. l Unum corpus. scz sitis: quod est corpꝰ christi mysticum. m Et vnus spiritꝰ: id est vnius voluntatis operandi bonum. n Sicut vocati estis in vna spe. beatitudinis eterne. o Uocationis vestre. scilicet ad fidem catholicam. per quam habetis vitam eternam. p Unus dominus. Hic ad propositum inducit exemplum de vnitate domini: fidei ꝛ baptismi vt mag' moueat ad seruandum ecclesiasticam vnitatem. d. Unus dominus: cui seruitis. ꝛ ideo scisma non prouenit nisi ex pluralitate dominorum contraria volentium. q Una fides. quia licet sint articuli multi in fide catholica: tamen omnes innituntur veritati diuine propter quā eis assentimus que est vna. r Unum baptisma. licet enim sint multi ministri baptiçantes exterius: tamen vnus est qui baptiçat interius. scilicet christus: Joh. j. Hic est qui baptiçat. s Unus deus et pater omniū. per creationē. t Qui sup omnes. creaturas per excellentiam. v Et per omnia. per generalem rerum gubernationem. x Et in omnibus nobis. scilicet fidelibus in quibꝰ est specialiter per gratiam. y Unicuiq. Hic declarat quoddā dictū. s. qualiter omnes fideles sint vnū corpus xp̄i mysticū. Et diuidit in duas: quia primo declarat huiꝰ corporis distinctionē membroꝝ. scđo cōnexionē eorū. ibi: Ueritatē. Prima adhuc in tres: quia p̄mo ponit dicta distinctio. scđo distinctionis cōditio. ibi: Et ipse dedit. tertio eius duratio. ibi: Donec. Circa primū dicit apl's: Unicuiq nostrū. scz xp̄i fidelium. z Data est gratia fm mensurā donationis christi. i. put voluit dare ꝛ plus ꝛ minus fm ordinē dispositionis sue. christo enim datus est spiritꝰ non fm mensuram: Joh. iij. ceteris aūt datur in mensura.

Ita spūsctūs mēbra corpis xp̄i qđ est eccl'ia cōtinet ꝛ vegetat. Et sicut hūani corpis mēbrū p̄cisum formā q̄dē q̄ cognoscit retinet: sed nequaq spūs sequit: q̄ p̄ter vnitatē viuat. Sic q̄cūq a p̄dicte pacis vnitate diuisus est: sacr̄m q̄dē tanq formā retinet: sȝ spū preter vnitatē nō viuit. Frustra ergo foris de forma gloriat: nisi intus spū veget. Hi in q̄s primū venit linguis omniū sunt locuti: qr per linguas cōsociatio fit hūani generis: ꝛ sic in omnibꝰ gentibꝰ futura mēbroꝝ christi societas figurat. Ille habet spm̄ qui in vnitate eccl'ie ɔsistit: qui loquit linguis omniū. e Unus dn̄s. Debetis seruare vnitatē: qr nobis est vnꝰ dn̄s: non tres: ꝓ quoꝝ diuersis volūtatibꝰ vos oporteat discordare. Et idē iubemini credere: ꝛ eodez modo opari. Et vobis est vnꝰ deꝰ creator oīm: ꝛ pr̄ ꝓcurādo: ꝛ iō nemo pōt se alteri p̄ferre. Qui deꝰ ē sup oēs. i. p̄cellit oībꝰ creaturis cuiꝰ dignitas vos inuitet. Et ꝑ oīa diffusus: qr vbiq. ꝛ iō timēdus: cū nusq possit euitari. Et in oībꝰ nobis ꝑ grām: q̄ vnitatē seruamꝰ. Et sic nō singularit de vna ꝑsona: sed cōiter de oībꝰ. i. de trinitate hoc accipitur. f Una fides. Non numero sed genere: qr fidelis in omībꝰ. Alia sūt ea q̄ credunt: aliud fides q̄ credit. Illa q̄ppe sūt i rebꝰ q̄ vl' eē vl' fuisse vl' futura eē credunt. Hec aūt i aīo credēt' ē ei tm̄ ɔspicua cuiꝰ est.

Glo. ordi.

a Propter qđ dicit. Ad ꝓbādū ꝙ xp̄s hō dat diuersa dona: dicit spūsctūs in psal. vere xp̄s fm hūanitatē dat. nā pp̄ha dicit: ꝙ ascēdens dedit: ꝛ ascēdere dixit respectu descēsiōis. ꝛ ita innuit ꝙ ꝛ descēdēs dedit. Et ɔstat ꝙ fm hūanitatē xp̄s descēdit ꝛ ascendit. ḡ fm hūanitatē dedit: qr fm deitatez q̄ vbiq est: nec descēdit nec ascēdit. Sȝ fm aīaz ad inferos descēdit. fm corpꝰ ꝛ aniam ad celos ascēdit. Uel ita ascēdēs qđ ē fm hūanitatē dedit. Sed q̄d ē ꝙ hūanitas ascēdit. i. quō hūanitas poterat ascēdere: nisi qr deitas p̄mū descendit in ꝑtes terre q̄ sūt aere inferiores: vt hūane nature vniret. Et quia dixerat hūanitas ascēdit: deitas ascēdit: ne iō viderētur duo. Subdit: Qui descēdit. i. deitas: ꝛ q̄ ascendit sup celos. i. hūanitas: ipē est vna ꝛ eadē ꝑsona: vt ipleret oīa donis suis: ꝛ ita impleuit ꝙ ipē dedit quosdā aplos: q̄sdam ꝓphās ꝛc. Ecce quō alij plus: alij minꝰ dedit. Hoībꝰ ad mensurā dat: ipē nō ad mēsurā accepit.

b Captiuā du. ca. i. eos q̄s diabolꝰ captiuauerat a paradiso: ꝛ ꝓprios mūdi ꝛ inferni fecerat. Iteruȝ captiuos fecit xp̄s dū ad celū reducuntur. Augꝰ. Dedit dona hoībꝰ. Apl'ica auctoritate loq̄t. In psal. ita legit. Accepisti dona in hoībꝰ. Sic eni plures codices habēt ꝛ maxime greci ꝛ ex hebreo sic interpretatū habemꝰ. Dona aūt dixit aplus sic ꝓpha: nō donū. Sed cū ꝓpha dixerit: Accepisti do. i hoībꝰ: Paulus apl'ica auctoritate maluit dicere: dedit dona hoībꝰ. Ut ex vtroq v̄bo vno ꝓphetico: altero apl'ico: qr i vtroq ē diui fmonis auctas sensus pleissimꝰ redderet. Utrū ꝙ vtrūq ē: ꝛ qr dedit hoībꝰ: ꝛ qr accepit hominibꝰ. Dedit hoībꝰ tanq caput ꝛ mēbris suis. Accepit in hoībꝰ idē ipē vtiq in mēbris suis. Ipē ḡ xp̄s ꝛ dedit de celo ꝛ accepit i t̄ra. Dedit: qr deꝰ cū pr̄e. fm qđ dat accepit. ꝓpha dicit: accepit: quia ipē cū suis est in ecclesia in q̄ accipit: hoc est in hoībus accipe. Donū est spiritus. Sed pluraliter dona: qr ꝑ spiritū quibusq ꝓpria: nō singulis omia: vt vna aīa omibus i mēbris agit omnia. c Prophetas. Ambro. In nouo testamēto ꝓphete dicunt explanatores scripturarū: tamē fuerūt quidaȝ in primordio fidei futura p̄dicentes: sicut Agabus septemq filie philippi. d Euāgelistas. Qui ꝛ diacōi: qr ꝛ si nō sacerdotes: tn̄ euāgeliçare pn̄t. e In opus ministerij. Hos oēs dedit i opus ministerij: vt quisq plene possit facere opus mīstratiōis sibi credite. Si eni vnꝰ hr̄et oīa nō ꝑfecte ageret singula. ꝛ hoc: f Ad ɔsūmationem. i. vt eos ɔsūmaret q̄ sūt sancti. g Et in edificatiōe. i. vt eos edificēt in corpꝰ christi: q̄ adhuc sunt alieni. h Donec. i. in die iudicij. i Omes. q̄ sumus in vna ꝛ non discrepante fide: ꝛ in vna ꝛ non differenti agnitione filij dei: vel in v̄tutibꝰ q̄bꝰ agnoscit filꝰ dei in nob: vel q̄bꝰ agnoscemꝰ eū in futuro. k Occurramꝰ. nobis inuicem de diuersis mūdi partibꝰ: vel ipi xp̄o: q̄si desiderio currētes ad gaudiū. l In virū pfec. Ut vnusq̄sq sit vir ꝑfectus: ꝛ hās eandē etatē q̄ est mēsura ꝛ meta etat' vltra quā nō accrescit aliq̄d naturalit hoī: in q̄ etate xp̄s habuit plenitudinē annoꝝ ꝛ corpis: in q̄ de h̄ mūdo trāsiuit. Oēs eni in eadē resurgēt: in q̄ xp̄s mortuꝰ est ꝛ resurrexit: cuiuscūq etatis mortui fuerint. Ut in virū ꝑfectū: vt qđ caput ꝛ mēbra: oēs simꝰ vnꝰ ꝑfectus vir: cui nihil desit: ꝛ nihil post agendū sit. Perfectꝰ vir. qr erit mensura ꝛ meta etatis. Meta vt post nihil addat numero vel viribus. Mensura: qr erit plenꝰ xp̄s: oēs hn̄s: q̄ mo[...] ꝑ singulos crescit: ꝛ oms in eo imortales ꝛ beati cū eo: ꝛ tūc nō erit necessaria prelatio. m In mēsurā etatis. Augꝰ. Nō ait mensuraȝ corpis vel stature: q: vnusq̄sq recipiet suā mensurā: quā vl' habuit in iuuētute: etiā si senex obijt: vel fuerat habiturꝰ: si aū est defunctꝰ. Etas vero erit illa ad quā ꝑuenit xp̄s. i. iuuenilis vt

Ps. 67.

a christi. Propter quod dicit † Ascēdens in āltuȝ cāptiuam duxit captiuitatem: dedit dona hoibus. † Quod aūt āscendit quid est: nisi qr ꝛ descendit primuȝ in inferiōres partes terre? Qui descendit ipse est qui ꝛ ascendit super omnes celos: vt adipleret omnia. † Et ipse dedit quosdaȝ quidē apōstolos: quosdā autem prophetas: alios vero euāgelistas: alios autez pastores ꝛ doctores ad consūmationem sanctorum in opus ministerij in edificationem corporis christi: dōnec occurramus omēs in vnitatem fidei ꝛ agnitiōis filij dei in virūm perfectū: in mensuram etatis plenitudinis christi: † vt iam nō simūs pāruuli flūctu

Interlinear glosses: propheta. — loco ꝛ dignitate. — ecce felix captiuitas captiui: quia subiugati sub leue iugum missi liberati a peccato serui facti iusticie. — spiritū. — rationabilibus. — dixit ꝓpheta ascendens: sed q̄d est hoc: nisi qr prius descēdit. respectu cuiꝰ dixit: Ascendit. — i. ad inferos: cuius ꝓbatio premissa est: qr duxit captiuitatē quā inde traxit. — q. d. qr ita innuūt v̄ba ꝓph̄e idē ē ꝛ q̄ descēdit ꝛ ascēdit vt ipleret oīa donis vel oīa de se predicta. — vicarios predicationis sue. — de futuris: vel scripturarum interpretes. — vt Agabus. — vt. vij. diacones sub aplis. — vt marcꝰ: lucas. — vt episcopos: q̄ verbo ꝛ exēplo docere debēt: et iō cōiūxit pastores ꝛ doctores. pastor eni nō est nisi habeat doctrinā: qua gregem pascat. — tamdiu durabit hec prelatio: donec occur. nō post: ꝛ ideo non est grauiter ferenda. — non sexu sed ꝑfectione virtutis. hic enim paruuli sumus viribus corporis ꝛ animi. — vsq ad illud: hos ministros dedit: vt iā sicut olim nō simus ꝛc. — dedit dico hos prelatos. — sensu. — titubantes nostra debilitate.

Nico. de lyra

a Propter qđ dicit. scriptura Psal. lxvij. b Ascēdēs in altū. s. xp̄s in sua ascensiōe: c Captiuaȝ duxit cap. i. pr̄es q̄ priꝰ tenebant in limbo: q̄ dicūt hic captiua captiuitas: sic frequenter in sacra scriptura fit talis reduplicatio. vt cū dr̄: vita viuet: morte morietur: ꝛ ɔsilia ad maiorez exp̄ssionem. d Dedit dona. spūsctī. e Hominibꝰ. in die pentecostes visibilit ꝛ q̄tidie inuisibilit. Psal. lxvij. dr̄ ꝙ accepit dona i hoībꝰ: ꝛ ē eadē sn̄ia. Accepit eni dona a deo pr̄e hoībus distribuēda: sic expositū fuit ibidē. q̄cq̄d eni hȝ filꝰ hȝ a deo pr̄e: cuiꝰ dona ꝓueniūt ꝑ filiū incarnatū mediatorē dei ꝛ hoim. Et ɔsiter declarat modū ascēsus. dicēs: f Quod aūt ascendit q̄d est: id est q̄lit est intelligēdū. g Nisi qr ꝛ descēdit primum. in sua morte. h In ife. par. t̄re. s. ad limbū patrū in iferno: q̄ dr̄ esse sub t̄ra. Uel aliter: Nisi qr ꝛ descēdit p̄mū. in sua incarnatiōe: In iferiores partes terre. i. in ꝑtes huiꝰ t̄re: q̄ sunt inferiores respectu aliaꝝ partiū mūdi. i Qui descēdit ipē ē. idē in ꝑsona. k Qui ꝛ ascēdit sup oēs celos. ascēdere vel descēdere xp̄o nō ɔueniunt ꝓprie fm deitatē: q̄ de necessitate presens est vbiq: sȝ fm hūanā naturaȝ dr̄ hic ascēdisse sup oēs celos. non sic intelligēdo ꝙ ascēderit totalit super celū empyreuȝ: vbi nullꝰ est locꝰ nec creatura aliq̄: sȝ sic itelligēdo ꝙ ascēderit ad digniorē parteȝ empyrei celi. qđ est locꝰ btōꝝ ꝛ celū supremū. l Ut adimpleret oīa. q̄ de eo ꝑ prophetas erāt scripta: q̄ nō solū ꝓphetauerūt de eiꝰ incarnatiōe: morte: resurrectione: sed etiā de eiꝰ ascensione. m Et ipē. Hic ɔsiter ponit dicte distinctionis ɔditio: sicut eni diuersis mēbris ecclesie data est ad mēsuram grā plus ꝛ minꝰ: ita ɔstituta sunt in diuersis gradibꝰ ꝛ officijs: sic in corpore naturali distincta mēbra hn̄t distincta officia. ꝛ hoc est qđ dr̄: Et ipē dedit quosdā quidē aplos. s. duodecim ad ordinandū eccl'iam ꝛ regendū. n Quosdā aūt ꝓphās. ad futura p̄dicēdū. vt ptȝ Act'. xj. ꝛ. xiij. o Alios vero euāgelistas. s. q̄ttuor ad euangeliū scribendū. p Alios aūt pastores. ad curā animarū. q Et doctores. ad informanduȝ in moribꝰ populuȝ: ꝛ hoc ex officio sibi iniuncto: siue ex cōmissione. r Ad ɔsummationē sanctoꝝ: id est ꝑfectionem fidelium in moribus ꝛ fide. s In edificationē corporis christi. s. mystici: quod est ecclesia: in qua apostol' succedunt episcopi. ꝓphetis autem habentes gratiam scripturarū sanctarū obscura interpretandi. euangelistis archidiaconi ꝛ diaconi. pastoribus ꝑ quos intelliguntur septuaginta discipuli: sacerdotes curati. doctoribus autem quicunq exercentes debite actū docendi seu p̄dicandi. t Donec. Hic consequēter ostenditur dicte distinctionis duratio vsq scilicet ad iudiciū, tunc enim terminabitur tempꝰ merendi: ꝛ ꝑ ɔsequens promotio inferiorum ꝑ superiores ad bonum: ꝛ sic cessabunt hec officia. ꝛ hoc est quod dicit: Donec ꝛc. id est dicta officia exercebuntur in ecclesia militāte. Donec occurramus omnes in vnitatem fidei ꝛc. id est qui sumus vniti in fide ꝛ cognitione christi. v In virum perfectum: id est occurramus christo venienti ad iudiciuȝ: qui est vir omnino perfectus. x In mensurā etatis plenitudinis christi. Omnes enim resurgent in etate. xxxiij. annorum: que est etas plena ꝛ perfecta: ꝛ in qua christus passus fuit. y Ut iam non simus paruuli. nunc enim variant homines fm diuersas cogitationes ꝛ actiones: ꝛ frequēter decipiunt ꝛ in errorem ducuntur per maloꝝ persuasiones: que tunc cessabunt. vnde subditur: Et circūferamur omni vento ꝛc.

† Ps. 67.
† Joh. 3. b
† De here. cū exiniuncto c. sic i vno. 1. Co. 12. b
† 12. di. c. de his.

Universidad ... Biblioteca

F circa. xxx. annos. Nō est aūt fas dicere qd in resurrectione accedat corpori magnitudo quā nō habuit: nec maiora in corpora redigenda sūt ad modū difici corpis. Periret enī multū de eis: cū nec capill⁹ peritur⁹ sit. Nihil enim detractuȝ quolibet modo de corpore humano periturū est.

D Ita enim modificabitur illa in vnoquoqȝ materies: vt aliqd ex eo non pereat. Et qd alicui defuerit: ille suppleat q de nihilo fecit qd voluit. Et siqd in parte aliq enormiter abūdauit: p totū spargeret. Indecorū qppe nihil ibi erit. Sed qcqd futurū est h decebit. resurgent igit corpe mortuorum sine vlla deformitate. Necqȝ illa terrena materies q discedente anīa fit cadauer: ita resurrectiōe reparabitur: vt ea q dilabunt qcūqȝ ad corp⁹ redeant vnde dilapsa sūt: ad easdem qȝ corpis ptes vbi fuerūt redire: necesse est: alioqn capillis ⁊ vnguibus imoderata et indecens magnitudo redderet. a Christ⁹. Unct⁹ dr: Et in veteri testamēto reges vngebātur. b Hoc igit dico. Admonet vt caueāt a ꝯsuetudine antiq gentilitatis. Q. Quia deus tot auxilia ad custodiā dedit vnitat. ⁊ qr crescere potest ⁊ ei occurret. qd dico: nō obsecro: vt pri⁹. c Obscuratū. Non parū: ⁊ iō min⁹ miruȝ qȝ de vobis q estis illuminati ⁊ spem habetis vite. d A vita dei. Aug⁹. Due sūt vite. vna corpis: altera aīe. Et sic vita corporis ē aīa: sic aīe vita ē de⁹. Et quō si aīa deserat morit corp⁹: sic aīa morit si deserat de⁹. Aīa recedēs a luce

E iusticie qnto magis qrit qd inueniat ꝯtra iusticiā: tāto plus repellit a lumine veritat ⁊ in tenebrosis demergitur. e Desperātes. Uel indoloꝝ qd ex greco trahit. i. de pctō nō dolētes. f Sicut veritas ē i xpo iesu. Hoc iō dicit: qr sūt qdā in ecclīa q sub noīe xpi nō sequunt veritateȝ quā christ⁹ docuit. g Deponite. Nō iubet vt corp⁹ deponat: h vt vita in melius mutet. Amb. Hō enī interior si vitia pstina seqtur: vetus dr. Si aūt in nouitate vite ambulat: alien⁹ a seculari errore nouus dicit. Eo igit corrūpit q veterascit. Iō ait: Deponite vos. i. vetustatē: q hō interior fit vetus ⁊ corrumpit. h Ueterē hoīem. Nōnulli putāt q vetus hō corpus sit: ⁊ nou⁹ aīa. Sed corp⁹ exterior hō est: aīa interior: ⁊ in interiori agit hec vetustas ⁊ nouitas.

i Spū mētis. Aug⁹. de tri. Nō ibi duas res intelligi voluit: qsi aliud sit mens: aliud spūs mēt. Sȝ qr mens spūs ē. Sic dictū ē. In expoliatione corpis carnis. i. carnis q corpus est.

† De cōse. di. 4. c. i. l Spū mēt. Aug⁹. sup Gen. Mēs vel rō vl intelligentia imago dei ē: q pcest hō ceteris: q creat⁹ in agnitione dei postqȝ pctō desipuit: i eadē renouat vt icipiat illa imago ab illo reformari q formata est. k Qui ꝓm deū. Cōcept⁹ ē enim i vtero virginali ope spūsctī de semine mulier sine semine viri. h nouū fuit. vñ Hiere. Nouū faciet dñs sup trā. Mulier ci reūdabit virū i gremio vteri sui.

Hie. 31. d Ul Scdȝ deū. i. ad imaginē di creat⁹ i iusticia ⁊ sctītate q peccādo pdidit. l Propter qd

a ꝓ ⁊ nō circūferamur alio vigente. b ꝓ doctrina prauorū est quasi ventus tempestatis. c ꝓ facte.

antes: ⁊ circūferāmur oī vēto doa ꝓ p qua cecati sunt. ꝓ facte. b ꝓ p hoīem malici osos in se ⁊ ad simpliciū deceptionē astutos.

ctrine in neqūitia hoīm in astūtia a ꝓ vt sub pretextu veritatis magis decipiat trahens ad errorē. b ꝓ nō sim⁹ tales: sed facientes.

ad circūuentionē erroris. Uērita a ꝓ bona ꝓm doctrinā. ꝓ actu. b ꝓ nō ficte vel ex timore. b ꝓ assertione fidei. ꝓ per membra.

tē aūt faciētes in chāritate crēsca a ꝓ in illo cooperāte qui ē caput nobis puidens: ⁊ christus regere potēs. b ꝓ in omi spūali dono.

mus in illō p ōmnia qui est caput a ꝓ bñ in illo: qr p illū. b ꝓ ecclīa. c ꝓ p fidē.

a christus: ex q tōtū cōrp⁹ cōpāctuȝ a ꝓ vincul charitat. b ꝓ .i. p fidē ⁊ charitatē que iungūt ⁊ faciūt mēbra xpi sibiinuicē submistrare.

⁊ connēxū per ōmnē iuncturā sub a ꝓ exhibire: non solū voluntate: sed ꝓm vnūquodqȝ membrum pōt operari.

ministrātionis ꝓm operationem in mensurā vniuscuiusqȝ membri a ꝓ augmētat illos q sūt corp⁹. b ꝓ rēdēs. c ꝓ .i. illos q nō sunt edificati in suā societatē: ⁊ hoc totum ex dilectiōe. quo pacto erit mensura etatis.

aūgmētuȝ corpis facit in ędificāti a ꝓ nō obsecro vt prius. b ꝓ qsi precipio.

b onē sui in charitate. Hōc igit dicō ꝓ sub testimonio dei. ꝓ a spe fidei.

⁊ testificor i domino: † vt iā ampli ꝓ viuatis.

us non ambuletis sicut ⁊ gentes a ꝓ .s. ꝓ qr trāsitoria amāt: q suggerit sensualitas.

ambulāt in vānitate sensus sui: te ꝓ a tenebris. ꝓ naturalē.

c nebris obscuratū hñtes itellectū: a ꝓ sine spe immortalitatis. b ꝓ a deo qui ē vita anime. ꝓ qr de⁹ deserit eos. c ꝓ quia ignorant vitam dei.

b aliēnati a vitā dei p ignorāntiam a ꝓ pmanens. b ꝓ qr predicationi oculos clauserunt. ꝓ alij duriciā.

qūę est i illis prōpter cęcitatē cordis ꝓ etiā. ꝓ p sua turpitudine. ꝓ de futura vita.

c dis ipsorum: qūi desperantes se ꝓ per voluntatem. ꝓ fornicationi.

metipsos tradiderūt impudicitię ꝓ ⁊ deinde tradiderūt se. b ꝓ vt nihil oino qd immundum sit pretermiserint.

in opērationē immūdicię omnis a ꝓ in vehementi ⁊ insatiabili desiderio. ꝓ vel p se de alio vitio. c ꝓ gētes ita ambulabant. ꝓ alij auariciā.

in auāriciam. Uōs autem non ita a ꝓ imitandū esse. b ꝓ eius pdicationē intellexistis vel eum interius loquentē ita audistis qr sitis edocti veritatem.

didicistis christūȝ: si tñ illūm audi

f stis: ⁊ in ipso edocti estis sicut ēve a ꝓ hanc. s. ꝓ vt deponatis. ꝓ vel deponite. ꝓ nō ꝓm substātiā: sed ꝓm cōuersationē.

g ritas i iesu. † Depōnite vos ꝓm pri

h stinam cōuersationē veterē homi a ꝓ ⁊ si delectet. b ꝓ etiā nō solū ꝓm opa: ⁊ iō deponite etiā desideria: q veniūt ab errore: vel ducūt in errorē. a ꝓ qtidie. b ꝓ p spūsctm q ducit rōnē vel mente spūali. ꝓ .i. spiritu qui ē mens.

nē qūi corrumpit ꝓm dēsideria er

i roris. † Renōuamini autem spiritū a ꝓ opere. b ꝓ christi similitudinē. a ꝓ nō hūana natura: sed dei potentia.

mentis vestrę: et indūite nōuum

k hominem qui ꝓm dēum creatus

a Ueritatē. Ostensa circa corpus xpi mysticū distinctiōe mēbrorum. hic ꝯsr ostendit cōnexio corꝝ. Sicut enī in corpe naturali a capite fit influx⁹ ad alia mēbra causans sensum ⁊ motū ⁊ cōnexionē mēbroꝝ: sic a capite xpo in corp⁹ eius mysticū fit influxus grē ⁊ virtutū: faciens cōnexionē fideliū ⁊ mutuā subuentionē ad oīe opus bonū. iō dr: Ueritatem aūt. s. vite: iusticie ⁊ doctrine. b Faciētes in cha. cresca. in il. i. i christo: qr p opa bona charitas meret augeri: vt aucta mereat ⁊ pfici. c Ex q. s. capite xpo. d Totū cor. cō. per xtutē fortitudīs. e Et cōnexū. per xtutē charitat. f Per oēm iuncturā. i. amicitiā ⁊ cōicationē fidelium bonā. g Submistratiōis. i. p quā vnus cōicat alteri bonū qd habet a xpo. h Scdm ope. i men. vnius. me. qr ꝓm gradus mēbroꝝ ecclīe cōpetūt diuersi diuersi act⁹: maiores ⁊ minores. sic epis: sacerdotib⁹ ⁊ religiosis ⁊c. i Augmētū cor. facit. s. influx⁹ pdict⁹ a xpo capite. k Hoc igit. Postqȝ apls reduxit ephesios ad ꝯsiderandū ecclīe vnitatē. h ꝯsr eos inducit ad hñdū moꝝ honestatē: ⁊ pmo respectu sui. scdo respectu pximi. ibi: Propt qd. Circa pmū iducit eos ad puritatē mēt ⁊ exterioris ꝯuersatiōis: p quā bñ dispōit hō respectu sui. d. Hoc igit dico. qd sequit: l Ut iā nō am. sic ⁊ gē. fidē xpi nō hñtes. m Ambulāt in va. sen. sui. i. innitētes sapie trene q ē aīalis ⁊ diabolica: Iaco. iij. n Obscuratū hñ. intel. qr vitia ⁊ maxie carnis causant hebetudinē mentis. o Alienati a vita dei p ignorātiā: q nō excusat: sed magis aggrauat: inqtū ē p ꝓpriā maliciā acqsita. p Qui desperā. se posse vitia dimittere ꝓpt hītū prauū acqsitū ⁊ idnantē p modū nature. ꝓpt qd tales se exponūt sine freno carnalib⁹ vitijs. iō subdit: q Semetipos tra. ipu. qntū ad ihonestatē sensuū: vt aspectib⁹: osculis: tactib⁹ ipudic. r In opatiōe. qntū ad pcpatiōeȝ opis. s Immūdicie oīs. i. aīe ⁊ corpis. Alit pōt expoñi. Qui desperātes ⁊c. s. de pmio i alia vita: Semetipos tradiderūt impudicitie. ꝓpter qd i psona taliū dr Sap. ij. Nos ex nihilo nati sum⁹: ⁊ post h erimus qsi nō fuerim⁹ ⁊c. venite g et fruamur bonis q sunt ⁊c. Seqtur: Nullū pratū sit qd nō ptrāseat luxuria nr̄a ⁊c. Et qr pecunia mīstrat materiā seu facultatē talibus vitijs. iō subdit: t In auariciam. p quā illicite acqrit pecunia. v Uos aūt nō ita di. xpm. i. euāgeliū xpi qd docet ꝯtrariū. x Si tñ illuȝ audist. i. intellexist. y Et in ip. edo. estis. nō solū speculatiue: sed etiaȝ practice. z Sicut ē veri. in xpo iesu. q cepit facere ⁊ docere: Act. j. iō subdit: a Deponite vos ꝓm pristinā ꝯuersatiōnē. i. relinqte vitia in qb⁹ fuistis tpe gentilitat. b Ueterē hoīem. i. adā q dr deponi qn resistit inclinationi carnis corrupte ab adā ꝯtracte. c Qui corrūpit ꝓm desi. carnis. i. licȝ delectet ꝓm carnē: corrūpit tñ vitijs ꝓm mentem ⁊ etiā ꝓm carnē. dediti enī carnalib⁹ vitijs citi⁹ moriunt ceteris. d Renouamini aūt spū mē. vr̄e. i. i spū q est vita mētis vr̄e. e Et indu. nouū hoiem. i. xpm p ipsi⁹ imitationē. f Qui ꝓm deū cre. ē. ꝓm humanā naturā. k In iusticia

F a Propter qd depo. Exequit partes veter ⁊ noui hoīs. b Cū pximo. Etiā gētili: qr omis hō pxim⁹ cōditiōe pme natiuitat vel spe ꝯuersionis oīs debet putari pximus. c Irascimini. Ps. i. idignamini vobisipis tāta vehementia vt peccare desistatis: qr sup hāc irā nō occidit sol iusticie: sed poti⁹ illi irradiat. Irascimini. Amb. Qd ē natural mot⁹ animi ꝯ peccātes: sȝ ne modū excedēdo peccet aspe rius arguēdo. vñ Salomon. Noli esse nimis iustus: qr ē iust⁹ q perit in iusticia sua. Tēperanda est g iusticia: vt ⁊ de⁹ suffert iniqs vt aliq ex eis corrigant. d Sol nō oc. Aul vt ira nō duret: qr si durat: dat occasio diabolo. Irat⁹ enī male cogitat: ⁊ sic se diabolus inserit vt mala pagat. e Sol nō oc. Christ⁹ mētē nō deserat: q cum ira nūqȝ hitat. e Nolite lo. da. Aug⁹. in Ps. lxj. Due sūt porte qb⁹ diabolus intrat: cupiditas et timor de trenis. Eisdeȝ i ꝯtriū xtis de⁹ intrat. Ille sūt claudēde. isti aperiende. f Oīs ꝓmo ⁊c. Amb. In dei nāqȝ seruo oīa bona debēt videri: nec ex aliq parte puritas eius ei⁹ debet maculari. g Et noli. cō. Per inobedientiā pdicatorē veritat: qd est spūsctm cōtristare qntum ad vos. Qd nō debetis in quo vos qsi cera signati est: eius imagine vobis relicta: vel estis signa. i. discreti a malis. Nolite cō. spūsctm. Aug⁹. Spiritussctūs in se imutabil sed i sctis facit gaudere de pfectib⁹ alioꝝ: tristari de lapsib⁹: qd venit ex charitate quā facit. et iō dr ꝯtristari: qr h facit in suis: vt deus dr scire qn scire facit: ⁊ reqescere ab opib⁹ q valde bona fecerat: qr nos facit reqescere cū bōa opa fecerim⁹. h Oīs ama. ⁊ ira. Ambro. Hec etiā si fiant accedentib⁹ causis: tñ temperāda sūt. i Blasphemia. Aug⁹. Est p quā d ipso deo falsa dicunt. Et iō pei⁹ ē blasphemare qȝ peierare: qr peierādo falsē rei adhibet testis de⁹. Blasphemando de ipso deo falsa dicūt. Ca. V

E k Store aūt ⁊c. In odoreȝ suauitat. Aug. Si xpi mors q deo fuit

† Ecc. 7. c

a ꝓ cōi opatione: oīb⁹ bona pstando. b ꝓ pfecta. c ꝓ nō hypocrisis.

est i iūsticia ⁊ sctītāte vēritat. ꝓ quia vetus deponendus est.

a † Propter qd deponētes mēda a ꝓ qr nouus induendus ē.

ciū lōquimini veritateȝ vnus ꝓ quouis homine.

b quisqȝ cū proximo suo: quoniā a ꝓ qd decet. b ꝓ subseruiēdo. c ꝓ qsi inuit⁹ toleto qd vitari nō pōt: sed de ira ne veniatis ad actū peccati: ⁊ ipa non duret vsqȝ ad occasum solis. a ꝓ vobis de preteritis peccatis. ꝓ vl vlterius peccare desinite. b ꝓ splendor ratiōis: vel deus: ne p irā qsi p monte interpositū obscuretur vobis.

c sumūs inuicē mēbra. Irāscimi

d ni: ⁊ nōlite peccare. Sōl nō oc cidat sup iracundiam vestraȝ. a ꝓ si qs etiā irritat qd ē tentatio diaboli. b ꝓ pseuerando in ira.

e † Nōlite lōcum dare diabolo. a ꝓ alie partes veteris hoīs. b ꝓ aliquo dolo quid auferat.

Qūi furabat: iam nō furētur: ꝓ nō solū p seruos.

magl āt laboret opādo māib⁹ a ꝓ nō praua opa lucri. b ꝓ nō tm vnde viuat: sed etiā

suis qūod bonū est: vt hābeat

vnde tribuat necessitatē pati ꝓ vl'bus. ꝓ etiā.

f enti. Omnis sermo malus ex a ꝓ ⁊ si fuerit corde cōceptus.

ore vestro nōn procedat: sed a ꝓ quasi nec bonus inutiliter dicēdus.

si qs bon⁹ est ad ędificātioneȝ a ꝓ ita oportune ⁊ circūspecte pcedat. b ꝓ .i. vt sit gratus audientibus.

fidei: vt dēt grātiā audiētib⁹. a ꝓ gaudet si de eo proficimus: aliter tristatur. i. deserit. ꝓ a vobis p mala opa fugādo.

g Et nolite cōtristāre spiritūsan a ꝓ qr ipse est. ꝓ in cui⁹ gratia. b ꝓ quasi cera sigillo forma nouitatis vobis impressa.

ctum dei: in qūo signāti estis ꝓ .i. in die baptismi. ꝓ ⁊

b in die redemptionis. Omnis a ꝓ dictis ⁊ factis mordacibus. b ꝓ subitus furor. c ꝓ q ē si mior sublimat. ꝓ de ira venit.

amāritudo ⁊ irā ⁊ indignātio: a ꝓ de indignatiōe qsi vox insani. ꝓ cōtentio. b ꝓ de clamore. ꝓ vbi falsa de deo dicuntur.

i ⁊ clāmor et blāsphemia tollat a ꝓ quia illis preslis: poterat malum in corde teneri subdit: b ꝓ cordis. ꝓ qr pernicieȝ possent prestare. ꝓ in deū ⁊ in sctōs. c ꝓ partes noui hominis prosequitur. a ꝓ large de facultatibus vestris.

a vobis cūm oī mālicia. † Estō

te autem inuicem bēnigni mi a ꝓ affectu ⁊ compassione mentis. ꝓ ⁊ si non est quod dent. b ꝓ in vos cōmissa alioquin deus repetet dimissa sicut in euangelio de seruo nequam legitur.

sericōrdes: dōnantes inuicem ꝓ per christum.

sicut ⁊ deus in christo donauit vobis. Ca. V

k ꝓ ⁊ qr de⁹ dōauit. ꝓ nūc. ꝓ inuicem vobis cōdonādo. ꝓ tūc filij charissimi.

E † Store āt imitatores di sicut filij charissimi:

a In iu. ⁊ san. xitat. qr nō fuit in eo duplicitas aliq vl hypocrisis. j. Pe. ij. Qui pctm nō fecit nec inuēt⁹ ē dol⁹ in ore ei⁹. b Propter qd. Hic ꝯsr apls iformat de moribus respectu pximi: ad quē se bñ hȝ hō p veritatē in ore: ȝelū bonū i corde: largitatē in manu ⁊ benignitatē in affectu. Primū ponit. d. Propt qd deponētes mēdaciuȝ. p qd pxim⁹ defraudat. c Loqmini xitatē. p quā cū eo recte viuit. d Qm su. inui. mē. ꝓpter qd debem⁹ nos mutuo iuuare. Cōseqnt pōit scdm. d. e Irascimini. ira p ȝelū q nō ē ꝯ naturā: sȝ ꝯtra ei⁹ vitiū: sȝ qñ in h mēsura rōnis de facili excedit. ꝓpt qd legit de Platone q seruū suū peccātē tradidit alteri puniēdū: ne ipaȝ mēsurā rōnis irat⁹ excederet. iō subdit: f Et no. peccare. mēsurā rōnis excedēdo. g Sol non occi. ⁊c. q. d. si ira mēsurā rōnis aliqlit excedat: tñ cito trāseat. Tertiū aūt ponit. d. h Qui furabat. añ ꝯuersionē de gētili errore. i Iā nō furet. xpianitāt tpe. k Māgl aūt laboret. diligent ⁊ strēnue. l Ut habeat ⁊c. nō solū ad sufficientiā suā: sed etiā ad reuelandā pximi indigentiā. m Omis sermo. Hic ꝯsr ponit quartū. d. Omis sermo malus ⁊c. Ex abūdantia enī cordis os loqtur: Matth. xij. ⁊ ideo sermo malus nō pcedit de corde benigno. n Sed si qs. s. sermo exeat de ore vr̄o. o Bonus. suppleatur. p Ad edificationē fidei. i. fideliū. iō subditur: q Ut det grām audiētib⁹. i. vt sit eis grat⁹. Et qr debet hō magis vitare offensam dei qȝ hoīm. ideo subditur: r Et nolite ꝯtristare spūsctm dei: ipm peccatis vestris ad iracundiā puocando. s In q signati estis. per sacramētū baptismi in q character impmit. t In die redemptiōis. Licet enī dies redēptiōis humane generalit sit dies passiōis christi: qr tñ in baptismo effectus huius passiōis applicat plenarie cuilibet baptiȝato specialiter. ideo dr tunc dies redēptionis sue. Et qr baptism⁹ dr noua regeneratio: ⁊ p ꝯñs toti⁹ malignitatis ablatio. subditur: v Oīs amaritudo. qntū ad rancorē ⁊ odium. x Ira. qntū ad vindicte appetituȝ. y Et indignatio. qntū ad duriciā faciei. z Et clamor. qntū ad ꝯtentionē ꝯtra proximū. a Et blasphemia. ꝯtra deū. b Tollatur a vobis. in xpo renouatis. c Cū omni malicia. vt sic generaliter oīe vitiū excludat. ⁊ p oppositū cōcluditur: d Estote aūt inuicē benigni. bona cōicando. e Misericordes. mutuā indigentiā releuādo ⁊ in mal cōpatiendo. f Donantes inuicē. offensas remittendo. g Sicut ⁊ deus in christo. i. p christum. h Donauit vobis. remissionem peccatorum. In ca. iiij. vbi dr i postil. Ex q. s. capite xpo totū corpus cōpactum.

† Zach. 8. c

† Ps. 4.

† Iaco. 4. b

1. Pe. 4. a

G

Additio.

Totū corp⁹. s. xpi mysticū est compactū p virtutē fidei: qr inqntū fides est vna: oēs fideles efficiunt vnū corpus: etiā p fideȝ informē: sicut corpus humanū etiā sine anīa est vnū corporis organici integritate: ⁊ cōnexū p virtutē charitat q ē forma fidei p quā corpus ecclesie assimilat corpori organico anīato p oēm iuncturā sūministrationis: qr sicut i corpore humano organico p iūcturas distinguunt membra ꝓm diuersa officia: sic in corpe xpi mystico diuersa membra ecclīe diuersis opatiōib⁹ deputant. de quo subdit: Scdm operationē in mēsura. vniuscuiusqȝ membri.

Replica.

In ca. iiij. vbi apls pbat cōnexionē membroꝝ ecclīe ad vnū caput qd ē christus. ita ⁊ postillator exponit. Burg. aūt volens aliquid specialitat dicere: dicit totū corpus xpi mysticū cōpactū p virtutē fidei: qr inqntū fides est vna: oēs fideles efficiunt vnū corpus etiā p fidē informē: sicut corp⁹ humanū etiā sine anīa est vnū. Sed illa Burg. additio videtur erronea. naȝ error videt dicere xpm fore partē corporis mystici inanīati: qr p solā charitatē que est forma ⁊ anīa fidei xps cōiūgit membris ⁊ membra xpo. fides enī informis nō facit aliquē esse mēbrū xpi nec mēbrū ecclesie: nisi ꝓm qd vel veri⁹ putridū: qr p fidē informē qsquis est in ecclesia: est in ea solum numero: non tamē merito. Sicut igitur a ꝓm quid ad simpliciter non valet argumentum: ita etiam ꝓm fidem informē non dicitur corpus christi compactum nisi ꝓm qd: sicut homo mortuus nō dicit hō nisi cū determinatione distrahente.

† Colo. 3. b

A

E Store ergo imitatores. Postqȝ apls instruxit ephesios in morib⁹ verbo. Hic ꝯsr ideȝ facit saluatoris exēplo. Et pmo pponit exempluȝ imitabile. d. Estote g imitatores di sicut filij charissimi. Ca. V

† Ioh. 13. b
1. Ioh. 4. b

 q. d. aliter

Universidad de ... Biblioteca

deo fuit suauis odor. ergo mortem eius libenter accepit. Non ergo peccauerunt qui illum crucifixerunt. Sed si est ita: quia iniuste iustum occiderunt. Qui prius est sua voluntate oblatus est: sicut et iudas qui adhuc nisi peccatum in tradendo xpm. Nisi tamen se traderet xps: non eum traderet iudas. Tradidit iudas christum: tradidit se xps. Sed ille agebat negocium sue venditionis: iste nostre redemptionis. Ideo ille impie deliquit: hic misericorditer egit.

46. di. c. clericum. 32. q. 4. c. in co.

a ¶ Auarus. Auaricia idolatrie equatur: quia illum auarus significat cuius deus nummus est: vel quia res dei quas deus vult fieri indigentibus vsurpat sibi et recondit: et deo pfert: sicut idolatria dei honorificentiam. ¶ Ambro. Vel Auarus est adulter: qui sibi res alienas vsurpat. i. alienam vxorem.

B

1. q. 1. c. cum ois et. c. si cur. vigeri in fi. et. q. 3 c. saluator. De preben. c. auaricie.

b ¶ Inanibus verbis. Omnes eorum rones sunt inania verba fructu vacua ad supplicia trahentia. c ¶ Fructus enim. Huiusmodi autem opa sunt fructus et opus lucis. d ¶ Et iusticia et veritate. Vel iusticia et veritas sunt partes bonitatis. Et est sensus: In omni bonitate et pro. i. iusticia et veritate.

De excess. pla. vt clerici

De pe. di. 4. §. hanc so cietatem.

e ¶ Redarguite. Vt alibi ait apostolus: hoc agite: vt foris terribiliter persones in increpatione: et interius lenitatis teneatur dilectio. Duo coniungunt vt. s. non comunicent consentiendo et redarguant. His enim duobus modis non te maculat malus si non consentis et si redarguis.

C

Vtrumque complexus est apostolus dicens. Nolite comunicare: nolite consentire laudare et approbare. Et quia parum est non consentire. addit: Magis autem redarguite. i. reprehendite: corripite: coercete. Et est sensus: Non sitis consentientes malis approbando: neque negligentes in arguendo: neque superbientes insultanter arguendo. f ¶ Omnia autem que re. Sed redarguenda sunt: quia sic manifestantur sepe per confessionem et penitentiam. et ideo arguendum est: quia quod sic manifestatur vertitur in lumen. Vel illi mali manifestantur sibiipsis quod mali sunt: et ideo arguendi: quia sic incipiunt esse lumen. Vel redarguite. oia autem etc. Omne enim quod manifestatur. i. malus cum sibi innotescit esse malus: lumen est. i. per penitentiam incipit esse bonum. g ¶ Lu... i. non ambiguum: nec ... fari: quod palam dictum est. ... surge. per confessionem. et ... per satisfactionem.

Redimentes

a ℱ operum exhibitione. ℱ non solum condonet sed. b ℱ ponentes aias pro fratribus si opus est. c ℱ ita sincere.

et ambulate in dilectione: sicut et christus dilexit nos: et tradidit semet

a ℱ dum iniuriatus est sputis: colaphis et hymnis. b ℱ dum occisus in cruce.

ipsum pro nobis: oblationem et hostiam

a ℱ quia pro iusticia occisus. ℱ de quo dicebatur in lege. b ℱ cum liberis a viro.

in odorem suauitatis. † Fornicatio autem

a ℱ incontinentia ad libidinem pertinens quocumque modo fiat. b ℱ immoderata cupiditas habendi.

tem et omnis immundicia aut auaricia

a ℱ nec suspicio sit in vobis.

nec nominetur in vobis: sicut decet

a ℱ vt in osculis: amplexibus. b ℱ vt per blanda verba.

sanctos: aut turpitudo: aut stultiloquium: aut scurrilitas que ad rem

a ℱ que a stultis curialitas dicitur que risum mouere solet. b ℱ ad vtilitatem. ℱ quamuis magno labore agatur.

ℱ nominetur in vobis.

non pertinet: sed magis gratiarum actio.

a ℱ mentis ratione. b ℱ quod scripture inde dicunt.

† Hoc autem scitote intelligentes quod omnis fornicator: aut immundus:

a aut auarus quod est idolorum seruitus: non

ℱ quod est patris et filij.

habet hereditatem in regno christi

a ℱ contra hoc. ℱ promittentes impunitatem ex misericordia dei: vel predicans naturalia vt pseudo: que bona dicunt et non faciunt.

b et dei. Nemo vos seducat inanibus verbis: † propter hec enim venit ira dei

ℱ diaboli de quibus diffidimus: vel qui diffidunt.

in filios diffidentie. Nolite ergo effici

ℱ filios. a ℱ et ideo non mirum: si tunc hec mala in vobis

ci participes eorum. † Eratis enim aliquando

a ℱ per ignorantiam peccantes. b ℱ ex discretione bene operantes et iustificati per fidem et baptismum et filij dei per adoptionem qui est lux vera. c ℱ non in vobis.

quando tenebre: nunc autem lux in domino:

a ℱ et ideo. b ℱ s. vite vt filij dei bonorum operum gressu fecte et immaculate. ℱ quia hec opera sunt lucis. ℱ s. viuere

c vt filij lucis ambulate. Fructus enim

a ℱ vt boni in vobis. b ℱ proximis quod iustum est faciatis.

d lucis est in omni bonitate et iusticia

a ℱ vt vera loquimini. b ℱ ambulate primo probantes et ratione discernentes. c ℱ quasi opera vestra ita sine circumspecta vt bene placeant deo.

et veritate: probantes quid sit bene

a ℱ vt filij lucis ambulare. b ℱ vt cum bonis sit pars malorum. ℱ a malis corde disiungamini: non corpore.

placitum deo. Et nolite comunica

ℱ vel operum.

re operibus infructuosis tenebrarum:

a ℱ non negligentes in corrigendis vitijs. ℱ leni tamen aio. b ℱ nolite comunicare. ℱ non comuni; nec deberet

e magis autem redarguite. Que enim

a ℱ. i. in cogitatione. b ℱ in hoc apparet quod turpia. ℱ loco non palam.

in occulto fiunt ab ipsis: turpe est et

a ℱ non solum facere. b ℱ preferrim mali.

f dicere. Omnia autem que arguuntur

a ℱ ab illuminatis. ℱ sanctis et bonis hominibus qui filij lucis. b ℱ sibiipsis quod mali sunt. ℱ ante ne sciunt.

c ℱ malus preferrim.

tur: a lumine manifestantur. Omne

a ℱ vel enim. b ℱ sic. ℱ per confessionem et penitentiam. c ℱ in lumen vertitur: quia bonum est quod peccatum per penitentiam et confessionem manifestetur.

g autem quod manifestatur lumen est.

a ℱ. s. quia fit lumen quod manifestatur. b ℱ spiritus sanctus per me. c ℱ qui torpes et nescis te in peccatis. ℱ oblitus dei.

h Propter quod dicit: Surge qui dormis

q. d. aliter essetis filij degeneres: et per consequens a deo reprobandi. a ¶ Et ambulate. Hic consequenter inducit Ephesios ad imitandum xpm qui est exemplar verum. et primo in feruore charitatis. secundo in decore sanctitatis. ibi: Fornicatio. tertio in splendore cognite veritatis. ibi: Videte itaque. Circa primum dicit: Et ambulate in dilectione: procedendo per bona opa ad augmentum charitatis. b ¶ Sicut et xps dilexit vos. Ii sic non importat equalitatem: sed quandam conformitatem. c ¶ Et tradidit semetipsum pro nobis. q. d. ita debemus in necessitate pro salute fratrum aias ponere. d ¶ Oblationem et hostiam deo. in cruce. e ¶ In odorem suauitatis. fuit enim illa oblatio deo acceptissima: quia processit ex maxima charitate. f ¶ Fornicatio. Hic consequenter inducit ad imitandum xpi mundiciam. secundo circa hoc remouet errorem. ibi: Nemo vos seducat. Circa primum dicit: Fornicatio autem. que est concubitus soluti cum soluta. g ¶ Et omnis immundicia. vt per hoc includantur omnia ad vitium luxurie pertinentia. h ¶ Aut auaricia. i. immoderata concupiscentia pecunie. vnde dicitur auarus quasi auidus eris. i ¶ Nec nominetur in vobis. i. sic a talibus sitis elongati quod non possitis in aliquo notari. k ¶ Sicut decet sanctos. i. christianos: qui dicuntur sancti quasi sanguine tincti: quia xpi sanguine redempti. l ¶ Aut turpitudo. in dissoluto gestu. m ¶ Aut stultiloquium. in turpi affatu. n ¶ Aut scurrilitas. i. iocularitas. o ¶ Que ad rem non pertinet. i. nihil valet: sed magis nocet. si tamen dicatur verbum iocosum propter causam aliquam recreationis honestam: non nocet: sed magis valet ad recreationem spirituum. vnde. 4. ethi. circa hoc ponitur a philosopho quedam virtus que dicitur eutrapelia: qua aliquis scit congrue dicta vel facta ad solatium honestum. p ¶ Sed magis gratiarum actio. deo et hominibus de beneficijs acceptis. consequenter predictorum vitiorum ponit causam. d. Hoc autem scitote intelligentes. et patet littera hoc excepto. q ¶ Sed auarus. quod est idolorum seruitus. non proprie sed similitudinarie: quia de censu facit deum suum: ipsum ceteris preponendo. r ¶ Nemo. Hic consequenter remouet errorem. dixerunt enim aliqui quod prouidentia dei non se extendat ad actus humanos in quorum persona dicitur Job. 22. Circa cardines celi perambulat nec nostra considerat: et per consequens non punit facta hominum nec remunerat. Hunc errorem remouet. d. Nemo vos seducat inanibus verbis. dicere enim quod prouidentia dei non se extendat ad actus humanos est multum inane: quia sequeretur ipsum multa ignorare que scimus nos: quod est inconueniens: sicut arguit philosophus. 1. de anima contra empedoclem. s ¶ Propter hec enim. quia aliqui credebant deum facta hominum non punire nec remunerare. t ¶ Venit ira dei. i. eius vindicta. v ¶ In filios diffidentie. i. super illos qui diffidebant de diuina remuneratione vt dictum est. et tales videntur fuisse illi qui perierunt in diluuio. x ¶ Nolite ergo ef. par. eorum. in culpa: ne sitis socij in pena. y ¶ Eratis enim aliquando tenebre. i. inuoluti ignorantia tempore gentilitatis. Et dicit tenebre in abstracto: ad designandum magnitudinem erroris: sicut de homine multum largo dicitur quod est ipsa largitas. q. d. apostolus: non est mirum si tunc eratis inuoluti enormibus peccatis. z ¶ Nunc autem. i. post conuersionem vestram ad xpm: estis: a ¶ Lux in domino. per claritatem gratie et noticie. ideo concludit: b ¶ Vt fi. lu. ambu. procedendo de virtute in virtutem. c ¶ Fructus enim lu. i. eius opus. d ¶ Est in omni bo. quo ad seipsum. e ¶ Et iusticia. quo ad proximum. f ¶ Et veritate. quo ad deum: fideliter ei seruiendo. ideo subdit: g ¶ Probantes. i. discernentes. h ¶ Quid sit bene. deo. Fuit enim fideles diligenter inquirunt implere beneplacitum domini. i ¶ Et nolite comunicare etc. i. peccare. cum peccatoribus: sed magis eos arguite. k ¶ Que enim in occulto fiunt ab eis turpe est dicere. propter quod predicatores contra vitia turpia: non exprimunt ea directe sed per circumlocutionem. Quod autem fideles qui sunt lux in domino: vt dictum est debeant talia arguere ostendit dicens: l ¶ Omnia autem que arguuntur. tanquam reproba. m ¶ A lumine. vere doctrine. n ¶ Manifestantur. talia esse. o ¶ Omne autem quod manifestatur lumen est. participatiue. inquantum ponitur in luce. et ad hoc arguuntur vitia: vt peccatores eorum turpitudinem cognoscentes resiliant ab eis vt fiant lux in domino. p ¶ Propter quod dicit. s. spiritus sanctus per me. q ¶ Surge qui dormis. in peccatis marcescendo.

Et exurge

a ¶ Redimentes tempus: Vel quod minus fecistis in vno tempore restituimus fecistis in alio: dimidiantes dies quos impij non dimidiant. alij enim dimidiant: alij implent dies: alij nec incipiunt. i. alij moriuntur in egypto: alij in deserto: alij in terra sancta. nec mirum si minus fecistis: quia mali dies nec permittit oia agi pro libitu. b ¶ Dies mali. Pro malicia et miseria hominum dicuntur dies mali. Ceterum dies isti quantum pertinet ad spacia horarum ordinati sunt. ducunt enim vices: agunt temporum enim sol et occidit: transeunt tempora. Cui molesta sunt tempora si homines sibi non sunt molesti. Dicuntur ergo dies mali vt dixi propter miseriam hominum et maliciam. Sed miseria hominis communis est: non debet ergo malicia esse communis. Ex quo enim lapsus est adam de paradiso: nunquam fuerunt dies nisi mali. quod ostendit puer qui nascitur: qui a ploratu incipit. Nondum loquitur et iam prophetat in labore se futurum et timore. Redimamus ergo tempus. Redimit qui perdit. i. dat de suo vt vacet deo: quasi det nummum pro vino. das nummum et emis vinum. Aliud das: aliud accipis. aliquid amittis: aliquid acquiris. Sic perdis nummos vt emas tibi aliquid. Sic perdas de tuo: vt emas tibi quietem. Vnde si quis vult tecum iudicio contendere et tunicam tollere: dimitte et pallium vt habeas quietum cor: ne perdas tempus vacandi deo: a quo vult te auocare dano et litibus. c ¶ Subiecti inuicem. Ambro. non solum auditores prelatis: sed etiam prelati subditis in charitate eis seruiendo et humiliter curam gerendo. Nam et si dignitas maiorum est: administratoria tamen est. Vnde apostolus: Omnium me seruum feci. Est ergo maiorum salua tamen dignitate seruire: sicut minorum est humiliter obedire. hec autem tam maiorum quam minorum ordinata subiectio debet esse in casto timore christi qui humilitatem mandauit. d ¶ Mulieres. Hucusque communiter de moribus egit: nunc quedam singulis ordinibus suadet. e ¶ Non habentem maculam neque rugam. Quia per actionem bonam munda est a macula: et per spem tensa ad superna. proinde vestis eius in monte tanquam nix dealbata effulsit: que significabat ecclesiam omni macula peccati mundatam: que per christi in ligno crucis extensionem extensa est a ruga et desiderio ad celestia. ¶ Non habentem. Nunc: ma. aut ru. sed vt sit sancta. hic per bona opera. f ¶ Et immaculata. in abstinentia mali. Vel tunc sancta per gloriam. immaculata per corruptionis remotionem. Sicut christus fudit sanguinem: vt lauaret maculam ecclesie: et extendit se in cruce: vt tolleret rugam: sic et viri si opus est debent mori pro saluandis vxoribus: et verbo vite eas instruere vt exhibeant eas deo.

De conse. di. 5. c. nunquam.

Mat. 5. f

1. Cor. 9. c

Nemo

a ℱ a futura dampnatione. b ℱ hic per fidem et in futuro per speciem.

et exurge a mortuis: et illuminabit te

a ℱ qui est sol iusticie. b ℱ quia prodest redarguere. c ℱ s. cum moderamine.

christus. † Videte itaque quomodo caute ambuletis.

a ℱ viuendo et redarguendo. b ℱ indiscreti. c ℱ s. in oi

buletis. Non quasi insipientes: sed vt sapientes:

bus prudentes. a ℱ preparantes opportunitatem seruiendi deo et vacando diuinis quod necesse est: quia hodie sunt mali homines. b ℱ . i. in hac vita multa occurrunt impedimenta. ℱ quia mali dies.

a b entes: redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri

a ℱ inconsiderati. b ℱ sed querite quid deo placeat.

imprudentes: † sed intelligentes que sit

a ℱ vt oia cum modestia agantur. b ℱ nihil minus conuenit alios arguenti. a ℱ ex quo procedit motus malus vnde tollitur auctoritas redarguendi.

voluntas dei † Et nolite inebriari vino in quo est luxuria: † sed impleamini

a ℱ donis spiritualibus. b ℱ hoc modo poteritis impleri spiritu si vos intelligitis et vos inuicem instruitis de his que dicitis. s. psalmis: qui ad bonam operationem admonent: et hymnis qui de laudibus dei: et canticis que de eterno gaudio. et ideo spiritualiter spiritualia intelligenda sunt: et post locutionem horum cantantes deum laudantes: et de eternis exultantes sicut hymnus et canticum docet: et psallentes opere vt psalmus docet.

spiritu sancto loquentes vobismetipsis in psalmis hymnis et canticis spiritualibus

a ℱ spontanea voluntate.

† cantantes et psallentes in cordibus

a ℱ ad gloriam domini non vestram. b ℱ pro prosperis vel aduersis.

vestris domino: gratias agentes semper pro omnibus

ℱ donis. a ℱ exaltando. b ℱ per quem nos adoptauit et per quem nos eum cognouimus.

nibus in nomine domini nostri iesu xpi

a ℱ quia deus est credendo. b ℱ quia pater est xpi natione eterna nobis adoptionis gratia. c ℱ humiliter curam gerendo. d ℱ casto timore dei qui humilitatem mandauit.

c deo et patri. Subiecti inuicem in timo

d re xpi. † Mulieres viris suis subdite

a ℱ in simplicitate. ℱ sicut sara que dominum vocabat abraam. b ℱ rector. ℱ et auctor vnde cepit.

sint sicut domino: quoniam vir caput est

ℱ rector et auctor.

mulieris: sicut christus caput est ecclesie:

a ℱ xpo. b ℱ est et. c ℱ . i. ecclesie. d ℱ xpi. e ℱ xps est saluator ecclesie quod vir non est mulieris: sed tamen vt ecclesia.

ipse saluator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est deo in xpo: ita et

a ℱ que non contra deum.

mulieres viris in omnibus. † Viri diligite

ℱ quarum caput estis.

gite vxores vestras: sicut et xps dilexit

a ℱ cuius caput est. b ℱ adeo dilexit quod ℱ ita et vos pro vxoribus si opus sit.

xit ecclesiam: et seipsum tradidit pro

a ℱ iusticia bone vite. b ℱ primo. ℱ a peccatis.

ea vt illam sanctificaret: mundans

a ℱ sanctificare. b ℱ quo datur vita. ℱ quo accedente ad elementum fit sacramentum. c ℱ ad hoc.

eam lauacro aque in verbo vite † vt

a ℱ in futuro. b ℱ in anio et corpe rutilantem. c ℱ gemina stola decoratam.

exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam:

a ℱ nunc vel tunc. b ℱ aliquid criminale. c ℱ peccatum mortale intus latens sicut est dolus duplicitas ruga dicitur.

e am: non habentem maculam aut rugam aut

ℱ aliquod peccatum pro quo sit damnabilis.

f aliquid huiusmodi: sed vt sit sancta et immaculata

ℱ item.

maculata † Ita et viri debent diligere

a ¶ Et exurge a mor. ab infidelibus te separando: qui dicuntur mortui: Mat. 8. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. b ¶ Et illu. te xps. per fidem charitate formatam. c ¶ Videte. Hic consequenter apostolus inducit ephesios ad imitandum xpi sapientiam: qui est sapientia et ci patris: vt dicitur. 1. Cor. 1. d. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis: societates prauorum declinando. d ¶ Non quasi insipientes. qui talibus se immiscent distinguere nescientes bonum a malo. e ¶ Sed vt sapientes. qui circa bona et mala optime iudicant: illa prosequendo: ista fugiendo: in quacumque enim arte dicitur sapiens qui bene iudicat de prosequendis et vitandis secundum artem illam: sicut sapiens miles in arte militari dicitur qui scit bene iudicare de expediendis ad consecutionem victorie et oppositis vitandis etc. Et eodem modo est in moribus. f ¶ Redimentes tempus. bonis operibus insistendo habita opportunitate temporis. g ¶ Quoniam dies mali sunt. i. quia frequenter ex improuiso impedimenta superueniunt. h ¶ Propterea no. fi. imprudentes. i. de futuris non prouidentes. dicitur enim prudens quasi procul videns. i. a longe sibi prouidens ante factum: et per oppositum imprudens. veruntamen quia hic accipitur prudentia in his que pertinent ad salutem. ideo subditur: i ¶ Sed intel. que sit vo. dei. a quo expectatis remunerari. Et quia vitia carnis obumbrant intelligentiam. ideo subditur: k ¶ Et no. ine. vino. per vitium gule. l ¶ In quo. i. per quod. m ¶ Est luxuria. vnde dicit Hiero. Venter mero estuans declinat cito ad libidinem. venter enim et genitalia sunt membra propinqua: et ex vicinitate membrorum designatur propinquitas vitiorum. n ¶ Sed imple. spiritu sancto. qui datur sobrijs et castis. o ¶ Loquentes vobismetipsis. i. adinuicem et vnusquisque sibiipsi. p ¶ In psal. et hym. etc. vnde dicitur Act. 2. quod repleti spiritu sancto ceperunt loqui varijs linguis magnalia dei. q ¶ Et psal. in cor. v. domino. i. intentionem huius laudis ad dominum dirigendo. r ¶ Gratias agentes. quia gratitudo beneficij accepti disponit ad receptionem alterius. s ¶ Subiecti in. in ti. xpi. qui est timor castus et charitati annexus. t ¶ Mulieres. Postquam apostolus instruxit de moribus ephesios generaliter. hic consequenter idem facit quantum ad diuersos status specialiter: quorum partes patebunt prosequendo. Primo igitur instruxit personas iunctas matrimonio: et primo vxores. d. Mulieres vi. su. subdi. sint. eis in licitis et honestis obediendo. naturaliter enim imperfectiora subduntur regimini perfectorum. mulieres vero sunt imperfectiores viris quantum ad sexum: quia femina est mas occasionatus: et quantum ad intellectum. deficiunt enim a viris in discretione. ideo subditur: v ¶ Quoniam vir est ca. muli. a capite enim in quo vigent omnes sensus dependet regimen totius corporis: sic xps est caput ecclesie que est eius corpus mysticum. x ¶ Viri dili. Hic secundo instruit viros. d. Viri diligite vxores vestras. propter hoc enim mulier facta est de latere viri: quia debet esse sibi coniuncta per fidelem dilectionem. y ¶ Sicut et xps di. ec. cuius est caput. z ¶ Et seip. tradi. pro ea. ex charitate maxima. a ¶ Vt il. sctificaret. a peccatis mundando sanguine suo. b ¶ Mundans eam la. aq. in baptismo per quem comunicatur xpi passio quantum ad effectum: vt supra dictum est. c ¶ In verbo vite. nam accedente verbo ad elementum fit sacramentum. d ¶ Vt exhi. ipse si. glo. ecclesiam. tanquam sponsam claritate fidei et morum refulgentem. gloria enim a claritate dicitur: quasi claria. e. mutata in. g. e ¶ Non ha. m. aut ru. i. peccatum mortale patens nec latens. Vel aliter: Non habentem etc. i. mundam et simplicem sine ruga duplicitatis. f ¶ Ita et viri etc. quia sunt vna caro. ideo subditur: Qui suam vxorem diligit seipsum diligit: quia sicut dicitur Matth. 19. Itaque iam non sunt duo sed vna caro.

† Colo. 3. a

† Ro. 12. a 1. Cor. 4. a

† 35. di. vinolentus. De conse. di. 2. c. in calice. De iureiu. c. et si xps.

† 92. di. c. 1.

E

† 32. q. 6. c. si. De sacra vnct. c. vnico.

1. Co. 11. a Colo. 3. c 1. Pe. 3. a

† Colo. 3. c

F

† 27. di. c. quiuis. De pe. distin. 1. c. ecclesia.

† 47. di. c. sicut hi. §. necesse.

o 4 Nemo

a i. vt seipsos: qz ambo vna caro: et mulier portio corporis viri. qz

vxores suas vt corpora sua. Qui

a qz vxor corpus viri: et vir caput vxoris.

suã vxorem diligit: seipsum dili-

dz diligere vxorẽ q̃ caro sua ẽ: qz nemo carnez.

a git. Nemo enim vnq̃ carnem su

a et si sancti carnẽ macerãt nõ eã odiunt sed peccatũ quod in ea est. cibo et potu.

am odio habuit: sed nutrit et fo-

a indumẽtis. b vt carnẽ suã: et hũ vt carnem suã: qz corp⁹ ei⁹ ẽ: et hui⁹ corporis sum⁹ oẽs mẽbra. alij de carne. i. infirmi: alij de ossib⁹ vt pfecti.

b uet eam: sicut et christus ecclesiã: quia membra sum⁹ corporis ei⁹:

a vt infirmi q̃ indigent sustẽtari fortib⁹. b vt pfecti et fortes q̃ in solo christo sustentantur.

c de carne eius et de ossibus eius.

qz diligit vxorem.

Propter hoc relinquet hõ patrẽ et

a hic moyses de vnione cõiugij qd est signũ magne rei. s. cõiunctionis xp̃i et ecclesie.

mrẽz suã: et adherebit vxori sue: et

b erunt duo in carne vna. Sacramentũ hoc magnũ est. Ego autẽ dico i christo et i ecclesia. Verun-

a et si hoc nõ solũ ad lr̃am dr: sed ẽ signũ alterius rei. veruntamẽ et sm lr̃am vir diligat vxorem: sequens moralitatẽ historie.

tamẽn et vos singuli vnusq̃sq; suam vxorez sicut seipsum diligat:

a nõ solũ diligat: sed et b subdita sit viro.

vxor aũt timeat virũ suũ. C. VI

tanq̃ subiecti. carnalibus.

Filij obedite parẽtibus

a sm fidẽ: et iusticiã dñi. et debetis

vestris in domino. Hoc

a qz. b qz p̃ceptũ legis. c honorare p̃res ẽ ei reuerẽtiã exhibere: et necessaria subministrare.

enim iustum est. Honora patrem tuum et matrem tuam: quod est

a que non ẽ in alijs.

primum mandatum in promissi-

a hac vt b in presẽti i carnalib⁹ et spiritualibus. in eterna vita.

one: ũt bene sit tibi: et sis longeu⁹

fundat⁹. viuentiũ.

super terram. Et vos patres no-

a qz sic legem nõ custodient: in ira enim nemo agnoscet quid sit vtile.

lite ad iracundiam prouocare fi-

a dum pueri sunt: ne legem contemnant.

lios vestros: sed educate illos in

verbor. Hebr: vt pficiãt in rebus dñi.

disciplina et correptione domini.

qd cepit ex pctõ. a nõ solũ spũalib⁹ et bonis.

f Serui obedite dominis carnali-

a reuerẽtia: qd et filij. b qd seruor ẽ. c vt sicut oñditis extra sic sit in voluntate vr̃a: vt si nõ potestis a dñis liberi fieri libere seruiatis.

a bus cũ timore et tremore: in sim-

a obedirctis: quia ipse hoc precepit ad cõseruationẽ humilitatis.

plicitate cordis vestri sicut xp̃o:

a obedite dico non ad oculum. s. dum videmini sicut illi qui querunt hoibus placere.

non ad oculum seruiẽtes: quasi hominibus placẽtes: sed vt ser-

cum christo iubente seruis: non homi seruis sed christo.

ui christi facientes voluntatem

ita et vos.

dei ex animo: cum bona volun-

a dominis vestris. b vt in eo pareris seruire vos deo et nõ hominibus tm̃.

tate seruiẽntes: sicut domino et

vos dico.

non hominibus: scientes quoniam vnusquisq; quodcunq; fe-

a non eni minus recipiet seruus q̃ liber.

cerit bonum: hoc recipiet a domino: siue seruus siue liber. Et

a filia in bona voluntate.

vos domini eadem facite illis:

si serui peccant. nõ solum verbera.

remittẽtes minas: sciẽtes quia et illor et vester domin⁹ est in ce-

a qz. b deus enim iustus iudex causas discernit: nõ psonas. ideo qua mensura quis mensurauerit eadẽ remetietur ei.

lis: et personarũ acceptio non

in cõmuni admonet.

b est apud deũ. De cetero fratres

a cõtra bellũ diaboli. b in auxilio dñi.

confortamini in domino et in

a qui dat potentem virtutem pugnare volentibus. b ita debetis confortari.

potentia virtutis eius. Indui-

virtutes.

te vos armaturam dei: vt possi-

a qz ex occulto molitur mala.

tis stare aduersus insidias dia-

a necesse est vt sterio: qz

boli: quoniam nõ est nobis col-

a vicinũ est bellum nõ contra homines qui visibiles et fragiles: vel contra illa vitia tm̃ q̃ sunt ex carne et sanguine.

luctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus p̃ncipes

a demones qui principantur alijs et cõtra eos qui hos possunt qui timendi: quia mũdanos regunt et dilectores mundi tenebrarum harum malarũ. i. quos precipitant in tenebrosa opera.

c et potestates: aduersus mun-

b di rectores tenebrarum harum

contra spirituales et nequã hostes.

e contra spiritalia nequitie in ce-

a qz tales hostes et de tanta re.

lestibus. Propterea accipite ar-

a qua deus suos armat. b quia aliter non possetis. c malis.

maturam dei: vt possitis resiste-

a in hac vita vbi tentatio. b psperis vel aduersis. virtutibus.

re in die malo: et in omnib⁹ per-

a quia armatura dei est necessaria. viriliter quotiens prouocamini.

f fecti stare. State ergo succincti

i. vere pp̃ter christũ.

lũbos vr̃os i veritate: et indui-

Universidad ... Biblioteca

a Calciati. Marcus dicit
Mat. 6. b apostolos calciatos sandalijs vel soleis ut neq; pes sit tectus nec nudus ad terrā: id est ne occultetur euangelium: nec terrenis cōmodis innitatur. b Pedes: id est affectiones sint munite virtutib⁹: ne a vitijs pungātur: vt ita sint parati ad predicandum euangelium quod nunciat pacē inter deum ⁊ hominē: vel vt sint parati complere p̄cepta euangelij. c Scutum fidei. Aug⁹. Fides est scutū sub quo tuta est iusticia: sic sub munimine omniū virtutum. Qd̄ p̄tendit ante oīa arma: q̄d prius impugnat diabol⁹. Unde p̄ma petit campum dubia sub fronte duelli. Pugnatura fides.
d Et galeam. Galea est salus eterna: cuius memoria mentem obuoluit ne deficiat. e Et gladium spiritus. Aug⁹. in Psal. cxix. Uerbū dei gladi⁹ bis acutus docens de temporalib⁹ ⁊ eternis. Illoꝝ consolationem in veteri: istoꝝ p̄fectionem in nouo testamēto promittens. Qd̄ enim temporaliter nobis p̄missum ē ad vnam partē gladij. Quod vero in sempiternum ad aliam partem gladij pertinet. Nam ⁊ ideo duo testamēta dicunt: q̄ vet⁹ terrena promittit: nouū eterna. de hoc gladio dn̄s ait: Non veni mittere pacē s̄ gladiū. Iste
Mat. 10. b gladius vere acutus est: q̄ eū quem ferit a mūdo diuidit. f In spū. Orat: qui munda ɔ̄scia ⁊ integra fide orat. In carne orat: q̄ polluta mēte iterū peccatur⁹ non casu s̄ de p̄posito. g In apertionē. i. vt apte possim reserare mysteriū euāgelij: i. secreta īcarnatiōis ⁊ passionis. Ne p̄ssura tribulationis ipsa formidīe acumē doctrine obtundat.
h Pax fra. Pacē optat eis q̄ ē ianua dilectionis.
Finit ep̄la ad Ephesios: Incipit argumentum ad Philippenses.
Philippēses sūt ⁊c. Qui accepto v̄bo p̄dicatiōis ab ap̄lo firmati ī fide fuerūt: nec pseudo ap̄los receperūt. vn̄ eos laudat ap̄ls: hi Paulo p̄ epaphroditū aliquā subāz romā miserāt quē cū hac remittit ep̄la ī q̄ cū p̄ñs n̄ p̄t: munit eos ɔ̄ duplex bellū tribulatoꝝ ⁊ pseudo p̄dicatoꝝ: vt oīa p̄ xp̄o sustineāt aduersa cū hūilitate sic xp̄s fecit: ⁊ legalia a pseudo nunq̄ recipiāt. his nec se ap̄lm noīat q̄ nūq̄ de eo min⁹ vel ɔ̄ eū senserāt.
G. Paulus

a Aug⁹. iusticia cuiq; iuo faciendo sit lorica ne pateat locus hosti. b ne tangat terram qui predicat.
ti loricam iusticie: ⁊ calciati pedes in p̄-
i. vt sitis preparati ad predicandū euangeliū vel ad cōplendum precepta eius. prelijs.
paratione euāgelij pacis. † In omnib⁹
a fidem rerū quas non videmus.
sumentes scutū fidei: in quo possitis om-
a omnes astutias. b diaboli. c que de vitio inuitium incendunt.
nia tela nequissimi ignea extinguere. Et
a spe eterne salutis gaudentes. b quē dat spūssanct⁹.
galeam salutis assumite: ⁊ gladium spi-
a ad feriendū hostē. b p̄ oīa que oranda sunt.
ritus quod est verbū dei. Per omnem
⁊ cum adiuratione petendo.
orationem ⁊ obsecrationē: orātes om-
non horarie. b non verboten⁹: sed mente. c solliciti.
ni tempore in spiritu: ⁊ in ipso vigilan-
a vt scʒ omnibus virtutibus instent. non remisse.
vigilantes.
tes in omni instantia ⁊ obsecratione p̄
facta. a s. a deo. que tribulatio obtundat.
omnibus sanctis ⁊ pro me: vt detur mi-
a verbi mei. ita vt. b libere sine impedimento notificem illud mysterij.
hi sermo ī apertione oris mei: cum fidu-
cia notum facere mysterium euangelij:
a quia nec pro catenis cesso a legatione mea. b nunc rome. positus.
pro quo legatione fungor in catena
a cū fiducia. b euangelio predicando. c inter mala omnia.
ista: ita vt in ipso audeam prout opor-
a ne auditis tribulationibus mouerentur dicit tychicum omnia eis notificare subdens.
tet me loqui. Ut autem ⁊ vos sciatis q̄
a circa: quia multe erant ei tribulationes que quasi circundabant. vel ideo certa: q̄ interiora nō tangebāt. b q̄ cōstans sim inter illa.
circa me sunt: quid agam: Omnia no-
a vt bene audiant huc cōmendat. b ideo cum audite.
meus in fide.
ta vobis faciet tychicus charissim⁹ frā-
in his que sunt domini.
ter: ⁊ fidelis minister in domino: quem
a vt meram vobis dicat veritatē.
misi ad vos in hocipm̄ vt cognoscatis
que circa nos sunt: ⁊ consoletur corda
a per pacem manebunt in charitate que est ex fide.
vestra. Pax fratrib⁹ ⁊ charitas cum fi-
de a deo patre nr̄o ⁊ domino iesu chri-
sto. Gratia cum omnibus qui diligunt
dominum nostrum iesum christum in
a a similitudinē sp̄ōse que nō admittit corruptionē. in integritate fidei: vel in vita eterna.
incorruptione amen.

Epistola ad Ephesios finit: Argumentum in epistolam ad Philippenses incipit.

Philippenses sunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perstiterūt in fide: nec receperūt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus: scribens eis a roma de carcere p̄ epaphroditū.

Argumentum finit.

a Et calciati pedes. i. affectiōes. b In preparatione euangelij pacis. i. vt sitis parati ad predicandū euangelium xp̄i: q̄d annunciat pacem eternā. Ad significationem hui⁹ dicit Marcus. vj. Missos ad p̄dicandū calciatos sandalijs q̄bus muniuntur pedes ne imediate tangant terram: ⁊ nudi remanent in parte superiori: q̄ affectiones predicatoꝝ non debent ad terrena affici: sed ad celestia: sicut dicit in Glo. sup locū istū. c In oībus. tentationum insultib⁹. d Sumētes scutum fidei. que est substantia sperandaꝝ rerū. e In quo possitis oīa tela ⁊c. firma enim fides de bonis celestibus que sperant: repellit ictus demonū quasi scutum. f Et galeam salutis assumite. s. charitatē: quia sicut galea suprapōnit tanq̄ cōplementū ⁊ p̄fectio alioꝝ armorum: sic charitas est p̄fectio aliarū virtutū. g Et gladiū spiritus. i. datū a spūsancto. h Qd̄ est verbum dei. Matth. x. Non enī vos estis qui loq̄mini: sed spūs p̄ris vestri q̄ loquitur in vobis. dicit aūt verbū dei gladius: q̄ percussus cū eo diuidit a mundo. Et quoniā hec armatura dependet ex dei grā. iō subditur: i Per omnē orationē. q̄ est simplex petitio a deo. k Et obsecrationē. que est cū expressione rei sacre p̄ quaʒ petitio fit exaudibilis. vt cū dicit: Per passionem tuā libera nos: ⁊ hmōi. l Orātes omni tempe. ad hoc ordinato. m In spiritu. i. mente ⁊ non tm̄ voce. n Et in ipso vigilantes. i. feruēter orando ⁊ nō remisse. o In omi instantia. i. p̄seueranter. p Pro oībus sanctis. vt habeant arma p̄dicta generaliter. q Et p̄ me. specialiter. r Ut det mihi sermo ī apertione oris mei. i. ɔ̄stantia p̄dicandi euāgelium xp̄i. s Pro quo leg. fun. in catena. nunc detentus rome. t Ut in ipso audeam ⁊c. i. vt tribulationes quas sustineo in nullo me terreāt a p̄dicatione retrahendo. v Ut autē. Hec est vltima pars huius epistole: ⁊ est ɔ̄firmatio p̄cedentiū. per hoc q̄ ap̄ls eam misit p̄ dilectū discipulū: vt plenius posset significare statū apostoli ephesijs: ⁊ eos in deo ɔ̄solari. ⁊ hoc q̄d dicit ap̄ls: Ut aūt. ⁊ patʒ lr̄a vsq; ibi. x Et fidelis minister in dn̄o. i. in his que sūt ad dn̄m. y Et ɔ̄solet corda vestra. vos in bono ɔ̄firmādo p̄ sacra hortamenta.
z Pax fratrib⁹. i. in christū credentib⁹: supple sit. a Et charitas cum fide. aliter fides esset informis. b A deo p̄re nostro. qui est dator istorum bonoꝝ. c Et domino iesu christo. p̄ quem ad nos p̄ueniunt dei dona. d Gratia cum omnibus. generaliter credentibus. e In incorruptione amen. i. sic maneant in gratia q̄ nō decidant ab ea: sed p̄ueniant ad gloriam q̄ est gratia ɔ̄summata. Amen.
In ca. vj. vbi dicit in postilla: Ut detur mihi sermo in apertione oris mei.
Additio. Hoc quod dicit: Detur mihi sermo in apertiōe oris mei videt referendū ad illud quod scit a dn̄o dictū ap̄lis Matth. x. Dabit enim vobis in illa hora q̄d loq̄mini. Sūt enī fragilitatem humane nature timebat ap̄ls ne pressura tribulationum impediret a promptitudine responsionis in mysterijs euangelij declarandis: ⁊ ideo petebat per suffragia orationum vt daret sibi a deo sermo. s. rectus in ap̄tione oris mei: id est prompte ⁊ fiducialiter ⁊c.
Explicit postilla Nicolai de lyra super epistolam Pauli ad Ephesios.
Incipit epistola

Ca. I
Paulus. More solito salutationē p̄mittit. deinde grās deo agit p̄ eis: implorans eis maiora bona: vt ⁊ in virtutib⁹ crescētes ad p̄fectiōeʒ p̄ueniāt. Deinde ad patiētiā tribulationū monet exemplo sui ⁊ christi. postea vt caueāt a v̄sutijs pseudo aploꝝ tandē admonitionē moralē interserit: ⁊ p̄pe finē de grā quā sibi romā p̄ epaphroditū miserāt gaudere se dicit:
b Timotheus. Hūc apponit: q̄ eū missurus erat ad illos. p̄pter h̄ eū quodāmodo cōmendans vt eadē q̄ scribit ab eo bene recipiāt. Serui. Seruos dicit vt ⁊ ipi p̄ dn̄o ferāt dura.
Christi. vt ɔ̄tra pseudo stent.
Aug⁹. Sicut duo sūt timores sic due s̄uitutes q̄ faciunt duo genera s̄uoꝝ. Est enī timor queʒ perfecta charitas foras mittit. Est ⁊ s̄uit⁹ sil' cū eo foras mittenda. Est etiā timor cast⁹ p̄manēs in seculū seculi: cui adiūcta est alia s̄uit⁹ nō manēs in eternuʒ in domo. d Cū ep̄is. Ep̄os p̄sbyteros dicit. nō eñ plūres ep̄i in vna ciuitate neq; p̄sbyteros intermitteret: vt ad diacones descēderet. Et sigt p̄ diacones maiores: p̄ sc̄ōs minores: q̄ minores p̄mittit: ad hūilitatē iuitat q̄ ⁊ hos s̄necetit: oñdit aliquē nō eē adeo p̄fectū: q̄ nō indigeat admonitiōe. e Grās ago. Q. agite q̄ agitis: q̄ talia vnde deuʒ laudo. f Cōicastis. Uel vr̄a cōia fecist' in euāgelio exaltādo. g Cōfidēs. Q. de p̄cor vt stet'. ⁊ ɔ̄fido hocip̄m fieri a vobis q̄d p̄cor nō aliud: sed videte ne frustra ɔ̄fido.
b Uel: In voh. Per successionē: vsq; ad cōem iudicij diē.
Perficiet. Aug⁹. de grā ⁊ libero arbitrio: q̄ ip̄e vt velim⁹ opat' incipiēs q̄ volētib⁹ cooperat' p̄ficiēs. k Sic est mihi. Ita grās ago: dep̄cor ⁊ cōfido sicut iustū ē sentire. i. ita velle. Et exponit cām eo q̄ habeā vos in corde siue vinct⁹: sciens vos q̄ʒ vinctos: siue defendēs euāgeliū q̄d ⁊ vos facit'. l Cupiā o. v. in visce. i. intimo amore xp̄i: vt ab eo p̄fecte diligamini: vel eo effectu diligat' deū et p̄ximos q̄ xp̄s q̄ aiam posuit. Uel refert ad id q̄d. s̄. dixit se desiderare eos eē socios gaudij sui. ⁊ determiat quō. s. amore christi nō hūano: vt participes habeat ī deo. m Ut p̄betis potiora. Iterum crescat charitas vr̄a in scientiā vt probare ⁊ discernere sciatis non solum mala ⁊ bona: sed etiā inter bona q̄ sint potiora: vt post p̄bationē sit' sinceres in vob sine opibus corruptiōis: ⁊ q̄tū ad p̄ximū sine offensiōe. n Repleti fructu. i. mercede iusticie adeo vt sit' glīa ⁊ laus di: vt p̄
Ps. 67. vob dicat: Mirabil' de⁹ ī scīs s.
G Scire autē

Epistola Pauli ad philippenses incipit: Ca. I

Paulus et timo-
timore casto.
theus serui iesu
christi omibus
a baptismate scificat'. b ogante xp̄o. vl' fūdatis. in fide xp̄i. q̄ deū ⁊ hoīem credunt.
sanctis ī xp̄o iesu
qui sunt philip
s. i. ⁊. a qui coꝝ bonū pariter optabant.
b maioribus ⁊ minoribus: vel cum istis scribit.
c ⁊ remissio peccꝝ.
pis cū episcopis ⁊ diacōib⁹: Grā-
a trāquillitas mētis ⁊ recōciliatio ad deum.
tia vobis ⁊ pax a deo p̄re nr̄o et
a oīm. cui⁹ nutu oīa bona oībus accedunt.
dn̄o iesu christo. Gratias ago do-
a priuato beneficio. q̄ mihi facit q̄d volo i vobis. b quotiens vestri memor fio. q̄d vtiq; sum. c cōgruis tp̄ibus.
meo ī omni memoria vestri sēmp̄
a habitis.
in cunctis oratiōibus meis pro
p̄clatis vel subditis. a nō tristis de culpa.
omnibus vobis cum gaudio de-
a vt p̄steris dep̄cans. b gaudio dico habito.
c q̄ vos cōicastis mihi in fide ⁊ opib⁹ euāgelij.
precationem faciens super com-
municatione vestra in euange-
que est. a cōuersionis vr̄e: ⁊ iō amodo magis standū. non in vobis. deus.
lio christi a prima die vsq; nunc:
confidens hocipsum: quia qui
operans.
cepit in vobis opus bonum per-
a cooperās. q̄d operādo incepit. b vsq; ad finem vite quo deus videbitur.
ficiet vsq; in diem christi iesu.
a aliud nō debuit sentire de tam bonis.
Sicut est mihi iustū hoc sentire
pro omnibus vobis: eo q̄ habeā
a in intimo affectu charitatis. b non in solis labijs. b q̄ cōpatimini mihi.
vos in corde ⁊ ī vinculis meis: et
cōtra impugnātes. b infirmoꝝ in doctrina.
in defensione ⁊ cōfirmatiōe euan-
vt in futuro sitis socij. etiā miores.
gelij: socios gaudij mei oīs vos
a p̄ oīb⁹ iō p̄cor: q̄ cupio vos oēs eē ī viscerib⁹ xp̄i vt a xp̄o diligamini q̄si ei⁹ viscera: ⁊ inde rest.
esse. Testis enim mihi est deus:
quanto affectu.
quomodo cupiā omnes vos in
etiam.
viscerib⁹ iesu christi. Et hoc oro
vt charitas vestra magis ac ma-
a crescat. b vt sciāt in q̄b⁹ diligere deū ⁊ p̄ximū debeāt: ⁊ cū scierint habeāt sensuʒ. i. memoriam ⁊ aiaduersionē in oīb⁹ rebus. memoria.
gis abūdet ī sciētiā ⁊ in oī sensu:
vt probetis potiora: vt sitis sin-
in vobis. ad p̄ximū. a ⁊ h̄ p̄seuerāt. vsq; i. finem vite.
ceres et sine offensa in diem xp̄i.
a nō solū sine malis: sed ⁊ pleni fructu. i. opib⁹ q̄ sunt fruct⁹ iusticie q̄ est habit⁹ animi. b ⁊ hoc. nō virib⁹ vestris.
Repleti fructu iusticie per iesum

Incipit epistola eiusdē sup epistolam Pauli ad Philippenses. Ca. I
Paulus ⁊ Timothe⁹. Hic incipit ep̄la Pauli ad Philippēses: q̄ diuidit in tres partes. i. p̄fatiōnē ⁊ p̄secutionē. ibi: Grās. ⁊ ɔ̄sūmationē p̄pe finē. ibi: Salutate. Circa p̄mū p̄mo ponunt' p̄sone salutātes. cū d̄r: Paul⁹ ⁊ Timotheus. Hūc adiūgit secū ī salutatiōe: q̄ missurus erat ad eos p̄ ip̄m: vt h̄r ca. sc. vt cū veniret ad eos reuerēti⁹ ac mag' charitatiue recipet'. Sc̄d̄o ponūt' p̄sone salutate. cū d̄r: b Oīb⁹ sc̄tis. i. p̄ baptismū sc̄tificat'. c In xp̄o iesu. ī p̄mitiua ei ecc̄lia vt nomē christi redderet' mag' auctēticū amabile ⁊ reuerendū: ap̄li baptiçabāt in noīe xp̄i: in q̄ t̄n intelligit' tota trinitas: q̄ christ⁹ grece vnctus latine d̄r: ⁊ sic intelligit' fili⁹ vnct⁹: p̄r vngens: ⁊ spūssctūs vnctio. d Qui sūt philippis. nomen est ciuitatis in macedonia quam edificauit philippus rex pater alexandri magni: ⁊ a nomie suo eam denominauit.
e Cū ep̄is ⁊ diaconib⁹. p̄ ep̄os in plurali intelligunt' sacerdotes: vt dicit h̄ Glo. q̄ plūres ep̄i nō presunt vni ciuitati. Pōt etiā dici q̄ p̄ episcopos intelliguntur sacerdotes cuʒ pontifice ciuitat'. ep̄s enim d̄r ab epi quod est supra ⁊ scopos intētio: q̄si supintendēs. s. pp̄lo cui p̄est. hoc aūt cōpetit tā ep̄is q̄ p̄sbyteris curat'. Isti aūt p̄pter specialē eminentiā sup pp̄lm erāt specialr̄ exp̄mēdi ī salutatiōe ap̄li. iō exp̄ssit illos specialit' post salutationē omniū generalit'. Tertio ponunt' optata bona. cū dicit': f Grā vob. in p̄nti. g Et pax. in gloria celesti. q̄ quietat totalit' hōis appetitum. h A deo p̄re nr̄o. q̄ est dator omniuʒ bonoꝝ. i Et dn̄o iesu xp̄o. p̄ quē tanq̄ per mediatorē nr̄m nobis p̄ueniūt dicta bona.
k Grās. Premissa salutatiōe. Hic ɔ̄sr̄ ponitur p̄secutio ep̄le: in q̄ Philippenses primo reddunt' beniuoli. sc̄d̄o dociles. ca. sc. tertio attēti. ca. iij. Primū aūt facit ap̄ls dupliciter. primo p̄ bonis coꝝ grās agendo. sc̄d̄o tanq̄ amicis specialib⁹ suū animuʒ aperiendo. ibi: Scire aūt volo. Circa primū dicit: Grās ago deo meo quē deuote colo. l In oī me. vr̄i semp̄. i. q̄tienscūq; occurrit mihi memoria de vobis. m Cū gaudio. i. gaudens de bono vr̄o. n Dep̄. fa. sup cō. vr̄a ⁊c. i. de eo q̄ mihi cōicast' fide ⁊ ope. o In euā. xp̄i. credētes ⁊ operātes: sic̄ ⁊ ego. p A p̄ria die. conuersiōis vr̄e. q Usq; nūc. In bono p̄seuerātes. nā in fide p̄stiterāt: nec falsos ap̄los receperant: vt dicit Hiero. in p̄logo. propter q̄d ap̄ls de bona ɔ̄sūmatiōe ɔ̄fidebat. iō dicit:
r Cōfidens hocip. q̄ p̄ ce. in vo. op⁹ bo. p̄fi. q̄ sic̄ inchoatio opis meritorij ē a deo: ita ɔ̄tinuatio ⁊ ɔ̄sūmatio. s Usq; ī diē x. ie. ī q̄ veniet ad iudiciū vr̄a remūeratur⁹ bōa. t Sic ē mi. iu. ⁊c. de tā ei bono p̄ncipio iustū ē sentire finē bonū: ⁊ max' c circa dilectōs: q̄ dilectio fac̄ opiari bonū de dilecto. iō s̄bdit: v Eo q̄ ha. vos ī cor. ⁊c. s. charitat'. x Et ī de. et ɔ̄fir. euā. Philippēses ei tā ɔ̄stant' certauerāt p̄ v̄itate euāgelij: vt h̄r ī fine hui⁹ ca. y Socios gau. mei. q. d. ex h̄ iustū ē mihi sentire q̄ erit' socij ɔ̄solatiōis mee ī patria: sic̄ est' socij tribulatiōis ī pugna. z Test' ei mi. ē deus ⁊c. ɔ̄firmatio ē sue dilectiōis erga eos. iō subdit: a Et h̄ oro vt cha. vr̄a ma. ac ma. abūdet. q̄ charitas sp̄ pōt crescere ī via. b In oī scia. nā crescēte charitate: crescit noticia q̄ expedit ad salutē. c Ut p̄. po. i. approbet' ea seq̄ndo. d Ut sit' since. i. puri ⁊ mūdi in vobis. e Et sine offensa. proximis.
f In diem christi repleti fructu iusticie p̄ iesum christū. i. vt in die iudicij appareatis pleni bonis operibus a deo remunerādis.
In gloriā

A
† q̄s. di. c. legimus.

B

a ſ per hoc tranſituri in gloriam eternã vnde deum laudens.
chriſtum in glõriam ⁊ laudẽ dei. a
ſ q: dixit ſe cupere hos fore ſocios gaudij ſui. iõ q̃d ꝓfecerit predicatio eius inſinuat. q. charis.
a Scire autem vos volo fratres: b
a ſ exteriorꝫ vndiq; me circũdãs abũdãtia paſſionũ. b ſ vel iõ circa: q: nõ ad interiora ptingũt. c ſ q̃ ad detrimẽtũ vt mali intenderũt.
quia que circã mẽ ſunt mãgis ad c d
ꝓfectum euangelij peruenerunt:
a ſ ad ꝓfectũ. b ſ vtilitas vinculoꝝ apparet in chriſto: q̃ ꝓpter vincula plus annũciat. c ſ vel vincula ipſa q̃ eſſent in chriſto. i. q̃ ꝓpter eũ vinctus eſſem nõ ꝓ alio crimine.
b ita ut vincula mea manifeſta fie e
ſ vbi maiores couenĩũt.
c rent i chriſto: in omni pretorio ⁊ f
a ſ locis. b ſ ita ꝓfuerũt euãgelio q̃ ſuſtineo.
in ceteris omnibus: vt plures
ſ nõ in ſe.
e fratribus i domino cõfitentes
ſ conſideratiõe vinculoꝝ. ſ q̃ ante.
in vinculis meis abundantius
ſ contra impugnãtes. ſ q̃ſi meo exemplo auderent cõfidenter predicare. ita dicentes: Si vinct⁹ loq̃tur cur nõ potius nos.
d auderent ſine timore vbũ di loq.
a ſ diuerſi a prioribus q: mali. b ſ ꝑdicãt. ſ q: inuidẽt glie mei aplatus ⁊ cõtendũt habere.
† Quidã quidẽ ⁊ propter inuidi g
ſ ab his diuerſi boni.
am ⁊ contentionem: quidam au h
a ſ pro dilectiõe dei ⁊ ꝓximi exẽplo mee bone voluntatis. ſ vt alios ſaluent.
tem ⁊ propter bonã voluntatem
a ſ nõ diuerſi. b ſ ꝑuata ad aplm: vt vicẽ eius vincti supplerent.
chriſtum predicãt. Quidã ex chã i
a ſ. i. ꝓ defenſiõe ſuꝫ poſit⁹ in vinculis: vel poſit⁹. i. firmus ⁊ ſtabilis ſum in defenſiõe.
ritate: ſcientes hoc quoniã in dẽ k
fenſionez euangelij poſitus ſum. l
ſ ab his diuerſi: q: mali.
e f Quidam aũt ex contentiõe chri m n
g ſtum annunciant nõ ſincere: exi o
ſ augmentare.
ſtimantes preſſuram ſe ſuſcitare
a ſ dum etiã mali ad ꝓfectum. quid enim refert q̃ intentione.
vinculis meis. Quid enĩ: Dum p
a ſ terrene acquiſitiõis. ſ vt mali.
h omni modo ſiue per occaſionez:
a ſ vt boni. ſ vero anĩo. b ſ veritas xp̃i. ſ nõ falſitas. vnde: Que dicunt facite ⁊c̃.
i ſiue per veritatez chriſtus annũ
a ſ qd̃ ꝑ occaſionẽ nõ ſolũ ꝑ veritatẽ. b ſ nunc. c ſ vel nõ ſolũ alijs ꝓfect⁹ ſed ⁊ mihi gaudiũ.
k ciatur: Et in hoc gaudeo: ſed et q r
a ſ poſt. b ſ pati ꝓ chriſto. ſ vel euangelij ex mea predicatione ꝓfectus.
gaudebo. Scio enim quia hoc s

ſ in futuro. a ſ qd̃ illi ad mortẽ parant. ſ non ſolũ meo
mihi ꝓueniet ad ſalutẽ per veſtrã orati a
merito. a ſ. i. ꝑ ſpm̃ q̃ ſubet⁹ me q̃ſi ruituꝝ ſic colũna fulcit
onẽ: ⁊ ſubminiſtrationẽ ſpũs ieſu chriſti:
a ſ q̃ſi q̃ erit tanta quãtã expecto in futuro ⁊ in pñti ſpero
a ſ ſ hoc ſpero.
a ſm expectationẽ ⁊ ſpem meaꝫ: quia in b c
ſ ꝓſ ꝑis vel aduerſ: vt aliq̃ mõ cedã a ꝑdicatiõe. a ſ ſtatu
nullo cõfundar: ſed in omni fiducia ſic d e
a ſ a xp̃e couerſionis. b ſ dũ in vinculis laboro.
c ſ apõgentes. d ſ fama ⁊ gloria xp̃i
ſemper et nunc magnificabitur chriſtus f g
a ſ etiam quod fragilius. ſ ſi vixero dicendo. b ſ exẽ
in corpore meo ſiue per vitam ſiue per h
plum relinquendo. ſ per vitam quia cauſa eius viuo vt eum magnificem non ob aliud.
b mortem † Mihi aũt viuere chriſtus eſt: i
ſ per mortẽ: q: xp̃s eſt pmiũ mortis: vel ipm̃ mori ẽ lucrũ q: ꝑ mortẽ ab his miſerijs liberat⁹ ad beitudinẽ tranſeam vel q: ꝑ mortẽ multos lucrat deo. a ſ ⁊ bñ opari. b ſ qd̃
c ⁊ mori lucrũ. Q: ſi viuere in carne hic k l
mirum videtur. a ſ. i. tã dign⁹ de ope meo. ſ. magnificare xp̃m. ſ ecce. b ſ nedum apperam. m
mihi fruct⁹ opis ẽ ⁊ quid eligã ignoro. n
a ſ. i. nõ ſolũ ignoro ſꝫ ⁊ coartor. ſ ideo ignoro: q:. b ſ vt quid eligam: ignoro. coartor em̃ e duobus ⁊c̃. ſ ex deſiderio diſſoluendi ⁊ neceſſitate viuendi.
d † Coartor aũt e duob⁹: deſideriũ habẽs o p
ſ ab his miſerijs. ſ q: vict⁹ pñtialiter. a ſ q̃rũ ad me.
diſſolui: ⁊ cũ xp̃o eſſe: multo magis enĩ q r
ſ ſed. a ſ illud melius: hoc neceſſariũ.
e melius: permanere aũt in carne: neceſ s t
ſ nõ ꝓpter me. ſ q: neceſſarium propter vos: vel ſcio nõ dubie ſꝫ cõfidẽs in miſcõia dei.
ſariũ eſt ꝓpter vos. Et hoc cõfidẽs: ſcio v x
ſ nõ paꝝ quidẽ ſꝫ diu. a ſ maiorib⁹ ⁊ minorib⁹.
q: manebo et ꝑmanebo oĩbus vobis y
ſ vt creſcatis per bona. ſ. i. vt grãs abundanter agatis deo cũ gaudio. ſ q̃ bñfecit vobis. a ſ vobis ſeruato. ſ. ſ.
f ad ꝓfectũ veſtrũ ⁊ gaudiũ fidei: vt gra z a
tulatio veſtra abũdet in xp̃o ieſu: in mẽ b
liberato. a ſ futurũ. b ſ cõfirmandos. ſ veniã ſi tm̃mõ
ꝑ meũ aduentũ iterum ad vos. Tm̃ di c
a ſ diſciplina dñica. ſ q: ſm vrm̃ meritũ dabit mihi vita ad opus veſtrum. b ſ ita digne vt ⁊c̃.
gne euangelio xp̃i ꝯuerſamini. vt ſiue d
cum venero et videro vos: ſiue abſens e
a ſ hoc. ſ. b ſ ſerõ cui nõ heret cõtrarius ſpũs ⁊ ſicut eſt vnus ita vos vnanimes ſine diſſenſione.
audiaꝫ de vobis: quia ſtatis in vnõ ſpi f g h
a ſ volũtate. ſ oĩs em̃ pugna vnanimiter aggreſſa victoriam parit. b ſ ⁊ ſ totis virib⁹ adiplẽda que fides exigit.
ritu vnanimes: collaborãtes fidei euã i k l
a ſ ⁊ poſt hoc. b ſ periculo.
gelij: et in nullo terreamini ab aduerſa m
ſ qui vos terrent per aſpera. ſ eterne.
rijs que eſt illis cauſa perditionis: vo n o p
ſ eterne.
g bis autem ſalutis. Et hoc a deo. Quia q r
ſ quaſi premium. ſ quem diligitis.
h vobis donatũ eſt pro chriſto: non ſolũ s
vt in eum credatis: ſed vt etiam pro il t
ſ vnde maior gloria. ſ contra hoſtes.
lo patiamini: idem certamen haben v
ſ dum apud vos preſens fui a ſ dum abſens ſ q. non horror vos ad id quod ipſe horream.
i tes quale ⁊ viſtis in me: et nunc au x y
diſtis de me. Ca. II
ſ quia pati eſt donum dei. ⁊ quia ego patior ⁊ q: tã vtile eſt vt ſupradictũ eſt
ſ exhortatio.
k S J qua ergo conſolatio in xp̃o z

gelio xpi: implete gaudiũ meũ addita sustinẽtia ꝛ patiẽtia tribulationũ. Hic de humilitate suadet. Si qua con. in christo. Si vultis hr̃e consolationem in rebus xpi. i. in remissione peccatorum: ꝛ in alijs donis. Uel si consolari me vultis: si qđ solatiũ chari. est vo. i. si vultis vt charitas ecclesiaꝝ que orant ꝛ bona agunt ꝓ fratribus: sit vobis solatium et confortatio in aduersitatibus vr̃is.

Si qua ergo exhor. Alia lr̃a. Ambro. Si vera est exhortatio spei in xp̃o apud vos q̃ nos inuicẽ cõsolamur ꝛc̃. In quibus nõ videntur ꝓbati si non sit qđ subdit: a Si q̃ societas ꝛc̃. Aug⁹. Propter hanc societatẽ illi in quos primitus venit spũssctũs linguis oĩm gentiũ sũt locuti. Si q̃ societas spũs. i. si ĩ eo efficimur vnũ: qđ vere ẽ. b Si qua viscera misc̃dic. i. si effectũ miserationis habetis erga me nõ dico ipsam miseratiõẽ. i. exhibitiõẽ misericordie. Si ista inq̃ vultis vob̃ ꝓdesse: implete gaudiũ meũ. i. estote hũiles vnanimes: qđ eritis si hoc habueritis idẽ. s. sapere ꝛc̃. c Nihil ꝯtẽtionis. Nota cõtentiões fuisse inter eos. Ambro. Erant aliqui inter eos dissentientes: inquieti: inanis glorie causa cõtendentes: pacẽ ecclesie rũpentes.

d Supiores. Aug⁹. Uere h̃ existimãdũ: quia põt esse in alio aliquid occultum quo superior sit: etiã si bonũ nr̃m quo illo videmur supiores esse non sit occultũ. e Nõ que sua sunt. hic docet quõ vident cõtentionẽ ꝛ inanẽ glo...

cõtionis. a ſ si vultis hr̃e vniõẽ quã spũsscũs facit in omnibus fidelibus ſ ꝑ quã cõiungimur in vno nouo corpore.

a si quod solatiũ charitatꝭ. Siquã
a ſ si pri⁹ affect⁹ ẽ ĩ vobis de q̃ ꝓcedat miseratio
b societas spũs: siquã viscera mise
ſ erga me. a ſ gausus sũ de fide implete vt cõstanter patiamini. ſ ita.
ratiõis: implẽte gaudiũ meũ vt a b
ſ tunc ille vere si hoc sit. a ſ nõ diuersã in fide. ſ ad omnes
idem sapiatis: eandem charita c
a ſ vnius volũtatꝭ. b ſ mala cuiusq; sint oĩm
tem habẽtes: vnãnimeſ: idipsũ d
a ſ vt alius alij cõcedant ꝑponi. ſ vel ꝛ si bona dicunt nõ cõtẽtiosis verbis. ſ agentes.
e sentiẽtes. Nihil pẽr cõtentionẽ e f
a ſ ꝓpter famã seculi q̃ inanis. b ſ vt de vobis humilia sentiatis.
neq; pẽr inanem gloriã: sꝫ in hũ g b
ſ alios apđ deũ digniores. b ſ alter alterum
b militatẽ sũperiores sibi inũicem
ſ in cordibus iudicantes. a ſ hoc possunt qui nõ sua intendunt: sed que aliorum vt christus q̃ ꝓ alijs tanta tulit. ſ bona vel onera.
c arbitranteſ. Nõ q̃ sua sunt sin i
guli cõsiderantes: sed et ea que
a ſ vt experimento cognoscaꝭ ẽẽ in vobis. ſ vt queratis que aliorũ sunt: nõ que vestra.
f aliorum. Hoc em̃ sentite in vo k
g bis: quod ꝛ in christo iesu. Qui l
a ſ in plena essentia et equalitate patris. ſ nõ dico accepisset inde aliqđ cũ sit eadẽ substantia pr̃e. b ſ q; vere erat equalis per naturam.
i cum in formã dei eẽt: nõn rapi m
a ſ certissime sciuit.
b nam ãrbitrat⁹ est esse se equalẽ
a ſ q̃si eq̃lis erat deo patri: sed qm̃ in se erat in forma patris: manens vtiq; qđ erat. b ſ q̃si em
k l deo. Sẽd semetipsum ẽxinani n
dignitate se expuit dum formã serui sibi vniuit forma dei ꝛ ne putares formã serui in hoc imortalẽ fieri addit: in silitudinẽ hoim factus. i. passibilis ꝛ mortalis. ſ humiliauit.
m n uit formam serui accipiens in o p
similitudinẽ hominum factus:

a b et habitu inuentus vt homo. a
ſ etiam. ſ tam altum. ſ patri.
c d hũiliauit semetipm̃ fact⁹ obediẽs b c
ſ nõ solũ sustinẽdo cõuitia ꝛ opprobria. a ſ nõ quamliber sed
vsq; ad mortem: mõrtem autem d
ſ q; ignominiosior. a ſ q; tã humiliter passus est xp̃s. ſ ꝓpter obediẽtiã vsq; ad mortẽ crucis.
e f crucis. Prõpter qđ ꝛ de⁹ exalta e
ſ dando impassibilitatẽ ꝛ imortalitatẽ. a ſ eẽ deum ꝑ naturã qđ plen⁹ ab eo de⁹ nascit̃. b ſ xp̃o
c ſ honorificentiam q̃ vocatur deus.
g uit illum: ẽt donãuit illi nõmen f
h quod est super omne nomen† vt i g
a ſ signo ei⁹ subijci fateant̃ angeli hoies demões.
nomine iesu omne genu flẽctat
cẽlestiũ terrestriũ ꝛ infernorum.
ſ tãdẽ in fine. a ſ bonoꝝ ꝛ maloꝝ. b ſ spõte
i Et õis lingua cõnfiteatur: quia h i
vel inuite. a ſ eq̃lis pr̃i qđ hic q̃dã negant.
dominus jesus christus ẽst i glo
a ſ q; xp̃s ꝑ hũmilitatẽ exaltat⁹. b ſ vel frẽs.
ſ in fide ꝛ dilectione.
ria dei patris. Jtãq; chãrissimi k
a ſ deo ꝛ mihi. ſ ita nunc.
mei sicut semper õbedistis: non l m
ſ seruientes. ſ quia nũc
vt in presentia mea tm̃: sed mul
minus subuenio.
tomagis nunc in absentia mea:
a ſ cũ magno ꝛ manifesto timore: nõ ꝑsumptione. ſ animi. b ſ. i. cũ hũilitate. ſ corporali.
k cum mẽtu et trẽmore vestram sa n o p
a ſ opib⁹ mereamini. b ſ iõ timẽdũ: q; nõ vos sꝫ de⁹ opaꝭ. ſ ꝛ preparẽ. ſ vitã eternam.
l lutem õperamini. Dẽus enim est q
ſ bonum. ſ qđ volum⁹. a ſ nõ ꝑ meritis vr̃is.
q̃ opaꝭ ĩ vob̃ ꝛ velle ꝛ pficere prõ r s
a ſ nõ solum cum metu operemini: sed etiam.
m bona võluntate† Oia autẽ facite t

Universidad de ... Biblioteca

a Et filij dei. Haymo. Sicut eñ de⁹ simplex ē: ita filij ei⁹ puro ⁊ simplici corde debēt incedere. b Nationis pra. ⁊ p. i. maloꝝ q̄ rectū ordinē depravāt ⁊ puertūt. Qui dicunt natio: q̄r nō sunt renati ex aq̄ ⁊ spūsā cto. c Sic luminaria. Bñ sctōs luminarib⁹ cōpat. Sic. n. stellas celi nō extinguit nox: sic mētes fidelium adherētes celo sacre scptūre: nō obscurat mundana iniq̄tas. Et sic illa q̄cq̄d agat in t̄ra: si etiā q̄ mentiant de ipis suos tñ i celo cursus nō obliquāt nec retardant. Ita sci quoꝝ cōuersatio in celis est. ppter mala mūdi q̄ despiciūt: vel falsa q̄ ɔfingunt in ipos: lucē x̄bi: ⁊ vite exēplū nullo modo interpellant. d Neminem eñ. Aug⁹. Hoc tpe multi cum apl'o mercenarij: filij x̄o vel pastores nulli nō timotheus. e Oēs eñ. Hi sunt mercenarij q̄ sunt tolerandi: q̄r eadē habent in ore: q̄ ⁊ pastores q̄ vtiq̄ sunt diligēdi. Fures x̄o qui falsa p̄dicant: ⁊ latrones q̄ occidūt sūt cauēdi. De ceto.

†De electi. c. officij.

†. 1. q. 7. c. 2. -§ scio quosdam dum.

C

Nico.de lyra

sine murmurationib⁹. ɔ deum ⁊ boies: s; magis dulcit et deuote. a Et hesitationib⁹. nullo mō dubitātes de diuino s̄bsidio vobis existēte. b Ut sitis sine q̄rela. actiue ⁊ passiue: ita patienter viuēdo q̄ nō mouēatis q̄relā de alijs: ⁊ sic innocenter: vt alij nō ɔq̄rant de vobis. iō s̄bdit: Et simplices. i. sine plica dolositatis. d Filij dei. p adoptionē ⁊ imitationē. e Et sine rep̄hensione. i. sic q̄ in vobis nō appareat aliq̄d rep̄hensibile. ⁊ s̄bdit vna cā cū d̄r: f In medio nationis pra. ⁊ puer. i. infidelium quoꝝ plures cōuertebant ad fidē x̄pi in p̄mitiua ecclesia ex bona cōuersatione fidelium inter eos existentiū. iō subdit: g Inf q̄s lucetis sic lūinaria in mundo. vñ Geñ. xv. p stellas celi intelligunt boni: ⁊ p puluerē terre mali. sic ibidē plenius fuit dictū. h Uerbū vite cōtinētes. i. doctrinā euāgelicam habētes in corde credendo: et in ore docēdo: ⁊ in ope adiplēdo. i Ad gloriā meā in die x̄pi. i. in die iudicij in q̄ x̄ps veniet ad iudicādū. nā merita discipuloꝝ cedūt ad augmentum glorie doctoꝝ. ppt qd̄ doctoribus debet aureola. k Quia nō in vacuū cucurri. ad terram vr̄am p p̄dicatione fidei. l Neq̄ in va. la. q̄r secut⁹ ē in vobis bon⁹ fruct⁹. m Sed ⁊ si immolor. deo p martyrium. n Supra sacrificiū ⁊ obseq̄ū fidei vr̄e: q̄r sibi. s. x̄po añ obtulivos cōuertēdo. o Gaudeo ⁊ ɔgratulor oīb⁹ vob. quia nō solū erit ad gloriā meā: sed etiam redūdabit in vobis.

†. 4 5. dis. c. licz nō nū q̄ accidant 63. dis. c nos sc. 8. q. 1. ca. sūt in ecclia De renū. c. q̄dā. De cē si. c. cū apls c. pcuratio nes. ⁊ eodē titu. c. 1. li. 6

D

Idipm

a vt nō murmuretis de tribulatione vel dilatione. b nō negligenter ⁊ indeuote. c vt nō hesitetis pati: s; ꝓmpti sitis.
sine murmurationibus ⁊ hesitationibus: vt
ita oia: vt p̄xim⁹ nō possit de vobis cōq̄ri ⁊ q̄rum ad vos sitis simplices: nō duplices: nō eñ potestis deo seruire ⁊ mamone etiaz quātū ad ceteros sine rep̄hensione. sicut.
a sitis sine querela ⁊ simplices ⁊ filij dei: † sine
a estote. vt nō sit in vobis qd̄ pateat rep̄hensioni. b ⁊ h̄ ideo: q̄r estis. c per opera. d p diuersas sectas.
b rep̄hensione in medio nationis praue ⁊ per
a q̄si ad h̄ estis constituti ⁊ iō decet vos esse sine rep̄hensione b doctrina ⁊ vita. c in celo fixi. d sic ⁊ vos sol mūdi estis
c uerse: † inter q̄s lucetis sic luminaria in mun
quos illuminat lux vera. a q̄r estis vasa euāgelij. b qd̄ vtiq̄ erit. c nedū vestrā: s; ⁊. futuram.
do verbū vite cōtinētes ad gloriā meam in
a q̄ñ videbitur x̄ps. b gloriā habeo. c nō sine fructu. in facile conuersis. d vel vanum.
die x̄pi: quia nō in vacuū cucurri neq̄ in vā
a in difficili⁹ cōuersis. ⁊ nō solū tūc habebo gloriā sed etiam b nō eñ cucurri sed et si contingat me mori. c als emulor. d q̄si iā obtuli deo fidē ⁊ opera nr̄a si etiā ⁊ ipe p vobis offeror.
cuū laboraui. S; et si imolor supra sacrificiū
a intus mente. q̄r certa merces. grās ago.
⁊ obsequiū fidei vestre: gaudeo ⁊ ɔgratulor
si pro me immolamini.
omnibus vobis. Idipsum aūt ⁊ vos gaude
grās agite. a nō solū l̄ris h̄ moneo sed et.
te: ⁊ cōgratulamini mihi. Spero aūt in dño
p misericordiā iesu. a adeo necesse est vt veniat ⁊ adeo erga
iesu: timotheū cito me mittere ad vos: vt et
vos attentus. a sicut vos eritis bono animo cognitis his que circa me sunt.
ego bono animo sim ɔgnitis que circa vos
nunc. a qui ita concorde mee voluntati in hoc negotio.
b sunt. Neminē eñ habeo tam vnanimē: qui
c sincera affectiōe pro vobis sollicit⁹ sit † Oēs
negligentes eñ erant de disciplina ⁊ cōuersatione fratrum: non eñ deuoto aio p̄dicabant: s; ppter lucra. alij. a in vobis
eñ que sua sunt q̄runt nō q̄ sunt iesu x̄pi.
a hunc mittā: vos aūt eū quē experti sum⁹. in vita ⁊ doctria.
Experimentū aūt eius ɔgnoscite: q̄m sic pr̄i
obediens ei. deo. in quo potui experiri. et q̄r expertus sum.
fili⁹ mecū seruiuit in euangelio. Hunc igitur
a quē exitum sint habitura.
spero me mittere ad vos: mox vt videro q̄
circa me sunt. Confido aūt in domino: q̄m ⁊
sed interim.
ipe veniam ad vos cito. Necessarium autē
in fide. in p̄dicatione.
existimaui epaphroditū frēm ⁊ cooperatorē
in aduersis. a doctorem. q̄ ministrauit necessaria.
⁊ cōmilitonē meū: vestrū aūt apostolū: ⁊ mi
sunt alie cause.
nistrū necessitatis mee: mittere ad vos. Q̄m
a videre. b nō de se s; de vobis p eo dolentibus.
quidem omnes vos desiderabat: ⁊ mestus
verberatum
erat. Propterea q̄ audieratis illū infirmatū
in ministratione vnde dolebatis. a cur mestus: quia audierant cum possent decipi respondet quia non solum fama sed ipsa re infirmatus: ⁊ ita cōfirmaretur auditus eorum magis ac magis et dolor augeretur nisi cito ad eos iret: ⁊ hoc est qd̄ subdit. ex egritudine nō verberatione. b mortis p̄iculū. sanando eum.
Nā ⁊ infirmatus est vsq̄ ad mortē: s; deus
misertus est eius. Non solum autem eius:
vel nostri quibus eū seruauit. a in hoc mei misertus. b de morte. c de infirmitate que nocebat nobis.
verūetiā ⁊ mei: nē tristiciam sup tristiciā ha
q̄ esset ppositum. ad vos.
berem. Festinātī⁹ ḡ misi illuz vt viso illo iterū

p Idipm. i. si tribulationes patiamini martyrij. q Gaudete ⁊ cōgratulamini mi. q̄r nō solū hoc erit ad gloriā vestrā: sed etiā ad augmentum glie mee. r Spero autē. Postq̄ apl's istruxit philippenses p seipm tñ scpto: hic ɔsīr pmittit eis nūciū mittere q̄ doceat eos x̄bo. Et diuiditur in duas fm duplicē nūciū. scd̄a ibi: Necessariū aūt. Prim⁹ aūt nunci⁹ q̄ exp̄mit h̄ fuit timotheus: q̄r fuit apl'o valde amicabilis: ⁊ ad docēdū idone⁹. de q̄ dic: Spero aūt ⁊ ptz. s Ut ⁊ ego bo. aio sim. i. in dño ɔsolar⁹. t Cognitis q̄ circa vos sūt. i. bono statu vr̄o p ei⁹ relationē mihi cognito. t Neminē enim habeo tā vnanimē. i. vni⁹ mētis mecū. v Qui sin. affe. p vo. sol. sit. vt in bono cōfirmemini ⁊ crescat. x Oēs eñ q̄rūt q̄ sua sūt. i. multi p̄dicādo q̄rūt tpale lucꝝ. ⁊ est hyperbole: sic cū d̄r: Oēs de ciuitate vadūt ad tale festum: cū tñ plures freq̄nter remaneant. y Nō q̄ ie. x̄pi. i. honorē diuinū ⁊ salutē aiaꝝ. vt dictū ē ca. p̄ce. nō sic aūt timothe⁹. z Experimentū autē ei⁹ ɔgnoscite. i. p experientiam facti poterit vidēre q̄ ita sit. a Q̄m sic pr̄i fi. mecū ser. i. euāgelio. i. euāgelium p̄dicauit: se mihi cōformādo: q̄ nō q̄siui vr̄a: s; vos. b Hunc igit spero mittere ad vos. ut q̄ idoneū. c Mox vt vi. ⁊c. i. cū videro opportunitatē mittēdi. d Cōfido aūt in dño ⁊c. Ptz ex h̄ q̄ nō seruit. ā. j. ca. iterū se venturū ad eos: s; q̄ h̄ itendebat supposita dei volūtate. e Necessariū. h̄ exp̄mit scd̄o nūci⁹ cū d̄r: Necessarium aūt existimaui. p vr̄a salute. f Epaphroditū frēm. religiōe xp̄ianitat. g Et coopatorē. in p̄dicatione euāgelice x̄itat. h Et cōmilitonē meū. tpe aduersitat. i Ursm autē aplm. i. doctorē. k Et mi. ne. mee. q̄r mihi mīstrauit necessaria i carcere. l Mittere ad vos. corroborandos. ⁊ pleni⁹ iformādos. m Q̄m q̄. v. o. de. videre ⁊ ɔsolari. n Et me. erat. de vr̄a tristicia. o Propterea q̄ audieratis illum infirmatum. ⁊ sic fuit in veritate. p Usq̄ ad mortem: id est periculum mortis. q Sed deus misertus ē ei⁹. cum sanando. r Etiam ⁊ mei ne tristiciam super tristiciā haberē. s. tristiciā d̄ ei⁹ morte sup tristiciā de ei⁹ infirmitate. s Festināti⁹ ergo misi illū. s. añ timotheum. t Ut viso eo iterū gaudeatis. q. d. pri⁹ gauisi estis de sue sanitatis auditu: ⁊ iterū gaudebitis de

a De cetero. Q. Huc vsq̄ instruxi. Ca. III vos quō debeatis stare in bello psecutoꝝ ɔ tribulationes: de cetero ɔ pseudo apostolos: ne legalia ab eis recipiatis moneo: s; fidē x̄pi solā sufficere credatis. De sinceritate fidei icipit. b Scribere. Ut diutius maneat q̄ prolatio. c Canes. Magis cōsuetudinem sequuntur q̄ rōnem. Ita pseudo cōsuetudines legis tenent. cōtra veritatem irrōnabilit latrant ⁊ mordent. d Malos operarios. Mali operarij sūt qui ciçania erroꝝ supserūt: q̄bus frumenta necant. Cōcisi sunt q̄r a x̄po cesi sunt: ⁊ alios cedunt. i. separant. e Nos eñ su. circū. dixit: Nos habem⁹ circūcisionē. Hoc voluit dicere aplus: Nos sum⁹ iusticia. Circūcisio enim iusticia ē. Magis aūt cōmendat dicendo nos esse circūcisionem. i. iusticiam: q̄ dicēdo nos esse circūcisos. i. iustos: sic tñ vt cū iusticiā dicit esse iustos intelligamus. Nos eñ sum⁹. Ambro. Credentes eñ circūcidūt cor suū: vt amputata erroris nebula aspiciant ⁊ agnoscāt dñm creature. f Qui spū dei. vel deo. Aug⁹. Notat spm domini cui latria exhibet: sed seruitus soli creatori exhibenda. Alia est seruitus qua per charitatem iubemur seruire inuicem: que grece dicitur dulia. g Et non in carne. Carne seruit qui de reb⁹ carnalibus sperat se placere deo. Cū x̄o ⁊ ipa caro p bona opera spūi subditur spū fuimus deo: q̄ carnez domamus: vt spūs obtēperet deo. h Quāq̄ ⁊ ego habeā. Ne videat cōtēnere i alijs qd̄ nō h;. i Octaua die. Ubi lex p̄cepit: innuēs q̄ p⁹ tps septē dieꝝ in octaua a x̄po petra pfectē circūcidemur ab oī corruptione pene et culpe. k De tribu bē. Trib⁹ ben. adhesit iude nō recedēs a tēplo: q̄ñ facta est separatio in suo salomonis. Tūc eñ trib⁹ iuda q̄ erat regia: et trib⁹ bēiami ⁊ trib⁹ leui q̄ erat sacerdotalis remāserūt sil' non recedentes a hierl'm ⁊ a tēplo. l Hebre⁹. Aug⁹. Hebrei: q̄si abraei mutata l'ra ab abraā: vñ origo trahit: nō ab heber: Hoc autē retractat dicens: Q̄ dixi ex abraā cepisse gētē hebreoꝝ. Est q̄dē ⁊ hoc credibile vt hebrei: velut abraei dicti eē videāt. S; ex illo veri⁹ intelligunt appellari: q̄ vocabat heber tāq̄ heberei. m Scd̄m le. pha. i. nō cōtēptibili plebi admixt⁹: s; nobilitate segregatus ab alijs atq̄ primari⁹. Primarij eñ q̄dā erāt et

b. quasi

a p cuius absentia tristari vos noui. quam habebam de vobis tristibus.
gaudeat: ⁊ ego sine tristicia sim.
a vt p bona opa ostendatis vos gaudere de eo. qd̄ sit.
Excipite itaq̄ illū cū oī gaudio i a
i. spūale. illum quis est
dño ⁊ hmōi cū honore habetote:
a qd̄ x̄ps docuit ⁊ fecit qui venit ministrare et non ministrari.
quoniam propter opus x̄pi vsq̄ b c
p̄iculū mort. a ex deliberatiōe nō coact⁹.
ad mortem accessit: trādens ani d
vitā. a rē dedistis s; q̄ ferret de vobis defuit
mā suā vt ipleret id quod ex vob e
deerat erga meū obsequiū.
s. cōtra pseudo. deinceps.
a De cetero frēs mei Ca. III f
a gaudiū ois boni habeatis in dño: nō in carnalibus obseruantijs.
gaudete in dño. Eadē vo g h
q̄ pūs dixi: vt in dño tm̄ gauderet. a absenti
b bis scribere mihi quidem non pi i
a contra instantes pseudo.
grum: vobis autem necessariuz. k
a vt in dño gaudeatis: cognoscite illos eē canes b cōtra v̄itatē latrantes. c cognoscite. zizania
c d Uidete canes: videte malos ope l m
ia erroꝝ supserētes. a x̄po separatos ⁊ alios se
e rarios: videte concisionem. Nos n o
parantes. hos noīs cōcisionē nō circūcisionem nos eñ tm̄. fideles tm̄. Aug⁹. nō carne, s;
f enim sumus circūcisio qui spiritu p q
rōne ab oīb⁹ expedita: q̄r spiritus regit ⁊ caro domat. a vel deo.
deo seruimus: ⁊ gloriamur i chri r
q̄r glia nr̄a x̄ps tm̄. a carnali circūcisione. vel genere. b spem salutis.
g sto iesu: et non in carne fiduciam s t
a ne videat aplus nō posse fidere i carne. b possez hr̄e si q̄ cēt: q̄r pl⁹ alijs ⁊ h̄ ē si quis alius.
h habentes quanq̄ et ego habeaz v
in carne confidentiam. Si quis x
a me qui vos decipit. a q̄si inde iustus sit.
alius videtur confidere in carne:
a q̄ pseudo video: debere confidere.
i ego magis circūcisus octaua die
nō pselyt⁹: nō aduena. ⁊ sum. a nō de vili ori tribu. sed: b q̄ nō fuit de cōcubinis.
k l ex genere isrl' de tribu beniami
a nō deuitaui agēre. b nat⁹ c parentibus d in qua egregius eram
m † hebreus ex hebreis: fm legem y
a diuisus ab alijs egregijs. ⁊ fui. dilectionem legis. b q̄r q̄cq̄d legi cōtrariū videbat acriter persequebar hoc tunc nobilitas nūc apd̄ x̄pm queritur humilitas. ideo tunc saulus nūc x̄o paulus. i. modicus vel humilis.
pharise⁹: fm emulatiōz psequens z a

bitis de visu. a Excipite itaq̄ illū. gaudenter ⁊ honorifice. b Q̄m ppter opus x̄pi. i. vt faceret op⁹ qd̄ x̄ps fecit ⁊ docuit: q̄ venit ministrare ⁊ nō ministrari: Matth. xx. c Usq̄ ad mortē accessit. se mortis p̄iculis exponēdo: ⁊ h̄ volūtarie. iō subdit: d Tradēs aīam suā. i. vitā suam. e Ut ipleret id qd̄ in vobis deerat. q. d. munera dedistis p sustentatiōe mea: s; de vobis nō fuit q̄ deferret mihi ⁊ mīstraret. ⁊ ipe hoc adimpleuit.

Additio.

Ca. ij. vbi d̄r in postil. Nō rapinā arbitrat⁹ ē. Hoc qd̄ d̄r: Nō arbitrat⁹ est se esse eq̄lē deo: pōt intelligi de x̄po fm hūanitatē fm quā ppzie esset facere rapinā. i. nō suū vsurpare si arbitrat⁹ fuisset se equalē x̄ps eñ fm q̄ hō ē minor: deo ipo testāte: Pater maior me ē ⁊ etiā minor angelo fm hūane nature passibilitatē de q̄ Ps. Minorasti eū paulo min⁹ ab angelis: ⁊ fm hāc expositionē cōmendat humilitas x̄pi p cōpatione ad supbiā angeli mali q̄ licet nō esset i forma dei. s. assūpt⁹ a deo in vnitate psone: voluit tñ se esse eq̄lē: de q̄ Esa. xiiij. Assimilabor altissimo. Ca. III

f De cetero frēs mei. Hec est tertia pars p̄ncipalis: in q̄ apl's reddit philippēses cautos contra deceptionē pseudo aplorum. Et diuiditur in duas partes. naz primo circa hoc philippenses hortat. scd̄o eos cōsolatur ca. seq̄nti. Prima in duas: q̄r p̄mo p̄mittit breuē prefationē. scd̄o psequit suā intentionem. ibi: Uidete. Circa primum dicit: De cetero frēs mei. xp̄iana religione. g Gaudete. de vestra conuersione ad deū. h Eadē vobis scribere. q̄. s. scpsi alijs ecclesijs de cessatione legaliū: ad cauendū doctrinam pseudo aploꝝ q̄ docent cōtrariū. de hoc eñ scripserat alijs ecclesijs: vt patet in p̄cedentibus eplis. i Mihi quidē nō pigrū est. supple q̄a sollicitus sum de vr̄a salute. k Uobis aūt necessariū. vt caueatis a deceptionibus eorum. l Uidete. h̄ psequit intentū: ostendens euacuationē legaliū. p̄mo rōne. scd̄o exemplo. ibi: Si q̄s Circa p̄mum dicit: Uidete canes. i. attēdite pseudo apl'os quos nomīat canes: eo q̄ cōtra veros apl'os verbis detractorijs ⁊ mendacibus ⁊ mordacib⁹ vtebant. m Malos operarios. quia per obseruationē legaliū quā asserebant ad salutem necessariā: veritatē euangelij euertere nitebant. n Uidete ɔcisionē. i. circūcisionē. quā derisorie sic noīat: eo q̄ ad nihilū valet: s; magis nocet: q̄r non est nisi violenta abscisio pellicule: ⁊ s̄bdit cā huj⁹: o Nos eñ. xp̄iani p Sumus circūcisio. i. circūcisi circūcisiōe vera. circūcisio eñ carnalis fuit figura circūcisionis spūalis: p quā auferunt petā: q̄ est baptism⁹ auferens penā ⁊ culpā: ppter qd̄ succedit circūcisioni: sic pfectuz imperfecto: ⁊ auferens eam sic veritas vmbrā et figurā. iō subdit: q Qui spū dei fuim⁹. ⁊ non carne tm̄. r Et gloriamur i x̄po iesu. cui sum⁹ incorpati p baptismū. s Et nō in car. i. i carnali circūcisione. t Fiduciā habentes. consequēde salutis p eā. s. p circūcisionē spiritualem. v Quāq̄ ⁊ ego habeā in carne ɔfidentiā. i. confidere possem in carnali circūcisione. si de ea esset ɔfidendum: eo q̄ sic circūcisus sum. x Si q̄s Consequēter apl's ōndit ppositū exēplo. ⁊ p̄mo se pponit in exemplū. scd̄o philippēses inducit ad imitādū. ibi: Imitatores mei. Prīa adhuc in duas: q̄r p̄mo exēplo sui cessationē legaliū declarat. scd̄o de mō loq̄ndi se excusat. ibi: Nō q̄ iam Circa p̄mū ōndit apl's añ cōuersionē suā p legalib⁹ multū se çelasse. ⁊ p⁹ cōuersionē eā viriliter impugnasse: qd̄ nullo mō fecisset: nisi euacuationez eorum per christum certitudinaliter cognouisset Dicit ergo: Si quis alius ⁊c. Et patet ex dictis littera vsq̄ ibi: y Scd̄m legem phariseus: Id est de secta phariseoꝝ. Erant enim tunc apud iudeos tres secte: vt dicit Josephus antiquitatū. libro. xviij. s. saduceorum: qui negabant spiritum ⁊ angelum ⁊ p ɔseq̄ns resurrectionē. ⁊ phariseoꝝ q̄ cōfitebant vtrūq̄: ⁊ esse noꝝ: q̄ sūt aīas hominū imortales ɔfitebant: viuētes q̄si religiosi: habentes oia in cōi. z Scd̄m emulationem. i. çelum legis. a Persequens ecclesiam dei. vt patet Act. viij. et. ix.

A

B

†Act. 13. b

Josephus

ſ nō verā ſed: a ſ q̄ timore nō amore fuire fac ſ q̄ manus cōprimit: non animos.

a eccleſiā dei: ſm iuſticiā q̄ in lege a

a ſ clamore de me facto. b ſ hec oīa habui ſed.

eſt ꝯuerſat⁹ ſine q̄rela. Sed q̄ mi/ b c

ſ an̄ xp̄z. ſ vt ſigna vitar. ſ ſi p⁹ vitarē ſeq̄ret.

b hi fuert lucra: hec arbitrat⁹ ſū ꝓ/ d e

ſ quicquid boni eſt deterrentia.

c pter xp̄m detrimēta. Uerūtū exi f

ſtimo oīa dtrimētū eē ꝓpter emi g h

a ſ xp̄m honorandū.

nētē ſciam dn̄i mei ieſu xp̄i. Prō/ i

ſ quod plus eſt.

pt quē oīa detrimētū feci: ⁊ arbi/ k l

d trorvt ſtercora: vt xp̄m lucrifaciā m

a ſ rōnabiliter attēdenti. b ſ membrū ei charitate copulat⁹. ſ h̄ mō pōt eſſe in illo. c ſ q̄ penam timet: nō amat iuſticiā.

e vt ⁊ iuēniar i illō n̄ hēs meā iuſti n o

f ciam q̄ ex lege ē: ſꝫ illā q̄ ex fide ē p

a ſ iuſticia ex fide. b ſ nō ex nobis ⁊ ſi fides ſit noſtra. c ſ valere.

g xp̄i ieſu: q̄ eē ex dō ē iuſticia i fidē

a ſ pfecte in futuro. ſ h̄ videt dicere de fide non hn̄te rp̄s opandi q̄ tn̄ ad h̄ valet. ſ .i. ad noſtraz reſurrectionē efficiēdā. b ſ q͛ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē nr̄ām.

h ād ꝯgſcēdū illū ⁊ v̄tutē reſurrecti q r

ſ ad. ſ .i. ad h̄ vt ſociū xp̄i ſim⁹ i patiēdo. ſ de fide rp̄s hn̄te opandi. ſ q̄ ē p charitatem.

onis ei⁹: ⁊ ſocietatē paſſiōis illi⁹ cō s t

ſ inueniar cū illo ego cōfigura. ſ vt. ſ. moriar ſi op⁹ ſit. ſ imitator morti ⁊ paſſiōis ei⁹. a ſ confē

figuratus morti eius: ſi q̄uo mō v

prans ego. ſ xp̄o in acra. ſ verā ⁊ glorioſam.

i occurrā ad reſurrectionē q̄ eſt ex

ſ nō inter mortuos. a ſ ſi q̄ mō: q͛ nō ē vez qd̄ h̄ iam. b ſ aliqd glie. ſ virtutē reſurrectionis.

k mortuis. Nōn q̄ iā āccepi: aut x

ſ de cognitione xp̄i. ſ incognitione. ſ pficiēdo tēptās. ſ potero pfecte cognoſcere xp̄m que ē

l m iā pfect⁹ ſim. Seq̄r āt ſi q̄ mō com y z

ſūma btitudo. ſ in eo mō. ſ etiā nunc ſ vt videam ſicut eſt ꝓut ipe me videt ſicut ſum. ſ vel vt videam eum in ea claritate in qua appuit mihi in via qn̄ me cōprehendit.

n p̄rehēdā in q̄ ⁊ comp̄henſus ſum a

a b *a ſ nō cōprehendi: q͛ nec arbitror. ſ quicquid*

a xp̄o ieſu. Fr̄atres ego me nō ar a b

alij putēt de me. a ſ me ſꝫ pſequor nō vtiq͛ tria vel duo: ſꝫ vnū: qd̄ vere eſt vnū in quo omnia bōa mō dās obliuioni que retro ſunt. i. terrena q̄ relīq̄

c bitror cōmp̄rehēdiſſe† Unū autē c

ſ priora mala. ſ dans obliuioni

d que q̄dē retro ſūt obliuiſcēs. Ad d e

ſ celeſtia. ſ toto deſiderio: tota intentione non/

e ea v̄o q̄ ſunt priora extēdēs me/ f

dum habite rei. ſ premiū. ſ ſcꝫ

f ipm ad deſtiatū pſeq̄r: ad brauiū g h

ſ .i. ad quod in ſupernis dandū vocat me deus per filium ſuum.

g ſuperne vocatiōis dei in chriſto

a ſ curſores cōparione alioꝝ. b ſ pfecte currim⁹

h i ieſu. † Quicūq͛ ergo pērfecti ſu/ i

a ſ q͛ ipfecti cōparōe futuri ⁊ illuc tēdamus.

k l muſ: hōc ſentiam⁹. Et ſi q̄d aliter k l

a ſ nō tm̄ dabit brauiū. ſ vel bit.

ſapitis: ⁊ h̄ vobis de⁹ reuelauit. m

ſ ⁊ ſi aliter: tn̄ neceſſe eſt. a ſ teneamus id.

m Ueruntamen ād quod perueni/ n

a ſ ſcꝫ. b ſ de illo. ſ credendo.

mus: ūt idēm ſapiamus: et in ea/ o

ſ ⁊ ſic reuelabit deus quod aliter ſapim⁹. a ſ fi/ dei: doctrine ⁊ vite. ſ rectitudine viuendi. b ſ vt ſicut ego credo doceo opor ita ⁊ vos faciatis. ſ ⁊ in his ſcꝫ fide ⁊ regula viuendi.

dem pmaneamus rēgula. Imitā p q

a ſ ⁊ ſi pn̄tem nō habeatis mihi ſiles imitamini b ſ diligenter inſpicite.

n tores mei eſtote fratres: ēt ōbſer/ r

uate eos q̄ ita āmbulāt ſic habetis s t

a ſ imaginē vite nr̄e. b ſ eos q̄ ita: multi em̄ aliter. ſ nō ſentiētes nobiſcū de legis abolitione ſed legē cū euāgelio eſſe tenendā p̄dicantes.

formā nr̄am. Multi eni āmbulant v

Universidad de Deusto Biblioteca

Glo. ordi.

ꝗdꝗd [ventris] nuoꝝ capiant. a ¶ Inimicos crucis. Qui carnis obseruãtias inducũt: cruce ſupfluam aſſerunt.

b ¶ Quoꝝ deus vẽ. Auguſti. Ambro. Quaſi in eſca ſalus ſit vt deꝰ ſit venter: ⁊ gloriant̃ in pudendis circũciſis qđ eſt terrena ſape. ¶ Quoꝝ deꝰ vẽ. eſt. Quia ꝗcꝗd faciũt ꝓ ventre faciũt. Uel eſcas q̃ veteris ſunt faciũt deuꝫ dũ eas iuſtificare homĩes dicũt: ⁊ glia eoꝝ in talibꝰ eſt. vnde confundi et erubeſcere põt: dũ ꝑ aĩalia ſe iuſtificari dicũt. Uel glia coꝝ tpalis pducet eos ad ꝯfuſionẽ eternã. Illi tam praue ambulãt: ſꝫ nr̃a cõuerſatio eſt in celis. i. ⁊ viuendo ⁊ intelligẽdo ſimꝰ ſiles angelis. Propt̃ qđ .i. ꝓter cõmoda q̃ iam habemus etiã dñm expectamus. ¶ Ca. IIII

c ¶ Itaq; fratres ⁊c. Gaudiuꝫ ⁊ corõa. i. ꝑ q̃s ⁊ in p̃nti letificor: ⁊ in futuro coronabor. diſcipulis eñi in agone victoribꝰ: dignus erit corona magiſter.

d ¶ Euchodiã rogo. Oẽs moneo: ſꝫ ſpẽaliter euchodiã ⁊ ſynticem: q: he religioſe: p̃dicatores ſuſcipe

A ſolebãt. e ¶ Nomina. Quia diſcreti ſunt meriti diuerſas mãſiones habebunt in eterna domo. vnde

Job.14.a In domo pr̃is mei manſiones ſunt multe.

f ¶ Libro vite. Predeſtinatio in q̃ oẽs ſaluãdi p̃deſtinati ſũt. A. Nolite o philippẽſes grauit̃ ferre ꝙ oẽs vos in epl'a mea ſingillatim nõ nominaui: q: ⁊ ſi in ea nõ eſtis ſcp̃ti in libro tñ vite ꝯtinemini.

g ¶ Gaudete. Ambro. Letatꝰ i fide eoꝝ ⁊ operibus apl'us vt alacriores ſint: optat in h̃ ſtudio ꝓficientes gaudere in dño et id iterat: vt ſe i eis vere gaudere oſtendat. ¶ Gaudete in dño. i. in ꝟitate non in iniq̃tate: in ſpe eternitat̃ nõ in flore vanitatis.

¶ Gaudete. A. q: eorum noĩa ſũt i libro vite. Et vt idẽ vobiſ certiſſime credatur. Gaudete in dño. i. oẽ bonũ vñ gaudẽdũ ẽ ſtatuite i dño: nõ ex̃. Et h̃ a do neceſſariũ vob̃ ẽ ꝙ iteruꝫ dico. Gaudete i dño: ñ vt q̃dã alia ſemel: q: h̃ ẽ modeſtia ⁊ rectꝰ modꝰ vt i domino ſit oẽ gaudiũ: ⁊ h̃ ꝑ vos addiſcãt alij. vel modeſtia i oĩbꝰ fidelibꝰ ⁊ infidelibꝰ vt imitẽt ne poſſint rep̃hẽdere. Et q: dñs. ⁊

b ¶ Prope ẽ. i. parꝰ dare ꝗcꝗd

[Biblical text with interlinear gloss]

ſ dum p̃ñs eram.

quos ſepe dicebã vobis. Nũc

a ſ tũ ꝓ illoꝝ ꝑditione: tũ ꝓ ſimplicium ſubuerſione.

a aũt ⁊ flẽns dico inimicos cru

ſ eſſe ſ in fine coꝝ erit eterna pena.

cis xp̃i: quoꝝ finis interitus:

ſ Augꝰ. h̃ ab hoie colit̃ qđ p̃ ceteris diligit.

b †quoꝝ deus vẽter eſt: ⁊ gloria

a ſ vel in pudẽdis coꝝ circũciſis. ſ in terrenis nil niſi qđ vident intelligunt.

in cõfuſione ipoꝝ: q̃ terrena

ſ ⁊ ſi adhuc in terra ſumus.

ſapiunt. Noſtra aũt conuerſa

ſ vbi ſpes noſtra.

tio in celis eſt. Unde etiã ſal

ſ aĩarũ iã: q̃ñq; etiã corpoꝝ. ſ venturum.

uatorẽ expectamus dominũ

a ſ q̃ſi h̃ de eo expectamꝰ ꝙ ſicut iã reformauit alas reformabit ⁊ corpa ſilr cũ aĩabus eũ

nr̃m ieſum xp̃m: q̃ rẽformabit

ſcđaꝫ ſtolã dabit. a ſ qđ ꝑ mortẽ i puluerẽ ⁊ vermes humiliatur. ſ deiectionis. b ſ .i. aſſimilabimur corpi illius in claritate quam habuit in transfiguratione.

cõrpus hũilitatis nr̃e: ꝯfigũra

a ſ qđ poteſt q: oĩa ſibi ſubijcit. ſ potentiaꝫ operandi qua ſibi ſubijcit omnia.

tũ corpi claritat̃ ſue ſm õpati

onẽ virtutis ſue q̃ poſſit etiaꝫ

ſ nõ ſolũ corpus reformare.

ſubijcere ſibi oĩa.

¶ Ca. IIII

ſ quia reformabit.

c Itaq; frẽs mei chariſ

a ſ quos videre multum deſidero: vel qui me deſideratis.

ſimi: ẽt deſideratiſſi

ſ q̃ eſtis. ſ de quoꝝ fide ⁊ ope gaudeo. ſ in

mi gaudiũ meũ ⁊ corona mea

futuro. ſ ſicut me vel mihi ſil'es ſtare ſcitis vel ſicut mõ eſtis ⁊ tunc eritis chariſſimi.

b ſic ſtate in dño chariſſimi. Eu

ſ q: plus de ea timeo.

chodiã rogo ⁊ ſynticẽ dep̃cor

a ſ qđ dico: nõ aliud q: h̃ eſt in dño. b ſ .i. ſm dñm. ſ alios.

idipſũm ſape in dñõ. Etiaꝫ ro

ſ o. ſ proprium. a ſ coadiutor in euãgelio p̃dicãdo. b ſ confortando.

go ⁊ te germãe cõpãr: ãdiuua

ſ premoraras mulieres. ſ miniſtrando mihi neceſſaria.

illas que mecum laborauerũt

a ſ etiam cum iſtis laborauerũt miniſtrando etiam eis neceſſaria.

in euangelio cũm clemente ⁊

ceteris adiutoribus meis: q̃ꝝ

a ſ .i. merita ⁊ premia quia veritatẽ tenent. ſ in domo patris mei manſiones multe ſunt ſ predeſtinatione dei. b ſ dixi ſtare ⁊ etiaꝫ gaudere.

noĩã ſunt in libro vitẽ. Gaũde

a ſ nõ i ſeculo in quo gaudent qui de impunitate nequitiarum letantur.

te in dõmino ſemper: iterum

a ſ rationabilis conuerſatio.

g dico gaudete. Mõdeſtia ve

a ſ exemplo eorum alios vult acquiri.

ſtra nõta ſit omnibus homi

b nibus. Dominus prope eſt.

Nico. de lyra

a ¶ Quos ſepe dicebã vobis. cũ eſſeꝫ p̃ns vobiſcuꝫ. b ¶ Nũc aũt ⁊ flens. ꝓ culpis coꝝ. ¶ Dico. ſupple eſſe. d ¶ Inimicos crucis xp̃i. q: ꝯriat̃ coꝝ carnalitati. e ¶ Quoꝝ finis interitus. i. eternus. f ¶ Quoꝝ deus venter eſt. q: ſtudẽt ei ſatiſfacere i cibus. g ¶ Et gloria. de tali carnalitate. h ¶ In confuſione ipoꝝ. i. erit eis confuſibilis. i ¶ Qui terrena ſapiunt. tñ mõ ⁊ nõ celeſtia. k ¶ Nr̃a aũt conuerſatio in celis eſt. ꝑ ſpem charitate formatã. q: ſicut dicit Augꝰ. aĩa q̃ eſt p̃ncipalis pars hoĩs: verius eſt vbi amat q̃ꝫ vbi animat. ⁊ q̃m poſt iudiciũ ſancti erũt in celis: nõ ſolũ in aĩa ſic mõ: ſed etiã in corpe glorioſo. iõ ſequit̃: l ¶ Un̄ etiã ſaluatorẽ expectamꝰ. venturũ ad iudiciũ. m ¶ Qui reformabit corpus. in generali reſurrectione. n ¶ Humilitatis nr̃e. nã mõ nobis eſt hũiliationis occaſio: eo ꝙ eſt corruptibile ⁊ putrefactibile: ⁊ corrodet̃ vermibus: ⁊ in cineres reſoluet̃. o ¶ Configuratũ. tunc. p ¶ Corpi claritatis ſue. q: ſcti reſurgent in corpe glioſo: ſicut ⁊ chriſtus vna aũt dos glorioſi corpis eſt claritas. ſicut dictum fuit. j. Coꝝ. xv. Et q̃m hec reſurrectio fiet virtute dei infinita: ſicut ⁊ creatio. iõ ſubdit̃: q ¶ Scđm operationem. i. virtutẽ opandi. r ¶ Qua etiã poſſit ſubijcere ſibi oĩa. ꝑ creationẽ eñi oĩa ſibi ſunt ſubiecta. quia de nihilo facta. ⁊ niſi ꝯſuarent̃ a deo: oĩa in nihilum redigerentur. ¶ Ca. IIII

s Itaq; frẽs mei chariſſimi. Poſtq̃ꝫ apl'us philippenſes cautos reddidit. h̃ ꝯſir ad coꝝ conſolationẽ ſe cõuertit. Et diuidit̃ in duas partes. q: p̃mo eos cõſolatur. ſcđo de coꝝ liberalitate gratulat̃. ibi: Gauiſus ſum. Prima in duas. q: p̃mo firmat eos ꝑ patientiã. ſcđo ꝓuocat ad ſpũalem leticiã. ibi: Gaudete in dño. Prima adhuc in duas. q: p̃mo facit qđ dictũ eſt ꝑ ſeip̃m. ſcđo ꝑ amicũ. ibi: Etiã rogo. ſic eñi dictũ fuit. ſ. j. ca. philippenſes ꝓ xp̃o fuerant in tribulatione. iõ indigebant ꝯfortatione quã eis exhibet apl's. p̃mo generaliter. d. Itaq; frẽs mei chariſſimi. i. mihi iuncti dilectione ſpẽali. Et deſideratiſſimi. q: deſiderabat eos videre adhuc corpaliter in via ⁊ eternaliter in patria. t ¶ Gaudiũ meũ. de vr̃o ꝓfectu. v ¶ Et co. mea. doctoribus eñi debet̃ glia ſpẽalis q̃ a ſctis d̃r aureola. x ¶ Sic ſtate. firmi ꝯ tribulationes huiꝰ mũdi. y ¶ In dño. ita ꝙ ab eo nullo mõ euellamini. ſcđo ꝯfortat duas ꝑſonas ſpẽaliter. d. z ¶ Euchodiã rogo ⁊ ſyn. de. id. ſa. in dño. i. firmit̃ ſtare. due erãt matrone q̃s apl's ſpẽaliter cõfortat. tum ꝓpter fragilitatẽ ſexus: tum q: miniſtrauerãt neceſſaria ſibi ⁊ alijs p̃dicatoribus: vt oñderet ſe gratum. a ¶ Etiã rogo. h̃ ꝯſir cõfirmat philippenſes ꝑ amicuꝫ de hoc deuote rogans eũ. dicens: Etiã rogo ⁊ te germane. nomen ꝓpriũ eſt. b ¶ Compar. i. coadiutor meus. in p̃dicatione. c ¶ Adiuua illas. ſ. mulieres dictas tuis ſermonibus cõfortando. d ¶ Que mecũ labo. in euãge. i. in p̃dicatione euãgelij neceſſaria miſtrãdo: ⁊ nõ ſolũ mihi: ſꝫ ⁊ ſocijs meis. de q̃bꝰ ſbdit̃ e ¶ Cũ clemente ⁊ ceteris adiutoribus eis. in predicatione. f ¶ Quoꝝ noĩa ſunt in li. vi. eſt aũt liber vite idẽ ꝙ p̃deſtinatio diuina. q̃ d̃r liber eo ꝙ in mente diuina nũerꝰ electoꝝ eſt firmiter deſcriptꝰ vl' diſpoſitus: ⁊ hec eſt deſcriptio ſimpl'r. Q: aũt illi ibi eſſent ſic ſcripti. forſitan apl's habuit ꝑ diuinã reuelationẽ. Alio mõ d̃r aliquis ſcriptus in libro vite ſm p̃ntẽ iuſticiã a qua tñ contingit aliq̃n decidere. ⁊ hec eſt deſcriptio ſm quid. apl's aũt ꝑ bona opera iſtorum que videbat: eſtimare debebat ꝙ eſſent in gr̃a. ⁊ ſic loquitur in ꝓpoſito: niſi per reuelationẽ habuerit ꝙ eſſent ſimpl'r ſcripti in libro vite. g ¶ Gaudete. h̃ ꝯſir inducit philippenſes ad ſpũalem leticiã. ⁊ ſcđo ad boni operis perſeuerantiã. ex quibus orit̃ hec leticia. ibi: De cetero frẽs. Circa primũ dicit: Gaudete in domino. nõ in mũdo. h ¶ Semper. actu vel habitu. i ¶ Iterũ dico gaudete. ad maiorem inductionem. k ¶ Modeſtia vr̃a. in ꝯuerſatione ⁊ vita. l ¶ Nota ſit oĩ. ho. vt boni meliores fiãt exemplo vr̃i. ⁊ mali ad bonum conuertantur.

m ¶ Dñs ꝓpe eſt. ad vos remunerandum. ⁊ quia nimia ſollicitudo temporalium impedit ſpirituale gaudium. ideo ſubditur:

Glo. ordi.

ꝗcꝗd opus eſt in ſpũalibus vel tpalibus: de nulla re ſitis ſolliciti ⁊ timidi. Sꝫ petitiones de his q̃ vultis ĩpetrare. b ¶ Innoteſcant. i. ſint ita vehemẽtes nõ tepide vt ad deũ ꝑueniãt. i. cõpleãt̃. a ¶ Sꝫ i omni. Orõ ⁊ obſecratio cõiter ꝓ ſe vl' alijs de q̃buſlibet. Petitio de rebꝰ noĩatim neceſſarijs. ¶ Innoteſcant. Hec noticia aſſiduitate ⁊ vigilãtia orõnis. Tũc demum pax ſit: ⁊ vigilãtia orõnis. Tũc demum pax cuſtodit corda in xp̃o: h̃ ideo dicit: quia qui cũ deo habet pacẽ: nõ timet mẽtem aduerſam. c ¶ Apud deũ. Uel angel' q̃ deo eas offerũt. Aũ: Cũ oraretis orõ. vr̃am obtuli apđ deũ. Uel nob̃ innoteſcant apđ deũ ꝑ tolerantiam: nõ apđ homines ꝑ iactantiã. ¶ Apud deũ. Augꝰ de gr̃a noui teſta. Nõ dicit̃ angelꝰ orõnes nr̃as offerre deo: quaſi deꝰ tũc noueꝛit quid velimus vel quo indigeamꝰ: q̃ oĩa anteq̃ꝫ fiant ſicut ⁊ poſtq̃ꝫ facta ſunt nouit. Sed d̃r neceſſe habet rõnalis creatura obtpans deo tpales cauſas ad eternam veritatẽ referre: ſiue petẽdo q̃d erga ſe fiat: ſiue cõſulendo quid faciat. In q̃ ⁊ cõteſtat̃ ꝙ nõ ſit bonũ q̃ btã fiat: ſed illud incõmutabile: cuius ꝑticipatione etiã ſapiens efficit̃ ¶ Idẽ. xv. de trinita. Ad oĩa q̃ppe ſciẽda deo ſufficit ſua ꝑfectio: habet tñ nũcios. i. angelos: nõ ꝙ ei q̃ neſciat annunciẽt. Nõ eñi ſunt vlla q̃ neſciat: ſꝫ bonũ eoꝝ ẽ de opibꝰ ſuis eiꝰ ꝯſulere ꝟitatẽ. d ¶ Et pax dei. i. deꝰ q̃ eſt pax ſũma: q̃ nec cogitari poteſt: ⁊ iđo ꝙ eũ nullo opuſ eſt. e ¶ Exupat oẽm ſenſum. Noſtrũ: nõ coꝝ q̃ ſemꝑ vident faciẽ patris. Uel pax qua ip̃e deꝰ pacatꝰ eſt ſupat oẽm ſenſum p̃ter ſuum: Quia nec nos ſic poſſumꝰ noſſe nec vlli ãgeli. ¶ De cetero. Hactenus cõtra ꝑſecutores ⁊ cõtra pſeudo p̃dicatores monui. De cetero aũt in ꝯcluſione q̃ ad ꝑfectionem ſunt exponit. g ¶ Quecũq; iuſta. Iuſta ad ꝓximũ. Sancta in propria vita: ⁊ vt minꝰ dicat̃: quecũq; ſunt amabilia. i. amari digna vt modeſtus inceſſꝰ humilis ſermo: ⁊ hmõi: ⁊ quecũq; ſunt bõe fame: q: ita decet eſſe ſctõs ⁊ iuſtos vt de his nõ habeat̃ mala opinio: ſꝫ bona: vt ꝓſint. Que bone fame dico ſiqua ꝟtus i eis eſt vel laus diſciplie xp̃iane. Nõ ei curãda ẽ bona fama de viribꝰ vel ſcia mũdi: Uel alijs ſcl'aribꝰ. Uel ita diſtingue: Ut h̃. ſ. Si q̃ laus referat̃ ad famã. Et illud ſiq̃ virtus referat̃ ad alia p̃dicta. Hoc mõ: Cogitate quecũq; ſũt vera ⁊c. Si qua virtus eſt in eis. Et cogitate quecũq; ſunt bone fame. Siq̃ laus diſcipline eſt in eis. h ¶ Quecũq; bo. fa. Augꝰ. Nobis vita nr̃a: alijs bõa fama neceſſaria eſt. Nã q̃ſq̃s a flagitioꝝ criminibus vitã ſuã cuſtodit: ſibi bñfacit. Quiſq̃s aũt famã: etiã in alios miſericors eſt. i ¶ Gauiſus. h̃ cõmemorat ꝙ ſibi ſepe neceſſaria miſerant vñ alacritatem ſuã ꝓpenſiorẽ factã oñdit: q: i quo negligentes facti fuerant: adhibita ſolertia iterarunt: vt memores facti apoſtoli ſui fructus emitterent in horreo celeſti condẽdos. k ¶ Aliquando. Aliquo tempore: quia non omni potuerunt. ¶ Refloruiſtis. miniſtrando mihi neceſſaria: que miniſtratio dicitur flos: quia inde fructus vite eterne prouenit.

l ¶ Pro me. Quia mihi prodeſt veſtra compaſſio. Ne autem viderentur aliqua mala cauſa intermiſiſſe: addit: modo refloruiſtis: ſed ante eratis occupati: ⁊ impediti aliquibus aduerſis.

m ¶ Non quaſi ⁊c. Non propter ſe: ſed profectu eorũ gaudet.

n Scio ⁊ humiliari ⁊c. Gregꝰ. Qui penuria non frangitur: a gratiarumactione nõ retrahitur: Qui rerum temporalium deſiderio ñ accẽditur: ſcit hũiliari. i. iopiã pati. o ¶ Abũdare. ſatiari. Eſurire. q̃ acceptꝰ rebꝰ ñ extollit̃: q̃ eas ad viſũ vane glie nõ intorquet: q̃ ſolꝰ nõ poſſidet: qđ accepit: ſꝫ cũ idigẽtibꝰ miſericorditer diuidit: ſcit abũdare: Qui acceptꝰ alimẽtꝰ nõ ad ingurgitationem.

[Biblical text with interlinear gloss]

a ſ fine mũdi ſollicitudĩe ꝓmiſſa dei p̃ oc̃lis hẽte

a Nihil ſõlliciti ſitis: ſed in omni

a ſ q̃ cõiter. b ſ q̃ cũ adiuratiõe. c ſ q̃ vult alia impetrare: gratis ſit de p̃teritis.

õrone ⁊ õbſecratiõe cũm gr̃arum

b actiõe: petitiones vr̃e inoteſcãt

ſ nobis eſſe. a ſ vos moneo vt petatis ⁊ deum ſine q̃ hũanus labor inutilis ẽ oro vt p̃ſter effectũ

apđ deũ. Et pãx dĩ q̃ exupat oẽm

ſ intellectũ. a ſ volũtates ⁊ itellectꝰ vt nihil extra xp̃m appetat̃ vel intelligatis.

ſenſũ cuſtodiat cõrda vr̃a ⁊ itelli

a ſ hucuſq; monui ad tolerantiã ⁊ ad cautelam ſ moneo vos ad hec.

f gẽtias veſtras in xp̃o ieſu. Dẽ ce

a ſ q̃ ad verã fidẽ ſunt: tum q: in eis veritas tum q: ꝑ ea pudicitia ſeruatur cũ deo.

tero fratres qũecunq; ſunt vera:

g quẽcũq; pudica: quẽcunq; iuſta

h quẽcũq; ſctã: quẽcũqꝫ amabilia

q̃cunqꝫ bonẽ famẽ. Si qua virtꝰ

ſ h̃ ad alia. ſ h̃ ad famã. b ſ q̃ ad ꝑfectionẽ ꝑtinent. ſ i memoria verſare. a ſ oĩa. b ſ me docẽte. c ſ vt digna teneri. d ſ itẽ ideo cogitanda

ſiq̃ laus diſciplinẽ: hẽc cogitate:

qũe ẽt didiciſtiſ ⁊ ãccẽpiſtis: ⁊ ãu

q: hec audiſtis ⁊ vidiſtis in me eſſe. ſ ab alijs ſ per vos. ſ eſſe.

diſtis: ⁊ vidiſtis in me. Hẽc cogi

a ſ nõ ſolũ cogitare: ſed ⁊ actu implere: ⁊ deꝰ erit adiuuans hec facere. ſ dator.

tate ⁊ ãgite: ⁊ deus pacis erit vo

a ſ ad futura hortor: de p̃teritis aũt q̃ memorare valet ad incitationẽ. ſ q̃ h̃ fecit: nõ i dono.

i biſcũ. Gãuiſus ſum aũt i dño ve

ſ poſt multa tpa. a ſ ſicut olim. vel repullulaſtis a ſilitudine arboꝛ: q: ſterilitate aruerãt ⁊ q̃ſi marcuerant. ſ miniſtrantes mihi.

k hemẽter: q̃m tãdẽ aliq̃n rẽfloruiſtis

a ſ ad vtilitatẽ meã. b ſ ita vt ſentiretis qđ me purgebat ſicut olim. ſ miſericordia cõpaſſione

l ſtis prõ me ſentirẽ ſicut ⁊ ſentie

ſ q gauiſus.

m batis. Occupati aũt eratis. Nõ

ſum. a ſ q̃ſi ꝓ rebus penuriam cõſolantibus.

q̃ſi prõpter penuriam dico. Ego

ſ in cõſuetudine habui. ſ cõtentus his.

eñi didici in quibꝰ ſufficiens ſum

ſ ſp. ſ q:. a ſ q: ide nõ frãgor. b ſ q: inde nõ erigor.

n †Scio ⁊ humiliãri: ſcio ⁊ ãbũdare

Nico. de lyra

a ¶ Nihil ſolliciti ſitis. ſupflue: nã oꝑtet ſollicitari de neceſſarijs. aliter videret̃ tentatio dei. b ¶ Sꝫ in oĩ orõne ⁊c. h̃ ponunt̃ q̃ttuor orõnis ptes. oꝑtet eñi in orãdo primo ad deũ accedere ꝑ mentis eleuationẽ. ⁊ h̃ vocat̃ orõ que ẽ aſcenſus mentis in deũ. ſcđo req̃rit̃ aliq̃d determinate proponere. ſaltẽ ꝟbo mentali. ⁊ h̃ vocat̃ petitio. ꝓpter h̃ d̃r hic:

c ¶ Petitiones veſtre innoteſcant apud deũ. aliq̃d determinate ꝓponens. tertio ꝙ proponens ſe diſponat vt exaudiri mereat̃. ⁊ hoc vocatur gr̃arumactio. per h̃ eñi ꝙ aliq̃s gratũ ſe oſtendit de bñficijs acceptis meret̃ recipe potiora. quarto ꝙ exp̃mat illđ per qđ orõ fit exaudibilis ex parte dei. qđ eſt eius ſanctitas. ⁊ h̃ vocat̃ obſeruatio ſicut cuꝫ dicimꝰ: Per natiuitatẽ tuã libera

B nos dñe. ⁊ ꝓpter h̃ in orõnibꝰ eccleſie ponit̃ in fine: ꝑ dñm nr̃m ieſũ xp̃m ⁊c. d ¶ Et pax dei. i. deꝰ qui eſt pax vel quies mentis.

e ¶ Que exuperat oẽm ſenſum. eo ꝙ eſt ab oĩ intellectu creato incomprehenſibilis. f ¶ Cuſtodiat corda veſtra. i. volũtates veſtras i bono: q̃ dicunt̃ corda. q: ſicut cor mouet alia corpis mẽbra: ſic volũtas mouet alias aĩe potẽtias ad actꝰ ſuos. g ¶ In xp̃o ieſu. i. ꝑ ieſum xp̃m. qđ aũt ſubditur in aliq̃bus libris: Domino nr̃o: nõ eſt de textu. nec h̃r in libris correctis. h ¶ De cetero. h̃ inducit philippenſes ad boni cõtinuationẽ ⁊ augmentationem. d. De cetero frẽs q̃cũq; ſunt vera ſine falſi admixtione. i ¶ Quecũq; pudica. ſine laſciuie diſſolutione. k ¶ Quecũq; iuſta. erga proximuꝫ. l ¶ Quecunq; ſctã. circa cultũ diuinũ. m ¶ Quecũq; amabilia. deo ⁊ hoĩbꝰ bonis. n ¶ Quecũq; bone fame. i. digna boĩ noĩs. o ¶ Si q̃ ꝟtꝰ. moralis ⁊ ĩtellectual'. p ¶ Si q̃ laus diſcipline. i. diſciplina moꝝ laudabilis. q ¶ Hec cogitate. freq̃nter meditãdo.

r ¶ Que ⁊ didiciſtis. ꝑ meã doctrinã. s ¶ Et accepiſtis. i. acceptaſtis tãq̃ꝫ digna teneri ⁊ ſeruari.

t ¶ Et audiſtis. ab alijs p̃dicatoribus veris. v ¶ Et vidiſtis i me.

C q̃ nõ ſolũ verbo: ſꝫ etiã facto predicaui vobis: x ¶ Hec agite. ⁊ non ſolũ cogitate. y ¶ Et deꝰ pacis. i. dator vere pacis. ſ. interne ⁊ ſupne. z ¶ Erit vobiſcũ. ꝑ grãm in preſenti ⁊ gloriã in futuro. a ¶ Gauiſus. hic conſequenter apoſtolus de libalitate philippenſium gratulat̃ magis tamen ꝓpter coꝝ meritum q̃ꝫ propter vſum proprium. dicens: Gauiſus autem ſum in domino vehementer: id eſt valde.

† 41. diſ. c. qđ dicit in fine.

b ¶ Qm̃ tãdem aliquando refloruiſtis ⁊c. loquitur de ipſis per ſimilitudinem arboris que videtur arida ⁊ poſtea reuireſcit ⁊ floret ſm reuolutionem temporis. ſic philippenſes primo miniſtrauerãt apoſtolo neceſſaria. poſtea ceſſauerunt per tempus. et deinde iterum ſibi miſerunt exenium pro ſuis neceſſitatibus Conſequenter excuſat ceſſationem intermediam dicens: c ¶ Occupati autem eratis: Id eſt impediti prouidere mihi: eo ꝙ tribulationem incurrerant.

d ¶ Non quaſi propter penuriam. ſcilicet meam.

e ¶ Dico. ꝙ gauiſus ſum vehementer. ⁊ ſubdit cauſam:

f ¶ Ego enim didici: id eſt conſueui. g ¶ In quibus ſufficiens ſum: Id eſt illis que habeo contentus eſſe.

h ¶ Scio ⁊ humiliari. quia non frangor per impatientiam. Scio ⁊ abundare. quia inde non erigor per ſuperbiaꝫ.

ſ in oi loco corã principib⁹ vel qbuſliber. a ſ in oi genere rerũ. ſ a deo: nõ p me. b ſ ne noceat ſaturitas. c ſ ne õficiã
Ubiqʒ ẽt i oib⁹ iſtitut⁹ ſũ ⁊ ſatiãri ⁊ ẽſuri/
a ſ qſi nec de penuria cõtriſtor nec de abũdãtia exulto ſciens qꝛ abũdãtia frequẽter extollit ⁊ penuria tolerata diuitias celeſtes acquirit. b ſ inſtitut⁹ ſum. c ſ nõ ſolũ ſcio ſed poſſum exequi eo cõfortãte q docuit. ſ facere
re ẽt abũdare ⁊ pẽnuriã pati. Oĩa poſſuʒ
a ſ p ei⁹ auxiliũ. b ſ in xpõ q mihi poſſibilitatẽ tribuit. ſ q̃ ſi p reb⁹ datis nõ gaudeo qb⁹ carere poſſũ ſʒ p vr̃o bono. c ſ i de gaudet qꝛ bñ fecerũt. ſ bñ q̃cũ ad vos q qð iuſtũ ẽ facit.
in eõ q me ꝯfortãt. Uerũtñ bene fẽciſtis
ſ veſtra bona. a ſ vos cõicatis ſʒ alij nõ. ſ ſicut alij.
cõicãtes tribulatiõi mee. Scit[?] ãũt ⁊ vos
ſ h̃ mẽorat: vt his q̃ſi laude dignis magis ſtudeãt. ſ .ſ.
philippenſes ꝙ in principio euãgelij qñ
ꝓfect⁹ ſũ a macedonia nulla mihi eccleſia
a ſ vt rõnabiliter cõſideraret ꝙ deberet dare carnalia: q accipiebat ſpiritualia.
cõicauit i rõnẽ dati ⁊ accepti: niſi vos ſoli
ſ nõ ſolũ dñ vobis p̃dicaui ſʒ. a ſ pter quẽ nihil ẽ q̃rẽdum.
Quia ⁊ theſſalonicã ſemel ⁊ bis i vſũm
ſ neceſſaria. a ſ dico vos bñ feciſſe. ſ nõ vt ego iplear ſʒ ne vos inanes. a ſ donationis qꝛ h̃ ẽ bonũ: vñ mlra bõa ꝓueniũt b ſ vt p ope miſeꝛie rõ vr̃a hẽat grãm ſpũſſeti. ſ nõ quero
mihi miſiſtis. Nõn qꝛ q̃ro datũ: ſed req̃ro
frũctũ abũdãtẽ in rõnẽ vr̃ã. Habeo autẽ
datũ: tñ oĩa hẽo. a ſ nõ in vno vt in alio egeã ſʒ. ſ munerib⁹
oĩa ẽt abũdo. Replet⁹ ſũ acceptis ab epa
ſ mihi. ſ hec ſunt ho/
phrodito q̃ miſiſtis i odorẽ ſuauitat[?] ho
ſtia q̃ detur vobis vincere hoſtes quã accipit deus placide. ſ vos me repleuiſtis.
ſtiã acceptã placentẽ deo. De⁹ aũt meus
a ſ nõ in terrenis ſʒ in gloria. ſ vt nihil deſit vobis. b ſ fm ꝙ diues eſt ⁊ plus poteſt dare q̃ quis mercatur.
impleãt omne deſideriũ vẽſtrum fm di/
a ſ p quem omnia. b ſ deus impleat inde ei gratie.
uitias ſuas in gloria in xpõ ieſu. Dẽo ãt
ſ vſqʒ.
et patri noſtro gloria in ſecula ſeculorum
ſ ꝙ ſctũs eſt: a xpõ eſt.
amen. Salutate omnem ſanctum in xpo
ieſu. Salutant vos qui mecum ſunt frẽs
ſ hos ſignificat propenſiorem affectum hr̃e circa illos.
Salutãt vos omnes ſancti: maxime aũt
qui de cẽſaris domo ſunt. Gratia do/
a ſ rõne: vt ſemp ſana ſit: ⁊ in ſpũalibus abundet.
mini noſtri ieſu xp̃i cum ſpiritũ vr̃o amẽ.

Finit epiſtola ad Philippenſes.

Argumentum in epiſtolam ad Coloſſenſes incipit.

Coloſſenſes ſicut ⁊ laodicẽſes ſunt aſiani et ipi p̃uenti erãt a pſeudo apoſtol[?]: nec ad hos acceſſit ipe apoſtolus. Sed ⁊ hos p eplã corrigit. Audierãt em̃ verbũ ab archippo: q ⁊ miniſteriũ in eos accepit. Ergo apl's iã ligatus ſcribit eis ab epheſo p tychicũ diaconem: et oneſimum acolytũ.

Incipit epl'a Pauli ad Coloſſenſes.

ſ cognito omnibus nomie ec
Paulus aplus Ca. I
ce auctoritas dicendorum. ſ qð nonp ſeudo.
ieſu xp̃i p volũtatẽ di

ſ qui eſt vir magne auctoritatis. ſ ſcripſit.
et timotheus frater: his qui ſunt coloſſis
ſ maioribus. ſ minoribus. ſ ⁊ ꝙ ſancti ſũt ⁊ fideles. b ſ per gratiam xp̃i: non in lege.
ſanctis ⁊ fidelibus fratribus in xpõ ieſu.
a ſ hoc mũdo ſalutat. ſ remiſſio pctõꝝ. b ſ mentis reconciliatio ad deũ. c ſ qꝛ de⁹: ⁊ pr̃ põt ⁊ vult.
Grãtia vobis ⁊ pãx ã deo patre noſtro:
ſ qꝛ de⁹ ⁊ pr̃: põt ⁊ vult.
Gratias agimus deo ⁊ patri domini no/
ſ p quẽ nobis oĩa. a ſ etiã. b ſ vt creſcatis in melius.
ſtri ieſu xp̃i: ſemper prõ vobis orãntes:
a ſ ecce vñ grãs agit. b ſ qua creditis ipm deum ⁊ hominẽ eſſe. c ſ eſſe.
ãudientes fidẽm veſtraʒ in chriſtõ ieſu: ⁊
a ſ non ocioſam. ſ per operis exhibitionem prouenientis ex ea oſtenſam.
dilectionẽ quã habetis i ſctõs oẽs ꝓpter
ſ nõ huanã laudẽ: nõ p terreno emolumento. ſ rem ſperatã a ſ mõ nõ apper. b ſ tm̃ ab eterno reddẽda. c ſ quo ergo res tam latens ſperatur. ſ vt certam haberetis.
ſpem quẽ repoſita eſt võbis in cel': qũam
a ſ qð tenendũ eſt: qꝛ ⁊ plene verũ ⁊ bonum nuncium ne ergo alibi ſpem illam queratis: quam primo intellexiſtis.
audiſtis in vẽrbo veritatis euangelij
a ſ euãgelium. b ſ nõ primi habuiſtis: ſed per alios venit ad vos: nec ſoli habetis.
qũod p̃uẽnit ad vos: ſicut ⁊ in vniuerſo
ſ fructificare facit. a ſ creſcere facit.
mundo eſt ⁊ fructificat ⁊ crẽſcit: ſicut ⁊ in
ſ eſt. a ſ p archippũ. ſ nõ p ſuperadductos: ſed p primos ſ credendo. ſ diſcernendo.
vob ex ea die qua aũdiſtis ⁊ ꝯgnouiſtis
a ſ ſcʒ. b ſ quod totũ ex deo. c ſ a prima die audiſtis veritatem: ſicut poſt didiciſtis eſſe veritatem per epaphram: i ore duorum ſtat omne verbum.
grãtiaʒ dẽi in veritate ſicũt didiciſtis ab
a ſ predicationẽ archippi cõfirmãte. b ſ qꝛ nobiſcũ p̃dicator.
ẽpaphra chariſſimo ꝯſeruõ noſtro qui eſt
a ſ pro ſalute veſtra. ſ nõ pro veſtris rebus. b ſ elect⁹ a xpõ vel qꝛ bona dei miniſtrat: vel xpõ offert bona veſtra.
fidelis prõ vobis miniſtẽr chriſti ieſu: q
etiam manifeſtauit nobis dilectionẽ ve/
ſ ad deũ ⁊ ꝓxim. ſ fundatã. a ſ ſcõ: nõ in carne. b ſ ecce quid orat. ſ hec de vobis.
ſtram i ſpiritũ. Jdẽo ⁊ nos ex qua die au/
a ſ q̃ſi p meritis q̃ ꝓ vobis exhibemus.
diuim⁹: nõ ceſſam⁹ ꝓ vob orãtes ⁊ põſtulã
ſ vt plene cognoſcatis quid de⁹ velit: quid non ⁊ hoc per partes exequitur.
tes vt impleamini agnitione voluntat[?]
ſ ſcʒ ſ rerum: q actiue vite ſunt. ſ cognitione ſpiritualiũ que ſunt contemplatiue.
eius: in omni ſapientia ⁊ intellectu ſpiri/
a ſ poſt. b ſ opando bñ. ſ agatis per bona opera. c ſ vt deceat deũ: vel digni eo premio. d ſ ita .ſ. e ſ negotia vite actiue ⁊ contemplatiue.
tali: ũt ambũletis digne dẽo pẽr omnia
a ſ deo. ſ et. ſ in maius.
plãcẽtes in omni ope bono fructificãtes
ſ p hanc vite puritatem. a ſ in cogitatione deitatis. b ſ et poſt hãc ꝓmotionẽ oramus ne relabamini.
⁊ creſcẽtes in ſciã dei: in õi ṽtute ꝯfortati
ab eo q illuminare potuit. ſ mãnẽtes. ſ cõtra aduerſa.
fm potẽtiã claritatis ei⁹. Jn omni patiẽ/
a ſ diutini laboris. b ſ ⁊ h̃ nõ ex triſticia vel neceſſitate.
tia ⁊ lõnganimitate cum gãudio gratias
a ſ qui ſolus poteſt retrahere: ⁊ vult quia pater.
agentes dẽo et patri qui dignos nos fe/
ſ etiam gentes in promiſſione iudeorum. a ſ participationem. b ſ hereditatis. c ſ .i. in noticia ſui.
cit in pãrtem ſõrtis ſanctorum in lũmie.

Universidad de ... Biblioteca

a ʃ ita dignos fecit. b ʃ in baptismo. c ʃ q: ve/re dñabant nobis. d ʃ i grãtie peccõꝝ demonũ.

a Q̃ui eripuit nos de ptãte tene/ a
a ʃ vt essem⁹ regnũ. ʃ in celũ. b ʃ ita ꝛ nos per
b eum diliget: si nõ ei odiosi.
c d braꝝ: ꝛ trãstulit i regnũ filij dilc/ b c
a ʃ q̃si trãstuli.v.in regnũ filij: p quẽ ꝛ redemit.
ʃ filio. b ʃ nos iudei.
e ctiõis sue. In q̃uo hãbem⁹ redẽ/ d e
a ʃ quotidie si peccamus ꝛ nõ ẽ op⁹ alijs hostijs.
ptionem et remissionem peccato
a ʃ bene hec per eum: quia ipẽ est. b ʃ plene simi lis patri. ʃ q: de ipo ꝛ nihil distat ab eo. c ʃ in/comprehensibilis.
f rum. Q̃ui est imãgo dei inuisibi/ f g
a ʃ ipe sol⁹ genitus alia creata. ʃ b vere ondĩtur coeternus. ʃ añ oẽm creaturã genitus.
lis: primõgenitus omnis creatu b
a ʃ vere genitus añ oẽm creaturã: q: p ipm om/nia condita: ecce coomnipotens.
re. Q̃uia in ipso cõdita sunt vni/ i
ʃ que sunt. a ʃ sol ꝛ luna.
uersa in celis ꝛ in terra: visibiliã k
ʃ angeli ꝛ aie. a ʃ etiã hec altissima. b ʃ ergo
ꝛ inuisibilia. Siuẽ throni: siue dõ l m
in nullo minor patre filius.
minationes: siue principat⁹: siue
a ʃ quia etiam elementa: vñ oĩa.
potestates. Omniã per ipsum et n o
ʃ ita p ipm antea q̃ erãt vita in ipo. a ʃ nullus ei equalis etiã fm q̃ hõ. ʃ nõ mõ eternitate ꝛ po tentia: sed etiam dignitate.
in ipo creata sunt: ꝛ ipẽ est ante p
a ʃ sicut oĩa creauit: ita oĩa sustinet ꝛ regit.
s omnes: ẽt omnia in ipso cõstant q
ʃ etiã cũ talis: fm vtrãq̃ naturã. a ʃ q̃ vnita ẽ xpo grã ꝛ natura vt capiti.
b Et ipẽ est caput corporis ẽcclesie r
ʃ .s.fundator. b ʃ bñ ẽ caput ꝛ principium.i.re ctor ꝛ fundator q̃ ẽ primogenit⁹ ad imortalitatẽ re/
i k †qui est principium primõgenit⁹ s
surgẽs a ʃ p h. b ʃ tã priorib⁹ q̃ sequentibus.
ex mortuis: ut sit in õmnib⁹ ipse t
ʃ dñium: q: potest alios suscitare. a ʃ ꝛ bñ pria tũ hꝫ nõ solũ q: primogenit⁹: sꝫ q: cõplacuit trinita ti q̃ i ipo oĩs plenitudo scie ꝛ virtutũ: nõ mõ cẽt: sꝫ habitaret ꝛ recõciliaret oĩa iudeos ꝛ gentes.
primatum tenens. Q̃uia in ipso v

a complacuit omnẽ plenitudinem a b c d
b diuinitatis inhabitare: ꝛ per eum
a ʃ qui est lumen eternum .i. eterna veritas.
c recõciliare oĩa in ipsũm: pacificãs e
a ʃ nõ p aliã hostiã. b ʃ q̃ turpior mors ʃ .i.cele/stia ꝛ terrestria. c ʃ iã sũt vt abraam ꝛ ceteri.
per sanguinẽ crũcis ei⁹ siue q̃ in cẽ f
a ʃ adhuc in ista vita. b ʃ O colossenses pacifica/uit q̃uis esset alienati: nihil cũ deo hñtes ꝛ inimi/ci contradicẽdo ꝛ hoc sensu quia putabatis bene agere. c ʃ q̃uis.
lis siue q̃ in terris sunt. Et vos cũꝫ g h
d essetis aliq̃ñ alienati ꝛ inimici sen i
ʃ degẽtes actu. a ʃ tpe grẽ nõ alio. b ʃ remissi/
e su in operibus malis: nũnc aũt rẽ k l m
one peccõꝝ. a ʃ .i.fragilitatis. ʃ .i.passibili ꝛ mor tali ꝛ hoc p mortẽ etiã ad hoc vt tandẽ repãret.
conciliati in corpe cãrnis eius p n o
ʃ virtutibus. ʃ a pec
mortẽ exhibere vos sanctos ꝛ im q p
catis. ʃ vsq̃ adeo q̃. ʃ quia tunc nihil mali in eis
maculatos ꝛ irreprehensibiles co r s
ʃ q̃ oĩa videt vel cum tunc ei presentes eritis videntes cum sicut est. a ʃ exhibere tñ hac cõditione.
f ram ipso. Si tãmen permanetis t
a ʃ firmi non fluctuantes. b ʃ in spe premij vt p vos nõ recedatis. c ʃ alio impellente.
in fide fundãti: ꝛ stãbiles: ẽt imo/ v x
a ʃ qd tenere debet: q: intellexistis ꝛ iõ pei⁹ ẽ reuerti. meli⁹ ẽ eñ viã veritat nõ agnoscere q̃ p⁹ agnitã
biles ã spe euãgelij q̃uod audistis y
retroire. a ʃ et manet. ʃ vniuersis homini
g qd prẽdicatũ est in vniuersa crea/
bus q̃ sũt noua creatura q̃cũq̃ vbiq̃ sunt. ʃ euãge lij. a ʃ et ita potestis scire quod verum est.
tura que sub celo est. Cui⁹ fãctus z a
a ʃ ephesi in carcere positus pro euangelio.
sum ego paulus minister: q̃ nunc b
a ʃ q: inde credẽtes pficiunt. b ʃ q̃s sustineo. c ʃ cõfirmãdis in veritate euãgelij. d ʃ quisq̃ pro mõ suo exoluit quod debet.
b gaũdeo i pãssionib⁹ p võbis: ꝛ ãd c d
a ʃ nũc xpi sunt: q: ei⁹ mẽbra. b ʃ nõ in meis.
†ipleo ea q̃ dẽsũt pãssionũ xpi i cãr e
a ʃ multiplicando. b ʃ non alio dico.
ne mea prõ corpe eius q̃uod est ec
ʃ corporis. ʃ vt ei ministrem
i clesia. Cui⁹ factus sũ ego minister f g
spiritualia. a ʃ vt ei deum dispensem actu p grãm aplat⁹ mihi crediti a deo. ʃ vel fm grãm aplatus mihi a deo dispensati. b ʃ non solum offi cium: sed executio officiũ.
k fm dispensatiõnẽ dei: q̃ue data ẽ b
a ʃ impletũ oñdam ordinationẽ dei de vos gẽrib⁹
mihi in vobis: vt implẽam verbũ i
a ʃ qd verbũ fuit occultũ a deo q̃ ꝛ mysteriũ.i.ab sconditũ.
l dei: mystẽriũ quod abscõditũ fuit k l
a ʃ principio seculorum. ʃ omnibus non cuidam parti tñ nisi cui per spiritũ indicauit. b ʃ tpe grẽ
ã seculis ꝛ generationibus. Nũnc m
ʃ non omnibus.
aũt manifestatũ ẽ sctis ei⁹: quib⁹ n o
ʃ nec his oĩb⁹: sꝫ q̃b⁹ voluit ex sola grã. b ʃ copio sã gloriã sacti tã digni i q̃ sũt multa fides: remissio iusticia: dõa spũs: futura btĩtudo ꝛ iõ dicit diuitias
voluit deus notas facere diũiti/ p
ʃ existentis.
as glorie sacramẽti huius in gen q
a ʃ sacrm. b ʃ incarnatio xpi. c ʃ gentibus.
tibus q̃uod est chzistũs in võbis r s t
ʃ vt p eũ speretis gloriã sine lege. a ʃ q̃lẽ xpm. b ʃ apli. c ʃ q̃ sine lege gentes saluat.
spes glorie q̃uem nõs annũncia/ v

a ſ arguentes eos qui deuiant. ſ nō ſolum vos.
a mus corripientes omnem homi a
a ſ eos q ignorāt. b ſ nō ceci vt pſeudo. c ſ ſta et dominica.
b nem τ docentes in omni ſapien/ b c
ſ deo offeram⁹ in ſacrificium. ſ tam iudeum ꝙ̄ gentilem.
tia: vt exhibeamus omnē homi/ d
ſ nō in lege. ſ in intellectu myſterij.
nem perfectum in chriſto ieſu.
ſ xp̄o ieſu. ſ in qua rc. ſ vt omnis perfectus ſit in xp̄o. a ſ contra rebelles.
c In quo et laboro certando ſm e f g h i
operationem eius: quam opera/
ſ miraculorum.
tur in me in virtute.

ſ ideo vobis hoc de me refero.
Volo enim Ca. II k
a ſ vt ea intellecta querātis in xp̄o perfecti fieri.
vos ſcire qualē ſollicitu
a ſ qꝛ τ hi a pſeudo erant preuenti.
dinem habeā ꝑ vobis τ pro his
a ſ τ ꝑ his adiacentib⁹ vobis quicunqꝫ.
qui ſunt laodicie: τ quicunqꝫ nō
a ſ et ſi ſciam audierunt.
viderūt faciē meam in carne: vt l
ſ vel cōſolationē accipiant. ſ ad h̄ intendo vt illi vobiſcū conſolentur corda ſua.
e conſolentur corda ipſorum inſtru m
a ſ vel ꝑ hoc tendendo. ſ vt de omnibus.
f cti in charitate: τ in omnes diui/ n
ſ plene intellectum habeant.
g tias plenitudinis intellectus in o
ſ inſtructi. a ſ qd̄ eſt xp̄s verbum caro factum
h i agnitionem myſterij dei patris p
ſ eſſe hoc myſterium.
τ chriſti ieſu: †in q̄ ſunt oēs the/ q r
ſ ꝙ ꝑ bōilitatē ſupbi redimunt. a ſ de diuinis ſ ꝙ verbum apud deum. b ſ de humanis ꝙ homo nobiſcum.
ſauri ſapientie τ ſcientie abſcon/
a ſ vt ſitis inſtructi. b ſ quātūcūqꝫ ſapiens.
k diti. †Hoc autem dico: vt nemo s t
a ſ vt videtur. ſ vel ſubtilitate. ſ que non eſt niſi in verbis.
vos decipiat in ſublimitate ſer/
a ſ ne decipiat dico: ſcio em̄ nōdū eſſe deceptos.
l monis †Nā et ſi corpore abſens v
a ſ vt ſpū heliſei cū giezi cūti ad naamā ſꝑ vt acciperet ſub noīe ei⁹: q ipe nō mādauerat.
m ſum: ſed τ ſpiritu vobiſcum ſum x
a ſ qꝛ. b ſ quō vnuſqſqꝫ vr̄m ſm ordinē ſuum viuit. ſ ſtabilitatē. a ſ nō in lege.
n gaudens: τ videns ordinem ve/ y
ſtrum: τ firmamentum ei⁹ que in z
a ſ q̄ddā bū ſtatis: fidei fundamento.
xp̄o eſt fidei veſtre. Sicut igitur a
ſ bona em̄ acceptio fuit.
accepiſtis xp̄m ieſum dominum
a ſ non extra. b ſ proficite. c ſ vt arbor ad fructificandū. a ſ in tēplū dei vñ alijs loquatur.
o noſtrum: in ipō ambulate radi/ b c
p q cati et ſuperedificati in ipſo: τ cō d e
ſ quaſi ambulare dico in actione gratiarū: firmi in fide nō aliter ꝙ̄ recepiſtis τ didiciſtis cognitione: τ habetis materiam gratiarum abundantes in illo: τ i hac ābulatiōe videte ne qs. d.
firmati fide: ſic τ didiciſtis: abun f
ſ donis. a ſ q ſolus dat incrementum.
dantes in illo: in gratiarum acti/
one. Videte ne qs vos decipiat g h

a ſ rōnes cōquiſitas ad ꝓbādū vel improbandum qd̄ de lege dr.   b ſ .i. ꝑ illud qd̄ probatur.
a b c pēr philoſophiā: τ inanē fallaciā
ſ agentes. a ſ .i. legalia: poſt exhibitam em̄ veritatem lex nō eſt traditio dei ſed hominum.
d e ſm traditionem hominuꝫ: ſm ele a b
ſ lr̄alem ſenſum qui de mundanis. ſ .i. ſm veritatem ſpūalis intelligentie.
menta mundi: τ non ſm chriſtuꝫ. c
ſ nō ſm xp̄m: qꝛ in xp̄o habitat plenitudo deitatis vt ois. i. oi mō habitādi vt etiā diuinitas perſonaliter ſit ei vnita qd̄ nō in aliq creatura.
Quia in ipō inhabitat omnis ple d
f nitudo diuinitatis corporaliter: e
ſ Hilari⁹ eū in eo habitas plenitudo nihil aliud i telligat eē ꝙ̄ xp̄s. a ſ q ita plen⁹ ē. b ſ qd̄ negantes cōtra xp̄m ſunt. c ſ donis ſpūs. ſ qd̄ nō ſunt elementa ipa. ſ nō mō hoīm ſed et.
τ eſtis in illo repleti qui eſt caput f g h
a ſ q̄ſi vos replere poteſt q ſupnos ciues replet. b ſ nō ſolū donis repleti
g ois pricipat⁹ τ ptāt. In quo τ cir i k
cūciſi eſt. a ſ purificati ab errore τ mūdo. b ſ ope humano. ſ ſicut fiebat legalis circūciſio.
cumciſi eſt circūciſiōe: nō manufa
ſ manētes. ſ .i. expoliati a corpe ſm ꝙ carnis erat. i. carnis ſubiectū deſiderijs carnis ſuiens ſed mō factū eſt ſpūs ei ſuiēdo: vel nō ita facta manu ſcꝫ i expoliatiōe cut. ꝙ nihil ibi fiat niſi ꝙ cutis auferat. a ſ vel cutis alia lra. ſ qꝛ ibi nihil fit niſi ꝙ
h cta i expoliatiōe corpis carnis: ſꝫ l m
cutis auferat. ſ vbi oia vitia āputata ſūt: qd̄ ſolus xp̄s fac. a ſ vere h̄ in xp̄o cōſecuti eſt. b ſ vt iā h̄ n̄ videaē qd̄ facit. i. veteres p̄dicatores: ſꝫ noui iuſti
i i circūciſiōe ieſu xp̄i: cōſepulti ei in n
ſ in nouitate vite.
k baptiſmo. In q̄ τ cōſurrexiſtis ꝑ o
a ſ nō ꝑ aliud. b ſ quā opaē de⁹. c ſ ecce in quo ſ pmittit ad ꝓbādū ꝙ reſurgēt etiā i imortalitatē
fideꝫ opatiōis di: q ſuſcitauit illū p q
a ſ gentes. b ſ ꝙuis. c ſ nō ſentiētes mala vr̄a.
a mortuis †Et vos cūꝫ mortui eēt r
a ſ ꝙ reliqrūt naturalē legē. b ſ originali petō qd̄ ſignificat ꝑputiū. c ſ ſm corp⁹ τ aiam.
l in delict τ ꝑputio carnis vr̄e con s
ſ iā certitudine ſpei. b ſ ad ſiītudinē illius. ſ mortuos viuificauit gratis cōdonās oia quod ē ſignū ꝙ τ penas tollet. b ſ origialia τ q̄ ſūt addita
uificabit cūꝫ illo donās vob oia t v
m delicta: delēs qd̄ aduerſū nos erat x y
ſ memoria ſcripturarū. a ſ legis. b ſ decretū.
n chirographum decreti quod erat z a
ſ cū nō iuuaret: ſꝫ āpli⁹ reos faceret. a ſ decretū vel chirographū. ſ oim vt nullus vltra obſeruet a ſ cū inocens occidit petm̄ crucifigiē. i. mortificatur. crux em̄ nō ſaluatoris mors ſed peccati.
contrarium nobis. Et ipſum tu/
o lit de medio affigens illud cruci b
ſ infernales.
p et expoliās principat⁹ τ poteſta/ c
a ſ petā abluēdo. b ſ vt de⁹ hō ſine petō.
q r s tes traduxit confidenter palam d e

a In scipo.i.in p̄tria sue maiestatis. b Triumphās illos Aug⁹. Morte sua. Uno quippe verissimo sacrificio pro nobis oblato: quicquid culparum erat. vñ nos p̄rincipat⁹ ⁊ p̄tātes ad luēda supplicia vite detinebāt extinxit vñ ꝗ accepit diabol⁹ exteri⁹ p̄tātē dñice carnis occidende inde interior ꝗ nos tenebat p̄tās ei⁹ occisa est. Uel f̄m aliā litterā. Aug⁹. Exuēs se carne patri. ⁊ po. expo. pal. ſi. triūph. e. in scipo. Nomine carnis hoc loco mortalitas intelligitur. Juxta illud: Caro ⁊ sanguis regnū. d. n. pos. Per hāc mortalitatem nobis inuidie potestates dñabantur. Hac ergo mortalitate xp̄s in resurrectiōe se exuēs: diabolicas p̄tātes (ꝗ p hanc mortalitatē dñabant) d̄r expoliasse. q: in scipo capite nostro p̄buit exemplū ꝙ i toto eius corpe. i. ecclesia ex diaboli p̄tāte liberanda in vltima resurrectione cōplebit. Idē. In ipso quoq; vincuntur inimice nobis inuincibiles p̄tātes: vbi vincunt inuisibiles cupiditates. fuso em̄ sanguine sine culpa: oīm culpaꝝ chyrographa delcta sunt. quib⁹ debitores qui i eū credūt a diabolo antea tenebant. vñ ꝗ p mlt̄ effūdet. c Que. s. Tunc fuerunt hmōi precepta: ꝗ nō ſuare petm̄ erat: nunc testimonia ⁊ ꝯfirmatio v̄itatis. Ergo scriptura ꝗ nūc fuit exactrix operū significantiū: nūc testis est reꝝ significataꝝ: ⁊ ꝗ tunc obseruabat ad p̄nunciationē: nunc recitat ad ꝯfirmationē. d Corpus autem .i. v̄itas hui⁹ vmbre. e Christi .i. ad xp̄m ꝑtinet. Uel illa oīa sunt corpus xp̄i. i. significāt corp⁹ xp̄i: vel qd̄ suplit ꝺ v̄gīe vl' qd̄ ē ecclia. f Uolēs. i. amās ea ꝗ nō vidit: vel volēs. s. suadere ꝗ nō vidit. s. legis cerimōias ꝗrū rōnē ignorat. g Inflatus sensu carnis. Nō aliud itelligit ꝗ̄ sensualitas capit. h Cōstructū. In vnū p cōiunctionē: q: idē credūt: ⁊ eadē opant. Et subministratū in subſuiēdo. i Per nex⁹. i. p charitatē: sine ꝗ mēbra nō coherēt: nec inuicē ſuiūt nec viuūt. k In augmentū di. Augef de⁹ redeūtib⁹ sic cōminuebaf deserētib⁹ l Si ꝗ mortui. Hactenꝰ monuit ſtātes ne seducerenf: nūc eos aggredif: ꝗ iā aliq de lege ſuabāt. Quasi vos videte: ne seducamini: ſ; vos alij dicite: quare legē ſuat'. Si mortui. Elemēta dicē creaturas hui⁹ mūdi. Si igt cū fidē xp̄i accepistis: estis sepati a petō: ⁊ ab elemētis mūdi. i. ab abstinētia ⁊ ab oī supstitiōe creaturarū mūdi. Quid adhuc ⁊c̄. Uel pōt accipi cum xp̄o sic xp̄s. m Que sūt oīa i te. Si ꝗs vtif eis iudaico ritu: vt ab his abstiēat: illis vtaf: credēs inde iustificari: ducūt i mortē. Ista dico iā existētia f̄m precep̄tū ⁊ do. ho. nō dei. postꝗ̄ em̄ v̄itas venit: iā nō hec de⁹ p̄cipit: sed ꝉ pharisei: ⁊ auc̄te p̄cipiūt: ⁊ rōib⁹ docēt. n Scdm̄ p̄cepta. Quasi iō vsus corꝝ ⁊ cultura interijt: quia sunt precepta ⁊ doctrine hominum: nō dei. o Que sunt rōnem quidem. Uel hec habent rōnem sapīe: nō in veritate: ſ; i falsitate ꝗ ē abūdans: vbi nulla vtilitas: sed per humanā sapiam: ⁊ sūt: p Et hūilitate. Non illa que v̄tus: sed sicut ex greco intelligif: ꝗ mens sentit hūilia i. vtilia ⁊ terrena. i. deiectiōe aīe: ⁊ sūt. Nō ad pcendum. i. q: in illis obseruātijs

1. Cor. 15. f

D

† 7. q. 1. c. suggestū.

Mar. 14. c

a s in cruce. b s ifernales principes. c s ablato s non in alio. d s q: hec oia in christo.

triūphans illos i semetipō. Nēo
a s damnabiles ostendat. b s sumpto vel nō sūpto pro ritu iudeorum.
ergo vos iudicet i cibō: aut potu
a s .i. de ꝉ ꝙ nullā ꝑtem obseruetis. s nō celebrata: cū lex p̄cipiat celebrare. b s .s.
aut in parte diei festi: aūt neome
s Aut dicit quia vnum solum non obseruatum tunc dānabat: nunc vero non: illud em̄ erat tēp⁹ significandi: istud manifestandi.
nie: aut sabbatorum que sunt
s aliqua signa a re pendentia.
vmbra futurorum: corpus autē
a s ⁊ q: sūt vmbra. b s amans. s suadere.
christi† Nēmo vos seducat: volēs
s q: hec sunt qb⁹ homies de facili possunt seduci
a s qua videntur nuncij dei.
in humilitate ⁊ religione angelo
a s ea ꝗ nūꝗ̄ itellexit. b s q: qcqd agit ꝑdit.
rū que non vidit: ambulans frū
s q: nō in xp̄o. a s supib⁹ vñ erubescēdū esset
b s .s. sensualitatis. c s non rōnis.
stra inflatus sensu carnis sue: et
a s xp̄m s cōtra qd̄ dicūt q legē p̄dicāt. b s capite. i. de cui⁹ plenitudinē accipiēdo.
non tenens caput: ex quo totū
s ecclesia. a s charitatis. b s fidei spei ⁊ opeꝝ in quibus coniuncti sunt ⁊ fixes.
corpus per nexus ⁊ ꝯiūnctiones
subministratum ⁊ constructū cre
s v̄tutib⁹ ⁊ mēbris. a s ꝗ̄tū d̄s ꝓuidit. b s ꝗ
s ex toto separi. s nō misera a xp̄o ſ; felici morte
scit in augmentum dei. Si ergo
a s p ꝉ ꝙ estis cū xp̄o. s q: fidē xp̄i accepistis.
s sicut xp̄s. b s .i. a lege que est instructio puerorum qui mundana perunt.
mortui estis cum xp̄o ab elemētī
a s quasi si prius ignari eēt veritate pro palata
b s .s. veritate nota ⁊ recepta. c s vt iudei qui mundo viuunt: ⁊ non deo.
hui⁹ mūdi quid adhuc tāꝗ̄ viuē
a s seruanda legalia. s dicentes alij alijs.
tes mundo decernitis? Nec te
a s vt cadauer: vl' locū in ꝗ sedit mulier mēstruata. b s vt porcū vel pisces nō hñtes squamas.
tigeritis neq; gustaueritis: neq;
s ꝗdā studio ⁊ delectatiōe. a s ꝗ̄si nō deberis hec discernere. b s .i. ducunt in mortem.
cōtrectaueritis: que sunt oia i itē
a s si qs vtaf. b s Nō qd̄ verum sit.
ritū ipō vsu f̄m p̄cepta ⁊ doctrias
s nō dei. s q: p̄tēdūt supstitionē ⁊ hūilitatem.
a s speciem.
hoim. Que sūt rōnē qdē hñtia
a s .i. religiōe que supra modum est.
sapientie in superstitione ⁊ humi
s q: hūiles se ońdūt. a s ⁊ q: sūt. b s q: nō parcere dicūt se corpi. s q: dicūt se ñ curare de honolitate: et non ad parcendum cor

a In semetipō. i. p v̄tutē ꝑpriā. ⁊ nō alienā. Ex p̄dictis igitur cōcludit: b Nēo ꝗ vos iudicet. trāsgressores. c In cibo aut. lege ꝓhibito. si vtamini. d Aut in ꝑte diei festi. a vob nō celebrata: vt pasche: pēthecostes ⁊ hmōi. e Aut neomenie. pme diei mēsis. f Aut sabbatoꝝ. in fine hebdomade. iste em̄ dies in lege dicunf celebres: ſ; hec celebritas cessauit tāꝗ̄ figuraf adueniēte veritate p xp̄m. iō subdit: g Que sūt. i. fuerūt tpe ve. te. h Umbra futuroꝝ. tpe xp̄i. i Corp⁹ aūt. i. soliditas v̄itatis hui⁹ vmbre. k Christi. i. ꝑtinet ad xp̄m p quē ē ipleta. l Nemo. ꝉ ꝯtra ducit ad p̄cauendū deceptiōis frau dū ꝗ ē p simulationē scitat'. d. Nēo vos se. volēs ābulare m In hūilitate. sicta. n Et religione angeloꝝ. i. ońdēs se tanꝗ̄ nunciū a deo missū. sic angelus qd̄ faciebāt aliq pseudo apl̄i. o Ambulās frustra. i. p dēs qcqd boni agit. p Inflatus. i. supbiēs ex sui sensus p̄sumptione. q Et nō tenēs caput. i. xp̄m p verā ⁊ sincerā sui fidē. r Ex q. s. ex cui⁹ influxu sp̄ūali. s Totū corpus. mysticū qd̄ ē ecclia. t Per nex⁹ ⁊ cōiunctiones. fideliū adinuicē. v Subministratū ⁊ ꝯstructū. p officiū supioꝝ in inferiores f̄m diuersos eccl'e status. x Crescit in augmentū. v̄tutū ⁊ meritoꝝ. y Dei. i. ad honorē diuinū. cōsequenter ꝯcludit vlteri⁹ vitationē obſuationū legaliū. d. z Si ꝗ mor. estis cū xp̄o. ꝯfigurati morti eius ⁊ sepulture p baptismū in ꝗ plenarie cōicat v̄t⁹ mort' sue. ⁊ p ꝯñs: a Ab elemētis hui⁹ mūdi. supple separati. Et dicūt ꝉ elemēta ve. te. sacramēta: q: ꝯsistebāt in ꝗbusdā rebus corꝑalib⁹. vt i ablutiōe aq̄ lustrationis ⁊ vnctionib⁹. in ꝗb⁹ nulla erat sp̄ūal' virtus. ꝓpt̄ ꝉ dicūt elemēta egena ⁊ infirma. Gal. iiij. In sacris aūt noue legis ē v̄t⁹ sp̄ūalis ad cōferendū grām. b Quid adhuc tāꝗ̄ viuētes mundo. ⁊ nō xp̄o. c Decernit'. dicētes vn⁹ alteri: d Nec tetigeritis. immunda. f̄m legē. vt morticiniū: vl' aliqd hmōi. e Neq; gustauerit'. cibū in lege ꝓhibitū. vt porcū vel aliqd hmōi. f Neq; cōtrectauerit'. vēdēdo talia vel emēdo. g Que sūt oīa. i. ꝗ oīa ⁊ similia sunt. h In interitū. i. in petm̄ p⁹ publicatū euangeliū. i Ipo vsu. i. si qs vtatur talib⁹ obseruantijs. k Scdm̄ p̄cepta ⁊ doctrinas hoīꝫ. ꝉ dicit: q: illi ꝗ erāt supiores in ppl'o iudeoꝝ ad cerimonias legis multa addiderāt de ꝗrū obseruātia erant magis diligētes ꝗ̄ de obseruātia diuinoꝝ p̄ceptorum. vt patet Mar. vij. quod reprobat saluator ibidem dicens: In vanum aūt me colunt docentes doctrinas ⁊ p̄cepta hoim. relinquētes em̄ mandatum dei. tenētes traditiones hominum ⁊c̄. l Que sunt rationem quidem habentia sapientie: id est speciem sapientie. sed non f̄m veritatem. ideo subditur: m In superstitione: id est in superflua ⁊ vana religione. supple sunt tales obseruantie. n Et humilitate. scilicet ficta. de qua dicitur Eccli. xix. Est qui nequiter se humiliat ⁊ interiora eius plena sunt dolo. o Et non ad parcendū corpori. tales em̄ coram simplicibus se iactabant sibi non parcere a labore corporali ad procurandum salutem proximi ⁊ refugere honorem mundanū. ⁊ lautum victū: tales em̄ simulatiōes freq̄nf decipiūt simplices. ꝓpt̄ qd̄ apl's talia docet p̄cauere. sic ⁊ saluator Matth. vij. d. Attēdite a fal. p. ꝗ ve. ad vos in ve. oui. intrin. sūt lu. ra. ⁊c̄. Et eodem mō heretici decipiunt simplices.

※ Ca. iij. Ubi

illis obseruātijs mult⁹ labor ē qui ē inanis ⁊ nō sūt. a In honore dei cuius ꝯsiliū i irritū ducit. nec sctōꝝ ꝗꝝ fides destruit: ⁊ nō sūt. b Ad saturitatē. q: multa eis subtrahūt. q In supstitione. Amb. Simulata ē religio vt videat' vera ꝗ falsa sūt: ꝗ mētes i terra humiliat ne erigātur ad supna: ⁊ obest corpi cui⁹ caput xp̄s nō i honore: q: truncati capite xp̄o: ex plētes sensū carnil. Sagina enī carnalis est sensus: traditio humana: ꝗ ꝉ dicit sufficere qd̄ carnis tradit prudētia. Ca. III

I Gitur si cōsurrexist' ⁊c̄. Que sursū sūt. Nō loco: ſ; merito excellentie. Que sursū sūt. Sp̄ūalia que significant p carnales obseruantias ꝉ sūt. Uel glīa eterna: vel ꝗ ad eā ducūt. d Uita vestra abscō. Hoc ē tēpus vēm nōdū aduenit: q: nondū venit estas: id ē xp̄i aduēt⁹ vbi discernētur arbores fructuose a sterilibus: sed tp̄s terrena amātiū semp ē paratū. Cū aūt xp̄s apparuerit. ꝉ ē tp̄s nostrū. e Mortificate ꝗ. Post rōnes de plenitudine xp̄i: general' exhortatio ad omnes de moribus subdif: Ne ad p̄orē ꝯsuetudinē redeant. f Mēbra ve. i. ꝑtes veteris hoīs. Ul' mēbroꝝ ꝯcupiscētias. g Fornicationē ⁊c̄. Describit delicta ꝗ mēbra appellat vt post acceptā v̄itatis rōnem bone vite operā darent. Multū obest scire rōnē veri: ⁊ nō eā factis exequi. Qui enī scit volūtatē dñi et non facit: plagis vapulabit multis. h Et auariciā. Sub vno noīe duo pessima ꝓhibet. idolatriā ⁊ auariciā: ꝗ nō dispar malicia: q: radix oīm maloꝝ. et pene vno explenf ope: q: sicut idolatria vni deo auferre nitif gl̄iā: ne solus nomē deitat' habeat: ita auarus in dei res se extendit: vt solus vsurpet ꝗ de⁹ oīb⁹ fecit vtraq; deo inimica: q: negāt deo ꝗ ei⁹ sunt. i In qb⁹ ⁊c̄. Hoc memorat vt se euasisse gaudeāt. ⁊ de cetero caue ant. Nūc

Luc. 12. f

re humano. a s ⁊ q: nō sūt. s alios gulosos dipori non in honore aliquo ad sa
a s q: multa sibi subtrahūt. s vel saginā.
turitatem carnis. Ca. III
s q: mortui ab elemēt' ⁊ q: hec nō valēt. a s aīa in re corpe in spe. b s ad similitudinē xp̄i.
I Gitur si cōsurrexistis cū
a s nō carnalia cogitet'. s sp̄ūalia. sꝫ ꝗ in illis ostēdūf. b s .i. regnās i equalitate patris ⁊ ita sūma ē excellētia ⁊ p hoc certum ē ꝙ illuc p eū ꝑuenire potestis.
xp̄o que sursū sūt ꝗrite ubi xp̄s ē
s lucra aūt iocūda habere: ⁊ ꝉ ē ꝙ subdit: sapite. a s etiā itelligētia ⁊ charitate. b s ꝗ in terra fundanf: q: ab his mortui estis.
in dextera dei sedens: que sursū
sūt sapitē: nōn que super terram.
s terrenis ⁊ caducis. a s et ideo ꝗ sursū sunt querite: non que. s. t. s maxime terrenis ⁊ carnalib⁹. s modo. s et ideo querenda.
Mortui enim estis ⁊ vita vestra
a s ꝗ ē vita eterna. s cū quo xp̄s idem.
abscondita ē cum christo in deo.
a s reuelabif vobis vt eū euidēter cū p̄re videat'
Cum enim christus apparuerit
vita vestra: tunc et vos appare
s vobis ⁊ alijs. s entes. s et vt ꝉ sit ergo.
bitis cum ipso in gloria. Mortifi
s oia pctā: vnū corp⁹ singula mēbra. a s terrenis ⁊ carnalib⁹ dominantur.
cate ergo membra vestra que sūt
s omnis concubitus preter legitimum cōnubiū. s que fit f̄m naturam. s ꝯ naturam.
sup terrā fornicationē imūdiciā
a s ardorē p quaslibet turpitudies discurrētem. b s de aliena re vel vxore.
libidinē ꝯcupiscētiā malā ⁊ aua
a s que si non corpus tamē aiam cōtaminat. s .i. tā fugiēda sicut idolatria cui par vitium.
riciām que est † idoloꝝ seruitus:
s rebus p deo seruit. a s p̄dicta mala.
†propter que venit ira dei sup fi
s vl' diffidētes. s quid ergo de his ꝗs ignorātia nō excusat quasi graui⁹ punient. a s vt alij.
lios incredulitatis: in ꝗb⁹ ⁊ vos
s et ideo turpius si modo reditis. a s cū putaretis esse vitam in illis.
ambulast' aliquādo cum viuere

Ca. ij. vbi d̄r in postilla: Aut sabbatoꝝ in fine hebdomade. isti enī dies in lege dicuntur celebres.

Additio. Cū obseruatio sabbati ponif īter p̄cepta decalogi ꝗ cōiter sunt moralia: p̄cepta aūt moralia le. ve. manēt ꝓut cōiter tenef a doctorib⁹. Attēdēdū ē ꝗ quō apl's obseruationē sabbatoꝝ ponat cū alijs celebritatib⁹ ve. te. ꝗ manifeste erant cerimonialia ⁊ sic debebant cessare tpe noue leg'. Ad qd̄ dicēdū f̄m sctū Tho. scd̄a scd̄e. q. cxxij. arti. iiij. i respōsione ad p̄mū argumētū: p̄ceptū ꝺ sāctificatiōe sabbati litteraliter itellectū ē ꝑtim morale ꝑtim ē cerimoniale. Morale ꝗdē ꝗ̄tū ad ꝉ ꝙ hō deputet aliqd̄ tp̄s vite sue ad vocādū diuinis. inest enī homini naturalis iclinatio ad ꝉ ꝙ cuilibet rei necessarie i vita sua deputef aliqd̄ tp̄s vt p corꝑali refectiōe ⁊ sōno ⁊ alijs hmōi. Uñ sp̄ūali refectiōi ꝗ mēs hoīs in deo reficif aliqd̄ tp̄s deputari habet f̄m dictamē naturalis rōnis: ⁊ sic hr̄e aliqd̄ tp̄s deputatū ad vacādum diuinis cadit sꝫ p̄cepto morali: ſ; inꝗ̄tū i ꝉ p̄cepto determiāf spāle tēpus i signū creatiōis mūdi: sic ē p̄ceptū cerimōiale: ⁊ iō nō obseruaf ꝉ p̄ceptū i noua lege: nec ꝗ̄tū ad diem q: nō dies sabbati ſ; dies dñica celebraf: nec ꝗ̄tū ad modū obseruādi: q: i die dñica cibi coquūtur ⁊ hoīes itinerāf ⁊ alia hmōi faciūt. Obseruatio enī diei dñice i noua lege succedit obseruationi sabbati nō ex vi p̄cepti leg': ſ; succedit ex ꝯstitutiōe ecclesie ⁊ ꝯsuetudine ꝑpl'i xp̄iani. ꝓut i p̄dicta. q. Et ē i obseruatione sabbati allegorica significatio: ꝓut fuit figura xp̄i i sepulchro i die sabbati ꝗescētis. Est etiā i obseruatiōe sabbati moralis significatio ꝓut significat cessatiōē ab oī actu peti: ⁊ ꝗetē mētis i deo f̄m quā significatiōē ē p̄ceptū generale. ⁊ etiā in hac obseruatiōe sabbati significatio anagogica: prout scilicet figurat quietem fruitionis dei que est in patria.

A

Ca. III

a I Gitur si cōsurrexistis. Postꝗ̄ apostolus induxit colossensus ad tenēdum fidei veritatem. ⁊ p̄cauēdum pseudo aploꝝ falsitatē. hic ꝯsiter inducit eos ad seruādū vite sāctitatē ipos de morib⁹ informādo. Et diuidif i duas. q: primo facit ꝉ generaliter ꝗ ad oēs. scd̄o specialiter ꝗ ad aliqs stat⁹ spāles. ibi: Mulieres. Circa p̄mū sciēdum ꝙ finis imponit necessitatē his ꝗ sūt ad finem. ⁊ iō p̄mo instruit eos de appetitu finis. scd̄o de morib⁹ ad hūc finē ordinatis. ibi: Mortificate. Circa p̄mum dicit ꝯcludēdo ex p̄dictis. Igif si ꝯsurrexistis cū xp̄o. p fidē charitate formatā. b Que sursū sūt ꝗrite. i. bona celestia desiderate. c Ubi xp̄s ē i dextera dei sedēs. mēbra enī debēt seq̄ caput. xp̄s autē ē caput ecclie: vt p̄dictū ē. ⁊ iō fideles ꝗ sūt mēbra eius debēt eū sequi p desideriū: vt sic ei iūgāf finaliter i celestib⁹ p p̄mij obtentū. d Nō ꝗ sup terrā. i bonis terrenis ponēdo finē. ⁊ subdit rōnē. d. e Mortui enī estis. petō p baptismū. ⁊ sic i terrenis nō debetis ponere finē vestrū: ſ; i bonis celestib⁹ ꝗ nō apparēt in p̄senti. ideo subdif: f Et vita vestra. s. eterna. g Abscōdita ē cū xp̄o in deo in ꝗ cōsistit obiectiue in visione deitatis p̄ncipaliter. ⁊ humanitatis xp̄i secundario. ideo dicit saluator Joh. xvij. Hec est enī vita eterna vt cognoscāt te solū deum ⁊ quem misisti iesum xp̄m. h Cum autem apparuerit xp̄s. in iudicio finali. i Uita vestra. modo dicto. k Tunc et vos apparebitis cū ipo in gloria. q. d. tunc vita beata ꝗ modo vobis ē abscōdita manifeste erit vobis exhibita. l Mortificate. Hic cōsequēter instruit eos de morib⁹ ad beatitudinē ordinatis. ⁊ p̄mo ꝗ̄tū ad depositionē vitioꝝ. scd̄o ꝗ̄tū ad acquisitionē v̄tutum. ibi: Et induētes. Prima adhuc in duas. q: primo docet deponere petā carnalia. scd̄o sp̄ūalia. ibi: Nūc autem. Circa p̄mū dicit: Mortificate ꝗ mēbra vestra ꝗ sunt sup terram: id est que pertinent ad presentem vitam: que sic sūt mortificanda per austeritatem vite. vt natura seruef ad seruiendum deo. ⁊ vitia curenf que impediunt ingressum celestium. f̄m ꝙ dicitur Apoc. xxj. Non intrabit in eo aliquid coinquinatum. ideo subdif: m Fornicationē. que est cōcubitus soluti cum soluta. ⁊ per ꝉ multo fortius intelligif adulterium esse deponendū. n Immundiciā. ꝗ̄tū ad peccatum cōtra naturā. o Libidinem. ꝗ̄tum ad oscula tactus impudicos ⁊ similia. p Concupiscentiā malam. quia non solū actus exteriores sūt refrenādi: sed etiam iteriores mētis. q Et auariciā. que est iniusta pecunie acquisitio. vñ dicif auarus quasi auidus eris. Reponitur autē hoc inter carnalia vitia: quia fomentum eis p̄stat: q: per pecuniā habēf cibi et potus lecti molles ⁊ hmōi ad luxuriam excitantes. r Que est idoloꝝ seruitus. i. similis idolatrie: inꝗ̄tum auarus colit pecuniā suam studiose. s Propter que. vitia p̄dicta: t Uenit ira dei. i. eius vindicta: v Sup filios incredulitatis. ꝗ vitam aliam non credunt. ꝓpter qd̄ sine freno vite p̄sentis carnalitatib⁹ se exponunt. ꝓpter qd̄ in p̄sona eorum dicitur Sap. ij. Umbre trāsit⁹ est tēpus nostrū et nō ē reuersio finis nostri. venite igif et fruamur bonis ⁊c̄. x In quibus: id est inter quos: y Et vos ambulastis aliquādo. s. ante conuersionem vestram carnaliter viuendo.

†Als sima lacrorum.
†Eph. 5. b

B

q ※ Nunc aūt

a ſ cū xp̄m recepiſtis. b ſ vt oēs fideles.
a tis in illis. Nunc autē ⁊ vos de/ a b
a ſ non ſolū ſupradicta grādia vitia: ſʒ etiā oia alia.ſ. b ſ que eſt ſubitus animi motus.
c ſ de alio ſublimato.
ponite omnia: iram: indignatio c d
a ſ affectū ire ⁊ indignatiōis. b ſ in fratrem.
nem: maliciam: blaſphemiam: e f
ſ vel turpiloquiū. a ſ ⁊ ſi i corde ſit cōcept⁹.
turpem ſermonē de ore veſtro g
ne emiſeritis. Nolite mentiri in h
ſ alij alijs. a ſ qd p ſingula. b ſ hō vet⁹ vi/ta vetus in peccatis ſm adā. ſ habitū peccōꝝ.
uicem: †expoliantes vos veterē i
a ſ vt nec interdum actus peccati aſſit.
hominē cum actibus ſuis: et in k l
a ſ habitū virtutū: q̄ non caret actib⁹. b ſ q: magis ⁊ magis creſcit: ⁊ acq̄rit cognitionē dei.
b ductes nouū cū qui renouatur m
a ſ .i. in imagine i rōne.ſ. q̄ ē imago dei.
c in agnitionem dei ſm imaginē n o
a ſ i agnitionē ſui. b ſ nouū hominem.
c ſ in quo nouo homine.
d eius qui creauit eum: ubi non ē p
ſ .i. diſcretio maſculi ⁊ femie. a ſ nullis officit vel pficit q̄ de his vel de illis nati ſint. ſ null⁹ vt idignus excipit.
maſculus et femina: gentilis et
a ſ nō aliq̄ ſūt ibi digniores eo q̄ ipſi hoc habēt vel eo minus digni q: non habet.
iudeus: circūciſio et preputium
ſ nō ppter iſta aliq̄s ibi dignior ē vl min⁹ dign⁹.
barbar⁹ ⁊ ſcytha: ſeruus ⁊ liber:
ſ oēs ptes noui hoīs ſūt opa xp̄i. a ſ fidelib⁹.
ſed omnia i omnibus chriſtus. a
ſ q: xp̄s ē oia in oib⁹. a ſ .i. vere. b ſ quos deus ab eterno elegit.
†Induite vos ḡ ſicut electi dei r
ſ ſacramētoꝝ pticipatiōe. ſ ⁊ q: iā ſancti: ⁊ q: de⁹ dilexit. a ſ a deo. b ſ affectū pietatꝭ erga
ſancti ⁊ dilecti viſcera miſericor s t v
oēs. a ſ animi ad bñfaciēdū parati. ſ executio nē miſcbie. b ſ vt humiles corde et habitu.
die: benignitatem: humilitatē x y
ſ in oib⁹ modū ſeruātes. a ſ in aduerſis tolerā dis. b ſ alter alterius onera portet.
modeſtiam: patientiam: ſuppor z a b
a ſ ſi alter alterū offendat nō ſolum non vindi/ dicet ſed donet.
tātes inuicem: ⁊ donātes vobiſ c
metipſis: ſi q̄s aduerſus aliquē
e habet querelā: ſicut ⁊ dominus
ſ integre et pure. a ſ magis
donauit vobis: ita ⁊ vos. Sup d
ei ſtudēdū ē virtuti q̄ maior ē oib⁹. ſ ſtudioſi⁹ alijs petite charitatē vel q̄ eſt ſup oia.
f omnia autem hec charitatē cō
a ſ cetera faciūt pfectum: charitas oia ligat ne
tinuā habete: quod eſt vinculū e
abeāt. a ſ quā xp̄s habuit ⁊ haberi pcepit: vel quā iter deū ⁊ hoīes fecit: ſit i cōſciētijs vr̄is cū exultationis qd̄ vtiq̄ erit ſi habeat charitas q̄ verā habet pacē quā puro corde cuſtodit.
g pfectionis. Et pax xp̄i exultet i f g h i
cordibus veſtris: in qua ⁊ voca
a ſ p eā poſiti. b ſ eccl'ie. c ſ ō his oib⁹. d ſ deo
ti eſtis i vno corpe: ⁊ grati eſto/ k l
a ſ pmittit p quid hec poſſint vt.ſ. pdūcer do ceant et maneant quia.
te. Verbū xp̄i habitet i vob abū m
a ſ vt oīꝫ itellectū ſcripturaꝝ habeat. b ſ vos et alios de ignorātia. ſ de his que continent.
h dāter: in omni ſapiētia docētes n o

ſ de ſcitis. a ſ qui de moribus.
⁊ cōmonentes voſmetipſos i pſal a
ſ de laudib⁹ dei. ſ de eterno bono.
mis hymnis ⁊ cātic̄ ſpūalibus: i b c
a ſ his docti ⁊ cōmoniti cātātes ad honorem dei nō ſolū labijs ſʒ cū itellectu vel attenti i gr̄a .i. in cōſideratiōe bñficioꝝ dei. b ſ ad honorem dñi.
gr̄a cātātes i cordibus vr̄is dn̄o.
a ſ q: pcepit laudari deū i corde: nūc verbis ⁊ fa/ ctis nomē xp̄i exaltari pcepit. ſ pterea.
a †Omnē qdcūq̄ facit̄ i vbo aut i
a ſ ad gloriā xp̄i: nō veſtrā.
b ope: oia i nōie dn̄i nr̄i ieſu xp̄i fa/ d
ſ tunc vere. ſ non legi.
c cite: gr̄as agētes deo ⁊ patri per e
ſ xp̄m p quem deus dedit oia.
d ipm. †Mulieres ſubdite eſtote vi f
a ſ eā pfecte ſicut dn̄s mādauit. b ſ nō ꝯ dn̄m.
ris: ſicut oportet i dn̄o. Viri dili/ g h
a ſ rigorem dominū mollit. ſ acerbi.
e gite vxores vr̄as: ⁊ nolite amari i
eſſe ad illas. Filij obedite parēti/ k l
ſ ſi p oia obeditis: ita tñ ſi in dn̄o.
ſ vel hoc eni placet deo.
bus vr̄is p oia: hoc eni placitū ē m
a ſ cōtra vos. ſ vel iracundiā.
f deo. Patres nolite ad indignati n
ſ aliq̄ aſpirate. a ſ vel puſillanimes. ſ nō potē/
onē puocare filios vr̄os: vt non o p
tes diutius pati. ſ et vos.
puſillo animo fiāt. †Serui obedi q
a ſ q̄ ſm carnē dn̄ant. b ſ ne dicā ſpūalib⁹ tm̄.
te p oia dominis carnalibus: nō r s
ad oculum ſeruientes quaſi hoi/ t
ſ nō deo. a ſ placere volētes. b ſ puta intētio ne tales in corde: quales extra.
bus placentes: ſed in ſimplicita/ v
ſ quē non poteſtis fallere.
te cordis timētes dn̄m. Quodcū x y
a ſ ⁊ nō q̄ſi timētes penā a deo ſʒ ex voluntate.
g q̄ facitis ex animo operamini: ſi
a ſ ſeruiretis. b ſ p hac humiliatiōe.
cut dn̄o ⁊ non hoib⁹: ſcientes q̄ a z a
ſ p hac humilitatione.
dn̄o accipietis retributionē here
ſ pter dn̄os etiā. ſ dn̄antiū. a ſ i his q̄ iubet.
ditatis. Domino chriſto ſeruitē.
a ſ ita eſt vt dixi ſeruiendū: non p crudelitate do minorum dimittendū: quia qui facit iniuriā ſiue ſeruus ſiue dominus.
Qui eni iniuriā facit: recipiet id b c
a ſ nulli parcet p maioritate ſua.
qd iniq̄ geſſit. †Et non eſt pſona d
rum acceptio apud deum.
b Omini Ca. IIII e
ſ p ſeruitio. a ſ p naturā vt ho mines reputetis.
qd iuſtū eſt ⁊ equum ſer
a ſ ⁊ talia exigiet q̄lia vultis a vobis exigi.
uis preſtate: ſcientes quoniam ⁊ f

Dn̄i qd iuſtum. Boni qui im/ perāt: ſeruiunt: quia non cupidi/ tate dominandi imperant: ſed of ficio cōſulendi ⁊ beneficia prouidendi.

Omini. Hic ꝯñr inſtruit dn̄os. ... pſtare. vtēdo ſeruitio ... Scientes q̄m ⁊ vos dn̄m habetis i celo ... feceritis. ſm illud Sap. vj. Potentes potenter tormenta patientur.

a ſ nõ impotẽtẽ. b ſ ſingillatim diuerſos monui: cõiter aũt nunc omnes.
vos dñm habetꝫ in celo. Orationi inſta a
a ſ etiã in nocte vel nõ pigri. b ſ orone. ſ manẽtes. ſ de p̃terito. ſ inſtare dico.
te vigilantes in ea in gratiarumactione: b c d e f
orantes ſil' et ꝓ nob: vt de⁹ aperiat nob
a ſ ad exponendũ illõ qđ ẽ ſecretũ de xp̃o.i.natiuitatẽ ⁊ cetera. ſ q: xp̃i ſecreta expono. a ſ ita ad loquẽdũ: vt manifeſtẽ aperte qđ abſconditũ ẽ infidelib⁹. ita cõſtãter et diſcrete vt oportet me loqui q: apoſtolus ſum.
a oſtiũ ſermõis ad loquẽdũ myſteriũ chriſti: propter qđ etiã vinct⁹ ſum: vt manife g h i
b ſtem illud: ita vt oportet me loqui. †In ſa k l
ſ quã habetis. ſ ꝑficite. ſ vos etiam ipſi.
a ſ illuminandos. b ſ extra eccleſiã.
c pientia ambulate ad eos qui foris ſũt: tẽ
ſ non impedientes. ſ habito tempore.
ſ vt grat⁹ ſit auditorib⁹. ſ vel in gr̃a p̃dicãda: nõ in lege.
pus redimẽtes. †Sermo vr̃ ſemꝑ i gratia m n
a ſ ſapientie ſ ita. ſ q: aliter idiote aliter litterato et alijs ꝑſonis.
ſalẽ ſit condit⁹: vt ſciatꝫ quomodo opor o p
a ſ tribulatiões q̃ vndiq;: vel q̃ nõ vſq; ad animã ꝑtingunt.
teat vos vnicuiq; reſpõdere. Que circa q
a ſ ideo nõ fuit op⁹ ſcribi. ſ ꝑ hũc credit miſiſſe eplam.
me ſunt omnia vobis nota faciet tychic⁹
a ſ in fide. b ſ in p̃dicatione.
chariſſim⁹ frater ⁊ fidelis miniſter ⁊ conſeruus i domino: quem miſi ad vos i hoc
a ſ in aduerſis. b ſ ꝑpter dñm. ſ et hoc.
a ſ ad ſimile aliqđ. b ſ ſcʒ. c ſ cauere ergo.
d ipſum: ut cognoſcat que circa vos ſunt: ⁊
ſ contra mala mundi.
cõſolet̃ corda veſtra cum oneſimo chariſ
ſimo et fideli fratre qui ex vobis eſt: qui r
ſ tychicus ⁊ oneſimus. ſ vel et.
omnia que hic agũt̃ nota facient vobis. s
a ſ .i. particeps ⁊ ſocius laboꝝ meorũ.
Salutat vos ariſtarchus ɔcaptiu⁹ me⁹: ⁊ t
a ſ marco vel barnaba.
e †marcus conſobrin⁹ barnabe: de quo ac v
a ſ qđ diſceſſiſſet ⁊ ideo ne reciperetꝫ: ſʒ ſi mõ venerit. b ſ iſta.
cepiſtꝫ mãdata. Si venerit ad vos ſuſcipi
ſ ſalutat vos. a ſ iſti idẽ mecũ aſſerũt de gr̃a.
te illũ. Et ieſus q̃ dicit̃ iuſt⁹: qui ſũt ex cir x y
ſ de iudeis. ſ modo. ſ p̃dicando.
cũciſiõe. Hi ſoli ſũt adiutores mei i regno z a b c
a ſ poſito in tribulatiõe. ſ vicẽ meam ſupplendo.
dei: q̃ mihi fuerunt ſolatio. Salutat vos d
ſ non legis.
epaphras q̃ ex vob ẽ ſeru⁹ xp̃i ieſu: ſemꝑ
ſ q̃b⁹ ꝑ vobis orat vt ꝑſeueretis.
ſollicit⁹ ꝑ vobis i oratiõib⁹: vt ſtetis ꝑfe
a ſ vt nihil adiũgatis p̃ter ea q̃ de⁹ vult. ſ ſollicit⁹ eſt.
cti ⁊ pleni i omni volũtate dei. Teſtimo
a ſ ñ ſolũ orãdo ſʒ ⁊ alijs modis: eſtote ergo ꝑ vobis ſolliciti.
niũ eni ꝑhibeo illi: q̃ habet multũ laborẽ
pro vobis et pro his q̃ ſunt laodicie et q̃ e
ſ euangeliſta.
hierapoli. Salutat vos lucas medicus f
chariſſimus: et demas. Salutate fratres g h
a ſ ſpecialiter q̃ p̃dicatores recipit.
q̃ ſũt laodicie: ⁊ nymphã: ⁊ que i domo i k
cius eſt eccleſiam. Et cũ lecta fuerit apud l
f vos epl'a hec: facite vt ⁊ in laodicenſium m
a ſ quã ego eis miſi. vel quã ipſi mihi vt videatis hic eſſe reſponſum queſtionib⁹ illis. ſ eſto ſollicitus.
eccleſia legatur: et ea que laodicenſium
g eſt vob legat̃. Et dicite archippo: Uide n o

ſ in his que ſunt dñi.
a miſteriũ qđ accepiſti in dño: vt illđ a b
ſ vt ſciatis eplam a me miſſam.
ipleas. Salutatio mea manu pau c
a ſ qua cauſa patiar: q: ſolã fidẽ p̃dico vel vt ſi ſit patiant̃ vel ꝑ eo orẽt: vl' neceſſaria miniſtrẽt: vel p̃beãt ſe tales ꝑ q̃bus non egre ferat pati.
b li. Memores eſtote viculoꝝ meoꝝ. d
Gr̃a dñi nr̃i ieſu xp̃i vobiſcũ amen. e
Epl'a ad coloſſenſes finit. Argumẽtum i primam ad theſſalonicenſes incipit.

Theſſaloniceſes ſunt macedones. Hi in xp̃o ieſu accepto v̾bo veritatis: ꝑſtiterũt i fide: etiã i ꝑſecutiõe ciuiũ ſuoꝝ. Preterea nec receperũt falſos apl'os: nec ea q̃ a falſis apl'is dicebant̃. Hos collaudat apl's ſcribẽs eis ab atheniſ ꝑ tychicũ diaconẽ ⁊ oneſimũ acolythum.
Argumentũ in primã ad theſſaloniceſes finit. Incipit epl'a prima ad theſſalonicenſes: Ca. I

a ſ coadiutores i illis inſtruẽdis qui ⁊ in ꝑfectu eorũ pariter gaudebant.
Paul⁹ ⁊ ſiluan⁹ ⁊ timotheus eccl'ie theſſalo f g h
a ſ cõgregate. ſ q̃ ẽ eccl'ia eſt in deo operante.
ſ filio eius.
niceſiũ i deo p̃re nr̃o ⁊ dño ieſu xp̃o:
a ſ expoſitũ ne exponas actũ ne agas. b ſ cõfirmat bonos primũ de ꝑfectu illoꝝ gr̃as agens.
f gr̃a vobis ⁊ pax. Gratias agimus i k l
a ſ q: bona ſũt q̃ in vobis ſũt: ⁊ a deo a q̃ oĩa bona.
deo ſemꝑ ꝑ oĩb⁹ vobis: memoriam m
ſ vt perſtetis. ſ habitis.
vr̃i faciẽtes in orationib⁹ nr̃is ſine n
a ſ certaꝝ horarũ. b ſ inde gr̃as. c ſ cõfeſſiõis.
ſ opus ꝑprium fidei eſt confeſſio.
itermiſſiõe: memores opis fidei ve o
a ſ ꝑ ſe ⁊ ꝑximis. b ſ i deũ ⁊ ꝑximũ. c ſ ɔ̃ mala.
ſtre ⁊ laboris: ⁊ charitatis ⁊ ſuſtinẽ p q r
a ſ quã facit ſpecies glorie. ſ Spes nõ fruſtrat̃: q: eſt domini: q̃ põt ⁊ vult implere.
g h tie ſpei dñi nr̃i ieſu xp̃i: ante deuʒ ⁊ s
a ſ de his agim⁹ deo gr̃as: q: ſcim⁹ q̃ dilexit ⁊ elegit
patrẽ nr̃m. Sciẽtes fr̃es dilecti a t
ſola gr̃a. a ſ q̃ electi eſtis. ſ ꝑ hoc ſcimus.
deo electionẽ veſtrã: q: euãgelium v
ſ oſtẽſione verboꝝ.
noſtrũ nõ fuit ad vos i ſermõe tm̃: x
ſ miraculorum.
i ſʒ i v̾tute ⁊ i ſpirituſãcto ⁊ i plenitu y z
a ſ vt in nullo videant̃ minores eccleſijs iudeoꝝ.
b ſ ita iſtud diuinũ ſcimus q̃ eſtis a deo electi ſicut vos iſtud viſibile. ſ afflicti.
k dine mltã: ſicut ſcitis q̃les fuerim⁹ a b
a ſ inter vos. b ſ ꝑ ſalute veſtra.
c ſ nos paſſi ſumus vobis in exemplũ.
l i vobis propter vos. Et vos imita c
a ſ qui ſuſtinuit crucem.
tores nr̃i facti eſtis et domini: exci d e
a ſ vos. b ſ tribulatio non fecit dimittere.
c ſ mea ſcʒ et veſtra.
piẽtes verbũ in tribulatiõe multa

ſ qđ fecit ſpūſſanctus.
cū gaudio ſpūſſancti: ita vt facti
ſ ꝗ exemplo vr̄o nō timēt cōfiteri.
ſitis forma oībus credētibus in
a ſ forma oib⁹. ſ .i. ab exēplo patiētie vr̄e hoc ꝑceſſit ꝙ alij verbū dei p̄dicāt aperte.
macedonia ⁊ in achaia. A vobis
enim diffamatus ē ſermo domi-
ni: non ſolum in macedonia ⁊ in
a ſ adiacētē. b ſ nō ſolū ſermo: ſʒ ꝓfectio fidei ꝗ ē ad deū eſt vt ē in martyribus.
achaia: ſed in omni loco fides ve-
ſtra que eſt ad deuʒ profecta eſt:
a ſ ad alios incitādos. ſ de vobis vel nobis.
ita vt nō ſit nobis neceſſe quicꝗ̄
a ſ oēs alij. b ſ ad cōmēdationē vr̄e fidei.
loqui. Ipſi enim de vobis annū-
ſ ꝗ̄ afflicti fuimus.
ciant qualem introitum habue-
ſ ꝗ̄ vehementer. ſ cū
rimus ad vos: ⁊ quomodo cōuer
ſ ad veritatē a ſimulatione ad vnū a multis.
ſi eſtis ad deum a ſimulacris ſer-
uire deo viuo et vero: ⁊ expecta-
a ſ venturū. b ſ filiū.
re filium eius de celis quem ſuſci-
a ſ pater. b ſ ſaluatorē. c ſ ꝓ hoc factū ſaluatorē ſuoꝝ. ſ qꝛ baptiſmate dimittit peccata: ⁊ in futuro liberabit et a pena eterna.
tauit ex mortuis ieſū: qui eripuit
nos ab ira ventura.

ſ ideo dico qualē introitū ⁊ ei⁹ qualitatē non expono nā ⁊ ipſi.
Nam ⁊ ipſi ſcitis Ca. II
fratres introituʒ noſtrū
ſ facilis.
ad vos: qꝛ non inanis fuit. Sed
ante paſſi multa et contumelijs
affecti: ſicut ſcitis in philippis: fi-
ſ ſic et vos facite.
duciam habuimus in deo noſtro
loqui ad vos euangelium dei in
a ſ habuimus fiduciaʒ in deo. ſ predicatio qua hortamur.
multa ſollicitudine. Exhortatio
ſ ſed de veritate.
enim noſtra nō de errore neqꝫ de
a ſ ſicut carnales obſeruantie poſt xp̄m: vel vſus mulierū ⁊ alioꝝ ꝗ quidam p̄dicabāt. b ſ fraude aſtutia hypocriſi. c ſ ita vere et pura intētiōe ſicut ꝓbati ⁊ electi a deo: ad hoc vt crederet.
immundicia: neqꝫ in dolo: ſed ſi-
cut ꝓbati ſumus a deo: vt crede-
ſ quaſi fidelibus.
retur nobis euangeliū: ita loqui-
ſ nec ſpeciem placentis habemus.
mur: non quaſi hominibus pla-
a ſ vt ſibi non hominibus placeamus.
b ſ probata facit.
centes: ſed deo qui probat corda
ſ nō querimus placere hominib⁹.
noſtra. Neqꝫ enim aliquādo fui-
ſ ꝓ qđ alij placent hoībus.
mus i ſermone adulationis ſicut
ſ non in dolo.
ſcitis. neqꝫ in occaſione auaricie
ſ nec auariciā nec gloriam.
deus teſtis eſt: nec querentes ab
ſ ſed a deo tm̄.
hominib⁹ gloriam: neqꝫ a vobis

Poſſemus

Cū poſſe-

a ſ ꝗnus. b ſ qđ nō pſeudo. ſ vt nobis miniſtraret.
neqꝫ ab alijs cūʒ poſſem⁹ vob oneri eſſe:
a ſ nil horum querim⁹. b ſ in hoc notat labor ⁊ humiliatio. ſ humiles. c ſ ad omnes.
vt xp̄i apl̄i. Sʒ facti ſum⁹ ꝑuuli i medio
a ſ ⁊ hoc ꝓ bono. ſ ita ſollicite. b ſ in h̄ dilectio ē non ꝓ mercede. c ſ nō alienos. d ſ ita ⁊ nos nō reqſiuim⁹ ex labore niſi vr̄am ſalutē.
vr̄m tāꝗ̄ ſi nutrix foueat filios ſuos: ita
a ſ in toto labore. b ſ non veſtra.
deſiderātes vos cupide: volebam⁹ trade-
ſ ꝓ affectiōe euāgelij.
re vob nō ſolū euāgeliū dei: ſʒ etiā aīas
ſ ꝓ vobis. ſ fidē dei recipiēdo: bn̄ vos nobis applicādo.
noſtras: qm̄ chariſſimi nobis facti eſt.
ſ facti ſumus paruuli vt nutrix: memores enim.
Memores eni facti eſt frēs laboris nr̄i
ſ eſt eni et labor ſine fatigatione. ſ manibus noſtris.
ſ vt repelleret pſeudo.
⁊ fatigatiōis: nocte ac die operātes: ne
quē veſtrū grauarem⁹: p̄dicauim⁹ vobis
a ſ ita añ ſicut p⁹ couerſionē vt eos iformaret. b ſ ad nos.
euāgeliū dei. Uos teſtes eſt ⁊ de⁹: ꝗ̄ ſan-
a ſ ad ꝓximū faciēdo debita. b ſ nō faciēdo indebita.
ſ qñ adhuc erant educandi.
cte et iuſte et ſine q̄rela vobis ꝗ credidi-
ſ ita et hoc ſcitis ſicut et hoc aliud.
ſtis affuim⁹: ſicut ſcitis q̄liter vnūquēqꝫ
ſ tanto affectu.
veſtrū tāꝗ̄ pat filiof ſuos dep̄cātes vos
a ſ ſi ꝗs de peccato: vel alio deſolatus erat. b ſ vel ſub teſtimonio ſanctoꝝ adiurauim⁹. c ſ ꝑficiendo.
⁊ ꝯſolātes teſtificati ſum⁹: vt ambulare-
a ſ ſequētes i opib⁹ volūtatē ei⁹. b ſ qđ debet. c ſ cum eſſetis auerſi. d ſ vt eſſetis de regno ꝗs hic regeret: ⁊ poſt in glīa coronaret.
tis digne deo qui vocauit vos i ſuūʒ re-
ſ non ſolū vos.
gnū ⁊ glīaʒ. Ido ⁊ nos grās agim⁹ deo
ſ qꝛ hoc fecit deus.
ſine itermiſſiōe: qm̄ cū accepiſſet a nob
a ſ ſolo auditu. b ſ de deo. ſ q̄ſi a ſapientib⁹ eſſet.
verbū audit⁹ dei: accepiſt illō nō vt ver-
ſ deus. ſ quotidie opa bona.
bū hoim: ſʒ ſicut eſt verbū dei qui opat
a ſ venturi ꝑ fidem in ipm. b ſ et ꝙ in vobis opat effect⁹ indicat.
in vobis ꝗ credidiſt. Uos eni imitato-
res facti eſtis fratres eccl'iaꝝ dei q̄ ſūt in
ſ in inſtitutione ipſius xp̄i. ſ in hoc imitatores.
iudea in xp̄o ieſu: qꝛ eadem paſſi eſtis ⁊
vos a contribulibus veſtris ſicut ⁊ ipſi
a ſ qui in iudea. b ſ iudei. c ſ adeo aſperi fuerunt q̄ſi tam aſperos vos ſuſtinere debetis.
a iudeis: qui et dominum occiderunt ie-
ſ apoſtolos chriſti.
ſ in quo putant ſe placere deo quod non eſt.
ſum et prophetas: et nos ꝑſecuti ſunt ⁊
ſ ſaluti omnium.
deo non placent: ⁊ omnibus hominib⁹
aduerſantur: ꝓhibētes nos gētib⁹ loqui
a ſ ido hoc faciūt. b ſ cōſumēt vt ꝗ in ſordib⁹ ē ſor. a.
vt ſalue fiant: vt implcānt peccata ſua
a ſ vt crecerent. b ſ vel peccatum: vel pena temporalis. ſ vindicta. c ſ opprimens.
ſemper. Peruenit eni ira dei ſuper illos
a ſ et hoc vſqꝫ. b ſ penā eternam vel in fine reliquie ſaluetrunt. c ſ vos multa paſſi.
vſqꝫ i finem. Nos autem frēs deſolati a
a ſ cauſa veſtra nō noſtra. b ſ anteꝗ̄ ſcirem⁹ cōſtātiam. c ſ remoti. ſ ſermone. d ſ pſentia corꝑis. e ſ dilectiōis affectu.
vobis ad temp⁹ ore aſpectu nōn corde:

Sʒ impe,

 habebamus

Universidad ... Biblio

a Sed ipediuit. Et de⁹ ipe diri pmisit: ad maiorē corona istoꝝ ē: qꝛ steterūt eo absente. b Aut coro. glorie ꝛc. Si mō glia. Quid apud verū iudicē. c Nōne vos ꝛc. Amb. Manifestū ē enī: qꝛ perfectio discipuloꝝ gaudium ꝛ corona ē mgroꝝ. Hi enī sūt q̄ labores fructuū suorū edituri sunt. Fruct⁹ enī mgri est obediētia discipuli cui⁹ bona cōuersatio dat coronā mgro. Ca. III

P Ropter qđ ꝛc. Ad ꝯfirmādos. Propt̄ h̄ ipse venire desiderauerat. e Ideo. Quia h̄ annūciauit: n̄ p ei⁹ p̄sentia. f Quā enī graꝝ ꝛc. Nihil ē enī tā dignum qđ sufficere possit ad cōpēsationē acq̄site salut̄ gētiū. g Sine q.

A

Nico. de lyra

habebam⁹ vos i corde. iō sb̄dit: a Abūdanti⁹ festi. i. disposuim⁹ festināter venire ad vos ad v̄raꝫ ꝯsolatiōeꝫ. b Ego q̄dē paul⁹. cū socijs meis. c Sꝫ impediuit ꝛc. tacet aūt modū ipediendi et sic̄ Glo. nec ego volo i h̄ diuinare: ꝛ ꝯn̄r subdit rōnem q̄re desiderabat videre eos: ꝛ ꝯsolari i dn̄o q̄ ē augmētatio sui meriti ꝛ p̄mij dicēs: d Que ē enī nr̄a spes. i p̄senti de augmēto meriti ꝛ p̄mij. e Aut gau. sp̄ūale. f Aut corona glie. i. rō ꝯsequēdi p̄miū aureole: q̄ doctorib⁹ debet̄. g Nonne vos. q. d. sic: qꝛ conuerterat eos ad fidem. iđo sequitur: h Uos enī est̄ glia ꝛc. scꝫ materialit̄. habebat enī materiā gloriādi in dn̄o: ꝛ gaudēdi de eoꝝ ꝯuersione ꝛ bona ꝯuersatiōe. Ca. III

B

P Ropter qđ. Posita rōne mittēdi nūciū. h̄ ꝯn̄r cū mittit. ꝛ diuidit̄ i duas ptes. qꝛ primo describit̄ h̄ missio. scđo pauli dep̄catio. ibi: Ip̄e aūt de⁹. Prima adhuc i duas. quia primo ponit̄ vtilitas missionis. secundo reuersiōis. ibi: Nūc aūt. Circa p̄mū ꝯtinuando se p̄cedētib⁹ dic̄: Propter qđ. i. qꝛ glia nr̄a estis ꝛ gaudiū. k Nō sustinen. am. i. nō expectantes vltra scire certi⁹ statum vestrum. l Placuit nob̄. i. mihi ꝛ siluano. m Remanē athe. so. i. sine timotheo q̄ ē terti⁹ i salutatiōe posit⁹ vt dicit h̄ Glo. s; qꝛ nō ē ꝯsuetū q̄ nunci⁹ ep̄le ponat̄ i ei⁹ salutatione cū vadit p̄sonalit̄ ad salutatos. iđo videt̄ alijs q̄ iste timothe⁹ q̄ dr̄ h̄ missus. cum subdit̄: n Et misimus ti. ē ali⁹ a p̄dicto: qꝛ plēs erant eiusdē nois. o Frēꝫ no. religiōe xp̄iana. p Ministrū dei

C

D

a ꝗ si nihil pateremini. b ideo stare. ꝓpter maiorem instructionem. s. cōpatiendo vobis. in quo mala nobis fierent.

abūdantius festinauimus faciem vestram vide a

a vel magno. exhortādi vos. festinauimus.

re cum multo desiderio: quoniam voluimus ve

omnes. qui plus alijs curo.

nire ad vos: ego quidem paulus ꝛ semel ꝛ iteꝝ: b

ideo magis cauere. a q̄ saluti aduersat̄. b ideo volui venire vel ideo impediuit nos sathanas. hic.

a sꝫ impediuit nos sathanas. Que ē enī nr̄a spes c d

a qđ commune oim bonoꝝ. b qđ victoꝝ. c si steteritis in beneplacito dei: vel vos q̄ estis ante dn̄m bene confirmati.

b c aut gaudiuꝫ aut corona glorie? Nonne vos an̄ e f g

a corona vtiq̄ qn̄ deus venerit.

dominū nostrū iesū christū estis i aductu eius?

a tūc vere: qꝛ et modo apud ecclesias. b apud nos.

Uos enī estis gloria nr̄a ꝛ gaudium. Ca. III b

quia estis gloria nostra: vel quia desolati pro nobis. qꝛ pondus erat dum nescirem de constantia.

P Ropter qđ nō sustinētes amplius pla i k l

mihi ꝛ siluano. vel los.

cuit nobis remanere atheni solis ꝛ mi m

a p̄dicādū. b vt i q̄b⁹ erat̄ bonis starēt̄. c addēdo si q̄d deerat.

simus timotheū fratrē nostrū et ministeriū dei n o p q r

a defendēda. b vestrū. c ab integritate. d transitorijs.

in euāgeliū xp̄i: ad cōfirmādos vos ꝛ exhortan s

a nec debet̄ moueri: qꝛ ad hoc destinati. b inferēdis tribulationibus vel i tribulatiōib⁹ sum⁹ positi. i. stabiles. a deo. in h̄ positi.

dos p̄ fide vr̄a: vt nemo moueat̄ i tribulatiōi

bus ist̄. Ip̄i ēni scitis: q̄ in hoc positi sum⁹. Naꝫ t v

a si p̄scium⁹: ꝛ nō fugim⁹ ꝛ vos patimini q̄ hoc scitis.

ꝛ cū apud vos essem⁹: p̄dicebamus vobis passu

partim.

ros nos tribulationes: sicut ꝛ factum ē ꝛ scitis. x y

a quia ꝛ nos passi sumus ne p nobis terreamini: non soluꝫ ꝓpter alia que superius dixi. b nescire quid ageretur apud vos.

c timotheum creatum ab apostolo episcopum.

Propterea ꝛ ego ampli⁹ nō sustinēs: misi ad cog z a

a hoc de infirmis timendū. b deceperit. c diabolus. cuius officium est temptare.

noscēdū fidē vr̄am: ne forte tētauerit vos is qui b

ne. a quicq̄d hucusq̄ fecistis.

misi ad cognoscendum fidem vestram.

tentat: et inanis fiat labor vester. Nūc aūt veni c d

ente timotheo ad nos a vobis et annūciāte no e

a in aduersis. b q̄ nec p vr̄is nec p nr̄is tribulationib⁹ moti estis a fide et charitate. q̄ p tribulationib⁹ non viluimus.

bis fidem ꝛ charitatē vestram: ꝛ quia memoriā f g

vobis vtilem. vos.

nostri habetis bonam: semp desiderantes nos h

a p exemplo: vel vt de vobis gratularemur. b desideram⁹ videre.

c videre: sicut ꝛ nos quoq̄ vos: ideo ꝯsolati sum⁹ i

pro. penuria.

fratres in vobis: i omni necessitate ꝛ tribulatiōe k l

a quam audiuimus firmā vel p vestram fidem iuro. b consolati.

c in hac miseria. d quasi in celo essemus.

nostra per fidem vestram: quoniam nunc viui m

a recti et firmi. in fide domini. b consolati sumus nam adeo q̄ non dignas grates agere possumus: et hoc est.

f mus si vos statis in domino. Quam enim gra n o

p tanto beneficio.

tiarūactionē possumus deo retribuere p vobis

nos positi. q̄ d nō cito trāsit. stātes. in bn̄placito dei.

in omni gaudio quo gaudemus ꝓpter vos ante

q̄ ante.

dominum deum nostrum: nocte ac die abundā

qꝛ modo plus posset addere.

tius orantes vt videamus faciem vestrā ꝛ com p

a q̄ olim non potuimus: qꝛ eratis paruuli. nos oram⁹.

pleamus ea que desunt fidei vestre. Ip̄e autem q

a qui potest. b qui vult bonum. c per quē omnia facit pater.

d faciat directam et ab impedimentis liberā. r

de⁹ ꝛ pater nr̄ ꝛ domin⁹ iesus xp̄s dirigat viā no s t

strū dei in euā. xp̄i. i. in p̄dicatiōe euāgelij. q Ad cōfirmādos vos. i oī bono. r Et exhor. p fi. vr̄a. stabilienda. s Ut nemo moueatur ab ea in tribulationib⁹ istis. q̄ nobis et vobis superuenerūt a fidei aduersarijs. t Ip̄i eni scitis q̄ i h̄ positi sum⁹. i. dispositi a xp̄o dicēte Joh. xvj. ca. Uenit hora vt ois q̄ interficit vos arbitretur obsequiuꝫ se p̄stare deo. ꝛ subdit q̄re debebāt h̄ scire. d. v Nā ꝛc. et patz. x Sic ꝛ factū ē. in vobis. y Et scit̄. etiā de vobis. z Propterea ꝛ ego ꝛc. aliquā dilationē. a Misi ad co. ꝛc. p certū nunciū ꝛ fidelē. b Ne forte tenta. ꝛc. i. diabol⁹ q̄ semp nitit̄ p tētationes suas bonos subuertē. c Et inanis fiat la. noster. si vos subuerterit: qđ absit. d Nūc aūt. Hic ꝯn̄r ponit̄ vtilitas reuersiōis cum dr̄: Nūc autē veniēte timotheo ꝛc. expleto suo ministerio. e Et annūciāte nobis fidē vestrā. stabilē. f Et charitatē. accēsaꝫ ad p̄ficiēdū in meli⁹. g Et qꝛ memoriam ꝛc. orādo p nobis. h Semper desi. ꝛc. eo q̄ ista supplē sperām⁹ audire i reditu ei⁹. i Ideo ꝯsolati sum⁹. tam̄ spe. k In vob̄. i. p bono qđ speramus audire de vobis. l In oī necessita. ꝛc. ita q̄ ois tribulatio ꝛ angustia in nobis supueniens diminuit̄ ꝓpter bonum fidei vestre qđ speram⁹ audire. m Quoniā nūc viuimus: id ē quasi de morte ad vitaꝫ suscitati sum⁹. n Si vos statis in dn̄o. imobiles ꝛ firmi nec sufficeremus ad reddendū gratias deo de tanto bono. iō subdit̄: o Quā enī gratiarūactionem ꝛc. et patet littera vsq̄ ibi: p Et compleamus ea que desunt fidei vestre. lꝫ haberent noticiam fidei q̄tuꝫ ad ea que sunt ad salutē necessaria. tamen ad magnū eorum p̄fectum cederet si apostol⁹ venire posset ad mag̃ explicādum aliqua que non potuit eis ad plenuꝫ dicere quādo fuit p̄sens cuꝫ eis: quia fuit cōpulsus exire ꝓpter cōmotioneꝫ ciuitatis: vt habetur Act̄. xvij. q Ip̄e aūt. Hic ꝯn̄r ponit̄ apl̄i dep̄catio p thessalonicēsib⁹: vt de⁹ sua grā suppleat qđ ip̄e facere nō poterat. iđo dic̄: Ip̄e aūt de⁹. omniū p creationē. r Et pr̄ nr̄. s. fideliū specialiter p grē adoptionem. s Et dn̄s nr̄ iesus xp̄s. qui est mediator dei ꝛ hominū. t Dirigat vitā nostraꝫ ad vos. remouēdo impedimenta a sathana procurata.

Uos aūt

a Sine q̄re. Ne vos de malis cōgramini: vl̄ ita i nocētes: ne q̄s d̄ vobis possit conq̄ri: vt sit̄ etiā. b In sāctitate: id ē v̄tutū ꝯsum, mationē: p h̄ exi stētes an̄ deū: nō ad aspect⁹ hoiꝫ. Ca. IIII

D E cetero. q̄. Hactenus patiētiā p̄fectis i sua vl̄ illorum tribulatiōe sua sit: nūc minorib⁹ ꝯ mundicia suadet exhortās eos ad ꝯtinētiā. b Rogamus ꝛ. Haymo. Cōsuetudo est apl̄i vt v̄ba duplicet vl̄ triplicet vnū habētia intellectū. Et placere. Ille enī placet deo q̄ fidē rectā quā habet executiōe v̄tutuꝫ ꝛ p̄fecte operationis decorat. Al̄. b Sic et ambuletis vt abū. ma. Et ē ordo. Rogam⁹. subaudi vt ambulet̄. c Que admodū ac. Audiēdo ꝛ itelligēdo a nob. i. a me et siluano. Quomō vos opor. ābu. ꝛ pla. d. sicut ꝛ am. Recte ꝯuersādo. Et rogam⁹. Ut abū. ma. h̄ n̄ mutat̄. Ut sci. et vnusq̄sq̄ ꝛc. Haymo. Ita ab illicit̄ abstinete vt nec licit̄ abutamini. Sꝫ q̄sq̄ Suū vas. i. vx̄. ore possideat dominādo. In sct̄ī. abstinēdo in fest̄. Hono. re. n̄ turpit̄ vtendo. Qui etiā dedit spi. su. Ad hoc peragē da dedit vob̄ sp̄iritū: ne ḡ tn̄ adiutorē spernatis q̄ in corpe s̄bdito petis non hitat. Al̄ vob̄ apl̄is vt maior esset auctoritas predicādi: et arguendi. p Operā det̄. Quasi difficile ē dimittere cōsuetudinem: sed cogite vos.

Et ope.

a veniendi. b siue venerimus siue non. c in numero fidelium et virtutum.

strum ad vos. Uos autem dn̄s multipli a

vel veritate.

cet: ꝛ abūdare faciat charitatem vr̄am in b c

inter vos. etiā inimicos. ita p̄fecte. accepistis. abundam⁹ in charitate.

inuicē ꝛ in oēs: quēadmodū ꝛ nos in vo d

ad hoc. vt sitis.

a bis ad cōfirmāda corda vestra sine q̄rela e f

i. in beneplacito dei.

b in sanctitate antē deū et patrem nostrum g

a positi mēte in aduentu: vel vsq̄ in aduentū.

in aduentū dn̄i nostri iesu christi cum om h

sicut faciūt oēs sancti vel in aduētu cū sanct̄ cū q̄b⁹ veniet.

nibus sanctis eius amen. Ca. IIII i

a qꝛ abundamus i vobis charitate.

b vt. s. ambuletis ita vt etiā abundetis magis ꝛ

D E cetero ḡ fratres rogam⁹ vos ꝛ k

crescatis. si cum amatis.

e obsecram⁹ in dn̄o iesu: vt quēad l

scꝫ.

f moduꝫ accepistis a nobis: quō vos opor m

a in his sine q̄bus nō ē salus. viuere vite cursum dirigere.

b in his q̄ cōsilio p̄fectionis adduntur.

g h teat ambulare ꝛ placere deō: sic ꝛ ambu n o

perseuerando in bono vt abunde.

ideo moneo ambulare et placere: scitis enī.

i letis: vt abundetis magis. Scitis enim p

a i. q̄ honesta: q̄ vtilia. b omnib⁹ ostensa. c auctorē ipse cōmendat ea.

que p̄cepta dederim vobis per dn̄m iesuꝫ q

a vere bona. b quasi qua vult qđ vobis ꝓdest: non ipsi.

c vt vos sanctificetis bn̄ operando.

† Hec ē ei volūtas dei sāctificatio vestra: r s

a q̄si lōge remoti. b q̄ estis xp̄i. c carnali ꝛ sp̄ūali.

k vt abstineatis vos a fornicatione: vt sciat t v

a corpus vas anime. b coercendo.

l m vnusq̄sq̄ vestrū vas suū possidere in san x y

a virtutū. b ne inhonoret̄ turpitudine aliqua. c vt nec saltē sit desideriū qđ passio et lesio anime.

n ctificatiōe ꝛ honore: nō i passiōe desiderij z

q̄b⁹ siles esse nō debetis. ideo etiā hec p̄cepta dedi.

sicut ꝛ gētes q̄ ignorāt deum. Et ne quis a b

a violētia. b dolo. c priuato vxore vel quolibet.

supgrediatur: neq̄ circūueniat i negocio c

fratrē suū: quoniaꝫ vindex est dn̄s de his d

a fornicatione adulterio desiderio vel fraude. b testimonio scripturaꝝ ꝓbauimus.

oīb⁹: sicut p̄diximus vob̄ et testificati sum⁹. e f

a ideo etiā ab his abstinēdū. vt imūdicie seruiam⁹.

Non enī vocauit nos de⁹ i imūdiciā: sꝫ i g h

a vt sācte viuam⁹. b et qꝛ deus vocauit nō i imūdicia.

que p̄diximus.

sanctificatiōeꝫ. Itaq̄ q̄ hec spernit: nō ho i k

solum. cuius p̄cepta sunt.

o minē spernit s; deū: qui etiaꝫ dedit spiritū l m

contra cuius auctoritatem non ē tutum agi.

de his fuit opus vt scriberem vobis.

suū sanctū in nobis. De charitate aūt fra n

ternitatis: nō necesse habuim⁹ scribere vo o

a non ē necesse scribere quia scitis ipsi. b p̄cepto ipsi⁹ xp̄i vel p inspirationē vel p effectum qꝛ ipse misertus nr̄i.

c mādatum do vobis vt diligatis inuicem.

bis. Ipsi enim vos a deo didicistis: vt di

ꝛ qꝛ facitis. opus dilectionis.

ligatis inuicem. Etenī illud facitis in oēs

qui sunt. quasi: facitis: sꝫ tn̄.

fratres: in vniuersa macedonia. Rogam⁹ p

in charitate.

p vos aūt frēs vt abūdetis magis: et operā q

a Uos āt mul. numero ꝛ merito. b Et abū. fa. cha. q̄ crescēte crescunt alie v̄tutes infuse. c In inuicē. charitatiue mutue subueniendo. d Et nos i vob̄. abūdam⁹ charitate. e Ad cōfir. corda ve. i morib⁹ ꝛ in fide: vt sitis f Sine q̄re. i. sine rep̄hēsione aliq̄. g In sanctitate an̄ deū. i. in sāctitate vera et nō simulata q̄ ē coram hoīb⁹ tm̄. h In aduētu ꝛc. in aduētu ei⁹ ad finale iudiciū sitis de numero ꝛ ꝯsortio sāctoꝝ. ꝛ subdit̄: i Amē. ad ꝯfirmationeꝫ p̄cedētium.

k D E cetero. Hic icipit tertia Ca. IIII ps p̄ncipalis i q̄ reddit thessalonicēses dociles: eos de morib⁹ informādo: ꝛ de defectib⁹ corrigēdo. Licꝫ enī cōitas eoꝝ esset sācta: tn̄ ibi erāt aliq̄ de fratrib⁹ corrigēdi ꝛ specialiter de q̄ttuor. ꝛ s̄m h̄ p̄sens ca. in q̄ttuor ptes diuidit̄: q̄ patebūt ꝓseq̄ndo. Circa p̄muꝫ sciendū q̄ gētiles reputabāt fornicationē simplicem eē licitā. ꝛ ideo ꝓpt̄ ꝯsuetudinē p̄stinā aliqui de gētilitate ꝯuersi erant adhuc fornicarij: ꝓpt̄ qđ apl̄s corrigit h̄ vitiū ad v̄tutē oppositā inducēdo. d. De cetero ḡ frēs rogamus vos ꝛ obsecramus. i. p rē sacrā adiuramus: qđ debet pl⁹ vos mouere q̄ simplex dep̄catio nr̄a. l Ut quēad modū ꝛc. v̄bo ꝛ exēplo. m Quō opor. vos ambu. i via morū. n Et placē deo: caste ꝛ mūde viuēdo. o Sic ꝛ ambulet̄ ꝛc. i his semp p̄ficiēdo. p Scitis enī. i. scire debet̄. q Que p̄cepta dederim ꝛc. i. de mādato ip̄i⁹. cui simpliciter est obediēdū. r Hec ē enī voluntas dei. ei⁹ mādato exp̄ssa. s Sāctificatio vr̄a. i. emūdatio a carnalib⁹ peccatis. t Ut abstineatis ꝛc. tāq̄ a deo ꝓhibita: ad eaꝫ enī seq̄t̄ incertitudo ꝓlis ex vago ꝯcubitu q̄ est directe ꝯ bonum humane nature: pater enim debet filijs nutrimentū ꝛ documētū: aliter nō bn̄ possūt stare: nullus aūt sollicit⁹ ē de talib⁹ circa ꝓlem sibi incertaꝫ. v Ut sciat vnusquisq̄ vas suū. i. corp⁹ ꝓpriū qđ vas dr̄ eo q̄ in ip̄o formato p naturaꝫ: aīa a deo infundit̄ p creationē. x Possidere. pmanēter. y In sāctificatiōe ꝛ ho. corp⁹ enī in fornicationē deditū dehonorat̄: qꝛ bestiale efficit̄. ps̄. xlviij. Homo cum i honore esset nō intellexit ꝛc. z Nō i passione desiderij. i. nō sequendo passionē ꝯcupiscētie venereoꝝ q̄ est nimis vehemens. a Sic ꝛ gētes ꝛc. supple sequunt̄ eam credentes fornicationē simplicē esse licitam. b Et ne q̄s. Hic incipit ps scđa in q̄ corrigit cupiditat̄ vitiū inducēs ad oppositūꝫ. Et p̄mo ponit hāc iductionē. scđo quādā excusationē. ibi: De charitate. Circa p̄mū dicit: Et ne q̄s supgrediat̄: opprimēdo ꝓximū vt ab eo extorqueat iniuste possessionē suam vel rem aliaꝫ. c Neq̄ circūueniat. ip̄m decipiēdo vel illaqueādo debitis p vsuras vel p mercatiōes malas ꝛ ꝯsilia. d Qm̄ vindex ē ꝛc. grauiter puniēdo. e Sicut p̄dixim⁹ vobis. apud vos existētes. f Et testificati sum⁹. i. p testimoniū scripturaꝝ ostendim⁹. g Nō enī vo. nos ꝛc. i. vt seruiam⁹ immūdicie peccati cuiuscūq̄. h Sꝫ i sāctificatione. i. vt viuamus sancte. i Itaq̄ q̄ hic spernit. q̄ p̄dixi. k Non hoiem spernit. tm̄: l Sꝫ deū. cui⁹ sunt mādata. m Qui etiaꝫ dedit ꝛc. in adiutoriū ipletiōis mādatoꝝ suorū. n De charita. aūt fraternitatis. Hic ponit excusationē suā scribēdi. s. thessalonicēsib⁹ de opibus pietatis. d. De charitate aūt fraternitat̄. i. de opib⁹ pietatis ad paupes fideles. o Nō neces. ha. scribere ꝛc. qꝛ thessalonicēses diligenter exercebāt talia: nec istud obuiat ei quod predictum ē de correctione pietatis: qꝛ frequēter inueniunt̄ aliqui exercētes vsuras et mercatiōes malas: q̄ tn̄ erga paupes faciunt opa pietatis. p Rogam⁹ aūt. Hec ē tertia ps p̄ncipalis hui⁹ ca. i q̄ corrigit ociosos ꝛ vagabūdos. d. Rogamus aūt vos fratres vt abundetis mag̃: i operibus bonis. q Et operam detis: id est diligentiam adhibeatis.

Ut quiet

A

† Ro. 12. a Eph. 5. d 22. q. 4. c. vnusq̄sq̄.

B

† Job. 15. b 1. Job. 4. c

C

Universidad ... Biblioteca

a ſ a curioſitate. b ſ dimiſſis alienis qd vobis vi
le ē i emēdatiōe vite vr̄e ⁊ opus manuū facite qd
adiuuat quietos eē: hoc eni malū ex ocio venit.

detis ut q̄eti ſitis: ⁊ vt vēſtrū ne/ a b
a gociū agatl: et operemini mani/ c
bus vr̄is ſicut p̄cepim⁹ vob: et vt d
honeſte ambuletl ad eos q̄ foris
b ſūt: ⁊ nulli⁹ aliq̄d deſideretl. † No e f

a ſ nō ſolū hoc volum⁹ vos ſcire ſed etiam.

lūm⁹ aūt vos ignorare fratres d̄

a ſ q̄ q̄ſi de ſono itegri ſurgēt. ſ iā. ſ .i. mortuis
b ſ incōſolabiliter de morte amicoꝝ.

c d dormiētib⁹ vt nō ꝯtriſtēmini ſic ⁊ g h

a ſ infideles. b ſ reſurrectionis.
c ſ quaſi nō incōſolabiliter deberis cōtriſtari.

ceteri qui ſpēm nō habēt. Si ēni i

ſ hoc videt obeſſe reſurrectioni.

credim⁹ q̄ ieſus mortu⁹ ē ⁊ reſurre

ſ debem⁹ credere q̄. a ſ vel in ieſu.

e f g xit: ita ⁊ de⁹ eoſ q̄ dormiert p̄ ieſū k l

a ſ non ſolū ſuſcitabit. b ſ vt ſint cū eo imorta m
les in eadem beatitudine.

adducet cū eō. Hoc eni vob dici/ n o

a ſ hoc deus nos docuit.

a mus in v̄bō dn̄i: q: nos q̄ viuim⁹ a b

ſ omnibus p̄cedentibus ſanctis.

qui reſidui ſumus i aduentu do/

ſ in reſurrectione.

mini: non p̄ueniem⁹ eos qui dor c d

ſ longo tpe. a ſ nā potius mortui reſurgēt pri
mi qd poterit facere qui dn̄s eſt.

b mierunt. Quōniā ipſe dominus e

ſ imperio. a ſ ſurgite mortui. b ſ vel angeloꝝ.

in iuſſu ēt in voce archāngeli et f g

ſ vox erit quaſi tube ſuos excitās. a ſ localiter
vel de occulto.

c d i tuba dei deſcēdet d̄ cęlō: † ⁊ mor h i k

ſ qui interim quieſcunt.

tui qui i chriſto ſunt reſurgēt pri

a ſ illi de nobis q̄ viui erūt ⁊ reſidui antichriſto.

e mi. Deinde nōs qui viuimus q̄

a ſ in ipſo raptu erit mors et reſurrectio.
ſ ab angelis.

relinquimur ſimul rāpiemur cū l
f illis in nubibus obuiam chriſto m

ſ immortales facti.

in aera: ⁊ ſic ſemper cū domino n o

a ſ q: oēs reſurgem⁹ ⁊ cū xp̄o erim⁹. b ſ alter al
terum de morte amicorum.

g erimus. Itāq̄ conſolamini inūi/ p
cem in verbis iſtis.

ſ de reſurrectiōe indiguiſt. vt ſcri/

h D E temporibus Ca. V q
berem vobis.

i autē ⁊ momētis nō indi r

ſ q: nihil aliud ſcriberē niſi q̄ ſcit .ſ. eā futurū.

getis vt ſcribam⁹ vobis. † Ipi eī s

...⁊ felicem reſuſcitādi: ⁊ hoc ē quod dicit: Itaq̄ ꝯſolamini ⁊c. de reſurrectiōe fidelium predictis.

In ca. iiij. vbi dicit in poſtil. Et ſciat vnuſquiſq̄ vas ſuum poſſidere.

Additio. j. Hoc qd d̄r: Ut ſciat vnuſquiſq̄ vas ſuum ⁊c. ſm Glo. pōt exponi aliter .ſ. q̄ nō ſolū ab illicito q̄s abſtineat ſ nec licito abutat: ſꝫ ſciat vnuſquiſq̄ poſſidere vas ſuū .i. vxorē ſuam in ſācti ficatione .ſ. vt nō turpiter abutēdo eam poſſideat.

In eo. ca. vbi d̄r in poſtil. Rogam⁹ aūt vos fratres vt abūdetis magis.

Additio. ij. In hoc qd dicitur: Ut abūdetis magis ⁊c. intelligit q̄ lꝫ facerent opera dilectiōis bona poſſent tamē facere meliora ad que rogat vt operam dent: quia difficile eſt dimittere conſuetudinē. et qd ſequitur: Ut quieti ſitis ⁊ vt veſtrum negociū agatis: intelligit dimiſſis aliēs. qui enim circa aliena multuꝫ occupatur neceſſe eſt vt ſit inquietus velut p̄pria negocia negliget.

Ca. V

D E temporib⁹. Poſtq̄ apoſtol⁹ reddit theſſalonicenſes beniuolos ⁊ dociles. hic ꝯſequenter oſtendit eos cautos. Circa qd ſciendū q̄ cautela maxīe requirit circa illa de quib⁹ certū eſt q̄ veniēt: cuꝫ tñ hora veniēdi eſt ſimpliciter ignota. ſic autem eſt de die iudicij. ſm q̄ dicit Matth. ...

a inquirēdo scripturas. b nō p̄ ēe dici sed q: tūc omnia aperta. adventus.

a b diligenter scitis: quia dies dñi si a b

ita laterer. sicut fur: q: incautus.

c cut fur ī nocte ita veniet. Cū eni c

a carnales. b nūc in p̄senti. de futuro. est.

c subitanea p̄ditio diei iudicij. subitus.

dixerint pax ꝛ securitas: tūnc re/ d

a ita grauis ꝛ subit⁹

pētin⁹ eis supueniet iterit⁹ sicut

q̄ tandē euadit: s; illi non.

dolor i vtero habētis: ꝛ nō effu/

a illis erit improuisus dies dñi: s; vobis nō.

giēt. Uos autē fratres nō estis ī e

ignorantie. ita.

tenebris: vt vos dies illa tāq̄ fur f g

ad mortem eternam.

d cōprehendat. Oēs enim vos filij h

a fidei. b virtutū p̄ q̄s bona opant. c vel non estis. d ne q̄s putet partim posse esse diei: partim noctis.

e luc estis ꝛ filij diei. Nōn sumus i k

a q: nō noctis.

noctis neq; tenebrarum. Igitur l m

cōmonet ne securi de xp̄o negligēter agamus.

a carnalib⁹ dediti.

non dormiamus sicut ꝛ ceteri: s; n o

vigilemus ꝛ sobrij sim⁹. Qui eni p q

dormiunt nocte dormiūt: et qui r s

a illi p̄ noctem.

ebrij sunt nocte ebrij suut. † Nōs t v

a 𝔨 tutib⁹ lucētes. b nō solū vigilem⁹ sed.

autez qui diei sumus sobrij sim⁹:

p̄ hoc. ecce facultas.

f induti loricam fidei ꝛ charitat: x y

a p̄ spem veniem⁹ ad salutē. n̄ eni posuit nos deus i spe vt habeam⁹ irā s; acq̄ram⁹ salutē bñ operando.

et galeam spēm salutis: quoniaz z a

a penam eternam.

non posuit nos deus in irāz: sed b

nō eni ociosis dabit salus. et hoc.

in acquisitionem salutis p̄ domi c

sine quo nec spes nec aliud nos iuuaret.

nū nostrū iesū christū q̄ mortuus

in carne viuamus.

est p̄ nobis: vt siue vigilem⁹ siue d e

a mortui fuerimus. b ad similitudinē eius coniuncti ei.

dormiam⁹ simul cū illo viuam⁹. f

a q: hec spes ē nob. i hac miseria b alij alios de morte suo; dolētes. vos. c nescientes.

Propt qd̄ ɔsolami iuicē: ꝛ edificā a b

alt⁹ aliū vt tñ nō min⁹ q̄; mō faciatis. a h facere cōes: vos aūt minores

te alterutrū sicut et faciat. Roga c d

a et si subditi. b ostendatis vos nosse.

mus autē vos fratres vt noueri/

in regimine vestri et doctria.

tis eos qui laborant inter vos ꝛ

ordinatione domini.

presunt vobis in domino et mo/ e

a vt pares ad recta. b ita noueritis. c vult vt ex charitate honorēt p̄sbyteros

a nent vos vt habeatis illos abun

a et si grauiter increpāt: vel puniūt scientes hoc exigere op⁹ cor; pacē habere cū eis.

danti⁹ i charitate: ꝛ propt opus f

b illorū pacem habete cum eis. Ro g h

a plaros. b tñ. c Aug⁹. A quo qui cessat ne p̄dat qd̄ illi dare solebāt mercēnari⁹ est.

gamus aūt vos fratres: corripite

curiosos gyrouagos. cōtra aduersa. vl' de

inquietos: consolamini pusillani i k

sperātes p̄ peto. a vt medici ad sanādū. b ī fide. c si in hoc officio aliqd inferē.

mes: suscipite infirmos: patien/ l m

a non solū patimini nec bonū p̄ malo subtrahatis vt negligatis corripere.

tes estote ad omnes. Uidēte ne n

c quis malū p̄ malo alicui reddat:

in p̄speris vel aduersis. vtile est.

sed semper quod bonum est secta o

a etiam non credentes. b quicquid vobis fiat. non modo patiamini: sed etiam.

d mini in inuicē ꝛ in omnēs. † Sēm p q

vñ alibi: i tribulatiōe gaudētes. a certar; horar;. et p̄ p̄sequētib⁹. et de aduersis. deo h omnia facere.

c per gaudete: sine intermissione r

s t v

orate: in omnib⁹ grās agite. Hec

a q̄ hoc docuit p̄ xp̄m. b p̄ xp̄m h vobis.

f est voluntas dei in christo iesu in

maioribus et minoribus.

g omnibus vobis. † Spiritum no/ x

a vel grām celare nolite. mal' opib⁹ excludere. si q̄s dicta p̄phar; explanat: et ad edificationē p̄dicat nolite despicere. b ecce q̄d dixit spūm.

lite extinguere: p̄phetias nolite y z

a p̄banda certa eni discussione egent.

a ab omni re q̄ spēm mali p̄tēdit vt a praua ex positiōe. si q̄d spēm mali p̄tēdit: et si nō sit malū nolite p̄cipitanter agere.

te spernere. † Omnia autē proba a

h te quod bonuz est tenete: † ab om b c

i ni specie mala abstinete vos. Ipe d

a qui pōt inq̄etudinē remouere. dator.

autē deus pacis sctificet vos per e

q̄ docui. a de q̄ alibi: Renouami spū mētis vestre: q̄ spūs ē mēs q̄ seruit legi dei.

k l oia: vt integer spūs vester ꝛ aia f

m a et si nō sine peto: in multis ei offēdim⁹ oēs.

n o ꝛ corp⁹ sine querela in aduentu g

Universitäts Bibliothek

dñi nři iesu xpi seruet. Fidel' ē qui
vocauit vos: q̇ et faciet. Fres ora
te p nobis. Salutate fratres om
nes in osculo sācto. Adiuro vos
per dominū: vt legatur epistola
hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia domini nři iesu xpi vobi-
scum. Amen.

Epła ad thessalonicēses pma
finit: Argumētū i scdaȝ incipit.

A thessalonicēses secun
dā scribit epłaȝ aplus: ⁊
notū facit eis de tēpib⁹
nouissimis: et de aduersarij deie-
ctione. Scribit hanc epistolaȝ ab
athenis per titū diaconē et one-
simū acolytum.

Argumētū finit: Epła pauli
ad thessalonicēses scda incipit.

Ca. I

Paulus ⁊ siluan⁹ ⁊ timo-
the⁹ ecclię thessa
lonicēsiū in deo
patre nostro et
dño nostro iesu
xpo. Gra vob ⁊ pax a deo pře nřo
⁊ dño iesu christo. Grātias agere
debemus deo semper pro vobis
fratres ita vt dignum est. Quo-
niam supercrescit fides vestra: et
abūdat charitas vniuscuiusq; ve
strum in inuicem: ita vt ⁊ nosipsi
in vobis gloriemur i ecclēsijs dei:

pro paticētia vřa ⁊ fidē in oibus
psecutionibus vestris ⁊ tribula-
tionibus quas sustinet: in exem-
pluȝ iusti iudicij dei: vt digni ha-
beamini in rēgno dei: pro quo ⁊
patimini: si tamēn iustū est apud
deū retribuere tribulationeȝ his
qui vos tribulāt: ⁊ vobis qui tri
bulamini requiem nobiscū in re-
uelatiōe domini iesu dē celo cūm
angelis virtutis ei⁹ i flāma ignis
dātis vindictā his qui non noue
runt deum: ⁊ qui non obediunt
euāgelio domini nostri iesu chri-
sti. Qui penās dabūt in interitu
eternas ā facie dōmini ⁊ a gloria
virtutis ei⁹: cūm venerit glorifi-
cari in sanctis ei⁹: ⁊ admirabilis
fieri in ōmnibus qui crediderūt:
quia testimonium nostrum credi
tum est super vos in die illo. In
quo oramus etiā semper pro vo-
bis vt dignet vos vocatiōe sua
de⁹ noster: ⁊ impleāt ōmnem vo
luntatem sue bonitatis: ⁊ op⁹ fi-
dei in virtute vt clarificet nomē
dñi nostri iesu christi in vobis: et
vos in illo fm grātiā dei nostri ⁊
domini iesu christi.

Capitulum: II

Rogamus autē vos fra-
tres per aduentuȝ domini nostri

a ſ p aduētū. b ſ omniū ſanctoꝝ. ſ ſi vultis eſ ſe in ea. ſ venture.

a ieſu chriſti et noſtre congregatio

a ſ tendētis: b ſ xp̄m vt ad corpus aquile vel in identitatē vt mēte et corpore viuam⁹: q̄ mō in di / uerſū redun⁹ ſ q̄d. ſ nec parū recubetis.

a nis in ipſum: vt non cito moueā / b

a ſ puro intellectu. b ſ q. p vicino periculo .i. q̄ſi inſtet dies domini.

mini a veſtro ſenſū neq̧ terreāmi c

a ſ alicui⁹ pſeudo apl'i q̄ hoc exponat de ſcripturī.

b ni: neq̧ per ſpiritum: neq̧ per ſer d e

c monem: neq̧ per epiſtolam tan / f

a ſ ſub noie meo miſſā. b ſ nō quinvelit illos pa

d q̄ per nos miſſam: quaſi inſtet di g

ratos eſſe. a ſ quid per ſingula.

es domini. † Ne quis vos ſeducat h

a ſ alio etiā a p̄dictī. b ſ ſ; n̄ inſtet dies dn̄i niſi pri us gētes a romāo diſcedāt iperio: nō ꝙ ſtari poſt.

e f vllo modo. † Quoniam niſi vene i

ſ vel diſſenſio. ſ niſi.

rit diſceſſio primum: et reuelatus k

a ſ cui⁹ iā ſpēs p̄cedit. ſ nō de⁹. ſ tot⁹ b ſ ſeru⁹ et ſōs. c ſ diaboli q̄ perdidit homines: vel ꝙ ipſe perdendus et alios perdens.

g fuerit homo peccati filius perdi / l m

a ſ xp̄o ⁊ mēbris eius. ſ vn̄ antichriſt⁹ dicit.

tionis: qui aduerſatur et extolli / n

a ſ effert ſe. b ſ vel falſa opīone vt dij gentiū vt beneficij gratia vt ſancti.

tur ſupra omne quod dicitur de / o

a ſ vt deus trinitas. b ſ vel in templū. ſ .i. in eccl'ia. vl' in tēplo a romāis deſtructo: qd̄ tūc iudei reedificabunt.

h us aut quod colitur: ita vt i tēm / p q

i plo dei ſedeat: oſtendēs ſe tanq̄

a ſ ita deberis credere: q: idem olim dixi.

ſit deus. Nonne retinetī ꝙ cū ad r

a ſ de aduētu antichriſti et de die iudicij.

huc eſſem apud vos hec dicebaȝ

a ſ hoc retinetis. b ſ q̄d ſit in cā more ei⁹. ſ ſcȝ ꝙ nōdū eſt diſceſſio.

k vob? Et nūc q̄d detineat ſcitis: s t

a ſ ita tū. ſ manifeſt⁹ fiat. b ſ ſibi cōgruo vt de us diſpoſuit. ſ .ſ. poſt q̄ fuerit diſceſſio. ſ ſuo tpe reuelabit: q: iā nō in ſuo ſecreta iniq̄tas opatī .i. ma li et ficti qui ſunt in eccl'ia.

a vt reuelet in ſuo tpe. Nam myſte / a b c

a ſ hoc reſtat.

riū iā opatur iniq̄tatis: tātūȝ vt q̄ d e f

a ſ iperat. ſ romanū imperiū vel fidem.

b c d tenet nūc teneat: donec de medio g

ſ parata ſede. a ſ māifeſtabit. b ſ antixp̄s. ſ q̄ nec mō nec tūc ē timēdus: q: ſequit quē do. ⁊c.

fiat. † Et tūc reuelabit ille iniquus h

ſ precepto virtute.

e quē dn̄s ieſus interficiet ſpū oris ſui: i

a ſ dicēs: Ite maledicti in ignē eternū. ſ cū cum omnib⁹ mēbris in claro aduētu ſuo. ſ .ſ. antixp̄i.

et deſtruet illuſtratiōe aduēt⁹ ſui: k l

a ſ q: diabolo inſtigāte totū faciet: nō tū ſine ſenſu vt frenetici qui culpā nō hn̄t de malis.

eū cui⁹ eſt aduent⁹ ſm operationē m

a ſ hūane poteſtatis ⁊ diuitiaꝝ. b ſ minorib⁹.

ſathane in omni virtute et ſignis n

ſ maiorib⁹. a ſ q: p magnā artē non veram: ſed per fantaſiam deludet homines: ſicut ſimō magus quendā qui ſe eū occidere putās arietē decollauit. ſ q: mendaciū cōfirmat eum .ſ. eſſe deum.

f et p̄digijs mendacib⁹ ⁊ in omni ſe o

a ſ minis blādicijs ⁊ oib⁹ modis. b ſ q̄ pditioni dediti ſunt.

ductiōne iniquitatis: his qui pe / p

ſ .i. ideo. a ſ .i. xp̄m qui charitatē omnib⁹ oſtēdit b ſ .i. xp̄i in quo implentur promiſſa.

reunt: eo ꝙ charitatē veritatis nō q r

a ſ qua recepta ſaluarent. b ſ q: nō receperūt ve

g receperunt vt ſalui fierent. Ideo s t

ritatē. a ſ pmittet vēire ad eos. b ſ cū q̄ ē ipa ma licia: par oīs malic'e et iniquitatis.

mittet ill' de⁹ operationeȝ erroris v x y

a ſ ꝙ antichriſtus deus ſit. b ſ tandē aperte: in / terim occulte.

vt credat mēdacio: vt iudicent oēs z

ſ xp̄o qui vere deus.

qui nō crediderūt veritati: ſed cō /

a ſ antichriſto. b ſ de illis ita: vos autem venietis ad ſalutē: q: recepiſtis veritatē. vnde gratias agi / mus deo. et hoc ē qd̄ ait: nos autem.

ſenſerunt iniquitati. Nos autē de a

bemus gratias agere ſemper deo

pro vobis fratres dilecti a deo: ꝙ b

ſ ab eterno. ſ et vos. ſ fidei. ſ eternam.

h elegerit nos deus primitias in ſa c

ſ poſitos. ſ qui in baptiſmate ſcificat.

lutē in ſanctificationem ſpiritus ⁊ d e

ſ xp̄i. a ſ fide ſicut gratis elegit vos ab eterno: ita et gratis voca. ſ per quid ad fidē venerint ſub dit.

in fide veritatī: in q̄ua ⁊ vocauit f g

ſ auerſos. a ſ vt per fidem acquiratis gl'iam.

i vos per euangeliū noſtrum in ac / h

ſ quam chriſtus habet.

quiſitionem glorie domini noſtri

ſ q: hec bona ſūt vobis et nō iſtat dies dn̄i. a ſ i fide. ſ immobiles. ſ et vt ſteris.

ieſu chriſti. Itaq̧ ff̄es ſtāte ⁊ tene i k

a ſ a nobis. ſ vſq̧ ad intellectum.

te traditiōes quas didiciſtī ſiue p l

a ſ p̄ſentē. ſ ego moneo ſed.

ſermonē ſiue p ep'laȝ nr̄am. Ipē āt m n

dominus noſter ieſus chriſtus et

ſ potētia q̄ creator ē vniuerſoꝝ. a ſ affectu dulce dine charitatī. b ſ dādo filiū p nobis.

k de⁹ ⁊ pāt noſter q̄ dilexit nos: ⁊ de

a ſ xp̄m circa miſerias ſeli ⁊ in futuro. b ſ .ſ. ꝙ de celis ipſo ad patriā venim⁹.

dit ꝯſolātionē eternā ⁊ ſpē bonaȝ

in gratia exhōrtet cōrda vr̄a: ꝛ cōfir-
met in oī ope ꝛ sermōe bono. Ca. III

O

E cetero fr̄es orate ꝑ nobis: vt
sermō domini currat ꝛ clarifice-
tur: sicut ꝛ apud vos: ꝛ vt liberemur ab
importunis ꝛ malis hoīb᷒. Nō enī oīm
est fides. Fidelis autē deus est q̄ confir-
mabit vos et custodiet a malo. Confidi-
mus aūt de vob̄ fr̄es ī dn̄o: qm̄ q̄cūq̄ p̄-
cipimus et facitis et facietis. Domin᷒
autem dirigāt cōrda vestra in chāritate
dei et patientia christi. †Denunciamus
autē vobis fratres in nomie dn̄i nostri
iesu christi: vt subtrahātis vos ab om-
ni fratre ambulāte inordiate ꝛ nōn fm
traditionez quam acceperunt a nobis.
Ipsi enim scitis quēadmodū oporteat
nos imitari. Quoniaz non inquieti fui-
mus inter vos: neq̄ gratis panem mā-
ducauimus ab aliquo: †sed in labore et
fatigatione nocte et die operantes: ne
quem vestrum grauaremus. Nōn qua-
si non habuerimus potestatem: sed vt
nosmetipsos formam darem᷒ vobis ad
imitandum nos. Nām et cum essemus
apud vos hoc denunciabam᷒ vob: qm̄
si quis non vult operari nec manducet.
Audiuim᷒ enī q̄sdā iter vos ambulātes
inquiete: nihil opātes sz curiose āgētes.
His autē qui eiusmodi sunt denuncia-
mus: ꝛ obsecram᷒ in dn̄o iesu xp̄o vt cū
silētio opantes suū pānē mādùcēt. Vos
...
tres nolite deficere bn̄facientes.
Qz si quis nō obedierit v̄bo no-
stro per epistolam hūnc notate: ꝛ
non cōmisceamini cum illo vt cō-
fūdatur. Et nōlite q̄uasi inimicū
existimare: sed corripite vt fratrē.
Ipse autem deus pacis det vo-
bis pacez sempiternā in omni lo-
co. Dn̄s sit cū omnib᷒ vobis. Sa-
lutatio mea manu pauli: qd̄ ē si-
gnū in omni ep̄la: ita scribo. Gr̄a
dn̄i n̄ri iesu xp̄i cū oīb᷒ vob̄ amē.
Explicit ep̄la pauli ad thessalo-
nicenses secūda: Incipit argu-
mētū in ep̄laz ad timotheū p̄mā.

T

Imotheuz instruit ꝛ
docet de ordinatiōe
ep̄at᷒ ꝛ diacōij ꝛ oīs
ecclesiastice disciplīe:
scribēs ei a laodicia per tychicuz
diaconem. Explicit argumētū:
Incipit epistola pauli ad timo-
theum prima. Ca. I

P

Aulus ap̄ls xp̄i
iesu fm̄ ip̄iūm dei saluator̄ n̄ri: ꝛ
xp̄i iesu sp̄ei n̄re: timotheo dilecto
filio in fide. Grātia et misericor-
dia et pax a deo patre ꝛ christo ie-
su domino nostro. Sicut rōgaui te

Universidad de ... Biblioteca

a ∫ ad ordinādā ecclīam. b ∫ que est ciuitas metropolis asie.

vt remāneres ephēsi: cum irē in a

∫ ideo.

macedoniam: vt denunciares q̄ b

∫ discretio a catholica fide rā doctorib⁹ q̄ minoribus. a ∫ q̄ nos.

buſdam nē aliter docerēt neq̄ in c d

∫ subditi. a ∫ doctrīs eoꝝ q̄ legē cū gr̄a p̄dicār esse necessariā. ∫ q̄ qđ dicūt de lege fabula est: no

a b c tenderēt fabulis et genealogijs i e

res. a ∫ q̄ sine termino sūt̄ ꝓhibitē. ∫ lites.

terminatis: que questiones pre f

∫ iustitie dei:

stant magis q̄ edificationē dei g

d e que est in fide. † Finis autē p̄cepti h i

a ∫ q̄ius charitas p̄cedens de corde puro. hic diffinit vt nec vbi q̄ nec nuſq̄ diffinita ſit. ∫ p̄cedēs. ∫ puro itellectu: vt nihil nisi de⁹ diligat̄ ⁊ qđ ōi ē

f est charitas: de corde puro ⁊ con k l m

a ∫ vel ficti .i. fragili. sed cōtra aduersa fortis. ∫ si

g h sciētia bona: ⁊ fide nōn ficta. A q̄ n

mulata. a ∫ improbat aduersarios. ∫ fide spe et charitate. b ∫ nesciētes mysteriū legis ⁊ ꝓphaꝝ q̄ vsq̄ ad xp̄m. c ∫ de legalibus.

būs quidam āberrantes cōuer o

∫ quod deterius est.

ſi sunt in vaniloquium: volētes p

i esse legiſdoctores: non intelligē q

∫ que affirmāt. a ∫ p̄ q̄ vt testimōia ꝓphetaꝝ vel econuerso. f. nō itelligētes q̄ loquūt ad ꝓbādū qđ itendūt neq̄ de q̄b⁹ affirmāt. i. q̄ ꝓbare itēdūt.

tes: neq̄ q̄ loquūtur neq̄ dē qui

a ∫ illi nō intelligūt: nos aūt intelligim⁹. nā vt h̄ in aliq̄ ostendatur.

k bus affirmant. † Scimūs autem r

a ∫ s̄m eos ꝙ q̄ carnaliter tm̄ intelligūt nō bona b ∫ iustus vel iniust⁹.

a quoniam bōna est lex: si quis ea

∫ spūaliter sicut ipsa docet. vel vt p̄ eā agnoscat morbū ⁊ q̄rat mediciū. ∫ qđ nō illi. ∫ tū. ∫ etiā. a ∫ et cum iustus in fide quid ei lex.

b c legitime vtat̄: scientes hoc: quia a

a ∫ vt tūc. b ∫ cōtra legē nature agētib⁹.

iusto nō est lex posita: sed iniūstis b

∫ cū bene moueret̄ a ratione. a ∫ p̄ partes. ∫ contra deum. b ∫ in se ⁊ ꝓximum. c

d ⁊ non subditis † impijs et peccato d e

a ∫ quibus scelus p̄ se placet. b ∫ qui vel timore consentiunt vel fauore aliquo.

ribus: scelerātis ⁊ contāminatis f g

∫ q̄ lex nature in eis aboleuerat: litteris est reformata p̄ eis coercendis.

patricidis et matricidis: homicidis: fornicarijs masculoꝝ cōcubi

∫ qui plagas cuiuslibet generis inferunt ꝓximis.

toribus: plagiarijs mēdacibus ⁊ h i

∫ morali lege et naturali.

periuris: et si quid aliud sanę do k

∫ sana doctrina. ∫ non contra. ∫ omnis veritas concordat euangelio.

ctrinę aduersatur: que est s̄m euā l m

a ∫ quod predicat vel dat gl̄iam. n

gelium glōrię beati dei quod cre o p

∫ vt fideli. ∫ vnde.

e ditum est mihi. Gratias ago ei q̄ q

∫ vt nec mors nec vita separet a xp̄o.

f me cōfortauit i christo iesu domi

∫ cum sub lege infidelis.

no nostro: quia fidelem me existi r

∫ certa sciētia. ∫ puidit. a ∫ p̄dicādi. b ∫ quasi sed virū hoc mihi per legē: nō quia sub ea fui blasphemus. ∫ ecce mala que in lege habuit.

mauit ponens in ministeriō. Qūi s t

∫ in deum. ∫ sctōꝝ.

prius fui blasphemus ⁊ ꝑsecutor v

∫ cōprehensio inferens contumelias. a ∫ remissionem non per merita mea.

g et cōtumeliosus: sed misericōrdi x

a ∫ sub lege ignorantia ⁊ ideo icredulitas: modo ecōtra fides et veritatis cognitio: ecce patet q̄ nō ex leuitate dimisit priora

am dei consecutus sū: qūia igno y

∫ degens. a ∫ non solū misericordiā cōsecutus sum sed fidē et dilectionē et grām donoꝝ.

b rans feci in incredulitate. Sūper z a

a ∫ qui dona diuersa dedit cū fide et dilectione. i. cū perfectiōe fidei et dilectiōis: q̄ nulli dat̄ remissio peccatoꝝ sine fide et dilectione.

abundauit autē gratia dōmini

nostri cū fide ⁊ dilectione que est b

∫ non in lege. ∫ dignus vtilis.

in christo iesu. † Fidelis sermo et c d

∫ nō vna. ∫ q̄ h̄ ⁊ in futuro saluat. ∫ iste. s.

i k omni acceptiōe dign⁹: quia chri e

quasi passibilis cū alijs. trā misey.

stus iesus venit in hunc mūdum

quoscūq3 etiā paruulos: q̄ et si a baptizans nati: hoc est carne tm̄ nō spū: nō ex eo qd̄ renouat: qr si spū essent ex traduce ex mūdato spū descēderet mūdat⁹.

a inter quos.

peccatores saluos facere: quorū

qui in lege.

a prim⁹ ego sū. † Sz ideo miserico-

a petōre. b .i. maxio petōre: vel p̄mū .i. antequā in alijs. vel primū .i. maxie in me vel an̄.

b diā cōsecut⁹ sū: vt in me p̄riō ostē-

a .i. pfectā. b q̄ tm̄ sustinuit: et in posterū nullam reseruat iram.

deret christus iesus ōmnē pātiē-

a vt nullus de immanitate scelerū desperet.

qd̄ faciat amico qui hoc fecit inimico.

tiā ād informationem eorum qui

a credētes. vt habeāt vitam eternā.

credituri sunt illi in vitā3 eternā.

ideo. p predictis. trinitati. a fm̄ q̄ de⁹ apud deū. immutabili.

Regi autē seculorum immōrtali

incōphensibili. a qui sol⁹ creat. b sit. a creaturis. c in essentia.

inuisibili sōli deo hōnor τ glōria:

qr omnis salus ex xp̄o: nō ex lege. nō licet dissimulare.

c in secula seculorum amen. Hoc p̄-

a quasi ituro ad bellū.

ceptum commendo tibi fili timo-

a .i. fm̄ scientiā pphārū q̄ est in te. vel fm̄ q̄ spiritus ostēdit mihi de te. a actu. b exponendis et ope implendis. c vilem multis.

thee: fm̄ precedentes in te pro-

phetias: vt milites in illis bōnā

a consuetudine docendi te et alios: et perficiēdo opere quod predicas ore. b quod potes c terram. d ne doces erubescat male vite cōscius. erubescibile eni est aliud agere et aliud predicare

militiām: habēns fidēm et bōnā

a conscientiam bonam. b flagicijs. vt q̄ i sordibus est. s. adhuc.

f conscientiam. Quām quidam rē-

a ppe: sed non intra. .i. etiam fidem perdiderunt alios secum mergentes.

g pellentes circā fidem naufraga-

a pseudo doctoribus qui fidem pdiderunt.

nomina ponit vt nihil ambigui restet.

uerunt. Ex quibus est hymeneus

sic et tu excōmunica.

h et alexander † quos tradidi satha-

non vt pereant: sed vt sic correcti.

ne: vt discant non blasphemare.

Additio. Per fabulas in h̄ intelligēde videt̄ dari fabule friuole τ inanes q̄ sepe in thalmudic̄ doctris inueniunt ...

Additio. ij.

Additio. iij. In nomine seculorum videntur intelligi presens seculum τ futurum: que quidem secula cōprehendunt omnem durationem.

Glo. ordi. Nico. de lyra

qr xp̄s venit saluare petōres: τ qr in hoc militare debes doce orare: vt impetret qd̄ faciendū est.

a Obsecro igit̄ p̄mo Ca. II

b omnium fieri obsecrationes

c d e orationes: postulationes: gratiarū-

f vel omnis generis.

g actiones pro oibus hominibus:

et si mali. a ducibus: comitib⁹. qr ex omni genere colligēda est ecclesia etiā de his q̄ fastu et supbia seculari a fide et humilitate videt̄ aberrare.

pro regibus τ prō omnibus qui i-

a qd̄ et nobis pderit.

b sublimitate sūt ɔstitūti: vt q̄etā τ

a viuimur τ nos pace babylōis. b .i. cultu τ religiōe a integritate fidei. b p oib⁹ orare. c vel

i trāquillā vitā3 agāmus in ōmni

k pietate et cāstitate. † Hōc eniz bō-

a gratum deo.

num est et ācceptū corā saluato-

a ne desperes b sicut et nos. c p misēdiā et si reprobet p iusticiā. nō q̄ oēs salui: sz q̄ nullus nisi quē vult fieri. τ ideo rogādus vt velit: qr tunc fiet.

l ri nr̄o deo qui ōēs hoīes vult

a ſ et ideo vu'e. b ſ chriſti q̄ ē via veritas ⁊ vita

saluos fieri: ⁊ ad agnitionē veri / a
ſ vere omnes q: vnus ⁊c. q̄ſi idē vult omnes ho mines ſaluos fieri. ſ creator omniū.

tatis venire. † Unus eni deus et b c
a ſ ad cōponēdā pacē q̄ſi medi⁹ arbiter. ſ ꝓ omnibus factus homo.

a vnus mediatoꝛ dei ⁊ hominum d
ſ nō eni aliē q̄ꝫ ꝑ hominē mediat. a ſ in h iudi/

b homo ieſus chriſtus: qui dedit re
cat velle oēs ſaluare. a ſ nullū excepit q̄ vellet.

demptionem ſemetipſuz pro om
a ſ vel cui⁹ rei et teſtes ꝓceſſert. i. ꝓphe et cōgruo tp̄e totū eſt cōpletū. ſ .i. hec res teſtib⁹ approba ta eſt angelis et apoſtolis.

nibus nobis. Cui⁹ teſtimoniū tē e f
poꝛibus ſuis confirmatuz eſt: † in g
ſ in qua re predicanda. a ſ p̄dicatoꝛ nomē act⁹: apſus dignitatis.

quo poſitus ſum ego predicatoꝛ h
ſ quod plus. a ſ et i his q̄ xp̄s dedit ſe ⁊ q̄ ego apoſtolus.

et apoſtolus. Ueritatem dico nō i
ſ in aliqua parte. ſ cui credi oportet: q: fidē do cet et veritatē.

c mentioꝛ: doctoꝛ gentiū in fide et k l
ſ futura q̄ eſt res fidei. ſ q̄ eſt finis ꝓceptoꝝ dei a ſ q: doctor gentiū: vel q: bonū eſt orare.

veritate. Uolo ergo viros oꝛare m
ſ vbicunq: ſint: non ſolum in eccl̄ia. a ſ ad eter/ na: nō deprimētes ad terrena. b ſ man⁹ affectū cordis qui deū amplectit.

in omni loco: leuātes puras mā / n
a ſ odio alicuius. ſ vbi tēpeſtas ire vel heſitatio nō placet deo. b ſ heſitatione. c ſ manus leuēt ſine ira et diſceptione.

b c nus ſine ira et diſceptatione. † Si o p q
a ſ vt humiles audiantur dum orant. b ſ reli/ gione earum oꝛnante eas.

militer autem ⁊ mulieres in habi r
a ſ no attrite frontis vt meretrices. b ſ mentis.

tu oꝛnato cum verecūdia ⁊ ſobꝛie s t
a ſ alijs virtutibus cum verecundia et ſobrietate. b ſ criſpis oꝛnantes ſe vel in tortis auro vel argē to non oꝛnantes ſe.

f tate oꝛnantes ſe: et non in toꝛtis v
crinibus: aut auro: aut margari/ x y
ſ non oꝛnantes ſe. a ſ que extra moꝛem patrie b ſ ſed per opera ſint ꝓmittentes et indicātes ex/ tra pietatem animi quod decet mulieres: vel oꝛnā tes ſe per opera quod decet mulieres ꝓmittentes pietatem.

g tis vl' veſte precioſa: ſed quod de z

cet mulieres ꝓmittentes pietatē a
a ſ orare cū viris eſt cōmune: ſed nō loq̄ potius. b ſ nihil interrogans.

a b per opera bōa. † Mulier i ſilentio b
ſ quod ignorat. ſ nō extra et huiuſmodi.

c diſcat cuz omni ſubiectione. Do/ c d
ſ in eccleſia. ſ virum.

cere autez mulieri non permitto:
a ſ aliq̄ p̄latiōe ſpūali. b ſ ⁊ ſi in ſuo ſexu vt in

neq; dominari in virum: ſed eſſe e f
clauſtro. a ſ vt nō cū vicina cōfabulet. b ſ or do creatiōis oñdit q̄ mulier viro ſubdita ſit.

d in ſilentio. † Adam eni p̄mus foꝛ/ g
matus eſt: deinde eua. Et adā nō h i
ſ eo mō quo mulier. ſ conſenſu.

eſt seduct⁹: mulier aūt ſeducta in k
ſ hec ſi oñaret facili⁹ ſeduceret. ſ actu. ſ .i. ꝓ/ uaricari fecit. a ſ in eccl̄ia nō dz mlier docere ſz inde augmētū ſalutis hꝫ ſi filios quotidie iſtruen/ do generat deo vt maneāt in fide ⁊ dilectiōe.

e pꝛeuaricatione fuit. Saluabitur l
autē per filioꝛum generationem
ſi permāſerint in fide ⁊ dilectio / m n
a ſ dei et xp̄i. b ſ quā in bapriſmo perceperunt. c ſ temperantiam contra eſtum vitioꝛum.

nē ⁊ ſanctificatione cū ſobꝛietate. o
ſ vt pōt ꝓeſſe: ⁊ determiat do q̄ d/ ſiderat opari ⁊ ꝓdeſſe mult; nō ſup/ be oñari: ſi irreꝓhēſibilis ⁊c̄.

f Fidelis ſermo. Ca. III p
Si q̄s epiſcopatū deſide q
ſ vt bene operari poſſit.

rat bonū op⁹ deſiderat † Opoꝛtet r

Fidel' ſmo. Ca. III (circa ꝓpriū ſubiectū. Hec eſt tertia ps in qua inſtruit timotheus ...

ergo episcopū esse irreprehēsibile vnius vxoris virū: sobriū: ornatū: prudētē: pudicum: hospitalē: doctorem: non vinolentum: non percussorem sed modestum: non litigiosum: non cupidum: sue domui bene prepositum: filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autē domui sue preesse nescit: quomō ecclesie dei diligentiā habebit? Non neophitū: ne in superbiam elatus in iudiciū incidat diaboli. Oportet autē illum et testimonium habere bonū ab his qui foris sunt: vt non in opprobriū incidat et in laqueum diaboli. Diacones similiter pudicos: non bilingues: nō multo vino deditos: non turpe lucrum sectantes: habentes mysterium fidei in consciētia pura. Et hi autem probentur primum: et sic ministrēt nullū crimē habentes. Mulieres similiter pudicas non detrahētes: sobrias fideles in oībus. Diacōes sint vnius vxoris viri: qui filijs suis bene prepositi sint et suis domibus. Qui enim

bn̄ ministrauerint. gradū sibi bonū acqrēt: et multā fiduciā i fide q̄ ē i xpo iesu. Hec tibi scribo fili timothee sperās me venire ad te cito. Si aūt tardauero vt sciās quomō oporteat te in domo dei cōuersari q̄ est ecclīa dei viui: colūna et firmamētū veritatis. Et manifeste magnū ē pietatis sacrm̄ qd̄ manifestū ē in carne: iustificatū ē in spū: apparuit angelis: pdicatū est gentibus: creditū est in mūdo: assumptum est in gloria.

Ca. IIII

Spiritus autē manifeste dicit: quia i nouissimis temporib⁹ discedent quidā a fide: attēdētes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatā habentiū suā cōsciētiā prohibentiū nubere: abstinere a cib

Additio.

a nō vt illi mētiunt̄ ꝓnceps tenebrarum. vt hō ꝓpter quē oia pcipet ⁊ inde gratias ageret.

a quos deꝰ creauit ad pcipiēdū cum

q bn̄ credūt de cibis: et q qd credūt intelligūt: quod non omnes.

grāꝝ actiōe fidelibus: ⁊ his q co-

hāc.s.

gnouerūt veritatē. Quia ois crea-

a a sua natura. aialia quedā dicta fuerūt imūda: nō natura: sed significatione.

tura dei bona est: ⁊ nihil reijciēdū

a solet percipi. b ne diabolꝰ p eū noceat.

b qd cū grāꝝ actiōe pcipitur. Sān-

filiū p quē creauit pater.

ctificat enī p verbū dei ⁊ oratiōem.

a que dixi de creaturis et nuptijs. b ante vl' publice. c re et opinione.

Hec ꝓpōnēs fratribꝰ bonus eris

qui bene potes: quia.

minister christi iesu: enutritꝰ verbis

ab alijs. a in moribꝰ. b ab infātia. etiam

fidei ⁊ bone doctrine quā assecutꝰ es.

tuo studio. a vbi nec aptitudo. b vel inanes sine fructu: et si ibi ratio videat vt in legalibꝰ. q̄s solent anus narrare.

† Ineptas autē ⁊ aniles fabulas de-

a nō sufficit illa vitare nisi vera cōfirmet. addit: exerce: q̄si illa ꝓpone fratribꝰ. sed. b ad cultum et religionē omnipotētis dei: et ad opa misericordie.

uita: ⁊ exerce teipm ad pietatem.

de pietate moneo ideo. a frenā carnis. in q̄ te fatigas. b vt viciatis vitijs careat pena.

c Nam corporalis exercitatio ad mo-

quādo saluti omniū studet.

d dicū vtilis est. Pietas aūt ad om-

vt hic bonis abūdet spiritualibꝰ et tēporaliū sufficientiam habeat.

e nia vtilis est: ꝓmissionē habēs vi-

veram. a et iste de pietate.

te q̄ nūc ē ⁊ future. † Fidelis sermo:

a quia vtilis.

et omni acceptione dignus. In hoc

a quod in me ostendo. in hoc q̄ pietas h̄z ꝓmissione vite huius et future. b .s.apostoli.

opprobria patimur.

enim laboramus ⁊ maledicimur:

sicut ꝓmisit deꝰ q dat vitā. a q solē suū oriri facit sup bo. ⁊ ma. qui eū timēt: saluat carnales.

q: speramꝰ in deū viuū: q est salua-

a hic et in futuro: sm corpus et animam.

tor omniū hominū: maxime fide-

a scientibus. b vt fabulas vitēt ⁊ se exerceāt. c nescientes. d ita mature q̄ nemo.

f liū. Precipe hec et doce. Nemo a-

a vt videntes tuā cōuersationē exemplo tui ꝓfi-

dolescentiā tuā contēnat: sed exē-

ciant. a vt tuo exemplo loquātur.

plum esto fidelium in verbo: in cō-

a honesta inter alios. b dei et ꝓximi.

uersatione: in charitate: in fide: in

mentis et corporis. vt hoc posito.

castitate. Dū venio attēde lectioni

a pꝰ lectionē. tā volentiū. nescientiū. q:

exhortatiōi ⁊ doctrine. Noli negli-

ad hoc cōstitutus. a episcopatus.

g gere grām q̄ i te ē: q̄ ē tibi data p ꝓ-

a ne ergo facias eā irritā: ne inobediēs sis his q̄bus caput inclinasti. sm electionē in q̄ ex preteritis videt dicere q̄lis futurꝰ sit.

h phetiā cū ipositiōe manuū p̄sbyte-

a p̄dicta ad officiū tuū ꝑtinētia. q: ad hoc electus. b .i. hec exequere assiduo actu. c vt nullus ignoret te omnibꝰ ꝓficere.

rij. Hec meditare i his esto vt ꝓfe-

rum accusationem noli recipere:

duo sufficiunt: si adeo probati.

nisi sub duobꝰ vel tribꝰ testibus.

hos āt testionio conuictos peccasse vl' q manifesti sunt. a p̄sbyteri vel subditi. b vt āt p̄sbyter nō accuset.

a † Peccātes corā omibus argue:

b vt ⁊ ceteri timorem habeant. Te-

qui iudicabit.

stor coram deo ⁊ christo iesu ⁊ ele-

vt separat bonos a malis. que precepi.

ctis angelis eiꝰ: vt hec custodias

et a pre examinatiōe. b ab examiatiōe ne declines in aliud q̄ examinatio inuenit.

sine preiudicio: nihil faciēs i alte-

a ⁊ post hec oia nō cito ordines: sz sepe ꝓba.

ram partē declinādo. † Manus ci-

a ⁊ si sapiēs vel religiosus videat. b si incōsiderate ordines. cōsensu.

c to nemini iposueris: neq̄ cōmu-

q post facit. a q: alios iudicas.

nicaueris peccatis alienis. Te-

tamē. sic prius.

d ipsum castū custodi. † Noli adhuc

sic nō nocet castitati.

aquā bibere: sz vino modico vte-

in quo sedes egritudinis.

re ꝓpter stomachū et frequētes

ipsos accessus.

e tuas infirmitates. Quorūdā ho-

a ⁊ hi nō sunt ꝓbandi. aū no-

minū peccata manifesta sūt pre-

ra q̄ veniant ad discussionē.

cedētia ad iudiciū: q̄rundā aūt ⁊

spē religiōis tecta p discussionē apparēt. a q̄-

subsequunt. Silr aūt ⁊ facta bo-

dam: ⁊ nō est opus ꝓbari. a bona. b .i. non

f na manifesta sunt: ⁊ que aliter se

sūt nota. a in discussiōe. b ⁊ hec ꝓbanda.

habent: abscondi non possunt.

Nico.de lyra

Additio. j.

Ca. VI

Q [Q]uicūq₃ sūt ⁊c. Monet seruos nō ɔtēnere eis reuereri dn̄os suos ɔ. Quicunq₃ ⁊c. Scīedū ē q̄sdā p̄dicasse cōem oīb⁹ in xp̄o libertatē: qd̄ de sp̄uali libertate vtiq₃ verū ē: ū̄ de carnali vt illi itelligebāt. Jō contra eos hic loquit apl's iubēs s̄uos dn̄is suis esse subditos. Ambro. Ne exigāt s̄ui: qd̄ de hebreis ðr: vt sex ānis s̄uiant: et grat' dimittant liberi: qd̄ mysticum est. b Supb⁹ ē. Supbia q̄ppe. nō enī rō ducit eū ad fauorē q̄rēdū i cōflictū ꝓrūpat: qd̄ a māsuet' ⁊ bonis vitat. c Languēs. Nō enī recusando fidē₃ penit⁹ morit: nec ad veritat' sciam cōualescit: s₃ q̄si repetitis accessiōib⁹ lāguet circa q̄stiōes ⁊ pugnas verborum. d Questiones. Questio erat an s̄u⁹ eēt: cū oīs ex eisdē p̄rib⁹ orti: et xp̄s oēs redemit. f Ex q̄b⁹. q̄stionib⁹ ⁊ pugnis. g Oriūt inui. ⁊ cō. q̄ s̄uos hn̄t ⁊ inuidēt ⁊ ɔtendunt. e Et pugnas v̄. Nā₃ v̄boꝝ pugne videbant: q̄ dn̄s dic: Si fili⁹ vos liberauerit tūc vere li. e. Hec verba vident v̄bis apl'i repugnare: s₃ sensus ɔcordat: cū alterū de s̄uitute pctī: alter ð hūana agat ɔditiōe. h Cū suffici. Q̄n hō nō pl⁹ desiderat hr̄e q̄₃ necesse est. i Nam q̄ vo. h ðr his q̄ volūt ⁊ non sūt: ne desiderent. Jā diuitib⁹ aliud ðr. s. nō supbe sape ʒ dare paupibus. k Radix enī ⁊c. Jncidūt in tētationē ⁊ laqueū diaboli: q̄ radix omniū maloꝝ ⁊c. nō ē gen⁹ mali: qd̄ non ex cupiditate aliq̄n ꝓueniat: quia radix oīm maloꝝ ē cupiditas. Radix ei omnium

Marginal references: 43. di. c. de iudeis i. fi. 54. di. c. generalis. De lap. c. maiores. in fi. — Job. 8. c — 10. q. 2. c. episcopus. — 13. q. 1. c. ecclesias a n̄re fi. — 49. di. c. 1. ⁊. impetigi nē. 47. di. c. bonoꝝ. De pe. di. 2. q̄ radix.

ꝑ iusti ⁊ sapientes.

Q [Q]Uicunq₃ sunt sub iugo
infidelium: quibus videntur superiores.
serui: dominos suos om
bene seruiendo eis.
ni honore dignos arbitrent † ne
a quasi aliena inuaderis: sed potius ꝑ obsequia seruoꝝ fideliū dn̄i infideles cōuertant. b christiana q̄si iniusta ⁊ cōtra legē predicata.
nomen domini ⁊ doctrina blas
phemet. Qui aūt fideles habēt
iō q̄dē. i xp̄o pares.
dn̄os: nō ɔtemnāt: quia fratres
sunt: sed magl' seruiāt: quia fide
deo. dn̄i. p̄ntis vel futuri.
les sūt ⁊ dilecti: qui beneficij par
de seruis. nescientes. scientes.
ticipes sūt. Hec doce et exhorta
aūt. vt ocō sint liberi.
re. Si quis aliter docet: ⁊ nō ac
a dum eis obijcitur christum dixisse: Reddite que sunt cesaris cesari: ⁊ discite quia mitis sum ⁊ humilis corde.
quiescit sanis sermonib⁹ domi
a que nō facit christianitatē odiosam.
ni nostri iesu christi: ⁊ ei que sm
n̄re. iste talē. nō patiēs vinci.
pietatem est doctrine: supbus
a de his que veritas habet. b nō efficax ⁊ expeditus ad soluendum: sed semper circa.
nihil sciēns: sed languēns circa
questiones ⁊ pugnas verborū:
ex quib⁹ oriuntur inuidie: cōtē
a in deū ꝙ aliena sibi tollat. b quasi hanc libertatem fingerimus ad lucrum.
tiones: blasphemie: suspitiōnes
a pseudo contra alios. b quoꝝ ratio corrupta est.
male: cōflictiones hōim men
a vera rerum cognitione ⁊ scripturarū intelligentia.
te corruptorū: ⁊ q̄ a veritate pri
a q̄ ꝓ questu predicant: nō ꝓ futuris.
uati sūt: † existimantiū questum
a putant ꝙ pietas sit questus: sed pietas est longe alius questus. quia
esse pietatē. Est autem questus
eternus. cui sua parua sufficiūt.
magnus: pietas cu₃ sufficiētia.
qd̄ decet: q̄. vn̄ Job: Nudus exiui de vtero m̄ris mee: nudus reuertar illuc. nascendo.
† Nihil eni itulim⁹ i hūc mundū
haud dubium quia nec auferre
a aliquid. b moriendo. c nō t̄n oīno abijcienda sunt hec tpalia: sed habentes.
quid possumus. † Habentes au
tem alimēta ⁊ quib⁹ tegamur:
q̄ q̄ vltra tendit.
his ɔtenti simus. Nam qui vo
lūt diuites fieri: incidunt in ten
actu ipso.
tationē₃: ⁊ i laqueum diaboli ⁊
diuitie nutriunt desideria. qd̄ peius.
desideria mlta ⁊ iutilia ⁊ nociua
ita nocent ꝙ corporum.
que mergūt hoies in interitum
animarū. hac ⁊ diabolus cecidit.
⁊ perditionē. † Radix ei omniū

ɔsequētiā in alijs: q̄ ꝓpha ibi ꝓcedit tanq̄₃ executor diuine reuelatione talis debebat publicare: secus aūt de alijs. Jn eo. ca. vbi ðr in postil. Manus cito nemini imposuer.

Additio. ij.

Expositio scd'a quā₃ ponit postillator de h dicto: Man⁹ cito nemini imposueris est magl' auctētica. Est enī text⁹ decreti. xxiiij. di. in pnc. Exponit etiā hmōi dictū de ɔfirmatiōe electiōis q̄ nō ē facta in ɔcordia que nō debet fieri festinaliter sed cū discussiōe debita in ca. fi. de elec. li. vj.

Ca. VI

Q [Q]Uicūq₃. Hec est vltima ps p̄ncipalis in q̄ Timotheus inducit ad actū custodiēdi: q̄ maxie ꝑtinet ad pontificem. Et diuidit in tres ꝑtes: q̄ p̄mo inducit ad custodiā paupeꝝ. scd'o diuitu₃. ibi: Diuitib⁹. tertio generalit oīm. ibi: O timothee. maxie v̄o paupes sūt serui: q̄ q̄cq̄d hn̄t vel acq̄rūt totū est dn̄oꝝ suoꝝ. hn̄ vero custodiunt qn̄ ad s̄uiendū dn̄is fidelr ⁊ hūilit inducunt. igit timothe⁹ instruit p̄mo de hac custodia. scd'o reprobat doctria ɔria. ibi: Si qs aliter. Circa p̄mū dicit apl's: Quicūq₃ sunt sub iugo serui. etiā infideliu₃: vt dicit h Glo. b Dn̄os suos oi hono. dignos arbitrent. hūiliter eis obediēdo i licit' ⁊ honest'. vn̄ ⁊ scūs Paulin⁹ nolētis ep̄s infideli regi seruiuit ꝓ filio cuiusdam vidue hūiliter ⁊ deuote. c Ne nomē do. ⁊ doc. blasphemet. si enī seru⁹ alicui⁹ infidel': eo ꝙ efficit xp̄ian⁹ subtrahit dn̄o debitā seruitutē. posset dici ab infidelib⁹ ꝙ doctrina xp̄i nō esset bona: q̄ ɔcederet inuito dn̄o subtrahere alienū. d Qui aūt fideles ha. do. nō ɔtēnāt. eis denegādo debitā seruitutem. e Quia frēs sūt. i. ambo xp̄iani. h asserebāt aliq̄ ꝙ nō habeat imperiū par in parē. S₃ ista paritas itelligēda ē i sp̄ualibus: sm ꝙ dicit Ambro. Apud dn̄m bona s̄uit⁹ ⁊ bona libertas eq̄ lance appēdunt: nō aūt i corpalib⁹ de q̄b⁹ ē seruitus. f Sed ma. ser. eis q̄ fi. sunt. q̄b⁹ fidel' magl' tenet q̄₃ infidelibus. g Et di. deo q̄: hn̄. s. diuini. h Participes sūt. cū seruis ꝑ sacrm̄ baptismi. i Hec doce. ignorātes. k Et exhortare. sciētes ad cōplēdū i ope. l Si qs. Hic ɔsequēter remouet doctrina ɔtraria. Et diuidit in duas ꝑtes. s. in partem p̄ncipalē ⁊ incidētalē. ibi: Est aūt q̄stus. Circa p̄mū dic apl's: Si qs alit docet q̄₃ dictū ē de seruis xp̄ianis. m Et n̄ acq. sa. ser. dn̄i. ex q̄ p₃ ꝙ apl's nō dicit p̄dicta instinctu ꝓprio s₃ diuino. n Supb⁹ est. supple talis doctor. ex supbia enī procedit asserere noua q̄ sunt dubia: ⁊ multo magl' q̄ sunt falsa. o Nihil sciēs. q̄ de talib⁹ nō est scia. p Sed languens circa q̄stiones. q̄ tēdit ad mortē sp̄ualē ꝑ discessu₃ a fide. q Ex q̄b⁹. s. q̄stiōib⁹ inutilib⁹ ⁊ verbosis. r Oriunt inuidie. in corde. s Cōtentiōes. in ore ⁊ in p̄ntia. t Blasphemie. i. detractiōes in absentia. v Suspitiōes male. qn̄ inuidētes adinuicē facta mutua pessime interp̄tant. x Cōflictatiōes ho. mēte corruptoꝝ. s. falsoꝝ p̄dicatoꝝ ɔtra alios. y Et q̄ veritate p̄uati sunt. s. a veritate triplici: vite: iustitie ⁊ doctrine. z Existimātiū questū esse pietatē. i. p̄dicationē que est opus pietat' exercentiū ꝓpter tpale lucrū. a Est aūt questus. Hec est pars incidētalis in q̄ occasiōe habita ex questu falsoꝝ p̄dicatoꝝ: excludit a ver' p̄dicatorib⁹ talē questum. Et p̄mo ab oībus generalit. scd'o a timotheo specialiter. ibi: Tu autē. Circa primū dicit: Est aūt questus magn⁹. nam ꝑ ip̄m acq̄ritur vita beata. b Pietas. i. opus p̄dicatiōis. c Cum sufficiētia. necessarij victus ⁊ vestitus que debēt sufficere veris predicatorib⁹ sicut dicit postea. Habentes autem alimēta ⁊c. d Nā q̄ vo. di. fieri. loquit de p̄dicatorib⁹ euangelij q̄ debent esse a terrenis cupiditatib⁹ expediti. esse v̄o diuitem nō est malu₃ hn̄ vtentib⁹ diuitijs. vn̄ dicit Ambro. sup Lucā. Sicut diuitie impedimēta sunt reprobis: ita ꝓbis sūt adiumēta v̄tutis: nec ꝑ ɔn̄s velle esse diuitē ad hn̄ vtendu₃ ē malū nisi ꝓpter impedimentū maioris boni. magna enī cura circa illa impedit actū p̄dicatiōis. ꝓpter qd̄ apl'i curā tpaliū cōmiserūt alijs. d. Act'. vj. Nō est equū nos derelinq̄re v̄bū dei ⁊ ministrare mēsis. Considerate ergo frēs ⁊c. ⁊ subditur: Quos constituam⁹ sup hoc opus. Uel potest dici ⁊ magl' ad intentionē apl'i: vt videt ꝙ cū dicit: Qui volūt diuites fieri: loq̄tur de falsis apl'is q̄ predicabāt ex cupiditate lucri tpalis. ⁊ sic velle diuites fieri accipitur ꝓ inordinato diuitiaꝝ appetitu: qui semper est malus. ideo subditur: e Jncidunt in tentationem. per interiorem consensum. f Et in laqueum diaboli et desideria multa. quia diuitie prestant viam et fomentum ad omnia vitia. g Que mergunt homines in interitum: id est in profundum vitiorum. h Et perditionem: id est gehenne penā. i Radix omniū maloꝝ est cupiditas. quia sicut radix prestat fomentū omnibus partibus arboris: sic diuitie omnibus peccatis: vt dictum est.

oīm maloꝝ ⁊c. Alibi dicit scriptura ꝙ supbia ē initiū oīs pctī. Hic vero ðr ꝙ auaricia siue cupiditas ē radix oīm maloꝝ: q̄ nō videntur ɔuenire. Sciēdū v̄o vtrūq₃ vere dictu₃ esse si pctōꝝ genera attēdant. nullū enī genus pctī ē ꝙ aliq̄n nō ꝓueniat ex cupiditate. Et ē vtiq₃ aliq̄s hō q̄ ex cupiditate fit supb⁹: ⁊ ē aliq̄s q̄ ex supbia fit cupidus. Aug⁹. Est ei q̄ nō eēt amator pecunie: nisi ꝑ h putaret se excellētiorē eē. Et ē q̄ nō amaret excellere nisi putaret ꝑ h maiores diuitias hr̄e. a Cupiditas. Jn greco hr̄ phylargiria. Si ꝗ̄ auaricia hr̄ q̄ ꝓp̄e ē pecūie amor ꝓ genere qd̄ ē cupiditas ponit species. b Doloribus mul. Auari enī tāto pl⁹ sollicitudinū cruciat⁹ sustinēt: q̄ ampli⁹ desiderāt vel q̄ habita trāseūt: vel q̄ hr̄e nō p̄nt. c Tu aūt hō ⁊c. Non dicit ꝙ h timeat de isto: s₃ sciebat h vētura in man⁹ ecclīaꝝ. d Hec fuge. Nihil ei tā aspeꝝ tāq₃ ꝑnitiosum ē si vir ecclīastic⁹ maxie q̄ sublimē tenet locū diuitijs hui⁹ seculi studeat: q̄ nō solū sibi ip̄i s₃ ⁊ ceteris obest q̄b⁹ ɔtrariā dat formā. e Pietatē. Ut egenti ɔdescēdam⁹ qd̄ non cupidus. f Fidē. Qui verā fidē hz de deo: nō cupit i miserijs fieri diues: nec pluris ē ei mūdus q̄₃ deus. g Precipio ti. Jn timotheo oībus successorib⁹ loquitur apl's. h Et xp̄o ie. Exemplo xp̄i hortatur. i Beat⁹ ⁊ so. ⁊c. Hoc nō de p̄re tm̄: s₃ de deo qd̄ ē ip̄a trinitas. k Qui solus. Habet ꝑ naturā: alij ab eo. l Jnaccessibilē. Quia null⁹ ad eā ex se accedit: sed cui dat dono ei⁹. qd̄ intelligebat ꝓpha dicēs: Accedite ad eū ⁊ illu. ⁊c. Aug⁹. Nihil est h dictū qd̄ nō ɔueniat trinitati: q̄ sm veritatē trinitas vn⁹ est de⁹ ⁊ beat⁹ ⁊ sol⁹ potēs rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū: q̄ solus hz imortalitatē: q̄ sol⁹ ꝑ naturā est imutabil': q̄ nō cuiusq₃ grā s₃ natura sua. Nec potuit nec pōt aliq̄ ɔuersione mutari: nec potuit nec poterit aliq̄ mutatiōe peccare. Cuicūq₃ v̄o creature rōnali p̄stat vt peccare nō possit: nō ē h ꝓprie nature sed dei grē. Sol⁹ ꝗ̄ de⁹ hz imortalitatē: ⁊ lucē hitat inaccessibilē quē null⁹ hoīm vidit: nec videre p̄t. Nec inde separatū filiū oportet itelligi: q̄ filius vita eterna ē cū p̄re. ⁊ iō h recte itelligit: Quē sm naturā q̄ de⁹ ē nēo vidit vl' videre p̄t: s₃ poterit aliq̄n. si de ill' de q̄b⁹: Bti mūdo cor. q̄m ip̄i deū vi. m Diuitib⁹ h. se. Supra egit ð his q̄ diuites volūt fieri dicēs eos incidere i tētationē ⁊ laqueu₃ diaboli. h agit de his q̄ diuites sūt: monēs nō sꝑare i diuitijs. Et q̄ dixit mala venire ex cupiditate: ⁊ ɔ suasit ne viderent diuites abiecti desꝑiat. n Nō subli. sa. Aug⁹. Nō expauit apl's diuitias: s₃ morbū eaꝝ. i. supbiā: q̄ ē v̄mis diuitū. Grādis anim⁹ ē q̄ int diuitias isto morbo nō tētat. Magn⁹ est q̄ nō se iō magnu₃ putat: q̄ diues est. Qui āt iō se magnū putat supb⁹ est: egen⁹ ē: i carne turget: crepat in corde: mēdicat: inflat⁹ ē: nō plenus. o Ad fru. Tpalia ei i hac vita dat ad vtēdū: etna ad fruēdu₃. Jlla vn̄ bōi faciam⁹. Jsta vn̄ bōi efficiamur.

Marginal references: Eccl. 10. b — Ps. 33. — 1. Ti. 6. — Mat. 5. a

a qui pecuniā appetit: cupere appetit. generalis. plus habendi q̄₃ oportet.
maloꝝ ē cupiditas. Quam qui
oino christū deserentes.
dā appetētes errauerūt a fide:
hoc constat in auaris.
⁊ inseruerūt se dolorib⁹ multis.
q̄ rōnat. vel ⁊ si hō t̄n q̄ dei.
Tu aūt o homo dei hec fuge. † Se
faciendo cuiq₃ qd̄ ius exigit: qd̄ nō cupidus.
ctare vero iusticiā: pietatē: fidē:
quib⁹ penit⁹ caret cupidus nec patiēter fert aduersa nec alicui est māsuet⁹. dei ⁊ ꝓximi.
charitatē: patientiā: mansuetu
a in te hoc habe. assidue qd̄ prodest alijs. b vt ꝑsit alijs: cū discretione factū.
dinem. Certa bonum certamen
a qd̄ exigit fides. b ꝓ his nō q̄ras nisi vitā qd̄ debes: q̄ in eā vocat⁹ nō in aliud. ⁊ q̄ corā multis iā vel in ordinatiōe vel in p̄dicatiōe cōfessus es qd̄ fides exigit.
fidei: apprehēnde vitam eternā
in qua vocatus es: ⁊ ɔfessus es
bonā fidem corā multis testib⁹.
nō solū exhortor: sed ⁊ p̄cipio. a patre.
Precipio tibi corā deo qui viui
ita ⁊ te. vt cū imiteris.
ficat omnia: ⁊ christo iesu qui te
a quod dixerat affirmauit se. s. esse filiu₃ dei q̄ fuit bona ⁊ honesta cōfessio. imminente morte: nō negauit veritatē. cū esset.
stimonium reddidit sub pontio
pilato bonā confessione₃: vt ser
a lex dn̄i imaculata: nec etiā abilis est rephendendi. qd̄ tibi deus ⁊ ego mandauimus.
ues mādatū sine macula irrep
serues: donec tibi adueniat in morte.
hensibile vsq₃ i aduentu₃ domi
aduentum.
ni nostri iesu christi: quē suis tē
a cōgruis. b sanctis q̄busq₃. c in se qui ⁊ suos faciat beatos et potentes et reges sui et dominos impiorum.
poribus ostēndet beatus ⁊ sol⁹
potēs † rex regum ⁊ domin⁹ do
immutabilitatem et dabit suis ꝑ gratiam.
minantiu₃: qui sol⁹ habet imor
ꝑ se: ipse ē lux cui⁹ sui participes erūt.
talitatē: ⁊ lucē habitat inaccessi
a q̄ idem ipse est et lux. ita inaccessibilem.
bilem: † quem nullus hominum
a ex se: sed deus factus videt. b homo in hac vita: post autem videbit. c deo patri filio et spirituisancto.
vidit: s₃ nec vidēre potest: cui ē
a in se. b a creaturis. c quia omnia potest que et suis dabit.
glōria: honor ⁊ impēriū i sempi
a tamen. b quia sunt et spirituales. id est his qui in hoc seculo abundant pecunia.
ternū amē. Diuitib⁹ huius secu
a non diuites nō esse: sed nō supbire: et non in eis spem habere: q̄ incerte.
li precipe nō sublimē sape: neq₃
ideo nō inde supbiendū: sed timendū.
sperare i incerto diuitiaru₃: sed
in deo q̄ p̄stat nobis omia ab
a sine diminutione. b in eternitate: nō modo ad vtendū. c precipe. d bona operari: ita vt diuites sint.
unde ād fruendū. Bene agere:

a Quā quidā appetētes. i. cupiditatē: q̄ h accipit ꝓ pecunijs ex cupiditate aggregat'. b Errauerunt a fide. abyssus enī abyssu₃ iuocat: ⁊ sic abyssus cupiditatis trahit abyssum infidelitat'. c Et inseruerūt se do. mult'. mali enī hoies q̄si ɔtinue sentiūt mētis dolores. ꝓpt qd̄ dicit Aug⁹. ꝙ malus anim⁹ est sibi pena: ⁊ cū hoc se obligāt ad dolores inferni intolerabiles. d Tu aūt. Hic ɔn̄r excludit hanc cupiditatē siue questu₃ a timotheo: ⁊ p̄mo exhortādo. scd'o precipiendo. ibi: Precipio. Circa primū dicit: Tu autē o hō dei. i. deputatus obsequio diuino. e Hec fuge. Et oñdit ɔn̄r quales diuitias debet q̄rere. d. f Sectare vero iusticiā. erga ꝓximū. g Pietatē: fide₃ ⁊ charitatē. erga deū. Fidē: qua creditur. Charitatē: q̄ diligit. Pietatē: qua colit. Est enī pietas vno mō sumpta idē qd̄ cultus diuin⁹. h Patientiā. erga ꝑsecutores. i Māsuetudinē. erga omēs. k Certa bonū cer. fidei. falsis apl'is resistēdo. l Apprehēde vitā eterna₃. i. ꝑ h apprehēdens eā. m Jn q̄ vocat⁹ es. ꝑ grām in p̄nti que est arra vite beate. n Et ɔfessus es bo. ɔfes. corā mult' testib⁹. ⁊ h est in ordinatiōe tua: ⁊ etiā in p̄dicatione. o Precipio tibi. Hic inducit timotheū precipiēdo dicēs: Precipio tibi cora₃ deo: q̄ presentialit est vbiq₃. p Qui viuificat oia. in q̄ntū dat oībus esse ⁊ ɔseruat. q Et christo iesu. i. corā iesu christo. r Qui testimoniū reddidit sub pōtio pilato. cui dixit Joh. xviij. Jn hoc nat⁹ sum ⁊ ad hoc veni in mūdū vt testimoniu₃ ꝑhibeam veritati: qd̄ fecit verbo ⁊ facto in doctrina ⁊ miraculis: tēpore quo poti⁹ pilatus erat p̄ses iudee: ⁊ hec fuit bona confessio. s Ut serues man. sine macula. i. mandatū euangelicū sanctū ⁊ purū: in quo predicatoribus ad predicandu₃ missus: ðr ꝙ expediti sint a cupiditatib⁹ terrenis. t Usq₃ in ad. dn̄i. i. vsq₃ ad mortē tuā in qua dn̄s veniet ad te glorificandum. v Quē suis temporib⁹. i. in tempe iudicij. x Ostēdet. in forma humanitatis gloriosa. y Beat⁹ ⁊ solus potens ⁊c. i. trinitas beata cuius opa sunt indiuisa. ⁊ ideo illam ostensionem faciet tota trinitas. z Qui so. habet imortalitatē. sola enī trinitas habet ex se necesse esse: ⁊ hoc vocatur hic imortalitas large loquendo de imortalitate. oīs enī creatura eo ꝙ est de nibilo: vertibilis est in nihilū q̄ntū est de se. a Et lu. ha. inaccessibilē. q̄ nō p̄t cōprehēdi ab aliq̄ creatura ꝓpter ei⁹ infinitatē: ⁊ hec incōprehensibilitas vocat h inaccessibilitas. b Quē null⁹ ho. vidit. s. pur⁹ hō existens ⁊ corpis sensibus vtens: q̄ xp̄s hō vidit diuinā essentiā et vtens sensib⁹. de moyse etiā ⁊ paulo dicit Aug⁹. ꝙ viderūt diuinā essentiā t̄n in raptu. c Diuitib⁹. Postq̄₃ apl's docuit timotheū de custodia paupeꝝ. Hic ɔn̄r instruit eū de custodia diuitū: qui tunc a prelatis bene custodiunt qn̄ in hūilitate ⁊ pietate opibus nutriunt. et hoc est qd̄ dicit: Diuitib⁹ hui⁹ seculi precipe nō sublime sape. i. ꝑ superbiā nō erigi sed in humilitate teneri. d Neq₃ spe. in incer. diui. ponendo ibi finē suū. e Sed in deo viuo. ad differentiā idoloꝝ q̄ nō viuūt. f Qui p̄. no. oia ab. ad fruendū. q̄ n̄ solū i p̄nti dat tpalia bona q̄b⁹ hoies vtunt: s₃ etia₃ celestia q̄b⁹ beati fruunt. g Bn̄ agere. supple p̄cipe diuitibus.

Marginal references: 1. Tio. 2. b — Apo. 19. c — Job. 1. b — 1. Job. 4. c

diuites fieri in bonis operib⁹
a ſ vt ad hoc ſint faciles. b ſ etiā ſua. c ſ cōmunia putare.
facilē tribuere: cōmūicāre: the/
a ſ virtutes firmas: non opera tm̄.
ſaurizare ſibi fundamētum bo
a ſ in opus futuri nō alicu⁹ pñtis. b ſ ita.
nū in futurū: ut apprehendant
a ſ que nō eſt fugitiua. ſ vel eternā. ſ alſ bonam. b ſ quid plura. ſ per nomen admonet ꝓpriū reddens cū attentū. c ſ quod deus et ego tibi cōmendauimus.
verā vitā. O timothee depoſi/
ſ vt poſſis cuſtodire.
tū cuſtodi: deuitās ꝓphanas
vocum nouitates: et oppoſitio
a ſ q̄ falſo noīe ſcientia dicit. ſ ſcientiam.
nes falſi nominis ſcientie: quā
a ſ qui fidem q̄ſi imperitiā rident. b ſ ſemꝑ circa: nunq̄ intra.
quidam promittentes circa fi/
ſ a fide. ſ vt hec cuſtodias.
dē exciderūt. Gratia tecū amē.

Ep̄la Pauli ad timotheum prima finit. Argumentum in ſecundam incipit.

Item timotheo ſcribit de exhortatiōe martyriū: et de oī regula veritatis: et q̄d futurū ſit temporibus nouiſſimis: et de ſua paſſione ſcribēs ei ab vrbe roma. Argumētū finit: Ep̄la Pauli ad Timotheū ſcd̄a icipit: Ca. I

a ſ cui⁹ officiū tu es participes: perfice ergo debitū officiū opus. ſ in hoc ſis imitator.
Paulus ap̄ls xp̄i
ieſu per volun/
ſ non ſine ſpe premiū ſꝫ ſ pro hac ꝓmiſſione legitime certo hāc meis ſequacibus ꝓmitto.
tatem dei ſm̄ ꝓ
ſ nō huius ſed:
miſſionez vite que ē in chriſto
ſ ſcribit hanc epiſtolam.
ieſu timotheo filio chariſſimo:
a ſ donario ſpiritusſancti qua miniſtri armantur. b ſ remiſſio peccatorū. c ſ tranquillitas mentis et prelibatio vite eterne.
gratiā et miſericordia et pax
a deo patre et chriſto ieſu do/
a ſ quem tu ſequere.
mino noſtro †Gratias ago deo
a ſ edoctus. b ſ antiq̄s. abraā: iſaac et iacob qui verū deū vna ide coluerunt: q2 vna fides vtrorūq̄ .ſ. antiquoꝝ et modernoꝝ iuſtoꝝ.
meo cui ſeruiō a ꝓgenitoribus
ſ ſic ſit et tua.
meis i ꝯſcientia pura: q2 ſine in
termiſſiōe habeā tui memoriā
ſ orans tibi maiora bona.
in oratiōib⁹ meis nocte ac die
a ſ q2 meus viſus tua eſſet confirmatio: et ſic q̄ gaudeo de te bono: implerer gaudio de te perfecto. vn̄ ſubdit: vt gau. etc.
deſiderās te videre. Memor la

chrymarū tuaꝝ: vt gaudio implear. Recordationē accipiens eius fidei q̄ eſt in
a ſ non inuenticia vel fragilis. b ſ parentum eius ſinceritatem fidei memorat: vt fortiorem hunc faceret.
te nōn ficta: que et habitauit primuz in
auia tua loide: et matre ſua eunice: cert⁹
a ſ habitat eadem fides. b ſ et ideo feruetat. c ſ q2 fidem habes: et talis fuiſti: et q2 tales parentes.
ſum aūt q2 ēt in te. Propter quā cauſaz
a ſ epiſcopalē timore q̄ſi ſopitā. ſ a deo tibi collatam.
admoneo te: vt reſuſcites gratiam dei
ſ que te mihi obedire admonet.
que eſt in te per impoſitionē manuum
a ſ moneo vt reſuſcites gratiā dei: quod vtiq̄ potes. dedit enim deus ſpiritum. ſ tibi vt mihi.
mearum. †Nōn enim dedit nobis deus
a ſ fortitudinis contra aduerſa que venit ex dilectione dei et proximi quā precedit ſobrietas: a ſummo dono ad imum deſcendit. i. a dilectione ad ſobrietatem.
ſpirituz timoris: ſed virtutis et dilectiōis
a ſ primo monuit nō timere: ad quod valet virtus. hic non erubeſcere ad qđ valet diſcretio et dilectio: quaſi q2 dedit ſpiritum dilectionis et diſcretionis. b ſ id eſt crucifixum eſſe dominum quia ſurrexit.
et ſobrietatis. Nōli itaq̄ erubeſcere teſti
a ſ neq̄ in hoc rubor eſt.
monium dn̄i nr̄i: neq̄ me vinctū eius:
a ſ mihi i p̄dicando euāgelio crucis. ſ vel ad honorē euangelii. ſ quod potes.
ſed collabora euāgelio ſm̄ virtutē dei:
a ſ et debes q2 ipſe eſt. b ſ ꝓcio ſanguis. c ſ nos. d ſ interiori.
qui nos liberauit et vocauit vocatione
a ſ ſoli ſibi cōuenienti. b ſ q2 ad ſancta vocat. ſ ſm̄ qđ
ſuā ſanctā: † nō ſm̄ opera noſtra: ſed ſm̄
preuiderat ꝑ gratiā quidē. ſ preuiſa dari ꝑ xp̄m.
propoſitū ſuū et gr̄am q̄ data eſt nobis
in chriſto ieſu ante tempora ſecularia.
a ſ in completione. b ſ .i. predicationē chriſti illuminantem auditores.
Manifeſtata eſt aūt nūc ꝑ illuminatio/
ſ chriſtus.
nez ſaluatoris noſtri ieſu chriſti: qui de
a ſ hec eſt illa gr̄a. b ſ vtrāq̄ .ſ. aīe et corꝑis. c ſ in luce poſuit.
ſtruxit quidē mortem: illuminauit autē
a ſ .i. incorruptibilem vitam. b ſ et hoc. ſ .i. predicationem euangelii. ſ ecce q̄ neceſſariū eſt euangelium.
vitam et incorruptionem per euangeli/
ſ quaſi immobilis. ſ nomē eſt actus.
um: in quo poſitus ſum ego predicator
a ſ habens poteſtatē apoſtolicā. b ſ quotidie docens gentes.
et apoſtolus et magiſter gentium. Ob
ſ q2 predico. ſ q̄ modo rome ſuſtineo.
quam cauſam etiaz hec patior: ſed non
a ſ .i. deficio vel erubeſco. ſ q2 deus eſſet.
confundor. Scio enim cui credidi: et cer
a ſ vel mea cōmiſi. b ſ ſalutē meā quā ei cōmendaui. i. in ſpe et fide illius collocaui. ſ euangeliū qđ ipſe mihi cōmendauit: vel qđ ego ei cōmiſi ſeruandū.
tus ſum: quia potens ē depoſituz meū
a ſ iudiciū .ſ. ſ vel deceſſus mei.
ſ vſq̄. b ſ ſimiliter tu habens formā ſa. etc. per que poteſt cuſtodire.
ſeruare in illum diem. Formā hn̄s ſano
a ſ non a quocunq̄. b ſ .i. habens bona verba cum fide et dilectione.
rum verboꝝ: que a me audiſti in fide et
ſ que eſt. a ſ ſicut chriſtus inſtituit. b ſ officium tibi cōmiſſum.
dilctiōe i chriſto ieſu: bonū depoſitum
ſ diligenti executione. ſ quod potes.
cuſtodire per ſpiritūſanctum qui habi/

tat i nobis. Scis ei hoc q aversi sunt a me omnes qui in asia sut: ex quibus e philetus et hermogenes. Det misericordia deus honesifori domui: qz sepe me refrigeravit: et catenam meam non erubuit: sed cum romam venisset sollicite me qsivit et invenit. Det illi dominus invenire misericordia a deo in illa die. Et quanta ephesi ministravit mihi: tu melius nosti.

Ca. II

Tu ergo fili mi confortare in gra q est in christo iesu: Et que audisti a me p multos testes: hec comenda fidelibus hominibus: qui idonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles christi iesu. Nemo militans deo iplicat se negocijs secularibus: vt ei placeat cui se probauit. Nam et q certat in agone: non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Laborante agricola oportet primum de fructibus percipere. Intellige q dico. Dabit enim tibi dns in omnibus intellectum. Memor esto dominu iesum christum resurrexisse a mortuis de semine dauid sm euangelium meum in quo laboro vsq ad vincula quasi male operans: sed verbum dei non est alli

gatum. Ideo omnia sustineo pter electos: vt et ipsi salutem consequantur que est in christo iesu cum gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus et conuiuemus: si sustinebimus et conregnabimus: si negauerimus et ille negabit nos: si non credimus: ille fidelis pmanet: negare seipsum non potest. Hec commone testificans cora deo. Noli verbis contendere. Ad nihil enim vtile contenditur: nisi ad subuersionem audientium. Sollicite cura teipsum probabile exhibere deo: operarium inconfusibilem: recte tractantem verbum veritatis. Prophana aute et vaniloqa deuita. Multum eni proficiut ad impietate: et sermo eorum vt cancer serpit. Ex quib est hymeneus et philetus: qui a veritate exciderut: dicentes resurrectione ia facta: et subuerterut quorunda fidem. Sed firmum fundamentum dei stat: habens signaculum hoc. Cognouit dns

Universidad de ... Biblioteca

nentẽ viã charitat' ingrediunt. Quidã vero adhuc carnales pfect' suos instãter exercẽt: ⁊ vt in cibos spũalium fiãt idonei: scõꝝ mysterioꝝ lacte nutriunt: ⁊ q̃ in prauis moꝛib' populari etiã iudicio manifesta sunt: in dei timoꝛe vitãt: vt regulam fidei diligẽter inq̃sitã firmiter tenẽt: ⁊ si ab ea deuient: cito aucte catholica coꝛrigunt: q̃uis in eius verbis p sensu carnali varijs adhuc fantasmatum cõcursibus fluctuent. Sũt ⁊ ex eo numero quidã qui adhuc nequiter viuunt: aut etiam in heresib': vel in gentilium supstitionibus iacent: ⁊ tamẽ etiã illic nouit dñs q̃ sunt eius. Nam in illa ineffabili pscientia dei: multi qui foris vident intus sunt. Ex illis ergo oĩbus q̃ vt ita dicam intrinsecus in occulto intus sunt. i. quos nouit dñs: nemo ĩ eternam dãnationẽ seducit. Nouit enĩ dominus qui sunt ei'. Nondũ enĩ apparuit iudiciũ: sed iam facta est in noticia dei. Nouit enĩ qui pmaneant ad coronã: ⁊ qui ad flãmam nouit triticũ ⁊ paleam. Deinde alterã partẽ signaculi ponit de libro Esaie subdẽs: Et discedit ab iniq. ⁊c. a Discedat. Esaias vidẽs ĩ hoĩe liberũ arbitrium: ita admonet discedere ab iniquitate: et p hec duo q homo libero arbitrio discedit ab iniquitate: et deus prescitũ munit: apparet hostib' et amicis q ipe sit dei: hoc est signaculũ.

b Vasa aurea ⁊ ar. ⁊ lig. Sicut enim vasa lignea et fictilia valẽt vt purgent aurea ⁊ argentea: sic mali psunt ad pfectũ bonoꝛũ. Et sicut illa fracta extra domum eijciunt: ⁊ alia vasa fracta studio reponunt: ita mali moꝛtui in tenebras exterioꝛes: boni vero in vita eterna collocabuntur. Magna ergo dom' ecclesia in qua sunt vasa aurea ⁊ argentea. i. boni ⁊ fideles ⁊ scĩ dei serui vbiq disperti ⁊ spũali vnitate deuicti: ĩ eadem cõmunione sacramẽtoꝝ degentes. Et vasa lignea ⁊ fic. i. illi qui sunt in domo vt nõ sint in cõpage dom': nec in societate pacifica: ⁊ tñ adhuc coꝛpe simul cũ bonis. Nã ante tp̃s vltime separationis nullo mõ pꝑter cõmixtionẽ maloꝝ recedendum est ab vnitate eccl̃ie: vt ante ventilationẽ aree simul sint triticũ ⁊ çiçania: grana ⁊ palee: quia non concessit dñs apostolis çiçania a tritico separare. quis ergo hoc audeat? Ecce p vasa aurea ⁊ argentea intelligunt boni ⁊ electi: ⁊ ipsi ijdem sunt vasa in honoꝛem: quia ad honoꝛem gl̃ie patrie celestis subleuant. Per vasa lignea et fictilia intelligunt ficti et reprobi: et ipsi ijdem sunt vasa in cõtumeliã: quia demergunt in suppliciũ damnatiõis. Vel p vasa aurea ⁊ argentea intelliguntur oẽs bõi: siue q̃ ad tp̃s sũt: siue pseuerãtes p vasa lignea ⁊ fictilia itelligũt oẽs mali: siue q̃ ad temp' sunt mali: siue ptinaces. Et de vtrisq quedã sunt in honoꝛẽ: quia de bonis. ⁊ de malis quidaz sunt electi ad gloꝛiam: ⁊ sir de vtrisq quedã sunt in contumeliã: quia ⁊ de bonis ⁊ de malis quidam sunt reprobi.

c Stultas autem. Non omẽs questiones vitande: sed inutiles ⁊ sine disciplina. d Seruum autem domini non opoꝛtet litigare ⁊c. Satis obstrepũt cõtradicentes. Ne ergo seru' dei sibi obstrepat studio altercandi: nec deesse voluit nos fratrum coꝛrectioni: nec studere certamini. Multi enim homines cum a somno excitantur litigare volunt: aut rursus doꝛmire cum litigare prohibentur.

e Nequando det illis deus penitentiam. Non prodest coꝛreptio nisi supernus medicus respiciat. i. nisi faciat: vt peccati sui quẽq

a vel dat. b ⁊ si nõ ab iniq̃s qb' mixtus.
a qui sunt ei': ⁊ discedat ab iniqui/ a b
vere.
tate omis qui inuocat nomẽ do
a quidã sunt subuersi: quidã signati: sed non mirum. b in ecclesia sunt simul modo.
mini. † In magna aũt domo non c d
a i. boni. dei dispensatiões recipiẽtes.
b solum sũt vasa aurea ⁊ argentea:
a que ⁊ si ad cõtumeliã lignea. tamẽ honest' ad purgationẽ: vel quedã de vtrisq in honoꝛẽ: quedam in contumeliam. i. mali.
sed et lignea et fictilia: ⁊ quedam e
a i. boni qui purgant p malos. b mali qui sunt ad purgatoꝛiũ bonoꝛum.
quidem in honoꝛem: quedam au
⁊ qz alteꝝ hoꝝ ẽ.
tem in contumeliã. Si quis ergo f
a recedẽdo ab iniq̃tate coꝝ nõ ab eis. b q̃ in contumeliã. c quasi nõ perit pꝑter hoc q cũ illis est coꝛpoꝛe. gr̃e dei.
emũdauerit se ab istis: erit vas g
a mundũ. fide ⁊ opib'. alios acq̃rendo.
in honoꝛem sanctificatũ: et vtile h
dño: ad omne opus bonum pa/
a pphana alioꝝ ⁊ inania deuitans te vero inutilia desideria fuge. s. luxuriã: immundiciã ⁊c.
ratuz. † Iuuenilia autẽ desideria i
in iudicio. verã.
fuge: sectare vo iusticiã: fidẽ: spẽ: k l m
a vel castitatem. dei ⁊ proximi.
b quietẽ. c cum fidelibus. vel omia hec sectare sicut hi q̃ inuocant dominũ pura conscientia.
charitãtem: ⁊ pacez cũm his qui n o
inuocant dominum de coꝛde pu
a hec sectare. inutiles. b ⁊ si nõ stulte. in q̃bus tñ nõ est pfectus discipline vel scientie.
c ro. † Stultas autem et sine disci/ p q
plina questiones deuita: sciens r
nõ edificationẽ.
d qz generant lites. † Seruum autẽ s
tẽpus litibus expendere.
dñi nõ opoꝛtet litigare: sed man t
a tractabilẽ. b etiã malos: vt attrahat. c q̃ facile doceat vel doceat si opus est in aliquo.
suetum esse ad omnes: docibilez: v
a q̃libet aduersa. b mẽtis lenitate. c nõ est cessandũ a coꝛrectione erroꝛis alterius.
patientem: cum modestia coꝛripi x y
entem eos qui resistunt veritati:
p vt vel si aliq̃n. aliter nõ pdest coꝛrectio.
e ne quãdo det illis de' penitẽtiã z
a quã mõ impugnãt. b ⁊ coꝛ
ad cognoscendã veritatẽ: ⁊ resipi a
gnita redeant ad bonũ. b extra pa/
scãt a diaboli laqueis: a q̃ capti/
triam. nõ modo ligant. exequendam.
ui tenentur ad ipsi' voluntatem. b

a Qui sunt ei'. qz sunt scripti ⁊ signati in libro vite ... biliter. b Et dis. ab iniq. q̃ negat resurrectio futura ... q̃ inuocat nomẽ dñi. c In magna. Hic pñr rñdet ... stioni ex p̃dict' oꝛienti. ⁊ p̃mo soluit apl's q̃stionẽ. scd̃o ... tit ad timothei monitionẽ. ibi: Iuuenilia. Ex h aũt q p̃dicti phyletũ ⁊ hymeneũ et veritate fidei excidisse ⁊ alios puertisse. posset aliq̃s q̃rere: q̃re dñs pmittit talia fieri. Ad qd rñdet apl's q hoc totuz cedit ad gloꝛiã dei. nã sicut in electis relucet ei' miseꝛicoꝛdia: ita in reprobis ei' iusticia. ⁊ ponit exemplũ de domo magni p̃ncipis. dicit igit: In magna autẽ domo. i. in domo p̃ncipis magni. d Nõ solũ sunt vasa ⁊c. q̃ applicantur officijs honoꝛabilib'. e Sed ⁊ lignea ⁊ fictilia. q̃ applicant exercitijs vilib': ⁊ totũ cedit ad pfectionẽ dom' ⁊ honoꝛẽ dñi. dom' aũt dei totum est vniuersum in q̃ electi sũt vasa gloꝛie applicata. reprobi vero vasa cõtumelie deputata. veruntñ qz heretici pñt dũ viuũt ad veritatẽ redire. ideo subdit: f Si q̃s g emũ. se ab istis. i. a p̃dictis erroꝛib' et similib'. g Erit vas ĩ honoꝛe sanctificatũ. i. diuino cultui applicatũ. h Et vtile dño. i. vtile ad acq̃rendũ alios domino. sic ptz de Paulo: q̃ post cõuersionẽ suã multos acq̃siuit dño: q̃ erat ante fideliũ psecutoꝛ. i Iuuenilia. hic reuertit ad instructionem timothei. d. Iuuenilia aũt desideria. q̃ sunt circa carnis delectabilia. k Fuge. aliter nõ deuincunt. l Sectare vero iusticiã. erga pximũ. m Fidẽ. erga deũ. n Charitatẽ. erga vtrũq. s. deũ ⁊ proximũ. o Pacem cũ his ⁊c. i. cũ fidelib' maxime: licet cũ oĩb' sit sectãda q̃tuz põt fieri bono modo. p Stultas. i. irrationabiles. q Et sine disciplina q̃stiões. i. inutiles ad fidẽ ⁊ moꝛes: Deuita: et subdit cã: r Sciens qz generãt lites. inter varie opinãtes. s Seruũ aũt dñi nõ opoꝛtet litigare. nec p dñs se talib' questiõib' implicare. t Sed mansuetũ esse ad oẽs. etiam ad infideles: vt p h trahant ad fidẽ: sicut de beato Clemẽte legit q pꝑter suã mãsuetudinẽ ñ solũ erat accept' xp̃ianis: sed etiã gẽtilib' ⁊ iudeis: ⁊ multos ex eis ad fidẽ pũertit. v Docibilẽ. i. ad docẽduz abilem: q̃ abilitas dupl'r accipit. vno mõ actiue: ita q abilis docere sit rõne virtutis scie ⁊ facundie. alio mõ passiue: s. abilis doceri acq̃escendo infoꝛmationi bonoꝝ de veritate circa factũ aliq̃d: aliter nõ posset bñ iudicari de p positis sibi. x Patiẽtẽ. ĩ aduersis. y Cũ modestia coꝛripiẽtẽ ⁊c. nã si imoderate coꝛriperet obstinatos ĩ malo mag' faceret: sicut imoderate diligẽtes ligna toꝛtuosa frangũt ipsa. ĩõ subdit: z Ne qñ det illis de' penitẽtiã ⁊c. i. ne p imoderatã coꝛrectionẽ impediat redit' eoꝝ ad veritatem. a Et resipiscãt a diaboli laq̃is ⁊c. in laqueis erroꝛis. b Ad ipsi' voluntatẽ. s. sequendã in carnalibus ⁊ spiritualibus peccatis.

Capitulo scd̃o vbi d: in postilla: Sed tamen verbum dei non est alligatum.

Additio. j.

Sup h qd dicit: Sed verbũ dei nõ est alligatũ. Glo. Licet ego sum alligat' coꝛpoꝛi: tñ verbũ dei nõ est alligatũ: quia ego sermonem p̃sentes litteris ⁊ absentes docere nõ cesso.

In eo. ca.

Marginal notes (left page): 24. q. 1. c. ... sm carnem ... 24. q. 1. c. q̃ ... niam. — 2. q. 7. c. sicut sacerdotes. 46. di. § 1.

quenq penitеat. Que pnĩa pudoꝛe ⁊ timoꝛe displicendi alijs sicerdũ ipedit: dũ plus delectat hoiem alioꝝ existimatio q̃ iusticia q̃ se q̃sq humiliat penitẽdo. Ideo nõ solũ cũ agit pnĩa: verũetiã vt agat dei miseꝛicoꝛdia necessaria est. vt enĩ petr' amare fleret respexit eũ dñs. Et iõ Apl's dicat: Det illis de' pnĩaz ⁊c.

Hoc aũt sci. ⁊c. Ca. III
b Seipsos amãtes. Non dñm vt petr': q̃ ter interrogat' a dño: ter pfessus est se eum diligere dicens: Tu scis q amo te. vñ ⁊ domin' ei oues pascẽdas credidit: qz in pascendis ouib' vera monstrat dilectio: si q̃s ibi nõ q̃rit sua: sed q̃ xp̃i sunt. Ex eo autẽ q seipos: nõ deũ amãt: q̃si ex radice hec q̃ sequunt mala oꝛiuntur. h Ingrati. Ut q̃ coꝛrigẽtibus mala p bonis reddũt. Sce lesti. vt qñ modũ peccãdi trãscendũt scz suas vel alioꝝ anĩas interficiẽtes. d Sine affect. nõ cõpatiẽdo infirmis. e De tractoꝛes. Famã scõꝝ maculãdo. f Incõtinẽtes. Non refrenãdo malas cupiditates. g Inmites. exercendo lites. h Sine benignitate. dum nesciũt subuenire alijs. i Pro ditoꝛes. indicando inimicis pioꝝ que occultanda nouerunt. k Proterui. Humanã verecũdiam inuerecunde agitãtes. Ceci. nõ intelligẽtes neq q̃ loquunt: neq de q̃bus agunt. l Voluptatuz. amatoꝛes carnales delitias spũalib' p̃ponẽtes. m Habentes speciem. Quia eadẽ sacra cum pijs. n Virtutẽ aũt ei'. Virt' charitas de coꝛde puro: cõsciẽtia bona ⁊ fide nõ ficta. hec est virtus quaz nihil vincit. Nullus ignis: nulli fluctus seculi: nulla flumina tentatiõis eã extinguunt. De hac d: Foꝛtis est vt moꝛs dilectio. Sicut enĩ moꝛs qñ venit resisti ei nõ põt. Sic c̃ violentiã charitatis nihil põt mũdus. Ecõtraria ẽ data similitudo. Quõ enĩ moꝛs ad auferendũ violentissima est: sic charitas ad saluandũ violenta est. Vel sm aliã lr̃am. Veritatem aũt eius. i. res pietatis. o Abnegãtes. idem sensus. p Qui penetrãt. Ingrediebant enĩ dom' mulieꝝ: et decipiebant eas. q Mulierculas. Prius: et p eas viros: vt diabolus p̃us euaz. Vel viros seductibiles: q̃si mulieres seducunt. r Semp discẽtes ⁊c. Nos autez semp ambulem' in via: donec eo veniam' quo ducit via: nusq̃ in illa remaneamus: donec pducat vbi maneamus: atq ita ⁊ querendo tendimus ⁊ inueniendo ad aliq̃d puenimus. s Quẽadmodũ aũt. Quasi tales seducunt: veritati autẽ semp resistunt. ⁊ hoc est q ait: Quẽadmodũ aũt iã. ⁊c. Iamnes ⁊ mãbres duo frẽs fuerũt magi pharaonis: hoꝛum noia nõ iuenit apl's in diuinis libris: sed ĩ apocriphis. de q̃bus hoc sumit: Hi aũt restiterũt moysi vsq ad tertium signũ in q̃ defecerũt dicentes: Digit' dei est h: ⁊ sic illi restiterũt moysi: ita ⁊ hi. s. heretici mihi. Nota q aniositas hereticoꝝ sp iuq̃eta est: quos magoꝝ pharaonis hre conatũ

dixi: pphana ⁊ stulta deuita. hoc aut' sciẽdũ est ad ipsa vitanda.
a H b † Oc aũt scito q Ca. III a
in nouissimis diebus in/ b c
stanct'. a vel seua. b i. qz. c h ẽ cã pieuli
stabũt tempa periculosa: et erũt d
a inde hec oĩa oꝛiunt que sequunt. non deum vt petrus. b pecunie. c ad dñium.
hoies seipsos amãtes: cupidi: elã e f
a de honoꝛib' sibi impensis. b in deũ: p heresis. c carnalibus vel spiritualibus.
ti: superbi: blasphemi: parẽtibus g h i
a de bonis. b in grauib' pꝑetrãdis. suas vel alioꝝ aĩas interficientes.
b c d nõ obedientes: ingrati: scelesti: si k l m
a ad aliquẽ. b inq̃erantes alios. c vel detractoꝛes. crimina imponentes.
e ne affectiõne: sine pace: criminã/ n o p q
f g h gule vel libidinis. crudeles.
toꝛes: incõtinentes: imites: sine r
a largitate. b secretoꝝ alterius. c habitu vel verbis pudoꝛẽ nõ seruãtes. vel pꝑaces.
i k beignitate: pditoꝛes: proterui: tu s t
inflato coꝛde. quarũlibet.
l midi: et voluptatũ amatoꝛes ma v x
⁊ ideo periculosi.
m gis q dei: † habentes speciez qui y
religionis. vel veritatẽ. i. charitatẽ.
n dem pietatis: virtutẽ autez eius z
a factis. b ecce quare incepit de nouissimis tempoꝛibus. tales.
o abnẽgantes. Et hos deuita. Ex a b
a qz iã hoꝝ pnunc̃ij sunt q̃dã. plures aũt in fine futuri sunt. b ad lr̃am: vel rumant pꝑietatem cuiusq: ⁊ quos inueniũt idoneos seducunt.
p his enim sunt qui penetrant do/
a sub dolosis ⁊ fictis vbis. b seductibiles.
q mos: ⁊ captiuas ducũt mulierculas c d
a ideo erãt digne seduci. b semp noua desiderant. firmos non possent seducere.
las oneratas peccatis: que ducũ/ e
a sp ambulãt: ⁊ nunq̃ ad vitã puenĩũt.
r tur varijs desiderijs. Semper di f
scẽtes: ⁊ nunq̃ ad scientiam veri
s tatis peruenĩẽtes. † Quẽadmo g
a fratres. magi pharaonis.
b hoc de apocriphis su/
dum autem iãmnes ⁊ mãmbres
mitur. heretici.
restiterunt moysi: ita ⁊ hi resistũt b
corrupte rationis.
veritati: homines coꝛrupti men i
a operib' semp resistẽtes. b semp circa: nunq̃ in fide. c pꝛedicit destruendos in alia hereticos. post hec p̃sentia.
te reprobi circa fidem: sed vltra k l

In eo. ca. vbi d: in postilla: Dicũt aliq̃ q iste Phyletus ⁊ Hymeneus ex hoc acceperunt occasionem errandi.

Additio. ij.

Isti heretici de q̃b' apl's loq̃tur ñ arguebãt ex dict': Math. xxvij. dicẽtis: q tpe passionis xp̃i multa coꝛpa surrexerũt impossibilitatẽ resurrectionis futurre: qz de h poti' hr̃ ꝯtrariũ: vt dicit postillatoꝛ: sed ex h q iã fuerat facta semel resurrectio moꝛtuoꝝ tpe passiõis xp̃i: asserebant q nõ erat iteꝝ fiẽda alia resurrectio: eo q pꝑhetãtes nõ faciũt mẽtionẽ nisi de vna resurrectione nõ de duab'. ex h motiuo accipit occasio errãdi hoꝝ hereticoꝝ: q̃ꝝ motiuũ non valet. nã pꝑhe loquunt de resurrectiõe generali in fine mũdi fiẽda. resurrectio aũt illa q̃ tpe passionis xp̃i fuit facta erat particularit ⁊ longe ante finẽ mundi.

Ca. III
a H b Oc aũt scito. Hec ẽ sexta ps in q̃ ponitur sextũ motiuũ qd est multiplicatio falsoꝝ p̃dicatoꝝ: qd debebat mouere timotheũ ad veritatẽ efficaci' p̃dicãdũ: ⁊ diuidit ĩ duas ptes. qz p̃mo ponit multiplicatio. scd̃o timothei monitio. ibi: Tu aũt. Prima adhuc ĩ duas: qz p̃mo p̃dicit multiplicatio maloꝝ hoĩm futura. scd̃o ondit iã inchoata. ibi: Et hos deuita. Circa p̃mũ dicit: b In nouissimis dieb'. h enĩ potissime erit ante tpa antixp̃i. c Instabũt tpa piculosa. pꝑter multiplicationẽ seductoꝝ. de q̃bus subdit: d Et erũt hoies seipos amãtes. scz q̃tũ ad ptẽ hoĩs sensitiuã q̃ d: hõ exterioꝛ. ij. Coꝛ. iiij. ex h seq̃ndo carnis delectabilia qd est malũ. amare vo seipm sm ptẽ intellectiuã supioꝛẽ q̃ d: hõ interioꝛ seq̃ndo dictamen rõnis laudabile ẽ ⁊ vtuosuz. e Cupidi. pecuniaꝝ. f Elati. i. ambitiosi honoꝛũ. g Supbi. in despẽctiõe alioꝝ. h Blasphemi. ꝯ deũ. i Parẽti. nõ obediẽtes. i. eis rebelles: vtpote parẽtib' spũalib' in doctrina catholica: ⁊ carnalib' ĩ ꝯuersatiõe domestica. k Ingrati. de bñficijs acceptis. l Scelesti. i. assueti crimib' magnis q̃ scelera dicunt. m Sine affectiõe. bona interi'. n Sine pace exteri'. o Criminatoꝛes. i. crimia iustis iponẽtes. p Incõtinẽtes. i. oĩ luxurie se exponẽtes. q Immites. i. crudelitatẽ exercentes. s Sine be. i. bona igneitate q̃ q̃s accẽdit ad bñfaciendũ pꝑimo. p h intelligi dat oppositũ. s. malignitas: q̃ q̃s accẽdit ad nocẽdũ iusto. s Proditoꝛes. reuelãdo alteri' ꝯsiliũ. t Proterui. i. effrõtes ĩ mal'. v Tumidi. i. inflati in coꝛdibus suis. x Et vo. a. ma. q̃ dei. i. delitias carnales spũalib' p̃ponẽtes. y Hñtes spe. q̃. pie. i. apparẽtiã religionis: vt facili' decipiãt. z Virtutem aũt ei' ab. q̃ ꝯsistit ĩ opib' vtuosis. a Et hos. Hic pñr ondit multiplicatio iã inchoata. vñ. j. Ioh. ij. d: Nunc antixp̃i multi facti sũt. iõ dic apl's: Et hos deuita. q. d. iã incipiunt eẽ tales aliq̃. qd declarat. d. b Ex his enĩ sũt q̃ pe. do. i. q̃ itrãt sub p̃textu religiõis penetralia ⁊ loca secreta: ĩ q̃b' mlieres cõmunicate vl' alie hitãt illo tpe aspect' hoĩm refugiẽtes. ⁊ ĩ talib' loc' pñt mlieres citi' decipi ĩ his q̃ ptinẽt ad fidẽ: ⁊ etiã ĩ his q̃ ptinẽt ad carnẽ. iõ subdit: c Et capti. d. i. seducunt. d Mulierculas. q̃ pꝑter defectũ rõnis citius decipiunt. iõ subdit: e Que du. va. de. mẽs mlier' ẽ de facili mutabil'. f Semp dis. illud refert ad id qd p̃dicit. Ex his enĩ sũt ⁊c. tales enĩ seductoꝛes q̃rũt sp dicẽ noua: qz simplices q̃ꝝ ẽ maioꝛ multitudo pni sunt ad credẽdũ talia. g Quẽadmo. iãnes ⁊ mã. isti fuerunt magi. p falsa sig̃ volẽtes resistere moysi: Exo. vij. noia vo istoꝝ magoꝝ non habuit apl's ex sacra scptura: sz ex alijs libr' hebꝛeoꝝ: vt dic h Glo. ñ qz Ioseph' ⁊ Ra. Sa. d hac materia loq̃ntes nihil dicũt d ist' noĩb'. iõ videt meli' dicẽdũ q habuit p reuelationẽ: sic ⁊ moyses mũdi creatiõez. h Ita ⁊ hi ⁊c. freq̃nt occulte ⁊ aliq̃n mãifeste. i Co. c. m. i. ĩ moꝛib'. k Re. c. f. i credibilib'. l Sz vl. s. tp̃s a do oꝛdiatũ.

Non pficient

Marginal notes (right page): † 1. Tio. 4. a 2. Pe. 2. a Iude. 1. f — A — † De cõse. di. 4. c. q̃uis De here. c. excõicam'. — B — † 16. q. 5. c. nec mirũ Exo. 7. b

ꝗ que modo putatur sapientia.
nō pficiēt. Insipiētia enim eoꝝ
ꝗ per bonos: preſertim ꝑ Johannē apoſtolū.
manifeſta erit omnibus: ſicut et
a ꝗ magoꝝ. b ꝗ ꝑ moyſen. c ꝗ illi ꝯdicēt veritati d ꝗ ꝛ io pt ill' reſiſtere hūs ſciaꝫ ꝑ meā doctrinā
illoꝝ fuit. Tū autem aſſecutus
ꝗ bonoꝝ operum.
es meaꝫ doctrinā: inſtitutionē:
a ꝗ tendens q̄ ego. b ꝗ inuiſibiliū. c ꝗ in expectatione promiſſoꝝ.
pꝛopoſitū: fidē: longanimita/
ꝗ dei ꝛ pximi. ꝗ de aduerſis.
tem: dilectionē: patientiam: per
a ꝗ de loco ad locū. b ꝗ tormētoꝝ. c ꝗ tales fuēt tibi illate tribulatiōes ꝛ pſecutiones q̄les mihi ſunt facte ꝛ quales ſubſtinui.
ſecutiones: paſſiones. Qualia
mihi facta ſūt antiochie: iconio:
ꝗ et. ꝗ vel paſſiōes. ꝗ q. ego ſu/
liſtris: quales perſecutiōes ſuſti
ſtinui. a ꝗ ſic ꝛ te eruet nec ſol' ego ſe patiar ſꝫ
nui: ꝛ ex oīb' me eripuit domi/
a ꝗ ita neceſſe eſt et tibi ſi pie viuere vis. b ꝗ religioſe iuſte.
a nus. †Et omnes q̄ volunt pie vi
a ꝗ qui venit pati. b ꝗ hoc ſemꝑ fit ſed maxime primo tempe. ꝗ in corpore vel in corde.
uere in chꝛiſto ieſu perſecutio/
a ꝗ intus vel foris. b ꝗ in ſe. ꝗ boni patiunt ſꝫ
b nem patientur. Mali autem ho
ꝗ alioꝝ qui huius officij ſunt.
mines ꝛ ſeductores pficient in
ꝗ ita. ꝗ ipſi a bono. ꝗ ipſo actu.
peius: errantes ꝛ in erroreꝫ mit
ꝗ alios. ꝗ q. mali errāt ꝛ i errorē mittūt. a ꝗ fir
tentes. Tu vero pmāne in his q̄
mus. a ꝗ a deo vł a me. b ꝗ ecce neceſſe. ꝗ vt alijs annūcies. c ꝗ vt fideli diſpēſatori. d ꝗ memorit retinēs. ꝗ iō nō debes venire in dubiū.
didiciſti: ꝛ credita ſūt tibi ſciens
ꝗ ecce auct. ꝗ ideo etiā pmane qꝛ.
a quo didiceris. Et qꝛ ab infan/
a ꝗ legis. ꝗ ecce facultas. ꝗ pphetias. b ꝗ ſpiritualiter intellecte.
c tia ſacras lrās noſti: que te poſ/
ꝗ quā ꝛ ipe docet.
ſunt inſtruere ad ſalutē per fidē
b que ē i chꝛiſto ieſu. † Ōis eni ſcri
ꝗ cui' auctor de'. ꝗ ꝑ ſpiritū ſctm̄. ꝗ alicui.
ptura diuinit' inſpirata vtilis ē
ꝗ neſcientes. ꝗ ad conuincēdū de malo.
ad docendū: ad arguendum: ad
ꝗ ad increpādū durius. ꝗ incipiētes diſcere.
g coꝛripiendum: ad erudiendū in
ꝗ vt iuſtū faciat. a ꝗ ita. b ꝗ executiōe.
iuſticia: ut perfect' ſit homo dei
ad omne opus bonū inſtructū.
ꝗ ꝛ qꝛ ſic potes. ꝗ adiuro.

T †Eſtificoꝛ corā Ca. IIII
ꝗ teſte deo.
deo et chꝛiſto ieſu qui
a ꝗ qui viui reperient. ꝗ q̄ reſidui erūt tormenti antichꝛiſti: vel iuſtos et iniuſtos.
iudicatur' eſt viuos ꝛ moꝛtuos:
a ꝗ prior ē cui debes grates reddere vel futuruꝫ q̄ timēdus ē. ꝗ vt cōregnes deo. ꝗ eternū.
ꝛ ꝑ aduentū ipſius ꝛ regnū eius:
a ꝗ inſtant pdica. b ꝗ q̄tū ad eos q̄b' placet.
pꝛedica verbuꝫ: inſtā opoꝛtune
a ꝗ de peccato. ꝗ negligentes. ꝗ vel impoꝛtune argue. b ꝗ adiura. ꝗ volentes.
b ne impoꝛtune: argue: obſecra:

a ꝗ negligētes. ꝗ aſperis verbis pſiſtētes. ꝗ nolentibus. b ꝗ vt patiēter ſuſtineas repugnātes ꝛ doceas accipiētes. ꝗ repugnātiū. ꝗ accipiētiū
a increpa i omni patiētia ꝛ doctri/
ꝗ mō ē ſi q̄ pdices neceſſe vt ꝯ hec pparet eccia.
na. Erit eni tempus cuꝫ ſanā do/
ꝗ quaſi onus nō ferent ſalutē audire.
b ctrinā nō ſuſtinebūt: † ſed ad ſua
a ꝗ q̄ ea doceant que volūt.
c deſideria coaceruabunt ſibi ma/
ꝗ multos. ꝗ ipſi. ꝗ deſiderio audiēdi nō tñ bono.
giſtros pꝛuriētes aurib': ꝛ a ve/
ꝗ que eis aſpera.
ritate quidem auditum auertēt:
ad fabulas autem conuertentur.
a ꝗ ita eſt futurū. b ꝗ in diſciplina eccleſiaſtica ꝛ ſcripturis ex planādis. ꝗ dū tempus habes: c ꝗ ois modi hoib' docebis.
Tū vero vigila in omibus labo/
a ꝗ qd ore pdicas: hoc opere cōteſtare. b ꝗ epiſcopatus. ſ. ꝗ intātū vt impleas miniſte. r.
b ra opus fac euāgeliſte: miniſteri/
a ꝗ ſciētia vita ꝛ doctrina. b ꝗ .i. i oib' modū ſerua. c ꝗ vigila labora. ꝗ ideo ſic opoꝛtet.
e um tuū imple ſobꝛius eſto. Ego
a ꝗ incipio offerri deo grata hoſtia. ꝗ moꝛtis.
f eni iā delibor: ꝛ tēpus mee reſo/
a ꝗ ppe eſt. b ꝗ vñ ſcis: qꝛ dei puenēte gra expleui qd debui: vel i pximo ſū migratur' ſꝫ bonū certamē certaui: q̄ſi hoc exemplū tibi relinquo.
lutionis inſtāt. Bonū certamen
a ꝗ pdicatiōis. ꝗ et in oibus aduerſis.
g certaui: curſū ꝯſūmaui: fidē ſerua
a ꝗ in futuro. b ꝗ quā nullus auferat idē tibi ſperare potes.
ui. In reliquo repoſita ē mihi co
k rona iuſticie: quam reddet mihi
l dñs i illa die iuſt' iudex. Nō ſolū
a ꝗ mali timēt: ibi dānādi: boni vero diligunt qꝛ ibi ſaluādi. ꝗ qꝛ inſtat tēpus reſolutiōis.
aūt mihi: ſed ꝛ his q̄ diligūt ad
m uētū ei': feſtina venire ad me ci/
ꝗ qꝛ. ꝗ pprīū nomē. ꝗ tēpore aduerſitatis.
to. Demas eni me reliquit dili/
gēs hoc ſeculū: ꝛ abijt theſſaloni
a ꝗ miſſus in miniſteriū a me. ꝗ pꝑter. b ꝗ miſſus a me.
cā: creſcēs in galatiā: titus i dal/
matiā: lucas ē mecū ſolus. † Mar
cū aſſume ꝛ adduc tecū: ē eni mi/
bi vtilis in miniſterio. Tychicuꝫ
n aūt miſi epheſum. Penulā quā

reliqui troade apud carpum ve-
niens affer tecū et libros: maxi-
a ſ vt ibi ſcribā epl'as meas. ſ autem.
me aūt membrānas. Alexander
a ſ vel faber vel cuſtos erarij. ſ athenis.
erāri⁹ multa mala mihi oſtēdit:
a ſ verbū pnūciantis eſt nō imprecantis. ſ indicat non optat.
reddēt illi dñs ſm opa eius: quē
⁊ tu deuita. Valde eī reſtitit ver-
a ſ qñ primo cepi defendere euāgeliū cōtra illū. ſ innuit ſepe cōgreſſum cōtra illum.
bis noſtris. In primā mea defen
ſ adiutor.
ſiōe nemo mihi affuit: ſ₃ omnes
ſ q₂ hoīs eſt timere.
me dereliquerunt: non illis ipu-
ſ quāto plus ab hoībus relictus.
tetur. Dominus autem mihi aſti-
tit ⁊ confortauit me: vt per me p-
dicatio impleat̄: ⁊ audiant om-
ſ etiam.
nes gentes: ⁊ liberatus ſū de ore
ſ diaboli vel Neronis.
leonis. Liberauit me dominus
a ſ etiam. b ſ idē tibi ſperare licet.
ab omni opere malo: et ſaluum
ſ ducens.
faciet in regnu₃ ſuum celeſte: cui
gloria in ſecula ſeculoru₃ amen.
Saluta priſcā ⁊ aquilam: ⁊ one-
a ſ familiā. b ſ ideo nominat illos vt veniens per eos hos viſitet.
ſifori domum. Eraſtus remanſit
corinthi: trophimū autem reliq
a ſ ppter imbres et frigora cōmonet vt autūno veniret.
infirmū myleti. Feſtinā ante hye-
me₃ venire. Salutāt te eubolus
⁊ pudēs ⁊ linus ⁊ claudia: ⁊ fra-
a ſ poſt ſalutationē fratrū ipſe ſalutat quaſi ſubſcribens hoc modo do. ⁊c̄.
tres oēs. Dominus ieſus chri-
a ſ .i. maneat vr̄a dilectio. ſ ne admonit⁹ ira-
ſtus cum ſpiritu tuo. Gratiā vo-
ſcaris: ſ₃ port⁹. a ſ .i. ſiāt vera q̄ hactenus dixi.
biſcū. Amen. Epiſtola pauli
ad Timotheum ſecūda finit.

Additio .j.

Additio .ij.

Additio .iij.

Replica.

Incipit epiſtola ad Titum.

Argumentū in epiſtolam ad
Titum incipit.
Titu₃ cōmonefacit ⁊ in-
ſtruit de cōſtitutione p-
ſbyterij: ⁊ de ſpūali ↄuer-
ſatiōe: ⁊ hereticis vitādis, q̄ i tra-
ditionib⁹ iudaicis credūt. Scri-
bens ei a nicopoli.
Argumētū finit. Epiſtola
pauli ad Titū icipit: Ca. I
ſ noīe. ſ humilitas nō tollit poteſtatē ⁊ dignitatē.
Paulus ſeru⁹ dei: apo-
ſ tenēs ⁊ pdicās fidem.
ſtol⁹ aūt ieſu xp̄i ſm
fidem electorū dei: et
ſ ſm. a ſ eſt veritas i liberalib⁹ artib⁹ q̄ nihil ad xp̄ianā religionē. b ſ .i. xp̄i religionē.
agnitionē veritatis q̄ ſm pietātē
a ſ .i. p hoc ſperās vitā eternā. b ſ q̄ quāto certior tāto miniſter dz eē ſollicitior. c ſ vitā eternā
eſt i ſpēm vitē eternē: quā₃ pmi-
a ſ oīa. b ſ vel eterna. ſ qd̄ idem eſt.
ſit q̄ nō mētit̄ de⁹ antē tpa ſecula-
a ſ nō ſolū rei effectū: ſed ⁊ in predi. ⁊c̄.
ria: mānifeſtauit aūt tēporib⁹ ſu-
is verbū ſuū in pdicatione: q̄ cre-
ſ vt fideli. a ſ cui tu coparticeps. ſ cui i ſalute hoīm mini⁹ obedim⁹: ſi quo mō remittimur.
dita eſt mihi ſm pceptū ſaluāto-
a ſ paulus inquā ſcribit hanc epiſtolam.
ris noſtri dei titō dilecto filio ſm
a ſ ⁊ in ſcribendo primū ſalutat in hunc modū. ſ manifeſta ſunt hec.
cōem fidem: grātia ⁊ pax a deo
patre et xp̄o ieſu ſaluatore no-
ſ cū inde recederē.
ſtro. Hui⁹ rei gratia reliq̄ te crete:
a ſ ad pfectionē. b ſ mala i peccātib⁹ addendo bonis ea q̄ deſunt ⁊c̄.
vt ēa q̄ deſunt corrigās: ⁊ ↄſtitu-
ſ ſingulas. ſ epiſcopos.
as p ciuitates preſbyteros: ſicut
ſ .i. q̄les cōſtituēdos docuit. ſ .ſ.
⁊ ego tibi diſpoſui. Si q̄s ſine cri-

Poſtilla fratris Nicolai de lyra ſup epiſtolā Pauli ad Titū incipit. Ca. I

Paul⁹ ſeruus dei. Hic incipit epl'a Pauli ad Titū. q̄ diuidit i tres ptes.

Universidad ... Biblioteca

mine est vnius vxoris vir: filios habes fideles: non in accusatione luxurie: aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem: non superbum: non iracundum: non vinolentum: non percussorem: non turpis lucri cupidum: sed hospitalem: benignum: prudentem: sobrium: iustum: sanctum: continentem: amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem: vt potens sit exhortari in doctrina sana: et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi et inobedientes vaniloqui et seductores: maxime qui de circumcisione sunt: quos oportet redargui: qui vniuersas domos subuertunt: docentes que non oportet turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta: Cretenses semper mendaces: male bestie: ventris pigri. Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure: vt sani sint in fide: non intendentes iudaicis

fabulis: et mandatis hominum auertentium se a veritate. Omnia munda mundis: coinquinatis autem et infidelibus nihil mundum: sed inquinate sunt eorum et mens et conscientia. Confitentur se nosse deum: factis autem negant: cum sint abominati et incredibiles: et ad omne opus bonum reprobi. Ca. II

Tu autem loquere que decet sanam doctrinam. Senes vt sobrii sint: pudici: prudentes: sani in fide: in dilectione: in patientia. Anus similiter in habitu sancto: non criminatrices: non vino multo seruientes: bene docentes: vt prudentiam doceant. Adolescentulas vt viros suos ament: filios suos diligant: prudentes: castas: sobrias: domus curam habentes: benignas: subditas suis viris: vt non blasphemetur verbum dei. Iuuenes similiter hortare vt sobrii sint. In omnibus teipsum

Additio.

Replica.

pbe exéplū bonoꝝ opeꝝ in doctrina: in integritate: in grauitate. Verbū sanū: irrephēsibile: vt is q ex aduerso est vereat: nihil habens malū dicere de nobis. Seruos subditos dñis suis esse: in oib⁹ placētes nō cōtradicētes nō fraudātes: sꝫ i oib⁹ bonā fidē ostendentes: vt doctrinā saluatoris nostri dei ornēnt in omnibus. Apparuit ei gratia dei ⁊ saluatoris nostri oīnibus hoībus erudiens nos: vt abnegātes impietatē ⁊ secularia desideria: sobrie ⁊ iuste et pie viuamus in hoc seculo: expectātes beatā spem ⁊ aduētū glorie magni dei ⁊ saluatoris nostri iesu xpi: qui dedit semetipsum p nobis: vt nos redimeret ab oi iniqtate: ⁊ mūdaret sibi pplm acceptabilē sectatorē bonoꝝ operū. Hec loquere ⁊ exhortare: ⁊ argue cū omni imperio. Nemo te tōtēnat.

Ca. III

Admone illos principib⁹ ⁊ ptātib⁹ subditos esse: dicto obedire: ad oē opus bonū paratos esse: nemine blasphemare: nō litigiosos ee: sꝫ modestos: oēm ostendētes mansuetudinē ad oēs hoīes. Erām⁹ eī ⁊ nos aliqñ isipiētes ⁊ icreduli: errātes: fuiētes desiderijs ⁊ voluptatib⁹ varijs: i malicia ⁊ iuidiā agētes odibiles: odiētes iuicē. Cū aūt benignitas ⁊ humanitas apparuit saluatoris nri dei. Nō ex opib⁹ iusticie que fecim⁹ nos: sꝫ fm suā misericordiā saluos nos fec: p lauacrū regenerationis ⁊ renouatiōis spiritussancti: quē effudit in nōs abūde p iesum xpm saluatorē nostrū: vt iustificati gratia ipius heredes sim⁹ fm spēm vite eterne. Fidelis est sermo. Et de his volo te confirmare: vt curēt pesse bonis opibus q credūt deo. Hec sunt bona ⁊ vtilia hoib⁹. Stultas aūt questiões ⁊ genealogias ⁊ cōtentiōes ⁊ pugnas legis deuita: sūt eni inutiles et vane. Hereticū hoiem post primā ⁊ secūdā correptionē deuita: sciēs q subuersus ē q eiusmodi est: ⁊ delinquit cū sit pprio iudicio condenat⁹. Cū misero ad te artheman aut tychicū: festinā ad me venire nicopolim. Ibi eniz statui hyemare: zenā legisperitū ⁊ apollo sollicite pmitte: vt nihil illis desit. Discāt aūt ⁊ nři bonis opib⁹ pesse ad vsus necessarios: vt nō sint infructuosi. Salutāt te q mecū sūt oēs. Saluta eos q nos amāt i fide. Gra dei cū oib⁹ vob amē. Epla pauli ad Titū finit.

Argumētū i epistolā ad Philemonē incipit.

Philemoni familiares litteras facit p onesimo seruo ei⁹ scribens ei ab vrbe roma de carcere per supascriptuz

Additio. Quid intelligat p h q̄ dr: Stultas aūt questiones ⁊ genealogias dictū fuit in additione. s. ad Timo. i. ⁊c.

onesimum. Explicit Argumentum. Incipit epistola pauli ad Philemonem. Capitulum: I

Paulus vinctus christi iesu et timotheus frater philemoni dilecto adiutori nostro: et appie sorori charissime et archippo commilitoni nostro: et ecclesie que in domo tua est: gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu xpo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis audiens charitatem tuam et fidem quam habes in domino iesu et in omnes sanctos: ut communicatio fidei tue evidens fiat in agnitione omnis operis boni in christo iesu. Gaudium enim magnum habui et consolationem in charitate tua: quia viscera sanctorum requieverunt per te frater: propter quod multam fiduciam habens in christo iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter charitatem magis obsecro cum sis talis ut paulus senex: nunc autem et vinctus iesu christi: obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis onesimo: qui tibi aliquando inutilis fuit: nunc autem et mihi et tibi utilis: quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere: ut pro

Onesimum Mihi

te mihi ministraret in vinculis euangelii. Sine consilio autem tuo nihil volui facere: ut ne velut ex necessitate bonum tuum esset: sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te: ut in eternum illum recipias: iam non ut servum: sed pro servo charissimum fratrem maxime mihi. Quanto autem magis tibi et in carne et in domino. Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid tibi nocuit aut debet: hoc mihi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam ut non dicam tibi quod et teipsum mihi debes. Ita frater ego te fruar in domino: refice viscera mea in xpo. Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam et super id quod dico facies. Simul et para mihi hospitium. Nam spero per orationes vestras donari me vobis. Salutat te epaphras concaptivus meus in xpo iesu marcus: aristarchus: demas et lucas adiutores mei. Gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro amen.

Finit Epistola pauli ad Philemonem. Argumentum in epistolam ad Hebreos incipit.

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribenda non servaverit morem suum: ut vel vocabulum nominis sui: vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est quod ad eos scribens qui ex circumcisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorum: sciens quoque eorum superbiam: suamque humilitatem ipse demonstrans: meritum officii sui noluit anteferre. Nam simili modo etiam iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non

tias Venera

Universidad … Biblio

N tias tenēdas putabāt. Et ī hūc errorē quosdā etiā q̄ de gētilitate venerāt ad xp̄m sua auctoritate induxerāt. Ideo apl's ꝓuidēs gētib⁹ ne deinceps ī hūc errorē hebreoꝝ auctē trahāt. Iudeos quoq; ad emulādū ꝓuocās: qd' est honor ministerij sui gratiā dei hic cōmēdat ꝑ xp̄m verū pōtificē h̄ tp̄e fidelib⁹ factā: legē ostēdēs reprobatā: ad vltimū etiā de morib⁹ instruit: p̄ntis igit̄ tp̄is eminētiā ondit dicēs deū vnigenitū suū nobis misisse ⁊ ī eo nobis locutū vt auditoꝝ mētes erigeret. i. fideliū q̄b⁹ scribit iudeoꝝ. Nec q̄ multis malis q̄ illis acciderāt valde afflicti ⁊ cōtriti erāt putarēt ex h̄ se īferiores esse ceteris ac miseriores. Ipōq; vt eos cōsolet̄ atq; erigat maiori grā p̄ditos ī initio ep̄le sue declarat: q̄ antiq̄s q̄dē ꝓph̄e missi sūt: nobis aūt fili⁹: ⁊ illis serui

lis serui ⁊ cōserui locuti sūt: nob aūt dn̄s. Mod⁹ tractādi. Primū ꝓponit audiēda esse v̄ba xp̄i cōferēdo cū ꝓphetis: q̄ ī eo locut⁹ ē dn̄s vt ī ꝓphet' ⁊ maior ē eis. Deinde cōmendat eū alternatim ꝯm vtrāq; naturā hūanā. s. ⁊ diuinā. postea cōparat cū angelis ⁊ p̄fert: multa interserēs de excellentia ei⁹ ꝯm vtrāq; naturā. Deīde cōparat cū moysi ⁊ p̄fert. Deinde mult' rōnib⁹ et auctoritatib⁹ grām fidei veteri legi p̄ferēdā declarat. Et sacerdotiū xp̄i leuitico sacerdotio: ⁊ testamētū nouū veteri eiusq; sacrificiū vnum mult' illi⁹ sacrificijs p̄ponēdū ostendit: q̄ ibi vmbra: hic veritas. Tandē ponit fidei descriptionē cū mult' testimonijs cōmēdās. Circa finē v̄o morale subdit instructionē.

Finit argumentum.

ꝓtulit. Hāc ğ ep'lam fert apostolus ad hebreos cōscriptā hebraica lingua misisse: cui⁹ sensū et ordinem retinēs lucas euāgelista: post excessū beati apl'i pauli greco sermone cōposuit.

Argumentū finit.

Incipit

Nicolai de lyra Procemium

Venerabilis fratris Nicolai de lyra in postillā sup̄ epistolam Pauli ad Hebreos Prohemium

[C]Um venerit qd' p̄fectū ē euacuabit̄ qd' ex p̄te ē. j. ad Coꝝ. xiij. In p̄mitiua eccl'ia illi q̄ de iudaismo cōuertebāt̄ ad fidē xp̄i zelabāt nimis ⁊ indiscrete ꝓ lege moysi mouebāt̄: ꝯm ꝙ scribit̄ in lib. Act'. aploꝝ. In q̄ q̄dē libro texit̄ historia nascēt' eccl'ie: vt dicit Hiero. ī ep'la ad paulinū. Ibi eni. xxj. ca. introducūt̄ v̄ba beati Jacobi loquētis ad paulū ap'lm de celo cōuersū ad fidē xp̄i ꝓ lege moysi: sic dicent': Uides frater quot milia sūt ī iudeis q̄ crediderūt xp̄o ⁊ oēs sūt emulatores leg' ⁊c. ⁊ ī tm̄ ꝓ lege moysi zelabāt ꝙ dicebāt necessariū ad salutē ipsam obseruari: vt habet̄ Act'. xv. q̄dā descēdētes de iudea. s. ī antiochiam vbi erat eccl'ia fideliū inchoata: dicebāt frēs q̄ nisi circūcidamini ꝯm morē moysi: nō potestis salui fieri. ⁊ inde orta fuit heresis naçareoꝝ dicētiū obseruātiā oīm legaliū eē necessariā ad salutē: vt dicit Aug⁹. de heresib⁹. Paulus igit̄ a deo doct⁹ nō solū ī terris ꝑ inspirationē sicut ceteri apl'i: sꝫ etiam ī celis ꝑ aptā visionē ī raptu. sicut scribit Aug⁹. ad Paulinū de vidēdo deū: vidēs h̄ eē ꝯtra veritatē euāgelij: scripsit hāc ep'lam hebreis ad fidē xp̄i cōuersis: in ea manifeste ostendēs impfectionē legis respectu euāgelij. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ei⁹ cessationē in tp̄e p̄fectiōis: qd' ē tp̄s xp̄i. Et ex h̄ p̄tꝫ ꝙ ista ep'la inter ep'las Pauli prima ē in ordine doctrine. lꝫ sit vltima scribendi tp̄e: qd' p̄tꝫ ex duob⁹. Primo ex modo scribēdi: q̄ hāc epistolā scripsit apl's hebraice vt magis videbit̄. j. scriptura aūt hebraica antiquior ē inter oēs ꝯm ꝙ dicit Isid. j. etymol'. vn̄ ⁊ alie lr̄e deriuant̄ ab hebraicis ⁊ q̄tū ad sonū ⁊ q̄tū ad noiationē. qd' p̄tꝫ de lr̄is grecis. prima eni lr̄a hebraica dr̄ Aleph: scd'a Beth. p̄ria in greco dicit̄ Alpha. scd'a Uita: ⁊ sic de alijs saltē in plurib⁹. vnde p̄tꝫ ꝙ lr̄e grece sunt deriuate ab hebraicis: ⁊ nō est dubiū ꝙ latine deriuate sunt a grecis: sicut idioma latinū ab idiomate greco: ⁊ sic p̄tꝫ ꝓpositū. Scd'o h̄ p̄tꝫ ex sententia: q̄ ī hac ep'la veritas legis euāgelice ⁊ eius p̄fectio ostēdit̄: in alijs aūt ep'lis Paulus apl's ad obseruātiā euāgelij fideles hortat̄. prius est aūt legis v̄itatē agnoscere q̄ ipsam v̄itatē obseruare. p̄tꝫ igit̄ ꝙ hec ep'la prior ē ordīe doctrine. In v̄bo igit̄ p̄assumpto tria designāt̄ ad euidētiā hui⁹ epistole. primū ē ip̄fectio legis mosaice. scd'm ē p̄fectio legis euāgelice. tertiū ē ordo vtriusq;. primū tāgit̄ cū dicit̄: Qd' ex parte est. scd'm cū dicit̄: Qd' p̄fectū est. tertiū cū dicit̄: Uenerit et euacuabit̄: q̄ adueniēte euāgelio lex euacuabit̄: vt magis videbit̄ in sequētib⁹. Primo igit̄ ī v̄bo p̄assumpto tangit̄ ip̄fectio mosaice legis cū dr̄: Qd' ex parte est. pars eī habet rōnem ip̄fecti: sicut ꝑ oppositū totū habet rōnē p̄fecti. ꝯm ꝙ dicit̄. iij. physicoꝝ. Totū ⁊ p̄fectū idē sūt. ⁊ ideo impfectio legis mosaice bn̄ designat̄ cū dr̄: Ex p̄te. Ad cui⁹ euidētiā notādū ꝙ ī lege diuina occurrūt tria cōsiderāda. primū ē fides vni⁹ dei qd' est q̄d p̄uiū ad susceptionē legis diuine: q̄ ꝑ fidē ppl's adunatur cui lex dat̄: q̄ lex nō dat̄ nisi ppl'o aliquo mō adunato. secūdū ē ipsa lex vel corpus leg': qd' cōsistit ī ip̄i⁹ mādat' vel monitis. tertiū est eius finis. finis aūt legis diuine est beatitudo eterna: sicut finis leg' politice ⁊ humane est felicitas politica. In istis trib⁹ lex mosaica inuenit̄ impfecta: qd' p̄tꝫ de primo. videlꝫ de fide. q̄ lꝫ in illa lege fuerit noticia aliqualis vnius dei: ⁊ etiā xp̄i ī quodā generali: tm̄ nō fuit ibi noticia explicita trinitatis ꝑsonarū ī vnitate essentie. nec ꝑ ꝯn̄s incarnationis cui⁹ rō est: q̄ sicut cognitio naturalis ꝓcedit de ip̄fecto ad p̄fectum

fectū. vt dr̄. j. physicoꝝ. Vn̄ ⁊ pueri vocāt p̄rio oēs viros patres ⁊ oēs feminas m̄res: postea distinguūt vnūqdq;. ita supnaturalis cognitio minor fuit ī veteri lege q̄ ī noua in q̄ ꝑ xp̄m veritas lucide ē reuelata. ꝓpt̄ qd' dicit saluator Joh. xvij. Pater manifestaui nomē tuū hoib⁹ q̄s dedisti mihi ⁊c. In signū hui⁹ moyses loquebat̄ ad ppl'm velata facie: vt h̄r Exo. xxxiiij. q̄ mysteria fidei nostre erāt figuris ⁊ enigmatib⁹ velata. ꝓpter qd' p̄res ve. te. poterāt dicere illud qd' scribit̄. j. Coꝝ. xiij. Ex p̄te cognoscim⁹ ⁊ ex p̄te ꝓphetam⁹. Silr lex mosaica fuit ip̄fecta q̄tū ad scd'm qd' est legis corpus siue mādata ip̄ius. Ad cui⁹ euidētiā cōsiderādū ꝙ mādata leg' ī tria distinguūt̄ genera: q̄ quedā sūt p̄cepta moralia. cuiusmodi sūt illa q̄ sūt de dictamine rōnis: etiā si nulla lex eēt posita. sicut ē illud mādatū qd' scribit̄ Exo. xx. Honora p̄rem ⁊ matrē ⁊c. ⁊ silr illud qd' ꝑ modū monitiōis scribit̄ Leui. xix. Coram cano capite cōsurge ⁊ honora ꝑsonā senis: ⁊ silia. Quedā aūtē sūt iudicialia p̄cepta q̄ sūt determinatiōes q̄dā moraliū p̄ceptoꝝ ī ordine ad ꝓximū. sicut de dictamine rōnis naturalis est ꝙ malefici moriant̄ ꝓpter qd' p̄ceptū illud morale est qd' habet̄ Exo. xxij. Maleficos nō patiar' viuere: sꝫ modus mortis vt ꝙ lapident̄ vel decapitent̄ ⁊ hmōi: ꝑtinet ad determinationē legis: ⁊ determinat̄ ī iudicialib⁹ p̄cept'. Quedā aūtē sūt cerimonialia: ⁊ sūt determinatiōes moraliū p̄ceptoꝝ ī ordine ad deū: sicut de dictamine rōnis naturalis ē ꝙ de⁹ honoret̄. ⁊ iō dat̄ de h̄ p̄ceptū morale. Exo. xx. Memēto vt diē sabbati sāctifices. modus tm̄ honorādi deū: vt ꝑ talia vel talia sacrificia vel talib⁹ tēporib⁹ ⁊ hmōi: ꝑtinet ad determinationē leg': ⁊ h̄ determinat̄ ī cerimonialib⁹ p̄cept': ꝓpter qd' p̄ceptū Exo. xxix. Memēto vt diē sabbati sanctifices. q̄tū ad determinationē tēporis. s. diei sabbati cerimoniale est. morale aūt inq̄tū ibi p̄cipit̄ ꝙ hō vacet diuinis. Ista aūt tria p̄dicta genera p̄ceptoꝝ ī lege moysi fuerūt ip̄fecta. Et h̄ declaratur p̄rio de moralib⁹ p̄ceptis duplici rōne. Prima rō est istā: q̄ moralia p̄cepta ī lege moysi ordinabāt act⁹ hoim exteriores tm̄: ꝓpter qd' apl's in ep'la ad Ro. iij. vocat legē moysi legem factorum: de actibus aūt interioribus in q̄bus principalius cōsistit bonū moris nihil ordinabāt aut parū. Sꝫ cōtra hoc videt̄ esse illud qd' habet̄ Exo. xx. vbi cōcupiscētia ꝓhibet̄: Nō cōcupisces vxorē ꝓximi tui ⁊c. Dicēdū ē ꝯm antiquos doctores ꝙ talis cōcupiscētia nō ꝓhibet̄ inq̄tū est omnino latēs ī corde: s̄ ꝓut ꝓrūpebat exteri⁹ ꝑ aliq̄ signa: vt per v̄ba scurrilia tact⁹ ⁊ oscula ⁊ hmōi. ⁊ iō sic exponūt: Nō concupisces. i. signa cōcupiscēt' nō facias. Vn̄ Phil. iij. dic̄ Glo. ꝙ lex vet⁹ ꝓhibebat manū: nō animū. Uel ꝯm alios dicēdū ꝙ lꝫ lex vet⁹ ꝓhiberet cōcupiscētiā animi latētē: h̄ tm̄ erat in paucis. s. ī mechia ⁊ furto. Itez ī istis insufficiēter ꝓhibebat cōcupiscētiā: q̄ nō puniebat trāsgressores: ⁊ sic p̄tꝫ ꝙ lex mosaica insufficiēter ordīabat act⁹ īteriores. Scd'a rō ē: q̄ lex mosaica etiā act⁹ exteriores insufficiēter ordinabat: sicut p̄tꝫ Deu. xxiij. vbi dr̄: Nō fenerabis fratri tuo ad vsurā pecuniā nec fruges: nec aliquā aliā rē: sꝫ alieno. Ibi eī ꝑmittit̄ vsura cū extraneis ꝑsonis: qd' ē illicitū ⁊ ꝯtra dictamē recte rōnis. Silr Deu. xxiiij. ꝑmittit̄ viro dare vxori libellū repudij ⁊ eicere eā indebita. vn̄ ibidē dr̄: Si acceperit hō vxorē ⁊ odio habuerit eā ⁊ nō inuenerit gratiā ī oculis ei⁹ ꝓpter aliquā feditatē scribet libellū repudij ⁊ dabit ī manu ei⁹ ⁊ dimittet eā d' domo sua. indiuisibilitas aūt cōiugū ꝑ totā vitā est de dictamine rationis naturalis: vt alis declaraui super Matth. Et sic patet

p̄tꝫ ꝙ lex vet⁹ ip̄fecta fuit ī moralib⁹. ꝓpter hāc aūt impfectionē lex mosaica dr̄ pedagogus noster: Gal. iij. i. regula puerorū ⁊ impfectoꝝ: ī q̄b⁹ nō querit̄ p̄fectio īterior: lꝫ ab exteriorib⁹ actibus inhonestis timore discipline reprimēt̄: ⁊ ī exteriorib⁹ actibus multa eis ꝑmittūt̄ q̄ nō ꝑmitterent̄ viris p̄fectis: ꝓpter qd' Aug⁹. li. de sp̄ū ⁊ lr̄a exponēs illud. ij. Coꝝ. iij. Littera occidit ⁊c. dicit h̄ esse intelligēdū nō tm̄ de cerimonialib⁹: sed etiā de moralib⁹ veteris leg': q̄. s. nō ꝓhibebāt aliqua q̄ de se sūt mortifera: vt p̄tꝫ ex p̄dictis. ꝓpter qd' dr̄ ad Ro. iij. Ex opib⁹ legis nō iustificat̄ oīs caro. Scd'o ostendit̄ ꝙ cerimonialia fuerūt ip̄fecta. Ad cui⁹ euidētiā cōsiderādū ꝙ cerimonie veteris legis sūt ī q̄druplici differētia: q̄dā ꝑtinēt ad sacramenta: q̄dā ad sacrificiū: q̄dā ad obseruationē: q̄dā ad sacra. Sacra aūt ⁊ obseruatiōes ordināt̄ ad sacrificia ⁊ sacra: q̄ sacra dicunt̄ vasa ⁊ loca ⁊ hmōi q̄b⁹ vtebant̄ ī sacrificijs ⁊ ritu colendi. obseruationes dicunt̄ q̄dā modi religiosi viuēdi q̄bus vtebant̄ iudei q̄ erāt ppl's peculiaris ip̄i⁹ dei: vtpote ꝙ custodirēt se ab aliq̄b⁹ cibarijs ⁊ potib⁹ ⁊ vestib⁹ ⁊ cōsilib⁹. ⁊ h̄ quia erāt ppl's deo cōsecrat⁹ ꝑ sacr'm circūcisiōis ⁊ alia sacra. nunc aūt ita est ꝙ ex fine accipit̄ rō eoꝝ q̄ sunt ad finē: ⁊ ideo si ostēdat̄ ꝙ sacrificia ⁊ sacramēta erāt impfecta: sufficiēter erit ostēsum ꝙ sacra ⁊ obseruatiōes erāt impfecta: q̄ ordinabant̄ ad duo p̄dicta sicut ad finē: vt p̄dictū ē. Qꝫ aūt sacrificia veteris legis essent impfecta ostēdit̄: q̄ quedā erant sacrificia ꝓ p̄ctō oblata: ⁊ hec erant ip̄fecta: q̄ nō poterāt auferre p̄ctā. ꝓpter qd' dicit apl's ad Heb. x. Impossibile est sāguine hircoꝝ ⁊ taurorū auferri p̄ctā. ⁊ iterū ibidē: Omnis quidē sacerdos. s. veteris legis: presto est quotidie ministrās: vt easdē offerēs hostias: q̄ nō possunt auferre p̄ctā. ⁊ hoc ibidē habet̄ Esa. xl. Libanus nō sufficiet ad succēdēdū: ⁊ aīalia nō sufficient ad holocaustū. liban⁹ aūt hic vocat̄ primū tēplū qd' factū fuit de libani lignis. animalia aūt ibi oblata ⁊ q̄tū ad partē cōcremata nō sufficiebant ad amotionē peccati. Alia erāt sacrificia pacifica. i. ex deuotione oblata ad gratiā dei impetrādā seu aliqd' bn̄ficiū diuinū: ⁊ illa erāt ip̄fecta: quia gratia diuina seu bn̄ficiū diuinū nō impetrabat̄ rōne oblati muneris: lꝫ aliq̄n daret̄ ꝓpter deuotionē ⁊ fidē offerentis. ⁊ hoc est qd' dicit apl's ad Heb. ix. Tabernaculū factū est primū ⁊c. ⁊ sequit̄: Que ē parabola instantis tp̄is iuxta quā munera ⁊ hostie offerunt̄: q̄ nō possūt iuxta cōsciētiā p̄fectū facere seruiētē. p̄fectio cōsciētie est ꝑ donū gratie. ⁊ sic p̄tꝫ ꝓpositū q̄tū ad legis sacrificia. Similiter sacramēta veteris legis erāt impfecta. Ad cui⁹ euidentiā cōsiderādū ꝙ illa sacramēta erāt ordinata ad faciēdū hoīes idoneos ad cultū diuinū. ⁊ ideo de eis aliqua erāt cōia toti ppl'o tā viris q̄ mulierib⁹. vt purificationes alique a tactu imūdi vel mortui: q̄ purificationes fiebāt ꝑ aspsionē aque expiationis. de qua habet̄ Nume. xix. ⁊ cōsimilia. Aliq̄ aūt erāt sacramēta solis viris cōuenientia: sicut circūcisio. aliqua solis sacerdotib⁹: sicut cōsecratio ⁊ vnctio sacerdotis: ⁊ similia. Cui⁹ rō est: q̄ sacerdotes speciali mō applicabant̄ ad cultū dei. Ista tm̄ sacramēta p̄dicta erāt impfecta: q̄ nō ꝯferebāt gratiā: sine qua nō efficiunt̄ hoīes idonei ad cultū diuinū: iō sacramenta legalia dicunt̄ egena ⁊ infirma: Gal. iiij. vbi dicit̄ sic: Nūc aūt cū cognoueritis deū. imo cogniti sitis a deo. quō cōuertimini iterū ad egena ⁊ infirma elemēta? dicunt̄ aūt infirma: q̄ nō cōferebāt aliquā p̄tātē spiritualē: sicut cōferūt sacramenta noue legis. similiter dicunt̄ egena: q̄ nō cōferebāt gratiā q̄ necessaria ē ad bn̄ vtendū illa p̄tāte. Sꝫ cōtra h̄ videtur q̄ ī Exo. ⁊ Leui. quasi vbiq; dicit̄ ꝙ illa sacramēta reddebant hoīes idoneos ad cultū diuinū. Dicēdū ꝙ talis idoneitas erat ꝑ quādā mūdiciā ⁊ expiationē corporalē. sicut in noua lege aliquis dicit̄ ineptus ad ministrādū vel celebrandū ꝓpt̄ imūdiciā manuū: ⁊ lotio manuū reddit eū aptū. sꝫ hec aptitudo est tm̄ corporalis. sic erat de aptitudine q̄ dabat̄ ꝑ sacramēta veteris legis: ꝓpter h̄ dicunt̄ ista sacramēta emundationis carnis: vt habet̄ Heb. ix. vbi dicit̄ sic: Sanguis hircoꝝ. q̄ scꝫ offerebat̄ in cōsecratione sacerdotū: ⁊ cinis vitule aspersus: quo omnes mūdabant̄ a tactu morticini vel immūdi: vt dictū est: inquinatos sāctificat ad emūdationē carnis: id est corporis: q̄ vt dictū ē talia nō cōferebāt gratiā: sed auferebāt quedā impedimēta ⁊ irregularitates impediētes a tabernaculi ingressu: sicut in noua lege p̄tꝫ ꝑ exemplū: q̄n eni p̄latos dispēsat̄ cū aliquo illegitime nato vel p̄uato vno oculo vel hmōi: nō cōfert̄ ex hoc sibi gratia: sed tm̄ irregularitas tollit̄. Sed cōtra hoc videt̄ ꝙ ꝯm doctrinā sanctoꝝ circūcisio tollebat peccatū originale. ⁊ ꝑ ꝯn̄s cōferebat gratiā vt cōiter tenet̄. Dicēdū ꝯm ātiquā opinionē ꝙ tollebat p̄ctm̄ originale: nō tm̄ gratiā cōferebat. hec eni erat potestas circūcisionis: vt

nis: vt tenet̄ a multis ⁊ magnis: quoꝝ rationes hic ꝓpter ꝓlixitatē omitto: ⁊ in hoc differebat a baptismo: qui nō solum aufert peccatū originale: sed cōfert gratiā. Aliter potest dici ꝙ si in circūcisiōe cōferebat̄ grā: hoc nō erat ī virtute illi⁹ sacramenti sed ex fide xp̄i venturi quē ꝓtestabat̄: ille qui circūcidebat̄ si adult⁹ erat: vel alius ꝓ eo si paruulus erat. ⁊ hoc est qd' dicit̄ cōiter ꝙ valebat ex fide suscipiētiū: nō aūt ex opere operato: ꝑ quē modū valēt sacramēta no. le. patet igit̄ ꝙ cerimonialia p̄cepta legis erāt impfecta. Tertio ostēdo ꝙ iudicialia erant impfecta: qd' p̄tꝫ ex duobus. primo ex modo inducendi hoīes ad obseruationē iusticie: ad qd' ordinabāt̄ iudicialia p̄cepta. secūdo ex ipsis p̄ceptis. Primū patet sic: ꝓpriū est impfectoꝝ hoim vt inducant̄ ad iusticiā obseruādā per timorē pene: vnde dicit Horatius libro epistolaꝝ: Oderunt peccare boni virtutis amore: Oderūt peccare mali formidine pene. hoc etiā declarat̄ ratione: q̄ illud qd' cum timore fit penale est ⁊ nō delectabile. vnde dicit̄. j. Joh. iiij. Timor penā habet: operari aūt virtuose nō est penale v̄tuose et perfecto: sed mag' delectabile. ꝓpter qd' dicit̄. ij. ethicorū ꝙ signū habit⁹ generati est delectatio ī ope. Sed lex mosaica inducebat hoīes ad iusticiā obseruandā ꝑ timorē penarū ꝓpter qd' dicit̄ lex timoris: ⁊ in signū hui⁹ lex data fuit ī terroribus: vt p̄tꝫ Exo. xix. Jam aduenit dies tertius. ī quo. s. data ē lex. sequit̄: Et ceperūt audiri tonitrua ⁊ micare fulgura: ⁊ nubes densissima operire montē: clangorq; buccine vehemēti⁹ ꝑstrepebat tremuitq; ppl's q̄ erat in castris. Et similit̄ eadē ratione facies moysi apparuit cornuta: q̄n scd'o apportauit legē in tabulis descriptā: ⁊ timuerunt filij israel: vt habet̄ Exo. xxxiiij. In cornibus eni illis designabat̄ terror ⁊ feritas atq; seueritas legis. Patet igit̄ primū: videlicet impfectio iudicialiū p̄ceptoꝝ ex modo inducēdi ad opera iusticie per timorē pene. secūdo idē patet ex ipsis iudicialibus preceptis que aliquādo infligebant penā innocenti: ⁊ aliquādo culpabilē nō puniebāt. Primū p̄tꝫ ꝑ illō qd' habet̄. Nu. xxxv de homicidio oīno casuali. vbi dicit̄ sic: Talis qui fortuitu ⁊ absq; odio est inimicus ⁊c. interficiebat hoīem debere fugere ad aliquā ciuitatem refugij: ⁊ ibi manere vsq; ad mortem sūmi sacerdotis: quod aliq̄n erat per magnū tēpus: ⁊ ꝑ consequēs talis qui erat innocens cū homicidiū fuisset omnino casuale ⁊ inuolūtariū sine culpa puniebat̄ graui pena: quia oportebat eū exulē esse ꝑ magnū tp̄s a sua ciuitate et sua possessiōe. Secūdū p̄tꝫ vbi subdit̄ de tali fugitiuo innocente. Qꝫ si extra fines vrbium inuentus fuerit et percussus ab eo qui vltor est sanguinis: absq; noxa erit qui eum occiderit. debuerat enim profugus vsq; ad mortem summi pontificis in vrbe residere: ⁊ sic patet ꝙ interfectio innocentis in casu tali remanebat sine pena que tm̄ est grauis culpa. talis aūt imperfectio legis cōueniebat imperfectioni populi qui erat pronus ad effusionem sanguinis. ⁊ ideo si interfector a casu remaneret in sua ciuitate inter amicos interfecti esset in periculo mortis q̄uis īnocens: ⁊ sic de facili possent ī populo homicidia multiplicari: ⁊ ideo ad hec mala euitanda data est lex predicta de eius fuga: q̄uis esset innocens. ⁊ eadem ratione ꝓcedit lex si aliquis amicus mortui interficeret eum extra fines ciuitatis refugij: vt sic cogeretur in vrbe remanere: nō ex sua culpa sed ꝓpter homicidia euitanda ad que populus tanq̄ imperfectus erat pronus. Exemplū ad hoc idoneū ponit ph̄s. v. ethicorū. d. ꝙ alique leges sunt similes regulis quib⁹ vtunt̄ artifices in lesbia ad dolandum lapides: quia lapides illius regionis sunt male dolabiles. ideo vtunt̄ artifices regulis plūbeis vt possint tortuositati lapidum applicari. sic in veteri testamento date sunt leges aliquā imperfectionē habentes ꝓpter imperfectionē illius populi. patet igit̄ ex predictis ꝙ legis precepta tam cerimonialia q̄ moralia q̄ etiam iudicialia erant impfecta: ꝓpter quod dicit dn̄s Ezech. xx. Dedi eis p̄cepta non bona ⁊ iudicia in quibus nō viuent ⁊ pollui eos in munerib⁹ suis. dicit p̄cepta: q̄tum ad moralia: que dicūt̄ nō bona: non ꝓpter hoc ꝙ ibi aliqd' malū p̄cipiebat̄: s̄ q̄ ꝑ ip̄a act⁹ interiores ip̄oꝝ impfecte ordinabant̄: vt visū ē. s̄. dicit: iudicia ī q̄b⁹ nō viuēt q̄tū ad iudicialia ꝑ q̄ regebat̄ iste populus timore pene: in quo nō cōsistit vita anime: sed magis in amore. Dicit vlterius: Et pollui eos in muneribus suis: id est pollutos ostendi q̄tū ad cerimonialia: quia per illa q̄ offerebant̄ ꝓ peccatis polluti ostendebant̄: ⁊ tamen nō mūdabāt̄ vt visum est. s̄. p̄tꝫ igit̄ ꝙ lex mosaica erat impfecta si cōsideret̄ ipsū corpus leg'. tertio lex mosaica erat impfecta si cōsideret̄ eius finis: sicut eni finis legis humane est felicitas politica: ita finis legis diuine est felicitas eterna: nō so-

lum le

Universidad de D... Biblioteca

lum legis noue sed etiā veteris. ꝓpter quod dicit apostolus
Roma.x.Finis legis christus.in quo cōsistit beatitudo obie/
ctiue.ſm ꝙ dicit Joh.xvij.Hec est vita eterna vt cognoscant
te solum deū ⁊ quē misisti iesum christum.hunc aūt finē nō cō/
sequit nisi p gratiā:ſm ꝙ dicit Ro.xj.Gratia dei vita eterna.
lex aūt mosaica nō poterat gratiam conferre vt visum est ⁊ p
consequens non poterat ad hūc finem introducere: ꝓpter qđ
patres veteris testamēti. ꝗtumcūqȝ iusti descēdebāt in infer/
num ad limbum patrū ꝓpter qđ dixit sanct⁹ Job.xvij.In ꝓ
fundissimū inferni descēdebāt oīa mea. ꝓpter quod felicitas
eterna nō ꝓmittebat in lege manifeste:sed tm̄ sub figura ꝓspe
ritatis terrene:⁊ si aliter ꝓmittit hoc est raro ⁊ obscure ꝓpter
quod dicit aplš ad Heb.x.Umbrā habēs lex futurorū bono/
rū nō ipsam imaginē rerū:quia nō manifeste sed obscure futu/
ra bona que sunt bona celestia ꝓmittebat. patet igit ex p̄di/
ctis iperfectio leg̃ ꝗtū ad tria p̄dicta.videlȝ ꝗtū ad id qđ ē
legis premiū:⁊ ꝗtū ad legis corpus:⁊ ꝗtum ad finē ipsius.
ꝓpter quod dicit aplus Heb.vij. Nihil ad pfectum adduxit
lex.⁊ hec imperfectio designat cum dicit in verbo primo ꝓpo
sito:ex parte:vt p̄dictum est: ꝓpter quod de hoc potest ex par
te exponi illud quod dicit Job.xxvj. Ecce hec ex parte dicta
sunt viarum dei. Uie ei deueniēdi ad deū sunt vetus ⁊ nouū
testamentum:sed ea que in veteri testamēto dicta sunt illa sūt
ex parte:quia sunt imperfecta.vt patet p dicta. ❡ Secūdo prin
cipaliter tangit in verbo ꝓposito pfectio legis euāgelice.cuȝ
dicit: Id quod perfectū est.⁊ patet eius pfectio comparando
eā ad legis imperfectionem: quia perfecta est respectu cogni/
tionis fidei ⁊ respectu preceptorum ⁊ respectu finis in quibus
lex mosaica erat imperfecta. Qȝ autem cognitio dei perfecta sit
in lege noua.patet per illud qđ habet Job.xvij.Pater mani
festaui nomē tuū ❡ In figura autem huius velum templi fuit
scissum in christi passione.ad ostendendum ꝙ declarata ⁊ ma/
nifestata erant que prius latebant sub velamine. ꝓpter quod
ipsa lex noua tanq̄ perfecta in cognitione:est donū perfectum
descendēs a patre luminū: vt habet Jaco.j. ❡ Similiter lex no
ua perfecta est ꝗtum ad ipsum corpus legis scȝ ꝗtum ad mo/
ralia p̄cepta:⁊ ꝗtum ad sacramēta:⁊ ꝗtum ad sacrificia. pri/
mo patet hoc de preceptis moralibus:quia lex noua perfecte
ordinat humanos actus nō solum exteriores sed etiam interio
res:⁊ in hoc imperfectionem legis supplet:propter quod dicit
saluator Matth.v.imperfectionem legis adimplendo.Audi/
stis quia dictum est antiquis:Non occides:qui autē occide/
rit reus erit iudicio.Ego autem dico vobis: quia omnis qui
irascitur fratri suo reus erit iudicio. in quo ordinat motuȝ ani
mi iteriorem:vt patet.Similiter lex noua actus exteriores or/
dinat nullū malum permittendo.propter quod dicit saluator
Matth.xij .Dico aūt vobis quia omne verbū ociosum qđ lo/
cuti fuerint homines super terrā reddent rationē in die iudi/
cij.Si autem hic ꝓhibet verbum ociosum per cōsequens ver/
bum nociuū: ⁊ multo fortius omnem actuȝ malum. ꝓpter qđ
Matth.v.post suppletionem preceptorum moraliuȝ veteris le
gis.concludit perfectionē euāgelij d.Estote ergo perfecti ⁊c̄.
Perfecit autem christus moralia p̄cepta legis: eis consimilia
euangelica supaddendo.propter quod Matth.xix.iuueni di/
centi se custodisse mandata legis ⁊ querenti vlterius viam p/
fectiōis dicit saluator: Adhuc vnū tibi deest: Si vis pfectus
esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habe
bis thesaurum in celo ⁊ veni sequere me. ❡ Secūdo dico ꝙ lex
noua perfecta est ꝗtum ad sacramenta:quia conferunt grati/
am:quod non faciebant sacramenta veteris legis: ꝓpter qđ
dicitur Joh.j.Lex per moysen data est: gratia ⁊ veritas per
iesum christum: ꝓpter hoc de Johāne baptista qui per suam p̄
dicationem ⁊ baptismū suum:disponebat populum ad christi
baptismū:⁊ p cōsequēs ad alia sacramenta.cuȝ baptismus sit
ianua sacramentorū:Luce.j.dicit: Ipse p̄ibit ante illum ī spi/
ritu ⁊ ꝟtute helie parare domino plebē pfectam ❡ Tertio lex
bona perfecta est ꝗtum ad sacrificia:quia in ipsa est vnum sa/
crificium perfectissimū.s.eucharistia que non est tm̄ sacramen
tū:sed etiā sacrificiū:quia ibi christus quodāmodo immolat.
et fructus sue benedicte passionis a populo pcipit:tamē istud
sacrificiū tanq̄ vnū ⁊ perfectū fuit in lege figuratū per multa
sacrificia ⁊ varia sicut pfectum per imperfectū. Eius autem p
fectio apparet in duobus:primo quia tollit peccata quod nō
poterant facere legis sacrificia. ꝓpter qđ Joh.j.dicitur:Ecce
agnus dei ecce qui tollit peccata mundi:id est peccata omnis
fidelis ⁊ infidelis.ſm ꝙ dicitur Joh.iij.prima canonica.Ip/
se est ꝓpiciatio ꝓ peccat̃ nr̄is:nō ꝓ nostris tātū:sed etiā pro
totius mundi.secundo apparet eius perfectio:quia augmen

tat gratiam:ſm ꝙ dicit Joh.vj.Qui manducat me viuit ꝓ
pter me.per augmentum.s.gratie.de vtroqȝ aūt effectu hu⁹
sacrificij dicit Heb.x.Hic aūt vnā pro peccatis hostiam offe
rēs: scilicet semetipsū: sedet ad dexterā dei patris. Sequit:
Una eni oblatione cōsūmauit in sempiternū sanctificatos.
amotio culpe ostendit:cum dicit in auctoritate:Unam ꝓ pec
catis hostiā offerens:collatio ⁊ augmētatio gratie. cū dicit:
Consūmauit in sempiternū sanctificatos.⁊ sic perfectio euan
gelij patet ex perfectione sacrificij. ꝓpter quod dicit Heb.ix.
Christus assistens pontifex futurorum bonorū per amplius
⁊ perfectius ⁊c̄. Tertio ostendit perfectio leg̃ euāgelice ꝗ
tum ad iudicialia: quia inducit ad obseruātiam legis non p
timorem pene:sed p amorē iusticie quod est ꝓprium perfecto
rum.vt.s̄.dictum est: ꝓpter qđ lex noua dicit perfecta ſm ꝙ
dicit Jaco.j.Qui autē ꝓspexerit in lege pfecte libertat̃ ⁊c̄.
Item quia nullum innocentē punit:nec aliquod malū impu
nitū reliquit:qȝ etiā verba ociosa punienda ostēdit:vt.s̄.di
ctum est.⁊ nō solūmodo verba ociosa: sed etiā malas cogita
tiones:ſm ꝙ dicit Matth.v.Ego aūt dico vobis ꝙ quicūqȝ
viderit mulierē ad concupiscendū eam.iam mechatus est in
corde suo. ꝓpter qđ lex noua est perfecta,d̄ qua potest expo
ni illud Cant̃.vj.Una est columba mea pfecta mea. dicit ei
lex noua colūba metaphorice:qȝ est sine felle amaritudinis,
nullū innoxiū puniēs.dicit pfecta:quia nullū malum pmit
tens:⁊ sic apparet perfectio legis euangelice ꝗtum ad legis
corpus qđ continet mandata. ❡ Similiter lex noua pfecta est
ꝗtum ad finem legis qui quidem finis est vita beata:ad quē
finē imediate introducit lex euāgelica:qđ nō poterat lex ve
tus nisi tm̄ in figura. ꝓpter qđ dicit aplus ad Heb.xij.Non
accessistis ad tractabilem ignē.i.corporalē ⁊ visibilem:sicut
accesserūt iudei in monte sinai:sed accessistis vos.s. creden/
tes in christo ad sion montē ciuitatem dei viuentis celestem
hierusalem ⁊ multorū miliū angelorū frequētiā: ⁊ ecclesiam
primitiuorū qui cōscripti sunt in celis:⁊ iudicē oim deū ⁊ spi
rituum sanctorum pfectorū. ꝓpter qđ aplus Heb.vij.postqȝ
dixerat:nihil ad pfectum adduxit lex.s. lex vetus adiungit.
Introductio vero melioris spei p quā ꝓximamus ad deū.s.
in lege noua.patet igit ex p̄dictis ꝙ lex noua perfecta est ꝗ
ꝗtum ad cognitionē fidei legi preuiā:⁊ ꝗtum ad ipsum cor
pus legis:⁊ ꝗtum ad eius finem. Ista autē perfectio legis
figurata est.iij.Reg.vj.vbi dicit sic:Perfecta ē domus do
mini in omni ope suo.Lex eni noua potest conuenienter dici
domus dn̄i:qȝ huius dom⁹ ipse est edificator:qȝ lex noua da
ta est ab eo imediate nō lex vetus:ſm ꝙ dicit Heb.j.Multi
pharie multisqȝ modis olim de⁹ loquens patribus in ꝓphe
tis:nouissime dieb⁹ istis locutus est nobis in filio suo cōsub
stātiali ⁊ coeterno:vt ibidē subdit. Dicit etiā lex noua dom⁹
dn̄i:qȝ ip̄e est hui⁹ dom⁹ inhabitator: qȝ ī sacramēto ⁊ sacri/
ficio no.le.s.eucharistia cōtinet tot⁹ xp̄s realiter.hn̄ igit dr
Perfecta ē dom⁹ dn̄i in oī ope suo qȝ pfecta ē lex noua in co
gnitione fidei:ī p̄cept̃ moralib⁹:ī sacrificijs:ī sacramēt̃ ⁊ iu
dicialib⁹:⁊ pfecte itroducit ad finē leg̃.s.vitā beatā q̄ est fi
nis diuine leg̃:⁊ sic ptȝ scd̄m pricipale. Tertio principaliter
ostēdit ī verbo p̄ assūpto ordo vtriusqȝ.s.leg̃ ⁊ euāgelij.cum
dr:cū venerit h̄ euacuabit illud:in q̄ aduenicte euāgelio lex
ostendit euacuari:vbi oñdit triplex ordo leg̃ ⁊ euāgelij.s.or
do tpis:⁊ dignitat̃:⁊ ꝟtutis.Prioritate vero tpis lex ve⁹
prior est q̄ noua:qȝ erat dispositio ad ipsā inq̄tū p eā hoies
retrahebāt ab idolatria: ⁊ tenebant sub cultu vni⁹ dei ⁊ sic
disponebāt ad susceptionē euangelij: ⁊ h̄ ē qđ dicit aplš ad
Gal.iij. Priusqȝ veniret fides .i.lex euāgelica. vbi hr̄ fides
explicata sub lege:custodiebamur ꝯclusi ī eā fidē q̄ reuelan/
da erat. Prioritate aūt dignitat̃ est ecōuerso. ꝓpter qđ aplš
ad Gal.iiij.cōpat duo testamēta duob⁹filijs abrae:quorū pri
m⁹ origine ſm carnē natus ē.scđs aūt.s.isaac p repromissio/
nē. ꝓpter qđ fuit prior dignitate.Silr lex noua prior ē vet̃
testō ordine efficacie ⁊ ꝟtut̃.qȝ obligatio illi⁹ legis cessat ad
uenicte euāgelio.ſm ꝙ dr ad Gal.iij.At vbi venit fides iā
nō sumus sub pedagogo.i.sub lege q̄ erat pedagogus nr̄ in
christo vt ibidē dr:qȝ lex euacuat adueniente euāgelio.Con
siderādū tn̄ ꝙ diuersimode euacuant p̄cepta moralia legis
⁊ cerimonialia ⁊ iudicialia ❡ Ad cui⁹ intellectū sciēdū ꝙ cū
fit mutatio a cōtrario ī cōtrariū:oportet terminū a quo tota
liter euacuari.sicut qñ ex albo fit nigrū albedo tollit. qñ aūt
ex impfecto fit pfectū nō tollit totaliter termin⁹ a quo:sȝ tm̄
ei⁹ impfectio.s.qñ ex min⁹ albo fit magis albū:nō tollit albe
do p̄cedēs:sed tm̄ ei⁹ ipfectio. Alteri⁹ ꝯsiderādū ꝙ qñ cor
rūpit termin⁹ a q̄ p accidēs illud qđ est ei adiūctū corrūpit.

potest tn̄ manere cū termīo ad quē si nō habeat ad ipm ꝯrietatē
nō tn̄ manet nūero:sȝ spē tm̄:sicut qñ de aere fit ignis manet
qualitas symbola.Cerimonialia igit euacuant primo modo.
qȝ cōtrariant noue legis cultui. Ad cui⁹ intellectū sciēdū ꝙ
cerimonie sicut dictū est ordinant ad cultū diuinū.ſm ꝙ dicit
Aug⁹.i enchyridion ca.iij.deus colit spe fide ⁊ charitate.lo/
quēdo de cultu interiori. Igit cerimonie q̄ sūt q̄dā ꝓtestatio/
nes cult⁹ interioris debēt cōcordare cultui interiori q̄ est p fi/
dē ⁊ charitatē.Est aūt triplex stat⁹ hois: Un⁹ ē in quo habet
fides ⁊ spes de bonis celestib⁹:⁊ de his p q̄ ad ipa introduci
mur.s.de mysterijs xp̄i:⁊ de vtrisqȝ sicut de futuris. ⁊ hic ē sta
tus ve.te. Ali⁹ est stat⁹ hois ī quo habet fides de bonis cele/
stib⁹ sicut d̄ futuris.sȝ de his p q̄ introducimur ad celestia.s.
de mysterijs xp̄i habet fides sicut de p̄ñtib⁹ vel p̄teritis.⁊ hic
stat⁹ est no.le. Terti⁹ stat⁹ ē ī quo vtraqȝ habent tāq̄ p̄ñtia et
euidētia ⁊ nihil credit:⁊ hic est stat⁹ prie celestis. in h̄ aūt sta
tu tertio vbi nihil credit:nihil est cerimoniale vel figurale ad
cultū ptinēs.ſm ꝙ dr Apo.xxj.Tēplū nō vidi ī ea:dn̄s deus
oīpotēs tēplū illi⁹ est ❡ Pari igit rōne aduenicte statu scđo.
scȝ noue leg̃ cerimonie primi stat⁹.i.legis veteris cessare de/
buerūt ⁊ induci alie q̄ cōuenirent statui no.le. in q̄ bona cele/
stia expectant de futuro:sȝ bñficia xp̄i habita sūt de p̄terito.
⁊ iō qȝ cerimonie ve.le.significabāt xp̄m vēturū:dignū est ꝙ
euacuent ī no.le.ī q̄ mysteriū xp̄i iā ē p̄teritū. ⁊ h̄ est qđ dicit
aplš ad Heb.ix. Trāslato sacerdotio necesse est vt legis trās/
latio fiat.s.ꝗtū ad cerimonialia thurificatione tn̄ accepta. qȝ
nō significabat mysteriū xp̄i vēturi directe: sȝ deuotionē ppl̄i
ad xp̄m.Nō aūt debet eē minor deuotio ad xp̄m iā p̄sentiali/
ter exhibitū q̄ tūc erat ad ipm vēturū. ꝓpter qđ ī no.le. manet
thurificatio.p quā designat ministrorū ecclie ⁊ ipius ppl̄i de/
uotio. ❡ Moralia aūt p̄cepta euacuāt tātūmō ſm q̄d.s. ꝗtum
ad impfectionē.Cui⁹ rō est:qȝ sūt de dictamine recte rōnis.⁊
iō manēt ꝗtū ad substātiā p̄cepti.remota tn̄ impfectiōe. sicut
ptȝ Matth.v.vbi positis p̄ceptis moralibus addit pfectio q̄
nō intelligebat a iudeis esse sub p̄cepto.vñ ibidē dr: Audistis
qȝ dictū est antiq̄s non occides ⁊c̄.⁊ supplet illud qđ sequit:
Ego aūt dico vobis ꝙ oīs q̄ irascit fratri suo ⁊c̄.⁊ eodē mō in
ꝓhibitione mechie posito p̄cepto addit ꝓhibitio interioris
cōcupiscētie.vñ ibidē dr: Audistis qȝ dictū est antiquis: Nō
mechaberis.⁊ subdit:Ego aūt dico vobis q̄cūqȝ viderit mu/
lierē ad cōcupiscēdū eā iā mechat⁹ est in corde suo.⁊ silr intel/
ligēdū est de alijs. ⁊ sic ptȝ ꝙ moralia p̄cepta veteris leg̃ non
euacuant ꝗtū ad substātiā leg̃:sȝ solū ꝗtū ad impfectionē:
ꝓpt qđ dicit aplš.j.Cor.xiij. Cū fact⁹ sū vir euacuaui q̄ erāt
paruuli.Status aūt ve.le.cōpat puero ſm ꝙ habet Gal.iij.
Lex pedagogus noster fuit.pedagogus aūt est ductor pueri.
Status noue leg̃ cōpat viro pfecto:⁊ ideo sicut manet idē hō
ꝗtū ad substātiā ī pueritia ⁊ virili etate remota tm̄ impfectio
ne pueritie:sic est de moraliū p̄ceptorū euacuatione ❡ Iudicia/
lia aūt p̄cepta euacuant tertio mō:qȝ aduenicte lege grē ces/
sat eorū obligatio:posset tū aliq̄s priceps ordinare ꝙ seruaren
tur ī regno suo.ita tn̄ ꝙ nō reputaret ea esse obligatoria ex le/
ge moysi: Rō āt p̄dicti ē:qȝ iudicialia p̄cepta p se ⁊ directe nō
erant ordinata ad significādū aliq̄d futurū:sicut erāt cerimo/
nialia:sȝ erāt ordinata p se ⁊ directe ad cōseruādū ordinē iu/
sticie in populo iudaico.qȝ tn̄ stat⁹ illi⁹ ppl̄i erat totus figura/
lis respectu xp̄i:vt dicit aplš.j.Cor.x. In figura cōtingebāt
illis:p cōsequēs ⁊ iudicialia p̄cepta illi⁹ ppl̄i erant figuralia
nō directe:sed ex cōsequenti.⁊ iō si aliquis seruaret ea ex h̄ ꝙ
tūc fuerunt statuta:hoc esset dicere ꝙ status ille adhuc durat
qđ est erroneū ⁊ illicitū.si tn̄ aliquis princeps vellet ea de no/
uo statuere.posset licite.Cōsiderādū tn̄ ꝙ in lege noua iudici/
alia transierūt ꝗtū ad eorū rigorē:qȝ sunt magis obseruanda
ex amore virtutis q̄ timore:qȝ lex noua est lex amoris. ꝓpter
qđ dicit.j.Joh.iiij.Perfecta charitas foras mittit timorem.
Et sic ptȝ ex p̄dictis ꝙ oīa legis p̄cepta aliquo mō p euāgeliū
euacuant: ꝓpter qđ dicit aplš ad Ro.iij.alloquēs iudeos in
lege gloriātes:Ubi est gloriatio tua:tu iudee q̄ in lege gloria/
ris.vt.s̄.ꝓmiserat.Ro.iij.Exclusa est.i.euacuata. Sequit:
Per quā legē? Factorū.quasi diceret: Nō legē aūt factorū voc
cat legē ve.nulla aūt res excludit seipsā vel euacuat. Sequit:
Sed p legē fidei.legē fidei vocat legē nouā.sic eni euacuat ⁊
excludit veterē. Patent igit tria p̄dicta in verbo primo no/
tata.s.ipfectio legis mosaice.pfectio legis euangelice. ⁊ ordo
vtriusqȝ. ❡ Ad maiorē aūt sequētiū ⁊ p̄dictorū euidētiā q̄rit.
vtrū hec epl̄a sit Pauli apostoli.Et arguit primo ꝙ nō. qȝ in
hac epl̄a nō tenet modus scribēdi q̄ in alijs epl̄is Pauli:pre/
ponendo nomen suū ⁊ sui apostolatus officiū vt ptȝ.ergo ⁊c̄.

Item quia elegātior ē stilus in hac epistola q̄ in alijs. ❡ Ad
contrariū est vsus ⁊ cōsuetudo ecclesie in qua allegatur ista
epistola tanq̄ ab apostolo scripta. Respondeo dicendo ꝙ ꝓ
pter rationes p̄dictas ab aliquibus fuit opinatū ꝙ hec epi/
stola nō esset Pauli: ꝓpter quod aliqui dicebant ꝙ erat epi/
stola Clementis pape ⁊ martyris:⁊ mouebant ad hoc quia
ipse scripsit athenensibus epistolā p omnia cōsimilē. Alij au
tem dicebant ꝙ erat Luce euangeliste:⁊ mouebant ad hoc:
quia ipse eam primo scripsit grece:vt dicit in ꝓlogo. Alij au
tem dicebant ꝙ erat Terculiani qui fuit ꝓpinquus aposto/
lorum tempori.Sed modo indubitanter tenet ꝙ est epistola
Pauli.quod ꝓbatur multiplici ratione. primo auctoritate
ecclesie cui⁹ est talia dubia determinare. in synodo autē ni/
ceno recepit ecclesia istam epistolam tanq̄ ab apostolo scri/
ptam.secūdo hoc idem probat per auctoritatem antiquoruȝ
doctorū ⁊ potissime beati Dionysij qui fuit discipulus beati
pauli. Iste autem in scriptis suis allegat dicta huius episto/
le tanq̄ dicta pauli magistri sui.tertio hoc probat ex auctori
tate Chryso.super epistolam istam dicētis: ꝙ paulus eā scri/
psit rome existens. Postq̄ enim biennio rome fuerat ꝓpter
appellationē factā ad cesarem.de qua habet in actibus apo
stolorū habuit licentiā transeundi in hispaniā ⁊ iudeos ibi
vidit:⁊ postea romā rediens de illo loco hanc epistolam eis
scripsit: vt dicit Chryso.quarto patet ꝓpositum ex his que
dicunt vlti.ca.huius epistole. videlicet ꝙ missa fuit hec epi/
stola per Timotheū qui fuit filius spiritualis. Pauli apo/
stoli.quinto hoc idem arguit ex çelo apostoli ad salutē iude
orum.de quo çelo dicit ad Ro.ix. Optabam anathema esse
ꝓ fratribus meis qui sunt cognati mei ex quib⁹ christus ſm
carnem ad Ro.xj. Quādiu quidem ego sum gentiū apostolus
ministeriū meū honorificabo.si quo modo ad emulandū ꝓ/
uocē carnē meam.i. iudeos:⁊ saluos faciam aliquos ex illis:
ideo nō ē aliquo modo ꝓbabile quin paulus scripsit iudeis
ad eorū salutem:qui tot alia scripsit alijs gentibus pro salu/
te eorundē.nulla autē alia epistola Pauli dicit scripta he/
breis nisi ista.ergo ⁊c̄.sexto ꝓbat propositum ex çelo Pauli
apostoli ad euangelicam veritatem. ex quo çelo rep̄hendit
Petrum manifeste:vt habet ad Gal.ij. Nunc autem ita est
ꝙ sicut necessariū fuit ecclesiasticam veritatē p̄dicari ad con
uersionem fideliū.sic necessariū fuit eam scribi ad cōfutatio/
nem heresum insurgentium. ꝓpter quod Johānes euāgeli/
um suum incipit a natiuitate christi eterna:quia videbat he/
resim hebionitarū insurgere:qui dicūt xp̄m ante mariā non
fuisse. Paulus autē apostolus vidit tempore suo heresim na
çareorum insurgere qui dicunt esse necessariū ad salutem ser
uare legem veterem:⁊ nimiū inualuit hoc dictū ita ꝙ etiam
Petrus aliquo modo offendit in obseruatione legaliū:pro/
pter quod Paulus ei restitit in facie:vt dictum est. ideo nō
est verisimile quin Paulus apostolus aliquid scriberet con
uersis de iudaismo:ad confutationē hui⁹ erroris.hoc autem
fit in hac epistola vt patebit domino cōcedente:⁊ ideo tenen
dum est indiscusse ꝙ ista epistola fuit a Paulo apostolo scri
pta. ❡ Ad primū argumentū patet solutio in ꝓlogo.nō enim
erat apostolus iudeorū sed gentium ſm ꝙ ipse dicit ad Gal.
ij.Creditum est mihi euangeliū p̄putij: sicut ⁊ petro circūci/
sionis ⁊c̄.⁊ ideo nō scripsit in hac epistola:que dirigebat iu/
deis nomen sui officij.similiter nec nomen persone:quia ipse
erat odiosus iudeis: vt patet in Actibus aplorū in multis lo
cis: ꝓpter quod epistola fuisset minus recepta ab eis si nomē
Pauli esset ibi prepositum ❡ Ad secūdū dicendum ꝙ stilus
est elegantior quia quilibet elegantius loquit linguam pro/
priam q̄ alienam.ipse autem Paulus scripsit hanc epistolā
solam hebraice: et ideo loquitur magis ornate. Sed contra
hoc insurgit vnū dubiū: quia per infusionem spiritussancti
habuit donum linguaruȝ ſm ꝙ habet.j.Cor.xiiij. Gratias
ago deo meo ꝙ omniū vestrū lingua loquor.dona autē spi/
ritussancti perfecta sūt:ergo ita perfecte loquebat alia idio/
mata sicut hebraicū. Dicendū ꝙ donum linguarum datū est
apostolis ad p̄dicandum fidem christi omnibus populis.⁊
ideo datum est hoc donū apostolis ꝓut faciebat ad effica/
ciam predicationis.ad hoc autē non multum facit ornatus
verborum sed aliquando magis impedit: vt patet per apo/
stolum.j.ad Cor.ij.Sermo meus et predicatio mea non in
persuasibilibus humane sapientie verbis ⁊c̄. ⁊ ideo non est
mirum si Paulus apostolus habuit aliquem ornatum ver/
borum in hebraica lingua ex humana acquisitione quem nō
habuit in alijs:habuit tamen omnia idiomata inq̄tum va/
lent ad efficaciam predicandi.

Incipit epistola Pauli ad Hebreos.

Multipharie &c. Olim. Nõ est nouũ. b Deus. q̃ inuariabi/

Incipit ep̃la Pauli ad Hebreos

ſ multis locutionibus. ſ mul tis qualitatibus.

Multipharie mł' Ca. I

ſ seruis p seruos.

tiſq; modis olĩ de' lo

quẽs p̃ribuſ i ꝓphis:

a ſ q̃ post hãc nõ ſequit alia locutio. ſ in fine tẽporũ. ſ quasi adhuc ſugſunt q̃ audierunt & viderunt. ſ filijs.

nõuiſſime dieb' iſtis locut' ẽ no/

a ſ q̃ maior ꝓphetis: vñ & cuz ſm veraq; naturã comẽdat. b ſ ſm hũanitatẽ. vñ: Postula a me & dabo tibi gen. here. c ſ q̃ filius: & nũq̃ ꝑdit quicq̃ de omni dato patris.

bis in filiõ: quẽ conſtituit herẽdẽ

ſ vt ꝑ verbũ. ſ nõ solũ eterna q̃ min' nota.

vniuerſorum: per quem fecit & ſe

ſ ſm diuitatẽ. ſ ex pr̃e & idẽ cũ eo ſ lumẽ d̃ lumie

cula. Qui cum ſit ſplẽdor glorie

a ſ vel caracter. ſ plena oſtẽsio eſſentie patris. b ſ ſicut ab eo creata: ita ab eo conſeruant.

& figura ſubſtantie eius: portãſq;

a ſ ꝑ ſilẽ. ſ solo iperio. b ſ q̃ nõ minor gubernãdo q̃ creãdo. c ſ h' iã ad nos: purgãs a peccatis ẽ ꝑ humanitatẽ ſm quã crucis paſſionem &

omĩa verbo virtutis ſue purga/

mortẽ ꝑtulit. a ſ quieſcit & conregnat.

tionem peccatoruz faciẽs: ſedẽt

a ſ ſublimatus ad equalitatẽ patris. b ſ locat' ſ ſug oĩa loco & dignitate: nõ in paradiso. vnde adã cecidit: ſed altius.

ad dexteram maieſtatis i excel/

ad inferiora q respirare: atq animū recreare valeat. Post itē cū refect⁹ fuerit ad alia alta sustollit. Ita circa hebreos beat⁹ facit apl's: q̄s paulati ad noticiā dei erigit: iter alta memorās hūilia vbiq magistri sui vestigia cōsequēs. Nā ⁊ ipse sic faciebat aliqñ quidem ad altiora discipulos suos sublevabat: aliqñ eos ad inferiora ībecillitat̄ eoꝝ grā revocabat: neqūq̄ eos ꝓlixo tpe ī altera ꝑmanere ꝑte ꝑmittens. Ita in hac tota serie facit apl's pri⁹ alta cōmemorat dicēs: ī filio vbi ꝓpri⁹ intelligitur fili⁹ q ē supior ⁊ excellētior vniuersis. Deinde ad hūilia descēdit dicēs: quē cōstituit heredē. Deinde ad alta redit dicēs: p quē fecit ⁊ secula. Postea ad altiorē oibus gradū venit: dicēs: Qui cū sit splen. ⁊c. Deinde ad humilia loquit: purgationē pctōꝝ faciēs. Inde ad alta narrādo revertitur: Sedet ad dexterā maiestatis.

a Tanto me. an. In psalmo tñ ait: Paulominꝰ minoratꝰ ē ab āgelis. h eisdē melior dr: Et sicut illud fm humanā naturā: ita ⁊ h fm divinam dictū eē posset itelligi: nisi adderet̄ effectus: p qd aperit̄ q hic loquit de eo fm carnē. Nā fm h q pris substātie cōsubstātialis agnoscit̄. nō ē factꝰ sed natꝰ: de eo q̄ sermo versat̄ fm hūanā naturā fm quā ⁊ minor fuit angelis passiōe: ⁊ maior ⁊ melior etiā grē plenitudine de q ⁊ ipsi angeli ad mēsurā accipiūt. b Differētius no. Dū mortalis: differēs nomē habuit: q angeli ministrabāt ei. Postq̄ imortalis magis differēs: ⁊ q h posset ⁊ nō p illis: addit: p illis. i. valde differēs a noīe angeloꝝ: h est nomē qd ē sup oē nomē. s. deꝰ sive filiꝰ qd revera dignꝰ est illo q illi dicunt̄ angeli. i. nūcij. Filij ei nomē ꝓprietatē ostēdit: nō adoptionē: q nisi esset ꝓprius filiꝰ nō posset ex h apl's amplitudinē honoris asserere. Proprius aūt filiꝰ ē de ipo pr̄e genitꝰ. Si aūt adoptionis grā esset filiꝰ nō solū patre sed etiā angelis minor esset. c Hodie. Ne ꝑterita generatio videret̄. Quāq̄ ei possit etiā ille dies itelligi: q xp̄s fm hoiem natꝰ ē: tñ q hodie ꝑsentiā significat atq ī eternitate nec ꝑteritū ē quicq̄ q̄si eē desierit: nec futurū q̄si nōdū sit: s pñs tm: q q̄cq̄d eternū est semp ē: divinitꝰ accipit̄ de sempiterna generatione sapie dei: quā fides sincerissima ⁊ catholica ꝑdicat. e Ero. Futuꝝ: q de īcarnatiōe filij hoc dr: d Ego ero ⁊c. Ad honorē illiꝰ vel illi hoī de virgine nascituro. Pōt tñ ⁊ fm carnē h accipi dictū: eteni caro cōicat altioribꝰ: sic ⁊ divinitas humilibꝰ. f Iterū itro. Visibilē carne assūpta q ante invisibilis ī mūdo erat: q assūptio dr exitꝰ a pr̄e: introductio ad hereditatē vbi iubet̄ adorari. g Introducit. Christꝰ aduētū suū carnalē exitū vocat dicens: Exiji q se. ⁊c. Et iterum. Ego a pr̄e exivi ⁊ veni ī mūdū. Paulꝰ xo introitū vocat. Foris ei eramꝰ a deo: sic q sūt extra regales aulas ī vinculis colligati: ⁊ q habēt apud regē p culpis aliquā offensaꝫ. Egressus q̄ppe sic ad nos xp̄s. i. carnē sumēs: ⁊ collocutꝰ nobiscū reg̃ ꝑcepta īnotuit: ⁊ sic d pctis nos emēdās ad deū cōvertēs ī aulā regalē velut mediator optimꝰ ītroducit: recte igitur introitꝰ ⁊ exitꝰ vocat̄ carnis sue aduētꝰ. Et adorēt

Pš. 2.

Mat. 13. a
Joh. 16. f

hic cōparat ⁊ ꝑfert angelis. dignior.
a evidenter fm hoiem factus.

a sis tāto melior angelis effectꝰ q̄ a
a honorificentiā: q surrexit ⁊ ascendit.

b to differētius pre illis nomē he
a p āgelis. vel maiori. b nec postq̄ cōtir

reditavit. Cui eni dixit aliquādo b
mari. a ecce nomē. b cōsubstantialis: non adoptivus.

quia.

angeloꝝ: † filiꝰ meꝰ es tu ego
a eternaliter. b ne novū puteī ne modo videret̄ incipere. c de eodē Esaias.

c d hodie genui te? Et rursum: † Ego c d
a hoc ⁊ semper est sed dicit̄: erit cū ab hoibus id scietur in die iudicij. b qui nascetur.

e ero illi ī patrem: ⁊ ipse erit mihi
a vñ: Qd nascet̄ ex te sanctū vocabit̄ filiꝰ dei.
b quia sepe est dicit introducendū. c quasi heredem in possessionem.

f g in filiū? Et cū iterum introdu e

Nico. de lyra

a Tāto me. ⁊c. q ipse dicit̄ verꝰ deꝰ ⁊ dñs cōsubstātialis patri: ipi aūt dicūt̄ servi. b Cui eni dixit ali. Hic ꝯñr ꝓbat de xp̄o q̄ttuor cōditiōes ꝑdictas excludēdo eas ab āgelis: ⁊ primo ꝓbat h de cōsubstātialitate. scd̄o de eq̄litate potētie. ibi: Et tu dñe ī principio. tertio de coeternitate. ibi: Ipsi peribunt quarto de dignitat̄ eq̄litate ibi: Ad quē aūt. Primū aūt probat p quattuor auctoritates ve. te. scd̄a ponit̄. ibi: Et rursum. tertia. ibi: Et cū iterū. quarta. ibi: Ad filiū aūt. Ad evidētiaꝫ primi advertēdū q ea q sūt fidei nō possūt efficaciter p rōnēꝫ ꝓbari q excedūt facultatē intellectꝰ nostri. ⁊ iō ꝓbatio ī talibꝰ debet fieri p auctoritatē divinā q nō pōt cōtinere falsitatē. ⁊ iō p ipam ē efficax ꝓbatio illis q recipiūt eā vt divinā. iudei aūt recipiūt ve. te. sicut a deo datū. ⁊ ideo ꝓbatio apli efficax est. q ꝓcedit p auctoritatē ve. te. Ulterius cōsiderandū q lꝫ sacra scriptura habeat multiplicē sensum. nō tñ habet̄ efficax argumētū nisi p sensū litteralē. vt dicit Augꝰ. ī epl'a ad Vincētiū dona. q in argumēto semp eēt fallacia equivocationis vel amphibologie ꝓpter sensuū multiplicitatē. igit̄ ostendēdū ē q auctoritas ab aplo inducta intelligit̄ ad lr̄am de xp̄o. qd ptꝫ p illud qd habet̄ Act'. iiij. vbi apli q habuerūt intelligentiā scripturarū ⁊ revelationē spūsancti exponūt illum Ps. Quare fremuerūt gētes ⁊c. de xp̄o ꝑdictū sicut ptꝫ lr̄am intuenti. ⁊ p ꝯñs hec auctoritas q hic inducit̄ ab aplo de illo psal. est intelligēda ad litterā de xp̄o. h etiā ptꝫ p psal. q ibi dr: Ego hodie genui te. qd nō pōt d david intelligi sed de filio dei. cuiꝰ generatio nō transit in ꝑteritū. Itē p h q ibidē subdit: Dabo tibi gētes hereditatē tuā ⁊ possessionē tuā terminos terre. qd nō potest intelligi de david: cuiꝰ regnū nō se extēdebat ad gētes: sed ad iudeos tm̄. Iterū regnū eiꝰ nō se extendebat ad terminos terre sꝫ tm̄ in iudeā q est parva terra. h etiā dicūt aliq doctores hebreoꝝ sup psal. istū qd ē de xp̄o intelligendū qd plenꝰ declaravi sup libros psalmoꝝ. hoc igit̄ supponens apl's tāq̄ manifestū illis qbꝰ scribebat q erāt edocti in lege ⁊ ꝓphet̄ dicit: Cui ei dixit aliqñ angeloꝝ: filiꝰ meus es tu: ego hodie genui te. q. d. nulli q̄: q angeli nō sūt eiusdē nature cū deo. ⁊ p ꝯñs nō possūt dici eiꝰ filij ꝓprie loquēdo: sicut nec artificiū dr filius artificis. Itē lꝫ eoꝝ creatio possit dici q̄dā generatio large. tñ d ipis nō pōt exponi illud qd dr: Ego hodie genui te: q eoꝝ creatio fuit a pricipio mūdi: ⁊ iō trāsierat ī ꝑteritū: ⁊ iō nō pōt dici hoc ꝑdictū nisi d dei filio: cuiꝰ generatio nō trāsit ī ꝑteritū. ⁊ sic ꝓbata ē cōsubstātialitas pris ad filiū īq̄tū naturalr ⁊ eternalit̄ ab eo gignit̄ ⁊ genitꝰ ē: ex q arguit̄ idētitas nature ī vtroq saltē ī spē: ⁊ p ꝯñs idētitas nūeral': q natura divina nō est multiplicabil'. c Et rur. Hoc idē ꝓbat h p aliā scripturā. j. Paral'. xxij. q lꝫ sit dicta d salomōe: tñ dr d eo ꝓut fuit figura xp̄i. ⁊ iō d xp̄o itelligit̄ ad lr̄aꝫ. Ad cuiꝰ itellectꝰ sciēdū q nihil pōt eē figura alicuiꝰ nisi ī se sit res aliq: illd ei qd nihil ē nō pōt aliq̄d figurare. ⁊ iō res q ē figura vl signū alicuiꝰ pōt tripl'r ꝯsiderari. vno mō vt res tm̄. alio mō vt signū tm̄. tertio mō vt res ⁊ signū sil'. vt circulꝰ pēdēs añ tabernā pōt ꝯsiderari ꝓut ē corpꝰ rotūdū tm̄. scd̄o vt ē signū vēditiōis vini tm̄. tertio vtroq mō. Eodē mō dicēdū ē d salomōe q fuit figura xp̄i: q aliq cōveniūt ipi salomōi fm se. ⁊ talia exponēda sūt d ipso ad lr̄am ⁊ nullo mō d xp̄o vt q depravatꝰ p mulieres factꝰ ē idolatra ⁊ silia. Aliq aūt dicūt̄ de salomōe ꝓut fuit figura xp̄i tm̄: ⁊ talia sūt exponēda d solo xp̄o ad lr̄aꝫ: sic illd qd hr̄ Ps. lxxj. Et dñabit̄ a mari vsq ad mare: ⁊ a flumie vsq ad termios orbis ťrarū. qd nō pōt verificari d salomōe: cuiꝰ regnū fuit sat' ꝑvū: s tm̄ d regno xp̄i q ē lapis abscisus d mōte sine māibꝰ: ⁊ ipleuit vniusā ťrā. Dañ. ij. ⁊ iō ī ps. ꝑdicto sub noie salomōis describit̄ monarchia xp̄i. h etiā pꝫ p illd qd loquit̄ ī eo. ps. Añ solē ꝑmanet nomē eiꝰ. ⁊ illud qd ibidē dr: Adorabūt d ipo sep. q soli xp̄o ꝯveniūt ⁊ ñ salomōi. Aliq dicūt̄ ī scriptura sacra d salomōe vtroq mō: videlꝫ fm se ⁊ vt fuit figura xp̄i: ⁊ talia sc̄ illa q ipleta sc̄ ī vtroq ad lr̄aꝫ. ī xp̄o tñ ꝑfectꝰ ⁊ ī salomōe minꝰ ꝑfecte: ⁊ talia exponūt̄ ad lr̄aꝫ nō solū d salomōe: s etiā d xp̄o ⁊ ꝑfectꝰ q̄ d ipo salomōe. cuiusmodi ē auctas. j. Paral'. xxij. q salomō fuit filꝰ dei adoptivꝰ p gratā saltē ī pricipio regni sui. ꝓpt qd nathā ꝓpha vocavit eū amabilē dño. Xp̄s āt filꝰ ē dei natural' q ē filiatio ꝑfectior ⁊ iō p hāc filiationē ꝓbat apl's cōsbstātialitatē filij ad prēm cū dr: d Ego ero. Data etiā q h auctas ñ posset exponi ad lr̄aꝫ d xp̄o: s tm̄ fm sēsū mysticū. tñ eā bñ iducit apl's ad suū ꝓpositū. lꝫ ei argumētū efficax ñ hr̄ in scriptura p sēsū mysticū vt. s. dictū ē. ꝓpt qd ex solo sēsu mystico ñ ē arguēdū. tñ si pꝰ hr̄ auctas ī sēsu lr̄ali ad ꝓbādū ꝓpositū bñ pōt alia auctas adiūgi ī sēsu mystico ad idē declarādū d ꝯgruo. ⁊ h ē qd dicit Augꝰ. ī epl'a ad Vicē. dona. Quis āt īprudētissime nō nitat̄ aliqd ī allegoria positū p se adducē nisi hēat ⁊ māifesta testimonia q̄rū lumie illustrēt̄ obscura. sic q auctas ꝑdcā iducit̄ ab aplo ꝯveniēt ad suū ꝓpositū. Sꝫ ꝯ h videt̄ q ibi loq̄t̄ p modū futuri. Ego ero il. ⁊c. g̃natio ei filij etna ē: ⁊ p ꝯñs nō spectat aliqd futuꝝ. sic nec trāsit ī ꝑteritū. sic. s. dictū ē. Dicēdū q loquit̄ ī futuro ꝓpter icarnatiōeꝫ p tūc futurā. p quā nā hūana erat ad filiatiōeꝫ etnā assumēda. ⁊ q h assūptio fcā ē vtute divinitat'. iō bñ dic. Ego e. il. ⁊c. q. d. xtute dei fiet h. e Et iterū

f Et adorēt. Et itex dic̄ pater d eodē filio. g Cū intro. cū ostēdit itero vsq ad corda hoim ducēdū: p fidē: Quid dic̄: Et adorēt eū ⁊c. Adorāt āgeli: q iussiōi eiꝰ obtēperāt ⁊ reverent̄. b Angelos. Spūs nature nomē est. angelus officij. Quos eni deꝰ spūs cōdidit mittēdo nūcios angelos facit. Et oībꝰ etiā ad icōmutabile arbitriū sn̄ie sue sive bonis p grāꝫ eiꝰ sive mal' p ꝑpriāꝫ volūtatē. Hec p h volūtas dei ē pma ⁊ sūma cā oim corpaliū spēꝝ atq motionū. Nihil eni visibil'r fit. qd nō de iteriori invisibili atq itelligibili aula sūmi imperatoris aut iubeat̄ aut ꝑmittat̄ fm ineffabilē iusticiā. Vel ita qñ levia nunciare mittunt̄: angeli. Qñ ad vindictā vt ī sodoma: ignis ardēs: sic ⁊ ministri ecclie ignis etiā dū vitia nr̄a vrūt. c Ad filiū aūt. Hic p dignitatē sil' ⁊ ptāte cōmēdat xp̄m. d In seculū secl'i. Quia semp regnabit ⁊ novissimū iudiciū semp stabit. vñ: Ibūt hi ī ignē eternū: ⁊ illi ī vitā eternam. e Unxit. Scd̄m hoiem: q deitas nullo indiguit. vnctꝰ significat regeꝫ vel sacerdotē. Deꝰ repetit̄ ex magna dilectiōe. vel fm Aug'. Alter casus ē vocativꝰ: alt̄ noiativꝰ. vt sic: O tu deꝰ filī: vnxit te deꝰ tuꝰ. s. pr̄. In latino putat̄ idē casus. sed ī greco evidētissima distinctio ē: q aliter noiativus alit̄ vocativꝰ intelligit̄. f Et tu ī pñ. Post humanitatis excellētiā iterū redit ad eternitatē filij. g In pnci. q creator añ creata existit sine vllo initio. h Manꝰ. est virtꝰ iussiōis. i. potentia volūtat': q vt voluit facta sunt oīa. i Peribūt. Ab eo qd sunt: dū imutant̄ in meliꝰ creature. k Tu ꝑman. vt sic eternꝰ añ oīa: sic q ꝑmanet idē post mutata. Veterascit

Ps. 44. b

ante omnes creaturas genituꝫ.

cit primogenitū in orbē terre di
a fm humanitatem iubent̄ angeli adorare christum. b qui passus est ⁊ mortuus.

a cit † Et adorēt eū oēs angeli dei.
a dicit pater de filio hoc precens ad angelos.
vt sciantur ministri. filius.

Et ad angelos q̄dē dicit † Qui fa a b
a spūs celestes facit angelos. i. legatos suos.

b cit angelos suos spūs: ⁊ ministros
etiā flāmā ignis. i. seraphin q sūt d ordine superiori facit ministros. a h aūt precēs ad filiū ait dñs p ꝓphaꝫ. q dñs

c suos flāmaꝫ ignis. Ad filiū aūt: c
a regnū vel iudiciū. iudiciaria sedes. oē iudiciū dedit ei. o fili. b ꝑmanet. c i. eternū.

d † Thronꝰ tuꝰ deus in seculū seculi:
a ⁊ merito q regula directa ⁊ iflexibilis: q et alibi vga ferrea. b disciplina regimur. q bonos reg̃: malos peurit. c itē ideo. ex amore.

virgā eq̄tat' vgā regni tui. Dile
a omne bonū. b nō simul vtraq tibi sunt. econtra. c omne malum.

xisti iusticiā ⁊ odisti iniquitatē: p d
vt hec tibi essent: vel q dilexisti iusticiā: ⁊ odisti iniqui. ⁊c. ⁊ hoc mihi premiū. a per se nō p ministros pater. spūsancto

e pterea unxit te deꝰ deus tuꝰ oleo
q imunis a peccato. s. vnde ꝯsciētia hilaris. vel leticie. pre oībꝰ sanctis

exultatiōis pre pricipibus tuis.
itē ꝓpha d filio. a i. p filiū rex. i. añq̄ res cent. b o fili vl pr̄. c ecclias ꝓploꝝ stabilirasti

f g † Et tu in principio domine terrā e
quasi specialiter in eis operatus sit.

h fundasti ⁊ opa manuū tuaꝝ sunt f
vt apostoli. celi simul cum terra. a q̄cquid ex se sunt. s. morte destruent̄. b tu in filio. i. iusticia ⁊ que in eis operaris.

i k celi. Ipsi peribūt: tu aūt ꝑmane g

Nico. de lyra

iterū. Hic ad ꝓpositū oñdendū inducit aliā scripturā de illo psal. Dñs reg. exul. ⁊c. Ad cuiꝰ evidētiā ꝯsiderandū ē q magr̄ dic ī glosa. q david fecit hūc psal. qñ restitutū ē ei regnuꝫ post mortē absalon. ⁊ dicit hūc esse tituluꝫ psal. Psalmꝰ david qñ terra eiꝰ restituta ē ei ⁊ fm h eēt exponēdus ad litterā de david: sꝫ dictū mgr̄i nō videt̄ verꝫ. pmo q ī hebraico iste psal. est sine titulo. scd̄o q tituli sūt q̄si claues ad itelligendū ea q ī psal. dicunt̄. Ps. aūt nō loquit̄ de regno david: sed solū de regno xp̄i qñ ꝑfecte ei oīa subijcient̄. qd erit ī iudicio et iō hic psal. ad lr̄aꝫ ē exponēdus d regno xp̄i ⁊ h est qd dicit paulus: Et cū iterū introducit pmogenitū ⁊c. i. p scripturā sacrā ipm introducendū ad regnū in orbē terre ꝑdicit. Ex q ptꝫ q hec scriptura nō loquit̄ de aduentu xp̄i pmo. q tūc venit cū hūilitate. ⁊ iō dixit tūc: Regnū meū nō est de h mundo: Joh. xvj. sꝫ loquit̄ h de scd̄o aduētu qñ veniet cū gl'ia ī nubibus et maiestate: vt dr: Matth. xxiiij. ⁊ Dañ. vij. Ecce in nubibꝰ celi quasi filꝰ hoīs veniebat ⁊ vsq ad antiquū dieꝝ ꝑvenit. ⁊ seq̄tur: Et dedit ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnū: potestas eiꝰ ptās eterna q nō auferet̄ ⁊c. ⁊ iō d ipo ī tali honore ꝯstituto dic̄ pater: Et adorēt eū oēs angeli ⁊c. sꝫ nr̄a lr̄a sic hꝫ: Adorate eū omēs angeli eiꝰ. apli eni nō semp curavert̄ allegare scripturā d verbo ad verbū: sꝫ sufficit eis accipe sensuꝫ. Ex hac eni scriptura ostēdit̄ sufficienter q ī xp̄o sit divina natura: q nulla natura adorat̄ a tota natura angelica vt supior nisi diviā. ⁊ iō ex quo scriptura h oñdit q filꝰ ē ab oībꝰ angelis adorādus. p ꝯñs ostēdit q ipe sit deꝰ. ⁊ p ꝯñs ostēdit̄ deo pr̄i cōsubstātialis: q divia natura est indivisibilis. fm q dr Deu. vj. Audi isr'l dñs deꝰ noster deꝰ vnꝰ ē. sequit̄: a Et ad angelos q̄dē dicit. i. q̄d ꝑtineat ad naturā angeloꝝ exꝑmit p scripturā. dicēs: b Qui facit angelos suos spūs ⁊ ministros suos flāmā ignis. q. d. lꝫ angeli tāte excellētie sint: q sint spūalis nature. non tñ sūt idē q deꝰ: sic filꝰ: sꝫ sūt svi ⁊ ministri. nō solū ipm adorādo sꝫ etiā nobis ꝓpter ipm q̄dāmō ministrādo. verūtñ q suū ministeriū in deū referunt. iō in h dicunt̄ sic flāma ignis q semp ascendit in altū. c Ad filiū aūt. Hic adducit tertiaꝫ auctoritatē ad ꝓbandū suū ꝓpositū. q accipit̄ d psal. xliiij. Ad cuius evidētiā ꝯsiderāduꝫ q moderni iudei ne cogant̄ recognoscere divinitatē xp̄i exponūt hūc psal. d asuero. ⁊ dicūt q iste psal. factꝰ est a mardocheo: sꝫ h ptꝫ falsū. pmo p psal. tituluꝫ. q nō intitulat̄ a mardocheo. sic aliqui psal. intitulant̄ ab asaph q eos fecit: vt ptꝫ ī titulo psal. xlix. ⁊ ī pluribꝰ alijs locis. Iste aūt ps. ītitulat̄ a david vt pꝫ in hebreo. hoc etiā ptꝫ p lr̄aꝫ psalmi sequentē. q iste rex d q est psalmꝰ habet̄ tāq̄ deꝰ adorādus fm q ibidē dr: Cōcupiscet rex decorē tuū: qm̄ ipse ē dñs deꝰ tuꝰ ⁊ adorabūt eū. ⁊ trāslatio Hieronymi. sic hꝫ: Et adora. eū. Si āt ista verba dicantur de assuero rege: sequit̄ q mardocheꝰ induceret totū ꝑplm et potissimū istā hester ad quā dirigunt̄ verba ꝑmissa fm expositionē eoꝝ ad adorandū assuerū sic deū. qd manifeste pꝫ falsuꝫ. q in eodē libro dr q noluit genua flectere corā aman ne honorē dei trāsferret ī hoīeꝫ. h etiā ptꝫ p trāslationē chaldaicā sup psal. istū q autentica est apud hebreos. vbi eni in h psal. habemꝰ sic: Speciosus forma p filijs hominū: diffusa est gra ī labijs tuis. chaldaicū sic hꝫ: Pulchritudo tua messia maior ē q̄ filioꝝ hoīꝫ: datꝰ ē spūs ꝓphetie ī labijs tuis. Sic igit̄ ptꝫ ex ꝑdictis q auctoritas q hic iducit̄ de illo psal. intelligēda ē ad lr̄aꝫ de xp̄o. hoc auteꝫ supposito ꝓbat̄ p h ipsiꝰ xp̄i divinitas ⁊ p ꝯñs cōsubstātialitas eiꝰ ad patreꝫ ⁊ distinctio in ꝑsona. q ibi dr: Thronꝰ tuꝰ deꝰ in seculum seculi ⁊c. d Propterea vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ. et sic ptꝫ q xp̄s est vnctꝰ deꝰ a deo vngente. q filius dei ī hūana natura vnctꝰ est plenitudine grē. ⁊ cū nō pñt esse plures dij. vt. s. dictū est: ex h sequit̄ ꝯsubstātialitas pr̄is ⁊ filij. cetera q sūt ex auctoritate patēt. e Et tu dñe ī pñ. Hic ꝯñr ꝓbat eq̄litatē potētie ī filio ⁊ ī patre: ⁊ breuit̄ trāsit: q ꝓbato q xp̄s fm naturā divinā ē ꝯsubstātialis pri: p ꝯñs sūt ꝓbate alie tres cōditiōes. s. eq̄litas potestat' dignitat' ⁊ durationis. potētia aūt dei relucet potissime ī creatiōe rerū de nihilo ⁊ eaꝫ ꝯversatiōe. ⁊ hoc nō solū convenit deo patri: sed etiā eius filio qui est eiusdē nature cum ipso. ⁊ ideo dicit ꝓpheta: Et tu dñe in principio terrā fundasti. i. tu dñe pater fecisti terram de nihilo ⁊ cōservas in stabilitate. et h exprimitur p hoc q dicit̄ fundasti: ⁊ q nulla creatura inferior ē ipsa terra. sicut in domo illud dicitur fundamētū qd est infimū. sꝫ quia in hoc opere cōmunicat filius cū patre tanq̄ eiusdē potentie. ideo dicit: In principio: id est in filio sive p filiū p quē operatur pater sicut p artem suā. vt. s. dictum est. Q autem filius dicat̄ principiū patet Joh. viij. vbi christus iudeis q̄rentibus ab eo: Quis es? Respōdit: Ego pnciplū qui et loquor vobis. f Et opera manuū tuarū sunt celi. manus aūt divine potentie metaphorice dicunt̄ virtus sue potentie. nominat̄ hic celum et terra que sunt extrema in creaturis vt p hoc intelligant̄ creature medie. quia omnis creatura a patre et filio simul est producta et cōservata. et sic patet equalitas potentie. g Ipsi peribunt. Hic cōsequenter apostolus probat filium patri coeternū. Ad cuius evidentiā sciendū q sicut tempꝰ sequit̄ motum ⁊ mutationem: ita eternitas immutationem. solus autē deus immutabilis est p omnē modum. ideo ipse solus mensurat̄ eternitate eo modo quo potest ibi dici mēsura. q eni in omi creatura sit aliq mutabilitas ptꝫ: q angeli sunt mutabiles fm actū intelligēdi ⁊ volēdi loquēdo de cognitiōe ⁊ affectiōe naturali. sunt etiaꝫ mutabiles de esse ad nō esse si dimittant̄ a divia ꝯservatiōe. Silr̄ celi superiores hoc mō sūt mutabiles. ⁊ fm h mutant̄ q̄tū ad sitū. celi aūt iferiores scꝫ ignis ⁊ aer cū ist' modis mutationū sūt mutabiles q̄tuꝫ ad alterationē ⁊ generationē: ⁊ p ꝯñs alia elementa ⁊ mixta ex eis. In omni aūt motu ⁊ mutatiōe est aliq

Ps. 96.
Ps. 103.
Ps. 44
Ps. 101.

Universidad de Deusto Biblioteca

a Veterascēt.q̃ more vestis cõsumitur:sicut caro humana:q̃ tñ in melius mutabit. b Et velut amictū. Significat mutationē celi. Vñ: Vidi celū nouū ⁊ terrā nouā. Et mutabuntur. Quia facta dei sub eternitate stabūt:nec ad corruptiões reuertent. b Tu aūt.ex toto imutabilis. Ipsi peribunt. Nouissimi celi:q̃ p diluuiū perierūt sicut petrus ait:igne peribūt. Excreuit enī aqua:⁊ totā istā capacitatē vbi aues volitāt occupauit ac sic vtriq̃ celi perierūt ꝓpinqui terris. De celis ergo vñ dicunt aues celi nō est dubiū quin in diluuio perierūt ⁊ igne peritu ri sunt. De supioribus aūt celis celoꝝ vtrū ⁊ ipsi pituri sunt igne questio est et disputatio scrupulosior int doctos. Et erit incendiū mundi nō incendēs sanctos dei. Qđ enī fuit caminus regis trib⁹ pueris hoc erit ardēs mundus iustis in trinitate signatis. Celi aerij veterascēt sicut vestimentū.i. sic humana corpa lõgeuitate veterascēt. Eos mutabis sicut a. Amictui cõparat:q: terrā cingūt. Tam facile enim mutat de⁹ celos sicut amict⁹ extendit ⁊ plicat:⁊ post mutationē sic pmanebūt. Ad quē angelorum. Itē de glia hūanitatis. f Sede.victori filio ɔsessus offert.pedum. Per pedes stabilitas eterna signat.i. in eternitate:vbi vestigijs quasi positis virtute omipotētie ɔsistit. g Nōne sūt oēs ⁊c. Quasi.d.vtiq̃. Intellige igit q̃ntus honor nobis existit vt ad nos sic ad amicos mistros angelos suos destinet deus. Cuius enī multū intersit inter angelos ⁊ hoīes:ꝓinq̃s tñ eos nobiscū fecit:q: nr̃e saluti studēt:ꝓpt nos discurrūt:nobis suo fūgunt officio.hoc est op⁹ angelicū:angelice functionis officiū:vt oīa fiāt ꝓ salute ꝓximoꝝ. Magis aūt h̄ est opus xp̄i:q: angelis nobis supiorib⁹ pcepit ad nostram salutē suum exhibere ministeriū.

a ꝭ siue celi siue terra. b ꝭ vt vestimentum.i.fm corpus q̃d circūdat animā. c ꝭ paulatim corrū

a bis:⁊ omēs ut vestimentū vete

peut. a ꝭ .i.corpus mutabis in immortalitatem.

b rascēt. Et velut amictū mutabis a

a ꝭ etiā fm aias:q̃ tunc gloriosiores. ꝭ tu in eis per filium. b ꝭ immutabilis contra veterascent.

c d eos ēt mutabunt:tu aūt idē ipe b

a ꝭ eternitas tua. ꝭ cōtra peribūt. b ꝭ nō solū per pmissa maior angelis ostēdit:s; etiā per hoc.

e eo:ēt āni tui nō deficiēt. Ad quē c d

ꝭ quiesce iudica.

f aūt angeloꝝ dixit aliquādo: se e

ꝭ in potioribus bonis meis. ꝭ mihi fm diuinitatem equalis. a ꝭ eternaliter. b ꝭ q̃d q̃tidie fit dum aliqui conuertuntur.

de a dextris meis:dōnec pōnam f

a ꝭ plene subiectos potētie diuinitatis vel sub humanitate vt ipam reuereant:et sup se sentiant.

inimicos tuos scābellum pedum

a ꝭ nulli hoc dixit q: omnes ministri sunt filij.

g tuoꝝ. Nōnne sunt omnes an g

ꝭ ex officio. ꝭ quocunq̃ placet filio tñ semper assistunt ei qui vbiq̃ est.

geli administratorij spirit⁹ in mi

ꝭ eternaliter. a ꝭ etiam ꝓpter homines quib⁹ licet minoribus:imperio christi seruiunt. b ꝭ quibus pmittitur hereditas vite eterne.

nisteriū missi prōpter eos qui he b

reditatem capient salutis?

nō est intelligendū de angelo dauid:q: sacerdotiū nō cōpetit angelis ⁊ ideo dicendū q̃ ad lr̃am est psal.factus a dauid loquēs de xp̄o:⁊ h̄ pt; p trāslationē chaldaicā:q: vbi hr̃: Dixit dñs dño meo.chaldaicum sic habet:Dixit dñs verbo suo ⁊c. Item p illud q̃d sequit:Ex vtero añ luciferū genui te.i.ex substantia mea añ oēm creaturā. hoc aūt nō pōt cōpetere nisi soli dei filio:q̃ filius est verbū dei. Ex h̄ igit supposito pt; q̃ apl's bñ inducit auctoritatē huius psal. ad ꝓbandū eq̃litatē dignitatis in xp̄o:q̄ est in deo patre:introducēs verbū dei patris ad filiū dicēs sibi: Sede a dextris meis.i.ad eq̃litatē dignitatis mee.sic eī refert ad xp̄m fm diuinam naturā.sic.s̄. expositū est eodē ca.sequit: Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorū. hoc āt erit ī iudicio futuro q̄n oīa subijcient q̃tū ad executionē pfecte ipsi xp̄o.dico aūt q̃tū ad executionē. q: q̃tū ad auctoritatē oīa iam sunt ei subiecta:s; de hoc plenius videbit. Sed insurgit h̄ dubiū:q: videt q̃ xp̄s nō debuit sedere ad dexterā dei patris in eternū:s; tm̄ vsq̃ ad tp̄s determinatū:in q̃ oīa sibi sunt subijciēda:q̃d videt importari p hoc aduerbiū donec. dicendū q̃ h̄ aduerbiū donec aliquādo tenet finite:q̄n.s. significat terminū cui adiungit.sicut cū dicit sede h̄ donec veniā:sensus est q̃ in aduentu meo terminet sessio tua.aliq̄n tenetur indeterminate:⁊ tūc nō significat talem determinationē.sicut cum d̄r: ille nō penituit de peccatis suis donec vixit.sensus ē q: nūq̃ penituit nec penitebit:q: post mortē nō est loc⁹ penitentie.isto scd̄o mō ponit hic aduerbium cū dicit: Sede a dextris meis donec ponā inimicos tuos scabellum pedū tuorum ⁊c.et ideo sensus est q̃ nunq̃ cessabit sedere ad equalitatē dei patris. Hec aūt equalitas nō cōpetit angelis:iō subdit apl's: g Nōne oēs sūt administratorij spūs.q.d.sic.sicut enim in artificialib⁹ videmus q̃ aliq̃ precipiūt in opibus sicut architectonici ⁊ pncipales.aliqui exequunt imperata.sic inferiores artifices materiā preparātes:tñ oēs isti dicunt artifices.vt hr̃.j.Metaph.sic in angelis aliq̃ dicunt subsistere.aliqui aūt exequi imperata:tñ oēs dicunt administratores.vñ: Administratorij spūs.i.spūales substātie in ministeriū missi. superiores enī angeli mittunt tantū missiōe interiori medios ⁊ inferiores illuminādo ordine hierarchico. Inferiores aūtē mittunt ad aliq̃ circa nos exequēda:⁊ sic mittunt missiōe exteriori.⁊ sic pt; q̃ omnes sunt in ministeriū missi.l; diuersimode. Istud aūt ministeriū exercēt angeli ꝓpter salutē electoꝝ vt natura hūmana q̄ est inferior inducat ad deū p angelicam tanq̃ p superiorē.ꝓpter h̄ subdit: h Propter eos q̃ capiūt hereditatē salutis.fm enī Diony.hec est lex diuinitat:vt infima p media inducant in suprema. In ca.j.vbi dicitur in

Nico.de lyra

Propterea corruptio fm pħm.iiij.physicoꝝ.⁊ etiā fm Aug'. status aūt mundi īmutabit in fine.q: celū cessabit a motu cōpleto nūero electoꝝ:ad quem numeꝝ finaliter ordinat.⁊ p ɔ̃ns alteratio ⁊ generatio in elementis.q̄ etiā elemēta p ignē cōflagrationis purgabunt.⁊ ideo sicut dictū est.tā in celesti corpe q̃ in elementis erit mutatio.⁊ p ɔ̃ns peribunt q̃dāmodo a statu in q̃ modo sūt:⁊ hoc est q̃d dicit: Ipsi peribūt.s.celi superiores ⁊ inferiores:⁊ q: nō corrūpent q̃tū ad substantiā:ideo subdit: a Et velut amictū mutabis eos.sicut enī cessante frigore mutat vestis q̄ erat cōtra frigus necessaria:nō quidem tūc mutat sic vestis q̃ corrūpat:sed q: frigus cessat: sic celi ⁊ elementa dicunt mutari:q: motus celi ⁊ alteratio elementoꝝ:que sunt ꝓpter generationē:vt.s.impleat numerus electoꝝ:quo impleto cessabunt manēte tñ substantia ⁊ elemētorū ⁊ celoꝝ:deus aūt solus est omino īmutabilis:vt iam dictū est.iō cōcludit: b Tu aūt idem ipse es.i.p omnem modū īmutabilis:⁊ p ɔ̃ns c Anni tui nō deficient.i.duratio tua:nō q̃ in duratiōe diuia sit aliq̃ successio sicut est ī annis s; q: eternitas diuina in se simplicissima nō potest apprehendi a nobis nisi ex comparatiōe ad tp̄s:⁊ p ɔ̃ns ex ꝓprietate temporꝝ eam exp̄mimus. Ex h̄ pt; coeternitas filij ad patrē. q: ex q̃ sunt vni⁹ substātie.vt.s̄. ꝓbatū est.sequit q̃ ipis est vnū esse ⁊ eadem īmutabilitas.⁊ p ɔsequens eternitas.

d Ad quē.Hic ɔ̃r. ꝓbat apl's equalitatē dignitatis ī xp̄o p auctoritatē psal.cix.qui psal.d̄ xp̄o ē intelligēdus ad lr̃aꝫ. Ad cui⁹ euidentiā cōsiderādū q̃ iudei moderni aliqui dicunt ipm debere intelligi de abraā:⁊ q̃ eleaçar eius dispensator fecit illū psal.ad reddendū grās deo d̄ victoria quā habuit abraā ɔtra illos reges:q̃ captiuauerūt loth nepotē suū fm q̃ hr̃ Geñ.xvj. Sed hoc pt; falsum ex titulo psal. q: nō intitulat ab ipo eleaçar:s; a dauid.ideo dicūt alij q̃ ē psal. factus a dauid:⁊ nō loquit de ipo s; de angelo suo: vt sit sensus: Dixit dñs dño meo ⁊c.i.de⁹ celi angelo me custodienti: sed h̄ pt; falsum.q:.j.dicit: Tu es sacerdos in eternū ⁊c.q̃d nō est

Additio. Ad maiorē euidentiā quorūdā q̄ in h̄ ca.cōtinent supra postilla: Multiphariē ⁊c. illa q̄ habent ī postil.q̃dā vident addēda:circa q̄ psupponendū ē q̃ apl's ī h̄ loco ī dict̄ suis inuit aliq̃d q̃d fundat in aliq̃ auctoritate sacre scripture vel ī dict̄ apd̄ hebreos autēticis:vt patebit:vñ ī h̄ q̃d dic: Olī de⁹ loquēs prib⁹ ī ꝓphet̄ videtur innuere q̃ añ aduētū xp̄i p aliq̃d tp̄s iā cessauerāt ꝓphetie. Sicut enī tradūt hebrei ī libro q̄ d̄r Ioma sup illud psal. Signa nr̄a ñ vidim⁹ iā ñ ē ꝓpha ⁊c. Añ finē tēpli scd̄i p.xlij.ānos q̃ tp̄s cucurrit cū passiōe xp̄i cessauerāt multa signa in tēplo. Signa quibus oñdebat q̃ de⁹ acceptabat sacrificia ibidē oblata. Similiter ⁊ cessauerat ꝓphetia:q: iā nulla ꝓphetia int eos erat:ex q̃b⁹ reprobatio illi⁹ stat⁹ q̃dāmō ostēdebat:q̃d apl's intēdēs de h̄ hebreos volēs instruere dic: Olim de⁹ loq̄ns prib⁹.q.d.olim loq̄bat prib⁹ de⁹ in ꝓphet̄ s; iā nūc cessauit illa locutio adueniēte pfectiori locutiōe:q: nouissime locut⁹ ē nob̄ de⁹ in filio. Si aūt obijciat de Iohāne baptista : dicēdū ꝓphetia Iohannis cōcurrit cū tp̄e xp̄i cui⁹ fuit pcursor īmediat⁹ ⁊ iō nō ē cōputanda int ꝓphetias antiq̃ꝝ. Itē ī pdict̄ v̄bis oñdit idētitatē illi⁹ q̄ prib⁹ loq̄bat:cū dic q̃ de⁹ q̄ prib⁹ ī ꝓphet̄ loq̄bat nouissime locutus

est ī filio:in q̃ innuit ipleri illud Esa.lij. Propterea recognoscet ppl's nomē meū ī illa die:q: ego eni loq̄bar ecce assū: ꝓut fuit largi⁹ expositū ī addi.sup illud ca.Esa. In qua idētitate refutant duo errores.s.manicheoꝝ ⁊ iudeoꝝ. Manichei enī antiquū tastamētū attribuebāt malo pncipio: nouū v̄bo bono. Iudei ecōuerso antiquū testamentū dicebāt esse a deo:nouū āt nō. vñ vtrūq̃ errorē refutās apl's asserit pdictaꝫ idētitatē.s.int illū q̃ olī loq̄bat prib⁹:⁊ illū q̃ dieb⁹ ist̄ loquit nobis:s; pri⁹ p ꝓphas ⁊ nūc p filiū q̃ maior ē ꝓphet̄. Ex quo eminētia no.leḡ respectu veter̄ ostēdit. Nā sic ī oib⁹ ptātib⁹ ⁊ artib⁹ ordinat̄ ille q̃ ē supior artifex seu psidēs:pncipaleꝫ ⁊ pfectū actū opat p seipm.ca v̄o q̄ disponūt ad vltimā pfectionē opat p ministros:sic nauifactor cōpaginat naueꝫ p seipm: s; pparat materiā p artifices sbministrātes: s; lex noua q̄ data est p ipm filiū dei hoīeꝫ factū ē pfecta.lex āt vet⁹ q̄ data ē per angelos seu p ꝓphas ē ipfecta:q̃d etiā hr̃ ex dict̄ hebreoꝝ. vñ sup illd̄ Eccl.j. Oīa vanitas exponēdo li oīa q̃dā glo.coꝝ sic.d.oīs lex istius tp̄is q̄ ī pñti vana ē respectu leḡ messie:q̄ q̃dē glo.multū ɔtinet v̄itat̄. Nā sic medicīa q̄ nō ɔfert sanitatē vana d̄r:sic lex vet⁹ q̄ nō ducebat ad btītudinē vana diceretur si nō supuenisset lex noua q̄ ad btītudinē iducit. Sed ɔ̃ pdicta:iudei murmurāt dicētes q̃ p auctēt sacre scpture ꝓbat:q̃ de⁹ dedit legē veterē p seipm. Legit enī ī datiōe leḡ Exo.xx. Locutusq̃ ē dñs fmones hos.ɔ̃r etiā ī exordio decalogi d̄r: Ego eī sū dñs de⁹ tu⁹:ex q̃b⁹ videt q̃ lex mosaica a deo īmediate fuisset data nō p angelū. Itē intēdūt ꝓbare p illd̄ q̃d legit Exodi.xxxiij. Loq̄bat enī dñs ad moysen facie ad faciē sicut loq̃ solet hō ad amicū suū. Ex q̃ videt q̃ reuelatiōes facte ipi moysi ī datiōe leḡ:s; etiā ī alijs erāt īmediate a deo:sic eī loquit hō ad amicū suū.s.īmediate. Ex q̃ nitunt cōcludere q̃ lex data p seipm moysen eēt pfectissima. Ad pmū dicēdū q̃ fm Greg.in.j.Mora.angel⁹ q̃ moysi apparuisse legit mō āgelus mō dñs mēorat:angel⁹.s.ꝓpt h̄ q̃ exterius loq̄ndo fuiebat:dñs āt d̄r q: interi⁹ psidēs loq̄ndo efficaciā mīstrabat. Et attēdendū q̃ ī serie decalogi in q̄ pncipalia leḡ pcepta tradūtur. Hec snīa Greḡ.apte demōstrat:pmo eni loquit in psona dei cū dic:Ego sū dñs de.t.⁊c.⁊ nō sint tibi dij alieni pter me ⁊c. In q̃b⁹ loq̄ns loquit vt de⁹.⁊ sequit: Nō assumes nomen dei tui ī vanū ⁊c. In q̃b⁹ loq̄ns oñdit se aliū eē a deo:nō enī dixit: Nō assumes nomē meū ī vanū s; nomē dñi dei tui.⁊ sic in seq̄ntib⁹. Ad scd̄m dicēdū q̃ p h̄ q̃d d̄r: Loq̄bat dñs ad moysen facie ad faciē:nō itelligit q̃ de⁹ loqueret moysi īmediate. Legit enī Deu.v. Facie ad faciē locut⁹ est nob̄ dñs de medio ignis.s.toti ꝓplo q̃d fm Aug̃.intelligit ꝓpt reꝝ euidentiā.⁊ q̃dāmō diuīe maiestat̄ pñtiā:d̄ q̄ dubitari nō possit: In moyse aūt p h̄ q̃d d̄r:q̃ loq̄bat ei dñs facie ad faciē.itelligit q̄dā eminēs ɔtēplatio quā moyses familiari⁹ hēbat q̃ ceteri ꝓphe. ⁊ spāliter in h̄ q̃ de⁹ loq̄bat sibi sic familiarit q̃ q̃cūq̃ terrore impediēte sblato ɔcept⁹ suos deo exp̄mebat ⁊ ei⁹ reuelatiōes plane recipiebat.⁊ h̄ sonat ꝓpe sic loquit hō ad amicū suū.s. absq̃ terrore turbāte sic alijs ɔtigebat ꝓphet̄:vt pt; Dañ.x. et Iob.iiij.⁊ hmōi:oīa ista tñ itelligunt citra eēntie diuīe visionē:nā fm Aug̃.sup Geñ.ad lr̃aꝫ postq̃ d̄ moyse loquit locut⁹ ē dñs ad moysen facie ad faciē ⁊c.postea ī eodē ɔtextu sbdit: Oñde mihi gliaꝫ tuā:ex q̃ pz q̃ aliq̃d q̃d nōdū videbat videre desiderabat. vñ l; postea fm Aug̃.de vidēdo deū moyses eēntiā vidit diuinā: nō tñ ī datiōe leḡ q̄ data fuit p angelū:vt dictū ē. Ex h̄ igit q̃ lex noua data ē ī filio ꝓut dictū est: intēdit apl's eminētiā ei⁹ sup veterē legē oñdere. Et attendendū q̃ q: ɔtingit ī hūanis eē aliq̃s filios q̄ nō succedūt ī hereditate paterna ꝓpt aliq̃s defect⁹.iō sbdit: Quē ɔstituit heredē vniuersoꝝ.q.d.fili⁹ d̄ q̄ agit ɔstitut⁹ ē heres a prē.⁊ nō solū pticularit:s; heres vniūsoꝝ:q̃d intelligit fm glo.respectu oīm nationū mūdi:nō enī solū h̄ hereditas extēdit se ad isrl: sic antea dicebat ī carmīe mosaico. Pars dñi ē ppl's ei⁹.et isrl hereditas ei⁹.s; oēs mūdi natiōes ī hac hereditate icludunt ī q̃ apl's tacite videt allegare illd̄ ps̄.vbi d̄ filio d̄: Dabo tibi gētes heredi.tuā ⁊c.q.d.apl's:h̄ filiatio d̄ q̄ loq̄r ē illa d̄ q̄ ps̄. Fili⁹ me⁹ es tu:dabo tibi gētes hereditatē ⁊c.⁊ q: ista fm naturā assūptā intelligunt q̄ in tp̄e incepit eē: iō sbiūgit illd̄ q̃d cōpetit filio tm̄ fm naturā assumētē.d. Per quē fecit ⁊ secl'a: q̃d cōpetit filio tm̄mō fm deitatē:vt ī postil.⁊ ī h̄ videt allegare apl's tacite illud Geñ.j. In pnci.crea.de⁹ ce.⁊ ter.vbi p li ī pncipio.itelligit illud p quē de⁹ fecit oīa:sic d̄: in ps̄. Oīa in sapia fecisti:q̄ q̃dē sapia se hz ad creaturas:sic ars ī mēte artificis existēs ad artificiata.⁊ sic intelligūt aliq̄ expositores hebreoꝝ dictū verbū. In pncipio creauit ⁊c. Licet h̄ obscure et cōfuse tradant:ꝓut dictū fuit in addi.sup Geñ.ca.j.⁊ sequit: Qui cum

Qui cū sit splēdor. Circa q̃d notandū fm glo. q̃ q: ad loquēdū digne de deo lingua no sufficit:nec ad pcipiēdū pualet intellect⁹:inde ē q̃ etiā ipm paulū videm⁹ q̄si in q̃busdaꝫ infirmari.⁊ nō itegra ꝓponētē exēpla:vt cū dic: Qui cuꝫ sit splēdor pris.tp̄alia enī integra collatione eternis cōparī nō pñt:cui ī eēnitate oīa stāt:ī tp̄alib⁹ aūt alia accedūt: alia succedūt: Querim⁹ tñ coeua ī creatur̄:vt splendor igni vel soli p q̄ coeterna ī creatore.s.psonā filij ad patrē intelligam⁹:q̃d q̃dē exēplū apl's ī scriptur̄ hr̃:vñ Sap.vij.d̄ ipsa sapia dicit: Candor ē lucis eterne.⁊ q: l; ī creatur̄ et si iuenire possum⁹ aliq̃ coeua:nō tñ generās ⁊ generatū: in q̃b⁹ generās semp pcedit ī creaturis:idcirco cū apl's dixisset: Locut⁹ ē nobis ī filio:ne ex h̄ patrē filiū pcessisse intelligeret.iō sbiūgit: Qui scꝫ fili⁹ est splendor glorie: ex quo intelligamus q̃ sicut procedit splendor ab igne seu a sole:licet nō precedat ab eo tp̄e: sic fili⁹ a patre per generationē ꝓcedit: licet ab eo tp̄e nō pcedat:sed sit sibi coetern⁹:sic splēdor coeu⁹ est igni vel soli.⁊ sic pt; rō q̄re habuit apl's addere istud exēplū:q̄ cū sit splendor glie.s.ad tollendū occasionē erroris:ne ex h̄ q̃d dixerat: In filio:intelligeret fili⁹ pri successisse ī tp̄e:sicut ī creaturis generās pcedit tp̄e suū genitū.⁊ sequit: Figura sbstātie ei⁹.

Circa q̃d sciendū q̃ licet in corpalib⁹ omis imago sit figura:nō tñ ecōtrario:oīs figura est imago:vñ in ꝓposito saluo semp meliori iudicio nō videt necessariū q̃ figura accipiat ꝓ imagine: ꝓut ī postilla:s; vt accipiat figura ī sua ꝓpria rōne scꝫ ꝓ aliq̃ q̃d termīo vel terminis includit: ꝓut ē ī q̄rta specie q̄litatis. Constat aūt q̃ figura sic accepta ɔtinet totā q̄ntitatē illi⁹ figure: vñ ī hoc exēplo intēdit apl's ostēdere: q̃ filius ī diuinis totā naturā seu substātiā vel essentiā pris cōprehēdit p generationē:sicut figura totā q̃titatē cōprehēdit p ipam determinatā.⁊ sic p istud exēplū excludit apl's aliq̃s dissimitudines q̄ in pdictis noīationib⁹ habent.imago enī in filio reḡ.⁊ multo min⁹ in denario seu statua nō cōprehēdit naturā seu essentiā vel substātiā illi⁹ cui⁹ ē imago vt ē manifestū:silr nec splēdor totā naturā solis seu ignis cōprehēdit: figura aūt cōprehēdit vt dictū ē totā naturā seu q̄ntitatem figuratā p ipam: vt circulus ⁊ q̃dratū ⁊ hmōi totū spaciū ī circulo seu q̃drato ɔtentū figurādo cōprehēdit pfecte:s; q: ī diuinis nō est q̄ntitas dimensionalis s; pelag⁹ sbstātie seu eēntie infinite.iō subiūgit: Figura substātie ei⁹:h̄ ē dicere figura dico cōprehēdēs substātiā:nō q̃titatē.⁊ sic videt intelligendū illud Nu.xij.vbi dñs de moyse q̃ eēntiā diuinam fm Aug̃.vidit ī hac vita:sic dicit: Et figurā dñi sic intuet.s. filium dei q̄ totā diuinā eēntiā cōplectit :sic figura totū spaciuꝫ in ea ɔtentū cōprehendit. Si aūt ɔ̃ pdicta q̃s dicat q̃ figura supradicto mō itellecta nō pōt dici ī diuinis:tuꝫ q: figura sic accepta ꝓprie ad q̃titatē molis ptinet:tñ q: rē finitā seu determinatā demōstrat:cū de sui rōne iportat inclusionē in termino seu tminis. Ad h̄ dicēdū q̃ fm glo.illa q̄ d̄ deo dicūtur cū religiositate debem⁹ accipe:accipiēdo .s.illa q̄ ptinēt. et excludēdo illa q̄ a deo sūt aliena: sic ī noīe filij intelligim⁹ generationē:nō aūt fm successionē.⁊ in imagine intelligim⁹ verā repñtationē:nō aūt lineamēta corpalia seu attinentia q̄ in q̄libet imagīe creata itelligunt: vñ ī ꝓposito in h̄ q̃ dicimus figurā substātie itelligēdū est totalē cōprehēsionē īmēsitatis eēntie seu substātie diuīe quā p generationē infinitaꝫ fili⁹ hꝫ a prē:nō aūt molis q̃titatē seu aliquā termīoꝝ finitatē.⁊ isto mō q̃dā phoꝝ dicebāt de deo q̃ ē sphera itellectual cui⁹ cētrū ē vbiq̃ ⁊ circūferētia ē nusq̃: vt p h̄ q̃d dic: Sphera itelligit figura ī q̄rta specie q̄litat̄ accepta : p h̄ āt q̃ dic: Intellectualis amouet ab ea corporeitatē dimensionalē.p h̄ aūt q̃ dic: Cui⁹ centrū ē vbiq̃:itelligit q̃ vestigiū diuinū in q̄libet re creata īuenit:sic ē cētrū q̃d ē ꝓpriū vestigiū sphere. p h̄ aūt q̃ dic: Et circūferētia ē nusq̃: intelligit q̃ repñtatio cuiuscūq̃ creature deficit ab oīmoda repñtatiōe dei ī infinitū:sic circūferētia ī finito distat a centro.q̃ aūt sequit: Portāsq̃ oīa v̄bo v̄tut̄ sue:exponat ꝓut ī postil. hoc addito q̃ istud videt fundari: Prouerb.xxx.vbi cū agit d̄ q̃busdā ad sustētatiōeꝫ seu gubnationē pncipaliū ptiū mūdi ptinētib⁹.d. Quis ascēdit ⁊c.q̃s suscitabit.i. sustētauit tminos tre: subdit: Qđ ē nomē ei⁹ ⁊ q̃d ē nomē filij ei⁹ si nosti: ex q̄ pt; q̃ illa q̄ ibi dicunt ad sustētationē seu gubernationē mūdi ptinētia ptinēt ad filiū:sic ad prēꝫ.p h̄ aūt q̃ dicit: Verbo v̄tutis sue:metaphorice videt designare fm glo.facilitatē ɔtinendi oīa ad modū illoꝝ q̄ sine vllo labore v̄bo ⁊ digito mouēt aliq̃d vel efficiūt.q̃ v̄o subdit: Purgationē pctoꝝ faciēs: ꝓut in glo.ptinet ad xp̄m fm hūanitatē:in q̄ crucis passionem ⁊ mortē ptulit p quam a pctis nos purgauit:vt hr̃ plene Esa.

Universidad ... Biblioteca

lij. Cetera exponant̄ ꝓut ī postil. vsq̄ ibi: Cui enī aliqñ angeloꝝ dixit. Filiꝰ meꝰ es tu: ego hodie genui te: ɔtra qd̄ posset dici: ꝙ nō solū angeli. sꝫ etiā hoīes. ꝛ alique creature qñ ꝙ in scriptura dicunt̄ filij dei. ꝛ a deo generari: vt cum dicit Deu. xxxij. Deū q̄ te genuit dereliq̄sti. ꝛ Job. xxxviij. Quis est pluuie pater. aut q̄s genuit stillas roris: vñ qliter intelligat̄ efficacia rōnis apl̄i ex h̄ dicto psal. Filiꝰ meus es tu: ego ho. ge. te. h̄r plene ī additiōe sup psal. scd̄m ī v̄bo p̄dicto: vide ibi.

Replica. In ca. j. ad hebreos: Burgen. facit longā digressionē in q̄ nō nulla dubia ad expositionē l̄re impertinētia ponit: de q̄bus nō iudico: q̄ directe ɔtra postil. nō faciūt: sꝫ illud dissimulandū nō ē ꝙ cū d̄r in eodē ꝙ filiꝰ est splēdor glorie dei ꝛ figura substantie eiꝰ: exponendo illud. d. Bur. nō est necessariū figuraꝫ accipi ꝓ imagine ꝓut in postilla: sꝫ ꝙ accipiat̄ figura in sua ꝓpria rōne. s. in eo ꝙ termino vel terminis includit̄ ꝓut ē q̄rta species q̄litat̄: in q̄ apparet Bur. nō habere ꝓ incōueniēti deū ponere ī predicamēto: q̄ ponit aliq̄d formaliter dictū d̄ deo s̄m ꝓpriā rōnē eē q̄rtā spēm q̄litat̄. s. figurā dei vel formā. h̄ enī Bur. faciēs audet a fortiori deū ī p̄dicamēto substātie ponere qd̄ tñ ē ɔ mgr̄m di. viij. li. j. nec videt̄ Bur. assignare ꝓpriā rōnē figure ꝓut ē q̄rta spēs q̄litat̄ dicēdo ꝙ termino vel terminis includit̄: nā sic diceret rōnē mēsurabil̄ vel mēsure ꝓut ipē declarat: figurā totā q̄ntitatē cōprehēdere ꝑ ɔñs mēsure: sꝫ rō mēsure nō ē ꝓpria rō alicuiꝰ q̄litat̄: sꝫ ē ꝓp̄a rō et intrinseca q̄ntitat̄ vt ptꝫ ꝑ oēs phice loq̄ntes: iō q̄litas nō ē s̄m ꝓp̄ā rōnē mēsure q̄ntitat̄: sꝫ ecōuerso: ꝓpria aūt rō figure ꝛ forme de q̄rta specie q̄litat̄ ē resultatio ex ordine ꝛ dispositiōe ꝑtiū totiꝰ ptꝫ: q̄ ad positionē illiꝰ ordinis ꝑtiū resultat figura et ad mutationē eiꝰ mutat̄ figura ꝛ ad diuisionē partiū ab inuicē desinit esse figura. ꝛ s̄m illā ꝓpriam rōnem deo nullo mō cōpetere pōt nomē figure: q̄ in deo nec est ꝑs nec ordo ꝑtiū vt fide tenemꝰ: potuit igit̄ Bur. stare ɔtentꝰ in dicto postil. q̄ exponit figurā ꝑ imaginē naturalē distinguēs inter imaginē naturalē ꝛ artificialē. ꝛ notāter imaginē substātie dei dic̄ illaꝫ figurā: q̄ est eiusdē substātie cū p̄re plusq̄ filiꝰ regis cū rege q̄ nō hn̄t vnā substātiā: nisi vnitate specifica nō numerali: de etiā Bur. se docuisse circa ps̄. scd̄m: quō ex allegato h̄ ꝑ apl̄m accipiat̄ efficax rō ɔ iudeos: cū d̄r. Filiꝰ meꝰ es tu: ego hodie genui te: sꝫ vide circa eundē psal. correctū competens.

Glo. ordi.

Propterea abūdā. ꝛc. Ca. II Postq̄ȝ locutꝰ est de filio dei multa q̄ ad eiꝰ cōmendatiōem valēt: Hortat̄ eos q̄bꝰ scribit: vt diligenter aīaduertāt ꝛ custodiāt ea q̄ ꝑ illū annūciata sūt eis ꝛ ad h̄ tendunt oīa p̄missa: q̄ maior ꝓphetis ꝛ angelis. b Abūdantiꝰ. Cē que de lege dicta sūt. Nomē tñ legis obtienit: q̄ in astructiōe sua quā in posterioribus facit manifestū hoc facit. c Pereffluamꝰ. Fluimꝰ ꝑ penas mortalis nature. Effluimꝰ petā addēdo. Perefluimꝰ ī eterna damnatiōe. Hinc suadet audiēda esse v̄ba xp̄i ꝑ penā que erit negligētibꝰ. d Et oīs p̄uaricatio. Dicit vt pro singulis peccatis sit pena. Nō solū omnis p̄uaricator: qui multoꝝ reus est. e Iustā. Ne putetur perire iusticia ꝑ misericordiā. Cū v̄bo ait retributionē: h̄ ad pene q̄ntitatem refert̄ q̄ equalis petō erit: q̄ s̄m ꝙ maius vel minꝰ est peccatuꝫ: maior vel minor erit pena. Cū v̄bo ait mercedis: hoc ad q̄litatē pene refert̄: vt q̄ libidinis igne perierit igne eterni incēdij crucietur. f Que cū initiū accepis. Ecōtra ostēdit inexcusabiles q̄ contēnūt salutē. i. sermonē xp̄i q̄ ē causa salut̄. Quasi: nō effugiemꝰ si neglexerimus. g Per dominum. Alia editio per christum. Et spūs

f quia maior ꝓphetis ꝛ angelis.

Propterea Ca. II a

f q̄ȝ q̄ ꝓphete vl̄ āgelis q̄ ministri

abūdantiꝰ oportet nos b

legis. a f a filio. b f dicta ī euāgelijs f punia

obseruare eā q̄ audiuimꝰ: ne for c d

mur. f qd̄ probat per minus.

c te ꝑeffluamꝰ. Si enī qui ꝑ ange e

f ad moysen ꝛ ceteros. a f dei. b f vt lex per miracula ꝛ minis ꝛ ꝓmissis ɔfirmata. f verus.

los dictꝰ est sermō factus ē firmꝰ f

f cōtra vetita facere. f p̄cepta dimittere

d ꝛ omnis p̄uaricatio ꝛ inobedien g h

a f q̄ntū meruit. f ꝑ q̄litate factoꝝ sit q̄litas pe

e tia accepit iustam mercedis retri i

ne. a f quibꝰ filius ipē de gratia ꝑ quā est salus locutus est. b f gehennam.

butionē: quomodo nōs effugie k l

a f indeficientē. b f saltim qd̄ minꝰ est q̄ȝ p̄uaricari. c f in euāgelio factā. f nō tanta in vetere testamento. f ibi sermo hic salus.

mus si tantam neglexerimꝰ salu m

f salus. f nō longe post.

f tem: Que cum initiuꝫ accepisset n o

f nō cōstitutiōis quod ab eterno sed enarrandi. a f et hoc. b f angeloꝝ. i. ꝑ xp̄m. c f apl̄is

g enarrandi per dominum: ab eis p

f ab ipō ore xp̄i. f. i. in nos iudeos.

q̄ audierūt in nos cōfirmata est q

f auctoritati apostoloꝝ. f minoribus vt morbos depellere quod ꝛ medici possunt. a f maioribus que cōtra naturam fiunt.

contestāte deo signis atq̄ portē r s

Nico. de lyra

obseruātibꝰ xp̄i legē. iō bn̄ dic̄ apl̄s: Ne forte ꝑeffluamꝰ. i. eternā dānationē incurramꝰ. qd̄ ꝓbat ɔñr ꝑ legē veterē q̄ ē minoris auctis. d. Si enī q̄ ꝑ angelos dictꝰ ē s̄mo. i. vetꝰ lex q̄ data ē ꝑ angelū ī mōte moysi: vt p̄dictū ē p̄cedēti ca. f Factꝰ ē firmꝰ. i. firmiter iniunctꝰ ad custodiēdū. g Et oīs p̄uaricatio. i. trāsgressio leḡ ꝑ peccā commissiōis: qd̄ est ɔ p̄cepta negatiua. h Et inobediētia. i. peccatū omissiōis qd̄ est cōtra p̄cepta affirmatiua. i Accepit iustā mercedis retributionē. i. penā debitā s̄m q̄ntitatē ꝛ q̄litateꝫ criminis vt ptꝫ ī ve. testa. ī mult̄ locis. si g̃ ita est: k Quō nos. s. catholici. l Effugiemꝰ. penā debitā. m Si tātā neglexerimꝰ salutē. i. si īobediētes fuerimꝰ legi noue ī q̄ sola ē salꝰ vite eterne. q. d. nullo mō. ꝛ ɔñr oñdit apl̄s q̄lit̄ hec lex noua a xp̄o p̄mo data ē apl̄is ꝛ ꝑ apl̄os publicata. d. n Que. s. lex noua. o Cū initiū acce. enar. ꝑ dn̄m. q̄ apl̄is ī p̄ncipio eā dedit. p Ab eis q̄ audierūt a xp̄o. i. ab ipīs apl̄is ꝛ alijs discipulis. q In nos ɔfirmata est. ꝑ p̄dicationeꝫ ipoꝝ. r Cōtestāte deo. i. ɔfirmāte eoꝝ p̄dicatiōeꝫ ꝑ miracl̄a varia ꝛ mlt̄a. sic d̄r Mar. vlti. Dn̄o cooperāte ꝛ s̄monē cōfirmāte sequētibꝰ signis. sic enī ea que subsūt rōni cōfirmat̄ ꝑ h̄ ꝙ ad p̄ncipia ꝑ se nota reducunt̄: ita sic̄ ea que excedūt facultatē itellectꝰ hūani: cuiusmōi sūt credibilia sufficienter ɔfirmant̄ q̄ ad testimoniū talis doctrine miracula facultatē totiꝰ nature create excedētia a deo ꝑpetrant̄: q̄ cū deꝰ nō possit esse testis falsitat̄: ꝑ h̄ sufficiēter oñdit̄ ꝙ talis doctrina merā cōtinet v̄itatē. ꝛ h̄ ē qd̄ d̄r: In nos cōfirmata ē. s. lex euangelica. Cōtestāte deo. i. cōfirmāte ipaꝫ. s Signis atq̄ portēt̄. i. varijs miraculis. Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū est ꝙ miracula per q̄ cōfirmata ē ista doctrina euāgelica sūt in triplici differētia. q̄ aliq̄ sūt q̄ pn̄t fieri ꝑ naturā q̄ntū ad substātiā facti: nō tñ q̄ntū ad modū fiendi: sic̄ sanatio febris aliqñ fit v̄tute nature: aliqñ v̄tute medicine ipām naturā adiuuāte. ꝛ tūc nō est miraculū: q̄ hꝫ causam naturalē. sanatio tñ facta isto mō fit in tpe: q̄ natura nō pōt oꝑari in instāti. si aūt sanatio febris ꝑfecta ī instanti fiat: hoc nō pōt esse nisi v̄tute diuina. sicut socrꝰ petri sanata est a febribus a xp̄o. vt ptꝫ Matth. viij. ꝛ talia miracula vocant̄ hic signa. Alia aūt sunt que nō pn̄t fieri ꝑ naturā nec q̄ntū ad substātiā facti nec q̄ntū ad modū fiendi: sic̄ est illuminatio ceci: ꝛ sanatio leprosi: ꝛ talia dicunt̄ hic ꝓdigia. ꝛ d̄r ꝓdigiū: q̄si ꝓcul a digito. i. aliq̄d remotū ab ostēsiōe vel cognitiōe hūana qd̄ est supra naturā hūanā. ꝛ q̄ntū ad substātiā facti ꝛ q̄ntū ad modū fiēdi. Alia aūt sūt q̄ nō solū excedūt naturam humanā: sꝫ etiā vident̄ esse contra naturā: sicut ꝙ virgo manens

Nico. de lyra

Propterea abūdātiꝰ Ca. II Postq̄ȝ apl̄us in ca. p̄cedenti declarauit eminentiā xp̄i: hic ɔñr ex h̄ oñdit q̄nta reuerētia sit exhibēda legi noui ab ipso date. Et circa h̄ duo facit. q: p̄mo ponit q̄ndā ɔsequētiā. et scd̄o ɔfirmat ipām. ibi: Nō enī angelis. Cōsequētia talis est: Lex vetꝰ fuit data ꝑ angelos īmediate: vt dictū ē ca. p̄cedēti. ꝛ tñ fuit suscepta a ppl̄o isrl̄ cū reuerētia magna. s̄m ꝙ patet Exo. xix. vbi d̄r ꝙ ppl̄s añ susceptionē legis ꝑ duos dies vestimēta lauit ꝛ a ꝓprijs vxoribꝰ cōtinuit vt esset paratus die tertio ad legē reuerēter suscipiendā. sic̄ illa lex fuit diligent̄ obseruata: q̄ eiꝰ trāsgressores puniebant̄ morte: g̃ multo fortius lex noua q̄ data ē apl̄is īmediate a xp̄o q̄ est dn̄s angelorū ꝛ mediantibꝰ apl̄is in mūdo diuulgata est ꝑ p̄dicationē ꝛ cōfirmationē miraculoꝝ: suscipiēda ē cū reuerētia ꝛ diligenter obseruāda ꝛ trāsgressores magis punient̄. hoc ē igit̄ qd̄ cōcludit apl̄s: Propterea. i. ꝓpter excellentiaꝫ legis noue a xp̄o date. b Abūdātiꝰ oportet nos obs̄uare christianos. c Ea q̄ audiuimꝰ. a xp̄o. s. ꝛ apl̄is. d Ne forte ꝑeffluamꝰ. Fluit enī hō ꝑ penā corporalē. s̄m ꝙ d̄r. ij. Regū. xiiij. Quasi aq̄ dilabimur in terrā q̄ nō reūtunt̄ sꝫ vlteriꝰ effluit ꝑ culpā: sꝫ ꝑeffluit. i. ꝑfecte fluit ꝑ eternā damnationē qd̄ cōtingit nō obseruātibꝰ

Glo. ordi.

Et spūssancti distributiōibꝰ ꝛc. Per hoc affluentiam designat grāꝝ: q̄ nō erat apud antiq̄s: neq̄ tāta signa: ne ꝙ tā diuersa ꝓdigia. ꝑ quod ostendit: q̄ non simpliciter est eis creditū: sꝫ ꝑ signa ꝛ ꝓdigia. Ideoq̄ dū credimus nō illis: sꝫ deo nos credere declarat̄. b Nō enī angel. Dixit negligentes dignos esse pena: qui cōtemnit grām ꝑ apl̄os et miracula ꝛ dona cōfirmatam. hic dicit xp̄m esse potentū vindicare: ꝛ suos ꝑ passionē mortis saluare. Quasi vere: nō effugiemꝰ si negligimus salutē xp̄i: cuꝫ ꝓ sermone angeloꝝ puniti sunt iudei: q̄ filio subiecit orbē: qd̄ nō angelis: q̄rū ministerio ꝛ si multa fiūt in orbe. oīa tñ spectāt ad imperiū dei. Nō subiecit angelis: sꝫ h̄ vt subijciat̄ futuꝝ est ei de q̄ loquimur. i. xp̄o. qd̄ ꝓbat auctē dauid: q̄ futura q̄si p̄terita refert: vtpote admissus diuinis cōsilijs: vbi omia futura sunt facta: s̄m illud Esa. Qui fecit q̄ futura sūt. Qui ꝛ p̄mittit de xp̄i hūilitate: ne ꝓ ea dubitet̄ de exaltatiōe: ꝛ nō tm̄ xp̄i: verū etiā totius generis humani ostēdens hoīeꝫ ꝓ se miseꝝ ꝛ abiectū: sed ꝑ dei gratiā exaltatum. Vñ subdit: Testatus ē ꝛc. Vel ita deꝰ subiecit: nō angelis: sꝫ filio orbeꝫ terre futuꝝ: ita hic dicit futurū sic alibi dixit: q̄ est forma futura de adā

Ro. 5.

ꝛ xp̄o loquēs: ꝛ respectu tēporum ade futurū s̄m carnem xp̄m dicit: sic etiā nūc futuꝝ orbē dicit q̄ntuꝫ ad xp̄m. futurꝰ quippe erat orbis q̄ntū ad filiuꝫ dei: q̄ semꝑ erat. Et ne de altero orbe disputare intelligeret̄: addit: de q̄ orbe loq̄mur. c Quid ē hō. Potest legi admiratiue: vt ꝑ hoīeꝫ ꝛ filiū hoīs itelligat̄ xp̄s hō. Cuiꝰ fuit memor deus in cōceptiōe dādo imunitatē a petō. Et visitauit in resurrectiōe: dando gloriam immortalitatis. Quid est hō. Vel cum despectu legendū ꝓ terreno. Adam hō: sꝫ nō filiꝰ hoīs: sic hoīes dicunt̄ qui portant eiꝰ imaginē. Qui xp̄i filij hoīm. Ille vetꝰ hō d̄r: iste nouus. Hō igit̄ h̄ loco trenꝰ ē filiꝰ āt hoīs celestis. Et ille lōge se iunctꝰ est a deo. Hic aūt pn̄s est. Et iō illiꝰ memor est tanq̄ȝ ī lōginq̄ positi. Hūc visitat quē vultu suo. i. grē sue p̄sentia illustrat. c Visitas eū. Hoīeꝫ ꝑ filiū hoīs q̄si ꝑ medicū infirmum. c Hō. Qñ fragil̄ despectꝰ. petōr. d Memor. qñ petā dimittit. e Aut filiꝰ hoīs. iā surgit a mēbris ad caput ascēdēs. i. xp̄s. Qui nō ex duobꝰ hoībꝰ sed de virgine. ibi: Memor q̄si p̄riarchis de celo misertꝰ. hic Visitas eū verbū caro factū: eū medicꝰ ad infirmos venit.

Ph. 2.

f Minuisti. Dū se exinaniuit formā serui accipiens. Minꝰ angel̄: q̄ mortal̄: paulominꝰ: q̄ sine petō. g Glia. ī resurrectiōe ꝛ ascēsiōe. h Honore. in ɔsensu p̄ris. i Cōstituisti. Ecce potestas. k Sup opa. vt a dn̄i ope nihil excipit̄: ita nec a xp̄i ptāte. n Nihil dimisit. Hic vniūsalē siue volūtariā siue necessariā subiectionē significat. o Nec dū videmus. Hic tm̄ volūtariā fideliū credentiū ī eū. Glia. Charitate imortalitatis. Honore. qd̄ sibi flectitur omne genu. Sup opa ma. Digniora. s. angelos ꝛ hoīes. q̄ ꝑ excellētiā dicunt̄ opa manuū. m In eo aūt. Exponit sensum dauid: ait dauid: oīa subiecisti. in eo aūt qd̄ sc̄ptura subiecit. i. subiecta oñdit oīa: nihil dimisit. i. nihil excepit de oībꝰ. Vel hn̄ dico orbē terre futuꝝ xp̄o subiectū: q̄ in eo ꝙ dixit oīa: nihil di. nō. su. sꝫ dixit: oīa subiecit: sꝫ tñ nōdū oīa subiecta. et iō dixit futuꝝ. q Eū aūt q̄ modico. Minor angelis: non ꝓpter naturā hoīs: sꝫ ꝓpter passionē mortis. Natura hūane mentis q̄ ad imaginē dei sine petō q̄lē xp̄s assumpsit solus

a f nō preter naturā: vel de virtutibꝰ animi ꝙ casti humiles q̄ predicāt ꝛ cetera hmōi. b f quia alijs dabat genera linguaꝝ: alijs alia dona.

a tis et varijs virtutibꝰ ꝛ spūssan a

a f nō s̄m meritū sed s̄m placitū sue misericordie

cti distributiōibus s̄m suam vo

b luntatem. Non enī angelis sub b

a f orbē futurū subditum ei de quo loquimur: vt de q̄ orbe loquimur ne puteretur alius orbis.

iecit deus orbē terre futurum de

f nō solus hoc dico sed f hoc idē

quo loquimur. Testatus est au c

f noto vob. a f scripture. b f notꝰ egregiꝰ propheta dauid a f q̄ȝ magnū q̄ȝ dignū f admirative ꝑ xp̄o f ꝑ hoc. b f spal̄e p̄bedo salute q̄ salvas hoīes cū iumēt̄ f faciēdo imunē a peccato. c f longe positi.

tem in quodā loco quis dicens: d

c d †Quid ē homo ꝙ memor es eiꝰ: e

f homo de hoīe. vt deꝰ de deo. f hō spūalis ꝛ celestis. f ꝑ hoc a f resuscitando. f q̄si infirmū f presentia gratie.

e aut filius hominis quoniam visi

a f in hoc indiguit visitari f ꝑ passibilē naturā. b f filiū dei. c f q̄ si passibilis tñ imperabit angelis f sed post.

f tas eū: Minuisti cum paulomi f

g h nus ab angelis: gloria ꝛ honore g

f vndiq̄ circūdedisti. f ad similitudineꝫ triūphatoris. f stabilem.

i coronasti eum: et cōstituisti eum h

f angelos homines. f nō solū sup ve oi

k super opera manuū tuarū† Om

gnior sꝫ oīa ei subiecta f vt oīa adorēt eū. f in

l m nia subiecisti sub pedibꝰ eius. In

eo ꝙ dicit omia subiecisti f vel enī. f dum dicit omnia nec terrena excipit: nec celestia.

n eo aūt ꝙ ei omnia subiecit: nihil

dimisit nō subiectum ei. Nūc au i

f q̄tidie aliq̄: sꝫ nō oēs donec in iudicio.

o tem necdū videmus omnia sub k

a f nōdū oīa sꝫ ꝑ ꝓphetie iā ē ipleta i q̄ ɔstat q̄ ipleb it ꝛ alteraꝫ iō ne doleas de aduersis.

p iecta ei †Eum autē q̄ modo q̄ȝ ab l

Nico. de lyra

pariat. ꝛ ꝙ habēs veꝝ corpus ꝑ corpora absq̄ eorū diuisiōe trāseat: sicut ipse xp̄s intrauit ad discipulos ianuis clausis ꝛ cōsimilia. ꝛ talia dicunt̄ portēta. ꝛ d̄r portentū quasi in lōginquū tensum vel extensuꝫ. ad denotandū rei magnitudinē. talibus aūt cōfirmata est fides catholica vt hic dicit̄: Signis et portentis ꝛc. ꝛ nō solū istis sed etiā: a Varijs virtutibꝰ ꝛ spūssancti distributionibꝰ. virtutes hic dicunt̄ fides spes et charitas. q̄s virtutes dedit deus p̄dicatoribꝰ noue legis. distributiōes spūssancti sunt diuisiones gratiaꝝ que date sunt apl̄is ad edificationē ecclesie: sicut donū linguaꝝ et ꝓphetie ꝛ cōsimilia de quibus loquit̄ apostolus. j. Coꝛ. xij. ista aūt nō dant̄ p̄dicatoribus ecclesie ex suis meritis sꝫ ex diuina liberalitate. ideo subditur: Scd̄m voluntatem suā. b Non enī angelis. Hic cōsequēter apostolus cōfirmat dictā consequentiā. scꝫ ꝙ magis est obediendū legi noue date a christo q̄ȝ legi veteri date per angelos. q̄ dominiū christi maius est q̄ȝ dominiū angelorum. Igitur circa hoc duo facit: quia primo ostendit dominiuꝫ christi esse maius dominio angeloꝝ per scripturam. secundo eam exponit de christo. ibi: Eum autē. Ad euidentiaꝫ p̄mi notandū ꝙ duplex est status orbis. vnus

† Ps. 8.

qui primꝰ est s̄m generationē ꝛ corruptionem ad electoꝝ productionem. Aliꝰ status erit post iudiciū in quo cessabit oīs talis transmutatio. nunc aūt ita ē ꝙ licet sit idem orbis q̄ntum ad substantiā nunc ꝛ post iudiciū: tamē nō est idem status vt visum est. et ideo orbis quodāmodo duplicatur s̄m istam diuersitatem status ita ꝙ dicit̄ orbis presens s̄m statū qui currit vsq̄ ad iudiciū. dicit̄ aūt orbis futurꝰ s̄m statū q̄ erit post iudiciū. Orbis āt s̄m statū p̄sentē subiectus est q̄dāmō ipsis angelis. q̄ ministerio eoꝝ mouent̄ corpora celestia. ꝛ per ɔsequēs transmutant̄ ista inferiora per ipsos: et illuminant̄ homines de diuinis. oīa aūt cessabunt in iudi

† 1. Coꝛ. 15. b

cio: et ideo orbis futurus nō erit angelis subiectus sed ipsi christo: q̄ tūc oīa erunt ei plene subiecta nō solū q̄ntum ad diuinitatē sꝫ etiā q̄ntum ad humanitateꝫ. vt magis videbit̄. j. dicit igit̄: Nō enī angelis subiecit deus orbē terre futuruꝫ. i. s̄m futurum statum. De quo loquimur: q̄ de h̄ statu apostolus intendit loqui. ꝙ aūt orbis s̄m illum statū subijciat̄ christo ꝓbat per scripturam. d. c Testatus est autē

† Phil. 2. a

in quodam loco. i. in psal. d Quis dicens. sic loquitur in cōmuni: quia scriptura hec nota erat illis q̄bus scribebat. similiter scriptor eorum: e Quid est hō ꝙ memor es eiꝰ ꝛc. v̄ba sūt ipsiꝰ dauid admirātis exaltationē hūane nature in ipsa incarnatiōe. et ideo dicit: Quid est hō ꝛc. q. d. modicū ꝛ q̄si nihil respectu nature diuine et angelice: ꝛ tñ memor es eiꝰ ipm̄ mirabiliter visitando et tibi vniendo in incarnatiōe. sequit̄: f Minuisti eū paulominꝰ ab angelis: q̄ natura hūana sic exaltata ī ipā incarnatiōe fuit postea minorata ab angelis in ipā passiōe. q̄ angeli nō sunt passibilis nature. sequit̄: g Gloria ꝛ honore coronasti eū. q̄ ꝑ meritū passionis obtinuit gloriam corporis quod añ passionem ꝛ surrectionē nō fuit gloriosum sꝫ passibile ꝛ mortale: ad implendū nostre redēptionis mysteriū: ꝛ q̄ ex tūc auctoritatiue sūt ei oīa s̄biecta. s̄m ꝙ d̄r Matth. vlti. dicēs apl̄is post resurrectionē suā. Data ē mihi oīs ptās in celo ꝛ in terra. iō sequit̄: h Et cōstituisti eū sup opa manuū tuaꝝ. Oīa subiecisti sub pedibꝰ eiꝰ: verūtñ q̄ nō oīa sunt ei subiecta executiue: sꝫ h̄ cōplebit̄ ꝑfecte in iudicio sequit̄: i Nunc aūt. i. tpe moderno qd̄ currit vsq̄ ad iudiciū. k Necdū videmꝰ oīa subiecta ei. s. q̄ntū ad executionē. l Eū aūt q̄ in modico. Hic ɔñr exponit p̄dictā scripturā de xp̄o. ꝛ diuidit̄ ī duas ptes. q̄ p̄mo ponit expositionē suā. scd̄o remouet circa h̄ quādā dubitationē. ibi: Decebat enī. Exponit g̃ p̄mo auctātē p̄dictā: eo mō q̄ ē exposita ī pte p̄cedēti dicēs: Eū aūt q̄ ī modico q̄ȝ angeli minoratꝰ ē. i. iesū xp̄m q̄ plusq̄ȝ

angeli

Universidad de ... Biblioteca

[G]lius maior ē deꝰ. Minor q̄ angelis corpe: nō mente. Maiores tñ angeli ⁊ hoīe dici pñt: q2 maiores sūt hoīe corpe. Maiores sūt et aīo: s3 in eo tm̄ ꝙ peti originał merito corpus aggrauat ipm̄ animū: s3 h nō in xp̄o. Cr aūt videt tibi nihil magnū de deo p̄re dici: si forma fuit maior ē q̄ maiores vident ⁊ āgeli: nō recte cogitās nec attendis quē habeat locū ī rebꝰ hūana natura: q̄ condita ē ad imaginē dei cui tñ iniuria facta nō ē. cum
Joh. 14. d xp̄s dicebat: Pater maior me ē: q̄ nō carni sue solū: s3 etiā menti quā gerebat humane deū patrē preferebat: que tota sine dubio forma agnoscitur fui: qm̄ fuit tota creatura creatori vt gr̄a dei pro oibꝰ gustaret mortē. a Propter pas. Hic iā incipit ostēdere nō ꝑ potētia tm̄ vł vltiōe ꝟba xp̄i audiēda eē: s3 ꝓ dilectione q̄ dilexit nos vt ꝓ nobis moreretur. b Ut gr̄a dei. Minoratꝰ iō: vt gustaret mortē ꝓ oibꝰ p̄destinatis: vł q2 oibꝰ hoībus generalit: q2 oibꝰ p̄ciū sufficit. Ipse ē gr̄a dei. q̄ ꝓ oibꝰ mortuꝰ: ⁊ si nō omēs credūt: ip̄e ꝙ suū ē fecit. c Auctorē. christū. d Salutis coꝝ. i. filioꝝ. Ipe eni ē filiꝰ ꝑ naturā: cuiꝰ heredes erimꝰ q̄ sumꝰ adoptione filij. Vide q̄tus ē in medio nr̄m. Et ille filiꝰ ⁊ nos filij sumꝰ. Sed distat ꝙ ille saluat nos saluamur. Ille sanctificat: nos sanctificamur. Modo ꝯiungit nos scriptura: mō disiūgit. Multos inquit filios hic cōiunxit, auctorem salutis coꝝ hic discreuit. e Per passiōez cō. Quia aliter hō nō redēptus periret. qđ si esset: frustra oīa facta essent. Cetera eni hoi seruiūt. hō deo. Nec in aliquibꝰ deꝰ glorificaret: cū ad hoc omīa facta sunt: falsa esset ⁊ p̄destinatio de adducendis filijs. f Cōsummare. Qđ in resurrectione incepit: qñ imortalitatis gloria sublimatus est. Et actū in ascensione: qñ ascendit ad dexterā patris. Et pficiet in iudicio: quādo ei omnia subijcient: ⁊ erit omīa in omnibus. g Qui eni. Probat ꝙ ꝓ nostra liberatione christū pati decuerit. Videt eni indecens ꝙ auctor salutis pateret: s3 nō dedecet: q2 ex deo pendet: ⁊ est ei subditus vt alij homines: et ideo cōuenit pati si opus est. Et qđ opꝰ fuerit: post dicit ibi: Quia ergo pueri ⁊c. et ipse similiter pticipauit eisdē: nisi hō esset q̄ diabolum vinceret: nō iuste: sed violenter hō ei tolleret: s3 si hō eū vincit: iure hoiez pdit: et vt hō vincat: necesse est vt deꝰ in eo sit: q̄ faciat eū sine peccato esse. Si eni homo ꝑ se vel angelus in hoīe: facile peccaret: cū ⁊ vtrāq3 naturam per se cōstat se sciuisse. h Ex vno oēs. S3 ille vt ꝓprius filius: nos adoptiui. Cū dicit nō erubescit fratres vocare ostendit ꝙ nō ei nature est fraternitas nr̄a: s3 misericordie: qđ ꝓbat ꝑ ꝓphetā: ne putet nouū.
Quia g̃

ſ iam. ſ salua
angelis minoratꝰ ē videmꝰ iesuz a
torē. a ſ hoc merito. b ſ nō quālibet s3
a ꝓpter passionē mortis glīa ⁊ ho/ b c
a ſ .i. per grām dei: q2 homo nō meruit.
b nore coronatū: ut gr̄a dei ꝓ oibꝰ d
a ſ q2 amara vł cito trāsijt. ſ gustaret. b ſ deū
gustaret mortē. Decebat eni euz e
patrē. ſ glorificādū facta sūt oia ſ auctorē ſ fa
ꝓpter quē oia: ⁊ ꝑ quē oia: q̄ mul f g h
cta sūt. ſ ille filiꝰ: nos filij: s3 ille saluat: mō ꝯiūgit: mō distīguit. ſ adoptiuos. ſ adducendos
c tos filios i glīam adduxerat: au/ i
p̄uiderat. ſ xp̄m. ſ filioꝝ. ſ mort'. a ſ qđ in resurrectiōe incēdit. ſ pficere. a ſ xp̄s. b ſ p̄destinatos ī xp̄o. ſ per eum. i. nos.
d e ctorē salut' coꝝ ꝑ passionē cōsū k l
f g marē. Qui eni sanctificāt ⁊ q̄ san m n
a ſ deo sūt: ⁊ p̄cedent. b ſ eque. c ſ ꝓbat qđ ex vno oēs. d ſ i. q2 vtriq3 caput ⁊ mēbra ex eodē.
b ctificāt: ex vnō oēs. Propt quāz o p
a ſ vel nō erubescit christꝰ l3 a petō immunis. b ſ qui peccādo sunt degeneres.
causaz nō cōfundit fratres eōs q r
a ſ in psalmo. b ſ post resurrectionē. ſ narrabo. c ſ famā glīaz tuā ī toto orbe.
vocare dicēns: † Nunciābo nō/ s
a ſ in toto orbe circūq3aq3. ſ positꝰ vt columna.
mē tuū fratribꝰ meis in mēdio ec t
a ſ idē auctoritate esaie ꝓbat. a ſ xp̄s. ſ qđ nō nisi ex eo esset. ſ vt hō. ſ patrē. a ſ idez ꝓbat auctē esaie. b ſ presto sum seruire.
clesie laudabo te. Et iteruz: Egō
ero fidens in eū. Et iterum: Eccē v

angeli minoratꝰ est ī passiōe: vt dictū ē. a Videmꝰ iesum. sic minoratū. b Propter pas. mort'. i. ex merito passiōis. c Glīa ⁊ honore coronatū. differt eni honor ⁊ gloria. q2 honor est exaltatio vniꝰ in testimoniū virtut' q̄ sit vł at in secreto vel corā paucis dr̄ honor: s3 glīa ꝓprie dr̄ talis honor exhibitꝰ corā multis. vñ f̄m Amb. glīa est clara noticia cū laude. ideo dicit: Videmus iesum glīa ⁊ honore coronatum: quia per fidem firmiter tenemus ip̄m exaltatū corā multitudine ciuium supernorum. ⁊ hoc ex merito passiōis. vt dictum est. ⁊ q2 hoc nō fuit factū ex nostris merit': s3 ex diuīa gr̄a ⁊ liberalitate. iō sequit: d Ut gr̄a dei ꝓ oibus gustaret mortē. ⁊ dicit ꝓ oībꝰ: q2 licet eiꝰ efficacia non se extendat nisi ad iustos: eiꝰ tñ sufficientia extēdit se. e Decebat enim. Hic ꝯñr remouet qđdam dubiū ex p̄dictis ortū. dixerat eni p̄mo. ca. ꝙ xp̄s p̄eminet angelis sic dñs suis suis. ⁊ ī h ca. dic ꝙ ī passiōe fuit minoratus ab angelis. ⁊ sic illud scđm videt repugnare p̄mo dicto. q̄si remouēs hāc repugnātiā apparentem ostēdit ꝙ xp̄s q̄uis sit maior angelis ⁊ actor nr̄e salutis: tñ ꝯueniēter passus ē. ⁊ hoc ostendit triplici rōne. Prima accipit ex pte dei p̄ris passionē filij ordinātis. scđa ex pte filij ꝓ redemptiōe nr̄a passionē sustinētis ibi: Qui eni sanctificat. tertia ex pte nature hūane redemptione indigētis. ibi: Nusq̄ angelos. Prima rō talis est. Deꝰ pater est causa efficiēs ⁊ finalis oim. ⁊ ꝓ ꝯñs habet ꝓuidentiā de omibus ea deducēdo ad finē debitū: sed speciali mō habet ꝓuidentiā de electis q̄ deducunt ad beatitudinem supnaturalē. ppter qđ p̄destinatio q̄ ē respectu electoꝝ tm̄ dr̄ quedā ps specialis ipsius diuine ꝓuidētie. vt p3. j. snīaꝝ. igit cū deꝰ pater oia cōuenientissime faciat: q2 disponit oīa suauiter. vt dicit Sap. viij. ꝑ ꝯsequēs redemptio electoꝝ ꝑ quā ipi deducunt ad glorīā ꝯuenientissime facta est. modus aūt cōuenientissimꝰ est vt xp̄s q̄ est verus homo ⁊ verus deus in hūana natura passus ē: vt sic nō remaneret dedecus culpe sine decore iusticie. ⁊ † Ro. qui ꝑ culpā auersus a deo fuerat reduceret ꝑ penam. Conuenientissimū eni erat ꝙ hāc penam sustineret ille q̄ est deus ⁊ homo vt sic puniret homo qui peccauerat ⁊ satisfaceret deus qui poterat: q2 offensa ꝑmi hominis quandā infinitatē cōtinebat. hanc aūt sententiā breuiter tangit aplus. d. Decebat eni eū. i. deū patrē. f Propter quē oīa sunt. finaliter: vt dictum est. g Et ꝑ quē oīa. sunt efficiēter. h Qui multos filios in glorīā adduxerat. i. ad glorīā adducere ab eterno disposuerat. ⁊ loquit hic de effectu p̄destinationis que nō pōt falli. Decebat eni deū patrē: k Cōsumare. i. ad finē nostre redēptiōis adducere. i Auctorē salutis coꝝ. i. iesum xp̄m q̄ est auctor salut' electoꝝ. l Per passionē. quia passio sua fuit cōueniēs modus nr̄e redēptiōis. vt visuz est. m Qui eni sanctificat. Hic ponit scđa rō q̄ accipit ex pte christi passionē sustinētis. ⁊ est talis: Christus enim f̄m humanā naturaz est eiusdem speciei nobiscum. ⁊ ꝑ ꝯsequens caro nostra ⁊ frater noster. ⁊ ideo sic cōmunicat in natura passibili nobiscū: ita conueniēs fuit vt cōmunicaret nobiscum in passiōibꝰ carnis. vt ꝑ hoc impassibilitatem nobis donaret. hoc ē igit quod dicit hic: Qui eni sanctificat. i. christus. n Et qui sanctificant. i. ppłus catholicus. o Ex vno omnes. i. ex vno patre licet diuersimode. q2 ipse ē filius dei naturalis: nos āt filij sumꝰ adoptiui. p Propter quā causam. i. ꝓpter cōmunicationē in natura ⁊ filiatiōe p̄dicta. q Nō ꝯfundit. i. erubescit. r Fratres eos vocare. i. ipsos fideles q̄s vocat frēs dicēs Ps. xxi. Nunciabo nomen tuū fratribus meis ⁊c. ille eni psal. loquit de passiōe xp̄i. vñ ibidē p̄mittit: Foderūt manꝰ meos ⁊ pedes meos. qđ nō pōt intelligi de dauid nec de mardocheo de q̄ dicūt iudei moderni illū psalmū debere intelligi. ex q̄ p3 eoꝝ falsitas: q2 nec dauid nec mardocheꝰ fuerūt sic cōfossi. et ideo illa scriptura ad l̄ram intelligenda ē de xp̄o q̄ post passionē suā resurgēs a mortuis nunciauit nomen dei patris fratribꝰ suis. i. aplīs. s In me. ec. laudabo. q̄ī in medio apl'oꝝ ⁊ alioꝝ discipuloꝝ stetit ⁊ ꝑ q̄draginta dies de lege dei docuit. vt habet Act'. j. sequit: t Et iterū ego ero fi. ī eū. h scptura loquit de certa expectatiōe resurrectionis sue quā expectabat xp̄s a deo p̄re. v Et iterum. Hic ꝯñr ponit aliā auctē q̄ hr̄ Esa. viij. ad idē ꝓbandū. s. xp̄s debuit pticipare nobiscū in passionibus carnis. q2 vocat nos pueros suos. ⁊ ꝑ ꝯñs eiusdē nature passibilis cū ipso. Cr aūt illa auctas Esa. intelligat de christo p3 per illud qđ ibi p̄mittit: dñm exercituū ip̄m sanctificate in lapidē offensionis ⁊ petram scandali duabus domibꝰ israel. q2 gentibꝰ recipientibꝰ xp̄m iudei ex magna parte scādalizati sūt ⁊ excecati. ⁊ sequit ibidē: Liga testimoniū signa legē in discipulis meis. ⁊ q2 lex euangelica data est a christo ipsis aplīs ⁊ alijs discipulis ⁊ tunc sequit illud quod hic ponit: v Ecce ego ⁊ pue. mei q̄s de. mihi dñs. pueri hic vocant fideles catholici dati ipsi filio a deo patre. f̄m ꝙ ipsemet dicit Joh. xvij. Manifestaui nomen tuuz hominibus q̄s dedisti mihi tui erant ⁊ eos dedisti mihi. hoc igit supposito arguit apostolus dicens:
Quia

[G] Quia g̃. Quasi cū ex vno oēs. Et q2 pueri q̄ sanctificādi erāt cōicauerāt. i. erāt hoīes ex aīa ⁊ corpe: q̄ ꝑ sanguinē accipit corruptibiles. b Et ipse. xp̄s. c Participauit eisdē. pueris. vel eisdē. i. carne ⁊ sanguine: ⁊ h sūt. i. passibilis ⁊ mortalis vt posset mori: ⁊ sic destrueret diabolū: ⁊ ꝑ mortē legē euacuaret: ⁊ iudeos liberos faceret ꝑ gr̄am: qui timore penaꝝ serui erāt legis. Quia g̃. Quasi cōstat ꝙ ex deo ipsi ⁊ sanctificati: et ita nō dedecet eū si opus sit: s3 q̄d opꝰ erat pati? g̃ q2 ex deo omēs ⁊ pueri cōicauerūt. Participauit. Ecce vera fraternitas in xp̄o ⁊ nō ficta hūanitas. Per mortē. Mirū q̄d. Mors erat arma ꝑ q̄ vincebat diabolus ⁊ ꝑ eā victꝰ ē a xp̄o. Et liberaret. Quātū bonū opat mors. Ciuitute mortis obnoxij fuituti: serui siq̄dē erāt q̄ mortē timebāt ⁊ omnia patiebant ne morerent. Nūc sancti ad regnū trāsituri irrident eā. Vñ:
Phil. 1. c Cupio dissolui et esse cū xp̄o. Et hec ē victoria fidei q̄ vtiq3 defuisset: si credentes imortalitas mox ꝯsecuta esset. poterat q̄dē hoc deꝰ dare credentibꝰ: vt nec istiꝰ experirent corpis mortem. Sed si h fecisset carni q̄dam felicitas adderet: minueret aūt fidei fortitudo. Sic eī hoīes mortē ita timēt: vt nō ob aliud felices dicerēt christianos: nisi ꝙ mori oīno nō possent: ac ꝑ h nemo ꝓpter illā beatā vitā q̄ futura est ad christi grām festinaret: s3 ꝓpt remouēdā mortis molestiā delicatiꝰ crederet in xp̄m essetq3 fides eneruis ⁊ debilis. Quid magnū esset credere vidēdo nō mori eos qui crederēt? Crederes eni nō moriturꝰ. Quāto fortiꝰ ita credere: vt se speret moriturꝰ sine fine victurū. exēplo xp̄i: qui post mortem in glīa resurrexit: ⁊ beata sine fine vita viuit. desideremus g̃ vitā xp̄i: q2 tenemꝰ pignꝰ mortē xp̄i. Quō eni nobis nō dabit bona sua: q̄ passus est mala nr̄a. In terris istis et ī seculo isto maligno q̄d abundat nisi nasci laborare et mori. hec sūt mercimonia regiōis nr̄e: ad tales merces mercator dat ⁊ accipit. Dat qđ h3: ⁊ accipit qđ nō h3. Etiā xp̄s ī hac mercātia dedit ⁊ accepit. S3 q̄d accepit nisi qđ h abūdauit. s. nasci laborare ⁊ mori. Et q̄d dedit: Renasci resurgere ⁊ ī eternū regnare. O bone mercator gratias agimꝰ: q2 emisti nos: sanguinē tuū bibimꝰ euāgeliū legimꝰ instrumētū nr̄m: Tui tui sumꝰ: creatura tua sumus: fecisti nos: redemisti nos. Emere q̄s pōt suū suum creare nō pōt. Dñs āt suos suos ⁊ creauit vt essent ⁊ redemit ꝑ mortē: ne semp captiui eēnt sic ⁊ mortē gustauit: vt timorē mortis fideles vincerēt. Ut eni medicꝰ non hñs necessitatē ex cibis illꝰ degustat: vt ꝑsuadeat egroto: ꝓmptiꝰ illos cibos accipe. Sic ⁊ dñs cū oēs hoīes mortē timerēt: ꝑsuadens eis vt fiducialit ad mortē accederēt: ⁊ ipse gustauit mortē: nullā hñs mortis necessitatē. e Imperiū. i. diabolū. Auctor est mortis: q2 peti: ex q̄ mors
Jo. 14. d de q̄: Ecce venit pnceps huiꝰ mūdi. i. diabolus q̄ ptātē habebat mort' ⁊ in me nihil inueniet: q2 nihil inuenit in xp̄o vt moreret s3 ꝓ volūtate p̄ris ip̄e mori voluit nō hñs mortis cām de petō sub auctore peti: s3 ꝺ obedien-
Phil. 2. b tia ⁊ iusticia factꝰ ē obediēs vsq3 ad mortē ꝑ quā nos a seruitute diaboli redemit. Incideramꝰ eni p̄ncipē huiꝰ secli: q̄ seduxit adā ⁊ suū fecit: ⁊ cepit nos tāq3 ꝟnaculos possidere: s3 venit redēptor ⁊ victꝰ ē deceptor. Et q̄d fecit redēptor captiuatori nr̄o. Tetēdit muscipulā crucē suā: posuit ibi q̄si escā sanguinē suū. Ille āt sanguinē fudit nō debitoris ꝑ qđ iussus ē reddere debitores fudit sanguinē īnocēt' ⁊ iussus ē recedere a nocētibꝰ. Ille q̄ppe sanguinē ad h fudit vt petā nr̄a deleret. Vñ g̃ diabolꝰ nos tenebat deletū ē sanguīe redēptor'. Nō eī tenebat nos nisi vincul' petōꝝ nroꝝ. Iste erant catene captiuoꝝ. Venit ille alligauit fortē vīculis passiōis sue: intrauit ī domū eiꝰ. i. ī corde coꝝ vbi ip̄e hītabat ⁊ vasa eius eripuit. Nos sumꝰ vasa ista: q̄ ipleuerat ille amaritudīe sua: quā nr̄o redēptori ī felle ꝓpinauit. deꝰ āt nr̄ eripiēs vasa eiꝰ ⁊ sua faciēs fudit amaritudiem ⁊ ipleuit dulcedīe. g Nusq3 e. Participauit eisdē: vt hoīes sctificarēt: ⁊ recte h eā apponit: q2 si ñ eēt eos liberaturꝰ ñ eis pticiparet qđ ī angel' apparet: q2 nusq3. i. ī nulla scptura legit app̄hēdisse angelos. h Apphēdit dic: nō assūpsit. q. lōge fugiētē ꝯñs. In q̄ hūane nature dignitas itelligi pōt ⁊ misericordia ⁊ gr̄a q̄ h fec̄ ⁊ cura quā de nob habuit: fugiētē q̄ppe aū hūanā naturā ⁊ lōge fugiētē. lōge eī eramꝰ isecutꝰ app̄hēdit: ñ angelice s3 hūane nature data ē h dignitas: vt deꝰ ei ī vnā psonā iūgeret. i Per oia. Cr natꝰ educatꝰ: creuit passus: mortuꝰ. Qui supra figura patne sbstātie dictꝰ ē. k In eo eni. In carne quā suscepit mīra sena passus ē. Nouitq3 q̄d ē ista tribulatio patiētiū ꝑ experimētū. l Qui tē. Tētat deꝰ vt ꝓbet: diabolꝰ vt decipiat: hō vt sciat qđ nescit.
Unde

ſ apli ⁊ alij fideles. a ſ tāq3 capiti mēbra iūnitate nature ⁊ gr̄e. ſ in hoc pts ꝙ ex deo sunt.
†ego ⁊ pueri mei: quos dedit mi
ſ qui sanctificandi.
a hi dñs. Quia ergo pueri cōmu/ a
ſ sanctificans.
b nicauerāt carni ⁊ sanguini: ⁊ ipse b
a ſ pueris vel carni ⁊ sanguini.
c d similiter pticipauit eisdē †vt ꝑ c
mortē destrueret euz q̄ habebat
e mortis imperiū: id est diabolū
ſ ꝑ grāz. a ſ corpis vł aīe seruabāt legē quos xp̄s liberauit: ab inferno vel iugo legis.
f ⁊ liberaret eos q̄ timore mōrt' ꝑ d e
ſ subditi. ſ legis.
totā vitā obnoxij erāt seruituti. f g
a ſ angelicā naturā: vt angelos redimeret.
g h Nusq3 eni angēlos apphēdit: s3 h i
a ſ i. carnē ꝺ abraā vt filios eiꝰ saluaret. b ſ q2 semē abrae apphēdit
semēn abrae apphendit. Undē k
a ſ vt passibił ⁊ mortał:
i debuit per omia fratribus āssi/ l
a ſ iō vt sic. b ſ qđ erat in natura. c ſ actu. d ſ nullū fallens.
milari: ut misericōrs fieret ēt fi/ m n
a ſ mediator ſ pōs ad deū. ſ sciꝑm offerēs. b ſ ꝓpe vocatus remoueret.
delis pōtifēx ad deū: et ūt repro o
a ſ qđ potest. ſ in inferiori substātia carne s.
k piciaret delicta ppli. In ēo eni in p
ſ a pilato. ſ vel expertus. ſ a diabolo.
quo passus ē ipe ⁊ tētatꝰ: potēs q r
l est ⁊ eis qui tentant auxiliari.

a Quia g̃ pue. cōica. car. ⁊ sanguini. i. fideles cōicauerunt xp̄o in natura passibili. b Et ip̄e similit par. eis. ꝑ pas. car. h eni fuit decēs. c Ut ꝑ mor. de. eū q̄ ha. mort' imperiū. i. diabolū. habebat eni diabolus mort' imperiū inq̄tū ex ꝑsuasiōe sua natura humana ducta est ad mortem culpe ⁊ ex ꝯsequenti nature: q2 ꝑ culpā natura hūana incurrit moriēdi necessitatē. †Esa. 8. d
d Et liberaret. s. ip̄e xp̄s a fuitute leg'. e Eos q̄ timore mort'. i. ꝑ legē veterē q̄ dura fuit: q2 erat lex timor'. dr̄ ei timor mort': q2 penā mort' infligebat. f Per totā vitā obnoxij. i. obligati. g Erāt seruituti. ab hac eī fuitute cui eramꝰ obligati ꝑ legem liberauit nos xp̄s ꝑ suā mortem. †Osee. 13. d 1. Cor. 15. g
h Nusq3 ei ange. Hic ponit tertia rō q̄ accipit ex pte nature redēptionē indigēt'. nā indigēs redēptiōe ē natura itellectuał sbiacēs petō remediabili. cuiꝰ rō ē: q2 natura carēs itellectu nō pōt peccare. ⁊ per ꝯñs nō indiget redēptiōe similr natura hūana añ lapsū ñ sbiacebat petō. ⁊ iō redēptiōe ñ indigebat l3 idigeret pduci ad btitudinez duce supnaturali. natura ēt āgelica pꝰ lapsuz l3 sbiacebat petō. tñ ñ idigebat redēptiōe: q2 illō petm̄ ē irremediabile. nūc āt ita ē ꝙ natura hūana assūptibil' ē a verbo ad opꝰ redēptiōis vt satisfaciat natura q̄ peccauit. ⁊ iō hūana natura assūpta ē a verbo ⁊ nō angelica. ⁊ h ē qđ dic h apl's: Nusq3 eī āgelos apphēdit. i. nullo loco sacre scpture iuenit ꝙ natura āgelica a supposito diuino assumatur. i S3 se. abrae apphē. i. naturā hūanā sibi vniuit. sic. s. ꝓbatū est ꝑ scpturā ve. testa. ꝓpt h sequit: k Unde debuit. s. ipse xp̄s. l Per oia fribꝰ assimilari. h est q̄tū ad oēs ꝓprietates nature passibilis. q2 talia faciūt ad opꝰ nr̄e redēptiōis. nō debuit aūt assimilari eis q̄tū ad defectū culpe. q2 h ñ valeret ad opꝰ redēptiōis nr̄e: s3 magis impediret. sequitur: m Ut misericors fieret. ꝑ h eni ꝙ ip̄e habuit naturā passibilē habuit q̄ndā aptitudinē ad cōpatiēdū nobis. n Et fi. pōti. ad deū. sciꝑm misericordit' ⁊ charitatiue offerendo ꝓ nobis. o Ut repropitiaret delic. ppli. ꝓ eis satisfaciēdo. p In eo eni ī q̄ passus est ipse. i. natura in q̄ passus est q̄ est natura hūana. q Et tētatꝰ. p̄mo a demone in deserto. postea ab hominibꝰ in sua passiōe. r Potens est et eis q̄ tentat auxiliari. i. a natura in qua passus est ⁊ tentatꝰ h3 q̄ndā aptitudinē ⁊ ꝓmptitudinem ad deferendū nobis auxiliū ī passiōibꝰ ⁊ tētatiōibus nr̄is. Ad euidētiā huiꝰ qđ dictū ē in h ca. ⁊ ī p̄cedēti q̄rit: vtrū oīa sint subijciēda xp̄o f̄m hūanitatem in futuro seculo. et arguit p̄mo ꝙ nō. q2 creatura intellectualis subijcit xp̄o ꝑ conformitatē volūtatis ad ip̄m: s3 hoīes damnati ⁊ angeli nūq3 ei sic conformabunt: quia habebūt voluntatē resistētez ei q̄tum poterūt g̃ nūq3 ei subijcient. Itē si angeli sint ei sbiecti: aut hoc erit rōne nature aut rōne gratie. nō rōne nature: q2 natura hūana in xp̄o inferior est angelica natura: quia christus f̄m ꝙ homo fuit eiusdem speciei nobiscum. nec ratione gratie: quia bonis angelis data est gratia f̄m ꝓportionē naturaliū. f̄m ꝙ diffusius tractatur. ij. Sententiaꝝ. et consequens in eis est maior gratia q̄3 in christo: quia christus f̄m humanam naturā inferior est an/

gelis

gelis. vt iã dictũ ẽ. ꝛ ſm hãc naturaʒ ẽ receptiuꝰ grẽ ꝛ nõ ſm diuinã ꝫ ꝛc. Cõtrariũ videt̃ ĩ lr̃a. q2 dictũ ẽ ꝙ xp̃o hoĩ ſubijcient̃ oĩa. Rñdeo. ĩ hac q̃ſtiõe ſũt errores ↄtrarij. vnꝰ ẽ Origenis q̃ poſuit ꝙ oĩa ſic ſubijcient̃ xp̃o ꝙ demones ꝛ hoĩes dãnati ſubijcient̃ xp̃o ſm cõformitatẽ volũtat̃: q2 poſuit ꝙ p aliqḋ tp̃s certũ poſt iudiciuʒ demones ꝛ dãnati recipient̃ ad pñiaʒ ꝛ vlteriꝰ ad gl̃iaʒ. ſed h̃ error dãnat̃ p illud ꝙ hr̃ Matth. xxv. vbi vniformit̃ deſcribit̃ eternitas pene dãnatorũ ꝛ gl̃ie btõꝝ. ſm ꝙ ibidẽ dr̃: Ibũt hi ĩ ſuppliciũ eternũ: iuſti aũt ĩ vitã eternã. ꝛ iõ pari rõne q̃ dãnati dicerent̃ redire a pena eadẽ rõe diceret̃ ꝙ btĩ poſſet cadere a gl̃ia. Aliꝰ ẽ error negãtiũ ip̃m eſſe veꝝ hoĩeʒ: q2 ad h̃ ſequit̃ ꝙ xp̃o nihil ſubijciat̃ q̃tũ ad hũanitatẽ. ſi enĩ vera hũanitas nõ fuit ĩ xp̃o nihil ſubijcit̃ ei inq̃tũ hõ. Hoc aũt ſequit̃ ad dictũ arrij q̃ poſuit ꝙ verbũ aſſũpſit ſolã carnẽ hũanã ſʒ nõ aſſumpſit aĩaʒ. q2 verbũ ſupplebat locũ aĩe ꝛ ↄfirmabat illud p dictum qḋ hr̃ Ioh. j. Verbũ caro factũ ẽ. Ad h̃ autẽ ſequit̃ ꝙ xp̃s nõ ſit hõ. q2 ꝙ aliq̃s ſit hõ nõ hñs aĩam: eſt ĩplicatio ↄtradictiõis. cũ aĩa ſit forma hoĩs: nec valet ſi dicat̃ ꝙ verbũ ſupplet locũ aĩe: q2 nõ põt ſupplere vicẽ cauſe formalis materiã pficient̃. modus aũt dicẽdi deſtruit ſeip̃m: q2 caro nõ põt hr̃e ſpẽʒ carnis niſi p aĩam. ꝛ iõ dicere ꝙ v̾bũ aſſũpſit carnẽ ꝛ nõ aĩaʒ hũmanã: eſt ĩplicare ↄtradictionẽ. Ad iſtud incõueniẽs euadẽdũ dixit aliꝰ hereticꝰ. ſ. Apollinaris ꝛ ſui ſeq̃ces ꝙ v̾buʒ aſſũpſit aĩaʒ ſenſitiuã ꝛ nõ intellectiuã: q2 verbũ ſupplebat vicem ip̃iꝰ intellectiue: ꝛ ad iſtã ſic ad p̃mã ſequit̃ ꝙ xp̃s nõ ſit hõ: q2 hõ reponit̃ ĩ ſpẽ hũana p aĩam intellectiuã. hõ enĩ p intellectũ differt ab alijs ſpeciebꝰ aĩalium. vt hr̃. j. Metaphy.

[illegible]

exaltationẽʒ: ꝛ p ↄñs meruit exaltari ſup oĩeʒ creaturã. hãc at rõnẽ tãgit ap̃ls ad Phil. ij. Hũiliauit ſeip̃m factꝰ obediẽs vſq3 ad mortẽ: mor. ãt cru. ppt̃ qḋ ꝛ deꝰ exaltauit illũ et donauit illi nomẽ qḋ ẽ ſup oĩe nomẽ: vt ĩ noĩe ieſu oĩe genu flectat̃ celeſtiũ ẽreſtriũ ꝛ ĩfernoꝝ. Tertia rõ accipit̃ ex pte ſtatꝰ

[illegible]

Additio. j.

[illegible]

Additio. ij.

[illegible]

Replica.

[illegible]

miſericordia ꝙ nõ ẽ ſilis rõ de gl̃ia btõꝝ ꝛ pena dãnatoꝝ: [illegible] nec poſtil. vult illã ſilitudinẽ ẽẽ debere generalẽ: ſʒ ſolũ ĩ materia ꝛ rõne eternitat̃. ꝛ vide Ioh. xiij. correctionẽ taliũ deceptionũ: q̃bus Burgeñ. ſepe deceptus eſt ĩ materia ſilitudinis con tra ſuam ppriam in multis locis poſitionem.

Glo. ordi.

V Ade fratres. Ex oĩbus ſuperiorib9 infert: quia potens: q2 paſſus pro nobis: ꝛ poteſt auxiliari. Qui fidelis

Nico. de lyra Ca. II

V Ade frẽs ſancti ꝛc. Poſtq̃ȝ apoſtolꝰ declarauit excellẽtiã noui teſtamẽti reſpectu veteris p h̃ ꝙ p̃eminet xp̃s angelis: hic ↄñr oñdit h̃ idẽ p h̃ ꝙ excellit moyſen. ꝛ diuidit̃ ĩ duas ptes. q̃ꝛ p̃mo oſtẽdit ppoſitũ. ꝛ ſcḋo ex h̃ ↄcludit q̃tũ ſit xp̃o obediẽdum. ibi:

ſ o vos.

V Ade fratres Ca. III a

a ſ vocari ad celeſtia. ſ. ad celeſtẽ hereditatem habendam.

ſancti vocatiõis celeſtis b

Nico. de lyra

Quapropt̃. Prima adhuc ĩ duas. q2 p̃mo declarat q̃ndã ſilitudinẽ. ꝛ ſcḋo oñdit ip̃iꝰ xp̃i reſpectu moyſi excellẽtiã. ibi: Amplioris ei gl̃ie. Circa p̃mã aduertẽdũ ꝙ dulciter alloquit̃ illos q̃bꝰ ſcribebat vt aĩos eoꝝ ad intelligẽdũ ſeq̃ntia magis alliciat. d. Ṽñ frẽs ſctĩ. vocat eĩ eos frẽs ppt̃ nimiã charitatẽ. ſctõs ppt̃ eoꝝ puram ꝛ inocẽtẽ ↄũſationẽ. q2 talia debẽt refulgere ĩ xp̃i fidelibꝰ. b Vocatiõis celeſtis participes. q2 de iudaiſmo erãt vocati ad fidem

Glo. ordi.

Qui fidelis. Incipit cõpare moyſi ſicut ſupra pphetis ꝛ angelis ita vt ſit p̃e moyſe fidelis: q2 nõ ſuã ſʒ pr̃is gloriã q̃ſiuit nec eius mandata abſcõdit

b Qui xp̃s fidelis ẽ pr̃i (ſic̃ moyſes) ĩ omi domo. iudeoꝝ ꝛ gentiũ. Amplior̃ ẽ. ꝙ fidel̃ eſſe ... ꝙ iudicat: q2 dignꝰ ẽ gl̃ie: vt ...

[illegible]

ad fidẽ catholicã ad quã nullus põt efficaciter ꝛ meritorie pũenire niſi pater celeſt̃ eũ traxerit tractu grẽ: ſm ꝙ dr̃ Ioh. vj. Nemo põt venire ad me niſi pr̃ meꝰ q̃ miſit me traxerit eũ. a Cõſiderate apo. ꝛ põ. ↄfeſ. nr̃e ieſũ. dr̃ aũt põtifex q̃ſi pontẽ faciens. q2 p paſſionẽ ſuã fecit nobis põtes vt poſſemꝰ trãſire ad btitudinẽ. dr̃ eẽ pontifex ↄfeſſiõis nr̃e: q2 nõ ſufficit corde credere tm̃ ſʒ oportet etiã ↄfiteri ore: ſm ꝙ dic̃ ap̃ls Ro. x. Corde credit̃ ad iuſticiã: ore aũt fit ↄfeſſio ad ſalutẽ. b Qui fi. ẽ ei q̃ fe. illũ. i. ip̃am hũanitatẽ xp̃i. dr̃ etiã fidelis deo pr̃i: q2 ĩ oĩbꝰ querebat gl̃iaʒ pr̃is ꝛ nõ ſuã. ſm ꝙ ip̃emet dicit Ioh. viij. Ego gl̃iaʒ meã nõ q̃ro ꝛc. Sicut ꝛ moyſes. fidelis fuit: In oĩ domo il. i. ĩ ↄgregatione fideliũ q̃ eſt domꝰ ip̃iꝰ dei quã inhabitat p grãȝ. ꝙ aũt moyſes fuerit ĩ hac domo nõ q̃rens ...

[illegible]

a ſ hereditatis cũ xp̃o. b ſ diligẽdo ꝛ q̃ p̃cipit operando. c ſ quẽ deus vobis miſit.

participes ↄſiderate apoſtolũ et a

a ſ mediatorẽ. ſ p quẽ itur ad deuʒ. b ſ fidei. ſ quẽ nos cõfiremur. ſ alio nõ egemꝰ

põtificẽm cõfeſſionis nr̃e ieſum

ſ chriſtus. a ſ deo patri. b ſ ex ſemie dauid ſm carnem. ſ ſm hominem.

a qui fidelis ẽ eĩ q̃ fẽcit illũ: ſicut ꝛ b c

ſ fidelis fuit. ſ iudeoꝝ. a ſ non moyſi: q2 ille miniſter fuit: nõ dñs. ſ ieſu vel patris.

b c moyſes ĩ oĩ domo illiꝰ. Am d e

plioris enĩ gl̃ie iſte p̃e moyſe di f g

ſ tãto amplioris. ſ q̃ qui diſpenſat

gnus habitꝰ eſt: q̃nto ampliorẽ h

ea vt famulus. a ſ .i. in domo vel de domo facta qḋ de ſpũalibꝰ intelligẽdũ ẽ. b ſ vt dñs.

honorẽ habet domꝰ q̃ui fabrica i

d uit eã. Oĩs nãq3 domꝰ fabrica k

a ſ domꝰ fit ab aliq̃: q̃ aũt ꝛ domum ꝛ oĩa facit: eſt deꝰ quẽ cõſtat oĩbꝰ p̃eeſſe ꝛ ita xp̃s q2 creator ꝛ deꝰ: p̃e moyſe eſt.

e f tur ab aliq̃. Q̃ui aũt oĩa creauit l m

ſ iõ etiã amplioris gl̃ie. ſ .ſ. quia

g deus eſt † Et moyſes q̃dẽ fidelis n

ſ nõ ſua ſʒ ſ pr̃is vel xp̃i. a ſ q̃ nõ

erat ĩ tota domo eiꝰ tanq̃ȝ famũ o

adeo diligit domũ vt cuiꝰ ẽ ppria a ſ nõ vt gratiã daret ſʒ vt teſtaret̃ ea q̃ ↄueniebãt dici carnalibꝰ: q̃ nõdũ ſpũalia cape poterãt.

lus ĩ teſtimoniũ illoꝝ q̃ dicenda

ſ fidelis ẽ. a ſ qui heres eſt cũ deo patre.

erant: chriſtꝰ v̾o tanq̃ȝ filiꝰs in p

ſ chriſti. ſ renati.

domo ſua. Que domꝰ ſumꝰ nos q

ſ .i. ſpem cũ fiducia non dubiã. a ſ glorioſam

ſi fiduciã et gloriam ſpei vſq3 ad

ſpem q̃ de iocũditate celeſti. a ſ .i. pdurantẽ vſq3 ad finẽ vite q̃ñ habebit̃ qḋ mõ ſperat̃ b ſ q2 hoc mõ ſumꝰ domꝰ xp̃i videte ꝛc. vel nolite obdurare.

b finẽ firmãm retineamus. Quã r

a ſ ita h̃ dico: ſic̃ dicit ſpũs in dauid hodie. i. tp̃e grẽ: qḋ p̃ñs erat dauid in ſpũ ſi audieritis: qḋ vere erit: nolite obdurare.

propter ſicut dixit ſpũſſanctus.

a ſ chriſti per ſe loquentis. s

i Hodie ſi vocẽ eiꝰ audierit̃: noli t v

te obdurare corda vr̃a: ſicut in x

Hic incipit terrere: ne ſint incredu ... per patrum ſimilitudinem et ...

[illegible]

veteri teſtamẽto aũt audita ẽ ... mõte. exponẽs illḋ Matth. v. ...

[illegible]

Ra Scḋm

exacerbatiõe ſm diem tentatio nis i deſerto: vbi tẽtauerũt me pãtres veſtri: ꝓbauerũt et vi derũt opera mea quadraginta annis: propter qḋ offenſus fui generatiõi huic: et dixi ſemp hi errant corde. Ipſi autem nõ co gnouerũt vias meas: qb⁹ iura ui i ira mea: ſi introibũt i requiẽ meã. Uidete fratres ne forte ſit in aliquo veſtrũ cor malũ incre dulitatis diſcedẽdi a deo viuo: ſed adhortamini voſmetipſos p ſingulos dies: donec hodie co gnominatur: vt nõ obdureť qs ex vobis fallacia peccati. Parti cipes eni chriſti effecti ſum⁹. Si tamen initiũ ſubſtantie eius vſ qꝫ ad finẽ firmũ retineamus dũ dicitur: Hodie ſi vocem eius audieritis: Nolite obdurare cor da veſtra: quẽadmodum in illa exacerbatiõe. Quidam eni au dientes exacerbauerũt: ſed nõ vniuerſi q̃ pfecti ſũt ab egypto per moyſen. Quib⁹ autẽ infen ſus eſt quadraginta annis? Nõ ne illis qui peccauerũt: quorũ cadauera pſtrata ſũt in deſerto? Quibus aũt iurauit nõ introi re in rẽquiẽ ipſius: niſi illis qui

Additio.

increduli fuerũt. Et videmus q2 non potuerũt introire in rẽquiẽ ipſius propter incredulitatem.

Ca. IIII

Timeamus er[go] ne forte rẽlict a pollicitatione introeundi in requiẽ eius: exiſti metur aliqs ex vobis deeſſe. Et enim et nobis nũciatũ eſt quem admodũ et illis: ſed nõ profuit illis ſermo audit⁹ nõ admixtus fidei ex his que audierũt. Ingre diemur eni in requiẽ eius qui credidimus quemadmodum di xit: ſicut iuraui i ira mea: ſi introi bũt in requiẽ meã. Et quidẽ ope ribus ab inſtitutione mũdi hui⁹ pfectis. Dixit eni in quodam lo co de die ſeptima ſic: Et requieuit

Nico. de lyra

Additio

Universidad de ... Biblioteca

a Operibus perfectis nunciatum est. Dixit enim. b Et i isto. De scda q̄ significat p signū ꝛ figurā req̄ei tre pmissiōis. c Quoniā ḡ. Bis p diē septimā ꝛ terrā pmissiōis req̄es ē significata ꝛ pmissa: ꝛ q2 h est: ḡ iterū.i.sub eiusdē req̄ei designatiōe terminat spūssan/ctus ꝛ distinguit diē quandā i.tps egregiū grē.s.in aduentu xpi: dicēdo i dauid hodie q̄ dauid futuris tpe grē rep̄sentat verba patribus dicta. Post tantū tpis: ex q̄ illa pribus dicta sunt in deserto. vñ pt3 nō d' terra pmissiōis agi: que iā dudū habebat. Nō terminat diē intratiōis qm̄ supest introire: ꝛ nisi videret intraturos: nō terminaret. Dauid licet sub lege posit9: mente in tpe gratie. dicens hodie tertio nūciat requiē in illo tē/pore ɔsummandā. Uel alio verbo2 ordine pōt legi h littera. Qm̄ ergo ꝛc. Quasi h ꝛ illo mō pmissa est ꝛ signata requies celestis: ergo supest quosdā introire in illā requiem. Et qm̄ hoc est. Et q2 h nō sufficeret ad inferendū quod illatur9 est: addit aliud.s. Et hi q̄bus ꝛc. Ut ex his duob9 tertiū necessario inferat hoc mō.q. Et q2 hoc est.s. Qm̄ supercit quosdā itrare. Et hi q̄bus priorib9 annūciatum est nō introierūt pter incredulitatē. Ideo iteꝝ terminat diem.q. q2 necessariū erat dicere in dauid hodie post tantu3 tpis. Ex q̄ illa dicta patribus ꝛ filij isrl in terrā pmissionis intrauerāt. vñ pt3 q̄ hec est illa req̄es. Sicut ꝛc. q̄ nō mutanf. d Diē quēdaz hodie. De tertia significata: et quando datur: q̄uis obscure: que per christū credentib9 pmissa est. e Post tātū tps. In hoc p3 q̄ hec ē alia req̄es d' q̄ dauid dicit: hodie: q̄3 illa ad quā iosue duxit. Nā si illa esset: nō loqueretur de alia dauid: ergo certū est esse ad aliā ad quā xps duxit: q̄ p illaz in palestina signabaf. f Naz si iesus ꝛc. Supest quosdā intrare: sic dauid terminat. Nā si eis ꝛc. (Ne videretur dictū h de terra pmissiōis) g Eis: Id est filijs isrl quib9 pri9 nūciatū est de requie p signū.i.terrā pmissionis. requi.presti. vt i lra. h Nunq̄3.i.nullo tpe post hāc i.in sequēti tpe. i Loqueref de alia die.i.tpe grē: q̄si q̄ deberet dari. Uel nunq̄3 post loq̄ref de alia.s. requie. pter terrā pmissiōis. dicēdo hac die: quā supra hodie ꝛc. Sed locutus est de alia. Itaq3 relinquif. k Sabbatismus. Uera requies significata p sabbatum (Id est plene quietis feriatio ꝛ iocūditas) q̄ dominus9 requieuit ꝛ in lege obseruabaf. Tunc enī pfecte vacabimus gratia maiore refecti ꝛ deo pleni. Et sciemus pfecte: q2 ipse est de9. Ibi vacabim9 ꝛ videbim9: videbim9 ꝛ amabim9: amabim9 ꝛ laudabimus: Ecce q̄d erit i fine sine fine. Nā q̄s ali9 noster ē finis: nisi puenire ad regnū cui9 nō ē finis. l In idipm. exēplū. Uel in penā q̄lē illi p incredulitatē habuerūt: exēplū dic vt mētē nr̄am habeam9 illic: ne silr excidam9. et vt magis terreat: addit: Uiu9 est enī.i.q̄ illos iudicauit: vobis iudex ē.s. fili9 dei: cui q̄ obedit: mortē nō videbit i eternū. m Sermo dei. Qui a regalib9 sedibus venit. n Uiuus. quē infideles mortuū putant.

a deus die septimo ab omib9 ope/
§ dicit spūssanct9. b § loco. c § de eadē
b ribus suis. Et i isto rursu3: Si in/ a
requie p signū. a § terrā pmissiōis q̄ signat veram quā moyses pmiserat.
c troibūt in requiē meā. Qm̄ ergo b
a § restat post pmissionē. b § egregios. c § requiē eternā: q̄ significabaf. d § et q̄d op9 erat illi dicere: nolite obdurare corda vr̄a q2 hi q̄b9 priorib9
supest introire quosdaz i illām: et c
hi q̄bus priorib9 annūciatū est:
a § in verā requiē quā terra pmissionis significabat ad quā nō puenerunt.
nō introierūt pter incredulita/ d
§ spūssanct9. § distinguit. § q̄ pnūciat
d tem: iterū termiat diē quendam. e f
ra impleanf. a § in hoc patet q̄ hec est alia.
e hodie in dauid dicēdo pōst tātu3 g h
§ dicēdo hodie sicut iam. § tpe gratie.
tpis: sicut dictū est† Hodie si vocē i
§ sicut vere audietis.
eius audieritis: nolite obdurare
§ vere hec est alia. § .i. iosue qui induxit in terram pmissionis. a § verā k
f g corda vr̄a. Nā si eis iesus requiē l m
a § ipse prestans vt dux dedisset.
h i prestitisset: nunq̄3 de alia loq̄ref n
a § futuris seruaf: deo pmittente. b § plene quietis feriatio ꝛ iocunditas sabbati.
k post hac die. Itaq3 relinquif sab/ o p
§ futuro. § vera requies est.
batismus populo dei. Qui enim q
§ quam deus dat.
ingressus est i requiē ei9: etiā ipse
a § quibus hic laborauit. b § ita pfecte.
requieuit ab opibus suis sicut et
a § operibus. § quieuit. b § et q2 hec ē vera req̄/
a suis deus. Festinemus ergo in/ r
es. a § p fidē ꝛ bona opa: vt ne quis.i. vt nō aliquis incidat in illā incredulitatē in q̄ patres fuerūt q̄ est vobis exemplū vñ peri9 est nisi caueatis.
l gredi in illam requiem: vt ne q̄s s
inidipsum incidat incredulitatis
a § obem9 festiare i illā § ꝛ ira i couiucē § fili9 dei
m n exemplum. Uiuus est eni sermo t

supest ꝙ habet q̄ ē alia req̄es vera ꝛ pfecta a requie data filijs isrl in terra pmissiōis. ꝛ p ɔ̄ns figurata p illā: vt dictū est. a Et in isto rursū. Hic ponit aliā scripturā ad pbādū h idē ꝛ ē pbatio talis. Dauid rex fuit p magnū tps postq̄3 filij isrl obtinuerūt terrā pmissiōis sub iosue ꝛ i ea q̄euerāt: ꝛ tñ ipe determiat quedā nouū modū intrandi in requiē dicens: Hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda vestra. ne puenienti requie pmissa sicut patres vri pter suam incredulitatē. pt3 igif ex dicto dauid q̄ ē alia requies pfecta que est requies beato2 figurata p quietē filio2 israel in terra pmissionis: q2 iosue dedisset filijs israel pfectam quietē vltimatā: dauid qui p magnū tps post eu3 fuit nō hortaref fideles de nouo ad ingrediendū requiē. hoc est igif q̄d dicit apls: Et in isto rursum. hoc est in h loco scripture ipsi9 dauid ia3 allegate: Si introibūt in requiē meā. pt3 ppositu3. io sequif: b Qm̄ ḡ supest introire q̄dā in illā.i. in requiē pfectā d' q̄ loquif dauid. c Et hi q̄bus priorib9 nūciatū ē. de requie in terra pmissiōis q̄ fuit figura hui9. d Nō introierūt. pter co2 incredulitatē: vt pt3 ex dictis. ideo: e Iteꝝ termiat.i. determinat sacra scriptura. f Diē quendā. hoc est tps aliud ingrediēdi requiē pfectā. g In dauid dicendo.i. p ipm dauid. h Post tantū tpis sicut. s. dictū ē.i. p tps multū postq̄3 filij isrl sb iosue habuerūt requiē in terra pmissiōis dic† Ps. 94. dauid: i Hodie si vocē ei9 audieritis no. ob. cor. vr̄a.i. si in tpe isto. q̄d vocaf hodie: respectu veteris testamēti. ex h pt3 q̄ eis loquif de alia requie q̄3 fuerit requies in terra pmissionis: pter q̄d sequif: k Nam si eis.i. filijs israel. l Iesus.i. iosue. m Requiē prestitisset.i. requie pfectā ꝛ vltimatā dedisset i terra pmissionis eos introducēdo. n Nunq̄3 de alia loquereſ.i. ipse dauid nō loquereſ de alia requie vel de alio tpe intrādi in requiem. o Post hac die.i. post illud tps in q̄ iosue dedit filijs isrl requiē in terra pmissiōis ex quo cōcludif: p Itaq3 relinquif sabbatism9 populo dei.i. requies pfecta beato2 vbi dei populus recipief. q̄ quidē quies p quietē3 terre pmissiōis figuraf. ꝛ illa quies pfecta cōsistit in fine vltimato pfecte ꝛ p̄sentialiter appręhēso. ꝛ hoc est q̄d dicif: q Qui enī ingressus est in re. ei9 etiā ipse re. ab operi. suis sicut et a suis deus. h est dictū: q2 sicut post rerū productionē de9 requieuit in seipso. sic beati q̄ quiescūt a laborib9 suis hn̄t quietē in deo ipso perfruendo. l3 enī alia beatitudo sit dei ꝛ beato2 loquēdo formaliter: q2 ali9 est act9 viuendi et amādi hic ꝛ ibi. tñ est eadē beatitudo obiectiue loq̄ndo. q2 idē est obiectū beatitudinis dei ꝛ sancto2. r Cōsiderādū tñ q̄ beati nō q̄escūt ab omnib9 operibus generaliter loquēdo. q2 ɔtinue ꝛ eternalif vidēt amāt ꝛ laudāt deu3: s3 requiescūt ab opib9 laboriosis. fm q̄ d': Apoc. xiiij. Amodo ia3 dicit spūs vt requiescāt a laborib9 suis. s Festinem9 ergo. Ostēso q̄ debemus esse solliciti de ingressu ad requiē celestē: hic ɔ̄ñr concludit q̄ debem9 festinare ad ip̄am. ꝛ diuidif in duas ptes. q2 primo hortatur nos ad istā festinationē. scdo adducit ad hoc rōnē. ibi: Uiuus est enī sermo. primo igif dicit sic. Festinem9 ergo ingredi in illā requiē.q.d. ex quo ita est q̄ nobis incūbit sollicitudo de ingressu requiei celestis: festinemus ingredi in illā requiē. que festinatio est p fidē ꝛ dilectionē opantē. t Ut ne in idipm q̄s incidat incredulitatis exēplū.i. ne incidam9 in cōsimilē penā in quā ceciderūt increduli veteris legis qui pter incredulitatē suā fuerūt exclusi a requie terre pmissionis. ꝛ pena eo2 data ē nobis in exemplū ne cōsimiliter priuemur requie celesti si fuerim9 tardi ꝛ pigri ad ingrediendum. Uiuus est. Postq̄3 posuit suā ad monitionē: hic ɔ̄ñr ponit sue monitiōis rōnē. secūdo ponit et diuidif in duas partes fm duas rationes quas facit. secūda ponitur ibi: Habentes ergo pontificē. prima ratio pcedit ex christi excellentia in natura diuinitatis. ꝛ talis est. Et qui habet excellentiā diuine nature ꝛ virtutis infinite generalis cognitionis ꝛ supreme auctoritatis credendum est de impletiōe sue promissionis. ꝛ p cōsequēs securē est festinandū ad ip̄a3 obtinendū: s3 xp̄s i natura diuina h3 q̄tuor p̄dicta. ḡ ꝛc. In ista rōne sic pcedit apls q̄ maiorē ppositionem supponit

a Pertingēs vsq3. ꝛ tota ɔsideratiōe pueniens ad separationē aie.i. sensualitatis: ꝛ spūs.i. rōnis. b Diuisionē aie ac spi. Aia viuim9 cū bestijs, spū itelligim9 cū angelis. Ideoq3 p aiaz itelligūf carnalia pctā.i. q̄ actu corporis fiūt vt luxuria. p spiritū vo spūalia.i. q̄ sunt mētis vt supbia. Discernit aūt fmo dei int carnalia pctā ꝛ spiritualia q̄d: q̄ animo agat. c Uita: vt p aiaz accipiāf carnales cogitationes et male: p spūm spūales cogitatiōes et bone. Et ē sensus ptinens vsq3 ad diuisionē aie ac spūs.i. vsq3 ad discretionē carnaliū et spūaliū cogitationu3. d Aie ac spi. Pertingit fmo dei cognitiōe inrupabili: q̄d cognoscit quō diuidaf sensualitas a ratiōe: ꝛ ip̄a a se: dū pl9 dedita īfimis reb9 inferior est: vel ab his reuocata dignior: sic etiā videt quō spūs a seipo diuidaf vel dū i deū inhiat v' diuina vi sa cogitās: vl' inferius celestia cōsiderat. Uel pte inferi9 i tra de mundanis recte agendis p tractat. vl' quō spūs.i. rō a sensualitate secernitur dū q̄d i se inferi9 est superat q̄d in illa alti9 est. e Cōpages dr̄ iūctura ipi9 sensualitatis ꝛ rōnis quā videt fili9 dei.s. quō et iter se coherēat in aliq̄: vel h et illa.i. rō et sensualitas quō i suis differentijs iter se ɔueniāt: dū supior differētia sensualitatis ɔsentiēdo conuenit cū differētijs rationis. Uel inferior differētia ratiōis pressa et captiua aliq̄ñ consentit inferiori differētie sensualitatis. c Medulla q̄ interior ē dr̄ q̄cq̄d interi9 ꝛ subtili9 est in aīa vel spū: q̄d etiaz videt fili9 dei. Discernit etiaz cogitatiōes.i. q̄ diuersa diuersi cogitēt. Discernit ꝛ intētiōes ea2 cogitationū: q̄ singule tēdāt ad bonu3 vel malū. Et vt pl9 dicam: nulla creatura terrena vel celestis ē ei inuisibilis: s3 oīa sunt nuda et discoopta ꝛ etiā apta: q2 ex oī pte plene visa. Uel cōpages dic ɔiūctiōes cogitationū. Medullas intētiōes ea2 q̄d ipe aperti9 dicit: cogitationū ꝛ intētionū. Et ē ordo discretor cōpagum. Si enī cogitatio cogitationi ɔiūgif ipse nouit que sit fm deū: ꝛ q̄ fm seculū. Nouit q̄3 q̄ vergat itētio ea2. f Habētes er. Hic incipit d' pōtifice xp̄o quō sufficiēs: quō dignior veteri sacerdote. Quē etiam imutat: ꝛ legē q̄ sub illo ē p meliorē legē suā ꝛ quō necessarius nobis ad iusticiā et salutem. g Non enī habem9 ꝛc. Quasi: teneam9 et tenere debem9: q2 cū sit potens: est etiā misericors nr̄am exptus infirmitatē. h Qui nō possit compati. Impossibile est scire afflictiones afflicto2ū: homini qui experimentū afflictionis nō habuit: et sensibiliter omnia nō sustinuit. Christ9 v'o scit non solū p hoc q̄ deus fm q̄ oīa nouit: sed et per hoc q̄ homo ꝛ similia sustinuit.

a § potēs oē q̄d vult facere saluādo vel dānādo.
b § .i. pspicacior: ne qua occulta putetis latere eū.
c § omni ingenio carnali vel spūali.
dei: efficax: et penetrabilior om/ a b
a ni gladio ancipiti: ꝛ ptingēs vsq3 c
a § .i. ad discretionē carnaliu3 et spiritualium cogitationum. b § rationalitatis.
b c ad diuisionez anime ac spiritus:
§ ad diuisionez pertingēs. § compages sūt cogitationes que sibi iungūf: qñ altera alterā sequitur medulle subtiles intentiones.
b c compagum quoq3 ac medullaꝝ: d
et discretor cogitationum et intē e f
§ voluntatis.
tionu3 cordis.† Et nō est vlla cre g
§ in p̄sentia deitatis.
atura inuisibilis i conspectu ei9.
a § reuelata discooperta. b § manifesta.
†Omnia autē nuda et aperta sūt h
§ visioni. § filij dei. a § .i. cui oportet nos reddere rationem de operibus nostris.
oculis eius: ad quem nobis ser/ i
a § q2 talis ē sermo dei ergo teneam9 et merito q2 idē pōtifex ē q̄ obtulit se fm q̄d hō et hoc est.
b § sup oēs pōtifices.
f mo. Habētes ḡ pōtificē magnu3 k
a § moyses nec terram pmissionis. b § penit9 intrauit vt possimus sequi. c § non sacrasancto2 templi. d § q̄ etiā saluator et filius dei.
qui penetrauit celos iesū filiū dei:
a § vt fides etiā sit i ore § .i. fidē cordis cū ɔfessione oris. § q̄ est causa. b § future beatitudinis quam speramus.
teneam9 cōfessionem nostre spei l
§ h ideo dicit: ne p priorib9 desperēt. § tenere debem9. § et si alt9: ne dico videaf eos abijcere.
g Non enim habemus pontificem m
a § cōdescēdere p silitudinē. b § fragilitatib9.
h qui nō possit compati infirmita/

supponit tanq̄3 manifestā. minorē ponit ꝛ declarat eā.d. Uiu9 ē enī sermo dei: in q̄ tāgif p̄mum.s. excellētia diuine nature in xp̄o: q2 sermo h accipif p verbo. vñ ꝛ in greco sic habef logos q̄d signat idem q̄d v'bū. v'bū autē in diuinis ē eiusdē nature cū eo cui9 est v'bū. cū igif xp̄s sit v'bū dei. fm q̄ habetur Ioh. j. Uerbū caro factū ē. sequif q̄ in eo sit excellētia diuine nature. ꝛ bene dr̄: Uiu9 ē enī fmo. q2 dei v'bum viuit vita nobilissima: q2 ei9 viuere ē diuinū itelligere q̄d ē respectu obiecti nobilissimi. ppt q̄d ɔcludit phs. xij. metaphysice q̄ p̄mum ens sine de9 viuit vita nobilissima ꝛ optima. ꝛ sic pt3 p̄mū. Cōsequenter declarat scdm.s. q̄ in ipo sit efficacia v'tut infinite. cū subdit: a Et efficax. tāta ē enī efficacia q̄ se extendit ad oīa. fm q̄ dr̄ Sap. vij. Omniu3 ē enī artifex oīm habens v'tutem ꝛc. S3 ɔsiderādū ē q̄ virt9 alio2 artificū attingit tantūmodo rei factibilis exteriora: s3 virt9 dei ē tanta q̄ attingit cuiuscūq3 rei intima: q2 ē causa ei9 dans eē et ɔseruās. ꝛ p̄ncipia rei cuiuscūq3 vniēs ꝛ ɔiūgēs: ppter q̄d vicinior ē ipi rei q̄3 ip̄a res sit sibijpsi. ꝛ ad h denotādū dicit: b Et penetrabilior ꝛc.i. habenti acutiē ex vtraq3 pte. ꝛ sic nō impedif ei9 penetrabilitas ex aliq̄ pte. sic ē de v'tute xp̄i q̄ a nullo pōt impediri q̄ ptingit ad intima rei. et ad maiorē hui9 expssionē dicit: c Et ptingēs ꝛc. anime dicit ppter potētias ei9 aīales q̄ sūt aie ꝛ corpis cōmunes. spūs dicit ppter potētias aie abstractas q̄b9 ɔuenit cū substantijs pure spūalib9. p h vult dicere q̄ virt9 xp̄i attigit rei intima q̄ātūcūq3 subtilia sint. Sequif: d Compagū q̄3 ac me. cōpages sūt corpis iūcture neruis alligate: medulle sūt itra ossa ɔcluse. p h vult dicē q̄ virtus xp̄i attingit oīa q̄ātūcūq3 sint ligata ꝛ inclusa. et sic pt3 scdm.s. efficacia v'tut xp̄i. Cōsequenter declarat tertiū.s. generalitatē sue cognitiōis q̄ se extendit ad oīa etiā i pticulari q̄ātūcūq3 sint occulta. ꝛ h ē q̄d dicit: e Et discretor co. q̄ soli deo cognite sūt fm cōem opinionē doctorū. ꝛ hoc videf p illud q̄d dr̄. j. Reg. xvj. De9 aūt intuef cor. Cōsiderādu3 etiā q̄ l3 aliq̄ doctores dicāt ipsā cogitationē nr̄am eē cognoscibilē puris substātijs spūalib9: tñ de intētione cogitatiōis ipi ɔcordāt ꝛ ɔcedūt q̄ est cognoscibilis soli deo. v'bi grā: si cogitē de muliere. dicūt q̄ h pōt cognoscere angel9 bon9 siue mal9 etiā ex naturalib9: s3 si cogitē de muliere intētiōe decipiēdi ipsā vl' ad bonū informandi: cognoscit sol9 de9. ꝛ ppt h subdit apls: f Et intētionū cor. q2 cognitio xp̄i nō solū se extēdit ad ip̄as cogitatiōes: s3 etiā ad itētiōes cogitationū. Ex dict pt3 q̄ xp̄s cognoscit ea q̄ sūt ad cognoscēdū difficillima. ex q̄ ɔcludit vlteri9 q̄ cognoscit oīa alia dicēs: g Et nō ē vlla crea. ꝛc. et q2 nō solum videt res i supficie: sicut nos cū videmus hoīez vestitū nō videm9 ea q̄ latēt sb veste. s3 ip̄e oīa videt i pfundo. ideo subdif: h Oīa aūt nuda ꝛ apta sūt oculis ei9. ꝛ sic pt3 tertium. Cōsequēter ponit q̄rtū.s. excellētiā auctoritatis in xp̄o. cū dicit: i Ad quē nob fmo. ip̄e enī ɔstitut9 ē rex viuo2 et mortuo2 ideo habemus sermonē ad ip̄m q2 oportet nos reddere rōnez de oībus factis nr̄is et cogitatis. et sic pat3 q̄rtū. et p ɔ̄ns pt3 minor p̄missē rōnis q̄ātū ad ei9 q̄ttuor ptes sc3 q̄ in xp̄o rōne diuinitat ē excellētie nature efficacie ꝛ cognitionis ꝛ auctoritatis. et p ɔ̄ns debem9 festinare ad id q̄d nobis p̄cipit ꝛ pmittit.s. ingredi i requiē celestē. k Habētes ḡ pōtificē. Hic ponif scda rō ad idem ostendēdū ꝛ accipif ex magnitudine hūanitatis xp̄i. ꝛ est ratio talis. Christus i sua humanitate habet magnitudinē p quā pōt nos adiuuare: habet etiā pietat teneritudinē p quā ē parat9 ad nobis cōpati ꝛ ɔdescēdere. ḡ secure festinem9 ingredi in requiē celestē cōfisi de ei9 adiutorio tpe oportuno q̄d est tps presens: q2 est tps grē. In ista rōne sic pcedit apls. q2 primo declarat xp̄i magnitudinē etiam fm suam humanitatē. dicebaf enī pontifex in lege magn9: q2 semel in anno intrauit in sanctūsācto2 in sāguine alieno. ḡ multo forti9 xp̄s debet dici pōtifex magn9 q̄ intrauit celū in sāguine pprio. Itē dicebaf pōtifex legis magn9: q2 erat de filijs aaron. ꝛ multo forti9 debet dici xp̄s magnus q̄ ē naturalis dei fili9. nec pōt dici fili9 dei adoptiu9 etiā fm humanitatē. ꝛ h ē q̄d dicit apls: Habentes ḡ pōtificē magnū q̄ penetrauit celos iesū filiū dei. igif ex quo ē ita magnus. l Teneamus spei nr̄e ɔfessionē. ore ꝛ ope eius magnitudinem cōfitēdo ꝛ ei obediēdo. Cōsequēter ostēdit pietat teneritudinē in xp̄o. cū dicit: m Nō enī. xp̄s enī in carne passibili assūpta p nobis passus est in cruce ꝛ tentat9 in deserto a demone. ꝛ ideo ex tali expiētia habet quādā aptitudinē ad cōpatiēdum infirmitati nr̄e. ꝛ h ē q̄d dicit: Non enī habem9 pontificē q̄ non possit cōpati infirmitatib9 nostris: tentatū aūt p oīa. Considerādū tñ q̄ l3 xp̄s tentatus fuit in carne passibili sicut et nos. tñ alio modo: q2 ex tentationibus frequenter in delectationē peccati et consensum incidim9. ipse autē nullo modo. et ideo eius tentatio fuit tm̄ exterius. et hoc est q̄d dicit apostolus:

† Eccl. 13. [right margin]
† 2. q. 1. c. deus oīpotēs. De pe. di. 3 c. inter hec hircus 1. Ps. 33. [right margin]

In auxilio opor. Nunc enim tps e auxilij: nunc e tps donor. cu post baptismu peccates p gram inuenire pnia possut. Et aut thalam fuerit el ausus: cu itrauerit rex videre discubetes vt ad sinu patriarche venerit: q eo fuerit digni. Tuc mal erit desperatibus tps. Nunc aute du adhuc agon permanet et palma pedet: no e desperadu: s cum fi ducia. i. sine dubitatione accedamus: vt p gram accedat ineniat auxiliu opor tuno. Est eni auxiliu qd no cognouit.

Omnis nanq pontifex. Ca. V

Quia spualia no sic introducunt infirmos vt corpalia: de his icipit: voles ostedere nouu meli veteri testamento. Queda b xpo comunia cu sacerdotib ponit. Queda bu altiora ptinetia soli xpo. Queda bumiliora ill tm sacerdotib puenietia.

tibi nfis: tetaru aut p oia p silitu dine absq pctō: adeam9 cu fidu cia ad thronu gre ei9: vt miscdia psequamur: 7 gra inueniam9 in auxilio opotuno. Ca. V

Omnis nanq pontifex ex hominibus assumptus p hominibus constituitur in his q sut ad deum: vt offerat dona 7 sacrificia

Nico. de lyra

Pro similitudine 7c. q2 i illi carne te tat9 ...

Additio.

Replica.

Nico. de lyra

p pctis. Qui codolere possit his q ignorat 7 errat qm 7 ipe circu dat9 e infirmitate. Et pptera de bet queadmodu p pplo: ita etia p semetipso offerre p peccatis. Nec quisq sumit sibi honorem: sed q vocatur a deo tanq aaron: Sic 7 chrus no semetipsum clari ficauit vt pontifex fieret: sed q lo cut9 e ad eu. Filius me9 es tu: ego hodie genui te. Queadmodu 7 i alio loco dicit: Tu es sacerdos i etérnu fm ordine melchisedech. Qui i dieb9 carnis sue pces sup plicatioesq ad eu q possit saluu illum facere a morte cu clamore valido 7 lachrymis offeres: exau dit9 est pro sua reuerentia. Et qui dem cu eet filius dei didicit ex his

natura humana ...

a Oib⁹ obtem. Tantū valet passio q̄ oibus sufficit ad salutē q̄ sal⁹ bene pōt esse p eū qz ipse est appellat⁹ ꝛc. b In interp̄tabilis. Sermo d̄ incarnato filio difficilis ē ad interp̄tanduz: qz debiles sensu estis ad intelligēdū pfunda mysteria.

c Uel. Interpretabilis. Quia h̄ sūt multa sacra exponēda de psone. s. dignitate ꝛ eternitate ꝛ de rit⁹ et tribus mutatiōe: et de sacrificij eius et test. excellentia ꝛ nouitate ꝛ de legis atq̄ sacrificiorū illi⁹ tpis reprobatione et de alijs multis.

c Et cū debere tis. Interserit increpationē de infirmitate: vt alta de xp̄o laborent itelligere.

d Que sūt elementa exordij. Exordiū sermonū ē simplex doctrina. Elemēta ei⁹: materia d̄ q̄ agit: vt natiuitas: passio.

e Ois enī q̄ lactis ꝛc. Qui nō capit: Ubū caro factū ē. quō capiet: in pncipio erat Ubū: Ois de hac re sermo quo agit vt nō solū credat. verūetiā intelligatur: sciatq̄ qd̄ d̄r onerosus ē: facili⁹ illos premit q̄ pascit Ex q̄ fit: vt spūales ista carnalibus nō oino taceāt pter catholicā fidē q̄ oib⁹ p̄dicanda ē. Nec tamen sic deserat: vt volētes ea pducere ad intelligentiā nō capacē: facilius fastidiri faciant in veritate sermonē q̄ in sermone pcipi veritatē. f Ad discretionē boni et mali ꝛc.

a exaltationē et oñter alioꝝ glorificationē. ideo sequit: a Et ɔsūmat⁹ fact⁹ ... ui. qz in sua resurrectiōe habuit gliaz ɔsūmatā in corpe: qz pri⁹ erat pfecta tm̄ ... aie. b Facta ē oib⁹ obtēperātib⁹ sibi. p verā fidē. Causa salut. etne. ... enī i naturalib⁹ q̄ illud qd̄ ē pfectū pōt facere alteꝛ sibi simile. Aliter xp̄s in glia ... ctissim⁹ ē alijs causa glie inq̄tū de⁹ p modū pncipalis effect⁹ ꝛ inq̄tum homo ... dū meritis ꝛ instrumēti coniūcti tm̄ in vnitate suppositi ... aūt facti sic habēt ad deū p modū instrumēti separati sicut ... nus artific. aliter ē instrumētū ei⁹ ꝛ aliter securis. ... pellat⁹. Ostēso q̄ xp̄s habuit pfecte illa q̄ debēt esse i pōtifice: hic oñter cludit ppositū pncipale. s. q̄ xp̄s ē appellatus realiter pōtifex ꝛ vere. d. Appellat⁹ a deo pōtifex iuxta ordinē melchisedech ...

a ſ nō solū p̄ces et supplicatiōes obtulit.
a que passus ē obediētiā: ꝛ ɔsūma/ a
a ſ ad pfectionē duct⁹: qn in dexterā collocat⁹ ē.
a tūs fact⁹ ē oib⁹ obtēperātib⁹ sibi b
a ſ sufficiens. b ſ glorie eterne.
causa salutis eterne: appellatus c d
a ſ qui realiter hoc ostendit et nō mentitur.
a deo pontifex iuxta ordinē mel/
ſ de qua re. quō fm ordinē mel. et nō fm ordinē
chisedech. De q̄ nobis grādis ser e f
aaron. a ſ pfundus et subtilis est. b ſ ſ .i. nō abilis interp̄tatui. c ſ ad exponēdū vobis.
b mō ꝛ interp̄tabilis ad dicēndū: q̄/ g
ſ nō ità q̄n ego possem: vl grādis: qm̄ imbecilles.
niam imbecilles facti estis ad au/
a ſ ad itelligēdū pfūda mysteria. b ſ imbecilles. c ſ qz prius annunciatū est vobis.
c diēndum. Etenim cūz deberetis h
ſ qz exercitati i lege et pphetis de xp̄o. ſ alioꝝ.
a ſ qz prius annunciatū est vobis de christo.
magistri eē propter tempus: rur/ i
ſ a principio cathezizatiōis vr̄e. a ſ sicut pueris: qb⁹ prima elemēta lr̄aꝝ dant ad legendum.
sum indigetis vt vos doceamini
a ſ exordium sermonū est symbolū fidei.
b que sunt elementa exordij sermo
ſ ad hoc redacti estis. ſ ad similitudinem infantium. ſ humili sermone.
num dei. Et facti estis quibus la k
a ſ et. b ſ arcanis dei. ſ q̄ cōfirmat vos.
e cte op⁹ sit: nōn solido cibo. Om/
a ſ nō solido. ſ cui⁹ p⁹ ē lac. ſ vt paruul⁹ nō discernit cibos ꝛ perit sumēdo noxios sic induct⁹.
b ſ qd̄ vos estis.
nis enim qui lactis est particeps l
a ſ q̄ iusti ꝛ pfecti ɔuenit. b ſ ideo qz. ſ vt vos
expers est sermonis iusticie. Par m n
in fine tenelli. ſ sensu et opere.
uulus enim est. Perfectorum au o
a ſ de q̄ alibi: Sapiaz loq̄mur inter pfectos.
b ſ scz. c ſ q̄ cōsueti sūt studio ꝛ lectiōe scriptura
tem est solidus cibus: eorum qui p
rū. ſ nō modo naturaliter acutos.
pro consuetudine exercitatos ha q
a ſ itellect⁹. b ſ cūdo. ſ hic ē solidus cib⁹. ſ inter se vl boni a min⁹ bono: ꝛ mali a min⁹ malo.
f bent sensus ad discretionem bo/ r
ni ac mali.

sūt oib⁹ pponēdi: sed articuli ... qd̄ habet i textu: Et facti estis ... dei possunt dupliciter pponi ...

D

g immutabilis ꝛ sūma substantia q̄ ē de⁹. Qd̄ pfecto q̄sq̄s nō solū credit: verūetiā exercitat⁹ i exteriorib⁹ animi sensib⁹ itelligit: pcipit: nouit: nō ē iā metuendū ne seducat ab eis q̄ malū putādo eē substātiam quā nō fecit de⁹ mutabilē substātiā faciūt ipm deuz sic manichei. Uel si q̄ alie pestes ita desipiunt. Ca. VI

Uapropter. Duriter eis icrepat. ꝛ culpat. eo q̄ velint semp eadē discere: iterū blādit illis se cū cōnumerādo hortās eos ad pfectionē. b Inchoatio. Quo rudes sūt cathecuminis ꝛc. Quo ascandit vt ē symbolum fidei ꝛ dñica oratio. c Fūdamētū. Qd̄ pri⁹ dixit sermonē inchoatiōis h̄ appellat fūdamētū: eo q̄ ad christianā religionez venientib⁹ pri⁹ pponit ꝛ sup h̄ qd̄ pfectionis ē edificat. Hoc fūdamētū diuidit i sex q̄ sunt inchoatio. s. pnia: fides: baptismatū doctrina: iposítio manuū: resurrectio atq̄ iudiciū. Quicūq̄ alijs ad fidē conuertit: pri⁹ fac penitere: in deū credere: baptizari in remissionē: cōfirmari p iposítionē: resurrectionē ꝛ diē iudicij p̄stolari. d Ab opib⁹ mor. Mortua opa dicit petā q̄ occidūt. Uel priora bona p sequēs mala mortua erāt. Penitere ab his ē fūdamētuz iacere: sine q̄ nihil edificabit. Quid ē autē a mortuis opib⁹ penitere nisi ab his q̄ oportet mortificari vt viuamus. Feramur ad pfectionem iaciētes fūdamētum pnie ab opib⁹ mortuis: ꝛ fundamētū fidei q̄ sit ad deū: vt oēs ptes fidei habeat: et nō aliūde putet iusticiā esse. Fundamētū etiā doctrine baptismatū pluraliter: qz ē baptism⁹ in aqua in penitētia et in sanguine: qz sic mundat hō a peccatis p pniaz vel sanguinis effusionez: sicut p lauacrū ...

ſ qz pfectoꝝ ē solidus cibus.
a Q †Uapropter Ca. VI a
a ſ vel iterponētes. ſ nos amodo.
b ſ cū iā aliq̄d sumus ꝛ si nōdū sum⁹ pfecti. ſ .i. de initio fidei. ſ i q̄ xp̄s inchoat in nobis esse.
b intermittentes inchoatiōis chri
a ſ fm itelligētiā et opatione. b ſ nos docēdo: vos audiendo. ſ qz vestrū portare meū reputo.
sti sermonez: ad pfectionem ferā/ b
a ſ ita. s. ſ non ita negligēter vt olim: vel nō amplius iaciētes. ſ hec sunt inchoatio.
c mur. Nōn rursum iaciētes funda c
a ſ .i. pniaz q̄si lapidē i fūdamēto. b ſ q̄ ē ſ .i. de. ſ qz ibi opa priora peccādo fecerūt irrita.
d mentuz penitentie ab operibus
a ſ .i. pctis. b ſ ɔ hāc fecerūt q̄ i lege q̄runt iusticiā. c ſ si scirēt oia i baptismo dimitti ꝛ p ipositione spiritū dari lex superflueret: nec p̄ter xp̄m aliq̄d q̄rerēt: si scirēt p eū resurrecturos mortuos ꝛ
mortuis: et fidei ad deum: baptis
iudicādos. ſ in cōfirmatione.
matū doctrine: ipositiōis quoq̄
manuū ac resurrectiōis mortuo
a ſ .i. ad pfectionē feremur. b ſ vel iaciem⁹.
rum ꝛ iudicij eterni. Et hōc faciē d
a ſ .i. si i hac vita spaciū pnie dederit: nā i alia impossibile ē p pniaz renouari. ſ hec fundamēta iaciem⁹ vt nō rursū oporteat iaci fundamentū.
mus: siquidem permiserit deus.
e f †Impossibile ē enim eos q̄ semel e

in errore circa articulos sz etiā i errore eoꝝ q̄ sequūt ex articulis: sic enī hereticū ē dicere q̄ de⁹ nō sit incarnat⁹: ita hereticū ē dicere q̄ nō assumpsit ea q̄ sūt de veritate hūane nature. ꝛ ideo maniche⁹ ɔdēnat⁹ ē vt hereticus: q̄ dixit dei filiū assūpsisse carnē fantasticā: ꝛ silr multi alij q̄ negauerūt i xp̄o eē aliq̄ q̄ ptinēt ad naturā humanā. Si aūt loq̄mur de scd̄o mō pponēdi ea q̄ sūt fidei. s. inq̄ntū sūt p rōnez intelligēda: sic tm̄mō pponēda sūt hoib⁹ itelligētib⁹ ꝛ exercitat. i scriptura q̄ possūt cape talia. nō aūt simplicib⁹ ꝛ cape nō potētib⁹: qz h̄ possent eis esse erroris materia. argumēta patent per p̄dicta. In ca. v. vbi dicit in postil. Et exauditus est p sua reuerentia.

A
† De pe. di 4. c. intermittentes.

Additio. j. Hoc qd̄ d̄r: Exaudit⁹ p sua reuerētia: pōt actualit intelligi fm Glo. s. p reuerētia passiōis cui maxia reuerētia debet eo q̄ sine pctō passus ē p sua charitate. In codē ca. vbi d̄r i postil. De q̄ scz pontifice nostro iesu christo.

Additio. ij. Hoc qd̄ d̄r h̄. De q̄ grādis sermo nob ꝛ interp̄tabilis ad dicēdū: fm Glo. referēdū ē ad sacerdotiū xp̄i. s. quō fm ordinem melchisedech appellat⁹ ē sacerdos vt statim. s̄. dixerat. De q̄ enī facit apl̄s grādē fmonē. j. et interp̄tabilē. s. idē indigētē iterp̄tatiōe: nō ppt materie difficultatez: qz illa q̄ iā pposuerat de xp̄o in pncipio hui⁹ epl̄e. d. Qui cū sit splēdor p̄ris: habet maiorē difficultatē ꝛ indigent altiori interp̄tatiōe: vt ē manifestū: sz h̄ materia d̄ sacerdotio xp̄i non habet i se tm̄ difficultatē nisi solū ppt imbecillitatē audiētiū q̄ nō valebāt discutere itelligentiā eoꝝ q̄ de h̄ tradunt in scriptura: put apl̄s declarare itēdebat. et h̄ ē qd̄ subdit: Qm̄ imbecilles facti estis ad audiendū ꝛc. q. d. Nō indigerem⁹ grādi sermone ꝛ interp̄tabili: nisi ppt imbecillitatē vestram.

a Q Uapropter ꝛc. In pte immediate pcedenti apl̄s reddit auditores attētos: ostēdēdo dicendoꝝ difficultatē. h̄ oñr reddit eos dociles ostēdendo eoꝝ ordinē: qz ostēdit q̄ sūt dimittenda ꝛ q̄ psequenda. Illi enī q̄b⁹ scribebat erāt exercitati i scripturis. ꝛ ideo dicit q̄ itendit dimittere ea q̄ solēt dici nouitijs: sz itēdit psequi ea q̄ solēt dici pfectis: ꝛ h̄ ē qd̄ d̄r. Quapropter itermittētes ichoatiōis xp̄i fmonē: supple facilia a q̄b⁹ incipit fidei doctrina. b Ad pfectionē fe. i. ad doctrinā pfectorū: ꝛ q̄ sint illa q̄ itēdit dimittere breuit tāgit et sūt sex. p̄mum ē pnia a ...

Ca. VI
† De pe. di 2. c. si enim. s. paulus.

a ſ p fidē baptiſmū ⁊ ſpirituſſācrū. b ſ p ipāz fidem q̄ſi ſuaue ⁊ iocūdū guſtū. c ſ remiſſionē peccatorum in baptiſmo.
ſūt illumiāti: guſtauerūt etiā do/ a
a ſ et q̄ ēt partici. ſ habētes genera linguarū ⁊
nū celeſte: ⁊ pticipēs facti ſūt ſpi b
alia dona. a ſ q̄ꝫ nos: vel nihilomin⁹ q̄ꝫ facti ſūt participes ſpūſſanct.
rituſſācti: guſtauerūt nihilōmin⁹ c
ſ iocūdū. a ſ diuinitatē xpi: vl' angelicā doctrinā b ſ ipaſſibilitatē ⁊ imor. quā nō ꝑbibauerūt.
bonū dei vērbū ꝟtutēſq; vēturi b
a ſ poſt hec oīa grauiter. b ſ iuſticia recuperata. c ſ qd hic licet: nō ibi.
a ſecli: ⁊ plāpſi ſūt: rēnouari rūrſus ſ f
a ſ p. b ſ ad pniaz vt rebaptizēt poſt pniaz. ſ q2 nō poſſūt efficere vt itez ſibi valeat crucifixio xpi: ſibi eni fieret crucifixio xpi ſi carnē ſuam crucifigerēt cū vicijs: ⁊ cōcupiſcētijs qd ꝟ licet.
b ād pniāz: rurſū crucifigentes ſibi g
a ſ neq; poſſunt habere xpm oſtēſioni: vt cū imitentur in nouitate vite.
metipſis filiū dei: ⁊ ōſtētui habē/ b
a ſ i alia vita ipoſſibile ē renouari: q2 ꝟ tēmꝟ bibit imbrē. ſ vel dixerat feramur ad pfectionē ſub dēs et ꝟ faciem⁹: nūc addit: et iuſtū ē: q2 terra.i. mēs auditoꝝ ſ pficiēs aīa. ſ a deo.
c tes. Tērra eni ſepe veniētē ſuper i
ſ ad ſimilitudinē aride terre. a ſ doctrinā.
d e ſe bibēs ibrēm: ⁊ germinās her/
ſ fidē ⁊ bona opa. ſ cōgruā. a ſ q̄ inde glorificabūt: vel ſm illud: Et fecerūt fructū natiuitatꝫ. ſ nō ſolū facientib⁹: ſed p̄dicatorib⁹ illorum.
f bam oportunā illis ā quibus co
a ſ aliē ñ generaret. b ſ ꝟ augmētū ꝟtutū: i futuro pmiū. ſ et terra. ſ in aptū vt videāt. a ſ vel
liť āccipit bēnedictionem a deo:
eni. b ſ pctā q̄ pūgūt. c ſ grauiora q̄ acutius.
proferens aūtem ſpināſ ac tribū
ſ a deo. ſ dānationi. ſ nōdum
los reproba eſt ⁊ maledicto pxi/
incidit i maledictionē: ſꝫ pxima ē adhuc licet reuerti. a ſ finis ſi pſeuerat. ſ erit.
maſcuius conſummātio in com/ k
ſ eterni incendij. ſ duriter increpauit: ſꝫ cum.
g buſtionē. †Confidim⁹ autem de l
ſ q2 talis affectionis eſtis. a ſ q̄ꝫ cōbuſtionē.
vobis dilectiſſimi mēliora et vi/ m
a ſ q̄ꝫ ſine ſpine et tribuli. b ſ ideo de vobis cōfidimus q2 olim multa opati eſtis p quibus ſi penitetis de malis benefaciet vobis deus. ſ dure terrendo increpando.
cinīōra ſaluti: tā etſi itā loqmur n

†Nō enim iniuſtus deus vt obli a
a uiſcatur operl veſtri ⁊ dilectiōis b
ſ .ſ. et q̄ opa illa bona feciſtis. a ſ ad honorē
quā oſtendiſtis in nōmie ipſius
dei. ſ hoc ē opus. ſ adhuc.
qui miſtraſtis ſanctis ⁊ miniſtra c d
ſ quaſi p p̄terita laudo: de futuro autem vobis bona cupio. a ſ vt nec vnus deſit.
b tis. Cupimus autēz vnūmquēq; e
a ſ quā quondā habuiſtis. b ſ frequēter oſtendere. ſ miniſtrandis ſanctis.
veſtrum eāndem oſtēntare ſolli/
a ſ vt in futuro compleatur i vobis quod modo ſperatis.
citudinem: ad explētionem ſpei f
ſ vite vrē. ſ ita oſtētare. ſ in hac ſollicitudie.
vſq; in finem: vt nō ſegnes effi/ g
ſ ſanctorum.
ciamini: verum imitatores eorū h i
ſ non per genus.
qui fide ⁊ pātientia hereditabūt
a ſ pmiſſam ſepe beatitudinē. b ſ an ſūt facte pmiſſiones: vtiq;.
c d prōmiſſiones† Abrāe nanq; pro k
ſ ideo p ſe.
mittens deus: quoniā neminez l
ſ .ſe.
habuit p quem iuraret maiorez: m
ſ o abraam.
e iurauit per ſemetipſuz dicēs: Ni n
ſ i his q̄ ſtelle. a ſ i cremēto ꝟtutū. ſ aſſidue.
ſi benedicens bēnedicam te: et
a ſ ſine fide. b ſ i his q̄ arena. ſ i futura beatitudine magnitudine glie. c ſ apoſiopeſis. ſ certus abraam.
mūltiplicās multiplicābo tē. Et o
ſ inter multa aduerſa. a ſ diu patienter expectans. b ſ tandem.
ſic lōganimiter ferēns adēptus p
a ſ ſepe pmiſſā benedictionem.i. eternam beatitudinem. b ſ ideo iurauit deus: quia homines iurant ideo p ſe cum maiorem nō habuerit: q2 homines p maiorem iurant.
eſt reprōmiſſionē. †Hōmines eni q
ſ q2 p deum q̄ ſolus verax eſt ſe.
per maiorem ſui iurāt: et omnis r
ſ altercationis. a ſ valēs. ſ alteri⁹ partis.
controuerſie eorū finis ād cōfir/
a ſ q2 ſicut inter hoies.
f mationē eſt iuramētuz. In qūo s
ſ abūdāter p pmiſſionē ſꝫ abūdāti⁹ p iuramentū. a ſ .i. his q̄ habituri erāt qd pmittebat.
abundātius volens deus oſten t
dere pollicitationis herēdib⁹ im v
a ſ q2 vix aliq̄s nouit p fidē xpi ſaluari homies. ſ qd erat de ſaluādis p grām electis. b ſ inter pmiſſionem et impletionem.
mobilitatem ſui cōnſilij intērpo/
a ſ cōdeſcēdēs hoim conſuetudini: vt certos faceret. b ſ pmiſſionē et iuramentū.
ſuit iūſiurandū: vt pēr duas res x
ſ in quibus.
īmobiles quib⁹ īpoſſibile ē mēti y
a ſ qd in oi aduerſitate fortes nos faciat valentes ad horā pati: vt in eternū regnemus.
ri deū: fortiſſimū ſolatiuz habea/
a ſ in pcellis tētationū. b ſ i aduerſis. c ſ nō p aduerſis deſerendā. a ſ iam nobis in abraam ad impletam. ſ .i. in omnibus prolatam.
g mūs qui cōfūgim⁹ ad tenendām z a
b prōpoſitā ſpem: quā ſicut ancho b
a ſ que tribulationū impulſū nō deſtruatur.
ram habem⁹ anīe tūtā ac firmaz

Universidad de ... Biblioteca

Precursor. Ad hoc ei peurrit ut nos sequamur. Quia be ne dicit cursor: qz nulla culpa eu impediuit. Fm illo: Exultauit ut gigas ad curren. v. Et alibi: In via pec. nō stet. Et pcursor: qz antenos: t p nobis cucurrit. [illegible]

[illegible]

et incedentē vsqz ad interiora velaminis: vbi precursor pro nobis introiuit iesus scdm ordinem melchisedech pontifex factus in eternum.

Hic enim Ca. VII. melchisedech rex salem

[illegible]

bantur. Ca. VII.

Hic enim melchisedech. Iā incipit ostēdere qd xps fm ordinē melchisedech assimilat sit filio dei. [illegible]

[illegible]

Nico. de lyra

Et in ec. vsqz ad inte. velaminis. i. ad secreta celestia que sūt nobis velata: ad quē locū ascēdit iesus xps ut ibi figeret anchorā nostrā: [illegible]

[illegible]

In ca. vj. vbi dr i postil. [illegible]

Additio. j.

[illegible]

Additio. ij.

[illegible]

Additio. iij.

[illegible]

Replica.

In ca. vj. resumit Burge. [illegible]

[illegible]

Hic enim melch. Aliqb interposit ad excitationē audiendi [illegible]

[illegible]

sacerdos dei sūmi: qui obuiauit abrae regresso a cede regū et benedixit ei. Cui et decimas omniū diuisit abraam. Primū quidem qui interpretatur rex iusticie: deinde autē et rex salem quod est rex pacis: sine patre: sine matre: sine genealogia. Neqz initium dierū neqz finē vite habēs. Assimilatus autē filio dei manet sacerdos in perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic: cui et decimas de

[illegible]

Et qdem

a Et qdem, Et ex hoc modo intuemini quātꝰ sit: quia aliqui de filijs leui: p hoc ꝙ accipiunt sacrificiū et ex aliter no audeāt: habent mandatū in lege: sine cuius auctoritate nunq̄ psumeret. Et q̄dē de filijs leui. Tanta ē sacerdotij excellentia: vt etiā similes genere multo amplius digniores sint fratribꝰ suis. Ab abraā incircūciso alienigene decimas nō dedisset: nisi excellentior eēt. In q̄ i isti leuitici sacerdotes decimas soluere.

b Scd̄m legem ⁊c. Melchisedech aūt fm nullā legē accepit a patriarcha: cum esset alienigena et in hꝰ dignior. c Cōtestatur. At ergo vel idem in multis locis. d Uiuit. Gerebat enī typū pōtificis nō cuiꝰ excellentia ptatis p illius similitudinē ostēdit. Per melchisedech enī i quo figura pcessit: discernitur sacerdotius christi a sacerdotio leui in cuius christi figura dicit ꝙ melchisedech viuit. Unde dicitur: sacerdos in eternū: qui se ipsum obtulit. non ex aliqua necessitate: sed ex voluntate ꝓpria potestatis. e Adhuc enim i lūbis. Sicut adam peccāte qui i lumbis eius erāt peccauerūt: sic abraam dante decimas: qui in lūbis eius erāt decimati sūt: sed non hoc sequit in xp̄o: lz in lumbis ade ⁊ abrae: q: non fm concupiscētiam carnis inde descendit. Cum ergo leui et christus fm carnē essent in lūbis abrae: q̄si decimatꝰ est: nō ideo pariter decimati sunt: q: fm aliquē modū nō erat ibi xp̄s q̄ erat ibi leui. Scd̄m rōez quippe illā seminalē ibi fuit leui: qua rōe p cōcubitum venturus erat in matrē. Scd̄m quā rationē non ibi erat christi caro: quis fm ipam ibi fuerit marie caro. leui fm cōcupiscentiam carnalē. christus autem fm substantiam corporalē inde venturus erat. Cuz enī sit in semine visibilis corpulentia et inuisibilis ratio: vtrunq̄ cucurrit ex abraam: vl etiā ex ipso adam vsq̄ ad corpus marie: q: et ipsum eo modo conceptum ⁊ exortum est. Christꝰ autē visibilem carnis substantiā de carne virginis sumpsit. Ratio xo cōceptionis eius: non a semine virili: sed lōge aliter ac desup venit. Proinde fm ꝙ de matre accepit i ī lumbis abrae fuit. Il le est ergo decimatus i abraam qui sic fuit in lumbis eiꝰ: sicut in lūbis sui pr̄is etiā ipse abraā fuit. Id ē q̄ sic ē natꝰ de pr̄e abraā: sicut de suo pr̄e natꝰ ē abraā: p legē sz in mēbris repugnantē legi mētis ⁊ inuisibilē ꝯcupiscētiā. Quis cam casta ⁊ bona vita nuptiarū nō sinat valere: nisi q̄tū ex ea possūt generi subsistuēdo ꝓspicere. Ille aūt nō ibi decimatꝰ ē: cuiꝰ caro inde nō feruorē vulnerꝰ: sꝫ materiā medicaminis traxit. Nā ipa decimatio ad pfigurādā medicinā ptinerat: illū in abrae carne decimabaꝰ: qꝫ curabaꝰ nō illū vñ curabaꝰ. Eadē eni caro abrae: vl ipꝰ pmi hoīs sil herebat ⁊ vulnus p̄uaricatiōis ⁊ medicamētū vulner. Uulnꝰ p̄uaricatiōis i lege mēbroꝝ repugnāt legi mētꝰ: q̄ p oēs inde ꝓpagatā carnē semiali rōne q̄si trāscribiꝰ. Medicamētū aūt vulneris inde sine ope ꝯcupiscētiali i sola materia corporali p diuinā ꝯceptiōis formatiōisq̄ rōnē ꝯ ꝟgie assūptū ē. Si g. Amb. Incipit h veterꝰ ⁊ noui testamēti drias dare. Si g. sacerdotij trāslatio ē necessario ⁊ legꝰ. Nō pōt enī sacerdos

a ꝭ hoc ē qd̄ superiꝰ dixit diuisit. ꝭ princeps
dit de precipuis abraam patriar
patrū nostroꝝ. ꝭ hic pfert cum leuitis.
a cha. Et q̄dem de filijs leui sacer a b
dotium accipientes: mandatum c
a ꝭ nō ab aliq̄ sūmo viro vel alieno sꝫ a po. ꝭ humili. ꝭ nō aliter q̄ꝫ pcipit lex. a ꝭ in qbꝰ licet melius cōfidere. ꝭ a populo.s.
habent decimas sumere a popu
b lo fm legem: id est a fratribꝰ suis. b
ꝭ in eo ꝙ sumunt decimas presunt: q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ ipi exi. ⁊c.i. similes sunt genere.
Q̄ꝫq̄ꝫ et ipsi exierint de lumbis
a ꝭ filij leui a fratribꝰ: sꝫ melchisedech generatio cuiꝰ nō numeraꝰ i iudeis: q̄si q̄ erat alienigena absq̄ legis mādato sua auctoritate sumpsit ⁊c.
abrae. Cuiꝰ āt generatio nō an e
numeraꝰ in eis decimas sumpsit f
ꝭ quasi excellentior.
a ꝭ.s.abraam. b ꝭ id cui facte sūt.
ab abraam: et hūc qui habebat g h
ꝭ tempore maioris dignitatis.
repromissiones benedixit. Sine i
ꝭ et si in acceptiōe decimarū contradicꝰ qd̄ non maior: q: et filij leui a fratribꝰ. ꝭ benedixit.
vlla autem contradictione quod k
ꝭ typus xp̄i melior ꝓmissiones habente.
minus est a meliore benedicitur.
ꝭ hoc etiā modo intuemini dignitate melchi.
ꝭ.i.in sacerdotio leuitico.
Et hic quidem decimas morien l m
ꝭ vbi agit de melchisedech.
tes homines accipiunt: ibi autē n
ꝭ scriptura. a ꝭ q: de morte eiꝰ nihil dicit i figura xp̄i. b ꝭ hꝰ etiā mō dignior. ꝭ p quēdā tropū et modū loquēdi. ꝭ nō enim ꝓpe i sua psona leui decimas dedit: circūcisus sacerdos incircūciso.
c contestatur: quia viuit. Et ūt ita o p q
d
a ꝭ q̄si p materialē causā. b ꝭ leuiticꝰ ordo.
dictum sit per abraam ⁊ leui qui r
a ꝭ a fratribus. b ꝭ decimas dedit melchi.
c ꝭ p abraam
decimas accepit decimatus est.
ꝭ qn̄ abraam dedit. a ꝭ vel occurrit.
e Adhuc eī i lūbis pr̄is erat qn̄ ob s
a ꝭ pater leui abrae.s.
b ꝭ si christus fm melchisedech et hoc sacerdotiū precesst leuitico: ergo si potes tu iudee solue hoc: si ergo consum.
f uiauit ei melchisedech. Si ergo t

in ꝓposito: ergo ⁊c. Dicēdū ꝙ i lege noua sacerdotiū habet dignitatem a xp̄o et nō ex dignitate paterna. ⁊ ideo ille q̄ maior patre est: nō ꝓpter hoc ē maior xp̄o: sꝫ dignitas sacerdotij leuitici ꝓcedebat ex dignitate paterna: ꝓpter hꝰ nullꝰ alterꝰ tribus admittebaꝰ. Precedebāt sequiꝰ argumētū. Et ꝯfirmaꝰ argumētū p illud quod sequit. a Et q̄dē de filijs leui ⁊c. Ad cuiꝰ euidentiā sciendū ꝙ leuitę generaliter recipiebāt decimas a reliquo ppl̄o isrl̄. Inter leuitas aūt filij q̄ erāt maiores illiꝰ tribus. videlꝫ sacerdotes sūmi filij aaron nō solū accipiebant decimā cū leuitis a pp̄lo: sꝫ etiā de ge leuitarū recipiebāt decimā ⁊ sic vocabaꝰ decima decime. Nume. xviij. in signū ꝙ sacerdotes erāt maiores simpliciꝰ leuitꝭ: ⁊ p hac rōne melchisedech maior fuit abraā: q accepit decimas: ⁊ p ꝯsequēs maior ipso leui q̄ descendit ab eo: ⁊ sic idē qd̄ prius. ⁊ hꝰ ē q̄ dicit. Et q̄dē de filijs leui: generaliter acceptis. b sacerdotiū accipiētes. i. p hōs erant maiores. c Mandatū ha.de.sū.a po.fm legem. i. noīe populi nō solū intelligaꝰ ille tribus israel cū hꝰ etiā simplices leuite: ꝯponēdo subditur. d Id est fratribꝰ suis q̄q̄ ⁊ ipsi exierūt de lum. abrae. s. melchisedech. e Cuiꝰ aūt generatio nō annu. in eis. q: scriptura non facit mētionem de patre ⁊ matre ⁊ genealogia eiꝰ: sicut pta dictū ē. f Decimas sūpsit ab abraā sicut maior a minore. g Et hūc. Hic ponit scda ratio q̄ talis ē. Benedicēs maior ē eo cui bñdicit: q: benedicēs medi ē iter deū ⁊ illū q̄ bñdictionē ꝯ eo recipit: sꝫ melchisedech bñdixit ipꝫ abraā: ꝙ habet Gen. xiiij. ergo fuit maior eo: ⁊ i h ptꝫ magna excellentia ipiꝰ melchisedech. q̄ bñdixit cum cui erat facta repromissio de xp̄o. et h ē ꝙ dicit: Et hunc. i. abraā. h Qui habebat repro. benedixit. s.ipe melchisedech. i Sine vlla contradictiōe. i. generaliter verū est. k Quod minꝰ est a meliore benedicit. i. a maiore: q: ibi q̄ sunt quātitate magna idē est et maius ⁊ melius. l Et h̄ q̄des. Hic ponit tertia ratio q̄ talis ē: Ille q̄ semp viuit maior ē eo q̄ morit: sed abraā mortuꝰ ē: ⁊ sacerdotes ve. te. erant mortales. Hic aūtē melchisedech: ergo maior ē ipo abraaꝫ ⁊ sacerdotibus ⁊ maius sacerdotio leuitico. et h ē qd̄ subdit: Et hic q̄dem. i. in statu legis moysi. m Morientes hoīes decimas accipiūt. i. sacerdotes q̄ fuit mortales. n Ibi aūt. i. in ipo melchisedech. o Contestaꝰ. s. scriptura. p Quia viuit. Per pdicta nō est intelligendū sicut itellexerūt aliq̄ heretici ꝙ ipe melchisedech fuerit imortalis: sꝫ hoc dicit: q: scriptura nō facit mentionē de morte ciꝰ: sicut de morte abrae ⁊ sacerdotū veteris testamēti. et hoc sufficit ad rōnes figure q̄ debet a figurato deficere: sicut vmbra a veritate. Et ideo melchisedech per hoc ꝙ de morte eius non fit mentio in scriptura: sufficiēter fuit figura christi sacerdotꝰ noui testamēti qui viuit in eternum. q Et vt ita dictū

est. Hic remouet quoddam dubium circa predicta: quia rationes sue ꝓcesserunt ex hoc ꝙ abraam dedit decimas ipsi melchisedech. Et posset aliquis dicere: lz abraam fuerit decimatus: non propter hoc sequitur ꝙ leui decimatus fuerit. hoc remouet apostolꝰ dicēs ꝙ imo sequitur: ꝙ leui et omnes qui de abraam descēderūt adhuc erant in lumbis abrae quando dedit decimas melchisedech: et ideo leui in abraam decimatus est: ⁊ hoc est quod dicit: Et vt ita dictū sit: id est ſcdꝫ ex dictis ꝙ r Per abraā et leui q̄ decimas accepit decimatus est. quia ille de tribu leui acceperunt decimas a reliquo populo israel. s Adhuc enim in lumbis patris erat. q̄ abrae erat leui q̄n obuiauit ei melchisedech a quo tūc accepit decimas. Si aūt aliq̄s ex dictis arguat ꝙ xp̄s decimatꝰ fuit in abraam q: descēdit de eo. Dicēdum ꝙ nō valet: q: descēdit ab abraam fm corpulentā substantiā tm̄: sꝫ nō fm rōnes seminales. Et ideo nō fuit decimatꝰ in eo: q: nō fuit ꝯceptꝰ ex semine virili: sꝫ h̄tute sp̄ūs sancti ⁊ h habet diffusius tractari. iij. snia. ꝓpter q̄ ad pn̄s dimitto. t Si ergo ꝯsumatio. Hic ex pdictis pbat apostolus sacerdotium christi esse

enim sacerdos sine testamēto ⁊ lege ⁊ pceptis eē. Transeunt ergo lex ad euangelium. Si g cōsu. Hel pfulit hactenus sacerdotiū xp̄i: qd̄ fm ordinem melchisedech leuitico: nūc addit ꝙ sacerdotiū xp̄i leuiticū destruat: q destructo: necessario etiā destruitur lex. Quasi: si leuitici sacerdotiū ꝯsumabat: frustra surgeret aliud sacerdotiū fm ordinē melchisedech: ꝯ surgit aliꝰ: qd̄ ibi notaꝰ. Trāslato sacer. Hꝰ ꝯ pbat ibi: In q̄ mi hꝰ dicunꝰ. ⁊ ibi: et amplius adhuc manife. ⁊ ergo illud non ꝯsumabat. a Sub ipo. Quia i manu sacerdotis lex: q̄ in eo ipsa lex: q̄ ꝯsumare. Hec trāslatio pfigurata fuit Samuele q̄ de tribu ephraim electꝰ ē sacerdos a dn̄o: reprobatis filijs heli dn̄o dicente: Qui honorauerit me honorabo eū: ⁊ q incōhonorauerit ⁊c. Trāslato enī ⁊c. Quasi alius surgat subsequēter pbat ex pte tribuū ⁊ ritū. Per tribū ibi: In q̄ enī hec ⁊c. Per ritū ibi: Et amplꝰ ⁊c. Trāslato enī sacerdotio. Quia enī simul et ab eodē ⁊ sub eadē sponsione vtraq̄ data sūt: qd̄ de vno dicitur necesse de altero intelligaꝰ. In q̄ hec. Here transferꝰ sacerdotiū: ⁊ surgit aliꝰ: qd̄ ideo ē dicere: ꝙ p tribū ⁊ per ritū. Primū de tribu ondit. Post ea de ritu. a Manifestū est enī ꝙ ex iuda. de tribu ad tribū sacerdotali ⁊ sacerdotiū ē sacerdotali ad regalē: vt eadē sit sacerdotalis et regalis. Et interim mysteriū. Primū fuit regalis postea facta ē sacerdotalis: rex erat semp. sacerdos aūt factꝰ ē: q̄n carnē suscepit q̄ sacrificiū obtulit. Et ampliꝰ. Quia si tribꝰ in samuele mutata erat: nō tamē ritus. Hel Nō fm le.i. fm carnalē itellectū legꝰ: vt faceret fm carnales obseruātias. h fm h̄tutē ipꝰ legis. i. spūalē itellectū: q̄ ex eqū vitaz dat eternā. Distat it sacerdotiū sacerdotiū. Illō carnale: hꝰ spūale. Illꝰ tpale: hꝰ eternū. Ut de vite inso. Cōtestaꝰ enī deꝰ pater iureiurādo: tu es sac. in eter. b Cōtestaꝰ enī. dauid metū: vt cū alijs multis scripturis: ꝙ xp̄s ē fm melchi. sꝫ fidelꝰ ponit ipa verba dauid: tu es sacer. in eter. i. Reprobatio q̄dē. Causā supponit: ꝙ rex verꝰ sit destructū: cū deꝰ illō dederit: et nouū testa. substitutū: q: tpe sui statꝰ illud fuit infirmū: ⁊ nunc prorsus inutile. Hoc at pficitꝰ q̄ valet ad laudem noui sacerdotꝰ. k In. inutilitatē. Quia post aduentū xp̄i inutile eēt fieri ca que olim fiebant vt hec pdicerent. Circūcisio eni et cetera huiusmōi priori populo per vetus testamentū diuinitus data sunt ad h significatiōez

a ꝭ pfectio. b ꝭ q: aaron de leui.
cōsūmatio p sacerdotiū leuiti a
a ꝭ qd̄ deberet esse. b ꝭ interpositio.
c ꝭ sacerdotio: vt in manu eius sit.
a cum erāt: pōpulꝰ enim sub ipō b
ꝭ post q̄ꝫ vetus cōsummaret.
legē accepit: quid adhuc neces c d
a ꝭ dici a pphera dauid. b ꝭ hoc non diceretur: si illud melius esset.
sarium fuit fm ordinez melchi
a ꝭ fm ritum et tribum. b ꝭ qui a peccato liberauit quod non illi.
sedech aliū surgere sacerdotē ⁊
a ꝭ in aliquo hoc addit: ne verū q̄ꝫ tenere putes.
nōn fm ordinem aaron dici
a ꝭ ideo dico legem sub sacerdotio: quia sic noto qd̄ destructo sacerdotio destruatur ⁊ lex: que non nisi sub eo.
b † Trāslato enim sacerdotio: ne e
cesse ē vt ⁊ legis trāslatio fiat.
a ꝭ xp̄s in cuiꝰ cōsideratiōe. b ꝭ tu es sacerdos in eternū fm ordinē melchisedech.
c In quo enim hęc dicuntur: de f g
ꝭ de iuda. ꝭ nō de tribu leui. ꝭ alia.
alia tribu est: de qua nullus al h
ꝭ vere de alia.
d tario presto fuit. Manifestū ē i
a ꝭ vt eadē sit sacerdotalis et regalis: vt fuit melchisedech rex et sacerdos. ꝭ xp̄s.
enim ꝙ ex iuda ortus sit dn̄s
ꝭ vt de ea esset aliquis sacerdos.
noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus moyses locutus ē.
a ꝭ hec est firmior pbatio p ritum. ꝭ q̄ꝫ p tribuum. b ꝭ ꝙ transferꝰ et surgit alius.
e Et amplius adhuc manifestū k
ꝭ q:. ꝭ ritū.
est: si fm similitudinem melchi l
a ꝭ vt ille panē ⁊ vinum abrae: ita hic discipulis in eisdē speciebꝰ carnē et sanguinē.
sedech exurget alius sacerdos:
ꝭ alius. ꝭ fm pceptū legis. ꝭ q̄ lex solū.
f qui non fm legem mādati car
modo mādabat et ꝓmittebat carnalia.
nalis factus est: sed fm virtutē m
ꝭ diuinitatem que in eo est: p quā dat vitam eternam: sicut placuit diuinitati. a ꝭ ꝙ fm melchisedech contestatur auctoritas.
g h vite insolubilis. Cōtestaꝰ enī n
quoniaz † tu es sacerdos i eternum fm ordinē melchisedech.
a ꝭ vt sit locus gratie. b ꝭ quia aliquid debet sequi.
i Reprobatio quidē fit pcedētꝭ o p
a ꝭ veteris legis. b ꝭ quam habuit tum stetit nō maliciam vt heretici mihi dixisse imponunt. ꝭ et si aliqd fecit: nō plene iustificauit.
mādati ꝓpter infirmitatez eiꝰ q
a ꝭ quā non habet: cū modo solū infirma sed etiā damnosa nunc si tenetur. ꝭ infirma tūc
k et inutilitatē. Nihil enim ad p r
lex. ꝭ et si aliqui tūc pfecti: non ex ea sed p fidem venturi. ꝭ neminem iustificatione perfecit. ꝭ illa reprobatur. a ꝭ sit per pontificem predictum.
fectū adduxit lex. Introductio
a ꝭ ibi sperabantur tēporalia: hic celuꝫ. ꝭ.i. legis per quā speratur gloria.
xo melioris spei per quaz pxi
a ꝭ hoc itē ad cōmendationē noui sacerdotis de cuius ordinationis qualitate hic agiꝰ.
mamus ad deū. Et quantū ē: s

christi eē excellentius sacerdotio leuitico ⁊ euacuatiuū ipꝰ: ⁊ hꝰ p ꝙ ē fm ordinē melchisedech vt ps. cix. vbi dr̄ de xp̄o: Tu es sacerdos in eter. fm ordinē melchisedech vt. s. dictū ē. i. ca. et diuidit in duas ptes fm duas rōnes. scd̄a incipit ibi: Et ampliꝰ. Ad euidētiā pme rōnis notādū ꝙ sacerdos nō est sine lege. fm ꝙ dr̄ in Glosa. ꝓpter qd̄ ⁊ lex veterꝰ administrata fuit pp̄lo p sacerdotes veteris testamēti. et sic lex noua p sacerdotes xp̄i. et ideo lex et sacerdotiū sese ꝯcomitaꝰ: ita ꝙ mutato vno ⁊ alīud mutaꝰ. ex q̄ ptꝫ ꝙ cum scriptura dicit ps. cix. ꝙ sacerdotiū christi debebat surgere fm ordinē melchisedech ⁊ ē aliꝰ ab ordine leuitico: eo ꝙ sacerdotiū leuiticū fuit imꝑfectū: aliter nō eēt necesse imo supfluum surgere sacerdotium nouū fm ordinē aliū. et ideo sacerdotiū leuiticum cessat adueniente sacerdotio xp̄i: sicut vmbra ad ueniēte h̄itate: et impfectū adueniēte pfecto ⁊ eodem mō lex verꝰ adueniēte noua: q: lex ⁊ sacerdotiū pari passu currūt. ⁊ h ē qd̄ h: Si ergo ꝯsumatio. i. pfectio. a Per sacer. leuiticū erat. supple nō eēt necessariū aliud sacerdotiū. cuiꝰ causa subditur: b Populꝰ enī sub ipo. i. sacerdotio leuitico. c Legē accepit. in mōte sinai: vt ptꝫ Exo. xx. Si g illud sacerdotium fuisset pfectum. d Quid adhuc necessa. ⁊c. i. non diceret sacerdos fm ordinē aaron: sꝫ fm aliū ordinē. q. d. non fuisset necesse. ⁊ ideo cū hꝰ necesse appareat ex scriptura ps. cix. que dicit surgere sacerdotē xp̄i fm ordinē melchisedech: hꝰ manifeste patꝫ ꝙ sacerdotiū leuiticū ⁊ aaronicū qd̄ idē ē euacuaꝰ per sacerdotiū xp̄i: et p ꝯsequēs lex verꝰ q̄ illud sacerdotiū cōcomitaꝰ: et h ē qd̄ subdiꝰ: e Trāslato enī sacerdotio necesse ē vt ⁊ legꝰ trāslatio fiat. ꝙ aūt sacerdotiū veteris legis sit trāslatū: declarat apls verbꝰ ꝙ xp̄s a q incipit sacerdotiū noui testamēti nō fuit de tribu leui de qua erāt sacerdotes istiꝰ: sꝫ de tribu iuda de q̄ loquiꝰ ps. h ptꝫ qd̄ dicit: f In q̄ enī hec dicūt. i. in xp̄o de q̄ pdicta scriptura impleri dicit: g De alia tribu est. i. de tribu iuda. h De qua nullꝰ altario presto fuit. ad ministrandū vt sacerdos. i Manifestū ē enī ꝙ ex iuda ortus sit dn̄s noster ⁊c. patꝫ lr̄a. k Et ampliꝰ adhuc manifestū est. Hic ponitur scd̄a ratio q̄ talis ē. Necesse est surgere aliū sacerdotē vt ptꝫ p rōnem pdictā: ꝙ necesse fuit surgere aliam legem: q: sacerdotiū ⁊ lex pari passu currūt. vnde ⁊ sic sacerdotiū illud cōsistebat in bus̄dā sacrificijs carnalibus: sic et lex ꝓmittebat bona carnalia. lex autē noua ꝓmittit bona spiritualia et eterna. et ideo lex verꝰ et eiꝰ sacerdotium euacuant sicut quedam impfecta ⁊ infirma: et h est qd̄ dicit apostolus: Et amplius adhuc manifestum ē: id est alia ratione ptꝫ ꝓpositū. l Si fm similitudinē melchisedech exurgat alius sacerdos ⁊c. i. institutus sicut erat institutio sacerdotū veteris legis. m Sed fm virtutē vite insolubilis: id est eterne ꝙ declarat p scripturam dicens: n Cōtestatur enī scriptura de xp̄o. Tu es sacerdos in eternum. ꝓpter qd̄ sequiꝰ: o Reprobatio q̄dem. i. euacuatio. p Fit pcedētis mandati. i. veterꝭ legꝭ q̄ fuit prior noua ordine tpis: nō tn̄ ordine dignitatis: q: impfecta pcedit pfecta i tpe: et subdit causā euacuationis. q Propter infirmitatē eiꝰ et inutilitatē. dicit eni lex vetus infirma: quia nō poterat inducere ad beatitudinem q̄ est finis legis diuine. dicit etiam inutilis: quia non ꝯferebat grām. habebat tn̄ vtilitatē ingtꝫ retrahebat ab idolatria et disponebat ad xp̄m sicut eius figura. et ꝓpter hoc subdit: r Nihil enim ad pfectum adduxit lex. q: non cōferebat pfectionē gratie et glorie: sed h seruabat pfectioni legis noue q̄ ꝯfert vtrunq̄. et hoc est qd̄ subdit: Introductio xo melioris spei per quaz proximus ad deum. s Et ꝙtū est. Ostensa excellētia sacerdotij christi ad sacerdotium leuiticū per illud quod in auctoritate premissa dicitur: Fm ordinem melchisedech: hic consequenter hoc idem ostendit p

† ps.109.

significatione futurorum que per christum oportebat impleri. Quibus ad ueniētibus remisserūt illa xpianis tāquā legēda ad intelligētiā, nō aūt necessario faciēda.

§ q. § iesus factus ē sacerdos. § leuitici.

nō sine iureiurādo. Alij quidē sine

iureiurādo sacerdotes facti sūt.

Hic autē cū iureiurādo per eum

q dixit ad illū: Iurauit dñs τ nō

penitebit eum: tu es sacerdos in

eternū. In tātū melioris testamenti

sponsor factus ē iesus. Et alij quidē

plures facti sūt sacerdotes sm le/

gē: idcirco q morte prohiberent p

manere: hic autem eo q maneat

in eternum sempiternum habet

sacerdotiū. Unde τ saluare per/

petuū pōtest accedens per semet

ipm ad deum: semper viuens ad

interpellādū p nobis. Tālis enī

decebat vt nobis esset pōtifex: sāctus:

innocens: impollutus: segregatus

Nico. de lyra

ostēdit p h qd ibidē dr: Iurauit dñs et arguit sic: Illud qd statuit sub iuramēto firmius est q illud qd statuit sine iuramēto...

berent pmanere. cū essent corruptibiles. Hic autē. i. xps. Eo q maneat in eternū: sempiternū habet sacerdotiū. Unde τ saluare. Hic ex pdictis cōcludit efficacia sacerdotij christi...

Qui nō ha. Qui cū sit talis: non habet necessitatē qtidie offerre... Hoc enī fecit. Adeo magnū ē sacrificiū...

Nico. de lyra

a peccatorib⁹: et excelsior celis fa

ctus. Qui nō habet qtidie neces/

sitatē queadmodum sacerdotes

pri⁹ p suis delictis hostias offer/

re: deinde p ppli. Hoc enī fecit se

mel seipsum offerendo. Lex enim

homines constituit sacerdotes in

firmitatem habentes: sermo aūt

iurisiurādi qui post legem est: fi/

lium in eternum perfectum.

rit auctas iudic: nō poterāt impleri sub eodē ritu nisi p sacerdotes pdictos...

Additio. iij.

In codē vbi dicit: Jurauit dñs τc. Nō videt arguere aplūs solum ex maiori firmitate...

Ps. 131. Ibidem.

Ps. 109.

Additio. iiij.

Sz adhuc ꝯ vba apli vident multe auctes esse sacre scripture...

Replica.

In ca. vij. vbi apls arguit sacerdotiū melchisedech dignius sacerdotio leuitico...

Additio. j.

Argumētū apli nō fun[datur]... (ni nō valet...)

Additio. ij.

Hoc q dic apls: Trāslato āt sacerdotio necesse ē vt leg⁹ trāslatio fiat...

[illegible]

Glo. ordi.

Nico. de lyra

Capitulum aut. Ca. VIII

sup ea q dicunt. Tale ha/
bem pontifice q sedit in dextera
sedis magnitudinis i celis: sacro
rum minister: & tabernaculi veri: qd fi/
xit deus & non homo. Omis eni pontifex
ad offerenda munera & hostias co
stituit: vn necesse e & hunc habe
re aliquid quod offerat. Si ergo
esset super terram: nec esset sacer/
dos cum essent qui offerrent fm
legem munera. Qui exempla/
ri et vmbre deseruiunt celestium.

sicut responsum e moysi cu cosuma
ret tabernaculum: Vide inqt oia
facito fm exemplar: qd tibi ostensu
e i monte. Nuc aut melius sortitus est
misterium: quanto & melioris testa
menti mediator est quod i melio
ribus repromissionibus sancitu e. Na si/
illud prius a culpa vacasset: non
vtiqz secdi locus inquireret. Vitu
perans ei eos dicit: Ecce dies ve
niet dicit dns: & osumabo sup do
mu israel & sup domu iuda testame
tu nouum. Non fm testamentu
quod feci patribus eorum in die q
apprehendi manu eorum vt edu
cerem illos de terra egypti: quo/
niam ipsi non permanserut in te/

ſ lege data i ſina qr fecerũt vitulũ i oreb ꝛ adora
in teſtimento meo: ꝛ ego neglexi a
uerũt ſculptile. a ſ ne indignemini ſi dico negle
xeros qꝛ dñs dicit. b ſ vere nouũ nõ ſm illud: qꝛ
cos dicit dñs. Quia hoc eſt b
hoc eſt teſtamentũ.
ſ ordinabiliter.
a teſtamẽtuȝ qđ diſponam domui
ſ oim videntiũ deũ. a ſ nõ modo ſȝ. b ſ pſimi/
ros. ſ credite qꝛ dñs dic. d ſ ecce teſtamẽtũ
b iſrl̃ poſt dies illos dicit dñs: dan c/d
ſ vel dabo. ſ per ſpiritumſanctum.
ſ intelligentias. ſ in voluntates: quia ꝛ itelligẽt
do leges meas i mẽtem eoꝝ: ꝛ in e
ꝛ voluntate ſeruabunt. ſ illud in lapide.
ſ vt maneat in eternũ. ſ ſic.
c corda eoꝝ ſuperſcribã eas: et ero f
a ſ qꝛ dicat vere deꝰ i iſtis ꝛ iſti ppl's dei. b ſ hoc
ẽ viuet ex me. ſ hoc qđe in hoc mundo.
eis i deũ: ẽt ipi erũt mihi in popu
ſ iſtud in futuro. ſ quẽ amat.
d lũ. Et non docebit vnuſqſqꝫ pxi/ g
ſ quẽ plus diligit.
mũ ſuũ ꝛ vnuſqſqꝫ fratreȝ ſuũ di
ſ ita. a ſ ideo alter alteꝝ non docebit. ſ ideo
hec omnia in veraqꝫ vita faciam.
cens: cognoſce dñm: quõniã om
a ſ videbunt me ſicut ſũ qđ ẽ pfectio. ſ qſi ꝛ hoc
pfecte p ſe: nõ a maiore. b ſ Aug'. Non intereſt
ſi dicat ecõuerſo a maiore vſqꝫ ad minorem.
nes ſciẽnt me a minõre vſqꝫ ad
ſ tpe vl' dignitate. a ſ hec oia i veraqꝫ vita fa/
e maioreȝ eoꝝ. Quia ppicius ero h
ciã eis. a ſ ȝ primũ: pctã in ſeipis ſȝ ppicꝰ dñ
hic nõ punit i futuro iã nõ memorabit: qn nõ pu/
niet. b ſ in qbuſdã libris pctm ꝛ accipit de ori/
iniquitãtibus eorum: et pẽccato i
ginali. a ſ ad penã eternã.
rum illorum iam non cõmẽmora
ſ pphcta dixit nouum.
bor. Dicendo autem nouum: ve k/l
ſ vetus oſtendit: vel vetus factũ eſt: et ſi vetꝰ fi/
niendũ eſt. a ſ in inanimatis.
terauit prius. Qđ autẽ ãntiqua m
a ſ in aiatis. b ſ antiquatio ꝛ ſenectus ſũt pnũ
cij mortis.
tur ꝛ ſenẽſcit ppẽ interitũ eſt.

Additio.

In ca. viij. vbi dr in poſtil. Dicendũ qꝫ doctrina xp̃i non de/buit ab eo deſcribi. Secdm ſctm Tho. j. ij. q. cvj. arti. j. in corpe q̃ſtionis. Lex noua pncipaliter eſt ipã gra ſpũſſancti: q̃ daꝛ p fidẽ xp̃i fidelibꝰ: ꝛ qdẽ lex noua ẽ indita hoi nõ ſolũ indicans qđ ſit faciendũ: ſed etiã adiuuãs ad illud iplẽdũ. ꝛ h̃ pbat p multas auctes ſacre ſcpture ꝛ dicta ſctõꝝ. vñ in ſcriptura euãgelij nõ cõtinentur niſi ea q̃ ptinẽt ad grãm ſpũſſcti: vel ſic diſpoſitiua quãtũ ad intellectũ p fidẽ p quã daꝛ ſpũſſcti gra: vel ſm affectuȝ vt ſũt ea q̃ ptinẽt ad cõtẽptũ mũdi p quã hõ fit capax grẽ ſpũſſcti vel q̃tũ ad vſũ ſpũalis grẽ p opa virtutũ: ad q̃ multipliciter ſcptura no. te. hoies exhortaꝛ: ꝛ ſũt ſecũdaria in lege no. de q̃bus oportuit fideles xp̃i inſtrui verbis ꝛ ſcriptis. ꝛ iđ lex no. pncipaliter eſt lex indita: ſcđario aũt lex ſcp̃ta. vñ ſm h̃ ad q̃ſtionẽ motã p poſtil. dicendũ eſt qꝫ lex no. ſ. pncipalis nõ ſolũ nõ debuit ſcribi a xp̃o: ſȝ nec etiã potuit ſcribi. Gra eñi ſm ſuam eẽntiã eſt q̃dã q̃litas mẽtꝭ: q̃ nõ ẽ ſcptibil' nec etiã pnũciabilis. Quãtũ xͦo ad ſcđaria dicendũ qꝫ lex no. ẽ lex ſcripta vt dictũ ẽ: ꝛ de h̃ vide plenꝰ i p̃dicta q̃ſtio. art. j. i cor. q̃onis.

Replica.

In ca. viij. vbi mouet poſtil. q. Utꝫ lex no. debuit dari a xp̃o in ſcriptis. Circa eiꝰ ſolutionẽ Bur. laborãs inter cetera dicit qꝫ lex no. pncipaliter ẽ idita mẽti. ſ. ipã gra: igitur ñ debuit a xp̃o ſcribi. Gra eñi cũ ſit q̃dã ſpũalis q̃litas mẽtis nõ eſt ſcriptibil'. Sȝ fundamentũ huiꝰ rõnis erroneũ eſt: qꝛ tollit a xp̃o oipotentiam p ꝯñs deitatẽ. Nã dicere xp̃m aliq̃d nõ poſſe qđ tñ ꝯdictionẽ nõ includit: ẽ tollere oipotẽtiã: ſȝ q̃litatẽ ſpũalẽ exp̃mere ſigno ſenſibili: ſic xͦbo vel ſcp̃to: minꝰ includit ꝯdictionẽ q̃ꝫ patrẽ in voce ꝛ ſpm̃ſcm̃ in colũbe ſpecie ſenſibiliter exhibere igitur huiuſmodi q̃litatem ſpũalem ſicut eſt gratia ſcribere ꝛ pnunciare ſenſibiliter nõ eſt xp̃o ipoſſibile. Incautũ igitur eſt fundamentum illius rationis per Burgeñ. adducte: et a ſancto Tho. recipit pma ſcđe. q. cvj. prout Burgeñ. allegat poſtil. igitur rationes potiores ſunt.

Glo. ordi.

Habuit q̃dem. Hucuſqꝫ differentiã teſtamentoꝝ oñdit ꝛ qꝫ veteri nouũ ſupeminet ꝛ illđ immutat. Nunc idẽ oñdit eſſe ipiꝰ tabernaculi ſcemate. Ca. IX

ſ ppe interitũ: habuit eñ. ſ oñdit q̃ꝫ neceſſariꝰ erat xp̃s cum p hec oia nullꝰ intraret i celũ. ſ vel tamen.
a Habuit q̃dem et Ca. IX a
ſ teſtamẽtũ. a ſ nõ veras ſed p mõ
ſ carnalis. ſ carnaleo.
b/c priꝰ iuſtificatiões culture: ꝛ ſcm̃ ſe b/c
ſ qđ ad tp̃s. ſ i figura huiꝰ ſcđi i q̃ q̃tidie miniſtrãt ſcti ſacerdotes accẽdẽtes lumẽ doctrie ꝛ paſcentes pplm pane dei q̃ ſup menſã pſito ẽ a ſabbato ſpei ad ſabbatum ſpeciei.
d culare. Tabnaculũ eñ fctm̃ ẽ pri/ d

Nico. de lyra

Ca. IX Habuit quidẽ. Poſt/q̃ꝫ apl's oſtendit dignitateȝ ſacerdotij xp̃i reſpectu ſacerdotij veterꝭ legis in generali. h̃ ꝯñr declarat h̃ idem applicãdo mag' in ſpẽali. Et diuidiꝛ in duas ptes: q̃a pmo declarat ppoſitũ. ſcđo pbat qđ dã i ſuo pceſſu ſuppoſitũ. in pnci. ca. ſe. ibi: Umbrã habẽs lex. Prima adhuc diuidiꝛ i tres.

mũ in q̃ erãt cãdelabra ⁊ mẽsa ⁊ ppositiõ panum q̃ dr̃ scã: pòst ve lamẽtũ aũt s̃m tabnaculũ q̃d dr̃ scã scõꝶ: aureũ habẽs thuribulũ ⁊ arcã testamẽti circũtectã ex oĩ parte auro: ĩ q̃ vrna aurea habẽs mãna: ⁊ vga aarõ q̃ frõduerat et tabule testamẽti: sup q̃ erant che rubin glorie obũbrãtia ppitiato riũ: dè qb' mõdo nõ ẽ dicẽdũ per singula. His vo ita cõpositi: ĩ pri ori q̃dẽ tabernaculo sp introibãt sacerdotes sacrificiõꝶ officia ɔsu mãtes: in scdo aũt sel' ĩ ano sol' põn

tifex nõ sine sanguĩe quẽ offert p suã ⁊ ppli ignorãtia: hoc significante spũscto: nõdũ ppalatã ẽẽ scõꝶ viã adhuc priore tabernaculo ha bẽte statũ. Que pabola ẽ tpis in stãti: iuxta quã mũera ⁊ hostie of ferũtur: q̃ nõ pñt iuxta ɔsciaʒ pfe ctũ facere suiẽte solũmõ in cibis ⁊ potib' ⁊ in varijs baptismatib' ⁊ iusticijs carnis usq̃ ad tps corre ctiõis iposit. Christũ aũt assistẽs põ tifex futuroꝶ bonoꝶ ampli' ⁊ p fecti' tabernaculũ nõ mãufactũ id ẽst nõ huĩ' creatiõis. Neq̃ per sanguinẽ hircoꝶ aut vitulor s; p ppriũ sanguinẽ itroiuit semel ĩ sã cta: eterna redẽptiõe iuẽta. Si eni

a †sanguis hircorum ꝛ thaurorum et a
ꝟ qui significat memoriam passionis christi.
a ꝟ contactu mortuorum.
b cinis vitule aspersus inquinatos b
ꝟ corporali macula lepre. ꝟ a peccatis mundat valens ad emundationem carnis que a pena legis liberat.
a ꝟ non anime.
c sanctificat ad emundationē car/
ꝟ ꝛ si hoc est.
nis † quātomagis sanguis xpi q̄ c
ꝟ obtulit p spm̄ oia dictātē: vel imaculatū p spiritū: de q̄ coccept⁹ imunis fuit a pctō.
d e p spm̄ scm̄ obtulit semetipm̄ ima
culatū corā deo emūdauit ꝯsciaꝫ
ꝟ nō carnē em̄. ꝟ duo facit sanguis xpi a peccato mūdat ꝛ restituta libertate facit seruire deo q̄ dat viuere q̄ ē vita ex se viuēs. ꝟ .i. peccatis.
f nr̄am ab opib⁹ mortuis ad fuien d
a ꝟ sine q̄ nec q̄ deus nos opari vellet: nec q̄ speramus sciremus.
g dū deo viuēti. Et ido nōui testa/ e f
a ꝟ noui testa. ꝛ actor est ideo vt vocati accipiant hereditatem ꝛ hoc morte interueniente sine q̄ lex non iuuaret. b ꝟ eius xpi.
h menti mediator est: ūt morte in/ g
ꝟ interueniente inter dispositionē ꝛ cōpletionem
tercedente in redemptionem ea/ h
rū p̄uaricationū q̄ erāt sub prio/
a ꝟ deo.
re testamēto repromissionē acci/ i
a ꝟ ab eterno electi. b ꝟ .i. eternam hereditatem frequenter promissam.
piāt q̄ vocati sūt eterne hereditatꝭ k

a ꝟ morte intercedente: q: vbicūq. b ꝟ poterāt infirmi ex eo q morttu⁹ ē xps nō credere pmissionē ꝛ iō pbat h humana cōsuetudine.
a †Ubi ēm̄ testamentū est mors ne a
a ꝟ interueniat aū cōfirmationē. b ꝟ sic ꝛ no. te. .i. pmissio eterne vite ꝛ doctrina euāgelica.
cesse est intercedat testatoris. Te
ꝟ .i. per mortem testatoris.
stamentū em̄ in mortuis cōfirma
a ꝟ si nō interuenit mors testatoris. b ꝟ pōt em̄ mutare si vult. ꝟ .i. q̄diu.
tū est. Alioq̄n nōndū valet: dum
a ꝟ q: oē testamentū morte firmaꝰ. ꝟ ꝛ h I signū
viuit q̄ testat⁹ ē. Uñ nec pmū qui b
futuri qd sanguine xpi. ꝟ confirmatum est.
dem sine sanguine dedicatū est. c
ꝟ nō sine sāgule. ꝟ prius oī vt totū cōfirmaret
b Lecto em̄ omni mandato legis d
a moyse vniuerso populo: accipi e
ꝟ simul aq̄ ꝛ sanguis: q: nr̄m baptisma ibi figuratū est passio xpi.
ens sanguinē vitulorum ꝛ hircorū
a ꝟ q̄ significat mundationē futurorum cuꝫ aqua baptismi. ꝟ de q̄bus aspsorū facit.
c cum aqua ꝛ lāna coccinea ꝛ hyso f g
po: ipm̄ quoqꝫ librum et omnem
d populum aspersit dicēs: Hic san/ h
ꝟ .i. ad confirmandum testamentum.
guis testamenti quod mādauit i
a ꝟ sicut librum. b ꝟ tēplū dei ferm̄ ē: qd. e. y.
ad vos deus. Etiāꝫ tabernaculū
ꝟ habentes officia.
et omnia vasa ministerij sanguie k l
a ꝟ q: q̄dā vasa sola aq̄ baptizabanꝰ sꝫ in nobis nihil sine sanguine xpi mūdaꝰ interius.
aspersit. Et omnia pene i sangui/
e ne fm legem mundantur: et sine m n
ꝟ q̄dq̄ de aliis. a ꝟ i aliq̄ sacrificio ferū. ꝟ pcōrum
sanguis effusiōe nō fit remissio.
a ꝟ q̄dq̄d moyses ita pcepit: ꝛ lex ita pcipit. ꝟ figuras. b ꝟ ecclesie q̄ ad celū ducꝰ. ꝟ nostra conuersatio in celis est. ꝟ pdictis. a ꝟ corporaliter.
Necesse ē ḡ exēplaria q̄dē celesti/ o
b ꝟ ecclia scꝫ. ꝟ significata. ꝛc ꝟ licet in terra.
f um his mūdari. Ipa aūt celestia p
a ꝟ xps ē oēs ille hostie: q: in oībus significatus.
g melioribus hostijs q̄ istis. Nō em̄ i q

måufacta sancta iesus introiuit

que sunt. per illa significatum.

exemplaria verorũ: sed in ipsũm

ut p nobis interpelleret: ꝛ p⁹ se trahat. p⁹ cõsũmationẽ. pñsentie.

celũ: vt appeat nũnc vultui dĩ p

nũc appet vultui nõ ita vt sepe offerat semet ipm ꝛ sepe patiat in cruce: qꝛ sufficit oib⁹ semel oblat⁹ ꝛ nõ op⁹ est p singulas generationes itera ri qd si his nõ sufficeret: nec antiqs q̃ sũt erãt redimendi.

nob. Neq̃ vt sepe offerat semet/

ipm: quẽadmodũ põtifex intrat

i sctã p singulos ãnos i sanguine

xp̃s in suo. nõ sepe. si oportet eũ sepe se offerre. quod non fuit opus.

aliẽo. Alioqn optebat eũ freqñt

incipiẽdo a principio mundi. nõ sepe: sed semel qd nũc cõstat per inconueniens.

pati ab origine mũdi. Nũnc aũt

semel in ↄsũmatiõe sclo℞ ad de/

vt iã nõ dñet in nobis: qd nulla alia hostia potuit. nõ sepe sed semel oblatam.

stitutionẽ pctĩ per hostiã suã ap/

pñti. itẽ p h pbat si l'pati. lege nature

paruit. Et quẽadmodũ statutũ

restat. vt iudicentur fm merita.

est hoib⁹ semel mori: põst h autẽ

eadẽ necessitate: ꝛ iure nature. aliter miserabilior esset omnibus hominibus.

iudiciũ: sic ẽt xp̃s semel oblat⁹ est

qꝛ nõ oẽs credunt. nõ oim.

ad mũltorum exhaurienda pec/

aduentu. aũt. i. hostia p pctõ. veniens ad iudicium.

cata: sẽcundo sine pẽccato ãppa/

Nico. de lyra

qꝛ nõ necessitate: sed voluntate pro peccatis eorum mortuus est

rebit omnibus ẽxpectantibus se

in salutẽ per fidẽ. Ca. X

oblat⁹ ad exhaurienda pctã qꝛ lex habens extraneam similitudinem eorũ q̃ futura erãt nõ imaginẽ q̃ melius exprimit rem q̃ vmbra.

Vmbrã eni habẽs lex bo

no℞ futuro℞: nõ ipsam

imaginẽ re℞ p singulos ãnos eis

quas lex pcipit.

dẽ ipis hostijs q̃s offerũt indesi/

ꝛ si sp facerẽt. in sctãsctõ℞. virtutibus

nenter: nũq̃ põt accedẽtes pẽrfe

ꝛ beatos. si pfecti fierẽt. hostie.

ctos facere. Alioqn cessassent of/

vtiq̃.

ferri: iõ q̃ nullã vltra haberẽt cõ/

pficere vna hostia.

sciam pctĩ cultores semel mũda/

hostijs p singulos annos oblatis.

ti. Sꝫ i ipis cõmemoratio pctõ℞

qꝛ p eis offerunt ꝛ ita cõstat pctã hẽre offerẽtes. i ipis cõmemoramur nos eẽ in pctis nã impossibile

p singulos ãnos fit. Impossibile

enim est sanguie hirco℞ ꝛ tauro℞

qꝛ hostia xp̃i sufficit: ꝛ ver⁹ pfectũ nõ facit: iõ ad hoc confirmandum.

auferri pctã. Iõõ igrediẽs mũdũ

verbis vel reb⁹. de aialib⁹. de alijs rebus. iam a tpe passionis.

dic: hõstiã ẽt oblationẽ noluisti

Corpus autem

Nico. de lyra

Additio.

Replica.

Universidad de ... Biblio...

F a Corp⁹ aūt. Ablata sūt signa qz exhibita ē veritas: tūc cū tempus fuit vt illa auferrēt: ⁊ vitas veniret: nec vnq̄ȝ innitoribus illꝭ delectat⁹ ē dn̄s: nisi in fide ⁊ desiderio offerētis. Precepit tn̄ hec sibi offerri: potꝰ q̄ȝ offerrēt idolꝭ iposuit eꝗ in futurē nō in iustificatione: ⁊ vt figura essent futuri.
b Aptasti. i. aptū ⁊ idoneū corpus: qz sine pctō: ⁊ passibile ⁊ mortale mihi dedisti: qđ valeat offerri in redēptionem omnium.
c Nō placuerunt. Aug⁹. In figuris illis vitas p̄nūciabat. Celebrabant figuras figure rē multi sciētes: sȝ plures igrātes q̄ cessare debebāt re exhibita.
d Tūc. Qn̄ vidi oīa illa displicere: ⁊ corpus idoneū ad h̄ mihi datum.
e Dixi ecce ve. ad me offerendū: vt faciā ⁊ compleā voluntatē tuam: qz tu es meus de⁹. Ideo venio ad implendam tuam voluntatē: qz ita scriptū est et prefiguratū de me in cōsilio deitatis q̄ est caput mei: qui sum liber humani generis fm̄ q̄ homo: i quo legant oīa sibi necessaria: ⁊ ideo non est opus lege.
f Superi⁹ dicens: Quasi. Nō solum notat hec auctoritas veteres hostias nō fecisse pfectos: sȝ solā hostiā xp̄i: verūetiā ablationē veteris testamenti: ⁊ ꝯstitutionē noui: si diligenter notent vba: qz supi⁹ dicēs illa noluisti. addit: Tunc dixi. Ecce em̄ aufert p̄mū sacrificiū: ⁊ cuȝ eo vet⁹ testamentū: ⁊ statuit vt stabile nouū sacrificiū: ⁊ cum eo nouū testamentū.
g Sanctificati su. p obla. Facta pctōꝝ purgatiōne recōciliati deo.
h Et oīs q̄dem sa. Ne videret sanguis per pōtifices semel in anno oblat⁹ minus pfuisse: ⁊ sacrificia q̄tidie p sacerdotes facta pfectos facere h̄ addit: Quasi pōtifex p singulos annos offerēs nō puenit ad consumationē: sic etiaȝ oīs sacerdos sp offert: ⁊ tn̄ p ea nūq̄ȝ ꝯsūmat.
i Ministrās. Amb. Ministrare est famuloꝝ sedere dn̄orum. Ideo illos famlos ōndit apls: xp̄ȝ vo aplm.
k Sedet i de. ⁊c̄. Vn̄ pōt ꝯsūmare: qui sic meruit exaltari.
l De cetero. i. d̄ eo qđ restat. s. glīa bonoꝝ: ⁊ pēa maloꝝ.
m Scabellū. qz ⁊ si mō repugnāt ei: ⁊ nō videāt s̄biici: tūc oīb⁹ appebūt ei s̄bditi: cui⁹ ipio s̄bcrt pēis.
n Post q̄ȝ ei. q̄si: qđ mō n̄ valeat ad pbationē nr̄aȝ: adiecit alia q̄ corroborant vtrūq̄ qđ dicim⁹. s. dādo. l. m. quod pertinet ad cōsūmationē et peccatorum ⁊ iniquitatum eoꝝ iam non recordabor amplius: qđ pertinet ad sanctificationem.
o Superscribam. Non dic̄ scribam sed superscribam: quia leges ille super vires hominum sūt: in quarum completione nullus sufficiet: nisi ope gratie in his verbis dicitur quod consumat virtutib⁹ Et peccatorum. hic dicitur quod sāctificat.
p Et pctō. ⁊c̄. Subintulit: ⁊ pctōꝝ ⁊c̄. ⁊ iō iā nō necessaria ē hostia: qđ apit. vbi āt h. r.

F Ubi autē

a ꝗ qđ p oīb⁹ sacrificēs est.

a b corpus autem aptasti mihi. Ho-
ꝗ p multa sacrificia vnū significabat: q̄si si multis verbis vna res diceret: vt sine fastidio multū cōmedaret. ꝗ q̄ aliq̄s digniora videbant: q̄ tota cōburebant: ⁊ p pctō fiebat q̄dā etiā nō pro pctō
a ꝗ ex quo veritas venit.
c locaustomata ⁊ pro peccato nōn
a ꝗ sine aliqua retardatione.
d e placuerunt tibi. Tunc dixi: Ecce
ꝗ qz i p̄io psal. Beāt⁹ vir q̄ caput psalterij dicit
venio. † In capite libri scriptū est
ꝗ vt qđ lex nō potuit: p me cōpleatur.
de me: vt facerē volūtatem tuaȝ
ꝗ in plerisq̄ addit: meus. ꝗ fm̄ q̄ hō. a ꝗ quid sentiat ex scriptura illa aperit.
f deus. Supiūs dicens: quia hostias ⁊ oblationes ⁊ holocausto-
ꝗ iam ⁊ si prius.
mata ⁊ p pctō noluisti: nec placi-
ꝗ rū. ꝗ ne viderent displicere: qz nō fm̄ legem
ta sunt tibi que fm̄ legem offerū-
tur: tunc dixi: ecce venio: vt faciam deus voluntatem tuam: au-
ꝗ qđ p moyse datū ē. a ꝗ euāgeliū. b ꝗ q̄si stabi
fert primum: vt sequēns statuat
le. ꝗ .i. sui oblatiōe fm̄ volūtatē dei. a ꝗ ⁊ iō h̄ statuit primū cadit: qz h̄ nō potuit.
g In qua voluntate sanctificāti su-
ꝗ scȝ.
mus per oblationem corporis ie-
ꝗ sacrā. a ꝗ āpli⁹ expōit tōtē hui⁹ hostie.
h su christi semel. Et omnis quidē
ꝗ legis. vt spōranē⁹. a ꝗ orōnes ⁊ mūera multa
i sacerdos p̄sto ē q̄tidie mistrāns
ꝗ qz nō integre mūdant. ꝗ de animalibus.
et easdem sepe offerens hostias
ꝗ in illo tpe quātūcūq̄ fiūt. ꝗ a cōsciencia.
que nunq̄ȝ possunt auferre pec-
ꝗ xp̄s cuius hostia sufficiens est.
cata. Hic autem vnam pro pec-
ꝗ oīm. a ꝗ q̄ saluare pōt. b ꝗ pacta obediētia: in eternū desēit: nō em̄ eget iterū offerre.
catis offerens hōstiā: i sempiternū sedet in dextera dei: de cetero
ꝗ nō vt aliq̄d p sua vel suoꝝ iplectiōe patiat: sȝ donec. a ꝗ .i. plene subijciant ⁊ appeant subiecti. ꝗ h̄ ⁊ mō pōt: sȝ patit vsq̄ ad cōe iudicium.
expectans † dōnec ponantur ini-
m mici eius scabelluȝ pedum eius.
ꝗ iō vna em̄ obtulit. a ꝗ ⁊ a pctō scificauit et scōs in omnibus cōsūmauit.
Una em̄ oblatione cōnsūmauit
ꝗ q̄diu durabit h̄ sclm. a ꝗ nō solū ego h̄ affirmo: sed ⁊ spūsscūs nr̄a vba cōfirmat de scificatione ⁊ cōsummatione.
i sempiternū scificatos. Cōtestatur autem nos ⁊ spiritussanctus
a ꝗ spūsscūs in hieremia. b ꝗ vere testamentū: vera em̄ sūt q̄ ꝓmittit ⁊ h̄ nisi iusta pcipit. i. nouū
n Postq̄ȝ em̄ dixit † Hoc āt testamē-
ꝗ mihi presumeratos.
tum quod testabor ad illos post
ꝗ testabor.
dies illos dicit dominus: dabo
ꝗ nō sic p̄rib⁹ dedi i tabulꝭ lapideis sȝ ꝗ i itellectib⁹
leges meas in cordibus eorū: ⁊
ꝗ in voluntatibus. ꝗ precepta mea.
o in mente eorum superscribā eas
ꝗ in sc. ꝗ contra p̄ximum.
p et peccatorum et iniquitatē eoꝝ

Et interponit sacrificiū p̄ri acceptū quod de corpe xp̄i fuit factū dicens: a Corpus aūt aptasti mihi. i. corpus passibile aptum imolationi. ⁊ qz fuit formatū ⁊ aptatū sola vtute dei absq̄ semine virili.
b Holocaustomata. q̄ totaliter incendebant.
c Et p pctō. i. sacrificia que pro petis offerebant quoꝝ vna pars incēdebat: altera erat sacerdotis. Et sic apls tetigit oīa genera sacrificioꝝ veteris legis ondens q̄ nō fuerunt deo accepta: qz de talib⁹ subdit:
d Nō placuerūt tibi. Et consequnter ōnditur in serie scēture q̄ sacrificium no. testa. sit acceptū: cū sequitur de xp̄o.
e Tunc dixi ecce venio. p carnis assūptionē.
f In capite libri scēptū est de me vt faciā deus voluntatē tuā. Liber aūt iste ē noticia p̄destinationis diuine. Caput huius libri dr̄ illud qđ in diuīa p̄destinatione p̄ncipaliter cōtinet. h̄ autē est mysteriū incarnationis xp̄i per quod ad beatitudinē ptingunt oēs electi.
g Superius dicens ⁊c̄. Istud quod sequitur ē verbū apl̄i exponentis auctoritatem Psal. de exclusione sacrificiorum veteris legis per sacrificiū xp̄i. ⁊ patet lr̄a per predicta. vnde concludit:
h Aufert p̄mū. scȝ sacrificium legis.
i Ut sequens statuat. i. confirmet sacrificium xp̄i acceptum deo patri.
k In qua voluntate sanctificati sumus ⁊c̄. quia per hoc q̄ christus pleuit voluntatem patris seipm̄ offerēdo nos sanctificauit.
l Et omnis quidē sacerdos. h̄ cōpat sacerdotē no. te. ⁊ ve. te. adinuicē. Et diuidit in duas ptes. qz p̄mo facit qđ dictū ē. scđo declarat p scripturā ibi: Contestat aūt nos. Ad euidentiā p̄mi considerandum q̄ in lege erat duplex sacrificium solēne. vnum erat in die expiationis quod solum fiebat per summum sacerdotem vt frequenter dictum est. Aliud erat iuge sacrificium quod representabat et̄nitatē xp̄i fm̄ diuinitatē. ⁊ iō dicebat iuge. qz q̄tidie offerebat māe ⁊ vespe. ⁊ istud sacrificiū nō solū afferebat p summū sacerdotē: sȝ etiā p alios iteriores sacerdotes. Et de isto sacrificio loquit h̄ dicēs. Et oīs q̄dē sacerdos. s. veteris legis.
m Presto est q̄tidie ministrās. qz q̄tidie offerebatur iuge sacrificium.
n Et easdem sepe offerens hostias. s. in specie: nō in nūero.
o Que nunq̄ȝ possūt auferre peccata. vt patet per predicta. ⁊ magis patebit infra.
p Hic autem. i. xp̄s.
q Unam p peccatis offerens hostiam. que sufficit in delendum omnem culpā cōmissam ⁊ cōmittendam.
r In sempiternum sedet ad dextera patris. vt dn̄s. et in hoc patet differentia ipsius ad sacerdotem veteris legis quem oportebat continue stare vt ministrū xp̄s aūt nō fuit minister nisi in vnica oblatione: q̄ pacta sedet in dextera patris: vt dn̄s.
s De cetero expectās donec ponant inimici ei⁹ scabellū pedū ei⁹. ⁊ h̄ complebitur in finali iudicio: sicut expositum est supra. j. ca.
t Una em̄ oblatione cōsūmauit. i. ad perfectum adduxit.
v In sempiternū sanctificatos. quia hostia xp̄i habet virtutem eternam sanctificandi: ⁊ ꝑpter hoc illa peracta nō habuit amplius necessitatē mistrādi. sic hēbat sacerdos veteris legis.
x Cōtestat aūt. hic adducit ad ꝓbandū idem auctoritatē Hiere. xxxj. q̄ supra exposita ē. viij. ca. ⁊ in fine illius ponitur.
y Et peccatoꝝ et iniq̄tatū eoꝝ nō recordabor āpli⁹. q̄a ad totalē remissionē se extēdit efficacia oblationis xp̄i que est oblatio legꝭ noue. Et ideo per h̄ patet

F a Ubi aūt ho. rc. Nō solū ex hac auctoritate videri pōt qđ iesus scificat ⁊ consumat: sȝ qđ oblatio iā post tp̄s grē nō est facienda p petis q̄ñ facta est remissio.
b Habentes itaq̄. Finito grandi fmōe de pontifice magno eiusq̄ noua lege ⁊ sacrificio q̄ veterib⁹ p̄tulit: subducit moralis instructio in quo hortat ad multos: sed maxie ad fidē paciencia pacē mundiciā ⁊ fraternitateȝ charitatꝭ. Et infert ex omnibus supioribus q̄ qz vna hostia consumat. ⁊ qz sacerdos fm̄ ordinē melchisedech: ⁊ qz ōnsa tāta distātia: q̄ illa minora: hec maiora: igit habētes.
c Per velamē. Quia fides non habet meritum: cui humana rō p̄bet experimētū.
Per velamen. Per h̄ manet via illa puia. q̄a sumūt fideles vt via nob carnē xp̄i velatā oī sensui. Uidet .n. panis ⁊ tn̄ vere ē caro xp̄i: ⁊ p h̄ q̄ ille sacerdos semper interpellat pro nobis.
d In plenitudine fi. Quia nihil horuȝ iam est visibile: nec sacerdos nec hostia.
e Aspsi. Per hoc ōnditur q̄ non fides sola: sed vita cū virtute q̄ritur. Abluti aq̄. i. baptismo.
f Fidelis em̄ ē. Sicut deus fidelis i pmissis ita nos sibi fideles vult esse in pmissis nostris.
Fidem ⁊ confessionem habeamus q̄tuȝ ad nos: ⁊ cōsideremus: perfectus alios hortando: minoꝝ perfectum imitando.
Inde hortat ad eā q̄ cōueniūt fidei.
g Sicut cōsuetu. ē. Culpat scīdētes vnitatem charitatꝭ qua si inter alios nō possent habitare causa sanctitatis sue: q̄ potius suo exemplo debuerūt cōsolari eos.
h Sed consolantes. Consolat laborantem: qui pariter in labore persistit: qz sublenatio laboris est visio collaborantis vt in itinere fit.
i Uolūtarie em̄ pec. i. nob i volūtate peccādi manētib⁹: n̄ pdest tp̄s q̄ ē ostia p petis: iā h̄ in p̄nti: p qđ cōstat q̄ nec i futuro: p⁹ acceptā noticiā vitatis. i. q̄ȝ. venissem⁹ ad fidē: p q̄ q̄dā secuti sūt q̄si nūq̄ȝ pituri. Nō ait volētib⁹: sed voluntarie: quia voluntarius est qui ī aliquo assiduus est: volēs q̄ ad tp̄s: vl̄ etiam a voluntate nedū actu peccemus.

F Iam nō

ꝗ .i. p⁹ tp̄s grē. a ꝗ ad eternā penā. b ꝗ nec hic nec in futuro. ꝗ ecce
a iā nōn recordabor ampli⁹. Ubi
hic dicitur remissio petōꝝ facta: vbi autem hoc est cessat oblatio legis.
aūt hoꝝ remissio: iā non oblatio
ꝗ o.
b p pctō. Habentes itaq̄ȝ fratres
a ꝗ certi q̄ intrabim⁹ in scāsctōꝝ celestia p sanguinē xp̄i. a ꝗ quā viā nobis factā. i. quē itroitū ꝗ xp̄s: q̄ prim⁹ ascēdit ⁊ p h̄ certi sumus.
fiduciā in introītu sanctoꝝ in sanguine xp̄i q̄ui: initiauit nob viaȝ
a ꝗ qz null⁹ ān eū intrauit. b ꝗ manentē quia po-
c nouā ⁊ viuēntē p velamē: id est
stea nulli fideliū clausa est. a ꝗ caro velabat deitatē. ꝗ vel qz sub velamine fidei sumitur a fidelibus. b ꝗ p se. c ꝗ xp̄m. ꝗ q̄ semp viuit ad interpellandū p nobis. d ꝗ pre omnibus.
cārnē suā: et sacerdotē māgnum
ꝗ ppl̄m dei. ꝗ ad introitū scōꝝ. ꝗ nō simulato.
sup domū dei: accedam⁹ cū vero
ꝗ itellectu. a ꝗ .s. h̄ nō pōt eē: saltē plena fide. b ꝗ qđ debem⁹ qz ⁊ corda spūali aspsione habere
d e corde i plēnitudie fidei: āspsi cor-
mus mundata. a ꝗ a cōscia prauitatis. b ꝗ .i. petm̄ corpale originale. s. abluit aqua baptismi. ꝗ illi corpa.
da a ꝯsciā mala: ⁊ āblutī corpus
ꝗ ⁊ q̄cq̄d occurrerit. ꝗ q̄ de eternis. ꝗ q̄ ē eā e⁹.
aq̄ mūda: teneam⁹ spei nr̄e ꝯfessi-
a ꝗ vt nō ad terrena declinem⁹. ꝗ spes nō est va-
f onē indēcliabilē. Fidelꝭ em̄ ē q̄ re-
cua: nō cōfundit. ꝗ q̄ speram⁹. a ꝗ alter alterum nō vt inuideat ⁊ insidietur sed vt alter alteri⁹ exemplo puocet ad dilectionē ⁊ bn̄ operandum.
promisit. Et ꝯsiderem⁹ iūicē in p-
ꝗ q̄ in aio.
uocationē charitatis ⁊ bonoruȝ
a ꝗ tpe psecutionis. b ꝗ collectos i fide nobiscū.
operꝫ. nō dēserētes cōllectionem
a ꝗ sūt em̄ q̄ vel timore psecutionis cedūt vel propria psumptione a petōrib⁹ vel imperfectis vt iusti videant recedūt. ꝗ vestrum.
g nr̄am: sicut cōsuetudinis ē q̄bus-
ꝗ eos. a ꝗ cōsolemur. b ꝗ .i. quātomagis istat passio: ne q̄s culpa vr̄a desit. ꝗ .i. q̄ ppiores estis
h dā: sȝ ꝯsolātes: ⁊ tātōmagꝭ q̄ntō
fini ⁊ p̄mio. ꝗ retributionis.
videritis appropinquantē diem.
ꝗ charitas tenēda ē: ⁊ a malꝭ cessādū: voluntarie em̄ nō relinquitur alia hostia quod quidam forsitan presumerent credere.
i † Uoluntarie em̄ peccantibus nobis post acceptā noticiā verita-

hoc patet q̄ xp̄s nō habet necessitatē stare vt minister ad pluries offerendum. ⁊ h̄ est qđ subdit:
a Ubi aūt hoꝝ remissio. ē. s. pctōꝝ oīm.
b Iā non est oblatio p pctō. qz frustra fieret: Matth. ix. Nō ē opus valētib⁹ medic⁹. cetera patēt ex dictis. viij. ca.
c Habentes itaq̄ frēs. Supius apls ostēdit eminentiam sacerdotis xp̄i. h̄ ꝯñr ostendit q̄ debemus ei reuerenter obedire. Et diuiditur in tres. qz p̄mo ponit apls allectiua ad hui⁹ subiectionē. scđo ōndit subiectionis modū ⁊ ordinē. ibi: Accedam⁹ cū vo corde. tertio subdit ip̄i⁹ subiectiōis rōnē. ibi: Uolūtarie ei. Circa p̄mū cōsiderādū q̄ duo sunt q̄ debent nos allicere ad h̄ vt sacerdotio xp̄i subdamur hūiliter ⁊ deuote. Primū est hui⁹ sacerdotij efficacia. qz p ip̄m introducimur ad celestia. ⁊ hoc est qđ dr̄: Habentes itaq̄ fra. fi. in intro. sctōꝝ. i. celestiū.
d In sanguine xp̄i. q̄ est oblatio hui⁹ sacerdotij.
e Qui initiauit nobis viā nouā. qz null⁹ ān christū ascēdit in celū.
f Et viuentē. d̄: hec via viuēs effectiue: qz ducit ad vitā eternā. q̄liter aūt xp̄s inchoauit viā istā ōndit. d.
g Per velamē. i. carnē suaȝ. qz caro xp̄i oblata in cruce erat quoddā velamentū nature diuine. Scđm aūt qđ dȝ nos attrahere subiectioni p̄dicte est potētia hui⁹ sacerdotij: qz xp̄s nō hȝ solū ptātem sup vnā gentē. sic sacerdos legalis sup gentē suā: sed hȝ ptātem sup totā ecclesiā militantem ⁊ triūphantē. ⁊ h̄ est qđ tangit: Et habentes. supple. Sacerdotē magnū sup domū dei.
h Accedam⁹. h̄ ꝯñr ōndit modū subiiciendi nos sacerdotio xp̄i: qz talis mod⁹ ē p̄mo p verā fidē. ⁊ h̄ tangit cū dr̄: Accedam⁹ cū vero corde: absq̄ fictione.
i In plenitudine fidei. qz nō sufficit credere aliquos articulos fidei. sȝ optet credere q̄cq̄d credit ecclesia. scđo p susceptionē baptismi xp̄i in q̄ ꝓfitet se homo seruū xp̄i. Et istud tangit ibi:
k Asperti corda a ꝯscia mala et abluti corpus aq̄ mūda. qz baptism⁹ nō solū lauat exterius corpus: sic faciebāt ablutiones veteris legis: sed etiā lauat animā interius. tertio subijcimur xp̄o p spem firmā. ⁊ h̄ est qđ dr̄:
l Teneam⁹ spei nostre cōfessionē indeclinabilē. ita q̄ nō declinemus ab ea in ꝓsperis nec in aduersis. ⁊ subdit cām hui⁹ firmitatis dicens:
m Fidelis em̄ est q̄ repromisit. s. de⁹ q̄ non pōt mētiri. ⁊ iō spes nr̄a debet ei firmiter vniri. quarto debemus xp̄o subijci p charitatem. lȝ aūt charitas p̄ncipaliter subijciat deo: tn̄ manifestat p dilectionē ꝓximi. fm̄ q̄ dr̄. j. Ioh. iiij. Qui nō diligit frēm suum quē videt: deū quē nō videt quō pōt diligere? Iō apostolus loquēs de charitate p quā debem⁹ xp̄o subijci. tangit dilectionē ꝓximi p quā manifestat dilectio dī. dicēs:
n Et cōsiderem⁹ inuicē. i. solliciti sim⁹ quilibet de ꝓxio.
o In ꝓuocationē charitatꝭ ⁊ bonorū operꝫ. q̄tū ad ꝓmotionē in bono.
p Non deserentes collectionē nr̄am. i. cetū fideliū in pressura tribulationis. ⁊ in h̄ tāgit subleuationē a malo: qz deserētes eos in talibus nō sunt veri xp̄iani. de quib⁹ s̄bdit:
q Sic ꝯsuetudinis est q̄busdā. i. fictis christianis deserētib⁹ ꝓrios in pressura tribulationis.
r Sȝ ꝯsolātes: oppressos debetis esse. Et tātomagꝭ quāto videritis appropinquātē diē. s. eq̄tatis vel iudicij. Cui⁹ rō est: qz grā pficit naturā. motus aūt naturalis fortior est in fine: ⁊ silr debet esse de motu charitatis ⁊ grē.
s Uoluntarie em̄. hic consequent ponit huius obiectionis rōnem. Et diuiditur in duas. qz p̄mo ponit rōnem deterrentē. scđo demulcentem. ibi: Rememoramini. Prima in duas. qz p̄mo inducit terrorē rōne subtractionis auxilij. scđo rōne discretionis diuini iudicij. ibi: Terribilis nāq̄. Circa primum cōsiderādū q̄ glosa h̄ distinguit inter illum q̄ peccat nolēs ⁊ volūtarie. qz ille q̄ ꝯsentit pctō ex passiōe peccat nolens. ille aūt qui ex malicia ⁊ habitu inclinante voluntatem cōsentit peccato peccat voluntarie. ⁊ ꝑpter hoc iste nō penitet: quia operatio ꝓcedens ex habitu ē delectabilis. p̄mus aūt penitet trāseūte passione. Auxiliū vo diuine grē nō dat nisi penitētib⁹. Et iō subtrahit volūtarie peccātib⁹. qz nō penitēt: vt dictū ē. ⁊ h̄ ē qđ dr̄: Uolūtarie em̄ peccātib⁹ nob. Aliť pōt expōi lr̄a: ⁊ magis vt videt fm̄ intentionē apl̄i. Ad cui⁹ itellectū ꝯsiderādū q̄ fm̄ sn̄iam Aug̃. ⁊ alioꝝ scōꝝ tpe nature lapse liberꝫ arbitriū nō pōt diu vitare petm̄ mortale anq̄ȝ repararet p grām. postq̄ȝ vo repatū ē pōt vitare oē peccatum mortale. Et ideo magis voluntarie cadit in peccatum reparatus p grām q̄ȝ nō reparatus. propter quod nō reparatis adhibet efficacius remediū ad tollendum peccatum. scȝ baptismus qui aufert oēm culpam ⁊ penam. sed si post repationem baptismalem aliquis cadat in peccatū: iam nō adhibetur sibi tale remediū: quia nō est iterabile

† De peni. dis. j. c. iter hec hirca.

§ amplius xpo.
a tis iam nō relinquit̃ p pctis ho a
a § quasi non relinquitur hostia p pctis sed relinquitur quedam expectatio &c.
stia. Terribilis aūt q̄dā expecta b
§ hec pena interim est. § infestatio.
tio iudicij: et ignis emulatio q̄ c/d
§ xpi.
cōsumptura est aduersarios † Ir e
§ pbat per minus. § .i. preuaricans.
ritam quis faciens legem moy
b si sine vlla miseratione: duob⁹
§ conuictus. § morte quam lex pcipit. § ergo.
vel trib⁹ testib⁹ morit̃: quātoma
gis putat̃ deteriora mereri sup
a § vilipendit: vt nō credat sufficere ad salutē sed animalia.
c plicia: q̄ filiū dei cōculcauerit: & f/g
§ xpi. a § confirmatorem noui
d sanguinē testamenti pollutum
§ pctā purgare nō valentē. a § remissionē accepit & ita contra eū grauius peccat.
duxerit: in quo sanctificātus est
e & spiritui grē cōtumeliā fecerit. h
§ talis punietr. § q̄ verus q̄ potens. a § iniu
Scim⁹ eñ q̄ dixit: † Mihi vindi/ i
riarū vestrarum. § seruate. a § si alienas vindictam & iniurias: etiam suas.
ctam & ego retribuā. Et iteruz.
a § separando bonos a mal. § purgabit. § quā/
Quia iudicabit dominus po/
romagis inimicos puniet deus & non leuiter.
§ incidit q̄ nō puidet sed subito dephenditur.
pulum suū. Horrenduz est inci/ k
a § semp q̄ efficax est & potens facere qd vult
§ territos refouet p laudem priorum. § vel re/
f dere in man⁹ dei viuentis. Re/ l
cordamini. a § diu est q̄ credidistis: & ideo ma/
g memoramini autem pristinos
gis assueti. a § fide p qua venit tribulatio.
b § per passiones contra eos certabant vt patientiam & fidem extorquerent.
h dies. in quibus illuminati ma/ m
gnum certamē sustinuistis pas/ n/o
§ et. § in altera parte certaminis. § ita magnum. § vosipsi patientes. § in.
i sionum. Et in altero quidē op/ p/q
§ omnibus estis.
k probrijs & tribulationib⁹ specta
a § i altera pte certaminis. s. in dolore quē habetis p alijs. § aplis & alijs hmōi cōpassi. § q̄rum exemplo pati deberetis.
culū facti: i altero āt socij taliter r
a § assidue patientium. b § ita socij. c § qui nō poterant sibi necessaria querere.
cōuersantiū effecti. Nam & uictis s
a § subministrādo p q̄ cā vrīs vobis ablatis gauisi estis.
cōpassi estis: & rapinā bonoz ve
a § q̄ meliora spatis. s. eterna. b § quasi donū.
strorū cum gaudio suscepistis
§ ideo quia.
cognoscentes vos hēre meliorez t
§ hoc est. § vitam eternam. a § quia sic compassi. § & confisi de substantia meliore & manente: nolite deficere.
& manentem substantiam. Noli v
§ per impatientiam.
te itaq; amittere cōfidentiā ve
a § & nō modo habebit. b § hic iam dum sperat. c § & ideo nō est leuis eius amissio.
strā q̄ magnā habet remunera/ x

§ ondit quō nō amittat̃ cōfidētia. in patiā eñ inquit possidebitis animas vestras.
§ hoc vnū vobis est opus.
tionē. Patiā eni vob necessaria ē a
§ per eā. § qd hic seminatis.
vt volūtatē dei faciētes reportetl b/c
§ vitā pmissā. § .i. pue tpe.
a pmissionē. Adhuc eni modicum d
a § non vehementer patiēdū ē.
§ & mox. § qñq;. § retributor.
aliquātulūq; : q̄ vētur⁹ ē veniet & e/f
§ q̄ martyrib⁹stati glīa p⁹ mortē. a § verba dei p xpham abacuk. § interī aūt dicit de⁹.
nō tardabit † Iust⁹ aūt me⁹ ex fide g
§ p me: nō p carnales obseruātias. § fidei.
b viuit. Q si subtraxerit se: nō pla h/i
§ voluntati dei. § q̄ subtrahit se nō viuit.
c cebit aīe meę. Nos aūt nō simus k
a § apostasie: q̄ nōdū prsus apostatauerāt sz fide geniti erāt & iō nō debēt se subtrahere.
subtractionis filij i perditionē: sz l/m
§ q̄ valet.
fidei in acquisitionē animę. n

Nico. de lyra

saluus erit Matth. xxiiij. Mod⁹ autē

Additio. In ca. x. vbi dicit (fidē ipoz offerētiū. Abi b dr (in postil. Corpus aūt aptasti.
Corpus aūt aptasti mihi: hr in Ps. fm hebraicā veritatem & in libris nostris correctis: Aures aūt pfecisti mihi. & sensus q; xps habuit obedientiā pfectā. Obedientia eñ in scripturis per aures designatur ad cor deuenire. vñ in Ps. In clinate aurem vestrā in verba oris mei. i. obedite. & alibi. In auditu auris obediuit mihi: dicit g Ps. do patri in psona christi. Aures aūt perfecisti mihi. i. obedientiam tam perfectam dedisti mihi vt facerem voluntatem tuam deus meus volui. Unde ex excellentia obedientie xpi ad patrem. Christus humiliter passionē acceptauit: Iuxta illud ad Phil. ij Christus factus est p nobis &c. Itē sup illud quod dr infra In capite libri. i. in consilio deitatis que est caput mei: qui liber sū hūani generis in q legāt oīa sibi necessaria. vel in capite libri. i. i pmo Ps. s. Btūs vir &c. Et notandū q; vbi nos habem⁹: In capite libri in Ps. In hebreo hr. in volumine libri. Eadem eñ dictio hebraica ponit hic. & Zach. v. vbi dicitur: Et ecce volumen volās fm quā liram pōt pprie intelligi per volumen libri tota sacra scriptura ve. te. q ad christum refertur ei⁹ mysteria prenunciando vel
figurādo

Universidad de ... Biblioteca

figurãdo: Juxta illud Lu. xxiiij. Oportet impleri ea q̃ scripta sũt in lege Psal. et pphetis de me. et sic pprie põt intelligi in pso na xpi. Ecce inuenio in volumine libri. s. toti⁹ scpture sacre qd̃ scriptũ est de me. ⁋ In eo. ca. vbi dr̃ in postil. Mihi vindictã

Additio. ij.

Hoc qd̃ dr̃: Mihi vĩdictã: (et ego red. magis videt̃ exponẽdũ in supplendo defectũ iudicũ: q: multa mala relinquunt impunita. q. d. et si iudices huj⁹ seculi talia nõ vindicent: Mihi vindictam et ego reddã. ⁋ In eo. ca. vbi dr̃ in postil. Ad tertiũ dicendũ q̃ ob

Additio. iij.

In hac (lationes et sacrificia no. le. q̃stione nõ videt̃ facẽ postil. nisi tm̃ duo argumenta p pte affirmatiua. et tñ dicit se rñdere ad tertiũ argumentũ qd̃ potuit cõtingere ex vitio scriptoꝝ qui forte tertiũ argumentũ p̃termiserunt: vel forte in scd̃o argumento innuit̃ tertiũ si circũcisio cõferret grãm: pari rõne oblationes et sacrificia ve. le. grãm cõferrent. et io rñdet ad h tanq̃ (ad tertiũ.

Replica.

In ca. x. vbi dr̃: Mihi vin dictã etc. Hoc exponit Burgẽn. in supplendo defectũ iudicũ: q̃ multa relinquũt ĩpunita. Sz h nõ videt̃ bñ dictũ cũ apl's hic loquat̃ de pctĩs infidelitatis et alijs ꝯ deũ cõmissis: de q̃bus iudices scli se nõ hñt intromittere: q: nõ hñt quẽq̃ ad fidẽ cõpellere. Etiã iudices solũ se intromittũt de publicis legis trãsgressionibus non de occultis contra deum cõmissis de quibus hic agitur.

Glo. ordi.

⁋ Ca. XI

Est aũt fides etc. Cõmẽdatio ẽ fidei cui⁹ descriptionẽ ponit. In q̃ tria notat. i. q̃d efficiat in nobis et q̃ fundamentũ ẽ omnium bonoꝝ: et q̃ de non apparentibus est. ...

Ad Hebreos Ca. XI

ſ de visis nõ est fides sz agnitio.

Est aũt fides ⁋ Ca. XI

ſ fundamentum.

sperãdarũ substantia re
ſ q̃si iã sint in nob. a ſ p̃mõstratio futuraꝝ reꝝ.
rum argumentũ non apparenti
ſ pp̃ter hãc. ſ iusticie. a ſ a deo vel ab hõib⁹.
um. In hac em̃ testimoniũ cõnse
a ſ antiqui patres. b ſ q̃ fides est argumentum nõ apparentiũ. i. credere debemus que nondum
cuti sunt senes † Fidẽ intelligim⁹
apparent. sic etiam fide em̃ intelligimus secula eẽ aptata verbo. i. p̃cepto dei cũ oĩa in materia sil' fu issent. ſ sapienter disposita. a ſ ex informibus elementis formata vel ex intellectuali mundo.
aptata eẽ scl'a v̓bo dei vt ex iuisi
a ſ senes cõsecuti sunt sicut in abel apparet. ſ i. per fidem plurimam.
bilib⁹ visibilia fierẽt † Fidẽ plimã

Nico. de lyra

⁋ Ca. XI

Est aũt fides etc. Supius apls ammonuit fideles subijci xpo: et oñdit q̃ talis subiectio est p fidem: ideo hic incipit cõmẽdationem fidei ...

...

ꝯtinent in ip̃a btĩtudine: cũ sit stat⁹ oĩm bonoꝝ aggregatione pfectus: vt dicit Boeti⁹. iij. de cõsolatione ... est q̃dã inchoatio future btĩtudinis ...

Glo. ordi.

ſ pr̃es antiq̃ q̃ p fidẽ sint ꝯsecuti testimoĩũ iusticie oñdit: ponẽs a ... lis exẽplũ ad cõmẽdationẽ iusticie. a ⁋ Defunctus ad . lo. i. ma teria ẽ nob loq̃ndi: vt de ei⁹ fide exẽplũ dem⁹. Nõ eni mors extinxit famã fidei. Ex fide et patiẽtia p̃cedẽtiũ ꝯsolat̃ istos. Abel adhuc loq̃t: q: alios suo exẽplo admonet vt iusti sint. Intere mit eũ q̃dẽ mors: sz nõ cũ eo interemit gloriam ei⁹ et memoriã. b ⁋ Quia ẽ. ec̃lesiam ... deo cõuenit: q: imutabilit̃. ... Fide noe etc. Aliũ exẽplũ ponit de ...

Ad Hebreos Ca. XI

ſ acceptabiliorẽ. i. pluris p̃cij q̃ cani.
hostiã abel q̃ cain obtulit deo. a
ſ fidẽ. a ſ vñ ie sus: A sanguie abel iusti. b ſ p fidẽ ẽ cõsecut⁹ plurima: q: p fidẽ iust⁹ erat.
p quã testimoniũ cõsecutus ẽ eẽ
ſ q: ea recepit. ſ qd̃ apparuit cũ ea celesti igne
iustus: testimoĩũ phibẽte mune b
cõsũpsit. a ſ fidẽ. b ſ tãta fuit q̃ mors eã nõ exti
a rib⁹ ei⁹ deo: et p illãz defũct⁹ ad c
xit. a ſ fidei merito. ſ i paradisũ vñ adã eiect⁹
huc loq̃t̃. † Fide enoch trãslat⁹ ẽ d e
a ſ q̃si nec de lõge in alijs videret mortẽ. b ſ ne putaret̃ in alia pte mũdi esse.
nẽ videret mortẽ: et nõ iueniebã f
a ſ q: poterat abscõdere eũ. b ſ p fidẽ trãslat⁹ q: p fidẽ iust⁹: iustus q: placuit deo.
tur: q: trãstulit illũ de⁹. Añ trãs g h
a ſ i. multi testabant̃ eũ placuisse deo.
lationẽ eni ei⁹ testimoĩũ habuit
a ſ p fidẽ placuit: sed. ſ vel eni
placuisse deo. † Sinẽ fide aũt im
ſ adeo fides est necessaria.
possibile ẽ deo placere quẽquã.
a ſ sine fide eni nõ põt placere: q: nec accedere.
Credere ei oportet accedẽtẽ ad i
a ſ credere: hoc. s. q:. ſ deus. ſ q̃. ſ quid ergo eis lex. k
b deum: q̃ia est et inquirẽtibus se
ſ quia credidit deo dicenti: s̓ mia est omnia car nis: et si nulla signa videret diluuij.
c remunerator sit † Fide noe respõ l
so accepto de his que adhuc nõ
a ſ a deo credebat qd̃ nondum videbat q̃ metuens etc.
videbantur mẽtuens aptauit m
arcam in salutẽ domus suę. Per n
ſ fidẽ vel arcã. a ſ dãnabilẽ ostẽdit. ſ q: dũ videret eã fabricari non credidit.
d quam damnauit mundum et iu o
sticię q̃ p fidẽ est heres ẽ istitut⁹.
ſ per fidem. ſ cũ pri⁹ abram.
e f † Fide q̃ vocat̃ abraã obediuit p

Nico. de lyra

q̃tũ ad h dicit: Credere ei oportet accedẽtẽ ad deũ q: ẽ. vn⁹. i. etern⁹. pp̃t hoc dicit̃ Exo. iij. Qui ẽ misit me ad vos. Causa aũt q̃re hõ mouet̃ p fidẽ in deũ est spes remunerationis eterne. et q̃tũ ad h dr̃: l ⁋ Et inq̃rẽtib⁹ se remunerator sit. ista ei duo credere. s. dei vnitatẽ et ei⁹ remũerationẽ etñã fuit necessariũ ad salutẽ sp apd̃ gẽtiles. nec plus req̃rebat̃ ad salutẽ gẽtiliũ q̃ nullã legẽ receperũt a deo nisi legẽ nature. Sz cõtra hoc videt̃ dictũ Aug'. libro de correctiõe et grã. vbi dr̃ sic: Illa fides sana ...

...

ceptũ diuinũ: vt habet̃ Gen. vi. ... saluari cũ domo sua sperauit ... mus sue. Quintũ tangit̃ ...

a Cū fidelē cre. eſſe e. Prī⁹ riſit ⁊ et ſi ex gaudio: nō tñ plena fide: ſʒ poſt v̇bis angeli in fide ſolidata ē. Riſerat et abraā qñ ei ꝓmiſſus eſt. Sed riſus ille admiratiōis fuit ⁊ gaudij: nō dubitationis. b Ab vno. Utero vł abraā ex emortuo q̄ntū ad ſeniorē. Senior enī femīa et ſi adhuc ſinat̃ illi ſolita muliebꝛū: de ſene parere nō pōt: de iuuene pt. Senior etiā vir gignere pt: ſ; de adoleſcentula ſic abraā poſt mortē ſare d̄ cethura q̄ iuuēis erat potuit generare. c Tāq̄ ſidera ce. in mul. Hoc dicit q̄ntū ad bonos .i. q̄ luce virtutū ⁊ multitudine cōparant̃ ſideribꝰ. d Et ſicut are. Hoc q̄ntū ad malos .i. q̄ in ſtabilitate ⁊ numero cōparant̃ arene. Mare: gētilitas: ora ritꝰ eiꝰ: cui ꝓpinq̄ facti ſūt aliqui iudei: nō tamē in gētilitate. e Et ſalutantes. Utit̃ verbo tranſlato a nauigantibꝰ q̄ lōge ꝓſpiciūt deſideratas ciuitates q̄s anteq̄ īgrediāt̃ ſalutatiōe ꝓueniūt. Ex metaphora ergo nauigātiū dicit: Et ſalutātes .i. gaudētes ⁊ deſiderantes eas vt faciūt nauite lōge viſis ciuitatibꝰ. Et iō confitebant̃ ꝙ peregrini: q̄. ſ. in aliena pr̄ia nihil habent. f Hoſpites. q̄ de patria ñ ſūt ⁊ iſti ꝯfitebantur ſe nō eē de mūdo ne aliquid ſe habere in mundo. ideo hoc cōfitebant̃. Qui ei hoc dicūt dant intelligi ꝙ aliā patriaʒ querūt ꝙ ipi ſignificare volebant. Et ne putaret q̄s ꝙ illā de qua exierāt quererent. ſubdit: Et ſiquidem. g Deus coꝝ. In iſtꝰ honoratur ſicut per malos blaſphematur. Deus coꝝ. Aug⁹. ſup Iohānem: Qui eſt deus oīs creature: ſʒ nō fruſtra hūc honorē tribuit eis: ſed qꝛ in

D † 23. q. 4. c. ſi eccleſia. ibi celeſtē hieruſalem.

in locum exire quem accepturus a
erat in hereditatem: ⁊ exijt neſci/
adeo credebat deo. melioris terre .i. vite eterne. a erat vt alienigena et in caſulis: qꝛ vt ſubdit expectabat fundamēta habere ciuitatē.
ens quo iret. Fide demoratus ē b
in terra repromiſſiōis tanq̄ i alie
q̄uis ſibi promiſſa. a .i. ſicut iſaac ⁊ iacob habitauerunt ibi: non enī eodē tpe cohabitauerūt
na: in caſulis habitando cū iſa c
ac et iacob coheredibus repro/
cur ita.
miſſionis eiuſdē. Expectabat eni
quia ſtabilis. celeſtem.
fundamenta habentem ciuitatē d e
cuius artifex et cōditor deus. † Fi f g
in ꝓpria pſona nō in vicaria. fecūditate.
de et ipſa ſara ſterilis virtuteʒ in h i
conceptione ſeminis accepit eti/ k
a ſterilis etiam in ſenio. hac fide
a ā̄m preter temp⁹ etatis: quoniaʒ l
fidelem credidit eſſe eū qui repro
quia fidelem credidit.
b miſerat. Propt̃ quod et ab vno m
a ab vno tot ꝙ mirabile eſt.
c orti ſunt: ⁊ hoc emortuo tanq̄ ſi/ n
d dera celi in mltitudineʒ: ⁊ ſicut are/
na que eſt ad oram maris inume
.i. adherētes fidei: vel mortui ſunt nō acceptis in terra ꝓmiſſionibus: et hec iuxta fidem coꝝ: ſperabant enim ſibi ꝓmitti celeſtia: non terrena.
rabilis. Iuxta fidem defuncti ſūt o p
preter enoch trāſlatū. plenarie.
omnes iſti non accept̃ repromiſ/
implendas. poſt mortē ſuā i aduentu xpi
ſionibus. Sed a longe eas aſpici q
ꝓmiſſionibus applaudētes licet eēnt remote.
e entes et ſalutantes ⁊ confitētes:
f quia peregrini et hoſpites ſūt ſu/
licet morantes.
per terraʒ. Qui enim hoc dicunt r
ſignificāt ſe patriā inquirere. Et s
ſiquideʒ illi⁹ meminiſſent de qua
a patet qꝛ nolebant reuerti.
exierunt: habebant vtiq; temp⁹
reuertēdi. † Nunc autem meliorē t
a patriam. b et quia hanc petunt.
appetunt: id eſt celeſtem. Ideo v
nō erubeſcit. a q̄ dicit̃ deus angelorum. b abraā iſaac et iacob.
g nō ꝯfūdit̃ de⁹ vocari de⁹ eorum.

pedis: ⁊ tñ ſp firmiter credidit diuinā ꝓmiſſionē iplēdā. ⁊ hoc eſt qḋ dicit̃ hic: Fide q vocat̃ abraā obediuit ipi deo. a In locū ⁊c. ⁊ exijt neſciēs q̄ iret. qꝛ illā terrā nō viderat. b Fide demorat⁹ ē in terra repromiſſiōis tāq̄ in aliena. ⁊ ꝙ in illa manſerit vt aduena. ptʒ: qꝛ nō manſit ibi in domo firma: ſʒ in caſulis ⁊ tabernaculis q̄ ſunt māſiōes mobiles. ⁊ hoc eſt qḋ dicit̃: c In caſulis habitādo cū iſaac ⁊ iacob coheredibus repromiſſiōis eiuſdeʒ: qꝛ ipſis ꝓmiſſa eſt terra ſicut et ipſi abrae: vt ptʒ Gen. xxv. ⁊ xxvi. Qꝛ aūt abraā habitauerit cū iſaac: ptʒ qꝛ ipm genuit ⁊ nutriuit. Qꝛ aūt habitauerit cū iacob nepote ſuo ꝓbat̃ ſic: qꝛ abraā vixit. clxxv. annis: vt habet̃ Gen. xxv. ⁊ c. āno vite ſue genuit iſaac: Gen. xxi. Iſaac aūt fuit ſexagenari⁹ qñ nat⁹ fuit iacob: vt hr̄ Gen. xxv. ⁊ ſic patet ꝙ abraā vixit cū iacob. xv. annis. Alteri⁹ reddit cām q̄re ſic habitabāt vt aduene: qꝛ nihil reputabāt q̄cq̄d eſſet ſup terrā ſed expectabāt māſionē celeſtē. ⁊ hoc eſt qḋ d̄r: Expectabat enī ipſe abraā cū heredib⁹ ſuis. d Ciuitatē. māſio enī celeſtis ꝓprie d̄r ciuitas .i. ciuiū vnitas: ꝓpt̃ plenitudinē pac̃. e Fūdamēta habētē. h̄ dicit̃ ꝓpter ei⁹ imobilitatē: ſm qḋ d̄r Eſa. xxxiij. Oculi tui videbūt hieruſm ciuitatem opulētā tabernaculū qḋ nequaq̄ vltra trāſferri poterit. f Cui⁹ artifex ⁊ cōditor de⁹. vñ ⁊ ab ipo nomē accepit: ſm qḋ d̄r Ezech. vl. Nomē ciuitat̃ dñs ibidē. ſicut a romulo roma nominat̃. g Fide ⁊ ipſa ſara. Hic ꝯñr oñdit̃ fides abrae q̄ntū ad generationē. fuit enī generatio ſare difficil̃ ꝓpt̃ duo. Primo quia erat ſterilis: vt habet̃ Gen. xi. ⁊ xvi. ſcdo qꝛ erat extra tps concipiendi. defierāt enī ſare fieri muliebria: vt habet̃ Gen. xviij. ⁊ tñ abraā credidit in prima ꝓmiſſione firmit̃ filium ex ea habere. Ex quo patet magnitudo fidei ſue. ⁊ hoc eſt qḋ dicit̃: Fide .ſ. abrae. h Et ipſa ſara ſterilis. a iuuētute. i Uirtutē in cōceptiōe ſeminis accepit. a deo miraculoſe. k Etiā preter tēpus etatis. ⁊ ideo fuit ibi duplex miraculū. l Quoniā fidelē credidit eſſe eū q̄ repromiſerat. Qꝛ aūt iſtud ſit factū ꝓpter fidē abrae ⁊ nō ꝓpter fidē ſare ꝓbat̃ ſic: qꝛ ſara audiēs nunciū de ſuo ꝯceptu nō credidit: ſʒ mag̃ friuolū reputauit. ⁊ iō ſicut de re friuola riſū emiſit: ꝓpt̃ qḋ angel⁹ eam reprehēdit: vt patet Gen. xviij. Qꝛ aūt abraā audito ꝯceptu ſare riſit nō fuit ex diffidētia: ſed ex gaudio ꝓcedēte ex diuīa ꝓmiſſiōe. ⁊ iō nō fuit reprehēſus ſicut ſara. iō ſequit̃: m Propt̃ quod ab vno .i. ab abraā. Et hoc emortuo: qꝛ iā erat vetulus: ⁊ ad generādū fere inept⁹. Dico āt fere: qꝛ poſtea genuit filios de cethura: vt habetur Gen. xxv. quia aliquādo cōtingit ꝙ ille q̄ ꝓpter ſenectutē factus eſt quaſi inept⁹ ad generandum: generat tamē propter bonā aptitudinē mulieris ad cōcipiendū. n Orti ſunt tanq̄ ſidera celi in multitudinē ⁊ ſicut arena q̄ eſt ad oram maris innumerabilis. de abraam enim orti ſunt multi boni ⁊ multi mali. ⁊ propter hoc comparant̃ multitudini ſtellarū q̄ntum ad bonos: et mltitudini arene q̄ntuʒ ad malos. o Iuxta fidem. Hic conſequenter oſtendit quid abraā cum iſaac et iacob per fidem fecerit: quia iſti ita laudabiliter conuerſati ſunt ꝙ vſq; ad mortem in vera fide permanſerūt. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Iuxta fidem. quaſi habentes fidē ſociam. p Defuncti ſunt omnes iſti nō adeptis repromiſſionibus. ex quo patet firmitas fidei ipſoꝝ. Sed contra hoc videtur eſſe illud quod ſcribitur Ezech. xxxiij. Unus erat abraam ⁊ ipſe hereditate poſſedit terrā. Dicendū ꝙ ſic debet intelligi: poſſedit .i. poſſidendi primus ꝓmiſſionem accepit. nō tamen actu poſſedit: quia non habuit in ea paſſum pedis: vt dicitur Act̃. vij. ꝓpter hoc ſequitur: q Sed a longe eas aſpicientes ⁊c. loquitur ad ſimilitudinē nautarum: qui exiſtentes in mari a longe videntes portum gaudēt ⁊ ſalutāt. ſic patres veteris teſtamenti videntes a longe impletionē myſterij chriſti gaudebant: ꝓpter qḋ dicitur Iohis. viij. Abraā pater veſter exultauit vt videret diē meū ⁊c. Et qꝛ lōge erant a tempore chriſti. ideo cōfitebātur ſe eſſe aduenas ⁊ peregrinos. ꝓpter hoc abraā dixit Gen. xxiij. Aduena et peregrinus ſum apud vos. ⁊ iacob dixit Gen. xlvij. Dies peregrinatiōis vite mee ⁊c. Per hoc oſtēdebāt celeſtē gliam tāq̄ ſuā patriā ꝓpriā inq̄rere. ⁊ h̄ ē qḋ dicit̃: r Qui enī h̄ dicūt ſignificant ſe patriā inquirere. Quia poſſet aliq̄s dicere ꝙ ꝓpter h̄ confitebant̃ ſe peregrinos quia exierunt de chaldea vł meſopotamia: q̄s terras reputabāt patriā ſuā. ⁊ iō excludit hoc aplś dicēs: s Et ſiquidē ipſius meminiſſent de q̄ exierūt habebāt vtiq; tp̄s reuertēdi: qꝛ nō tm̄ diſtabāt a meſopotamia vł chaldea vnde exierāt: quin de facili poſſent illuc reuerti. ⁊ ideo nō loquebāt̃ de illa patria: qꝛ de precepto dñi exierāt: ꝓpter qḋ abraā dixit ſeruo ſuo: Gen. xxiiij. Caue ne qñ filiū meū reducas illuc. ⁊ licet iacob in meſopotamiā iuerit. hoc tñ nō fuit ad manēdū: ſed ad tp̄s: ꝓpter odiū fratr̃ ſedādū ⁊ ad q̄rēdū vxorē. Et iō ꝯcludit aplś ꝙ nō loq̄bant̃ de patria terreſtri: ſʒ celeſti. dicēs: t Nūc aūt melio. ap .i. celeſtē: ⁊ qꝛ i terra adhuc poſiti reputabāt ſe de patria celeſti morib⁹ ⁊ actu fidei: ideo de⁹ voluit nomiari de⁹ ipoꝝ ex amore ⁊ fide ſpeciali. ⁊ hoc eſt qḋ dicit̃: v Ideo nō cōfundit̃ deus vocari deus

fides nouit ſincerā ⁊ p̄cipuā charitatē: ⁊ qꝛ in his tribꝰ cōſūmauit mirabile ſacramētū futuri ppl̃i. Per liberas enī genuerūt ⁊ in libertatē: vt abraā p ſarā: ⁊ iſaac p rebeccā: ⁊ iacob p liā et rachel ⁊ in ſuitutē ſic ab iſaac p rebeccā genitus eſau cui dictū eſt: Seru⁹ erit̃ fris tui. p ancillas nō ſolū in ſeruitutē vt abraā: p agar iſmaele: ſʒ etiā in libertateʒ: vt iacob p balaā dan ⁊ neptalim: ⁊ p zelphā gad ⁊ aſer. Ita per ſpūales ⁊ bōi liberi ſūt p paulū illi d̄ quib⁹ ipe dic̄: Imitatores mei eſtote ſic ⁊ ego xpi. ⁊ mali ſeruil: vt p philippū ſimō mag⁹. Et p carnales nō ſolū mali: ſed ⁊ boni q̄bus d̄r: Que dicūt facite: q̄ āt faciunt n. fa. Hoc ſacrm̄ q̄ſ ds in pplo dei prudenē agnoſcit: vnitatē ſpūs in vīclo pac̃ vſq; in finē q̄ſdā coherēdo: q̄ſdā tolerādo cuſtodit. a Cū tentaret̃. Nō tētauit de⁹ abraaʒ. q. q̄ fidē ei⁹ ignoraret: ſ; vt ipe abraā ⁊ mūdus fidei ei⁹ vnitatē ⁊ firmitatem cognoſceret. b Arbitrās qꝛ et a. ⁊c. Non trepidauit abraā credere: quādo ꝓmittebatur. Nō trepidauit offerre qñ exigebat̃. Eius dextera erigitur ad ſacrificiū vt moreretur: cui⁹ cor erectū eſt ad fideʒ vt naſceret̃. Nec fuit religio credent̃ ꝯtria deuotiōi obtēperāns. Promiſſionē pat̃ pius fideliter tenēs quā p hūc oportebat impleri quē de⁹ iubebat offerri. Nō heſitauit ꝙ ſibi reddi poterat imolat⁹: q̄ dari poterat nō ſperat⁹. Nō ſibi fecit q̄ſtionē q̄ſi de ꝯtrijs ⁊ ſibi aduerſātibus v̇bis dei ꝓmittētis filiū naſcituꝝ ⁊ poſtea dicētis: Occide mihi filiū tuū. Sʒ erat in corde ei⁹ fides icōcuſſa ⁊ nō deficiēs: q̄ credidit deū q̄ dedit: vt ille de ſenib⁹ naſceret̃: poſſe etiā de morte reparare. c Et in parabolā. Fide obtulit abraā: nō ſolū in re: ſ; etiā in ſignificatiōe: Intellexit eī xp̄ʒ ſignificari: cuius deitas nō morit̃: ſed aries gerēs cornib⁹ int̃ vepres .i. caro laborās int̃ iudeos i cornibꝰ cruc̃ potuit deo offerri: ſpinis iudaicis ante coronata. d Iſaac. Fidē habuit: nō ſolū ꝙ benedictus eſſet melior: Sed etiā credidit ꝙ chriſtianus pp̄ls ſupplātaret bñdictionē iudeis. e Adorauit faſti. vir. Forte tulerat a filio virgā: qñ ei idē fili⁹ iurabat: ⁊ dū eā tenet poſt v̇ba iurātis mox adorauit deū. Nō enī pudebat eū ferre tātiſp inſigne poteſtatis filij ſui. vbi figura magne rei futuræ pſignabat̃: ⁊ regni xpi futuri in gētibus. De oſſibus ſuis mā. Adiurās filios iſrael vt aſportarēt ea in terra ꝓmiſſiōis ⁊ recōderent ea in ſepulchro patrum ſuoꝝ .ſ. inſpe/

a appetūt celeſtē vel nō erubeſcit: qꝛ ſui ciues. b in qua erūt ſui conciues.
Paraūit eni ill̃ ciūitatē. † Fide ob a b
a nō re ſed volūtate. b .i. cū de⁹ oſtēderet. q̄ſ eſſet ad exemplū alioꝝ.
a tūlit abraā iſaac cū tētaret̃: ⁊ vni c d
.i. in quo facte erant.
genitū offerebat in q̄ ſuſceperat e
has.
repromiſſiōes: ad quē dictū ē: qꝛ
a quō ergo deū veracē credebat.
b in iſaac vocabit̃ tibi ſemē. Arbi/ f
ſicut de nihilo facere.
trās qꝛ ⁊ a mortuis potēs ē ſuſci g
qꝛ tantā habuit fidem.
c tare deus. Unde cum ⁊ in para/ h
.i. ſignificationē. habita. q̄ nō videbāt̃.
bolam accepit. † Fide et de futur̃ i
d bñdixit iſaac iacob ⁊ eſau. Fide k
a qꝛ ſingul̃ cācellat̃ māib⁹ bñdictionē dedit: et dextera ſupra ephraim poſita leua ſup manaſſen minorē maiori ꝓpoſuit. qꝛ cuiq; ꝓpriā bñdictionē dedit. ephraim et manaſſe.
iacob moriens ſingulos filioꝝ
e ioſeph benedixit: ⁊ adorauit fa/ l
xp̄m p quē in egypto dominiū et diſcipline virgā habuit vel regnū xpi qḋ in illo ſignificabat̃ futurū in gētib⁹. de futuris habita.
ſtigium virge eius. † Fide ioſeph m
a ab egypto vbi ſignificabatur fideliū redēptio a peccatis.
moriens de profectiōne filiorum
a fide future reſurrectionis.
f iſrael memoratus eſt: et de oſſi/ n
a parētū q̄ credebāt deū facturuʒ aliq̄d magni p eū eū eſſet adeo elegātis forme.
bus ſuis mādauit. † Fidē moyſes o

coꝝ. hoc habet̃ Exo. iij. vbi dñs loq̄uēs moyſi dixit: Ego ſū de⁹ abraā: de⁹ iſaac ⁊ deus iacob. ſic enī rex denominat̃ a ciuitate ſua p̄ncipali q̄uis regnū ſe extendat ad alias. ſic in ſcriptura dicit̃ rex hieruſm: rex babylōis vł hmōi. ſic de⁹ ab iſt̃ voluit noīari: qꝛ v̇bis ⁊ factis oſtēdebāt ſe eſſe de ciuitate celeſti: vt dictū ē. ideo ſequit̃: a Parauit enī illis ciuitatē .ſ. celeſtē. b Fide obtulit. Hic ꝯñr oñdit̃ q̄d abraā ex fide fecit q̄ntū ad obedientiā diuinā. dñs enī ꝓmiſerat ei multiplicationē ſemis ſui p iſaac: Gen. xx. et xxi. ⁊ tñ ad p̄ceptū dñi voluit eū imolare. Ex q̄ ptʒ magnitudo fidei abrae: qꝛ firmiter credebat ꝓmiſſionē dei iplēdā de multiplicatiōe ſemis ſui p iſaac. ⁊ ipſo imolato non reſtabat ali⁹ mod⁹ niſi p reſuſcitationē ei⁹. Ex quo patet ꝙ abraā credidit reſurrectionē mortuoꝝ in q̄ cōſiſtit vn⁹ de maiorib⁹ articul̃ fidei. ⁊ nō ſolū credidit reſurrectionē generalem futuram in fine mundi: ſed cū hoc ſpecialeʒ reſurrectionem filij ſui adimpletionem diuini promiſſi. ⁊ hoc eſt quod dicitur: Fide obtulit abraam iſaac: id ē offerre voluit: ſed diuinit⁹ ipedit⁹ fuit. c Cū tētaret̃. tētat enī diabol⁹ hō ⁊ de⁹: ſʒ diuerſimode. qꝛ diabol⁹ tētat vt decipiat: hō vt cognoſcat: de⁹ vt cognoſcere faciat. Et hoc mō tētauit de⁹ abraā vt fides ei⁹ ⁊ obediētia notificarent̃ nobis ad exemplū imitationis. d Et vnigenitū. hoc videt̃ falſū: qꝛ habebat iā aliū filiū: ſed ſoluit̃ p l̃ram ſequētē. e In quo ſuſceperat repromiſſiōes. ad quē dictū eſt ⁊c. qꝛ ꝓmiſſū fuerat abrae ꝙ ſemē ei⁹ vocaret̃ per iſaac tm̄. ⁊ ideo erat vnigenit⁹ q̄ntū ad iſtā ꝯditionē. vł iō d̄r vnigenit⁹ rōne matris q̄ nō habuit aliū filiū. f Arbitrās .i. iudicās vł credēs. g Quia ⁊ a mortuis ſuſcitare potēs eſt dñs. ⁊ ideo oblatio iſaac fuit figura mortis ⁊ oblatiōis chriſti. ſic enī aries herēs iter ſpinas cornib⁹ immolatus eſt iſaac liberato: ſic humanitas adherens cruci occiſa ē diuinitate ipaſſibili exiſtēte. ⁊ hoc ē qḋ d̄r: h Unde ⁊ eū in parabolā accepit .i. abraā oblationeʒ filij ſui figurā paſſiōis xpi itellexit. i Fide ⁊ de futur̃. Hic pōit exemplū de fide iſaac: q̄ ex fide futuroꝝ benedixit filijs ſuis. ⁊ hoc eſt qḋ dicit̃: Fide ⁊ de futuris bñdixit iſaac iacob ⁊ eſau. h̄ hr̄ Gen. xxvij. vbi d̄r ꝙ in bñdictiōe ſua ꝓpoſuit iacob ipſi eſau. dicēs: Dñm tuū illū ꝯſtitui: et iſaac vidit in ſpū hanc benedictionē habere efficaciā in futuro: quia nō habuit effectū in perſonis duorū fratrū: quia eſau nunq̄ ſeruiuit iacob: ſed habuit effectū in duobus populis exeuntib⁹ ex ipſis: quia idumei filijs iſrael ſeruierunt tpe dauid: vt habetur. ij. Reg. viij. k Fide iacob moriens ſingulos filiorum ioſeph bñ. ⁊c. Hic ponit̃ exemplū de fide ipſius iacob qui benedicendo filios ioſeph ꝓpoſuit ephraim qui erat iunior ipſi manaſſe: Gen. xlviij. qꝛ p reuelationē habuit dignitatē regiā ad ephraim debere tranſire: ⁊ hoc fuit impletū p hieroboā: vt habetur. iij. Reg. xij. ⁊ huius impletionis iacob habuit fidē firmā. ⁊ h̄ ē qḋ d̄r: Fide iacob moriēs ſingl̃os filioꝝ ioſeph bñdixit. habuit etiā iacob fidē de ſepultura ⁊ reſurrectiōe xpi fienda i terra ꝓmiſſiōis. ꝓpter qḋ adiurauit ioſeph vt faceret illuc corp⁹ ſuū deferri. poſt iuramētū auteʒ grās agēs adorauit dñm cōuerſus ad caput lectuli ſʒ trāſlationē Hiero. vt patet Gen. xlvij. trāſlatio v̇o. Lxx. interpretū hʒ vt hic allegat̃. l Et adorauit faſtigiū vir. ei⁹. ⁊ vtrūq; ē verū: qꝛ adorauit verſus caput lectuli qḋ erat ad occidētē ad quā ptē adorāt iudi. ⁊ qꝛ ſenex habebat baculū ſup cui⁹ ſūmitatē nitebat̃ in adorādo deū. vñ nō ē itelligēdū ꝙ adorauerit ſūmitatē virge vł baculi: ſ; adorauit deū inixus ſup baculū. Alit̃ exponit̃ de baclo ioſeph q̄ portabat ſceptrū in ſignū poteſtatis ſibi date ſup egyptū: ⁊ hoc ſceptrū accepit iacob qñ ioſeph cepit iurare: ⁊ poſtq̄ iurauerat anteq̄ redderet ſceptrū ipſi ioſeph adorauit deū inixus ſūmitatē illi⁹ ſceptri. Alit̃ exponit̃ mag̃ ꝓpe l̃ram: qꝛ adorauit ſceptrū ioſeph nō in ſe ⁊ abſolute: ſʒ inq̄ntū erat ſignū et figura ptāt̃ chriſti. ſicut ⁊ nos adoramus crucē inq̄ntum eſt ſignū crucifixi. m Fide ioſeph. Hic ponitur exemplum de fide ioſeph. qꝛ moriēs ex fide fecit memoriā de exitu filiorum iſrael de egypto: vt habet̃ Gen. vlt̃. ⁊ hoc eſt quod dicit̃: Fide ioſeph moriēs de ꝓfectione filiorū iſrael memoratus eſt. habuit enī fidē de ſepultura ⁊ reſurrectione chriſti in terra ꝓmiſſionis cōplenda. ⁊ ideo mandauit portari. ibi oſſa ſua vt eſſet particeps illius reſurrectionis: qꝛ chriſto reſurgente mlti ſācti patres reſurrexerunt: vt habetur Mat. xxvij. ⁊ hoc eſt quod dicit̃: n Et de oſſibus ſuis mandauit. Sed queritur quare nō precepit ſtatim poſt morteʒ ſuā illuc portari. Dicendū ꝙ ad h̄ duplex ratio aſſignat̃. Una eſt qꝛ fratres ſui non habebant tantā poteſtatē ſicut ipſe. ⁊ ideo nō poterāt facere de ipſo ſicut ipſe fecerat de patre ſuo. Secunda ratio eſt: quia per reuelationeʒ ſciebat filios iſrael multa dura paſſuros i terra egypti. ⁊ ideo ad cōſolationē coꝝ voluit ibidem ad tēpus ſepeliri vel potius reponi vt ibidē dicit̃: qꝛ p hoc habebant ſpeʒ exeundi ex ꝓphetiā ioſeph. vnde et moyſes educens filios iſrael de egypto tulit ſecū oſſa ioſeph: vt habetur Exo. xiij. o Fide moyſes. Hic ꝯſequēter ponit exempla patrū qui fuerūt tpe legis que ſub moyſe data eſt: vt dicit̃ Iohis. j. Lex p moyſen ⁊c. hoc aūt tp̄s diſtinguit̃ in tria. Primum autē tp̄s fuit ante

† Gen. 22. a
Eccl. 44. c
† Gen. 47. c
Ibi. 48. c
et. 49. a.
† Gen. 50. d
E
† Exo. 2. a

natus occultat⁹ est mensibus tri/
a ∫ q: ab ortu fuit infusa illi magna gratia venu/ statis: nō natura sed dono dei.
bus a parentib⁹ suis: eo q vidis/ a
∫ parētes eius.
sent elegātē infātē: ꝛ nō timuerūt b
∫ ꝑ fidē inuisi b illū.
a regis edictū. Fide moyses gran/ c d
dis factus negauit se esse filiū fi/ e
a ∫ maxie fidei est spernere iocūditatē.
lie pharaonis: māgis eligens af/ f
∫ .i. transitoriā. ∫ petiit pu
fligi cum pplō dei q̄ temporalis g
rauit se letari in aula: dū fres sui affligerentur
peccati habere iocūditatem. Ma h
iores estimās diuitias thesauro i
a ∫ qd sustinuit a suis vt xp̄s a suis.
b egyptiorum improperiū christi.
a ∫ eternā ad quā ibat. ∫ pariter sustinētiū.
Aspiciebat enim in remūneratio k l
∫ educens filios israel.
c nem. Fide reliquit egyptū nō ve m
a ∫ deū quē nō videbat ac si videret sustinuit ꝛ i eo cōfidit expectās qd ꝓmiserat: ꝛ iō nō timuit.
ritus animositatē regis. Inuisi/ n
a ∫ .i. expectauit ꝛ in eo cōfidit.
bilē enim tanq̄ videns sustinuit. o
a ∫ q: sic credidit pplm saluandum. ∫ moyses.
b ∫ quod cū trāsit⁹ fuit c ∫ quo linierunt postes et superliminaria domus.
d †Fide celebrauit pascha ꝛ sangui p
∫ angelus percutiens.
nis effusionem: ne qui vastabat
∫ egyptiorū. a ∫ territ⁹ sāguie qd fuit in figura liberādorū ꝑ sāguinē xp̄i. b ∫ q̄ credebāt do ꝓmitte.
c primitiua tāngeret eos †Fide trā q
a ∫ ne videret h casu factū nō fide. h addit q expti: vel ne videret fantasia fuisse.
sierunt mare rubrum: tanq̄ ꝑ ari/
dā terrā. Quod experti egyptij de/
a ∫ sic mūdi hui⁹ obstacula cadūt ad voces ꝑdicātium dū in hoc tpe eccl'ia nouat circircūitēs orbem terrarum.
uorati sunt. †Fide muri hiericho r

a ∫ q: credidit terrā iudeis a deo tradendā: ꝛ ibo excepit exploratores.
a corruerūt circūitu dierū septē †Fide a
raab meretrix nō perijt cū incre/ b
∫ quid ergo vos q̄ ꝓphas ꝛ xp̄m audistis.
b dulis: excipiens exploratores cū c
∫ multa scrā fide dixi. a ∫ q̄si infinita sunt.
pace. Et quid adhuc dicā? †Defi/ d e
a ∫ ep'le hui⁹: vl' vite: si singula vellē ꝓsequi.
c d e f ciet enim me tempus enarrantē f g h i k l m
de gedeon: barach: samson: iepte
dauid: samuel ꝛ alijs prophetis:
qui per fidē deuicerūt regna: opa
∫ equū iudiciū. ∫ fide. a ∫ q̄ ꝓmittebāt vt victoria vel alia. ∫ de eo vel christo.
g ti sūt iusticiā: adepti sūt repromis o
a ∫ nō tm̄ hoies vicerūt fide sz et bestias vt daniel
h i siones. Obturauerūt ora leonū: p
∫ vt tres pueri.
extinxerūt impetū ignis. Effuga q r

Universidad de Deusto Biblioteca

Iaco. 5. c ostēdit: vt ibi discerēt ꝙd sibi sperarent. vñ et Jacobus: Sustinētiā iob audistis ⁊ finē xp̄i vidistꝭ: q̄si patimi vt iob. Sȝ non speretis finē eiꝰ. i. tp̄alia: q̄ ei aucta redierūt. Sed eterna q̄ in xp̄o ꝑcesserūt. a Alij distēti ⁊c. Augꝰ. Et in illis patribus ve. testa. q̄muis rara fuerūt tñ exēpla patiētie: a sāguie abel vsq̄ ad sanguinem çacharie: quorū sanguinem dicit dominus ab eis exigendū qui in patrū suoꝝ a quibꝰ illi occisi sūt iniq̄tate ꝑsisterēt. Et in nouo test. nō defuerūt tp̄ali felicitate pollētes i eo misericordiam dei experiamur. b In melotis ⁊c. Melota vestis de pilis camelorꝝ: vł meliꝰ est aial q̄d ⁊ taxus: cuius pellis melota dicit̄. c Quibus. i. quorꝝ cōuersatiōe nō erat mundus dignꝰ: ⁊ iō ne viles habeant̄ pro tribulatiōibꝰ: vł adeo viles erāt hominibꝰ ꝙ nō essent digni stare vł habitare inter eos. d Ut illi priores non acceperūt statim ꝓmissā vitā vsq̄ ad xp̄ꝫ. Cur nō? Deo ꝓ nobis meliꝰ ꝓuidēte: vt naturaꝫ nr̄am assumeret ⁊ gloriosius nobiscū exultaret. Et si illi tenuerūt fidē q̄ tādiu expectauerūt reqēꝫ: multo magis nos teneamꝰ q̄ stati accipimꝰ. b Cōsumma

Nico. de lyra

dauid: vt pꝫ in libris Josue Judi. et Reg. a Cōualuerūt de infirmitate. hoc specialiť pꝫ de eçechia: Esa. xxxviij. q̄ miraculose ex fide sanatꝰ ē. ⁊ de pluribꝰ alijs b̄ credendū est: q: loquitur in plurali. b Fortes facti sunt in bello. castra verterūt exteroꝝ. i. alienigenarū. hoc patet de multis: specialiter aūt iosue dauid ⁊ machabeis. c Acceperūt mulieres de resurrectione mortuos suos. aliq̄ b̄ male exponētes dixerūt ꝙ mulieres acceperūt viros suos resuscitatos: dicentes ꝙ matrimoniū nō dissoluat̄ ꝑ mortē: ⁊ ideo tenebant̄ illos reaccipere: sȝ b̄ est contra apłm Ro. vij. vbi loquit̄ de muliere cōiugata: Si mortuus fuerit vir eiꝰ soluta est a lege viri. Ideo sciēdū ꝙ aliqua sūt sacramēta q̄ imp̄mūt characterē: ⁊ talia nō reiterant̄ sicut resuscitatꝰ nō debet iterū baptiçari. q: character ꝑpetuꝰ manet in aia q̄ incorruptibił est. Aliq̄ sūt sacra q̄ nō imp̄mūt characterē: ⁊ talia reiterant̄: vt pꝫ de penitentia: q: si interrūpat̄ ꝑ peccatū mortale: necesse est ip̄aꝫ iterari. matrimoniū aūt nō imp̄mit characterē. ⁊ iō si soluat̄ ꝑ mortē viri: mulier nō debꝫ eū admittere si resuscitet̄: nisi int̄ eos matrimoniū iteꝝ cōtrahat̄. ideo sic debet expōi: Mulieres. i. matres. Acceperūt de resurrectiōe mortuos suos. i. filios suos resuscitatos ꝑ fidē ⁊ oratiōnē sanctoꝝ ꝓphetarū: sicut pꝫ de muliere sareptana q̄ ab helia accepit filiū suū resuscitatū. iij. Re. xvij. et de muliere sunamite: q̄ filiū suuꝫ resuscitatū recepit ab heliseo. iiij. Reg. iiij. d Alij aūt distēti sūt. Ostēso q̄d sācti patres ꝑ fide fecerūt. b̄ ɔ̄ir ōndit q̄d ꝑ fide sustinuerūt. ⁊ diuidit̄ in duas ptes: q: p̄mo ōndit q̄d passi sūt ꝑ fide. scd̄o q̄re ꝓmissiōes sūt eis dilate. ibi: Et hi oēs. Prima adhuc i duas: q: p̄mo tangūt̄ mala ab alijs illata. scd̄o mala volūtarie assūpta. ibi: Circuierūt in melotꝭ. Dic̄ igit̄ ꝙ ꝑ fidē vniꝰ veri dei. Alij distēti sūt. i. in tormētis extēti: vt pꝫ. j. Machab. ⁊. ij. de septē fratribꝰ. ⁊ de pueris ad vbera matrū suspēsis. ij. Machab. vj. e Nō suscipiētes redēptionē. i. liberationē a p̄nti pena. f Ut meliorē inuenirēt resurrectionē. i. futura glia. g Alij v̄o ludibria experti. sic pꝫ d̄ samsone: Judi. xvj. ⁊ de tobia: Tobie. ij. ⁊ de Job: Job. xix. h Et v̄bera. hoc pꝫ de Michea ꝓpha quē ꝑcussit sedechias. iij. Reg. vl. ⁊ de ꝑposit̄ filioꝝ isrł q̄ flagellati fuerūt ab exactoribꝰ pharaonis: Exo. v. i Insuꝑ ⁊ vincula ⁊ carceres. hoc pꝫ de Hieremia: Hiere. xxix. ⁊ xxxvij. de michea. iij. Reg. vl. k Lapidati sūt. hoc pꝫ de nabo th. iij. Reg. xxj. ⁊ de çacharia filio ioiade. ij. Paral. xxiiij. l Secti sunt. pꝫ de Esaia q̄ ex p̄cepto regis manasse sectꝰ fuit eū serra lignea: eo ꝙ rep̄hēdebat eiꝰ facinora. ⁊ de septē fratribꝰ machabeis q̄ secti sūt in manibꝰ ⁊ in alijs corꝑis ptibꝰ: vt pꝫ. ij. Mach. vij. m Tentati sūt. vt ad idolatriā inclinarent̄: sicut pꝫ de Matathia ⁊ filijs eiꝰ. j. Macha. ij. et de eleaçaro. ij. Macha. vj. ⁊ de septē fratribꝰ. ibidē. vij. n In occisione gladij mor. s. q: nolētes ɔ̄sētire idolatrie gladio ꝑcussi sūt: vt pꝫ. ij. Mach. v. ⁊. vj. o Circuierūt i melo. Hic ɔ̄ir ōndit q̄d passi sunt ꝓpt̄ fidē i malis volūtarie assūptis. ⁊ reducūt̄ ad tria. s. ad exteriorē cultū. ⁊ q̄tū ad b̄ dicit̄: Circuierūt in melotꝭ. melota aūt est vestis facta de pelle taxi q̄ hirsuta ē ⁊ deformis. ⁊ in tali habitu q̄tū ad aliq̄d describit̄ helias. iiij. Reg. j. ⁊ Johēs baptista: Mat. iij. scd̄o reducit̄ ad ꝑsone statū. ⁊ q̄tū ad b̄ dic̄: p Egentes. q̄d specialit̄ pꝫ in helia q̄ in necessitate pastꝰ ē a coruis ⁊ a muliere vidua. iij. Reg. xvij. q Angustiati. b̄ patet de helia fugiēte iecabel. iij. Reg. xix. ⁊ d̄ dauid fugiēte saul. j. Reg. xix. ⁊. j. vsq̄ ad finē p̄mi libri. ⁊ absalō. ij. Reg. xv. r Afflicti. labore corꝑali: vt hr̄ de helia q̄ lassus obdormiuit subter iuniꝑꝝ. iij. Reg. xix. s Quibꝰ dignꝰ nō erat mūdus. ꝑ hoc enī ꝙ fugiebāt a societate alioꝝ: pꝫ ꝙ hoīes mūdani nō erāt digni societate illoꝝ: ꝓpter culpā mūdialē. tertio reducunt̄ ad locū. ⁊ q̄tū ad b̄ dic̄: t In sollitudinibꝰ er. in mō. ⁊ spelū. ⁊ cauer. ter. Spelūca est fossa facta ꝑ artem. Cauerna v̄o ꝑ naturam vel ex aliq̄ accidente: sicut de corrosiōe aq̄e vel hmōi. talia aūt loca īhabitabāt patres antiq̄ vt essent in loco apto diuine cōtēplationi: ꝓpter q̄d pbs. j. Politicoꝝ postq̄ꝫ ꝓbauerat hominē ēe aial ciuile: subiūxit ꝙ ille q̄ refugit cōem habitationē hominū: vel est bestia vł melior hoīe: q: si hō refugiat b̄ ꝓpt̄ maliciā suā nō potens cū alijs cohabitare ꝓpt̄ defectū suū in moribus cadit a dignitate hūana in vitā bestialē. si aūt refugiat cōitatē hoim vt liberꝰ vacet ɔ̄tēplatiōi diuine: excedit cōem statū hominū. ⁊ est q̄dā deꝰ int̄ alios hoies b̄m pbm. v Et hi oēs. Hic ɔ̄ir ōndit apłs quō ⁊ q̄re ꝓmissiōes sūt eis dilate. dicēs: Et hi oēs testimonio fidei ꝓbati: vt pꝫ ꝑ p̄dicta exēpla. x Nō acceperūt re. glie eterne. ⁊ subdit cāꝫ dicēs: y Deo ꝓ nob meliꝰ aliq̄d ꝓuidēte vt nō sine nob ɔ̄sūmarent̄. i. ad ꝑfectionē glie ducerent̄ sine nob. et b̄ enī ꝙ patres veteris testamēti in lymbo existētes simul venerunt ad gliam ꝑ xp̄m cū aliquibꝰ ad nouū testamētū ꝑtinētibus: fuit maius gaudiū vtroruq̄. Notādū ꝙ aliq̄ ex hoc loco acceperūt occasionē errādi: dicētes ꝙ nullꝰ intrabit ad gloriā: nisi post finalē resurrectionē. Sed hoc est ɔ̄tra apłm dicentē. ij. ad Coꝝ. v. Scimꝰ enī q̄m si terrestr̄ domꝰ nr̄a huius habitationis dissoluat̄ ꝙ edificationē habemus ex deo domum non manufactā: sed eternā in celis. Ex quo patet ꝙ anima a corpore separata statim recipit̄ in glia nisi propter debitū alicuius pene tp̄alis retardet̄. ꝓpter quod consummatio glorie de qua loquit̄ hic apłs pōt referri ad p̄miū essētiale. ⁊ sic non habuerūt eā patres veterꝭ testamēti sine nobis: q: nō habuerunt eā añ nouū testamētū. vł pōt referri ad corꝑis stolā q̄ nō daꝫ generalit̄ nisi post vniuersalē resurrectionē: q̄uis aliqꝰ data sit añ ex speciali ꝑuilegio. ⁊ b̄ mō patres veteris testamēti ⁊ noui nō ɔ̄sūmant̄ in glia sine nob: q: scti veterꝭ testamēti ⁊ noui simul accipiēt gliam corꝑoris. ⁂ Ideoq̄

(Textus:)

exercitum acciērū gladio: vt iosue: dauid ⁊ aliq̄ multi.
uerunt aciē gladij: ɔ̄ualuerūt de a
vt eçechias et iob. vt iosue: iudas machabei
infirmitate: fortes facti sūt in bel b
⁊ alij i ꝑlio. i fugā. inimicoꝝ. a vt ꝑ heliā
lo. Castra verterūt exteroꝝ. Acce c
et heliseum. venientes. i. resuscitatos.
perunt mulieres de resurrectiōe
a ecce q̄nta ꝑ fidē fecerūt: mō q̄nta ꝑ fide passi sunt. a in eculeo ⁊ alijs tormētis.
a mortuos suos. Alij aūtē distēnti d
a euasionē de manu inimicorum.
sunt: non suscipiētes rēdēptionē e
illa redēptione. vitam eternam.
vt meliorem inuenirent resurre f
ctionem. Alij v̄o ludibria et ver g h
a ꝑ hoc notat hec in eisdē ꝑsonis fuisse.
bera experti: insup ⁊ vincula ⁊ car i
a vt hieremias i egypto. eçechiel in babylōia. b vt Esaias.
ceres. Lapidati sunt: secti sunt: k l
a ꝓmissiōibꝰ. b gladio facta.
tentati sunt: in occisione gladij m n
vt vrias iosias. multa loca mūdi. a vt helias et alij.
b mortui sunt. Circuierut in melo o
necessarijs.
tis in pellibus caprinis. Egentes p
cura animi. laboribus.
c angustiati: afflicti: quibus dignꝰ q r s
amarores mūdi. a matathias et sequaces eiꝰ ⁊ añ helias et filij ꝓphaꝝ sub iezabel.
non erat mundus. In solitudini t
que naturales sunt.
bus errātes in montibus et spe
que aliquo casu fiunt. a certa per fidē antiq fideles opati sūt vł passi ꝓ fide.
luncis ⁊ in cauernis terre. Et hi v
q̄d fides de eis ꝑhibuit. adhuc.
omnes testimonio fidei probati:
a duas stolas: et si singulas. plenā corꝑis et anime beatitudinem.
non acceperunt rep̄romissionē: x
deo pro nobis meliꝰ aliquid ꝓ y
a vt i cōi gaudio oim maiꝰ fiat singloꝝ. ꝑficerent.
d uidente: vt nō sinē nobis consū
marentur.

In ca. xj. vbi dicit̄ in postil. Fides est substātia. Ad cuiꝰ intellectū sciendū.

Additio. j.

Ad vlteriorē declarationē q̄rūdā q̄ in b̄ ca. ɔ̄tinent̄. Preter illa q̄ hic habēt̄. In postilla q̄dā videnť addēda. Et p̄mo circa b̄ q̄d dicit̄: Fides ē substātia sperādarū reꝝ ⁊c. Circa q̄d attēdēdū ꝙ licet ex positio postil. de hac diffinitiōe seu descriptiōe fidei quā apłus pōit: sit satis vera ⁊ videt̄ ēē sūpta a sancto. Tho. scd̄a scd̄e. q. iiij. arti. j. in corꝑe q̄stiōis. Exponāt̄ tñ etiā b̄ v̄ba apli b̄m aliq̄os sic: vt cū dicit̄: Fides ē substātia sperādarū reꝝ. itelligatur ea subsistēdi in nobis ꝑ res sperādas: q̄ q̄dē sūt bōa futura. q̄ rōnabilit̄ ab hoīe virtuoso sperari debēt. s. beatitudo q̄ ab omnibꝰ ē appetēda. vñ in b̄ ꝙ dicit: Sperādarū rerū. excludūtur res sperate q̄ tñ nō sūt sperāde. sic sunt bōa mūdana seu tp̄alia q̄ nō ducūt ad verā beatitudinē. Bona aūt ad verā btitudinē ꝑtinētia subsistūt in nobis ꝑ spem q̄ a fide generat̄: vt in Glo. Mat. j. Et sic cū dicit: Substātia sperādarū reꝝ. ꝑ li substātia itelligit̄ cā. s. fides q̄ speꝫ causat. cū aūt dicit̄: Argumētū non apparētiū. ꝑ argumētū intelligit̄ ꝓbatio. ꝑ fidē enī est in nob q̄dā ꝓbatio reꝝ nō apparētiū. s. q̄ de se nō habēt euidētiā: b̄ ꝑ fidē ꝑ quā in nob causat̄ assēsus de inuisibilibꝰ sperādis sic argumētū ōndit ɔ̄clusionē in scibilibꝰ. Cōsequēter circa b̄ q̄d dr̄: In hoc enī ɔ̄secuti sūt testimoniū senes. Notādū ꝙ cū apłs loq̄t̄ hebreis q̄ꝝ cōis statꝰ ꝓpli q̄diu legē obseruabat sp in ꝓspitate fuit. ⁊ cū a p̄ceptis dei declinasset in multas aduersitates icidebat: sicut pꝫ in historijs cōibꝰ ve. te. ꝓut in p̄ma secūde. q. xcix. ar. vj. in rñsiōe ad tertiū argumētū declarat̄. iō in p̄mitiua eccłia hebrei ad fidē cōuersi: sicut legalia obseruāda ex p̄teita ɔ̄suetudīe inclinabant̄ credētes ip̄a ēē necessaria cum fide xp̄i sic estimabāt ꝙ ad iusticiā fidei debebāt seq̄ aliq̄ p̄sentia visibilia bōa: ⁊ specialit̄ redēptio eoꝝ a captiuitate gētiū. vñ ⁊ post passionē xp̄i q̄dā de discipłis nōdū ꝑfecte docti dicebāt: Luc. xxiiij. Nos sperabāmꝰ ꝙ ip̄e esset redēpturꝰ israel. ⁊ ideo apd̄ hebreos ponere totū p̄miū fidei in bonis futuri sꝫłi: q̄ omnino in hac vita nō habent̄ nec ad plenū videnť. erat eis durū ad credēdū. vñ apłus hūc errorē intēdēs ab eis excludere, dicit: In hac enī testimoniū cōsecuti sūt senes. s. in hac fide q̄ ē de rebꝰ sperādis vt iā dixerat: nō de rebꝰ visis seu iā adeptis seu in ꝓximo adipiscēdis. Cōsecuti sūt in testimoniū. s. iusticie a deo. Senes. i. antiq̄. Ad q̄d ꝓbādū. s. ꝙ fides meritoria ꝓprie sit de rebus sperādis ⁊ nō adeptꝭ inducit exēpla. ⁊ p̄rio pōit vnū exēplū de fide: q̄ est de rebꝰ nō sperādis sed iā existētibus. ⁊ b̄ cū dicit: Fide itelligimꝰ. scd̄o pōit plura exēpla d̄ fide q̄ est de rebꝰ sꝑandis. ibi: Fide plurimā hostiā. Circa p̄mū dicit sic: Fide intelligimꝰ aptata ēē scła v̄bo dei. Ad q̄d sciendū ꝙ credere mundū esse a deo creatū: ꝓut Gen. j. d̄r: licet sit fides vera: nō est tñ sperādarū rerū: sȝ ē de rebꝰ iā existētibꝰ: iō ꝑ istā fidē solū nō legit̄ aliq̄s testimoniū iusticie fuisse ɔ̄secutꝰ: b̄ ꝑ fidē de rebꝰ sperādis. vñ notant̄ dixit: Fide intelligimꝰ. nō aūt dixit: Fide credimꝰ b̄. q. d. hec fides ꝑ quā mūdus credit̄ fuisse creatꝰ a deo in q̄ nō includit̄. aliq̄d sperāduꝫ nō legit̄ cōmēdari in sacra scriptura sicut aliq̄s dicat̄ instꝰ eo solo ꝙ credit munduꝫ a deo esse creatū: b̄ fides illa q̄ de rebꝰ sperādis est spe in scriptura cōmēdat̄: ꝓut pꝫ ꝑ exēpla ɔ̄ñr inducēda. Et p̄mo de abel q̄ cōmēdat̄ in scp̄tura tāq̄ꝫ instꝰ dupliciter. Primo ꝑ acceptionem muneꝝ suoꝝ. cū de eo dicit̄ Gen. iiij. Respexit dñs ad abel ⁊ ad mu. eiꝰ. Scd̄o ꝑ hoc ꝙ deꝰ post mortē dicit̄ audisse clamorē sāguīs eiꝰ: Gen. iiij. ⁊ de b̄ q̄d dic̄ ꝙ defunctꝰ adhuc loquit̄. s. clamādo de terra. scd̄o pōit exemplū de enoch q̄ cōmēdat̄ in scriptura tanq̄ꝫ instꝰ ꝑ trāslationē eiꝰ ad deū. Ex q̄bꝰ duobꝰ exēplis apłs intēdit ōndere ꝙ ꝑ fidē de rebꝰ sperādis: ⁊ nōdū adeptis antiq̄ ɔ̄secuti sūt testimoniū iusticie fidei: eo ꝙ p̄dicti nō legūt̄ aliq̄d opꝰ meritoriū fecisse: nisi ꝙ crediderūt verā fidē de sperādis. Q: si ɔ̄tra p̄dicta dicatur. vñ habet̄ ꝙ abel credit aliq̄d sperādū. sił ⁊ enoch cū scriptura nihil circa hoc dicat de eis. Ad quā tacitā q̄stionem respōdet dicēs: Sine fide aūt īpossibile est placere deo. Uñ q: p̄dicti duo legūt̄ placuisse deo: vt pꝫ ꝑ p̄dicta. sequit̄ ꝙ habuerūt fidē b̄ nō de rebꝰ adeptꭗ cū talia nō legūt̄ habuisse i hac vita: g̃ de rebꝰ sperādis q̄d ē itetū. Sȝ cōtra b̄ adhuc posset quis dicere. vñ hr̄ ꝙ sine fid̄ īpossibile ē placere deo. Ad q̄d rñdet: Credere enī oportet accedētē ad deū: q: ē. ⁊ inq̄rētibꝰ se remunerator sit. Pro q̄ sciendū ꝙ naturał rō dictat hoī ꝙ alicui supiori subdat̄ ꝓpt̄ defectꝰ: q̄s in seip̄o sētit: in q̄bꝰ eget adiuuari ⁊ dirigi q̄ apd̄ hoīes d̄r deꝰ: ꝓut scd̄a scd̄e. q. lxxxv. Ex q̄ sequit̄ ꝙ si q̄s ad verum deū accedere itēdit oportet ꝙ credat ip̄m deū esse supiorē illo ad quē accedere intēdit: ⁊ sic verificatur illd̄: q̄d accedētē ad deū oportet credere: q: ē: oportet etiā ꝙ accedēs sperēt ab illo adiuuari ⁊ dirigi in futuro: ałs frustra ad talē supiorē accederet: ⁊ sic verificat̄ ꝙ oportet accedētē ad deū credere: ⁊ ꝙ inq̄rentibꝰ ip̄m. s. deū remunerator sit. Ex q̄bꝰ ꝓbat̄ ꝙ abel ⁊ enoch q̄ iusticie testimoniū ɔ̄secuti sūt fidē habuerūt de deo ꝑ quā sperauerūt ab eo remunerari quā remunerationē in hac vita nō habuerūt: q̄d est intentū apli ad fūdandā diffinitionē: seu descriptionē suā supradictā. Sed q̄rendū videt̄ cū ista v̄ba apli. s. Sine fide autem īpossibile ē placere deo ⁊ credere oportet accedētē ⁊c. cōiter ꝑtineant ad fidē. de qua agit̄: quare interposuit illa v̄ba int̄ testimonium abel ⁊ enoch. ⁊ testimōiū noe ⁊ sequētiū. Debuisset enī vł preponere illa añ oīa testimonia antiquoꝝ vel postponere ea pꝰ omniū fideliū testimonia. Ad q̄d dicēdū ꝙ rō ē quia i duobus solis p̄mis. s. abel ⁊ enoch nō legit̄ expsse aliq̄ fides de re sperāda. ⁊ ideo ꝓbat eā ꝑ rōnē. In alijs v̄o. s. noe ⁊ sequētibus inuenit̄ clarꝰ fides de re sperāda: vt pꝫ in oībꝰ seq̄ntibꝰ. Et p̄mo de noe q̄ diluuiū futurū credidit: ⁊ ab eo eripi per arcā iuxta diuinā reuelationē: ⁊ sic habuit fidē māifestā d̄ rebus sperādis ⁊ nōdū adeptis. Itē habet̄ de abraā ⁊ alijs q̄ sequunt̄ in quibꝰ inuenit̄ fides de rebꝰ sperādis: vt pꝫ intuēti ꝑ singła. Et exponāt̄ cetera vt in postilla vsq̄ ibi: Et alijs ꝓphetis q̄ ꝑ fidē vicerūt regna opati sūt iusticiā. Circa q̄d attendendū ꝙ fides antiq̄ꝝ q̄ māifestata fuit seu cōfirmata i veteri lege: ꝑ miracula subuertētia aduersarios corꝑalit̄ ⁊ liberātia ppłm dei vt in egypto ⁊ in mari rubro: ⁊ hmōi i noua lege potiꝰ fuit ostēsa vt plurimū ꝑ mirabilē patiētiā sctōꝝ i cruciatibꝰ acerbissimis ⁊ assiduis ꝑsecutiōibꝰ: b̄m q̄s vere dicuntur martyres. i. testes fidei: quā q̄dē differētiā int̄ āntiq̄s ⁊ nouos videt̄ b̄ innuere apłs q̄ de antiq̄s dicit: Q: ꝑ fidē vicerūt regna ⁊c. obturauerūt ora leonū. Que oīa vsq̄ ibi: Alij v̄o distēti exclusiue ꝑtinēt ad statū antiq̄ꝝ: vbi oīa ista ⁊ plura similia legūt̄: ⁊ sic in illo statu vt plurimū testimoniū fidei accipiebat̄ ex victoria fideliū ⁊ liberatiōe ppłi dei visibilit̄ ⁊ miraculose factꝭ. Et b̄ testimoniū ꝓprie ꝑtinebat ad illū statuꝫ: q̄ ꝓpt̄ eiꝰ impfectionē ꝑ ꝓmissiōes tp̄ales deducebat̄ ad obseruātiā p̄ceptoꝝ: vt in p̄ma scd̄e. q. xcix. ar. vj. in corꝑe q̄stiōis. vñ ⁊ ppłs ille cōparat̄ puero sub pedagogo existēti: vt patet Gał. iij. Et iō si p̄ncipales patres antiq̄ testamēti: vt patriarche moyses ⁊ hmōi: tp̄alia oīa cōtēpsissent nō haberet locum ipsoꝝ doctrīa. Uñ oportebat apd̄ pplm illū q̄ talia bona p̄cipue estimabat: ꝙ eoꝝ doctores tāq̄ꝫ bona magna illa estimātes sic tp̄alibꝰ bonis publice adhererēt: vt de eis ꝓmissiones alijs facerēt: sicut magister pueroꝝ munuscula puerilia q̄bus pueros intēdit ꝓuocare ad aliq̄d virtuosū opꝰ faciendū illa asserit esse magna ⁊ maxime desiderabilia: vt ꝑ ea deducant̄ ad opa virtuosa. Et ideo deꝰ q̄ oīa suis tp̄ibꝰ ⁊ locis suauiter dispōit patribꝰ illiꝰ tp̄is bōa tp̄alia cōiter p̄stabat q̄si in p̄mium meritoꝝ: vt ex talibꝰ īduceret pplm ad obseruātiā p̄ceptorū q̄ erāt in suis effectibꝰ potiora. Q: aūt apłs in p̄dictꭗ verb. s. cū dixit: Per fidē vicerūt regna. loquat̄ de patribꝰ seu d̄ iustis veteris testamēti: pꝫ māifeste ex plano sensu lr̄e. Cū eniꝫ dixisset: Quid adhuc dicaꝫ de gedeon: dauid: samuel ⁊ alijs ꝓphetꭗ īmediate subiūxit: Qui ꝑ fidē vicerūt regna: vbi manifestū est ꝙ illud relatiuū qui refert̄ ad ꝓphas ⁊ alios supradictos q̄ oēs sūt de antiq̄ testamēto. Si autem cōtra b̄ arguatur de dauid fugiēte a saul ⁊ absalon. Dicēdū ꝙ dauid d̄ vtroq̄ aduersantiū p̄dictoꝝ tenuit victoriā māifeste in hac vita. Si aūt de helia arguat̄: dicendū ꝙ nō est trahendus in exemplum: q: fuit vnꝰ tm̄. ⁊ hirūdo vna b̄m Philo. j. Ethic̄. non facit ver: nec docuit pplm vt ꝓspera mūdi despicerēt: b̄ vt ab idolatria declinarēt. Et q: erat i regiōe decē tribuū vbi omnes erāt idolatre: id̄o oportuit eū fugere a ɔ̄sortio eoꝝ. De Esaia aūt ⁊ machabeis nō pōt sumi argumētū: cū ꝑsecutiōes eoruꝫ nō legant̄ in autētica scriptura. vñ māifestū ē ꝙ in supradictꭗ apłus loquit̄ de iustis qui fuerūt sub veteri testamento. De his autē q̄ sub nouo testamēto fuerūt subdit: Alij v̄o distēti sunt nō suscipiētes redēptionē. vñ bene dicit: alij v̄o. vt denotet ꝙ isti de quibꝰ loquit̄ sūt sub alio testamēto. s. nouo: q̄rum q̄plurimi p̄sertim in p̄mitiua eccłia in qua ꝑsonalit̄ erat apostolus. Nō inuenerūt redēptionē. s. corporalē. Ut meliorē inuenirent redēptionē. s. spiritualē. de istis ꝓprie dicit̄: Lapidati sūt: secti sūt: i occisiōe gladij mortui sūt: egētes: angustiati: afflicti: omnia enī ista cōtigerūt sctis in p̄mitiua eccłia. sequitur: Quibus dignꝰ nō erat mūdus. q̄d pōt dupliciter expōi. Uł quia mundus nō erat dignꝰ. i. mundani vt tales haberent in cōsortio. vł q: illis sanctis mūdus nō erat dignꝰ. s. mūdana: b̄m illud ad Gał. vj. Mūdus mihi crucifixus ē ⁊ ego mūdo. Si aūt querat̄ ratio dicte differētie inter vtrūq̄ statū

Universidad de Deusto Biblioteca

ecclesie.s.antiquū τ nouū. Dicendū q duplex est: vna.s.q pri/us fuit tacta: et sumit ex diuersitate populoꝝ sub diuersis sta/tibus predictis existentiū: primi enī erāt impfecti: τ ideo p bo/na tēporalia τ visibilia ducebant. Alij vo pfecti qui cōtēptis terrenis poti9 spiritualia desiderabāt: iuxta illud apli ad Phi/lip.iij. Que retro sūt obliuiscēs ad anteriora me extēdo: alia vo ratio pōt sumi ex pte pcedentiū: illi vo nōdū pfecti seque/bantur vestigia moysi τ alioꝝ patrū qui supando vincebant hostes τc. Isti vo vestigia xpi qui patiēdo τ moriēdo vincūt hostē. vnde de antiqs pprie dicitur: Vicerūt regna: qz vicerūt egyptū: chananeā: idumeā τ hmōi: q sūt regna pticularia. No/ui vo pprie dicunt vincere nō solū regna s mūdū. iux illō pri/ma iohis.v.ca. Hec est victoria q vicit mūdū fides vestra. Cu/ius rō est: Nā ille iustus qui tormēta mūdi vsqz ad mortē pati/endo immobilit in fide manet: nō solū vnū regnū vel plura vi/cit sed mundū. Nō enī mūd9 cōgregat9 ampli9 posset facere cō/tra vnū hominē qz ipm multipliciter torquere τ interficere. τ iō sancti: qui ista sustinuerūt sub fide totū mundum vicerunt: su/perando omnia que mundus cōtra illos posset facere. Et iōo summus magister hui9 historie noue: Luc.xij.ca. dicit: Ne ter/reamini ab illis qui occidunt corpus: τ post hoc non habent amplius quid faciant. Sed antiqui qui huiusmodi doctrinaz nō habuerūt verbo nec exemplo: licet per fidez vicerūt regna aliqua: vt dictū est: nō tñ mundū vicerunt: qz forte si plura re/gna fuissent congregata contra eos nō potuissent ea vincere si/cut illa pauca. vnde notāter dicitur de antiqs: Per fidē vice/runt regna. non mundum: sed de nouis dicitur: Hec est victo/ria que vincit mundū fides vestra. τ de ista materia dictū fu/it in addi. sup psal. lxxvj. super illō verbum: Hec mutatio de/xtere excelsi. Consequenter concludens apostolus primū prin/cipale intentum suum dicit: Et hi omnes testimonio fidei p/bati inuenti non acceperunt repromissionem τc. quod intelli/gitur sm Glo. de plena beatitudine corporis et anime: quam sancti cōmuniter non accipiunt vsqz ad finem mundi: vel de beatitudine anime tm quo ad priores qui non acceperunt sta/tim vitam repromissam eternam vsqz ad christum. Ex quibus omnibus bene consideratis patet q ratio fidei in bonis spe/randis τ inuisibilibus cōsistit: non autem in bonis in hac vi/ta visis seu iam adeptis: prout quidam hebreorum estimare vi/debantur: quod fuit intētū principale huius ca. prout dictum est in precedentibus.

In eo.ca. vbi dr i postil. Videt ēt alicui q deū eē n sit cre.

Additio.ij.

Deū esse pprie loquēdo nō ē articul9 fidei: s pambulū ad articlos. Fides enī psupponit cognitionē naturalē: sicut gra naturā: τ pfectum pfectibile

Replica.

In ca.xj. Bur. facit longā digressionē in qua inter cetera ponit differentiā inter sanctos noui τ vete. tes. p agere sm fidē τ pati: sic q antiq fue/rūt in spera actiuoꝝ: noui in spera passiuoꝝ. allegat Bur. ad id qd dixit circa ps. Voce mea ad dūm. pmū: sed hoc ibi cor/rectū est. vide correctionē ibidē τc.

Glo.ordi.

summarent .i. requie/τ visione dei frueren/tur.

Ca. XII

a Ideoqz τ nos. Post fidei cō/mendationez ad illos qd icrepatred/dit: exhortans eos ad patientiā plurib9 mo/dis: τ pcipue ipsi9 xpi exemplo. b Nubē testiū.i. multitudinez sanctoꝝ q testes sūt fi/dei: q vt nubes exem/plo sui in estu tribula/tionū nos refrigerāt: τ doctrinis cōpluūt. c Qui ppo.s.gau. Sic nos pposito nob eterno gaudio: p9 ha/bita cōfusiōe debem9 currere: vel pposito sibi gaudio tpalis re/gni qz voluerūt eū tur/be rapere vt facerent regem: qd noluit. qz erat via humilitatis.

Ca. XII

s qz isti sustinuerūt. a s etiam.

a Ideoqz τ nos tātam habētes imposi/ a b
a s i exēplū fidei τ opeꝝ. s post. s vt renūciātes petis q vndiqz circūdāt

b sitā nobis nubē testiū † deponen/ c
a s petōꝝ qd iā ē: vel rediū qd fit p tribulationē. s qd circūstat τ imminet: etiā si nōdū insit.

tes omne pondus τ circunstans d
a s succincti et expediti. b s sine dubitatione.

nos peccatū p patientiam curra/ e
s quod est ppositū nobis. s martyrij.

mus ad propositū nob certamē: f
s qz tāc9 est dator fidei: currere debem9: τ qz idē cōsūmat plena btitudīe: τ qz ipe idē passus ē.

aspicientes in auctorē fidei: τ cō/ g h

c summatorē iesum: qui proposito i
s eterno ad qd p passionē itur.

sibi gaudio sustinuit crucem con/ k
s neglecta verecundia hūana. s ideo.

fusione ptempta: atqz in dextera l

sedis dei sedet. Recogitate enī cū m

Qr iesus sustinuit crucē: debet vos anima/re: qz etiā hoc minus q cōtradictionē: Qua/si: Aspicite iesū qui sustinuit crucē. Recogi/tate enī vt sequami. Aug9. Omia terrena bona cōtēpsit christus: vt in illis nō quere/tur felicitas. Omnia terrena mala sustinuit: vt in his nō timeret īfelicitas. Nat9 enim de matre: q qūuis a viro intacta cōceperit semp qz intacta pmanserit: fabro tamē desponsata fuit: in quo τ omnis carnalis nobilitatis tu/morem extinxit. Nat9 est etiā in ciuitate beth/leem que īter omnes iudee ciuitates erat exi/gua: noluit igitur quēqz de terrene ciuitatis sublimitate gloriari: pauper etiā factus ē cu/ius sunt omnia ne de terrenis diuitijs quisqz extolleretur. Noluit rex ab hominibus fie/ri: quia hūilitatis viā ostēderat miseris. Esu/riuit q omnes pascit. Sitiuit q est fōs sitiēti/um. Fatigat9 ē ex itinere q viā fec nob ī celū. Obmutuit τ obsurduit p quē mut9 locut9 ē: τ surd9 audiuit. Vict9 ē q īfirmitatū vīcula soluit. Mortu9 ē q mortuū suscitauit. Amore itaqz ei9 silia patiamur. Tūc ei lex īplebitur

Nico.de lyra

a Ideoqz τc. Postqz apls cōmēda/nit fidē p quā mēbra vniūt capiti. τ posuit mul/ta exēpla fidei. hic pñr hortat ad ostēdēdū fi/dē p opa exteri9 q tenent in corde interi9. Et diuidit i duas ptes: qz primo ostēdit qliter se debēt habere cir/ca mala. scdo qliter circa bona ca.se. ibi: Charitas fra/ternitatis. Circa primū sciēdū q duplex est malum. s. culpe τ pene. τ ideo pmo ondit qliter se debet habe/re circa mala pene tolerāda. scdo qualiter circa mala culpe vitāda. ibi: Propter qd remissas. Prla ī tres: qz primo inducit ad tolerādū malū pene exēplo anti/quoꝝ. scdo exēplo christi. ibi: Aspiciētes. tertio aucto/ritate scripture. ibi: Et obliti estis. Circa pmū sciē/dū q scti dicunt testes dei: qz facto τ vbo glificat de/us p eos: sm qd dr Esa.xliij. Vere vos estis testes mei dicit dñs: Cōgregatio etiā sctoꝝ dicit nubes ppter vite fastigiū et doctrine stillicidiū τ cōcupiscētie refrigeri/um: ppter qd dicit Esa.lx. Qui sūt hi q vt nubes vo/lāt. ppter qd apls de sāctis patrib9 p exempla virtu/tis nos mouētibus ad tolerantiā maloꝝ: vt patet per pdicta dicit sic: Ideoqz τ nos. posteriores. b Ha/bētes tantā nubē īpositā testiū.i. cōgregationē fideli/um sanctoꝝ exemplo suo nos exhortantiū. c Depo/nentes omne pondus. qztum ad peccatū ppetratū. d Et circumstans nos peccatum. qztum ad occasio/nes peccandi. e Per patientiam curramus. nō so/lum mala illata sustinendo: sed etiam voluntarie as/sumēdo. f Ad ppositū nobis certamē. hoc certamē est iusticia dei. de quo scribit Ecci.iiij. Usqz ad mortē certa p iusticia. g Aspiciētes. Hic inducit ad idē exēplo christi qd debet magis nos mouere ad patientiā. qz ipse agn9 innocens p nobis passus est. Dicit igit: Aspiciētes. oculo cordis attēte cōside/rando. h In auctorē fidei τ consūmatorē iesum. dicit enī auctor fidei inqztū deus: ipam fidē infūdendo. dicit etiā auctor fidei inqztū homo: ipam fi/dē pdicando. dicit etiā cōsūmator ipsius: fidem per miracula confirmando et fidei premiū reddendo. i Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucē. gau/debat enim in supiori parte anime ppter impletionē voluntatis paterne: τ ex fidelium redemptiōe τ ex sui corporis ppinqua glorificatione. k Confusio/ne cōtempta: qz mortē maxime pfusibilē volūtarie sustinuit. Confusio aūt ap/paret ex quattuor. primo ex loco: qz in ciuitate celebri. scdo ex tpe: qz passus ē in festo paschali quādo omnes de terra cōueniebāt in hierusalē. tertio rōne so/cietatis: qz inter latrones passus est. quarto rōne pcedentis honoris. Oppo/sita enī iuxta se posita maiora τ minora vident: vt dicit. j. Elenco. τ iōo ex ho/nore qui ei exhibitus fuerat in hierusalē in die palmarū maior fuit cōfusio pas/sionis quasi īmediate sequētis: et qz qui se humiliat exaltabitur. iō sequitur: l Atqz in dextera sedis dei sedet. τ quia psideratio dñice passionis non va/let solum ad patientiam in aduersis: sed etiam ad perseuerantiā que plus ostē/dit: quia respicit diuturnitatem mali: τ dilationē boni promissi. ideo dicit: m Recogitate enī eū qui talē a peccatorib9 sustinuit aduersus semetipm cō/tradictionē. in verbis contumeliosis: sm qd habetur Mat.xj. Ecce homo vo/rax et potator vini τc. τ iterum Mat.xxvij. Vach qui destruis templū dei τc.

Glo.ordi.

dū nō cupiditate rerū tpaliū sz charitate illi/us qui precepit fiunt qcūqz pcepit. a De/ficiētes τc. Deficere est timore tribulationis fidē negare. Itē nō debet deficere: qz estis obliti vos psolatiōis. q. nō debet obliuisci. b Omnem filiuz. Aug9. Etiā vnicū si/ne petō. Si ergo exce/ptus es a passiōe fla/gelloꝝ: exceptus es a nūero filioꝝ. Vni/cus ille de prīs sub/stātia nat9 equal pa/tri in forma dei vbū p quo facta sūt oīa: nō habebat vbi flagella/ret. Ad hoc aūt car/ne indut9 est vt sine flagello nō eēt. Qui flagellat vnicuz sine petō relinqt adopta/tū q est cū petō. Vni/cus sine petō: nō tñ si/ne flagello: exēplum nobis pposuit i pas/sionib9 suis. nō ergo turbari debem9 cum aliqs sctūs grauia τ indigna ppetit si ob/liti non sum9 q ptule/rit iust9 iustoꝝ: sctūs/qz sctōꝝ. Et attēde h iusticiam τ miscdiam d̄i. Justicia ē in eo q flagellat. Miscdia ve/ro in eo q recipit. d Quis est fili9 τc. Aug9. Dat discipli/nā vt nō auferat mi/sericordiā. Cedit con/tumacē vt reddat he/reditatez. Si pmissa pris dñi agnouisti: nō timeas flagellari sed exhereditari. Curre sub manu pris flagel/lātis: qz dū flagellat erudit ad hereditatē. Noli eē iniq sensu et puerili vt dicas: plus amat pat me9 frēz me/um cui pmittit face/re qcquid vult qz me: qz si me mouero ptra iussionē ei9 flagella i/uenio. Potī9 gaude sub flagell: qz tibi ser/uat hēditas. e Chry/so. Attēde q nō ait: Ois q flagellat fili9 ē. Sz ois fili9 flagel/lat: alit enī null9 reci/pit. d Ergo adul. Nota nō iure vocari patrē q ex adulterio genuerit: qz ab eo ge/niti nō dicūt filij legi/timi. e Reuereba/mur. Reuereri ē cū ti/more honorē īpēdere. f Et illi q. Itē alia rō qre obtēperādum deo ē. Vl. g Ad id qd vtile.s. in recipiēdo sanctificationē. h Disci/plina. que grece pedia: est eruditio per molestias quādo p peccatis suis mala quis patitur vt corri/gat q hic intelligit. Est τ disciplia q scia dicit: τ a discēdo nomē accepit: τ grece epistemon dicit.

s tam vehementē. s qd indignū.

qui talem sustinuit a peccatorib9
s nō in mēbris tm. s in omnib9 aduersis.

aduersus semetipm contradictio
a s si corpus deficit animus stet.

nem: vt nō fatigemini animis ve a
s no deberis deficere.

a stris deficientes. Nondum enim b
s et si vestra amisistis.

vsqz ad sanguinē restitistis aduer
s infidelitatē de alia. a s qd bonū ē: τ iō adhuc idē deberis facere et nō deficere.

sus peccatū repugnantes: et obli c
a s xpi in scriptura cōsolantis.

ti estis cōnsolationis que vobis b
s eius.i. xpi a quo fit cōsolatio. s verba xpi in pūerbijs salomōis. s ita.

tāqz filijs loquitur dicēs † Fili mi c
a s tribulationes quibus erudiris.

noli negligere disciplinam dñi.
s vsqz ad defectum. s qz pterita purgat.

Neqz fatigeris duz ab eo argue/ f
s vt coronet. a s hic castū facit corripiēdo.

ris† Quē enī diligit de9 castigat: g
s iusticia. s qlibet modo. s aliter nullus recipit.

b flagellat autē omnez filiū quem h
s miscdia. s i eternā hereditatē. s τ iō. s patiē

recipit. In disciplia perseuerate. i
ter ferēdo. s qz. s i hoc q disciplinā dat: se ostē/dit patrē: qd per simile: quis enim filius.

Tanqz filijs offert vobis se deus.
s.i. cui non det disciplinam pater eius.

c Quis enim fili9 quez non corripi k
s filij in disciplina state. s qd nō deberis.

at pater? Qr si extra disciplinam l
s discipline. s filij.

estis: cui9 pticipes facti sunt om/
a s.i. adulterini: vt diaboli possessio estis. s dei.

b nes: ergo adulteri τ nō filij estis.
s itē ratio quare debent esse in disciplia. s ad vl/timum. s non anime.

Deinde patres quidez carnis no m

c stre habuim9 eruditores: τ reuere n

bamur eos. Nū mltomagl obtē/ o
a s animaꝝ q nō de materia: vt corpora ex patri/bus. b s itē ideo: quia per eū viuem9 in eternuz.

pabim9 patri spirituū τ viuem9?

f Et illi quidē in tempore paucoꝝ p q
s in his que volebant. s. in vanis.

dierum sm voluntatem suā eru/ r s
a s pat spirituū. b s ad fidē et bonā vitā.

diebant nos: hic autem ad id qd t v
s si recipim9 disciplinā que nos sanctificat.

g vtile ē in recipiēndo sanctificati/ x
a s state in disciplina: sed verum est q est grauis q poterāt obijcere: iō hoc dicit vt soluat.

b onem eius. Omnis autem disci/ y

Nico.de lyra

subdit causam ad quid valet ista consideratio. dicēs: a Ut nō fatigemini ani/mis vestris deficiētes. ppter quod dicit Grego. Si passio christi ad memoriaz reuocetur nihil tā durū ē qd nō equo animo toleret. τ reddit cāz hui9 dicēs: b Nōdū eī vsqz ad sāgui.i. vsqz ad sāguis effusionē. Restitist aduersus pec/catū repugnātes. c Et obliti estis. Hic cōsequēter inducit ad tolerandum malū pene p auctoritatē scripture. τ diuidit in tres: qz pmo ponit auctoritatē. scdo sensū ipsius. ibi: In disci/plina. tertio ex istis arguit. ibi: Qr si extra disciplinā. Circa primū arguit eos: qz videbātur obliuisci scri/pturā veteris testamēti in qua erāt nutriti. dicens: Et obliti estis cōsolatiōis.i. consolantis: τ est emphatica locutio. d Que vobis tanqz filijs loquit. dicēs: Prouer.iij. mutant tñ aliquātulū verba: sz est eadez sentētia. e Fili mi noli negligere disciplinam dñi. negligētes dicunt quasi nō eligētes. τ iōo ille discipli/nā dñi negligit q ipam tanqz bonā nō eligit: s magis vt malā refugit. f Neqz fatigeris. p impatientiam. Dum ab eo argueris. τ subdit cām: g Quē enī di/ligit dñs castigat. retrahendo a concupiscentia. B
h Flagellat autē omnē filiū quē recipit. per flagella enim retrahitur homo a psecutione cōcupiscētie. i In disciplina perseuerate. Hic ponit sensum predi/cte auctoritatis. In ipsa enim dixerat: Noli negligere disciplinā. τ iterū: Neqz fatigeris. et hec significāt pa/tientiā τ perseuerātiā in flagellis. ideo dicit: In disci/plina perseuerate. tanqz filijs vobis se offert deus: qn vos corripit: quod ostendit consequēter per simile. di/cens: k Quis enī filius quē nō corripiat pater. quasi dicat: nullus. loquendo de filio vero et dilecto. l Qr si extra disciplinā estis. Hic arguit ex pdictis. τ diuidit in tres: qz pmo arguit ad incōueniēs ducen/do. secundo exemplum experientie inducendo. ibi: Deinde patres. tertio vtilitatē consequentem ostēdē/do. ibi: Omnis autez disciplina. In prima parte facit talem rationē: Omnes veri filij dei facti sunt partici/pes disciplie ipsius per tolerantiā flagelloꝝ. ergo si ab ipsa estis absoluti non estis veri filij dei: sed adulte/rini filij mundi et diaboli. τ hoc est quod dicitur: Qr si extra disciplinam estis cuius τc. τ patet littera. m Deinde patres. Hic arguit ad idem per exemplum experientie. Circa quod sciendū q duplex est diffe/rentia inter patrem carnalē τ spūalem q est ipse deus. C
Prima est: qz pater carnalis nō generat animā: sed tm corpus disponit: deus aūt eam infūdit. τ ideo pat naturalis dicit pater carnis. de9 aūt dicit pater spūs: τ per pñs veri9 habet rationē patris: qz ille dicit ve/rus pater qui dat formā. Et ideo disciplina dei tanqz patris verissimi est maxime tolerāda: qz per hoc cōser/uatur spiritualis vita. τ hoc est qd dicitur: Deinde pa/tres quidē carnis nostre eruditores habuimus: quia pater debet filio documentum sicut τ nutrimentū. n Et reuerebamur eos. acceptando eoꝝ disciplinā. o Num multomagis obtemperabimus patri spiritu/um τ viuemus. quasi dicat: sic debet esse. Secūda dif/ferentia inter deū et patrē carnalē est: qz pater carnal instruit filiū et castigat ad aliqd trāsitoriū. s. ad hone/ste conuersandū in hac vita que breuis est. instruit ēt sm regulam volūtatis sue: q falli pōt. de9 aūt erudit filios suos ad eternā vitā recipiendā. Instruit etiā p regulā voluntatis sue que in fallibilis est. τ ideo ei9 di/sciplina est maxime recipienda τ acceptāda. τ hoc est quod dicitur hic: p Et illi quidem.i. patres carna/les. q In tempore paucorū dierū.i. psentis vite. r Scdm volūtatē suā. q falli pōt. s Erudiebant nos. quoꝝ disciplinā recepim9. t Hic aūt.s. de9. v Ad id qd vtile ē.i. ad beatā vitā qua nihil meli9: erudit nos. x In reci. sāctifi. ei9.i. grām sctificātez q ducit ad vitā beatā. y Ois aūt. Hic arguit ad p/positū ex vtilitate cōsequēte. ad cui9 intellectum consi/derandum q malum pene quedam medicina est: me/dicina aūt licet sit amara et horribilis ad sumendum sm se et absolute. tamen ex consideratione eius finis. i. future sanitatis fit acceptabilis: et ita debet esse de penis in presenti ex consideratiōe futuri premij. et hoc est quod dicitur: Omnis autem disciplina in presenti quidem videtur non esse gaudij sed meroris. et bene dicit videtur: quia sic non est sm rei veritatem: licet sic videatur carnalibus hominibus qui non considerant nisi vitam carna/lem. ideo sequitur:

† Pro.3.b
† 15.q.4.c. ca vindicta. Apo.3.b

a ſed nõ ita eſt: ſi quis modo cogitat futura.
plina in pñti quidẽ videtur non
ſ in alia vita.
eſſe gaudij ſʒ meroris: poſtea aũt a
ſ in oĩm q̃re poſſidẽdũ. ſ .i. pacẽ q̃ maior nõ ẽ.
fructũ pacatiſſimũ exercitatiſ per b c
ſ diſciplinã. ſ quẽ iuſticia meret. a ſ vt habeat
eã reddet iuſticie †Propter qð re/ d
talẽ fructũ. ſ pigras in elemoſynis. ſ fortitudi/
ne q̃ firmiter vt gẽib⁹ ſtat a ſ ſurſũ ad deũ vt
nec ocio torpeatis: nec debilitate heſiteris.
a b miſſas manus ⁊ ſoluta genua ẽri e
c gite: ⁊ greſſus rctõs facite pedib⁹ f
ſ a via rectitudinis.
veſtris: vt nõ claudicãs q̃s errẽt g
a ſ a pctis recta intẽtiõe ogando bõa. b ſ vſq̃
adeo patiami vt pacẽ etiã cũ tribulatiõib⁹ habea
tis. ſ q̃ eſt dilectio et cõcordia.
magis autem ſanẽtur †Pacẽm ſe h
a ſ gfectionẽ in ogib⁹: q: ſola fides nõ ſufficit.
d quimini cũ omnib⁹ ⁊ ſctimõniaʒ: i
ſ pace et ſãctimonia adeo neceſſaria eſt cõtẽdẽ/
do eni cũ aliis oculũ mẽtis exiguim⁹. ſ ex eo qð k
e f ſine qua nemo videbit deũ. Con l m
deſideras te terret. ſ ſedm̃ pacẽ. ſ attẽtiõe mul
ta. a ſ nõ ſolũ vos quaſi de aliis etiã ſit cura vo/
bis. b ſ quã hũane prauitat' meritũ ſepe repellit
templantes nẽ quis deſit grãtie
a ſ cogitatio mala. b ſ delectatiõiſ noxie ex q̃ ama
ritudo.
g dei. Ne qua rãdix amãritudinis n
ſ ad cõſenſũ ⁊ opationẽ veniẽs. a ſ illã grãm.
ſurſum germinãs ipediãt: et per o
ſ amaritudinẽ. a ſ exẽplo: ⁊ ideo graue ẽ. b ſ p
teo in quibus aliquos notat.
h illam inqũinentur multi. †Nẽ q̃s p
ſ ſit. a ſ alien⁹ a deo. b ſ ecce q̃s pcul a religio
ne: q̃ p ventre dedit benedictionem.
i k fornicator aut prõphan⁹: vt eſaũ q r
qui propter vnam eſcam vẽdidit
ſ dignitatẽ. a ſ ne ſit' ſicut eſau q: reprobat⁹ ẽ.
l primitiua ſua. Scitote enim quo s
ſ ita cauẽdũ eſt neſcũ poſt morẽ debent recipere
bñdictionẽ reprobent. ⁊ penitẽtia eis nõ valeat.
niam ⁊ poſtea cupiẽs hereditare
a ſ a deo iſaac cõfirmãte bñdictionẽ iacob.
benedictionem reprobatus eſt.
ſ cõruit bñdictione: nõ q nõ pẽiteret: ſʒ q: nõ pẽi
tuit vt debuit. dicẽs: Veniat dies luct⁹ patr' mei:
⁊ occidã iacob fratrẽ meũ. a ſ venie ⁊ locũ bene
dictionis per penitentiam.
Non enim inuenit penitẽtie lo/ t

a ſ ex indignatiõe et dolore amiſſi honoris cõtra
fratrẽ nõ ex vera penitẽtia.
cum quãq̃ cuʒ lãchrymis inqui/ a
a ſiſſet eã. †Non enim acceſſiſtis ad b
ſ .i. palpabilẽ. a ſ q̃ motu corporis accederetur.
tractabilem et ãcceſſibilem ignẽ:
ſ vl' cõminationẽ ipſius legis. ſ hec i datiõe legiſ fa
cta ſũt vt corda iudeoꝝ cõcuterent: ne auderẽt le
gẽ trãſgredi: nõ hic terror in euãgelio.
b c ⁊ turbinem ⁊ caliginem ⁊ procel c
d e lam et tube ſonum ⁊ vocẽ verbo
a ſ nõ loquat' nobis dñs de⁹ ne forte moriamur.
rum: †quam qui audierũt excuſa/
a ſ nõ poterãt ferre vocẽ angelicã p timore vidẽtes
totũ mõtẽ ſina fumare pcellas tonitrua ⁊ voces
tubarũ audiẽtes.
f uerũt ſe ne eis fieret verbuʒ. Nõn d
enim portabãt quod dicebatur:
ſ ſic pcepit dñs. ſ moyſes dixit
longe ſtate: q: ſi beſtia etiã. ſ grandine.
g †⁊ ſi beſtia tetigerit montẽ lapida e
a ſ mlẽtũ fuit terribile: qð ⁊ moyſen terruit vt ſub
dit: Moyſes ⁊c. b ſ q nõ adire auderẽt.
bitur. Et itã terribile erat quod f
a ſ quid ergo alij.
videbatur. Moyſes dixit: Extẽr/ g h
h ritus ſum et tremebundus. Sed i
a ſ .i. ad eos qui in alto deum ſpeculantur: quod
ſpeculari eſt magnum premium. b ſ hoc eſt.
i k acceſſiſtis ad ſiõn montem ẽt ci/ k
a ſ ad viſionem pacis celeſtis.
uitatem dei viuentis hierũſalem
a ſ ad. b ſ cum pluribus maior beatitudo.
ſ quorum ſocij futuri eſtis.
celeſtem: ẽt multorũʒ milium an l
ſ ad.
gelorum frequentiam: et eccleſiã m

¶ aplorum. ¶ qui primi crediderunt. a ¶ quorum noia scripta sunt in libro vite. ¶ ad similitudinem ut patres conscripti.

a primitiuorum: qui conscripti sunt a

a ¶ .i. xpm cui pater dedit omne iudicium. ¶ et ira iudicabitis cum eo. ¶ spuum .i. aias. ¶ vel spirituum.

l in celis: et iudicem omnium deum b

et spiritum iustorum perfectorum et c d

a ¶ per quem possunt fieri socij angelorum.

m b testamenti noui mediatorem ie-

a ¶ ad emundationem sanguinis xpi. ¶ quia iste veniam ille vindictam: iste salutem: imo et persequentibus veniam. cuius inquit: Pater ignosce etc. ille damnationem clamat.

n sum: et sanguinis aspersionem me- e

a ¶ quia ad iesum accessistis. cuius sanguis melius lo. etc. g.

lius loquentem quam abel. Uidete ne f

a ¶ per euangelium quod carnalia prohibet et spiritualia precipit. b ¶ patres nostri.

recusetis loquentem. Si enim illi g

¶ penam. a ¶ .i. xpm qui terrena .i. carnales obseruatias dabat per moysen et terrena promittebat. ¶ moysen vel angelum.

non effugerunt recusantes eum

qui super terram loquebatur: mul- b

¶ non effugiemus. a ¶ eundem loquentem nobis spualia et promittentem eterna. ¶ quia idem.

tomagis nos qui de celis loquen-

tem nobis auertimus: cuius vox i

¶ ut cominaretur ne recusarent. a ¶ cum de terra loquebatur. ¶ cum legem dabat in sina.

mouit terram tunc. Nunc autem k

¶ non minatur sed promittit: et ideo multominus debent recusare. a ¶ in Aggeo hoc legitur.

c repromittit dicens †Adhuc semel l

b et ego mouebo: non solum terram sed

a ¶ inferius. ¶ aereum. b ¶ huius auctoritatem exponit.

etiam celum. Quod autem adhuc se- m

mel dicit: declarat mobilium trans-

¶ per adhuc m. ¶ quod potest quia fecit ea.

lationem tanquam factorum: ut ma- n

¶ hoc notat per semel. a ¶ postea eternaliter.

e f neant ea que sunt immobilia. Itaque o

¶ iam spe

fratres: regnum immobile suscipi-

g entes: habemus gratiam per quam ser- p q

a ¶ quia deus et iudex omnium.

uiamus placentes deo cum metu et reue-

¶ amore honoris quia pater .i. diligentes eum ut patrem. a ¶ per gratiam possumus placere: quia deus consumit omnia peccata. et per hoc quod purgat et facit fortes in virtutibus: placemus deo.

b rentia †Etenim deus noster ignis consumens est. r

¶ hinc moraliter instruit apls. ¶ charitas sit inter vos: quia fratres estis.

Charitas fra- Ca. XIII a

ternitatis maneat in vo-

a ¶ quia hanc habuere antequam spoliarentur suis.

bis: †et hospitalitatem nolite obliui-

¶ deo. a ¶ abraam et loth.

a sci. Per hanc enim placuerunt qui-

dam angelis hospitio receptis. Me- b

¶ quam preter hospites. ¶ pro fide xpi ita eis compatiendo. ¶ beneficiendo. ¶ ita compatimini et subuenite ac si essetis

b mentote vinctorum tanquam simul vin-

vincti. ¶ quibus iminet labor. a ¶ per quod expri

cti: et laborantium tanquam et ipsi in c d

estis quod necesse sit laborantibus. a ¶ non meretricabile

corpore morantes. Honorabile e

¶ ut amore filiorum uxor ducatur legitima temporibus; quibus certis ab ea abstineatur. ¶ sit.

connubium omnibus: et thorus im- f

¶ non adulterium.

maculatus. Fornicatores enim et adulte- h

¶ eternaliter damnabit. a ¶ et si aliter putent quidam dicentes peccata carnis deum non curare. ¶ vita.

c ros iudicabit deus. Sint mores i

¶ largiendi tenacitate. ¶ ne sint tenaces. i habitis a ¶ ne sint cupidi non habitorum.

d sine auaricia contenti presentibus

a ¶ ad iesum naue. b ¶ quod est necessaria: et ideo non sit homo tenax.

e ipse enim dixit: † Non te deseram neque i k

a ¶ non tenacibus non cupidis illa fit promissio. unde subdit: Ita etc. ¶ .s. est nobiscum.

derelinquam. Ita ut confidenter di-

a ¶ supplendo necessaria.

camus: †Dominus mihi adiutor

¶ et ideo. ¶ etiam si auferat mea.

f est: non timebo quid faciat mihi homo.

¶ ut imitemini quia boni erant. s. apli et eorum successores

g Mementote prepositorum vestrorum l

¶ quia ipsi sunt.

qui vobis locuti sunt verbum dei. m

¶ ut eos morte imitemini: si opus est moriendo pro xpo ut illi et in conuersatione bone vite et in perfecta fide.

Quorum intuentes exitum conuersa- n

h tionis imitamini fidem. Christus ie- o

¶ .i. sine fine.

sus heri et hodie ipse et in secula. p q

¶ diuersis. ¶ a meis. ¶ extraneis.

i †Doctrinis varijs et peregrinis no- r

a ¶ a veritate. b ¶ ut habeatis fidem perfectam. ¶ credendo omnia esse munda mundis.

lite abduci. Optimum est enim gra- s

a ſ nō indifferētia et affluentia ciborum.
tia ſtabilire cor: nō eſcis que non a
a ſ obſeruatorib⁹ ⁊ diſcernētib⁹ cibos: ⁊ ſtudēti/
profuerunt ambulantibus i eis.
bus ciboꝝ affluētie. a ſ .i. de corpore xp̄i.
a Habem⁹ altare: de quo edere nō b c
a ſ licentiā. b ſ corporis voluptati ⁊ ciboꝝ afflu
b habēt pōteſtatē qui tabernaculo
entie. ſ ex toto.
c d deſeruiunt. †Quorum enim ani/ d
malium infertur ſanguis p pec/
cato: in ſancta per pōtificez: hoꝝ e
corpa cremanť extra caſtra. Pro/ f
ſ nō ppter ſe. ſ .i. ppter illud deſignādū: vt ex/
tra carnis cōcupiſcētias viuam⁹.
pter quod ⁊ ieſus vt ſanctificaret g
per ſuum ſanguinē populū extra
a ſ fide et charitate. ſ q: ipſe extra caſtra.
e portā paſſus eſt. Exeamus ergo h
ſ imitandū. ſ delitias ⁊ voluptates corporis.
ſ crucis quod infidelibus videtur.
ad eum extra caſtra: improperiū i
ſ patientes vt ipſe. ſ exeamus.
eius portātes. †Nō eni habemus k
ſ in h ſtatu. ſ manēs corpus. a ſ ſʒ ſtatū futu
hic manentez ciuitatem: ſed futu l
rum corp⁹. a ſ vt futurā ciuitatē cōſequamur: i/
properium portemus.
f ram inquirimus †Per ipſuz ergo m
a ſ que per priora ſignabať.
offeramus hōſtiā laudis ſemper
a ſ .i. cōfiteamur nomē ei⁹ qđ laus dei ⁊ hoſtia et
fruct⁹: q: alij p hoc ad fidē trahunť.
g deo: id ē fructū labiorum cōfitē
a ſ elemoſynarum et largitatis in alios.
h tium nomini eius. Bēneficientię n
ſ charitatis qua omnia putanť cōmunia.
autez et cōmuniōis nolite obliui
a ſ non in illis antiquis. a ſ quia per elemoſy/
nas hoſtes vincuntur: peccata extinguuntur. vnđ
ppheta. Miſericordiam volo et non ſacrificium.
ſci. Talibus eni hōſtijs promereť o

a ſ q̄tū ad precepta vt. ſ. faciatis q̄ p vos pcipit ec
cleſia. b ſ vt reuerentiā exhibeatis.
a deus. Obēdite ppoſit vr̄is ⁊ ſub a
a ſ pdicādo bonū exēplū dādo: et exteriora pui/
dēdo. b ſ ſolliciti ſunt.
iacete eis. Ipi eni puigilāt q̄ſi ra/
ſ obedite.
b tionē p aiab⁹ vr̄is reddituri: vt cū
a ſ qn videt vos pficere. b ſ vigilent. c ſ cuz
murmuratiōe et triſticia.
gaudio h faciāt ēt nō gēmentes.
ſ nō gemētes: q: tūc nō pderit vobis cura eoꝝ.
a ſ nō dico illis qb⁹ pdeſt etiā triſtari de vobis.
c d Hoc ei nō expedit vōbis. Orate b c
ſ de vobis.
pro nobis. Confidimus enim q: d
a ſ de preteritis. b ſ voluntatem. c ſ nō ſolum
f c bonā ſcientiā habēm⁹ vt in ōm e
in gentib⁹. a ſ eā iudeos q̄ꝫ grecos. ſ in futuro.
nibus benevōlentes conuerſari.
a ſ nō ſolū eā meiſ ſʒ magis p vr̄a vtilitate.
Amplius autem deprecor vos h f
ſ orare pro me.
facere quo celerius reſtituar vo/ g
a ſ ego ſuadeo ad bonū. ſ qui aptare poteſt: q: ē
dator pacꝭ: vt vitia nō inqrēt. ſ reſuſcitauit.
bis. Deus autem pacis qui edu/ h i
a ſ de ſepulchro qui loc⁹ ppiie mortuoꝝ eſt.
xit de mortuis paſtorem magnū k
a ſ humilium. ſ paſtor etiā factus per effuſionez
ſanguinis ſui qui confirmauit teſta. no.
duium in ſanguie teſtamēti ęter/ l m
ni dominum noſtrum ieſum chri
ſ aptos faciet. ſ vt vehtis. ſ etiā.
ſtum aptet vos in omni bono vt n
ſ opere. ſ ea q̄ ipſe vult. ſ ipe q: nō ex vo.
g faciatis voluntatem ei⁹ faciēs in o
vobis quod placet coram ſe per
ſ et hoc. ſ nō p carnales obſeruātias. a ſ xp̄o
vna cū patre et ſpūſctō. ſ nō carnalib⁹ obſeruan.
ieſuz chriſtum: cui ē gloria in ſecu
a ſ cōfirmatione. q. ita fiat vel verum ē qđ dixi.
la ſeculorum amēn. Rogo autez p
a ſ .i. epiſtolā que ē cōſolatio ⁊ adhortatio ne dicā
admonitio. ſ patienter.
vos fratres vt ſufferatis vērbuz q
a ſ non quaſi apoſtolus ſcripſi vobis.
h ſolacij. Etenim pērpaucis ſcripſi r s
ſ etiam ſeruiendo ⁊ honorando.
vobis. Cognoſcite fratrē veſtruz t
ſ coapoſtolū ⁊ coadiutorē in pdicatione. a ſ a
me in iter quod volebar: vel ad predicandum dire
ctum vel forſitan a carcere in quo ante detētus fu/
it.
timotheum dimiſſūm: cuz quo ſi v x
a ſ in hoc reddit attentos et manſuetiores.
i celerius venerit videbo vos. Sa y
lutate omnes prepoſitoſ veſtros

Finit epla ad Hebreos.

Universidad de Deusto Biblioteca

a Et oēs sctōs. i. alios eccle mistros. istos nō itēdebat apls instruere: q2 nō indigebāt: sed salutat eos p illos quib⁹ scribebat. Salutat etiā illos quib⁹ scribebat ex pte 9uersoꝝ ad fidē q̄ erāt in italia. dicēs: Salutāt vos de italia fratres. ꝛ in fine q̄si p sigillo cōfirmatiōis ponit. b Gratia dei cū oīb⁹ vobis amē. i. cōfirmetur in pnti ꝛ in futuro: pstāte dño nr̄o iesu xp̄o: cui est honor ꝛ glia in secla seclo꜍ Amen.

In ca. xiij. vbi dicit in postilla: Doctrinis varijs ꝛ peregrinis nolite abduci.

Additio. Per hoc qd̄ dicit apls: Doctris varijs ꝛ peregrinis nolite abduci: ꝓprie pōt intelligi doctrina pharisaica q̄ in thalmudicis codicib⁹ diffuse habet ꝛ dispēdiose. in quib⁹ multe falsitates ꝛ enormitates cōtinent: ꝓut fuit ostē sum in additionib⁹ Esa. xxxiij. ꝛ Zacha. v. Et q2 fm Glo. nlla falsa doctrina est q̄ nō aliq̄ vera intmisceat: iō p̄dicte doctrine dicunt varie. sic corp⁹ diuersis colorib⁹ coloratū variū d2. similr ꝛ dicunt pegrine: q2 nō a deo actore: sicut fingūt reuelata fuerūt: s3 ab hominibus diabolica inuestigatiōe inuēta. ꝛ de h vide in predict. additiōib⁹.

Replica. In capi. xiij. vbi Bur. expōit qd̄ itelligit p varias doctrias. allegat ad hoc thalmudicas traditiōes q̄s ponit Esa. xxxiij. ꝛ Zach. v. ꝛ in fine Apoc. traditiōes saracenicas machometi: q̄ q2 nō sunt cōtra postil. trāseāt alioꝝ iudicio relicta. ꝛ sic est finis. Et h sunt q̄ reppi i dictis Burgē. cōtra postillatorē correctione digna: pauca aūt q̄ ponit circa actus aplo꜍ canonicas epistolas ꝛ apocalypsim: q̄ sūt modici pōderis trāseo: q2 ꝛ plurimū als. s. tacta sūt inc͡trā sūt postilla. 9ria. q̄ sic p me scripta ꝛ alia sub debita ꝓtestatione offero rectis amatoribus magistri Nicolai d̄ lyra media charitate corrigēda. Satis eni mihi est p hūc laborē ociū euitasse: ꝛ maiorib⁹ meis dedisse occasionē vt cōtra postil. corruptores efficaci⁹ exurgant.

Postilla venerabilis fratr. Nicolai de lyra super epl'as Pauli finit.

Postilla eiusdē sup Act⁹ apostolorum Incipit: ꝛ prio p̄fatio.

Repleti sūt oēs spūsctō: ꝛ ceperūt loq̄: Act. ij. Sic lex euāgelica p xp̄m deū et hominē fuit data: vt pat3 in euāgelio: ita p aplos aliosq3 xp̄i discipulos p orbem fuit publicata: vt pt3 in hoc libro aplo꜍ actib⁹ intitulato. ꝓpter qd̄ saluator dixit eis Marc. vl. Eūtes in mūdu3 vniuersū p̄dicate euāgeliū oīi creature. Hec āt publicatio facta ē p spūmsctm̄ p̄ncipalit: ꝛ p aplos ministerialit: Mat. x. Nō eni vos estis q̄ loquimi: s3 spūs patris vr̄i q̄ loquit in vob. ꝓpter qd̄ verbū ꝓpositū ad lrām d2 de ipis: Repleti sūt ꝛc. In quo duo notant. s. aplo꜍ alio꜍q3 xp̄i discipulo꜍ p spūmsāctū cōfortatio. cū d2: Repleti sūt oēs spūsctō. Secundū ē p eosde3 euangelij publicatio. cū subditur: Et ceperūt loqui. que duo sanct⁹ Lucas ꝓsequit in hoc libro: vt videbit ꝓsequēdo.

Circa primū tria ponūt. s. virtus efficiens. ibi: Spūsctō. secūdo mod⁹ sufficiēs. ibi: Repleti sūt. tertio cet⁹ suscipiēs. ibi: Omnes. Circa primū sciēdū q ꝓphete spūsctō inspirati locuti sunt: fm qd̄ dicit. ij. Petri. j. Non voluntate humana allata est aliquādo ꝓphetia: sed spūsctō inspirati locuti sunt sancti dei homines. ꝛ legē euāgelicā denunciauerūt per xp̄m dandā: Esa. ij. De sion exibit lex: ꝛ verbū dn̄i de hierlm. ibi eni legit christus frequēter docuisse. ꝛ Hiere. xxxj. Ecce dies veniūt dicit dn̄s: et feriā domui israel ꝛ domui iuda fedus nouū: non fm pactū qd̄ pepigi i oreb ꝛc. ꝛ sic p̄nūciatū fuerat p ꝓphetas p xp̄m hominē spūsctō repletū fuit lex euangelica data. vnde Luc. iiij. dicitur de ipso q ingressus synagogam legit in libro Esaie qd̄ in eo scribit. lxj. Spūs domini sup me ꝓpter qd̄ vnxit me: euangeliçare pauperibus misit me. ꝛ sequit ibidem. s. Luc. iiij. Cepit aūt dicere ad illos: quia hodie impleta ē scriptura hec in auribus vestris. ꝛ similiter spūssāctus aplos cōfortauit ꝛ perfecit vt essent apti ad predicandū euangeliū. ꝓpter qd̄ de ipso dicit. j. Cor. xij. Hec aūt oīa opat vn⁹ atq3 idem spūs diuidēs singulis ꝓut vult. ꝛ sic patet primū. s. causa efficiēs. Circa scdm̄ cōsiderandū q pfectio sufficiēs ad predicationē euangelij nō solū respicit psonā ꝓpriā: sed etiā alios p quādā redundantiā que sunt instruēde p sanā doctrinā. talis aūt fuit aplo꜍ pfectio collata eis a spūsctō. nā p sapientiā ꝛ eloquētiā facti sūt apti ad predicādū euangelium per vniuersū mundum. ꝛ hoc notatur cū dicit: Repleti. Ecclesiastici. xj. Si repleti fuerint nubes imbres effūdēt sup terrā. Nubes isti sūt apli. de quib⁹ dicit Esa. lx. Qui sunt hi q̄ vt nubes volāt. nubes iste fuerūt scientia ꝛ eloquētia replete: ꝓpt qd̄ effuderūt sup vniuersā terrā imbres euāgelice doctrine. vn̄ ꝛ in quolibet ipsorum fuit impletū qd̄ dicitur Ecci. xxix. Ipse tanq̄3 imbres emittet eloquia sapientie sue. ꝛ sic patet secūdū. Circa tertiū considerandū q donum spiritussancti confirmās ꝛ perficiens ad publicationē euangelij non solum fuit datum vni apostolo sed omnibus: nec solis apostolis sed etiam alijs discipulis simul existētib⁹: fm qd̄ dicit Hieronymus in epistola ad Paulinū de omnibus sacre scripture libris. ꝛ. j. ca. huius libri dicitur: Erat autē turba hominum simul fere. cxx. ꝛ hoc notatur cu3 dicitur: Omnes. In quo exprimitur cetus suscipiens spiritussancti donum: fm quod scribitur infra. ij. ca. Et dum complerentur dies pentecostes erant omnes discipuli pariter in eodem loco. ꝛ factus est repente de celo sonus tanq̄3 aduenientis spiritus vehementis: et repleuit totam domū vbi erant sedentes. ꝛ sic patet primum principale. Circa secūdū vo quod est euangelij publicatio. quod ponit ibi: Et ceperunt loqui. duo notantur ad hoc necessaria. s. exclusio timoris ꝛ ostensio feruoris. primum notatur cu3 dicitur. Et ceperūt. Per hoc insinuatur manifeste q ante loqui non audebant: immo nec etiā apparere: fm qd̄ dicitur Iohan. xx. Cum sero esset die illa vna sabbatorum et fores essent ꝛc. sed recepto spiritussancto dono quod foras mittit timorem: fm quod dicitur. j. Ioh. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorē. timor iste fuit expulsus ab apostolis et constantia eis data. vnde quilibet eorum potuit dicere istud psal. lxxvj. Nunc cepi hec mutatio dextere excelsi. quia quilibet cepit habere constantiam terrore mundano sublato. ꝛ hec mutatio fuit dextere excelsi. dantis apostolis constantiam predicandi. secundum vo. s. ostensio feruoris notatur. cum dicitur: Loqui. qui feruor in actu predicādi recepto spiritusancto: statim fuit ostensus corā iudeis vulgaribus. cum dicitur. j. ij. ca. q Petr⁹ feruenter locut⁹ est de christo. dicens: Viri fratres liceat audēter vobis dicere ꝛc. ꝛ subditur ibi: Qui ergo receperunt sermones eius baptiçati sunt. ꝛ apposite sunt in die illa anime circiter tria milia. secūdo fuit ostensus corā iudeoꝝ p̄ncipibus: quibus Petrus ꝛ Iohānes constanter responderūt. j. iiij. ca. Non possumus que vidimus ꝛ audiuimus non loqui. postea fuit ostensus etiā coram gentibus. vnde. j. xiij. iudeis contradicentibus euāgelice predicationi dicitur: Tunc constanter Paulus et Barnabas dixerunt: vobis oportebat primum loqui verbum dei: sed q̄m repellitis illud ꝛ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes. sic enim nobis p̄cepit dn̄s. Cui est honor ꝛ glīa in secla seclo꜍ Amen.

Incipit P

---

f sanctificatus in baptismate subditos.

a et omnes sanctos. Salutāt vos

f per hoc nota cū a roma scripsisse. f purgatio peccato꜍ et alia dei munera.

b de italia fratres. Gratia cū omnibus vobis. Amen.

Finit epl'a Pauli ad hebreos.

Incipit p̄fatio beati Hieronymi p̄sbyteri in libꝝ Act⁹ aplo꜍.

C Anit psalmista: ambulabunt de virtutib⁹ in virtutes. Post apl'i Pauli epl'as dudū vno vobis volumine trāslatas dōmon ꝛ rogatiane charissimi: act⁹ aplo꜍ cōpellitis vt trāsferā i latinū: quē librū nulli dubiū ē a luca antiocheno arte medico: q̄ postea inseruiēs paulo aplo christi fact⁹ est discipul⁹ fuisse editū. Ceruices p̄mit iposita se piusoneri magnitudo: q2 studia iuido꜍ rep̄hēsione digna putant ea q̄ scribim⁹. Illo꜍ nūq̄3 odio et detractiōe: iuuāte xp̄o meum silebit eloquiū. Act⁹ aplo꜍ nudā q̄dē vident sonare historiā ꝛ nascētis eccl'ie isantiā texere: s3 si nouerim⁹ scriptorē eo꜍ lucā eē medicū † cui⁹ laus ē in euāgelio: aīaduertimus pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam.

L Ucas medicus anthiocensis greci fmonis nō ignar⁹ scripsit euangeliu3: sectator pauli: comes pegrinationis ei⁹. Hic etiā aliud volumē edidit: qd̄ titulo Actuum aplo꜍ p̄notat: cui⁹ historia vsq3 ad biennium rome cōmorātis Pauli puenit. i. ad quartū Neronis annū. ex q̄ intelligim⁹ in eadē vrbe librum esse compositum.

D E loco q̄dē in q̄ Act⁹ aplo꜍ scripti sunt: Hieronymi tenēda ē snia: q̄ d2 greci fmonis nō fuisse ignar⁹: q̄ lingua nouū testa. excepto Matthei euāgelio ꝛ epl'a Pauli ad Hebreos tm̄ scriptū est. Oportebat eni vt iudicia sermonis diuini ea lingua scriberent: ad quā oēs veluti ad sapie ꝛ oīm disciplinaꝝ fontē 9currūt: q̄si i fine seculi in oīb⁹ gentib⁹ de⁹ esse not⁹ voluit.

S Uspicant q̄dā quotiēscūꝗ Paul⁹ in epistolis suis dicit: iuxta euāgeliū meū: Luce volumē significari: ꝛ Lucā nō solum a Paulo didicisse euāgeliū: q̄ cū xp̄o in carne non fuerat: sed etiā a ceteris aplis: qd̄ ipe in principio sui voluminis declarat dicēs: Sicut tradiderunt nobis: q̄ ab initio ipsi viderūt et ministri fuerunt sermonis. Igit euāgelium sicut audierat scripsit: Actus apostolo꜍ sicut viderat cōposuit.

I Tem de causis scribendoꝝ Actuū aplo꜍. q̄dā q̄dē Luce argumēto patefacta sunt. Prima hec est: vt q2 aplici iminutio numeri secte scripture fmone narrata est: ipsius etia3 impletio canonico libro enarret: ꝛ vt Pauli extra. xij. aplo꜍ numerū assumpti auctoritas teneatur: vt eius epl'e inter canonicas scripturas habeantur: p̄cipue canonice scripture testimonium habentes: q̄ 9uersionē ꝛ 9uersationē ei⁹ plenissime pferūt. Tertia cā est vt pfect⁹ pfecti spūs aduentus: pfecto aplo꜍ numero cōplet⁹ sancti canonis enūciaret historia. Ob h igitur ꝛ ho꜍ silia q̄ post ascēsum saluatoris 9tigerūt: sat. vtile imo ꝛ necessarium erat cōscribi Actus aplo꜍.

Incipit liber Actuū apostolorū.

b P Rimū q̄dē sermonē. Beda. Ca. I id est euāgelium cui scdm̄ addidit. i. Actus aplo꜍. Cōpletio p̄mi est ibi: Usq3 in diē q̄ p̄cipiēs aplis ꝛc. Initiū scdi q̄bus ꝛ prebuit seip̄m viuu3 post passionē suā in mult. argumētis. Nā in euāgelio iesum celos ascēdisse: discipulos a bethania hierlm regressos testat. nō tn̄ ibi dicit q p. xl. dies post ei⁹ passionē crebro apparuit q ascēsurū de regno isrl interrogauerūt q eo ascēdēte angeli astiterūt: ꝛ hmōi. c Feci. i. scripsi: q2 scribere ē operari: vel q2 fact. meruit esse scriptor euāgelij.

d Sermonē. Tot⁹ liber euāgelij vn⁹ sermo d2: q2 vnū h3 sensum. Aut singulare ꝓ plurali. Euāgeliū est bona annūciatio: in q̄ annūciat requies post laborē: regnū post seruitiū: vita post mortē.

e De oīb⁹. Dictis ꝛ factis xp̄i q̄ indicanit officio digna vel idonea sue dispensationis. f Theophile. Dei amic⁹: vl' dei amator: q2 si tu sis amicus d2 tibi scribit: Cui euāgeliū scpserat: eidē ꝛ Act⁹ aplo꜍ scribit Lucas medic⁹ ad salutē anie ꝛc.

g Que cepit. A baptismo Iohis q̄ iesus baptiçat⁹ est vsq3 i diē q̄ assūpt⁹ est i celū: q2 de toto illo tpe Lucas fmōes texuit. q̄ i fine euāgelij ita scripsit: Cū bn̄dixisset recessit ab eis: ꝛ ferebat i celū. Aliť: Cepit iesus fa. ꝛ do. vsq3 i diē ꝛc. Quia oīa q̄ fecit ꝛ docuit: inceptio quedā fuit. eadē postea aplis faciētib⁹ ꝛ docētib⁹ ꝛ co꜍ seq̄cib⁹. h Facere ꝛ do. Bonū doctorē istituit vel istruit: q̄ facit qd̄ docet. Be. Sensus ē: scripsi d iesu a tpe q̄ signa cepit facere ꝛ docere vsq3 i diē q̄ ijsdē cōpletis assūpt⁹ ē. Ra. p̄cipiēs aplis p̄dicare euāgeliu3 p spūmsctm̄ p quē p̄dicatū ē euāgeliū: q2 vba ispirabat ꝛ fiduciā tribuebat. Al' p̄cipiens p spūmsctm̄. Qd̄ ei fili⁹ p̄cipit: h ꝛ spūssctūs. Al' ꝓpt spūm p̄cepit: q2 nō p̄cipet nisi spūs vētur⁹ eēt. i Elegit. hoc ad laudē aplo꜍ q̄ꝝ actus scribere ꝓponit. k Assūpt⁹. A diuinitate: vel a nube assūpt⁹ q̄si verus homo.

Sequit alius prologus.

a L Ucas anthiocēsis natione syrus cui⁹ laus i euāgelio cāit: apud antiochia3 medicine artis egregius ꝛ aplo꜍ christi discipulus fuit: postea vsq3 ad 9fessionē paulū secut⁹ apostolū sine crimine in virginitate pmanens: deo maluit seruire. Qui septuagita ꝛ q̄ttuor annos etatis agens in bithynia obijt plenus spūsctō: quo instigante in achaie partib⁹ euāgeliū scribēs grecl fidelib⁹ incarnationē dn̄i fideli narratione ostēdit: eundemq3 ex stirpe dauid descēdisse monstrauit. Cui nō imerito scribēdo꜍ actuum aplo꜍ ptās i ministerio dat: vt deo i deū pleno: ꝛ filio pditionis extincto: orōne ab apostolis facta sorte dn̄ice electionis numer⁹ compleret. † Sicq3 paulus 9sūmationem aplicis actib⁹ daret quez diu 9 stimulū calcitrāte3 dn̄s elegisset: qd̄ legētib⁹ ꝛ req̄rētib⁹ deū breuiori⁹ volui oñdere sermone: q̄3 prolixi⁹ aliq̄d fastidiētib⁹ ꝓdidisse † sciēs q operantē agricolam oporteat p̄mū de suis fructibus edere. Quē ita diuina subsecuta est gratia: vt nō solū corporib⁹ sed etiā aiab⁹: eius proficeret medicina.

Incipit liber Actuū aplo꜍ bti Luce euāgeliste Ca. I

b P Rimum quidē b+

f. i. euāgeliū. f. i. scp̄si

sermonē feci de c d

a f nō oīa. dicente Iohāne: Si scribant p singula nec ipsu3 arbitror mundū cape posse oīb⁹ modis doctrine ꝛ q̄ru3 singulorum sufficit fidei sacerdorum. f dei amator.

omibūs o theo e

phile que cepit f

f prius facere: postea docere: ne verbū opere destruatur. a f añ assumptionē.

h iesus facere ꝛ docere ūsq3 i diē g

f vos inq̄3 testes estis ho꜍: ꝛ ego mitto repromissionē pr̄is mei in vos. f p̄cepta dans que vel hic vel in euangelio leguntur.

qua p̄cipiēs apostol' p spiritū h

f ad euangeliçādum. f de multitudine humani generis. f Non vos me elegistis: sed ego vos elegi.

i k sanctu3 quos elegit assumpt⁹ i k

Incipit prolog⁹ super Actus apostolorum.

a L Ucas antiochensis ꝛc. In isto ꝓlogo ꝓcedit p hunc modū. p̄mo ponit Hieronymus multiplice3 auctoris notificationem. scdo in scribendo euāgelium ostēdit ipsius fidelitate3. ibi: Hic spiritusctō instigāte ꝛc. q2 fideliter scripsit euangelium. tertio dicit q 9gruū fuit vt scribendi actus aplicos hr̄et potestatem. vn̄ dicit: Cui nō imerito ꝛc. q̄rto dicit Hieronymus se vitare fmōis prolixitatē. ibi: Qd̄ legentib⁹ ꝛc. Quia vero Lucas fuit medic⁹ officio. q̄nto offici ipsi⁹ oñdit vtilitatē. ibi: Quē ita diuina ꝛc. Ista sufficiāt de ꝓlogo isto. supra eñ fere tot⁹ exponit in ꝓlogo super Lucam. Ca. I

b P Rimū q̄dem. Hic incipit liber Actuum aplo꜍: in quo sctūs Lucas p̄mo se 9tinuat ad p̄cedentia. scdo ꝓsequit subseq̄ntia. ibi: Et 9uescēs. Precedētia vero dicta sctī Luce sūt in eius euāgelio in q̄ incipiens a christi precursore: 9ceptionem xp̄i: natiuitatē: 9uersationē ꝛ predicationē: mortē ꝛ resurrectionē ꝛ ascensionem declarauit. ꝛ h est qd̄ dicit: Primū q̄dē. i. p̄mo. s. in euāgelio: † Act. 9. f

c Sermone3 feci de oīb⁹. nō dicit oīa: q2 oīa facta xp̄i non pñt p singula scribi: fm q d2 Ioh. vlt. Sūt aūt ꝛ alia multa q̄ fecit iesus. q̄ si scribant p singula nec ip̄m arbitror mundū cape eos q̄ scribendi sūt libros: sed dicit: d De oībus. q2 de ptinētib⁹ ad xp̄i cōceptionem: natiuitatē: vitam ꝛ mortē: resurrectionē ꝛ ascensione3 aliqua scripsit. e O theophile. Hic erat quidā episcopus asie cui scripserat euāgeliū: vt patet in eius ꝓlogo: ꝛ eidem scripsit hunc librum. f Que cepit iesus facere et docere. ne sil'is esset scribis et phariseis. de q̄b⁹ d2 improperando Matth. xxiij. Dicūt ei ꝛ nō faciunt. Bene eni docere ꝛ male viuere nihil aliud ē q̄3 se sua voce dānare. g Usq3 in diem. ascēsionis sue. h Qua p̄cipiens aplis per spūmsctm̄. q. s. p̄dicarēt euāgelium: Matth. vlt. vt. s. allegatū est. i Quos elegit. p̄ ceteris ad officiū apostolar⁹. k Assumpt⁹ est. de terra ad celū in sua humanitate. fm diuinitatē eni que necessario est vbiq3 nō 9uenit ei de loco ad locum transire. Assumpt⁹ est aūt a tota trinitate assumptionem illā faciente q̄ in omibus effectibus principaliter operatur ꝛ etiā a seipso. na3 corpus gloriosum sic est in ptāte anie 1. Lio. 1. b

A q obediuit

A

rus homo. a Viuum. Corp' viuū vel ꝓpriū nō fantasticū. qd̄ ⁊ apli cognouerūt tanq̄ notissimū. Aut viuū qd̄ post morte viuebat. Vel viuū. i. amplius nō moriturū. b Per dies. Non tn̄ eis p. xl. dies ꝯtinuos apparuit. post diē eni resurrectionis alios q̄tuor dies interuenisse Johes dicit: Post qd̄ rursus apparuit p. xl. quia. xl. horis mortu' fuerat. xl. dieb' se viuere ꝯfirmat: ⁊ p. xl. typus p̄ntis seculi q̄ christus in ecclia veriat̄ pōt intelligi: siue q: hō quattuor ꝯstans elemētis cruditur ꝯtra trāsgressionē decalogi. c Apparens. Beda. Ad instruendā fidē sue resurrectiōis: sepius q̄z aplis post resurrectionez viuus apparēs cibū sumit: carnē suā palpādā exhibet. Sed p mysteriū hui' ꝯuersationis significat se impleturū q̄ ꝓmiserat: Ecce ego vobiscū sum vsq̄ ad ꝯsūmationē seculi. Iste numer' tpalē vitā significat: q: postq̄ cōsepulti fuerim' cum xp̄o p baptismū in mortē: q̄si mari rubro trāsito necessariū habem' ducatū in hac solitudine q̄ ad celos nos pducat: ⁊ imaginis sue denario remunerans p̄ntia sanctispūs quasi vera q̄te iubilei remuneret. d Cōuescēs. Signa veri corpis annūciat: q: nō vno corpis sensu: sz visu: auditu: tactu: apparendo: loquēdo: cōuescendo ꝓbant.

Promissio.

est. Quibus et prebuit seipsum
viuū post passionē suā in multis
argumentis p dies quadraginta
apparens eis ⁊ loquens de regno dei. Et conuescens precepit
eis ab hierosolymis ne discederet.

Nico. de lyra

q obediuit ei ad nutū ad motū localē: assumpt' est etiā a nube p̄stante ei obsequiū. a Quib' ⁊ p̄buit seipm viuū. post resurrectionē. b In mult' argumētis. de sua resurrectione facientib' fidē. c Per dies. xl. apparēs eis. qd̄ nō est sic intelligendū q in illis q̄draginta dieb' fuerit ꝯtinue cū eis: sed q: in illo tpis spatio eis frequēter apparuit. d Loqns de regno dei. i. de beatitudie celesti. Ad maiorē itellectū dictorū duo hic sūt videnda. Primū est vtrū resurrectio christi debuit argumēt' ꝓbari. Ad qd̄ dicendū q argumētū vno mō est rō rei dubie faciēs fidē. i. certitudinē: qd̄ esse nō pōt nisi ꝓcedat ex p̄ncipijs p se notis: sicut fit i scientijs demōstratiuis ⁊ alijs. talib' argumētis nō debuit resurrectio xp̄i ꝓbari q̄ est articulus fidei. de talib' eni n̄ habet̄ certitudo euidētie in p̄nti saltē de cōi cursu. Alio mō accipit̄ argumētū aliqd̄ sensibile signū: qd̄ inducit̄ ad manifestationē alicui' veritatis: q̄ noie argumēti aliq̄n vtit̄ phs i libr' suis. ⁊ h̄ mō accipiēdo argumētū christ' suā resurrectionē declarauit argumēt' inq̄tū p euidentia signa se vere resurrexisse oñdit: qd̄ fuit necessariū aplis fieri. Prio ꝓpter seip̄os: eo q eoꝝ corda nō erāt disposita ad credendū de facili ei' resurrectionē. vñ dicit eis Luc. vlt'. O stulti ⁊ tardi corde ad credēdū in oībus q̄ locuti sunt ꝓphete. Scd̄o ꝓpter alios: vt p hmōi signa eis ostēsa eoꝝ testimoniū de christo efficaci' redderet̄. fm illud. j. Joh. j. Qd̄ audiuimus ⁊ vidim' nr̄is oculis ⁊ manus nr̄e cōtrectauerūt de verbo vite: testamur ⁊ annūciam' vobis. Scd̄m est de q̄litate ⁊ efficacia hmōi argumētoꝝ. Circa qd̄ sciendū q vera resurrectio de qua fit sermo hic est reditus eiusdē hoīs in numero de morte corpali ad vitā gloriosam. ⁊ h̄ fuit ostēsum i christo tam ex parte corpis q̄z ex parte aīe. ex parte eni corpis primo fuit ostēsum q xp̄i corpus post resurrectionē fuit veꝝ corpus ⁊ solidū: nō corp' fantasticū vel rarū: sicut est aer: vel p h̄ q palpabile prebuit ip̄m: Luc'. vlt'. Palpate ⁊ videte: quia spūs ossa ⁊ carnē nō habet: sicut me videt' hr̄e. Scd̄o fuit ostensum q erat corp' humanū p hoc q oñdit verā humanā effigiem oculis distinguibilē ab alijs effigieb'. Tertio fuit ostēsuz q erat idem corp' numero qd̄ habuit pri' ante mortē: ostendendo cicatrices vulneꝝ: Luc'. vlt'. Videte man' meas ⁊ pedes meos q: egoip̄e sum. ⁊ Joh. xx. dicit Thome: Infer digitū tuū huc ⁊ vide man' meas ⁊ affer manū tuā ⁊ mitte in lat' meū ⁊ noli esse incredulus sed fidelis. Silr̄ ex parte aīe iterato corpori vnite veritatē sue resurrectiōis oñdit: ⁊ h̄ p opera triplicis vite. Primo quidez p opus vite nutritiue in h̄ q cū discipulis manducauit: vt habet̄ Luc'. vlt'. Obtulerūt ei partē piscis assi ⁊ fauū mellis: ⁊ cū manducasset coraz eis sumens reliq̄s dedit eis. Scd̄o p opa vite sensitiue: in hoc q discipulis ad interrogata respōdebat ⁊ eos salutabat: in quo se oñdit videre et audire. Tertio p opa vite intellectiue in h̄ q cū eis loq̄bat̄ ⁊ de scriptur' disserebat: Luc'. vlt'. Hec sūt ver

ba que

ba que locut' sum ad vos ⁊c̄. Qr etiā resurrexit ad vitaz gloriosam oñdit p h̄ q ad discipulos ianuis clausis intrauit: ⁊ h̄ p dotē subtilitatis. vñ dicit Grego. Homel. xvij. Palpandam carnē dn̄s p̄buit quā ianuis clausis introduxit: vt ee post resurrectionē oñderet corp' suū eiusdē nature ⁊ alteri' glie. De efficacia istoꝝ argumētoꝝ dr̄ ab oībus q licz vnū p se sumptū vel duo nō sufficeret: tn̄ oīa simul sūpta fuerūt efficacia in suo genere ad manifestandā veritatē resurrectiōis dn̄ice. ⁊ cū ad h̄ inducta fuerint ab illo cui' pfecta sunt opa. Sed vlteri' pōt queri vtrū i hac manifestatione fecerint certitudinem euidētia vel adhesiōis tm̄. Ad quod dicunt aliqui q fecerint certitudinez adhesionis tm̄. qualis est in his que sunt fidei: de quibus est resurrectio christi. Alij vero dicunt q fecerūt certitudinē euidentie: eo q talis manifestatio fuit p signa sensibilia euidētia. Sed saluo meliori iudicio mihi videt̄ meli' dicendū q christ' pōt dupliciter ꝯsiderari. Vno mō inq̄tū hō tm̄: ⁊ sic argumēta p̄dicta fecerūt certitudinez euidētie de resurrectiōe hūane nature: q: sic dictū ē erāt euidētia sensib' bñ disposit': ad qd̄ etiā reducit̄ certitudo euidētie demōstratiōis. Alio mō pōt ꝯsiderari inq̄tū de' ⁊ hō siue de' humanat': ⁊ sic argumēta p̄dicta de resurrectiōe dei hoīs nō fecerūt certitudinē euidētie: sed adhesiōis tm̄ q̄ est fidei: q: diuitas christi ⁊ añ resurrectionē ⁊ post nō fuit aliter cognita ab aplis: ⁊ h̄ videt̄ manifeste dicere beatus Grego. Homel. xvij. Thomas aliud vidit ⁊ aliud credidit. A mortali q̄ppe hoīe videri diuinitas nō potuit. hoīem q̄ vidit: ⁊ deū ꝯfessus ē. d. Dn̄s me' ⁊ de' me'. vidēdo q̄ credidit: q: ꝯsiderādo veꝝ hoīem hūc deuz quē videre nō poterat exclamauit: licz q̄ p argumēta predicta euidēs fuerit aplis illū q̄ dicebat̄ iesus nazaren' vere resurrexisse: n̄ tn̄ fuit euidēs: sz solū creditū deū a mortuis resurrexisse: sic ⁊ creditū fuit tm̄ ⁊ n̄ scitū illū hoīez eē deū. obiectū at̄ fidei ē ip̄e de': nō visus: ⁊ iō articul' fidei est aliqd̄ nō visuz circa deuz. ꝓpter qd̄ articul' fidei ē deū resurrexisse a mortuis ⁊ nō hominē tm̄. ꝓpter qd̄ dictū ē. s. q illa argumēta nō fuerūt efficacia ad māifestādū euident̄ resurrectionē xp̄i: ꝓut ē articulus. ⁊ p p̄dicta ptz solutio ad rōnes vtriusq̄ opīonis alit̄ sentiētiū. e Et ꝯuescēs. Postq̄ Lucas ꝯtinuauit se ad dicta in euangelio. hic ꝯñr ꝓsequit̄ dicēda in h̄ libro: q̄ sic dictū est: est de lege euāgelice ꝓmulgatiōe. Circa qd̄ ꝯsiderādū q sic corp' mobile subiectū ē in tota naturali philosophia sub rōne absoluta. in partialib' xo libris sub rōnib' determīatis: vt i libro de celo ⁊ mūdo corp' mobile ad situz. in libro xo de generatione corp' mobile ad formā: ita de' sub rōne absoluta subiectū est in tota sacra scp̄tura. iō dr̄ theologia q̄si sermo de deo. sub rōnib' vero determīat' ē subiectū in libris partialib' vt ostēsum fuit in p̄ncipio Gen̄. ⁊ i alijs seq̄ntib' libris. In toto xo nouo testamēto subiectū est vt redēptor in cōi: sed in libris partialibus sub rōnib' magis determīat'. vñ i euāgelio de' redēptor est subiectū vt leg' euāgelice lator. In h̄ aūt libro vt eiusdē legis p orbē publicator. Primū tn̄ fecit p seip̄m. scd̄m xo p apostolos ad hoc missos. ꝓpter qd̄ liber iste ab actib' apostolicis noīatur. Ad h̄ aūt q apli alijq̄ discipuli essent ad hāc publicationē idonei p̄exigebat̄ in eis solidatio ⁊ pfectio p donum spūssancti: quo essent diuina noticia prediti ꝯstātes ⁊ eloquētes ⁊ charitate feruidi. ꝓpter qd̄ liber iste in duas partes diuiditur: q: p̄mo describit̄ aploꝝ debita dispositio. scd̄o p eosdez euāgelij publicatio. sequēti ca. ibi: Stans aūt petrus. Debita vero dispositio aploꝝ facta est p spūssancti donū: vt dictū est. ⁊ ideo p̄mo describit̄ ꝓmissio hui' doni. scd̄o expectatio ꝓmissi. ibi: Tūc reuersi sunt. tertio collatio expectati. in p̄ncipio sequētis ca. Prima adhuc in duas: q: primo ponit̄ hec ꝓmissio. scd̄o circa h̄ monet̄ questio. ibi: Igit̄ q̄ ꝯuenerāt. Circa primū sciēdū q licet scrīs Lucas in fine euāgelij sui locut' fuerit de hac ꝓmissione: h̄ fuit tn̄ breuiter ⁊ succincte. Hic aūt tangit eā mag' diffuse. ꝓpter qd̄ ab ea incipit ꝓsecutionē dicendoꝝ in h̄ libro. dicit ergo: Et cōuescens. s. iesus cū aplis suis q̄bus recūbentib' apparuit in die ascēsionis: vt refert Marc' in fine euangelij sui dicēs: Nouissime aūt recūbentib' illis vndecim apparuit illis iesus ⁊c̄. f Precepit eis ab hierosolymis ne discederent: donec per spiritumsanctum redderentur apti

ad publi

a Promissionē. Quā ꝓmisit p Johel: vt hr̄ in sequētib': ⁊ si a xp̄o ꝓmissa: a p̄re tn̄ cōplebit̄. Vel pr̄is dr̄: q: i ei' xbo. i. xp̄o ꝓmittitur. b Quia iohes. Be. Cū diceret dn̄s: q: iohes baptizauit aq̄: vos aūt ⁊c̄. nō subiūxit: vos aūt baptizabitis: sed baptizabimini spūscto: q: neq̄ apli neq̄ sequeces coꝝ vsq̄ hodie i ecclia alit̄ q̄z in aq̄ baptizare p̄ualēt: sed inuocato noie xp̄i interior xtus spūssct̄i baptizatoꝝ alas ⁊ corpa purificat: qd̄ in baptismo iohānis nō fiebat. Beda. Baptisma dat̄ in duab' naturis: corpali. s. ⁊ spūali: q: hō q̄ baptizat̄ duob' constat: corpe. s. ⁊ aīa: tn̄ vnū est baptisma sicut vnus homo. Beda. Baptisma: vnctio. vnde ⁊ in quibusdaz libris inuenit̄ sic: Johānes vnxit aq̄: vos vngemini spūsctō. Baptisma aūt domini qd̄ in spūsctō ē: nō ad illud tp̄s tm̄ respicit quo apli ⁊ ceteri fideles illi' tpis baptizati sunt aqua i remissionē gr̄a spūs a dn̄o p̄cepta. Sz ad h̄ etiā in quo dn̄o mittēte spm̄ pleni' acceperūt: deniq̄ etiā modo baptismū in remissionez accipit in spiritu baptizat̄: cuius dono solut' peccatis vt etiā in bono ꝓficiat adiuuat̄. c Vos aūt baptiza. ⁊c̄. Aug'. Qñ Petr' negauit: non erant apli baptizati nō aqua sed spū. post resurrectionē eni dictuz est: Vos vero baptizabimini spūsctō: nondū eni resurrectiōe christi ⁊ missione spirit' cōfirmati erāt. Sicut iustis circūcisio nō fuit necessaria anteq̄z imperaret̄ abrae ⁊ posteritati sue: sic postq̄ sacrm̄ noui testamenti. i. baptisma circūcisionis loco datū est a dn̄o dicēte: Nisi q̄s renatus fuerit ex aq̄ ⁊ spūsctō ⁊c̄. Certū est nullū ad corp' xp̄i ptinere nisi baptizatuz preter eos q̄b' passio deputat̄ ꝓ baptismo. Itē scriptū est q̄ Paulus baptizat' est: ⁊ nō est scriptū q̄ alij apli baptizati sunt: sz debem' intelligere baptizatos esse ꝓpter illud: Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spūsctō ⁊c̄. Beda. Nondū fuerant baptizati: vel baptismo Johis nō aqua sed spūsctō: q̄s intelligim' baptizatos: vel qd̄ credibilius est baptismo xp̄i. Cōueniens eni erat eos baptizatos esse q̄ baptizabāt alios. Rab. Hic ꝓmittitur q Johis baptismo p̄celleret baptisma aploꝝ. Qui a iohe baptizati sūt tm̄ aqua: vt ptz de andrea ⁊ i altero discipulo. Petro etiā dictū ē: Qui lot' ē nō indiget nisi vt lauet pedes. postea a christo firmata est eoꝝ fides: quoꝝ etiā pedes in cena lauit: ⁊ q̄b' corp' suū dedit. post resurrectionē insufflauit spm̄: die ascensiōis eos benedixit: postea misit spm̄. d Dn̄e si. Be. Quia apparens eis locut' fuerat de regno dei: ⁊ spūssct̄i ꝓmiserat aduentū. iō in p̄nti q̄rūt de regno dei: si in p̄nti adueniēte spū sit restituendū: an in futuro sctis reseruandū? Carnales eni resurrectione xp̄i impleta: cito regnū isrl̄ credebāt esse venturū. fm illud: Nos aūt sperabam' q esset redempturus israel. e Non est vr̄m nosse. Nō ait non erit: s nō est: notās adhuc esse infirmos. ⁊ iō ad secretū nō esse idoneos. Cū vero ait: Non est vr̄m nosse ⁊c̄. oñdit q ip̄e sciat cui' sunt oīa q̄ patris: sz eis nō expedit nosse: s ita viuāt q̄si quotidie iudicandi. f Que pater. Beda. Illius inq̄t regni tam secretū est tp̄s: vt tm̄ sciētie pr̄is pateat: sed accipiet' virtutē spūssancti: vt qd̄ ꝓpter infirmitatē carnis nō potestis: possitis ex virtute spūssancti. g In sua ptāte. Be. Hoc vt ver' hō excusabiliter dixit: sed tn̄ vna est pr̄is ⁊ filij ⁊ spūssancti ptās. fili' etiā potestas pr̄is est. h Sed accipietis. Tollit̄ scia tēpoꝝ: sed diuinū quo indiget adhibet̄ auxiliū. hoc mō cū pueris aliq̄d tollit̄: aliud dat̄ ne penitus tristent̄. i Superuenient' spūs. Beda. Cū superueniet spūs in vos: nō regnū israel siue regnū dei in israel vt putat' afferet: sed virtutē testificandi de me vobis prestabit: tantūq̄ illi' regni tp̄s longe est: vt pri' nō solum hierosolymā sed oēs fines iudee ⁊ samarie: mundi etiā termīos p circuitū fama euāgelij ꝑcurret. k In hierusalē in oī. Rab. Cōsequētia ordinis in vocabulis locoꝝ ꝯseruata est: hierusalē succedit proxima iudee prouincia: cui samaria situ cōiungit̄: de hinc omīs terre cōmunio subinfertur. In hierlm̄. Rab. Mystice. In visione pacis: in cōfessiōe vere fidei: custodia preceptoꝝ dei: ⁊ in his qui se alienos fecerint: a terra predicaturos eos p̄dixit: p quos quasi rote radios de medio terre vbi salutē operatus est: gratia spiritualis ⁊ salutaris doctrina p totum orbem defluxit. l Et cum hec dix. Aliter Marcus cōmemorat dicens: Et dn̄s quidē iesus postq̄ locutus est eis assumpt' est in celū. Sed q: Lucas significantius adiecit: cū hec dixisset: Eleuatus est. cōpletis illis sermonib' quos cō

memorauerat

sed expectarent ꝓmissionem pa
tris quam audistis inquit per os
meum: quia iohannes quidem
baptizauit aqua: vos autem ba
ptizabimini spiritusancto non
post multos hos dies. Igitur q̄
conuenerant interrogabant euz
dicentes: Domine si in tempore
hoc restitues regnum israel? Dixit autem eis: Nō est vestrū nosse tempora vel momenta que pa
ter posuit i sua potestate: sed accipietis virtutē superuenientis spi
ritussancti in vos: †et eritis mihi
testes in hierusalem ⁊ in omni iu
dea ⁊ samaria: et vsq̄ ad vltimū
terre. †Et cum hec dixisset: videntibus

ad publicationez euangelij. iō subdit̄: a Sed expectarēt ꝓmissionē pr̄is ⁊c̄. Joh. xiiij. Paraclytus aūt spūssctūs quē pr̄ in nomīe meo mittet: ille docebit vos oīa. b Quia iohes q̄dē baptizauit aqua. solū. nā eius baptism' gratiā nō cōferebat. c Vos aūt baptizabimini spūsctō. Ex hoc loco dixerunt aliqui q apostoli nō fuerūt baptizati baptismo christi q̄ est in aqua. fm q habet̄ Joh. iij. Sed h̄ nō est ꝯsonū dictis sanctorum nec etiā rationi. dicit enim saluator Joh. iij. Nisi quis renat' fuerit ex aqua ⁊ spiritusancto: nō potest intrare in regnū dei. ⁊ ideo post illam dn̄i sententiā nullus fact' est membrū christi nisi p susceptionez sui baptismi: vel alicuius supplentis eius vicē: sicut est baptism' sanguinis ⁊ flaminis. Preterea Paulus aplūs vocatus ad fidē de mandato domini fuit baptizatus: vt habet̄ Act'. ix. Et idē tenēdū est de alijs apostolis: q̄uis nō sit scriptū: q: nō oīa christi facta sunt scripta: vt dictū est. s. Item q: Joh. iij. dr̄: q discipuli christi baptizabant: ⁊ non est verisimile q̄n essent baptizati eodē baptismo. vnde dicit Aug'. ad Seleuciā q credibile ē discipulos christi eē baptizatos eius baptismo: vt haberet baptizatos seruos p quos ceteros baptizaret: nec defuit humilitat' minister q̄ etiā pedes eoꝝ lauit. vnde super illud Joh. xiij. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet. dicunt doctores aliq̄ q illa lotio intelligitur de sacramento baptismi. igit̄ qd̄ dicit̄ hic: Vos āt baptizabimini spiritusctō: intelligendum est istud de receptione spiritussancti in signo visibili. de q̄ habetur ca. seq. qui dicitur baptismus metaphorice: eo q gratia spūssancti vnctio dicit̄. j. Joh. ij. vnctio autez de liquidis est vt aqua. vnde dicit Glo. Rabani: q in quibusdā libris sic habet̄: Vos aūt vngemini spūsctō. d Igit̄. Hic circa dicta monet̄ questio. multi eni de discipulis christi de regno eius adhuc carnaliter sentiebāt: vtpote nondū recepta spūssct̄i gr̄a estimātes ip̄m tpaliter regnaturū. ꝓpter qd̄ filij zebedei petierūt q vnus ad dexterā eius sederet: ali' ad sinistrā: Matth. xx. ⁊ regnū israel tpale qd̄ ablatuz erat a iudeis p romanos statim restituendūz. iō quesierunt. e Domine si in tempore hoc restitues regnum israel. ⁊ quoniam hec questio erat stulta repulit eam dicens: f Non est vestrum nosse tēpora vel ⁊c̄. quasi dicat: non pertinet ad vos hoc scire nec querere: sicut ⁊ petitionem filiorum zebedei repulit vt stultā dicens: Nescitis quid petat': sed illud quod sequit̄: ad vos pertinet. cum subditur: g Sed accipietis ⁊c̄. ad ꝯstanter ⁊ efficaciter euangeliū predicandū p orbem vniuersū. ideo subditur: h Et eritis mihi testes ⁊c̄. l Et cum hec dixisset videntibus illis eleuat' ē. p modum superi' dictū in p̄ncipio huius ca.

Universidad de ... Biblioteca

a Raba. Eleuat⁹ est ꝛ suscepit. ad infirmitatē carnis respiciūt: vel hoc referēdū ē ad potentiam diuinitatis. sic ꝛ qđ sequit: euntē i celū. fm q ait: Nemo ascēdit in celū nisi q de celo descēdit.

tibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum.

a diuinitate vl nube. pus ei celū ētenū corp⁹ nō receperat. b pncipalr sex⁹ ꝛ numer⁹ testiū ondit. c astare i albis dicunt angeli: q: infirmitatis ꝛ

Cumq; intuerentur in celum eun- a

a tem illum: ecce duo viri astite- b+

culpe et mortis experces sunt.

b runt iuxta illos in vestib⁹ albis: c

a pus dicerū erat: sedere i ciuitate: sꝫ hic stāt in celum aspicientes: quasi subito reditū sperarēt.

c qui ꝛ dixerunt: Viri galilei quid statis aspicientes in celū? Hic iesus qui assumptus est a vobis in

in eadem forma ꝛ carnis substantia.

a videbitis venientē sicut vidistis euntem. māifeste eiveniet. idem ipē in eodem corpore presentib⁹ angelis ꝛ hoībus.

d celum sic veniet quemadmodū f
vidistis eum euntem in celum.

Si audito qđ dixerāt duo viri. qui de hierlm exierunt i montē oliueti: reuersi autē sunt vt sederēt

e Tunc reuersi sunt hierosolymā a g+ b

in hierlm post increpationē illā: quid statis aspicientes in celum. a oliuetū dr multitudo oliuaꝝ.

monte qui vocatur oliueti qui ē

spacio miliarū distat a hierlm. mille passus: qđ cu⁹ sit auctoritas ignoratur.

iuxta hierlm: sabbati habēs iter. i

ciuitatē: ascēderunt i cenaculū. i. excelsaꝫ domū quasi obuiā spūiscto. cenaculum typus pfectiōis in qua expectandus est spiritus.

f g Et cū introissent i cenaculū ascē- k+

pseuerātia pfectiōis q spm pmeretur. agnoscēs. gr̄a dei.

b derūt vbi manebat petr⁹ ꝛ iohā-

a supplātator. b virilis. grecū nomē. c os lampadis vel lampadarum.

nes: ꝛ iacob⁹ ꝛ andreas: philippus l

a abyssus vel gemin⁹: grece didym⁹: vel q: geminus nat⁹ sit: vel gemin⁹ fuerit saluatori similitudinē imaginis ei⁹ gerens. syrū nomē. fili⁹ suspendentis aquas. i. nubes: qđ ad carnē saluatoris ptinet. donatus.

ꝛ thōas: bartholome⁹ ꝛ matthe-

a hic frater dn̄i dict⁹ filius est marie matertere eius q dr maria cleophe a patre siue familia.

b alpheus doct⁹: fugitiu⁹ vel millesim⁹.

c simō zelotes: cōsobrin⁹ saluatoris: q: prēꝫ ipi⁹ cleophā fratrē fuisse Joseph Egisipp⁹ testat.

i us: iacob⁹ alphei ꝛ simon zelotes m

iudas frater iacobi: fili⁹ alphei: q iudas vocat ꝛ thade⁹ ꝛ lebe⁹ ꝛ corcul⁹ cultor cordis sui ꝛ alioꝝ

ꝛ iudas iacobi. Hi oēs erāt pseue n o+

a cepisse nō est virus sed pfecisse. b vnius moris habitant in domo. c quas habebant in suo comitatu sicut ꝛ habuit iesus.

k rantes vnanimit i orōne cū muli p

...

a pprio nomie ceteris dignior designat: q: vir-

a erib⁹ ꝛ maria mr̄e iesu et fratrib⁹ a b

go ē ꝛ mater. a cū essent apli in cenaculo superiori. b carne pp̄ter turbā: spū pp̄ter pfectuꝫ meriti. vel exurgere dr q pri⁹ negando est lapsus.

b ei⁹. In dieb⁹ illis exurgēs petr⁹ i c d

a plus p oīb⁹ loqtur. parēthesis. i. interposita ratiocinatio. b nōdū deificatorū: q: non

medio frātrū dixit: Erāt aūt tur- e

dū spūs venerat q hoīes deos facit. a loco ꝛ voluntate. b fm cōsuetudinē numerantiuꝫ hoc ponit: nō q: spūs de numero dubitauerit.

ba hominū simul fere centum vi-

a quorum est discutere causas singulorum.

b necesse est vel oportunum.

c q: iā incepta ē nō semiplena dꝫ remanere. vt pfect⁹ numer⁹ aploꝝ spūiscto pparet.

c ginti. Viri frātres oportet imple- f

ri scripturā quā pdixit spiritussan

loquēs i ppha. nō ei hoīs sꝫ spūisci fuit snīa.

ctus per os dauid de iuda: q fuit g h

vic coꝝ ad oscum vel osculi ad prodendum.

dux eorum qui comprehenderūt

solo numero coequatus: nō merito.

iesum: qui connumeratus erat in i

a deo nō iuxta pscientiā iudicāte. apostolatū.

nobis: ꝛ sortitus est sortem mini- k

a doctrine ꝛ signorum: vel ministeriū dicit ducatum coꝝ q cōprehenderūt iesum. posside-

d sterij huius. Et hic quidem posse- l

ri fecit ab alijs. sue.

dit agrū de mercede iniquitatis:

ꝛ suspēsus crepuit medius: ꝛ dif- m

e fusa sunt omnia viscera eius. Et n

notum factuꝫ est omnibus habi-

possedit ita vt appella-

f tantibus hierusalē† ita vt appel- o

ret: vel notū factū est ita vt appellaret. habitantium hierusalem. syrum est.

g laretur ager ille lingua coꝝ achel p q

demach: hoc est ager sanguinis.

p h ondit vnū esse librū psalmoꝝ: nō quinq;.

Scriptum est enim in libro psal- r

...

¶ i. deleatur nomē eius de numero .xij. apostolorū tam in pñti q̄ in futuro.
¶ habitatio. ¶ psal. lxviij.

a b morum: †Fiat cōmoratio eorū de- a
sertā: et nō sit q̄ inhabitet i ea. Et b
a ¶ speculationē vl' supinspectiōes. epūs ei speculator vel supinspector. b ¶ psal. cviij. c ¶ ali⁹ de multis discipul' vel alter ad cōpationē iude: vel alter am-
episcopatum eius accipiat alter.
borū q̄ sortes misse sunt. a ¶ non feminis quarū ad peragrādū sex⁹ infirmior ē: ad p̄dicandū psona verecūdior: ad testandū auctoritas inferior.
¶ q̄ p̄dixit spūs p̄phetic⁹. ¶ q̄si nō ex aliis q̄ n̄ viderūt testāda: q̄ testis nō ē idone⁹ q̄ nō interfuit
Oportet ergo ex his viris q̄ no- c d
testandis. ¶ nō ex dimidio tpis spacio.
biscum sunt congregati in omni tē-
¶ hoc ē hūanitatis. ¶ in ingressu locorū et exitu sp fuit: q̄ mlt' ciuitatib⁹ p̄dicauit: nō hñs vbi caput reclinaret: vl' intrauit icipiēs a baptismo iohānis exiuit in die q̄ assumpt⁹ est. ¶ nobis p̄senti-bus vel inter homies.
pore quo intrauit et exiuit int' nos
a ¶ s. nr̄. ¶ bon⁹ seru⁹ et fidelis p̄us vt cōsueuerat xp̄m dn̄m suū post ascensionē etiā p̄fitetur.
b ¶ q̄ post baptisma iohis cepit facere et docere.
dominus iesus: incipiens a ba- e
ptismate iohānis vsq̄ i diē qua
¶ hoc potestatis. ¶ q̄ de resurre-
assumptus est a nobis testem re- f
ctione dixerat: Et eritis mihi testes.
surrectionis eius nobiscum fieri
a ¶ p charitate q̄ gemina ē. ¶ exēplis eq̄lib⁹ duos pares eē cognouerūt q̄ ceteris p̄ferēdos eē non dubitauerūt: alterū vero p̄ferre alteri nō hominū
c vnū ex istis †Et statuerūt duos: io g
erat sed dei. a ¶ fili⁹ gratie. ¶ vel barnabas: h̄ p anticipationē d̄r: q̄ nois cā in seq̄nti mōstrat
d seph qui vocabatur barsabas: q̄ h i
¶ tante virtutis fuit vt etiā a romanis q̄ eum nossent iustus diceret. ¶ donat⁹ vel donū dei.
e f cognomiat⁹ est iust⁹: et matthiā.
¶ exēplū orādi sortiētib⁹ dat: q̄ vt ait Salomō: Sortes mittunt in sinu: sed a dn̄o tēperant.
Et orātes dixerūt: Tu domine q̄ k
¶ q̄ nos latēt q̄ opa sola cernimus. a ¶ de sciētia dei non dubitant: et ideo q̄runt eius ostensionem. vt quod nouit et ipsi noscant.
corda nosti omniū: ostende quē
¶ preteritū ponit: q̄ iam in p̄ntia electus erat.
¶ sciūt alterū esse s̄z nesciūt quē.
elegeris ex his duobus vnū ac-
¶ vt sit vnus testiū. ¶ .i. ip̄m ministeriū et apostolatum. ¶ apostolatus.
cipere locū ministerij hui⁹ et apo-
a ¶ deiecit se imptate sua.
stolat⁹: de q̄ p̄uaricat⁹ est iudas
a ¶ ad hoc ad qd̄ p̄iudicat⁹ est. b ¶ infernum.
g vt abiret in locū suū. Et dederūt l

Et cecidit sors. Beda. Hic sorte eligit ne a lege discrepet: in q̄ summ⁹ sacerdos sorte q̄rebat: sic de Zacharia d̄r: Sorte surrexit vt incēsum poneret: q̄ q̄rendus erat verus sacerdos donec veniret ille q̄ p p̄priū sanguinē intrauit i sancta. Cuius hostia in pascha imolat: sed die pentecostes ... veritate est cōsūmata donec veniret veritas figurā licuit exerceri. Iō matthias ante pentecosten ordiat: sorte q̄rit. Septem diaconi aūt postea nō sorte: s̄ discipulorū electiōe: aplo̾ vero orōne: et manus impositione sunt ordinati.
¶ Et cum com-

a sortes eis: †Et cecidit sors sup mat-
deo temperata est. ¶ vt .xij. aplo̾ p̄fecto nu-
thiam: et annumeratus est cū vn- †
mero perfecto daretur spirit⁹: ecce luna post detrimentum recepit augmentum.
decim apostolis.

Nico. de lyra

esse consulendū: videāt hōies ipos non nisi collecto fratrū cetu et precibus ad deū fusis egisse. Tertio si diuina oracula ad terrena negocia cōuertant. vñ dicit Aug⁹. ... tiones ianuarij. His q̄ de paginis euāgelicis sortes ...

...

mancant et q̄ fugiāt sorte eligendi sunt. et h̄ modo vsi sunt sortibus viri sancti q̄ in veteri et no. te. vsi fuisse sortib⁹ legunt: sicut Josue iudicio sortiū puniuit achan: Josue. vij. Et Saul in orōne dep̄hendit ionathan filiū suū mel comedisse. j. Reg. xiiij. et Zacharias sorte exijt vt incensū poneret: Luc. j. et sic patet responsio ad questionem. Ca. I

Moraliter.

b †Primū quidē sermonē feci de oībus o Theophile q̄ cepit iesus facere et docere etc. Per h̄ christus dedit formā doctorib⁹ et p̄dicatorib⁹ euāgelij quā docendo et p̄dicando debeāt sequi. sc̄z vt prius opa virtutū faciāt: et tūc aliis faciēda p̄ponāt. per h̄ etiā q̄ xp̄s post opa virtutū et doctrinā sanā d̄r hic ad dexteram pr̄is assumptus: significat q̄ doctor vel predicator recte viuens et sane docens sit ad dei gloriā assumēdus. a †Quibus et p̄buit seip̄m viuū post passionē suā in mult' argumentis. q̄ posita sūt diffuse i l̄rali expositiōe. et p h̄ fuit p̄bata nr̄a resurrectio futura: q̄ xp̄s est hō ver⁹ eiusdē speciei nobiscū. p̄pter qd̄ ei⁹ resurrectio est nr̄e resurrectiōis argumētū: vt de-

...

Additio.

Et cū cōple-

Universidad de Sevilla Biblioteca

a c Et cũ cōple. dies penteco. Beda. Juxta historiā dies pentecostes. i. quinquagesim⁹ cōputabatur q lex data erat ab occisione agni. hic aūt nō a dñi cena vel die qua crucifixus est: sed ab ei⁹ resurrectiōe. Sm Aug. quinquagesim⁹ cum spūs missus est cōputatur qui diē dñicum suo aduētu ɔsecrauit: τ eodē die pascha celebrandū esse monstrauit. Die solēni spūs venit: vt tanta virt⁹ hēret multos q approbarent: τ varias linguas cognoscerēt. Ideo autē quinquagesimo:

A q: indulgētia fiebat in iubileo: τ p spm pctā remittuntur: charitas diffundit q operit multitudinē pctōꝝ. in spūali iubileo rei soluuntur: debita dimittuntur: exules in patriā reuertuntur: hereditas amissa redditur. serui. i. hoīes peccato venūdati a iugo seruitutis liberantur. Raba. Pentecostes grece: latine quinquaginta. τ antiquus pplš pentecosten. i. quinquagesimū diē obseruabat. a die eī imolatiōis agni p quē egressi sunt filij israel de egypto: quinquagesimo die data est lex in igne. In nouo etiā te. quinquagesimo die a pascha xpi descēdit spūs in aplos in igne apparens. Lex in monte sina: spūs in mōte sion. Lex ī sublimi montis loco: spūs datur in cenaculo. Sicut. xl. dies qb⁹ post resurrectionē cū discipulus ɔuersatus est. presentē ecclīaꝫ designāt: ita quinquagesim⁹ quo spirit⁹ datur denariū eterne remuneratiōis exprimit. Quinquaginta sexies. vij. τ. viij. habent. τ. vij. ad vetus testamētū: q: septima die requieuit de⁹ ab opibus suis: et septima die sabbati requies est ɔstituta. τ. vij. diebus israel faciebat azyma. Octo ad nouū: q: xps octauo die resurrexit: vel q: noue leg. pcepta in octo beatitudib⁹ data sūt: vel q: ī octaua die resurrectio futura speratur. Spūs ĝ sctūs duaꝝ legū docens cōpletionē: quinquagesimo die descēdit: q: numer⁹ ex septē τ octo ɔstat.

b In eodē loco. Cenaculo. s. qđ ascenderāt: q eni spm desiderat: carnis domiciliū mētis ɔtēplatiōe trāscēdens calcat.

c De celo. Datur spūs vt diligat de⁹: in terra datur vt diligatur pxim⁹. bis eni post resurrectionē est datus: ad duo pcepta charitat. cōmendanda.

d Sonus. Repente fact⁹ pōt dici locutio linguaꝝ de ore aploꝝ sonans.

e Spūs. Ra. Ante passionē dat⁹ est aplis spūs ad grām doctrine τ sanitatum: post resurrectionē insufflauit spm. τ ait: Accipite spmsctm̄ quorū remiserit. pctā remittuntur eis τc. Qđ donum soli Petro pri⁹ dederat: ſ vt creditur tūc p anticipationē: nunc cū ceteris p cōpletionē etiā petro tribuitur: τ ptās data est dimittēdi illis q̄s ad officiū mittebat pdicatiōis. In pentecoste de celo missus est spūs: vt q ī pximo debebāt diuidi accipēt linguaꝝ noticiā: ne p mūdū euntes interptibus indigerēt: τ q: de⁹ simplex est natura: semel de celo datur spūs. ppter homies vero q duplici ɔstāt subā: corpe. s. τ aīa: duplr est itelligēd⁹. In terra bis datur. pus in efficacia signoꝝ ad sanitates corporū: postea indulgētia pctōꝝ ad remedia aīaꝝ.

f Vehemētis. Cōparatiōe pcedentiū: vehemēs dr grā aploꝝ in similitudinem venti vehemētis spūs venit.

g Totā domū. In vna domo sedētib⁹ infunditur spūs: vt ecclīe vnitas cōmēdetur: in cenaculo tertia lege incipiēte. Beda. In datiōe leg. plebs lōge stabat p timore: ħ veniēte spū ɔgregati erāt in vnū ex amore.

b Sedētes. Ut cōpleatur qđ dictū erat eis: Sedete ħ ī ciuitate. Sessio ē iudiciū hūilitat. τ stabilitat.: qb⁹ pparatur sedes spūisctō: q sup hūiles requiescit. Greg. In igne apparuit spūs: ſ p seipm loq̄batur iteri⁹: τ neq̄ ignis de⁹: neq̄ ille son⁹ fuit: ſ p ħ qđ exteri⁹ exhibuit: qđ int⁹ gerebat expssit. Qui eī discipl̄os celo succensos τ vbo eruditos int⁹ reddidit: foras liguas igneas oñdit. In significatiōe ĝ ignē cū sonitu senserunt corpa. Igne vo visibili τ voce sine sonitu docta sūt corda.

i Et appa. Be. Spūs in igne τ linguis appuit: q: oēs q̄s replet ardere τ loq facit ardentes ex se: loq̄ntes de se: oñsum ē etiā q vbiq̄ ecclīa dilatata oīm gētiū erat locutura voce. Grego. Spirituſsctūs sup discipl̄os ī igneis linguis appuit: τ eis oīm linguaꝝ sciam dedit: designans q: ecclīa spūsctō repleta oīb⁹ linguis erat locutura. hic ĝ hūilitas meruit virtutē: supbia incurrere ɔfusionē. Spūſsctūs in igne mōstratur: q: de⁹ nr̄ ignis ɔsumens est: τ p eū rubigo pctī ɔsumitur: τ frigus torporis expellitur. Linguas igneas doctores hñt: q: pdicando corda auditoꝝ inflāmāt: τ ipi emulatiōe ardēt q̄s spūs feruor accēdit τ p pniam punit.

k Dispartite ling. Ra. Dispersio linguaꝝ ē facta in turre: sed qđ dispsit supbia: recolligit hūilitas. in supbia dispsio: in hūilitate fit cōcordia. Ecce cōpletur snia dñi q ait: Nō vos relinquā orphanos: sed mittā spm paraclytū q eoꝝ aduocat⁹ p eis oīb⁹ linguis locut⁹ est. linguas attulit q p verbo venit. cognationē eī habet lingua cū verbo vt ab inuicē nō possint separari. Sic verbū pris. i. fili⁹ τ spirituſsanct⁹ inseparabiles sunt: imo τ vnius nature.

l Tanq̄ ignis. Idem. In igne spūs venit: q: pctōres spūs purgat: illumiat: accēdit: vrit. Ignis eni q̄ttuor hʒ naturas: vrit: purgat: calefacit: illuminat. Silr spūs exurit pctā: purgat corda: torporē excutit: ignorātias illustrat. Ignis etiā incorporeus τ inuisibilis est in sua natura: sʒ assumpto aliquo corpe videtur: diuersi coloris apparēs ppter materias in quibus ardet. Sic spūs videri nō poterit nisi p creaturas in qb⁹ operatur.

m Et ceperunt. Ecce signum plenitudinis: plenū vas erūpit: ignis in sinu nō pōt occultari.

n Varijs linguis. Be. Quia in linguis oīb⁹ loq̄bantur. vel sua. i. hebrea lingua loquētes ab omnibus intelligebantur: ac si prius singuloꝝ loquerentur. Idem. In greco alijs. Sm illud prophete: In alijs linguis τ labijs alijs loquar populo huic τc.

o Pro ut spūſsctūs. Be. Spūs diuidens singulis put vult: vbi vult: quō vult: qñ vult: qb⁹ vult:

Marginalia: †24. q. 1. §. sin autem. post pn. ibi vnde non. De cōsecra. di. 5. ieiunium. in fine. — †23. q. 4. c. ca vidicta. in fi. — Joh. 20. f — Luc. 24. g — Heb. 12. g — Joh. 14. c

a c Et cũ cōpleren Ca. II

a Et cū cōplerentur dies pētecostes erāt (glosses: genitiuus. — a nullus absens erat. vel q: numerus duodecim cōpletus erat. b vnum cor τ animam haberes. c nō in diuersis corporaliter.)

b omnes pariter in eodem loco. Et (a nescit tarda molimina spūsſcti grā. Sm illud: Fluminis impe. le. ci. dei. b vt signaret spm celestē eē. c cū sono veit q sonos venerat docere.)

c d factus est repente de celo sonus (a similitudo est vel cōfirmatio. b nō tamen aliquem terruit sicut in lege.)

e f tanq̄ aduenientis spiritus vehē (a vel sonus vehemens domū vel spūs habitatores eius repleuit. diues eni est spiritus dñi.)

g mentis † τ repleuit totam domuꝫ (a i cenaculo excelso pfectionē significāre. b exterius igneo colore: interi⁹ spirituali inspiratiōe.)

h i vbi erāt sedētes. Et apparuerūt (a diuise erāt ligue ī spē ignis. genitiu⁹ pt eē)

k l illis dispartite lingue tanq̄ ignis: (a stabilib⁹ stabilis iudex iudicib⁹ nullo ab eis discrimine effugādus: qđ seder regia ptās est: vel q: requiescit in sctis. b q: supior erat. c in singulis cor⁹ nec in multis diuersus aut diuisus.)

seditq̄ supra singulos eoruꝫ. † Et (a vt alterum non recipiat spiritum: q: plena non recipiunt augmentum.)

m repleti sunt omnes spiritūsctō: τ (hoc ad vnā vel ad plures referendum est.)

n o ceperūt loqui varijs linguis put (qui erat linguarum alueus.)

spirituſſanct⁹ dabat eloqui illis. (. i. vrbis habitatores.)

Erant aūt in hierlm habitantes

Nico. de lyra

a c Et cū cōplerentur. Premissa promissiōe τ expectatiōe debita spūſscti. hic ɔñter ponitur adipletio pmissi. τ diuiditur ī duas partes: q: pmo describitur hec adipletio. scdo adipletiōis admiratio. ibi: Erant aūt. Circa primū notatur ipletiōis tps cum dr: Et cū cōplerentur dies penteco. i. quinquaginta dies. a pēta qđ ē quinq̄ τ coste qđ ē decez. quinquagesima nāq̄ dies a pascbate celebris erat apud iudeos ī memoriā bñficij date legis q fuit data ī mōte sinai: Exod. xx. quinquagesimo die a principio egressionis de egypto: τ cōueniēt illa die i fusuꝫ fuit apostol spūſscti donū. p quod lex euāgelica ipsa sa fuit firmiter radicata ī cordib⁹ eorum.

b Erāt o. pa. ī eo. lo. pariter corpe τ aīa.

c Et fa. ē r. so. de ce. tanq̄ spi. vehe. i. venti vl tonitrui: nō tñ apli τ alij cum eis existētes fuerūt territi: sō ħ faciēte in signū q dabatur eis spūſsctūs q ē cōsolator cordiū.

d Et reple. totaꝫ domū. insolita claritate.

e Ubi erant sedētes. i. manētes: eo mō q dr Deut. ij. Et sedi. in cadesbar. mul. tpe. i. mansistis. apli eni tunc erāt in orōne: vt pbabiliter creditur ex pcedētib⁹ vbi dicitur q erāt pseuerātes in orōne: q non fit cōiter sedendo: sed mag. flectendo genua vel stando.

f Et apparuerūt illis. visibiliter oculis corporalibus.

g Dispartite lingue tanq̄ ignis. ad signandū signo visibili exteri⁹ inuisibilē gratiā sanctispūs receptā interi⁹ p quā essent feruidi in amore dei: τ loquētes in oībus linguis ad publicatiōnē euangelij. ideo subditur:

h Et ceperūt loqui varijs linguis. Sm q dicit hic Glosa: apli nō solū loquebantur τ intelligebant omia idiomata: ſ ipsis loquētib⁹ in vno idiomate quodcūq̄ esset illud: omes audiētes q̄tūcūq̄ essent diuersoꝝ idiomatum intelligebant qlibet idioma pprium virtute diuina hoc faciente. sicut enim p rebellionē ad deum diuise sunt lingue: Gen. xi. ita p infusionem spirituſſancti sunt vnite.

i Erant autem. Hic ɔsequēter ponitur sequens huius dicti admiratio: quia nō fuerat visum simile vel auditum. ideo dicitur: Erant autem

Marginalia: † Jul. c. 94

vult: q̄tū vult spirat. Beda. Potuerant apli in spūsctō linguas oīm intelligere: τ loq τ eoꝝ etiā verba maiore miraculo quacūq̄ essent lingua edita ab oībus audientib⁹ eque intelligi. Beda. Varietas linguarū dona significat gratiarū. Ideo primū linguas hoībus dedit spūs qbus hūana sapia extra docetur τ discitur: vt oñderet q facile sapientes efficit sapia dei.

a Ex oī na. Rab. Ac si diceret vbicunq̄ nati. Judeos aūt in oībus gentib⁹ nasci captiuitas fecit: q sub antiocho facta est: nō multis tpib⁹ añ.

b Cōfusa est. Cōfusio ista ɔfusioni linguaruꝫ opponitur: a q babel vocabulū sortita ē. Sic hūilitas aploꝝ hūane supbie rñdet.

c Unusquisq̄ lingua. Rab. Lingue oēs dicuntur esse septuaginta due. vñ τ discipuli secundi ordinis sub ħ numero sunt electi: vt numer⁹ predicatorum ɔcordaret nūero linguaꝝ.

d Audiuim⁹ vnusquisq̄. In ħ significabatur vnā ecclesiaꝫ omniū gentiū linguis locuturā. Beda. Queritur vtrum hi q loquebantur diuersis vniuscuiusq̄ lingue sermonibus vterentur. i. vt vnusquisq̄ eoꝝ nunc hac nunc alia lingua loquens sic p omnes curreret: an ita potius q sermo eoꝝ qlibet lingua pnunciatus vnicuiq̄ audienti sm linguam suā intelligeretur: ita vt vno apostolorum in ecclesia docente alijs tacentibus sermo vnus ad auditum omniū pueniret: habens in se hāc vim vt cū diuersarū gentiuꝫ auditores essent: vnusquisq̄ sm linguam suā vnius sermonis ab apostolo plati susciperet auditū: τ caperet itellectū.

e Judeam. Beda. Judeam nō totā gentem sed partem illius: id est tribum iuda et beniamin significat: ad distinctionē scꝫ samarie: galilee: decapoleos τ aliarū in ea prouincia regionū: que omnes licet hebrea lingua loquantur: tamē singule domesticam dicendi speciē habent distinctam.

f Capadociā pontū τ asiam: phrygiā τc. Beda. Iste quinq̄ puincie que post iudeam ponuntur grece quidem loquuntur: sed ex patria cōsuetudie est in sono diuersitas. vnde mira ī apostolis gratia: que nō solum diuersitatē eos docuit: sed etiā distantiam proprietatum in vnaquaq̄ linguarū iuxta numerū puinciarū in eoꝝ loquela fecit.

g Aduene romani. Beda. In greco peregrinantes romani: id est iudei qui peregrinā vitā rome gerebāt.

h Proselyti. Beda. Aduene sic vocabantur illi qui de gentibus nati circūcisionē et iudaismū susceperāt. Nō ergo solū q natura iudei erāt ex diuerso orbe cōuenerant: sed hi etiā q de pputio nati adheserant eoꝝ ritui.

i Musto pleni. Beda. Euis irridebāt. Mystice tñ veruꝫ dicebant: q: non vino veteri qđ in nuptijs ecclīe defecit: sed musto grē spūalis erāt impleti. iā eni vinū nouum ī vtres nouos venerat: cū apli nō in lrē vetustate: ſ ī nouitate spūs dei magnalia resonarēt.

k Viri iudei τc. i. due cause sūt prudētie q iudei: τ q habitant hierlm quā decet sobrietas.

l Hora diei ter. Be. Spūſsctūs gliaꝫ trinitat. mūdo pdicatur⁹ tertia hora ɔuenientē descēdit: q: ñ. dictū ē: Erāt ī orōne pseuerantes. Recte spm hora orōnis peiplūt: vt ostēdatur: q: grā spūs nō peiplitur: nisi mens a carnis intētiōe subleuetur. Tribus horis

Marginalia: Mystice.

ad diem festum collecti.

a iudei viri religiosi ex oī natione q sub celo est. Facta aūt hac b (id est repentino sonitu: vel qua ceperūt apostoli loqui.)

voce ɔuenit multitudo τ mēte c

b c ɔfusa est: qñiā audiebat vnusquisq̄ lingua sua illos loquētes. d (corde. — facie.)

Stupebēt aūt oēs et mirabātur † adinuiceꝫ dicentes: Nōne ecce (a sermone galilei sunt hebetes distantes ab hebreis.)

oīs isti q loquuntur galilei sūt?

b Et quō nos audiuimus vnusquisq̄ liguā nostrā ī qua nati sumus? (pprium. s. — a perfecte diuidentes vel perfectio diuidentium. b adequati vel mensuratores. c idem qui τ per se.)

Parthi et medi et elamite (a mesopotamia interpretatur ambitus: q: duobus ambitur fluminibus tigri τ euphrate. b cōfessio τ glorificatio.)

e τ qui habitāt mesopotamiā: iu (a manus torroris vel exploratoris: vel man⁹ dño redimens. b inclinans vl inclinatio.)

f deam τ capadociaꝫ: pontum τ (a minorem. b sustollēs dominum vel plasmatio domini vel gradiens vel eleuans seu offerens vel elatio. c conuersio a ruina vel diuisio cadentium.)

asiam phrygiaꝫ τ pāphyliam: (a tenebre: angustia vel tribulatio. b veniens vel introiens.)

egyptūꝫ τ ptēs libye: q est circa (hereditas vel hereditario.)

g cyrenē: τ aduene romāi. Judei e (a de tribu iuda. — a vocari vel cōsummari vocatione. b humiles vel occidentales callidi vel insidiatores.)

h quoq̄ τ pselyti: crētes τ arabes f audiuimus eos loquētes nr̄is liguis magnalia dī. Stupebāt (religiosi.)

aūt oēs τ mirabantur ad iuicē dicētes: Quidnā ħ vult eē? alij āt g (a distantes a religiosis. — manifestus error. nō enim multarū locutionum: sed vnius lingue eloquentiā facit.)

i irridebāt dicētes: Quia musto (a in proposito boni. b loquitur quasi pastor p ouibus.)

pleni sūt isti. Stāns āt petr⁹ cū h i (a altitudine vel qualitate sua in id sibi apta. vt musto repletus.)

vndeci eleuauit vocē suā: τ lo (a post vocem. vel hec est vox: Viri iudei. — . i. ambo populi.)

k cut⁹ est eis: Viri iudei τ qui ha k l (a nō qđ irrisores dixerunt vel hoc mustū. a plenis musto spūali.)

bitatis hierlm vniuersi: hoc vobis notū sit: τ aurib⁹ percipite (plena musto spūali.)

vba mea. † Nō eī sicut vos esti m (a Esaias. De his qui consurgūt mane τ secrantur siceram. — b hora tertia: tertia lex.)

l matis hi ebrij sunt: cū sit hora n (horam cognoscimus: vel hora bibendi non venit.)

diei tertia: sed hoc est qđ dictū o

in hierlm habitātes iudei viri religiosi. i. in cultu diuino deuoti.

a Ex oī natiōe q sub celo ē. q ɔuenerāt in hierusalē rōne festi. iudei eni captiuati p Salmanasar regē assyrioꝝ nō redierūt ī iudeam. sicut dictū fuit Osee. j. Silr captiuati p regē chaldeoꝝ nō redierūt oēs: q̄uis hrent licentiā redeūdi: sed remāserunt multi amore filioꝝ q̄s ibi genuerant: τ possessionū q̄s ibi acq̄sierāt detenti: sicut dictū fuit. j. Esdre. Silr multi captiuati p antiochū regē grecoruꝫ τ diuersis gentib⁹ venditi remāserūt: veruntñ aliq eoꝝ magis deuoti ppter reuerentiā tēpli veniebāt aliqñ in hierusalē: maxie ī solēnitatib⁹ magnis: quarum vna erat pentecostes. B

b Facta aūt hac voce. s. spūs vehemētis vel apostoloꝝ τ alioꝝ cū eis existentiū: deū voce magna laudantiū q prius timore ducti nō audebāt loq.

c Cōuenit multitudo τ mēte ɔfusa ē. i. stupefacta τ admirata. τ subditur cā cū dr:

d Qm̄ audiebat vnusq̄sq̄ τc. q: tale miraculum nunq̄ fuerat visuꝫ vel auditū. τ ptꝫ littera: in q denoīantur habitatores diuersarū regionū in qb⁹ sunt diuisa idiomata totaliter: sicut in iudea τ roma τ plib⁹ alijs. vel ī parte sicut lingua picardica τ gallica distinguuntur: τ sic erat ī mesopotamia q est ps syrie: τ iudea q̄rū lingue sunt ppinq: vt ē. ŝ. dictū.

e Judei q̄ꝫ. i. illi de tribu iuda.

f Et proselyti. i. ɔuersi de gētilitate ad iudaismū.

g Alij āt irridētes. credētes eos ebriosos esse.

h Stās aūt. Posita ɔfirmatiōe aploꝝ p doctrinā spūſscti. hic ɔñter ponitur p eos publicatio euāgelij: licꝫ autē p oēs aplos publicatū fuerit euāgelium in diuersis partib⁹ mūdi. Lucas tñ pseq̄tur tm̄ pdicationē Petri τ pauli: tum q: isti duo fuerūt inter alios precipui. tum q: facta istorū vidit τ maxime Pauli: cui⁹ fuit indiuiduus comes: sicut dicit Hiero. in libro illustriū viroꝝ. τ sic residuū hui⁹ libri in duas partes diuiditur. q: pmo describitur pdicatio Petri. τ scđo Pauli. ca. xiij. Pria in duas: q: pmo ponitur pdicatio petri facta iudeis. scđo gentilib⁹. ca. x. Prima adhuc in duas. in partē pncipalē τ incidentalē: q incipit ca. vj. Prima adhuc in duas. q: primo ponitur predicatio petri verbo. scđo facto adiūcto miraculo. seq̄nti ca. Prima in duas: q: primo petr⁹ remouet estimationē falsam. scđo declarat veritatem. ibi: Sed hoc est. Circa primuꝫ dr: Stans aūt petrus. ɔstanter τ intrepide.

i Cū vndecim aplis eleua. vocem suam. vt loqueretur magis autentice.

k Viri iudei. qui habetis noticiā scripturarū τ maxime.

l Qui habitatis hierlm. in q tunc vigebat studium legis τ pphetaꝝ.

m Nō eni sicut vos estimatis. erronee.

n Hi ebrij sunt cū sit ho. diei tertia. tūc eni incipiebāt comedere hoīes hora sexta. et maxie iudei q erāt mag. tēperati: eo q erāt cultores vnius dei: τ potissime in hierusalē vbi vigebat ille cultus. dicit igitur: Cū sit hora diei tertia. q. d. adhuc non est comedendi τ bibendi hora. C

o Sed hoc est. Hic ɔñr Petrus declarat veritatem. τ diuiditur in duas partes. q: pmo ponitur hec declaratio. scđo audiētiū ɔuersio. ibi: His audit. Prima in duas. q: pmo petrus declarat ppositū p Johel verbum. scđo p Dauid

Marginalia: † 44. di. c. fi.

Dan.6.c Daniel flexo genu adorabat:tertia:sexta:nona. Et q2 dñs tertia hora misit spm̃:sexta ascendit crucez:nona aĩam posuit:easdẽ horas excellenti⁹ ceteris nobis intimare ꝛ sctificare dignat⁹ est. a Effundã. Hoc ṽbo largitatez muneris ondit:q2 nõ vt olim pphetis ꝛ sacerdotib⁹ tm̃:sz oĩbus passim in vtroq3 sexu psonis spũs erat dandus. b De spũ. Rab. Ad diuersa dona respicit nõ ad minutionẽ subẽ. c Sup om.car. Que sit oĩs caro ostẽ exponit ibi: Et pphetabũt filij ꝛc. Ra. Sup oẽm carnez masculi ꝛ femie: vel circũcisi ꝛ ethnici. ſm illud: Nõ ẽ masculus ꝛ femina: circũcisio ꝛ preputiũ: barbarus ꝛ scyta: seru⁹ ꝛ liber. d Et pphetabũt.

Gala.3.d

Luce.16.d Lex ꝛ pphete vsq3 ad Johãnẽ: ex eo regnuz euangelizat. Sed aliud est de christo prophetare: aliud ventura pdicere ꝛ docere. e Et dabo.

Mystice. Ra. Mystice pdigia in celo: labores sunt in ecclia. Signa sup terrã: vindicte in frenos. Sanguis in martyrio: ignis euangelij vel spũssancti. Vapor fumi: anie vel cordis compunctio. f Prodigia i ce. Cũ christo nascente: nouũ sidus apparuit: eo ascendente crucẽ sol obscurat⁹ est: ꝛ celũ tenebris obductuz. Beda. Prodigiuz qd porro dicit.i. significat aliqd. pdigium qd pdit oculis. Signũ q̃ significat aliud. g Sanguinẽ. Beda. Nõ solũ vulneris sed etiã sudoris: qñ in orõne fact⁹ est sudor eius sicut gutte sanguinis: qd inter signa deitatis ponit: q2 in hũana natura nõ inuenit. ergo significat orbez vniuersum sanguie xpi abluendũ: vt sicut tabernaculum sanguine victimaꝝ fuerat ꝯsecratũ: ita populus fidelis sanguie eiusdẽ dedicaret: nec solũ hierosolymis locus eẽt orationis: sed in oĩ loco dñationis eius leuarẽt man⁹ electi p orationes ad dñm. h Fumi. Be. Cõpunctiõis ꝛ fletuũ: sic fum⁹ ab igne: ita cõpunctio a spũsscti ardore. Sanguis de latere mortui pfluẽs: ꝯtra naturaz nr̃oꝝ corpoꝝ loco signi fuit. s. nr̃e salutis: ꝛ vite q̃ pcessit de illi⁹ morte. Pñt ꝛ i igne illuminatio fideliũ in vapore fumi cecitas iudeorũ intelligi.

De pe.di.3 c.adhuc p/fidi instante vltra medium.

Exo.19. Vñ ꝛ dñs legem daturus in igne ꝛ fumo descẽdit: quia humiles claritate sua illuminat: supbos p caliginem obscurat erroris. i Sol ꝯuertetur in te.ꝛ lu.in san.ꝛc. hoc in passione christi partim factũ: partim ante iudicij diem credit venturũ: tũc eni sol obscuratus est: sed luna in sanguinẽ versa homib⁹ apparere nõ potuit: q2 tunc vtpote in pascha .xiiij. existẽs: interdũ fuerat visibus hũanis obiectu terre occultata.

1.Pe.1.c k Quicũq3 inuo. Hoc est qd Petrus ait: q2 non est psonarũ acceptor deus: sed in omni gente q̃ timet dominũ ꝛ operat iusticiã acceptus est illi. l Viri israelite. Beda. Quasi doctus magister prius incredulos monet: vt timore compunctis postmodum salutis consilium impendat: ꝛ quia scientibus legem loquitur ipsum esse christum qui a pphetis pmissus est ostẽdit: nec tñ auctoritate sua prius eum filiũ dei nomiat: sed virũ probatũ: iustũ a mortuis suscitatum.

Definito

est p pphetaz iohel. †Et erit i nouissimis diebus dicit dominus.

a hoc interponit vt honor deferat sermoni dni.

a i modũ fontis ſm mẽsurã. b mihi coeterno. c cor carneũ nõ lapideũ vñ sequit: sup suos ꝛ pphetas.

Effundã de spiritu meo sup oẽm carnẽ. Et prophetabũt filij vestri

a inde inexcusabiles: q2 filij ꝛ filie eorũ pphetãt. b vt agabus ꝛ simon niger.

a filie philippi. b fideles noui te. vt Johãnes ꝛ Paulus.

et filie vestre: ꝛ iuuenes vestri visiones videbũt: ꝛ seniores vestri

a mysteria clara videbunt. b veteri legi adherentes. vt Petrus ꝛ Jacobus.

a vmbras ꝛ figuras videbũt. b ecce qd prius dixit: sup omnem carnem. prius ex timore: nũc ex obedientia.

somnia somniabũt: Et qdẽm sup seruos meos ꝛ ancillas meas: in diebus illis effundã de spũ meo ꝛ pphetabũt. †Et dabo prodigia

a hucusq3 de aduentu spiritus: nunc de iudicij signis ꝛ pdigijs. b cũ christo nato nouũ sydus emicuit: ꝛ eo crucifixo sol obscuratus est.

a q̃ xpo spm̃ emittẽte ꝯtremuit: monumẽta apeuit: saxa scissa sũt: corpa scõꝝ q̃ dormierãt surrexerũt. dñici lateris. sanctispũs.

i celo sursuz: ꝛ signa i terra deorsum: sanguinẽ ꝛ ignẽ ꝛ vaporem fumi. †Sol ꝯuertetur i tenebras

a xps. euangeliũ. b in heresim. crucẽ. ecclesia. martyrum.

ꝛ luna in sanguinẽ: anteq̃3 veniat dies domini magn⁹ ꝛ manifest⁹.

a nõ hoim. b sic parat⁹ spatio: ope: claritate. c nõ occultus. deus enim manifeste veniet.

quasi metuentib⁹ proponit consilium. ante diem: nõ in die. fide: ore: opere.

Et erit: oĩs q̃cũq3 iuocauerit nomẽ domini saluus erit. †Viri israelite audite verba hec: Jesum nazarenum virũ approbatũ a deo

a salute infinita aie ꝛ corpis. b qb⁹ pphetatũ ẽ. a a me nõ ab irrisorib⁹. cõplerã eẽ pphetiaz. b qb⁹ pphetatũ est. iesum quẽ interemistis fuisse virũ approbatũ ꝛc. siue dicta siue dicenda.

virilem. vel verum hominem.

dictũ. ibi: Viri israelite. Circa pmũ allegat scripturã q̃ hr̃ in pncipio tertij ca. Johelis pphe ſm designationẽ veritatis hebraice: vt ibidez dixi. Circa qd sciẽdum q angeli apparẽtes in ascensiõe xpi eã declarantes sil denũciauerũt aduẽtũ ei⁹ ad iudiciũ dicẽtes: Hic iesus q assumpt⁹ est a vobis sic veniet ꝛc. sicut expositum est. s. Datio vero spũssancti in signo visibili fuit manifestatio glorie christi ad dexteraz pr̃is assũpti: ſm q dr̃ Joh. vij. Nõdũ erat spũssctũs dat⁹: q2 nõdũ erat iesus glorificat⁹. ꝛ io Johel pphã sil pdixit effusionẽ spũsscti ꝛ signa pcedẽtia diẽ iudicij. In huius igit ei⁹ auctẽ pmo denũciat pmũ. cũ dicitur: a Et erit i no. dieb⁹.i. i dieb⁹ noui te. q̃ dicũtur nouissimi: eo q nõ succedet aliud testamẽtum. ppter qd dr̃ .j. Jo. ij. Filioli nouissima hora est. ꝛ Hebre. j. Nouissime dieb⁹ istis locutus est nob in filio ꝛc. b Effundã de spiritu meo sup oẽm carnem. qd exponit Ra. Sa. sup Johele: Sup oẽm carnẽ.i. sup oẽm hoiem: cuius cor erit tenerũ ad modũ carnis.i. nõ obstinatum in petis. ꝛ ad h inducit auctẽm Ezech. xxxvj. Auferã cor lapideũ de carne vr̃a: ꝛ dabo vob cor carneũ. dicit etiã idez doctor h implendũ tpe messie: ꝛ in h dicit verũ: sz errat dicens futurũ qd de pterito est impletũ. Corda vero aploꝝ erãt tenera p deuotiõem ꝛ disposita ad spũsscti receptionẽ: vt ptz p pdicta. Potest ꝛ alit exponi: Sup oẽm carnẽ.i. sup iudeos ꝛ gẽtiles indifferent: sicut hr̃ .j. x. ppter qd dr̃ Ro. x. Nõ est distinctio iudei ꝛ greci. nã idem dñs oĩm diues i omnes q̃ inuocãt illũ abũdãter dãdo eis spm̃sctm̃. c Et pphe. fi. v. ꝛ fi. vr̃e.i. indifferent dabit spũssctũs psonis vtriusq3 sex⁹. vñ ꝛ cũ aplis fuerũt mulieres in die pentecostes: vt ptz ex pdictis q̃ receperũt spm̃sctm̃ cũ eis. dr̃ etiã Act. xxi. q philippo erãt qttuor filie ṽgines pphetãtes. ꝛ de viris Act. xiij. dr̃: Erãt in ecclia q̃ erat antiochie pphete ꝛ doctores ꝛc. d Juuenes vr̃i ꝛc.i. hoibus cuiuslibet etatis dabit spũs pphetie. e Somnia somniabũt.i. reuelatiões diuinas i somnis habebũt: ad q̃s pcipiendas tũc aĩa magis est disposita ppter q̃etationẽ sensuũ exteriorũ: sicut plenius in pncipio psalmoꝝ dixi. f Et qdem sup seruos meos ꝛ ancillas. generaliter eni in primitiua ecclia oĩbus baptizatis p impositiõem manuũ aploꝝ dabat spũssctũs in signo visibili: vt ptz Act. xix. ꝛ plurib⁹ alijs locis: ꝛ adhuc dat inuisibiliter oĩbus baptizatis nisi obex ponatur. g Et dabo. Hic ponit denũciatio signoꝝ diẽ iudicij pcedẽtiũ cũ dr̃: Et dabo pdigia i celo sursũ. ꝛ signa in terra deorsũ. ſm q dr̃ Lu. xxj. Erũt sig in sole ꝛ lu. ꝛ stel. ꝛ in terris pssura gentiũ ꝛc. h Sanguinẽ. nam psecutio antichristi pcedet aduentũ christi in q̃ fundet sanguis innocentiũ. i Et ignẽ.i. ꝯflagrationis pcedentez aduentũ iudicis. k Sol ꝯuertet in tenebras. nõ ſm rẽ sz ſm apparentiã: q2 nubib⁹ densis abscondet ei⁹ lumen. l Et luna in sanguinẽ. silr ſm apparentiã: sicut rubea videt qñ eclypsim patit. m Anteq̃3 veniat dies domini.i. dies sui iudicij. n Magnus. nam omnes ibi comparebunt. o Et manifestus. nam occulta cordis nostri tunc manifesta erunt. p Et erit. non in die iudicij sed ante. prophete enim loquentes de vno tempore transeunt ad aliud. q Quicũq3 inuocauerit nomen domini. fideliter ꝛ pseueranter. r Saluus erit. salute eterna: Roma. x. Corde credit ad iusticiã: ore aũt cõfessio fit ad salutem. s Viri israelite. Hic ꝯñr Petr⁹ declarat ppositum p auctoritatem. ꝛ diuidit in duas partes ſm duplicem eius auctoritatem. scd̃a ibi: Nõ enim dauid. Prima in tres: q2 primo auctoritas introducit. secũdo ad ppositum applicatur. ibi: Viri fratres. tertio intentũ concluditur. ibi: Dextera igitur. Prima adhuc in duas. quia primo intentum proponitur. scd̃o auctoritas inducit. ibi: Dauid enim. Circa primũ excitat attentionez audientiũ. dicens: Viri israelite: ad q̃s missi fuerũt pphete. t Audite verba hec. que non sunt deridenda sed magis attente audienda: cũ sint pphetaꝝ oracula. Consequenter pponit christi mortem ꝛ resurrectionem dicens: v Jesum nazarenum virum approbatum a deo in vobis: id est coram vobis.

Virtutibus

a Definito ꝯsi. Rab. In h solo notabiles: q2 nõ obedienti aio fecerũt. b Et prescia. Rab. In greco sic est: p scientia sic traditũ accipiẽtes. tradit⁹ est eni a pñde i potestatẽ illoꝝ: vt ipm siue latronẽ eligerẽt: sz latroni ꝯcessa vita: iesum p man⁹ militũ occiderũt. c Suscitauit. Beda. Nõ cõi resurrectiõe q̃ in finẽ differt: s que die tertia celebraret: vt assertio hui⁹ resurrectionis testimoniũ esset deitatis. Ra. Suscitauit ſm hũanitatẽ quã maria ederat. d Solutis dolorib⁹. Be. Videt eẽ sensus huius sniẽ: q2 dño ad inferos descẽdente dolores penarũ soluti sũt: q2 euz tangere nõ potuerũt: s iuxta grecũ in q̃ sciptũ est: Soluẽs p ipm mortis dolores: iuxta qd impossibile erat t. s.a.c. Patet: q2 p descẽsum ei⁹ liberati sunt scti a locis infernorũ: q̃ licz in sinu abrae.i. in cõsolatiõe q̃etis eẽnt: a dolore tamẽ mortis siue inferi non erãt soluti ex toto: q2 nõ meruerãt gaudia celi itrare donec fieret illud pphete: In sanguie testamẽti eduxisti vinctos tuos de lacu ꝛc. in q nõ ẽ aqua. Vincti eni erãt anteq̃ educerent. e Prouidebam do. co. ꝛc. Allego. Ra. Beda. Veniẽs in ea q̃ trãseũt: non abstuli oculũ ab eo q̃ semp manet. h pnidẽs: vt ꝛ in eũ post tẽporalia recurrerẽ. ꝛ h q peccatũ nõ feci: nec dolus inuẽt⁹ ẽ in ore meo: nõ mihi sz deo ascribaz. ppter h etiã in cogitatiõe iocũditas ꝛ in verbis exultatio: ppter resurrectionẽ. s. q̃ mũdus liberatur. f Prouidebaz dñm. Vox christi post resurrectionẽ exultãtis ad dexterã. Sinistra est pñs vita: dextera eterna. h Ne cõmouear. Post resurrectionem oĩa erũt imobilia. i Et exultauit lin. Quia requies post laborẽ data ẽ: laborauit eni i spe vite eterne. k Nõ derelin. Nõ iterũ mouear corruptiõe iterate crucis ꝛ mortis. m Notas mihi feci. Scio me sp esse victurũ. n Replebis me. plena leticia.i. iterũ nõ moriar. f Coram me ꝛc. Be. Exponendo qd ipse fecerit: dat nobis puris hominib⁹ ꝯsilium peccata vitare. Nam q̃ dei pñtiaz iugiter intuetur oculo mẽtis: nullatenus hunc ad peccata ꝯuertit diabolus. g Quoniã a dextris est mi. Be. Causa quare nõ moueatur: q2 dñs a dextris opitulat: sinistra nõ preualẽte. Si enim a dextris nõ fuerit: illam partem diabol⁹ occupat: sicut de iuda dicit: ꝛ diabolus stet a dextris ei⁹. h Et exultauit. Be. In passione dixit: Tristis est aĩa mea vsq3 ad mortez: ꝛ cepit pauere ꝛ tedere: vt se verũ hominẽ in aĩa ꝛ corpore: ꝛ veracit passibilem monstraret. Exultauit vero anima ꝛ lingua: quia passione sua genus humanum saluandum erat. i In inferno. Beda. Constat animam non derelictam in inferno: que ablatis illis p quibus descenderat: mox ad superna redijt: nec caro est corrupta: sed veloci resurrectione glorificata. k Notas mihi fecisti vi. ꝛc. Beda. Non solum de illo intelliguntur qui semel accepta plenitudine diuine virtutis ꝛ sapiẽtie p se mortẽ destruxerit

resurgens

a corã vobis vel in vr̃is corpib⁹. b resurrectionibus mortuorũ.

in vobis virtutibus ꝛ pdigijs: ꝛ signis que fecit deus p illũ in medio vr̃i sicut vos scitis: hũc definito

a pr̃ vel diuinitas. b inde inexcusabiles.

a spũssctĩ. b pr̃is nõ nr̃a. c xpi. d iudeis a patre vel a seipo: vel traditũ militib⁹ a iudeis.

cõsilio ꝛ pscientia dei traditũ per manus iniquorũ affligentes

militũ. varijs illusionib⁹.

a voce: q̃ ei iubet facit. b libertas data ẽ a spũ

interemistis. †Quẽ de⁹ suscitauit solutis doloribus inferni iuxta

a vel ei⁹ resurrectione: vel mortuoꝝ solutione. b pphesiã dauid immutabilẽ.

a vel ab ea morte. q̃ eni imunis erat a morte poterat quos vellet a dñio mortis eripere.

quod ipossibile erat teneri illum ab eo. Dauid enim dicit in eum:

nõ in sua sed in christi persona.

a vox assũpti hois. b deitatẽ vel prẽm. c p sens sentiebã auxiliũ. d q̃si inseparabilem.

†Prouidebã dñm corã me semp: quoniã a dextris est mihi ne cõmouear: propter hoc letatum est cor meũ: ꝛ exultauit lingua mea: insup ꝛ caro mea requiescet in spe.

a psperis. more custodis. b spe resurgẽdi.

a q2 caro resurget tertio die: vel q2 dñs a dextris stat. iocunditate.

cogitatio. patriarche. in ṽbis pphete.

a nõ deficiet i iteritu: sz i spe resurrectiõis obdormiat. .i. apli. b in sepulchro. c resurrectionis. humanam.

Quoniã nõ derelinques animã meã in inferno: nec dabis sanctũ tuũ videre corruptionez. Notas mihi fecisti vias vite: replebis me iocũditate cum facie tuã. Viri frẽs liceat audẽter dicere ad vos de patriarcha dauid† Quoniam

a possidẽdã in iferno. q̃ descẽdit i infernum. b ad qd descẽdit sz nõ pmãsit vt subuenirer qb⁹ oportuit. sz nõ ẽ derelict⁹ q2 cito surrexit. c p h pbat hũane fragilitatis experte ꝛ supgressũ esse humanã cõditionẽ. d corp⁹ meũ sctificatũ p qd ꝛ alij sctificãdi sũt ñ patietur corrũpi: q2 notas ꝛc.

putredinis ꝛ vermium.

a scio me resurrecturũ: q2 no. fe. mihi vi. vite. q̃bus itur ad eternitatẽ. i qb⁹ p⁹ passionẽ adiplebis me leticia. q̃ sũt in sctitatis iocũditate. b ascẽdẽti celũ dabis delectatiões dextere vsq3 in finem.

a in ascensione nõ semiplena fuit leticia. b videbo facie ad faciẽ: vel cũ xpo deo qui ẽ facies patris. c principalẽ sexũ alloqtur. corpore ꝛ fide fratres vocando blanditur.

hoc dicit ne indignentur.

a Virtutib⁹.i. opibus virtuosis. b Et pdigijs.i. miraculis maioribus: vt in resurrectione mortuoꝝ ꝛ ꝯsilib⁹. c Et signis. s. minoribus vt infirmitatũ curatiõib⁹. d Que fecit de⁹. s. tota trinitas. e Per illũ.i. p hoiem christuz. inq̃tum enim hũanitas erat organũ diuinũ diuinitati ꝯiunctũ: sicut man⁹ suo modo ẽ artificis organum. f In medio vestri sicut scitis. q̃si dicat: sic est euidens q nõ potestis negare. g Hunc definito ꝯsilio ꝛ pscientia dei traditũ. p mundi salute ex maxima charitate. iudas tamẽ tradidit euz ex cupiditate ꝛ malignitate quoꝝ actor nõ est deus. h Per manus iniquoꝝ affigẽtes interemistis. i. per manus militũ pilati: q̃ gentiles erant ꝛ idolatre. i Quẽ deus suscitauit solutis doloribus inferni. q̃tum ad ipsuz: eo q ipm nõ leserunt: et q̃tum ad patres sanctos quos inde absoluit. q̃uis enim ibi nõ sentirent penam sensus: habebant tamen penam dãni: inq̃tum retardabantur a visione ꝛ fruitione dei: quod erat mentis afflictiuum. ſm illud Prouer. xiij. Spes que differtur affligit animam. k Juxta quod impossibile erat teneri.i. detineri. non enim peccatũ aliquod contraxerat: sed ad omne peccatũ destruendum venerat. l Dauid enim. Hic consequẽter inducit auctoritatez Dauid ad ppositum: que habet Psal. xv. ꝛ intelligit de christo ad litteram: sicut ibidem fuit ostẽsum. ideo in psona eius dicitur: m Prouidebam dominum coram me semp. nã anima christi ab instanti creationis habuit cõtinue claritatem diuine visiõis. n Quoniam a dextris est mihi ne cõmouear. Ex h enim q humanitas christi erat organum diuinitatis coniunctum vt dictum est: non potuit moueri ad aliquid nisi ſm voluntatem deitatis: ppter quod nullus inordinat⁹ motus potuit insurgere in christo ex iniurijs sibi illatis: aut ex q̃buscũq3 alijs causis: ꝛ q2 hoc erat anime christi causa delectatiõis spiritualis. ideo subditur: o Propter hoc letatũ est cor meum. interius. p Et exultauit lingua mea. prumpens exterius i laudem diuinã: sicut dicitur Luc. x. In ipa hora exultauit iesus in spiritusancto. q Insuper ꝛ caro mea. ab aĩa separata. r Requiescet. in sepulchro. s In spe: id est certa resurrectionis expectatione. t Quoniã non derelinques animã meam. a corpore separatam. v In inferno: id est in sanctorũ limbo: in qua fuit p triginta nouẽ horas tm̃ scz ab hora nona ferie sexte in qua fuit separata a corpore vsq3 ad diluculum diei dominice in quo ſm cõmuniorem opinionem fuit corpore reunita. ideo subditur: x Nec dabis. id est dño ari pmittes. y Sanctum tuum.i. corpus meum sanctificatum. z Videre corruptionem.i. putrefactionem vel incinerationẽ: si tamen accipiatur corruptio p morte. sic fuit ibi corruptio: quia corpus christi fuit vere mortuum p separatiõez anime a corpe: vtrũq3 tamen mansit diuinitati vnitum. scz anima existens in limbo: et corpus iacens i sepulchro. a Notas mihi fecisti vias vite. p accelerationem resurrectionis mee. b Replebis me iocunditate. quia resurrexit in corpore glorioso quod fuit pri⁹ passibile et mortale: ꝛ sic habuit materiam iocunditatis ex sui corporis glorificatione. c Cum facie tua.i. cum clara visione essentie diuine quam habuit anima christi ab instanti creationis sue. ideo dicitur: Cum facie tua: id est cum visione faciei tue iam prius habite. d Viri fratres. Hic consequenter dicta auctoritas ad propositum applicatur: ostendendo q non loquitur de psona dauid: sed de persona christi. cum dicitur: Viri fratres: id est israelite sicut ꝛ ego. e Liceat audenter dicere ad vos. tanq̃3 verum manifestum. f De patriarcha dauid: quoniam defunctus ꝛ sepultus est. vt patet. iij. Reg. ij.

Et sepulchrũ

defunct⁹ est et sepult⁹ est:et se/
a ſ vnde apparet cū nō de se dixisse: Non da/ bis sctm̄ tuū videre corruptionē.
pulchꝝ ei⁹ ē apud nos vſqꝫ i ho
ſ dauid.
diernū diē †Propheta igit̄ cuꝫ
esset ⁊ sciret quia iureiurando
a ſ viri luxuria in lumbis eius.
iurasset illi de⁹ de fructu lūmbi
a ſ qꝛ chꝛist⁹ sup israel spiritualem sedit.
eius sedēre super sedem eius:
ſ a longe.
ꝓuidens locut⁹ est de resurre/
ſ ſm animam.
ctione xp̄i:qꝛ neqꝫ derelict⁹ est
i iferno:neqꝫ caro ei⁹ vidit cor/
ruptionē. Hunc iesum resuscita
a ſ non duo vel tres. b ſ qui vidimus eum post resurrectionē.
uit deus: †cui ōmēs nōs testes
a ſ resurrectiōis. b ſ ꝓſperitate: vel exaltat⁹ est ip̄e q̄ est dextera patris. ſ qꝛ dixit Psalmi/ sta: A dextris ē mihi:ne cōmouear.
sumūs. Dextēra igit̄ dei exal/
a ſ Johel. ſ vel in euangelio: accepta a xp̄o. ſ accepit vt homo.
tat⁹ ⁊ ꝓmissiōe spūsct̄i āccepta
a ſ donū linguaꝝ vel spm̄. ſ vt de⁹. ſ nō rece dit a vbo ꝓphete Johel dicēt̄: Effundā ⁊c̄.
a patre: ēffudit hunc quē vos
a ſ mēte. b ſ in linguis igneis. ſ sono. ſ no stro sermone. c ſ vnde patet:qꝛ nō de sua ſꝫ de chꝛisti ascensione predixit.
vidētis et aūditis. Nōn enim
a ſ sicut hec q̄ nouissima sunt dauid nō de se ſꝫ de chꝛisto ꝓphetauit: qꝛ mittēdus ex sion. i. ex stirpe dauid ventur⁹ ⁊ dnatur⁹ in medio ini/ micoꝝ: sic ⁊ illa q̄ ꝓmissa sunt nō ad dauid: sed ad chꝛisti mortē ⁊ resurrectionē ꝑtinent.
dauid ascēdit i cęlos. Dicit āūt
a ſ interna rōne tibi coeterni. b ſ prī. c ſ ho mini chꝛisto.
ip̄e †Dixit dōmin⁹ dōmio meo
a ſ quiesce vł iudica. b ſ in eternis vł in vni tate ꝑsone cū filio qui est dextera pr̄is. c ſ sem per: qꝛ semꝑ in pn̄ti ⁊ in futuro potendi.
sedē ā dextris meis: donec pō/
a ſ demones vel hoīes. b ſ humiles vel sub iectos.
nam inimicōs tuos scābellum
a ſ carnis vel aploꝝ. b ſ qꝛ ꝓpheta hec dixit
pēdum tuorū. Cērtissime ergo
a ſ viri. b ſ corꝑalis ⁊ spūalis.
sciat omis dōmus isrāel: quia
a ſ dauid. b ſ de q̄ dicit: dn̄o meo. c ſ .i. re/ gem. cū dixit: sede ⁊c̄. vel: Vnxit te deus ⁊c̄. ſ vl: ego cōstitut⁹ sum ⁊c̄. d ſ ſm carnē fecit in natiuitate vel in resurrectione.
⁊ dōminū eūm ⁊ chꝛistūm fēcit
a ſ pater vel deitas. b ſ .ſ. c ſ iesus ꝓpꝛiuꝫ nomen illius est. d ſ quē vilē putastī. ſ ſm carnē. diuinitas eni pati vł crucifigi n̄ potuit.
dēus hūnc iēsuꝫ quē vos cru/
a ſ ex quo dixit: viri iudei. ſ Salomon: ver/ ba sapientiū stimuli: ſm illud: Et in cubilib⁹ vestris cōpungimini.
cifixistis. His auditꝭ cōpūncti
a ſ q̄si ad medicos ⁊ duces ceci loquūt̄ ⁊ egri.
sūt corde: ⁊ dixerūt ad pētrū et
a ſ demōstrate nobis. ſ ecce fruct⁹ cōpūctiōis
ad reliq̄s apostolos: †Quid fa
a ſ qꝛ ⁊ ip̄i israhlite. b ſ feruorē fidei ꝑripuit.
ciemus viri frātres? Pētr⁹ au
ſ cordis.
tem ad illos: Pēnitentiā inq̄t

a ſ opere implete. b ſ tinguat̄. c ſ nullus ꝑ alio.
āgite: et bāptiçet̄ vnūsq̄sqꝫ vestrū in
ſ de quo diximus. ⁊ dominuꝫ xp̄m eum fecit domin⁹: hoc dicit̄ qꝛ filium dei nō crediderunt.
noīe iesu xp̄i in remissionē peccato/
ſ ꝑcipue crucis de q̄ dixerat quē crucifixistis. a ſ qō
rū vestroꝝ: ⁊ accipietis dōnum spūs
in nobis miramini. a ſ iudeis. ſ vel vobis hic stanti bus: ⁊ omnib⁹ iudeis ꝓcul positis. b ſ illa. ſ. effundā
sancti: Vōbis eni est reprōmissio et
sup vos de spū meo. a ſ etiā gentib⁹ q̄ a dono spūali/ um nō repellunt̄. b ſ loco vel a noticia dei.
filijs vr̄is et ōmnib⁹ qūi lōge sūt: q̄s/
a ſ gratia non meritis.
cūqꝫ adūocauerit dn̄s deus noster.
ſ q̄ reticent̄: qꝛ eiusdē q̄litat̄ erant. ſ de chꝛisto.
Alijs etiaꝫ vbis plurimis testificat⁹
a ſ adiurauit. b ſ illos egros: ⁊ se medicū ostendit.
est: ⁊ ēxhoꝛtabat̄ eōs dicēs: Salua/
a ſ iudeoꝝ q̄ nō penitēt. b ſ q̄ est ꝑuersa ⁊ exasperās
mini a gēneratione ista prāua. Qui
a ſ illum. ſ. penitentiā agite ⁊c̄.
ergo receperūt ſmōnes ei⁹ baptiça/
ti sunt et appositę sunt in die illa aię
a ſ numerus fidei congruus: que trina est ⁊ vna.
b ſ non vna die tantū.
circiter tria miliā. Erāt aūt ꝑseuerā/
a ſ fidei. b ſ nō solius petri: qꝛ eadē erat omnium.
tes in dōctrina āpostoloꝝ ⁊ cōmuni
ſ siue cōmunis siue sancti.
catiōe fractionis panis ⁊ oꝛatiōib⁹.
ſ exceptis credētib⁹. ſ impfecte: ꝑfecta enim chari/ tas foras mittit timorē. a ſ ꝑ ꝑdicatione siue ꝓpter ꝓdigia q̄ sequūtur. ſ appropinq̄t virtut̄ narratio.
Fiebat aūt omni animę timoꝛ Mūl
ſ predicatiōi adiuncta.
ta q̄ꝫ pꝛodigia et signa ꝑ apostolos
in hierusalē fiebāt: ⁊ metus erat ma
ſ preter contū viginti de quibus dictum est.
gnus in vniuersis †Omnes etiā qui
credebāt erant pariter: et habebant
ſ iudiciū fraterni amoꝛis est omnia possidere: ⁊ nihil ꝓpꝛium habere ſ agros. ſ pecoꝛa.
omīa communia: possessiōes ⁊ sub/
stātias vendebāt: et diuidebant illa
ſ nō ſm honorē ſꝫ ſm indigentiā vt manna.
omīb⁹ pꝛout cuiqꝫ opus erat. Quo/
a ſ vt apl̄i. b ſ deus facit inhabitare vnius moris in domo. c ſ in oꝛatione ecce contemplatio.
tidie q̄ꝫ ꝑdūrātes vnānimiter i tēm/
ſ hic actiua vita signat̄. ſ nō in tēplo vt sanct⁹ loc⁹ esset oꝛatiōi ⁊ cōmunis esset victui. ſ sanctum
plo ⁊ frangētes circa domos panē:
vel corpoꝛalē. ſ in honoꝛe sui magistri. a ſ nihil in/
sumebāt cibuꝫ cū exultatione ēt sim
terrogantes. a ſ vnanimitate charitatis. ſ cooperā/ tes in laude.
plicitate cōꝛdis collaudantes deuꝫ:
ſ de ꝑceptis gratias agentes iuxta illud: Et hymno dicto exierunt in montem oliueti. ſ coꝛam plebe siue ipsi plebi gratias agentes siue in conspectu plebis gra tiam inuenientes.
et habentes gratiam ad omnē ple/
ſ nō solū pꝛioꝛes ꝑseuerabāt: sed dominus.
bem. Dominus auteꝫ augebat qui
a ſ non solum in pentecosten. b ſ vnionem apostoli ce regule.
salui fiebant qūotidie in idipsūm.
ſ a precipuis exoꝛdiatur.
P Etrus autē ⁊ io/ Ca. III
ſ qui orat ascendit.
hannes ascendebāt in tem/

Universidad ... Biblioteca

plū ad horā oratiōis nonā. Et quidā vir q̄ erat claudus ex vtero matris sue baiulabat: quem ponebāt quotidie ad portā templi: q̄ dicitur speciosa vt peteret elemosynā ab introeūtib⁹ in tēplū. Is cū vidisset petrū ⁊ iohānē icipiētes introire in templū: rogabat vt elemosynā acciperet. Intuens aūt eū petrus cum iohāne dixit: Respice in nos: at ille intēdebat in eos sperās se aliquid accepturū ab eis. Petr⁹ autē dixit: Argentū ⁊ aurū nō est mihi: qđ aūt habeo: hoc tibi do. In nomine iesu christi nazareni surge ⁊ ambula. Et apprehēsa manu ei⁹ dextera alleuauit eū: ⁊ protin⁹ cōsolidate sunt bases ei⁹ ⁊ plāte. Et exiliens stetit et ambulabat: ⁊ intrauit cū illis i templū: ambulās ⁊ exiliēs ⁊ laudās deū. Et vidit omis pplˢ eū ambulantē et laudātē deū. Cognoscebāt aūt illū: qm ipse erat qui ad elemosynā sedebat ad speciosā portā. Et impleti sūt stupore ⁊ extasi in eo qđ cōtigerat illi. Cū videret aūt petrū et iohānē: cucurrit ois pplˢ ad eos ad porticum que appellabat salomonis stupentes. Videns autē petrus respondit ad populum. Viri israelite qđ miramini i hoc: aut nos quid intuemini quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare? Deus abrā ⁊ deus isaac: et deus iacob: de⁹ patrū nrōz glorificauit filiū suū iesū: quē vos q̄dē tra-

didistis ⁊ negastis aū faciē pilati: iudicāte illo dimitti. Vos aūt sanctū ⁊ iustū negastis: ⁊ petistis virū homicidā donari vobis: auctorē vo vite interfecistis: quē de⁹ suscitauit a mortuis: cui⁹ nos testes sumus: et in fide nomis eius hūc quē vos videtis ⁊ nostis cōfirmauit nomen ei⁹: ⁊ fides q̄ p eum est dedit integrā sanitatē istā in cōspectu omniū vestrū. Et nūc fres scio q̄ p ignorantiā fecistis sicut et principes vestri. De⁹ autē qui prenūciauit p os omniū ṗphetarū pati christū suum sic impleuit. Penitemini igitur et cōuertimini: vt deleantur vr̄a peccata. vt cū venerint tempora refrigerij a cōspectu dn̄i: et miserit eū q̄ predicatus est vobis iesum xp̄m: quē oportet quidē celū suscipere vsq; in tpa restitutionis omnium que locutus est dn̄s p os sctōz suoz a seculo pphetaꝝ. Moyses quidem dixit: Quoniam pphetam suscitabit vobis dn̄s de⁹ vester de fratribus vestris: tanq̄ meipsum audietis iuxta omnia quecunq; locutus fuerit vobis. Erit autē: omnis anima que non audierit pphetā illū exterminabit de plebe:

a ſ poſt moyſen. b ſ q̄ſi a principe ꝓphetaꝝ.
Et omnes ꝓphete a ſamuele et
a ſ vſq̄ ad iohānē bap. b ſ ꝓphetice. c ſ tpe
deinceps qui locuti ſūt: annūn-
refrigerij.i.veriuſq̄ aduentus domini. ſ ꝑ hoc
inexcuſabiles eſtis.
ciauerunt dies iſtos. Uos autē
ſ vel antiqua conſuetudine vel natura.
a ſ vt ſequit̄.ſ.in ſemine tuo ⁊c.
eſtis filij ꝓphetarū et teſtāmen-
ti: qḋ diſpoſuit deus ad patres
a ſ cui primū facta eſt ꝓmiſſio. ſ nō in ſemi-
nibus ſed in vno ſemine: qui eſt chriſtus.
veſtros dicens ad abrāā †Et in
ſ non vna gens.
ſemine tuo bn̄dicent̄ omnes fa-
ſ vo. ſ ante gentes.
milie terre. Uobis primū deus
ſ ſm carnem. a ſ incarnari fecit.
ſuſcitans filium ſuum miſit cū
a ſ predicantem vel benedictos facientem.
b ſ libertatem arbitrij oſtendat.
benedicentem vobis: vt cōuer-
ſ qua impugnatur.
tat ſe vnuſquiſq̄ a neq̄tia ſua.

ſ petrus pro ſe et iohanne locut⁹
eſt: vel multitudini duo loquunt̄.
Loquētibus Ca. IIII
autem illis ad populū
ſuperuenerūt ſacerdotes et ma-
a ſ iuſti ſiue iuſtificari interpretant̄.
giſtratus templi et ſaducei: do-
ſ hoc cōmune omnium.
lentes q̄ docerent populum: et
annunciarent in ieſum reſurre-
ctionem ex mortuis †et iniecert
in eos manus: ⁊ poſuerunt eos
ſ carceris.
in cuſtodiam vſq̄ in craſtinum
a ſ hec eſt cauſa cuſtodiendi. ſ nō oēs.
erāt autem iam veſpera. Mul-
ti autem eorum qui audierant
verbum crediderunt. Et factus
a ſ ouium que vocem paſtoris audiunt vel
agnoſcunt.
eſt numerus virorū quinq̄ mi-
lia. Factum eſt autem in craſti-
ſ tria plebis concilia erant.
num vt congregarentur princi-
pes eorum et ſeniores et ſcribe
ſ ſeorſum ponitur.
in hieruſalē: et annas princeps
ſ ſacerdotes qui de ge-
nere aaron principatum gerebant.
ſacerdotum: ⁊ cayphas et iohā-
a ſ de ſcriptis principibus ſacerdotum aliꝗ ſine
numero memorantur.
nes: et alexander: et quotquot
erant de genere ſacerdotali. Et
ſ concilij.
ſtatuentes eos in medio inter-
a ſ virtuꝫ diuina propter claritatē facti nō alia
virtute factum dicunt.
rogabant: In qua virtute aut
in quo nomīe feciſtis hoc vos?
a ſ in medio ꝯcilio vel ꝯcilij. ſ in penthecoſte.
Tūc repletus ſpirituſancto pe-
ſ quaſi princeps apoſtolorum.
trus dixit ad eos: Pricipes po-

a ſ ꝑ an. ſ interrogatio pōt eſſe.
puli ⁊ ſeniores iſrl̄ audite: ſi nōs ho-
a ſ ad iudices adducimur. b ſ in ſanitate paralitici.
die dijudicamur ī benefacto hoīs in-
firmi in quo iſte ſaluus factus eſt:
ſ principibus ⁊ ſenioribus.
notuꝫ ſit oībꝰ vobis et oīi plebi
ſ a ſaluatore ſaluatus eſt.
iſrael: q: in noīe dn̄i nr̄i ieſu chriſti
nazareni quē vos crucifixiſtis quē
deus ſuſcitauit a mortuis: ī hoc iſte
a ſ preſens ſtat qui ante ſtare nō poterat. ſ Quem
aſtāt corā vobis ſan⁹ †Hic ē lapis q̄
vos crucifixiſtis. ſ ſm legem.
reprobatꝰ eſt a vobis edificātibus:
ſ quē deus ſuſcitauit a mortuis. a ſ vt ſit pńceps
duorū teſtamentoꝝ et populorū.
qui factus eſt in caput anguli: ⁊ nō
a ſ niſi in ſaluatore. b ſ mūdi. c ſ hoīs huius.
eſt in alio aliq̄ ſalus. Nec eni nomē
aliud eſt ſub celo datū hominibus:
in quo oporteat nos ſaluos fieri.
ſ audaciam.
Uidētes aūt petri cōſtantiā ⁊ iohā-
nis: compto q̄ hoīes eſſent ſine lit-
ſ imperiti. ſ neſcientes cauſam cōſtantie
ter̄ et idiote admirabant̄: ⁊ cogno-
et virtutis. ſ illiterato.
ſcebāt eos q̄ cū ieſu fuerāt: hoīem
ſ apoſtolis.
q̄ꝫ vidētes ſtantē cuꝫ eis q̄ curatus
a ſ quia ipſe nō eſſet vel nō ſanatus fuiſſet.
fuerat nihil pōterāt ꝯtradicere †Juſ-
ſ extra ſynagogā facient nos.
ſerūt aūt eos foras extra cōciliū ſe-
cedere: ⁊ cōferebāt ad inuicē dicen-
a ſ ne ſanctum eorum amplius diuulgetur.
ſ idiotis.
tes: Quid faciēmꝰ hominibꝰ iſtis?
Quoniā quidē notū ſignū factū ē
ꝑ eos oībꝰ habitātibꝰ hieruſaleꝫ.
Manifeſtū eſt et nō poſſumꝰ nega-
ſ hoc tm̄ conſilium reſtat.
re. Sed ne amplꝰ diuulget̄ ī popu-
lū cōminemur eis ne vltra loquan-
ſ iudeo vel gentili.
tur in noīe hoc vlli hoīm. Et vocan-
a ſ aliqua occaſione vel in aliquo loco.
tes eos: denūciauerūt ne ōīno lo-
ſ predicarent.
querent̄ nec docerēt in nomīe ieſu.
†Petrus vo ⁊ iohānes reſpōdentes
a ſ dum nos aſpi-
dixerūt ad eos: Si iuſtuꝫ eſt in cōn-
cit. ſ apud deum cui veritas placet. a ſ prohi-
bentes. b ſ imperantem predicare.
ſpectu dei vōs potius audire q̄ꝫ dē-
ſ ſigna.
um iudicate. Non enī poſſumus q̄
ſ predicantem.
vidimus et audiuimus non loqui.
ſ ne putarentur crediſſe. ſ propter populum.
At illi cōminantes dimiſerūt eos:
ſ cauſam que placeret populo non ꝯſcientie eorum.
non inuenientes quomodo puni-
ſ non deum.
rent eos propter populum: q: oēs

Clarificabāt. In greco oēs cla rificabāt in eo qd factū est: q nō bñ in eo qd acciderat. Be. Testificā tur facta vel dicta: qd fama vulga te in notitiā plurimoꝝ deferunt. De aūt glorificat in fact̄ hoim qñ ꝓ piū christiane pietatis ꝛ humilitā tis ipso dicēte: Videāt opa vra bo na: ꝛ glorificēt patrē vestrū q in ce lis est. Annoꝝ. xl. ꝛc. Uū am plior gr̄a vel grā virtutis. et iō nō etate hoīs ſꝫ tps infirmitat̄ dicit. Be. Annoꝝ. xl. Iuxta historiā ꝑ fecta etas hois calūniantib̄ osten ditur. Allego. Populus est in̄ nō xl. tūt annis in heremo sordes egy pti māna ɔtēpto requisiuit: ſꝫ etiā in terra ꝓmissiōis inter dei ꝛ idolo rū ritus claudicauit. Uel numerus iste gemine legis plenitudinē signi ficat. Quater enī deni. xl. faciunt: vtriusq̄ trāsgressoꝛ: velut q̄drage nariā pfectionem iacendo debilis trāscendit. Qui cū audis. Be. Auditis psecutoꝝ minis fiduciam resistendi p signa virtutū sibi depo scunt. Unanimiter le. Ra. Si ne sono: vel pfectione vnanimita tis: fm illō: Si duo vel tres ɔuene rint i vnū in noīe meo: de omni re quā petierit fiet illis. Patris nr̄i. Noster fuit pater ſꝫ tu9 puer. Quare fremuerūt. Be. Non q̄ ſi nescis interrogat ꝓpha: ſꝫ mirān do insania impioꝝ corripit eos qui in saluatoꝛē ɔsurrexerūt: nō ab eo fremū quidē ſꝫ in mult̄ adiuti. Fremuerūt Fremit est eoꝝ leonis. Un Hiere. xij. Facta ē mihi hereditas mea q̄ si leo in silua: dedit sup me vocem. Inania. De xpo vetuto: vel vt in moꝛte detineret. Conuene runt. Herodes et pilatus conuene rūt in amicitiā. Unxisti. Nomē xpi exponit. Christi a chrismate. i. vnctione. fm illud: Unxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo leticie p ɔsoꝛtib9 tuis. Cū omi fiducia loq. Hoc deum postulāt: vt cū omi fiducia possint loq verbū dei. Per nomē. Be. In greco p nomē pueri tui iesu: q̄d magis apłoꝝ votis cōgruit: q̄ fatā gebant vt hō crucifixus a iudeis: claresceētib9 miraculis p nomen eꝰ in celū assumptꝰ ꝛ dei filius innote sceret. Motus est locus. Ma gna virtꝰ ořonis fideliū. hoc autē ad suscitandas mentes factū est. Pōt in hoc loco motu itelligi ti moꝛ eoꝝ q̄ credēdo subijciebāt apłis qui terrenitate discussa resur gere cū xpo: ꝛ celestia sapere didi cerūt. Be. Qui virtutes ꝛ robur cōtra fraudē hostiū querebant: in dicium exaudite oronis terre mo tu perpetiunt: vt scirent corda terre na sibi cessura: sub quoꝝ pedibus spū adueniente terra est quassata. Multitudinis. Be. Ro tanda rerū locoꝝq̄ distantia: ſi q̄ dem in operre diuerse linguā ꝛ mens hūani generꝰ cuꝫ esset vna merito iniquitatis est diuisa: ita vt cū oib9 linguis loqrent ibi hoies: nemo tamen ꝓmi sui voluntates anteverba cognosceret: ſꝫ in hieru salē sunt lingue merito hūilitatis vnite: vnaq3 omnib9 lingua: eadē

a clarificabāt id qd factū fuerat
b in eo quod acciderat. Annoꝝ enī erat amplius quadraginta homo i quo factū fuerat signū istud sanitatis. Dimissi aūt ve nerunt ad suos: ꝛ annunciaue runt eis quanta ad eos princi pes sacerdotū et seniores dixis sent. Qui cum audissent: vna nimiter leuauerunt vocem ad dominū: et dixerunt: Domine tu qui fecisti celū ꝛ terram ma re et omīa que in eis sunt: qui spiritusancto per os patris nr̄i dauid pueri tui dixisti: Quare fremuerūt gētes ꝛ ppl̄i medi tati sunt inania. Astiterunt re ges terre: et principes cōuene rūt in vnū aduersus dominuz et aduersus christū eius. Con uenerunt enim vere in ciuita te ista aduersus sanctum pue rum tuū iesum quē vnxisti: he rodes et pontius pilatus cum gentib9 ꝛ populis israel: facere que manꝰ tua et consiliū tuum decreuerunt fieri. Et nūc dñe respice i minas eoꝝ: et da fuis tuis cū omi fiducia loqui ver bū tuuꝫ: in eo q manum tuam extendas ad sanitates ꝛ signa et pdigia fieri per nomē sancti filij tui iesu. Et cuꝫ orassent mo tus est locus in quo erant con gregati et repleti sunt omnes spūsctō: et loqbant verbuꝫ dei cū fiducia. Multitudīs aūt cre

diuina virtute. ꝛ subdit causā: Anno rū enī erat amplius quadraginta homo. et sic erat notus omib9 fuisse claudus per lon gū tps. Confessio etiā veritatis erat efficax in co rōne etatis: ex quib9 apparebat factū illud esse diuina virtute. Dimissi aūt. Posita psecutio celi mali ex pte sacerdo tū: hic ponit psecutio celi boni ex pte cre dētiū. et h̄ qtū ad duo. Primo quantū ad ozonē. ꝛ scdo qtū ad sanctā ɔuersationē ibi: Multitudinis aūt. Circa primū dicit: Dimissi aūt. et ptꝫ lrā vsq ibi: Unanimiter leuauerūt vocē. corde ꝛ ore deprecātes: ꝛ ozatione suam fundant pmo sup dei potentiā dicentes: Dñe tu qui fecisti ꝛc. Scdo super eius gratiā cum dicūt: Qui spiritusancto ꝛc. dixisti de christo p d. qui intelligit ad litterā de christo: eiā fm doctores antiquos hebreoꝝ. vt ibidem fuit declaratum. Quare fremuerūt gentes. id ē gentiles. Et populi. Iu dei in pluribus tribubus diuisi. vt ta egerūt ad moꝛtē christi: pilatus enim ꝛ milites christū crucifigentes fuerunt gentiles. iudas aūt pditoꝛ et illi qui christū tradide runt pilato fuerūt iudei. Meditati sūt inania. dicit aūt inanis meditatio quando nō habet ꝓpositum: sed magis oppositū: Isti eni credīderūt christi nomē extinguere per eius moꝛtē: p quā fuit magis exaltatus et glorificatū eo q ad eaꝫ fecuta est eius re surrectio: ascensio: spiritussancti missio: ꝛ a postoloꝝ constās predicatio. ppter qd im minente sua moꝛte dixit: Nunc clarificatus est filius hominis. et subdit: Et deus clari ficabit eum in semetipso. et continuo clari ficabit eum. Astiterūt reges terre. he rodes ꝛ pontius pilatus: vt postea exponit tur. et dicunt reges a regnando. nam hero des erat tetrarcha galilee: et pilatus preses ratoꝛ iudee illuc a cesare missus. vt habe tur Luc. iij. Et principes. scꝫ iudeoꝝ. Conuenerūt in vnum ad. do. i. aduersus deū patrem. Et aduersus christū eiꝰ. ab eo missum in mundū. ppter hoc quicqd fiebat cōtra filiū missum fiebat cōtra patrē mittentē. et sic exponit cum dicit: Con uenerūt enī vere ꝛc. et patet ex dictis littera vsq ibi: Facere. iniqua voluntate ex parte ipsoꝝ. Que manꝰ. i. potē tia tua. Decreuerūt fieri. ex maxima pietate et misericoꝛdia ex parte dei: ꝛ maxima cha ritate ꝛ obediētia: ex parte hois xpi. Et nūc dñe respice in minas eoꝝ. vt ipsis non terreamur. Et da seruis tuis cū fidu cia loqui verbū tuum. ꝛ subdit modū: In eo q manū tuā extendas ad sanitates ꝛc. que sunt verbi diuini ɔfirmatiua: Mar. vlt. Illi aūt pfecti pdicauerūt vbiq ꝛc. Et cū orassent motus est locus sub pedibus eoꝝ cogregati: per terre motū sub pedibus eoꝝ significata fuit exauditio petitiōis eoꝝ. i. ad glorificatiō noīs christi p terrenas potestates nō impediret. ꝛ q finaliter terrene po testates christi iugo subijcerent. qd adim pletū patet: q: tpe psecutionis eccle maxime creuit fides ꝛ nomē christi ꝛ ipsi iugo eius se submiserunt colla multi principes: maxie a tpe cōstantini. Et repleti sunt omnes spi ritusancto. per augmentum charitatis ꝛ gra tie. Multitudinis autem credentiū. Hic consequenter describitur credentiū con uersatio sancta. et primo generaliter. secun do specialiter. ibi: Ioseph. Circa primū dicitur: Multitudinis autē credentiū erat coꝛ vnum et anima vna. nam coniuncti erant adinuicem charitate maxima.

omnibus voluntas erat ꝛ vna: qđ vsq3 ho die geritur: ſꝫ eleeti in mltiplici locutiōe vni to coꝛde ꝛ intentione ɔcoꝛdi dño famulant: repbi diabolo seruientes diuersa mente et pugnāt inter se studio ꝛ certamine agitant. Erat coꝛ vnū. Be. Qui mūdū reliqrant nō de nobilitate gene ris gloriantes se alijs pferebāt: ſꝫ sicut vniꝰ parentis eccl̄ie matris ecclie visceribꝰ editi: eodem fraternitatis amoꝛe gau debāt. Be. Cōuenit hic locus ei q ait. Qui spiri tū acceperant linguis oim loqbāt: adunā tio linguaꝝ erat pꝛesa gium q ꝑ eos spiritus in diuersis natōibus ꝛ linguis vnum coꝛ et animā erat habitura: nō eē oēs credētes lo quant oīb9 linguis ſꝫ diuersas linguarum adunatio in fide ehri stī indicabat: q: vnus dñs: vnum baptisma: vna fides. Nec quisq3 eoꝝ. Mystī. vir tutes q possident v̄i ſꝫ eoꝝ q: vtilitati di spēsant. Cōmunia. Be. grece cena. Uñ ce nobite. i. cōiter viuen tes. Cenobia habita cula eoꝝ. Be. Qui ita viuūt vt sint oia cōmu nia i dño: cenobite vo cant q vita tātē fel! cioꝛ: q3 to statu futuri seculi imitat: vbi oia cōmunia: q: deꝰ omia erit in omnib9: ꝛ ibi summa paꝛ ꝛ securitas ciuitas in q typus bu ius vite pcessit hieru salē. i. visio pacꝰ dicta est. Reddebant apo. Be. Discernit ordinē doctoꝝ ꝛ audito rū. Ā multitudo credentiū rebus tpalibꝰ spālibꝰ: copula charitatis inuicē iungeban tur. Apłi vō virtute fulgētes: mysteria xpi pandebant. Joseph. Ra. Auctus bar nabas filius ɔsolationis interpretatur: aūt incremento ꝛ pfectu spūalis boni. Be. Hunc puto esse barnabā: q cū paulo gen tium aplus ordinat9 est. Barnabas. Be. Quidā arbitrant collegam pauli cum po tius fuisse: de quo cui matthia soꝛs missa ē: ꝛ minus intuētes: q hic barnabas: ille barsa bas appellet: ꝛ hic filius ɔsolatiōis. ille filii quietis interpretat. Hō est interp tatio fit. Ubicunq scriptura nōia rerū vel personaꝝ cum interptatiōe ponit sen sum sacratioꝛē eisdem inesse significat. De ritō filius ɔsolationis vocat qui spetis p sentibus spe futuroꝝ se consolat. Nā spi ritussanctus iō paraclytus vocat: q: i mun do pressuras habentib9 infusiōe sui paracly tum. i. cōsolatione tribuit: sicut etiam petrus ppter grātā spiritus bariona. i. filiꝰ colū be vocatꝰ est. Filiꝰ cōso. Ra. Uel ꝓ elemosynā q̄ paupes ɔsolat ꝛc. Al. ꝓ merce dis ɔsolatiōe quam expectabat a deo accipe. Uel qꝛ dignꝰ habitꝰ ē q̄ ꝓ iuda ɔsolaret apłos.

a vnꝰ sensus: aia vna: ꝛ vna volūtas erat oim.
b dentiū erat coꝛ vnuꝫ: ꝛ aia vnā. Nec quisq3 eoꝝ q̄ possidebat: ali qd suū esse dicebat: sꝫ erant illis oia cōmunia. Et vtute magna reddebāt apostoli testimonium resurrectionis iesu christi domi ni nostri et gratia magna erat i omnibus illis. Nec enī quisq3 egēs erat int̄ illos. Quotquot enī possessoꝛes agroꝛum aut do moꝛum erant: vendentes affere bant precia eoꝛum que vende bāt: ꝛ ponebāt ante pedes apo stoloꝛum. Diuidebatur aūt sin gulis prout cuiq3 opus erat. Jo seph autē qui cognominatꝰ est barnabas ab apostolis: qđ est interptatū filiꝰ ɔsolationis: le uites cyprꝰ genere: cū haberet agrū vendidit eū: ꝛ attulit pre ciū et posuit añ pedes apłoꝝ.

Nec quisq3 eoꝝ q̄ possidebat: aliqd suum esse dicebat. sibi vel sue familie appꝛopꝛiando. ꝛ ex hac ɔgregatiōe habebit mltū oīs religio. Et vtute magna. in signis ꝛ pdigijs virtute diuina factis. Reddebāt apłi testimoniū diuinis miraculis ɔfirmatū. Et grā magna erat in omib9 illis. i. grā dei ad seipsos ꝛ oim ipoꝝ adinuicē iō subdit: Nec enī quisq3 egens erat int̄ illos. et subdit cā: Quotqt enī possessores agro rū ꝛc. ꝛ patet lrā. Joseph aūt. Hic ɔsr̄ ponit exē plum in speciali ɔ ista cōicatiōe sociali. ꝛ diuidit i du as partes. in ptem pncipalem ꝛ incidentalē: que in cipit in principio ca. sequētis. Circa pmū dr̄: Joseph aūt q cognoiatꝰ ꝛ barnabas. Iste fm Hiero. in libro illustriū viroꝝ fuit ille q cū paulo vocat9 fuit ad apo stolatū. vt habet. j. xiij. Et fuit alius ab illo ioseph q̄ cū matthia accepit soꝛtes. s. j. ca. vt dicitur i historia scholastica. ꝛ h̄ videt veꝝ: q: ille cognoiatꝰ est barsa bas: iste vō barnabas: ꝛ q ille fuit filius alphei ꝛ sic de galilea oꝛiundus: iste vō cyprius. i. de cypꝛo na tus. dicit enī genere leuites de qua tribu nō videtur fuisse alpheus. Cū haberet agrū vendidit euꝫ. ſꝫ enī leuite non haberet agros in iudea: tñ poterāt ha bere in alia terra: parētes aūt istius tpe antiochi vel alterꝰ tyranni fuerant ad insulaꝫ cypꝛi translati vbi agros licite poterāt habere ꝛ eos vendere. Et at tulit preciū. integrū nihil sibi retinendo. Et posu it añ pedes apostoloꝝ. vt inde ɔuideret communita ti fm dispositionem eoꝛum. Ca. IIII

Moraliter.

Loquentibus aūt illis ad populū supuenerūt sacer dotes ꝛc. Per istos qui petrū ꝛ iohannes conati sūt a pꝛedicatiōe nominis christi simpliciter impedire: si gnificant infideles ꝛ mali christiani q̄ volūt pdica toꝛes ecclesie a pꝛedicatiōe veritatis suis psecutiōib9 pturbare. Tunc repletus spūsancto petrꝰ dixit ad eos principes populi ꝛc. per hoc autē q ipse mali gnātes ɔfudit. pmo p opus diuine virtutis cui nul latenꝰ resistēdū. b. Si nos hodie iudicamur in bñficio ho. infir. ꝛc. scđo p sacre scripture testimoniū. b. de xpo. Hic est lapis q repro. est a xpo vobis edifican. ꝛc. qui est scripture cōtradicere nō poterāt. cum apud eos esset auctēica: significat q ipugnatores ve ritatis catholice ɔfutandi sunt a pdicatorib9 ꝛ docto rib9 ecclie. pmo p opa vtuosa q sūt ex dei grā. scđo p sacrā scripturā diuinitꝰ reuelatā. Et h̄ duplici mo le git beatꝰ dñic9 in albigentiū ptib9 hereticos ɔfutas: sic et alij plures doctores sancti legunt in alijs ptib9 mundi ista fecisse. Dimissi aūt venerūt ad suos ꝛ annūciauerūt eis q̄nta ad eos prin. sacer. ꝛc. dixis sent. ꝛc. ex quo fidelib9 deuotis cōferendū est qđ agendū sit cōtra ipugnatores veritatis: ꝛ qm optimū remedi um est in hoc vt pmo ad auxiliū diuinū recurrat. iō subdit: Qui cū audissent vnanimiter leuauerūt vocē ꝛc. Et qm eoꝝ deprecatio ꝓ xpi gloria declaranda erat. i. ꝓ opa miraculo sa vt ptꝫ in lra. iō fuit a dño exaudita. ideo subdit postea: Et cuꝫ orassent motꝰ est locus in quo erāt cōgregati. per motū enī terre significatū fuit q terre ne potestates essent xpi fidei subiugāde. Multitudinis aūt credentiū erat coꝛ vnū ꝛc. Quis aut oēs christiani debeāt i charitate vniri: specialit̄ tñ viri re ligiosi. nam religionū institutio oīū habuit ex hoc loco: et adhuc specialiꝰ vni ri debēt charitate fraterna qui sunt de religiōe vna vt sic eoꝝ sit coꝛ vnuꝫ ꝛ aīa vna. Et qm in moraliꝰ magꝰ mouēt exempla q̄ verba iō ponit hic vnꝰ ꝑ exē plari co dr̄: Joseph aūt q cognoiatꝰ ē barnabas ꝛc. Joseph aūt interpre tatur accrescēs p qđ significat q ois religione ingrediens debet eaꝫ ingredi ɔ firmo ꝓposito spūaliter pficiendi. Barsabas interptat filius quietis vel con solationis. nā religionem ingrediens ꝛ ibi pficiēs consolatus est de statu suo. ꝛ sic alij frēs ɔsolati sunt de ipo. Dicit etiā cyprius genere. Cyprꝰ aūt meres interpretat: q: bonus religiosus debet esse merens ꝓ peccatoꝛ suoꝝ expiatiōe et ꝓ acquirēda glie dilatiōe. Cū haberet agrum vendidit eū. nam religio sus pfessionē nō facit nisi expꝛopꝛiatus. Et attulit precium. scꝫ totum. Et posuit ante pedes apostoloꝝ. nam de hoc debet dispensari per oꝛdi nationem superioꝛum. In ca. iij. vbi dicitur i postilla: Si enim petrus sic ei respondisset spem recipiendi aliquid ab eis sibi nō dedisset ꝛc.

Additio.

Licet petrus in sua respōsione nō dedisset spem claudo illi recipiendi aliquid ab eo: put verba plane sonant: nō tñ ex hoc sequitur q claudus ille nō sperasset se aliquid ab eis recepturum. Chana nea enim licet audisset a domino: Non est bonum sumere panem filioꝛum ꝛ mi ttere canibus: quibus verbis christus nullam ei dabat spem impetrandi petiti onem suaꝫ: nihilominus illa tanq̄ sperans aliquid recipere persistebat in sua petione: vt patet Matth. xv. vnde similiter posset in pꝛoposito dici: ideo glo in terlinearis in suo vigoꝛe stare videtur.

Vir aūt quidā nomine ananias cū saphyra vxore sua vēdidit agrū: ⁊ fraudauit ď precio agri cōscia vxore sua: ⁊ afferens partē quādā ad pedes apostoloꝝ posuit. Dixit autē petrus† Anania cur tētauit sathanas cor tuū mentiri te spūisancto et fraudare de precio agri? Nōne manēs: tibi manebat? et venūdatum i tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hāc rem? Nō es mentit' hominib' sed deo. Audiens aūt ananias hec verba cecidit et expirauit. Et fact' est timoꝛ magnus sup omēs qui audierūt. Surgētes aūt iuuenes: amouerūt eū ⁊ efferētes sepelierūt. Factum est āt qsi horaꝝ triū spaciū et vxor ipsius nesciens quod factū fuerat introiuit. Dixit autem ei petrus: †Dic mihi mulier si tanti agrū vendidistis? At illa dixit: Etiā tanti. Petrus aūt ad eam. Quid vtiqꝫ cōuenit vobis tentare spiritū dñi Ecce pedes eoꝝ qui sepelierūt virum tuū ad ostiū: et efferēnt te. Confestim cecidit ante pedes ei': et expirauit. Intrāte aūt iuuenes inuenerūt illam mortuam: ⁊ extulerunt et sepelierunt ad virum suum. Et factus est timoꝛ magnus in vniuersa ecclesia: ⁊ in omnes qꝫ audierūt hec† Per man' aūt apostoloꝝ fiebāt signa et ꝓdigia mul

ta in plebe. Et erāt vnanimiter omēs in porticu salomonis. Ceteroꝝ aūt nemo audebat piungere se illis: sꝫ magnificabat eos populus. Magis autē augebatur credentiū in domino multitudo viroꝝ ac mulieꝝ: ita vt in plateas eijcerent infirmos: ⁊ ponerent in lectulis et grabatꝫ: vt veniente petro saltē vmbra ei' obūbraret quēqꝫ eoꝝ: et liberarent oēs ab īfirmitatib' suis: Cōcurrebat aūt ⁊ multitudo vicinarū ciuitatum hierusalē: afferentes egros et vexatos a spiritibus immundis qui curabantur omnes. Exurgēs autē princeps sacerdotum: et omnes qui cum illo erant: que est heresis saduceoꝝ: repleti sunt zelo† ⁊ iniecerunt manus in apostolos: ⁊ posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem domini p noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit: Ite et stātes loquimini in templo plebi omia verba vite huius. Qui cum audissent intrauerunt diluculo in templum ⁊ docebant. Adueniens autem princeps sacerdotum et qui cū eo erant cōuocauerunt conciliū: ⁊ omnes seniores filioꝝ israel: et miserunt ad carcerem vt adducerentur. Cum autem venissent ministri ⁊ aperto carcere nō inuenissent illos: reuersi nūciauerūt dicētes † Carcerē quidē inuenim'

Universidad de … Biblio…

Glo. ordi.

b sublatū q̄ furto dicēt aplos ꝺ carcere clauso ablatos.
a ¶ Magistratus. Be. Scđm grecum mgrātꝰ legēdū ē singulari nūero: sic̄ et in sequenti vbi dr̄: tūc abijt mgrātꝰ cū ministris. b ¶ Ambigebāt. Be. Nec sic credunt: malitia enī interior corꝑ pfidū signis etiaʒ manifestis obdurat.
c ¶ Precipiēdo. Be. In greco nō ē p̄cipiēdo p̄cepimꝰ vob̄ nā sic loq̄ magis interrogāti cōuenit.
d ¶ Replestl̄ hieru. Ra. Hierlm p̄cipē ciuitatū i q̄ etiā nos ꝯuersamur: in h̄ ig̃rātes laudāt aplos qui nec t̄rīti minis cessant p̄dicare.
e ¶ Sup nos sang. Be. Oblitꝰ est princeps sacerdotū debiti: qđ ipse sibi et suis imprecatus est dicēs: Sanguis eiꝰ sup nos ⁊ sup filios nr̄os. ¶ Ra. Ptʒ p antihprasim dictuʒ eē: Sāguis eiꝰ sup ⁊c̄. ¶ Be. In greco interrogatiue legitur ⁊ temeraria interrogatio pōtificꝭ refutaꝛ r̄n̄sione prudenti. ¶ Ra. Interrogādo dicūt solet enim in verbis esse dubietas: cū in corde firma teneaꝛ sententia. f ¶ Deꝰ patrū. Ra. Nō nouus nec a nobis nuꝑ inuētꝰ: vt corꝑ inobedientia sit inexcusabilis. g ¶ Spūssan. Be. Nos roborauit vt vob̄ etiā resistentibus magnalia dei firmiꝛ p̄dicemꝰ: ip̄e i nob̄ loq̄ns format verba que auditis. h ¶ Oibꝰ. Ra. Nō nob̄ solis: sʒ oībꝰ obedientibꝰ etiā vobis si veliꝭ accipe. In h̄ ad pnīaʒ prouocat. ¶ Gamaliel. Discipulꝰ aplorꝑ vt putabaꝛ: remanens apud iudeos ꝯsilio aplorꝑ: vt pessima destrueret ꝯsilia: ⁊ furorē eorꝑ mitigaret. ¶ Bed. Ut clemēs dic̄ gamaliel ꝯsociꝰ erat aplorꝑ in fide: sʒ ꝯsilio eorꝑ cū iudeis manebat vt i tali turbīe furorē eorꝑ posset sedare
Theodas

Mat. 27. c
†. 11. q. 3. ca. si dñs ea. et c. q̄ resistit. 15. q. 6. c. iurat. De sen ten. exco. c. relatū.

Actus apostolorū Ca. V

ꝯ vt maius sit miraculum.
a ꝯ nō negligentes. ꝯ vt minor sit euadendi facultas.
clausum cū omni diligentia: ⁊ custodes a
ꝯ nō ex latere vel post tergum.
stantes aā ianuas: aperientes autē neminem intus inuenimꝰ. Ut aūt audie
ꝯ potentes vel sapientes.
a runt hos sermones magistratꝰ templi ⁊
ꝯ verū fraude vel potētia factū esset.
b principes sacerdotū: ambigebant de illis quid nā fieret. Aduenics aūt quidā c
nunciauit eis: quia ecce viri quos posui
a ꝯ patet nō fuisse fraudem: cum post euasionē nō lateant.
stis in carcerē sunt in templo stantes et
a ꝯ qđ vos prohibuistis.
docentes populū. Tunc abijt magistra b
a ꝯ ecce magnitudo fidei nō timere eos qui se vinxerāt.
tus cum ministris: et adduxit illos sine f
ꝯ non deum.
vi. Timebant enī populū ne lapidaren g
tur. Et cuʒ adduxissent illos statuerūt in
a ꝯ dixerat enim: dñs tradet vos in concilijs.
concilio. Et interrogauit eos princeps h
a ꝯ nō leuiter diximꝰ sed auctoritate pōtificali precepimus.
c sacerdotum dicens: Precipiēdo p̄ce i
a ꝯ iesu qđ p̄pter claritatem vel odiū tacent.
pimꝰ vobis ne doceretis ī nomine isto: k
a ꝯ non solum docuistis contra nostram prohibitionem: sed etiam replestis. b ꝯ noua et culpabili.
d et ecce replestis hierusalem doctrina ve l
a ꝯ sanguis vindictā p̄dicando eum iustū fuisse
e stra: et vultis inducere super nos san m
et christum. a ꝯ non dei. b ꝯ iesu qđ nō addunt vt supra dictum est duabus de causis.
guineʒ hominis istiꝰ †Respōdens aūt n
a ꝯ quasi princeps. b ꝯ ex feruore ⁊ zelo nō patiunꝛ vnum loqui pro omnibus. c ꝯ breuiter loquendo dant exemplum nō vtendi verborꝑ circūitu.
petrꝰ ⁊ apostoli dixerūt †Obedire opor o
ꝯ supra dixerat
f tet deo magis q̄ʒ hominibus. Deus pa p
deus abraam deus isaac et deus iacob iō nūc breuiter dicit deus patrum. a ꝯ in resurrectione hoc maxime oderant.
trum vestrorꝑ suscitauit iesum quē vos q
a ꝯ hic manifeste sanguinē introducūt sup eos. b ꝯ q̄si reū
interemistis suspendētes in ligno. Hūc r
et maledictū. a ꝯ totiꝰ ecclesie que in celo ⁊ in terra est.
b ꝯ hominum. c ꝯ virtutibus vel ascensu in celum.
principē ⁊ saluatorem deus exaltauit s t
a ꝯ p̄speritate eternitatis: vel filio. b ꝯ iō virtutes facte:
dextera sua: ad dandā penitentiā israel v x
ideo in celū ascēdit. a ꝯ que est fructus penitentie.
et remissionem peccatorꝑ: et nos sumus y
a ꝯ virtutū ascēsionis spūs missiōis. b ꝯ ne vilis sit sermo humanus. ꝯ testis est.
g testes horū verborꝑ: ⁊ spūssanctus queʒ z a
ꝯ nam dabit. ꝯ iam coram vobis.
h dedit deꝰ omnibꝰ obedientibꝰ sibi. Hec b
ꝯ cordibus.
aūt cū audissent dissecabanꝛ: ⁊ cogita
ꝯ q: verbis nō poterāt p̄hibere.
bāt interficere illos. †Surgēs aūt q̄dam c†
a ꝯ nō saduceꝰ q̄ negabāt resurrectionē. b ꝯ nō imperitꝰ q̄ nō audiretur.
i in ꝯcilio pharisēꝰ noīe gamaliel legisdo d e
ctor honorabilꝭ vir vniuerse plebi †iussit f
ꝯ aplos secedere q̄si excludendos iudicaret.
foras ad breue hoīes fieri. Dixitq̄ʒ ad illos
a ꝯ q̄ sobriū ⁊ prudētes debeꝛ eē. b ꝯ nō iudicādo cū furore
Uiri israelite attēdite vob̄ sup hoībꝰ istꝭ g h
quid acturi sitꝭ. Aā hos enī dies extitit i

Nico. de lyra

ad iudiciū ⁊ ꝯdēnarenꝛ. cetera patēt vsq̄ ibi
a ¶ Et custodes stātes. i. diligēter custodiētes. q. d. nō exiert p defectū clausure vel custodie. cetera patēt vsq̄ ibi: b ¶ Ambigebāt ꝺ illis q̄d nā fieret. i. vbi ⁊ quō q̄rerenꝛ ⁊ capenꝛ. ¶ Aduenies aūt q̄dā. q̄ viderat astantes eos ī templo et intrepide docētes: Annūciauit eis ⁊c̄. ⁊ ptʒ lrā. d ¶ Tūc abijt. Hic ꝯn̄r ponꝛ aplorꝑ cautelosa reductio. Inierūt enī isti consiliū ad reducendū eos turpiter ⁊ aspere sicut malefactores publicos: sʒ vidētes deuotionē ppl̄i timētes ne lapidarenꝛ mutauerūt p̄positū ⁊ ad reducēdū eos vsi sunt tm̄ verbo simplici. ⁊ h̄ est quod dr̄: Tūc abijt magistratꝰ: nomē est officij ⁊ tenetur collectiue p maioribꝰ cōmunitatis. ¶ Cū ministris. ad capiēdū aplos paratis. ¶ Et adduxit illos sine vi. cuius causa subditur ex parte ipsorꝑ cū dr̄: g ¶ Timebāt enī ⁊c̄. Ex pte aplorꝑ causa fuit: p̄mpta volūtas veniēdi ⁊ securitas de assistētia dei. h ¶ Et interrogauit eos. Hic ponꝛ aplorꝑ increpatio cū dr̄: i ¶ Precipiēdo p̄cepimꝰ. i. auctoritati pōtificali p̄hibuimꝰ. k ¶ Ne do. in noīe isto. i. in noīe iesu nazareni. l ¶ Et ecce re. hie. do. vr̄a. ꝯtra p̄cepta nostra. m ¶ Et vultis indu. sup nos ⁊c̄. q. d. non solum estis inobediētes sʒ etiā crimen homicidij nob̄ imponētes. n ¶ Rn̄dens aūt. Hic ꝯn̄r ponitur increpatorꝑ r̄n̄sio q̄ est duplex. scđa ponꝛ ibi: Surgēs aūt. Prima vo est p aplorꝑ verba cuʒ dr̄: Rn̄dens aūt petrꝰ ⁊ apl̄i. licet glo. interlinearis dicat q̄ apl̄i ex feruore mori nō fuerūt passi vnū p omībꝰ loqui: non est tn̄ verisile q̄ oēs loquētes silꝭ dederint r̄n̄sionē q̄ sequiꝛ p ordinē q: ibi fuisset ꝯfusio vocū: qđ nō esset decēs nec bn̄ intelligibile: nec sic p̄mittiꝛ hoībꝰ loqui ī loco iudicij. iō magis videꝛ saluo tn̄ meliori iudicio q̄ petrꝰ solus dedit r̄n̄sionē: q̄ data alij apl̄i approbauerūt eā tanq̄ʒ suā: nec illa glosa cū nō sit mgr̄alis est autentica. o ¶ Obedire oportet deo magis q̄ʒ hominibꝰ. hoc est ꝑ se notū: cum hoīes nullā auctoritatē p̄cipiendi habeant nisi a deo a q̄ est omīs ptās. p ¶ Deꝰ patrū vrorꝑ. i. quē coluerūt p̄res vr̄i. q ¶ Suscitauit iesū quē vos interemistis. ⁊ sic nō imponimꝰ vobis falso sanguinem ipsius. r ¶ Hunc principem. ecclesie militātis ⁊ triūphantis. s ¶ Et saluatorem. hominū. t ¶ Deꝰ exaltauit. ad celestia. v ¶ Dextera sua. i. virtute sua: sic̄ declaratuʒ est s. ca. j. x ¶ Ad dandā pnīam isrl̄. i. ad dandū tp̄s penitēdi. y ¶ Et remissionem pctōrꝑ: ⁊ nos sumꝰ testes. q: nob̄ p̄ceptū est ista testificari: vt ptʒ. s. j. et Luc̄. vlti. q. d. p̄pter h̄ oportet nos ī hoc obedire deo. z ¶ Horꝑ verborꝑ. s. resurrectionis: ascēsiōis: ⁊ missiōis spūssancti. a ¶ Et spiritussanctꝰ. testificaꝛ ista q̄ loquiꝛ i nobis: ⁊ cꝰ virtute fiūt signa ⁊ p̄digia: sʒ q̄m hoīes in malis obstinati r̄n̄sionē rōnabilē nō recipiūt. ideo subdiꝛ: b ¶ Hec cū audissent. p̄ncipes sacerdotū dissecabanꝛ: q: r̄n̄sionē eorꝑ nō poterāt infringere: ⁊ tn̄ volebāt eos occidere. c ¶ Surgens aūt. Hic ponꝛ scđa excusatio p gamalielis verba: q̄ vt dicit Glo. erat discipulus aplorꝑ: occultus tn̄ vt iudeorꝑ pessima ꝯsilia dissiparet. d ¶ Phariseꝰ. in h̄ q̄ credebat resurrectionē et spiritū ⁊ angelū: sʒ nō sequēdo maliciā phariseorū. e ¶ Legisdoctor honorabilis. ⁊ sic magis habebat auctoritatē loquendi. f ¶ Iussit foras ad breue hoīes fieri. i. aplos vt i eorū absentia efficacior esset p eis eius snīa. g ¶ Uiri israelite. qui estis in lege ⁊ p̄phetis eruditi. h ¶ Attendite vob̄ ⁊c̄. q. d. nō debetis eos p̄cipitāter ꝯdemnare: sʒ facta preterita ꝯsiderare: q̄rꝑ duo recitat. d. ¶ Aā hos enī dies extitit theodas dicens se esse aliquē. s. magnum p̄phetam: qui vt dicit Josephus magicis artibus multos de hierusalem decepit ⁊ multis facultatibꝰ ex hierusaleʒ sublatis duxit eos vsq̄ ad ripas iordanis dicēs se prebere eis trāsitū p arentē aluei.
Qui occisus

† 4. 1.

Glo. ordi.

a ¶ Theodas. Be. Josephus Theodas p̄suasit multis sublatis ex vrbe facultatibꝰ suis ripas iordanis obsidere: ⁊ cū esset magnus p̄phetā se dicebat ⁊ diuiso fluuio se p̄bere transitū p̄mittebat: cui iussu fadi p̄curatoris equitū turba superueniens multis p̄emptis aut captꝭ ipsiꝰ caput hierosolymā reuexit.
b ¶ Judas. De h̄ Josephus dicit: q: cogebat ppl̄m ne tributa soluendo romanis libertatē amitteret: p̄ferēs ex legi soli deo seruiendū: ⁊ eos q̄ decimas dabāt: tributa nō dare debere: q̄ heresis intantuʒ creuit: vt pharisei et missa ꝑ eos ppl̄i xp̄m īterrogarēt: an liceret tributa dare cesari. ¶ Cesis. Ra. Ecce fortitudo fidei ptʒ: q̄ nō v̄bis cohibere poterat nec flagellis: prius sūt sermone p̄hibiti mō flagellis cesi.
c ¶ Qm̄ digni. Nō putabāt se laborare: sʒ maximuʒ munꝰ p̄cipere: q: beati q̄ p̄secutionem patiuntur p̄pter me.
d ¶ Omi aūt die. Sepe talia interponunꝛ capitula: breuiter multa colligētia: vt q̄si finis p̄terito sermoni ⁊ fundamentū statuaꝛ sequenti Ca. VI
f In diebus ⁊c̄. Murmur. Be. Causa murmuris. erat hebrei viduas suas: vtpote eruditiores in misterio: p̄ferebāt viduis grecorꝑ.
Grecorū

Mat. 22. b
Mat. 5. a

Nico. de lyra

a ¶ Qui occisus ē et oēs ⁊c̄. p milites ad hoc missos a fado preside syrie.
b ¶ Post hūc extitit iu. ga. ī die. p̄fessionis. i. tp̄e q̄ singuli de iudea ibant ad ciuitatē suā vt se esse subditos p̄fiterenꝛ romanorꝑ: vt habeꝛ Luc̄. ij.
c ¶ Et auertit ppl̄m post se. affirmans publice q̄ illicitū erat iudeis aliqueʒ dn̄m cogscere nisi solum deū q̄ eduxerat eos ꝺ seruitute egypti. sʒ hoc erat falsuʒ: q: Hieremias q̄ sanctꝰ fuit inducebat sedechiā ⁊ alios de pplo iudeorꝑ ad s̄uiendū regi chaldeorꝑ: Hiere. xxxviij. silr. ij. Paralꝭ. vlti. Sedechias inculpaꝛ de h̄ q̄ fregit iuramētū qđ fecerat cū nabuchodonosor deseruiendo sibi sub tributo: qđ scriptura nō fecisset si iuramētū illud fuisset illicitū. silr daniel ⁊ socij eiꝰ q̄ fuerūt sctī hūiliter ⁊ fideliꝛ seruierunt nabuchodonosor regi: p̄pterea etiam saluator Matth. xxij. interrogatꝰ si liceret iudeis reddere censū cesari. r̄n̄dit: Reddite q̄ sūt dei deo. d ¶ Et ip̄e perijt ⁊ oēs q̄t. cō. ei. adherētes eius false doctrine. Cōseq̄nter applicat ad p̄positū p̄dicta: dicēs: ¶ Et nunc itaq̄ dico vobis discedite ab ho. istis. i. ab eorꝑ p̄secutiōe. ¶ Qm̄ si ē ex ho. ꝯsi. h. i. si doctrina eorꝑ est hūanitus conficta. g ¶ Dissoluetur. sicut ⁊ p̄dictorꝑ. h ¶ Si vo ex deo ē. i. ex ordinatiōe diuina. i ¶ Nō poteritis dissoluere. nā eius ordinationē nullus pōt īpedire. k ¶ Ne forte ⁊ deo re. videamini. q. d. cū h̄ incurreretis peccatū graue repugnādo ordīatiōi diuine. ¶ Cōsenserūt aūt. Hic ꝯn̄r ponꝛ excusatorꝑ dimissio. cū dicitur: Consenserunt autē. tū quia legisdoctor erat honorabilis: tum quia eius persuasio erat rationabilis: sʒ tn̄ cōsenserunt ei de dimissiōe aplorꝑ: nō tn̄ de modo dimittēdi q: cōsuluerat simpliciter eos dimitti ⁊ ipsi priꝰ fuerūt cesi ⁊ p̄hibiti p̄dicare nomē xp̄i. ideo sequiꝛ: m ¶ Et cōuocātes aplos cesis denūciauerūt ⁊c̄. ⁊ illi quidē ibāt gaudētes ⁊c̄. ita q̄ aduersa nō soluʒ sustinebāt patiēter: sed etiā gaudēter: in q̄ ꝯsistit excellentissimus fortitudīs gradus. n ¶ Omi aūt die nō cessabāt ī tēplo et circa domos docētes ⁊c̄. in nullo verbis aut verberibꝰ territi: sʒ magꝭ ad p̄dicādū xp̄m fortiꝰ aīati.

Moralit.

a ¶ Uir āt noīe a. ⁊c̄. Postq̄ʒ ī fi Ca. V ne p̄cedētis ca. positū ē exemplū boni religiosi: ponꝛ exemplū mali. vt opposita iuxꝛ se posita magꝭ elucescāt. p ananiaʒ enī ⁊ eiꝰ vxorē de agri p̄cio defraudātes: significanꝛ q̄cunq̄ ꝑsone religiose viri vel femine p̄prietatis vitio depraūate. ⁊ sic ananias ⁊ eiꝰ vxor subita morte corꝑali p suo pctō fuerūt puniti: sic religiosi p̄prietarij nisi peniteant punientur morte gehennali.
y ¶ Per manꝰ aūt aplorꝑ fiebāt signa et p̄digia ⁊c̄. ista ⁊ p̄digia erant sanitates corꝑorū virtute noīs xp̄i facte: p q̄s significanꝛ sanatiōes aīarꝑ q̄ fiunt p salubria cōsilia ⁊ hortamēta p̄dicatorū ecclie. a ¶ Et erāt vnanimiꝛ ī porticu salomonis. salomon q̄ interp̄tatur pacificꝰ: est dn̄s noster iesus xp̄s qui p suū sanguinē erga nos pacificauit deū patrē ⁊ in eiꝰ porticu q̄ fides est ecclie. debēt oēs catholici insimul habitare. c ¶ Ceterorꝑ aūt nemo audebat se coniungere eis. p̄pter quod dicit apl̄s. ij. Corꝑ. vj. q̄ pars fidelis cū infideli. q. d. nulla. g ¶ Exurgēs aūt princeps sacerdotū ⁊ oēs qui cū eo erāt que ē heresis saduceorꝑ repleti sūt zelo ⁊c̄. Isti saducei erant paruʒ lr̄ati: q: de tota sacra scriptura nō recipiebāt nisi q̄nq̄ libros moysi. ip̄i etiā interp̄tanꝛ iusti: nō tn̄ erāt iusti s̄m veritatē: sed magis s̄m fictionē vel noīs vsurpationē: et iō p istos significari pūt sacerdotes duri et parū lr̄ati: q̄ mouenꝛ ꝯtra pauperes p̄dicatores: aliq̄n zelo inuidie: aliq̄n zelo iusticie ficte dicēs q̄ mouenꝛ zelo iusticie ecclesiarꝑ suarꝑ ꝯseruāde: ⁊ sic impediūt dictos p̄dicatores ⁊ cōfessores ab animarꝑ salute: qđ quidē impedimētum incarceratio pōt dici large: nā impedimentū tale ē multū afflictiuū eorū q̄ zelāt p animarꝑ salute. k ¶ Angelus aūt dn̄i p noctē apiens ianuas ⁊c̄. p quē pōt intelligi bonꝰ ep̄s. nā ep̄i angeli dicunꝛ Apo. j. Septē stelle angeli sunt septē ecclesiarꝑ. i. ep̄i earꝑ: sic̄ dictū fuit in expositione lr̄ali. Et sic angelus ianuas apit q̄n bonꝰ ep̄s dictū impedimentū repellit. c ¶ Surgēs aūt quidē in ꝯsilio ⁊c̄. p gamalielē legis doctorem q̄ rationabiliter loquēs mitigauit eorū furorē: significaꝛ bonꝰ doctor catholicus q̄ doctrina sana rep̄mit irā irrationabiliꝛ motā: q: labor predicatorꝑ doctorꝑ ⁊ confessorꝑ multū faꝛ ad salutē animarꝑ et alleuiationē onerꝭ curatorꝑ.

G

†. 23. q. 3. ho. i. et q. 4. pꝰ c. qđ p̄ps. c. nimiū ibi se pe ta ali ꝯse cui sūt bonos.

Actus apostolorū Ca. VI

a ꝯ magnū p̄phetā vel xp̄m.
a theodas dicens se esse aliquem
cui consensit numerꝰ virorꝑ circiter quadringentorū: qui occi a
sus est: ⁊ omnes qui credebant
ei dissipati sunt: et redacti ad ni
b hilum. Post hunc extitit iudas b
a ꝯ q̄n exijt edictū a cesare augusto vt p̄fiterenꝛ
galileus in diebꝰ p̄fessionis: et c
vniuersus orbis. a ꝯ a veritate. b ꝯ multū vt nō miremur multitudinem credentium.
auertit populū post se. Et ip̄e pe d
ꝯ cōsentiētes cū faciētibꝰ par cōp̄hēdit pena.
rijt ⁊ oēs quotq̄t ꝯsenserūt ei di
spersi sunt. Et nūc itaq̄ dico vo e
ꝯ nolite interficere.
bis: discedite ab hominibꝰ istꝭ:
et sinite illos. Qm̄ si est ex homi f
nibꝰ cōsiliū hoc aut opus: dissol g
uetur. Si vo ex deo est: nō pote h i
a ꝯ grauius inculcat cōsiliū ne spernatur.
ritꝭ dissoluere: nē forte ⁊ deo re k
a ꝯ cōsentire est sensum sensui ꝯiūgere
pugnare videamini. Cōsenserūt l
ꝯ ex cōmuni cōsensu.
c aūt illi: et conuocātes aplos ce m
ꝯ in synagogis suis flagellabūt vos.
sis denūciauerūt eis: ne omino
a ꝯ eritis odio oībꝰ hoībꝰ p̄pter nomē meum.
loquerenꝛ ī nomine iesu: ⁊ dimi
ꝯ gaudete inquit dn̄s ī illa die ⁊ exultate: q̄m merces vestra multa est in celis.
serūt eos: †⁊ illi quidē ibāt gau
d dētes a ꝯspectu ꝯcilij: q̄m digni
a ꝯ nō p aliquo crimine: vbi xp̄s in causa est ibi maledictio est optanda.
habiti sūt p nomīe iesu cōtume
e liā pati. Omi āt die nō cessabāt n
ꝯ tēplo vicinas vel totiꝰ ciuitatꝭ. a ꝯ q̄ ptinent ad mores. a ꝯ fidem de iesu qui fuit christus.
in tēplo ⁊ circa domus docētes
et euāgelizantes christū iesum.
ꝯ prius dixerat: omni die.
In diebꝰ aūt Ca. VI o
ꝯ sedulitate p̄dicantium.
illis crescente numero
a ꝯ christianorꝑ qui illo tp̄e discipuli dicebanꝛ.
f discipulorum factū est murmur f

Additio

Sic̄ arriani dicuntur ab arrio q̄ fuit primꝰ inuētor heresis arriane: sic saducei dicunꝛ a quodaʒ q̄ nominabaꝛ sadoch q̄ fuit primꝰ inuentor heresis saduceoruʒ vt hr̄ i Glo. sup librū thalmudicuʒ q̄ dr̄ aboth: vn̄ n̄ dicunꝛ a iusticia: q: nec reputabanꝛ inter alios iustiores: sʒ ecōtra: nā pharisei eorꝑ emuli iustiores reputabantur vt patet Luc̄. xviij. ca. vbi dr̄ ꝺ phariseis q̄ ꝯfidebāt i se tanq̄ʒ iusti ⁊ sp̄nebāt ceteros.
¶ In ca. v. vbi dr̄ in postil. Dicuntur aūt saducei a zedec qđ ē iusticia i heb̄.

B

o In diebus aūt illis cresce. ⁊c̄. Descripta Ca. VI p̄dicatiōe Petri singulari et cum alijs apostolis. hic consequenter occasione huius ponitur pars incidentalis in qua agitur de electione septem diaconorum ne impediretur oratio ⁊ predicatio apostolorum ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo ponꝛ causa ⁊ actus electionis: secundo subditur prosecutio de electis. ibi: Stephanus autem. Prima adhuc in duas. quia primo ponitur electionis causa siue ratio. secundo ipsa electio. ibi: Et placuit. Circa primum dicitur: In diebus autem illis ⁊c̄. Non enim potest regi tanta pace multitudo sicut pauci. eo q̄ difficile est quin in magna multitudine sint aliqui discholi.
Aduersus

Universidad de ... Biblioteca

a Grecorū. Ra. Siue aduenarū gentiliū ī ciuitate ꝯuersantiū: siue iudeorū genere: q̄ inter grecos nati fuerāt ⁊ nutriti q̄ murmurabāt: ⁊ q: despiciebant. aut q: in ministeriū vidue eorū non admittebant. aut q: p̄ ceteris q̄tidiano ministerio grauabant. b Despicerent. Ra. Ex despectu plus grauarent. c Nō ē equū. Be. ostēdūt apl̄i ep̄os et doctores ecclie non debere corporalib⁹ reb⁹ īplicari. d Cōsiderate ⁊c̄. septē ⁊c̄. Be. Hic iaz discernebāt apl̄i: et successores eorū p̄ ecclias ꝯstitui septē diacones: q̄ essent sublimioris gradus ceterꝭ: ⁊ ꝓximi circa arā q̄si colūne assisterēt: nō sine septenarij mysterio. e Nos vero. De seipis nō interrogāt s; iudicāt. f Et elegerūt ⁊c̄. ⁊ orātes ⁊c̄. Ra. Hic ordo s̄uandus ē in ordinādis: eligat pp̄ls: ordinet ep̄s. g Stephanū. Ra. Hic p̄mus ponit ⁊ solus laudat: vt ī vno oēs laudent: aut p̄mo martyrij honor ferat. h Et orātes ⁊c̄. Be. Cōis dispensatio exigebat vt mīstri eligerent: q̄ vt digni inuēti sūt: crescēte gradatī ꝓuidētia ꝯsilij salutarꝭ placuit eosdē ip̄os sacri altaris ⁊ dn̄ici sanguinis: sic̄ refectiōis ⁊ mēse cōis mīstros ordiari. qd̄ ꝓbat inde: q: dictū ē orātes iposuerūt eis man⁹: h̄ ē ꝓpriū eorū q̄ ad sacrosancti altarꝭ ꝓmouent officiū. i Hoc exēplo oratiōes fiūt in ordinib⁹: l; oro apl̄orū nō sit scripta. k Et v̄bū do. ⁊c̄. Ra. Quasi recapitulatio videt: q: dixerat oī die nō cessabāt docētes ⁊c̄. ⁊ in h̄ ip̄m redit dicēs: ⁊ v̄bū dn̄i crescebat. Ra. Sepe ī h̄ libro ⁊ ī euāgelio etiā talia interponunt capitula: ne subito desinētes: vl' subito introducte vilescāt s̄nīe: vn̄ ad ornādū p̄terite narratiōis finē ⁊ sequentis p̄ncipiū ⁊ ad euangelij ⁊ apl̄orū laudez inserunt hec: ⁊ verbuz dn̄i cresce. ⁊ multi nu. l Maior ex hoc nascit causa psecutiōis: q: prius credēte plebe: zelus fuerat ꝯcitatus. m Stephanus. Grece. latine corona: q̄ qd̄ pceptur⁹ erat in re: p̄sagio noīs p̄occupat: q: post crucem christi primus martyrio coronatus est sublimiter: q̄ lapidatus est humiliter: hebraice interpretat stephanus norma nr̄a q̄ p̄mo passus sequētibus martyribus factus est forma mori pro christo. n Libertinorū. Be. Libertini dicunt filij libertinorū. i. eorū q̄ d̄ seruitute manumissi ⁊ libertati donati sunt: Constat ḡ de stirpe seruili fuisse: q̄ p̄mo fidei xp̄i restiterūt: qui ⁊ si ab hominib⁹ emācipati: tn̄ s̄ui erāt peti: figurātes hereticos ⁊ psecutores fidei ⁊ sanctitatꝭ. o Et nō poterant resistere sa. Bed. Dignū fuit vt in prothomartyre cōfirmaret qd̄ in martyribus tradēdis ꝓ noīe suo ꝓmisat: dicēs: Dabo

†93. dis. ca. legim⁹ in si.

B

†24. q. 3. c. q̄d a. s. nicolaite. 2. q. 7. c. nō oēs.

†21. dis. s. 1. in fine. 93 dis. c. diaconi septem.

C

a grecorū aduersus hebreos: eo q̄ a b
b despicerent in ministerio quoti
 comuni consensu.
diano vidue eorū. Conuocātes c
a consensum querūt multitudinis: quod in exēplum debet assumi.
aūt duodecim mltitudinē disci
c pulorū dixerūt† Nō est equū nos d
a meliora sūt fercula mētis q̄ dapes corporis.
derelinquere verbū dei: et mini
d strare mensis. Considerate ergo e
a nō mulieres b omīb⁹ eligant. q̄b⁹ te
fratres viros ex vobis boni te f
stimoniū phibeāt oēs. a hic numer⁹ spiritui sancto conuenit.
stimonij: septē plenos spūsan g h
 qd̄ pēz in signis ⁊ linguis. a vos eligite: nos ꝯstituam⁹. b vt ministrēt ipi vel p̄sint
cto ⁊ sapiētia: q̄s cōstituam⁹ sup i
ministrantib⁹. a isti actioni nos adherebimus theorie. sine intermissiōe orate. b p̄dicatiōis.
c hoc opus. Nos v̄o oratiōi et mi k l
a p vobis ⁊ alijs. vt īstruant alijs.
nisterio v̄bi instātes erimus. Et
a ne qd̄ offendiculū fieret euangelio murmura sedant consensui omniū studēt.
placuit s̄mo corā omī mltitudi m
 populi multitudo.
g h nit Et elegerūt stephanū virum n†
 in deum vel cui ab hominib⁹ credendus verū q: ꝓbauit euentus.
plenū fide ⁊ spūsancto: ⁊ philip
pum ⁊ pchorū et nicanorē et ti
monem ⁊ parmenā ⁊ nicolaum o
a hic solus aduena d̄r vel q: ceteri aduene non erant vel q: notabilis fuerat futur⁹ iō q̄si alien⁹ aduena dicitur. illi qui elegerunt.
aduenā antiochenū† Hos statue p q
b runt an̄ cōspectū apostolorū: et r
a apostoli. b hac auctoritate diaconib⁹ manus imponuntur.
i orantes iposuerūt eis man⁹. Et s t
a p̄dixerat crescente numero discipulorū ⁊c̄. b in fide ⁊ opere credentium.
v̄rbū dn̄i crescebat et multipli
 nōdū eni alijs ciuitatib⁹ erat predicatum.
cabat numer⁹ discipulorū in hie
rusalē valde. Multa etiaz turba v
a coronatus vel forma martyrū credentibus.
k sacerdotū obediebat fidei. Ste x
a sic distinguendū est: plenus spūsancto subaudis gratia ⁊ fortitudine faciebat signa ⁊ prodigia. spūsancti. fidei.
phanus aūt plen⁹ gratia ⁊ forti y
tudine faciebat ꝓdigia et signa z†
magna in populo. Surrexerunt a†
a synagoga cōgregatio vel collectio.
aūt quidā de synagoga que ap
a a regiōe. hec tria loca sibi ꝓpinqua sunt. cyrene ciuitas est.
l pellat libertinorū ⁊ cyrenensiuz b
a alexandria metropolis est egypti.
et alexandrinorū: ⁊ eorū qui erāt c d
a cilicia minorq̄ asia sibi proximi sunt.
a ciliciā ⁊ asia disputātes cū ste e
 volebat quidē ⁊ conabant.
m phano: et nō poterant resistere f
 scripturarū. a cū omī fiducia ⁊ sine timore.
sapiētie et spiritui qui loqueba
a calliditate fraudis.
tur. Tunc submiserunt viros: 61

a Aduersus hebreos. Oēs erāt iudei s̄m legē: qui erāt nati in iudea. ⁊ illi dicunt hic hebrei: et aliqui in grecia ex iudeis ibidē p antiochū dispersis: ⁊ illi dicunt hic greci. ⁊ silr illi q̄ de gentilitate erāt ad iudaismū cōuersi. b Eo q̄ despicerent ī ministerio quotidiano vidue eorū. qd̄ exponit dupliciter. vno mō q: grece mulieres tanq̄ magis rudes repellebant ab hebreis ne ministrarēt. alio mō intelligit ille despect⁹ in h̄ q̄ grecis viduis nō administrabant ita bn̄ necessaria sicut hebreis. c Conuocātes aūt. xij. mltitudinē discipulorū nō esse bn̄ regibilē p eos in tp̄alib⁹ absq̄ detrimēto in spūalib⁹. d Dixerūt: nō est equū nos derelinquere verbū dei ⁊c̄. i. p̄dicationē v̄bi diuini. nā spūalia sūt tp̄alib⁹ p̄ponēda. e Cōsiderate ḡ fratres viros ex vobis. quos melius cognoscitis q̄ extraneos: et ipi meli⁹ pñt scire modū regēdi multitudinē hanc q̄ extranei. f Boni testimonij. i. bone fame. g Septē. Hic numer⁹ cōpetit septenario spiritussancti. iō subdit: h Plenos spūsancto et sapiētia. q̄ntum apparere pōt p signa exteriora. i Quos cōstituamus sup hoc opus. i. ad ministrationē tp̄aliū. k Nos v̄o orōni. ⁊c̄. p quā ascendit in deū. l Et misterio verbi. p qd̄ fit descēsus ad ꝓximū: ad modū angelorū in scala iacob ascendentiū ⁊ descendentiū. Gen. xxviij. m Et placuit. Hic ꝯsūr ponit electio cū dicit: Et placuit sermo corā multitudine. q: rationalis erat ⁊ vtilis. n Et elegerūt stephanū virū plenū fide. i. fidelitate. ppt qd̄ tale negociū poterat sibi secure cōmitti. ⁊ idē intelligendū est de alijs. iste tn̄ specialiter laudatur tanq̄ p̄mus martyr futur⁹. o Et nicolaū aduenā. i. de gentilitate cōuersū ad iudaismū. p Antiochenuz. i. de antiochia natū. q Hos statuerūt an̄ cōspectū aplorū. s. illi qui eos elegerūt. r Et orantes. i. apl̄i s Imposuerūt eis manus. ipos ordinādo ī diaconos. vn̄ et diaconi p impositionē man⁹ ordinant. t Et verbū dn̄i crescebat. i. effect⁹ p̄dicatiōis v̄bi dei p multiplicationē credentiū. v Multa etiā turba sacerdotū obediebat fidei. ꝓpter miracula q̄ fiebāt manifeste: occulte tn̄ erāt christiani: sic gamaliel etiā eadē ratione. x Stephan⁹ aūt. Hic ꝯsūr sctūs Lucas ꝓsequit de electis. ⁊ primo de stephano. scd̄o de philippo ca. viij. ibi: Philippus aūt prima ī duas. q: primo circa stephanū declarat v̄tutis opatio. scd̄o cōsurgēs inde psecutio. ibi: Tūc submiserūt. Circa primū dr̄: Stephan⁹ aūt plen⁹ grā. ad bn̄ opandum. y Et fortitudine. ad aduersa tolerandum. z Faciebat ꝓdigia et signa magna in populo. ad veritatē fidei catholice firmādā. a Surrexerūt aūt quidā de synagoga que appellat libertinorū. a regiōe sic nōiatorū. vt dicit glosa interlinearꝭ. b Et cyrenensiū. a cyrene ciuitate. c Et alexandrinorū. ab alexandria metropoli egypti. d Et eorū qui erāt a cilicia ⁊ asia. noia sunt regionum iudee ꝓpinquarū. e Disputātes cum stephano. fidem catholicam verbis q̄ntum poterāt impugnando. f Et nō poterāt resistere sapiētie ⁊ spūi q̄ loquebatur. s̄m q̄ promiserat saluator. d. Luc. xxj. Ego dabo vob̄ os ⁊ sapiaz cui nō poterūt resistere ⁊ ꝯtradicere omnes aduersarij vestri. g Tūc submiserūt. Hic ꝯsūr ponit ortā psecutio: vt qui ratiōe vel scriptura stephano nō poterāt resistere: violētia supiorꝭ apparerēt. et primo ponitur ipsius stephani persecutio singularis. scd̄o ecclie generalis: in principio viij. ca. p̄ma adhuc ī tres. q: primo ponit stephani accusatio falsa. scd̄o ei⁹ rn̄sio vera. ī principio se. ca. tertio lapidatio ei⁹ iniusta versus finē se. ca. ibi: Audiētes aūt. Circa primū dicit: Tūc s̄bmisert viros. i. submisse instruxerunt

†Luc.

Dabo vobis os ⁊ sapiētiam cui nō poterūt resistere aduersarij. Ra. Nolite cogitare quō aut q̄d loquī: nō eni vos estis q̄ loquī: s; spūs p̄ris v̄ri q̄ loquit ī vob̄. Implet etiā illd̄: Nō relinquā vos orphanos: s; mittā vob̄ paclytū ⁊c̄. a Homo iste. Ex despectu nō ꝓprio noīe: s; hoīez quasi carnalē ⁊ infirmum appellant. Uiri frēs

†Luc. 21.

Nico. de lyra

runt ⁊ fraudulēter de testimonio contra stephanū ferendo. a Qui dicerēt se audisse cum dicentē ver. blas. in moy. ⁊ deū. i. ꝯtra deū ⁊ moysen. blasphem⁹ aūt ī lege p̄cipit lapidari: Leui. xxiiij. b Cōmouerūt itaq̄ plebē. i. ꝓpl̄m cōem. c Et seniores. i. maiores ppl̄i. d Et scribas. i. legis doctores. e Et ꝯcurrētes rapuerūt cū. q̄si furia moti ⁊ nō rōne. f Et statuerūt falsos testes q̄ dicerēt: hō iste ⁊c̄. nō noiant eū ꝓprio noīe ex ꝯtēptu et supbia. g Nō cessat loqui ⁊c̄. q. d. nō solū est blasphem⁹: s; etiā blasphemijs assuet⁹. h Hic destruet lo. istū ⁊ mutabit ⁊c̄. videt q̄ nō dixerit falsū q: xp̄s dixit de tēplo Matth. xxiiij. q̄ nō remaneret lapis sup lapidē q̄ non destrueret. ⁊ de mutatiōe traditionū moysi: Ioh. iiij. Ueit hora ī q̄ nec ī mōte h̄ neq̄ ī hierosolymis adorabitꝭ patrē: s; veri adoratores erūt qui adorabūt patrē in spū ⁊ veritate: in q̄ significabat ip̄m corpalē legis cultū ī spiritualē cōmutandū. Ad p̄mū dicēdū q̄ xp̄s nō dixit se tēplū destructurū: s; p̄dixit esse destruendū: sic̄ factū ē postea p romanos anno. xlij. post passionē xp̄i. Si autē obijciat q̄ romani nō destruxerūt nisi ī v̄tute dei: et sic xp̄s cū sit de⁹ destruxit: nō valet: q: testes nō loquebant de iesu xp̄o inq̄ntū de⁹ cū ei⁹ diuinitatē negarēt ⁊ purū hoiez fuisse dicerēt: ⁊ sic loq̄bant: Iesus nazarenus hic. i. ꝯtemptibilis hō. Ad scd̄m sciēdū silr q̄ traditiōes illas nō dixit se mutaturū: s; q̄ cēnt mutāde dicto mō. ⁊ l; h̄ fecerit inq̄ntuz de⁹: h̄ tn̄ mō non loq̄bant testes. vt dictū est. Sciendū tn̄ de hac mutatiōe q̄ nō fuit mutatio de ꝯtrario in ꝯtrariū ꝓprie: s; de impfecto ad pfectū: q: cult⁹ noue legis ē multo pfectior q̄ veteris: sic̄ diffuse fuit ostēsum in p̄ncipio ep̄le ad Hebreos: ꝓpt qd̄ d̄r Heb. vij. Nihil ad pfectū adduxit lex. qd̄ aūt sic mutat nō ꝓprie destruit s; magꝭ pficit: q: virtualit remanet in q̄dā meliori: ꝓpt qd̄ dic̄ saluator Matth. v. Nō veni soluere legē s; adimplere. i Et intuentes eū. aīo ⁊ vultu irato. Uiderūt faciē ei⁹ tanq̄ faciē angeli. ex q̄dā pulchritudīe ⁊ claritate sibi diuinit⁹ data ad declarationē sue sanctitatꝭ ⁊ innocētie: vt sic a malicia retraherentur vel damnabiles magis redderentur.

†Luc.

qui dicerēt se audisse eū dicentē a
a q: veteri nouā legē p̄ferebat. b patrem
 cui equalē dicebat xp̄m.
v̄bā blasphemie ī moysen ⁊ deūz
a ad cōciliū. precellētes auctē.
Cōmouerūt itaq̄ plebē et senio b† c
a q: nō poterāt resistere mortē parāt īferre ex violentia.
res ⁊ scribas: ⁊ ꝯcurrētes rapue d e
rūt eū ⁊ adduxerūt in ꝯciliū: ⁊ sta f
a passionē xp̄i imitat ꝯtra quē surrexerūt falsi testes. b ex inuidia accusantes.
a tuerūt falsos testes dicētes. Hō
a addūt ad h̄ qd̄ iussi sūt dicere. b hierlm q: tēplo ⁊ legi veteri eccliaz ⁊ legē nouā p̄ferebat.
iste nō cessat loq̄ v̄ba adūsus lo g
cū sanctū ⁊ legē. Audiuim⁹ enim
a nazareth: q̄ est vilis locus ⁊ inferior
eū dicentē: q̄m iesus nāzarenus
a sanctū ⁊ cunctis reuerendū.
hic destruet locū istū: et mutabit h
 vt legi veteri succedat noua.
traditiōes q̄s tradidit nob̄ moy
ses. Et intuētes eū oēs q̄ sedebāt i†
a p̄ fulgore terribili vel pulchritudīe candoris.
in ꝯcilio viderūt faciē ei⁹ tanq̄ fa k†
a vere angelus erat. i. nūci⁹ voluntatis dei.
ciem angeli.

Ca. VII

 stephano.
D Ixit āt p̄nceps sacerdo l
a blasphemasse te ⁊ deum legem ⁊ locum sanctum.
tuz: Si hec ita se habēt.

digito: s; bona celestia: sic̄ d̄r. j. ad Cor. ij. Qd̄ oculus nō vidit nec auris audiuit nec ī cor hoīs ascēdit q̄ p̄parauit de⁹ diligētib⁹ se. a† Surrexerūt aūt q̄dā de synagoga libertinorū ⁊c̄. hec ē aūt synagoga sathane vt d̄r Apoc. ij. Que semp aduersat fideli parato mortē pati ꝓ xp̄o: s; q: nō pōt resistere sapīe ⁊ spūi q̄ loquit ī ip̄o sic̄ ꝓmittitur Luc. xxj. Ego dabo vob̄ os ⁊ sapiētiā cui nō poterūt resistere ⁊ ꝯdicere oēs adūsarij v̄ri. ꝓpt qd̄ via falsitatꝭ ⁊ proditiōis q̄rit vti insidijs: vn̄ subdit: g† Tūc s̄bmisert viros mēdaces ⁊ iniq̄s. talib⁹ eni puersis vtunt q̄ īnocētiā psequunt. b† Cōmouerūt itaq̄ ple. ⁊ se. ⁊c̄. ꝓuocādo eos ꝯ īnocētes: sic faciūt hoies maligni vt iusticie zelo videant moueri. i† Et intuētes eū oēs q̄ se. ī ꝯsilio. tāq̄ iudices. k† Uiderūt faciē ei⁹ tāq̄ fa. angeli. ad demōstrādū ei⁹ innocētiā v̄tute lumīs diuini. ex q̄ apparuit maior malicia q̄ repressi nō fuerūt tali signo a malignitate sua. Istis āt siles sūt mali iudices q̄ cognita veritate nō dimittūt ptē aduersaz fouere.

D

D Ixit āt. Hic ponit accusati rn̄sio. circa quā p̄mo dat rn̄dēdi loc⁹. cū d̄r: Dixit āt ad p̄ncipes sacerdo. ⁊c̄. scd̄o ponit rn̄siōis act⁹. cū subdit: Qui ait ⁊c̄. Circa qd̄ sciēdū q̄ stephan⁹ fuit accusat⁹ d̄ q̄ttuor. s. q̄ locutus fuerat cōtra deum: cōtra moysen cōtra templū: ⁊ cōtra legē: vt p̄z ex p̄dictꝭ. iō p̄mo excusat se d̄ p̄mo. s. de deo. scd̄o de moyse. ibi: Eodez tpe. tertio d̄ tēplo. ibi: Tabnaculū. q̄rto d̄ lege. ibi: Dura ceruice. De p̄mo āt excusat se p hoc q̄ ondit se colere deuz quē coluerūt scī pres ⁊ p̄riarche: breuiter replicans eorū historiā vsq̄ ad moysen ⁊ diuidit ī duas ptes: q: p̄mo recitat historia icipiēdo ab abraā vsq̄ ad iacob. scd̄o a iacob vsq̄ ad moysen. ibi: Et iacob. p̄ma adhuc ī duas. q: p̄mo recitat historiā abrae ex ꝓmissiōis terrā. scd̄o intra ip̄az. ibi: Et inde. Ad euidētiā dicēdorū sūt h̄ aliq̄ p̄notāda ꝓpt ꝯcordiā hui⁹ passus ad ea q̄ dicta sūt d̄ abraā: Gen. xj. ⁊. xij. Primū ē de apparitiōe dei dicētis abrae: Exi d̄ terra tua ⁊c̄. bis eni videt h̄ de⁹ sibi dixisse: semel an̄ p̄ris sui mortē thare et de h̄ loquit hic stephan⁹ verūtn̄ illū exitū nō fuit execut⁹ vsq̄ post mortē p̄ris q̄ senex erat vt ei obsequiū debitū ipenderet: ⁊ h̄ d̄ volūtate dn̄i: l; nō sit exp̄ssū. ⁊ iterū semel p⁹ mortē p̄ris: ⁊ tūc dedit executiōi. ⁊ de ista vice fit mētio Gen. xij. sic̄ Ioh. xx. d̄r q̄ xp̄s ī die sue resurrectionis dixit apl̄is: Sic̄ me misit p̄r ita ⁊ ego mitto vos. s. ad p̄dicādū: ⁊ tn̄ de voluntate ei⁹ executio ei⁹ fuit retardata vsq̄ post spūsctī missionē. vn̄ in die ascēsiōis illud mandatū fuit replicatū cū tali retardatiōe: Actꝭ. j. Accipietis v̄tutē spūsancti in vos ⁊ eritꝭ mihi testes ⁊c̄. Nec istud repugnat ei quod dixi Gen. xij. improbās Ra. Sa. dicētē q̄ illd̄: Exi d̄ t̄ra tua ⁊c̄. fuit dictū abrae p. lxx. ānos an̄ mortē p̄ris sui. ⁊ q̄ extūc exiuit q: n̄ reprobaui eū nisi q̄ntū ad h̄ dictū: Exi de terra ⁊c̄. ad qd̄ secuta ē executio an̄ mortē patris: qd̄ est falsuz vt dictū est. Secūdū ē de loco apparitionis. Circa qd̄ sciendū q̄ mesopotamia ē nomen ciuitatꝭ et regiōis siue ꝓuincie: sicut babylonia ī libris Regū et Paralypomenon ⁊ ꝓphetarū: aliquādo accipit ꝓ ciuitate babylon precise: et aliquādo pro tota ꝓuincia. vn̄ in pluribus locis dicunt iudei in babylonia captiuati q̄ tn̄ fuerunt in diuersis regni ciuitatib⁹ collocati. et samaria accipit frequenter ꝓ nomine vnius ciuitatis: vt p̄z valde in multꝭ locis. et aliq̄n ꝓ regione: sicut Ioh. iiij. d̄r: Uenit iesus in ciuitatē samarie q̄ dicit sichar. ⁊ sic manifeste patet q̄ samaria ibi accipit ꝓ regione vel ꝓuincia. silr mesopotamia aliq̄n accipit ꝓ ciuitate aran p̄cise q̄ hic noiat charran: ⁊ sic sunt nomina sinonyma: sicut dictū fuit Gen. xxiiij. s; mesopotamia ē nomē grecū dictū a meso qd̄ est mediū ⁊ potamos qd̄ est fluui⁹: q: ciuitas illa ē sita int̄ duo fluia. vn̄ Gen. xxiiij. vbi trāslatio nr̄a h̄z mesopotamiā: in hebreo h̄r: ī arā fluuiorū. Arā aūt ē nomē syrum. aliq̄n v̄o h̄ nomē mesopotamia accipit ꝓ tota

A

Ca. VI

Moraliter.

In dieb⁹ illis ⁊c̄. Sequit. c Conuocātes. xij. mltitudinē discipulorū dixerūt nō est equū nos derelinq̄re verbū dei ⁊ ministrare mensis ⁊c̄. Duodecim apl̄i ad pacē multitudinis ꝯseruandā: ⁊ vt liberi⁹ intenderēt orōni ⁊ p̄dicatiōi ad fidē ecclie dilatandaz: ordinauerūt. vij. viros boni testimonij: ad dispensationez bonorū tp̄aliū vt hic d̄r: et p h̄ episcopi q̄ sunt successores aplorū instruunt vt curā tp̄aliū q̄ntū pōt fieri bono mō alijs cōmittētes circa spūalia liberi⁹ valeāt occupari. n Elegerunt stephanū ⁊c̄. per stephanū q̄ describit hic plen⁹ fide plen⁹ grā ⁊ fortitudine significari pōt q̄libet christian⁹ q̄ ex gratijs a deo sibi datis parat⁹ ē fidē xp̄i defendere: s̄m ꝯditionez sue psone et p ea martyriū sustinere: ⁊ nomen stephani ꝯsonat qd̄ vno mō norma alio v̄o mō corona interpretat: talis eni normaz fidei sequit indeclinabilit: ꝓpter qd̄ coronā glie sibi reddēdā finalr ꝓmeret: s̄m illud Timoth. iiij. Bonū certamē certaui cursuz ꝯsūmaui fidē seruaui. in reliq̄ reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi dn̄s in illa die iust⁹ iudex. iō subdit: z Faciebat ꝓdigia. ꝓdigiū d̄r q̄si porro. i. lōge a digito: eo q̄ nō pōt visibiliter ostēdi. hō v̄o parat⁹ ad martyriū nō aspicit bona mūdi sensibilia: q̄ tanq̄ nobis ꝓpinq̄ pñt ostēdi cuz digito.

Uiri fratres et pa. Beda. Quia stephanus insi/ Ca. VII mulabatur blasphemasse in moysen et deū: in principio sue sermonis iūc calūnie occurrit dicēs: deum qui loquebat patribus et p/ phetis: deū ēē maiestat. et glie. Moysen etiā laudat: sz illos rebel/ les et presertim loqndi vsus est ad rebel/ les: incipiēs q̄si timeret eos: sic viri frēs et patres: lenis primo et clemēs conciliat audi/ tores: vt cōmendet actore: blāde cepit: vt diu audiret: et q̄ accusabat cōtra deū et leges loq: vere deū pdicat i pncipio sermonis. Ite. De gē etiā sic exposuit: vt eius esset pdicatoris: eius accusabat destructor: in pcessu etiam sermonis errores eorū redargues: vigo/ re animi et liber erat a timore inimici p/ docuit. De glie rc. Memor stepha/ nus pcepti illius: Diligite inimicos vros rc. psecutoribus suis salutē nūciat. In mesopotamia. Be. Mesopotamia i capi/ te syrie ē cōstituta ad aqlonē. Ra. Meso potamia et charrā i chaldea sūt: de meso potamia trāsmigrauit i charran. Et dixit rc. In Genesi videt cōtineri q post mortē pris sui locut ē dñs abrae q̄ i char ran mortuus ē: vbi cū eo fiū' habitauit.

Luc. 6. b

§ prudētes § cotui § qr vnius erāt generis.
a § seniores.

a Qui ait: Uiri frēs et pātres audi
§ aure interiori. a § cui' glia i eternū. § primo ostendit se nō blasphemare deū. b § per angelū.
c § tā fide q̄ȝ carne.
b te. De' glōrie appāruit pri nrō a/
c brae cū esset i mesopotamia pri/
d usq̄ȝ morareť i charrā: et dixit ad
e illū: Exi de terra tua et de cogna/
§ vt maior sit obedientia et patiētia.
tiōe tua: et veni i terrā quē mon/
§ volūtate. § mesopotamia.
strauero tibi. Tunc exijt de terra
chaldeorū et hitauit in charrā. Et
§ thare.
f inde postq̄ȝ mortu' est pater ei'
trāstulit illū in terrā istā in q̄ nūc
g vos habitatis: Et non dedit illi
a § q̄uuis multos agros possederit agrū tū pprīū nō habuit. b § minimū pte spelūcā enī cū agro nō hereditate possedit sz pcio emit ab ephrō filio seor ethco. § quare merito ei' dať semini.
hereditatē i ea: nec pāssuȝ pedis:
sz repromisit dare illi eā in posses
§ hereditatem.
sioneȝ: et semini ei' post ipm cum
a § hoc diciť vt magis appareat scia dei pmitten/ tis. b § p angelū vt purať
nōn haberet filiū† Locūt' ē aūt ei
§ aduena qr nō suā colit terraȝ.
h de': qr erit semē tuū accola i ter/
a § chanaan vel egypto.s. § egyptij.
ra āliena et seruituti eos subijciēt
a § affligētes eos duris opib'.
i et māle tractabūt eos ānis qua/
egyptios.
dringētis et gentē cui seruierint
a § decē plagis et subuersiōe pharaonis cū oi po/ pulo i mari rubro. § de egypto § seruire incipiēt § liberari de seruitute humana.
k iūdicabo ego dicit dñs. Et post
hec exibunt: et deseruient mihi

terra chanaan et in egypto. Et seruituti eos subijcient et male tractabunt. affligentes eos nimis dura seruitute post mortē ioseph: vt habet Exo. j.

Gen. 15. b

Gen. 21. b

Ps. 42.

Testamentū circūci. Ra. Fedus siue signū sō factū: vt po/ pulus israel nō solū moribus: sz etiā signo corporali a gentib' diuide/ ret. In mēbro genitali ponit: vt i illa carnis sit iminutio: q̄ te/ getur pudicitie secretorū: q p oēs pgenies erat fuāda i genitali mēbro ē posita. Mystice circūcisio mortificationē carnis desi/ gnat.

a § terra pmissiōis.s. § ondit locū scm̄: nō blas phemat.
a in lōco isto. Et dedit illi testamē
§ .i. circūcisus nō in preputio.
tū circūcisiōis et sic genuit isaac:
a § circūcisus circūcisū: vt repetať et iacob cir/ cūcisus. xij. priarchas circūcisos vt poti' laudet
b et circūcidit eū die octaua ēt isa/
eos q̄ vituperet.
ac iacob: et iacob duodecī priar/
a § qr plus ceteris amabať a patre.
chas: et priarche emūlantes io/
a § pter somnia q̄ pollicebanť ei magna.
c seph vēdidērūt i egyptuȝ: et erat
a § de manu fratrū: ō cisterna: ō manu negociato rū: et dñe egyptie: ō piculo mortē: eūdem de ipso
de' cū eo. Et eripūit eū ex oibus
carcere. § aduersitatib' et picul'. a § corā facer
tribulatiōib' ei': et dedit ei grāȝ
dote et pncipe carceris et pharaone. a § iterpre tandi somniū et puidendi consilium.
et sapiēntiā i cōspectu pharaonis
regis egypti: et cōstituit eū pposi
tū sup egyptū: et sup oēm domū
§ cū oib' hitatorib' in vniuersa egypto et cha/
b suā. Ueit aūt fames i vniuersaȝ
naan. a § idem tribulatio et fames.
egyptū et chanaan: et tribūlatio
a § etiā si q̄rerēt: ex h̄ purať vbiq̄ȝ fuisse famē.
magna: ēt nō iueniebant cibos
a § priarche: pres qr pres nō blasphem.: q̄s etiā
pātres nri† Cū audisset āt iacob
suos vocat. § pter beniamin.
esse frumētū i egypto: misit pa/
a § pma vice ioseph cogūit eos: et ipi cū secūda.
tres nros: pmūȝ: et i scdo cogni/
tus ē ioseph a fratrib' suis: et ma
§ pri' ei celauerat: qr egyptij ouē adorātes eius
nifestū est pharaoni gen' eius.
ouiū oderāt q̄s israel offerebat. § euocauit.
Mittēs aūt ioseph accersiuit ia
a § et ioseph frēs suos.s. et fratrū filios: qr iacob
cob patrē suū: et oēȝ cognationē
nō erat cognatio: sz pgenies. § pars p toto.
suā in aiab' septuagitaq̄nq̄ȝ. Et
a § alle. qui in egyptū vadit. i. mūdo adhēret ve re descendit. b § in egypto.
descēdit iacob i egyptū: et defun
§ patriarche q̄sq̄ȝ in sua etate.
ctus ē ipē et pres nostri. Et trās/
lati sunt in sichē: et positi i sepul/
§ speluncā illā emit q̄dringētis siclis ab ephrō
chro: quod emit abraam precio
filio seor etheo. a § a filijs sicheȝ: vt sit explana tio prioris b § qui erat filius emor.
k argenti ā filijs emor filij sichēm:

de alijs patriarchis dubiū est vtrū hic vel ibi sint sepulti: li cet mihi pbabilius videať q in hebron sicut dictum est.

Gen. 41. a

Universidad de ... Biblio...

G pulttis ē:ꝛ isaac cum rebecca:ꝛ ibi lya ꝯdita est: vñ ciuitas illa vocaꝶ hebron.i.ꝯiugiū: qꝛ patres ibi cū ꝯiugib⁹ sepulti sūt. Bed. Duas historias ꝯfundit:ꝛ alterā alteri ipli/cat. Nō enim a filijs emor filij sichem emit a/braā sed iacob ab illis emit sichem:iō sic iūgē dū est trāslati sunt i si/chem a filijs emor: filij sichem q̄si diceret:in si chem illā quā emit ia/cob a filijs emor: filij sichem. In genesi legi/tur sichem filius fuisse emor:vñ putāt quidā duos fuisse sichem: q̄ꝝ alter a luca dicit pater emor:alter a genesi fili us eius. Quidā iūgūt pncipiū ꝛ finē sermo/nis dicentes:a filijs si/chem:et post inferunt emor filij: vt hic locus congruat genesi.

Gen.33.a

a Rex alius. Rex iste diabolus ē qui effemi/natos diligit: mascu/los odit. b Gen⁹ no strū affi.p.n. Pres no stros dic̄ et gen⁹ nr̄m: ne pres blasphemare videaꝶ. Grat⁹ deo. Ostēdit q̄ moysen nō blasphemauerit.

a Moyses. Ra. Aq̄/tiens:qꝛ de aqua est as sumpt⁹:vel liniens:qꝛ inuentus est in viscel/la bitumine lita. Ra. Moyses typus est sal/uatoris:qui pcusso dia bolo genus suū libera uit:tribus temporibus occultatus est in israel ab abraam sc̄ꝫ vsq̄ ad dauid:a dauid vsq̄ ad transmigrationem ba/bylonis: inde vsq̄ ad natiuitatē christi:qui proiectus a iudeis: ab ecclesiā gentium veni/ente ad baptismū que filia diaboli pri⁹ erat: assumptus est et nutri/tus qui fuit potens in opere et verbo coram deo et omni plebe: qui in plenitudine tempo/rum visitauit nos ꝛ fe/cit redemptionem ple/bis sue. e Vindica/uit illum et f. Ostendit illū qui iniuriam facie/bat non esse de genere suo. f Apparuit il. Ra. Sic christus post ascensionem apparuit per apostolos litigan/tibus iudeis et infide/lib⁹:q̄ resistebāt aplis. g Quis te cō.ꝛc̄. So lus de⁹:nō ē ptās nisi a deo: ex h tale a xp̄o responsuꝫ acceperāt o homo q̄s me cōstituit iudicē aut diuisorē sup vos? Quis te constituit prin.ꝛ iudicē sup nos. Intentiōe sua illos redarguit iam:tunc legi ꝛ moysi fuisse contrarios.

†.37.dis. c. q̄ de mensa ꝛc.c.turbat

D

a ꝭ anni q̄dringenti triginta. b ꝭ illius qua di/ctū est:post hoc exibūt ꝛ deseruiēt mihi i loco isto

Cū āt appropinq̄ret tempus pro/ a
ꝭ in greco pollicitus.
missiōis quā ꝯfessus fuerat de⁹
a ꝭ israel crucifixo ꝛ aplis passis. ꝭ mortuo io/seph et fratribus.
abrae:creuit pōpulus ꝛ multipli b
a cat⁹ est in egypto:quoadusq̄ rex c
a ꝭ ignorabat:vel beneficiū nō reddebat.
ali⁹ surrexit i egypto:qui nō scie/ d
a ꝭ pcipiēdo obstetricib⁹:vt necarēt masculos.
b bat ioseph. Hic circūueniens ge/ e f
ꝭ manifeste imperando:vt exponeret infantes s.
nus nostrū:afflixit patres nr̄os:
vel afflixit dolore seruitutis ꝭ influmen.
vt exponerēt īfantes suos ne vi/
a ꝭ .i.viui custodirenꝶ. b ꝭ q̄ surrexit nou⁹ rex fu
uificārenꝶ.†Eodem tp̄e natus est g h
per egyptū. a ꝭ a q̄ grām habuit. b ꝭ qꝛ elegan
c moyses: et fuit gratus deō q̄ nū/ h
ter habuit faciem. ꝭ occulte.
tritus ē trib⁹ mensibus in domo
ꝭ in flumine nilo. ꝭ de flumine.
patris sui †Exposito āt illo sustu/ i k
ꝭ que venerat ad flumē vt lauaretur.
lit euꝫ filia pharaonis:ꝛ nutriuit
ꝭ ita vt alios vinceret.
b eū sibi i filiū†Et erudit⁹ ē moyses l
omni sapientia egyptioꝝ.et erat m
ꝭ eloquēs. ꝭ fortis.
potens in verbis et operibus su
is. Cum autē impleretur ei qua n
a ꝭ de bona cogitatiōe solet dici q̄ ascēdat i cor.
draginta annoꝝ temp⁹:ascendit o
a ꝭ qui onere seruituꝶ infirmabanꝶ. b ꝭ genere.
in cor eius vt visitāret frātres su p
os filios israel.† Et cum vidisset p
c quendā iniuriā patientē vindi/ r s
ꝭ fratrem suum.
cauit illū:ꝛ fecit vltionē ei q̄ iniu
riā sustiebat pcusso egyptio.Exi/
ꝭ .i.putabat eos intellecturos:q̄ i vno fecerat eū
stimabat aūt intelligere fratres:
in om̄ib⁹ esse facturꝫ. ꝭ opus q̄ meruit esse libera/
qm̄ deus p manū ipsius daret sa t
tor eorum. ꝭ manifesta est iudeoꝝ figura.
lutē illis. At illi non intellexerūt. v
f Sequēti xo die apparuit illis li/ x
tigantibus : et recōciliabat eos i y
ꝭ xp̄s per aplos pacem predicabat.
pace dicēs: Viri:fratres estis:vt
quid nocetꝭ alterutrū? Qui au/ z
tem iniuriā faciebat proximo:re/ a
ꝭ verbo:sicut ꝛ iudei xp̄m. a ꝭ ignar⁹ pphetat: qꝛ moyses pnceps ꝛ iudex dat⁹ est israeli.
g pulit eum dicens:†Quis te con/ b

lijs emor pris sichē.ꝛ sic emor nō fuit fili⁹ sichem:sꝫ pater ei⁹: sequēdo th̄ ex positiōē istā pōt facilit̄ rñderi q̄ idē hō freq̄nter hꝫ patrē ꝛ filiū eiusdē nois sic dn̄s karolus comes valesij bone memorie habuit patrē regē frācie nomie philippū ꝛ filiū eiusdē nois:ꝛ sic pōt dici d̄ isto emor q̄ habuit patrē noīe si/chem:de q̄ fit h mentio:cū d̄r: A filijs emor filij sichē:ꝛ filiū eiusdē nois de q̄ diciꝶ Gen̄.xxxiij. A filijs emor pris sichē. Sꝫ qꝛ expo/sitio dicta videꝶ multū intricata:ꝛ qꝛ lr̄a videꝶ ptēde re q̄ abraā emit pcio argēti a filijs emor.sciendū q̄ iō posset dici sine th̄ piudicio q̄ ille emor de q̄ hic lucas loquiꝶ fuit idē cū patre seu patre ephron ꝛ fuit bino/mi⁹:sic̄ i scp̄tura mlt̄i legunꝶ binomij:sic abraā emit a filijs emor: qꝛ ab ephron emit de filijs ei⁹: et iste emor alio noīe dict⁹ seu habuit patrē noīe sichē: ille autē emor de q̄ fit mētio Gen̄.xxxiij. habuit filiū noīe sichē nec est incōueniēs si ponanꝶ eadē noīa diuersoꝝ ho/minū hic ꝛ ibi:qꝛ freq̄nter hoīes diuersoꝝ locoꝝ ꝛ tē/poꝝ in noīb⁹ ꝯueniūt.ꝛ ſm hāc expositionē lr̄a pla/nior videꝶ. Sciēdū etiā q̄ sichē hic dupliciꝶ accipiꝶ vno mō pūt est nomē ciuitatꝭ.cū d̄r: Translati sūt in sichem.alio mō pūt est ppriū nomē hoīs.cū d̄r: Filij sichem. a Cum aūt. Hic ꝯñr recitaꝶ historia ppter seruitutis filioꝝ israel i egypto.ꝛ pmo poniꝶ hui⁹ fu/turꝭ occasio.cū diciꝶ:Cū aūt appropinq̄ret tp̄s pmissi onis quā ꝯfessus fuerat de⁹ abrae.pmittens ei q̄ se/men ei⁹ seruiret ei in terra iudee.Gen̄ xv. b Creuit pp̄ls ꝛ multi. est i egypto.Exo.j. Et hec mltiplicatio mouit regem egypti ad affligendum populū israel vt minus possent vacare generationi et multiplicari: vt habeꝶ ibidē: c Quoadusq̄ rex alius surrexit i egy pto.dicit enī iosephus q̄ regnū tūc trāslatum erat ad aliā domuꝫ. d Qui nō sciebat ioseph.i.beneficia q̄ fecerat ioseph regno egypti. e Hic circūueniens.i. fraudulenter opprimēs. f Gen⁹ nostrū.pmo subij ciens duris laborib⁹.sed qꝛ per h nō fuit impedita po/puli multiplicatio:pcepit obstetricib⁹ vt in partu he/breaꝝ necarēt masculos:sed qꝛ nō fecerūt hoc: deum timentes:pcepit vt masculi nati in flumen pijcerent: Exo.j.et hoc est qd̄ d̄r: Vt exponerēt infantes ꝛc̄. g Eodē tp̄e. Hic ꝯñr stephan⁹ se excusat de blasphe mia ꝯtra moysen ostēdēs eū populi fuisse liberatorē. ꝛ pmo poniꝶ ad hāc liberationē moysi dispositio.se/cūdo ipa liberatio.ibi:Cū aūt Circa pmū d̄r:Eodē tp̄e nat⁹ est moyses ꝛ fuit gratus deo.qd̄ apparet ex h q̄ deus seruauit eū ne periret cū alijs pueris i flumie h Qui nutrit⁹ est tri.mē.in do.pris sui.vidit eū ele/gantē puerū:ꝛ iō q̄tū potuit seruauit eū quūsq̄ appa/rebat periculū mortis:nō solū pueri sed etiā parentū occasiōe ei⁹:ꝛ tūc eū cōmendauit ꝓtectiōi diuine po/nēs eū in flumine inclusū th̄ in vasculo scirpeo pice li nito. i Exposito aūt illo in flumie mō dicto. k Sustulit eū fi.pha.ꝛ nu.eū.i.nutriri fecit sibi in fi liū qꝛ adoptauit eū.ꝛ hec oīa habenꝶ Exo.ij.vbi dif/fusius ea exposui l Et eruditus est moyses in omni sapiētia egyptioꝝ.q̄ sic noīaꝶ:qꝛ pmo viguit i egypto hūane sapiētie studiū: vt hr̄.j.Metaph. m Et erat potēs i verbis ꝛ operib⁹ suis.ex q̄ ptꝫ eius dispositio ad liberandū pp̄lm de egypto. n Cū aūt impleret. Hic ꝯñr describiꝶ ipa liberatio.ꝛ pmo figuralis.scdo realis.ibi:Et expletis. Circa pmū d̄r:Cū aūt iple reꝶ ei⁹ tp̄s.xl.annoꝝ.qd̄ ē tp̄s virilis etatꝭ. o Ascē dit in cor ei⁹.deo instigante. p At visitaret fratres suos filios israel.q̄ erāt in dura seruitute. q Et cum vidisset quendā.hebreū. r Iniuriā patientē. ab egy ptio. s Vindicauit illū.egyptiū interficiēdo:ꝛ in/ditur rō cū d̄r: Existimabat aūt intelligere frēs.i.he/breos. t Qm̄ de⁹ p manū ipsi⁹ daret salutē illis.iā enī dn̄s inspirauerat moysi q̄ liberatur⁹ erat pp̄lm p ipm de seruitute egypti.ꝛ sic iā erat ꝯstitut⁹ a deo rec/tor ꝛ defensor ppl̄i: ꝓpt qd̄ nō peccauit vindictā illā faciēdo:ꝛ illa liberatio pticularis fuit signū ꝛ figura liberatiōis generalis totius pp̄li fienda p manū moy si. v At illi nō intellexerūt.qd̄ declarat p factū se/quēs.cū d̄r: x Sequēti xo die apparuit illis litigan tib⁹.i.duob⁹ hebreis adinuicē rixantib⁹:Exo.ij. y Et recōciliabat eos.volēs eos reducere ad pacē ꝛ amiciciā. z Qui aūt iniuriā faciebat.increpat⁹ sup h. a Repulit eū.i.ei⁹ monitionē ꝛ increpatio/nē.d. b Quis te cōstituit pncipē. ꝛc̄.q.d.tu vsurpas tibi indebitā potesta/tem.ex q̄ ptꝫ q̄ iste nō intellexit q̄ moyses esset cōstitutus a deo rutor ꝛ libera-

†Exo.2. ... †Exo.2.

a Nunq̄d interfe. ꝛc. Quidā putāt il/luꝫ q̄ defensus est ex/ira rem ꝓtulisse. b Fugit. Moyses fugit i madiā.i. xp̄s in gentes. c In ig ne flāme. Ignis i ru bo spūssctūs: pecca/ta populi quasi spi/ne: qꝛ ardor spūssctī pctā illi⁹ ppl̄i nō cō/sūpsit q̄ densas neq̄/cie spinas beneficijs dei opposuit. Rab. Ideo forma ignis q̄ nō ē imitabilis ostē/sa est illis. ne aliquā similitudinē facerēt. d Rubi. Ra. Ru/bus ardet sed nō cō/buriꝶ: rubiq̄ nomē monti cōuenit: sinai ē rubus interp̄taꝶ. Rubus genus ē spi/narū significans ec/clesiā : q̄ psecutione inflāmaꝶ :sed nō pe/rit:qꝛ xp̄s in ea loq̄/tur. Rab. In flā/ma rubi signum fuit liberatiōis: qꝛ popu lus ille q̄uis tētatio ne iflāmat⁹ :nō erat tñ in tribulatione pe riturus. Idē in solu tione calciamēti de/signaꝶ: qꝛ tā facile ē deo a seruitute quē/piā liberare: q̄ ꝓm ptū hoī calciamētuꝫ tollere. e Ego sū. Sum ꝓpriū dei ver/buꝫ ē:ſm illud:Ego sum qui sum:ꝛ qui ē misit me ad vos. Serpentes nō sūt timendi:vbi deus p̄/sens loquiꝶ: f Solue cal.ꝛc̄. Be da. Moraliter nos admonet:vt stātes i ecclia:q̄ est sācta ter/ra:mortuis opib⁹ re nūciem⁹. g Vidēs. Ra. De⁹ totus ē vi/sus tot⁹ē audit⁹ :oīa videt:oīa audit: sed videre ꝛ audire dici/tur:quādo misereꝶ. g Vidi ꝛ audi. Ra ba. Qui lꝫ aliquē tē tari pmittā:nō tñ pu tādū q̄ nesciā. h Quē ne. Synech doche mlt̄i dicūꝶ ne/gasse cū vn⁹ dixerat vel forsan plures cō/senserūt. i Princi pē ꝛc̄. Magna laus q̄ pnceps ꝛ redēptor ꝛ eductor ppl̄i d̄r. k Hic est moy. In eos culpā retorquet: quā ipi iobedictes ꝛ increduli i moysen re/fūdebant. l Moy/ses q̄ di.Bed. Ne no

Exo.3. ... Exo.3. ... Deut.

stituit pricipē ꝛ iudicē sup nos?
a Nunquid iterficere me tu vis: a
quēadmodū iterfecisti heri egy
a ꝭ moyses timēs egyptios ꝓpter eū quē occi/derat. b ꝭ quia volebat occultū esse.
b ptiū? Fūgit āt moyses ī vērbo b
isto:ꝛ fact⁹ ē aduena i terra ma
a ꝭ de sephora filia sacerdotꝭ madian quā vxo rem acceperat. b ꝭ gersan ꝛ eliezer.
diā:vbi gēnerauit duos filiōs. c
ꝭ ecce nō blasphemat:sed laudat.
Et expletꝭ annis quadragita: d
a ꝭ cū minaret gregē ad interiora deserti.
apparuit illi in dēserto montis e
a ꝭ michael in psona dn̄i:vel ipse angelus ma/gni cōsilij. b ꝭ que ideo facta est vt timerent ꝛ scirēt:qꝛ de⁹ noster ignis cōsumēs est.
c d sina āngelus in igne flāmē ru/ f
a ꝭ q̄ contra consuetudinē rubus ardens non cōbureretur.
bi. Moyses aūt vidēs ādmira/ g
tus est visum: et accedente illo h
ꝭ nunc dn̄s dict⁹ est:q̄ pri⁹ vocabaꝶ angelus.
vt cōsideraret:facta est vox do/ i
a ꝭ semp p̄sens.
e mini ad eū dicēs:†Ego sūꝫ de⁹ k
a ꝭ nōdū tu⁹ vocādus hoc dicēs ondit euꝫ esse verū filiū eorū. b ꝭ nō recēs ꝛ nouic⁹. ꝭ hi tres cōmemoraꝶ:q̄b⁹ facta ē ꝓmissio q̄ impleꝶ.
pātruꝫ tuorum: dēus abraam:
deus isaac:ꝛ deus iacob. Tre/ l
ꝭ audiens nomen dn̄i.
mefactus moyses nō audebat
cōsiderare. Dixit aūt illi domi/
ꝭ ne putes te esse dn̄m ecclesie.
f nus:Solue calciamentum pe/ m
dū tuorū. Locus ei in quo stas n
ꝭ ꝛ sācti pedes locū sanctū debēt cōtingere.
g h terra sancta est. Vidēs vidi af/ o
ꝭ dicendo mei:misereri se ostēdit.
flictionē populi mei q̄ est i egy/
pto :ꝛ gemitū eorum audiui:et
a ꝭ descēdere est misericorditer compati.
dēscendi liberare eos. Et nunc p q
veni:ꝛ mittā te in egyptū. Hūc r s
ꝭ ecce laus nō blasphemia.
i moysen quem negauerunt di/
k centes:Quis te cōstituit prin/
a ꝭ soluiꝶ ab humili qd̄ supb⁹ interrogauerat
cipem et iudicem : hūnc deus t
a ꝭ de seruitute egypti
principem ꝛ redēmptorem mi/
a ꝭ opere vel potestate:qꝛ primogenita occidit ꝛ alias plagas irrogauit.
sit cū mānu angeli:qui apparu v
it in rubo. Hic eduxit illos faci/ x y
a ꝭ hic cū deo ꝛ aaron terti⁹ decē plagis egy/ptū pcussit:ꝛ i deserto in manna ꝛ petra aliisq̄ inumerabilib⁹ signa fecit.
ens ꝓdigia ēt signa i terra egy
pti:ꝛ in rubro mari: ꝛ in deser/ z a
l to annis q̄dragita. Hic ē moy b
ꝭ vobis. a ꝭ carne visibilē sed super me ma/iestatem terribilem.
ses q̄ dixit filijs isrl̄:†Prōphetā c d†
a ꝭ nō alijs pter vos.
vōbis suscitabit deus de fratri
bus vestris:tāq̄ meipsū audie e

to: populi:ꝛ qꝛ iniuriās habebat aliquos sibi fauentes ꝛ idē sentiētes.ideo.s.dixit pluraliter ꝛ illi nō intellexe rūt. a Nūquid interficere tu me vis ꝛc̄.illud quod erat secretū publicauit intātū q̄ venit ad aures pharao nis ꝛ querebat occidere moysen :Exo.ij.ideo subdiꝶ: b Fugit aūt moyses in verbo isto.i. ꝓpter publicatio/nē hui⁹ facti ne occidereꝶ. c Ubi generauit duos fili os.manassen ꝛ ephraim de sephora vxore sua:Exo.ij. d Expletis. Hic ꝯñr describiꝶ moysi legatio. scd̄o lega tionis impletio.ibi: Hic eduxit. Prima adhuc i duas. qꝛ primo sanctus lucas facit ꝓpositū.scd̄o infert quod/dā correlariū.ibi: Hūc moysen. Circa primū primo de/scribiꝶ tēpus legationis.cū d̄r: Expletis aūt annis.xl. a fuga moysi de egypto: e Apparuit ei in deserto mon/tis sina angelus. Exo.iij.diciꝶ q̄ apparuit illi deus. di/cendū q̄ ſm veritatē fuit angelus: vt hic d̄r. sed qꝛ pso/nā dei rep̄sentabat ꝛ in eius psona loquebaꝶ . ideo ali/quādo deus aliquando angelus noiaꝶ. vt dicit Grego. f In igne flāme rubi. Angeli enī apparent hoībus in corpibus formatis:ꝛ qꝛ tales appaririōes sūt ad aliq̄d significandū:iō formanꝶ ſm cōuenientiā ad id qd̄ est si gnificādū.p ignē frequēter in sacra scriptura significaꝶ tribulatio purgās:Eccl̄i.ij. In igne ꝓbaꝶ aurū ꝛ argen tū:ꝛ hoies receptibiles in camino humiliatiōis: ꝓpt qd̄ angelus apparuit in specie ignis ardētis: sed nō cōbu/rētis:ad figurādū q̄ ppl̄s isrl̄ in tribulatione egypti nō cōsūmereꝶ sed purgareꝶ ꝛ purgat⁹ liberareꝶ. g Moy ses aūt vi.admi.est.q̄ ignis ardēs nō cōburebat rubū q̄ de facili est cōbustibilis. h Et acce.illo vt cōsidera ret.magis de ꝓpe. i Facta est vox dn̄i.i.angeli loquē tis in psona dei: k Ego suꝫ de⁹ pa.tuoꝝ. q̄ coluerunt me ceteris gētib⁹ ad idolatriā declinātib⁹. l Treme factus est moyses. ꝓpter diuinā reuerētiā. m Solue cal.pe.tuoꝝ. Modus enī erat antiquorū:ꝛ spāliter he/breorū nō ingredi loca sancta pedib⁹ calciatis. vñ ꝛ sa/raceni adhuc tenēt hūc modū:qꝛ nō ingrediunꝶ locū di uini cultus nisi discalciatis pedib⁹: vt a fide dignis in/tellexi. n Locus enī in quo stas terra sācta est: ꝓpter apparitionē diuinā.ibidē mō dicto. o Vidēs vidi af flictionē po.mei.oculo pietatꝭ ꝛ cū affectu miseratiōis. iō sequiꝶ: p Et descēdi li.eos. Deo aūt descēdere nō cōuenit nisi p affectū miserationis: sed angelo q̄ loque/baꝶ hñ cōpetit descēdere ꝛ ascendere ſm modū localē: eo mō q̄ motus localis cōpetit angelis. q Et nūc ve/ni. ꝓmpte obediēdo mihi. r Et mittā te i egyptū. ad liberādū pp̄lm.sic ptꝫ legatio iniūcta moysi. s Hunc moysen. hic stephan⁹ ꝯ iudeos refert correlariū de rebel lione eoꝝ dicēs: Hūc moysen quē negauerūt ꝛc̄.sic p̄di/ctū ē:ille q̄ h verbū dixit habebat cōplices ꝛ fautores q̄ idē dixerūt xbo vel saltē facto. ꝓpter h qd̄ d̄r hic i plu/rali: Dicētes q̄s te cōstituit principē ꝛc̄. t Hūc de⁹ pri. ꝛ re.misit.qꝛ tñ nō erat principalis i h facto:sꝫ angelus apparens in psona dei.iō subdiꝶ: v Cū manu. als p manū.angeli.i.cū ptāte ipi⁹:ꝛ sic moyses erat illi tanq̄ minister adiūct⁹.p hāc aūt rebellionē ꝯ moysen intēdit stephan⁹ vocare iudeos de rebellione ꝯ xp̄m liberatorē toti⁹ mūdi.de seruitute diaboli: vt exprimiꝶ.j.eo.ca.vbi d̄r:ꝛ occiderūt eos q̄ pnūciabāt de aduentu iusti:cuius vos nūc ꝓditores ꝛ homicide fuistis. x Hic eduxit. hic ꝯñr describiꝶ ipletio legatiōis iniūcte moysi. Et di/uidiꝶ i duas ptes:qꝛ prio facit ꝓpositū. scd̄o inferꝶ cor/relariū.ibi: Cū voluerūt. Circa primū d̄r: Hic eduxit il/los.sicut erat sibi iniūctū. y Faciēs ꝓdi.ꝛ si.ꝛc̄.sicut ptꝫ a pricipio. Exo.v.vsq̄ ad finē.xij. z Et in mari ru/bro.vt hr̄ Exo.xiiij. a Et i deserto.vt ptꝫ in libro Le/uitꝭ.Nu.et Deu. b Hic ē moyses.cui vos credere di/citis ꝛ debetis. c Qui di.filijs isrl̄. Deu.xviij. d Prophetā vo.su.deus ꝛc̄. qd̄ pricipaliter intelligiꝶ d̄ xp̄o: vt ibidē dictū fuit q̄ descēdit ſm carnē d̄ iudeis. e Tāq̄ meipsū audietꭍ.i.legislatorē noui testamēti sic ego sū veteris. Sciēdū tñ q̄ xp̄s nō d̄r ꝓpheta q̄tū ad cognitionē euāgelicā. Nā ab instāti cōceptiōis aīa xp̄i habuit claritatē diuine visiōis:sꝫ p tāto d̄r ꝓpheta fu/isse inq̄tū ꝓpheta d̄r ille q̄ annūciat remota a cognitiōe illoꝝ cū q̄b⁹ habitat. Christ⁹ aūt ante suā passionē fuit viator habitās cū hoīb⁹: Joh.j. Et denūciabat trāscen/dētia capacitatē intellect⁹ hūani:sicut d̄r ꝓpheta Luce vij. Prophetā magn⁹ surrexit i nobis ꝛc̄.

†31.q.4.c. recurrat in princi.

† Exo.3.b

E

† Deu.18.c

a ꝭ cōgregatione ppl'i: nō solus vt p̄ri⁹ q̄n cū angelo loquebat̃. b ꝭ deserto montis sina.
tis. Hic ē q̄ fuit i ecclia i solitudi- a
ꝭ tam ei q̄ȝ omni populo.
ne cū angelo q̄ loquebat̃ ei i mō b
ꝭ filijs israel. ꝭ nō tm̄ vestris.
te sina: ⁊ cū p̄fibus vr̄is: qui ac- c d
ꝭ non solū illis.
a cepit verba vite dare vobis. Cui e
ꝭ dupliciter accusant̃: q̄z noluerūt: ⁊ q̄z nō obedierunt. a ꝭ ⁊ si nō corporibus suis.
noluerūt obedire patres vr̄i: sed
repulerūt ⁊ auersi sunt cordibus f
a ꝭ ad quā desiderabant reuerti: vel in̄ morē egyptiorū reuersi sūt vitulū adorando.
b suis i egyptū dicētes ad aaron: g
a ꝭ pluraliter dicūt deos: nō deū vnū. ꝭ errore gentium. b ꝭ prouidentia et potestate.
c † Fac nobis deos q̄ nos p̄cedāt. h
a ꝭ derogando ⁊ inhonorando hoc dicunt.
Moysi eni huic q̄ eduxit nos de
a ꝭ mors vel vita: quia .xl. diebus ⁊ noctibus cuȝ domino sederat in monte.
terra egypti: nescim⁹ q̄d factū sit
a ꝭ ex consuetudine egyptiorū qui bouē adorant petulans etiā ⁊ hebes populus ex hoc demōstrat̃. ꝭ vt adorarent.
ei. Et vitulū fecerūt i illis dieb⁹: i
ꝭ plus accusant̃ q̄ȝ si viuo animali hoc facerent.
⁊ obtulerunt hostiā simulacro: ⁊ k
ꝭ nō creatorē suū: sȝ opa a se facta venerati sūt.
d letabāt̃ i opib⁹ manuū suarū. Cō l
ꝭ permisit.
uertit aūt de⁹: ⁊ tradidit eos ser- m
ꝭ soli lune stellis: q̄z deo militāt p̄agentes cursus suos.
e f uire militie celi: sicut scriptū ē i li- n
g bro pphetaꝝ † Nūquid victimas o
aut hostias obtulistꝭ mihi annis
q̄dragīta in deserto dom⁹ isrl'?
ꝭ p tabernaculo dei. ꝭ sacrū. ꝭ sicut deo vero
h Et suscepistꝭ tabnaculū moloch p
a ꝭ luciferi quē colitis vt deum. b ꝭ subaudi suscepistis adorare.
i ⁊ sidus dei vr̄i remphā figuras q r
k quas fecistis adorare eas ⁊ trās- s t
ꝭ et in vlteriores partes eius.
l ferā vos trās babylonē. † Taber- v

a ꝭ q̄z in eo arca fuit in qua erat testimoniū. b ꝭ semp̄ cōmunes appellat̃ patres.
naculū testimonij fuit cuȝ pātrib⁹
vr̄is i deserto: sicut disposuit illis
ꝭ qui totius artis actor fuit ⁊ dispositor.
de⁹ loquens ad moysen: vt faceret
a illud f'm formā quā viderat. Qd̄ ⁊ a
a ꝭ venerādū ⁊ humeris portandū.
induxerūt suscipiētes p̄res vr̄i cuȝ
ꝭ in figura iesu xp̄i. ꝭ chananeorū.
iesu i possessionē gētiū: q̄s expulit b c
a ꝭ cui⁹ virtuti delete sūt ab israel sicut demōes cū gentilitate a xp̄ianis expulsi sunt.
de⁹ a facie patrū vestroꝝ vsq̄ȝ i die d
a ꝭ sic iūge: tabernaculū fuit vsq̄ȝ ad dies dauid: ⁊ i dieb⁹ salomōis tēplū tabernaculo successit. ꝭ dauid b ꝭ grat⁹ deo gratis q̄ petebat accepit ab eo.
būs dauid. Qui iuenit grātiā an- e
a ꝭ sciēs tabernaculū illud nō semp sufficere ⁊ ecclie vmbrā eē. a ꝭ verū tēplū cui⁹ illud figura .s. ecclīā.
b te deū: ⁊ petijt vt iueniret taberna-
a ꝭ dauid vir sanguinū ꝓhibit⁹ ē: sȝ salomō figura veri pacifici .i. filij dei pacis domū dn̄o edificauit.
culū deo iacob. Salomō aūt edifi-
a ꝭ nō in manufactis habitat dominus.
c cauit illi domū: sȝ nō excelsus i ma- f
d nufactis habitat: sicut p̄ pphetaȝ
a ꝭ sancti quibus inhabitando de⁹ p̄sidet. b ꝭ quasi thronus est et non domus.
e f dicit † Celūȝ mihi sedes ē: terra aūt g
a ꝭ peccatores quos dānatione p̄sternit. b ꝭ hoc ideo dicit ne sic in templo cōfidāt: vt ipsius tm̄ habitatorem deū esse putant.
scabellū pedū meorū. Quā domū h
ꝭ cui thronus celum: ⁊ terra scabellum.
g edificabitꝭ mihi: dicit dn̄s: aut q̄s i
locus requietionis mee? Nōne ma-
a ꝭ estis. ꝭ nō sustinētes iugū legis.
b nus mea fecit hec oīa? Dura ceruī k
ꝭ iugū xp̄i leue nō portātes circūcisio corde. a ꝭ et si carne circūcisi nō tamē corde ab infidelitate. b ꝭ q̄ sunt surde nec a vitijs purgate.
i ce et incircūcisi cordib⁹ ⁊ auribus l m
a ꝭ nō ego quē accusatis. b ꝭ nō mihi sȝ spūiscō. ꝭ quia nūq̄ȝ penitentiā agitis.
vos semp spiritui sācto restitistꝭ: sic n
a ꝭ de q̄bus p̄dixerat: cui noluerūt obedire p̄res vestri. ꝭ nec mō inceptū. b ꝭ illis pares i nequitia. c ꝭ nullus est quem nō sint p̄secuti.
k p̄res vr̄i ita ⁊ vos. Quē prophetā o p
ꝭ non nostri.
l rū nō sūt p̄secuti p̄res vr̄i? Et occi- q
a ꝭ s' ad eorū accusationē q̄ iustū p̄dēres occiderūt
derūt eos q̄ p̄nūciabāt de aduētu r
iusti cui⁹ vos nūc p̄ditores ⁊ ho- s t
ꝭ per hoc inexcusabiles ostēdit.
micide fuistis: q̄ accepistꝭ legē i di- v
a ꝭ ministerio. b ꝭ ordiata p̄ angelos lex ē i manu mea. ꝭ nō alioꝝ ministroꝝ q̄ ēnt iferiores. c ꝭ ope scienter peccando.
spositiōe angeloꝝ: ⁊ nō custodistꝭ. x
a ꝭ q̄z zelabāt laudē dei.
† Audiētes āt hec dissecābāt̃ cordi- y
a ꝭ nimietate furoris. b ꝭ more bestiali.
b⁹ suis: ⁊ stridebāt dētib⁹ in eū. z
a ꝭ sicut solebat vel illa hora maxime sup̄abūdauit gratia. ꝭ qui loquebatur in eo: nō eni vos estis q̄ loq̄mini: sȝ spūs p̄ris vestri q̄ loquit̃ in vobis.
Cū āūt esset plen⁹ spūsancto: intē- a b
a ꝭ vnde sperabat auxilium. b ꝭ vt tribulatus carne consolaretur spiritu. c ꝭ verum hominem qui resurrexit vere ⁊ ascendit.
m n dēs i celū uidit glīaȝ dei: ⁊ iesū stā- c d

a ✠ vbi post laborẽ deficit ⁊ iudicat sedẽs i throno

a tem a dextris dei: ⁊ ait: Ecce vi/ a

a ✠ non reseratione elemẽtorũ: sed spũali reuela tione q̃ in corde iusti fiebat. b ✠ quẽ vos sic esti matis. vel veritatẽ resurrectionis ostẽdit.

b deo celos aptos: ⁊ filiũ hominis

a ✠ q: stare pugnantis vel adiuuãtis est: recte a dextris stãre vidit: quẽ inter psecutores adiutorẽ habuit. ✠ ostẽdit veritas resurrectiõis. b ✠ vbi inuisibiliter oia iudicat q̃ iudex oim visibilis ad/ uenier. c ✠ quẽ stephan⁹ inuocabat.

stãtẽ a dextris virtutis dei. † Ex b+

a ✠ ne blasphemãtẽ audirẽt.

clamãtes autẽ voce magna: con c

tinuerunt aures suas: ⁊ impetũ d

a ✠ omnis turba culpat: q: vnanimis in malo. b ✠ quasi abominabilẽ.

c fecerũt vnanimiter in eũ. † Et eij e

✠ et xp̃s extra ciuitatẽ passus est.

d ciẽtes eũ extra ciuitatem lapida

a ✠ falsi q̃ lapidabãt: fm legẽ dicẽtẽ: prima man⁹ testiũ lapidabit eũ. ✠ vel p̃ nimio furore vel ne eũ vestimentis pollutũ tãgerent.

bãt. † Et testes deposuerũt vesti/ f

mẽta sua sec⁹ pedes adolescẽtis q̃

vocabat saul⁹. Et lapidabãt ste/ g

a ✠ hic nomẽ ppriũ ponit: vt causa nois aperiat hic eni vere coronatus est. b ✠ q̃si pñtẽ p̃dicat.

e phanũ inuocãtẽ ⁊ dicẽtẽ: Dñe ie/

a ✠ i celũ. ✠ corpus tribuẽs lapidationi: spm̃ d̃eat cõseruari. b ✠ secur⁹ p se genua nõ flexit

f su suscipe spm̃ meũ. Positis aũt h

a ✠ apud deũ vox magna p inimicis orantiũ.

genib⁹ voce magna clamauit di i

a ✠ xp̃m imitat dicẽtẽ: Pater ignosce illis ⁊c. ✠ vt sit insolubile: sed penitentibus dimitte.

cẽs: Dñe ne statuas illis hoc pec k

g catũ: † q: nesciũt q̃d faciũt. Et cũ l

h hoc dixisset: obdormiuit i dño. m

Nico. de lyra

Moraliter.

a Aulus aũt erat Ca. VIII a

cõsentiẽs neci ei⁹. Facta b

a ✠ a qua stephanus occisus est.

b est aũt i illa diẽ psecutio

a ✠ nõ alibi fm illd: ⁊ eritis mihi testes i hierl'z ⁊c.

c magna i ecclesia q̃ erat hierosoly

a ✠ in similitudinẽ granorum seminis: vt ex ipsis magna seges fidei multiplicaret.

d mis: ⁊ oẽs dispsi sũt p regiões iu/ c

a ✠ q̃ vt pastores gregis cõstãtiores erãt ceteris. b ✠ .i. fecerũt morẽ sepulture. ✠ curauerũt: re/ dit ad hoc qd̃ dimiserat dicẽs: Obdormiuit s; nõ addiderat de sepultura corpis qd̃ mõ facit.

dee ⁊ samarie p̃ter aplos. Cura/ d e+

✠ timore psecutorũ.

e uerũt aũt stephanũ viri timora/ f

ti: ⁊ fecerunt planctũ magnũ sup g

a ✠ discurrebat impiger ad vastãdũ

f eũ † Saul⁹ vo deuastabat ecclia: h

✠ more vastantiũ nulli sexui parcebat.

p domos intrãs: viros ac mulie/

✠ carceris.

g h res trahẽs i custodiã. Igit q̃ dis/ i k+

✠ de loco ad locum.

i psi erãt ptrãsibãt euãgelizantes l

k verbũ dei. Philippus aũt desce m+ n

✠ fm sitũ loci: vel q: ciuitas illa inferior hierlm erat. ✠ hoiem esse verũ deum.

dẽs in ciuitatẽ samarie p̃dicabat o

l illis christũ. Intẽdebãt aũt tur/ p

be his q̃ a philippo dicebãt vna q

✠ verba.

nimiter audiẽtes: et videntes si r

✠ miracula.

gna q̃ faciebat. Multi eni eorũ q̃ s

✠ demones. ✠ .s. demones.

habebãt spũs imũdos claman/ t

tes voce magna exibant. Multi

✠ dissoluti.

aũt palytici ⁊ claudi curati sunt.

a ✠ cognita veritate letati sũt se õ tenebris libera tos esse. ✠ q̃si ignobilis. a ✠ nõ merito q: ope inobediens erat.

Factũ est g̃ magnũ gaudiũ i illa v+

ciuitate. Vir aũt q̃dã noie simõn x

a ✠ semp bonis mala cõtraria aduersant. b ✠ p̃stigiosus.

m q̃ ante fuerãt in ciuitate magus: y+

n seducens gentẽ samarie: dicens z a

✠ pphetã vel angelũ siue deũ vel dei filiũ

se esse aliquẽ magnũ: cui auscul/

✠ seruo vel iuniore.

tabãt omnes a minimo vsq; ad

✠ regẽ vel decrepitũ senẽ. ✠ simon. ✠ christus

maximũ dicẽtes: Hic est virtus b

ſ non angeli. a ſ ignorabant xp̄i nomē.
dei q̄ vocat̄ magna. Attēdebāt au a
a ſ hoc.ſ.q. b ſ artib⁹ vel falſis virtutib⁹.
tē eū: ꝓpter qḋ multo tpe magicis b
ſ fallendo.
a ſuis demētaſſet eos. Cū vero credi
b diſſent philippo euāgeliçāti de re
ſ vt ī illḋ: Pniam agite appropinquabit ei reg. ꝛc̄.
c gno dei: in noīe ieſu xp̄i baptiça/ c
a ſ in xp̄o ieſu: nō eſt maſculus vel femina ꝛc̄.
b bant̄ viri ac mulieres. Tūc ſimon b
a ſ ſimulare ꝛ ficte ne credētib⁹ reſiſtens deſpectus haberet̄.
ꝛ ipſe credidit: ꝛ cū baptiçat⁹ eſſet
a ſ corpore non corde. volebat enī peātē habere: vt cuicūq̄ ꝛc̄. vt infra ſequit̄.
adherebat philippo. Uidēs etiā e
ſ cupiēs ſe talia poſſe
ſigna ꝛ virtutes maxias fieri: ſtu/
pēs admirabat̄. Cū aūt audiſſent f
ſ de quibus nō fuit philippus: de q̄ p̄dictū eſt.
apl̄i q̄ erāt i hieroſolymis q̄ recę/
a ſ nūc apparet: que. ſ. fuit ciuitas ſamarie quā p̄dixit. ſ. ipſa ſamaria.
e piſſet ſamāria ꝟbū dei: miſerūt ad
a ſ q̄ erāt colūne. ſ nō vnū ſed duos ſicut ꝛ xp̄s binos miſit: vt in ore duoꝝ ſtet o v.
eos pētrū ꝛ iohannē: qui cū veniſ/
ſ iā enī ſola aqua baptiçati erant. ſ viſibiliter.
ſent orauerūt ꝓ ipſis vt acciperēt
ſ ſp̄ūſſanctus
ſp̄m̄ſctm̄. Nōdū ei i quēq̄ illoꝝ ve/ g
a ſ .i. tincti erant in aq̄ tm̄: nō aūt in ſp̄ūſancto.
f nerat: ſꝫ baptiçāti tm̄ erāt in noīe h
a ſ ecce exemplū cōfirmationis.
g h dn̄i ieſu † Tūnc iponebāt man⁹ ſup
ſ qḋ monſtrabit̄ q̄ linguis loquebant̄.
illos: ꝛ accipiebāt ſp̄m̄ſctm̄. Cū vi i
diſſet aūt ſimō: q̄ ꝑ ipoſitionē ma
nus apl̄oꝝ daret̄ ſp̄ūſctūs obtulit
i eis pecuniā dicēſ: Date ꝛ mihi hāc
ptātem: vt cuicūq̄ ipoſuero man⁹
a ſ quaſi princeps loquit̄ primus.
accipiat ſp̄m̄ſctm̄. † Pētr⁹ aūt dixit
ſ quaſi diceret pecunia tua tecū pereat.
k l ad eū: Pecunia tua tecū ſit i ꝑditi/
ſ ſpiritū ſanctum: qui eſt deus ꝛ donum dei.
onē: qm̄ domū dei exiſtimaſti pe/
a ſ in quo dictū eſt q̄ ꝑ man⁹ ei⁹ acciperet ſp̄ūs.
cunia poſſideri. Nō eſt tibi ps neq̄ k
ſors i ꝟmōe iſto. Cor eī tuū nō ē re/ l
m ctū corā deo. Pniam itaq̄ age ab
a ſ .i. dupl̄ici malo cupiditatis. ſ. ꝛ praue fidei.
b ſ nō affirmatiue: ſꝫ dubitādo loqt̄ ne deſperem⁹.
n hāc neq̄tia tua: ꝛ roga deū ſi forte
remittat̄ tibi hec cogitatio cordis
a ſ pfidie. b ſ funiculis q̄b⁹ peccoꝝ q̄ſq̄ cōſtringit̄
o tui. In felle eī amaritudinis et ob m
a ſ peccati. b ſ q̄uis celes eū mihi nō eſt occultū.
ligatione iniq̄tatis video te eſſe.
p Reſpōdens autē ſimon dixit: Pre n
ſ preſentes plagas timens vult vitare.
camini vos ꝓ me ad dn̄m: vt nihil
q veniat ſup me horuꝫ que dixiſtis.
ſ petrus et iohannes. a ſ firmius teſtimoniū ꝑhibentes verbis vel ſignis.
Et illi quidem teſtificati et locuti o
ſ per modū cōſuetudinis.
verbū domini redibant hieroſoly p

ſ non ſolū in ſamaria.
mā: ꝛ multis regionib⁹ ſamari/
a tanoꝝ euāgeliçabāt. Angel⁹ au a †
ſ ad diſtinctione angeloꝝ ſathane.
tē dn̄i locut⁹ eſt ad philippū di/
a ſ ꝑfectionis eſt indiciū in vtroq̄.
b cēs: Surge ꝛ vade contra meri/
a ſ de metropoli iudeoꝝ i ciuitates gētiū q̄ deſerte ſunt.
c dianū ad viāꝫ que deſcendit ab b
a ſ gaza philiſtinoꝝ metropolis. ſ .i. aphricā.
b ſ nō viaꝫ: ſꝫ gaza dr̄ deſerta.
b hierl̄m i gāçā: hēc eſt deſerta. Et c
a ſ in altero ꝑfectio: in altero obedientia.
b ſ ꝓpter virilē animū.
e f ſurgēs abijt: et ecce uir ethiops d †
a ſ typus gentiū q̄ in xp̄o carnalib⁹ deſiderijs circūcidunt̄. b ſ virtute ꝛ mētis integritate.
c ſ regina auſtri venit a finib⁹ terre audire ſapientiā ſalomonis.
g h eunuch⁹ pōtēs cādacis regine
a ſ ꝯſuetudo eunuchoꝝ cuſtodire theſauros potētū. ſ diuitias.
ethiopū: q̄ erāt ſup oēs gaçās e
ſ an̄q̄ philippo loqueret̄.
a ſ ꝓpter vrbis celebritatē ꝛ tēpli famā mos gētiū famoſa adire loca cultui deoꝝ dicata.
ei⁹: venerat adorare in hierl̄m: ꝛ f
i reuertebat̄ ſedēs ſup currū ſuū:
ſ ſanctus vel angelus.
legēſq̄ eſaiā ꝓphetā. Dixit aūt g
ſp̄ūs philippo: Accede ꝛ adiūge
te ad currū iſtū. Accurrens aūt
philipp⁹ audiuit eū legētē eſaiā
ꝓphetā: ꝛ dixit: Putaſne intelli
k l gis q̄ legis? Qui ait: Et quō poſ
a ſ linguā nō ignorabat qui librū legebat.
b ſ vnde ꝓpheta agat.
ſum ſi nō aliqs oſtēderit mihi?
a ſ in figura doctoꝝ q̄ a gētib⁹ aſſumpti ſūt.
Rogauitq̄ philippū vt aſcēde/
a ſ in hoc ꝑfect⁹. ſ cū ſedēte et reuoluit librū eunuchus vel philippus.
m ret ꝛ ſederet ſecū. Loc⁹ aūt ſcp̄tu
n rę quā legebat erat hic: † Tanq̄ h
a ſ inocēs. b ſ paſſionē crucis. c ſ vt crucifigeret̄. a ſ Ecce agn⁹ dei: ecce qui tollit pctā mūdi. b ſ pilato ꝛ iudeis. c ſ pauca pilato et pontificibus: ſed herodi nihil reſpondit.
ouis ad occiſionē duct⁹ ē: ꝛ ſicut i
agn⁹ corā tōdētē ſe ſine voce: ſic
a ſ q̄ in paſſione ſe humilians nō iudicauit ſed ſe iniuſte iudicari ꝑmiſit.
o nō apuit os ſuū. In hūilitate iū k l
a ſ in barrabā latronē quē quaſi iuſtū petierūt
b ſ generatio eius celeſtis nō pōt enarrari quā iohānes ex pte dixit. ſ generationē etiā carnalem quis explicare poſſet: quō de virgine natus ſine ſemine.
p diciū eius ſublātū ē: Gēneratio m n
neꝫ eius quis enarrabit? Quo o
ſ vt in celo: nō in terra viuat.
q niā tollet̄ de terra vita eius. Re
a ſ loco ſcripture ſi ipſe reuelabat: vel philippo ſi ipſe legebat.
ſpōdēs aūt eunuchus philippō
dixit: Obſecro te: de q̄ ꝓpheta
dicit hoc: De ſe an de alio aliq̄?
ſ qḋ nomini ſuo congruit.
r Aperiens aūt philippus os ſu/
a ſ tanq̄ ouis ad occiſionē ductus eſt.
um et incipiens a ſcriptura iſta p

Glo. ordi.

Euāgeliçauit. Solūt q̃stionē illi⁹ interrogāt: de q̃ pphetia dixit: Demōstrat aūt q̃ de iesu xp̄o sit ꝓphetiā ē. Ad q̃dā aquā. Ad h̄ eni p̄dicatio duxerat: vt aq̃ indigeret q̃ de baptismo in via audierat. Si credis. Ra. Nō ignorabat ei⁹ fidē: sed volebat manifestā cōfessionē: vt baptiçatur: ⁊ baptiçādis da reē exēplū interrogādi ⁊ cōfitēdi.

[illegible]

Nico. de lyra

Et dū irēt. Hic ɔ̄ñr describit ip̄i⁹ eunuchi vera cōuersio, p̄ baptismū deuote petijt ⁊ fideliter suscepit ... [illegible]

Moraliter. Paulus aūt erat cōsentiēs ⁊c. ... [illegible]

a euāgeliçauit illi iesū: Et dū irent a
b p viā venerūt ad quādā aquaȝ:
⁊ ait eunuch⁹: ecce aqua. Quis
a fides plena est: aqua ppe: baptizator p̄sens.
phibet me baptiçari? Dixit aūt
c philipp⁹: Si credis ex toto corde
a baptizari. a .i. filiū esse hoīs.
licet: Et rn̄dēs ait: Credo filiū dei
iesū eē xp̄m. Et iussit stāre currū:
a debet humiliari baptizandus: vnde iordanis descensus interp̄tat.
Et descēderūt vterq̧ aquā phi-
a tinxit.
lippus ⁊ eunuch⁹: ⁊ baptiçauit
a p̄tiēdo. a q̄ est quasi fundamentum.
b cū. Cū aūt ascēdisset de aqua: spi b
a Hiero. dicit hoc angelū fecisse in spūsctō.
ritus dñi rapuit philippū: et c
a qz p̄fect⁹ fact⁹ nō indigebat doctrina qz paraclytus quē pater mittit ipse docet oīa.
amplius nō vidit eū eunuchus.
a ad patriam vel ad regnū celorū.
Ibat eni p viā suā gaudēs. Phi- d+ e+
a vna est quinq̧ ciuitatū philistinorū.
e lippus aūt iuētus ē in açoto: ⁊ p f
a nō discernēs p̄sonas.
trāsiēs euangeliçabat ciuitatib⁹
f cūctis donec veniret cesareā. g

[illegible]

Additio. j. Et fuisset mihi i loco isto ... [illegible]

Additio. ij. ... [illegible]

Additio. iij. ... [illegible]

Additio. iiij. Visio Stephani ... [illegible]

philippus

[illegible]

Glo. ordi.

Paulus aūt. Ca. IX ... [illegible]

Nico. de lyra

Saulus aūt. Premissa p̄di Ca. IX ... [illegible]

a Paulus autē Ca. IX a
a nōdū deuastare et persequi dimittebat. b in verbis.
b adhuc spirās minarū b a
a in ope. b qz ita nūc vocabant xp̄iani. c
⁊ cēdis i discipulos domini: ac- d e
a nō vocat⁹ sȝ spōte zelo cōcitante eum.
cessit ad principem sacerdotū: ⁊ f
a non ingerunt ei: sed ipse petijt. b epistola missiua. c syrie ciuitatem memorā: qz in pximis iā exercuerat p̄secutionē.
petijt ab eo epistolas in dāma- g
a iudeoꝝ. a qz pauci erant.
scum ad synagogas: vt si quos
a qua viuebant discipuli domini.
inuenisset hui⁹ viē viros ac mu
a vtrunq̧ p̄sequit sexum. b non ait vt occideret.
lierēs: vinctos pdūceret in hie-
a contingere de bonis dicit.
rusalē. Et cū iter faceret: conti-
a phibēdus erat cū appropinquaret ciuitati
git vt appropinquaret dāma-
a nescit tarda molimina spūssancti gratia. b vt terreret. c vt prius aplis ignis apparuit ita paulo lux fulsit.
scō. Et subito circūfulsit euȝ lux h
b de celo: ⁊ cadēs in terrā: audi- i k
a increpando iterat. increpando nō nesciēdo interrogat.
uit vocē dicētē sibi: † Saule sau l+
a in membris.
c le quid me p̄sequeris? Qui dix m
a verū deus vel angelus. deū legis querebat: dñm noiat q̄ de celo vocē dabat. b ego deus de celestibus loquor quē mortuū putabas.
f it: Quis es dñe? Et ille: Ego
a saluator. b vt hominem.
sum iesus quē tu p̄sequeris. Du- n
a verbum et potentiam dei.
rū est tibi cōtra stimulū calcitra
a fulgore. b stupebat nō putās iesū in celo esse. ppter vocē q̄ fuit cū stupore.
re. Et tremēs ac stupens dixit: o
a indica volūtatē tuā: ⁊ ego obediā: intellexit q̄ stimulus cōpellebat eū ad opus.
Dñe: qd vis me facere? Et dñs p+
g h ad eū: Surge ⁊ igredere ciuita +
i tē: ⁊ ibi dicet tibi qd te oporte- q
at facere. Viri aūt illi q̄ comita
a non ceciderunt. b lumine claritatis.
k bant cū eo stābāt stupefacti: au r
a faciem loquētis nō viderant.
dientes qdē vocē: neminē aūt
a modo sponte.
vidētes. Surrexit aūt saul⁹ de
l terra: apertisq̧ oculis nihil vide-
a manus eius manibus suis tenentes.
bat. Ad man⁹ aūt illū trahētes
m introduxerūt damascū. Et erat s
a vt sciat q̄ oportunum sit anime liberari a cecitate.
n o ibi tribus diebus non vidēns:

[illegible]

Bon mā

Et non

Universidad de Deusto Biblioteca

a Non man. rc. Rab. Hoc aĩe sue accide/rat q̃ cibũ interiorẽ nõ habuerat ⁊ potũ: ex inedia aũt corporis ⁊ siti ostẽdit animã indigentẽ satiari oportere.
b Anania. Rab. Indiciũ familiaritatis aliquẽ vocari suo nomine.
d In vicum. Ra. Vici dicũtur agri aut ciuitatib⁹: aut sibi intrinsecus ĩ ciuitate primi.
E e Vade qm̃. Be. nõ est timẽdus quasi psecutor: sed amplectẽdus vt frat: q2 mala q̃ sãctis ĩtulit: parat⁹ ẽ sustinere.
† 21. di. c. q̃uis. 22. di. c. 2 i p̃n. Esa. 11. b
In troiuit. Impleta ẽ ꝓphia Esaie dicẽt': Habitabit lup⁹ cũ agno. i. saulus cuz anania.
f Ceciderũt squa. Be. Serpentis corpus squamis tegit. iudei serpẽtes sũt: ⁊ genimĩa viperarũ quorũ pfidiã saulus secut⁹: q̃si pelle serpentis oculos cordis texerat: s cadẽtib⁹ squamis sub manu ananie mõstrat in facie q lumen recepit ĩ mẽte.
† 23. q. 4. c. displicet. De ꝯse. di. 4. c. si quis.
D Rab. Q2 cadũt squame: similitudo ẽ ĩteriozis visiõis renouate de legis velamine.
g Et ꝯtinuo i. rc. Implet sermonẽ dñi dicẽtis: Qui vult venire p⁹ me: abneget se. rc.
Luce. 9. c
h Nonne rc. Ra. Exẽplum dat ñ rubescẽdi vbi p2 v̾itas mutare sñias suas.
i Saul⁹. Be. Petr⁹ ⁊ paul⁹ latia vł greca sũt noĩa: ⁊ ñ hebrea: q2 hebrei paulũ non habent
Custodiẽ

a ⁊ nõ mãducauit neq3 bibit. Erat ãt q̃dã a b
a ẜ christi. b ẜ merito vocat gratia dei: cui a deo data est illuminatio Pauli.
discipul⁹ damasci noĩe ananias. Et dixit
b ad illũ ĩ visu dñs: Anania. At ille ait: Ec/
a ẜ confitet se seruũ: et obedire paratum.
ce ego dñe. Et domin⁹ ad illũ: Sur/
ẜ nihil aliud interueniat: sed vt surrexeris vade.
ẜ in tribu iuda. i. inter iudeos qui ibi erant.
c d ge vade in vicũ q̃ vocat rectus: ⁊ quere c
a ẜ. i. in tharso cilicie: vñ cũ parẽtib⁹ migrauerat.
in domo iude saulũ noĩe tharsensem. Ec d e†
a ẜ mitem cũ feci: nulli timendus est. b ẜ in visu. c ẜ de tribu iuda. ẜ vtrq3 in visione ostendit alteri: ⁊ nomẽ eius indicatur: vt pri⁹ sint sibi inuicẽ noti q̃ se videant.
ce enim orat. Et vidit virum ananiã no/ f g
mine introeuntẽ ⁊ imponẽtẽ sibi man⁹: h
ẜ interiorem et exteriorem.
vt visũ recipiat. Respõdit aũt ananias: i
ẜ ouis lupum timet.
Domine audiui a mult' de viro hoc quã
ẜ in sancta ciuitate sãctis mala fecit: ⁊ iõ ĩ ceteris locis timendus est.
ta mala sãctis tuis fecerit ĩ hierusalẽ. Et
ẜ et voluntas non deest.
hic habet potestatẽ a principib⁹ sacerdo/
ẜ persequẽdi: non occidendi.
tũ: alligãdi oẽs q̃ inuocãt nomẽ tuũ. Dix
a ẜ ꝓbãdus multitudine tribulationũ: vel integer ẽ carne.
it aũt ad eũ dñs: † Vade qm̃ vas electio/ k
a ẜ nomẽ illud portabit: cui⁹ inuocatores alligare venit.
nis mihi ẽ iste: vt portet nomẽ meũ corã l
ẜ iudeis. ẜ nõ tu eũ docebis sed baptizabis.
gẽtib⁹ ⁊ regib⁹ ⁊ filijs isrl'. Ego ei ostẽdã m
a ẜ in tẽtatione ꝓbat electũ vas: vasa ei figuli ꝓbat fornax.
illi quãtã oporteat eum pati ꝑ noĩe meo. n
a ẜ ad saulum.
e Et abijt ananias ⁊ introiuit in domũ: et o
ẜ vt cathecumini adhuc signant sale.
imponẽs ei man⁹ dixit † Saule frater: do
a ẜ cui dixisti: dñe q̃d vis me facere. b ẜ signuz dicit vt se a dño sciat esse missum.
minus iesus misit me: q̃ apparuit tibi in
a ẜ vtroq3 modo. b ẜ in baptismo.
via qua veniebas: vt videas: ⁊ iplearis p
ẜ ne putet casu factum.
f spiritusancto. Et confestim ceciderũt ab q†
ẜ q2 ⁊ ante viderat.
oculis eius tanq̃ squame: ⁊ visũ recepit.
Et surgẽs baptizatus ẽ. Et cũ accepisset r† s†
ẜ duplicẽ. ẜ dupliciter.
cibũ: cõfortat⁹ est. Fuit aũt cũ discipulis t†
g qui erãt damasci ꝑ dies aliquot: Et cõti/ v†
nuo ingressus in synagogas predicabat
a ẜ iesum christũ hoiem esse.
iesum qm̃ hic ẽ filius dei. Stupebãt aũt x
ẜ infideles qui ignorabant mysterium.
h oẽs q̃ audiebãt: ⁊ dicebãt: Nõne hic est q̃
expugnabat in hierl'm eos q̃ inuocabãt
a ẜ iesu q̃d mõ p̃dicat. b ẜ nõ ad hoc venit q̃d facit.
c ẜ tantam diligentiam adhibuit psecutioni.
nomẽ istud: ⁊ huc ad hoc venit vt victos
ẜ tale exordiũ habuit vasis ꝓbatio.
i illos duceret ad pricipes sacerdotũ? Sau y
l⁹ aũt magis cõualescebat ⁊ ꝯfũdebat iudeos q̃ hitabãt damasci: affirmãs qm̃ hic ẽ z
ẜ iesus hõ xp̃s est deus. ẜ a baptismo. ẜ vel consilium.
xp̃s. Cũ aũt iplerent dies multi: cõciliũ a b
ẜ verũ in damasco dubitat: sed tñ magis videt ibi factũ esse.
fecerũt ĩ vnũ iudei: vt eu3 interficerent.

a Et nõ mãducauit neq3 bibit. sustẽtat⁹ illa visione: sicut ⁊ moyses quadraginta diebus in mõte. b Erat aũt q̃dã discipulus. Hic ꝯñr ponit sauli cõuersi regeneratio ꝑ baptismũ: ad q̃d agẽdũ mittit ananias. cũ dicit: Erat aũt q̃dẽ discipulus. de iudaismo ad christũ cõuersus scientia ⁊ vita famosus. vt habet. j. xxij. cetera patent vsq3 ibi: c Et quere in domo iude. hospes ei pauli iudas vocabat: d Tharsensem. i. de tharso oriundũ. illuc enĩ pater pauli trãslatus fuerat de iudea. et ibi creuerat in potestate ⁊ fama. sicut dictũ fuit. s. ij. Timo. vlti. e Ecce enĩ orat. est enĩ oratio mentis eleuatio in deũ. fuerat aũt vsq3 ad tertiũ celum raptus: ⁊ ex illo raptu egressus gratias deo agebat. f Et vidit. in reuelatione dñi. g Virum ananiã noĩe. ita q reuelatio fuit sibi facta nõ solũ de ꝑsona: sed etiam de ꝓprio nomine. h Introeuntem ⁊ imponentẽ sibi man⁹. hec aũt impositio nõ fuit similis illi de qua dicit ca. p̃ce. q ꝑ impositionẽ manuũ apostoloru3 dabat spũssanctus in signo sensibili: sed erat ad curationẽ corporalẽ sicut de beato Laurentio legit q ponebat manus sup cecorũ oculos ⁊ illuminabant. nõ enĩ erat apostolus iste ananias. i Respõdit aũt ananias. se excusando eo q saulus erat famosus in psecutione credentiũ in christo. k Vade quoniã vas electionis est. i. spãliter vas electum gratie ⁊ scientie cõtentiuũ. l Vt portet nomẽ meũ. opere ⁊ p̃dicatione. sicut patebit in sequẽtibus hui⁹ libri. m Ego enĩ ostendã illi. ꝑ effectũ. n Quanta oporteat eum ꝓ nomine meo pati: quia ꝑ multas tribulatiões oportet trãsire ad regnũ. vt habet. j. o Et abijt ananias. ad exequendũ domini mandatũ. p Et implearis spũssancto. per argumentũ gratie in baptismo. q Et cõfestim ceciderũt ab oculis eius tanq̃ squame. i. macule albe ⁊ dure: sicut sunt squame piscium q̃ causate fuerant in eo a lumine excessiuo ipsum excecante. r Et surgens baptizatus est. in nomine xp̃i. s Et cum accepisset cibum cõfortatus est. duplici cõfortatione. s. spiritu ⁊ corpore. t Fuit autem. Hic consequẽter ponit ipsius sauli baptizati constans p̃dicatio: ⁊ secũdo ex hoc insurgens ꝯtra eũ psecutio. ibi: Cũ autẽ. Circa primũ dicit: v Et cõtinuo ingressus in synagogas p̃dicabat iesu3 rc. Ex quo pt3 q doctrinã euãgelicã nõ habuit ab hoĩe: sed a deo: sicut ipse dicit Gal. ij. x Stupebant autem oẽs rc. ex tanta mutatione subita ꝑ quã atrocissimus fidei catholice psecutor factus fuerat cõstantissimus eius p̃dicator. y Saulus autẽ magis cõua. rc. ꝓcedens semꝑ de bono in melius. z Affirmans quoniã hic est xp̃s. i. q iesus nazarenus est vere xp̃s in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissus: q̃d declarabat ꝑ scripturas veteris testamẽti: quas p̃mo didicerat a gamaliele: ⁊ postea multo pfecti⁹ a deo illustrãte. a Cũ aũt imple. rc. Hic ꝯñr ponit orta ꝯtra eũ psecutio. cũ d2: Cuz aũt cõpleret dies mul. rc. Notãdũ aũt ad ĩtellectũ sequẽtiũ q iste saulus nõ statim post baptismũ suũ iuit de damasco ĩ hierl'm: sicut ip̃e dicit Gal. j. s pri⁹ abijt in arabiã q̃ lustrata p̃dicãdo reuersus ẽ damascũ. deinde post annos tres ascẽdit in hierl'm videre petrũ. ⁊ mãsit apud eu3 dieb⁹. xv. Vtrũ aũt psecutio mota ꝯ saulũ ĩ damasco de q̃ fit hic mẽtio: fuerit facta qñ p̃mo fuit in damasco post ei⁹ baptismũ vel qñ ibidẽ redijt arabia ꝑlustrata. Glo. nõ determinat. videt tñ mag' decliare ad h q fuerit qñ d' arabia redijt ĩ damascũ. ⁊ h rõnabiliter. p̃mo q2 d2 h Cũ aũt implerent dies mul. rc. ex q̃ videt q nõ fuit cito post baptismũ ei⁹: s postea ꝑ magnũ tp̃s. s. ĩ reditu de arabia. scd̃o q2 post istã psecutionem ĩmediate subdit ei⁹ aduẽt⁹ ĩ hierl'm cũ d2: Cũ aũt venisset ĩ hierl'm rc. Iste v̾o aduẽt⁹ fuit post reditũ ei⁹ de arabia ĩ damascũ: vt dictũ ẽ. His dict' exponat l'ra sic: Cũ aũt iplerent dies multi: q̃ fluxerũt a baptismo sauli vsq3 ad ei⁹ reditũ de arabia ĩ damascũ. b Cõciliũ fe. in. tractãdo d' morte ei⁹: eo q ꝑ eũ fides xp̃i multũ cõualescebat.
Custodie.

Custodiebãt. Nõ iudei s3 ciues cũ rege suo aretha vt ip̃e scribit ad Galathas. iudeis ei ꝯcordabãt gẽtiles ĩ ꝑsecutiõe xp̃ianoꝝ. b Accipiẽtes rc. Bed̃. Christi vel ecclie. In greco nõ ẽ additũ ei⁹ vt generaľr discipuli xp̃i vł ecclie itelligãt. Nõdũ enĩ paul⁹ discipulos habuit. c Murũ. Bed̃. Hoc gen⁹ effugij ĩ ecclĩa seruat: qñ aliq̃s insidijs diaboli vel seculi laqueis circũfusus fidei ⁊ spei munimĩe saluat. murus ei damasci (q̃ sãguinẽ bibẽs iter/pretat) aduersitas ẽ seculi. Rex aretha diabol⁹ ẽ. Sporta q̃ iũcis ⁊ palmis cõficit vel texit: fidei ⁊ spei cõiũctio est. Iuncus viriditas fidei: ⁊ palma spes eternitat'. Qui g muro aduersitat' se cĩctũ videt: sportã v̾tut' ascẽdat ⁊ euadet. Grego. In morẽ milit' fec: q̃ obsessus ĩ angusto: ĩ latitudinẽ cãpi erũpit: vt plures hostiu3 occidat: postea mult' acq̃sit' ꝑ xp̃o mortẽ subijt: q2 nõ timore mort' fugit: q̃ dixit: Mihi viue/re xp̃s ⁊ mori lucrũ. d Cu3 aũt ve. rc. Nõ q̃ cito baptizat⁹ ẽ venit ĩ hierusalẽ ad apl'os: s sic galathis scribit. p̃mo abijt ĩ arabiã: ⁊ ĩde reuersus ẽ damascũ: deĩde post ãnos tres venit hierl'm videre petrũ rc. Deĩde vt lucas testat: venit in ꝑtes syrie ⁊ cilicie. vtrũ aũt p̃ia aut scd̃a vice damasci insidias ꝑtulerit: ñ facile pt3. Nã ⁊ scd̃a ĩtelligi põt ex eo q̃d d2 mult' dieb⁹ impleť cõsiliũ fecisse iudeos. e Tẽtabat rc. Hoc ẽ q̃d ip̃e ĩ ep̃l'a ait: Erã ignot⁹ facie ecclesijs iudee q̃ erãt ĩ xp̃o: tñ auditũ habebãt d' me. f Barnabas. Be. Hic fuit cypri⁹ genere leuites q̃ p̃ciũ agri ad pedes apl'oꝝ supra memorat attulisse. g Apphẽsũ il. Be. qñ h factũ ẽ: ⁊ ad q̃s apl's duct⁹ sit: ip/se oñdit ad galathas scribẽs: Cũ placuit ei q̃ me segregauit ex vtero mr̃is rc. ⁊ postea: deĩde post ãnos tres veni hierosolymã videre petrũ ⁊ mãsi apd' eũ dieb⁹ q̃ndecim. aliũ aũt apl'oꝝ neminẽ vidi: nisi iacobũ fratrẽ dñi. Q̃d g subsequẽt ait: ⁊ erat cũ ill' itrãs ⁊ exiens. h ẽ ꝑ dies. xv. q̃b⁹ cũ petro ⁊ iacobo morat⁹ est: ⁊ q̃d ĩ ep̃l'a sua dicit: deide veni ĩ ꝑtes syrie ⁊ cilicie: h ẽ q̃d lucas ait: loq̃bat ⁊ disputabat cũ grecis. h Cũ gre. Ra. Greci iudei dicũtur q̃ iter grecos dispsione sunt nati. Be. Grecos ĩ hierl'z: iudeos ĩ damasco ciuitate gẽtiũ docuit: q2 ĩ ciuitate dei gẽtiles adunãdi sũt: iudei v̾o ĩ ꝑfidia gẽtiũ ꝑmãsuri. i Cesareã. Cesarea philippi ciuitas ẽ syrie. Tharsus ciuitas ẽ cilicie. k Eccl'ia. rc. Talia vt. s. dictũ ẽ ĩ fine narrationũ ⁊ p̃ncipio iterserũt sepe ad laudẽ apl'oꝝ ⁊ ecclesiastice fidei. l Et ꝯso. Cõsolatio ĩ labore dat. vñ pt3 q eccl'ia tẽtabat. m Noĩe eneã. Ra. Eneas signat gen⁹ hũanũ lãguẽs amore trenoꝝ s apl'oꝝ ope ⁊ ore sanatũ: q2 enĩ mũd⁹ q̃ttuor plag' distiguit: ⁊ cursus seculi q̃ttuor tp̃ib⁹ variat: q̃ ꝑñtia ãplectit q̃si octo ãnis grabato sternit. Grabatũ ẽ segnicies ĩ q̃ q̃escit anim⁹ eger: q̃ infirmat voluptate carnis ⁊ delectatiõe seculi. n Surge. Quẽ d' palysi curauerat: surgere ⁊ sternere sibi p̃cepit: ĩsinuãs vt q̃ fidẽ ĩ corde p̃cepat: ñ solũ torporẽ discutiat: s etiã opa paret ĩ q̃b⁹ q̃escat. o Lydde et. Due ciuitates fuerũt cõuerse ad deũ. iõ ei fiebãt v̾tutes ĩ eis.
Noĩe

ẜ aut ꝑ iudiciũ hoim: aut ꝑ spiritũ.
Note aũt facte sunt saulo insi/ †
ẜ non solũ cõsiliũ fecerũt: sed rc.
a die coꝝ. Custodiebãt ãt ⁊ por a
tas die ac nocte: vt eũ iterficerent
ẜ xp̃i vel ecclesie.
b rẽt † Accipiẽtes aũt eũ discipli
c ei⁹ nocte ꝑ murũ dimiserũt eũ b
d submittẽtes ĩ sporta. Cũ autẽ c†
e venisset ĩ hierl'm tẽtabat se iũ d
gere discipulis ⁊ oẽs timebãt e
eũ: nõ credẽtes q esset discipu f
ẜ leuites.
f g lus. Barnabas aũt apphẽsu3 g h
a ẜ barnabas de paulo siue paulus de seipso
illũ duxit ad apostolos: ⁊ nar i k
rauit illis quõ in via vidisset
ẜ qñ vt p̃dixit historia p̃dicabat iesum.
dñm: ⁊ q2 locutus est ei: ⁊ quõ l
in damasco fiducialiter egerit
in noĩe iesu. Et erat cũ illis in m
trãs ⁊ exiens hierl'm: fiducia/
liter agẽs in noĩe dñi. Loque n
bat quoq3 gẽtib⁹: et disputa/ o†
ẜ iudeis inter grecos natis.
h bat cũ grecis: illi aũt q̃rebant p
occidere eũ. Quod cũ cogno/ q
ẜ ipse nõ timuit: sed fratrib⁹ cõsensit.
uissent fratres: deduxerũt eu3 r
a ẜ palestine. ẜ vnde dñs: in quacũq3 ciuitate persecuti vos fuerint fugite in aliã.
b ẜ quasi ad amicos ecclesie.
i cesareã: ⁊ dimiserũt tharsum. s
ẜ non solum hierosolymis.
k Ecclesia quidẽ ꝑ totam iudeã t
ẜ vnde domin⁹: Eritis mihi testes in hierusalẽ iudea siue samaria rc.
et galileam et samaria3 habe/
a ẜ in seipsa. b ẜ in vnũ sãctũ tẽplũ dei.
c ẜ cõuersando vel crescendo per gradus sermonis.
bat pacẽ: ⁊ edificabat ambu/ v
l lans in timore domini: ⁊ cõso
ẜ q2 paraclitus est. ẜ siue multiplicabat.
latione spiritussancti repleba
tur. Factum est aũt vt petrus x†
ẜ discurrendo p̃dicando.
dũ ꝑtrãsiret vniuersos deue/
niret ad sanctos q̃ habitabãt y z
lydde. Inuenit aũt ibi hoiem a†
ẜ non nouẽ: vt virtus sit gloriosior.
m quedã nomine eneam ab an/ b
nis octo iacentẽ in grabato:
q̃ erat paralyticus. Et ait illi
a ẜ frater. ẜ Eneas interp̃tat frater.
petrus: Enea: sanet te dñs ie/
ẜ nõ ego dñi sui nõ suã querit gloriam.
a ẜ implet illud: saliet sicut ceruus claudus.
b ẜ tu nõ: alius tibi sternat.
n sus xp̃s: † Surge et sterne tibi. c
a ẜ sine mora. b ẜ q2 ps opis ponit ꝓ oĩ ope
Et cõtinuo surrexit. Et viderũt d e†
o eu3 oẽs qui habitabãt lydde
ẜ cum prius essent auersi.
⁊ sarone: q̃ ꝯuersi sũt ad dñm. f
In ioppe autem fuit queda3 g†

a Custodiebãt aũt por. rc. ne ab alijs ꝑciperet. b Per mu. di. eũ. ⁊ ip̃e tanq̃ miles strẽnu⁹ cõsensit vt ab obsidiõe liberat⁹ ꝓ fide catholica vtili⁹ ⁊ efficaci⁹ certaret ⁊ ipleto suo cursu martyriũ rome constãter sustinuit sb Nerone. c Cũ aũt ve. ĩ hie. imediate post dictã euasionẽ. d Tẽtabat se iũge. dis. i. credẽtib⁹ ĩ xp̃m: q2 tũc adhuc nõ noĩabant xp̃iani. e Et oẽs ti. eũ. refugiẽdo ei⁹ societatẽ ⁊ familiaritatẽ. ⁊ subdit cã: f Nõ cre. q eẽt dis. scz xp̃i ver⁹. nã post baptismũ ei⁹ ĩ damasco abierat lõge ĩ arabiã. vt p̃dictũ ẽ. ⁊ sic ignorabãt facta ei⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs q eẽt xp̃i discipul⁹ ver⁹ saltẽ de h multi dubitabãt. g Barnabas aũt. alijs cõstãtior ⁊ q2 forte pl⁹ alijs audierat d' cõuersiõe sauli. h Apphẽsũ il. familiaritatẽ ⁊ societate3 ꝯhẽdo cũ illo. vñ ⁊. j. xiij. simul vocant ad aplatũ. i Duxit ad ap. s. petrũ ⁊ iacobũ fratrẽ dñi: Gal. j. k Et nar. il. q. ĩ via vi. do. s. eũdo d' hierl'm in damascũ ad capiẽdũ credẽtes in xp̃m. l Et quõ. rc. scz p̃io ⁊ scd̃o vt p̃dictũ est. m Et erat cũ il. in. ⁊ exiẽs. i. habitãs cũ illis. xv. dieb⁹: ⁊ tũc mãsit apud petrũ. n Loq̃bat q3 gẽ. i. gẽtilib⁹. quoꝝ plures veniebãt ĩ hierl'm adorare q̃b⁹ p̃dicabat xp̃m. o Et di. cũ gre. Isti erãt iudei in grecia: tñ nati ꝑ dispsionẽ iudeoꝝ factã tp̃e regis antiochi. videt tñ Glo. dicere q h disputatio cũ grecis nõ fuit ĩ hierl'm: s ĩ via eũdo v̾sus syriã ⁊ ciliciã. S3 text⁹ mag' oñdit q ĩ hierl'z. iõ d' dicta Glo. q̃ ẽ mgralis parũ ẽ curãdũ. p Querebant oc. eũ. q2 nõ põterãt resistere v̾bis ei⁹. q Q̃d cũ cog. fra. i. ĩ xp̃m credẽtes. r Deduxerũt eũ ce. q̃ ẽ ciuitas sita sup mare mediterraneũ. s Et di. thar. ꝑ nauigiũ enĩ iuit in tharsũ q̃ est ciuitas cilicie. t Eccl'ia q̃. ꝑ to. iu. rc. h addit ad reddẽdũ cãm q̃re frẽs potuerũt sic deducere saulũ d' hierl'z vsq3 ad cesareã ⁊ ad oñdẽdũ pacẽ ecclie redditã ĩ iudea post psecutionẽ occasiõe sãcti stephani motã. v Et edifi. ꝑ multiplicationẽ fideliũ: q̃ q̃dẽ multiplicatio non erat tñ nũero: sed etiã merito. iõ subdit: Ambulãs ĩ timore dñi rc. x Factũ est aũt. Superi⁹ descp̃ta ẽ p̃dicatio euãgelij ꝑ petrũ ĩ hierl'm: ⁊ incidẽtaľr p̃dicatio stephani ⁊ philippi: ⁊ siľr cõuersio pauli. hic ꝯñr reuertit lucas ad p2icipale ꝓpositũ. s. ad describẽdũ euãgelij publicationẽ ꝑ petrũ. ⁊ h extra hierl'm iudeis tñ. Et diuidit ĩ duas sm duo miracula ꝑ petrũ facta. ad q̃ credidit multitudo magna. scd̃m ponit ibi: In ioppe. Circa p̃mũ d2: Factũ ẽ ãt vt petr⁹ dũ trãsiret vniũsos. s. ĩ xp̃m credentes ĩ diuersis locis iudee hitãtes. ad q̃rũ ꝯfirmationẽ ĩ fide discurrebat petr⁹ tanq̃ bon⁹ pastor. y Deueniret ad sã. i. ĩ xp̃m credẽtes q̃ sũt sctificati ꝑ baptismũ. z Qui ha. lyd. ẽ nomẽ ciuitat'. a Inuenit aũt. rc. exprimit aũt nomẽ ei⁹ ad maiorẽ historie certificationẽ. b Ab an. octo rc. ⁊ sic ex infirmitat' diuturnitate ⁊ ei⁹ ĩcurabilitate sequẽs curatio subita mirabilior declarat. cũ subdit: c Surge et ster. ti. q. d. de cetero nõ indigebis leuãte te d' lecto: nec parãte tibi lectũ: s3 ista poter' ꝑ te facere. d Et cõ. sur. v̾tute xp̃i q̃ ẽ infinita. e Et vi. eu3 rc. subito ꝑfecte curatũ quẽ cognouerãt ĩfirmitate lõga et ĩcurabili ꝑ nãm detẽtũ. f Qui cõ. rc. petro declarante eis v̾tutẽ ⁊ diuinitatẽ iesu xp̃i. g In ioppe. h ponit scd̃m miraculũ d' suscitatiõe mortue. cũ d2: In ioppe autẽ fuit rc. credẽs ĩ xp̃m vt p̃dictũ est.
Noĩe

E
† 2. Co. 11. g
F
† d. 3. a

¶ christiana.
a discipula noīe thabita: q̄ inter/
b ꝓtata dicit̄ dorcas: hec erat ple/
¶ nihil imperfecti habens.
na operib⁹ bonis ⁊ elemosynis
¶ non accipiens ꝑsonas.
c quas faciebat. Factū est autē in
a ¶ q̄bus petr⁹ venit lyddā. b ¶ nō subita mors
diebus illis: vt infirmāta more/
fuit. ¶ in q̄busdā codicib⁹ inuenit̄: cū lauis
sent vnguentis.
ret̄. Quā cū lauissēt: posuerūt eā
b i cenaculo. Cū aūt ꝓpe eēt lydda
ab ioppe discipuli audientes q̄r
¶ sexum prudentiorem.
petrus esset i ea: duos viros mi/
¶ numerus testiū: quē dn̄s mittebat.
serunt ad euz: rogantes ne pigri
¶ cām nō indicāt: ne venire recusetꝑpt̄ humilitatē
teris venire vsq̄ ad nos. Exur/ c
¶ impiger ⁊ humilis nulla excusatione ē vsus.
gens autez petrus venit cū illis.
Et cū aduenisset duxerūt illū in d
a ¶ sancte ꝓ sancta factū ꝑcant̄.
cenaculū: ⁊ circūsteterūt illū oēs e
a ¶ miserie sue misericordē: ⁊ flent coraz eo q̄ erat misericors. b ¶ nō suis vocib⁹ ꝓ defūcta s₃ ipi⁹ opib⁹ ꝑcant̄: q̄r elemosyna nō solū a secūda s₃ etiā a prima morte liberat.
e vidue flentes: ⁊ ostēdentes ei tu f
nicas ⁊ vestes q̄s faciebat illis
f dorcas. Eiectis aūt oibus foras g h
a ¶ orat vt seruus iesus aūt implet vt deus.
petr⁹ ponēs genua orauit: ⁊ cō/ i k
¶ in noīe iesu: nō in meo.
uersus ad corpus dixit: Thabi/ l
¶ sacra oratione.
g ta surge. †At illa apuit oculos: et m
¶ ex visione petri resedit.
h viso petro resedit. Dans aūt illi n
a ¶ auxiliū. b ¶ boni opis exemplū.
¶ quibus ꝑbuerat beneficia.
manū erexit eā. Et cū vocasset sā
ctos ⁊ viduas: assignauit eā vi/
uā. Notū aūt factū ē p vniuersaz
¶ hec erat ꝑcipua causa virtutū.
ioppē: ⁊ crediderūt multi i dn̄o. o
Factū ē aūt vt dies multos mo/

Moraliter.

Additio.

a ¶ pulchra vl' pulchritudo. ¶ i domo obediētē
raret̄ in ioppe apud simonē quē/
morat̄. ¶ coriariū a coria: vel coriariū a corio.
dam coriariū. Ca. X
¶ a cesare sic vocata i honorē cui⁹
a V Ir autē q̄dā erat i cesa/ a† b
edificata est. a ¶ princeps perfecti
b rea noīe corneli⁹: cētu/ c
numeri centū habens sub se. a ¶ militū romanorū. b ¶ missa a roma q̄ ē in italia. c ¶ supra gradū
c rio cohortis q̄ dr̄ italica: religio/ d e
dū timoris. a ¶ infra gradum religionis.
b ¶ domus sue.
sus ⁊ timēns deum cū oī familiā f g
a ¶ h̄ appet gr̄a: q̄r religiosa ⁊ timorata ois familia. b ¶ sine discretione personarum.
faciēs elemosynas multas plebi h
¶ iuxta aplm dicentē: Sine intermissione orate.
d ⁊ dep̄cās dn̄m sp̄. Is vidit in visu i k
e māifeste: q̄si i nona hora diei an/ l
f g h i gelū dei itroeūtē ad se ⁊ dicētē si/
bi: Corneli. At ille itueēs eū timo/ m n
a ¶ q̄r hō iferior angelo. ¶ nō tā in faciē cecidit.
¶ ad quid venisti.
re correptus dixit† Quis es dn̄e? o
k Dixit āt illi: Orōnes tue ⁊ elemo p q
a ¶ de valle gentilitatis cui⁹ obliuiscitur deus.
b ¶ vt retribuat i celo tibi. ¶ q̄r oib⁹ bn̄ficia ꝑbue
syne tue ascēderūt i memoriā i cōspe
rie. a ¶ ne differas iussa iplere. b ¶ sexū pncipalē
l m ctu dn̄i†Et nūnc mitte viros i iop
¶ hactenus ignotum tibi.
pen: et accersi simonē quēdā qui
a ¶ ad distinctionē coriarij: i cui⁹ domo hospitabat̄
n cognominat̄ petrus: h̄ hospitat̄
¶ ad cui⁹ differētiā petri cognomē positum est.
apud simonē quendā coriarium
¶ tirrenum.
cui⁹ est domus iuxta mare: h̄ di/
cet tibi quid te oporteat facere.
o Et cū discessisset angel⁹ q̄ loque/ r
a ¶ nō distulit obedire. b ¶ ampliorē nūerum.
p batur illi: vocauit duos domesti s
mittit testium ⁊ testes idoneos.
q cos suos: et militem metuentem
¶ ex centum militibus subditis sibi.
dominuz ex his qui illi parebāt. t

[illegible]

ꝭ que sibi angelus dixerat.
Quibꝰ cū narrasset oīa: misit illos
ꝭ post visionem cornelij.
in ioppen. Postera autē die iter
ꝭ ioppe.
illis facientibus ⁊ ciuitati appro
a ꝭ superiora mysteria visurꝰ q̄si obuiā ascēdit visio
pinquātibus ascendit petrus in
ni. ꝭ datur exemplum orandi illa hora.
supiora: vt oraret circa horā se
ꝭ ieiunij ⁊ orōnis simul dant exēpla. a ꝭ histo rice vel gentibus predicare.
xtā ⁊ cū esuriret voluit gustare.
a ꝭ ministris prandiū parātibꝰ. b ꝭ de sursum de celo vel a deo. c ꝭ humanam naturam.
Parātibꝰ aūt illꝭ cecidit sup eum
a ꝭ eleuatio a terrenis. b ꝭ esuriēs corpe spū sari atur: salute gētiū q̄s cōuertere iubet. c ꝭ nō rese ratione clemētis: sꝫ diuia reuelatiōe ⁊ spirituali.
mētis excessus: ⁊ vidit celum ap
ꝭ corpus xpi
tum: ⁊ descēdens vas quoddam
a ꝭ qꝛ sine semie ꝯceptū cādorē castitatꝭ custodit ꝭ qꝛ mortuū. ꝭ qꝛ resurrexit. ꝭ ppt dirātꝭ ꝯsortiū
velut lintheum magnuz q̄ttuor
ꝭ euāgelijs q̄ d̄ xpo sūt scripta. ꝭ .i. q̄ttuor ange lis. a ꝭ qꝛ d̄ celo descēdit. b ꝭ qꝛ ecclia grā supue niētis spūs cōseruat ⁊ auget.
initijs submitti de celo i terram
ꝭ animalium genera.
in quo erant oīa quadrupedia ⁊
a ꝭ herētes terrenis. ꝭ virulēti ⁊ dolosi. ꝭ tria gētiū genera q̄ i vnitatē redacta sūt ecclia. a ꝭ su
serpentia terre: ⁊ volatilia celi.
perbi. a ꝭ ad euāgelizādū. ꝭ ite baptizare o. ⁊c.
Et facta ē vox ad eū: Surge pe
a ꝭ in gētibꝰ qd̄ fuerāt: ⁊ fac qd̄ eo. ꝭ recipe i vni tatē corpis ecclie: cuiꝰ petrus princeps.
tre occide ⁊ māduca. Ait ei petrꝰ
a ꝭ significat fastidiū cōtra gētes futurū. b ꝭ de signat metū eūdi i gētes xpi scādalū iudeoꝝ: vel ppter imūdiciā ⁊ crudelitatē gentium.
Absit domine: qꝛ nūq̄ mandu
ꝭ apud gentes. ꝭ apud iudeos.
caui omne cōmune ⁊ immundū.
a ꝭ priꝰ in veteri. scdo in no. testa. pcipit salus p dicari in gētibus. b ꝭ facta est de gentibus dicē do: occide ⁊ manduca.
Et vox iterū secundo ad euz. Qd
ꝭ p crucē xpi purificant salui de gentibus.
deꝰ purificauit: tu ne cōe dixeris
ꝭ .i. vas oñsū p cōmēdāda virtate visiōis: vel p fide trinitatis: i q̄ gētes baptizāde sunt.
Hoc autem factum est per ter: et
statim receptū ē vas in celuz. Et
dum intra se hesitaret petrus qd
nam esset visio quā vidisset: ecce
ꝭ q̄si ad referationē occulti mysterij.
viri q̄ missi erāt a cornelio iqui

[illegible]

[illegible]

ꝭ coriarij.
rentes domū simonis astiterunt ad ianuaz
ꝭ quendam.
Et cū vocassent: interrogabāt: si simon q̄ co
gnominatur petrus illic haberet hospitiuz.
a ꝭ seruꝰ interius loquēs: vel angelꝰ q̄ cornelio visus fuerat. ꝭ in
Petro aūt cogitāte de visiōe dixit spiritus
mēte nō aure carnis. a ꝭ in figura hoꝝ triū tibi fuerat oñsa visio ꝭ numerꝰ testiū ⁊ principalis sexus. b ꝭ explanat qd̄ dictum est: surge occide ⁊ manduca.
ei: Ecce uiri tres q̄runt te. Surge itaq̄ ⁊ de
ꝭ ad hoc respicit quod dictum erat: absit domine.
scēde ⁊ vade cum eis nihil dubitans quia
a ꝭ ppterea dictum erat que deus purificauit ⁊c. b ꝭ qꝛ spiritꝰ dixerat: descēde nō expectat nūciū ad se ab istis mittendum.
ego misi illos. Descendēs aūt petrus ad vi
ros dixit: Ecce ego sum quem q̄ritis. Que
a ꝭ nō q̄ ignoret interrogat: sed vt confiteantur: ⁊ iactantie vitan de relinquit exemplum.
causa est propter quam venistis? Qui dixe
runt: Cornelius cēturio vir iustꝰ ⁊ timēs de
um: ⁊ testimoniū habens ab vniuersa gente
a ꝭ vtraq̄ qꝛ ⁊ tu iudeus es hoc additū est ad persuadendum.
ꝭ non a spiritu immundo.
iudeorum† responsuz accepit ab angelo sctō
a ꝭ obedire iubenti.
accersiri te in domū suā: ⁊ audire vba abs te
ꝭ in his verbis apparet: qꝛ visionē narrauerat eius corneli.. ꝭ no cte illa manserunt.
Introducens igiꝭ eos recepit hospitio. Se
quenti aūt die surgens pfectus est cū illis:
⁊ quidam ex fratribꝰ ab ioppe comitati sunt
a ꝭ qꝛ spūs in cornelū ⁊ suos aū baptismū descendit. ꝭ nocte illa manserunt in via.
eū. Alterā aūt die introiuit cesaream. Corne
a ꝭ desiderium ⁊ diligentiam eius ostendit.
lius vo expectabat illos conuocatꝭ ꝯgnatis
a ꝭ necessarij dicunꝭ inseparabiles amici: q̄ nec i necitate discedūt.
suis: et necessarijs amicis eū. Et factū ē itro
ꝭ pmptus obedire. a ꝭ gestu corpis demōstrat deuotionē quam
isset petrꝰ: obuiꝰ venit ei corneliꝰ: et procidēs
intus hēbat. a ꝭ iuxta cōsuetudinē orādi. b ꝭ vt deū qd̄ fuit ipi: tia nō nequitia: nō ei angelꝰ eū docuit: sꝫ doctorē demōstrauit: vt de saulo dictū est. ꝭ vt tu. ꝭ verus ⁊ non deus.
ad pedes eiꝰ adorauit eū. Petrꝰ vo eleuauit
eū dicēs: Surge ⁊ ego ipē hō sū. Et loq̄ns cū
ꝭ domū. ꝭ cognatos ⁊ amicos q̄s conuocauerat.
illo itroiuit et inuenit multos q̄ cōuenerāt di
a ꝭ interrogatio est vel affirmatio.
xitq̄ ad illos: Uos scitꝭ quō abomiatū sit vi
ro iudeo ꝯiūgi aut accedere ad alienigenā:
ꝭ in vase. ꝭ sine dubitatione. ꝭ hoiem. a ꝭ intellexit petrꝰ de oi bus gētibꝰ dictū eē. qꝛ nullꝰ hō discernēdꝰ est.
Sꝫ mihi oñdit deꝰ neminē cōem: aut imūdū
a ꝭ qꝛ nullꝰ hō discernēdus ē: eū apd deū n̄ sit psonarū acceptio.
dicere hoiez: ppt qd̄ sine dubitatiōe veni ac
ꝭ nō interrogat p ignorātia: sꝫ ppter cōfessionē eorum.
cersitꝰ. Interroga q̄ quā ob cām accersistis me
Et corneliꝰ ait: A nudiꝰ q̄rta die vsq̄ ad hāc
a ꝭ ieiunia ⁊ orō digna opera sunt visione angeli.
horā orās erā hora nona i domo mea: Et ec
a ꝭ in forma viri sp angeli pene videnꝭ ppter excellētiā sexꝰ. b ꝭ stare angeli est: non cadere. ꝭ qꝛ pnū ciabit psp̄era.
ce uir stetit aū me in veste cādida: et ait: Cor
ꝭ instantia tanti ieiunij ⁊ orōnis pmeruit obtinere qd̄ q̄rebat.
neli exaudita ē orō tua: et elemosyne tue cō
memorate sunt in cōspectu dei. Mitte ergo
ꝭ qui loquetur necessaria tibi.
in ioppen: et accersi simonem qui cognomi

[illegible]

atur petrus hic hospitat in do/
mo simonis coriarij iuxta ma/
ſ q̄si obediēdo. a ſ sicut ⁊ ego ad te mittēdo. ſ nō male vt iudei putabant.
re. Cōfestim igit misi ad te: ⁊ tū
a ſ dū bn̄ fecisti veniendo.
bn̄ fecisti veniēdo. Nūnc g̃ oēs a
a ſ ego ⁊ amici ⁊ cognati mei quos an̄ aduerū tuū collegi. b ſ obedire.
nōs in cōspectu tuo assum⁹ au/ b
a ſ nihil addemus. ſ nihil dimittem⁹. b ſ doctus a petro: nō putat eū deū: ſ3 dei aplm̄.
dire oīa q̄cūq3 p̄cepta tibi sunt
a ſ gētib⁹. b ſ q̄ pariter audierat: q̄si clauso
a dn̄o. Apiēns āt petr⁹ os suū3 c
ore. a ſ nō solū in visiōe: sed manifestis signis cornelio narrāte q̄ ei angelus reuelauit.
a dixit† In veritate cōperi: q2 nō d e
ſ nō discernit inter gentiles ⁊ iudeos.
est personarū acceptor deus †ſ3 f
ſ tam iudea q̄3 gentili. ſ vt tu times,
in omni gente qui timet eum ⁊
a ſ elemosynas orōnes ieiunia q̄ tu operatus es. b ſ sicut ⁊ te accepit.
opatur iustitiā: acceptus est illi g h
a ſ euāgeliū. ſ filiū icarnari fecit q̄ ē v̄bū p̄ris. b ſ nō sū missus nisi ad oues q̄ perierūt do. isrl̄. c ſ deus per verbum suum iesum christū. ſ .i. reconcilians.
Uerbū misit de⁹ filijs isrl̄. ānnū i k l
a ſ nō p aliū nunciū. b ſ iesus q̄ verbū patris ⁊ verbū caro factum est. ſ quia.
ciās pacē p iēsū christum hic ēst m n
ſ nō vnius gentis. ſ vel q
b omniū domin⁹. †Uos scitis qd̄ o p
a ſ non alibi predicauerat iesus.
factum est per vniuērsam iudeā
a ſ predicatio euangeliū. b ſ de hoc matthe⁹
vērbum. Incipiēns enim a ga/ q
aliea: exinde cepit iesus predicare. a ſ quo baptizatus est iesus.
lilea post baptismūm quod pre r s
dicauit iohannes: iesum a naça
c reth quomodo vnxit eum deus t
a ſ non habens vbi caput reclinaret. b ſ impiger ⁊ humilis.
d spiritusancto ⁊ virtute: qūi pēr/ v x y
a ſ mores instruendo. b ſ .i. per signa.
transijt bēnefaciendo et sanān/ 3
a ſ corpali vexatione: quam sepe permittitur sathanas inferre. ſ qui a maligno spiritu vexabantur.
do ōēs oppressos a diabolo: q̄/ a
a ſ pater cum filio. ſ deitas cum vero homine
niā dēus erat cum illo: †Et nos b
a ſ vt ipse ait: ⁊ eritis mihi testes ⁊c̄. ſ nos testes sumus in regione ⁊c̄. vel omnium que fecit in regione.
tēstes sumus omnium que fecit
in regione iudeorū3 ⁊ hierusalē
a ſ hic pater q̄ reprobātur iudei gētilibus electis. b ſ vt maledictū ⁊ reū hominem.
qūem occiderunt suspēndētes
ſ pater vel diuinitas.
in ligno†Hunc deus suscitauit
a ſ visitauit nos post biduum. ſ post resurrectionem.
tertia die: ⁊ dedit eum mānife/ c
stum fieri: non omni populo: ſ3 d
a ſ quos elegerat deus et in multis prefigurauerat.
testibus preōrdinatis a deo:

a ſ piscē panē ⁊ fauū mellis: q̄ veri signa sūt corporis
a nobis qui mānducauim⁹ ⁊ bibi a
mus cum illo postq̄3 resurrexit a
a ſ qd̄ figurauerunt ciborum reliquie.
mortuis. Et p̄cepit nob̄ p̄dicāre b
a ſ nō iudeis tm̄: sed etiam gentibus.
pplo ⁊ tēstificari q2 ipse ē q̄stitut⁹ c
a ſ patre q̄ oē iudiciū dedit filio. b ſ iustorū: vl̄ qui viui in aduentu xp̄i inuenientur. c ſ peccatorū vel q̄ ante mortui dormierunt.
ē a dēo iudex viuor̄ ⁊ mōrtuorū. d
ſ nō nos soli testes sumus.
Huic oēs pphē testimoniū phi/ e
a ſ q̄ inuocauerit nomē dn̄i saluus erit.
bēt remissionē pctōr̄ accipe pēr
a ſ tā iudei q̄3 gētes. b ſ fide cū operibus.
nomē ei⁹ oēs q̄ crēdūt i eum. Ad/ f
ſ needum finitis verbis. ſ in eū cadit spūs sup
b huc loquēte petro v̄ba hec: ceci/
quem humilem requiescit. ſ corneliū cū suis.
c cidit spūsctūs super oēs q̄ audie
ſ nescientes grām ptinere ad gentes.
bāt v̄bū. Et obstupuerūt ex circūn/ g
cisiōe fideles q̄ venerāt cū petro:
a ſ gētes. b ſ dōa. c ſ fm̄ iohel: Effūdā de spiritu meo ⁊c̄. a ſ signū ē i linguis q̄ spūs descēderit
q2 ⁊ i nātiones grā̄ spūsctī effūsa
est. Audiebāt em̄ illos lōquētes
a ſ q2 nō inania loquētes linguis: ſ3 magnalia dei.
linguis ⁊ māgnificantes deum.
ſ stupori sociorum.
d Tunc respondit petrus† Nunqd̄ h i
aquā q̄s phibere pōt vt nō ba/
ptiçent hi q̄ spūsctm̄ acceperunt
sic ⁊ nos?† Et iussit eos baptiçari k
ſ a socijs suis vel a seipso.
e in noīe iesu xp̄i. Tunc rogauerūt l
eū vt māeret apd̄ eos aliqt dieb⁹
f Audierūt autem Ca. XI m
a ſ preter aplos.
apli ⁊ frātres q̄ erāt i iu/ n o

a ſ propter eunuchum ꝛ cornelium.
dea: quoniam ꝛ gẽtes receperunt verbum dei. Cum a b
aũt ascẽdisset petrus hierosolymã disceptabãt aduer/ c
a ſ nõ comites ſed credentes ex iudeis q̃ erant in hierusalem.
sus illum q̃ui erant ex circũcisione dicentes: Quare in d
ſ duo contra legem fecisti.
troisti ad viros preputium habentes: ꝛ mãducasti cũ
ſ principio visionis vel incipiens salutem gentibus nunciare.
illis. Incipiens aũt petrus exponebat illis ordinẽ di e
a ſ in qua hora deus me falli non sineret.
cens † Ego eram in ciuitate ioppe orãns: ꝛ vidi in ex/
cessu mentis meę visionẽ descendens vas quoddam
velut linteum magnum quattuor initijs submitti de
a ſ nõ ab alio nunciatum est mihi. b ſ solerter ꝛ sine negligentia.
cęlo et vẽnit vsq; ad me. In quod intuens cõsidera/
bam: ꝛ vidi quadrupedia terrę ꝛ bestias ꝛ reptilia et
ſ ego: ꝛ non alius.
volatilia cęli. Audiui aũt ꝛ vocẽ dicẽtem mihi. † Sur/
a ſ familiaris ostenditur ex noie. ſ ecce prima excusatio. ſ sic ꝛ vos mõ refutatis
ge pẽtre occide ꝛ manduca. Dixi autem nequaq̃; dñe:
quia cõmune aut immundũ nunq̃; introiuit i os meũ
ſ ecce secunda excusatio. a ſ sacra. b ſ non alius. c ſ n. pcedit mũdari.
Respondit aũt vox secundo dẽ cęlo. Quę deus mũn/
a ſ nõ solum facto: ſed ꝛ verbo refutare noli. b ſ qd est firmitatis indiciũ: vnde tertia excusatio nascitur. c ſ ex hoc significatur gentes in celum esse recipiẽdas
dauit: tũ ne cõmune dixeris. Hoc aũt factũ est p ter ẽt
ſ ecce quarta excusatio.
a ſ ne p alia causa visio extimetur ostensa. ſ quinta excusatio numero testiũ ve
recepta sunt omnia rursum in cęluz. Et eccẽ viri tres
nientẽ ꝛ sexu principali. a ſ nõ ego primo illos adij.
confestim ãstiterunt in domo i qua erã missi a cesarea
ſ ecce excusatio sexta. ſ phibuit me facere q̃ facitis: ꝛ iussit q̃ arguitis.
ad me. Dixit aũt spũs mihi vt irẽ cũ illis nihil hęsitãs
ſ septima excusatio testimonium factum.
a Venerũt aũt mecũ: ꝛ sex frẽs isti: et ingressi sum⁹ i do/
ſ excusatio octaua: narratio. s. fidelis viri de visione angeli in domo sua: ob cui⁹
mũ viri. Narrauit aũt nobis quõ vidisset angelum in
ingressum petrus vocabaẽ. a ſ solito more angelus stare dicitur.
domo sua stãntem ꝛ dicentem sibi: Mitte in ioppen
ꝛ accersi simonẽ qui cognominatur petrus: qui loque
a ſ decima excusatio: qr angelus saluẽ nunciat quam negatis.
tur tibi verba in quibus saluus eris tu ꝛ vniuersa do
ſ vndecima excusatio descensio spũs.
mus tua. Cũ aũt cepissem loq̃ cecidit spũsſctũs super
a ſ eodẽ mõ ꝛ nõ inferi⁹. b ſ duodecima excusatio: ſmo dñi de spũſctõ ad ipos factus qui completus est in gentibus.
cos: sicũt ꝛ in nos in initio. Recordatus sũ aũt verbi f g
domini sicut dicebat † Johannes quidem baptiçauit
aqua: vos aũt baptiçabimini spũſctõ † Si ergo candẽ h
gratiam dedit illis deus sicut et nobis qui credidim⁹ i k l
a ſ nolite conari: si eñ ego nõ potui: nec vos poteritis.
in dñm iesum xpm: ẽgo quis eram qui possem phibe m n
a ſ ab increpatione petri. b ſ grãs egerunt saluatori. o
re deum. His auditis tãcuerunt: ꝛ glõrificauerunt p q
ſ vt nobis. ſ quod apparetr in descensu spiritus.
b deum dicentes: Ergo ꝛ gentibus penitentiam deus r
c dedit ad vitam. Et illi quidẽ qui dispersi fuerant a tri s t
ſ a morte eius incepta.
bulatione quę facta fuerat sub stephano perambula/ v x
ſ puinciã syrie occidentalẽ. a ſ syrie ciuitatẽ. b ſ pter i antiochia in q̃ loq̃baẽ vel nõ erãt de his q̃ loquebanẽ in antiochia.
uerunt vsq; ad phęnicem ꝛ cyprũz ꝛ ãtiõchiã nẽmini y z a
a ſ exemplo xpi dicentis: nõ sum missus nisi ad oues q̃ perierãt dom⁹ israel.
d loquentes verbum: nisi solis iũdeis. Erant autẽ qui/ b c
dã ex eis viri cyprij et cyrenęi: qui cum introissent an d e
tiochiam loquebanẽ ad grecos annunciantes domi/ f g
e nũ iesũ: Et erat man⁹ dñi cũ eis. Multusq; nũer⁹ cre/ h

dentiũ cõuersus est ad dominũ.
ſ q̃ etiam grecis locuti sunt.
Peruẽit ãt ſmo ad aures ecclię a
a ſ de istis grecis in antiochia credentibus.
a q̃ erat hierosolymis sũp istis ꝛ mi b
a ſ ad probandam eorum fidem.
serũt bãrnabã vsq; ad ãtiochiã.
ſ virtutẽ.
Qui cũ puenisset ꝛ vidisset grãm c
ſ postq̃ mult⁹ numer⁹ cõuersus ẽ.
b dei gauisus ẽ: ꝛ hortabaẽ oẽs in d e
ſ sicut pposuerãt ꝛ inceptant. a ſ i fide dñi: vel
pposito cordis pmãere i dñõ q̃a f+
vt sint mẽbra dñi. a ſ bon⁹ bõa hortaẽ.
erat vir bõn⁹ ꝛ plen⁹ spũſctõ ꝛ fi/ g
ſ i aduẽtu barnabe. ſ ad priorẽ nũeꝝ credẽtiũ
de: ꝛ apposita ẽ mlta turba dño. h
c d Profect⁹ ẽ ãt tharsũ vt q̃reret sau i
lũ: quẽ cũ iuenisset: pduxit anti/
ſ ad fideles a q̃b⁹ nõ erat timẽdũ. ſ nõ ociose
ochiã: ꝛ ãnũ totũ ꝯuersati sũt i ec
a ſ quã pri⁹ dixerat dño appositã cũ his qui p an nũ augebantur.
clesia: ꝛ docuẽt tũrbã multãtita k l
e f vt ꝯgminarẽt pmũ ãtiochię disci
ſ h noie pri⁹ vocabãt xpiani. a ſ illo ãno q̃ ibi cõuersati sũt. b ſ q̃si de eminẽtiori loco tam situ
puli xpiani † In his ãut dieb⁹ sũp m
q̃ merito. ſ gratia.
g uenẽt ab hierosolymis pphẽ an
ſ corpe q̃si multitudini loquebatur.
tiochiã: et surgẽs vn⁹ ex eis noie n
h agab⁹: significabat p spm famẽ o p
ſ grauẽvl q̃: p totũ orbẽ. ſ nõ p locoꝝ interualla
magnã futurã i vniũso orbe ter/
a ſ tps dr ꝛ loc⁹: ꝛ vt certior sit pphetia.
raꝝ: q̃ facta ẽ sũb claudio. Disci/ q r
ſ nõ iuxta volũtatẽ: sz substãtie qualitatem.
puli ãt put q̃sq; hẽbat: pposuerẽt s t
ſ collectione elemosyne.
i i misteriũ mittere hitãtib⁹ i iudęa
ſ nõ sibiipsis.
frib⁹: qd ꝛ fecerẽt mittẽtes ad seni v
ſ q̃ pbati sũt: vel erãt fideles mistri.
ores p man⁹ barnabę et sauli. x
k Odem aũt Ca. XII y†
a ſ q̃ paul⁹ ꝛ barnabas missi sunt i misteriũ. b ſ p mistros qd ds iubet ipe faẽ. ſ q̃ passioi xpi iterfuerat fili⁹ herodis sub q̃ nat⁹ ẽ xps.
tpẽ misit hẽrodes rex ma

a ſ ad tenẽdos ꝛ ligãdos q̃ſdã de eccl̃ia. b ſ tor/mẽtis. c ſ q̃ſi iferiores de ecclesia.
gnũſ vt ãffligeret q̃ſdãʒ de eccl̃ia
a ſ nõ ſolũ aliq̃s afflixit:ſʒ ꝛ occidit. b ſ zebedei
a Occidit ãũt iãcobũ frẽm iohãniſ
gladio. Uidẽſ ãt qꝛ placeret iudẹ
a ſ afflictiõi q̃rũdãʒ ꝛ occiſiõi iacobi. b ſ qꝛ plꝰ placeret vbi princeps occideretur
is ãppoſuit apphẽdere ẽt petruʒ.
a ſ id nõ eſt occiſus ſʒ apphenſus: vt ꝛ de xp̃o di/xerũt: nõ ſʒ i paſcha occidere queq̃.
Erãnt ãt dies açymoꝝ. Quẽ cuʒ a b
a ſ q̃ñdiu nõ ſʒ occidi licitũ putãt i anguſtia cru/
apphẽdiſſet miſit i cãrcerẽ tradẽſ c
ciari. ſ ñ ſufficiebat ſolꝰ carceris cuſtodia.
b q̃ꝫ q̃ttuor q̃ternioĩbꝰ militũ cuſto
c diẽdũ: volẽs pꝰ paſcha ꝓducere d
eũ pplo. et petrꝰ q̃dẽ ſuabaẽ i car/
a ſ exemplum orandi pro periclitãtibꝰ: ꝛ marie ꝓ eccleſie paſtoribꝰ. ſ ſic enĩ orãdũ eſt ſm illud: Multũ valet deprecatio iuſti aſſidua.
cere: orõ ãt fiebat ſine intermiſſi e
one ab eccl̃ia ad deũ ꝓ eo. Cũ ãt f
ꝓducturꝰ eũ eẽt herodeſ: i ip̃a no g
a ſ q̃ oportuna erat ſolutio. ſ non habens ſpem
cte erãt petrꝰ dormiẽs iter duos h
euadendi illa hora.
d militeſ victꝰ catẽiſ duabꝰ † ꝛ cuſto
a ſ q̃ttuor hec cuſtodiã exaggerãt mili. carc. cu/
des ãñ oſtiũ cuſtodiebãt cãrcerẽ.
carcer. ſ nota dñi et aſtitit.
e Et ecce angelꝰ dñi aſtitit: ꝛ lumẽ i k
ſ ex p̃ñtia angeli. ſ tactu corꝑali.
f refulſit i hitaculo: ꝑcuſſoq̃ꝫ latere l
petri excitauit eũ dicens: Surge
ſ prima ſoluitur anguſtia.
velocit̃. Et ceciderẽt catenẹ de ma m
a ſ exẽplũ daẽ ñ ãbulãdi ſine calciamẽt̃ ãgelo iu
g nibꝰ eiꝰ. Dixit ãt ãgelꝰ ad eũ. Pręc n
bẽte ꝛ aplo cõplẽte. a ſ caliga genꝰ ẽ calciamẽti.
cigere ꝛ cãlcia te caligas tuaſ. Et o
fecit ſic ꝛ dixit illi: Circũcida tibi
ſ timor non impediat.
veſtimẽtũ tuũ: ꝛ ſequẹre me. Et
exiẽs ſequẹbatur eũ: ꝛ neſciebat
ſ nõ putabat fieri: ſʒ oñdit imaginarie.
quia verum eſt ꝙ fiebat per an/
gelum. Exiſtimabat aũt ſe viſuʒ p
a ſ duos milites. ſ primũ q̃ternionẽ cum ſuis.
videre. Trãſeuntes aũt primãm q
a ſ cuſtodes carceris. ſ ſm quaternionẽ cũ ſuis.
h ꝛ ſecundãm cuſtodiam venerũt r
a ſ q̃ putaẽ fuiſſe in atrio carceris. b ſ patet ex/tra ciuitatem fuiſſe carcerem: vel in exteriore par te ciuitatis.
ad põrtam ferreaʒ: q̃ue ducit ad s
ſ a ſeip̃a.
ciuitatẽ quẹ vltro apta ẽ eis. Et t v
exeuntes ꝓceſſerunt vicũ vnum
ſ vt ſciret veꝝ eſſe qd̃ fiebat: ꝛ nõ viſionem.
ꝛ cõtinuo diſceſſit angelus ab eo x
i Et petrus ad ſe reuerſus dixit: y
ſ oñdit qꝛ hoc prius neſciuit.
Nũc ſcio vere: quia miſit domi/
nus angelum ſuum: ꝛ eripuit me
de manu herodis: ꝛ de oĩ expe/
ſ vbi eſſet
ctatiõe plebis iudẹoꝝ. Cõſideraẽſ z

a qʒ venit ad domum marię matris io/ a
hãnis: q̃ cognomiatꝰ ẽ marcꝰ: vbi erãt
a ſ cã orõnis ꝓ petro: vel ex euentu.
multi ꝯgregãti ꝛ orãtes. Pulſãte ãt eo b
a ad oſtiũ ianuẹ ꝓceſſit puella advidẽdũ
ſ videns vel fortis vel viſio fortitudinis vel viſionis for/titudo. ſ ex impatientia. ſ. nũciãdi aduentũ petri.
noie rhode. Et vt cognouit vocẽ petri
prę gaudio nõ aꝑuit ianuam: ſed intro c d
currens nũciauit ſtare petrũ ãñ ianuã.
ſ qꝛ ſciebant petrum incarceratũ eſſe.
At illi dixerunt ad eã † Inſanis? Illa ãt e
ſ rem.
affirmabat ſic ſe habere. Illi autẽ dice/
b bãt: angelꝰ eius eſt. Petrus aũt pſeue/ f
rabat pulſanſ. Cũ aũt aperuiſſent oſtiũ
a ſ qꝛ certũ habebant ꝙ ab hominibus nõ dimitteretur.
viderũt eũ ẽt obſtupuerũt. Annuẽs ãt g
ſ ſilentium indicendo.
c eis manu vt tacerent: narrauit quõ do
ſ nõ hoies: nõ ſua calliditas vel fortitudo.
minus duxiſſet eũ de carcere. Dixitq̃ʒ:
a ſ virtutẽ donatã ꝑcibꝰ eoꝝ. b ſ iuſto. ſ. filio alphei: alter iacobus decollatus erat. c ſ orantibus ꝓ me.
nũnciare iãcobo ꝛ frãtribꝰ hec. Et egreſ h
a ſ eadẽ nocte i aliũ locũ timore herodis ꝛ iudeorum.
b ſ craſtina poſt eductionẽ petri de carcere.
ſus ãbijt i aliũ locũ. Facta aũt diẽ erat i k
a ſ ꝛ cuſtodes. b ſ apparet ꝙ clauſũ reliquit petrus car/cerẽ: quo apto nõ eſſet ambiguũ eũ euaſiſſe.
nõ parua turbatio inter militẽs: q̃uid/ m
nam factũ eſſet de petro? Herodes aũt l
ſ in carcere. a ſ inq̃ſiuit verũ cuſtodes noſſent quid de eo factum eſſet.
cũ requiſiſſet eũ: ꝛ nõ inueniſſet: inq̃ui/
a ſ ad ſe vt in eos vindicaret.
ſitione facta de cuſtodibꝰ iuſſit eõs du/ n
d e ci. Deſcendenſq̃ʒ a iudẹa in ceſarcã: ibi o p
ſ ideo finibus eoꝝ ꝓximauit. ſ tyrus ꝛ
cõmoratus eſt. Erat aũt iratus tyrijſ ꝛ q
ſidon ciuitates ſunt ꝓuincie phenicia. a ſ tyrij ꝛ ſidonij.
ſidonijſ. At illi vnãnimes venerunt ad r
ſ ei ꝑſuaſerunt. a ſ q̃ſi theſauroꝝ cuſtos.
eum. Et ꝑſuaſo blaſto q̃ erat ſuper cubi
a ſ amicꝰ eñ eoꝝ erat ꝛ patronus: ꝛ forte precio.
f culũ regis poſtulabãt pacẽ: eo ꝙ ãlerẽt s
a ſ prefinito ad condictum.
regiones eoꝝ ab illo. Stãtuto aũt die t †
a ſ deſcribitur gloria vt poſtea maior ſit miſeria. b ſ in vt ſup. a ſ vbi locꝰ erat iudicij. b ſ blãdiẽdo ꝛ adulãdo.
herodes vẽſtitus veſte regia ſedit prõ v x
tribũnali: ꝛ cõncionabaẽ ad eos. Po/ y z
a ſ adulatio prauitatis fidei oſtenditur.
pulus aũt acclamabat dei voces ꝛ nõ a
g hominis. Confeſtim aũt ꝑcuſſit euʒ an b
a ſ ꝑſeq̃ndo aplos: ꝛ nomen dei reſpuendo.
gelus domini: eo ꝙ non dẽdiſſet hono c
ſ paulatim non ſubito.
rẽ deo: ꝛ conſumptus a vermibus expi d
a ſ falſo domino mortuo dei verbum creſcit. b ſ in fideli bus. a ſ in his qui quotidie augebantur. b ſ redit ad id quod dixerat: Mittentes ad ſeniores per manus barna be ꝛ ſauli.
rauit. Uẽrbum aũt domini crẽſcebat e
ẽt multiplicabatur. Bãrnabas autem
et ſaulus reuerſi ſunt ab hieroſolymis
expleto miniſterio: aſſumpto iohanne f
qui cognominabatur marcus.

Moraliter. Eodem autem tempore miſit herodes rex manꝰ ꝛc. Doctores aliqui exponentes moraliter incar cerationem petri dicunt ꝙ per ipſam ſignificatur

Glo. ordi.

Erant aūt ic. Ca. XIII

Nico. de lyra

Erant aūt. Supius Ca. XIII

Ca. XIII

a ∫ pter illos q̄ vēiebāt ab hierosolymis

Erant aūt in Ca. XIII ecclīa q̄ erat antiochie a†

a ∫ de futuris. b ∫ .i. c ∫ de preteritis.

pphete ēt doctores: i qb⁹ barna b c

a ∫ exaudibilis audiēs merorē aut nomē hiraculi

b bas ēt simon q̄ vocabatᷓ niger: ⁊ d e

a ∫ ipē elevās vel cōsurgēs. b ∫ de cyrene ciuitate supradicta.

luci⁹ cyrenēsis ⁊ manahen: q̄ erat f

a ∫ q̄ eodē lacte aliter collactane⁹ dicitur.

herodis tetrarche collactane⁹: ⁊ g

∫ qui nunc nominati sunt.

saul⁹. Ministrātib⁹ āt illis dn̄o ⁊ ie h i

∫ pphetis.

iunātib⁹: dixit ill' spiritussanctus k l

a ∫ segate vt soli seruiāt doctrine. b ∫ patet eos a hierosolymis antiochiā redisse.

c †Segregate mihi barnabā ⁊ sau m

a ∫ aplāt⁹. ∫ in vas electionis paul⁹ dr̄ ⁊ segregat⁹ i euāgeliū dei. b ∫ assumā: futura eīn deo q̄ si p̄terita. a ∫ vt p̄dicatio eis p̄pareτur. b ∫ in

lū in opus ad qd̄ assumpsi eos. n

Tūc ieiunātes ⁊ orātes ipōnē o†

modū ordinādoꝝ. a ∫ in opus ad qd̄ assūpti sūt.

tesq; illis manus dimiserūt eos

a ∫ saul⁹ ⁊ barnabas. b ∫ a seleucho rege sic vocatam.

b c Et ipi q̄dē missi a spūscō abiert se p† q

leuciā ⁊ ide nauigauert cypꝝ. Et r

∫ que ē in cypro.

cū venissent salaminā: p̄dicabāt s

a ∫ ppter reuerentiā: siue duriciam iudeorum.

f verbum dei in synagogis iudeo

a ∫ q̄ dicebatᷓ marcus. b ∫ p̄dicationis.

rū: habebāt aūt et iohānē i ministe t

rio. Et cū pambulassent vniuer

sam insulā vsq; paphū: inuenert v

∫ maleficum.

quēdā virū magnū pseudo pro

a ∫ fili⁹ i malo vel fili⁹ maleficij. ∫ .i. malefic⁹.

g phetā iudeū: cui nomē erat bar x

a ∫ pcōsul nomē dignitatis scdo a consule.

h iesu. q̄ erat cū pcōsule sergio pau y

a ∫ q̄ ex bono nature verbū dei desiderabat.

lo viro prudēte: h accersitis bar

naba et paulo: desiderabat audi

re verbū dei. Resistebat aūt illis z

a ∫ a maleficos qd̄ alijs cōe: ei est proprium. b ∫ .i. magus quod ad transgressionem respicit q̄ sp deo resistit.

a †elymas magus: sic enim interpreta

b tur nomē eius: querens auertere pro a

c d consulem a fide. Saulus autem qui ⁊ b

a ∫ olim vel nunc viuatius. b ∫ per spiritum.

paulus replet⁹ spiritusancto: intuēs c d

a ∫ elymā. b ∫ plena non recipiunt augmentum.

in eum dixit: O plēne omni dolo ⁊ oi e f

a ∫ nō nascendo sed imitando. b ∫ dei ⁊ legū eius.

fallacia fili diaboli: inimice omnis iu g h

a ∫ fidem ⁊ penitentiam. ∫ mandata.

sticie nō desinis subuertere viās domi i k

∫ .i. potestas.

e ni rectas. Et nunc ecce manus domi l

a ∫ extra sicut ⁊ intra es. b ∫ sic nō vides solē iusticie

ni sup te: ⁊ eris cecus nō videns solē m

a ∫ penitentie vel mortis. b ∫ nō fortuitu sed desursū a deo. a ∫ cecitatis initiū. ∫ ipa cecitas. b ∫ incircuitu se vertens in modum cecorum.

f vsq; ad tempus. Et cōfestim cecidit n

in eum caligo ⁊ tenebre. Et circuiēns

a ∫ ad se ducendum.

q̄rebat q̄ ei manū daret. Tūc pcōsul o

∫ .i. cū doctrina xp̄i virtutē miraculi.

cū vidisset factū credidit: admirās su p q

per doctrina dn̄i. Et cū a papho naui r

a ∫ ex quibus erat barnabas.

gasset paulus ⁊ qui cum eo erant: ve s

a ∫ ciuitatem. b ∫ illius regionis.

nerūt i pergen pamphylie. Iohānes t

a ∫ hec ē eā futuri dissidij. b ∫ vn̄ cū eis venerat.

aūt discēdens ab eis reuersus est hie

a ∫ paul⁹ ⁊ barnabas cū suis. b ∫ pedib⁹ n̄ nauigātes.

g rosolymā. Illi vō ptrāseūtes pgē: ve v

h nerūt antiochiā pisidie. Et ingressi sy x

a ∫ qua cōsueuerant cānem re ⁊ legē legere ⁊ prophetas ad modum dn̄ice dici.

i nagoga diē sabbatoꝝ sederūt. Post y z

a ∫ nō pōt ciuitas abscōdi supra montē posita.

lectionē aūt legis ⁊ pphetarū misert

pricipes synagoge ad eos dicentes.

a ∫ q: iudei estis. b ∫ q̄si dicerēt h est opus diei huius q̄ nihil aliud opanᷓ. ∫ dubitādo dicitū qd̄ ē pfidie signum.

Uiri fratres si quis est in vobis smo

a ∫ nō p̄dicationis: nō electionis. b ∫ nō ad nos q̄ nō indigemus. c ∫ iuxta consuetudinem legentium propter multitudinē audientium.

exhortationis ad plebez dicite: Sūr a

a ∫ aliquo .s. consuetudo silentij signo.

gens aūt paulus: ⁊ manu silentiū in

∫ iudei. a ∫ gētiles. ∫ timētes segregat q: nō oēs timebāt deū. a ∫ veriq;. b ∫ p cūctis plebib⁹ q̄ alios deos colebāt. ∫ elegit ex oī genere hoīꝫ. c ∫ nō p̄rēs eū. ∫ ab

dicēs ait: Uiri israelite: ⁊ q̄ timētis de b c

um: audite. De⁹ plebis isrl̄ē legit p̄res b

raam ⁊c. a ∫ nō vrōs qd̄ dr̄ ad pſuadēdū. b ∫ de seruitio. c ∫ fuicēres in luto ⁊ latere.

nrōs: ⁊ plebē exa ltauit cū essent inco e f

a ∫ potestate qua egyptios plagis multis percussit. ∫ xp̄o qui est brachium patris.

le i terra egypti: ⁊ brachio excelso edu g

a ∫ longam dei signat patientiam.

xit eos ex ea: ⁊ p q̄draginta annorum h

a ∫ gratuitas eorum ostenditur.

tempus moreś coꝝ sustinuit i deserto. i

a ∫ vitia sepē vel innūerabilia. b ∫ pacē designat et diuisionis qualitatem

k Et destruens gentes septem in terra k

chanaan: et sorte distribuit eis ter l

l rā eorum quasi post quadringentos, m

Universidad de ... Biblioteca

exodum. anni q̄drigēnti. v. his adde. xl. ānos in deserto: ꝛ. v. in terra chanaā: qb⁹ pactis videt terra q̄euisse a plijs ꝛ sors fuisse missa sup eā. ꝛ inuenies ānos q̄dringētos q̄nquaginta.

a Dedit iudices vsq ꝛc. Tp̄s iudicū trāsit ad ꝓbandā patiētiā dei. b Annis. xl. Bed. Liber regū nō apte expōit: q̄t annis saul regnauerit: sed apostol⁹ vulgo loq̄ns: h̄ qd̄ fāma crebrior habebat dixit: Chronica vo testant: q samuel ꝛ saul annis. xl. israeli p̄fuerunt.

Mat. 15. c Uobis. Ra. Judeis. Nō veni nisi ad oues q̄ perierūt domus isrl. Uel vobis q̄ estis dispersi q: vt sequit: hitatores hierusalē repulerūt illud. d Judicātes. Ra. Jesū eē reū mortis: vel iudicātes voces ꝓphar. i. non credētes. q̄ eni detrahit fri: detrahit legi: ꝛ iudicat legē: quāto magis xp̄o detrahētes.

Hāc de⁹ adiple. Be. In greco qm̄ hāc de⁹ adipleuit filijs eorum nobis. Sic in psal

Nico. de lyra

vsq ad exitū de egypto fluxerūt anni. cccc. vt ostēsū fuit Gen. xv. ꝛ. Exo. vij. ca. ꝛ. xl. vsq ad igressū terre ꝓmissionis. ꝛ inde decem q̄bus pugnauit iosue ꝯ gētes p̄dictas an̄ diuisionē terre. vñ dr̄ Josue. xj. Multo tp̄e pugnauit iosue cōtra reges istos.

a Et p⁹ h̄ dedit iudices. ad regimē ꝑpl̄i: Judic. j. b Usq ad samuel ꝓphetam. inclusiue q: fuit vltimus iudex.

c Et exinde postulauerunt regem. j. Reg. viij. d Et dedit illis saul filium cis. j. Reg. x.

e Annis q̄draginta. in h̄ numero includitur tp̄s quo samuel pplm iudicauit: q: saul tantū annis. xx. regnauit.

E f Et amoto illo. ꝓpt̄ petā sua. g Suscitauit illis dauid regē j. Regū. xvj. tunc eni vnct⁹ fuit p samuelē. h Cui et testi. ꝑhibens dixit ꝛc. j. Reg. xiij.

i Huius de⁹. h̄ ꝯñr apl̄s declarat diuine ꝓmissionis impletionem. scd̄o ad h̄ inducit scripture testificationē. ibi: Et nos vobis. Circa primū dicit: Huius deus. s. dauid. k Ex se. fm ꝓmissionē ꝛc. q eni fuerit de semine dauid: pz Matth. j. hoc etiā cōtinet in annalibus iudeorū. Intelligendū tñ est xp̄m a dauid descēdisse fm corpulētā substantiā tm̄: ꝛ nō fm rōnem seminalē. Qr aūt iesus naçarenus sit saluator israel: declarat p̄mo p p̄dicationē iohānis baptiste q̄ fuit sic autētica q xp̄s esse credebat nō solū a vulgaribus: sz etiā a maiorib⁹ vt patet Joh. j. ꝛ iō subditur:

l Predicāte iohāne. denūciādo xp̄m ventur̄ de ꝓximo. ꝛ ip̄z ostēdendo cū digito. dicens: Ecce agn⁹ dei ꝛc. Joh. j. m Baptismū pe. vt ppl̄s eēt disposit⁹ ad xp̄m

a s. i p⁹ quadringentos annos ꝛ q̄nq̄gita ꝛ diuisionē terre.

a ꝛ q̄nq̄gita annos † Et post hoc dedit iudices a

s contra voluntatem dei.

vsq ad samuel ꝓphetā. Et exinde postulaue b c

a s cumulatur patiētia dei. b s malū de nouissima tribu: qd̄ vin

runt regem: et dedit illis saul filiū cis virum d

dicere genus est. a s cū tp̄e samuelis: sic eni ē in chronicis: samuel e

ꝛ saul annis. xl. b s ꝓpter humilitatē radicis ꝛ ꝑsone vel i figura

b de tribu beniami ānnis. xl. Et amoto illo su f g

xp̄i suscitati. a s continua ostenditur patientia.

scitauit illis dauid regē: cui ꝛ testimoniū per h

a s nisi ego q̄rerē nulli appareret. b s parue stirpis. c s hoc pro

hibēs dixit † Inueni dauid filium iesse viruz

pter ip̄m vel xp̄m de dauid semine natū. a s h̄ xp̄o max ie cōuēit.

fm cor meum: qui faciet omnes voluntates

a s ad hoc tēdebant p̄dicta. b s nō subito sed post multas ꝓphetarū ꝓmissiones hoc factum est. s istā q̄ faciet oēs volūtates meas. s de fructu ventris tui. p. s. s. e.

meas. Huius de⁹ ex semine fm ꝓmissionem i k

a s translationem sit cū noīe ponit q: iesus saluator interpretatur. s spūaliter. b s nō dante qd̄ xp̄o seruabat. c s cui⁹ auctoritas

eduxit israel saluatorē iesū: predicante iohā l

magna. a s in modū lucerne. vñ: Paraui lucernā xp̄o meo.

b s remissionis q: p penitentiā petm̄ remittitur.

ne ante faciē aduentus eius baptismū peni m

tētie omni populo israel. Cum impleret au

a s precursoris officium an̄ faciē xp̄i. b s ecce que de eo ꝓphetata sunt iterrogando: vel nō sum ego xp̄s: quē me arbi. esse.

tez cursum suum dicebat † Quē me arbitra n

a s esse ꝓpriū deitatis est. b s q: eius precursor sum.

mini esse: non sum ego: sed ecce venit post

a s iohannes non erat sponsus ille; de quo: tanq̄ sponsus ille ꝛc. calciamēto. i. icarnatione xp̄i qua. s. xp̄m decuit non indigens ali⁹ non dignus. b s mysterium incarnationis apire.

me: cuius non sum dignus calciamentū pe o

a s fmo suauis. b s iudei. s. s vl' de gētib⁹ pōt accipi

dū soluere. Uiri fratres: filij generis abraā et

a s iudeis. b s euangeliū vel xp̄s verbum patris.

c qui in vobis timēt deum: vobis verbū salu p q

tis huius missum est. Qui eni habitabant r

a s iesum ignorantes esse saluatorem.

hierusalem ꝛ principes eius hunc ignorātes s t

† ꝛ voces prophetarum que per omne sabba v

a s iudices plebis erant. s iesum. b s ꝓphetiam nescientes. x y

d tum leguntur iudicantes ipleuerunt † Et nul z

a s q̄uis inquirerent. b s tolle tolle crucifige eum.

lam causam mortis inuenientes in eo: peti a

s per manus militum.

erunt a pilato vt interficerent eum. Cumq b

a s ipse in cruce dixit consummatum est. b s quia per eos omnia facta: si manus inermis: os armatum. s que impleuerunt vt dictū est. c s que de passione prophetata.

consummassent omnia que de eo scripta erāt

a s non iudei infideles: sed ioseph qui fuit iudeus genere: ꝛ propter eum iudei dicuntur hoc fecisse. s deponi permittentes ꝓpter sabbatum ne longius corpora in cruce remanerent contra legis preceptum. b s hoc de iudeis dicitur: propter ioseph sicut ꝛ prius vel quia iudei sepulchrum munierunt.

de ponentes eum de ligno posuerunt in mo c

a s diuinitas sua que cum patre ꝛ spū vna est. b s fm hoiem.

numento. De⁹ vo suscitauit eum a mortuis d

s. xl. a s notis vel certis cognitorib⁹

tertia die qui visus ē p dies multos his qui e f

a s ad mōtana ꝓxia hierlm. b s nō eoꝝ successores. g

simul ascenderāt cū eo de galilea i hierlm: qui

s idonei. a s ꝛ filijs vestris.

vsq nūc sūt testes ei⁹ ad plebē. Et nos vob b

a s. s. repromissionē. b s q suscitauit eum.

ānūciam⁹ eā q̄ ad p̄res nr̄os repromissio fcā ē

a s prophetiam qua dicitur. genui te. vt infra. b s ostendit hanc esse repromissionem.

c qm̄ hanc ds adipleuit filijs vr̄is resuscitās ie

ad xp̄m recipiendū ꝛ vt baptismus iohannis esset dispositi⁹ ad baptismū xp̄i. n Quem me ar. ꝛc. p hoc apparet iohannis hūilitas ꝛ etiam veritas. o Cuius nō sum di. c. p. s. i. officiū sibi etiā minimū impēdere. nō eni intelligitur p h̄ q xp̄s calciar⁹ incesserit: sz q iohānes improportionabilit excesserit. Hic eni mod⁹ loquēdi nō solum ad hoīes: sed etiā ad inanimata applicat: sicut de vino multū debili cōpādo ip̄m ad vinū optimū dr̄ q nō est dignū illud discalciare: significando q nullius ē momēti respectu illius. † j. Reg. ... p Uobis ver. s. incarnatum. q Salutis hui⁹ mi. ē. s. p̄ncipaliter. tñ q: in ꝓpa ꝑsona iudeis p̄dicauit. tum q: i medio iudee s. i hierlm opat⁹ ē salutem. iō subdit: r Qui enim ha. h. q̄tū ad vulgares. s Et pn. ei⁹. q̄tū ad maiores. t Hunc igno. s. iesū naçarenū esse xp̄m vex. alia tñ fuit ignorātia p̄ncipū: alia vulgariū sic dictū ē. s. ca. iij. tñ neutra excusabat a toto imo p̄ma aggrauabat: q: ꝓcedebat ex malicia. v Et vo. ꝓ. de xp̄o loq̄ntiū q̄s sacerdotes ꝛ scribe p inuidiā excecati male interp̄tati sunt: ꝛ sic ip̄m decepērūt. x Judicātes. s. iesum morte esse dignū. y Impleuerunt. ꝓphetias de ei⁹ passione p̄dictas. fm q dr̄ Esa. liij. Tanq ouis ad occisionē du. ꝛc. ꝛ in multis alijs ꝓphetaꝝ dictis. z Et nullam cām mortis inue. in eo. sic patet in euāgelio ꝛ pylati testiōnio. a Petierūt a pilato vt inter. eū. p milites ip̄ius: ꝛ licet pilatus restiterit: tamē finaliter petioni eoꝝ acquieuit: iudeoꝝ fauore ꝛ cesaris timore. b Cumq cō. oīa. iudei mali. c Deponentes eū de ligno. s. boni iudei ioseph ꝛ nicodemus: vt hr̄ Joh. xix. Sacra eni scriptura sb̄ vno ꝯtextu freq̄nt trāsit de bōis ad malos: ꝛ ecōuerso: sic p̄s. lxxvij. Cū occideret eos q̄rebāt eum. occisi nō poterāt eū q̄rere: ꝛ iō cū dr̄: Cū occideret eos. itelligitur de obstiatis in petō ꝛ qd̄ h̄ dr̄: Querebāt eū. itelligit de penitētib⁹ ꝛ reuertentib⁹ a malo. ꝛ h̄ fm illū modū exponēdi sacrā scrip̄turā q̄ dr̄ de corpe dn̄i vero ꝛ simulato: put plen⁹ dixi in p̄n. Gen. d De⁹ vo suscitauit eū. s. hominem christum. e Qui vi. est viuens. f Per di. m. s. xl. vt dictum ē supra. j. ca. g His qui simul ascen. i. apostolis qui vsq nūc sūt testes ei⁹ p visū ꝛ auditum ꝛ operationem miraculorum i nomine ip̄ius. h Et nos. h̄ ꝯsequenter inducit sacrā scripturam ad suum propositū dicens: Et nos vobis annunciamus eam que ad patres nr̄os repromissio facta est: de verbi icarnatiōe ꝛ ei⁹ a mortuis resurrectione. Sicut ꝛ in

Sic ꝛ i psalmo scd̄o. Quidaz codices hūt in p̄mo qd̄ ita exponitur p̄mū ꝛ scd̄m apud hebreos in vnum psalmū esse cōpositos: q: ꝛ a beatitudine incipiat et in eadem finiat.

b Fili⁹ meus ꝛc. Be. Nō ē putanduz hoc exēplum psalmi ad resurrectionē xp̄i (cuius ꝓxime meminit) ptinere: sz ad icarnationē de qua supra locutus fuit. nam seq̄ns v̄sus māifeste testat de resurrectiōe: cū eī ꝯ o icarnatōe: passiōe: resurrectionē egerit vtraq testimōiq ꝓbe astruit q̄ h̄ inq̄t: Etn⁹ eo an̄ scā fili⁹ nūc sup nat⁹ appeb. d Sācta dauid. Ra. i. tēplū sācuz ex dauid semie natū. i. corp⁹ xp̄i resuscitatum in corruptionē. Sācta dauid ꝛc. Beda. Esaias noui te. mysteria p̄rogās ait: Cōstituā vob testamētū etnum scā dauid fidelia In hebreo: Et feriā vobiscū pactū sempiternū: misericordias dauid fideles. d Nō da. ꝛc. Ra. P⁹ resurrectionē n morit: mors illi vltra nō dn̄abit. ꝛ iō dicit scā fidelia. i. incorrupta ꝛ etnalit pmāsura. e Uidete cō. In greco audite ꝯtēptores ꝛ respicite ꝛ dispdimini. f Admiramini. Ra. Sic lige: admiramini ꝛ dispergimini ab assyrijs ꝛ chaldeis: nouissime a romanis: q: op⁹ operor vtriusq vindicte. g Nō credi. ꝛc. Ra. Ul' p ꝑf vtriusq vindicte magnitudinez nō credere dicunt dōec cōplete fuerit. h Et colētiū. Ra. Uel' legitur colētiū deū: sic in greco hr̄. Significat āt eos: q̄ natura gētiles erāt: sz religiōe iudei greci vocati ꝓselyti. Primū

a sum. Sic ꝛ in psalmo scd̄o scriptuz est a

a s nō fu⁹ vt ceteri. b s cōsubstantialis. c s h̄ ꝓprium deitatis. s in diuinitate: vbi nec heri nec cras. s de virgine: tēm illa natiuitas est a deo.

b † Filius me⁹ es tu ego hodie genui te. b c

Qr aūt resuscitauit eū a mortuis apl'⁹

iā non reuisuꝝ i corruptionē ita dixit:

a s iplebo q̄ dauid ꝓmisi. s. xp̄m de eo nasciturꝝ. b s. i. xp̄i q̄ ver⁹ dauid manufortis. c s sine mēdacio.

c Quia dabo vob scā dauid fidelia. Jō d

s corpus xp̄i.

d q ꝛ alibi dicit † Nō dabis scm̄ tuū vi e

a s putrefactionē. b s iō hec p̄dicta de xp̄o sūt ꝛ nō de dauid. c s q̄rtadecia generatiōe ab abraā.

dere corruptionē. Dauid eni in suā ge f

a s fecisset volūtatē dei: vñ supra: q̄ faciet oēs volūtates

nerations cū administrasset volūtati g h

meas. a s vt nascēdi ita ꝛ moriēdi numero apposit⁹.

dei: dormiuit et apposit⁹ est ad p̄res i

s experimento. s vermium.

suos: et vidit corruptionem. Quē vo k l

deus suscitauit: nō vidit corruptionē m n

a s rūdet ad id qd̄ dixerat: de⁹ vo suscitauit eū. b s iesū

Nōtum igit sit vobis viri fr̄es q: per o p

saluatorem.

hunc vobis remissio petoꝝ annūciat q

s petis. a s h̄ dr̄: ne legi confidāt. b s q̄ fuit virtus ꝛ

ab oib⁹ qb⁹ non potuistis in lege moy r

augmentū peti. a s q: iustus ex fide est.

si iustificari. In h̄ ois qui credit iusti s t

a s dum credens iustificat. b s cōtingat vos cōtēptores v

ficatur videte ergo ne superueniat vo x y

esse. s in vno libro multorum ꝓphetarū.

e bis quod dictum est in prophet † Ui z

a s cauete infideles. b s incarnationem xp̄i cui nō credendo contemptores estis.

f dete contemptores ꝛ admiramini. et a b

spergimini: q: opus operor ego i die c

a s negantes incarnationem verbi.

g bus vestris: opus quod non creditis d

si quis enarrauerit vobis. Exeuntib⁹ e

autem illis rogabant vt sequēti sab f g

a s impletur illud quod dictum est: non credetis si quis enarrauerit vobis.

bato loquerētur sibi verba hec. Cumq h+

a s ab aplis: vel cū incipent ad domos redire. b s non

dimissa eēt synagoga secuti sūt multi i

principes. a s deū. s h̄ de iudeis intelligendū. b s q̄ estimāt gētiles fuisse vel iudei venietes de dispsione.

h iudeoꝝ ꝛ colētiū deū aduenarū pau k

lū ꝛ barnabā: Qui loq̄ntes suadebāt l+

a s vt non solum auditores sed factores essent tam incipientes q̄ perfecti. s perseuerando. b s quam acceperant: sed adhuc rudes erant.

eis vt pmānerēt in gratia dei. Sequē

a s habitatores ciuitatis.

ti vo sabbato pene vniuersa ciuitas

a s fm consuetudinem iudeorum.

conuenit audire verbum dei. Uiden m+

a s conuenire ad apostolos. b s non parum.

tes autem turbas iudei repleti sunt n

a s inuidie. b s inuidia veritati contradicit.

çelo: ꝛ contradicebant his que a pau

a s qui contradicit veritati blasphemus est.

lo dicebantur: blasphemantes. Tunc o p

a s non timentes iudeorum principes.

constanter Paulus et Barnabas

a Sic ꝛ i psalmo scd̄o scp̄tū est: q̄ ad lrām intelligit de xp̄o sic ibi plen⁹ dictū fuit. b Fili⁹ me⁹ es tu. naturalis: ꝛ p ꝯñs eiusdē substantie: q: natura diuina non est multiplicabilis. alij vo sunt filij adoptiui. c Ego ho. ge. te. i. etnalit. Eternitas eni p p̄ns significat eo q in eternitate nihil transit in p̄teritū: nec aliq̄d expectat futurꝝ: ꝛ sic ex auctoritate psalmi declarata est diuinitas xp̄i. hūanitas vo ei⁹ apparuit ad sensum inter hoīes ꝯuersando ꝛ in ea moriendo. Cōseq̄nt declarat eū resurrexisse ad vitā imortalē inducēs ad h̄ auctoritatē Esa. lv. vbi eni nr̄a translatio hz: Feriā vobiscū pactū sempiternū misericordias dauid fideles: trāslatio Lxx. hz qd̄ h̄ dr̄: d Dabo vo. san. da. fi. i. adimplēdo vobis vba dauid firma ꝛ verissima: ꝛ q̄ sūt illa subdit: e Nō da. san. tuū videre corruptionē. Ps. xv. qd̄ intelligit de corpe xp̄i sctissimo qd̄ nō fuit putrefactū nec icineratū: sz v̄tute diuina celerit resuscitatū. vt dictū est. s. ꝑlr̄. ij. ca. Et q h̄ scriptura nō itelligat d̄ dauid sz de xp̄o: ꝯñr ostēdit. d. f Dauid eni in. s. g. i. in suo tp̄e. g Cū admi. regnū isrl. h Uolūtati dei. supple obediens. i Dormiuit. s. sono mort'. k Et vi. c. i. putrefactionē ꝛ incinerationē. l Quē vo. d. s. a m. s. hō xp̄s. m Nō vi. i. nō ē passus. n Corruptionē. nā accelerata fuit ei⁹ resurrectio ꝛ ad vitaz imortalē. o Notū igit sit vobis. absq aliqua dubitatiōe. p Quia p hūc. tāq̄ p saluatorez. q Uob remissio pec. an. fcā p ei⁹ humanitatē meritorie: ꝛ p ei⁹ diuinitatē effectiue. r Quibus nō po. i lege moysi. iu. fm q dr̄ Heb. x. Impossibile est eni sanguie hircoꝝ aut tauroꝝ auferri petā. s In h̄. s. i xp̄o. t Ois q̄ credit. fide formata charitate. v Justificat. vñ Gen. xv. dr̄: Credidit abraā deo ꝛ reputatū est ei ad iusticiā. x Uidete q̄. h̄ ꝯñr apl̄s ifert ꝯclusionē intentam. videlicet q nō debēt esse icreduli xp̄o ne sup eos veniat pena ꝛ maledictio dicēs: Uidete q̄. i. diligenter cauete. y Ne superue. vo. qd̄ dictū ē in ꝓphis. i. in libro. xij. ꝓphar. Abacuk eni p̄mo fm trāslationē nr̄am dr̄: Aspicite in gētib⁹ ꝛ videte ꝛ admiramini ꝛ obstupescite: q: op⁹ ē factū in dieb⁹ vr̄is qd̄ nemo credet cū narrabit. fm vo traslationē. Lxx. quaz allegat h̄ Lucas dr̄: z Uidete cō. diuie ꝓmissionis p xp̄m adiplete. a Et ad. de magnitudie mali sup vos venturi. iō sbdit: b Et spergi romanos q̄ i penā mort' xp̄i destruxert ciuitatē ꝛ templū: ꝛ ꝑplm iudeoꝝ ptī occiderunt ꝛ ptim captiuauerūt: dispgētes eos p diuersas ptes orb: ꝛ ista captiuitas q̄ maxia ē ꝛ irrepabil' fuit figurata per captiuitatē babylonicā de q̄ loq̄t Abacuk: p illā tāq̄ p figurā dans intelligere captiuitatē factā p romanos ꝛ tūc futurā d̄ q̄ loq̄t h̄ paul⁹. c Quia op⁹. operor c. op⁹ incarnatiōis xp̄i passionis ꝛ resurrectionis. d Qd̄ n cre. ꝛc. lz eni ad p̄dicationē xp̄i ꝛ aploꝝ pl'es de iudeis crediderit: vt pz ex p̄dict': tñ illi fuerūt pauci respectu nō credentium. e Exeūtib⁹ āt ill. s. paulo ꝛ barnaba. f Rogabāt. s. p̄ncipes synagoge. g Ut se. sab. lo. sibi verba h̄. dicūt expositores ꝛ glo. videt innuere q rogauerīt h̄ maliciose. iā eni moti erāt ꝯ barnabā ꝛ paulū: eo q paul⁹ dixerat q i lege moysi n poterāt iustificari: ꝛ iō volebāt h̄ iterꝝ audire ex ore ei⁹: vt sic haberēt maiorē occasionē eos magis ꝑseq̄ndi sic postea fecerūt. h Cumq di. esset sy. q̄libet redeūte ad domū suā. i Secuti sūt multi iu. vulgariū xp̄o credentiū. non aūt p̄ncipū synagoge ꝯ aplos machinātiū. k Et colē. deū aduenarū. i. ꝯuersoꝝ de gētilitate ad iudaismū. l Suadebant eis vt pmanerēt i grā dei: ꝛ firmit starēt in fide xp̄i ad quā erāt vocati p grām dī: cetera patēt. m Uidētes aūt. Posita pauli p̄dicatione: h̄ ꝯñr ponit ꝯdictio p̄ncipū synagoge. cū dr̄: Uidētes āt turbas. fauētes aplis. n Repleti sūt çelo ꝛ ꝯdi. his q̄ a p. di. ex motu iuidie ꝛ n ex v̄itat' amore. o Blasphemantes. dicendo q erāt populi seductores. p Tunc constanter paulus ꝛ bar. di. postposito timore.

Uobis

dixerunt: Vobis oportebat pri-
mum loqui verbum dei: sed quia
repellitis illud: et indignos vos iu-
dicatis eterne vite: ecce convertimur ad gentes. Sic enim precepit
nobis dominus. Posui te in lu-
men gentibus: ut sis in salutem
usque ad extremum terre. Audientes
autem gentes: gavise sunt: et glorifi-
cabant verbum domini: et credi-
derunt quotquot erant preordi-
nati ad vitam eternam. Dissemina-
batur autem verbum domini per universam regio-
nem. Iudei autem concitaverunt religi-
osas mulieres et honestas et primos ci-
vitatis. Et excitaverunt persecutionem in
paulum et barnabam: et eiecerunt eos de fi-
nibus suis. At illi excusso pulvere
pedum in eos venerunt iconium. Disci-
puli quoque replebantur gaudio et spiritu sancto.

Nico. de lyra

Moraliter.

Actum est autem in iconio. C. XIIII
ut simul introirent synagogam
iudeorum: et loquerentur: ita ut crederet
iudeorum et grecorum copiosa multi-
tudo: qui vero increduli fuerunt iudei

suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt
animas gentium adversus fratres. Multo
igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes
in domino: testimonium perhibente verbo gratie
sue: dante signa et prodigia fieri per manus
eorum. Divisa est autem multitudo civitatis:
et quidam quidem erant cum iudeis. Quidam
vero cum apostolis. Cum autem factus esset impetus
gentilium et iudeorum cum principibus suis:
ut contumeliis afficerent et lapidarent eos. in-
telligentes confugerunt ad civitatem licaonie
lystram et derben: et universam in circuitu re-
gionem et ibi evangelizantes erant. Et qui-
dam vir lystris infirmus pedibus sede-
bat claudus ex utero matris sue: qui numquam
ambulaverat: hic audivit paulum loquentem:
Qui intuitus eum: et videns quia fidem haberet
ut salvus fieret: dixit magna voce: Surge sup-
per pedes tuos rectus. Et exilivit: et ambula-
bat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat pau-
lus: levaverunt vocem suam licaonice dicentes:
Dii similes facti hominibus descenderunt
ad nos. Et vocabant barnabam iovem: pau-
lum vero mercurium: quoniam ipse erat dux verbi.
Sacerdos quoque iovis qui erat ante civitatem:
tauros et coronas ante ianuas afferens
cum populis volebat sacrificare. Quod ubi
audierunt apostoli barnabas et paulus con-
scissis tunicis suis exilierunt in turbas:
clamantes et dicentes: Viri quid hec faci-
tis et nos mortales sumus similes vobis
homines: annunciantes vobis ab his vanis
converti ad deum vivum qui fecit celum et
terram: mare et omnia que in eis sunt qui in pre-
teritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi

Et quidem

vias suas. Et quidem non sine
testimonio semetipsum reliquit:
benefaciens de celo dans pluui-
as et tempora fructifera: implens
cibo et leticia corda eorum. Et hec
dicentes vix sedauerunt turbas
ne sibi immolarent. Superuenerunt
autem quidam ab antiochia et ico-
nio iudei et persuasis turbis lapi-
dantes paulum traxerunt extra
ciuitatem: estimantes mortuum es-
se. Circumdantibus autem eum disci-
pulis: surgens intrauit ciuitatem
et postera die profectus est cum bar-
naba in derben. Cumque euangeli-
zassent ciuitati illi: et docuissent mul-
tos reuersi sunt lystram et iconi-
um et antiochiam confirmantes
animas discipulorum: exhortantesque
vt permanerent in fide: et quoniam
per multas tribulationes oportet
nos intrare in regnum dei. Et cum
constituissent illis per singulas ec-
clesias presbyteros: et orassent cum
ieiunationibus: commendauerunt
eos domino in quem crediderunt.
Transeuntesque pisidiam venerunt
in pamphyliam et loquentes ver-
bum domini in pergen: descende-
runt in athaliam: et inde nauiga-
uerunt antiochiam: vnde erant
traditi gratie dei in opus quod
compleuerunt. Cum autem venissent et
congregassent ecclesiam: retulerunt
quanta fecisset deus cum illis: quia
aperuisset gentibus ostium fidei.
Morati sunt autem tempus non
modicum cum discipulis.

Moraliter.

Et quidam C. XV

descenderunt de iudea docebant fratres:
quia nisi circumcidamini secundum morem
moysi: non potestis salui fieri. Facta
autem seditione non minima paulo et
barnabe aduersus illos statuerunt
vt ascenderent paulus et barnabas et
quidam alii ex aliis ad apostolos et presbyte-
ros in hierusalem super hac questione. Il-
li ergo deducti ab ecclesia pertransibant
phenicem et samariam narrantes conuer-
sationem gentium: et faciebant gaudium
magnum omnibus fratribus. Cum autem
venissent hierosolymam: suscepti sunt
ab ecclesia et ab apostolis et seniori-
bus: annunciantes quanta deus fecisset
cum illis. Surrexerunt autem quidam
de heresi phariseorum qui crediderunt
dicentes: Quia oportet circumcidi
eos: precipere quoque seruare legem moy-
si. Conueneruntque apostoli et seni-
ores videre de verbo hoc. Cum autem
magna conquisitio fieret: surgens pe-
trus dixit: Viri fratres: vos scitis quoniam
ab antiquis diebus deus in nobis elegit
per os meum audire gentes verbum
euangelii et credere. Et qui nouit
corda deus testimonium perhibuit:
illis spiritum sanctum sicut et nobis:
et nihil discreuit inter nos et illos:
fide purificans corda eorum. Nunc
ergo quid tentatis deum imponere
iugum super ceruices discipulorum:
quod neque nos neque patres nostri portare
potuimus? Sed per gratiam domini nostri iesu
christi credimus saluari quemadmodum et
illi. Tacuit autem omnis multitudo: et
audiebant barnabam et paulum nar-

rantes quãta deus fecisset signa et pdigia i gẽtibus per eos: Et postq̃ tacuerunt. Respõdit iacobus dicens: Uiri fratres audite me: simon narrauit quẽadmodum primũ deus visitauit sumere ex gẽtibus populũ nomini suo: et huic concordant verba prophetarum sicut scriptũ est. Post hec reuertar: et redificabo tabernaculum dauid qd decidit: et diruta eius redificabo: et erigam illud: vt requirant ceteri hominum dominum: et omnes gẽtes super quas inuocatum est nomẽ meum dicit dominus faciẽs hec. Notum a seculo ẽ domino opus suũ. Propter qd ego iudico nõ inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad deuz: sed scribere ad eos vt abstineant se a cõtaminationibus simulacrorũ: et fornicatiõe et suffocatis et sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis habet i singulis ciuitatibus qui eũ predicent i synagogis: vbi p omne sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis et senioribus cũm omni ecclesia eligere viros ex eis: et mittere antiochiam cum paulo et barnaba: iudã qui cognominabatur barsabas: et sylã viros primos i fratribus: scribentes per manus eorũ. Apostoli et seniores fratres: his q sũt antiochie et syrie et cilicie fratribus ex gẽ

tibus: salutẽ. Quoniã audiuimus: q: quidã ex nobis exeuntes turbauerunt vos verbis euertentes animas vestras: quibus nõ mãdauimus: placuit nobis collectis in vnum eligere viros: et mittere ad vos cũ charissimis nostris barnaba et paulo: hominibus q tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri iesu christi. Misimus ergo iudã et sylam: qui et ipsi vobis verbis referent eadem. Uisum est enim spirituisancto et nobis nihil vltra imponere vobis oneris q̃ hec necessaria: vt abstineatis vos ab immolatis simulacrorum: et sanguine et suffocato: et fornicatione: a quibus custodientes vos bene agetis. Ualete. Illi igitur dimissi descenderunt antiochiam et congregata multitudine tradiderũt epistolam. Quam cũ legissent: gauisi sunt super cõsolatione. Iudas autem et sylas cum et ipsi essent prophete verbo plurimo cõsolati sunt fratres et cõfirmauerunt. Facto autem ibi aliquanto tẽpore: dimissi sunt cũ pace a fratribus ad eos q miserãt illos. Uisum ẽ syle ibi remanere: iudas aũt solus abijt hierusalẽ. Paulus autem et barnabas demorabãt antiochie: docẽtes et euangelizantes cũ alijs pluribus verbũ dñi. Post aliqt aũt dies dixit ad barnabã paulus: Reuertẽtes visitemus frẽs p vniuersas ciuitates in quibus pdicauimus verbũ dñi quõ se habeant. Barnabas autem volebat secum assumere et iohãnẽ qui cognominabatur marcum. Paulus ãt rogabat eũ: vt q discessisset ab eis de pamphylia: et nõ isset cũ eis: i opus nõ debere recipi. Facta ẽ ãt dissẽsio: ita vt discederẽt ab iuicẽ. Et barnabas qdẽ assũpto marco nauigaret cypzũ: Paulus vero electo sy

dimissus vel cōmendatus. spūsancto
la profect⁹ est: traditus grē dei a a
fratribus. Perambulabat autē b c
breuiādo narrationē: nō pōit noīa singulo⟨rum⟩ lo corum. q̄ iā fūdata erat.
syriā et ciliciā confirmās ecclesias
precipiēs custodire pcepta apo/ d
stolorum et seniorū. Ca. XVI.

P Eruenit autem in derbē e
et lystram. Et ecce disci/ f
pulus quidā erat ibi no
beneficus interpretatur.
mine timotheus: filius mulieris g
a vidue fidelis: patre gentili. Huic h+
testimoniū bonum reddebāt q̄
in lystris erant et iconio fratres.
Hūc voluit paul⁹ secū proficisci: i
b et assumens circūcidit eum pro/ k
Ra. iudeis factus sū iudeus vt eos lucrifacerē
pter iudeos qui erant in illis lo/
lystris ⁊ iconio. a et fili⁹ ei⁹ icircūcisus nō era
cis. Sciebant enī oēs q̄ pater l
deret dogma circūcisiōis ⁊ nō voluerāt circūcidi
eius erat gentilis. Cū autem per m
transirent ciuitates: tradebāt eis
statura
c custodire dogmata que erāt de/
creta ab apostolis ⁊ senioribus q̄
d erant hierosolymis. Et ecclesie q̄ n
in his q̄ ante crediderāt. a in his qui cōuer/ si ad fidē baptizabantur.
dē ꝯfirmabant fide: ⁊ abundabāt
numero quotidie. Transeuntes o+
a in qua fūt galathe sic noīati a cādore corpie⟨rum⟩
autē phrygiā et galatie regionē:
iterpretāt lactei. a q̄ placiebat hoīes non mō cre
e vetati sunt a spirituūsancto loqui
dituros a minore q⟨uia⟩ fere oēs pdicere ciuitates ⁊
verbū in asia. Cum venissent au
regiones i maiore asia fūt. q̄ ē europia rūc ei de asia trāsierunt in europ. .i. rursus in asiam.
f tem in mysiam tentabant ire in
in qua nō erat fidei ostium apertum.
bithyniā: et nō pmisit eos spiri/
saluatoris quia non erant salutem recepturi.
tus iesu. Cum autem pertransis/ p
in qua erat apertū fidei ostium.
sent mysiam: descenderunt troa †
dem: et visio per noctem paulo q
g ostensa est. Vir macedo quidam r
angeli semper stare dicūt.
ex forma humana.
erat stans et deprecans eum di/
cens: Transiens in macedoni/ s
hinc patet macedonē hominē fuisse.
h am adiuua nos. Ut autem vi/ t
a velox obedientia per statim notatur.
b hic lucas ostendit se fuisse comitem pauli.
sum vidit: statim quesiuim⁹ pro/
ficisci in macedoniam: certi facti
q̄ vocasset nos de⁹ euāgelizare
plenis velis.
eis. Nauigātes āt a troade recto
i cursu vēim⁹ samothraciā: ⁊ sequē
ti die neapoli: ⁊ inde philippis q̄ v x

venientibus a mari prima occurrit
a pma ptis macedonie ciuitas colo a
nia. Eram⁹ aūt in hac vrbe dieb⁹ b c
cōsiliādo vel cogitādo
b aliq̄t† ꝯferentes. Die āt sabbato⟨rum⟩ d
egressi sum⁹ foras portā iuxta flu/
.i. loc⁹ apt⁹ locutiōi pdicātiū vl' pdicatiōi orātiū
mē: vbi videbat̄ orō esse: ⁊ seden/ e
oñdit q̄ orōnē vocauit locutionē
tes loq̄bamur mlierib⁹ q̄ cōuene/ f
c rāt: et q̄dā mulier noīe lydia pur/ g h
a plebis illi⁹ ciuitat̄. b natura vl' lege audita a
puraria ciuitatis thiathireo⟨rum⟩ cō/ i k
iudeis ver⟨um⟩. ostiū fidei.
lēs deū audiuit: cuius dñs apuit l
diabolus corda claudit: sed deus aperit
cor intēdere his q̄ dicebant̄ a pau
lo. Cū aūt baptizata eēt et dom⁹ m+
a .i. si digna sū vt i me hitet de⁹ ⁊ māeat introite
eius: deprecata est dicēs: Si iudi/
⁊ manete
castis me fidelē dño esse: introite n
a i domos gētiliū ñ cōsueuerāt itrare cū iudeo⟨rum⟩
b māsiōe alicui⁹ itervalli
d in domū meā ⁊ manete. Et coegit o
nos.† Factū ē aūt euntib⁹ nobis p+
e ad orōnē puellā quēdā hñtē spm̄ q
phitonē obuiare nob: q̄ q̄stū ma/
diuinatōis pcio
gnū pstabat dñis suis diuinādo.
f Hec subsecuta paulū ⁊ nos clama r
a q̄uis sit hūiles tū excels⁹ ē co⟨rum⟩ de⁹ cui⁹ fui sūt.
g bat dicens: Isti hōmines serui/
a seruos dei ⁊ deū eiusq⟨ue⟩ doctrinā breuit̄ laudat
dei excelsi sunt: qui annunciant
vobis viam salutis. Hoc autem
a .i. clamabat: aut p bonū nature: aut deo cogēte p spm̄ phytonicū b illā a diabolo possideri.
faciebat multis diebus. Dolens s
q⟨uia⟩ post eū clamabat
aūt paulus ⁊ conuersus dixit spi/
a prāte nō adiuro orōne b nō meo
h ritui. Precipio tibi in nomine ie/
su christi exire ab ea. Et exijt eadē
puelle
hora. Uidentes aūt domini eius t
q⟨uia⟩ exiuit spes q̄stus eo⟨rum⟩: apphēdē v
tes paulū ⁊ sylaz pduxerūt in fo⟨rum⟩
ad pncipes: ⁊ offerētes eos magi x
stratib⁹ dixerūt: Hi hoīes cōturbāt y
a q̄ mali sunt vel captiui: vel alterius legis
ciuitatē nostram cum sint iudei: ⁊ z
a fidē iesu xpi: in cui⁹ noīe phitonic⁹ exierat spūs
annunciāt morem quem nō licet
auditu actu
i nobis suscipere neq⟨ue⟩ facere cum a
a q̄ meliores iudeis: vel dñi: vel dissimilis legis
simus romāni. Et cucurrit plebs b
aduersus eos: ⁊ magistrat⁹ scissis c
alte⟨rum⟩ ad abominatōez: alte⟨rum⟩ ad penā spectat
tunicis eo⟨rum⟩ iusserūt† virgis eos cedi d
Et cū mltas plagas eis itulissent: e
k miserūt eos i carcerē: pcipiētes cu/ f
stodi vt diligēter custodiret eos.
Qui cū tale pceptū accepisset: mi
sit eos i interiorē carcerē: ⁊ pedes g

Universidad de Deusto Biblioteca

a Media āt noc. Orādum est media nocte: ⁊ in piculis seruāda diligētia orationis. b Terremotus fa. ē ma. ⁊c. Be. Deuotio orātiū ⁊ ṽtus orōnis exprimit q: illi in carcere hymnos canētib⁹ laus eorū terram mouet carceris fūdamēta ɔcutit ostia aperit: catenas vinctoꝝ soluit. Alleg. Qui oĩe gaudiū extimat cū in tētatiōes varias īciderit: libenterq₃ gl'iat in īfirmitatib⁹ suis: vt ī eo habitet ṽt⁹ xp̄i. h cū paulo ⁊ syla ī carcere deum laudat: dicens cū pp̄ha: Tu es refugiū meū a p̄ssura q̄ circūdedit me exul. mea ⁊c. Cla. āt pau. Nihil fece. ⁊c. Rab. Mag̃ vox ē: q̄ scia occultoꝝ declarat. nouerat enī etiā ī tenebris illum q̄ volebat se iterficere: ⁊ iimico custodi pepcit d Procidit ⁊c. Ra. Propt potētiā ⁊ sciaz potētia: q: terremotu ostia sũt aperta. scia: q: coḡuit paulus cur se vellet interficere: iō p̄ oīb⁹ paulo ⁊ syle: procidit ad pedes Lauit plag. coꝝ Be. Pulchra varietas q̄bus plagas vulneris lauit: ꝓ eos plagas [illegible] amisit. Cō tinuo. Be. Ue locitas [illegible] tie sig[illegible] nescit tar[illegible] molimina spiritus sancti gratia. g Cūq₃ pduxissent ⁊c. ap. eis men. Rab. Optimū vtriusq₃ exēplū ingressus dom⁹ ⁊ mēse appositio h Cū āt.

Allego.

Ps. 31.

† 10. di. c. eorum si in adiutoriū

a ẜ media nocte surgebā ad confitendum tibi
a coꝝ strinxit ligno. Media autē nocte a†
ẜ vel hymnū dicebāt
paul⁹ ⁊ sylas adorātes laudabāt deū:
a ẜ paulū ⁊ sylā ẜ vincti
⁊ audiebāt eos qui in custodia erant.
ẜ ad timorē incutiendū: ⁊ ad ostia carceris apienda
b Subito ṽo terremot⁹ fact⁹ est magn⁹ b
ita vt mouerent fundamēta carceris
ẜ magna ṽt⁹ orōnis q̄ oĩa ostia īteriora. s. ⁊ exteriora
⁊ statim apta sunt omnia ostia ⁊ vni
apiūt. a ẜ nō solū pauli ⁊ syle: s₃ ⁊ alioꝝ victoꝝ ẜ exter
uersoꝝ vincula soluta sunt. Expgefa c
remotu magno
ctus aūt custos carceris: ⁊ vidēs ianu
as aptas carceris: euaginato gladio d
volebat se interficere: estimās fugisse
c vinctos. Clamauit āt paul⁹ voce ma e
gna dicēs: Nihil feceris tibi mali: vni
a ẜ vincti q̄s custodiebas ẜ a ministris
uersi enī h sumus. Petitoq₃ lumine i
d trogressus ē ⁊ tremefact⁹ pcidit pau f g
lo ⁊ syle ad pedes: ⁊ producens eos h
a ẜ de carcere b ẜ honorare eos incipit plus q̄ decuit
c ẜ sentit se hactenus male fecisse
foras ait: Domini: q̄d me oportet fa i
cere vt saluus fiā? At illi dixerūt: Cre
a ẜ nō in multos dños vt de nobis dixisti b ẜ saluatorem nunciant illi qui querebat salutem
de in dominū iesum ⁊ saluus eris tu
a ẜ non tu solus sed etiā b ẜ credens in iesum c ẜ non vnus tm̄: s₃ ābo p̄ gaudio: q: ostiū fidei apertum erat illa hora noctis: vel ondit equitas benefaciendi
⁊ domus tua. Et locuti sunt ei verbū
dñi cū oibus q̄ erāt in domo eius: et
a ẜ de q̄b⁹ dixerat ⁊ cū multas plagas eis intulissent
e tollens eos in illa hora noctis: lauit
ẜ lauans lauatus est
plagas eoꝝ: ⁊ baptiçatus ē ipe ⁊ oīs
f g dom⁹ ei⁹ ɔtinuo. Cūq₃ pduxisset eos i
domum suaz: apposuit eis mensam: ⁊ k
a ẜ baptismate accepto spiritual' fruct⁹ seq̄t. i. leticia
letatus ē cū oī domo sua: credēs deo.
Et cū dies fact⁹ esset: miserūt mḡrat⁹ l
a ẜ h custodi dicit b ẜ ne pleb credāt c ẜ q̄si despectos
lictores dicētes: Dimitte hoīes illos. m
Nūciauit āt custos carceris verba h
paulo: q: misert mḡrat⁹ vt dimittami
Nūc igit exeuntes ite in pace. Paul⁹ n
autem dixit eis: † Cesos nos publice o
ẜ sine reatu certo a iudicib⁹ ꝓlato a ẜ cēsum ꝓfessos
indānatos hoīes romanos miserūt i p q
ẜ occltā displicebat ciceroni: q: publica fuerat flagellatio
carcerē: ⁊ nūc occulte nos eijciūt. Nō r s
ita h veniāt ⁊ ipi nos eijciāt. Nuncia t
uerūt āt mḡratib⁹ lictores verba hec.
ẜ ad h quod dixerat paulus
Timuerūtq₃ audito ꝙ romāi eēnt: ⁊ ve
niētes depcati sūt eos: ⁊ educētes ro
gabāt vt egrederent de vrbe. Exeun v
tes autem de carcere: introierunt ad x
ẜ regionē a ẜ xp̄iāis i lydia couersantib⁹ b ẜ apli ẜ ad
lydiam: ⁊ visis fratribus consolati y z
ꝺ̄eū suo exēplo ⁊ doctrina ẜ post ṽbū cōsolatiōis
sunt eos: et profecti sunt.

a Media autem nocte. h ɔsīr ponit eoꝝ liberatio ⁊ pmo miraculo diuio. scḋo hūano mādato. ibi: Et cū dies. Circa pmū dr: Media āt noc. pau. ⁊ sylas adorātes: sm illud ps̄. Media noc. sur. ad ɔfi. ti. b Subito ṽo ⁊c. ad ondēdū orōnis eoꝝ ṽtutē ⁊ ad incutiēdū hoib⁹ dñi tiorē. c Expgefact⁹ āt eu. car. ex terremotu. d Euagiato gla. ⁊c. ne ꝑpt euasionē pauli ⁊ syle q̄ dz diligēti custodia habuerat pceptū strictū ⁊ spāle puniret ḡui ⁊ ɔtēptibili morte. e Clamauit āt pau. sciēs p spm̄ cāz q̄re volebat se iterficere. f Et tremefa. cognoscēs tremotū diuia ṽtute factū. g Procidit paulo ⁊ syle ad pe. ad q̄ꝝ orōnē fuerat factū miraculū. ⁊ q̄ a morte fuerat liberat⁹ p pauli ṽbū. h Et pdu. eos foras carcerē. i Ait dñi: q̄d me op. fa. ⁊c. q. d. par⁹ su₃ viā salutis audire ⁊ fideliṫ obedire. cetera patet vsq₃ ibi: k Et letat⁹ ē. de euasiōe mortis corpal' p ṽbū pauli: ⁊ etiā spūal' p susceptiōez fidei. l Et cū dies. h ɔsīr ponit eoꝝ liberatio mādato hūano: cū dr m Dimitte hoies illos. Trāseūte enī passiōis ipetu aduertēt magistrat⁹ ꝙ paul⁹ ⁊ sylas iniuste fuerāt ṽberati ⁊ icarcerati iō volebāt eos liberare. n Paul⁹ āt dixit ill. i. lictorib⁹ q̄ venerāt p eoꝝ liberatiōe. o Cesos n. publice. qḋ nō dz fieri nisi publicis malefactorib⁹ p Indānatos. q: puniti fuerūt ipetu passiōis ⁊ nō iudicio rōnis. q Hoies romāos. q̄b⁹ magis dz deferri q̄ alijs eo ꝙ romāi hēbāt dñiū orb ꝙ āt paul⁹ eēt ciuis romanus h j. xxij. ca. r Et nūc oc. nos eijciūt. volētes crimē suū occultare. s Nō ita. supple erit. t Sz ve. ⁊ ipi nos eijciāt. facto ɔfitētes ꝙ iniuste nos ṽberauert ⁊ icarcerauerūt: ⁊ ita factū ē vt p₃ ex lr̄a se. v Exeūtes aūt de car. quē reintroierūt ne custos carceris post eoꝝ recessū inculparet ꝑpt eoꝝ eductionē. x Introierūt ad lydiā. nomē ē regiōis sm Glo. y Et visis frib⁹. i. xp̄ianis ibidē hitātib⁹. z Cōsolati sunt eos. sua p̄ntia ⁊ scā doctria. a Et pfe. sūt. alibi ad p̄dicādū ṽbū dei.

Capitulum: XVI

Moraliter. Uenit autez in der. ⁊c. Sequit b Huic testimoniū bo. red. q̄ i lystris erāt ⁊ ico. fra. ⁊c. Ex h p₃ ꝙ soci⁹ p̄dicatoris euāgelici dz eē boni nois ⁊ idone⁹ in scia et vita vt possit eū adiuuare. ꝑpt qḋ i hui⁹ figura dr Deutro. xxij. Nō arab sil'i bo. et asi. q: p̄dicatori in agro dñico laborāti nō dz soci⁹ stolid⁹ aut isufficiēs assigri. o Trāseūtes āt fri. ⁊ gala. regionē. vetati sūt a spūscto loq̄ ṽbū dei i asia ⁊c. idē dr ɔsīr de bithynia. Uerbū enī dei ṽetabit duplici cā. Una ē qñ ppl's ē obstinatus in malo. ⁊ sic dr Ezech. iij. Et eris mu. nec q̄si vir obiurgās: q: dom⁹ exasperās ē. Et h significat p asiā q̄ iterptat sustollēs. i. repellēs dei ṽbū. Alia ē qñ ppl's ē sufficient istruct⁹ ⁊ labor p̄dicātis ē alibi necessari⁹. ⁊ sic saluator Luc. iiij. dixit turb eū detinere volētib⁹: q: ⁊ alijs ciuitatib⁹ oportet me euāgeliçare regnū dei. Et h significat p bithyniā q̄ iterptat ṽtutis filia. tal' aūt ē plebs sufficient instructa. † Descēderūt troadē ⁊ visio p noctē onsa ē paulo: vir macedo. ⁊c. q̄ iterptat orietal': ⁊ iō significat psonā vel gētē q̄ coḡscere icipit fidei lumē ⁊ desiderat apli⁹ edoceri. ꝑpt qḋ paulus. i. p̄dicator euāgelic⁹ dz ad talē gētē vel psonā accedere ⁊ eā docere: sic ⁊ petrus ad cornelīū accessit ⁊ eū istruxit: vt dictū ē. s. x. ca. Et q̄dā mulier noie lydia ⁊c. Seq̄t m Cū āt baptiçata ēēt ⁊c. p hoc enī ꝙ p̄cibus suis coegit paulū domū suā intrare ⁊ sibi cum socijs suis necessaria ministrare: significatur q̄libet psona xp̄iana que de suis facultatibus ministrat xp̄i mēbris: ⁊ illis potissime q̄ annūciāt ṽbum salutis. p† Factū ē aūt eūtibus nobis ad orōnez puellā quādam habentē spm̄ phitonē ⁊c. p hoc autem ꝙ paulus ꝓhibuit se ⁊ socios laudari a demone in illa loquētē sic etiā xp̄s Mar. j. demoni dicēti: Scio ꝙ sis scūs dei: silētiū iposuit: ondit ꝙ p̄dicator ṽbi diuini vitare dz laudes maloꝝ hoīu₃ q̄ sunt mēbra diaboli: q: sic dic Seneca libro de ṽtutibus: Idē ē laudari a turpib⁹ ⁊ ob turpia. a† Media aūt nocte paulus ⁊ sylas adorantes laudabāt dñm ⁊c. p terre motū ipis orātib⁹ factū: significata fuit sequens liberatio pauli ⁊ syle de carcere ⁊ custodis carceris et familie sue ab infidelitate.

In ca. xvj. vbi dr i postilla. Nec ista circūcisio fuit simulatio (cta vt dic Hierony.

a Additio. j. quā h ponit Hiero. nō sic itelligēda

Capi. XVII Cum āt ⁊c. de scripturis ⁊c. Beda. Utrunq₃ pariter de scripturis insinuat. s. quia xp̄m pati ⁊ resurgere oportuit. ⁊ ꝙ passio ac resurrectio ad nullum alium nisi ad iesum ptineret: iudei eī qui passionē ⁊ resurrectionez negare nō poterāt: antixp̄z expectātes ea ad iesum ptinere cōtradicebant. ⁊ iō paulus nō modo xp̄i mysteria p̄dicat: sed docet in xp̄o iesu omnia esse cōsummata
b Et de col. ge. i. Et de his qui gentilē ritum iudaismo mutauerūt: et de his q̄ gentiles pmanserāt multi ad xp̄m ɔfluebant.
Rab. Pria causa malicie: ꝙ de vulgo. Scḋa ꝙ ⁊ mali erāt p̄ter vulgo.
Trahebāt ia. ⁊c. Be. In greco iasonē ⁊ quosdaz alios fratres. vnde intelligendū ē iasonē fratrē ⁊ fidelem fuisse.
b Regē aliū Ra. Preter cesarē: quod cōtra decretū cesaris erat. vnde in euangelio: Omnis q̄ se regem facit: contradicit cesari. Apostoli ṽo contradicebant christū regem esse iudeorum. i. confitentium. vnde et iudei ipsum christum accusabant.
c A paulo. Qui erat dux verbi. et ideo postea sol⁹ dimissus est: vt iret de macedonia ad mare.
Profe.

Lu. 24.

Jo. 19.

a Cum aūt ābulassent Ca. XVII a†
ẜ nomina sunt ciuitatum
c āphipolim ⁊ apolloniā: venert b
thessalonicā: vbi erat synagoga iude
ẜ iudeoꝝ vel pauli
oꝝ. Scḋm ɔsuetudinē aūt paul⁹ intro c
iuit ad eos: ⁊ p sabbata tria dissere d
rebat eis de scripturis adapiens ⁊ isi e
nuās† quia christū oportuit pati: ⁊ re f g
surgere a mortuis: ⁊ q: hic est iesus h
xp̄s: quē ego annūcio vob. Et q̄dā ex i k
eis crediderūt: ⁊ adiūcti sunt paulo ⁊ l m
a ẜ deū iudeis. s. religiosis b ẜ q̄ p̄us nō colebāt
b syle: ⁊ de colētibus gentilibusq₃ ma n o
a ẜ iō mulieres p̄ius credūt: vt viros facili⁹ trahāt
gna mltitudo: ⁊ mulieres nobiles nō
ẜ illos q̄ crediderāt
pauce. Zelātes aūt iudei assumētesq₃ p q
a ẜ ꝓpter turbatum sensum
de vulgo viros q̄sdā malos ēt turba r
a ẜ ad couētū comouent b ẜ thessalonicam
facta ɔcitauerūt ciuitatē: ⁊ assistētes s
ẜ viri fidelis ẜ paulū ⁊ sylā
domui iasonis: q̄rebant eos pducere
putātes eos eē occultatos
c in ppl'm. Et cū nō iuenissent eos trahe t v
bāt iasonē ⁊ q̄sdā frēs ad p̄ncipes ciui x
tatis clamātes: quoniam hi q̄ vrbem y
ɔcitant ⁊ huc venerūt q̄s suscepit ia z
a ẜ apostoli ⁊ coꝝ susceptores
son: †⁊ hi omnes ɔtra decreta cesaris a
b faciūt regē alium dicentes esse iesuz. b
ẜ ipsi p̄ius cōcitati cōcitant plebem
Concitauerunt autem plebem ⁊ p̄n
a ẜ etiā cōcitauerunt cū plebe principes
b ẜ qḋ negauit se suscepisse: vel pniaz ꝓfessus est
cipēs ciuitatis audiētes hec. Et acce c
a ẜ q̄ defendebant ⁊ excusabant
pta satisfactiōe a iasone ⁊ a ceteris di
ẜ iasonē ⁊ ceteros
miserūt eos. Frēs ṽo ɔfestim p noctē d
ẜ ciuitas est
dimiserunt paulum ⁊ sylā in beroam.
ẜ fortitudo fidei ondit: q: nec p iudeoꝝ psecutiōe loqui
Qui cū venissent i synagogaz iudeo
cessant a ẜ q̄ susceperūt eū in beroā b ẜ genere vel aio
rum introierunt. Hi autem erant no e f
qui ṽbo audiēdo ⁊ seruando instabant
biliores eorū q̄ sunt thessalonice: qui g h
susceperunt verbum cum omni auidi i
tate: quotidie scrutantes scripturas k
ẜ de beroensibus
si hec ita se haberent: et multi qui l m
dem crediderunt ex eis: et gentilium n
mulierum honestarum: et viri non
pauci. Cum autem cognouissent in o
ẜ qui erant
thessalonica iudei: quia et beroe pre
ẜ q̄ erat dux ṽbi
c dicatum est a paulo verbum dei: ve
nerunt et illuc commouentes et tur
bātes mltitudinē. Statiq₃ tūc paulū p
dimisert fratres: vt iret ad mare. Sy q
ẜ beroe
las autē ⁊ tiothe⁹ remāserūt ibi. Qui r†

a† da est q̄si illos actus sm rei veritatē nō fecisset: s₃ q: nō faciebat tāq̄ legis cerimonias obseruās: s₃ solū q̄dam pia simulatiōe ne scādaliçaret iudeos ⁊ eoꝝ ɔuersionē ipediret: sic siq̄s pelliculā virilis mēbri abscinderet ꝑpt sanitatē nō cā legalis circūcisionis obseruāde: vt in p̄ma scḋe. q. ciij. arti. iiij. in responsione p̄mi argumenti. In codē ca. vbi dr in postilla. Dicit hic Glo. ꝙ timore spūssancti cogente spiritus mendax vera loquebat.

Additio. ij. Paulus nō intelligit h doluisse de h qḋ spūscto cogēte factu₃ erat: s₃ d hoc ꝙ puella a diabolo possidebat: vt in Glo. interlineari. ⁊ ideo hec Glo. non videtur reprobanda.

a Cum āt pambulassent. Hic ɔsīr Ca. XVII c ponit p̄dicatio pauli in alijs locis macedonie. ⁊ p̄mo in thessalonica. scḋo in beroe: ibi: Frēs ṽo Prima in duas: quia primo ponitur p̄dicatio. scḋo insurgens persecutio: ibi: Zelantes. Circa primu₃ dicit: Cum autez perambulassent amphipolim ⁊ apolloniā: ciuitates sunt in quibus nō contraxerunt moram.
b Uenerunt thessalonicā v. e. s. iudeoꝝ. In illa enim ciuitate cū gētilib⁹ hitabāt mlti iudei. c Scḋm cō. aūt p. i ad eos. s. iudeos q̄b⁹ paul⁹ ɔsueuerat p̄us p̄dicare q̄ gētilib⁹: vt p₃ ex p̄cedētibus d Et p sab. tria dis. eis de scripturis legis ⁊ ꝓphaꝝ. e Adapiēs ⁊ insinuans ex eis. f Quia xp̄m. in lege ⁊ ꝓphis ꝓmissum g Oportuit pati ⁊ re. a mortuis. sic p₃ Esa. liij. ⁊ Osee. vj. ⁊ i plurib⁹ alijs locis: sic declarauit exponēdo dicta ꝓphaꝝ. h Et q: h est xp̄us. s. iesus naçarenus. i Quē ego an. vo. ita ꝙ nō solū declarabat ex sc̄ptur' passionē xp̄i ⁊ ei⁹ resurrectōez: s₃ etiā ista esse cōpleta in iesu naçareno. ⁊ sic nō esse expectādū aliū xp̄m sic expectāt iudei. hmōi ṽo sc̄pturas p q̄s ista ꝓbāt: ego posui saltē in pte in q̄dā q̄stione de aduētu messie. k Et q̄. ex eis. s. iudeis. l Crediderūt in xp̄m. m Et ad. sūt p. ⁊ sy. fide ⁊ societate. n Et de colētib⁹. i. de gētilib⁹ p̄us ɔuersis ad iudaismum. ⁊ sic colebāt vnum deum. o Gētilibusq₃. i. d eis q̄ vsq₃ tūc pmāserūt i gētilitate. p Zelātes āt. h ɔsīr ponit isurgēs psecutio: cū dr Zelātes āt iu. i. iuidia moti. q Assumētesq₃ de vul. vi. q̄s. malos. q̄ ꝓni sūt ad faciēda mala. r Et tur. fa. ɔ. ci. ɔ̄ p. ⁊ sylā. et sm ꝙ dic Joh. Chryso. A ṽitate se eē vacuos ꝓfessi sūt q̄ mltitudie se armauert. s Et assi. d. iasonis. i q̄ paul⁹ ⁊ sylas fuerāt hospitati. t Et cū nō i. eos: q: iā alibi trāsierant. v Trahebāt ia. ⁊ q. frēs. i. xp̄ianos cum eo. x Ad p̄n. ciuitatis. vt punirent. y Clamātes qm̄ hi q̄ vr. ɔci. s. paul⁹ ⁊ sylas z Quos susce. iason. et ideo pticeps est maleficij eoru₃. a Et hi omnes cōtra de. ce. faciunt. ⁊ subdit in quo. b Regem aliū di. ie. eē. s. non subiectu₃ cesari: sed magis ei⁹ dominū. Impatores enī romani bene pmittebāt alios reges eē: dū tñ eis eēnt sbiecti: ⁊ redderent eis tributū. c Et acceptam satisfactionē a iasone. p rōnabilez excusationē vel emēde solutionē: vel alio ɔueniēti mō: q: ñ hr̄ in tex. mod⁹ hui⁹ satisfactōis. d Frēs. h ɔsequēter describit p̄dicatio pauli ⁊ syle in beroe. et patet littera vsq₃ ibi. e Hi autem. s. iudei manentes in beroe. f Erāt nobiliores genere vel animo vel vtroq₃ modo. g Eorum qui sunt thessalonice. id est. magis nobiles q̄ illi q̄ hitabāt i thessalonica. h Qui su. ṽ. euangelicū. a paulo et syla ꝓpositū. i Cū oī auiditate. i. ardēter et deuote. k Quotidie s. sc̄pturas. leg' ⁊ ꝓphetaꝝ. l Si h ita se hr̄ent. s. ꝙ eēnt iplete in iesu naçareno sic paul⁹ ⁊ sylas asserebant. m Et mlti q̄. c. ex eis. s. iudeis. n Et gē. mu. hōestaꝝ. s. iā añ ɔuersaꝝ ad iudaismū. o Cū āt. h ɔsīr mouet q̄stio ɔ̄ paulū. et p₃ lr̄a vsq₃ ibi. p Statiq₃ t. p. d. frēs. vt alibi posset p̄dicare euangelium xp̄i. q Sylas autem ⁊ timotheus remanserunt ibi. ad plenius instruendum ⁊ ɔfirmandum in fide conuersos ad christum. r [illegible] autem deducebant. Hic consequenter predicatio pauli describitur in alijs partibus grecie. et primo in ciuitate athe niensi. secundo in corintho ca. seque. tertio in ephesо: ibi: Paulus ṽo Circa primū primo describitur eius ad athenas peruentio. secundo cum philosophis disputatio: ibi: Paulus autem. tertio predicatio eius ibi: Stans autem. Circa primum dicitur: Qui autem deducebant paulum. vt per mare iret alibi ad predicandum.

B

C

 Perduxerunt

a Profecti sunt ⁊c. R. Ab athenis frēs illi q̄ duxerūt paulū. Quidā de syla dictū putāt: ⁊ timotheo q̄ de macedonia ad paulū ꝓfecti sint. b Epicurei. R. Vocant̄ ab auctore suo: q̄ d̄r voluptatꝭ assertor. Stoici greceꝫ latie clemēta q̄ cōtendebant paria esse pctā. i. oē pctm̄ vniforme esse.

D

Be. Epicurei pceptoris sui traditionē secuti: felicitatē hoīs in sola voluptate corporis. stoici ī sola aīe xtute posuerūt. Qui int̄ se dissidētes: apl̄z vnanimit̄ impugnāt q: hoīez docebat beatū eē in aīa ⁊ corpe nō in p̄sti nec ex se sꝫ ex grā dei p ih̄m xp̄m in resurrectione.

Quid vult se. ⁊c. Seminiuerbiꝰ ē q̄ xbū sciat. Alꝭ seminiuerbiꝰ. i. fmologꝰ: q: semē ē xbū dei. vn̄: Si vob̄ sciauimꝰ spi. ⁊c.

1. Cor. 9. b

Augꝰ. Legimus paulū aplm̄ dictū fuisse seminatorē xborū qd̄ dictū ē ab irridētibꝰ sꝫ nō respuēdū a credētibꝰ. erat q̄ppe seiator xboꝝ: sꝫ messormoꝝ. Et nos sꝫ p nuli: nec illi cōpandi in agro dei (qd̄ ē cor vr̄m) seminamꝰ xbū dei expectātes vberē frugē vel fructuꝫ de moribus vestris.

43. di. c. ii. sit rector ⁊ n̄a sicut

E

d Aliꝗ xo de. ⁊c. Ra. A iudeis audierūt vocabulū demonioꝝ eē abomiabile: ⁊ iō huic abomiatiōi cōpant doctrinā pauli. vel iudei sūt q̄ h̄ dicūt. i. saducei.

e Ad ariopagum. Ra. Nomē est curie apud athenas: dictū ab idolo martis: qd̄ apd̄ eos arios vocat̄.

f Viri atheniē. ⁊c. Qd̄ igno. c. h. a. ⁊c. Rñdet ad h̄ qd̄ dixerāt vel p̄miserāt. Noua q̄daꝫ infers. q. d. Noua q̄ infero inter vetera vestra habetis. hoc autem dicit ad persuadenduꝫ ne quasi noua refutent sua verba.

a Perduxerūt eū vsq̄ ad athenas. ꝯsolati eiꝰ societate ⁊ doctrie veritate. b Et ac. m. ab eo. ⁊ p illos q̄ deduxerāt eū vsq̄ ad athēas. c Profecti sūt. instructis pleniꝰ ⁊ ꝯfirmatis beroēsibꝰ ad qd̄ remāserāt. d Paulꝰ aūt. h̄ ꝯsr̄ describit̄ pauli disputatio cū p̄hīs. cuius p̄mo ponit̄ motiuū eūz dicit̄. e Incitabat̄. s. eiꝰ in ip̄o ⁊c. nā ex zelo fidei moleste ferebat idolatriā q̄ vigebat ī ciuitate. ⁊ alios errores. iō s̄bdit̄. f Disputabat. i. ī sy. cū. i. ⁊ colētibꝰ. s. vnū deū. ⁊ isti erāt gētiles ꝯuersi ad iudaismū: ⁊ isti cū iudeis errabāt ꝯ xp̄m dicētes deū esse vētuꝝ. paulꝰ āt asserebat ꝯuīn ondens p scripturas iesum naçarenum esse xp̄m. g Et in foro. i. ī loco cōi vbi ꝯueniebāt p̄hi ⁊ disputabat cū eis.

autē deducebant paulū p̄ erdu-
a ⸗ que ē ciuitas attice vel achaie. ⸗ vel solo ver-
xerunt eum vsq̄ athenās ⁊ acce-
bo: vel p epistolā ⸗ paulo
pto mandato ab eo ad sylam ⁊ ti
motheū: vt q̄z celeriter venirent
ad illum: profecti sunt. Paulus
autem cum athenis eos expecta
ret: incitabatur spiritus eius in
ipso: videns idolatrie deditā ci-
⸗ inspirante spiritu
uitateꝫ. Disputabat igit̄ in syna
goga cū iudeis ⁊ colētibus: ⁊ in
⸗ cum gentibus
foro p̄ omnes dies ad eos q̄ au-
dierant. Quidaꝫ aūt epicurei et
stoici philosophi disserebāt cum
eo. Et q̄daꝫ dicebāt. Quid vult
seminiuerbiꝰ hic dicere? Aliꝗ ve-
ro nouorum demoniorum vide-
tur annunciator esse: quia iesum
⁊ resurrectionē annūciabat eis.
Et apprehēsum euꝫ ad ariopagū
duxerunt dicentes: Possumus
scire que ē hec noua: que a te dici
tur doctrina? Noua em̄ quedam
infers auribus nostris. Volumꝰ
⸗ qualia sint ⁊ ad quid tendant
ergo scire quidnā velint hec esse?
Athenieēses autē omnes ⁊ adue-
ne hospites ad nihil aliud vaca-
⸗ nō vt firmit̄ crederēt sꝫ tm̄ mirarēt̄ ⸗ iō ⁊ pauci de doctrīa īterrogabāt qualis sit vt crederēt
bant: nisi āut dicere aut audire
aliquid noui. Stans aūt paulus
ī medio ariopagi ait: Viri athe-
⸗ vel hominū genera: vel p omnia dogmata
niēses: p̄ omnia quasi superstitio
⸗ iō supsticiosos vos iudico: q: p̄teriens ⁊c.
sos vos video. Preteriens enim
⸗ deoꝝ q̄ vobis sūt noti ⸗ p̄ter alioꝝ deoꝝ aras
et vidēs simlacra vestra: iueni ⁊
⸗ singulꝭ aris titulꝰ iponebat̄ indicās cui dedicate eēnt ⸗ quasi ignoto deo dedicata ē hec ara
arā in q̄ sc̄ptū erat: Ignoto deo.

b Quidā autem e. ⁊ s. p. disserebāt. i. disputabant. i Cū eo. de felicitate hoīs quā epicurei dicebāt ꝯsistere ī corpis voluptatibꝰ. stoici xo ī aīe xtutibꝰ ī p̄sti vita. nā vtriq̄. s. epicurei ⁊ stoici negabāt resurrectionē. ⁊ p ꝯn̄s aliā vitā. paulꝰ āt asserebat eā eē ī aīa ⁊ corpe: ⁊ h̄ in vita futura. nā b̄titudinē aīe dicebat eē in apta dei visiōe ⁊ fruitione. j. Cor. xiij. Videmꝰ eñ nūc p speculū ⁊ in enigmate: tūc āt facie ad faciē. b̄titudinē xo corpis ex dotibꝰ claritatꝭ s̄btilitatꝭ agilitatis ⁊ ipassibilitatis q̄ causabūt̄ ī corpe ex redūdantia glie aīe q̄ fiet ī resurrectōe: ⁊ h̄ ex xp̄i xtute. Phil. iij. Saluatorē expectamꝰ dn̄m ih̄m xp̄m q̄ reformabit corpus h̄ūilitatis nr̄e ꝯfiguratū corpi claritatis sue. ⁊ q: ista videbant̄ eis ipossibilia. iō subdit̄: k Et q. d. qd̄ v. seminuerbiꝰ. i. semiator xboꝝ. l Dicere. q. d. n̄ est nisi m̄tiplicator xboꝝ friuoloꝝ. Aliꝗ xo supple dicebāt. qd̄ non est de textu: sꝫ in aliq̄bus libris ponit̄. m Nouoꝝ d. v. a. esse. dic̄ Glo. q̄ p̄hi illi audierūt a iudeis int̄ eos h̄itātibꝰ ex dispōsitiōe eoꝝ facta p eūtiochi regis nomē demonij eē abomiabile. ⁊ iō doctrinā pauli vocabāt āñūciatōeꝫ demonioꝝ tāq̄ eis abomiabilē. sꝫ istud nō videt̄ veꝝ: q: s̄bdit̄ q̄ duxerūt paulū ad ariopagū vbi erat locꝰ studij volētes plenꝭ audire q̄ esset eiꝰ doctrīa: qd̄ nō fecissent si eēt eis abomiabilꝭ. Itē h̄ nomē demō vel demoniū nō ē nomē hebraicū sꝫ grecū: vt dic̄ Isido. viij. etymologiaꝝ. ⁊ iō h̄ vocabulū nō didicissent greci ab hebreis: sꝫ magis ecōuerso ⁊ fm̄ q̄ ibidē dic̄ Isidorus: demō grece iterp̄tat̄ sciens aut peritus latine. ⁊ p ꝯn̄s demoniū interp̄tat̄ sciētia vel peritia. sic ḡ videt̄ hec lr̄a exponēda. p̄hi em̄ disputātes cū paulo nō erāt eiusdē ꝯditiōis vel opinionis vt satis p̄ꝫ ex textu. ⁊ iō illi q̄ doctrinā eius reputabāt friuolā vocabāt eū seminiuerbiū. Illi aūt q̄ volebāt eū audire plenius tāq̄ bonā reputātes eā: sꝫ nō intelligerēt ad plenū dicebāt paulū āñūciatorē nouoꝝ demonioꝝ. i. nouaꝝ sciaꝝ: ꝓpter qd̄ n Eū ad ariopagū duxerūt. vbi erat locꝰ docēdi. o Atheniēses āt oēs. i. de terra illa natiui. p Et aduene hospites. q̄ aliūde illuc venerāt rōne studij: sic̄ mō ꝯueniūt parisius. q Ad nihil aliud vacabant. principaliter r Nisi aut dicere. q̄tū ad magros. s Aut audire. q̄tū ad discipulos. t Aliq̄d noui. ⁊ in h̄ eis assimilant̄ parisiēses m̄ti. v Stās aūt. Hic ꝯsr̄ describit̄ p̄mo pauli p̄dicatio. ⁊ scd̄o auditoꝝ distinctio ibi: Cū audissent. P̄ria in duas: q: p̄mo incipit paulus a quodā qd̄ erat atheniēsibꝰ notū ⁊ ꝯcessum. scd̄o ꝓsequit̄ intētū ibi: Deus q̄ fec̄ mūdū. Circa p̄mū d̄r: Stās aūt paulus vt melius audiret̄ a multitudine. x Ait viri atheniēses p omīa supstitiosos. i. idoloꝝ cultores. y Vos video. h̄ patebat ad sensū: q: in ciuitate illa erāt idola m̄ta. iō subdit̄: z Preteriēs em̄ ⁊ vi. si. ve. inue. ⁊ arā in q̄ scri. erat: ignoto deo. in q̄libet em̄ ara erat titulus supscriptus illius cuiꝰ erat honori ꝯsecrata: vt ioui: mercurio: ⁊ h̄mōi. In h̄ aūt altari erat talꝭ titulus: ignoto deo: supple ꝯsecratū ē h̄ altare. de cuius ꝯsecratione varie dictum est. Aliqui em̄ dixerunt q̄ fuit consecratum ⁊ institutum a posteris herculꝭ: q̄ post eiꝰ mortē eiecti de regno suo ⁊ ptāte recurrerunt ad auxiliū atheniēsiū p qd̄ restituti fuerūt ad statū p̄stinū: ꝓpt̄ qd̄ dixerūt misericordiā ī athenis posuisse sibi sedē cui ꝯsecrauerūt arā: sꝫ q: misericordia non erat aliqua psona que fuisset nota hoībus: sicut iupiter ⁊ mercurius: ⁊ h̄mōi fuerant quos gentiles ad deos trāslatos esse dicebāt. vn̄ ⁊ j. Machab. dicit̄ Patre nostro inter deos trāslato ⁊c. ideo illud altare intitulatū fuit ignoto deo: ⁊ determinatū q̄ nō fierēt oblatōes ⁊ sacrificia nisi de gemitibus lachrymis ⁊ p̄cibus miseroꝝ ibidē misericordiā postulantium. In scholastica xo historia dicit̄ q̄ p̄hi athenis existētes et tenebras factas in die passionis xp̄i ꝯsiderantes q̄ non poterant esse virtute nature: eo q̄ non facte fuerunt p appositionem lune: vt dicit Dionysius se vidisse lunam retrocedentem ab oriente ⁊ suppo-

g Ignoto deo. Ra. id est vero deo: quem nemo nouit vt est: Nemo eniꝫ nouit filium nisi pater: neq̄ patrem nisi filius. ⁊ iuxta hūc sensum: a paulo ignotus deꝰ d̄r. Alit̄ āt ex eoꝝ sensu ignoto deo dedicata est h̄ ara. i. illi deo quē gētiles ign̄rāt. Ergo vel sc̄ptū erat: ignoto deo dedicata ē: siue aliq̄d sile qd̄ tacet̄: vel simplr̄ scriptū erat ignoto deo.

Mat. 11. d

Be. Notꝰ ī iudea deꝰ: sꝫ nō receptꝰ. Ignotꝰ achaie deꝰ: q̄uis p m̄ta q̄sitꝰ. ⁊ iō q̄ ignorat ignorabit̄: p̄uaricator dānabit̄: neut̄ imunis a culpa: sꝫ excusabilior q̄ fidē n̄ obtulit xp̄o: quē nesciebat: q̄ q̄ manꝰ intulit xp̄o quē sciebat.

Ps. 75.

Deus q̄ fe.

---

a Deꝰ q̄ fe. ⁊c. Be. Nota ordinē huiꝰ disputationis. q: p̄mū vnū deū auctorē mūdi oīmq̄ docet esse: in quo viuimus mouemur ⁊ sumꝰ: cuiꝰ ⁊ genus sumꝰ: vt nō solū ꝓ luce ⁊ vita: sed etiā ꝓ cognatiōe generis diligēdꝰ oñdat̄. postea opinionē q̄ ē de idolis rōne destruit: q̄ mūdi cōditor ⁊ dn̄s tēplis sarcitor non includat̄: q̄ largitor oīs beneficij sanguie victimaꝝ n̄ egeat q̄ hoīm creator ⁊ oīm gubernator non possit manu hoīs causari. postremo docet deuꝫ: ad cuius imaginē ē factꝰ homo: nō esse similem metallis. Errorꝭ remediū dicit penitendi studiū. Si aūt prio destrueret cerimonias idoloꝝ: gētes nō audirent eū. Cū ergo vnū deuꝫ ꝑsuaderet: adiunxit: p xp̄m salutē nobis datā magis tū eum noīans hominē q̄ deū: incipiens q̄ ab illis q̄ gessit ī corpe: supra hoīez ostēdit esse: q̄ victa morte resurrexit: paulatim eī fides crescit: vt eum supra hoīez esse mōstrare: mr: deus credat̄. Nō iterest q̄ quisq̄ credat ordine: nō in p̄mis pfecta querūtur: sꝫ de initijs ad pfecta ascēdit̄. b Ex vno oē ge. ho. Beo. In greco ex vno sanguie: q: sanguis ꝓpaginē carnis designat et p carnē hō itelligit̄. c In ip̄o eī vi. Augꝰ. Quia id opat̄ ī nobis: q̄ viuimꝰ: mouemur ⁊ sumꝰ. et h̄ opus ē quo ꝯtinet oīa: q: eiꝰ sapīa ꝯtingit a fine vsq̄ ad fi. fortit̄ ⁊ dis. o. s. p hāc dispositionē in illo viuimus: moue. ⁊ su. qd̄ si hoc opus suū rebus subtraxerit: nec viuemꝰ: nec mouebimur: nec erimus. Augꝰ. In his q̄ creauit oñdit̄ deus indesinent̄ opari: neq̄ eī tā q̄ eiꝰ substātia: sic ī illo sumꝰ: sic̄ d̄r vitā h̄re in semetipso. Sed cū aliud simus q̄ ipse: nō aliud in ipso sumus: nisi q: id opatur q̄ viuimꝰ mouemur ⁊ sumꝰ: ⁊ paulo post: nō celū ⁊ terra ⁊ oīa q̄ in eis sūt: vniuersa. s. spiritalꝭ ⁊ corpalꝭ creatura ī seipa manet: sed in illo de q̄ d̄r: in illo viuimus: mouemur ⁊ sumꝰ: q: si ps pōt esse in toto cuiꝰ ps est: ipm totū nō ē nisi in illo a q̄ ꝯditū est. neq̄ h̄ fm̄ corpus d̄r: q: ⁊ de mūdo similit̄ posset dici: ī q̄ sumꝰ moue. ⁊ vi. Ideo de mēte q̄ ad imagineꝫ dei accipiendū ē quodāmō excellenti ⁊ intelligibili: q: q̄d nō ē in ip̄o: de quo d̄r: Ex ip̄o ⁊ p ip̄m et in ip̄o sūt oīa. d Sicut ⁊ quidam vestrorum poetarum. His qui ꝓphetas nō recipiebāt: nō moysi: nō isaie vel alicuiꝰ ꝓphetaꝝ: sꝫ autoꝝ suoꝝ loquit̄ testimoniū: versū Arati ponēs. ⁊ de falsis eoꝝ q̄bus ꝯdicere nō poterāt: suā xitatē ꝯseruat ⁊ ꝯfirmat. e Ipsiꝰ eni et genus. De arato poeta hoc sumptum est testimoniuꝫ nō de diuina pagina ne noua videat̄ inferre. f Ge nus ḡ ⁊c. nō de. ⁊c. Ra. hō in medio ē: h̄ns deū superiorem: aurum ⁊ argentum cū ceteris huiusmodi inferiora: que non debent ei comparari.

Rom. 11. d

Despiciens

oriēte ⁊ supponēte se soli: tūc eī erat. xv. ⁊ iterū eā redeuntē ad locū suū xsus orientē: talis aūt motꝰ lune erat ꝯtra cursū nature: ꝓpt̄ qd̄ illa eclypsis nō fuit naturalꝭ. Itē q: illa eclypsis solis īcepit a p̄te orientis ⁊ ī eadē p̄te fuit determiata: vt p̄ꝫ ex dictꝭ. eclypsis āt naturalꝭ ipiꝰ solis semp īcipit a p̄te occidētali: ⁊ in p̄te opposita terminat̄. Itē q: illa eclypsis durauit tribus horꝭ. s. ab hora sexta vsq̄ ad horā nonā: vt h̄r Matt. xxvij. eclypsis aūt solis naturalꝭ nō tm̄ durat sꝫ modico tpe. Nec igit̄ ⁊ similia attēdētes p̄hi ꝯsecrauerunt altare deo: q̄ talia mirabilia faciebat quē vocauerūt ignotū: ⁊ h̄ n̄: si ꝯsiderēt eiꝰ excellētia q̄ incōp̄hensibilis ē a q̄cūq̄ creatura etiā beata ⁊ p ꝯn̄s aliq̄ mō sibi incognita ⁊ m̄to magis nō b̄tā. Dixerūt etiā q̄ iste deus nolebat sacrificiū de aīalibus sed de p̄cibus deuotis ⁊ oratiōibꝰ. Consequēter apl̄s applicat ad ꝓpositū dicēs: a Qd̄ ḡ igno. co. h̄ ego an. vobis. s. iesū verum deum ⁊ hominē. ⁊ hec applicatio patet fm̄ vltimā istitutionē dicti altarꝭ. ꝯuenit etiā xp̄o fm̄ p̄mā institutionē: q: d̄r ꝯsecratū misericordie. q: xp̄o ꝓprie nomē misericordie ꝯuenit. ꝓpriū enī eiꝰ ē misereri ⁊ pcere: ꝓpter qd̄ misericordia vocat̄ psal. lxxxiiij. Ostēde nobis do. mi. tu. ⁊ saluta. tu da no. b Deus q̄ fecit ⁊c. hic cōsequēter apl̄s ꝓsequit̄ intentū oñdens prio ꝯditionē xp̄i q̄tū ad diuinitatē. scd̄o q̄tū ad humanitatē. ibi: Et tpa. Circa p̄mū dic̄: Deus q̄ fecit mūdū ⁊ oīa q̄ ī eis sūt. hāc ꝓpositionē ꝯcedebāt cōit̄ p̄hi vocātes deū p̄mā cāꝫ oīm. ⁊ lꝫ Auerrois neget deū h̄re rōnē cāe efficiētꝭ: dic̄ eū tn̄ h̄re rōnē cāe finalꝭ: ⁊ iponit Aristoteli h̄ sensisse. h̄ tn̄ n̄ h̄r ex dictꝭ Aristo. expsse s̄ magis oppositū: vt dicūt alij expositores Aristote. Plato āt dixit deū cām efficiētē mūdi ⁊ etiā ex tpe. vn̄ d̄r. viij. physicoꝝ q̄ solꝰ Plato generauit tp̄s. Alij xo p̄hi q̄ ponebāt mūdū eternū: ponebāt tn̄ vnā cāꝫ efficiētē oīm: vt p̄ꝫ de Auicēna ⁊ m̄tis alijs. ⁊ ex h̄ ꝯsr̄ declarat q̄ deꝰ nō ꝯcludit̄ aliq̄bꝰ locis determiatꝭ. d. c Hic ce. ⁊ t. cū sit dn̄s. vt p̄ꝫ ex dictꝭ. d Nō ī t. habitat. tāq̄ ibi ꝯtentꝰ: sꝫ magis ꝯtinet oīa tāq̄ eā dans eis ⁊ ꝯseruās. ⁊ ex h̄ ꝯcludit vlteriꝰ q̄ nō idiget sacrificijs h̄ūanis ⁊ oblatiōibꝰ. d. e Nec ma. hu. colit̄. i. sacrificijs h̄ūanis manibꝰ sibi oblatꝭ. f Indigēs aliquo. cū sit p se sufficiēs ⁊ oīa alia eo indigētia. iō subditur. g Cū ip̄e det o. vitā q̄tū ad sp̄ūales creaturas cuiusmodi sūt angeli. h Et inspirationē. q̄tuꝫ ad aīalia q̄ viuūt p respirationē aeris ad refrigeriū cordis ī q̄ ꝯsistit vita. vel p aliqd̄ supplēs vicē respiratiōis: vt sūt pisces ⁊ h̄mōi. ⁊ p h̄ itelligūt̄ hoīes viuētes vita sp̄ūali q̄tū ad aīaꝫ: ⁊ corpali p respirationē. i Et oīa. q: q̄cq̄d boni ē ī creatura q̄cūq̄: totū ē a dono dei. k Fecit q̄ꝫ ex vno. s. ex adā hoīe p̄rio. l Oē genꝰ hoīꝫ. p generatiōis ꝯtinuationē. m Inhabitare. s. v. fa. t. q: m̄tiplicato genere h̄ūano ceperunt inhabitari diuerse p̄tes t̄re. n Definiēs sta. tpa. naꝫ añ diluuiū vixerūt hoīes maiori tpe q̄ pꝰ. o Et ter. h. eoꝝ. nā in vna regione diutiꝰ viuūt q̄ ī alia: sicut in regiōe pigmeoꝝ viuūt hoīes. ix. ānis tm̄ vel circit̄. Pōt etiā alit̄ exponi q: determiauit q̄tū q̄libet gēs debeat ī terra sua manere ⁊ postea ab ea expelli: sic̄ chananei fuerunt expulsi de terra ꝓmissionis p filios isrl̄: ⁊ sic de m̄tis alijs. vn̄ d̄r Dan. ij. Ip̄e mutat tpa ⁊ etates trāsfert regā atq̄ ꝯstituit. Cōsequēt̄ oñdit ad q̄d fiant ista predicta: dicens: p Querere deum. i. ad hoc ista fiunt vt homines querant deum p cognitionem. q Attrectent eum aut inueniant. p amorē. r Quis nō longe sit ab vno q̄q̄ nostrū. immo ꝓpe. quod oñdit ꝯsr̄: dicēs: s In ip̄o eī viuimꝰ ⁊ mouemur ⁊ sumꝰ. sicut in cā efficiente. nā causat ī nobis viuere moueri ⁊ esse: ⁊ sic ē intimior nobis q̄ nosipsi: q: ꝯiūgit principia intrinseca. t Sciēdū tn̄ q̄ viuere hoīs ē itelligere: nā hō ē hō p intellectū. ꝓpter qd̄ d̄r. j. metaph. Aialia imaginatiōibꝰ ⁊ memorijs viuūt homo aūt ratiōe ⁊ intellectu. viuere etiam viuentibus ē esse: ⁊ sic itelligere est eē humanū. ē etiā moueri ipius inq̄ātū cetere potētie mouent̄ p voluntatē ⁊ intellectū. ⁊ fm̄ h̄ inducit̄ auctoritatē poete Arati. d. v Sicut ⁊ q̄dam poetarū vestroꝝ dixerūt. s. Aratus ⁊ eiꝰ seq̄ces: cuius auctoritas erat atheniēsibꝰ nota ⁊ autentica: nō sic aūt sacra scriptura: ꝓpter qd̄ nō alligauit eā. ⁊ subditur auctoritas eū d̄r: x Ipsius eni genꝰ sumꝰ. i. ꝓpinquitatē seu affinitatē ad ip̄m h̄ntes: inq̄ātū sumꝰ intellectualis nature: sicut et ipse in qua facti sumꝰ ad imaginē eiꝰ. verūtamē q: ista itellectualitas nō ē eiusdem ratiōis in ipso et nobis: ideo nō dicimur eiꝰ imago sed ad imaginē eius facti. Filius autē qui est eiusdem nature cū patre dicitur imago eius ī quo apparet excellentia xp̄i respectu nostri. y Genus ergo. Posita deductione sua. hic infert ꝯclusionē intentā d. Genus ergo cū simus dei. i. itellectualis nature: tamē infinitis gradibus distantibꝰ ab eiꝰ pfectione. z Nō debemꝰ ⁊c. iūgat̄ sic lr̄a: nō debemꝰ estimare diuinū. i. ens diuinū.

Ps. 145. d. Apo. 14. b

F

26. q. ii. c. nō obserue tis in fi. 25. q. i. ꝯ. 1. a fi.

G

Esse

a ⸗ vt ara cōfitetur. ⸗ quia arā eius habetis
Qd̄ ergo ignorātes colitis: hoc
⸗ nō nouam dicens sed h̄ idē illō. s. ignotū. a ⸗ vt non sit ignotus deus. a ⸗ p creatura o creatorem
ego annūncio vobis. Deūs qui
notificat. a ⸗ fructus ⁊ habitatores celi ⁊ terre.
fecit munduꝫ ⁊ omniā que in eo
⸗ mūdi q̄ significatur celi ⁊ terre noīe.
sunt: hic celi et terre cum sit domi
⸗ nō paruo loco clauditur nec varijs coloribꝰ di-
nus non in manufactis templis
stinguitur sicut simulacra. a ⸗ sit ⸗ quasi faciētium cum
habitat: nec manibūs humanis
⸗ ad hoc vt colatur vt deus.
colitur indigens aliquo: cum ip̄e
⸗ aīam quā inspirat. ⸗ aerem.
det omnibus vitam et inspiratio
⸗ hoīe ⸗ adā
nem et omnia: fecitq̄ ex vno om
ne genus hominum inhabitare
super vniuersam faciē terre: defi-
a ⸗ etatū ⁊ regnorū. b ⸗ i. fines gēnū singularū
niens stātuta tempora et termi-
a ⸗ fide ⸗ ad hoc fecit genꝰ humanū vt q̄rat deū.
nos habitationis eorum quere-
⸗ charitate.
re deum: si forte attrectent eū aut
⸗ queritur ab homine q̄uis sit prope.
inueniant: q̄uis non longe sit ab
vnoquoq̄ nostrum. In ipso eni
⸗ vtraq̄ vita. ⸗ vtroq̄ mō. s. motu mēbrorū et discursu locorū. ⸗ corporaliter siue sp̄ūaliter.
viuimus et mouemur ⁊ sumus:
sicut et quidā vestroꝝ poetaꝝ di
a ⸗ n̄ natura sꝫ sp̄ū eiꝰ editi volūtate creati: ⁊ adoptione recreati ⁊ iō rectissime dictū ē genus ip. s.
xerūt: Ipiꝰ eī et genus sumꝰ. Ge
nus ergo cū simꝰ dei: nō debemꝰ

Universidad de ... Biblioteca

a Despiciēs. Ra. i. ignoscēs vt venialia: ⁊ tūc despiciens. i. indigna iudicās sua noticia. b Fidē pbens omib⁹. Ra. Resurrectiōis sue exēplo. vel statuit iudicare: ⁊ post sic iūgēdū est fidē pbens omnibus ꝙ resurgēt. c Dionysius. Be. Hic ē dionysius ꝗ postea eps corinthiorū ordinat⁹ bene rexit ecclesiā. ad cui⁹ vtilitatē etiam multa reliq̄t volumīa: cognomē a loco cui p̄erat accipiēs. Ariopagus ē athenarū curia: nomē trahēs a marte ꝗ grece arios dr: pag⁹ villa. Ca. XVIII. P Ost egressus ⁊c. Eo ꝙ p̄cepisset clau. dis. ⁊c. Be. Hoc iosephus. ix. anno claudij factum narrat. Suetonius dicit ꝙ claudius iudeos roma expulit. Scenofa.

Nico. de lyra

a Esse sīle auro ⁊ argēto ⁊c. nō ista sūt īfra hoīez q̄ sūt irrōnabilia ⁊ etiā insensibilia. de⁹ aūt supra hoīez vt dictū ē. ꝓpter qḋ latria q̄ ē cult⁹ deo debitus nō ē talib⁹ adhibēda. b Et tēpora. Hic ꝯñr declarat ꝯditionem xp̄i quātū ad humanitatē in q̄ iter hoīes apparuit annūciās eis viā salutis. p̄mo p seip̄m: postea p apl'os ⁊ discipulos alios. ⁊ h̄ ē qḋ dicit: Et tp̄a quidē hui⁹ ignorātie: q̄ cultus diuin⁹ impēdit idolis. c Despiciēs de⁹. i. nolēs vltra eos durare. d Nūc. i. tēpore gratie. e Annūciat hoīb⁹. p filiū suū ⁊ p credētes ī eū. f Ut oēs. vbiq̄ pniaz agāt de idolatria ⁊ alijs peccatis. g Eo ꝙ statuit diē in q̄ iu. ē orbē ineq̄tate. reddēdo debitas penas ꝓ pctīs ⁊ p̄mia ꝓ merit̄. h In viro in q̄ statuit. i. p virū p quē diffiniuit indicare seculū. s. hoīez xp̄m q̄ iudicabit in forma hoīs gl'iosa: sicut dictū ē. s̄. j. ca. Hic iesus q̄ assumptus ē a vobis sic veniet. s. ad iudiciū: sic fuit ibidē expositū. ⁊ de h̄ iudicio dicit Joh. v. Pater nō iudicat quēq̄ sz oē iudiciū dedit filio: ⁊ q̄m h̄ iudiciū erit in resurrectōe generali quā p̄cessit resurrectio xp̄i sic ei⁹ exēplar et cā. iō subdit: i Fidē p̄bēs. Ordinet̄ sic l'ra: k Suscitās eū. s. hominem xp̄m. l A mortuis quā mortē sustinuit ꝓ salute oīm ex maxima charitate ad genus humanū ⁊ obediētia ad patrem deū: Fidē p̄bēs oībus. resurrectiōis future: q: resurrectio xp̄i cā ē ⁊ exemplar resurrectiōis nr̄e. m Cum audisset. Postq̄ descripta est p̄dicatio pauli. Hic ꝯñr ponit auditorū distinctio. ⁊ diuidit in tres ptes. q̄m aliq̄ resurrectionē mortuorū reputabant impossibilē. de quib⁹ dr: Quidā q̄dē irridebāt. alij vero volebāt ꝯsiderare ⁊ isti dixerūt. Audiem⁹ te de hoc iterū. Tertij vo crediderūt. inter q̄s nominant̄. n Dionysius ariopagita. tanq̄ formosior. o Et mlier noīe da. q̄ ab aliq̄b⁹ dr fuisse vxor ei⁹. C. XVII.

Moraliter

a Cū aūt pambulasset amphipolim ⁊c. Hic describit fruct⁹ p̄dicationis ipi⁹ pauli in thessalonica ⁊ beroa ⁊ ei⁹ recessus ab vtraq̄ ꝓpter ꝑsonalē ꝑsecutionē ⁊ eisdē ratiōib⁹ q̄bus dictū ē supra ipsū de ipis loc̄ recessisse ⁊ eadē moralitas ē h̄ ⁊ ibi. f Qui āt deducebāt paulū ⁊c. vt pauli sapiētia a deo sibi data corā p̄bis manifestaret̄. ⁊ eorū aliq̄ ad xp̄m ꝯuerterētur. sicut ⁊ factū fuit vt habet̄ infra. d Paulus aūt athenis. s. sylā ⁊ timotheū. licet enī esset plen⁹ sapiētia acq̄sita ⁊ infusa tñ expectabat eos: ad ꝯferēdū cū eis anteq̄ publice p̄dicaret. ⁊ nos multomagis q̄ nihil sum⁹ respectu ipi⁹: debem⁹ cū sapiētib⁹ conferre anq̄ aliq̄d notabile ꝓferre: maxime corā ꝑsonis notabilib⁹ p̄sumam⁹. h Quidā āt epicurei ⁊ stoi. ⁊c. Epicurei tamē q̄ felicitatē hoīs ponebāt in voluptatib⁹ corpis erāt magis longinq̄ a doctrīa pauli ⁊ isti dicebāt de eo: l Quid vult seminiuerb⁹. reputātes ei⁹ verba friuola. m Alij vero dicebāt: nouorū demoniorū. i. sciētiarū. demō eī ī greco ī q̄ lucas scripsit h̄c librū idē ē ꝙ sapiēs. vñ iris dr arcus demonis i. sapiēt̄. li. metheoro. ī antiq̄ trāslatōe. Moralr p h̄ significat ꝙ sapiētes sapiētia mūdana q̄ terrena ē ⁊ aīalis ⁊ diabolica reputāt eccle p̄dicatores vborū inaniū seminatores. illi vero q̄ de deo incipiūt aliq̄d sentire volūt pfecti⁹ audire dicētes: Possum⁹ scire ⁊c. predicatiōe ī euāgelij bene dicit̄ noua doctrina. s. formalr ⁊ effectiue. formalr q: ē doctrina noui testamenti. effectiue nā inducit effectiue ad nouitatē grē ⁊ finalit̄ ad glie nouitatem. v Stāns autem paulus in medio ariopagi ⁊c. Hic ponitur p̄dicatio pauli in qua cōstanter ⁊ intrepide declarat diuitatē xp̄i ⁊ pborū stoliditatē. q: cū essent litterati erant tñ idolatrie dediti. ꝓpter quod Dionysius ⁊ q̄dā alij magis intelligētes eius doctrinā diuinis testimonijs ꝯfirmatā crediderūt: vt dr ī fine hui⁹ ca. Per ꝯstātiā vo pauli significat̄ ꝯstātia p̄dicatorū euāgelici q̄ ꝯstant̄ debet fidē ⁊ mores p̄dicare: ⁊ sapientes mūdana sapientia que stulticia est apud deum confutare. de quibus dicitur Rom. j. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt.

In ca. xvij. vbi dr in postilla. Q: h̄ eclypsis durauit tribus horas.

Additio. j.

Eclypsis solaris bene durat q̄sq̄ trib⁹ hor̄ crescēdo ⁊ minuēdo ī obscuritate licet in mora obscuritatis valde modica tp̄e duret. In eo. ca. vbi dr in po. In ipo enī viuim⁹ mouemur ⁊.

Additio. ij.

In hoc ꝯdicit apl's: In quo viuim⁹ mouemur ⁊ sum⁹. ꝯsīr intelligūtur tria in q̄ pbī p̄ncipalr intēdebāt. s. ens in qḋ p̄cipalit̄ aspiciūt metaphysici q̄ tractāt de ente vt ens. ⁊ de hoc dicit apl's Sum⁹. scḋm p̄cipale ē mot⁹ de quo tractāt physici ꝯsiderātes corp⁹ inq̄tū mobile vt in libris phycorū. tertiū ē vita de q̄ tractāt in libris de aīa et de aīalib⁹ ⁊ plātis. ⁊ de h̄ dicit: In ipso enī viuim⁹. q. d. apl's pbis athenienssib⁹: Q̄uāuis nō lōge sit ab vno quoq̄ vr̄m. i. nō ē nec debet esse longe ab vnoq̄z vr̄z. Q: dr: In ipo enī viuimus mouemur ⁊ sumus. i. ꝙ ab ipso habemus vitam ⁊ motum ⁊ esse circa quorū trium cognitionem cōmuniter laboratis. Ca. XVII.

P Ost hec egressus ab athenis. Hic ꝯñr describitur p̄dicatio pauli in corintho. ⁊ diuidit̄ in duas ptes. q: p̄io ponit̄ hec p̄dicatio scḋo aduersariorū insurrectio. ibi: Gallione autem. Prima adhuc in duas: quia primo ponit̄ quodam predicationi preuium. s. eius aduentus ad corinthum cū dicitur: q Uenit corinthū. que est ciuitas in ꝓuīcia achaie. vt patet. i. eodē ca. r Et inueniēs quēdam iudeū nomine aquilam. q̄ tamē in xp̄m credebat cuz priscilla vxore sua. vt manifeste patet ex sequentibus. s Eo ꝙ precepisset claudius discedere omnes iudeos a roma. huius autem imperialis precepti causa non exprimitur: sed in scholastica historia dicitur ꝙ hec fuit causa: quia iudei habitantes rome familiaritatē contraxerant cum agrippina eius vxore et faciebāt eam iudaiçare. t Accessit ad eos. tum quia erant catholici: tum quia erant eiusdem artis scenofactorie. a scenas quod ē tabernaculum siue tentorium: operabatur enim paulus in hac arte pro victu suo habendo ne grauaret eos quibus predicabat sumptus ab eis accipiendo: et vt per hoc repellerentur pseudo apostoli propter questum predicantes. Et disputabat

⁋ opus dei nō debet adorare opa hoīm.
estimare auro et argento aut lapidi: sculpture art̄ ⁊ cogitatiōis
⁋ p̄terita.
hoīs diuinū eē simile. Et tēpora
⁋ quib⁹ ignoratus est deus.
a q̄dē hui⁹ ignorātie despicieñ de⁹:
⁋ p apl'os. ⁋ prudentibus. ⁋ p se.
nūc annunciat hominib⁹ vt oēs
⁋ ī oī loco. ⁋ nulla ꝑsona: null⁹ loc⁹ excipit̄ vel refellit̄. a ⁋ ad hoc oīa dicta sunt vt pniaz q̄ ē in corde agāt in ope. b ⁋ q: deo nihil futurū est. ⁋ dico statut⁹ causa penitentie est.
vbiq̄ penitētiā agant: eo ꝙ statuit
a ⁋ introducit qḋ oderant illi q̄ resurrectionē mortuorum non credebant.
diem in qua iudicaturus est
⁋ non s̄m personarum acceptionē. a ⁋ homine vo virili vel forti. ⁋ xp̄o: pater non iudicat quēq̄ sed omne iudiciū dedit filio.
orbē ī eq̄tate ī virō ī quo statuit
b fidē p̄bēs oīb⁹: suscitās eū a mortuis. Cū audissent aūt resurrectionē mortuorū: q̄dā quidez irridebant: quidaz vo dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. Sic paulus
a ⁋ quasi excōicans eos.
exiuit de medio eorū. Quidā
a ⁋ nō remanētes ex timore.
vero viri adherētes ei crediderunt: ī quibus ⁊ dionysius ario-
a ⁋ iudex curie illius cui nomen ariopagus.
c pagita: ⁊ mulier nomīe damaris et alij cū eis. Ca. XVIII

⁋ paulus.
P Ost hec egress⁹ ab athenis venit corinthū: ⁊ inueniens quendam iudeum nomine aquilā ponticum genere q̄ nuper venerat ab italia: ⁊ priscillā vxorem eius: eo ꝙ precepisset claudius discedere omnes iudeos a roma: accessit ad eos: ⁊ quia eiusdez erat artis manebat apud eos ⁊ opabatur. Erāt aūt

⁋ faciendo tabernacula vel funes: q: scenos grece: latine funis. ⁋ scene tabernacula dicunt̄ q̄ obumbraunt.
a scenofactorie artis. Et disputabat in synagoga p omne sabbatuz: interponēs nomē domini iesu: suadebatq̄ iudeis et grecis. Cum venissent autē de macedonia sylas ⁊
⁋ euangelij.
timothe⁹: instabat verbo paul⁹ testificās
a ⁋ deū esse vel iesum hoīem illū eē xp̄m. i. deū. ⁋ xp̄m nō eē.
iudeis esse iesum christum. Contradicentibus autem eis et blasphemantibus: excu-
a ⁋ euangeliū cōplet: p̄ceptū: excutite puluerē ⁊c. b ⁋ reat⁹ vite mortis cadat. ⁋ animam.
b tiēns vestimēta sua: dixit ad eos: Sāguis vester super caput vestrum: Mundus ego
⁋ ad designādā mūdiciā ab hoc sāguine excussit vestimēta.
ex hoc ad gentes vadā. Et migrans inde:
⁋ gentilis.
intrauit in domū cuiusdā nomīe titi iusti:
⁋ hoc non frustra dicitur: ideo deum colebat quia de ꝓximo legem audiebat.
colentis deum: cuius domus erat ꝯiūcta
a ⁋ hic est quem a se baptizatum paulus ait: neminem baptizaui nisi crispum et gaium. b ⁋ princeps illius synagoge: cui domus coniūcta erat.
synagoge. Crispus āt archisynagogus credidit domino cum omni domo sua: ⁊ multi corinthiorum audientes credebant et baptiçabant̄. Dixit aūt domin⁹ nocte per
a ⁋ ꝓximā ostēdit tentationē. b ⁋ euangeliū.
visionē paulo: Nōli timere: sz loquēre ⁊ ne
a ⁋ veritatem propter timorem. b ⁋ vobiscum sum vsq̄ ad cōsummationem seculi.
taceas. Propt̄ qḋ ego sū tecū: et nemo apponet̄ tibi vt noceat te: q̄m popul⁹ ē mihi mult⁹ ī hac ciuitate. Sedit aūt ibi annū et sex mēses docēs apud eos vbū dei. Gallio
a ⁋ regionis in qua est corinthus.
ne autē ꝓcōsule achaie insurrexerunt vno
a ⁋ vbi ꝓconsul sedebat.
aīo iudei ī paulū: ⁊ adduxerūt eū ad tribunal dicentes: Quia contra legē hic persua
a ⁋ alterū iesū: vl' deū iudeorū: sz aliter coli precipit. i. q̄si patrē
c det hominibus colere deum. Incipiente
⁋ iuxta illos: ne taceas ꝓpter qḋ ego sum tecum.
autez paulo apire os: dixit gallio ad iudeos: Si quidem esset iniquum aliquid aut
a ⁋ scelus manifestū etiam gentibus ⁊ magnum. b ⁋ ⁋ ad iudeos cum loquit̄. ⁋ iudex inter vos essem.
facin⁹ pessimuz o uiri iudei: recte vos sustinerē. Si vo q̄stiones sūt de verbo ⁊ nominib⁹
⁋ non nostre nec uobis note. ⁋ iudiceris.
b legis vestre: vosipsi videritis: Judex ego horū nolo esse: ⁊ minauit eos a tribu-
a ⁋ in xp̄m credētes. b ⁋ infidelem.
nali. Apprehēdētes aūt omēs sosthēnem
a ⁋ iudeis cū ignominia expulsi a tribunali gētiles principē eorum maiore contumelia verberantes afficiebant.
principēm synagoge: pcutiebant eū añ tribunal: ⁊ nihil eorū gallioni cūre erat. Pau
a ⁋ cura pro ablatiuo vel cure pro datiuo.
a ⁋ ꝑsecutionē maiorem: vel morā. b ⁋ annum ⁊ sex mēses.
lus vo cum adhuc sustinuisset diēs mul-
a ⁋ xp̄ianis. b ⁋ būdicēs. c ⁋ redijt de europa ī asiā sz breuit̄ anticipat. a ⁋ fideo mutauit ordinē: vñ nō ē mascul⁹ vl' femia.
tos: frātribus valefaciens nauigauit in syriam: ⁊ cū eo priscillā et aquila: q̄ sibi totonderat ī chencris caput: habebat enī votū

Glo. ordi.
a Scenofactorie art̄. Beḋ. Quasi exules et pegrini tētoria sibi q̄b⁹ in via vtant̄ edificant. Be. Scene vel scenomata obumbracula q̄ fagis vel arborū frondibus vel virgultis veteres cōponebāt. Mystice sic̄ petr⁹ a fluctib⁹ seculi p retia fidei extraxit: s. cut paulus vmbracula ꝓtectiōis erigēdo ab vmbra crimīs: ardore tētationis: ⁊ a vētis insidiarū verbo ⁊ opere defēdit. b Sanguis ve. ⁊c. Ra. Annūciaui vobis iniq̄tatem vestrā. Si iniquo nō annunciaueris iniq̄tatem suā sanguinem eius de manu tua req̄rā. Be. Titi iusti: aut ꝓpriū nomē viro fuit. Aut merito iusticie sic cognominatus ē. Nō fuit hic titus discipul⁹ pauli: cui epl'az scripsit: ⁊ cretēsē ordinauit: cū q̄ et barnabas ascēdens hierosolymā: contulit euangeliū cū apl'is: inq̄rēs in cōsilio eorūz: an recte p̄dicaret p baptisma fidei gētes sine circūcisione saluari: nō q: ip̄e de hoc dubitaret sed vt mētes dubitantium aplorū auctoritate cōfirmaret. Incipiente autez pau. ⁊c. Ra. Implēdo illud: ne taceas: ꝓpter qḋ ego sū tecū. Et ex h̄ apparet deū cū eo fuisse. d De vbo. Quasi diceret de vbo dclarato nūc ⁊ narrato s. euāgelio: ⁊ noīb⁹ iesu ⁊ dei vl' dei pr̄is. In greco apprehendētes oēs greci sosthenē. Qui sibi totō. Ra. Paulus vel aq̄la. Ut multi putāt paul⁹: vel timore iudeorū: vel auiditate cōuertēdi eos. Ambigue dictū ē: s̄ s̄m Hiero. de paulo ē intelligēdum. Chencris. Be. Portus est corinthi. vbi nazarei ascēsur⁹ caput ex voto totōdit iuxta legez q̄ se vo nouerāt: comā nutriebāt: dū naçarei fieri volebāt: ⁊ p⁹ cā tōdētes igni tradebāt. h̄ q̄ fecit paulus: nō oblit⁹ q̄d de abolitiōe legis cū alijs aplis statuerat hierosolymis: s̄ ne scādaliçaret credētes ex iudeis: simulauit se iudeū: vt iudeos lucrifaceret. Quidā codices hñt: totōderūt caput priscilla: ⁊ aq̄la s̄ Aug⁹. ⁊ hiero. singl'ari nūero d̄ paulo intp̄tāt. Hiero.

Nico. de lyra

a Et disputabat in synagoga p oē sabbatū ⁊c. Hic ponit̄ pauli p̄dicatio. cū dicitur: Et disputabat in synagoga p omē sabbatū. alijs aūt diebus intēdebat operi manuali. b Cū venissent aūt de macedonia sylas ⁊ timotheus instabat verbo p̄dicatiōis. quod aūt subdit̄ in aliq̄bus libris: euangelij: nō ē in libris correctis: sed subintelligit̄. ante aduētū autē syle ⁊ timothei predicabat paulus tñ in diebus sabbatorū: sed post eorū aduentuz cepit p̄dicare freq̄ēti⁹. c Testificās iudeis iesū esse xp̄m. in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissum. ⁊ hoc p testimonia legis ⁊ ꝓphetarū. d Contradicētib⁹ aūt eis ⁊ blasphemātibus. ip̄m iesum. e Excutiēs vestimēta sua. in signū ꝙ fecerat debituz suū de annūciādo eis verbum veritatis. f Sanguis vester sup caput vestrū. id ē pena debita veniet sup vos ex rebellione vestra. g Et migrās inde. nō trāsiens ad aliā ciuitatē. vt patet ex sequētib⁹. sed ad aliū locū eiusdē ciuitat̄. iō subditur: h Intrauit in domū cuiusdaz noīe titi. prius aūt manebat ī domo aq̄le ⁊ priscille. i Cuius do. erat cō. sy. p hoc enim paulus poterat facere maiorē fructū in p̄dicatiōe eo ꝙ ppl's ꝯueniebat illic. iō subdit̄: k Crispus āt. iste ē quē baptiçauit paulus sicut scribit. j. Chorīthi. j. cetera patēt vsq̄ ibi: l Sedit aūt ibi. i. mansit: sicut dr Deut̄. j. Sedistis ḡ ī cadesbarne multo tp̄e. i. mālistis. m Galliōe āt. Hic ꝯseq̄ūter describit̄ aduersariorū insurrectio ꝯtra paulū. ⁊ patet l'ra vsq̄ ibi: n Dicētes q:. h̄ ꝑsuadet ho. co. deū. s. ꝯ̄ legē moysi docet q: lex moysi colere deuz p cerimonias legis q̄s paul⁹ debere cessare dicebat: vt patet in ep̄lis suis in plib⁹ locis. o Incipiēte aūt paulo apire os. ad r̄ndēdū. p Dixit gal. ad iu. r̄ndēs ꝓ paulo. q Si q̄dē esset iniquū aliq̄d. inferēdo nocumētū alteri ī reb⁹ suis furto rapina vel aliq̄ h̄mōi. r Aut fa. pessimū. nocēdo alteri in ꝑsona ꝓpria vel sibi cōiūcta: vtpote in vxore vl' ꝓle: q̄ḋ ē pei⁹ q̄z ferre nocumētum in reb⁹. s Recte vos sustinerē audiēdo q̄rimoniā vestraz ⁊ faciēdo iusticiā. t Si vo q̄ones ⁊c. erat enī gētilis. ⁊ iō nō curabat nec ad eū ptinebat discutere q̄ōnes iudaice legis. v Et mi. eos a tribunali. tanq̄ detinētes tp̄s ī friuolis. x Apphēdētes āt oēs. s. ministri ꝓ cōsulis q̄ tales repulsos a iudice solēt pcutiēdo expellere. y Paul⁹ vo. Hic ꝯñr describit̄ pauli in ephe so p̄dicatio. ⁊ h̄ dupl'r. primo in suo aduētu. scḋo in suo reditu. ca. se. Pr̄a in duas. s. in partē principalē ⁊ incidētalē q̄ incipit ibi: Uidēs aūt. Circa primū dicit̄: Paulus vero cū adhuc sustinuisset. i. expectasset. Dies multos in corintho. z Fratrib⁹ vale. nauigauit in syriam. i. versus syriam: quia tūc venit ephesum vt patet ex sequentibus: que nō est in syria sed in asia. a Qui sibi totōde. in chencris qui est portus corinthiorū. b Caput s̄m ri. naça. cō. tempore voti sui. hoc eniz fecit paulus qui erat natione iudeus ad euitandum iudeorum scandalum: vt dictum est. s̄. xvj. ca. de circumcisione timothei. ideo vero voluit spiritussanct⁹ vt in primitiua ecclesia nō statim inhiberet̄ his qui ex iudeis cōuertebant̄ obseruatio legalium sicut inhibebat̄ his que ex gentilibus ꝯuertebant̄ gētilitatis ritus: vt inter hos ritus differentia ostēderet̄. nam gentilitat̄ ritus reputabat̄ tanq̄ omnino illicitus

ſ eundo. a ſ priſcillā ꝛ aqlā. b ſ in epheſo.
Deuenitq; epheſū: ꝛ illos ibi rꝫli a
qt: ipſe ꝟo igreſſus ſynagogā di/ b
ſputabat cū iudeis. Rogātib⁹ āt c
eis vt ampliori tpe maneret: nō d
ꝯſenſit: ſꝫ valefaciēs ꝛ dicēs: itez e f
a ſ ſm illud: ſi de⁹ voluerit: ꝛ ſi vixerim⁹ ꝛc.
reuertar ad vos deō volēte: pfe/
a ctus ē ab epheſo. Et deſcēdēs ce g
a ſ capadocie vl paleſtine. ſ a ceſare auguſto ſic vocatā. b ſ p loco vel merito. ſ fideles.
ſarēā āſcēdit: et ſalutauit ecclīaz:
ſ ſyrie.
ꝛ deſcēdit antiochiā. Et facto ibi
ſ vt ante ſolitus erat.
aliquāto tēpore: pfect⁹ ē pambu
lans ex ordine galatiā regionē ꝛ
a ſ q: prius crediderant.
phrygiam: confirmās omnes di h
a ſ ſuos vel chriſtianos. b ſ ſupra dictum erat deuenit epheſū et illos ibi reliquit.
ſcipulos. Judeus autem quidaz i
ſ de alexandria natus.
apollo nomie alexandrin⁹ gene/ k l
re: vir eloquens deuenit epheſū
ſ veteribus.
potēs in ſcripturis. Hic erat edo m† n
ſ fidem chriſti. ſ ſuo vel ſancto.
ctus viam dñi: et feruens ſpiritu †
ſ predicabat ieſum.
loquebatur et docebat diligen/
ter ea que ſunt ieſu: ſciens tm̄ ba o
ſ qđ ſolum in aqua ſine ſpū erat.
ptiſma iohannis: Hic ergo cepit
ſ cum fiducia iudeis pdicare.
fiducialiter agere in ſynagoga.
ſ pdicantem.
Quem cum audiſſent priſcilla ꝛ
a ſ ad hoſpitiū vel priuatū colloquium.
aquila aſſumpſerūt eum: ꝛ dili
a ſ dicentes ſpiritū eſſe neceſſarium.
gentius expoſuerunt ei viam do
a ſ ad corinthios.
mini. Cum autē vellet ire achāi/
a ſ priſcilla et aquila ꝛ ceteri fideles.
am: exhortati frātres ſcripſerunt
ſ q erāt corinthi. a ſ ne timerēt quaſi iudeū.
diſcipulis vt ſuſciperēt eū. Qui p
a ſ cōſolationē ego plantaui: apollo rigauit: de⁹ incrementum dedit.
b cū veniſſet contulit multū his q̄ q
a ſ pri⁹ paulo pdicanti. b ſ ſic cōſolabaꝫ quia vincendo iudeos cōſolabaꝫ chriſtianos.
crediderūt. Uehemēt enī iudeos
reuincebat: publice oſtēdēs per
ſcripturas eſſe chriſtum ieſum.
ſ dictū ē: apollo venit epheſū illuc etiā paul⁹ redit vbi pſcillā reliquit.
c Actū ē aūt Ca.XIX r
cū apollo eſſet corinthi:
vt paul⁹ peragrat ſupiorib⁹ par
tibus veniret epheſum: ꝛ inueni
a ſ baptizatos forſitan ab apollo: vel iohāne ſm auguſtinum.
ret quoſdā de diſcipulis. Dixitq; †
a ſ ſi poſt baptiſma manus impoſitionē qua ſpiritus datur accepiſtis.
ad eos: Si ſpiritumſanctum ac/ s

cepiſtis credentes? At illi dixerūt ad eū: Sed a
neq; ſi ſpūſſanctus eſt audiuimus. Ille vero b
ſ baptiſmate.ſ.penitentie vel indulgentie.
ait: In quo ergo baptiçati eſtis? Qui dixe/
ſ penitentie.ſ.
runt: In iohannis baptiſmate. Dixit autem
paulus: Johannes baptiçauit baptiſmo pe/ c
ſ baptizando.
nitentie populum dicens †in eum qui ventur⁹ d
a ſ quaſi dicatur credere: in ſpmſctm̄: nō eſt Johanni cōtrarium: ratione cuius ipſe precurſor fuit. b ſ dicente: Ite baptizare om.gen.in noie p.ꝛ.f.ꝛ.ſpiritusſancti.
eſſet poſt ipſum: vt crederēt: hoc eſt in ieſum.
a ſ non rebaptizati qđ audierāt iohanni congruere.
His auditis baptiçati ſunt in nomie domini e
ſ conſummationis.
ieſu† Et cū impoſuiſſet illis manus paulus: ve
a ſ ſignum cōſuetum ſpiritusſancti ſuſcepti.
nit ſpūſſanctus ſup eos: ꝛ loq̄banꝫ linguis et
ſ docendo vel futura predicendo.
a pphetabāt. Erant autē oēs viri fere duodecī.
Introgreſſus aūt ſynagogam: cum fiducia lo f g
ſ breuiando tacet quid loquebatur.
quebatur p tres mēſes: diſputans ꝛ ſuadens h i
de regno dei. Cū aūt quidā indurarenꝫ ꝛ non k l†
a ſ non ſolū non credentes. b ſ doctrinam.
crederent maledicentes viām domini coram m n
a ſ hereticū hoiem poſt primā ꝛ ſecundā correctionē deuita.
multitudine: diſcedens ab eis ſegregauit di/ o p
a ſ ne inficerētur īfideliū blaſphemijs. b ſ .i.in edificio in quo tyrānus docebat. ſ in illo loco predicat vt vbi abundauit perfidia ſi/ des floreat.
b c ſcipulos: quotidie diſputans in ſchola tyran/ q† r
ſ diſputatio in ſchola. s
d ni cuiuſdam. Hoc autē factuꝫ eſt p biennium t
ſ minore.
ita vt oēs qui habitabant in aſia audirēt ver v
a ſ nulla erit impoſſibilis deo q nullo impeditur loco. b ſ nō modicas: nulla virtus dei modica eſt. ſ faciebat.
bum dñi iudei atq; gentiles. Uirtuteſq; non x y
quaſlibet faciebat de⁹ p manum pauli: ita vt z
a ſ ſuo more narrationem breuiat.
etiaꝫ ſup languidos deferrenꝫ a corpore eius
a ſ qb⁹ laborantiū ſudor tergiꝫ. b ſ zone vel gen⁹ veſtꝫ vel ſudarij.
e ſudāria et ſemicinctiā: ꝛ recedebāt ab eis lan/
guores: ꝛ ſpūs nequā egrediebanꝫ. Tentaue/ a†
a ſ incōſtantibus. b ſ exorciſta adiurator. ſ quibus ars erat exorcizandi.
f runt aūt quidā ꝛ de circūeūntib⁹ iudeis exor/
ciſtis inuocare ſup eos qui habebāt ſpūs ma/
ſ ecce exorciſmus.
los: nomē dñi ieſu dicentes: Adiuro vos per
a ſ nos non predicamus: ecce ſignum infidelitatis.
g ieſum quē paulus pdicat. Erant aūt cuiuſdaz
h ſcene iudei principis ſacerdotū ſeptez filij qui b
ſ ſimiliter.
hoc faciebāt. Rñdens aūt ſpūs nequaz. dixit
a ſ de hoc arat⁹ ver. dicit: Cognoſce furorē gēs inimica tuū. Demon regnare fatetur: quē veniſſe negas. Atq; hoc conuiceris ipſo quo ſtimulante ruis. b ſ tentātis inuocare nomen ieſu chriſti.
eis: Ieſum noui ꝛ paulū ſcio. Uos autem qui c d
eſtis? Et inſiliens hō in eos i quo erat demo/
a ſ graue ad nocēdū. b ſ nō ipſi ei⁹ dñati fūt. c ſ duoꝝ exorciſtaꝝ.
niū peſſimū: ꝛ dñatus amboꝝ inualuit cōtra e
eos: ita vt nudi ꝛ vulnerati effugerent de do/
a ſ .ſ.q inualuit. b ſ .i.diuulgatum.
mo illa. Hoc aūt nōtū factū eſt oib⁹ iudeis at/ f
ſ ppter hoc factū.
q; gētilib⁹ q hitabant epheſi: et cecidit timor g
ſup oēs illos: ꝛ magnificabaꝫ nomen domini h

iesu. Multiq₃ credentiū veniebāt confi-
§ philosophi.
tentes ꝛ annūciātes actus suos. Multi
aūt ex eis qui fuerāt curiosa sectati: ꝯtu
§ exemplū relinquētes.
lerūt libros ꝛ cōbusserūt eos corā omni
a § que inde possent haberi si venderentur: vel quibus comparati erant.
bus: ꝛ cōputatis precijs illorū̄ inuene-
§ hoc dicitur vt maior sit fides illorum.
runt pecuniā denariorū quinq̄ginta mi
a § q̄ cōbusserunt libros vt predictum est.
liū. Ita fortiter crescebat verbū dī ꝛ ꝯfir
§ biennio.
mabat. His autē expletis ꝓposuit pau
a § sancto vel suo. b § quia iam ibi predicatus fuerat: et ideo transitus sufficiebat.
lus i spiritū trāsitā macedonia ꝛ achaia
ire hierosolymā dicens: Quoniā postq̄
a § preponit futurā narrationem.
fuero ibi: oportet me ꝛ romam videre.
a § q̄uis ꝓposuerat transire: tamen interim mittit legatos ad preparandā elemosynā quā hierosolymā erat allaturus: ne cum ipse veniret tunc fierēt collecte.
Mittēns aūt in macedoniā duos ex mi
nistrantibus sibi timotheum et erastu:
§ minore.
ipse remāsit ad tēpus in asia. Facta est
a § dissensio iter paulū cū fidelib⁹: ꝛ demetriū cū īfidelib⁹.
aūt illo tpe tūrbatio nō minima de via
domini. Demetrius eni quidā noīe ar-
gentarius faciēs edes argēteas diane:
§ eadem operantibus.
prestabat artificib⁹ nō modicū questū.
Quos ꝯuocās ꝛ eos q̄ eiusmodi erant
a § q̄ de precio artificij lucra habebant.
opifices dixit: Uiri scitis q̄ de hoc arti
ficio ē nobis acquisitio: ꝛ videtꝭ ꝛ audi
§ vbi est.
tis q̄ nō solum ephesi: sed pene in toti⁹
asie paulus hic suadens auertit multā
a § ore proprio se condemnant.
turbā dicēs: quoniā nōn sunt dij q̄ ma-
nibus fiunt. Non solum autem hec peri
a § venditorib⁹ ꝛ emptorib⁹. b § acquisitio lucri. c § q̄ inculpabitur.
clitabit nobis pars in redargutionē ve
a § sic enim docebat paulus dicens idolum nihil esse.
nire: sed ꝛ magne diane tēplū i nihilum
reputabit: ꝛ destrui incipiet maiestas:
ei⁹ quā tota asia ꝛ orb colit. His auditꝭ
§ destrui nō poterit.
repleti sūt ira ꝛ exclamauerūt dicētes:
Magna diana ephesiorū. Et ipleta ē ci-
a § huius clamoris: vel duarum partium.
uitas tota ꝯfusione: ꝛ ipetū fecerūt vno
§ spectaculum vbi rei puniebantur: ibi ꝛ paulum cum suis punire voluerunt.
animo in theatrum rapto gaio et ari-
starcho macedonibus comitibus pau-
a § theatrum: q̄ nō timebat puniri.
li. Paulo autem volente intrare in po-
a § sui: vel fideles amici pauli.
pulum: non permiserūt discipuli. Qui-
dam autem et de asie principibus qui
erant amici ei⁹ miserūt ad eū: rogātes:
§ vbi conuenerus populi.
ne se daret in theatrum. Alij autē aliud

§ catholica. § a cultoribus diane.
clamabāt: Erat eni ecclesia cōfusa
ꝛ plures nesciebāt qua ex cā ꝯuenis-
a § p reuerētia. b § ne occideretur vel ne paulū defenderet.
sent. De turba aūt detraxerūt ale-
xandrū: ꝓpellētib⁹ eū iudeis. Ale-
a § dum trahit manu silentiū postular.
xander āt manu silētio postulato:
a § .i. vt ppło redderet causam cōcilij: vel ipe redderet ꝓ paulo ꝛ suis. b § alexandrū.
volebat rōnē reddere ppło. Quez
a § cōtra deū iudeorū.
vt cognouerūt iudeū eē vox facta
est vna oim quasi per horas duas
clamātiū: Magna diana ephesio-
§ vix. § ad silentium.
rū. Et cuz sedasset scriba turbas di
a § forrasse hec est ratio. b § nullus vestro clamori contradicit.
xit: Uiri ephesij: q̄s ei ē hoīm q̄ ne
sciat ephesiorū ciuitatē cultricē esse
magnā diane iouisq₃ plis. Cū ḡ his
ꝯtradici nō possit: oportet vos se-
a § in paulū ꝛ suos.
datos eē: ꝛ nihil temere agere. Ad
a § ex industria cōmuniter loquitur ne paulum defendere videatur.
duxistis eni hoīes istos: neq₃ sacri
legos neq₃ blasphemātes deā no
strā. Q̄ si demetrius ꝛ q̄ cū eo sunt
§ christianorum.
artifices hūt aduersus aliquē causaz
a § in foro vbi cause ventilant non theatrales vbi damnati puniuntur. b § vt iudicent.
ꝯuent⁹ forenses aguntur: ꝛ ꝓconsu-
a § demetrius ꝛ sui. § corā cōsulibus disceptent.
les sunt: accusent inuicez. Si quid
a § preter causam artificum. b § vbi de legib⁹ agitur non de occisione.
autē alteri⁹ rei q̄ritis: in legitima
a § ideo agant: nā. b § puta-
ecclesia poterit absolui. Nāz ꝛ peri
bimur seditionē aduersus aliquos concitare.
clitamur argui seditiōis hodierne:
a § reus ꝛ occidi dignus.
cū null⁹ obnoxi⁹ sit de q̄ possimus
a § cām cōueniendi. b § alexander deseruit vel dimitti fecit.
reddere rōnē ꝯcursus isti⁹. Et cū hec
dixisset dimisit ecclesiā. Ca. XX

Postq̄ aūt cessauit tumul
tus: vocatꝭ paul⁹ discipu
lis ꝛ exhortat⁹ eos: valedi
§ vt proposuerat.
xit: ꝛ ꝓfect⁹ ē vt iret i macedoniā.
Cū āt pambulasset ptes illas ꝛ ex-
§ suo more historiā breuiat.
hortat⁹ eos fuisset mlto fmōe: ve
§ athenas.
nit ad greciā. Ubi cū fuisset mēses
a § obsiderūt iudei viā expectātes nauigaturū.
tres: facte st̄ illi īsidie a iudeis naui
a § ad hierusalē. b § fugiendo insidias.
gaturo i syriā: hūitq₃ ꝯsiliū ut reu
teret p macedoniā. Comitat⁹ est āt
a § narrans dispersionē vel saluās dispsos. b § dissoluens vel dissolut⁹. c § nominatiuus.
cū sosipāter pyrrhi beroēsis thessa-

Universidad de ... Biblioteca

B a Una autē sabbati. Nomen diei dñ̄r: sit ꝑparatio v̄tutis faciēde ⁊ dicēde.
Allego. Be. Allego. Cenaculū altitudo charismatū. Nox obscuritas scripturaꝝ. Lampades expositiões secretorū. Dies dñica: recordatio resurrectiōis x̄pi vel nr̄e. ꝗ monet doctor spūalis dulcedine resurrectiōis et vite gaudio illectus auditores ad sūma ꝓuocare: ⁊ ꝓlixa disputatiōe secreta scripturarū attingere: ⁊ eadē ꝓpt infirmos lāpade plene expositionis illustrare. Juxta
Gal. 4. c aplm̄ q̄ cū dixisset: Abraā duos filios habuit ⁊c. subiūxit: hec aūt sūt duo testamēta. b Eutychus. Beda. Hebraice amens. grece fortunat⁹ interp̄tat: quonī vnū ei q̄ ꝑ adolescētie voluptatē de virtutū culmie ceciderit: alteꝝ ei q̄ ꝑ ꝯdescēsionē p̄dicatoris ad virtutū sūma redierit: congruit.
c De tertio cenaculo. Be. Tria cenacula in q̄ꝝ supremo paulus disputat: fides:
1. Co. 13. d spes: charitas: maior autē his ē charitas: qm̄ q̄ ꝑ ignauiā deserēdo int̄ aplī voces
C dormitare ceperit: iā inter
Jaco. 2. b mortuos cōputat. in vno ei offendens oīm reus est.
† De cōse. dis. 5. c. penul. i fi. ibi: miracula. d Sublat⁹ ē mor. Be. Inter v̄ba p̄dicationis occurrit occasio curatiōis vt dulcedie miraculi ⁊ doctrie sermo firmet: ⁊ vigiliarū labor arceat: memoria etiam mḡri iā discessuri arti⁹ menti infigat. e Cū descendisset pau. icubuit. Be. Descēdit ⁊ icubuit cōplex⁹ est.
Gal. 4. c Hoc ē qd̄ paul⁹ dicit: Filioli q̄s iterū parturio: donec x̄ps formet in vobis. Operosior enī est suscitatio corꝑ q̄ ꝑ negligentiā q̄ꝫ q̄ ꝑ necessitatē ⁊ infirmitatem peccāt. ⁊ hec ꝑ eutychū: illa ꝑ thabitā a petro suscitatā exprimit. ideo illa in die moritur: hic in media nocte. Illa post mortē in cenaculo ponit. hic tertio cenaculo delapsus morit. iste p̄nte ⁊ docēte: illa magistro absente. illa mox viso petro resedit. hic nocte defunct⁹: tandē mane resurgit: ⁊ sole iusticie afflāte rediuiu⁹ adducitur.
D f Uia ei. Ra. Nō ex toto discessit vł rediit: hic x̄pi in-
Mar. 5. d credulos dixit: vt nō ē mortua puella: sꝫ dormit. sic enī desperatio tollit. g Pētecostē. Be. Cōstat pasche tp̄s ⁊ pentecostē tp̄ib⁹ aplorū celebratū eē. Be. Precepto leg. oēs iudei ter ī āno i. pascha: pētecostē: ⁊ scenophegia hierosolymā ꝯueniebāt: ⁊ apl̄s rupt. secū nexibus diē q̄nq̄gesimū. i. re-
missionis

a nomen ꝓpriū interp̄tat eleuans vel elatio: vbi ha-
lonicensiū v̄o aristarch⁹: ⁊ secūdus
bene alij secūdus. a a ciuitate.
et gaius derbeus et timothe⁹: asiani
a recto itinere: nō enim timebant insidias.
vero tychic⁹ et trophin⁹. Hi cū ꝑcessis- a
a Paulū ⁊ Lucā: ⁊ ceteros in circuitu venientes.
sent sustinuerūt nos troade: nos v̄o b
nauigauim⁹ post dies azymoꝝ a phi- c
que est prima pars macedonie.
lippis: ⁊ venim⁹ ad eos troadē ī die- d
bus q̄nq: vbi demorati sum⁹ diebus e
a .i. in die dominico qui est prius a sabbato. b .i. ad mysteria celebranda congregati essemus.
a septē. Una aūt sabbāti cū ꝯueniissem⁹ f g
a corporalem vel spiritualem.
ad frangendū panē paulus disputa- b
a ideo in nocte disputat: q₂ in crastino ꝓfectur⁹ erat.
bat cū eis ꝓfectur⁹ in crastinū: pro- i k
traxitq₃ sermonē vsq₃ ī mediā noctē.
Erant aūt lampades copiose in cena- †
culo vbi eram⁹ ꝯgregati. Sedens au- l
b tē quidā adolescēs noīe euthycus sup
a historice vel mystice fidem. b carnali vel spiritualī. c pre infirmitate fidei.
fenēstrā cū mergeretur somnō grāui
hec est causa somni longitudo disputationis.
disputante diu paulo: ductus somno
a historice vel aliquem errorem trinitatis indicat.
c cecidit de tertio cenaculo deorsum. et
a de terra vel de prauitate sensus. b carne vel spū.
d e sublātus est mortuus. Ad quē cū de-
de cenaculo vel compatiendo.
scendisset paulus: incubuit sup eū et m
f cōplexus dixit: † Nolite turbari. Aīa n
enī ips⁹ in ip̄o est. Ascēdens aūt fran- o p
cibum parum.
gensq₃ panē ⁊ gustans: satisq₃ allocu- q
tus est vsq₃ ad lucē: ⁊ sic ꝓfectus est. r
Adduxerunt autē puerū viuentem: ⁊ s
passiue est legendum.
consolati sunt non minime. Nos au- t
paulo per terram iter agente.
tem ascendētes nauem nauigauim⁹ v
ciuitas est vel insula.
in asson inde suscepturi paulū. Sic ei
disposuerat ipse ꝑ terram iter factur⁹.
Cum autem conuenissemus in asson:
a insula est que est contra asiam. interpretatur enī declinans siue transmigrans: vel ciuitas in cypro insula.
assumpto eo venimus mytilēnem. Et x y z
inde nauigantes sequēti die venim⁹
ciuitas vel insula.
contra chiū: ⁊ alia die applicuimus a
insula est.
samum: ⁊ sequenti die venim⁹ myle- b
tum. Proposuerat enim paulus trās-
ad vel preter.
nauigare ephesum: ne qua mora illi c
fieret in asia. Festinabat eni si possibi- †
a vel eos. i. quinquagesime.
g le sibi esset vt diem pentecōsten face- d
a nō nauigans ad ephesum.
ret hierosolymis. A myleto autē mit- e
a vt presbyteros: vt in greco habetur.
tens ephesum: vocauit maiores natu
ecclesie: qui cum venissent ad eum et

a Hi cū precessissent sustinuerūt nos troade. i. expectauerunt. Lucas enī q̄ loquit remanserat cū paulo a recta via ꝓpter insidias declināte. b Nos v̄o. remot. impedimētis itineris pauli. Hic ꝯñr ponit ꝓsecutio itineris inchoati. s. versus hierl̄m. ⁊ primo ponit ꝑ viam ꝓcessus. scd̄o ad terminū accessus. ca. seq̄nti. ibi: Post dies āt istos. Prima diuidit in q̄ttuor partes fm̄ q̄ttuor loca in q̄bus paulus fecit aliquā morā: que patebūt ꝓsequēdo. p̄mus vero loc⁹ fuit ciuitas troade: ad quā p̄mo describitur pauli ꝯuentio. cū d̄r: Nos vero nauigauim⁹ post dies azymoꝝ. i. solēnitate paschali trāsacta. c A philippis. que est ciuitas macedonie quā p̄mo paulus intrauit: vt h̄r. s̄. xvi. ca. ⁊ ab ea vltimo recessit vt h̄r hic. d Et venim⁹ ad eos troadē. vbi habitabāt comites pauli qui cū p̄cesserant: vt dictum est. e Ubi demorati sum⁹ dieb⁹ septē. ad credendū ꝯfirmationē. f Una aūt sabbati. Hic scd̄o ponit pauli p̄dicatio. cū d̄r: Una aūt sabbati. i. die dñica q̄ est prima post sabbatū. g Cū ꝯuenissem⁹ ad frangendū panē. ꝓ refectiōe corꝑali. h Paul⁹ disputabat cū eis. pri⁹ reficiens eos pane v̄bi diuini. i Profectur⁹ in crastinū. vt v̄ba q̄ recedens dicebat: arti⁹ in cordib⁹ audientiū impressa remanerent. k Protraxitq₃ sermonē. multū sollicit⁹ de cibo spūali ⁊ parū de corꝑali. l Sedens. Hic tertio ad ꝯfirmationē doctrine pauli ponit suscitatio mortui. ⁊ pꝫ l̄ra vsq₃ ibi: m Incubuit sup eū. ex magna cōpassiōe deū orās p eius suscitatiōe. n Nolite turbari. sciebat enī ꝑ spm̄ adolescentē resuscitādū. o Ascendēs aūt ad cenaculū. vñ iuuenis ceciderat. p Frāgensq₃ panē ⁊ gustās. i. modicū accipiens. q Satisq₃ allocut⁹ est. circūstātes v̄bis edificatorijs. r Usq₃ ad lucē. dic: ⁊ sic ꝓfect⁹ est. ex quo pꝫ sollicitudo pauli ꝓ salute ꝓximi: q₂ ꝓfectur⁹ in crastinū ꝑ totam noctē nō dormiuit intent⁹ p̄dicatiōi vsq₃ ad mediā noctem: ⁊ tūc resuscitato eutycho ⁊ modico pane gustato sermonē resumpsit vsq₃ ad diē clarū: ⁊ sic iuit viam suam. s Adduxerūt aūt puerū vi. in ꝯspē. oīm et ꝯso. sūt nō minime. de vita pueri ⁊ facto miraculo ad gl̄iā dei. t Nos aūt ascēdentes. Hic ꝯñr ponit secundus loc⁹ in q̄ paul⁹ ꝯtraxit morā. s. apud myletū: ad quē p̄mo describit accessus. scd̄o ꝯñs fructus. ibi: A myleto aūt. tertio flebil̄ recessus. ibi: Et cū hec dixisset. Circa p̄mū d̄r: Nos aūt ascēdētes. nauē sine paulo. v Nauigaui. in asson est nomē loci ad quē paul⁹ venit ꝑ terrā. x Assūpto eo. s. paulo. y Uenim⁹ mytilenē. nomē est insule. z Et inde nauigantes se. die ve. ꝯtra chiū. Aliq̄ dicūt q̄ sūt due dictiōes. alij q̄ vna tm̄. a Alia die ap. samū. nomē ē port⁹. b Et seq̄nti die ve. myletū. vbi ꝓposuerat paulus aliq̄ntulū pausare. ⁊ reddit rōnem q̄re nauigādo trāsierat ephesū absq₃ applicatiōe ad locū q̄ tñ erat ciuitas metropol: ⁊ in q̄ paul⁹ frequēter p̄dicauerat. cū subdit: c Ne qua mora fieret illi in asia. si enī declinasset illuc oportuisset cū diuti⁹ morari ꝓpter multitudinē credētiū ⁊ solēnitatē loci. ⁊ causā festinatiōis pauli subdit cū d̄r: d Ut diē pētecostē fa. hierosolymis. i. solēnizaret. erat aūt dies illa solēnis ꝓpter dationē leg. q̄ū ad decalogi p̄cepta: Exo. xx. q̄ manēt ī lege noua: ⁊ ꝓpt̄ dationē spūssctī credētib⁹ ī signo visibili. s̄. 2. ca. e A myleto aūt mit. ephesum. Hic ponit ꝯñs fruct⁹: q₂ paul⁹ mandauit ibi ꝯuenire mīstros ecclie de tota ephesina diocesi: exhortans eos ad bonū regimē
ecclesie

3. Reg. 3. 4. Reg. 4.

missiōis ⁊ spūs scti agere festinat. a Alligatus ego ⁊c. signo. nisi ⁊c. Be. Apte ostēdit q̄ ea q̄ futura erāt: nō sꝫ his ip̄sis ſ alijs de se reuelata cognouit: ex q̄bus erat agabus ꝓpha: ⁊ illi discipli q̄ eū in tyro monebant ꝑ spm̄ ne ascenderet hierosolymam.
b Posuit e. Be. Dictum ē s. p̄sb̄ros ephesi myletū vocatos: quos nūc ep̄os. i. sup inspectores vocat. nō enī vna ciuitas plures ep̄os habuit: sꝫ eosdē p̄sb̄ros noīe ep̄oꝝ significat. ꝯiūctus ē ei g̃dus: ⁊ multis penit similis⁹. c Dei quā ac. ⁊c. Beda. Non dubitat sanguinē di dicere ꝓpt̄ vnionē ꝑsone ī duabus natur. ie
Deo. i su x̄pi. ꝑ q̄ dictū est: Filius hoīs q̄ ē ī celo. Cesset. Nestori⁹ filiū hoīs a filio dei separet: ⁊ duos facere christos.
d Qm̄ ꝑ tri. Hec arator breuiter expōit dicens: Qui canit ecclie tria dogmata sepi⁹ edit. Historicū morale sonās: typicūq₃ volumē. Hic iudea vocās steril̄ q̄ d arbor. Expectat a trib⁹ fructū nō attulit āīs. e Memoria reti. Raba. Qr dixerat memoria retinēdū. nō enim parua ē custodia diuini p̄cepti memoria. f Oīa ostēdi vo. Be. i. nō solū doctrine inter pressuras ⁊ lachrymas intēdum: ⁊ necessitas infirmorū grauet māib⁹
esse

a nō gloriatur sed exemplū de se ꝓponit vt imitentur.
simul essent dixit eis: Uos scitis a prima die qua
vt dictum est: deueniq₃ ephesum ⁊c. supra ca. xviij.
ingressus sum in asiam qualiter vobiscū ꝑ omne
temp⁹ fuerim seruiens dño cū oīni humilitate et
lachrymis ⁊ tentatiōib⁹ q̄ mihi acciderūt ex insi- a b
non vestris.
dijs iudeorum: quomō vobis nihil subtraxerim
verborum. verbo. facto.
vtiliū: quo minus annūciarem vobis ⁊ docerem c
contra hereticos. in occulto.
vos publice ⁊ per domus: testificans iudeis atq₃ d
gentilib⁹ in deū penitētiā ⁊ fidē in dñm nr̄m iesū e
a quasi coactus ad illud iter. b sancto presciente: vel mente mea.
a christū. Et nunc ecce ego alligāt⁹ spiritū vado in f g
hierusalē q̄ in ea ventura sunt mihi ignorans: ni-
vbiq₃ non semel in vno loco.
si quod spūssanctus ꝑ omnes ciuitates ꝓtestatur h i
⁊ per me ⁊ per alios.
mihi dicens: quoniā vincula ⁊ tribulatiōes hie-
vt vbi aliqñ ꝑsecutus est ecclesiā: ibi nunc pro pace ecclesie doceret.
rosolymis me manent. Sed nihil hoꝝ vereor: nec k
a vitam que inspirat ab aīa temporaliter: quā ꝓ nihilo ducit q̄ eternevi te gaudia expectat. .i. animā meā.
facio āniam meam pretiosiorem q̄ꝫ me: dūmodo l m
more militari vnde cursum consummaui.
consumē cursum meū ⁊ ministeriū verbi qd̄ acce-
a remissionis pctōꝝ: vel spiritalis gratie.
pi a dño iesu testificari euāgeliū grātie di. Et nūc
ecce ego scio q₂ ampli⁹ nō videbitis faciē meam:
qui estis in prouincijs quibus predicaui.
vos omēs ꝑ quos trāsiui predicans regnum dei.
ideo. quia non videbitis faciem meam: vel testamenta relinquo: q₂ mundus sum ⁊c. a q₂ nō peperci vitijs eorum.
Quapropt̄ ꝯtestor vos hodierna die: †q₂ mūnd⁹ n o
a non dimisi vel subterfugi aliquē sermonem doctrine.
sum a sanguine omnium. Nōn enim subterfugi: p
a maxime de incarnatione.
quo minus annunciarē omne cōnsiliū dei vobis. q
a hoc dicit maioribus natu. b .i. vos ⁊ vniuersum gregem vobis cōmissum custodite ab hereticis.
†Attēndite vobis ⁊ vniūerso gregi: ī quo vos spi- r s t v
a non propter solū nomen vel honorem sed vt regatis. speculatores. non nostrā.
b c ritussanctus posuit episcopos regēre ecclesiā dei:
a non paruo precio. b ideo attendendum.
quam acquisiuit sanguine suo. Egō scio quoniā x y
a qui de foris sunt: ⁊ extra ecclesiā. b de mūdo. q. d. tunc timēdi vobis cū absens ero. c heretici callidi in fide: fortes in disputatione: crudeles in occisione.
intrābūt post discessiōnē meā lūpi rapaces ī vos:
a preter eos qui de foris intrabunt. b de his Johānes dicit: Ex nobis exierunt: sed ex nobis nō fuerunt.
nō parcētes gregi. Et ex vōbisipsis exūrgent viri z
in superbie elationem.
loquētes ꝑuersa: vt abducant discipulos post se.
quia intrabunt ⁊ exurgent.
d e Propter qd̄ vigilate memoria retinētes: qm̄ per a b c
triēniū nocte ⁊ die ñ cessaui cū lachrymis monēs
a fragiles designat ep̄os. b vt vos custodes alioꝝ custodiat deus.
vnūquēq₃ vr̄m. Et nūnc cōmēdo vos dēo ⁊ v̄bo d
a spūssancti qui in paulo loquebat: vel verbo gratie qd̄ prestat gratiam audientibus. b vos in vnā domū. i. ecclesiam. c celestē. i. vt edificet ⁊ sibi hereditatem det in sanctis vt ipsi sint hereditas eius.
grātie ip̄i⁹: q̄ potēs est edificāre ⁊ dare herēditatē e f
in hoc cognoscuntur lupi q̄ hoc cōcupiscunt.
in sctificatis oīb⁹. † Argētū ⁊ aurū aut vestē nulli⁹ g h
cōcupiui sicut ipsi scitis: qm̄ ad ea q̄ mihi op⁹ erāt ⁊
a exemplū oꝑandi etiā episcopis: est signū quo discernuntur a lupis.
b exempla maxime operandi.
f his q̄ mecū sūt mīstrāuerūt man⁹ istę. Oīa ostēdi i k

ecclesie dei: informās eos p̄mo ꝯtra seuitiā ꝑsecutoꝝ. scd̄o ꝯtra fraudulentiā deceptoꝝ. ibi: Attēdite. tertio ꝯtra ꝯcupiscentiā tp̄aliū bonoꝝ. ibi: Argentū aūt. ⁊ in oīb⁹ ponit se ꝓ exemplari docēs facto ac verbo. p̄ma pars pꝫ vsq₃ ibi: a Et tentatiōib⁹. i. pericul̄ mortis. b Que mihi ac. ex insidijs iudeoꝝ. ꝑ q̄b⁹ nihil omisi de ꝑtingētib⁹ ad vr̄am salutē. c Et docerē vos publice ⁊ ꝑ domos. i. ꝑuate. d Testificās iude. atq₃ gentilib⁹. indifferent. e In deū penitentiā. i. annūciādo eis penitentiā ī deū ordinantē. f Et nūc ecce alli. ego in spū. i. ex reuelatiōe spūssctī ad hoc astrictus: cui tñ volo ꝓmpt⁹ in oīb⁹ obedire.
C
g Uado in hierl̄m q̄ in ea mihi ventura sunt ignoro. in speciali: sciebat tñ ea ī generali. ideo subdit: h Nisi q̄ spiritussanct⁹ ꝑ omnes ciuitates. i. frequenter. i Protestat mihi dicens: q̄niam vincula ⁊ tribulatiōes hierosolymis me manent. i. ibi me expectāt. k Sꝫ nihil hoꝝ vereor. i. timeo sustinere ꝓpter christū. l Nec facio aīam meā. i. vitā meā sensibilē. m Preciosiorē q̄ꝫ me: id est q̄ꝫ animā meā intellectiuā que dicitur ip̄e homo: eo modo loquēdi quo totum noīatur a parte nobiliori. cetera patent vsq₃ ibi: n Quapropter contestor vos hodierna die. i. hac vltima vice ꝓ oībus. o Quia mūdus sum a sanguine omniū. s. vestrū: si de cetero incurratis aliqd̄ graue peccatū. ⁊ subdit causā: p Non enim subterfugi. ꝓpter q̄cūq₃ pericula iminētia mihi. q Quominus annunciarē omne ꝯsiliū dei vobis. de ꝑtinentib⁹ ad salutē. r Attendite vobis. Hic ꝯñter informat eos ꝯ fraudulentiā deceptoꝝ dicens: Attendite vobis. in personis ꝓprijs. s Et vniuerso gregi. commisso vr̄o regimini. t In quo. s. grege. v Uos spūssanctus posuit episcopos. i. ministros. sub nomine enim episcoporum intelligunt alij ecclesie ministri. vnde episcopus grece superintendēs ē latine. ⁊ huiusmodi vigilantie subdit causam dicēs: x Ego scio. per reuelationē spūssancti. y Quoniam intrabunt post dis. meā lupi rapaces in vos. i. falsi apostoli ad decipiēdū vos. z Et ex vobisipsis exur. viri loquentes ꝑuersa. i. heretici corrūpētes articulos fidei. a Propter quod vigilate. super custodia gregis vobis commissi. b Memoria retinētes. ea que sollicite vos docui. ideo subditur:
F
c Quoniam per trienniū nocte ⁊ die non cessaui ⁊c. ⁊ quia nisi domin⁹ custodierit ciuitatem: frustra vigilat q̄ custodit eam: Psal. cxxvj. ideo subdit: d Et nunc cōmendo vos deo et verbo gratie eius: id est facto vel effectui. v̄bū enim ī scriptura frequēter accipitur pro facto. ij. Reg. j. Quod est verbū qd̄ factū est: ⁊ maxime in deo: cuius dicere ē facere: Psal. cxlviij. Ipse dixit et facta sunt. e Qui potens est edificare. per gratiam in presenti. f Et dare hereditatem. glorie in futuro. g In sanctificatis omnibus. nam ibi nullus admittitur nisi sanctus. h Argentum ⁊ aurum. Hic ꝯñter informat eos contra ꝯcupiscentiā tp̄aliū ꝑ suiip̄si⁹ exemplū: qd̄ erat eis ꝑ experientiā notū. i Ministrauerūt man⁹ iste. apud eos eī viueret de ꝓprio labore. ⁊ subdit cāꝫ dicens: k Oīa ōndi vob. ꝓ exēplo ꝑfectiōis.
G
ff 3 Qm̄ sic

† 2. Re. 3. f. Dan. 13. c
† 24. di. § 3. c. episcopi. 95. di. c. ecce. 7. q. 1. c. suggestū.
† 16. q. 1. c. p̄dicator. 91 di. § 1. 10. q. 1. c. 1. De cōse. di. 5. c nunq̄ꝫ post prin.

vobis: quoniam sic laborantes
ut ego cuius manus ministraverunt. — ad ministrandum infirmis: sicut ego feci his qui mecum sunt.
oportet suscipere infirmos: ac meminisse verbi domini iesu: quoniam ipse dixit: Beatius est magis dare quam accipere. Et cum hec dixisset: positis genibus suis oravit cum omnibus illis.
commendando illos deo: oravit etiam pro se quod profecturus erat maxime propter suum discessum et luporum adventum.
Magnus autem fletus factus est omnium. Et procumbentes supra collum pauli osculabantur eum: dolentes maxime in verbo quod dixerat: Quoniam amplius faciem eius non essent visuri: et deducebant eum ad navem.

Ca. XXI

Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis: recto cursu venimus choum: et sequenti die rhodum: et inde pataram. Et cum invenissemus navem transfretantem in phenicem: ascendentes navigavimus.
provinciam syrie: ubi tyrus et sydon. — appropinquaremus ut videri possemus.
Cum apparuissemus autem cypro relinquentes eam ad sinistram navigavimus in syriam: et venimus tyrum: ibi enim navis
ad occidentem retrorsum eunte consueto more nautarum. — id est phenice. — urbem phenicis.

Nico. de lyra

Additio. i.

Additio. ij.

Moraliter.

exposituta erat onus. Inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem. Qui paulo dicebant per spiritum: ne ascenderet hierosolymam.
suum: vel propheticum: scientes eum esse alligandum. — septem predictis. — de tyro. — hierosolymam.
Et expletis diebus profecti ibamus: deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem: et positis genibus in litore oravimus. Et cum valefecissemus invicem ascendimus in navem: illi autem redierunt ad sua.
alterutrum. — homines civitatis. — hucusque mari vehuntur. — vel explicita.
Nos vero navigatione expleta a tyro descendimus ptolemaidam: et salutatis fratribus mansimus die una apud illos. Alia autem die profecti venimus cesaream. Et intrantes domum philippi evangeliste: qui erat unus de septem: mansimus apud eum.
civitas est. — per terram. — palestine. — non apostoli sed predicatoris qui in samaria evangelizavit eunucho. — diaconibus.
Huic autem erant filie quattuor virgines prophetantes. Et cum moraremur per dies aliquot: supervenit quidam a iudea propheta nomine agabus. Is cum venisset ad nos tulit zonam pauli: et alligans sibi pedes et manus dixit: Hec dicit spiritussanctus: Virum cuius est zona hec sic alligabunt in hierusalem iudei: et tradent in manus gentium. Quod cum audissemus rogabamus nos et qui loci illius erant: ne ascenderet hierosolymam. Tunc respondit paulus et dixit: Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego autem non solum alligari sed et mori in hierusalem paratus sum propter nomen domini iesu. Et cum ei suadere non possemus quievimus dicentes: Domini voluntas fiat.
ut Iohel: Et prophetabunt filii et filie vestre etc. — per hoc fortitudo fidei in paulo monstratur. — de vita pauli vel de morte. — ad voluntatem domini: sive mori sive vivere.
Post dies autem istos preparati ascendebamus hierusalem. Venerunt autem et ex discipulis a cesarea nobiscum: adducentes secum apud quem hospitaremur iasonem quendam cyprium antiquum discipulum. Et cum venissemus hierosolymam libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum: omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset: narrabat per singula que deus fecisset in gentibus per ministerium illius. At illi cum audissent: magnificabant deum: dixeruntque ei: Vides frater quot milia sunt in iudeis qui crediderunt: et omnes emulatores sunt legis. Audierunt autem de te: quia discessionem doceas a moyse eorum qui per gentes sunt iudeorum:
olim fidelem. — apostolum filium alphei: qui erat episcopus hierosolymorum. — paulus. — gratias ei agentes. — interrogando dicunt. — zelatores legis adversum te. — inde est zelus. — id est a moysi lege.

dicens: nō debere eos circūcidere filios suos: neq̃ fm̄ ↄsuetudinē ingredi. Quid ergo est? Utiq̃ oportet cōuenire multitudinē: audient enim te superuenisse. Hoc ergo fac qd tibi dicimus: sunt nobis viri quattuor: votū habētes sup se: his assumptis sanctifica te cū illis: et impende in illis vt radant capita: et sciant omēs: q̃ que de te audierūt falsa sūt: sed ambulas et ipse custodiēs legē. De his aūt q̃ crediderūt ex gentibus nos scripsimus iudicantes: vt abstineant se ab idolis imolato et sanguine: et suffocato et fornicatiōe. Tūc paul' assūptis viris postera die purificat' cū illis intrauit in templū: annuncians expletionē dierū purificationis donec offerretur pro vnoquoq3 oblatio eoꝝ. Cū aūt septē dies ↄsumarentur: hi q̃ de asia erāt iudei cū vidissent eū in tēplo ↄcitauerūt omnē ppl'm: et iniecerūt ei man' clamātes: Uiri israelite adiuuate: Hic est homo qui aduersus ppl'm et legē et locū hunc oēs vbiq̃ docēs: insup et gentiles induxit in tēplū et violauit sanctū locū istū. Uiderāt enim trophimum ephesū in ciuitate cū ipso: quē estimauerūt qm̄ in tēplū introduxisset paul'. Cōmotaq̃ est ciuitas tota: et facta est ↄcursio ppli. Et apprehēdētes paulū trahebāt eū extra tēplū: et stati clause sūt ianue. Querētib' aūt eū occidere: nūciatū est tribuno cohortis: q2 tota cōfunditur hierl'm. Qui stati assūptis militib' et cēturioīb' decurrit ad illos. Qui cū vidissent tribunū et milites cessauerūt pcutere paulū. Tūc accedēs tribun' apphēdit eū et iussit alligari catenis duab': et interrogabat qs esset: et qd fecisset. Alij aūt aliud clamabāt in turba.

Et cū nō posset certū cognoscere p tumultu iussit duci eū in castra. Et cū venisset ad gradus: cōtigit vt portaretur a militib' pptēr vim populi. Sequebatur enim multitudo ppli clamās: Tolle eum. Et cum cepisset duci in castra paulus dicit tribuno: Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei: grece nosti? Nonne tu es egyptius q̃ ante hos dies tumultū concitasti: et eduxisti in desertū quattuor milia viroꝝ sicarioꝝ? Et dixit ad eū paulus: Ego homo sum quidem iudeus: a tharso cilicie: nō ignote ciuitatis municeps. Rogo autem te pmitte me loqui ad populum. Et cū ille pmisisset: paulus stans in gradib': annuit manu ad plebem: et magno silentio facto: allocutus est hebrea lingua dicens:

Ca. XXII

Uiri fratres et patres audite quam ad vos nunc reddo ratione. Cū audissent autē quia hebrea lingua loquitur ad illos: magis prestiterunt silentium. Et dixit: Ego sum vir iudeus nat' tharso cilicie: nutritus autem in ciuitate ista secus pedes gamalielis: erudit' iuxta

veritatem paterne legis: emulator legis sicut et vos omnes estis hodie: qui hanc viam persecutus sum vsque ad mortem alligans et tradens in custodias viros ac mulieres: sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit et omnes maiores natu: a quibus et epistolas accipiens ad fratres damascum pergebam vt adducerem inde vinctos in hierusalem vt punirentur. Factum est autem eunte me et appropinquante damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa: et decidens in terram audiui vocem dicentem mihi: Saule saule: quid me persequeris? Ego autem respondi: Quis es domine? Dixitque ad me: Ego sum iesus nazarenus quem tu persequeris. Et qui mecum erant: lumen quidem viderunt: vocem autem eius non audierunt qui loquebatur mecum. Et dixi: Quid faciam domine? Dominus autem dixit ad me: Surgens vade damascum: et ibi tibi dicetur de omnibus que te oporteat facere. Et cum non viderem pre claritate luminis illius ad manum deductus a comitibus veni damascum. Ananias autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus cohabitantibus iudeis: veniens ad me et stans dixit mihi: Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit: Deus patrum nostrorum preordinauit te vt cognosceres voluntatem eius: et videres iustum et audires vocem ex ore eius: quia eris testis illius ad omnes homines eorum que vidisti et audisti: et nunc quid moraris? Exurge et baptizare et ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. Factum est autem reuertenti mihi in hierusalem et oranti in templo: fieri me in stupore mentis: et videre illum dicentem mihi: Festina et exi velociter ex hierusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. Et ego dixi: Domine ipsi sciunt: quia ego eram concludens in carcerem et cedens per synagogas eos qui credebant in te. Et cum funderetur sanguis stephani testis tui ego astabam et consentiebam: et custodiebam vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me: Vade quoniam ego in nationes longe mittam te. Audiebant autem eum vsque ad hoc verbum: et leuauerunt vocem suam dicentes: Tolle de terra huiusmodi: non enim phas est eum viuere. Vociferantibus autem eis et proiicientibus vestimenta sua:

et puluerem iactantibus in aerem: iussit tribunus induci eum in castra et flagellis cedi: et torqueri eum: vt sciret propter quam causam sic acclamarent ei. Et cum astrinxissent eum loris dixit astanti sibi centurioni paulus: Si hominem romanum et indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito centurio accessit ad tribunum et nunciauit ei dicens: Quid acturus es? Hic enim ciuis romanus est. Accedens autem tribunus dixit illi: Dic mihi si tu romanus es? At ille dixit: Etiam. Et respondit tribunus: Ego multa summa ciuilitatem hanc consecutus sum. Et paulus ait: Ego autem et natus sum. Protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit: postquam resciuit quia ciuis romanus esset: et quia alligasset eum. Postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a iudeis soluit eum: et iussit sacerdotes conuenire et omne concilium: et producens paulum statuit inter illos.

Ca. XXIII

Intendens autem in concilium paulus ait: Viri fratres: ego omni conscientia bona conuersatus sum ante deum vsque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum ananias precepit astantibus sibi percutere os eius. Tunc paulus dixit ad eum: Percutiet te deus paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem: et contra legem iubes me percuti? Et qui astabant dixerunt: Summum sacerdotem dei maledicis? Dixit autem paulus: Nesciebam fratres: quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim: Principem populi tui non maledices. Sciens autem paulus quia vna pars esset saduceorum et altera phariseorum:

exclamauit i ɔcilio: Viri frēs ego pharise
us sū fili⁹ phariseoꝝ. De spe ⁊ resurrectiōe
mortuoꝝ ego iudicor. Et cum hec dixisset
facta ē dissensio int̄ phariseos ⁊ saduceos:
dimissa vt rediret ad sua loca.
⁊ solūta ē multitudo. Saducei āt dicūt n̄
eē resurrectionē mortuoꝝ: neqȝ āgelū: neqȝ
sanctum.
spiritū: pharisei autē vtraqȝ cōfitent̄. Fa
ctus est aūt clamor magn⁹: ⁊ exurgētes q̄
pro paulo contra saduceos.
dam phariseoꝝ: pugnabant dicentes: Ni
mirandū. sanctus.
hil mali iuenim⁹ i hoīe isto. Quid si spirit⁹
locutus est ei aut angelus? Et cū magna
dissensio facta esset: timens tribun⁹ ne dis
conuelleretur.
cerperet̄ paulus ab ipsis: iussit milites de
scēdere ⁊ rapere eum de medio eorum: ac
deducere eum in castra. Sequenti aūt no
a oportuna adhibetur consolatio.
cte assistens ei domin⁹ ait: Constans esto.
significat eum de cetero laboraturū: vel solatium est volentis eum testificari coraȝ multis.
Sicut enim testificatus es de me in hieru
salē: sic te oportet ⁊ rome testificari. Facta
autē die collegerūt se q̄dā ex iudeis: ⁊ de
maledictione astrinxerunt.
uouerūt se dicētes neqȝ mādicaturos ne
qȝ bibituros donec occiderēt paulū. Erāt
āt pl⁹ q̄ȝ q̄dragita viri q̄ hāc cōiurationē fe
cerāt: qui accesserunt ad p̄ncipeȝ sacerdo
tū ⁊ seniores ⁊ dixerūt: Deuotiōe deuoui
mus nos nihil gustaturos: donec occida
a non q̄ cōiurauimus sed vt p̄ducat eum: ⁊ hoc totū facite cū calliditate ɔsilij ex cōmuni consensu ad celandaȝ cōiurationē.
m⁹ paulum. Nunc ḡ vos nōtū facite tribu
no cū ɔsilio: vt p̄ducat illuȝ ad vos tanq̄ȝ
a .i. causa eius ⁊ reatu.
aliq̄d certi⁹ cogniturí de eo. Nos vero pri
usq̄ȝ appropiet: parati sumus iterficere il
lum. Quod cum audisset fili⁹ sororis pau
li insidias: venit ⁊ intrauit in castra: nunci
auitqȝ paulo. Vocans auteȝ paulus ad se
vnū ex centurionib⁹ ait: Adolescentē hūc
adduc ad tribunū. Habet enī aliq̄d indica
re illi. Et ille quidē assumēs eū: duxit ad tri
bunuȝ ⁊ ait: Vinctus paulus rogauit me
hūc adolescentē p̄ducere ad te: habentē ali
q̄d loqui tibi. Apph̄endēs aūt tribun⁹ ma
nū illi⁹: secessit cū eo seorsum: ⁊ interroga
uit illuȝ. Quid est q̄d habes indicare mi
hi? Ille aūt dixit: Judeis cōuenit rogare
te: vt crastina die paulū p̄ducas in ɔciliū:
quasi aliquid certi⁹ inquisituri sint de illo:
tu v̄o ne credideris illis. Insidiant̄ enī ei
ex eis viri ampli⁹ q̄ȝ q̄dragita: q̄ se deuoue
runt nō manducare neqȝ bibere: donec in
terficiant eum: et nunc parati sunt expe
quid promittas.
ctantes promissum tuuȝ. Tribunus igitur

dimisit adolescētē: p̄cipiēs ei ne cui loq̄re
tribuno.
tur: quoniā hec nota sibi fecisset. Et voca
tis duob⁹ centurionib⁹: dixit illis: Para
pedestres.
te milites ducentos vt eant vsqȝ cesare
am: ⁊ eq̄tes septuagita: ⁊ lancearios du
paulo ⁊ comitib⁹ eius.
cētos a tertia hora noct̄: ⁊ iūmēta p̄para
te: vt iponētes paulum: saluuȝ p̄ducerēt
tribunus ad p̄sidem: q̄si minor ad maiorē mittit causam.
ad felicē p̄sideȝ. Timuit enī ne forte rape
rēt eū iudei ⁊ occiderēt: ⁊ ip̄e postea calū
niā sustieret: tāqȝ acceptur⁹ pecūiā: scribēs
ei ep̄laȝ ɔtinētē hec: Claudi⁹ lysias: optio
p̄sidi felici salutē. Viꝝ hūc cōph̄ēsū a iude
is ⁊ incipiētē iterfici ab eis supuēiēs cū
exercitu eripui: cognito q̄ roman⁹ ē. Vo
lensqȝ scire cāȝ quā obijciebāt illi: deduxi
eū in ɔciliū eorū. Quē inueni accusari de
q̄stionib⁹ leḡ ip̄oꝝ: nihil v̄o dignū mor
te aut vinculis hn̄tē crimē. Et cū mihi pla
tū eēt de isidijs q̄s parauerāt illi: misi eū
ad te: denunciās ⁊ accusatorib⁹ vt dicāt
apud te: Vale. Milites v̄o s̄m p̄ceptū assu
mētes paulū duxerūt illuȝ p̄ noctē in an
a ciuitatē de nōie antipatris dictā. septuaginta.
tipātridem: ⁊ postera die dimissis equiti
a pedestres. ab antipatride. equites.
bus vt irēt cū eo: rēuisi sūt ad castra. Qui
cū venissent cesareā ⁊ tradidissent ep̄lam
p̄sidi: statuerūt ante illū ⁊ paulū. Cū legis
set aūt ⁊ infrogasset de qua p̄uincia eēt:
⁊ cognoscens q̄ de cilicia: audiam te in
quit cū accusatores tui venerint. Jussitqȝ
antiqui presidis.
in pretorio herodis custodiri eum.

Ca. XXIIII

a ad accusandum paulū.
Post quinqȝ autem dies dēscēdit
princeps sacerdotū ananias cū
a qui loqueretur contra paulū.
senioribus quibusdam: ⁊ tertūllo quodā
oratore: qui adieruut p̄sidem aduersus
ad collocutionem.
paulū. Et citato paulo: cepit accusare ter
tullus dicēs: Cum in multa pace agam⁹
o felix. opera.
per te: ⁊ corrigantur multa per tuam pro
multa opera.
uidentiam: semper ⁊ vbiqȝ suscipim⁹ opti
me felix cum omni gratiarumactiōe. Ne
distendam.
diutius autem te protraham: oro breui
ter audias nos pro tua clementia. Inue
nimus hūc hominē pestiferū ⁊ concitan
tem seditioneȝ oībus iudeis in vniuerso
a nazareno .i. iesu.
orbe: ⁊ auctorē seditiōis secte nazareno
inducendo in illud gentiles.
rū; qui etiā templuȝ violare conatus est:

Nico. de lyra

Moraliter.

Quē ꝛ apphensuz. In h loco quidā nr̄i codices min⁹ hn̄t aliq̄s v̄sus q̄ in greco ita legunᷣ. Quē apprehendim⁹: ꝛ fm nr̄am legem volum⁹ iudicare. transiliēs autē lysias tribun⁹ cū multa vi de manibus nr̄is: eduxit iubens ei⁹ accusatores ante te venire: quo possis ipē diiudicans de oībus istis cognoscere ꝛc̄. b Sectā q.d. he. He. Meli⁹ i greco hr̄: fm viaz quā dicūt heresim. sic deseruio pr̄i deo. nō ei ꝯuēit cū q̄ grece locut⁹ est: dicere sectā quā dicūt heresiz: cū idē sit latine secta: q̄ð grece heresis. Sȝ ait: Sic deseruio pr̄i deo fm illā viā quā icredulī heresim .i. sectā vocant: q̄si magis habeāt ptinaciā q̄libet sectā dl q̄ȝ idustriaȝ recta dinoscēdi. Pr̄i deo. Ra. Cui⁹ filius demōstroꝛ nō seruus: vt in alijs codicib⁹ habeᷣ. d Nisi de hac vna ꝛc̄. Ra. Hoc p antiphrasim. sciebat enī hoc eis placere. q.d. nihil cōmisi: nisi q꞉ p̄dicaui q̄ð ꝛ ipī credūt. e De suis mi. Ra. Discipulis ꝛ socijs. Aliter iussit nō ꝓhibere quēq̄ȝ ministrare ei de suis rebus vel facultatibus. Tremefact⁹

Nico. de lyra

D a Quē ꝛ apphensum. in tēplo. b Volum⁹ fm legē nr̄am iudicare. q.d. istud ptinet ad nos: sic̄ ꝛ cultū tēpli custodire. cetera patent vsq̄ȝ ibi: c Adieccerūt autē ꝛ iudei. ad approbandū ꝛ cōfirmanduȝ v̄ba tertulli. d Respō. aūt pau. Hic ꝯn̄r poniᷣ pauli defensio: ꝛ p̄mo captat beniuolētiā dicēs: Ex mult̄ annis te esse iudicē huic gēti. rebelli ꝛ male regibili. f Sciens. q.d. p h manifeste ptȝ bonitas tui regiminis q꞉ tādiu habuisti regimē hui⁹ gent̄. ꝛ hoc ego sciens: g Bono anio ꝓ me satisfaciā. cōfidens de tua iusticia ꝛ mea innocentia. Consequēter rn̄det ad obiecta. et primo ad primū. s. de cōcitatione seditionū in hierl̄m. d. h Potes enim cognoscere. p multos testes fidedignos.

E i Quia non plus sūt mihi dies. sicut declaratū est. s̄. xxi. ca. k Et neq̄ȝ in tē. inue. me cū ali. disputantē. que disputatio facit aliq̄n cōmotionē audientiuȝ. l Aut ꝯcur. facien. turbe. q̄ð est seditiōis signum. m Neq̄ȝ in syna: neq̄ȝ in ciuitate. supple inuenerūt me p̄dicta facientē. n Neq̄ȝ ꝓbare pn̄t tibi. illa supple. o De q̄bus nūc me accusant. ꝛ tn̄ debent ꝓbare cū sint actores. p Confiteor. Hic respondet ad scd̄m. s. de secta christianoꝝ quā ꝯfitetur se tenere tāq̄ȝ sanctā ꝛ bonā. d. Confiteor aūt h tibi. tanq̄ȝ iudici. q Q fm sectam xp̄ianoꝝ quā dicūt heresim:

F id est mag̃ teneri ex pertinacia et ignorātia populariū q̄ȝ ex testimonijs scp̄turaꝝ. vn̄ dicebāt Jo. vij. Nunq̄d ex p̄ncipib⁹ aliq̄s credidit in eū aut ex phariseis: s turba hec q̄ nō nouit legē maledicti sūt. r Sic deseruio deo patri. oīm.

Credens

a quē ꝛ apphensum voluimus fm legē nostrā iudicare. Superueniens aūt tribunus lysias: cū vi magna eripuit eū de manib⁹ nostris: iubēs accusatores eius ad te ve
tribuno.
nire; a quo poteris ipē iudicans de oibus
veritatem eorum.
istis cognoscere: de quib⁹ nos accusam⁹ eū. Adiecerūt aūt ꝛ iudei dicētes hec ita
signū faciente manu.
se habere. Respondit aūt paulus: ānuente sibi preside dicere. Ex mult̄ annis esse
q.d. amicitiā vestrā noui. *cum fiducia.*
te iūdicez genti huic sciens: bono animo
excusabo me. *a testibus.*
ꝓ me satisfaciam. Potes enī cognoscere
non est antiquum tempus.
quia nō plus sunt dies mihi q̄ȝ duodecī
non violare templum.
ex quo ascendi adorare in hierusalem: et neq̄ȝ in templo inuenerūt me cum aliquo
questionantem.
disputantem: aut cōcursum facientez turbe: neq̄ȝ in synagog̃ neq̄ȝ ī ciuitate: neq̄ȝ ꝓbare possūt tibi de quib⁹ nūc me accu
nazarenorum.
b sant. Confiteor autē tibi hoc q꞉ fm sectaȝ
a dicentes: inuenimus auctorē seditionis. b scissionē.
c quam dicunt heresim sic deseruio patri
a ut pharisei non vt saducei reprobantes quedam de his que ꝛ in lege ꝛ prophetis.
et deo meo: credens omibus que ī lege ꝛ
a de resurrectione mortuorum.
ꝓphetis scripta sunt: spēm habens in deum quā ꝛ hi ipī expectāt resurrectionem
credens.
futurā iustorū ꝛ iniquoꝝ. In hoc ꝛ ipē studio sine offendiculo ꝯsciētiā hr̄e ad deū: ꝛ ad hoies semp. Post annos aūt plures
in hierusalem.
elemosynas factur⁹ in gentem meam veni: ꝛ oblationes ꝛ vota: ī quibus inuene
raso capite seruantem legem.
runt me purificatū in templo: nō cum turba neq̄ȝ cū tumultu. Et apphenderūt me clamantes ꝛ dicentes: Tolle inimicū no
me inuenerunt in templo. *asianos.*
strū. Quidā autē ex asia iudei quos oportebat apud te presto esse: ꝛ accusare si q̄d
a Ananias cū senioribus ꝛ Tertullio.
haberent aduersuȝ me: aūt hi ipī dicant:
modo.
Si quid inuenerunt in me iniquitat̄ cū
d stem in ꝯcilio: nisi de vna hac solūmodo voce qua clamaui inter eos stans: quoniā de resurrectione mortuoruȝ ego iudi
iudicare inter illos.
cor hodie a vobis. Distulit autez illos fe
a veritatis q̄ in paulo erat vel de via quā faciebāt paulo.
lix: certissime sciens de viā hac dicēs: Cū
hoc dicit vt iudiciuȝ differat: ꝛ quia paulus dixerat: A quo poteris veritatem cognoscere.
tribun⁹ lysias descenderit audiam vos.
paulum.
Jussitq̄ȝ cēturioni custodire eū: ꝛ habere
e requiem: nec quēq̄ȝ prohibere de suis

s Credens oīb⁹ q̄ in le. ꝛ ꝓphe. scripta sūt. ꝛ in iesu nazareno adipleta sūt. t Spem hn̄s i deū. de btitudie ꝯsequenda p ipm. v Quā ꝛ hi ipi expectant. q̄tūȝ ad phariseos: q̄ etiā fm eos nō habebiᷣ nisi in resurrectiōe mortuoꝝ: in q̄ iusti eternaliᷣ p̄miabunᷣ: ꝛ iniq̄ dānabunᷣ. x In h ꝛ ipē stu. sine offen. ꝯsci. hr̄e. i. sine scandalo actiuo. y Ad deuȝ ꝛ ad ho. sp. nō solū cauēs offensam dei s̄ȝ etiā hoim q̄tū est ex me ꝛ sic offensa accusatoꝝ meoꝝ ꝓcedit ex eorum mera malicia. z Post ānos. Hic ꝯn̄r rn̄det ad tertiū. s. de violētia tēpli dicens: Post annos aūt plures a cōuersione mea ad christum. a Elemosynas fa. in gentem meā. i. infideles in hierusalez manētes qui suas vendiderāt possessiones: vt hr̄. s̄. iiij. ca. ꝓpter quod Paulus ꝓ eis faciebat collectas in gentib⁹ alijs: vt habeᷣ. s̄. in ep̄lis suis. b Veni. in hierl̄m. c Et oblationes. factur⁹. d Et vota. deo reddittur⁹. e In q̄bus inue. me puri. in tēplo. et sic ipm non violaui: sed magis honoraui. f Nō cū turba neq̄ȝ cū tumultu. inuenerūt me sed offerentē oblationes meas deuote. Cōseq̄uēter oñdit q̄ fuerūt illi q̄ in tēplo eum inuenerūt: ꝛ tumultum fecerunt. d. g Quidā autē ex asia iudei. vt patet ex supradict̄. xxi. h Quos opor. mō ap. te p̄. esse ꝛ accusare ꝛc̄. sed eoꝝ absentia oñdit. eos mag̃ culpabiles esse de ꝯcitatiōe in tēplo facta quā fecerāt sine cā. i Aut hi ipi. q̄ sūt hic p̄ntes. k Dicāt ꝛc̄. in ꝯcilio. i. ī iudicij loco. l Nisi de vna hac so. voce. q.d. ego nō fui cā dissensiōis eoꝝ īter ipīmet ad inicē ꝓ defensiōe sectarū suaꝝ. m Distulit āt. Hic ꝯn̄r poniᷣ rn̄sio iudicis. ꝛ scd̄o sui successor̄. ca. se. Prīa ī duas. q꞉ p̄rio poniᷣ iudicio rn̄sio. scd̄o p̄dicatiōis pauli auditio. ibi: Post aliq̄t. Circa p̄mū d꞉: Distulit aūt illos felix. differēdo dare sententiaȝ. n Certissime sciens de via. veritatis ꝓ paulo: formidabat tn̄ turbare iudeos motus timore huma no: sicut ꝛ pilat⁹ sciens innocētiam xp̄i: tradidit eū tn̄ iudeorū voluntati: ne ꝯtra eū aliq̄d machinarenᷣ erga cesarē. o Cū excusatione dilatiōis. o Cū tribunus lysias descenderit de hierl̄m in cesareā q̄ ē in inferiori situ. p Audiā vos. hēc aūt excusationē accepit ex verbis tertulli q̄ in allegatiōe sua dixerat q꞉ de oīb⁹ q̄ dicebat felix poterat a lysia cognoscere veritatē. q Jussitq̄ cēturioni custodire eū. s. paulū. r Et hr̄e requiē. i. a catenis vel infestatiōib⁹ suis. s Nec quēq̄ȝ de suis prohibere. amicis.

Ministrare

a Tremefact⁹ ꝛ sperās ꝛc̄. Ra. Sic iunge tremefact⁹ ꝛ sperās: ꝓ his duobus dimisit eū libere custodie: p̄ timore dei ꝛ spe pecunie. b Biennio autē expleto. He. Bienniū d꞉ ꝯuersationis pauli ī cesarea: ꝛ nō p̄sidat⁹ felic̄: cū. s̄. dictū sit: q꞉ mult̄ annis iudex fuerit illi genti: p̄sertim cū histoꝛie narrent: secūdo Neronis anno missuȝ romā ap̄lm. Claudiū vero cesarē eo tp̄e quo Agrippā filiū herodis quē angelus cesaree ꝑcussit: iudeoꝝ regē constitueret: felicē quoq̄ȝ toti⁹ ꝓuincie samarieq̄ȝ ꝛ galilee ꝓcuratorē misisse. c Reliquit. Ra. Utrū viuens an moriens reliq̄rit: incertū est: sed tn̄ meli⁹ videᷣ q꞉ viuēs iudeis grāȝ p̄stiterit.

Festus aūt ꝛc̄. Ca. XXV

In prouinciā. Ra. Palestine: sicut palestine presides: alij sp alijs succedentes a romanis mittebātur.

Cesarem

Nico. de lyra

a Ministrare ei. necessaria vict⁹ ꝛ vestitus. b Post aliq̄t. Hic ꝯn̄r poniᷣ p̄dicatio pauli felici ꝛ ei⁹ vxori. cū subditur: c Et audiuit ab eo fidē q̄ est ī iesū xp̄m. vxore sua iudea ad h inducēte virū suū. d Disputāte autē illo. i. p̄dicante. e De iusticia. seruanda ad ꝓximum. f Et castitate. ad semetipm. g Et de iudicio futuro. cui⁹ ꝯsideratio inducit timorē diuinū. h Tremefact⁹ felix. ex auditu taliū. i Rn̄dit: q̄ð nūc attinet vade. tūc enī liberauit eū a clausura carceris: dans ei libertatē eundi p ciuitatem: ita tn̄ q꞉ rediret ad mādatū ipi⁹. k Simul ꝛ sperās q꞉ ꝛc̄. q.d. non solum dedit hāc libertatez paulo diuini iudicij timore: sed etiaȝ cupiditate pecunie. l Biennio autem expleto. Istud bienniū nō est tp̄s p̄sidat⁹ felicis: aliter nō videreᷣ verū q̄ð dixit ei Paulus. s̄. eo. ca. Et mult̄ annis te esse iudicē huic genti sciens ꝛc̄. sed est tp̄s more pauli in cesarea. tp̄e enī felicis surrexerūt in iudea multi latrōes: ꝛ falsi ꝓphete populū seducētes ꝛ cōmūitatē pturbātes: vt dicit Joseph⁹. In q̄bus capiēdis ꝛ rep̄mēdis felix fuit occupat⁹: ita q꞉ causam pauli nō determinauit: ꝛ q꞉ ei⁹ determinationem differre volebat: vt ptȝ ex predictis. m Accepit successorē felix porciū festū: ita scribiᷣ in libris correctis: ꝛ ita noiat euȝ Josephus. xx. libro iudaice antiq̄tatis. n Volens aūt gratiā prestare iudeis felix timēs ne accusaretur ab eis de malo regimine terre. o Reliquit paulū vinctū. reuocans libertatē quā dederat ei: tamen p hoc nō euasit accusationē iudeoꝝ apud cesarem: nō ꝓ paulo: sed ꝓpter malam terre gubernationē: vt dicit Joseph⁹ libro predicto. ꝛ idem ꝯtigit pilato: q̄ in fauorē iudeoꝝ cōdemnauerat christum. nā accusat⁹ a iudeis fuit relegatus in exilium. Ca. XXIIII

Moraliter.

m Post q̄nq̄ȝ autē dies descendit p̄nceps sacerdotū ꝛc̄. Per istos q̄ ad accusandū paulū descenderūt cesareā: significanᷣ illi q̄ nituntur impugnare veritatē. ideo dicitur: Descēdit. scȝ a culpa in culpam: q꞉ primo cogitauerūt homicidium. et

ministrare ei. Post aliq̄t aūt dies veniens felix cū druſilla vxore sua q̄ erat iudea: vocauit paulum: ꝛ audiuit ab eo fidē q̄ est in iesum christū. Disputāte autē illo de iusticia ꝛ castitate ꝛ de iu
serui timore territus.
a dicio futuro: tremefact⁹ felix re
a liberā ostendit custodiā.
spōdit: Q̄ð nūc attinet: vāde: tēpore autē oportuno accersiā te: simul ꝛ sperās q꞉ pecūia ei dareᷣ
quia sperabat pecuniam.
a paulo: ꝓpter q̄ð ꝛ frequenᷣ ac
paulum.
cersiens euȝ: loquebatur cū eo.
presidatus felicis: vel ex quo paulus ad felicē est adductus: ꝛ hoc melius videtur.
b Biennio āt expleto: accepit successorē felix porciū festū. Volēs
non soluendo paulum.
c aūt grāȝ p̄stare iudeis felix: reliquit paulū vinctū. Ca. XXV
a ex quo venit.

Festus ergo cū venisset ī ꝓuinciā. Post triduū ascēdit hierosolymā a cesarea. Adieruntq̄ȝ eū p̄ncipes sacerdotū:
locuturi.
ꝛ p̄mi iudeoꝝ aduſuſ paulū: ꝛ rogabāt eū postulātes grām aduersus eū
paulum.
vt iuberet eū pduci ī hierusalē insidias tēdētes: vt eū interficerēt in via. Festus autē respōdit seruari quidē paulū in ce
i. celerius.
sarea: se autē maturi⁹ ꝓfecturū. Qui ergo ī vobis ait: Potētes sunt descēdentes simul: si q̄ð est in viro crimen accusent euȝ. Demoratus aūt inter eos dies nō amplius q̄ȝ octo aut decē descēdit cesareaȝ: et altera die sedit ꝓ tribunali: ꝛ iussit paulū adduci. Qui cum pduct⁹ esset: circūsteterunt eum q̄ ab hierosolyma descenderāt iudei: mltas ꝛ graues causas obijciētes quas nō poterant ꝓbare: paulo rationez reddente: quoniā neq̄ȝ ī legē iudeorū neq̄ȝ in templuȝ neq̄ȝ in cesarem quicq̄ȝ peccaui. Festus aūt volens iudeis grām prestare: re
a optionē dat q꞉ ciuis roman⁹ erat.
spondens paulo dixit: Vis hierosolymā ascēdere: ꝛ ibi d his iudicari apud me? Dixit āt paul⁹:
a q̄ð cesari factū erat in cesarea. locus est iudicij. b hoc dicit vt appellaret cesarem.
Ad tribunal cesaris sto: ibi mē

um. ꝛ nunc deducere volebant ad effectum. Item q꞉ venerūt in multitudine scȝ p̄ncipes sacerdotū ꝛ seniores ꝛ cum eis multi satellites: ꝛ sic faciūt veritat̄ impugnatores. Johānes os aureū. A veritate se esse vacuos ꝓfessi sunt qui multitudine se armauerūt. x Et Tertullo oratore. sic impugnatores veritatis secū hn̄t qui falsitatē sciant v̄bis colorare. y Inuenim⁹ hūc hoiem pestiferū. īmo fm veritatē salutiferū: sic̄ patet p responsionē pauli dicētis infra.

G z Post annos autē plures elemosynas factur⁹ in gentē meā veni: ꝛ oblationes ꝛc̄. Item p̄posuit tertullo cōtra paulū. z Et cōcitantē seditionē. q̄ð patet falsum p rn̄sionē pauli dicētis infra: d Inuenerūt me purificatum in templo non cū turba neq̄ȝ cū tumultu. Item ꝓposuit. a Et actorē seditiōis secte naçarenoꝝ. i. christianoꝝ: q̄ nō est secta seditiōis sed vnionis xp̄i ad deū. ideo ad h dicit Paulus. q Scōm sectā quā dicūt heresim. falso tamen. r Sic deseruio deo pr̄i credēs oib⁹ q̄ in lege ꝛ ꝓphetis scripta sunt. Itē ꝓposuit. b Qui etiā tēplū violare conatus est. q̄ð ex rn̄sione pauli ptȝ falsum: q꞉ nō conat⁹ est ipm violare sed honorare p orōnes ꝛ vota: vt ptȝ in littera.

A m Distulit aūt illos felix ꝛc̄. p istū iniquus iudex designaᷣ: q̄ differt dare sententiā ꝓ innocēte in fauorē partis aduerse: ꝛ p hoc credens pecuniā obtinere: sicut d꞉ hic de isto felice q꞉ sperabat hr̄e pecuniā a paulo quā tn̄ nō habuit. ꝓpter q̄ð volens grām p̄stare iudeis: paulū vinctū reliq̄t: vt d꞉ ī fine hui⁹ ca.

Festus ergo. Posito Ca. XXV tractatu felicis circa Paulū. hic ꝯn̄r poniᷣ tractat⁹ sui successor̄ erga eū. ꝛ p̄mo ī pauli absentia. scd̄o in ei⁹ p̄ntia. ibi: Et altera die. Circa p̄muȝ d꞉: Festus ergo cū venisset in ꝓuinciā iudee. q Post tri. ascē. hierosolymaȝ. eo q꞉ erat metropol̄ terre. cetera patent vsq̄ȝ ibi: r Insidias tendētes. i. tendere disponētes. s Fest⁹ autē rn̄dit ꝛc̄. q꞉ ī causis maxime arduis: sicut est mors vel vita hoīs nō est ꝓcedēduȝ leuiter s mature. t Et altera die. Hic ꝯn̄r poniᷣ tractat⁹ in pauli p̄ntia. ꝛ ptȝ lr̄a vsq̄ȝ ibi: v Circūsteterūt eū. vt eoꝝ multitudine ꝛ circūdatiōe terreretur. x Multas ꝛ gra. cās obijcientes. q̄ nō exp̄mūᷣ hic: s ex rn̄sione pauli patēt in pte cū d꞉: y Paulo oīb⁹ rōnē reddēte. ad excludendū excusationes eoꝝ. z Qm̄ neq̄ȝ in le. iude. ꝛc̄. vt ptȝ ex rn̄siōib⁹ pauli. ca. p̄ce. a Festus aūt. Superi⁹ ē descp̄ta multiplex ꝑsecutio pauli a iudeis ī hierl̄m ꝛ ī cesarea. hic ꝯn̄r poniᷣ ei⁹ appellatio: p quā exiuit d iudea ꝛ iuit romā: sic̄ dn̄s dixerat ei. s̄. xxiij. ca. et diuidiᷣ ī tres ptes. q꞉ p̄rio pauli appellatio īterponiᷣ. scd̄o de appellāte ꝯsuliᷣ. ibi: Et cū dies aliq̄t. tertio romaȝ mittiᷣ. ca. xxvij. Circa p̄mū d꞉: Fest⁹ āt vo. gra. p̄sta. iudeis. q꞉ tiebat accusari ab eis: sic̄ ꝛ plres alij q̄ ī eodē officio p̄cesserāt. b Rn̄dēs paulo. nō ad ei⁹ v̄ba ꝓpē q̄ debuisset eū dimittē tāq̄ȝ sine culpa. c Dixit. volēs eū īducē vt ꝯsentiret ī hierl̄m duci ꝛ ibi iudicari: q̄ð erat paulo ꝑiculosū. ꝓpter q̄ð hūit cāȝ appellādi. is rn̄dit: d Ad tri. ce. sto. q꞉ fest⁹ n̄ hēbat auc̄tē iudicādi nisi a cesare. cetera patēt vsq̄ȝ ibi:

B

C

Nemo

Universidad de Deusto Biblioteca

Glo. ordi.

a Cesarē appello. Be. Qui cesarem appellat: qr romani ire festinat. iō facit: vt diuti⁹ insistēdo pdicatiōi: multis credētib⁹ corōnatus eat ad xp̄m. b Agrippa rex ꝛc̄. Be. Hic agrippa q̄ cuz vxore venit cesareā: filius fuit herodis agrippe: quē angel⁹ interfecit: q̄ vsq̄ ad subūsiōem hierlm regnū iudee tenuit.
c De q̄b⁹ ego suspic. Re. His causis: vel rebus siue ꝟbis: de q̄b⁹ ego suspicabar .i. ab accusatoribus expectabā: vel mala de q̄bus suspicabar. Aliter de q̄b⁹ .i. accusatoribus suspicabar malū: q̄ nullā cāz dignam morte deferebant.
d Sua supstitiōe. Ra. Amboꝝ .i. pauli et iudeoꝝ. legem vocabat supstitionē. e Cū mul. ābi. Ra. id est. mlta turba ābiente eos vel cum multo desiderio paulū audiendi.
Be. Pro ambitione in greco ponit fantasia .i. mltiplex apparatus: et pompa regalis officij: q̄ illum ambiēte vndiq̄ stipabatur.

Ca. XXVI

Agrippa ꝟo ꝛc̄. De oib⁹ q̄b⁹ ac. esti. me. Be. Hunc versū alia trāslatio sic habz: Estimo meipz beatū apud te incipiens rationem reddere hodie. Quod Hiero. cuz sua expositione sic ponit. De omnib⁹ quib⁹ accusor a iudeis. O rex Agrippa estimo

Actus apostolorū Ca. XXVI

ꝭ quia hic est locus iudicij.
oporter iudicari. Judeis nō nocui: sicut tu melius nosti. Si eni nocui: aut dignū morte aliq̄d feci: nō recuso mori. Si ꝟo nihil est coꝝ q̄ hi ac/
a ꝭ etiā si tu velis gratiā prestare iudeis. b ꝭ ad nomē ei⁹ cōfugio.
cusant me: nēmo pōt me illis donare: cesarē appello. Tūc festus cū ꝯsilio locut⁹ respondit: Cesarē appellasti: ad cesarē ibis. Et cū dies ali
a ꝭ vxor eius fm quosdā vel vir quidā.
q̄t trāsacti eēnt: agrippa rex ꝛ bernice descēderunt cesareā ad salutandū festū. Et cū dies plures ibi morarenꝫ: festus regi indicauit de paulo dicēs: Uir quidā ē derelict⁹ a felice vinctus: de q̄ cū essem hierosolymis: adierūt me principes sacerdotū ꝛ seniores iudeoꝝ: postulantes
a ꝭ mortis fm leges romanas. ꝭ dānatio pauli grata esset iudeis.
adūsus illū dānatiōnē. Ad q̄s rñdi: quia nō est cōsuetudo romanis donare aliquē hominem: priusq̄ is qui accusaꝫ p̄sentes habeat accusato
ꝭ spacium excusandi.
res: locūq̄ defendēdi accipiat ad abluenda cri
ꝭ cesaream.
mina q̄ ei obijciunꝫ. Cū ergo huc ꝯuēissent: sine vlla dilatiōe sequēti die sedēs ꝓ tribunali: iussi adduci virum. De q̄ cū stetissent accusatores: nullā causaz deferebāt: de quibus ego suspicabar malū. Questiōes ꝟo quasdā de sua supsti/
ꝭ fm sensum iudeorū.
tione habebāt adūsus eū: ꝛ de q̄dā iesu defuncto: quē affirmabat paulus viuere. Hesitās au
ꝭ quā ignorabam.
tē ego de huiusmōi q̄stione dicebā: si vellet ire
ꝭ vbi sapientiores.
hierosolymā: ꝛ ibi iudicari de istꝭ. Paulo autē
ꝭ neronis. ꝭ iudicio.
appellāte: vt fuaretur augusti cognitioni iussi seruari eū donec mittā eū ad cesarē. Agrippa
ꝭ pro vellem nunc.
aūt dixit ad festū: Uolebā et ip̄e homiem audire. Cras inq̄t audies eū. Altera aūt die cum venisset agrippa ꝛ bernice cū multa ambitiōe: et
ꝭ domum vbi cause audiuntur corā iudicibus.
introissent in auditoriū cū tribunis ꝛ viris p̄ncipalibus ciuitatꝭ: iubēte festo adduct⁹ est pau
a ꝭ iudee. b ꝭ ananias ꝛ p̄nces iudei.
lus. Et dixit fest⁹: Agrippa rēx ꝛ ōmēs q̄ simul adestis nobiscum viri: videtis hunc hominem de quo omnis multitudo iudeorū interpella/
a ꝭ nō solū hierosolymis: sed etiā in hoc loco .i. in cesarea.
uit me hierosolymis petēntes ꝛ acclamātes: nō oportere eum viuere amplius. Ego vero comperi nihil dignum eum morte admisisse. Ipso autem hoc appellante: ad augustum iudicaui
a ꝭ de testimonijs alicuius pro quo vinctus.
mittere. De quo q̄uid certum scribam domino non habeo: propter quod perduxi eū ad vos: et maxime ad te rex agrippa: vt interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum: ꝛ causas eius non significare.

Ca. XXVI

Agrippa vero ad paulū ait: Permittiꝫ

Nico. de lyra

a Nemo pōt me illis donare. cū sim innocens: q̄ð ptz ex p̄dictꝭ: qr iudei nihil poterāt de grauib⁹ ꝓbare in q̄b⁹ eū accusabāt. iō format suā appellationē. d. b Cesarē appello. tāq̄ iudicē supiorē ad quē licet appellare ab inferiori. c Tūc fest⁹ cū ꝯsilio locut⁹ .i. habito ꝯsilio cū sapiētib⁹ sibi assistentib⁹. d Rñdit: cesarē ꝛc̄. deferēdo appellatiōi sic iustū erat ꝛ dignuz. e Et cū dies. Hic ꝯñr de paulo appellāte q̄riꝫ ꝯsiliū q̄rtū ad missionis ei⁹ modū. ꝛ pīo in ei⁹ absentia. scdo i ei⁹ p̄ntia. ibi: Altera aūt die. Circa p̄muz dr: Et cū dies aliq̄t trāsacti eēnt ab appellatiōe pauli. f Agrippa rex. iste fuit fili⁹ herodis agrippe: quē pcussit angel⁹ dñi: vt hr̄. s̄. xij. g Et bernice. soror ei⁹: vt dicit Josephus libro p̄mo de iudaico bello. h Descēderūt cesa. ꝛc̄. tenebat eni iste agrippa regimē sub cesare. iō voluit salutare festū q̄ i iudea tenebat cesarꝭ locū. cetera patēt vsq̄ ibi: i Postulātes adū. il. dānationē mortꝭ. k Ad q̄s rñdi ꝛc̄. donare q̄buscūq̄ p̄sonis ꝛ q̄tūcūq̄ magnis aliquē hoīem puniēdū ad mortem. l Priusq̄ is q̄ accu. p̄sen. ha. accu. ꝛc̄. aspectus eni ꝛ audit⁹ partiū p̄ntialiꝫ multū cōferūt iudici ad cognitionē ꝟitatꝭ. Cetera patēt vsq̄ ibi: m Nullā cām defe. de q̄b⁹ .i. causis. n Ego sus. malū. vt de hōicidio vl aliq̄ hmōi. o Questiōes ve. q̄s. de sua supstitione .i. de religiōe iudaica: quā hī noiat supstitionē: qr supstitio ꝓprie loq̄ndo ē vana vl superflua religio q̄ tūc vigebat apud iudeos: magꝭ curātes de traditiōib⁹ hoim q̄ de mādatis diuinis: Marth. vij. p Hesitās aūt ego de hu. q̄stiōe: qr gentilꝭ erat nihil sciēs de coꝝ ritu vel lege. q Paulo ꝛc̄. augusti cognitionē .i. impatoris. Sicut eni impatores romani vocati sūt cesares a Julio cesare p̄mo impatore: ita noīati sunt augusti ꝛ adhuc nominanꝫ ab augusto cesare: eo q̄ multū auxit imperiū. r Uolebā ꝛ ip̄e ho. audire. nam agrippa iude⁹ erat ꝛ multa de Paulo audierat. s Altera aūt. Hic ꝯñr q̄riꝫ ꝯsiliū in p̄sentia. ꝛ p̄mo ꝯsiliū q̄riꝫ. scdo paulo loc⁹ loquēdi ꝯcediꝫ. ca. xxvij. p̄ma pars ptz: paucis exceptꝭ q̄ discurrenꝫ. t Cū multa ambitione .i. cū multo apparatu ꝛ cultu vestiū ꝛ societatis. v Petētes ꝛ acclamātes: vt ex magnitudīe clamorꝭ inclinareꝫ anim⁹ festi ad cōcedēdū mortē pauli. x De q̄ q̄d cer. scri. do. nō ha. qr sicꝫ dictū ē gētilis erat ignorās q̄stiones ꝛ discordias q̄ sūt inꝫ iudeos ꝛ xp̄ianos. y Et maxi. ad te rex agrippa. q̄ es iudeus. z Ut inꝫ. fa. a paulo p te. ꝛ Habeā q̄d scribā. de ip̄o. ꝛ subdiꝫ cā: Sine rōne eni ꝛc̄.

Moraliter

Festus Ca. XXV ergo cū ꝓuenisset in prouinciā ꝛc̄. Seq̄tur: † Postulātes grāz aduersus eū .s. paulū. † Ut iuberet eū pduci in hierlm. p̄mo eni petierūt euz interfici: vt ptz ex h̄ q̄ð dr. j. eo. ca. † Postulātes aduersus illū dānationē. sed qr nō potuerūt h̄ obtinere vt ibidē dr. tūc petierūt vt in hierlm duceretꝫ: intēdētes euz occidere p insidias in via. Sic igiꝫ p paulū vinctū: significaꝫ q̄libz innocēs iiuste grauat⁹. p iudeos aūt iniq̄ psequētes iustū. p festū aūt pōt intelligi iudex malus fauēs parti fortiori. vñ de ip̄o dr hic: Festus aūt volēs grāz p̄stare iudeis ꝛc̄. a tali vero iudice pōt ꝛ debet q̄libet innocēs grauat⁹ exēplo pauli appellare: nō solū ꝓpter suū periculū euitandū: sed etiā ne iusticia pereat ꝛ conculcetur.

Ca. XXVI

Agrippa vero. Hic ꝯñr Paul⁹ inducit ꝛ diuidiꝫ i duas ptes: qr p̄o audiēt pauli rñsio. scdo sup eam hr̄ collatio. ibi: Et surrexit rex. Pria adhuc i duas: qr p̄mo pōiꝫ rñsio pauli ad agrippā. scdo ad festū

presidem

Glo. ordi.

pa estimo me beatū: cū apd te sum hodie defēdēdus: q̄ nosti oēs iudeoꝝ cōsuetudiēs ꝛ q̄stiones: legerat eni illud Esaie: Btūs q̄ in aures loquiꝫ sapiētis. ꝛ nouerat tātū orōnis verba pficere: q̄tū iudicis prudētia cognouisset. a Quid icredibile indicaꝫ. Ra. Uel sic rex quid dicis: icredibile indicaꝫ apd vos ꝛc̄. interrogādo. quasi dicat nō est icredibile. suscitauit q̄dē ante mortuos i exemplū futuri: vel suscitat.
b Cū occidereꝫ detu. sē. Ra. Alia editio occidēdisq̄ detuli sentētiā .i. q̄liter occidereꝫ ip̄e sniaz dedi. c Detuli sniam. Ra. Judicaui illos occidēdos nō ait occidi nisi forte ad occisionē ptineat q̄ð sequiꝫ: puniēs eos ꝛc̄. ꝛ ampli⁹ insaniens ꝛc̄. d Cōtra stimulū. Rab. Hucusq̄ sine stimulo restitisti: sed nūc si resistis: cōtra stimulū calcitrabis: q̄ð satꝭ durū ē: stimul⁹ est ip̄a correctio.

Insanis

Nico. de lyra

p̄sidē. ibi: Hec loq̄nte. Circa p̄mū paul⁹ captat agrippe beniuolētiā. d. a De omni. ꝛc̄. apd te .i. inocētē a te iudicari. b Apd te cū sim me de. ho. i ma p̄sētia. c Marie te sciē te oīa q̄ apud iudeos sūt. ꝛ sic itelligis ꝟba mea legi ꝛ ꝓphetis cōsona. d Propꫝ q̄ð obsecro patiēter me audias. h̄ āt dixit qr itēdebat plura dicere vt ex sequētib⁹ ptz. e Et q̄dē. Hic ꝯñr ꝓsequiꝫ suā intentionē. Circa quam apls p̄mo narrat suā cōuersationē in iudaismo. scdo psecutionē quaz intulit ꝓplo xp̄iano. ibi: Et ego quidē. tertio suā cōuersionem ab errore pristino. ibi: In q̄b⁹ ꝛc̄. Circa p̄mū dicit: Et quidē vitā meā a iuuentute ꝛc̄. qr paul⁹ fuit ibi missus ꝛ tradit⁹ doctrine gamalielis: vt dictuz est. s̄. xxij. f Qm̄ fm certissimā sectā ꝛc̄. Secta eni saduceorū q̄ in credendis diuidebaꝫ cōtra istā nulla erat cum negaret generaliter spūm ꝛ resurrectionē mortuorū. g Et nūc in spe .i. ꝓ spe. h Que ad p̄res nostros repromissiōis .s. de xp̄o vēturo ꝛ de resurrectione ꝛ beatificatiōe p eū fiēda. i Facta est a deo. patriarchis ꝛ ꝓphetis. k Sto iudicio subiect⁹. tāq̄ malefactor ꝛ reus. l In q̄ .s. spe. m Duodeci trib⁹ nr̄e nocte ꝛ die fuiētes deo. n Sperāt deuēire. nā pharisei nō credentes xp̄o sperabant ip̄m venturum ꝛ resurrectionē mortuoꝝ facturū. Saducei ꝟo sperabāt ip̄m vēturū hoiez tñ puꝝ: q̄ potētē ꝛ tēporaliꝫ regnatuꝝ ꝛ romanorū potētiā ablatuꝝ: negabant tñ resurrectiōez mortuoꝝ. Judei ꝟo in xp̄m credētes tenebant aduētū ei⁹

Actus apostolorū Ca. XXVI

a ꝭ more cōcionātiū: vel ad faciendū silentium.
tibi loq̄ ꝓ temetip̄o. Tūc paul⁹ ēxtenta manu cepit rationē reddere. De omnib⁹ quib⁹ accu/
ꝭ esse dicēdū a te.
sor a iudeis rex agrippa estimo me beatū apd
a ꝭ estimo me beatum. b ꝭ qr perit⁹ es iudaice cōsuetudinis.
te cum sim me defensur⁹ hodie: māxie tē sciē
ꝭ bone.
te omnia que apud iudeos sunt ꝯsuetudines
ꝭ male.
ꝛ questiōes: ꝓpter quod obsecro patiēter me audias. Et quidē vitā meā a iuuētute que ab initio fuit in gēte mea in hierosolymis noue/
ꝭ ante vos gentiles.
runt omnes iudei: p̄scientes me ab initio siue lint testimoniū ꝓhibere: quoniā fm certissimā sectam nostre religiōis vixi pharise⁹. Et nunc
ꝭ resurrectionis.
in spe que ad patres nostros repromissionis
a ꝭ ante tribunal. ꝭ tuo. b ꝭ spe resurgendi.
facta est a deo: sto iudicio subiect⁹: in q̄ua duodecim tribus nostre nocte ac die seruiētes spe
a ꝭ deo propter illam spem.
a ꝭ inueniri viui vel pfecti. b ꝭ .i. qr xp̄m predico resurrexisse. ꝭ o
rant deuēire. De q̄ua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicatur apud vos si deus
a ꝭ sicut isti modo existimant.
mortuos suscitat? Et egō quidem existimaueram me aduersus nomen iesu naçareni debe/
a ꝭ non tm̄ existimaui.
re multa contraria agere: quod ꝛ fēci hierosolymis: ꝛ multos sanctoruz ego in carceribus inclusi: a principibus sacerdotuz potestate accepta. Et cum occiderentur: detuli sententiaz. Et per omnes synagogas frequenter puniēs
a ꝭ q̄ prius.
eos cōpellebam blasphemare: et ampliūs in
a ꝭ ad similitudinē lupi. b ꝭ ex magno affectu. c ꝭ non solum ad p̄ximas in iudea sitas.
saniēns in eos persequēbar vsq̄ in ēxteras ci
a ꝭ ciuitatibus vel operibus illius insanie. ꝭ metropolim syrie phenicis.
uitates. In q̄uibus dum irem damascum: cū potestate ꝛ ꝓmissu principum sacerdotum die media in via vidi rex de celo supra splēdorez solis circūfulsisse me lumen ꝛ eos qui mecū simul erant: omnesq̄ nos cuz decidissemus in
a ꝭ in qua olim deus patrib⁹ loqui cōsueuerat vt magꝭ credaꝫ quod dicꝫ. b ꝭ propriū nomē ingemīat vt ad ip̄m visionem ptinere ostēdat.
terram: audiui vocem loquētem mihi hēbraica lingua: † Saūle saule quid me persequeris?
ꝭ in membris.
Durū est tibi ꝯtra stimulū calcitrare. Ego aūt dixi: Quis es dñe? Dñs aūt dixit: Ego sū iesus naçaren⁹ quē tu p̄seq̄rꝭ: Sz exurge ꝛ sta supra pedes tuos. Ad h̄ eī apparui tibi vt ꝯstituā
a ꝭ in hac p̄ma visiōe. b ꝭ postea in multis visionibus.
te mīstrū ꝛ testē coꝝ q̄ ūidisti: ꝛ coꝝ q̄b⁹ appārebo tibi: eripiēs te de pplis ꝛ gētib⁹: in quas
ꝭ ceci enim sunt. interiores.
ego nūc mitto te aperire oculos coꝝ: vt cōuertantur a tenebris ad lucem: et de potestate sa
ꝭ he sunt tenebre.
ꝭ .i. lucem.
thane ad deum: vt accipiant remissionem pec

Nico. de lyra

aduētū ei⁹ p̄mū in iesu naçareno ip̄letū: sperabāt tñ ip̄m secūdo vēturū ad iudiciū: ꝛ suscitaturū mortuos penasq̄ p̄mia eis fm merita ꝛ demerita redditurnz. o De q̄ spe accusor a iudeis rex: a phariseis obstinatꝭ de hoc q̄ paulus dicebat iesū naçarenū esse xp̄m in lege ꝛ ꝓphetꝭ ꝓmissum. a saduceis ꝟo de spe resurrectiōis mortuoꝝ. iđo subdit: p Quid incredibile indicaꝫ apud vos ꝛc̄. q. d. nō est ratio: qr de⁹ legiꝫ mortuos suscitasse in veteri testamēto ad p̄ces helie. iij. Regꝭ. xvij. ꝛ ad p̄ces helisei. iiij. Re. iiij. q Et ego. Hic ꝯsequenter narrat persecutionē quā fecerat credentib⁹ i christum: et patet sententia ex supradictꝭ. viij. ꝛ. ix. ca. vsq̄ ibi r Et cū occidereꝫ. Ex q̄ videtur q̄ in illa psecutiōe non solus stephan⁹ fuit occisus: s̄ etiā plēs alij. s Detuli sententiā. non tñ sicꝫ iudex: qr paulus tūc nō erat iudex sed adhuc iuuenis: sz qr sniaz datā a p̄ncipe sacerdotū ꝛ alijs seniorib⁹ deferebat executorib⁹. vñ. s̄. in fine. vij. ca. dicitur q̄ testes deposuerunt vestimēta sua secus pedes adolescentis qui vocabatur saulus: et lapidabāt stephanuz ꝛc̄. t Cōpellebaz blasphemare .i. negare iesū naçarenū esse christum. v Et amplius insaniens in eos. nam non faciebat sana mente: sed errore. x Persequebar vsq̄ ad exteras ciuitates: que sunt extra iudeam: sicut patz de damasco que est in syria: sic dicꝫ Esa. vij. Caput syrie damascus. y In quibus. Hic cōsequēter narrat cōuersionē suam mirabilē. ꝛ primo eam narrat. secūdo ad ꝓpositum applicat. ibi: Hac ex causa. prima pars patet ex dictꝭ. s̄. ix. ca. vsq̄ ibi: z Omnesq̄ nos cū decidissemus in terram. hic suppletur q̄ð. s̄. ix. ꝛ. xxij. omittiꝫ .s. de casu sociorū pauli cū eo. nō tñ ibi dicitur q̄ solus saulus cecidit: sed casus alioꝝ nō exprimiꝫ. cetera patent ex dictis. s̄. ix. ca. vsq̄ ibi: a Ad hoc eī apparui tibi. in raptu. b Ut constituā te. que vidisti et audisti. Istud eni ē efficax testimoniū .s. p visū ꝛ auditum. c Et coꝝ quibus apparebo tibi. sicut in hoc libro leguꝫ plures apparitiones diuine ꝛ reuelationes paulo postea facte. d Ut conuertanꝫ a tenebris erroꝝ. e Ad lucē. fidei christiane. f Et de potestate sathane. in qua detinētur captiui per idolatriam. g Ad deuz. per latriam. h Ut accipiant remis. pec. p graz i p̄nti.

† s̄. 9. a et. 22. b

B

C

D

E

b Et sortē

Universidad de Deusto Biblioteca

Glo. ordi.

a Insanis paule. Be. Insaniā putat: q hō vinct⁹ loco defēdēdi accepto: non de calūnia qua p̄mitt: s; de ɔsciētia qua gloriat: sermonē facit ⁊ reuelationez q̄ de ɔsecutore mutat⁹ est i apl'm ɔcurrit. Inuiz dispēsationē redēptoris: resurrectione mortuoꝝ: cōcionātis habitu dissērit. Sicut xō stulta amētia est: q filius patrē deserēs porcos pauit. sic spūalis ē amētia. de qua paul⁹ ait: Siue mēte excedim⁹ siue sobrij sum⁹ dō. ⁊ ɔpha: Nō respexit in vanitates ⁊ isanias falsas. (ii. Cor. v. c) b Multe te lr̄e. Ra. Philosophi gētiū multa legēdo sectas cōmutabant. c Ad insaniā. Ra. Mutabilitatis. Uel insaniā dicit resurrectionez mortuoꝝ quā annūciat. d Scio q: credis. Be. Hoc nō adulādo: sed vere locut⁹ est. Agrippa ei ritu iudeoꝝ ⁊ legibus imbut⁹ credebat ɔphas vera dixisse: sed ignorabat ad xp̄m illā veritatē ptingere q̄uis i cōcione quadā cum iudeis habita dixisse legat: s; de religionis auxilio p̄sumit: cū iā orbē discipuli iesu repleuerint: haud sine dei nutu putam⁹ illā crescere religionē. Ut aūt

F

Nico. de lyra

a Et forte inter san. p glīaz in futuro ⁊ q: hec acquirunt p verā fidē. subdit: b Per fidē q̄ est in me. tāq̄ in redemptorē hominū ⁊ glorificatorē. c Unde rex agrippa nō fui incre. ⁊c. qd̄ est nephariū. Oīa xō p̄dicta narrauit paul⁹ vt agrippa magis sibi crederet. d Sed his q̄ sūt damasci p̄mū. vt ptz s̄. ix. e Et hierosolymis. nō imediate post damascū: sed prius lustrata arabia rediit paul⁹ damascū ⁊ inde vēit hierusalē annūciās ibi xp̄m: vt dictū ē. s̄. ca. ix. ⁊. xxij. f Digna penitētie opa faciētes: vt s̄m q̄titatē delictoꝝ sit q̄ntitas bonoꝝ operū. vñ dic̄ Grego. Homelia. iiij. Tāta debet q̄lq̄ a se licita resciderc: q̄nta se meminit illicita pperrasse. g Hac ex causa. Hic ɔñr narrationē suā applicat ad suā intētionez. s. q captus fuerat ⁊ ligat⁹ ɔpter suā iusticiā. dicēs: Hac ex cā. s. q: annūciabam iudeis ⁊ gentib⁹ cōuersionē ad deū per penitētie opera. h Me iudei cū essē i tēplo. in loco deuotiōis ⁊ nō cōtētiōis i Cōprehēsū tētabāt. volētes me interficere: vt habet. xxi. ca. k Auxilio aūt adiut⁹ dei. me ɔtegentis. l Usq; in hodiernū diē sto. firmus ⁊ cōstās in sctō ɔposito. m Testificās minori ac maiori. i. indifferenter omnibus fidem xp̄i. n Nihil extra dicens ⁊c. ⁊ moyses q̄ p̄dixit de xp̄o futuro: ⁊ impleta sūt in iesu naçareno. o Si passibilis est xp̄s. Hic accipit si pro q:. hoc enī dixerīt ɔphete sicut declaraui i pluribus loc̄ exponēdo libros eoꝝ: ⁊ vnū replico qd̄ habet Esaie. liij. q totū intelligitur ad lr̄am de xp̄o: sicut ibidē fuit declaratuz. ⁊ ibi dicit de ip̄o: Tanq̄ ouis ad occisionē ducet: ⁊ quasi agnus corā tōdente se obmutescet ⁊c. Similit moyses hoc p̄dixit p sacrificia legis: et potissime agni pascalis significās xp̄m ɔ salute mūdi imolādū: ɔpt qd̄ iohannes baptista de iesu naçareno dixit: Ecce agnus dei: ecce qui tollit pctā mundi: Iohis. j. Similit moyses scribēs ɔphtiā patriarche iacob: Gen. xlix. Nō auferetur sceptrum de iuda ⁊ dux de femore ei⁹

G

Actus apostolorum Ca. XXVI

heredicatem.
catorum: et sortem inter sanctos a
per fidem que est in me. Unde b c
rex agrippa non fui incredulus
q: de celo est ostensa visio illa.
celesti visioni: sed his que sūt da/ d
masci primuz ⁊ hierosolymis: ⁊ i e
omnem regionem iudee ⁊ gētib⁹
annūciabā vt penitētiā agerent:
⁊ ɔuerterent ad deū: digna peni f
tentie opera facientes: hac ex cā g
me iudei cū essem in templo com h i
prehensuz tentabant interficere.
Auxilio autem adiutus dei: vsq; k l
a persceuero vel in mortem non cado.
in hodiernum diem sto testificās m
etate vel persona.
minori atq; maiori: nihil extra di/ n
cens q̄ ea que prophete sunt lo/
si p quia.
cuti futura esse ⁊ moyses: si passi o
a hic sensus eoꝝ q̄ ɔphe p̄dixerant ⁊ moyses.
b q: p̄m⁹ resurrexit nō iteꝝ moritur⁹. si p q:
bilis christus: si primus ex resur/ p
rectione mortuorū lumē annun q
ciatur⁹ est populo ⁊ gentib⁹. Hec r s
loquente eo ⁊ rationē reddēte: fe †
a mutabilis eo de doctrina in doctrinā.
a stus magna voce dixit: †Insanis t
b c paule: multe te littere ad insaniā v
couertūt. Et paulus: nō insanio x
falsitas et petulātia isanie sunt ɔpria.
inquit optime feste: sed veritatis y
⁊ sobrietatis verba eloquor. Scit z a
que de meipso ⁊ de christo narraui.
enī de his rex: ad quē ⁊ cōstanter
que de me vel de christo narraui.
loquor. Latere enī eū nihil horū
arbitror: neq; enī in angulo q̄cq̄
horum gestum est. Credis rex a/
a hoc ad persuadendū loquitur.
d grippa prophetis? Scio quia cre
quicquid dictū ē de p̄dictis vel de xp̄o.
dis. Agrippa aūt ad paulum: in b
modico suades me fieri christia/
i. deprecor deū vel christum.
nū. Et paul⁹: Opto apud deū et
etate vel persona vt et supra.
in modico et in magno: non tm̄
te: sed etiā oēs qui audiūt hodie
christianus. s.
fieri tales qualis ⁊ ego sum: exce
a non enim opto vinctos esse vos.
ptis viculis his. Et exurrexit rex c
⁊ preses ⁊ bernice: ⁊ q̄ assidebāt
eis. Qui cuz secessissent loquebā d
tur ad inuicē dicētes: Quia nihil e
morte aut vinculis dignū qd fe/
cit homo iste. Agrippa aūt festo
solui a vinculis.
dixit: Dimitti poterat homo hic f

Nico. de lyra

more ei⁹ donec veniat qui mittēd⁹ est ⁊c. q̄ ɔphetia dicit ad lr̄az d̄ christo: vt ibidē fuit declaratum: ⁊ sic moyses scripsit ip̄m de tribu iuda s̄z carnē nasciturū: ⁊ p cōsequēs carnē passibilez habiturū. Itē Deut. xxxij. Deum q̄ te genuit dereliquisti ⁊ oblitus es domini creatoris tui: s̄z doctores antiq̄s hebreos hec est littera: Deum qui te nasci fecit debilitabis ⁊ obliuisceris deum dolorantem tuū. p Si primus ex resurrectione mortuoꝝ. si p q: q: p̄mus resurrexit ad vitā imortalē: sicut manifeste p̄dixit ɔpheta dauid Ps. xv. Nō derelinques animā meā in inferno: nec dabis sc̄ctū tuū videre corruptionē ⁊c. sicut expositum est. s̄. ij. ca. q Lumen annūciaturus est populo. israel. r Et gentibus. s̄ enī fuit p̄dictū Esa. xlix. qd̄ ad lr̄am intelligit de xp̄o sic̄ ibi fuit expositū. Parū est vt sis mihi seru⁹ ad suscitandas trib⁹ iacob ⁊ feces isrl̄ ɔuertēdas. dedi te in lucē gentiū vt sis sal⁹ mea vsq; ad extremū terre. s Hec loquente eo ⁊ ra. red. Hic ɔñr ponit responsio pauli ad festū p̄sidē qui paulo loquēti de resurrectiōe mortuoꝝ dixit: t Insanis o paule. q: resurrectionē mortuoꝝ credebat impossibilez tanq̄ gentilis ɔpt qd̄ dictū pauli vocauit insaniā. v Multe littere te ad insaniā cōuerterunt. homines enim circa multas scripturas conuertentes vehementer suum studiuz habent aliq̄ñ cerebrū turbatū ⁊ organū fantasie lesū: ⁊ p ɔñs intellectū ipeditū: q̄ i actu suo indiget fātasmate necessario. (†3. de a. c) x Nō insanio inq̄t optime feste. non dixit hoc ex adulatiōe: sed q: tal erat modus loquēdi cū reuerētia locū imperatoꝝ tenētib⁹. y Sed veritatis. euāgelice. z Et sobrietatis verba eloquor: q: non credebat modū debite locutiōis. a Scit enī de his rex. agrippa q̄ erat instruct⁹ in lege et ɔphetis. cetera patēt vsq; ibi: b In modico suades me fieri christianū. qd̄ dupliciter pōt itelligi. Uno mō negatiue. In modico. i. in nullo: sic̄ frequenter d̄r in cōi sermone. Alio mō affirmatiue. In modico suades. i. aliq̄ntulū inclinas me ad hoc: sed nō pfecte: ⁊ hic sēsus magis cōgruit sequēti lr̄e: vt videbit. cetera ptēt. c Et exurrexit rex et pre. Hic consequenter super verba pauli habetur collatio. cum dicitur: d Qui cum secessissent lo. ad partē vt secretius loquerentur: e Dicentes quia nihil morte aut vinculis ⁊c. Et inter istos sic dicētes fuit agrippa prim⁹ ⁊ p̄ncipalis: tā ɔpter dignitatē regiā q̄ ɔpter ei⁹ sapientiā. fuit enī sapiēs valde ⁊ eloquēs vt refert ioseph⁹. j. libro de iudaico bello: ɔpt qd̄ ɔtulit ɔclusionē ɔsilij. d. festo. f Dimitti poterat h hō. sic̄ inocēs: ⁊ s̄m mō ptz ip̄m iclīatū fuisse aliq̄ mō ad credēdū xp̄o: alit nō dixisset paulū innocētē: s; magis morte dignum tanq̄ pseudo xp̄i p̄dicatorem. vñ legit in historia scholastica q iminēte ɔstructiōe iudee ⁊ hierl'm p romanos: christiani qui erant ibi monitu angeli transiert in regnum agrippe qui erat confederatus romanis: vt patet per Iosephū de iudaico bello: ⁊ ibi fuerunt pacifice recepti. Si nō ap

Glo. ordi.

Ut aūt iudicatū Ca. XXVII ⁊c. Be. In greco: vt iudicatū ē nos nauigare in italiā: tradiderūt paulū ⁊ quosdā alios vinctos centurioni. a Hadrumetinā. Ra. i. ad romā nauigantē s̄m quosdā: s; meli⁹ derinat̄ d̄ noie ciuitat̄ aphrice q̄ hadrumetis d̄e. b Uenim⁹ lystrā. Bed. Pro lystra: In greco smyrna scriptū ē. Hierō. xō myrrhā pōit. c Gnidū. Be. Ut ɔtra chiū: s; meli⁹ in quibusdā legitur ɔtra gnidū q̄ est insula cōtra asiā. d Ieiuniū. Ra. Fames magna in nauigio ifirmiores reddēs nautas. Aliq dicūt q̄dragesimā an natale dn̄i qd̄ nō est ɔbabile. Meli⁹ ieiuniū septimū pucādū est: in quo occisus erat golias. Ut dies ieiunij decimi in ianuario: q̄ñ cognouerūt in babylone captiui tēplū esse destructū. Portū

Nico. de lyra

a Si nō appellasset cesarē. ex quo enī ad superiorē erat appellatio iterposita ⁊ recepta ⁊ paulū insequebat vt morte dignū pars aduersa: nō poterat eū preses absq; suo periculo dimittere liberū.

Moraliter.

Ca. XXVI Per agrippaz xōvolētē paulū audire loquētē: significat curiosus auditor q̄ magis desiderat audire ductorē duct⁹ curiositate q̄ ɔ dicēda veritate. residuū aūt hui⁹ ca. est narratio pauli de cōuersione sua mirabili de quā dictū est. s̄. ca. ix. seq̄tur: t Fest⁹ voce magna dixit: isanis paule ⁊c. Homies enī excellēter cōtēplant qualis fuit paulus frequenter reputati sūt a mūdāis hib⁹ amētes ⁊ isani: tū q: cōtemnebāt mundana: tū q: multū ardua loquebant: q̄ mūdanis aliena videbant. vñ. iiij. Reg. ix. Ille ɔpha q̄ venit ad inungendū iehu fuit reputat⁹ insanus: ɔpter qd̄ illi q̄ cū iehu erāt dixerūt ei: Quid vēit iste insanus ad te. Et de dn̄o nostro iesu xp̄o dicit Mat. iij. Et exierūt sui tenere eū. d. q: i furorē versus est. Et similiter illi qui cōtēptis terrenis vacāt diuie ɔtēplatiōi a mult̄ fatui reputant.

In cā. xxvj. vbi dicit in posti. Ut cōstimā te ministrum ⁊ testem eorum que vidimus. ⁊ audiuimus.

Additio.

Licet i reb⁹ hūanis efficax testimoniuz p̄ncipalit ē p visū: nō p auditū: tñ i his q ptinēt ad fidē testimoniū efficax est p auditū. Fides enī ex auditu: vt ad Roma. x. ca. p̄serti cū illa q̄ habent ex auditu. s. auctē sacre scripture ɔprie applicant ad ea q̄ vident: tūc enī testimonium reddit magis efficax: sic̄ cū illa que credebant de xp̄o in lege psalmis ⁊ prophetis iplebant in eo: tunc audit⁹ ⁊ visus sil̄ verū testimōiū tribuebāt ⁊ xp̄o. vñ. Luc. xxiiij. Oportet ipleri ea q̄ scripta sūt in lege psalmis ⁊ ɔphet̄ de me. de q̄ ɔcordia. s. visus ⁊ audit⁹ psal. dic̄: Sicut audiuim⁹ ita vidim⁹ ⁊c. ⁊ de tali visu ⁊ auditu reddebat apl̄ testimōiū.

Ut aūt iudicatuz Ca. XXVII ē. Habito ɔsilio de missiōe pauli ad cesarē. h ɔñr describit Lucas hui⁹ cōsilij executionē. Et p̄mo describit pauli ɔgressus. scd̄o ad romam ei⁹ accessus. ibi: Post mēses aūt tres. ca. se. p̄ma diuidit in tres ptes: q: p̄mo pōit pauli p mare nauigatio. scd̄o eius naufragatio

Actus apostolorum Ca. XXVII

si non appellasset cesarem. a
decreuit agrippa.
Ut aūt iudi Ca XXVII b
catū ē eū nauigare i ita
liam: et tradi paulū cū c
reliq̄s custodijs cēturiōi nomie d
a a nomine augusti qui milites miserat.
iulio cohortis auguste. Ascen/ e
dētes nauez hadrumetinam in/
a nō ad italiā sed iuxta asie loca ad aquilonē nauigare incipiebant.
cipientez nauigare circa asie lo/
ca sustulimus: ɔseuerante nobi/ f g
ɔside.
scum aristarcho macedone thes
salonicense. Sequenti autez die h
a egressi sumus cesaream. b ad aquilonē.
venimus sidonez. Humane aūt †
cogitans.
tractans iulius paulum: permi i
in sidonem vrbem phenicis. procurationem nauigationis.
sit ad amicos ire ⁊ curaz sui age k
a sidone. ad occidentem.
re. Et inde cum sustulissem⁹: sub † l
ideo cypro approximauimus.
nauigauimus cypꝝ ɔpterea q
essent venti cōtrarij. Et pelagus m
cilicie ⁊ pamphylie nauigātes:
ciuitas.
b venimus lystram que est lycie: n
a sicut hec alexādrina dicitur: ita illa hadrumetina.
Et ibi inueniens centurio na/
uem alexandrinā nauigantem
de naui in nauem.
in italiam trāsposuit nos in eā. o
Et cum multis dieb⁹ tarde na/ p
uigaremus: ⁊ vix deuenissemus q
a insulam. b ideo tarde nauigauimus.
c contra gnidum prohibēte nos r
insula est.
vento adnauigauimus crete iu s t
nomen loci. salmonem.
xta salmonē. Et vix iuxta naui/ v
in creta.
gantes venimus in locū quen/
a bonitate vel ɔprium est.
dam qui vocatur boniportus:
cui iuxta erat ciuitas thalassa.
Multo autez tempore peracto x
cum iam non esset tuta nauiga y
d tio: eo q ieiunium iam preteris/
hortabatur.
set: consolabatur eos paulus di z
c ex signis tempestarū vel spū ɔphetico.
cens eis: Uiri video quoni/ a b
am cum iniuria ⁊ multo damno
non solum oneris et nauis: sed
etiam animarum nostrarum in
cipit esse nauigatio. Cēturio au c
a domino nauis. b i. naucIario qui dominus erat nauis. nauclero q etiam dn̄m nauis significat.
tem gubernatori ⁊ nauclero ma
gis credebat q̄ his q̄ a paulo di

Nico. de lyra

a naufragatio. ibi: Mlto aūt tpe. tertio post naufragiū recreatio. in p̄ncipio sequētis ca. b Circa primū sciēdū q multa noia ponūt hic de q̄b⁹ aliq̄ dicūt q sūt nomia isulaꝝ: alij ciuitatū maritimarū: vtrūq; tñ in psib⁹ h; parū de certitudie: tū q: ex lōgitudie tpis multa noia sūt mutata villaꝝ terraꝝ ⁊ isulaꝝ: sicut parisi⁹ antiq̄t⁹ luthecia dicebat: tuz q: noia sūt equiuoca: sic̄ babylōia ad illā q̄ est in egypto: ⁊ ad illā q̄ fuit antiq̄t⁹ in chaldea. dicit aūt: Ut aūt iudicatū est nauigare p cōsiliū p̄dictū. (†a. 7. q. 1. c. aduersitas 2. Coꝝ. 11. f) c Et tradi paulū cum reliq̄s custodijs. i. vinct̄ vl' custodia detent̄. d Cēturiōi nomie iu. cohor. auguste. cohortes aūt militū habebāt ɔpria noia: vt q̄libet ei⁹ cōgregari posset ab alijs distīcta. vñ ⁊ illa cui p̄erat corneli⁹ vocabit italica: vt hr̄. s̄. x. ca. e Ascēdētes na. hadrumetinā. sic dictaz a ciuitate hadrumes noie q̄ est i aphrica: vt dic̄ glo. f Sustulim⁹. i. a terra retraxim⁹ ad altitudinē mar̄. g Perseuerāte no. aristarcho. alijs q̄ cū paulo venerant hierl'm: vt hr̄. s̄. xx. reuertētib⁹ ad loca sua. h Sequēti aūt die venim⁹ si. in q̄ ciuitate paul⁹ an̄ p̄dicauerat. i Permisit ad ami. ire. ad eos salutādū ⁊ i fide firmādū. k Et curā sui agere. accipiēdo ab eis necessaria nauigātib⁹ pro se ⁊ suis socijs. l Subnauigauimus cy. appropiādo insule: s; nō ibi descendēdo: ɔpterea q: veti ēēnt ɔtrarij q̄ nō ɔmittebāt nauē currere xsus italiā: et sic declinabāt ad lat⁹. m Et pela. cili. ⁊ pā. na. hinc ⁊ inde euagādo. n Uenim⁹ ly. nomē ē ciuitat̄ q̄ ē in ɔuincia lycie. o Trāsposuit nos i eā. vt citi⁹ ⁊ expediti⁹ venirem⁹ romā. p Et cū mult̄ die. tar. na. ɔpter defectū vēti. q Et vix deuenis. c̄ gni. nomē est insule s̄z glo. r Prohibente nos vē. q̄ mutat⁹ erat a debili: p eis tñ in ɔriū ⁊ fortiorē. s Adnauigauimus crete. i. ɔpe cretā que est insula. t Iuxta sal. q̄ ē ciuitas maritima dicte insule opposita. v Et vix iu. na. ⁊c. q̄ vocat boniport⁹ in creta. nō tñ sic dict⁹ a bonitate: vt ptz. j. vbi dicit q ñ erat apt⁹ ad hyemādū: sic̄ aliq̄ñ aliqua villa nomiat bōa villa q̄ tñ ē multū defectiua. x Multo aūt ⁊c. Hic ɔñr describit naufragatio. Et diuidit in tres ptes: q: p̄mo pōit piculi denūciatio. scd̄o nauigātiū aliq̄lis cōsolatio. ibi: Et cuz multa. tertio naufragij ppessio. ibi: Cū aūt dies. Circa p̄mū d̄r: Mlto aūt tpe pacto. nō i portu: q: ibi nō mā serūt: vt. j. d̄r: y Cum iā nō esset tu. na. eo q ieiuniū iā preterisset. Aliq̄ dicunt q istud ieiunium fuit christianoꝝ ante natiuitatem domini vel iudeoꝝ pro morte godolie vl' pro templi destructione: sed nullum istorum videtur verum quia cēturio et milites et etiā naute saltem pro maiori parte erant gentiles hec ieiunia non seruantes. ideo magis videtur q hoc ieiunium fuit in mari vbi propter tēpestatem non vacabat nautis comedere nisi parum: ɔpter nauis regimen: ⁊ alijs ɔpt timorē: ɔpter quod naute debiliores erāt facti. z Cōsolabat e. pau. dās eis bonū ɔsiliū si accipe voluissēt. a Uiri video. spū ɔphico q̄ certiorē experiētia nautica. b Qm̄ cū iniu. ⁊c. i. cū piculo magno reꝝ ⁊ corpoꝝ nr̄oꝝ. c Cēturio autē gubernatori

A

B

C a Portū crete. Raba. portꝰ crete dr̄ q̄ est i phe nice e regiōe crete .portū aūt crete petebāt:q: crete nauigabāt. b Ad aphri. Be. Aphricꝰ flat int̄ meridianā plagam ꝛ occidētalē:magis v̄gēs ad occidētalē. Chorꝰ int̄ septētrionalē ꝛ occidēta lē.plus deflecꝰ ad occidētē. Et p̄uicia phenicis cretā habebat ad occidentē. c Asson. Ra. nomē loci sic vocati:q: i de soluebāt naues i mare p̄gredictes. d Typhonicꝰ. Alia trāslatio ventꝰ tēpestiuꝰ. e Euro. Ra. Id est boreas vētus:inter aquilonē ꝛ oriētē:hic vētꝰ erat cōtrarius naui nauigature in phenicē. f Cūq; arrepta esset nauis. Be. Alia trāslatio manifestiꝰ dic: Arrepta naui cū nō possent vēto occurrere.commodata naui fluctibus colligere vela ceperūt: tūc transcurrimꝰ insulā: q̄ dr̄ cauda quā occupare nō potuerūt. Sed scapha missa:adiuuare ceperūt nauē: p̄cingentes eā.trahebāt āt ꝛ anchoras timētes ne incurrerent in syrtes. Ex quo patet:q: funibꝰ a medio nauis latere vtriq; circa eiusdē anteriora dimersis. anchoras his q̄ traherētur adiūxerūt:qd̄ fiebat ad retardādū nauigiū ne p̄propero incursu icideret syrtes solo auditu terribiles:q: omnia rapiūt ad se. g Scaphā. Be. Est leuis nauicla ex vimine facta:crudo corio cōtecta.dicta grece a cōtēplādo: q̄ p eā naute vel pyrate terras ꝛ litus p̄spiciāt. Hāc ḡ cū p̄ ad iuuāda maiore naui deposuissēt in mari: vix fluctu feruēte potuerūt obtinere ne laberet.

D h Syrt. Raba. Angustia siue tribulatio. i Timētes ne in syr. ꝛc. Be. Alia trāslatio:timētes ne in syrtes iciderēt: laxātes antēnā ita ferebāt. k Oportebat q̄. o vi. ꝛc. Ra. Q. d. Dum nō audistis. vñ. ž. hortabat eos paulꝰ. Al oportebat me audito.i. vt audiretis me. l Astitit enī. Be. Nō dic̄ ꝯ iactādo:s̄ ad fidē p̄uocat illos.nā ꝛ iō mare turbatū ē: vt p id q̄ auditꝰ nō ē: ꝛ p id quod auditꝰ ē: specialr̄ in eo gr̄a appareret. m In insulaz. Ra. Quasi p̄ signo ē p̄phetia vita

E

ſ bonus.
cebant. Et cū apꝰ portꝰ nō esset ad a
hyemandū:plurimi statuerūt ꝯsiliū b
a ſ retro vnde venerant.
nauigare inde si quo mō possēt dē c d
a ſ insulam vel ciuitatē in creta.
a ueniētes phenicē hyemare:portuz c e
a ſ ad meridianā occidētis plagā q̄ de aphrica nomē accepit. a ſ a creta. b ſ q: a borea portꝰ erat crete.
b crete respicientē ad aphricum ꝛ ad g
c ſ ad portū crete p̄uenire.
chorū. Aspirānte aūt austro ēstimā h i
tes propositū se tenere:cuz sustulis k
c sent d̄ asson:legebāt cretā. Nō post l m
d multū aūt misit se cōtra ip̄am ven n
a ſ a nomīe regiōis. ſ typhos inflatio.
e tus typhōnicꝰ qui vocat̄ euroaqlo. o
ſ a vento.
f Cūq; arrepta eēt nauis ꝛ nō posset p q
ſ contra. ſ cessante remigio.
cōnari in vētū:data naue flatibꝰ fe r
rebamur. In insulā aūt quādā de s
currētes q̄ vocat̄ cauda:potuimus t
a ſ pene euasisset scapha. ſ B. Leuis nauicla ē etiā de vna arbore cauata. b ſ a fluctibus.
g vix obtinere scāphaz. Qua sublatā
ſ scaphe. a ſ in p̄cinctu tēpestat̄ armāres. ſ vase quodā facietes cū gramorē. vñ sequit̄ submisso vase.
adiutorijs vtebāt̄ āccigētes nauē: v
a ſ nauis et scapha.
h i timētes ne in syrtiz icidērēt:submis x y
a ſ .i.scapha. b ſ vento contrario.
so vāse sic ferebānt̄. Ualida aūt nobis tēpestate iactatis: sequenti die z
ſ eiectionē coꝝ q̄ erant in naui.
iactū fecerūt:ꝛ tertia die suis mani a
ſ vtensilia.
bus armamēta nauis p̄iecerūt. Ne b
q; sole āt neq; siderībꝰ apparētibꝰ
p plures dies:ꝛ tēpestate n̄ exigua
iminēte:iā ablata erat spes ois sa
a ſ volūtaria p̄ piculo:vl̄ necessaria p̄ penuria.
lutꝭ nr̄e. Et cū mlta ieiūnatio fuissz: c
tūc stās paulꝰ in medio eoꝝ dixit: d e
k Oportebat quidē o viri audito me f
a ſ ſ et sic. ſ vitare p antiphrasim. b ſ tēpestat̄. ſ alio egredi.
nō tollere a creta lūcriq; facere iniū g
a ſ vasorum. ſ q̄uis me non audistis.
riā hāc:ꝛ iactūrā. Et nūc suadeo vo h
ſ sano et forti.
bis bono animo eē. Amissio ei nul i
a ſ .i.amissionē nauis: vl̄ p̄ter q̄ erit amissio nauis.
lius anime erit ex nobis p̄terq̄ na
l uis. Astitit ei mihi hac nocte ange k
a ſ aplus. b ſ in euangelio.
lus dei:cuiꝰ egō sū ꝛ cui dēseruio di l
a ſ periculū maris. b ſ nō fluctibꝰ mergeris s̄ romē p̄dicabert̄. a ſ nō ē timēdū ēē comitibꝰ tuis.
cēs: Ne timeās paule:cesāri te opor m
tet assistere. Et ecce dōauit tibi deꝰ n
omnes qui nauigant tecum. Pro
pter quod bono animo estote viri.
Credo eniz deo:quia sic erit quem
m admodum dictum est mihi. In in
sulā autē quādā oportet nos deue

gn. ꝛc. p̄pt nauticā sciaz. Est āt nauclerꝰ dn̄s nauis possessiue: vl̄ ꝯductiue:ꝛ dr̄ a naue ꝛ cleros qd̄ ē sors. a Et cū apꝰ por. n̄ es. ad hye. cū tamē hyems iminceret. b Plurimi statu. cōsilium.i. firmit̄ deliberauerūt. c Nauigare inde. cōtra pauli cōsiliū. d Si q̄ mō possent deuenientes phenicem q̄ est p̄pe locū vnde recesserāt. Phenicea enī p̄pinqua est palestine:in q̄ ē cesarea de qua recesserāt: vt p̄z ex p̄dictis. e Hyemare. ibi eī.s. in phenice erat portꝰ aptꝰ ad hyemādū. f Portū crete. vñ volebāt recedere: vt p̄z ex p̄dict̄ ꝛ ex sequētibꝰ. g Respicientē ad aphricū ꝛ choꝝ. li respiciētē refert̄ ad phenicē q̄ respicit cretā siue portū crete ad p̄tē occidētalē. aphricꝰ eī ꝛ chorꝰ sūt venti occidētales laterales: tn̄ aphricus ex p̄te meridiei: chorus aūt ex p̄te aq̄lonis. Glo. v̄o alit̄ ordinat litterā: dicēs q̄ portꝰ crete de quo fit hic sermo est in phenice: sed dicit̄ portꝰ crete eo q̄ respicit cretā ad occidētē: sed p̄ma expositio melior videt̄ ꝛ magis cōsona ꝯsueto modo loquēdi. h Aspirāte aūt austro q̄ ē ventꝰ meridional̄. i Estimātes p̄po. se tenere.s. nauigare in phenicē per vētū lateralē q̄ frequēter vtūt̄ naute. volebāt eī nauigare v̄sus orientē: vt p̄z ex p̄dict̄. k Cū sustu. de asson. locꝰ ē vnde soluūt̄ naues mare igredictes: q̄ in latino dr̄ statio. l Legebant cre.i. nauigio trāsibāt ab ea recedentes. Legere enī ē eq̄uocū: q: significat furari: colligere: nauigare: trāsire ꝛ lr̄as sonare. vñ v̄sus: Fur aurū: v̄go flores: mare nautaq; libros Clericꝰ eq̄uoce singl̄a q̄sq; legit. m Nō post mul. āt mi. se ꝯtra ip̄am.s. nauē. n Uētꝰ typhonicꝰ.i. mar̄ inflatiuus ꝛ tēpestuosus: dictꝰ a typhos qd̄ est inflatio. o Euroaq̄lo. sic noiat̄ ille vētꝰ ꝛ ē lateralis aq̄loni. ex p̄te tn̄ orient̄: ꝛ sic oppoīt̄ aphrico: nō tn̄ directe oīno ex qua p̄te nauigabāt. p Cūq; arre. es. nauis. violētia vēti. q Et nō pos. co. in vētū.i. ꝯtra vētū. r Data na. fla. ferebamur.i. amotis velis ibamꝰ s̄z flatū vēti. s In insulā aūt quā. decurrētes.i. iuxta eā currētes: q: nō ibi poterāt applicare p̄pter vim venti. t Potuimꝰ vix ob. scaphā.i. ea vti ad muniēdū nauē. Scapha enī ē nauicula q̄ naute vtunt̄ ad eundē circa nauē ꝛ agēdū ea q̄ sūt necessaria p̄ nauis tuitiōe. iō subdit̄: v Adiutorijs vte. accin. nauē. ne ligna soluerēt̄ a vi mar̄: ꝛ vt tardiꝰ icederet nauis. ideo subdit̄: x Timētes aūt ne i syr. iciderēt. ex nimio veloci cursu. Est aūt syrt̄ vel syrtes locꝰ piculosus ex arena. y Submisso vase.s. scapha. z Sequenti die ia. fecerūt. coꝝ q̄ naui erāt minꝰ necessaria. a Et ter. die suis ma. armamēta.i. vtēsilia. b Nauis p̄iecerūt. retinētes ea tn̄ q̄ necessaria erāt ad nauigādū. cetera patēt: c Et cū multa. Hic ꝯn̄r describit̄ pauli cōsolatio: ꝛ p̄mo ponit̄ eā cū dr̄: Et cū mul. ieiuna. fuisset: p̄tī ex timore: p̄tim ex nautarū cōtinua occupatiōe: p̄pter qd̄ multū idigebāt ꝯsolatiōe. d Tūc stās paulꝰ. ꝯstāter ꝛ itrepide. e Dixit. eos arguendo de ꝯtēptu sui cōsilij. f Oportebat ꝛc. nō tollere nauē a creta: s̄ ibi hyemare. g Lucriq; facere.i. p hoc euitare ista picula ꝛ dāna. Cōsequēter ꝯsolat̄ eos. d. h Et nūc sua. vobis: q̄uis me nō audierit̄. i Bono eē ani.i. cōsolatos: q: nauis sola pibit p̄sonis saluis. s̄ p̄dicit vt cū venerit p̄phetico sp̄ū eū locutū sciāt fuisse ꝛ de p̄tinētibꝰ ad salutē sibi credāt. k Astitit enī mi. hac no. an. dei. tales enī reuelatiōes magis fiūt de nocte q̄ etat̄ sēsibꝰ q̄ de die. l Cuiꝰ sū ego. apl̄s ꝛ minister. m Ne ti. paule. a piculo mar̄. n Et ec. do. tibi ꝛc. q̄tū ad salutē corpalē. nā oēs euaserūt: vt p̄z i fine ca. Utrū aūt dederit eos q̄tū ad salutē sp̄ualē nō h̄r expsse: p̄babile ē q̄ visa ipletiōe sui dicti ꝛ miracul̄ q̄ fec̄ in isula viperā sine sui lesiōe cōburēdo: ꝛ infirmos orōe curādo crediderūt xp̄o. vñ ꝛ cēturio qui erat p̄ncipalior p̄hibuit vinctos interfici vo

ſ na. a. p.

F tia veritatis de insula: vt cū ad illā venerint de salute sua certi sint. a In adria. Ra. Regio ad quaz nauigabāt. Uel nomē cuiusdā freti i tirrheno mari: s̄ magis videt̄ nomē illiꝰ terre d̄ q̄ adriaticꝰ sinus vocatur. Alit̄ adria p̄salit̄ accipit̄ p̄ scopulis. ꝛ ideo putabāt naute regionē apparere. In libro hebreorū noīm adria ꝯtinēt mala: vel locꝰ maloꝝ dicit̄. b Nisi i naui mā. Be. Quia in naufragio magl̄ nautarū sciētia: q̄ ignari erāt maris: q̄ militū arma p̄derat. iō melꝰ ferebāt scaphā q̄ nautas excidere. c Cibū sumere. Beda. Nemo sc̄li tēpestates euadit: nisi q̄ pane vite pascit̄: ꝛ q̄ i nocte tribulationū sapīe: fortitudini: tēperātie ꝛ iusticie initit̄: auxilio dn̄i corusc̄āte: portū salut̄ cōsequit̄. ita vt sc̄lo expeditꝰ flāmā dilectionis q̄ calefiūt īterio ra q̄rat. d Eramꝰ v̄o vniuerse aīe. Ra. Nō ait viri: q: fortas se erāt ꝛ mlieres. Ul̄ p̄pter cōfusionē xp̄ianorū: militū ꝛ nautarū ita dicit̄. e Artemōe. Be. Artemo modicū velū directioni nauis potiꝰ accomodatū q̄ celeritati. f Bithalassū. Bed. Greci thalassan vocāt mar̄. Bithalassū v̄o significat litꝰ i mare p̄tētū codēq; mare dinidēte. hinc et inde circūdatū. Raba. Bithalassum vbi terr̄ iteriectu duplex mare ꝯiūcit: qd̄ mare grece vocat̄ thalassū. g Et proza q̄. fi. ma. ꝛc. Be. Ideo nauis ista perijt: q: nō leni cursu fluctibꝰ supplāsa est: s̄ eq̄ris fūdo violent̄ ifixa p̄tī solo retinet̄: p̄tī ipetu fluctuū ferī. vñ frāgit̄. Talē ē casꝰ animi sc̄lo s̄ditiq̄ nō calcās d̄sideria mundi: prorā intentionis terre infigit: ꝛ ita sequentis operis cōpagē curarum fluctibus soluit: sed qui fracta naui enaserunt terrā petūt: q: peūtiū exēplo alij cautius agunt.

G Et cum

a nire. Sed postea q̄ quartadecia nox supue a
a nit:nauigantibus nobis in adria circa me b
diā noctē suspicabānt̄ naute apparere sibi c
a ſ pōdus plūbi quo maris p̄fūditas explorat̄.
aliquā regionem. Qui et submittētes bōli d
dem inuenerunt passus viginti:ꝛ pusillū
a ſ in p̄fūditate maris. ſ p̄pinquāre terre.
inde separati:inūenerunt passus q̄ndeciz.
ſ q: adhuc nox erat.
Timētes aūt ne in aspera loca inciderēmꝰ: e f
de puppi mittētes anchoras q̄ttuor opta g h
ſ qui in naui semper fuerant.
bant diem fieri. Nautis v̄o querētibus fu i
ſ .i. dimisissent.
gere de naui cū misissent scapham in mare
ſ occasione ſ vt nauem sedarent. k
sub obtentu quasi inciperent a proza an l m
choras extēdere:dixit paulus cēturioni et n
b militibus: Nisi in naui manserint vos sal
ui fieri non potestis. Tunc absciderūt mi o
ſ ne occasionē darēt fugiendi.
lites funes scaphe:ꝛ passi sunt eam excide
re. Et cum lux inciperet fieri:rogabat pau
ſ vt fortiores essent ad laborem sustinendum.
c lus omnes sumere cibum dicēs: Quarta
a ſ serenitatē vel absq; cibo:q: forsitā in die nō edebāt.
tadecima hodie die expectātēs ieiuni per p
manetis nihil accipientes. Propter quod q
rogo vos accipere cibuz p̄ salute vestra:q:
nullius vestrū capillus de capite peribit.
a ſ vt alijs esset exēplo. b ſ iuxta morē solitū in comedēdo et p̄ salute nauigantiū.
Et cum hec dixisset:sūmēs panem gratias
egit deo in conspectu omniū. Et cuz fregis
ſ exhortationis verbo ꝛ operis exemplo.
set cepit manducare. Animequiores autē r
d facti omnes:ꝛ ipsi sumpserunt cibum. Era s
mus v̄o vniuerse anime in naui ducentese
ſ fortiores facti et nō indigētes tritico. a ſ leuiorē faciebāt.
ptuaginta sex. Et satiati cibo allēuiabant
nauem iactantes triticum in mare. Cū au t
tem dies factus esset:terram non agnosce v
a ſ non rupem sed aditum facilem
bant:sinum v̄o quēdā considerabāt hābē x
tes litus in quē cogitabāt si possent eijce
ſ de mari in nauem. ſ sine conatu nauigij
re nauem. Et cum anchoras sustulissent cō y z
mittebāt se mari:simul laxantes iuncturas
a ſ velo. ſ s̄m q̄ ventus ducebat.
e gubernacloꝝ. Et leuato artemōne s̄m au a
re flatum tendebant ad litus. Et cum in b
a ſ .i. bimaritimum. b ſ in illud dorsum mari iniecerū.
f cidissemus in locum bithālassum impēge c
g rūt nauē. Et proza quidē fixa manebat im d
ſ dirumpebatur.
mobilis:puppis v̄o soluebat̄ a vi maris. e
ſ vinctos.
Militū aūt cōsiliū fuit vt custodias occide
rent:ne quis cū enatasset effugeret. Centu
rio aūt volēs seruare paulū:prohibuit fie
ri:iussitq; eos qui possent natare emittere f
ſ ante vinctos.
se in mare primos:et euadere et ad terraz

interfici volēs seruare paulū. vnde videbatur ex tūc inclinatꝰ ad credēdū. cetera patēt vsq; ibi: a Sed postea q̄ quartadecima nox. ab ortu tēpestat̄. b Nauigātibꝰ nob̄ i adria.i. in mari adriatico p̄pe mōtē garganū. vt dicūt aliq̄. Alij aūt dicūt q̄ adria est nomē appellatiuū ꝛ significat mare petrosū sic dictū ab adros grece qd̄ est petra latine. Et huic magis cōsonat lr̄a sequēs. cū dicit̄: c Suspicabāt̄ naute apparere sibi aliquaz regionē. ex scopulis apparētibꝰ de lōge. d Qui et submit. bolidē. instrumētū est ex quo tētat̄ p̄fūdū maris p plūbū vl̄ stānum pēdēs ad chordā. e Timētes āt ne in as. lo. inciderēmꝰ: q: nō inuenerāt p̄fūdū mar̄ equalit̄ distās i breui spacio. f De puppi.i. vltia p̄te nauis. g Mittētes anchoras quattuor. vt facerent nauem stare ne inciderent in asp̄a loca. h Optabāt diē fieri vt magis viderent a lōge si essent ibi aliq̄ scopuli. i Nautis v̄o querētibꝰ fugere. in scapha q̄ magis cultare pōt talia loca q̄ nauis magna. k Sub obtētu.i. silatiōe. l Quasi inciperēt a proza.i. a p̄ma p̄te nauis. m Anchoras extēdere. ad nauē magis arestādū. qd̄ p̄cipiēs paulꝰ sp̄ū diuino: n Dixit p. cē. ꝛ mili. nisi hi in naui māserit ꝛc. q: nauis sine naut̄ ꝛ in mari p̄cclloso periclitat̄ cito. o Tūc absciderūt milites funes scaphe. ne p eā possent fugere naute. cetera patēt vsq; ibi: p Ieiuni p̄manetis nihil accipiētes.i. modicū accipiētes qd̄ q̄si nihil reputat̄. ij. Physicoꝝ. ꝛ etiam cōi modo loquēdo de homine modicū comedente dicitur q̄ nihil comedit. nō enī tāto tēpore vixissent sine aliquali comestiōe. q Propter quod rogo vos accipere cibū pro salute vestra: vt fortiores sitis in naufragio imminenti ad euadendum de mari. r Animequiores aūt facti sūt omnes. verbo pauli ꝛ eius exemplo. s Erāmꝰ v̄o vniuerse anime in naui. cclxxvj. id est homines. denominādo totuz a parte nobiliori. t Cū autem. Hic consequēter describitur naufragij perpessio. cum dicitur: v Terrā nō agnoscebāt. scilicet in littore mar̄. x Sinū v̄o quēdā cōsiderabāt.i. receptaculū in quadā insula. y Et cū anchoras sustulissent.i. de mari leuassent. z Comittebant se mari q̄uis viderēt ibi periculū nauigando: maius tamē periculum erat ibi manere q̄ ad sinū tendere predictum.

a Et leua. artemone.i. ē paruo velo qd̄ magis d̄seruit directiōi nauis q̄ celeritati motionis. b Et cum incidissemus in locū bithalassum. locus est altus in fūdo maris habens mare profundius ex vtraq; parte sic dictus a bis ꝛ thalassam. quod est mare in greco.

c Impegerūt nauez. ad terrā illā altiorē. d Et proza q̄dem fixa manebat immobil̄: q: mare nō erat ibi tam p̄fundum q̄ nauis posset ibi natare. e Puppis v̄o soluebatur a vi maris. ex impetu eniz fluctuū a p̄te posteriori irruentium soluebatur cōpago lignorum. cetera patent vsq; ibi: f Iussitq; eos q̄ possent natare ꝛc. isti erāt milites. dicit enim Uegetiꝰ in libro de re militari q̄ tyrones romani a p̄ncipio addiscebant artē natādi que frequēter est necessaria in exercitibꝰ. cetera patent.

Moraliter. Ca. XXVII Ut aūt iudicatum est nauigare eū in italiā ꝛc. Sequit̄: Humane tractās iulꝰ paulū ꝛc. Per hoc ostēdit̄ q̄ deꝰ cōdescēdit sustinētibꝰ p̄pter ip̄m. ꝛ hoc patuit in daniele ꝛ socijs suis ꝛ in pluribꝰ alijs veteris ac noui testamēti p̄sonis.

 Et inde cū

Glossa ordinaria

b a E T cū euasiss. ec. Ca. XXVIII
Pyra. Ra. Quidā dicūt pyrā nomē ligni eē. b Cū ɔgre. ec. Be. Egressus de mari apl's ignē accendit: q: corda q̄ vndis tēpestatū docēdo eripit: amoris ignis calefacit. Sarmenta sūt exhortatiōes charitatē accēdētes decerpta integritate scripturarū: quasi frōdib⁹ excisis ramoꝝ. c Sup ignē.
A Be. Eodē igne q̄ suos fouet bestiā cōburit: q: eisdē virtutib⁹ ⁊ sctī pficiūt: ⁊ impij cū suo auctore inuidēdo deficiunt: vn̄ ppheta: Zelus apphēdit ppl'm ineruditū: ⁊ nūc ignis aduersarios comedit. d Vipera a ca. cā pcess. Be. q: spūs immūdus flāma virtutū d' cordibus fideliū pulsus doctorib⁹ veritatis venenū psecutiōis infūdit: q̄ manū sautiet. i. bonū op⁹ ipediat. e Dissenteria vel disin. Be. Est passio intestinorū. f Et cū. Be. Cur īfidelē infirmū pce saluat: q̄ timotheū trophimūq; infirmos fideles: vnū curat: alterū relinquit: nisi q: ille p miraculū foris sanandus erat: qui interi⁹ nō viuebat. h aūt nō indigebāt q̄ int⁹ salubriter viuebāt. g Insigne ca.

Moraliter

I Et inde cū sustulissem⁹ subnauigauim⁹ cyprū. p mare qd' pcellis cōcutit' pñs sclm designat'. p paulū vō doctor vel cōfessor prudēs ⁊ animarū çelū habēs. p hoc ergo q navigātes cōtra ei⁹ cōsiliū incurrerūt damna magna vt patet ex sequētib⁹. et etiā suarū periculū psonarū: significat' q illi q̄ trāseūt per
B vitā huius mūdi in qua debēt ad portū salutis nauigare si deserāt vl' cōtemnant cōsiliū boni doctoris vl' ɔfessoris incurrūt magna dāna spūalia ⁊ periculū submersionis in gehenna. b Et nūc psuadeo vob ec. Per h aūt q dominus dedit psonas coꝝ paulo: q̄ nauigabāt cū eo: significat' q hoies frequēter salutē anime cōsequūt' p bonitatē illoꝝ cū quib⁹ cōuersant': sicut p oppositū p maloꝝ ɔsortiū multi puertunt'. Ps. xvij. Cū sctō sctūs eris: ⁊ cū innocēte innocēs eris: ⁊ cū electo elect⁹ eris: ⁊ cū puerso puerteris. c Et ceteros alios in tabulis ferebāt ec. Per hoc aūt q plurimi p tabulas fuerūt corporalit' saluati. significat' q p penitētiā q̄ est secūda tabula post naufragiū spūale mlti saluant' ⁊ ad portū salutis eterne feliciter deducunt'.

In ca. xxvij. vbi dicit' in postil. Et cū iā nō esset tuta nauigatio.

Additio. Hoc qd' d': Cū iam nō esset tuta nauigatio: eo q ieiuniū iā pterisset nō videt' referēdū ad debilitatē nautarū ppt' paucitatē comestiōis pterite. tū q: ppter h nō pprie diceret' nō eē tuta nauigatio:
C h q naute erāt dbiles. nauigatio ei nō tuta fuisset cū fortiorib⁹ nautis. tum q: naute ppter tēpestatē ⁊ timorē nō desinūt sustētationē cibi sumere itātū q dicant' ieiuni. vn̄ meli⁹ videt' dicēdū q rō hui⁹ qd' d': Cū iā nō esset tuta nauigatio. est ppter tēporū differētiā: q: iā tēpus autūnale incipiebat: in quo nō sūt tute nauigatiōes pserti longinq̄: q aūt iā incipiebat autūnale tps declarat cū s'bdit: Eo q ieiuniū iā pterisset. Ad qd' sciendū q ieiunium principalissimū ⁊ celeberrimū iudeoꝝ est festū expiationis: qd' ē

Textus

non natantes.
exire. Et ceteros alios in tabu- †
super tabulas.
lis ferebant quosdā sup ea que
de naui erant. Et sic factum est
vt omnes anime euaderent ad
terram. Ca. XXVIII
a E T cū euasissemus: tunc a†
cognouimus quia myti b
lene insula vocabatur.
habitatores insule.
Barbari vō prestabant nō mo- c† d
dicam humanitatem nobis. Ac e
igne. calore.
censa enim pyra reficiebāt nos f
omnes propter imbrem qui im
b minebat et frigus. † Cū congre- g†
a farmenta sunt vinearū. i. ramusculi sustentātes vuas: qui arefacti cōburebant.
gasset autem paulus sarmēnto
rum aliquantam mltitudinē: ⁊
c d imposuisset super ignē: vipera h†
fugiens calorē. a intrauit nō destruxit.
a calore cum processisset inuasit i k
manum eius. Vt vō viderunt
barbari pendentē bestiā de ma-
nu eius: adinuicem dicebant:
a q: sciebāt homicidā debere mori.
Vtiq; homicida est homo hic: l
diuina.
qui cum euasit de mari: vltio m
eum non sinit viuere. Et ille q̄- n o
dem excutiens bestiam in ignē:
nihil mali passus est. At illi exi- p
a sm morē percussoꝝ a serpentib⁹
stimabāt eum in tumorē cōuer-
tendum: ⁊ subito casurū ⁊ mori.
i. sperātibus mori paulum.
Diu aūt illis expectātibus ⁊ vi
dentibus nihil in eo mali fieri:
a i. facies suas inuicē cōuertentes inter se.
cōuertentes se dicebant eum q r
esse deū. In locis autē illis erāt s
vinea vel agri.
predia principis insule nomine
publij: qui nos suscipiēs triduo t v
benigne exhibuit. Contigit au- x†
a feruore
e tem patrem publij febribus ⁊ di y
a p fluxio ventris.
senteriā vexatū iacere. Ad quē z a
f paulus intrauit. Et cum orasset
⁊ imposuissē ei manus saluauit b
eum. Quo facto et omnes qui
in insula habebāt infirmitates:
accedebant et curabant'. Qui c†
etiam multis honorib⁹ nos ho-
norauerunt: et nauigantibus i-
posuerunt que necessaria erant.
a ex quo primum venerāt de asia. vel ex quo i insulam deuenerunt.
Post menses autem tres naui- d†
altera.
gauimus in naui alexandrina

Nico. de lyra

nis qd' est decima die mensis. vij. vt h' Leuit. xvj. qui q̄dē mēsis cōcurrit cōit' cū mēse septēbri: ⁊ sic ei⁹ decia dies cōit' est ppe eq̄nocitiū autūnale a pte añ vel post: ⁊ sic incipiebat tps ineptū ad nauigādū. Nec obstat qd' obijcit postillator dicēs q cēturio milites ⁊ naute talia ieiunia nō seruabāt: q: hec rō nō pēdet ex obseruātia ieiunij: h ex mutatione tēpoꝝ ab estate in autumnum.

a E T cū euasisse Ca. XXVIII. mus. Hic ɔsūt post naufragium ponit' passoꝝ recreatio: ⁊ secūdo huius bñficij recōpensatio. ibi: Cōtigit aūt. Circa primū dicit': Et cum euasissemus tūc cognouim⁹ p habitatores insule. b Quia mytilene. sic habent libri correcti. c Barbari vō: id est habitatores insule. qui dicuntur barbari: eo q nō loquebantur hebraice grece nec latine. alia enim idiomata barbarica dicunt'. d Prestabant non modicam humanitatem nobis. cōpatiendo naufragis. e Accēsa enī pyra: id est congerie lignoꝝ ardentiū: que dicitur pyra a pyr quod ē ignis. f Reficiebant nos. qui de mari exieramus aqua totaliter madefacti: vt patet ex dictis: ⁊ cū hoc erat frigiditas tēporis. g Cū cōgregasset autem paulus farmentorum ec. i quo apparet ei⁹ charitas: qui totus madefactus nō statim cucurrit ad ignē: sed collegit farmēta ad ignis augmētationē. h Vipera. serpens est venenatus. sic nominatus: eo q vi pareat. nā catuli existētes in ventre matris quando crescunt latera eius rodunt: ⁊ sic exeunt matrem interficiendo. i A calore cum pcessisset. fugiens ignis calorē. k Inuasit manū eius. ipsum mordēdo. cetera patent vsq; ibi: l Vtiq; homicida est homo hic. sciebant eī q: cōmune ē apd omnes gētes q homicida debet mori. m Vltio. i. iusticia diuina. n Non sinit eū viuere. morte sibi debitā quam euaserat in mari supplens p aliam viam. o Et ille quidem excutiens bestiā ec. sm saluatoris pmissionem. Lu. x. Dedi vobis virtutē calcandi sup serpētes ⁊ scorpiones ⁊ nihil vobis nocebunt. p At illi existi. eum in tumorē cōuertendū ec. sm morē consuetū talit' pcussoꝝ. q Couertētes se. vnus alteri colloquēdo. r Dicebāt eū eē deū. credētes eū imortalē. deos enim dicebāt gētiles homies imortalitatē consecutos sm suam estimationē: vt saturnū. iouē ⁊ sic de alijs. s In locis aūt illis erant pdia. i. possessiōes ⁊ domicilia. t Qui nos suscipiēs. charitatiue. v Triduo benigne exhibuit. victualib⁹ reficiēdo. x Cōtigit āt. h ɔsūr dscribit' dctoꝝ bñficioꝝ recōpēsatio charitatiue tñ: q: dōa dei nō cadūt sub pcio. sicut dictū ē. s. viij. ca. ⁊ h est qd' dicit': Cōtigit aūt patrē publij. pncipis insule. y Febribus ⁊ disenteria. i. fluxu vētris cum excoriatione intestinoꝝ. z Vexatū iacere. his enī duab⁹ infirmitatib⁹ sic cōcurrētib⁹ ē hō morti ppinquus. a Ad quē p. itrauit. visitādo eū charitatiue. b Salua. eū. stati ab vtraq; ifirmitate. c Qui et mul. ho. n. h. de bñficijs grati. ⁊ i paulo cognoscētes dei virtutē opari. d Post me. De- scripto multiplici pcellu p vias. h ɔsūr describit'

1-Cor. 12

Glossa ordinaria

a Insigne ca. Ra. Quia aliqua fortitā castra ibi antiq̄tus fuerāt edificata. Uel cui nauī: quia sub forma castroꝝ insignia velis erant interta nautarum vel castrorum: id est plebis. Insigne castrorum. Bed. Sine r. gemini autē castores sunt castor ⁊ pollux: quos ob id gentiles in mari deos i uocant: quia i pdigijs nautarum: si sole stelle i naui vl' antēnis apparuerit: periculosi. si vō gemine psperi cursus sūt nūcie. Alia trāslatio cui erat signū iouis filij: q: ferūt fabule castorē ⁊ pollucē iouis filios fuisse. b Puteolos. Puteoli locus ē vltra romā vbi virgili⁹ fec' balnea medicinalia singula pro prijs inscripta titulis: vt dicit' ɔtra quā. s. valerēt egritudinē. vn̄ salernitani inuidia ducti: supuenientes i manu forti titulos dstruxerunt: ⁊ edificia mutilauerūt. c Audis. fra. Ra. Christiāi rome habitātes. vnd' patet paulū nō pmo pdicasse romanis. d Quia bene spiritussāctus locutus ē p esaiā. Bed. Hāc pphetiā quā apls a spiritusancto: pphetaa dño dicā eē pnūciat. Ex quo ostenditur vna esse et voluntas et natura domini ⁊ spiritussācti: ⁊ in nomie spiritus etiam nomen domini intelligi. e Incrassa

Textus

insule
a que in insula hyemauerat: cui erat īsigne a
alis castroꝝ.
castoꝝ. Et cū venissemus syracusā: mansi b†
circūnauigātes circa siciliā.
mus ibi triduo. Inde circūlegētes deue- c† d
ciuitatē sicilie. a quo indigebant romā nauigaturi.
nim⁹ regiū: ⁊ post vnū diē flāte austro se-
a insulam. multi legunt puteolosin.
b cunda die venimus puteolos: vbi inuē- e†
tis fratribus rogati sumus manere apud
eos dies septem: ⁊ sic venimus romam. f†
c Et inde cū audissent fratres: occurrerunt g h
a ab appio claudio cōstructū pximū mari. b trib⁹ domibus in litore positis ex vno fūdamento edificatis.
nobis vsq; ad appij forum et tribūstaber i
nis. Quos cum vidisset paulus gratias k
minus timuit.
agens deo accepit fiduciā. Cū autem ve- l m
a a pncipe peregrinoꝝ: cui cōmēdabant peregrini.
nissemus romam: pērmissum est paulo p n
a nō cū ceteris peregrinis. b i. cū vno viro vl' militibus ipsis tribuni et psidū felicis et festi.
manere sibimēt cum custodiēte se militē. o
Post tertium autem diem conuocauit p- p† q
mos iudeorum. Cunq; conuenissent dice
bat eis: Ego viri fres nihil aduersus ple- r
bem faciens aut morem paternum vin- s
ctus ab hierosolymis traditus sū in ma
s. quid cōmiserim.
nus romanorum. Qui cum interrogatio t v
nem de me habuissent voluerunt me di-
mittere: eo q nulla causa eēt mortis in me.
Contradicentibus autem iudeis coact⁹ x y
sum appellare cesarem: non quasi gen- z
a coram cesare. b q: nulla cā mortis est in me.
tem meam habēs aliquid accūsare. Pro- a b
pter hanc igitur causam rogaui vos vi-
resurrectionis.
dere et alloqui. Propter spem enī israel c
catena hac circūdatus sum. At illi dixe- d
runt ad eū: Nos neq; litteras accepim⁹
de te a iudea: neq; adueniens aliquis fra
trum nūciauit aut locutus est quid de te
malum. Rogamus autē a te audire que e
christianorum.
sentis. Nam de secta hac notū ē nobis: f g
quia vbiq; ei contradicitur. Cum consti- h
iudei: vl' illi paulo.
issent autem illi diem: venerunt ad eum
in hospitium plurimi: in quibus expone- i
bat testificans regnum dei: suadensq; eis k l
de iesu ex lege moysi et prophetis a ma- m n
ne vsq; ad vesperam. Et quidā credebāt o
his que dicebantur: quidam vō non cre p
a fideles et creduli.
debant. Cunq; inuicem nō essent cōnsen
tientes discedebant: dicēte paulo vnum q r
d verbum: quia bene spiritussanctus locu- s
tus est per esaiam prophetam ad patres
a Mystice christo et vnicuiq; doctori hoc dicit'.
nostros dicens: Vāde ad populū istum t

Nico. de lyra

describit' ei⁹ accessus ad terminū. s. romā. ⁊ pmo describit' accessus. scdo cōmorādi modus. ibi: Cū autē. Circa primū dicit': Post mēses aūt tres. vtrū āt h tēpus incipiat a pncipio nauigatiōis de cesarea. vel aduent⁹ ad hāc insulā. text⁹ nō dicit: videt' tñ magis pbabile q cōputet' ab aduētu ad insulā. nā vt patet ex pdictis intēdebāt hyemare alicubi: nec videt' hyemasse alibi q̄ in hac insula. a Cui erat insigne ca. sic est in libris correctis. duo enī germani. s. castor et pollux q̄ dicunt' hic castores in plurali a pmogenito sic nomiati. audiētes helenā sororē suā esse raptā insecuti sunt p mare. ⁊ orta tēpestate nunq; cōparuerūt. ppter qd' gentiles crediderūt illos immortales esse factos. vocātes eos deos maris. ⁊ ppter hoc eoꝝ insigne habebat illa nauis. b Et cū venis. syra. sicilie ciuitatē vn̄ fuit beata Lucia. c Inde circūlegētes. i. circa insulā nauigātes. d Deuenim⁹ regiū. villa est in calabria. e Scdā die ve. puteolos. hic
D est loc⁹ vltra romā vbi Virgili⁹ edificasse d' balnea. supponēs titulos singulis ɔtra quas ifirmitates valent: q̄ salernitani postea destruxerūt. f Et sic veni. ro. i. ppe romā. g Et inde cū audis. fra. i. xpianī rome habitātes. Ex quo ptz q paul⁹ nō fuit prim⁹ q̄ pdicauit rome xpm. h Occurrerūt no. vsq; ad appij forū. sic nomiatū a q̄dā ɔsule noie Claudio appio: a q̄ est via appia nūcupata. i Et tribustabernis. est nomē vnū cōpositū ex duob⁹ itegris: ⁊ ē indeclīabile: ppter qd' est h accusatiui casus. est aūt ppriū nomē cuiusdā notabilis dom⁹ tres fōtes cōlumnes habētis in qua vēdebant' venalia p trāseūtibus ⁊ vbi hospitabant'. k Quos cū vidisset gr̄as agēs deo. de iūctiōe xpianoꝝ. l Accepit fi. pficiendi ibi in pdicatiōe euāgelij. m Cū āt. Hic ɔsūr dscribit' manēdi mod⁹. ⁊ pmo q̄tū ad pauli ɔditionē. cū d': n Permis. ē pau. p. si. i. vbi voluisset. o Cū custo. se mi. ita q nō hēbat carcerē clausū. p Post ter. Hic scdo poit' mod⁹ manēdi q̄tū ad accusatiōē
E pauli. Circa quā pmo poit' narratio cāe sue appellatiōis. scdo poit' ab eo vbū edificatiōis. ibi: Cū cōstituissēt. Circa pmū d': q Cōuocauit pmos iudeoꝝ. i q̄b⁹ alij virtualit' cōsistūt. r Nihil aduer. ple. fa. ec. nā i tēplo inuēt⁹ sū oblationē faciēs sm modū iudeoꝝ. s Vinct⁹ ab hiero. ec. vt patet. s. xxj. t Qui. s. romāi. v Cum interro. de me ha. vo. me di. vt in. vt ptz. s. xxiiij. ⁊. xxvj. x Cōtradicētibus aūt iu. q: volebāt me occidere insidijs: vt ptz. s. xxiij. ⁊. xxvj. y Coact⁹ sū ap. ce. q: videbā iudicē īclinatū ad faciēdū oim iudeoꝝ petitionē iniustā. z Nō quasi gētē meā. s. iudaicā. a Habens aliquē accusare. erga cesarē. b Propter hāc igitur causā rogaui vos videre. ad ostendendū vobis innocentiā meā. c Propter spem enī israel. de xpō pmisso in lege ⁊ pphet' q̄ in iesu naçareno impleta ē. ⁊ de resurrectiōe mortuoꝝ que in ei⁹ aduētu scdo implebitur. d Catena hac circundat⁹ sū. eo q ista pdicaui ⁊ pdico. cetera patēt vsq; ibi: e Rogam⁹ āt a te audire q̄ sentis. de iesu naçareno. f Nā de secta hac. s. xpianoꝝ: g Notū est nobis. q: vbiq;
F ei contradicitur a principibus iudeorum: vt patet ex supradictis in multis et diuersis locis. h Cum constituissent autē illi diem. Hic consequēter paulus ad eorum petitionem proponit verbum euangelice predicationis prout subditur: i Quibus exponebat. scripturas veteris testamenti. k Testificans regnum dei: id est ianuam beatitudinis apertam per passionem christi. l Suadensq; eis de iesu. naçareno qui est vere christus. m Et lege moysi et prophetis: id est ex eorū scripturis. n A mane vsq; ad vesperam. in quo apparet eius sollicitudo circa predicationem. o Et quidam. a deo interius tracti: Johannis. vj. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. p Quidam vero non credebāt. a deo propter sua demerita reprobati. q Discedebant: scilicet non credentes. r Dicente paulo vnum verbum. obstinatis. s Quia bene spiritussanctus locutus ē p Esa. vj. t Vade ad populum istum ⁊ dic ad e. q̄ auctoritas

a Incrassatũ. Be. Ne putet crassitudo cordis ꝛ grauitas aurium nature ee nõ voluntatis: subiũgit culpã libri arbitrij. d. Cõ presserunt ne forte vi. ocu. b Ne forte videãt ocu. Be. Id est ipsi pcedẽtib⁹ meritis cã fuerũt: vt de⁹ eis oclos clauderet. Ut ad supiora iũgẽdũ ẽ. dicẽte dño ad ppbam: Uade ad ppłm: et pctã quib⁹ cecitatẽ meruerũt: illis impperia. si forte vel sic audiant ꝛ ad me puertant. c Cõductu. Ra. Libera custodia p quã cõducebat: vel in sua pcione q̃ ptra iudeos disputabat.
d Sine phibitiõe. Be. Nõ solũ enĩ rome nõ est phibit⁹ pdicare: sꝫ needũ Neronis ipio roborato: nec intãta erũpẽte scelera ẽ dimissus in occidẽtis ptib⁹ pdicare: postea xo. i. vltio Neronis anno retent⁹ ab eo martyrio coronat⁹ est. Hiero. Paul⁹ romã vinctus ingredit: vt vinctos supstitiõis erroꝛib⁹ liberaret. Manẽs in hospitio cõducto p bienniũ: vt nobis vtriusq₃ istrumẽti donũ reddat eternũ. hac expositiõe docemur: cetera q̃ in hoc volumine de paulo vł de alijs scripta sũt nõ solũ fructũ ecclesiastice doctrĩe premõstrare: sed etiã medullã spũalis sẽsus ꝛ virtutẽ habere. Ra. Post passionẽ dñi. xxv. ãno. i. secũdo Nerõis: eodẽ tpe q̃ Fest⁹ iudee pcurator successit felici: paul⁹ romã vinct⁹ missus est: ꝛ p bienniũ in libera manẽs custodia: aduersus iudeos de aduentu xpi q̃tidie disputabat. Sciẽdũ xo nõduꝫ roborato Nerõis impio ab eo pauluꝫ dimissũ eẽ: vt euãgeliũ in occidẽte predicaret: cui⁹ pmissiõis tps decẽniũ fuisse putat q̃ñ biẽnij illi⁹ finis in. xxvij. anni post passionẽ dñi. i. Nerõis q̃rti cõpletionẽ incurrit. xxvij. anno passiõis dñi. i. Nerõis. xiiij. petr⁹ ꝛ paul⁹ martyrio coronati sũt. Huic opi

Finit liber actuũ apłoꝝ.

ꝛ dic ad eos† Aure audietis ꝛ nõ intelligetis: ꝛ videntes videbitis ꝛ non pspicietis. Incrassatuꝫ est enĩ coꝛ populi huius: ꝛ auribus grauiter auderũt: ꝛ oculos suos cõpresserũt: ne forte videant oculis: ꝛ auribus audiant ꝛ corde intelligant: ꝛ puertãtur ꝛ sanẽ eos. Notuꝫ ergo sit vobis: quoniam gentibus missuꝫ est hoc salutare dei: ꝛ ipsi audient. Et cum hec dixisset: exierunt ab eo iudei multã hñtes inter se q̃stionẽ. Mãsit aũt biennio toto in suo pductu: ꝛ suscipiebat omnẽs qui ingrediebãtur ad euꝫ: predicans regnũ dei: ꝛ docẽs q̃ sũt de dño iesu xpo: cũ omni fiducia sinẽ phibitione.

Glosses: doctrinam. / signa. / quia surdi erant. / q̃si diceret ꝛ si itelligerẽt ꝛ couerterent sanarẽ / christus vel euãgeliũ. / non vt iudei. / intus. / hospitio qd ipe cõduxerat / nõ solũ iudeos sed etiã gẽtes q̃s dixerat saluãdas reprobans iudeis. / q: null⁹ phibebat vł phibere poterat

Finit liber actuũ apłorum.

Nico. de lyra

allegata sꝫ trãslationẽ. Lxx. refertur ad tps xpi sm sensũ lrãlẽ vt ibidẽ plen⁹ dictũ fuit pnũciãs iudeoꝝ obstinationẽ p parte maiori in pmo adẽtu xpi. a Aure. s. corporali. b Audiet ꝛ nõ intelliget. q: iudei audierũt pdicationẽ xpi ꝛ ei⁹ apłoꝝ. ꝛ p maiori pte veritatem ab eis dictã nõ receperũt credẽdo. c Et videtes videbit ꝛc̃. q: viderũt miracła xpi corporalib⁹ oculis: ꝛ nõ cognouerũt virtuteꝫ sue diuinitatis. d Incrassatũ enĩ est coꝛ populi hui⁹. metaphorica est locutio: q: sicut crassitudo circa coꝛ cõgregata suffocat vitã corporalẽ. ita malicia iudeoꝝ exaggerata i mẽte eorũ extinxit in eis vitã spũalẽ. e Et aurib⁹ grauit audierũt. dicẽtes Johis. vj. Dur⁹ est hic sermo q̃s põt eũ audire? f Et oclos suos. s. mẽtales. g Cõpsserũt. i. a xitate declinauerũt. h Ne forte videãt ꝛc̃. ꝛ h̃ dicit pter libertatẽ arbitrij p quã poterãt a veritate auerti ꝛ ad eã puerti: ad quã si cõuersi fuissent grãm sanãtẽ diuinit⁹ habuissent. i Notũ ergo sit vo. iudeis. k Qm gẽtib⁹ missũ ẽ hoc salutare dei. iudeis repellẽtib⁹ ipm. nã apłi ex ordiatiõe dei pdicauerũt gẽtib⁹ euãgeliũ xpi: iudeis repellẽtib⁹. sicut dixerũt barnabas ꝛ saulus. s. xiij. Uobis oportebat pmũ loq̃ verbũ dei: s qm repellit' illõ ꝛ indignos vos iudicat' eterne vite: ecce puertimur ad gẽtes: sic enĩ pcepit nobis dñs. l Et ipi audiet. sic pꝫ ipletũ p orbẽ terrarũ. m Et cũ hec dixisset exierũt ab eo. iudei idignati: q: gẽtiles eis pponebat. n Multã int se habẽtes q̃stionẽ. nã aliq̃ credebãt paulo: aliq̃ discredebãt. o Mãsit aũt. Hic scdo põit pdicatio pauli idifferent' oib' iudeis ꝛ gẽtilib⁹. cũ d: Mãsit aũt biẽnio toto. s. rome. p In suo pductu. i. i hospitio ab eo locato. q Et suscipie. oẽs. idifferent. r Qui ingre. ad eũ. ad audiẽdũ dei xbũ. s Predicãs regnũ dei. i. btitudinẽ eternã. t Et docẽs q̃ sũt de do. ie. xpo. ea q̃ sũt necessaria ad salutẽ. v Cũ omĩ fidu. de adiutorio saluatoris. x Sine phi. impatoris. Ex h̃ aũt qd hic d: Mãsit aũt biẽnio toto ꝛc̃. Et qd dicebat de iesu sine phibitiõe: innuit verisimiliter q iuit ad pdicãdũ in ptib⁹ occidẽt: ꝛ marie in hispania: sicut scpserat romãis. xv. Per vos pficiscar in hispaniã. paul⁹ enĩ ãno

eni anno scdo Nerõis fuit adduct⁹ romã: ꝛ biẽnio mãsit ibi. vt d: hic. Nero xo impauit. xiij. annis: in q̃ꝝ vltio iterfecit petrũ ꝛ paulũ. ꝛ sic videt q tpe itermedio paul⁹ iuerit ad pdicãdũ i ptib⁹ occidẽtis: ꝛ marie in hyspania: ꝛ postea rediit romã: vt circa finẽ iperij Nerõis ipe cũ beato petro p martyrij palmã trãsiret ad glãꝫ. Ad quã nos pducat q̃ cum pr̃e ꝛ spũsctõ viuit ꝛ regnat in scła seculorum amẽ.

Moraliter. C. XXVIII

a Et cum euasissem⁹ tũc cog. q: mitelene in. vo. q̃ trãsmigratio interptat: ꝛ iõ significat p hoc q euadẽtes de spũali naufragio p tabulã pniẽtie debẽt ad virtutes efficacius trãsmigrare vt sic tps amissũ valeãt recupare. c Barbari xo pstã. nõ mo hu. nob. Ex hoc hr̃ argumẽtũ q hoies alij q̃ ciuilit sũt nutriti: multomagis debẽt naufragis ꝛ q̃buslibet alijs angustiã passis affectu ꝛ effectu cõpati. g Cũ cõgregasset aũt pau. sar. ali. mul. ꝛc̃. In h̃ dedit supioꝛib⁹ ꝛ plat' exẽplũ cõpatiẽdi: nõ tm spũalit s etiã corpalit iferioꝛib⁹ suis. h Uipera a caloꝛe cũ pcessisset. ꝛc̃. p viperã q̃ species est serpẽt' diabol⁹ significat q̃ serpens in sacra scriptura frequẽter noiat p manũ pauli bonuꝫ opus doctoris vł cõfessoris significat q diabol⁹ veneno spũali corrũpere conat: s ex h̃ in ignẽ deijcit. nã ei⁹ pena i igne gehẽne p h̃ augmẽtat. r Cõtigit aũt prẽꝫ pu. fe. ꝛc̃. p caloꝛẽ febriũ ardoꝛ cupiditat' p disenteriã q̃ attenuat corpis substãtiã: vitiũ pdigalitat' designat. p hoc igit q pater Publij febribus ꝛ disenteria vexabat: significat q pdigalitas ꝛ cupiditas frequẽter in eodẽ homie sociant. nã sicut dicit. iiij. Ethic. Omnis pdigus ẽ etiaꝫ cupidus. nã vitiũ pdigalitat' nõ põt diu cõtinuari de pprijs bonis: ꝛ sic ex habitu malo pcedit ad cõtinuãdum de alienis. Per alias sanitates q̃s fecit paul⁹ in insula: significant spũales curationes q̃s doctor bon⁹ vel pdicatoꝛ facit in ecclia. c Qui etiã multis honoꝛib⁹ nos ho. ꝛc̃. q: spũalia bona pferẽtib⁹ debẽt exhiberi corporalia. d Post mẽses aũt tres na. ꝛc̃. Per hãc aũt nauigationẽ xsus romã illoꝝ q̃ euaserãt de naufragio: significat pcessus debit⁹ ad celestẽ patriam illoꝝ q̃ euaserãt de naufragio p penitẽtie tabulã. nã mytilene sicut supra dictũ est transmigrationẽ ad virtutes significat: q̃ quidẽ trãsmigratio ẽ virtutis exercitatio. hãc aũt exercitationẽ sequit habit' virtuosi generatio: quã comitat opis delectatio. signũ enĩ habitus generati est delectatio in ope. ꝛ hoc significat cũ subdit: b Cũ aũt venisse. syracusam. q̃ iterptat materia leticie. c Inde circũlegẽtes deue. regiũ. q̃ interptat pascẽs eos. habens enĩ habitũ virtutis delectabilit opat virtuosa: ꝛ sic alios reficit refectiõe bona q̃ꝫtũ est in se. Sed qm ex ope bono pcurãte diabolo surgit aliq̃n elatio. iõ debit' pcessus virtuose opantis est vt se muniat cõtra vitiũ elatiõis: qd fit p cõsideratione sue fragilitat': qd significat cũ subdit: e Secunda die venim⁹ puteolos. cui⁹ iterptatio ẽ declinatio. p humilitatem ei declinat vnusq̃sq₃ ad psiderãdũ pprĩã fragilitatẽ: Michee. vj. Humiliatio tua i medio tui. Et q: sm dictũ saluatoꝛ': Luce. xiiij. Qui se hũiliat exal. iõ subdit: f Et sic venim⁹ ro. q̃ sublimitas iterptat. p Post tertiũ aũt diem ꝛc̃. Supra xxiij. ca. dixit dñs paulo: Esto cõstãs. sic ei testificat⁹ es de me in hierlm: sic ꝛ rome opoꝛtet te testificari. ꝛ ideo paulus post aduentũ suũ ad ciuitatẽ romanã voluit dei mandatũ exequi loquẽdo cõstãter pmo iudeis ꝛ postea gẽtilib⁹ fidem christi: ppter quod dicit in fine huius ca. q Et suscipiebat oẽs q̃ igrediebant ad eũ pdicãs regnũ dei ꝛ docẽs q̃ sũt de dño iesu xpo cũ fi. ꝛ in h̃ dedit exẽplũ pdicãtib⁹ euãgeliũ vt sine psonaꝝ acceptiõe doceãt oẽs q̃ volũt audire cũ omi fiducia de adiutorio dei in pñti ꝛ ei⁹ pmio psequẽdo: qd nob pcedat ꝛc̃.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super actus apostolorum finit.

Quattuor

Incipit postilla venerabilis fratris Nicolai de Lyra sup epistolas canonicas sanctoꝝ Jacobi: Petri: Johãnis euãgeliste ꝛ Jude ꝛ primo prefatio.

Quattuoꝛ sũt minima terre: ꝛ ipsa sũt sapiẽtiora sapiẽtibus: Prouer. xxx. Septem eplẽ q̃ canonice. i. regulares nũcupant edite sũt a q̃ttuoꝛ aplis: Jacobo: Petro: Johãne ꝛ iuda. ꝛ in vno libro collocant. iõ habent his auctoribus: s ministerialit tñ. nã auctoꝛ pncipalis est spũssctũs: iõ põt puenienter dici verbũ ppositũ. Quattuoꝛ sunt minima terre ꝛc̃. In q̃ circa istos apłos tria notant. Numerationes typ⁹. ibi: Quattuoꝛ sũt. Humiliatiõis act⁹. ibi: Minima terre. Contemplatiõis excessus. ibi: Et ipsa sunt sapientiora sapientibus. Circa primum sciendũ q quaternarius est primus numerus quadratus: q: psurgit ex ductu primi numeri. s. binarij in seipsum. bis enim duo quattuoꝛ sunt. quadratura xo perfectionẽ virtutis figurat: vt phs. j. Ethicoꝝ virtuosum vocat quadratũ. dicens: qui vtiq₃ vere bonus ꝛ quadratus sine vituperio. Nam sicut corpus quadratuꝫ in quolibet latere optime sedet: ita virtuosus in quolibet casu ꝛ fortũa bene se habet. Isti xo quattuoꝛ apostoli fuerũt virtute perfecti. propter quod in multis quaternarijs sunt figurati. Isti enim sunt quattuoꝛ fluuij paradisi aqua sapientie militantem ecclesiam irrigantes: Gen. ij. Quattuoꝛ aurei circuli in arca testamenti que est christus in eius lateribus existentes: Exo. xxv. Quattuoꝛ venti celi mortuos viuificantes: Ezechiel. xxxvij. Quattuoꝛ viri in fornace tribulationis illesi permanentes: Dañ. iij. vbi dicitur q species vnius quasi species filij dei. q: beatus Jacobus dei filio iesu christo in forma et figura corporis fuisse dicitur simillimus. Hi sũt quattuoꝛ fabri cornua peccatorum deijcientes: Zacharie. j. ꝛ alij plures quaternarij possent ad propositum induci de sacra scriptura: sed isti sufficiãt. Circa secundum sciendum q humilitas est decus ꝛ custos omnium virtutũ. Grego. Qui ceteras virtutes sine humilitate congregat: quasi puluerẽ in ventũ portat. Isti xo quattuoꝛ apostoli sicut ex eorum actibus ꝛ doctrina patet: fuerunt humillimi: quod notatur cum dicitur: Minima terre. vnde quilibet eorum potuit dicere illud. j. Coꝝ. xv. Ego sum minimus apostolorum. Fuerunt enim apostoli de natura principioꝝ que sunt minima quantitate ꝛ maxima virtute. sic isti apostoli per verã humilitatẽ minimi fuerũt in sua reputatiõe: ꝛ maximi per suã predicationẽ in fideliũ multiplicatione: sꝫ illud Esa. lx. Minimus erit in mille: ꝛ paruulus in genteꝫ fortissimam. Circa tertium considerandum q sicut dicitur Prouer. xj. Ubi humilitas ibi sapiẽtia: ppt quod circa istos apostolos post actuꝫ humiliationis notatur excessus contẽplationis. cum dicitur: Et ipsa sunt sapientiora sapientibus. sapientes autẽ huius mundi reputati sunt philosopi. qui tamẽ ad veram sapientiam que christus est nõ attigerunt: sꝫ quod dicit Hieronymus in epistola ad paulinũ de omnibus sacre scripture libris. Hoc doctus Plato nesciuit. hoc demosthenes eloquens ignorauit. Isti autem apostoli hanc sapientiaꝫ attigerunt: ꝛ sic sapientiores sapientibus fuerũt. de quo potest exponi: quod dicitur. j. Coꝝ. j. Quod stultum est dei: id ẽ quod dicitur de deo sm errorem gentiliuꝫ. sapientius est hominibus: id est continet maiorem sapientiã q̃ꝫ ab hominibus possit capi ad plenum. dei autem fuerunt ꝛ sũt isti apostoli tã q̃ꝫ membra principalia corporis eius mystici. Et licet stulti ac stolidi fuerunt a mundi sapientibus reputati. tamen fuerunt sapientissimi. Sapientia enim philosophorum fuit deorsũ descendens ex cognitione istorum sensibilium ꝛ corruptibilium ꝛ ducens in amorem terrestrium. propter quod dicitur terrena animalis ꝛ diabolica: Jaco. iiij. Sapientia xo apostoloꝝ fuit desursum descendens a patre luminum: eoꝛuꝫ mentibus ipressa per spiritumsanctum propter quod fuit pudica: pacifica: modesta: suadibilis: bonis consentiens. plena misericordia et bonis fructibus: quibus perfecte fruentur electi in aula celestis glorie: Ad quam nos perducat qui sine fine viuit et regnat.

Finit prefatio.

Nico. de lyra

Expositio prologi in canõicas epistolas incipit.

Non ita est ordo ꝛc̃. In isto prologo tria tãgit Hieronym⁹ q̃ reddunt auditores dociles beniuolos ꝛ attẽtos. pmo tãgit ordinẽ ꝛ numerũ canonicarũ eplarũ: p qd auditoꝛ docilis reddit. Dicit enĩ Tulli⁹ q̃ dociles auditores habere poterim⁹ si summã cause breuit expõam⁹. scdo tãgit vtilitas ꝛ difficultas opis p qd auditoris attẽtio excitat. dicit eĩ Tulli⁹: Attẽtos habebim⁹ si pollicemur nos de rebus magnis nouis ꝛ inusitatis xba facturos. tertio puertẽs sermonẽ ad custodiũ tãgit icõmoda q̃ eũ circũstãt ppt interptationẽ sacre scripture: p qd beniuolẽtia captat. Dic q̃dẽ Tulli⁹: Beniuolos auditores facẽ possum⁹ si nostra icõmoda referim⁹ iopiã sollicitudinẽ: calamitatẽ ꝛc̃. scda ps icipit ibi: Que si sicut ab eis digeste sunt ꝛc̃. tertia ibi: Sꝫ tu xgo xpi ꝛc̃. In pma pte duo tãgit. Primũ est q latini nõ ita ordinãt istas eplas sic greci. Scdm ẽ q eaꝝ rect⁹ ordo hr̃ sm traditionẽ Hiero. qd notat ibi: Sꝫ sic euãgelistas. dic q̃: Non ita ẽ ordo septẽ eplaꝝ. Glo. septẽ sũt ppt septẽ dõa spũssctĩ. vł ppt fidẽ sctẽ trinitat' quã ptinẽt q̃ p q̃ttuoꝛ mũdi ptes diffusa ẽ. Ordo ꝛ nũer⁹ ꝛ auctores istaꝝ eplaꝝ habẽt p istũ xsiculũ. Una iacobi petri due: tres sũt iohis: vnica iude. b Que ca. nũcu. i. regulares: ad differẽtiã earũ q̃s fecerũt pseudo sub nominib⁹ apłoꝝ: Ul catholice. i. vniũsales a fide vlis ecclie: q: nõ vni pplo: nõ vni ciuitati scpte sũt: s vniũsali ecclie. Catholicõ grece: vniũsale latie. Nõ ẽ inq̃ꝫ ita ordo apd grecos q̃ integre sapiũt. q̃ꝫtũ ad cognitionẽ credẽdoꝝ. Et fidẽ rectã sectãt: q̃ꝫtũ ad opa fidei. q. d. habẽt cognitiõis pfectionẽ i credẽdis. hñt ꝛ fidei directionẽ i agẽdis. vnũ enĩ istoꝝ nõ sufficit sine reliq̃. Uñ Jaco. ij. Fides sine ope. mor. ẽ. Et pñr d: ibi de abraaꝫ: Fides cooperabat operib⁹ illius: ꝛ ex operib⁹ fides cõsũmata est.

Sicut

Incipit Prolog⁹ sctĩ Hieronymi in septẽ epistolas canonicas.

Non ita ordo est apud grecos q̃ itegre sapiunt ꝛ fidem rectam sectãtur eplarum septẽ: que canonice nũcupant: sicut in latinis codicibus iuenit: vt quia petrus est primus in ordine apostolorũ: pme sint etiam eius epistole in ordine ceterarũ. Sed sicut euangelistas dudũ ad veritatis lineã correxim⁹: ita has proprio ordini deo iuuãte reddidimus. Est enĩ prima eaꝝ vna ia

c Sicut in latinis codicibus inuenit scꝫ q̃ scripti sũt ante trãslationẽ Hieronymi: vt scꝫ. d Quia petrus ẽ pmus in ordine apostoloꝝ: cui principaliter date sunt claues ligandi atq₃ soluẽdi: Mat. xvj. Tibi dabo claues regni celorũ ꝛc̃. vñ ecclesia cãtat d eo: Tu es pastor ouiũ: princeps apostolorum. e Prime sint etiã eius epistole in ordine ceterarũ. Hic queritur quare a Hieronymo aliter ordinant? Respondeo: possunt ordinari sm ordinem ꝛ dignitatẽ scribẽtiũ: ꝛ sic prie sũt epistole Petri. Ul sm ordinẽ temporum quibus scripserũt. ꝛ sic prima est epistola Jacobi qui primus scripsit inter apostolos. Jacobus enim triginta annis rexit ecclesiã hierosolymitanam post passionẽ dñi: scꝫ vsq₃ ad sextũ annũ neronis: ꝛ tunc fuit martyrizatus. Petrus xo. xxxviij. id est vltimo anno neronis. Et certũ est q in vltimo tempore vite sue scripsit. vnde dicit. ij. Petri. j. Certũ est q velox est depositio tabernaculi mei. Ex quo patet q scripsit post Jacobum. Johannes xo multum post euangeliũ ꝛ epistolas scripsit. s. post mortem domiciani: q: reuersus de exilio iuẽit eccliãꝫ p hereticos pturbatã: et tũc scpsit euãgeliũ ꝛ eplas contra ipsos. f Sed sicut euangelistas. Hic ostendit q sm translationeꝫ Hieronymi recte ordinant. littera plana est. Hic queritur q̃d est quod dicit hic: Euangelistas correximus? Respondeo: Correxit quod pertinebat ad euangelij veritatem: quod per pseudo fuerat depravatum: et quod per translatorũ imperitiam fuerat immutatum. g Ita has epistolas proprio ordini reddidimus: scꝫ sm q ordinate sunt apud grecos ꝛ nõ sm latinos antiquoꝝ codices qui rectũ ordinẽ nõ habebant. h Deo iuuante red. sine quo nihil possumus facere bene: nec etiam cogitare bonum. ij. Coꝝ. iij. Fiduciam talem habemus per christum ad deum non q sufficientes simus cogitare aliquid a nobis q̃si ex nobis: sed sufficientia nr̃a a deo est.

Quest

Universidad de ... Biblioteca

Glo. ordi.

b H Uic operi. Hiero. p̄mittit ꝓlogum in q̄ ostēdit q꞉ ad certū ordinē digestiōis ſm grecos ep̄las redegit ⁊ veritatē trāſlatiōe ſeruauit: qꝺ ſi alij añſe Canōice dicūtᷣ he ep̄le. vl' iō q꞉ in canōe ecclesiastice ſcripture recepte ſūt: vel q꞉ regulā ſupplēt: docēt nāqꝫ custodiā in fide: tolerātiā in pſecutione. Instruūt etiā ad alias virtutes multas.

a Catholicis. Catholice dicuntur he ep̄le. i. vniuersales: a fide vniuersalis ecclesie nō discordātes. vl' canonice: id est regulares ad distantiā earū quas fecerunt pſeudo ſub nominibus apostoloꝝ. Septē ſūt he epistole. ꝓpter ſeptē dona ſanctiſpiritus: vel ꝓpter fidez ſancte trinitatis quam continēt: que p quattuor mundi partes diffusa est. Prīa ponitᷣ epistola iacobi: nō q꞉ primū ſcripta fuerit: ſed propter dignitatē: q꞉ ſcripta est iudeis: qui digniores erāt: q꞉ dn̄s in ꝓpria perſona predicauit illis: ⁊ ꝓpter eos fuerat missus: ⁊ ipsi p̄mū fidē ſuſceperāt: quoꝝ ep̄s iacobꝰ iste fuerat ordinatꝰ. Secunda petri ponitᷣ: q꞉ electꝭ aduenis grece pſelytis ſcripſit. i. ꝺ gētilitate ad iudaiſmū: ꝺe iudaiſmo ad euāgelice electiōis grām cōuersis. Regimꝰ occiſo beato ſtephano q꞉ facta est pſecutio magna in illa eccl'ia q̄ erat hieroſolymis: ⁊ omnes diſperſi ſūt per regiones iudee ⁊ ſamarie p̄ter ap̄l'os. His ergo diſpſis q̄ ꝓpter iusticiā paſſi ſūt: mittit hanc ep̄l'am. Scribit etiā illis: q̄ pcepta fide xp̄i necdū opibꝰ pfecte eſſe curabant. Necnō etiā ⁊ eis q̄ fidei exortes durabant. Qui ⁊ ipam in credētibꝰ q̄ntū valuere pſeq̄ ⁊ pturbare curabant. Qui tñ oēs in diſperſione fuerūt varijs caſibus a patria ꝓfugi: ⁊ innumeris cedibus mortibuſqꝫ ⁊ erumnis vbicunqꝫ erant ab hoſtibus oppreſſi. Itaqꝫ iustos hortatᷣ ne in tētationibꝰ a fide deficiāt. peccantes castigat ⁊ admonet vt a pctīs ſe cōtineāt: virtutibꝰ ꝓficiāt. Ne īfructoſū ſibi ſit: immo etiā dānabile q̄ fidei ſacramenta pcepiſſent. Incredulos admonet vt penitētiam de nece ſaluatoris ceteriſqꝫ q̄bꝰ īplicātᷣ ſcelerībꝰ gerāt: añq̄ꝫ vltio celestꝭ vl' inuisibiliter vl' ēt visibilitᷣ irruētᷣ pcellat: q꞉ ī circūciſiōe ordinatꝰ erat iacobꝰ ap̄ſ: curauit eos q̄ ex circūciſiōe erāt ſic p̄ntes colloq̄ndo docē: ſic ⁊ absentes p ep̄l'am cōſolari: increpare: instruere: corrigere.

Hierony.

Prologus in epistolā

cobi: due petri: tres iohānis: ⁊ vna iude. Que a
ſi ſic vt ab eis digeste ſunt ita quoqꝫ ab inter/ b c
pretibus fideliter in latinum eloquium ver/
terentur: nec ambiguitatem legentibus face/ d
rent: nec ſermonuz ſeſe varietas impugnaret: e
illo precipuo loco: vbi de trinitatis vnitate in f
prima iohannis epistola poſitum legimus: in
q̄ etiā ab infidelibus tranſlatoribus multum
erratum eſſe a fidei veritate comperimus: tri/
um tantūmodo vocabula: hoc ē aque ſāguis
⁊ ſpiritus in ipſa ſua editione ponētibꝰ ⁊ pa/
tris verbiqꝫ ac ſpiritus testimoniū omittenti/
bus. In quo maxime ⁊ fides catholica robora g h
tur: ⁊ patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti vna diuini/ i
tatis ſubstantia comprobatur. In ceteris vero k
epistolis quantuz a nostra aliorum distet edi/
tio lectoris prudentie derilinquo. Sed tu vir l
go christi eustochium dum a me impenſius ve m
ritatem ſcripture inquiris: meam quodammo n
do ſenectutem inuidorum dentibus vel cor/ o
rodendam exponis. Qui me falſarium corru/ p q
ptoremqꝫ ſanctarum ſcripturarum pronunci/
ant. Sed ego in tali opere nec emuloruz meo/ r
rum inuidentiā pertimeſco: nec ſancte ſcriptu s
re veritatem poſcētibus denegabo. Item
Hieronymus in prologo biblie. iacobus: pe/
trus iohannes ⁊ iudas ſeptez epistolas edide
runt tam mysticas q̄ꝫ ſuccinctas: et breues pa
riter ac longas. Breues in verbis: longas in
ſententijs: vt rarus ſit qui non in earum lecti/
one cecutiat.

Ex libro ſcti Hieronymi de viris illuſtribꝰ.

IAcobꝰ q̄ appellatᷣ fratᷣ dn̄i cognomē/
to iustꝰ: vt nōnulli exiſtimāt ioſeph ex
alia vxore vt aūt mihi videtᷣ marie ſo
roris matris dn̄i: cuiꝰ iohānes in libro ſuo me
minit filꝰ post paſſionē dn̄i ⁊ reſurrectionem:
stati ab ap̄l'is hieroſolymoꝝ ep̄us ordiatꝰ vnā
a tm̄ ſcripſit ep̄l'az q̄ ꝺ ſeptē catholicꝭ ē: q̄ ⁊ ip̄a ⁊
alio q̄dā noīe eiꝰ edita aſſeritᷣ: licet paulatī ꝓce
dēte tp̄e obtinuerit auctoritatē. Egeſippꝰ vi/
cinꝰ ap̄l'oꝝ tēpoꝝ in q̄nto cometarioꝝ libro ꝺ
iacobo narrās ait: Suſcepit eccl'iaz hieroſoly/
me pꝰ ap̄l'os frater dn̄i iacobꝰ: cognomīto iu/
stus: hic de vtero matris factꝰ fuit: vinū ⁊ ſice
rā nō bibit: carnē nullā comedit: nūq̄ꝫ attōſus
ē: nec vnctꝰ vnguēto: nec vſus balneo. Huic ſoli
licitū erat īgredi ſcāſcōꝝ: vestibꝰ laneis nō vte
batᷣ ſꝫ lineis: ſoluſqꝫ īgrediebatᷣ tēplū: ⁊ fixis
genubꝰ ꝓ populo p̄cabatᷣ: intātū vt cameloꝝ
duriciā tranſiſſe eius genua crederentᷣ. Dicit ⁊
alia mlt'a q̄ enumerare lōgū ē. Sꝫ ⁊ ioſephus
in viceſimo libro ātiq̄tatū: ⁊ clemēs ī ſeptimo
hypotipoſeō: id ē īformationū: dicūt mortuo
feſto q̄ iudeā ꝓcurabat albinū ſucceſſorē eius
miſſū a nerone: q̄ cū necdū ad ꝓuinciā vēiſſet

Nico. de lyra

a Que ſi ſic vt ab eis ⁊c. In hac pte tria tāguntᷣ. Primuz ē vtilitas trāſlatiōis debite. Secundū est error trāſlatiōis antique. ibi: In qua ēt ab īfidelibꝰ ⁊c. Tertiū est periculū incidēs vl' iminens ex hm̄ōi errore. ibi: In q̄ maxie ⁊c. littera ē plana. b Digeste. i. ordiate: eo. ſ. ordine quo ſūt ſcp̄te. Nota q̄ digero. ris. dicitᷣ ordiare vl' explicare vel ordinē deſcribere: vl' innumeꝝ ordiare vl' expōere vl' diuidere ordiatiꝫ: vl' euacuare vl' ebrietatē deponere. cuꝫ cibaria ⁊ potus diuidūtᷣ: ⁊ q̄dā ps purior trāſmittitᷣ ad mēbra ad alimētū vite: q̄dā groſſior emittitᷣ in ſeceſſū: ⁊ inde ꝺr digestꝰ tatū. c Ab interp̄tibꝰ. latinis. d Ambiguitatē. i. dubietatē in ordine. e Nec ſmonum varietas. ꝓpter diuerſitatē lre. f In p̄ma ep̄la. j. Ioh. v. Tres ſūt q̄ testimoniū dāt in celo: pater: verbū ⁊ ſp̄uſſctūs. ⁊ illꝰ obmiſerāt latini interp̄tes: g In q̄. ſ. teſtimōio: patr' verbi ⁊ ſp̄us. h Fides catholi. maxime roboratᷣ. i. cōfirmatᷣ ꝯtra hereticos impugnātes. i Una diuinitatꝭ ſubſtātia cōprobatᷣ eſſe patris ⁊ filij ⁊ ſp̄uſſancti. i. q̄ ſit vna ſubſtātia triū pſonarū. Q̄ ꝺ negat arrius ſicut ſabelliꝰ negat earū trinitatem. vñ verſus: Arriꝰ horret idē: diciteqꝫ ſabelliꝰ idē. k In ceteris. ſ. a p̄ma iohānis. l Sꝫ tu virgo xp̄i. Hic tāgūtᷣ duo. primo eni tangūtᷣ īcomoda occaſiōe interp̄tationis ſacre ſcripture ip̄m circumſtantia. ſcd̄o fortitudo ipſiꝰ ſine cōſtātia. ibi: Sed ego in tali ope ⁊c. Dic ergo: Sed tu virgo xp̄i euſtochium vide: ſupra verſus finē ꝓlogi ſup ioſue: ⁊ inuenies ſatis ꝺ euſtochio. m Impēſiꝰ. i. instātiꝰ. i. frequēter ⁊ cū magna īstātia. n Meā quo. ſenectutē. i. me ſenē. o Dentibꝰ. i. mordacibꝰ detractionibꝰ: Eccleſiaſtes. x. Si mordeat ſerpēs in ſilentio: nihil eo minꝰ habet q̄ occulte detrahit. Prou. xxx. Generatio que pro dentibꝰ gladios habet: Ps. Lingua eoꝝ gladiꝰ acutus. p Falſariū. intermiſcēdo falſa. q Corruptoremqꝫ ſanctarum ꝓnunciant ſcripturarum damnando vera ab alijs ſcripta. ⁊ ꝺ eſt cōtra aſtericos ⁊ obelos quibus ſupplebat diminuta iugulabat ⁊ dānabat ſupflua in tali opere tam vtili. r Nec emuloꝝ meoꝝ inuidētiā ptimeſco. Prouer. xxviij. Fugit ip̄ius nemine pſequente: iuſtus aūt quaſi leo cōfidēs abſqꝫ terrore erit. s Nec ſancte ſcripture veritatē denegabo. ꝺ eī eſſet inuidere: ī mo cōmunicabo ex charitate maxie poſcētibꝰ: Sa. vij. Quā ſine fictiōe didici: ⁊ ſine inuidia cōmunico.

Finit expoſitio prologi.

Incipit po.

Glo. ordi.

a Hiero. in martyrilogio. Iacobus zebedei ab herode agrippa decollatꝰ gladio interijt. Alphei aūt filꝰ in pſida defunctꝰ. Tertiꝰ aūt q̄ est frater dn̄i q̄ de pinna tēpli p̄cipitatus interijt. Idē in expoſitiōe Eſaie. Due oliue ⁊ tres ⁊ q̄ttuor ⁊ q̄nqꝫ. xiiij. ap̄l'i intelligūtᷣ. i. xij. q̄ a dn̄o electi ſūt. ⁊ tertiuſdecimꝰ iacobus q̄ appellatᷣ fratᷣ dn̄i. Paulus q̄ꝫ ap̄l's vas electiōis quartuſdecimꝰ est. Pro inueſtigatione de quinqꝫ marijs quas agiographia ſepe cōmemorat. Notādū tres fuerūt ſorores. maria. ſ. matᷣ dn̄i: ⁊ maria matᷣ iacobi alphei ⁊ ioſeph: ⁊ maria mater filioꝝ zebedei. ſ. maioris iacobi ⁊ iohīs euāgeliſte. Maria mater dn̄i fuit filia ioachim ⁊ āne: quā cleophas frᷣ ioſeph accepit vxorē ioachim defūcto: ⁊ generauit ex ea filiā quā vocauit mariā. dedítqꝫ eā cuidaz noīe alpheo. Vñ ille iacobꝰ minor q̄ cognoiatꝰ eſt iuſtꝰ: ⁊ fratᷣ dn̄i dictꝰ. ꝺr iacobꝰ alphei. i. filꝰ alphei a patre. Deſponſauit ꝯ cleophas filiaſtrā ſuā. ſ. mariā virginē matrem dn̄i ioſeph fratri ſuo: cuiꝰ virgītatꝭ custos ⁊ ſolatiū partꝰ extitit ⁊ nutritor. Maria āt vxor zebedei: ⁊ filia ipſiꝰ ⁊ anne cuiuſdā ſalome fuit q̄ pꝰ cleophā habuit eā. vñ legit in euāgelio: Maria iacobi ⁊ ſalome: Maria magdalene ſoror lazari ⁊ marthe fuit: q̄ dn̄i pedes lachrymis ſuis lauit: et capillis ſuis extersit. Quapropter ei ip̄e pctōꝝ verā ablutiōꝫ ⁊ ſpiritalē vnctionē retribuit. ꝺ q̄ dn̄s. vij. demōes eiecit. Qui/ ⁊ vocatᷣ egyptiaca cuiꝰ ꝓſapia ad p̄ns nō inq̄ritᷣ.

Incipit expoſitio in ep̄l'am btī iacobi ap̄l'i canonicā

IAcobꝰ. Iſte ec Ca. I cleſie hieroſolymitāe poſt ap̄l'os ad p̄dicādū miſſus curā ⁊ regimē ſuſcepit. b Duodeci tribubꝰ. Precipuā ſollicitudinē de iſtꝭ habere ad. xij. ptinebat ap̄l'os q̄ legatiōe p dn̄o ī circūciſiōeꝫ fūgebātᷣ. Vñ ⁊ paulꝰ dicᷣ: Iacobꝰ ⁊ cephas: ⁊ iohānes q̄ videbātᷣ columne eē dextras dederūt mihi ⁊ b. ſocietatis: vt nos ī gētibꝰ: illi aūt ī circūciſiōe ⁊c. Idcirco eis ſcribit p̄cipue: ⁊ q꞉ ip̄e a ceterꝭ ap̄l'is ſup eos ordiatꝰ erat ep̄s. c Omne gau. Ne īdignemī ſi mali in mūdo florēt: ſi vos patimī: q꞉ ſi ē xp̄iane veritatꝭ ī tp̄alibꝰ exaltari: ſꝫ potiꝰ dep̄mi. Mali nihil hñt in celo: vos nihil ī mūdo. Spe illius boni ad quod tenditis quicquid in via contingat gaudere debetis. d Cum in tentationes varias incideritis. A perfectioribus incipit de extrinſecis tentationibus. e Scientes. Ideo tentamini aduerſis: vt per hoc probare poſſitis: q̄ꝫ firmam fidem future retributionis in corde geſtetᷣ: quod ē intelligere virtutez ip̄ius patientie. f Probatio fi. ve. patiētiā operatur. Eadez ſententia: ſed conuerſo ordine in paulo legitur

Jacobi Ca. I

ananus pōtifex adoleſcēs anani
filius: de genere ſacerdotali acce
pta actione cōciliū ꝯgregauit: et
cōpellēs publice iacobum vt xp̄ꝫ
negaret. Cōtradicētē lapidari iuſ
ſit. Qui cū p̄cipitatꝰ de pinna tē/
pli: cōfractis curribꝰ ſemianimis
diceret: Dn̄e ignoſce illis q̄d ei fa
ciāt neſciūt. Fullōis fuſte cerebro
percuſſus interijt. Tradit item io
ſephꝰ tāte eū ſctitatꝭ fuiſſe ⁊ cele/
britatꝭ ī ꝑpl'o vt ꝓptᷣ eiꝰ necē ſub/
uerſā hierl'm creditū ſit. Teſtantᷣ
acta ap̄l'oꝝ mlt'a de eo. Triginta
annis hieroſolymā rexit vſqꝫ ad
ſeptimū neroniſ annū: iuxta tem
plū vbi p̄cipitatꝰ fuerat ſepultus
eſt: titulū vſqꝫ ad obſidionē titi ⁊
vltimā adriāi notiſſimū habuit.
Quidā e nr̄is putauerūt eū ī mōte
oliueti ꝯditū: ſꝫ fl'a eoꝝ opinio ē.

Argumētū in ep̄l'am iacobi.

IAcobꝰ apoſtolus ſanctū
īſtituit clerū: de cultura
celeſtiū p̄ceptoꝝ: ⁊ regl'a
catholice obſeruatiōe ⁊ de īuicte
patiētie maieſtate: ⁊ de reuelatio
ne plīmoꝝ: ⁊ ꝺ mādatiōe mgr̄oꝝ.

Finit argumentū.

Incipit epiſtola canonica bea/
ti Iacobi apoſtoli. Ca. I

ſ ſupplantator vitioꝝ.
IAcobus dei ac/ a
vl' lucrator. ſ celebris pſona.
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i b
a ſ officiū celebre.
ſ n̄ oibꝰ ſꝫ aliq̄bꝰ ꝺ oibꝰ
ſeruus duodeci c
tribubꝰ q̄ ſūt in d
a ſ fidē ⁊ ꝯſtātiā vl' vitā eternā optat.
diſpſiōe ſalutē. e
a ſ tribulatio in p̄nti iuſticiā in futuro auget coronā. ſ nihil eſt vñ doleatꝭ: vñ dubitetis.
b ſ q꞉ ex eodē patre ſūt idē habituri.
c Omnē gaudiuꝫ exiſtiate frātres f g
a ſ vl' a pſecutiōe vl' cōcupiſcētia. b ſ q̄ va/
d mei cū ī tētātiōeſ variaſ īcideritꝭ: h
rie tētāe. a ſ q̄ſi ex alto vr̄e fidei. b ſ. i. tribulatio q̄ fides ꝓbatᷣ. c ſ quā exigit fides nr̄a. d ſ facit intelligere ⁊ habere virtutē patiētie.
e f ſciētes q̄ ꝓbātio fiꝺi vr̄e patiētiā i k

Nico. de lyra.

a Incipit poſtilla Nicolai de lyra ſup ep̄l'am ſcti Iacobi (ap̄l'i canonicā. IAcobus dei ⁊c. Liber iſte diui Ca. I ditur in quattuor ptes ſm q̄ttuor ap̄l'os huiꝰ libri ſcriptores: ſicut dictū fuit de libro. xij. ꝓphetarū qui diuiditᷣ ſm numerū. xij. ſcriptoꝝ. partes aūt libri patebūt ꝓſequendo. Prima ps ꝯtinet ep̄l'az btī iacobi q̄ diuiditᷣ in duas ptes. ſ. in ꝓemiū ⁊ ī tractatū. ſcd̄a īcipit ibi: Omē gaudiū. In p̄ma pte p̄mo deſcribitᷣ pſona ſalutās ex noīe cū ꝺr: Iacobꝰ. iſte ē iacobꝰ mior fratᷣ iude ap̄l'i ⁊ filꝰ alphei. alius vero iacobꝰ q̄ ꝺr maior fuit fratᷣ iohīs ap̄l'i et euāgeliſte ⁊ filꝰ zebedei. ſcd̄o ex religiōe. cū ꝺr: b Xp̄i ſeruꝰ. nō aūt dicᷣ ap̄l's: q꞉ ſcribebat cōuerſis ex iudaiſmo: q̄ p̄ferebāt ſe conuerſis ex gētilitate: vt ptꝫ Act. vj. Et ī ep̄l'is Pauli in pl'ibꝰ locis. ꝓptᷣ qꝺ vt eos induceret ad hūiliationē exēplo ſui nō nominat ſe ap̄l'atū qꝺ nomē ē dignitatis: ſed ſuū qꝺ nomē ē ſubiectiōis. Cōſequētᷣ deſcribūtᷣ pſone ſalutate. cū ꝺr: c Duodeci tri. Ex q̄ patꝫ q̄ ſcribebat ꝯuerſis de iudaiſmo. Pp'ls enī iudaicꝰ in. xij. tribꝰ diuidebatᷣ. d Que ſt in diſpſiōe. i. extra terrā iudee. Illos eniꝫ q̄ erāt in iudea poterāt informare verbo: q̄ modus informādi efficatior ē q̄ꝫ ſcripto. erat eī ep̄s hieroſolymitanꝰ: ⁊ ſic illi q̄ erāt in iudea cuiꝰ metropolis eſt hieruſalē erāt de dioceſi ſua. Cōſequēter exprimūtᷣ bōa optata. cū ꝺr: e Salutē. ſ. p gratiā in p̄nti ⁊ gl'ia in futuro. f Omē gaudiū. Hic incipit tractatus in quo beatꝰ iacobꝰ informat credētes bñ ſe habere. p̄mo reſpectu ſui. ſcd̄o reſpectu ꝓxi ca. ſe. t'tio reſpectu dei. ca. iiij. ibi: Adulteri: ſm ordinem doctrine a magis notis ad minus nota procedendo. iſta tamen diuiſio nō eſt ſic p̄ciſa q̄n in vna pte ponatur aliq̄d de ptinentibꝰ ad alias ⁊ ecōuerſo: ⁊ hoc ꝓptᷣ cōnexionē virtutū. Circa primā partē conſiderandū q̄ reſpectu ſui hō bene ſe habet per hoc q̄ tentationibꝰ viriliter reſiſtit: ⁊ p ꝺ q̄ veritati humiliter acquieſcit: q꞉ p primū vitantᷣ vitia ⁊ acquiruntᷣ virtutes morales. p ſecundū vero expellitᷣ ignorātia ⁊ acquiruntᷣ virtutes intellectuales. ſecunda incipit ibi: Scitis fratres mei. prima diuiditᷣ in tres. nā beatꝰ Iacobus primo ponit ſuā informationē. ſecundo infert intentā cōcluſionem. ibi: Glorietur autē. tertio remouet erroneā opinionem. ibi: Nemo cū tētatur. prima adhuc in duas: q꞉ p̄o īducit ad reſiſtēdū tētatiōibus in caſibꝰ certꝭ. ſecūdo in dubijs. ibi: Si q̄s aūt. Ad euidentiā p̄mi cōſiderandū q̄ tētatiōes metū inducētes de amiſſiōe boni iaꝫ habiti ſūt vehemētiores q̄ꝫ ille q̄ īducūt appetitū ꝺ acq̄ſitiōe nō habiti. vñ dicᷣ Augꝰ. Terrena diligūtᷣ artiꝰ adepta q̄ꝫ cōcupita ꝯſtringāt. nā illa velut īcorporata p̄ſcidūtᷣ. iſta vero velut extranea repudiantᷣ: ⁊ q̄nto ſūt magis intrīſeca tāto metꝰ de amiſſiōe ē vehemētior. ſicᷣ metꝰ de amiſſiōe vite vl' mēbroꝝ aliq̄ꝝ q̄ꝫ ꝺ amiſſiōe bonoꝝ poſſeſſoꝝ. ⁊ iō q̄ bñ reſiſtit tētatiōibꝰ iſtꝭ: bñ pōt reſiſtere ⁊ alijs: q꞉ ſm q̄ dicᷣ q̄dā nō ē cōſētaneū rōni cupiditate eū vīci q̄ metu ñ frāgitᷣ: ⁊ iō btūs iacobꝰ docēs reſiſtere tētatiōibꝰ pōit exēplū de tētatiōibꝰ metū īducētibꝰ de amiſſiōe bōi iā habiti. cuiuſmodi ſūt pſecutiōes ī pſonis vl' rebꝰ iam poſſeſſis. Dicᷣ ḡ: Omē gaudiū. i. celeſte gaudiū qꝺ īcludit ī ſe pfectionē eminētiꝰ oīs boni gaudij. g Exiſtiate fra. mei. finalitᷣ ꝯſequi. h Cum in tentationes varias inci. i Sciētes q̄ ꝓba. fi. ve. in pſecutiōibꝰ p q̄s deritis. ſi fortitᷣ eis reſtiteritis. declaratᷣ hō fidelitᷣ adherere deo q̄ñ per aduerſa quecunqꝫ non ſeparatur ab eo.

k Patientiam operatur. nam per talem ſufferentiam frequentatam virtus patientie acquiritᷣ: p quē quidē habitū ſufferētia taliuꝫ que primo erat ſibi deficilis redditur facilis.

A

Patiētia

a ꝭ .i. pfecte opãtes facit ppt̄ h̄ qđ̄ sequit: vt sit pfecti nō deficiētes in tormētis et in futuro integri plenā beatitudinē suscipientes.

operatur. †Patientia autem opꝰ a
perfectuȝ habet: vt sitis perfecti b
a et itegri in nullo deficientes. Si c d
a ꝭ qua possit intelligere qm̄ vtilis sit tribulatio.
quis autem vestrūm indiget sa/
a ꝭ spiritum illuminatorem.
b ꝭ pie petentibus. Nō eī oīs q̄ dicit mihi: dn̄e domine intrabit in regnū celoꝝ: nec oīm iusto dabit qđ petit: si cōtra suā salutē petat: sicut paulo cui dictū est dū peteret stimulū tolli: Sufficit tibi gra
piētia postūlet a deo: qui dat om e
tia mea. a ꝭ qꝛ dona eiꝰ nō sūt ad mēsurā.
b ꝭ fragilitatē.
nibus afflūenter: ⁊ non imprope f
a ꝭ ipā sapiā q̄ de celo venit. b ꝭ sic credat ⁊ sic viuat vt dignꝰ sit exaudiri. qꝛ q̄ obturat vł declinat aurē ne audiat legē: orō eiꝰ erit execrabilis.
rat et dābitur ei. Postūlet auteȝ g h
b in fide nihil hesitans. Qui auteȝ i k
a ꝭ qꝛ a vento tētationis mouet̄ vt fluctꝰ.
hesitat simił est fluctui maris qui l
a ꝭ qm̄quidē q̄ hesitat filiꝰ ē fluctui maris.
a vēto mouet̄ ⁊ circumfert̄. Nōn m
a ꝭ carnał q̄ hesitat. b ꝭ ex merito. ꝭ vel hic vł in futuro.
ergo existiet hōmo ille q̄ accipiāt
a ꝭ qui hesitat nō accipit: qꝛ qui hesitat duplex ē: et duplex non accipit.
c aliquid a domino. Vir dūplex a/ n
a ꝭ facile aduersis terret: et pspēris irritetur vt a veritate diuertat.
nimo incōnstans est in omnibus o
vijs suis. Glorietur autem frater p
a ꝭ factꝰ paup et depssus int̄ malos hāc hūiliatiōnē intelligat apud deum exaltationem.
d hūmilis in exaltatiōe sua: diues q r
e autē in humilitate sua: quoniaȝ s
a ꝭ cito gratiā suā amittit. a ꝭ hec glīa. c ꝭ vere ꝯtra os cito transit: quia.
sicūt flos feni trānsibit. †Exōrtꝰ ē t
a ꝭ iusticie christus.
eni sōl cū ardore: ⁊ arefecit fenuȝ v
a ꝭ tunc. b ꝭ decidēte flore tota pulchritudo feni perit. ꝭ honor seculi amici et talia.
⁊ flōs eiꝰ decidit: ⁊ dēcor vultus
a ꝭ in actibꝰ pibit: qꝛ iter dn̄i rectū negligit.
f eius deperijt: ita ⁊ diues in itinē x
ꝭ vere debetis pati tentationem.
g ribus suis marcescet †Beatūs vir y z
ꝭ qꝛ p exercitiū tētationū pbat̄ i sn̄o pfectꝰ: ppt̄ qđ et tētat̄. ꝭ verꝰ fidelis p tētationē.
q̄ suffert tētationē: qm̄ cū pbatꝰ a b
a ꝭ vt triūphatores. sc̄ꝫ pphas ⁊ aplos.
fuerit āccipiet coronā vite: quā re c d
a ꝭ nō mundana.
h pmisit deꝰ diligētibꝰ se. Nemo cū e

a ꝭ cū tentatione interiori capiat̄. b ꝭ quasi deꝰ immittat malas cogitationes.
a tentāt̄ dicat qm̄ a dēo tētat̄. De a b
a ꝭ nō est immissor. b ꝭ tētamentorū.
us eni intētātor mālorū est. Ipse c
a ꝭ nullum intentionē inducit.
b eni nēminē tentat. Vnusquisqꝫ d
a ꝭ a deo nullꝰ sꝫ potiꝰ. b ꝭ vel cū caro suauia sibi querit vel cū diabolus incētiua immittit.
vero tentāt̄ ā cōcupiscentia sua: e
a ꝭ a recto itinere. b ꝭ ad malum.
ābstractus et illēctus: deinde cō f g
a ꝭ delectando vel cōsentiēdo. ꝭ facinꝰ in corde.
b ꝭ pducit ad actū manifeste.
cupiscētia cū cōcēperit pārit pec h
a ꝭ p actū ⁊ i cōsuetudinē: praue vite pductū.
catū: pctm̄ vero cū cōnsummatū i
a ꝭ et qꝛ peccata nō sunt a deo.
c fuerit generat mortē. Nolitē ita k l
a ꝭ existimando q̄ tētamenta vitiorū a deo pcedāt. b ꝭ qbus nihil inutile psuaderem. ꝭ quasi diceret a nobis dissentire nō debetis.
q̄ errāre frātres mei dilectissimi.
a ꝭ mala nō a deo: potiꝰ bona. ꝭ qꝛ prima grā ⁊ eiꝰ augmētū a deo ē. b ꝭ vt castitas: ⁊ alie virtutes c ꝭ executio ipaꝝ virtutū: vel vita etna q̄ ē pfecta
d †Omnē dātū optimū: ⁊ oē dōnū m n
a ꝭ quasi radius solis a sole.
pfectū desursū est dēscēdēs a pa o
a ꝭ i cuiꝰ natura nulla mutabilitas: sꝫ idētitas ⁊ nō solū i natura: sꝫ etiā in distributione bonoꝝ: qꝛ sola dona lucis: ⁊ nō tenebras errorū immittit.
tre luminū: apūd quē nō est trās/ p
e mutatio: nec vicissitudinis ob/ q
a ꝭ per aquā regenerationis in filios lucis.
f umbratio. Volūtarie eni gēnuit r
a ꝭ prius filios tenebrarū. b ꝭ doctrina euangelij. ꝭ ad hoc.
g nōs vērbo veritatis: vt simꝰ ini/ s
a ꝭ quod a vobis habuistis ad vitia labi: a domino superna gratia illustrari.
tiū aliqđ creature eiꝰ. Scitis frā/ t
a ꝭ ⁊ vt initiū creature ad qđ geniti estis i vobis
h tres mei dilectissimi Sit āūt oīs v
perseueret. ꝭ a doctoribus veritat̄.
homo velox ad audiēdū: tardus x
a ꝭ ne ante tempus psumat docere.
i autē ad loquēnduȝ: ⁊ tardus ad y
a ꝭ iracūdus ⁊ si apud hoīes apud deū nō est iustus. ꝭ quia.
iram. Irā eni viri iusticiā dei nō z a
a ꝭ qꝛ attenti debetis esse ad audiendum.
k operat̄. †Prōpter qđ abijcientes b

a ſ in exterioꝛib⁹. ſ aīe ꝛ corporis. b ſ ſm malos hoīes abūdātes in diuitijs.

omnem immūndiciā ꝛ abundan a

a ſ malicia pprie ad iterioꝛē hoīs prauitatē reſpicit. b ſ cōtra irā. c ſ cū magno honore. ſ et nō ſolo auditu ſuſcipite: ſʒ etiā ope implete: qꝛ nō auditoꝛes legis iuſti ſunt ſed factoꝛes.

tiā malicie: in māſuetudine ſuſci/ b

a pite inſitū verbum qḋ poteſt ſal/

a ſ et ſi in coꝛpe tētationes vel etiā moꝛtē patimini. b ſ opere.

uare aīas veſtras.† Eſtote aūt fa c

ſ ſine operibus.

ctoꝛes verbi: ꝛ non auditoꝛes tm̄

ſ ſi p ſolū auditū ſaluādos vos putatis.

fallētes voſmetipos. Quia ſi qs

auditoꝛ ē vbi ꝛ nō factoꝛ: hic cō/ d

b parabiť viro cōſiderāti vultū na

a ſ coꝛpoꝛali vbi ſola vmbra relucet.

tiuitatis ſue i ſpeculo. Cōſidera/ e

a ſ qꝛ nō rē: ſed ſolā vmbrā vidiť: ſic ꝛ ille qui habet verboꝝ vmbrā: nō coꝛpus operis.

uit ei ſe ꝛ abijt: ꝛ ſtatim oblit⁹ eſt

a ſ qui ſolo auditu putat ſe ſaluari. falliť: ſed b ſ audiēdo verbum euangelij.

qlis fuerit. Qui aūt pſpexerit i le f

ſ cōtinuatione opis.

c ge pfecte libertatꝭ ꝛ pmāſerit i ea g

nō auditoꝛ obliuioſus fact⁹: ſʒ fa

a ſ nō in auditu. b ſ in futuro: ꝛ ſi hic miſer.

ctoꝛ opis: h beat⁹ i facto ſuo ērit. h i

a ſ nō ſolū ſitis factoꝛes verbi: ſʒ ꝛ linguā refrenate. b ſ p fidē quā habet et p opa fidei.

b †Si quis aūt putat ſe religioſum k

eſſe nō refrenans linguā ſuā ſed l m

a ſ nō intelligēs ſe puniēdū p peccato lingue. b ſ inutilis nō mūda.

ſeducēns coꝛ ſuum: huius vana n

a ſ i coꝛdis intentione. b ſ opis executiōe.

c eſt religio. Religio mūda ꝛ ima o p

a ſ qui nō falliť in diſcernendo ſicut hoīes: ꝛ qui filijs pie conſuliť ꝛ retribuit.

culata apud dēū ꝛ patrē hec eſt: p

a ſ ſuccurrere. b ſ q carent pſidio patrū ꝛ maritoꝝ: de qbus dr: qādiu feciſtis vni de his fratribus meis minimis mihi feciſtis.

viſitare pupillos ꝛ viduas i tri/

a ſ in tpe neceſſitatis. b ſ q mūdū diligit: imaculatū ſe a ſeculo nō cuſtodiť.

bulatiōe eoꝝ: ꝛ imaculatū ſe cu/

ſtodire ab hoc ſeculo.

ſ et vt poſſitis eſſe immaculati.

f Fratres mei Ca.II q

a ſ quicūq diuitē ppter diuitias eligit: ꝛ ppter paupratē pauperē abijcit vtrobiq peccat.

a nolite i pſonarū acceptiōe habe/ a

b re fidē dn̄i nr̄i ieſu xp̄i glie. Eteni b c

ſ vel in conſpectu veſtro.

ſi itroierit i ɔuētū vr̄m vir: aureū

annulū habēs i veſte cādida: in/

troierit aūt ꝛ paup i ſoꝛdido ha/

bitu: ꝛ intēdatꝭ i eū q eſt indut⁹

c veſte pclara: ꝛ dixeritꝭ ei: Tu ſe/ d e

ſ in honeſto loco.

de hic bn̄: paupi āt dicatꝭ: tu ſta f

illic: aut ſede ſub ſcabello pedūʒ

a ſ qḋ ē: nōne perm̄ opamini. ſ nō a deo.

meoꝝ: nōnē iudicatis apud voſ/

a ſ .i. iudicare debetis apud voſipos: q praue cogitatis in acceptione pſonarū.

metipos: ꝛ facti eſtis iudices co/

ſ .i. humanarū.

b gitationū iniqrum? Audite frēs g

c dilectiſſimi. Nonne deus elegit h

ſ inopes rerū tpaliū: ſed.

pauperes in hoc mūdo: diuites i

in fide ꝛ heredes regni: qḋ repro

a ſ non mundana.

miſit diligentibus ſe? Vos autē

ſ vel in. ſ dicendo tu illic ſta.

f exhonoraſtis pauperē †Nōne di k

a ſ auferēdo bona: verberando.

uites p potētiā opprimūnt vos

a ſ ꝛ ſine culpa faciūt vos cōdēnari.

ꝛ trahūt ipi vos ad iudicia? Nō l m

ſ etiam. ſ ſalutiferū chriſti

g ne ipſi blaſphemāt bonū nomē

ſ ad prectionē veſtrā.

h qḋ inuocatum ē ſup vos? Si tm̄ n

ſ gře. a ſ excellētē iter alias. b ſ ſm qḋ ſcriptura teſtať.

i legem pficitis regalem ſm ſcri/ o

ſ .ſ. hanc.

pturas: †diliges proximū tuum p

ſicut teipſuʒ: benefacitis: † ſi aūt q

ſ .i. pauperes ppter paupratē abijcitis et diuites ad honores ppter opulentiā pmouetis.

pſonas accipitis: pctm̄ opami/

ni redarguti a lege quasi trāſgreſ a
a ſores. †Quicunq; aūt totā legez b
a ſ ſeruare in animo ꝓpoſuerit. b ſ nō ex humana fragilitate: ſed reputādo leue eſſe.
b ſeruauerit offendāt aūt in vno:
c factus eſt omniū reus. Qui eni c
dixit: nō mechaberis: dixit ⁊ nō
occides. Q; ſi nō mechaberi: oc
a ſ ⁊ ita cōtēptor legiſlatoris.
cides autē: factus es trāſgreſſor
a ſ ꝓximis. b ſ ita eſtote miſericordes ꝓximis ſicut deus vobis.
d legis. Sic loquimini et ſic facite: d
ſicut ꝑ legem libertatis incipiētes e f
a ſ ⁊ debetis miſericorditer agere: nam q̄ potuit ⁊ nō fecit miſericordiā anteq̄ȝ iudicaret: ſine miſericordia iudicabit.
iudicari† Judiciū ei ſine miſcdia: g
a ſ ſuprapōnit iudicio ⁊ quaſi illuminat iudiciū qd eſt cū miſericordia: ꝑ ipſam eni miſericordiam cōmēdabilius eſt ⁊ magis placet.
e illi q̄ nō facit miſcdiam. Superexal h
a ſ vel o. b ſ debetis bene agere: q; fallunt qui ſolā fidē ſufficere credunt.
tat aūt miſcdia iudiciū. Quid ꝓ i
derit fratres mei ſi fidē q̄s dicat
a ſ cū habeat tempus operādi.
ſe habere: opa aūt nō habeat? Nū
a ſ fides ſine operibus mortua eſt: ſed que ꝑ dilectionem operat ſaluat.
q̄d fides poterit ſaluare eū? Si k
aūt frater ⁊ ſoror nudi ſint ⁊ indi
geāt victu quotidiano: dicat au
tē de vobis aliq̄s illis: Jte i pa
ce: calefacimini ⁊ ſaturamini: nō
dederitis aūt eis q̄ neceſſaria ſūt
a ſ illis charitas veſtra. ſ vel ſine opibus.
f corpi q̄d ꝓderit? †Sic ⁊ fides ſi nō
a ſ quibus reuiuiſcat. b ſ cōtra ſeipſam: qd ei verbis ꝓmiſit: nō implet.
habeat opera: mortua ē i ſemet
a ſ irridendo. ſ vobis. ſ aliq̄s. ſ ſine opibus.
g ipſa. Sȝ dicet q̄s: Tu fidē habes l m
a ſ fidei. b ſ q; nō habes opa: ſi potes oſtēde ꝑ aliq̄ certa ſigna: vt credā te ee fidelē ſȝ nō poteris cū deſint opa. a ſ ſed ego ꝑ opa que habeo poſſum ꝓbare me eſſe fidelem.
ego opa habeo. Oſtēde mihi fidē n
tuā ſine opib⁹: ⁊ ego oſtēdā tibi
h ex operib⁹ fidē meaȝ. Tu credis o

a ſ nō improbo: ſed nō ſufficit. b ſ ne putes qd aliq̄d magnū facias: nā ⁊ d.
a qm̄ ē vn⁹ de⁹: bn̄ facis: †Et demo
a ſ vnū eſſe deū. b ſ qd plus eſt. ſ nō ſolū rōnibus: ſed etiā exemplo ⁊ auctoritate vtar.
b nes credūt ⁊ cōtremiſcunt. Uis a
ſ ſine operibus.
aūt ſcire o hō inanis: qm̄ fides ſi b c
a ſ licet abraā ꝑ fidē quā habebat iuſt⁹ erat: tn̄ ꝑ opa q̄ habebat ⁊ addidit: ampli⁹ eſt iuſtificat⁹: q̄ niſi feciſſet meritū ꝑcedentis fidei amiſiſſet.
c ne operibus †mortua ē? Abraā d
pater noſter nōne ex opibus iu
a ſ ex his. ſ .i. offerre volens. b ſ arbitrabatur eni qd ⁊ mortuos potēs eſt ſuſcitare deus.
d ſtificat⁹ eſt: offerens filiūm ſuum e
a ſ ꝑ fidē ante erat iuſtus ⁊ fides duxit ad opa ⁊ ꝑ opa fides ipſa eſt augmētata ⁊ cōprobata: et ita ꝑ illā fidē q̄ duxit ad opa apparet veritas ſcripture credidit filiū ꝓmittenti: ⁊ eūdem immolare iubenti.
e iſaac ſup altare? Uidēs quoniā f
fides cooperabat opibus illi⁹: ⁊
ex opibus fides cōſūmata ē? Et g h
f ſuppleta ē ſcriptura dicēs: †Cre
didit abraā deo: ⁊ reputatū eſt il
li ad iuſticiā: ⁊ amicus dei appel
a ſ quia ſic eſt in abraam. b ſ fidei.
latus eſt. Uidētis qm̄ ex opib⁹ iu i
a ſ q̄ habet tēpus operādi. b ſ ſine operib⁹.
ſtificat homo: et non ex fidē tm̄.
a ſ nō ſolū abraam ꝑ maiora opera ſed etiā raab per minora opera eſt iuſtificata.
g †Similiter et raab meretrix non k
ne ex opibus iuſtificata eſt ſuſci
a ſ ioſue. b ſ ne a viris ciuitatis occiderent.
piens nūcios ⁊ alia via eijciēs? l
a ſ vere abraā ꝑ opa fidei iuſtificat⁹ eſt: q; ſine opib⁹ nō fuiſſet iuſt⁹ etiā ipſe abraā nedū alij.
h Sicut ei corp⁹ ſine ſpū mortuū ē: m
ita ⁊ fides ſine opib⁹ mortua ē. n

Additio .j.

Ca. III

Additio. ij.

a ſ niſi cũ diſcreti ⁊ in ſcripturꝭ edocti. b ſ vel in pluribꝰ eccleſijs: vel plures ĩ vna ne velitis eẽ magiſtri.

a N † Olitẽ plurẽs Ca. III a

a ſ quibꝰ bona cupis.

magiſtri fieri frãtres mei: ſciẽtes b

ſ vſurpando magiſterium.

b quoniã maius iudicium ſumitꝭ.

ſ qꝛ ⁊ in verbo ⁊ ĩ ceteris: ⁊ ita nõ ſumꝰ pfecti: qꝛ ille eñ ẽ pfectꝰ: q̃ in verbo nõ offendit.

c In multis eni offendimus oẽs. c

ſ non alius.

d e Si q̃s ĩ verbo nõ offendit: hic p/ b

a ſ q̃ nõ põt offenſionẽ verbi cauere: põt oĩa mẽbra corporis q̃ facilꝰ corrigunt ad bona opa circũducere: ne a recto itinere diuertant.

fectꝰ eſt vir. Põteſt etiã freno cir e

a ſ cõuenit vt ĩ ora nr̃a frenos cõtinentie imittamꝰ ad cõſentiendũ noſtro creatori: vt p lingue cuſtodiã operũ quoq̧ rectitudinẽ obtineamꝰ qꝛ ita eſt in hoc ſimili.

f cũducere totũ corpus. Si ãutem frena equis in ora mittimus ad cõſentiẽdũ nobis: oẽ corpus illorũ circũferimꝰ. Et ecce naues cũ

ſ aliã ſimilitudinẽ ad idẽ pbandũ induco.

ſ vel volẽtibus.

magne ſint ⁊ a vẽtis validis minent: circũferũt aũt a modico gubernaculo vbi ĩpetꝰ dirigẽtis voluerit. Ita ⁊ lingua modicũ q̃dẽ

a ſ q̃ paruꝰ vel exilis. ſ vel ecce modicꝰ ignis. f

g h mẽbrũ ẽ: ⁊ magna exaltat. Eccẽ g h

q̃tus ignis q̃ magnã ſiluã ĩcen/

a ſ virtutũ ſiluã male loquẽdo deuorat.

ſ ipſa eſt.

i dit. Et lingua ignis ẽ: vniuerſi/ i k

tas iniq̃tatꝭ. Lingua cõſtituit in

ſ inter mẽbra. ſ peiorãdo ⁊ alijs modis.

k mẽbris nr̃is q̃ maculat totũ cor l m

l pus: ⁊ inflãmat rotã natiuitatis n

a ſ .i. ſuggeſtiõe diaboli. ſ ⁊ vere mala lingua

m n nr̃e: iflãmata a gẽhẽna. Ois eni o p

natura beſtiarũ ⁊ volucrũ ⁊ ſer

ſ qu oridie.

pentiũ ⁊ ceterorum domant et

ſ iam antea.

domita ſũt a natura humana:

a ſ nullus doctor põt cohibere linguã verboſã ſubditorꝫ: nullus ẽ q̃ aliq̃ñ ĩ ligua nõ delinquat. a b c

linguãm aũt nullus hoim do/

a ſ nõ quieſcit in vno vt ſolus linguoſus peccet ſed more veneni ſerpit de vno ĩ aliũ trãſeundo. q̃ detrahit fratri: puocat illũ ad maledicendũ. de cuiꝰ veneni atrocitate plura ſubnectit.

ſ nõ poteſt domari qꝛ eſt.

mare poteſt. Inquiẽtum malũ: d

plena veneno mortifero. In ip e f g

a ſ gratias agendo vel laudando.

ſa benẽdicimꝰ deũ ⁊ patrem: et h

a ſ detrahendo. b ſ rõnales vt ipſe eſt: vel ſicut ipſe principaliter pẽſt oibus ita ⁊ hoies p̃/

ĩ ipſa malẽdicimꝰ hõmies q̃ ad

ſunt ceteris creaturis. ſ in vituperio creature creatorem offendimus.

imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ dei facti

a ſ et quia deũ benedicimꝰ ⁊ hoies m. b ſ qd eſt inconueniens.

a ſũt. Ex ipſõ ore ꝑcedit bẽnedi/

ſ ſed ſ non eſt vtile.

b ctio ⁊ maledictio. Non oportet i

c fratres mei hec ita fieri. Nũq̃d fons de eodẽ foramine emanat

a ſ ſicut arbor amiſſo naturali fructu alterius arboris nõ fert fructũ: ſic maledicus ⁊ ſi bñ loq̃ videat fructũ benedictionis nõ habet.

b dulcẽ ⁊ amarã aquã? Nũnquid poteſt fratres mei ficus vuas facere: aut vitis ficus? Sic neq̧ ſalſa dulcẽ poteſt facere aquaꝫ.

e Quis ſapiens ⁊ diſciplinatus k

itervos? Oſtẽdat ex bona ꝯuer l

ſatione opationẽ ſuam ĩ mãſue m

ſ quo ad deũ ⁊ quo ad ꝓximũ. a ſ ſi zelum dei habẽtes bona facitis ⁊ ex cõſciẽtia bonoꝝ operum amari erga ꝓximos eſtis: ⁊ eos deſpicitis ⁊ indignantibus verbis deturpatis.

tudine ſapientie. Qꝫ ſi ẓelũm n

a ſ quod minus eſt.

amarum habetis: ⁊ cõntentio/ o p

a ſ et ſi nõ ꝓrũpũt in verba.

nes ſint in cõrdibus veſtris:

a ſ ne puteris vos habituros gloriã p his q̃ ſiunt ex ſuperbia ⁊ ad depreſſionẽ alioꝝ.

f nõlite gloriari ⁊ mendaces eſſe q r

aduerſus veritatem. Non eſt s

a ſ inflata ⁊ indignãs. b ſ a deo qui eſt ſpiritualiũ bonoꝝ dator.

enim iſtã ſapientia deſurſũm deſcendens a patre luminum:

a ſ terrene glorie cupida. b ſ nõ ſpiritualis ſed more aĩaliũ ſola ſenſibilia querens.

c ſ id ſolũ ſapit ⁊ agit qd diabolus in natura humana p pũaricationẽ infudit. ſ. qꝛ ad veſana ⁊ noxia ſe cõuertit.

ſed terrẽna animãlis: diabõli/ t v x

a ſ vere nõ eſt a deo: qꝛ vbi eſt zelus dei ⁊ contentio cõtra ꝓximos. b ſ ĩ animo. ſ ĩ verbis.

ca. Ubi ẽnim ẓẽlus et cõtentio:

a ſ mẽtis huc illuc q̧ fluctuantis: qꝛ ſe ad vnã ſupni intuitꝰ ancorã figere neglexit.

ſ in conſpectu dei ⁊ ſi hoibꝰ rectũ videat.

ibi ĩcõſtãtia ⁊ oẽ opus prauũ.

g h Que aũt deſurſuꝫ eſt ſapia: pri y z

a ſ caſte intelligit ⁊ operat.

mũ quidem pũdica eſt: deinde

a ſ per elationē.ſc a deo : vel pximorum ſocietate nō diſiūgit. b ſ in quibuſcūq; nō vltra modū nec infra ſubſiſtit.

a pacifica: modeſta: ſuadibilis: bō
a ſ qd bonis placere videt: ſibi nō diſplicet.
nis cōſentiens : plena miſericoꝛ/
a ſ in animo. b ſ operib⁹ miſericoꝛdie: ieiunijs vigilijs oꝛationibus.
dia ⁊ fructibus bonis: iudicans a
b ſine ſimulatione. Fructus autē b
c iuſticie in pace ſeminat̄ facienti/ c
ſ opera pacis.
bus pacem.

Ca. IIII

a ſ quaſi ex ſapiētia pax : ⁊ hic a in futuro: ſed ecōtra in vobis. b ſ in a zelo ⁊ cōtentione.

Vnde bella ⁊ lites i vob̄? d e
Nonne ex cōcupiſcētijs f
a ſ quia qd mens praua ſuggerit man⁹ ⁊ lingua intēperanter obedit.
veſtris: q̄ militant i mēbꝛiſ vr̄is? g h
a ſ vere ex cōcupiſcētijs: nā hoc oꝛdine. b ſ qd cupitis. ſ ⁊ vt habeatis.
Cōcupiſcitꝭ ⁊ nō habetis: occidi/ i k
ſ tamen.
tis ⁊ zelatis: ⁊ nō poteſtis adipi l m
ſ etiā p tēpoꝛali gloꝛia.
ſci. Litigatꝭ ⁊ belligeratis ⁊ non n
ſ digne deum.
c habetꝭ: ꝓpter qd nō poſtulatis. o
a ſ deo datori ingrati. ſ qꝛ magis illa q̄ deum amatis. ſ ad ſuperfluitatē.
Petitis ⁊ nō accipitis eo ꝙ male p q
petatis: vt i cōcupiſcētijs vr̄is in r
f ſumatis. † Adulteri: neſcitꝭ qꝛ ami s t
citia hui⁹ mūdi inimica eſt deo? v x
Quicūq; ḡ voluerit amic⁹ eē ſe/ y
culi hui⁹: inimicus dei cōſtituit̄.
g h An putatis qꝛ inaniter ſcriptu/ z
a ſ cōcupiſcit ad inuidiā. i. cupit vt inuideatis: nō
i ra dicat ad inuidiā cōcupiſcit ſpi a
ſ ſanctus qui dat̄ in baptiſmo.
k rit⁹ q̄ habitat in vobis? Maioꝛē b

a ſ in parabolis ſalomōis iuxta antiquā trāſlatōez
k aūt dat grām. Pꝛopter qd dicit: a
a † De⁹ ſupbis reſiſtit: humilib⁹ aūt b c
a ſ vitā eternā: bonā opationē. b ſ qꝛ humilib⁹ dat gratiā volūtatē dei implere.
dat grātiā. Subditi ḡ eſtote deo d
a ſ mala ſuggerenti. b ſ ita.
reſiſtite autem diabolo: ⁊ fugiet e
a ſ p bona opera per humilitatem.
a vobis. Appꝛopinquate deo ⁊ f
a ſ dādo gratiā pmouemini i meli⁹: ⁊ liberādo ab anguſtijs. b ſ ⁊ idō vos q̄ hucuſq; fuiſtis peccatores emūdate .i. inocētiā manuū habere: ⁊ ne ſitis duplices aio: vt eterna ⁊ tēpalia ſimul diligatis
appꝛopinqbit vobis. Emunda/ g h
a ſ innocētiā manuū habere.
te man⁹ pctōꝛes ⁊ purificate coꝛ i
a ſ memores ſcelerū q̄ miſeri feciſtis: alis q̄ miſeros feciſtis miſerias hui⁹ mūdi ⁊ paupertatē tolerātes
da duplices animo. Miſeri eſto/ k l
a ſ i aio p cōmiſſis. b ſ q̄ fuit de leuitate ſeculi.
te ⁊ lugete ⁊ ploꝛate. † Riſus ve/ m
a ſ animi p pperatione alicui⁹ peccati
ſter in luctū conuertat̄: ⁊ gaudi/ n
a ſ ⁊ ita oib⁹ modis humiliamini paupertatē ⁊ tribulationē ei⁹ amoꝛe ferēdo: voſipſos abijciēdo.
um in meroꝛez. † Humiliamini in o
ſ in vita eterna.
conſpectu dn̄i : ⁊ exaltabit vos. p
ſ nō ſolū erga deū ita vos habeatis: ſꝫ etiā erga fr̄es boni ſitis: vitiū detractiōis ad venenū lingue
Nolite detrahere alterutrū fr̄es n
reſpicit. a ſ ꝓpter aliqd leue pctm̄: vel ꝓpter aliquā ſcientiā: vel aliquid tale.
mei. Qui detrahit fratri aut q̄ iu r s
b dicat fratrē ſuuz: detrahit legi et t v
a ſ ne putarēt leue pctm̄ detrahere legi addit eē
iudicat legem. Si autez iudicas x
puniēdos ſicut trāſgreſſoꝛes. ſ vituperatoꝛ.
legē: nō factoꝛ es leg̃ ſed iudex. y
ſ ⁊ nō debes iudicare: qꝛ a deo iudicaberis qꝛ q̄ dedit legē vt impleret̄ iudicat nō implētes: ⁊ ipſe po/
Unus eſt eni legiſlatoꝛ ⁊ iudex: z
tens eſt. ſ nō implentes. ſ implentes.
c qui poteſt pdere ⁊ liberare. † Tu a b c
ſ foꝛſitan nequioꝛ es ipſo ⁊ tuipſe in maioꝛa potes pcipitari pctā: ⁊ ille pōt ſurgere ad bona.
autem quis es qui iudicas pro/
a ſ dixi vitandā detractionē: ecce aliud iudiciū. ſ ecce vos eſtis qui dicitis. b ſ ſtulta leuitate animi ſpaciū vite pponentes.
d ximum? Ecce nūc qui dicitis ho d
die aut craſtino ibimus in ciuita

a tem illā: ⁊ faciemus ibi quidem annū: ⁊ mercabimur ⁊ lucrū faciemus † q ignoratis q̄d erit i cra a
a ꝭ alꝰ quid erit in crastino. b ꝭ hec nō deberet vobis ꝑmittere. c ꝭ breuis.
b stinum. Que est eni vita vestra? b
ꝭ fumus.
Vapor est ad modicū parens: ⁊ c
a ꝭ ⁊ hec oia dico vobis ꝑ eo: vt vos spe lōgioris
deinceps exterminabit: ꝑ eo vt b
vite nō ꝑmittatis vobis lucra futuri tpis sed potius dicatis si. d.
a ꝭ in volūtate ⁊ potētia dei oia relinquatis.
dicatis: † si dñs voluerit et si vixe e
a ꝭ nō solū spaciū vite ⁊ lucra futuri tpis vobis ꝑmittitis sed etiā.
rimꝰ: faciemꝰ h aut illud. Nūc f
ꝭ .i. i diuitijs q̄ faciūt supbos. ꝭ q̄si veris bonis
aūt exultati in supbijs vr̄is. Ois g
a ꝭ q̄ ē ad despectionē alioꝝ. b ꝭ qꝛ exultati ⁊ supbitis igit grauiter puniemini: qꝛ scitis bonum: et nō facitis.
c exultatio talis maligna ē † Scienti igit bonū facere ⁊ nō facienti: peccatum est illi. b

Ca. V

a ꝭ hucusqꝫ ita peccastis: sed iā penitētiā agite. b ꝭ in pecunia. ꝭ in peccatis. c ꝭ in corde.
d Agite nūc diuites plora i k
a ꝭ manifestatiōe opis ⁊ vocis.
b ꝭ respectu futurarū miseriarū.
te vlulātes i miserijs vr̄is q̄ ad l m
a ꝭ in quibꝰ cōfiditis ⁊ supflue cōgregatis.
uenient vobis. Diuitie vr̄e putre n
a ꝭ q̄ ad ornamētū corporis qbꝰ indigētes vestire potuistis. b ꝭ nō vsu necessario attrita.
facte sūt: ⁊ vestimēta vr̄a a tineis
a ꝭ magꝭ pciosa inter diuitias: ⁊ magꝭ durabilia.
ꝭ qd̄ nō cōgregastis ꝑpter vsum vite deficeret ex
comesta sūt. Aurū ⁊ argētū vr̄m o
sua infirmitate. a ꝭ supflua cōgregatio eorū q̄ cū nō erāt necessaria cōgregata putrescebant.
e f crugiauit: ⁊ erugo eoꝝ i testimo p
g niū vobis erit: ⁊ mādueabit car q
h i nes vr̄as sicut ignis. Thesauriça r
ꝭ reuelandam.
tis vobis iraz in nouissimis die s
a ꝭ nec solū dānabimini: qꝛ vestra nō datis sꝫ etiam qꝛ aliena retinetis.
k bus. Ecce merces operarioꝝ t
ꝭ qui collegerunt messes.
qui messuerūt regiones vestras
q̄ fraudata ē a vobis clamat: ⁊ v x
a ꝭ .i. exercituū ad terrorē illoꝝ q̄ paupes putāt nullū hr̄e turorē sꝫ dñs oīpotēs cās singloꝝ iruebit
clamor eoꝝ in aures dñi sabbaoth introiuit. Epulati estis sup y z

a ꝭ omni volupṫate vsi estis: ⁊ nullā de paupeꝝ nutrimēto curā habetis.
terrā: ⁊ in luxurijs enutristis cor a
a ꝭ cū data eēt vobis facultas occidēdi. b ꝭ ad
da vr̄a. In die occisiōnis adduxi b
iudiciū. a ꝭ dñm iesū. b ꝭ sꝫ. c ꝭ qꝛ tāq̄ ouis
stis ⁊ occidisti iustū ⁊ nō restitit c
ad occisionē. d. ē. a ꝭ qꝛ videt illos puniēdos.
a vobis. Patiētes igit estote frēs d
a ꝭ q̄ incipit in fine cuiusqꝫ. b ꝭ si ille ꝑ fructu terre quem sperat tā patiēter laborat q̄tomagꝭ vos ꝑ celesti.
vsqꝫ ad aduentū dñi. Ecce agri e f
cola expectat pciosū fructū terre:
patiēt ferēs donec accipiat tēpo g h
r ꝭ primitias. b ꝭ ergo. ꝭ si morā facit.
b rāneū ⁊ serotinū. Patiētes igit i
a ꝭ sicut agricola. b ꝭ ⁊ si grauia inferunt
estote ⁊ vos ⁊ cōfirmate corda
a ꝭ vt vos ad gloriā: illi ad penā rapiant.
vr̄a: qm̄ aduētꝰ dñi appropinq̄
a ꝭ quasi vos maiora meritis patiamini ⁊ psecutores vr̄i cū mala fecerit nihil videāt ferre aduersi
bit. Nolite ingemiscere fratres i k
a ꝭ dānemini: eo q̄ iudice iustū quasi inique iudicantē vituperetis. b ꝭ quia.
alterutrū vt nō iudicemini. Ecce l m
a ꝭ q̄ vobis pmia dabit: inimicis penā. b ꝭ qꝛ vel ꝑximus est ad cognoscenda q̄ geritis vel cito veniet ad retribuendū ⁊ vobis ⁊ illis.
iudex ante iānuā assistit. Exēplū n o
accipite fratres exitus mali: ⁊ lō p
c ganimitati ⁊ laboris et patiētie q r
a ꝭ inuocatione nois: vel ad ampliādū nomē.
ꝑphetā qui locuti sunt i nōmine s t
a ꝭ qꝛ illos magnos reputamꝰ ⁊ veneramur.
domini. Ecce beatificamus eos v
ꝭ illos. a ꝭ Job sicveteri hoi restitura sūt tpalia
b q̄ sustinuerūt. Sufferentiam iob x y
a ꝭ xp̄o nouo hoi oia aduersa i mūdo sed in fine
c audistis ⁊ finē domini vidistis: z
dat resurrectio. a ꝭ iō debetis imitari. b ꝭ i natura
f quoniā misericors dominus ⁊ a
ꝭ in exhibitionibus gratiarū.
g miserator. Ante oia aūt frēs mei b
nolite iurare: neqꝫ ꝑ celuz neqꝫ ꝑ
h terrā neqꝫ aliud q̄dcūqꝫ iuramē
tū. † Sit aūt fmo vester est est: nō c d
nō: vt nō sub iudicio decidatis. e f

a ∫ vel ꝑ illata iniuria: vel ꝑ aliqua culpa vel dome stico dãno: vel qualibet re.

Tristat̃ aliq̃s vestrũ: oret equo aĩo et psallat. Infirmat̃ quis in vobis

a ∫ nõ ad iuniores minusq̃ doctos cãm sue imbecilli tatis referat: ne forte quid ꝑ eos allocutionis vel con silij nocentis accipiat.

inducat̃ p̃sbyteros ecclesie: vt orẽt

a ∫ cõsecrato vel q̃n iungit̃. b ∫ nomẽ dñi inocet̃.

sup eũ: vngẽtes eũ oleõ ĩ nõie dñi.

a ∫ fratrẽ. b ∫ ab infirmitate corporis.

Et oratio fidei saluabit ĩfirmũ ꝫ ⁊ al

∫ etiã si cõtigerit mori.

leuiabit eũ dñs. Et si in peccatis sit

a ∫ gratia. ∫ coequalibus.

remittent̃ ei. †Cõfitemĩ g̃ alterutrũ

a ∫ quotidiana ⁊ leuia grauiores lepre imũdiciã sa cerdoti pãdam⁹: ⁊ quãto iusserit tp̃e purgare curem⁹

peccata vr̃a: ⁊ orate ꝑ inuicẽ vt sal uemini. Multũ enĩ valet depc̃atio

a ∫ nota iusti ⁊ assidua. ∫ origine carnis. ∫ q̃ uis nulli hoim virtute scbo. ∫ nõdũ trãslatus.

iusti assidua. †Helias hõ erat similis

a ∫ vt nos mẽtis ⁊ carnis fragilitate. b ∫ ad cõuin cẽdã supbiã reg! ⁊ idolatrie gẽtis duritiã.

nobis passibilis: ⁊ oratiõe orauit: vt nõ plueret sup terrã: et nõ pluit annos tres ⁊ mẽses sex. Et rursum orauit: ⁊ celũ dedit pluuiã: ⁊ terra fructũ suũ. Frẽs mei: si q̃s ex vobis

a ∫ vel bene monẽdo: vel tacente lingua exempla bo ne actionis ostendendo.

errauerit a veritate ⁊ cõuerterit q̃s eũ scire debet: qm̃ q̃ cõuerti fecerit peccatorẽ ab errore vie sue: salua

a ∫ a conspectu interni iudicis suppositione vite me lioris abscondit.

bit animam eius a morte: ẽt operit multitudinem peccatorũ.

Finit ep̃la beati Jacobi apl̃i.

Ex libro sancti Hieronymi d̃ vi ris illustribus.

Simon petr⁹ fili⁹ iohis ꝓuicie galilee vico beth saida frater andree apl̃i ⁊ princeps apl̃oꝝ: post ep̃atũ antiochẽsis eccl̃ie ⁊ p̃dicatio nẽ dispsiõis eoꝝ q̃ d̃ circũcisiõe cre diderãt ĩ põto galathia capadotia asia ⁊ bithynia scd̃o Claudij ãno ad expugnãdũ simonẽ magũ romã ꝑ git. Ibiq̃ꝫ vigintiq̃nq̃ꝫ ãnis cathe drã sacerdotalẽ tenuit vsq̃ꝫ ad vlti mũ ãnũ Nerõis. i. q̃rtũdecimũ: a q̃ ⁊ affix⁹ cruci martyrio coronat⁹ ẽ: capite ad t̃rãsuso: ⁊ ĩ sublime pedib⁹ eleuat: asserẽs se ĩdignũ vt sic cruci figeret̃ vt dñs su⁹. Scp̃sit duas epi stolas q̃ canonice noiant̃: q̃rũ scd̃a a plerisq̃ꝫ ei⁹ ẽẽ negat̃ ꝑpt̃ stili cũ p̃ ore dissonãtiã. Sꝫ ⁊ euãgeliũ iuxta marcũ q̃ auditor ei⁹ ⁊ interp̃s fuit: hui⁹ d̃r. Libri aũt ei⁹ e q̃b⁹ vn⁹ acto rũ eius scribit̃: ali⁹ euangelij. Ter

tius p̃dicatiõis. Quart⁹ apoca lypsis. Quit⁹ iudicij iter apocri phas scripturas reputat̃. Sepul t⁹ rome ĩ vaticano iuxta viã triũ phalẽ toti⁹ orbis veneratiõe cele brat̃.

Argumẽtũ ĩ easdem.

Discipulos saluatoris in uicti toto orbe diffusos ⁊ ꝑegrinos ĩ h̃ seclo mõ strat: ⁊ p̃terite vite penitere sua det ⁊ ĩ nouã vitã ꝑficere tota cũ sollicitudie exhortat̃. Simon pe tr⁹ fili⁹ iohis ꝑuicie galilee vico bethsaida frater andree apl̃i.

Incipit ep̃la p̃ria bti Petri apl̃i.

∫ celebre nomen.

Petr⁹ apl̃us ie Ca. I su xp̃i electĩ aduenis dispsiõis ponti: gala thie: capadotie asie ⁊

∫ non meritis sed quos p̃leuit ⁊ p̃destinauit cõformes fieri. i. f. f.

bithynie: s̃m dei p̃sciẽtiã dei p̃ris in sanctificationẽ spũs ĩ obediẽ tiã ⁊ aspsionẽ sanguinis iesu chri

a ∫ vt q̃ bene cepistis p̃ferre cõpleatis.

sti: gratia vobis ⁊ pax mũltipli

a ∫ hominis in mũdo nati.

cet̃. †Bñdict⁹ de⁹ ⁊ pãter dñi nr̃i

a ∫ sibi cõsubstantialis filij.

iesu christi: qui s̃m magnam mi

a ∫ prius non genuit de materia: postea s̃m ꝑfe ctum vite regenerauit.

sericordiã suam regenerauit nos

a ∫ vel viuã. b ∫ ꝑ fidẽ resurgit in nobis sicut ꝑ infidelitatẽ morit̃ in nobis.

ĩ spem viuã pẽr resurrectionẽ ie

a ∫ remoti. b ∫ vbi nec senio: nec morbo: nec alia mesticia tangemur.

su xp̃i ex mortuis in hereditatẽꝫ

a ∫ in quã nullus imũdus põt intrare.

incorruptibilem ⁊ incõtaminatã

a ∫ q: nec ĩ ipsis beatoꝝ hoim mẽtibus ex longo vsu celestis illa cõuersatio valet aliq̃n vilescere si cut luxus p̃sentis seculi solet aliq̃n in fastidiũ ver ti ex solo siue lõgo vsu. b ∫ nõ in p̃senti dãdã sed tp̃e p̃stituto reddẽdã in celis nobis.

⁊ immãrcessibilem cõnseruatam in celis in vobis qui in virtute

Universidad de

Glo.ordi.

B si nos fuerimus parati. a Nūc si opo. Si.i.q̄uis oportet. Uel si oportet ɔtristari subaudit ne deficiam⁹. Uel ita si nō oportet cōtristari iueniat pbatio v̄re fidei i laudē: ⁊ tūc nō erit in libro:sit. b Ut pbatio ⁊c. In laudē. Cū iudex laudās eā dicat: Esuriui: ⁊ dedistis mihi m. ⁊c.
Mat.25.c
c Et gloriā. Cū glorificās eā dicet: Uenite be.pa.m. ⁊c. f Honorem.
Ibidem
Esa.26.b Qn̄ dicet: Tollat impius ne videat gloriā.d. ⁊ tūc iusti ibūt i vitā eternā. vn̄: Si q̄s mihi ministrauerit honorificabit eū pater me⁹ q̄ ē in celis.
Mat.25.d
Iohā.12.d
Uel d In laudē. Ut laudabiles ⁊ gliosi sitis p cōstātiā: in reuelatiōe .i.in die iudicij: qn̄ reuelabit q̄tē magne potētie sit de⁹. Et honorē vt dicat vobis: Uenite bn̄dicti p̄ris mei.
Ibid.25.d
e Preciosior.s.auro. Patiētia sctōrū auro cōpat: q2 sic i metallis aliq̄d auro p̄ciosi⁹ nō ē: ita h apud deū oī laude dignissima ē. Sicut eī aurū in fornace examinatū ꝓlatū foras cuius sit fulgoris apparebit: ita fideliū ɔstātia iter p̄ssuras cōtēptibilis videt: sed finito certamine i iudicio quāte sit glie ostēdet. vn̄ d̄r: Preciosa i ɔspe.do.m.sctōꝝ ei⁹. vn̄ ⁊ subiūgit: Inueniat ⁊c.
Ps.115.
g Salutē aiaꝝ. Que sal⁹ multū ē amāda: q2 de hac salute multū exq̄sierūt: qn̄ vel q̄ ordine salus eterna mūdo adueniret. vn̄ d̄r: Multi ꝓphete ⁊ reges voluerūt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt.
Mat.13.c
h Prophetauerūt. Palā hoībus loquēdo ⁊ exponēdo q̄ i occulto interne cōtēplatiōis ipi cognouerūt.
i Q̄d vel quale tps. Q̄d tps quo anno vel sub q̄ pricipe. Quale bellicosū vel pacificū: vel q̄ ordine p partū virginis: vel q̄ alio mō. k Spiritus xp̄i. Archangelos ⁊ ꝓpinq̄s vocat spūs: p q̄s opat dn̄s: q̄ xp̄o st subiecti. l Posteriores glo. Due sūt glificatiōes dn̄i s̄m suscepti hoīs formā. Una q̄ resurrexit a mortuis: ⁊ alia q̄ ascēdit i celū an̄ oculos aplorū. Restat tertia: ⁊ ip̄a i cōspectu hominū: cum i maiestate venerit vt reddat cuiq3 s̄m opa sua.
Mat.16.d
m Uobis aūt ⁊c. Hoc iō: vt moneat illos curā gerere salut' oblate: quā sic amauerūt p̄ores sācti. n Spūscto. Spūs ī ꝓp̄his: spūs ī aplis: ita apparet q ꝓp̄he ⁊ apli eādē salutē nūciāt. Illi vēturā: isti ipletā. Una itaq3 ecclia: cui⁹ ps p̄cessit aduētū xp̄i: ps seq̄t.
Mat.25.c
o In quē. Tāta ē ei⁹ q̄ passus ē ꝓ nob hoīs glia posterior: vt etiā āgelice i celo v̄tutes cū sint et̄na felicitate pfecte nō solū imortal' deitat' magnificētiā: s assūpte hūanitat' ei⁹ claritatē sēp aspicere gaudeāt. Sz cur cernere desiderāt: cui⁹ faciē nūq̄ cernere cessāt: nisi q2 ɔtēplatio diuie p̄sentie ita āgelos btificat: vt ei⁹ semp visa glia satiēt: ⁊ semp ei⁹ dulcedinē q̄si nouā isatiabilr esuriāt. Uel i quē spūsctūs: q̄ tāte maiestat' ⁊ glie vt sp ei⁹ visio: sic etiā ipi⁹ p̄ris ⁊ filij: desideret ab angel': quē gr̄a diuie pietatis ad t̄ras cā hūane salut' misit ⁊ illustrādis fideliū mētib⁹ infudit.
E
p Propt q̄d. Quia tāta gr̄a vob ē ꝓmissa vt reuelate videt' illā quā nūc vidēt angeli: tāto āpli⁹ digni eē curate: vt eā p̄cipe valeatis.

Sperate

Epistola

dei custodimini p fidē in salu/ a b
a quādo nouissima destruet inimica mors.
tē paratā reuelari in tēpore no c
a tēpore. b sicut triūphatores.
uissimo. In quo exultabit' mo d e
a vbi eterna merces tribuit breue ⁊ leue videbit q̄d in tribulationibus seculi eternū videbit ⁊ graue. b q2 nō nisi p tristiciā pot i gaudia p̄ueniri.
a dicū nūc si oportet contrista
a nō couenuīt vobis tribulatiōes ad malū: s3 ideo vt pbatio.i.vos pbati fideles i camino tribulatiōis excocta oī rubigine vetustatis.
tribulationibus.
b ri in varijs tētationib⁹ vt pro/ f g
c batio vestre fidei multo p̄cio/
a plus placet deo sūmo artifici vestra fides
sior sit auro quod p ignem ꝓ/
q̄ alicui artifici aurū. tandē.
d e bat: inueniat in laudē ⁊ gloriā h i
in die iudicij.
f ⁊ honorē i reuelatiōe iesu chri/ k
a q2 q̄uis nō videt mō cum corpaliter nec etiā spūaliter sicut est: tn̄ p fidē diligetis.
sti quē cū non videritis dilige l
tis. In quē nunc quoq3 nō vi/ m
a remuneratorē. b q2 nec oculus vidit nec auris audi. nec in cor hoīs asc. ⁊c.
dentes creditis credentes aūt n
exultabitis leticia inenarrabili
et glorificata: reportantes fi/
a ipsum deū. b nullā infirmitatē passuri.
g nēm fidei vestre salutem ani/
marū vestrarū. De qua salute o
exquisierunt atq3 scrutati sunt p
a illi qui tantā cognitionem de deo habuerunt. b in occulto a domino vel ab angelis: vnde ⁊ vnus eorū p magno scientie salutaris amore vir desideriorū a dn̄o vel ab angelo meruit appellari.
ꝓp̄hete: qui de futura i vobis
b gratia prophetauerūt: scrutan
a quotidiano vsu.
i tēs in quod vel quale tempus q
a q̄uis in eis esset spiritus.
k significaret i eis spiritus chri/ r
a capite ⁊ membris.
sti p̄nuncians eas q̄ in christo s
a nō tm̄ aduētū ei⁹ sed etiā passiōes. q̄ p crucē finiende. b tardas ⁊ diu desideratas p̄cedentibus tribulationibus.
l sūt passiōes ⁊ posteriores glo/ t
a scrutantibus inter cetera occulta hoc etiam intimat. sicut eni stella a stella differt in claritate. b istud.
rias: quibus reuelatū ēst: q2 nō v
ipsi non erant dn̄i nostre salutis sed ministri: vnde vobis ⁊c. a non diebus ipsorū ca salus: sed in vestris port⁹: qui in fine seculorum nascimini est ventura.
m sibimetipsis: vobis aūt mini/ x
a omnia mysteria redemptoris q̄ mō sūt impleta ⁊ nūciata q̄ multos latent.
strabāt eā que nūc nūciata sūt y
a p tā valentes nuncios discipulos.
vobis: per eos qui euangelica z
a non mendose non fantastice sed spiritusācto dictante.
n uerūt vobis spiritusancto mis a
o so de celo in quē desiderāt an/ b
a vt etiam superfluas cogitationes resecetis a mente.
p geli prospicere. Propter quod c

Nico.de lyra

a Per fidē. charitate formatā. b In salutē.s.cōsequēdā. c Paratā reuelari in tpe nouissimo.i.i finali iudicio. tūc ei reuelabit manifeste. nā electi apparebūt gloriosi in aīa ⁊ corpe. d In quo ⁊c. Hic ɔn̄r beat⁹ Petr⁹ r̄ndet cuidā tacite questioni q̄ posset ex p̄dictis oriri. nā ex h q̄d dictū est baptiçatos esse filios dei adoptiuos et coheredes regni celestis: posset aliq̄s infirm⁹ fidelis querere. Igit quō dimittit nos de⁹ filios suos tot ⁊ tātas tribulatiōes sustinere? Nā i ecclia p̄mitiua credētes sustinebāt multas tribulatiōes. Ad q̄d r̄ndet Petrus dicēs: q h nō ē ad malū credētiū sed ad bonū eoꝝ: sicut aurū i fornace ꝓiectū inde nō deteriorat: s3 puri⁹ ⁊ melius efficitur. ⁊ hoc est q̄d dicit: In quo exultabit'. eternaliter. e Modicū nūc si opor. cōtristari tpaliter. f In varijs tētationibus. psecutionū in reb⁹ possessis aut i amicis. vel etiam corpib⁹ ꝓprijs: oēs eni pene tpales modice sūt respectu eternitatis.
Iob.16.
g Ut pbatio v̄re fidei. in tribulatiōis fornace. h Inueniat.i.cedat vobis.
i In laudē ⁊ gloriā. sempiternā. k In reuelatiōe iesu xp̄i.i.tpe iudicij i quo manifestabit gloriā electoꝝ. vt p̄dictū est.
l Quē cū nō videritis diligit'. l3 eni aliq̄ adhuc viuerēt q̄ humanitatē xp̄i viderāt: tn̄ ei⁹ diuinitatē nō viderāt: de q̄ est fides. iō subdit: m In quē nūc quoq3 non vi. creditis. fide formata charitate: q̄ facit credentē dignū vita beata. iō subdit:
n Credētes aūt exul. ⁊c. ⁊ pt3 l̄ra ex p̄dictis. o De qua salute. Hic ɔn̄r cōfirmat p̄dicta oraculo ꝓp̄hetali. d. De qua salute fiēda p xp̄m. p Exquisierunt atq3 scru. sūt ꝓp̄hete: nō naturali lumine aut rōne s supnaturali illustratione. q In q̄d vel q̄le tps.s. xp̄i mysteriū iplerēt: tpe ꝓpinquo vel longinquo: ⁊ si iplerēt tpe pacifico vel bellicoso: de vtroq3 eni ꝓp̄hetauerūt. nam Gen. xlix. p̄riarcha iacob ꝓp̄hetauit q erat implēdū tpe q̄ deficeret regnū iudeorū. dicēs: Nō auferet sceptrū de iuda ⁊ dux d' femore ei⁹ donec veniat q̄ mittēdus est. Sic ꝓp̄hetauerūt q tpe pacis esset iplēdū Esa. ij. Et cōflabūt gladios suos i vomeres et lāceas suas i falces. Christ⁹ eī oīb⁹ regnis pacatis sub iperio romanoꝝ nat⁹ ē: Luc. ij. r Spūs xp̄i. q̄ loquebat i ꝓp̄het': q̄ d' spūs xp̄i: sicut ⁊ p̄ris: q2 ꝓcedit a p̄re et filio. s P̄renūciās q̄ i xp̄o sūt iplete.
t Passiōes ⁊ po. glias. sicut pt3 Esa. liij. vbi multipliciter loquit de passione xp̄i et glificatione ipi⁹ i fine capituli. dicit tn̄ passiones ⁊ glorias in plurali: quia nō solum est passus in se: sed etiā in membris suis. similiter eius gloria deriuat ad mēbra.
v Quib⁹ reue. est q2 nō sibimetipsis. mysteriū eni christi q̄d fuit eis reuelatū nō fuit eoꝝ tpibus adimpletū: s3 tpe christianorū. ideo subdit: x Uobis antē ministrabāt. p̄nūciādo futura. y Que nūc nūciata sunt vobis. ipleta. z Per eos q̄ euā. vobis.i. p̄dicauerunt euangeliū. a Spiritusācto misso de celo. in signo visibili in die pētecostes. tūc eni fuerūt illuminati et cōstātes effecti ad p̄dicandū euāgeliū i oībus linguis: ꝓpter q̄d eis nō min⁹ credendū est q̄ ꝓp̄hetis: q2 eodē spū locuti sunt: immo magis: inq̄tū p eundē spm̄ fuerunt magis illuminati. b In quē desi. an. ꝓspicere. nā eadē ē visio ⁊ fruitio triū psonarū. istud tn̄ desideriū nō iportat expectationē nō habiti sed cōtinuationē habiti.
c Propter q̄d. Hic ɔn̄r inducit renatos ad mūdiciā vite. ⁊ p̄mo ponit suā monitionē. scdō

Glo.ordi.

F a Sperate. Securi expectate mēte: ⁊ corpe casti. Nā q̄ dn̄o se placere nō nouit: merito spe bonorū carēs: ne citius adueniat metuit. b Filij. Et vt secure possitis expectare: sitis filij obedientes patri corripienti.
c Qui vo s.i. scrificatū ⁊ scrificātē vos vt i oī cōuersatiōe sitis scti. Un̄: Estote et vos pfecti ⁊c.
Mat.5.g
d Sine acceptione ⁊c. Nō vt carnalis pater: q̄ filijs peccātib⁹ indulgētius q̄ s̄uis parcere cōsueuit. Sz de⁹ pater et seruos obediētes imo ⁊ hostes manū sibi dātes i filios sibi adoptat: et q̄ filiorū noīe videbant honorabiliores p inobediētia hereditat' reddit exortes. e Incolatus ⁊c. Et vt possit' esse scti cōuersamini tpe v̄ri icolat⁹ q̄ndiu i hui⁹ mūdi exilio est' i timore. Beat⁹ eī q̄ semp ē pauid⁹.
Pro.28.c
h dico si inuocatis: q̄si: Aliter aūt nō iuocatis: nisi solliciti ⁊ timidi sitis. f Sciētes q non cor. Quāto mai⁹ p̄ciū q̄ redēpti estis a corruptione vite carnalis: tāto ampli⁹ timere debet': ne reuertēdo ad corruptelā vitiorū animū v̄ri redēptoris offendatis.
g Sed p̄cio. sāg. Ordo s3 p̄cioso sāguine xp̄i q̄ si agni icōtamiati ⁊ imaculati. h tāgit leuiticas ⁊ sacerdotales celebratiōnes. Significat āt aīaꝝ mūdā p iusticiā q̄ offert deo. h Agni. Māsuetī nō aperiētis os suū lana sua vestiētes nos i p̄dicatiōe sua. i Simplici ⁊c. Nō aliq̄ cōmodo: vel i cōmodo. Nō ex sā/
Mat.b
guinib⁹: neq3 ⁊c. k Nō ex se. Sic ex semie corruptibili caro q̄ corrumpit nascit: sic p aquā v̄bo dei ɔsecratā vita q̄ finē nesciat: tribuet: q̄d etiā apte ꝓp̄hetico testionio astruit: q2 oīs caro fenū.
Esa.40.b
Sic icorruptibile est p̄ciū dn̄ice passionis q̄ redēpti sum⁹: ita ⁊ incorruptibile est sacramētū sacri fontis q̄ renascimur. Que ita sibi inicē cōnectunt: vt vnū sine altero salutē conferre nequeat. Ita eni vos dn̄s tpe incarnatiōis sue sanguine suo oēs redemit: vt nos quoq3 n̄ro tēpore viritim p regeneratione baptismi ad cōsortiū einsdē regeneratiōis peruenire mereamur.

Uerbū

Petri I Ca. I

in vita.
succincti lūbos ment' v̄re: sobrij a b
a cōstāter ꝑseuerādo. b manifestat gratia a christo ⁊ a sanctis. danda.
a pfecti sperāte in eam que offert c d
vobis gratiā in reuelatione iesu e
a ne sitis canes inobedientes ad vomitum.
b christi: quasi filij obediētie nō cō/ f g
a p hoc quoddāmō pri⁹ eratis excusabiles s3 iā nostis veritatē.
figurati priorib⁹ ignorantie v̄re h
exemplo christi.
c desiderijs: sed s̄m eum q̄ vocauit i
ad hoc vocauit. filū eius.
vos sanctū vt ⁊ ipsi sācti in oī cō k
firmi cōtra vitia cōtra tribulationes.
uersatiōe scti sitis: qm̄ scriptū ē: l
a pater vester q̄ tales vos volo qualis sum.
Sancti eritis: qm̄ ego sāctus sū.
a dicēdo i oratione: Pater noster q̄ es i celis.
b Et si patrē inuocatis eum qui si m n
ne acceptione personarū iudicat
a ne p negligentiā ⁊ desideria tanto patre sitis indigni: ⁊ dū tpe exilij vestri securi sitis ad patriā beatitudinis p̄uenire nō possitis.
s̄m vniuscuiusq3 opus: in timore o p
e incolatus vestri tempore cōuer/ q
a ideo ita cōuersamini vos dico scientes.
f samini. Sciētes q non corru/ r
a his p̄cijs solēt peccata redimi inter hoīes.
ptibilibus argento ⁊ auro redē/
a etiā a p̄uaricatione legis.
pti estis de vana vestra cōuersa/ s
g tione paterne traditiōis: s3 p̄cio
a q2 imunis ab oī peccato. ab actuali.
h so sāguine: quasi agni incōtami/
a ab originali. b p̄ordinati a deo q p eū fieret redēptio.
nati ⁊ immaculati christi p̄ecō/ t
gniti quidem ante cōstitutionē
a per assumptā humanitatem.
mūdi: manifestati autem nouissi
a saluandos. b p institutionem eius.
mis tpibus ꝓpter vos qui per v
vt membra.
ipsum fideles estis in deo qui su x
scitauit eum a mortuis: et dedit y
in ascensione. vt eandē gloriā vos speretis habere per ipsum.
ei gloriā: vt fides vestra ⁊ spes z
hoc totum nō iō q ipse indigeret: sed vt fides vestra. a vt eandē gratiā p ipm̄ speretis vos habere. b ego inuicē diligite vos dico castificātes aīas v. vt vni spōso seruent fidem.
essēt in deo. Animas vestras ca a b
a ex dilectiōe dei obediētes sitis ad oīa ferēda.
stificantes in obedientia chari/ c
a etiam si fratres vobis noceant.
i tatis: in fraternitat' amore. Sim d e
q̄ hucusq3
plici ex corde inuicē diligite attē f
a ideo hoc agite. b carnis nō ex lege q̄ in multis defecit: s3 euangelio immutabili.
k tius: renati non ex semine corru/ g
a verbū.i. fili⁹ dei vel euāgeliū corrūpi nō pōt
ptibili: s3 incorruptibili p verbū
a hanc natiuitatē dico incorruptibilem q2 alia natiuitas est corruptibilis.
dei viui ⁊ pmāmētis i eternū: †q2 h i
a transitoria. b oēs delectatiōes carnis.
omnis caro vt fenum: ⁊ oīs glo/

Nico.de lyra

nē. scdō inducit ad h multiplicē rōnē. ibi: Et si patrē. Circa primū dicit: Propter q̄d.i. q2 estis filij dei p adoptionē: vt p̄dictū ē. a Succincti lumbos mētis v̄re.i. casti corpe ⁊ mēte. b Sobrij. in victu ⁊ vestitu. c Perfecti. in oī v̄tutis actu.
d Sperate in eā ⁊c.i. sperate ad cōsequēdā gloriam q̄ ē gr̄a ɔsūmata q̄ offert qn̄ gr̄a i p̄senti dat q̄ est arra glie. e In reuelationē iesu xp̄i.i. p ei⁹ reuelationē qn̄ apte facie ad faciē videbit. f Quasi filij obdiētie. i mādatorū dei adimpletione.
g Nō cōfigurati.i. nō cōformati. h Priorib⁹ ignorātie v̄re desi.i. carnalib⁹ vitijs q̄b⁹ eratis dediti anteq̄ de tenebris ignorātie vocati essetis ad lumē fidei. i Sz s̄m eū q̄ vo. vos sāctū. vt ei cōformemini. ꝓpter q̄d subdit: k Ut ⁊ ipsi i oī cōuersatione sancti sitis. imitātes eū ꝓut poteritis.
Leui.19.a
Deu.10.b
Colo.3.b
Iaco.2.b
l Qm̄ scriptū ē: Leui. xix. Sancti erit' ⁊c.
m Et si patrē. Hic ɔn̄r inducit ad suū ꝓpositum multiplicē rōnē. prima accipit ex dei timore q̄ facit ab imūdicia recedere: Prouer. xv. Per timorē declinat oīs hō a malo. d Et si patrē inocatis eū. et accipit hic si ꝓ quia: q2 fideles inuocāt deū tanq̄ patrē suū. n Qui sine acce. pso. iudicat.i. equitate iusticie. o Scdm̄ vniuscuiusq3 op⁹. reddēs ei p enā vel p̄miū. ꝓpter h est magis timēdus.
p In timore ⁊c. iūgat sic l̄ra: q Incolat⁹ v̄ri tpe cōuersamini.i. tpe p̄sentis vite. In timore: q̄ facit offensam dei patris cauere. r Scientes. Hic ponit scd̄a rō q̄ accipit ex hoīs valore. q̄ patet ex hoc q redēptus est tāto p̄cio.s. sanguine xp̄i p̄cioso. ꝓpter q̄d nō debet se paruipēdere vitijs carnalibus maculādo. vn̄ dicit Hugo libro de arra spōse. Ampli⁹ mihi esse vilis nō debeo: q2 tm̄ deo placui vt mori ꝓ me eligeret ne me pderet. ideo dicit: Sciētes q nō corruptibilib⁹ ⁊c. s De vana v̄ra cōuersatione paterne traditiōis. Cōuersi eni de gētilitate a parētib⁹ erāt informati idolis seruire q̄d est valde vanū. nā idolū nihil est. j. Coꝝ. x. Sicut cōuersi de iudaismo erāt informati a parētib⁹ spiritualib⁹.s. sacerdotib⁹ relinquere mandata dei ꝓpter traditiones hominū. vt habet Matth. xv. q̄d erat etiā valde malū. pōt etiam hoc intelligi de cerimonijs veteris legis: q̄ dicunt vane: tū q2 nō cōferebāt gratiā: tū q2 cessauerūt i morte xp̄i q̄tū ad obligationē. t Precogniti q̄dē ante mū. cōstitutionē. nā ab eterno mysterium xp̄i fuit p̄ordinatū a deo. v Propter vos.i. ad vtilitatē vestram.
D
x Qui susci. eū a mortuis. Suscitatio v̄o xp̄i l3 facta fuerit a tota trinitate: attribuit tn̄ patri. sic ⁊ potētia p quā facta ē. y Et dedit ei gliam.s. corporis quā accepit in sua resurrectiōe. nā ab instanti cōceptionis habuit gliam aīe. z Ut fides vestra ⁊ spes. de beatitudine cōsequenda.
a Esset i deo.i. ab ipso recipiēda. b Animas vestras. hic ponit tertia ratio q̄ accipit ex fraternitatis amore q̄ turbat qn̄ aliq̄ vitijs se maculant: q̄ alij abhorrēt. iō dicit: Aīas v̄ras castificātes.i. vosmetip̄os. totū a digniori pte noiando. c In obedien. chari.i. ex charitate mādata dei seruādo: in q̄bus ꝓhibet adulteriū ⁊ etiā cōcupiscētia vxoris aliene. d In fraternitat' amore.i. sicut vere fratres in fide. e Simplici corde.i. sine plica dolositatis seu falsitatis. f Inuicē diligite attentius. q2 si hō diligit fratrē suū carnalē: q̄to magis debet diligere spiritualem fratrē suū. g Renati. hic ponit quarta rō q̄ accipit ex originis honore. hō eī attēdēs nobilitatē sue originis etiā s̄m carnē abhorret vitijs fedare eā. ⁊ multomagis debet abhorrere fedationē sue spūalis originis q̄ incompabiliter ē dignior. ⁊ h ē q̄d dicit: Renati nō ex se. corruptibili. debet' supple vosmetip̄os castificare. vn̄ refert ad id q̄d p̄dicit: Aīas v̄ras castificantes. Per verbū dei viui. expressū i sacramēto baptismi in q̄ fit regeneratio: accedēte eī v̄bo ad elemētū fit sacrm̄. h Et pma. i eternū. in suo effectu caracter eni baptismalis est indelebilis: gr̄a etiā ibi data est arra vite eterne. i Quia oīs caro fenū. et h accipit de Esa. xl. p quod ostendit q oīs nobilitas
Esa.40.f
Eccl.14.c

Uerbū aūt do. ic. Sicut ḡ corruptibil' corruptibile generat: ita vbū qḋ manet i eternū dat vitā eternū renat' ex aq̄ & spūsctō. Ca. II Eponētes igit om. ic. Augˢ. Quid est malicia nisi nocēdi amor? Quid dol⁹? nisi aliud agere, aliud simulare. Quid adulatio: nisi fallaci laude seductio. Quid inuidia: nisi odiū felicitat' aliene. Quid detractio: nisi mordacior & veracior reprehēsio. Malicia malo delectatur alieno. Dol⁹ dupli cat cor. Adulatio lingua. Detractio vulnerat famā. Sic mō ge. ic. Quia sic renati estis & filij eterni facti: tales estote p studium bone cōuersatiōis q̄les sūt infantes recēter nati per naturā creatis. Rationabiles sine d. Et si infantes p maliciā remotas rōnabiles tñ p sapiētiā: nec rō aliq̄ ad astutias seculi nos tra bat: sꝫ sine dolo sitis.

A

Mat. 18. b — Estote pru. si. et sim. sicut co. ic.

Lac cō. Tāgit illos q̄ ad audiēdas sacras lectiōes fastidiosi ad ueniūt ignari illi⁹ sitis: & curleī dr̄ q̄ dn̄s ait: Beati q̄ esuriūt & sitiunt iusticiā: iōq̄ tardi us ad pfecta salutis in cremēta puenirit: quo possint solido cibo uer bi refici .i. arcana cognoscere diuīa v'maiora facere bona.

Ibidē. 5. b

Et eo. Et etiā bene discēdo p sacramenta diūce incarnatiōis puenianī ad cōtēplatione diuie maiestat'. Si tñ gusta. Hoc pacto purgata cordis malicia: vitale xpi alimonia cōcupiscite: si quāta sit diuina dulcedo sapitis. Nā q̄ nihil de ei⁹ dulcedie gustat: nō est mirū si huic terrestrib⁹ desiderijs sordidare nō euitat.

B

Ad quē. Quasi accedite ad eū: q: accedētes p fidē supedificamini q: fūdamētū aliud nemo pōt ponere pter id qḋ positū est quod est christus iesus. Lapidē. Super quē fūdat eterna ciuitas: nō materiale lapidē. Sꝫ viuū: q̄ nullis cōcussiōib⁹ potuit deijci: sic nec illi q̄ fūdati sūt i eo. Tācq̄ la. Per infidelitate duri & isensibiles: sꝫ p discretione eruditi viuificant' & apti sūt: vt in dei edificio charitate cōpingāt. Edificamini ic. Ad offerēdū bona opa elemosynas pces & volup. Per ic. xpm. Hic ad oia referēt. edificamini sacerdotes estis: offert' a b totū p ic sū xpm cui⁹ gra oia habet'. Propt qḋ. Cōfirmandū q: dn̄s xp̄ firmitate sui ture sit lapis vocat⁹. Uobis. credētib⁹ ē ho. sed

1. Cor. 3. c

nō cre.

ria ei⁹ tanq̄ flos agri. Exaruit fenū & flos ei⁹ decidit: verbū autē dn̄i manet in eternū. Hoc est aūt vbū qḋ euāgelizatū ē in vos.

Eponētes igitur Ca. II

Omnē maliciā & omnē dolū & simulatiōes: et inuidias: & oēs detractiōes: sicut mō geniti infātes rōnabiles sine do lo lac cōcupiscite: vt in eo crescatis in salutem: si tñ gustatis qm dulcis ē dn̄s. Ad quē accedētes lapidem viuum ab hoībus quidem reprobatū: a deo aūt electū & honorificatū. Et ipsi tanq̄ lapides viui: super edificamini domus spirituales in sacerdotium sanctū offerētes spirituales hostias acceptabiles deo per iesum christum. Propter quod cōtinet scriptura: † Ecce ponā i sion lapidē sūmū āgulare pbatū electū preciosum: & qui crediderit in eū non confundetur. Uobis igitur

litas carnalis originis nihil est respectu spūalis: Hoc ē aūt ver. qḋ eua. in vobis .i. apud vos. nā prio pdicat regeneratio baptismalis: & postea cetera sacramēta. Prima petri in ca. i. vbi dr̄ in postilla. Aduenis: aduene dicebat illi q̄ de gētilitate cōuertebant.

Additio.

Aduena in sacra scriptura non accipit p illo qui de gentilitate cōuertit & hmōi: sed p illo q̄ aduenit de alia regione ad cohabitādū cū indigenis alteri⁹ terre: sicut erāt iudei: q̄ a hierosolymis pp̄ter aliquas psecutiones ad alias terras trāsibāt: vñ Gen. xxiii. abrahā dicebat ethēis: Aduena ego sū apud vos. qḋ nō pōt intelligi ex b q̄ abraā cōuerteret ab eoꝝ gētilitate: b solū pter b q̄ ab alia regiōe venerat ad habitandū cū eis. Illi aūt q̄ cōuertebant de gētilitate dicebant pselyti. & cū b cōcordat prima Glo. Hoc locū ꝫ sēda videat' discordare. prima tñ est tenēda nec etiā est verisile q̄ btūs Petr⁹ q̄ apl's circūcisionis erat: specialius scriberet circūcisis pselytis & circū. cisis fidelib⁹ antiq̄s ic.

Ca. II

Eponētes. Postq̄ beat⁹ petr⁹ instruxit fideles de regeneratiōe spūali. hic pn̄r istruit eos de educatiōe cōsequēti: sicut i ope nature nutritio sequit generatiōnē. & diuidit in duas ptes: q: pmo inducit ad hāc educationē. scdo ad cōsequendā pfectionē. ibi: Ad quē accedētes sicut i naturali⁹ pfectio sequit educationem. nutritio vero i fide mortib⁹ psupponit vitioꝝ abiectionē. iō dicit: Deponētes igit oēm maliciā .i. malā cogitationē ꝯtra pximū adhuc i corde latentē. Et oēm dolū .i. verbū pximi deceptoriū. Et simulatiōes. bonitat' apparētis tñ. Et inuidias .i. tristicias de bonis pximi. Et oēs detra. qb⁹ infert nocumētū pximo in ei⁹ fama q̄ ē pciosior pecunia. Sicut mō ge. in. rna. f sine dolo. regenerati eni p baptismū debēt esse mites infantib⁹ q̄tū ad inocētiā: b nō q̄tū ad ignorantiā. Lac cōcupiscite. facilioris doctrine sm q̄ dr̄ .i. Cor. iij. Tāq̄ paruulis i xp̄o lac vobis potū dedi: nō eī de nouo baptizat' debet ardua & difficilia fidei pponi q: nō sūt ab eis capabilia: b sūt leuia: sicut nec pueris corpalr dant statim cibaria solida vt carnes & pisces: b de facili cōuertibilia vt lac & hmōi. Ut i eo cres. i sa. i. p noticiā faciliū ascendatis ad noticiā mag' difficiliū & pficiat' in augmēto fidei et moꝝ. Si tñ gu. ic. sicut ei cib⁹ corpalis nō pficit nisi sapiat: sic nec spūal. Ad quē. hic pn̄r inducit fideles ad pfectiōis adeptionē. scdo adepte dispositionē. ibi: Uos aūt. Prima i tres. q: prio facit suam admonitionē. scdo inducit scripture cōfirmationē. ibi: Propt qḋ. tertio isfert suā cōclusionē. ibi: Uobis igitur. Circa pmū sciēdū q: xp̄s ē fūdamētū ecclesie sm q̄ dr̄ .i. Cor. iij. Fūdamētū aliud nemo pōt ponere pter id qḋ positū ē qḋ ē xp̄s iesus. huic aūt fūdamēto adheret fideles p fidē charitate formatā: & sic psciūt ad augmētū fidei & moꝝ. & b ē qḋ dicit: Ad quē .s. xpm. Accedētes. fide formata charitate. Lapidē vi. nō tñ formalr b etiā effectiue: q: conferat alijs vitā spūalē. Ab ho. q̄ re. i. a iudeis qui dis būana tñ sapiētib⁹ & nō diuīa. A deo ic. ad salutē mūdi fiēdā p ipm. Et ho. i miraculoꝝ operatione & i sua gl'iosa resurrectiōe & ascēsiōe & spūsscti missione. Et ipi. i. vosipi. Tāq̄ la. viui. p fidē charitate formatā. Supedifica. do. spi. i. domos spūales. Sacerdotiū sā. ic. Circa qḋ sciēdū q: sicut hō xp̄s ē dei tēplū: q: i eo hitat diuinitas: & sacerdos & hostia iq̄tū obtulit semetipm deo pri p salute mūdi: sic fideles ei cōformati sūt dei dom⁹ vl' tēplū iq̄tū deus hitat i eis p grām. sunt etiā sacerdotes & hostia inq̄tū seipos offerūt deo p deuotione & scāꝝ operationē. iō subdit: Offerētes. f. hostias. nō carnales sicut i le. veteri. Acceptabiles deo p ic. xpm. p quē sūm⁹ deo pri recōciliati. pp̄t qḋ i sine oblationē & orōnū eccl'ie ponit: Per dn̄m iesū xpm. vel aliqḋ sile: q: p ipm nr̄e oblatiōes & orōnes sūt accepte. Propt qḋ. b pn̄r ad ppositū inducit scripturā. d. Propt qḋ ꝯtinet scriptura. Esa. xxviij. sm trāslatione. Lxx. Ecce po. i sī. i. i eccl'ia p sion figuratā: eo q: ibi xp̄s pdicauit & apl'is spūm scm̄ misit. Lapidē sū. i. xpm. sic ibidē declaratū fuit etiā p dicta bedam coꝝ doctoꝝ. Angulare. q: xp̄s cōiūxit iudeos & gētiles i vna ecclesia sicut duos parietes. Electū. a deo ad op⁹ nr̄e redēptiōis. Preciosū. p habitatiōnē deitat'. Et q̄ cre. i eū. tāq̄ i saluatorē oīm fide formata charitate. Nō cōfu. b mag' honorabit celesti honore. Uob igit. b ex dictis infert ꝯclusionē. d. Uob igit honor credētib⁹. erit supple in celestibus.

Honore

non cre. aūt la. q. r. c. Ita reprobat⁹ ab ist' sic ab ill. & ille lapis h. i. credētib⁹ ē fact⁹ in c. a. & i fidelib⁹ fact⁹ ē lapis offensiōis & pe. scādali. Nō credētib⁹ ic. Quia sic ipsi i sua edificatiōe eū reprobauerūt sic & ipe in suo aduētu reprobabit illos accipe i edificatione dom⁹ sine q̄ ē in cel. Et la. offen. & pe. scā. Cuꝝ lapis sit i q̄ sustinent & tuti defcāt boni: incredul' erit eā offensiōis i pari b credētib⁹ i eū. & iō caderet sūt ō vitio in vitiū. Et i futuro petra scādali: q: ad illū ques būile pculcauert collidunt gressus eoꝝ: cadēt i igne eternū q̄ pa. ē dia. & an gel' ei⁹. Offendūt vbo. Offendit vbo q̄ eo vbū audiuit. offendit aūt oīs q̄s audiuit nō credit: eui⁹ sinistriā exag gerat: nec credūt i q̄ & positi. s. Per natura ad b sūt facti hoīes: vt credant deo & volūtati ei⁹ obtēperēt. Uos aūt. Hoc testimoniū laudis q̄ndā ātiq̄ ppl'o p moy sen datū: gētib⁹ dat apl's q̄ i xp̄s crediūt. q̄ veluti lapis angularis in eā quā in se irē salutē gētibus aduna uit. Electū. Per fidē electi & distincti ab il lis q̄ reprobātes lapidē facti sūt reprobi. Regale sacer. Sūmi sacerdot' corpis vniti: q̄ regnū sperare: & hostias imaculate cōuersationis deo offerre debebāt. Acq̄sit. In sanguine redēptiōis ei⁹: q̄ erat quondā pplo isrl' redēptus sanguine agni de egypto. Nā & in sequēti versu mystice recordat veter' histoie: & hanc specialiter i vno pplo impletā docet. Annūcietis. Sic libertati de egypto triūphale carmē dn̄o cātauerūt: ita nos post tenebras dissolutas: post acceptam remissionē p xpm ducēdi ad patriā sup̄ne claritat' debem⁹ deo rependere grās dignas celestib⁹ bn̄ficijs. Qui aliqn nō po. ic. Hinc pbat: q: hāc eplam scri bit his q̄ de gētib⁹ ad fidē venerāt. Sumit hi vsus de ppheti osee: in q̄ agi tur de vocatiōe gentiū. Charissimi. Hucusq̄ generalr instruxit ecclesiam: explicās vl' bn̄ficia qb⁹ nos de⁹ ad salutē vocare: vel dona qb⁹ aliq̄n iudeos nūc aūt nos honorare dignat' est. hic diuersas fidelium psonas solerter hortat: ne carnaliter viuēdo se reddant indignos tāta gr̄a spūs ne degenerēt a gl'a nobili tat' sibi pmisse: & pmo liberos & seruos de hinc mulieres & viros: tandē seniores & adolescētes q̄liter sese hr̄e debeāt docet: & apte liberos abstinere a carnalib⁹ desiderijs admonet: q: solet libertas vi te remissionis maiora illecebras titillanti tolerare piculo. Tanq̄ aduenas. Eo min⁹ animū terrenis reb⁹ inpponite q̄ vos patriā in celis habere meministis. Reprobi hic hn̄t patriā: cui⁹ desiderijs inhiant. iō relegabūt in ppetuū exilij carētes voluptatibus. Ex bo. ope. vos co. Plerūq̄ ꝯtigit vt pagani q̄ vitā perabāt fide christianoꝝ: postea cōside rātes bonā coꝝ ꝯuersatione xpm lauda re inciperēt. In die visita. In qb⁹ vi sitatiōis gnta sit vobis gl'a donāda per deū iā nūc cogscūt icreduli: cū vos istā ter illū p oia picula sequi pspexerint. Al' visitatiōis: q̄n visitabit dn̄s illos cōuertēdo. Subiecti estote. Et vt gr̄atio vr̄a oīb⁹ placeat: nō resistatis alicui dignitati hoīm: alicui psone: alicui principatui: cui de⁹ vos subdiuoluit: q: nō est pt̄as nisi a deo: et q̄ potestati resistit: dei ordinatiōi resistit. Et creaturam p partes exponit. Tanq̄ ab eo mis. Multoties de⁹ aliquē malum tyrannidē exercere pmittit: vt & mali cōfundant: & boni mag' probent. Ad vindictā. Nō q: semp ita fiat: sꝫ q: esse debe at actio ducis: simpliciter narrat: q̄ etiā si bonos damnar nō min⁹ ad laudē eoꝝ ptinet qḋ agit: si patienter imp̄ obitaē ei⁹

tolerāt

Esa. 28. g

non credētib⁹ aūt lapis quē reprobauerūt edificātes: hic fact⁹ ē in caput anguli: & lapis offensiōis & petra scādali his qui offendunt vbo: nec credūt in q̄ & pōiti sūt. Uos aūt gen⁹ electū: regale sacerdotiū: gens sancta: plus acquisitiōis: vt virtutes annūcietis ei⁹ q̄ de tenebris vos vocauit in admirabile lumē suū † Qui aliquādo nō ppl's dei: nunc aūt populus dei qui non ꝯsecuti misericordiam: nūc aūt misericordiam ꝯsecuti. Charissimi obsecro vos tanq̄ aduenas et peregrinos abstinere vos a carnalib⁹ desiderijs: que militāt aduersus aīaꝫ: ꝯuersatiōeꝫ vr̄aꝫ int' gētes habētes bō nā: vt i eo q̄ detractāt d vob tanq̄ d malefactorib⁹: ex bonis opib⁹ vos ꝯsiderātes: glificēt deū in die visitatiōis † Subiecti igit estote oīi būane creature ppt deū: siue regi q̄ pcellēti: siue du cib⁹ tanq̄ ab eo missis ad vindi

Osee. 1. a / Rom. 9. e

Ro. 13. a

ab hominib⁹ reprobatū: a deo aūt electū

Nō cre. aūt l. q. r. edificātes .i. iudeoꝝ scribe & sacerdotes. Hic fa. ē in ca. anguli. ꝯiūgēs iudeos & gētiles in vna ecclesia dei. Et la. o. & p. scā. b accipit ꝯ Esa. viij. & itelligit ad lrāꝫ d pbatiōe iudeoꝝ: vt ibidē dictū fuit. iō sbdit: His q. o. vbo. i. iudeis obstinat' blasphemātib⁹ xpm. Nec cre. i q. & po. sūt. b eni fuit eis data lex vt disponeret ad xpm. sm q̄ dr̄ Gal. iij. Lex pedagog⁹ nr̄ fuit i xp̄o & ipi ꝑ maiori pte remāserūt increduli. Uos aūt. Postq̄ induxit fideles ad pfectione ꝯsequēdā: b pn̄r inducit eos ad hui⁹ pfectiōis diffusione. & b eni dr̄: aliqḋ pfectū eē pōt alterū facere q̄le ipm ē. iiij. Metheo. & pmo inducit ad hāc diffusionē faciendā vbo pdicatiōis. scdo exēplo sacre conuersatiōis. ibi: Charissimi. Circa pmū dic. Uos aūt genus electū. supple estis p baptismū i q̄ facti estis fil' dei ad optiū: & p oīs ō genere ei⁹. Regale sacer. i. ꝯformati xp̄o q̄ ē rex & sacerdos sm ordinē melchisedech q̄ fuit rex & sacerdos: Gen. xiiij. & sic est de vert' christianis q̄ sūt reges p sbiectio nē passionū: & sacerdotes p orōnis de note sacrificiū. iō dr̄ Apoc. v. Fecisti nos deo nr̄o regnū & sacerdotes ic. Gens scā. i. p baptismū lauata et mūdata. Populus acq̄sitiōis. pciōso sanguine xp̄i vt dictū est ca. pce. Ut vir. e. annū. vbo scte exhortationis. Qui de te. ignorantie. Uos voca. in ad. lu. suū. s. fidei et gr̄e & finalr ad lumē gl'e. Quia ali. n. p. dei aū ꝯuersiōes. b aūt scriptū ra accipit de Osee. i. & itelligit ad litterā d vocatiōe gētiū ad fidē: vt ostēsū fuit ibidē. & b inducit q: sic dictū est in pncipio hui⁹ eple: btūs petr⁹ videt eā spāli' scripsisse ꝯuersis de gētilitate. gētiles aūt dicebant a pplo dei eo q: erāt idolatrie dediti. iudei vō dicebant ei⁹ pplo: vt p3 i mlt' loc' ve. te. & eo q: erāt cultores vni⁹ dei. Nūc aūt po. dei. q. d. nūc aūt eō ꝯuerso e. nā & iudei obstinati facti sūt n pp'l's dei. gētiles vō ꝯuersi ppl's ei⁹ q: xp̄o icorporati. Qui b cōse. mise. q: gētiles nō habuert pphias & lege diuinit⁹ data sicut iudei. Nūc aūt m. ꝯse. p legē euāgelice susceptiōes. Charissimi. hic pn̄r iducit fideles ad diffusionē fidei p exēplū scte ꝯuersatiōis. scdo per exēplū debite subiectiōis. ibi: Subiecti estote. Circa pmū dr̄: Obsecro v. t. a. & pe. a ciuitate celesti: Heb. xiij. Nō habem⁹ b manēte ciuitatē b futurā inq̄rim⁹. ideo pegrini sum⁹. Abstinere v. a car. d'siderijs. pegri ni eni nō q̄rūt i delitijs manere b festināt ad patriā trāsire: et b potissime cōpetit pdicatorib⁹. sm q̄ dr̄ aplo s. i. Cor. ix. Castigo corp⁹ meū & i suitute redigo ne forte cū alijs pdicauerim ipe reprob⁹ efficiar: deniꝫ a delitijs carnalib⁹. iō sbdit: Que mi. ad. aīaꝫ. a culmie vtut' ipas deijciēdo. Ꝯuer. ve. int' g. b. bonā. b ad laudē. pp̄a b ad dei glaꝫ & pmi edificatione. iō sequit. Glīficēt d. i. d. visi. diuine grē eos ad fidē ꝯuertēdo.

Subiecti. Hic pn̄r inducit eos ad dādū exēplū debite humiliatiōis q̄ est fundamētū & custos ois virtutis dicēs: Subiecti estote. vera būilitate. Omni būane creature ppt deum. inq̄tū ei⁹ imago relucet in ea: & potissime supiorib⁹ pso nā dei repntantib⁹. iō subdit: Siue regi ic. & sequitur: Ad vindictā malefactoꝝ. sic sunt extirpatores vitioꝝ et ꝯseruatores virtutū: xp̄i qḋ eis debet honor q̄ exhibēdus

est alicui

† Ps. 117. d / Mat. 21. d / Mar. 12. a / Luc. 10. c / Act. 4. b

† Exo. 19. a / De sacramen. ic. vnico. 96. dis. c. i. c. duos ibi: Deprebat.

† Ro. 13. a / 11. q. 1. c. magnum. De maio. & obe dienti. c. so / lite. 25. q. 1. c. sata genduas.

C

I

Universidad ... Biblioteca

tolerāt boni: ⁊ sapienter eius astutie resistunt. Laudē vero bo. Quia sic ⁊c. Vere qcūq duces agūt: boni laudē consequunt q: h vult deus q etiā malis vtit i bonū. vt vos vtētes etiā illis in bonū siue boni siue mali sint faciatis obmuscere impru.h.i. Ut illi duces ignorātes quō eis i bonū vtamini: ⁊ p eos laudē mereamini: nō inueniāt qd in vobis vituperēt: dū etiā ipsos honoratis et patimini: quis sint immundi. Nō qsi vela. ⁊c. Nō habētes libertatē vrām in velamen malicie: libertas vrā nō obuoluat corda vrā: vt tāto licētius peccet: qnto minus seruitijs deprimini. et ne culpā vrām noīe libertatis ptexetis. Vult aūt liberos eos eē a seruitio culpaꝝ vt pmaneāt serui creatoris boni ⁊ fideles. vnde addit: Sz sic serui dei. Frat ni. dil. Et inter oīa frēs: amate etiā illos q pditiōe tpali subiecti sunt vobis vt fratres in xpo diligite. Serui sub. Hucusq exhortatus est liberos ad subiectionē: nūc seruis loquit vt ⁊ ipi subiecti sint dñis. Nō tm bo. ⁊c. Alia translatio. Nō tm bonis ⁊ modestis sed etiā difficilioribus. Discholis.i. indisciplinatis. Schola grece: latine locus: in q ad audiendos mgros liberaliū artiū cōueniebant: vñ schola vacatio interptat: q: ibi vacabant studijs. Scholastici igit sunt eruditi. Discholi idocti et agrestes. Ecce quō supra monebat subdi humane creature propter deum. Si pter cō. dei. Si ppt deū scientem bonā intentionē aliqs patiens a dño verberat iniuste cū ei bñ suiat: sustinet.i. leues reputet tristicias: hec est gra: et p hoc efficit grat deo: et hoc exigit gratia fidei. Patiens iniuste. Si iniuste patimini grām dei acquiritis. Maz si vos suffertis patiēter penas illatas a dñis vos dico peccātes nolendo obedire eis et colaphizati ab ipsis dominis: id est sepe correcti ab illis: vt per collaphos ad obediendum inducemini: que gratia erit vobis inde? nihil ppter hoc accipiet a deo. In hoc eni vo. Multū glorificat conditionē seruoꝝ quos benefaciētes et absq culpa vapulātes a dñis crudelibus improbis affirmat imitatores domice passionis. Quia ⁊ christus. Cū supra specialiter seruos: nūc totā ecclesiā instruit: vt etiā dñis in memoriā reuocet: qd p eoꝝ salute vel liberatione suus auctor ptulerit. Tradebat autem iudi. se iniuste. Illis iudicantibus sm iniustā legem: vt ipse iustus existens: siue tradebat deo patri iniuste iudicantes: id est eos qui eum nequissime condemnabant: vt neci eius instabāt: vt supplicia sumētes erudiant. Tangit euangelicā parabolā vt pius pastor: relictis nonagita noue ouibus in deserto: venit visitare vnaꝝ que pie

Luc. 15. a

remunerationem.
ctam malefactoꝝ laudem vero
bonoꝝ. Quia sic est voluntas
dei vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentiū hominū ignorantiaz. Quasi liberi: ⁊ nō quasi velamen habentes malicie libertatez: sed sicūt serui dei. Omēs honorate: fraternitatem diligite. Deū timete: rēgē honorificate. Serui subditi estote in omi timore domi nis. Non tm bonis ⁊ modestis: sed etiam discholis. Hec est eni gratia: si ppter cōscientiam dei sustinet quis tristicias patiens iniuste. Que ē eni gratia: si peccantes ⁊ colaphizati suffertis? Sed si benefacientes patiēter sustinetis: hec est gratia apud deum. In hoc enim vocati estis: quia et christus passus est p nobis: vobis relinquēs exēplū vt sequamini vestigia eius. Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Qui cum malediceretur: nō maledicebat: cum pateretur: non comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo sup lignū: ut peccatis mortui: iusticie viuamus: cuius liuore sanati estis. Eratis eni sicut oues errāntes: sed conuersi estis

est alicui rōne virtutis in se vel in alijs: vt dictum est. s. Jaco. ij. Quia sic est volūtas dei. quā implere debetis. Ut bñfacientes obmutescere faciatis ⁊c. q: p h ab eis auferetis materiā loquēdi de vobis. Quasi liberi. sm veritatem que est libertas a vitijs. Et nō qsi velamen habentes malicie libertatē. q.d. libertas vrā sit ad bonū ⁊ nō ad malū. qd dicit ptra aliqs q dicebāt se eē liberos a tributo eo q erant filij dei p baptismum. qd nō est verū: ⁊ sic retinendo illud qd debebat dñis tpalibus cōmittebāt furtū. Sz sicut serui dei. qui reddūt vnicuiq qd est sibi debitum: Matth. xxij. Reddite q sunt cesaris cesari: ⁊ q sunt dei deo. Omnes honorate. inquātū relucet in eis imago dei. Fraternitatē diligite. q.d. licet omēs sint charitate diligendi: tñ specialiter xpiani q sunt frēs vri ex xpo ⁊ ecclesia sic ⁊ vos regenerati. Deuz timete. timore filiali. Regez honorificate. inquātū gerit psonam dei. Serui subditi estote. Postq beatus petrus informauit oēs generaliter. Hic pñr informat existētes in aliquibus statibus specialiter. ⁊ primo in statu seruili. scdo in statu piugali. se. ca. tertio in statu pastorali. in pncipio. v. ca. quarto in statu iuuenili. ibi: Silr adolescētes. Prima in duas. q: primo ponit suū documentū. scdo pfirmat p exemplū. ibi: In hoc eni. Circa primū dicit: Serui subditi estote in omni timore dñis. Hic accipit omne p toto. totū aūt ⁊ pfectū idē sunt. v. Metaph. est igit sensus: In omni timore.i. pfecto timore. est aūt timor pfectus qn quis cauet nō solū offensam dei sed etiā bois ppter deum. iō subdit: Nō tm bonis.i. bñ morigeratis. Et modestis.i. operantibus sm moderamen rōnis. Sz etiam discholis.i. discordātibus ab istis moribus ⁊ imperandi mō. Hec est eni gra.i. res gratiosa corā deo: q: est supererogatiōis. Si pter cōsciaz dei.i. ppter pscīam timorosaz quā aliqs hz de deo: q: nō solū vult implere mandata sz etiā cōsilia. Sustinet quis tristicias.i. illatas a dñis penas. Patiēs iniuste.i. patienter sustinēs qd infert iniuste: qd declarat pñr. d. Que est ei gra. supererogatiōis. Si pec. ⁊ col. suffertis. q.d. nulla: sz est magis iusticia. Sz si bñfaciētes.i. bñ seruientes dñis vris. Patienter sustinetis. ppt deuz penas ab eis illatas vobis. Hec est gra apud deū. vñ reddet supererogatiōis pmiū. In hoc eni. Hic pñr dictū suū confirmat p exemplū. d. In h eni vocati estis. vt iniuriā patienter toleretis. Quia et christus passus est p nobis. silia ⁊ maiora. ⁊ ptz lra vsq ibi: Tradebat aūt iu. se iniuste.i. pilato q iudeoꝝ fauore ⁊ cesaris timore pdemnauit eū iniuste: Joh. xviij. Tradidit aūt se pilato: q: tradidit se iudeis eū querētibus ad mortem qbus obuiabit. d. Ego sum si ergo me qritis sinite hos abire. sciens q tradituri erant eū pilato. hec aūt traditio ex parte christi pcessit ex obedientia ad patrē ⁊ maxima charitate ad nos. ex pte vo iude ex maxima cupiditate. ex pte iudeoꝝ ex maxima malignitate. ppter qd in christo fuit sūme meritoria. in alijs aūt damnabilis ⁊ iniq. Qui peccata nostra ipse ptu. in cor. suo. penā p ipsis debitam sustinendo. Sup lignum. sancte crucis. Ut petis mortui.i. vt amplius nō peccemus: sic mortui corpaliter cessant ab actu operandi. Iusticie.i. xpo qui est nostra iusticia effectiue. Cuius li. quē habuit in corpe ex colaphizatiōibus ⁊ pcussiōibus. Sanati estis. a pctoꝝ ifirmitatibus. qd declarat vlterius. d. Eratis eni. añ pueriatiōem. Sic oues errā. p deuia vitioꝝ. Sz cō. e. n. ad pastorē.i. xpm q pascit vos corpe ⁊ sanguine

q pierat. Et epm aiaꝝ. Uel visitatorē qd idē est. Eps eni.i. supintēdēs: q: oculi dñi sup iustos: ⁊ aures eius in pces eoꝝ ⁊ visitauit nos oriēs ex alto. Ca. III

Similiter ⁊ mlieres. Uidet q mulieres eoꝝ q in tribulatiōe erāt cōtemnebāt viros suos: ⁊ etiā vt alijs placerēt se pulchre ornabāt h fieri phibet. Ut ⁊ si q n cre. ⁊c. Ita bonas mulieres vult viris incredulis subdi vt nō solū nihil mali ad imperium eoꝝ faciāt: sz etiaz in tā scā pueriatiōe psistāt insupabiles: vt ipis viris etiaz exemplū sint charitatis: castitatis et fidei. Quarū non sit. Quare cultus nō sit capitulatura: aut auꝝ circūdās: aut non sit cultus vestimentoꝝ indumēti.i. nō sint festiua vestimēta quibus induant. Sz sit vobis ornatus hō cordis iterior soli deo notus: in incorrupti bilitate spūs: spūs dico quieti ab ipugnatione vitioꝝ ⁊ modesti ne supbiat: q talis spūs et si hominibus nō pz tñ in cōspectu dei est diues. Aut circūdatio. Sicut Cyprianus ait: Serico ⁊ purpura indute: xpm induere nō pñt. Auro ⁊ margaritis ⁊ monilibus adornate: ornamenta cordis et corpis pdiderūt. Qd si petrus mlieres qz ad monet coercēdas ⁊ ad ecclīasticā disciplinam religiosa obseruatiōe moderādas: q excusare cultos suos pñt p maritū: qnto magis id obseruare virginem fas ē: cui ornatus nui cōpetit venia: nec diuertere possit i alterꝝ mēdaciū culpe sz sola ipa remaneat i crimine. Quia exterior hō vester corruptus est ⁊ btitudinē integritatis q ppie est virginitatis hre destitistis: imitamini incorruptionē spūs p abstinētiā: ⁊ quod corpe nō potestis: mēte pstate. Has eni xps diuitias ⁊ hos vestre piūctiōis querit ornatus. Apud pithagorā naturali scīe lege dictāte ca snia inuenit. Uera ornamēta matronaꝝ pudicitiā nō vestes esse. Uiri. Sic pcepi vxoribus vt p sanctā pueriatiōnē suā lucrifaciāt maritos et suiāt illis. Silr pcipio vob o viri vt p vrām pueriatiōnē lucrifiant mulieres: ⁊ custodite eas vos dico cū illis reddēdo debitū cohitantes. Et h sm pscīam: nō in passionibus desiderij: sz sic deū intelligimus velle.s. vt generetis filios in cultū vnius dei: vos dico impartiētes honorē vasculo m. quasi infirmiori. ⁊ in vestibus ⁊ in alijs necessarijs eis prouidentes: et si aliquando placet illis a coitu cessare: impēdite honorez: quia infirmiores sūt. Impendite etiā tanq coheredibus grē: in pñti date a deo: ⁊ vite dādo i futuro: vl vite p gra

nūc ad pastorem ⁊ episcopū animarum vestrarum. Ca. III
sic serui dominis ppter deum.
a parētes cum sponsis vel ab ipis
Similiter ⁊ mulieres subdite sint viris suis: ut et si qui nō credūt verbo p mulierum pueriatiōnē sine verbo lucrifiāt: considerātes in timore sanctā cōuersationē vestrā. Quarū nō sit extrinsecus capillatura: aut circūdatio auri aut indumēti vestimētoꝝ cultus: sz q absconditus est hō cordis in icorruptibilitate quieti et modesti spūs q est in pspectu dei locuplex. Sic eni aliqñ et sancte mulieres sperantes in deo ornabāt se subiecte ppriis viris sicut sara obedïebat abrae: dñm cum vocās: cuius estis filie bñfaciētes: ⁊ nō ptimentes vllā pturbationē. Uiri similiter cohabitātes sm sciē

suo i eucharistie sacramēto. Et epm ani. vraꝝ. saluti supintēdendo. Episcopus eni grece supintēdēs dr latine. ab epi qd ē supra ⁊ scopos qd ē intētio. In ca. ij. vbi dicit in postilla: Et regale sacerdotiū.i. cōfortati xpo qui est rex ⁊ sacerdos.

Additio. j.

Notādū q pplus dei sb āntiq testamēto expñs dicebat regnū sacerdotale: Exo. xix. vñ regnū apd illos ponebat i substātiuo tanq pncipale: sacerdotiū vo i adiectiuo tanq minus pncipale. sacerdotiū ei illius tpis erat ipfectū: nō eni offerabat ibi nisi sanguis hircoꝝ ⁊ vituloꝝ ⁊ hmōi: sz gens in no. te. exñs dr regale sacerdotiū vt h i q ponit sacerdotiū ē substātiuo tanq pncipale ⁊ regale in adiectiuo sic minus pncipale q: sacerdotiū no. leg. ē pfectissimū p qd xps imolat: d ecclesia tñ supiori vbi he dignitates cessant dr: Fecisti nos deo nro regnū ⁊ sacerdotes: Apoc. v. q: ibi nulla est pemnētia rōne dignitatis sacerdotalis seu regalis nisi sm propria merita psonalia. In eo. ca. vbi dr i postilla: Aliqñ nō pplus dei.

Additio. ij.

Hoc qd dicit beatus petrus: Qui aliqñ nō pplus dei. nūc aūt ppls dei. pōt bñ dirigi ad cōuersos ad fidē de pfidia iudaica in q existētes nō erāt ppls dei: ⁊ nūc per gratiā baptismalē facti sūt ppls dei. vñ ex h nō hr q btūs petrus epłam istā specialr scripsisset pueriis de gētilitate put vult postillator: nec obstat q auctas ista sit sūpta ab Osee scdo vbi agit ad lrām de vocatiōe gētiū: nā et si ibi sic acciplat: hic tñ allegat p sile ad vocationē iudeoꝝ ad fidē xpi recipiēdā ⁊ eius sacramēta. vñ i h loco dic Glo. q i h vsu.s. aliqñ nō ppls: mystice recordat veteris historie: ⁊ hāc in nouo pplo impletā spūaliter docet. hec i Glo. In eo. ca. vbi dr in postil. Et nō qsi velamē hñtes malicie libertatē.

Additio. iij.

In h qd dr: Uelamē malicie. pōt intelligi ignorātia q ē qsi velamē occultās factū: vñ cū aliqs ignorant vult vt excusationez peti habeat: sm illud Job. xxij. Sciaz viaꝝ tuaꝝ nolumus: talis ignorātia affectata ppie dr velamē malicie libertatis.i. p illā vult liber esse a iusticia ⁊c. Ca. III

Similit ⁊ mu. Hic pñr iformat existētes i statu piugali. ⁊ scdo reuertitur ad informādum omēs in generali. ibi: In fide aūt oēs vnanimes. Prima i duas. q: pmo iformat sexū mliebrē. scdo virilē. ibi: Uiri silr. Prima adhuc i duas. q: pmo mlieres iformat de debita subiectione. scdo de honesta cōpositiōe. ibi: Quaꝝ sit. Circa pmū dic: Silr ⁊ mu. sub. sint. in h ptinuat se ad ptē pcedētē: i q agit de subiectiōe suoꝝ ad dños suos. Uiris suis.i. qbus magis viget rō q i mlieribus: ppt qd ad eos ptinet regimē ⁊ admistratio domus. Ut etsi q.s. viri. Nō cre. vbo. pdicatiōis. Per mu. pueriatiōnē.i. p vxoꝝ suaꝝ pueriatiōnē sanctaz. Sine verbo. predicationis cōis. Lucrifiant.i. puertant ad fidem: sm q dr. j. Coꝝ. vij. Sanctificatus est vir infidelis p mulierē fidelē. Cōsiderantes cō. sanctaz vestram. o vos mulieres. In timore. filiali ipsius dei. ⁊ mutatur hic modus loquendi de tertia persona ad scdam: quod fit freqnter in sacra scriptura. Quarum. hic consequenter agit de mulierum cōpositiōe que dz eē honesta ⁊ nō curiosa: iō dr: Quaꝝ sit nō ex. capillatura.i. nō sit extrinsecus apparēs vidētibus: q: h est ad puocationē incōtinētie. Aut cir. auri.i. ornamēta aurea circa caput suū: sic corone auree ⁊ hmōi. Aut in. ve. cultus. iūgat sic lra: Aut cultus.i. ornatus. Indumēti vestimētorū.i. indumēti nimis pciosi aut curiosi: ppt qd dr indumentū vestimētoꝝ p excellētiā sic rosa dr flos floꝝ. Sed q ab. ē hō cordis.i. mens ipa q dr hō interior. ij. Coꝝ. iiij. Licet is q de foris ē hō nr corrūpat: tñ is q intus ē renouatur de die in diē. nā est icorruptibilis: ⁊ dr hō interior i mliere sic in viro. q: cōis generis ē hō. vñ vsus: Est cōis hō piter cū vgine latro. In incor. q. et m. spūs. dr aūt spūs hūanus quietus qñ nō pturbat a passiōibus pcupiscibilis et irascibilis. ⁊ dr modestus qñ i actibus hūanis tenet modū debitū sm moderamē recte rōnis. pmū fit p vtutes morales q sūt circa passiōes. scdm āt p vtutes circa opatiōes: sic iusticia: liberalitas: ⁊ hmōi. ⁊ q: iste sūt vere diuitie: sic dic Grego. Homel. viij. Uere diuitie sūt q nos diuites vtutibus faciūt: iō subdit: Qui ē i pspectu dei locuplex. Sic ei. h pñr iducit exēplū ad suū ppositū d ornatu ⁊ sbiectiōe mlieꝝ. d. Sic ei aliqñ.i. tpe pterito. Et san. m. sp. in deo. ⁊ nō i labili mūdo. Ornabāt se. ornatu vtutū iteriori ⁊ parꝝ curabāt d exteriori. Sbiecte p. vi. eis obediēdo i licitis ⁊ honestis. Sic sa. obe. abrae. vñ Gen. xviij. ad eius dictū celerit cōmiscuit silas faciēs ide panes. Dñm eū vo. vñ ⁊ ibidē dr: Postq psenui ⁊ dñs meus vetulus ē: voluptati opaz dabo. Cuius estis fi. bñfaciētes. q: sic eā imitamini tanq mrez. Et nō p. vl. pturbatiōez. q.d. sic eā imitādo nō habetis timere q p vos erga virū vl familiā vetat aliq turbatio. Uiri silr. h pñr instruit viros. d. Uiri silr cohitantes sm sciaz. Aliq exponūt hāc cohitationē d redditiōe debiti q dz fieri sm psciaz vt vir nō moueat ad h libidie sz pliꝰ amore ad dei cultuz educāde. pōt etiā exponi vt magis psonet pcedētibus ⁊ seqntibus vt videbit de cohitatiōe domestica i q mlier dz eē sbiecta: vt dictū ē: ⁊ eodē mō vir q pest dz

tia: q̄si infirmiori vasculo mulie
bri: impartiẽtes honorẽ tãq̄ & co/
heredib⁹ grẽ vite vt non impe/
diant̄ orationes vestre. In fide
aũt omnes vnanimes compa/
tiẽtes: fraternitat̄ amatores: mi/
sericordes: modesti: humiles: nõ
reddẽtes malũ p malo: nec ma/
ledictũ p maledicto: sed econtra/
rio bñdicentes: quia in hoc vo/
cati estis: vt bñdictionẽ heredi/
tate possideatis. Qui eni vitã
vult diligere: et videre dies bo/
nos: coerceat linguã suã a malo:
et labia ei⁹ ne loquant̄ dolum.
Declinet aũt a malo & faciat bo/
nũ: inquirat pacẽ & psequat̄ eã:
quia oculi dñi sup iustos: et au/
res ei⁹ i p̃ces eoꝝ: vult⁹ aũt dñi
sup faciẽtes mala. Et qs ẽ q vo/
bis noceat: si boni emulatores
fueritis. Sed et si qd patimini p
pter iusticiã: beati. Timorẽ aũt
eoꝝ ne timueritis vt nõ ɔturbe
mini. Dominũ aũt sanctificate
in cordib⁹ vestris: parati semp
ad satisfactiõez omĩ poscẽti vos

Ratione

reputati

rationez de ea que in vobis est
spe: sed cum modestia et timore
cõsciẽtiam habẽtes bonã: vt in
eo q detrahunt de vobis ɔfun/
dant̄ q calũniant̄ vr̃am bonam
in xp̃o ɔuersatiõez. Melr̃ est eni
vt bñfacientes si volũtas dei
velit pati q̃ male facientes: q: et
christ⁹ semel p peccat̄ nr̃is mor
tuus est: iust⁹ p iniustis ut nos
offerret deo: mortificatos qdẽ
carne: viuificatos aũt spũ. In q
et his q in carcere erãt spũ veni/
ens pdicauit q increduli fuerãt
aliqñ qñ expectabãt dei patien
tiã in dieb⁹ noe cũ fabricaret ar
ca: in q pauci id est octo aĩe sal/
ue facte sunt p aquã. Quod et vos

nunc filiis forme saluos facit baptisma: nō carnis depositio sordium: sed ↄsciētie bone īterrogatio in deū: p resurrectionem iesu christi a mortuis q̄ est ī dextera dei: degluticns mortem vt vite eterne heredes efficeremur: profectus in celum subiectis sibi āngelis ⁊ pōtestatib⁹ et virtūtib⁹.

a ſ nō ſufficit hēc baptizando bonā ↄſciam: niſi ad interrogationē eccle fidem ſuā oſtendat.

a ſ ⁊ h̄ p reſurrectionē vt ſicē xp̄s ſurrexit a mortuis p gl'iam p̄ris ita ⁊ nos purgati a vitijs per aquā regenerationis in nouitate vite ambulem⁹.

a ſ qui pōt: qz eſt in d. ⁊c̄.

a ſ et poſt deſtructā mortem.

a ſ angeli prim⁹.

a ſ prīcipes ſecūdus. b ſ virtutes tertius ordo.

ſ qz deglutiuit qz heredes erimus

Christo igit̄ Ca. IIII passo in carne: ⁊ vos eādē cogitatiōe armamini: qz q̄ passus est in carne desijt a peccatī: vt nō iā desiderijs hoim: ſʒ volūtati dei qd reliquū ē ī carne viuat tpis. †Sufficit eni p̄teritū tp̄s ād volūtatē gentiū cōsūmandā his qui ambulauerūt in luxurijs: desiderijs vinolentijs: cōmesatiōibus potatiōib⁹: ebrietatib⁹: ⁊ illicitī idoloꝝ cultib⁹. In quo admirātur nō concurrētib⁹ vobis ī eandem luxurie ↄfusionem blasphemantes †qui reddēt ratione ei q̄ parat⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Propter hoc eni ⁊ mortuis euāgelizatū est: vt iudicent̄ q̄dem fm̄ hoīes ī carne: viuāt aūt fm̄ deū in spiritu. Omniū autē

a ſ nō in deitate. b ſ ſic ipe ſpōte: et nos ſpōte: ſicut tolerauit omia et nos toleremus vnde venit vtilitas.

a ſ cōfirmādo ſe in bonis operibus.

a ſ vere iā ceſſat a pctis qz ↄſiderata imanitate ſceleris ſufficit ſpendiſſe p̄teritū tp̄s. b ſ fm̄

a ſ ita ↄſummandā: q̄ ſicut gentes ambulauerūt de vitio in vitiū nō ſtabiles in vno vitio.

a ſ qz carnē crucifixiſtī cū vitijs ⁊ ↄcupiſcētijs.

ſ in quā prius currebatis.

a ſ iō minus curate ſi bñfaciētes blaſphemamini a reprobis: qz et ſi vos taceris: nō tacebit iuſt⁹ iudex: qui et illis blaſphemie: ⁊ vobis patientie premia reſtituet.

a ſ ideo nō debetis curare quia.

finis appropiquabit. Estote itaq; prūdentes: et vigilāte in orationibus: ante omia autē mutuā in vobismetipsis charitatē cōtinuā habētes †quia charitas operit multitudinem peccatoꝝ† Hospitales inuicem: sine murmuratione. Unusquisq; sicē accepit gratiam in altērutrū illā administrātes: sicut boni dispēsatores mūltiformis gratie dei †Si q̄s loquit̄ quasi sermones dei. Siquis ministrat tanq̄ ex v̄tute quā administrat deus: vt in omnib⁹ honorificet̄ deus: p iesū christū cui est gloria et imperiū in secula seculorū amen. Charissimi: nolite pēregrinari in feruore q̄ ad tētationē vobis sit: quasi noui aliquid vobis contingat. Sed cōmunicantes christi passionibus gaudete: vt ⁊ ī reuelatiōe glorie ei⁹ gaudeatis exultātes. Si exprobramini in noīe xp̄i: beati eritī: qm̄ qd est honoris glīe et virtutis dei: et q̄ est eius spiritus sup vōs reqēscit. Nemo aūt vestrum patiat̄ quasi homicida: aut fur: aut māledic⁹: aut aliеноꝝ appetitor. Si autem

a ſ nō deficiētes a fide. b ſ vt intelligatī modū orādi: et impetrare poſſitis quod oraueritis habete charitatē inter vos nō ꝓpter veſtra exteriora ſʒ in vobiſipſis voſipſi ſitis cauſa dilectionis.

a ſ cuʒ p alias virtutes culpe diluunt̄: maxime p charitatē p quam ꝓximis debita dimittunt̄: vt a deo nobis noſtra dimittantur.

ſ a deo gratis.

a ſ qdlibet donū ſpūſancti ad ſeruiendū alijs tā ſecularibus q̄ ſpiritualibus.

a ſ formare fm̄ deſideriū vniuſcuiuſq; ſicē in manna ſapiebat fm̄ cibos quos volebat.

a ſ vl̄ elemoſynā vl̄ aliqd bonū op⁹: hūilit̄ impendat: qz nihil hʒ a ſeipſo qd īpēdat: ſʒ a ſolo deo.

ſ actibus veſtris.

ſ adiutorem ⁊ mediatorem.

ſ fama. ſ poteſtas.

a ſ hec bona facite: ⁊ p nulla tribulatiōe ceſſate. b ſ ab amore dei ne eſtuetī deficiētes a fide: ſ vl̄ mirari.

ſ repreſentando.

ſ qn̄ omne velamen auferetur. ſ animo.

ſ corpore. ſ quia.

ſ permanentes.

a ſ xp̄i. b ſ qui corpe laboratis ſpū requieſcitī.

ſ hic vbi nulla remuneratio expectat̄: ſʒ forſitan initiū eſt pene. a ſ tāq̄ maledic⁹ patit̄ q̄ paſſiōis ſue tpe in ſui ſalutē iniuria pſecutoris effrenatur.

vt christian⁹: nō erubescat: glo/rificet aūt deū in isto noīe: q̄m tempus est vt incipiat iudiciū de domo dei. Si aūt primu3 a nobis: quis finis eo4 qui non credūt euāgelio dei? Et si iust⁹ quidē vix saluabitur: impius et peccator vbi parebūt? Jta q3 et hi qui patiunt̄ fm volun/tatem dei: fideli creatori com/mendēt aias suas in bn̄factis.

Ca. V

Seniores er/go qui in vobis sunt obsecro consenior et testis christi passio/nū: q̄ et eius q̄ in futuro reue/landa est glorie cōmunicator. Pascite qui ī vobis gregē dei: prouidētes non coacte sed spō/taneē fm deū: neq3 turpis lucri gratia sed voluntarie: neq3 vt dominātes in cleris: sed forma facti gregis ex animo. Et cūm apparuerit princeps pastoru3 percipietis immarcessibilem co/ronam glorie. Similiter adole/scentes subditi estote seniori/bus. Oēs enī inuicē hūilitatē insinuate: quia deus superbis resistit: hūilib⁹ aūt dat gratiā.

Humiliamini igitur sub potēti manu dei: vt vos exaltet in tpe visitatiōis: oēm sollicitudinem vestrā piicientes in eū: qm̄ ipsi cu/ra est de vobis. Sobrij estote et vigilate q2 aduersari⁹ vester dia/bolus tanq̄ leo rugiēs circuit q̄/rēs quē deuoret: cui resistite for/tes in fide: scientes eandē passio/nē ei que in mūdo ē vre fraternita/ti fieri. Deus aūt oīs grē q̄ vo/cauit nos i eternā gloriā suā in christo iesu modicū passos: ipse pficiet: confirmabit solidabitq3. Ipsi gloria et imperiū i secula secu/lorū amen. Per siluanū vobis fi/delē fratrem vt arbitror scripsi breuiter: obsecrās et contestans hāc esse verā gratiā dei in qua statis. Salutat vos ecclesia que est i babylone collecta: et marc⁹ filius me⁹. Salutate inuicem in osculo sancto. Gratia vob oīb⁹ qui estis in christo iesu amen.

Finit epl'a pma bti petri apli.

Argumentu3 in secundā epi/stolam canonicam petri

Simon petrus p fidem huic mundo sapientes mortuos esse declarat: eisdēq3 pietat' q̄ta sit magnitu/do luce ipsa clarius manifestat.

Finit argumentum.

Incipit epistola canonica se/cunda beati petri apli. Ca. I

Simon petrus ser/uus et apostolus iesu christi: his q̄

Finit postilla venerabil' fratr' Nico. de ly/ra sup eplas canonica bti Petri apli primam.

Incipit epistola secūda beati Pe/tri apostoli. Ca. I

a divina electione.

a coequalē nobiscū sortiti sūt fidez a b
a nō in circūcisiōe legis equari eius antique ple bi dei: sed fide que operibus legis saluat.

b in iustīcia dei nrī ⁊ saluatoris ie/ c
c su xpi: grā vob et pax adimpleat d e
a vel ag. in quo est vite eterne consummatio f
in cōgnitiōe dei et iesu christi dñi g
vnde sunt cōsūmati in vnū. a dona.

d nostri. Quō ōmia nobis diuine h
obtinēdā. cōseruādā.

virtut sue que ad vitā ⁊ pietatē i
a ⁊ hoc. p cognitionē saluatoris oia mysteria diuinitat quibus saluaremur cognouimus.

donata sūt p cōgnitionē ei⁹ q vo k l
a qñ transfiguratus ē in mōte. b miraculoꝝ.

e cauit nos ppria glōria ⁊ virtūte:
a vel p quē xpm vel p q dona. cognitionem.
b quro pfect⁹ de deū cognoscit tāto plus pmisso/

f g pēr quā māxima et pciosa nobis m n
rū ei⁹ magnitudinē sentit. grā sit vobis ⁊ pax

pmissa donauit: vt p hec efficia/ o p
vt per hec. a coheredes filii dei nō p naturā sz p gratiā ita tñ vt sitis fugiētes ne corrūpamini a concupiscentia.

mini diuine ɔsortēs nature: fugi q
entes ei⁹ q in mūdo est ɔcupiscē/
tie corruptionē. Vos aūt curam r s
h oēm subinferētes ministrate i fi/ t
a bone opatiōis. b in bona cōuersatiōe disci/

de vrā virtūtem: in virtūte autē v
te bū facere spe eternoꝝ nō tpaliū. a discretiōis sciēdi qd cui: qñ. vel quō: sed qr sub specie discre/ tionis solet blandiri volupras. iō in sci. ministra. absti. a malis. a voluptatib⁹.

i sciēntiā: in sciētia aūt abstinētiā: x
a abstinentiā patiētia sequit vt q a voluptati/ bus mūdi se cōtinet: aduersa qz ei⁹ sustineat.

in ābstinētia aūt patiētiā: i patiē y
a vt erga eos qs toleratis pie sollicite ex chari/ tate sitis.

k tiā aūt pietatē: i pietate āt amo/ z a
rē fraternitatl: i amore aūt fratni b c
dei.

l m tatl charitatē. Hec eni si vobiscū d e

a bella vitioꝝ. in pñti. q ad vosipsos.
nō apparebit in cōspectu meo vacuus.

assint ⁊ supēnt: nō vacuos nec si/ a b
a in futuro. q ad alios. virtutū. merce/ cedis. in die iudicii qñ cognoscet ieus: vt in cognitione. i. pppter hoc qr cognouistis.

ne frūctu vos cōstituēt in dñi nrī c d
de hec tenēda sunt.

iesu xpi cognitiōe. Cui eni nō pre e
a a lumie diuie solis alien⁹. b nō hñs ducem

a sto sūt hec: cec⁹ ē ⁊ manū tentās f
boni itinerl. a p baptismū vel p penitentiam.

b obliuionē accipiēs pūrgationis g
a originaliū vel in qbus diu cōsueuerat.
actualiū. b qr cec⁹ ē q h nō hz.

veteꝝ suoꝝ delictoꝝ. Quāpropt i
maiori studio ad hec retinēda laborate.

frēs magl satagite: vt p bona o/ k
ostēdatl vos certe vocatos a deo ⁊ electos bñfa ciendo faciatl vos certos d pmio vrē vocationis.

c pera certā vocationē vrāz et ele/ l
hec ministrate: quia.

d ctionē faciatl: hec eni faciētes nō m n o
mortalit. a i futura vita. b mistrādo hec

e peccabitis āliqñ. Sic eni abūdā/ p
a .i. virtutes p quas introibitis ad vitā.

ter ministrabit vobis introīt⁹ in q
eternū regnuz dñi nrī saluatoris
qr a deo velita.

f iesu xpi Propt qd vos incipiam r
a vl sup his. octo gradibus.

g semp cōmonere dē his. Et qdem s
a qd in pñti de his pōt sciri. monebo.
b quos cōfirmari sitl. c in futuro meli⁹ vide/ bitl: ⁊ meli⁹ ɔfirmati eritl: nec erit op⁹ moneri.

sciētēs ⁊ ɔfirmātos vōs in psen/ t v
h ti veritate. Justum aūt arbitror x
a .i. corpore in quo iter hui⁹ vite agit: ⁊ contra aduersarios veritatis certamen agitur.

qdiu sū in h tābernaculo: suscita y z
a iō magl insto: qr cito remouebor a vob: ⁊ miri pseudo subintrabūt ɔtra qs vos oportet armari.

re vos in cōmonitiōe: cert⁹ q ve/ a
i lox ē depositio tabernaculi mei.
Scdm q et dominus noster ie/
a vt: venio romā iterū crucifigi: et alibi: Exten/ des manus tuas: ⁊ alius te cinget.

k sus christ⁹ significābit mihi. Da/ b
bo autem operam et frequenter
volo.

l habere vos post obitum meū: vt c d e
habeatis.

horum memoriā faciatis omniū.
iō adeo sū sollicit⁹: qr magna res ē quā doceo.

m Non enim indoctas fabulas se/ f

Sed spe.

Notam

a Sed specu. fa. il. ma. Trāsfiguratio dñi et claritas eius signū erat resurrectiōis sue et nre. Per hā q̃ eū eo apparuit: intelligit resurrectio eoꝝ q̃ fuerūt añ legē. Per moysen eoꝝ q̃ sub lege. Per petrū et iacobū et iohāne eoꝝ q̃ sub gra: vel per moysen mortuum morituorum: per viuos viuorū. b Et habemus fir. Nō dixi vobis nō est fabulosū: sz certū: q̃ nō tm̄ his signis declaratū: sz etiā ad cōfirmationē nr̄e pdicationis habem⁹ ꝓpheticū sermonē dauid: Dñs dixit ad me. f. m. es tu. i. firmiorem inter alios ꝓphetas: q: clarius alijs de xp̄o ꝓphetauit. Firmiorē. ꝓ. ser. Si q̃s testimonio nr̄o minus credit: q: in secreto gl'iaz redēptoris cōsperim⁹. certo cōmoni ꝓphetico nullus audebit cōtradicere. d Cui attēdētes bñ. Ut lucē possit habere scie: h̄ intelligētes q: nullus scrōꝝ ꝓphetaꝝ ꝓpria sua interpretatione possis dogmata vite pdicauerit: sz que a deo didicerāt in secreto: hec plebi dei obseruāda tradebāt. Diuini gentiū de corde suo fingebāt. Sic & ꝓphe no sua: sz dei v̄ba scribebāt ita lector: nō sua interpretatiōe vti d; ne a fide exorbitet. Sz laboret attēdere quo v̄ba sua voluerit intelligi ille q̃ scripsit. In caliginoso lo. In huius seculi nocte plena tenebris et vitijs et erroribus: vbi difficile inuenitur quis q̃ nō offendat: ꝯtra q̃ necessaria est hec lucerna. Sz nō erit necessaria: Nō vtiq̃: Sed donec dies il. in futuro appareat claritas dei. et lucifer: id est clarus intellectus noster: vel ipse christus oriatur in cordibus nostris. Dilectio erit qualem nūc optamus: et quia non est suspiramus et qualis erit: singuli in singulis videbimus: quomō nunc facies nostras alterutrum videm⁹. In terim ad nocturnam lucernā pertinet: q: filij dei sumus et nondū apparuit quid erim⁹ ad comparationē impiorū dies sumus: ad comparationē future vite lucerna indigemus. Hoc primū intelligētes. Attēdite prophetico sermoni. nā a deo ē: q̃ ꝓbari p hoc q: ꝓphetia nō est falsa: q̃ verbis et tali mō locutiōis scripta: quali vtunt hoīes in locutione sua: et q̃si seculares scripture sunt cōposite: et interpretate: et vere nō est locutio ꝓphetarū fm suā vel audictiū volūtatē: sz fm voluntatē spūssancti: q̃ loqbat i illis. Nō ē voluntate hūana. Sic in prāte ꝓphaz non erat semp h̄re spiritū: semp futura pdicere: ita nō erat ꝓpriis eoꝝ vt q̃cūq̃ vellēt: docerēt: sz ea sola docebāt: q̃ a spū didicerāt h̄ ió dicūt: ne q̃s ad libitū suū scriptural exponat

Fuerunt

cuti notā fecimus vobis domi-
a ꝗ qua oia opa ei pertinet. b ꝗ qua omia futura ab eterno preuidit.
ni nr̄i iesu xp̄i virtutem et p̄sci-
a ꝗ pot⁹ docem⁹ vos ea magna q̃ vidim⁹ & audiuim⁹ de illo trāsfigurato in monte. b ꝗ sumus.
entiam: sed speculatores facti il-
a ꝗ q̃ magnū fuit. b ꝗ accepit a pre fm eo
lius magnitudinis. Accipiens
a ꝗ q̃ facies & vestimēta ei⁹ fulserūt. b ꝗ voce dilapsam. gloria deitatis eius
eni a deo patre honorē & gloriā
ꝗ clarificandum.
voce delapsa ad eum huiuscemo-
a ꝗ a patre glorioso magnificāte & glorificāte filium. b ꝗ consubstantialis.
di a magnifica gloria. Hic est fili-
a ꝗ habor vel simile et audiuimus in illo monte. i. oliueti quādo orabat.
us me⁹ dilectus: in quo mihi cō-
ꝗ nullus ei succedit.
placui ipsū audite. Et hanc vo-
a ꝗ petr⁹ iacob⁹ iohānes. b ꝗ ad cōprobādū ei⁹
cem nos audiuim⁹ de celo alla-
diuinā naturā. ꝗ habor vel simile et audiuimus in illo monte. i. oliueti quādo orabat.
tam: cum essemus cū ipso i mon-
te sancto. Et habemus firmiorē
propheticū sermonē: cui attēde-
ꝗ operando. ꝗ vel ardēs.
tes benefacitis q̃si lucerne luceti
in caliginoso loco donec dies e-
lucescat & lucifer oriat in cordib⁹
vestris. Hoc primū intelligētes
a ꝗ .i. ꝓpria ꝓphetantis voluntate sed spiritusan cto in eo loquente.
q̃ omis prophetia scripture ꝓ-
pria interpretatiōe non fit. Non
eni volūtate hūana allata est ali-
q̃n ꝓphetia sed spūsctō inspira-
ti locuti sunt sancti dei homines.

a Notā fecim⁹ vobis dñi nr̄i iesu xp̄i virtutē. vobis pdicādo & sermonē miraculis xp̄i noticē fact ꝯfirmādo ad sue diuinitat̄ ostensionē. b Et p̄sciam. nā instru de⁹ nouit oia ab eterno: & instru hō ab infāti ꝯceptiōis nouit q̃ cognoscit de⁹ scia visiōis q̃ respicit habētia esse fm quācūq̃ differentiam tpis. c Sed speculatores facti ill' magnitudinis. i. magnifice transfigurationis: quā viderūt petr⁹ iacob⁹ & iohānes: in q̃ trāsfiguratione apparuit eis in forma hūanitat̄ gloriosa. d Accipiens eni a deo patre honorē & glia. i. testimoniū honoris & glie diuine. e Voce delapsa. de celo. f Ad eū. sensibiliter. g A magnifica glia. i. a deo pre. h Huiuscemōi. i. q̃ vox fuit talis: i Hic est filius me⁹ dilect⁹. s. natural. i. q̃ nus eiusdē nature et eiusdē glie mecū. k In q̃ mihi cōplacui. vt p eū pficiā salutē gener' hūani. l Ipm audite. aure corpis & mētis credētes ei⁹ doctrine. m Et hāc vocē nos audiuim⁹. sensibilit' & intelligibilit'. n Cū essemus cū ipso i monte scō. q̃ dr̄ sanct' ratiōe h⁹ apparitiōis sancte q̃ describit Matth. xvij. o Et habemus. Hic ponit' secūda via certitudinis q̃ habuit petr⁹ ex scriptura ꝓphetica vt eni⁹ intellectū habuit p xp̄m Luc. vlt. Aperuit illis sensū vt intelligerent scripturas. i. ꝓphetaꝝ. & hoc est q̃ dicit: Habem⁹ firmiorē ꝓpheticū sermonē. q̃ firmitas pōt ad duo referri. i. ad sermonē petri: & sic sermo ꝓpheticus est firmior sermone ei⁹ simpliciter sz mag' ecōuerso, nā apli mag' fuerūt illuminati a deo q̃ ꝓphete antiq̄. erat tamen firmior: alieni: vtpote iudeo in prophetarū doctrina nutrito. hoīes eni magis credūt ꝯsuetis. vt dicit ph's. ij. Metaphysice. q̃ all qui magis assentiūt fabulis & dictis poetaꝝ & grōnibus certis pho. inter gētiles aūt quib⁹ petr⁹ specialiter scribebat erāt aliq̃ de iudaismo ꝯuersi eo q̃ tūc erat vna ecclesia ex gentilib⁹ & iudeis. Possz etiā dici fraternitas referri ad sermones alioꝝ ꝓphetaꝝ a dauid cui⁹ sermo firmior est q̃ alioꝝ: eo q̃ fuit excellentius ꝓpheta. vt dicit in principio glose libri psalmoꝝ q̃ alij ꝓphete veritatē sibi reuelatā in visionibus imaginarijs viderūt. vt ibi dicit: dauid autē per intellectū: sine talib⁹ imaginibus: sicut clari⁹ dicet qui demōstratiōes spēculationes capit sine descriptione rerum, q̃ illi qui nō capiūt sine tali descriptione. vt plenius dixi cū tractarē de gradib⁹ ꝓphetie in pncipio libri psalmoꝝ: & hoc mō videt petr⁹ loqui cum dicit habemus firmiorem ꝓpheticū sermonē. nā fm glosā intelligit de sermōe dauid q̃ habetur Ps. ij. Dñs dixit ad me: fili⁹ meus es tu ego hodie genui te qui est q̃si ipse sermo. Hāc aūt glosā intelligit de lrām intelligit q̃ xp̄o ꝓphetatūr ut ostensum etiā p antiq̄s doctores hebreoꝝ. hāc aūt auctoritatē nō exprimit nō habet beat⁹ petr⁹. q̃ eadē ē in sentētia cū prius allegata: Hic est filius me⁹ dilect⁹. Quātum spectat ad ꝓpositū. p Cui attendentes bene facitis. s. sermoni ꝓphetarū. q Quasi lucerne lucenti in caliginoso loco: id est in hoc mundo ignorātie tenebris obscurato. r Donec dies elucescat.

[Margin: Ps. ij.; Dan. ij.; Mar. ix.; Luc. ix.; ij. Tim. iij.]

id est clara visio veniat. s Et lucifer: id est diuina claritas. t Oriatur in cordibus vestris. quia non est visibilis oculis corporalibus sed tantū mentalibus. v Hoc primū intelligentes. Hic reddit rationem sui dicti. i. q̃ sermoni prophetico debet attendi: quia procedit ex diuina reuelatione et non ex humana fictione. et hoc est quod dicit: Hoc primū intelligentes q̃ omnis prophetica scriptura. i. in sacra scriptura posita: quod dicit ad excludendum prophetias alias que nō sunt alicui⁹ firmitatis. x Propria interpretatione nō fit: id est nō fit sensu humano. ideo subdit: y Non enim voluntate humana allata est aliquādo prophetia sed spiritusancto inspirati. a quo non potest nisi veritas inspirari & in virtute eius pronunciari.

Secunda petri primo ca. vbi dicitur in postilla: His. i. gentilib⁹ ꝯuersis.

Additio. j.

Per hoc quod dicit beatus petrus. His qui coequalē nobiscū sortiti sunt fidē. nō solū intelligit de ꝯuersis a gentilitate prout postillator dicit: sed etiam a iudaismo: specialiter de illis iudeis qui per tempus post q̃ apostoli acceperunt spiritūsanctum in die pentecostes fuerūt ad fidem conuersi. et ideo de illis dicitur: Fuerunt sortiti fidem cum apostolis primitiuis intelligendo coequalitatem: nō fm gradum sed, put in petitis & sic hec epistola sicut et precedens vtrisq̃ ꝯuersis dirigitur.

In eodem ca. j. vbi dr̄ in postilla: Et habem⁹ firmiorē ꝓpheticū fmonē &c.

Additio. ij.

Per hoc quod dicit apostolus. Habemus firmiorē propheticum sermonem. satis habet q̃ loquebatur conuersis d̄ iudaismo principaliter: qui prophetica verba recipiebāt ab antiquo de hoc autem quod dixit postillator: q̃ dauid fuit eximius prophetarū &c. In additione super principium libri psal. habetur plenius.

Fuerunt

a Fuerūt &c. Jō ita vos cōmoneo & tot auctoritatib⁹ vtor: ne decipiami p pseudo: q̃ fingūt xp̄m nōdū venisse. Uel si venisse fatent: aliqs errores inserunt: q̃ grauit punient ꝓ mēdacijs suis cū suis seqcib⁹. Sic et in ꝑplo isr̄l fuert pseudo ꝓphete: q̃ falsa nūciabāt & iudicū ꝑpetue dānatiōis sustinue rūt: sic & isti. b Sectas. Secta sic heretici grece cū quis stulta obstinatiōe errorē quem semel ceperit: sic sectari nullatenus cessat: q̃ pessimi hereticos est. c Perditiōez. Merito perditione sibi inducūt: q̃ redēptorē suū negāt: vel nō q̄le x̄itas ostēdit: q̃ sibi ꝓpriū fingūt q̃ dicāt. & ꝓpterea alieni a redemptore nil certi q̃ foueam expectāt. d Uia veri. blas. Per hereticos nō solū in eis q̃s fuere heresi seductos afficiat. Sz in eis q̃s q̃s p impurissima facta sua & sacrificia vel mysteria exerāda q̃ faciūt in odiū ꝓxia ni nois ꝯcitāt: existimātib⁹ imperitis oēs xp̄ianos hmōi flagitijs mācipatos. e Si enim deus an. Si apostatas āgelos traditos penis iferni ad malores cruciat⁹ reseruat in die iudicij: etiā mūdū ꝑpt scelera delcuit: si sodomitas deleuit: et noe & loth saluauit: ꝯstat quia nouit dñs pios de tētatiōe eripere: Iniq̃s xo in diem iudicij cruciandos reseruare. f Rudentib⁹. Rudētes sūt funes q̃b⁹ naute vela suspendūt: et flate aura port⁹ trāsllitatis deferant: sic q̃ ābiguis fluctibus credāt. Quib⁹ rudētibus ꝯuenienter īmūdoꝝ spiritus cognomina cōpant: q̃ mox et flante supbia ipsis se aduersus creatorē erexert: ꝑpia elatiōis sue conatib⁹ in abyssū ꝓfunda sunt rapti. g Originali mū. Idem mūdus ē post diluuiū q̃ ante. Sz tñ ille qui alius fuit: q: ille mūdus aq̃ perijt: & tota facies terrē x tot' ille aer altitudie aq̃rū mutatus ē. h Octauum. Sex sūt etates seculi. septia ē il la vita vbi aie scrōꝝ felici sabbato. i. eīna reqe pfruūt. Octaua cōis resurrectio. Occulte q̃ insinuat p repalis diluuij discrimē: futuri iudicij diē: q̃ dānatis reprob oibus: isti gloria vite ꝑpetis accipiēt. i Et ciuitates. De ciuitates dupli in ignē sūt redacte: & pmo eas p incēdiū cū adiacētib⁹ terris in cinerē redegit: & cū loca incēdij postmodū mortui mar' vnde pterit: fuare adhuc voluit regionē circa positā spēm pristine pene. Nascunt ei poma pulcherria q̃ cōedēdi cupiditatē spectātib⁹ generēt: Si carpas fatiscūt & resoluūt in cinerē fumūq̃ excitāt q̃i adhuc ardeāt. k In cinerem. Ignis q̃ sodomitas semel puniuit: significat q̃ ipq̃ sine fine sit passuri. l terra fumigabūda: q̃ fruct' pulcherri in cinerē int' hāt & fetorē: Inuit: q̃ dilectio carnalis q̃ sultis arridet: nil tñ ē iuisibilib⁹ nisi icēdiū sibi refuāt: vel vt fum⁹ torment ei⁹ in scla sclōꝝ ascēdat. m Loth

oppressum

Ca. II.

Fuerunt vero Capl'm. II.
et pseudo prophete in po-
ꝗ ita sunt q̃ titulo cōprimunt: sz post obitum meū manifestabunt.
pulo. Sicut et in vobis erūnt
ꝗ in corda vestra
magistri mendaces: qui introdu-
cent sectas pditionis: & eū qui
a ꝗ sanguine. b ꝗ negara veritate inducunt falsitatē. ꝑ qua cito pciutabunt
emit eos deū negāt: super-
ducentes sibi celerem pditionē.
a ꝗ a q̃b⁹ graue ē caueri q̃ mltī &c.
Et multi sequentur eorum luxu-
future hōies ꝯcupiscētias pdicat q̃b⁹ carnales facile ꝯsentiūt. a ꝗ castitas & cetera bona opa
rias: p q̃s viā veritatis blasphe-
a ꝗ ex religiōis q̃ auaricie aliq̃ lucrē fingūt nouas doctrinas: nec vos emūt dē vos & vobis sibi
mabit: et in auaricia fictis v̄bis
aliq̃d cōmodi acq̄rūt. a ꝗ mgr̄is & sectib⁹
de vobis negociabunt. Quib⁹
ꝗ pene eterne iā oli apud deū ꝯstitute nō cessāt pscientialiter excruciar: nec fine carebūt.
iudicium iam olim non cessat: et
ꝗ diabol⁹ nō decipiē: p⁹ ea tormētatur⁹ ꝗ ꝓbat
perditio eoꝝ nō dormitat. Si
a maiori ꝗ dignioris nature
enim deus angelis peccantibus
a ꝗ alia trāslatio: Et carcerib⁹ caliginis iferni retrudēs tradidit in iudicio puniēdos seruari
non pepercit: sed rudentibus in-
ferni detractos in tartarū tradi-
ꝗ .i. tradidit vt reseruarent i iudiciū. i. dānatiōne
dit cruciandos in iudiciū reserua-
ꝗ hoīb⁹ scdm origīnē ꝑmi peri viuētib⁹
ri: et originali mūdo non pepcit:
a ꝗ iusticie opa faciēs q̄le eoꝝ iō viuēdū esset oñdit. b ꝗ inducens mō diluuiū & submersionē
sed octauum noe iusticie preco-
nem custodiuit: diluuiū mundo
impioꝝ ꝗ fecit
impioꝝ inducēs et ciuitates sodo-
moꝝ & gomorreoꝝ in cinerē redi-
a ꝗ parenter significāt omnino pigros q̃ similes.
gēs euersiōe dānauit: exēplū eo-
ꝗ fi
rū q̃ impie acturi sunt ponēs: et
iustū loth oppressum a nephādoꝝ

Ca. II.
a Fuerūt xo. Postq̄ btūs petrus induxit fideles ad retinēdū fidei x̄itatē. h' ostēdit eos ad ꝯcauēdū oppositā falsitatē. & pmo circa aduētū xp̄i in mūdū. scdo circa aduētū eius ad iudiciū ca. se. pma falsitas ē heretico: fidē xp̄i corūpentiū: q̃ pmo ostēdit maliciā. & scdo penā ibi: Quib⁹ iudiciū. Circa pmū dic: Fuerūt xo & pseudo ꝓphe i ꝑplo. s. iudeoꝝ añ xp̄i aduētū: sic p; in libris Paral. & Regū in plurib⁹ locis. b Sic et in vob. xp̄ianis. c Erūt magri mēdaces. q̄les fuerūt pseudo apli & heretici d Qui introducēt sectas pditiōis: sic ebion & cherintus negātes diuinitatē xp̄i dicēs: ꝓpter quos btūs Johes in pncipio euangelij sui declarauit diuinitatē xp̄i dicēs: In pncipio erat xbū &c. fm q̃ dic Hiero. in ꝓlogo sup Johē: & postea arrius & multi alij errauert circa fidē xp̄i. e Supducētes sibi celerē ꝑditionē. i. eāz pditiōis. & nō solū sibi: sz etiaz alijs. iō subdic: f Et multi sequent eoꝝ luxurias. ad h̄ eni q̃ plures eos seqrent pcedebāt carnales doctrina q̃s ad hoīes sunt plan. g Per q̃s via veritatis. i. fides catholica. h Blasphemabit. a paganis & iudeis tāq̃ mala. p q̃ ꝑs dicaf infidelib⁹ occasio deridēdi & ꝯtēnēdi fidē catholicā. i Fictis xbis. i. ad decipiēdū cōpositis. k Oēs vos negociabunt. bona v̄ra temporalia subtrahendo. l Quib⁹ iudiciū. Postq̄ ostēdit hereticoꝝ maliciā: h' ostēdit declarat eoꝝ penā. & scdo pene grauitatē. ibi: Magis aūt. Prima diuidit in duas: q: pmo facit ꝓpositū. scdo inducit ad h' triplex exēplū ibi: Si eni āgelis. Circa pmū dic: m Quibus iudiciū. i. pena ad quā ꝯdēnabunt. n Iā olim nō cessat: q: sp durabit: et exponit aliq̄n: h' ec expositio videt excludi p h' q̃ pmittit: Iā olim. & sic loquitur de pterito duratio illa sempiterna & de futuro. iō melius sic exponit vt videt: Iā olim nō cessat. i. a pncipio mūdi ē pparata. nam a pncipio distinctiōis rez loc' inferni ē ab alijs distinctus: & sic de Esa. xxx. Preparata est ab heri topheta a rege pparata. ꝓfunda & dilatata: nutrimētū ei⁹ ignis & ligna multa: flatus dñi sicut torrens sulphuris succendēs eam. o Si eni de⁹. Hic ꝓbat ꝓpositum p triplex exēplū. pmū ē de āgelis peccātib⁹ de q̃ bus dic: Si eni de⁹ āgelis peccātib⁹ nō pepcit: a pena debita. p Sz rudētib⁹. i. funibus. q Inferni. q̃ funes sunt petā q̃ sūt cā detractiōis ad iferna: fm q̃ d: Prouer. v. Iniq̄tates sue capiūt ipiū: & funibus petōꝝ suoꝝ ꝯstringit. r Detractos. a societate angeloꝝ scrōꝝ. s In tartaꝝ tradidit cruciandos in iudiciū. i. post iudiciū. t Reseruari. pmo eni ceciderūt in hūc aerē caliginosum vbi sūt ad exercitiū bonoꝝ h̄ntes tñ suā penā & suppliciū. post iudiciū xo detrudent in iferno deficiēte scrōꝝ exercitio: & tunc crescet eoꝝ pena accidētal' ex hō q̃ iduꝛerūt ad petiñ & dānatiōnē: sic glia scrōꝝ angeloꝝ ex hoc q̃s iduxerūt ad bonū & salutē. & in postilla supplendum ē q̃ sic deus nō pcet hereticis. v Et originali. Hic ponit scdm exēplū de submersiōe in diluuio. ꝑpt petā eoꝝ dicēs: Et originali mūdo nō pepcit. Dicit āt h' origināl mūdus hoīes q̃ fuerūt ante diluuiū: q: tūc currebat pma etas mūdi q̃ terminata fuit in diluuio. x Sed octauum noe. quia cum eo fuerunt septem persone diluuio saluate. y Iusticie peconem. quia predicauit hoibus illius temporis penitentiam: vt dictum est supra epistola prima. iij. capitulo. z Diluuium mundo impiorum inducens. dicit autem mundo: quia tunc omnis caro corruperat viam suam: Genesis. vj. 3 Et ciuitates. Hic ponitur tertium exemplum de ciuitatibus tempore loth: vt habetur Genesis. xix. dicens: Et ciuitates sodomoꝝ & gomorreoꝝ in cinerem redigens: quia pluit super eas ignem et sulphur: vt habetur ibidem. 4 Exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens. i. ostendens q̃ sic punientur nisi peniteant. b Et iustum loth oppressum a nephandorum iniuria. fm q̃ dicitur Genesis. xix. Uim q̃ faciebant loth vehementissime &c.

[Margin: Job. iiij.; Esa. xxx.; Pro. v.; Gen. vj.; Gen. xix.]

k Ac luxuriosa

iniuria ac luxuriosa conuersatio-
ne eripuit. Aspectu enim et auditu
quod erat difficile inter tales iusticiam seruare.
iustus erat: habitans apud eos qui de die
in diem animam iustam iniquis operi-
et sic hec et illis et omnia ista: ergo *sicut noe et loth*
bus cruciabant. † Nouit deus pios
sicut diabolum originalem mundum: sodomitas
de tentatione eripere: iniquos
vero in diem iudicij reseruare cru-
reseruabit
ciandos. Magis autem eos qui
fornicatores dicit: qui pro reatu fede corruptionis maiora in iudicio patient tormenta quam generales iniqui *i. qui more brutorum animalium luxuriantur.*
post carnem in concupiscentia immun-
dominum iesum iustum iudicem talium recognoscere nolunt.
dicie ambulant: dominationemque
ad maiora crimina. *in perpetratione*
contemnunt: audaces: sibi placen-
sine timore vltionis separant homines a deo et instruunt ad blasphemandum.
tes sectas non metuunt introdu-
occasio hi reseruant ad maiora: vbi tanta vis est penarum quod et angeli mali qui sunt maiores fortitudine et robustiores ad proferendum quam homines non portant quasi onus intolerabile.
cere blasphemantes. Vbi angeli
fortitudine et virtute cum sint maio-
quorum ad patientes. i. maiores penas.
res: non portant aduersum se execra-
magistri erroris
bile iudicium. Hi vero velut irrona-
tendunt
bilia pecora naturaliter in captionem
i. cisti *quare blasphement*
et in perniciem in his que ignorant
in corrupto sensu
blasphemantes in corruptione sua
a consortio sanctorum *vt qui in sordibus est sordescat adhuc.*
peribunt: percipientes mercedem iniusticie

Voluptatem existimantes diei deli-
et secundum malam existimationem.
tias coinquinationis et macule: delitijs
vt ibi vos decipiant
affluentes in conuiuijs suis luxu-
etiam in gestu corporis pretendunt nequitiam animi vel oculus. i. anima que debet prouidere. vel oculus magister eorum cupit adulteria: vel cum vxoribus vel cum diabolo
riantes vobiscum: oculos haben-
vel incessabilibus delicijs
tes plenos adulterij et incessabi-
a quibus non facile cessant: quia sunt quasi naturalia vt saturitas: ebrietas: somnolentia.
lis delicti pellicentes animas in-
vel execratum *quia quicquid agunt cum auaricie faciunt*
stabiles: cor exercitatum in auaricia
iam possessi a maledictione eterna *ex ratione ei cognoscebant quid credere: et quomodo viuere deberent.*
habentes: maledictionis filij: dere-
a statu mentis
linquentes rectam viam errauerunt
ad idem tendentes ad quod ille tetendit qui veniebat maledicere populo israel contra voluntatem dei: sed continget illis sicut balaam contigit quem corripuit asina de sua vesania.
† secuti viam balaam ex bosor: qui
mercedem iniquitatis amauit: cor-
reptionem vero habuit sue vesanie.
quia asina.
Subiugale mutum animal in hominis
voce loquens prohibuit prophete in-
non lauantes sed potius coinquinantes
sipientiam. † Hi sunt fontes sine
obscurantes instinctu diaboli
aqua: et nebule turbinibus exagita-
pseudo vel heretici *obscuritas peccatorum seruatur vt sordescat amplius vel infernales pene*
te: quibus caligo tenebrarum reser-
uatur. Superbia enim vanitatis loquen-
tes pelliciunt in desiderijs carnis
luxurie eos qui paululum effu-
errant et alios errare faciunt *vel conuersari* *in sua secta promittunt esse libertatem comedendi et bibendi et dormiendi et regnandi in eternum.*
giunt. Qui in errore conuersa-
ti libertatem illis promittentes.
i. serui corrupti vel serui diaboli corrumpentis.
et vere sunt serui: quia
cum ipsi serui sint corruptionis. A
quo enim quis superatus est: huius et ser-
vere sunt serui acquisiti: quia cum prius liberi essent modo coguntur seruire grauius quam antea
uus est. † Si enim refugientes co-
inquinationes mundi in cognitio-
ne domini nostri et saluatoris ie-
su christi: his rursus implicati su-
perantur: facta sunt eis posteriora
vere deteriora *minus malum*
deteriora prioribus. Melius enim

Additio. In capitulo .ij. vbi dicitur in postilla. Sed rudentibus. i. funibus. Super illud verbum: Rudentibus. Glosa: rudentes sunt funes quibus naute vela suspendunt.

erat illis non cognoscere viã iustitie ꝙ post agnitionẽ retrorsũ conuerti ab eo qḋ illis traditũ est sancto mandato. Contigit enim illud eis veri puerbij: Canis reuersus ad suũ vomitũ: et sus lota in volutabro luti.

Ca. III

Hanc ecce vobis charissimi secundam scribo epistolam in quibus vestram excito in cõmonitionem sinceram mentem: vt memores sitis eorum que prediri verborũ a sanctis prophetis et apostoloꝝ vestroꝝ preceptorũ domini et saluatoris. Hoc primũ scientes ꝙ venient in nouissimis dieb' i deceptiõe illusores iuxta pprias cõcupiscẽtias ambulantes dicẽtes: Ubi est pmissio aut aduentus eius? Ex quo eni patres dormierũt: omnia sic pseuerant ab initio creature. Latet eñ eos hoc volentes: ꝙ celi erant

prius et terra de aqua et per aquam cõsistens dei verbo: per que ille tunc mũdus aqua inundatus periit. Celi autẽ qui nũc sunt et terra eodem verbo repositi sũt igni reseruati in diẽ iudicij et perditionis impiorum hominum. Unum vo hoc nõ lateat vos charissimi: quia vn' dies apud dñm sicut mille ãni: et mille anni sicut dies vn'. Nõ tardat dñs pmissionẽ suã: sicut quidã existimãt. Sz patienter agit propter vos: nõlens aliquos perire sed oẽs ad penitẽtiã reuerti. Adueniet aũt dies dñi sicut fur in quo celi magno ipetu trãsient: elementa vero calore soluentur:

terra aũt ⁊ oĩa q̃ in ip̃a ſunt exu/rentur. Cũm igitur hec omnia diſſoluenda ſint: quales opoꝛtet vos eſſe in ſanctis conuerſationibus ⁊ pietatibus expectantes ⁊ pꝛoperantes in aduentũ diei domini: ꝑ quem cęli ardentes ſoluẽtur: ⁊ elemẽta ignis ardoꝛe tabeſcent? Nouos vo cęlos ⁊ nouaȝ terrã ⁊ ꝓmiſſa ipĩ⁹ expectam⁹: in quib⁹ iuſticia hitat. Pꝛopter qď chariſſimi hęc expectãtes: ſatagite immãculati ⁊ iuiolati ẽi inueniri in pace: et domini noſtri ieſu xp̃i longanimitatem ſalutem arbitramini: ſicut ⁊ chariſſim⁹ frater noſter paulus ſecundum datam ſibi ſapientiã ſcripſit vobis: ſicut ⁊ in omĩbus epl'is: loquens in ẽis dẽ his in q̃bus ſunt quędã difficilia intellectu: q̃ indocti ⁊ inſtabiles depꝛauant: ſicut ⁊ cęteras ſcripturas ad ſuam ipſoꝛũ perditionem. Uos igitur fratres p̃ſcientes cuſtodite: ne inſipiẽtiũ erroꝛe traducti excidatis a pꝛopꝛia firmitate. Creſcite vo in gratia ⁊ cognitione domini noſtri ⁊ chꝛiſti ieſu ſaluatoꝛis. Ipſi gloria ⁊ nũc ⁊ in diẽm ęternitatis. Amẽ. Finit epl'a ſcða petri apl'i.

Glo. ordi. Ni. de ly.

Ex libꝛo de viris illuſtribus p̃fatio ſancti Hieronymi in epiſtolas canonicas Johannis.

Iohãnes apl's quẽ ieſus dilexit plurimũ filius çebedei: frater Jacobi apl'i: quẽ herodes poſt paſſionem dñi decollauerat: nouiſſimus oĩum ſcripſit euãgeliũ: rogatus ab aſię ep̃is aduerſus cherinthũ aliosq̃ hereticos. Et maxime tũc Ebionitaȝ dogma cõſurgẽs: q̃ aſſerũt xp̃m ante mariã nõ fuiſſe. Unde etiã cõpulſus ẽ diuinã eius natiuitatẽ edicere. Sȝ ⁊ aliã cauſam huius ſcripturę ferũt. Qď cum legiſſet Matthei Marci ⁊ Luce volumina: ꝓbauerit q̃dem textũ hiſtorię: ⁊ vera eos dixiſſe firmauerit: ſȝ vnius tm̃ anni in q̃ paſſus ẽ poſt carcerẽ iohãnis hiſtoꝛiã texuiſſe. Pꝛeter miſſo itaq̃ ãno cui⁹ acta a trib⁹ expoſita fuerãt: ſupioꝛis t̃pis anteq̃ iohes clauderet in carcerẽ geſta narrauit: ſicut manifeſtũ eſſe pôt his q̃ q̃ttuoꝛ euãgelioꝝ volumina legerint: q̃ res diaphoniam q̃ videbat iohannis eſſe cũ ceteris tulit. Scripſit autẽ vnã epl'am: cui⁹ exoꝛdiũ hoc ẽ: Qď fuit ab initio qď audiuim⁹ ⁊ vidimus oculis nr̃is: qď ꝑſpexim⁹ ⁊ man⁹ nr̃ę tractauerũt de ṽbo vitę: q̃ ab vniuerſis eccl'iaſticis ⁊ eruditiſſimis viris cõpꝛobat. Reliq̃ aũt duę q̃ꝝ ṗncipiũ eſt: Senioꝛ electe dñe ⁊ natis ei⁹ ⁊ ſequens Senioꝛ Caio chariſſimo: quẽ ego in veritate diligo ⁊c̃. Johis p̃ſbyteri aſſerunt cui⁹ ⁊ hodie alteꝝ ſepulchꝝ apud epheſum oſtẽdit: ⁊ nõnulli putãt duas mẽoꝛias eiuſdẽ iohis euangeliſtę eẽ. Sup q̃ re cũ p oꝛdinẽ ad papiã auditoꝛẽ ei⁹ ventũ fuerit differem⁹. Quartodecimo igit ãno ſcðaȝ poſt neronẽ ꝑſecutionẽ mouẽte domiciano: in Pathmos inſulã relegat⁹ ſcripſit apocalypſim. Quã interp̃tant Juſtin⁹ martyr ⁊ hyrene⁹. Interfecto aũt domiciano: ⁊ act ei⁹ ob nimiã crudelitatem a ſenatu reſciſſis: ſub nerua ṗncipe rediit epheſum: ibiq̃ vſq̃ ad Traianũ ṗncipẽ ꝑſeuerãs: totas aſię fundauit ⁊ rexit eccleſias. Confectuſq̃ ſenio: ſexageſimooctauo anno poſt paſſionẽ dñi moꝛtu⁹: ⁊ iuxta eandẽ vꝛbẽ ſepultus eſt.

Argumentũ in ṗmã canonicã beati Johannis.

Rationẽ verbi ⁊ q̃ de⁹ ip̃e ſit charitas manifeſtat: ⁊ ſuſurrones fratꝝ nec deũ ſcire: nec pios fieri poſſe eouſq̃ diſſertat: vt eſſe cõpꝛobet homicidas: eo q̃ odiũ ſit interfectionis occaſio.

Incipit epl'a ṗma beati Johannis apl'i.

Quod fuit ab initio Capitulum I

a Et manus. Magna familiaritate ei ꝯiūcti verā carnē habere palpādo ꝓbauimꝰ: ⁊ ante ⁊ post resurrectionē q̄bꝰ dr̄: Palpate ⁊ videte. b Vidimus. Manifestatā: ꝙ nō infideles ⁊ testes sumꝰ: ⁊ vidimꝰ ⁊ incredul' annūciātes martyres effecti sumus. c Annūciamꝰ vo. Sic ꝑ eos audiuimus nos: ſ nō vidimꝰ: minus tñ felices q̄ȝ illi. d Ut ⁊ vos so. Quicūq̧ vult sociꝰ dei fieri ꝑus dȝ societati ecclesie adunari. Hec minus hñt q̄ ꝑ apl'os q̄ȝ ꝑ seipm̄ crediderūt. Un̄ dr̄: Bti q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Et iteꝝ: Nō ꝓ his rogo tm̄ sȝ ⁊ ꝓ his q̄ credituri sunt ꝑ v̄bū eoꝝ in me. e Et hec ē ānū. Quare v̄bū caro factū ē: q̄d noui attulit mūdo? Cur venit pati? Nō frustra fuit. vide quid voluit docere: q2 deus lux ē: hac sn̄ia diuīe puritat' excellētiā mōstrat: quā imitari iubemur. ſ manichei ꝯfutant̄ q̄ dei naturā a ꝑncipe tenebraꝝ dicūt bello victā ⁊ viciatā. f Annūciamꝰ vo. qm̄ deꝰ lux ē. Applicuimꝰ nos ad lucem: ⁊ lux nob̄ irradiauit. Tenebre eramꝰ: mō ꝑ lucē lux sumꝰ ⁊ alios illuminamꝰ: duȝ pctā dimitti et tenebras expelli nūciamꝰ. g Deus lux ē. Qui ergo vult h̄re societatē cū luce pellat tenebras pctōꝝ: q2 tenebre cū luce societatē h̄re nō pñt. vn̄ sequit̄: Si dixerimus. ſ est: cur v̄bū caro factū ē: vt ſ ānūciaret mūdo. h Si dixerimꝰ. Hactenꝰ cōmēdatio epl'e. ſ ondit q̄lit̄ charitas sit h̄nda. i Et in te. ambu. mē. Persistentes in pctīs ⁊ alios obscurātes nō cōputant̄ in mēbris eius. vn̄: Que ꝯuētio x̄pi ad belial? q̄ societas luci ad tenebras? k Si am. in luce. Ita sumꝰ mūdi: sȝ tm̄ nō debemus putare nos q̄ȝdiu viuimus oīno posse a peccatis mundari. ꝟ Sicut ⁊

Jo. 20. d (margin)
2. Cor. 6. c (margin)

B

a ſ et verbū caro factum ē b ſ cum hominibus conuersantē c ſ ⁊ vidimus gloriam eius.

Quod audiuimꝰ: quod vidimꝰ ocul' nr̄is: a b

a ſ vitā. s. eius et mores et etiā spūalibus oculis diuinā virtutē eius in more cognouimus. b ſ verum corpus non fantasma

a quod ꝑspeximus: et manus no- c d

ſ viuificāte in aīa et in corpe.

stre cōtrectauerunt: de verbo vi- e

a ſ panis angeloꝝ assumptiōe carnis hoībus innotuit: miracul' claruit: surrexit: ⁊ alios secū surgere fecit. ꝑ hec vita manifestata est.

b te: et vitā manifestata est: et vidi f g h

c mus ⁊ testamur ⁊ annunciamus i k

ſ esse cū fidelibꝰ ſ in eterna diuitate

vobis vitā eternā: que erat apud l m

ſ ex tpe in hūanitate ſ reperit

patrē: et apparuit nobis. Quod n o

a ſ i carne b ſ v̄ba ex ore eiꝰ c ſ q̄si debet' credere illis q̄ viderūt et audierūt.

vidimus ⁊ audiuimus annunci- p

a ſ q̄ n̄ vidist' b ſ n̄ ꝑ aliq̄ tpali q̄stu sȝ vt bn̄ viuēdo: bn̄ credēdo: patiēter oīa ferēdo.

d amus vobis: vt ⁊ vos societatē

a ſ ⁊ ꝑ nr̄aȝ societatē trāseatis ad dei societatē ſ vt simꝰ heredes dei coheredes x̄pi.

habeatis nobiscū: ⁊ societas no- q

stra sit cum patre ⁊ filio eius iesu

ſ nō trāsitorie nūciamꝰ sȝ mēorie cōmēdamus

e christo. Et hec scribimus vobis r

a ſ in ſ seclo in vnitate eccl'ie ⁊ in futuro in angeloꝝ societate b ſ vt multos ad eandē societatē ducamus. c ſ vel nostrum

vt gaudeatis: ⁊ gaudiū vestrum s

f sit plenū. Et hec est annunciatio t

ſ credendam

quā audiuimus ab eo ⁊ annun- v x

ſ q2 pellit tenebras pctōꝝ.

g ciamus vobis: qm̄ deus lux est y

ſ .i. ignorātia vel nequitia ſ ergo

h ⁊ tenebre in eo non sunt vlle. Si z a

ſ ꝑ fidē ⁊ charitatē que deo sociant

dixerimus qm̄ societatem habe-

a ſ in pctīs b ſ pctm̄ pctō addētes

i mus cuȝ eo: ⁊ in tenebris ambu- b

a ſ i nob̄ ſ ore ⁊ ope ſ dū alios ad idē mēdaciū exēplo nr̄o inducimꝰ. ſ si eadē cū dicimur lux q̄ x̄ps ducꝰ ē lux. i. exēplo eiꝰ illuminātes alios.

lamus: mētimur ⁊ v̄itatē nō faci c d

k mus. Si aūt in luce ambulamus: e

Nico. de lyra

assumētis naturā humanā in vnitate suppositi: de q̄ dicit. j̄. iiij. Ois spūs q̄ ꝯfitet̄ Jesum x̄pm in carne venisse ex deo est. ⁊ ſ est qd̄ dic̄: Qd̄ fuit ab initio ⁊c̄. Cōstructio ē suspēsiua vsq̧ ibi: Annūciamꝰ vobis. ⁊ iō sic ꝯstruēda ē l̄ra: Annūciamꝰ vobis qd̄ fuit ab initio. i. v̄bū qd̄ ꝓcessit et̄nalit̄ a pr̄e q̄ ē ꝑncipiū seu initiū totiꝰ emanatiōis ꝑsonaꝝ. ſm ꝙ dic̄ Augꝰ. iiij. de trinita. Pr̄ est ꝑncipiū totiꝰ trinitat'. ꝑncipiū em̄ significat id a q̄ aliq̄d ꝓcedit v̄bū siue filiꝰ. nā ⁊ eodē v̄bū q̄ ⁊ filiꝰ ꝓcedit a pr̄e. iō pr̄ dr̄ ꝑncipiū siue initium filij siue v̄bi. ⁊ ꝙ ille sit intellectꝰ huius l̄re: ptȝ ꝑ ſ qd̄ subdit̄. aliq̄bus tn̄ iterpositis de v̄bo vite. Cōsequent̄ ꝓcedit ad mysteriū incarnatiōis dicēs: a Qd̄ audiuimus. s. a iohē baptista icarnati v̄bi ꝑcone: cuiꝰ discipulus fuit ille Johes apl's ⁊ euāgelista: ⁊ dicūt cōit̄ doctores ꝙ ipe et andreas fuerūt illi duo discipuli q̄ audito a btō iohē baptista de x̄po: Ecce agnꝰ dei. secuti sunt iesum: Joh. j. sȝ iohes exp̄ssit nomē andree ⁊ suū tacuit: q2 nolebat se cōmēdare. b Qd̄ vidimꝰ oculis nr̄is. cū ipō ꝯuersando. ſm ꝙ dr̄ Joh. j. Uerbū caro factū ē ⁊ h̄itauit in nobis: ⁊ vidimꝰ gl'iam eiꝰ. oculis em̄ corpalibus viderūt eiꝰ hūanitatē: ⁊ diuinitatē eius ocul' mentalibꝰ ꝑ fidē: ⁊ nō solūmō ꝑ fidē cōeȝ q̄ est ex auditu: sȝ etiā ꝑ illustrationē spālē: q̄ est q̄dāmō ex visu. iō subdit̄. c Qd̄ ꝑspeximꝰ. i. ꝑfectius inspeximꝰ. viderūt em̄ apl'i x̄pm cecos illuminantē: mortuos suscitantē ⁊ hmōi. q̄ nō pñt nisi diuia v̄tute fieri: ⁊ talia freq̄nt̄ faciebat impando tāq̄ȝ ꝓpria v̄tute: et sic v̄tus diuinitat' videbat̄ q̄dāmō in opibꝰ illis sic eā in effectibus suis suo mō. d Et manꝰ nr̄e ꝯtrectauerūt. ad declarationē veritat' sue resurrectiōis: Luc. vl. Palpate ⁊ videte q2 spūs carnē ⁊ ossa nō h̄ȝ sic̄ me videtis h̄re. e De v̄bo vite. q2 v̄bū incarnatū ē vita ꝑ essentiā ⁊ etiā ꝑ efficaciā. est em̄

ꝟ auctor vite

auctor vite gr̄e nature ⁊ gl'ie. f Et vita. Hic reddit auditores dociles. illa em̄ q̄ clariꝰ cognoscunt̄: clarius ꝓferunt̄. vn̄ Hiero. in ꝓlogo sup pētateuchū dic̄: Qd̄ meliꝰ nouimus meliꝰ et ꝓferimꝰ. apl'i v̄o de diuinis fuerūt magis illuminati q̄ȝ alij p̄cedētes vel futuri: ꝓpt̄ qd̄ clariꝰ potuerūt docere de diuinis: ⁊ hoc fac̄ auditores dociles. iō dicit: Et vita. i. v̄bū qd̄ ē vita ꝑ essentiā: vt dictū ē. g Manifestata ē. ꝑ opa diuīa in humanitate assumpta exercitata. h Et vi. nos apl'i ceter' clariꝰ. i Et te. d̄ visu ⁊ auditu. k Et an. vo. vt edocti sit'. l Uitā eter. i. v̄bū icarnatū: vt dictū ē Joh. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscat te solū deū veꝝ: ⁊ quē misisti ih̄m x̄pm. m Que erat a. p. vt ꝑsona disticta ab eo ꝑ et̄nā gn̄ationē in diuīa natura. n Et ap. no. tpalit̄ in hūanitate assūpta. o Qd̄ vi. ſ vltīo reddit auditores beniuolos ex bonitate finis huius doctrīe. nā ꝑ eā h̄r vita gr̄e in pn̄ti ⁊ vita gl'ie ī futuro: ⁊ ſ ē qd̄ dic̄: Qd̄ vidimus ⁊c̄. iā expositū ē. s. p Annūciamꝰ vo. vt ⁊ v. so. ha. no. ꝑ charitatē q̄ ē eadē cū gr̄a: vl' ei insepabilit̄ ānexa. q Et so. no. sit cū p. ⁊ fi. ⁊ ſ itelligit̄ spūssctūs q̄ ē tr̄tia ī trinitate ꝑsona. ꝑ charitatē ei tota trinitas ih̄itat mētes iustoꝝ: sic̄ amās h̄itat ī amato ⁊ ecōuerso ꝓpt̄ qd̄ dr̄. j̄. iiij. Qui mācet ī cha. ī deo ma. ⁊ deꝰ ī eo. sic aūt n̄ est ī pctōribꝰ: lȝ sit ī eis ꝑ pn̄tiā eēntiā ⁊ potētiā: ꝑ quēmodū etiā ē in ceter' creatur': ⁊ q2 societas gr̄e ē dispositio ad societatē gl'ie. iō s̄bdit̄: r Et ſ scri. vo. vt. d̄ gl'ia iā h̄ita ī spe. s Et g. v. sic p. qn̄ h̄ebit̄ ī re. t Et ſ ē an. Finito ꝓemio ſ accedit̄ ad tractatuȝ: in q̄ agit̄ d̄ his q̄ ī ꝓemio st̄ breuit̄ ꝑlibata. Sūt aūt tria: vt pȝ ex p̄dict'. s. et̄nal' v̄bi gn̄atio. tpal' eiꝰ icarnatio. fideliū ad iuicē ⁊ cū d̄o associatio. ⁊ d̄ his tractat ī ꝓcessu huiꝰ ep̄l'e. n̄ tn̄ eodē ordīe. nā vt ꝯtinuet dicēda dict' īmediate p̄mo tractat d̄ vltīo. s. d̄ dei ⁊ fideliū associatiōe. scd̄o d̄ v̄bi īcarnatiōe. iiij. ca. tr̄tio de eiꝰ eterna gn̄atiōe. ca. v. Circa p̄mū sciēdū ꝙ societas dei ⁊ hoīm ī charitate īchoat̄ ī via: ⁊ ꝯsūmat̄ ī pr̄ia. igit̄ p̄mo tractat d̄ ea vt ī via h̄r. scd̄o ꝓut ī pr̄ia expectat̄. ca. iiij. Pr̄ia diuidit̄ in tres ptes. nā p̄mo excludit hꝰ societat' īpedimētū. scd̄o īduc̄ ad eiꝰ ꝓmotiuū. ibi: Et ī ſ scimus. tr̄tio vt euitet̄ p̄dicte societat' facte dissipatiuū. ibi: Nolite dilige. Pr̄ia adhuc ī duas. q2 p̄mo declarat ꝓpositū. scd̄o ꝯcludit itētū. ī p̄ncipio ca. seq̄nt'. Pr̄ia adhuc ī duas. q2 p̄mo fac̄ ꝓpositū. scd̄o remouet q̄ddā falsū dictū. ibi: Si dixerimꝰ. Circa p̄mū sciendū ꝙ silitudo fac̄ associatione: Eccl'. xiij. Oē anīal diligit sibi sile. Ois caro ad sibi sileȝ ꝯiūget̄: ⁊ ois hō sibi siḿ associabit̄: ⁊ ꝑ oppositū dissilitudo īpedit eā. ij. Cori. vj. Que em̄ ꝑticipatio iusticie cū iniq̄tate: aut q̄ societas luc' ad tenebras? pctm̄ aūt tenebra ē. ⁊ ideo fac̄ dissilitudinē ad deuȝ q̄ ē lux v̄a: ⁊ ꝑ ꝯn̄s īpedit societatē cū eo. dic̄ ḡ: Et ſ ē ānūciatio. i. res ānūciatione dig̃. v Quā au. ab eo. i. a v̄bo incarnato. x Et an. vo. tāq̄ȝ eiꝰ apl'i ⁊ mīstri: ⁊ q̄d sit illd̄ s̄bdit: y Qm̄ deꝰ lux ē ⁊c̄. ſ audierīt ab eo: Joh. ix. Qdiu sū ī mūdo lux sū mūdi. lux ei h̄ȝ rōnē māifestatiui. in v̄bo aūt diuīo oīa declarāt̄: ꝓpt̄ qd̄ ꝓprie lux dr̄. vn̄ Aug. iij. sup Gen. X̄ps nō dr̄ sic lux sic lapis: ſ illd̄ ꝓprie: ſ figurate. z Et tene. igr̄atie ⁊ culpe. a In eo n̄ sūt vlle. nullꝰ ei defectꝰ ī eo pōt eē. iō s̄bdit: Si dixerimꝰ ⁊c̄. b Et ī te. am. s. culpe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s igr̄atie: q̄ sp ꝯcomitat̄ culpā. iij. Ethicoꝝ: Jgr̄at ois malꝰ. ⁊ Prouer. xiiij. Errāt q̄ opant̄ malum. c Mētimur. v̄bo: q2 sumꝰ ꝯscij maloꝝ nr̄oꝝ. d Et ve. n̄ fa. mētiēdo facto: ⁊ nō solū v̄bo. hypocrisis em̄ mēdaciū ē in facto. e Si aūt in luce ambulamꝰ. viuēdo in meritorijs opibꝰ.

C (margin)

ꝟ Societatē

a Sicut ⁊ ipe in lu. ē. Deꝰ in luce esse dr̄: q2 sūma bonitas vbi ꝓficē valeat nō inenit: hō in luce ambulat: q2 v̄tutū opibꝰ ad meliora ꝓficit. Augꝰ. Deus lux ē quā nō capit locꝰ. Uox quā nō capit tp̄s. Odor quē nō spargit flatꝰ. Cibꝰ quē nō minuit edacitas. Amplexꝰ quē nō diuellit satietas. b Si dixerimꝰ ⁊c̄. Illi ēt nō h̄nt charitatē: q̄ de merit' suphiētes se dicūt esse mūdos. c Hēmus. Nō ait: nō habuimꝰ ne forte d̄ p̄terit' dictū videret̄. d Si ꝯfiteamur. q2 sine pctō in hac vita eē nō possumꝰ p̄ma salutis spes ē ipa ꝯfessio: plus ex hūilitate q̄ȝ ex necessitate. decide dilectio: q̄ diligimus euȝ cui hūiliamur. ⁊ charitas opit mltitudinē pctōꝝ. Superbia extinguit charitatē: charitas extinguit pctā. ḡ roboret humilitas charitatē: humilitas ducat ad ꝯfessionem. e Remittat pec. emū. ab iniq̄. Ul' pctā maiora: iniq̄tatē miora. f Mēdacē fa. Solꝰ deꝰ ex se verax: hō ex deo verax: ex se mēdax. Impossibile ē quēlibet sāctū aliq̄n nō cadere in minimis pctīs. Nec iusti esse desistūt: q2 ocīꝰ opitulante deo resurgūt. g Et v̄bū. Aug. in. xv. de tri. Uoces q̄s ꝓferimꝰ signa sunt reꝝ q̄s cogitamꝰ. Proinde v̄bū qd̄ foris sonat: signū ē v̄bi qd̄ intꝰ lucet: cui magis v̄bi cōpetit nomē. Illud qd̄ ꝓfertur ore carnis vox v̄bi est: v̄būq̧ ⁊ ipm dr̄: ꝓpt̄ illd̄ a q̄ vt foris appareat assumptū ē. Ita em̄ v̄bū nr̄m vox q̄dāmō corporis fit assumēdo eā formā in q̄ ipm māifestet̄ sensibꝰ hoīm: sic̄ v̄bū dei caro factū ē assumendo eā in q̄ ipȝ māifestet̄ sensibꝰ hoīȝ. Et sic̄ v̄bū nr̄m fit vox: nec mutat̄ ī vocē: ita v̄bū dei caro factū ē: nec mutat̄ in carnem. Ca. II

Filioli mei ⁊c̄. Ut n̄ peccetis. Ne malā securitatē assumat' audiētes vos a d̄o mūdari: sȝ vtilē tiorē h̄eat'. i Si q̄s pec. Si ex hūana fragilitate nō potest' oīa vitia cauē: date operā: vt saltē maiora ⁊ aptiora caueat': vt n̄ appħēdat vos tētatio nisi hūana. Qd̄ si q̄s etiā post admonitionē meā ceciderit non desperet. k Aduocatū. Nō ē aduocatꝰ nisi cū vocantibus displiceant peccata tibi. clama. ⁊ ipe audit ⁊ liberat. l Habemus. Johannes vir iustus contemperans se infirmis: non dixit habet': sed habemus. Ponit se in numero peccatorum: vt habeat aduocatum. m Justum. Justus aduocatus iniustas causas non suscipit: qui tamen iustos nos defendet in iudicio: si nos accusamus iniustos. n Et in hoc scimus quoniam cognouimus. Scire vel cognoscere nō sp ꝓpt̄ noticiā dicitur: sed ꝓpter experimentum ⁊ vnionem alterius rei. Cognoscimus deum quando vtimur ei: qui sic nosci: mādata eius seruat. In hoc scimus id est noticiam habemus: quoniam cognouimus vniti et adherentes ei.

Aug. b (margin)

ſ ꝑ charitatem.

a sicut ⁊ ipe ē in luce societatē habe a

a ſ ⁊ ſ merito b ſ sacrm̄ dn̄ice passionis oīa peccata originalia ⁊ actualia lauauit

mus ad iuicē: †⁊ sāguis iesu x̄pi fi b

ſ elati de nr̄a aliq̄ iusticia

b lij eiꝰ emūdat nos ab oī pctō. Si c

c dixerimus: qm̄ peccatū non ha-

ſ ad maiora pctā

bemus: ipi nos seducimus et ve d

ſ q2 deus ab elatis se subtrahit: sȝ ſ ex hūilitate

d ritas in nobis non est. Si confite e

a ſ deus qui ꝓmisit gratiaȝ humilibus: fidelis ē exequendo et iustus: quia vere confessioni iuste dimittit.

amur peccata nostra: fidelis et g f

ſ vt reis a ſ sine q̄bus nō viuit̄

e iustus est vt remittat nobis pec- h

a ſ post dissolutionē carnis ſ in eterna vita ſ vt nec peccare velimꝰ nec possimus.

cata nostra: ⁊ emūdet nos ab om i

a ſ si cōfiteamur mūdamur: sȝ si nos ipos honorarevolumus a ſ q̄si nō egemus absolui b ſ Job

ni iniquitate. †Si dixerimus qm̄ k

ſ q̄ dic̄ nec infans vniꝰ diei sine pctō est.

f non peccauimus: mendacem fa- l

a ſ x̄ps ꝑ quē remissio: nō manet in supbis vl' verbū qd̄ dixit: q̄to maior es hūilia te in oibus

g ciemus eum: et verbum eius nō m n

est in nobis. Caplm̄ II

a ſ q̄bus debeo ꝓuidere ⁊ vos mihi obedire b ſ vt mēoria teneatis.

Filioli mei hec scribo vobis o p

ſ dicēdo: nō peccauimus

i vt non peccetis. Sed et si- q

k l quis peccauerit: aduocatum ha- r

bemus apud patrem iesum chri-

a ſ ꝓpiciās nos deo p̄dicatiōe ⁊ intercessiōe

m stum iustum. Et ipe est ꝓpiciatio s t

ſ q̄ mō in carne viuimus: sȝ ꝑ oī eccl'ia noli dicere: ecce hic x̄ps: ecce illic x̄ps vbiq̧ est x̄ps. vbiq̧ ꝓpiciatur.

ꝑ peccatis nostris: non pro no- v

stris autē tm̄: sed etiam ꝑ totius

n mundi. Et in hoc scimus quoniā x y

ꝟ Si mādata

Nico. de lyra

a Societatē hēmꝰ ad iuicē. ꝓpt̄ silitudinē ad ipm. b Et san. ie. x̄pi filiꝰ eiꝰ emūdat. nos ab oī pctō: q2 sacrā noue leg' d̄ q̄bꝰ ē baptismꝰ ⁊ pn̄ia: q̄bꝰ auferl̄ oē pctm̄: efficaciā h̄nt a passiōe x̄pi. c Si di. ſ remouet q̄ddā falsū dictū q̄ aliq̄ iactabāt se imunes eē a pctō: ondēs ꝙ aliq̄s nō pōt ſ dicē de pctō pn̄ti nec de p̄terito: nisi sibi reuelatū fuerit a d̄o. dicit igit̄: Si dixerimus qm̄ pctm̄ nō hēmꝰ de pn̄ti: d Ipi nos se. i. ex societatē dei ducimꝰ ꝑ falsitatē: q2 si de pctō veniali sit ſmo: illud nō pōt in pn̄ti vita totalit̄ vitari. de illo ei dr̄ Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iustꝰ: ⁊ sic nullꝰ pōt veracit̄ affirmare se illo carere: ſ q2 pctm̄ veniale nō sepat a dei societate. iō meliꝰ videt̄ ꝙ d̄ pctō mortali loquat̄. nullꝰ em̄ pōt scire se pctō carere nisi deꝰ sibi reuelauerit: Eccs. ix. Nescit hō vtrū amore vl' odio dignꝰ sit. ꝓpt̄ qd̄ si absq̧ dei reuelatiōe asserat se oī pctō mortali carere: iaȝ icurrit pctm̄ iactātie ⁊ supbie: ⁊ etiā falsitat' asserēdo qd̄ nescit. iō subdit̄: Et veritas in nob̄ n̄ est. e Si ꝯfiteamur pctā nr̄a. humilit̄ ⁊ vere. f Fidel'. in reddēdo ꝓmissa. g Et iustꝰ ē. q2 ꝓmissuȝ est aliq̄ mō debitū: ⁊ sic reddere ē iustū. h Ut remittat nob̄ pctā nr̄a. Sic em̄ ꝓmisit Matth. iiij. Pn̄iaȝ agite: appropinq̄bit ei regnū celoꝝ. i Et emū. nos ab oī iniq̄tate. ꝑ eccl'ie sacrā: vt dictuȝ ē. k Si dixerimus qm̄ nō peccauimus. d̄ p̄terito. l Mēdacē fa. eū. s. deū dicentē ꝯtriū. si q̄rat̄ vbi dicunt doctores aliq̄ ꝙ ſ dixit Job. xv. Quis est hō vt īmaculatꝰ sit ⁊ vt iustꝰ appareat natꝰ d̄ muliere: vbi trāslatio alia h̄ȝ: Nēo mundꝰ a sorde: neq̧ īfans cuiꝰ ē vniꝰ diei vita sup terrā. ſ isti nō videt̄ bn̄ dicere: q2 v̄bū allegatū nō ē ipiꝰ dn̄i: nec sācti Job ex spū dei loq̄nt': ſ ē v̄bū eliphaz themanit' q̄ lȝ ī ꝓcessu libri multa vera dixit: tn̄ fallaȝ ꝯclusionē nitit̄ sustiere: vt pȝ ꝑ sn̄iaȝ dei ī fine libri. ꝓpt̄ qd̄ dicere ꝙ v̄bū eiꝰ sit v̄bū dn̄i: nō videt̄ ꝯuenient̄ dictū: ſ alibi dic̄ de pctō originali ꝑ os Dauid ꝓphe ps̄. l. In iniq̄tatibꝰ ꝯceptꝰ sum: ⁊ ī pctīs ꝯcepit me mr̄ mea. ⁊ d̄ actuali dic̄ Matth. vj. vbi docet oēs orare ꝓ pctōꝝ suoꝝ remissiōe. Dimitte nobis debita nr̄a: qd̄ ē friuolū ei q̄ nō h̄ret pctā. ⁊ ꝑ apl'm Roma. iij. Est aūt deꝰ verax: oīs hō mendax. m Uerbū eiꝰ. i. x̄ps q̄ ē v̄bū dei pr̄is. n Nō ē in nob̄. ꝑ gratiā sanct[ific]antē.

In canonica p̄ma bti Johānis ca. j. vbi dr̄ in postil. Qd̄ audiuimus. s. a beato Johanne baptista.

Additio. j.

Hoc qd̄ dr̄ a btō iohē: Qd̄ audiuimꝰ: pōt referri ad illa q̄ in ātiq̄s scptur' sacr' de x̄po tradunt̄ q̄ ꝑ fidē q̄ ex auditu ē: vt ad Ro. x. itelligunt̄. Qd̄ vidimꝰ ocul' nr̄is referl̄ ad illa q̄ apl'i viderūt in ꝯuersatione x̄pi: q̄ ꝓpte erāt ꝯformia illis q̄ audierūt in p̄nosticis ꝓphaꝝ: eo mō q̄ x̄ps dixit Luce. vij. Iteꝝ renūciate Johāni q̄ vidistis. ꝓut fuit expositū in additiōe sup illud v̄bū qd̄ ꝑspeximꝰ in trāsfiguratiōe in q̄ gl'iaȝ hūanitat' x̄pi diligēter īspexert. Et manus nr̄e ꝯtrectauerūt: in resurrectione ꝓut in postilla. In eodē ca. j. vbi dicit̄ in postil. Dicūt doctores aliq̄ ꝙ ſ dicit Job. xv. Quis est homo vt immaculatus sit.

Additio. ij.

Qd̄ autē iohes auctoritate diuina testet̄: ꝙ oīs hō pctōr ē habet̄ exp̄sse Eccl. vij. ca. vbi dr̄. Nō est em̄ hō iustus in terra q̄ faciat bonū ⁊ nō peccet. Silr̄ in ps̄. Oīs hō mendax.

o Filioli mei. Hic ex p̄dictis infert ꝯclusionē intentā Ca. II ꝙ. s. debemus pctm̄ vitare dicēs: Filioli mei. hec p̄dicta. p Scribo vobis vt nō peccetis. ne societati diuine impedimentū ponatis. q Sed ⁊ si q̄s peccauerit. ex humana fragilitate. r Aduocatū habemus apud pr̄em iesum x̄pm. ondentē pr̄i ꝓ pctōribus vulnera. s Justum. q. d. nō interpellat ꝓ q̄buscūq̧ pctōribus: sed solum ꝓ vere penitentibus. t Et ipe ē ꝓpiciatio ꝓ peccatis nostris: actiue ⁊ passiue. nam seipsum obtulit ꝓ nostra expiatione. v Non ꝓ nostris aūt tm̄. sed ꝓ totius mundi. s. q̄ȝtum ad sufficientiam: sed ꝓ electis tantū q̄ȝtū ad efficaciam. nā alij ponūt obicē. x Et in ſ scimus. Hic ꝯn̄r ponit̄ dicte societatis ꝓmotiuū: qd̄ ē opꝰ meritoriū ꝑ qd̄ charitas ꝑ quaȝ deus in nob̄ h̄itat ⁊ nos in ipō: meret̄ augeri vt aucta mereat̄ ⁊ ꝑfici. sic igit̄ ꝓcedit beatus Johes ꝙ p̄mo ad opus meritoriū inducit oēs generaliter. scd̄o aliq̄s spāliter. ibi: Scribo vobis filioli. Prima in duas: q2 p̄mo inducit ad opꝰ meritoriū. scd̄o ꝯfirmat suū dictū. ibi: Charissimi. Circa p̄mū dr̄: Et in ſ scimus. ꝓbabili tamen ꝯiectura. y Qm̄ cognouimus eum. noticia amatiua que est practica: ꝓut praxis extenditur ad effectum.

† Heb. 9. (margin)
† De pe. di. 2. c. si enim inquit. De ꝯse. di. 2. c. iteratur. (margin)

D (margin)
A (margin)

ꝟ Si mādata

[illegible]

cognouimus eum si mandata eius obseruemus. Qui dicit se nosse deum: et mandata eius non custodit: mendax est: et in hoc veritas non est. Qui autem seruat verbum eius: vere in hoc charitas dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere: debet sicut ille ambulauit et ipse ambulare. Charissimi non mandatum nouum scribo vobis: sed mandatum vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis. Iterum mandatum nouum scribo vobis quod verum est et in ipso et in vobis: quia tenebre transierunt et verum lumen iam lucet. Qui dicit se in lumine esse: et fratrem suum odit: in tenebris est vsque adhuc. Qui diligit fratrem suum: in lumine manet: et scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum: in tenebris est: et in tenebris ambulat: et nescit quo eat: quia tenebre obcecauerunt oculos eius. Scribo vobis filioli: quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis patres: quia cognouistis

[illegible]

Adolesce. ... tu. pcedes

[illegible]

eum qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes: quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes: quoniam cognouistis patrem. Scribo vobis patres: quoniam cognouistis eum qui ab initio est. Scribo vobis iuuenes: quoniam fortes estis: et verbum dei in vobis manet: et vicistis malignum. Nolite diligere mundum: neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum: non est charitas patris in eo. Quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculorum: et superbia vite: que non est ex patre: sed ex mundo est. Et mundus transibit et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem dei: manet in eternum. Filioli nouissima hora est: et sicut audistis quia antichristus venit: nunc antichristi multi facti sunt. Unde scimus quia nouissima hora est.

[illegible]

Ex nobis ... Ex nobis

ab vnitate catholica recedentes.

a †Ex nob pdierūt: ſ ex nob non

a inde pbat ꝙ nō erāt ex nobis. pdestinati one ꝛ electione domini

erāt. Nām ſi fuiſſent ex nobis

qui enim vſqꝫ in finem perſeuerauerit h ſal/ uus erit.

b pmāſiſſent vtiqꝫ nobiſcū. Sꝫ vt maīfeſti ſint: qm̄ nō ſunt oēs ex

vos debetis pmanere: quia habetis baptiſ/ mum vel ſpm̄ſanctum p quē omnis dolor igno rantie ꝛ peccati pellit.

c nob. †Sꝫ vos vnctionē hētis a ſā

a qui ſint boni: qui mali: nec ē op⁹ vt doceami ni: quia vnctio vos docet. b que tenenda ſunt de fide. c vere nouiſtis omnia nam

d cto: ꝛ nōſtis omnia. Nōn ſcri/

ſi ignorāretis que tenenda eſſent de fide: poſ ſem vobis quaſi paruulis lac miniſtrare: ſed quia perfecti eſtis in ſcientia: ſicut ex pfectis ſcribo.

pſi vobis quaſi ignorātibus ve ritatem: ſed quaſi ſciētibus eaꝫ.

ꝛ hec etiā ſciētibus nullū mēdaciū ex ṽitate ꝛ q mentit nō eſt ex xp̄o

e Et quoniaꝫ omne mendaciū ex

ſed ſpecialiter.

veritate nō eſt. Quis ē mēdax:

xp̄ium nomen

niſi is qui negat: quoniā ieſus ē

meſſias in lege pmiſſus

f chriſtus: Hic ē antichriſtus qui

g h negat patrē ꝛ filiū. Omnis qui

a ieſum eſſe b nec filium nec ipm patrem habet placatum.

negat filiūm: nec pātreꝫ habet:

a corde voce ꝛ ope b ieſum eſſe xp̄m

Qui cōnfitetur filiūm: ꝛ patreꝫ

placatū ppiciū ergo p pdicatores

i habet. Vōs quod aūdiſtis ab

conuerſationis veſtre per obſeruationem memoriter teneatis

initio in vobis pmaneat: quia ſi ī vobis pmāſerit qḋ ab initio

hic per

k l audiſtis: ꝛ vos in filio ꝛ pre ma

fidem in futuro p ſpem.

m nebit. Et h ē repromiſſio quā

a q nō mētit b p ſe ꝛ p ſuos pdicatores. c nō auꝝ nec aliqḋ terrenum

ipē pollicitūs ē nob vitāꝫ etnā.

q̄ſi attēti ſitis ad hec que dico. qꝛ pter illos malos vitādos ſcripſi hec

Hec ſcripſi vobis de his q vos

vel puerſis dogmatib⁹ vl' p alias illecebras vl' p aduerſa ſeculi a vita eterna vos retrahunt b ꝛ vt doctrinā quā exteri⁹ facio bn̄ teneatis curate vt ſpūſſctī grā quā i baptiſmo cōſecuti eſtis integrā in corpe ꝛ corde ſeruetis

ſedūcūt. Et voſ vnctionē quā ac cepiſtis ab eo maneat in vobiſ.

ꝛ ſic fit vt docēre vos interi⁹ ſpū minus indi/ geatis exterinſecus hominum inſtitutione do/ ceri.

n o doceat voſ: ſed ſic vnctio ei⁹ do

q tenēda ſunt qḋ pdico: qui aliter pdicāt falſi ſunt: nec inuenietis vitā eternam: niſi ſeqꝫ/ mini charitatem fidei quam p me audiſtis. ꝛ ideo quia verum eſt id eſt. non eſt mu/ tabile vt vetus lex.

p cet vos de oībus. Et vex ē: ꝛ nō

vnctio

ē mēdaciū. Et ſicut docuit vos

a b manete in eo. Et nunc filioli ma/

a h cōmodū hītuꝛi b ad pmiū bonoꝝ ꝛ malo rū dānationē

nete in eo: vt cūm appāruerit ha/

p eo neglecto vel negato

beamus fiduciā et non cōfunda

ſi h cōſtat

mur ab eo in aduentu eius. Si

pncipalit auctor ꝛ natura toti⁹ iuſticie ꝛ h

ſcitis quoniam iuſtus eſt: ſcitote

c quoniā ꝛ omnis q facit iuſticiaꝫ

miſtrāte de malo in bonū.

d ex ipſo natus eſt. Capitulum III

ꝛ ſi nō intelligitis ꝙ omis iuſticia ſit ex deo p hoc pbate

e Videte qualem charitatem

a grans b indignis c in hoc ſeculo

f g dēdit nōb pater: vt filij dei nōic/

a infuturo poſſidendo.

b ꝙ filij dei dicimur: amatores mūdi nō diligūt nos nō pcipiūt noſtram dignitatem nō nos vene rant: ſed affligunt.

mur ēt ſim⁹. Pṗpōt h mūdus nō

prem

nouit nos: quia non nouit eum.

cū deſpecti ſumus mūdo

Chariſſimi nūc filij dei ſumus: et

nō aſcēdit in cor hois q ppauit deus dili. ſe.

nondū appāruit qḋ erimus. Sci/

a in ſcḋo aduētu. b ſcḋm corpus imortales ꝛ impaſſibiles ſicut ipē filius

h mus quoniam cū appāruerit ſimi

ſola viſio bificat: Bti mūdo corde q. ip. d. v.

i les ei erim⁹: quoniā videbimus

eū ſicuti eſt. Et omnis qui habet

ꝙ ad ſilitudinē dei puētur⁹ ſit. a i pn̄ti ſeti/ tatē dei imitat pie viuēdo ſecularia deſideria ab negādo. b ſancti eſtote ſicut ꝛ pr̄ veſter.

k ſpem hanc in eo: ſanctificāt ſē ſi/

q hꝫ ſpem ſꝫ ſctificat. ſ. ois qui pec. facit

cut ꝛ ille ſanctus ē. †Omnis qui

a volūtate ꝛ actu b nemo dicat: ergo ego hō

l fācit peccatū: ꝛ iniqtātē facit. Et

pcō: ſu: ſꝫ iiqu⁹ n̄ ſum q peccat cōtrari⁹ nimiꝫ

m peccatū ē iniquitas. Et ſcitis qꝛ

eqtati diuine legis exiſtit. prio aduētu ecce agnus dei: ecce q tollit petā mundi.

n ille appāruit vt peccata tōlleret

a ſ ꝛ potuit q: petm̄.i.e.n.ē. ſi eſſet in illo petm̄ il li eſſet auferendū. ſ vere imunis ipe eſt a pctō q: etiā illi q̄ adherēt ei ex h̄ ꝙ adherēt vitāt pctā.

a †ꝛ peccatum in eo nō eſt. Omnis

qui in eo mãet nō peccat. Et om

ſ fide ſ in hūanitate

b nis qui peccat non vidit euz: nec

a ſ alꝰ ſciuit b ſ in deitate c ſ guſtādo ſua uitatē eius: ſi eīm guſter q̄ȝ ſuauis dūs nō peccā do a vidēda eius gl̄ia ſe remoueret.

cognouit eūm. Filioli nēo vos ſe

ſ ſed

c ducat. Qui facit iuſticiam iuſtus

ſ ꝑ pticipationem

d eſt: ſicut et ille iuſtus ē. Qui facit

ſ imitator eius

e peccatum ex diabolo ē: quoniaȝ

a ſ ſue creatiōis incipiēs peccare peccat cōtinue vſqꝫ in pſenti. ſ in veritate nō ſtetit

ab initiō diabolꝰ peccat. †In hoc

ſ ꝑ carnem

f apparuit filius dei: vt diſſoluat

ſ q̄bus ligaꝰ homo a ſ ita ſoluit quia omnis. ſ in baptiſmo.

opa diaboli. †Omnis qui natus

ſ ꝑ h̄ vitat pctā: q: v̄bū ꝑ qḋ generaꝰ manet.

g eſt ex deo: peccatū non facit: qm̄

ſ nō pōt arbor bōa fructus malos facere

ſemen ipſius in eo manet: et non

ſ iniq̄ratē odio habui ꝛc. ſ nec tm̄ nō peccat: ſꝫ nec pōt peccare q̄diu v̄bū retinet

poteſt peccare: quoniam ex deo

ſ in q̄ petm̄ nō ē ſ ꝙ nō peccāt ſ a fructibus eorum cognoſcetis eos.

i natus eſt. In hoc manifeſti ſunt

a ſ in h̄ ꝙ peccāt b ſ q: qḋ ex deo ē nō peccat er go qḋ peccat ex deo nō eſt

filij dei et filij diaboli. Omnis q̄

a ſ nō rependens deo qḋ debet ſ vꝉ ex

nō eſt iuſtus nōn ē ex deo: ꝛ qui

a ſ nō eſt ex deo b ſ vere ē habēda dilectio.

non diligit frãtrē ſuum. Qūoni

ſ h̄ eſt p̄ceptū meū vt di.mu.

am hec eſt annunciatio quā audi

ſtis ab initio: vt diligatis alteru

ſ exiſtētes ſ diabolo

trum. †Non ſicut cain qui ex ma

q̄ inuidit deo ꝛ occidit: inuidit hoī ꝛ deiecit.

ligno erat: ꝛ occidit fratrē ſuum.

ſ vide vnde ꝓceſſit homicidiū

k Et ꝑpꝰ q̄d occidit eū? Qm̄ opa

ſ q: inuidebat fratri

eius maligna erant: fris autem

a ſ iuſta ꝑ charitatē b ſ dilectionē habere nec ꝑpter mūdi odiū vel ꝑſecutiōes dilectionē dimit tite: q: tētationibus ꝓbamini.

l eius bōna. †Nōlite mirari frēs:

ſ mūdi amatores ſ xpꝰ mūdū nō dꝫ minus di

a ſi odit vos mūdūs. Nos ſcimūs

lectio. ſ quia ſ eterna

quoniam trāſlati ſumus de mor

ſ per hoc

te ad vitam: quoniam diligi

ſ ſed ſ fratrem

mus fratres. †Qui non diligit:

a ſ nō tm̄ vꝫ eurꝰ ē i eťnā mortē: ſꝫ iā mãet b ſ ale c ſ diligere debemꝰ nō odiſſe: q: q̄ odit

b mãnet in mōrte. †Omnis qui o

dit fratrem ſuum homicida ē. Et

ſ q̄ vel ferro ꝑcutit vel odio inſequitur

ſcitis quoniam ōmnis homicida

ſ ꝛ ſi ꝑ fidē h̄ iter ſcēos viuere cernit

d non habet vitam ęternam in ſe

ſ multis modis hn̄dā eē charitatē

e manentem. †In hoc cognouimꝰ

ꝓbaui: vt ꝟo ad finem veniam ex charitate debe,

charitatem dei: quoniam ille pro

mus animā ꝑ fratribus ponere: ſicut xp̄s animā poſuit ꝑ oibus nobis.

nobis animā ſuaȝ poſuit: et nos

debemus pro fratribus animas

f ponere. Qui habuerit ſubſtan

tiam huius mundi: et viderit fra

ſ victus vel veſtitus

trem ſuum neceſſitatem patientē

ſ vt nō cōpatiaꝰ miſeric illius: vel nihil dee ciā ſi cōpatiaꝰ ſ ſi ſuꝑflua nō potes dare fratri: aiaȝ tuā potes ponere ꝑ fratre.

et clauſerit viſcera ſua ab eo: quo

modo charitas dei manet in eo?

g Filioli mei non diligamus v̄bo

ſ cōtra v̄bo ꝛ lingua

h neqꝫ lingua: ſed opere ꝛ veritate.

ſ cū opa pietatꝭ ī v̄itate facimꝰ: pꝫ ꝙ ex dō q̄ ē ve ritas ſumꝰ cū eiꝰ pfectiōeꝫ ꝑ mō nr̄o imitamur.

l In h̄ cog̃ſcimus: qm̄ ex veritate

m ſumꝰ: ꝛ in ꝯſpectu eiꝰ ſuadebimus

ſ ad meliora excogitāda.

n corda nr̄a. Qm̄ ſi rep̄hēderit nos

cor nr̄m: maior ē deꝰ corde nr̄o: ꝛ

nouit oīa. Chariſſimi ſi cor nr̄m

Nos ſcimus

ſunt. vr̄a aūt

lumus oñde

Fidu.ba.

Universidad de ... Bi...

ſumus oſtēdere: quia etiā
ſi ɔſcia accuſaret nos int⁹
et vellet latere deū: qꝛ nō
bono aīo bona nr̄a facere
mus: tn̄ deo latere nō poſ/
ſem⁹: qꝛ maioꝛ ē corde nr̄o
ꝛ nouit omīa. valet ḡ dile
ctio q̄ nos ɔmēdat illi quē
latere nō poſſumus.
a Et qcq̄d p. Magna ꝓ/
miſſio ꝛ deſiderabil' fideli
bus. Sꝫ ſiq̄s adeo peruer
ſus: vt celeſtib⁹ ꝓmiſſis n̄
delectet̄: ſaltē timeat q̄d e/
cōtrario ſapīa tribilit̄ ito/
nat q̄ auertit aurē ſuā vt
nō audiat legē: orō ei⁹ erit
execrabil'. b Et h̄ ē m.
Mādatū ſingulari mō ꝑ/
ponit. ꝛ duo ſbiūgit: qꝛ h̄
nequeūt ſepari. c Et q̄.
Qua mercede h̄ mādata
fidei ꝛ dilectōis ſeruent̄ ex
equit̄. d In illo mācet
ꝛc. Primis tpib⁹ creſcen/
tis eccl'ie cadebat ſpūs ſu/
per credētes: ꝛ loq̄bant̄ li
guis: ꝛ faciebāt miracula.
Sꝫ nūc nō eget eccl'ia exte
rioꝛib⁹ ſignis. Oīs q̄ hꝫ fi/
dē ꝛ charitatē teſtat̄ in ſe
ſpm̄ manere. Ca. IIII
e Hariſſimi noli. oī
ſpūi cre. Multi here
A tici: m̄lti ſciſmatici
ɔſitent̄ ieſū in carne venif
ſe: ſꝫ factis negāt nō hn̄do
charitatē. Charitate v̄bū
caro factū ē: q̄ nō hꝫ chari
tatē: negat eū veniſſe ī car
ne. ꝛ h̄ ɔuīcit̄ ſpm̄ ex deo
nō hr̄e ſpūs dei nō ſono li
gue: ſꝫ amādo ꝛ faciendo
dic̄ ieſū ī carne veniſſe. Je/
ſus venit vt colligat: here
tic⁹ ſpargit: hec nō hꝫ ſpm̄
dei. f Om̄ m̄lti ꝛc. Cha
ritatē nō hn̄tes: ꝛ vnitatē
eccl'ie prauo dogmate ſcin
dētes: nihilomin⁹ ſpm̄ ſeīn
in ſe ɔtendūt eē ſbdit: vt p
fruct⁹ ꝓbent̄ ſi ſūt pſeudo
vel veri ꝓphe: qꝛ nō colli/
gunt̄ de ſpinis vuē: neq; d̄
tribul' fic⁹. g Oīs ſpūs
q̄ cō. Multi heretici q̄ vni
tatē eccl'ie ſepare prauo do
gmate volebāt hūc v̄ſicu
lū ex epl'a raſerūt: ne p eū
erroꝛis conuincerentur.
h Soluit. Qui deū ab
hoīe diſtinguit: q̄ mēbra a
deo diuidit: q̄ v̄ba dei ma
le interp̄tat̄: q̄ a deo male
viuēdo recedit. i Ipi d̄
mūdo. Hi ſpūs nō ſunt di
ligēdi: nō ſunt audiēdi: qꝛ
etſi xp̄i nomē īuocāt: ꝛ ſi/
gno xp̄i ſe notāt: tn̄ ſunt d̄
illoꝝ nūero q̄ mūdana cu
piūt: qui celeſtia ignorāt.
k Jō d̄ mundo lo. Nōne
mundane ſapīe ꝓbantes
non poſſe deum hominē
mortuum ſuſcitare: homi/
nem moꝛtalem in celis ha
bere manſionem: ꝛ alia hu
iuſmodi.
Chariſſi.

ſ ī dilectiōe: ſꝫ certi ſum⁹ q̄ purā dilectiōe fratꝝ
hēm⁹ ſalutē fratꝝ q̄rētes: n̄ aliā emolimentū. Jtē ſi
nō reꝑhenderit in orōne dn̄ica dū dicim⁹: dimitte
non reprehenderit nos: fiduciā a
nobis debita nr̄a: ſic̄ ꝛ nos di. de. no.
a habemus ad deum: et quicquid b
ſ ex radice charitat' a ſ ꝛ ſi aliq̄ n̄ ad volūtatē
petierimus accipiēmus ab eo: c
ſꝫ tn̄ ad ſalutē ſ charitat' ſ animo
quoniā mādata eius cuſtodim⁹: d
ſ opa charitat' a ſ ī abſcōdito vbi ipe videt
ꝛ ea que ſunt placita cōram eo fa/
ſ quaſi aliquis quereret quod eſt illud mā datū
fides ꝛ dilectio.
b cimus. † Et hoc eſt mādatū ei⁹ vt e
a ſ qꝛ nō ē aliud nomē in q̄ opoꝛteat ſaluos fieri
credamus in nōmine filij ei⁹ ieſu
a ſ h̄ ē mādatum meū vt diligatis inuicē ſicut et
dilexi vos amare vos ad h̄ ad qd̄ vos diligo. i. vt
ad britudinē ꝑueniatis.
chꝛiſti: et diligāmus alterutrum
ſ ita puro amoꝛe: n̄ ſic latrones vl' q̄libet ſcelerati
ſe diligūt ſi n̄ caſte ſ amāt ſe inuicē mali: ſꝫ amoꝛ il
le tartare⁹ ē ꝛ peioꝛ q̄ diſcoꝛdia ſ n̄ amās regē eu
c ſicut dedit mandatum nobis. Et f
ius cōtēnit legē ſ d̄o vt ī domo: vt ī tuto refugio
d qui ſeruat mādata ei⁹: in illo ma/ g
ſ vt ī mūdo vaſe ꝛ ī pn̄ti ꝛ ī futuro ſ ſi ſeruam⁹
charitatē mācet ī nobis: ꝛ ſi dubitam⁹ an ī nobis
hitet māifeſt' ſignū h̄ poſſum⁹ oñdere: qꝛ dedit nob
net ꝛ̄t ipſe in eo. Et in hoc ſcim⁹: h
gn̄a liguaꝝ gr̄aꝝ ſaitatū ꝛ cetā chariſmata ſ ſcō
quoniam manet in nobis de ſpi/ i
ritu quem dedit nobis. k
Hariſſimi no/ Capl'm. IIII. l m
ſ ſpiritualiter loquenti vt eū eligatis
ad imitandum: quia quedam dona ſpi/
ritus ſunt communia tam bonis q̄ ma/
lis preter charitatem
lite omni ſpiritui credere: ſed pro n
a ſ ſi ſm deū ſunt ſpūales: ſi charitate nitant̄: qꝛ
ſi myſteria oia noue chari a nō ha. ꝛc.
b ſ ideo ꝯmunio vos q̄m ꝛc.
f bate ſpirit⁹ ſi ēx deo ſint: quōniā o
a ſ q̄ ſub obtētu fidei errores ꝑdicāt ꝛ mal' exem/
plis coꝛrūpunt ſ charitatē nō habētes
multi pſeūdo prophete exierunt p
in mundum. Jn hōc cognoſci/ q
a ſ quō ꝓbare poſſumus: hoc ſigno noſcit̄ ſpūs
dei. i. q̄ oīs. ſ.
g tur ſpiritus dei. Omnis ſpiritus r
ſ voce ꝛ opatiōe ꝛ ea charitate iſtruit auditores
qui cōnfitet̄ ieſum chꝛiſtū in car/
q̄ charitate de⁹ fact⁹ ē hō ſ ꝛ huic credendū
ne veniſſe: ex deo eſt. Et omnis s
ſ q̄ diuinitatē vl' aīam: vl' carnem negat: vl' ꝓce/
pta negligit.
h ſpiritus qūi ſoluit ieſum: ex deo t
ſ ꝓambulus
non eſt. Et hic eſt antichꝛiſt⁹: de v
ſ imminēte dei iudico b ſ hitās ī mēbꝛ⁹ coꝝ q̄
xp̄o verbo vl' ope repugnāt: nā iam opat̄ myſte/
rium iniq̄tatis
q̄ audiſtis: quōniā venit: ēt nunc
a ſ amatoꝛib⁹ mūdi b ſ illi nō ſūt ex deo: ſꝫ vos
iā in mūndo ē. † Uōs ex deo eſtis x
ſ ɔſitēdo ieſū veniſſe in carne habendo charita/
tem. ſ antixp̄m
filioli: ēt viciſtis eum quoniam y z
a ſ ſi non ðture liberi arbitrij: ſꝫ qꝛ maioꝛ ē deus
ad ꝓtegēdū q̄ diabolus ad ipugnandū ſ do/
cet habere ſpem ꝛ charitatē
maioꝛ ē q̄ in vob ē: q̄ q̄ in mūdo. a b
i k Jpi de mūdo ſūt: ideo de mūdo c d

a Fidu. h. ad deū. ſ. ī nr̄is neceſſitatib⁹ recurrēdi
ad ipm. b Et qcq̄d pe. de ꝑtinētib⁹ ad nr̄am ſa/
lutē ꝛ pſeuerant. c Accipiem⁹ ab eo. nō tn̄ ſp ſta/
ti: ſꝫ tpe opoꝛtuno. nā aliq̄n differt petitiōes fideliū
iplere: vt nō ſic vileſcat qd̄ pſtat. ꝛ vt ꝓlixioꝛi deſi/
derio ꝛ poſtulatōis repetitōe meritū eis accreſcat.
Et ſbdit rō īpletōis cū d̄r: d Q̄m mā. ei⁹ cuſtodi/
mus ꝛc. ipe āt cuſtodictib⁹ mādata ei⁹ vitā eternā
ꝓmittit: Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua
mādata: ꝛ fidelis ē adiplēdo ꝓmiſſa. Et q̄ ſint ei⁹
mādata ſubdit dicēs: e Et h̄ ē m. ei⁹ ꝛc. h̄ accipi
tur ſingulare ꝓ plurali: qꝛ oīa mādata ei⁹ ɔtinent̄
in fide p dilectiōe opante Ro. xiij. Plenitudo ḡ le
gis ē dilectio. f Et q̄ ſer. mā. ei⁹. p dilectōe adim
plēdo g In illo manet. ſic̄ amās in amato. ꝛ etiā
ecōuerſo ꝛc. h Et in h̄ ſ. q. m. in nob. dicto mō.
i De ſpū. h̄ ē p ſpm̄. k Quē de. nob. ſi h̄ itel/ † Joh.
ligat̄ de btō iohanne ꝛ alijs aplis. iſtud ſcire eſt p
certitudinē diuine reuelatōis. ſi aūt de alijs: ē p ꝓ
babilē ɔiecturā: vt dictū eſt. ſ. eodē ca. Ca. IIII
l Hariſſimi. Hec eſt ſcda ps p̄ncipal' tractat⁹
hui⁹ epl'e. in q̄ btūs Jobes agit de v̄bi in/
carnatiōe. ꝛ p̄mo veritatem declarat. ſcdo
declarationē ɔfirmat ibi: Et nos vidim⁹. Prima
in duas: qꝛ p̄mo determīat veritatē. ſcdo īducit ad
charitatē ibi: Chariſſimi. Et qꝛ oppoſita iux ſe poſi
ta magis eluceſcūt. iō determinādo veritatē ponit
iux oppoſitā falſitatē. Et diuidit̄ in duas ptes: qꝛ p̄
mo determinat veritatē in cōpatiōe ad docētes. ſe/
cūdo ad audiētes ibi: Jpi de mūdo ſunt ꝛc. Circa
p̄mū dic̄: m Nolite oī ſpūi credere. i. oī loquēti
de ſpūalib⁹ inē que incarnatio v̄bi ē de maioꝛib⁹.
n Sꝫ ꝓbate ſpūs. mod⁹ āt ꝓbādi poſtea ponit̄:
ſꝫ p̄mo ponit̄ rō ꝓbādi cū d̄r: o Q̄m m̄lti pſeu
do ꝓphe. i. multi doctores falſi de incarnatione.
p Exierūt in mūdum. ſ. ebion ꝛ cherintus: vt di/
ctum eſt. ſ. Et ſubdit̄ modus ꝓbatiōis cum dicit̄:
q In hoc cognoſcit̄ ſpūs dei. i. loquēs de ſpūali/
bus ex inſpiratione diuina. r Omnis ſpūs ꝛc.
ex deo eſt. i. loquit̄ ex inſpiratione diuina. xp̄s em̄
eſt nomen ſuppoſiti in duplici natura. ſ. diuīa ꝛ hu/
mana. in diuina ab eterno. in humana ex tempoꝛe.
Uenit igitur in carnem humanam naturam aſſu/
mendo in virgine: ſed venit in carne naſcendo de
ea in carne aſſumpta. ꝛ ſic patet q̄ veniſſe in carne
includit veniſſe in carnem: quia ſecundum preſup/
ponit primum. ꝓpter quod apoſtolus magis expꝛi/
ſit ſecundum q̄ primum. s Et omnis ſpiritus q̄
ſoluit ieſuꝫ. ſicut ebion ꝛ cherintus negantes eius
diuinitatem: ꝛ omnes male ſentientes de incarnati
one verbi. t Ex deo non eſt. i. non loquitur ex
ſpiritu diuino: ſed maligno. ideo ſubdit̄: v Et h̄
eſt antixp̄s. non in perſona ſed in figura: vt dictū
eſt. ſ. ij. ca. ꝛ ſic patet littera ſequens cum dicit̄: De
quo audiſtis ꝛc. x Uos ex deo eſtis filioli. per
baptiſmum regenerati. y Et viciſtis eum. ſ. fi/
guralem antixp̄m confitendo ieſum xp̄m eſſe deuꝫ
ꝛ verum hominem. Uel Uiciſtis eū. i. mundū de/
uincendo concupiſcentiam oculoꝝ ꝛ carnis ꝛ ſu
perbiam vite: que nomine mūdi intelliguntur: vt
dictum eſt. ſ. ij. ca. z Quoniam maioꝛ eſt qui
in vobis eſt. ſpūs dei in quo viciſtis ɔcupiſcētias
mundi ꝛ non virtute ꝓpria. a Q̄ qui in mun/
do. i. q̄ ſpiritus malignus qui habitat in homini/
bus mundanis ꝛ excitat concupiſcentias ꝓdictas
b Jpſi. Hic conſequenter determinat veritatē ex
parte audientium. Circa quod ſciendū q̄ quilibet
libenter audit illud ad quod pronitatem habet et † Joh. 8. f
oppoſitum abhoꝛret: ideo heretici in doctrina ſua
larabant hoībus mūdanis delectabilia: vt ſic faci
lius peruerterent eos circa credibilia. Et hoc eſt
quod dicit: Jpi. i. heretici qui ſunt figura antixp̄i.
c De mundo ſunt. i. querentes huius mundi de/
lectabilia. vnde dicit Auguſtinus in libro de vtili/
tate credendi: Hereticus eſt qui alicuius tempalis
cōmodi ꝛ maxime gl'ie ꝓncipatuſq; ſui gr̄a falſas
ac nouas opiniōes gignit vel ſequit̄. d Jdeo de
mūdo loquunt̄. nā ex abūdantia coꝛdis os loquit̄
Et mūdus eos.

a Chariſſimi di. n. Cōmendauit charitatē multis mo/
dis. iā ad ei⁹ ſingularē laudē accedit: in q̄ cū maxime de
bem⁹ audire. ſ. q̄ diligit ex d̄o nat⁹ eſt: ꝛ deū nouit: quia
de⁹ charitas eſt. Dixerat: charitas ex deo eſt: h̄ ſuperad
dit: de⁹ charitas eſt. Aug⁹. Charitas ē affect⁹ animi
ad diligendū deū ꝓpter deū ꝛ ꝓ
ximū ꝓpter deū. Jtē alibi: Tu āt
dn̄e neq; affect⁹ animi neq; anim⁹
es ſed dn̄s deus animi tu es.
Qui facit contra charitatē con
tra deum facit: facile quāq; vide
atur cuiuis facere contra hoīem
ſed ɔ deum facere q̄s nō timet.
b Charitas ex deo eſt. Fili⁹ de⁹
eſt ex deo. ſpūſſctūs deus ē ex d̄o
ꝛ nō tres dij: ſꝫ vnus deus pater
filius ꝛ ſpirituſſanctus: ꝛ ille dili
git in quo habitat ſpirituſſanct⁹.
Ergo dilectio eſt deus: Sꝫ deus
qui ex deo: ꝛ ita vere dicitur: ꝛ di
lectio ex deo: ꝛ deus dilectio eſt.
Cum d̄r: ex deo: aut filius itelligi/
tur: aut ſpūſſanctus: cum apoſto/
lus dicat: Charitas diffuſa eſt in
coꝛdibus noſtris per ſpiritūſan/
ctum qui datus eſt nobis: intelli/
gimus dilectionē ſpiritūſanctum
eſſe: hic eſt fons in quo nō cōicat
alienus: cum in omnibus alijs ſa
cramentis eccl'ie cōicet. Ad hunc
fontem bibendum nos hoꝛtat̄: di
cens: Diligamus inuicē.
c Q̄m de⁹ charitas. Nō differt
in deo vt iuſtus ꝛ iuſticia dicatur
vt diligens ꝛ dilectio dicat̄: quia
nō tranſnominatiue a iuſticia di/
citur iuſtus: vel diligens dilectio
ne: quia iuſticiam vel dilectioneꝫ
habeat: ſꝫ qꝛ ē iuſticia vl' dilectio.
d In hoc appuit. Probādo q̄
deus charitas ē: ꝛ q̄ nos diligit
voluit inducere nos ſuo exēplo
vt inuicē diligeremus: ꝛ ad noti/
ciā eius veniremus. Sicut de/
us nō expectauit vt eum diligere
mus: ſic nos nō expectem⁹ vt alij
nos diligāt: ſꝫ p̄ores diligamus.
Dilectio patris ꝓbata eſt: quia
miſit filiū: dilectio filij: q̄ moꝛtu⁹
eſt. e Nō q̄ſi nos ꝛc. Nō prius
dileximus vt q̄ſi merito nr̄e dile/
ctionis ipe diligeret nos: ſꝫ ꝛ ipe
prioꝛ dilexit nos: vt preeunte gr̄a
eius nos eum diligamus.
f Propiciationē. Alia trāſlatio
litatoꝛem: id eſt ſacrificatoꝛem pro peccatis noſtris.
g Et nos debemus alterutꝝ diligere. Dilige ꝛ qd̄ vis
fac: ſiue taceas dilectiōe tace: ſiue clamas dilectione cla
ma. de hac radice non poteſt niſi bonum exire.
h Deum nemo vidit vnq̄. Sicut vidētur iſta viſibilia
coꝛpoꝛis ſenſibus nota ſic non videtur deus. Sed et ſi
aliquando hoc modo videndi viſus eſt: nō ſicut iſte na
ture vidētur: ſed volūtate viſus ē: ſpecie qua voluit ap/
parēs latente natura ꝛ incōmutabiliter in ſe permanen
te. Eo autem modo quo videtur ſicut eſt: nūc foꝛtaſſe vi
detur ab angelis a nobis tunc videbitur cum equales
angelis erimus. Sed nec tunc videbitur ſicut iſta viſi/
bilia que coꝛpoꝛali viſione cernuntur: ſed vnigenitus q̄
eſt in ſinu patris ipe narrabit: quod non ad oculos ſed
ad mentium viſionem pertinet. Sicut ergo ſi ſolem iſtū
videre vellemus: oculum coꝛpoꝛis purgaremus ſic vo/
lentes videre deum: oculum mentis purgemuſ. Sed qꝛ
hec viſio in futuro ſperatur quid agendum eſt: quo ſo/
latio vtendum: dum adhuc peregrinamur in coꝛpoꝛe: di
ligamus inuicem: ꝛ ſic deus in nobis manet.
i Et charitas eius in nobis perfecta eſt. Jncipe dilige
re cepit deus in te eſſe: creſce in dilectione ꝛ ampliuſ ha
bitando in te deus faciet te perfectum: vt diligas ꝛ ini
micum

a ſ ſed ſpūaliū coꝛda nō poſſunt auertere.
loquunt̄: et mūndus eos audit. a
ſ qꝛ charitatē habem⁹. a ſ p charitatem.
Nos ex d̄o ſum⁹ † Qui nouit dēū b c
a ſ ꝑdicatoꝛes veritatis. b ſ q̄ charitatē nō hꝫ
audit nōs: qūi nō eſt ex deo non d e
a ſ carnalis nō pcipit ea q̄ ſūt ſpūs dei. b ſ qui
audit nos hꝫ ſpm̄ veritatis: q̄ nō audit: hꝫ ſpm̄ er
aūdit nos. Jn h̄ cōgſcim⁹ ſpm̄ ve f
roꝛis. a ſ ꝛ qꝛ ex deo ſum⁹ nō ex mūdo: ergo
a ritatꝭ ꝛ ſpm̄ erroꝝ. Chāriſſimi di/ g h
ſ verbo ꝛ opere.
b ligam⁹ nos iuicem: qꝛ charitaſ ex
deo ē. Et oīs q̄ diligit frēm ſuum i
ſ qꝛ ꝑmanet apd̄ deū. ſ ꝛ hr̄ in futuro pleni⁹
ex d̄o nat⁹ ē: ꝛ ɔgnoſcit deū. Qui k l
ſ ad noticiā dei n̄ venit̄ niſi p charitatē: qꝛ ī ma
liuolā a. nō in. ſpi. ſa. ſ fraterna dilectio ducit
ad noticiā dei q̄ eſt ſūma dilectio.
c nō diligit nō nouit deū † qm̄ de⁹ m n
d charitas ē. Jn h̄ appuit charitaſ o
ſ inuiſibilem in ſe.
dei in nobis: qm̄ filiū ſuū vnige/
ſ viſibilē ex carne. ſ moꝛi p mūdo. ſ pri⁹ moꝛ
nitū miſit de⁹ in mundum vt vi/ p q
tui. ſ reſuſcitatū ſ ī hac miſſiōe. ſ māifeſtata.
e uam⁹ p eū. Jn h̄ ē charitaſ: nō q̄ſi
a ſ amauit iniquos: ſed nō iniquitatem.
nos dilexerim⁹ deū † ſꝫ qm̄ ipe p̄oꝛ r
a ſ experimentū dilectionis.
f dilexit nos: ēt miſit filiū ſuū ꝓpi s
ſ deſtruēdis. a ſ eſtote ergo imitatores dei: ſic
filij chariſſimi ꝛ ambulate in dilectione.
ciationē ꝓ pctīs nr̄is. Chāriſſimi t v
a ſ ſed non iniquitatem.
g ſi deus dilexit nos: ꝛ nos debe/
ſ nō eſm̄
h mus alterutruꝫ diligere † Deum x
videbit me hō ꝛ viuet. ſ ſed tamen. ſ ſincera et
diſcipliabili charitate nō remiſſa ꝛ deſidioſa mā/
nemo vidit vnq̄. Si diligamus y
ſuetudine. a ſ inſpirādo bona. ſ habitando ī te
i inuicē: de⁹ ī nob mācet: ꝛ charitas z a

a Et mūdus eos audit. nā ad ea q̄ predicant afficitur. b Nos
ex deo ſum⁹. regenerati. c Qui nouit deū. fide foꝛmata charita
te. d Audit nos. acq̄eſcēdo doctrīe nr̄e. e Qui non ē ex deo
nō audit nos. ſꝫ magis abhoꝛret doctrinā ſuā. f Jn h̄ cog. ſpm̄
ve. ꝛ ſpm̄ erroꝛis. i. doctoꝛē ꝛ diſcipulū v̄itatis: ꝛ doctoꝛē ꝛ diſcipu
lū erroꝛis falſi. g Chariſſimi. Declarata
v̄itate de v̄bi incarnatione. h̄ reuertit̄ ad
tractandū de charitate: de q̄ in h̄ libꝛo p̄nci
paliter intendit: vt patet ex ꝓceſſu libꝛi. ꝓ
pter quod tractādo de alijs: intermiſcet de
charitate. ad quā inducit hic quadruplici † Joh. 2. f
ratione. Prima ſumit̄ ex filiatione dei quā
per charitatem conſequimur. nam ipa diui
dit inter filios regni ꝛ perditionis. iō dicit:
h Diligamus nos inuicem quia charitas
ex deo eſt. i. a deo infuſa eſt.
i Et omnis qui diligit fratrem ſuum ex d̄o B
natus eſt. quia charitas eſt quedam parti/
cipatio diuine nature in nobis.
k Et cognoſcit. hic ponitur ratio ſecunda
que accipitur ex dei cognitione quam debe
mus appetere: ꝛ ſic hanc habemus per cha
ritatem. nam ſicut malicia voluntatis p ha
bitum vitioſum peruertit rationis iudiciuꝫ
ita econuerſo bonitas eius que eſt per cha/
ritatem cauſat in intellectu iudicium rectū.
propter quod dicitur. j. Coꝛ. ij. Animalis
homo non ſapit ea que ſunt ſpiritus dei. ſpi † Joh. 3. b
ritualis autem iudicat omnia: ꝛ hoc eſt qd̄ 11. q. 3. c.
dicitur: Et cognoſcit deum ſcilicet habens abyt.
charitatem. l Qui non diligit. dilecti/
one charitatiua. m Non nouit deum. ſ.
noticia meritoꝛia. n Quoniam de⁹ chari
tas eſt. non eſt per hoc intelligendum q̄ de
us ſit charitas mouens immediate volun/
tatem humanam ad actum diligēdi ſine ha
bitu medio. vt videtur ſentire magiſter ſen
tentiarum in. xvij. diſtin. primi libꝛi. quia
ſic tolleretur ratio delectabilis ab actu dili †
gendi: nam habitus perficiens potentiam De cōſe. diſ
facit actum delectabilem. v. Eth. Deus aūt 2. c. itraſ i
non poteſt eſſe foꝛma perficiens potentiam fine. 5. q. 5. c
voluntatis create. ergo ꝛc. Similiter ratio nō oīs. 23. q
meriti. nam ſic in actu diligendi volūtas eſ/ 4. c. do nos
ſet tm̄modo mota. ꝛ ſic non diligeret libere poteſt.
nec per conſequens meritoꝛie. ideo tenetur C
ab omnibus doctoꝛibus q̄ de⁹ mouet ipam
voluntatem ad actum diligendi meritoꝛiū † Joh. 1. b
per habitum charitatis infuſum. ſicut intel 1. Tim. 6. c
lectum ad actum credendi per habitum fi/
dei. Eſt igitur ſic intelligendum: Quoniaꝫ
deus charitas eſt. ſcilicet increata. ſicut eſt
bonitas ꝛ ſapientia. ad cuius cognitionem
rectam inclinat charitatis habitus vt dictū
eſt ſupꝛa. Obiectum em̄ huius cognitionis
non eſt verum abſolute: ſed verum confuſe ſe habens appetitui re
cto. ideo ſubtracta dilectione charitatiua que facit appetitum intel
lectiuum rectum maxime circa deum non remanet talis cognitio.
o Jn hoc apparuit. hic ponitur tertia ratio que accipit̄ ex dei imi/
tatione que eſt ex dilectione dei ad nos. p Quoniam filium ſu/
um vnigenitum. i. in humanitate aſſumpta. q Ut viuamus p eū
vita gratie quam influit nobis: ſicut caput influit ſenſum ꝛ motum
membꝛis ſuis. r Sed quoniam prioꝛ ipe dilexit noſ. diligere em̄
eſt velle alicui bonum. quicquid aūt boni nature vel gratie vel glo
rie in nobis eſt vel poteſt eſſe: totum eſt a deo agente voluntarie.
s Et miſit filiū ſuū ꝓpitia. i. hoſtiā p quā de⁹ pr̄ nob ꝓpiti⁹ redde
ret. t Pro pec. nr̄is. ſ. tollēdiſ ex h̄ ɔcludit itērū. d. v Chariſſi
mi ꝛc. ꝛ pꝫ lr̄a. x Deū. h̄ ponit̄ q̄rta rō q̄ accipit̄ ex diuīa māſi/
one in nobis. quā debem⁹ appetere ſūme. ꝛ hanc fac̄ charitatiua di
lectio. nō aūt viſio q̄ nō hr̄ in pn̄ti vita. ꝛ h̄ eſt qd̄ dicit: Deū nemo
vidit vnq̄: Exo. xxxiij. Nō videbit me hō ꝛ viuet. Dic̄ tn̄ Aug⁹. q̄
cōceſſū fuit paulo ꝛ moyſi videre diuinā eſſentiā. ſꝫ h̄ fuit in raptu
ꝛ trāſitoꝛie ꝛ nō manſiue. de q̄ manſiōe eſt hic ſmo: vt pꝫ ex lr̄a.
y Si diligam⁹ in. charitatiue. z De⁹ in nob manet. ſic̄ amatū
in amāte q̄ q̄dem māſio eſt aliq̄liter eadē cū māſione patrie. Nā ha
bitus charitatis nō euacuat̄ adueniēte ſtatu patrie: ſꝫ manet ꝛ ꝑfi/
citur. ſed ɔgnitio vie euacuat̄. a Et charitas eius in nobis per
fecta eſt, exponatur ſicut. ſ. ij. ca.

R In hoc

Universidad de ... Biblioteca

ei' i nobis pfecta e. In hoc cognoscimus qm in eo manemus: et ipse in nob quoniam de spiritu suo dedit nob. Et nos vidimus et testificamur: qm pater misit filium suum saluatorem mundi. Quisque confessus fuerit quoniam iesus est filius dei: deus in eo manet: et ipse in deo. Et nos cognouimus et credimus charitati quam habet deus in nob. Deus charitas est: et qui manet in charitate in deo manet: et deus in eo. In hoc pfecta est charitas nobiscum vt fiduciam habeamus in die iudicii: quia sicut ille est: et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed pfecta charitas foras mittit timorem: quoniam timor penam habet. Qui autem timet: non est pfectus in charitate. Nos ergo diligamus deum quoniam deus prior dilexit nos. Si quis dixerit: quoniam diligo deum: et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non dili-

git fratrem suum quem videt: deum quem non videt quomodo pot diligere? Et hoc mandatum habemus a deo: vt qui diligit deum: diligat et fratrem suum.

Ca. V

Omnis qui credit quoniam iesus est xps: ex deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit et eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos dei: cum deum diligamus: et mandata eius faciamus. Hec est enim charitas dei vt mandata eius custodiamus: et mandata eius grauia non sunt. Quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum: et hec est victoria que vincit mundum: fides nostra. Quis est autem qui vincit mundum: nisi qui credit quoniam iesus est filius dei?

Additio.

¶ q̄ erat etern⁹ vẽit ad salutẽ ꝛ pcõꝝ remissionẽ ꝑ aquã baptismi ꝛ sanguinẽ passionis: ꝛ nõ solũ dignatus est baptizari ꝓpter nr̃am ablutionem ꝛ vt baptismi sacr̃m nobis cõsecraret. sed ꝛ sanguinem ꝓ nr̃a redẽptione dedit.

a Hic ẽ q̄ vẽit ꝑ aquã ꝛ sanguinez iesus xp̃s. Nõ i aq̄ solũ: sꝫ i aq̄ et

¶ et lꝫ s̃m hoiem sit passus tñ spũs visus sup eũ baptizatũ in specie colũbe: vel spũs. i. ois spũalis doctor testat̃ hoc q̄ xp̃s est veritas: ver⁹ dei fili⁹ nõ fantasma. verus mediator ꝛ recõciliator: imunis a pctõ ꝛ sufficiẽs ad auferẽda oĩa pctã mũdi

b sãguie. Et spũs ẽ q̄ testificat̃: qm̃
c xp̃s est veritas † Qm̃ tres sũt qui testimoniũ dãt in celo: pr̃ verbũ

a ¶ vn⁹ de⁹ de eadẽ re testantes.

ꝛ spũssanctus: ẽt hi tres vnũ sũt Et tres sunt q̄ testimoniũ dant i terra: spũs aq̄ ꝛ sanguis: ꝛ hi tres

¶ et q: ita certa testimonia habem⁹: ergo debem⁹ hec accipe: q: etiã testimonia hoim q̄ mentiri pñt

d vnũ sũt. Si testimoniũ hoim ac-

solemus accipe. ¶ melius accipiendum.

cipim⁹ testimoniũ dĩ mai⁹ ẽ. Qm̃

¶ per quod probo. ¶ scꝫ quod. e. c.

hoc est testimoniũ dei quod ma-

¶ hic est filius meus di. in q̄. m. b. com.

ius ẽ qm̃ testificat⁹ ẽ de filio suo.
e † Qui credit in filiũ dĩ: hꝫ testimo

a ¶ sed. ¶ dicit nõ esse filiũ vel minorem patre.

f nium dei in se. Qui non credit

¶ dicẽdo ego ꝛ pr̃ vnũ sum⁹. ¶ in h̃ mendacem
¶ tu es fili⁹ me⁹ dilect⁹ i te cõplacuit mihi: ꝛ i passione clarificaui: ꝛ iterum clarificabo.

filio mẽdacẽ fac eũ: q: nõ credit in testimonio qd̃ testificat⁹ ẽ de⁹
g de filio suo. Et hoc est testimoni um: quoniam vitam eternam de
h dit nobis de⁹: ꝛ hec vita in filio

¶ credendo ꝛ imitando.

eius. Qui hꝫ filiũ dei habet vitã.

¶ sed.

Qui nõ hꝫ filiũ dei vitã non hꝫ.

¶ his debetis adhibere fidẽ: q: a ¶ vt certi sitis future vr̃e beatitudinis. ¶ ne seducamini fraudib⁹ eoꝝ q̄ negãt xp̃m esse filiũ dei q: merito fidei vitã

Hec scribo vobis: vt sciãtꝭ qm̃ vi

habebitis.

tã habetꝭ eternã: q̄ creditꝭ i noĩe

a ¶ et nõ tm̃ in futuro bõa celestia sꝑare debetis ex fide xp̃i sꝫ etiã in hac vita ẽ fiducia qd̃ impetrabimus q̄cq̄d salubriter petierim⁹.

a filij dĩ. Et hec ẽ fiducia quã habe m⁹ ad deũ: q: qd̃cũq3 petierim⁹

a ¶ q̄ dixit: Primũ q̄rite regnũ dei. et. o. a. v.

b s̃m volũtatẽ ei⁹: audit nos. Et sci

¶ et nõ mõ: in futuro tpe audiet: sed etiã scimus q̄ q̄tidie audiuit ꝛ audit: ꝛ ꝑ hoc q̄ mõ audimur sum⁹ certi de futuro. ¶ ꝛ nõ tm̃ in futuro tpe dando effectum petitioni.

m⁹ q: audit nos q̄cq̄d petierim⁹.
c Scim⁹ qm̃ habem⁹ petitiones q̄s

¶ ꝑ cõfessionẽ: vel alio mõ.

d postulam⁹ ab eo. Qui scit fratrẽ

¶ nõ criminaliter: vel nõ vsq3 ad mortem.

suũ peccare pctm̃ non ad mortẽ:

¶ ꝓ eo. ¶ a deo. ¶ ꝓ orõne tua. ¶ ei dico.

petat ꝛ dabit̃ ei vita peccãti ñ ad

¶ nõ criminaliter. ¶ sꝫ. ¶ vsq3 ad mortẽ vite.
¶ qd̃ in hac vita non corrigit̃ ei⁹ venia post mortẽ frustra postulat̃: põt ꝛ de omni criminali accipi q̄cq̄d ab cq̄tatꝭ rõne discrepat: inter pctã numerat̃: sꝫ minima iustis: nõ obsũt sꝫ q̄dã ab oĩ iusticia ita discordãt: vt nisi corrigant̃ mergant i penam

e mortẽ † Est pctm̃ ad mortẽ: nõ ꝓ
f illo dico vt roget quis. † Ois ini q̄tas pctm̃ ẽ: ꝛ ẽ pctm̃ ad mortẽ.

a ¶ q̄ semẽ dei hꝫ in se: nõ põt peccare ad mortez sicut nõ põt opari iusticiã ꝛ peccatum.

g † Scim⁹ qm̃ ois qui nat⁹ est ex dõ

¶ pctm̃ ad mortẽ. ¶ grã q̄ renati sunt s̃m ꝓpositũ q̄ vocati sũt sctĩ: seruat ne committat pctm̃ ad mortẽ: ꝛ si in q̄buslibet hũana fragilitate delinq̄rit ne a maligno hoste possint tãgi defendit.

h nõ peccat: sꝫ generatio dei ꝯseruat
i eũ: vt malign⁹ ñ tãget eũ. Scim⁹

¶ renati in baptismo.

k qm̃ ex deo sum⁹: ꝛ mũdus totus

in maligno posit⁹ ē. Et scim⁹ quo
ꝭ p carnē nō nisi ꝑpter nr̄am salutē. ꝭ credētib⁹
niā fili⁹ dei venit: ⁊ dedit nob̄ sen
ꝭ credēdo verū dei filiū. ꝭ amando.
sū vt ꝯgnoscam⁹ verꝫ deū: ⁊ sim⁹
ꝭ vt mēbra. a ꝭ p h̄ erim⁹ dei in deo viuētes si/ ne fine in viuēre sine initio vel termino.
in vero filio ei⁹. Hic ē̄st ver⁹ de⁹ ⁊
ꝭ sicut vasa sancta.
vita eterna. Filioli: custodite vos
a simulacris. Finit ep̄la prima
bti iohis apl̄i. Incipit Argu/
mētuz in scd̄am ep̄lam eiusdem.

Usqꝫ adeo ad sctāz femi
nā scribit vt eādē d̄nam
nō dubitet lr̄is appella/
re: eiusdēqꝫ filijs testimo
niū q̄ ābulēt ī v̄itate p̄hibet.
Explicit argu. Incipit ep̄la
scd̄a bti Johis apostoli. Ca. I
a ꝭ ego senior tam etate q̄ꝫ moribꝰ: vel sapia scribo. b ꝭ ꝑpriū est.

Enior electe d̄ne ⁊
ꝭ tam natura q̄ꝫ fide.
natis eius q̄s ego
a ꝭ vero amore: vel q̄ꝫ ꝑseue ratis in veritate.
diligō in veritate:
ꝭ vt sit maior auctoritas.
et nō ego solus sed et omnes qui
a ꝭ q̄ deū eligūt ad imitādū ⁊ solū deū opib⁹ cha ritatis q̄rūt. ꝭ nō ob aliā cām vos diligim⁹ nisi ꝑpter veritatē fidei: q̄ iexpugnabil' ꝑdurat.
cognouerunt v̄itatem: ꝑpter v̄i
tatē q̄ ꝑmanet ī vobis: ⁊ vobiscū
ꝭ vsqꝫ in fine vite: vel durās in eternū. a ꝭ per seuerās. b ꝭ remissio petoꝝ.
erit ī et̄nū: Sit vobiscum gratia
a ꝭ si p⁹ baptismū in alq̄ lapsi estis. b ꝭ ne am/ pli⁹ deum vel fratres offendatis.
et misericordiā pāx a deo patre.
a ꝭ q̄ coetern⁹ ⁊ coeq̄lis p̄ri. i. cū p̄re pōt ⁊ oꝑatur b ꝭ fidei quam in baptismo ꝓmisistis.
et a xp̄o iesu filio patris in verita
a ꝭ dei ⁊ ꝓximi. b ꝭ ī dn̄o de v̄ro bono p̄ricipio
te et charitate. Gauisus sum val/

a ꝭ aliq̄s fortasse non omnes.
de: quoniam inueni de filijs tuis
ꝭ q̄tidie ꝑficiēdo. ꝭ in vera fide. ꝭ tā ꝑfecte.
ambulātes in veritate: sicut man
ꝭ ⁊ p ea q̄ habes certificatus
datū accepimus a patre. Et nūc
iam de cetero cōfidenter rogo: vt rem debitā.
rogo te domina nō tanq̄ꝫ māda/
tū nouū scribens tibi: sed quod
a ꝭ fidei vel a prioribus p̄rib⁹. b ꝭ vt antiqua fides ⁊ dilectio illibata permaneat.
habuim⁹ ab initio vt diligāmus
alterutrum. Et hec est charitas:
ꝭ .i. fuem⁹ mādata: nō ex̄eam⁹ ad aliq̄s errores n̄ cessem⁹ ab ope v̄rtutū. a ꝭ .i. h̄ ea charitate data
vt ambulemus ſm māndata ei⁹
Hoc enim mandatum est: vt quē
admodum audistis ab initio in
a ꝭ et necesse est vt perseueretis.
eo ambuletis: quoniam multi se
ꝭ p̄i⁹ xp̄iani nois cōfessores. a ꝭ de n̄ro cōsor tio. b ꝭ ad amorem ⁊ doctrinam mundi.
ductores exierunt in mūndum.
a ꝭ nec doctria: nec vita. b ꝭ mgr̄m ⁊ normā seri
Qui nōn cōfitet iesum christum
tat. a ꝭ a q̄b⁹ cauete: nā hi eles: sic ⁊ q̄ eis ꝯsētiūt
venisse ī carne: Hic ē seductor et
ꝭ ⁊ ideo.
antichristus. Uidete vosmetip̄os
a ꝭ deficiēdo illā mercedē quā oꝑando meruistis
ꝭ nitimini.
ne ꝑdātis que oꝑati estis: sed vt
ꝭ in futuro: vel hic grām. ꝭ q̄ simulat se alios
mercedē plenā accipiatis. † Ois
p̄ire sapia ⁊ doctria ⁊ ex supbia discedūt ab hūili p̄dicatiōe xp̄i. ꝭ p aliquā seductionē vel timorē.
q̄ recedit ⁊ nō ꝑmanet in doctria
a ꝭ sꝫ si ꝑseuerauerit vsqꝫ in finē saluus erit.
xp̄i deū nō habet. Qui ꝑmanet ī
a ꝭ vn⁹ em̄ ver⁹ deus sunt p̄r ⁊ fili⁹: nō est fili⁹ po sterior: nō est minor patre.
doctrina: hic ⁊ filiū ēt patrem ha
a ꝭ q̄ndꝫ p hanc doctrinā ⁊ hic ⁊ in futuro de⁹ habet ⁊ nō p doctrina illoꝝ. ergo si quis.
bet † Si quis venit ad vos: ⁊ hāc
a ꝭ nō em̄ nō assentiatis: sꝫ nec ad horā recipiatis nedū hospitales eē vultis: p mala coꝝ colloquia corrumpuntur boni mores vestri.
doctrinam non affert: nōlite re/
cipere in domuz eū: nec aue ei di
ꝭ ſm q̄ voꝫ ē istitura: cōem se ōndit cū illo: alio/ quin simulatio ē: q̄ ī xp̄ianis eē nō debet.
xeritis. Qui em̄ dicit illi aue: cō/
municat opibus eius malignis.
Ecce p̄dixi vobis vt ī die dn̄i nō
a ꝭ de cōmonitiōe eiusdē rei: vel forsitā etiā ō alijs
ꝯfundamini. Plūra habēs vob̄
ꝭ p scripturā q̄ nō adeo vos cōmouebit quantū vita ⁊ p̄ntia magistri.
scribere: nolui p chartā ⁊ atramē
tū scribere. Spero em̄ me futurū
a ꝭ istruēdos. b ꝭ meū. c ꝭ v̄rm istruēdū: vl' ad os illoꝝ ꝑuersorum obstruendum.
apud vōs et ōs ad ōs loqui: † vt
a ꝭ illo cōfusio: v̄ra fide cōfirmata.
gāudiū v̄rm plenū sit. Salutāt te
ꝭ vel ad lr̄am vel forsitā filij alteri⁹ metropolis ecclesie. ꝭ qd̄ ego ex parte mea dico.
filij sororꝭ tue electe. Grām tecū.

Finit scd̄a ep̄la bti iohis apl̄i.

gāt. Sꝫ expectāt veteꝫ anti/ xp̄m. d Uidete vos. ⁊c. Istis talib⁹ ne ꝯsētiatis: sꝫ po ti⁹ attēdite q̄lis sitis ꝑfecte in/ structi ad fidē ⁊ ꝯstantiam. e Mercedē ⁊c. Deū plenuꝫ cū iocūditate capiatis. ꝑseue/ rādo ī doctria vob̄ tradita: ⁊ n̄ ꝯsentiēdo eoꝝ errori. f Et nō ꝑma. Siq̄s separat se a diuia doctria vt ex rectā fi dē ꝯuersationēqꝫ mādatorū di sit separat se a d̄o ne h̄eat de um. ꝑ actualē ⁊ ꝯtēplatiuaꝫ vitā sit alicui⁹ d̄s: q̄ ē creator oīm. g Qui ꝑma. Māet ī euāgelica doctria q̄ ſm eaꝫ sapit ⁊ agit. Separat se ab illa q̄ aliē sapit ⁊ agit. h Si q̄s venit ad vos. Cū iohes apō ephesū balneas lauādi grā itraret ⁊ videret cherinthū exiuit dicēs: fugiam⁹ hic: ne balnee ip̄e corrūpāt nos ī q̄ h⁹ cherith⁹ lauat v̄itatis īimi cus: fecē q̄ qd̄ docuit. Tanta em̄ apl̄i atqꝫ eoꝝ discipli tūc in religiōe cautela vtebant vt nec v̄bi q̄dē cōionē cū ali q̄ eoꝝ q̄ a v̄itate deuiauerāt h̄re paterēt. i Nec aue ei di. Quia signū videt con sensus erroris: h̄ em̄ dicim⁹ amicis: q̄ꝝ opa nob̄ placent ⁊ vos si forte decepti nō eētis alij forsā p talē v̄ram famili aritatē possēt decipi: qui cre derent illos placere vobis: ⁊ sic crederent illis. k Plura habēs vobis scri bere. Intelligite hāc admo/ nitionem vobis fore peruti/ lem: q: ad ꝯfirmationem illi us decreui etiam venire ad vos: nec tñ ex toto interim potui silere. l Salutant te. Sicē aduersarijs veritatis aue ꝓhibet dicere: ita econ/ tra electos ex ꝑsona electoꝝ salutat.
Finit ep̄la sancti Johan/ nis secunda.
Incipit

Additio. i.

Additio. ii.

Glo. ordi.

Nico. de lyra

Incipit argu. in ter. epl'az eiusde.

Gaiu pietatis ca extollit: atqz vt i ipa pietate maneat exhortat: diotrepe impietatis et supbie ca obiurgat: demetrio aut bonum testimoniu phibet cu frib' vniusis.

Explicit argumentum.

Incipit tertia epistola sancti Johannis apostoli. Ca. I

a b Senior gaio charissimo que ego
c diligo in verita
d te. Charissime
e de omib' oronez facio pspe te in
f gredi et valere: sic pspe agit ania
g tua. Gauisus su valde venietib'
h frib' et testimoniu phibetib' vita
i ti tue: sicut tu i vitate ambulas.
k Maiore hoz no habeo gram q
l vt filios meos audia i vitate am
m bulates. Charissime fidelit facis
n o qcqd opar i fres: et h i pegrinos:
p q q testimoniu reddidert charitati
r s tue i cspectu eccle: qs bnfacies
t deducis digne do. Pro noie em
v x ci' pfecti sut: nihil accipientes a
y gentilibus. Nos g debemus su
z scipere huiusmodi: vt cooperato
a res simus vritatis. Scripsissem

a b forsitan ecclesie: sz his qui amat primatu
c gerere in eis diotrepes: non recipit nos.
d e Propter hoc si venero comoneaz ei' opa
f g h q facit: verbis malignis garries i nos. Et
i quasi no ei ista sufficiant: neqz ipe suscipit
k l fres: et eos qui suscipiut phibet et de eccle
m sia eycit. Charissime noli imitari malum: sz
n o qd bonum est. Qui bene facit ex deo est: q
p aut male fac no videt deu. Demetrio testi
q r moniu reddit ab oibus: et ab ipa veritate
s t sed et nos testimonium phibemus: et nosti
v x quonia testimoniu nrm vex e. Multa ha
bui scribere tibi sz nolui p atramentu et ca
lamu scribere tibi. Spero aut ptin' te vide
y z re et os ad os loqmur. Pax tibi. Salutat
a b te amici. Saluta tu amicos nominatim.

Finit epl'a tertia scti Johanis apostoli.

Ex libro scti Hiero. de viris illustribus.

Iudas frater iacobi q de septem canonicis est parua epl'am reliqt. Et qz de libro enoch qui apocriphus est: in ea assumpsit testimoniu a plerisqz reijcit: tn autoritate: vetustatem ia et vsu meruit: et inter sctas scripturas computatur.

Incipit argumentu in epistolam beati Jude apostoli.

Iudas apl's: fratres de corruptoribus vie veritatis ita informat: vt illicitum esse dissertet de subiugo semel erutos seruitutis denuo opam sua officijs nouare seruilibus.

Finit argumentum.

Incipit Epl'a cano. Jude apostoli.

Iudas seruus Ca. I
c d iesu christi: frater iaco
f bi: his qui sunt in deo
g h pre dilectis: et christo
iesu conseruatis et vo
k l catis. Misericordia vobis et pax et chari
m n tas adimpleatur. Charissimi omnem sol

licitudinem faciens scribēdi vobis d̄ cōmuni vr̄a salute: necesse

vos.

habui scribere vobis: deprecans

vobis a scris.

supcertari sel' traditę sctis fidei.

a io necesse habui: q2 sub specie religionis: q̄si fidē iesu p̄dicēt. b hūane sapie. c ignoti

Subintroierunt enim hoīes qui

deo 2 scris. a ab eterno i p̄sciētia dei p̄uisi sūt iusto dei iudicio vt sordescerēt: 2 alios in sordes p̄cipitarēt. 2 inde iudicabunt ad mortem.

dā q̄ oli p̄scripti erāt i h iudiciū

a vel dei. ipi dico ipū diuina scriptura q̄dam dolo vtētes ad destruēdū cultum dei.

ipū: dn̄i nostri grām trāsferētes i

trā volētiū q̄ nolētiū. a singularit x̄pianoꝝ.

luxuriā 2 solū dn̄atorē 2 dominū

cū p̄re 2 sp̄ūsctō. a saluatorē nr̄m. regem nr̄m. b 2 q2 illi negāt 2 volūt vos iducere vt negetis cōtra illos volo vos cōmonere.

nr̄m iesū x̄pm negātes. Cōmonere āt vos volo sciētes sel' oia: qm̄

a nō fili' naue: s3 dn̄s nr̄: d nō a partu virginis initiū habuit: s3 erat de' etern' q̄ nat' de v̄gine nomen iesus accepit. b primo humiles. c postea murmurantes.

iesus p̄p̄m de terra egypti saluās

a v̄bis moysi i heremo. b p v̄pētes: 2 alijs mo

scdo eos q̄ nō crediderāt pdidit

dis. q̄ntu natura 2 potētia maior. a p hūilitatē p obediētiā. q̄ p grām dei alijs principabāt subiecti spiritib'. a per superbiam.

Angelos v̄o q̄ nō fuauerāt suū

pncipatū: s3 dereliq̄rūt suū domi

celestē habitatione: sp̄ualē dei visionem.
a venturos ad iudicem cui resistere vel aliq̄d

ciliū i iudiciū magni dī vīcul' eter

occultare non potetunt. a hui' aeris iā dānatos resuat grauiorib' penis. b io etiā nō sūt imitādi: q2 ex eoꝝ imitatiōe mors eīna sequitur.

nis sb caligīe reseruauit †Sicut sodoma 2 gomorra 2 finitimę ciuitates

sodome 2 gomorre. extra naturam.

simi mō exfornicatę: 2 abeūtes p'

masculoꝝ. a. nō debitam cōcubitui.

a carnē alterā facti sūt exemplum

typalem.

ignis eterni penam sustinentes

sicut sodomite. a sunt damnandi. c suā

Similiter et hi carnem quidem

vel alioꝝ. sicut populus non credens.

b maculant: dn̄atione aūt spernūt

a .i. āgelos sctōs. b sic āgeli apostate. vos nō debetis blasphemare: q2 nec michael 2c.

c maiestatē āt blasphemāt. †Cū mi

contendens.

chael archāgel' cū diabolo dispu

tās altercaret de moysi corpore

vt malediceret ei quasi male creature.

nō ē ausus iudiciū iferre blasphe

vt quiescat.

mię: sed dixit: Impet tibi deus.

a Ille nō ē ausus blasphemare s3 hi 2c.
b blasphemāda esse. c ex superbia n̄ aliq̄ cā.

Hi aūt q̄cūq3 q̄dez ignorāt blas

a solo appetitu carnis sicut bruta animalia.

phemāt: quęcūq3 autē naturalit

nulla rōne ab alijs discreta. iplēdis. a cor

tāq3 muta aīalia norūt: i his cor

rū affectū ad h iclināt. a dānatio erit. gladio male doctrine armant in frēs vt cain: malo cōsilio decipiunt vt balaam: contra doctores se erigunt vt chore.

b rumpuntur. Vę illis qui in via

cain abierunt: 2 errore balaam

c mercede effusi sūt: 2 i cōtradictio

a io etiā cauēdi. b vbi q̄ deberēt honestati et vtilitati sue vel comedentium prouidere.

ne chore pierunt. Hi sunt in epū

a lis suis macule conuiuātes: sine
b timore semetipsos pascentes: nu-
bes sine aqua que a ventis cir-
c cūferunt: arbores autūnales: i-
d fructuose: bis mortue: eradica-
te: fluctus feri maris despumā-
e tes suas confusiones: sidera er-
rantia: qbus procella tenebrarū
f conseruata est in eternū. Pro-
phetauit aūt de his septimus
g ab adam enoch dicēs: Ecce ve-
niet dñs in sctis milibus suis
facere iudiciū contra oēs: et ar-
guere omnes impios de omni-
bus operibus impietatis eorū
quibus impie egerunt: et de oi-
bus duris que locuti sunt cōtra
h deū peccatores impij. Hi sūt mur-
murantes qrulosi fm desideria
sua ambulātes: et os illoꝝ loqt
supbiā: mirātes personās qstus
i cā. Uos aūt charissimi memo-
res estote verboꝝ que predicta
sūt ab apostolis domini nostri
iesu christi: qui dicebant vobis
quoniam in nouissimis tempo-
ribus venient illusores: fm desiderie
ria sua ambulantes in impie-
tatib. Hi sunt qui segregant se
l metipsos animales spiritū nō
habentes. Uos aūt charissimi

a supedificātes vosmetipsos sāctissime
b nostre fidei: in spiritusctō orātes vos-
metipsos in dilectiōe dei seruate: ex-
pectātes misericordiā dñi nostri iesu xpi
in vitam eternā. Et hos quidē argui-
c te iudicatos: illos āt saluate de igne
d rapiētes. Alijs aūte miseremini in ti-
more: odiētes et eā que carnalis est
maculatam tunicā. Ei aūt qui potēs
est vos cōseruare sine peccato: et cō-
stituere ante cōspectū glorie sue im-
f maculatos in exultatiōe: in aduentu
domini nostri iesu christi: soli deo sal-
uatori nostro: per iesum christū do-
g minum nostrū: gloria magnificen-
tia imperium et potestas ante om-
ne seculū: et nunc et in omnia scl'a se-
culorum Amen.

Finit epl'a beati Jude apostoli.

Prefatio

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super Apocalypsim incipit et primo prefatio.

veteris testamenti. Considerandum ꝙ sicut libri ꝓphetales i veteri testamento sunt vltimi ſm ordinem quem habent in biblijs nostris communiter. nam apud iudeos est aliter. licet autem libri Machabeoꝝ ponanť in biblijs nostris post libros ꝓphetarum: tamē nō sūt de canone: ſm qđ dicit Hiero. in ꝓlogo galeato: qui premittitur libris Reg. ⁊ ideo inter libros canonicos veteris testamenti libri ꝓphetales sunt vltimi sicˉ dixi. ⁊ similiter inter libros noui testamenti liber Apocalypsis ē vltimus. vñ potest exponi illud quod diciť Johis. xxi. Manifestauit se iterū iesus ad mare tyberiadis. Ad cuius intelligētiā sciendū ꝙ locus aliquando accipitur pro habitantibus in ipso. sicut dicitur cōmuniter: Parisius fecit tale festum vł spectaculum. i. populus habitans parisius. Beatus ꝟo Johannes prope mare galilee: quod altero nomine dicitur mare tyberiadis fuit natus. ⁊ in eodem piscationibus fuit occupatus ⁊ inde a christo vocatus: vt habeť Mat. iiij. ꝓpter quod conuenienter potest nomie tyberiadis designari. vt sit sensus: Manifestauit se iterū iesus ad mare tyberiadis. i. ad iohannē euāgelistam. Iterum: id est post prophetas veteris testamenti. Item aliter: Iterum. s. semel in euangelij descriptione: ⁊ alꝭ in apocalypsis reuelatiōe. Circa quartū cōsiderādū ꝙ prophete veteris testamenti licet prophetauerint de pluribꝰ populis et gentibus: vt patet libros eorum intuenti: tamen prophetauerunt tm̄ vni populo siue genti. s. iudeoꝝ. Jona tm̄ excepto q̄ fuit missus ad ꝓphetādū niniuiť. ceteri ꝟo ad ꝓphetādū iudeis. Johānes ꝟo ꝓphetauit in hoc libro omnibꝰ gētibus et populis: quia ꝓphetauit vniuersali ecclesie ex omnibus gētibus ⁊ populis ⁊ linguis ꝯstitute: vt magis videbiť in libri ꝓsecutiōe: ꝓpť qđ de ipō pōt dici illđ Esa. lv. Ecce testē pplis dedi cū ducē ac p̄ceptorē gentibus. dicit Testem: qꝛ protestatus fuit vniuersali ecclesie de futuris tribulationibꝰ. Ducem ac preceptorem: vt per eius vitam ⁊ doctrinam omnes gentes (si sequantur ipsum:) ad celestem gloriam deducantur: prestante domino nostro iesu christo: qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

Prefatio sup Apocalypsim finit.

Nico. de lyra

Incipit expositio vellerabił Nicolai de lyra sup p̄fationē Gilberti in librū Apocalypsis.

Omnes q̄ pie volūt viuere ⁊c. Quā effectꝰ efficienti ⁊ opꝰ artifici ꝯueniēť rūdet. Artificū aūt q̄dā ē artifex auctoritate: q̄dā misterio: sic etiā de efficiēte. Gilbertꝰ huic opi p̄mitteť p̄fationē istā. Prio ipām determiat ī relatiōe ad artificē siue efficiētē auctoritate. scđo in relatiōe ad artificez siue efficiētē misterio. ibi: Uidit aūt iohes ⁊ scpsit ⁊c. Quā aūt artifex n̄ ē opans cū ipetu: ſʒ p̄cedēte dispositiōe: quā q̄dē cōseq̄ť opatio circa materiā: ⁊ ipaz opationē iformat intētio ex pte agētꝭ: ⁊ motꝰ ex pte opis: ad quē vł q̄ sequitur ipm opatū in effectū. Primo determinať de efficiēte siue artifice. inq̄ztuz est disponēs. scđa inq̄ztū ē agens. ibi: Reuelauit autē tota trinitas. tertio đ materia actiōis. ibi: De q̄ reuelatione hūc libꝝ scri. ⁊c. q̄rto de itētiōe agētꝭ. ibi: Ut q̄s denūciata supplicia terrēt. q̄nto de ipō opato. ibi: Ideo iste liber inter reliq̄s scri. ⁊c. sexto de mō actionis. ibi: Cū aūt iohāni h̄ in visiōe fuerūt reuelata. Et in his sex tāgūť q̄ttuor cause vna cū causato. efficiens aūt inq̄ztū est de duplici differētia. s. disponētis ⁊ agētis. Premittēs igiť expositor huiꝰ libri. s. Gilbertꝰ in p̄ma pte istius p̄fatiōis: breuē fideliū trāslationē ex ꝟbis ipsiꝰ cōsolatoris xp̄i. subiūgit q̄liter deꝰ disposuit tribulatiōes futuras ecclie reuelare. Et qꝛ dispositiōi rationabili rūdet rō cōueniēs: interserit rōnē q̄re deꝰ sic disposuit. ibi: Propterea vidēs deꝰ pať tri. Tria igiť in hac pticła p̄mo tāgūť. s. cōsolatio fideliū: rō dispositiōis diuie: ⁊ ipa dispositio. Dic g: Oēs q̄ pie ⁊ iuste. i. religiose. b Uolūt vi. i xp̄o. sic dic aplꝭ. ij. Timoth. iij. Persecutionē patiēť. c Juxta il. Ecci. ij. Fili acce. ad ſuitutē dei: cui ſuire regnare ē. d Sta. in iusticia firmꝰ ⁊ paratꝰ ad opā iusticie exercēda: Tob. v. Egressus tobias iuēit iu. stan. splēdiduz p̄cinctū ⁊ q̄si paratū ad ambulādū. e Et tiore. vt nihil qđ faciēdū ē negligas: Eccłs. vij. Qui timet dn̄m nihil negligit. f Et p̄para ani. t. i. volūtatē tuā. g Ad tēta. sustinēdā: Jacobi. j. Btūs vir q̄ suffert tē. supple spōte. Et q̄re h̄ sit faciēdū. subiūgit. d. Tētatio nāq̄ ē vita hoīs sup terrā: Job. vij. Alia lr̄a: Militia ē vita hoīs sup terrā. q. d. hō ad h̄ positꝰ ē sup terrā: vt tāq̄ miles fortł ⁊ strēnuꝰ fortł sit in tētatiōibꝰ. i Ā

Incipit prefatio Gilberti pictauiensis in apocalypsiz iohis.

a Omnes q̄ pie volunt
b viuere ī christo (sicut
c ait aplꝭ) † ꝑsecutionē
d patiēť. Juxta illđ † Fili
accedēs ad seruitutez
e dei sta ī iusticia ⁊ tiore: ⁊ p̄para a-
f nimā tuā ad tētati onē. Tentatio
g nāq̄ ē vita hoīs sup terraz. Ne āt
h fideles in his deficiāť cōsolať eos
i dn̄s: atq̄ ꝯfirmat dicēs: † Uobiscū
l sū vsq̄ ad ꝯsūmatiōem scłi: et no-
m lite timere pusillꝰ grex. Propter-
n ea vidēs deus pater tribulatio-
o nes quas passura erat ecclesia ab
p aplis fundata sup petrā xp̄m: vt
q minus timeāť disposuit vna cū fi
r filio ⁊ spirituscō eas reuelare. Re-
s uelauit autē tota trinitas xp̄o ſʒ
t humanitatē. Christus ꝟo iohāni
u p āgelū: iohānes ecclie: de q̄ reue-
x latiōe hunc librū cōposuit. Unde
y ⁊ liber iste apocalypsis dicitur:
z id est reuelatio: quia hic ꝯtineť q̄
a deus reuelauit iohanni: ⁊ iohes
b ecclesie: quanta scʒ ecclesia passa
c sit tpe p̄mitiuo: ⁊ nūc patiať ⁊ ī no
d uissimis tpibꝰ antichristi passura
e sit: q̄ñ tāta erit tribulatio: vt si fie
f ri pōt etiam moueāť electi: ⁊ que
g p his ⁊ nunc ⁊ in futuro p̄mia sit
h susceptura: vt quos denunciata
i supplicia terrēt: ꝓmissa p̄mia leti
k ficēt. Ideo iste liber inter reliq̄s
l m

Nico. de lyra

aūt fideles in his. iā dictł. ꝑsecutiōe s. ⁊ tētatiōe. h Deficiāt. q̄si fatigati. i Cōsolať eos do. vt hilares reddat ⁊ alacres. m Atq̄ cōfir. vt fortes efficiat ⁊ stabiles. Consolať inq̄z atq̄ cōfirmat. d. n Uobiscuz sū vsq̄ ad cōsū. sc. Mat. vl. s. ad tuēdū vos. o Et nolite fiere pusillus grex: Lu. xij. p Propterea vidēs deꝰ pr̄. Posita fideliū ꝯsolatiōe. tāgit cām q̄re tribulatiōes ecclie reuelare disposuit: videlicet vt p̄uise a fidelibꝰ minꝰ timeātur: Grego. Minꝰ iacula feriūt q̄ p̄uidenť. Propterea. s. qꝛ cōsolať et cōfirmat fideles. q Uidens deꝰ ⁊c. sup petrā xp̄m. j. Coꝝ. x. Petra autē erat xp̄s: ⁊ Mat. xvj. Sup hāc petrā. s. me xp̄m edificabo ecclesiam meā. r Ut minus timeāť. s. tribulatiōes. s Disposuit. deꝰ pať. t Una. i. pariť. Cū filio ⁊ spūscō. eas reuelare. v Reuelauit āt to. tri. ⁊c. Hic tāgiť de artifice inq̄ztū est operās siue agens. ⁊ qꝛ h̄ actio n̄ solū req̄rebat materiā ī q̄: ſʒ cui: ⁊ subiūgit. d. x Christo ſm humanitatē. i. xp̄o inq̄ztū ē hō: ⁊ inq̄ztuz est deꝰ. ipē etiā sibi homini reuelauit. Sed nōne aīa xp̄i a tpe cōceptiōis sciuit oīa q̄ deꝰ: Respōsio. licet oīa sciuit nō tñ ita limpide sicˉ deꝰ. ꝓpter qđ circa ea q̄ sciuit aliq̄d poterat a deo reuelari sibi. y Xp̄s ꝟo iohāni p an. iohā. ec. reuelauit. z Ecclie. s. asie specialiť. Joh. vij. Ecclesijs q̄ sūt in asia. ſʒ generaliť vniuerse. a De q̄ reue. materialiť. i. de q̄bꝰ reuelatꝭ: vł aggregatiue. i. đ q̄bꝰ reuelatiōibꝰ. b Hūc librū cōposuit. s. iohes. c Ā. i. qꝛ đ hac reuelatiōe. d Apocalypsis dr̄. i. reuelatio. ab apo qđ ē re ⁊ calypsis qđ est velamētū: q̄si reuelamentū vel reuelatio: qꝛ ibi multa reuelanť. vnđ apocalypso: ris: id ē qđ est reuelare. qꝛ h̄ cōtineť. e Que deꝰ reuelauit ⁊c. in tpe p̄mitiuo. i. tpe fundatiōis ⁊ plātatiōis sue. Et q̄nta. f Nūc. i. tēpore moderno patiať. Et quāta. g In nouissimis temporibus antichristi passura sit quando tanta erit tribulatio vt si fieri pōt mo. et electi: Mat. xxiiij. h Et q̄ ꝑ his ⁊ nūc. i. in aliquibus mēbris. i Et in futuro p̄mia sit susceptura. Ał: Nunc. q̄tum ad dona gratie. In futuro. q̄tum ad dona glorie. k Ut quos denunciata supplicia terrent. Hic tangiť intentio reuelātis. l Promissa p̄mia scłi. qꝛ ſʒ Bernardū: Cōsideratio p̄mij minuit vim flagelli. Seneca: Spes premij sola tū sit laboris. m Ideo iste liber ⁊c. ꝓphetie nomine censetur. hic declarať de ipso opato. ⁊ p̄mo simpliciť. scđo eiꝰ excel

lētiā respectu aliarū ꝓphiarū māifestat ibi: Que alijs ē excellētior ꝓphetijs. tertio eiꝰ auctoritatē declarat. ibi: Ad cuiꝰ ꝯfirmādā auctoritatē. Determinať igiť q̄re iste liber diciť ꝓphetia. cū dr̄: Jō. q. d. qꝛ hic p̄nūcianť tribulatiōes p̄cedētes et p̄mia q̄ sequūť. ideo iste liber ⁊c. a Que alijs est ⁊c. Hic declarať de eo in cōparatiōe: ⁊ determiať p̄mo ꝙ excellit alias ꝓphetias. scđo h̄ pluribꝰ de causis siue rōnibꝰ ostēdiť. ibi: Quia de xp̄o ⁊ ecclia ⁊c. Diciť g: Que alijs est excellētior ꝓphetijs. ⁊ modus excellēdi subiūgiť: b Sicˉ eni no. te. p̄. ve. e. le. Quō aūt p̄stat nouū testamētū veteri: nōne dr̄ Ezech. ij. ꝙ rota erat ī rota: ⁊ vetꝰ tes. in nouo: ⁊ ecōuerso: g vnū alteri p̄stat. Rñsio: vetus est in nouo p explicationē: ſʒ nouū in veteri p implicationē. Preterea vetꝰ ē in nouo materialiť: nouū in veteri formaliť. ⁊ iō nouū p̄stat veteri q̄si forma p̄stātior ⁊ elegantior materia. c Quia de xp̄o ⁊ ec. ma. ex pte iā adi. ⁊c. Hic tāgūť rōnes due q̄re h̄ ꝓphetia est excellentior alijs. Una ē: qꝛ multa de mysterijs xp̄i ⁊ ecclie iā cōpleta ꝓphetat. Alia ē: qꝛ illi data ē trifaria ꝓphetia: alijs vnifaria. Nota ꝙ for farif cōponiť cū vnꝰ: ⁊ dr̄ vnifarius ab vni. i. de vno loquēs. vñ vnifarius diciť ꝓpheta q̄ tm̄ ꝓphetat de vno tempore. bifarius qui de duobus: ⁊ quandoq̄ bifarius ponitur pro bilingui. trifarius qui de tribus. In aliq̄bꝰ ꝟo libris scribiť vniphаria p ph. ⁊ tūc cōponiť ab vnꝰ vna vnū: ⁊ phares ꝙ est diuisio. vñ vniphаria. i. simplex dei ꝓphetia. tripharia triplex. d Ad cuiꝰ confir. au. ⁊c. hic declarat auctoritatē. q. d. ex his habet auctoritatē liber iste: qꝛ trinitas ea que ibi dicunť reuelauit: ⁊ reuelatiōes angelꝰ apportauit: ⁊ iohānes aplꝭ eas ecclie nūciauit. His tribꝰ testibꝰ credēdū ē: qꝛ in ore duoꝝ vel triū testiū stabit omne ꝟbū: Deuť. xix. ⁊ mat. xviij. e Cū aūt iohā. hec ī vi. fu. re. primo determiať modus actiōis. secūdo subiūgiť distictio visionuz. ibi: Uisio eñ alia corpo. ⁊c. tertio determinať sub quo genere visionis fiebat h̄ reuelatio. ibi: Quō vidit io. q̄ in hoc li. re. ⁊c. Dic g: f Uisio enī alia cor. ⁊c. aliq̄d videmꝰ. sicut balthasar vidit manū scribētē ī pariete: Danieł. v. Et heliseus currus igneos: ī q̄bꝰ helias raptꝰ fuit. iiij. Reg. ij. g Alia spūalis ⁊c. imagines rerū cernimꝰ: q̄bꝰ aliq̄d aliđ significať q̄ʒ cerniť. supple: Sicut. h Uidit pha. spi. i. spicaꝝ imagines: Gen̄. xlj. i Et moy. rubū ar. Exo. iij. k Ille dormi. iste vi. ſʒ cōtra corpalibꝰ oclis vidit moyses: ⁊ h̄ corpale erat qđ videbať. g visio rubi non erat spūalis visio. Respōdeo referēdo visionē ad illđ qđ erat corpe vł corporaliť visuz: erat visio corpalꝭ: referēdo aūt ad signatū p id qđ sic videbať: imaginaria seu spūalis dici pōt. Uł forte vt quidam dicūt: videbať ignis: q̄ reuera hō erat ignis. visio aūt imaginaria

scripturas noui testamēti ꝓphetie no
a mine censeť: que alijs excellentior est
b ꝓphetijs. Sicut eni nouū testamētū
p̄stat veteri: euāgeliū legi: ita hec pro
c phetia ꝓphetijs veteris testamēti: qꝛ
de xp̄o et ecclesia magna ex pte iā ad-
impleta sacramēta denūciat. Uł etiā
iō: qꝛ cū alijs vnifaria: isti trifaria da-
ta ē ꝓphetia sił. s. de p̄terito ⁊ p̄nti ⁊ fu
d turo. Ad cuiꝰ ꝯfirmādā auctoritatez:
occurrit ēt auctoritas mittētł: deferētł
⁊ accipiētł. Mittētł scʒ trinitatł: ⁊ de-
e ferētł āgeli: ⁊ accipiētł scʒ iohānis. Cū
aūt iohāni hec ī visiōe fueřt reuelata:
⁊ sūt tria genera visionū: sub q̄ gene-
f re ꝯtineať vidēdū est. Uisio eniz alia
corporalis: quādo videlicet corpora
g libꝰ oculis aliq̄d videmꝰ. Alia spūalis
seu imaginaria: cū videlicet dormiē-
tes vel etiā vigilātes imagies reꝝ cer
h nimꝰ: q̄bꝰ aliquid significať. Sicˉ vidit
i pharao spicas: ⁊ moyses rubū arde-
k re: ille dormiēs: iste vigilās. Alia itel-
lectualis: q̄ñ videlicet spūscō reuelan
te intellectui mētis veritatē mysterio
rū sicut est capimus. Quō vidit iohā
nes q̄ in hoc libro referunť. Nō eni fi-
guras tm̄ vidit spiritu: ſʒ earū signifi
cata mente intellexit. Uidit aūt iohā
nes et scripsit in pathmos insula rele-
gatꝰ a domiciano ī exilio p̄ncipe ipis-
simo: hac eū ad scribēdū cōpellēte cā:
qꝛ dū exul tenereť a domiciāo ī path
mos isula: in ecclesijs q̄bꝰ p̄erat multa
pullulauerūt atq̄ inoleuerūt vitia at-
q̄ diuerse hereses. Erāt eni q̄dā here-
tici ibi dicētes christū non fuisse ante
mariā: qꝛ tpaliť de ea natꝰ erat: quos
iohānes in p̄ncipio euāgelij sui redar
guit dicēs: In p̄ncipio erat verbū. Et
ī h̄ libro cū dic: Alpha ⁊ o: id ē p̄ncipi-
um ⁊ finis. Dicebāt etiā q̄dā ecclīam
pōdere tribulationū añ finē scłi ðsitu
rā: ⁊ p labore n̄ p̄miū eternū susceptu
rā. Hoꝝ g errores volēs ðstruere iohā
nes: oñdit xp̄m p̄ncipiū eē ⁊ finē. Uñ
Esaias: Añ me nō est formatꝰ deꝰ: et
post me nō erit. Et ecclīam p exercitiū
tribulationū nō ðsinere: ſʒ ꝓficere: et
ꝓ his brauiū eternū recipere vel susci
pere. Scribit aūt iohānes septē eccle-
sijs asie ⁊ earū septē episcopis de p̄di
ctis instruens ⁊ p eam totam genera
lem ecclesiā docēs. Est itaq̄ materia
iohānis in h̄ ope statꝰ specialiter asia
ne ecclesie: nec nō et totius: videlicet

fuit visio petri: Act. x. q̄ñ. s. positꝰ in extasi vidit q̄drupedia ⁊ serpentia. ⁊ dictū est ei: Macta ⁊ mādūca. l Alia itellectualis ⁊c. sicut est capimus. Hac eñ visione res itellectuales que sunt sine imagie videmꝰ. vñ Glosa. ij. Coꝝ. xij. dicit: Hac visione que diciť intellectualis ea cernunť q̄ nec sunt corpora nec vllas gerūt formas eorum similes velut ipsa mens ⁊ omnis affectio bona. m Quō vidit iohānes ⁊c. earū significata mēte itellexit. Cōtra: q̄daz glosa dicit: Johannes in mēte imagines vidit. Respōsio: ſm diuersos respectus imaginaria fuit ⁊ ītellectualis: quia mētis intellectu illumiato a spūscō veritatē cognouit. per hoc ꝙ verissime fuit ꝓphetia. Nota ꝙ nō diciť visio nisi cōtineat aliud mystice qđ deo reuelante sciať: ⁊ ideo triplex visio diciť triplex celū. n Uidit āt iohānes ⁊ scripsit in pathmo ⁊c. In hac secūda pte p̄fatiōis determiať de ipso ope ſm ꝙ referť ad efficientē siue ad artificē ministerio q̄ est iohannes. Progreditur igitur in hac pte sic: Primo exponiť quis est iste artifex ⁊ que sit eiꝰ actio. Et qꝛ hec actio cū sit materialis requirit locū ⁊ tp̄s: subiungiť de loco ⁊ tpe. ibi: In pathmo insula. vbi tāgiť q̄ loco scripsit: et quo. s. tpe exilij sui: qđ dať itelligi p hoc qđ dicitur: Relegatꝰ. participiū eñ tp̄s consignificat. Et qꝛ artificiose operans operať aliq̄ causa motus. ꝯsequenť subdiť de causa mouēte eū ad scribendū: q̄ est duplex. vna ē pullulatio erroruz. que tangiť ibi: Hac eum ad scribendū cōpellente cā ⁊c. alia causa est īstructio ecclesiarū asie ⁊ ecclesie generalis. vnde prima causa fuit extirpatio malorum. secūda informatio siue instructio bonorū: que tangiť ibi: Scribit autē iohānes septem ecclesijs asie ⁊c. generalē ecclesiam docens. s. per asiam minorē. de q̄ dicit Isiđ. ethymoł. xiij. Asia minor ab oriente cappadocia angiť: ab alijs partibus vndiq̄ mari circundať. nam a septentrione pōtū euxinū habet: ab occasu ꝓpontidem: a meridie egyptiū mare ⁊c. Alia est asia maior dicta a nomine cuiusdā mulieris: que apud antiquos imperiuz tenuit orientis. hec in tertia parte orbis disposita. ab oriēte: ortu solis: a meridie oceano: ab occiduo nostro mari finitur: a septentrione meothide lacu: ⁊ thanai fluuio terminať ⁊c. Et qꝛ actio hmōi requirit materiā. cōsequēter subdiť de materia huius operis cū dicitur: Est itaq̄ materia iohānis in hoc opere status specialiter asiane ecclesie necnon ⁊ totius. videlicet: Que. i. quanta mala. In presenti patiatur: ⁊ que premia in futuro receptura sit. Et qꝛ intētio regit agentem siue informat: ⁊ modus operatiōis. consequenter tāgitur itentio scribētis cum dicitur: Intentio ꝟo eius est monere ad patientiam que seruanda est: tum quia breuis labor: tum quia premiū magnū. Deinde subdiť modus. cū diciť: Modus tractādi talis: p̄mo p̄mittit ꝓloguz ⁊ salutationem vbi reddit auditores benignos ⁊ attētos ⁊c. Sex igitur sūt particłe istiꝰ

Universidad de D... Biblioteca

Nico. de lyra

partis: ⁊ sic ordiāre. Primo enī tangitur de efficiēte: in qñtū est efficiens. ibi: Qui. s. iohānes scribēs. scdo de loco ⁊ tpe quib⁹ scripsit. tertio d̄ causa motiua ad scribēdū. quarto de materia. quīto de īteñtiōe. sexto de modo. Dicit ergo: Uidit āt iohēs ⁊ scp̄sit in pathmo: Apoc. iij. Fui in insula q̄ vocaꝛ pathmos. Et nota q̄ d̄r h̄ pathmus ⁊ h̄ pathmus mi: in eadē significatione: ⁊ vtrūq̄ habet pathmo in datiuo ⁊ ī ablatiuo. sic clarus claro: tenedos tenedo: delos delo. In ecclesijs q̄bus p̄erat: asie minoris cui⁹ metropolis erat ephesus. p̄fuit enī iohānes septē ecclesijs illius asie. ❡ Pullulaꝛt incboatione. pullulo las dicitꝛ germiare vel multiplicare. ❡ Atq̄ ī oleuerūt. i. creuerūt cōsuetudine ❡ Uitia. q̄ mores corrūpunt. ❡ Atq̄ diuerse hereses: que violabāt fidē. ❡ Erāt enī quidā. manifestat cuiusmodi hereses pullulabāt ibi scꝫ in asia. ❡ Alpha p̄ncipiū est elemētoꝝ grecoꝝ ❡ O finis quod bene cōuenit ei. de quo dicitꝛ Esa. xliiij. Ante me non est formatus de⁹: ⁊ post me nō erit. ❡ Ante finē scli defuturā. i. defecturam. a desino desinis: desij vl̄ desiui desinere: desitū desitu. Hec aūt dicebant non credētes veritati: q̄ dic̄ Mat. vl. Uobiscū sū omnibus diebus vsq̄ ad cōsummationē seculi. ❡ Et pro labore nō premiū eternū susceptu rū. cū tn̄ dicaꝛ Sap. x. Reddet deus mercedē laborū sāctorū suoꝝ. ❡ Et ecclām p exercitiū tribulationuꝫ. supple ostendit. ❡ Nō desinere h̄ p̄ficere. quod facit Apocaꝛ. xij. vbi dicit q̄ mulieri date sunt

duе ale

Prologus

que in p̄nti patiaꝛ: ⁊ i futuro receptura sit. Intē tio v̄o eius monere ad patiētiā q̄ seruāda ē: tuꝫ quia breuis labor: tū q̄ premiū magnum. Modus tractādi talis: p̄rio p̄mittit plogū ⁊ salutatione ubi reddit auditores benignos ⁊ attētos: q̄ p̄misso accedit ad narrationē. Añ narrationeꝫ v̄o oñdit xp̄m eē ab eterno sine p̄cipio ⁊ fine: inducens ipsum loquentem: Ego sum alpha ⁊ o: id est p̄cipium ⁊ finis. Postea accedēs ad narrationē distiguit septē visiōes: q̄b⁹ termiat̃ iste liber ꝯsumaꝛ. Premittit aūt plogū dicēs: Apocalypsis iesu xp̄i. subaudis: hic ē. Sic in alijs: visio Esaie hec est ⁊ parabole salomonis he sunt.

❡ Incipit prologus sācti Hieronymi in apocalypsim sancti Johannis apostoli.

Iohānes apl̄s ⁊ euāgelista a xp̄o elect⁹ atq̄ dilect⁹ ī tāto amore dilectiōis vberior habit⁹ ē: vt ī cena sup pect⁹ ei⁹ recūberet: ⁊ ad crucē astāti soli matrē p̄priā cōmēdasset: vt quē nubeꝛ volētē ad amplexū virgitat̃ asciuerat: ipi ēt custodiēdā v̄ginē tradidisset. Hic itaq̄ cū ppꝛ v̄bū dei ⁊ testimōiū iesu xp̄i ī pathmos īsulā sortireꝛ exiliū: illic ab eo dē apocalypsis p̄ostēsa describiꝛ: vt sic in principio canōis. i. libri genescos icorruptibile p̄cipium p̄notaꝛ: ita ēt icorruptibil̄ finis p̄ v̄ginē i apocalypsi redderet dicēt̃: †Ego sū alpha ⁊ o initiū ⁊ finis. Hic ē iohēs q̄ sciēs supueisse sibi diē egressiōis de corpe: ꝯuocat̃ i ephesō discipul̄: descēdit ī defossū sepulture sue locū: orōneq̄ cōpleta reddidit spūm tā a dolore mort̃ fact⁹ extrane⁹: q̄ a corruptiōe carnis nosciꝛ alien⁹. Cui⁹ tn̄ scripture dispositio vl̄ libri ordīatio: iō a nob̄ p singula nō expōiꝛ: vt nesciētib⁹ īq̄rēdi d̄sideriū collocerꝛ: ⁊ q̄rētib⁹ labor̃ fruct⁹: ⁊ deo magisterij doctrina ēruet.

❡ Finit prologus.

Nico. de lyra

due ale aquile magne vt volaret in desertum locuꝫ. Sed p̄ficere sicut aurum in igne nō deficit sed p̄ficit. Sap. iij. d̄r de iustis: Tanq̄ aurum ī fornace probauit illos. Et p bis scꝫ modicis tribulationibus: Brauium eternum recipere. i. vitaꝫ eternā. ij. Timoth. ij. Si cōmortui sumus ⁊ cōuiuemus: si sustinemus ⁊ ꝯregnabimus: hoc erit quādo spōsa ducta in thalamū sponsi dotabitur dote bona. dicēs cuꝫ lya illud Geñ. xxx. Dotauit me dominus dote bona.

a ❡ Que ī presenti seculo patiatur: et que in futuro receptura sit. s. premia eterna pro modica et leui tribulatione. ij. Cor. iiij. Id quod in presēti est momentaneū et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pōdus operatur in nobis. b ❡ Intentio autē ei⁹. Hic tangiꝛ intentio scribentis: que est monere ad patientiā. Intentio enim iohannis fuit supra. s. subditos īstruere q̄ntum ad intellectū. hic autē intendit eos informare q̄tuꝫ ad effectum. c ❡ Modus tractandi talis. Hic tangitur formalis causa s̄m quod attēditur penes modum agendi. primo premittit Johannes p̄logum. cum dicitur: Apocalypsis iesu christi ⁊c̄. et salutationem. ibi: Johannes septē ecclesijs ⁊c̄. Quo premisso accedit ad narrationē. ibi: Ego iohannes frater vester ⁊c̄. et ca. vij. s. s̄m septeꝫ ecclesias q̄bus scribit s̄m septem status ecclesie generalis. † Apo. i. b et. xxi. c

❡ Finit expositio istius prefationis.

Prothemata in apocalypsim

Sicut in secularibus libris tria queruntꝛ. Intentio. s. vtilitas: ⁊ cui parti philosophie suppōaꝛ. Sic quoq̄ in hoc libro diuino tria queruntꝛ: materia: intentio: vtilitas: ⁊ cui parti humanitat̃. i. vite subiaceat. Uita enī alia philargica: alia practica: alia theorica. i. contēplatiua: cui liber iste subiacet. Intentio est auctoris huius ponere signa p que cōmēdet nobis patiētiā. i. faciet nos patiētes pro nomine xp̄i: vt de patiētia eundo ad cōtēplationē celestis glie puenire possim⁹ ad vtilitatē: ad remunerationē. s. patiētie nostre. i. ad duplicē stolā aīe. s. ac corpis beatitudinē. Et notādū quō patiētiā cōmēdet: ostēdēdo. s. p varias similitudines vt per equos et silia: p̄secutiōes p̄ntis ⁊ future ecclie in tpe antichristi. i. diuersas tribulatiōes diuersorū statuū ecclie p̄munit nos referēdo: vt fortiores simus ad sustinēdū. Nā leui⁹ ledit quicq̄d p̄uidim⁹ añ. Illō q̄ꝫ sciēdū q̄ poti⁹ cōmēdat patiētiā. Iō videlicet q̄m fūdamētū est oīm virtutū: Prudētio teste: q̄ ait: Uidua vl̄ debilis ē virt⁹ quā nō patiētia firmat.

Deus pater p̄uidēs tribulatiōes q̄s passura erat sctā ecclia: postq̄ ab aplis fuit fūdata: disposuit cū filio ⁊ sctō spū eas tribulatiōes ⁊ earū p̄mia reuelare. Iacula enī q̄ p̄uidentꝛ min⁹ ledūt. Ita xp̄o māifestauit s̄m hūanitatē: xp̄s iohāni: ⁊ iohānes ecclie reuelauit: q̄ excellebat omnib⁹ p̄uilegio castitatis: ⁊ q̄ grā dei interp̄taꝛ: q̄ oīa bona q̄ agebat grā dei ascribebat: ⁊ q̄ oīa īmania tormētorum equanimitate mētis sustinebat. Sed q̄ cōstat hāc reuelationē

facta

factā esse in visione: videndū ē sub quo genere visiōis est: visio enim alia corporalis est: alia spiritualis: alia intellectualis. Uisio corporalis est qua videmus celū ⁊ terraꝫ ⁊ cetera talia. Uisio spiritualis est qñ in eo quod videꝛ aliud p̄tēdiꝛ: sicut fuit de moyse q̄ vidit rubū nō ardentē ardere: qd̄ aliud significabat. Intellectualis v̄o qñ spūsctō intimāte aliq̄s cōspicit aliq̄d mysticū: sicut sanctus iohānes in hoc libro fecit: nā nō realiꝛ ista vidit: sed diuino flamine inspirante: cōuenientia signa passionū designatiua intellectui suo cōfigurauit. Nunc q̄ sit materia illius videamus. Materia illi⁹ sūt septē signa. i. genera tribulationum. Intētio v̄o est nos imitare ad patientiā: vt p patiētiā veniam⁹ ad cōtēplationē: p cōtēplationē ad reuelationeꝫ. Inde ad beatitudinē in qua habem⁹ finalē causā huius opis: ⁊ q̄ nō queriꝛ in diuinitate de phia s̄ꝫ de vita: videam⁹ cui vite supponaꝛ ❡ Uita: alia theorica. i. cōtēplatiua: alia practica. i. actiua. Sed practicā ad theoricā cōstat referri. Et notāduꝫ est quare nos magis ad patientiā q̄ ad alias virtutes inuitet. ad quod dicendū est q̄ sicut fides est fundamētū omniū virtutū: sic patiētia quodāmodo est sustētamentū. vnde Prudēti⁹: Uidua est virt⁹ quam non patientia firmat. Notandū v̄o est quādam partē huius libri p proemio vel pro plogo accipi. s. vsq̄ ad illum versum: Ego iohannes fui ⁊c̄. In qua parte nos inuitat ad legendū ⁊ ad audiendū ⁊ ad seruandū: quia si hoc fecerimus beatitudinem consequemur: ⁊ sic commendat opus suum; legendus est iste liber: quia est apocalypsis iesu christi. i.

reuela

Prothemata in Apocalypsim

reuelatio nō cuiuslibet sed iesu christi. Uel legēdus est liber h̄: quia beatus est qui legit ⁊ qui audit verba prophetie lectiōis. huius. i. apocalypsis. i. reuelatiōis iesu xp̄i.

Apocalypsis hec inter reliquos noui testamenti libros p̄phetia vocatur: sed alijs excellentior p̄phetijs: quia de christo ⁊ ecclesia magna ex pte adimpleta iā sacramēta denunciat. vl̄ etiā ideo: q̄ cum alijs vnifaria isti trifaria data est p̄phetia sil̄. s. de p̄terito: de p̄nti ⁊ de futuro. ⁊ sic̄ euangeliū legis obseruātias: sic ista p̄phetia excellit veteres a lōge p̄spiciētes vēturas p̄phetias. Ad cui⁹ roborādā firmitatē occurrit etiā auctoritas mittētis deferētis ⁊ accipiētis. hāc eniꝫ de⁹. i. tota trinitas misit. nā de patre diciꝛ: Mittēs p angeluꝫ suū. fili⁹ aūt dicit: Ego iesus misi āgelū. Sed ⁊ de spūsctō hoc scriptū est: dn̄s de⁹ omnipotēs. Sciendū itaq̄ q̄ cū sine additamento spiritus ponitur: tota trinitas frequentius intelligiꝛ vnde est: Spiritus est deus. Et qui habet aurem audiat quid spūs dicat ecclesijs. Et quanq̄ angelus solius verbi incarnati personā gesserit: tota tamē trinitas in angelo operata ē. Or aūt iohannes in exilio ista vidit manifestat xp̄i fidē in terrenis pressuris celū vēdicare. Et sciēdū q̄ cū dicit apocalypsis: subaudiendū est: hec est. sed hūc modū locutiōis q̄ cū diminutione verbi fit: frequēter inuenim⁹ in diuinis scripturis. vñ Salomō ait: sine adminiculo verbi Parabole Salomonis. ⁊ Esaias: Uisio esaie.

Alpha principiū ē elementoꝝ grecorū: ⁊ o finis: qd̄ bene cōuenit illi de quo dicit Esaias: Ante me nō est formatꝰ de⁹: ⁊ post me nō erit. Causa q̄ beatū iohannē scribere monebat: q̄ interim dū ipse exul teneretur a domiciano. In ecclesijs quib⁹ ipe p̄erat neq̄tie multe inoleuerūt: ad quorū correctionē ipse cōmoneꝛ p angelū in visione siue dormiens siue spiritualiter raptus. Per hoc q̄ iohannes omni humano eloquio ⁊ auxilio destitut⁹: diuinit⁹ est visitat⁹: innuitur nobis q̄ q̄ntomagis ab h̄ tumultu recedim⁹:

Apo. i. a — Jo. 4. a — ij. a. b — Esa. 43. a

tantomagis

tātomagis diuina visitatiōe digni indicabimur. Et est materia in hoc libro ecclesia: de qua oēs fiūt visiōes. Quicq̄d aūt induciꝛ de antichristo ⁊ demonib⁹: ad cōprobationeꝫ ecclesie fit. Hoc aūt mō tractat de hac materia. s. ostēdēdo ꝯditioneꝫ ipsius ecclesie s̄ꝫ presentē ⁊ futurū statū. Scd̄m p̄ntē q̄ multas p̄secutiōes oporteat hic pati ecclesiā. Et itē in p̄nti etiā multas dignitates: vt remissionē peccatoꝝ: illuminationē animaruꝫ ⁊ talia. In futuro autē obtinere vitā ⁊ interminabilē leticiā. Finalis causa est: vt sibi subditos quibus principaliter scribit. deinde ceteros admonet ad sustinendas tribulatiōes cuꝫ patientia: nisi diffidētes de remuneratione magna. ❡ Nomē etiam auctoris queriꝛ: quod grā dei diciꝛ: qd̄ est iohēs. Qd̄ bñ cōueñit ītētiōi: oēs ei. p xp̄o patiētes grā dei. i. auxilio dei patiunꝛ: aliter enī deficerēt. sicut dicit apl̄s: Gratia dei sū id qd̄ sum. Locus quoq̄ in quo cōposuit notaꝛ. pathmos videlicet insula in qua positus in exiliū fuerat a domiciano cesare propter verbū dei qd̄ p̄dicabat. Per quā īsulam designaꝛ ecclesia que quotidie assult⁹ hui⁹ seculi patitur: immobilis tn̄ existens. pathmos enī ebulitio vel fretū interpretaꝛ. Uidenduꝫ quo modo visionis iohannes talia vidit. Tres nāq̄ modi visionū sunt. Un⁹ cū celū terram ⁊ similia corporeis oculis vidẽmus. Alius cū dormiētes vel etiā vigilātes aliq̄d videm⁹ p quod aliud figuramus: sicut pharao vidit crassas vaccas vel boues ⁊ macras. ❡ Alius modus est intellectualis. cū aliquid mente concipimus non per imagines: sed sicut est: vt dauid in psalmis. dicens: Audiam quid loquatur in me dominus deus. Johannes v̄o imagines in mente vidit: ⁊ in eis veritatem intellexit. ❡ Materia status asie et toti⁹ presentis ecclesie. lr̄a sic: ac si ita cōmoneret: Attēdite hanc visionem: q̄ visio reuelata est in christo iesu. Qualitas. i. modus tribulationes intus: et exterius ecōtrario ꝯsolatiōes: loc⁹ breuis labor et certa premia. Intentio patiēter ferre omnia.

1. Cor. 15. a — Ps. 84.

Glo. ordi.

❡ Prologuꝫ p̄mittit salutationē i vtroq̄ captat. ❡ Incipit liber apocalypsis beati iohis apli. ❡ Ca. I

Apocalypsis ie. xp̄i. Preparat auditores beniuolos ⁊ attētos sicut ⁊ ibi iohannes septē ecclesijs q̄ sūt in asia. b ❡ Quaꝫ de. ⁊c̄. s̄m hominē accepit eā a patre ⁊ v̄bo sibi counito ⁊ spiritusctō. c ❡ Que oporet. Quasi ⁊ ineuitabile ē q̄n fiant: ⁊ vtile vt fiāt. ❡ Oportet vt patianꝛ tribulatiōes cito. d ❡ Cito. Dicit vt se parent ne sit graue pati cito finiēdi sūt labores ⁊ p̄mia danda. ❡ Breuis labor: festinata gloria. e ❡ Et significauit. de⁹ pater filio: ⁊ filius iohāni sub sigillo. i. sub scripto: ne loc⁹ sit furib⁹ puertēdi: ⁊ vt grati⁹ sit fidelib⁹ si cū exercitio ꝯsequanꝛ. f ❡ Qui testimoniū p. Qui testaꝛ verba ipsius xp̄i habita: tā de v̄bo. i. diuinitate q̄ de hūanitate iesu xp̄i. g ❡ Uerbo dei. Fili⁹ vocaꝛ verbū dei: q̄ p eū māifestatus ē ī mūdo paꝛ. h ❡ In his q̄cū. vi. In his q̄ corporaliꝛ vidit vt passū: vl̄ sola mēte: vt fuisse cū p̄re añ oīa. i ❡ Beat⁹ q̄ le. Xp̄s dedit mihi: beat⁹ aūt qui a me accepit. ❡ Beat⁹ q̄ le. ⁊ au. ⁊c̄. q̄ h̄ apocal̃. est ie. xp̄i ⁊c̄. ❡ Qui legit. i. q̄ narrat alij q̄ audiuit: q̄ p̄les ab vno legēte p̄nt audire. ❡ Ul̄ audiēt. ⁊ ī h̄ no tat auditores: q̄ p̄les. ❡ Illi soli bt̄i q̄ audiūt vt mēte recōdāt: ⁊ mēte recōdūt: vt ope cōpleāt: ⁊ opere

iplent

❡ Ex epistola sancti Hieronymi ad Paulinum.

Apocalypsis iohānis tot habet sacramēta quot v̄ba. Parꝫ dixi: et p merito voluminis laus oīs īferior ē. In verbis singul̄ m̄ltiplices latēt ītelligētie.

❡ Incipit liber apocalypsis beati iohannis apostoli.

Apocalypsis iesu christi Ca. I a†
quam dedit illi b
deus pālam facere c
seruis suis que oportet fieri d e
cito: ⁊ significauit mittēs per angelum f
suum seruo suo iohanni g
qui testimonium p̄hibuit verbo h
dei: et testimonium iesu christi i
quecunq̄ vidit. †Beat⁹ qui legit: k l

(Interlinear glosses: hec est reuelatio. — de⁹ pater vt nihil de hens. — xp̄o. — verbo et exemplo. — nō iudeis non phariseis. — de his. — vel in breui. — i. p signū ostendit. — p̄sonā xp̄i habētē. — nō supbo sed humili. — vt litterati.)

Nico. de lyra

❡ Incipit liber apoca. bti iohā. apli.

Apocalypsis iesu christi Ca. I ⁊c̄. Liber iste in duas ptes diuidiꝛ: in proemiū ⁊ tractatū: q̄ incipit i ca. se. In p̄emio v̄o tria facit: q̄ p̄mo reddit auditores attētos. scd̄o bēiuolos. ibi: Johānes septē ecclesijs. tertio dociles siue doctos. ibi: Ego iohānes. q̄ tria in prologis fieri cōsueueꝛt. Primū facꝛ duplr. p̄mo ex auctē et arduitate hui⁹ doctrine. scd̄o ex eius vtilitate. ibi: Beat⁹ q̄ legit. Ad hec eī duo solēt homines attēdere. Circa p̄mū sciēdū q̄ sicut dictū fuit in p̄ncipio libri psalmoꝝ: reuelatio p̄phetica q̄ fit cū imaginaria visiōe: q̄lis est ista q̄ describitur in hoc libro. nā iohānes habuit imaginarias visiones: ⁊ q̄d significareꝛ itellexit: altioris gradus est qñ apparet aliq̄ p̄sona instruēs d̄ occultis q̄ si fieret sine tali apparitiōe p̄sone. ⁊ q̄nto p̄sona sic apparēs est altior: tāto reuelatio est gradus altioris. sicut p̄sona angelica altior ē q̄ humana: ⁊ diuina q̄ angelica. Licet aūt angel⁹ apparuerit Johāni cū instruēs in apocalypsi: tn̄ apparebat tanq̄ representās p̄sonā filij dei humanati: ⁊ in ei⁹ p̄sona loquēs: vt postea magꝰ apparebit. p̄pter h̄ reuelatio in h̄ libro cōtēta ē valde ardua ⁊ autētica. ⁊ h̄ est qd̄ d̄r: Apocalypsis iesu christi. i. reuelatio facta in p̄sōa iesu xp̄i modo dicto. b ❡ Quā dedit illi de⁹ paꝛ. nā filius deitatē habet a patre. c ❡ Palā facere. i. māifestare. d ❡ Seruis suis. i. deuot̃ fidelib⁹ ⁊ studiosis. e ❡ Que op. fi. cito. s. tribulatiōes ecclesie quas oportet fieri. nā hoc p̄cedit ex diuia ordinatiōe q̄ nō pōt frustrari. ⁊ hoc fit ad p̄batione fideliū ⁊ augmētū glie ipoꝝ. f ❡ Et sig. mit. p āgelū suū. dicto mō apparētē. g ❡ Seruo suo iohāni. euāgeliste. h ❡ Qui testimonium perhibuit verbo dei. in principio euangelij sui q̄tum ad emanationeꝫ eius eternā. d. In p̄ncipio erat ver. ⁊ verbū erat apd̄ deū ⁊ de. e. v̄. ⁊ q̄tū ad ei⁹ īcarnationē tpalē. d. Et v̄bū ca. fa. ē ⁊ ha. ī no. iō subdiꝛ: i ❡ Et testimoniū ie. xp̄i. i. d̄ iesu xp̄o. k ❡ Quecūq̄ vidit. ī ei⁹ ꝯuersatiōe: miraculoꝝ opatiōe: morte ⁊ resurrectione: sicꝫ ptꝫ in euāgelij sui p̄secutiōe. l ❡ Beatus. Hic cōsequēter reddit auditores attentos ex hui⁹ libri vtilitate: que consistit in beatitudinis consecutione. dicens: Beatus qui le

† Jo. 22. b

A

gitq̃tum

a ꝛ q̃ audit v͛ba ꝓphetie hui⁹: ꝛ ser/
uat ea q̃ in ea scripta sũt. † Tp̃s ei
b ꝓpe ẽ. † Johãnes septẽ ecclesijs q̃
sũt in asia: Gratia vobis ꝛ pax ab
eo qui est ꝛ q̃ erat ꝛ q̃ ventur⁹ ẽ: ꝛ
a septẽ spiritib⁹ q̃ in ↄspectu thꝛo
ni ei⁹ sũt: ꝛ a iesu xp̃o q̃ ẽ testĩ fide
lis pmogenit⁹ mortuoꝝ: ꝛ pnceps
regũ terre. † Qui dilexit nos ꝛ la
uit nos a pctis nr̃is i sãguie suo:
ꝛ fecit nos regnũ ꝛ sacerdotes deo
et patri suo. Ipsi glia ꝛ imperiũ
in secula seculoꝝ amen. † Ecce ve
nit cũ nubib⁹: ꝛ videbit eũ omnis
ocul⁹: ꝛ qui eũ pupugerunt. Et
plangent se sup eũ omnes trib⁹
terre etiam amẽ. † Ego sũ alpha
et o principium et finis: dicit do/

minus deus: qui est ꝛ qui erat ꝛ q̃
venturus est omnipotens. Ego
iohãnes frat͛ vester et particeps
in tribulatiõe et regno et patien/
tia in christo iesu: fui i insula que
appellatur pathmos propt͛ ver/
bum dei ꝛ testimonium iesu chri/
sti. † Fui i spiritu i dominica die: ꝛ
audiui post me võce magnã tan/
q̃ tube dicentis mihi: Quod vi/
des scribe in libro: ꝛ mitte septẽ
ecclesijs q̃ s͠t i asia: ephesoꝛ smyrne
ꝛ pergamo: ꝛ thiatyre: ꝛ sardis et
philadelphie ꝛ laodicie. Et con/
uersus sum vt viderem vocem q̃
loquebatur mihi. † Et conuersus
vidi septem candelabra aurea: ꝛ
in medio septẽ cãdelabꝛoꝝ aure/
oꝝ simile filio homis vestitum
podere: ꝛ pcinctum ad mamillas
zona aurea. Caput aũt eius et ca/
pilli erãt candidi tanq̃ lana alba
ꝛ tanq̃ nix. † Et oculi eius velut

unt ardere vel oculi sunt ipsi spirituales in ecclesia: vel diuina precepta. a Et pedes. i. vltimi fideles: q multis cocussionibus no retinebunt priorem naturam: sicut auricalcum quod sepe incenditur et meliorem accipit colorem. b In camino ardenti. In alia translatione habetur auricalco libani: per quod ostenditur quod in illa regione vbi dominus crucifixus est: maxime illa tribulatio est valitura. c Et vox. i. predicatio eius obtinet vim aque: quia mundat: vel quia vocem receperunt iam multi populi qui comparantur aque per fluxum tanto magis constare debet. Ut vox datrix multarum aquarum. i. gratiarum: vnde vox sequitur. d Stellas. Stelle episcopi qui debent aliis lucere verbo et exemplo vite: qui et si peccauerunt stelle vocantur: sed quia instituti sunt: quos habet in dextera. i. in potioribus donis que per dexteram significantur. e Et ex ore. i. de insinuatione exiuit predicatio: que vtrumque secat in veteri testa. carnalia opera in nouo concupiscentias...

a flamma ignis: et pedes eius similes (non cuilibet sed.)
b auricalco: sicut in camino ardenti.
c Et vox illius tanquam vox aquarum multarum: et habebat in dextera (per predicatores vel scripturas.)
d e sua stellas septem. Et ex ore eius gladius vtraque parte acutus exi (iusti similes ipsi lucebunt. i. fient similes illi.)
f bat. Et facies eius sicut sol lucet (quia.)
g in virtute sua. Et cum vidissem eum
h i cecidi ad pedes eius tanquam mor (a i. sup vires humanitatis mee.)
k tuus. Et posuit dexteram suam super (ideo.)
l me dicens: Noli timere. Ego sum (eternaliter.)
primus et nouissimus et viuus: et (secundum carnem. propter vos.)
m fui mortuus: et ecce sum viuens
n secula seculorum. Et habeo claues (a sicut passionem et resurrectionem.)
o mortis et inferni. Scribe ergo que (a partes tribulationes et presens auxilium.)
p vidisti et que sunt et que oportet (mysterium.)
q fieri post hec. Sacramentum septem stellarum quas vidisti in dextera mea: et septem candelabra aurea. Septem stelle: angeli sunt septem ecclesiarum: et septem candelabra: septem ecclesie sunt.

...strosdei vocatur sacerdos summus. t Et septem candela. aurea septem ecclesie sunt. nam sicut candelabra sustentant luminaria: sic ecclesie doctores qui sunt luminaria ecclesie: de bonis ecclesie debent sustentari. Et dicuntur aurea: nam hoc debet ex charitate fieri: que per aurum signatur: quia sicut aurum excellit omnia alia metalla: sic charitas alia dei dona. j. Cor. xiij. Maior autem horum est charitas. Ca. I

Moraliter.

a Apocalypsis iesu christi etc. Sicut dictum fuit in expositione literali beatus iohannes in principio libri huius reddit auditores beniuolos: dociles et attentos. Per librum autem istum qui dicitur apocalypsis. i. reuelatio potest intelligi tota scriptura sacra que est diuinitus reuelata. Ad quam redduntur auditores dociles per fidem que aperit ipsius intelligentiam. sicut dicitur Esa. vij. secundum aliam translationem: Nisi credideritis non intelligetis: et ad Heb. xj. dicitur: Credere enim oportet acce. etc. et sic est etiam in aliis scientiis in quibus oportet discipulum in multis credere doctori que postea intelliguntur ab ipso. Attenti vero redduntur auditores per spem: que est certa expectatio future beatitudinis: cuius viam ostendit sacra scriptura: quilibet autem attentus est ad considerandum viam que ducit ad terminum desideratum. Beniuoli vero redduntur auditores per charitatem que facit ad deum conformitatem. j. Ioh. iiij. Qui manet in charitate...

Glo. ordi.

T angelo. i. episcopo. Ca. II Scribit. de manu cuius peccata subditorum requirit: et sine cuius consensu subditos iudicare non presumit ipse iohannes. b Ephesi...

(iohes. nota quod in omnibus his non soli episcopo: sed commissis loquitur)

a b T angelo ephe Ca II (a licet peccauerit adhuc non dimittit eos.)
si ecclesie scribe: Hec dicit qui tenet (a sicut dona diuidens vel nondum quietus.)
c septem stellas in dextera sua: qui (quia nondum tales vt in eis quiescat.)
ambulat in medio septem candelabrorum aureorum. Scio opera tua (i. approbo. tribulationem quia non murmuras de dilaro)
et laborem tuum et patientiam tuam: (premio. a inhumane contra te agentes.)
d et quia non potes sustinere malos (i. probasti doctrinam eorum. missos.)
e et tentasti eos qui se dicunt apostolos esse et non sunt: et inuenisti (a deo vt facilius decipiant. a mala predicatione eorum et mala vita. b in malis que ipsi coniuncti ingerunt per terrenas potestates.)
eos mendaces. Et patientiam ha (i. per.)
f bes: et sustinuisti propter nomen (hoc ad consilium pertinet.)
g h meum: et non defecisti. Sed habeo aduersum te: quod charitatem (contrarium corone. a quam mandatum aduersum te est.)
tuam primam reliquisti. Memor (de consortio fidelium.)
esto itaque vnde excideris: et age (dignos fructus penitentie. a omnis filia opera.)
penitentiam: et primam opera fac. (sed. vt anima et corpore interficiam.)
i Sin autem venio tibi et mouebo

...it bonus: et tamen damnatus est: quia filios corrigere nolebat. i Mouebo candelabrum. Auferam virtutes et dona spiritussancti per que sunt constituta candelabra.

Sed habeo

Nico. de lyra

T angelo ephesi etc. Ca. II Finito procemio. hic incipit tractatus. Et diuiditur in duas partes. nam primo informantur septem ecclesie in speciali. secundo tota ecclesia in generali iiij. ca. Prima diuiditur in septem partes secundum septem ecclesias: que patebunt prosequendo. In prima vero parte informatur ecclesia ephesina: cuius premittitur commendatio: vt melius recipiatur sequens correctio que ponitur ibi: Sed habeo aduersum te. In prima parte dicitur: Et angelo ephesi ecclesie. i. eius episcopo: sicut predictum est: et ita accipiatur in sequentibus: et informando eos qui est caput illius ecclesie informat populum sibi subditum...

Nico. de lyra

suscitata...

f .i. in hoc q interpretatur voluntas.
candelabrum tuum de loco suo:
f hic iterum voluntas.
a nisi penitentiaz egeris. †Sed hoc a†
b habes bonum: †quia odisti facta b
a f que ideo odisti: q2 τ me odisse video.
c d nicolaitaruz: que τ ego odi. Qui c†
a f q vni dico omnibus dico. f diuinu intellectu.
f .i. trinitas.
habet aurem audiat: quid spiritus d† e
dicat ecclesijs. Uincenti dabo ede f† g†
a f in horto deliciaru .i. ecclesia.
re de ligno vite: quod est in para
a f sm humanitatem.
e diso dei mei. Et angelo smyrne ec/ h†
f clesie scribe. Hec dicit primus et i
nouissimus qui fuit mortuus et
viuit. Scio tribulationem tuam k†
f ad litteram. f in spe remunerationis.
et paupertatez tuam: sz diues es l† m†
f nulla pestis efficacior q domesticus hostis.
f cumulus miserie tribulatis si infamant.
τ blasphemaris ab his q se dicunt n†
f confitentes. f si filij abrae essent opa a. facerent.
a f .i. congregatio sathane .i. aduersarij.
iudeos ee τ no sunt: sed sunt syna o
f sed tamen.
goga sathane. Nihil horum time p
as que passurus es. † Ecce missurus q†
s est diabolus aliquos ex vobis in
f carcere ponit p omni tribulatione.
b carcere vt tentemini: τ habebitis r s†
a f sed quicquid illi ingerant tu esto.
i tribulationes diebus dece. Esto t† u
fidelis vsq ad mortem: τ dabo ti x
bi coronam vite. Qui habet au/ y
rem audiat: quid spiritus dicat ec
clesijs. Qui vicerit non ledetur z
f q est gehenna. a f pgamus diuisio cornuu interpretatur. f vt sint diuisi a malis seruantes vnitate ecclesie. f p corona pugna aliq significatur vt in hac ecclesia p9 mala ipugnabat bona.
k a morte scda. Et angelo pergami a†
ecclesie scribe: Hec dic qui habet b†
f rhomphea bis acuta sententia dni qua condemnabit malos in corpore τ in anima.
l rhomphea ex vtraq pte acutaz.
a f in medio praue nationis. b f ibi. c f .i. congregatio sathane .i. aduersarij.
Scio vbi habitas ubi sedes est c† d
f contra disputantes.
sathane: τ tenes nomen meum: e
f tribulatio e illuminatio iusti. f p aliq tribulatione
m τ non negasti fidem meam: et f g

f quibus hoc fecisti. f q est. f martyr .s. fuit.
in diebus illis antiphas testis meus a†
f eius exemplo laborare.
fidelis qui occisus est apud vos
f quasi conclusio: q2 illu occiderunt. a f sed quis in hoc constas.
vbi sathanas habitat. Sed ha/ b†
a f si corrigaris. f vel in pauca. b f patet no ex pellis. f vanus populus.
beo aduersum te pauca: †quia ha c
a b bes illic tenentes doctrinam ba/ d
f elidens.
laam qui docebat balac mitte/
f delectari cu varijs rebus.
re scandalum coram filijs israel
a f cu demone corpaliter vel spualiter. b f similiter
edere et fornicari. Ita habes τ tu c†
a f q ipugnantes. b f i plerisq addit qua ego
tenentes doctrina nicolaitarum.
odi. f de isto sicut de illo. f quia.
Similiter penitentiam age: si q f† g
a f in aliq fecerit minus q obeat. b f q no corrigis.
c f .i. cõuicã illos fornicarios peccasse. dicedo: ne
minus: veniam tibi cito: et pu/ h i
in ignem eternu.
gnabo cum illis in gladio oris k
f cordis.
mei. Qui habet aurem audiat: l†
quid spiritus dicat ecclesijs. Uin m†
a f alia translatio habet: margarita. f vel memet ipsum qui fui in manna absconditus.
c centi dabo manna absconditum:
f interim. f also lucidu.
d et dabo ei calculum candidum τ n†
f in tali corpe. f ad qd: p h nome vt inuitet.
e f et in calculo nomen nouu scriptuz o†
s quod nemo scit nisi q accipit. Et p q†
f illuminata interpretatur: vel viuens hostia.
angelo thiatyre ecclie scribe †Hec r
dicit filius dei qui habet oculos s
a f q necesse est imitari. f .i. vltimi fideles.
tanq flamaz ignis: τ pedes eius
f .i. recepi.
b similes auricalco. Noui opa tua t† v
f in elemosynis.
et fidem τ charitate: τ ministeriu x y z
a f q2 ex his tribulatio. b f i oibus aduersis. f q2 rudis ecclia a lectoribus ad pfectioem venit.
et patientiam tua: τ opa tua no/ a†
uissima plura prioribus. Sed ha/ b c†
a f no excomunicas.
beo aduersuz te pauca: quia per/ d
f mollem et lasciuam.
i mittis mulierez iezabel q se dicit e
f sm qd dicitur. f in re. f sese imitantes
propheten docere τ seducere ser/ f g

Glo. ordi.

a Fornicari. Fornicatio dicit quadriformis in animo. si videris mulierem ad cō. cā. ꝛc. In actu ipo. In amore terrenorū. in cultu idolorū. b In lectū. In securitatē peccādi: vel lectū doloris. Alia trāslatio pōit luctū ꝓ lecto: quo eternā miseriā designauit. c Nō mittā. Quidā pseudo terrebant eos: qꝛ adhuc missurꝰ erat dñs maiores tribulatiões q̄ꝫ passi essent: cōtra h̄ dicit ꝙ nō mittet: vel legales obseruātias. d Dabo illi stel. ma. Stella matutina lucifer: qui ortus diē nūciat. i. christus q̄ resurgēs fidei lucē ꝛ imortalitatē intulit mūdo: dabit ergo stellā matutinā seipm ꝛ gloriā resurrectiōis: vel stella matutina resurrectio prima. ☞ Et āge

Nico. de lyra

a Fornicari. dicēs h̄ esse licitū. multi etiā dixerūt erronee fornicationem simplicē esse licitā. Vel hoc intelligit de errore Nicolai q̄ tūc vigebat: vt supra dictū est. b Et mādūcare d̄ idolaticis. in veneratiōe idolorū: aliter n̄ esset illicitū nisi rōne scādali simplicitū f3 qđ docet apl's. j. Cor. viij. c Et dedi illi tps vt pēitētiā ageret: ꝛ sic erat obstinata. ꝓpter qđ subdit penā: d Ecce ego mit. eā in lectū. infernalē pene. de quo dicit Esa. xiiij. Detracta est ad inferos supbia tua: cōcidit cadauer tuum: subter te sternet tinea: ꝛ operimētū tuū erūt vermes. e Et q̄ mechant cū ea. cōicādo malis ipsiꝰ. f In tribulatione maxima erūt. in inferno cū ea. g Nisi penitētiā egerint. in pñti vita. h Et filios eius. i. imitatores ipsiꝰ. i Interficiā in mortē. s. gehēnā. k Et sciēt oēs ecclesie. tūc māifeste qđ est mō occultū. l Quia ego sū scrutās renes ꝛ corda. exāminās ꝛ puniēs cōcupiscētias ꝛ malas cogitationes. m Et dabo vnicuiq3 vestrū fm opa sua. penā impijs: ꝛ gl'iam iustis. n Vobis aūt. Hic ponit discretio bonorū a malis: ꝛ p̄mo eos specialit informādo. scđo p̄miū ꝓmittēdo. ibi: Et q̄ vicerit. Circa p̄mū dicit. Vobis aūt dico: ꝛ q̄ sūt illi subdit: o Quicūq3 nō h̄nt doctrinā hāc. i. nō recipiūt doctrinam iezabel. p Et q̄ nō cognouerūt altitudinē sathane. i. nō approbauerūt supbias ebiōis ꝛ cherinthi: q̄ supbia elati dixerūt ꝯtra reuerētiā psone xp̄i eiꝰ diuinitatē negātes: ꝓpt qđ beatꝰ Johānes in p̄ncipio euāgelij sui eiꝰ diuinitatē declarauit: f3 qđ dicit in libro illustriū viroꝝ. q Quēadmodū dicūt. Hic tāgit vitatio alteriꝰ erroris s. pseudo aplōꝝ: q̄ cum euāgelio dicebāt eē necessariā obseruationē legaliū: q̄ dicit pōdus iportabile: Act. xv. ꝛ q̄tū ad hoc dicit Johānes vl' potiꝰ angelus apparens ei in psona christi: Quēadmodū dicūt pseudo apl'i. r Nō mittā sup vos aliđ pondus. i. obseruatiōnē legis: qđ pōdꝰ falsi apostoli dicūt vobis eē iponēdū. s Tñ id qđ habetis. i. veritatē euāgelicā vobis p veros aplōs p̄dicatā. t Tenete. firmit. v Donec veniā. ad iudiciū. x Et qui vi. Hic ꝯfir p̄dictos iformat. p̄miū ꝓmittēdo. d. Et q̄ vicerit. tētatiōes mundi carnis ꝛ diaboli. y Et custodierit vsq3 in finē. i. vsq3 ad mortē. z Opera mea. Hoc d3 qꝛ iesus cepit facere ꝛ postea docere: Act. j. a Dabo illi ptātem sup gētes. in finali iudicio in quo pfecti iudicabūt cū xp̄o: et sic habebūt ptātē sup gētes iudicādas. b Et reget il. i virga ferrea. i. iflexibili iusticia. c Et tāq3 vas figu. cō. qꝛ tūc petōres in infernū retrudēt. d Sic ꝛ ego ac. a p̄re meo. oīa que eni

Apocalypsis Ca. II

s. cū mulieribꝰ vel cū demone.
a uos meos: fornicari ꝛ manducare de idolaticis.† Et dedi illi tempus vt penitētiā ageret: ꝛ nō vult
a s. et quia nō vult penitere.
penitere a fornicatione sua. Ecce
a s. excecādo. b s. i securitatē peccādi c s. i. eā
b ego mitto eam in lectum: et qui
cum suis operibꝰ mittā in pditione.
s. i. cōformes sibi fiūt p opa p qbꝰ punient.
mechant cū ea in tribulatiōe maxima erunt: nisi penitentiā egerint ab operibus suis: ꝛ filios eiꝰ
a s. eterna. s. pena cōdēnās oēs sequaces.
a s. in futuro scient in re qđ tm̄ hic fide.
interficiam in mortem: et scient omnes ecclesie †quia ego sū scrutans renes et corda: et dabo vni
s. puniens carnales concupiscentias ꝛ malas cogitationes. a s. sciēt quia.
s. bonis bona malis mala. s. vel sua.
cuiq3 vestrum fm opera vestra.
a s. hoc illis facio. b s. cōmutatio persone interpositio sententie.
Uobis autem dico ꝛ ceteris qui
a s. ex vobis. s. ꝙ sine lege nō sit salus.
thiatyre estis: quicunq3 non habēt doctrinā hanc ꝛ qui non cognouerūt altitudinē sathane que-
s. i. nō approbauerūt.
s. superbiam.
a s. quidā egressi de iudea. s. me missurū.
c admodū dicūnt: non mittā super
a s. veteris legis. b s. q̄uis illi hoc dicūt tñ. s. q̄ si dilaborare ne pdat' q̄ iā dedi: s3 ad maiora ni-
vos aliud pondus. Tamen id qđ
timini. s. retribuere
habetis tenete donec veniā. Et
s. nō cedēs eis. s. et cum hoc. s. vite sue
qui vicerit ꝛ custodierit vsq3 in finem opa mea: dabo ei potestatē
vel vsq3 ad pfectionē. s. in hoc sclo.
s. gentiliter viuentes. a s. iusticia inflexibili
sup gētes: †ꝛ reget illas in virgā
a s. quidā vt omnino pereāt: qdā vt in meliꝰ im-
ferrea: ꝛ tanq3 vas figuli confringentur:
mutent. s. fm humanitatem.
sicut ꝛ ego accepi a p̄re meo
s. in futuro.
b et dabo illi stellam matutinam.
Qui habet aurē audiat: quid spiritus dicat ecclesijs.

Nico. de lyra

enim q̄ habet filiꝰ h3 a patre. e Et dabo illi stel. matuti. id est corpus gloriosum dote claritatis refulgēs. f Qui habet aurē. exponatur vt. s̄.

Moraliter.

Ca. II

a Et angelo ephesi ecclie scri. ꝛc. Ephesus cōsiliū meū interp̄tat: ideo hec scriptura moraliter dirigit illoꝝ cōgregatiōi q̄ nō solū ad p̄cepta decalogi: f3 etiā ad euāgelij cōsilia saltē aliq̄ sūt obligati: cuiusmodi ꝓprie sūt religiosi. b Hec dicit q̄ tenet septē stel. in dex. s. i. xp̄o fm sensū litteralē. c Scio opa t. i. approbo. nā bonoꝝ religiosoꝝ opa a deo sunt approbata. e Et patiē. t. q̄ religionis est necessaria. nā in religiōe quacūq3 sūt aliq̄ grauia sustinēda. f Et nō pōt su. ma. nā in religiōe bñ disposita seruat disciplina regularis: qꝛ puniunt. g Et tētasti eos q̄ se dicūt aplos ꝛc. Per istos itelligi pñt hypocrite q̄ sub specie maioris sctitatis q̄rūt latēter peccare: ꝛ qñ de talibꝰ experimentū habet deijciunt: qꝛ mēdaces iueniunt: qꝛ tñ tales habent aliqñ potentes defensores. inde est ꝙ arguentes coꝝ maliciā aliqñ sustinere habēt iniuriā: ꝓpter quā tñ nō debēt deficere a veritate. n Sed habeo aduersum te pauca ꝙ charitatē tuā p̄mā reliquisti. i. feruorē deuotiōis ad deū et pietatis ad ꝓximū. omnis enī religio q̄tūcunq3 bene steterit in obseruantijs regularibꝰ: tamē multū declinasse videtur a paternis traditionibꝰ. ꝓpt quod nō dicitur hic charitatē reliq̄sti absolute: sed charitatē p̄mā. i. aliquē pfectiōis gradū a p̄mis patribꝰ obseruatū. vñ debemꝰ recordari: ꝛ ad p̄mū gradū q̄tū possumꝰ reuerti. ideo subdit: q Memor esto itaq3 ꝛc. sin aūt venio tibi ꝛ mo. cāde. tu. ꝛc. i. nō habebis corā deo tm̄ meritū sicut si redires ad statū pristinū. a Sed h̄ ha. bo. qꝛ odisti facta nicolaitaꝝ. isti fm sēsū litteralē dicebant ꝙ vxores debebāt esse cōmunes alijs sicut alie res. de quibus dicit Act. iiij. Erāt illis oīa cōia. ꝛ ideo p istos nicolaitas significāt illi qui sunt nimis ad luxuriā relaxati: et in omni religiōe isti sūt odiosi. Qui habet aures. s. cordis ꝛ corpis. audiat. s. cū effectu ipletiōis. ꝛ subdit p̄miū cū dicit: f Vincēti. s. tētationes mūdi carnis ꝛ diaboli. g Dabo edere de li. vite. i. dabo ei fruitionē bonitatis xp̄i qui est vere lignū vite. b Et angelo ecclie smyrne. smirna iterpretat cāticū ꝛ mirrha. ꝓpter quod moraliter hec scriptura dirigit illis q̄ tribulatiōes patient sustinēt: nec frāgunt p ipatientiā: f3 magis aliqñ de virtute cōstantie gl'iant. sicut d3 Act. v. Ibāt gaudētes a ꝯspectu cōcilij q̄m digni habiti sūt ꝓ nomie iesu cōtumeliam pati. ꝛ talibꝰ dicit xp̄s. k Scio tribu. tu. i. approbo. l Et pau. tu. in tpalibꝰ. m Sed diues es. i spiritualibꝰ. n Sed blasphe. ab his q̄ se dicūt eē iu. ꝛ nō sūt ꝛc. hoc nomen ad christianitatē est trāslatū. sicut dicit Roma. ij. Nō eī q̄ i manifesto iudeꝰ est: neq3 q̄ in manifesto est in carne circūcisio: f3 q̄ in abscōdito iudeꝰ est ꝛ circūcisio cordis in spū nō l'ra cuius laus non ab hominibus: sed ex deo est. Igit p illos q̄ dicūt se esse iudeos ꝛ nō sūt. significant mali christiani q̄ xp̄m v̄bo cōfitent sed moribꝰ nō sequūtur. de quibꝰ dicitur ad Titū. j. Cōfitent se nosse deū factis autē negāt. Et tales pessimi frequenter blasphemant innocētes afflictos dicentes ꝙ meruerunt maiora pati: et procurāt aliquando penas eoꝝ augmētari. ideo subdit: q Ecce missurꝰ est dia. ꝛc. h̄ enī fac diabolus per

Job. 14. a — Dic. 17. b — Ps. 2. f. 19. c

Moraliter

holus p malos homines qui sūt eiꝰ mēbra. s Et habebitis tribulationē diebus decē. per q̄s significatur totū tps vsq3 ad finē seculi: eo ꝙ omnes numeri sequētes denariū sūt replicatiões ipsius ꝛ ptiū suarū. vndeci enī sūt decē ꝛ vnū: ꝛ sic ꝯsequēter vsq3 ad vigītī q̄ sūt bis decē. Et ꝓ tali psecutiōe bonorū a malis dicit. ij. Timoth. iij. Oēs q̄ pie volunt viuere in xp̄o psecutionē patient. Et premiū patiētie subdit cū dicit: t Esto fidelis vsq3 ad mortē ꝛc. a Et angelo ecclie pergami ꝛc. Pergamꝰ interp̄tat diuisio cornuū. Est autē duplex cornu moralit loquēdo. s. cornu ꝯstantie ꝛ cornu supbie. ꝓpter qđ hec scriptura pōt dirigi ad cōgregationē in qua sūt aliq̄ cōstātes ꝓ veritate sustinēda. ꝛ aliq̄ arrogātes ꝓ sua ambitione ꝓmouenda. ideo subdit: b Hec dicit q̄ habet rumpheā ex vtraq3 parte acutā. qꝛ christus sui gladij sentētia ꝓtegit cōstātes ꝛ deijcit arrogātes. ꝛ q̄tū ad arrogātes subdit: c Scio vbi habitas ꝛc. quia sathanas est rex sup oēs filios supbie. vt dicit Job. xlj. ꝛ ꝓ cōstātibꝰ subdit: c Et tenes nomē meū ꝛc. ꝛ ponitur exemplū in pticulari cū dicit: a Et in diebꝰ illis antiphas testis meꝰ ꝛc. q̄ interp̄tat dās transitū. nā ille q̄ ꝓ veritate cōstāter morit ipe dat alijs exemplum trāseūdi p eundē passū. b Sed habebo aduersus te pauca: quia habes illic tenētes doctrinā balaā. i. habes aliquos illis similes. de quibꝰ subdit: c Ita habes ꝛ tu tenētes doctrinā nicolaitarū. qui nimis laxabant carnis vitiū. ꝛ per istos de quibus hic dicitur significatur ꝙ inter stātes ꝓ fide sunt aliqñ aliq̄ lubrici in carne. sic de sctō Bonifacio martyre d3: Ecce hō quē q̄rimꝰ adulter ē ꝛ ebriosus: ꝛ tñ erat constantissime passus. † Similit penitētiā age. de h̄ qđ ē peccatū. x Qui vicerit. tētationem carnis. m Dabo ei māna abscōditū. i. fruitionē bonitatis diuine: q̄ abscondita ē hominibꝰ pñtis vite. n Et calculū candidū. i. xp̄m q̄ dicit lapis. Ps. cxvij. Lapidē quē reprobauerūt edificātes ꝛc. ꝛ est cādidus ex forma corpis gloriosa. o Et in calculo nomē nouū. s. emanuel. qđ interp̄tat deꝰ nobiscum. q Et angelo thiatyre. que interpretatur illuminata. ꝛ ideo significat ecclesiam aliquā pticularē fide xp̄i illuminatā ꝛ bōis operibꝰ adornatā. de quibꝰ subdit: t Noui opa tua ꝛ fidē ꝛc. Sed ignorātia seu negligētia p̄sidētis seu p̄sidētiū pmittūtur aliqua mala. de quibꝰ subdit: S3 habeo aduersus te pauca qꝛ pmit. mu. ieza. ꝛc. p quā significāt diuinatrices ꝛ sortilege q̄ decipiūt simplices ꝛ frequēter sūt mediatrices luxurie. et ideo dicit: a Fornicari ꝛ māducare de idolaticis. idolū aūt luxuriosi ē mulier cōcupita: ꝓpter qđ idoloticū dicit illis qđ ꝓ eius cōcubitu donat. c Et dedi il. tps vt pēi. age. ꝛc. quia tales vetule in malis veterate vix aut nunq3 volunt ad bonū redire. n Vobis aūt dico ceteris q̄ thiatyre estis ꝛc. i. q̄ doctrinā talē pestiferā nō recipitis. r Nō mittā sup vos aliđ pōdus. p qđ significat pena gehēne grauissima. s Tamē id qđ ha. te. i. in bono qđ habetis pseuerate. Et q̄ vicerit ꝛc. seq̄t: a Dabo ei potes. su. gē. ꝛc. p gētes q̄ iterp̄tant geniti tales significāt motꝰ carnales q̄ sūt ꝯfrīgēdi virga ferrea. i. pēitētia dura. c Et dabo illi stellā matuti. i. xp̄m in p̄miū q̄ dic de seipo. j. vlti. ca. Ego sū radix ꝛ genꝰ dauid stella splēdida ꝛ matutina.

Glo. ordi.

a Et angelo ec. ꝛc. Sardis. principiū pulchritudis q̄ primū nihil vel parū virtutis h3: deinde turpis p vitia: vel hypocrite q̄ extra pulchri intus deformis. Vl' p̄ncipiū pulchritudīs ē de mūdo exisse. b Scio opa tua. et scio ꝙ in omnibꝰ operibus tuis queris humanā laudē. Esto vigilās. vl' ideo vigila: qꝛ licet sis mēte immotus: vl' i mēte laudabilis: non es tñ pfectus: nisi ceteros excites: vel nō ē satis xp̄m cōfiteri nisi etiā opera feceris. d Nō eni inuenio ope. tua ple. ꝛc. Dū sine charitate: vl' pro laude: vl' qꝛ cōmittit criminale. e Audieris. a sctis patribus: qꝛ q̄ in vno offēdit oīm reꝰ ē. Vl' receperūt mercedē suā. Vel: charitatē autē nō habeā nihil sū. f Nō inq̄nauerūt ve. sua. vestē imortalitatis ꝛ inocētie: q̄s acceperūt in baptismo vl' sua bōa opa. g Nō dele. delet reprobos: fm illud: Indurauit dñs cor pharaōis. h De li. vi. liber vite p̄scia dei ē: in q̄ oīa ꝯstātia. i Cōfi. no. eiꝰ. dicēs: Venite bñdicti patrꝰ mei. Vl' hic dedit mihi māducare et bibere. ☞ Hec di

Jac. 2. b — Ga. 3. a — Ex. 10. g — Mt. 25. c

Apocalypsis Ca. III

a Et angelo ecclie Ca. III
s. principiū pulchritudis: vel apta principio pulchritudinis.
sardis scribe. Hec dicit q̄ habet septē spūs dei: ꝛ septē stellas.
s. i. nosco.
b las. Scio opera tua: quia nomē
a s. quia qui in vno offendit omniū reꝰ est.
habes ꝙ viuas: ꝛ mortuus es.
s. i. sollicitus de salute. s. vel cetera.
c Esto vigilās ꝛ confirma reliqua
s. vel moritura. s. vigila dico: nō eni
d que mortua erant. Non eni inuenio opa tua plena corā deo meo.
s. et ideo nō sunt in bñplacito.
s. et qꝛ nō sūt plena. s. incepisti opari.
In mēte ergo habe qualiter acceperis
a s. ope cōple. b s. de hoc qđ dimiseras.
e ꝛ et audieris: ꝛ serua: ꝛ penitētiam age. †Si ergo nō vigilaueris
s. excecando te. s. vt spoliē ꝛ occidā.
veniam ad te tanq3 fur: ꝛ nescies
s. contra te.
qua hora veniam ad te.† Sed habes pauca nomina in sardis qui
s. q̄si paucos noiatos. i. bonos q̄ noiatiōe digni sūt.
s. crimiali macula: vl' sacrā maculā lachrymis delevere.
f non inquinauerūt vestimēta sua:
s. iō. a s. de virtute in virtutē. b s. sic ego perpetui vl' puidi.
et ambulauerūt mecum in albis
s. et sic de imitatoribꝰ hoꝝ.
quia digni sūt.† Qui vicerit sic vestietur
s. i. sic vest. v. al. a s. nō subtrahā gratiā mi-
g stietur vestimentis albis: ꝛ nō
nus dicit ꝛ plus intelligit.
h delebo nomē eius de libro vite:
s. in beneplacito.
i ꝛ confitebor nomen eius coram
s. et in gaudio angeloꝝ.
patre meo ꝛ coram angelis eius.
Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Et angelo

Nico. de lyra

A

a Et angelo ecclie sar. Dicūt expositores aliq̄ ꝙ iste fuit sctūs Melito quē asserunt circa tpa illa fuisse sardensē epm: ꝛ ibidē martyrio cōsūmatū: hoc allegātes ex ecclesiastice historie. v. libro. xxiiij. ca. Sed salua eoꝝ reuerētia h̄ nō h̄r ibi: f3 ꝙ fuit eunuchꝰ: ꝓpter regnū celoꝝ castitatē cōseruando: ꝛ ꝙ plenꝰ spū sctō in ciuitate sardēsiū req̄escit expectās aduētū dñi. Et dato ꝙ cū istis q̄ ibi dicūt de ipo ꝙ fuerit martyr ꝛ epūs. h̄ tñ nō ē ad firmādū eoꝝ dictū f3 magis ad ꝯtriū. nā i textu subdit: Nomē habes ꝙ viuas ꝛ mortuꝰ es. qđ de tā sctō epo nō videt verificari: nec ēt de ꝓplo sibi subdito: qꝛ culpa subditoꝝ redūdat in p̄latū: ꝛ tpe scti p̄lati solēt in pplo subdito vitia magis euitari: ꝓpter qđ videt meliꝰ dicēdū ꝙ fuerit aliꝰ epūs sardēsis: q̄ nō fuit tāte sctitatis. nā tūc tpis sicut dictū est. s̄. frequēter epi mutabāt. Sic ergo ꝓcedit: qꝛ p̄mo ponit peccatoꝝ rep̄hēsio. scđo paucoꝝ cōmendatio. ibi: Sed habes. Circa p̄mū d3: b Hec dicit q̄ h3 septē spūs dei. i. vniuersitatē angeloꝝ sibi assistētē. c Et septē stel. i. vniuersitatē epoꝝ: vt dictū ē. s̄. j. ca. d Scio opa tua. qꝛ nihil latet me. e Quia nomē ha. ꝙ vi. i. sctitatē apparētē ꝛ famā. f Et mor. es. spūalit fm v̄itatē: g Esto vigilās. ad cognitionē defectuū in te ꝛ tuo grege. h Et cōfirma cetera. i. tibi subditos v̄bo ꝛ exēplo. i Que mortua erant. ppl's eī de facili ad pctā labit: nisi exēplo ꝛ v̄bo p̄latorū sustentet. k Nō eni inuenio opa tua plena. i. pfecta: f3 magis defectiua. l In mēte ḡ habe qualit acceperis ꝛ au. s. doctrinā xp̄i p eiꝰ aplōs veros. m Et serua. ope adiplēdo. n Et pēitētiā age. de omissiōe bonoꝝ ꝛ cōmissiōe maloꝝ. o Si ḡ vigi. i. diligēs fueris circa dicta. p Veniā ad te. i morte. q Tanq3 fur. qꝛ nihil incertiꝰ hora mortis. r S3 habes. Hic ꝯfir pōit cōmēdatio paucoꝝ. cū d3: S3 habes pauca noīa in sardis q̄ nō inq̄nauerūt vestimenta sua. q. d. multitudo subditoꝝ tuoꝝ maculata ē p peccatū. s Et ambulabūt mecū in albis. s. illi qui nō sunt per peccatū maculati: ꝛ p albedinē vestis intelligit stola glorie ꝛ immortalitatis. Et qꝛ nō est acceptio psonarū apud deū. ideo subdit: t Qui vicerit sic vestiet ꝛc. q. d. nō solū isti: f3 q̄cūq3 vicerit mūdū carnē ꝛ diabolū: stola glorie vestiet. v Et nō delebo nomē eius de libro vite. est autē liber vite dei p̄destinatio: in quo nullus scriptus simplicit delet: qꝛ finaliter saluabitur. dicit tñ deleri fm q̄d qñ cadit a iusticia: et rescribi gr̄a recuperata. x Et cōfitebor no. eiꝰ. i. ꝙ vere sit christianus. y Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. exponat vt. s̄. z Et ange. phila. Dicūt expositores cōiter ꝙ iste fuit quadratꝰ

B

1. Tes. 5. a — 1. Pe. 5. c — De pe. di. 2. c. si eni. ꝛ. iohannes. — S. 2. c

amor fratris vel salutas hereditatem.
philadelphie ecclesie scribet. Hec dicit sanctus et verus qui habet
carnē de dauid sʒ et de adā nō nouā: merito cui⁹ oia bōa. a corda ad fidē vel scripturas.
clauem dauid: qui aperit et nemo
a añ potētes q̄ cōculcarēt. subtrahēdo grāʒ.
claudit: claudit et nemo aperit.
approbo. bona. et c.
Scio opera tua. Ecce dedi coraʒ te ostiū apertum quod nemo po
nō supbā vel modicā cōparatiōe future vbi nullus labor.
test claudere: quia modicam habes virtutē: et seruasti verbū meum: et non negasti nomen meuʒ.
in angustijs.
et q̄ tal' es. a i fētra visiōe lodē d ⁊uersiōe āge
Ecce dabo de synagoga sathane qui dicunt se iudeos esse et nō
quō dabo
sunt sed mentiunt. Ecce faciaʒ illos vt veniant et adorēt ante pedes tuos: et scient quia ego dilexi
ad fidē. b venerēt vt ioseph adorauerit frēs sui
te. Quoniam seruasti verbuʒ patientie mee: et ego fuabo te ab hora tentationis que ventura est in orbem vniuersuʒ tentare habitātes in terra. Ecce venio cito. Tene qd̄ habes vt nemo accipiat coronam tuam.
q: seruasti.
et ideo tene interim quod habes. s. fidem et opera.
quia.
Qui vicerit faciaʒ illum columnā in tēplo dei mei: et foras nō egredietur amplius.
nō pariar eum amplius discedere.
a plus q̄ mēs hois capiat. b q̄dā mō erit.
Et scribaʒ super eum nomen dei mei et nomē ciuitatis dei mei noue hierusalem: que descendit de celo a deo meo: et nomen meum nouum.
ciuitas dei vocabit' munit⁹ virtutib⁹.
a q: de⁹ mittit oēs sctōs. b .i. xpian⁹ .i. vniuscuius gr̄a. q: nihil habet de adam.
Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs.
a laodicia interptat' vomit⁹ vl' trib⁹ amabilis.
Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen testis fidelis et verus: qui ē principiū creature dei.
a i oib⁹ vbis. b pme creatiōis vl' recreatiōis
Scio opera tua: q: neq̄ frigidus es neq̄ calidus: vtinam frigidus esses aut calidus. Sʒ q: tepidus es et nec frigidus nec calidus: incipiaʒ te euomere ex ore meo:
non me latent. non iugis desiderio.
a quia spes ē de frigidis maior. b torpens.
a excōicādo. de cōsortio sctōꝝ remouere.
p predicatores meos in quib⁹ loquor.
quia dicis q̄ diues sum et locupletatus et nullius egeo: et nescis q: tu es miser et miserabil' et pauper et cecus et nudus. Suadeo tibi emere a me aurū ignitūʒ probatū: vt locuples fias: et vestimētis albis induaris: vt nō appeat cōfusio nuditatis tue: et collyrio inunge oculos tuos vt videas. Ego quos amo arguo et castigo. Emulare ergo et penitentiam age. Ecce sto ad ostium et pulso. Si q̄s audierit vocem meam et aperuerit mihi ianuā: introibo ad illuʒ: et cenabo cuʒ illo et ipse mecum.
a et tibi replet⁹ virtutib⁹. b et ego ex pte mea addidi. cū p ignorātiā tuā pereas.
a ab opib⁹ virtut'. b q: vitia nō recognoscis. c a virtutib⁹ i aīo. d ls miscdiam nō denego.
a fructū pnie. b meipʒ vl' charitatē. c i igne positū vel ignientē. a igne tribulatiōis. opibus virtutū. ipsis virtutibus.
a virtutibus.
a causa pmissa.
a facio cognoscer' petm̄. b castos reddo. c q̄s vides paci aduersa. a de tepiditate age.
et debes agere. cor clausum. increpo.
intelligēdo. ad opus faciendum.
a p verā fidē. b i secreto cordis. c p gr̄e ifusionem.
a q: fide et ope ei⁹ delectabor. p eiusdē iustificationem. b q: ipse letabitur de meo auxilio. s. p bone cōsciētie iocunditatem.
quid plura.
Qui vicerit: dabo ei sedere mecū in throno meo: sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno ei⁹.
p quē iudiciaria ptās. s. nō solū pùilegiali dignitate: sʒ etiā charitatis et volūtat' vniformitate
Qui habet aureʒ audiat q̄d spiritus dicat ecclesijs.

Moraliter.

Glo. ordi.

Nico. de lyra

non rpe sed ordine.
P Ost hec vidi Ca. IIII
videre potuit: quia.
et ecce ostium apertum
a comparatum ad ea que in hac visione vidi. .s. vetus testamentum quod precedit nouum.
b in celo et vox prima quam audiui b
a hortaria ad bellum ecclesiam quod ad idem valet vt pati ob deum. b reddens rationem cur pati debeat.
c tanquam tube loquentis mecum dicens:
a tu correptus amplifica animum ad ista alta.
b Ascende huc: et ostendam tibi que c d
c oportet fieri cito. † Post hec stati e
et quia ita desiderabam.
f fui in spiritu. Et ecce sedes posita f+
vt excedens.
g erat in celo: et supra sedem sedens. g
paratus ad iudicandum.
h i Et qui sedebat similis erat aspectui la h
a diuitias terrenas et suis dat pascua. b caro in passione ruber
i. pax:
k l pidis iaspidis et sardis. Et iris erat i
in circumitu sedis similis visioni k

a smaragdus viridis et rubeus. b vt appendicia et in iudicio eius consententia.
a smaragdine. Et in circuitu sedis a+
a minor ecclesia tam in veteri quam in nouo testamento
sedilia vigintiquattuor: et supra thro b
vidi.
b nos vigintiquattuor seniores sedentes
a vel vestimentis. que in baptismo induerunt quibus amiciuntur electi. b .i. in mentibus.
c tes circumamicti stolis albis: et in capi c d
vel ae. vel ae.
d e tibus eorum corone auree. Et de thro e
no procedebant fulgura et voces et f
comminationes.
tonitrua: et septem lampades arden g+
f tes ante thronum: que sunt septem spiritus h+
a .i. dediti contemplationi celestium et accipientes curam vel recordationem de subditis.
g h dei † Et in conspectu sedis tanquam mare i
i vitreum simile crystallo: et in me k+
a circumquaque velut excubie.
k l dio sedis et in circuitu sedis quattu
animalia et in animantia. a propter officium.
m n or animalia plena oculis ante et retro.
o Et animal primum simile leoni: et †
secundum animal simile vitulo: et ter
tium animal habens faciem quasi ho
minis: et quartum animal simile aqui
p le volanti. Et quattuor animalia m+
q singula eorum habebant alas senas:
r s et in circuitu et intus plena sunt ocu n
a non cessabant. b in prosperis vel in aduersis: vel continue.
lis: et requiem non habebant die o p
ter: quia trinitas in personis.
ac nocte: dicentia † Sanctus sanctus

sanctus dominus deus omnipotens: qui erat et qui est et qui venturus est. Et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum: procidebant viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viventem in secula seculorum: et mittebant coronas suas ante thronum dicentes: Dignus es domine deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem: quia tu creasti omnia: et propter voluntatem tuam erant: et creata sunt.

Ca. V

Et vidi in dextera sedentis supra thronum librum scriptum intus et foris: signatum sigillis septem. Et vidi

Nico. de lyra

Moraliter.

angelum fortem predicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum: et solvere signacula eius? Et nemo poterat neque in celo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere illum. Et ego flebam multum: quoniam nemo dignus inventus est aperire librum nec videre illum. Et unus de senioribus dixit mihi: Ne fleveris. Ecce vicit leo de tribu iuda radix david aperire librum et solvere septem signacula eius. Et vidi: et ecce in medio throni et quattuor animalium et in medio seniorum agnum stantem tanquam occisum habentem cornua septem et oculos septem: qui sunt septem spiritus dei missi in omnem terram. Et venit et accepit de dextera sedentis in throno librum: et cum aperuisset librum: quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et phialas aureas plenas odoramentorum: que sunt orationes sanctorum: et cantabant canticum novum dicentes: Dignus es domine accipere librum et solvere signacula eius: quoniam occisus es et rede

a Tribus. Dicit a tribꝰ ordinibꝰ: in quibꝰ lxxij. lingue in singul: q̃rũ multi ꝑfti: in ipso natiões. Tres ordies saluãdoꝝ: Noe: Daniel: Job. vel tres ordines gentiũ: greci: hebrei: christiani. b Uidi ⁊ audiui. Nõ soluꝫ anialia ⁊ seniores ex officio suo ideꝫ attestantes: ſ etiã audiui. c Angeloꝝ. i. supnoꝝ spirituũ: qui ecclesiã muniũt ⁊ custodiũt qui de reparato sctõrũ consortio gratulant q̃ testimoniũ ꝑhibẽt xp̃o: ⁊ in natiuitate qñ apparuerũt pastoribꝰ: ⁊ in passione ⁊ in resurrectione ⁊ ascẽsione testati sunt iudicẽ venturũ. Uel angeli minores subditi ĩ ecclesia. Angelicã vitam ducẽtes: q̃ circũdant ⁊ honorãt suos ꝑdicatores ⁊ suos iudices testimõio coꝝ cõsentiẽtes ⁊ se ꝯformãtes. d Multorũ. Quãto plures tanto maior attestatio ⁊ maiꝰ gaudium. e Milia miliũ. q: finitũ est apud deũ q̃d hoibꝰ infinitum. f Sapiam. Cognitionẽ oim reꝝ sicut xbũ sibi vnitũ. g Benedictio. i. augmẽtatio quã habemꝰ ĩ bonis opibꝰ: ⁊ honor q̃ inde seq̃tur: ⁊ glia de xtutibꝰ q̃s ĩ baptismo accipimꝰ: ⁊ ptãs q̃ ꝯcupiscẽtys resistimꝰ: nõ nob ſꝫ tibi attribuat. h Et q̃tuor aialia. Oẽs seniores ⁊ aialia testimonio angeloꝝ assensuꝫ ꝑbent: oẽs insimul. i Ceciderũt ⁊c. Nõ supbiũt ꝙ alios iudicãt: ſꝫ hũiliãt se. VI

k Et vi. Postq̃ agnꝰ q̃ de se ꝑdicta erãt impleuit: ⁊ ecclesiaꝫ suã testimonio ꝓphaꝝ ⁊ angeloꝝ ĩ fide solidauit. apuit eis sensuꝫ vt intelligãt scpturas: ⁊ ꝑ ꝑdicatores exterius denũciat: ꝙ ꝓ hac fide pati deceat: ⁊ q̃ auxilia: vl q̃s coronas suis ꝑferat: q: facta mẽoria de repatiõe: si õ tribulatiõibꝰ taceret: iam possent deficere: si de improuiso tribulatio insurgeret. l Cũ aperuisset. Signatꝰ erat: q: oĩa xp̃s vel ĩ se vl in suis apuit. Ipe enĩ suis apuit sensus: vt h̃ sigilla ĩ scptur̃ itelligerẽt. In ꝑmo sigillo apto vñ egressus ẽ equꝰ albꝰ: intelligit̃ ecclie dealbatio ꝑ baptismũ. In scdo eq̃ rufo: apta ꝑsecutio fundẽtiũ sanguinẽ vñ baptiçatis insurgũt tribulatõẽs. In tertio nigro: hereticorũ ꝑsecutio occulta. In q̃rto pallido: falsoꝝ fratꝝ apta ⁊ occulta. m Ueni ⁊ vi. Et a mysterio trãsi: ⁊ cõpletã vide xitatẽ vl iusticiã.

Ecce equus

corporis q̃ secuta est sub merito bene cecidit. meruit enĩ sui corporis glorificatione ⁊ exaltatione: ⁊ eodẽ mõ põt dici de reuelatiõe dicti ꝓcessus facta Johanni: ⁊ ꝑ eũ vniuersali ecclie ad declarationẽ bonitat̃ ⁊ maiestatis xp̃i. nã hec reuelatio facta ẽ post passionẽ. a Ex oĩ tribu ⁊c. nã ecclia ẽ ex oibus gentibꝰ collecta. b Et fecisti nos deo nr̃o regnũ. i. regni eiꝰ ꝑticipes. c Et sacerdotes. hostias laudis deo offerẽtes. d Et regna. su. t. nõ d̃r: In t̃ra vbi sctĩ ꝯculcant: ſ sup t̃rã. i. in celo vbi scti cũ xp̃o dñant. e Et vidi. Hic ꝯñr ponit̃ iocunditas assistẽtiũ xp̃o in ecclia triũphãte. cũ d̃r: Et vidi et audiui vocẽ angeloꝝ multoꝝ ⁊c. in h̃ notat̃ ipoꝝ multitudo maxia: ſm illud Job. xxv. Nunq̃d ẽ nũerꝰ militũ eiꝰ? ⁊ idẽ designat̃ in h̃ q̃d subdit̃: f Et erat numerus coꝝ milia miliũ. Sicut enĩ corpa celestia totã regionẽ elemẽtarẽ excedũt: q̃si incõparabilit̃ ĩ q̃ntitate cõtinua: sic angeli oĩa corꝑalia in q̃ntitate discreta: accipiendo q̃ntitatẽ discretã ꝓ q̃libet multitudie nũerabili vel nũerata. g Dignꝰ ẽ agnꝰ q̃ occi. ẽ ac. x. ⁊ diui. ⁊c. oĩa ista habuit vel saltẽ plura ante passionẽ. q̃d dico ꝓpter gloriã corꝑis ⁊ hmõi q̃ secuta sunt. ⁊ iõ acceptio taliũ hic accipit̃ ꝓ manifestatiõe coꝝ ad laudẽ ⁊ honorẽ nois xp̃i. ⁊ ꝯñr ponit̃ laus xp̃i ĩ oibꝰ creatur̃. †Dan. 7. c cũ d̃r: h Et oẽm cre. q̃ ĩ ce. est. q̃ntũ ad hoies qui iã sũt ĩ patria. i Et sup t̃rã. q̃ntũ ad existẽtes adhuc in via. k Et subtꝰ t̃rã ⁊c. nã oẽs creature ⁊ irrõnales ⁊ vita carẽtes dicunt̃ laudare xp̃m: inq̃ntũ sunt materia ⁊ occasio laudandi ipm: q: intellectuales creature ꝑ eas ascẽdũt ad cognoscendũ deum: ⁊ ꝑ ꝯñs ad ipm laudãdũ ⁊ glorificãdũ. cetera q̃ sequũt̃ patẽt ex ꝑdict̃.

misti nos deo in sanguine tuo ex a
a omni tribu ⁊ lingua ⁊ populo et
natione: et fecisti nos deo nostro b
ſ spũalit̃ regnãtes. a ſ nosipos offerẽtes ⁊ pro
regnum ⁊ sacerdotes. Et regna- c d
aliis orãtes. a ſ sup t̃renitatẽ vel sup t̃rãviuẽtiũ
b bimꝰ sup terraꝫ. Et vidi ⁊ audiui e
ſ existentium.
c d vocem angeloruꝫ multoꝝ in circũitu throni ⁊ aĩaliũ ⁊ seniorũ:
ſ .i. multa milia.
e ⁊ erat numerus coꝝ †milia miliũ f
a ſ quasi: nõ erubescimus predicare de te: quia.
dicentiuꝫ voce magna: Dignꝰ g
est agnus qui occisus ẽ accipere
ſ imũtatẽ a petõ. ſ q: deꝰ fuit ⁊ sivisus mortuꝰ
f virtutẽ ⁊ diuinitatẽ ⁊ sapientiaꝫ
a ſ q: vicit diabolũ ꝯstãs in passiõe. b ſ in resurrectione. c ſ impassibilitatẽ ⁊ immortalitatem.
⁊ fortitudinem ⁊ honorem ⁊ gloriã ⁊ bñdictionẽ. Et omnem crea- h
a ſ in exaltatiõe. b ſ ⁊ accipe. c ſ vt in noĩe ie- su omne ge. fle. c. ⁊c. ſ terrestriũ.
turam que est in celo: ⁊ sup terrã i
a ſ infernoꝝ. b ſ ad lr̃am vel mundũ. c ſ ⁊ oĩa.
⁊ subtus terram: ⁊ mare: ⁊ que in k
eo sunt: omnes audiui dicentes:
a ſ trinitati. b ſ ſm humanitatẽ. c ſ exaltatio.
g sedenti in throno ⁊ agno. Bene-
a ſ ipassibilitas. b ſ ĩ resurrectiõe. c ſ q: oĩpotẽs
dictio et honor et gloria et pote-
a ſ ad ꝑdicatores ex officio ꝯuẽit alios ꝯfirmare.
h stas in secula seculorum. Et quat-
ſ nota confirmationis.
tuor animalia dicebãt amen. Et
i vigintiq̃ttuor seniores ceciderũt
ſ in corda sua. ſ mente: ore ⁊ opere.
in facies suas: ⁊ adorauerunt viuentẽ in secula seculoꝝ. Ca. VI
k l Et vidi ꝙ aperuisset agnus vnum de septem
ſ Johãnẽ. i. primitiui sequentem inuitant ecclesiam.
sigillis: et audiui vnum m
de quattuor animalibus dicens
ſ quia terret.
m tanq̃ vocẽ tonitrui. Ueni ⁊ vide. n

Moraliter.

k† Et vidi in dextera sedẽ. su. thro. li. scp. ⁊c. Ca. V
Scdm sensum lr̃alẽ hic liber ẽ dei ꝑsciẽtia coꝝ q̃ futura erãt in ecclia. Moraliter aũt hic liber ẽ sacra scriptura q̃ deriuata ẽ a scia diuina. Et d̃r hic liber scriptꝰ intus ⁊ foris. foris q̃ntũ ad sensus historicos ⁊ patentes. intꝰ aũt q̃ntũ ad mysticos ⁊ latẽtes: ⁊ signatus sigillis septẽ. Circa q̃d sciẽdũ ꝙ ad h̃ scriptura sigillat̃ vt mag̃ autentica reddat̃. septẽ aũt sunt q̃ sacraꝫ scripturã ꝑ ceter̃ autenticã reddũt: q̃ sunt agẽtis auctoritas q̃ est spũsctũs. subiecti nobilitas: q̃d ẽ ipse deꝰ. forme tractãdi xitas: q: nullũ patit̃ falsum. finis bonitas: q̃d est ineffabile gaudiũ. sentẽtie multitudo: nã sub vna lr̃a ꝑlimos hꝫ sensus. ꝯtinẽtie latitudo: naꝫ h̃ scriptura quodãmodo se extẽdit ad oĩa: inq̃ntũ habet habitudinẽ ad deũ qui est eiꝰ subiectuꝫ: ipsius singul̃ aptitudo. Uñ Grego. in ꝓlogo moraliũ: Diuinꝰ ſmo sicut in mysterijs prudẽtes exercet: sic plerũq̃ supficie simplices refouet. habet ĩ publico vnde paruulos nutriat: seruat in secreto vnde mẽtes sublimiũ admiratione suspendat. Est enĩ q̃si quidã fluuiꝰ planus et altꝰ in q̃ agnus ambulet ⁊ elephas natet. a† Quis dignus ẽ apire librũ ⁊c. q. d. nullꝰ nisi xp̃s. vñ Hiero. in epl̃a ad Paulinũ. Quãti hodie putãt se nosse lr̃as tenent signatũ librũ: nec apire pñt nisi ille reserauerit q̃ hꝫ clauẽ dauid: q̃ aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit. ꝓpter q̃d multi legunt̃ magis ꝓfecisse ĩ intellectu sacre scripture ꝑ orationem q̃ ꝑ studij exercitationem.

Ca. VI

l Et vidi ꝙ aperuisset. Postq̃ descriptus est modus diuĩe reuelatiõis. hic ꝯñr describit̃ decursus impletiõis: ⁊ h̃ sub septẽ sigilloꝝ apertionibus: q̃bus sigillis liber dicebat̃ signatꝰ. ⁊ iõ ſm septẽ sigilla diuidit̃ in septẽ partes: q̃ patent in lr̃a. Igit̃ in ꝑma parte dicit: Et vidi ꝙ aperuisset agnus vnũ ⁊c. scꝫ primũ: eo modo loquẽdi quo d̃r Gen. j. Et factũ est vespe ⁊ mane dies vnꝰ. i. ꝑmus. vñ ⁊ ꝯñr ibi d̃r: Factũ est vespe et mane dies secundus: ⁊ sic ꝯñter vsq̃ ad septimũ. eodẽ modo. ꝯñr hic describit̃ apertio secundi sigilli ⁊ tertij vsq̃ ad septimũ. m Et audiui vnũ ⁊c. id est ꝑmum: eadem ratione qua ⁊ de sigillis dictum est. nam ꝯsequẽter agitur de alijs tribus animalibus: ⁊ ſm illos qui per anĩalia dicunt signari quattuor euangelistas. Iste fuit Marcus in similitudine leonis designatꝰ: que similitudo ponitur ꝑma. s. ca. iiij. sed quoniam illud dictum non consonat ordini euangelistarum in quo Mattheus ponitur ꝑmus ⁊ Marcus secundus. ideo dixi. s. ca. iiij. ꝙ per quattuor animalia quattuor patriarchales ecclesie designantur: ⁊ sic habeo consequẽter dicere ꝙ ille qui per primum animal designatur fuit patriarcha ꝑme ecclesie patriarchalis scꝫ hierosolymitane: q̃ fuit beatus Jacobꝰ appellatus frater dñi: eo ꝙ fuit similimꝰ sibi: ⁊ hic ante iam trãsierat ꝑ gladium sub Nerone: vt ptꝫ ꝑ Josephũ. xx. libro antiquitatũ. hec auteꝫ reuelatio facta fuit Johãni tpe Domiciani. n Ueni ⁊ vide, decursum ecclie ꝑmitiue.

Et ecce

a Ecce equus albꝰ. Ecclia in baptismo dealbata: vel maxime ꝑdicatores q̃ vbiq̃ deũ ferũt. b Arcũ. i. xp̃s hꝫ scpturã q̃ illumĩat suos: ⁊ occidit inimicos. c Et exiuit vin. ⁊c. Q̃d ꝑdicatores faciũt d̃o attribuũt. d Et cũ a. ⁊c. Uidẽs diabolꝰ eccliaꝫ institui ad locũ supplẽdũ vñ ipe ceciderat eaꝫ subuertere nitit̃ ꝑus apte. e Equꝰ rufus. Supiori ꝯtrariꝰ. s. apti ꝑsecutores ⁊ sanguinolẽti. f Sumeret pa. Id est ꝯcessuꝫ est a d̃o vt auferret omnẽ quietẽ animi ab his q̃ sũt t̃renis dediti. g Interficiant. Magna ptãs interficiẽdi: q: nõ solũ in minores sed etiã ĩ maiores vt in petrũ. h Et ecce equꝰ niger. Uidẽs diabolꝰ se ꝑ aptas ꝑsecutiões nõ ꝓfecisse: ĩmittit hereticos q̃ falsis rõnibꝰ ꝯtendãt vt facilꝰ decipiãt. i Staterã. Quia dicunt se hr̃e verã discretionẽ in scripturis. k Et audi. tanq̃. Quia hic ĩ pugna hereticoꝝ est mag̃ ꝑiculũ ꝑtendit auxiliũ. l Bilibris ⁊c. Uolo fideles ne timeat̃: q̃ añ vos poterãt ledere: ⁊ vos diaboli ne ledat̃ istos: q: nõ ꝓficiet̃: q: bilibris tritici ⁊c. Tritici.

Nico. de lyra

a Et ecce equus albus. ꝑ quẽ vt dicũt expositores aliq̃: designat̃ Gaius impator q̃ successit ĩmediate Tyberio sub q̃ passus xp̃s fuerat: ⁊ designat̃ ꝑ equũ albũ: eo ꝙ nõ fuit xp̃ianis molestus ſ mag̃ ꝯsolabil̃. nã pilatũ misit ĩ exiliũ q̃ xp̃m iniq̃ iudicauit. ⁊ siſr herodẽ q̃ decollauerat iohẽm: ⁊ xp̃m in passiõe spreuerat: Lu. xxiij. iõ subdit̃: Et exiuit vincẽs vt vinceret. s. aduersarios xp̃i: vt dictũ est: sed h̃ nõ videt̃ mihi ꝯuenient̃ dictũ. nã iste Gaius intantũ fuit elatꝰ ⁊ ꝑuersus ꝙ ꝑ orbẽ misit statuã suã: vt in illa adoraret̃ vt deus. ⁊ q: habitãtes in iudea renuerũt: hec facere misit petroniũ cũ exercitu ĩ iudeã: vt in tẽplo poneret dictã statuam ⁊ renuẽtes interficeret: vt dicit Josephus libris antiq̃tatũ ⁊ de iudaico bello. tñ petronius nõ dedit h̃ executioni: q: Gaius fuit morte ꝑuentꝰ: ⁊ in illo tpe apl̃i ⁊ alij xp̃iani habitabãt in hierl̃m ⁊ iudea: ⁊ sic ptꝫ ꝙ Gaius nõ fuit eis ꝯsolabilis: sed mag̃ horribilis: eo ꝙ pre ceter̃ habitatoribus iudee horridũ erat eis mandatũ Gaij de dicta adoratiõe. licꝫ autẽ ipsa miserit in exilium herodẽ ⁊ pilatũ: hoc tñ nõ fuit ꝓpter xp̃m: sed ꝓ alijs causis totaliter desperat̃: vt refert Josephus: quas cã breuitat̃ omitto. siſr q̃d subditur: Exiuit vincens vt vinceret. nõ videt̃ sibi cõuenienter applicari: q: rome fuit turpiter interfectꝰ ꝓpter suas malicias: ⁊ vxor eiꝰ gladio confossa: ⁊ eius vnica filia parieti allisa: ꝓpter q̃d vident̃ alij melius dicere. scꝫ ꝙ ꝑ equũ albũ intelligit̃ cetus apl̃orũ: dealbatus sanctitate vite. ⁊ q: beatus Jacobꝰ hierosolymitane ecclesie episcopus: vt dicit Hieronymꝰ in libro illustriũ virorum. dicit̃ vsus fuisse tunc nõ vestibus laneis sed lineis: et ꝑ ꝯsequẽs albis. ⁊ ideꝫ estimari põt ꝓbabiliter de alijs apl̃is. vnde ⁊ Machometꝰ vocat eos viros dealbatos. Per sedentem sup equũ illum intelligitur xp̃s sessor ⁊ ductor coꝝ: ſm illud Ro. viij. Quicunq̃ spũ dei agunt̃: hi filij dei sunt. ⁊ ſm hoc sic est lr̃a exponẽda: Et ecce equus albus. s. apl̃orũ senatus. b Et qui sedebat sup illum. scꝫ christus. c Habebat arcum in manu sua: id est verbũ predicatiõis in mãu operationis: q: cepit facere ⁊ docere: Act̃. j. ⁊ sic fecerũt apostoli ꝑ instinctũ ⁊ ducatuꝫ ipsius. d Et data est ei corona. in sua resurrectione ⁊ ascensiõe. e Et exiuit. ꝑ effectũ suũ dando apl̃is in signo visibili spũsctm. f Uincens. aduersarios suos in iudea ꝑmo. nã eodẽ die cõuersi sunt ad eũ ꝑdicante petro tria milia: Act̃. ij. ⁊ altera die q̃nq̃ milia: Act̃. iij. g Ut vinceret. ꝑ totum orbẽ subijciẽdo sue fidei iugo colla gentiũ. nã in breui tpe per predicationẽ apl̃oꝝ et alioꝝ christi discipuloꝝ christo cooperãte et sermonẽ coꝝ signis sequentibus cõfirmãte: Marci vlt̃. predicatum fuit euangeliũ. naꝫ viuẽte adhuc beato petro fides catholica diffusa fuit vsq̃ ad

fines

fines terre habitabilis ꝓut declaraui sup illud Psal. xviij. In oẽm terrã exiuit sonus coꝝ ⁊c. ⁊ sup epistolã Ro. x. b Et cũ aperuisset. Hec est secũda pars in q̃ describit̃ statꝰ ecclesie a tpe Neronis vsq̃ ad Titũ imperatorẽ. cũ dicitur: i Audiui scdm aial. ſm ꝑdicta iste fuit ꝑmus ꝑriarcha ecclesie antiochene. s. btũs petrꝰ q̃ ꝑmo rexit illã ecclesiã: vt hr̃ libro illustriũ virorũ qui tpe huiꝰ visiõis iã transierat ꝑ martyriũ dicens: k Ueni ⁊ vide. statũ ecclie sub Nerone. l Et exiuit alius equꝰ rufus. i. romanus ꝑpls qui d̃r rufus tpe Neronis dupliciť. Uno mõ accipiẽdo rufedinẽ ꝓ rubedine: sicut ĩ pluribꝰ alijs loc̃ accipit scriptura: eo ꝙ Nero multos romanoꝝ occidit ex sua crudelitatẽ. nã etiã mr̃em ꝓpriã: vxorẽ: frẽm ⁊ sororẽ ac etiã Senecam suũ ꝑceptorem d̃r occidisse. Alio mõ mag̃ ꝓprie ꝓ ipa rufedine: q: Nero ciuitatẽ romã incẽdi fecit ĩ magna parte: vt videret q̃le fuerit antiquitꝰ incendiũ troie. In tali xo incẽdio ex cõmixtione fumi ⁊ flãme appareẽtia rufedinis causat̃. m Et q̃ sedebat sup eũ. s. Nero hñs dñium. n Datũ est ei. i. a deo ꝑmissum. o Ut sumeret: id est auferret. p Pacẽ de terra. q: turbata fuit ciuitas ꝑ romanũ imperiũ ꝓpter sua maleficia. q Et vt inuicẽ se interficiãt. nã ex occasiõe sue ꝑfidie ipso interfecto Otto: Galba: Uitellius voluerũt vsurpare imperiũ: et ex coꝝ pugna ad inuicem valde multi fuerũt interfecti. r Et datꝰ ẽ ei gladius magnus. i. ptãs interficiẽdi christianos. nã ipe ꝑmã ꝑsecutionẽ mouit ꝯtra ecclesiã loq̃ndo de ꝑsecutiõibus motis ꝑ ipatores romanos. nã antea ꝑsecutionẽ sustinuerat ꝑ iudeos. mandatũ xo crudele Gaij suprapositũ: nõ fuit directe ꝯtra ecclesiã: ſꝫ ꝯtra habitãtes iudeã: q̃ꝝ pauci cõparatiue erãt christiani: nec etiã mandatũ illud fuit datũ executioni. ⁊ ideo ꝑma ꝑsecutio ecclesie attribuit̃ Neroni. Claudius etiã impator q̃ fuit mediꝰ inter Gaiuꝫ ⁊ Neronẽ nõ legit̃ fecisse xp̃ianis aliquã ꝑsecutionẽ. Nero ãt apl̃oꝝ ꝑncipes. s. Petrũ ⁊ paulũ occidit ⁊ alios multos xp̃ianos rome: ⁊ ꝑ imperiũ occidi fecit. s Et cũ apuisset. Hec est tertia ꝑs in q̃ describit̃ ecclie statꝰ sub Tito. cũ d̃r: t Audiui tertiũ aial. i. patriarchã ꝑmũ ecclie alexãdrine. s. btm̃ Marcũ: ſm ꝙ in libro illustriũ viroꝝ hr̃: u Et ecce equꝰ niger. i. exercitꝰ romanꝰ q̃ d̃r niger effectiue: sicut sol d̃r calidus. Exercitus enĩ romanꝰ sub Tito intãtũ afflixit habitãtes hierl̃m ꝙ fuerũt fame denigrati ⁊ alijs afflictiõibꝰ: ſm ꝙ refert Josephꝰ libro de iudaico bello. x Et q̃ sedebat sup eũ. s. Titus regẽs illũ exercitũ. y Habebat staterã in mãu sua. i. diuinã iusticiam quã ope exeq̃bat̃. nã ex ordine dĩne iusticie ꝓcessit ꝙ exercitus romanꝰ iudeos partim occidit ⁊ partim captiuauit ĩ vindictã mort̃ xp̃i: sic manifeste ꝑdixit Lu. xix. Ecce veniẽt dies ĩ te ⁊ circũdabũt te inimici tui ⁊c. q: tñ erat ꝑter intẽtionẽ Titi ⁊ exercitꝰ sui: q̃ ꝓpt̃ aliã cãm venerũt ꝯtra iudeos supple ꝓpt̃ rebellionẽ ipsoꝝ cõtra impiũ romanũ: vt ptꝫ ꝑ Josephũ libro de iudaico bello. iõ d̃r ꝙ hẽbat staterã in manu ⁊ nõ in mente. nã exeq̃bat̃ opꝰ dĩne iusticie mõ ꝑdicto. ꝑ manũ enĩ opꝰ intelligit̃: q: ꝑ eã efficit̃. z Et au. tanq̃ vo. de me. q̃ttuor aialiuꝫ. i. de throno dei in cuiꝰ circũitu erãt q̃ttuor aĩalia: vt dictũ ẽ. s. ca. iiij. ⁊ ꝑ h̃ designat̃ ꝙ factũ Titi ꝯtra iudeos ꝓcedebat ex ordĩatiõe dĩna a q̃ ꝓcedit malũ pene: ſm ꝙ d̃r Amos. iij. Nõ est malũ in ciuitate q̃d nõ fecerit dñs. a Bilibris tri. dena. vno ⁊c. Ad intellectũ huiꝰ sciẽdũ ꝙ dicit Hugo floriacẽsis de fine belli romanoꝝ ꝯ iudeos. Fessi deniq̃ romani multa cede q̃rebant q̃bꝰ mãcipia captiua venderẽt: ſꝫ q: plurimi venales ⁊ pauci ĩueniebant̃ ẽptores: nõ defuere q̃ triginta mãcipia vno numismate mercarent̃: vt sicẽ dñm emerãt triginta denarijs: sic ecõuerso denario vno triginta vẽderent̃. sũt aũt numisma ⁊ denariꝰ vnũ ⁊ idẽ: Mat. xxij. dicẽte dño: Ostẽdite mihi numisma census. s̃bdit̃: At illi obtulerũt ei denariũ. dicebat̃ aũt dena-

a Et vidi: ⁊ ecce equꝰ albus et qui a† b
a ſ diuinã scripturã.
b sedebat super illũ habebat arcũ: c†
a ſ deus in sanct̃ coronat̃: vel ſm humanitatem. ſ .i. potestas. b ſ in iudicio vel in fe.
c ⁊ data est ei corona: ⁊ exiuit uincens vt vinceret. Et cuꝫ apuisset d† e† f
ſ gentes cum membris. ſ ordine videndi: non tempore.
d g h
sigillũ secundũ: audiui secunduꝫ i
ſ q: q̃d in corde hꝫ opere cõplet.
anĩal dicẽs: Ueni ⁊ vide. Et exi- k l†
ſ .i. diabolus.
e uit alius equꝰ rufus: et qui sede- m†
ſ auferret.
f bat sup eũ datũ est ei vt sumeret n† o
ſ gladio ma-
g pacem de terra: ⁊ vt inuicẽ se in- p q
terialis: vel persuasionis.
terficiant: ⁊ datus ẽ eis gladius r
magnus† Et cũ apuisset sigillum s
tertium: audiui tertiũ animal di- t
h cens: Ueni et vide et ecce equus v†
a ſ offuscans sua vitia q̃busdã opibus bonis. b ſ ipi diabolo q̃d sui opant̃ ꝑ eum tribuimus.
niger: ⁊ qui sedebat sup eum ha- x† y†
a ſ q̃ predicãt ope arrestant̃.
i k bebat staterã ĩ manu sua. Et audiui tanq̃ vocem in medio quat- z†
ſ angeli existentis.
ſ .i. vas capiẽs duos sextarios q̃d ẽ ecclia ex duobus populis: vel habens fidẽ ⁊ operationẽ.
l tuor aĩaliũ dicentium: Bilibris a†

rius: eo ꝙ

Universidad

Tritici. Triticũ pfectiores q̃ p tribulationem attriti igne decocti sunt deo cib⁹ suauis. Hordeũ minores in eodẽ genere. Uinũ: pdẽ attriti sed nõ ita excocti: acres tñ in se: ꝛ alios ad bñ operandũ inebriãtes. Oleũ sunt nõ alios inebriantes: iꝫ pur⁹ ordinib⁹ vngentes. Uel vinũ ꝛ oleum pfessores p feruore charitatis ꝛ dulcedine misericor. quã hñt in se ꝛ in alios. Per triticũ intelligim⁹ maiores martyres q̃ sunt bilibres. hñt eni pter martyriũ opa ꝛ dilectionẽ dei ꝛ primi: vel fidẽ ꝛ opera. Per hordeũ miores martyres. i. q̃ solã fidẽ hñt trinitatis sine opib⁹ ꝛ sine vlla dilectione: sed sola fide saluant in sanguine. Qui sunt tres bilibres: p fidẽ trinitat. Uel alit: sic eni triticũ pus multũ terit⁹ ꝛ postea optim⁹ panis efficitur: sic xp̃s multis iust⁹ diuersis psecutioib⁹ fact⁹ est nobis panis vite: dando nob corp⁹ suũ ꝛ sanguinẽ. Et ita fideles mult' tribulatioibus terunt: et cibus optim⁹ deo effecti imitatores tritici. i. xp̃i efficiunt. Uel sunt pleni tritici. i. tritice pdicatiõis: q̃ pdicatio fidei ita audiẽtium corda reficit: sicut triticũ sup omẽs segetes gustũ. Et q̃ sũt imitatores tritici pdicatio pcepit i vno denario. i. q̃ vnanimes obediunt denario. i. decalogo. i. dece pcept' legis. Libra pstat ex. xij. vnciis. p q̃ notant. xij. apli. p bilibres vero bina dilectio dei ꝛ primi. Uel bilibres dilectionẽ dei ꝛ pximi hñtes atq fides trinitat' ꝛ q̃tuor euãgelijs obediẽtes. ter eni q̃tuor sunt. xij. q̃ nũero libra cõstat. p tres fidẽ sctẽ trinitat' p. iiij. q̃tuor euangelia hñtes. p bilibres: dilectionẽ dei ꝛ primi. Per triticũ possum⁹ intelligere nouũ testamẽtũ: p hordeũ vetus. Bilibre de triticũ. i. nouũ testamẽtũ. ppter duplicẽ intelligẽtiã. s. historialẽ ꝛ spũalẽ. Ne timeatis vos fideles. dabit eni vobis pfectio p quã poterit' resistere heretic'. Et vi. ꝛ ole. Jd est istos q̃ sũt refecti: i. vino. i. sanguĩe meo: ꝛ oleo. i. spũscto vncti. Uinum. sic enim denario vno. Et cũ ape. si. qrtũ. Uidẽs diabol⁹ nec p apertas tribulatiões nec p apertas hereses posse sic pficere: pmittit falsos fres: q̃ sub habitu religionis obtinet naturã: ꝛ ruit cõ ꝛ nigri: pueritdedem. Et q̃ sedebat. i. mors: q: per eũ mors accessit. vel ad iram: q: occidit q̃dã in carne: q̃dam in aia. Et infern⁹ sc. i. insatiabiles terrenis cũ imitant' vel infernorum apponẽdi. Sup q̃t. id est sup oẽs malos vbiq morantes. vel super iudeos ꝛ gentiles: hereticos ꝛ falsos christianos. Et cum ape. q̃ntũ. Ostẽsis tribulatioib⁹ q̃ in pñti iminẽt fidelib⁹: ne deficiant aliq̃tenus certificans de pñti corona patiẽtes psolat. Uidi subt⁹. i. capiti suo humiliates se vl sub. i. abscõso: q: nemo in hac vita percipit quõ ibi sint. Altare. Christ⁹ super quẽ se offerũt: ꝛ quẽ hñt munimentũ: vel ipe aie altare sunt: de q̃bus sũm⁹ pcedit deo delectabil' ꝛ q: fuerũt sanguine deliniti: modo existẽtes subt⁹. i. in minori dignitate q̃ sint future: q: nõdũ nisi vnã stolã acceperũt. Interfec. Ul agto martyrio: vt aliq̃b⁹ antestantibus.

Usq̃quo

a tritici denario vno: et trẽs bili-
b bres hordei denario vno: ꝛ vinũ
c ꝛ oleum ne leseris. Et cũ apuisset
sigillum quartum: audiui vocẽ
quarti animalis dicẽtis: Ueni ꝛ
vide. Et ecce equ⁹ pallidus: et q̃
sedebat sup eũ nomen illi mors:
ꝛ infern⁹ sequebatur eũ. Et data
est illi potestas sup quatuor par
tes terre interficere gladio famẽ
ꝛ et morte et bestijs terre. Et cũ
aperuisset quintum sigillũ: vidi
subtus altare animas interfecto
rum propter verbum dei et pro
pter testimonium quod habe
bãt. Et clamabãt voce magna di

rius: eo q̄ valebat decẽ numos visuales. Jtẽ notãdũ q̄ bilibr⁹ ꝛ nomẽ positũ ex bis ꝛ libra: q: ɔtinet duas libras. qnq̃ vo iudei bi p vnã libr designant: eo q̄ qnq̃ libri moysi ab oib⁹ iudeis recipiunt. alios āt libros iudei nõ recipiũt q̄ saducei dicunt. est igit sensus: Bilibris tritici denario vno ꝛc. q: sic de venalib⁹ iudeis villoib⁹ q̄ p hordeũ qd̄ ẽ vile granũ designant. triginta p vno denario dabant: et dictus est. ita dece de fortiorib⁹ ꝛ aptiorib⁹ ad fuiendũ p vno denario vedebant. Et vinũ ꝛ o. ne leser. p vinũ qd̄ letificatiuũ intelligunt xp̃iani q̄ replebãt gaudio spũali: sm q̄ dr Act. ij. Discipuli vo replebãt gaudio ꝛ spũscto. ꝛ sitr p oleũ xp̃i pietat' ꝛ mutue charitat' obsequio: sꝫ q̄ dr Act. iiij. Q̃tquot eni possessores domoꝝ ꝛ agroꝝ erãt vendebãt afferẽtes p̃cia eoꝝ ꝛ ponebãt ad pedes aploꝝ q̄ diuidebãt singul' put cuiq̄ opus erat. et isti nõ fuerũt lesi p exercitũ Titi. nã aĩ ei⁹ aduentũ xp̃iani habitãtes in hierl'm ꝛ in iudea monitu angelico trãsierũt vltra iordanẽ in ciuitate nõie pellam i regno agrippe existentẽ: q̄ pfederat' erat romanis. Et cũ apuisset. Hic incipit ps q̃rta vbi describit stat⁹ ecclie sṗe Domiciani: q̄ scdam psecutionẽ mouit ɔ ecclesiã: ꝛ multa alia mala fecit in impio romano. dr igitur: Audiui vocẽ q̃rti aĩalis. i. pr̃iarche seu epi Cõstantinopolitani ia defuncti: sicut dictũ ẽ de alijs trib⁹. Et ecce equus pallidus. i. ppls roman⁹. Domician⁹ eni magnã partẽ senatoꝝ ꝛ alioꝝ nobiliũ in exiliũ misit ꝛ interfecit imponẽs eis crimia: vt sic raperet eorũ bona. ppter q̄d ceteri rome ꝛ alibi erãt in magno timore positi: ne sil' eis fieret. timor āt facit exteriora mẽbra pallida: ꝛ potissime faciẽ. ppter q̄ romanũ impiũ p tpe illo significat p equũ pallidũ. Et q̄ sedebat desup. i. Domician⁹ imperator. Nomẽ illi mors: actiue ꝛ passiue: q: multos innocẽtes interfecit: vt dictũ est. potissime xp̃ianos ꝛ q̄ mouit scdam psecutionẽ: ꝛ finalit' iterfectus fuit a senatu romano ppter suã crudelitatem: vt hr in legẽda beati Johis euãgeliste. Et infer. seq. eũ. q: post cursum vite pñtis statĩ captus est ad penã gehẽne. Et data ẽ illi potestas sup q̃t. partes terre. in q̃bus dilatatũ erat romanũ imperiũ. Interficere gladio. nã i oĩbus istis partib⁹ multi xp̃iani gladiati fuerũt de mandato eius. Fame. q: multi in carcerib⁹ fame cruciati mortui fuerũt. Et bestijs tre.

q: plures eoꝝ deuorãdi bestijs tradebantur: sicut p3 in legendis pluriũ martyrũ: ꝛ q: pluribus alijs modis aliqui martyrizabant. scꝫ suspẽsionis: submersiõne: cõbustiõe ꝛ huiusmodi. ideo interponit: Et mor. vt omnis modus affligẽdi martyres includatur. Ex predictis vero p3 q̄ sicut Zacharie. vj. p equos quadrupliciter i colore variatos designata fuerunt q̃tuor regna: vt dictũ fuit ibidẽ: sic in isto loco p equũ album designatur regnũ christi put fuit in cetu apostoloꝝ ꝛ credẽtibus pmis. p alios tres equos romanũ imperiũ: cuius status fuit variatus in tribus temporibus. Et cũ aperuisset quintum. Hic incipit quinta pars in qua describitur ecclesie psecutio a Traiano imparore qui Domiciano successit vsq̄ ad Dioclecianũ. iste eni Traianus tertiã psecutionẽ exercuit cõtra ecclesiã. Marcus anthoni⁹ quartã: Seuerus quintã: Maximinus q̄ est maximianus sextã: Decius septimã: Ualerian⁹ octauã: Aurelian⁹ nonam. Licet aũt multi imparores intermedij fuerint inter istos quoꝝ tpib⁹ multi christiani fuerũt martyrizati. isti tñ specialiter dicuntur xp̃ianoꝝ psecutores exercuisse: q: fecerunt ꝛ renouauerunt edicta ɔtra xp̃ianos. Alij vero nõ sic: ꝛ ideo q̄ aliq̄ tẽporibus suis fuerunt martyrizati: hoc fuit ex dictis precedentiũ imperatoꝝ: q̄ nõ erant renouata. tẽporibus igitur istoꝝ imperatoꝝ nõ erant ecclesie nec altaria stabilia: sed in locis occultis: ꝛ potissime in martyrum criptis in q̃bus sunt corpora eoꝝ ibidem sepulta. portabatur ꝛ erigebatur altare ligneũ ꝛ celebratione missarũ. ꝛ hoc est q̄ dicitur: Et cũ aperuisset ꝛc. animas interfectoꝝ: id est martyres interfectos: eo q̄ erant ibi corpora eoꝝ: ꝛ est silis modus loquẽdi: sicut Exo. j. Omẽs anime que egresse sunt de femore iacob ꝛc. boies: q̃uis anie eoꝝ nõ fuerũt egresse de femore iacob q̄ nõ sunt extraducẽ sed a deo p creationem infuse corporib⁹ egressis de iacob p generationẽ. Propter verbũ dei. q̃rũ ad doctores qui fuerũt martyrizati. ppter pdicatione verbi diuini. Et ppter testimo. q̄ habebãt. q̃rum ad simplices xp̃ianos q̄ martyrizabantur: eo q̄ nolebãt negare christũ: sed magis pstabantur se credere in ipsum. Et clamabant voce magna ꝛc. iste clamor nõ est aliud q̄ manifestatio nequitie tyrannoꝝ coram deo merito puniende ꝛ innocentie martyrũ premiãde: sicut dixit dñs ipi Cain Gen. iiij. Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamabat ad me de terra: id est eius innocẽtia de

clarat

Eph. 6. c

Usq̃quo. Desiderat malus gaudium ꝛ sanctorum sctoꝝ: ꝛ iusticie dei consentiũt in dãnatiõe impioꝝ. Iudicas. faciẽdo discretionẽ bonoꝝ ꝛ maloꝝ. Cõserui coꝝ ꝛ fra. Serui causa ipsius domini. fratres ex dilectione debet expectare. Sol: Jd est illi in q̃bus de⁹ lucet reputabitur rei: ꝛ peccatores claritatẽ suã in se retinentes. vel q̄ q̃das ad tenebras decident: vel xp̃s sol verus: ꝛ modo clar' antixp̃i tẽpe erit obscurus. i. nullis miracul' coruscãs. Tanq̃ sac⁹ cili. Lux in sac⁹ eo posita extra nõ lucet: fideles lucem predicationis non effundent. Grossos suos: Jd est inanes fructus. nullũ eni pmittit de⁹ cadere q̄ et seruit eo amore. Celũ: Jd est ecclsia recedet a malis fide ꝛ opere. vñ: Exite de ea. i. de babylone ppls meus: ꝛ immunda ne tetigerit'. Uel mõtes superbi. Insule negociis seculi agitati mouebũtur a fide. Reges terre ꝛ pn. tri. Scdm diuersos honores seculi q̃s nolẽtes perdere deserẽt fidem. Diuitẽ. q̄ q̃dã male volũt iplentes. Fortes. in subditis aliis. seruus peccati. liber iusticia. bi desperãtes a sanctis: auxilia demonũ querunt: vt se illi liberet in quib⁹ psidebãt. Et dicunt mõ. Petet vel suffragia angelo: qui sunt montes eminentia: ꝛ petre firmitate: vt eoꝝ pcib⁹ misericordiã iudic' impetret. Rogãt boni sctoꝝ intercessiõibus se ptegi a facie dei irati. iratus q̃rũ sese affligi pmittit: Et illa talis tribulatio a deo pmissa: quasi facies irati dicitur. Uel rogant mali demones quos imitati sunt: vt eos defendant ab ira iudicis.

Post hec

a centes: Usq̃quo dñe sãn-
b ctus et verus non iudicas et
non vindicas sanguinem no
strum: de his qui habitant in ter
ra: Et date sunt illis singule sto
le albe: ꝛ dictũ est illis vt requie
scerent tempus adhuc modicũ:
donec compleantur conserui eo
rum: ꝛ fratres eorũ q̃ interficien
di sunt sicut ꝛ illi. Et vidi cũ ape
ruisset sigillũ sextũ: ꝛ ecce tremo
tus magn⁹ fact⁹ est. Et sol fact⁹ ẽ
niger tanq̃ saccus cilicinus: ꝛ lu
na tota facta ẽ vt sanguis: ꝛ stelle
celi de celo ceciderunt sup terrã:
sicut ficus emittit grossos suos:
cũ a vento magno mouet. Et cẽ
lum recessit sicut liber inuolutus:
ꝛ omnis mons et insule de locis
suis mote sũt. Et reges tre ꝛ prin
cipes ꝛ tribuni ꝛ diuites ꝛ fortes
ꝛ omnis seruus ꝛ liber absconde
runt se in speluncis ꝛ i petris mon
tium: ꝛ dicunt mõtibus ꝛ petris:
Cadite sup nos ꝛ abscõdite nos
a facie sedentis sup thronũ: ꝛ ab
ira agni: quoniam venit dies ire
magn⁹ ipoꝝ. Et q̃s poterit stare?

clarat tuã nequitiã puniendã in mort' eius vindicet. ideo subdit: Usq̃quo dñe. supple q̄ es. Sanctus ꝛ ver⁹ nõ iudicas ꝛc. de his q̄ habitãt in terra. i. de tyrãnis dñantibus sup terrã. Et date sunt eis singule stole albe. q: cuilibet data est gloria aie. Et dictũ est illis vt reqescerẽt. corpora eoꝝ in monumẽtis. Tps adhuc modicũ. s. vsq̄ ad iudiciũ: q̄d̄ dr modicũ eternitati cõparatũ. ppter q̄d Joh. j. cano. ca. ij. dr: Filioli nouissima hora est: tunc eni resurgẽt in corporib⁹ gloriosis: ꝛ sic habebũt secundã stolam q̄ est gloria corporis. Donec cõpleant' ꝛc. nã postea ppter nomẽ christi multi sunt interfecti: ꝛ adhuc plures interficient in psecutiõe antixp̃i. Et vidi cũ aperuisset. Hic describitur status ecclesie sub Diocleciano: q̄ decimã psecutionẽ mouit ɔtra ecclesiã cum collega suo Maximiano. ꝛ ista psecutio fuit atrocior pcedẽtibus intantũ q̄ infra. xxx. dies. xvij. milia. pmiscui sexus legunt martyrio coronati: et hoc est qd̄ describit Johes sub apertiõe sigilli sexti. Et diuidit in duas partes: q: pmo describit imanitas psecutiõis. scdo suauitas diuine ɔsolatiõis. ibi: Post hec vidi. Circa primum dr: Terremot⁹ fact⁹ est magn⁹: q: in oĩbus partibus imperij romani ex iperio Diocleciani et Maximiani moti sunt iudices ꝛ potẽtes ad interfectionẽ xp̃ianoꝝ. Et sol factus est niger ꝛc. id est xp̃s est sol iusticie dehonoratus est q̃rũ ad famã noĩs: ꝛ etiã in mẽbris suis q̄b⁹ imponebãt q̄ essent malefici ꝛ magi: ꝛ in b a christo edocti per aplos aliosq̄ discipulos q̄s docuerat de talib⁹: vt dicebant infideles. ꝛ sic q̃rũ erat in se nomẽ xp̃i denigrabant. Et luna tota facta est sicut sanguis. q: tunc ecclesia tota fuit sanguine martyrũ rubricata. Et stelle de celo ceciderunt. id est multi eminẽtes in ecclesia timore mort' inclinati fuerunt ad idolatrandũ. vnde ꝛ Marcellus papa tunc timore mort' idolis thurificauit: ꝛ per hoc conciuit q̄ plures alij similiter fecerunt. verũtamẽ beatus Marcellus penitentia ductus postea martyriũ pro christo sustinuit: ꝛ cessauit episcopatus romanus septem annis ꝛ sex mensibus: ppter immanitatem persecutionis illius. Sicut ficus emittit grossos suos cum a magno vento mouetur. dicitur autem grossi ficus primi temporis ꝛ immaturi: qui de facili cadunt a magno vento concussi. tunc autẽ flauit in ecclesia turbo tempestuose persecutionis. Et celum recessit sicut liber inuolutus. celum hic de ecclesia psent' temporis: sicut ꝛ Matth. xiij. Simile est regnũ celoꝝ thesauro abscondito in agro ꝛc. put exponit Grego. Homel. xxxvj. q̄ xp̃iani tũc se occultabant q̃ntum poterant: exceptis valde paucis q̄ ex maximo feruore se martyrio offerebant. Et omnis mons ꝛ insule de locis suis mote sunt. nã sup montes et rupes quasi inaccessibiles: et insulis maris clausi vbi fuerant xp̃iani querebant ꝛ exterminabant. ꝛ sic dicuntur ista loca mota ppter motionẽ habitantiũ: sicut dr Parisius facere vel pati q̄ populus inhabitans agit vel patit'. Et reges terre ꝛ pncipes ꝛc. in oĩbus eni partibus orbis iam diffusa erat fides catholica: vt. s. dictum est. ꝛ de omni statu hominũ maiorũ: minorũ ꝛ mediocriũ aliqui crediderũt: qui rabiem psecutionis mote p Dioclecianum ꝛ Maximianum nõ ferentes querebant se abscondere in locis cauernosis sub montibus. ideo subdit: Absconderunt se i speluncis. ꝛ aliq̄ etiam eorum timentes ibi capi ꝛ longo cruciatu ad mortẽ deduci desiderabant mori breuiter: supposita tamen dei voluntate ne vi tormẽtorum inclinarent ad christi negandum. ꝛ hoc desiderium exprimit cum dr: Et dicunt montibus ꝛc. ꝛ abscondite nos a facie sedentis super thronum. irati contra nos: licet in deo non cadat ira pprie. dr tñ irasci metaphorice contra aliq̄s q̄ flagellat eos: q: ad modũ irati se habet: ꝛ q̄ flagellat electos q̄ facit magis ex sua benignitate ad augmentũ meriti ipoꝝ q̄ ex ꝑmij. Et ab ira. i. hoĩs xp̃i q̄ videbat irasci ɔtra suã ecclesiam mõ dicto. Qm ve. dies ire magn⁹ ipoꝝ. i. tps psecutionis magne ab eis pmisse. Et q̄s poterit stare. q. d. valde pauci. Ceciderat eĩ Marcellus papa q̄ caput erat eccl'ie: vt pdictũ ẽ. ppter q̄d videbat difficile q̄ alij inferiores possẽt stare. Aliẽ aũt exponit ab aliq̄b⁹ illud: Et dicũt montib⁹ et petris: cadite sup nos ꝛc. p montes ꝛ petras intelligunt' sancti q̄ iã erãt in patria: q̄ dicunt' mõtes ppter suã exaltationẽ ad celestia: ꝛ petre ppter ɔfirmatione in bono: q̄ suffragia postulabãt fideles in psecutiõe positi. ꝛ sic est sensus: Et dicũt montib⁹ ꝛ petris. i. sanct': Cadite sup nos. i. cõdescẽdite nobis. Et abscondite nos a facie ꝛc. i. precib⁹ ꝛ orõnib⁹ vr̃is erga deũ ꝛ agnũ: vt cesset a nobis rabies hui⁹ psecutiõis: sed alia expositio videt' magis litteralis.

Moraliter. Et vidi q̄ apuisset agn⁹ ꝛc. Et ecce equus albus ꝛ sedebat sup eũ ꝛc. Moraliter p equũ albũ significat' hõ cast⁹ candore castitat' dealbat⁹ p sessore aũt ei⁹ angelus bon⁹ custos ipi⁹:

† Jo. 4. a

† Dat. 17. f

† Esa. 2. b
Osee. 10. c
Luce. 23. c

per viã

Glo. ordi.

non notat diuersitatē visionū sȝ or
Post hec vidi Ca. VII
dinē. a propter quattuor regna quibus
dominātur. b quia missos a deo.
c immorantes.
quattuor angelos stantes super
etiam in remotissimis locis.
quattuor angulos terre tenētes
a propter quattuor pdicabilia vel propter euangelia.
b priori contrariū & ab eo diuersum.
quattuor ventos terre ne flarēt
a hītātibus in terra: vel terrenis dedītis. sup.
sup terram: neqȝ sup mare: neqȝ
a .i. qui iam excellisset terrenitatē: vel qui iā paratus sit ad fructificandum.
in vllam arborē. Et vidi alterum
qui noua gaudia mundo nūnciauit.
angelum ascendentez ab ortu solis
a vexillum crucis: vel potestatē faciēdi miracula & dimittendi peccata.
lis habentem signum dei viui:
clamare dei ē facere. qn demōes in passione refrenauit.
et clamauit voce magna quattuor
a .i. magno imperio. b .i. pmissū. c non tātū quantū volunt.
angelis quibus datum est nocere
.i. auari: sȝ eū pueniēdis. quasi ne laboretis.
terre & mari dicens † Nolite noce
re terre et mari neqȝ arboribus
donec ego interius & mei exterius signo crucē discernamus.
quoadusqȝ signemus seruos dei
a .i. intellexi quales essent signandi.
nostri in frōtibus eorū. Et audi
ui numerum signatorum centuȝ
propter perfectionē.
quadragintaquattuor milia signa
ti ex omni tribu filiorū israel. Ex
tribu iuda: duodeci milia signa
a filiū vidēs .i. opa: hoc ad refuatos ad operandum.
ti. Ex tribu rūben: duodeci milia
a accinctus: si tribulatio iminear.
signati. Ex tribu gād: duodecim
a .i. beatus mūdanis nō intētus.
milia siguati. Ex tribus āser: duo
a .i. latitudo .i. ex charitate sua aliis largiens.
decim milia signati. Ex tribu nē
ptali duodeci milia signati. Ex tri
.i. oblitus nec puidens que ad vsum prinēt vite.
bu manasse; duodecim milia si
gnati. Ex tribu symeō: duodeciȝ
milia signati. Ex tribu leui: duo
decim milia signati. Ex tribu isa
char: duodecim milia signati. Ex
tribu ȝabulō: duodeci milia signati.
Ex tribu ioseph: duodeci milia si
gnati. Ex tribu beniamin: duode
a sicut erat quasi predictū: sic vidi adipletū.
cim milia signati. Pōst hec vidi
a numerus deo certus: hoibus est incognitus.
turbam magnā quaȝ dinūmera
.i. de barbaris etiā.
re nemo poterat ex oibus gētibus
a in vnaquaqȝ gente. b in vna vrbe. c in eodem populo sunt diuerse lingue.
& tribubus & populis et linguis
vt concipiant.
stantes ante thronū: & i cōspectu
a .i. xpi hois. b prius i baptismo & post lachrymis sȝ in pñti. c .i. victorie que sequūt ex opibus: sȝ de futuro.
agni āmicti stolis albis & palme
a & in pñti clamabāt: & maxime i futuro.
in manibus eorū. Et clamābāt vo

Nico. de lyra

Post hec vidi. Postquam descripta est ... Ca. VII

Salus deo nro. Nō p nos sed p agnū habem⁹ salutē: id est remissionē pctō⁊ ⁊ bonā opatione ⁊ eternā gloriam. Oēs angeli. Per supradictos angelos intelligi pūt maiores plati: p istos miores prelati vl subditi tm. Sicut sūt angeli ⁊ archangeli: ⁊ tū oēs angeli .i. nunc⁊ sic ⁊ mō sunt maiores ⁊ minores plati .i. archiepi ⁊ epi.

Angelos inducit de ofortio sctō⁊: gaudētes ⁊ testimoniū eo⁊ ofirmantes: vtpote illos q̄ officio turba quā viderat in hac fide pstiterat: vel p supradicta itelligam⁹ iudices ī ecclesijs. hic vero de subdit⁹ eorum subdit: Amen. Quasi: sit attributis deo bnfacit⁹. Vel amen: ad sequētia legēt sic: Amē .i. vitas in pmissis: ⁊ bndictio .i. exaltatio quā h3 sup oēm creaturā: vel nrā exaltatio in vtutib⁹: et claritas .i. ipassibilitas: vel vsa i opibus Amē: bndi. ⁊c. Quasi nūerat oia bnficia de qb⁹ sunt bnde grates. Et rndit vn⁹. Visa turba in tanta dignitate: monet attēdere q via potuit illuc ascēdere: vt idē alios doceat i spicere. Stolas suas ⁊c. Innocētiā in baptismo acceptā vel corpa sua. Nō esurient neq sitiet ⁊c. Qui dedit cognitionē angelis dabit etiā cande illis cognitione. Deducet eos ad vite ⁊c. Et p hoc in futuro deducet ad oimodā refectionē. Absterget de⁹ oēm lachrymā. Oēm dolorē sue p delictis suis sive p aduersis: vl et in vel ceter bnōi. Et cum

Nico. de lyra

Dicētes: salus deo nrō .i. sal⁹ quā habem⁹ inest nob a deo ⁊ agno. Et oēs angeli stabāt i cir. throni. tanq parati ad exeqndū voluntatē dei. Et senio⁊ ⁊ q̄ttuor aīalium .i. epo⁊ ⁊ priarcha⁊ tā in ofpe. throni ⁊c. Et ceciderūt in ofpe. throni ⁊c. gratias agētes deo de triūpho martyrū. Dicētes amē. post laudē martyrū supra positā: Salus deo nro ⁊c. subdit: Bndictio: id est laus. Et claritas .i. diuulgatio nois ⁊ cetera q̄ sequunt. suple attribuant. Deo nro in secla seclo⁊. no est p h intelligedū q er creaturis aliqd accrescat deo in seipo: h tm in effectib⁹ suis. Et rndit. Hic oñr Johes de dict⁹ martyriū⁹ instruit pleni⁹. cum d: Et rndit vn⁹ de seniorib⁹: fm illos q dicunt q̄ sa imediate pcedēs loq̄tur de conuersis ex gentilitate tpe Cōstātini. Iste senior fuit beat⁹ Siluester: h nō videt ouenient dictū: q: Johes nō fuit istructus a btō Siluestro p mltra tpa p⁹ nasciturū: q: floruit tpe Cōstantini: q cepit impare āno dni. cccir. ⁊ tō videtur mel⁹ q iste senior fuerit btūs Petr⁹ q̄ de vn⁹ senio⁊ .i. pm⁹ int platos ecclesie: sic dictū est .s. ca. v. Et dixi illi: dñe mi tu scis .f. q regnas in secla cū eis nā añ reuelationē iohāni factā .p martyriū trāsierat ad gloriam: vt ōsum ē .s. ca. v. q. d. Johes: Tu q̄ scis potes me docere de ipis. Et dixit mi: hi sūt q ve. de tri. magna. exeūtes de mūdo p martyriū tpe Diocleciani ⁊ Maximiani impatorū: q: tūc fuit tribulatio maria: vt dictū est. ex h etiā videt q nō loquit de couersis ad fidē tpe Cōstātini: q: tūc nō fuit ecclesie tribulatio: h maria ofolatio. ppter qd loq̄tur sic dixi de martyrib⁹ tpis pcedētis. tō subdit: Et laue. sto. su. ⁊ dealba. eas i sang. agni. ppter qd co⁊ sanguis fuit effusus: et tō merito d sanguis agni: q: ē sanguis mēbro⁊ ipsi: in qb⁹ ōicit se psecutionē pati: Act. ix. Saule saule qd me psecr⁹. martyres aūt

magno desiderio.

a ce magna dicentes: Salus deo
a .s. .i. nosipsos in quibus iudicat.
nostro qui sedes sup thronum et
b agno. Et omēs angeli stabāt in
.s. in precitōe eius. .s. pdicato⁊ no⁊ ve⁊e.
circūitu throni ⁊ seniorū ⁊ quat
.s. hūiliauerūt se corā deo. .s. ad h vt inspicerēt
c tuor anialiū: ⁊ ceciderunt in con
rentur. .s. rationabiliter.
spectu throni i facies suas: ⁊ ado
.s. .i. veritas sit deo ⁊ benedictio.
d rauerūt deo dicentes: Amen. Be
.s. qua oia fecit: vel nos sciētes facit.
nedictio ⁊ claritas ⁊ sapiētia et
.s. qd h3 in se ⁊ dat alijs. .s. .i. potētia resistēdi.
gratiarūactio: honor ⁊ virtus ⁊
.s. effectus virtutis.
fortitudo deo nostro in secula se
.s. fiat fiat. .s. desiderio satisfaciens. .s. ex oēs senioz vnus: quia idem docent.
culo⁊ amēn. Et rñdit vnus
.s. exponens.
de senioribus ⁊ dixit mihi: Hi q
.s. qm digni.
amicti sunt stolis albis: q sunt et
vnde venerūt? Et dixi illi: Dñe
.s. qsi: nescio: sed doce me quia tu scis.
mi tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt
.s. venientes ⁊ venturi sunt.
qui venerunt de tribulatiōe ma
.s. q: nemo sine pctō peter xpm. .s. q: non tm ptinet ad martyres. .s. per nouā operationem.
gna: ⁊ lauerunt stolas suas ⁊ de
rationem. in fide passionis.
albauerunt eas i sanguine agni.
.s. ante oēm iudicē: vel in ofortio angelo⁊.
Ideo sunt ante thronū dei: et ser
.s. ꝑnue vel hic. .s. in ecclesia vel in celo.
uiūt ei die ac nocte i templo ei⁹:
⁊ qui sedet in throno habitabit
.s. q̄ fruent vno: pane ⁊ fonte vite.
f sup illos. Nō esurient neq siti
ent amplius: neq cadet sup illos
.s. maior vel minor tribulatio.
sol neq vllus estus: quoniā agn⁹
qui medio throni est reget illos:
.s. de virtute in virtutem in presenti.
⁊ deducet eos ad vite fontes aq
rū: et absterget deus omnem la
chrymam ab oculis eorum.

tyres aūt pdicti acceperūt pmā stolā .i. ale gliam: vt .s. dictū est p effusionē sui sanguis. Ideo sunt añ thronū dei. videtes eū facie ad faciē. Et seruiūt ei die ac nocte i teplo ei⁹. q: ibi est laus iugis: Ps. lxxxiii. Bti q habitāt in domo ma dñe: in secula seclo⁊ laudabūt te. Et q sedet i throno. sc3 deus. Habitabit sup illos. q: non pñt ab eo euelli. Nō esu. neq siti. am. ⁊c. id est nullā tribulationē aut indigētiā patient ampli⁹. nā in beatitudine quietat appetit⁹. Qm agn⁹ q est in medio throni. sc3 xps. Reget illos. imediate. fideles aūt in tra existentes regunt ab eo p ministros ecclesie. Et deducet eos ad vite fontes aqua⁊. ōtinuādo in eis gliam aie quousq eis h accipiat gloriā corpis in futura resurrectiōe: ⁊ tūc erūt in fontib⁹ aqua⁊ vite p duplicē gloriā. sc3 corporis ⁊ anie. Et absterget de⁹ oēm lachrymā. nam vltra nō habebūt aliquā tristicie materiā: sed plenā ⁊ pfectam consolationē. Contra hanc expositionē quam posui ex textu posset argui. primo q: Post hec vidi turbā magnā ⁊c. ex quo videt q non loq̄tur de martyrib⁹ tpe Cōstātini pcedentibus: de q ante fecerat mentionē: h magis de couersis ex gentilitate tpe ipsi⁹: sicut dicūt expositores aliqui. scdo q: .s. xxi. Johānes loquēs de ciuitate celesti dicit: Et templū nō vidi in ea. hic autē dicit: Et seruiūt ei die ac nocte in tēplo eius: ex quo videt q nō loquitur de martyrib⁹ existentibus in patria: sed de fidelibus q sunt adhuc in via. Ad primū dicēdū q cū dicit: Post hec vidi ⁊c. h post nō refert ad ordinē rei geste: sed ad ordinē visionis seu descriptionis. illa eni que sunt prius facta frequēter sunt posterius ostensa p pheris ⁊ descripta: sicut manifeste patet in scriptura veteris ac noui testamenti: ppter qd nō valet argumētū. Ad secūdū dicēdū q post illud verbū Johānis subdit imediate: Dominus eni de⁹ oīpotēs templū illi⁹ est ⁊ agnus. ex quo pt3 q per verbum Johānis nō excludit a ciuitate celesti templū oimode: sed tm templū materiale et figurale: quale fuit in veteri testamento respectu noui: ⁊ in nouo respectu celi. cultus enim dei in nouo testamento est quedā figura ⁊ representatio cultus ipsi⁹ siue laudis ab angel sanctis ⁊ beatis in celo: q: cultus celi non est ad aliud ordinat⁹. ideo nullo modo est figuratiuus: q: ibi deus colitur ⁊ laudatur: vt clare ⁊ psentialiter visus sine figura ⁊ enigmate: ⁊ sic negatur ibi templū figurale: ⁊ dōs omipotens dicit templū eius: sicut pleni⁹ ostendetur quando erimus ibi domino concedente.

Ca. VII

Moraliter.

Post h vidi quattuor angelos ⁊c. Hoc lfaliter expositū de q̄ttuor tyrānis. moralit aūt exponi pt de q̄ttuor vitijs ipedientib⁹ salutē hominis. Circa qd sciendū q nativitas hois pōt dici ⁊ oriens: mors vero occidēs. psperitas tpalis eius auster: ⁊ aduersitas ei⁹ aquilo: fm illud Hiere. i. Ab aquilone pandet omē malū. Ortus aūt hois vilis ē: ppter qd inde flare debet spūs hūilitatis que impedit superbia. mors autē vel eius occasus est cū angustia ⁊ incertitudie. ppf qd inde flare d3 vēt⁹ timor⁹: quē ipedit fatua spes lōge vite. ab austro do psperitat⁹ debs flare grāḡactio: quē flatū ipedit ingtitudo. ab aqlone aduersitat⁹ debet flare patiētia ex ōsideratione beneficio⁊ diuio⁊: exēplo beati Job dicēt⁹: Si bona suscepim⁹ de mau dñi: mala autem quare

quare nō sustineam⁹. Sed hunc flatū impedit ōtempt⁹ diuino⁊ iudicio⁊. Et vidi alte⁊ angelum ascēdente ab ortu solis hūtem signū dei viui. p quē generalit significari pōt pdicator q tanq̄ alter angelus est annunciator verbi diuini: ⁊ in pncipio pdicatiōis suos signat se signo crucis. specialit autē significari pōt beat⁹ Francisc⁹ stigmatib⁹ xpi cōsignat⁹. ipse vero ⁊ alij pdicatores pdicare debēt ōtra q̄ttuor vitia pdicta: ⁊ clamare cū orōne ōtra malignos spūs de q̄ttuor vitijs pdictis tentātes. Et audiui numeū signato⁊ ⁊c. p istos signatos significant illi qui p pdicationē ad bonū conuersi nō solum opant bonū q est necessitat⁹: h etiā aliqd qd est supererogatiōis. De tribu iuda ⁊c. p h significant eminētes in laudib⁹ diuinis: q: iuda ofitēs interptat siue laudās. Per tribū ruben eminētes in ōteplatiōe: q: ruben interptat fili⁹ visiōis. Per tribū gad eminētes in bello ōtra demōes: q: gad interptat accinct⁹. Per tribū aser q interptat beatus sentiēs dulcedinē beatitudinis. Per tribū neptalim q interptatur latitudo effusi in opib⁹ pietat⁹. Per tribū manasse qui interptat obliuio: illi q obliuiscunt mundane ouersationis. Per tribū symeon q interptat audiens: auditores deuoti diuini fmonis. Per tribū leui qui interptat addit⁹: illi q student addere bona bonis. Per tribū isachar qui interptatur merces: hūtes oculū ad mercedē eterne retributiōis. Per tribum zabulon q interptat habitaculū: pparātes dño habitaculū sue mētis. Per tribum ioseph q interptat accrescēs: pficientes in augmēto vtutis. Per tribū beniamin qui interpretat fili⁹ dextere: illi qui dicunt filij xpi rōne alicui⁹ specialis assimilatiōis. Post hec vidi turbā magnā ⁊c. p istos significant illi q ouersi ad bonū fnāt ea q sunt necessaria ad salutem

salutē. Sciendū autē q cū d: hic de tribu iuda .xij. milia signati: ponit numer⁹ determinat⁹ p indetermināto: sicut frequēter fit in libro isto. In ca. vij. vbi d in postilla: Et dicūt expositores aliqui q hic pmo ponit numer⁹ ouersō⁊ ⁊c.

Additio.

Licet opinio expositoꝝ q reprobat postillator rōnabiliter videatur impugnari: posset tū sustineri. nā fm Isido. in pmo libro de sūmo bono septē regule sunt seu claues circa expositiōes sacre scripture: q̄s etiā postillator in scdo ꝓlogo sup Gen. repetit: quarū q̄rta regula seu clauis ē de parte ⁊ toto .s. q sacra scriptura tractans de parte q̄nq̄ trāsit in totū: ⁊ ecōuerso vt ibidē exēplificabit de quadā ꝓphetia: Esa. xiij. vbi ꝓpha tractās ad lrām de ciuitate babylonica .o. Onº babylonis: trāsit ad intelligēdū verbū de toto mūdo: ⁊ postea reuertit ad loq̄ndū ōtra babylonē specialr ⁊put ibidē pleni⁹ ōtinet. vñ ⁊ in ꝓposito beat⁹ Johes tractās de ouersis ad xpm de iudaismo tpe cōstantini: trāsit ad loquēdū de tota synagoga antiqua q fuit sub fide christi futuri: quā ꝓpe designat p numerū signato⁊ de .xij. tribub⁹ israel: q: a tpe abel iusti a q incepit synagoga fidelium: mlti fuerunt sub fide xpi ⁊ de qlibet tribu: q: in hoc spacio includitur tps añ trāsmigratione decē tribuū: ⁊ ideo de qlibet tribu facit mētionē pter tribū dan q omittit ex cā cōtēta in postilla. Sīr cū sequit: Post h vidi turbā magnā ⁊c. p h intelligit multitudo ouersō⁊ de gētilitate q fuit multo maio⁊ q multitudo fideliū de filijs isrl: ⁊ tō dicit de ea quod numerari nō pōt. fuit etiā sine distinctione tribuū. de qua multitudine beat⁹ Johes loquēs trāsit ad multitudinē celestis ecclesie q est mater omnium: ⁊ fm pdictā expositionē lector pōt applicari singula lingulis cōpetentr: nō obstantib⁹ obiectionib⁹ postillatoris.

Glo. ordi.

Et cū ape. In hac Ca. VIII tertia visiōe sunt materia septē angeli canētes tubis ad destructionē inimico⁊ ⁊ ad sititudinē illo⁊ qui canētes tubis destruxerūt menia hiericho. In q interio sat⁹ pt3 .q. d. cū intelleriss salvatione iustoꝝ: ex alia parte intelleri dānationē impio⁊: per officiū predicatōis bonis iniunctū. Septē ange. Vniuersos vel septiformi spū imbutos. Et date .s. il. se. tu. Quia nō displicet deo dānatio impio⁊. Et ali⁹ an. Stetit angelus ante altare parat⁹ imolare ad stitudinē sacerdotis: vel xps altare q se obtulit: ⁊ sup quē ecclesia offert deo pces. Stetit ergo ante altare .i. ante se ipm: q: nō h3 mediatorē p quē placeat. vel stetit ante altare .i. anteq̄ esset altare .i. offerret se. stetit .i. adiuit suos a tpe natiuitat⁹ .f. Vel altare: ecclesia q charitat⁹ igne accēsa deo p xpm sua mittit munera. Hābes thuri. Dictur⁹ ex pdicatiōe iustorū euenturā dānationē impio⁊ pmittit q̄si excusationem: ne eis culpa de dānatiōe ipio⁊ imputet: q: q̄tū ad ipos pdicatio eo⁊ bona: ⁊ a bono doctore iniūcta. Thuribulum .i. apl'os: q sunt vasa ignis .i. spūsctūs: ⁊ de qb⁹ exeūt orōnes q eleuant corā deo. De orōnib⁹ Dixit: nō orōnes: q: nō oēs repstat pri: s eas exaudit q ad salutē ptinēt. De ora. san. om. Quia illi aliqd pfecte petūt qd petēdū nō est vt paulus. Super

a Et cū aperu Ca. VIII
isset sigillum septimum:
a .s. q: p⁹ morte antixpi pax erit i ecclesia.
factum est silentium in celo quasi
a .s. q: cito venies ad iudicium.
b media hora. Et vidi septem an
.s. .i. laborantes nō timore curui.
c gelos stātes in conspectu dei: et
.s. .i. officii pdicādi. .s. quo. .s. .i. maior.
d date sunt illis septē tube. Et ali
.s. xps. .s. .i. humanitate sibi vniuit.
e us angelus venit et stetit ante
.s. .i. apostolos.
f altare habens thuribulum aure
a .s. a scto offerūt xpo. .s. orōnes deo delectabiles.
um: ⁊ data sūt ei incēnsa multa:
.s. representaret eas patri.
vt daret de orationibus sancto

Nico. de lyra

Et cū aperuisset. Postq̄ supi⁹ in aptione Ca. VIII sex sigillo⁊ descripta est ecclie pugna ōtra tyrannos: vt pt3 ex pdict⁹. hic oñr describit ecclesie pugna contra hereticos sub apertiōe septimi sigilli. ista tñ diuisio nō ē pcisa. nā a tpe aplo⁊ ptra ecclesiā insurrexerūt heretici: vt patet ex supradict⁹ in aplo⁊ epistolis: ⁊ post tps Constātini fuerūt ⁊ erunt aliq tyrāni: sed hec distinctio accipit fm illud qd pncipaliter describit in pcedentib⁹ ⁊ subsequētibus. heretice vo futuri sunt inter xpianos vsq ad finē mundi: sicut ostēdit saluator Matth. xiij. p parabola⁊ ⁊içanie seminate in medio tritici quā noluit eradicari vsq ad messem: p quā intelligit tps iudicij. ppter qd ps ista i generali durat vsq ad finē seu terminū hui⁹ libri. Et diuidit in tres ptes. nā pmo describit statu eccle iudicij pcedēs. scdo iudiciū cōcomitās. xix. ca. ibi: Et vidi thronū magnū. tertio subsequēs. ibi: Et ego iohannes. Prima ps diuidit in duas partes. nā primo describit pugna int ecclesiā ⁊ hereticos dictos ꝓprie. scdo inter ipa⁊ ⁊ hereticos dictos extenso nomie. ca. xij. Prima adhuc in duas. nā pmo agit de inuctorib⁹ heresum. scdo de fautorib⁹ eo⁊. ca. seqnē. Prima adhuc in duas: q: pmo ōtinuat se pdictis. scdo exequit de heretic⁹. ibi: Et septē angeli. In pcedenti do parte dño sunt dicta de statu eccle. ⁊ psecutio tyrāno⁊ ⁊ ōsolatio sequēs per Constantinū. pmo q se ōtinuat pmo: postea scdo. ibi: Et angel⁹. Circa pmū ponit qdā breuis psecutio post temp⁹ Cōstantini excitata p Iulianū apostatam q interfecit paulū ⁊ iohānē ⁊ plures alios: ⁊ multa mala ⁊ dāna intulit xpianis. ⁊ de ipso d hic: Factū est silentiū in celo .i. in ecclia militante: q frequēter in libro h celi noiatur: vt pdictū est. Iste eni Julian⁹ pcepit ecclias claudi phibēs diuinū officiū solēniter celebrari: ⁊ sic factū est silentiū in celo: q: tū Julian⁹ apostata pax imperauit. scā āno vno ⁊ ter mēsib⁹ fm Hiero. tō subdit: Quasi media hora. nā ipo in bello persa⁊ interfecto apte fuerūt ecclesie: ⁊ cepit religio xpiana gaudere: vt habet in legenda sancto⁊ martyrū iohānis ⁊ pauli. Consequēter ponit ōtinuatio ad sequētia. cū d: Et vidi septē angelos ⁊c. de istis vero septē angelis ⁊ eo⁊ tubicinijs dicet in sequētib⁹ sigillatim. Et alius angelus. Hic ponit ōtinuatio ad secundū precedens: quod fuit ecclesie liberatio p Constantinum ad quā secuta fuit ecclesia⁊ edificatio: ⁊ diuino⁊ solēnis celebratio. ad hanc autē celebrātē addidit Damasus papa: qui satis cito post tempus Juliani apostate pfuit ecclesie romane: ⁊ ordinauit per omnes ecclesias psalmos die noctuq canere: ⁊ vt in fine psalmo⁊ diceretur: Gloria patri ⁊ filio ⁊c. propter quod de ipso dicitur: Et alius angelus .s. scilicet papa Damasus: qui fuit alius a septem predictis. Venit ⁊ stetit ante altare. quia pfuit ecclesie romane. Habens thuribulum aureum: id est cor deo deuotum: fm illud Psal. cxl. Dirigat oratio mea sicut incēsum i ōspectu tuo. Et data sunt ei incēsa multa. que sunt orōnes sctō⁊. nā p auctoritatē aplicā a deo sibi datam orōnes sancto⁊ augmētare sunt: ⁊ multiplicate sūt p orbem. Ut daret de orōnibus sancto⁊ omnium sup altare ⁊c. ad summum enim pontificē ptinet referre deuotionē populi in deum: cum sit caput vniuersalis ecclesie. Et accepit

a Super an. altare. i. illi q̃ est supra se fm humanitatē fm quā est altare. s. tri nitati. b Fumus. Cōpunctio pcreata orationis studio: igne visiōis dei interius accensa. c Et accepit ⁊ imple uit. Quos acce perat ad illumi nandū: christus accipere dicitur ad illud officiū. d Preparaue runt. i. prius im pleuerūt opere q̃ dicturi erant ore. Uel prepa rauerunt: id est preuiderunt qd conueniret vni cuiq; persone. e Et primꝰ an gelus. Ordine narratiōis: vel qꝛ hec cecitas in deorū prius cō tigit predicanti bus apostolis. f Et facta est gran. id est pdi catio alijs sua uis: visa est eis ꝯtundēs ⁊ gra uis. g In ter rā. Judei tra ex culti p legē ⁊ p phetas. h Et tertia ps. Due partes iustoꝝ p fecti ⁊ minꝰ pfe cti. oēs vero re probi i tertia p te intelligēdi sſ. i Arborꝝ. Ar bores maiores iudei q̃ i lege si ne q̃rela ꝯuersa bant. k Et se cūdus an. Fm or dinez narratio nis: ⁊ fm q̃ im pletū fuit. iude is eni excecatis: ⁊ aplis ad gētes ꝯuersis. l In mare. Gentiles sūt mare: id est fluentes in mul ta vitia. in q̃bus cū ante esset dia bolus: vere ta men missus dr: qꝛ q̃busdā rece dentibus alios retinere nitit. m Mortua ē ter. ps. Due par tes. i. boni oēs crediderūt. ter tia. i. oēs repro bi dati sūt in re probū sensum. n Que habe. ani. ⁊c. i. illorꝫ gentiliū q̃ ab alijs digniores reputabā tur p q̃busdā bonis opibꝰ. o Et ter tius. Ordine narratiōis: ⁊ qꝛ istud post illa duo ꝯtigit. postq̄ eni diabolꝰ oēs iudeos ⁊ gētiles excecare n̄ potuit: imi sit eis hereticos ⁊ q̄sdam subuertit.

a ſ. i. in beneplacito sedētis in throno.
a rum omnium super aureum al tare quod est ante thronum dei.
ſ qꝛ ita illi sunt data.
b Et ascendit fumus incensorum
ſ pcedens.
de orationibus sanctorꝫ de ma
a ſ opatione. ſ vñ ascēdit. ſ xpo existēte. b ſ vt xp̄s est manꝰ dei p quē oīa fecit. ſ vbi.
c nū āgeli corā deo. Et accepit an a
gelus thuribulum: ⁊ impleuit il
a ſ de eodē spū quo ipe plenus erat. b ſ. i. in il
lud ignē altaris ⁊ misit in terrā: b
los q̃ erāt apti ferre fructū. a ſ ab ill. b ſ minc. c ſ suasiones.
et factā sunt tonitrua ⁊ voces et c† d†
a ſ miracula. b ſ q̄busdā ad bonū: q̄busdā ad ma
fulgura ⁊ terremotus magnus: e† f†
lum. a ſ vniuersi pdicatores aplos imitantes.
et septez angeli qui habebant se g
ſ officiū predicandi.
d ptez tubas pparauerūt se vt tu
ſ. s. chorus aploꝝ in iudea. h†
ba canerēt. Et pimus angelus tu i k
a ſ. i. terribilit malis: suauit bonis. b ſ iō irati sūt ꝯ pdicatores. ſ. i. flagellū psecutiōis exteriꝰ.
f ba cecinit. Et facta est grando et l† m†
a ſ interiꝰ. b ſ qꝛ hec duo fuerūt cāvt interficerēt eos. c ſ etiā istud totū. i. grādo: ignis ⁊ sanguis missus est. ſ. s. per iram dei.
ignis: mixta in sanguine et mis †
ſ. s. oēs reprobi.
g sum est in terram: Et tertia pars n†
ſ terrenis dedito. ſ maloꝝ pponderat.
h terre combusta est: ⁊ tertia pars †
a ſ. i. maioꝝ. ſ. s. q̄tū ad platos q̃ nec exeplarium nec actiuit: sꝫ frenis dediti. b ſ a deo excecata ⁊ a
i arborꝫ concremata est: ⁊ omne †
ministris eꝰ dānata. a ſ. i. oēs i flore mūdi reḋe scētes ⁊ cito ardētes. ſ. i. luxuriosi. ſ tpe mar
k fenum viride combustum est. Et o†
tyrum. a ſ ordo predicatorū. ſ gentibꝰ.
secundus angelus tuba cecinit: ⁊ p q†
a ſ. s. rōne tumoris. b ſ diabolus mons p ela tione. c ſ inuidia.
et tanq̄ mons magnus ignē ar r
a ſ ad nocēdū. b ſ. s. pmissioe dina. c ſ. i. in gē tiles q̃ sūt tumidi p supbiā i fluctuātes p idolatriā
l dens missus est in mare. Et fa s t†
a ſ q̃ nec apte nec occulte receperūt doctrinam. b ſ. i. peccō. c ſ effundētes sanguinem.
cta ē tertia pars maris sanguis: ⁊
a ſ excecata. b ſ. i. sapiētes mūdi vel pbi q̃ nec ductu rōnis nec pdicatione sunt cōuersi.
m n mortua ē tertia ps creature eoꝝ q̃ v x†
ſ. i. discretionem.
habebāt animas i mari: ⁊ tertia y†
a ſ. i. alio gubernāuū. ſ. s. tpe hereticoꝝ.
o ps nauium interijt. Et tertius an z†

a Et accepit angelus thuribulū ⁊ impleuit illud de igne altaris. nā a deo accepit donum feruide charitatꝭ. b Et misit in terrā: qꝛ ex feruore charitatis a deo acce pte induxit ad feruorē deuotionis habitatores terre: vt dictū est. c Et facta sūt tonitrua. sancte predicatiōis. d Et voces. diuine laudis. e Et fulgura. corꝯ scationū in miraculis. nā illo tpe multi prelati ⁊ alij deuote habuerūt gratiā miraculoꝝ in ecclesia dei. f Et terremotus. nam p ista mota fuerunt corda terrena ad opationē boni. Cōsequēter ponit ꝯtinuatio ad sequētia. cū dicit: g Et septē angeli q̃ ha bebant ⁊c. de q̃bus statim dicet postea. h Et primꝰ an gelus. Hic ꝯñter exequit de heresiarchis: ⁊ licet multi fue runt: tñ de q̄ttuor tñ facit expressam mentionem. ꝯtra quos q̄ttuor generalia ꝯcilia ⁊ pncipalia fuerunt ꝯgregata. ⁊ fm hoc diuidit in q̄ttuor partes: q̃ patebūt psequēdo. In hac pma fit mētio de Arrio q̃ supbia inflatus errorē asseruit cō tra articulū scē trinitatꝭ dicens q; sicut pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spūsscūs sunt distincti in psonis: ita etiā in essentijs: ⁊ sic solus pater esset verus deꝰ: filius ⁊ spūssanctꝰ creature: et neuter posset dici deꝰ nisi tm̄ participatiue. cōtra hunc errorē cōgregatum est generale ꝯcilium. cccxviij. episcopoꝝ in iudea ciuitate bithynie ⁊ cōdēnatum est ibi dogma puersum Arrij. non tñ ab errore destiterunt plures eiꝰ discipuli: sed eum renouan tes infecerunt etiā plures pncipes ⁊ impatores psecutiōem cōtra catholicos mouētes: vt in sequētibꝰ apparebit. de hoc igitur Arrio dicit: i Et primꝰ angelus: id est arrius. nam homies mali ita nominant in hoc libro angeli sicut ⁊ boni: vt dictum est in principio ca. pcedentꝭ. k Tuba cecinit. cum magno boatu ⁊ supbia dictam heresim publicando. l Et facta est grando: id est grandis tempestas: que nomie grandinis frequēter vulgari locutione designatur in ecclia que p hoc fuit intra se diuisa. vnde dicit. x. libro eccl. hiastice historie: Ea tempestate facies ecclesie feda ⁊ admodum tur pis erat. nō enim sicut prius ab externis sed a ꝓprijs vasta batur: fugabat alius: ⁊ alius fugabat: et vterq; de ecclesia esse se dicebat. m Et ignis mixta in sanguie: id est ignis emulationis ex qua secuta est effusio sanguinis: ⁊ potissime tempore Ualētis impatoris q̃ lapsus in heresim arrianā p sequebat catholicos: eoꝝ aliquos cōburendo: ⁊ alios gla dio occidendo: ⁊ alijs modis varijs affligēdo. n Et ter tia pars terre cōbusta est. dr aūt hic tertia pars terre christia ni. alie due partes iudei ⁊ pagani q̃ legē moysi ñ habuerūt: nec fidem xp̄i receperūt. igit de tertia parte q̄ xp̄ianitas di citur: loquit hic Johannes q̄ igne arriane pfidie fuit corru pta in laicis: qui p terraꝫ designant: eo q; terrenis actibus sunt intēti: ⁊ in platis ⁊ clericis q̃ signant p arbores: eo q; p cognitionē scripturarū sunt sup alios eleuati. p fenum viri de intelligunt nouelli ad christianitatē dispositi: ⁊ hi fuerūt populus gothorū q̃ volens christianꝰ fieri misit ad Ualentē imperatorē p sacerdotibus christianis habendis: qui doce rent eas de fide catholica ⁊ ecclesiasticis sacramentis: et ipe misit eis psbyteros arrianos sicut ipe arrianus erat qui cor ruperunt eos heresi arriana. ideo dr: Et tertia pars terre cō busta est ⁊c. ⁊ ptꝫ ex dictis lr̄a. o Et secūdus angelꝰ. Hic ꝯñter agitur de secūdo heresiarcha. s. macedonio qui differe bat ab arrio: dicens filiū esse eiusdem nature cū patre: sꝫ cō ueniebat cū eo dicens spm̄scm̄ esse creaturā et seruū filij. iō de ipo dicit: ⁊ secūdus angelus. i. macedonius q̃ dicit ange lus sathane. p Tuba cecinit. i. flatu supbie motus erro rem docuit. q Et tanq̄ mons magnꝰ. i. heresis magna. r Ardens igne. i. pfidie. s M. issus est in mare. i. in ec clesiā rōne baptismi p mare designatā: eo q; mare est recepta culum oīm aquaꝝ: ⁊ ecclia vnica est p baptismi sacrm̄. t Et facta est tertia pars maris sanguis. i. deturpatā ē ter tia pars aque baptismalis: accipiēdo partē tñ valde large. baptismus eni ꝯferꝭ in noie trinitatꝭ: cuiꝰ tertia psona ē spi ritussanctꝰ: q̃ fm errorē macedonij dr deturpari: p quē asse ritur creatura esse seruilis ꝯditionis: vt dictum est. v Et mortua est i eo. i. in errore dicto. x Tertia pars creature. qꝛ multi p baptismū regenerati ⁊ noua creatura facti corru pti fuerūt p errorē macedonij. y Et tertia pars nauiū in terijt. qꝛ maxima pars platoꝝ ⁊ curatoꝝ: p quos duci debēt alij ad salutis portum: corrupti fuerunt p errorem dictū. cō tra hunc vero macedonium ꝯgregata fuit secunda vniuersa lis synodus in Constantinopoli. cl. episcoporum in qua dictus error fuit condemna tus. z Et tertius angelus. Hic ꝯsequenter agitur de tertio heresiarcha. scꝫ pela gio qui tempore archadij ⁊ honorij errauit circa gratiam spūssancti: asserens q; sine ea poterat homo ex puris naturalibus mereri vitam eternam: dicebat etiam q; pue ri nascuntur sine culpa originali: ⁊ p consequēs q; a culpa nō purgant aqua baptis mali. de hoc ergo dr: Et tertiꝰ angelus. i. pelagius: Tuba cecinit. exponat vt prius.

a Fontes. dicunt i quibꝰ sūma ⁊ q̄si totiꝰ fidei origo cōprehē ditur: sic est euāgeliū. Flumina q̃ inde trahunt: sic expositio nes eoꝝ sunt in quibus sunt duo sensus fideliū. historialis et allegoricus. tertius est hereticoꝝ: cū hereses suas cōfirmant prauis expositionibꝰ scripturaꝝ. b Et q̄rtꝰ an. Quartꝰ or dine narrationis: ⁊ ordine rei. cū eni diabolus q̄sdā de iudeis et gentilibꝰ excecasset: q̄sdā in heresim ꝯuertisset. tandē ipos filios ecclesie expugnare egressus est: ⁊ q̄sdā rapuit tā maiores q̄ minores. Has q̄ttuor dānatiōes vt pteritas narrauit. vtpote q̃ q̄tidie videnꝭ in ecclesijs. Tres vo futuras pnūciari facit vt doceat in nouissimis tempoibus ⁊ grauiores preteritis im minere: quod etiam ad consolationez presentiū potest redigi. c Unius aquile. Aquila omnes pre dicatores: q̃ mēte longinq̄ ꝯspiciūt et eccliaꝫ circūeūtes pdicādo futura mu niūt: q̃ oēs vnꝰ: qꝛ oēs ad idē tēdunt.

Et quintꝰ

a ſ. i. ecclesia: vel ad litterā.
gelus tuba cecinit: ⁊ cecidit d ce a†
a ſ. i. heresiarcha. b ſ. i. diabolus iudēs vꝭ sa
lo stella magna ardens tanq̄ fa b c
piēs hereticꝰ. ſ incendit ⁊ consumit.
cula. Et cecidit in tertiā partē flu d†
a minū ⁊ i fontes aquaꝝ: et nomē e
ſ. i. amaritudo.
stelle dr absinthiū. Et facta ē ter f
tia ps aquaꝝ i absinthiū: et mlti g
homines mortui sunt de aq̄s: qꝛ h i
ſ. i. tpe hypocritaꝝ
b amare facte sunt. Et quartus an k†
gelus tuba cecinit: ⁊ tertia pars
ſ. i. maiores. doctores. ſ plaroꝝ. a ſ. i. excecata ſ subtractiōe grē. b ſ miores pdicatores. ſ. i. de l
solis percussa est ⁊ tertia ps lune m† n
ricoꝝ. a ſ simpliciores. ſ. i. religiosoꝝ. b ſ vt amitterēt cognitionē: ⁊ bonā operationem.
et tertia ps stellaꝝ: ita ūt obscu o
raret tertia pars eorꝫ: ⁊ diei nō p†
ſ illuminari a maioribꝰ. a ſ illumiari a mioribꝰ
luceret ps tertia: ⁊ noctis siliter.
c Et vidi et audiui vocē vniꝰ aq̄le q†
a ſ. i. ecclie q̃ in se celat secreta diuina: ſ vel li.
volātis p mediū celūꝫ dicēt vo r s
ſ qꝛ in toto mundo vel magna stabilitate.
ſ no filus ecclesie.
ce magna: Ue veve habitantibꝰ t† v
a ſ accipietis hec tria ve.
in terra de ceteri vocibꝰ triū an
gelorū qui erant tuba canituri.

Nico. de lyra

a Et cecidit de celo. i. de ecclia mili tāte q̃ frequēter celū noiat in scriptu ra noui testamēti. vt. s. dictū est. de h̄ eni celo cecidit Pelagiꝰ i errorē pdi ctū. de q̃ subdit: b Stella magna. fuit eni hō lratꝰ ⁊ religiosus. s. mona chus. c Ardēs tanq̄ facula. mltos eni corrupit rōne lrature ⁊ rōne appa rentie sanctitatis in habitu religioso et ꝯuersatiōe. d Et cecidit in tertiā partē fluminū ⁊c. p fontes ⁊ flumina designat ecclia baptismalibus aquis congregata ⁊ sanctificata. e Et no men stelle dr absinthiū. qꝛ ꝯtra dulce dinē grē spūssancti pdicabat. f Et facta est tertia pars aquarū in absin thiuꝫ. qꝛ magna pars ecclie corrupta fuit p eiꝰ dogma puersuꝫ. g Et mul ti hoies mortui sunt. spiritualiter. h De aquis. i. de eiꝰ dogmatibꝰ per uersis. i Quia amare facte sūt. i. cō trarie dulcedini spūssancti ⁊ spūalit viuificāti. k Et quartꝰ angelus. Hic ꝯsequēter agit d q̄rto heresiarcha. s. Eutice. q̃ i dño nr̄o iesu xp̄o asseruit esse vnā naturā: sic et vnā psonā. d. q; ex natura diuīa ⁊ hūana i incarnatiōe facta ē vna natura p quādaꝫ ꝯfusionē seu cōmixtionē. sic ex elemētis suo mō resul tat vna mixti natura. qđ est īpossibile cū natura diuina nō sit alteri cōmiscibilis: nec aliq̄ mō transmutabilis. igit de ipso dr Et q̄rtus angelus. s. eutices. l Tuba cecinit. exponat vt. s. m Et est tertia ps solis peussa. i. deitatis q̃ dr sol: Sap. v. Et sol intelligētie nō luxit nobis. tñ hic ps accipit valde large in q̄tū filiꝰ est vna de tribꝰ psonis in diuinis. q̃ fm errorē euti cis dicit peussus: qꝛ fm ipm nō esset hō neq; deꝰ. sicut mixtuꝫ nō est aliqđ elementoꝝ: sꝫ alia natura ex eis resultās. n Et tertia ps lune. i. ecclesie cuiꝰ multi simplices infecti ⁊ peussi fu erūt dicto errore. o Et tertia pars stellaꝝ. i. episcopoꝝ q̄ruꝫ aliq̃ eutici cōsenserūt ⁊ subscripserūt: ⁊ sic obscurati tenebris erroris fuerūt. p Et diei nō luceret ps tertia ⁊ noctis simili ter. Per diem intelligit nouū testamentū. ⁊ p noctem vetus: Ro. xiij. Nox pcessit dies aūt appropinquit ⁊c. Est igit sensus q; iste eutices cū suis sequacibꝰ obscurauerūt scripturas ve teris ⁊ noui testamēti que loquunt de natura diuina ⁊ huma na christi. tanq̄ de distinctis ⁊ incōfusis: eas exponēdo puer se. q Et vidi. Postq̄ bearꝰ iohānes locutꝰ est de heresum inuentoribꝰ: hic ꝯñr loquit de eaꝝ fautoribꝰ. ⁊ primo pmittit breuem pfationez. scđo psequit intentionē. ca. sequēti. Cir ca primū dicit: Et vidi ⁊ audiui vocem vnius aquile. i. ipsius iohānis qui p aquilā designat. loquit eni hic de semetipso tā q̄ de alia psona: sic cōiter loquit in euangelio suo. vñ ca. vlti. dicit de seipo: Hic est discipulus ille q̃ testimonium phibet de his ⁊c. r Uolātis p mediū celū. qꝛ vidit ecclie decursū. vt p dictū est. que quidē ecclia in h̄ libro frequēter celū noiatur. s Dicentis voce magna. p qđ designat magnitudo tribula tiōis future. t Ue ve ve. habitātibus ⁊c. p qđ designat sub tubicinio triū angeloꝝ sequentiū describit maior tribulatio q̄ sub tubicinijs q̄ttuor pcedentiū. Dicit aūt v Habitati bus in terra. qđ est cōe bonis ⁊ malis. nā vtriq; sūt habita tores terre: fm cursum vite pn̄tis. tribulatiōes eni descripte sub tubicinio triū angeloꝝ sequentiū: partim fuerūt catholi coꝝ ⁊ ptim hereticoꝝ: vt videbit p sequēdo. potest aūt ps ista alit expo ni. vt vox aquile de qua dr hic: fuerit vox cuiusdā scti ṗriarche cōstātino politani p aquilā designati: vt dictuꝫ est. s. ca. iiij. quē assistentem deo vidit iohānes ⁊ dicentē q̃ hic ponunt. cete roꝝ expositio nō mutat. Ca. VIII

Moraliter.

a Et cum aperuisset si gillū septimū factū est silentiū ⁊c. Lit teraliter h̄ exposui de tpe iuliani apo state: q̃ claudi fecit ecclesias ne solēni ter celebrarent diuina: p quē q̄tū ad h̄ significat platus qui terram suppo nit iterdicto sine rōne bona. c Et aliꝰ an. ve. ⁊ stetit añ altare ⁊c. qui ad lrām dr fuisse Damasus papa: q̃ ordi nanit vt clerꝰ die ⁊ nocte caneret psal mos i ecclesijs: ⁊ p ipm significat q̄li bet supior religiosus vꝭ secularis qui sollicitꝰ est de diuinis deuote celebrā dis. iō subdit: b Et data sunt ei in censa multa. p se ⁊ alios deuotos ⁊ qꝛ nō solū sollicitꝰ est de celebratiōe offi cij: sꝫ etiā de predicatiōe verbi diuini. iō subdit: Et accepit angelꝰ thu ribulū ⁊c. Sequit: c Et facta sunt tonitrua. i. pdicatiōes terrētes q̃ sunt de diuinis iudicijs ⁊ punitiōibꝰ. d Et voces. i. pdicatiōes demulcē tes q̃ sunt de diuinis ꝓmissionibus. e Et fulgura. i. pdicatiōes ab amo re mūdi diuidētes. f Et terre mo tus. i. pdicatiōes ad timorē dei indu centes. h Et pimus angelus tuba cecinit ⁊c. p septeꝫ angelos q̃ dicunt tuba canere fm lralē sensuꝫ: significā tur septē hierarchie q̃ fuerūt angeli sa thane: ⁊ p ipos moralr significant ho mines maliciosi ⁊ maligni. Primꝰ fuit arriꝰ q̃ diuisit vnitatē essentie i diuīs psonis. iō p illū moralr significat diuisor pso naꝝ pacē ad inuicē habētiū. de q̃ dr Eccl. xxviij. Susurro et bilīguis maledictꝰ multos turbauit pacē hn̄tes. l Et fa cta ē grādo. i. tēpestas grādis q̃ sequit ad turbationē pacis. m Et ignis. i. iracūdie. nā ira est accensio sanguinis circa cor. Mixta sanguie. nā ad ista sequit sanguis effusio. n Et tertia ps tre cōbusta ē. i. laici q̃ sūt tertia ps ꝑpli: alie due ptes sūt clerici ⁊ religiosi. in turbatiōe vo pacis laici p cutiunt corpalit: qꝛ pugnāt manualit. Et tertia ps arbo rū. i. religiosoꝝ. Et oē fenū viride. i. clerici generalit i turbatiōe nāq; pacis oēs isti ledunt. o Et secūdus ange lus ⁊c. iste fuit macedoniꝰ q̃ dixit spm̄sanctū nō eē deū et sic ipm repulit a deitate ⁊ iō p ipm significant illi q̃ repellūt vi am spūssci i electiōe platoꝝ: ⁊ sic pcurāt litigia aduocatoꝝ. q Et tāq̄ mōs magnꝰ igne ar. mis. ē i mare. p h̄ significat tal repulsor spūssci: q̃ dr mōs magnꝰ p elationē: ⁊ ardēs per ambitionē: ⁊ missus i mare pn̄tꝭ scli: p diaboli pcurationē r Et fa. ē tertia ps marꝭ sanguis. qꝛ p talia litigia pcedit aliq̄ñ ad effusionez sanguis. x Et tertia ps creature ⁊c. ista creatura ad lraꝫ sūt pisces p q̄s significant in aq̄s volu ptatū viuētes. y Et tertia ps nauiū. p q̄s itelligunt habē tes curā aiaꝝ. q̃ alios debēt deferre ad portū salutis: ⁊ ples taliū pereūt i ꝯtētiōibꝰ pdictꭍ. z Et tertiꝰ an. ⁊c. iste fuit pelagiꝰ q̃ dixit hn̄tudinē posse hn̄i sine grā. iō p istū moralit significat psūptuosus. iō seq̄t: a Et cecidit de ce. stel. ⁊c. psūptuosus ei ē q̄si stella fm suā estimatiōez. tñ cadit ꝑpꝭ suā psūptiōez: ⁊ ardet p ābitionē. Flumina ⁊ fontes. p q̃ si gnificāt magri ⁊ scholares q̃ inficiūt eiꝰ doctrina puersa. k Et q̄rtꝰ an. iste fuit Eutices q̃ dixit vnā naturā factā in xp̄o ex diuītate ⁊ hūanitate: qđ ē īpossibile: ⁊ iō p ipm mora lit significat ille q̃ ꝯiūgit ea q̄ ñ debēt ꝯiūgi. s. fideles simpli ces cū īfidelibꝰ. nā p h̄ de facili corrūpunt. iō dr. ij. Cor. vj.

∫ hic p̄dicat angelus q̄ diabolus
Et q̄nt⁹ ange Ca. IX
cecidit. ∫ de ecclesia vł ad lr̄am.
lus tuba cecinit ⁊† vidi
a ∫ damnatiōe. b ∫ dominantē terrenis.
stellā d̄ celo cecidisse i terrā: ⁊ da
ta est illi clauis putei abyssi. Et
aperuit puteum abyssi† ⁊ ascēdit
a ∫ multos subuertit doctrina eoꝝ excecās.
b ∫ .i. similis doctrine antichristi.
fūm⁹ putei sic̄ fum⁹ fornacis ma
gne: et obscurat⁹ est sol ⁊ aer de
fumo putei† Et d̄ fumo putei ex
a ∫ p totū mūdum. b ∫ .i. discipli antichristi ⁊ hereticorum.
ierūt locuste i terrā: ⁊ data ē illis
potestas sic̄ habent scorpiones
terre† Et p̄ceptū est illis ne lede
∫ rudes i fide ⁊ decipi faciles. a ∫ ⁊ si quosdā.
b ∫ iam p̄uectos.
rēt fenuz terre: neq̧ ōme viride.
a ∫ iā fructificātes. b ∫ nullū penit⁹.
neq̧ oēm arborē: nisi tantū ho
∫ i veritate. ∫ i mente. a ∫ .i. qui
mines q̄ nō hn̄t signū dei i fron
nō audēt in apto ↄfiteri. a ∫ vel datum.
tib⁹ suis. Et dictū ē illis ne occi
derēt eos: sed vt cruciarēt mensi
∫ .i. in corporib⁹ qnq̧ sensib⁹ indigentibus.
bus qnq̧. Et cruciat⁹ eoꝝ vt cru
∫ per hoc insinuat̄ grauitas tribulationis.
ciat⁹ scorpij cū p̄cutit hoiem †Et
∫ timentes lapsum.
in dieb⁹ illis q̄rent hoies mortē
∫ vt p̄batiores reddant̄. a ∫ et nō q̄litercunq̧ quęrent sed desiderabūt vel cupient.
⁊ nō iuenient eā: ēt desiderabunt
a ∫ hoc dicit̄ de p̄latis ⁊ subditis.
mori ⁊ fugiet mors ab illis. †Et
∫ .i. imaginarie locuste a ∫ .i. hereticoꝝ. b ∫ certā
silitudines locustaꝝ similes eq̄s
a ∫ sup doctores. b ∫ .i. i mētib⁹ vbi in se ⁊ co
parat̄ i p̄cliū: ēt sup capita eaꝝ

rā alijs supbiūt. a ∫ q: nō vere corone. b ∫ nō de vero auro .i. sapientia.
tanq̧ corone similēs auro: et fa
∫ vultuū. a ∫ q: demōstrat se hoies pios cū
cies eaꝝ sicut facies hōminū. Et
intus sint feri. ∫ sicut mores mulierū sunt molles et flexibiles in omne vitium.
habebāt capillos sic̄ capillos mu
∫ .i. ipsi alios laniantes.
lierū: et dētes eaꝝ sic̄ dētes leo
nū erāt: Et habebant loricas sic̄
∫ .i. tumult⁹ sniaꝝ quē faciūt postq̄ deficiunt.
loricas ferreas: ⁊ vox alaꝝ earū
sicut vox curruū equoꝝ multoꝝ
currentiū in belluz: Et habebāt
a ∫ .i. peccatū q: peccare faciūt.
caudas similes scorpionū: ⁊ acu
a ∫ q. d. sed tm̄ vos boni ne timeatis: q:
lei erant in caudis eaꝝ: et pōte
a ∫ malis ſm quinq̧ sensus tm̄.
stas earuz nocere hōminib⁹ mē
sibus quinq̧. Et habebāt sup se
∫ diabolū dominantē in terrenis.
regez angelum abyssi: cui nomē
hebraice abaddon grece autem
apollion: et latine habēs nomē
∫ a patria vite.
exterminās. Ve vnū abijt: ⁊ ec
a ∫ vel post hec sextus angelus.
ce veniunt adhuc duo ve pōst
hec. Et sext⁹ angelus tuba ceci
nit. Et audiui vocē vnā ex quat
tuor cornib⁹ altaris aurei quod
∫ sup q̄d q̄cq̄d offert a deo accipit̄. a ∫ vel dn̄i.
est an̄ oculos dei dicentez sexto
a ∫ .i. p̄dica esse solutos vt caueant sibi electi.
angelo q̄ habebat tubā: Solue
quattuor angelos q̄ alligati sūt
∫ q̄ttuor supradicta: videlicet natiuitas: passio: resurrectio et ascensio. a ∫ ⁊ ita illis damnatio.
in flumie magno euphraten. Et
solūti sūt q̄ttuor angeli q̄ parati
∫ continue et diu. ∫ diu diu.
erāt in horā ⁊ diē ⁊ mēsem ⁊ an

§ reprobos omnes.
nū vt occiderēt tertiā ptem ho/
minū. Et numer⁹ equestrꝭ exer/
cit⁹ vicies milies dena milia: et
audiui numerū eoꝝ. Et ita vidi
a § diaboli vel homines sup eos fundati.
equos ī visiōe: ⁊ q̇ sedēbant sup
a § ꝓpter ignē ire et libidinis.
eos hābebant loricas igneas ⁊
a § lapis fumidi coloris.
hiācynthinas et sulphureas: et
a § .i. maiores inē ministros diaboli. § qꝛ ore
capitā equoꝝ erāt tanq̄ capita
lanīāt ⁊ ferēt. § .i. de pdicatiōe aperte mala.
leonū et de ore ipsoꝝ ꝓcedebat
ignis ⁊ fumus ⁊ sulphur. Et ab
his trib⁹ plagis occisa est tertia
pars hominū d̄ igne et de fumo
et sulphure q̄ procedebāt ex ore
§ vere de ore qꝛ.
ipsorū. Potestas eni equorū in
§ .i. mala pdicatione. a § .i. in occulte decepti/
ore eoꝝ ē: et in caūdis eorū. Nā
onib⁹: si apte necquunt. a § et vere i caudis ha
caūde eoꝝ similes serpētib⁹ ha/
bēt potestatē. § alios maiores qui mordent.
bentes capita: et in his nocent.
§ peribunt.
Et cęteri homies qui nō sunt oc
§ qꝛ iō pereūt qꝛ nō egerūt penitentiā.
cisi i his plagis: neq̄ pęnitētiā
egerūt de operibus manuū sua
§ nō egerūt ita quin adorarent.
rū vt nō adorarent demonia et
§ quod turpius.
siml'acra aurea ⁊ argētea ⁊ ęrea
⁊ lapidea ⁊ lignea: q̄ neq̄ vide/
re possunt neq̄ audire neq̄ am/
bulare: ⁊ nō egerunt pęnitentiā
ab homcidijs suis: neq̄ a vene
ficijs suis neq̄ a fornicatiōe sua:
neq̄ a furtis suis.

Moraliter.

Nico. de lyra

Glo. ordi.

Nico. de lyra

§ illis contrarium.
Et vidi aliū an Ca. X
gelum fortē descenden
§ deus erat in christo mundū re/
conciliāns sibi.
tem de cęlo amictū nube: ⁊ iris
in capite eius. Et facies ei⁹ erat
a § qꝛ spūsancto accēsi ⁊ alios illumināces.
vt sol: ⁊ pedes ei⁹ tanq̄ colūna
ignis. Et habebat i manu sua li
a § .i. predicatores infirmiores.
bellū apertū: ⁊ posuit pēdē suuz
a § .i. in petrā fluxiores. b § .i. min⁹ firmos.
dextrū supra māre: sinistrūz aūt
sup terraz: ⁊ clamauit voce ma/
§ de magnis agente. a § tam terribiliter. § et
gna quēadmodū cum lēo rugit.
iō qꝛ isti ab eo missi predicauerunt.
Et cū clamasset locuta sūt septē
§ .i. quia.
tonitrua voces suas. Et cū locu
a § vniuersi successores terrorem inferentes.
ta fuissent septē tonitrua voces
a § tēpori eoꝝ cōgruas vel que. § intelle/
suās: ⁊ ego scriptur⁹ eram. Et au
xi quia illi tūc intelligent.
diui vocē de cęlo dicentē mihi:
a § .i. sigilla vt amicis pateat ⁊ inimicos lateat
Signā q̄ locuta sunt septē toni/
a § .i. manifestare infidelib⁹ i q̄b⁹ locū nō hūt
trua: ⁊ noli ea scribēre. Et ange
lus quē vidi stātē sup mare ⁊ su
a § .i. exaltauit. b § .i. hūanitatē quā opat⁹ erat
pra terrā leūauit mānū suam ad
cęlū: ⁊ iurauit p viuētē i sęcl'a sę/
a § qꝛ qui de nihilo omnia fecit: suos et in meli⁹
recreare potuit.
culoꝝ qūi creauit cęlū ⁊ ea q̄ i il/
lo sūt ⁊ terrā ⁊ ea q̄ i ea sūt: ⁊ ma

a Tps am. nō ꝛc. i. nulla varietas ſʒ eterna ſtabilitas: aīaꝝ immortalitas. Hoc illi vltimi cōſiderātes patient libēter. b Cōſūmabit myſte. Quia tpe antixp̄i tāta erit deſtructio ꝓhibet illi q̄ erūt tpe ipſi⁹ p̄dicatio q̄uis p̄dicare velint euʒ et ex āñceſſorib⁹ ſuis habebāt officiū p̄dicandi. Illi aūt iō p̄dicauerūt q: a xp̄o ad h̄ inſtituti fuerūt. xp̄s vō eos inſtituit: q: tūc tp̄s p̄dicandi erat et ipe ad h̄ venerat: ſed mō vide deſtructionē tp̄is antichriſti ꝯtrariā ꝯſtructioni quā xp̄s fecit ꝛ p h̄ ꝓpende p̄dicationem merito ſubtrahi. Uel aliter deſcripta ſeuitia antixp̄i cōſolationē ſubdit quaʒ habebūt tūc tp̄is. ſ. q̄ſ fideles ꝯſiderabūt talia de xp̄o i corde ſuo qđ erit eis cōſolatio. d Myſteriū. i. remūeratio ſanctoꝝ qđ ē ſecretū: qđ nec o. vi. nec au. audi.

a Quia tp̄s nō erit amplius. nō eſt p̄ h̄ itelligēda ceſſatio tp̄is ſimplr: q: ſ. poſt tubiciniū ſeptimi angeli ... ad finē mūdi. ſed ceſſatio tp̄is ... ſe. qđ fuit impletū iuſtini iunioꝛe: ex q̄ ptʒ q̄ illud qđ d̄r h̄ ...

a ſ q: immortales ꝛ impaſſibiles efficientur cū ceōrra tempus maioꝝ ſit in ſecula.

a re ꝛ ea q̄ in eo ſunt: q: tēpus am a†
plius nō erit: ſed i diebus vocis
a ſ cum p̄dicauit qđ diu nō durabit.
ſeptimi angeli cūm ceperit tuba b
b c canere: conſūmabit myſterium c
d dei: ſicut euangeliçauit p ſeruos d
a ſ diuinā admonitiōeʒ.
e ſuos ꝓphetas. Et audiui vōceʒ e
ſ de eiſdem.
de celo iterū loquentē mecū ꝛ di
ſ rōnē reddēre. ſ . i. p eā itellige. ſ . i. ꝓme/
f centē: Uade ꝛ accipe librū aper/ f†
rere dei gr̄am. a ſ . i. parari adiuuare dēs acce
g tū de manu angeli ſtantis ſupra g
dentes. a ſ ſicut obediens ꝛ ampliaui mentem
h i mare ꝛ ſup terrā. Et abij ad āge
ſ opatiōe ꝛ orōne.
lū dicēs ei: vt daret mihi librū.
ſ . i. tractatū ingrēdo ꝛ opando.
k Et dixit mihi accipe librū: ꝛ de/ h
uora illū: ꝛ faciet amaricari ven i
a ſ ſed placebit cogitando ꝛ predicando.
trem tuū: ſed i ore tuo erit dulce
tanq̄ mel. † Et accepi librum de
ſ . i. opatione chriſti ſubſequendo.
manu angeli: ꝛ deuoraui illū et
erat i ore meo tāq̄ mel dulce. Et
cū deuoraſſeʒ eū: amaricat⁹ ē vē
ſ q: exibis de carcere.
ter me⁹. Et dixit mihi: Oportet k
te iterū ꝓphetare pp̄lis ꝛ genti
bus: ꝛ linguis et regib⁹ multis.
l Et dat⁹ ē mihi Ca. XI l†
a ſ ſcriptura calamo ſcp̄ta. b ſ . i. ſceptro q: reges ꝯſtituit admonēs.
calam⁹ ſilis virgē et di/
ſ erige ad p̄dicandū.
m ctū ē mihi: Surge ꝛ metire tem/ m
a ſ . i. xp̄m. b ſ . i. ꝯſtituas q̄liter ibi adorent.
plū dei ꝛ altare: ꝛ adorātes i eo.
n Atriū aūt qđ eſt foris templum n†
ſ excōmunicādo oſtende ſe eſſe foris. a ſ omino ſubtrahe p̄dicationem.
eijce foras: et ne mētiaris illud:

ſ . i. conformes facti ſunt gentilibus.
a quoniā datū eſt gentib⁹. Et ciuita/ a b
ſ et ipſi gentiles.
tē ſanctā calcabūt menſib⁹ q̄dragi/ c d
b c taduob⁹. Et dabo duob⁹ teſtibus e†
ſ . i. tribus annis ꝛ dimidio ſic ipe xp̄s p̄dicauit.
d meis: et ꝓphetabūt dieb⁹ mille du f
e cētis ſexagita amicti ſaccis. Hi ſūt g† h†
ſ . i. predicantes penitētiā ꝛ exemplo oſtēdentes.
ſ in ſpū ſancto muneri.
due oliue ꝛ duo candelabra lucētia i
ſ qđ deo placeat accēdētes. ſ dāres lumē alijs.
in cōſpectu dn̄i terre ſtātes. Et ſi q̄s k† l†
ſ a propoſito reuocare. ſ ſpūalis ſententia.
voluerit eos nocere: ignis exiet de m†
ſ damnabit.
ore eoꝝ: ꝛ deuorabit inimicos eo/ n†
ſ corporali morte.
ruʒ. Et ſi q̄s voluerit eos ledere: ſic o† p†
ſ . i. ſpūali ſententia.
oportet eū occidi. Hi habēt poteſta q†
a ſ . i. ſcripturas que celāt arcana. ſ quia nō pre/
tē claudēdi celūʒ ne pluat dieb⁹ ꝓ/ r
dicabunt niſi congruo tempore.
f phetie ipſoꝝ: ꝛ poteſtatē habēt ſup ſ†
ſ q̄rū ad hos q̄s reprobatos viderint. ſ . i. perm.
g aquas cōuertēdi eas i ſanguinē: et t† v†
a ſ . i. terrenos. b ſ memor eſto plagarū egypti.
pcutere terrā omi plāga q̄tienſcūq̄ x†
a ſ quod erit per tres annos et dimidiū.
voluerit. Et cū finierint teſtimoniū y†
ſ antechriſtus. ſ ad regnū. ſ p tenebroſos.
ſuuʒ: beſtia q̄ aſcendit de abyſſo fa/ z† a†
ſ diſputationibus.
ciet aduerſus eos bellū: et vincet il
ſ corporaliter.
los: ꝛ occidet illos. Et corpa eorum b c
a ſ vt quicunq̄ viderint timeant eos conformari.
b ſ hieruſalē. ſ olim in virtutib⁹ nūc in malicia.
iacebūt i plateis ciuitat magne: q̄ d e
a ſ . i. muta q: nemo p̄dicabit ſpūaliter.
b vocat ſpūaliter ſodoma et egypt⁹: f
a ſ xp̄s. b ſ helie ꝛ enoch. c ſ ꝯtradicēdo veritati
vbi ꝛ domin⁹ illoꝝ crucifix⁹ ē. Et vi g h i
ſ quidā oculis quidam fama.
debūt de pp̄lis ꝛ tribub⁹ ꝛ liguis et
gentib⁹ et iacebūt corpa eoꝝ p tres k
dies ꝛ dimidiū: et corpa eorū nō ſi/ l
ſ ne memoria eorum habeat.
nēt poni i monumētis. Et ihabitā/ m†
ſ iuſtoꝝ afflictio impioꝝ eſt epulatio.
tes terrā gaudebūt ſup illos ꝛ iocū n†
i dabunt: ꝛ mūera mittēt inuicē: q̄m o p
a ſ cōtradicēdo iniquitati.
hi duo ꝓphete cruciauērt eos q̄ ha
ſ vel tabāt. ſ . i. annos tres ꝛ dimidiū. ſ. p⁹ mortē
k bitāt ſup terrā. Et poſt dies tres et q†
antixp̄i. a ſ oia eternalit viuificās. b ſ vidi intra/
dimidiū ſpiritūs vite a deo itrāuit r†
turū. a ſ iam immortales ꝛ impaſſibiles.
l in eos. Et ſtēterūt ſup pedes ſuos: ꝛ ſ
a ſ . i. pena infernalis vl' reuerentia dei.
ſ vl' ꝯtigit. ſ vt pōdus opprimēs.
timor magn⁹ cecidit ſup eos q̄ vide
ſ vel alios. ſ ita glorificatos. a ſ magne prāt.
m rūt eos. Et audierūt vōcē magnaʒ t†
ſ a chriſto vel archangelo. a ſ . i. hec opterantem.
b ſ . i. ad cōſortium ſanctorum.
de celo dicentē eis: aſcēdite huc. Et

terreat. a Terremot⁹.i.terreni moti sunt vt puniant̄ i inferno. Uel ad destructionē eccl'ie occisis m̄gr̄is. b Et deci ma ps.i.hō q̄ ad h̄ ꝯstitut⁹ videt̄: vt decim⁹ ordo restauret̄. c Occisi sunt in. Omnino destructa in inferno: vl' postea nō resipuerūt. d Gloriā.i.laudes deo de iustorū saluatione ⁊ maloꝝ dānatiōe. e Factum est. Qui pri⁹ vilis erat ⁊ abiect⁹ iā regnat: coronās bonos: malos ꝯdemnans. f Et regnabit.i.permanebit regnū ipsi⁹ in se.s.nō vt q̄dā heretici putant sctōs post diffinitū tp̄s in mūdi vitā redituros. g Et vigintiq̄t. sc.nō tm̄ minores ita glorificāt deū s; etiā maiores. h Ceciderūt in fa. In faciem cadit: q̄ in hac vita culpā agnoscit.eā ꝗ penitēdo defleṫ. Retro cadit: qui ī hac vita repēte decidit: ⁊ ad q̄ supplicia ducatur nescit. ¶ Qui cor.

Nico. de lyra

vocē mag.s.dei vocātis eos ad gl'iā. a Et vi.il.ini.coꝝ.p miracl'a suā gl'ificationē testificātia. scribit̄ eī ī legēda btī silueri ꝙ ipo mortuo ī loco exilij occurrit multitudo male habentiū ⁊ salui fiebant. Passus aūt iste supra posit⁹ cōiter exponit̄ d̄ enoch ⁊ helia q̄ dicunt̄ futuri testes xp̄i ad p̄dicādū ꝯtra p̄sidiā antixp̄i trib⁹ annis et dimidio. Amicti saccis.i.ī habitu abiecto: q̄ dicunt̄ due oliue: p exuberātiā pietatis: ⁊ duo cādelabra p ardorem charitat': ⁊ stātes ī ꝯspectu dei: p constātiā ꝯ antixp̄i maliciā.dr̄ etiā hic ꝙ ignis exiet d̄ ore eoꝝ.i.v̄buꝫ feruide p̄dicatiōis q̄ malicia antixp̄i ⁊ suoꝝ detegetur: ⁊ v̄bū deuote orōnis q̄ meritorie antixp̄us ⁊ magna ps sui exercitus fulmiabit̄: sic dictū fuit pleni⁹.ij. Thessal.ij. Faciēt ⁊ tunc miracula vera ꝯ signa antixp̄i mēdacia: qb⁹ antixp̄s cū suis affliget̄.iō subdit̄: Hi habēt ptātē ⁊c̄.finalit̄ tn̄ antixp̄s qui dr̄ hic bestia ꝓpt̄ suā crudelitatē. Ascendēs de abysso: ꝓpt̄ demonis sibi ꝯiuncti ptātē. Occidet eos ⁊ iacebūt corpa eoꝝ isepulta: ad terrorē xp̄ianoꝝ. In medio ciuitat' magne.i.ꝯgregationis antixp̄o adherētis que erit valde magna: Et dr̄ sodoma ⁊ egypt⁹.i.vilis et tenebrosa: ⁊ videbūt de pp̄lis ⁊ tribubus: q: de cūctis gētib⁹ multi adherebūt antixp̄o. Per tres dies.s.naturales ⁊ ptē q̄rti diei. Et inhabitātes terrā gaudebūt.i.adherentes antixp̄o. Et p⁹ tres dies ⁊ dimidium sp̄us vite ⁊c̄.q: resuscitabunt̄: ⁊ ad celestia trāsferent̄ ī testimoniū veritat' sue p̄dicatiōis. Et hec expositio mag' cōcordat l're q̄ꝫ p̄cedēs.vtraq; tn̄ pōt dici l'ral'. Ad cui⁹ euidētiā sciēdum q̄d illud qd̄ est alteri⁹ figura: necessario ē in se res aliq̄: q: qd̄ nihil est non pōt aliq̄d figurare vl' significare: ꝓpt̄ qd̄ figura tripliciter pōt accipi. Uno mō vt res in se tm̄. Alio mō vt figura alteri⁹ tm̄. Tertio mō vt res in se ⁊ figura alteri⁹. ⁊ h̄ triplex modus inuenit̄ frequēter in sacra scriptura. Ubi gr̄a q̄d̄ de salomone dr̄.iij. Reg.xj. Deprauatū est cor ei⁹ p mulieres ⁊c̄.dr̄ d̄ eo s̄m se tm̄.⁊ nullo mō vt fuit figura xp̄i.⁊ sic sensus l'ralis est tm̄ de salomone. ⁊ illud qd̄ de eo dr̄ Ps̄ .lxxj. Añ solē pmanet nomē ei⁹: nō pōt itelligi de salomone s̄m se: s; tm̄ vt fuit figura xp̄i: ꝓpt̄ qd̄ sēsus l'ral' tm̄ ē d̄ xp̄o sic ibidē pleni⁹ fuit declaratū. illud aūt qd̄ dñs dixit d̄ eo.ij. Reg.vij. Ego ero illi in patrē: ⁊ ip̄e erit mihi in filiū: intelligit̄ de salomone s̄m se ⁊ s̄m ꝙ fuit figura xp̄i: q: fuit fili⁹ dei p adoptionis gloriā saltē in p̄ncipio regni sui: vt ptꝫ.ij. Reg.⁊ fuit figura xp̄i q̄ ē dei fili⁹ p naturā: q̄ filiatio pfectior ē q̄ꝫ alia: ⁊ sic ē ibi duplex sensus l'ralis. vn⁹ de salomone rōne filiatiōis adoptiue.

ascēderūt in celū ī nube: ⁊ viderūt illos inimici eorū. Et in illā hora fact⁹ ē terremot⁹ magnus ⁊ decima ps ciuitat' cecidit. Et occisa sūt in terremotu noīa hominū septē milia: ⁊ reliq̄ ī timore sūt missi: et dederūt gloriā deo celi. Ue scd̄m abijt: ⁊ ecce ve tertiū veniet cito. Et septim⁹ angelus tuba cecinit: ⁊ facte sunt voces magne ī celo dicētes: Factū est regnū hui⁹ mundi dñi nr̄i et xp̄i ei⁹ ⁊ regnabit ī secl'a seculoꝝ amē. Et vigintiq̄ttuor seniores q̄ in ꝯspectu dei sedēnt ī sedibus suis cecideꝛt ī faciēs suas: ⁊ adorauerūt deū dicētes: Grās agimus tibi dñe de⁹ nr̄ oīpotēs q̄ es ⁊ q̄ eras ⁊ qui vētur⁹ es: q̄uia accepisti virtutē tuam magnā ⁊ regnasti. Et irate sūt gētes: et aduenit ira tua: ⁊ tp̄s mortuoꝝ iudicari: ⁊ reddere mercedē seruis tuis ꝓphētis ⁊ sanctis ⁊ timentibus nomen tuū pusillis ⁊

ptiue.ali⁹ de xp̄o rōne filiatiōis naturalis p illā figurate: ⁊ h̄ scd̄o mō inducit apl's dictā auctē Heb.j.ad ꝓbanduꝫ diuinitatē xp̄i: q̄ ꝓbatio nō fit p scripturā efficaciter: nisi accipiat̄ ī sensu l'rali: sic dic̄ Aug⁹. ꝯ donatistas. sic aūt ē in ꝓposito duplex sensus l'ralis. Et vn⁹ est implet⁹ ī Silverio papa: ⁊ mēna dei seruo q̄ fuerūt figure enoch ⁊ helie. ⁊ ali⁹ implebit̄ in enoch ⁊ helia cui magis ꝯcordat l'ra: vt visū ē: ⁊ pfect⁹ ī eis implebit̄: ꝓpt̄ qd̄ de ipsis est sensus p̄ncipaliter intēt⁹. b Et ī il.hora. Describit p̄secutione eccl'ie a vandalis ⁊ p̄ncipib⁹ cōstātinopolitanis ⁊ italicis: Hic ꝯñr ponit̄ eiusdē p̄secutio a gothis q̄ fuerūt arriani: vt dictū ē.s̄.ca.viij. Et diuidit̄ ī tres ptes. nā in p̄ma ponit̄ gothorū p̄secutio. scd̄o eoꝝ destructio. ibi: Et septim⁹ angel⁹. tertio deuotiōis augmētatio. ibi: Et apertū ē templū. Circa p̄mū ē sciendū ꝙ eo tp̄e q̄ Justinianus et theodora ⁊ arthemi⁹ p̄sequebant̄ ministros eccl'ie: Uigili⁹ papa fune in collo ei⁹ misso fuit tract⁹ p ciuitatē cōstātinopolitanā ⁊ clerus q̄ cū eo erat adductus fuerat dānat⁹ ad metalla scindēda p diuersa loca: ꝓpter qd̄ dei iudicio totila rex gothoꝝ collecto magno exercitu inuasit imperiū: ⁊ multas ꝓuincias pᵉgatus italiā vastauit: ⁊ sanctū herculanū episcopū perusinū cū pp̄l'o ciuitat' interfecit: ⁊ multos alios christianos p diuersas ꝓuincias. ⁊ h̄ est qd̄ dr̄: Et ī illa hora.i.tp̄e Justiniani heresi arriana depranati cito post mortem silueri ⁊ mene serui dei: d̄ q̄b⁹ imediate añ fecerat mētionē. c Fact⁹ ē ter.ma.i.cōmotio magna habitātiū ī terra p totilā regeꝫ: vt dictū ē. d Et decima ps ci.ceci.i.magna ps pp̄li christiani: ita vt ad decimā ptē vl' circiter posset estimari. e Et oc. sūt ī ter.noīa ho.i.hoīm noīatoꝝ. f Septē mil.i.ī magno nūero: q: ponitur h̄ nūer⁹ determiat⁹ ꝓ indeterminato: sic.s̄.iiij.ca. g Et reliq̄ ī ti. sūt mis. s.pp'ls roman⁹ q̄ multū timuit q̄ñ totila ciuitatē cepit: verūtñ q: pp'lm nō occidit nec ciuitatē incēdit. iō subditur: h Et de.glo.deo celi.de suo euasione. i Ue scd̄m abijt.i.tribulatio predicta. k Et ecce ve ter.ve.cito.s.gothorū destructio: ꝓpter qd̄ istud ve non fuit sup catholicos. Jdē dictū fuit.s̄.viij.ca. Ue ve ve habitātib⁹ ī terra. qd̄ est cōmune catholicis ⁊ arrianis. l Et septi.ang. Hic ꝯñr describit̄ gothoꝝ d̄structio. Justinus eni iunior successit in imperio ipsi iustiniano: ⁊ cepit ī pare anno dñi q̄ngētesimo sexagesimosexto. Hic aūt ꝯstituit narserē patriciū romanoꝝ virū in armis strenuū: mittēs eū ad reꝑmēdū gētē gothoꝝ: q̄ collecto exercitu magno gothos expugnauit: ⁊ regē eorū occidit: et sic italia ab eis liberata: christo absq; timore suiuit: ⁊ h̄ ē qd̄ dr̄: Et septim⁹ angelus.i.impator iustin⁹. m Tuba ce.q̄ aucte ipiali narserē ī italiā misit. n Et fa.sūt vo.ma.ī celo.i. in eccl'ia militāte: q: gothis occisis eccl'ia ꝓrupit ī voces diuine laudis. o Dicētes fa.ē re.hu.mū.⁊c̄.tūc eni italia ī q̄ ē roma q̄ caput ē regni xp̄i ī t̄ra: libere xp̄o suiuit: a gothis ⁊ ceteris arrianis liberata. p Et vigintiq̄ttuor ⁊c̄.i. vniūsitas ep̄oꝝ et eccl'iaꝝ suaꝝ: vt dictū ē.s̄.iiij.ca. q Gras agi.tibi.de liberatiōe eccl'ie: ad q̄s rumor hui⁹ facti deuenit. r Et irate sūt gē. i.gothi ꝯ reg' eoꝝ īterfectiōe ⁊ sua debellatiōe. s Et ad.ira tua.i.punitio tua sup gothos: q̄ñ eni de⁹ punit ad modū irati se hꝫ: vt freq̄nter dictū ē.s̄. t Et tp̄s mor.i.tp̄e punitiōis gothoꝝ ꝓ catholic' īterfect' ab eis. v Et red.mer.ser.t.ꝓ.⁊c̄. q: int̄ illos interfectos a gothis fuerūt aliq̄ p̄dicatores magni q̄ dicunt̄ ꝓphe annūciātes penas ⁊ p̄mia futura: ⁊ aliq̄ valde scti: ⁊ aliq̄ ī seculo magni: ⁊ alij mediocres et parui.

Et exterm.

a Qui cor.terrā.i.seip̄os p malā opatiōnē et alios p malū exēplū. b Et aptū ē. In hac q̄rta visiōe hꝫ materiā.m.bñ ornatā ⁊ bona auxilia habētē.s.d̄ pugna eccl'ie q̄ a diabolo īpugnat̄ ⁊ apte ⁊ occulte: ⁊ in oīb⁹ his ostēdit eā supare: p qd̄ maxie armat fideles ne deficiant in aliq̄ tribulatiōe. De pugna eccl'ie pēdet: d̄ reuelatiōe mulier': ⁊ pēdet ex tertia visiōe q̄ est de iniuncto officio p̄dicādi. Aptū est templū dei. Jd est dat⁹ est sp̄ussanct⁹: per quē mysteria eccl'ie q̄ p scd̄m tabernaculū figurabat̄ reuelata sūt fidelib⁹. c Arca. Christ⁹ arca in q̄ oēs thesauri sapiētie abscōditi q̄ cōpleuit vetus te.⁊ instituit nouū. d Et grādo magna. Quia q̄busdā visa ē p̄dicatio intolerabilis. Ca. XII

E Signū.Et ex his vidi istud ꝓcedere.s.fidei grāꝫ.i.qd̄daꝫ magnū significātē. Hic facit mētionē d̄ reuelatiōe mysterioꝝ q̄ fuerūt in scd̄a visiōe ⁊ de iniūcto officio p̄dicatiōis qd̄ habuim⁹ ī tertia: vt istā q̄rtā q̄ de pugna eccl'ie ⁊ diaboli ē: ex his duab⁹.i.scd̄a ⁊ tertia ostēdat pēdere. f Luna sub pe.ei⁹. Licet mūdanis sustētet̄: tñ nō affectat. g Et ī capi. c.co.i.xij.apl'i q̄b⁹ mundus credidit: vl' ī q̄bus mūdū vicit. ¶ Cruciat

Nico. de lyra

a Et exter.eos.i.gothos ⁊ alios arrianos. b Qui cor.ter.nr̄aꝫ corpaliter armis ⁊ sp̄ual'r false doctrine v̄bis. c Et aptū ē.h̄ tertio ponit̄ deuotiōis augmētū: nā ill' tp̄ib⁹ ꝯtigit magna mortalitas ī ꝯstātinopoli: ad quā reꝑmēdā institutū fuit festū purificatiōis btē marie v̄gis scd̄a die februarij solēnit̄ celebrari: ī q̄ btā v̄go obtulit filiū suū ī tēplo q̄ dr̄ arca testamēti. nā ī eo est plenitudo scie ⁊ v̄itat' p tabulas designata: ⁊ ptātis p v̄nā: ⁊ pietat' p māna: q̄ tria fuerūt ī arca: ⁊ tūc cessauit mortalitas. Et h̄ ē qd̄ dr̄: Et aptū ē tēplū dei ī celo.i.ī eccl'ia militāte ī q̄ tēplū materiale fuit aptū ad dictū festū solēnit̄ celebrandū. d Et vi.ē ar.testamēti.i.xp̄s: de cui⁹ oblatiōe ī tēplo ⁊ manifestatiōe p sctm̄ symeonē ⁊ annā ꝓphetissaꝫ fit memoria ī purificatiōis festo: qd̄ festū a ꝯstātinopoli ad alias eccl'ias p orbē est deriuatū. iō s̄dit̄. e Et fa.sūt ful.s.accēsa lumiaria ad modū fulgur' lucētia q̄ a fidelib⁹ portant̄ ī festiuitate dicta. f Et voces diuīe laudis. g Et toni.sctē p̄dicatiōis. h Et terremo.q: multi t̄reni ad d̄uotionē fuerūt moti. i Et grā.ma. q: ptās demōis dictā pestilētiā ꝓcurāt' fuit rep̄ssa. Ca. XI

Moraliter.

l Et dat⁹ ē mihi ca.⁊c̄. Hoc l'raliter exposui de felice papa q̄ festū dedicatiōis eccl'ie solēniter īstituit celebrādū. Moral'r aūt templū dei mens ē cuiuslibet boni xp̄iani.i.Coꝝ.iij. Tēplū dei sctm̄ ē qd̄ est' vos. h̄ aūt tēplū metiēdū ē p diligētē ꝯscie discussionē ne ibidē aliq̄d lateat qd̄ oculos diuīe maiestat' offendat. Per altare qd̄ ē q̄dratū significat̄ q̄dratura v̄tutū cardinaliū. per adorātes ī eo: bone ꝯceptiōes ī animo: ⁊ ista disponi debēt a q̄libet xp̄iano. n Atriū aūt qd̄ ē fo.⁊c̄.p h̄ aūt significatur ꝙ nullū sacrificiū ex̄ vnitatē eccl'ie factū ē deo acceptū. cuiusmodi sūt infideliū oblatiōes ⁊ hereticoꝝ: q̄ q̄ꝫtū p̄nt calcāt ecclesiā oīi tp̄e. qd̄ significat̄ p mēses q̄dragitaduos accipiēdo nūeꝝ determiatum ꝓ indetermiato sic freq̄nter fit ī h̄ libro. e Et dabo duob⁹ testib⁹ meis.s.p̄dicatorib⁹ ptātē arguēdi falsitatē hereticoꝝ ⁊ īfidelium: ⁊ dicunt̄ duo: q: sic dic̄ Greg⁹. Homel.xxxix. Dñs binos misit discipl'os ad p̄dicādū. vt p h̄ insinuaret ꝙ q̄ charitatē erga alterū nō hꝫ p̄dicatiōis officiuꝫ nullaten⁹ suscipe debet. g Amicti saccis.p qd̄ significat̄ asperitas vite q̄ ī p̄dicatorib⁹ eē debet.j.Coꝝ.ix. Castigo cor. meū ⁊ ī ser.re.ne forte cū alijs p̄dicaueri ip̄e reprob⁹ efficiar. h Hi sūt due oliue.p affluētiā pietat'. i Et duo can.p refulgētiā honestat'. k In ꝯspe.dñi ter.stātes.p ꝯstātē p̄dicationē v̄itat'. l Et siq̄s volue.eos nocere.p̄dicationē eoꝝ impediēdo. m Ignis exiet de ore eoꝝ.i.feruens p̄dicatio n Et deuo.ini.i.deuorādos eos ī igne gehēnali denūciabit. o Et siq̄s volu.eos ledere.corpalit̄. p Sic opor.eū occi. sp̄ualit̄ ⁊ eternalit̄. q Hi habēt ptātē claudēdi celū ⁊c̄. hoc fit q̄ñ p̄dicatores cessant p̄dicare ꝓpter maliciā pp̄li. sic fuit dictū Ezech.iij. Eris mut⁹ nec q̄si vir obiurgās q: dom⁹ exasperās est.

⸿ et aduenit tempus.

magnis: ⁊ extermīādi eos q̄ corruperūt terram. Et apertum est templū dei in celo: ⁊ visa ē arca testamēti eius in tēplo eius. Et facta sūt fulgura ⁊ voces ⁊ tonitrua ⁊ tremot⁹ ⁊ grādo magna.

E T signū magnū appuit ī celo. Mulier amicta sole: ⁊ luna sub pedibus ei⁹: ⁊ ī capite ei⁹ corona stel Ca. XII

r Et ptātē hūt sup aq̄s.i.hereticoꝝ doctrinas. d̄ quib⁹ dr̄: Prouerb.ix. Aque furtiue dulciores sūt. t Cōuertēdi eas ī sanguinē.i.ostēdēdi eaꝝ falsitatē. v Et percutiēdi ter.i.cupidos ⁊ auaros. x Omi plaga.s.inferni: q̄ p̄dicatores pcutiūt petōres q̄ñ denūciāt ipaꝫ sup eos vētura. y Et cū finierit testi.suū.i. p̄dicationē q̄ termiabit̄ circa mūdi finē. iō s̄dit̄: z Bestia q̄ ascen.de abysso ⁊c̄. i.antixp̄s q̄ p se ⁊ suos satellites iterficiet ꝓut poterit eccl'ie p̄dicatores. ⁊ aliq̄ eoꝝ dimittent̄ isepulti ī ꝯtēptū xp̄i. m Et inhabi.terrā.i. dominātes ī ea cuiusmodi erūt antixp̄s ⁊ exercit⁹ ei⁹. n Gaudebūt sup illos. q: null⁹ audebit p̄dicare ꝯ eū. p Et p⁹ tres dies ⁊ dimidiū.i.p̄secutionē antixp̄i q̄ trib⁹ annis ⁊ dimidio durabit. v Sp̄us vite a deo īrauit ī eos.i.ītrabit. nā alīq̄ timore antixp̄i se occultātes māifeste apparebūt ⁊ p̄dicabūt. Uī ē h̄ sīlis modus loq̄ndi sic Ps̄.lxxvij. Cū occideret eos q̄rebāt eū. nō eideꝫ nūero s; in specie: q: occisi nō q̄rebāt sic pōt h̄ dici de p̄dicatorib⁹ p̄dict'. t Et audierūt vocē ⁊c̄. qd̄ pōt itelligi de voce xp̄i q̄ dicet: Uenite b̄ndicti p̄ris mei ⁊c̄. vt hr̄ Matth.xxv. b Et ī illa hora ⁊c̄. istud l'ralit̄ exposui d̄ p̄secutiōe gothorū q̄ p̄secuti sūt eccl'iam: ⁊ p eos mystice p̄nt intelligi sp̄us maligni q̄ sp̄ualit̄ eā p̄sequunt̄ ⁊ ꝯtinue. iō dr̄: In illa hora.i.q̄cūq;. c Fact⁹ ē tremot⁹ ma. nā insultu demonū mouent̄ corda terrenoꝝ. d Et decima ps ciui.cecidit. nā p īpulsū demonū multi xp̄iani q̄ erāt de ciuitate dei cadūt a statu gr̄e ⁊ fiūt d̄ ciuitate diaboli: ⁊ h̄ multitudo cadētiū p decimā ptē ciuitat' ⁊ p septē milia occisoꝝ in terremotu significat̄: eo ꝙ vterq; nūer⁹.s.denari⁹ ⁊ septenarius vniuersitatē significāt vt.s̄.dictū est in plurib⁹ locis: ⁊ sic ponit̄ h̄ nūer⁹ determiat⁹ ꝓ indetermiato. nā p h̄ significat̄ magna multitudo. g Et reliq̄ ī ti.sūt missi. nā illi q̄ n̄ ceciderūt a statu gr̄e debēt sibi de casu timere. h Et dederūt glo.deo celi. q: suū statū attribuere debēt gr̄e diuie. l Et septim⁹ angel⁹ ⁊c̄. Jstud l'ralit̄ exposui de Justino īpatore q̄ p p̄ncipē ab eo missuꝫ gothos debellauit. Mystice pōt exponi de deo p̄re q̄ p filiū ab eo missuꝫ d̄ malignis spiritibus triūphauit: de q̄ triūpho magna fit solēnitas ī eccl'ia militante: sp̄al'r ī solēnitate paschali ⁊ multo maior ī eccl'ia triūphāte iō subdit̄: n Et facte sūt voces magne in celo di.⁊c̄. sic dr̄ Matth. vlti. Data ē mihi oīs po.ī ce. et ī terra. r Et irate sūt gētes ⁊c̄.i.demones q̄ gētes dicunt̄ eo ꝙ a gētib⁹ ī idol' colebant̄. vel ad l'raꝫ gētes.i.romani īpatores q̄ multū conati sunt destruere fidē xp̄i. Ca. XII

E T signū magnū. Descripta īpugnatiōe eccl'ie ab hereticis dict' ꝓpe: hic ꝯñr d̄scribit̄ eiusdē īpugnatio ab heretic' large dict' p quē modū pagani: saraceni: scismatici: discipl'i antixp̄i: ⁊ īfideles alij heretici dici p̄nt. ⁊ s̄m h̄ ptes p̄ncipales hui⁹ libri ī seq̄ntib⁹ apparebūt. Jgit̄ p̄mo agit̄ de impugnatiōe a paganis. ⁊ p̄mo sb̄ cosdroe p̄saꝝ rege. scd̄o sb̄ ei⁹ successore. se.ca. Prīa adhuc ī duas. q: p̄mo describit̄ ecclesie dispositio. scd̄o cosdroe p̄secutio. ibi: Et visū ē aliud signū. Circa p̄mū sciēdū ꝙ Foca iperāte q̄ cepit ipare anno dñi sexcētesimoq̄nto. perse sub cosdroe rege grauissima bella gerētes m̄ltas romanoꝝ ꝓuīcias ⁊ ipaꝫ hierosolymā iuaserūt. ⁊ destruētes eccl'ias sctāq; loca ꝓphanātes int̄ ornamēta sacra q̄ abstulerūt: vexillū dñice cruc' exportauerūt: vt hr̄ in legēda exaltatiōis sctē Cruc'. igr̄ eccl'ia sic afflicta cruciabat̄ donec pareret filiū xp̄ianū q̄ libaret eā ab afflictiōe cosdroe et suoꝝ: ⁊ h̄ ē qd̄ dr̄: Et signū magnū apparuit ī celo. militāt' eccl'ie. l Mulier.i.eccl'ia gñal'r ⁊ hierosolymitana sp̄al'r: q̄ ꝯiūcta ē xp̄o sic mulier viro. m Amicta sole.i.xp̄o q̄ ē sol iusticie: Mal.iij. Quicūq; ī xp̄o baptiçati est' xp̄m iduist'. ipse eni ē spōsus ⁊ paranymph⁹ eccl'ie. n Et lu.sb̄ pe.ei⁹.i.oīa mutabilia ⁊ defectiua p lunā significata: q̄ꝝ dispositio ptinere debet ad vltima eccl'ie mēbra.j.Coꝝ.vj. Secularia igit̄ iudicia si habuerit' ꝯtēptibiles q̄ sūt ī eccl'ia: illos ꝯstituite ad iudicādū. o Et ī ca.ei⁹ co. stel.xij.i. p̄dicatio.xij.aploꝝ: q̄ resplēduit in p̄mitiua eccl'ia q̄ dr̄ caput eius: eo mō loquendi quo p̄ncipiū alicui⁹ rei cōiter dicit̄ caput eius.

 Et in vtero

a ſ .i.in virgine maria. b ſ verbū dei.

larū duodecim. Et in vtero hā/ a†

ſ pdicabar. ſ .i.cupiēs alios generare

a bēs: ꝛ clamabat pturiēs ꝛ crucia †

ſ parit cū ſuos in lucem emitrit.

tur vt pariat. Et viſū ē aliō ſignū b

a ſ .i.in eccleſia expugnanda. b ſ p fortitudine magne prātis. c ſ qꝛ homicidia. c†

b in cęlo. Et ecce draco mågnº rū/ d e

a ſ .i.vniuerſos principes p quos operatur.

c ſus habēs capita ſeptē: ꝛ cornua f† g†

a ſ .i.vniuerſe victorie de ſubuerſis.

decē: ꝛ in capitibº ſuis ſēptē dia/ b†

ſ de fide ad infidelitatē.

d demata: et cauda eius trahebat i†

a ſ oēs reprobos. b ſ .i.illos tractoſ amore terre

e tertiā ptē ſtellaꝝ cęli: ꝛ miſit eās

noꝝ illexit. a ſ .i.diabolº tali ptāte ꝯſiſus. ſ nō hoſtare ſed laborans. b ſ contra eccleſiam.

f in terrā. Et drāco ſtetit añ mūlie/ k†

ſ .i.aliquē

rē q̄ erat paritura: vt cū peperiſ/

in fide generaſſet. ſ ad peccatū retraheret.

g h ſet filiū eiº deuoraret. Et peperit l†

filiū maſculū: q̄ recturº erat oēs m n

a ſ potētia vl'iuſticia. b ſ in flexibili. c ſ caro vim diuinitatis.

gētes ī virgā ferrēa. Et rāptº ē fi o†

a ſ ad equalitatem dei. b ſ vt cū patre iudicet.

lius eiº ad dēū ꝛ ad thrōnū eius:

a ſ p paupillū huiº filij. b ſ in voluptatibº mūdi. c ſ mētis deſertū ſpreto mūdi tumultu vl'ſo/

et mūlier fūgit in ſolitūdinē vbi p†

cunditate. a ſ deſerēs mūdū ꝯfortatur a deo.

habebat locū pāratum a deo: vt

ſ deus. ſ doctrina pdicationis.

i ibi paſcat eā diebº mille ducētis q† r

ſ ecce aliud auxilium.

ſexaginta. Et factū eſt pręliū ma s† t

ſ maiores. a ſ minores.

gnū ī cęlo. Michael ꝛ āngeli eius v

k pręliabanť cū dracone: ꝛ draco

l pugnabat ꝛ āgeli eiº: ꝛ nō value x

rūt: neqꝫ locº inuentº ē ampliº co y

a ſ .i.eccl'ia q̄rū ad bonos. ſ auxilio horū.

rū ī cęlo† Et pıectus ē draco ille z

ſ p violentia. ſ p calliditate. a ſ .q.d.a q̄ caue

magnº ſerpēs āntiquus q̄ vocať a

te oēs. ſ .i.ſcorſū fluēs a bonis ad malos a ſ .i.

diabolus et ſathānas: qui ſedu/ b

aduerſarius. ſ .i.reprobos.

cit vniuerſum orbem: ꝛ pıectº eſt c

ſ cadēs ō fidelibº acriº ipugnat amātes terrena.

in terram et angeli eius cum illo

ſ id eſt exultationem.

a miſſi ſunt. Et audiui vocē ma a†

ſ in angelis vel animabus ſanctis. a ſ a tpe chriſti qđ nō eſt in natura hominis.

gnam in cęlo dicentē: Nūnc fa b c

ſ remiſſio peccatoꝝ in baptiſmo. a ſ et regit ſuos de virtute in virtutem dirigens.

cta eſt ſalus ꝛ virtus ꝛ rēgnū

ſ et hec omia p xp̄m operatus eſt.

dei noſtri ꝛ poteſtas chriſti eiº

quia pıectº eſt accuſator fratꝝ d

b noſtroꝝ qui accuſabat illoſ an

a ſ qꝛ deū nihil latet per qđ maxime terret.

ſ cōtinue.

c te conſpēctū dei noſtri die ac

a ſ liberū arbitrium apponentes. b ſ .i.ſuggeſtionem eius.

nocte. Et ipſi vicērunt illūm p/ e

a ſ quem imitantur.

pter ſanguinem āgni: et ppter

a ſ qꝛ nō tacēt vbi neceſſe ē. b ſ .i.fidei quā

verbūm tēſtimonij ſui: et nō di f

teſtatus ē xp̄o. a ſ .i.nō ſic fouerunt carnem ſuam vt anime perirent.

lēxerunt animas ſuas vſqꝫ ad

mortem. Propterea lętamini g

a ſ angeli vel ſancti. b ſ in maioribus habitant minores ſancti vel oēs i angelis. c ſ .i. in vitia fluētibº ꝛ in codē vitio ſtabilibus.

cēli: ꝛ qui habitātis in eis: Vē h†

d terrę et mari: qꝛ deſcendit dia/ i

ſ occidendum.

bolus ad vos habens irā ma

ſ vñ feruentiº graſſať

e gnam: ſciens q̄ modicum tem k

f pus habet. Et poſtq̄ᷓ vidit dra l

co q̄ pıoiectus eſſet in terra: p/ †

ſecutus eſt mulierem quę pe/

g perit maſculum. Et datę ſunt m†

ſ duo teſtamenta vel due dilectiones vel due vite.

h mulieri alę duę aquilę magnę:

vt volaret in deſertum in locū

ſ .i.per tres annos et dimidiū.

i ſuum vbi alitur per tempus et n

tempora et dimidium tempo/

a ſ a preſenti impugnatione. b ſ et q̄uis ita parata eſſet.

ris a faciē ſerpētis. Et miſit ſēr o†

a ſ ex inſpiratiōe. b ſ qꝛ eā nō attingit.

pens ēx ore ſuo poſt mūlierem

ſ tribulationē inundantem.

aquam tanq̄ᷓ flumen vt eā fa

ſ in peccatum.

k ceret trahi a flumine. Et adiu/ p

ſ vel ſancti orādo. ſ ſancti ſtabiles vt terra

l uit terra mulierē: ꝛ aperuit ter/ †

m ra os ſuum et abſorbuit flumē q

quod miſit draco ō ore ſuo. Et r

n iratus eſt draco in mulierem: ꝛ s†

a ſ cū minoribus de eadē eccl'ia

abijt facere pręlium cum rēli/

ſ ope cōplent.

quis de ſemine eius qui cuſto/

ſ qui eū cedūt ꝛ timēt pferre.

diunt mandata dei: et habent

o teſtimonium ieſu chriſti. Et ſte t†

tit ſuper arenam maris.

gendũ i hac solẽnitate pplm xpianũ. b Et visa e ar. testa. i. xp̃s in9 sacramẽtali. q: arca testamẽti q: sic arca testamẽti cõtinebat manna: tabulas testimonij ꝛ virgã aaron. sic xp̃s cõtinet dulcedinẽ misericordie: plenitudinẽ sciẽtie: celsitu dinẽ dignitatis sacerdotalis et regie. c Et facta sunt ful gura. i. luminaria refulgentia: que debẽt adhiberi in tanta so lemnitate. d Et voces. i. multiplicis laudis diuie. e Et to nitrua predicatiõis autẽtice. h Et grãdo magna. que pro pter sui frigiditatẽ significat timorẽ ne aliquid omittat de de bitis in tanta festiuitate. Et signũ magnũ apparuit in ce lo ꝛc. hoc litteraliter fuit expositũ de ecclesia que fuit afflicta te pore Cosdroe. Moralit aũt potest exponi de qlibet deuo ta persona que numero ꝛ merito mẽbrũ est ecclesie. id dicit: k Mulier amicta sole. i. p appetitũ celestiũ. m Et luna sub pedib9 eius. p zẽptũ bonoꝝ mutabiliũ. n Et i ca pite eius corona stellarũ duodecim. p quas significant. s. fructus spiritussancti qui ponunt Gal. v. a Et in vtero habẽs. i. in animo cõceptũ boni ppositi. Et cruciat vt pariat. per qd significat intensus desiderii implẽdi in opere qd cõcepit in mẽte. c Et ecce draco magn9 ꝛ rufus. i. dia bolus supbus ꝛ maliciosus. Habẽs capita septẽ. i. in feriozũ demonũ vniuersitatẽ. Et cornua decem. i. vni uersos modos impugnandi naturas humanam: quia per se ptenarium ꝛ denarium vniuersitas designatur. Et in capitibus eius septez diademata: id est multa: quia per spiri tus malignos sibi subiectos frequenter debellat plurimos. Et cauda eius trahebat tertiam ptem stellarum et misit eas in terram. quia magnam partem angelorum traxit secũ. k Et draco stetit añ mulierem. nam insidiat cuilibet psone ad impediendũ sanctũ ei9 ppositũ. Ut cũ peperisset deuo

raret filiũ ei9. q: qñ ipedire nõ pot zceptũ animi bonũ qñ ex eat in op9: nitit illud p vanã gliam deuorare. Et pepit masculũ ꝛc. i. xp̃m. nã ipe dic Matth. xij. Quicũq; fecerit vo lũtatẽ patrĩ mei hic me9 frater ꝛ soror ꝛ mater est. Quib9 do nũ zceptũ pducit ad effectũ ipe facit volũtatẽ dei patr̃ et sic est mater xp̃i spũalis spũalit pariẽdo. Et capt9 ẽ fil. ei9 ad deũ. q: bonũ op9 p angelos psentaẽ ad dñm. sic xp̃s corpalit assũpt9 est i celũ. Et mulier fugit i solitudinẽ. i. ex petõr multitudinẽ. At ibi pascat eã dieb9 mille ducẽtissexagi ta. i. xp̃i doctrina quã docuit trib9 ãnis ꝛ dimidio. q cõtinent dies mille ducẽtossexagita. Et factũ ẽ pliũ ꝛc. p h signifi cat repssio demonũ p angelos scõs ne ipugnẽt bonos hoies et deuotos supra id qd pñt. ꝛ sic demones ab eis deijciunt de q delectiõe dñs e laudãdus. id dicit: Et audiui vocẽ ma gnã i ce. ꝛc. i. i ecclia triũphãte ꝛ militãte. Et de malis hoib9 q subijciunt demonib9. subdit: Ue terre ꝛ mari ꝛc. i. cu pidis bonoꝝ terrestriũ ꝛ demersis i aquis carnaliũ volupta tũ. Et pq̃ psecut9 ẽ mulierẽ. q: nitit parietes bonũ cõceptus qñtũ pot pturbare. Et date sunt mulieri due ale. q sunt amor dei ꝛ pximi p qs euolat a facie diaboli. Et misit ser pẽs ex ore ꝛc. q: diabol9 fugiẽtib9 ab eo mouet psecutiõẽ tpa lẽ vt p ipatiẽtiã eos frãgat. Et apuit terra os ꝛc. h exgo maria de qua dicitur Esa. lxv. Aperiatur terra ꝛ germinat sal uatorẽ. ipsa nanq; sibi deuotos adiuuat contra demonẽ. Ber nardus super missus est. in periculis in angustijs ꝛ in rebus dubijs respice stellam inuoca mariam. Et abijt facere prelium cum reliquis ꝛc. quia quando diabol9 ab vno sancto deuincitur vadit ad aliũ impugnandum. Et stetit super arenam maris. per quam significantur steriles in bono super quos stat tanq; in proprio loco.

Glo. ordi.

Et vidi ꝛc. Bestiã. Ca. XIII Bestia vel specialiter antixp̃s. generalit tota collectio maloꝝ. vl ite ger antixp̃s caput ꝛ corp9. Capi ta. Ad h vt hũ posset istos vincere: talẽ familiã sibi istituit. Hoia blasf. Ua rijs heresib9 erat plena vl' varijs fila tiõib9 occultãs vitia. Quasi oc cisum. Sitabit se antixp̃s mortuũ ꝛ p tri duũ latẽs p9 apparebit dicẽs se suscitatũ. Et plaga mor. Artemagica ascẽdit i aera ferẽtib9 eũ demonib9: ꝛ sic curabit plaga mor. ꝛc. q: q pri9 mor tu9 credebat post viuens reputabit.

Nico. de lyra

Et vidi de mari. Ca. XIII Descripta psecutione ecclie p cosdroe: hic idẽ describitur sub ei9 filio sibi succedẽte. ꝛ diuiditur in tres ptes. q: primo describitur suc cessio regni. Scdo pcessus prelij. ibi: Et vidi. Tertio terminus belli persa rũ et eraclij. ibi: Si quis habet aurẽ. Circa primũ dicit iohannes: Et vi di de mari. i. de regno persidis ratiõe predicta. Bestiam. i. filium cos droe bestialiter viuentẽ. Ascen dentẽ: ad regni persidis potestatem. Habẽtẽ capita septẽ ꝛ cornua de cem. exponat sicut precedenti ca. de patre suo. Et super cornua eius decem diademata: q: capitaneis suarũ acierum impendit quasi honorẽ regium: vt fortius decertarent ptra eraclium. Et sup capita eius noia blasphemie: q: dicti capitanei pnunpebãt in blasphemiã xp̃i: sicut ꝛ princeps eo rum: vt habet parte sequẽti. Et bestia quã vidi similis erat pardo. pp̃ter varietatẽ vitiorum in qbus obstinat erat. fm illud Hiere. xiij. Si pot ethiops mutare pellẽ suã et par dus varietates coloris sui: ꝛ et vos poteritis bñfacere cũ di dieritis malum. Et pedes eius sicut pedes vrsi. habẽ tes plãtas magnas ad calcandum. sic iste anhelabat ad cal candũ ecclesiã. Et os ei9 sicut os leonis. pp̃ter crudeli tatẽ. Et dedit illi draco virtutem suã: q: cosdroe pater eius tradidit illi regnũ suuz: sedens in turre sua argẽtea: vt dicitur in legenda exaltatiõis sancte crucis. Et potesta tem magnã. i. exercitũ fortẽ ad pugnandũ ptra eraclium.

Et vidi

s. i. de collectiõe malorum.

Et vidit de Ca. XIII
s ꝙ principiũ vel p alios malos se
mari bestiã ascẽdentez
extollentẽ. s. i. pncipes. b ꝛ vniuersos ma los. ꝛ q̃ zra eos p qs pncipes impugnãt decalogũ
b habentem capita septem et cor
a s ꝙ nõ est aliq̃s pceptũ qd p pncipes nõ in
nua decẽ ꝛ sup cornua ei9 decez
fringat: ꝛ d q̃ ipsi nõ coronentur. s. i. pncipes.
c diademata: et sup capita ei9 no
a s ꝙ dicit xp̃m nõ deum sed magũ fuisse.
mina blasphemie. Et bestia quã
s misit a principib9.
vidi silis erat pardo ꝛ pedeᵉ ei9
s maiores in sermone.
sicut pedes vrsi ꝛ os ei9 sicut os
s q: deuorat ꝛ fremit. a s aliud p qd nocent. s faciendi miracula.
leonis. Et dedit illi draco virtũ
s seducendi multos.
tẽ suã ꝛ potestatẽ magnã. Et vi
a s antichristũ. b s fingente se tanq; mortuũ.
di vnũ de capitib9 suis qsi occi
s simulatorie.
sum in morte ꝛ plaga mort. ei9

Nico. de lyra

Et vidi. Hic zfir describit pcessus prelij. Circa qd sciendus ꝙ expositor res aliqui dicunt hic ꝙ exercit9 eraclij ꝛ exercit9 filij cosdroe occurrerũt sibi in uicem iuxta danubiũ: ꝛ ex zsensu vtriusq; par tis eraclius ꝛ cosdroe fili9 pugnauerũt ad singulare certamen: tali pacto ꝙ vi ctus subijceret victori cũ toto populo suo: eraclius aũt victor extitit: ꝛ sic fil9 cosdroe cũ toto suo pplo ei subiectus fit. ꝛ fm h dicit iohãnes: Et vidi vnuz de capitib9. i. primum ꝛ principale caput. vñ fit en i in scriptura sacra aliquã ponit p primo: Geñ. j. Et factũ est ve spere ꝛ mane dies vn9. i. pmus et istud caput vnũ fuit fili9 cosdroe q fuit vnus de septẽ capitib9 bestie: sicut pdictũ est ca. pce. de pre eius cosdroe. Quasi oc cisũ in mortẽ. i. deuictũ ꝛ subiectũ era clio: ꝛ q: p h nõ fuit mortu9 simpliciter iõ nõ dicit occisum absolute s; qsi occi sum. Et plaga mortis ei9 curata est. postea rebellauit eraclio: ꝛ sic curatus fuit ab ei9 subiectiõe. s; illud qd sequi tur: Et adorauerunt bestiam dicentes: Quis similis bestie ꝛ quis poterit pu gnare cũ ea. q. d. nullus. nõ zcordat cũ dicta expositiõe: ꝙ enim deuictus ab eraclio rebellaret: nõ est argumentum ꝙ esset inuincibilis: sed magis ad op positum: sicut ipse iam fuerat deuictus ab eraclio: et pater ei9 pluries debellatus. Item ꝙ isti expositores dicunt hoc re bellio fuit post recessum eraclij de persidẽ: interfecto cosdroe et reportato vexillo crucis dominice. hic aũt dicit: Et admira ta est vniuersa terra post bestiam pp̃ter eius curationem. Et adorauerunt draconem: per quem intelligit cosdroe. nõ enim adorauerunt eũ post mortẽ suam sed ante: vt dictũ est supra. propter quod aliter exponitur hec littera de vulneratione le tali filij cosdroe i vno pliorũ ptra eraclũ a quo vulnere ptra spem humanam fuit satis cito curatus: propter quod gentes sibi subdite crediderunt in eo esse aliquid numinis: cuius vir tute fuerat sic sanatus: sicut et patrem suũ adorauerunt: vt di ctum est. fm hoc dicitur: Et vidi vnum de capitibus. i. filium cosdroe ratione iam dicta. Quasi occisum in mortem. i. letaliter vulneratum. Et plaga mortis eius curata est. inopinabiliter.

Et admirata

Et aperuit os suũ. In tantã fiduciã ppropit: vt qd añ occul te:tã tũc publice audeat blasphemare. Et tabernaculum ei9. i. oẽm institutionẽ ei9 p quã laudabilis apparet. Oc cisus. In suis vt in abel. vl' p eã oia dispositũ ẽ q i fine tepoꝛ occiderẽt. Uel occisus. i. in agno mystice quẽ abel obtulit: vt in ipo abel a fre occiso pfiguraret est. Qui i capti. Qui captiuat hoies hic a fide: tãdẽ a salute. i. antixp̃s: vl' ipe diabolus. Qui in gla. oc. ꝛc. Antixp̃s ꝛ sui occidũt gladio materi ali: ꝛ psuasiõis: ꝛ pibũt gladio eterni iudicij. Hic ẽ patiẽ. i. patiẽtiã et fi dẽ tenebũt: q: illo destructo scient se re muneradõs. Respiciẽdo penã malo rũ ꝛ remunerationũ bonoꝝ patiẽtes sũt ꝛ fidẽ tenẽt. Et vidi. Descripta tribulatiõe q erit p antixp̃m ꝛ suos p ncipes: subiũgit aliaz q fiet p suos a postolos: qs ipe p toto mũdũ sparget ꝛ Cornua duo. Quia simulabunt se hẽre inocẽtiã ꝛ purã vitã ꝛ verã do ctrinã ꝛ miracula q xp̃s habuit ꝛ suis dedit. Uel duo testamẽta sibi vsurpa būt. Et loqbaẽ i. psecuabit. ita lo quẽt sic diabol9 ꝛ antixp̃o erat locut9. Et ptãt. Quia i oib9 caput sui si bi pponebãt. s. antixp̃o. Terra

s per ascensionem.
curata est. Et admirata est vni
s imitão bestiales. s. i. antichristũ.
sa terra post bestiã. Et adoraue
a s. i. diabolum. b s resurgẽdi vt videbatur.
runt draconẽ: q dedit potestatẽ
s antichristũ.
bestie: ꝛ adorauerũt bestiã dicẽ
s cũ resurrexit.
tes: Quis similis bestie: ꝛ quis
s voluntati eius resistere.
poterit pugnare cũ ea. Et datũ
s pmissiõe dei. a s magniloquio se extollens. s q: dicet
est ei os loquens magna ꝛ blas
se filium dei.
phemias: ꝛ data est ei potestas
s id est operari per menses.
facere meses qdragitaduos. Et
a s negãdo deũ eẽ. b s. i. p deũ vl' vsq; ad deũ
aperuit os suũ i blasphemias ad
deũ blasphemare nomẽ ei9 ꝛ ta
a s. i. eos illos q ab illis maiorib9 peguntur.
bernaculũ ei9: et eos q i celo ha
s pmissum.
bitãt. Et datũ est illi belluz face
s corpaliter. s vel eos.
re cũ sanctis: ꝛ vincere illos. Et
data ẽ ei potestas in oẽz tribũ ꝛ
populũ ꝛ linguã ꝛ gentẽ: et ado
a s. i. dediti terrenis.
rauerũt eã oẽs qui inhabitãbãt
terrã: quoꝛ nõ sunt scripta noia
a s q liber est agn9: ipe eni idẽ est agnus ꝛ liber
in libro vite agni qui occisus est
s q. d. cauere omnes.
ab origine mundi. Si qs habet
s intellectũ. s intelligat.
aurem audiat. Qui in captiui
tatem duxerit: in captiuitatem
vadet qui i gladio occiderit opoꝛ
s. i. in respectu penarũ ꝛ remuneratiõis.
tet eũ gladio occidi. Hic ẽ patiẽ
a s piore minorem.
tia ꝛ fides sanctoꝛ. Et vidi aliã
a s pseudo aplos. s in fugbiam vel pdiriõne pficiente. s in penas infernales. s qui de ptre amatores terrena.
bestiã ascẽdẽtẽ de terra: ꝛ habe
a s. i. oes modos decipiẽdi qb9 antixp̃s decepit s id q boni in eis videbit simulatio erit.
bat cornua duo similiã agni. Et
loqbaẽ sic draco. Et potestatez

Nico. de lyra

Et admirata ẽ vniuer. ter. post be stiã. pp̃t talẽ curatiõẽ. Et ado rauerũt draconem. i. cosdroe: q: dedit ptãtẽ bestie tradẽdo regnũ filio suo. Et adorauerũt bestiã. i. filium cos droe credẽtes i eo aliqd numẽ esse. Dicẽtes qs silis bestie ꝛc. q. d. nul lus. q: ei i plio vulneraret curabit sic pri9. Et datũ ẽ ei os loqñs magna ꝛ iactãtiã ꝛ blasphemias ꝛ xp̃m ꝛ ec clesiã. Et data est ei ptãs fa. men ses. xlij. q faciũt tres annos ꝛ dimidi um: dictũ enĩ ẽ. s. ꝙ bellũ eraclij ptra persas durauit septẽ ãnis. ꝛ sic medie tas illius tpis ascribit cosdroe: ꝛ alia medietas filio ei9. Et datũ est illi bellũ facere cũ sanct. ꝛc. q: fecit ana staũũ cũ. lxx. monachis ꝛ m̃ltos alios interfecit. Et data ẽ ei ptãs i oẽm tribũ ꝛc. q: m̃ltẽ gẽtes ꝛ diuersaꝝ lin guaꝝ erãt sub ptãte sua: ꝛ ẽ hic hyper bolica locutio accipiẽdo oẽm populũ ꝛ gentẽ pmulto pplo ꝛ gente: sic fre quẽter fit in scriptura et i cõmuni mõ loquẽdi: sic dr̃ tota ciuitas ẽ in tali fe sto. ad denotãdũ ꝙ sunt ibi multi s et uitate. ꝛ silr qd subdit: Et adorauert eã oẽs ꝛc. Quoꝝ nõ sũt scri. no. i libro vite agni. i. libro pdestinatiõis diuine: q de liber vite agni rõne dcitaẽ ꝛ etiã rõne hũanitat: in qñtũ oẽs pde stinati saluant i fide mediatoris. Qui occisus ẽ ab ori. mũdi. qd ꝓ plicit pot intelligi. Uno mõ dispositi ue: q: sic de9 ab eterno disposuit mun dũ facere: q quidez dispositio pot dici qdã mũdi origo: inq̃tũ ad exemplar mũdi pcocepti eternaliter a deo pdu ctus est mundus tpaliter i effectu. vñ Boeci9 libro. de zsolatiõe: Tu cuncta superno ducis ab exẽplo: Mundũ mẽte gerẽs similẽ imagine formãs. Alio mõ figuratiue. et sic abinitio mũdi xp̃s in abel fuit occisus: nã occisio abel inocẽtis fuit figura occisiõis hu9 agni. vñ dic Aug9. ꝙ fuit in abel occisus ꝛ in pphetis erbo noratus. Si qs hz. Hic vltimo describit finis belli p̃larũ et eraclij: ꝛ dr: Si qs hz aurẽ. i. intellectũ: Audiat. sup ple finẽ belli eraclij ꝛ persaꝝ: q: p se q multos christianos du xerãt captiuos. ab eraclio ꝛ ei9 exercitu fuerũt captiuati. Qui i gla. oc. ꝛc. q: cosdroe q multos occiderat ab eraclio est occisus.

est occisus. Hic est patientia ꝛ fides scõꝝ. q: zacharias pñarcha hierosolymitan9 q cũ alijs pluribus sanctis duct9 fu erat in psidẽ captiu9 habuit meritũ patiẽtie ꝛ eraclius cum eis fuit in hierusalem reductus. Et vidi aliã bestiã. De scripta ecclie psecutiõe a cosdroe ꝛ ei9 filio: hic ptr idẽ descri bit sub machometo ꝛ ei9 pplo. ꝛ diui dit i tres ptes. nã hec psecutio pmo in cipit. scdo alia incipit. sc. ca. ibi: Et vi di ꝛ ecce nubẽ. tertio pma resumit. xvj. ca. ibi: Et sex. Prima adhuc in tres. q: pmo ponit cõditio secte saracenoꝝ. se cũdo psecutio christianoꝝ. i pncipio se. ca. tertio punitio psecutoꝝ. ibi: Et ali os angelos. Prima adhuc in duas. q: pmo ponit dicte secte conditio. scdo eius iusdã snie secrete uelatio. ibi: Hic sapiẽ tia est. Circa pmũ sciendũ ꝙ lz de in choatiõe secte machometi varia dican tur a diuersis: tñ pueniẽt9 tenet ꝙ ice pit circa finẽ tpis eraclij: ꝙ q dictũ est in pte pce. hic aũt machomet9 de paup tate ad diuitias eleuat9 cogitauit fieri rex hismaelitaꝝ de q pplo erat: q pp̃le dicunt agarẽni: nã hismael fuit filius agar ancille sare: Geñ. xvj. dicuntur tñ vsurpatiue saraceni a sara libera. Ad obtinẽdũ vero ppositũ vsus fuit zsilio ꝛ auxilio cuiusdã monachi heretici: no mine sergij zcedo legẽ falsaz ꝛ carnalẽ ꝛ quibusdã auctib9 veter ac no. te. colo ratã. vt sic nõ solũ a gẽtilib9 ac carna lia pnis: sz etiã a simplicib9 christianis ꝛ iudeis de qb9 aliq habitabãt cũ his maelit: facilẽ recipeẽ. finxit etiã leges illã a deo reuelatã tanq; pphe dei hui mo. igit ꝙ ipo dr: Et vidi aliã bestiã. i. machometũ vitã voluptuosã ducẽtẽ. q bestialis dr. Ethi. naz fuit luxurio sus ꝛ libidinis ardore succensus super oẽs hoies orietal regiõis ictãte se so lũ. sup. xl. hoies ex diuio munere nr̃e generatiuã ꝛ cocũdi ptãtẽ hẽre: vt scri bit histoie orientalis ecclie. libro. i. ca. v. q alit nostat. s. liber epi aconensis: q: fuit auctor: hui9 libri. Ascẽdentem de terra q: p mercationes ꝛ rapinas a scẽdit d paupratẽ ad diuitias: vt dicit ibidẽ. Et habebat cornua duo silia agni. i. christi cui9 duo cornua dicunt hic pphetia ingtum fuit vxor: pur declaratũ fuit Luc. vij. sup illud: Pro pheta magn9 surrexit in nobis ꝛc. q la tor legis noue. Machomet9 vero finxit se esse pphetã ꝛ legis diuine latorẽ: vt dictũ est. ppter qd dr hic duo cornua silia cornib9 agni. q: nõ fuerunt talia fm veritatẽ: s; fm hũanã fictionẽ. Et loquebaẽ sicut draco. i. astute me daciter ꝛ dolose. Et potestatẽ pzio ris bestie oẽm faciebat. q exponit ali qui de parte filij cosdroe q. s. nomiat9 est bestia. nam machometus ꝛ eius se quaces ptãtẽ regni persarũ transtulerũt ad saracenos. ꝛ regni sic dicit hic fecisse oẽz ptãtem prioris bestie. s; huic expositio ni videt zirariecz qd sequit: Et fecit terram et habitantes in ea adorare be stiam pmam. nam auferendo potesta tem a persis nõ fecit adorare regẽ eoꝝ sed magis contrariũ. pp̃ter quod mihi videtur saluo iudi cio meliori ꝙ hic prior bestia sit ipse machometus qui dicit bestia ratione vite bestialis. vt dictum est: et prima p primo rex fuit saracenoꝝ: bestialiter viuentium. Modus autem pmi regis in aliquo regno et regimen suum firmare ꝛ dila tare qñtum potest. quod fecit ipse machometus. ideo dicit: Et potestatem prioris bestie omnez faciebat. quia quicquid solet facere pmus rex ad firmandum et dilatandum suam potestatem diligentius agebat.

In pspectu

a Terrā.i.terrenos:ꝛ ī amore terre ꝑseuerātes:vel t̃ra ſm corpus habitātes in ea ſm aīam. b Adorare be.pri.c.e.ē pla. Quia ꝛ hi ſimulata reſurrectiōis ꝑdicatiōis ſue faciūt fūdamētū ſicͭ ꝛ apl̄i xp̄i fecer̄t. c Ignē.i.malignū ſpm̄ ſup ſuos faciet deſcēdere:vt loq̄nt varijs liguis Ut aplis datꝰ ē ſpūſſanctus ī ſpecie ignis:ſic ꝛ illi dabūt ſpiritū malignū in ſpecie ignis. d In cōſpe.ho. Ut omēs videre poſſint:cū apl̄i ī ↄclam accepert. e Ut loquať i. Qui magica arte faciet ſtatuā loq̄ ꝛ futura ꝑdicere. f Habere char.ꝛc. In manu ꝛ ī frōte ponent ſigna vt oēs deū ↄfiteanť ſuū verbo ꝛ ope. g Numer̄ no.i. q̄ expectāt ab eo remuneratiōnē minorē vel mediocrem vľ maximā. h Qui hʒ in. Cū liber grece ſit editꝰ:ſm grecos numerus ē querēdus apud q̄s oēs lr̄e nūerū ſignificāt nomen eiꝰ anthemos qḋ ei cōpetit q̄ xp̄o ↄ̄rius ḋr: A.vnū.n. q̄nq̄ginta.t.ccc.e.q̄nq̄.m. q̄dragīta o.ſeptuaginta.s.cc. Ul' arnoyme.i.nego q̄ xp̄m negat deū in q̄ idē numerꝰ. A.vnū.r.cc.n.q̄nq̄gīta.o.lxx.y.cccc. m.xl.e.q̄nq̄. Uel teytan.i.ſol gigas. qḋ vere xp̄o:vſurpatiue ↄuenit antichriſto. T.ccc.e.q̄nq̄.i.x.Iterū t.ccc.

D a.vnū.n.l. Ul' latinis lr̄is. Diclux.q: ipſe ſe lucē eſſe dicet. D.q̄ngēti.i.vnū. c.centū.l.q̄nq̄ginta.v.q̄nq̄.x.decem. et ſic eadē ſūma. Sex p̄mꝰ pfectꝰ nūerus eſt:ꝛ ſignificat illos minꝰ pfectoſ q̄ ↄiugati ſūt ꝛ ꝓ mō ſuo:decē p̄cepta ſeruāt. Lx. ſignificat mediocriter pfectos:q̄ dimiſſis legalibꝰ ↄiugijs in caſtitate ꝑmanēt:ꝛ iterꝫ decē p̄cepta pro mō ſuo cōplent. Centuʒ ſignificat pfectiſſimos:q̄ mētis ꝛ corꝑis ītegritateʒ nō violāt:ꝛ decem p̄cepta pfectiſſime ſeruāt. Hi reddūt fructum:alij triceſimū:alij ſexageſimū:alij cētū. Et diſcipuli antichriſti tūc dicēt neminē poſſe ſaluari:niſi antichriſto obtulerint aliquē de fructibꝰ illis. ☞ Et vidi

Nico. de lyra

a In ↄſpectu eiꝰ.i. ꝓut ſibi ad finez intentū expediēs videbať. b Et fecit terrā.ꝛc.adorare beſtiā primā.i.ſe ipſum:q̄ dicit̃ beſtia p̄ma rōne dicta. nō tn̄ fecit ſe adorare tanq̄ deū:ſicͭ fecerat coſdroe:ſʒ ſicͭ ꝓphetā dei ſūmū. c Cuiꝰ curata eſt plaga mort̃. Machometꝰ enī in quodā bello fuit grauiter vulneratꝰ:ſʒ poſtea curatꝰ:vt dicitur primo libro hiſtorie orientalis eccl'ie ca.v. d Et fecit ſigna magna. falſa tn̄. e Ut etiā ignē faceret de celo deſcēdere in terrā. Hic accipit̃ ignis metaphorice ſicut et alia que dicuntur hic. machometꝰ enī poſtq̄ iaʒ magnꝰ erat effectꝰ cepit cadere epilentica paſſiōe. ꝓpter qḋ ne ex h̄ vilicaret dixit ſe h̄ pati ex apparētia gabrielis archangeli:vt pote hō purus nō potēs ſuſtinere refulgentiā ipiꝰ ſicut Daniel x.ca. dixit angelo ſibi apparenti: Dn̄e mi in viſiōe tua diſſolute ſūt cōpages mee ꝛ nihil in me remanſit viriū. angeli ꝟo ignis vocant̃. Ps.ciij. Qui facis angelos tuos ſpūs et miniſtros tuos ignē vrentē:ſʒ q: iſtud erat falſuʒ.iō ſubdit̃: f In cōſpectu hoīm.i.in opinione falſo ſibi credentiū. dixerūt etiā ſui diſcipuli q̄ lunā a ſe vocatā fecit deſcēdere q̄ ratione luminis ↄuenit cū igne. ꝛ ſic ſm opinioneʒ hoīm fecit ignē deſcendere. g Et ſeduxit ha.in terra.p ſe ꝛ diſcipuloſ ſuos. h Propter ſigna.q̄ falſo dicta ſunt de eo. i In cōſpectu beſtie.i.ſuijpſiꝰ. Sciebāt enī q̄ erant ſigna mendacia vel aliter: In cōſpectu beſtie.i.ꝑpl̄i beſtialis ꝛ defacili ſeducibilis q̄lis erat ppl's hiſmaelitaꝝ habitās in deſertis. k Dicēs ha.in terra.ſibi ſubiecta. l Ut faciant ima.be.q̄ habet plagā ꝛc. h̄ addit̃ ad deſignandū q̄ beſtia hic accipit̃ ꝓ ipſo machometo ꝛ nō ꝓ ꝑplo ꝑ ipm̄ decepto. ḋr autē eius imago

priorís beſtie oēm faciebat ī cō a ſpectu eius:ꝛ fecit terrā ꝛ habi b tātes ī ea adorare beſtiā primā: cuiꝰ curata ē plaga mort̃. Et fe c cit ſigna magna:vt etiā ignē fa d ceret de celo deſcēdere ī terrā in cōſpectu hoīm. Et ſeduxit habi tātes ī terra ꝓpter ſigna q̄ data ſūt illi facere ī cōſpectu beſtie:dicēs habitātibꝰ ī terra vt faciant imāginē beſtie q̄ habet plagam gladij ēt vixit. Et dātū eſt illi vt daret ſpirituʒ imagini beſtie: et c vt lōquať imāgo beſtie et faciēt vt quicunq̄ nō adorauerit imaginē beſtie occidať. Et faciet oēſ pusillos ꝛ magnos:ꝛ diuites et f paupes:ꝛ liberoſ ꝛ ſeruos habere characterem ī dextera manu: aut ī frontibꝰ ſuis:ꝛ neq̄s poſſit emēre aut vēdere niſi q̄ habeat characterē aut nomē beſtie: aut g nūerū nois eiꝰ. Hic ſapiētia eſt. b Qui habet itellectū cōputet nūmerū beſtie. Nūerꝰ enī hois eſt.

(interlinear glosses:) antichriſtum. — ad cōfirmationem predicationis. — ꝑmiſſione dei. — in inuocatiōe nois antichriſti. — ꝑcipiēs. — ſe ↄformes illi. — vľ ad lr̄aʒ.i. aliquā ſtatuā — mort̃. — a reſurrexit. — b a diabolo ꝑmiſſione dei. — ↄformibꝰ antichriſti. — a diuerſis linguis. — b .i.ↄformes eius. — c per principes ſeculi. — .i.ↄformātes ſe vľ ad lr̄aʒ. — a morte corꝑis — b q: dicēt deū ſuū ꝛ omnes recipere ꝛ neminē abijcere. — a ad lr̄aʒ vľ ſuos dei acq̄rere. vľ ad ſpūalē ſenſum. — q: ſignati erūt noīe eiꝰ ꝛ eū ſatebunť. — nomen. — q: res obſcura attentos facit. — a vel nomen. — a lʒ ꝑ h̄ deꝰ videať ſapiēti purꝰ hō apparebit.

imago lex ab eo data:in q̄ repn̄tatur eiꝰ ↄditio ꝛ vita: quā p̄cepit firmiter cuſtodiri. ꝛ h̄ eſt qḋ ḋr: Ut faciāt imaginē ꝛc.i. ope adimpleāt eiꝰ legē. m Et datū ē illi.i.ꝑmiſſum a deo. n Ut daret ſpiritū imagini.i.vigorē ſue legi. Lex enī ḋr viua q̄diu viget. ꝛ mortua cū abrogať. o Et vt loquať imago beſtie.i.ſententiā ſuam oſtendat. ſicut dicitur Lex talis loquit̃ in tali caſu. naʒ omnia fere accipiunť hic metaphorice p Et faciet vt quicunq̄ nō adorauerit imaginem beſtie. nam precepit ſub pena mortis legem ſuam haberi ī magna reuerentia. q Et faciet omnes pusillos ꝛ magnos ꝛc.i.omnes homines cuiſcunq̄ cōditiōis: r Habere characterem.i.circūciſionem. vt dicūt aliqui. naʒ ſaraceni ſunt circūciſi: ſicut et iudei. ſed littera ſequens diſſonare videtur. cum dicitur: In dextera manu aut in frontibꝰ ſuis:quia circūciſio non fit in partibus iſtis:et ideo ꝑ characterem videtur hic intelligi determinatus modus viuendi ſm legem machometi:quo ſaraceni ab alijs gentibus diſtinguunť. ideo dicitur: s In dextera manu. q̄tuʒ ad operationem. t Aut in frontibus ſuis.ꝑ apertam confeſſionem. v Et ne q̄s poſſet emere aut vendere:id eſt cū ſaracenis in ſuis legalibus cōmunicare x Niſi qui habeat characterē beſtie. i.modū viuendi dictum. y Aut nomen. ſicut ſaraceni ficti. naʒ ſicut inter chriſtianos ſunt aliqui ficti. ꝓpter qḋ permittunť cōmunicare chriſtianis veris:ſic ē inter ſaracenos. z Aut numeruʒ nominis eius. ſicut ſūt ſerui ſaracenoꝝ alterius tn̄ legis:qui cōmunicant cuʒ eis in hūanis:eo q̄ ſūt de numero familie domus ſaraceni. a Hic ſapientia eſt. Hic ponitur velatio cuiuſdā ſecrete ſententie. ſ. numerꝰ annorū reſpiciens machometum. ideo dicit̃: Hic ſapiētia eſt.i.res occulta ad intelligendū:quam capere ꝓprie eſt ſapientum. b Qui habet intellectū. viuacem et penetratiuū occultorum. c Computent numerum beſtie.i.machometi qui beſtia dicitur: vt patet ex predictis. d Numerus enim ho.ꝛc. eſt ſexcenti ſexagintaſex.ſ. anni. et ad quid referatur determinate iſte numerus patet q̄ nō refertur ad numerū annorum vite ipſius. quia nō tantum vixit:ſed.lxiij.annis:vt habet̃ in hiſtoriali ſpeculo. propter quod aliqui dixerunt q̄ refertur ad durationem legis ipſius. que tantū debet durare: ſʒ hoc nō videtur verū. nam lex illa fuit data circa finē tp̄is eraclij:vt p̄dictū ē. q̄ cepit īperare āno dn̄i ſexcēteſimo.xiij. ꝛ īperauit.xxx.ānis. a fine aūt huiꝰ tp̄is vſq̄ ad p̄ſentē annū q̄ eſt annꝰ dn̄i.M.cccxxix. fluxit maiꝰ tp̄s: vt ptʒ ↄſiderāti. ꝛ tn̄ adhuc durat lex machometi. ꝓpť qḋ aliq̄ dicūt q̄ poſt mortē machometi lex eiꝰ fuit correcta ꝑ ſapientes ſaracenos. ꝛ ab illa correctiōe debet incipe nūerꝰ annoꝝ durationis illiꝰ leg̃:ſʒ h̄ nō videť ꝓbabiliť dictū. tū q: nō diceret̃ lex machometi ſʒ ſapiētū. tū q: illi ſapiētes dicunť fuiſſe diſcipuli machometi. ꝛ ſic illa correctio nō fuit pꝰ eiꝰ dationē a machometo ꝑ tp̄s notabiliť magnū. ꝛ ſic ab illa correctiōe iā fluxer̄t ſexcēti.lxvj. anni. vľ de valde ꝓpinq̄ ſunt cōplēdi. ꝛ tn̄ lex machometi ñ videť h̄ ꝓpinq̄ ceſſatiōi. nā a paucis ānis mltū inualuit. Thartari enī q̄ ſūt ī maxīo nūero legē illā ꝑceperūt ꝓ maiori ꝑte illiꝰ ꝑpl̄i ſicͭ audiui aſſertiue a q̄dā ep̄o ordis nr̄i:q̄ ꝑ pl'es ānos īter thartaros hītauit: ꝓpť qḋ ſaluo meliori iudicio videť q̄ iſte nūerꝰ ānoꝝ ſit incipiēdus ab incarnatiōe dn̄i ꝛ terminādus ī morte machometi. ḋ q̄ ꝓphetice loquiť hic iohānes. qḋ ſic pōt declarari. nā ab anno incarnatiōis dn̄i vſq̄ ad finē īperij eraclij fluxerūt āni ſexcēti.xliij. vt ptʒ ex p̄dict̃. et machometꝰ vixit.lxiij.annis: vt dictū eſt. ꝛ iſti nūeri ſimul ☙ iuncti

iuncti faciūt ſeptingētos ſex annos. a quibꝰ oportet ſubtrahere annos quibꝰ machometus vixit cū eraclio. aliť illi āni bis cōputarenť: vt ptʒ intuēti. iſti ꝟo anni eſtimanť ꝓbabiliť fuiſſe q̄draginta. q: machometus p̄mo fuit paup. ꝛ poſtea inualuit ꝑ mercatiōes. ꝛ poſtea ꝑ rapinas ꝛ fraudes. anq̄ attētaret ſe regē facere ꝛ legē dare quā dedit circa mortē eraclij. ꝛ ſic ḋ vita machometi videnť ꝓbabiliť fluxiſſe.xl. anni an̄ tp̄s mortis eraclij quibꝰ demptis a ſeptingentiſſex remanēt preciſe ſexcēti ſexagintaſex anni ab incarnatiōe dn̄i vſq̄ ad mortē machometi. ꝛ ſm h̄ pōt lr̄a exponi: Numerus enī hois.ſ.chriſti qui fuit hō pfectꝰ ſciētijs ꝛ virtutibꝰ ab inſtanti incarnatiōis. a Et numerꝰ eiꝰ eſt.ſ.machometi ſexcēti.lxvj. q: tantꝰ numerꝰ annoꝝ fuit anno q̄ dn̄s factus ē homo vſq̄ ad terminū vite machometi: vt p̄dictū eſt. Sciendū aūt q̄ liber Apocalypſis fuit ſcriptꝰ in greco. in q̄ hr̄ h̄ nomen anthemos: vbi ḋr hic. ſexcēti.lxvj. cuiꝰ ſignificatū ꝓpriū eſt ↄ̄rius. qḋ ꝓprie cōuenit machometo: q̄ fuit ↄ̄rius xp̄o negās eiꝰ diuinitatē: vt p̄dictuʒ eſt. ꝛ ꝑſequēs chriſtianos: vt dicetur in ꝑte ſequēti. Significatū aūt dicte dictiōis accomodatū eſt huic numero ſexcēti.lxvj. Ad intellectū ſciendū q̄ ſicͭ in latino aliq̄ lr̄e accōmodate ſunt ad ſignificādū numeros ſicut lr̄a.c.poniť ꝓ centū. et.l. ꝓ quinq̄ginta. ꝛ ſic de aliq̄bus alijs. ita ſiľr in greco littere aliq̄ ponunť ꝓ numeris. ꝛ ille q̄bus ſcribiť h̄ nomen anthemos in greco ſignificāt ḋ mō latino ſexcētos.lxvj. ꝓpter qḋ in aliquibꝰ biblijs poniť ſic. nūerus enī hois ꝛ numerus eiꝰ eſt diclux. q̄ dictio ſignificat apḋ latinos numerū p̄dictū ꝑ lr̄as quibꝰ ſcribiť: q: lr̄a.d.poniť ꝓ quingentis.i.ꝓ vno.c.ꝓ centū.l.ꝓ quinq̄ginta.v.ꝓ q̄nq̄.x. ꝓ decē: ꝛ hec ſiľ iūcta faciūt ſexcētos ſexagintaſex. q̄ numerꝰ cōpetit machometo mō dicto. ꝛ q: iſta ponunť valde obſcure vt ptʒ. iō p̄mittiť. Hic ſapiētia eſt ꝛc. Ca. XIII

(interlinear gloss:) a vel anthemos vel diclux.

et numerꝰ eiꝰ ſexcēnti ſexaginta. a

Moraliter.

a Et vidi de mari beſtiā aſcendētem ꝛc. Hic ad lr̄am deſcribiť ꝑſecutio eccl'ie ſub filio coſdroe q̄ ca. p̄cedēti vocatꝰ eſt draco iō per eiꝰ filiū ſignificať tirannꝰ qui eſt diaboli filiꝰ ꝑ eiꝰ imitationē Et ḋr hic beſtia hn̄s ſeptē capita:ꝑ q̄ ſignificanť ſeptē vitia capitalia. b Et decē cornua.i. vniuerſos modos īpugnādi bonos. c Et ſup cornua decē diademata.i.oēm ſpem ſubijciendi ſibi iuſticiā. f Et ſup capita noīa blaſphemie. q: ſꝑ paratꝰ ē deū ꝛ eiꝰ mēbra blaſphemare. g Et beſtia quā viderat erat ſiilis pardo. q: ↄfirmatꝰ ē in malo. Hiere.xiij. Si mutare pōt ethiops pellē ſuam ꝛ pardus varietates coloris ſui: et vos poterit̃ bn̄ facere cū didicerit̃ malū. h Et pedes eiꝰ ſicͭ pedes vrſi. q̄ ſunt lati ad calcandū:ſic tirannꝰ ſtudet calcare ꝑpl'm. i Et os eiꝰ ſicͭ os leonis. q: q̄rit deuorare bona aliorū. k Et dedit illi draco: ꝟtutem ſuā. q: diabolus tales adiuuat ad ꝑficiendū maliciā ſuā. m Et vidi vnū ḋ capitibus occiſum ꝛc. q: ꝓpť infirmitatē vel aliud malū ſuꝑueniēſ tirānꝰ territꝰ aliq̄n ↄcipit emēdationē:ſʒ illo malo trāſeūte reuertiť ad priſtinā nequiciā vel maiorē. a Et admirata eſt vniuerſa terra. de tali euaſiōe mali: q: cōiter bonis hominibꝰ nō ↄtingit. b Et adorauerūt draconē ꝛc. q: reuerēdo tirānū reueremur diabolū cuiꝰ ē mēbrū. e Et datū ē ei os ꝛc. i.ꝑmittiť loq̄ ſupba ꝛ blaſphematoria. f Et data ē ei ꝑtās facere mēſes.xlij. menſis ḋr a mene qḋ ē defectꝰ. ꝛ ideo facere menſes.i.defectꝰ eſt deficere. tirannꝰ aūt deficit in obſeruātia decalogi ꝛ euāgelij ꝛ duplicis dilectionis p̄cepti qḋ ſignificať ꝑ menſes.xlij. nā q̄dragīta ſūt q̄ter decē ꝛ ſic ſignificat decalogū ꝛ euāgeliū q̄druplicíter deſcriptū. ꝛ ꝑ duos ſupadditos: duplex charitat̃ p̄ceptū. h Et data eſt illi ꝑtās in oēm tribū ꝛc.i.ſup multos bonos ꝛ eſt hic hipbolica locutio. l Si q̄s hʒ aurē audiēdi ꝛc. q. dicat ſicut tirannus bonos captiuat ꝛ occidit tꝑaliter:ſic eternaliť captiuabiť: ꝛ ad mortē gehēne duceť. p Et vidi aliā beſtiā aſcēdentē de terra. h̄ lr̄aliť exponiť de machometo q̄ legē falſaʒ dedit hiſmaelitis iō myſtice pōt exponi de q̄libet hereſiarcha q̄ doctrinā erroneā dat diſcipulis ſuis. iō ſubdiť: r Et habebat cornua duo ſimilia agni.ſ.chriſti. cuiꝰ duo cornua ſūt duo teſtamēta: quoꝝ vetus dedit ꝑ ꝓphas. nouū aūt ꝑ ſemetipm̄ ſicͭ ḋr Heb.j. Olim deꝰ loquēs patribꝰ in prophetis ꝛc. Hereſiarcha ꝟo ſuam doctrinam nitiť defendere ꝑ ſcripturā veter̃ ꝛ noui teſtamēti: q: tn̄ male allegat cū nō ḋr haberi cornua agni ſʒ ſiīa cornibꝰ agni. s Loquebať ſicͭ draco.i.ſicut diabolus ſuggerit ei. t Et poteſtatē prioris beſtie ꝛc. ꝑ quā ſignificať tirannꝰ vt dictū ē cuiꝰ amicitiā et familiaritatē q̄rit hereſiarcha vt ad defenſionē ſue hereſis vtať eiꝰ ꝑtāte: ſicut legiť de arrio ꝛ pluribus alijs ꝛ ſic

poteſtatē eius facere ḋr: inq̄tuʒ ea ad malū vtitur. b Et fecit terrā ꝛ habitātes in ea adorare beſtiā p̄mā.i. tirannū: inducēs ꝑpl'm ad eius reuerentiam vt ſic magis habeat eiꝰ amicitiā. d Et fecit ſigna magna ita vt etiā ignē faceret deſcēdere ꝛc. hoc fuit in pelagio. cuiꝰ diſcipuli dixerūt. q̄ fuit ſpūſſanctꝰ q̄ eſt ignis diuinus: ꝛ q: h̄ erat falſum. iō ſubditur: f In cōſpectu hoīm.i.ſm falſaʒ eſtimationē credentiū dicēs: k Habitantibꝰ in terra vt facerēt imaginem ꝛc:i. vt facerēt reuerentiā filio tirāni qui eſt eiꝰ imago naturalis vt ſic ad defenſionem ſue hereſis ſuccederet patri. m Et datū eſt illi vt daret ſpiritū imagini.i. voluntatē filio tuendi ſuā hereſim verbis ꝛ factis. In ca. xiij. vbi ḋr in poſtilla: Et vidi aliā beſtiā. deſcripta eccleſie ꝑſecutione ſub coſdroe eius filio: hic ↄſequenter.

Additio.

Circa ſectā ſaracenoꝝ ꝛ eiꝰ ſacrilegum auctorē de quibus beatꝰ iohānes ſm poſtillatorē incipit agere ab iſta viſiōe vbi ḋr: Et vidi aliā beſtiaʒ aſcēdentē ḋ terra ꝛ habebat cornua duo ꝛc. q̄dā occurrūt attendēda: q̄ ad maiorē informationē fideliū ꝑſertim ſimpliciū ſūt notāda. Primū ḋ eiꝰ ſecte initio ſeu īchoatiōe: ſcḋʒ ḋ falſis ꝛ ficticijs huiꝰ ſecte fūdmētis: tertiū ḋ erroribus ꝛ vitijs multiplicibꝰ ī ea ↄtēt̃. q̄rtū ḋ rōne ꝛ cā q̄re multitudo gētiuʒ ad tātos errores ↄfluxit. q̄ntum de diuturnitate durationis eiꝰ. Circa p̄mū ſciēdū q̄ lʒ oēs hiſtoriog̃phi cōueniāt ī h̄ q̄ tꝑe eraclij īpator̃ circa finē vite ſue: hec ſecta nephāda habuit initiū: ñ tn̄ oēſ ↄueniūt ḋ mō cā ſeu occaſiōe hmōi initij: Et forte iō poſtillator p̄miſit hmōi cāʒ ſeu occaſiōeʒ declarare: videť tn̄ q̄ h̄ tradiť ſufficiēt ī q̄dā hiſtoria breui frīſ ptholemei ḋ luca: q̄ ḋ hiſtorijs iſidori ꝛ richardi ꝛ martini multa collegit ad h̄ ꝑtinētia: ī q̄ q̄dē hiſtoria hr̄ q̄ cā ſeu occaſio ex q̄ hmōi error ſūpſit p̄ncipiū: fuit mag̃ tirānides eraclij īpatoris: q̄bꝰ pꝰ victoriā ḋ ꝑſis habitā: ī ſupbia eleuatꝰ ꝛ nimia cupiditate acceſus: nimis p̄mebat ꝑſas ꝛ arabes ꝛ chaldeos ꝛ alios ↄfines eiuſdē: ī tribut̃ ꝛ alijs exactiōibꝰ g̃uibꝰ ꝛ īordinat̃ ex q̄ ꝑl'i illaꝝ regionū īclinati fuer̄t ad reſiſtēdū exactoribꝰ īpator̃: qḋ tn̄ ñ audebāt cōmittere timētes eiꝰ tirānidē ꝛ magnā ꝑtātē: ſʒ machometꝰ q̄ maxie audacie ꝛ ꝟſutie erat ꝛ etiā magnis artibꝰ eruditꝰ ſe eiꝰ adiūxit: q̄ īueniēs diſpoſitionē gētiū p̄dictaꝝ ad rebellādū romano īpio eos īcitauit ad cōmittēdā p̄dictā rebellionē ſpāľr ī denegādis tribut̃ ſb̄ colore liberādi illas gētes ꝛ a p̄dict̃ exactiōibꝰ. vn̄ et gētes ille accepert eū ī ducē ꝛ caput: ſb̄ q̄ ſepe debellauer̄t collectiones ꝛ gētes īperij ḋ q̄bꝰ p̄dict̃ machometꝰ obtinuit mltas victorias: ꝛ vt firmiꝰ hmōi p̄ncipatū ſeu ducatū ſibi vſurparet: conatꝰ ē dare eis nouū cultū ꝛ ritū: ſb̄ q̄ ī dicta rebelliōe ꝑſeuerarēt. vn̄ ī ↄſilio ſeu ſuggeſtiōe cuiuſdā heretici monachi ſergij noīe accepit q̄dā q̄ſi p̄ma ſacra leg̃ moſaice ꝛ euāgelij xp̄i: vt.ĩ.patebit: vt ſic crederet̃ a rudibꝰ ꝑpl'is ipm̄ eſſe ↄſuatorē vtriuſq̄ leg̃ ſeu teſtamēti vn̄ recte ↄſiderāti h̄ ſecta nephāda ꝓpe aſſiīať ſecte ſeu idolatrie hieroboā ī ſuo initio ḋ q̄ agiť.iij. Reg.xij. vbi hr̄ q̄ ꝓpť fatuitatē roboā: q̄ reſpuēſ ↄſiliū ſenioꝝ minatꝰ ē ꝑpl'm aggrauare ī ſuis exactiōibꝰ: hieroboā cepit occaſiōeʒ rebellādi regi: ꝛ deinde ꝑuertēdi ꝑplʒ a cultu diuīo: q̄ q̄dē error ꝑſeuerauit ī decē tribꝰ vſq̄ ad carū totalē trāſmigrtionē ſeu ꝑditionē vt planiꝰ hr̄.iij. et.iiij. Reg. Poſt ꝟo hmōi initiū ī p̄dict̃ regiōibꝰ hitū: mlte alie gentes ſūt cōmote ad adherēdū p̄dict̃ ſb̄ colore p̄dicte libtat̃ ꝛ ſpecialiť ḋ radice mōt̃ caucaſi egreſſa ē gēs ꝑfida ↄ̄ eracliū q̄ q̄dē gēs nabathea vocať: q̄ ſm Hiero. a nabaoth p̄mogenito hiſmael deſcēdit: q̄ q̄dē gēs ḋuaſtauit regiōes īperij vſq̄ ad ſyriā ꝛ iudeā: deinde ꝑmittēte deo ꝛ malicia hūana creſcēte: totā aphricā ꝛ deinde hiſpaniā fere occupauerūt: ꝛ lʒ ab hiſpania diuina miſeratiōe opitulāte ꝛ ꝓbitate regū hiſpanie ꝓ deo militātiū ꝓ maiori ꝑte ſūt eiecti. Adhuc tn̄ hodie ad exercitiū bonoꝝ aliq̄ radix germinans fel remanet. Circa ſcḋm.ſ. de falſis ꝛ ficticijs huiꝰ ſecte fundamētis ſciendū q̄ ſeductor p̄dictꝰ attēdēs q̄ tꝑe illo iā idolatria fuerat ab orbe excluſa ꝑ doctrinā aploꝝ ꝛ diſcipuloꝝ chriſti: ꝓut ꝓphetatum fuit Eſa.ij. de tempore chriſti. Et idola penitꝰ cōterentur: ſimiliť ꝛ coſdroe q̄ ſe fecerat vt deū adorare: cuʒ eius ſequacibꝰ fuerūt per eracliū deuicti ꝛ ſuppreſſi: nō īuenit aliū modū introducēdi ritum ꝛ cultū nouū niſi fingendo ſe legis diuine hactenus approbate cōſeruatorē ꝛ executorē: et quia lex diuine edificata eſt ſup fundamentū apoſtoloꝝ ꝛ ꝓphetarum: vt dicitur ad Ephe.ij. ideo finxit ſe eſſe apoſtoluʒ et prophetam. vnde his duobꝰ nominibꝰ cōmuniter apud oēs ☙ qui hūc

Universidad de ... Biblioteca

q̄ hūc errorē fatent̄ seductor ille appellat̄: vocāt enī eū ꝓphetē simplicit̄ q̄si anthonomatice: vt ītelligat̄ eximiꝰ ꝓphetarū: vocāt etiā eū nūciū seu apl'm dei cōit̄ ī suis oratorijs execratis vt vtriusq̄ legis conseruator atq̄ eruditor estimaretur: per ꝓphetias.s.respectu antiqui testa. ꝑ apl'atū ꝟo respectu noui. Recte igit̄ ī reuelatiōe facta btō iohāni figurat̄ ꝑ bestiam ascēdētē d̄ terra: q̄r bestialr̄ viuēs: vt.ī.patebit de gētilibus ⁊ cogitatiōibꝰ trenis ad sublimē potētiā mūdanā ascendit. D̄r etiā hr̄e duo cornua silia agni: q̄r sic ꝟitas euāgelica ꝑ duo cornua fuit diuulgata.s.ꝓpheticū ⁊ aplicū. ꝑ ꝓpheticū scȝ ꝓnūciantē ⁊ ꝑ aplicū declarātē seu testificantē. sic falsitas saracenica fuit ampliata ꝑ dictū seductorē fingētē se hr̄e p̄dicta duo cornua sil' vt dictū ē. Vñ notāter d̄r duo cornua silia agni: ad ostēdēdū q̄ nō erant ꝟa agni cornua.s.ꝓphetia et aplatꝰ: sȝ silia.i.ficta seu sīlata. ¶ Et notandū q̄ saraceni hec duo cornua falso nitunt̄ fūdare ī dict' vtriusq̄ testamēti. De cornu enī ꝓphetico allegāt illud Deu.xviij. Prophetā suscitabo eis ⁊c̄. qd̄ dicūt d̄ p̄dicto adipleri. De scd̄o ꝟo allegat̄ illud Joh.xiiij. Paraclytꝰ aūt spūssanctꝰ quē mittet pater ī noīe meo ille vos docebit oīa. sȝ falsitas vtriusq̄ allegatiōis euidēter hr̄: nā in p̄ma māifeste habet̄: De medio fratꝝ tuorū. qd̄ nō pōt de p̄dicto seductore ītelligi: quē ipi ꝯfitent̄ fuisse hismaelitā. ī scd̄a aūt manifeste hr̄ q̄ ille q̄ mittēdus erat habebat docere oēm ꝟitatē ⁊ suggere oīa q̄ xp̄s p̄cepit. Constat aūt q̄ doctrinā euāgelicā p̄dictꝰ seductor q̄ntuȝ in se fuit subuertit: vñ de illo nō pōt aliquo mō ꝟificari ꝟba p̄dicta. silr̄ illud qd̄ legit̄ Luc.xxi. Ego enī dabo vobis os ⁊ sapientiā cui n̄ poterūt resistere aduersarij vr̄i. nō pōt ītelligi d̄ p̄dicto seductore q̄ nullo mō docuit ꝟitatē: nec ipē ⁊ eiꝰ seq̄ces ꝑ sapiētiā resistūt: sȝ solū ꝑ violentiā ⁊ armoꝝ potētiā vt ꝑ experientiā hr̄: ⁊ in suo alchorano tradit̄ expsse q̄ deus mādauit sibi: vt ꝑ gladiū cogeret pp'los ad recipiēdū fidē suā. Ad designādū aūt seu fingēdū q̄ ipē erat vtriusq̄ testamēti cōseruator: ⁊ sic haberet̄ tāq̄ ꝓpheta ⁊ aplꝰ p̄cepit seruare p̄mū sacramētū antiq̄ test.s.circūcisionē: ⁊ p̄mū noui.s. baptismū. oēs enī sub p̄dicta secta errātes masculi circūcidunt̄ ⁊ tā viri q̄ femie baptiȝant̄ aqua. In vtroq̄ tñ errauit māifeste ab vtroq̄ testamēto: nā circūcisio q̄ in octaua die p̄cipit̄ fieri: vt Leui.xij. In etate adulta iuuenili ⁊ vltra ꝑ ipos fit: ⁊ sic p̄dicta circūcisio n̄ est mosaica ꝓut voluit fingere: sȝ hismaelitica seu nabaothica. baptismꝰ aūt q̄ s̄m ꝟitatē aplice doctrine nō iterat̄ cū sit generatio spūalis correspōdēs generatiōi carnali nō ē nisi vnica. vñ ad Ephes.iiij. Una fides vnū baptisma. nā s̄m glo. vna xp̄i mors vnū baptismū ꝯsecrauit. ipi ꝟo fatuiȝātes sepe ⁊ sepissime baptiȝant̄: seu aq̄ abluunt̄ ꝓ imūdicijs tñ corꝑalibꝰ: nā de spūalibꝰ imūdicijs minime curāt: ⁊ sic dicētes se ꝯseruare vtrāq̄ legē vtriusq̄ se māifestāt corruptores. ⁊ sic p̄tȝ q̄ huꝰ secte fundamēta sūt falsissime fictiones. ¶ Circa tertiū.s.d̄ erroribꝰ ⁊ vitijs mltiplicibꝰ ī ea ꝯtētis. Sciēdū q̄ ꝓut hr̄ ī q̄dā tractatu fratr' Nicolai d̄ ordine p̄dicatoꝝ. q̄ incipit: Quot sūt dies serui ⁊c̄. q̄ q̄dē frater in ciuitate famosissima saracenoꝝ q̄ d̄r baldacū ī ptibꝰ orietalibꝰ remot' sita: vbi ī gn̄ale studiū saracenoꝝ hr̄: liguā ⁊ lr̄as arabicā didicit: legē seu sectā coꝝ diligētissime studuit ⁊ cū mḡro ipoꝝ freq̄n' ex ꝯferēs mag' ac mag' ꝑuersitatē p̄dicte leg' apprehēdit. Iste enī seductor vt plurimū secutꝰ ē in credēdis errores famosoꝝ hereticoꝝ: vñ negat trinitatē ī diuinis in q̄ sequit̄ arrianū ⁊ sabellianū errorē: negat etiā deitatem xp̄i lȝ ꝯcedat ipm̄ fuisse creaturā supeminētē oībꝰ alijs creaturis ⁊ sanctissimū ⁊ ꝟtuosissimū sup oēs hoies: intm̄ q̄ ipm̄ noiat verbū dei ⁊ spm̄ dei ⁊ aiaȝ dei. negat etiā xp̄m esse deū ꝑ vnionē ꝑsonalē. silr̄ ꝯcedit q̄ fuit sine p̄re ⁊ de ꝟgine natꝰ: asserit etiā q̄ iudei nō occiderūt xp̄m sȝ quēdā silēȝ: ⁊ q̄ deꝰ trāstulit ipm̄ ad se: sed apparebit circa finē mundi ⁊ occidet antichristū ⁊ postea deꝰ faciet ipm̄ mori. tradit etiaȝ q̄ demones pn̄t saluari ꝑ alchoranū. ⁊ q̄ multi ex eis facti sunt saraceni. ponit etiā in deo corporeitatē. narrat enī q̄ cuȝ ipē iuisset ad deū qui eū vocauerat ꝑ gabrielē q̄ deꝰ iposuit ei manꝰ ⁊ sensit tātā frigiditatē tactꝰ a deo int̄ hūeros q̄ pueit frigiditas vsq̄ ad medullā spine dorsi: q̄ quidē supradicta ⁊ multa alia falsa ⁊ etiā absurda q̄ ī suo alchorano tradunt̄ credēda ꝓut in p̄dicto tractatu hr̄ cā breuitat' omittunt̄ q̄ oīa ꝯtradicunt euāgelice ꝟitati ⁊ aliq̄ etiā rōni naturali vt p̄tȝ intuēti. ¶ Circa sꝑādā etiā falsa ⁊ heretica tradidit: vñ ꝓut in p̄dicto hr̄ tractu: p̄dictꝰ seductor pniciosus asserit q̄ vltia btītudo hoīs ꝯsistit ī comedēdo ⁊ luxuriādo ⁊ ī vestibꝰ p̄ciosis ⁊ hort' irriguis ⁊ hmōi: qd̄ etiā veri ph'i fide catholica carētes minime cōcedūt. ex dictamie enī natural' rōnis cogunt̄ ꝯcedere q̄ felicitas

licitas

licitas hūana nedū ꝯtēplatiua: sȝ s̄mmō in bono honeste qd̄ ē bonū rōnis: nā s̄m Boetiū ī.iij. de cōsolatiōe: Si voluptates beatos efficere possent nihil cause ē q̄n pecudes beate dicerētur. de q̄ plenꝰ in.j. Ethi. iste ꝟo fatuꝰ intm̄ attribuit veraȝ ⁊ vltimā btītudinē delitijs carnalibꝰ. q̄ ī p̄miū vltimū h̄ p̄mittit btīs asserēs q̄ ī ꝑadiso celesti hn̄t edere ⁊ bibere epulāter et vti ꝟginibꝰ ⁊ hmōi: qd̄ ridiculosuȝ est int̄ sensatos. Circa ꝟo agēdo ꝯcedit p'alitatē vxoꝝ ⁊ ꝯcubinaꝝ ⁊ ancillaꝝ q̄ntas q̄sq̄ cepit ī bello ⁊ pōt nutrire: accepit etiam ipē indifferenter vxores alioꝝ in q̄ videt̄ ꝯuenire cū nicolaitis heretic'. videtur etiā ꝯcedere sodomiā tā cū viro q̄ cū muliere: lȝ ipi palliēt q̄busdā expositiōibꝰ extort'. De ꝟtutibꝰ aūt: vt d̄ hūilitate patiētia misericordia vl' de pace vl' de charitate dei ⁊ ꝓximi: nihil dic̄ dignū relatu nisi q̄ ipē multū cōmēdat psalteriū ⁊ alios ꝓphetas. ⁊ iob ⁊ legē moysi ⁊ sup oīa alia cōmēdat euāgelium xp̄i. Et dic̄ q̄ xp̄s ī euāgelio ꝓphetauit de ipo filijs isrl' dicēs: Annūcio vobis d̄ nūcio dei q̄ pꝰ me veit ⁊ nomē eiꝰ ē machometꝰ. qd̄ quidē nomē asserit esse scriptū ab eterno ī throno dei ī supiori pte ad dexterā: q̄ ⁊ mlta alia fabulosa ⁊ derisiōe digna in suo alchorano ad lr̄aȝ ꝯtinent̄. Sȝ q̄r nihil hoꝝ ī lege diuina antiq̄ nec noua ꝯtinet̄ vt ē māifestū: ⁊ ipē p̄cepit frequēter legē ⁊ euāgeliū oīno obs̄uari: iō finxit aliā falsitatē notoriā. s.q̄ iudei corruperūt legē moysi ⁊ ꝓphaꝝ. et christiani corruperūt euāgeliū ⁊ q̄ nō remāsit de ꝟitate legis ⁊ euāgelij nisi tm̄ in alchorano: falsitas aūt huꝰ fictiōis sat' ē manifesta. sed ad h̄ pn̄t adduci rōnes q̄ p̄dictā falsitatē clarius demonstrāt. Prima est: nā talis corruptio scp̄turarū p̄dicta nō potuit esse generalis ⁊ māifesta: q̄r sic alienationes sciuissent ⁊ illa corruptio fuisset notoria qd̄ ē falsuȝ notorie. Nec potuit esse pticularis ⁊ occulta: q̄r sic aliq̄ codices incorrupti remansissent qd̄ est falsuȝ. Nā ī omī lingua ⁊ omī regiōe inuenit̄ lex ⁊ euangeliū vniformit̄ scripta. Itē textꝰ veteris leg' apud hebreos est in lingua ꝓpria ⁊ lr̄a q̄ fuit ī mōte sinai data patribus ꝑ moysen. Et postq̄ fuerūt expulsi a terra ꝓmissiōis ⁊ ꝑ orbē dispsi eandē legē tenēt vbiq̄ terraꝝ sine aliq̄ variatiōe. Et qd̄ āpliꝰ est tpe tēpli secūdi post trāsmigratione decē tribuū ꝑ regē assirioꝝ. ⁊ duaꝝ tribuū ꝑ regē chaldeoꝝ: de quibꝰ hr̄ ī.iiij. Regū. fuerūt ꝯgregati ī egypto. Lxx. interp̄tes de peritioribus eoꝝ: qui iussu ptolemei regis egypti fecerūt.lxx. trāslatiōes: vnusq̄sq̄ eoꝝ seorsū vnā: q̄ quidē.lxx. trāslatiōes fuerūt vniformes ac si vno ore ⁊ calamo fuissent scripte: vt hr̄ in historia scholastica. ⁊ apud hebreos q̄ hāc trāslationē chaldaicaȝ hn̄t est notissimū. Vñ talis corruptio nō pōt vete. testa. applicari. et multo minꝰ nouo testa. nā q̄ttuor sacra euāgelia q̄ ꝑ orbem terraꝝ fuerūt diuulgata ⁊ aliq̄ hebraice ⁊ aliq̄ grece ⁊ aliq̄ latine scripta. postea fuerūt a pseudo aplis ⁊ hereticis multipliciter ipugnata suffragātibꝰ nōnullis iperatoribꝰ ⁊ alijs viris potissimis varijs heresibꝰ infectis: q̄ tñ sacra dei euāgelia diuina gr̄a opitulāte: ꝑ sacra q̄ttuor generalia ꝯcilia fuerūt firmiter approbata: n̄ sine signis vl' diuis miraclis. Vñ ⁊ hodie nō solū apud latinos: sȝ etiā apud grecos q̄ nobis aduersant̄ textus euāgelioꝝ vniformis hr̄ nemine discrepante. Ex q̄ p̄tȝ q̄ p̄dicta fictio nō solū est euidēter falsa: sȝ potꝰ ꝯ euȝ facit: quō enī mādat obs̄uari legē ⁊ euāgeliū. nā nō illa q̄ apud nos sūt cū ipa dicit esse corrupta: nec etiā alia ab istis cum nulla talia inueniant̄ in toto orbe vt est māifestū. Itē quō christiani potuerūt cū iudeis cōueniri in tali corruptiōe in q̄bꝰ tā antiquo odio diuidunt̄: quō etiā ꝯuenirēt christiani ⁊ iudei ī corruptione eiꝰ: in q̄ marie discordāt.s.in xp̄o quē iudei dicūt nō esse deū nec bonū hominē. christiani ꝟo nō solū dicūt eū esse sanctissimū hoiem: sed etiā verū deū. multe etiā alie rōnes ponūtur in p̄dicto tractatu: ex quibꝰ hr̄ māifeste q̄ p̄dictū alchoranū est plenū erroribꝰ ⁊ vitijs vñ ⁊ ꝓprie figuratū fuit ī reuelatiōe beati Johānis ꝑ bestiā ⁊ meretricē: vt ꝑ bestiā itelligātur errores in cognitiōe: q̄r sic̄ bestia caret cognitiōe rōnis et solū sensibilibꝰ adheret: ita et isti. Per meretricē ꝟo intelligitur q̄ illa ꝯgregatio pessima in libidinibꝰ carnalibꝰ effrōte et inuerecūde implicat̄. Vñ Hie.iij. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere. Et iō licet postillator h̄ qd̄ d̄r bestia ⁊ meretrix: applicet diuersis rōnibꝰ coꝝ.s.turcis ⁊ egyptijs: tñ vtraq̄ natio s̄m mag' ⁊ minꝰ vtrūq̄ pticipat vitium modis p̄dictis. ⁊ h̄ d̄ tertio. ¶ Circa q̄rtū querēdū videt̄ quō ad sectā que tot errores ⁊ vitia enormia ꝯtinet tāta mltitudo hoim ⁊ gētiū diuersitas ꝯfluxit. ⁊ ei tā firmit̄ adheret: cuȝ rō naturali hoim ꝓut ī.j. Ethi. semꝑ ad optia dep̄cat̄. ⁊ ꝑ ꝯñs homines ex ductu rōnis hmōi falsitates ⁊ errores abhorrerent. ¶ Ad qd̄ dicēdū q̄ ꝓut pōt hr̄i a scto Tho. ī sūma ꝯ gentiles libro.j.ca.vj. machometꝰ introducēdo errorē suū ꝓcessit via

cōtraria

Additio Apocalypsis Ca. XIII Additio

ꝯtria illiꝰ vie q̄ ꝟitas euāgelica ꝑ xp̄m ⁊ eiꝰ discipulos fuit in orbe ītroducta. ¶ Ueritas eīn euāgelica n̄ hūano mō seu mūdano: s̄ solū diuīo fuit ī mūdo ītroducta. secta ꝟo huꝰ machometi mō totalr̄ opposito: qd̄ sic p̄tȝ. nā ī ꝟitate euāgelica oēm hūanū itellectū excedētia p̄dicāt̄: vt trinitas ꝑsonaꝝ cū vnitate essentie ī diuinis. ⁊ natura diuia ⁊ hūana ī xp̄o ꝯiūcte ī vnitate ꝑsone ⁊ hmōi: q̄ cognitionē natural' itellectꝰ hūani excedūt. ¶ In secta ꝟo p̄dicta nihil tradit̄ credēdū nisi qd̄ de facili a q̄libet mediocriter ītelligēte naturali ingenio cognosci possit: vt vnitas dei ⁊ excellētia xp̄i hoīs. Et q̄r multi hoīes substātias spūales sepatas nō cognoscūt: iō in deo asseruit eē corporeitatē: vt dictū fuit ī.iq.arti. ¶ Itē ī ꝟitate euangelica voluptates carnis marie cohibent̄: ⁊ oīa q̄ ī mūdo sūt cōtēni docētur q̄ a tota hūana multitudine fere appetunt̄: vt sūt libidines ⁊ delectatiōes gule honores ⁊ p̄cipatꝰ ⁊ hmōi: q̄bꝰ aī mortaliū maxime afficiūt̄. ¶ In secta ꝟo p̄dicta voluptati carnaliuȝ habene relaxāt̄: ⁊ etiā fastꝰ ⁊ pompe hūane tāq̄ maxime virtuosa docēt̄: vt p̄tȝ ex dict' superiꝰ. In ꝟitate etiā euangelica ꝓmittūt̄ p̄mia nō solū inuisibilia: sȝ etiā ab hoībꝰ mortalibꝰ incōp̄hēsibilia. vñ Esa.lxiiij. Oculꝰ nō vidit: et Apl's.j.Coꝝ.ij. Q̄ d̄ oculꝰ nō vidit nec auris audiuit ⁊c̄. Ad ista enī nō inclinant̄ naturalr̄ corda hūana: q̄ tm̄ sibi cognita s̄m naturā potiꝰ amplectūt̄. ¶ In secta ꝟo p̄dicta bona sensibilia: imo ⁊ carnalia ꝓ p̄mio finali ꝓmittunt̄: vt iā dictū ē. Ex q̄bꝰ p̄tȝ rō q̄re multitudo magna imo maxia hoīm huic secte adhesit. Stultorū infinitꝰ ē numerꝰ: Eccl'e.j. Et s̄m hāc ꝯsiderationē ad maximū miraculū euāgelice leg' reputandū ē: q̄ animi mortaliū ꝑ fidē euāgelij ad tm̄ deueniūt: vt cōtēpt' visibilibꝰ sola inuisibilia finalit̄ cupiāt. ¶ Et attēdēdū ēt q̄ secta p̄dicta ī armorū potētia tāq̄ ꝑ signa a deo data fuit introducta: cū tñ talia sepe latronibꝰ ⁊ tyrānis nō desūt: cuiꝰ ꝯtriū fuit ī veritate euāgelica q̄ nō ꝑ armorū coactiuā potētiā: sȝ ꝑ terribiliū ꝑsecutionū patiētiā ꝑ aplos ⁊ alios discipulos ē introducta. ¶ Notādū etiaȝ q̄ nō sapiētes ī rebꝰ diuinis seu hūanis a principio p̄dictā sectā receperūt: sȝ hoīes bestiales ī desertis morātes oīs doctrine diuine prorsus ignorari: ꝑ q̄rū multitudinē alios armoruȝ violētia ad hāc legē coegit. vñ lȝ ī ꝓcessu tpis aliq̄ ph'i in arabia: ⁊ in alijs ptibꝰ huic secte subiect' surrexerūt vt alpharabiꝰ: algaȝelꝰ: auicenna: ⁊ auerrois ⁊ alij: isti tñ nō fuerūt ī prima receptiōe: sȝ post magnū tpis ꝓcessū: q̄ lȝ ī publico timore hūano cōsenserint p̄dicte secte: sic̄ multi ph'orū idola publice exteriꝰ colebāt: tñ intꝰ ea vana esse crediderūt. Sed ꝯtra hoc qd̄ dicit̄ q̄ secta p̄dicta delectatiōis habenas relaxauit: forte posset dici oppositū. nā ꝓhibitū est eis vinū oīno qd̄ ē de vehemētioribꝰ delectabilibꝰ gule. similiter fuit eis iniūctū ieiuniū.xxx. dierū ī anno: qd̄ videt̄ satis afflictiuū. ¶ Dicēdū ad primū dupl'r: primo q̄r secta ista initiū habuit ⁊ fūdamētū ī regionibꝰ calidissimis: vbi vinū nō ē tm̄ desiderabile ꝓpt̄ estū: sȝ in illis ptibꝰ frigida sūt magis appetibilia. ⁊ iō machometꝰ fingēs q̄ manꝰ dn̄i corꝑaliter eū tetigit: asserit q̄ fuit a deo infrigidatꝰ vsq̄ ad medullā dorsi: volēs deo attribuere frigiditatē q̄ marie appetit̄ ab estuat'. ¶ Scd̄o dicēdū q̄ seductor ille sicut ⁊ alij tyrāni timebāt gētes sibi subditas: ne ꝯ eū tumultuose insurgerēt: ⁊ q̄r ꝑ vinū cōsueuerūt rixe ⁊ multa oriri turbationū scādala: p̄sertim iter hoīes brutales sicut erāt gētes illarū regionū: vt dictū fuit supra: idcirco ad talia p̄cauēdū vinū ꝓhibuit oīno: ⁊ sili etiā rōne finxit: q̄ xp̄s nō fuit occisus a iudeis: ne pp'ls crederet q̄ possent suū ꝓphetā occidere cuȝ iā xp̄s quē cōfitet̄ excellētiorē se occisus fuerat ab alijs. ¶ Ad tertiū vero dicēdū q̄ ieiuniū illud ab eo institutū potiꝰ facit ad repletionē vētris ⁊ crapulā ꝓcurādā q̄ ad abstinētiā sustinēdā: comedūt enī tpe ieiunij: vt cōiter semel ꝓpe aurorā: ⁊ iterū post solis occasū ⁊ de oī comestibili: ⁊ sic manifestū ē q̄ nō est ieiuniū ad abstinētiā ptinēs: sȝ potꝰ ad gule obsequiū: et hoc de quarto. ¶ Circa quītū de duratione illiꝰ secte attēdendū: q̄ nōnulli mirāt̄ de h̄ q̄ secta ista tā erronea ⁊ vitiosa: vt dictū est tā diuturne durat: cuȝ ex decursu vete. ac noui testa. vsq̄ ad ipam exclusiue nulla secta falsa seu ritꝰ erroneꝰ tāte fuit durationis. Uidemꝰ enī q̄ assyrij ⁊ chaldei persi ⁊ greci qui pp'lm dei ꝑ interualla tēpoꝝ afflixerūt fuerūt pue durationis respectu duratiōis istiꝰ secte. Silr̄ romanoꝝ ⁊ idolatraꝝ secta modicū durauit respectu istiꝰ. Et si dicat̄ q̄ hmōi durationis nō ē causa q̄rēda: cū sit ex volūtate diuina h̄ ꝑmittēte cuiꝰ volūtat' cā nō ē q̄rēda: h̄ nō videt̄ sufficere. nā lȝ de volūtate dei q̄ ē eiꝰ essentia nō est cā q̄renda cū sit prima cā oīm: nihilominꝰ tñ de eiꝰ effectibꝰ a sanctis ⁊ iustis viris querūt̄ cause spāliter ī silibꝰ. vñ Hiere.ī ca.xij. deo dicit: Quare via ipiorū ꝓsperat̄. ⁊ ifra: Plātasti eos ⁊ radicē miserunt ⁊ ꝓficiūt ⁊c̄. Et

abacuk

Abacuk deo alloquēs ī.j.ca. sic dicit: Mūdi sūt oculi tui ne videas malū: ⁊ respicē ad iniq̄tatē nō potes. Quare nō respicis sup iniq̄ agētes ⁊ taces deuorāte ipio iustiorē se? Que ꝟba ꝓprie possent applicari ad h̄ ꝓpositū: nā deꝰ videt̄ tacere p̄mittēdo q̄ pp'ls tantis erroribꝰ ⁊ vitijs implicatꝰ pp'lm iustiorē se deuoret.s.xp̄ianū: ⁊ h̄ ꝑ tā insuetā duratiōis diuturnitatē: nā vt dicit postillator infra eodē ca. iā trāsiuerant plusq̄ septingenti.xxx. anni ab initio huꝰ secte vsq̄ ad tp̄s in q̄ hanc postillā scripserat: ⁊ hodie.s.anno dn̄i.M.cccc.xxi. iā trāsiuerūt octingēti ⁊ q̄ttuor fere anni ab initio huꝰ secte vsq̄ nūc: nec tñ adhuc apparēt signa cōsūmatiōis ipiꝰ. de quo nō soluȝ multi mirant̄ tāte duratiōis cām nō inuenīētes: s̄ etiā q̄dā alij claudicāt murmurātes de dei ꝓuidētia ⁊ eiꝰ equissima iusticia. ¶ Ad cuiꝰ aliqualē r̄nsionē salua semꝑ incōp̄hensibilitatē iudiciorū dei ⁊ viarū eiꝰ inuestigabilitatē: videt̄ dicēdū q̄ inter sectā saracenicā ⁊ sectas aliorū paganoꝝ p̄cedētiū sūt aliq̄ differētie. nā lȝ oēs tā ista secta q̄ p̄cedētes cōueniūt in rōne infidelitatis: oēs enī tā isti q̄ illi carēt fide vera: differunt tñ in multis ⁊ spāliter in tribꝰ q̄ ad ꝓpositū faciūt: q̄rū primū est q̄ hec secta lȝ mala ⁊ pessima: vt dictū ē: nō tñ est idolatrica nec cultū idoloꝝ publice in suo dn̄io ꝑmittit sicut alie secte p̄cedētes cōiter faciebāt vt est manifestū. nā a tpe assyriorū et chaldeorū vsq̄ ad tp̄s Cosdroe iclusiue: cuiꝰ dn̄iuȝ ꝓpinquū fuit ipsi machometo: semꝑ viguit cultꝰ idoloꝝ iter gētes qui pp'lm dei vexabāt. vt p̄tȝ ī veteri testamēto ⁊ ī historijs eccl'iasticis ⁊ in legēdis sctoꝝ. Cōstat aūt q̄ inter oīa petā q̄bꝰ deꝰ offendit̄ petm̄ idolatrie est potissimū: intm̄ q̄ deꝰ se ostēdit feruentiꝰ seu ardētiꝰ illud punire q̄ alia petā. vñ Exo.xx. solū sit ꝑ p̄ceptū de ꝓhibitiōe idolatrie: ⁊ nō sup alia deꝰ d̄r ȝelotes. nā cū dixisset: Nō adorabis ea.s.idola nec coles. subdit: Ego sū dn̄s deꝰ tuꝰ fortis ȝelotes. ⁊ ibidē.xxxiiij. cū dixisset: Non adorabis deū alienū. statim subdit: q̄m dn̄s ȝelotes nomē eiꝰ ⁊c̄. ⁊ Deut.xxix. loquēs de hoīe idolatra. d. Tūc q̄ maxime furor eiꝰ.i.fidei fumet ⁊ ȝelꝰ ꝯ hoīem illū. ⁊ sic in multis alijs sacre scp̄ture locis. cuiꝰ rō ē: nā ȝelus iportat intēsionē effectꝰ ex quo q̄s vehementer q̄rit excludere illud qd̄ sibi repugnat s̄m Aug'. lib.lxxxiij.q. ⁊ q̄r cultꝰ idoloꝝ inter cetera petā magis repugnat cultui diuīo. iō circa h̄ petm̄ d̄r ȝelotes ⁊ ȝelare singulariꝰ q̄ ī alijs petīs. vñ ⁊ nō tm̄ tolerat duratonē eiꝰ: sicut alioꝝ petōꝝ: eo mō q̄ viri dicunt̄ ȝelare vxores: ne ꝑ cōsortiū alioꝝ ipediat̄ singularitas quā ī vxore q̄rūt. vñ nō tādiu tolerāt ȝelotypiā sicut alia vicia q̄ de vxoribus suspicant̄: ⁊ q̄r ista secta nō incurrit petm̄ idolatrie cōmittēdo nec ꝑmittēdo: iō nimirū si deꝰ eā lōgiori tpe tolerat q̄ alias sectas p̄cedētes q̄rū q̄libet publice idolatrabat. Si āt dicat̄ de h̄ q̄ idolatriā multo maioribꝰ tpibꝰ deꝰ ꝑmisit: incepit eīn s̄m quosdā a tpe Enos q̄ fuit tertiꝰ ab Adā: de q̄ Gen.iiij. s̄m ꝟo alios a tpe Nēroth: de q̄ Gen.x. ⁊ q̄cq̄d sit de h̄ manifestū ē q̄ tpe moysi egyptij idola colebāt: vñ Exo.xij. In dijs egypti faciā iusticiā. ⁊ in tpe dauid legit̄ ī psalmo: Oēs dij gentiū demonia ⁊c̄. vñ rō p̄dicta nō videt̄ hr̄e locū: cū sit manifestū q̄ deus ꝑ multa maiora tpis spacia idolatriā ī gētibꝰ ꝑmisit. ¶ Ad h̄ dicēdū q̄ idolatria ē nomē generis sub q̄ cōtinet̄ multe ⁊ varie species idoloꝝ ⁊ cultꝰ coꝝ. vñ diuerse gētes seu nationes diuersa idola colebāt ⁊ sub diuersis ritibus. vñ Judi.x. de filijs isrl' dicebat̄ qd̄ s̄uierūt dijs Aram ⁊ dijs sidō: ⁊ dijs moab: ⁊ dijs amō ⁊ dijs philistijm ⁊ hmōi. Cū aūt aliq̄ gens aliā supabat deos illiꝰ gētis deuicte destruebat ⁊ cultū coꝝ. vñ Esa.xxxvi. rapsaces ī noīe sennacherib q̄ multas gentes deuicerat dicebat: Ubi sūt dij emath: ⁊ arphat: ⁊ vbi sūt dij sephar ⁊ bain ⁊c̄. q.d. q̄ sic̄ vicerat gētes illas: ita ⁊ deos coꝝ. ¶ Ex q̄ p̄tȝ q̄ sicut nulla fuit ptās mūdana q̄ tm̄ durasset sicut ptās huꝰ secte d̄ q̄ loquimur: ꝓut in historijs pōt haberi: ita nec fuit aliq̄ idolatria intm̄ durās. nā vñ specie idolatrie supata seu destructa ꝑ aduersarios sue gētis alia spēs idolatrie.s.alteriꝰ gētis superātis insurgebat: ⁊ sic lȝ deꝰ multo tpe idolatriaȝ sub rōne generis ꝑmitteret: nullā tñ speciē idolatrie diu tolerabat: sed vnā ꝑ aliā puniebat: ⁊ iō q̄n romanū iperiū vt oēs natiōes sibi subiugaret: oēs spēs idolatrie recepit: vt ī historijs scholasticis legit̄ de phano pantheon: tunc deꝰ oēs hmōi idolatrie species ꝑ xp̄m ⁊ eiꝰ doctrinā destruxit ꝓut fuit ꝓphetatum: Dan.ij. q̄ lapis.s. xp̄s abscisus sine manibus.i. absq̄ humana potestate statuā.i.idolatriā diminuit q̄ ad oēs eiꝰ species: ꝓut largius fuit declaratū in additiōe Danielis ca.ij. dicto in responsione ad primū argumētū. ⁊ sic p̄tȝ. ratio quare ista secta nephanda de qua loquimur in ꝓpria specie et ritu ī tot tēporibus p̄dictis plusq̄ aliqua species idolatrie tolerat̄. nā in ista ē infidelitas sine idolatria: in alijs ꝟo p̄cedentibꝰ fuit

P idolatria

Additiones Pauli epi Burgen. ac Replice magistri Mat thie dorinck sup biblia finiunt.

Ca. XIIII

a Et vidi: et ec Ca. XIIII a+

a ſ christus p nobis immolatus. b ſ vt adiuuans.

ce agnus stabat supra b+

a ſ .i. ecclesiā virtutib⁹ celsā ⁊ deū cōtēplātem

b montē siō: ⁊ cū illo cētū q̄dra/ c+

a ſ tales quales fuerunt.

gintaq̄ttuor milia hābētes no d+

a ſ q: christiani vocabunt. b ſ quia dij di/centur.

men eius ⁊ nōmen p̄ris ei⁹ scri/

a ſ indelebiliter. b ſ q: in manifesto cōfitent. c ſ desideriū vel admonitionē.

ptūm in frontibus suis. Et au/ e f+

a ſ ab his qui cū eo erant.

diui vocē de celo tanq̄ vocem g

a ſ id est multorū populorum q: de multis popu/lis congregati sunt.

aquarum multarū ⁊ tanq̄ vo/

c cē tonitrui magni: et vocē quā h+

ſ vel erat.

d e audiui sicut citharedorū citha/

ſ nō alienis.

f ricantiū in citharis suis. Et cā i+

tabant quasi canticū nouū an/ k+

a ſ id est in p̄sentia eorū in quibus sedet. b ſ .i. p̄dicatores

te sedem ⁊ an̄ quattuor aīālia ⁊ l

a ſ .i. iudices. b ſ .i. de integritate sua gau dere.

seniores: ⁊ nemo poterat dicē/ m+

a ſ nisi illi virgines.

re canticū nisi illa cētū quadra/

g gintaquattuor milia qui em / n

a ſ ideo q: de terra estis ne desperetis. ſ cum

pti sunt de terra. Hi sunt q̄ cum o+

aliq̄bus sordib⁹ mūdi vel ad litterā.

mulierib⁹ nō sunt coinquinati:

ſ .i. imitant christum.

virgines eni⁊ sunt. Hi sequunt p q+

ſ integritate aie ⁊ corporis.

agnu⁊ quocūq; ierit. Hi empti r+

ſ patri. ſ christo

h sūt ex oib⁹ primitie deo ⁊ agno:

ſ et si aliquādo fuit. a ſ in illis inuenit in q̄ bus manet. ſ vel ipsorum.

⁊ in ore eorū non est inuentum s

a ſ verbi. b ſ operatione.

mendaciū. Sine macula eni sūt t

a ſ ante deū iudicē. ſ minorem.

i k ante thronū dei. Et vidi alter⁊ v+

ſ a terrenis se remouentē.

l angelū volātē p mediū celi ha/ x+ y+

ſ ex iniuncto officio.

m bentē euangeliū eternū vt euā/ z a+

a ſ ⁊ hoc ideo habebat. b ſ .i. morātibus in contemptu mundi

geli⁊aret sedentib⁹ sup terrā: ⁊

a ſ .s. omnimodā diuersitatē illorum q̄ in terre/nis demorant.

sup oēm gentē ⁊ tribū ⁊ linguā

ſ p̄suasione.

⁊ populū dicens magna voce: b+

ſ casto amore. ſ n̄ illas bestias. ſ vl' claritatē

n Timete dn̄m ⁊ date illi hono/ c d

o rē: q: venit hora iudicij eius: et e

a ſ faciēdo vos sibi cōformes. b ſ et si time/tis defectū petite ab eo subsidiū.

adorate eū† qui fecit celū ⁊ terrā f

p mare et fontes aquarū. Et ali⁹ g+

succedūt. a Cecidit. Bis positum infinitatē significat: vel valet ī quo oīmoda destructio ītelligit. b Uino ire for.i. vitijs ꝛ ꝑcipue idolatria q̄ ē dulcis potꝰ peccātibꝰ q̄bus alios inquināt ꝛ ne recto tramite gradiant̄ inebriant: vn̄ debet̄ eis ira dei. Purū vinū bibit̄ dū flagellat deꝰ hic ad emēdatio/nē: turbidū dū infert̄ eterna dānatio.
c Et ange. ter. Tres ponit ꝓ fide trinitatis cū tria hec in eadē ꝑsona possint cōsiderari. d Qď mixtū. Qua si q̄ nō corrigit̄ vindicta eiꝰ ad correctionē data puniet̄ eterna pena.
e In calice. Calix vindicta dei: vbi desup merū qď ad correctionē hic vindicat subtꝰ fex. i. dānatio quā ī vltimis bibēt impij de vino. g. i. de fece: qď vinū qꝛ vult ad cōpationem meri ostēdere turbidū: addit qď mixtū est.
f Et fumꝰ tor. Qꝛ q̄dā de dānatione maloꝝ numerat: nō dicit ꝓ dānatiōe describēda: sꝫ tm̄ ꝓ terrore inferēdo illis q̄s deterret ab eoꝝ cōsortio.
g Ascēdet ī se. Cū dicit ascēdet ī secula notat eternā penā cōtinuari vbi addit: Nec habēt requiē. h Nec habēt re. Quasi nō mirꝫ si illi q̄ antichristū adorauerūt tpe ipius puniēt̄: qꝛ sui etiā ꝑcedētes ministri eādē penaꝫ habebūt. i Hic pa. san. i. hic debēt pacienter pati sācti: ne veniāt ad eternam penam. Opera

a ∫ fm diuersam annūciationē.
a angelus secūtꝰ est eū dicens: † Ce a b
a ∫ .i. oēs cōfusi in vitijs. b ∫ ꝑ multitudine vt
cidit cecidit babylon illa magnā
supbia. a ∫ prauo dogmate munita.
b q̄ a vinō ire fornicatiōis sue po/
∫ gentiliter viuentes.
c tauit oēs gētes. Et angelꝰ tertiꝰ c†
∫ non timidus.
secutꝰ ē illos dicēs voce magna: d
a ∫ .i. antixp̄m. ∫ .i. se sibi cōformē fecerit.
Si q̄s adorauerit bēstiā ꝛ imāgi e f
∫ signū nois eiꝰ. ∫ qui eū cōfitent̄.
nē eiꝰ ꝛ acceperit characterē ī frō g
∫ qui opere mutat̄. ∫ sicut babylon.
te sua aut in manu sua: hic bibet h i†
a ∫ de eterna dānatiōe. ∫ qď iratꝰ deꝰ ꝓpinat.
d de vinō ire dei: qď mixtū est me/
e ro ī calice ire ipius. Et cruciabit̄ k
a ∫ .i. ferore. b ∫ vt visa eorū claritate tabescat.
igne ꝛ sulphurē in cōspēctu ange
lorū sanctoꝝ: ꝛ ante conspectum
∫ .i. tenebrositas.
f agni. † Et fumus tormentoꝝ eoꝝ l
∫ ꝑseuerabit.
g h ascendet in secula seculoruꝫ. Nec m
habēt requiem die ac nocte qui
adorauerunt bestiā ꝛ imaginem
a ∫ siliꝛ nō habet re. b ∫ indiscrete aliqď signuꝫ
eiꝰ: ꝛ si quis acceperit charactere
de ꝑdictis. ∫ .i. ꝑ cōtuitu eterne pene.
i nominis eius. Hic patiētia san/ n
a ∫ ꝛ eoꝝ. b ∫ ope cōplēt. c ∫ ď gemia dilectiōe
ctorum est qui custodiunt mān/
a ∫ qꝛ eū deū cōfitent̄. b ∫ q̄si illi miseri sꝫ isti fe/
data dei ꝛ fidēm iesu. Et audiui o†
lices. ∫ in corde tuo ꝛ auditorū.
vocem de cęlo dicentē mihi scri/ p
a ∫ seculo. b ∫ in confessione domini.
be: Beati mōrtui qui in dōmino q†
a ∫ qn̄ corpus et aīa resoluunt̄. b ∫ a tpe resurrectionis. ∫ .i. tota trinitas.
mōriunt̄. Amōdo iam dicit spiri r
a ∫ ampliꝰ nō patiāt̄. b ∫ eoꝝ q̄ hucusq̄ passi sūt
tus vt rēquiescant a lāboribꝰ su/ s

Nico. de lyra

cōstātinopolim fuit ductꝰ vt assentiret dicte heresi: qď renuēs in exilium fuit missus ꝛ ibidē mortuꝰ: ꝛ de h̄ exponūt aliq̄ locū istū. cū ď: Et aliꝰ angelꝰ. i. papa Martinꝰ. a Secutꝰ est dicēs. dictā heresim cōtēnēdo. b Cecidit ceci. babylō. i. iperiū grecoꝝ qď fuit magnū. nā ipatore in heresim cadente. vt dictū est: multi alij siliꝛ ceciderūt. ꝛ qꝛ h̄ erat cōfusibile. iō vocat̄ iperiū illud babylon. i. cōfusio. ď aūt h̄ bis cecidit. ꝓpt duplicē casū. s. patriarche ꝛ ipatoris. Itē sciēdū ꝙ sicut ď ī chronica Sigisberti: Leo q̄ post theodosiū sūpsit iperiū: cepit ipare anno dn̄i septigētesimo. xviij. ꝛ impauit annis. xxiiij. ꝛ āno iperij eius. xiij. papa Grego. iij. ꝑfuit eccl'ie ꝛ Leonē heresi depravatū redarguit ꝛ ď ɔsilio romanoꝝ ei vectigalia denegauit: ꝛ ne percussura sui nūmismatꝭ reciperet̄ ordinauit: ꝛ ꝙ eiꝰ effigies de eccl'ia tolleret̄: ꝛ ne nomē eiꝰ ī missarū solēnijs recitaret̄. ꝛ fm h̄ exponit̄ ab eis qď subdit̄: c Et an. ter. i. papa Grego. d Dicēs vo. ma. in quo notat̄ ordinatiōis sui auctoritas. e Si quis ado. be. leonē bestialiter viuētē deferēdo ei honorē impialē. f Et imaginē eiꝰ quā fecit de eccl'ia remoueri. vt dictū est: g Et accepit cha. ꝛc. cōfitēdo eū manifeste impatorem. h Aut ī manu sua. accipiēdo nūmisma eiꝰ charactere figuratū. i Hic bibet ď vino ire dei ꝛc. penā excōicatiōis ꝛ aggrauatiōis īcurrēdo. lꝫ aūt hec expositio ꝓbabilis videat̄. qꝛ tn̄ ante impatorē Cōstātē fuerūt ipatores alij tm̄ vel magꝭ heresi depravati: vt ptꝫ ex supradictꝭ. videt̄ minꝰ cōuenienter exposituū qď ď. s. s. de eiꝰ casu: Cecidit babylon. i. imperiū grecorū mō ꝑdicto maxime cū eiꝰ filiꝰ cōstātinꝰ eccl'ias diruptas reparauerit ꝛ ɔ̄ heresim monacholitaꝝ insurrexerit. vn̄ ꝛ vniuersalē synodū ī cōstātinopoli ɔgregauit ducētoꝝ octogintanoueꝫ ep̄orū q̄ duas naturas esse ī dn̄o nr̄o iesu xp̄o cōprobauerūt ꝛ ostēderūt. siliꝛ qď subdit̄ de Gregorio papa ꝛ Leone impatore ꝙ acciplēs leonis nūmisma: Bibet de vino ire dei ꝛc. excōicatione incurrēdo. videt̄ minꝰ cōueniēter dictū. qꝛ subdit̄: k Et cru. ig. ꝛ sul. ꝑ qď intelligi videt̄ pena gehēne: q̄ ē eterna. vn̄ subdit̄: l Et fumꝰ tor. ꝛc. ꝛ sic nō videt̄ loq̄ de pena excōicationis seu corꝑalis incēdij: quā cōtigisse dicūt cōstantino filio leonis: q̄ ministroꝝ eccl'ie fuit maximꝰ ꝑsecutor: ꝓpter qď saluo meliori iudicio videt̄ lr̄a ab illo loco: Et alius angelꝰ ꝛc. de machometo ꝛ eiꝰ sequacibꝰ exponēda: de quorū ꝑsecutiōe ɔ̄ xp̄ianos ante fecerat mētionē. ꝛ eorū penā nō dixerat: ꝛ iō iohēs describit hic ɔ̄n̄r eoꝝ punitionē: ꝛ p̄rio q̄ntū ad penā tpalē. scď̄o q̄ntū ad penaꝫ eternā. ibi: Et tertiꝰ angelꝰ. Circa primū dicit: Et aliꝰ angelꝰ. s. sctūs Iohānes loquēs: Secutꝰ ē. h̄ nō refert̄ ad partē imediate ꝑcedētē: s̄ ad ꝑcedentē ī q̄ locutꝰ fuerat de cētū q̄draginta quattuor milibꝰ iterfectꝭ ꝓ xp̄o a saracenis dicēs eoꝝ punitionē tpalem. Cecidit babylō. i. gēs babylonica. nā lex eiꝰ ē ɔfusionibꝰ plena: qꝛ ibi laxat̄ vita voluptuosa: q̄ vita pecudū ď. j. Ethicoꝝ: ꝛ etiā ꝓpter cōfusū ꝓcedendi modū. nā inordinate tradit̄: ꝛ idē frequēter ꝛ īutiliter repetit̄: nec rōne vel scriptura autētica fulcit̄: vt ptꝫ illā intuēti. Illa magna. nā gēs illa in breui fuit multū mltiplicata ꝛ dilatata. dicit̄ aūt cecidisse: qꝛ circa tpa illa cōflixit cū romanis: ī q̄ conflictu tres amirei saracenorū cū multis alijs sūt ꝑempti: vt h̄r in chronica Sigisberti. Que a vino fornicatiōis sue potauit oēs gētes. hyꝑbole ē ad designandū magnā multitudinē gētiū errore machometi īfectā: ɔcedit ei carnis delectabilia ad q̄ multitudo hoīm est prona. Et tertiꝰ. Hic ɔ̄n̄r describit̄ pena eoꝝ eterna. cū ď: Et tertiꝰ angelus. s. ad lr̄am: vel aliq̄s predicator sctūs ɔ̄ machometi sectam. Si q̄s adorauerit bestiā. i. machometū. vt dictū ē ca. ꝑce. vbi dictū ē ď eiꝰ imagine ꝛ de eius characteris acceptiōe. Hic bibet ď vino ire dei. i. puniet̄ a deo grauit̄. Qď mixtū ē mero. Dicit̄ aūt punitio dei vinū meruꝫ qn̄ q̄s punit̄ tpaliter ad eiꝰ correctionē. mixtū ꝟo qn̄ post punitionē tpalē sequit̄ eterna: sicut ē in ꝓposito. qꝛ saraceni puniti fuerūt morte tpali: vt ꝑdictuꝫ est: et cū h̄ eterna. iō subdit̄: Et cruciabit̄ ig. ꝛ sul. i. pena gehēne. Et fumꝰ tormētoꝝ eoꝝ ꝛc. nā illa pena ē eterna a parte post. m Nec ha. req̄. ꝛc. nā est cōtinua: vt ptꝫ ex dictꝭ ca. ꝑce. ꝛ qꝛ fm ꝙ dic̄ Augꝰ. vna cā q̄re ꝑmittūt̄ mali ī h̄ mūdo ē exercitiū bonoꝝ ī ꝟtute patie. iō subdit̄: n Hic pa. sā. ē. qꝛ patia xp̄ianorū multotiēs ꝛ multipliciter exercitata ē ꝑ saracenos. o Et audi. Pars ista ab aliq̄bꝰ exponit̄ de morte qua q̄s morit̄ mūdo ꝑ religiōis ingressū. nā illis tpibꝰ q̄dā vir potēs deuotione ductꝰ reedificauit cenobiū scti Benedicti apď castrū cassinū qď ꝑ lōgobardos ꝑ mltos ānos ān fuerat destructū: ꝛ ibidē seruiēs suo exēplo multos induxit ad seruiēdū xp̄o: tūc etiā tpis multi nobiles in diuersis ptibus relicta pompa seculari ad seruiēdū xp̄o habitū religiōis assumētes fuerūt mūdo mortui. de q̄bus fm istos ď: Beati mortui ꝛc. ꝛ etiā qď subdit̄: iā dicit spūs: vt requiescāt a laboribꝰ suis. nā a labore vite actiue trāsierūt ad requiē cōtemplatiue: sed qꝛ sic moriētes mūdo nō moriūt̄ ī dn̄o ꝓprie: sed magꝭ incipiūt viuere ī xp̄o: nec a laboribꝰ bonis q̄escūt: s̄ magis eos amore xp̄i assumūt. s. vigilias: orōnes: ieiunia ꝛ cōsimilia. iō meliꝰ videt̄ dicēdū ꝙ hic post punitionē maloꝝ eternā describit̄ retributio bonoꝝ eterna. sic dictū ē. s̄. vt sic opposita iuxta se posita magꝭ elucescāt. iō ď hic iohāni. p Scribe. tāq̄ rē notabilissimā. q Beati mor. ꝛc. i. ī ɔfessione dn̄i nr̄i iesu xp̄i ꝑ palmā martyrij: q̄les fuerūt cētū q̄dragita q̄ttuor milia. ď q̄bꝰ dictū ē ca. ꝑce. r Amodo iā di. spi. s. sctūs q̄ cū p̄re ꝛ filio ē vnꝰ deꝰ: exprimit̄ tn̄ h̄ spālit̄. nā opa sūt meritoria ꝑ charitatē ꝑ quā spūsctūs habitat ī nobꝭ: ꝛ sic retributio mercedis q̄dāmodo spāli attribuit̄ ei. s Ut re. a laboribꝰ

a Opera. i. mercedes operū q̄ sequunt̄: q̄si dū ī mūdo erāt maiores tribulatiōes ad maiorē coronā ingruebāt: vn̄ adeo abiecti reputabāt̄: sed iā nihil patiēt̄. b Et vidi. Ostēsa remuneratione bonorū ꝑ qď inuitabat ad cōsortiū eoꝝ: supponit dānationeꝫ ipiorū: vt ꝑ terrorē ducat ad idē ꝓpositū. c Simile fi. ho. Quia nō iā vere erat filius hois qꝛ īmortalis. d Angelus. i. sācti q̄ vsq̄ huc fuerāt ī fidelibꝰ occulti ī claritate apparent iudicaturi orātes cū desiderio vt deꝰ separationē faciat bonoꝝ ꝛ maloꝝ. e Exiuit de tē. Exire dicunt̄ scti de tēplo cū iā apparēt. nō q̄les olim fuerant sꝫ quales in eternū māsuri. f Mitte falcē. i. iudiciariā sn̄iam a bonis malos separātē. g Quia hora. Quia iā est oportunū cū completus sit numerꝰ tuorū. h Et alius an. Cū ostēdisset deū ptātē iudicandi habētē a sāctis implorari: et sic iudicium fieri: ostēdit eādē ptātem sāctos habere: ꝛ xp̄m vt iudicent iꝑare: ꝛ illos imperio obedire. Alius angelus. i. xp̄s q̄ occultus ꝛ vilis fuerat ī fidelibꝰ clarꝰ apparuit: ꝛ veniēs de altari. i. de loco secretiori: qď nūq̄ alij sācti. s. cognitus ab oībus deo cōsubstātialis. i Mitte fal. ꝛc. Per messem terre ꝛ vuas vinee eorundē malorū dānatio intelligit̄: s̄ tn̄ ꝑ vineam illos determinatiꝰ habemꝰ q̄ maiori studio mala operabāt̄ sicut vinee vt fructificet maior cura quā terre adhibet̄. k Et mi. ī lacū. Quā ꝓpheta

Ps. 39. lacus vbi nō erat aq̄. i. refrigeriū. l Et exiuit sā. Eterna pena ꝓ peccato sāguis nō vinū qď ī cellario dei ponit̄. m Usq̄ ad fre. i. vsq̄ ad ipos rectores iniquoꝝ puniēdos. s. diabolꝰ. n Per stadia. Oēs ludis mūdi. i. vitijs detētos q̄ vel simpl'r ī h̄ sunt ꝑfecti: qď ꝑ sex habemꝰ: vel ꝑfectiores; qď ꝑ centum: vel perfectissimi quod per mille.

a is. Opera eni illorū sequūt̄ illos. a† b
a ∫ .i. sctōs vel dominicā carnē. b ∫ xp̄s sup sanctos sedet vel diuinitas sup humanitatē.
b Et vidi: ꝛ ecce nūbē candidā ꝛ sūp c† d
a ∫ dico. b ∫ qꝛ iā impassibilis ꝛ immortalis.
c nūbē sedentē similēm filio hois: e
a ∫ in seipso vl' in diuinitate. b ∫ ad similitudinē triumphātis. ∫ qꝛ vicit diabolū ꝑ sapientiā.
hābētē ī capite suo cōronā aureā: f
a ∫ potestate. ∫ a christo. g
d ꝛ in mānu sua falcē acutā. Et aliꝰ h i
∫ in hoc ꝙ seruus.
e angelꝰ exiuit de tēplo: clamās vo k l
∫ ad christum.
ce magna ad sedētē sup nubem. m
a ∫ exerce iudiciū. b ∫ .i. collige tuos.
f g Mitte fālcē tuā ꝛ mēte: qꝛ venit n o
a ∫ qm̄ cōseruata est nequitia malorū ꝛ iā nō habet locū. b ∫ vel aruit.
hora ūt metat̄: qm̄ māturuit messis terrę. Et misit qui sedebat sup p† q
a ∫ .i. separauit bonos a malis.
nubē falcē suā in trā: ꝛ mēssuit eā.
a ∫ supradicti sācti aliud officiū habētes. b ∫ quales esse apparuit.
Et āliꝰ angelꝰ ēxiuit de tēplo qď r s
a ∫ .i. de secreto loco. ∫ sicut christus.
est ī cęlō: habēs ꝛ ipse falcē acutā. t v
a ∫ .i. de loco secretiori in quo sancti. b ∫ quasi bn̄ poterat ꝑcipere qꝛ poterat etiā dare.
h Et aliꝰ angelꝰ exiuit ď altāri q̄ hā x y z
a ∫ .i. eternā penā. ∫ vel sup demones ꝛ malos
bebat potestatem supra ignēm:
homines. ∫ .i. iperio magno ∫ id est ad sāctos.
ꝛ clamauit voce magna ad euꝫ q̄ a
∫ potestatē iudiciariā. ∫ .i. exerce iudiciū.
i habebat falcē acutā dicēs † Mitte b
a ∫ .i. sepa maturos in nequitia.
falcē tuā acutam: ꝛ vindēmia bo/ c
∫ qꝛ malicia eorū cōpleta est.
tros vinę terrę: qm̄ maturę sunt d
∫ ꝛ tali imperio. ∫ .s. bonorū cetus.
vuę eiꝰ. Et misit angelus falcem e f
∫ in terrenos qui iudicandi sunt.
suam in terrā: ꝛ vindemiauit vi g
a ∫ .i. in infernū vbi multi irā dei patient̄.
k neā terrę. Et misit ī lācum irę dei h
∫ .i. puniti sunt in inferno positi. ∫ qꝛ pena
magnū. Et cālcatꝰ est lacus extra i
illa nō erat purgatoria. a ∫ ecclesiā ꝛ cōgregationē bonorū que est ciuitas sanctificata.
l ciuitātē: et exiuit sanguis de lacu k
a ∫ .i. vsq̄ ad rectores subditorū. b ∫ ꝑ oēs voluptuosos ludentes vanitatibus.
m n vsq̄ ad frenōs equorum ꝑ stādia l m
a ∫ ꝑfectos ī malo. b ∫ mediocres ꝛ etiā minores
millē sexcēnta.

a laboribꝰ suis. nā ī beatitudine appetitꝰ totaliter quietat̄. a Opa ei illoꝝ. meritoria vite eterne. b Sequūt̄ illos ī beatitudine quā recipiunt ꝓ ipis. c Et vidi. Incohoata ꝑsecutiōe saracenoꝝ: hic interponit̄ alia. s. lōgobardorū. ꝛ h̄ ꝓpter successionē tpis: cuiꝰ ordinē Iohēs ꝓsequit̄ ī h̄ libro. Et diuidit̄ ī duas ptes: nā primo ponit̄ a lōgobardis eccl'ie liberatio. scď̄o plurīū aliorū cā ꝑsequētiū ꝑcussio. ibi: Et post hec vidi. Circa primuꝫ sciendū ꝙ anno dn̄i septingentesimo q̄nq̄gesimo tertio. Astruphus longobardoꝝ rex ī italia multū afflixit ecclesiā. ꝓpter qď stephanꝰ papa trāsijt ī frāciā querēs auxiliū ɔtra dictū regē. qď ipetrauit: ꝛ h̄ describit̄ in hac pte: q̄ diuidit̄ ī duas ptes: qꝛ p̄rio describit̄ h̄ auxiliū tēpore Pipini. scď̄o tpe karoli magni filij sui. ibi: Et aliꝰ angelꝰ. Circa p̄rimū ď: Et vidi ꝛ ecce nubē cādidā. per quā itelligit̄ regnū frācie cādidatū ꝑ ceteris moribꝰ et fide. d Et sup nubē sedētē. s. Pipinū regē. e Simile filio hois. i. cōformatū xp̄o ī fide ꝛ iusticia: lꝫ hec assimilatio fuerit valde lōginqua. f Habentē ī ca. co. au. nā reges frācie ad lr̄am aurea corona coronant̄. g Et ī manu sua. i. ptāte sua. h Falcē acutā. i. exercitū valde bellicosū ꝑ quē pipinꝰ multas ꝛ magnas victorias habuit. i Et aliꝰ an. i. papa stephanꝰ. k Exiuit de tēplo. romane eccl'ie. l Clamās vo. ma. i. deꝑcās ex magno affectu. m Ad se. sup nubē. i. pipinū regē. n Mitte falcē tuā ꝛ mete. dirigendo exercitꝰ tui potētiā cōtra Astruphū tyrannięantē. o Quia ve. ho. vt metat̄. i. vt eiꝰ tyrānis ꝑ tuā potētiā tollat̄. p Qm̄ matu. messis. i. ipse ꝛ exercitꝰ obdurati sunt in sua iniq̄tate. q Et misit q̄ se. sup nubē falcē suā in terrā. nā Pipinꝰ valida manu intrauit in italiā ꝛ messuit terrā. nā cōtra Astruphū viriliter pugnauit ꝛ reddere cōpulit beato Petro quecūq̄ sui iuris erāt. r Et aliꝰ angelus. Hic ɔ̄n̄r describit̄ auxiliū eccl'ie cōtra lōgobardos tpe karoli magni ꝛ diuidit̄ in duas ptes: qꝛ primo ponit̄ auxiliū karoli. scď̄o dilatatio cultꝰ diuini. ca. se. Circa ꝑmū sciēdū ꝙ anno dn̄i septingētesimo septuagesimoquinto karolus rex francie ad ꝑces Adriani pape intrauit italiā cū exercitu forti cōtra Desideriū longobardorū regē: eccl'iaꝫ multipliciter affligentē: quē impugnās tandē cepit ꝛ secū in frāciā duxit in quo longobardoꝝ regnū defecit: ꝛ h̄ est qď dicit̄ hic: Et aliꝰ angelus. s. karolus magnꝰ. s Exiuit de tēplo. s. nomoniensi: in quo coronatus fuit: vt habet̄ in chronica Sigisberti. t Qď est in celo. militātis eccl'ie: q̄ frequēter celuꝫ nominat̄ in scriptura. v Habēs ꝛ ipse fal. acu. i. exercitū fortē. īmo exercitu patris sui fortiorē. x Et alius angelus. i. papa Adrianꝰ. y Exiuit de altari. ad qď accesserat ꝓ misse celebratione: vt deꝰ vellet ecclesiā ꝓtegere. z Qui habebat potestatē supra ignē. i. ad inferēdū excōicatiōis ꝛ aggrauatiōis penā: q̄libet eni pena noīe ignis aliqn̄ designat̄: aliq̄ libri habent: Et aquā sed nō est de textu. nec habet̄ ī libris correctis. D † Iohel. 3. c
a Et clama. vo. ma. ꝛc. ex affectu magno deꝑcans karolū vt ferret sibi auxiliū. b Mitte falcē tuā acutā. i. exercitus tui potentiā. c Et vindemia botros. i. longobardos eoꝝ auferendo potentiā. d Qm̄ mature sunt vue eiꝰ. i. longobardi sūt destructione digni. e Et misit angelꝰ. i. karolus. f Falcē suā. i. exercitꝰ potētiā. Aliqui libri habēt: Acutā in terrā: sed non est de textu. g Et vindemiauit vineā terre. auferēdo potentiā longobardorū de terra italie. h Et misit in lacū ire dei magnū. nā regē deduxit captiuū. i Et calcatus est lacus extra ciuitatē. qꝛ regē cū vxore duxit in exiliū extra terrā suā. vt dictū ē. k Et exiuit sanguis de corporibꝰ occisorū. nā in regis captione multi longobardi fuerūt occisi. l Usq̄ ad fre. equoꝝ. nā ex sāguine occisoꝝ freni militū karoli fuerūt rubricati: sicut ī talibus bellis solet fieri. m Per stadia mille sexcēta. nā fama huiꝰ victorie karoli fuit longe lateq̄ diffusa. s. per quattuor orbis ptes ꝑ numerū dictū designatas: eo ꝙ est numerꝰ quadratus q̄ cōsurgit ex ductu numeri in seipsum. sicut quaternariꝰ qui cōsurgit ex ductu binarij in seipsū. nā bis duo sunt quattuor. ꝛ similiter nouenariꝰ qui cōsurgit ex ductu ternarij. nā ter tria sūt nouē: ꝛ sic est in ꝓposito. nā mille sexcēta est numerus cōsurgēs ex ductu quadragenarij in seipsum: quadragies eī quadraginta faciūt mille sexcēta: vt ptꝫ cōsiderāti. ꝛ sic ꝑ numerū ꝑdictū designant̄ quattuor orbis partes. Ca. XIIII

Moraliter. a† Et vidi ꝛ ecce agnus stabat ꝛc. Istud exponit̄ de xp̄o suscipiente aīas interfectorum a

homer successore machometi. Moraliter pōt exponi de pio pōtifice xp̄i vicario q̄ dulciter fouet ⁊ nutrit obseruātes castitatē q̄ est quodā martyriū: spāliter in iuuenib⁹ ⁊ maxime qñ firmat p votū solēne: ⁊ sic dicit: Et vidi ⁊ ecce agnus .i. pastor pius. b† Stabat supra mōtē sion .i. ecclesiā militantē de qua dr̄ Ps̄. lxxxvj. Diligit dn̄s portas sion sup oīa tabernacula iacob. c† Et cum illo centū quadragintaquattuor milia .i. vniuersi cōtinētes voto solēni. iō subdit: d† Habētes nomē ei⁹ ⁊ nomē patris ei⁹ scrptū ⁊c. i quo designat firmitas cōtinētie p votū solenne. f† Et audi. vocē de celo ⁊c. p qđ significat laus deo accepta. h† Et vo. quā au. q̄si citharedorū ⁊c. est aūt cithara figure triangular: p qđ significat fides trinitat sine q̄ laus nō ē deo grata. i† Et cātabāt q̄si cāticū nouū .i. ptinēs ad nouū testamentū. k† Ante sedem .i. ad honorē dei ⁊ oīm sctōꝝ ⁊ nō ad laudē hoīm. m† Et nemo poterat dicere cāticū ⁊c. qr cōtinētes habēt aliqđ meritum spāle qđ nō habēt alij. o† Hi sūt q̄ cū mu. ⁊c. hoc pōt intelligi simpliciter ꝑm omne tp̄s: ⁊ sic ē virginitas ꝓprie. alio mō a tpe vol cōtinētie ⁊ sic pōt dici ꝟginitas large. q† Hi sequūt agnū ⁊c. s. mēte ⁊ corpe: fide ⁊ ope. r† Hi empti sunt ex oīb⁹ primicie deo ⁊c. i. gratiosi i cōspectu dei: sicut primi fruct⁹ sunt aliis magis grati. v† Et vidi alterū angelū ⁊c. ħ ad lr̄am dr̄ de sācto Bonifacio q̄ missus a papa p̄dicauit pp̄lo Thurīgie ⁊ anstrie ⁊ frisie ⁊ multos conuertit ad dn̄m. Moraliter aūt pōt exponi d̄ quolibet p̄dicatore magnū fructū faciēte. iō subdit. x† Volātē p mediū celi .i. ꝑmpte discurrētē ad p̄dicādū verbū dei. y† Habētē euāgeliū eternū .i. p̄dicationē ad eternitatē glie pducētē. a† Vt euāgelicaret se. sup ter. ⁊c. nā p̄dicatio debet esse cōis oībus. b† Dicēs mag. vo. ti. dn̄m ⁊c. qr p̄dicator primo ⁊ pricipaliter debet inducere pp̄lm ad cultū diuinū: ⁊ p cōsequēs ad destructionē idolatrie: ⁊ oīm ad ipsam ptinētiū. iō subdit: g† Et ali⁹ angelus secut⁹ est eū dicēs: Cecidit cecidit babylon. q̄ iterp̄tat cōfusio. iō significat idolatriā et ptinētia. ⁊ qr nō solū debet idolatriam destruere ostēdēdo vilitatē culpe: sʒ etiaʒ grauitatē pene. ideo sequit: c† Et terti⁹ angel⁹ secut⁹ est illos dicens: Si quis adorauerit bestiā ⁊c. i. exercuerit idolatriā vel aliquid ptinens ad ipsā. i† Hic bibet de vino ire dei ⁊c. i. valde grauit ⁊ eternaliter puniet vt ptʒ p lr̄am sequētē. licet aūt hic nominent tres angeli: tñ iste tres denūciationes vel p̄dicatiōes possunt vni ⁊ eidē p̄dicatori cōuenire: sic dicit Glo. sup locū istū. o† Et audiui vocē ⁊c. quoniā opposita iuxta se posita magis elucescunt: ideo post denunciationē punitionis peccatorū. hic ponitur p̄miatio sanctorū. cum dicit: q† Scribe beati mortui qui in domino moriunt ⁊c. est eni beatitudo status omniū bonorū aggregatione pfectus vt dicit libro de cōsolatione. a† Opera eni illorum sequunt illos. quia ꝑm quātitatem meritorū sequit quantitas p̄miorum. c† Et vidi ⁊ ecce nubem ⁊c. Hic litteraliter per duas falces describunt due punitiones tyrannorū. Moraliter aūt significant duo modi quibus puniunt mali christiani. prim⁹ est p excōicationeʒ qua p̄scindunt a cōmunione ecclesie ꝓpter suā cōtumaciaʒ. ideo dicitur: Mitte falcem tuam ⁊c. et seqt: p† Quoniam aruit messis terre. per istā ariditatem significat induratio siue contumacia propter quā est cōmunicatio ferenda. secundus vero modus est per exterminationem siue gladium materialem ⁊ pertinet ad iudiceʒ secularem. ⁊ de ista subdit: Et exiuit sanguis de lacu.

Glo. ordi.

A Et vidi. Ca. XV In his trib⁹ visionib⁹ supradictis .i. reuelatione mysterioꝝ ⁊ i datione tubarū: ⁊ i pugna mulieris ꝯ diabolū a pricipio redēptiōis ꝓsecut⁹ est ordinē vsq ad diem iudicij. In his vero trib⁹ seqnētib⁹ circa vltima tpa imorat: qr de his p̄cedentib⁹ in alijs diuinis scripturis dictū est enucleatius: de illis ꝟo parum ⁊ occulti⁹. In hac ergo q̄nta visione. materia sūt septē angeli tenētes phialas i q̄bus cōtinēt plage .i. destructiones iniquoꝝ q̄ tpe antichristi erunt: q̄ destructio
B maxime hortatur p̄ites ad patiendū. In his tribus visiōib⁹ tres dicit: cū quattuor sint supra dicte: ꝑ omissa prima q̄ fuit de correctione ecclesiarū de alijs trib⁹ dicit: cōsideratione tñ.
b Et mirabile. Mirū est hoīem habere tātā ptātem vt alios possit damnare.
c Plagas septem .i. oēm excecationē ⁊ destructionē illoꝝ q̄ tpe antichristi erūt.
d Quoniam in illis. Vere plagas habebunt: quia iram dei super iniquos exercebūt: et vere nouissimas quia in mundo post eas nō inferet deus alias.
e Tanq̄ mare. id est baptismū: vbi fidei puritas exigitur ⁊ homines a vitijs mundant.
f Habentes citharas .i. mortificantes carnem qđ deus eis iniūxit: vel qđ prior ipse fecit.
g Cantātes can. moysi .i. veterē legem: ⁊ est exultatio bene intelligentibus .i. spiritualiter.
h Vie .i. institutiones dei per quas nos ad deum: vel ipse ad nos venit sunt iuste: quia vnicuiq ꝓ merito reddūt: ⁊ vere: quia perducunt quo promittunt.

a Et vidi aliud si- Ca. XV
(.i. figurā aliud significantē.) (a qr q̄ significāt i celo cōuersant.)
b gnū i celo magnū ⁊ mi- b
(a p̄dicatores. b .i. iniūctas a deo sibi.)
c rabile āgelos septē habētes plā- c† d e f
d gas septem nouissimas: quoniā
in illis consūmata est ira dei. Et g†
(⁊ cū illis angelis. a qr i eo baptizat spūs)
e vidi tanq̄ mare vitreuʒ mixtuʒ h
(scūs dat⁹ ē. a id est antichristum.)
igne: ⁊ eos qui vicerunt bestiāʒ i
(a .i. cōformitatē eius imitantes vel vitā. b qui per hos non sunt decepti.)
et imāginem eius et nūmerum k l
(a stant qui gratiā baptismi seruāt integrā.)
f nominis eius stāntes supra ma- m
re vitreuʒ habētes citharas dei n†
(cū exultatione adimplentes.)
g ⁊ cantantes canticuʒ moysi serui o
(a .i. nouū testamētū. b alios admonētes.)
dei: et cānticum agni dicentes:
(a in prima creatione. b in recreatione.)
Māgna ⁊ mirābilia sūt opa tua
(a qr vnicuiq pro merito reddunt)
domine deus omnipotēs: iūste p
(a quia pducunt quo ꝓmittunt.)
h et vēre sunt vię tuę domine rex
(a ergo. b .i. ex timore tibi seruiet.)
sāctoꝝ. †Quis nōn timebit te do-

Nico. de lyra

Et vidi aliud signū. Descripta Ca. XV longobardoꝝ destructione. hic cōsequēter describit ꝓsecutio pluriū ꝓsecutorum ecclesie. Et diuidit i duas ptes: qr primo ꝓponitur hec ꝓsecutio. scđo subdit ꝓsecutionis executio. ibi: Et post hec vidi. Prima in duas: qr primo describit ꝓsecutio dicta. scđo subdit ex hoc laus diuina. ibi: Et vidi. Circa primū dr̄: Et vidi aliud signū. nā erat rei future signatiuū. b Magnū ⁊ mirabile. nā ꝓsecutiones inimicorū eccl'ie p hoc signate facte fuerūt diuina virtute. c Angelos septē. de q̄bus postea singulariter dicet ca. se. d Habentes septem plagas .i. virtutes a deo inferēdi eas. e Nouissimas nō simpliciter sʒ respectu tp̄is p̄teriti. sicut Gen. xlix. dr̄: Cōgregamini vt annūciē q̄ ventura sūt vobis in nouissimis dieb⁹: ⁊ tñ illa sūt iā cōpleta a magno tpe. f Qm̄ in illis cōsūma. ē ira dei .i. p illos posita est vindicta dei de reprobis in effectu. Ira eni est appetitus vindicte. iō tunc cōsūmat cū i effectu ponit. g Et vidi. Hic cōsequēter describit laus diuina q̄ lʒ secuta fuerit ꝓsecutiones reproboꝝ. tñ hic p̄mittit executioni earū imediate. frequēter eni prius facta ponunt post in scriptura. ⁊ qr sancti in celo p̄uidētes ꝓsecutiōes istas locuti sūt anteq̄ essent i effectu. dicit igit iohānes: Et vidi tāq̄ mare vitreū .i. ecclesiā militātē q̄ sic noiat rōne baptismi: vt dictū est. s̄. iiij. ca. h Mixtū igne. sanctispūs q̄ dat i baptismo. i Et eos q̄ vicerūt be. .i. gēteʒ saracenicā hic p bestiā designatā: eo q̄ machometus cui⁹ sectā tenēt sic nominat. s̄. ca. xiij. k Et imaginē eius .i. similes saracenis. l Et numerū nominis ei⁹. adherētes eis. vel p numerū nominis eius intelligunt infideles qui cūq christo cōtrariantes et ecclesie. nā nomē numeri eius supra positum est anthemos: quod de principali significato signat contrariū .s. christo: vt dictum est. s̄. ca. xiij. in fine. Septem enim plage seu persecutiones sequentes sunt saracenorum et eis similiū. et christo et ecclesie contrariantiū: vt patebit inferius prosequendo. m Stantes. p vite sanctitatem. n Habentes citharas dei ⁊c. et per hoc intelliguntur gratiarūactiones in vniuersa ecclesia de victorijs sequentibus contra reprobos ⁊ infideles. et quia ecclesie orationes partim accipiunt de veteri testamento et partim de nouo. ideo dicit: o Cantantes cāticū moysi ⁊c. dicētes: Magna ⁊ mirabilia sunt opera tua. nā dictas victorias attribuerunt potentie diuine. p Iuste ⁊ vere sunt vie tue ⁊c. obstinatos puniēdo: ⁊ penitentes suscipiendo. ideo sequit.

†Hie. 10.

Glo. ordi.

a Judicia tua. ma. Qr quosdā elig: quosdā reprobas: vt cognoscāt fideles eē ex iusticia. b Et post hec. Cū ostēdisset illos angelos hr̄e ptātē plagādi dictur⁹ q̄s plagas illi sūt illaturi: pri⁹ ꝓponit cām q̄ ostēdit illos dignos esse q̄ plagas sūt passuri .s. qr oīa mysteria ecclie sūt reuelata oīb⁹ volētib⁹ itrare: q̄ isti malo merito suo: nō possunt itelligere. c Aptū ē te. i. reuelata sūt mysteria eccl'ie: i q̄ de⁹ habitat ⁊ q̄ ad honorē dei militāt. d Et exierunt. Et qr ita apta erāt exibūt p̄dicatores ⁊ rep̄hēdēt male operātes. e Et vnū. Quia q̄ illi p̄dicabunt ex institutione priorū patrū habebūt: q̄ oēs vn⁹ dicunt: qr vnū docēt. f Iracundie .i. ire. qr corrigūt: corripiūt irā dei peccātib⁹ minant: aliqñ etiā excōicāt. g Fumo. a ma. ⁊c. Nemo ⁊c. Quis tunc oīa erūt ita apta fidelibus: tñ ipa erūt clausa ⁊ obscura ifidelib⁹. h Introire .i. itelligere illud occultum dei iudiciū: q̄re alios eligit: alios reprobat donec i fine mūdi apte cognoscēt sancti. Vel introire interim i eccl'iam donec cōpleta sint oīmoda damnatio maloꝝ i iudicio: qr postea cōstat nō itraturos. Ca. XVI
i Et audi. ⁊c. Ite ⁊ effū. Vos q̄ bōi estis q̄tū ad vos ꝓficite: ⁊ i malis dānationē exercete. Proficite ptinet ad ite exercete ad effundite. Cuʒ isti iā p̄dicēt: ⁊ apta sint q̄ p̄dicāt ⁊ tñ q̄dā itrare recusant: habēt plagādi oportunitatē: ⁊ i ħ diuinā admonitionē. In sexto sigillo: ⁊ i sexto angelo sepe locut⁹ ē de eisdē malis: sʒ ħ respectu q̄ ondebat q̄les ⁊ q̄tas tribulatiōes inferrēt sāctis: q̄ si etiā ibi erat aliqđ ꝟbū de dānatione maloꝝ: ħ incidēter ponebat ad cōfirmationē patiētiū: ħ vero tm̄ loq̄t de plagis quas ipsi sancti inferēt malis.

(opere ⁊ p̄dicatione.)
mine ⁊ magnificabit nomē tuū:
(a ⁊ vere timebut. b qr grat saluas. c ⁊ vere magnificabūt.)
a Quiā solus piūs es: quoniā oēs b
(a aliq̄ de omnibus. fide. a i spū ⁊ veritate. b i bn̄placito.)
gētēs veniēt ⁊ adōrabūt i cōspē-
(⁊ vere magnificabunt.)
a ctu tuo: qm̄ iudicia tua manife-
(a .s. q̄ p̄dicta sūt. b .i. spū reuelāte cognoui.)
b c sta sūt. Et pōst hec uidi: ⁊ ecce ap- c
(a .i. occulta vel sacramēta xp̄i. b ecc'ia militantis. c .i. q̄ cōtinet i se vet⁹ ⁊ no. testamētū.)
tū ē tēpluʒ tābernaculi tēstimo-
(.i. vniuersi p̄dicatores.)
d nij i celo. Et exierūt sēptē angeli d
(a .i. plenitudinē itelligētie scp̄turaꝝ q̄ sūt plage b postq̄ illos q̄ sūt ecc'ia cōfirmauerūt. iesu)
hābētes septē plagas dē tēplo: e
(xp̄o missi. a .i. xp̄o i baptismo. b qr sine peccato. firmitate. c a vitijs. ꝓpē cōuersationē. d ꝟtutib⁹. .s. i signū misteriū p̄latoꝝ)
vestiti lāpide mūdō ⁊ cādidō: ēt f g
(a etiā malas cogitatiōes. b retinaculo charitatis.)
p̄cīcti circa pectōra ȥōnis aureis.
(a .i. p̄dicatores primitiui: vel ipse xp̄s qui fuit quattuor animalia.)
e Et vnū ex quattuor āīalib⁹ de- h i
(a .i. p̄dicatorib⁹. b .i. fecit eos vasa irā dei cōtinētia. illuminatos diuina sapientia.)
dit septē āngelis septē phiālas
f aureas plenas iracūdię dei vi-
(a .s. ⁊ potentis punire. b .i. in eternū.)
uēt i secl'a sęcūloꝝ. Et ipletū ē tē- k
(a .i. scriptura .s. q̄tū ad malos. b obscuritate. c a p̄ñtia dei. d qr cui claudit nemo apit)
g plūʒ dei fumō a māiestate dei: ēt
(a de reprobis. b .s. p verā itelligētiā qr excecauit eo s malicia eorum.)
h d̄ ꝟtute ei⁹: ⁊ nēmo poterat itrōi- l
(in pena oculos apeurit quos culpa claudit.)
re in tēplū donec cōsūmarent septē plagę septē angeloꝝ.
(a .i. diuinā ispirationē: vel aliquā admonitionē. a .i. ecc'ia vl' celo.)
i Et audiui vōcē Ca. XVI m
magnā de tēplō dicētē n o
(a nō eni nisi mittant debēt p̄dicare. b .i. annūciate peccatorib⁹ penas debitas.)
septē angelis: Itē ⁊ effūditē se-
(in terrenos.)
ptē phialas irę dei i trā. Et abi- p†

Nico. de lyra

a Quia solus pius es. peccatores reuocādo. iō subdit: b Qm̄ oēs gētes venient .s. ad fidē christi ante finē mūdi. multi etiā infideles videntes victorias christianorū mirabiles q̄. j. describunt vexatione intellectū eis dante: crediderūt in christū: vt dicet in ca. se. specialiter de saxonib⁹ ⁊ hm̄oi. c Et post hec. Hic cōsequēter describit septē plagarū executio. ⁊ diuidit in duas partes. qr primo ponit ꝓsecutionis dispositio. scđo ipsa ꝓsecutio. ca. se. Circa primum dicit: Et post hec vidi: ⁊ ecce apertū est templū .i. diuinum secretū p impletionē in effectu. d Et exierūt septem angeli .i. dei nūcij: q̄ postea nominabunt ꝓsequendo. e Habentes septem plagas .i. habentes potestatem infligēdi septē vindictas. f Vestiti lapide mundo .i. xp̄o: q̄ dicit lapis abscisus de monte sine manib⁹ Dan. ij. Et mūdus. qr peccatū nō fecit nec est inuētus dolus in ore ei⁹. j. Petri. ij. quo dicunt
C indui hoīes sancti: Ro. xiij. Induimini dominū nostrū iesū xp̄m: p imitationē operū suorū. Ex hoc patet q̄ per istos septem angelos de quibus sigillatim postea dicet: homines catholici ⁊ sancti intelligunt. g Et p̄cincti circa pectora ȥonis aureis. p hoc designat castitas mentis q̄ p̄cipit in nouo testamēto: sicut p renos accinctos castitas corporis ptinens ad vetus testamētū: Matth. v. Audistis quia dictū ē antiquis: Nō mechaberis. Ego aūt dico vobis quicūq viderit mulierē ad cōcupiscēdū eā iam mechatus est eam i corde suo. h Et vnū de quattuor animalibus .i. de quattuor euangelistis: vt dicūt aliqui: dicētes q̄ iste fuit Lucas qui magis loquit de punitione reproborum. sed ꝑm ea q̄ dicta sunt. s̄. ca. x. iste magis videt fuisse Marcus: vt dictū fuit: q̄ p quattuor animalia intelligunt quattuor ecclesie patriarchales siue quattuor patriarche eis p̄sidentes. Marcus vero fuit vere patriarcha alexādrinus. i Dedit septē angelis septem phialas ⁊c. .i. potestatem punīēdi reprobos ex ordinatione diuina. k Et impletum est templū dei fumo ⁊c. p quod designat diuina cōdescensio: sicut. iij. Reg. viij. dicit q̄ nebula impleuit domū dn̄i: ad designandū dei p̄sentiā acceptando deuotionē salomonis ⁊ populi. sic in ꝓposito deus pcutiendo reprobos cōdescendit electis.
D l Et nemo poterat introire in templuʒ ⁊c. qđ exponūt aliq̄ d̄ ecclesia hierosolymitana quā fideles nō introierūt donec septē plage sequētes cōsūmate fuerunt: qđ cōpletum fuit tēpore Godfredi ducis lothoringie capta hierl'm per christianos: sed hoc dictū nō videt verū. nam ante cōpletionē septē plagarū habitata fuit hierl'm a christianis: vt videbit ca. se. ꝓpter qđ aliter est dicendū .s. q̄ Johānes dicendo q̄ nemo poterat ⁊c. alludit ei quod dicit. iij. Reg. viij. Nebula impleuit tēplū dn̄i. ⁊ subdit ibi: Et nō poterant sacerdotes stare. quia retraxerunt se ꝓpter reuerētiā p̄sentie dei: vt diffusius dictū fuit ibidē. p ħ ergo qđ dicit: Et nemo poterat ⁊c. designat q̄ ministri ecclesie reuerenti⁹ solito se habeant ad deū vt impleant plage sup inimicos ecclesie vt sic liberi⁹ possint ecclesias ingredi ad celebrandū officiū diuinū sublato impedimento infidelium. Ca. XV

Moraliter.

Et vidi. Sequit: c† Angelos septē habētes septē plagas ⁊c. p q̄s significant omnes pene in generali: q̄ sunt peccatorib⁹ infligende: eo q̄ septenario numero vniuersitas figurat: ⁊ magis explicant ca. se. p̄mittit tñ laus iustorum de euasione dictarū penarū: ⁊ de diuine iusticie impletione. cū dicitur:
A g† Et vidi tanq̄ mare vitreū mixtum igne. p quod significat baptismus. eo q̄ confert in aqua ⁊ spūsancto qui est ignis diuinus. n† Habentes citharas dei .i. laudes diuinas de sua euasione ⁊ diuine iusticie impletione i maloꝝ punitione: ⁊ patet littera. Ca. XVI

m Et audiui. Descripta dispositione ad septē plagas inferēdas. Hic ꝯñr describit executio eaꝝ. ⁊ prio i generali. cū dr̄: Et audiui vocē magnā .i. q̄ denotat magnitudo auctoritat diuine. n De tēplo .s. glie dei. o Dicentē se. an. ⁊c. ad exequēdū diuia mādata de reproboꝝ punitione. p Et abijt. Hic ꝯñr ponit executio i spāli: ⁊ pōt diuidi i septē ptes ꝑm nūerū septē plagaꝝ q̄ patebūt ꝓsequēdo. Circa p̄mū sciēdū q̄ Cōstātin⁹ q̄ cepit iparē āno dn̄i septingētesimo. xlij. fuit pessim⁹. nā sicut dicit Sigisbert⁹ imaginē xp̄i ⁊ sctōrū ab ecclesijs remouit: eos q qui dei genitricē iuocabāt: ⁊ q̄ vigilias i eccl'ijs agebāt: ⁊ q̄ a iuramēt ⁊ ab imūdis abstinebāt p̄rimonijs priuauit ⁊ multipliciter cruciauit. monachos etiā ⁊ moniales cōtrahere m̄rimonia coegit: qđ multi vitātes ab eo martyricati sunt. postea vero imperāte Hirene vxore Leonis cū filio suo Cōstātino: quorū imperiū incepit anno dn̄i septingētesimo octuagesimosecūdo: Adrian⁹ papa ad instantiā patriarche cōstātinopolitani ꝯgregauit synodū in nycea in q̄ cōdēnauit heresim execrantiū imagines xp̄i ⁊ sanctoꝝ: qr sūt libri laicoꝝ mouētes eos ad deuotionē. vñ ⁊ beat⁹ Lucas imagines christi ⁊ beate marie ꝟginis primo dicit depinxisse: condēnauit etiā heresim felicianā q̄ ponit in christo duplicē dei filiationē .s. verā

§ .i. primus ordo predicatorũ.

it primus angelus et effudit phi- a

a § suã pdicationẽ. b § ad lrãm apl'i primo iu/deis pdicauerũt .i. ĩ iudeos terrena amãtes.

c § .i. dãnatio nociua. § .s. q̃ptũ ad itellectũ exce

a ãlã suã in terrã: et factũ ẽ vuln⁹ se b+

cati. a § qr xp̃m recipe nolũt. § .s. q̃ptũ ad effe ctũ. b § .s. q̃ p xp̃o recipiẽt antixp̃m.

uũ ac pessimũ ĩ hoĩes q̃ habebãt c+

a § .i. fidẽ. b § antichristi. vel signãt auari q̃ vi uũt ad similitudinẽ bestie. c § Psal. Simulacra gẽ. argentũ et aurum.

characterẽ bestię: ⁊ ĩ eos q̃ adora b

a § .i. in istos qui conformes erunt pdicatoribus eius. § in officio.

uẽrt bestiã ⁊ imãginẽ ei⁹. Et scd's c+

a § pdicationẽ diuine vltionis. b § in illos q̃ sãctos contundũt. § in luxuriosos.

b ãgel⁹ effudit phialã suã ĩ mãre: ⁊ f g

a § .i. vltio sãguinis quẽ effuderũt. b § qr nõ re

c fact⁹ est sãnguis tanq̃ mõrtui: ⁊ b+

surgẽt ab illa dãnatiõe. § .i. q̃ videbat viuere.

d omnis anima viuẽs mortua est

§ .i. in amaritudine gentilitatis.

in mari. Et tertius angelus effu/ i+ k

a § .i. cõtra pseudo apl'os antixp̃i qui scripturas vel maiores vel minores deprauabunt.

e dit phialam suam supẽr flumina l

⁊ super fontes aquarũ: ⁊ fact⁹ est m+

a § .i. vitio ⁊ vindicta de pctis eorũ. b § custo dem. c § scripturarũ vel populorũ.

f sãnguis. Et audiui ãngelũ aquã n

a § .i. interiori affectu laudãtẽ. b § .s. equitatẽ te nẽdo. c § .s. oĩbus psidendo.

rum dicẽntem: Jũstus es dõmi/ o

a § .s. imutabiliter. b § .s. essenetaliter. c § .s. formaliter ⁊ effectiue.

g ne qũi es ⁊ qũi eras sãnct⁹: qui

a § qui p nos illos malos dãnasti. b § minorũ.

hoc iudicãsti: quia sanguinẽ sãn/ p+

§ maiorum.

ctorum et prophetarum fude/ †

a § .i. penã eternã ⁊ horribilẽ sicut sanguis.

h runt: et sangũinem eis dedisti bi q

i bere. Digni ei sunt. Et audiui al r

a § .i. discipulũ eorũ. b § .i. approbãtẽ. c § qd' diciti s est verum.

k terũm angelum dicẽntẽ: Etiãm s

domine deus omnipotẽs: vera ⁊

§ q̃ pmittunt efficientia.

l iusta iudicia tua. Et quartus an t+

a § ãtixp̃m q̃ se dicit solẽ mũdi. § ĩ vanã gloriã.

gelus effudit phialã suã ĩ solẽm: v x

a § a deo pmissũ. b § antixp̃o. § .s. ambitiõis. c § maiori tribulatione.

⁊ dãtũ est illi ęstũ ãffligere homi a+ †

a § minore. b § .i. defecerũt quidã in illa tribu/lations. c § .s. fideles.

a nes et ignẽ. Et ęstuãuerunt hõ/ b

§ .s. afflicti. § .s. corde ⁊ ore.

mines ęstu magno ⁊ blasphema c d+

a § qr q̃bus vult dat ⁊ quibus vult amouet.

uerũt nomẽ dei habẽtis põtesta

a § resipuerũt: neq̃ peccatũ suũ cõfessi sunt

b tem super has plagas: neq̃ egẽ/

a § etiã si corde dolerẽt nõ sũt ausi pferre.

rũt pęnitẽtiã vt dãrẽt illi gloriã.

Et quint⁹ angelus effudit phia/ c+ f

a § .i. sup oẽ corp⁹. § .i. ministros. b § antixp̃i

c lam suã supẽr sedem bẽstię: et fa/ † g+

§ .i. ipsa fides. § .i. magis excecatũ.

ctum est regnum eius tenebrosũ h

a § .i. refecti sũt alter malo s'mõe alteri⁹. § derra

d ⁊ cõmãnducauerunt linguas su/ i+

hẽdo veritati. a § .i. p̃ iuidia quã hñt erga sãctos. b § dicẽtes fuisse manũ ⁊ purã creaturã.

as prẽ dolore: ⁊ blãsphemauerũt k+

a § .i. illatis plagis p quas excecãt. b § q̃ ipsi sibi fecerũt cõmãducationẽ linguarũ.

deũm cęli prẽ doloribus ⁊ vulne

rib⁹ suis: ⁊ nõ egerũt pęnitentiã l

§ .i. finaliter impenitentes fuerunt.

ex operib⁹ suis. Et sextus ange/ m+

a § .i. pdicauit irã dei. b § ĩ oẽs diuitijs affluentes.

lus effũdit phialam suam in flũ/ n o

a § euphrates interp̃tat fertilitas.

men illud magnũ ẽuphraten: et p+

§ .i. pdicabũt cito siccãdã affluentiã mundi.

e siccauit aquaz ei⁹ vt pręparare† q+

§ .s. ad impugnãdũ ecclesiã.

f via regibus ab ortu solis. Et vi/ r s+

a § de v'bis apl'orũ antixp̃i. b § de inspiratione diaboli.

di dẽ ore draconis ⁊ d' õre bestię t

§ .i. de consilio diaboli.

⁊ de ore pseudo prophetę exire v x+

§ .s. ppt̃ subtilitatẽ malicie negãdo fidẽ trinitatis.

a § ppter opa imũdicie. b § tales sũt hypocrite

g h spũs tres imũndos i modum rã/ y

§ vere immundi.

narũ. Sunt enim spiritus demo/ z

a ſ miracula. b ſ .ſ. miſſi ab antixpo.
a niorũ faciẽtes ſignã: ꝛ ꝓcedunt a b
a ſ mũdi. b ſ .ſ. nõ q̃rũ ad vnitatẽ loci ſʒ cõſen
ad reges toti⁹ terrę ↄgregare il/ c
ſus ꝛ volũtatĩ male. a ſ ↄ fideles. b ſ ſʒ malo ſuo q2 cito ducẽt ad diẽ iudiciȷ.
los ĩ ꝑliũʒ ad diẽ magnũ oĩpotẽ/ d
a ſ vere veniet q2 ipſe teſtat. b ſ ſicut fur dor/ mientes occidens. c ſ et ideo.
tis dei. Ecce venio ſicut fur. † Beã e f
a ſ .i. q̃ ſollicit⁹ ẽ de ſalute ſua. b ſ inocẽtiã ĩ ba ptiſmo acceptã. a ſ a ꝟtutib⁹. ſ reſurgat. ſ ſan
tus q̃ vigilãt ꝛ cuſtodit veſtimẽ/ g
ta ſua ne nũdus ãbulet ꝛ videãt h
cti ꝛ angeli. ſ pctã. a ſ ipſe diabol⁹ q̃ ĩ oĩb⁹ ilľẽ
b turpitudinẽ ei⁹. Et ↄgregauit il/ i k
a ſ ꝓcedũt cõgregare ꝛ cõgregabũt. b ſ mõs furũ vel mons globoſus.
los ĩ locũ q̃ vocat hebraice her/ l
c magedõ. Et ſeptim⁹ angel⁹ effu/ m† n
a ſ .i. contra diabolos quorũ locus eſt aer. b ſ .i. ĩ manifeſtũ venit.
dit phialã ſuã ĩ aerẽ: ꝛ exiuit vox o†
a ſ .i. magna ãnũciãs. b ſ d eccľia. c ſ quẽ ec/ cleſia a deo cõcepit.
magna de tẽplo a throno dicẽs: p q
a ſ cõſũmata ſũt oĩa ꝛ finis mũdi adeſt. b ſ ab illis malis vel ab illis bonis c ſ miracula. d ſ blandicie.
Factũ ẽ. Et facta ſũt fulgura ꝛ vo r†
a ſ cõmiatiões. b ſ .i. mali mouebũt ↄ ſctõs.
ces ꝛ tonitrua: ꝛ terremot⁹ fact⁹ s
a ſ .i. a xp̃e abel q̃ ꝑm⁹ ťrã calcauit .i. deſpexit: vľ q̃ ꝑrim⁹ iuſt⁹.
ẽ magn⁹ q̃liſ nũq̃ fuit ex q̃ hoĩes t‡
a ſ tã turpis. ſ .i. tã grauis.
fuerũt ſup terrã talis terremot⁹
ſ .i. reprobourũ collectio.
d ſic magn⁹. Et fracta ẽ ciuitas ma v†
a ſ .ſ. iudeos paganos ꝛ malos xp̃ianos. b ſ .i. gẽtiliter viuẽtiũ. ſ .i. collectio pctõrũ
e gna ĩ tres ꝑtes: ꝛ ciuitates gẽtiũ x‡ y‡
ceciderunt. Et babylon magna z a†
ſ .ſ. ad puniendum.
f g venit ĩ memoriã ante deuʒ dare b†
ſ qui ꝓcedit ab illo indignante ꝛ irato.
ei calicẽ vini ĩdignatiõis ire ei⁹.
a ſ .i. cõgregatio ſctõrũ. b ſ .ſ. ſocietatẽ repro/ borum ꝛ penã eorum.
h Et omnis inſulã fugit ꝛ montes c† d

Nico. de lyra

a ſ .ſ. in pena. b ſ .i. eterna pena q̃ cõtũdet.
nõ ſũt inuẽti. Et grãdo magna ſi a†
a ſ .i. ponderoſa ꝛ mẽſurata. b ſ .ſ. a deo miſ/ ſa. c ſ .i. impatiẽtes ꝛ carnales.
a cut talẽtũ deſcẽdit de cęlo in hõ/
a ſ .ſ. dicentes eũ eſſe iniuſtum.
b mines ꝛ blaſphemauerũt hoĩes b
deũ ꝓpter plagã grandinis: q̃m̃ c d e
a ſ .i. cruciantes eos intolerabiliter.
magna facta ẽ vehemẽter.
ſ per intelligentiã.

Et venit vn⁹ Ca. XVII f
c d E de ſeptẽ angelis q̃ habe
bãt ſeptẽ phialas ꝛ locu
ſ per intelligentiã.
t⁹ ẽ mecũ dicẽs: Ueni oſtẽdã ti/ †
e f bi dãnationẽ meretricis magnę g
g q̃ ſedet ſup aquas multas cuʒ q̃ h i
ſ principes ſeculi
h fornicati ſũt reges terrę: ꝛ iebria k
ti ſunt qui inhabitant terram de
ſ manifeſte fornicationis.
vino proſtitutionis eius. Et ab/ l
a ſ i corda reproboꝝ a gr̃a dei deſerta. b ſ i viſi one ſpũali. ſ q2 talia corporeis oculꝭ ñ pñt videri
ſtulit me in deſertum in ſpiritũ. m

Nico. de lyra

Moraliter

deū diligāt: nec penas timeant.
a Mulierē sedētē ꝛc. i. illos molles q̄ cue a q̄ petm̄ incepit cōformātur: q̄ habēt diabolū fūdamentū: q̄ est sanguineꝰ ꝛ ī se ꝛ in suis. vel qꝛ sāguinē sctōꝝ fundūt. vel eloquia dei male intelligūt. b Capita septē. i. sensus: ꝛ postea errorē ꝛ tādē antixp̄m p q̄ septē diabolus ducit hoīes ad petm̄. c Cornua de. i. decem regna q̄ erunt tp̄e antixp̄i p q̄ alia itelligūt. d Circūdata pur. i. regali veste qꝛ dicūt se reges vt decipiāt. e Auro. Quia videbūtur diuīa sapīa illuminati.
f Poculū aure. i. diuinā scripturā q̄ potant fideles ad salutē.
B g Abominationū. i. q̄ s̄m illas expositiōes debēt abijci ab hoīb: qꝛ imūdiciā carnis docēt ꝛ fornicari a deo. h Et in fronte. Quis sit ita abilis ad decipiendū: tñ fideles ne desperetis: qꝛ habet ī fronte. i. ī manifesto signū qd̄ rudibꝰ est mysteriū istud solū. Id est dando exēplū faciēdi peta p quibus terreni a salute fideliū repellent.
i Ebriam. i. depressam vindicta p effusione sāguinis: vt p doloribus nimijs nesciat vbi sit.
k Et miratꝰ sū. Hic habet iohannes psonā illoꝝ q̄ cū vidēt malos in mūdo exaltatos miranf cū audiunt penas q̄ ipsis malis pmittūf: ꝛ cū ita sint puniēdi: qre deꝰ pmittit illos exaltari: sȝ docent intelligere illā exaltationē datā ad maiorē ex[...]cationē: ꝛ tādē iuste inferri eternā dānationē. l Ego dicam tibi. i. q̄re punianf isti mali: ꝛ diabolus q̄ eas peccare fecit qd̄ ē īcognitū nisi doctis. m Bestie qui. Bestia. i. diabolꝰ portat. i. regit mulierē. i. oēs malos effeminatos: q̄ eī alios regit q̄si onꝰ regiminis portare dr̄. n Fuit. Ante aduētum xp̄i habuit diabolꝰ maximā ptātē: sȝ post lȝ non penitꝰ amisit: tñ non modice est debilitata. o Ascēsura ē. Quia tp̄e antixp̄i ptātē recipiet. Ascēsura ē ꝛc. i. p illos q̄ ī peccatis pfūdi sūt. ascēdet ī elationē. p Et ī interitū ibit. Quia mortuo antixp̄o amplꝰ nō habebit tētādi locū. q Mirabūt ꝛc. Cuȝ
C viderint mali ptātē suā ita annihilatā dolebūt. nō q̄si penitētes s̄ tm̄ admirātes. r Septē ca. Quia p hec septē erigit diabolꝰ hoīes ī superbiā ꝛ ī q̄bꝰ innitunf infideles.
s Quinq̄ ce. Adā si ī obedientia pseuerasset: sensus corporis ad nullā voluptatē verterēt malā. s. sȝ p peccatū ita corrupti sūt: vt iam naturale sit lenia tactu: sapida gustu: nare odifera: visu pulchra querere. hi sunt quinq̄ reges p quos diabolus in pueritia regit: qꝛ ipse fuit causa quare corrūperentur. hi sunt q̄nq̄ viri samaritane. In iuuēta succedit error: nā postq̄ discretionē habet: ꝛ si peccat iā nō sensibꝰ. sed errori imputaf de quo dn̄s:
Joh. 4. c Quē nūc habes nō ē tuꝰ vir.
t De septem est. Quia similiter peccat ꝛ similiter punief: ꝛ octaua quia omnes transcēdit ꝛ in nequitia et in pena.
Populi

a Et vidi mulierē sedētē sup bestiā coccineā plenā nominibꝰ
a. qꝛ dicūt mala q̄ faciūt deo nō displicere.
b blasphemie: habentē capita septem ꝛ cornua decē. Et mulier erat circundata purpura ꝛ
a. et p illā bestiā talis erat mulier ista.
a. qꝛ occidūt nolētes acquiescere. b .i. carbunculo .i. charitate quā dicunt se habere.
e coccino ꝛ inaurata auro ꝛ lapide p̄cioso ꝛ margaritis: habens poculum aureum in manu sua plenū abominatione ꝛ immūdicia fornicationis eiꝰ.
alijs virtutibus.
a in prauis expositionibus.
h Et in fronte eiꝰ nomen scriptū mysterium babylon magna: mater fornicationū et abominationum terre.
a .s. istud videlicet. b .i. magna cōfusio.
istud videlicet.
Et vidi mulierem ebriam de sanguine sāctorum: ꝛ de sanguine martyrū iesu.
a vidi peccatum mundi: vidi etiā p peccato damnatum. minorū. b illoꝝ qui nō timent testari se christū deū.
k Et miratus sum cū viderem illam admiratione magna. Et dixit mihi angelus:
a q. noli mirari sȝ intellige quid sit. b .i. ego reserabo ita vt possis intelligere.
l Quare miraris? Ego tibi dicam sacramentum mulieris ꝛ
m bestie que portat eam: que habet capita septē ꝛ cornua decem.
a diabolus qui bestiales facit. b ante aduentū christi. parū regnauit.
n Bestia quā vidisti fuit et nō est: ꝛ ascensura ē de abysso: et in interitum ibit: et mirabunf inhabitantes terrā quorū nomina scripta nō sūt in libro vite a constitutione mūdi videntes bestiam que erat ꝛ non est.
a quia christo nato vim pdidit. b locū habebit quia malos inueniet.
a .q. respectu huiꝰ pene potestis vobis cauere.
Et hic est sēnsus qui habet sapiētiā. Septem capita septem montes sunt: super quos mulier sedet: ꝛ reges septem sunt.
qꝛ p hec eadē regit infernū.
a transacta infantia.
Quinq̄ ceciderūt: vnus est: et alius nondum venit. Et cum venerit oportet illum breue tempus manere.
a .i. in matura etate error. b antichristus qui maxime facit peccare.
sed nō est timendus qꝛ
vel ui. vel re.
antichristus.
Et bestia que erat ꝛ non est: ꝛ ipsa octaua est: ꝛ de septem ē:

a Et vidi. mu. sedētē sup bestiā. p h̄ intelligunf saraceni ī duas ptes diuisi. vt dictū est .s. turci p mulierē pter coꝝ maliciā ꝛ astuciā serpētinā: egyptij vero p bestiā: qꝛ sūt intellectu minꝰ vigentes. ꝛ p ꝯn̄s magis bestiales. dicif aūt mulier sedere sup bestiā: nā turci ab egyptijs abstulerūt iudeā ꝛ syriā.
b Coccineā. i. sāguine xp̄ianoꝝ rubricatā.
c Plenā noibꝰ blasphemie. qꝛ saraceni dicūt xp̄m eē hoīem purū ꝛ sic blasphemāt eū. ꝛ silr beatā virginē negātes eā eē dei matrē.
d Habētē capita septē ꝛ cornua decē. de q̄bus q̄d significēt. ī. dicif: e Et mulier erat circūdata purpura. qꝛ turci fuerūt opulētissimi in istis ꝛ ī alijs rebꝰ p̄ciosis. f Habens poculū aureū ꝛc. qꝛ multas gētes induxerūt ꝛ traxerūt ad īmūdiciā sue legis. g Et in fronte eiꝰ no. scriptū mysteriuȝ babylon ꝛc. Per h̄ q̄ dixit mysteriū: ostēdit iohānes q̄ nō loquif de ciuitate babylonica: sed magis de secta saracenica q̄tū ad turcos. h Mater fornicationū ꝛ abominationū terre. nam orientales pplos p maiori pte satis traxerūt ad errorē sue secte. i Et vidi mulierē ebriā de sāguine sācto. ꝛc. qꝛ supra numerū ꝛ mēsurā effuderūt xp̄ianū sāguinē. Ebria enī dr̄ q̄si extrabriā. i. mensurā. turci enī crudeliores fuerunt xp̄ianis egyptijs ꝛ saracenis s̄m q̄ dicit tyrenēsis ep̄s. li. j. k Et miratꝰ sū ꝛc. de patiētia dei erga sectā nequissimā machometi. l Et dixit mihi. Hic ꝯñr ponif executio parabole: circa quā angelus primo ponit intētū dicēs iohāni: m Quare mirarꝭ. q. d. totū cedet ad dei gloriā ꝛ electoꝝ. q̄bus meritū accrescit ex psecutione maloꝝ. n Ego tibi dicā sacr̄m. i. significationē occultā. o Mulieris ꝛ bestie. i. regni turcie ꝛ egypti. vt dictū est: p Bestia. Hic psequif intētū exponēdo parabolā. ꝛ primo circa regnū egypti designatā p bestiā dicēs: Bestia quā vidistis fuit ꝛ nō ē. nā egyptij primo occupauerūt dn̄ium hierl̄m ꝛ iudee: ꝛ postea pdiderūt turcis terrā illā occupātibꝰ: vt dictū est .s. iō dr̄ q̄ bestia fuit priꝰ dominās in iudea. q Et nō est. inde p turcos eiecta.
r Et ascēsura ē de abysso. i. de egypto q̄ tenebra interp̄taf: ꝛ h̄ fuit q̄n debilitata virtute turcoꝝ p xp̄ianos egyptij recupauerūt iudeā ꝛ hierl̄m: vt dictū ē .s. s Et in interitū ibit. nā egyptij p xp̄ianos fuerūt occisi: ꝛ residui inde eiecti vt referūt ep̄i achonēsis ꝛ tyrenēsis describētes historiam terre sācte.
t Et mirabūf inhabitātes terrā quorū ꝛc. .i. saraceni q̄ nō sūt p̄destinati sȝ p̄sciti. mirabanf eī saraceni quō rex tā potēs ꝛ magnus a pplo xp̄iano de ptibꝰ extraneis ꝛ tā lōginq̄s venīēti esset debellatꝰ. v Et hic est sensus. i. intellectꝰ. x Qui ha. sa. i. circa occulta scripturaꝝ intelligētiā. y Septē capita septē mōtes sūt. i. puincie. z Sup q̄s mulier sedet. qꝛ regnū turcie inualuerat sup egyptū. a Et reges septē sūt. i. pricipes illarū puinciarū. b Quinq̄ ceciderūt. a dn̄io egypti dn̄io turcie subiugati. c Unꝰ est. s. dn̄ans ī iudea ꝛ syria: ꝛ iste ē rex turcie q̄ dr̄ hic sextū caput bestie. d Et alꝰ. i. rex egypti q̄ dr̄ hic caput septimū. e Nondum ve. ad recupandū de manu turcoꝝ iudeā.
f Et cū ve. debilitatꝭ turcis. g Oportet illū ꝛc. qꝛ hierl̄m a turcis ablatā non tenuit rex egypti nisi pānū vt dicūt historiographi p̄dicti. h Et bestia q̄ erat ꝛ nō ē. i. rex egypti vt expositū ē. i Et ipsa octaua est. cū septē capitibꝰ p̄dictis. k Et de septē est. i. de septē capitibꝰ. est enī caput septimū vt dictū est. ꝛ sic cōputaf bis. eo q̄ hierl̄m bis obtinuit. sicut ca. p̄ce. Carolus magnꝰ dicif angelꝰ quintꝰ ratione regni francoꝝ. ꝛ sextus ppt
adeptū

a Ppli sūt ꝛ gē. ꝛ li. Id ē p̄ntes mali ex oī diuersitate hoīm collecti. b Desolatā fa. Solaciū diaboli ē pditio maloꝝ: q̄s pdet cōpleto nūero ipioꝝ. c Et nudā. Diabolꝰ hȝ ptātē faciēdi signa ad decipiendū. hāc pdet cōpleto nūero bonoꝝ: qꝛ postea tētatio nō hēbit locū. d Carnes. Fornicarie mādūcare dicunf: qꝛ in iferēdis peīs delectabunf. e Igne cō. Id ē tormētabunf p delectatiōibꝰ eiꝰ q̄s secuti sūt. f Cōsumenf vba. De pmissiōe p̄miorum vel penaꝝ. Capl̄m: XVIII
g Et post h̄ vi. In hac sexta visione agit d̄ vltis penis q̄s patiētur ipi ī iferno p singulꝭ petis ꝛ p̄mū de babylone ostēdit: postea de bestia: ꝛ pseudo pphis. tādē de ipō diabolo in q̄ finis ptȝ. In q̄ dānato erit finis: istā dānationē executurꝰ a xp̄o p̄dicatam esse dic̄ vt maior ei fides habeatur. Cecidit

Nico. de lyra

adeptū impiū. a Et in iteritū vadet. qꝛ pluries fuit debellatus p xp̄ianos: vt dicūt ep̄i s̄ mēorati. b Et decē cor. q̄. vi. decē re. sūt. i. p̄ncipes sub rege egypti. c Qui regnuȝ. i. ptātē: d Nōdū acce. ab eo. s̄ ptātē tāq̄ reges. qꝛ nō fuerūt reges simplr̄: sed rectores acieruȝ exercitus regis egypti. e Una hora acceperūt. i. illo tp̄e q̄ fuit ordinatū d̄ illo exercitu. f Post bestiā. i. s̄ rege egypti. q̄ bestia noīaf: vt dictū ē. et li post nō dic̄ s̄ ordinē temporis s̄ subiectiōis. g Hi vnū ꝯsiliū hn̄t. pugnādi ꝯ xp̄ianos p rege egypti. iō subdif: h Et vtutē ꝛ po. suā bestie tradēt eā. exponēdo p rege egypti. i Hi cū agno pugnabūt. ī mēbrꝭ suis. s. Godfredi de Bullion et alijs p̄ncipibus ꝛ bellatoribus xp̄ianis.
k Et ag. vicet illos. nā egyptij fuerūt p xp̄ianos pluries debellati. l Qm̄ dn̄s dn̄oꝝ ē. ꝛ sic nullꝰ pōt ei resistere. m Et q̄ cū illo sūt. p fidem charitate formatam vsq̄ ad mortem stabiles.
n Uocati electi. ad gl̄iaȝ. o Et fideles. in p̄nti p grāȝ. p Et dixit mihi. h̄ exponit pabolā q̄tū ad regnū turcie spālif. q Aq̄ q̄s vidisti vbi meretrix sedet. i. turcie regnuȝ: vt dictū est supra. r Ppli sunt ꝛc. qꝛ regnū turcie subiecit sibi syriā et iudeā et orientales pplos p maiori pte. s Et decē cornua q̄ vidisti in bestia. i. decē p̄ncipes exercitꝰ regꝭ egypti vt dictum est. t Hi odiēt fornicariā. i. regnum turcie. inter egyptios enim ꝛ turcos erat odiū. p̄mo ppt dissensionē coꝝ in supstitionibꝰ suis d̄ lege. scd̄o qꝛ turci abstulerāt ab egyptijs syriā et iudeam. v Et desolatā faciēt illā. p̄mo p xp̄ianos q̄bꝰ ī obsidiōe ātiochie exn̄tibꝰ calypha egyptiꝰ misit salutatiōes ꝛ mūera eo q̄ aduersarios eiꝰ impugnabant. et sic xp̄ianoꝝ exercitū ꝯfortauit ꝯ turcos vt scribif in historia hierosolymitana. scd̄o p seipos: qꝛ debellatis turcis in ptibꝰ ātiochenis egyptij expulerūt eos d̄ hierl̄m: et de iudea: vt dictū ē .s. x Et carnes eiꝰ mādūcabūt. metaphorica ē locutio. sic̄ dr̄ de vsurario q̄ comedit illū cuiꝰ bōa surripit p vsurā. y Et ipāȝ igne ꝯcremabunt. nā aliq̄s turcos in fortalicijs exn̄tes silꝭ cū eis cōbusserūt. z Deꝰ eī dedit in corda coꝝ vt faciāt qd̄ placi. ꝛc. lȝ deꝰ nō sit actor mali culpe est tamē actor mali pene. ꝛ sic turcos p egyptios puniuit.
a Ut dēt regnū suū bestie: Id ē vt recupent regnū iudee regi egypti. qd̄ possederat p multos ānos añ turcos. b Donec ꝯfirmenf vba dei. de recupatiōe terre sctē p exercitū xp̄ianū. qd̄ factū fuit q̄si p ānū postq̄ egyptij expulerāt inde turcos: vt dictū ē .s. c Et mulier quā vidisti ē ciuitas magna. Id ē turcoꝝ mltitudo valde nūerosa. d Que hȝ regnū sup reges

tp̄e ātixp̄i vt daniel dicit: Erūt decē regna quorum reges in cornibus notanf
ꝛ in iteritū vadet. Et decē cornua q̄ vidisti: decē reges sūt q̄ regnū nōdū acceperūt: sȝ ptātē tanq̄ reges vna hora accipient post bestiam.
no vere reges sed tyrāni.
iō nō timeatis a capite suo scd̄i ituri
negādi xp̄m credēdi in antixp̄m
Hi vnūm consiliū habent: ꝛ virtūtem ꝛ potēstatē suam bestie tradent.
a quā hn̄t in se b quā sup alios habebunt c qꝛ illi oia attribuēt.
vbo et ope vt fideles sibi subtrahāt
Hi cum agno pugnabunt et agnus vincēt illos: quoniam dominus dn̄oruȝ est: et rēx regū: et qui cū illo sunt vocati et electi ꝛ fideles.
a faciēdo suos cōstātes et damnando eos in suo capite
a vrēs malꝭ ad vtilitatē fideliū b et ideo reges vincet p p̄dicatores
ab eterno exeq̄ntes opa
Et dixit mihi. Aq̄ quas vidisti vbi mērētrix sedet:
.i. ātixp̄s iā regnat p mysteriū.
a populi sunt et gētes ꝛ lingue: et decē cornua que vidisti ī bestia:
ꝛ iō nō deberꝭ ei conformari qꝛ ipi q̄ mō adherent ei q̄nq̄ dolebunt
b hi odient fornicariā: ꝛ desolatam facient illā ꝛ nudam: ꝛ carnes eiꝰ
qꝛ cū ipis ꝛ p petis coꝝ punief diabolus
e manducabunt: ꝛ ipam igne concremabūt.
a ꝛ merito malꝭ meritis suis excecauit eos deus
Deus em̄ dedit in corda coꝝ vt faciant quod placituȝ est illi: vt dent regnum suū bestie
.i. pmittāt se regi a diabolo.
ope cōpleāf boni ꝛ mali pmissa recipiēt
f donec cōsummenf verba dei. Et mulier quā vidisti est ciuitas magna: q̄ habet regnum sup rēges terre.
.i. multitudo maloꝝ
a qꝛ maxie supbiūt ipi reges
Capl̄m: XVIII
.i. xp̄m
a Et post hec vidi aliū angelū

reges terre. nā plures reges sibi subiecit in ptibꝰ orientis: vt p

Moraliter.

f Et venit (dictū ē Ca. XVII) vnꝰ de septē āgelis. sequif: ꝯn̄dā tibi dānationē mere. ꝛc. Moralif exponēdo h̄ ē mulier de q̄ dr̄ Zacha. v. Hec ē ipietas. Bestia vo sup quā sedet ē ꝯgregatio maloꝝ: qꝛ bestialif viuūt. Hec āt mulier ꝛ bestia dicunf ornate p̄ciosis: qꝛ talia cōius repiūf ī malꝭ. Septē capita huiꝰ bestie sūt septē vitia capitalia q̄ dicūf reges: qꝛ mlta vitia sub se ꝯtinēt: ꝛ mōtes. ꝛ h̄ ppt supbiā q̄ ꝯtief ī eis. nā in oī petō mortali ē ꝯtēptꝰ dei. p decē cornua ipiꝰ significaf oimoda psecutio decē p̄ceptoꝝ dei. p Et bestia quā vidisti fuit ꝛ nō ē et ascēsura ē d̄ abysso. ipietas eī fuit maior añ tp̄s xp̄i q̄ post. ppt idolatriaȝ q̄ vigebat in toto orbe paucꝭ valde exceptꝭ. iō dr̄ fuisse añ tp̄s xp̄i ꝛ nō eē tp̄e ipiꝰ: qꝛ nō ē tāta lȝ sint mlti mali. s̄ tp̄e antixp̄i erit valde magna s̄m qd̄ dr̄ Matth. xxiiij. Abūdabit iniq̄tas ꝛ refrigescet charitas multoꝝ. iō dr̄ q̄ ascēsura ē d̄ abysso. nā antixp̄s hēbit demonē p̄uatū cuiꝰ totalif sequef īstictū. t Et mirabunf inhabitātes terrā ꝛc. qꝛ vidētes potētiā ātixp̄i ꝛ signa mēdacia q̄ faciet admirabunf ꝛ ip̄m sequenf exceptꝭ electꝭ. iō sequif: Quoꝝ nō sunt scripta nomina in libro vite. a Et reges septē sunt ꝛc. h̄ referf ad terminos seu ad tp̄a in q̄bus fuit ꝛ erit iniq̄tas seu malicia: q̄rū p̄mū fuit a petō ade vsq̄ ad diluuium. scd̄m a diluuio vsq̄ ad abraā. tertiuȝ inde vsq̄ ad moysen. quartū inde vsq̄ ad dauid. quintum inde vsq̄ ad xp̄m. iō dr̄: b Quinq̄ ceciderūt. nā isti q̄nq̄ termi trāsierūt. c Unꝰ est. s. terminus vel tp̄us xp̄i. d Et alius nondū venit. s. terminꝰ antixp̄i. e Et cū venerit optet illū breue tp̄s manere. qꝛ sic̄ dr̄ Matth. xxiiij. Dies illi ppt electos breuiabunf. veruntñ iniq̄tas erit maxia intensiue ꝛ iniquorū multitudine: intm̄ q̄ poterit cōparari ille terminus duobus. ideo dicif: b Et bestia que erat ꝛ nō est ꝛ ipa octaua ē ꝛ de septē est. qꝛ vnus terminus cōputaf p duobus. a Et in interitū ibit. naȝ in finali iudicio omnis malicia retrudetur in inferno.
b Et decem cornua que vidisti. p q̄ significantur omnes modi psecutionis decalogi sicut predictum est.
t Decem reges sunt qui regnū nondum acceperunt. s. q̄tum ad suā maximam potestatem: quia licet modi psequendi iusticiam que in decalogo cōtinef multum inualuerunt: tamen antixp̄i tempe erunt in sua maxima potestate. g Hi vnum consilium habent ꝛc. s. impugnandi iusticiam modo p̄dicto. h Et potestatem suam bestie tradēt. seruiēdo iniusticie ꝛ iniq̄tati ad iniq̄tatem. i Hi cū agno pugnabant. fidem xp̄i q̄tuȝ poterūt impugnādo. k Et agnus vincet illos. aliquos ipoꝝ simpliciter damnādo ꝛ aliquos p fidem sibi subiugando de quibus subdif: t Hi odiēt fornicariam. i. iniq̄tatem q̄tum dilexerant eā p̄us vel amplius. v Et desolatā faciēt eā ꝛc. i. desolationē eius futurā denūciabūt constāter contra vitia p̄dicādo. Ca. XVIII
e Et post hec vi. Descripta saracenoꝝ vilitate sub metaphora meretricis et bestie. hic cōsequēter describif pbitas xp̄ianoꝝ sub angelica similitudine: ꝛ p̄mo q̄tum ad viros ecclesiasticos. secundo q̄tum ad p̄ncipes laicos. ibi: Et sustulit vnus angelus. Prima in duas scd̄m duas notabiles psonas. secunda ibi: Et audiui aliam vocē. Circa p̄mum dicif: Et post hec vidi alium angelum. i. ademarū podiēsem ep̄m angelice mundicie virum: qui in exercitu p̄n
cipum

Universidad de ... Biblioteca

a Cecidit ce. Bis p dupli ci dānatõe aïe ꝛ corpis: vl' qꝛ eťnalit puniē tur. b Spūs imū. Demões in prauis cor dib⁹ p carnis illecebris sūt ī mūdi. p mētl elatione volu cres. vl' qꝛ per hunc aera dis currūt. De vir. i. de pctis p q̄ acq̄rūt di uitie: qꝛ oïs di ues: vl' iniqu⁹ vl' heres iniq̄. d Et au. ꝛc. Dicēs futurā illā dānationē ad pñtes sup ponit admoni tionē. Exi te ꝛc. qꝛ modi cū tp̄us supest q̄ p merito ac cipiēt f Qm̄ p pe. Pctā p ueniūt vsq̄ ad ꝯtēptū dei p ī penitentiam. g Reddite il li. Sic vīdictā meā de vob̄ q̄ purgabimi ex ercuit: sic vos iniuriā meā vī dicate in illis. h Duplicate du. i. aïe ꝛ cor pori maiores pēas īferte q̄ ip̄i vobis. i Q̄tū glo. Quia alij pl⁹ alij minus cā discretiõis h⁹ repetit qd̄ di xerat superi⁹. k Et vi. n. s. qꝛ hēo ꝯsolati onē ī tp̄alib⁹. l Mors. Ab sētia vite. s. dei qꝛ pñtia ei⁹ vi ta ē. m Et fle. Ubi gaudium ppetuum hñt. n Reges ter. Ul' illi q̄ hñ re xerīt ťrenitatē suā: ꝛ aliq̄n tñ fornicati sunt cum ista dole būt qd̄ nunq̄ siles illis fue rūt. o Cū vi de. fu. ꝛc. Cuz defecerit diui tie qd̄ ē signuz eťni incēdij iu dicij vl' cū vide rīt penā suā ex altatam vltra modum.

Nego.

de equalitate patris
descēdētē de celo: hñtē ptātē ma
a ecclīa b pulsis tenebris ignorātie c a glo riosa predicatione
gnā: ꝛ terra illuminata est a glo
a p̄dicauit b qd̄ dixit effectu non carebit.
ria eius. Et exclamauit in fortitu
a dine dicēs: †Cecidit cecidit baby
a ꝛ ideo cadet qꝛ b demonum collectio
lon magna. Et factā ē hitātio de
qd̄ custodit se diabolo vl' diabol⁹ custodit eā sibi
b moniorꝫ ꝛ custodia oïs spūs imū
di: ꝛ custodia oïs volucrl' imūde
.i. de fornicatiõe p qua irascit deus.
ꝛ odibil': qꝛ d̄ vino ire fornicatio
.i. p̄ncipes seculi
nis ei⁹ biberīt oēs gētes. Et reges
a .i. q̄ aïas suas vendūt ambitione seculariū
terre cuz illa fornicati sunt: ꝛ mer
c catores terre de virtute delitiarꝫ
d eius diuites facti sunt. Et audiui
.i. diuinam inspirationem: vel xp̄i vel suorꝫ p̄di cationem b opa eius ne faciatis
e aliā vocem de celo dicētem: exi
a facientibus consensum ne p̄beatis.
te de illa populus meus ꝛ nē pti
qꝛ si dissiles erit in vita: nō erit siles in pena.
cipes sitis delictorꝫ eius: ꝛ d̄ pla
f gis eius nō accipiatis. Quoniā
puenerunt peccata eius vsq̄ ad
q̄uis videret oblitus dū pmitteret psperari
celuz: ꝛ recordatus est dominus
a ꝛ ideo: qꝛ a deo iam placet vidicta
g iniquitatum eius. Reddite illi si
h cut ꝛ ip̄a reddidit vobis: ꝛ dupli
scd̄m q ip̄i peccauerunt.
cate duplicia s̄m opera eius.
.i. sic ip̄a vobis tormēta itulit: sic vos illis ve stro iudicio
In poculo q̄ miscuit vob̄ miscete
i illi duplum. Q̄tum glorificauit
se: ꝛ in delitijs fuit: tantum date
in corpe in anima.
illi tormentum ꝛ luctum. Quia
quasi nō mouendo.
in corde suo dicit: Sedeo re
a honorē ꝛ dignitatē habeo b quia non pre cauet futura mala
k gina ꝛ vidua non sum: ꝛ luctum
.i. in die iudicij
non videbo. Ideo in vna die ve
a cōtra hoc q hic riserūt
l nient plage eius mors et luctus
quia deo q̄ est refectio carebunt
ꝛ fame et igni comburetur: quia
.i. nullis p̄cibus flexibilis
fortis ē deus qui iudicabit illaz.
a .i. dolorē ī aïo patient b dolorē corpis ostē dent c quia in illa fuerūt fundati
m Et flebūt ꝛ plangēnt se sup illam
.i. p̄ncipes seculi
n reges ťre q̄ cū illa fornicati sūt ꝛ
o i delitijs vixerīt: cū viderit fumū
volūtate .s. qꝛ vellēt fugere si possent
incēdij ei⁹: lōge stātes ppť timorē
in aïa ꝛ in corpe
tormētorꝫ eius dicentes: †Ue ve
collectio malorꝫ
ciuitas illa magna babylon:

cipum occidentaliū ꝛ aliorꝫ xp̄ianorꝫ suscepit legatiõis officiū ad directionē exercitus xp̄iani. a Descendentē de celo. i. pcedentē a sublimitate sedis aplīce. b Habentē ptātē ma gnā. in spūalib⁹ maxīe tā q legat⁹ missus a latere. c Et ter ra. i. exercitus xp̄ianus. d Illuminata ē a glīa eius. i. ex eius vita et doctrina. e Et exclamauit in forti voce. p̄di cās v̄bo ꝛ ope. f Cecidit cecidit babylō magna. i. gēs sa racenica. ꝛ d̄r bis cecidit: qꝛ p̄mo p xp̄ianos fuerūt debellati turci: postea v̄o egyptij: vt habeť in historia freq̄nť supius noïata. hūc aūt saracenorꝫ casuz denūciabat dictus ep̄s xp̄ia nis: si tñ viriliť agerent de dei adiutorio ꝯfidētes. g Et fa cta ē hitatio demoniorꝫ. q̄tū ad occisos q̄ pierūt in aïa ꝛ cor pore. ꝛ q̄tū ad fugitiuos: q̄ visa dei vindicta remāserunt tñ obstinati in sua ïfidelitate. et sic a demonib⁹ fuerūt magis pos sessi q̄ aň. q̄ demones p volucres et spūs imundos designāť. ꝛ hui⁹ punitiõis cā subdiť: h Quia d̄ vino ꝛc. biberūt oēs gētes. i. multe. et ē hyperbolica locutio ad designandū magnā multitudinē gētiū infectarꝫ pfidia machometi incurrētiū p h̄ irā dei. i Et reges ter. cū illa for. sunt. mlti em̄ reges dictā pfidiā receperūt. silr etiā multi q̄ ppť tpale lucrū freq̄ntaue rūt terrā saracenorꝫ. p h̄ deprauati sūt. vñ ꝛ ego audiui a fra tre fidedigno q viderat naues impleri de pueris xp̄ianis q̄s mercatores emerāt a parētibus eorꝫ paupibus vt venderent eos soldano p magno p̄cio: q̄ eos faciebat informari in lege machometi: qꝛ d̄ xp̄iana nihil adhuc sciebāt: vt adulti facti ꝯ xp̄ianos pugnarēt. ideo subdiť: k Et mercatores terre ꝛc. ꝛ pꝫ ex dictis lr̄a. l Et audiui. Hic ꝯñr agiť de scd̄o viro notabili ecclīastico. cui⁹ p̄mo poniť scīā monitio. scd̄o gētis saracenice pcussio. ibi: Reddite illi. tertio pcusse lamentatio. ibi: Et flebūt. Circa p̄mū sciendū q in exercitu xp̄iano fuit in ter alios q̄dā sacerdos deuot⁹: cui reuelatū fuit a dn̄o q mul ti de exercitu peccauerūt cū mulierib⁹ saracenis ppť qd̄ plu res deo pmittente in manu saracenorꝫ ceciderūt: ꝛ plures ca derēt de futuro nisi pniāz agerēt: quā fecit exercit⁹ ad exhor tationē dicti sacerdotis. ꝛ h̄ ē qd̄ dicit Johes: Et audiui aliā vocē de celo: qꝛ celitus facta ē dicta reuelatio. m Exite d̄ illa. i. de imūdicia saracenica. n Qm̄ puenerūt pctā eius vsq̄ ad celū. i. corā deo ad puniendū. o Et recordatus ē dominus ꝛc. in deum non cadit obliuio: nec per consequens recordatio pprie. sed diciť recordari peccatorꝫ metaphorice quando ea punit: nam tunc ad moduz recordantis se habet. p Reddite. Hic consequenter describitur percussio sarace norum: quia tunc christiani tantū et plus eos afflixerunt q̄ tum fuerant ab eis afflicti: ideo dicitur: Reddite illi ꝛc. ꝛ pa tet littera. et subditur huius percussionis ratio: q Quia in corde suo dicit. scꝫ gens saracenica superbiēdo de sua po tentia. r Sedeo regina. super alios populos et potissi me super christianos. s Et vidua non sum. naꝫ gloriaba tur in regibus cum ea fornicantibus predicto modo. t Et luctum non videbo. quia nimis confidebat in sua potentia temporali. v Ideo in vna die. id est vno tempore. x Ue nient plage eius. et que sint ille subditur: y Mors. q̄tum ad occisos. z Et luctus. q̄tum ad fugitiuos. a Et fa mes. q̄tum ad obsessos. b Et igni comburetur. nā mul ti incendio perierunt per ignem positum in ciuitatibus ꝛ vil lis. c Quia fortis est qui iudicauit illam. Id est ꝯdem nauit ad hanc penam. scilicet de cuius non potest iudicium impediri. d Et flebunt. Hic consequenter ponitur dicte gentis percusse lamentatio. et primo regum. secundo merca torum. ibi: Et negociatores terre flebunt. tertio nautarum. ibi: Et omnis gubernator. Circa primum sciēdum q sic di ctum est ibi multi reges in partibus orientis receperant le gem machometi: ad quos non peruenit exercitus christiano rum qui festinabat versus hierusalem. et ideo dicti reges do lebant de saracenorum interfectione: quos non audebant nec poterant adiuuare. et hoc est quod dicitur: Et flebunt et plangent se super illam reges ꝛc. et patet littera vsq̄ ibi: e Cum viderint fumū incendij ei⁹. id est cognouerint certa relatione. visus enim propter sui certitudinem frequenter po nitur p alijs sensibus: Exodi. xx. Populus videbat voces. ꝛ etiam pro cognitiõe intellectus. vnde communiter dicitur: Uides tu hoc. id est intelligis. f Longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes ꝛc. Plures enim de re gibus orientis timebant dare subsidium illis qui erant in p tibus antiochenis quas inuaserat exercitus christianus ne penam similem paterentur. g Ciuitas illa magna baby lon. id est gens saracenica nomine babylonis significata: vt dictum est supra.

† Esa. 21. c Hiere. 51. a ē. 14. b

Hie. 51. b

Ciuitas

a Et negociatores ter. Quia illa pire dolebunt: in quibus suā deputabāt psperitatem. b Auri ꝛ argen. ꝛc. Per aurum sap̄ia argēto diuina eloquia: xp̄s in lapide p̄cioso significať. Apl'i in margaritis. In bysso candido scrōrꝫ iustificationes. In purpu ra martyriū. In serico virginitas In cocco rubeo charitas: ī ligno thino īputribili ꝯstātia ïdeficiens in ebore v̄tutū pulchritudo: ī ere fortitudo ꝛ lōganimitas in ferro sublimitatis acumen: in marmo re inuicta humilitas. Hec hr̄e se simulant reprobi: ꝛ dolent cum deficit qd̄ in eis intelligiť: in au ro mundana sap̄ia. in argento fa cundia. in lapide p̄cioso ꝛ marga ritis pseudo pphetas accipimus ꝛ heresiarchas. in bysso simulata iusticia. in purpura martyres he reticorum. in serico integritas car nis ad operimentum corrupte mē tis. in cocco crudelitas simulatio ne charitatl' palliata: in ligno thi no mentis obstinatio simulās cō stantiā: in ebore simulata v̄tutuꝫ pulchritudo In ere p fide recta firma pfidie p̄dicatio in ferro de ceptionis acumen in marmore si mulate subiectionis fortitudo. in odoramentis pigmentorꝫ ꝛ thure orōnes scrōrꝫ figuranť: q̄s imitať in orōnib⁹ vana sedulitas hereti corꝫ. Per vnguentū diuinitas in carnata: qd̄ sb̄ falsa lenitate pseu do xp̄ianorꝫ asperitas imitať. Et ista subtracta deflent reprobi sic here tici mortē arrij. Similā ꝛ triticum amisisse se simulant: cū ciçania et paleas amiserīt. iumenta electos significant: qui cum psalmista di
Ps. 72. cunt: Ut iumentuꝫ factus sū apd̄
Mat. 10. b te. Oues scrōs quibus d̄r. Ecce ego mitto vos sicut oues in me dio luporum per equos ꝛ rhedas p̄dicatores accipe. Iuxta heliseū
4. Re. 2. b dicentē: pr̄ mi: curr⁹ isrl' ꝛ auriga ei⁹. Per mācipia electi q̄ s̄uituti dei subijciunť. Reprobi dolent se amisisse iumēta eq̄s ꝛ rhedas. i. il los q̄s fortes deputāt ad aliorum portāda onera cū debiles ad oē opus bonū amiserūt: poma v̄tu tes scrōrꝫ sunt. Et pars bestie oïa se hr̄e simulant. c Cinnamo mum. In cinnamomo odor v̄tu tū quas simulant. d Simile et tri. Carnis xp̄i qua fideles ve re satiantur: reprobi irritantur: e Mancipiorum ꝛ ani. Distin guit: quia quidam fiunt serui tñ corpore vt ioseph: quidam etiam animo: vt si egyptius vendit⁹ iu deo ritu eorū circūcidatur: vl' pa ganorum idola colat. f Exultate super eam. Postq̄ p̄ dixit hanc damnationem futurā impijs monet bonos exultare: vt concordent diuino iudicio. vl' qꝛ his de damnatis sequitur eorum remuneratio. g Et sustulit. Ele uat deus malos: vt grauī⁹ puniat vel corruāt. h Lapidē q̄. mo. Ad lr̄am etiā oïa ista visa sunt. i Hoc ipetu ꝛc. Postq̄ descp̄te sunt singule pene ostdiť sibi mo

dus

ciuitas illa fortl': q̄niaꝫ vna hora
a vel ad lr̄am vel p terrenis aïas dantes.
a venit iudiciū tuum. Et nēgociato
res terre flebunt: ꝛ lugebunt sup
que ad sensus corporis pertinent perire dolebūt
illā: qm̄ merces eorꝫ nēo emet am
b pli⁹: merces auri ꝛ argēti ꝛ lapidis
p̄ciosi ꝛ margarite ꝛ byssi et pur
pure ꝛ serici et cocci et oīne lignū
Al's cedrinum. subaudi ꝛ nemo emet.
thinū et oïa vasa eboris: et oïa va
sa de lapide precioso: et eramen
c to ꝛ ferro et marmore. Et cinna
ꝛ nemo emet.
momum et amomum: et odora
mentorꝫ ꝛ vnguentorꝫ ꝛ thuris: ꝛ
noui testamēti qd̄ inebriat. a vnctio spūsscti. b ꝛ nemo emet merorem.
d vini et olei: ꝛ simule ꝛ tritici et iu
mentorꝫ et ouium et equorum: et
qꝛ eadem sacramenta percipiunt.
e rhedarum et mancipiorum et ani
a quia etiam pro minimis si immoderate habe rent damnabuntur.
marum hominum. Et pōma desi
derij anime tue discesserunt a te.
in pinguibus anime sagina intelligitur.
ꝛ omnia pinguia ꝛ p̄clara perierīt
a te. Et amplius illa iam nō inue
hoïm.
nient mercatores horum. Qui di
uites facti sunt ab ea ciuitate: lon
ge stabunt propter timorē tormē
torum eius: flentes ꝛ lugentes ac
dicentes: †Ue ve ciuitas illa ma
gna q̄ amicta erat bysso et purpu
ra ꝛ cocco: ꝛ deaurata ē auro ꝛ la
pide precioso et margaritis: q̄niā
vna hora destitute sunt tante di
.i. aliquid certi desiderant habere episcopatum
uitie. Et oïs gubnator ꝛ oēs q̄ in
lacū nauigātē ꝛ naut ꝛ qui ī mari
opanť lōge steterīt: et clamauerīt vi
dētes locū icēdij ei⁹ dicētes: Que
a .i. cōcupiscētiā terrenorꝫ
similis ciuitati huic magne ꝛ misē
a sup mentes vel p similitudinē penitētis
runt puluerem super capita sua.
et clamauerunt flentes et lugen
tes: dicentes. Ue ve ciuitas illa
magna in qua diuites facti sunt
vel ad lr̄am oïa ista visa de diuitijs sunt.
oēs q̄ hēbāt naues ī mari de p̄cijs
f ei⁹: qm̄ vna hora desolata ē. Exul
.i. cōsētij secretorꝫ dei. p partes.
tate sup eā celi ꝛ scti apl'i ꝛ pph̄e:
a vt illa dānauit: vos iniuste dānabitur iniuste.
qm̄ iudicauit d̄s iudiciū vr̄m d̄ illa
a xp̄s. b qꝛ aereas ptātes deuicit.
g Et sustulit vn⁹ angel⁹ fortis lapi
qꝛ p mūdana voluūtur. dura corda habētes
dē quasi molarē magnuꝫ et misit
.i. in infernū. a .i. in infernū iam.
i in mare dicens: †Hoc ipetu mittē

a Ciuitas illa fortis. ppter multitudi nē bellatorꝫ ꝛ diuitiaruꝫ. b Qm̄ vna hora. i. breui tp̄e. c Uenit iudiciū tuū i. punitio tua. d Et negociatores. h̄ ꝯñr poniť lamentatio mercatorꝫ q̄ in ter ra saracenorꝫ exercebāt mercatiões mul tas ꝛ magnas: vēdendo q̄ aliūde appor tabant ꝛ emendo q̄ inde alibi deferebāt ꝛ sic dupl'r lucrabanť. ppter qd̄ dolebāt de vastatione terre q̄ nō poterāt ibi talia exercere: ꝛ pꝫ lr̄a paucl' except' q̄ discur renť. e Et byssi. i. lini cādidissimi. f Et cocci. i. tincture rubee: g Et omne lignū thinū: qd̄ est valde album et spinosum crescens in ophir: ꝛ inde fec̄ sa lomō citharas ꝛ lyras cātatorib⁹. iij. Re gū. x. ca. i Et amomū. sp̄ēs ē aroma tica redolēs. h Et cinnamomū. ꝛ inde traxit nomē. k Et mancipiorꝫ. i. s̄uorꝫ l Et aniarꝫ hoïm. redimēdo nobiles a saracenis captos. nā inde habebāt mer catores emolumentū magnū ꝛ accipiun tur hic anïe p hoïbus. denominādo to tū a pte digniori: sicut Exo. j. Oēs anïe q̄ egressi sunt de femore iacob ꝛc. m Et poma desiderij aïe. i. fructus desi derabiles. n Et oïa pinguia. i. oēs di uitie sic hō diues d̄r pinguis methaphori ce. o Que amicta erāt bys. ꝛc. i. plēa talibus p̄ciosis. p Et oïs gubnator. h̄ describiť lamentatio nautarꝫ. nā in ter ra a saracenis occupata erant multi por tus magni ꝛ boni in quib⁹ applicabant naute apportantes ex terris alienis bōa venalia: ꝛ inde reportantes alia: ꝛ sic lu cra duplicia reportabāt. ppter qd̄ de va statione terre ꝛ portuū dolebant. ꝛ patet lr̄a vsq̄ ibi: q Exultate sup eam. vbi p oppositū describiť exultatio xp̄ianorū qꝛ p h̄ facta ē vindicta de xp̄ianis per sa racenos afflictis captis ꝛ occisis: Exulta sup eā celū. i. ecclesia militans. r Et scti apl'i. i. ep̄i q̄ sūt successores aplorum. s Et pphete. i. doctores ecclesie. t Qm̄ iu. de⁹ iu. vr̄m. i. punitionē p ma lis vobis illatis: plures em̄ ep̄i doctores ꝛ fideles: alij p saracenos fuerant multi pliciter afflicti ꝛ occisi. v Et sustulit. h̄ ꝯñr describiť xp̄ianorꝫ pbitas quantū ad p̄ncipes laicos. ꝛ p̄mo tp̄e godfredi p̄ mi regis. scd̄o tp̄e balduini sibi succeden tis se. ca. Pria adhuc in duas ptes. qꝛ p̄ mo describiť xp̄ianorꝫ victoria. scd̄o con surgens ex h̄ leticia. in p̄n. ca. se. ibi: Et vi di ostiū aptū. Circa p̄mū sciendum q ca pta hierl'em p xp̄ianos ꝛ saracenis ibidē occisis p maiori pte ꝛ alijs eiectis p̄nci pes ꝛ exercit⁹ xp̄iani instituerūt godfre dū ducē lothoringie regē ad custodiēdū terrā recupatā ꝛ acquisitā. ꝛ tunc solda nus egypti cum magno exercitu vēit ad debellandum regem institutum: qui sibi occurrens cuꝫ paruo exercitu respectiue. quia multi xp̄iani repatriauerāt. ꝛ cesis octo milib⁹ paganorꝫ cōpulit eos fugere ꝛ in porta ascalonis suffocati sūt vsq̄ ad duo milia: ꝛ multi valde inter spineta eti am in mari fugientes perierūt quorū nu mer⁹ igrať: ꝛ h̄ ē qd̄ d̄r: Et sustulit vn⁹ an gel⁹ fortis. i. godfredus rex primus. x Lapidē q̄si molarē. i. exercitū fortem ꝛ constantē. y Et misit in mare. i. ī ex ercitū saracenorꝫ q̄ d̄r mare hic. tū quia p mare venerat. tū qꝛ ibi multitudo ma xima ppl'i erat: q̄ p mare designať in q̄ sūt aq̄ multe: s̄m qd̄ d̄r ca. p̄ce. Aque multe ppl'i multi. z Dicēs h̄ ipetu mitteť ba bylon. i. saracenorꝫ exercit⁹ qui fuit ibi

† Hie. 51. b

† Hie. 51. c

Q 2 valde

dus dānatiōis:q̄si qd vidi p̄dictū vidi etiā iā adipletū: Id est sic vides in hac figura:vel q̄nto plꝰ exaltati sunt tāto grauiꝰ cadent. a Mercatores. q: illi dātes aīas pro frenis nimiā p̄tātē exercuerūt ꝙ iā pati nō p̄nt. b Et in ea s. Nūc ad ip̄am babylonē loq̄t de suo casu q̄si ɔdolēs miserie eiꝰ: nūc ad auditores ɔuertit vt fideles exhortetur.

Ca.XIX

c Post h.i.dānationē malorꝫ videt cōpletā sic a xp̄o audierat cōplēdā:mō subiūgit ꝙ d ista dānatiōe scti exultāt sic moniti erant ad exultādū i xbis illo
3.18.f Exultate sup eā celi.p qd multo grauio: itelligit pena malorꝫ. d Alla. Ideo dicimꝰ alleluia:q: laus ē deo nostro:ꝛ q: talia nob fecit vnde
†De conse. dis.1. ca.hi duo
anthonomatice eum laudare debemus.
e Et ceciderunt vi. Nō miores scti solūmō de hac dānatione laudauerūt deū:sꝫ etiā illi maiores qui in ecclia fuerunt iudices et doctores aliorum. f Amē. Et vere laudādus est de h ꝙ inimicos nostros ita punit. g Et vox de thro. Dicta dānatiōe malorꝫ et exultatiōe sctōrum suppōit admonitionē: ad p̄ntes.q.d.
†De conse. dis.2.c.reuera in fine.
vidistis dānationē vidistis exultationē:mō vos ꝓuidete vob ad vestram salutē. h Pusilli. Qui nequnt altiora penetrare mysteria nec di pos sunt iplere ɔsilium
Mar.10.b
vēde oīa ꝛ sequere me. i Et audiui qua.vo. Ostensa leticia quam habebūt scti de perditione malorū: supponit ecclesia aliā leticiam ip̄orꝫ quaꝫ de saluatione sua quam dicturus est habebunt.
B
k Et vxor eius. Et cōueniens erat vt iungerentur: q:

ip̄a

tur babylō ciuitas illa magna:et vltra
sicut quidam heretici putant.
a iā nō inuenief. Et vox citharedorū et
musicoꝝ ꝛ tibia canētiū: ꝛ tuba nō audi
a quantū ad practicā. b quātū ad theoricā. hinc ē argumentū ꝙ dānati obliuiscant̄ scie acquisite.
b et in te amplꝰ: et oīs artifex oīsq̄ ārs
ibi nō exquirentur delicatissimi panes. ꝛ p h remouet
nō iuenief in te amplius. Et vox mole
delectabile gustus. quo ad visum.
nō audief in te amplius. Et lux lucer/
.i.leticia nuptiarū
c ne nō lucebit in te amplius. Et vox spō
quo ad auditum.
si et sponse non audietur adhuc in te
ideo. ad lrām vel in veneficis ꝑsuasionibus. hoc quātum ad concupiscibilem.
d e quia mercatores tui erant p̄cipes ter
hoc quantū ad rōnales. .i.maleficijs. .i.malis ꝑsuasionibus quibus alios errare fecisti. a q̄dā de omnibꝰ
f re: q: in veneficijs tuis errauerūt oēs
a ꝛ ideo ꝯtcrū q: b vindicta sanguinis.
g gentes. Et in ea sanguis prophetarū
a si malꝰ malū occidit occisorē nō excusat nequitia occisi.
et sanctorū inuentus est: et omnium q
interfecti sunt in terra. Ca.XIX
h Post hec audiui quasi vocem
predicatorum.
magnam tubarum multarum
a in ecclia sctōꝝ. b laus hūanis verbis inexplicabilis.
i k l in celō dicētiū alleluia †Laus
a imortalitas ꝛ ipassibilitas. b q: deuicit diabolum. c ꝛ iō laus est ei. dando quod promisit.
m et glōria et virtūs deo nro est: q: vēra
a vnicuiq̄ sm merita reddendo. b iudicia cōdēnationis. c de maloꝝ cōgregatione.
n ꝛ iusta iudicia eiꝰ sūt q iudicauit dē me
.i.ip̄i seip̄os vel alius alium.
o retrice mag† q corrupit terrā i ꝓstitutiōe
quē effudit impia multitudo.
p sua:ꝛ vindicauit sanguinē seruoꝝ suoꝝ
a redīrēt eū. b p hāc iterationē debemus itelligere laudē eternā.
q de mānibꝰ eiꝰ. Et iterꝝ dixerūt alleluia.
a iudicauit ꝛ eternaliter puniri sunt.
r s † Et fūmus eiꝰ ascēdit in secula seculorū
oēs scti iudices.xij.patriarche.xij.apli.
t Et ceciderūt vigintiquattuor seniores:
v x et q̄ttuor aīalia:ꝛ adorauerūt deū sedē
a verū est ꝙ deꝰ ita gloriosus est.
tē sup thronum dicētes †āmen alleluia.
a admonitio. b .i.de illis in quibus deꝰ sedet. c ad audientiam omnium.
y z Et vōx de thrōno ēxiuit dicens: Lau/
dem dicite deo nro oēs scti eius:et qui
a casto amore ꝛ timore filiali.
a timētis deū pusilli et magni. Et audiui
a q fuerunt tube in mundo nūc exultant in celo.
b c quasi vocem tūbe magne:et sicut vocē
q: de multis populis collecti sunt.
aquaꝝ multaꝝ:ꝛ sicut vocem tonitruo
quia terrebit impios sanctorum exultatio.
d rum magnoꝝ dicentiū alleluia quoni/
q: antea regnauerunt impij.
am regnauit dominus deus noster oi/
a beatitudinem anime habentes. b i corpe glorificati. c .i.nos oīa hr̄e a deo reputemus.
e f potens. Gāudeamꝰ ꝛ ēxultemꝰ et dēmꝰ
a .i.iūcta ē ecclia xp̄o. b ecclia sctōꝝ i re q prius fuit
g h gloriā ei:q: vēnerūt nuptie agni:ꝛ vxor

valde cōfusus. a Et vox citharedoꝝ ꝛc. nam in tristicia versa fuit coꝝ leticia. b Et oīs artifex ꝛc.nā illi q venerūt ad faciendū machinas ꝓ xp̄ianoꝝ destructione fugerūt cū magna cōfusiōe. ꝛ silr alij q venerāt ꝓ ciboꝝ p̄patiōe:iō subditur: Et vox mole ꝛc. c Et vox sponsi ꝛ sponse.q.d. nō erit inter eos materia gaudij sed luctꝰ. ꝛ sbdit̄ cā cū d:: d Quia mercatores tui. haurientes bona aliaꝝ gentiū. e Erant p̄ncipes terre.i.super gentes alias eleuati p supbiā. ꝛ subdit̄ alia cā: f Quia in veneficijs tuis. multi em̄ ꝑpli vidētes saracenoꝝ ꝓspitatē tpalē receperunt coꝝ legē erroneam. ꝛ iteꝝ subdit̄ tertia cā: g Et in ea sanguis ꝓphetaꝝ ꝛc. Nam multi doctores ꝛ fideles xp̄iani a saracenis fuerunt interfecti. Ca.XVIII e Et post hec vidi aliū

Moraliter. angelū ꝛc. h lrālit̄ exponit̄ de ademaro ep̄o podiensi. Moraliter aūt pōt exponi de q̄libet p̄lato vel doctore q p bonā vitaꝫ ꝛ sciam illuminat ecclesiā ꝛ p̄dicat constanter contra ciuitatē diaboli q est cōgregatio maloꝝ dicēs: f† Cecidit cecidit babylō. Et d: bis cecidit. p̄mo ꝓ casu culpe. scdo ꝓ casu gehēne. l† Et audiui aliā vocē ꝛc. q: p̄dicator vel doctor nō solū dꝫ denunciare vilitatē culpe ꝛ magnitudinē pene future ciuitatis diaboli: sed etiā monere ꝑplm vt fugiat de ea ne forte inuoluat̄ eiꝰ malis ꝛ penis futuris iō subdit̄: m† Exite de illa ꝑpls meꝰ ꝛc. ꝛ exprimunt̄ in speciali p̄ncipes cū d:. † Et plāgent se sup illā reges terre. Sub qbꝰ intelligunt̄ milites ꝛ terraꝝ rectores. d† Et negociatores terre sb quibꝰ intelligunt̄ manu artifices in mari vel terra de negociatione viuētes vt ꝓsequit̄ lrā satis diffuse p qd insinuat̄ ꝙ p̄dicatio dꝫ eē cōis. Ca.XIX

h Post hec audiui. Descp̄ta xp̄ianoꝝ victoria h ɔsnr describit̄ vniuersalis ecclesie leticia. ꝛ diuidit̄ in duas ptes: q: p̄mo describitur hec exultio. scdo bti iohis grārūactio. ibi: Et dixit mihi. Circa p̄mū d:: Post hec audiui quasi vocem magnā.i.grārūactionē. i In celo. militātis ecclesie de tanta saracenoꝝ delectione:ꝛ xp̄ianoꝝ sb leuatione:ꝛ etiā in celo triūphantis ecclie i q scti gaudent ꝛ grās agunt deo de bñficijs in terra fidelium collatis. k Dicentiū alleluia. due dictiones sunt in hebreo: nā alle. idē est qd laudate. lu. nomen ia. dñi. l Laus ꝛ gloria. nā dicta victoria est deo attribuēda. m Quia ve. ꝛ iu. iudi. eius sunt. cuiꝰ duplex rō subdit̄: Prima dum d:: n Qui iudi. de me. magna.i. de gente saracenica quātū ad turcos spēalr: vt dictū ē.s. ca.xvij. eam puniēdo. o Que corrupit terrā ꝛc. q: multos ꝑplos infecit ꝑfidia machometi. Et ɔsnr pōit̄ ratio scda. cū d:: p Et vin. sā. suo. su. a turcis et egyptijs occisoꝝ. q Et ite. d. alla. p̄mo ꝓ debellatione turcoꝝ. ꝛ scdo ꝓ debellatiōe egyptioꝝ. Vel alit̄ scꝫ p̄mo ꝓ deuictis saracenis. ꝛ scdo ꝓ recupatiōe scte ciuitatꝭ. r Et fumꝰ eiꝰ.s. gētis saracenice. s Ascē.i se.se. Nā occisi descēderūt ad ignē gehēne. t Et ceci. viginq̄t. se.i. vniuerse cathedrales ecclie. v Et q̄t. aīalia.i. q̄ttuor ecclie patriarchales cū p̄latꝭ suis: vt dictū ē.s. ca.iiij. x Et adora. deū. de tāto bñficio xp̄ianis collato. y Et vox de thro.i. de sede ap̄lica. z Exiuit. excitādo oēs xp̄ianos ad laudādū deū de tāto beneficio relatiōe certa ɔgnito. a Et au. q̄si vo. tu.i. hierosolymitani p̄triarche. b Et sic vo. aq̄rū mul.i. ꝑploꝝ multoꝝ gratulātiū sic dictū ē.s. xvij. ca. Aq mul. po. mul. c Et si. vo. to. ꝛc.i. p̄dicatorū iducētiū alios ad laudādū deū. d Qm̄ re. dñs.s. iesus xp̄s q d: tūc i terra sctā regnasse: qm̄ saracenis deiectꝭ xp̄iani sibi suierūt ibidem libere. e Gaudeamꝰ. mēte iteriori. f Et exul. sig. exteriori. exultare em̄ dictū ē q̄si ex saltare. qd fit q̄n do gaudium cordis manifestatur exterius sensibilibus signis. g Quia venerunt nuptie agni. tunc em̄ ostendit signum dilectionis ecclesie collecte in partibus hierosolymitanis sicut sponsus reconciliatus sponse. h Et vxor eius preparauit

se ad

†.3.6.c. †.3.9.a. et 14.c

ip̄a ecclesia fec̄ se idoneaꝫ vt recipet̄. a Et datū ē illi. In hac vita vt se posset p̄parare. Alia lrā: datū est illi byssinū splēdens candidū dēte cādido. b Et ce. ad ꝛc. Quia maiorē me itellexi et obedire patus fui sic ꝛ vos obedite mihi. c Vide ne fe. In veteri lege nō ꝓhibuit se adorari: sed post ascensionē videns sup se exaltatū hoīem ab hoīe timuit adorari. d Testimoniū em̄ ꝛc. Quicq̄d ꝓphete dixerūt: ꝑhibet xp̄o testimonium.
e Et vidi ce. Dicta dānatione babylonis: ꝛ exultatiōe quā īde habebūt sancti supponit dānationē ip̄ius antichristi ꝛ apl̄oꝝ eiꝰ qd est ibi: Et app̄hensa ē bestia. Et isti q̄re dānabunt̄: q: pugnauerunt ɔ xp̄m quātū potuerūt ꝛ tm̄ xp̄s bñ poterit vincere: q: tantam hꝫ potestatem sm diuinitatē ꝛ hūanitatem: ꝙ nullus possit resistere ei: ꝛ iō debemus eū imitari: vnde ꝛ ip̄e admonitionē interponit ꝛ vidi vnū angelum. Vidi vocatos ad nuptias: vidi etiam qui possunt venire: nam bonum adiutorē ꝛ bonos habent admonitores.
f Equus albus.i. caro xp̄i portans verbū dei ad bellū contra diabolum.
g Sic flāma ꝛc. Quia comburit vitia: ꝛ accendit et illuminat. Hec oīa sine respectu alicuiꝰ vt tm̄ notemꝰ qualis sit ꝛ quantas possit.
Ps.148.
h Verbum dei.i. ip̄e dixit ꝛ facta sunt: p quē oīa pater fecit: ꝛ p quem pr̄ mundo se annūciauit. i Vestiti byssi. al. ꝛ mū.i. i corpibꝰ mūdis q ab illicitꝭ refrenāt̄: ꝛ stimulo charitatꝭ ad bōa incitant̄ i. ad iusticiā. k Gladius ex.i. diuia snīa incidēs prauas cogitationes mentis et illicitos motus corporis: vel vetus ꝛ nouum testamentū. l Reget eas. Sanctos de virtute in virtutem: malos de vitio in vitium.
m Calcat torcular: Id est mortem que ab irato deo p̄mo homini peccanti illata ē resurgens destruxit: vel torcular tribulatio. quam scilicet in qua positos sanctos calcat dum ampliat: quam deꝰ iratꝰ ade peccāti intulit: furiosus i ꝓpagie eiꝰ extēdit sꝫ fiūt vinū in cellario di ponēdū. in q positi nō erūt vinū. n Et hꝫ i vestimē. Vl i cordibꝰ fideliū q sunt vestimentū filij: scriptum est: rex regum. o Et vidi vnum angelum. Ostensa dignitate christi per quam diabolum expugnare poterit: subdit admonitionem de p̄nti.q.d. ip̄i tali adherere debetis.

Omibus

sponsa in spe.
a eius p̄pauit se. Et datū est illi
iustificationibus.
b vt coopiat se byssino splēdēti
a q: nullis maculis fuscat̄ scia sctōꝝ.
c ēt cādido. Byssinū em̄ iustifi/
d cationes sctōꝝ sunt: Et dixit
locurꝰ d nuptijs futuris iuitat p̄ntes ad eas
e f mihi: Scribe† Bti q ad cenaꝫ
g nuptiaꝝ agni vocati sunt. Et
a nō mea ꝛ ideo vera.
h i dixit mihi: Hec xba dēi vera
b k sunt. Et cecidi ad pedes eiꝰ vt
c adorarē eū. Et dixit mihi† Vi/
ego ꝛ tu ꝛ oēs frēs tui vnū deū habemus ꝛ vnum dominum.
de ne feceris. Cōseruus tuꝰ suꝫ
ꝛ fratrū tuoꝝ habentiū testi/
d l m moniū iesu. Deū adora. Testi
moniū em̄ iesu est spūs ꝓphe/
a mysteria reuelata ꝙ hō possit ascendere celū ꝛ cognoscere deū. b ꝛ qs apuit: iste.
e n o tie. Et vidi cēlū āptum: et ecce
.i. diuinitas.
f p equus albus ꝛ qui sedebat su
a q: ꝓmissa implet. b q: ip̄e veritas est ꝛ veraces facit.
q per eū vocabatur fidēlis ꝛ vē/
a q: vnicuiq̄ iuxta opera sua reddit. b i suis contra diabolum.
s r rax: ꝛ cū iūsticia iudicat ꝛ pū/
.i. dona spūsancti vel charitas.
g t gnat† Oculi aūt eius sic flāma
in diuinitate. a q: p eā ip̄e ꝛ sui coronāt̄
v ignis: ꝛ in capite eius diāde/
deus homo vel iesus.
x mata multa: hñs nomē scp̄tū
infidelis. ꝛ sui per eum.
y qd nemo nouit nisi ip̄e. †Et ve
a .i. carne passa: vel ecclesia que in suis martyribus occiditur.
stitus erat vēste aspersa san/
z guine: et vocabatur nomen
a .i. fideles contra diabolum dimicantes.
h a eius verbum dei. Et ēxercitus
a in ecclesia. b imitabantur.
b qui sunt in celō sequēbantur
.i. iusticia.
i c d eū in eq̄s albis: vestiti byssino
a ꝑfectu virtutum. b .i. de p̄dicatiōe.
e albo et mūndo† ēt de ore ip̄ius
k procedit gladiꝰ ex vtraq̄ par/
a quosdā ad mortē: q̄sdam ad vitam.
te acutus: vt in ip̄o pcūtiat gē
a .i. inflexibili iusticia.
l f tes† Et ip̄se reget eas in virgā
m g ferrea: ꝛ ip̄se calcat torcular
a furor continuatione ire.
vini furōris ire dei omnipotē
a .i. in humanitate. b et denotet se de vera progenie priorum patrum fuisse.
n h tis. Et hꝫ in vēstimēto ēt in fe
indelebiliter. a id est sanctorum qui se ꝛ alios regunt.
more suo scriptū† Rēx regū et
a qui dominium exercet super subditos. b p̄dicatores stantes in aperto.
o i dñs dñāntiū. Et vidi vnū ān

se ad seruiendum sibi deuote. a Et datū est illi. a deo. b Vt coopiat se byssino splēdenti. p interiorē sanctitatē ꝛ exteriorē hōestatē. qd ptꝫ ex hoc qd subdit̄: c Byssinū em̄ ꝛc. ꝛ ptꝫ lrā. d Et dixit mihi. h ɔsnr subdit̄ ip̄iꝰ iohānis grārūactio. ꝛ primo cā p̄mittit̄. cū d:: Et dixit mihi.s. angelus reuelans mysteria diuia iohāni. e Scribe. ad futurā memoriā. f Bti q ad cenā nuptia. agni.i. ad perceptionē eucharistie sacri. g Vocati sunt. p fidem charitate formatā. h Hec xba dei. cuiꝰ nuncius erat angelꝰ loquēs iohāni. i Vera sunt. nā a dō nullū falsū ꝓcedere pōt. k Et ceci. ad pe. eius. s. angeli loq̄ntis ad faciendū sibi reuerētiā quā tm̄ angelus renuit: q: post incarnationē filij dei p quā humana natura assūpta ē a supposito xbi. āgeli reformidāt sic venerari a natura hūana quā vidēt super se eleuatā in filio dei: qui ē eiusdē nature nūero cuꝫ patre. l Deū adora. adoratiōe latrie. m Testimoniū em̄ ie. ē spi. ꝓphetie.i. oēs ꝓphete testimoniū ꝑhibēt iesu xp̄o sm ꝙ dic̄ Actꝭ.x. n Et vi. ce. aptū. h ɔsnr describit̄ victoria xp̄ianoꝝ tpe Balduini regis secūdi q successit godfredo frī suo anno dñi millesimo cētesimo. cuiꝰ p̄mo describit̄ conditio nobilis. scdo q̄dā eiꝰ victoria notabilis. ibi: Et vidi vnū angelū. Circa p̄mū d:: Et vidi celū aptū: q: iohāni reuelatū fuit celitꝰ qd erat in dei p̄scia clausū. o Et ecce equꝰ albus.i. regnū hierosolymitanū decore sctītatis dealbatū. vt p̄dictū est. p Et q se. sup eū. s. balduinus rex institutꝰ. q Vocabatur fi. ꝛ verax. nā ad lrām fidelis fuit in factis et verax in xbis. r Et cū iu. iudicat ꝑplm. sibi subditum. s Et pugnat. Nā rex institutꝰ statim cepit dilatare notabilit̄ regnū suū p expugnationē saracenorū. t Oculi aūt eiꝰ sic flam. ignis. nā aspectꝰ eiꝰ erat terribilis saracenis. v Et i ca. eiꝰ diade. multa. nā in terra philistinoꝝ ꝛ tyri ꝛ sidonis plēs obtinuit ciuitates in quibꝰ antiquitus erant reges. x Habens no. scri. qd ne. no. ni. ip̄e. bōa em̄ opa sua quātū poterat çelabat a laude hūana. y Et ve. erat ve. asp. sanguie. s. saracenoꝝ ab eo occisoꝝ.
z Et vo. no. eiꝰ xbū dei. Nā ad honestatē xbi dei trā natiuā dimisit ꝛ vltra mare iuit. a Et exer. qui sūt i celo.i. tēplarij ꝛ hospitalarij q̄rū tūc ordīes fuerūt instituti ad militādū ɔ aduersarios xp̄i vt dicūt expositores dicti. b Seq̄bant̄ eū. i prelijs. c In eq̄s albis.i. in corpibꝰ castitate dealbatis. nā de ꝓfessione eoꝝ est votū castitatis. d Vestiti byssino. p interiorē ꝛ exteriorē mūdiciaꝫ. vt dictū est.s. e Et de ore eiꝰ. pce. gla. acutꝰ. Nam xbis efficacibꝰ hortabat̄ ꝛ excitabat bellatores suos contra gētes infideles. f Et ip̄e reget eas in virga ferrea. eaꝝ pluries supbiā frāgendo. g Et ip̄se calcat torcular vini ꝛc. q: fuit executor diuie iusticie in saracenici sanguis effusione.
h Et habet in vestimento ꝛ in fe. suo scri. rex regū ꝛ dñs dñantiū. ex p̄dictis em̄ ptꝫ ꝙ hūit ɔditiones regis valde excellētis: ꝓpt̄ qd d: rex regū pro tpe suo. eo mō q rosa d: flos floꝝ. i Et vidi. Postq̄ h descripta ē balduini regis conditio nobilꝭ: h ɔsnr describit̄ q̄dā ip̄ius victoria valde notabilis. Ad cuiꝰ itellectū sciēdū ꝙ anno.v. regni balduini p̄ncipes egypti dixerūt suo caliphe. ꝙ tp̄s erat aptū ad recupandā terrā a xp̄ianis occupataꝫ. tum q: plēs xp̄iani p̄ncipes ad terras natiuitatis sue redierant tū q: remanētes bellis freq̄ntibus afflicti ꝛ depauperati erāt: vt dic̄ ep̄s tyrenēsis. xj. li. ca. iij. Addūt etiā expositores aliqui ꝙ ad h etiā erāt excitati per q̄sdā falsos ꝓphetas saracenoꝝ: qui asserebāt i breui petrā scti sepulchri frustatim conterendā ꝛ crucē sctām in ꝓfundū maris submergendā ꝛ christianitatē de terris illis penitꝰ delendā. quibꝰ assentiens dictus calipha p̄pauit exercitū magnū p terram et mare ad obtinēdū qd erat ei suggestū. q audito xp̄iani pauci exn̄tes cōpatiue fuerūt territi: sꝫ p̄triarcha hierosolymitanꝰ eos ɔfortās ꝓmittebat eis si de domino ɔfiderēt tātā victoriā affuturā ꝙ aues celi de carnibꝰ saracenoꝝ eēnt saturāde. p̄ferēs q̄si de vexillo dñice crucis lignū. sic igit̄ nr̄i cū q̄ngentꝭ equitū

Q 3 et duob

†i Mat.22.a Luc.14.d
†.J.22.b
†.s.1.c. et. 2.c
†Esa.63.a
†.s.1.b De priuile. c.ex ore.
†.s.2.g Ps.2.
†.s.17.d 1.Tim.6.c De fre.iudicata.c.2. in fi.in cle.

a Omnibus auibꝰ. Oibꝰ fidelibꝰ q̄ agiles ⁊ leues sunt in promotione bonoꝝ opeꝝ. b Uenite. Bñ opando: in eadē fide nō diuersas hereses seq̄ntes sic̄ mali. vel de ptibꝰ mūdi diuersis. c Et cōgre. ⁊c̄. q. d. Multū debetis eē solliciti vt ad hanc cenā venire possitis: q2 nisi bñ pugnauerit̄ diabolo succūbetis: q2 multū patꝰ ē nocere vobis eū tñ auxilio dei supare poteritis. d Uiui missi sūt. Antixp̄s et sui apl'i maiores penas patieñt q̄ alij ad simitudinē illiꝰ q̄ viuꝰ cōburit. e Et ceteri. i. seq̄ces eoꝝ miore pena punientur. vel illi q̄ erūt ceteri. i. ad eū ꝯuersi occisi mūdo: viuent deo. f Et omnes aues. i. oēs sc̄ti delectati sūt de pēa illorū ⁊ de ꝓfectu fratrū. Ca. XX

Et vidi angelū. Dicta dānatiōe babylonis ⁊ antixp̄i ⁊ pseudo apl'oꝝ supponit dānationē ip̄iꝰ diaboli: ⁊ ꝑponit cām q̄re ⁊ tp̄s q̄ dānabit: ⁊ q̄s illū poterit vincere. s. illi q̄ in hūili aduētu potuit illū ligare q̄tū voluit glorificatꝰ eūdē oīno destruere potuit. h Abyssi. Abyssꝰ tenebrosa corda ip̄ioꝝ vel ip̄e diabolꝰ q̄s dn̄s seuire ꝑmittit ⁊ refrenat. i Apphendit. i. peccasse ōndit dn̄ se imunē a pc̄o ille diabolꝰ occidit. k Ligauit eū. Sciēdū ꝙ sir̄ i abraā ⁊ alijs fidelibus diabolꝰ fuit ligatꝰ sic̄ in istis p̄ntibꝰ: sed in illis ligauit spes futuri xp̄i. in istis ip̄e xp̄s aduenieñ ligauit. l Et misit eū. q2 eiectꝰ a fidelibꝰ i malis cepit dn̄ari atrocꝰ. h legit̄ in euangelio: ꝙ intrauit in porcos. Signauit

Nico. de lyra

et duobꝰ milibꝰ peditū ꝯ hostes quoꝝ nūerꝰ erat q̄ndecim miliū absq̄ ill' q̄ in classe venerant animosius ꝓcedentes ꝓstrauerūt ex hostibꝰ maximam multitudinē ⁊ residui cōuersi sūt ad fugam de classe etiam illa magna pars a nr̄is fuit retēta. dic̄ q̄ iohes: Et vidi vnum angelū. i. p̄riarchā hierosolymitanū. a Stātē in sole. p eminētiā vite doctrine: fm̄ illd̄ Eccl'. l. Sic̄ sol refulgēs sic ille refulsit in tēplo dei. b Et cla. vo. magna. i exhortatiōe p̄dicta. c Dicēs oibꝰ aui. ⁊c̄. q2 p ꝯgressū ad eiꝰ exhortationē factā aues satis habuerūt ad comedendū. d Et vidi bestiā. i. egypti soldanū. e Et reges terre. sibi subiectos. f Et exercitꝰ eo. cō. in mari ⁊ in terra. g Ad faciendū p̄liū ⁊c̄. i. cū rege balduino et exercitu suo. h Et apphēsa ē bestia. ⁊c̄. i. rex egypti ⁊ ꝓphete falsi qui in astutia sua fuerūt cōprehēsi. nā ꝯriū eiꝰ qd̄ cogitauerāt euenit. i Et q̄ fecit signa. falsa. k Corā ip̄o q̄. fe. ⁊c̄. i. arma ⁊ vexilla secte machometice. l Et q̄ ado. imaginē eiꝰ. i. caliphā egypti rep̄ntantē ꝑsonā machometi. m Uiui missi sūt hi duo. s. calipha et ꝓpha q̄ nō fuerūt in dicto bello: et accipit̄ h singulare ꝓ p'ali. s. ꝓpha ꝓ ꝓphetis. sic̄ Exo. viij. Uenit musca grauissima. i. musce. n In stagnū ignis ardētis. q2 manētes in infidelitate descenderūt ad ignē gehēne. o Et ceteri occisi sunt. s. illi q̄ iuerunt ad pugnādū ꝯ regē balduinū: ⁊ patet ex dictis littera. Ca. XIX

A
†. s̄. 9. a

†. 10. dis. c. fm̄ ecclesie. ibi deiectus est. De peni di. 2. c. si em̄ añ. fi. ibi. de celo etiā cecidit lucifer et. c. cuiꝰ. §. qd̄ vero reprobi. et. c. p̄ncipiū. vltra mediū.

Moraliter.

g† Post hec audi. vocē. ⁊c̄.

Hic describit̄ laus sc̄tōꝝ de sua euasione a predictis malis: et de impletione diuine iusticie in dānatis fm̄ illud Ps̄. lvij. Letabit̄ iustus cū viderit vindictā. manꝰ suas lauabit ī sanguine pctōris. et describit̄ ista laus q̄tū ad ecclesiā triūphātem ⁊ quantū ad militantē q̄ debet quātū pōt triūphāti conformari. fm̄ qd̄ dr̄ in illa ꝓsa: Supne matris gaudia rep̄sentet eccl'ia: q̄ ab aliq̄bꝰ dr̄ eē bti Grego. ab alijs autem hugonis de sc̄tō victore. iō dr̄: i† Dicentiū alleluia. ꝓ eccl'ia triumphante. ⁊ subdit̄ post: p† Et iterū dixerūt alleluia. ꝓ militante. k† Et cecidi ad pedes eiꝰ ⁊c̄. p h ostēditur ꝙ non solum debet gratia reddi deo de suis bñficijs: sed etiā suis ministris p quos reuelat hoībus veritatē vel alia bñficia subministrat. † Et dixit mihi vide ne feceris ⁊c̄. per h arguunt̄ hoīes superbi qui querunt ide bite ab alijs honorari. n† Pꝰ hec vidi celum apertum ⁊c̄. hoc l'raliter intelligi videt̄ de xp̄o per ea que sequuntur. Moraliter aūt pōt exponi de q̄libet eiꝰ bono vicario in sp̄ualibus cuiusmodi sunt prelati: vel tp̄alibꝰ cuiusmodi sunt principes terreni ⁊ coꝝ subditi boni qui parati sunt eis obedire ī licitis ⁊ honestis. iō subditur: o† Et exercitus qui sunt in celo seq̄bantur eum in equis albis ⁊c̄. i. in corporibus mundis. b† Et ip̄e calcat torcular ⁊c̄. i. bonus xp̄i vicariꝰ punit iuste malefacta. † Et habet in vestimento ⁊ femore suo scriptum rex regum ⁊c̄. q2 sub se plures bñ regentes habet qui reges dici possunt a regēdo dr̄ aūt hoc scriptū in vestimento ⁊ in femore suo. femur est intrinsecū hoī: vestimentū aūt extrinsecū. In actibꝰ autē intrinsecis talis supioris appet ꝙ populū sibi subditū vult dicto mō gubernari. d† Et vi. vnū ange. stantē in sole. p solē pōt intelligi claritas iusticie de q̄ dr̄. v. Eth. ꝙ neq̄ hesperꝰ neq̄ lucifer est ita admirabilis. Angelꝰ igit̄ stans in sole est p̄dicator constanter p̄dicās ꝯ obstinatos seueritatē iusticie diuine. ideo subdit̄: c† De auibus. i. demonibus q̄ sunt executores diuine iusticie in dānatis. ꝙ aūt p aues significent̄ demones: ptꝫ p verbū saluator̄ in pabola semināțis. † Ut mādu-cetis carnes regū ⁊c̄. i. obstinatoꝝ in culpa iō sequit̄: h† Et apphensa ē bestia ⁊c̄. seq̄t̄: m† Missi sunt in stagnum ignis ardentis. Ca. XX

Et vidi angelū. Descp̄ta in generali ⁊ sp̄eali septima plaga: h ꝯñr describit̄ eccl'ie ꝓmotio noua. ⁊ diuidit̄: q2 p̄mo describit̄ hec promotio. sc̄do xp̄ianoꝝ iterata persecutio ibi: Et vidi sedes. Sciēdū tñ ꝙ p̄mam partem ⁊ sc̄dam in parte exponunt ali qui de calixto papa. ⁊ henrico impatore huius nominis quinto. qui cogente eum papa sub interiectione anathematis. renūciauit consuetudini qua vsi fuerant imperatores. s. inuestiendi ep̄os et abbates per baculum ⁊ annulū per trecentos annos ⁊ ampliꝰ. s. a tp̄e karoli magni. q̄ potestas ei concessa fuerat ab adriano papa in cōcilio rome celebrato. vt habetur in chrōica sigisberti. ⁊ sic exponunt hanc litteram: Et vidi angelū. i. papā calixtū. q Hn̄tē clauē abyssi. i. ptātē excōicādi. q̄ segregat̄ q̄s a ꝯsortio fideliū. r Et catenā ma. in mān. sua. i. multitudinē cardialiū ⁊ p̄latoꝝ ī h facto sibi assistētiū. s Et apphēdit draco. i. romanū īpatorē. t Et ligauit eū. p cēsurā ecclesiasticā: ne ampliꝰ dicto mō vsurparet sibi ecclesiasticā iurisdictionē. v Per an. mille. i. p tp̄s xp̄i qd̄ currit vsq̄ ad antixp̄m. ⁊ ponit̄ h nūerꝰ determinatus

Biblical text (Apoc. XIX–XX)

a in lumine intelligētie scripturaꝝ ⁊ feruore. b i. intentione.

lum stātē in sole: ⁊ clamauit vo- a b
a q̄ꝝ cōuersatio ī celis est. b i. celestia contēplabant̄. a ꝑ catholicā fidē q̄ cōis ē. b i. bene operamini.
a ce magna dicēs: oībꝰ auibꝰ q̄ vo- c†
b labāt p mediū celi. Uenite ꝯgre-
a i. ad ip̄m deū q̄ vobis refectio erit. vt delectemini i cruciatu ip̄oꝝ tā maioꝝ q̄ minorū.
gamini ad cenā magnā dei: vt †
māducetis carnes regū ⁊ carnes
iudicū alioꝝ. in corpore.
tribunoꝝ ⁊ carnes fortiū ⁊ car-
subditorum alijs. p̄latorū.
nes eq̄rū ⁊ sedētiū in ip̄is: ⁊ car
iusticia. peri
nes oīm liberorū et suoꝝ ⁊ pu-
a scꝫ antixp̄m.
sillorum et magnoꝝ. Et vidi be- d
a i. apl'os eiꝰ. b i. oēs ei seruientes.
stiā ⁊ reges terre ⁊ exercitus eoꝝ e f
a i. cōtra xp̄m ⁊ suos blasphemijs ⁊ tribulatione ⁊ miraculis.
ꝯgregatos ad faciēdū p̄liū: cum g
illo q̄ sedebat i equo ⁊ cū exerci-
a i. eternaliter punita.
tu eiꝰ. Et apprehēsa ē bestia: et h+
cū illa pseudo ꝓpheta: ⁊ qui fe- i
cit signa corā ip̄o quibꝰ seduxit k
a i. qui in eum crediderunt.
eos qui acceperūt characterem
a vt iudei q̄ eū cū gaudio suscipient. b ꝯfor
bestie ⁊ q̄ adorauerūt imaginē l
b eiꝰ. Uiui missi sūt hi duo in sta- m† n
mratem. ꝓpter tenebras.
gnū ignis ardētis ⁊ sulphuris.
e et ceteri occisi sūt in gladio sedē- o
tis sup equū qui ꝓcedit de ore
f ip̄iꝰ. Et oēs aues saturate sunt
carnibus eorum. Ca. XX
xp̄m. a hūiliantē se in carne.
Et vidi angelū descendē- p†
a p̄ris secreto. b ecce potētia ieuitabilis. c p̄tātem supra diabolū.
tem de celo: habentē clā- q
a ineuitabilē potentiā q̄ oia constringit. b i. in opatiōe passionis ⁊ resurrectionis.
b uē abyssi ⁊ catenā magnā in mā- r
a per violentiam nocendi.
i nu sua † Et apphēdit draconem s
a per fallaciā decipiendi. b q̄ a principio mūdi nocuit. c deorsum fluens.
serpentē antiquū q̄ ē diabolꝰ et
a aduersarius. b i. priore p̄tāte puauit. c i. toto tp̄e ab incarnatiōe vsq̄ ad finē seculi
k sathanas: ⁊ ligauit eū p annos t v
a corda reproboꝝ. b i. licētiā egrediēdi viā interdixit nisi occulto dei iudicio.
l mille. ⁊ misit eū i abyssū ⁊ clausit

a Signauit. i. sigillū posuit. s. signū crucis qd̄ eū sic superat vt a fidelibꝰ repellat. b Et pꝰ h ⁊c̄. Ut recipiat potestatem quā habuit añ aduentū xp̄i. c Et vidi. s. ligato. d. vidi solutos fideles ⁊ miores p̄latis suis obedire patos ⁊ prelatos iudicare subditos. Uidi ī tp̄e ligationis ecclesiā ad bñ operādū ita solutā: ⁊ h eodē tp̄e illos q̄ ꝓ xp̄o moriunt̄: vidi statim in gloriā intrare: nunq̄ ad inferos descēdere: sicut abraā ⁊ ceteri ꝓphete descenderunt q̄tūis iusti fuerūt. d Et animas decol. ⁊c̄. Et vidi sir̄ aīas eoꝝ q̄ nō adorauerūt. e Et vixerūt et re. Et nō dico viuent ⁊ regnabūt i futuro: sed etiā in h p̄nti. s. ex q̄ interfecti sunt vixerunt ⁊ re. cum xp̄o. f Ceteri ṽo mor. nō vixe. i. et̄nas patiētur penas. ⁊ in h p̄nti. s. ꝙ stati moriunt̄. g Hec est resur. s. ꝙ diabolꝰ ita ligatꝰ est: ⁊ ꝙ a pctīs resurgūt homines: ⁊ ꝙ ip̄is mortuis statim anīe fruunt̄ eterna requie. h Pria. ad differentiā illiꝰ q̄ erit sir̄ in aīa ⁊ corpe. Qd̄ de decollatis dixerat: de alijs minoribꝰ h dicit. i Qui hꝫ. Et si oēs ꝑfecti eē nō p̄nt nec in eadē claritate futuri sunt. k Sc̄da mors. i. dānatio et̄na q̄ erit in corpe ⁊ in aīa: q2 in nullo auget̄. l Sed erūt sacer. i. eternas laudes offerētes diuinitati ⁊ humanitate. De carcere

Nico. de lyra

determinatꝰ ꝓ indeterminato. sicut p xxiiij. seniores designat̄ vniuersitas ep̄oꝝ. s̄. ca. iiij. a Et signauit super il. ⁊c̄. i. sub pena excōicationis restrinxit eū ne ampliꝰ se intromittat de iurisdictiōe ecclesiastica. iō subditur: b Et vidi sedes. i. sūmi impatoris ⁊ pontificis distinctas iurisdictiones. c Et sederūt sup eas ⁊c̄. vnꝰ exercēs ecclesiasticā iurisdictionē: ⁊ aliꝰ tp̄alē sed huic expositioni nō ꝯsonat seq̄ns l'ra q̄ sequit̄ in eodē ṽsu: Et aīas decollatoꝝ ⁊c̄. qd̄ exponunt aliq̄ de ꝑsecutione saladini. in q̄ multi xp̄iani fuerunt occisi. Itē de h sathana allegato p mille annos dr̄ hic ꝙ pꝰ h optet illum solui modico tp̄e. qd̄ exponūt d̄ ātixp̄i tp̄e q̄ laxabit̄ ptās demonis ad decipiēdū gētes. ⁊ iō ꝙ dr̄ hic per sathanā intelligi romanū impatorem videt̄ esse ꝯdictio. ⁊ p ꝯn̄s nimis extorta expositio. ꝓpter qd̄ exponēdo l'ram istā tāq̄ ipletā de preterito saluo iudicio meliori videt̄ hec l'ra meliꝰ exponi de papa innocētio. q̄ approbauit ordines fratꝝ minoꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ. p quoꝝ doctrinā et p̄dicationē ecclesia est q̄dāmō renouata. ⁊ ptās demonis est restricta: vñ multe demonū illusiones q̄ añ fiebant cessauerunt ⁊ hoc est qd̄ dicit iohes: Et vidi angelū. i. innocentiū papam tertiū. Descendentē de celo. i. de apice pōtificali ꝯdescendentē sc̄tis frācisco ⁊ dn̄ico. Habentē clauē abyssi. i. ptātem approbandi dictos ordines ad rep̄mēdā ptātem diaboli. Et catenā magnā. i. frm̄ vtriusq̄ ordis multiplicitatē. Et apprehendit draconē ⁊c̄. q2 p coꝝ vitā ⁊ doctrinā ptās demonis ē repressa ⁊ rep̄met̄ vsq̄ ad antixp̄i tp̄a. iō subdit̄: Et ligauit eū p ānos mille: q2 tñ tunc ptās eius laxabit̄. iō subdit̄: Et pꝰ h oportet illū solui modico tp̄e. nā antixp̄i ꝑsecutio breuis erit respectu ꝑsecutionū p̄cedētiū. s. iudeoꝝ tyrānoꝝ hereticoꝝ ⁊ saracenorum. Et vidi sedes. h ponit̄ xp̄ianoꝝ renouata ꝑsecutio. quā aliq̄ exponunt de ꝑsecutione saladini: vt dictū est: sꝫ mihi videt̄ meliꝰ exponi de thartar̄ q̄ āno dn̄i. Mccij. de terra sua exeūtes multos ꝓpl'os tā xp̄ianos q̄ paganos occiderūt. et sic dr̄: Et vidi sedes. i. pluriū regnoꝝ metropoles ciuitates. Et sederūt sup eas. supple thartari eas subijciēdo sibi. d Et iudi. datū est illis. i. ptās interficiendi hoīes fm̄ demerita illiꝰ tp̄is. e Et aīas decol. ⁊c̄. h dr̄ q̄tū ad xp̄ianos ab eis occisos nomē iesu xp̄i ꝯfitentes. ⁊ machometū. q̄ supra bestia dr̄ ⁊ legē eiꝰ ⁊ mores ⁊ cultū totaliter denegātes. f Et vixerunt. vita glorie in aīabꝰ g Ceteri ṽo mortuoꝝ. quantū ad paganos ⁊ ifideles occisos a thartaris. h Nō vixerūt. supple vita glie: sꝫ mortui fuerunt in aīabꝰ morte gehenne. i Donec ꝯsūment̄ mille anni. i. tp̄s xp̄i. nā resurgent cum alijs in fine mundi: vt puniant̄ sir̄ in aīa ⁊ corpore. k Hec est resurrectio prima. h refert̄ ad illd̄ qd̄ dr̄ de xp̄ianis. Et vixerūt supple vita glorie in aīabus suis. q̄ glie vita dr̄ hic resurrectio prima. sc̄da vero erit qñ resurgent in corpibꝰ gloriosis ⁊ q2 isti iā sunt securi de sua btitudīe quā iā habent in aīa. ⁊ postea habebunt cū h in corpe. iō subdit̄: l In his sc̄da mors. i. pena gehēne. m Nō hꝫ ptātē. sꝫ erūt sacerdotes dei ⁊c̄. i. colētes eū charitate ꝑfecta. n Et regnabūt cū illo mille annis. h est vsq̄ ad resurrectionē generalem ⁊ sic patet ꝙ loquit̄ de gloria quā habent sc̄ti añ diē iudicij. patet igit̄ qualit̄ hec l'ra a p̄ncipio. xvij. ca. vsq̄ ad istū locū pōt exponi vt iam completa verūtñ hec expositio ip̄ropa videtur in p̄libꝰ ⁊ extorta. p̄mo q2. xvij. ca. dictū est. qd̄ p bestiā hn̄tē capita septē intelligitur rex egypti. ⁊ per mulierē fornicariam rex turcie. ⁊ postea dictū est ꝙ vnū de septē capitibꝰ bestie scꝫ sextum est rex turcie qd̄ dissonat p̄cedentibꝰ. maxime q2 rex egypti ⁊ rex turcie erant adinuicem inimici: vt in eo. ca. dictū est. ⁊ etiā supra. Item ca. xviij. vbi agit̄ de punitione secte saracenice sub noīe babylonis plura dicunt̄ ex quibꝰ videt̄ intelligi total' eiꝰ destructio. cū dr̄: Cecidit cecidit babylon magna ⁊ facta est habitatio demonioꝝ ⁊c̄. Itē ex eo qd̄ postea subditur: In vna die veniēt plage eiꝰ mors ⁊ luctꝰ ⁊ fames ⁊ igni cōburent̄. Item ex eo qd̄ postea subdit̄ in eo. ca. Hoc impetu mittet̄ babylō ciuitas illa magna ⁊ vltra iā nō inuenietur. ex quibꝰ videt̄ intelligi eius destructio totalis fm̄ expositionē dictā. cum tñ saraceni remāserunt in regno egypti ⁊ turcie. q̄ tunc nō fuerunt p xp̄ianos acq̄sita nec postea: sed solū vna pars syrie et iudea. ⁊ cū hoc ista loca ꝑdidert̄ xp̄iani ꝓ maiori parte tp̄e saladini quasi per. lxxx. annos postq̄ fuerant a xp̄ianis occupata. ⁊ postea illa que remanserant xp̄ianis. s. achon tripolis ⁊ quedā alia fuerunt a saracenis partim destructa ⁊ partim possessa. Itē qd̄ postea. xix. ca. exponit̄ de balduino rege. Et in capite eiꝰ diademata multa ꝓpter aliquas ciuitates regias q̄s acquisiuit videt̄ improprie dictū: q2 regnū eius nūq̄ sic creuit q̄n remanserit satis paruū. Itē qd̄ ibi subdit̄: Habens nomen scriptū qd̄ nemo nouit nisi ip̄e: q2 nomen dicti regis et eius cōditiones fuerunt alijs note talis etiā occultatio nomīs videt̄ conuenire tm̄ diuinis ꝑsonis: Matth. xj. Nemo nouit filiū nisi p̄r: neq̄ patrē q̄s nouit nisi filius ⁊c̄. ꝓpter qd̄ h l'ra nō videt̄ intelligi de rege balduino: sꝫ tm̄ de xp̄o. vñ ibi subditur: Et vocabit̄ nomen eius verbū dei: qd̄ nomē cōuenit soli filio in diuinis: vt patet Ioh. j. Uerbū caro factū est ⁊c̄. Item qd̄ postea subdit̄: Et hꝫ in vestimento suo ⁊ in femore suo scriptū. rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū. de xp̄o exponit̄ ad l'ram a sc̄tis ⁊ doctoribꝰ catholicis. Itē illud qd̄ ibidē interponit̄ Et exercitꝰ q̄ sūt in celo seq̄bant̄ eū ⁊c̄. qd̄ expositū ē de templarijs ⁊ hospitalarijs: nō videt̄ bñ dictū. nā illa victoria notabilis q̄ ibi describit̄ fuit anno. v. regni balduini. vt dictū est. s̄. q̄ regnare cepit anno dn̄i. Mc. ordo ṽo tēplarioꝝ approbatꝰ fuit anno dn̄i. Mcxxviij. ⁊ exēplo tēplarioꝝ hospitalarij cepert̄ ī armis exerceri. sꝫ añ eos fuissent instituti: vt dicit ep̄s achonēsis. ca. lxv. ⁊ sic nō videt̄ ꝙ fuerūt in exercitu dicti balduini regis q̄ regnauit. xviij. ānis tm̄: vt dic̄ idē episcopꝰ achonēsis ca. xciij. Itē fm̄ expositionē p̄dictā oīa scripta ī tribꝰ dict̄ ca. huiꝰ libri ab ānis ducēt̄ ⁊ ampliꝰ sūt cōpleta vt ptꝫ ex p̄dict̄. l'ra ṽo seq̄ns ⁊ imediate exponit̄ ab oībus de tp̄e antixp̄i. ꝙ āt de statu eccl'ie q̄tū ad ꝯtigētiā in tanto intmedio tp̄e cū adhuc aduētꝰ antixp̄i ꝓpinquꝰ non appeat nihil scp̄sit iohes: nō videt̄ cōueniēs. maxie cū dicat̄ coiter

Biblical text (Apoc. XX)

a et signauit sup illū: vt nō seducet a
a i. donec antichristus veniat.
ampliꝰ gētes: donec cōsumentur
q2 deꝰ ita constituit.
b mille āni. Et pꝰ h optet illū solui
iō nō timēdus. a fideles subditos. b ma
c modico tp̄e. Et vidi sedēs: ⁊ sede- b+ c
iores bene regnando. ⁊ h iō q2 deꝰ iniūxit eis h
runt sup eas ⁊ iudiciū datum est d
iudiciū. p̄latis. a vidi. martyꝝ. hūani-
d illis. Et aīas decollatoꝝ ꝓpt̄ te- e†
taris i. diuinitatem.
stimoniū iesu: ⁊ ꝓpter verbū dei
i. antixp̄m. i. pseu-
⁊ q̄ nō adorauert̄ bestiā neq̄ ima
do apl'os. signū eius.
ginē eiꝰ: nec acceperūt characte-
etiā manifesta cōfessione. a in opatione.
rē eiꝰ in frōtibꝰ aut i manibꝰ suis:
a in p̄nti ꝑ grām ⁊ in futuro ꝑ gloriā.
e et vixerunt ⁊ regnauerūt cū xp̄o f+
i. in anīa mortui.
f mille ānis. Ceteri ṽo mortuorū g†
i. eternas patientur penas.
nō vixerūt donec cōsūment̄ mil- h+ i+
g h le anni. Hec est resurrectio prima k+
a q2 btitudinē cōsecutꝰ. b q2 in ea erit firmꝰ ⁊ vere beatus.
i Beatꝰ ⁊ sanctus q̄ hꝫ partē in re-
k surrectiōe p̄ria. In his sc̄da mors l+
l nō habet potestatē. Sed erūt sa m+
in hoc p̄nti. id est seip̄os in melius regent. nō solū in futuro de quo constat.
cerdotes dī ⁊ xp̄i eiꝰ: ⁊ regnabūt n+

B

Universidad de D... Biblioteca

Glo. ordi.

a De carcere. i. de cordib⁹ reprobo rū in quib⁹ mō liga tus ē ne ꝓ velle se uiat. b Magog i. detectos. i. oēs ꝑ secutores diabolū in se tegētes: ⁊ tan dē ad aptā ꝑsecuti onē ꝓcedētes: Al ad lrām has duas gentes prius sedu ce: ⁊ ꝑ eas ad ali os procedet.
c Et cir. ca. san i. eosdē sctōs ī vir tutib⁹ munitos et vnanimes in h bel lo. d Die ac no. i. respectu glīe sctōꝝ qui est dies: ⁊ penaꝝ suaꝝ q̄ est nox. e Et vidi thro. Dicta destru ctione diaboli ⁊ su oꝝ mēbroꝝ suppōit destructionē mūdi ad maiorē penā im pioꝝ. Cōpetit eñ vt destructis ma lis mūdus destrua tur. ꝭm ꝙ ab eis fu erat corruptus.
Sepe locut⁹ de glo rificatione sctōrum ⁊ de penis impioꝝ nō fecerat mentio nem corpoꝝ: si de berēt glorificari vl̄ puniri: qđ hic apte ostendit.
f Et libri aperti. Libri. i. diuīa ꝑce pta q̄ qꝛ dimisert sci ent se: ꝓ merito pu niri: vel libri ꝯscīe singulorum q̄ apte omnibus erunt.
g Alius liber. i. xp̄s qui tunc omi bus apparebit po tens et suis dabit vitam. Vel lib pre scientia dei: qꝛ tūc aperte scient mali se non predestina tos ad vitam quaꝫ in mundo existen tes sibi promitte bant. h Ex his que scrip. Per cō parationem sancto rū ipij dānabunt: legēt i illis q̄ agere noluerunt.
i Et dedit. Vult aperte ostendere corpora mortuorū quantumcūqꝫ fue rint disiecta in illo iudicio viuificari quod quidam non credunt.
k Hec est mors. Quasi diceret ca uete vobis a mor te prima: qꝛ ex illa pma seq̄t h scđa.
Et vidi

†De conse. di. i. ca. hi duo. ibi an gelicū nu merū minu i. et di. 2. c. in calice.

[Apocalypsis, text]

a ꝭ cū trinitate ⁊ hūanitate.
cūm illo mille ānis. ⁊ cū ꝯsūmati a†
ꝭ .i. recipiet priorē potestatem.
fuerit mille āni: soluet sathanas b
a ꝭ .i. exercebit ptātē. b ꝭ a xp̄o ad e ducet.
a de carcere suo ⁊ exibit: ⁊ seducet c
gētes q̄ sūt sup q̄ttuor angulos
ꝭ tectū. a ꝭ detectio. ꝭ .i. occulte ⁊ manifeste ꝑsequet. b ꝭ nō localiter sed mente.
b terre gog ⁊ magog: ⁊ cōgregabit d e
a ꝭ ꝑ quos apte pugnabit. ꝭ gog ⁊ magog.
eos in prelium: quoꝝ nūer⁹ ē sic
ꝭ ita inūerabiles ⁊ steriles. a ꝭ .i. superbient.
arena maris. Et ascenderunt su f
a ꝭ .i. ī oī orbe. b ꝭ quasi suadentes. intrare nō potuerunt.
c per latitudinē terre: ⁊ circūierūt g
ꝭ paratos ad bellū. ꝭ ecclesiā sctōꝝ. ꝭ a deo.
castra sctōrū: ⁊ ciuitatē dilectā h
a ꝭ q̄si nō timēdi qꝛ cito ꝑibūt. ꝭ repētinus interitus. ꝭ ita ꝙ non redibunt.
Et descēdit ignis a deo de celo i
⁊ deuorauit eos: ⁊ diabolus q̄ k
a ꝭ ꝓfundā penā inferni.
seducebat eos missus est in stā
a ꝭ diabolum ⁊ suos in penis similat vt per hoc maxime deterreat.
gnū ignis ⁊ sulphuris: vbi ⁊ be l†
stia ⁊ pseudo ꝓphete cruciabū m n
ꝭ .i. assidue.
d tur die ac nocte in secla seclorū.
a ꝭ ecclesiā. b ꝭ per multitudinē. c ꝭ ꝑ imortalitatem ⁊ impassibilitatem.
e Et vidi thronū magnū candi o† p
a ꝭ scꝫ xp̄m sedētē i illo q̄ hāc destructōꝫ faciet.
dū: ⁊ sedentē super eum a cuius q† r
ꝭ in pn̄tia. a ꝭ ab hac specie. b ꝭ .i. aer.
conspectu fugit terra ⁊ celum† ⁊
ꝭ ꝭm priorem statū. ꝭ celo ⁊ terra.
locus non est inuent⁹ ab eis. Et s†
ꝭ .i. malos tā maiores q̄ꝫ minores.
vidi mortuos magnos ⁊ pusillos
ꝭ corpaliter a ꝭ qꝛ scti conspiciunt merita singulorū. b ꝭ conscientie.
f stantes in ꝯspectu throni: et li t
a ꝭ .i. ꝑscia dei que mō latet.
g bri apti sunt. ⁊ ali⁹ liber apert⁹ v
ꝭ .i. ꝭ mali.
est q̄ ē vite. Et iudicati sunt mor x†
h tui ex his q̄ scripta erāt in libris
ꝭ qꝛ alij pena maior dabit: alij minor.
i ꝭm opera ipsorum. Et dedit ma y†
ꝭ .i. mundus. ꝭ .i. corpa mortuorum.
re mortuos suos qui in eo erāt
a ꝭ diabolus. b ꝭ .i. tenebre locus. c ꝭ .i. animas mortuorum.
⁊ mors et ⁊ īfernus dedert mor z
tuos suos qui in ipsis erant: ⁊ iu
ꝭ sine acceptione personarum.
dicatum est de singulis ꝭm ope
a ꝭ profundi vitijs. ꝭ id est locus tenebrarum b ꝭ .i. diabolus.
ra ipsorum. Et infernus et mors a†
k missi sunt in stagnum ignis: Hec
ꝭ .i. ad fidem nō ꝑdestinatus.
est mors secūda stagnum ignis et qui non inuentus est in libro vite scriptus missus est i stagnū ignis.

Nico. de lyra

a doctorib⁹ ꝙ iohes in h libro scripsit notabilia circa ecclesiā ꝯtingentia vsqꝫ ad mūdi terminum. Propt̄ hec ⁊ alia plura q̄ dici possent ꝯ expositionē ꝑdictā videt̄ saluo meliori iudicio ꝙ tota lrā a ꝑncipio. xvij. ca. vsqꝫ ad locū istum nōdū sit ipleta. Et qꝛ nō ꝓpha sū: nec fili⁹ ꝓphe nolo de futuris aliq̄d dicere nisi illđ qđ a scptura sctā vel dict̄ sanctoꝝ ⁊ doctoꝝ autēticoꝝ elici pōt. ꝓpt̄ qđ expositionē lre dicte sapientiorib⁹ dimitto. si vo circa h dn̄s dederit mihi itellectū libent̄ alijs cōicabo. a Et cū cō. h describit ꝑsecutio antixp̄i: de q̄ sacra scriptura ⁊ sctī loquunt̄ in pluribus locis. cū dr: Et cū ꝯsūmati fuerint mille āni. i. tempus ecclesie vsqꝫ ad tp̄s antixp̄i. b Soluet sathanas. cui⁹ ptās fuit restricta ꝑ xp̄i ꝑdicationē ⁊ ei⁹ passionē. et ꝑ aploꝝ ⁊ sctōꝝ ꝑdicatoꝝ doctrinā: sꝫ relaxabit̄ antixp̄i tpe iō subdit̄: c Et seducet gē. ⁊c̄. qꝛ de oīb⁹ mūdi ꝑtibus aliq̄ adherebūt antixp̄o seducti a suis ꝑdicatorib⁹ diabolo cooꝑante mēdacib⁹ signis. ij. Thessa. ij. sic euāgeliū xp̄i publicatū fuit ꝑ aplos dn̄o cooꝑante ⁊ ꝭmonē ꝯfirmante seq̄ntib⁹ signis veris: Mar. vl. d Gog ⁊ magog. per gog q̄ interꝑtat̄ tectū intelligit̄ antixp̄s q̄ erit demonis habitaculū. ꝑ magog q̄ interꝑtat̄ de tecto intelligunt̄ adherentes antixp̄o: sic dictū fuit pleni⁹ Ezech. xxxix.
e Et cō. eos i pliū. ꝯ cetū fideliū. f Et ascē. su. la. ⁊c̄. ad cogēdū oēs antixp̄o obedire. loq̄t̄ tn̄ hic de futuro per modū ꝑteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie: qđ freq̄nter fit in ꝓphetis. g Et cir. ca. sctōꝝ. i. xp̄ianoꝝ ad eos destruendū. h Et ci. dilectā. i. hierl̄m q̄ tūc a xp̄ianis habitabit̄. vt dictū fuit Ezech. xxxix. i Et descē. ig. a deo de celo. qꝛ ātixp̄s fulmīabit̄ ꝑ michaelē archāgelū xp̄o ꝑcipiente: ⁊ magna ꝑs sui exercit⁹ ꝑibit cū eo. vt dictum fuit. ij. Thes. ij. k Et diabol⁹ q̄ se. eos ⁊c̄. qꝛ tūc restringet̄ sic pri⁹ ⁊ ampli⁹ ptās sua religabit̄ in inferno. l Ubi ⁊ bestia. i. bestialiter viuētes. m Et pseudo ꝓphe. ātixp̄i q̄ eos decipiēt. n Cruciabūtur die ac no. ⁊c̄. i. sine fine ꝑ h āt ꝙ dr h: Et circūiert ci. di. ⁊ descē. ignis ⁊c̄. ptꝫ ꝙ iohānes nō loquit̄ h de thartaris vt voluerunt aliq̄ dicere: qꝛ nō inueniunt̄ thartari hierl̄m a xp̄ianis hītatā obsedisse: nec ignis de celo descēdens coꝝ exercitū deuorasse.
o Et vidi. supi⁹ iohānes descripsit statū ecclīe generale iudiciū ꝑcedentē: h ꝯñr describit ip̄m iudicium. d. Et vidi thro. ma. in q̄ designat̄ iudicāt̄ xp̄i ptās infinita.
p Cādidū. in q̄ designat̄ iudicij claritas: qđ notū erit oībus eē iustū. q Et seden. su. eū. s. xp̄m hoīem et deum.
r A cui⁹ ꝯspe. fu. ter. ⁊ celū. Nā tunc īmutabunt̄ a statu in q̄ sūt. s Et vi. mor. ma. ⁊ pu. qꝛ sic dic aplš. ij. Coꝝ. v Oꝑtebit nos oēs ma. an̄ tri. xp̄i. t Et libri ap. sūt. supple ꝯsciaꝝ. nā oīa merita ⁊ demerita oīb⁹ erūt nota: vt sic appareat oīb⁹ iudicāt̄ iusticia. v Et ali⁹ lib apt⁹ ē q̄ est vite: ⁊ hic liber idem est qđ ꝑdestinatio dīna. que dr liber metaphorice: eo ꝙ in ea repn̄tant̄ expsse illi qui ordinati sunt simpliciter ad ꝯseq̄ndā vitā beatā: q̄ liber apiet̄ i iudicio: qꝛ tūc appebit manifeste q̄ sunt ad btītudinem assumēdi. ⁊ q̄ nō. x Et iudi. sūt mor. ex his q̄ scripta erant i libris. supple ꝯsciaꝝ: qꝛ nō solū iudicabunt̄ ꝭm opa ⁊ dicta: sed etiā ꝭm intentiones interiores ⁊ cogitata.
y Et de. ma. mor. ⁊c̄. Istđ fiet an̄ iudiciū qđ ꝑcedet resurrectio mortuoꝝ: lꝫ hic scribat̄ p⁹: qꝛ freq̄nter in sacra scriptura pri⁹ facta posteri⁹ narrant̄. resurgēt aūt tam dimersi in mari q̄ꝫ in arida mortui: q̄ ꝑ mortē hic designat̄. anime etiā in inferno detēte redibūt ad corpa. lꝫ iam sint mortue morte culpe ⁊ gehēne. iō dr hic. z Et infer. de. mor. suos ⁊ iudicatū ē de singul. repetitio ē ei⁹ qđ dictū est. s. ad maiorē assertionē: a Et infern⁹ ⁊ mors mis. sūt in sta. ignis. i. in penā gehēne. ⁊ ꝑ mortē hic intelligit̄ diabolus cui⁹ inidia mors itrauit i orbē traꝝ. sic sol dr effectiue calid⁹ ⁊ nō formaliter. demones eñ sunt imortales. Per īfernū aūt intelligūt̄ pctōres dānati cū demonib⁹ sic eñ ꝯsentiūt eis in culpa: sic associabunt̄ in pena: Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternū q̄ ꝑa. est di. ⁊ an. ei⁹. Ca. XX

Moraliter.

b† Et vidi angelū descē. de celo ⁊c̄. ꝑ istū angelū intelligit̄ q̄libet bonus xp̄i vicari⁹ q̄ amore iusticie nō timet ligare vinculo excōicationis vel interdicti tyrānos ꝑsequentes iusticiā dei. b† Et vidi sedes ⁊c̄. s. supioris prelati ⁊ bonoꝝ suffraganeoꝝ i repssione malicie tyrānice sibi cōstant̄ assistentiū. c† Et animas decollatoꝝ. sustinentiū dāna reꝝ vel corpoꝝ ꝓ veritate. de quibus fuit sctūs Thomas cātuariensis ⁊ ꝯsiles. f† Et vixerūt. vita gratie.

Et regnauerūt

---

n† Et regnauerunt. regendo iuste in pn̄ti: ⁊ postea in regno glorie. g† Ceteri vo mortuoꝝ. q̄ ꝓ xp̄o nihil passi sūt vel receperūt characterē bestie. i. demonis quē btūs martin⁹ cruentā bestiā noīauit. a† Nō vixerūt. s. vita grē vel glorie. i† Donec ꝯsūment̄ mille āni. i. nūq̄ꝫ. sic Ps̄. cix. Sede a dextris meis do. po. ini. ⁊c̄. nō est intelligendū ꝙ xp̄s cesset sedere ad dexterā patris q̄n ei⁹ inimici totaliter subdent̄ in iudicio finali. sic in ꝓposito ꝑ li donec nō est intelligendū ꝙ consūmatis mille annis dānati debeāt viuere vita grē vel glorie k† Hec est resurrectio ꝑma. s. de pctō ad grām vel de corpali morte ad gloriā anime q̄ꝫtū ad illos q̄ nō hn̄t aliq̄d purgandū. iō subdit̄: l† In his scđa mors nō hꝫ ptātē. s. mors inferni. † Sed erunt sacerdotes dei. i. sacras laudes dō dātes. n† Et regnabūt cū eo mille annis. i. tpe a deo ꝑfinito. ita ꝙ ponit̄ hic numer⁹ determinat⁹ ꝓ indeterminato sicut freq̄nter fit in hoc libro sic patet per supradicta. a† Et cū cōsūmati fuerint mille anni soluet̄ sathanas ⁊c̄. h ad lrām dr de antixp̄o. Moraliter aūt exponi pōt de q̄libet tyrāno et adherētibus sibi de q̄bus dr. j. Joh. ij. iam antixp̄i multi sūt. † Et descēdit ignis de celo. i. dei sn̄ia cōdēnās eos ad ignē gehēne. l† Ubi bestia ⁊ pseudo propheta cruciabunt̄. s. bestialiter viuētes ⁊ ꝑniciose mēdaces. o† Et vidi thro. magnū. h lrāliter exponit̄ de iudicio finali. Moralit̄ autē exponi pōt de iudicio discretionis q̄ reprobi discernuntur a bonis qđ quidē iudiciū ē in pn̄ti ꝭm qđ dr Joh. xij. nunc iudiciū est mundi ⁊c̄. ⁊ ꝑ thronū hic intelligit̄ auctoritas et potestas iudicandi diuina. iō thron⁹ iste dr magnus nā ad oīa se extendit: ⁊ candidus qꝛ clare discernit. color eñ cādidus plurimū habet de luce. q† Et sedentē sup eū ⁊c̄. nā respectu dei nihil est oīs creatura. s† Et vidi mortuos ma. et pu. ⁊c̄. oēs eñ viuētes in mundo mortui dicunt̄ ꝓpter necessitatē moriēdi. ⁊ sic dictū fuit ade Gen̄. ij. Quocūqꝫ die comederis ex eo morte morieris: ꝓpter necessitatē moriendi quaꝫ incurris comedendo. x† Et iudicati sunt ex his que scripta erant in libris. s. ꝯsciaꝝ y† Et dedit mare mortuos suos ⁊c̄. ꝑ h significat̄ ꝙ nihil occultari pōt iudicio diuino b† Et infernus et mors. i. hoīes in pctīs obstīati: qui dum adhuc viuūt dicuntur diaboli. † Missi sunt in stagnum ignis. i. ad mittendū ꝑuisi. ꝓpter quod etiam viuentes dicūtur stipula inferni.

Glo. ordi.

a Et vidi. In Ca XXI hac septīa visiōe agit de innouatiōe elementoꝝ: ⁊ glorificatiōe sanctoruꝫ describēs merita ꝑ que sancti ita glorificati sūt. b Celum no. ⁊ ter. no. Immutatio aeris ⁊ terre dubitabilis nō est q̄n ꝑ ignē fiat. Sed de aq̄ dubitat̄. nā purgationē in se ip̄a hr̄e credit̄. c Sic spō. or. Sic spōsus ꝑmittit mūera spōse anq̄ꝫ eaꝫ ducat: sic xp̄s ecclīe fidē ⁊ virtutes ⁊ bona opa anq̄ꝫ eā suscipiat i glīa.
d Vocē mag. de thro. Cum dixisset se vidisse innouationem elementoꝝ ⁊ glorificationē sctōꝝ: qꝛ incognituꝫ erat ⁊ incredibile videret̄ apponit auctē sctōꝝ patrū q̄ h predixerūt. e Ecce. i. in euidenti est ꝙ in eadem glīa erit hūanitas xp̄i in qua militauit: ⁊ hoīes eum imitati ⁊ rō ne bn̄ vsi. f Et ipi populus ei⁹. i. in nullo offendētes qđ nō esse pōt dū sūt i carne. g Oēꝫ lachrymā. q̄si ibi gloria ⁊ nulla tristicia: qꝛ vtrūqꝫ sil̄ eē nō posset ibi. h Et mors. Vere non erunt ibi lachryme qꝛ n̄ erit cā lachriaꝝ. i Et dixit. q. d. scribe q̄cq̄d oñsū ē mihi de hac īnouatiōe ꝓ vtilitate pn̄tiū factū ē q̄b⁹ hec scribere iussus sum.
k Scribe qꝛ hec vo. Jubēs scribere ⁊ alijs nunciare supponit exhortationē vt oēs ad hanc innouationē laborēt ꝑtinere. l Et di. mi. Ego. posita auctē sctōꝝ de hac īnouatiōe: pōit auctē ip̄ius dei.
m Fctm̄ ē. ne q̄reret aliq̄s p⁹ illā īnouatiōꝫ futuꝝ eēt dr sibi nihil restare ad faciēdū. n Alpha ⁊ o. q. d. hāc innouationē facere potero qꝛ ego oīa creaui: ⁊ ī me oīa ꝯsūmabunt̄. o Sitiēti d. n̄ dabo sitiēti ad horā sꝫ ꝑseueranti. p Possidebit. i. meip̄m qui sū ꝑncipiū oīs btītudinis.
q Timidis. i. ill̄ q̄ tiore penaꝝ fidē accipe fugiūt vl̄ acceptā reliquūt.

Veni

[Apocalypsis, text]

ꝭ id est aerem innouatū
a Et vidi celū nouū Ca. XXI a†
a ꝭ innouatam. b ꝭ id est status ille quo prius erāt amplius nō ē necessari⁹.
⁊ terrā nouā† Primū eñ celū b
ꝭ ꝭm priorē statū. ꝭ qꝛ grossities ⁊ amaritudo aufert. ꝭ .i. ecclesiā in oīmoda quiete positam.
⁊ pria tra abijt: ⁊ mare iā nō ē. Et c†
a ꝭ .i. firmiter qđ habet habiturum.
ego iohes vidi ciuitatē sanctāꝫ hie d†
a ꝭ .i. imortalē impassibilem. b ꝭ .i. deū q̄ ē pa. plene videntē. c ꝭ qꝛ intellexit q̄cq̄d boni haberet ecclīa sola dei grā accepisse. a ꝭ virtutib⁹ cōpositā.
rusalē nouā descendentē de celo ā e f
c deo paratā sicut sponsā ornātā vi g†
a ꝭ .i. annūciationē ꝓphericā.
d ro suo. Et audiui vocē magnā de h
a ꝭ qꝛ de secretis agit principaliter. ꝭ .i. ab illis in quib⁹ de⁹ sedet. b ꝭ xp̄i hūanitas in qua contra diabolum militauit.
e throno dicentē: Ecce tabernaculū i†
a ꝭ .i. sicut sibi illa eterna glīa erit sic ⁊ suis.
dei cū hoībus: et habitabit cū eis
a ꝭ ꝭm diuinitatē ꝑ pn̄s eis.
f Et ipsi ppl̄s eius erūt. Et ipē de⁹
a ꝭ qꝛ nūq̄ꝫ ab eis repellet̄: qꝛ nūq̄ꝫ peccabunt.
cū eis erit eoꝝ deus† Et absterget †
a ꝭ q̄ ꝓ q̄litate reꝝ diuersarū.
g de⁹ oēm lachrymā ab oculis eoꝝ.
a ꝭ .i. dissolutio aīe ⁊ corpis. q ꝭ cōtinu⁹ fletus.
h ⁊ mors vltra nō erit: neqꝫ luct⁹ ne
ꝭ aliq̄ inq̄etatio. ꝭ subit⁹ ⁊ transitorius.
qꝫ clamor neqꝫ dolor erit vltra q̄ k
ꝭ .i. iā nō ē loc⁹ eoꝝ cū nō sit pctm̄ de q̄ h ꝓcedūt.
i prima abierūt. Et dixit q̄ sedebat l†
ꝭ q. in euidēti ⁊ statim. a ꝭ supius dicta.
in throno† Ecce noua facio oīa. Et m n†
a ꝭ scꝫ in corde tuo ⁊ alioꝝ. b ꝭ habilia q̄b⁹ fides habeat̄. ꝭ qꝛ cōplebuntur.
k dixit mihi: Scribe qꝛ hec vba fidē
l lissima sunt ⁊ vera. Et dixit mihi: o†
a ꝭ cōpleta sunt q̄ cōplēda fuerunt.
m n Factū ē. Ego suꝫ alpha ⁊ o: initiū p† q
a ꝭ .i. desiderāti. b ꝭ .i. meip̄m. ꝭ q̄ ē ipē xp̄s.
o ⁊ finis. Ego sitiēnti dabo de fonte r† s
ꝭ qꝛ viuere fac. a ꝭ ꝑ solā grāꝫ. b ꝭ firmit̄ obtine t
p aque viue gratis: Qui vicerit pos v† x
bit. a ꝭ deū imortalē. b ꝭ eterna satietas.
sidebit hec† Et ero illi deus et ipse y z
ꝭ i pn̄ti ꝑ grāꝫ ⁊ i futuro per gloriam. a ꝭ quod supra populus.
q erit mihi filius. Timidis autem a†

Nico. de lyra

A Et vidi. Descripto finali Ca. XXI iudicio: ꝯñr describit̄ ecclesie status p⁹ iudiciū. ⁊ ꝑmo ī generali. scđo magis in ſpēali. ibi: Et venit vnus. Circa primū ꝑdicit iohes innouationē mundi sensibilis. d. Et vidi celū nouū ⁊ terrā nouā. ⁊ ꝑ ista duo itelligūt̄ elemēta media ignis aq̄ ⁊ aer. Hec eñ oīa innouabunt̄ ⁊ in meli⁹ mutabunt̄. iō subdit̄: b Primū eñ celū ⁊c̄. nō est ꝑ h intelligendū ꝙ mutet̄ eoꝝ suba: sꝫ ea manēte meliorabunt̄ in q̄litatib⁹ ⁊ ꝓprietatib⁹ vt in claritate diaphoneitate ⁊ in silib⁹. ⁊ totū cedet ad gloriā electoꝝ: q̄ ex creaturis laudant deum. c Et ego iohes. Hic scđo iohes describit innouationē hūane nature q̄ꝫtū ad electos. d. d Uidi ci. san. hierl̄m. i. electoꝝ societatē ꝑfecta charitate vnitā. e Nouā. q̄ꝫtum ad corpoꝝ gloriā. corpa eñ sctōꝝ q̄ mō sunt corruptibilia grossa ponderosa ⁊ obscura. resurgēt imortalia: subtilia: agilia: ⁊ clara: ⁊ qꝛ h fiet ꝑ gloriā aīaꝝ ad corpa redūdantē. iō subdit̄: f Descendētem de celo. empyreo: vt corpa resumāt ⁊ i iudicio cōpareant.
g A deo ꝑatā. dotib⁹ aīe ⁊ corpis. iō subdit̄: Sic spōsā ⁊c̄. h Et audiui. h ttio describit iohes finalē ꝯsūmationē: ⁊ ꝑmo quātū ad electos. scđo q̄ꝫtū ad reprobos. ibi: Timidis āt. Circa ꝑmū dic: Et audiui vocem magnam de throno. s. diuīe maiestatis. i Dicentē. ecce tabernaculū dei cū hoīb⁹. i. cohabitatio dei cū hoīb⁹ inseꝑabil̄. qꝛ btī hēbūt sꝑ eā pn̄tem ꝑ aptā visionē ⁊ ꝑfectā fruitionē. ⁊ qꝛ ꝑ h excludit oē malū clpe ⁊ pene. iō subdit̄: Et mors vl. n̄ erit. k Que ꝑ abi. Nā ī ecclīa militāte q̄ dr trestris hierl̄m. ista sūt ⁊ erūt vsqꝫ ad iudiciū. l Et dix. q̄ se. ī thro. s. de⁹ trin⁹ ⁊ vn⁹. B m Ecce no. fa. oīa. s. celos elemēta ⁊ electoꝝ corpa. vt ptꝫ ex ꝑdictis. n Et di. mi. scri. ⁊c̄. ad iformationē ecclīe ⁊c̄. o Et dix. mi. fa. est. i. ꝯsūmatū ē gaudiū electoꝝ. p Ego sū al. ⁊ o. qđ expōit̄ cū subdit̄. s. q Initiū et finis. Alpha eñ ē ꝑma lrā greca ⁊ o vltīa. deus eñ est ꝑncipiū effectiuū a q̄ oīa ꝓducunt̄ ⁊ finis in quē oīa ordinant̄. r Ego sitienti. i. debito mō desiderāti. s Dabo de fonte aq̄ viue. i. participationē vite btē:
t Gratis. lꝫ eñ habētes grām mereant̄ de cōdigno btām vitā. tn̄ ip̄a grā ꝑ quā opa fiūt meritoria de cōdigno. gratis datur. alioquin grā iam nō esset grā: Ro. xj. v Qui vicerit carnē: mundū ⁊ diabolū. x Possidebit hec. hereditate ꝑpetua. y Et ero illi de⁹. dās gloriā. z Et ip̄e erit mi. fili⁹. ꝑ assimilationē ꝑfectā. j. Joh. iij. Cū appuerit siles ei erim⁹: qꝛ videbim⁹ eū sicuti ē. a Timidis aūt. hic ꝯñr ponit̄ finalis cōsūmatio quantū

Q 5 ad reprobos

†2. Pet. 3. c
†. s. 7. d. Esa. 25. c
†Esa. 43. c 2. Coꝝ. 5. d
†Heb. 1. a

a ſ de hac inouatiõe deſpãtib⁹. b ſ .i. excõicatꝭ
τ incredulis τ execratis τ homicidis τ fornicatorib⁹ τ veneficis
a ſ qbus mendaciũ ẽ in vſu.
et idolatris τ oibus mẽdacibus
a ſ .ſ. pticipãteſ vl' pl⁹ vl' min⁹. ſ p q̃litate culpe
pars illoꝝ erit i ſtagno ardẽti igne τ ſulphure: qđ ẽ mors ſcđa. Et
ſ corpis τ anime.
venit ad me vn⁹ de ſeptẽ angelis
ſ quantum ad malos.
hñtib⁹ phialas ſeptẽ plagꝭ nouiſſimis: τ locutus ẽ mecum dicẽs:
a ſ amplia itellectũ. b ſ mõ per fidem.
a Ueni τ oſtendam tibi ſponſam
a ſ in futuro glorificandã τ traducendam.
vxorem agni. Et ſuſtulit me i ſpiritu in mõtẽ magnum et altum
a ſ xpm. b ſ quãrũ ad hũanitatẽ. c ſ quãtum ad diuitatẽ. ſ in q̃ de⁹ per grãm habitat.
c Et oñdit mihi ciuitatem ſanctã
ſ per infuſionem gratie.
hieruſalem deſcendẽtẽ de celo a
a ſ .i. cognitionem de deo. b ſ luminoſa opera endiadis figura eſt.
d deo hñtẽ claritatẽ dei † Et lumen
a ſ nihil ibi cõtriſtãs ſꝫ totũ delectãs ſicut viri
e ei⁹ ſiſe lapidi p̃cioſo tãq̃ lapidi iaſpidis ſic chryſtallũ. Et hꝫ murũ
ditas iaſpidis. a ſ nihil celãs qꝛ ibi pura cõfeſſio
f
g magnũ τ altũ hñtẽ portas duodeci ẽt i portꝭ ãgelos duodecim
a ſ .i. i fide τ i veſtigijs xpĩanoꝝ. b ſ aplos.
a ſ .i. memoria ſctõꝝ patrũ in veteri lege.
h et noia inſcripta: que ſunt noia

Nico. de lyra

a duodecim tribuum filioꝝ iſrl'. Ab oriẽte porte tres: ab aqlone porte tres: ab auſtro porte tres τ ab
b occaſu porte tres: Et mur⁹ ciuitatis habẽs fũdamenta duodecim
a ſ vel ſup ea. ſ .i. in mẽoria τ p̃dicatione eorũ
b ſ qꝛ ſup fidẽ patriarcharũ fuit fundata fides τ doctrina apoſtolorum.
c ẽt in ipis duodeci noia: duodeci
a ſ quẽ dixerit vẽtuꝝ. b ſ angelus in pſona xpi. ſ ad bñplacitũ meũ.
d apl'oꝝ τ agni. Et qui loq̃bat̃ me
e cũ hẽbat mẽſurã arũdineã aureã
ſ .i. illos q̃ alios ad fidem introducunt.
f vt metiret̃ ciuitatẽ τ portas ei⁹ τ
a ſ .i. defẽſores aliorum.
g muꝝ. Et citas i quadro poſita ẽ τ
ſ .i. fides. ſ expoſitio quadrationis.
lõgitudo ei⁹ tãta ẽ quãta τ latitudo. Et mẽſ⁹ ẽ citatẽ de arũdie aurea p ſtadia duodeci milia: τ lõngitudo τ latitudo τ altitudo eiuſ
ſ .i. charitas q̃ quãtũ credit tãtũ amat.
ſ .i. minorẽ eccleſiã.
a ſ quãtũ ad incipiẽtes pficiẽtes τ pfectos.
b ſ .i. fides vel longanimitas.
a ſ .i. charitas. b ſ .i. ſpes vel cõtemplatio.
a ſ q̃ ad rõnẽ eliciẽdi actũ nõ q̃ ad meritum.
ſ .i. defenſores eorum.
eq̃lia ſũt. Et mẽſ⁹ ẽ muros ei⁹ cẽtũ
a ſ cubit⁹ in q̃ ẽ man⁹: opationẽ ſignificat.
k q̃dragitaq̃ttuor cubitoꝝ mẽſura

Nico. de lyra

a Et erat. Dixerat in hac ciuitate esse muros ⁊ portas ⁊ fundamenta: ⁊ ipos inter se alios maiores alios minores. h exeq̄tur murꝰ ipe q̄lis sit. ⁊ q̄lis ipa ciuitas ⁊ fundamenta: ⁊ porte. b Structura muri eiꝰ ex lapi. i. si aliq̄s ad h instruit: vt sit defensor alioꝝ: h hꝫ ex fide quā firmiter tenet ⁊ p̄dicat quam iaspis viridis significat: vt sit defensor alioꝝ. c Auꝝ. Sapiam denotat: vitrū fidei puritatē q̄ ore ꝓmittit qḋ corde credit. d Jaspis. viridis vigorē fidei imarcescentē significat: vel iaspis est sctoꝝ fides nō marcescens sꝫ sp in opis virore perseuerans.

e Saphyrus. Silis sereno celo: q̄ pcussus radijs solis ardentē emittit fulgorē: significat altitudinē spei sctōrū q̄ꝝ ꝯuersatio i celꝰ ē: q̄ ⁊ a vero sole inouati ardētiꝰ eēna q̄rūt: ⁊ alios q̄rere docēt. dicētes: Nra ꝯuer. i ce. ē.

Phil. 3. d

f Chalcedoniꝰ. colorē palētꝭ lucerne hꝫ fulget sb diuo: i domo obscurꝰ oīm sculpētiū argumētꝭ resistit: radio solꝭ vel digitoꝝ attriti excādens paleas ad se trahit: significat flāmam iterne charitatꝭ sctoꝝ: q̄ foris dspecti: lucēt i occulto q̄ charitas i abscōdito bōa agit ⁊ i secreto ꝯscīe sue quātū ad h ꝙ se celat ⁊ alios opatiōe sua lateat n̄ lucet. Sed cum alijs prodesse iubet tunc apparet quid fulgoris habeat intus. Sculpentibus resistit: q: inter aduersa seculi fortis et insecabilis est: a nullo vinci potest. vel si quis eam vult sculpere ⁊ pingere adulatoria laude: resistit: nō ei concedit: q: vanam gloriā contēnit: ⁊ hi talēs calefacti radijs solis veri. i. xp̄i vel digiti. i. spūsscti: q̄si ꝯtrectati paleas. i. pctōres ⁊ fragiles ad se trahūt sibiq̄ꝫ ꝯiūgūt.

†De pe. di. 2. c. si enim ñ. ibi int duodecī nu… trus est lapides.

g Smaragdus. Quartꝰ nimie viriditatꝭ sup oēs herbas ⁊ frondes: vt etiā circūfluū aerem reddat viridē huiꝰ multa genera sꝫ p̄ciosus repit i scythia regiōe deserta: q̄s custodiūt gryphes aīalia leoninū corpꝰ: pedes aūt caput ⁊ alas vt aq̄le: hn̄t q̄ttuor pedes q̄bꝰ vt leones sup terrā currūt ꝑ aerē volāt vt aues: q̄ suāt p̄dictos lapides: nō sibi sꝫ hoībꝰ auferūt ꝯ q̄s arimaspus ꝑgens pugnat ⁊ eis aufert. Griphes diabolꝰ q̄ xp̄ꝫ vl fidei gēmā a fidelibꝰ conatꝭ auferre. Sꝫ ꝯ pugnat ppl̄s ille habēs vnū oculū. i. xp̄m q̄ nō incedūt duabꝰ vijs: nec hn̄t duplex cor: xp̄mq̄ꝫ vel fidē eiꝰ rapiunt: quarta dꝛ propter quattuor euangelia.

h Sardonix. Quintus tricolor: niger in imo: candidus in medio: rubeus in summo. i. sancti in passione exterius rubei: interius candidi sꝫ ꝑ hūilitatē despecti: q̄ q: ex ifirmitate corpis descēdit qḋ q̄nq̄ꝫ sensibꝰ agit q̄nta dꝛ: i Sardiꝰ. Sextꝰ sanguinei coloris vnicolor: martyrij gl̄iaꝫ significat. Sextꝰ: q: sexta feria crucifixꝰ ē xp̄s. Uel sardiꝰ rubee terre hn̄s spēm: significat sctōs q̄ lꝫ cū mentis sublimes itellectu: tn̄ fragilitatꝭ sue recordantꝭ: attēdētes se filios ade q̄ rubra t̄ra dꝛ: q̄ sexta die factus ē. vn̄ ⁊ sardiꝰ sextꝰ iducit. k Chrysolitꝰ. Aureū fulgorē hꝫ ⁊ videt scītillas ardētes emittere. i. spūalꝭ int miracula p̄dicatio auꝝ supna sapīa: scintillas q̄s emittit exhortationes vl mi racula q̄bꝰ ad amorē dei ⁊ ꝓximi accēdūt significantꝭ: qḋ q: ꝑ spm̄sctm̄ fit septimo loco ponit. Jnde etiā chrysolitꝰ dicthꝰ q̄a fulget vt auꝝ. l Beryllus. Octauꝰ est p̄dicantiuꝫ opatio Lucet vt aq̄ sole pcussa. Erit etiā manū tenētꝭ: q: q̄ sctō iūgitꝭ eiꝰ cōuersatiōe accēdit. Dicūt ⁊ alij: q: bicolor ē viridis ⁊ pallēs significat sctōs i ꝯtēplatiōe positos virides: sꝫ cura t̄rene administrationis ad pallorē actiue vite redeūtes. m Topaçius. Nonus: q̄ rarior eo p̄ciosior: ⁊ hꝫ duos colores ex auro ⁊ etherea claritate: maxime lucens cū splendore solis tangitꝭ supans oīm gēmaꝝ claritates: in aspectū suū singulariter prouocās aspiciētes: quē si plus polis obscuras: si nature relinq̄s clarior ē ⁊ nihil est cariꝰ regibꝰ inter diuitias. Cōtēplatiuā vitā significat: quā scti reges oībꝰ opeꝝ diuitijs ⁊ gēmis ꝟtutū p̄ferūt: ⁊ in eā maxīe aspectꝰ suos dirigūt: ⁊ tāto amplius quāto freq̄ntiꝰ diuina illustrantꝭ gr̄a. Ex itēna charitate color aureꝰ: ex dulcedine ꝯtēplationis etherēꝰ: q̄ ex attritu sclī semp obscurascit: vix em̄ pōt q̄s simul dolorībꝰ attingi: ⁊ tranquilla mente celi gaudia intueri. Uel si polis: q̄si si dignitatibus sclī honoras eos ⁊ ornas obscuras: q: ꝯtēplatiōi minus vacāt: vl miōris meriti sūt. Et sic i octauo actiua vita: sic i nono ꝯtēplatiua q̄ est angeloꝝ: q̄rum sunt nouem ordies. Dicūt q̄dam ꝙ oīm lapidū colores hꝫ. vn̄ ⁊ nomē hꝫ: q: pan. i. oē et

inuenitꝭ

ꝟ vel q: eq̄les angelis. vel q: tāte multitudinis

a b hoīs q̄ ē angeli. Et erat ꝺ structu- a
a ꝟ lapide xp̄o vel viris fortibus in fide.
ra muri eiꝰ ex lapide iaspide. Jp̄a b
a ꝟ . i. mior ecclesia. ꝟ q: fulgebūt sci ⁊c̄. ꝟ quantum ad animam.
c p̄o ciuitas auꝝ mūdum simile vi- c
a ꝟ q: ⁊ corda sctoꝝ trāsluicebūt. ꝟ quantū ad corpꝰ. ꝟ . i. prophete.
trō mūdo: ⁊ fūdamenta muri ci- d
ꝟ . i. omni genere virtutū: vel imitatoribus q̄ vita ⁊ gloria ecclesiam ornant.
uitatꝭ ōmi lapide p̄cioso ornata.
d †Et fundamētū primū iaspis: se- e f
e f cūdū saphyrꝰ: tertiū chalcedoniꝰ g
g h q̄rtū smaragdus q̄ntū sardonix: h i
i k sextū sardiꝰ: septimū chrysolithꝰ: k l
l m octauū beryllus: nonū topaçius: m n

a Et erat structura muri eiꝰ ex lapide iaspide. sic̄. s̄. dictū ē. ꝑ muꝝ intelligitꝭ securitas btitudīs. per iaspidē ꝟo ipe xp̄s ꝓpter qḋ murus dꝛ de lapide iaspide. nam ipe xp̄s est securitas btōꝝ a q̄ nō pn̄t diuertere nec auelli. b Jp̄a ꝟo ciuitas auꝝ mundū. Ciuitas aūt est ciuiū vnitas. iō ꝑ ipam itelligitꝭ societas btōꝝ. ꝑ auꝝ ꝟo qḋ ceteris metallis est p̄ciosius: intelligitur charitas q̄ p̄ ceteris dei donis est donum excellentius. iō dꝛ: Jp̄a ꝟo ciuitas auꝝ mundū. nā societas supnoꝝ ciuiū vnitꝭ feruētissima charitate. fm̄ ꝙ dꝛ in ꝓsa: Supne mr̄is gaudia ⁊c̄. q̄ ab aliq̄bꝰ dꝛ eē bti Grego. ab alijs ꝟo Hugonis de sctō victore: in q̄ subditꝭ: Nec lāguor h nec seniū nec fraus nec terror hostiū: sed vna vox letātiū ⁊ vnus ardor cordiū. c Silꝭ vitro mundo. i. peruiū sic vitrū qḋ recipit lumē nō solū exterius: sed etiā interiꝰ ꝑ qḋ significatꝭ ꝙ societas btōrum in resurrectione penetrata erat lumine glorie interiꝰ. ⁊ exteriꝰ ꝑ gloriam corporis ⁊ aīe. d Et fundamenta. hic ꝯn̄r describitꝭ ciuitas supna q̄ꝫtuꝫ ad ornamentū fundamentoꝝ cū dicitur: Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata. ex q̄ ptꝫ ꝙ nō accipitꝭ hic fundamentū ꝓ similitudine illius qḋ in edificijs absconditur sub terra. nā ibi ornamentū nō hꝫ locū: sꝫ accipitꝭ ad silitudinē ꝑtis inferioris edificij: q̄ tn̄ appet sup terrā. e Et fundamentū p̄mū iaspis: dictū ē. s̄. ꝙ duodecī articuli fidei itelligunt ꝑ ista fundamenta. inter sex articulos pertinētes ad xp̄i diuinitatē. p̄mus est de vnitate dei q̄ est p̄ncipiū credētibus: tollēdi errores varios gētiliū plures deos ponentium ideo ꝑ iaspidē designatꝭ qui oculos purgat: visū acuit ⁊ confortat. vt dꝛ libro de ꝓprietatibꝰ rerū. ⁊ ibidē ponuntꝭ ꝓprietates seq̄ntiū lapidū. fm̄ ꝙ inferius assignantꝭ. f Scōm saphyrus. scōs articulꝰ est de trinitate personaꝝ cuiꝰ fides augmentat corpꝰ ecclīe mysticū: qḋ prius erat in vna gēte modica iudeoꝝ. sꝫ mō ꝑ fidē trinitatis p̄dicatā se extēdit ad multitudinē gētiliū cōuersoꝝ. iō significatꝭ ꝑ saphyꝝ. q̄ corpus hūanū vegetat. ⁊ itegra mēbra ꝯsuat. g Tertiū chalcedoniꝰ. tertiꝰ aūt articulꝰ est de ope creationis qḋ soli deo conuenit: ⁊ valet fides huiꝰ articuli ꝯ demonū illusiones: vt nō adorentꝭ sicut creatores. iō significatꝭ ꝑ chalcedoniū: q̄ valet ꝯ illusiones demonū. ⁊ ꝟtutes cōseruat. h Quartum smaragdꝰ. q̄rtꝰ āt articulꝰ est de ope sctificatiōis ꝑ grām que curat casū pctī mortalꝭ ⁊ dat ꝟba ꝑsuasiua in orone deuota. iōo significatꝭ ꝑ smaragdū q̄ valet ꝯ morbū caducuꝫ. ⁊ in causis dat ꝟbū ꝑsuasiuū. i Quintū sardonix. q̄ntus aūt articulus est de ope resurrectionis corpoꝝ cuiꝰ fides hūilē facit et pudicū. cogitationē iferēdo ꝙ corpꝰ ē corruptibile: sꝫ finalitꝭ ad gloriā resuscitādū dꝫ teneri i humili gestu ⁊ appatu rōne mortalitatꝭ pn̄tꝭ. ⁊ mūdū rōne gl̄ificatiōis future. ꝓpt qḋ significatꝭ ꝑ sardōicē q̄ fac̄ hūilē ⁊ pudicū. k Sextū sardiꝰ sextꝰ āt articulꝰ ē de ope gl̄ificatiōis cuiꝰ fides generat in aīo gaudiū ⁊ expellit timorē: q: cogitās glorificari nō timet pro xp̄o mori: sꝫ etiā aliq̄n gaudet: Matth. v. Cū vos oderīt homines ⁊ exprobrauerīt ⁊ eiecerīt nomē vr̄m tāq̄ꝫ malū mētiētes ꝓpt me: Gaudete ⁊ exul. q. m. v. c. est i cel. iō significatꝭ ꝑ sardiū q̄ gaudiū accēdit ⁊ expellit timorē. l Septimū chrysolithꝰ. Primꝰ articulꝰ ꝑtinēs ad hūanitatē xp̄i ē de ꝯceptione ⁊ natiuitate eiꝰ ex ꝟgīe: cuiꝰ fides ꝯfortat hūanā naturā i ꝯceptiōe xp̄i ꝟbo vnitā. ⁊ valet ꝯ tiores nocturnos vitioꝝ eo ꝙ nato xp̄o i noctꝭ medio: dixit angelꝰ pastoribꝰ: Nolite timere: Lu. ij. ⁊ ibidē subditꝭ: Gl̄ia i altissimis dō: ⁊ i t̄ra pax hoībꝰ bōe volūtatꝭ. iō significatꝭ ꝑ chrysolithū q̄ ꝯfortat itellectū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s naturā hūanā ꝑ itellectū ab alijs aīalibꝰ distīctā. j. Methaphyf. ⁊ expellit tiores nocturnos. m Octauū beryllꝰ. scōs articulꝰ ē ꝺ passiōe xp̄i morte eiꝰ ⁊ sepultura cuiꝰ fides iuictū reddit i tribulatiōibꝰ huiꝰ mūdi. j. Pet. iiij. Christo igitꝭ i carne passo ⁊ vos ea. co. ar. iō significatꝭ ꝑ beryllū q̄ ꝯ lites iuictū reddit. ⁊ sic mitē fac̄ ⁊ benignū. n Nonū topaçiꝰ. tr̄iꝰ articulꝰ ad hūanitatē xp̄i ꝑtinēs ē ꝺ descēsu aīe eiꝰ ad iferos: cuiꝰ fides valet ꝯ ꝑicula a demōibꝰ iferēda: q: ꝑ hūc descēsū fuerūt spoliati: ⁊ potestas eorum diminuta. iō significatꝭ ꝑ topaçiū qui valet ꝯ iram. i. ꝯ lunaticam

passionem

inuenitꝭ in isula egypti: q̄ dꝛ topoço: significat sanctos oībꝰ colorībꝰ ꝟtutū fulgidos. a Chrysopassus. Jn india nascitꝭ: viridis aureeq̄ꝫ mixture. Qui dā etiā purpureꝰ cū guttis aureis significat eos qui virorē eterne patrie charitate merentꝭ: ⁊ aliam purpurā martyrij ondūt: ⁊ q: exemplū dn̄i sequuntꝭ in india. i. ꝓpe ortū solis sunt: ⁊ cum xp̄o regnare expectāt. Jn denario numero sunt: ⁊ decalogus implebitꝭ per dilectionē que non finit. igitur in chrysopasso: opus martyrij signatur: ⁊ p̄miū. Chryson aurum passos porrum dicitur: b Hiacynthus. Undecimꝰ cum aere mutatur: in sereno ꝑspicuus. Jn nubilo obscurꝰ significat discretissimos doctores: omnibus qualitatibꝰ moribus etatibus: intellectibus se cōptantes. vt paulꝰ q̄ dicebat: Sapīam loq̄mur int perfectos. Jtē: nō potui vob loqui ⁊c̄. Jtē q̄s infirmatꝭ ⁊c̄. Jtē omnibus oīa factus sum vt oēs lucrifacerē.

1. Cor. 2. b
Ibidē. 3. a
2. Cor. 11. g
1. Cor. 9. d

c Ametisthus. Duodecimꝰ purpureꝰ mixto colore viole ⁊ rose: quasdā flāmulas de se effundens. Purpureꝰ color significat celestis regni habitus ⁊ angelice societatis p̄ncipatū ad quē vēturi sunt scī. Uiola hoīem sctōꝝ verecundiā: cū odore bone opationis Rosa p̄ciosam mortē martyꝝ q̄ nō mō int se: sꝫ etiam ad inimicos ⁊ persecutores flāmas charitatis emittūt: Significat igitꝭ ametisthus celestis regni sp mēoriā i cordibꝰ humiliū: ⁊ illā egregiā ꝟtutē: vt etiā ꝓ inimicis orent: ⁊ de salute eoꝝ curēt: q̄ ē ꝟtꝰ ꝟtutū. Coloꝝ varietas. virtutuꝫ multiplicitas d Et duodecim por. Quasi dixi esse. xij. portas: ⁊ cum ita sint. xij. ille porte. i. ꝓphete itroducentes ad fidem trinitatis ex q̄ttuor mūdi ꝑtibꝰ ꝑ singulas. i. ꝑ instructionē singuloꝝ sūt margarite. i. imitatores eoꝝ: q̄ de q̄cūq̄ꝫ ꝑte mūdi ad fidē trinitatꝭ vocēt sūt splēdidi ꝟtutibus. e Singule porte: Quasi ad h vt eēnt porte oportuit esse margaritas. f Platee ci. au. i. sapientia vel claritate pleni: mūdi a crimīali macula. g Uitrum per. Jd est nullas sordes in se celātes vel quia possunt mali in operibus nequitiā suā velut in speculo cognoscere. h Nō eget. h egent ad seruitiū dei sole ⁊ luna. ibi nō: deus em̄ plene illuminabit eos. Uel nō eget sole neq̄ꝫ lune. i. maioribus vel minoribꝰ p̄dicatoribus. i Et ambulabūt Tanta erit lux in futuro ꝙ vsq̄ꝫ ad finē mundi ambulabūt gentes. i. ꝓmouebuntꝭ de bono in melius k Jn lumine. Jn spe huius luminis: vel per lumē vel per lucem: vel per radios cognitionis eius. l Reges terre. i. illi maiores qui regunt terrenitatem suā ⁊ alioꝝ. m Et porte. Jn pn̄ti aliq̄n sbtrahitꝭ p̄dicatio: ne fures intrēt ⁊ ꝯculcēt dū nox est. i. locꝰ insidiaꝝ: sꝫ q: ibi dies ꝑpetua: ⁊ oīs timor auferetꝭ. n Afferēt. Ad silitudinē victoꝝ q̄ spolia i suas vrbes ferunt. o Non intrabit in ea. Dicta honestate ciuitatis ne quisq̄ꝫ falsus frater ad aliquem horum graduꝫ ꝑtingere p̄sumeret: determinat qui sunt intraturi q̄ nō.

Ca. XXII

a decimū chrysopassus: vndecimū a b
b c hiacynthus: duodecimū ameti- c†
ꝟ cum sint.
d sthus. Et duodecim porte duo- d e
decim margarite sunt per singu-
ꝟ q: et ipi silꝭ virtutibus splendidi.
e las ⁊ singule porte erāt ex singu- †
a ꝟ . i. ꝯiugati. ꝟ . i. simpliciores q̄ laxiꝰ mūdo viūt
f lis margaritis: ēt platee ciuitatꝭ f
g aurum mundum tanq̄ꝫ vitrum ꝑ
a ꝟ h ē locꝰ oronis ⁊ oblatiōis q̄ ibi locū nō hēbit
lucidū. Et templum non vidi in g†
ꝟ . i. omnimoda requies
ea. Dn̄s em̄ deꝰ oipotēs tēplū il- h
a ꝟ silꝭ ē tēplū eiꝰ. b ꝟ lumine fidei.
h liꝰ ē ⁊ agnꝰ. †Et ciuitas nō eget sō- i
a ꝟ scīa acquisita. ꝟ ad hoc.
le neq̄ꝫ lūna: vt luceāt in ea. Naꝫ k
ꝟ . i. trinitas. b ꝟ . i. lūine. s. cōtinēs deitatem.
claritas dei illūinabit eā: ēt lucer-
. i. hūanitas. a ꝟ ad alioꝝ illūinationē. b ꝟ minores ⁊ subditi. ꝟ maiores.
i na eiꝰ est agnꝰ. Et ābulabūt gen- l
k l tes i lūine eiꝰ: ⁊ reges terre afferēt m n
a ꝟ . i. acq̄sitas ꝑ q̄bꝰ coronabuntꝭ. b ꝟ puritateꝫ cōscie. c ꝟ ꝓ ea habenda.
m glōriā suā ⁊ hōnorē i illa†Et por- o
a ꝟ ad vidēdū ⁊ laudādū deū intellectꝰ ⁊ affectꝰ b ꝟ hoc de futuro. ꝟ ꝑ aliquā aduersitatē.
tē eiꝰ nō claudētꝭ ꝑ diem. Nox em̄ p
a ꝟ i ipo futuro. ꝟ . i. repn̄tabūr deo pr̄i. b ꝟ glorificatas gētes. c ꝟ . i. puritatē ꝯsciaꝝ gentium.
n nō erit illic. Et afferēt gloriā ⁊ hō- q
o norē gentium i illā. Nō itrabit in r
ꝟ vel eā. a ꝟ cū alijs ꝑ cōsensū inq̄narū quātum ad pctm̄ cordis. ꝟ . i. aliq̄d criminale.
ea aliq̄d coinq̄natū: aut aboīa- s
a ꝟ quātū ad pctm̄ opis. b ꝟ mēdaciū facit q̄ in mēdacijs iueniēdis delectatꝭ. ꝟ vel quātū ad peccatū oris. ꝟ q̄si d̄d ꝑ singula: nemo intrabit nisi
tionē faciēs ēt mēdaciū: nisi q̄ scri- t v
ꝟ . i. hūanitatis ꝑ quā dabitur.
pti sūt in libro vite agni. x

passionem q̄ frequenter per demones iratos excitatꝭ vl augmentatur. a Decimū chrysopassus. q̄rtus ꝟo articulꝰ est de resurrectione xp̄i q̄ est cā nr̄e resurrectionis future. ꝓpter qḋ fides eiꝰ valet ꝯ corruptionē corpis ⁊ aīe per pctm̄. nā oīs corruptio tollētꝭ in resurrectione xp̄i. iōo designatꝭ ꝑ chrysopassum qui valet cōtra leprā. b Undecimū hiacynthus. quintus articulus est de ascensione xp̄i ad celos in hūanitate assūpta: cuiꝰ fides dat vigorē fidelibus. vt ipm̄ sequantꝭ tāq̄ꝫ mēbra eiꝰ: Colꝭ. iij. Que sursū sūt sapite ⁊c̄. ꝓpt qḋ significatꝭ ꝑ hiacynthū q̄ dat mēbris vigorē ⁊ salutiferꝝ facit saporē. c Duodecimū ametisthus. sextus articulus est de aduentu ad iudiciū in q̄ appebit xp̄s i forma hūanitatis gloriosa: cuius fides reddit hoīem sollicitum ⁊ vigileꝫ vt in illo tremēdo iudicio de factis ⁊ cogitationibꝰ suis possit reddere rōnē. ideo significatꝭ ꝑ ametisthū q̄ facit vigilē ⁊ expellit malā cogitationē. d Et duodecī por. h ꝯn̄r agitꝭ de ornamento portaꝝ. cū dꝛ: e Duodecim margarite sunt ꝑ singulas. s. portas. licet aūt margarita sit nomē vniꝰ spēi q̄ gallice vocatꝭ perle: tn̄ h ⁊ in pluribus locis sacre scpture accipitꝭ generaliter ꝓ q̄libet lapide p̄cioso: q̄les aūt sint lapides istaꝝ duodecim portaꝝ nō exprimitꝭ. ꝓpter qḋ ꝓbabiliter videtꝭ ꝙ sint eiusdē spēi cū duodecim p̄dictis. ⁊ etiā eiusdē significationis. f Et platee ciuitatis ⁊c̄. hoc iam expositum est. s̄. g Et tēplū. h ꝯn̄r describitꝭ supna hierusalē quantū ad dei cultū. Ad cuiꝰ intellectū sciendū ꝙ cultus dei tpe ve. testa. fuit figuralis respectu cultꝰ q̄ obscuratur tpe noui. j. Coꝝ. x. Oīa in figura contingebant. illis cultus ꝟo testamenti noui est suo mō figuralis respectu cultus celestis. nā militans ecclesia repn̄tat ꝓut pōt celestia p̄conia. vn̄ dꝛ in illa ꝓsa: Superne matris gaudia: repn̄tet ecclesia. q̄ q̄dē repn̄tatio fit in templo materiali ⁊ ꝑ corpalia obsequia. status ꝟo supne beatitudinis non est figuralis alicuius expectati vel nō habiti nam deus clare videtur ibi ⁊ pn̄tialiter habetur ⁊ veneratꝭ. ꝓpter qḋ dicit btūs iohannes Et tēplū nō vidi in ea: q: deus non colitꝭ ibi ꝑ figuralia sed in sua pn̄tia. ideo subditur: h Dn̄s em̄ deus omnipotens tēplū illius ē ⁊ agnus. nā btī reficiuntur interiꝰ in aspectu diuinitatis. exterius vero in aspectu humanitatis xp̄i. ⁊ sic vtrāq̄ꝫ naturā colūt ⁊ adorāt inquantū hūanitas est diuinitati coniuncta. i Et ciuitas nō eget sole neq̄ꝫ. i. illustratiōe corpali. k Nā claritas dei ⁊c̄. q: perfecte electi illustrantꝭ. l Et ambulabūt gentes i. electi. m Jn lumine eius. nam omnia faciunt ex illustratione dei. n Et reges terre afferent ⁊c̄. rex dꝛ a regendo. oīa ꝟo corpalia ⁊ homines per angelos sanctos administrantꝭ ⁊ reguntꝭ. ꝓpter qḋ hic ⁊ in pluribꝰ alijs sacre scripture locꝭ angeli reges terre dicuntꝭ. ex electis vero q̄ ꝑ eoꝝ administrationē ad beatitudinē deducuntꝭ eoꝝ gloria augmentatꝭ. ⁊ fm̄ hoc afferre gloriā suam in supnam hierusalē hic dicuntꝭ. o Et por. eiꝰ ⁊c̄. nā a tpe passionis xp̄i ꝑ quā apte sūt ianue celi manēt ⁊ mā ebūt apte. nā ibi stati recipiuntꝭ aīe purgate. dꝛ aūt tp̄s a dicta passione dies. ꝙ tūc sctīs pr̄ibus i libo detētꝭ data fuit lux gl̄ie: ꝓpt qḋ xp̄s dixit latrōi pēdēti in cruce Hodie me. e. i pa. Lu. xxiij. p Nox e. n. e. il. q. d. porte tue de cetero nō claudētꝭ: q: dictū ē ꝙ n̄ claudūtꝭ ꝑ diē. q Et af. g. ⁊c̄. mō p̄dicto. r Nō intra. i ea. a co. vitio carnis. s Aut abo. fa. i. pcm̄ ꝯ naturā. t Et menda. i. hypocrisim q̄ ē mēdaciū i facto: ⁊ vt excludatꝭ oē aliḋ pctm̄. sbditꝭ. v Nisi q̄ scri. ⁊c̄. i. i diuīa p̄destiatiōe: ⁊ h lib etiā dꝛ lib x Agni. i. xp̄i: iquātū ē vnꝰ dš cū pr̄e.

B

†Apo. 60. d
†Esa. 60. e

Moralꝭr. a† Et vidi ce. no. h lralitꝭ expōitꝭ de renouatiōe mūdi sensibilꝭ futura. Moralꝭr āt pōt expōi de renouatiōe spūali hoīs: q̄ dꝛ a pħis miōr mūdꝰ. cuiꝰ t̄ra ē corpꝰ: ⁊ celū aīa. q: sic t̄ra germinat ex influentia celi: sic corpꝰ mouetꝭ ⁊ viuit ex anime virtute. Hoc ḡ celū. s. aīa renouatꝭ q̄n per pn̄iam verā perfecte purgatꝭ. ⁊ terra. s. corpus q̄n munde seruatꝭ. b† Et mare iā nō est. i. amaritudo pctī. nam ꝑ pn̄iam ē ablata. c† Et ego iohēs vidi ciuitatē san. hierlm̄. i. fidelem ꝑsonā q̄libet deuotā que dꝛ ciuitas. i. ciuium vnitas. propter cōcordiam virium inferiorum ad rōnem. ⁊ sancta. i. xp̄i sanguine tincta Ca. XXI

in baptismo

in baptismo. ⁊ hierlm. i. pacifica ꝓpter concordiã dictã. et descendens de celo. ꝓpt gratie infusionem in eius augmento. g† A deo paratã ⁊c. i. diuinis charismatibꝰ adornatã: ꝓpt qđ de ea subdit: † Ecce tabernaculũ dei ⁊c. nã in talibꝰ deus habitat ꝑ grãm. † Et absterget deꝰ la. trãsferẽdo tales secũ ad gloriã. m† Et dixit q̃ sedebat in throno. ecce noua facio. s. in resurrectione qñ sctĩ habebũt corpa gloriosa. o† Et dixit mihi factũ ẽ. i. ꝯsũmatũ est hominis premium. p† Ego sum alpha ⁊c. i. pncipiũ a q̃ cũcta oriunt: ⁊ finis ad quẽ ordinant. r† Ego sitiẽti da. de fon. aq̃ viue. i. de vera btitudine. t† Gratis. sic dr Ro. vj. grã dei vita eterna. v† Qui vicerit ⁊c. s. mũdũ carnẽ diabolũ. a† Timidis ãt. tiore male hũiliãte. a Et icredulis. ꝟitati diuine. b† Et execratis. i. iuste sepatis a sacris ecclie. c† Et veneficis. i. infectꝭ veneno inuidie. g† Et oibꝰ mẽdacibus. ꝑnitiose. h† Pars illoꝝ ⁊c. i. pticipatio coꝝ cũ demonibus ĩ gehẽna. k† Et venit ad me ⁊c. qm̃ bonũ nõ mouet nisi aliq̃ mõ cognitũ. iõ q̃libet fideľ dz ꝯsiderare statum supne ciuitatis vt afficiat ad ipm. iõ subdit: l† Ueni ⁊ ostẽ. tibi spõ. vxo. agni. i. ecclesiã triũphãtẽ. m† Et sustulit me ĩ spiritu ĩ mõtẽ magnũ. q̃si in ꝯtẽplatiõis excessũ. o† Et ostendit mihi ciuitatẽ. scz hierusalẽ celestẽ. q† Descẽdentẽ de celo. h dr qr nõ possumꝰ ascẽdere ad gloriã nisi priꝰ ad nos descendat ꝑ grãm: ꝓpt qđ petimꝰ in orone dñica Matth. vj. adueniat regnũ tuũ. r† Habentẽ a deo claritatẽ. i. dei claraz visionẽ. s Et lumẽ eiꝰ sile la. ꝓcioso. i. xp̃o hoĩ q̃ dr lapis abscisus de mõte sine manibꝰ: Dañ. ix. eiꝰ em̃ gľie ꝯformãtur ceteri sctĩ sic mẽbra capiti. t† Tãq̃ lapidi iaspis. in quo ẽ varietas coloꝝ designans in hoĩe xp̃o varietatẽ charismatuz ⁊ donoꝝ. v† Sic cristallũ. qđ dr sedare sitim. ⁊ xp̃us sua deitate sedat totaliter desideriũ hũanũ. x† Et hẽbat murũ magnũ. ꝑ quẽ significat securitas possessionis. y† Habentẽ portas. xij. ꝑ q̃s significant decẽ p̃cepta decalogi. cum duobꝰ p̃ceptis charitatis. per q̃ tãq̃ ꝑ portas est ingressus superne ciuitatis: Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi ſua man. z† Et in portis. xij. an. ꝑ angeloꝝ ministeriũ ĩducunt electi ad regnũ celoꝝ: Lu. xvj. Factũ est aũt vt moreret mendicus ⁊ por. ab an. ⁊c. a† Et noĩa inscripta q̃ sũt no. duo. tri. fi. isrľ. i. bonoꝝ xp̃ianoꝝ ad q̃s deuoluta sunt noĩa filioꝝ israel: vt hr̃ Ro. ij. a† Ab oriẽte porte tres ⁊c. nã ꝑ fidẽ trinitatis descriptã a q̃ttuor euangelistis est introitus supne felicitatis. Euãgeliũ vero Matth. dr ab oriente eo q ꝺscribit christi ortum. luce ꝟo ab occidente qr describit passionis occasũ. iohannis aũt ab austro vñ maior est refulgentia lucis: qr describit claritatẽ diuinitatis. marci vero ab aquilone: qr describit iudiciariã potestatẽ q̃ incutit frigus timoris. d† Et q̃ loquebatur mecũ habebat mensurã ⁊c. ꝑ h significant diuersi gradus glorie fm hoĩm merita q̃ assumunt ad ordines angeloꝝ. iõ in fine dr: r† Mensura hoĩs q̃ est ⁊ angeli. Et erat structura eius muri ex lapide iaspide. ꝑ quẽ significatur xp̃s vt p̃dictũ ẽ cuiꝰ merito ibi locat oĩs q̃ ibidẽ ponit sicut dr Actꝭ. iiij. nõ est in aliq̃ alio salꝰ. b† Ipa vero ciuitas aurũ mundũ sile vitro mundo. nam ibi est ꝑfecta charitas et visionis claritas. d† Fundamẽta muri ciuitatis ⁊c. ista fundamenta sunt aplĩ q̃ post xp̃m dicunt ecclesie fũdatores. vñ ⁊. s̃. dr: Et murus ciuitatis habens fundamenta. xij. et ĩ ip̃is. xij. noĩa aploꝝ ⁊ agni. e† Fundamẽtũ p̃mũ iaspis. ꝑ qđ põt intelligi petrꝰ xp̃i vicariꝰ. ꝓpter qđ eius significatio que est ꝑ iaspidẽ vt p̃dictũ est cõicat petro. f† Scđm saphyrus. q̃ est coloris celestis ideo significat paulũ qui fuit raptus ad tertiũ celũ. g† Tertiũ calcedoniꝰ. q̃ valet contra illusiones demonũ: ideo significat iohẽm dicentem: nolite credere omni spũi: sed ꝓbate spũs vtrũ ex deo sint. h† Quartũ smaragdus. valens contra morbũ caducum. iõ significat iacobũ q̃ primus inter aplos sustinuit martyriũ ⁊ sic fuit alijs firmitatis exemplũ. i† Quintũ sardonix faciens hũilem ⁊ pudicũ. iõ significat iacobũ minorẽ ex vtero matris sctm̃. k† Sextum sardius. qui gaudiũ accẽdit ⁊ pellit timorẽ. iõ significat andreã: qui videns a longe crucem sibi paratã dixit: O bona crux diu desiderata ⁊ iaz concupiscẽti aĩo p̃pata securus ⁊ gaudens venio ad te ⁊c. l† Septimũ chrysolithꝰ. q̃ pellit timores nocturnos ideo significat mattheũ q̃ a sponsa xp̃i repulit ethiopẽ tenebrosũ. m† Octauũ beryllus. q̃ reddit mitẽ ⁊ facit benignũ. ideo significat simonẽ: q̃ audiens interp̃tat. mitis em̃ ⁊ benigni ꝓpriũ est audire pacifice qđ dr: n† Nonũ topasius. qui valet contra lunaticam passionem. ideo significat bartholomeum qui filiam regis polemij ab hac passione curauit ⁊ baptiçauit. a† Decimũ crysopassus. q̃ valere dicit cõtra leprã ideo significat thomã q̃ per diligentiã inquirendi veritatem resurrectionis repulit a nobis leprã infidelitatis. b† Undecimũ hiacynthꝰ. q̃ dat mẽbris vigorẽ. ideo significat philippum q̃ debilitatos ⁊ egrotantes ex flatu draconis restituit ad vigorẽ ꝑfecte sanitatis. c† Duodecimum ametisthꝰ. q̃ fac vigilẽ ⁊ repellit malã cogitationẽ. iõ significat iudã q̃ ĩterp̃tat ꝯfitens siue laudãs. nã cõfessio culpe ⁊ laudis diuine vigilem fac ⁊ cogitationẽ malã repellit. Iste ꝟo ꝓprietates lapidũ accepte sunt de libro q̃ dr de ꝓprietatibꝰ rerum. † Et singule porte erãt ex singulis margaritis. sic aplĩ dicti sũt fũdamẽta ita pñt dici porte ⁊ expõi de eis p̃dicte margarite sic iã sũt exposite. d† Et tẽplũ ⁊c. nã ĩ ciuitate celesti nihil figurale repit sed deus in seip̃o adoratur.

Glo. ordi.

a Ostẽdit. Postq̃ (Ca. XXII) situ ciuitatis dignitatẽ eiꝰ et muros ⁊ fundamenta ostẽdit: describit refectionẽ quã deꝰ ciuitati p̃buit: ⁊ ĩ p̃senti ⁊ maxime in futuro. In p̃ntia deitatis vel in imitatione vite agni: q̃ ꝓposuit nobis in se exemplũ. b Fluuium. i. aquã fluentẽ. i. eternã btĩtudinem. In specie aque notat ꝑ ablutionẽ baptismi ad hoc peruenisse. c De sede dei. i. de illis in quibus p̃ncipaliter sedebit deus qr in illis maxie est: ⁊ ꝑ instructionẽ coꝝ minores coronabunt. d Ex vtraq̃ parte fluminis lignũ. Citra flumẽ. i. ĩ hac vita habemꝰ lignũ vite. i. corpus ⁊ sãguinem xp̃i: in quibꝰ reficimur: vltra flumẽ. i. in futuro habebimꝰ ip̃m p̃ntem. Uel ꝑ citra flumẽ accipiamus tp̃s ante baptismũ: per vltra illud quod fuit post baptismũ: vt denotemus fideles: ⁊ in veteri ⁊ in noua lege saluatos ꝑ xp̃m: qđ significauit moyses qui duxit filios israel vsq̃ ad flumẽ iordanis ⁊ iesus filius naue qui de flumine iordanis duxit eos in terrã ꝓmissionis. e Lignum vite. Quasi ip̃e refectionem dat: ip̃e etiã dat eis qui pararent eos quibus ip̃e reddat. ⁊ hoc est afferens. f. d. Lignum. alia littera lignum vite reddens fructum suum per duodecim menses: id est per duodecim apostolos: quia christus dies ⁊ annus: apostoli hore vel mẽses: vt ibi dicit: Nonne. xij. hore sunt diei. q. d. vos estis subditi mihi: ⁊ mihi preuidendum est nõ vobis: ⁊ alia ligna sũt ibi reddẽtia fructũ suũ. i. sancti q̃ reddẽt ꝓ meritis p̃mia sibi subditis. f Fructus duo. i. ꝓphas ⁊ aplos ĩ fide trinitatis ꝑ q̃ttuor mũdi partes

Job. 11. c (margin)

a Ostẽdit mihi (Ca. XXII)

a eternã beatitudinẽ. b qr refrigerat post laborem ⁊ eternaliter viuificat. c qr eternaliter fulgebunt.

b fluuiũ aq̃ viue splẽndidum

a ꝓpter cordiũ ⁊ corpoꝝ trãsparentiã. b i. de maioribus q̃ sũt sedes dei in minores.

c tanq̃ crystallũ ꝓcedentẽ de sede b

a i. in cõmuni coꝝ q̃ latiori via incesserunt.

dei ⁊ agni. † In medio platee eiꝰ c

a in via ⁊ patria btitudinis. xp̃s.

d e ex vtraq̃ parte fluminis lignum d† e

a mercedẽ imortalitatis. eternaliter

f vite afferens fructus duodecim f†

Nico. de lyra

a† Ostẽdit mihi (Ca. XXII) flu. ⁊c. h vltĩo describitur supna hierlm q̃ntũ ad refectionẽ ciuiũ: ⁊ diuidit in duas ptes. qr p̃mo describit h ꝯuiuiũ. scđo cõuiuaꝝ exercitiũ. ibi: Et oẽ maledictũ nõ erit ⁊c. Circa p̃mũ sciẽdũ q refectio btõꝝ nõ itelligitur a noh nisi ꝑ silitudinẽ corpalium. ad refectionẽ aũt corpis duo reqrunt. s. cibꝰ ⁊ potꝰ. p̃mo g describit potꝰ cũ dr: Et ostẽdit mihi fluuiũ aq̃ viue: ꝑ quẽ itelligit spiritussanctꝰ. vñ dic saluator: Ioh. vij. Qui credit ĩ me sic dic scptura flumia fluẽt de vẽtre eiꝰ aq̃ viue: qđ expones euãgelista subdit: h aũt dixit de spũ quẽ accepturi erãt credẽtes ĩ eũ. spũs ãt sctũs cui ap̃ropat bonitas ⁊ suauitas reficit btõs per modũ dulcis potꝰ. iõ significat ꝑ fluuiũ aq̃ viue. i. dantis gloriã vite. b Procedentẽ de se. d. ⁊ a. nã spũsctũs ex p̃re ⁊ filio ꝓcedit. c In m. p. e. ad reficiendũ totũ ꝯsortiũ btõꝝ. d Ex vtraq̃. hic ꝯñr describitur refectio celestis q̃ntũ ad cibũ. cũ dr: Ex vtraq̃ parte flumis. i. hinc ⁊ inde. e Lignũ vi. i. xp̃s q̃ fm diuinitatẽ ẽ vbicũq̃ sic ⁊ spũsctũs cũ vnũ sint in essentia. f Afferẽs fru. xij. q̃ etiã dicunt fructꝰ spũs: Gaľ. v. Nã indiuisa sũt opera trinitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs filij ⁊ spũsctĩ. Sciẽdum tamen q isti fructꝰ aliter habent in via ꝑ grãm: ⁊ aliter ĩ patria ꝑ gloriã: sic dictũ ẽ de q̃ttuor ꝟtutibꝰ cardinalibꝰ. ca. p̃ce. sic sunt

† Gal. 5. d (margin)
Ezec. 47. c (margin)

partes fructificãtes. a Et folia. Quasi ⁊ qđ xp̃s reddet fructuz. h erit sic: q apostoli ⁊ pꝰ eos alij etiam spargẽt folia ipsius xp̃i. b Et dixit mihi. Sic in p̃ncipio posuit cõmendationem visionis: sic etiam iã ad vltimũ ponit. c Dñs deus spirituz ꝓ. Et bene debet credere: quia ille qui in potestate hz dona spiritussancti per quẽ locuti sũt omnia ꝓphete dixerunt. d Angelum suũ ostẽdere ⁊c. Sicut ãgelus iohanni: sic iohãnes cõmendat discipulis suis. q. d. non ꝓpt me facta ẽ hec annunciatio mihi: sz vt vos mihi credatis. e Et postq̃ ⁊c. Hic dat nobis intelligere q ꝓ his in veneratione debemꝰ eũ habere: nec tm̃ eum: sz deum adorare: ⁊ per obseruantiam verborũ libri: parificationẽ angeloꝝ consequi. f Et fratruz tuorum ꝓ. ⁊c. Nõ sunt a munere prophetie alieni putãdi: qui habent gratiam interp̃tãdi: vt Augustinus: Hieroni. Ambro. Gregorius. g Qui nocet ⁊c. Quia posset obijci: q malum esset ꝓphetare malis cum quius essent inde puniẽdi dictũ ẽ sibi. ne iõ cesset: qr iustum est. h Qui ĩ sor. alia lr̃a. Qui in sordibꝰ ẽ sordescat adhuc ⁊ iustus iustificetur adhuc. Bti

a ꝑ singulas etates vel assidue. b refectionẽ

ꝑ mẽses singulos reddẽs fructũ a†

a i. p̃cepta xp̃i q̃ regũt et ornãt fructum. si implẽtur

a suũ: ⁊ folia ligni ad sanitatẽ gen b†

a i. subtractio grẽ nõ fiet ãplius b pctm̃ ꝓpter qđ meret maledictionem

tiũ. Et oĩe maledictũ ñ erit am c†

i. eternaliter requiescet deus trinitas ⁊ xp̃us homo in illis

pliꝰ: s sedẽs dei ⁊ agni ĩ illa erũt: d†

a nõ timoris sz dilectiõis. b nullo mõ inde tabũt c nõ enigmate vt nũc sed sicut est

⁊ serui eiꝰ seruiẽt illi. Et videbũt e† f† g

a dei vocabũt ⁊ agni b i. ĩ apto: sic ĩ oꝑato

faciẽ eiꝰ: ⁊ nõmẽ eiꝰ in frontibus h

eũ cõfessi sunt aliq̃ ignorãtia

eorũ. † Et nox vltra nõ erit: ⁊ nõ i

i. doctria veteris legis vľ alicuius mediocris p̃dicatoris

egebunt lumine lucerne neq̃ lumine solis: qm̃ dominus deus

lumine alioꝝ cum eo

illuminabit illos: ⁊ regnabũt in k

q repugnat ad egere lumine alioꝝ idẽ angelus qui cetera ostenderat

b secula seculorum. Et dixit mihi: l

a i. q̃cq̃d ꝟbis ⁊ figurꝭ ostẽdit mihi b qr adiplebunt i. habilia q̃bꝰ fides adhibeat

Hec verba fidelissima sunt et ve m n

c ra. Et dominus deus spirituuz o

d prophetarũ misit angelum suũ:

a nõ regibꝰ nõ p̃bis nõ timore b qr nõ possunt remanere inexpleta.

ostendere seruis suis q̃ oportet p q

⁊ vere cito fiet qr ip̃e dicit.

fieri cito. Et ecce venio velocit. r

a ⁊ hoc dixi: Btũs ⁊c. b ope cõplet

† Beatꝰ q̃ custodit ꝟba ꝓphetie

a q̃ nihil falsũ soleo vobis dicere ꝟba

libri huiꝰ Et ego iohes q̃ audiui s

figuras.

e ⁊ vidi hec. Et postq̃ audissem ⁊

i. humiliaui me

vidissem: cecidi vt adorarẽ ante

a quasi ꝓ hac causa

pedes angeli q̃ mihi hec ostẽdẽ

b ꝓpter humanam naturam in xp̃o exaltatam a cane

bat. Et dixit mihi Uidẽ ne fecẽ t†

quia vnius diei

f ris. Conseruꝰ em̃ tuus sum: ⁊ fra

a i. p̃dicantium b i. p̃dicantibus obediẽtiã ꝓphetie

trum tuoꝝ ꝓphẽtaruz ⁊ eorum

qui seruãt verba libri huiꝰ. Deum adora. Et dixit mihi: Ne si

a ne sigillauerꝭ sed palã pone omnibus

gnauerꝭ verba ꝓphetie libri hu

a i. in quo oportet acquirere fratres b que mali inferunt bonis inferant.

g ius. Tempus em̃ ꝓpe est. † Qui v x†

a id est post ostensionem libri b id est in ꝓpria nequitia

h nocet noceat adhuc: ⁊ qui in sor y† z†

a modus ꝑmissiuus non imperatiuus iusto iudicio dei

dibus ẽ sordẽscat adhuc. Et qui a† b

id est bonum inferens alijs impensius inferat in se

iustꝰ est iustificet adhuc: ⁊ sanctꝰ c d

sic sũt alij actꝰ viatoris ⁊ cõp̃hẽsoris. Primꝰ g fructꝰ: vt Gaľ. v. dr ẽ charitas q̃ ĩ p̃ria ẽ ĩ deũ visũ totalit ꝑ amorẽ trãsformari. Scđs ẽ gaudiũ q̃ ẽ ĩ deo visu delectari. Tertiꝰ ẽ pax q̃ ẽ ĩ ip̃so totalit q̃etari. Quartꝰ ẽ patiẽtia q̃ in via ẽ ĩ aduersarijs nõ frãgi. ĩ p̃ria ꝟo vbi nlla ẽ aduersitas ẽ in deo firmit stabiliri. Quitꝰ ẽ benignitas. i. bõa igneitas q̃ ẽ in btĩs ad amorẽ ꝓximi iflãmari q̃tũ ad effectũ. vñ ĩ eis ẽ vnꝰ ardor cordiũ: vt dr ĩ illa ꝓsa: Supne mr̃is gau. ⁊c. Sextꝰ ẽ bõitas. i. diffusio ꝓprij boni ad ꝓximũ fm effectũ. nã bonũ ẽ sui diffusiuũ. bonũ aũt vniꝰ btĩ redũdat ĩ alteꝝ. nã vnꝰ gaudet đ alteriꝰ bono sic đ suo ꝓprio. Septimꝰ ẽ lõganimitas q̃ ẽ eq̃nimis expectatio boni futuri. aĩe ꝟo btõꝝ eq̃nimit expectãt gľiaz corpis. Octauus est mãsuetudo q̃ ẽ ĩ via ire moderatio: s ĩ p̃ria ñ hz locũ ira q̃tũ ad suũ materiale qđ ẽ accẽsio sãguĩs circa cor: s q̃tũ ad suuz formale qđ ẽ appetitꝰ vĩdicte hz ibi locũ: qr btĩ vĩdictã appetũt obstiatoꝝ pctõꝝ. fm illđ ps. lvij. Letabit iustꝰ cũ vi. vĩdictã: manꝰ suas lauabit ĩ sãguĩe pctõris. ⁊ qm̃ appetitꝰ iste moderatꝰ ẽ ĩ btĩs fm regulã diuĩe iusticie. iõ fm h ẽ ibi mãsuetudo. Nonꝰ ẽ fides: q̃ si accipiat vt ẽ ꝟtꝰ theologica ñ ẽ in p̃ria cũ sit đ nõ apparẽtibꝰ: Heb. xj. s ei ĩ p̃ria succedit visio clara. si ãt accipiat fides ꝓ fidelitate sic ẽ ĩ btĩs maxie. Decimus ẽ modestia q̃ excellẽter ẽ ĩ p̃ria. nã vires iferiores aĩe sunt oĩno supioribꝰ subiecte. Undecimꝰ ẽ ꝯtinẽtia. ẽ ãt ꝯtinẽs q̃ ꝯcupiscẽtias iordiatas patit: s ab eis ñ deducit ꝯ passiões fortit se tenẽs. hmõi ꝟo ꝯcupiscẽtie ñ sũt ĩ p̃ria. ꝓpt qđ ñ ẽ ibi ꝯtinẽtia q̃tũ ad ꝯcupiscẽtias pati: tñ ẽ ibi q̃tũ ad ñ deduci. nã btĩ nõ pñt ĩ aliqđ malũ flecti. Duodecimꝰ est castitas: q̃ ꝓut iportat mũdiciã ẽ ĩ p̃ria. nã ĩ eã ñ itrat aliq̃d coĩq̃natũ: vt dictũ ẽ. s̃. a Per mẽ. sin. r. fru. suũ. mẽsis apđ hebreos icipit a p̃ma lunatiõe: ꝓpt qđ nouitatẽ designat. ꝑ singulos itelligit ꝯtinuatio. ⁊ sic ꝑ mẽses singlos itelligit etnitas huiꝰ fructꝰ: qr sp manet ĩ sua nouitate ⁊ sua duratiõe. ⁊ h mõ dr Esa. vl. Et erit mẽsis ex mẽse: ⁊ sabbatũ ex sabbato ⁊c. b Et fo. li. ad sa. gẽ. ꝑ folia itelligunt ꝟba etiã fm cõez modũ loq̃ndi. g folia ligni sũt ꝟba xp̃i ĩ euãgelio ꝯtẽta: q̃ sũt ad sanitatẽ gẽtiũ. nã ꝑ p̃dicationẽ euangelij gẽtes ꝑ orbem dispse cõuerse sunt ad xp̃m. c Et oẽ. h ꝯñr describit ꝯuiuaꝝ exercitiũ. Circa qđ sciẽduz q ĩ ꝯuiuijs carnalibꝰ solẽt hoĩes relaxare liguas suas ad blasphemias ⁊ ꝯuitia. ꝓpt qđ diues epulo positꝰ in iferno magis cruciabat ĩ ligua: Luc. xvj. Hoc ãt remouet a ꝯuiuio celesti. cũ dr: Et oẽ ma. nõ erit ĩ ea ãpliꝰ: s grãrũ actio ⁊ vox laudis. d Sz se. dei ⁊ a. ĩ il. erũt. nã ibi maxie relucet eoꝝ maiestas. e Et ser. e. s. ãgeli sctĩ ⁊ btĩ. f Seruiẽt il. exeq̃ndo q̃cq̃d placitũ ẽ ei. g Et vi. fa. eiꝰ. clare ⁊ apte. h Et no. eiꝰ ĩ frõ. e. i. mãifeste patebit oĩbꝰ q sint fui eiꝰ. i Et nox vl. ⁊c. h expositũ ẽ. s̃. h tñ repetit ad maiorẽ assertionẽ. ⁊ qr fuire deo ẽ regnare. iõ sequit: k Et re. ĩ se. se. i. etnalit a pte post. l Et dixit mihi. Hec ẽ vltĩa ps p̃ncipaľ huiꝰ libri q̃ ponit ĩ fine ꝑ modũ epilogi. in q̃ p̃mo ponit huiꝰ libri cõmẽdatio. scđo p̃scptoꝝ breuis recitatio. ibi: Qui nocet. tertio dictoꝝ ꝯfirmatio. ibi: Cõtestor ei. Circa p̃mũ dr: Et dixit mihi ãgelꝰ. m Hec ꝟba. a te scripta. n Fidelissima ⁊ ꝟa sũt. nã a p̃ma ꝟitate ꝓcesserũt. iõ subdit: o Et dñs deꝰ spi. ꝓphaꝝ. lz vnꝰ spũsctũs tãgat mẽtes oĩm ꝓphaꝝ: tñ effectꝰ eiꝰ sũt multi ⁊ varij in mẽtibꝰ ip̃oꝝ. p Ostẽdere ser. ꝑ iohẽz. q Que opor. fie. ci. qr sũt p̃ordĩata a deo: cuius ordĩatio nõ põt frustrari. ideo subdit: r Et ecce ve. velo. ad ip̃az iplẽdũ: ⁊ sic apparet huiꝰ libri veritas. scđo tãgit eiꝰ vtilitas. cũ dr: Btũs q̃ custo. tĩo eiꝰ auctoritas ex pte scriptoris. cũ dr: s Et ego iohes ⁊c. q̃ adhuc viuẽs ĩ terrꝭ fuit maior hoĩe: par ãgeľ. ꝓpt qđ ãgelꝰ renuit accipere reuerẽtiã quã sibi voluit exhibere. cũ dr: Et postq̃ audissem ⁊c. ⁊ pz lr̃a. q̃rto tãgit huiꝰ libri aliq̃lis itelligibilitas. cũ dicit: t Et dixit mi. vi. ne si. ⁊c. i. nõ occultes oĩno intellectũ ꝟboꝝ. ꝓpt qđ in pluribꝰ locis ponunt aliq̃ satis plane ex q̃bꝰ apit via studiosis ad alia intelligẽda aliq̃liter: saltem in multis: sic supiꝰ declaraui in locꝭ suis. v Tp̃s ei ꝓpe ẽ. i. cõpletiõis scp̃toꝝ. x Qui no. h inꝑponit breuis recitatio p̃scriptoꝝ. nã supiꝰ actũ ẽ de distinctiõe electoꝝ ⁊ reproboꝝ. ⁊ q̃tũ ad h dr: Qui nocet. peccãdo ꝯ ꝓximũ. y Noceat adhuc. i. nocebit: ita q ponit h optatiuꝰ ꝓ idicatiuo: ⁊ loq̃t đ reproh p̃scitꝭ q̃ moriunt in pctõ mortali. z Et q̃ in sor. ẽ. peccãdo in seip̃m. a Sordescat adhuc. i. sordescet. b Et qui iustus. recte viuẽdo ad ꝓximum. c Iustificetur adhuc. id est iusticiam faciet. ⁊ loquitur de iustis predestinatis qui decedũt in gratia finali. d Et sanctus sanctificet adhuc. viuendo munde ad seipsum. secundo in supioribus frequenter dictum est de retributione bonorum et reproborum: ⁊ q̃tum ad hoc dicitur in persona xp̃i.

† Esa. 60. d (margin)
B (margin)
† s̃. 21. b (margin)
† s̃. 1. a (margin)
† s̃. 19. b (margin)
C (margin)
† 47. di. c. quantumlibet. s̃. 1. a (margin)

Ecce ve.

a Bti q̄ la. qz dixerat nocēs noceat: sordēs sordescat. ne aliq̄s mal⁹ diceret: cū sim mal⁹ q̄re me pēiteret dic̄: n̄ solū bti sunt q̄ maiorē recipiūt psecutionē: sz etiā illi q̄ ꝯtamīauert̄ stolas suas q̄s ī baptismo accepert̄: si deīde lauerūt eas: τ eos peccasse pēiteat. b Ego ih̄s. Cōmēdauit libꝝ p āgelū: p sui dignitatē: mō etiā p auctoritatē ipi⁹ x̄pi. q. d. oīs audiētes sciūt q̄ ego ih̄s mi. a. m. testificari vob̄ h̄. c Stella splē dida. Clara stella. i. magna claritas ānūciās dic̄. i. futurā btitudinē: per meā resurrectionez in mane factam. d Et spūs. Id ē trinitas q̄ p puritatis excellētia spūs dr̄. Et spiritus et spō. Hic etiā subdit testioniū trinitatis et fideliū: q̄si iō debetis recipe: qz spūs et spōsa τc̄. e Et q̄ sitit. Et non tn̄ q̄libet: sz ille tm̄ veniat q̄ sitit. i. credere desiderat. f Qui vult acci. Et nō ē labor: qz sola volūtas suffic̄. g Cōtestor. Postq̄ cōmēdationez posuit p se: p āgelū: p x̄pm: p trinitatē: p fideles: qz q̄sdā sciebat eē ī aliis q̄ p suis erroꝛib⁹ fouēdis aliq̄d adderēt vl' demerēt: suppōit excōicationē. h Gra dn̄i. ꝯsūmatio apli ī v̄bo x̄pi.

Nico. de lyra

a Ecce ve. c. τc̄. τ q̄ h̄ possit oñdit. d. b Ego sū al. τ o. i. cā effectiua τ finalis oīm: sic̄ alpha ē p̄ma lr̄a greca τ o vltia. c Bti q̄ la. sto. su. aq̄s pn̄ie ī pn̄ti. Qz āt ī aliq̄b⁹ libris subdit̃: In sāguie agni: nō ē d̄ textu: nec h̄r ī antiq̄s biblijs. d At sit p. e. ī li. vi. i. ī futuro fruant̃ x̄po: cui⁹ diuitate reficiūt̃ bti iteri⁹ τ ei⁹ hūanitate exteri⁹. e Et p p. ī ci. i. p obs̃uatiōes mādatoꝝ ītrāt ad vitā et̃nā. f Foris ca. i. gulosi τ detractores ꝯ bonos latrantes. g Et ve. i. īuidie veneno pleni. h Et ipu. i. seipos inficiētes. i Et ho. corꝑales τ spūales. k Et ido. ser. qd̄ ē pctm̄ directe ꝯ deū. l Et oīs q̄ a. τ fa. mē. ille amat q̄ delectat̃ mēdacia pferēdo: sz hypocrita facit mēdaciū. nā hypocrisis ē mēdaciū ī facto. m Ego iesus. mi. an. m. τc̄. s. punitionē maloꝝ τ p̄miationē bonorū. n In ec. q̄ sūt p orbē vniuersuz. Et in sup̄ioꝛib⁹ dictū ē freq̄nt̃ de x̄pi excellētia: τ q̄tū ad h̄ s̄bdit̃ in ei⁹ psona: o Ego sū ge. τ ra. da. i. d̄ radice Iesse: sic̄ Dauid est d̄ gn̄e ei⁹ q̄tū ad hūanitatē. F3 q̄ dr̄ Esa. xi. Egrediet̃ v̄ga d̄ ra. iesse τ flos d̄ ra. ei⁹ asc̄e. τc̄. q̄ flos ē x̄ps f̄m sensū lr̄alē: sic̄ diffusi⁹ fuit ibi dictū. p Stella splē. τ m. q̄tū ad diuitatē illustrās oēz hoiem veniētē in hūc mūdū: Ioh. j. q Et spi. τ spō. di. ve. Nota hec ē v̄a lr̄a: τ sic h̄nt libri correcti. dic̄ āt spūsctūs x̄po: r Veni. s. ad iudiciū ad iustos p̄miādū: qd̄ dupl̄r pōt itelligi. Uno mō: qz fac̄ iustos h̄ dicē: q̄ p̄miari desiderāt a x̄po iudice: eo mō loq̄ndi q̄ dr̄ Ro. viij. Spūs postulat p nob̄ gemitib⁹ ienarrabilib⁹. i. postulare fac̄ f̄m oēs expositores catholicos. Alio mō: qz sic̄ fili⁹ missus fuit in mūdū a p̄re τ spūscto: sic̄ in psona ei⁹ dr̄ Esa. xlviij. Misit me de⁹ τ spūs ei⁹: sic̄ ibi dē pleni⁹ fuit ostēsuz: sic in aduētu ad iudiciū mittet̃ a p̄re τ spūscto. Et spōsa. i. ecclia militās q̄ desiderat cōiūgi eccl̃ie triūphāti: qd̄ fiet in iudicio finali. s Et q̄ au. a spūscto p inspirationē τ ab ecclesia p p̄dicationē. t Dicat ve. desiderādo scd̄m aduentū x̄pi. vñ Luce. xxj. dic̄ saluatoꝛ loq̄ns d̄ ei⁹ aduētu ad iudiciū: His āt fieri icipiētib⁹ respicite τ leuate capita v̄ra. i. exhilarate corda

te corda put exponit Gregor. Qm̄ appropinq̄t redēptio v̄ra. v Et q̄ sitit. desiderādo gl̄iaz. x Ueniat. p gr̄az. y Et q̄ vult acci. aquā vite. s. gl̄iaz: q̄ ē vita aīe. z Grat̃. nā h̄ br̄ p x̄pi meritū in baptismo: dū tn̄ nō ponat̃ obstacula. a Cōtestoꝛ. Hec ē vltia ps in q̄ ponit̃ p̄dictoꝝ cōfirmatio: qz nihil ibi ꝯtinet̃ supfluū aut diminutū. iō subdit̃: b Si q̄s ap. ad h̄. s. discrepātia a veritate euāgelij: sic̄ faciebāt ebiō et cherintus heretici q̄ tpe illo addebāt aliq̄ discrepātia a veritate euāgelij: et aliq̄ diminuebāt de ei⁹ veritate: dicentes x̄pm añ mariā nō fuisse. p h̄ tn̄ nō excludit̃ q̄n possint aliq̄ dici licite q̄ faciūt ad declarationē sacre scripture: τ sic fecerūt doctores sancti. c Dic̄ q̄ te. p. istoꝝ. s. x̄ps. d Etiam ve. ci. ad iudiciū cuilibet in morte. nā q̄lis vnus quisq̄ īuenit̃ in morte: talis pūtabit̃ in iudicio. gn̄alit̃ āt veniet oib⁹ ad iudiciū in gn̄ali resurrectiōe. e Ueni dn̄e iesu. h̄ dic̄ Iohes ꝯformādo se spiritui sancto τ eccl̃ie. iō subdit̃ eius orō p oīb⁹ fidelib⁹ cum dr̄: Gra dn̄i nr̄i iesu x̄pi cū oīb⁹ vob̄. Amē. Ca. XXII

g f

	ſ vl' iusticiā faciat alia lr̄a ſ τ e x̄ps ē breue	
	sanctificetur adhuc. Ecce venio	a†
	cito: τ merces mea mecū ē: redde/	
	ſ scz a ſ vel scd̄m b ſ vni plus alij minus	
	re vnicuiq̄ iuxta opa sua. †Ego sū	b
	a ſ τ potero facere qz ego τc̄. b ſ omnium rerū.	
	ſ omniū creaturarum ſ a quo	
	alpha τ o: primus τ nouissim⁹: p̄n/	
	oia ceperūt ſ in q̄ oia cōsummant̃.	
a	cipiū τ finis. Bti q̄ lauāt stolas su	c†
	a ſ ita dico lauāt vt τc̄.	
	as ī sāguie agni: ut sit ptās coꝝ in	d†
	ſ vt possint edere de ligno vite. ſ .i. fidē doctoꝝ.	
	ligno vite: τ per portas intrent in	e
	ſ sz ſ sūt a ſ oblatrātes τ imūdi. ſ ad lr̄az	
	ciuitatē. Foris cānes τ venefici τ	f g
	ſ sunt hi miseri et illi bti.	
	impudici τ homicide et idolis ser/	h i
	ſ audiēdo ſ inuenit	k
	uientes: τ omnis qui amat τ facit	l
	ſ et mihi hoc est credendum: qz	
b	mendacium. Ego iesus misi an/	m
	gelum meuz testificari vobis hec	
	a ſ τ mihi h̄ ē credēdū qz ſ eū τ ab eo gēit⁹ ſ su/	
	in ecclesijs. Ego sum genus et ra/	n o
	stēramētū ſ .i. hui⁹ mūdi noctē illuminās	
c	dix dauid: stella splendida et ma/	p
	ſ vel spōsus et sponsa.	
d	tutina. Et spiritus τ spōsa dicunt	q†
	a ſ ad noticiā libri ſ libꝝ itelligit ſ alijs ſ ad noticiā coꝝ q̄ in hoc libro sunt	
	veni. †Et qui audit dicat veni.	r s†
	a ſ desiderat credere x̄pob ſ p verā fidē ſ se p̄pā	t†
e f	†Et qui sitit veniat: τ qui vult acci	v† x y
	do τ volēdo a ſ sine p̄cio meritoꝝ b ſ q̄si āgel⁹ testificatus ē mihi et sil'r ego cōte. τc̄.	
g	piat aquam vite gratis. Cōtestoꝛ	z a†
	eni omni audienti verba prophe/	
	a ſ h̄. s. cōtestoꝛ b ſ vt erroꝛē inde foueat	
	tie libri huius. Si quis apposue/	b
	rit ad hec: apponet deus sup illum	
	ſ de phialis supra et tubis	
	plagas scriptas in libro isto: et si	
	q̄s diminuerit d̄ v̄bis libri pphe/	
	tie hui⁹: auferet de⁹ ptē eius de li	
	bro vite: τ d̄ ciuitate sctā: τ de his	
	q̄ scpta sunt ī libro isto. Dic̄ q̄ testi	c
	ſ q. d. excōicatiōis ſ cauere vobis qz ego venio	
	moniū phibet istoꝝ. Etiam venio	d
	ſ cōuersio ad deū ſ τ iā q̄si v̄a sunt oia τ q̄ mutat excōicat̃ a ſ ad remūerādū ſ veni dn̄e τ noli tardare. b ſ sic̄ supra icepit a gr̄a ita finit.	
h	cito. Amē. Ueni dn̄e iesu. Gra dn̄i	e †
	nr̄i iesu x̄pi cū oib⁹ vobis. Amen.	

Finit liber apocalypsis beati Iohannis apostoli.

Moraliter.

a† Et ostē dit mihi fluuiū aq̄ viue τc̄. Hoc lr̄alit̃ exposui d̄ p cessu spūssancti q̄ a sctis in p̄ria videt̃: licet nō cōphēdat̃. vita v̄o celestis in sacre scripture studio inchoat̃ sic̄ dicit Hiero. in ep̄la ad Paulinū de oibus sacre scripture libris: Oro te frat̃ charissime int̃ hec viuere: ista meditari: nihil aliud nosse: nihil aliud q̄rere: nonne videt̃ tibi iā h̄ in terris regni celestis hitaculū τc̄. Propt̃ qd̄ h̄ flumen dici pōt sacra scriptura q̄ p reuelationem pcedit a sede dei τ agni aq̄ viue. nā ab eo q̄ est vita p essentiā fluit p reuelatiōez τ refluit p clarā visionē. ipa est fons saliētis. i. salire faciētis in vitā eternā. Ioh. iiij. sic̄ aq̄ materiales a mari fluunt et in mare reuertuntur. b† Et ex vtraq̄ pte flumis lignū vite. i. x̄ps. vtraq̄ eni ps hui⁹ flumis est vetus testamētū τ nouū: et in vtroq̄ describit̃ x̄ps: in nouo tn̄ mag̃ clare. c† Afferēs fruct⁹ duodeci. q̄ exp̄mūt̃ Gal. v. Fruct⁹ aūt spūs est charitas: τ gaudiū τc̄. a† Per mēses singlos. mēsis dr̄ a mene qd̄ ē defectus: isti v̄o fruct⁹ releuāt singlos defect⁹. b† Et folia ligni vite ad sanitatē gētiū. ista folia pn̄t dici x̄pi v̄ba q̄b⁹ multitudo gentiū ē ab ifidelitate sanata. c† Et omne maledictū nō erit āplius. nihil eni ꝯtinet̃ in sacra scriptura qd̄ nō sit iductiuū ad bonū. d† Sz sedes dei et agni in illa erūt. nā in ipa vtraq̄ reperit̃ descripta. e† Et serui eius. i. deuote studētes. f† Seruiēt ei. p̄dicādo x̄plis et deū colēdo. g† Et videbūt faciē ei⁹. p speculū et in enigmate in pn̄ti: τ facie ad faciē in futuro. h† Et nomē ei⁹ scriptū ē in frōtibus eoꝝ. p fidelē et aptā ꝯfessionem. i† Et nox vltra nō erit. i. nulla obscuritas: sz visio clara. Cetera patēt vsq̄ ibi. l† Et postq̄ audissem τc̄. exponat̃ sicut. s̄. xix. t† Et dixit mihi. ne signaueris v̄ba τc̄. qz sacra scriptura nō est occultāda: sz magis explanāda τ p̄dicāda: locis tn̄ et tpib⁹ debit̃. vñ in eius psona dr̄ Eccli. xxiiij. Qui elucidāt me vitā eternam habebūt. x† Qui nocet noceat adhuc. i. nocebit: ita q̄ ponit̃ optatiuū p idicatiuo. et sil'r cū dr̄: z† Et q̄ in sordibus ē τc̄. q̄si dicat: p sacrā scripturā nō mutat̃ libeꝝ arbitriū q̄n flexibile sit ad bonū τ ad malū. a† Ecce venio cito. scz in morte

Marginal notes: †36. di. c. q̄ ecclīasticis 4. ecce. — †Esa. 44. a — †Esa. 55. a

in morte cuiuslibet hoīs: cui⁹ ē vita breuis. c† Bti q̄ la. sto. suas τc̄. i. ꝯscias p verā pn̄iaz. d† Ut sit ptās eo. in lig. vi. ipm degustādo ichoatiue p gr̄az τ ꝯsūmatiue fruēdo p gloriā. q† Et spūs τ spō. di. ve. Glosa iterlinear̃. ad noticiā libri. s. sacre scpture: ad cui⁹ noticiā iducūt x̄ps τ ecclia sponsa ei⁹. s† Et q̄ audit. i. itelligit. t† Dicat veni. nā itelligētes sacrā scripturā iducē debēt alios ad ei⁹ intelligētiā. v† Et q̄ si. ve. nā desiderātes ipaz iueniūt eā. a† Cōtestoꝛ ei oī τc̄. p h̄ pcludit̃ via p̄sumptuosis addēdi vel diminuēdi in expositione sacre scpture aliq̄d dissonū a fidei veritate: τ qz verus itellectus sacre scripture nō habet̃ nisi p donū gr̄e. s̄bdit̃ in fine: † Gra dn̄i nr̄i iesu x̄pi cū oībus vobis. Amen.

Explicit postilla venerabilis patris Nicolai de Lyra sup Apocalypsim.

Incipit libellus eiusdē venerabilis p̄ris Nicolai d̄ Lyra ꝯtinēs pulcherrimas q̄stiones iudaicā pfidiā in catholica fide improbātes.

P Rimo querit̃ vtrū ex scripturis receptis a iudeis possit efficaciter pbari saluatorem nostrum fuisse deū τ hoiez. Et arguit̃ p̄mo q̄ sic: qz tn̄ q̄stio duo icludit. vnū qd̄ ptinet ad psonaz x̄pi. s. q̄ sit deus τ hō. aliud ad tempus. s. q̄ sit x̄pi mysteriū cōpletuz. τ ideo de vtroq̄ arguitur. Et p̄mo per id qd̄ habetur Hiere. xxiij. Ecce dies veniūt dic̄ dn̄s τ susci. da. ger. iu. τc̄. Ex q̄ pz x̄pm pmissuz ex semie dauid: τ p ꝯñs veꝝ hoiez. τ sequit̃ in eadē auctē q̄ de x̄po loq̄t̃: In dieb⁹ ill' saluabit̃ iuda: τ isrl' hitabit ꝯfidēter: τ h̄ est nomē q̄ vocabūt eū dn̄s iust⁹ nr̄. Ex q̄ pz ei⁹ diuitas. De scd̄o videlz d̄ tpe arguit̃ p illd̄ Aggei. ij. vbi d̄ x̄po dr̄: Ueniet desiderat⁹ cūct̃ gētib⁹: τ reple. do. istā gl̄ia dic̄ dn̄s exercituū. pph̄a āt ibi loq̄bat̃ d̄ domo dei edificata a filijs isrl' p⁹ reditū de captiuitate babylonica. q̄ stāte illa domo venit x̄ps. dom⁹ āt illa destructa fuit. xlij. āno a passiōe dn̄i p Titū τ Uespasianū. q̄ añ erat ꝯpletū x̄pi mysteriū. τ sic pz ppositū. In ꝯriū āt arguit̃: qz iter iudeos sūt τ fuerūt m̄lti hoīes igeniosi τ in scptur̃ leg̃ τ pph̄aꝝ valde studiosi. q̄ si p̄dicta possent h̄ri efficacit̃ p scpturas ab eis receptas: nō eēt verisil'e q̄ tādiu stetissent ī tali erroꝛe. igit̃ τc̄. Rñdeo: h̄ sūt p̄ncipalit̃ duo intēdēda. Primū ē q̄ sunt scpture a iudeis recepte. Scd̄m vtꝝ p̄dicta possint p illas scpturas pbari pbatiōe efficaci. Circa p̄mū sciēdū q̄ libri canonici veter̃ testamēti sūt ab eis recepti tāq̄ d̄o ispirāte scpti: τ sūt ī vniuerso. xxij. f̄m ātiquā cōputationē: τ. xxiiij. f̄m modernā: qz lamētatiōes Hieremie et liber Ruth ponūt̃ mō p duob⁹ libris a libr̃ hieremie τ iudicū sepatis. De ist̃ aūt libris aliq̄ dicūt̃ legales. s. q̄nq̄ libri moysi: τ sūt ī p̄mo ordīe apd̄ iudeos. Alij dicūt̃ pph̄ales. s. iosue: iudicū: samuel. i. p̄m⁹ τ scd̄s regū. Malachim. i. terti⁹ τ q̄rt⁹ regū. Esa. hiere. ezech. τ liber. xij. pph̄aꝝ: q̄ dr̄ tereasta. Et isti octo sūt ī scd̄o ordīe. Reliq̄ v̄o dicunt̃ agiog̃phi. i. scpture sctē vel sctōꝝ scpture. Et sunt isti liber Iob. liber psalmoꝝ: pabole: ecclesiastes: cātica cāticoꝝ: palypomenō: daniel: esdra τ hester: ruth: lamētatiōes hieremie: τ isti sunt ī tertio ordīe. Cōsiderādū etiā q̄ isti libri sūt apd̄ eos m̄ltiplicit̃ ꝯscpti. Uno mō pure hebraice: τ sic p̄mo traditi sūt videlz f̄mōe hebraico cū lr̄is hebraic̃. Alio mō hebraice s̄ nō pure: videlz f̄mōe chaldaico: s̄ lr̄is hebraic̃. Sz qz hebraicū τ chaldaicū sūt idiomata pinq̄ eūdē nūeꝝ lr̄aꝝ h̄ntia: q̄ lr̄e q̄uis discrepēt in figura: tn̄ ꝯueniūt ī sono τ v̄tute: vt dic̄ Hiero. in plogo galeato. τ iō vnuz idioma pōt facilit̃ scribi p lr̄as alteri⁹. Hoc igit̃ mō pl'es scripsert̄ vet⁹ testamētū: τ maxie ionathā fili⁹ oziel: cui⁹ scptura ē ita autētica apd̄ hebreos q̄ null⁹ adhuc ausus fuit sibi ꝯdicē ppt̃ qd̄ ī libris notabilib⁹ iudeoꝝ ponit̃ hebraicū puꝝ in vna colūna τ chaldaicū scptū ab isto ionathā lr̄is hebraic̃ ī altera: τ vtūt̃ iudei isto chaldaico q̄si p expositiōe: qz aliq̄ q̄ erāt multū obscura ī hebraico puro: clari⁹ ponūt̃ τ q̄si exponūt̃ in isto chaldaico: vt. ī. patebit mag̃. Et iō illa trāslatio necessaria ē ad disputādū cū iudeis ī passib⁹ m̄lt̃. Sil'r trāslatio. Lxx iterp̄tū apd̄ eos h̄r saltē apd̄ aliq̄s studiosos. illi ei. Lxx. fuert̄ electi d̄ toto pplo isrl' tāq̄ excellētissimi τ studiosissimi ac piti in lr̄a hebraica τ greca. f̄m q̄ dic̄ Ioseph⁹. xij. libro ātiq̄tatū. ipi āt nō sp trāstulerūt d̄ hebraico ī grecū v̄bū ex v̄bo: s̄ frequēter sensū ex sensu: mutātes aliq̄ vel occultātes ex idustria ea q̄ possent eē cā erroꝛis Ptolemeo regi. Hāc āt trāslationē voluert̄ h̄re studiosi hebreoꝝ tāq̄ factū sapiētissimoꝝ viroꝝ: et dato

τ dato q̄ nusq̄ ab eis h̄ret̃. nō tn̄ pn̄t ipam negare cū fuerit facta a sapiētissimis et valentioꝛib⁹ de toto pplo τ in tāto nūero. Et iō de illa possum⁹ nos iuuare ad pbādū aliq̄d ipis iudeis: sic̄. ī. patebit. Itē p̄ter scpturas canōicas sunt alie scripture a iudeis recepte tanq̄ autētice. s. Thalmud: τ f̄m eos scriptura ista nō differt a scptur̃ canonic̃: nisi sic̄ lex data v̄bo a lege data scripto: qz ista fuit reuelata moysi a deo sic̄ illa q̄ sunt scripta in libris moysi: s̄ tūc moyses nō scpsit ea q̄ ꝯtinēt̃ in thalmud. Et h̄ potuit eē duplici de cā: vtpote qz nō erat necessariū vt popul⁹ sciret talia: sic̄ erat necessariū d̄ p̄cept̃ ī lege. vl' qz ista erāt mag̃ ī secret̃ h̄nda: moyses tn̄ tradidit ea iosue τ alijs senioribus v̄bo sic̄ habuerat a dn̄o: τ alij alijs posterioꝛib⁹ eodē mō: τ sic ꝯñr q̄usq̄ scpta sūt talia p posteriores doctores ne cederēt in obliuionē. Sil'r dicta doctoꝝ hebraicoꝝ q̄ glosauert̄ vet⁹ testamētū sūt autētica apd̄ eos m̄lto mag̃ q̄ apd̄ nos dicta Hiero. τ Aug. et alioꝝ doctoꝝ catholicoꝝ. Et h̄ potissime p id qd̄ scribit̃ Deut̃. xvij. Nō decliab̄ a v̄bis eo. ad dex. si. ad sini. vbi loquit̃ scptura d̄ sacerdotib⁹ τ doctoꝛib⁹ ad q̄s p̄cipit scptura ī dubijs recurrē: τ eoꝝ sn̄iaz idiscusse tenē. Lz āt hmōi scpture ī mag̃ pte sint false. s. Thalmud τ glose doctoꝝ hebraicoꝝ: tn̄ p eas possum⁹ ꝯ eos efficacit̃ arguere: ex q̄ sūt ab eis p̄dicto mō recepte: sic̄ ecōtrario argumētū qd̄ facerēt ꝯ nos ex euāgelio τ scptur̃ apl'oꝝ: hmōi eēt efficax ꝯ nos: lz reputēt hmōi scripturas falsū ꝯtinē. Uiso q̄ scpture sint a iudeis recepte. scd̄o vidēdū ē an id qd̄ in q̄stione ponit̃ possit p illas scpturas efficacit̃ pbari. Et distiguo p̄mo de pbatiōe efficaci: qz pbatiōis efficacia pōt dupl'r accipi. Uno mō q̄ sit ita efficax pbatio q̄ nll'o mō possit euitari sine euidēti negatiōe vel ꝯdictiōe scpture p̄dicte: τ sic mihi videt̃ q̄ adhuc nō sit pbatū qd̄ in q̄stiōe q̄rit̃ p dictā scpturā. Cui⁹ rō ē: qz mysteriū trinitat̃ τ icarnatiōis x̄pi exp̄ssi⁹ ponit̃ in nouo testamēto q̄ veteri. sic̄ pz māifeste et ab oīb⁹ ꝯcedit̃. τ tn̄ m̄lti heretici totū nouū testamētū recipiūt: et p suis erroꝛib⁹ exponūt. aliq̄ tn̄ ipoꝝ negāt trinitatē psonaꝝ ī diuīs: sic̄ Sabelli⁹. aliq̄ negāt diuinitatē in x̄po: sic̄ Arri⁹. aliq̄ verā hūanitatē: sic̄ Maniche⁹ q̄ dixit x̄pz h̄re carnē fantasticā ad qd̄ sequit̃ ipm nō fuisse veꝝ hoiez: qz caro v̄a ē d̄ v̄itate nature hūane. Sil'r Arri⁹ dixit ipm nō h̄re aīaz itellectiuā: s̄ v̄bū supplere aīe locū. qd̄ tn̄ v̄bū dr̄ eē creatū. Sil'r Apolinaris dixit ipm nō h̄re aīaz itellectiuā: lz assūpserit aīaz sensitiuā: τ ad dictū vtriusq̄ seq̄t̃ x̄pm nō fuisse veꝝ hoiez cū ab aīa itellectiua accipiat̃ spēs hūana. Si igit̃ dicti heretici exponebāt p se scpturā noui testamēti: m̄lto mag̃ iudei pn̄t p se exponē scpturā veter̃ testamēti. Alio mō pōt accipi pbatiōis efficacia per scpturā: sic̄ q̄ lz scptura possit alit̃ exponi aliq̄ mō: saltē ad euadēdū absq̄ ꝯdictiōe māifesta. tn̄ simpl'r loq̄ndo ñ pōt alio mō rōnabilit̃ expōi. q̄n sp appareat expositio fidei catholice rōnabilioꝛ. Et h̄ mō credo q̄ id qd̄ positū ē in q̄stiōe pbatū ē sat̃ p scpturā veter̃ testamēti. et iteꝝ pōt h̄ idē pbari h̄ mō pcedendo. In q̄stiōe āt ponūt̃ duo: vt dictū ē. Unū qd̄ ptinet ad tp̄s scz vtꝝ tp̄s aduēt⁹ x̄pi sit p̄teritū. Scd̄m qd̄ ptinet ad psonam x̄pi: vtꝝ sit de⁹ τ hō ī vna psona: τ istd̄ iplicat duo: qz fides catholica pōit vnionē nature diuīe τ hūane ī detm̄iata psona. s. filij τ nō p̄ris nec spūsscti: τ ex h̄ supponit̃ pl'alitas psonaꝝ in diuīs: qd̄ fortissime negat̃ a iudeis. Et iō ad pbādū qd̄ in q̄stione ponit̃ p scpturā a iudeis receptā. ista tria sunt p ordinē declarāda ex eadē scptura. Primū ē q̄ ī vnitate diuīe essentie ē pl'alitas psonaꝝ siue suppositoꝝ. Scd̄m ē q̄ in psona filij natura hūana et diuīa sūt vniti ita q̄ ipē ē ver⁹ de⁹ τ verus hō. Tertiū ē q̄ h̄ factū ē de p̄terito τ nō expectādū d̄ futuro: sic̄ expectāt iudei: τ ī h̄ sūt valde decepti. Ad declarationē p̄mi p̄mo iduco argumētū magr̄i sn̄iaꝝ dis. ij. p̄mi libri: q̄ pbat pl'alitatē psonaꝝ in diuīs p illd̄ qd̄ scribit̃ in p̄ncipio Gen̄. In p̄ncipio creauit de⁹ celū τ ter. τc̄. hebraica v̄itas sic h̄z: In p̄ncipio creauit heloym ce. τ ter. τc̄. Heloym ē nomē pl'ale huius noīs hel vel helō qd̄ sig̃t deū ī singl'ari: τ h̄ sat̃ pz sciētib⁹ pp̄etates idiomat̃ hebraici. p h̄ āt q̄ nomē pl'ale diuinū ꝯiūgit̃ cū v̄bo singl'ar̃ nūeri. cū dr̄: Creauit heloym. ac si diceret: Creauit dij: oñdit̃ ī scptura q̄ ī deo ē aliq̄ pl'alitas ī vnitate eēntie: qz tal' mod⁹ loq̄ndi sepe ī veteri testō iuenit̃ d̄ d̄o τ d̄ nll'o alio. Ex q̄ pz q̄ aliq̄ pl'alitas ī vnitate diuīe eēntie ē q̄ in nll'a alia iuenit̃ natura: τ h̄ ē pl'alitas psonaꝝ ī vna simplici eēntia q̄ in p̄dicto mō loq̄ndi designat̃ p v̄bū singular̃ nūeri ꝯiūctū noī pl'ali. Sz ad h̄ rñdēt dicētes q̄ h̄ nomē heloym idifferēter accipit̃ ī pl'ali et singl'ari: τ q̄n dr̄ d̄ deo vero sp accipit̃ p singl'ari: τ sic ē ī pposito q̄n dr̄: In p̄ncipio crea. heloym ce. τ ter. i. de⁹. Sz ꝯ hāc solutionē arguo ex textu sacre scpture q̄ h̄ nomē heloym et alia noīa diuīa dicūt̃ freq̄nt̃ de deo vero in pl'ali: qd̄ pz māifeste: qz ꝯiūgit̃ cū adiectiuis pl'alib⁹ τ v̄bis pl'alis nūeri. Exēplū

Universidad de … Biblioteca

xl. Exemplū ꝯ adiectiuis Josue vl. Nō poterit fuire dño: qꝛ dñs scūs ipe. Ꝟitas hebraica sic hꝫ: Nō poterit fuire dño: qꝛ heloym scti ipe. ¶ Itē Hiere. xxiij. Peruertist' ꝟba dei viuēt' dñi exercituū dei nr̄i tetragrāmatō. ⁊ nota ꝙ ibi ponit' nomē dei tetragrāmatō: qꝛ ꝟitas hebraica sic hꝫ: Peruertistis ꝟba heloym viuētiū dñi exercituū dei nr̄i. Et nota ꝙ ibi pōit' nomē dñi tetragrāmatō dei nr̄i: cū dr̄ in auctē ꝑmissa: Dñi exercituū. vbi hēmꝰ nomē dñi. ĩ hebraico pōit' nomē dñi tetragrāmaton: qd̄ sigt̄ diuinā naturā ẜm suas ꝓprietates itrīsecas absq̄ respectu ab ex̄: vt mag' patebit. j. ⁊ sic pꝫ ꝙ ĩ itrīsec' diuĩtat' est aliq̄ pl'alitas ꝑ pl'alitatē imediate ꝑcedētē: cū dr̄ in auctē: Peruertist' ꝟba heloym haȳm. i. deoꝝ viuētiū: ⁊ ꝯiūgit' ista pl'alitas noĩ dei tetragrāmaton. tñ imediate sb̄dit': Dñs exercituū ⁊c. ĩ singl'ari. ⁊ sic ꝑ h̄ pꝫ ꝙ ĩ vnitate diuie eēntie est aliq̄ pl'alitas cuꝫ sūma simplicitate q̄ nō ē ĩ alijs: qꝛ sp̄ vbi scp̄tura ponit aliq̄d significās pl'alitatē ꝑsonaꝝ: ibi deīde pōit qd̄ ostēdit eēntie vnitatē: vt ꝑ auctē ꝑdictā pꝫ: vt. j. sb̄seq̄nt' patebit. ¶ Itē Esa. liiij. Dñabit' tui q̄ te fec̄ dñs exercituū nomen eiꝰ. hebraica veritas sic hꝫ: Dñatores tui factoris tui dñs exercituū nomē eiꝰ. In hac auctē vbi pōit': dñs exercituū nomē eiꝰ: pōit' nomē dñi tetragrāmatō. Et iō ex hac auctē pōt argui sicut ex ꝑcedēti. Silr' h̄ nomē heloym freq̄nt' ꝯiūgit' cum ꝟbo pl'alis nūeri. ꝟbi gr̄a. ij. Reg. vij. dr̄: Que ē aūt vt ꝑpl's tuus isrl' gēs ĩ terra ꝓpt' quā iuit deꝰ vt redimeret eā sibi ĩ ꝑpl'm ⁊c. hebraica ꝟitas sic hꝫ: Quis ē vt ꝑpl's tuꝰ isrl' gēs vna ĩ terra ꝓpt' quā iuerūt heloym ad redimēdū sibi ꝑpl'm? Itē Eccs. ij. Quis ē hō ĩquā vt possit seq̄ regē factorē suū? hebraica veritas sic hꝫ: Quis ē hō vt ĩtret post regē q̄ iā fecerūt eū? ¶ Patet igit' ex ꝑdict' ꝙ ꝑdicta euasio ē falsa: qꝛ nomē heloym dictū de deo vero accipit' freq̄nt' in sacra scp̄tura in pl'ali: vt pꝫ ex auctibꝰ ꝑdict' q̄ nō pñt itelligi ad l'raꝫ nisi ꝯ deo vero: ꝓpt' qd̄ alij soluert' alit' ibi. s. ĩ Glo. sup illd̄ Eccs qd̄ dictū ē: Quis est hō vt ĩtret post regē q̄ iā fecerūt eū? Glo. hebraica. Si q̄rat' q̄ fecerūt eū. s. hoīeꝫ. pōt dici deꝰ scūs ⁊ dñs ꝯsilij sui. ⁊ ꝯsilr' rñdet' in Glo. sup ps̄. xlix. q̄ factꝰ est ab asaph. Deꝰ deoꝝ dñs locutꝰ ē ⁊c. In hebraico sūt tria noīa diuīa. s. hel: heloym ⁊ nomē dñi tetragrāmatō: loco huiꝰ hēmꝰ h̄ nomē dñs. ¶ Querit ibi Glosator q̄re asaph ter noīauit deū ĩ ꝑncipio huiꝰ psalmi? Rñdit: vt ōnderet ꝙ deꝰ in tribꝰ ꝓprietatibꝰ creauit seculū. si ꝯsiderent' iste rñsiōes: due sūt verissime. Pⁱa ei q̄ dic̄ ꝙ deꝰ ⁊ dñs ꝯsilij sui fecert' hoīeꝫ: ⁊ ꝓpt' h̄ dr̄ in pl'ali Eccs. ij. Quis est hō vt ĩtret post regē q̄ iā fecerūt eū? qꝛ dñs accipit' h̄ ꝑ p̄re: dñs ꝯsilij sui ꝓprie dr̄ filiꝰ q̄ ē ꝟbū mētis paterne: ⁊ spūsscūs amor ex ipis ꝓcedēs. Silr' scd̄a rñsio q̄ dic̄ ꝙ asaph ter noīauit deū: qꝛ deꝰ in tribꝰ ꝓprietatibꝰ creauit mūdū: ē verissima: qꝛ tres sūt ꝓprietates in diuīs. s. p̄rnitas: filiatio ⁊ spiratio: q̄ sūt ꝓprietates ꝯstituētes. Et creatꝰ mūdꝰ ē in tribꝰ ꝓprietatibꝰ ist': qm̄ idiuisa sūt opa trinitat'. ¶ Patet etiā ex ist' ꝙ nō est ꝯ intētionē hebraicoꝝ doctoꝝ ātiq̄ꝝ ꝙ aliq̄ pl'alitas pōat' in deo seu ĩ diuīs: dū tñ fuet' vnitas deitat': quā vnitatē catholici ꝟissime ꝯfitent'. Hāc igit' vltimā rñsionē q̄ vt visum ē ꝯtinet ꝟitatē: posteriores iudei deprauāt dicētes ꝙ diuīa sapiētia bōitas ⁊ potētia sūt iste tres ꝓprietates ĩ q̄bꝰ deꝰ creauit mūdū ⁊ oīa fec̄. ⁊ iō in pⁱcipio Geñ. dr̄: In pⁱcipio creauit heloym ĩ pl'ali. ad denotādū istas tres ꝓprietates siue attributa ĩ deo ĩ q̄bꝰ oīa opat'. Et eo mō exponūt auctes alias. Sꝫ ista rñsio nō est rōnabil'. ¶ Pⁱo qꝛ sic̄ deꝰ opat' ꝑ potentiā sapiām ⁊ amorē: ita artifex creatꝰ opat' ꝑ artē suā: sic̄ ꝑ regulā directiuā ⁊ ꝑ potētiā trāsmutādi materiā: ⁊ ꝑ lucri amorē sic̄ ꝓpt' finē. Si igit' ꝓpt' ꝑdicta. s. ꝓpt' potētiā sapiāꝫ ⁊ bonitatē diuinā nomē dñi ponit' in pl'ali qñ opat'. eadē rōne ⁊ maiori dꝫ scriptura sic loq̄ de artifice creato opationē ipius exꝑmēdo: qd̄ nō inuenit'. ⁊ tal' modꝰ loq̄ndi in sacra scriptura de deo freq̄nt' habet'. Et ꝯfirmat' rō: qꝛ potētia sapiā ⁊ amor plꝰ differūt ĩ artifice creato q̄ꝫ in deo: qꝛ differūt. s. re absoluta qd̄ nō pōt eē in deo. g̃ modꝰ loq̄ndi in pl'ali mag' cōpetit ĩ exꝑssione opatoris creati artific' q̄ꝫ ipiꝰ dei. ¶ Itē arguit' sic. Intētio moysi erat inducē ꝑpl'm ad cultū vniꝰ dei ⁊ ipm ab idolatria reuocare: ad quā ille ꝑpl's erat ꝓnꝰ: vt pꝫ ex toto decursu veter' testamēti. Cū igit' ꝑ modū ꝑdictū loq̄ndi in plurali possit h̄ri aliq̄ occasio cogitādi absolutā pl'alitatē in diuinis: nō ē verisil'e ꝙ moyses cog̃scēs ꝓnitatē ꝑpl'i ad idolatriā vsus fuisset tali vocabulo vel mō loq̄ndi ⁊ in scp̄tur' reliq̄sset nisi ꝑ h̄ sb̄tilit' sapiētibꝰ idicare voluisset ꝙ cū vnitate simplic' essentie ĩ deo stat pl'alitas ꝑsonaꝝ. alit' eñ suꝰ modꝰ loq̄ndi eēt ꝯrius sue intētiōi. ¶ Est āt sciēdū ꝙ in hebraico mysteria abscōdita ⁊ solū sapiētibꝰ nota ex mō scribēdi incōsueto freq̄nt' designant'. Ista sūt q̄ dixi de hac rñsiōe: ⁊ hāc q̄stionē detminaui.

Sed postea

Sꝫ postea venit ad manꝰ meas q̄dā libellꝰ hebraice scp̄tꝰ: vbi ꝑdicta rō alit' soluit'. Et q̄ꝫtū ad illud argumentū dixit sic auctor illiꝰ libelli ꝙ illi q̄ arguunt pl'alitatē ꝑsonaꝝ in diuis ꝑ h̄ nomē heloym qd̄ pl'alitatē sigt̄: ⁊ tñ dr̄ de deo: ĩnitunt' sup baculū arūdineū ꝯfractū: qꝛ tal' modꝰ loq̄ndi alibi īuenit' ꝯ vno solo: sic̄ pꝫ. j. Reg. xxviij. vbi scp̄tura loquit' de suscitatiōe samuel': cū dixit illa mulier phitonissa: Uidi heloym ascēdētes de t'ra. seq̄t' ꝟbū Saul': Qual' ē forma eiꝰ? ⁊c. ¶ Itē nō solū loquit' scp̄tura sic de h̄ noīe heloym: sꝫ etiā de aliq̄bꝰ alijs. ꝟbi gr̄a: Ezech. xlvj. dr̄ sic: In die āt kalēdaꝝ vitulū de armēto ĩmaculatū ⁊c. In hebraico āt pōit' Thamin: qd̄ sigt̄ ĩmacl'atū: sꝫ Thaminū qd̄ ē pl'ale huiꝰ noīs thamin vel themau: ⁊ ꝯiungit' cū vitulo ĩ singulari: ⁊ ꝑ h̄ tñ nō ĩterꝑtat' aliq̄ pl'alitas. g̃ ⁊c. Itē aliqñ ꝟba pl'alis nūeri ꝯiūgunt' cū noībꝰ ⁊ ꝓnoībus singl'ar' nūeri. ꝟbi gr̄a Cāti. j. Trahe me post te: curremꝰ ⁊c. ⁊ sic nō valet argumētū q̄ ꝯcludebat' pl'alitas ꝑsonaꝝ ex h̄ ꝙ noīa diuīa ꝯiūgūt' cū ꝟbis pl'alis nūeri: vt videt'. ⁊ sic ꝑ ista loca scp̄ture arguit ꝯ ꝑdicta. Sꝫ ꝑ ista nullo mō infrīgunt' ea q̄ dicta sūt: qꝛ ẜm expositores hebraicos samuel nō surrexit solus sꝫ moyses cū eo. dicūt ei ꝙ Samuel surrexit tūc nō ꝟtute magica: sꝫ ꝟtute diuīa seu ꝑmissiōe: qd̄ dictū ꝯuenit cum illa opiniōe quā tāgit Aug. ĩ ep'la ad Simplicianū. ⁊ h̄r ĩ Glo. j. Reg. xxviij. sup locū illū. dicūt iudei ꝙ samuel timuit ad diuinū iudiciū euocari. iō rogauit moysen vēire secū vt eēt sibi testis ꝙ ĩtegre fuasset legē ab eo scp̄tā. mulier igit' phitonissa q̄ solū samuelē vocauerat vidēs aliū ipm associātē admirās dixit ĩ pl'ali: Deos video ascēdētes de t'ra. i. hoīes diuīos ⁊ idicauit modū sue visiōis sauli. lꝫ breuius scribat'. j. Reg. xxviij. Saul āt nō q̄siuit nisi de figura ipiꝰ q̄ ꝑmo apparuerat ⁊ nō ꝯ associāte ipm: ⁊ ꝓpt' h̄ q̄siuit ĩ singulari dicēs: Qual' ē forma eiꝰ? qꝛ cū solo samuele volebat loq̄: ⁊ sic pꝫ ex dict' doctoꝝ hebraicoꝝ passū istū exponētiū ꝙ nō ĩfrigit' nr̄m argumētū ꝑdictū. sꝫ ꝯfirmat' mag': qꝛ heloym de duobꝰ dr̄. Si āt dicat' ẜm aliā opinionē quā etiā tāgit Aug. ꝙ nō fuit ꝟe samuel q̄ apparuit: tūc rñdeo ꝙ duo alij apparuerūt. videlꝫ demō ꝑuatꝰ illi mulieri magice: et q̄dā forma reꝑsentās samuelē: ⁊ ꝓpt' h̄ dixit ĩ pl'ali: Uideo deos ⁊c. Saul āt nō nisi ꝯ vno q̄siuit. s. de samuele quē vocari fecerat. ¶ Ad scd̄m argumētū dicendū ē ꝙ thamin qd̄ sigt̄ ĩmaculatos ĩ pl'ali: nō ꝯiūgit' cū vitulo in singulari: vt ipe arguit et male: sꝫ cū genitiuo pl'alis nūeri. non eñ h̄ñt variationē casuū sic̄ nos. sꝫ tm̄ variant' noīa ẜm nūeꝝ pl'alē ⁊ singularē. ⁊ ē sensus: In die āt kalēdaꝝ vitulū de armēto ĩmaculatoꝝ. i. de nūero illoꝝ ĩmaculatoꝝ q̄ ad h̄ refuabant': faciet sacrificiū ⁊c. ¶ Ad cuius euidētiā ē notādū ꝙ ex statuto leg' in ꝑncipio cuiuslibet mēsis debebat offerri vitulus vnꝰ ĩmaculatꝰ. ⁊ iō ordīauerūt sacerdotes ĩ vno loco ꝓpe tēplū vt tales vituli fuarent' saltē. xij. ad minꝰ: ⁊ de illis saltē ad h̄ refuat' sp̄ accipiebat' ille q̄ in ꝑncipio mēsis seu kalēdarū qd̄ idē ē offerebat'. de tali āt oblatiōe loq̄t' Ezechiel ĩ loco ꝑdicto. ⁊ iō ad h̄ denotādū posuit thaminū in pl'ali ad inueniendū ꝙ vnꝰ de illis pl'ibꝰ sic debeat offerri. ⁊ sic ptꝫ ꝙ ꝑdicta nō ĩfringūt ea q̄ dicta sūt de h̄ noīe heloym. ꝓpt' qd̄ antiq̄ doctores hebreoꝝ alit' nitebant' soluē ꝑdictū argumentū: vt patuit ex ꝑdict'. ¶ Ad tertiū ē dicēdū ꝙ liber cāticoꝝ a doctoribꝰ hebraic' expōit' de deo ⁊ synagoga sic̄ de xp̄o: ⁊ etiā a doctoribꝰ catholic': vt. j. dicet'. Igit' ẜm illos illa ꝟba: Trahe me post te: sūt ꝟba synagoge q̄ dr̄ spōsa dei. iō talis spōsa nō ē vna ꝑsona singular' sꝫ collectio fideliū. ⁊ iō ad h̄ denotādū subdit' in pl'ali: Curremꝰ. ⁊ iō h̄ ponit' ad denotādū pl'alitatē ꝑsonarū. ⁊ iō ex h̄ nō infringit' argumētū de h̄ noīe heloym ⁊ alijs noībꝰ diuis. etiā de noīe dñi Tetragrāmatō: q̄ ꝯiūgunt' cū verbis pl'alis nūeri: ad denotādū ibi aliquā pl'alitatē ꝑ modū ꝑdictū: sꝫ mag' ꝑ h̄ argumētū ꝑdictum ꝯfirmat'. Quedā etiā alia includit auctor ꝑdicti libelli ad suū ꝓpositū q̄ omitto ad p̄ñs: tū qꝛ ꝑdict' solut' alia patēt: tū qꝛ itēdo libellū illū iprobare ꝑ oīa decurrēdo: qꝛ ibi multa ꝯ fidē xp̄ianā tāgunt'. Itē nō solū arguit' pl'alitas ꝑsonaꝝ in diuis ex h̄ noīe heloym: vt ipe supponit dicēs ꝙ ĩnitimur baculo arūdineo ꝯfracto: sꝫ eā dē pluralitatē clariꝰ exꝑmūt ꝓphe ĩ mult' loc'. ꝟbi gr̄a in ps̄. xliiij. q̄ ñ pōt expōi nisi ad l'raꝫ ꝯ xp̄o vt diffusiꝰ declaraui sup ep'laꝫ ad Heb. c. j. ⁊ ibidē dr̄ ꝯ xp̄o: Sedes tua ĩ seculū seculi ꝟga eq̄tat' ꝟga regni tui. Dilexisti iusticiā ⁊ odisti iniq̄tatē: ꝓptea vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ. In hac auctē exꝑmit' xp̄s tāq̄ꝫ deꝰ vnctꝰ: qꝛ in hūana natura assūpta vnctꝰ ē plenitudie gr̄e: exꝑmit' h̄ etiā deꝰ vngēs ipm tāq̄ꝫ ꝑsona distīcta ab ipo vncto: qꝛ scriptura sacra de ipo vngēte loq̄t' tāq̄ꝫ ꝯ alia ꝑsona. ¶ Notādū etiā ꝙ ex pte dei vngēt' duplicat' h̄ nomē deꝰ cū dixit: Unxit te deꝰ deꝰ tuꝰ: ad denotādū ꝑsonā p̄ris ⁊ spūsscti. Et sic pꝫ

ex hac

ex hac auctē pl'alitas ꝑsonaꝝ ⁊ diuĩtas ipiꝰ xp̄i. ꝓpter qd̄ ad idē ꝓpositū ꝓbādū īduc̄ eā ap'lus ad Heb. j. Itē ps̄. cix. dr̄: Dixit dñs dño meo ⁊c. ⁊ ꝙ ista sint ꝟba p̄ris ad filiū: vt pꝫ ꝑ trāslationē chaldaicā q̄ dic̄ sic: Dixit dñs ꝟbo suo sede a dextris meis. Pꝫ etiā ꝑ id qd̄ seq̄t' in eodē ps̄. Ex vtero añ luciferꝝ genui te. qꝛ nō pōt cōpetē nisi filio dei. ꝑ h̄ eñ ꝙ dr̄ h̄: Deꝰ ꝟbū ex vtero. i. genitꝰ de substātia dei. ōndit' vnitas diuīe essentie: qꝛ deitas pl'ificari ñ pōt. ꝑ h̄ āt ꝙ dr̄ genitꝰ de substātia dei. ōndit' distīctio ꝑsonaꝝ: qꝛ nulla res seipāꝫ gignit. silr' ꝑ h̄ qd̄ dr̄: Sede a dextr' meis. vna eñ ꝑsona nō dr̄ sedē ad dexterā suipiꝰ. ⁊ sic ex hac auctē pꝫ pluralitas ꝑsonaꝝ: ⁊ maxīe qꝛ h̄ ps̄. nō pōt exponi ad l'ram nisi de xp̄o: sic̄ ꝑus declaraui in ep'la ad Heb. j. ꝓpter qd̄ saluator allegat eā in h̄ sensu Matthei. xxij. ⁊ ap'ls vbi. s̄. Itē pl'alitas ꝑsonaꝝ nō solū exprimit' in scriptura veter' testamēti: sꝫ etiā detmīata pl'alitas. videlꝫ btā trinitas: Esa. xlviij. Nō a pⁱcipio ĩ abscōdito locutꝰ sum ex tpe añq̄ꝫ fieret ibi erā ⁊ nūc dñs deꝰ misit me ⁊ spūs eiꝰ. Ista sūt ꝟba dei loq̄nt': vt pꝫ ex textu imediate ꝑcedēti. silr' ex h̄ ꝙ imediate sb̄dit': Hoc dic̄ dñs deꝰ redēptor tuꝰ sctūs isrl'. In hac aūt auctē imediate ꝑmissa Esa. exꝑsse loq̄t' deꝰ de datiōe leg': qꝛ fuit data ĩ māifesto: qꝛ de die et audiēte toto ꝑpl'o vocē dei loq̄nt': vt pꝫ Exo. xix. ⁊. xx. ⁊ h̄ ē qd̄ dic̄: Nō a ꝑncipio ĩ abscōdito locutꝰ sum. i. qñ lex ꝑmo fuit data: ⁊ imediate subdit': Et nūc dñs deꝰ misit me ⁊ spūs eiꝰ. vbi deꝰ dic̄ se missum a deo et spū eiꝰ. Nūc āt ē ita ꝙ ĩter mittētē ⁊ missū sp̄ ē distīctio ꝑsonalis: igit' ē distīctio ꝑsonaꝝ in diuīs. s. trinitas. s. dei missi ⁊ dei mittēt' ⁊ spūs eiꝰ. deū āt missum dicimꝰ deū ĩcarnatū. s. filiū. deū āt mittētē ⁊ spm̄ eiꝰ dicimꝰ p̄reꝫ ⁊ spm̄sctm̄: ⁊ sic ptꝫ trinitas ꝑsonaꝝ. ¶ Ad euadēdū āt istd̄ dictū Ra. Sa. vnū mēdaciū adiuenit sup locū istū dicēs: ꝙ oēs ꝓphe fuerunt cū moyse in mōte sinai: ⁊ ibi acceꝑert ꝓphias suas: sic̄ ⁊ moyses legē: sed postea illas ꝓphias denūciauert' ꝑpl'o tpe a deo detmīato. et iō dic̄ ꝙ ꝟba ꝑdicta sūt ꝟba Esa. ab isto loco: Ex tpe añq̄ꝫ fieret ibi erā. i. a tpe datiōis leg' de q̄ fit ẜmo ibi fui in mōte sinai. ⁊ qd̄ sequit': Et nūc dñs deꝰ misit ⁊c. refert' ad tp̄s q̄ Esaias missus ē ad āñūciādū ꝑpl'o illa q̄ ꝑus accepat in mōte sinai a dño. ẜ istd̄ dictū pꝫ eē falsū multipl'r. nā imediate ꝑmittit' ꝟbū dñi loq̄nt' de datiōe leg' cū dr̄: Nō a ꝑncipio in abscō. lo. sū. ⁊ iō imediate subdit': Ex tpe añq̄ꝫ fieret ibi erā. ⁊ sic ex mō loq̄ndi pꝫ ꝙ ē ꝟbū eiusdē. ⁊ sic pꝫ ꝙ illud scd̄m nō ē ꝟbū Esaie: ẜ ipiꝰ dei: sic̄ ⁊ ꝑmū. Q' āt ꝑmū sit ꝟbū dei loq̄ntis de datiōe leg' pꝫ ꝑ l'raꝫ ꝑcedētē: qꝛ ibi ꝑmittit': Ego ꝑmus et ego nouissimꝰ: manꝰ mea fundauit terrā ⁊c. qd̄ nō pōt dici de Esaia. Itē Glo. hebraica q̄ apd̄ eos ē autētica reputat' sup illū locū: Exo. xx. Ego sū dñs deꝰ tuꝰ ⁊c. dic̄ sic: Si dic' ĩ secreto fuit ẜmo. s. leg': nōne iā dictū ē Esa. xlviij. Nō a ꝑncipio ĩ abscō. lo. sū. ⁊ sic ptꝫ ꝑ istā Glo. apd̄ eos autēticatā ꝙ istd̄ ꝟbū Esa. ĩ ꝑsona dr̄ loq̄ntis dei: et h̄ de datiōe legis. Itē sup illud Exo. xix. Uenert' ĩ solitudīe sinai. dic̄ sic Glo. autētica hebraica: Data ē lex ĩ ꝑpl'o: vt oīs q̄ voluerit recipe eā recipiat. seq̄t': Et ecce deꝰ sctūs et bñdictꝰ dicēte Esa. xlviij. Nō a ꝑncipio in occulto locutꝰ suꝫ ex tpe añq̄ꝫ fieret ibi erā. ⁊ idē h̄r sup illud Exo. xx. Ego dñs deꝰ tuꝰ. ⁊ sic pꝫ nō solū ex textu ꝑcedēti ⁊ sequēti: ẜ etiā ex glosis hebraic' apd̄ iudeos autētic': ꝙ auctas ꝑallegata Esa. non a ꝑncipio ⁊c. nō ē ĩtelligēda de ipo Esaia loq̄nte ĩ ꝑsona ꝓpria: sꝫ magis loq̄t' in ꝑsona dei: qꝛ ꝑmo dedit legē in mōte sinai: ⁊ postea missus ĩ mūdū a deo p̄re ⁊ spū eiꝰ ad redēptionē hūani gñis ẜm ꝙ exꝑmit' māifeste ĩ ꝑdicta auctē. ⁊ iō in fine illiꝰ auctis ponit': Hoc dic̄ redēptor tuꝰ sanctus isrl'. ¶ Itē ꝙ dic̄ Esaiā fuisse ĩ mōte sinai ē valde absurdū qꝛ Esa. adhuc ñ erat natꝰ: īmo fuit natꝰ pꝰ fere ꝑ. dclxxxvj. annos: qꝛ ab egressu de egypto vsq̄ ad. iiij. ānū regni salomōis in q̄ fūdatū ē tēplū: fluxert' āni. cccclxxx. vt h̄r. iij. Reg. vj. et ex tūc vsq̄ ad ꝑmū ānū ozie regis iuda sub q̄ cepit Esaias ꝓphetare fluxert'. ccvj. āni: vt pōt h̄ri de facili cōputādo tpa regū itermedioꝝ: īspiciēdo tertiū ⁊ q̄rtū librū Regū. Si aūt dr̄ ꝙ Esaias postq̄ꝫ accepit ꝓphiā ĩ mōte sinai mortuꝰ sit ⁊ postea tpe ozee resuscitatꝰ. illd̄ videt' ficticiū: qꝛ sacra scp̄tura h̄ nullo mō innuit: sꝫ magis ꝯriū. ⁊ maxīe qꝛ opteret ẜm eū dici idē de oībꝰ ꝓphis: vt pꝫ ex ꝑdict'. Si āt dr̄ ꝙ aīa Esa. fuit creata añ corpꝰ: ⁊ sic fuit ĩ mōte sinai ĩ aīa ⁊ nō in corpe: ⁊ postea illa aīa tpe ozie fuit ꝯiūcta corpi ꝑ viā nature gñato ⁊ organizato. h̄ dictū ē ꝯ scripturā Geñ. j. ⁊. ij. c. Formauit hoīeꝫ deꝰ ꝯ limo t're: ⁊ īspirauit ⁊c. ex q̄ pꝫ māifeste ꝙ organizatio corpis hūani ꝑcedit origine creationē et ĩfusionē aīe. Itē Zach. xij. dr̄: Hoc dic̄ dñs extēdēs celos et fundās terrā et fingēs spm̄ hoīs ĩ eo. ex q̄ ptꝫ ꝙ aīa hoīs creat' ĩ ipo corpe iā organizato. vñ et glo. hebraica sup locū istū sic dic̄: Creator creat aīaꝫ cū

ꝑfectiōe

ꝑfectiōe figure hūani corpis. Itē arguit' ꝯ vtrāq̄ rñsionē sic: qꝛ si Esaias fuit in mōte sinai tpe legis date: et h̄ siue ĩ aīa tm̄ siue ĩ aīa et corpe sil'. ⁊ ibi accepit ꝓphetiā quā postea denūciauit et sic alij ꝓphe. seq̄t' ꝙ scp̄tura veter' testamēti in magna ꝑte sit falsa: qꝛ sepissime dic̄ ꝓphas accepisse spm̄ ꝓphetādi de nouo: sic̄ pꝫ ꝯ Heliseo. iiij. Reg. ij. ⁊ de Ezechiele: Ezech. j. ⁊ ꝯ multis alijs. silr' ꝙ reuelatiōes sūt facte ipis ꝓphis de ipis q̄ ĩg̃rabāt: sic̄ ptꝫ de Heliseo. iiij. Reg. iiij. vbi dic̄ de illa muliere sunamite: Aīa eiꝰ in amaritudīe ē ⁊ dñs celauit a me. silr' ꝯ Daniele de q̄ scribit' Dañ. j. ꝙ deꝰ dedit illi intelligētiā visionū. ⁊ ij. ca. q̄lit' reuelatū ē ei somniū Nabuchodonosor ⁊ eiꝰ ĩterꝑtatio. et. ix. ca. ĩtroducit' āgelꝰ gabriel reuelās Danieli dictū mysteriū hebdomadaꝝ: et ĩ pl'ibꝰ alijs loc' eiusdē libri sil'e ĩducit'. sil'r etiā ĩ alijs libris veter' testamēti: vt pꝫ ĩuēti: q̄ omitto ꝓpt' ꝓlixitatē vitādā. h̄ āt oīa et sil'ia eēnt simpl'r falsa: si ꝓphe ꝑfecte accepissent ꝓphias suas in mōte sinai: qꝛ ex tūc fuissent de oībꝰ illumīati: siue fuissent ibi in aīa tm̄: siue ĩ aīa et corpe. ⁊ sic pꝫ ꝙ rō Ra. Sa. nō solū ē ꝯ totā scripturā veteris testamēti et ꝓphetiā q̄ dic̄ ꝙ aīa ꝑcedit corpꝰ: ẜ ⁊ ꝯ totā scripturā phoꝝ: vt ex ꝑdictis pꝫ. Et sic ex ꝑdicta auctē Esaie trinitas ꝑsonaꝝ pꝫ ĩ diuīs. Ad idē etiā fac̄ illd̄ Eccs. iiij. Funiculꝰ triplex difficile rūpit'. Glo. hebraica. Sēsus videt' eē mysteriū trini dei ⁊ vniꝰ: ⁊ nō de facili discutit'. ẜ hāc Glo. ātiquā moderni iudei ꝑuerterūt retorq̄ntes hāc trinitatē ad tria attributa diuīa q̄ sūt potētia: sapīa: et bōitas. ẜ h̄ est. s̄. iprobatū. Idē in ps̄. Uerbo dñi celi firmati sūt et spū oris eiꝰ ⁊c. et sic de alijs. Ptꝫ igit' ꝑncipale q̄liter pluralitas ꝑsonarū possit ꝓbari ꝑ scripturā a iudeis receptam. similiter et trinitas determinata.

Probatio incarnationis diuine persone.

SEcūdū ꝑncipale ē ꝓbandū. s. ĩcarnationē diuīe ꝑsone: ita ꝙ messias ꝓmissus ĩ lege et ꝓphis sit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ hō: ⁊ ad h̄ ꝓbādū adduco auctē Hiere. xxiij. Ecce dies ve. dic̄ do. et susci. da. ger. iustū. et ꝑ h̄ pꝫ ⁊ apparet xp̄i hūanitas: qꝛ h̄ auctas ẜm oēs expositores hebreoꝝ itelligit' ꝯ xp̄o ad l'raꝫ. seq̄t' ĩ eadē serie textꝰ ⁊ in eadē ꝑsona. Hoc ē nomē qd̄ vocabūt eū dñs iustꝰ nr̄. ⁊ ꝑ h̄ exꝑmit' xp̄i diuĩtas vera: qꝛ vbi hēmꝰ: Iustꝰ dñs nr̄. ĩ hebraico h̄r: nomē dñi tetragrāmatō: qd̄ nomē ē ꝓpⁱjssimū ĩter noīa diuīa. ⁊ ꝓpt' h̄ de null'o dr̄ nisi de deo vero. Sꝫ ad h̄ rñdēt aliq̄ dicētes ꝙ nomē dñi tetragrāmatō nō dr̄ de vero deo tm̄ ẜ etiā de alijs vt h̄r Ezech. vl. de illa ciuitate q̄ describit'. ibi: Et nomē ciuitatis dñs ibidē. vbi hēmꝰ: dñs ibidē. In hebraico pōit' nomē dñi tetragrāmatō. ⁊ sic illud nomē dr̄ ꝯ illa ciuitate q̄ tñ nō ē idē qd̄ deꝰ. g̃ ⁊c. Item Geñ. xxij. dr̄: Uocauit abraā nomē loci illiꝰ dñs videt: vbi hēmꝰ: Dñs. In hebreo pōit': Tetragrāmatō: ⁊ sic locꝰ ille noīat' illo noīe: vt videt'. Itē Iudicū. vj. Edificauit igit' ibi gedeō altare dño: vocauitq̄ꝫ id dñi pax. In hebreo h̄r: Dñi pax: ⁊ ibi ē nomē dñi tetragrāmatō: ⁊ sic idē qd̄ ꝑus. s̄. dictū ē h̄r. Itē Exo. xvij. Edificauit moyses altare dño ⁊ vocauit nomē eiꝰ: deus exaltatio mea. vbi nos hēmꝰ dñs. In hebreo ē nomē dñi tetragrāmatō. et sic idē qd̄ ꝑus. Sꝫ ista rñsio nulla ē: qꝛ nullū ꝑdictoꝝ noīat' ꝓprio noīe dei qd̄ ē nomē dñi tetragrāmatō: sꝫ noīat' qd̄libet ꝑdictoꝝ a q̄dā effectu dei: qꝛ solꝰ deꝰ noīat' h̄ noīe. ⁊ h̄ nō ē icōueniēs: sic̄ aliq̄s hō hñ vocat' Adeodatꝰ: vel Deusdedit: vl' alit' q̄d hmōi. nō tñ vocat' deꝰ absolute: qꝛ h̄ eēt ipiū. ⁊ h̄ pꝫ discurrēdo ꝑ oīa ꝑdicta: qꝛ Ezech. vl. nō dr̄: Nomē ciuitat' dñs: ita ꝙ noīet' nomē dñi tetragrāmatō: sꝫ dr̄ ibi nomē ciuitatis dñs ibidē. i. denomīari dꝫ a diuīa inhītatiōe. et h̄ ptꝫ ꝑ chaldaicā trāslationē q̄ sic hꝫ: Nomē ciuitatis. exponēs adiecit: A die q̄ fec̄ dñs descēdere suā diuĩtatē ibidē. silr' Geñ. xxij. nō dr̄: Uocauit abraā nomē loci illiꝰ dñs absolute: sꝫ dñs videt: qꝛ locꝰ ille nō ē noīatꝰ nomē dei tetragrāmatō: sꝫ ē noīatꝰ a visiōe diuina: qꝛ vidit ibi hūilitatē et afflictionē ipiꝰ isaac. liberans eū a morte et arietē loco eiꝰ ponēs. ¶ Uel alit' ꝙ abraā vidit ibi ĩ spū tēplū deo edificādū ꝑ Salomonē in q̄ deꝰ visurꝰ erat ꝑces ꝑpl'i sui et oblatiōes. et h̄ pꝫ ꝑ trāslationē chaldaicā vbi dr̄: Adorauit ibi abraā et ait corā dño. h̄ erūt colētes corā deo gētes. silr' Exo. xvij. Moyses nō vocauit id altare noīe dñi tetragrāmaton absolute: sꝫ vocauit id dñs exaltatio mea: a q̄dā effectu diuino: qꝛ dñs liberauerat ibi ꝑpl'm a manibꝰ Amalech ad ꝑces Moysi: vt pꝫ ibidē. silr' Iudicū. vj. Gedeō nō vocauit altare illud nomē dñi absolute: sꝫ a q̄dā effectu diuīo. Et iō vocauit illud: dñi pax vel dei pax: qꝛ dñs ꝓmiserat sibi pacē ab inimic' ꝑseq̄ntibꝰ eū: et de facto cōpleuit. Et h̄ ptꝫ ꝑ trāslationē chaldaicā q̄ sic hꝫ: Edificauit sibi gedeō altare dño et fuiuit sup illud deo q̄ fecit ei pacē. Patet igit' ex ꝑdictis ꝙ nomē dñi tetragrāmaton nō dr̄ de aliq̄ nisi de deo vero tm̄. Hoc etiā exꝑsse dixit Rabbi Moyses in libro directiōis ꝑplexoꝝ: dicēs exꝑsse ꝙ

oĩa noĩa diuina deriuata ſunt ab opibꝰ diuinis:ꝑter nomẽ Te
tragrãmaton:qđ ẽ appropriatũ altiſſimo creatori.et ſm ipſum
ſolũ denotat diuinã eſſentiã cũ ꝓprietatibꝰ ſuis intrĩſecis.Ce/
tera aũt noĩa diuina impoſita ſunt ab opibus diuĩs:ſicꝫ ptȝ de
hoc noĩe heloy et adonay:q̃ int̃ cetera noĩa ſunt magis ꝓpria
et tũ ħ nomẽ heloy vel adonay iponit̃ ad ſignificandũ deũ ex
generali ꝓuidẽtia.et ꝓpt̃ ħ cõicat̃ aliȷ̃s vñ iudices et ſapiẽtes
et diuina ſapiã p̃diti aliq̃n noĩant̃ heloy in ſacra ſcriptura:vt
diċ pš.Ego dixi dȷ̃ eſtis ⁊c̃.In hebraico ponit̃ heloym:et ꝯſi/
milia habent̃ in pluribꝰ locis.et ſilr habet̃ de ħ noĩe adonay:
qđ imponit̃ ab vniuerſali p̃ſidẽtia.et ideo bñ đr in ſcriptura đ
potẽtibus et regibus.nõ aũt ita ẽ de noĩe dñi Tetragrãmatõ
qđ ſignificat diuinã eẽntiã nudã et purã abſq; reſpectu ad ex/
tra:vt dicit doctor p̃dictus.et iõ nõ ẽ cõicabile alteri.et iõ cuȝ
ip̃e xp̃s noĩet̃ ħ noĩe:vt ptȝ ꝑ auctẽ allegatã:Hiere.xxiii.ptȝ ꝙ
ip̃e xp̃s ẽ verus deus.Propt̃ ħ aliȷ̃ ſoluerũt alit̃ auctẽ p̃dictã
corrũpẽtes verã lr̃am dicẽtes ꝙ ſic ẽ in hebreo Hiere.xxiii.Et
hoc ẽ nomẽ eius q̇ vocauit eũ dñs iuſtus nr̃.ita ꝙ nomen dñi
Tetragrãmaton loco cuius ponit̃ in trãſlatiõe nr̃a dñs:vt di
ctũ eſt nõ refert̃ ad meſſiã filiũ dauid:ſed ad deũ verꝝ q̇ voca/
bit ip̃m ad liberationẽ ꝓplĩ iſrael q̃n placuerit ſibi.¶Contra
iſtã ſolutionẽ nõ põt argui:niſi oſtẽdẽdo ꝙ ſibi corrũpũt ve
rã lr̃am:et negãt veritatẽ vt negẽt xp̃i diuinitatẽ.ħ aũt poſſet
optime fieri ex antiq̇s biblȷ̃s q̃ nõ eſſent corrupte in paſſu iſto
et in aliȷ̃s in q̇bus fit mẽtio đ diuinitate xp̃i ſi haberi poſſent:
et ħ mõ illi q̇ p̃ceſſerunt nos ꝯ eos in ħ paſſu et ꝯſimilibus ar/
guebãt.lȝ aũt ego nõ viderim aliquã bibliam iudeoꝝ q̃ nõ ſit
in paſſu iſto corrupta.tñ audiui a fidedignis rõne vite et ꝯſciẽ
tie et ſciẽtie affirmãtibus iuramẽto ꝙ ſic viderãt in antiq̇s bi/
blȷ̃s ſicut habet trãſlatio Hiero.ſupius īducta.Si aũt nõ poſ
ſunt haberi ãtiq̃ biblie nõ corrupte:recurrẽdũ ẽ ad alias trãſ/
lationes q̃s iudei rõnabiliter negare nõ poſſunt.Et ꝑ ħ pote/
rit p̃dicta falſitas depr̃hendi.¶Et p̃mo depr̃hẽdit̃ ꝑ trãſlationẽ
Lxx.interp̃tũ q̃ ſic hȝ vt trãſlatio Hieronymi:vt ptȝ ꝑ officiũ
eccleſiaſticũ qđ de iſta trãſlatiõe aſſumptũ eſt:in q̇ q̇dẽ officio
ſic ponit̃ iſta auctoritas.In diebꝰ illis ſaluabit̃ iuda:et iſrael
hitabit ꝯfidẽter:et ħ eſt nomẽ qđ vocabũt eũ dñs iuſtus nr̃.
Ex ħ ptȝ ꝙ nomẽ dñi Tetragrãmaton ad xp̃m refert̃.Sed q̃re
ret aliq̇s ⁊ bñ:quõ.Lxx.it̃erp̃tes ſic trãſtulerũt:qꝛ q̃tũ pote/
rãt in ſua trãſlatiõe opiebãt diuinitatẽ ip̃ius xp̃i ne rex Pto
lemeus crederet eos adorare duplicẽ diuinitatẽ:vt dicit Hie/
ro.in ꝓlogo pẽtateuchi ⁊ in pluribꝰ aliȷ̃s locis.¶Ad ħ ẽ dicẽ/
dũ ꝙ.Lxx.in ħ loco ſufficiẽter opuerãt diuinitatẽ xp̃i:qꝛ trãſ
ferẽdo de hebraico in grecũ nõ poſuerũt nomẽ dei Tetragrã/
matõ:ſed loco eius poſuerũt nomẽ cõe:kyrios:qđ in greco ſo
nat idẽ qđ dñs apud nos.Et ħ nomẽ põt dici de deo vero ſeu
de q̇libet magno p̃ncipe ſeu magnate:et eodẽ mõ Hiero.trãſ/
ferẽs de hebraico in latinũ poſuit nomẽ cõe dñs:qꝛ nõ habuit
nomẽ ꝓpriũ corrñdẽs noĩ dñi Tetragrãmatõ.iõ loco eius po/
ſuit ħ nomẽ cõe dñs:qđ indifferẽter dictum ẽ de deo et q̇libet
hoĩe magno.ꝓpt̃ qđ auctoritas Hiere.xxiii.ſimilit̃ nõ eſt effi/
cax ad ꝓbandũ xp̃i diuinitatẽ ſm trãſlationẽ Hiero.ſed ſolũ
ex hebraica veritate ſm quẽ modũ ego ꝓceſſi.Scđo ptȝ falſi/
tas iudeoꝝ in loco p̃dicto ꝑ trãſlationẽ chaldaicã q̃ eſt autẽti
ca apđ eos q̃ ſic hȝ:Ecce dies veniũt dicit dñs et ſuſcitabo da
uid meſſiã iuſtũ:vbi hẽmus Hermẽ iuſtũ.Ex q̇ pȝ ꝙ hec aucto
ritas ĩtelligit̃ de xp̃o ad lr̃am.et ſequit̃ in trãſlatiõe chaldai/
ca.Et ħ eſt nomẽ qđ ip̃i appellabũt ei dñs iuſtus nr̃:et Hiere.
xxiii.trãſlatio chaldaica hȝ:Et ħ eſt nomẽ qđ ip̃i dicẽt ei dñs
iuſtus nr̃.et ibi ponit̃ nomẽ dñi Tetragrãmaton vbi poſuit ħ
nomẽ dñs.Ex q̇ patet ꝙ in hebraica veritate non eſt vocabit:
ſed vocabũt.et ſic patet ꝙ nomẽ dñi Tetragrãmatõ refert̃ ad
meſſiã q̇ noĩe dicit Hieremias ip̃m appellandũ ſeu noĩandũ a
ꝓplis ſibi ſubditis.Et iõ aliȷ̃ aliter ſoluerũt dicentes ꝙ ꝑ ħ no
men nõ habet̃ ꝙ meſſias ſit deus:qꝛ nõ đr ꝙ debeat eſſe deus
ſed vocabit̃ deus.Sed iſta rñſio nõ valet:qꝛ iſta nomĩatio vel
vocatio ſi vera eſſet ſequit̃ ꝙ ſit deus re ſicut nomĩe.ſic aũt eſt
in ꝓpoſito:qꝛ ibidẽ deus p̃mittit̃ de ip̃o ſic noĩato:Ecce dies
veniũt dicit dominus et ſuſcitabo dauid germẽ iuſtũ et regna
bit rex et ſapiens erit et faciet iudiciũ et iuſticiã in terra.Hoc
aũt eſſet falſum ſi nomẽ diuinitatis ꝓpriũ ſibi vſurparet:et il/
lo noĩe vocari ſe ꝑmitteret:niſi ſm veritatẽ deus eſſet.¶Itẽ li
cet iudei expectẽt meſſiã puꝝ hominẽ futuꝝ:tamẽ expectãt eũ
ſicut ꝓphetã ſanctiſſimũ et ſanctiorẽ Moyſe.hoc aũt eſſet im
poſſibile ſi ꝑmitteret ſe vocari noĩe domini Tetragrãmaton:
niſi ſic eſſet ſm veritatẽ.imo incurreret peccatũ blaſphemie:et
ſic patet ꝙ illa obiectio nulla eſt.¶Item ad ꝓbandũ xp̃m eſ/
ſe verꝝ deũ et hominẽ:adducat̃ illa auctoritas Eſaie.ix.vbi de
xp̃o ſic

xp̃o ſic đr:Paruulus natus ẽ nobis ⁊ filius datus ẽ nobis:
et factus ẽ p̃ncipatus ſuꝑ humeꝝ eius:et vocabit̃ nomẽ eius
admirabilis:cõſiliarius:deus fortis pr̃ futuri ſeculi p̃nceps
pacis.Et ꝑ ħ qđ đr:Paruulus natus ⁊c̃.oñdit̃ ip̃ius xp̃i ve
ra hũanitas.ꝑ ħ aũt qđ ſequit̃:Et vocabit̃ nomẽ eius admi
rabilis ⁊c̃.apparet eius diuinitas.Sed ad ħ rñdẽt dicentes:
ꝙ in hebreo nõ habet̃ vocabit̃ ẜ vocabit.et ſic illud ꝙ ĩmedi
ate ſequit̃ qđ exp̃mit diuinitatẽ nõ refert̃ ad puulũ natũ:ſed
ad verꝝ deũ noĩantẽ ip̃m:et nomẽ pueri ponit̃ in fine auctori/
tatis cũ đr:Pricęps pacis:ita ꝙ ſm eos nõ eſt p̃nceps in no
minatiuo:ſed potius in vocatiuo:o pricęps.vel potiſſime in
accuſatiuo principẽ pacis:qđ de facili poſſunt dicere:qꝛ noĩa
apud eos ſunt indeclinabilia.⁊ iõ eodẽ mõ ſcribit̃ noĩatiuus
⁊ accuſatiuus.Eſt igit̃ ſenſus auctoritatis ſm eos:Paruu/
lus natus ẽ nob̃ ⁊c̃.⁊ vocabit ille q̇ eſt admirabilis ꝯſiliariꝰ
deus fortis:pr̃ futuri ſeculi nomẽ eius.i.puuli nati:principẽ
pacis.⁊ iõ dicũt ꝙ iſta auctoritas ẽ intelligenda de principe
Ezechia rege iuda ſub q̇ dñs dedit ꝓplo pacẽ interfecto exer/
citu Sẽnacherib regis aſſyrioꝝ ab ãgelo diuinitus miſſo:vt
habet̃.iiȷ̃.Reg.xix.Ul'ſi dicat̃ ꝙ de xp̃o debebat intelligi:ꝑ
ħ nõ ꝓbat̃ eius diuinitas.ſȝ qꝛ ſic rñdẽtes corrũpũt textũ.iõ
recurrẽdũ ẽ ad alias trãſlatiões ſicut feci in auctoritate ſupra
dicta.Et p̃rio pȝ ħ falſum ꝑ.Lxx.ĩterp̃tes q̇ habẽt ħ:vocabi
tur:ſicut dicit Hiero.in ſua tranſlatiõe.ſed tñ in ħ differunt a
tranſlatiõe Hiero.qꝛ noĩa exprimentia diuinitatem xp̃i cela/
uerãt in ſua tranſlatiõe rõne p̃dicta in p̃cedẽti auctoritate.et
ideo ſic trãſtulerũt:Puer natus ẽ nob̃ ⁊ filius datus ẽ nob̃:
cuius impiũ ſuꝑ humeꝝ eius:⁊ vocabit̃ nomẽ eius magni cõ
ſiliȷ̃ ãgelus.Et iſto mõ in officio miſſe recitat̃ in natiuitate do
mini:qꝛ officiũ eccleſiaſticũ in his q̃ accipiunt̃ de veteri teſta
mẽto:ſequit̃ trãſlationẽ.Lxx.it̃erp̃tũ ſaltẽ in pluribꝰ.ꝑ hanc
aũt trãſlationẽ pȝ ꝙ in hebreo nõ eſt vocabit ẜ vocabit̃ vt iſti
dicũt corrũpentes textũ.⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns ꝙ iſta noĩa admirabilis
ꝯſiliarius ⁊ deus fortis ⁊c̃.q̃ ſunt exprimẽtia diuinitatẽ refe/
runt̃ ad pueꝝ natũ:ſicut ⁊ illud qđ iſtis noĩbus corrñdet in
trãſlatiõe.Lxx.ſ.ħ:Et vocabit̃ nomẽ eius magni ꝯſiliȷ̃ ange
lus:qđ idẽ ſignificat implicite ⁊ velate:qꝛ iſta noĩa diuinita/
tẽ xp̃i exprimẽtia ſignificãt explicite ⁊ mãifeſte ꝙ maximũ cõ
ſiliũ ⁊ ſecretũ diuinũ fuit incarnatiõis diuĩe myſteriũ anteq̃ꝫ
in effectu cõpleret̃.pȝ etiã ꝑ hãc trãſlationẽ ꝙ hec auctoritas
nõ põt intelligi de Ezechia rege iuda:qꝛ iſta noĩa diuinitatẽ
xp̃i exprimẽtia.ſ.admirabilis ⁊ deꝰ fortis ⁊c̃.nõ poſſunt ei cõ
uenire.⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns in fine auctoritatis nõ habet̃ in hebraico:
principẽ pacis:in accuſatiuo caſu vt ip̃i dicũt corrũpẽtes ſen/
tentiã:ẜ potiꝰ princeps pacis in noĩatiuo:qꝛ ſicut dictũ eſt in
auctoritate p̃mittit̃ vocabit̃ ⁊ nõ vocabit:⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns ſi in fi/
ne auctoritatis poneret̃ principẽ pacis in accuſatiuo:male eſ/
ſet dictũ vt de ſe pȝ.¶Itẽ ꝙ iſtã pacẽ dicũt debere ĩtelligi đ pa
ce quã habuit ꝓplſ iſrael ſub Ezechia rege:ĩterfecto exercitu
Sẽnacherib.pȝ falſum ꝑ ſeq̃ntẽ textũ:qꝛ ĩmediate ſubdit̃ in
auctoritate p̃dicta Eſaie:Multiplicabit̃ eiꝰ impiũ ⁊ pacis eiꝰ
nõ erit finis.qꝛ iſta pax quã habuit tũc ſub Ezechia ꝓplſ fuit
ſatis breuis:vt patet intuenti quartũ libꝝ Regũ.Itẽ p̃dicta
reſpõſio iudeoꝝ patet falſa ꝑ tranſlationẽ chaldaicã q̃ ſic ha
bet:Infans datus eſt nobis:⁊ filius datus ẽ nobis:⁊ recipi/
et ſuꝑ ſe legẽ ad ſeruandũ eã:⁊ vocabit̃ nomẽ eius de ante ad
mirabilis ꝯſilio:deus fortis:ꝑmanẽs in ſecula ſeculoꝝ meſſi/
as in cuiꝰ diebꝰ multiplicabit̃ pax.ꝑ ħ eñi qđ đr ħ meſſias:pȝ
ꝙ hec auctas nõ ẽ intelligẽda de Ezechia ẜ de xp̃o.ꝑ ħ ãt qđ
hic đr:Et vocabit̃ nomẽ eiꝰ de ante admirabil' ꝯſilio deꝰ fort':
pȝ ꝙ noĩa diuinitatẽ exp̃mẽtia referunt̃ ad xp̃m:ita ꝙ ip̃e eſt
verus deꝰ.Qꝛ aũt interponit̃ ħ iſta determinatio de ante qđ
nõ ẽ in hebreo:ħ ẽ ad denotãdũ ꝙ nomẽ xp̃i p̃riꝰ fuit vocatũ
a deo ⁊ etiã ab ãgelo q̃ꝫ tpalit̃ naſceret̃:ſm ꝙ habet̃ Luce.ii.
⁊ Matth.i.Qꝛ aũt in hac trãſlatiõe chaldaica đr:Et recipiet
ſuꝑ ſe legẽ ad ſeruandũ eã.loco cuius in hebreo ⁊ in trãſlatio
ne Hiero.habet̃:Et factus ẽ principatꝰ ſuꝑ humeꝝ eius.ħ ẽ
ad denotandũ ꝙ xp̃s erat ĩpleturus legẽ ⁊ ſeruaturus.ſm ꝙ
ip̃emet dicit Matth.v.Nõ veni ſoluere legẽ ẜ adĩplere.Itẽ
notãdũ ꝙ in p̃dicta auctẽ Eſaie vbi de xp̃o đr:Et multiplica/
bit̃ eius impiũ.ĩ hebraico ponit̃:Leuiathe.qđ in latiõ ſonat
mltiplicabit̃.⁊ ſcribit̃ hec dictio hebraica p̃dicta ſic ꝙ hec lr̃a
men:clauſa ponit̃ in medio dictionis:qđ eſt ꝯ naturã huius
lr̃e:⁊ modũ ſcribẽdi hebreoꝝ:q̃ nunq̃ꝫ alibi ponit̃ niſi in fine
dictiõis.ſm ꝙ tãgit Hiero.in ꝓlogo galeato vbi dicit ꝙ ſunt
q̇nq; lr̃e duplices apud hebreos:qꝛ ꝑ has alit̃ ſcribunt̃ fines
dictionũ:alit̃ pricipia ⁊ media.⁊ de his q̇nq; lr̃is duplicibꝰ.
vna eſt men clauſa.alia eſt men aperta.Men clauſa ſem/
per ponit̃

per ponit̃ in fine dictiõis.men autẽ apta ĩ p̃ncipio ⁊ ĩ medio.ħ
aũt vt dictũ ẽ ponit̃ men clauſa ĩ medio dictiõis ꝯ naturã lr̃e.
⁊ modũ ſcribẽdi:ad denotandũ ꝙ xp̃s de q̇ loq̇tur ꝓp̄ha erat
naſciturꝰ de v̾gine clauſa ꝯ modũ nature:⁊ ꝙ myſteriũ incar/
natiõis erat clauſuȝ ⁊ ſecretũ.ſicꝫ eñi poete ꝑ figuras grãmati/
cales ſignãt aliq̇d ſubtilit̃ intelligẽtibꝰ:ſic ꝓp̄he ꝑ talẽ moduȝ
ſcribẽdi ĩſolitũ myſteria occulta aliq̃n deſig̃bant:⁊ ħ mõ moy/
ſes ſignificabat pl'alitatẽ ꝑſonaꝝ ĩ vnitate diuĩe eẽntie ꝯiũgẽdo
ħ nomẽ heloym cũ v̾bo ſinglar' nũeri:vt dictũ ẽ.Itẽ ꝓbat̃ ter
tio ĩcarnatio diuĩe ꝑſone ꝑ auctẽm Michee.v.Et tu bethleem
ephrata puulꝰ es ĩ milibꝰ iuda:ex te eĩ egrediet̃ q̇ ſit dñator ⁊c̃.
Et egreſſus eiꝰ ab initio a diebꝰ et̃nitat'.Qꝛ ãt ħ auctas ad lit
terã ĩtelligat̃ de xp̃o:ptȝ ꝑ trãſlatiõeȝ chaldaicã q̃ ſic hȝ:Ex te
eñi egrediet̃ meſſias:vbi nos hẽmꝰ:Ex te eĩ egrediet̃ q̇ ſit dña
tor.ꝑ hũc eĩ exitũ de bethleẽ oñdit̃ ip̃iꝰ xp̃i vera hũanitas:et
etiã ſm carnẽ natꝰ ẽ de ſemĩe dauid q̇ fuit de bethleẽ:vt hr̃.i.
Reg.xvi.ꝓpt̃ qđ ſcribe iudeoꝝ ⁊ piti ĩ lege int̃rogati ab hero
de de loco natiuitat' xp̃i:rñderũt ꝙ naſceret̃ ĩ bethleẽ:⁊ cõfir
mauerũt dictũ ſuũ ꝑ hãc auctẽ Michee:vt ptȝ Mat.ii.ẜ ꝑ exi
tũ eiꝰ a diebꝰ eternitat' exp̃mit̃ natiuitas eiꝰ eterna q̃ ſꝑ naſcit̃
a pr̃e ⁊ ſꝑ natꝰ ẽ.Sȝ ad ħ rñderũt aliq̇ ꝙ ꝑ ħ nõ intelligit̃ xp̃i
et̃nitas ſm diuĩtatẽ:ſȝ p̃uiſio ſiue p̃deſtinatio ſue natiuitat' q̃
eſt ĩ hũana natura tñ.ẜ ħ nõ valet:qꝛ et̃nitas tal' p̃uiſiõis ẽ
oĩbꝰ cõis:qꝛ oĩa q̃tũcũq; mĩma ſunt a deo p̃uiſa et̃nalit̃ ⁊ pre
ordinata.⁊ iõ ſi ħ mõ intelligeret̃ p̃dicta auctas:ꝑ ip̃am ñ exp̃
meret̃ ſpecialitas ĩ xp̃o reſpectu alioꝝ q̃ntũcunq; mĩmoꝝ.ꝓ/
pheta ãt ĩtelligit ⁊ intẽdit ꝑ ip̃am exp̃mere p̃eminẽtiã ⁊ excellẽ
tiã xp̃i:vt ptȝ ĩtuẽti.Propt̃ qđ dicũt aliq̇ iudei ꝙ ſeptẽ reſ fue
rũt create a đo añ mũdũ.ſ.lex:pñia:gehẽna:domꝰ ſanctuariȷ̃:
thronꝰ gl'ie:hortꝰ voluptatis ⁊ nomẽ meſſie.⁊ iõ ſic exponũt il
lud Gen.ii.de horto voluptat'.Plãtauerat aũt dñs hortũ vo
luptat' a p̃ncipio.i.añ mũdũ ꝑ duo milia.an.⁊ ħ mõ exponũt il
lud qđ đr Michee.v.Egreſſus eiꝰ ab initio ⁊c̃.qꝛ nomẽ meſſie
fuit creatũ añ mũdũ mõ p̃dicto.ſȝ ħ dictũ ẽ ita irrõnabile ꝙ ñ
indiget reprobatiõe.Lex eñi nõ potuit ꝑ ſe creari ẜ in aliq̇ ĩtel
lectu.ħ aũt nõ põt eẽ ĩ intellectu diuĩo in q̇ nõ põt aliq̇d creari:
nec angelico vel hũano põt ſic creari añ mundũ:qꝛ angelꝰ vel
hõ nõ ponunt̃ int̃ creata añ mũdũ ſm ip̃os.Silr ꝙ pñia q̃ nõ
eſt niſi de pctõ p̃terito fuit añ mundũ:⁊ ꝑ ꝯñs añ pctm̃:qđ eſt
valde abſurdũ.Hoc ãt mõ poſſet argui de iſtis ⁊ de aliȷ̃s ꝯſe/
quẽtibꝰ:ſȝ dimitto:qꝛ dicta eoꝝ friuola apparẽt ⁊ oĩno abſur/
da.Itẽ incarnatio đi ꝓbat̃ ꝑ auctẽm Cant'.iii.Egredimĩ filie
ſion ⁊ videte regẽ Salomonẽ in diademate q̇ coronauit eũ mr̃
ſua.nã ſm oẽs doctores hebreoꝝ vbicũq; in libro Canticoruȝ
ponit̃ nomẽ Salomõis:ſub illo noĩe intelligẽdus ẽ deꝰ ip̃e q̇
eſt magnꝰ Salomon.i.pacificꝰ:qꝛ facit pacẽ ⁊ ꝯcordiã in crea
turis ꝑ ꝯnexionẽ ptiũ vniuerſi:ſm ꝙ hr̃ Iob.xxv.Qui facit
ꝯcordiã in ſublimibꝰ ſuis.vñ dicũt ꝙ in toto illo libro agit̃ de
deo ⁊ ſynagoga ſub noĩe Salomõis ⁊ ſpõſe ſeu amice:ſicut do
ctores catholici dicũt ꝙ in eodẽ libro ſub p̃dict' noĩbꝰ agit̃ de
ꝯiũctiõe xp̃i ⁊ eccl'ie.Hoc ſuppoſito arguo ad ꝓpoſitũ:qꝛ ĩ p̃di
cta auctẽ đr de mr̃e Salomõis.ſi igit̃ noĩe ſalomõis intelligẽ/
dus ẽ deꝰ etiã ſm ſenſuȝ lr̃alẽ ſm ip̃os.ḡ oportet eos ꝯcedere
ꝙ deꝰ hẽat mr̃em.ħ aũt ẽ ĩpoſſibile ſm naturã diuĩã:⁊ ſilr ſm
naturã ãgelicã.ḡ tal' natura ẽ natura hũana ĩ q̃ ꝯuẽit ſibi hr̃e
mr̃em:etiã qꝛ natura hũana ẽ nobilior int̃ illas naturas q̃ ſũt
ꝑ generationẽ:⁊ ſic ptȝ ĩcarnatio diuĩe ꝑſone.Sed ad ħ rñdẽt
aliq̇ iudei dicẽtes ꝙ deꝰ q̇ ẽ magnꝰ ſalomon vocat ħ eccl'iaȝ iſrl'
mr̃em ad exp̃mẽdũ magnũ amorẽ quẽ habuit ad eã:aliq̃n fi/
liã:aliq̃n ſororẽ:aliq̃n mr̃em appellãdo.Sȝ ꝯ ħ arguit̃ qꝛ vnꝰ
ſacre ſcp̄ture paſſus obſcurꝰ nõ dȝ exponi niſi ꝑ aliũ locũ clari
orẽ eiuſdẽ ſcp̄ture.nũq̃ꝫ aũt ĩ ſcp̄tura veter' te.ĩuenit̃ ſil'e ꝙ de
us vocat eccleſiã iſrl' mr̃em:ſȝ bñ ĩuenit̃ ꝙ vocat eã ſpõſã:ami
cã:filiã ⁊ hmõi:ſm ꝙ đr Hiere.ii.Recordatꝰ ſuȝ tui miſerans
adoleſcẽtiã tuã ⁊ charitatẽ deſpõſatiõis tue q̃n ſecuta es me ĩ
deſerto:⁊ Hiere.xxxi.Reũtere v̾go iſrl' ad ciuitates tuas vſq; q̇
delitȷ̃s diſſoluer' filia vaga.ḡ p̃dicta expoſitio nõ ẽ rõnabil'.
Itẽ mr̃ reſpectu filiȷ̃ hȝ rõnẽ p̃ncipiȷ̃.ħ ãt nullo mõ põt dici de
eccl'ia reſpectu dei vl' alicuiꝰ dignior' ⁊c̃.⁊ ſic remanet p̃dicta
nr̃a expoſitio rõnabil' ⁊ v̾a.Itẽ ꝓbat̃ diuĩtas ⁊ hũanitas xp̃i
ꝑ auctẽ Zach.ix.Exulta ſat' filia ſion:iubila filia hierl'm:ecce
rex tuꝰ venit tibi iuſtꝰ ⁊ ſaluator:ip̃e pauꝑ aſcẽdẽs ſuꝑ aſinã.
ſm doctores hebreoꝝ iſta auctas nõ põt expõi ad lr̃am niſi de
meſſia.ꝑ ħ qđ đr hic:Pauꝑ ⁊ aſcẽdẽs ſuꝑ aſinã oñdit̃ eiꝰ hu/
manitas:in q̃ ſic pauꝑ cũ hoĩbꝰ ꝯuerſatꝰ ẽ.ꝑ ħ aũt ꝙ đr:Rex
iuſtꝰ ⁊ ſaluator:oñdit̃ in eo natura excellẽtior ꝑ quã põt ſalua
re ⁊ regnare:qꝛ pauꝑ inq̃tũ hmõi ẽ impotẽs ad talia.⁊ iõ fuit
in vnũ ſil' diues ⁊ pauꝑ.diues ĩ natura diuĩa:⁊ pauꝑ ĩ natura
humana

humana:⁊ ꝙ ſic debeat intelligi auctas p̃dicta Zacharie.ptȝ
ꝑ Glo.hebreoꝝ apud eos autẽticã ſuꝑ illud Cant̃.i.Exultabi
mus ⁊ letabimur ĩ te gl'ia.i.in te ſctõ ⁊ bñdicto.Sil'e ẽ eĩ ħ cui/
dã regine cuiꝰ maritꝰ filiȷ̃ ⁊ generi trãſierũt mare:poſtea ꝑ ma
gnũ tp̃s dictũ ẽ ei:Uenerũt generi tui.rñdit:q̇d ad me:letent̃
filie mee.dictũ ẽ ei:Uenerũt filiȷ̃ tui.rñdit:q̇d ad me:letent̃ nu
rus mee.q̃n ãt dictũ ẽ ei:Uenit vir tuꝰ.dixit:nũc facta eſt ꝑfe/
cta leticia mea:ſic factũ ẽ vt eẽnt ꝓp̄he dicẽtes ad hierl'm:Fi/
liȷ̃ tui de longe venerũt.rñdit:q̇d ad me:letent̃ filie iude:ſȝ cũ
dictũ eſt ei illud Zach.ix.Ecce rex tuꝰ venit:tũc fuit ei leticia
ꝑfecta.vñ ibidẽ ſat' p̃mittit̃:Exulta ſat' filia ſion:iubila filia
hierl'm ⁊c̃.Ex iſta Glo.ptȝ ꝙ Zacharias ꝓp̄ha loq̇tur de aduẽ
tu dei ad filios iſrl'.ſi igit̃ ſm eos iſta auctas loq̇tur đ meſſia:
qꝛ etiã in eadẽ auctẽ đr venire in pauꝑtate:ꝯcludit̃ ꝙ ip̃e ſit de
us ⁊ hõ:ita ꝙ ſit pauꝑ rõne hũanitat':⁊ potẽs ſaluare ratiõe
diuinitat'.Patet ḡ ex p̃dict' ſcđm p̃ncipale.ſ.q̄lit̃ ex ſcriptur'
receptis poſſit ꝓbari incarnatio diuĩe ꝑſone.

R Eſtat ꝓbare tertiũ p̃ncipale.ſ.ꝙ tp̃s huiꝰ incarnatiõis
ſit p̃teritũ.ad ħ autẽ induco ꝓpheriã Iacob Gen.xlix.
Nõ auferet̃ ſceptꝝ de iuda:nec dux de femore eiꝰ donec vẽiat
q̇ mittẽdus ẽ:⁊ ip̃e erit expectatio gentiũ.ſed mõ ablatũ eſt re
gimen ⁊ dñatio a iudeis a tp̃e herodis aſcalonite ſub q̇ natꝰ ẽ
ieſus.ḡ ab illo tp̃e venit xp̃s.Ad ħ rñdẽt aliq̇ iudei ꝙ hec au/
ctoritas nõ ẽ intelligẽda de xp̃o ad lr̃am:ſȝ de Nabuchodono
ſor rege babylõis q̇ miſſus ẽ ex ordĩatiõe diuĩa ꝯtra hierl'm ꝓ/
pter pctã ꝓpl'i:vt hr̃.iiȷ̃.Reg'.xxiiȷ̃.Ex tũc eñi defecit regimẽ
iudeoꝝ:qꝛ cepit ſedechiã regẽ ⁊ excecauit eũ ⁊ filios eius occi/
dit:vt hr̃ ibidẽ ca.xxv.nec poſtea aliq̇s de eiꝰ ſtirpe regnauit:
ſȝ ħ dictũ apparet falſuȝ:qꝛ poſt captiuitatẽ babylonicã habu
erũt duces ⁊ p̃ncipes:ſicꝫ ptȝ de zorobabel:eſdra:neemia ⁊ ma
chabeis.Habuerũt etiã reges:qꝛ Iohẽs hircanꝰ ſymeõis ma
chabei filiꝰ ĩpoſuit ſibi diadema regni:⁊ ex tũc regnauerũt fi/
liȷ̃ eiꝰ vſq; ad herodẽ q̇ fuit alienigena a gẽte iudeoꝝ.⁊ iõ vſq;
ad illud tp̃s nõ fuit amotũ oĩno dñium iudeoꝝ.Si aũt dicat̃
ꝙ a tp̃e Nabuchodonoſor fuit amotũ a tribu iuda:de q̃ amo/
tiõe loq̇t̃ ꝓp̄ha p̃dictꝰ:qꝛ illi q̇ regnauerũt poſtea fuer̃t de alia
tribu:qꝛ machabei fuerũt de tribu ſacerdotali:non valet ħ di/
ctũ:qꝛ zorobabel q̇ poſt captiuitatẽ babylonicã fuit eoꝝ dux:
fuit de tribu iuda:vt ptȝ mãifeſte ex textibꝰ multis ſacre ſcp̄tu
re.ſilr machabei:qꝛ tribꝰ ſacerdotal' ⁊ regia erant cõmixte.Et
iõ aliȷ̃ ſoluũt alit̃ dicẽtes ꝙ ĩtelligit̃ de roboã filio ſalomõis a
q̇ receſſerũt.x.tribꝰ ⁊ adheſerunt hieroboã filio nabath:vt hr̃
iiȷ̃.Reg'.xii.ſic ḡ exponũt p̃dictã auctẽ:Nõ auferet̃ ſceptꝝ de
iuda ⁊c̃.donec veniat ſylo:qꝛ vbi Hiero.trãſtulit:mittendus:
hebraica v̾itas hȝ ſylo:⁊ ẽ nomẽ loci vt dicũt:qꝛ ĩ illo loco ve
nit roboam vt cõſtitueret̃ poſt pr̃em rex:⁊ in illo loco receſſit
ꝓpl's iſrl' ab eo:⁊ ꝯſtituerũt ſuꝑ ſe regẽ hieroboã q̇ erat de alia
tribu.ſ.ephraim:⁊ ſic ablatũ fuit ſceptꝝ tunc de iuda:veruntñ
qꝛ ip̃i filio Salomonis remãſerũt due tribꝰ.iõ ſeq̇tur ĩ hebrai
ca veritate.Et ei aggregabunt̃ gẽtes:vbi Hiero.trãſtulit:Et
ip̃e erit expectatio gẽtiũ.Sed iſta rñſio ptȝ falſa ꝑ textum.iii.
Reg'.xii.qꝛ ibi đr ꝙ ille locꝰ vbi roboam fuit a ꝓpl'o derelictꝰ
vocat̃ ſichem:et ẽ locus bñ remotꝰ ab illo q̇ vocat̃ ſylo.Item
hmõi rñſio precedẽs ⁊ ꝯſiles apparẽt falſe ꝑ trãſlationem chal
daicã:qꝛ vbi Hiero.trãſtulit:Donec veniat q̇ mittẽdus ẽ.he/
braica veritas hȝ:Donec veniat meſſias:qꝛ id qđ erat obſcu/
rũ per ħ voluit declarare:⁊ ſic ptȝ ꝙ predicta auctas non po/
terat intelligi de Nabuchodonoſor nec de roboaȝ nec de alio
q̃ꝫ de xp̃o.qđ aũt ſequit̃ in hebraico:Et ei aggregabãt̃ gẽtes:
ſic ẽ intelligendũ:qꝛ iudei in aduẽtu xp̃i ꝓ maiori parte ſũt ob
ſtinati in ſua infidelitate:⁊ gentiles q̇ nomine gentiũ deſignã
tur aggregati ſunt ip̃i xp̃o fideq; eiꝰ deuote ſuſcipiẽtes.ſm ꝙ
dicit ap'ls ad Ro.xi.Cecitas ex ꝑte ꝯtingit in iſrl' donec pleni/
tudo gentiũ introiret ⁊c̃.Qꝛ aũt tp̃e herodis ablatũ eſt a iude
is ſceptrũ ptȝ:qꝛ ip̃e fuit p̃mus alienigena q̇ regnauit ĩ iudea.
pr̃ eñi ſuꝰ fuit idumeꝰ.Iſte herodes romanoꝝ auxilio fretꝰ de
bellauit Anthigonũ regẽ iudeoꝝ q̇ deſcẽderat a machabeiſ ⁊
oẽm ꝓlẽ regiã occidit:⁊ libros de genealogia regũ cõbuſſit ne
poſtea depr̃hẽderet̃ ip̃e ⁊ filiȷ̃ eiꝰ alieni a regno dauid:ĩterfecit
etiã doctores leg' q̇ docebãt in ꝓpl'o illud Deut̃.xvii.De me/
dio fratꝝ tuoꝝ pones ſuꝑ te regẽ:vt ſic auferret a iudeis oẽm
viã recuperãdi ſceptrũ:qđ etiã ptȝ ꝑ effectũ:qꝛ ab illo tp̃e vſq;
nunc fluxerũt.M.cccix.anni ad minꝰ:qꝛ tali ãno incarnatio/
nis ceptũ ẽ ħ opꝰ:⁊ adhuc iudei vident̃ mag'a p̃dicto ſceptro
longinq̇ q̃ꝫ a p̃ncipio.Cũ eñi ablatio ſceptri fuit ſignũ eis p̃di
ctũ de aduẽtu xp̃i:mãifeſte ptȝ ꝙ illud impletũ ẽ tp̃e herodis:
q̇ regnãte natꝰ ẽ xp̃s ieſus:⁊ ſic ptȝ ꝓpoſitũ.ſ.ꝙ tp̃s incarna/
tionis ſit preteritũ.Itẽ ħ ideȝ ꝓbat̃ auctẽ Aggei.ii.Hec dicit

dñs exercituũ

dn̄s exercituū:adhuc modicū vnū est ⁊ ego mouebo celum et terrā mare ⁊ aridā:⁊ mouebo oēs gētes:⁊ veniet desideratus cunctꝭ gētibꝰ.⁊ seq̄tur:Magna erit glīa istius domꝰ nouissime magꝭ q̄ꝫ pme dicit dn̄s exercituū.ſm oēs expositores hebreorū hꝫ ꝙ iste desideratꝰ est messias siue christus.ptꝫ igit ꝑ plura in aucte predicta posita ꝙ tp̄s aduētus christi sit p̄teritū.p̄mo ꝑ id qđ dr̄ ibidē:Adhuc vnū modicū.⁊ subdit de aduētu christi:Ueniet desideratꝰ cunctꝭ gētibꝰ ⁊c̄. Aggeus ꝓpħa dixit ħ verbū scđo āno Darij regꝭ persaꝝ.ab illo aūt tp̄e vsq̄ nūc fluxerunt anni.M.dc.lix.ſm cōputationem iudeoꝝ ⁊ plures adhuc ſm cōputationē nr̄am.M.dccj.Talis enī numerꝰ non dr̄ in scriptura modicū.cum enī dicat ꝓpħa in sc̄ptura restare tempꝰ modicū vsq̄ ad tēpus desiderati cunctꝭ gētibus.ptꝫ ꝙ tēpus sui aduētus ē p̄teritū.Sed ad ħ rn̄dēt aliq̄ ꝙ tantum tempus in scriptura hn̄ dr̄ modicū:qꝛ in Ps̄.lxxxix.dr̄:Mille anni ante oculos tuos tanq̄ꝫ dies hesterna q̄ p̄terijt.Sed ꝙ hec rn̄sio nō valeat:ptꝫ qꝛ si tempꝰ mille annoꝝ cōparet eternitati modicū est:⁊ sic loquit auctoritas Ps̄.predicti:qđ ptꝫ per hoc qđ dicit:Mille anni ⁊c̄.qꝛ diuina cognitio q̄ per oculos designat eternitate mēsurat:sed si referat tēpus mille annoꝝ ad expectationē ꝑplī:sic nō pōt dici rōnabilit loq̄ndo.tp̄s modicū ſ magnū.vn̄ ⁊ Baruch.vj.tempꝰ captiuitatꝭ babylonice predicit magnū ⁊ longuꝫ:qđ tn̄ fuit valde modicū respectu.s.lxx.ānoꝝ. ¶ Itē ꝓpositū ꝑ id qđ in aucte subdit:Ueniet desideratꝰ cūctis gentibꝰ:⁊ replebo domū istā glīa:⁊ loq̄t ꝓpheta de domo dei edificata a iudeis post captiuitatē babylonicā. Igit stāte illa domo venit iesus xp̄s:qꝛ ꝓpħa dicit eaꝫ replendā glīa ꝑ aduētū ipsiꝰ desiderati cūctis gētibꝰ ad eā.domus aūt illa destructa ē ꝑ Titū ⁊ Uespasianū.xlij.āno pꝰ dn̄i passionē.ḡ ⁊c̄. ¶ Itē tertio ꝑ ħ idē ptꝫ ꝓpositū ꝑ illud qđ seq̄t ī aucte p̄dicta.s.Magna erit glīa istiꝰ domꝰ nouissime magꝭ q̄ꝫ pme:⁊ ꝯstat ꝙ ꝓpħa loq̄tur de domo edificata pꝰ captiuitatē babylonicā:vt dictū ē:ad cuiꝰ edificationē īducebat ꝑplm ⁊ p̄dixit glīaꝫ eiꝰ maiorē futurā q̄ꝫ fuit glīa domꝰ edificate ꝑ Salomonē.ħ aūt n̄ intelligit ꝓpter maiores diuitias seu honores seu cultū diuinū vl̄ edificatores:qꝛ statꝰ ꝑplī tūc erat q̄si nullꝰ respectu illiꝰ domꝰ ⁊ statꝰ q̄ fuit sub salomōe.ꝓpt ħ dr̄.j.Esdre iij.ꝙ sacerdotes q̄ viderāt pmā domū lachrymabāt alijs exultātibꝰ ī dedicatiōe domꝰ scđe:qꝛ q̄si nulliꝰ momēti erat respectu priē.⁊ iō nō pōt ītelligi glīa eiꝰ maior nisi ꝑ aduētū ipsiꝰ desiderati cūctꝭ gētibꝰ q̄ eā glificauit p̄ntia sua:qꝛ ī ea fuit a mr̄e oblatꝰ:ſm ꝙ ꝓpħa Malachias p̄dixerat.iij.ca. Statī veniet ad tēplū scm̄ suū dn̄ator quē vos q̄ritꝭ:⁊ āgelꝰ testamēti quē vos vultꝭ. Ipam āt domū freq̄nt honorauit qn̄ ibi docuit ⁊ p̄dicauit. Dicūt āt aliq̄ iudei ad ħ ꝙ maior fuit glīa scđe domꝰ q̄ꝫ prime ī ānis:qꝛ plꝰ durauit:ſ ħ nō valet:qꝛ lꝫ veꝝ sit ꝙ plꝰ durauit.ħ tn̄ n̄ fuit ad glīaꝫ ſ ignominiā:qꝛ plībꝰ tp̄ibꝰ fuit ꝯculcata ⁊ dehonorata:qꝛ Antiochꝰ epiphanes posuit ibi abomiandū idolū:⁊ fecit ibi ꝓstibula mlieꝝ.ſm ꝙ hr̄.j.Machab.⁊.ij. Sꝫ qꝛ libꝝ istū nō recipiūt iudei.iō pōt dici ꝙ ħ idem hr̄ Dan̄.viij.ħ etiā dic̄ Josephꝰ li.xij.antiq̄tatū.Silr̄ qn̄ ciuitas hierl̄m fuit capta ꝑ Pōpeiū īꝑatorē romāoꝝ. ¶ Itē iteꝝ al's ꝑ Herodē ascalonitā:⁊ vltio qn̄ ꝺstructa fuit ꝑ Titū ⁊ Uespasianū.oībꝰ enī istis tp̄ibꝰ fuit illa domꝰ deiecta ⁊ ꝯculcata.Itē ista maioritas duratiōis nō videt eē aliciꝰ glīe notabil':alit enī lapis diceret maiorꝭ honoris ⁊ glīe q̄ꝫ natura hūana:qꝛ ē maiorꝭ duratiōis. ¶ Itē si cōputemꝰ duratiōnē domꝰ scđe ſꝫ iudeos dicētes eā durasse.ccccxx.ānis:hēbimꝰ ꝙ pria domꝰ plꝰ durauit:qꝛ plēs āni fluxerūt a.iiij.āno Salomōis ī q̄ fundata ē domꝰ pria vsq̄ ad.xj.ānū sedechie in q̄ destructa fuit:qꝛ fluxerūt anni.ccccxxvij.cōputādo tp̄a regū ītermedioꝝ in.iij.⁊.iiij.li.Regꝭ.ꝑfecta aūt fuit.xj.āno Salomōis:⁊ stetit ꝑfecta.ccccxiij.⁊ sic plus q̄ꝫ scđa durauit:si accipiat duratio scđe domꝰ ſm cōputationē iudeoꝝ:lꝫ aūt domꝰ scđa plus durauit:vt.s̄.dictuꝫ est:tn̄ ista obiectio ē efficax ꝯtra iudeos:qꝛ ꝓcedit ex suppositione cōputatiōis eoꝝ quā reputāt verā. Patet ḡ ex p̄dicta auctoritate Aggei ꝙ tp̄s aduētꝰ xp̄i ē preteritū.Sꝫ restat ondere qđ ī p̄dicta aucte videt dubiū.s.ꝙ ī aduētu desiderati cūctꝭ gētibꝰ sit ipletū qđ ibi dr̄.s.Adhuc modicū ⁊ mouebo nō solū t̄rā ſ celū.Dicēdū ē ꝙ celū ī aduētu xp̄i motū ē:large accipiendo motū ꝓ oī innouatiōe:qꝛ magna īnouatio ī celo apparuit qn̄ ī natiuitate xp̄i noua stella ē visa:ꝓpt qđ reges venerūt ad ip̄m adorādū. ¶ Itē circa illud tp̄s.s.tp̄e Herodis sub q̄ natꝰ ē xp̄s ī iudea.de q̄ magꝭ loq̄t ꝓpħa q̄ꝫ de alijs t̄ris fuit maximꝰ t̄remorꝰ intātū ꝙ gētes ꝓpinq̄ credebāt ꝙ ī iudea nullus hō remāsisset:vt dic̄ Josephꝰ ī prio lib.de iudaico bello.⁊ ex ħ arguit ꝓbabilit aliquā ꝯiunctionē fuisse planetaꝝ notabilē siue ꝯstellationē ex q̄bꝰ solēt accidere talia. Qꝛ aūt mote tūc fuer̄t

oēs gētes:ptꝫ.qꝛ īminēte xp̄i natiuitate p̄cepit cesar Augustꝰ describi vniūsum mūdū ⁊ oēs gētes romanorū tributarios se ꝓfiteri:⁊ ꝓpterea singlī ibāt ad loca vn̄ erāt oriundi ad predicta faciēda:ꝓpt qđ etiā ioseph de galilea ascēdit in bethleem maria sibi despōsata pregnāte vt ibi ꝓfitereret:vt ptꝫ Lu.ij. In iudea etiā tūc fuit facta magna cōmotio:qꝛ q̄dā nomīe iudas natiōe galileꝰ:publice asserebat iudeis esse illicitū cognoscere aliū dn̄m pret deū:⁊ multi iudei secuti sūt ip̄m ⁊ postea interfecti ab exercitu romāoꝝ:vt dicit Josephꝰ.ij.li.antiq̄tatū.⁊ idē hr̄ Actꝭ.v.An̄ hos dies extitit iudas ⁊c̄.De cōmotiōe āt maris n̄ oportet exēplū ponē:qꝛ freq̄nt solet accidere. ¶ Itē ꝙ tp̄s aduētus xp̄i sit cōpletū:ptꝫ ꝑ auctē Dan̄.ix.vbi angelꝰ gabriel instruit eū de tp̄e aduētꝰ xp̄i dicēs:Lxx.hebdomade abbreuiate sūt sup ꝑplm tuū ⁊ sup vrbē scām tuā vt ꝯsumet preuaricatio ⁊ finē accipiat pctm̄ ⁊ deleat iniq̄tas ⁊ adducat iusticia sempit̄na:⁊ ipleat visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngat scūsscōꝝ. ¶ Ad intellectū huiꝰ ꝓphetie prio vidēdū ē q̄lit hic accipiat hebdomada vel hebdomadas:qđ idē ē. In sacra enī sc̄ptura accipitur hebdomada dupl'r. Uno mō ꝓ tp̄e.vij.dieꝝ:⁊ ħ mō cōit accipit.nā ħ mō loquit sc̄ptura đ hebdomada Leuit.xxiij.vbi dr̄ ꝙ septē hebdomade acciptēde sūt a festo pasche q̄ faciūt.xlix.dies.⁊.l.die celebrādū ē festū pētecostes. Alio mō accipit hebdomada ꝓ tp̄e.vij.ānoꝝ:⁊ ħ mō loq̄tur scriptura Leuit.xxv.vbi dr̄:Nūerabis.vij.hebdomadas ānoꝝ.q̄ faciūt.xlix.ānos.⁊.l.ānꝰ seq̄ns dr̄ iubileꝰ:q̄ apud iudeos dr̄ ānꝰ remissiōis.non inuenit āt hebdomada posse accipi plībꝰ modis:⁊ iō ħ nō p̄t accipi ꝓ hebdomada dieꝝ:qꝛ al's tota ꝓphetia Daniel' fuisset cōpleta īfra ānū ⁊ dimidiū.ḡ ꝑ locū a diuisiōe oportet ꝙ accipiatur ꝓ hebdomada ānoꝝ:⁊ in ħ oēs catholici ⁊ hebrei ꝯueniunt:ſ differūt in ħ:qꝛ aliq̄ catholici vt Beda ⁊ alij dicūt ꝙ isti anni intelligēdi sūt āni lunares q̄ breuiores sūt ānis solaribꝰ xj.diebꝰ,motus āt fuit ad ħ dicēdū ex duobꝰ.prio ex textu:qꝛ dr̄:Hebdomade abbreuiate:⁊ sic̄ dictū ē anni lunares sūt breuiores solaribꝰ:⁊ ꝑ ꝯn̄s hebdomade ānoꝝ lunariū sūt breuiores.Scđo qꝛ angelꝰ loq̄bat Danieli q̄ erat hebreus:⁊ iudei cōputabāt ꝑ annos lunares:vt dicit Beda.⁊ iō angelus posuit numeꝝ p̄dictoꝝ lunariū:ſ salua reuerētia Bede vtrūq̄ videt falsum eē:qꝛ in hebreo nō ponit abbreuiate ī detrūcationē seu diminutionē ꝓut sonat:ſ ponit p̄cise ꝓut denotat tp̄is determinationē.i.nō plus neq̄ minꝰ.Silr̄ scđm videt falsuꝫ.si eñ iudei hr̄ent ānū breuiorē.xj.diebꝰ q̄ꝫ ānꝰ solarꝭ q̄ vtimur. cū ſm legē teneant prio mēse cuiuslibet āni facere pascha ī die determiato.s.xvj.die pmi mēsis:seq̄ret ꝙ pascha iudeoꝝ huiꝰ anni aūcederet seu anticiparet pascha āni p̄cedentꝭ in.xj.diebus:et eodē mō pascha āni seq̄ntis p̄cederet ꝑ.xxij.dies.ad qđ seq̄ret ꝙ ipsi celebrarēt pascha suū ex obligatiōe precepti infra breue tēpus in q̄libet mēse totiꝰ āni.Hoc aūt apparet māifeste falsuꝫ ex vsu eoꝝ.sꝑ enī faciūt eodē tp̄e:⁊ iō ptꝫ ꝙ cōputāt ꝑ ānos solares sic̄ ⁊ nos.licet enī īcipiāt ipsi mēses a lunatiōibꝰ:tn̄ tertiꝰ ānus apud eos hꝫ.xiij.lunatiōes:ita ꝙ ꝑ embolismos faciūt eq̄tionē tp̄is:⁊ sic cōputāt ꝑ annos solares sic̄ nos.dato tn̄ ꝙ cōputarēt ꝑ ānos lunares:nihilominꝰ hr̄et ꝓpositū nr̄m vt videbit. ¶ Scđo vidēdū ē q̄t ānos ꝯtinēt hebdomade p̄dicte:et ptꝫ ꝑ ħ:qꝛ si multiplicēt.lxx.ꝑ.vij.resultant.cccclxx.⁊ sic.lxx.p̄dicte hebdomade cōtinēt ānos.ccccxc. ¶ Tertio vidēdum est a q̄ āno incipiat cōputatio istaꝝ hebdomadaꝝ. Et dicunt aliq̄ iudei ꝙ īcepit ab.xj.āno regꝭ sedechie qn̄ destructū est pmū tēplū. Alij dicūt ꝙ īcepit a prio āno Darij regꝭ medi:qꝛ illo tp̄e dixit ista āgelus Danieli. Alij dicūt ꝙ incepit a reditu captiuitatꝭ sub ꝫorobabel duce:āno.ij.Cyri regꝭ persaꝝ. Alij dicūt ꝙ incepit a scđo āno regni Artaxerxis qn̄ missus ē Neemias ad reedificādū ciuitatē scām. Que āt istaꝝ opīonū sit v̄a ⁊ aliarū iprobationū:omitto ꝓpt plixitatē vitādaꝫ:qꝛ istud diffuse scripsi sup Danieleꝫ.⁊ ſm oēs istas tres cōputatiōes habebit sufficient ꝓpositū.s.ꝙ tp̄s aduentꝰ xp̄i sit preteritū.qđ ptꝫ:qꝛ āgelus determiate assigt.ccccxc.ānos:vsq̄quo ipleat visio et ꝓphetia ⁊ vngat scūsscōꝝ.i.xp̄s.Sꝫ q̄litercūq̄ īcipiant āni solares vl̄ lunares ⁊ vbicūq̄ incipiat cōputatio ſm p̄dicta:qꝛ inferiꝰ nō pōt accipi q̄ꝫ ī scđo āno Artaxerxis.totū tn̄ tp̄s predictū iā diu ē p̄teritū:⁊ ħ sufficit ad ꝓpositū nr̄m. Si āt aliq̄s velit plenꝰ videre q̄lit iste nūerus ānoꝝ p̄dictꝰ ipletꝰ ē ꝑ partes singulas:⁊ q̄lr̄ ī medio hebdomade vltie passus est xp̄s:⁊ cetera q̄ faciunt ad expositionē huiꝰ textꝰ:pōt recurrere ad id qđ scp̄si sup Danielē.vbi ista diffuse tractaui:⁊ cōtraria dicta vt potui iprobaui. Ueꝝ hic volo remouere q̄ndā solutionē falsam quā dat Rabbi Salomō ad rōnē p̄dictā:dicēs ꝙ ille.lxx.hebdomade nō ꝯtinēt tp̄s precisum vsq̄ ad xp̄i aduētū ⁊ passionis eius mysteriū:vt p̄dictū ē:ſ ꝯtinēt tp̄s precisuꝫ a destru

ctione pmi tēpli vsq̄ ad destructionē scđi ꝑ Titū ⁊ Uespasianū dicēs:Et.lxx.p̄cise hebdomade sūt.i.prefinite. Sup ꝑplm tuū ⁊ sup vrbē scām tuā:anq̄ꝫ veniat ꝑfecta captiuitas ipsoꝝ q̄ facta ē ꝑ romanos cōburētes ciuitatē ⁊ tēplū ⁊ eijciētes inde ꝑplm iudaicū. Ut ꝯsūmet preuaricatio.i.vt desistāt a p̄uaricatiōibꝰ castigati ꝑ p̄dictā captiuitatē ⁊ afflictionē. Et deleat iniq̄tas eoꝝ.s.ꝑ captiuitatē ⁊ afflictionē predictā q̄ ē eis ꝓ pena:vt dic̄:Et adducat iusticia sempit̄na.i.vt ī eternū iustificētur ꝑ predictā captiuitatē:ꝓ pctīs penā tolerādo. Ut sic finaliter ipleat visio ⁊ ꝓphetia.i.visiōes de xp̄o ꝓmisse ꝑ ꝓpħas. Et vngat scūsscōꝝ.i.arca dn̄i ⁊ vasa sanctuarij:q̄ recuperabant ꝑ messiā ī fine huiꝰ captiuitatꝭ iudeoꝝ vēturū:vt dicit. Sꝫ q̄ꝫtū debeat durare ista captiuitas:nō dr̄:⁊ ꝑ ꝯn̄s detminatꝰ aduētꝰ xp̄i ipsiꝰ ħ nō diffinit. Qualr̄ āt exponat lr̄am seq̄ntē hic omitto.tū qꝛ nō ē necessariū ad ꝓpositū.tū qꝛ diffuse tractaui ħ sup Dan̄. Qꝛ āt ista expositio sit falsa ⁊ extorta fcā ꝑ eos:ptꝫ ꝑ lr̄am precedētē:vbi dr̄ ꝙ āgelus gabriel venit ꝓpt orōnē Danielis orātis ꝓ liberatiōe ꝑplī ad declarādū exauditionē sue petitiōis.⁊ iō nō solū nūciauit ei liberationē de captiuitate babylōica:ſ etiā ꝑfectā liberationē fiendā ꝑ xp̄m de q̄ p̄ncipalit Daniel orabat.⁊ iō dicē ꝙ āgelus veniebat ad denūciandū Danieli ꝑfectā liberationē sui ꝑplī:⁊ nulluꝫ certū tēpꝰ liberatiōis fiende ꝑ xp̄m.ħ ē valde absurdū ⁊ precedēti lr̄e cōtrariū:qꝛ āgelus nō venisset ad ꝯsolationē Daniel':sꝫ magꝭ ad eiꝰ desolationē. ¶ Itē qđ dic̄ ꝙ ꝑ captiuitatē in q̄ sūt desistāt a p̄uaricatiōibꝰ.ħ māifeste ē falsum:qꝛ sup oēs gētes intēdunt sortilegijs ⁊ augurijs:vt sciūt illi q̄ nouerūt fcā illoꝝ:⁊ tn̄ ista maxie ꝓhibent ī lege dīna.sic̄ ptꝫ ī Deut.⁊ Exo.⁊ ī plībꝰ alijs locis veterꝭ testa. Itē ꝙ dicit īpleri visiōes ꝓpħaꝝ per merita eoꝝ:est ꝯ id qđ dr̄ Deut.ix.Scito ꝙ nō ꝓpt iustificatiōes tuas dn̄s deus tuus dederit tibi terrā hanc optimā ī possessionē ⁊c̄.⁊ multo minꝰ ꝓpter iusticias eoꝝ est iplenda ꝓmissio:⁊ maxime qꝛ de eo scribit Esa.viij.Et erit ī lapidē offēsiōis ⁊ petrā scādali duabꝰ domibꝰ isrl' ⁊c̄. ¶ Itē ꝙ dic̄ ꝑ vnctionē scīscōꝝ intelligi vnctionē arce ⁊ sanctuarij q̄ recuꝑabunt ꝑ messiā regē.ħ ē ꝯtra illud qđ dr̄ Hiere.iij.Cūq̄ mltiplicati fueritꝭ ⁊ creueritꝭ ī terra isrl' in diebꝰ illis ait dn̄s:non dicēt vltra arca testamēti dn̄i:neq̄ ascēdet supra cor:neq̄ recordabunt illiꝰ:neq̄ visitabunt:nec fiet vltra.ħ est dictū ꝙ cerimōie veterꝭ testa. oīno cessauerunt post passionē xp̄i.ex tunc enī fuerūt mortue:pluribus etiā alijs modis argumētaui sup Danielē ꝯtra p̄dictū errorē:ſ ista ad p̄ns sufficiāt. ¶ Itē ꝓbat tp̄s aduētꝰ christi eē preteritū:ꝑ id Dan̄.ij.vbi dr̄ ꝙ Nabuchodonosor vidit statuā magnā.huiꝰ aūt statue caput ex auro purissimo ⁊ optimo fuit.pectus aūt ⁊ brachia ex argēto puro:venter ⁊ pedes eiꝰ ⁊ femora ex ere:tibie aūt ferree ⁊c̄. Sequit:Abscisus est lapis de monte sine manibꝰ:⁊ ꝑcussit statuā in pedibꝰ eius ferreis ⁊ fictilibꝰ ⁊ cōminuit eos. Per hāc āt statuā designāt q̄tuor regna magna sibi ī orbe succedētia:ſm ꝙ Daniel diuinitus inspiratꝰ ibidē exposuit.pmū ē regnū chaldeoꝝ:qđ significat ꝑ caput aureū:vt ibidē dr̄.scđm ē regnū ꝑsaꝝ:qđ significat ꝑ argentū:qđ subiecit sibi regnū chaldeoꝝ.tertiū ē regnū grecorū seu alexādri:qđ ꝑ es significat:qđ s̄biecit sibi regnū ꝑsaꝝ. q̄rtū est regnū romanoꝝ:qđ ꝑ ferrū designat:qđ subiecit sibi regnū grecoꝝ ⁊ alia regna mūdi:sic̄ ferrū domat oīa alia metalla. Per lapidē aūt abscisum de mōte sine manibꝰ designat ipse xp̄s iesus siue regnū eiꝰ:cui subijciendū erat romanoꝝ imperiuꝫ:vt predicit. Ista aūt plenꝰ declaraui sup Danielē:Sꝫ pono hic breuit ꝙ in predicta expositiōe oēs expositores tā catholici q̄ꝫ hebreoꝝ ꝯcordāt. Tūc ħ supposito arguo sic:Quia in predicta ꝓphetia exp̄mit ꝙ ille cui subijciendū erat regnuꝫ romanoꝝ erat ipse christꝰ.cū ħ igit impletū sit tp̄e Cōstantini ⁊ Siluestri pape:q̄ tp̄e romanū imperiū ꝑ fidē verā subiectū ē iesu filio v̄ginis marie.ptꝫ ꝙ ip̄e ē verꝰ xp̄s ⁊ messias. Postq̄ꝫ aūt ꝓbatū ē tēpus aduētus xp̄i preteritū ꝑ scripturā canonicā.hoc idē etiā ꝓbat ꝑ Glosas ⁊ dicta doctoꝝ hebreoꝝ apud eos autētica.vn̄ Esa.vltꝭ.dr̄:Anteq̄ꝫ parturiret pepit. Glosa hebreoꝝ. Quia anteq̄ꝫ natꝰ fuisset ille q̄ in seruitutē vltimā redegit natꝰ fuit redēptor.ḡ ante natiuitatē Titi q̄ ciuitateꝫ destruxit:ꝑplm captiuauit ⁊ s̄uituti exposuit:intantū ꝙ dabant xxx.iudei ꝓ nūmo argenteo:vt dicit Hugo flo.fuit natiuitas ipsius christi. Hoc idē ptꝫ ꝑ trāslationē chaldaicā ibidē. Adhuc nō erit ei veniēs angustia ⁊ redimet:⁊ adhuc non venit ei tremor cū doloribꝰ ꝓpter partū reuelabit rex messias.dolor eī ⁊ angustia partꝰ exp̄mūt maximā calamitatē quā sustinuerūt iudei ī obsidiōe Titi ⁊ Uespasiani.ḡ an̄ obsidionē illā ⁊ miseriam illā venit xp̄s:ħ ꝯcedūt multi apud eos.dicūt tn̄ ꝙ ip̄e xp̄s natus sit ī die destructiōis tēpli. Sed cū ab illo tp̄e fluxerunt

M.ccxxxv.āni q̄rit ab ipsis vbi sit ipse xp̄s:⁊ vbi ꝑ tātū tēpꝰ fuerit. Et dicūt aliq̄ ꝙ ipse cū āgelis viuēs in eo mō q̄ moyses vixit.xl.diebꝰ in mōte sinai ⁊ expectat preceptū dn̄i ad se ostēdendū. Alij dicūt ꝙ ē vltra mōtes caspios expectās preceptū dn̄i de liberatiōe ꝑplī. Alij dicūt ꝙ vadit ꝑ mundū sic̄ pauꝑ et leprosus ⁊ hūiliatꝰ ꝓpter pctā ꝑplī.ſm ꝙ dr̄ Esa.liij. Et nos reputauimꝰ eū q̄si leprosuꝫ ⁊c̄.q̄usq̄ appareat ex p̄cepto dn̄i in virtute ad liberationē filioꝝ isrl' de s̄uitute ⁊ miseria in q̄ sunt. talis aūt varietas ondit manifeste ꝙ dictū eoꝝ q̄ꝫtū ad hoc est ficticiū:sed veꝝ est q̄ ad ħ ꝙ tēpus aduētꝰ xp̄i iā diu est preteritū. ¶ Item ħ idē ptꝫ ꝑ q̄ndā traditionē apud eos autēticā:⁊ cōtinet in quodā libro q̄ apud eos vocat liber Judicū ordinariorū traditꝰ a domo Helie.i.a discipul' eiꝰ. Per sex mille annos erit mūdus.duo milia vanitatꝭ.duo milia legꝭ.duo milia messie. Ad ītellectū huiꝰ ē sciēdū ꝙ hebrei dicūt ħ fuisse dictū a filio mulierꝭ sareptane quē suscitauit helias q̄ etiā postea habuit spm̄ ꝓphetie:⁊ ꝓphetauit de duratiōe mundi ꝙ duraret:vt dictū est sex milia annoꝝ.duo milia aūt dicūt tēpus vanitatis:qꝛ a p̄ncipio mundi vsq̄ ad vocationē Abrae:qꝛ dictū est ei a dn̄o:Egredere de terra tua ⁊c̄.Gen̄.xij. Mūdus defluxerat in vanitate pctōꝝ.prio ꝑ luxuriā:vt ptꝫ tp̄e Noe.ꝓpter qđ fctm̄ est diluuiū:qꝛ oīs caro corruperat viā suā.scđo ꝑ idolatriā pꝰ diluuiū:qm̄ circa natiuitatē Abrae totꝰ mūdus erat idolatrie deditus.ipse aūt prio ausus est publice vnū creatorē ⁊ deū p̄dicare:vt dicit Josephus.j.libro antiq̄tatū.⁊ istud tēpus durauit ꝑ duo milia annoꝝ ⁊.xxiij.qꝛ Abraam habuit.lxxv.annos qn̄ vocatꝰ ē.ex tūc aūt incepit tp̄s legꝭ:qꝛ lex non dat nisi ꝑplo adunato.ꝑ abraam āt incepit ꝑpl's adunari sub fide vniꝰ dei ⁊ ad legē suscipiendā disponi.ꝓpter qđ abrae data ē lex circumcisiōis ad distinctionē illius ꝑplī q̄ erat legē accepturꝰ ab alijs populis.ab illo aūt tp̄e.s.a vocatiōe abrae vsq̄ ad natiuitatē xp̄i fluxerūt duo milia ānoꝝ:nisi ꝙ deficiūt.xxix.Si igitur accipiant.xxiij.q̄ supabundāt vltra duo milia p̄dicta q̄ dicunt tp̄a vanitatꝭ:habebimꝰ q̄ttuor milia ānoꝝ a p̄ncipio mūdi vsq̄ ad natiuitatē xp̄i:nisi ꝙ deficiūt.v.anni. Si igit.v.āni q̄bus xp̄s latuit ī egypto ꝓpter ꝑsecutionē herodis:iungant p̄cedētibꝰ:ita ꝙ dies messie incipiant cōputari ab illo tp̄e q̄ de egypto ē reuersus:hēbimꝰ de p̄ncipio mūdi q̄ttuor milia ānorū.vsq̄ ad dies messie.s.duo milia vanitatꝭ.duo milia legꝭ.ſm ꝓphetiā p̄dictā. ¶ Utrū aūt dies xp̄i debeat tm̄ durare ꝑ duo milia ānoꝝ vel plus vel minꝰ:nō me ītromitto.qꝛ finem mūdi detminādū dicē nō intēdo:ſ sufficit mihi ſꝫ p̄dictā traditiōeꝫ iudeoꝝ ꝙ tp̄s aduētꝰ xp̄i sit p̄teritū.ex q̄ iā dictū ē ꝙ trāsierūt a p̄ncipio mūdi q̄ttuor milia ānoꝝ:qꝛ a p̄ncipio mūdi ipī cōputāt q̄nq̄ milia ⁊.lxx.ānos.vsq̄ ad ānū dn̄i.M.ccclx.q̄ p̄ns opꝰ fuit scp̄tū. ¶ Itē ondo ꝓpositū ꝑ rōnē ex sc̄ptura sūptā.ꝯsiderādo eī ꝓcessuꝫ veterꝭ te.apparet ꝙ q̄ꝫdiu filij isrl' fuer̄t s̄uiētes deo fuerunt ī statu ꝓspero.⁊ si aliqn̄ fuer̄t captiuati ⁊ afflicti:hoc fuit ꝓpter pctm̄ populi illiꝰ.nunc aūt ita ē ꝙ an̄ captiuitatem babylonicā fuerunt idolatre pessimi ⁊ occisores ꝓphetaꝝ eos a pctīs ꝓhibētiū:intantū ꝙ repleuerunt ciuitatem hierl'm sanguīe ꝓphetaꝝ vsq̄ ad os:vt dr̄.iiij.Regꝭ. Et multa alia fecerunt ꝓpter q̄ captiuati sunt in babylonia:⁊ illa captiuitas nō durauit nisi ꝑ.lxx.annos. Cū aūt captiuitas in q̄ sunt nunc durauerit ꝑ ānos.M.cc.xxxv.nec adhuc apparet eoꝝ liberatio de ꝓxīo. Oportet eos ꝯcedere ꝙ pctm̄ ꝓpter qđ tādiu captiuati sunt fuit maius q̄ꝫ pctā p̄cedētia captiuitatē babylonicā:cū pena debeat rn̄dere pctō.ħ autē nō pōt dici nisi ꝓpter illud grauissimū pctm̄ q̄ christū eis ī lege ⁊ ꝓphetꝭ ꝓmissum negantes ⁊ ꝑsequētes crudelit occiderunt:qꝛ post reditū captiuitatis babylonice nō legunt idolatrasse ⁊ ꝓphetas occidisse ⁊ tanta crimīa ꝑpetrasse ī alijs sic̄ ante.⁊ iō rōnabiliter nō pōt assignari causa tante captiuitatꝭ ⁊ miserie nisi illa q̄ dicta est.s. ꝙ nō cognouerunt tēpus visitatiōis sue:vt Lu.xix.hoc aūt dicit Ra.Moyses in libro Judi. ordinarioꝝ:Jesus naꝫarenus visus est eē messias ⁊ interfectꝰ est ꝑ domuꝫ iudicij:⁊ ipse fuit cā ⁊ ꝓmeruit vt destrueret israel ī gladio. ¶ Itē doctrina aliq̄ declarat vera:⁊ ħ dupl'r. Uno mō ꝑ reductionē ad p̄ncipia euidentia:⁊ hoc mō declarat veritas eoꝝ q̄ subiacēt facultati naturalis intellectꝰ. Alio mō ꝑ diuinū testimoniū.s.qn̄ ad confirmationē talis doctrine fit tale miraculū de q̄ certū est ꝙ nō potest fieri nisi virtute diuīa:sicut ē suscitatio mortui:illumīatio ceci ⁊ ꝯsilia. ¶ Cōstat igit ꝙ nullo mō deꝰ pōt eē testꝭ falsitatꝭ. ⁊ ideo si tale miraculū vel factū diuinū ꝑpetrat ad declarationē alicuiꝰ doctrine:sufficient ꝯcludit ꝓpositū.s.talē doctrinā esse verā:⁊ hoc mō declarata est veritas eoꝝ q̄ excedūt intellectus facultatē:sicut ptꝫ ꝙ hoc mō declarata est v̄itas q̄ dicta est ꝑ Moysen:Josue ⁊ ꝯsiliū. Nūc autē ita est ꝙ opa dīna sūt

multa valde ⁊ māifeste facta sūt ad declarationē xp̄i ⁊ doctrine ei⁹ ⁊ iudeoꝝ: vt p3 p scriptores verissimos ⁊ famā publicā vsq nūc ꝯtinuatā q̄ in talib⁹ faciūt sufficientē fidē: sic firmiť tenem⁹ Aristotelē fuisse pħm ⁊ Platonē: ⁊ tñ nō habemus inde aliā ꝓbationē nisi p famā publicā. igiť etiā sic fuit de doctrīa xp̄i. h̄ etiā p3 p libros apd iudeos autēticos. Scribiť enī in q̄dā libello q̄ apud eos intitulať de iesu naçareni generatiōe: q̄ leprosos mūdauit: ⁊ claudū ex vtero mr̄is sue stare fecit: ⁊ mortuū suscitauit: ⁊ multa alia q̄ fieri nō poterāt nisi ṽtute diuīa. Dr̄ tñ ibidē ꝙ talia fecerat virtute nois tetragrāmaton: q2 qui sciret illud debito mō ꝓnunciare posset ṽtute illius miracula facere: vt in eodē libro dr̄: Jesus aūt naçaren⁹ ꝓnūciationē illius nois didicit: vt ibidē dr̄ ꝙ in tēplo dñi lapidē sup quē steterat arca dñi antiq̄tus inuēit: in q̄ erat scriptū tale nomē expositū. vocať aūt expositio illi⁹ nois descriptio ⁊ determiatio q̄liť debeat ꝓnūciari. lic3 aūt h̄ dictū nō sit veꝝ: tñ ex h̄ ꝯtra iudeos hr̄ argumētū ꝙ nomē dñi tetragrāmaton qđ est inť alia noia scīssimū: ſm eos nō pōt hr̄e virtutē ad agēdū aliqđ ꝯtrariū honori diuino: sed mag⁹ ad id qđ ē honori diuino cōsonū. Cū igiť dicūt ꝙ ṽtute illi⁹ nois iesus naçaren⁹ fecerat miracula: oportet eos ꝯcedere ꝙ doctrina xp̄i ad cui⁹ ꝯfirmationē faciebat talia miracula nō erāt falsa nec honori diuino ꝯtraria: s3 magis ꝯsona. cū ꝗ docuerit se esse veꝝ deū veꝝ xp̄m a deo missum ⁊ veꝝ hoiem: seq̄tur p ꝯn̄s ꝙ istud sit veꝝ. aliť seq̄reť ꝙ ip̄e fuisset falsus ꝓpħa ⁊ ascriberet sibi blasphematorie diuinitatē: ⁊ ꝙ ad ꝯfirmationē istius falsitať fuissent facta ṽa miracula virtute diuini nois scīssimi: ⁊ tūc de⁹ in cuius ṽtute talia miracula fierēt: q̄ alia virtute fieri nō pn̄t eēt testis falsitať: qđ ē incōueniēs. ¶ Itē ꝓnūciatio cuiuslibet nois nō pōt talia facere: sed solus de⁹ talia fecit: ⁊ facit ad inuocationē sui nomis et virtutis. Si igiť xp̄s virtute nois p̄dicti fecit p̄dicta: oportet ꝯcedere ꝙ illa fecit virtute diuīa: ⁊ p ꝯn̄s ꝙ doctrina ei⁹ ad cuius ꝯfirmationē talia fecit fuit vera: cū deus nō possit eē testis falsitatis: vt. s̄. dictū ē. hec etiā ⁊ alia videť dicere Joseph⁹ expresse: q̄ fuit maxim⁹ historiographus iudeoꝝ: ⁊ apud eos autēticus. dicit enī sic libro. xviij. antiq̄tatū describēs tp̄a Tyberij cesaris: sub q̄ passus ē iesus. Fuit hisdē tpib⁹ iesus sapiens vir: si tñ eū virū noiare phas ē. erat ei mirabiliū opeꝝ effector: ⁊ doctor eoꝝ hoim qui libenť audiūt ea q̄ vera sunt: ⁊ multos quidē iudeoꝝ ⁊ multos ex gētibus sibi adiūxit: xp̄s hic erat: hunc accusatiōe p̄moꝝ nr̄e gētis viroꝝ cū pilatus ī cruce agēdū decreuisset: nō deseruerūt eū hi q̄ ab initio dilexerāt eū. apparuit enī eis iteꝝ viu⁹ ſm ꝙ diuinit⁹ inspirati ꝓphe vel hec vel alia d̄ eo ī mirabilia miracul a futura eē p̄dixerāt. ¶ Itē qn̄ scriptura dicit aliq̄d futuꝝ ⁊ determiat tp̄s modu3 ⁊ locū: et si oīa ista ꝯcurrāt in vnū: māifeste p3 ꝙ illud qđ fuerat p̄dictū est adimpletū. sacra aūt scriptura p̄dixerat aduētū xp̄i: vt p3 in mult⁹ loc⁹: determiauit etiā tp̄s veniēdi: vic3 qn̄ fieret trāslatio regni: vt hr̄ Geñ. xlix. Nō auferet sceptrū de iuda ⁊c̄. silr̄ locū nascēdi ⁊c̄. Michee. v. Et tu bethleē ⁊c̄. silr̄ modū viuēdi. sc3 ꝙ xp̄s ī pauptate viueret: Zach. ix. Ecce rex tu⁹ venit inst⁹ ⁊ saluator ip̄e paup ⁊c̄. determiauit scriptura modū moriēdi. s. ꝙ in hūilitate ⁊ patiētia ex pte ipsi⁹ psone xp̄i: s3 in crudelitate maxima ex pte ipsoꝝ occidētiū eu3: vt hr̄ Esa. liij. Tanꝗ ouis ad occisionē duct⁹ ē ⁊c̄. cū aūt hec oīa māifeste sint adīpleta de iesu naçareno: rōnabiliť cōcludiť ꝙ ip̄e sit ver⁹ xp̄s. ¶ S3 ꝯ h̄ arguūt iudei multiplr̄. p̄mo p id qđ hr̄ Esa. ij. vbi loq̄ť de tp̄e aduētus xp̄i. d. Erit ī nouissimis dieb⁹ p̄parat⁹ mons domus dñi in ṽtice montiū ⁊c̄. Sequiť: Cōflabūt gladios suos ī vomeres: ⁊ lanceas suas in falces: nō leuabit gens ꝯ gentē gladiū: nec exercitabunť vltra ad p̄liū. Ex his enī formāt q̄druplex argumētū. ¶ P̄mo ex h̄: Erit ī nouissimis dieb⁹. Jesus āt nō fuit in nouissimis dieb⁹: q2 post natiuitatē ei⁹ fluxerūt multa tp̄a: igiť nō fuit xp̄s cui⁹ aduētus ꝓmittiť in nouissimis diebus. ¶ Scđo ex eo qđ subdiť ꝙ mons dom⁹ dñi erit ī vertice montiū. Mons enī ille dr̄ mons sion vbi fuit tēplū edificatū: s3 mons ille in aliq̄ nō ē eleuatus. ꝗ adhuc nō venit xp̄s. vñ occasiōe hui⁹ ṽbi dicunt aliq̄ doctores hebreoꝝ ꝙ dñs d3 portare montē thabor in montē sinai ⁊ montē carmeli ad locū vbi ē hierl'm: ⁊ sup verticē istoꝝ montiū ponere mōtē sion. h̄ aūt nōdū ē adīpletū. ꝗ ⁊c̄. ¶ Tertio arguūt ex eo qđ subdiť: Et fluēt ad eū oēs gētes: q2 nō oēs gētes crediderūt in iesu3 naçarenū nec adhuc credūt. igiť nō fuit xp̄s. ¶ Quarto p id qđ subdiť: Nō leuabit gens ꝯ gētē gladiū ⁊c̄. q2 nō cessauerūt bella p orbē: vt p3 māifeste: ⁊ maxie q2 post mortem iesu ī iudea fuerūt bella atrocissima tp̄e Titi ⁊ Vespasiani. igitur ip̄e nō fuit vere xp̄s. ¶ Ad p̄mū dicēdū est ꝙ dies nouissimi dicūť. s. dies messie ī sacra scp̄tura: ꝗꝗ ſ3 doctores hebreoꝝ debēt ad min⁹ du-

rare

rare p duo milia an. vt p3 ex p̄dict⁹: ⁊ ñ solū dies messie dicūť dies nouissimi: s3 etiā aliq̄ tp̄a ip̄3 xp̄3 p̄cedētia: vt p3 Ge. xlix. vbi p̄riarcha iacob dixit filijs suis: Cōgregamini vt annūcie3 q̄ vētura sunt nouissimis dieb⁹: ⁊ ibidē nō solū denūciat de aduētu xp̄i: s3 de mult⁹ alijs q̄ impleta sūt a tp̄e regū isrl' ⁊ iudicū: vt p3 lr̄am intuenti: et etiā ſm expositores hebreoꝝ: ⁊ iō nō valet predictū argumētū. ¶ Ad scđm argumētū ē dicendū ꝙ eleuatio mōtis sion nō ītelligiť ſm localē eleuationē: vt ītelligūt iudei: s3 ſm nobilitatē ⁊ signoꝝ magnitudinē: ſm etiā ꝙ dicit Ra. Sa. magn⁹ doctor apud eos: h̄ ē dictu ꝙ tanta signa ⁊ maiora debēt fieri in aduētu xp̄i in monte sion ꝗ̄3 in p̄dictis alijs montib⁹: ⁊ h̄ p3 īpletū p iesu3 naçarenū q̄ illumiauit cecū natū ⁊ sanauit languidū in ꝓbatica piscina: ⁊ multa alia miracula fecit ibi: Ibidē etiā sp̄m scīm ap̄lis dedit: qđ fuit maximum miraculū: q2 hoies idiote ⁊ simplices habuerūt noticiā pfectā scripturaꝝ ⁊ loq̄banť idiomata oīm linguaꝝ. Si autē diceret ꝙ hec solutio sumať ex euāgelio. ⁊ iō nō ē efficax ꝯ eos nec valet: q2 ad ꝓbandū aliq̄d iudeis oportet vti scriptur⁹ apud eos autētic⁹ in rn̄dēdo eorūdē dict⁹: dico ꝙ h̄ nō oportet sp. Itē nō solū euāgeliste scribūt xp̄m miracula fecisse vera: s3 etiā doctores hebreoꝝ: vt p3 ex p̄dict⁹. ꝓpť qđ ista solutio h3 efficaciam ex eoꝝ libris. ¶ Ad tertiū ē dicēdū ꝙ ibi ē distributio ꝓ generib⁹ singl'oꝝ ⁊ nō ꝓ singulis geneꝝ: sic dr̄ ꝙ oīe aīal fuit in arca noe: q2 de singul' specieb⁹ aīaliū fuerūt ibi aliq̄ indiuidua in arca noe. Silr̄ de oīb⁹ gentib⁹ aliq̄ crediderūt in xp̄o: vt p3 p diffusionē fidei ī toto orbe. Aliť pōt dici ꝙ oīs in sacra scriptura poniť ꝓ mult⁹ aliqñ ⁊ freq̄nť: sic hr̄. ij. Reg⁹. xvij. Dixit absalon ⁊ oēs viri isrl' meli⁹ ē ꝯsiliū. Certū ē enī ꝙ ibi nō erāt oēs viri isrl' pn̄tes s3 multi: ⁊ sic ē in ꝓposito: q2 multi ꝯuersi sūt de gentib⁹ ad fidē catholicā etiā tp̄e ap̄l'oꝝ: q2 in oē3 terrā exiuit son⁹ eoꝝ. s. p̄dicatiōis ⁊ annūciatiōis fidei xp̄iane. ¶ Ad q̄rtū est dicēdū ꝙ circa tp̄a xp̄i fuit pax diuturna ī toto orbe: ⁊ maxime ī iudea: qđ p3 ex h̄: q2 īminēte natiuitate xp̄i pacificat⁹ oīb⁹ regnis ⁊ sub īpio romāo redact⁹ p̄ceptū fuit a cesare augusto vt describereť vniūsus orb: ⁊ ab illo tp̄e vsq ad. xl. annū p⁹ passionē xp̄i qn̄ inceperūt iudei rebellare romanis nō leguntť aliq̄ bella notabilia fuisse ī iudea: nec iudeos vsos fuisse armis: q2 terra illa custodiebať a militib⁹ romanis. et iō ꝓbabile est ꝙ tūc ꝓpter diuturnitatē tp̄is pac⁹ iudei īstrumēta q̄b⁹ p̄us vtebanť in bell' mūtauerūt ī instrumēta agriculture apta: sic sensibiliť videm⁹ fieri in terr⁹ vbi ē pax diuturna: ⁊ iō dr̄ in auctē p̄dicta: Cōflabūt gladios ⁊c̄. qđ aūt subdiť: Nō leuabit gens ꝯ gentē ⁊c̄. nō īportat pacis eternitatē: s3 diuturnitatē. vbi aūt habem⁹: vltra. in hebreo hr̄: Aad: q̄ dictio nō significat eternitatē: vt p3. iiij. Reg⁹. vj. vbi nos hēmus: Et vltra nō venerūt latrones syrie in t̄rā isrl'. In hebreo hr̄: Aad vel aaç. ⁊ tñ certū est ꝙ ibi nō īportat eternitatē: q2 freq̄nť postea syri īuaserūt ⁊ dep̄dati sunt t̄rā isrl': s3 īportat diuturnitatē tp̄is ad longū tēpus. h̄ ē ne illis accidat sic accidit ill' q̄s in samariā deduxit heliseus. de q̄bus ē ibi ſmo. ¶ Quīto arguūt ibi iudei ꝯ aduentū xp̄i. p h̄ qđ hr̄ Esa. xj. Egredieť ṽga de radice iesse ⁊c̄. vbi scriptura loquiť de aduētu xp̄i etiā ſm oēs doctores hebreoꝝ ⁊ catholicos. seq̄tur ibidē: Habitabit lupus cū agno: ⁊ pard⁹ cū hedo accubabit. ⁊ sequiť ibidē: Delectabiť īfans ab vbere sup foramē aspidis: ⁊ ī cauerna reguli q̄ ablactat⁹ fuerit manū suā mittet. Dicūt sic iudei ꝙ ī aduentu xp̄i aīalia siluestria debent se domesticare: sic ꝙ pacifice hītabūt cū aīalib⁹ naturaliter māsuetis: ⁊ aīalia venenosa nō nocebūt hoib⁹ vel pueris: īmo secure infantes cū eis ludēt. h̄ aūt nō ē impletu3 vt p3 ad sensu3. igiť nō venit xp̄s. ¶ Ad h̄ ē dicēdū ꝙ ibi ē locutio metaphorica: q2 ibi noianť hoies noibus aīaliū. Sile hr̄ Geñ. xlix. vbi dr̄: Beniamin lupus rapax ⁊c̄. ⁊ ibidē: Neptalim ceruus emissarius. Et ibidē: Dan coluber in via. Et igiť dicēdu3 ē in ꝓposito ꝙ iudei ⁊ gētiles q̄ prius erāt ad inuicē nociui ⁊ odiosi. pacifice sil' hītabunt cōuersi ad fidem christi: vt dr̄ Act⁹. iiij. Multitudīs credētiū erat cor vnum ⁊ aīa vna: ⁊ tñ illo tp̄e fuerunt ad fidē christi ꝯuersi aliq̄ gētiles: vt p3 eodem libro. Et eodē mō exponēdum est de puer⁹ qđ seq̄tur ⁊ de aīalib⁹ venenosis: q2 simplices ⁊ pueri nō leduntť ab eis q̄ añ ꝯuersionē ad fidē christi erāt veneno infidelitat⁹ ⁊ pfidie repleti. Qr̄ aūt talis modus loq̄ndi sit in predicto ca. Esa. p3 p id qđ premittiť ibi: q2 stirpem iesse vocat virgā. silr̄ ip̄m iesum vocat florē. cum dic̄: Et flos de radice eius ascēdet ⁊c̄. Et silr̄ cū subiungit: Erit insticia cingulū lumboꝝ ei⁹: ⁊ fides cinctoriū renū eius. manifeste hr̄ ꝙ ibi cingulū ⁊ cinctoriū metaphorice accipiunť. Et h̄ oīa patēt p translationē chaldaicā q̄ sic h3: Exibit rex de filijs Esa. ⁊ messias de filijs filioꝝ eius. seq̄tur: Et erunt iusti circū circa ei: ⁊ fideles adherētes ei: ⁊ erit iusticia cingulū lumboꝝ

eius:

ei⁹: ⁊ fides cinctoriū renū ei⁹. vbi nos hēm⁹: Hītabit lup⁹ cū agno. ibi seq̄ť: Et pax ī dieb⁹ ei⁹ ml'tiplicabiť. Ex q̄ p3 ꝙ ē locutio metaphorica. pōt etiā dici ꝙ adīpletū ē ad lr̄am in fidelib⁹ xp̄i: q2 fere māsuete facte sūt freq̄nť corā fidelib⁹ xp̄i coꝝ deuoratiōi exposite. silr̄ bestie venenose nō poterāt eis nocē: vt eis saluator ꝓmiserat ī euāgelio: Dedi vob ṽtutē calcādi sup ser. ⁊ scor. ⁊c̄. ⁊ Act⁹. xxviij. dr̄ ꝙ paul⁹ pcussus a vipera ī nullo vt lesus ē. ꝓpť qđ barbari vidētes h̄ ⁊ admirātes dicebāt ip̄m eē deū. vt p3 ibidē. ¶ Sexto arguūt p id qđ hr̄ Deuť. xxx. Si ad cardies celi fuer⁹ dissipat⁹ īde retrahet te dñs de⁹ tu⁹: ⁊ assumet atq ītroducet te ī terrā quā possederūt p̄res tui ⁊c̄. Ex h̄ ibi arguūt: cū sim⁹ dispsi p totū mūdū ⁊ nō ꝯgregati: seq̄ť ꝙ nō venerit xp̄s. ¶ Ad h̄ ē dicēdū qđ h̄ fuit īpletū in reditu eoꝝ d̄ captiuitate babylonica. S3 ꝯ h̄ arguūt p id qđ habeť Eçech. xxxix. Sciēt ꝙ ego dñs eoꝝ eo ꝙ trāstuleri eos in natiōes: ⁊ ꝯgregaueri eos sup t̄rā suā ⁊ nō dereliq̄ri quēcūq ex eis. ibi: Mlti eī derelicti sūt d̄ captiuitate babylonica ⁊ assyrioꝝ: q2 ñ oēs reuersi sūt. igiť tūc nō fuit īpletū tp̄s xp̄i. ¶ Ad h̄ dicēdū ꝙ nulli fuerť ibi derelicti q̄ voluissent reuerti q2 Cyr⁹ q̄ erat monarcha ī oīb⁹ ill' regnis dedit licētiā gn̄alē oībus reuertēdi. imo etiā mūera dedit reuertētib⁹: vt p3 Esdre j. ⁊ iō in h̄ īpletū ē ṽbū Eçechiel' ⁊ ip̄i⁹ Moysi: q2 nullus derelict⁹ ē ibi q̄ voluerit reuerti. illi āt q̄ noluerť facti sūt īdigni diuino bñficio. ¶ Aliť pōt dici sic ꝙ p̄dicta ꝯgregatio pōt ītelligi p fidē ⁊ charitatē q̄ ꝯgregatio ē p xp̄m iesum ſm ꝙ expōit Joh. c. xj. vbi dic̄ ꝙ cayphas ꝓphauit ꝙ iesus erat moritur⁹ ꝓ gēte. ⁊ nō tm̄ ꝓ gēte: s3 vt filios dei q̄ erāt dispsi ꝯgregaret in vnū. null⁹ āt ex hāc ꝯgregationē dereliq̄ť q̄ velit intrare: q2 nulli claudiť gremiū ecclie. ¶ Septio arguūt iudei p id qđ habeť Zach. vj. Et oriēs nomē ei⁹. Trāslatio āt chaldaica sic h3: Messias nomē ei⁹. Ex q̄ p3 ꝙ de xp̄o ītelligiť. ⁊ seq̄ť in eadē auctē: Et edificauit tēplū dño. Jhs āt nō edificauit aliqđ tēplū dño igiť nō fuit xp̄s. ¶ Ad h̄ ē dicēdū ꝙ h̄ auctas ītelligiť de scđo tēplo edificato p Zorobabel: vt dicit Ra. Sa. doctor eoꝝ. et iō ex h̄ ꝯ nos nō hñt argumētū: s3 dato ꝙ ītelligať de xp̄o ad lr̄am ē dicēdū ꝙ ip̄e edificauit tēplū de lapidib⁹ viuis et sp̄ualib⁹: videl3 de ip̄is fidelib⁹. et tal' edificatio debebať ip̄i xp̄o q̄ ē pfectissima. vñ sup illđ Geñ. xxviij. Nō ē h̄ aliud nisi dom⁹ dei ⁊c̄. i. dom⁹ q̄ edificata ē in terr⁹ nil ē respectu dom⁹ celest⁹. Illa ꝓprie edificať ex lapidib⁹ viuis: videl3 ex fidelib⁹ in pn̄ti cōpaginat⁹ ad īuicē ⁊ ꝯglutiat⁹ p gr̄a3. ⁊ ī futuris p gl'ia3. vbi hr̄ Glo. hebraica ꝙ p̄riarcha Jacob vidit dei domū edificādā ī terr⁹ ⁊ domū dei in cel'. iō dic̄: Nō ē h̄ aliud ⁊c̄. ¶ Octauo arguūt p id qđ hr̄ Hiere. xxiij. Ecce dies veniūt dic̄ dñs et susci. da. ger. iustū ⁊c̄. qđ de xp̄o ītelligiť vt ē. s̄. allegatū. Et subdiť ibidē: In dieb⁹ ill' saluabiť iuda ⁊c̄. S3 nūꝗ̄3 acciderť tot miserie filijs isrl' sic post passionē xp̄i. p3 in destructiōe ciuitat⁹ ⁊ tēpli. ꝗ nō fuit ṽe xp̄s. ¶ Ad h̄ dicēdū ꝙ iā nō erant filij isrl' ⁊ iuda ꝓprie loq̄ndo: q2 erāt auersi a deo: q2 xp̄m negauerť ⁊ occiderť ꝓpť qđ in illā miseriā venerť. Et iō ex illa miseria mag⁹ ꝯcludiť ꝓpositū. sic p3 ex p̄dict⁹. Illi āt q̄ erāt vere filij isrl': ⁊ q̄. s. xp̄m receperant saluati sunt p ip̄m: nō solū sp̄ualiť q̄3tū ad aīas: s3 etiā q̄3tū ad corp⁹ corpaliť. q2 ſm ꝙ dr̄ in ecclīastica historia: īminēte destructiōe ciuitat⁹ hierl'm p titū ⁊ vespasianū admoniti sūt fideles q̄ erāt in iudea p āgelū vt trāsirēt in regnū reg⁹ Herodis agrippe q̄ erat ꝯfederat⁹ romāis: ⁊ saluati sūt ī bōa pace ⁊ ibi hītabāt ꝯfidēter. ¶ Aliť pōt dici ad auctē p̄dictā Hiere. q2 illi sūt pfecti de regno xp̄i: de q̄ ibi loq̄ť q̄ iā sūt in gl'ia celesti. ⁊ illi habitāt oīno ꝯfidēter ⁊ sūt pfecte saluati. ¶ Nono arguūt p id qđ hr̄ Dañ. vij. Aspiciebā in visiōe noct⁹ ⁊ ecce ī nubib⁹ celi q̄si fili⁹ hois vēiebat. Scđm oēs expositores iudeoꝝ ⁊ catholicos loq̄ť ibi de aduētu xp̄i. Jesus āt naçaren⁹ nō venit in nubib⁹ nec in tali ptāte q̄lis ibi describiť. ꝗ nō fuit xp̄s. ¶ Ad h̄ dicēdū ē ꝙ scp̄tura loq̄tur de duplici aduētu xp̄i. s. in mūdū ⁊ ad iudiciū. p̄m⁹ aduēt⁹ describiť cū hūilitate. scđs cū ptāte. Daniel aūt loq̄ť de scđo aduētu vñ ibidē seq̄ť: Donec throni positi sūt. Et ibi dr̄: Iudiciū sedebit ⁊ apti sūt libri. Judei āt excecati nesciūt aduētū duplicē distiguere: et iō errant multipliciť. q2 aliq̄ expectāt xp̄m in scđo aduētu apparere in tanta ṽtute ꝙ possit oīa frena sibi subijcē ⁊ eos liberare ⁊ regnū eoꝝ restituere. ꝓpť qđ etiā xp̄i discipuli post ei⁹ resurrectionē q̄rebāt Act⁹. j. Dñe si in tēpe h̄ restitues regnū isrl'. ¶ Alij āt ꝓpť scp̄turas q̄ māifeste loquūť de xp̄o ⁊ de hūanitate ⁊ de passiōe ei⁹. ⁊ ꝓpť illas q̄ loquūť d̄ ei⁹ eminētia ⁊ ptāte expectāt duos messias. vnū q̄ dr̄ filius ioseph. ⁊ iste ē passur⁹ ⁊ occidēd⁹. aliū q̄ dr̄ fili⁹ Dauid q̄ suscitabit filiū ioseph messiā ⁊ restituet regnū isrl'. ⁊ ad h̄ saluādum ponūt diuersas scp̄turas. S3 istud dictū nō h3 auctē in scp̄turis: l3 enī

ris: l3 enī pl'es dicti sint messie siue vncti. qđ idē ē p'ticipatiōe: vt dauid ⁊ saul ⁊ q̄dā alij. null⁹ tñ in scp̄tura ad salutē ꝓpl'i dr̄ vētur⁹ nisi vn⁹. ¶ Itē istud dictū ꝓ tāto h3 aliquā apparētiā ꝓ q̄3to īpletū ē de xp̄o q̄ fuit fili⁹ ioseph putatiu⁹. ⁊ sic vocat⁹ vt p3 ī euāgelio. ⁊ etiā fili⁹ dauid ſm carnē: vt p3 ex p̄dict⁹. ¶ Decimo arguūt p id qđ hr̄ Esa. xxx. Erit lux lūe sic lumē sol': ⁊ lumē sol' erit septēpliciť sic lux septē dieꝝ ī die q̄ alligauerit dñs vuln⁹ ꝓpl'i sui ⁊ pcussurā plage ei⁹ sanauerit. cū igiť aduēt⁹ xp̄i expecteť ad salutē ꝓpl'i. igiť in aduētu ei⁹ mutatio corpoꝝ celestiū fiet: cū h̄ nō sit adhuc facta. videť ꝙ ꝓmissio d̄ aduētu xp̄i adhuc nō sit īpleta. ¶ Ad h̄ dicēdū sic ⁊ ad p̄cedēs argumentū ꝙ loq̄ť de aduētu xp̄i ad iudiciū. tūc enī īnouabunť ⁊ mutabunť q̄dāmō corpa celestia. ⁊ tūc saluabiť vuln⁹ ꝓpl'i: ⁊ pcussura plage ei⁹: q2 tūc destrueť mortalitas p pctm̄ p̄moꝝ parentū īducta: q2 oēs hoies resurgēt ad vitā īmortalē. ¶ Undecio arguūt p id qđ hr̄ Esa. liij. Uidebit semē lōge. ⁊c̄. ⁊ ps̄. lxxxviij. Ponā in seculū seculi semē ei⁹. Jesus āt naçaren⁹ nō legiť filios habuisse. ꝗ nō fuit xp̄s. ¶ Ad h̄ ē dicēdū qđ h3 ⁊ habuit filios sp̄ūales. ⁊ tal' filiatio sibi debebať p fidē ⁊ sacr̄a: nō autē p carnalē ꝓpagationē q̄ sp h3 feditatē ꝯiūctā. Uñ sup illđ Geñ. xxj. In isaac vocabiť tibi semē. Glo. hebreoꝝ. Oīs q̄ ꝯfessus fuerit duo secula vel deos vocabiť tibi semē. vocanť āt h̄ duo secula. tp̄s leg⁹ ⁊ tp̄s xp̄i. Illi ꝗ etiā p fidē ꝯfitenť xp̄m: sūt semen ⁊ filij xp̄i. ¶ Duodecīo arguūt p id qđ hr̄ Eçech. vlti. vbi describiť q̄ddā tēplū mirabile ⁊ magnū in t̄ra isrl' edificādū. ⁊ h̄ dicūt in aduētu xp̄i cōplēdū. h̄ āt nō ē factū: igiť ⁊c̄. ¶ Ad h̄ est dicēdū ꝙ scriptura ibi loq̄ť sub metaphora de domo celesti de q̄ supradictū ē. Et h̄ p3 p id qđ ī fine Eçech. ꝯcludiť. Et nomē ciuitat⁹ ex illo die dñs ibidē. Hoc etiā p3 p multa alia q̄ ponunť in lr̄a: q2 ibi describiť fluui⁹ hñs ligna pomifera ex vtraq pte faciētia fruct⁹ q̄libet mēse: ⁊ hñtia folia nūꝗ̄3 defluētia q̄ nullo mō videnť ṽificari ad lr̄a3. Hoc etiā videť p dictū Ra. Sa. doctoris hebreoꝝ dicēt⁹ ꝙ de hierl'm supna locute sūt scripture ī fine Eçech. ¶ Hec igiť sunt q̄ arguūt iudei ⁊ q̄dā alia q̄ dimitto: tū ꝓpť ꝓlixitatē vitādā: tū q2 etiā solutiōes eoꝝ patēt ex p̄dict⁹. Et sic p3 tertiū p̄ncipale qđ erat determinādū in ista q̄stiōe: videl3 ꝙ tp̄s aduēt⁹ xp̄i sit p̄teritū. ¶ Ultīo soluēdū ē argumētū qđ fiebat ī oppositū in p'cipio q̄stiōis. vbi dicebať ꝙ si p̄dicta de fide catholica pñt ꝓbari p scripturā a iudeis receptā. nō ē verisile q̄n illi q̄ sūt inť eos studiosi h̄ pcepissent. ⁊ p ꝯn̄s suū errorē reliq̄ssent. ¶ Ad h̄ ē dicendū ꝙ multi inť eos lr̄ati pceperūt ⁊ a tp̄e xp̄i. sic p3 d̄ Nathanaele: Nicodemo: Gamaliele q̄ fuerūt doctores ⁊ piti in lege. Silr̄ de Paulo ap̄l'o ⁊ Apollo. ⁊ mult⁹ alijs. vñ Joh. xij. dr̄: Et de p̄ncipib⁹ mlti crediderūt in eū. s3 ꝓpť phariseos nō ꝯfitebanť ne de synagoga expellerenť. dicebanť tūc p̄ncipes sacerdot⁹ ⁊ legis doctores. Multi etiā postea legispiti h̄ pceperūt sic dictū ē de Josepho. ⁊ idē posset dici de mult⁹ alijs. Multi āt auertūť a fide xp̄i triplici de cā. vna ē ꝓpť timorē penurie tēpal': q2 sp fuerūt cupidi ⁊ ī lege eoꝝ sp ꝓmittiť abūdātia tp̄aliū. iō supra modū abhorrēt ꝯriū. Alia cā ē: q2 a cunabulis in odijs xp̄i nutriunť ⁊ legi xp̄iane ⁊ xp̄icol' maledicūt in synagog⁹ oī die. Illa aūt ad que hoies sūt assueti a pueritia: sunt q̄si in naturā ꝯuersa: ⁊ p ꝯn̄s auertūt iudiciū ītellect⁹ a ṽitate ꝯria. Tertia cā ē ꝓpť difficultatē ⁊ altitudinē eoꝝ q̄ in fide catholica ꝓponunť credēda: sic est trinitas psonaꝝ in diuīa natura: ⁊ due nature in vna psona xp̄i: ⁊ sacr̄m eucharistie q̄ nullo mō pñt cape. ⁊ iō reputāt nos tres deos colere ⁊ credere. In ip̄o etiā sacr̄o eucharistie reputant nos pessimos idolatras sicut p expientiā cog̃uerūt illi q̄ freq̄nť de ist⁹ cū eis ꝯtulerūt. ⁊ iō a fide catholica ꝓ talib⁹ auertunť ⁊ plures iā baptiçati ad vomitū reuertunť.

¶ Finis.

¶ Opus totius Biblie cū glosulis tā marginalibus ꝗ̄3 interlinealibus ordinarijs: vna cū venerādi patris Nicolai de Lyra postillis: moralitatibus: additionibus ac replicis: necnon libello questionū iudaicā pfidiā in catholica fide improbantium: per Johannem Petri de Langendorff et Johannem Froben de Hamelburg ciues Basilieñ. magna diligentia et opa: Basilee impressum: Anno dñi Millesimoquadringentesimononagesimooctauo: kalēdis decembribus: explicit.

¶ Laus deo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Presentis chartas libri si forte requiris
Hanc tabulam lector perlege & inuenies

a
Primũ vacat
Incipit pfatio
Denarius nãq;
Aug. Christus

b
Quid igit
Exclusa est
Remisse

c
Uetus homo
cõtulit hoĩ
Et bonũ
Lex eñ spũs

d
in passione
dixit infidelitatẽ
Presciuit

e
Infirmũ aũt
ficijs dedicata
Scripsi aũt
Ut eam susci.

f
illi vestri
cauerũt lignũ
illos designãs

g
Et vir vxorẽ
Tanq; non
essent: & nõ
Offendiculũ

h
lum dñ male
videt secu;
uersitatẽ hãc

i
bent noticiã
Qm quidem
Euigilate
Omnes quidẽ

k
quidem est
non generauit
id est alienũ

l
Et altissima
Confidentia
Non tñ sm
Supportate

m
Miror de
ce q; bonũ
barnabas

n
nos deus
litas: vel
Ex quo arbitrandũ
se non dicere

o
empli: vel rõne
Propter qđ dicit
Propter qđ depo.

p
Qnia in nullo
auget numerus
De cetero
Frẽs illud

q
illis obseruantijs
Omne qđcũq;
Ut illud imple.

r
Si etiam spes
Quas sustinetis
tenet nunc
bi & ceteris

s
Ne increpaueris
Coram oĩbus
omniũ malo;.

t
por. &c. In
Incipit epistola
menta absciderent
dona nobis

v
Et adorent
me locutus
Et spiritussancti

x
Pertingens
Qm & ipse
immutabilis et
Operis magna

y
In ca. viij.
Non sine
Ubi eñ

z
patres antiqui
eis nouit
Circũitu die;
In ca. xj.

A
Lucas medicus
Promissionem
Maria matre

B
In nomine
paulatim resur.
Hic est lapis
q; omnibus

C
Nunquid inter
Tabernaculum
Saulus aũt

D
rum exemplis
electi a q̃ttuor
vicibus in illo
ras puincias

E
Seditione nõ
mũ stili beneficiũ
thraciã neapolis

F
bapticandos
gnũ: siue aliud
missionis et
deducentibus &c.

G
pa estimo
Ut autẽ iudicatũ
tia veritatis

H
Qm a deo
eterna: s diuitibus
modi fidem
aspidem in egyp.

I
nõ credentibus
que pierat
Rationẽ

K
Fuerũt &c.
Uoluptatem
priores creaturas
In ca. iij.

L
Charissime diligã
Deũ quẽ
Sicut eñ pater

M
dentes ideo
lentiã respectu
reuelatio non
Ego iohãnes

N
aque pteritũ
Angelũ. Sãcti
Ecce equus albus

O
Fontes dicunt
nos siue in
cõtra impedĩetes
Ciuitatẽ san.

P
contraria illius
Ca. XIIII
Opera. i. mercedes

Q
Populi sunt
Et negociatores
ipsa ecclesia fecit
Signauit. i. sigillũ

R
in morte
ex hac aucte
per ponit

Epigramma Sebastiani Brant ad lectorẽ

Dulcis opus presens nostrũ rogo perlege lector:
Inuenies quod te mox recreare queat.
Biblica siue tibi placet historia: aut tibi forsan
Ordine queq; suo glosula marginea:
Siue tibi postilla lyre: morũq; sensus
Et replice placeant: cernere cuncta potes.
Hoc tibi nuper opus pressit Basilea: librorũ
Doctorumq; parens: vrbs bene digna coli.
Imperij sceptrum dũ Maximilianus haberet:
Sextus Alexander pontificisq; stolam.
Debes multa quidẽ nobisq;: operisq; magistris
Lector amice: roges optima queq;: sat est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca